BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
23 M
11

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

34 3
13

13- 2.9. a1114

Digitized by Google

PERILL. ET EXCELLENTISS.

D. LVDOVICI SACCAE,

PATRITII PARMENSIS,

I. C. Celeberrimi, & Conſiliarij à latere Sereniſsimi, atq; Sapientiſsimi Principis

D. RAINVTII FARNESII

PARMAE, ET PLACENTIAE DVCIS IIII. CASTRI V. ETC. & S. R. E. Vexilliferi perpetui,

RESPONSORVM IVRIS

Volumen Primum.

Grauiſſimis ſanè Materijs refertum, mirum in modum, tam Iudicantibus, quàm Patrocinantibus in arduis cauſis, profuturum.

Cum triplici Indice locupletiſsimo per incertum authorem elaborato,

I. Rerum notabilium, II. Communium opinionum relatarum, III. Clauſularum interpretatarum.

Adiectis quoq; per eundem tribus breuioribus compendijs,

Vno Regularum iuris, Altero locorum Topicorum, Tertio dictionũ iuxta ſubiectas materias expoſitarum.

CVM PRIVILEGIIS.

PARMAE, Ex Typographia Eraſmi Viothi. CIƆ IƆC VIII.

Superiorum permiſſu.

Digitized by Google

Digitized by Google

SERENISSIMO D.

D. RAINVTIO FARNESIO,

Parmæ, & Placentiæ Duci Quarto,

S. R. E. VEXILLIFERO PERPETVO.

Ludouicus Sacca S.P.D.

SCIENTIARVM quarumlibet Profeſſores minimè probare conſueui, qui lucubrationes ſuas in apertum producere, nominis potiùs deſiderio, quàm ſtudioſorum vtilitate properant; quorum permulti, nec ſibi ad optatam gloriam, nec alijs ad minuendos labores proſunt. Eorum etiam conſilium, qui diuturnis vigilijs aliqua ſcitu digna excogitarunt, ſi ea deperire, aut in tenebris deliteſcere permittunt, commendatione dignum nequaquam cenſui: nè fortè puſillanimitatis nota inuri queant, vel quòd aliorum commodis aliqua ex parte proſpicere valentes, renuerint. Ego verò Dux Sereniſſime, qui ad hanc vſq; decrepitam ætatem in meam legalem diſciplinam totus incubui, prout tu, Maioreſq́; tui optimè noſtis, qui multis me Magiſtratibus, Dignitatibus, honorificentiſſimiſq́; legationibus aſſiduè decoraſtis, aliqua forſan haud ſpernenda elaboraui, quæ viris etiam doctiſſimis minimè ingrata viſa ſunt, ab illorum tamen editione hactenus alienus fui; Quinetiam amicis ſæpiùs hortantibus, efflagitantibuſq́; aſſentire nolui. Verùm reſtaurata, te Auſpice, hac noſtra antiquiſſima Parmenſi Academya, celeberrimiſq́; totius Italiæ Iuriſconſultis ad eam, maximis honorarijs, euocatis, quibuſcùm magna mihi ſtatim interceſſit neceſſitudo, horum quoque Iudicium ad cæterorum amicorum deſiderium acceſſit. Sed nec defuit Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Epiſcopi noſtri Parmen. D. Papirij Picedij Iuriſconſulti Clariſſimi, omnium horarum viri, authoritas, qui ad idem non ſemel me hortatus fuit: & tu

denique Princeps Benigniſſime, tuum aliquando infallibile iudicium addidiſti, ſuadendo, vt vigiliarum mearum teſtimonium aliquod poſteris relinquerem. Tuo igitur Imperio tot ſtimulis addito, non parere, nephas propemodum duxi. Propterea no nulla ex reſponſis meis, pro caſuum contingentia editis, in lucem emittere decreui. Verùm enimuero nouum propoſitum nouum quoq; laborem in eis deligendis, limandis, diſponendis, & fortè etiam cum recentiorum authoritatibus ampliandis, exquirere videbatur, cui me ſenilis ætas, meumq; erga te aſſiduum obſequium imparem reddebant. Quocirca Coadiutorem mihi adſciueram præſtantem Iuriſconſultum Theodorum Teſtam canonici Iuris in patrio hoc Gymnaſio ordinarium interpretem, mei ſanè ſtudioſiſſimum; qui prouincia alacri animo aſſumpta, vix operi manum admouit, & è viuis exceſſit. magno certè totius Ciuitatis noſtræ cum mœrore. Quo factum eſt, vt negocium longiùs protrahi non permiſſerim; nè fortè laborum meorum omnium, quæ poſteritati (ni fallor) quandoq; vſui eſſe poterunt, mecum interiret memoria: quod permultis etiam conciuibus meis, & eiuſdem Collegij Patribus Venerandis, proximè contigiſſe animaduerti. Inter quos rectè connumerari poſſunt Io. Antonius Sacca Patruus meus Magnus, qui tum Romæ, tum Patauij Iura Canonica honorificentiſſimè interpretabatur, & à Magno illo Mathia Coruino Hungariæ Rege Generalis Auditor creatus, vitam apud illum cum morte commutauit; tunc cum à Sixto IIII. Pont. Max. in Romanæ Rotæ Auditorũ numero cooptatus fuerat, Bartholomeus à Prato ſummi vir ingenij, ſummeq; eruditionis, Hieronymus Zunthius non minori doctrina, quàm memoria pollens, Bernardus Bergonzius, Vincentius Gemmus, Petrus Pectorellus, tria legum oracula, Hieronymus Taliaferrus ſcientiarum omnium fons vberrimus, Antonius Cantellus Papinianus alter, Paulus Bergonzius, Innocentius Blondus, & Ludouicus Zunthius, quos ob eminentem iuris Prudentiam, morumq; probitatem, iure merito à Sereniſſimis Principibus plurimi ſemper fieri, populorumq; regimini præfici, vidimus. Qui omnes adeo legali Philoſophię indefeſſam operam nauarunt toto vitę curriculo, vt grandia doctrinæ peculia indubiè cõparauerint: quæ tamen poſt illorum obitum, aut nulli, aut perpaucis admodum profutura ſunt. Primam igitur hanc Reſponſorum meorum centuriam, nullo delectu habito, nullo temporum, vel ſubiectę materiæ ordine ſeruato, nulla deniq; adhibita cenſura, edere conſtitui. Sunt certè quidem in puris naturalibus, qualia, vtplurimum, multis iam luſtris, è manibus exciderunt, & ad manus nunc quoq; redierunt; Quæ ſi legalis ſcientiæ cultoribus haud neglecta ſenſero, alia propediem eiuſdem generis expectare poterunt. Vt autem ſcriptorum omnium morem obſeruem, non longè Clypeus mihi quærendus eſt, quo ab inuidorum, vel maleuolorum telis (ſi qui aderunt) ſarta recta incedant; cum tu me iamdudum, poſt Glorioſos Parentes tuos, in ampliſſimam protectionem tuam ſuſceperis, innumeriſq; beneficijs cumulaueris: Quibus hoc etiam non vulgare acceſſurum confido, vt opus à te probatum, nemo improbare audeat. Benè, & fęliciter vale. Parmæ ſeptimo idus Nouẽbris anno Domini Noſtri Ieſu Chriſti M DC V I I.

ILLVSTRISS. D. POMPONII TAVRELLI, COMITIS MONTISCLARICVLI,

Perduti Academici Innominati. IN LIBRVM.

NON opes inutilis
Pecunia ad ſe corda pertrahentis
Fraudis impia aurea
Ponis fugatis viribus trophaa
Iuris optimi optime
Conſultor inter Romuli nepotes,
Roma quos vel edidit,
Vel vaſtus orbis protulit colonos
SACCA moribus potens
Deperditum ignem ſuſcitare legum,
Sed vicarium velut
Te Aſtraa linquens exſulare docta
Vrbi imaginem ſuam
Donauit in te, vt ſplendidè niteret,
Sic in albicantibus
Gaudes nitere cogitata mentis
Paginis, mina Nothi,
Quibus nec obſint; impotentis ignis;
Impetuſuè; non edax
Obſiſtat vnquàm temporum vetuſtas.
Ducit Heſperus diem
Dum ſyderum turba occidit minorem
Delij comes Dei
Non illum in vndas deſerit ruentem
Veſper intuentibus
Sempèr refulgens puriore luce,
Sic tua aureum decus
Nunc ſcripta promunt turpiter cadentem
Virginis modo manu
Dolo grauatam denotant ſtateram.
Illa quiſque territus
Fori procellis ſigna amica quaret
Arcadis velut fera
Depoſcit ignes nauta tùnc inaudax
Iurgidi Adria furor
Dum miſcet aſtris aſtuoſas vndas.

ILL. IVRECONSVLTI EVGENII VICEDOMINI RAVCII ACADEMICI INNOMINATI.

Ad Muſam de Ludouico Sacca. ODE.

DVCIS ad puras Heliconis vndas?
Porrigis gratam mihi quam coronam
Diua, non auro ſatiata fuluo, at
Prodiga Lauro?
Cui ſtruis? forſan capiti alligato
Cypridis pulchrae Puero nitenti
Corda, qui ſemper dubio perurit
Frigore, & aeſtu?
An ne ei, cuius Phrygium Tyrannum
Mens tenax ſemper ſtudet aemulari
Aureos gratae ſitibunda fontis
Flumina poſcens?
An ne ei, pectus, qui auido recintus
Marte, & hoſtili furibundus haſta
Saeuit, & grandi truculentus ore
Bella minatur?
Forſan atque illi, lybicas qui ad oras
Currit, & ſylle rabiem, canumq;
Excipit murmur; maris & frementis
Littora Rubri?
Illi an, excurrens, humili phaſello
Merce, qui Aſtraei ſobole relicta,
Non pererrantis pelagi procellas
Horret, & aeſtus?
An ne ei, qui Pallen bene qui colendo
Ruſticam curis pecoris magiſter
Obtinet, ſemper per amoena rura
Frigora captans?
Ei ne, qui faſtus procerum, decorus
Purpura, & multis rutilans lapillis
Monſtrat, & duro temerare coelum
Marte peroptat?
Abſit. ah SACCO *reuehas corollam*
Lauream ambabus manibus retextam,
Vrna, quem PARMAE *vitreo liquore*
Tollit ad aſtra.

Eiuſ-

EIVSDEM. AD EVNDEM.

IVSTITIAM pictor quaerebat nuper, at illi
  Iuſtitia haec, Quid me quaris inepte diu?
Effigiem quoties noſtram tibi pingere cordi eſt
Ne dubita, SACCI effigiem, pinxeris.

EIVSDEM.

AMPHYTRIONIADEN *quid tantum Graecia iactas?*
  Si qua ſides vero, non minor iſte venit.
Quod ſi non valido proſtrauit monſtra lacerto:
Attamen edomitis victor adeſt vitijs.

ILLVST. ET ADMODVM REVERENDI
IVLII CAESARIS LALATTÆ I. C.

Diui Marcellini Parm. Abbatis. STERILIS *Innominati.*

In librum Ampliſſimi Senatoris Lud. Saccæ.

AVDIVERE *tuas axibus igneis,*
  Diui, Parma, preces, cōtegere alueum
  Argento potes vdum,
  Segni diffugiens pede.
Latis cōpta ſinum, et cornua, floribus,
Vndis & querula iuncta Vagantia,
  Senſim tolle cachinnos
  Ripa clauſa volubili.
Aurati geminans, fulminis arbiter,
  Pomi iudicium; numina congerit,
  Dulce luſa furore,
  Heu qui tranſuolat omnia.
Flammis Dardanidum hac docta Cupidinis
  Quid poſſint laquei, nectar & vltimum;
  Caecos artubus ignes
  Feruent ſubdere iudici.
Tunc vultus tremula Iuno proteruior,
  Aurora ac maculas induit Iridis:
  Et duras viduauit,
  Auris tunc nemorum comas.

Neglecto anguifero ſed clypeo truci
Pallas, non oleæ, non memor alitis;
Inſontis veniebat
Saccæ picta volumine:
Deprompto Themidos e penetralibus,
Et famæ recinentis, quibus æneum, &
Noſtrum temperat orbem,
Flauus Iuppiter artibus.
Nunc pulcri ſat habes, illius, illius,
Conclamat Venus. Heu quæ ſinibus, genis,
Quæ ſertiſuè, roſiſuè
Spes? quid me manet anxiam?
Dum fundit lacymas, murmure principem
Et cæli tacito verberat impotens;
Idæ ſola ſilentis,
Vmbris abditur impotens.
Aſt montis ſuperat clara cacumina
Chartis matre carens virgo nitentior
*S*ACCAE *reddita miris:*
Tum Iuno euolat inuida.
Occurrunt ſuperi. mox Charites; Venus
Vinci non aliter debuit aurea.
Blandum, credite, caſto
Tandem munere frangitur.
Felix, Eridanum temnere, & Albulam
Poſthac, Parma, potes. candida ſideris
Quales namq; triumphos
Deles gurgite Cyprij?
Tantas concha feret nec tibi plurima
Laudes, Icarus aret, ſed neq; ſi tua
Præceps, æquora, priſcis
Cænis Romulidum ſacer:
Nec Latona comas ſi inclita fluctibus
Merſet quippe tuis, ſiue humeros leues
Curſu feſſus Apollo,
Xanthi & nobilis inſcius:
Quantas Palladij lex noua deferet.
Vna eſt, quæ ſtatuit nominis omnia
Pulcri, perpetuiq́,
Virtus neſcia ſordium.

ILL.

ILL. IVRECONS. GASPARIS RODISII PLACENTINI,
In Parmenſis Gymnaſio Iuris ciuilis Ordinarijs Profeſſoris,
& Academ. Innomin.

AD PERILL. LVDOVICVM SACCAM. ODE.

COELO beatæ perpetuos Deum
AEternitatis ducere credimus
Orbes: vigor cæleſtis idem
Eſt animis hominum perennis.
Non ſi caduci terrea corporis
Moles aduſtos in cineres ruit,
Mens, quæ eſt per artus fuſa, eodem
Concidit interitura lapſu.
Humana quiſquis ſpiritus exuit
Hæc membra, adhuc vt neſcius emori,
Viuetque immortalis, amplis
Dum ſpacijs agitetur æuum.
Nec ſi tenebris corporeis latet,
Cæcoq́; clauſus carcere, noxiæ
Carnis retardat pondus illum,
Non hebetant moribunda membra.
Sed vi ſua virtus ea viuida,
Quæ degit intus, clarior vndique
Erumpit immortalitatis
Non dubiæ ſua ſigna pandens.
Qualis coruſci pixide vitrea
Incluſa lampas ſpicula luminis
Vibrans in obſtantes tenebras
Monſtrat iter fugiente nocte.
Aut qualis obiectis radios iacit
E nubilis Phœbus, micat æthere
Lux clara, circumfuſa nubes
Scinditur, ille diem corruſcat.
Ergo quietis non patiens, vagus,
Promptuſque ſe ſe ſpiritus erigit,
Verſatq́; iam tranſacta cernens,
Proſpiciensq́; celer futura.
Segni premantur languida corpora
Somno; ille non tali ſub imagine
Torpet netis, verum expeditus
Multa videns volat huc, & illuc.

Som-

Somnus recedat, muneribus ſuis
Fungatur omnis ſenſus, adhuc vides,
Vt clarior diuinitatis
Emineat ſpecies in illo.
Cernis quot artes, quotq; ſcientias
Quæ inuenta ſolers contineat? vides
Quanta edat in lucem? poteſtnè
Res dare vis peritura tantas?
Sunt quos cruentus Mars agit aſperum
In prœlium, ſunt corpore qui obſtruant
Cœptum hoſti iter, quærantq; morte
Perpetuum monimenta in æuum.
Eſt qui frequenter conſerat arbores,
Quarum decor conſpicier poteſt
Huic bacca nunquam flore, ſero
Conſpicienda tamen nepoti:
Eſt qui ſuperbe ædificans gerit
Curam futuri: eſt qui populis ſtudens
Leges bonas, & profutura
Sæclo, alij ſacra iura condat.
En, Sacca, viuos ingenij tui
Fœtus, perennes ecce animi tui
Teſtes perennis: Iura luſtras
Condita iam, noua Iura profers.
Eſt eſt perennis, Sacca, animus tuus;
Partus perennis, Sacca, erit hic tuus,
Atq; hoc opus, fiet perennis
Gloria, lauſq;, perenne nomen.

Ad eundem Eiuſdem.

C*ONSILII, & Sophiæ clares dum lumine lux eſt*
Lux tua Principibus, lux tua lux populis,
Fama tuæ virtutis erit tibi lux tua, SACCA,
Lux erit hæc famæ pagina viua tuæ.

Ill. Chryſippi Syluæ Medici, & Equitis Parmenſis.

M*Andabat folijs olim reſponſa Sibylla,*
Concita quæ ventis illico ludus erant.
At, quæ perſpicuo nunc SACCA volumine pandit,
Non leuitate volant, ſed grauitate valent.

Admo-

Admodum Reu. Franciſci Vgerij ad Lectorem. Exaſtichon.

QVALIA fatidicus Delphis Reſponſa ferebat,
Vnde habuit cu'men laudis Apollo ſuae,
Talia veridicus Parmae dat SACCA petenti,
Vnde ſuum nomen maius in orbe parat:
Quare igitur diſpar ſtat gloria? Luſit Apollo
Saepe iocis, ſemper ſeria SACCA refert.

Ad eundem. Tetraſtichon.

SOLVERE Caeſarei qui plexa aenigmata Iuris,
Arctaq; qui facili vult penetrare pede,
Hoc adeat, retegit clarum quod SACCA, volumen,
Ex Dauo Oedipodem ſeq; redire putet.

De myſtico clariſs. LVDOVICI SACCAE ſtemmate. Octodecaſtichon.

QVID fugis? aut trepidas? an Saccae ſtemmate viſo?
Harpyam fictam, furiauè ficta paues?
Siſte pedem, & depone metum; ſinè moribus effert
Harpyæ effigiem, nec rapit iſta, ſapit.
Nulla fides oculis: arrectis auribus adſta,
Myſtica dum pendit ſingula iuſta manus.
Fœmineus vultus LVDOVICI encomia pandit;
Quòd mores placidos, lepida verba tenet.
Sunt geminæ mammæ, gemini quia dogmata iuris
Patronus, Iudex, peruigil, æquus habet.
Vt duplici Veſpertilionis nititur ala,
Abdita ſic iuris mente per alta volat.
Quid modò ſignificat pollens pes vnguibus vncis,
Ni ſibi quòd conſtat, quòd leuitate caret?
Cauda ſed hoc corpus varium conterminat anguis,
Quòd prudens finem reſpicit, acta videns.
Eſt igitur monſtrum LVDOVICI plurima virtus;
Nec fuga, nec metus hanc, ſed decet omnis honor.

Ill. & admodum Reu. D. Dominici Amitæ Canonici Cathedr. Eccl. Parm.

EXcellens SACCOS impleuit SACCA labore,
Virtute, & ſtudio; quos modo Lector habes.
Non pretio, at potius pro vero ſcripſit, ab iſtis
Iuſtitiæ verum Collige Conſilijs.

AD

AD PERILL. ET EXCELLENTISS. D. FVLGENTIVM LVCIVM

I.C.Callienſẽ Sereniſs. Rainvtii Farnesii Conſiliariũ, & eius Cameræ Auditorem,

De Illuſtriß. & Excellentiß. D. Lvdovico Sacca primo eiuſdem Ducis Conſiliario, deq́ eius Reſponſorum volumine typis impreſſo.

Sebaſtiani Macij Ducantini, Philoſophi, Theologi, ac I. V. D. Equitis, & Comitis Palatini, metricum teſtimonium.

Illvstre ingenium, & facundum pectus, & artem
Egregium Natura dedit, conceſſit & altum
Cauſſarum imperium Lvdovico, quem edidit olim,
Inter Parmenſes clariſſima, Sacca propago.
O quantum virtute nitet! quantumq́; beato
Splendeſcit legum ſtudio, & cœleſtibus auſis
Sacca bonus! quantumq́; viros ſupereminet omneis!
Hic namq; ô Lvci legum Conſultor, & auctor
Farnesae ſub honore domus, ſed gloria gentis
Callenſis, magnum cui ſuſtinet Vmbria nomen,
Antiquum genus, & generoſo ſanguine cretum
Nomen habet, primoſq́; ortus ſub mœnibus altis
Obtinuit, Parmam dum læuus conderet vrbem.
Hîc etiam geſſit, veluti iam geſſerat olim,
Et modo læta gerit ſub amatis mœnibus altos
Et populi, atq; vrbis foſſeis clariſſima pubes
Sacca parens. Atauos numerat, numeratq́; potenteis
Faſcibus, & virtute viros, & continet omne
Laudis opus, generiſq́; refert monumenta vetuſti.
Imò etiam genti tam longa, & lata propago
Natura conceſſa fuit, compleri et vt omnem
Italiam, & claras moderamine fulciat vrbeis.
Attamen inter eos, veluti inter ſydera Titan
Depromit radios, Iuris Conſultor, & æqui
Maximus enituit cœleſti voce Ioannes
Antonus, magnum Europæ decus; vrbis, & orbis
Incrementum olim, & legum mirabile lumen.
Mille habuit iuuenes, legum qui arcana ſacrarum
Quærebant intra Troiani Anthenoris vrbem.
Hic facundus erat, laqueos, rixaſq́; tenaceis
Soluebat legum, & legum præcepta docebat;
Reddebat vnus diuina oracula Mundo.
Hunc quoq; Matthias Coruinus duxerat olim,
Et fama, & virtute viri præſtantis adactus,
Pannonias intra terras, dum duceret vnus
Aduerſus Thracem numeroſam milite gentem.
Tradidit huic primas parteis, audiret vt omneis
Militię cauſſas; & iniquos tolleret auſus

Faſcibus

Faſcibus in populos ſupremis; ferret & ægris
Mentibus auxilium, & genteis ſeruaret, & vrbes.
Deinde etiam auſpicijs Sixti, quem Robora Mundo
Emiſere olim ſupremæ ad Sedis honores,
Paſtoremq; dedere gregi, cui luminis auram
Spiritus æthereus ſuperis demittit ab aſtris,
Conſilijs Mundi præponitur, audiat vt res
Et Regum, atq; ducum, & componat pacis honores.
Hoc quoq; complures prognati ſanguine ditant
Auſonios populos, & habent ſine fine perennem
Et laudem, & famam, & virtutum nobile nomen.
Talibus auſpicijs LVDOVICVS, & ortus ab hiſce
Patribus egregijs, teneræ poſt prima iuuentæ
Fundamenta, animi ſenſum, mentemq; capacem
Ad legum adiecit ſtudium, & cœleſtia Iura.
Hîc autem tantum profecit, vt vnus haberet
Inſignem laudem, & virtutis amabile nomen.
Maximus hinc Princeps OCTAVIVS, optimus heros,
Cui dederunt magnum FARNESIA lilia nomen,
Parma ſed imperium, & Placentia ceſſit habenas,
Egregium virtute virum accerſiuit, & illi
In populos, vrbeiſq; ſuas ditione potenteis
Perpetuum tribuit moderamen; fecit & illum
Auctorem legum, iuſtumq;, piumq;, bonumq;
Ex Conſultore hoc voluit dependere Sacca.
Maxima deinde etiam tam clari Principis vxor,
Margarita potens, tribuit cui munera gentis
Auſtriacus Princeps, rerum qui rexit habenas,
SACCAM habuit carum, & titulis ſplendeſcere iuſſit
Omnibus, & populis mandauit condere Iura,
Atq; poteſtatem tribuit, regimenq; perenne.
At verò Princeps generoſi ſanguinis hæres
Magnus ALEXANDER, ſceptrum qui accepit ab hiſce
Patribus inuictis, quiq; omnia bella PHILIPPI
Confecit patrui, Belgaſq; coercuit ipſos,
Hunc talem, tantumq; virum, tantoq; beatum
Heroum auſpicio tenuit, fecitq; ſupremum,
Et Conſultorem rerum, paciſq; datorem.
Ipſe autem Princeps RANVTIVS, omnia currens
Patris ALEXANDRI veſtigia, fecit & idem.
Hîc verò quantùm excellit! quantaq; tuetur
Relligione viros! quanta pietate gubernat!
Commiſſumq; gregem, & populi incrementa potentis:
Quo decore effulget! quanto ſplendore corruſcat
His ſuper egregijs vaſto cum pondere ſceptris!
Summa viget pietas; rerum prudentia feruet;
Relligio, probitaſq; viri ſpectatur, & ipſa

Cuncta

Digitized by Google

Cuncta parens Aſtræa regit: grauitaſq; fideſq;
Sanctaq; maieſtas, & nobile mentis acumen
Facta viri exornant, redduntq; in ſæcla beatum.
Accedit vitæ integritas, accedit & vſus
Virtutis, morumq; ſimul mirabilis, atq;
Aſpectus ſimplex, & verba ferentia pacem.
Verùm, vt præoptatam poſſet contingere metam,
Ferret opem & cunctis, & tolleret omnia rebus
Rixarum genera, & caſus auerteret omneis,
Mandauit chartis monumenta inſignia legum.
Hæc illa exiſtunt; hæc ſunt oracula legum,
In dubijs reſponſa malis, ſinè fine per omneis
Expectata diu terras; expreſſa figuris
Innumeris, doctiſq; modis ex ore potenti
Emiſſa in vulgus horum ſub nomine magno
Heroumq; ducumq; ſimul, qui ſemper in omneis
Præclaros rerum conatus, magnaq; rerum
Principia auſpicijs aſpirauere benignis.
Hæc cœcas ſoluunt ambages; hæc lumina reddunt
Legibus hæc, olim noſtris deperdita rebus:
Hæc laqueos, nexuſq; adimunt, primumq; nitorem
Reſtituunt animis, conſulta vt libera portent
Principibus, ducibuſq; ſimul, populiſq; ſuperbis.
His quoq; Conſilijs ſumma ratione paratis
Ediſcent Reges populos componere motos,
Et ſedare graueis vario clamore tumultus
Erectos, populoſq; ſuis retinere ſub armis.
Ediſcentq; animos, menteiſq; tenere rebelleis
Sub ſanctis iuſſis, pacemq; imponere victis,
Et regere imperio genteis, quibus ocia ſemper
Principe pro proprio, & pro libertate ſuorum,
Et meliora auro, atq; auro grauiora fuerunt.
Hoc demum Conſultore, atq; auctore potenti
Omne hominum poterit genus, & genus omne virorum
Parcere ſubiectis, & debellare ſuperbos.
Quare, agite, ô magni Rectores gentis, & orbis,
Hæc tanti reſponſa viri, reſponſa ſacrati
Pectoris, & grauium diuina oracula rerum
Excipite vnanimes, & veſtris abdite tectis,
Nocturna vt verſata manu, verſata diurna
Toti hominum generi proſint, & ſancta vireſcat
AEternæ legis maieſtas, ſeruet & ipſum
Et rectum, & iuſtum nullo diſcrimine Mundus.
Vos verò Iuuenes, toto qui pectore rectum
Quæritis, & vaſtos toleratis mente labores
Hanc vnam propter cauſſam, deſumite læti
Hæc reſponſa viri, & tantum cognoſcite munus.

His

His etenim ſtudijs mentes, animiq; quieſcunt;
Pellentur tenebræ, & veri, ſanctiq; , pijq;
Fulgebit nitor, & recti apparebit imago.
Vnde etiam vobis, patriæq; , & ciuibus ipſis
Gloria conſurget, nomen tolletur, & omnis
Et fama, & laudes cœlo æquabuntur, & aſtris.
Hæc modò dona viris LVDOVICVS prouidus affert,
Et poſt multa dabit multo ſudore parata.
Vnde hominum genus omne feret, feret omneis & ætas
Auxilium, & rebus ſemper ſuccurret egenis.
  Ergò diu viuat, viuat LVDOVICVS in æuum,
AEternum, æternum eſt quia viuere dignus in æuum.
Iamq; viri immenſum, & generoſum nomen ab Alpeis
Tranſit ouans, ſuperatq; ſimul Garamantas, & Indos;
& Boream inuiſit, Nabathæaq; regna pererrat.
Surgit & vnde Auſter, quouè vrget Phœbus anhelos
Quadrupedes, fertur celeri velocior aura.
Sed ſatis eſt Italos curſu comprendere fines,
Cultus vbi excellit, virtus vbi firma cohæret,
Radiceſq; ſolo affixit, neq; vellitur vnquam.
Et ſatis eſt SACCAE, quod adeſt RANVTIVS heros
Virtuti, meritoq; ſuo, atq; ingentibus auſis.
Nomine ſub tanto, & tanto ſub Principe viuet
AEternos annos LVDOVICVS; viuet & omneis
Ille annos, quoniam FARNESIA Lilia viuent
AEternos annos, & erunt ſinè finibus olim,
His erit auſpicijs magnus; mirabitur ætas
SACCAM omneis; SACCAM totus mirabitur Orbis.

Nobilis Bartholomei Tortoleti Veronenſis. ODE.

In librum Conſiliorum Ludouici Saccæ Iureconſulti Clariſſimi, & Sereniſſimo RAYNVTIO FARNESIO Parmæ, & Placentiæ Duci IIII. à Conſilijs ſapientiſſimi.

QVID te, SACCE, canam? cuius in vltimis
  Terrarum reſonat gloria finibus,
  Clarum cuius ad aſtra
  Nomen viribus it ſuis.
Fruſtrà carminibus tollere geſtiat
  Fidens Muſa nimis, carmina quod ſupra
  Fertur quodq; diſerti
  Spem linquit calami procul.
Virtutem numeris obtegere hanc tamen
  (Id deſiderio quin dabitur?) iuuat;
  Inter nubila ſoli
  Eſt & gratia condito.

Tu

Tu nec multiplicis pondere muneris
Feſſus, nec ſenio tardus ab vltimo
In ſudare recuſas
Propter Liliferam Domum!
Propter fas adeò, quò ſua cuilibet
Aut ſint emerito ſupplicia, aut bona,
Æqua lance rependens
Virtuti, ac vitio vicem.
Nemo iuſtitiæ plus nemo memor;
Plures nec veriti; ſæpiùs vniùs
Coràm ſupplicio, alter
Dignum ſupplicio facit.
Heu, lucis ſupernæ nil meritum genus;
Heu tantum liquidis Deucalion nefas
Merſum fluctibus olim
Cur mitis reparat nimis?
Duros per lapides at benè dicitur
Feciſſe id iuuenis, ſcilicet inſolens
Aduerſum bene facta
Olli durities ſedet.
Nec legum cohibet crimine ſanctitas,
Nec pœnæ grauitas territat, aut pudor,
Sed laudem, atq; ſalutem
In fama ſcelerum locat.
Hæc dum regna tamen florida vindicem
(Nixum nempe tuis conſilijs) Ducem,
Vaſti flectere habenas
Omnes Oceani, & Soli.
Dignum ſuſpicient, vel dubium; luant
Quin pœnas, adeo gratia proderit
Prauis nulla, nec aurum,
Nec ſtemma ingenuæ domus.
Sic pro iure quibus iura refringere,
Per fas, perq; nefas vt cumulent opes,
Et certamine iniquo
Orbos, & viduas premunt.
Flagris percutiunt vndiq; brachia,
Quò quò ſe referant, iuſtitiæ tuæ,
Nec non opprimunt ipſis
Sæuam principijs luem.
Hæc ergò, calamo quæ memoras tuo,
Quæ chartis aperis perpetuis, legat,
Qui feſtinat ad æquum
Recta progredier via.

FINIS.

INDEX PRIMVS
CONTINENS RES NOTABILES,
Quæ in hoc Operæ habentur.

A

¶ Ablatiui abſoluti.

ABlatiui abſoluti important cōditionem, reſp. 23. nu. 1. pag. 231.

Et conſequenter etiam formam ibid. nu. 2.

Iidem quando formam non important, operantur in vim ſuppoſitorum terminorum reſp. 23. nu. 3. pag. 231.

¶ Abſentia.

Abſentia cauſa rationabilis eſſe debet, & legitima iudicis arbitrio ad hoc vt reum a cōtumacia excuſet, reſp. 34. n. 30. p. 261.

Et quando quis ſe abſentat lite contra eum conteſtata præſumitur doloſè ſe abſentare reſp. 88. nu. 20,

Hinc infertur poſſe citari ad domum poſt primam citationem, ibidem nu. 19.

¶ Abſolutio.

Abſolutio in caſu dubio ſequi debet in fauorem rei, reſp. 78. n. 30 pag. 444. & 450.

¶ Actio.

Actio cui datur fortius exceptio danda, reſp. 5. nu. 103. p. 133.

Actio dicitur filia obligationis, reſp 61. nu. 8. pag. 398.

Actio expilatæ hæreditatis tertio non datur contrà vxorē defuncti, ſed hæredi tantùm, & ad effectum puniendi illam pœna extraordinaria, quæ ſuccedit in locum pœnæ furti, reſp. 61. num. 9. p. 398.

¶ Actio perſonalis.

Actio perſonalis non datur contra ſingularem ſucceſſorem, reſp. 8. nu. 28. pag. 176

Reſtringe ſi cedatur ibid. nu. 27.

Reſtringe ſecundo ſi æquitas ſuadeat, tunc. n. eius loco competit officium iudicis, ib. d. nu. 28.

Eadem actio contrà hæredes competit, reſp. 90. n. 17. pag. 481.

¶ Agens.

Agens vbi eſt liberum & patiens diſpoſitum eo ipſo quòd agens vult geritur, & perficitur actus reſp. 5. nu. 128.

Agens omne agit propter finem, reſp. 3. nu. 1. pag. 84.

Agens ad pœnas l. ſi quis maior tenetur probare, ſe ex parte ſua adimpleuiſſe, aliàs ſuccumbit, reſp. 66. nu. 29 & eſt communis, Cætera vide in verbo pœna l. ſi quis maior C. de tranſactionib.

¶ Accuſatio.

Accuſationem vltrà modum differens ſuſpectus, & doloſus præſumitur, reſp. 53. nu. 26. pag. 356

Et ad eam proſequendam mandatum ſpeciale requiritur ibid. nu. 5.

Nec ſufficit ſi in mandato eius qui accuſat, adſit clauſula, vt poſſit omnia facere, quæ ſpeciale mandatum requirunt ibid. num. 4. & num. 28.

Et ſi terminus ſit præfixus ad aliquem accuſandum eo elapſo ampliùs accuſari, ſeu querelari non poteſt ibid. nu. 37.

¶ Actor.

Actor in negatoria non cogitur probare dominium eius rei quam ſeruire negat, ſed tantum poſſeſſionem reſp. 21. nu. 2. pag. 224.

Actor tenetur edere reo ad eius exceptionem fundandam, reſp. 5. nu. 99. pag. 148.

Actor poſt ſuſpenſionem petitorij producens articulos, vel poſitiones petitorium reſpicientes ab ea recedit, reſp. 2. nu. 134. p. 62.

Quod extendas etiam ſi proteſtetur de non recedendo, quoniam facit actum contrarium proteſtationi ibid. nu. 135.

Et eo colorante poſſeſſionem ſuam per poſitiones, ſeu per teſtes & inſtrumenta, non eſt prohibenda diſcoloratio reo, niſi fortè in odium violenti ſpoliatoris reſp. 2. nu. 210. pag. 71.

Actore probante non poteſt pro eo ferri ſententia non auditis rei defenſionibus, aliàs poſſet maximum inconueniens ſuccedere reſp. 5. nu. 112.

¶ Actus.

Actus omnis dependet à poteſtate, & voluntate agentis reſp. 1. nu. 254.

Et ſi fiat ab eo qui gerit & ſuſtinet vices duarum perſonarū, quòd factum eſt nomine vnius perſonæ, non attribuitur alteri reſp. 2. nu. 13. pag. 52.

Actus in dubio præſumitur nomine proprio geſtus reſp. 46. nu. 2. pag. 296.

Et ſi quis actum negauerit amittit beneficium ex eo reſultās, reſp. 45. nu. 17. pag. 294

Actus ſi ſit in vna parte loci punibilis, in alia non; vel minus punibilis requirit præciſam expreſſionē loci, et idem de tēpore, ſi uno tempore, plus ſit punibilis quàm alio, reſp. 30. nu. 5. p. 255.

Actus à forma diiudicatur, reſp. 1. nu. 241. p. 39.

Actus legitimi, non recipiunt diem neq; conditionem, nec in ſuſpenſo ſtare poſſunt reſp. 7. nu. 12. p. 169.

Purè nihilominùs fieri poſſunt, & eorum executio pendere à futuro euentu ibid. nu. 13.

Exemplum affertur in datione tutoris, qui dari poteſt ſub conditione, ſi cauerit ibid. nu. 14.

Aliud in furioſo tutore dato, vt poſſit adminiſtrare cum ſanę mentis fuerit ibid. nu. 13.

Ratioq; affertur, cur quò ad executionem legitimi actus conditionem recipiant, quoniam conditio, quæ reſpicit executionē actū non ſuſpendit ibid nu. 15.

Hocq; verum eſt, ſiue ſit tacita, ſiue expreſſa ibid. poſt nu. 15.

Actus penitus nulli ac inualidi confirmatio fieri nequit ſine partis citatione, reſp. 82. nu. 40.

Imò tunc non meretur nomen confirmationis, quia quod nullum eſt confirmari non poteſt, ibid. nu. 41.

Si verò ſit validus, ſed alio mediante perficiatur, & iuſtificetur citatio non requiritur ibid. nu. 42.

Actus ad certum terminum de mandato iudicis, expediendus, ſi

I N D E X

termino aut die præſtituto expediri nequit poteſt prima die iuridica immediate ſequenti expediri, tam ex diſpoſitione iuris communis quàm municipalis, reſp.62. nu.6. p.399

Actus ſubſtantia dicitur, ſine qua actus conſiſtere nequit, reſp.82. num.7.

Et quod tendit ad conſeruandum, vel ad probandum, non ad ſubſtantiandum non dicitur de ſubſtantia, ibid.

Hinc nec dicitur de ſubſtantia id quod actum ſequitur, quia quæ ſunt de ſubſtantia, contemporaneè cum actu concurrere debent, ibid.nu.8.

¶ Acta iudicialia.

Acta notorium faciunt, reſp.77.nu.15. p.443.

Reſtringe ad perſonas inter quas fiunt, inter alias non, nec mirum quoniam nec eo caſu inter eos probant ibid.nu.21.

Acta probant negatiuam, vt gratia exempli reum non fuiſſe citatum, ſi in actis citatio non reperiatur, reſp.23.nu.23. p.232.

Acta facta coram ordinario vti ordinario cum eſſet delegatus, nulla ſunt, ac inualida, reſp.63. nu.1.

¶ Aditio hæreditatis.

Aditio hæreditatis inducitur per immixtionem in bonis hæreditarius, reſp.47.nu.7.8. pag.301.

Nec non, & ſolo animo re, vel verbo quomodocunq; explicito, reſp.5.nu. 127. pag.133

Hinc infertur conſtituentem procuratorem ad adeundem hæreditatem adire ſinè alia declaratione ibid.nu. 126.

Eadem præſumitur in filio quoad bona paterna, maximè in fauorabilibus, reſp.28.nu. 28. pag.247

Idem in omnibus deſcendentibus, maximè ſi ſit lucroſa ibid.nu.27.

Cætera vide infra in verbo hæreditas.

¶ Adminiſtrator.

Adminiſtrator adminiſtrans bona eius cuius eſt creditor, poteſt propria authoritate ſibi ſatisfacere, eſtq; communis Doctorum ſententia, reſp.61.nu.1. p.397.

Et ita feciſſe præſumitur ibid.nu.2.

Hocq; procedit etiam in muliere reſpectu crediti dotalis, ſi adminiſtrauit bona remanſa in hæreditate mariti, ibid.nu.3.

Præſertim verò ſi is qui adminiſtrauit non confecit inuentarium, ibid.nu. 4.

¶ Adoptio.

Adoptio quomodo fiat, & quæ ſit eius forma, remiſſiuè, reſp.1. nu.241.p.40.

Adoptionem faciens, ſi eius ſolemnia non obſeruet, ſed arrogationis nihil agit, reſp.1.nu.239. p.39.

Et adoptionem facere voluiſſe quis præſumitur quando hoc expreſſit ibid.nu. 140.

¶ Agnatio.

Agnatio ſeu Agnatus dicitur quaſi ab vno natus, reſp. 75. nu.9. pag.436.

Agnatio in infinitum procedit, quamuis ſit reſtricta quoad ſucceſſionem ad decimum gradum, ad excluſionẽ cognatorũ, ibid.n.6.

Durat nih lominus in perpetuum, etiam quoad ſucceſſionem feudi paterni ibid.nu.8.

Quod non eſt in cognato, qui ad feudi ſucceſſionem non admittitur dicto nu.8.

Quo ad allodialia tamen de iure nouiſſimo Autenticorum ſublata eſt differentia agnationis, & cognationis, ita vt ſola gradus prioritas inter eos obſeruetur ibid nu.6.

Agnatio probatur præſumptiuè ex identitate cognominis, & identitate loci, adeo vt afferenti contrarium incumbat onus probandi, reſp.75.nu.14. p.438.

Eiuſdemq; quaſi poſſeſſio probatur per tractatum, & nominationem ſicut filiationis, & eſt nedum communis, ſed magis communis, ibid nu.10.

Huiuſmodiq; probatio non tantùm in poſſeſſorio, ſed etiam in petitorio reperitur ex communi ibid.nu.11.

Quod maxime procedit in antiquis propter probandi difficultatẽ, ibid.nu.12.

Et antiqua dicuntur in propoſito inſtrumenta quinquaginta annorum, ibid. nu. 13.

Agnatio autem non finitur per peruentionem agnatorum ad decimum gradum, ibid. nu.6.

Sed durat in infinitum, adeo vt qui ab vno parente deſcendũt, etiã ſi ſint in centeſimo, aut milleſimo gradu, rectè agnati dicuntur, ibid.nu.7.& 8.

¶ Agnatus.

Agnati dicuntur qui commune naſcendi initium habuerunt, reſp. 75.nu.4. p.436

Hinc agnatus agnati mei de neceſſitate in aliquo gradu agnationis mihi eſt, ibid.nu.5.

Et agnati omnes in feudo paterno ſuccedere poſſunt in infinitum, ibid.num.8.

Ipſiq; excludunt cognatos in ſucceſſione ab inteſtato regulariter, ſi agnati ſunt intra decimum gradum, ibid. nu.6.

Poſtea autem admittuntur cognati proximiores, ibid.

De iure tamen nouiſſimo Authenticorũ ſublata eſt differentia agnationis, & cognationis, ita vt inter eos ſola gradus prioritas obſeruetur, ibid.nu.6.in fine.

¶ Alienatio.

Alienatio rerum immobilium quando eſt prohibita in forenſes, an prohibitio extendatur ad loca pia, ardua eſt quæſtio, reſp. 20. ante nu.1. p.221

Communisq; affirmatiua dicitur, ibid.num. 1. & 2.

Maxime quando ſtatutum loquitur in rem, ibid. nu. 2.

Crebriorem tamen negatiuam probat auctor nu.3. & 4.

Alienatio immobilium facta ex cauſa neceſſaria, minuit legitimam liberorum, reſp.36.per totum. p.381

Maximè ſi fiat ſinè dolo, ibid.nu. 3.

¶ Allodialia.

Allodialia præſumuntur omnia quæ vendi conſueuerunt, & in ſolutum dari vt libera, reſp. 83. nu.5. p.464.

Extende etiam nullo conſtito, adhuc.n.allodialia præſumuntur niſi feudalia probentur, ibid.nu. 1.

Extende ſecundò in Dacio, idem.n.adhuc præſumitur, ibid. nu.4.

Extende tertiò in Caſtro cum iuriſdictione, & pertinentijs etiam per Principem conceſſo, ibid. nu.2.

Hocq; procedit etiam ſi ſit cum dignitate Comitatus, aut alia regali, ibid. nu.3.

¶ Alluuio.

Alluuio eius beneficio cedit qui fundum habet fluminis proximũ, reſp.12.nu.4. p.184.

Extende licet intermedia ſit via publica, ibid.nu.4.

Eadem non auget viam publicam, ſed ea ſublata tantum reſtitui debet quantum flumen abſtulit, ibid.nu.6.

¶ Alternatiua.

Alternatiua reqrit alterã partẽ tm̃ uerificari, reſp.78.n.2.p.443.

Eadem cadit inter diuerſa, reſp.60. nu.61. p.396

Et eadem poſita inter duos reos credendi, ius tribuit cuiq; in ſolidum, reſp.89.nu.26.

Appel-

¶ Appellatio interponitur.

Non interponitur à Vicario ad Epiſcopum, quia à ſeipſo ad ſeipſum appellaretur, reſp.64.nu. 22. pag.404

Eaq; interpoſita reddit iudicem ſuſpectum etiam in alia cauſa ſeparata, ita vt ad vlteriora procedere nequeat, reſp. 53. num. 69. pag.360.

Hoc nedum procedit quando à definitiua, ſed etiam quando ab interlocutoria fuit appellatum, ibid.nu.70.

Eadem interpoſita ſupponit ſententiæ validitatem, reſp. 55. num. 17. pag.378

¶ Appellatio quando detur.

Appellatio in criminalibus non datur ex Conſtitutionibus Ducalibus, reſp.35.nu.1. p.263

Secus eſt in cauſis mixtis, ibid.nu.6.& 7.

Et quæ mixta dicantur, declaratur nu. 2. & infrà in verbo iudicium mixtum.

Et quando appellatio nõ eſt expreſſè ſublata. in dubio ei defertur, ibid.nu.70.

Eadem non datur in poſſeſſorio iudicio.

Reſtringe ſi poſſeſſorium ſit mixtum natura ſua cum petitorio, reſp.2.nu.63.& ſeq.iuncto nu. 111. p.56.

Reſtringe ſecundò, ſi mixtum ſit ex accidenti, exemplum, ibid.num. 109.110.& 111.

¶ Appellatio tollitur.

Appellatio tolli poteſt per Principem, reſp.98.nu.13.

Eademq; & per ſtatutum nu.1.& 2.ibid.

Et ea ſublata non tollitur querela, ibid.nu.12.

Nec ſupplicatio ad ſuperiorem, ibid. nu. 15.

Sicut & ſublata eadem non dicitur ſublata nullitas, reſp.25.n.17.

Idem quoq; eſt in caſu notorij grauaminis, ſeu euidentis iniuſtitiæ, ibid.nu.11.

Et notorium grauamen in propoſito dicitur, quod ex actis apparet, ibid.nu. 12.

Eadem quoq; repetuntur ac enucleantur. reſp. 25.nu.17.& pluribus ſeqq. p.237.

Appellandi tempus currit ei qui habet ſcientiam veram ſententiæ licet non fuerit inthimata, vt gratia exẽpli, ſi ipſe, vel eius procurator præſens fuerit, reſp.52.nu.1.

Idemq; eſt ſi habeat ſcientiam præſumptam, ibid.nu.16.

Et ſcientia præſumpta inducitur in eo qui reclamat à ſententia, ibid.nu.20.

¶ Aqua.

Aqua poſtquam fundum meum eſt ingreſſa, mea eſt, & poſſum de ea ad libitum diſponere, reſp.13.nu.13. p.189

Et ſi eam duxi per aliquod tempus per certam partẽ fundi, poſſum per aliam poſtea ducere, ibid. nu.24.

Et ſi in meo fundo naſcatur poſſum ad libitum quò mihi placuerit eam diuertere, reſp.78.nu.15. p.447

Poſſumq; illam prohibere ne aliunde fluat, reſp.20.nu.9. p.221.

Aqua conceſſio denegari non poteſt petenti, quando illi ſummopere prodeſt, & alteri non nocet, reſp.13.nu.15. p.188

Et conceſſionis vim habet conſuetudo antiqua aquæ deriuandæ, ibid.nu.37.

Et tantum poteſt huiuſmodi conſuetudo quantum Imperator cum cauſa, ibid.nu.38.

Aquam ex Caſtello, riuo, vel flumine ducere volens ſi poſſeſſorio nitatur, de titulo tamẽ probare debet habito a Principe, quoniã admixtã habet proprietatis cauſam a natura, reſp. 2.nu.72.

Idem ſi quis viam, vel aliquem locum publicum tangat, vel de ponte ſuper via conſtituendo agat, ibid.nu. 73.

Et generaliter hoc procedit in iis omnibus, quæ niſi ex titulo ex Principis conceſſione prodeunte haberi poſſunt, cũ in iſtiuſmodi rebus nuda poſſeſſio non pariat remedia poſſeſſoria, ibid.nu.74.

Prædicta tamen reſtringenda ſunt in aqua quæ ducitur ex flumine publico nauigabili, vel flumine intrante in nauigabili, alias ius acquiritur ex ſola poſſeſſione, reſp.13.nu.20.

Reſtringuntur ſecundo etiam in flumine nauigabili quando quis utteretur poſſeſſione immemorabili, nam licet non poſſit obtinere virtute præſcriptionis, cum hæc facultas non ſit præſcriptibilis, obtinebit tamẽ quia hæc immemorabilis poſſeſſio habet vim priuilegij, ibid.nu.22.

¶ Aqua fluminis publici.

Aqua poteſt duci per quemcumq; ex flumine publico non nauigabili, & non intrante in nauigabili, reſp.13.nu.2. p.186

Eaq; ſi quis vtatur ius acquirit non limitatẽ, ſed prout melius, & vtilius ſit ipſe vtenti, ibid.nu. 28.

Reſtringe tamen Principe, vel Barone vetante, quoniam tunc non licet, ibid.nu. 31.

Vitare nihilominus hoc non poteſt ſine iuſta cauſa, ibid.nu. 46.

Iuſta autem cauſa, quando hoc publicam tantum vtilitatem conceruit, dicitur ibid.in fine nu.46.

Reſtringe ſecundo ſi inferatur tertio damnum habenti prius in flumine molendinum, ibid. nu. 32.

¶ Aquæductus.

Aquæductus, ſeu riuus, aut formula variari poteſt per eum qui habet ius aquæ ducendæ, ſi vtilitatem ipſe, & alter damnum non ſentiat, reſp.13.nu.26. p.189

Et mutato loco aquæductus, nouus riuus idem cum primo eſſe intelligitur, ibid.nu.60.

¶ Arbitrium.

Arbitrium iudici datum debet intelligi regulatum ad limites iuris, reſp.33.nu.92. p.

¶ Arbitri.

Arbitri ſunt ad inſtar iudicum, reſp.96.nu.15. p.501

Et poſſunt apponere manum ad non contenta in compromiſſo pro bono pacis, ibid.nu.16.

Pro eademq; cauſa poſſunt iuſtitiam partis lædere, ibid.num.17.

¶ Archidiaconus.

Archidiaconus de iure communi iuriſdictionem exercet, & eſt vicarius Epiſcopi in omnibus, reſp.64 nu.38. p.405

Et ad eum pertinet Eccleſias Parochiales, inquirere, viſitare, ordinare, & diſponere cum iuſſione epiſcopi, ibid. nu.39.

Et vnica iuſſio ſufficit quando ab initio officium accepit non vero in ſingulis actibus, ibid nu.40.

¶ Arma, ſeu inſignia.

Arma, ſeu inſignia a Principe alicui donata non tranſeunt ad hæredes, ſed ad deſcendentes, reſp.6. nu. 92.

¶ Arrogatio.

Arrogatio ſine Principis auctoritate fieri nequit, reſp.1 nu.249 pag.40.

Præſertim verò ſi arrogatus velit ſuccedere ad feuda arrogantis, quod ſine Principis aſſenſu fieri non poteſt, ibid.

Et ſi ſit arrogatio pupilli cum ingenti, & exacta cauſæ cognitione fieri debet, ibid.n.246.

Nec tenet, niſi arrogans caueat tabellioni de indemnitate pupilli arrogati, ibid.nu.245.

Licet arrogatio adulti fieri poſſit cum minori cauſæ cognitione, vt ibid.n.247.

Arrogationis effectus eſt, arrogatum filium tranſire in arrogantis patris poteſtatem, & ſi ſit extraneus, & exire de poteſtate patris naturalis, ibid.nu.242.
Alius eſt effectus, vt ſuccedat arrogatus patri arroganti, tam ex teſtamento, quàm ab inteſtato, ibid. nu. 244.
Necnon, & eius aſcendentibus agnatis, & cognatis, ibid.n.243.

¶ Aſſerens.

Aſſerenti id quod nunc eſt aliàs non fuiſſe incumbit onus probandi, reſp.78.nu.2.
Et ſi probetur in vno iudicio in alio tamen fidem non facit, quando eſt tale quid, quod curſu temporis mutationem recipiat, reſp. 77.nu.20.

¶ Attentans, ſeu Innouans.

Attentans, ſeu innouans pendente lite, ius, iudicem, ac partem offendit, reſp.67.nu.18.p.418.& reſp.31.nu. 3.
Et idcircò mulctandus eſt in pœna in præcepto comminata d. reſp. 31.nu 2.
Reſtringe ſi continuaret poſſeſſionem ſuam, quoniam cuiq; licet continuare poſſeſſionem ſuam etiam ſine miniſterio iudicis, ſed de facto, reſp.67.nu.21.
Et multò magis ſi nuntium a iudice obtinuerit, ad euitanda ſcandala cum proteſtatione, ibid.nu. 22.

¶ Attentata committuntur.

Attentata committuntur ſi facta inhibitione per iudicem, quis innouet, reſp. 31.nu. 34. p.256
Quod maxime procedit ſtãte proclamate, vt extat Parmæ ne quis ius ſibi dicere poſſit propria authoritate, ibid.nu. 36.
Extende etiam quod dubitet, ſit ne iuſta an non iudicis inhibitio, ſeu præceptum, ibid.nu.35.
Extende tertio etiam ſi inhibitum fuerit ei qui habet ciuilem, & naturalem poſſeſſionem, vt in conſtitutario, non poteſt.n. acquirere detentionem, aliàs attentata committit, ibid. nu.49.
Ratioq; affertur quoniam dicitur innouare ex quo non habet exercitium poſſeſſionis, ideſt non percipit fructus licet habeat poſſeſſionem ciuilem, ac naturalem, ibid.nu.50.
Et iccircò inhibitus debet in eo ſtatu permanere aliàs ſi fructus percipiat, vel innouet dicitur attentare, ibid.nu.51.
Imò inhibitio emanata ad inſtantiam intruſi cauſat attentata, ibid. num.52.
Nec refert in prædicto caſu de conſtitutario ſi obijciatur quod continuans poſſeſſionem non dicitur attentare, quoniam plures dantur limitationes, remiſſiuè, ibid.nu. 47.
Et in ſpecie non procedit quando continuans poſſeſſionem ea vteretur diuerſimodè ibid.nu.48.
Attentare etiam dicitur qui innouat pendente lite, reſp.67.nu.18.

¶ Attentatorum iudicium.

Attentatorum iudicium proprietatis exceptionem non admittit, reſp.67.nu.19. p.418.
Idemq. ſi defectus proprietatis notoriè adeſſet, ibid.nu. 20.
Omnes termini etiam ſubſtantiales in hoc iudicio omitti poſſunt, quando de ipſis iudici conſtat, reſp.33.nu.4. p.258
Ac omnis ordo iudiciarius, ibid. nu.5.
In eodem iudicio non datur remiſſoria reo ad ſe excuſandum, & defendendum, quando de attentatis liquet, reſp 33.n.1. p.257
Extende etiam ſi non conſtaret liquidè, eſſet tamen paratus actor incontinenti attentata probare, ibid.num.2.
Extende ſecundo ſi conſtaret de attentatis ſemiplenè, vel non plenè ibid.nu.2.
Terminiq; omnes iudicij ſubſtantiales, qui ſunt quatuor in hoc iudicio omitti poſſunt, ibid.nu.6.& 7.
Nimirum quoniam proceditur quaſi manu regia, & de facto, ibid. num.8.
Citatio in iudicio attentatorum requiritur, ac perſonarum legitimatio, reſp. 33.nu 9.
Datur enim in hoc iudicio teſtium repulſa, ibid.nu.10.in princ.
Quod intelligas probatis attentatis per teſtes, ſecus ſi ſint probata per inſtrumenta, & per confeſſionem partis, quoniam tunc repulſa non datur, ibid.nu.10. in fine.
Reſtringe ſecundò quando iudex videret calumnioſè repulſam peti, adhuc.n probatis attentatis per teſtes, repulſa denegatur, ibid.nu.11.
Et in iudicio attentatorum, ſi quis ſuccumbat, poteſt ijs purgatis experiri petitorio, ſeu poſſeſſorio, & obtinere, ſi ius foueat, reſp. 33.nu.16. p.258

¶ Attentata reuocantur.

Attentata, & innouata poſt inhibitionem ante omnia ſunt reuocanda, & ad priſtinum ſtatum reducenda, reſpon.31. num.4. & 11. p.253.
Imò ſunt ipſo iure nulla, ibid. nu.5.
Maximè appoſita clauſula in inhibitione annullatiua, ibid.num.6.

¶ Authoritas.

Authoritatibus potiùs hac tempeſtate, quam legibus creditur, reſp.6.nu.108. p.166
Authoritas gloſſatoris maxima, reſp.62.nu.20. p.400.

B

¶ Bannum.

B*Annum rectè ſequitur quando præcedit contra reum legitima inquiſitio, nec ipſe comparuit, reſpon.34. nu.17.* pag.261
Et ſi compareat poſt bannum inquiſitus, & condemnatus ad purgandam contumaciam, nihilominus remanent indicia delicti, ibid.nu.1.& ſequent.
Bannum prohibens, ne quis propria authoritate ſibi ius dicat, operatur, vt qui aliàs colore aliquo excuſari potuiſſet, inexcuſabilis fiat, reſp.31.nu.36. pag.156
Bannum ſi imponat pœnam amiſſionis mercium, & beſtiarum, cum quibus exconducuntur, non comprehendit currum, & ſaccos, reſp.84.nu.1. p.466
Et ſi mentionem faciat de curru, non confiſcantur boues, ibid.nu.3.
Hinc generalis regula traditur, vnam rem non venire in commiſſũ in conſequentiam alterius, ibid.nu.1.
Quoniam ſumus in odioſis, in quibus non fit extenſio, nec procedimus de ſimilibus ad ſimilia, ibid.nu. 4.

¶ Bannitus.

Bannitus in contumaciam tranſacto tempore ad eam purgandam, ſi poſtea compareat aliqualis tamen præſumptio delicti contrà eum remanet propter quam ex qualitate perſonæ, abſq; alijs indicijs poterit torqueri, reſp.35.nu.1. p.259
Quod tanto magis procedit, ſi captus fuerit, ad hoc vt ſpontanea cõparitio prodeſſe poſſit, ibid.nu.3.
Extende primam concluſionem etiam ſi ad nouas defenſiones poſt ſpontaneam comparitionem ſit admiſſus, ibid.nu.2.
Reſtringe primo ſi de delicto non conſtat ſaltem in genere, ibid.n.4
Quæ reſtrictio procedit etiam ſtãte ſtatuto, vt contumax habeatur pro confeſſo, ibid.nu.3.
Ratio affertur, quoniam vera confeſſio delicti non nocet confitenti, quando de delicto non conſtat, vnde multò minùs ficta inducta per contumaciam, ibid.nu.6.
Reſtringe ſecundo quando inquiſitio ſine legitimis indicijs, & ſententia

Digitized by Google

tentia quoque in contumaciam proceſſit, ibid. nu. 10.
Et inditium legitimum indicatur, ſi inquiſitus ſit perſona vilis querelans perſona honeſta, nu 13. & nu. 18.
Quandoq; etiam fuga poſt delictum, nu. 22.
Aliquando & ſupra nomen turpe, nu. 23. & ſeq.

¶ Baro.

Baro Regni Neapolis inueſtitus cum aquis, & fluminibus poteſt prohibere ne aqua deriuetur de flumine publico nauigabili, vel intrante in aliud nauigabile, reſp. 13. nu. 1. 186
Hoc tamen non poteſt, ſi flumen non ſit nauigabile, nec intrans in alio non nauigabili, ibid. nu. 10.
Intelligas ſine iuſta cauſa, quia etiam poteſt prohibere, ne extrahatur aqua ex fluminibus non nauigabilibus propter publicam vtilitatem, ibid. n. 35. & 46.

¶ Beneficium Eccleſiaſticum.

Beneficium aureorum tercentum non dicitur, niſi centũ aureorum, ſuper impoſita penſione aureorum ducentum, reſp. 14. num. 23. pag. 197
Nec hoc ipſum poſſidens ſoluere obligatur decimas Papales, charitatiuum ſubſidium, alterumve quoduis onus, fructibus impoſitum, niſi pro rata, & ad reſiduum tenetur penſionarius, ibid. num. 23.
Beneficium conferens non dicitur donare, ratio quoniam neceſſe eſt, vt alicui illud conferat, reſp 2. n. 102. 60
Nec dicitur vti liberalitate quamuis gratiam vni potius, quam alteri faciat, ibid. n. 103.
Beneficia curata debent per concurſum conferri, reſp. 73. n. 1. 432
Et poſſunt obtineri per regulares, eorum tamen natura non mutata, licet ſecus ſit de ſimplicibus, ibid. n. 6.
Eadem beneficia non debent in ſimplicia conuerti, reſp. 64. num. 3. pag. 402
Nec in Vicarias perpetuas quamuis congrua portio fructuum aſſignaretur, ibid.
Beneficia regularia non dicuntur ex eo ſolo, quod collatio ad regulares ſpectet, ibid. n. 6.
Et huiuſmodi beneficia non debent conferri ſecularibus, ne confuſia generetur, ibid. nu. 4.
Ex quo infertur Pontificias litteras alicui Prælato directas ſuper prouiſione alicuius beneficij eſſe intelligendas de ſæculari non de regulari, ibid n. 2.
Et huiuſmodi beneficia regularia per præſcriptionem quadragenariam ſecularia effici poſſunt, n. 7.
Quod tamen limitatur niſi ex priuilegio Sedis Apoſtolicæ eſſet prohibitum, nu. 8.
Beneficij dominium non eſt penes rectorem, aut Prælatum, ſed ſola procuratio, aut adminiſtratio, reſp. 2. n. 95. 59
Dominium verò eſt penes Eccleſiam, ſiue viuo, ſiue mortuo Prælato, ibid. n. 96.
Et qui probat beneficij titulum mandatum idoneum tantum probat ad perſequenda iura Eccleſiæ, ibid. n. 98.
Beneficium fundãs poteſt legem, quam voluerit ei dicere circa præſentationem, ac qualitatem perſonarum præſentandarum, reſp. 75. num. 1. pag. 435
Et in ſpecie, vt confirmatio ſpectet ad alium, quam ad ordinarium, maximè ipſo Ordinario ab initio conſentiente, ibid. nu. 20.
Nec non & quod ſemper præſentari debeat vnus de genere, & domo ſua, ibid. num. 1. in fi.
Et per eius præceptum impoſita dicitur neceſſitas tam præſentãti, quam confirmanti, ſeruandi eius diſpoſitionem, ibid. nu. 2.
Beneficium impetrans debet omnes eius qualitates exprimere, & in ſpecie ſi eſt iuriſpatronatus, & ſi fundator mandauit præſentari aliquẽ de familia, aliàs gratia eſt ſubreptitia, reſp. 75. n. 15.
Ratioq́ue affertur quoniam non præſumitur ſummum Pontificem voluiſſe derogare Ordinationibus fundatorum, ne abſtineantur alij à fundationibus beneficiorum, ibid. n. 16.
Idem impetrans tenetur mentionem facere de iure in re, vel ad rem alteri competente, ibid. nu. 17.
Et præſentandus ad beneficium qui eſt de familia, habet ius ad rem, quod tolli non poteſt, niſi de expreſſa voluntate ſummi Pontificis, ibid. nu. 18.
Et de eo iudicatur, vt de iure in re, proptereaq́; requiritur expreſſa huius rei mentio, aliàs gratia ſubreptitia dicitur, n. 19.
Ipſoq́; iure nulla impetratio redditur, ibid. n. 24.
Idem impetrans beneficium tenetur mentionem facere ad quem ſpectet collatio, ſeu confirmatio beneficij, quando non ſpectat ad ordinarium, ibid. nu. 20.
Maximè ſi ſit beneficium monoculare, ideſt quia collator nullum aliud habeat beneficium conferendum, ibid. n. 21.

¶ Bona allodialia.

Bona allodialia in dubio præſumũtur, reſp. 6. n. 2. ex cõmuni. p. 157
Extende primò etiam ſi ſint terræ, vel Caſtra, quibus annexa ſit iuriſdictio, ac merum, & mixtum Imperium cum hominibus, & vaſſallis, ibid. n. 3.
Extende ſecundò etiam ſi habeant annexam dignitatem Comitatus, vel quamcumq́; aliam ſuperiorem, ibid nu. 4.
Et ex hoc infertur in facto bona Illuſtriſſimorum DD. Corrigienſium talia eſſe iudicanda, nu. 5.

¶ Bona fides.

Vide in verbo. Fides.

¶ Bona feudalia.

Bona feudalia poteſt dominus propria auctoritate capere linea extincta, reſp 1. nu. 11. pag. 12
Et Bona emphyteutica finita linea, dominus directus caperi poteſt eodem modo, ibid. n. 15. 13
Bona locata poteſt ingredi propria auctoritate, & locator finita locatione, ibid. nu. 17.

¶ Bona ſuppoſita fideicommiſſo.

Bona ſuppoſita fideicommiſſo, indebitè alienata poſſunt per fideicommiſſarium reuocari, reſp. 39. n. 14. 275

C

¶ Calumniatores.

Calumniatores grauiter puniendi ſunt, reſp. 53. nu. 22.
Et grauiùs cæteris calumniatores officialium veniunt plectendi, ibid. n. 23.
Calumniare autem præſumitur, qui vltra modum differt accuſationem, ibid. nu. 26.

¶ Captura.

Captura facta in alieno territorio nulla eſt, reſp. 18. n. 8. 219
Idem ſi fiat iuſſu iudicis incompetentis, ibid. n. 7.

¶ Captus.

Captus in alieno territorio eſt relaxandus, reſp. 18. n. 7. 219
Idem eſt ſi quis ſit captus iuſſu iudicis carentis iuriſdictione, ac poteſtate, ibid. nu. 6.
Et ſi ſit vaſſallus alicuius poteſt à domino ſuo vindicari, ibid. n. 5.
Extende etiam ſi perſequeretur in territorio capientis, & caperetur in alieno, ibid. nu. 9.
Extende ſecundò etiam ſi eſſet bannitus in territorio capientis, vel ibi deliquiſſet, ibid. nu. 8.

INDEX

¶ Carcer.

Carceris priuati pœna eſt vltimi ſupplicij, reſp.18.nu.1. 219

Et hoc crimen committens in territorio domini ſui tenetur leſæ maieſtatis, ibid.num.2.

Et qui illud committit in territorio extranei, tenetur pœna turbatæ iuriſdictionis; quæ grauiſſima eſt, ibid.nu.4.

¶ Carceratus.

Carceratus à iudice laico, cuius remiſſionem tanquam clerici petit iudex eccleſiaſticus debet manere in vinculis penes ſæcularem, donec cognoſcatur, an ſit talis, reſp.76.n.1. 440

Et interim ſuperſedere debet laicus à procedendo, ibid.nu.2.

Eccleſiaſticusq; iudex cognoſcit, an ſit remittendus, ibid.nu.1.

Idemq; obſeruatur in carcerato ab aliquo prætore alicuius feudatarij, cuius remiſſio petatur per maiorem Magiſtratum vti ciuem, vel incolam Ciuitatis Parmæ, ibid.n.1.& 2.

Et ita in praxi obſeruatur, ibid.num.3.

¶ Caſus ommiſſus.

Caſus ommiſſus relinquitur ſub diſpoſitione iuris communis, reſp.78.num.14.

¶ Cauſa.

Cauſa finalis regulat omnem diſpoſitionem, reſp.7.n.22. 172

Et in vna parte diſpoſitionis ſi ſit expreſſa in quacunq; parte repetita cenſetur, ibid.n.23.

Eademq; colligitur ex præfatione diſponentis, ibid.num.21.& infra in verbo præfatio.

Cauſa ſine effectu non datur, nec effectus, ſine cauſa, reſp.97.nu.6. pag. 502

Et remota cauſa remouetur effectus, ibid.nu.5.

¶ Cauſa pro iudicio.

Cauſæ in quibus de honore tractatur per ſtrenuos armorum Duces, & per Principes potiùs; quam per iuriſperitos terminandæ, reſp.19.nu.1. 220

Cauſa, quæ non pendet, per Principem auocari non poteſt, reſp.74. num.5. pag.434

¶ Cauſa ſummaria.

Cauſæ ſummariæ ſunt ſuaptè natura cauſæ fiſcales, reſp.1.n.12.

Hocq; nedum verum eſt ſi fiſcus agat, ſed etiam ſi conueniatur, ibi. num.90.

Idemq; dicitur in cauſa executionis, namq; & ipſa ſummaria dicitur, reſp.88.num.29.

Sic & cauſa contrà abſentem ſummaria dicitur, ibid.n.30.

In cauſis ſummarijs ſeruandus eſt, ordo iuris ſubſtantialis, reſp.11. num.12. p.183

Quod verum eſt etiam ſi procederetur de plano, ſine figura, & ſtrepitu iudicij, ibid.nu.13.

Citatio tamen ad domum ſufficit, reſp.88.n.31.

Et in omnibus alijs in quibus celeritas requiritur, ibid.nu.32.

In iſtiuſmodiq; cauſis litis conteſtatio non eſt neceſſaria, ibid.num. 33.& 34.

Cauſa delegata ſi fuerit ſub nomine Magiſtratus ei, qui prius poterat cognoſcere, cenſetur excitata tantum iuriſdictio, & cum eadem facultate, ac auctoritate terminari debet qua ſine delegatione potuiſſet, reſp.2.nu.18. 52

Reſtringe primò, quando iuriſdictio fuiſſet per reſcriptum alterata, ibid.num.19.

Alteratio tamen non præſumitur per verba etiam prægnantia, quandò adiecta legitur in reſcripto clauſula reſtringens, vt exempli gratia (prout iuris fuerit) ibid.nu.10.

Nec alteratio reſpicit in dubio deciſoria, ſed tantum modum procedendi, ibid.num.28.

Cætera in verbo iudex, & in verbo iudicium.

¶ Cenſus.

Cenſus in dubio præſumitur ex annua ſolutione potiùs, quam alius contractus, reſp.46.n.17. 298

Sed plerîq; contra, volentes imò in dubio præſumi emphyteuſim quorum opinio eſt communis, ibid.n.19.

Retenta prima eam reſtringe, quando ſolueretur, quid modicum, ibid. num.20.

Reſtringe ſecundò, quando recipiens ſolutionem in totum non abdicaret à ſe poſſeſſionem rei, ibid.nu.18.

¶ Cenſuarius.

Cenſuarius à cenſus ſolutione liberatur re cenſuaria perempta.

¶ Certum.

Certum eſſe à principio, vel ex poſt certificari paria ſunt, reſp.1. num.14. p.13

¶ Ceſſio.

Si quis ius ſuum ceſſerit, vel renunciauerit, non datur ad illud regreſſus, reſp.89.nu.20.

Ceſſio exceptionum indicat actiones paſſiuas in ceſſionarium fuiſſe translatas, reſp.8.n.24. 176

¶ Ceſſibile.

Ceſſibile quod non eſt, nec etiam tranſmiſſibile, reſp.89.n.16. 477

Et hæc regula infallibilis eſt, ſi negatoriè concipiatur, ibid.n.17.

¶ Citatio.

Citatio eſt de iure naturali, cum reſpiciat rei defenſionem, reſp.25. num.18. 237

Hinc dicitur non poſſe ommitti à iudice, qui poteſt procedere etiam pro motu animi ſui, reſp.53.nu.63. 359

Imò nec à Principe, hæcq; eſt communis, ac magis communis, ibid. num.67.

Et paria ſunt quempiam non citatum, vel nulliter, dicto nu.64.

Defectus que huiuſmodi citationis eſt inſanabilis, redditque omnia acta nulla, ibid.nu.67.

Citatio debet fieri ad locum in quo quis habet domicilium, & præſentaneum habitationem, reſp.23.n.24. 232

Nec ſufficit, quod aliquando habitauerit cum vxore, & familia, ibid.num.25.

Sicut nec ſufficit citatio ad domum, quando agitur de magno præiudicio, reſp 88.nu.9. 472

Hinc per huiuſmodi citationem concludunt nonnulli, non contrahi veram contumaciam, niſi citatus apprahendatur perſonaliter, ibid.num.8.

Quod reſtringit primò auctor ſi per vnicam vicem fuerit, quis perſonaliter citatus. quia in poſterum poterit citari ad domum, & non comparens erit verus contumax, ibid.n.17.

Reſtringit ſecundò ſtante ſtatuto mandante, vt quis citetur perſonaliter, vel ad domum, vt extat Parmæ, quia vt aliquid addat iuri communi debet ſufficere citatio ad domum, ibid. n.38.

Hancq; aſtendit magis communem Doctorum ſententiam, quidquid dixerint nonnulli diſtinguentes inter ea, quæ ſunt leuis, vel grauis præiudicij, ibid.

Eandemq; ſententiam comprobat auctor exemplo cauſarum criminalium, in quibus de conſuetudine, & practica totius orbis, & de magis cõi Doctorũ ſententia citatio ad domum ſufficit, ibi.n.35.

Reſtringit tertiò, quando citatio ad domum ex iuris præſumptione diceretur perueniſſe ad notitiam citati, quia indiſtinctè huiuſ-

modi

modi citatio ad damum inducit doloſam contumaciam in non comparente, ibid.num. 13.

Afferturq́; exemplum, ſi citato patre peruenit citatio ad manus filij, quoniam præſumitur certioratus pater, ibid.n.14.

Ideq; citato marito ſi citatio peruenit ád manus vxoris, ibi.n.15.

Omnibus enim iſtis caſibus verus cõtumax efficitur citatus ad domum non comparens, ibid nu.16.

Et poteſt vti talis mulctari, nu.1.13.& nu.36.ibid.

Citatio ad omnes, & ſingulos actus non tenet, niſi reus in longinqua parte degat, reſp.53.nu.59.

Et eſt communis opinio, quæ in praxi quotidie ſeruatur etiã ſi difficile eſſet eum ad ſingulos actus citare, ibid.n.60.

Et quando huiuſmodi citatio ad omnes actus de iure fieri poteſt, in ea debet inſeri cauſa, ibid.n.64.

Debetq́; reus ad ſingulos actus ſaltem per præconem in loco iudicij vocari, ibid. nu.65.

Et ſi ſemel comparuerit talis citatio euaneſcit, ita vt ad alios ſubſequentes actus omninò citandus veniat, ibid.nu.66.

Citatio ommiſſa reddit proceſſum nullum, reſp.25.nu.18. 237

Eadẽ ſi ſit nulla tenetur iudex ex officio repellere agẽtẽ, ibid.n.13.

Et huiuſmodi defectus opponi poteſt etiam in cauſis in quibus appellatio non datur, reſp.25.nu.2. 237

Nec ſublatus intelligitur per ſtatutum tollens appellationem, & nullitatem, ibid.num.18.

Et prædicta exceptia defectus citationis, non poteſt ad merita reſeruari per ſtatutum, ibid.nu.20.

Nec à Principe tolli, ibid.nu.21.

¶ Citatus.

Citatus ad omnes, & ſingulos actus moneri poteſt pro ſingulis diebus, & horis termini dati ad probandum, vt interſit ad videndum iurare teſtes, reſp.53.nu.61.

Citatus, qui facto alieno, vel caſu fortuito impeditus non potuit comparere, excuſatur à cautione de iudicio ſiſti, & à refectione expenſarum, reſp.26.n.16. 240

¶ Clauſulæ.

Clauſulæ prægnantes in inſtrumentis appoſitæ nullum effectũ extraordinarium operari debent, ex quo de conſuetudine notariorum potius, quam ex deliberata contrahentium voluntate apponuntur, reſp.14.num.36. 198

Clauſulæ ſalutares apponi ſolitæ multum proſunt, et in quo, videas infrà in indice clauſularum, & remiſſiuè in reſp.48.n.11. 303

¶ Clericus.

Clericorum, & ſacerdotum genus audax eſſe debet, cũ defendatur lege Dei quæ ait, nolite tangere Chriſtos meos, reſp.6.n.22. 229

Et iccircò in eo nunquam præſumitur metus, ibid.nu.22.

Clericus conuentus coram iudice ſæculari poteſt allegare priuilegiũ clericatus, et eius iuriſdictionẽ declinare, reſp.22.n.11. 228

Et ſi iudex procedat ſubijcitur pœna excõmunicationis, ibid.n.12.

Huiuſmodiq; priuilegiũ, nec aliud clericorum ſublatum dicitur per Auth. vt omnes obediant iudici prouinciarum, ibid.nu.15.

Quoniam nuſquam præſumendum eſt Imperatorem trahere velle clericos ad iudicem ſæcularem, ibid nu.16.

Et ſi vellet non poſſet cum iuriſdictio eccleſiaſtica à ſæculari à Deo diſtincta ſit, ibid.num.17.

Quod ſi quãdo Imperatores ſecus fecerant, in errorem inciderunt, ibid.num.18.

Clericus non dicitur ſubditus Principus ſæcularis etiã ratione bonorum temporalium, quæ poſſidet in eius ſtatu, ibid.n.19.

Et idcircò laicus non poteſt directè, aut in ſpecie prohibere clericos, aut Eccleſias acquirere immobilia, reſp.20.n.4. 222

Nec in generali diſpoſitione laicorũ cẽſetur cõprahenſus, ibi.nu.5.

Si tamen ſit clericus forenſis comprahenditur ſub ſtatuto Parmẽſi prohibente alienationem in forenſes, reſp.20.nu.1. 221

Præſertim verò ſi decretum loquitur in rem, vt loquitur Parmenſe, ibid.num.2.

Cõtraria tamen opinio magis cõmunis, & verior videtur, ibi.n.3.

¶ Collecta.

De materia habes latè infrà in verbo onera, vbi videas.

¶ Colluſio.

Colluſio omni iure prohibita vitiatq́; omnes actus in quibus interuenit, reſp.1.num.210. 36

Et quia eſt de ijs, quæ occultè fiunt probatur coniecturis, nu.211.

Sufficiuntq́; duæ leues coniecturæ, ſicut, & ad probandam ſimulationem, num.212.

In ſpecie autem præſumitur ex eo, quod non oppoſuit reus ſibi cõpetentẽ exceptionẽ, & paſſus fuit ſe ante tẽpus conueniri, n.213.

Et ex eo, quod quis adiuuauit cauſam aduerſarij, nu.214.

Exemplum ſi liberaret eum à probatione iactationum, & diffamationum in materia.l.diffamari.C.de ingenuis, & manum.

Colluſio arguitur ex clauſulis inſolitis reſcriptorum, nu.215.

Nec non, & ex feſtinanti confeſſione poſitionum quas confitens veroſimiliter ignorauit, nu.216.

Et ex eo, quod quis prohibet procuratorem ſuum appellare in cauſa appellabili, num.217.

Eademq́; præſumitur ex breuitate temporis qualis finitur, nu.219.

Et ex effectu poſt ſententiam ſecuto, nu.220.

¶ Comitatus.

Comitatus dignitas in feudum concedi poteſt, & differt à conceſſione facta in feudo comitatus, reſp.6.n.71. 162

Et huiuſmodi dignitas bonis annexa non operatur, vt feudalia præſumantur, ibid.num 70.

Eademq́, ſi perſonis conceſſa ſit ad hæredes non tranſit, ſed ad deſcendentes, ibid.nu.91.

¶ Conceſſio.

Conceſſio facta à Principe per verba donamus donationem continet, reſp.6.nu.66. 161

Et in dubio magis perpetua, quam temporalis, & potiùs realis, quam perſonalis iudicatur, reſp.11.n.23. 184

¶ Communio.

Communio diſcordias parit, reſp.96.n.14. 501

¶ Condemnatus.

Condemnatus ad mortem naturalem efficitur ſeruus pœnæ, reſp.97.nu.1. pag.502

Et amittit teſtamenti factionẽ tàm actiuã, quã paſſiuam, ibid.n.2.

Poteſt tamen ei ſub conditione relinqui, ſi gratia Principis fuerit reſtitutus, num.3.

Durante tamen condemnatione durat incapacitas, quoniam ſententia condemnatoria, & incapacitas ſe habent, vt cauſa, & cauſatum, ibid.num.4.

Et idcircò non poteſt ſeruus pœnæ ſubſtitutus ſub conditione ſi gratia Principis reſtitutus fuerit per Principem capax fieri, niſi gratia reſtituatur, ibid.nu.12.

Nec ipſe ſolum eſt incapax quoad ſui beneficium, ſed etiam quoad beneficium aliorum, vnde nec ad beneficium aliorum acquirere poteſt, ibid.num.7.

¶ Conductor.

Conductor negans conductionem cadit à commodo contractus, reſp.45.num.23. p.295

¶ Conditio.

Conditio nihil ponit in eſſe, reſp. 52. n. 15. 352
Eaque importat formam, reſp. 23. n. 2. 230
Et propterea verè ſemper, & in forma ſpecifica adimpleri debet, reſp. 89. num. 15.
Conditio poteſtatiua ad hæredes non tranſit, reſp. 89. n. 7. 476
Fallit, quando ex implemento eius aliquid eſt peruenturũ ad eum, qui debet obligari, puta pretium rei recuperandæ, ibid. n. 8.
Conditio tacita, & quæ ex natura rei ineſt non vitiat actũ etiam non recipientem conditionem, reſp. 7. n. 40. 172
Exemplum in electione Prælati ſub conditione tacita electi, n. 41.
Aliud in præſentatione beneficij, nu. 42.
Idemq́, dicitur de conditione, ſiue tacita, ſiue expreſſa reſpiciente executionem actus tantum, n. 15.
Conditio ſuſpendit diſpoſitionem, reſp. 34. n. 27.
Hinc infertur eum, qui petit pendente conditione, ante tempus petere, ibid. n. 28.

¶ Confœderatio.

Confœderatio omnis permiſſa eſt ſaltem de conſuetudine, niſi tendat ad malum, reſp. 17. n. 37. 218
Et poteſt fieri per Principes, vel Ciuitates ſuperiorem non recognoſcentes, n. 38. ibid.
Poteſt nihilominus fieri etiam per vaſſallum, ibid. in fine numeri.
Sed tunc excepta cenſetur perſona proprij Principis, ibid. n. 32.

¶ Confeſſio.

Confeſſio eſt maior quacunq́; alia probatione, reſp. 45. n. 7. p. 294. & reſp. 1. n. 141. & 163. cum ſeq.
Adeò ut nõ credatĩ hiſtoricis cõtra partis cõfeſſionẽ, d. reſp. 1. n. 166
Siquidem hæc eſt probatio ſuperlatiui gradus, reſp. 50. n. 21.
Et ſi fuerit geminata magis efficacem parit obligationem, ibi. n. 24.
Confeſſio præiudicat confitenti adeo, vt non ſit opus alia probatione, reſp. 22. n. 23.
Extende etiam ſi ſit emanata in precibus, reſp. 11. n. 1. 182
Idem & ſi in libello; reſp. 50. n. 3. 319
Et nedũ cõfitẽti nocet, ſed eius ẽt hæredibus, ac ſucceſſorib. ibi. n. 2.
Eadem ſi fiat in iudicio, & per partem fuerit acceptata ſit irreuocabilis, & nocet nedum confitenti, ſed etiam omnibus ab eo cauſam habentibus, ibid. n. 18. & n. 91.
Huiuſmodiq́, confeſſio iudicialis facit notorium, ibid. n. 19.
Et parit actionem in factum, ſicut ſententia, ibid. n. 20.
Eademq́, tollit, vel minuit præſumptionem iuris, & de iure, n. 22.
Confeſſio de recepto nõ probat ſolutionem in præiuditium veri creditoris, nec liberationem parit, reſp. 22. n. 23. 229
Confeſſio delicti non nocet, quando non conſtat de corpore delicti, reſp. 34. n. 6. 259
Et multò minus confeſſio ficta inducta per contumaciam, ibid. n. 5.

¶ Coniectura.

Coniecturę loco probationis habentur, reſp. 21. n. 34. 225
Et iſtę, & inditia quandoq́; dominium probant, ibid. n. 32.
Pręſertim in antiquis, n. 33.
Coniecturę ceſſant, ac ſilent in claris, reſp. 6. n. 49. p. 160. & reſp. 60. n. 69. & reſp. 78. n. 5. 444

¶ Conſuetudo.

Conſuetudo ex non actibus, non inducitur, ſed ex actibus affirmatiuis tantum, reſp. 100. n. 94. 510
Et ſemper cõſuetudo ab allegãte probari debet, reſp. 100. n. 92. 510

¶ Conſuetudo probatur.

Cõſuetudo pbaĩ ꝑ eximiũ doctorẽ de ea atteſtãtẽ, reſp. 14. n. 17. 196
Sed contrà ex communi recentiorum, reſp. 100. n. 85. 510
Quæ licet ſit controuerſa procedit tamen, ſine dubio, quando eſſet iuri communi contraria. ibid. n. 86.
Retenta prima eam reſtringe, quando alius Doctor atteſtaretur de conſuetudine contraria, ibid. n. 88.
Ratioq́; affertur quoniam ſcripturis inuicem pugnantibus, non creditur, ſicut nec teſtibus, ibid. n. 89. & 90.
Cõſuetudo interpretatur ſẽper ſi fieri põt ſecundũ ius cõe, ibi. n. 91.
Conſuetudo non ligat forenſes, reſp. 100. n. 98. 510
Nec quidquam operatur in rebus maximi momenti, ibid. n. 97.
Eadem ad actum Principis non extenditur, ibid. n. 96.
Nec operatur contrà claram contrahentium voluntatem, n. 95.
Sicut nec ipſis pręiudicat, quãdo nõ uigebat tẽpore cõtractus, n. 93
Conſuetudo immemorabilis habet vim tituli, ac priuilegij, reſp. 73. num. 11. p. 431
Cõſuetudo tolli põt per Principem in ſuo ſtatu, reſp. 60. n. 17. 391

¶ Conſtitutum.

Cõſtitutum transfert poſſeſſionẽ in conſtitutariũ, reſp. 5. n. 27. 132
Eademq́; poſſeſſio in eius hæredem tranſit, ibid. n. 28.
Et huiuſmodi poſſeſſio nedum eſt ciuilis, ſed & naturalis. reſp. 31. num. 10. p. 254
Non transfert tamen detentionem, ibid. n. 49. 256
Idem operatur, vt poſſit conſtitutarius ingredi propria auctoritate, & corporalem poſſeſſionem apprehendere, ibid. n. 31.
Reſtringas hoc primo, ſi sciret contractum annullatum, ibid. n. 32.
Idemq́, ſi dubitaret, num. 33.
Exemplum ſi poſt donationem ſibi factam donatori ſi perueniſſent liberi, quoniam ſcire debuit eandẽ fuiſſe reuocatã, n. 31. & 32.
Reſtringas ſecundò, ſi inhibitus fuiſſet per iudicem, ne eam apprehenderet, num. 34.
Reſtringas tertiò, ſi alius detineret, num. 49.
Quod maximè Parmæ locũ ſibi vindicabit ſtante proclamate Sereniſſimi Ducis, ne quis ius dicat ſibi propria auctoritate, nu. 36.
Hoc enim proclama operatur, vt qui colore aliquo aliàs poterat excuſari non excuſetur. ibid. nu. 36.
Conſtitutum licet tribuat poſſeſſionẽ conſtitutario, nihilominus non habet vſum, nec exercitium, niſi corporaliter apprahẽdat, n. 50
Et collatum in tempus mortis conſtituentis, ſi ſine filijs deceſſerit eſt conditionale. & ſecuta morte purificatur, reſp. 1. n. 62.
Eoq́, purificato poſſeſſio in conſtitutarium transfertur, ibid. n. 63.
Conſtitutum anterius præiudicat poſteriori, ibid. n. 10.

¶ Conſtitutum reſoluitur.

Cõſtitutũ reſoluiĩ reſoluto cõtractu ĩ quo appouiĩ, reſ 31. n. 30. 255
Exemplumq́, affertur de donatione reuocata per ſuperuenientiam filiorum, num. 31.

¶ Conſtitutarius.

Cõſtitutarius põt intẽtare remed. l. fi. C. de acq. her. ut recuperet corporalẽ poſſeſſionẽ bonorũ cõſtituto ſuppoſitorũ, re. 67. n. 2. 417
Et ex hoc remedio agit etiã contrà hæredem conſtituentis, ibi. n. 3.
Quod procedit ſtante etiam ſtatuto continuante poſſeſſionem in hæredem, ibid. num. 4.
Nec mirum quoniam ſtatutum illud non procedit, quando poſſeſſio eſt penes defunctũ ex cauſa ad hæredes non trãſitoria, ibid. n. 5.
Et contrà conſtitutarium prædicto remedio agentem, non poteſt obijci exceptio dominij, ibid. num. 6.
Nec exceptio dolo facis, ibid. num. 7.
Sicut nec alia altiorem indaginem requirens, num. 8.
Conſtitutarius dicitur poſſidere, ideoq́; illi competit remedium recuperandæ, reſp. 1. num. 63. 17
Idem tamen licet habeat ciuilem, ac naturalem poſſeſſionem non habet detentationem, reſp. 31. n. 49. 256

Nec

Digitized by Google

Nec habet vſum poſſeſſionis ſuæ, qui in perceptione fructuum conſiſtit, ibid. nu. 50.
Et ſi ſit inhibitus, debet in eo ſtatu manere, nec poteſt pendente inhibitione vſum & exercitium poſſeſſionis aquirere, ibid. n. 51.
Et ſi ſecus fuerit attentata committit, ibid. n. 50.
Si tamen non fuerit inhibitus licitè continuat ſuam poſſeſſionem de facto, & ſine miniſterio iudicis, reſp. 67. n. 21. p. 419.
Et multò magis ſi nuntium obtinuit a iudice, ad euitanda ſcandala, & cum proteſtatione, ibid. n. 22.
Conſtitutario competunt remedia ſpoliatorum, & in ſpecie interdictum vnde vi, & remedium c. reintegranda, 3. q. 1. ibid. n. 11.
Et in iſtis remedijs conſtituimus ante omnia eſt reſtituendus, ibid. num. 12.
Nec tunc ipſi agenti opponi poteſt exceptio dominij, ibid. n. 17.
Nec alia altiorem indaginem requirens, & incontinenti probanda, ibid. nu. 13.

¶ Contractus.

Contractus talis iudicandus qualis a partibus eſt nominatus, reſp. 6. nu. 48. p. 160
Reſtringe primo ſi natura contractus geſti repugnet contractui a partibus nominato, quoniam non inſpectis verbis contractus nominatur ab eius ſubſtantia, ibid. n. 52.
Hinc plura adducuntur exempla, primum, vt quod feudum appellatur ſit quandoq; donatio, ibid. n. 56.
Et quandoq; emphiteoſis quando acquiſitum eſt ſub annuo ſeruitio, ibid. nu. 60.
Aliquando cenſus vt quoties recipitur ſub annuo cenſu, ibid. n. 61
Et quandoq; etiam emptio nimirum ſi pro pecunia ſit conceſſum, ibid. nu. 62.
Sic emptio fructuum ſub annua præſtatione conductio iudicatur, ibid. nu. 57.
Emphiteoſiq. pro annuo canone fructibus correſpondente cõductio ad longum tempus reputatur, ibid. nu. 58.
Reſtringe ſecundò quando mens præſumpta, ſeu veriſimilis repugnaret nominationi contractus per partes facta, quoniam mens ſemper præualet verbis, ibid. n. 53.
Contractum negans, ſeu eius qualitatem ſubſtantialem perdit commodum illius, reſp. 45. n. 16. p. 294.
Contractus, ac conuentiones intelligi debent, rebus ſic ſtantibus, reſp. 66. nu. 13. p. 414.
Proceditq; ſtante iuramento, ibid. n. 16.
Et contraueniens contractui iurato incidit in penas l. ſi quis maior C. de tranſact. ibid. n. 17.
Contrauentio tamen debet eſſe inexcuſabilis, atq; probata liquidiſſimis probationibus, vt in criminalibus, ibid. nu. 18.
Et ius opponendi de contrauentione tranſit ad hæredes, ibid. n. 30.
Contraueniens tamen primo loco non poteſt contra alium contrauenientem agere ad penas d. l. ſi quis maior, ibid. nu. 28.
In dubio autem fienda eſt interpretatio, vt non ſit locus contraueni, ibid. nu. 26.
Nec pœnæ contrauenientium impoſitæ per eam legem incurrũtur de æquitate canonica, ibid. n. 22.
Niſi quatenus aſcendunt ad intereſſe, & damnum partis contractum obſeruantis, ibid.
Hac verum eſt nedum in foro pœnitentiali, ſed etiam in contentioſo ex communi, ibid. nu. 23.
Pœnaq; prædicta non haaent locum in foro mercatorũ in quo equitas ſeruatur, ibid. nu. 22.
Nec in auditorio Principis, ibid. n. 25.
Iiſdem pœnis non ſubijcitur hæres contraueniens contractui iurato per defunctum, ibid. nu. 19.
Cætera vide in verbo pœna, l. ſi quis maior.
Contractus feneratitius reputetur necne ex pacto de retrouendendo, & quæ concurrere debent, remiſſiuè ponit auctor, reſp. 89. nu. 23. p. 478

¶ Contractus innominatus.

Contractus innominatus regulatur ſecundum naturam contractus nominati cui magis accedit, reſp. 6. n. 74. p. 162.

¶ Contumacia.

Contumacia eſt delictum, reſp. 62. n. 22. p. 400
Sicut tamen qualibet cauſa excuſat a dolo, ſic & a contumacia, ibid. nu. 8. & 9.
Et ceſſante contumacia debet ceſſare pœna contumaciæ, ibi. n, 21.
Confeſſioq; ficta ex contumacia reſultat, ibid. n. 13.
Et quandoq; etiam negatio, ibid. n. 15.
Et non minus poteſt hæc confeſſio ficta reuocari quam vera, ibid. num. 13.
Nec non & negatio & facilius quam vera, nu. 14. & 15.
Contumacia eius qui venit, & non ſtetit, eſt maior contumacia illius, qui nuſquam comparuit, reſp. 34. n. 26. p. 262.
Contumacia contrahitur ſi quis citatus fuerit, ac perſonaliter apprehenſus, reſp. 88, n. 8.
Secus ſi non fuerit perſonaliter apprehenſus, ſed ad domũ tantum citatus, ibid. nu. 9.
Fallit tamen ſi ex iuris præſumptione conſtat citationem ad domũ perueniſſe ad manus citati, ibid. nu. 13.
Exemplum ſi peruenit ad manus filij citatio patris, quia præſumitur ad eius notitiam perueniſſe, ibid. nu. 14.
Idem ſi ad manus vxoris peruenit citatio mariti, ibid. n. 15.
Contumacia remittitur quandoq; veritatis habendæ gratia ſicut et periurium, reſp. 62. n. 22.
Contumacia Exulis, ſeu vt vulgo dicitur banniti, iuncta cum aliquibus indicijs leuiſſimis, ac quãtumuis debilibus efficit vt reus torqueri poſſit niſi legitimam abſentiæ cauſam alleget ac probet, reſp. 34. nu. 12. p. 261
Idemq; eſt ſi ipſe ſponte compareat poſt tempus tranſactum ad eã purgandum, ibid. nu. 42.
Et in ſpecie ſufficiens indicium reputatur, qualitas perſonæ, ibid. ex communi, nu. 1.
Reſtringe tamen ſi de delicto non conſtaret ſaltem in genere, ibi. n. 4
Etiam ſtante ſtatutu vt contumax habeatur pro confeſſo, quoniam & hoc caſu de delicto conſtare debet aliàs ficta confeſſio nõ inducitur, nec illi nocet, ibid. nu. 5.
Sicut non nocet vera confeſſio ſi de delicto pariter non appareat, ibid. n. 6.
Sufficit tamen ſi de delicto conſtet per coniecturas, & præſumptiones ad effectum inquirendi, in his præſertim quæ occultè fiunt, & quorum veſtigia non remanent, vt eſt furtum ſine fractura, ibid. nu. 7.

¶ Contumax.

Contumax habetur pro confeſſo, reſp. 62. n. 13.
Et quandoq; pro negante, ibid. n. 15.
Poſſet tamen confeſſionem reuocare, ſeu erroneam oſtendere, ibid. num. 15.
Contumax in reſpondendo interrogationibus poteſt vſq; ad litis cõteſtationem reſpondere, & fateri quod pro negato habitum fuerat in pœnam contumaciæ, reſp. 62. n. 19. p. 400
Reſtringe in contumace in reſpondendo poſitionibus, qui nõ poteſt moram purgare, & pœnam euitare, ibid. nu. 24.
Et qui pro contumace habitus eſt, & primũ decretum fuit paſſus ſi contumaciã neget, reponendus eſt abſq; refectione expẽſarũ, & poſt repoſitionẽ ſup contumacia diſputatur, reſp. 26. n. 1. p. 238

Contumax poteſt puniri per iudicem, & cogi ad parendum, mittendo in poſſeſſionem bonorum eius citantem, reſp. 88.nu.15.
Quæ commiſſio eſt modici præiudicij, ibid.nu.10.
Quoniam poteſt contumax ſtatim comparendo ab eo ſe incontinenti liberare, ibid.nu.5.
Hancq; immiſſionē patitur etiam minor, qui cum curatoris auctoritate non comparet, ibid. nu.4.
Nec non & dominus propter contumaciam ſui procuratoris ex cōmuni, ibid.nu.11.
Contumax vltra miſſionem prædictam, alia quoq; pœna puniri poteſt, & cogi ad parendum, nempe per mulctam, & hoc eſt proprium, ac frequens remedium, ibid.nu.1.
Adeoq; hoc procedit, vt in quacunq; parte iudicij, & pro qualibet inobedientia contumax per iudicem mulctari poßit, ibid.
Nec iudex poſtquam eum mulctauit poteſt mulctam minuere, aut eum liberare niſi paupertatis cauſa, ibid.nu.6.
Nec comparendo contumax liberatur, ibid.nu 5.
Hæc tamen pœna mulctæ non imponitur niſi ſit quis verus contumax, & conſequenter niſi citatus appræhendatur perſonaliter, ibid.num.8.
Sed auctor contrà quando ex iuris præſumptione citatio peruenit ad notitiam citati licet fuerit citatus quis ad domū, ibid.n.13.
Exemplumq; affertur ſi citato patre peruenit citatio ad manus filij nam præſumitur quoq; perueniſſe ad manus, & notitiam patris ibid.nu.14.
Idem ſi citato marito peruenit citatio ad manus vxoris, ibid.u.15.
Prædictis n āq; caſibus citatus ad domū efficitur verus contumax.
Maxime ſtante ſtatuto Parmenſi mandante citationem fieri perſonaliter, vel ad domum, quod operari debet vt citatio ad domum facta valeat, perinde, ac ſi citatus perſonaliter foret apprehenſus, ibid.nu.30.
Quæ interpretatio ſumenda, ne ſit ſtatutū otioſum, et vt addat iuri cōmuni, vltra quod magis communis opinio oſtenditur licet plerіq; diſtinguāt inter ea, q̄ ſunt grauis, & leuis præiudicij, ibid.
Et tanto fortius comprobātur prædicta, ex quo etiam citatio ad domum in criminalibus ſufficit de conſuetudine, & ita in praxi obſeruatur, & eſt magis communis opinio, ibid.nu.35.

¶ Creditor.

Creditor detinens rē debitoris, & negans eius eſſe cadit à iure ſuo, reſp.45 nu.24. p.295
Creditor adminiſtrans bona debitoris poteſt propria auctoritate ſibi ſatisfacere de communi, reſp 61.nu.1. p.397
Sicq; factum præſumitur, ibid.2.
Hocq. procedit etiam in muliere reſpectu dotalis crediti quando adminiſtrauit bona mariti in eius hæreditate remanſa, ibid, u.3.
Præſertim vero prædicta vero ſunt, ſi adminiſtrans non confecit inuentarium, ibid.nu.4.

¶ Crimen.

Crimen læſæ maieſtatis non committitur a non ſubdito, reſpon.18. nu.13. p.219

¶ Curtius.

Curtius iunior a contrarietate defenditur, reſp.49.n.8. p.397
Curtius conſ.130.nu.8.declaratur, ibid.nu.14.

D

¶ Damnum.

Damnū modicū non eſt curandum, reſp.13.n.53.p.192.

¶ Debitor.

Debitor is eſt à quo inuito pecunia exigi pōt, reſp.100. nu.66.
Debitor tot aureorum, ſeu, vt vulgo dicitur tot ſcutorum non poteſt ſoluere de moneta, quę ipſis ſcutis non æquiualeat, reſp.100 num.12.
Idemq; ſi ſoluat plus debito propter mutationem monetarū in melius ſecutam, indebitè ſoluit, ac repetit, ibid.n,10.
Et poteſt tanto minus ſoluere quāto moneta melior eſt effecta, ibid. num.11.
Debitor exactus in iniuriam creditoris etiam iniuſtè liberatur, reſpon.22.n.6. p.228
Reſtringe ſi debitor facile recuperare poſſit, quod ſoluit ab eo cui ſoluit, ibid.n.5.
Reſtringe ſecundò ſi contra tertium habeat actionem, ibid.u.27.
Reſtringe tertio ſi fuiſſet facilis ad ſoluendum, quoniam reſiſtere cogitur, ſalua tamen ſalute ſua, & aliquid pati vt paſſio ſua ſit fidei ſuæ teſtimonium, ibid.n.10.
Reſtringe quartò ſi ſolueret, mandato iudicis incompetentis, & nō opponat declinatoriam, ibid.n.14.
Debitor exactus in iniuriam ſui, non liberatur a creditore, quoniā factum in eius iniuriam non nocet creditori, ibid.nu.8.
Cætera ad hanc rem videas in verbo ſolutio.
Debitor in mora conſtituitur medio denuntiationis, vel interpellationis, reſp.22.n.5. p.228
Debitor dandi, vel faciendi ſub conditione, vel in diem poteſt ante tempus debito ſatisfacere ſi creditoris, aut tertij non interſit, reſp.7.nu.34. p.172
Et intereſſe in hoc caſu tale eſſe debet, vt inſpiciamus id quod principaliter non id quod venit in conſequentiam, ibid.n 35.
Debitor quantitatis ante moram caſu fortuito non liberatur, licet ſecus ſit in debitore ſpeciei, vt infra dicetur, reſpon.22.num.2. & nu.53. pag.227.
Plures tamen reſtrictiones ad prædictam concluſionem, remiſſiuè proponuntur, ibid.
Debitor ſpeciei ante moram ſpecie perēpta liberatur, reſp.22.u.1. pag.227.
Reſtringe ſi poſt eius moram caſus fortuitus contingeret, quia tunc non liberatur, ibid.nu.3.
Hoc tamen intelligas ſi caſus contingat poſt tempus purgandi moram, ſecus ſi intra tempus in quo mora purgari poſſit, quoniā tunc liberatur, ibid.nu 4.

¶ Decimæ.

Decimæ ſi petantur in aliena parochia, cogitur actor etiam quod poſſeſſorio remedio agat titulum ſuæ poſſeſſionis oſtendere, & plenè probare, reſp.2.n.106 p.58.

¶ Decretum.

Decretū Parmenſe diſponens ſuper ſuſpenſionibus generalibus cauſarum non habet locū, nec ſeruatur extra Ciuitatem apud alios iudices, reſp.29.n.1. p.250
Decretū prohibens alienationem ſtabiliū in forenſes, & non ſubditos iuriſdictioni ſtatuentiū, & non ferentes onera cū ciuibus, clericos, & Eccleſias comprehendit ex multorū ſententia, reſp.20 num.1. p.225
Quod præſertim verū eſt quando ſtatutū, ſeu decretū loquitur in rem, & eam ſpecificè afficit, ibid.n.2.
Contraria tamen opinio magis cōis. & verior videtur, ibid.n.3.
Ratioq; affertur quoniam Laici non poßūt directè, & in ſpecie prohibere clericos, & Eccleſiam acquirere immobilia, ibid.n.5.
Et quod quis non poteſt in ſpecie diſponere, non præſumitur voluiſſe in ſua generali diſpoſitione comprehendere, ibid.n.6.
Decretū prædictū non comprehendit originariū alibi habitantem, ibid.n.9.
Sed cōtra n.11. ſi quidem omnes comprehēdit onero omnia cū ſubditis, & incolis nō ferentes, ibid.n.11.

¶ Decretum de continuanda poſſeſſione defuncti in hæredem.

Iſtud decretum operatur effectum ſuum abſq; vlla appræhenſione ad beneficium etiam ignorantis delatam ſibi fuiſſe hæreditatem, reſp. 31. num. 12. p. 254

¶ Decretum Maioris Magiſtratus.

Decretum Maioris Magiſtratus à iuriſdictione feudatariorum eximit, & liberat ciues, & eorum colonos, reſp. 66. n. 1. 412
Idem tamen decretum priuare non potuit feudatarios iuriſdictione ſibi priùs quæſita præſertim à contractu originem trahente, vt arbitrati ſunt Iaſon, & Socinus, Iunior, ibid. n. 4.
Quorum tamen ſententia refellitur, ibid. ſub nu. 34.
Idem licet eximat à iuriſdictione feudatariorum colonos partiarios ciuium, non tamen habitantes, & inquilinos liberat, ibid. nu. 9.
Nec vetat prædictum decretum quominus poſſint prætores feudatariorum ius reddere in colonos ciuium in cauſis onerum leuioribus, ibid. num. 12.
Idem tollit conuentiones, & contractus etiam illud præcedentes quatenus eidem aduerſantur, ibid. n. 15.
Ratioq; affertur quoniam per viam legis generalis, & ob publicam vtilitatem conditum fuit, ibid. n. 14.

¶ Decretum meminimus.

Iſtud decretum diſponit, quod bona donata à Principe, aut in feudum conceſſa non tranſeant ad alios, quam ad deſcendentes acquirentium maſculos qualitercunq; ſint concepti contractus, & cum quibuſuis clauſulis, reſp. 50. n. 123. 333
Idem decretum non habet locum in feudo verè antiquo, & renouato, quod ad agnatos tranſit, ibid. n. 124.
Sicut nec habet locum in donationibus, & conceſſionibus in quibus militat diſpoſitio, l. 1. C. ſi liberal. Imper. ſoc. ibid. n. 125.
Item non habet locum in feudo conceſſo fratribus pro communi pecunia, vel communi ſeruitio, ibid. n. 127. & 128.
Idem decretum recipit interpretationem à iure communi, ibid. nu. 126.
Hoc decretum habet locum in donationibus, & infeudationibus remuneratoriis ſeruitiorum, ibid. n. 129.
Iſtud reſtringe in conceſſione facta partim pro ſeruitio partim pro pecunia, ibid n. 131.
Idem decretum non habet locum in rebus indiuiduis pluribus ſimul conceſſis, & eorum deſcendentibus, nam portio vnius deſcendentis, ſine maſculis non reuertitur ad concedentem, ſed ad coinueſtitum pertinet, ibid n. 133.
Præſertim ſi conceſſio dicat, & vtriuſq; eorum, ibid.
Similiter non habet locum prædictum Decretum in illis rebus, in quibus ante decretum iam executum fuerat contrarium, quoniam eiuſdem naturæ remanent etiam poſt decretum, nec ei pro futuro ſubiaceat, ibid. num. 135.
Ex cuius decreti ratione expreſſa rectè arguitur, ibid. n. 138.
Idem decretum non vendicat ſibi locum in diſpoſitionibus Principum anteceſſorum, ſecundum Menoch. cuius tamen ſententiam non probat auctor, ibid. n. 139.
Idemq; decretum ſeruari Parmæ, & Placentiæ aduerſus Burſati ſententiam oſtenditur, ibid. n. 140.
Huius tamen decreti effectum tollunt clauſula (motu proprio, ex certa ſcientia, de plenitudine poteſtatis, ſupplentes omnes, & quoſcunq; defectus) perinde, ac ſi in ſpecie illi derogatum fuiſſet, ibid. nu. 141.

¶ Decretum prouidere volentes.

Iſtud decretum diſponit, vt in omni Principis diſpoſitione ſubintelligatur clauſula (ſine præiudicio iurium Cameræ, ſeu fiſci) reſp. 1. num. 133. 39
Iſtudq; decretum renouatum fuit in Ducatu Parmæ, & Placentiæ per ſpecialem Conſtitutionem Sereniſſimi Ducis Octauij, ibid. num. 234.
Idemq; decretum diſponit, vt licentia teſtandi vaſſallo conceſſa in Ducatu Parmæ, & Placentiæ non operetur in præiudicium fiſci, ibid. 263.

¶ Decretum primum.

Decretum primum paſſus, ſi comparens contumaciam purget reponendus eſt, abſq; impenſarum refectione, & poſt repoſitionem diſputatur ſuper contumacia, reſp. 26. n. 1. 238
Et ſi ſit maior, qui ſit paſſus primum decretum, & petat reuocationem cauere debet de iudicio ſiſti, ibid. n. 12.
Quod tamen non procedit in pupillo, qui prædictam cautionem, nec vllam aliam præſtare cogitur, ibid. n. 13.
Quia imò ſi reuocationem primi decreti per viam reſtitutionis in integrum ipſe petat audiendus eſt, etiam ſine refectione expenſarum, ibid. nu. 4.

¶ Defenſio.

Defenſio eſt de iure naturali, quæ propterea in quocunque foro etiam in Auditorio Principis denegari non poteſt, reſp. 53. nu. 56. pag. 358
Nec alicui facultas ſe defendendi auferenda eſt, reſp. 82. num 1. pag. 458

¶ Delictum.

Delicta infamatoria ciuiliter etiam oppoſita infamant, reſp. 53. num. 54. pag. 358

¶ Delegatus.

Vide in verbo, Iudex.

¶ Deſertio inſtantiæ.

Deſertio inſtantiæ inducitur per lapſum primi fatalis, reſp. 19. num. 2. p. 250
Reſtringe ſi ſubſit legitimum impedimentum, ibid. n. 3.
Et iuſtum impedimentum reputatur abſentia iudicis, ibid. n. 5.
Nec non & factum partis, vt ſi impediatur per partem proſequi appellationem, ibid. n. 6.
Et quando ſtat per iudicem neceſſaria eſt proteſtatio, ibid. n. 5.
Et quoties impedimentum allegatur, ſemper probari debet, ibid. num. 3.
Illudq; fuiſſe neceſſarium allegans, oſtendere tenetur, ibid. n. 4.
Cætera videas in verbo inſtantia, & in verbo fatale.

¶ Depoſitum.

Depoſitum bonam fidem præ cæteris contractibus requirit, reſp. 90. num. 19. p. 481

¶ Dignitas.

Dignitates omnes ſunt iuris publici, reſp. 2. n. 84. 52
Earumq; fons eſt Princeps in quo ſunt reconditi omnes theſauri dignitatum, ibid. nu. 83.
Hinc infertur dignitates omnes regales, vt Ducatum, Marchionatum, Comitatum à ſolo Principe procedere, ibid. num. 82. & reſp. 8. num. 37.
Et propterea ſi huiuſmodi dignitates feudo annexas concedat nequeunt alienari, ſine eius licentia, ibid. n. 106.

Præſertim verò hoc Parmæ erit indubitatum ſtantibus legibus, quæ huiuſmodi alieanationem vetant, ibid.n.107.

Dignitatis Eccleſiaſticæ eſt incapax minor annorum vigintiduo, reſp.28.n.21. 246

¶ Dilatio.

Dilatio ad probandum datur regulariter vbi de irreparabili præiudicio agitur, licet alias denegari poſſet. reſp.33.nu.14. 258

Fallit tamen ſi adſit euidens calumniæ præſumptio, ibid.n.15.

¶ Diſpoſitio.

Diſpoſitio, quæ eſt per aliquem negata nuſquam prodeſt neganti, & amittit omne commodum, quod ex ea conſequi poſſet, reſp. 45.nu.17. p.294

Eadem ſemper regulatur ab eo, quod fit principaliter, non ab eo, quod fit ſecundariò, & in conſequentiam, reſp.7.n.37. 172

Et interpretari debet, vt primò videamus, quid actum ſit, ſecundo quid ſit veriſimilius, tertio quid verborum proprietas importet, reſp.6 n.55. 161

Et ſi ſit diſpoſitio conditianalis non operatur, nec iuuat niſi purificata conditione, reſp.2.n.205.& n.183. 67

Eadem ſi ſit ſubreptitia in totum corruit, nullaq; per huiuſmodi vitium redditur, ibid.n.206.

Diſpoſitio generalis, ac etiam vniuerſalis non includunt caſus ſpecialiter Principi reſeruatos, reſp.24.n.3. 234

Nec operatur contra ſpecialem promiſſionem, niſi ſpecialis interueniat derogatio, ibid.n.9.

Maximè ſi ſpecialis illa promiſſio ſit prohibitoria, ibid.n.10.

Quod extendas etiam quando generalis diſpoſitio contineret clauſulam non obſtante, ibid.n.11.

Eadem diſpoſitio generalis, ſeu vniuerſalis non comprehendit caſus eandem rationem non habentes cum expreſſis, ibid.n.14.

Extende etiam ſi militaret eadem ratio, ſed non tanta, ibid.n.15.

Diſpoſitio tribuens alicui optionem vnius lineæ eo adiecto, ut deficientibus maſculis, vel non extantibus ſuccedant deſcendentes alterius lineæ non electæ ſupponit fieri poſſe electionem lineæ in qua non erant maſculi, reſp.7.num.17. 170

Diſpoſitio loquens in caſu ſimplici non extenditur ad mixtum, ex communi reſp.24.n.18.

Diſpoſitio conditionalis dicitur ea, quæ loquitur in naſcituris quoniam ineſt conditio ſe naſcentur, reſp.7.n.2. 168

¶ Diuinatio.

Diuinationes in iure improbatæ, reſp.78.nu.3.

¶ Diuiſio.

Diuiſio faciliorem dicendorum intelligentiam præbet, reſp. 14. num.39. 199

¶ Doctor.

Doctor intelligitur ſecundum iura, quæ adducit, reſp.14.nu.106. & reſp.90 nu.5. 480

Et dicitur ſequi opinionem, quam diſputando approbauit, non eam quam perfunctoriè admiſit, reſp 49.n 9. 307

Et ſi ſit inſignis, & de aliqua conſuetudine atteſtetur illi credendum eſt, reſp.14.n.17. 196

Quod reſtringas ſi conſuetudo eſſet iuri communi contraria, reſp. 100.num 86.

Nec non & ſi alius atteſtaretur de conſuetudine contraria, ibid. num 88.

Cætera habes in verbo conſuetudo.

Doctoris dictum ſine lege, & ratione loquentis non attenditur, reſp.90.num.5. 480

¶ Dolus.

Dolo malo, quid factum obijciens circumſtantias loci, & temporis exprimere tenetur, reſp.53.nu.57.

Qualibet autem cauſa à dolo excuſat, reſp.62.n.8. 399

Etiam ſi ſit iniuſta, ibid. in fine numeri.

¶ Domicilium.

Vide infrà in verbo incolatus, vbi materiam poſui.

¶ Dominium.

Dominium vnius rei apud duos in ſolidum eſſe nequit, reſp.45.nu. 21. p.295

Et qui dominium probare vult tenetur probare dominium ſui auctoris, reſp 21.n.22. 225

Quandoq; tamen probatur per conſuetam loci cuſtodiam, ibi.n.16.

Idemq; ex poſſeſſione triginta annorum ſaltem præſumptiuè probatur, reſp.21.n.30. 226

Nec non & ex indicijs, & coniecturis, ibid.n.32.

Præſertim in antiquis, ibid.nu.33.

Et quandoque ex multis ſimul iunctis probatur, licet ex ſeparatis aliàs probari non poſſet, ibid.nu.31.

Idemq; in antiquis probatur per famam, & communem opinionem, ibid.num.27.

Et aliquando per ſolam poſſeſſionem, reſp.46.nu.15. 297

Dominium directum vnius rei apud duos in ſolidum eſſe non poteſt, reſp.8.n.22. 176

¶ Dominium vtile.

Dominium vtile conſolidatur cum directo, quod eſt pœnes dominum quando finita eſt linea vaſſalli de feudo inueſtita, reſp. 1. num.24. p.14

¶ Dominus directus feudi.

Dominus directus feudi non poteſt transferre dominium, quod habet in vaſſallos per generalem, aut per ſpecialem conceſſionem, reſp.8.n.6.& n.31.& 32. 177

Poteſt nihilominus eoſdẽ cũ generali conceſſione territorij in alium trãsferre, nec nõ & in cõceſſione Caſtri, ibid.n.9.& n.32. 175

Dominus directus poteſt auferre poſſeſſionem rerum feudaliũ propria auctoritate vaſſallo notoriè inobedienti, reſp.1.n.21. 14

Extendas hoc idem licere, quando finita eſt linea comprahenſorum in inueſtitura, ibid.nu.11. 12

Idemq; dicitur ſi ſe abſentet vaſſallus, quia videtur pro derelicto habuiſſe feudum, ibid.nu.22.

Reſtringe primò ſi dominus directus, non haberet iuriſdictionem, quoniam tunc debet adire iudicem, ibid.n.21. 14

Reſtringe ſecundò contra tertium poſſeſſorem, vel emptorem, in eo namq; neceſſaria eſt citatio, ibid.n.11.

Reſtringe tertiò ſi dominus vellet priuare vaſſallum malo modo, ibid.num.33.

Et malus modus exponitur non ſeruato ordine iudiciorum, ibid.

Intellige tamen ſi adſit vaſſallus, ſecus ſi ſit finita linea, quia tunc non dicitur priuari, ex quo nullus vaſſallus adeſt, ibid.n.34.

Reſtringe quartò ſi vaſſallus veniret priuãdus feudo ob delictum, vel culpam quoniam tunc non licet domino vaſſallum propria auctoritate expellere; & fuit hæc diſtinctio Baldi, ibid.n.36.

Ratioq; aſſertur quoniam licet vaſſallus delinquens feudo priuetur ipſo iure, non tamen priuatur poſſeſſione ſua naturali, ſine iudicis miniſterio, ibid.nu.38.

¶ Dominus directus rei emphyteuticæ.

Dominus directus finita emphyteuſi poteſt res emphyteuticarias occupare propria auctoritate, reſp.5.n.87. 133

Et hæc

Et hæc eſt communis, communior, & receptiſſima opinio, ibid. nu. 183. idemq; dicitur, reſp. 1. nu. 15. p. 13

Quæ maxime procedit quando dominus non inuenit reſiſtentem, reſp. 1. nu. 15. vbi ita fuiſſe iudicatum auctor teſtatur.

Et ſi petat ſe immitti in poſſeſſionem propter caducitatem emphiteuta, ſi ſuper caducitate quoq; petat pronuntiari cumulat petitorium cum poſſeſſorio, reſp. 2. nu. 122. p. 61

Dominus directus tenetur ad onera ſi emphiteuta magnum canonem, & fructibus correſpondentem ſoluat de communi, æquiori & Mediolani ac Parmæ recepta, reſp. 14. n. 14. p. 196

Idemq; dicitur ſi ſint onera fructus æquantia, vel ſuperantia, ibid. nu. 28. & 91.

Dominus directus poteſt expellere emphiteutam canonem non ſoluentem, reſp. 14. nu. 47.

Reſtringe primo ſi ſoluiſſet emphiteuta onera ad quæ tenebatur, quoniam tunc quod expendidit licitè, ac impune retinet, ibidem num. 38.

Reſtringe ſecundo ſi dominus partem Canonis recepiſſet, quoniam remiſiſſe caducitatem videtur, ibid. nu. 41. & 46.

Idemq; dicitur ſi non ipſe; ſed eius procurator recepiſſet, ibidem num. 48.

Reſtringe tertio ſi emphiteuta iuſta cauſa ceſſaret à ſolutione canonis, ibid. nu. 49.

Iuſtaq; cauſa in propoſito dicitur, magna difficultas ſoluendi, ibid. num. 34.

¶ Domus.

Domus quo familia, vide in verbo familia, vbi poſui.

¶ Donatio.

Donatio difficilius præſumitur quam alius contractus, reſp. 2. nu. 104. p. 60.

Præſumitur tamen quando id quod datur nullo iure cogente conceditur, ibid nu. 101.

Donatio inofficioſa annullatur, reſp. 51. n. 29. p. 255

Et inofficioſa dicitur quoties donator, vel donatrix non reſeruauit legitimam filijs, ibid. nu. 203.

Hæc autem vel eſt inofficioſa re tantum, vel re, & conſilio, & in poſteriore caſu nulla eſt ipſo iure, & in totum d. nu. 28.

Extende etiam ſi eſſent plures donationes, & ſeparatim conſiderata non forent inofficioſæ, ſed coniuncta, ibid. nu. 29.

Reſtringe tamen prædicta ſi facta fuiſſet vni ex liberis, tunc. n. in totum non corruit, ſed vſq; ad legitimam tantum reuocatur, & hæc eſt communis, ibid. nu. 128.

Donatio reuocatur per ſuperuenientiam liberorum, reſp. 31. nu. 21 pag. 254.

Maximè verò ſi in ea non appareat per donatorem de liberis cogitatum, nu. 22. p. 234

In dubioq; liberorum fauore non præſumitur cogitatum, ibid. n. 24.

Hocq; adeo procedit, vt ſi donator cogitaret de liberis ſecundi matrimonij nō cenſeatur cogitaſſe de liberis primi matrimonij, quādo in primo non ſuberat ſpes procreandi, ibid. nu. 22.

Extende primam concluſionem, vt donatio reuocetur per ſuperuenientiam filiorum etiam ſi ſit iurata, ibid. nu. 27.

Extende ſecundo etiam quod eſſet renuntiatum omni legum auxilio, ſi in ſpecie non ſint renunciatum, l. ſi vnquam, C. de reuoc. donat. ibid. nu. 25.

Extende fortiùs etiam ſi expreſsè ſit remedio dictæ l. ſi vnquam renuntiatum, quoniam illæ legi veluti fauorem filiorum concernenti renuntiari non poteſt, de veriori, æquiori, ac magis communi, ibid. nu. 26.

¶ Donatarius.

Donatarius poteſt propria auctoritate ingredi poſſeſſionem rerum donatarum, ſi in donatione appoſitum ſit conſtitutum, reſp. 31. nu. 31. p. 255

Reſtringe ſi donatio eſſet per ſuperuenientiam filiorum reuocata, reſp. 31. nu. 30. & 31.

Et ſi ſciret liberos ſuperueniſſe, præſumitur etiam ſcire donatarius donationem reuocatam, & ſic conſtituitur in mala fide, ibidem, num. 232.

Idemq; dicitur ſi dubitaret an eſſet reuocato, adhuc. n. virtute non poteſt conſtituti propria auctoritate ingredi, ibid. nu. 33.

¶ Dos.

Dos datur pro ſuſtinendis oneribus matrimonij reſp. 90. num. 10. pag. 481.

Et dotis fauor publicus reputatur, ibid. nu. 12.

Multaq; ſunt eius priuilegia, & in ſpecie hoc vnū vt mulieri competat vtilis rei vindicatio ad res emptas ex pecunijs dotalibus. ibid. num. 8.

Hoc tamen intellige, vt in primis debeat fieri excuſſio bonorum mariti, ibid. nu. 13.

Ratioq. aſſeritur quoniam iſtud remedium ſubſidiarium eſt, & contra iuris regulas, idcirco ſtrictè interpretandum, ibid. nu. 13.

Excuſſio autem quomodo fieri debeat poſuimus infrà in verbo excuſſio.

Intellige ſecundo hoc priuilegium ſi bona empta ſint per maritum, ſecus ſi per extraneum, quoniam tunc vindicari non poſſunt, ibid. num. 2.

Et Socinus conſ. 224. lib. 2. contrarium ſentiens reprobatur, nu. 5.

Iuraq; per eum adducta non probare oſtenduntur, nu. 2. 3. & 4.

Intellige tertio priuilegium prædictum procedere quando ipſa mulier dat pecunias viro, & maritus illas expendit, ſecus ſi ipſa mulier dederit, vel crediderit pecuniam, ibid. nu. 7.

Ratio diuerſitatis affertur quoniam in primo caſu mulier compelli poteſt ad ſoluendum, imò ſunt omnia eius bona hypothecata pro promiſſione dotis. nu. 9.

Et cogitur dotem promittere vt virum inueniat, ibid. nu. 10.

Sed quando pecuniaa ſuas alteri dat, aut credit nulla ſubeſt neceſſitas, aut obligatio, idcircoq; illi magis ſubueniēdum erat in primo, quam in ſecundo caſu, ibid. nu. 11.

¶ Dux.

Dux in ducatu inueſtitus dicitur vniuerſalis ſucceſſor non ſingularis contra Zunctum conciuem ſuum, reſp. 8. n. 2. p. 175

Dux inueſtitus vniuerſarum rerum eſt vtilis dominus; ſingularum verò puta in feudis ſingulis perſonis conceſſis, directus, ibid. num. 5. & n. 31.

Dux Sereniſſimus Parmæ habet eandem auctoritatem in ſuo ſtatu, quam habet Rex Neapolitanus in ſuo, reſp. 1. n. 12. p. 13.

Dux ſi inueſtiatur de Ducatu, et fuerint inueſtiti particulares priùs de feudis in Ducatu exiſtentibus eſt dominus directus Vaſſallorum per priùs inueſtitorum, reſp. 8. num. 4. & nu. 31. & 32. pag. 175.

Ratioq; affertur quoniam huiuſmodi Caſtra ſequuntur Ducatum, ſicut membra ſuum caput, ibid. n. 5. & n. 32.

Affertur de hoc exemplum Regni Apuliæ per Summū Pontificem in regem tranſlati, ibid. n. 31. p. 175.

Dux ſi inueſtitus ſit nedum regalia omnia conſequitur, ſed etiam in ſpecie reſeruata Principi propter excellentiam, ibid. n. 7.

Digitized by Google

E

¶ Eccleſia.

Eccleſia dicitur cultrix iuſtitiæ, & idcircò non vult locupletari cum aliena iactura, reſp. 43. num. 16. pag. 286
Eadem multa habet priuilegia fauore religionis indu-cta, reſp. 13. num. 36. pag. 191
Et inter cætera hoc vnum, vt in dubio pro ea ſit iudicandum, ibid. num. 45.
Alterum quoniam reſtitutio bonorum alicui facta, licet trahatur ad bona alienata ſecus eſt tamen ſi in Eccleſiam fuerint tranſlata, ibid. num. 19.
Eccleſia Romana, licet non haberet inſtrumenta de ſuis ciuitatibus, ex quo tamen pro domina diu ſe geſſit, & ex communi opinione talis reputatur domina iudicanda eſt, ex receptiſſima omnium ſententia, reſp. 21. nu. 28. p. 226
Eccleſiæ ac beneficia monaſterijs conceſſa intelliguntur pleno iure data, reſp. 72. nu. 3. p. 430
Et licet ſit ſubiecta in temporalibus, & ſpiritualibus alicui monaſterio, poteſt tamen Epiſcopum Diœceſanum in aliquibus recognoſcere, ibid. nu. 9.
Eccleſiæ vnio ſpectat ad propriam Epiſcopum in ſua Diœceſi, reſp. 64. num. 5. pag. 402
Quomodo autem fieri debeat ex forma Concilij Tridentini explanat auctor, ibid. nu. 8.
Et ad validitatem vnionis tria concurrere debent, iuſta cauſa ſolemnitas, & auctoritas, ibid. nu. 16.
Cauſæ vnionis Eccleſiæ ad alteram Eccleſiam, plures ſunt quas remiſſiuè per auctorem videas, ibid. nu. 17.
Inter cæteras autem legitima eſt cauſa deſolatio, aut deſtitutio vnius, & propinquitas, vel temporum qualitas, ibid.
Necnon & rectorum, & vicinorum conſenſus, ibid. nu. 18.
Vnionum autem vnius Eccleſiæ ad alteram quinque ſunt ſpeties, ibid. num. 27.
Et inter eas reperiuntur duæ ſpecies vna, quæ fit per modum ſubiectionis, ita vt Eccleſia quæ vnitur tranſeat in totum in poteſtatem alterius, alia verò qua Eccleſiæ vniuntur tantum quoad ſpiritualia, ibid. num. 28.

¶ Aedictum.

Aedicta prætorum non debent eſſe illuſoria, & multò minus Principum, reſp. 1. num. 71.

¶ Electio.

Electio eſt vnius de pluribus voluntaria optio, ſeu apprehenſio, reſp. 7. nu. 5. p. 168
Eaque inter actus legitimos connumeratur, ibid. nu. 11.
Et ſi de iure differri deberet, & ex dilatione abſurdum aut inconueniens ſequeretur differri non debet. nu. 39. p. 172
Electio prælati licet non recipiat conditionem nihilominus valet ſi habeat tacitam conditionem, reſp. 7. nu. 41. p. 172
Idemq; dicitur in præſentatione beneficij, ibid. nu. 42.
Ratioq; affertur, quia tacita conditio non vitiat actum legitimum aliàs conditionem non recipientem, ibid. nu. 40.

¶ Emphyteuſis.

Emphyteuſim recipiens quandoq; alium contractum gerit, vt innominatum, vel conductionem ad longum tempus, reſp. 14. nu. 11. pag. 195
Exemplum ſi penſio fructibus reſpondeat, & eos adæquet, tunc enim conductio ad longum tempus dicitur, reſp. 6. num. 58. pag. 154
Et in dubio præſumitur potius emphyteuſis, quam cenſus quando in regione frequentior eſt contractus emphyteuticus, reſp. 45. num. 15.
Emphyteuſis eccleſiaſtica non tranſit ad extraneos hæredes, reſp. 49. nu. 1. de crebriori, & magis communi. p. 306
Maximè non ſeruata ſolemnitate, cap. ſine exceptione 12. quæſt. 2. ibid. num. 2.
Extende etiam ſi apponatur clauſula, cui vel quibus, ibid. num. 3. non ſeruata ſolemnitate prædicta.
Extende etiam ſi ſit ſeruata, ſed ſit adiectum aduerbium legitimè dederit, ibid. nu. 3.
Ratio ne verbum, legitimè, ſit otioſum, ibid. nu. 4.
Cætera de dicta clauſula vide in Indice clauſularum in clauſula, cui vel quibus &c.
Emphyteuſis eccleſiaſtica, nec per donationem poteſt peruenire ad extraneos hæredes. ibid. nu. 15. p. 307
Et quando extraneus ſuccedit in emphyteuſi eccleſiaſtica non poteſt ingredi poſſeſſionem ſine conſenſu rectoris, & ſoluto laudemio aliàs caderet à iure ſuo, ibid. nu 16.
Emphyteuſis græcum eſt vocabulum, quod latinè ſignificat meliorationem, reſp. 99. nu. 10. 506
Hinc dicitur dari regulariter ad meliorandum, ibid. nu. 9.
Et antiquitus fiebat de rebus infructuoſis, & ſterilibus pro quibus modicum quid in recognitionem directi domini ſoluebatur, ibid. num. 13.
Hodie tamen fit de rebus fertilibus pro quibus ſoluitur penſio fructibus correſpondens, vel paulò minor præſertim de rebus Eccleſiaſticis, ibid.

¶ Emphyteuſis informis.

Emphyteuſis informis ad filios maſculos tantum ſecundum pleroſque tranſit, reſp. 44. nu. 1. 290
Sed hoc impugnat auctor, n. 17. ex communi, & ad fœminas etiam tranſire oſtendit, n. 20.
Et informis dicitur quando eſt ſtipulata abſq; filiorum, & hæredum expreſſione, ibid. nu. 1.
Emphyteuſis ſtipulata pro ſe intelligitur etiam ſtipulata pro hæredibus, ibid. n. 2.
Et verba, quæ quotidie apponuntur pro hæredibus abundant, quia ſubintelliguntur ſine vlla alia expreſſione, ibid. nu. 3.
Et ſi ſtipulata ſit pro hæredibus nedum ad maſculos, ſed & ad fœminas tranſit, ibid. n. 4.
Ratioque affertur, quia appellatione hæredum fœminæ comprehenduntur, ibid. n. 5.

¶ Emphyteutica bona.

Emphyteutica bona omnia præſumuntur, quando quis ſoluit certum quid quot annis, niſi oſtendat pro quibus ſoluat, reſp. 45. n. 13. pag. 294

¶ Emphyteuta.

Emphyteuta non poteſt præiudicare vocatis in inueſtitura etiam domino conſentiente, & eſt communis, reſp. 10. n. 5. 181
Et hoc idem quoq; de feudo concluditur, & de vno ad alterum valet argumentum, ibid. n. 7.
Emphyteuta cui nihil, vel parum ſupereſt ſolutis oneribus enormiſſime læditur, ſi penſionem grauem domino ſoluere cogatur, reſp. 14. n. 35. pag. 198
Emphyteuta poteſt rem emphyteuticam meliorare, reſp. 41. n. 21. pag. 298
Hoc intelligas ſi non velit mutare ſtatum rei adeo, vt ſit reducibilis ad priorem formam, aliàs ſecus, & ideo ex ſilua vineam ex prato culturam facere non poteſt, ibid. nu. 22.

¶ Tenetur

¶ Tenetur ad caſus fortuitos.

Emphyteuta tenetur ad caſus fortuitos ex natura contractus, reſp.14.n.1. p.195
Reſtringe ſi ſint valde inſoliti, & qui veroſimiliter prauideri non potuerunt, ibid.n.30.
Hocq; procedit etiam ſi renunciaſſet emphyteuta omni legum auxilio eum iuramento, ibid.n.31.
Et ſi etiam in ſe ſuſcepiſſet caſus fortuitos, ibid.n.30.iuncto, n.3.

¶ Tenetur ad onera.

Emphyteuta tenetur ad onera pro tempore ſuper re emphyteutica imponenda, reſp.14.n.2. 195
Reſtringe primò ſi eſſent onera excedentia, vel æquantia fructus, quoniam tunc proprietarius tenetur, ibid.n.28.& n.91.
Reſtringe ſecundò ſi ſolueret magnum Canonem, & fructibus correſpondentem, quoniam tunc dominus directus tenetur ex communi, æquiori ac in Senatu Mediolani recepta, & obſeruata opinione, ibid.n.14.
Eademq; Parmæ vim legis obtinet, & pro ea iudicatum fuit, aduerſus Natt.conſ.312.n.18.& 97.ibid.
Reſtringe tertiò quando onus, ſeu collecta imponeretur per as, & libram, quoniam tunc dominus pro directo, & emphyteuta pro vtili eſt alibrandus, & ſic vterq; pro rata tenetur, reſp.14. num.105. pag.207
Emphyteuta qui ſoluit onera directo domino ſpectantia poteſt repetere, vel eum debitis penſionibus compenſare, reſp.14.num. 107. 207
Extende etiam ſi de facto, & non de iure ad ea ſoluenda coactus fuiſſet, ibid.nu.108.
Extende ſecundò etiam inuito domino, & proteſtante nè ſolueret, ibid.num.109.

¶ Cadit à iure ſuo.

Emphyteuta nō ſoluens penſionem debito tempore, cadit à iure ſuo.
Idemq; incidit in pœnas. l.ſi quis maior. C.de tranſact.ſi ſuper emphyteuſi adſit inſtrumentum iuratum, reſp.14.n.38. 199
Reſtringe, quod dixi de caducitate, ſi dominus poſt incurſam caducitatem penſiones recipit quoniam caducitas remiſſa dicitur. ibi. num.39.& 40.
Extende etiam ſi non fuiſſent integraliter ſoluta, adhuc enim recipiens partem caducitati renunciare videtur, ibid.n.41.
Extende ſecundò ſi non dominus, ſed eius procurator reciperet, adhuc enim remiſſa dicitur caducitas in praiuditium domini, ibid. num.48.
Emphyteuta quando expellitur propter Canonem non ſolutum non tenetur ad penſiones decurſas ſoluendas, quando dominus egit ad caducitatem non facta proteſtatione ſe velle illas conſequi, reſp.14.n.47. 200
Emphyteuta negans rem emphyteuticam amittit ius ſuum ex communi, licet nonnulli crediderint ſolam poſſeſſionem perdere, reſp.45.n.14. 294
Reſtringas hoc ſi doloſè negaret, ſecus ſi ſine dolo, ibid.n.18.
Dolus tamen in dubio præſumitur, quando negotio concerneret eius commodum, ibid.n.19.

¶ Emptor.

Emptor fructuum alicuius prædij ſub annua præſtatione contractum conductionis gerit, & remiſſione mercedis conductorum non gaudet, reſp.14.n.9.p.195.& reſp.6.n.57.

¶ Epiſcopus.

Epiſcopus dicitur communis officialis Ciuitatis, reſp.64.n.25.
Nec non & eius Vicarius, ibid.n.26.
Amboq; reputantur vnum & idem caput, ibid.n.20.
Hinc infertur à Vicario non dari appellationem ad Epiſcopum, num.21.
Epiſcopus tenetur ſtare infeudationi anteceſſoris ſui & omnia per eum geſta rata habere, reſp.8.n.17. 175
Iſq; redditus eccleſiæ diſpenſare debet elargiendo eleemoſinas pauperibus Chriſti, in ædificanda, aut reparanda eccleſia, & in varijs ornamentis diuino cultui neceſſarijs, reſp.13.n.42. 191
Idem poteſt cogere poſſeſſorem beneficij in ſua Diœceſi, vt exhibeat titulum, reſp.2.n.157. 64
Epiſcopi iuriſdictio non ſe extendit vltrà primam cauſarum inſtantiam ex forma Concilij Tridentini, reſp.63.n.8. 400

¶ Aequalitas.

Aequalitas in dubio præſumitur inter liberos, vt fieri debet ſeruata, reſp.31.n.23. 225

¶ Error.

Error facti prudentiſſimos fallit, reſp.1.n.10. 10
Error in facto proprio maximè recenti non admittitur, reſp.1.nu. 164.

¶ Euentus futurus.

Euentus futurus nō habetur in conſideratione, niſi quando ex præſenti ad eum veriſimiliter inferri poteſt, reſp.45.n.5. 294

¶ Euictio.

Si de euictione quiſpiam conueniri poteſt, fortiùs ipſe agens exceptione repellitur, reſp.83.n.8.

¶ Exceptio Iudicij.

Exceptio definitur, vt ſit actionis excluſio, reſp.8.n.25.p.176. & reſp.90.n.8. 481
Et facilius exceptio datur, quam actio, reſp.61.n.10. 398
Exceptiones omnes ſi ſint ſublatæ contra inſtrumenta per ſtatutum, nunquam cenſentur ſublatæ, quæ ex implemento eiuſdem inſtrumenti naſcuntur, reſp.66.n.34. 416

¶ Exceptio Declinatoria.

Exceptio declinatoria opponi debet, ante litem conteſtatam, reſp. 23.nu.4. pag.231
Reſtringas tamen hoc ſi in ipſa litis conteſtatione non fuiſſet oppoſita per errorem, tunc enim ſemper opponi poſſet, ibid.n.6.
Et nedum in medio iudicij, ſed quandoque lata etiam ſententia, & poſt tres etiam conformes, ibid.n.5.

¶ Exceptio Dilatoria.

Exceptio dilatoria opponi debet ante litis conteſtationem, reſp. 23.nu.4. 231
Reſtringe quatuor modis, primò ſi habeat tractum ſucceſſiuū, tunc enim opponi poteſt quandocunq; ad actus futuros, ibid.n.8.
Reſtringe ſecundò ſi ſuperueniat poſt litis conteſtationē, ibid.n.10.
Tertio ſi impedimento iudicis, ante litis conteſtationem non potuit opponi, ibid.n.11.
Quartò ſi annullet proceſſum ipſo iure, nu.9.
Aliaſq; nouē reſtrictiones, ſeu vt dicitur limitationes videas apud Alex.& Felyn.per auctorem citatos, ibid.n.13.

¶ Exceptio rei iudicatæ.

Exceptio rei iudicatę non obſtat quando noua cauſa, & noua actio in iudicium deducitur, reſp.8.n.1. 476
Et noua etiam cauſa ſufficit, vt eadem exceptio opponi nequeat, ibid.num.2.

Digitized by Google

Et noua cauſa ſufficiens dicitur ſi poſſeſſio de nouo fuerit acquiſita, vel ſi conditio aliqua poſt primum iudicium fuerit purificata, nu.3.

¶ Exceptio de iure tertij.

Exceptio de iure tertij admittitur, quando illud eſt excluſiuum ipſo iure iuris agentis, reſp.61.n.5. p.397

Eadem exceptio admittitur, quando qui illam opponit eſt in periculo bis ſoluendi, vel ſuſtinendi inde aliquod periculum, licet non ſit excluſiua iuris agentis, ibid.nu. 11.

¶ Exceptio ſolutionis.

Exceptio ſolutionis eſt de illis, quæ ipſo iure tollunt obligationem, reſp.61.nu.6. pag. 397.

Nimirum quia ſolutione eius quod debetur, tollitur omnis obligatio, ibid.nu.7.

¶ Exceptio altioris indaginis.

Exceptio altiorem indaginem requirens non admittitur in remed. l.fi. C.de acquir. poſſeſ. reſp. 67. nu.6.

Et quando dicatur exceptio altiorem indaginem requirere iudicis arbitrio relinquitur, ibid.nu.7.

Eadem non admittitur in interdicto vnde vi, ibid.nu.11. & 13.

Nec in remedio.C.reintegrandæ 3. q.1.ibid. nu.13.

Quod procedit etiam ſi incontinenti probaretur, ibid, nu. 13. & 14.

¶ Exceptio dolo facis.

Exceptio dolo facis non admittitur in remedio l.fi.C.de acquir.poſſeſſione, reſp.67.nu.7. pag.418.

¶ Exceptio notorij iuris.

Exceptio notorij iuris in petitorio admittitur in reſtitutorio iudicio, reſp.2.n.150. p. 64.

Nedum ſi certa ſit, ſed etiam ſi veriſimilis, reſp.2.n. 151.

Maximè verò ſi incontinenti probatio offeratur, ibid. nu. 152. & 161.

Et incontinenti dicitur arbitrio iudicis, ibid.n. 153.

Huiuſmodiq; exceptio admiſſa efficit, vt iudicium mixtum dicatur, ibid.n.154.

Et generalius ſemper exceptia ex qualitate rerum in iudicium deductarum reddit iudicium mixtum, quòd aliàs eſſet merum poſſeſſorium, ibid.nu.155.

¶ Exceptio lineæ finitæ.

Exceptio lineæ feudatarij finita admittitur inuito actore agente ad feudi poſſeſſionem, reſp.2.nu. 141. p.63.

¶ Exceptio dominij.

Exceptio dominij, quæ inuito actore venit admittenda reddit mixtum poſſeſſorium iudicium. reſp.2.nu.109.& 140.

Eaq; admittitur in iudicio recuperandæ, quando agitur de Caſtris, & fortalitijs, quæ ſunt difficilis recuperationis, ibid.nu.178.

Non admittitur autem in remedio, l. fin. C.de acquir. poſſeſ. reſp. 67.nu.6.

Exceptio ſpolij eſt ſuſpenſio iudicij per ſpoliantem intentati, & locum non habet, niſi in interdicto, vnde vi, non in alijs poſſeſſorijs, ex veriori magis æqua, & communi ſententia, reſp.2.nu. 133. pag. 62.

Eadem obijci non poteſt in iudicio attentatorum, reſp.31. nu.53. pag. 257.

¶ Exceptio regulæ.

Exceptio in caſibus non exceptis firmat regulam, reſp. 17.nu. 6. pag.215. & reſp.44.nu.22. pag.292

Non eam tamen ampliat, aut extendit, ibid.nu.26.

Eiuſdemq; proprium eſt declarare in quibus terminis regula procedat, reſp.78.nu.8.

Non operatur tamen vt caſus ſub regula comprahendantur, qui aliàs non comprahenderentur ibid. nu.9.

¶ Excuſator.

Excuſator, ſeu excuſatorio nomine comparens, & allegans abſentiam debet petere tempus ad certiorandum, & faciendum citatum comparere, reſp.88. nu. 39.

Nec auditur huiuſmodi excuſator niſi in ciuilibus ad impediendum proceſſum, ibid.nu.40.

Sicut nec ad impediendam miſſionem in poſſeſſionem, ibid. num. 41.

¶ Excuſſio.

Excuſſio bonorum quomodo fieri debeat ex forma ſtatutorum Parmenſium, reſp. 90.nu. 14. pag.481.

¶ Executio.

Executio pro debito pecuniario fieri debet in primis in mobilibus, & animalibus, & in defectum in rebus ſoli, reſp.79. num. 2. pag. 451.

Et cauſa executionis ſummaria dicitur, reſp.88.nu. 29.

Executio non debet præcedere ſententiam, ne peruertatur ordo iuris, reſp.76. nu.5. pag.440

Quod procedit etiam ſi ſit fiſcus actor, ibid. nu.6.

Nec non etſi ſit Princeps, ibid.nu.8.

Hocq; verum eſt etiam ſi procedatur contrà iniuſtum poſſeſſorem, ibid.nu 9.

Et in cauſis ſummariis, & in quibus proceditur de plano ſine figura, & ſtrepitu iudicij, ibid.nu. 7.

In executione non requiritur citatio, quando fit in eadem re quæ in condemnationem venit, ſecus in alia, & eſt communiter recepta diſtinctio, reſp.79.nu.1. pag. 451.

Et in ea facienda tres actus conſiderantur, captio pignorum ſubbaſtatio, alienatio vel datio in ſolutum, duo primi citationem non requirunt in tertio tamen ſemper eſt neceſſaria, ibid. nu. 5.

¶ Executor.

Executor merus datus ad exequendum ſine citatione partis regulariter exequitur, reſp.79.nu. 6. pag.451.

Reſtringe tamen ſi poſſeſſorem inueniat, quoniam tunc illum ſine citatione non deijcit, ibid. n.7.

Regulariter tamen merus executor citare non poteſt, reſp.82.num. 34.

Taliſque dicitur notarius, cui de ſtilo Parmenſi committitur per iudicem examen teſtium, ibid. nu. 33.

¶ Exemplum.

Exemplis non eſt iudicandum, reſp. 100.nu.14.

Fallit in exemplis magnæ auctoritatis, vt ſunt ſummorum virorum exempla, ibid. nu.15.

Et in ſpecie hoc procedit in iudicijs Principum, quæ ſequenda ſunt, ibid. nu. 16.

Exempla non reſtringunt regulam.

Exemplum inſtrumenti productum in termino probatorio confirmari poteſt extra terminum producendo authenticum, reſp.82. nu.2. pag.458.

In cuius confirmatione, ſeu productione authentici citatio partis requiritur, ibid.nu.4.

Sed contrà auctor, nu.41.

Ratio-

Ratioque affertur, quoniam confirmatio actus validi, qui alio mediante perficitur, ac roboratur citationem non requirit, ibid. num.42.

Hocq; confirmatur optimo exemplo teſtium, quos ſufficit intrà terminum iurare, etiam ſi poſt terminum examinentur, & ad hunc actum vltimum citatio, non requiritur, quando citata fuit pars ad iurandum, ibid.nu.29,

Cætera vide in verbo inſtrumentum.

F

¶ Feudum.

Feudum eſt ſeruitus, reſp.1.n.203. p.36

Hinc infertur non poſſe conſtitui vſumfructum, ſinè conſenſu domini in bonis feudalibus, & hæc communis opinio dicitur, ibid.num.202.

Ratioq; affertur, quoniam ſeruitus ſeruitutis non datur, ibi.n.205.

¶ Feudi plures diuiſiones ſunt, quas proſequere ordine alfabetico, vt infrà, & Prima, ſit diuiſio, vt feudum aliud ſit.

Antiquum feudum aliud nouum.

Feudum antiquum dicitur, quando quæſitum eſt ab aſcendente, qui ſit ſupra quartum gradum, reſp.50.n.15. 321

Et in dubio antiquum præſumitur, ibid.n.12. p.320

Et iſtud differt à paterno, quoniam paternum dicitur ſi ſit à patre acquiſitum, antiquum verò niſi ab aſcendente, qui ſit parens communis generationis, ibid.n.15.

Non differt tamẽ à feudo nobili, & gentili, quoniam iſtud eſt idem, quod feudum antiquum, & paternum, ibid.n.28.

In hoc feudo antiquo non poteſt pater filijs præiudicare, quia ex prouidentia concedentis, ipſi quoq; vocati dicuntur, ibid.n.172

Antiquitas autem feudi probatur per inditia, & coniecturas, ibi. num.94.

In hoc feudo antiquo deſcendentes in infinitum per inueſtituram vocati dicuntur, reſp.3.n.67.

Hoc feudum nequit alienari in extraneos, & idcircò per dictionem quibuſcunq; non efficitur alienabile, quoniam hoc repugnat naturæ ſuæ, ibid.n.68.

Feudum antiquum, nouum fieri non poteſt in præiudicium vocatorum, non conſentientium, ibid.n.54.& n.122.

Nec iſtud feudum finitur, ſeu ad dominum reuertitur confiſcatis vaſſalli bonis, ſed ad agnatos pertinet, ibi.n.59.

Idem non mutat naturam ſuam, aut nouum efficitur, ſi reuertatur ad dominum per renunciationem, delictum, aut alia de cauſa, ſi iterum concedatur eidem vaſſallo, ibi.n.14.

Reſtringas hoc ſi expreſſim caueretur in inueſtitura illud concedi tanquam feudum nouum, ſiquidem tunc mutat naturam antiqui, ibi.n.124.

¶ Feudum nouum.

Feudum nouum dicitur, quando non fuit conceſſum maioribus, aut aſcendentibus, ſed fuit inueſtitus tantùm feudatarius præſens, vt colligitur, reſp.1.n.116.

Et poteſt eſſe feudum quoad quid nouum, & quoad quid antiquum abſque repugnantia, vt declarat auctor, reſpon.50.num. 193.

Dicitur etiam nouum, ſi vaſſallus recedens ab antiqua inueſtitura, illud ſtipulatur, & acquirit ſecundùm aliam formam, reſpon.1. num.116.

Vel ſi ex noua cauſa fiat inueſtitura, ibid.n.118.

Idem ſi addatur, vel detrahatur aliquid ſubſtantiale, ibid.

Idem ſi concedatur cum clauſula in antiquum paternum, & auitũ, aſſumit naturam antiqui, ita vt deſcendentes acquirentium ſuccedant in infinitum, reſp.50.n.29. p.323

Receptiſſimaq; omnium Doctorum ſententia defenditur iudicando, & conſulendo ſequenda, ibid.& num.99.100.105.& 106.& 176.vſq; ad n.201.

Licet plerique contrarium dixerint, qui improbantur, eorumque argumenta diluuntur, ibidem, num. 99. ac pluribus ſequentibus.

Idem feudum nouum, confiſcatis vaſſalli bonis, reuertitur ad dominum, reſp.50.n.59.

Nec mortuo vaſſallo, de ſui natura vnquam tranſit ad tranſuerſales, reſp.1.n.117.& 160.

¶ Secunda diuiſio feudi eſt, vt aliud ſit.

Feudum dignitatis, aliud ſinè dignitate.

Feudum dignitatis dicitur, quod habet annexã dignitatẽ Ducatus Marchionatus, Comitatus, aut aliam quamlibet, reſp.50.n.46.

Et hoc feudum attribuit naturam ſuam bonis annexis, ibid. num. 48.

Longeq; diſtat ab alijs feudis, reſp.2.n. 85. 58

Et præſumitur, ſi exiſtat in ſtatu Principis, ab eo conceſſum, reſp. 8.num.35. 77

Maximè ſi habeat annexas dignitates regales, vt ſunt Ducatus Marchionatus.& Comitatus, reſp.2.n.82. p 58

Et huiuſmodi feuda iuriſdictionis, & dignitatis hodie eſſe in commercio noſtro ſaltem ex conſuetudine plerique dicunt, ibidem, num.105.

Sed contrà auctor oſtendens de iure contrarium negantq; conſuetudinem, & ſi adſit, eam eſſe localem, cum huiuſmodi feuda non poſſint alienari, ſine conſenſu domini, ibi.n 106.

Et hoc in ſtatu Parmæ caret omni difficultate, ex quo ſpeciali lege alienatio vetatur, ibi.n 107.

Huiuſmodiq; feuda indiuidua dicuntur, reſp.50.n.46. 325

Attribuuntq; eorum naturam bonis annexis, ibi.n.48.

Et idcircò ſi feudum ſit diuiduum per ſuperuenientem dignitatem fieri indiuiduum ratione adiuncti, ibid.n.47.168.& 142.

In huiuſmodiq; feudis habet locum ius accreſcendi inter vocatos, propterea, quod diuidi nequeunt, vt ex communi apparet, ibid. n.49.& 30.conſ.50.51.& 52.

Ex quo infertur feuda omnia regalia habere ius accreſcendi connexum, adeò quod vno confeudatariorum ſine liberis decedente, alter ſuccedat, ibi.n.50.& n.102.

Prædicta etiam feuda dignitatis antiqua tranſeunt ad agnatos, in centeſimo, & milleſimo gradu conſtitutos, reſpon.50.nu.102, & 103.

¶ Tertia diuiſio feudi eſt, vt aliud ſit.

Feudum diuiduum, aliud Indiuiduum.

Feudum diuiduum dicitur, quod recipit diuiſionem inter feudatarios.

Et quandoq; quod natura ſua diuiduum eſt, indiuiduum fit ex accidenti, nempè propter merum imperium, aut iuriſdictionem illi annexam, reſp.50.n.130.

Et tunc quilibet ex inueſtitis in ſolidum vocatus dicitur, ibidem.

Poteſt tamen diuidi reſpectu commodatis ex eo prouenientis, & vſus ipſius iuriſdictionis, ibid.n.31.

Non propter hoc tamen mutat naturam ſuam, ſed indiuiduum

Et ſi pro certa pecuniæ quantitate, erit venditio, ibid.n.62.

Et quandoq; erit donatio gratia exempli, quando in inueſtitura appoſitum eſt verbum donamus, quamuis aliqua concurrant feudum denotantia, ibid.n.56.

Veraq;, & communis ſententia dicitur, ibid.n.29.

Et tunc ob mixtam naturam donationis regulatur eius ſucceſſio, ſecundum ius commune, non autem ſecundum ius feudorum, ibi. num.75.

Feudum ad certum tempus conceſſum, vel ad incertum, quod poſtea certificatur paria ſunt, reſp.1.n.13.

¶ Feudi acquiſitio.

Feudum acquirens pro ſe & deſcendentibus efficit, vt duplici prouidentia ad ſuos deſcendentes ſpectet legis, ſcilicet, ac hominis, reſp.50. num.219.

Et ſi acquiſitum fuerit pro ſe, & deſcendentibus in infinitum habet in ſe ius accreſcendi, adeò vt pars aliqua non poſſit reuerti ad dominum, nec ad extraneos tranſire donec adeſt aliquis ex deſcendentibus acquirentium, ibid.n.34.

Idemq; ſi acquiratur in quarta, & quinta generatione, tādiu namque inter vocatos habet locum ius accreſcendi, quandiu durat illa generatio, ibid.n.36.

Idem quoque dicitur in feudo à pluribus fratribus communi pecunia, vel pro communi ſeruitio præſtando acquiſito, ibidem, num.38.

Feudum acquiſitum à duobus pro ſe, & vtriq; eorum, & deſcendentibus vnicuiq; in ſolidum competit, & in eo eſt locus iuri accreſcendi in perpetuum de communi opinione, quæ non habet contradictorem, ibid.n.39.

Idemq; dicitur quando adeſſent aliæ dictiones diſtributiuæ, cuilibet & vnicuiq; & ſimiles, ibid.n.40. & 107. & ſeq. & à nu.210. vſq; ad numerum 217.

¶ Feudum acquirere, qui poſſint, & qui non propter eorum incapacitatem.

Feudum non poteſt acquirere filius naturalis tanquam illius incapax, reſp.16.n.4. p.213

Hocq; verum eſt, etiam ſi eſſet legitimatus adhuc enim ad feudum non admittitur, ibid.n.4.

Extendas ſecundo, vt hoc procedat in feudo informi, reſp.1. num. 138.

Reſtringe tamen ſi permiſſu, ac diſpenſatione Principis hoc permitteretur, quoniam & naturalis inueſtiri poteſt, & tunc in illo feudo naturales erunt capaces, reſp.50.n.9.

Reſtringe ſecundò ſi primus inueſtitus non haberet alios liberos, quam naturales, quia præſumitur de illis cogitatum, & ſuper hoc diſpenſatum, ibid.n.10.

Cætera vide infra in rubrica feudi ſucceſſio in hoc eodem verbo feudum.

Fœmina quoq; eſt incapax feudi, reſp.16.n.2. 212

Reſtringas hoc primò ſi inueſtitura eas vocaret, vt ſi diceret pro maſculis, ac fœminis tunc enim ſunt capaces ſaltem in deffectum maſculorum, ibid.n.3.

Et tunc ne dum admittitur ad feudum ſimplex, ſed etiam capax dicitur feudi cum mero, & mixto imperio, & regali dignitate ſaltem de conſuetudine apud omnes inueterata, ibid.n.6.

Reſtringas ſecundò, quando feudum fuit per fœminam acquiſitum, quoniam tunc omnes eius deſcendentes fœminæ ſunt capaces, ibid.n.14.

Hoc tamen intelligas non exiſtentibus filijs, ſeu deſcendentibus ex fœminis, quando quidem ſi ipſi extarent fœminis forent præferendi, ibid.

Ratioq; aſſertur quoniam maſculo, & fœmina ad aliquod officium concurrente, vel ad dignitatem, aut primo genium, maſculus vti dignior ſemper præfertur, ibid.n.16.

Fœmina autem, quando ſemel excluditur ne dum ipſa, ſed eius filij etiam maſculi ſemper excluduntur, ibid.n.19.

Pleriq; tamen contrarium dixerunt, qui recenſentur per authorem, num.18.

Quorum tamen ſententia reijcitur, n.19.

Communisq; ac vera prior oſtenditur, n.20.

Quæ communis extenditur, ſiue fœminæ prædefunctæ ſint filijs, ſiue ſuperuixerint contra nonnullos inter vnum, ac alterum caſum diſtinguentes, ibid n.22.

Idem ſeruari dicitur ne dum in feudo, ſed & in emphyteuſi Eccleſiæ, nec non, & in ſtatutis fœminas excludentibus.

¶ Feudi alienatio.

Feudum alienari nequit domino directo non aſſentiente, reſpon.3. num.378.

Extendas primò, vt nec in re feudali poſſit vſumfructum vaſſallus conſtituere, reſp.1.n.202.

Intelligas tamen ſine conſenſu domini aliàs ſecus, reſpon. 3. num. 383.

Intelligas, & ſecundo quo ad præiudicium domini, & vocatorum ſecus reſpectu conſtituentis ad cuius præiudicium ſuſtinetur conſtitutio vſusfructus donec viuit, ibid.n.385.

Licet tamen feudum ſit inalienabile, ſi cum vniuerſitate alienetur dominium tranſit in acquirentem, reſp.8. n.40. 178

Et quando feudum alienari nequit, poteſt tamen per vaſſallum renunciari, ante eius mortem vni ex vocatis immediatè poſt ipſum ſucceſſuro, quia non dicitur alienatio, ſed refutatio, reſp. 1 num.200.

Hocq; verum eſt etiam ſine conſenſu directi domini, ibid.

Cætera vide infra in rubrica feudi refutatio.

Facultas autem alienandi ſi per dominum detur operatur, vt ne dum alienans, ſed & acquirens in totum à feudali ſeruitio liberentur, & remanet liberum, ac allodium, reſpon. 50. num. 74.

Semelque alienatum perpetuò durat alienabile, ibidem, num. 136.

In alienatione tamen vnus ex inueſtitis non poteſt præiudicium afferre alijs vocatis, reſp.1.n.192.

Et in dubio ſemper talis interpretatio fieri debet, ibidem, num. 191.

Omneſque clauſulæ in alienatione, & contractu rei feudalis interpretari debent citra vocatorum præiudicium, ibidem, num. 192.

Alienatio feudi, quando permiſſa eſt in extraneum fortius permittitur in filium, reſp.3.n.401.

Et ſi fiat ſine conſenſu domini, licet ſit nulla quo ad eius præiudicium ipſo iure, quo ad vocatos tamen reuocatione opus eſt, ibid. num.402.

Et quamuis ſit facta, ſine conſenſu domini transfert tamen poſſeſſionem in acquirentem ſi in ea ſit appoſitum conſtitutum, adeò vt ſi contingat ſuper poſſeſſorio diſputari is debet manere in poſſeſſione, & diſputatio ad merita reſeruari, ibidem, num. 403.

In vocatos verò in inueſtitura poteſt fieri alienatio, & valet, ſine conſenſu domini, ibid.n.405.

Ratioq; aſſertur, quoniam non eſt propria alienatio, ſed refutatio quædam, ibid.n.407.

De feudo poteſt tranſigere feudatarius, ſine conſenſu domini, reſp. 37.num.1.

Intelligas tamen, quando facit meliorem conditionem domini, ſecus ſi deteriorem, ibidem ex communi.

Hinc ſi per vim fuerit ſeudo ab alio priuatus poteſt, eum eo tranſigere ſi non habet veroſimilem ſpem illud recuperandi, dimittendo illud pœnes occupantem dum modo ſincerè, & bona fide agat, ibid. n. 2.

Quodam tamen feuda ex ſuapte natura alienari poſſunt, vt feudum liberum, & franeum, reſp. 50. n. 67.

Reſtringit tamen author hoc pluribus modis, & in ſpecie primò, quando in inueſtituro adeſſet clauſula in antiquum paternum, & auitum, ibid. n. 69.

Reſtringit ſecundò, ſi adſit clauſula pro ſe, & filijs, ac deſcendentibus maſculis tantum, ibid. n. 70.

Feudum ſubinfeudari poteſt tribus concurrentibus, ſine domini conſenſu, prima, quod bona fide hoc agat, ſecundo, quod ſubinfeudatio ſit eiuſdem qualitatis, & conditionis, tertio, quod fiat cū iiſdem pactis quibus ipſe habuit, reſp. 3. nu. 393. 121

Subinfeudatio tamen non præiudicabit cæteris vocatis quin finito iure ſubinfeudantis, non admittantur ſecundum inueſtitura formam, ibid. n. 394.

Et ſubinfeudans non deſinit eſſe vaſſallus prioris domini, dummodo ſine eius conſenſu fiat ſubinfeudatio, ibidem, numero 396.

Secus eſt tamen ſi fiat cum eius conſenſu, quia omne ius à ſe abdicat, ibid. n. 392.

Idemq́; ſubinfeudans, ſine conſenſu domini retinet dominium vtile ſuperius, & in ſubvaſſallum transfert dominium vtile inferius, ibid. n. 397.

Factaq́; huiuſmodi ſubinfeudatione remanent penes primum vaſſallum reliquia, & iura ſeruitiorum atq; cognitio cauſarum inter ſubvaſſallos, ibid. n. 399.

Subinfeudatus autem non habet vtile dominium plenum, ſed penes primum vaſſallum remanet quaſi vtile ratione vaſſallagij, ibid. n. 397. & 395.

Idemq́; ſubinfeudatus ſi velit alienare requiritur conſenſus vtriuſque domini, in contrarium tamen communem eſſe opinionem, ait author, ibid. n. 398.

Ratioq́; affertur, quoniam vaſſallus vaſſalli mei, non eſt meus vaſſallus, nec poſſum petere ab eo ſeudalia ſeruitia per vaſſallum meum debita, ibid. n. 400.

¶ Feudi poſſeſſio.

Feudi poſſeſſio annalis, ſi ſit pacifica operatur, vt vaſſallus præſumatur habuiſſe inueſtituram à domino, ſi poſſedit eo ſciente, ac patiente, reſp. 1. n. 115.

Non poteſt tamen domino præiudicium afferre, niſi eius ſcientia, & patientia concurrant, reſp. 1. n. 267.

Et niſi concurrat præſtatio ſeruitiorum feudalium receptorum per dominum, vel eius procuratorem ſpecialem, ibid. num. 268.

Et prædicta feudi poſſeſſio operatur tantum, quando diſputatur vtrum adſit feudi inueſtitura, nec ne, ſecus ſi de ea conſtet, ſed ſuper ea diſputetur, vel ſuper dependentibus ab eo, ibid. num. 270.

Nec poſſeſſio hæc feudi operatur quidquam, niſi concurrente Sacramento vaſſalli iurantis ſuper inueſtitura per dominum negato, ibid. n. 271.

Hocq; iuramentum iudici omnino arbitrarium eſt, ibid.

Et quando militaret præſumptio aliqua contra vaſſallum illi non eſſet defferendum, ibid.

Nec feudi hæc poſſeſſio prodeſt vaſſallo agenti, quando non poſſidet, ſed reo conuento poſſidenti tantum, ibid. n. 272.

Sicut nec nocet agnatis vocatis tenore inueſtiturarum, niſi & ipſe poſſidens ſit de eorum numero, ibid. n. 273.

Nec præiudicat agnatis, qui de diſſenſu proteſtati ſunt ante lapſum anni, ibid. n. 275.

Nimirum quoniam huiuſmodi proteſtatio excludit conſenſum, ibi. num. 276.

¶ Feudum perditur.

Feudum perditur confiſcatis vaſſalli bonis, reſpon. 50. numero 59.

Et tunc ſi ſit feudum nouum reuertitur ad dominum, ſi antiquum ſpectat ad agnatos, ibid.

Feudum perditur etiam ſi vaſſallus relinquat dominum in pugna, & reuertitur ad dominum, reſp. 50. n. 51.

Si tamen ſit feudum dignitatis ſpectat ad alios conuaſſallos, ibid. num. 51.

Feudum perditur etiam propter delictum vaſſalli infeudati, & ipſo iure, reſp. 1. n. 38.

Non tamen perditur poſſeſſio, ſine declaratione iudicis, aut eius miniſterio, ibid.

Feudum non perditur, ſi vaſſallus iuramentum fidelitatis præſtet alteri domino, quàm priori ratio eſt, quia in eo iuramenta ſemper primus dominus cenſetur exceptus, reſpon. 37. numero 14.

Quod maximè procedit, quando ſecundus dominus ſciret iurantem habere alium dominum, nam ſi neſciret teneretur iurãs ad damna & intereſſe, ſecundo domino, ibid. n. 16.

Sicut & feudum, non perditur ſi orta controuerſia inter primum, & ſecundum dominum vaſſallus priorem dominum iuuaret, & contra ſecundum veniret, ibid. n. 18.

Et hac ratione, quoniam ſemper intelligitur excepta perſona primi domini, ibid n. 16.

Hinc deffenſus eſt Alphonſus Seuerinas pro priori domino contra ſecundum militantem à caducitate feudi, ibidem, num. 18.

Feudum non perditur, quando vaſſallus illud ab altero recognoſcit, quando fuerat ab eo quem recognoſcit in dominum per vim occupatus, reſp. 73. n. 5.

Prudenter tamen agit ſi proteſtetur prius coram honeſtis perſonis, quod actus per ipſum fiendus non ſponte, ſed metu eſt, ſeu erit factus, ibid. n. 6.

Si quidem recognitionis violenta, aut meticuloſa actus nullus eſt, ac inualidus, nec tribuit ius etiam in poſſeſſorio, ibidem, num. 7.

Feudum perditur ſi vaſſallus committat feloniam contra dominum.

Et ſi ſint duo domini, & committat feloniam contra vnum amittit tantum modo partem illius domini. reſpon. 3. num. 410.

Feudum perditur ſi vaſſallus alienet feudum, ſine conſenſu domini, adeò vt ſi totum alienet totum perdat, & ſi partem illam partem tantum amittit, reſp. 3. n. 409.

Si tamen ad traditionem, & poſſeſſionis tranſlationem non deuenerit priuationis pœnam minimè incurrit, reſpon. 37. num. 3.

¶ Feudum probatur.

Feudum probatur ex dignitate comitatus bonis annexa, reſpon. 6. num. 31. . p. 166

Nec non & ex iuramento fidelitatis præſtito, ibidem, numero 50.

Reſtringe tamen hoc ſi contractus non haberet ſubſtantialia feudi, ibid.n.52. & n 64.
Reſtrictioniſq; ratio affertur, quoniam iuramentum fidelitatis poteſt præſtari à ſubdito ratione ſubiectionis, & iuriſdictionis, ibid.n 64.
Cum ſubditus fidelitatem debeat domino, & maiorem, quam vaſſallus directo domino, ibid.n.65.
Feudum etiam probatur, ac iudicatur, quando ſic à partibus vocatur, & à contrahentibus appellatur, reſp.6.n.48.
Reſtringas tamen hoc, vt non procedat, quãdo repugnaret natura contractus geſti exemplumq; affertur, quando quis fundum recipit in feudum ſub annua præſtatione, quoniam dicitur contracta emphyteuſis, reſp.14. num.10.pag.195. & dicto, reſp.6. num.60.
Alterum exemplum eſt in donatione, quæ quandoq; feudi nomine vocatur, reſp.6.n.56.
Tertium eſt ſi concedatur feudum ſub annuo cenſu nam, & tunc, non conſideratis verbis contractus cenſualis reputatur, ibid. num.61.
Quartum eſt exemplum ſi concedatur ſub annuo ſeruitio quo caſu emphyteuſis dicitur, ibid, n.60.
Quintum ſi feudum pro pecunia ſit conceſſum, quia tunc venditio iudicatur, ibid.n.62.
Et generaliter ſi participet contractus naturam feudi, & donationis, ſeu alterius cuiuſuis contractus, tunc ex vrgentioribus ſignis iudicatur, ibid.n.72,
Et propterea dicitur quandoq; is, qui feudum recipit gerere contractum innominatum, ibid.n.73.

¶ Feudi refutatio.

Feudum refutari poteſt, & dicitur refutatio, quando vaſſallus viuens feudum renunciat ei, qui poſt eius mortem eſſet ad feudum ſucceſſurus, reſp.1.n.200.
Et refutatio hæc feudi eſt de genere permiſſorum, licet alienatio ſit de genere prohibitorum, reſp.3. n.415.
Et ſi refutatio feudi facta ſit domino præſenti valet abſolutè ſi abſenti tenet tantum in præiudicium refutantis, ibidem, num. 392.
Et poteſt vaſſallus plurium refutare partim vnius, ſine conſenſu aliorum, ibid.n.411.
Nam qui poteſt totum feudum refutare multò magis partem, ibid. num.412.
Refutatioq; huiuſmodi fieri poteſt, cum reſeruatione fructuum refutanti, ibid.n.426.
Quamuis hanc refutationem cum reſeruatione vſusfructus, non valere ſine domini conſenſu crediderit Lofred.conſ.3.relatus per authorem, n.75.
Qui tamen reprobatur eiuſq; opinio repugnare receptiſſimis Doctorum theorematibus tam in Regno Neap. quam extra oſtenditur, n.431.
Et ſi hæc refutatio nõ valeret, quando refutans reſeruat ſibi vſumfructum ſuſtineretur tamen per clauſulam omni meliori modo, vel per iuramentum habens eandem vim, ibid.n.425.
Dicitur tamen hanc refutationem ſuſtineri, ſiue in parte, ſiue in totum fiat etiam domino non conſentiente, ibid.n.406.
Lofreduſq; contrarium deffendens damnatur, n.401. & 406.
Putauit enim ipſe requiri conſenſum, quando refutatio fit in parte, ibid.n.76.
Refutatio hæc facta filio cũ reſeruatione vſusfructus mero iure valet, licet ope exceptionis agens repelli poſſet, ibidem, num. 430.
Et in hac refutatione per curſum triginta annorum præſumitur conſenſus domini quemadmodum, & in alienatione de iure communi præſumitur, ibid.n.436.
Et tantò magis cum domini non interſit, & nihil ei depereat, ex quo facilius præſumi debet, ibid.n 437.
Et ſi dominus directus requiſitus eſſet, vt refutationi feudi præſtaret conſenſum negare non poſſet, & ſi negaret haberetur tamen pro conſentiente, ibid.n.341.
Quocumq; autem titulo fiat, ſiue ſub nomine donationis, ſiue alterius contractus ſemper dicitur refutatio, ibid.n.300.
Nec in hac donatione, ſeu refutatione requiritur iuramentũ, quod eſt neceſſarium in donationibus ex decreto Mediolani, ibidem. num.304.
Et ſi fiat ſub nomine venditionis puta, quoniam vaſſallus, ſeu feudatarius vendat ius ſuum immediatè ſucceſſuro non dicitur propriè venditio, ſed refutatio, ibid.n.303.
Nec ſoluitur laudemium, aut releuium, aut quoduis aliud, quod pro vera alienatione ſolui deberet, ibid.n.302.

¶ In feudum, quæ recipi poſſint.

In feudum recipi poſſunt etiam res propriæ recipientis, reſpon. 50.n.201.
Et hæc ſententia communiter recepta dicitur, ibid.n.201.
Recipiens tamen rem propriam magni valoris à Principe præſumitur potius hoc egiſſe, vt titulo vtiliori poſſit eam tueri, quàm verum, ac proprium feudi contractum gerere, ibid n.203.
Ratioq; affertur ne præſumatur recipiens ſuum iactare, quod in dubio nuſquam credendum eſt, ibid.n.204.
Recipiens autem rem propriam in feudum, vt ſuprà intelligitur tacitè illam prius donare, & poſtmodum in feudum à Donatario accipere, reſp.6.n.14.
Quod tamen reſtringas in ijs, quæ ſunt magni præiudicij, quoniam hoc non præſumeretur, ibid.n.15.
Quandoquidem ſolent nobiles, vt aduerſus potentiores ſe defendãt recipere bona propria in feudum à Principibus, non verò quod ſibi præiudicare intendant in dominio, & verè feudalia conſtituere, ibid.n. 16.
Maximè autem hoc procedit, quando Princeps in inueſtitura profiteretur ſe velle vti liberalitate erga recipientem illumq; fauoribus, ac gratijs proſequi, quoniam non præſumitur hoc caſu ab eo donationem accipere voluiſſe, ibid.n.17.
Et licet cenſeatur recipiens hoc modo rem ſuam in feudũ directum dominium donare, non tamen ſibi in aliquo præiudicat quò minus res ipſa libera remaneat, & de ea diſponi poſſit, ibidem, num.25.
Et recipiens hoc modo rem ſuam in feudum, vel emphyteuſim, etiam ſcienter non propterea dominium transfert, ſed potiùs contractum nullum facit ex vera, & communi ſententia, ibid. num.26.
Extenditurq; hoc, ſiue recipiat rem ſuam ſcienter vti ſuam, ſiue recipiat ſcienter ſuam vti alienam, ibid.n.27.
Recipiens verò ignoranter rem ſuam vti alienam, multò magis actum nullum gerit, ibid.n.28.
Et hoc feudum tranſmittitur ad quoſcunq; hæredes, ſicut feudum emptitium, ibid.n.76.
Poteſtq; inueſtitus de eo liberè teſtari, ibid.n.47.

¶ Feudi ſtipulatio.

Feudum pro agnato ſtipulari non poteſt alter agnatus, reſp. 50. num.217.
Reſtringas prædicta primò in fratre, quoniam is poteſt pro fratre feudum ſtipulari, ibid.
Reſtringas ſecundò in feudo antiquo, vel in eo quod datur iure antiqui, ibid.n.29. & n.221.

Digitized by Google

Reſtringas tertiò, quando Princeps concederet, vt ad tranſuerſales quoque acquirentis tranſiret, quoniam tunc tranſuerſalibus acquiri poteſt, ibid. num. 220.

Nimirum quoniam vti dominus poteſt eam legem rei ſuæ dicere, quæ ſibi libuerit, ibid.

Feudum ſtipulatum pro maſculis, & in defectum pro fœminis ſi filia vltimi poſſeſſoris cum nepote, & fratre concurrat is præfertur, ſi feudum eſt antiquum, in nouo autem filia, reſp. 80. num. 6.

¶ Feudi ſucceſſio ab inteſtato.

Feudum ab initio non defferrebatur per ſucceſſionem, nec tranſibat ad filios, aut ad deſcendentes acquirentium, ſed hoc ad preces fidelium fuit poſtea per imperatorem diſpoſitum, reſp. 50. n. 71.

Feudi autem ſucceſſio hodie deffertur in ſtirpes non in capita ex communi ſcribentium ſententia, reſp. 1. n. 170.

Et feudi poſſeſſio, ac dominium hodie tranſit ad ſucceſſorem vocatum ipſo iure, reſp. 47. num. 2. 300

Hocq; procedit etiam ſine vlla apprehenſione, ibid. nu. 3.

Et feudi ſucceſſio hodie regulatur ſecundum ius commune non ſecundum conſuetudines feudorum, reſp. 6. n. 76. 162

Hocq; procedit etiam quando feudum eſt alteratum ob mixtam donationem cum eo, ibid. num. 75.

Nec non & quando propria res in feudum recipitur, ibidem. num. 76.

Et in ſucceſſione non attenditur proximitas vltimi deffuncti, ſed repræſentatio in infinitum hoc eſt, vt filius ſemper ſubintret in locum patris, reſp. 50. n. 117.

Ratioq; affertur quoniam in feudo non ſucceditur vltimo morienti, ſed primo acquirenti etiam ſi per mille manus ambularet, ibid. num. 116.

Linea autem vna deſcendentium extincta omnes aliæ æqualiter ſuccedunt in feudo paterno, reſp. 1. n. 127.

In vna quaque tamen linea proximior tantum ſuccedit, ibidem. num. 136.

Et lineæ ſubalternæ eodem iure ſuccedunt quo principales lineæ, cum alijs eiuſdem generis, ibid. n. 137.

Lineæ autem tot à ſtipite deriuantur quot filij ab eo procedunt, reſp. 3. num. 222.

Et quo magis lineæ producuntur eò magis à ſe inuicem diſtant, ibi. num. 223.

Feuda autem omnia regulariter ad deſcendentes maſculos in infinitum tranſeunt, reſp. 3. n. 226.

In ipſosq; dicitur continuari dominium, ac poſſeſſio cum dicantur domini etiam viuente patri, ibid.

Filiuſq; eodem modo ſuccedit in feudo materno quo in paterno, reſp. 5. num. 19.

Nepotes etiam cum patruis admittuntur in ſucceſſione feudi antiqui, reſp. 80. n. 4. & n. 18.

In eodemq; feudo ſuccedunt omnes agnati in infinitum, qui à primo acquirente deſcendunt, excluſo directo domino, ibid. n. 5.

Idemq; eſt ſi filius vltimi poſſeſſoris ob delictum feudo priuetur, tunc enim ſuccedunt agnati, nec reuertitur ad dominum feudum antiquum, ibid.

Secus tamen eſſet in nouo, quod reuertitur ad dominum, ibidem. num. 5.

¶ In feudo qui ſuccedant; & primo An naturalis.

In feudo non ſuccedit naturalis velut feudi incapax, reſp. 16. n. 4. pag. 213

Extende etiam ſi eſſet legitimatus, ibid. n. 4.

Extende ſecundo etiam in feudo informi, reſp. 1. n. 138.

Quod autem dicatur feudum informe, vide ſupra in diuiſione ſexta feudi.

Reſtringas primò concluſionem, quando inueſtitura cœpiſſet à naturali, quia tunc ipſe ſuccederet, ibid. n. 9.

Hocq; procedit etiam ſi primus inueſtitus, non fuiſſet naturalis, habuiſſet tamen filios naturales quandoquidem, & de illis præſumitur cogitatnm, ibid. n. 10.

Extende ſecundò, quando ex natura inueſtituræ admitteretur fœmina, & cum naturali concurreret legitimus ex fœmina, quoniam tunc naturalis ex maſculo præferrendus eſſet, ibid. n. 19. & ſeq.

¶ In feudo, an ſuccedant adoptiui.

In feudo non ſuccedit filius adoptiuus. reſp. 1. n. 108.

Reſtringas tamen hoc ſi dominus directus conſentiat, quoniam tunc ſuccedere poteſt, ibid.

Conſentiendo tamen adoptioni dominus, aut Princeps, quando vaſſallus adoptat, non affertur præiudicium cæteris vocatis, ibid. num. 223.

Curtiuſque Iun. qui contrarium quibuſdam voluiſſe viſus eſt per authorem declaratur, ibid.

¶ In feudo, an ſuccedant fœminæ.

In feudo non ſuccedunt fœminæ velut incapaces, reſp. 16. num. 2. pag. 212

Reſtringe primò ſi inueſtitura eas vocaret, vt ſi diceret pro maſculis, ac fœminis tunc enim ſunt capaces ſaltem in deffectum maſculorum, ibid. num. 3.

Extendaſq; hoc, vt quando fœmina eſt vocata, ne dum admittatur ad feudum ſimplex, ſed etiam ſi ſit cum mero, & mixto imperio, & regali dignitate, ſaltem de conſuetudine apud omnes inueterata, ibid. num. 6.

Reſtringe ſecundò primam concluſionem ſi feudum primò fuerit per fœminam acquiſitum, tunc enim ad eius deſcendentes fœminas tranſit, ibid. n. 16.

¶ In feudo, an ſuccedant tranſuerſales.

In feudo regulariter non ſuccedunt tranſuerſales, reſpon. 3. num. 227.

Hocque maximè verum eſt in feudo nouo, reſp. 1. num. 117. & 160.

Extendaſque etiam ſi pro illis ſtipulatum eſſet, quoniam hoc fieri non poteſt, niſi ſit frater, qui acquirat pro altero fratre, reſpon. 50. num. 217.

Reſtringe primò ſi Princeps expreſſè etiam tranſuerſalibus illud conceſſiſſet, ibid. n. 220.

Reſtringe ſecundò, quando à primo acquirente tranſitum feciſſet in tranſuerſales, quoniam de vno in alium tranſuerſalem tranſit vſq; ad ſeptimum gradum, vltra tamen nequaquam, ibi. n. 104.

Reſtringe tertiò in deſcendentibus duorum fratrum, uel pluriũ coinueſtitorũ, nam deſcendentes vnius ſuccedunt deſcendẽtibus alterius, quicquid ſit de alijs tranſuerſalibus. & hoc in feudo antiquo, vel cum clauſula in antiquum, & c. ibid. n. 29. & n. 99. & 105. & 106.

Hocq; communis eſt, ac receptiſs. Doctorum ſententia, ibid. n. 30. & 137. & 187. & 195.

Reſtringe quartò in feudo antiquo in quo in infinitum ſuccedunt, licet in nouo, niſi vſq; ad ſeptimum gradum de communi, ac vera opinione, reſp. 80. n. 17. & 18.

Generaliter autẽ dicitur tranſuerſales omnes in inueſtitura cõpræhenſos ſuccedere in feudo quocũq; in gradu exiſtãt, re. 50. n. 112

Et tunc pleriq; dixerunt ſucceſſionem tranſuerſalium in feudo non reſtringi ad ſeptimum gradum, prout ſupradictum eſt, qui tamen per authorem non probantur, ibid. n. 113.

¶ In feudo, an ſuccedant extranei.

Infeudo regulariter extranei non admittuntur.

Reſtringi primò, ſi ſit conceſſum pro ſe ſuiſq; hæredibus, ac ſucceſſoribus tunc enim ad extraneos quoque tranſit, reſp. 1. n. 105.

Reſtringe ſecundò, ſi conceſſa ſit facultas diſponendi de feudo in quaſcunq; perſonas, ibid.

Et hæc reſtrictio ſecundum D. Menochium procedit etiam ſtante Decreto meminimus, quod Parmæ viget, ſicut & Mediolani, dum modo conceſſio feudi proceſſerit ob benemerita ibid. num. 171.

Eius tamen ſententia non recipitur per authorem, ibid.

Reſtringe tertiò, quando feudum conceſſum eſt pro ſe ſuiſq; hæredibus, & ſucceſſoribus, quibuſcunq;, ibid. n. 105.

Reſtringi quartò, ſi conceſſum ſit cum clauſula, & cui, vel quibus dederit, ibid. & n. 112. & 167.

Quod tamen declarat, ac reſtringit author inferius, ibid. nu. 194. & 195.

Et in ſpecie non procedit in ijs locis in quibus ſeruatur decretum meminimus, vt Parmæ Placentiæ, ac Mediolani, reſp. 3. num. 29.

¶ Feudi ſucceſſio ex teſtamento.

Feudi diſpoſitio in teſtamento, aut alia quauis vltima voluntate facta nulla eſt, ac inualida, reſp. 1. n. 110.

Reſtringi primò domino volente, ac conſentiente quoniam tunc ſuſtinetur in præiudicium domini, ibid. n. 111.

Reſtringi ſecundò, quando in inueſtitura adeſſet clauſula, cui, vel quibus, quia tunc per illam videtur tributa facultas teſtãdi, ibi. num. 112.

Hanc tamen reſtrictionem intelligas, non eſſe verum in ſtatu Parmenſi Placentino, ac Mediolanenſi, quoniam refragãtur in duobus primis conſtitutiones Sereniſſimi Ducis Parmæ, & in omnibus Decretum prouidere volentes, ibid. n. 263.

Et quod dictum eſt de conſenſu domini ille, nihil operatur in feudo antiquo in præiudicium vocatorum, ibid. nu. 160.

Hecq; receptiſſima opinio dicitur, ibid.

Ratioque affertur, quoniam non poteſt directus dominus vocatis præiudicium afferre, quibus ius eſt iam per inueſtituram acquiſitam, ibid. nu. 223. & reſp. 10. num. 1.

Et licet pleriq; voluerint, quod Princeps volens præiudicáre poſſit, conueniunt tamen vt nunquam velle præſumatur, niſi ſpecificè exprimatur, reſp. 10. n. 2.

Quod extendas etiam ſi concederet licentiam teſtandi cum clauſula non obſtantibus, & clauſula motu proprio, & de modico tertij præiudicio ageretur, ibid. n. 3.

Idemq; dicitur in feudo nouo ex pacto tamen, & prouidentia, ex communi, ibid. num. 4.

Comprobaturque optimo ſimili de emphyteuſi, in qua non poteſt emphyteuta teſtando, etiam cum conſenſu domini præiudicare vocatis in inueſtitura, ibid. num. 5.

A qua ad feudum valet argumentum, vt ibid. num. 6. & infrà in indice locorum topicorum.

Maximè vero in hoc articulo, an liceat diſponere de re feudali, vel emphyteutica, cum conſenſu domini directi in præiudicium vocatorum, ibid. num. 7.

¶ Feudi ſucceſſor.

Feudi ſucceſſor tenetur ſtare contractibus, vel quaſi factis per præceſſorem Principem, reſp. 3. n. 257.

Præſertim quando non verſantur, circa ea, quæ ſunt de menſa Regni, vel Principatus, ibid. n. 258.

Et eo magis, quando non multum læditur Principatus, ibid. num. 259. & num. 268. & 269.

Ligatur etiam infeudationi facta per anteceſſorem, ibid. num. 263.

Nec non & alienationi caſtrorum, ut recuperentur è manibus hoſtium, ibid. nu. 264.

Reſtringi primò, in regalibus in quibus ſucceſſor non tenetur ratam habere alienationem, etiam modicam regalium, ibid. num. 273. & 275.

Reſtringi ſecundò, quando anteceſſor non eſſet primus acquiſitor feudi, quoniam tunc ſucceſſor poteſt geſta per anteceſſorem, etiam per viam contractus, infringere, ibid. n. 275.

Reſtringi tertiò, ſi geſta per anteceſſorem importarent magnam diminutionem iuriſdictionis, ibid. n. 276.

Hinc infertur non obligari ſucceſſorem de his, quæ ſpectant ad ſupremam iuriſdictionem, ibid. n. 286.

Nec ligatur ſucceſſor licentiæ per anteceſſorem vaſſallo datæ trãſferrendi feudum in extraneum, ſine reſeruatione aliqua, ſi quidem non retinet directum dominium, ſed feudum facit allodium, ibid. num. 287.

Succeſſor in materia feudali intelligitur de ſucceſſore ſanguinis, reſp. 3. num. 43.

Hinc feudum conceſſum pro ſe, & filijs hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque non admittit, niſi filios, & deſcendentes, ibid. num. 59.

¶ Feudales conſuetudines.

Feudales conſuetudines bonæ, & antiquæ, ac naturali ratione ſuffulta ligant Principes, reſp. 50. n. 223.

¶ Feudatarijs.

Feudatarij Mediolani, Ferrariæ, Vrbini, nec non & Parmæ, ac Placentiæ recognoſcunt abſolutè Duces ſuos in directos dominos, reſp. 8. num. 39. p. 178

Feudatarius præſumitur dominus glarearum, quando ipſi ſoluitur honorantia pro earum paſcuis, reſp. 47. n. 10. 300

Maximè verò, quando in inueſtitura exprimitur ipſum fuiſſe inueſtitum cum glareis, ibid. n. 12.

Feudatarij habent vtile dominium, & ſunt ad inſtar vſufructuarij, reſp. 50. num. 206.

Et eius linea finita naturalis poſſeſſio, quæ eſt apud ipſum conſolidatur cum ciuili, quæ eſt pænes dominum directum, reſp. 1. num. 24.

Et in hoc æquiparatur alijs quorum ius morte finitur in hoc, vt finita linea ipſius dominus directus poſſit ingredi propria authoritate, ibid. num. 18. cætera vide in verbo Vaſſallus.

¶ Fœmina.

Fæmina eſt incapax feudi de communi, reſp. 16. n. 2. 212

¶ Fictio.

Fictio idem operatur in caſu ficto, quod veritas in caſu vero, reſp. 50. num. 100. 331

Nec contra eam admittitur probatio, num. 101.

Et differt fictio à præſumptione, quoniam præſumptio cadit ſuper caſu dubio, & diſponit ſecundum veriſimilitudinem, fictio cadit ſuper certo, & diſponit contra veritatem, ibid. n. 192.

¶ Fideicommiſſarius.

Fideicommiſſarius poteſt apprehẽdere poſſeſſionem bonorum ſubiectorum fideicommiſſo propria auctoritate multis in caſibus quos remiſſiuè vide, reſp. 31. n. 19. & 20. 254

Et vl-

Et vltra prædictos in ſpecie ſi nullus adſit hæres grauati, ibid. num.14.
Idemq́, eſt ſi ſit cohæres, intellige tamen pro parte ſua non cohæredis, ibid. num.15.
Nec non & ſi ingrediatur de voluntate hæredis, ibid. n.16.
Et in hoc caſu ſufficit etiam voluntas tacita, ibid. n.17.
Generaliſq́, in hoc theorica traditur, vt quotieſcunque non poteſt capi legatum, vel fideicommiſſum de manu hæredis, tunc ſemper licita ſit apprahenſio propria auctoritate, ibid. n.18.

¶ Fides.

Duplex eſt fides alia humana alia Theologica, reſp.60. n. 66.
Fidem fallere graue dicitur, reſp.22.n.29. 229
Graui homini autem grauiſſimum, ibid. n.30.
Fidei præſtatio plurimum a iuramento diſtat, reſp.60. n.60.
Hinc non tantum punitur qui contrauenit fidei datæ quantum contrauenieus iuramento, ibid. nu.6.
Et propterea contraueniens iuramento beneficio priuatur nō tamē fidei datæ, ibid. n.63.
Controuerſum eſt tamen an fidei præſtatio operetur effectus iuramēti, ibid. n.64.
Diſtinctionem tamen Alciati refert author communiter receptam, qua conciliari poſſe videntur diſſenſiones Doctorum, ibi. n.65.
Eaq; eſt quod aut dās fidem intelligit de Theologica, & parit eoſdem effectus, quos, & iuramentum, aut de humana ſentit, & ſecus, ibid. nu.67.
In dubio autem ſenſiſſe præſumitur de humana, vt refert auctor, ib.

¶ Fides bona.

Fides bona eſt credere ſe dominum, nec refert an re vera ſit talis nec ne, reſp.58.n.10.

¶ Qui bonam fidem habere dicantur.

Bonam fidem habere dicuntur, qui auctoritate ſuperioris aliquid poſſident, reſp.58.n.12.
Et multò fortiùs ſi auctoritate Principis, ibid. n.13.
Idemq; dicitur ſi rem ſuam quis inuadat ex conſilio prudentum, ibid. n.17.

¶ Bona fides quo modo inducatur.

Bona fides inducitur per titulum, reſp.58.n. 22.
Extendas primò, vt bona fides inducatur per titulum aduerſus antiquiorem etiam poſſeſſorem, ibid. n.23.
Extendas ſecundò nedum ſi titulus ſit verus, ſed etiam ſi ſit putatiuus, & erroneus, ibid. nu.24.
Et generaliter bona fides inducitur ex quacunq; cauſa etiam iniuſta, & temeraria, dum modo eam iuſtam crediderit is, qui in ea nixus eſt, ibid. n. 19.

¶ Bona fides quid operetur.

Bona fides operatur, vt ſuſtineatur actus, qui alias corrueret, reſp. 3. nu.393. p.121
Et quod bona fide proceſſit non eſt trahendum ad perfidiam, reſp. 90.n.20. p.481
Operatur etiam vt poſſeſſor faciat fructus ſuos, reſp.58 n.11.
Extendasq; hoc nedum ſi abſolutè extet, ſed etiam ſi dubitetur, dū modo certum ſit non adeſſe malam fidem, quandoquidem ad fructus lucrandos ſufficit malam fidem abeſſe, ibid. n.28.
Eadem operatur, ſi in emptore reperiatur, vt repetat melioramenta rei ſibi vendita euicta, reſp.43. n.12.

¶ Fides bona an præſumatur, & quomodo probetur.

Bona fides præſumitur in eo qui habuit iuſtam cauſam litigandi, & ab expenſis fuit liberatus, reſp.58.n.34.
Necnon & in eo, qui in iure errauit, credens ſe iuſtè agere, ibidem nu.29. & ſeq.
Præſumitur etiam in eo qui habet titulum, ibid. n.22.
Probatur bona fides hæredis per ſolam famam, ſiue vt dicunt noſtrates per rumorem, rem per hæredem poſſeſſam fuiſſe defuncti, reſp.58.nu.35.
Necnon ex ſola aſſertione vnius legalis viri, ibid. n.36.
Sicut & ex aſſertione maiorum, vel aliorum propinquorū, ib. n.37
Eadem quoq; probatur per pacificam poſſeſſionem triginta annorum, ibid. n.38.

¶ Fides mala.

Fides mala eſt cum quis contra iura agit, & operatur, reſp.58.n.1.

¶ Qui dicantur malæ fidei.

Dicitur malæ fidei ſpolians alterum ſua poſſeſſione, reſp.58.n.2.
Extendas etiam in eius hærede, qui, & ipſe malæ fidei dicitur, ibi.
Hæres nihilominus malę fidei poſſeſſoris nō dicitur habere malam fidem, ſed mediam inter bonam, & malam, ibid. n.27.
Inferturq; propterea ipſum poſſe lucrari fructus, ſi quidem in iis lucrandis ſufficit malam fidem abeſſe, ibid. n.28.

¶ Mala fides quid operatur.

Mala fides operatur inprimis, vt omnes fructus extātes peti poſſint, reſp.58.n.3.
Extende primò vt hoc procedat etiam in fructibus cōſumptis, adeo vt condictione ex lege peti poſſint, ibid.
Extendas ſecundò, vt hoc procedat in iis etiam quæ nedum percepti ſunt, ſed in omnibus qui percipi potuerunt, ibid. nu.4.

¶ Mala fides quando tollatur, vel finiatur.

Mala fides finitur, ſeu tollitur quando iniuſto poſſeſſori ſuperuenit titulus, reſp.58.n. 16.
Eadem tollitur per triginta annorum curſum, ibid. n.39.

¶ Filiatio.

Filiatio probatur per verba enunciatiua inſtrumenti, etiam propter aliud emiſſa, reſp.28.n.24. 246

¶ Filius.

Filius repræſentat perſonam patris in ſucceſſionibus hæreditariis, quando tempore mortis illius de cuius ſucceſſione agitur pater mortuus eſt, reſp.84.n.1. 465

¶ Filius poſthumus.

Filius poſthumus ignoranter à patre præteritus in teſtamento non tenetur totam hæreditatem reſtituere inſtituto virtute clauſulæ codicillaris, ſed dimidiam tantum alterā verò dimidiam retinet pro legitima, ac trebellianica, reſp.38.n.1. p.271
Sed contrariam ſententiam latiſſimè defendit author, n.4. ibid.
Magiſq; communem ex dinumeratione plurimorum authorum oſtēdit, improbans Rol. conſ.7. vol.4. primam opin. ſequentem.
Ipſumq; dicentem Rubeū et Alex. non bene dinumeraſſe authores pro hac ſententia, eodem modo laboraſſe oſtendit, nu.4. in fin.
Si quidem ex dinumeratione hæc poſterior communis, ac magis cōmunis apparet, maxime quando teſtator mortuus eſt ante natiuitatem poſthumi, nec habuit tempus mutandi teſtamentum, ibi. num.4.

Et vt

Digitized by Google

Et vt æquior, ac human ior eſt ſequenda, ibid. nu.5.
Et in dubia etiam huic faret fauendum, ibid.n.6.
Maximè eum ſit ratione naturali ſuffulta, quæ prudentem iudicem valde mouere debet, n.7.

¶ Filius legitimus.

Filius legitimus quilibet præſumitur niſi contrarium probetur, reſpon.5.nu,125. p.133
Et legitimitatis quaſi poſſeſſio ſufficit etiam in petitorio iudicio, ibid.n.124.
Sententia ſuper legitimitate prolata apud omnes, & contra omnes probat nimirum, quoniam dicitur lata ſuper ſtatu hominis, ibid. num. 122.

¶ Filius adoptiuus.

Filius adoptius non facit deficere conditionem ſi ſine filijs deceſſerit, reſp.1.n.189.
Filius adoptiuus non ſuccedit in feu dalib. reſp. 1.n.188.
Intellige tamen non conſentiente directo domino, aliàs etiam in feudo ſuccedit, ibid.

¶ Filius naturalis.

Filij naturales præclaris animi, ac corporis datib. præditi quandoq; fuere variaſq; dignitates, ac ſupremas honores ſunt aſſequuti, remiſſ. per authorem, reſp.16 nu.1. p.212.
Habentur tamen pro extraneis huiuſmodi filij extantib. legitimis, ibid.nu. 5.
Iidemq; feudi incapaces dicuntur, ibid. nu. 4.
Extende etiam ſi foret a patre legitimatum adbuc.n. incapaces dicuntur, ibid.
Reſtringe primò ſi naturalis fuiſſet inueſtitus a principio, & ſic inueſtitura incepiſſet a naturali, ibid.nu.9.
Hocq; procedit etiam ſi inueſtitutus primus ſit legitimus, qui tamẽ habeat filios naturales, quoniam, & de illis præſumitur cogitatum, ibidem, nu.10.
Reſtringe ſecundo quando in defectum maſculorum fœmina; vocarentur, nam ſi naturalis maſculus, & legitima fœmina concurrant præfertur maſculus, ibid.n.14. & 16.

¶ Filius legitimatus.

Filius legitimatus potentius ius habet quam adoptiuus, reſpon.1. num.48.

¶ Filij poſiti in conditione.

Filij poſiti in conditione non dicuntur diſpoſitiuè vocati ſecundum communem opin. Gloſſ. reſp.39.nu.1. p.274
Contrariam tamen magis communiter hodie receptam vocat author, ibid. nu.2.
Verioremq; oſtendit nu.3.
Aequioremq; defendit nu. 4.
Indubitatamq; ait, quando aliqua indicia concurrunt, teſtatorẽ voluiſſe filios in conditione poſitos vocare, ibid.n.5.
Adeo vt ſufficere concludat quamlibet leuem coniecturam, ibi.n.6.
Coniectura autem quib. filij poſiti in conditione vocati cenſeantur ſex potiſſimè recenſentur. Prima quando poſiti in conditione ſunt de deſcendentib. teſtatoris, ibid nu. 7.
Secunda quando teſtator vocauit perſonam, quã veroſimiliter minus diligebat, quam filios in conditione poſitos, ibi n. 13.
Tertia, quando ſubſtitutio eſt facta vltimo filiorum inſtitutorum, & inuicem ſubſtitutorum vltimo morienti, & in vniuerſa hereditate, ibid.nu.9.
Quarta quando teſtator excluſit proprias filias certum quid eis relinquendo, ibid.n 10.
Quinta quoties facta fuit ſubſtitutio per verba vulgariter pupillariter, & per fideicommiſſum, ibid. num.11.
Sexta quando teſtator ad plures ſubſtitutionum gradus diuertit, ibid.n.12.
Et quando plures ex iſtis coniecturis ſimul iunguntur, faciunt rem clariſſimam, & indubitatam, n.13.

¶ Finis.

Finis regulat omnem diſpoſitionem, reſp.7. n.22. p.171
Finis quando habet neceſſariam conſequentiam ad initium tunc ſpectatur initium, & non finis, vt in initio actus factus dicatur, & ſecundum primum illud tempus, reguletur, reſp.82. n.23.

¶ Fiſcus.

Fiſcus non debet aliquem regulariter priuare ſua poſſeſſione; vel ſpoliare, reſp.11.n.31. p.183
Aliqui tamen dicunt non litigare ſine poſſeſſione, reſp.1. num. 20. pag.14.
Et licet hoc ſeruetur in praxi, habet tamen multos contradicentes, ibid.n.29.
Eiuſdem cauſæ ſummariæ ſunt ex ſui natura, ibid. n.12.
Cognoſcunturq; ſola facti veritate inſpecta, reſp.2.n.4. p.50
Hocq; verum eſt non ſolum ſi fiſcus agat, ſed etiam ſi conueniatur, reſp.1.n.90. p.23
Seruandus eſt tamen in hijs ventilandis ordo iuris ſubſtantialis, ibid.nu.12.
Et citatio, defenſio, & ſententia præcedere debent antequam ſua poſſeſſione quemquam priuet, reſp.76.n.6. p.440
Hocq; obſeruari debet etiam in cauſis ſummarijs, & in quib. proceditur de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ibid.n.7.
Sed etiam coram Principe, ibid.n.8.
Et contra etiam iniuſtum poſſeſſorem procedendo, ibid.nu.9.

¶ Flumina.

Flumina ſunt de regalijs, reſp.21.n.24. p.225
Et de illis poteſt Princeps diſponere ex cauſa tamen, & nõ aliter, reſp.13.n.6. p.188

¶ Forum.

Forum quis ſortitur ratione iuramenti ſuper cõtractu, aut alio actu præſtiti, ſiquidem ob id conueniri poteſt coram iudice Eccleſiaſtico, reſp.60.n.5.
Forum quis ſortitur rationi originis, reſp.76.n.10. p.440
Nec non & ratiani habitatianis, ibid.
Ac etiam ratione delicti, ibid.
Idemq; dicitur ratione contractus, reſp.66.n.10. p.413

¶ Frater.

Frater dictus eſt quaſi ferè alter, reſp.50. n.128
Et vnus frater poteſt ſtipulari feudum pro altero fratre licet alij agnati non poſſint vnus nomine alterius feudum ſtipulari pro alio agnato, ibid.n.217.
Fratri vno feudatario delinquente portio eius deuoluitur ad alterum ſi ſit feudum dignitatis, ſi vero non reuertitur ad dominũ, ibid.n.51.
Cetera vide in verbo Feudum.

¶ Fructus ſunt, aut naturales, aut induſtriales, aut ciuiles.

Fructus ſunt multiplices, alij n. dicuntur naturales, alij induſtriales, alij ciuiles, reſp.58.n.6. & 7.
Naturales fructus, ſiue conſumpti, ſiue extantes ſemper reſtituendi videntur, ibid.n.6.
Fructus ciuiles differũt in naturalib. & induſtrialibus, re.58.n.44.

Sapiunt

Sapiunt tñ naturam induſtrialiũ, & eorũ regulis ſubiacẽt, ib.n.15
Et nuncupantur quandoq́, induſtrioſi, ibid. n. 46.
Et ſecundum alios, vt eorum verbis vtar induſtrialiſſimi, ibid. circa medium numeri.

¶ Fructus alij extantes alij conſumpti.

Fructus ſunt etiam, vel extantes, vel conſumpti, reſp. 58.n.3.
Extantes qui aſſerit tenetur probare præſertim reo negante, ibid. num.40.
Pecunia cum alijs pecunijs permixta, connumeratur inter fructus conſumptos, reſp.58.n.47.
Iſti autem fructus conſumpti non petuntur iudicio particulari, ſed vniuerſali tantum ex receptiori Doctorum ſententia, ibid.n.41.
Nec iſta conſumptio fructuum operatur, vt quis præſumatur locupletior factus, ibid.n.42.
Licet Gloſſ. & Ang. contrariam ſententiam ſequantur, cõtra quos eſt communis opinio, ibid. & n.9.

¶ Fructus per quos lucrentur.

Fructus lucrantur per bonæ fidei poſſeſſorem, reſp.58.n.11.
Necnon & per hæredem malæ fidei poſſeſſoris, ibid.n.28.
Ratioq; affertur quoniam is non habet malam fidem, ſed mediã inter malam, & bonam, ibid.n.27.

¶ Fructus per quos reſtituantur.

Generaliter autem fructus non reſtituuntur quando tranſactum eſt triennium, quia vſucapti dicuntur, reſp. 58. n.43.
Fructus reſtituuntur per ſpoliatorem a die ſpolij antequam audiatur, reſp. 58.n 1.
Necnon, & per eius hæredem, nedumq; naturales extãtes, ac percepti, ſed & qui percipi potuerunt, ibid.n.3. & 4.
Induſtriales quoq; reſtituuntur per eundem ſi extent, ibid. n.7.
Et ſi non extent etiam ſi locupletior eſt factus, ibid.n.8.
Et in dubio præſumitur factus locupletior, ibid.n.9.
Sed hoc improbat, & communem in contrarium eſſe oſtendit auctor, n.42.

¶ Fuga.

Fuga nihil aliud eſt quam abſentia a Ciuitate, ſeu a loco delicti poſt delictum commiſſum, reſp.34.n.27. p.262
Et eſt ſufficiens indicium ad torturam, ibid.n.28.
Maximè ſi ſit diuturna, ibid.n.8. in fin.
Et in ſpecie fuga nocturna de domo in qua furtum factum fuit reddit fugientem de furto adeo ſuſpectum, vt torqueri poſſit, ibid. num.19.
Maximè ſi ſit vilis perſona, vt famulus, qui ſolitus eſt furari in domibus dominorum, ibid.n.20.
Fugere non dicitur, qui ad ſuperiorem accedit, reſp. 53.n.43.
Neq; qui diſcedit ob locum non tutum, vel ob aliam iuſtã cauſam, num.44.ibid.

G

¶ Genus.

GEnus continet in ſe omnes ſpecies, reſpon.9.num.3. p.180.
Et a quo remouetur remota dicitur qualibet eius ſpecies, ibid.n.3.

¶ Generalis.

Generalis ſermo non comprehẽdit prohibita, reſp.17.n.23.p.217.
Idem nec ad incogitata trahi debet, ibid.n. 24.

¶ Genus.

De genere eſſe, & eſſe de familia non conuertuntur cum poſſit quis eſſe de familia, nec de genere, reſp.28.n.47.verſ.ſecũdo. p.249

¶ Gens.

Gens, domus, & familia idem ſignificant in iure, reſp.75.num.4. p.436.
Et ideo vide in verbo familia, vbi poſui.

¶ Grauatus.

Grauatus diſtribuere inter pauperes eligendos per hæredem cum morietur poteſt in vita eligere, & diſtribuere, reſp.7.num.36. pag.172.
Grauatus reſtituere vni ex familia cum morietur, ſi in vita eligat, ac reſtituat valet electio, ſed reuocabiliter quoniam variari poteſt, reſp. 7.n.29. p.171
Reſtringe ad præiudicium eligentis, quia ipſo viuente non poteſt retractare executionem veluti donauerit ius ſuum, ibi.n.31.
Et idcirco fructus remanent penes ſemel electum, ibid.n.30.
Secundoq; loco nominatus ſuccedit tantum poſt mortem eligentis, ibid.n.31.
Nec medio tpe in primo loco electũ trãſeũt actione hæreditariæ pẽdẽte electione, trãſit tamẽ, et poſſeſſio, & dñium ex cõi, ib.n.32.

¶ Grauatus ſub conditione.

Grauatus ſub conditione, vel in diem reſtituere hæreditatem nõ poteſt reſtituere ante, & ſi reſtituat non tranſeunt actiones, reſp, 8.n.8. p.168
Inferturq; ex hoc grauatum reſtituere cum morietur vni ex eius filijs cui voluerit viuentem non poſſe eligere, & reſtituere, ſed fore expectandum tempus mortis, ibid.n.6.

H

¶ Habitatio.

HAbitatio differt ſummopere ab incolatu, & in quo ponit auctor remiſſiuè, reſp.77.n.3. p.442
Nec ex habitatione probatur domicilium, aut incolatus, ibid.n. 10.
Et qui alio transfert habitationem, peregrinari potius præſumitur quam transferre domicilium, aut incolatum, ibid.
Habitatio tamen decennalis cum deſcriptione bonorum in æſtimo probant incolatum, ibid.n.7.
Plura videas infrà in verbo, incolatus.
Frequens etiam conuerſatio pro firma habitatione habetur, adeo vt iudex poſſit delinquentem in loco in quo frequenter conuerſatur punire, quaſi firmiter habitantem, ibid.n.19.

¶ Hæreditatis aditio.

Hæreditatis aditio inducitur per immixtionem in rebus hæreditarijs, reſp.47.n.8. p 301
Et ex ſolo animo adeundi re, vel verbis declarato. reſp.5.nu. 127. pag.133.
Et in ſpecie affertur exemplum de conſtituente procuratorẽ ad adeundum, qui ex hoc cenſetur adire, ibid.n.126.
Quandoq́, etiam præſumitur alio non apparente, vt in filio quoad paternam hæreditatem in fauorabilibus tamen, reſpõ.28.n.28. pag.247.
Facile quoq; præſumitur in hæreditate aſcendentium reſpectu deſcendentium, maximè ſi ſit lucroſa, ibid.n.27.
Probaturq; eo ipſo quod bona ipſorum aſcendentium reperiuntur penes deſcendentes, ibid.n.27.

HÆ-

¶ Hæreditaria res.

Hæreditaria res dicitur, quæ data fuit in ſolutum pro debito hæreditario, reſp.5.n. 26. p.132

¶ Hæres.

Hæres repræſentat perſonam defuncti, & vna, & eadem perſona cum eo iudicatur, reſp.89 n.19. p.477

Hæredum appellatione etiam fœminæ comprehenduntur, reſp.44, nu.5. p.290

Limita in feudalibus quoniam maſculi tantum in hac materia veniunt appellatione hæredum, ibid.n.11.

Et maſculum hæredum appellatione veniunt hæredes ſanguinis, et ſic deſcendentes, reſp.28.n.26. p.246

Hæres conuentus ad exhibenda inſtrumenta hæreditaria, ſeu res alias, negando penes ſe exiſtere, quando contra eum non militet ſuſpicio excludit agentem, reſp.5.n.116. p.133

Et ſi adſit ſuſpicio purgatur iuramento, ibid.n.117.

Imo idem dicitur ſi contra eum ſit præſumptio, n.118.

Hæres in teſtamento ſcriptus intentans remedium l. fin. C. de edict. diu. Adria. toll. conſequitur poſſeſſionem bonorum omnium penes teſtatorem exiſtentiũ tẽpore ſui obitus, reſp.1.n.15. p.132

Extende hoc etiam ſi ſint bona feudalia, ibid.n. 15.

Extende ſecundò etiam quod poſſiderentur titulo vſusfructus, ibid. num. 22.

Hæres non poteſt impugnare confeſſionem auctoris ſui, reſpon.82. num.13.

¶ Hoſpitalia.

Hoſpitalia gaudent priuilegijs Eccleſiarum, reſp.20.n.6. p.221

Fallit ſi non ſint conſtituta auctoritate Epiſcopi, ſed priuatorũ, aut alicuius communitatis, ibid.n.7.

¶ Hoſpitium.

Hoſpitium ſi quis habeat in loco ad quod multi confluunt non poteſt impedire alium quominus propè, alium conſtruat, licet pauciores ſint ituri ad primum, reſp.13.n.57. p.192

¶ Hippotheca.

Hippotheca comprehendit nomen debitoris ad beneficium creditoris hippothecarij, & hæredum, reſp.1.n.24.

Eadem partius retinendi, & excipiendi, vſq; ad integram crediti ſatisfactionem ibid.n.29.

Extende hoc etiam ſi nulliter res hippotheeata ad manus creditoris hippothecarij perueniat, ibid.n.33.

Extende ſecundò ſi adeptus poſſeſſionem rei ſibi hippoteeatæ fuerit, & eam perdiderit, quoniam ad eam reſtituitur, ibid.n.35.

Hocq; procedit ſi hippotheca, ſeu pignus, tam conuentional, quam Pratorium fuerit, ibid. n 36.

Et in perſona etiam hæredis creditoris hippotecarij, ibid.n.30.

¶ Hippothecaria actio.

Hippothecaria dicitur iudicium petitorium, reſp.5.n.8. p.132

Hæc actio tranſit in creditorem virtute generalis hippoteeę quãdo competebat debitori, reſp.5.n.44.

Eadem quoq; in ceſſionarium tranſit, ibid.n.44. & 45.

¶ Sententia in hippothecaria.

Hippoteecaria ſi actum fuerit, quomodo ſententia ferenda enucleatur, reſp.5.n.45.

I.

¶ Identitas.

IDentitas rei probatur per duas demonſtrationes, reſp. 47.n.19. p.301

Et ſemper ab allegante probanda eſt, reſp.78.nu.25.

¶ Ignorantia facti.

Ignorantia facti quemlibet excuſat.

Fallit ſi ſit ſupina, quia tunc neminem excuſat, reſp.88.n. 28.

¶ Ignorantia iuris.

Ignorantia iuris neminem excuſat, reſp.53.n.40. p.357.

Et in ſpecie nemini prodeſt ad lucrum, reſp.31.n. 40. p.256

Ratioq; ne excuſet affertur, quoniam habet admixtã latam culpã, reſp.88.n.26.

Hocq; præſertim verum eſt, quando circa lapſum temporis à lege præfiniti, vel renuntiationem tacitam, vel expreſſam verſatur, ibid.nu.27.

Ignorantia iuris ab allegante probari debet, reſp.58.nu.30.

Fallit hoc in minore, in quo ſufficit, ſi eam allegat, quoniam ſubinde præſumitur, ibid.

Fallit ſecundò, quando ſumus in hijs, quæ ſunt de apicibus iuris, vel in caſu valde dubio, in quo pariter allegata præſumitur, ibidem, nu.31.

Ratioq; optima affertur, quoniam tunc ignorãtia iuris dubij æquiparatur ignorantiæ facti, ibid.

Iuris ignorantia, & error probatur per ſacramentum illam allegãtis, quando eſt perſona fide digna, ibid nu 32.

Maximè ſi pro eo militent aliquæ præſumptiones, aut coniecturæ, ibid.n.33.

Et error iſte iuris excuſat à mala fide, ibid.n.29.

¶ Imperator.

Imperator dominus totius orbis, maximè verò in his quæ ſunt de regalijs, reſp.21.n.23. p.225

¶ Impotentia.

Impotentia, & voluntas pari paſſu ambulant, reſp, 20, n.16.

¶ Incolatus.

Incolatus mutabilis eſt, & variabilis ad libitum, reſp.77. num.8. pag.442.

Et quid differat ab habitatione ponit auctor, ibid.n. 3.

Incolatum patris non ſortiuntur filij, licet eius originem ſequãtur, reſp.77.nu.2. p.442

Probatur autem incolatus per habitationem decennalem cum deſcriptione bonorum in æſtimo, ibid.n. 7.

Secus per ſolam habitationem, quandoquidem ſi quis alio habitationem transferat peregrinari potius quàm domicilium transferre præſumitur, ibid.n.10.

¶ Inhibitio.

Inhibitio Summi Pontificis cæteris omnib. eſt formidabilior, reſp. 14.n.7. p.234

Et ſi ſit inhibitio generalis ad totam cauſam, adimit in totũ iuriſdictionẽ, & iudices a iudicandi munere penitus excludit ib.n.55.

Inhibitio facta alicui ne alium turbet cũ clauſula iuſtificatiua valet, ac tenet, reſp.31.n.1. p.253

Et contrauenìens mulctatur in pœna comminata, ibid. n.2.

Quo-

Digitized by Google

Quoniam lædi dicitur maieſtas iudicis,pars ſimulq;, & iudicium, num.3.
Cætera habes in verbo præceptum.

¶ Inſtitutio hæredis.

Inſtitutio hæredis corruit ſi fundatur in falſa qualitate,exemplũ ſi ſiat de filio adoptiuo,& adoptio nõ ſubſiſtat,reſ.1.n.256.p.41
Ratioq; aſſertur quoniam adoptio præſumitur cauſa finalis inſtitutionis ex communi, ibid.
Aliud exemplum de eo,qui inſtituitur vti frater, vel filius, nec talis inuenitur,ibid.
Idemq; dicitur de inſtitutione filij legitimati, ſi legitimatio non ſubſiſtit,nec inſtitutio hæredis,ibid.
Et hæc concluſio dicitur non habere contradicentem, auctor tamen adducit Decium aduerſantem quem refellit, vt ſibi contrarium in alijs locis.
Eademq; concluſio procedit in vxore putatiua inſtituta.
Necnon,& in filio vti legitimo inſtituto , qui non erat legitimus; adhuc.n.inſtitutio inutilis efficitur, ibid.

¶ Iniuria.

Iniuria non infertur per verba conditionalia, niſi purificata conditione,reſp.19.n.2. p.120

¶ Inſtrumentum.

Inſtrumentum eſt probatio probata,reſp.5.n.46.pag.132,& reſp.52.n.3. p.351
Illudq; plenè probat quoad ea,quæ inter contrahentes ſunt geſta, reſp.47.n.4. p.300
Præſertim verò ſi ſit factum coram iudice,reſp.52.n.4. p.351
Hoc adeò verum eſt , vt atteſtatio notarij inſtrumento contraria non attendatur,ibid.n.5.
Maximè ſi fuerit examinatus parte non citata, ibid.n.6.
Reſtringe tamen,quę diximus de inſtrumento, vt nõ probet quoad ea quæ tertio inferunt præiudicium,reſp.21.n.13. p.225
Inſtrumenti mentionem ſi quis faciat , præſumitur de contentis in eo habere notitiam,reſp.52.n.21.
Inſtrumentum producens citare debet partem, eidemq; ſtatuendus terminus ad apponendum,reſp.82.n.3. p.458
Et ſi quis producat exemplum in termino probatorio, illud poteſt confirmari per autenticum poſt terminum,ibid.n. 2. & n.22.
In productione tamen autentici pro confirmatione dicti exempli requiritur citatio, quoniam confirmat priorem actum,ibid.n.4.
Sed auctor contrà n.41, & 29.ibid.
Inſtrumentum relatum produci debet , aliàs referens non probat, reſp.5.n.97. p.133
Nimirum quoniam relatum eſt pars referentis,ibid.n.98.
Et quando inſtrumentum ſemel eſt productum vlterius impugnari non poteſt,reſp.82.n.14.
Eoq; producto ſi pars aduerſa petit terminum ad opponendum tenetur producens illud exhibere , & dimittere iudici, vel actuario pro illo oſtendendo,ibid. n.19.
Et illo termino elapſo amplius non auditur aduerſarius contra inſtrumentum opponens, ibid.
Intrà terminum tamen eſt danda illi copia inſtrumenti ad hoc , vt contra illud opponere poſſit,ibid.n.19.
Reſtringe ſi contineret in parte extranea negotia quoniam tunc illi leguntur,quæ ad rem pertinent,ibid.
Et ſi pars aduerſa ſine citatione notitiam habuit inſtrumenti producti,& terminum ad opponendum non petijt,tenet productio,& perfectè operatur, ibid.n.20.
Reſtringe tamen hoc in criminalibus in quibus ſemper terminus ad opponendum dari debet,aut ſaltem offerri, ibid. n.21.
Et in his caſibus a teſtium productione rectè arguitur a productione inſtrumentum,ibid.n.28.
Hinc eorum productio (vt etiam productio teſtium) facienda eſt in termino probatorio,d.reſp.82.n.22. p.460
Reſtringe primò in inſtrumentis de nouo repertis,quæ quandocũq; produci poſſunt ante ſententiam,reſp.21.n.25. p.225
Reſtringe ſecundò , quando productum eſſet exemplum in termino prædicto,& authenticum poſt,quia probationis virtus adſcribitur ipſi exemplo,d.reſp.82.n. 22.
Et inoleuit vſus in foro Parmenſi producendi inſtrumenta citata parte verbaliter tantum,& ea poſtmodum conſignãdi actuario extraiudicialiter ad hoc,vt parti oſtendantur,vt ea impugnare poſſit ſi voluerit,ibid.n.35.
Et practica prædicta producendi inſtrumẽta verbaliter tantum in termino non eſt a iure aliena, ibid.n.38.
Ac etiam ea conſignandi notario parte non citata, ibid.n.39.

¶ Interdictum quorum bonorum.

Interdictum quorum bonorum competit hæredi ab inteſtato, etiam pro bonis feudalibus defuncti,reſp.5.n.17. p.132
Idemq; dicitur pro bonis per defunctũ poſſeſſis titulo vſusfructus, ibid.n. 23.

¶ Interdictum vti poſſidetis.

Interdictum vti poſſidetis datur domino aduerſus vſufructuariũ , reſp.48.n. 14. p.304
Item & vſufructuario aduerſus dominum, ibid.
Et vſuario aduerſus vtrumq;, & ècontra, ibid.
Datur etiam pro alijs iuribus incorporalibus , & in ſpecie pro cuiuſlibet,ibid.n. 15.

¶ Intereſſe.

Intereſſe pendentis ab animo, & voluntate tertij nulla ratio haberi debet,reſp.13.n. 55. p.192

¶ Interpretatio.

Interpretatio quando fuit inducta per obſeruantiam,ac vſum certa nuncupatur,nec mutari debet,reſp.76.n.3. p.440
Interpretatio quæ contrarietatem inducit fugienda,reſp,78.n.10.

¶ Interrogatio.

Interrogatio quæ fit ad litis præparationem, & reſpõſio ſunt actus iudiciales,qui die feriata expediri debent,reſp.62.n. 1. p.399
Nec tenetur interrogatus extrà iudicium reſpondere,reſp.62.n.2
Et reſponſio fieri debet præuio calumniæ iuramento, ibid.n.3.
Et poteſt ille qui fuit contumax, vſq; ad litis conteſtationem reſpõdere,& illud fateri quod pro negato habitum fuerat in pœnam contumaciæ, ibid.n.19.

¶ Inthimatio.

Inthimatio ſententiæ,vel cuiuſuis actus per ſcripturam authenticã fieri debet,reſp.55.n.1. p.376
Reſtringe ſi ſimplex copia fuerit ſubſcripta a iudice,& de eius mãdato inthimatio præceſſerit,ibid.n.7.
Duæq; rationes aſſeruntur, prima quoniam manus iudicis publica cenſetur,ibid.n.2.
Altera quoniam pro iudice præſumitur num.7.verſ.& huius deciſionis,ibid.
Reſtringe ſecundò , quando inthimatio , vel denuntiatio fieret per nuntium publicum,quo caſu nullius ſcripturæ ſolemnitas requiritur,ſed ſola notificatio vti perſonæ publicæ ſufficit, ibid.n.4.
Plura vide in verbo ſententia.

IN

Digitized by Google

¶ Inthimatus.

Inthimatus denunciatus, vel proteſtatus ſe nihil reſpondeat fateri intelligitur, & inthimatis denunciatis, ac proteſtatis acquieſcere, reſp.55.n.42. 380

Hinc conſilium dat auctor, vt ſemper huiuſmodi actibus contradicatur, ibid.n 43.

Tantò magis ſi ſint in ſcriptura redacti, dati & ab eo retenti, ſine conditione, ibid.n.45.

Et fortius ſi ſint actus iudiciales, ibid.n.46.

Et dicitur huiuſmodi actus operari duplicem effectum, ſi contineãt præterita, nempè vt inducant ſcientiam, & conſenſum, ibidem, num.44.

¶ Inuerisimile.

Vide infrà in verbo veriſimile.

¶ Inueſtitura.

Inueſtitura feudi ab eo tantum fieri debet, vel poteſt, qui verè eſt dominus, pœnes quem remanere poſſit proprietas, ſeu directum dominium, reſp.6.n.12. 155

Semperq; antiquior prænalet, nec illi per ſubſequentes præiudicari poteſt, ibid.n 6. ex communi.

Exordium, & initium eius eſt ſpectandum, reſpon. 16. num. 12. pag. 213

Et poteſt fieri tam ad beneficium naſciturorum, quàm natorum, reſp.7.n.20. 170

Et ſi fiat abſenti, & eius nomine fuerit acceptata abſque mandato, ipſi non præindicat, reſp.6.n.22. 157

Eadem fieri poteſt de proprijs bonis inueſtiti, quoniam is præſumitur tacitè prius illam donaſſe, & poſtea in feudum à donatario recepiſſe, ibidem, num.14. ſed contrà de vera, & communi, num.26.

Prima retenta reſtringe in his, quæ ſunt magni præiudicij, ibidem, num.14.

Reſtringe ſecundò, quando inueſtitus hoc faceret, vt poſſet ſe vtiliori titulo deffendere, vt videntur nobiles ſoliti eſſe, ibid.n.16.

Reſtringe tertiò, quando inueſtitura contineret concedentem velle vti liberalitate in inueſtitum ne inducta ad vnum finem alium operentur, n.18. vel ea donaret, n.29.

Reſtringe quartò, ſi talis inueſtitura nõ fuerit acceptata, quoniam tunc non mutat naturam primænam, ibi. n.22.

Reſtringe quintò, vt huiuſmodi inueſtitura procedat quo ad inueſtientem, & inueſtitum dato per eam bona effici feudalia, ſecus quoad prætendentes, n.25.

Inueſtitura feudalis, quando dubium eſt, an inſolidum, ſiue cum iure accreſcendi conceſſa ſit nec ne, dicendum eſt eum hoc iure conceſſam in dubio, reſp.50.n.42.

Eadem ſi referat alias inueſtituras præcedentes eundem effectum parit, ac ſi in vltima inueſtitura infererentur de verbo ad verbum, ibid.n.45. & n.119.

Eadem gratioſa reputatur, licet concedens feudum aliquas pecunias, ac ſeruitia ab inueſtitis receperit, ibid.nu 98.129. & ſupra, num.82.

Eadem interpratanda eſt, ſecundum leges municipales, cum quibus contrahentes concordare voluiſſe præſumuntur, reſp.3.n.73.

Et ita vt repugnantiam, aut correctionem nullam contineat, ibid. num.65.

Et ſemper vna pars aliam declarat, ibid.n 63.

Et ſi contineat aliquod verbum denotans ſanguinem operatur, vt feudum dicatur ex pacto, & prouidentia, ibi.n.60.

Eadem interpratatur ſecundum Decretum meminimus in locis in quibus viget, vt Parmæ, ac Mediolani, ibid.n.75.

Ratioq; affertur, quoniam illud Decretum requirit ſpecialem, & indiuiduam derogationem, vt locum non habeat, ibid.n.77.

Idemq; dicitur de Decreto Dominicali in partibus Pedemontium vigente, ibid.n.76.

¶ Iudæi.

Iudæi tolerari poſſunt per Summum Pontificem, vt exerceant fœnus ad Chriſtianorum vtilitatem, reſp.72.n.1. 430

Nec non, & per Princeps ſæculares, cum conſenſu Sedis Apoſtolicæ, ibid.n.2. & vtraq; eſt communis.

Et ita practicatur, nec erit ab hac communi practica recedendum, ibid.num.3.

Quinimò dicitur poſſe Princeps ex ſe non concedendo tamen, ſed tolerando, & non puniendo vſuram moderatam, Hebræorum in ſuo ſtatu, ibid.n.4.

¶ Iudex.

Iudex quando de duobus cognouit debet ſuper vtroque iudicare, reſp.75. n.25.

Iudex poteſt informare animum ſuum extraiudicialiter parte non citata, reſp.45.n.8. 294

Maximè in his, quæ plenam probationem non requirunt, ſed tantum inditia argumenta, & veriſimilitudines, ibid.n.9.

Et poteſt de practica, & ſtilo extraiudicialiter, & in thalamo ſe informare, & illum ſequi, reſp.82.n.36.

Iudex procedens, ſine iuriſdictione nulliter procedit, reſpon. 18. num.6. 219

Et paria ſunt, quod careat iuriſdictione, & quod non poſſit coram eo lis conteſtari, reſp.24.n.2. 234

Iudex inferior ſi ſit negligens in adminiſtranda iuſtitia facit, vt cauſa ad ſuperiorem deuoluatur, reſp.77.n.18.

Iudex inferior non poteſt apponere manum, vbi ſuperior ſe intromiſit, reſp.2.n.6. p.50

Reſtringe ſi actus per iudicem ſuperiorem geſtus, non ſit actus iuriſdictionalis, tunc enim inferior procedere poteſt, ibi.n.11.

Reſtringe ſecundò, quando apponeret manum ſuperior non ſeruatis ſeruandis, & exemplum ponitur per auctorem, ibi.n.10.

Iudices duo ſi procedant contra delinquentem, vti ſortientem forum ſuum valet vtrinſq; proceſſus, reſp.77.n.16.

Iudex qui procedere poteſt ſola facti veritate inſpecta poteſt cumulare petitorium, cum poſſeſſorio, reſp.2.n.5. 50

Et hanc facultatem habet excelſum Parmæ, & Placentiæ Ducale Conſilium, ibid.n.3.

Hocq; nedum permittitur de iure municipali, nempè per Ducales Conſtitutiones, ſed etiam de iure communi, nimirum quoniam Principis perſonam repræſentat, ibid.n.4.

Et tales iudices, qui procedere poſſunt ſola facti veritate inſpecta quandoq; omittere poſſunt, citationem coram alijs iudicibus neceſſariam, reſp.82.n.47.

Iudex formiter recuſatus ſi procedit nullus eſt proceſſus, reſp. 53. num.68. 359

Iudex poteſt ferre ſententiam relatiuè ad inſtrumentum de quo in actis fuit facta mentio, licet in actis non productum, reſpon. 82. num.48.

¶ Iudex delegatus.

Delegatus ad cognoſcendum, & refferendum iudicare non poteſt, & ſi ſecus faciat nulliter agit, reſp.63.n.6. 400

Et ſi non ſeruat commiſſionis ſuæ formam nullum reddit proceſſum ſuum, reſp.53.n.71. 360

Eiuſq; poteſtas pendet à poteſtate delegantis, cuius vice, & poteſtate fungitur, vnde qualitates delegantis, non delegati inſpiciuntur, reſp.2.n.39. p.53

Et ſi proceſſus coram delegato fiat vti coram ordinario eſt ipſo iure nullus, reſp.63.n.1.

Et ſi

Digitized by Google

Et ſi ſunt plures delegati, vt exempli gratia duo quidquid vnus ipſorum agit nullum eſt, ibid.n.2.
Quod extendas etiam ſi collega mortuus eſſet, ibid.n.3.
Necnon, & ſi tres forent, & duo tantum procederent, ibid.n.4.

¶ Iudex ordinarius.

Iudex ordinarius procedens vti delegatus, & talem ſe nuncupans nulliter procedit, reſp.2.n.25. p.52
Iudex ordinarius non habet iurisdictionem contra habentem cauſam a fiſco niſi præcedente iuſſione Principis ex diſpoſitione l. bene à Zenone, C.de Quadr.præſcrip.reſp.24.n.1. p.233
Iudex ordinarius talis remanet etiam ſi ſibi fuerit delegata cauſa per Principem, dummodo ſit delegata ſub nomine officij, vel Magiſtratus, reſp.2.n.18. p.58
Ratio quoniam tunc excitata potius iurisdictio dicitur, quã de nouo delegata, ibid.n.28. & n.18.
Dicitur tamen duplicem habere iuriſdictionem ordinariam, ac delegatam, ibid.n.21.
Poteſtq; quam magis libuerit exercere, n.22.
Quod nedum procedit in toto iudicio, ſed etiam in qualibet parte, ex quo infertur in vna parte iudicij poſſe vti ordinaria, in alia iuriſdictione delegata, ibid.n.23.
Et quando ambigitur qua non ſit vſus, inſpicitur quomodo ſe ſubſcripſerit, vel ſeipſum nominauerit, ibid.n.24.
Iudex ordinarius talis non eſt, quando iuriſdictio per reſcriptum non fuit ſimpliciter excitata, ſed alterata, nam tunc dicitur in ea cauſa delegatus, reſp.2.n.19. p.52
Quod reſtringe ſi alteratio fuiſſet reſtricta per clauſulam, prout iuris fuerit, vel alia conſimili reſtrictiua, ibid. n. 20.
Et huiuſmodi alteratio in ordinario nõ intelligitur quoad deciſoria, ſed tantum quoad modum procedendi, ibid.n.28.
Iudex poſſeſſorij debet eſſe iudex petitorij, & abſonum eſt, quod ſint diuerſi, reſp.2.n.48.p.54.

¶ Iudicium.

Iudicia claudicare non debent, nec actor, & reus ad imparia iudicari debent, reſp.2.n.288. p.70

¶ Iudicium ſummarium.

Iudicium ſummarium dicitur iudicium executiuum, reſp. 88.n.29.
Necnon, & quodlibet contra abſentem agitatum, ibid. n.30.
In hoc iudicio ſeruandus eſt ordo iuris ſubſtantialis, reſp.11.n.12 pag.182.
Extende etiam ſi de plano procedatur ſine figura, & ſtrepitu iudicij de facto, & nulla iuris ſolemnitate ſeruata, ibid.n.13.
Citatio tamen ad domum in huiuſmodi iudicijs ſufficit, d. reſp.88. num.31.
Et in omnibus alijs in quibus celeritas requiritur, ibid.n.32.

¶ Iudicium ciuile.

Iudicium quod trahit originem a contractu, ciuile dicitur, reſp. 35. n.17. p.263
Præſertim quando intentatur ſuper actu facto ſine vi, ibid.n.18.
Extende etiam ſi querela, aut libellus formaretur ſuper delicto modo querela tendat principaliter ad priuatũ commodũ, ibid.n.11
Extende etiam ſi pœna ſit fiſco applicanda, ex quo venit in conſequentiam, & ſecundariò, ibid.n.12.
Iudicium autem prædictum Ciuile cum Criminali ſaltem principaliter intentari non poteſt, ibid.n.16.

¶ Iudicium criminale.

Iudicium criminali a mixto cognoſcitur ex modo procedendi, reſp. 35.n.9.p.264.& reſp.53.n.15.
Et dicitur Criminalis ſi pœna partim fiſco, partim priuato applicatur, ibid.n.1.
Quod improbat auctor, communemq; oſtendit, n.2.
Et in iudicio criminali appellatio denegatur, ibid. nu. 1. & num.8. p.264.
Iudicium criminale an ſit nec nè dignoſcitur ex ſerie, & narratione facti in libello expoſita, reſp.53.n.8. p.355
Necnon, & ſubiecta materia hoc oſtendit, ibid.n.9.
Et tale dicitur quando crimina obijciuntur, ibid.
Exemplumq; affertur in criminibus officiali obiectis in ſindicatu, ibid.n.11.
Quod extenditur etiam ſi ciuiliter agatur, quando crimina ſunt infamatoria, adhuc.n.criminale videtur, n.16.
Præſertim ſi petitum fuerit condemnari in pœnis ipſius, ibid.n.12.
Idem ſi actor querelet, quoniam appellatione querelæ ſecundũ communem vſum loquendi intelligitur de criminali, ibid.n.13.
Et iſte communis vſus debet magis attendi, quam propria verborũ ſignificatio, iaid, n.14.

¶ Iudicium mixtum.

Iudicium mixtum dicitur quando pœna partim fiſco, & partim priuato agenti debetur, reſp.35.n.1.p.265.de communi.
Hoc intelligas ſi pœna fiſco principaliter, & principaliter parti ſit applicanda, ibid.n.13.
Secus ſi principaliter parti, & ſecundariò, & in conſequentiã fiſco debeatur, quoniam ciuile dicitur, ibid.n.12.
Et in huiuſmodi iudicio appellatio admittitur, ibid.n.6.
Et mixtum iudicium dicitur ſi quis alterum in ſua poſſeſſione turbet, quando iure ſuo priuatur, ibid.n. 10,
Huiuſmodiq; eſt remedium, l.ſi quis tantam, C.vnde vi, ibid. n.4.
Necnon & caput 29.proclamationum generalium Parmæ, quoniam pœna 100.aureorum fiſco applicatur, & reliquum parti, ibid.n.6.
Proptereaq; vtrumq; appellationem admittit, ibid.nu, 6.7. & 8.

¶ Iuramentum.

Iuramentum eſt quid ſpirituale, reſp.60.n.2. p.390
Idemq; ad Eccleſiam ſpectat, ibid.n.3.
Et idcirco poteſtas laicorum circa illud quidquã diſponere nequit, ibid.nu.4.
Nec mirum quoniam in D.O.M.dirigitur, & iurantem Deo obligat, ibid. nu.7.
Et ius ciuile non poteſt diſponere de obligatione Deo facta, ibidem num.8.

¶ Iuramentum præſtatur.

Iuramentum præſtari poteſt die tantum iuridica, reſp.62. num.4. pag.399.
Et debet præſtari iudice deferente, vel eo ſaltem præſente, ibi.n.5.
Nec iurandum eſt niſi neceſſitas exigat, reſp.60.n.10. p.390
Hinc iurandi frequentiam abhorret lex diuina, ac humana, ibidem num.74.
Et in contractibus de conſuetudine tantum apponitur non ex legis diſpoſitione, ibid.n.16.
Et hanc conſuetudinem poteſt Princeps tollere in ſuo ſtatu, ibidem num.17.
Cõtrarium tamen voluit Bellamera ne detrahatur iuriſdictioni Eccleſiaſticæ, ibid. n.6.
Cuius opinio refellitur per authorem, n.46.
Oſtenditq; prohibere iuramenta apponi in actibus iudicialibus nõ reſpicere ſpiritualitatem, ſed intereſſe ciuile, ac politicum, ibid. num. 57.
Et concludit Principes nedum poſſe, ſed debere ſaluti animæ ſubditorum inuigilare, & proſpicere, & eorum leges ſuperinde latas valere, ibid.n.58.

Et idcirco defenditur legem in Statu Sereniſs. Ducis Rainutij Farneſij per eum latam ſuſtineri poſſe, qua vetatur iuramentum propter frequentiam periurij in ſubditorũ contractibus apponi ſed eius loco clauſulam (ſub vinculo ſinceræ, & immaculatæ fidei) per totum conſ.60.
Et de hac re pertractum fuit ab authore cum Clemente Octauo, Sum. Pont. ibid. n. 1.
Fuitq; author remiſſus ad Illuſtriſs. Cardinalem Segam, qui propoſuit varia argumenta ſubtiliſſima, quæ tamen per authorẽ diluũtur à n. 16. vſq; ad finem conſilij.
Iuramentum quando de conſuetudine apponitur in contractib. an fingatur interueniſſe ſtante conſuetudine iurandi, reſp. 60. n. 25.
Super iuramento diſpoſuerũt, quandoq; leges Imperatorũ Chriſtianorũ præſertim nè præſtaretur contra legis præceptũ, ibi. n. 26.
Et ſuper viduitate ſeruanda, ibid. n. 27.
Necnon, & ſuper arbitrorum electione, ibid. n. 28.
Super iuramento quoq; leges gentilium diſpoſuerunt, vitando iurari in relictis factis ſub conditione iuſiurandi, ibid. n. 29.
Et in omni teſtatoris præcepto contra leges, vel bonos mores, ibid. n. 30.
Super contractu quoq; iurato lex poteſt diſponere præſumendo cũ ſimulatum, ſi apponatur iuramentum ex communi ibid. n. 38.
Præſertim quãdo aliqua iuſta, & rationabili cauſa hoc diſponitur, ibid. n. 39.

¶ Iuramentum operatur.

Iuramentum addit forum ſoro, & poteſt quis ratione iuramenti coram iudice eccleſiaſtico conueniri, ibid. n. 5.
Idem autem videtur fidei præſtatio, & iuramentum, ibid. n. 14.
Sed contra author n. 60. ac plurib. ſequent.
Diſtinctionem tamen refert qua concordari videntur diuerſæ opiniones ſuper hoc ex mente Alciat. communiter receptam, ibid. n. 65. ac ſequent.
Iuramentum contra bonos mores non eſt obligatorium, ibid. n. 45.
Nec ſi metu ſit extortum ſuper aliquo actu, ibid. n. 51.
Idemq; ſuper contractu doloſo, ſiue dolus verus ſit, ſiue præſũptus, ibid. n. 52.

¶ Iuramentum remittitur.

Iuramentum remitti poteſt per eum in cuius fauorem præſtitum fuit, ibid. n. 18.
Remittitur etiam per abſolutionem, ibid. n. 51.
Non tamen eſt neceſſaria remiſſio quando eſt contra bonos mores, quia ipſo iure remiſſum eſt, ibid. n. 45.
Nec quando metu præſtitum eſt, ibid. n. 51.
Nec quando iurans dolo inductus eſt ad iurandum, vel iurauit ſuper contractu doloſo, ibid. n. 52.

¶ Iuramentum fidelitatis.

Iuramentum fidelitatis tenetur præſtare vaſſallus domino.
Et poteſt pręſtari pluribus perſonis pro diuerſis cauſis, reſpon. 17. nu. 2. p. 215.
Extende etiam ſi ſit homo ligius vnius, & præſtet iuramentum alteri, ibid. n. 3.
Extende etiam irrequiſito domino, imò, & nolente, ibid. n. 4.
Reſtringe ſi is cui præſtatur eſſet domini ligij hoſtis, ibid. n. 5.
Iuramentumq; iſtud ſecundo domino præſtitũ non obligat vaſſallũ ad contraueniendum priori domino, ibid. n. 8.
Ratio quia in ſecundo iuramento excepta intelligitur perſona prioris domini, ibid. n. 10.
Idem & perſona Principis naturalis, n. 12.
Necnon, & Summus Pontifex, n. 13.
Sic & Imperator n. 14.
Patria quoq; excepta dicitur, n. 17.
Pater etiam, & filius iurantis, n. 18.
Necnon, & perſona iurantis, n. 19.
Iuramentum prædictum non obligat ad ſeruiendum in bello iniuſto ibid. n. 20.
Reſtringe in bello iniuſto ad offenſam, ſecus autem quoad defenſam, quia tunc obligat inſpecto iure feudorum, ibid. n. 21.
Reſtringe hoc de iure Canonico, quia non obligat nec ad defenſam in bello iniuſto, ibid. n. 22.

¶ Iuramentum militiæ.

Iuramentum militiæ æquiparatur iuramento, quod præſtat Vaſſallus domino ſuo, reſp. 17. n. 1. p. 215.

¶ Iuriſdictio.

Iuriſdictio definitur, vt ſit poteſtas de publico introducta cum neceſſitate iuris dicendi, & æquitatis ſtatuendæ, & hæc definitio communiter recepta dicitur, reſp. 2. n. 76. p. 57
Iurisq; publici dicitur, ibid. n. 75.
Iuriſdictio cohæret territorio cui ineſt paſſiuè, & materialiter vti qualitas quædam, reſp. 66. n. 7. p. 413
Iuriſdictio omnis à Principe prouenit, & ab eo fluit, ac refluit veluti flumina à mari, & ad mare, reſp. 8. n. 36. p. 177
Et quandoq; perſonę, quandoq; territorio cohęret, & venit quandoq; appellatione caſtri, reſp. 2. n. 79. p. 57
Exercẽs iuriſdictionem dicitur perſona publica, reſp. 2. n. 78. p. 57.
Et actus contentioſę iuriſdictionis exercere nequit in loco ſacro, reſp. 82. n. 31.

¶ Ius accreſcendi.

Ius accreſcendi tranſmittitur ad deſcendentes, reſp. 50. n. 108.
Exemplum affertur in fratribus de feudo inueſtitis pro communi pecunia, vel ſeruitio, quandoquidem ad deſcendentes tranſmittitur, ibid.
Imò iure proprio ipſi deſcendentes veniunt, quando in inueſtitura ſunt expreſsè vocati, ibid. n. 109.
Ius accreſcendi habet locum in feudo inter vocatos, quandiu durat illa generatio, ſi feudum conceſſum ſit in tertiam, & quartam generationem, reſp. 50. n. 36.
Idemq; concluditur in feudo fratribus pro communi ſeruitio, vel communi pecunia, nedum inter acquirentes, ſed & inter eorum deſcendentes, ibid. n. 37. & n. 97.
Infertur, q̃ propterea proportione ſua non poſſe in extraneos per alterum fratrem, vel per eius deſcendentes alienari, ibid. n. 38. 88. 92. & 127.
Idem ius habet locum in feudo nouo conceſſo cum clauſula in antiquum paternum, & auitum, nimirum, quia tunc aſſumit naturã antiqui ex receptiſſima Doctorum ſententia iudicando, & conſulendo ſequenda, ibid. n. 29. 99. ac ſequentib.
Idemq; dicitur in feudo indiuiduo, quia conceſſum cenſetur cũ eodẽ iure accreſcendi, ibid. n. 37.
Necnon in feudo duobus conceſſo cum clauſula, & vtrique eorum pro ſe, & deſcendentibus, ibid. n. 39.
Idemq; dicitur de alijs clauſulis diſtributiuis, vt cuilibet, vnicuiq; & ſimilibus, ibid. n. 40. 107. 210. 217. vbi videas.

¶ Ius aquæ ducendæ.

Ius aquæ ducendæ ex flumine publico nõ præſcribitur, ſed iure ęſtium acquiritur, reſp. 13. n. 20. p. 189
Et in quibus fluminibus hoc procedat declaratur, ibid. n. 21.
Et hoc ius quæſitum ſuper deriuatione aquæ, ſi impediatur, dicitur non lucrum tantùm tolli, ſed & damnum inferri, ibid. n. 43.

¶ Ius Canonicum, ſeu Pontificium.

Ius canonicum præualet iuri ciuili, reſp. 60. n. 9.

Ius

¶ Ius ciuile, ſeu Cæſareum.

Ius ciuile diſponere nequit, quidquam ſuper iuramēto, reſp.60.n.4
Nimirum, quoniam eſt, quid ſpirituale, ibid.n.2.
Hocq; verum eſt, ſiue directè, ſiue indirectè diſponat de communi, ibid.n.12.
Declarat hoc tamen, & reſtringit author, ibid.n.53.54.& ſeq.
Ius ciuile, quando repugnat iuri Pontificio, ſiue canonico ſiles, & illud præualet, ibid.n.9.
In eo tamen, quod iuri Pontificio non contradicit ſeruandum eſt, ſine dubio, ibid n.31.
Hocq; procedit etiam in eccleſiaſticis, ibid.n.32.

¶ Ius paſcendi.

Ius paſcendi eſt ius perſonale, reſp.48.n.16. 104
Et idcircò pluribus in ſolidum competere poteſt, reſp.46.n.6.
Regulaturq́, ſecundum naturam vſus, ſeu vſusfructus, reſpon.48. num.16.
Et qui illud habet dicitur poſſedere, ibid.
Et pro eo dantur remedia poſſeſſoria, ibid.n.17.
Et in ſpecie interdictum vti poſſidetis, ibid.
Poſſeſſionem iſtius iuris probat, qui oſtendit conſueuiſſe paſcere animalia in certo loco, ibid.
Et actus iſte paſcendi factus in aliquo loco continuatis temporibus præſumitur perueniſſe ad notitiam domini, & præſumitur eius ſcientia. & patientia, ibid.n.28.
Et qui habet hoc ius poteſt impedire dominum, ne noualia faciat, ibid.num.21.
E contrà quoq́, dominus poteſt impedire iſtius iuris quaſi poſſeſſorem, ne noualia faciat, ibid.n.20.
Dominus autem præſumitur, qui recipit annuam honorantiam pro paſcuis, nu.19.& reſp.47.n.10. 300
Nec poteſt fundus in quo talis ſeruitus eſt conſtituta ad culturam inuito eo, cui ius paſcendi eſt acquiſitum redigi, reſp.47.nu.15. pag. 300
Idem quoq; inuito domino dicitur in eo, qui habet ius paſcendi, is enim non poteſt ad culturam paſcua reducere, reſp.46.nu.26. pag. 298
Nec in paſcuo communi alter ex conſocijs altero inuito, ibi.n.24.
Quod procedit etiam ſi prohibens ſit in ſola poſſeſſione paſcendi, adhuc enim poteſt prohibere eum, qui habet directum dominium & vtile, ne colat, ibid.n.25.

¶ Ius præſentandi, ſeu ius patronatus.

Ius præſentandi tranſit de vno in alium, cum vniuerſitate, reſpon. 28.num.6. 245
Ius præſentandi in dubio hæreditarium præſumitur, ibid. num.9. de communi.
Et quando eſt tale nullus deſcendens eſt capax, niſi ſit etiam hęres, ibid.num.10.
Et tunc nedum aſcendentium hæreditates delatæ, ſed aditæ, & acceptatæ probandum eſt, ibid.n.11.
Ius præſentandi hæreditarium ad deſcendentes ſpectat in ſtirpes, & non in capita, ibid.n.17. 246
Iuris patronatus, ſeu iuris præſentandi, qui dominium habet, & eſt in quaſi poſſeſſione præfertur in præſentando habenti poſſeſſionem, reſp.28.n.34. 247

¶ Ius præſentandi poſſeſſio.

Ius præſentandi poſſeſſionem habens vero domino præfertur, reſpon.28.n.3. 245
Reſtringe tamen duobus modis, vt nu.34.& 35.
Reſtringe tertio, ſi moueatur lis ſuper poſſeſſione, ante inſtitutionem, num.40.
Iuris præſentandi poſſeſſio quo modo in propoſito abſorbeat petitorium, in alijs petitorium abſorbeat poſſeſſorium, ibid.num.8. & num.35.
Ius præſentandi habere, & habere quaſi poſſeſſionem paria ſunt, ibid.num.2.

¶ Eadem acquiritur.

Iuris præſentandi poſſeſſio acquiritur per vnicam præſentationem ſecuta ordinarij confirmatione, reſp.28.n.1. 245
Secus ſi non fuerit ſecuta confirmatio, tunc enim ex ſola præſentatione poſſeſſio, non acquiritur, ibid.n.5.& 33.
Eadem tranſit de vno in alium, cum vniuerſitate bonorum, ibid. num.6.
Maximè ſtante lege municipali de continuanda poſſeſſione defuncti in hæredem, quæ procedit etiam in incorporalibus, reſp.28. num.7. p.245
Eadem poſſeſſio non acquiritur vni ex pluribus præſentantibus ſecuta confirmatione, niſi compatronorum ius ad ſe perueniſſe doceat, ibid.n.37. p.247

¶ Eadem retinetur.

Iuris pręſentandi poſſeſſio retinetur ſi duo ſint patroni, primò præſentantes, & effectum præſentatio, non ſortiatur; & alter poſtremò præſentet, & effectum præſentatio habeat, etiam quoad non præſentantem, reſp.28.n.32. 247
Eadem poſſeſſio retinetur per ſimplicem præſentationem, non ſecuta confirmatione, licèt ex hoc de nouo, non acquiratur, reſp 28. num.33. p.247

¶ Eadem perditur.

Iuris præſentandi poſſeſſio, non perditur vno in concurſu aliorum patronorum præſentante, licet præſentatio, non habeat effectum, reſp.28.n.30. p.247
Iuris præſentandi poſſeſſio amittitur, ſi per ſententiam adiudicatur ius patronatus alteri, & ſententia tranſierit in rem iudicatam, ibid.n.31.
Iuris pręſentandi poſſeſſio, non amittitur per non vſum, ibid.
Ius pręſentandi, ſeu ius patronatus poteſt tolli per Summum Pontificem, difficulter tamen & nuſquam illi derogare voluiſſe pręſumitur, etiam ſi in gratia eſſent clauſulæ generales derogatoriæ, reſp.72.num.21. pag.431

¶ Ius quæſitum.

Ius quæſitum non poteſt Princeps tollere, ſecundùm veras, & communes ſententias, reſp.97.n.9. 502
Intellige de poteſtate ordinaria, ſecus ſi vtatur de plenitudine poteſtatis, ibid.n.10.
Sed ſi ea vtatur, ſine rationabili cauſa mortaliter peccat, ibidem, num.12.
Ius, quod quiſque in alium dixit, aut ſtatuit illud idem ipſe expediri debet, atque eo vti cogitur, reſp.82.num.37.
Ius ex facto oritur diſtinctè narrato, reſpon.1.num.9.
Et clarum dicitur, & apertum, quando adeſt caſus legis, qui apertis libris patere poteſt, nec coniecturis locum relinquit, reſp.5. num.70. 132
Obſcurum autem nuncupatur, quando diſceptationem, ac opinionum varietatem recipit, ibid.n.71.
Et quod vulgò dicitur ius ſemper certum eſſe declaratur, vt procedat quoad ipſum ius in ſe, ſecus quoad hominis intellectum, quia quatenus in homine cadit dubium, & perplexum eſſe ſolet, ibid.num.73.

¶ Ius municipale.

Ius municipale pręualet, & derogat iure cōmuni, re.5.n.110. 133

INDEX

L.

¶ Laudemium.

Laudemium ſoluendum directo domino per nouum emphyteutam acquirentem eſt, quinquageſima, reſp. 63. num. 40.

Et ſolui debet ne dum in caſu venditionis, ſed & donationis, & legati, ſecundùm receptam Doct. ſententiam. ibid. num. 41.

Quod intelligas pro toto rei pretio, non pea melioramentis tantum, ibid. num. 42.

Conſuetudo autem locorum in eius quantitate ſoluenda ſeruanda eſt, ſi quidem in aliquibus locis ſoluitur plus, in aliquibus minus, ibid. n. 43.

Verona namq; ſoluitur decima pro laudemio, ibid. n. 44.

Parma vero vigeſima aſtimationis vtilis dominij ſolui conſueuit, ibid. num. 45.

¶ Legatum.

Legatum vſus, quid contineat remiſſiuè vide per authorem; reſp. 96. num. 20. p. 500

Legati alternatiui optio eſt hæredis in dubio, & regulariter, reſp. 7. poſt, num. 1. 168

Et ſi electum fuerit ſub conditione ea pendente, non eſt electioni locus, ibid. num. 1.

Extende etiam, quod duo alternatiuè legentur, & vni inſit tacita conditio, ibid. num. 3.

Cuius tacitè conditionis exemplum affertur, in aditione hæreditatis, ibid. poſt, num. 3.

Legatum adimitur, quandoq; ex tacita, ac præſumpta mente teſtatoris, reſp. 95. n. 2. & 3.

Et ademptum, quandoq; probatur ex imperfecta, ac inualido teſtamento, ibid. n. 7. & 8.

Nec non, & ex ſcriptura priuata manu teſtatoris confecta, ibid. num. 5.

¶ Legatarius.

Legatarius, quando eſt cohæres rectè apprehendit poſſeſſionem rei legatę propria auctoritate pro portione hereditaria, reſpon. 31. num. 15. pag. 254

Idem ſi non ſit hæres conſentiat tamen tacitè, vel expreſsè hæres, ibid. num. 16.

Nec non, & quando non poteſt capere de manu hæredis adhuc enim licitè propria auctoritate apprehendit, ibid. n. 18.

Legatarius eſt idoneus teſtis ad probandum teſtamentum, reſpon. 95. num. 11.

¶ Legitima.

Legitima eſt quota bonorum, quam filius in hæreditate patris habere debet, reſp. 92. num. 9. 486

Et hæc portia regulatur, ſecundùm tempus mortis, nec curatur, quid ante, vel poſt contingat, ibid. n. 8.

Nec fingitur pater mori, quando eam viuens aſſignauit filio, contra Curtij ſententiam, ibid. n. 10.

Sed tunc fingitur mori, ſi banniatur, vt ita dicam, & bona confiſcata ſint, quoniam tunc, non expectata morte naturali eſt aſſignanda legitima filijs, ibid. num. 11.

¶ Legitimatio.

Legitimatio requirit cauſa cognitionem, reſp. 40. n. 6.

Legitimatio allegata probanda eſt per allegantem, ſiue is ſit actor, ſiue reus hæcq; communis eſt Doctorum cõcluſio, reſp. 1. n. 139

Fallit concluſio ſi eam allegans, ſit in quaſi poſſeſſioni legitimationis, quia ex hoc transfertur onus probandi contrarium in aduerſarium, reſp. 2. n. 164. pag. 65

Intelligas tamen reſtrictionem, ſi non ſit legitimatia fundamentum intentionis, quoniam indiſtinctè probanda foret, d. reſp. 5. n. 142

¶ Legitimari, qui poſſint.

Princeps poteſt proprias filios naturales, vel ſpurios legitimare, non, vt pater filias, ſed vt Princeps ſubditos, reſp. 40. n. 10.

Non poteſt tamen per aliquem concedi facultas legitimandi filios naturales proprios naſcituros, ne ad peccandum inuitetur, ibid. num. 7.

Comes tamen Palatinus, vel alius habens auctoritatem legitimandi naturales, & ſpurios poteſt proprios liberos legitimare ex Bald. & nonnullorum ſententia, ibid. n. 1.

Ratioq; affertur, quia legitimatio eſt actus voluntariæ iuriſdictionis, ibid. num. 3.

Et idcirco quemadmodum Magiſtratui filiofamilias permiſſum eſt adoptare apud ſeipſos, qui eſt actus voluntariæ iuriſdictionis, ſic & poterit apud ſeipſum, quis filium legitimare, ibid. n. 2.

Contrarium tamen ſententiam, & veriorem, & magis communem oſtendit author, & per totum conſilium defendit Comites Palatinos, non poſſe legitimare proprios filios naturales, vt ſibi ſuccedant, & præſertim, num. 5.

¶ Legitimatio quos effectus operetur.

Legitimationis quaſi poſſeſſia transfert onus probandi contrarium in eum, qui negat quem legitimum, reſp. 2. n. 164. 65

Admittit tamen probationes in contrarium etiam per præſumptiones, ibid. n. 143.

Nec prodeſt poſſeſſia ad hoc, vt releuetur, quis ab onere probãdi, quando legitimatia eſt fundamentum intentionis, ibid. n. 142.

Nec quando principaliter deducitur de magis cõmuni. ibid. n. 148.

Eadem ex quibuſcunq; actibus reſultet, non nocet illis, qui huiuſmodi actus non geſſerunt, vel gerentibus, non conſenſerunt, ibid. num. 144.

Nec ſententia ſuper huiuſmodi lata facit ius quo ad omnes, ſed quo ad collitigantes tantum, ibid. n. 145.

Quinimò, nec collitigantium deſcendentibus præiudicat, niſi ſint hæredes hæcq; firma opinio dicitur, ibid. n. 146.

Nec prodeſt, quando is, qui eſt in quaſi poſſeſſione, eſt in mala fide, ibid. num. 150.

¶ Lex canonica.

Lex canonica præualet ciuili, quando illi contradicit in ſpiritualibus. reſp. 60. num. 9.

Et licet leges ciuiles, non poſſint canonicas tollere, poſſunt tamen illas iuuare eiſq; fauere, ibid. num. 20.

¶ Lex ciuilis.

Lex ciuilis in eo, quod non repugnat iuri canonico abſque dubio ſeruanda, reſp. 60. num. 31.

Hocq; procedit etiam in Eccleſiaſticis, ibid. n. 32.

Poteſt tamen adiuuare canonicas, quando illis non contradicit, ibid. num. 23.

Eadem quoq; poteſt prohibere ne iuramentum apponatur, in contractibus, ibid. n. 46.

Nec propterea detrahitur iuriſdictioni eccleſiaſticæ, ibid. num. 16. & ſeq.

Et idcirco Bellamera, qui contrarium dixit per authorem relatus, num. 6.

Reprobatur, n. 16. & ſeq. vſq; ad num. 46.

Cętera vide in verbo iuramentum.

¶ Lex.

¶ Lex.

Lex nihil fruſtra actum præſumit, aut arbitratur, reſp. 54. n. 102.
Legis noua publicatio, non eſt de ſubſtantia, ſed ſufficit eum in Archiuio publico reperiri, & ab omnibus copiam haberi poſſe, reſpon. 25. num. 16.
Et qui dicit non fuiſſe vſu receptam, illud probare tenetur, ib. n. 14
Lex loci, vbi iudicium agitatur ſeruari debet in modo procedendi, & in ordinatorijs, ſed in deciſorijs ſeruatur lex, mos, & conſuetudo loci litigantium, reſp. 70. n. 9.
Quod extendas etiam ſi ſit iudex ſæcularis, & litigent coram eo clerici adhuc enim ſeruari debent in ordinatorijs leges Laicorũ, non leges clericorum forenſium, ibid. num. 10.
Lex ceſſat, & ſilet ceſſante eius ratione, reſp. 100. n. 65.
Lex noua generaliter loquens, non comprahendit caſus, nec perſonas ſpecialiter priuilegiatas, in propria materia, reſp. 26. nu. 5. de communi.
Lex ſi correcta eſt impunè, non poteſt allegari ad deciſionem cauſarum, reſp. 100. num. 64.

¶ Libellus

Libellus continere debet locum ſpecificum, quando illud eſt de ſubſtantia, reſp. 30. n. 5. & 6. p. 251
Libellus continere debet tempus ſpecificum, vt diem, & horam, quando illud eſt ſubſtantiale, reſp. 30. n. 5. & 6. 251

¶ Libellus criminalis.

Libellus criminalis, non exigit expreſſionem loci in quo delictũ committitur, niſi per duas, aut per tres demonſtrationes, reſpon. 50. in princ. 251
Reſtringit Author, niſi ex ijs demonſtrationibus, nõ tollatur incertitudo, & ambiguitas, quia tunc non ſufficiunt, ibid num. 1.
Requiriturq́; expreſſio nedum loci delicti, ſed etiam, vt exprimatur locus loci, ibid. n. 3. & num. 5.
Vbi in turbata poſſeſſione hoc potiſſimè probatur, n. 7.
Et in materia turbatæ poſſeſſionis ſi tria expreſſa ſint confinia, & quartum omiſſum, in quo turbatio allegatur libellus, vti incertus corruit, ibid. poſt num. 3. 251
Expreſſioq́; diei, & horæ requiritur, quãdo vno die, vel hora, quid eſt punibile altero non, vel magis in vna hora punibile, quam in altera, reſp. 30. num. 5. 251
Et generaliter huiuſmodi libellus criminalis, ſi non contineat ſpecificè locum, tempus, & perſonas reijci debet, reſp. 53. n. 50.
Hocq́; procedit etiam parte, non opponente de communi, ibid. n. 51.
Præſertim in ſindicatibus officialium, ibid.
Extenditurq́; concluſio prædicta duobus modis, primò, vt procedat etiam ſi ciuiliter agatur, & obiecta ſint crimina infamatoria. de communi, ibid. n. 52.
Extenditur, ſecundò, vt hoc idem procedat in iudicio mixto, ibid. num. 53.
Et quale ſit iſtud vide in verbo iudicium.

¶ Generalis.

Libellus generaliter concipi poteſt, quando qualibet ſpecies de genere ad obtinendum ſuffiet, reſp. 48. n. 15. 104

¶ Libelli incertitudo.

Libelli incertitudo ipſum vitiat, reſp. 30. n. 1. & ſequentib. 251
Exemplum in noui operis nunciatione, in qua ſi ad totum opus ſit nunciatio ſufficit rem demonſtrare, at ſi in parte certũ pars in indiuiduo eſt exprimenda, d. reſp. 30. n. 4. 251
Aliud exemplum ſi tria exprimantur confinia, & quartum omittatur, quãdo illud eſt ſubſtãtiale ad denotandũ factũ, ib. poſt, n. 3
Libelli certitudo reqritur, ut reus poſſit ſe deffendere, ib. n. 1. et n. 4

¶ Libelli declaratio.

Libelli declaratio ad ſolum libellantem pertinet, reſp. 2. n. 37. 58

¶ Concluſio libelli.

Concluſio libelli, non narratio attenditur, reſp. 48. n. 6. 303
Inferturq́; eũ, qui narrauit ſuper petitorio, & concludit ſuper poſſeſſorio, ſi ſuper poſſeſſorio probet obtinere, n. 7.
Infertur, & ſecundo eum, qui narrauit res amotas, & petat amouentem de furto condemnari obtinere in actione furti, ſi in ea probauit, ibid. n. 8.
Eademq́; ſumitur ex verbo peto, non ex verbis narratiuis, reſpon. 48. num. 9. 304
Eaq́; narrata interpretatur, non narrata ipſam, ibid. n. 9.
Comprahendensq́; ius ſpeciale etiam, non allegatum, ſed probatum in actis, facit vt iudex, ſecundùm eam ferre poſsit ſententiam ſpretis narratis, ibid. n. 10.
Maximè virtute clauſulæ, non ſe adſtringens omni meliori modo, ibid. num. 11.

¶ Liber æſtimi probat.

Liber æſtimi dominium præſumptiuè probat, reſp. 11. n. 8. 183
Idem probat poſſeſſionem præſentaneam pro deſcripto alio, in contrarium, non apparente, ibid. n. 9.
Hocq́; maximè procedit in antiquis, n. 10. ibid.
Et licet non probet plenè, ac perfectè dominiũ, nec poſſeſſionẽ, quãdo nõ ſumus in antiquis facit tñ præſumptionẽ, reſ. 94. n. 8. 492

¶ Licitatio.

Licitatio iuſtum rei pretium, ſeu redditum indicat, reſp. 83. n. 13.
Non tamen præſumptionem iuris, & de iure facit, ſed vehementem, ibid. n. 14.

¶ Litis conteſtatio.

Litis conteſtatio in cauſa executiua, non requiritur, reſp. 88. n. 34.

¶ Lis.

Litium finis incertus, dubiusq́; eſt euentus, reſp. 53. n. 29.
Et ſpectari debet earum finis, non initium, ibid. n. 30.
Litigantes temerè condemnantur in expenſis, reſp. 53. n. 72. 369
Litigantes ſuper feudo, vel re feudali, non poſſunt in præiudicium directi domini, alterius iuriſdictionem prorogare, reſp. 8. n. 46.

¶ Locatio.

Locatio poſſeſſionem probat, quandoq́;, reſp. 21. n. 5. 224
Locatione finita dominus, poteſt propria auctoritate conductorem expellere negotio aliter, non liquidato, reſp. 1. n. 17. 20
Et ita de conſuetudine ſeruatur, ibid.
Aequiparanturq́; in hoc colonus emphyteuta feudatarius, ac cæteri quorum ius tempore finitur, vt poſt illud finitum licitè dominus propria auctoritate ingrediatur, ibid. n. 18.
Hocq́; maximè, & ſine dubio aliquo procedit in eo, qui habet iuriſdictionem, ibid. n. 20.

¶ Locator.

Locator ſi locauit in perpetuum tenetur ad onera, & collectas, reſp 14. num. 12.
Fallit, ſi penſio in pecunia conſiſtat, & onus ſit merè reale, vt tributum, quod ex corpore fructuum ſoluitur, ibid. n. 13.
Locator agens ad expulſionem conductoris ob finitam locationem propter penſiones, non ſolutas petitorium, non poſſeſſorium intentat, reſp. 2. n. 124. 61
Locator dicitur etiam, qui vendit annuos fructus prædij, reſp. 14. num. 9.

¶ Locator ad longum tempus locans.

Locator ſi locet in perpetuum tenetur ad onera, & ad collectas, reſp. 14. a. 12. p. 195

Reſtringe ſi penſio in pecnaia conſiſtat, & onus fuerit merè reale, vt tributum, quod ex corpore fructuum ſumitur, ibid. n. 13.

¶ Lucrum.

Lucri quærendi, & damni euitandi longè diſpar eſt ratio, reſp. 14. anm. 29. pag. 197

Et lucrum ex delicto ſuo nemo conſequi debet, reſp. 31. num. 41. pag. 256

Nec ignorantia, quæ aliàs excuſat ad pœnam euitandam, prodeſt ad lucrum quærendum, ibid. n. 42.

Incertitudo quandoq; operatur, vt licitum ſit lucrum, quod aliàs, non eſſet maximè in contractibus locationum, reſp. 83. nu. 15. pag. 464

M

¶ Magiſtratus.

Magiſtratus, qui poteſt procedere ſola facti veritate inſpecta, poteſt citationem quandoq; omittere coram aliis iudicibus neceſſariam, reſp. 82. n. 47. 462

Et poteſt cumulare petitorium, cum poſſeſſorio, reſp. 2. num. 5. p. 50

Et hoc modo procedit, & iudicat conſilium Parmæ, & Placentiæ in omnibus cauſis, ita dictantibus legibus municipalibus, ibid. num. 3.

Idemq; eſſet de iure communi nimirum, quoniam Principis perſonam repræſentat, ibid. num. 4.

¶ Mandatum.

Mandatum non præſumitur etiam per longiſſimum tempus, licet aliæ ſolemnitates præſumantur, reſp. 11. n. 17. 183

Nec probatur per ſimplicem regiſtrationem, niſi interueniat authoritas iudicis, reſp. 47. n. 21. p. 302

Eiusq; inualiditas debet opponi per iudicem, vel per partem antequam iudicium initium ſummat, reſp. 53. n. 31.

Et eſt deffectus mandati inſanabilis, & dicitur deffectus voluntatis, & conſenſus, ibid. n. 32.

Et debet iudex parte etiam, non opponente, quando videt adeſſe hunc deffectum agentem repellere, ne iudicium reddatur eluſorium, & ne partes vexentur inutilibus expenſis, de communi, ibid. num. 34.

Mandatum generale, non ſufficit ad faciendum cadere dominum in pœnam, reſp. 45. n. 1. pag. 293

Extende hoc etiam ſi pœna eſſet incerta, & penderet a futuro euentu, ibid num. 2.

Extende ſecundo etiam, quod mandatum generale haberet clauſulam, quod poſſit procurator ea omnia facere, quæ requirunt mandatum ſpeciale, ibid. n. 3. & reſp. 53. n. 2. 355

Mandatum ſpeciale requiritur ad impetrandum reſcriptum, reſp. 53. num. 1. pag. 355

Nec non, & ad obiicienda crimina, ibid. n 5.

Adeoq; hoc procedit, vt continere debeat nominatim delicta obiicienda, tum circumſtantiis locorum, & temporum, ibid. n. 6.

Hoc reſtringe tamen ſi crimina obiicerentur criminaliter, non ciuiliter, quoniam hoc caſu ſufficeret mandatum generale, ibi. n. 7.

Intelligas reſtrictionem ſi crimina, non forent infamatoria aliàs ſi infamarent etiam ciuiliter agendo requiritur mandatum ſpeciale, quoniam hæc iudicia pro criminalibus habeatur, ibi. n. 16.

Præſertim quando narratur dolo malo fuiſſe commiſſa, ibi n. 17.

Et generaliter, an ciuiliter, vel criminaliter actum dicatur dignoſcitur ex ſerie, & narratione facta in libello expoſita, ibid. n. 8.

De hocq; latè videas in verbo iudicium criminale, vbi poſui.

Idem quoq; ſpeciale mandatum requiritur ad agendum contra officialem in ſindicatu, ibid. n. 18.

Et vbicunq; dominus poſſet in pœnam, vel delictum cadere, ibid. ex communi ſub num. 20.

Nec ſufficit ſi adſit in mandato clauſula, vt poſſit procurator ea omnia facere, quę requirunt mandatum ſpeciale, ibid. n. 21.

Idem quoq; requiritur ſpeciale vbicunque dominus cogi non poteſt ad ratificandum geſta per procuratorem, ibid. n. 19.

Et in omnibus caſibus, in quibus de materia odioſa tractatur, reſp. 45. num. 27. pag. 295

¶ Maieſtas.

Maieſtatis læſæ, non tenetur is, qui non eſt ſubditus, reſpon. 18. num. 3. p. 295

¶ Marchionatus dignitas.

Marchionatus dignitas à ſolo Principe confertur, reſp. 1. n. 83.

¶ Mater.

Mater, & filii pro vna, & eadem perſona reputantur, reſpon. 93. num. 24. p. 487

Eadem tenetur inſtituere filios ſaltem in legitima, ibid. n. 25.

Non tenetur tamen filiam dotare, quoniam eſt officium paternum, non maternum, reſp. 92. n. 13.

Bona ſua tamen non poteſt in præiudicium legitimæ filiorum alienare, ita dictantibus legibus municipalibus Parmę, reſpon. 91. num. 15. p. 484

Mater non poteſt ferre teſtimonium in cauſa filii, reſp. 54. n. 74.

¶ Mens.

Mens, & intentio eſt anima diſpoſitionis, ac ſe habet ad verborum ſtructuram, vt anima ad corpus, reſp. 7. n. 26. 171

Et in quacunq; diſpoſitione ea primo loco attenditur, ſecundo loco ſimilitudo, tertio verborum proprietas, ibid. n. 27.

Eadem verbis contrahentium pręualet, reſp. 14. num. 5. pag. 195. & reſp. 3. n. 221.

Et nedum expreſsè, ſed etiam tacitè apparere poteſt, ibidem, num. 322.

¶ Mendacium.

Mendax in dubio doloſus pręſumitur, quando tractat de ſuo commodo, reſp. 45. n. 19. 295

Mendacium eſt magis odioſum, quam contumacia, licet iudicis contemptum illa ſecum habeat, reſp. 62. n. 18. 400

¶ Melioramenta.

Melioramenta ſunt in bonis eius, qui ea fecit, & ſunt eius propria, & allodialia, reſp. 43. num. 1. pag. 286

Fructusq; ex eis percepti, ad meliorantem, non ad dominum rei ſpectant. ibid. num. 2.

Eadem exiſtentia ſuper re emphyteutica, quæ tempore contractus non adfuiſſe conſtat, præſumuntur à poſſeſſore facta. reſp. 42. num. 1. p. 287

¶ Melioramenta alienantur.

Melioramentorum alienationi ſi conſentiat directus dominus renunciat omni iuri, quod in futurum prætendere poterat extincta linea emphyteutæ, vel aliter, reſp. 43. n. 6.

Et recognoſcens nouum emphyteutam in quem vtile dominium, cum melioramentis tranſlatum fuit, cum clauſula, & cui, vel quibus concedit facultatem transferrendi in extraneos, ibid. num. 7.

Melioramenta autem poteſt emphyteuta alienare concurrentibus ſeptem requiſitis, & eſt communis opinio,reſp.65.n.33.

Et facilius poterit eadem donare, vel legare,ibid.n.34.

Requiritur tamen conſenſus domini, ſi ita pactuitum fuit, ibidem, num.37.

Et ſi contrarium pactum factum eſt, vt poſſint alienari eo irrequiſito illud etiam ſeruandum eſt,ibid.n.38.

¶ Melioramenta amittuntur.

Melioramenta amittit emphyteuta, quando culpa ſua cadit ab emphyteuſi,reſp 43.n.4. 287

Secus in conductore, qui ſi cadat à locatione non propterea illa amittit,ibid.

Eadem non amittit emptor bona fidei re empta,ſibi euicta,ibidem, num.12.

¶ Melioramenta probantur.

Melioramenta ſuper re emphyteutica exiſtentia,quæ tempore contractus non aderant, præſumuntur à poſſeſſore facta, reſp.42. num.1.

Et hæc eſt præſumptio iuris,quæ liquidiſſima probatio dicitur,ibid. num.2.

Qua dicitur translatum onus probandi contrarium in aduerſarium,ibid.num.3.

¶ Melioramenta repetuntur.

Melioramentorum reficiendorum ſolutio difformiter regulatur, nam ædificia æſtimantur tempore reſtitutionis, ſiuè creuerint, ſiuè decreuerint ab eo, quod impenſum fuit,reſp 42.n.4.

Plantationes verò arborum, ac vitium ſecundum tempus plantationis reficiuntur, ac ſoluuntur,& ſic quantum impenſum,non quantum melioratum inſpicimus, ibid.n.4.

Ab hac generaliter arborum tamen excipiebat Caſtrenſis eppia, ac ſalices,qui tamen à Ruino impugnatur,necnon & ab auctore,ibid.num.5.

Melioramenta repetit emptor bona fidei re ſibi vendita euicta, reſpon.43.num.12.

Eadem repetuntur per eum, qui ea fecit,ibid.n.1.

Et in ſpecie per emphyteutam,ibid.n.4.

Quod extendas etiam ſi culpa ſua cadat ab emphyteuſi, ibi. n.4.

Reſtringas tamen ſi fiant per conuentionem expreſſam de meliorando in contractu appoſitam, quia cedunt tunc ſolo, nec repetuntur, ibid.n.3.

Quod intelligas, quando emphyteuta ſolueret, quid modicum in recognitionem dominij; ſecus ſi ſolueret magnam penſionem, ibid. num.15.

Et idcircò, quando ſoluit penſionem fructibus correſpondentem non obſtante pacto de melioramentis, in re emphyteutica faciendis illa repetit,ibid.n.13.

¶ Minor.

Minor ann. 22. eſt incapax dignitatis eccleſiaſticæ, reſpon.28. num.22. p.246

Minor ann. 25. compellitur accipere curatorem ad inſtantiam illius, qui eum eo litigare vult,reſp.28.n.2.

Et ſi fiat iudicium contra ipſum curatore carentem nullum eſt,ibid. num.1.

Si tamen litigat per procuratorem ſolemniter conſtitutum, cum iuramento, vt fieri ſolet, obligatur,& valet iudicium, ibid.

¶ Miſſio in poſſeſſionem bonorum.

Miſſio in poſſeſſionem bonorum contumacis, eſt leuis præiudicij, reſp.88.n.10. p.471

Eadem, & excommunicatio non ſunt pœna,ſed medicinæ, quia poteſt quilibet incontinenti ſe liberare ſequenti die, reſp.87.num. 12. pag.409

Et poteſt cum mulcta concurrere ob magnam contumaciam, ibid. num.13.

¶ Molendinum.

Molendinum cuilibet in proprio ſolo ædificare,& conſtruere, licet, reſp.13.n.25. p.189

Et ſi per formulam aquam ad illud ducat,ſi ſuper eadem aqua vult aliud conſtruere nullo iure prohibetur, ibid.n.29.

Nec priori Molendino damnum inferri poteſt exiſtenti, in aliquo flumine aquam aliunde diuertendo,ibi.n.32.

Damnum nihilominus priori Molendino inferri, non dicitur per eum, qui nouum conſtruit, licèt ex hoc pauciores ad primum triticum afferant, ibid.n.54.

Pluraque adeſſe Molendina in loco publicè intereſt, ibid. n.41.

Præparatio autem materiæ pro Molendino ædificando de nouo tribuit ius præuentionis,ibid.n.44.

Et Molendinum habens ſuper formula poteſt prohibere ne aqua ex ea extrahatur,reſp.21.n.20. 225

¶ Moneta.

Monetæ valor in contractu expreſſus æſtimationem non facit, quando plures monetarum expreſſarum ſpecies, diuerſiq; valorꝰ,tunc temporis extarent,reſp.100.n.10.

Sed demonſtrationis gratia valor cenſetur expreſſus ad hoc,ſcilicet, vt intelligatur de qua monetæ ſpecie, & valore actum fuerit,ibid.

Et quando etiam æſtimationis gratia valor eſt expreſſus, intelligi debet de pecunia valore currentis tempore contractus ſi extet, ſin minùs de noua depranata ad æſtimationẽ antiquæ,ibi.n.21.

Ratio eſt, quia non præſumuntur contrahentes de futurarum monetarum mutatione,& deteriorations cogitaſſe,& conſequẽter noluiſſe ſe ſubijcere periculo talis mutationis, ibi.n.23.

¶ Monetæ valor extrinſecus.

Monetæ valor extrinſecus eſt,quando eadẽ materia manente nummiſmata, ſeu monetæ communi vſu populorum, ac commercio paulatim altrantur, vel minuitur,reſp.41.n.14.& 15.

Et variato iſto valore, non eſt habenda ratio illius in ſolutione debiti, ſiue excreuerit, ſiue decreuerit ; ſed poteſt ſolui in moneta vſuali,perinde ac ſi triticũ,vel vinum debitum præſtaretur,non inſpecto pluris minoriſuè valeat ſolutionis tempore, ibi.n.15.

Intelligas tamen ſi debitor, non eſſet moroſus,quia tunc teneretur ad ſupplendum quanti intereſt creditoris propter diminutionem ſecutam, vt poſt authores ab eo allegatos ſupponit Author.ibi.

Cætera proſequere, vt in verbo Moneta ſoluitur.

¶ Monetæ valor intrinſecus.

Monetæ valor intrinſecus declarandus eſt,per magiſtros monetales,qui Gigoſtratæ aliàs nuncupantur,reſp.100.n.9.

Et conſiſtit in monetæ qualitate intrinſeca, hoc eſt in liga, & pondere,ibid.n.30.& reſp.41.n.15.& 16.

Hinc dicitur ſi propter bellum, aut aliam neceſſitatem deteriores monetę factæ fuerint,ceſſante neceſſitate Principes teneri damnum ſubditis ſuis reſarcire,ibid.n.31.

Ratio,quoniã Principes tenetur inuigilare,ut bonę monetę,ac in põdere,& liga perfectæ cudãtur,aliàs mortaliter peccat.ibi.n.29

¶ Monetæ augmentum.

Monetæ valor, ſi ſit auctus facto creditoris poteſt ſolui de moneta aucta, non inſpecto valore antiquo,reſp.41.n.16.

Eiuſdemq; augmentum et prodeſſe debet, cui diminutio damnum eſſet allatura,ibid.n.44.

Digitized by Google

Et idcirco ſi monetæ valor creſceret propter monetarum deteriorationem, periculum ſpectaret ad debitorẽ, qui ſoluere tenebitur iuxta valorem monetę temporis contractus, vel de currenti tempore ſolutionis, ad valorem tamen antiquæ monetæ, ibid. n. 46.

Et idcirco infertur, ſi hanc ob cauſam datia, ac redditus Principis valde diminuerentur, poſſe illum redire ad valorem monetæ tẽpore contractus, vel impoſiti Ducij currentis, ibid. n. 45.

Cætera vide in verbo Moneta ſoluitur.

¶ Monetæ diminutio, ſeu deterioratio.

Moneta ſi deterior eſt effecta, periculum ſpectat ad debitorem, quia ſoluere debet debitum de moneta antiqua bona, vel de noua deteriorata ad æſtimationẽ tamẽ antiquæ, & bonæ, reſp. 41. n. 16.

Contrarium tamen nonnulli tenuere, & malè, & contra cõmunem, ibid. n. 20.

Reſtringas tamen prædictam concluſionem, vt non procedat in loco in quo contraria conſuetudo vigeret, ibid. n. 21.

Quæ procedit etiam ſi non eſſet præſcripta, modo ſit decennalis cũ ſcientia ſuperioris, ibid. n. 22.

Reſtringas ſecundò, ſtante ſtatuto contrariam diſponente, ib. n. 23

Statutum tamen iſtud prohibens meliorationem monetæ peti, vt eſt Parmæ declaratur, vt intelligi debeat de augmento extrinſeco, non verò de intrinſeco, ibid. n. 24.

¶ Et quid ſit iſtud augmentum, vide ſupra in verbo Monetę valor intrinſecus, & extrinſecus.

Declaratur, & ſecundò prædictum ſtatutum, vt non comprehẽdat ſtatuentem Principem, ibid. n. 25.

¶ Monetæ mutatio.

Monetam mutare nequeũt Principes in grauamen populi pro lucro temporali, & ſi eam mutent, tenentur ad ſatisfactionem, etiã ſi is Rex ſit, reſp. 41. n. 7.

Hinc Theologi, ac Iuriſperiti monent Principes monetam mutantes, vt bene caueant, quia in foro pœnitentiali adſtringuntur ad reſtitutionem, ibid.

Princeps nihilominus cum Regalibus inueſtitus, monetas mutare, curſum eorũ variare, ac alterare ob iuſtam cauſam licitè poteſt, ibid. nu. 8.

Et in propoſito iuſta cauſa eſſe dicitur, quando conſenſus populi interuenit, de cuius intereſſe tractatur, ibid.

Et ſi recuſaret, nõ poſſet Princeps eam mutare, aliàs teneretur ad intereſſe, ibid. n. 10.

Quę tamen opinio valdè controuerſa dicitur, n. 9.

Et contrariam ſententiam, Principem ſcilicet poſſe mutare curſũ monetæ, aut alterare, receptiorem vocat Boerius deciſ. 327 n. 7. relatus ab Autore, ſub n. 11. ibid.

Sed auctor intelligit dummodò adſit populi conſenſus, tunc. n. dubio procul, & monetã cudere, & mutare poterit, ibid. n. 11. & 13.

Et idem quoq; eſt in Præſide Prouinciarum. ibid. n. 12.

Et omni in caſu, ſi fiat ſine conſenſu populi, hoc intelligitur, dummodo fiat ex iuſta cauſa, & ſine populi præiudicio, ib. n. 13. verſ. Veruntamen.

¶ Moneta ſoluitur.

Monetę valor ſi facto Principis auctus fuit, poteſt debitor ſoluere de moneta currenti tempore ſolutionis, nullo habito reſpectu ad monetam contracti debiti tempore currentem, reſp. 41. n. 16.

Moneta deteriorata ſolui poteſt, quando creditor recepit ſolutionẽ annuam in moneta currẽte deteriorata, per triginta, vel quadraginta annos, nimirum quia debitor præſcripſit, reſp 41. n. 26.

Quod intelligas, ſi concurrit bona fides ſoluentis, & ſcientia recipientis, aliàs præſcriptioni non eſſet locus, ibid.

Et ſi quis ſoluat, culpa ſua monetam deterioratam, eſt in mala fide, nec vnquam præſcribit, de communi, reſp. 100. n. 32.

Et ſi ignoret, qui recipit pecuniam deterioratam, nunquam cenſetur remittere ius ſuum, reſp. 100. n. 47.

Adeò vt ſi receperit per longiſſimum tempus, nunquã tamen præſcriptionem patiatur, ibid. n. 48.

Moneta deteriorata ſolui non poteſt inſpecto valore hodierno, ſi bona currebat tempore cõtracti debiti, quia ſolui debet de antiqua bona, vel de noua deteriorata, ad æſtimationem tamen antiquæ bonæ, reſp. 41. n. 19.

Hinc infertur venditorem retroemere volentem deponentẽ preciũ in moneta viliori antiqua, quæ currebat tempore vẽditionis, nõ ſatisfacere debito, ſi non ſupplet de noua ad æſtimationem antiqua, cum non ſit integrum depoſitum, & idcirco obtinere non poſſe, reſp. 100. n. 100.

Et ſtatutum prohibens peti hoc augmentum, ſeu melioramentum non debet intelligi de intrinſeco ſecuto poſt contractũ, ib. n. 69.

Sed tantùm de extriſeco quod debitoris commodo cedit, ibid. n. 70.

Hinc declaratur ſtatutum Parmen. hoc diſponens, vt intelligatur de augmento extrinſeco non intrinſeco, reſp. 41. n. 24.

Sicut etiam declaratur, vt non comprehendat Principem ſtatuentem, ibid, n. 25.

Et ſi loquatur de debitore, & creditore non comprehendit emptorem, qui virtute pacti cogitur ad retrouẽdendũ, reſp. 100. n. 68.

¶ Monitorium vide in verbo Præceptum.

¶ Mors.

Mors omnia ſoluit, reſp. 86. n. 17. p. 468

Ad mortem naturalem condemnatus per ſententiam efficitur ſeruus pœnę, reſp. 97. n. 5. p. 502

¶ Mos.

Mos aliorum Principum per Principem eſt ſequendus, proponẽdo edicta aduersùs bona delinquentium, reſp. 1. n. 30. p. 14

¶ Mulcta.

Mulcta eſt pœna, quam ſolet imponere iudex contumaci, vt eũ cogant ad parendum Magiſtratum, reſp. 88. n. 1. p. 472

Hinc mulcta non eſt locus, vbi non eſt vera contumacia, vt ſi non comparens, non ſit perſonaliter apprahenſus, ibid. n. 8.

Nec mulctari põt non comparens, qui fuit citatus ad domũ, ib. n. 9

Fallit quando ex iuris præſumptione conſtaret citationem perueniſſe ad notitiam citati, quoniam tunc inducitur doloſa contumacia, ibid. n. 13.

Exemplum affertur, ſi citatio perueniſſet ad manus filij, quia præſumitur etiam patri notificata, ibid. n. 14.

Idemq́; eſt ſi perueniſſet ad manus vxoris, ſi fuit citatus maritus, ibid. n. 15.

His etenim caſibus citatus verus contumax efficitur & conſequenter mulctari poteſt, ibid. n. 16.

Et regulariter dicitur mulcta imponi arbitrio iudicis pro cauſæ, & perſonarũ qualitate, dũmodo nõ ſit nimis exceſſiua, ib. n. 44.

¶ Mutatio.

Mutatio demonſtrationum rei, & confinium, non præſumitur, etiã in antiquis, niſi probentur, reſp. 78. n. 23.

N

¶ Naturalis.

NAturales filij præclaris animi, & corporis dotib. præditi ſæpiſſimè fuere, reſp. 16. n. 1. p. 212.

Naturalis eſt incapax feudi, ibid. n. 4. & 3.

Extende etiam ſi ſit à patre legitimatus, ibid. n. 4.

Reſtrin-

Digitized by Google

Reſtringe quando inueſtitura capiſſet à naturali ibid. n.9.
Cætera in verbo feudum.
Naturalis non habet agnatos hæredes, reſp.1.n.121. p.133

¶ Nauta.

Nautæ, Caupones, & Stabularij peſſimum genus hominum, reſp. 83.n.20.

¶ Negatio.

Negans rem eſſe alienam per eum detentam, vltra iuris ſui amiſſionem, tenetur etiam ad rei æſtimationem, reſpon.45.num.26. pag.295.
Et in ſpecie hoc concluditur in creditore detinente rem debitoris, et negante eius eſſe, ibid.n.24.
Idem quoq; dicitur in emphiteuta negante rem emphiteoticam, is enim, & ipſe perdit ius ſuum ex communi, licèt pleriq; contendant ſolam poſſeſſionem amittere, ibid. n.14.
Reſtringe tamen ſi negaret abſq; dolo, ibid.n.18.
Dolus tamen ex mendacio præſumitur, ſi illud ſit proficuum neganti, ibid.n.19.
Idem quoq; dicitur in conductore negante conductionē, & is cadit à commoda contractus, ibid.n.23.
Feudatarius quoq; negans rem feudalem, amittit ius feudi, reſp.45. num.25.
Et generaliter idem firmatur in quolibet contractum, aut eius qualitatem ſubſtantialem negante, ibid. n.16.
Necnon, & in omni actu, aut diſpoſitione negata, ibid.n.17.

¶ Negatiua.

Negatiua potentius negat quàm affirmatiua affirmet, reſp.8.n.43 pag.178.
Eaq; quantumuis minima omnia omnino excludit, ibid.n.44.

¶ Noluntas.

Noluiſſe quiſq; dici debet, id quod non dixit, quando facile ei erat illud exprimere, reſp.78.n.27.

¶ Notarius.

Eius fides plene probat ea, quæ à facto, & voluntate eorum pendent qui actui interuenerunt, reſp.47.n.23. p.302
Et atteſtatio in ſuo rogitu facta plenam fidem facit eorum, quæ legiſſe, & vidiſſe aſſeruit, ibid.n.22.
Notarius ſubrogatus in locum mortui ad explendum inſtrumentum, iuris fictione dicitur idem notarius, reſp.82.n.11.
Et quando inſtrumentum ab initio fuit validum, poteſt quicunq; notarius, dummodo authoritatem habeat, illud explere, ibidē, nume.9.
Et plures etiam notarij conceſſionem habentes, etiam diuerſis temporibus, ibid.n.9.
Notario committi poteſt examen teſtium in ciuilibus, reſp.82.nu. 33. p.461
Et ita Parmæ obſeruatur, vt illud committatur notario partium confidenti, ibid.
Et dicitur merus executor, & propterea infertur ipſum citare non poſſe, ibid.n.34.

¶ Notorium.

Eſt duplex, aliud facti tranſeuntis, aliud facti permanentis, vt colligitur, reſp.77.n.12.
Notorium probatione non indiget, reſp.21.26. p.226
Et ſufficit illud allegare, reſp.14.n.86. p.204
Poteſtq; iudex de eo ſe informare, vſq; ad ſententiam ex officio, ibi. nu.87.
Quinimo tenetur pro indaganda veritate, ibid.n.88.
Nec opus eſt partium citatione, ibid.n. 89.
Offuſcatur tamen ſola negatione, reſp.77.n.11.
Adeo quod tunc ab allegante probari debet, ibid.
Notorium inducitur per inſtrumenta, reſp.77.n.1.
Necnon, & per acta iudicialia, ibid.n. 15.
Notorium facti tranſeuntis omnino probandum eſt antequam iudex ſuper eo ſe fundare poſſit, reſp.77.n.12.
Præſertim vero quando notorium allegatur cum circunſtantijs loci, & temporis, ibid.n.13.

¶ Nullitas.

Nullitas proceſſus ſententiæ, ſeu contractus, aut alterius cuiuſuis actus, ſi per modum agendi deducatur, cenſetur deducta principaliter, non incidenter, & ex hoc cenſetur cumulatum petitoriū cum poſſeſſorio, reſp.2.n.125.& 126. p.62
Hocq; procedit etiam ſi nullitas mixta ſit cum remedio recuperandæ, ibid.n.127.
Et huiuſmodi nullitas actus differt ab iniuſtitia. Hinc ſententia nulla propriè non dicitur iniuſta, ibid.n. 138.
Poteſt nihilominus vtrunq; remedium principaliter in eodem iudicio proponi, ſcilicet nullitatis, & iniuſtitiæ ex communi, ibid. num.39.
Quod extendas etiam ad quamcunq; nullitatem, ſiuè ſimus in vltima voluntate, ſiuè in contractu, ibid.
Nullitatis defectus à nullo ſanari poteſt, niſi à Principe, & de plenitudine poteſtatis, & ex certa ſcientia. In forma enim cōmuni non poteſt, reſp.63,n.7. p.400

¶ Numerus ſingularis.

Numerus ſingularis ad plura non refertur, reſp.8.n.41. p.178

O

¶ Obligatio.

Bligatio eſt mater actionis, reſp.61.n.8. p.398
Eadem ſi ſit generalis, ac incerta nullius eſt roboris, reſp.99.n.20.
Obligatio continens rem tradi, indiuidua eſt, reſp.89. nu.24. p.478
Sicut & obligatio de retrouendendo pluribus ſimul facta, & propterea inter creditores eſt præuentioni locus de communi, ibidē num.25.
Et dicitur præueniens obligatus rem recuperatam communicare, præuento, eo offerente ſoluere partem ſuam pretij, ibid.n.27.
Intellige hoc ſi ex cauſa onéroſa creditum eorū procedit, vel ſi ſint rei credendi ſocij obligationis, ſecus ſi ex cauſa lucratiua, & ſi non ſunt ſocij, ibid.n.28.
Obligatio naturalis producitur a teſtamento imperfecto, reſp. 96. nume. 9. p.500
Obligatio tollitur ſolutione eius, quod debetur, reſpon.61.num.7. pag.397.

¶ Obreptio.

Obreptio eſt maius vitium, quàm ſubreptio, licèt pleriq; hoc negēt, reſp.75.n.73.
Et huiuſmodi vitium reddit gratiam ipſo iure nullam, ibid.n.24.

¶ Officialis.

Officialis debet eſſe conuictus, vt condemnari poſſit, & indicia non ſufficerent, neque probatio ſuppletiua per torturam, reſpon. 54. n.63.& 88.

Et iudicia contra ipſum militantia poſſunt per eius iuramentũ purgari, ibid. n. 89.
Officiali auſugiente à loco ſindicatus, non currit tempus ad querelandum, reſp. 53. n. 42.
Non tamen fugere dicitur, qui proficiſcitur ad ſuperiorem, ibidem, num. 43.
Neque ſi diſcedat ob locum non tutum, vel ob aliam iuſtam cauſã num. 44.
Officiales Vniuerſitatum abſq; ſpeciali mandato non poſſunt iuribus Vniuerſitatum ſuarum præiudicare, reſp. 11. n. 16.
Et mandatum præcedere debet communicato conſilio matura præcedente deliberatione, ſeruatiſq; debitis ſolemnitatibus, ibidem num. 17.
Et iſtud mandatum nunquam præſumitur, etiam per longiſſimũ tempus, quidquid ſit de alijs ſolemnitatibus, ibid. n. 18.
Cætera vide in verbo mandatum.

¶ Onere collectarum, qui grauari poſſint.

Onere collecta grauari non poteſt externus, ſeu vt noſtrates dicunt forenſis, reſp. 14. n. 104.
Reſtringas ſi eius res in eſtimo deſcripta reperiantur, quia tunc huiuſmodi onere grauari poterit, ibid. n. 102.

¶ Onus collectarum qui ſoluere teneantur.

Emphiteuta qui magnum canonem ſoluit, & fructibus correſpondentem, non ſoluit onus collectæ, ſed directus dominus, de cõmuni, æquioriq; opinione, reſp. 14. n. 14.
Et ita iudicatum fuit Parmæ a peritiſſimo Iudice contra conſilium Natæ in ordine 312, ibid. n. 18.
Eadem quoq; opinio in Senatu Mediolanenſi recepta fuit, Parmæq; vim legis obtinet, ibid. n. 18. & ſupra n. 14.
Eadem onera collectarum ſoluere tenetur, qui reſpõſionem annuam percipit, ibid. n. 20,
Ratio quia penſio dicitur fructus etiam in materia ſtatutaria, nume. 21.
Intelligas tamen teneri ad ratam fructuum, vt dicto nu. 20.
Et propterea generaliter infertur quemlibet fructus percipientem teneri ad collectas ad ratam ipſorum, ibid. n. 19.
Deſcriptus quoq; in æſtimo tenetur ſoluere collectas, licet res deſcriptas alienauerit, ibid. n. 102.
Quod extendas etiam ſi eſſet externus, ibid. n. 103.
Deſcribi tamen non poteſt Emphiteuta, niſi pro vtili dominio, & directus dominus pro directo, & eſt communis opinio, quæ Parmæ ſeruatur. ibid. n. 97.
Et ſi Collectas ſoluerit quis pro alio, vtputa emphyteuta pro domino, poteſt repetere, vel eas non debitis penſionibus compenſare, ibid. nu. 107.
Etiam quòd de facto, & non de iure ſoluere coactus fuiſſet, ibidem nu. 108.
Hoc verum eſt & inuito, ac proteſtante locatore, ne ſolueret, ibid. nu. 109.
Vſufructuarius quoq; regulariter obſtringitur ad Collectas ſoluendas, ibid. n. 14.
Reſtringas quando onus excederet, vel æquipararet fructus, quia tunc teneretur proprietarius, ibid. n. 25.
Reſtringas ſecundò, ſi ſolutis oneribus modicum quid ſupereſſet vſufructuario, quia & tunc proprietarius teneretur, ibidem nume. 91.

¶ Onus ſternendi, & adaptandi viam.

Onus ſternendi, & adaptandi viam pro ſua rata Eccleſia ferre tenetur, quidquid Gloſſa, & alij ſenſerint, contra quos eſt communis opinio, reſp. 36. n. 1. & 8.
Et tunc Clerici qui tenentur ad huiuſmodi onera, ſeu Monaci, aut Religioſi debent per iudicem ſuum Eccleſiaſticum cogi, non per ſecularem, ibid. n. 13.
Et iſtud onus regulari debet iuxta antiquum ſtatum, non ſecũdùm innouationes factas, ibid. n. 11.
Hoc primo reſtringe, ſi Eccleſia paupertate laboraret, quia tale vicini, & Parochiani onera pro ea ſubire debent, ibid. n. 6.
Vnde ſi Parochus non habet tot reditus, quot ad eius victum ſufficiant non tenetur ad aliqua onera, ibid. n. 4.
Hoſpitationes militum per æs, & libram diſtribui debent. reſp. 14. n. 95.
Item, & ſtipendia ipſorum, ibid.
Necnon, & ſallia pro Principe impoſita, ibid.
Idemq; eſt de onere impoſito pro vtilitate, & neceſſitate publica, ibid.

¶ Onere.

Onera alterius nemo portare tenetur, reſp. 14. n. 98,
Onera omnia ſunt imponenda, & ſoluenda, niſi aliud cautum reperiatur per æs, & libram, ibid. n. 96.
Et quando diſtribuenda ſunt hoc modo, dicuntur non reſpicere fructus, neccum vllis menſurari, ſed ſolum deſcriptionem bonorum in ſeptimo poſitum attendi, ibid. n. 101.

¶ Onera merè realia.

Onera merè realia, & tributum debent ſolui per conductorem ad longum tempus ſoluentem penſionem in pecunia. reſp. 14. nu. 3. pag. 195.

¶ Onera mixta,

Onus mixtum dicitur collecta, quoniam imponitur perſonis pro rebus, reſp. 14. n. 3. in fine. p. 196
Et ſolui debet pro bonis in loco, vbi ſita ſunt, reſp. 66. n. 11.

¶ Onus pro aggeribus fluminum impoſitum.

Onus impoſitum pro aggeribus fluminum, quilibet pro modo facultatum ſubire tenetur; hoc eſt ſecundùm numerum iugerum, capitaq; belluarum, abolita qualibet immunitate contraria, reſp: 15. nu. 1.
Quinimo prohibitum videtur talem immunitatem concedere, ibid. num. 2.
E immunitas quantumuis generalis, & ampla non eximit quempiam, etiam priuilegiatum, ab huiuſmodi oneribus publicam vtilitatem reſpicientibus, ibid. n. 4.
Reſtringe primò, ſi immunitas concederetur ab omnibus, & quibuſcunq; oneribus, tributis, impoſitionibus, contributionibus, compartitis, cuſtodijs, hoſpitationibus militum, quia comprahendit omnes caſus quantumuis priuilegiatos, & exceptos publicam neceſſitatem, vel vtilitatem reſpicientes, ac etiam fauorẽ Eccleſiæ, ibid. n. 10.
Et in ſpecie onera impoſita propter peſtem, & bellum, ibid.
Nec non, & onus reficiendi vias, pontes, & aquæductus, ibidem, num. 11.

Et bo-

Et hoſpitationes aulicorum Principis etiam per tranſitum, ibidem, num.12.
Conſtructiones, & reparationes aggerum Padi. ibi.n.15.
Solutiones affictuum, paſcuorum pro cauſa communi, ibi.n.14.
Solutiones decimarum eccleſiæ debitarum, ibi.n.13.

¶ Opinio communis.

Opinio communis ſequenda eſt conſulendo, ac iudicando, reſpon.6. num.99. p.165
Reſtringe primò, quando opinio contra communem eſſet æquior. reſp.14.n.15. p.195
Reſtringe ſecundò, ſi opinio contraria conſuetudine foret recepta, ibid.n.16.
Reſtringe tertiò, ſi opinio contra communem melioribus, ac vrgentioribus rationibus nitatur, quia hæc eſt ſequenda, reſpon.14. num.93.

Optio.

¶ Optio vide ſupra in verbo electio.

¶ Ordo iudiciarius.

Ordo iudiciarius ſubſtantialis ſeruandus eſt, etiam in cauſis ſummarijs, reſp.11.n.12. 183
Idem ſi proceditur de plano, ibid.n.13.
Et ſine figura, ac ſtrepitu iudicij, ibid.
Nec non, & ſi procedatur de facto, & nulla iuris ſolemnitate ſeruata, ibid.
Hinc infertur ordinem prædictum ſeruari in cauſis fiſcalibus, ibid. num.12.
Et in cauſa Principis, n.14.
Nec non, & contra iniuſtum poſſeſſorem, n.15.

¶ Ordo litteræ, ſeu ſcripturæ.

Ordo ſcripturæ regulariter loquendo ſemper attenditur, reſpon.3. num.182.
Quandoq; tamen illi præualet ordo intellectus, vt ibid.n.183.
Et ſæpiſſimè ordo litteræ in executione peruerti ſolet, ibid.n.184.

P

¶ Pactum.

IN dubio eſt interpretandum, ſecundum ius commune, reſp.99.n.12.
Et ſi contineat pactum idem, quod ius cõmune, aliquid præter ius commune operari debet, reſp.99.n.19.
Pacto conueniri poteſt ne res ad Eccleſiam tranſeat, reſp.20.n.5.
Pactum quodlibet onerans emptorem pars pretij reputatur, reſp. 99.num.17.
Pacta perſonalia ad hæredes non tranſeunt, reſpon.89. num.11. pag. 477
Et perſonale dicitur ſi perſonis in pacto comprehenſis adiecta ſit dictio taxatiua, ibid.n.12.
Multoque magis ſi aliæ perſonæ ſint generaliter excluſæ, ibidem, num.13.
Et huiuſmodi pactum factum, cum vna perſona tantùm alteri cedi non poteſt, ibid.n.18.

¶ Pactum de retrouendendo.

Pactum de retrouendendo pars pretij reputatur, reſp.99.n.17.
Et huiuſmodi pactum conditionem continet, reſp.89. n.5. 476
Et ſi factum ſit pluribus, ſimul producit obligationem indiuiduam, quia continet rem tradi, reſp.89.n.24.
Et idcirco præuentioni eſt locus, & primus recuperans auditur, ibid.num.25.
Tenetur tamen præueniens communicare præuento rem recuperatam præſtita parte pretij ad ſeipſum ſpectanti, ibi.n.27.
Quod intelligit author verum ſi ius eorum procedat ex cauſa oneroſa, & quando ſunt rei credendi ſocij obligationis, ſecus ſi ex cauſa lucratiua, & quando non ſunt ſocij, ibid.n.28.
Pactum de retrouendendo rem venditam quandocunq;, vel in perpetuum tollitur ſpatio triginta annorum de magis communi, reſpon.100.n.1.
Tranſit tamen ad hæredes, reſp.89.n.6. 476
Papa vide in verbo Summus Pontifex, vbi poſui.

¶ Parochia.

Parochia habet ſua iura particularia tam reſpectu onerum, quàm alimentorum, quæ ſoli Parocho debentur, reſp.36.n.10.
Et ſi collabatur Eccleſia Parochialis debet refici ex fructibus, & redditibus illius, & ſi non ſufficiant ſupplere debent patroni, ac alij fructus ex ipſa percipientes, & in omnium deffectum Parochiani, ibid.n.1.
Eadem tenetur viam ſternere, & adaptare pro ſua rata, & eſt communis opinio, quidquid gloſſa, & pleriq; in contrarium ſenſerint, ibid.n.1.& 8.
Hoc intelligas, & reſtringas primò, ſi fructus non ſufficerent ad victum, & veſtitum Rectoris, quia tunc Eccleſia non tenetur, ibid.num.4.
Intelligas ſecundò, de Onere reficiendi viam ſecundùm antiquum ſtatum, non ſecundùm innouationes factas, ibid.n.11.

¶ Parochiani.

Parochiani tenentur alere Parochum, vel ſupplere id, quod deeſt ad alimenta, ſi Eccleſiæ redditus non ſufficiunt ad victum, & veſtitum, reſp.36.n.5.
Iidem tenentur ad reficiendam Eccleſiam dirutam, ac collapſam ſi eius redditus non ſufficiunt, ibid.n.2.
Alio tamen modo videtur deciſum per Synodum Diœceſanum Parmenſem, cap.81. vt refert Auctor, ibid.n.12.

¶ Parochus.

Parocho debentur particularia iura Eccleſiæ ſuę, tam reſpectu onerum, quàm alimentorum, reſp.36.n.10.
Et tenetur viam ſternere, & adaptare pro rata Eccleſię ſuæ Parochialis, quidquid gloſſa, & alij in contrarium ſenſerint loquentes contra communem, ibid.n.1.& 8.
Idem quoq; dicitur ſi Eccleſia collabatur, quandoquidem refici debet ex eius redditibus, ibid.n.2.& nu.12.
Reſtringe primò, ſi redditus non ſufficerent ad victum, & veſtitũ, quia non tenetur niſi ad id, quod deducto victu, ac veſtitu ſupereſt, ibid.num.4.
Reſtringe ſecundò, quoad innouationes factas, quoniam non obligatur, niſi ad reficiendam viam iuxta priſtinum eius ſtatum, ibi. num.11.
Non poteſt tamen cogi per iudicem ſæcularem, ſed per Eccleſiaſticum, ibid.n.13.

¶ Paupertas.

Paupertas operatur, vt diminuatur non mediocriter fides teſtis, nec dicatur integer, licet in totum à teſtimonio non repellatur, reſp.21.n.11.
Operatur etiam, vt præſentatus ad beneficium ſi ſit idoneus, & pauperior, vt præferatur magis idoneo diuiti ex communi, reſpon.28.n.52.

¶ Paſcua.

Paſcua communia non poteſt conſotius ultero innito ad culturam reducere, reſp.46.n.22. p.298

Nec qui habet ius paſcendi eadem ad culturam reducere poteſt innito domino, ibid.n.26.

Nec dominus innito eo, qui habet ius paſcēdi, reſp.47.n.13.300

Et qui aſſidut aliena animantia ad paſcendum per 30. annos, & vltra non cogitur vlteriùs aſſidare. ibid. reſp.46.n.28.

Cætera videas in verbo ius paſcendi.

¶ Pater.

Patri debetur reuerentia iure naturæ, reſp.3.n.459.

Idem, ſi poſt dotem filiæ datam, deuenit ad paupertatem, poteſt illam minuere tum primo viro, quàm ſecundo, reſpon.92.num.5. pag. 485

Idem eſt ſi ſit aſſignata legitima filio maſculo ipſo viuente, ibidem, num.6.

Ratioq; affertur, quoniam legitimæ quantitas regulatur, ſecundùm tempus mortis, nec curatur, quid ante, vel poſt eius mortem contingat, ibi.n.8.

Hinc pater non fingitur mori, quando legitimum filio viuens aſſignat, contra Curtij ſententiam, ibid.nu. 10.

Fingitur tamen mortuus, ſi in exilium mittatur, cum bonorum confiſcatione, ibi.n.11.

Et propterea tunc non expectata eius morte naturali, legitima eſt, filijs aſſignanda, ibid.

Pater non poteſt ferre teſtimonium in cauſa filij, reſp.54.n.74.

Nec mirum, quoniam cenſentur vna, & eadem perſona, reſp.55. num.39.

Et vox Patris dicitur vox filij, ibi.n.40.

¶ Pater vſufructuarijs in bonis filij.

Pater habet vſumfructum in bonis filij, & plenam adminiſtrationem, maioremq; auctoritatem, quàm tutor, aut curator, reſp.3. num.439.

Non habet tamen facultatem alienandi, ibi.n.444.

Sicut nec ipſi facultas cōceditur faciendi actum, per quem ad alienationem deueniri queat, ibi.n.445.

Et multò minùs poterit præiudicare in his, quæ proueniunt ex perſona maiorum, ibid.n.446.

Idem quoq; donare non poteſt, licèt habeat mandatum, cum libera à lege, ibid.n.448. iunctis ſuperiùs dictis.

Huiuſmodi autem vſusfructus non debetur patri in bonis feudalibus, ſecundùm aliquos, à quibus plerique diſſentiunt, ibidem, num.453.

Prima tamen opinio præualet, quando feudum à Principe prouenit, ibid.n 454.

Nec non, & quando feudum habet dignitatem perſonæ feudatarij cohærentem, ibid.n.445.

¶ Pax.

Pax multa bona parit remiſſiuè reſpon.96. num.18. pag.501

Ideoq; multa habet ſpecialia, & multa priuilegia remiſſiuè quoq; ibid.num.19.

¶ Pœna.

Pœnis per leges impoſitis contenti eſſe debemus, nec nouas addere poſſumus, reſp.88.n.42. p.475

¶ Pœna conuentionalis.

Pœnam conuentionalem petens, non poteſt ad diſſolutionem contractus redire, reſp.14.n.70. p.202

¶ Pœna l. fin. ff. de rei vendic.

Pœna huius legis non habet locum, niſi interueniat dolus, reſp.62. num.10. 399

Et ſi quis incurrat in eius pœnam non reſpondendo interrogationibus, poteſt tamen vſq; ad litem conteſtatam contrarium fateri hoc eſt, ſe poſſidere, ibid.n.11.

Et euitat per huiuſmodi confeſſionem pœnam prædictæ legis, ibid. num.19.

Ratioq; affertur, quoniam ficta confeſſio, quæ ex contumacia reſultat, poteſt reuocari, & erronea probari, ſicut vera, ibidem, num.13.

Imò magis, & facilius, ibi.n.14.

Et conſequenter poterit, & eodem modo negatio reuocari, ibidem, num.15.

Quandoquidem valet argumentum à negatione ad confeſſionem, &ècontra, ibid.n.16.

¶ Pœna l. ſi quis maior. C. de tranſ.

Pœna huius legis adeò rigoroſa, vt plerlq; iudices eius diſpoſitionem abhorreant, reſp.14.n.62. 202

Et contra illam pluries fuit iudicatum, ibid. & reſp.66. num.25. pag. 415

Et non habet locum de iure canon. niſi quatenus militet intereſſe, aut damnum partis, ibid.n.22.

Hocq; nedum procedit in foro conſcientiæ, ſed etiam in foro contentioſo, ibi.n.23.

Eadem in Auditorio Principis rarò, aut nunquam ſeruatur, ibid. num.25.

Idem concluditur in foro mercatorum, nimirum, quoniam in eo æquitas attenditur, ibi.n.24.

Pœna quoq; eiuſdem legis non incurritur, ſine dolo, reſp.14.n.51. & reſp.66. n.17.

Nec committitur ſi quis iuſta cauſa impeditus, non obſeruat promiſſa, reſp.14. n.49.

Extende etiam ſi eſſet iniuſta, reſp.14.n.50. & reſp.66. n.17. de communi.

Ratio, quoniam qualibet cauſa leuis, iniuſta, ac temeraria excuſat à dolo, reſp.14.n.52.

Iuſta autem cauſa dicitur in propoſito magna difficultas ſoluendi, d.reſp.14.n.54.

Et ſi quis non ſoluit volens compenſare, ibid.n.60.

Pœnas eiuſdem legis petens, tenetur probare ſe perfectè, & ad vnguem obſeruaſſe, reſp.14. num.63. & reſp.66. num.29. de communi.

Nec poteſt agere procurator, ſinè mandato Domini ad hoc in indiuiduo, reſp.14.n.67. p.202

Minus, qui primò contrauenit. reſp.66.n.28.

Et quando quis experiri cœpit, non eſt locus purgationi moræ, quoniam huiuſmodi pœna ipſa iure incurritur, non expectata ſententia, niſi facti declaratoria. ibi.n.35. p.416

Pœna eiuſdem legis, non datur contra hæredem non obſeruantem contractum à defuncto iuratum, quamuis ad eius obſeruantiam teneatur. reſp.66.n.19.

Nec contra eum, qui iurauit ſuper laudo, vel ſuper inſtrumento celebrato eius occaſione, ita ſtatuto diſponente. ibidem, num. 20.

Extendas etiam, quod ſtatutum non arctaret adiurandum, ſed ad compromittendum tantùm, ibid.n.21.

Nec per pœnam huius legis perditur, quod ex eo contractu non eſt quæſitum, licèt in eo deductum, ibid.n.27.

Et in dubio ſemper contra actorem pronunciandum, in ea lege ſe fundantem, ibid.n.26.

I N D E X

¶ Penſio.

Penſio eſt quædam annalis perceptio fructuum, reſp.14. num.20. pag. 197

Et qui eam percipit dicitur fructus percipere, etiam in materia ſtatutaria, ibid.n. 21.

Eadem minuit beneficium, & ideo ſi beneficium ſit trecentum florenorum, ſuper impoſita penſione ducentorum, remanet beneficium centum aureorum, ibid.n.22.

¶ Penſionarius.

Penſionarius ſpolio agere poteſt contra ſucceßorem in beneficio, etiam quòd nunquam ſoluerit penſionem, reſp.8.n.15.

Idemque ſoluit caritatiuum ſubſidium, decimas Papales, & quodcunque aliud onus fructibus impoſitum ad ratam penſionis, reſpon.14.n.23. p.197

¶ Periurus.

Periurus à limine iudicij repellitur, reſp.83.n.9. p.464

Extendasq; hoc nedum, quando quis directo periurus eſt, ſed etiam quando periurium quo quomodo cauſam tangit, ibid.n.10.

¶ Petitorium.

Petitorium abſorbet poſſeſſorium, reſp.2.n.70. p.57

¶ Petitorij cum poſſeſſorio cumulatio, an fieri poſſit.

Petitorium regulariter non poteſt cumulari, cum poſſeſſorio.

Et illud cumulare cum poſſeſſorio fatuum eſt, reſp.2. n.38. 58

Reſtringe primam concluſionem primò, ſi immineat periculum ſcandali, quia tunc cumulari poteſt, reſp.1.n.74.

Reſtringe ſecundò, ſi agatur de re difficilis recuperationis, vt fortalitio, ſeu Caſtro. ibi.n.75.

Quæ tamen reſtrictio multipliciter declaratur, ibid.

Reſtringe tertiò, ſi coram Principe procedatur, ſi quidem is vtrũq; cumulare poteſt, reſp. 5.n.109. p.193

Ratio affertur, quoniam Princeps iuris ciuilis regulis non adſtringitur, ſed ſola facti veritate inſpecta iudicare poteſt, vti Deus ſi eſſet in terris, eſſet iudicaturus, ibid.n.108.

Idemque dicitur in tribunalibus eius perſonam repræſentantibus, ibid.num.107.

¶ Petitorij, & poſſeſſorij cumulatio, quando facta dicatur.

Petitorium cum poſſeſſorio cumulat, qui producit capitula petitorium reſpicientia, ſinè proteſtatione, quòd produxit ad colorandum tantùm, reſp.5.n.9. 132

Cumulatum etiam dicitur, ſi in poſſeſſorio cauſa ſit commiſſa, nec expediri queat, ſinè cognitione petitorij, reſp.2.n.61. 56

Et quandoq; mixtum etiam dicitur petitorium, cum poſſeſſorio à natura, vt in his, quæ ſunt iuris publici, quæ niſi cum titulo à Principe habito poſſideri non poſſunt, ibid. num.63. & num. 71.

Eadem cumulatio huius iudicij cum Poſſeſſorio inducitur, ſi actor cõqueratur in libello, de iniuſtitia aduerſarij, ex hoc namq; redditur iudicium mixtum, ibid.n.119. & 123. p.61

Idemq; eſt ſi quis petat ſe declarari hæredem, & ſucceſſiuè immitti in poſſeſſionem, ibid.n.120.

Nec non, & quando agitur ad pœnam priuationis, & ad rei reſtitutionem ſucceſſiuè, ibid.n.121.

Idem ſi quis inſtet propter caducitatem emphyteuſæ ſe immitti in poſſeſſionem, & declarari ſuper caducitate, ibid.n.122.

Sic & qui inſtat declarari poſſeſſionis apprahenſionem propria auctoritate ab aduerſario factam, iniuſtam fuiſſe, ibi.n.123.

Idemq; dicitur in locatore agente ad expulſionem conductoris ob finitam locationem propter penſiones non ſolutas, ibid. num. 124.

Et ſi quis deducat nullitatem proceſſus, vel ſententiæ, cenſetur eam principaliter inducere, non incidenter, & conſequenter, licèt intentet poſſeſſorium, dicitur illud cumulare, cum petitorio, ibid. num.125.

Idemq; eſt, ſi nullitas contractus mixta ſit, cum remedio recuperanda, ibid.n.126.

¶ Petitorij à poſſeſſorio ſeparatio.

Petitorij ſeparatio à poſſeſſorio aduerſatur communibus iuris regulis, vt quando intentato poſſeſſorio ſuſpenditur petitorium, & idcirco ſtrictè eſt interpretanda, reſp.2.n.130.

Et petitorium ſuſpendere fuit introductum in odium violenti ſpoliatoris, & non eſt ad alia remedia poſſeſſoria extendendum ex communi, ibid.n.131.

Et ſi poſt ſuſpenſionem petitorij producantur poſitiones, vel capitula reſpicientia petitorium per actorem, vnum cum altero complicare dicitur, ibid.n.134.

Nec tunc iuuaret proteſtatio de non cumulando vno, cum altero, ibid.n.139.

Imò ſi proteſtaretur expreſsè de non recedendo à poſſeſſorio, nihil iuuaret, quoniam gerit actum proteſtationi contrarium, ibid. num.135.

Et generaliter non ſuſpenditur petitorium, quando ex eius ſuſpenſione ſcandala oriri poſſint, ibid. n.131.

Iudex quoq; petitorij debet eſſe iudex poſſeſſorij, nec vnus poſſeſſorium, alter petitorium cognoſcere debet, reſpon.2.num.48. pag. 54

¶ Petitorij ſententia.

Petitorium vnà cum poſſeſſorio terminari debet per vnicam ſententiam, licèt poſſeſſorium ſolum fuiſſet intentatum, quando petitorium habet cauſam mixtam à natura, cum poſſeſſorio, reſp. 2.num.65. p.57

Exemplum affertur huius mixturæ, ibid.n.63. & nu.71.

Idemq; dicitur ſi petitorium ſit mixtum, cum poſſeſſorio accidentaliter, ibid.n.110.

Poteſt tamen iudex petitorium à poſſeſſorio ſeparare in ſententia, quamuis in libello cumulata fuerint, reſp.5. n.10. 132

Hoc intelligas eſſe verum, ſi de vno priùs, quàm de altero iudici liqueret, ibid.n.11.

Sed ſi de vtroq; eodem tempore liqueat, ſuper vtroq; pronunciandum eſt, ibid.n.12.

Nec ſufficit iura reſeruare ſuper altero, ibid.n.13.

Ratio eſt, quoniam iudex ſemper pronunciare debet ſuper cognitis, ibid.nu.51.

Et aliter agendo ſententia eſt nulla, aut ſaltem iniuſta, ibid.n.12.

Et appellare licet, ibid.num. 52.

Petri Aloyſij Farneſij, atque Octauij eius filij magnitudo animi, manſuetudo, ac liberalitas extolluntur, reſp.17.n.42. 218

¶ Pluralitas rerum.

Pluralitas rerum non præſumitur, reſp.78.n.24.

¶ Poſitio.

Poſitiones quomodo petitorium, ac poſſeſſorium reſpicere dicantur, reſp.2.n. 182. 67

Et ſi producatur poſitio reſpiciens petitorium poſt ſuſpenſionem petitorij, ab ea receditur, & efficitur iudicium mixtum, ibid. num.134.

Hocq;

Digitized by Google

Hocq́; verum eſt etiam ſi proteſtetur producens de non recedendo, quandoquidem actus huiuſmodi eſt proteſtationi contrarius, ibid.num.135.
Poſitio ſecundo loco data; ſi plus non contineat, quam prima reijcitur, reſp.9.n.1. p.179
Hacq́; receptiſſima ſcribentium ſententia oſtenditur, ibid.
Et ſi fuerit generalis eiq; reſponſum extiterit amplius ſpeciali poſitioni, non eſt reſpondendum, ibid.n 6.
Eadem, ſi ſit multiplex, ſcilicet, quæ multa, vel diuerſa facta contineat, quorum vnum verum aliud falſum eſſe poſſit, non tenetur, quis reſpondere, ibid.n 7.
Et ſi faceret reſpondentem incidere in pœnam poſitio reijcitur, nec cogitur, quis reſpondere, ibid.n.8.
Eadem ſi contineat contrarium eius, quod quis probare poteſt per inſtrumenta publica, vel teſtes publicatos reijcitur, nec compellitur, quis reſpondere, ibid.n.9.
Et ſi contineat factum antiquum de quo reſpondere debens certam informationem veriſimiliter habere non poſſit reijcitur, nec tenetur, quis reſpondere, ibid.n.10.
Idemq; concluditur ſi poſitio tangat ius rei conuenti, & ipſi inducat, vel inducere poſſit neceſſitatem exhibendi titulum ſuæ poſſeſſionis, ibid.n.11.

¶ Poſſeſſio.

Poſſeſſio eſt duplex Naturalis, & Ciuilis, reſp.5.n.42.
Poſseſsio vna apud duos inſolidum eſſe nequit, reſpon.46. num.4. pag. 296
Reſtringe in poſſeſsione iuris paſcendi, & in alijs tribuentibus vſum rei, quoniam iſtiuſmodi iura perſonalia pluribus inſolidum competere poſſunt, ibid.n.4.
Poſſeſsio antiquior iuniori præferenda eſt, reſp.46.n.10. 297
Extendas etiam ſi iunior ſit titulata, ibid.n.11.
Reſtringas, quando iunior, & antiquior ſe inuicem compatiuntur, ibid.num.5.
Poſſeſsio iuſta dicitur, quam quis adeptus eſt auctore iudice, reſp.5.num.34.
Et poteſt originem trahere poſſeſsio ab vna tantum cauſa, ſecundùm pleroſq;, ibid.n.38.
Contrarium tamen verius eſſe defendit auctor, ibid.n.39.
Ratioq́; affertur cur ex pluribus cauſis, quis poſsidere poſsit, quoniam noſtra intereſt habere plures cauſas poſsidendi, ſicut ex plura remedia, ibid.n.40.
Prædictaq́; procedunt, tam in poſſeſsione ciuili, quàm naturali, ibid.num.42.

¶ Poſſeſſionis titulus.

Poſſeſſionis ſuæ titulum nemo oſtendere cogitur ex trita regula iuris.
Reſtringe primò, in vaſſallo, qui domino inſtante cogitur oſtendere titulum poſſeſſionis feudi, reſp.5.n.102. 133
Reſtringe ſecundò, in eo qui petit decimas in aliena Parochia obtinere namq; nequit, niſi titulum plenè probet, reſp.2.num.86. pag. 58
Reſtringe tertio, in eo qui prætendit ſe exemptum ab Ordinario ſuo ibid.n.87.
Reſtringe quarto, in his, quæ ſunt iuris publici, vel quæ ad Principem ſpectant, ibid.n.88.

¶ Poſſeſſio naturalis.

Poſſeſſio naturalis eſt illa, quæ eſt pœnes vaſſallum poſſidentem rem feudalem, reſp.1.n 24. p.14
Eaq; conſolidatur cum ciuili, quæ erat pœnes dominum directum finita linea vaſſalli, reſp.2.n.24. p.14
Eadem amiſſa recuperatur ab eo vna cum detentatione, qui ciuilem animo retinuit, ibid.num.28.

¶ Poſſeſſio ciuilis.

Poſſeſſio ciuilis eſt pœnes dominum directum feudi, reſp.1. nu.24. pag. 14
Et qui hanc poſſeſſionem habet poteſt naturalem, cum detentione amiſſam quandocumq́ue recuperare, etiam ex interuallo, ibid. num.28.

¶ Poſſeſſio immemorabilis.

Poſſeſſio immemorabilis habet vim tituli, & priuilegij, reſp.11. num.6.ex communi.
Ex qua reſſultat iuris fictio, ita vt, nec titulus allegari, nec contra eam probari poſſit, ibid.n.7.
Eadem habet vim tituli, & priuilegij, circa vſum aquæ deriuanda, reſp.13.n.37.
Et tantum poteſt, quantum Imperator, cum cauſa, ibid.n.38.

¶ Poſſeſſio acquiritur.

Poſſeſſio acquiritur per conſtitutum conſtitutario, reſp.5.n.27.
Et hæc poſſeſſio in hæredem quoque ipſius tranſit, ibid.n.28.
Extendasq; hoc, vt non procedat ſolum in ciuili, ſed etiam in naturali poſſeſſione, reſp.31.n.9.

¶ Poſſeſſio, quando propria auctoritate appræhendatur.

Poſſeſſio poteſt apprehendi per fideicommiſſarium bonorum ſubiectorum fideicommiſſo, quando non adeſt hæres, qui ſibi reſtituat, reſp.31.n.14. p.254
Idemq; eſt in legatario, poteſt namq; & ipſe poſſeſſionem rei legatæ propria auctoritate apprehendere ſi ſit hæres pro dimidia; ſi tamen apprehendat, pro ſua portione hereditaria tantum, ibid.n.15.
Extende etiam ſi non eſſet cohæres, capiat tamen permittente hærede, ibid.num.16.
Sufficitq; in hoc tacitus conſenſus, ibid.num.17.
Extende ſecundo, vt procedat generaliter etiam hærede non conſentiente in legatario, ſeu fideicommiſſario generali, & particulari, ſi modo non poſſit capere de manu hæredis, tunc enim propria auctoritate rerum legatarum poſſeſſionem impunè ingreditur, ibid.num.18.
Extende tertio, in alijs caſibus quampluribus, in quibus fideicommiſſarius propria auctoritate ingredi poteſt, quos remiſſiuè vide, ibid.num.19. & 20.
Hæres quoque propria auctoritate licitè apprehendit poſſeſſionem rerum hæreditariarum, ſi vacuam reperit de iure communi, ibid.n.13.
Et fortiùs ſtante lege noſtra municipali de continuanda poſſeſſione defuncti in hæredem, quæ ſibi vendicat locum etiam, ſine vlla apprehenſione, ibid.num.12.

¶ Poſſeſſio continuatur.

Poſſeſſio continuatur in filium mortuo Patre, non de nouo acquiritur, reſp.5.num.18.
Hocq́; procedit etiam in quocumq́ue hærede ſtante Decreto, vt extat Parmæ de continuanda poſſeſſione defuncti in hæredem, reſp.31.num.13. p.254
Et iſtud decretum operatur ſuum effectum etiam, ſine apprehenſione hæredis, ibid.
Proceditq; in ignorantibus, pupillis, ac ſimilibus.

¶ Poſſeſſio

¶ Poſſeſſio retinetur.

Poſſeſſio retineri poteſt ex vna cauſa, licet ex altera, quis poſſideat, reſp. 5. num. 41.

¶ Poſſeſſio probatur.

Poſſeſſio probatur, quandoq; per locationem, reſp. 21. n. 5.
Probatur etiam per librum æſtimi in fauorem eius, qui in eo deſcriptus eſt, alio in contrarium non apparente, reſp. 11. n. 9.
Hocq; maximè procedit in antiquis, ibid. n. 10.

¶ Poſſeſſio quos effectus operetur.

Operatur imprimis effectum, vt ex longa, & diutina poſſeſſione titulus præſumatur, reſp. 1. n. 113.
Et longa, ac diuturna poſſeſſio dicitur in propoſito decennalis, ibi. num. 14.
Poſſeſſio probat dominium in poſſidente ſaltem præſumptiuè, reſp. 46. num. 15. pag. 297
Reſtringe, quando poſſeſſor ſolueret alteri annuam penſionem, vel aliam præſtationem, ibid. n. 16.
Poſſeſſio iuſta operatur, vt qui poſſidet faciat fructus ſuos, reſp. 58. num. 11.

¶ Poſſeſſio turbata.

Poſſeſſionis turbatæ grauiſſima eſt pœna, adeò vt turbans criminaliter puniri poſſit, reſp. 35 n. 1. & ſequentibus.
Et de iure communi turbans amittit ius ſuum, reſp. 35. n. 10.
Cætera vide in verbo Querela turbatæ poſſeſſionis.

¶ Poſſeſſio perditur.

Poſſeſſio perditur, quando fit ſequeſtratio virtute capituli regni, cuius eſt initium Ex præſumptuosè, reſp. 5. n. 80.
Regulariter tamen ſequeſtrum non priuat, quem ſua poſſeſſione, niſi de partium conſenſu, ibid. n. 79.

¶ Poſſeſſio canalis.

Poſſeſſio canalis per quos actus probetur ponit author. reſpon. 11. num. 3. pag. 224

¶ Poſſeſſio feudi.

Poſſeſſio feudi in filium continuari dicitur mortuo Patre non de nouo acquiri, reſp. 5. n. 18.
Poſſeſſio feudi annualis operatur, vt vaſſallus, qui poſſedit per annum rem feudalem ſciente, & patiente domino inueſtituram habere præſumatur, reſp. 1. n. 115.
Non nocet tamen domino, niſi eius præſentia, & ſcientia concurrant, ibid. n. 267.
Nec non, & ſeruitiorum feudalium præſtatio per ipſummet dominum, vel per eius procuratorem ſpeciale mandatum habentem receptorum, ibid. n. 268.
Cætera latiùs videas in verbo feudum, in rubrica feudi poſſeſſio.

¶ Quaſi Poſſeſſio.

Quaſi Poſſeſſio præſentandi, non acquiritur, niſi inſtitutio ſequatur, conſeruatur tamen non ſecuta ipſa inſtitutione, reſpon. 28. num. 33.
Eadem non amittitur ex eo, quod in concurſu præſentantium aliorum præſentatio præualuerit, ibid n. 30.
Sed requiritur iudicis ſententia ipſum priuans, & alijs ius tribuẽs, quæ in rem iudicatam tranſitum fuerit, ibid. n. 31.
Cætera proſequere, vt in verbo ius præſentandi.
Quaſi poſſeſſio teſtandi, ac diſponendi, de bonis in conceſſione comprahenſis arguit ea, non eſſe feudalia, reſpon. 6. numero 43. pag. 159
Quaſi poſſeſſio vſus parit remedia poſſeſſoria vſuario in ſua poſſeſſione turbato, reſp. 13. n. 62.
Et in ſpecie interdictum vti poſſidetis, ibid.

¶ Poſſeſſor bonæ fidei.

Poſſeſſor bonæ fidei eſt, qui ſe dominum putat, licet re vera etiam non ſit, reſp. 58. num. 10.
Nec non, & qui poſſidet auctoritate ſuperioris, ibid. nu. 12.
Et multò magis talis eſt, qui poſſidet auctoritate Principis, ibid. num. 13. & 18.
Talis etiam iudicatur, qui rem ſuam de prudentum conſilio inuaſit, ibid. num. 17.
Nec non, & qui ſententiam pro ſe obtinuit, ibid. n. 14.
Et generaliter talis eſt, qui cauſam iniuſtam, ac temerariam legitimam putat, ibid. n. 19.
Talis autem poſſeſſor facit fructus ſuos, ibid. n. 11.

¶ Poſſeſſor malæ fidei.

Poſſeſſor malæ fidei dicitur, qui alterum ſua poſſeſſione ſpoliauit, reſp. 58. num. 1.
Nec non, & eius hæres, ibid. num. 2.
Et tenetur reſtituere omnes fructus à die ſpolij, ibid. n. 1.
Teneturq; indiſtinctè ad reſtitutionem omnium fructuum naturalium, ibid. num. 6.
Induſtriales verò reſtituit, ſi extent, ibid. n. 7.
Malæ fidei autem poſſeſſor poteſt effici bonæ fidei ſuperueniente titulo, ibid. num. 16.
Hæres autem malæ fidei poſſeſſoris, non ſuccedit in vitium malæ fidei, nec tenetur vltra vires hæreditarias ſi confecit inuentarium, ibid. n. 20.
Et ſi habet aliunde titulum, ante mortem authoris, non ſuccedit in vitium ſpolij, ibid. n. 21.

¶ Poſſeſſorium.

Poſſeſſorium eſt triplex, primum quod in ſola poſſeſſione temporis à iure ad præſcribendum præfixi fundatur, ſecundum, quod ex proprietate corroboratur, tertium, quod mediante cauſa proprietatis fundatur, reſp. 2. n. 62. p. 56
Cauſa poſſeſſorij, ac petitorij vna, ac eadem ſecundum pleroſq; dicitur, & diuiditur reſpectu prioritatis, & poſterioritatis, ibid. num. 60.
Contra tamen ſentit author, quoniam diuerſæ ſunt inſtantiæ diuerſæ actiones, quamuis non ſint contrariæ, ibid. n. 60.
Regulariterque hoc iudicium cum petitorio, non cumulatur.

¶ Poſſeſſorij, cum petitorio cumulatio.

Poſſeſſorium, cum petitorio cumulatur gratia euitandi ſcandali, reſp. 1. n. 74. & nu 91.
Quod procedit etiam ſi cœptum eſſet iudicium, & quis ab incompetenti iudice diceret ſe ſpoliatum intentando poſſeſſoriũ, idemq; eſt ſi de Caſtro, vel fortalitio agatur, tunc enim vnum cũ altero propter difficilem recuperationem ventilatur, reſp. 1. n. 75.
Hoc idem dicitur etiam, quando poſſeſſorium in proprietate fundaretur, reſp. 2. n. 63. 64. 56
Quod adeò verum eſt, vt actor hoc caſu non poſſit illud ſuſpendere, ſed intentato poſſeſſorio debet probare etiam in petitorio, ibid. num 67.
Poſſeſſorij cauſa ſi cõmiſſa ſit, & expediri nequeat, ſine cognitione petitorij, petitoriũ quoq; cõmiſſum dicitur, reſp. 2. n. 61. 56
Et ſi huius cauſa, cum cauſa petitorij, ſit ad mixta principaliter, & à natura plenam requirit probationem petitorij, non ſolam colorationem, ibid. num. 63.
Et Pontanus, ac Berrous notantur, ſentientes ſufficere ſolam colorationem, ibid. n. 64.

¶ Pre-

¶ Præcarium.

Præcarium eſt, quædam donationis ſpecies, reſp.11.n.2. 182

Semperq́; reuocari poteſt ad beneplacitum concedentis, ibid.n.3.

Hoc tamen non procedit ſi contrarium foret pactum, ibidem, num.4.

Et qui præcarium fatetur transfert poſſeſſionem, in eum à quo rem præcario nomine recepiſſe fatetur, ibid.n.5.

Quapropter contra eum à quo præcarium accepit, non poteſt reſtitutario iudicio agere ad poſſeſſionem, & ſi agat ſuccumbit, licet contra tertium obtinere poſſit, reſp.2.n.146. 63

Et qui concedit præcarium poteſt propria auctoritate recuperare poſſeſſionem, ante motum iudicium, reſp.3.n.92.

Omnia autem, quæ ad Principem ſpectant præſumuntur præcario poſſideri, niſi poſſidens titulum probet, d reſp.2.n.145.

¶ Præceptum inhibitorium.

Præceptum inhibitorium, cum clauſula iuſtificatiua, & ſi ſenſeris te, & c. valet de communi, reſp.31.n.1. 253

Et per iudicem eſt emittendum, quando ſubeſt periculum ſcandali, ibid.num.31.

In ſpecie autem ad inſtantiam poſſidentis, quando timet vim ſibi inferri, ibid.n.9. & 11.

Et quando dubitatur ſint iuſta, nec ne huiuſmodi præcepta interim parendum eſt ob reuerentiam iudicis, ibid.n.35.

Imò etiam ſi ſint præcepta iniuſta interim timenda ſunt, ibidem, num.8.

Et qui ea ſpernit, dicitur iudicis maieſtatem contemnere, ibid.

Operantur enim, vt, quod alias erat licitum ſtante inhibitione illicitum fiat, ibid.n.7.

Adeo, vt qui præceptum ſpernit ſit mulctandus in pœna in eo comminata, ibid.n.2.

Et omnia facta poſt eius tranſmiſſionem attentata, ac innouata dicuntur, & in priſtinum ſunt reuocanda, ibid.n.4.

Quin imò ipſo iure ſunt nulla, ibid.n.5.

Quod præſertim verum eſt, ſi extet in præcepto clauſula annullatiua, ibid.n.6.

Nec prius eſt, de iuſtitia inhibitionis diſceptandum, quam ſequuta reuocatione innouatorum, & poſtea de iuſtitia, ſeu iniuſtitia præcepti diſputatur, ibid.n.8.

Maximè ſi attentata ſiant ante comparitionem inhibiti, d. num.8. in fin.

Ratioq́; in promptu, eſt ne dum ſuper validitate præcepti diſputatur inobediens interim poſſeſſione fruatur, & alter expenſis, ac litibus fatigetur, ibid.

Præceptum pro certa die, & hora tranſmiſſum ſi dies illa aut, hora non fuit iuridica vlterius, non arctat, reſp.62.n.7. 399

¶ Precium.

Precium rerum ex reditu tantum, non debet iudicari, aut æſtimari, reſp 83.n.11.

Sed ex eo quo res vendi poteſt, nimirum, quoniam res tantum valet, quantum vendi poteſt, ibid.n.12.

Licitatio quoq; iuſtum rei precium indicat, ibid.n.13.

Ea tamen præſumptionem iuris, & de iure non inducit, ſed vehementem tantum, ibid.n.14.

¶ Præfatio.

Præfatio cauſam finalem diſponentis indicat, reſpon.7. num. 21. pag. 170

Eademq́; regulat omnem diſpoſitionem, ibid.n.22.

Et in quacunque diſpoſitionis parte repetita cenſetur, ibidem, nume. 23.

¶ Prælatus.

Prælatus omnis dicitur quodammodo hæres ſui anteceſſoris, reſp. 8.num.18.

Teneturq; ob id ſtare infeudationi ſui anteceſſoris, ibid.n.17.

Ratio, quoniam eadem perſona, cum ipſo iudicatur, ibid.n.16.

Hinc infertur teneri ad pœnas, in contractibus ſub nomine officij celebratis appoſitas, ibid.n.19.

¶ Præſcriptio.

Præſcriptio eſt iniquiſſimum iuris præſidium, reſp.100.n.50.

¶ Præſcriptio immemorabilis.

Præſcriptio immemorabilis ad præſcribendas res Principi reſeruatas in ſignum ſuperioritatis, & obedientia requiritur, de communi, reſp.41.n.31.

Licet pleriq; dixerint, nec præſcribi poſſe hoc modo, ibid.n.29.

Contraria tamen ſententia ſupra relata, & verior, & receptior dicitur, ibid.num.30.

¶ Præſcriptio quadragenaria.

Præſcriptio quadragenaria requiritur ad præſcribendas res fiſci, reſp.41.num.4.

¶ Ad præſcriptionem, quæ ſint neceſſaria.

In primis requiritur initium præſcriptionis probari ad hoc, vt tempora recte poſſint computari, reſp.100.n.37.

¶ Quæ res præſcribi poſſint.

Pactum, de retrouendendo quandocumq; vel in perpetuum præſcribitur ſpatio triginta annorum, ſecundùm magis communem opinionem, reſp.100.num.1.

Incorporalia præſcribi poſſunt, eorum tamen præſcriptio non currit, niſi contra ſcientem, & patientem, reſp.41.n.1. 277

Hoc extendas etiam in præſcriptione immemorabili, ibid.n.2.

Modus quoq; ſoluendi præſcriptibilis dicitur: hinc ſi recipiat creditor ſolutionem annuam, in moneta currenti, etiam deteriorata per triginta, vel quadraginta annos, in futurum quoq; recipere tenetur, ibid.n.26.

Hoc intelligas ſi adſit bona fides ſoluentis, & ſcientia recipientis, ibidem.

Vectigalium quoque, & Daciorum immunitas præſcribitur, ibid. num.32.

Reſeruata etiam Principi, in ſignum ſuperioritatis, & obedientiæ præſcribuntur ſaltem per præſcriptionem immemorabilem, ibid. de communi, num.31.

Licet pleriq; contrarium dixerint, ibid.n.29.

Quorum ſententia per auctorem refellitur, & communis, ac magis communis contraria oſtenditur, ſicut, & verior, ibidem, num.30.

Cenſus etiam Principis, ſicut alia ipſius iura eſt præſcriptibilis, pro vt taxæ equorum, Cenſus ſalis, Dohanna, indictiones, & ſuper indictiones, ibid.n.36.

Et præſcribuntur, ſiue immemorabili tempore, Ratioque affertur, quia hodie cenſus, qui Principibus ſoluuntur, non ſunt de his rebus, quæ ipſi reſeruantur in ſignum ſuperioritatis, & obedientiæ, ibid.n.35.

Quamuis nonnulli per auctorem improbati contrarium dixerint, ibid.num.34.

Ius aquæ ducendæ ex flumine publico, non præſcribitur, ſed iure gentium acquiritur, reſp.13.n.20.

Et quomodo, & qualiter procedat, declaratur, ibidem, numero 21.

¶ Contra quos præſcribatur.

Præſcribitur contru vniuerſitatem, propter adminiſtratorum negligentiam, reſp.41.n.38.

Prnſcribitur etiam contra fiſcum Principis, quamuis requiratur præſcriptio quadragenaria, ibid.n.4.

Prnſcribitur, & contra Principem, licet immemorabilis requiratur prnſcriptio in ijs, quæ ſibi reſeruantur in ſignum ſuperioritatis, & obedientiæ, ibid.

Contrnignorantem autem non currit præſcriptio, reſp.100.n.38.

Et ſi currit ſaltem datur reſtitutio aduerſus præſcribentem, ibid. num.41.

Eadem non currit, contra abſentem ex cauſa neceſſaria, aut ſi currit datur reſtitutio, ibid.n.51.

¶ Præſentans.

Prnſentans ad beneficium tenetur ſeruare legem appoſitam per fundatorem, circa qualitates perſonarum præſentandarum, reſp. 75.num.1.& 2. p.435

Et ſi præſentet poſt terminum edictorum propoſitorum dicitur extra legitima tempora prnſentare, ibid.num.22.

¶ Præſentatio.

Præſentatio eius patroni, qui plus contulit in constructione, vel dotatione Eccleſiæ cæteris perferrenda, reſp.28.n.46. 249

Et poſſeſſoris bonæ fidei præfertur præſentationi veri domini, ibid. num.3. 245

Reſtringe hoc ſi poſſeſſori moueatur lis antequam confirmatio ſequatur, ibid.n.35.& num.39.

Reſtringe ſecundo, ſi verus dominus ipſe quoque haberet quaſi poſſeſſionem, quoniam præfertur habenti ſolam poſſeſſionem, ibid. num.34. 247

Præſentatio ſecuta confirmatione tribuit poſſeſſionem iurispatronatus, ibid.n.1. 245

¶ Præſentatus.

Præſentatus ſi ſit extraneus prnferrendus eſt ei, qui eſt, de familia ne beneficia ſint hæreditaria, reſp.28.n.18. 246

Quod improbat author, ibid.n.44.

Reſtringitq; vt non procedat, quando ius patronatus eſſet generi debitum auctoritate ſuperioris, ibid.n.48.

Prnſentatus Senior eſt præferrendus Iuniori, d.reſpon.28.nu.19. pag. 246

Et diues inopi, ſecundùm opinionem aliquorum, ibid.n.20. 249

Sed contrn author ex communi, ibid.n.52. 249

Et ſolers deſidi, ibid.num.52.

Et à pluribus præſentatus præſentato à paucioribus, ibid. num. 39. p.248

Et de ſanguine patronorum omnibus alijs extraneis, in dubio, ibid. num.47.

At etiam magis idoneis, ibid.n.49.

Et idoneus de loco idoneiori extero, ibid.n.50.

Et qui eſt de familia prnſentantis omnibus alijs præfertur, licet eius anteceſſores fuerint Rectores, maximè quando ius patronatus eſt hæredibus maſculis, & ſic generi debitum ex priuilegio Summi Pontificis, ibid.n.48.

Cætera vide in verbo ius præſentandi.

¶ Præſumptio.

Præſumptio differt à fictione, quoniam illa cadit ſuper certo, & diſponit contra veritatem præſumptio verò cadit ſuper facto dubio. & diſponit ſecundum veritatem, reſp.50.n.192. 341

Præſumptionum aliæ ſunt iuris tantum, aliæ iuris, & de iure, reſp. 60.num.42. 393

Prnſumptiones, ac coniecturæ detegunt colluſionem, reſpon.2.nume.185.

Et propterea vſufructuario litigante, nec denunciante litem motam proprietario arguunt colluſionem, ibid.n.186.

Prnſumptio iuris dicitur probatio, reſp.60.n.41.

Et præſumptio iuris, & de iure eſt, quando inducitur per legem, & ſuper ea diſponitur, & lex mandat haberi pro veritate, ibidem, num.43.

Nec contra eam admittitur probatio, ibid.n.44.

Præſumptiones ceſſant, quando in claris verſamur, reſpon. 47. num.26. p.299

¶ Pretium rei vide in verbo valor, vbi poſui.

¶ Præuentio.

Prnuentioni locus eſt, quando duo inſolidum habent iuriſdictionem, reſp.2.n.9. 51

Et præuentio priuat iuriſdictione iudicem inferiorem, vel parem, qui præuentus eſt, ibid.n.11.

¶ Princeps.

Princeps eſt legatus, ac proconſul Dei, reſp.1.n.69. 18

Eiusq; verba quempiam decipere nephas eſt, ibid.n.72.

Et eius verbum firmum, ac immutabile eſſe debet, ibid.n.73.

Eiusq; edictum illuſorium eſſe non debet, ibid n.71.

Et ſi alterius ſit ſucceſſor perſonam dignitatemq; anteceſſoris reprnſentat, reſp.8.n.12.& nu.38. 175

Idem nunquam præſumitur vti voluiſſe plenitudine poteſtatis, quando actus poteſt valere iure ordinario, reſpon.13.nume.3. pag. 187

Maximè ſi agatur de præiudicio tertij, ibid.n.4.

Nec præſumitur conceſſiſſe id, quod ſibi ex priuilegio competit, ibid.num.5.

Princeps ligatur contractibus ſui Anteceſſoris, reſp. 8. num.12. vbi de veriori, ac magis communi. 175

Ratio, quoniam Princeps ſuccedens dicitur pars poteſtatis, cum anteceſſore, ibid.& num.38.

Inferturq; ex hoc ſucceſſorem teneri ſatisfacere famulis, ac cæteris per anteceſſorem, non remuneratis, reſp.8.n.13. 175

Reſtringe hoc in Summo Pontifice, ac Imperatore ex quo enim per electionem fiunt, nec habent cauſam ab anteceſſore eius contractibus non ligantur, ibid.n.11.

Gerit autem Princeps duplicem perſonam vnam Principis, alteram priuati, reſp.2.n.12. p.51

Et actus geſtus tanquam vna perſona, non attribuitur alteri, ibid.num.13.

Habet item, & ſeparata patrimonia vnum vti Princeps, alterum vti priuatus, ibi.n.15.

Princeps, & eius fiſcus non litigant ſinè poſſeſſione, reſpon. 1.nu. 29.& reſp 5.n.104.

Et ita de conſuetudine obſeruatur, licet permulta in contrarium de iure adduci etiam poſſint, reſp.5.n.105.

Poſt auocationem autem poſſeſſionis factam poteſt proponere edictum, vt prntendentes intra certum terminum compareant, ad docendum de iure ſuo, reſp.2.n.149. 64

Princeps vetare poteſt ne extrahatur aqua ex flumine publico, & Baro, cum regalibus inueſtitutus, & ſic cum iuribus aquarum, reſp.13.n.31.

Reſtringe ſi hoc ab eo aliquis petat, & eius magna ſit vtilitas, ſinè alterius iniuria, quoniam tunc debet hoc concedere, ibid.nume. 30.& 45.

Aliqui tamen dixerunt non cogi gratis concedere; ſed contra Bart. cuius opinio approbatur, ibid.n.30.in fin.numeri.

Princeps

Digitized by Google

Princeps ſibi reſeruata alteri concedent intelligitur concedere, vt faciat eum cauſa cognitione, non de plenitudine poteſtatis, reſp. 13.num.11. pag.188
Princeps poteſt eum, qui ius non habet priuare ſua poſſeſſione, nec dicitur ius aufferre, ſed potius facto declarare nullum ius ipſi competere, reſp.1.n.61. 17
Idem mandare poteſt, vt petitorium, cum poſſeſſorio cognoſcatur, ibid.num.66.& reſp.5.n.109.
Et pro tuendo, & conſeruando ſtatu ſuo poteſt caſtrum aufferre vaſſallo, & pretium ſoluere, reſp.1.num.64.
Idem cum cauſa poteſt diſpenſare contra ius poſitiuum, ibidem, num.68.
Semperq́; in eo cauſa præſumitur, ibid.
Idem non tenetur ſeruare ordinem iudiciorum, ibid.n.85.
Poteſt etiam præcipere vaſſallo, vt exhibeat titulum feudi, vel de præſcriptione doceat alias, eum feudo priuare, ibid.num.78.& reſp.2.n.156. p.64
Et ſi ab eo conueniatur, non debet conueniri coram paribus curiæ, ſed coram proprijs iudicibus, reſp.2.n.45. 54
Nimirum, quoniam poteſt ſe ſubmittere iuriſdictioni ſuorum magiſtratum, ſicut, & feudatarius, ibid.n.16.
Princeps non poteſt concedere licentiam teſtandi de feudo antiquo in præiudicium vocatorum, reſp.16.n.1. 181
Pleriq́; tamen contra, num.2.
Conueniunt tamen, vt nunquam præſumatur præiudicare voluiſſe, ibid.
Hocq́; extendas primò, ſi apponeret etiam clauſulam non obſtantibus, ibid.num.3.
Extendas ſecundò, ſi ageretur etiam de modico tertij præiudicio, ibid.in fin.num.
Extende tertiò, etiam in feudo nouo ex pacto tamen, & prouidentia ex communi, licet Cephalus diſſentiat, ibid.n.4.
Princeps non poteſt tollere ea, quæ ſunt iuris gentium, reſp.13.nu. 12.17.& 51. 188
Inferturq́; ex hoc non poſſe impedire vſum aquæ fluminum publicorum, vti communem de iure gentium, ibidem, nume.14. 30. & 46.
Infertur, & aliud non poſſe præiudicare vocatis in inueſtitura naſcituris, quamuis agatur de iure quærendo per eandem rationem, ibid.n.13.
Reſtringe, quod dictum eſt de aqua fluminis publici, vt non procedat cauſa ſubſiſtente, tunc enim poteſt Princeps vetare ne aqua extrahatur, ibid.n.46.
Et cauſa iuſta dicitur publica vtilitas tantum, ibi.in fin.numeri.
Princeps non poteſt priuare Eccleſiam eo, quod ſibi de iure gentium permittitur, reſp.13.n.17. 188
Idemq́; concluditur de fauore per eum Eccleſiæ conceſſo, vt amplius reuocari nequeat, ibid.n.18.
Non poteſt etiam ſuper perſonis eccleſiaſticis, aut ſuper Eccleſijs quidquam ſtatuere, ibid.n.52.
Princeps iudicat ſola facti veritate inſpecta, & ſic ſuper probatis, licet non petitis, reſp.48. num.12.p.304. idemq́; dicitur, reſp. 47.n.18. pag.299
In propria cauſa tamen non poteſt committere cauſam, cum facultate cumulandi petitorium, cum poſſeſſorio, vel poſſeſſoriam ſupprimere, reſp.2.n.42. 54
Sed contra author cum poſſit tollere ordinem cauſæ ad cauſam veluti iuris, hoc ſit poſitiui, ibid.& reſp.1.n.66.
Retenta prima declaratur, vt non procedat legitima ſubſiſtente cauſa, d.reſp.2.n.43.
Secunda declaratur, vt non procedat, quando res fuiſſet ſequeſtrata reſeruato iure prætendentibus ad effectum eam relaxandi, cui de iure, ibid.n.44.

¶ Priuilegium.

Priuilegium vnum non influit, nec declarat aliud penitus ſeparatum, reſp.6.n.86. 163
Et ſi ſit geminatum priuilegium geminatio habet vim motus proprij, reſp.27.n.1. 240
Priuilegium ſecundum non derogat primo, reſp.13.n.49. 191
Maximè verò ſi primum ſit ſpeciale, ſecundum verò generale, ibid. num.50.
Extende etiam ſi haberet ſecundum clauſulas derogatorias, reſpon. 72.num.7.
Fallit ſi in ſecundo, adſit ſpecialis derogatio primi, reſpon.72. nume.6. 430
Priuilegium interpretatur ſemper, vt minus corrigat ius commune, quam fieri poſſit, reſp.13.n.8. 188
Et in dubio ſemper contra producentem. ibid.n.9.
Idemque intelligitur, ſiue præiudicio iuris alteri quæſiti, ibidem, num.47.
Hocq́; procedit etiam ſi priuilegium motu proprio proceſſerit, ibid. num.48.
Priuilegium debet eſſe manſurum, reſp.24.n.13. 234
Priuilegium derogans omnibus ſtatutis decretis, & conſtitutionibus contrarijs intelligitur; tam de futuris, quam de vigentibus tempore priuilegij, reſp.24.num.19.

¶ Probatio.

Probatio incerta, non releuat probantem, reſpon. 78. numero 21.
Probationes imperfectæ iunguntur ad plenam probationem faciendam, reſp.86.n.16. 468
Extendas etiam ſi eſſent diuerſi generis, adhuc enim coniunguntur, & plenam probationem efficiunt, reſp.94. 492
Imò incertitudo illam penitus tollit, quoniam paria ſunt, non eſſe, vel, non apparere, ibid.n.22.
Et probationes ſuper affirmatiua ſunt potentiores probationibus ſuper negatiua, reſp.25.n.15.
Probationes proprias, quis impugnare non poteſt, reſpon.78. nume.13.

¶ Procurator.

Procuratorem ſiquis dimittat ad deffendendam cauſam vlterius citare non poteſt ad domum, reſp.88.n.21. 473
Fallit ſi non dimittit ad omnia neceſſaria per agenda vſque ad finem iudicij, & ad parendum iudici in omnibus, ibidem, nume. 22.
Et dimiſſus procurator, non dicitur ad deffendendam quoties, non poteſt aduerſarius id conſequi, quod à principali conſequeretur, ibid.num.24.
Nec excuſatur dimittens procuratorem, qui non facit, ſi ipſe facere tenetur, ibid.n.23.
Fallit tamen ſi veriſimiliter credebat ſe non teneri, ibidem, num. 25.
Procurator negans rem emphyteuticam facit incidere dominum, in pœnam ſi habeat mandatum ſpeciale alias ſecus, reſpon.45.n.4. & 14. p.293
Eiuſdemq́; contumacia, licèt non poſſit facere cadere dominum, in pœnam mulcta, poteſt tamen cauſare immiſſionem, in poſſeſſionem bonorum principalis de communi, reſp.88.
Idem recipiens penſiones poſt caducitatem incurſam ab emphyteuta, vel conductore præiudicat domino, reſp.14.n.48.

¶ Pro-

Digitized by Google

¶ Procurator falſus.

Procurator falſus dicitur qui mandatum habet, ſed inualidũ, reſp. 53.n.33.

Et ſi exigat talis procurator tenetur ſoluenti in duplum actione fur tiua, reſp.3.n.360.

Et ſi ſoluens vult eſſe liberatus tenetur creditori cedere actiones, ibid.n.359.

Procuratorem ſine mandato agentem iudex ex officio repellere poteſt, reſp.53.n. 34.

Et ſi non repellatur non conualidantur geſta per eum quando ratificatio ſubſequitur, ſi ab initio ſpetiale requirebatur, ibid.n.35.

¶ Promiſſio.

Promiſſio de retrouendendo pluribus ſimul facta eſt indiuidua, ita quod præuentioni locus eſt inter ſtipulatores, & eſt cõmunis opinio, reſp.89.n.25. p.478

Præuentus tamen in recuperando rem, quam duo inſolidum recuperare poſſunt obſtringitur communicare præuento ob partem pretij ſoluti offerente, ibid. n. 27.

Reſtringe quando non eſſent ſocij eiuſdem obligationis, ſed ex cauſa lucratiua ius eorum procederet, quoniam tunc præueniens in recuperando non communicat conſocio, ibid.n. 28.

¶ Protectio.

Protectionem ſi priuatus promittat alteri, tenetur eum defendere, & in iudicio tantum, reſp.17.n.41. p.219

Eandem ſi Princeps promittat tenetur defendere eum cui promiſſit nedum de iure, ſed, & de facto, & manu quoq; armata ſi fuerit opus, ibid. circa med. num.

Eadem poteſt per quemlibet de iure promitti, ſi quidem alterũ ſub protectione recipere cuicunq; permittere, ibid.n.40.

¶ Proteſtatio.

Proteſtatio excludit conſenſum, reſp.1.n.276. p.44

Hinc ſi fiat in dependentibus ab animo tollit effectum actus contrarij, ibid.n.277.

Et ſi fiat per iudicem in ſequeſtratione, ſub iſtis verbis (ſine præiudicio iurium) partium impedit remedia facti, ſed non tollit remedia iuris, reſp.1.n. 56. p.16

Et quando eſt contraria facto non releuat proteſtantem, exemplũ ſi proteſtetur quis de non cumulãdo petitorium cum poſſeſſorio, & re ipſa illud dededucat in libello, reſp.2.n.128. p.62

Idem eſt ſi poſt proteſtationem producat articulos, vel poſitiones petitorium concernentes, ibid.n. 134.

¶ Publicanus.

Publicani dicuntur quaſi publicè peccantes, reſpon.83. num.16. pag.464.

Et iſtud nomen Publicanorum, nomen, Deo, & hominibus odioſũ eſt, ibid.n.18.

Quoniam ſtant vti canes aduerſus tranſeuntes, ibid. n. 19.

Et eorum fictiones dicuntur plenæ temeritatis, ac audaciæ, ibidem num.17.

¶ Pupillus.

Pupillus primum decretum paſſus, ſi per viam reſtitutionis in miſſionem reuocari petat, audiendus eſt non refectis etiã expenſis, reſp.26.n.4.

Nec tenetur cauere de iudicio ſiſti, ibid.n.13.

Licet cauere teneatur maior prædictam reuocationem petens, ibid. num.12.

Q

¶ Qualitas.

Qualitas præcedens, ac ſubſequens cenſetur repetita in medio diſpoſitionis, reſp.6.n.81. p.162

Reſtringe primo ſi ex hoc induceretur repugnantia, ibid.n.83.

Reſtringe ſecundo quando huic interpretationi ſermonis proprietas reſiſteret, ibid.n.84.

Reſtringe tertio quando eſſent diſpoſitiones ſeparatæ, licet in eadem ſcriptura poſitæ, ibid.n.86.

Reſtringe quartò, ſi ex hoc reſtringeretur diſpoſitio, quæ de ſui natura latè foret interpretanda, ibid.n.85.

Qualitas maſculinitatis in vna, duabus, tribuſue diſpoſitionib. ſeu ſubſtitutionib. non ſubintelligitur in alia, reſp.88. p.164

Qualitates à ſtatuto requiſitæ omnes copulatiuè requirũtur, reſp. 20.n.14. p.222

¶ Querela.

Querela appellatiuæ ſecundum communem vſum loquendi intelligitur de criminali, reſp.53.n.13.

Et ſi ſit terminus ſtatus ad aliquem querelãdum eo elapſo amplius querelari non poteſt, quia peremptorius eſt, ibid.n.37.

Et ad querelandum mandatum ſpeciale requiritur, ibid.n.5.

Nec ſufficit ſi in mandato adſit clauſula quod poſſit omnia facere, quæ mandatum ſpeciale requirunt, ibid.n.4. & n.28.

Hinc infertur ſindicum vniuerſitatis non poſſe querelare officialẽ, ſine mandato ſpeciali, ibid.n.27.

Et tale mandatum, vt audiatur debet continere nominatim crimina obijcienda cum ſuis locorum, & temporum circunſtantijs, ibid.num.6.

Accuſationem ſi quis vltra modum differat ſuſpectus, ac doloſus, præſumitur, ibid.n.26.

¶ Ratihabitio, ſeu ratificatio.

Ratihabitio fieri debet intra tempus datum ad actum expediendũ, reſp 53.n. 41. p.357

Nec retrohabi poteſt in præiudicium tertij, ibid.n. 36,

Eadem nihil operatur quo ad conſolidãda geſta in auditorio Principis per Procuratorem minus idoneum, ibid. n.38.

Quod limitant pleriq; ſi procurator ſe crederet procuratorem, ibi. num.39.

Eadem non conualidat geſta inualida, quando de nullitate ipſorum fuit oppoſitum, ibid.n.45.

Neq; conualidat actitata, poſt ſtatutum nouum terminum per iudicem ad legitimè comparendum, ibid.n.46.

Nec in caſu quo vltra illegitimitatem mandati alij deffectus cõcurrunt, ibid.n 47.

Sicut nec quando ex legis diſpoſitione certa forma tradita reperitur cum comminatione nullitatis actus, ibid.n.48.

Idemq; eſt quando ab initio ſpeciale mandatum ad agẽdum requiritur. tunc. n. ſuperueniens ratificatio non conualidat geſta per procuratorem non habentem idoneum mandatum, ibid. n. 35.

Ratihabitio quæ facto fit eſt fortior ea quæ verbis inducitur, reſp. 5.n.62. p.132

Ratihabitio nõ inducitur ex ſimplici ſcientia, & taciturnitate quã do tacens perfectè non nouit factum, ac qualitatem facti, reſp. 53.n.49.

¶ Ratio.

Ratio reſtringit, ac modificat dictum ad ſuos limites, reſp. 2.n.137. pag.63.
Et extendit deciſionem ad omnes caſus in quibus militat, reſp. 99. num.7. p.506
Ratio naturalis maximi eſt momenti apud iudices eoſq; valde mouere debet, reſp.38.n.7. p.272

¶ Recuſatio.

Recuſatio Iudicis fieri debet porrecto accuſationis libello, reſp.70. num.1.
Petiq;, & inſtari debet, vt arbitri eligantur ſecundum pleroſq; in ipſo libello, ſecundum alios ſaltem intra triduum de cõi, ibid.n.2.
Pro taliq; arbitrorum electione citandus aduerſarius, ibid.n.3.
Iurareq; debet recuſans ipſum habere ſuſpectum non ſponte, et ex ſe, ſed Iudice deferente, ibid.n.4.
Cauſaſq; exprimere tenetur de iure Canon. licet de iu. Ciu. dubium ſit, ibid. n.5.
Quinimò idem eſt credendum de iure Ciu. cum hoc dubium ſublatũ ſit per ius Canon. poſtea emanatum, ibid.n.6.
Maximeq; hoc procedere debet Parmæ veluti mediatè Eccleſiæ ſubiectæ, in quibus locis Ius Canon. ſeruandum eſt, ibid.n.8.
Et ita de conſuetudine ſeruatur, ibid.nu.7.
Et recuſatio fruſtratoria, & friuola non ſuſpendit iuriſdictionẽ Iudicis procedentis, ibid.n.15.
Et quando fit non præcedentibus debitis ſolẽnitatibus, vel nulliter nõ ligat manus Iudicis, quia ꝓceſſus, & ſententia valeãt, ib.n.17

¶ Referens.

Referens non probat vltra quã ſit in relato, reſp.15.n.20. p.184
Inferturq; propter hoc ſi relatum ſit nullum etiam deffectu ſolemnitatis tantum referentem non probare, ibid.n.21.

¶ Regalia.

Regalia ſunt iuris publici, & ad Principem ſpectant in ſignum ſuperioritatis, reſp.2.n.80. p.58
Et oſſibus eius adeo inherent, vt ab eius poteſtate regia ſeparari nequeant, ibid.n.81.
Salinæ autem ſunt de regalijs Principum, reſp.1.n.197.
Necnon & flumina, reſp.21.n.24. p.225
Et quæ ſunt de regalijs poſſideri nequeunt ſine Principis conceſſione, reſp.93.n.6. p.464
Hincq; infertur quemadmodum nõ poſſunt poſſideri, ita nec præſcribi, ibid. n.7.

¶ Relatio.

Relatio debet fieri ad præcedentia, reſp.72.n.4. p.430
Intellige tamen ad compatibilia reſpectiuè, non ad omnia indiſtinctè, reſp.6.n.68. p.101
Relatio in dubio fit ad proximiora, reſp.44.n.25. p.292
Reſtringe tamen quãdo fauorabilis aliqua diſpoſitio reſtringeretur quoniam tunc fit ad omnia proxima, reſp.72.n.5. p.430

¶ Remiſſoria.

Remiſſoria non datur reo in cauſa attentatorum ad ſe excuſandũ, & defendendum, quando de ipſis attentatis liquet, reſp.33.n.1. pag.257.
Etiam ſi de attentatis ipſis plenè non conſtaret, ibid. n.2.
Idemq; eſt ſi non conſtaret de attentatis, ſed ea actor eſſet paratus incontinenti probare, ibid. n.3.
Remiſſoriam poteſt denegare iudex ob præſumptam calumniam, ibid. n.12.

¶ Renunciatio.

Renunciatio metu reuerẽtiali facta inefficax dicitur, reſp.91.n.19
Idemq; eſt, & multo fortius ſi facta ſit per vim, reſp.93.n.13.
Et præſumitur facta hoc modo, quando enormiſſimam læſionem continet, ibid.n.14.
Renunciatio facta omni legum auxilio etiam cum iuramento intelligitur ſecundum naturam contractus cui cohæret, reſp.14.n.31
Nec comprehendit caſus valde inſolitos, ibid. n.32.
Nec eos qui continerent enormem renuntiantis leſionẽ, ibid.n.33.
Cætera vide in indice Clauſularum.
Ad id autem quod quis renuntiauit non datur amplius regreſſus, reſp.89.n.20. p.478
Et perſona ad cuius beneficium fuit renunciatio facta excludit renunciantem, reſp.80.n.9.

¶ Renunciatio hæreditatis.

Renunciatio hæreditatis paternæ facta per filiam cẽſetur facta fauore fratrum ſuorum, reſp.91.n.1. p.482
Et ideo deficientibus parentibus ſine filijs maſculis, perinde ſuccedit, ac ſi non renunciaſſet, reſp.91.in princ.
Extende primo, vt procedat nedum ex teſtamento, ſed etiam ab inteſtato, ibid.n.3.
Extende ſecundò etiam ſi patre viuente, non omnes, ſed aliquĩ deceſſerint, adhuc.n.quo ad eos renunciatio annullatur, ibid.n.2.
Extende tertio etiam ſi renunciatio facta fuerit nulla facta mentionem aſculorum, ibid.n.3.
Extende quarto etiam ſi tempore renunciationis nulli extitiſſent maſculi, ſed ſola ſpes eos concipiendi, ibid. n.4.
Extende quinto, vt nedum non obſtante renunciatione ſuccedere poſſit non extantib. maſculis, ſed etiam extantibus, ſed à patre non inſtitutis, ibid.n.5.
Hocq; comprobatur optimo ſimili in filia per ſtatutum excluſa, ſtãtibus maſculis, qui ſi non extent, vel extent non tamen à patre inſtituãtur, ceſſat ſtatuti diſpoſitio de magis communi opinione, ac equitate plena, ibid. poſt n.5.
Limitatur autem prædicta concluſio, vt non procedat quando filia renuntiaſſet hæreditati maternæ, non tantum pro fratribus, ſed pro ipſa matre, & hæredibus ſuis, quoniam videntur comprehẽdi extranei, & ipſa filia penitus excludi, reſp.93.n.1.
Sed hoc ſublimitat Author qñ tpe renũtiationis extarẽt fratres, q̃a ꝓſumit eorũ fauore facta, idcirco illis mortuis filia ſuccedit, ib.n.5
Secundo ſublimita ſi extabant filiæ prædilectæ, ibid. n.6.
Eadẽ renunciatio per filiã facta paternæ hæreditatis, ſeu maternæ, ſeu vtriuſq;, metu reuerentiali patris nulla eſt ibid.n.19.
Et in dubio intelligitur facta in cauſa inteſtati ſolum, ibid. n.8.
Facta vero in cauſa teſtati etiam expreſſè per filiam, poteſt nihilominus capere ex teſtamento propter mutatam voluntatẽ patris illi relinquentis, ibid.n.9.
Et ſi fiat per filiam minorem abſq; tutoris authoritate, iudiciſq; decreto nulla eſt tam de iure communi, quam per leges municipales Parmæ, reſp.93.n.12.
Idemq; eſt ſi fiat metu reuerentiali patris, reſp.91.n.19.
Necnon, & ſi per vim, reſp.93.n.13.
Et præſumitur hoc modo facta quando continet enormiſſimam leſionem, ibid.n.14.
Et idcirco reſcindi poteſt non obſtante iuramento, obtenta prius habilitatione, nu.15.
Renunciationis pactum futuræ ſucceſſionis parentum, improbatur tanquam ſuper hac renunciatione paciſci ſit contra bonos mores reſp.91.n.13.
Iuramento nihilominus firmatur, ibid.

In pe-

Impetrata tamen per paciſcentem filium habilitatione poteſt peti ipſa legitima, perinde, ac ſi non eſſet renunciatum, ibid.n. 14.
Quinimo ſi filia, vel filius renuncians enormiſſime eſſet in renunciatione læſus non foret neceſſaria habilitatio, ibid.n.17.
Poteſt etiam petere ſupplementum legitimæ, ſi in re modica eſſet inſtitutus, puta in decem ſolidis, perinde, ac ſi non renunciaſſet, ibid.n.6.
Hocq; adhuc verum eſt quando eſſet filiæ, vel filio quid legatum, pro omni eo, & toto quod filius conſequi poſſet, quamuis legatū acceptatum fuiſſet, ibid.n.7.
Proceditq; tam in maiore, quā in minore maſculo, & fœmina, ibid. nu.16. & 17.
Renunciatio paterna, vel materna ſucceſſionis operatur, vt auctis facultatibus filia renuncians non poſſit petere ſupplementū decedentibus parentibus, habito reſpectu ad bona tunc exiſtētia, reſp.92.n.1.
Contrariam nihilominus magis communem deffendit Auctor, verioremq;, ac æquiorem, ibid. n.2.
Et propter maximam æquitatem, etiam ſi contraria eſſet cōmunis, vt non eſſe probat foret hæc poſterior ſequenda, ibid.n.3.
Maximè cum habeat caſum legis quo ſit vt opiniones Doctorum poſtponi debeant, ibid.n.4.
Hæc autem opinio comprobatur valido argumento legitima, quæ ſi aſſignata ſit filio per patrem viuentem, & augeantur facultates, ipſa quoq; augeri debet, ſicut ſi diminuantur poteſt legitima minui, ibid.n.6.
Et improbatur in hoc Curtij ſententia putantis ſingi patrem mori, quando legitimam viuens filio aſſignauit, ibid.n.10.
Hinc infertur non obſtante prædicta renuntiatione hæreditatis paternæ, nunquam excludi filiam à petitione ſupplementi legitimæ etiam in bonis per patrem poſtea quæſitis quando parentis hæreditas differtur extraneo, ibid.n.14.
Hocq; verum eſt etiam concurrente ſtatuto fœminas excludēte, vt extat Parmæ de communi, ac æquiſſima opinione ibid.
Imo prædicta renunciatione non obſtante, ſupplementum legitimæ peti poteſt etiam ſi non aucta eſſent patris facultates, ſi tamen numerus filiorum decreuiſſet poſt dotem datam, ibid.n.15.
Nimirum quoniam propter pauciorem numerum, maiorem partem bonorum abſorbet legitima filiorum ſuperſtitum, ibid.

¶ Repreſaliæ.

Repreſaliarum remedium ſubſidiarium eſt, reſp.18.n.10. p.220
Et permittitur contra negantes iuſtitiam, vel vltra modum differentes, ibid.n.9. in fin.

¶ Res inter alios acta.

Res inter alios acta alijs non interuenientibus nō præiudicat, reſp. 11.n.19.pag.184.& reſp.78.n.19.
Cætera vide in verbo ſententia.

¶ Res iudicata.

Res iudicata de iure communi quandoq; infringi poteſt, reſpon.74. num.9. p.434
Cætera vide in verbo ſententia.

¶ Reſcriptum.

Reſcriptū ſi ſit geminatū illa geminatio habet vim motus proprij, reſp. 27.n.1. p.240
Huiuſmodiq; geminatio tollit vitium ſubreptionis, ibid.n.2.
Baldus tamen fuit contrariæ ſententiæ, ibid.n.3.
Reſcripti conditio debet in primis verificari iudicialiter vocatis vocandis, reſp.2.n.52. p.55
Reſcriptum delegatorium contra certas perſonas expreſſo eorum nomine, & cognomine impetrandum eſt, reſp.27.n. 6. ſ.241
Nec tribuit iuriſdictionē cōtra maiores, et digniores exp̄ſſis, ib.n.7
Et ſi deleget cauſam in forma communi tribuit iuriſdictionē tā in petitorio, quam in poſſeſſorio, reſp.2.n.46. p.54
Adeo vt pleriq; requirant taxatiuam in eo ad hoc, vt poſſeſſoriū ſolum delegatum dicatur, ibid. n.49.
Reſcripto vtēs ſe obligat ad eius obſeruātiā, reſp.20.n.11.p.221
Eiuſq; formam, & conditiones ad vnguem cuſtodire debet, ibid. num.12.
Reſcriptum ſuperfluum eſſe non debet, reſp.2.n.30. pag.55
Reſtringe ſi damnum tertio inferret potius enim ſuperfluitas, quā vt noceat alteri tolleratur, ibid.n.31.
Reſtringe ſecundo, ſi tolleret ius quæſitum tunc enim potius ſuperfluitas tolleratur, quā vt tollat ius q̄ſitū, reſp.74.n.10.p.434
Infertur autem ex prima concluſione reſcriptum mandans cognitionem petitorij, & poſſeſſorij fore intelligendum, vt prius de poſſeſſorio quam de petitorio cognoſcatur ne ſuperflua reddatur cognitio poſſeſſorij, ibid. n.40.
Quod limitat author niſi procederetur ſola facti veritate inſpecta, & vellet conuentus, de petitorio cognoſci, quoniam tūc vtrūq; cumulari poteſt, & ad obiectum ſuperfluitatis reſpondet n.41.
Reſcriptum ſubreptitium dicitur quando tacita veritate eorū quæ principem monere potuiſſent ad non concedendum petita, fuit impetratum, & nullum eſt, reſp.27.n.4. p.241
Reſcripta latè ſunt interpretanda, quo ad virtutem comprahenſiuam, reſp.2.n.47. p.54

¶ Reſcripti interpretatio.

Reſcripti tamen interpretatio ita fieri debet, vt nō interpretemur plus conceſſum quam petitum, reſp.2. n.33. p.53
Debet tñ interpretari, vt deſeruiat vtilitati ſupplicātis, ibid.n.34
Necnon vt euitemus iuris communis correctionem, ibid. n.32.
Itidem ne ſit otioſum, aut ſuperfluum, ibid.n.30.
Quod intellige niſi damnum tertio inferat tolleratur enim ſuperfluitas potius quam quod ius alteri quæſitum tollatur, ibid.n.31.
Eiuſdem declaratio ad ſolum reſcribentem pertinet, ibid.n.36.
Nec verba reſcripti recipiunt declarationem à proſequntis reiecta Menochij opinione contrarium ſentientis, ibid.n.35.
Nec ſufficit ſcientia Principis niſi conſtet velle tollere ius quæſitum, ibid. n.11.
Reſcripti verba legitimè, & canonicè important, vt petitorium delegatum dicatur, reſp.2. n.53.
Verba eiuſdē quib. mandat Princeps iuſtitiam fieri non tollit quin de petitorio cognoſci poſſit licet ſupplicans peteret illud ſuſpendi ibid.n.54.
Itidē, & dictiones quam, & quas, vel cauſam, & cauſas expediat important commiſſionem petitorij, ac poſſeſſorij, ibid n.56.
Necnon & cauſa appellationis, ibid.n.57.
Idemq;; dicitur de articulo, vt dicatur per eadem verba commiſſa cauſa principalis, vna cum articulo, ibid.n. 58.
Et generaliter quando eſt commiſſa cauſa poſſeſſorij, ſi impediri nō poteſt abſq; cognitione petitorij commiſſa cenſetur etiam cauſa petitorij, ibid. n.60.
Reſcripti verba quib. mandat Princeps iuſtitiam fieri longe diſtant ab illis quib. iubet cauſam reuideri, reſp.74.n.7. p.434
Eiuſdemq; verba quibus mandat iuſtitiam fieri nō derogāt rei iudicatæ; nec operantur vt cauſa de nouo ſit reuidenda de cōmuni, & æquiori, reſp.74.n.5. p.433
Extende primò etiam ſi in reſcripto dictum fuiſſet non obſtāte ſententia, ſi expreſſim nō derogauit Princeps rei iudicatæ, ibid.n.2.
Extēde ſecundo etiam quod in reſcripto dictum fuiſſet cauſam reuideri, vel de nouo cognoſci adhuc, n. niſi nominatim derogatū ſit rei iudicatæ, eidem non ſit præiudicium, ibid.n.3. & n.6.
Et licet D.Menoch. contrarium aſſeruerit de arbit.iud. eius tamen opinio per Auctorem refellitur, n.4.

¶ Reſeruatio.

Reſeruatio quamuis nihil noui tribuat priſtina tamẽ iura in ſuo robore conſeruat,reſp.66.n.5. p.413

¶ Reſtitutio in integrum.

Reſtitutio in integrum eſt in priſtinum ſtatum repoſitio. reſpõ.26. num.8. p.238

Et tantum reſtituit quantum abſtulit illud aduerſus quod reſtitutio datur,reſp.26.n.9.

Et ſupponit læſionẽ,qua ſi nõ adſit nõ datur reſtitutio,reſ.64.n.42

Hocq; verum eſt etiam ſi Eccleſia illam peteret,ibid.n.43.

¶ Quibus ex cauſis reſtitutio detur.

Reſtitutio datur ex capite probabilis,& iuſtæ ignorãtiæ,reſp.100 num.41.

Necnon & propter fragilitatem ætatis,reſp.64.n.6.

¶ Qui reſtituantur,& qui non.

Reſtitutio in integrum datur Eccleſiæ iure, & exemplo minorum, reſp.64.n.6.

Vniuerſitates quoq; reſtituũtur propter pupillos, & minores in eis exiſtentes,reſp.11.n.24. p.184

Hinc infertur Parochianos,ſeu vicinos Eccleſiæ reſtitui propter eãdem cauſam,ibid.n. 7.

Abſenti quoq; ex iuſta cauſa, laudabili, & neceſſaria reſtitutio datur,reſp.100.n.51.

Sic & occupato in publicis negotijs etiam in propria patria degente,ibid.n.54.

Non reſtituuntur autem doloſi, quandoquidem deceptis non decipientib. iura ſubueniunt,reſp. 45.n.20. p.295

¶ Pro quibus rebus reſtitutio detur, ſeu aduerſus quos actus.

Reſtitutio in integrum datur aduerſus propriam confeſſionẽ,quando quis in ſui præiudicium aliquid faſſus fuit,ſi eſt de illis perſonis quæ reſtituuntur,reſp. 11.n.25. p.184

Reſtitutio in integrum datur etiam contra præſcriptionem, quando is contra quem currit eſt abſens ex cauſa laudabili, & neceſſaria reſp.100.n.51.

Idem eſt ſi ſit occupatus in publicis negocijs, licet non ſit abſens, ibid.n 54.

Hinc infertur dari contra præſcriptionem decurſam contra eum qui recepit ignoranter longiſſimo tempore nouam monetam deterioratam loco antiquæ debitæ,ibid.n.43.

¶ Intra quod tempus reſtitutio detur, & quando currat.

Reſtitutio in integrum eſt petenda intra quadriennium,aliâs hoc tẽpore elapſo non datur,reſp.64 n. 45.

Hoc tempus non currit abſenti ex cauſa militiæ, vel aliter legitimè impedito,reſp, 100. n.53.

Sicut & non currit Eccleſiæ viuente Prælato, à quo læſa fuit,;ſed poſt eius mortem,ex communi,reſp.64.n. 46.

¶ Quos effectus reſtitutio operetur.

Reſtitutio in integrum petita impedit executionem ſententiæ, reſp. 2ſ.n.2.p.238.& reſp.28.n.8.

Extendas hoc etiam ſi adeſſent tres conformes, ibid.n.3.

Extendas ſecundo etiam ſi non fuiſſet inhibitum,reſp.28.n.15.

Extendas tertiò etiam ſi peteretur coram eodem Iudice, ibid.n.16

Limita primò ſi læſio requireret altiorem indaginem ex ſententia Bart.ibid.n.10.

In contrarium tamen eſſe cõem opinionem ait Auctor,ibid.n. 11.

Limita ſecundò pluribus modis quos remiſſ.ponit Auctor,ib.n.17

¶ Reſtitutio quãdo tollatur, aut ſublata dicatur.

Reſtitutio in integrum nunquam ſublata intelligitur per quæcunq; verba generalia generaliſſima,& prægnãtia,reſp.26 n.11.239

Reſtitutio quoq; non extinguitur cum perſona cui competit, ſed ad hæredes tranſit,reſp.100.n.42.& 52.

¶ Reſtitutorium remedium.

Reſtitutorium remedium ceſſat quando quis iuſtè fuit poſſeſſione priuatus,reſp.1.n.31.p.15.& reſp.2.n. 144.

Necnon & quando quis licitè poſſeſſionem propria auctoritate ingreditur,ibid.n.32.

Præſertim verò ſi ſine violentia, ibid.

Et iſtud remedium reſtitutorium ceſſat facto ſequeſtro veluti neminem ſua poſſeſſione priuante,ibid.n. 56.

Hocq; extendas etiam ſi priuaretur poſſeſſione, ſic volente ſequeſtrante,ibid.n. 57.

Maxime ſi ſequeſtratio facta ſit cum reſeruatione iurium, reſpõ.2. nn.148. p 64

Idem ceſſat propter illegitimitatem quando per eam redditur incapax rei qua fuit ſpoliatus,reſp.2.n. 160.

Quod procedit etiam ſi de probatione fienda agatur dummodo incontinenti offeratur,ibid.n.161.

In hoc iudicio autem reſtitutorio admittitur exceptio notorij iuris in petitorio,reſp.2. n. 150. p.64

Proceditq; nedũ ſi ſit certa,ſed etiam ſi veroſimilis, ibid. n.151.

Præſertim verò ſi incõtinẽti probatio efferatur,ibid.n.152.et 161

Et incontinenti dicitur arbitrio iudicis,ibid.n. 153.

¶ Reuelare ſecretum.

Reuelans ſecretum pœna falſi tenetur, & quandoq; proditionis, reſp.19.n.4. p.220

Idem nulla fide dignus iudicatur,ibid.n.5. p.221

¶ Reus.

Reus nõ cogitur edere actori ad eius intẽtionẽ fundãdã,reſ.5.n.99

Reſtringas hoc in fiſco quandoquidem ipſi vti in hoc à iure priuilegiato edendum eſt, ibid. n.100.

Reſtringas ſecundo in foro conſcientiæ, quo inſpecto quilibet aduerſario ſuo edere compellitur,ibid.n.101.

Reus in dubio abſolui debet,reſp.78.n. 30.

¶ Rex.

Rex ſi de nouo creatus ſit transfertur in ipſum directum dominiũ omniũ feudorũ in regno exiſtentiũ, & tenentur barones ei iuramentum fidelitatis præſtare,reſp. 8.n.32. vbi de cõi. p.177

Pleriq; tamen reſtringunt vt hoc procedat tãtum quando inueſtiẽs eſt dominus directus in vniuerſo feudorum,ſecus ſi foret dominus directus in quolibet particulari feudo inter quos Alexan. Iaſ.Dec.ac Rimin.recenſentur, ibid.n.33.

Quorũ tamẽ ſententia improbatur per authorẽ,ibid.n. 34.cũ ſeq.

¶ Rubrica.

Rubrica declarat nigrum,reſp.5.n.55. p.130

SAnctitas Clem.VIII.Sũm.Põt.audiuit benignè Authorẽ legatũ ad ſe miſſum à Sereniſſ.Duce Ranutio, reſp.60.n,1.

¶ Scandala.

Scandala ſunt euitanda reſp.1.n.40. p.15

Et hanc ob cauſam iudici licet,poſſeſſionem rerum controuerſarum accipere, ac ſequeſtrare,& æquũ,ac laudabile dicitur, ibid.

Hocq; ipſi permittitur partibus non citatis,ibid.num. 41.

Hinc infertur hoc quoq; fortius Principi licere, ibid.n.42.

Cætera in verbo Principis.

¶Scien-

Digitized by Google

¶ Scientia.

Scientia in dubio non præſumitur,reſp.48.n.23. p.303

Reſtringe eorum quæ publice ac palam fiunt hoc caſu namq; præſumitur ſcientia,ibid.n.24.

Reſtringe ſecundo de hijs de quibus eſt publica vox,& fama,ibid. num.25.

Idemq; dicitur de hijs quæ frequenter fiunt,ibid. n.26.

Idem quoq; concluditur propter loci vicinitatem, ibid.n.27.

Scientia autem per cõiecturas,& veriſimilitudines probatur,reſp. 52.n.18. p.352

Et plures coniecturæ ſcientiæ remiſſiuè afferruntur, ibid.n.19.

Exemplumq; ponitur quando in aliquo ſcientia præſumatur, ibid. num.20.

Et aliud exemplum, n.21.

¶ Scriptura.

Scripturæ ordo regulariter attenditur,reſp.2.n.114. p.60

Cætera poſui ſupra in verbo Ordo.

Scripturæ ſi ſint inter ſe pugnantes,& contrariæ fide carent,nec alteri illarum creditur,reſp.100.n.89.

Scriptura priuata manu teſtatoris confecta mentem ipſius, ac voluntatem plenè probat,reſp.96.n.5. p.500

Dubiamq; declarat,ibid.n.6.

Regulariter tamẽ nullam fidem facit,ſeu nihil probat,reſp.52.n.9. pag.351.

Quod procedit ſi ſit facta etiam à notario publico extra iudicium, ibid.n.10.

Niſi inter eos qui mandauerunt eam ſcribi,inter quos probare dicitur,ibid.

Secretum reuelans tenetur pœna falſi, reſp. 19.n.4. p.226

Cætera in verbo Reuelans.

¶ Sententia.

Sententiæ tot ſunt quot ſunt eius capita ſeparata, licet in eadẽ ſcriptura poſite,reſp.6,n.87.

Eadem eſt ſtricti iuris,& idcirco extenſionem non recipit, reſpon. 1.n.221.p.37.& reſp.89.n.9. p.476

Semperq; ad limites petitionis reſtringi,ac declarari debet, d.reſp. 89.n.10.

Vltima pars autem ſententiæ ſi aduerſetur præcedentib. illis derogat,reſp.78.n.11.

Sententiæ verba non debent eſſe otioſa, & ſine effectu,reſpon.78. num.28.

¶ Sententia fertur.

Sententia debet eſſe conformis libello,reſp.5.n.3. p.131

Sententia ferri poteſt relatiuè ad inſtrumentum,de quo in actis facta fuit mentio,licet in actis non productum,reſp. 82. n.48

Sententia lata non datis reo dilationib.,ſiue petita fuerint, ſiue nõ ſtricto iure inſpecto valet,reſp.5.n.114. p.133

Grauat nihilominus partem,& iudex ita iudicans dat materia appellandi,ibid.n.115.

Ratio affertur quoniam defenſionis facultas nemini deneganda eſt vti data à iure naturali,ibid.n.113.

Et propter hoc poteſt euenire inconueniens quandoq; vt condemnetur abſoluendus,ibid.n. 112.

Sententia lata contra fiſcum eius procuratore,vel aduocato non citato nulla eſt,reſp.2.n.099. p.69

Eadem lata contra feudi,vel maioratus poſſeſſorem, vt noceat ſucceſſori,debet in iudicio citari, ſi non in ſpecie, ſaltem in genere per proclamata ex magis cõmuni,& approbata opinione,ibid. num.193.

Sententia lata prout in cedula licet eius tenor ignoretur, debet tamen ab ea appellari quatenus ſit contraria,alias tranſit in iudicatum,reſp.52.n.11. p.352

Idemq; dicitur in ſententia conditionali, quoniam debet appellari intra tempus ad appellandum licet à dubio euentu pendeat, an ſit præiudicialis,nec ne,ibid.n.14.

¶ Sententia iuſtitia.

Sententia iuſta ſemper præſumi ſolet,reſp.69.n.7.

Fallit ſi lata ſit contra contumacem, quoniam præſumitur potius lata contra ipſum propter contumaciam, quam propter malam cauſam,ibid.n.8.

Sublimita hoc tamen ſi reus ſe cepiſſet defendere,& poſtea contumax fuerit,quoniam tunc non præſumitur propter contumaciã, ſed propter malam cauſam lata,ibid. n.9.

Idemq; dicendum eſt ſi ex actis appareret actorem habere bonam cauſam,& reum malam, præſertim ſi iudex declararet ſe motũ ex probatis,ibid.n.10.

In hocq; improbatur ſententia Roman.conſ.329.n.10. contrarium dicentis,ibid.

¶ Sententia inter alios lata.

Sententia inter alios lata non præiudicat tertio,reſp.78.n.19.

Fallit primò in ſententia,quæ ſtatum perſonę tangit,& ſuper agnatione, vel nobilitate, aut alijs qualitatibus perſonæ cohærentibus,ſi quidem facit ius quoad omnes,reſp.86.n.13.

Intelligas reſtrictionem ſi cum iuſto contradictore,& cuius principaliter intereſt lata ſit,reſp.69.nu.15.

Principaliter autem intereſſe dicitur patris cum filio iudiciũ agentis,non aliorum,ibid.num.16.

Fallit ſecundò in feudo nam lata contra aliquem in cauſa feudi præiudicat etiam agnatis ex communi,reſp.69.nnm.1.

Sublimita tamen in illis,qui nec citati fuerunt, nec iudicium agitari ſciuerunt de communi, ibid. num.2.

Fallit tertiò ſi lata ſit principaliter contra citatum, ſi fuerunt alij citati in genere,ſi ſua putarent intereſſe, quoniam tunc & illis præiudicat,reſp.69.num. 12.

Et ſufficit vt præiudicet citatio per ædictum ſaltem ad effectum, vt pariat ſententia exceptionem aduerſus agere, & de iure ſuo experiri contra ſententiam volentem,ibid.n.13.

Hocq; procedit etiam ſi principaliter citatus fuiſſet contumax, adhuc.n.contra citatos in genere producet eundem effectum exploſa tentandi ſententia,ibid.nu.14.

Fallit quartò ſi tertius ſcientiam habuiſſet litis,& proceſſus agitati ſuper iure ſuo,ſeu ſuper eo quòd ſibi nocere poteſt.reſpon. 55. num.25.

Et hæc ſcientia inducitur ſi fuiſſet inthimatus libellus, num. 20.

Fallit quintò ſi non habuiſſet ſcientiam litis motæ,habuiſſet tamen ſcientiam appellationis à ſententia interpoſitæ, quoniam tunc, & aduerſus tertium tranſit in rem iudicatam,ibid.n.26.

¶ Sententiæ interprętatio.

Sententia ita interpræt ari debet,ne eius verba ſint ocioſa, & ſine effectu operandi,reſp.78.num.28.

Nec debet ſumi interpræt atio per quam contrarietas in ea inducatur,ibid. num. 10.

Si tamen neceſſario fieret ſemper vltima pars ſententiæ derogabit præcedentibus,ibid.num. 11.

Eadem interpræt atur ſecũdum iura producta etiam reſtringẽdo,& impropriando verba ſecundum ſubiectã materiã,reſp.43.n. 19

¶ Sententiæ intimatio.

Sententia intimanda eſt per ſcripturam authenticam; & iudicium publicum ad hoc vt tranſeat in iudicatum,reſp.52.n.1. p.351

INDEX

Fallit ſi eius notitiam verè habuerit is, cui erat intimãda, ibi. n. 16.

Exemplum ſi ipſe, vel eius procurator præſens fuerit, ibid. n. 2.

Idemq; eſt ſi præſumptiuè ſcientia probari poſſit, ibid. n. 16.

Scientia præſumitur in eo qui ſcit cauſam agi, ex qua præiudicium ſentire poteſt, & non ſe opponat, & non appellet à ſententia, abſq; enim alia intimatione contra ipſum in iudicatum tranſit, ibid. n. 17.

Idemq; eſt in eo qui reclamat ab ipſa ſententia, quia conuincitur de eius notitia, ibid. n. 18.

¶ Sententiæ nullitas.

Sententia manifeſtum errorem iuris continens nulla eſt, reſp. 43. n. 20. & 26.

Et huiuſmodi nullitas impedit executionem ipſius, ibid. n. 27.

¶ A ſententia appellatio.

A ſententia ſi quis appellet præſuppoṇit ſententiam validã, reſp. 55. n. 18.

¶ Sententiæ reuocatio.

Sententia reuocata nullum parit effectum, reſp. 78. n. 16.

¶ Sententiæ in rem iudicatam tranſitus.

Sententia tranſit in rem iudicatam, niſi ab ea appelletur, reſp. 55. n. 24.

Hocq; extendas nedum contra eum qui fuit in iudicio, ſed & cõtra eum qui haberet ſcientiam litis pendentis, reſp. 55. num. 25. 28 & 48.

Extende ſecundo ſi haberet ſcientiam ſententiæ vndecunq; etiam ſi ab amico partis aduerſæ, ibid. n. 24.

Extende tertio etiam ſi ſciret à ſententia interpoſitam appellationem, adhuc n. ſi tacet, & eam non proſequatur contra ipſum in iudicatum tranſit, ibid. n. 26.

¶ Sententiæ executio.

Sententiæ executio impeditur a nullitate ex actis apparente, reſp. 43. n. 26.

¶ Sententia interlocutoria mixta, ideſt quæ habet vim diffinitiuè.

Sententia interlocutoria mixta eſt illa, quæ parit præiudicium irreparabile in definitiua, vt ſi mandat reum citari poſſe per edictum vſq; ad ſententiam, & eius executionem, reſp. 25. n. 9.

Maxime ſtante ſtatuto Parmenſi ſub rubr. De modo, & ordine procedendi in ciuilibus, § vlt. & De citationibus habentium domicil. in ciuit. vel diſtrictu, ibid. n. 10.

Idem eſt de interlocutoria, quæ reſeruat exceptionem ad merita, quæ ante omnia decidi deberet, quoniam cogit partes ad litigandum, & ad ſuperfluas expenſas, ibid. n. 6.

Idem eſt etiam ſi interlocutoria includat proceſſum, qui de iure excludi debet, vel excludat qui de iure includi deberet, ibid. n. 5.

Dantq; materiam huiuſmodi interlocutoriæ appellandi propter grauamen quod inferunt, ibid. n. 5.

Nec cẽſetur prohibita appellatio ab huiuſmodi interlocutorijs per ſtatutum prohibens appellationem ab interlocutoria, ibid. n. 4.

Nec per ius commune propter præiudicium irreparabile, ibid. n. 3.

¶ Sequeſtrum.

Sequeſtrum duplex neceſſarium, & voluntariũ, reſp. 5. num. 111. p. 133.

Et omni iure eſt prohibitum, ibid. nu. 1.

Quod eſt verum etiam in cauſis fiſcalibus, ibid n. 2.

Reſtringe primo ſi immineat periculum ſcandali, tũc n. nedum fieri poteſt, ſed æquum & laudabile dicitur, reſp. 1. n. 40. p. 15

Hocq; iudici permittitur nedum partibus vocatis, ſed ijs etiã ignorantibus, ac non citatis, ibid. n. 41.

Sequeſtrum eſt quando ſuperior, vel iudex mandat capi poſſeſſionem ſine præiudicio iurium cuiuſcunq;, reſp. 1. n. 54. p. 16

Et huiuſmodi proteſtatio ſine præiudicio iurium bonam fidem ſequeſtrantis indicat, & ſuſpicionem omnem excludit reſpon. 1. num. 55.

Sequeſtrum excludit tantum viam facti, vndè & petitorio, et poſſeſſorio quiſquis experiri poteſt, ibid. n. 56.

Sequeſtrum non priuat quem ſua poſſeſſione, ibid, n. 57. & reſp. 5. n. 79. p. 133

Fallit ſi fiat virtute c. ex præſumptuoſa Regni Neap. reſp. 5. n. 80 p. 146.

Quod intellige ſi lapſus ſit annus poſt ſequeſtrationem, non contra, ibid. n. 81.

Sequeſtrum fit apud fiſcum mortuo vaſſallo, & ſuperſtite eius filio legitimato, dum ſuper legitimatione contenditur, reſpon. 1. num. 46. p. 16

In ſequeſtro quando imminet periculum ſcandali, non requiritur partis citatio, reſp. 1. n. 40. p. 15

Scandali autem imminens periculum ex aſſertione principis ſequeſtrantis probatur, ibid. n. 43.

Nimirum quia pro eo præſumitur, ibi. n. 42.

Sequeſtro ſtante poteſt Princeps nullo in ſpecie citato proponere edicta, vt compareant qui ſua putant intereſſe, & hoc ſeruante Carol. V. reſp. 1. n. 45. & 70. p. 15

Sequeſtrum permiſſum quando de validitate adoptionis filij per vaſſallum delicti cognoſcitur, ibid. n. 47.

¶ Sequentia.

Sequentia declarant præcedentia, reſp. 1. n. 54. p. 16

¶ Sermo.

Sermones noſtri ſecundum ſenſum ſenſitiuum intelligi debent, reſp. 14. n. 7. p. 195

Et Verbum ſermonum proprium eſt, vt concordent reb. ſenſatis fouentib. ibid n. 8.

Cætera in voce Verba.

Sermo generalis ſi præcedat, & aliquæ ſpecies ſubiunguntur cum clauſula reſtrictiua tunc ad ſpecies enumeratas reſtringitur, reſp. 48. n. 3.

¶ Seruus pœnæ.

Seruus pœnæ efficitur is qui ad mortem naturalem condẽnatus eſt, reſp. 97. n. 1. p. 502

Iſq; ammittit teſtamenti factionem actiuam, & paſſiuam, ibidem num. 2.

Poteſt tamen ei ſub conditione relinqui ſi gratiæ Principis reſtitutus fuerit, ibid. n. 3.

Incapax tamen tandiu durat quandiu durat condemnatus, ibidem, num. 4.

Nec poteſt per Principem habilitari, & capax fieri niſi gratiæ reſtituatur, ibid. n. 12.

Et incapax dicitur nedum quo ad ſui commodum, ſed etiam ad commodum aliorum, & propterea nequit alteri acquirere, ibidem num. 7.

¶Sin-

¶ Sindicus.

Sindicus vniuerſitatis dicitur habere mandatum, cum libera ad exemplum tutorum, & ſimilium adminiſtratorum, reſpon.53. num.27.

Non poteſt tamen aliquid gerere propter, quod faceret vniuerſitatem incidere in pœnam, ibid.n.28.

Vel quod ſpeciale mandatum requireret, ibid.n.4.

Etiam ſi haberet mandatum generale, cum clauſula, vt poſſet ſindicus omnia facere, quæ vniuerſitas poſſet, ibid.n.28.

Imò vt poſſet omnia facere, quæ ſpeciale mandatum requirunt, ibi. num.4.

¶ Societas.

Societas ad vitam contracta, & contracta in perpetuum pariſicantur, reſp.50.n.53.

¶ Socius.

Socius præſumitur nomine proprio, non communi contrahere, reſp. 47, num.25. p.299

¶ Solitum.

Solitum dicitur, quod ſemel factum eſt conſuetum, quod bis, reſp. 13.num.61. p.192

¶ Solutio.

Solutio, annua & diutina probat eum cur ſoluitur præſumptiuè dominum, reſp.48.num.20. 304

Et ſi fiat quot annis, nec conſtet pro quibus facta ſit præſumitur facta pro omnibus, niſi oſtendat ſoluens pro quibus ſoluit, reſp. 45.num.13. 294

Solutio per errorem facta retractari poteſt per condictionem indebiti, cum de damno tractet, qui ſoluit, reſpon.14.num.58.

Maximè ſi ſit fœmina, ibid.

Solutionem recipiens, ſine proteſtatione caducitatem incurſam emphyteutæ, vel conductori remittit. reſp.14.n.40. 199

Extende, vt procedat nedum in domino, ſed etiam in eius procuratore, ibid.n.48.

Extende, ſecundo, vt procedat nedum ſi fiat de toto, ſed etiam de parte, ibid.n.41.

Solutio facta præſumitur in duriorem cauſam, reſp.14.n.44. 199

Et non apparente, quæ ſit durior in antiquiorem, ibid.n.45.

Solutio eius, quod debetur tollit, ac perimit obligationem, reſpon. 61.num.7.

¶ Spolium.

Spolium non eſt ſtante ſequeſtratione rei ablatæ, reſp.1.n.44. 15

Spoliare poteſt Princeps cum ſine citatione, qui defenſione caret, reſp.1.n.60.

Spoliare alterum non dicitur, qui priuat poſſeſſorem eius rei poſſeſſione in qua nullum ius habet, reſp.1.n.61.

Spoliatus ante omnia reſtituendus.

Reſtringe, quando notorie conſtaret de iure ſpoliatoris in proprietate, reſp.1.n.58. 16

Extende hoc etiam ſi per ſpoliatorem incontinenti probationes offerantur, ibid.n.59.90. & 92.

Extende ſi ſpoliatus poſſideret authore iudice, ibid.n.59.

Reſtringe ſecundo, ſi ſpoliatus primo, alterum ſpoliauit, & ſpoliatus, quam primum poſſeſſionem ſuam recuperauit, non tenetur ad reſtitutionē, niſi aduerſarius dominiū probet, re.1.n.25. 14

Quod maximè procedit ſi incontinenti fiat, ibid.n.26.

Et quando incontinenti factum dicatur, ibid.n.27. & latius infra in indice dictionum, in verbo incontinenti.

Reſtringe tertio, quando ſpoliatus iuſta cauſa fuit poſſeſſione priuatus, reſpon.1.num.31. 15

Reſtringe quarto, quando aduerſarius propria auctoritate licitè ingreditur, & abſq; violentia, ibid.n.32.

Reſtringe quinto, in his, quæ ſunt difficilis recuperationis, vt in Caſtro, & fortalitio, ibid.n.75.

Reſtringe ſexto, quando ſpolio conſenſit, quia non reſtituitur, niſi de proprietate doceat, ibid.nu.76 de commun.

Extende etiam ſi conſentiret vi impulſiua ductus adhuc non reſtituitur, niſi act.quod. met.cauſ.fact.reſcindatur, ibid.n.77.

Reſtringe ſeptimo, in eo penes quem ſi eſſet poſſeſſio, reſtituenda foret, ibid.num.79.

Reſtringe octauo, in ſpoliato à Principe, vel auctoritate Principis, is enim non reſtituitur, niſi de iure ſuo in proprietate doceat, ibid.num.80.& 96.

Concluſio tamen eſt valde controuerſa, num.84.

Diſtinctio adhibetur ex mente Burſat. quam approbauit ſignatura S.D.N.& in praxi penes Rom. Rotam recepta eſt, ibid.

¶ Statuta.

Statutum remouens omnem exceptionem, & prohibens etiam dici de nullitate præterquam ex defectu iuriſdictionis non comprahendit exceptionem notoriam, & manifeſtam, reſp.43.nu 21.

Notoria autem, & manifeſta dicitur, quæ ex actis reſſultat. ibid. num.22.

Idem ſtatutum non comprahendit exceptionem, quæ incontinenti probari poſſit, ibid.n.23.

Sicut nec exceptiones ſimiles reſeruatis, & exceptis, & alias iuſtas, ac legales, ibid.n.24.

Minuſq; tollit nullitatem ex actis apparentem, vel quæ incontinenti probari poſſit, ibid.n.25.

Statutum loquens de vſufructuario procedit in emphyteuta, reſp. 14.num.27.

Nimirū quoniam ab vno ad alterum valet argumentum, ibi n.26.

Statutum prohibens appellationē ab interlocutoria non tollit quin appelletur à pronuncia ſuper validitate citationis lata, reſpon. 25.num.1.

Nec intelligi debet, quando interlocutoria parit præiudicium irreparabile per diffinitiuam, ibid.n.3.& 4.

Sicut nec porrigit effectum ſuum ad caſum notorij grauaminis, & ſeu euidentis iniuſtitiæ, ibid.n.11.

Et notorium grauamen, & euidens iniuſtitia dicitur, quæ ex actis apparet, ibid.n.12.

Idemq; ſi tollat appellationem, non tollit nullitatem, ibid.n.17.

Statuta vectigalium ſunt odioſa, & idcirco non trahuntur ad ſimilia, reſp.35.num.4.

¶ De quibus rebus poſſint fieri ſtatuta.

Statutum vt Iudæi non poſſint recipere, niſi tot nummos pro centenario ſingulo menſe valet, reſp.71.n.5.

Hacq; communis obſeruantia dicitur Italiæ Sanctæ Sedi Apoſtolicæ nota, ibid. n.6.

Sicut & valet ſtatutum, vt Iudæi venientes ad habitandum in ciuitate, & ad mutuandū ſub vſuris tractentur vti ciues, ibi.n.8.

Vel quod gaudeant aliqua immunitate, ibid.n.9.

Vel vt cogantur reſtituere pignus furto ſubtractum ſuper quo ignorantes etiam crediderint, ibid.n.10.

Statutum poteſt prohibere alienationem in exteros, ideſt, non ſubditos iuriſdictioni ſtatuentium, vel non ferentes onera cum ciuibus, & incolis, reſp.29.n.1.

Et non cōprahēdit iſtud ſtatutū Originarios alibi habitātes. ibi.n.9.

Hoc tamen non procedit in decretis, & ſtatutis Parmēſib. loquentibus de prohibita alienatione in forenſes, ſiquidem comprahendunt, & Originarios alibi habitantes, & onera cum ſubditis, & incolis non ferentes, ibid.n 11.

Digitized by Google

Statutũ laicorum non poteſt directè, & in ſpecie prohibere Clericos, & Eccleſias acquirere immobilia, reſp. 20. n. 4.
Nec præſumuntur in ſua diſpoſitione voluiſſe illos comprahendere ibid. n. 5.
Et idcireo Statutũ, ſeu Decretũ Parmæ extans inſcriptũ De prohibita alienatione in Forenſes non compræhendis Clericos, vel Eccleſias exteras, vt magis communem, & veriorem videri ait Auctor, ibid. n. 3.
Pleriq; tamen contrarium dixerunt qui recenſentur, ibid. n. 1.
Præſertim verò hoc verum eſſe contendunt, quando ſtatutũ loquitur in rem, & eam ſpecificè afficit ne tranſire poſſit in non ſubditos, & onera non ferentes, ibid. n. 2.

¶ Quos ligent ſtatuta.

Statuta laicorum non ligant clericos, & eccleſias ex defectu poteſtatis, reſp. 20. nn. 4.
Eadem non ligant ſtatuentes ex communi, reſp. 41. n. 25.
Sicut nec ligant Principem, ibid.

¶ Statutorum interpretatio.

Statuta recipiunt interpretationem à iure communi, reſpon. 23. num. 20.
Hinc infertur quod ſtatutum reſeruans exceptiones dilatorias, & declinatorias in fine litis intelligi debet de his quæ altiorẽ indaginem requirũt, non verò de his quæ incontinenti probari poſſũt & offeruntur, ibid. n. 18.
Quemadmodũ, & de iure communi exceptiones, quæ reſeruari ſolent ad merita, ſi incontinenti probari poſſunt non reſeruantur, ibid. n. 19.
Extendas primam concluſionem etiam ſi ſtatuta debeant prout iacent, & ad litteram intelligi, reſp. 26. n. 7.
Nũquam enim excluſa dicitur interpretatio paſſiua, quam à iure communi recipere debent, ibid. n. 6.
Statuta ita interpretari debent, ne vnum aliud corrigat, reſpõ. 23. num. 31.
Eadem etiam ita interpretanda ſunt ne corrigãt ius commune, aut ſi corrigunt minus ſaltem quam ſit poſſibile, reſp. 26. n. 6.
Eadem ita ſunt interpretanda, ne præſumantur ſtatuentes voluiſſe comprahendere ſub eorum generalitate eos ſuper quib. in ſpecie diſponere non valuiſſent, reſp. 20. n. 5.

¶ Statutum finitur, aut ceſſat.

Statutũ ceſſat ceſſante eius ratione, reſp. 23. n. 28.

¶ Statutum finitur, ſeu tollitur per non vſum, & deſuetudinem.

Idẽ tollitur etiam ſi à principio non fuit vſu receptũ, reſp. 25. n. 14.
Et dicenti non eſſe vſu receptum incumbit onus probandi, ibid.
Probatur autem hæc negatiua ſi caſus euenerint, in quibus illud nunquam fuerit obſeruatũ, ibid.

¶ Statuta Parmenſia.

Statutum Parmenſe reſeruans exceptiones dilatorias, & declinatorias in fine litis non habet locum in cauſis ſummarijs, ſed tantum in cauſis ordinarijs, reſp. 23. n. 14.
Et quæ ſint ſummaria, & quæ ordinaria videas in verbo iudiciũ, vbi poſui.
Nec procedit prædictum ſtatutum in exceptionib. quæ incontinẽti probari poſſunt, & offeruntur, ſed in his tantum, quæ altiorem indaginem requirunt ibid. n. 18.
Statutum Parmenſe poſito ſub rubrica, Quod nullus audeat, &c. lib. 5 per Auctorem declaratur, reſp. 21. n. 15.
Statutum Parmenſe validum oſtenditur, quod diſponit, vt contractus minorum ſine decreto iudicis, ac authoritate tutoris, vel curatoris ficti, ac ſimulati præſumantur, reſpon. 93. num. 17. & 18.
Statutum Parmenſe de melioramento monetæ non petendo intelligi debet de melioramento monetæ extrinſeco non vero de intrinſeco, reſp. 41. n. 24.
Et idcirco infertur debitorem ſoluere debere de moneta currenti tẽpore contractus, non autem de noua deteriorata, niſi ſoluat ad æſtimationem antiquæ, ibid. n. 23. & n. 19.
Licet pleriq; contrarium dixerint per Auctorem improbati, ibid. nu. 20.
Statutum Parmenſe in lib. 5. ſub rubr. quod nullus audeat, declaratur probare dominium canalis, reſp. 21. n. 15. p. 225
Aliud mandans citationem fieri perſonaliter, vel ad domum operatur, vt eodem modo valeat, & idcirco contumax efficitur verè qui non comparet, reſp. 88. n. 38. de magis communi.
Licet pleriq; diſtinguant inter ea, quæ ſunt modici præiudicij, & magni, quorum ſententia refellitur, ut magis communis in contrarium extare dicitur, ibid.

¶ Stilus.

Stilus fori ſequendus eſt, reſp. 52. n. 11.
Maxime ſi ſit iuri conſentaneus, quia pro lege habetur, ibid.
Hocq; præſertim procedit in ſtilo Romanæ Curiæ, qui paſſim pro lege obſeruatur, ibid. n. 12.
Et licet proueniat à facto eſt nihilominus ius quoddam quod allegari poteſt ad deciſionem cauſæ, ibid. n. 13.

¶ Stipulatio.

Stipulatio pro ſe concepta abſq; expreſſione hæredum eos nihilominus comprehendit, reſp. 44. n. 2. p. 290
Et quoties ſtipulans apponit verba pro hæredibus id agit ad abundantem cautelam, quoniam ſemper intelliguntur, ibid. n. 3.
Quoniam in dubio qui pro ſe ſtipulatur, intelligitur ſtipulari etiam pro hæredibus, reſp. 93. n. 4. p. 488
Stipulatio cõcepta in perſonam hæredum in materia ad extraneos non tranſitoria, intelligitur de hæredibus ſanguinis, reſp. 93. nu. 9. p. 488
Hinc duo afferuntur exempla primum de emphiteuſi eccleſiaſtica, quæ ſtipulata pro ſe, & hæredibus, intelligitur de hæredibus ſanguinis ex communi, ibid. n. 11.
Secundum eſt exemplum in feudo cum ſimilis ſtipulatio in re feudali reſtringatur ad hæredẽ ſanguinis ex altera communi, ibid. num. 10.

¶ Stirps.

Stirpis appellatione veniunt tam nati quam naſcituri, reſp. 7. n. 20 pag. 171.

¶ Subditus.

Subditus feudatarij, ſi ab officiali Principis pro delicto plectatur pro quo erat puniendus ab officiali feudatarij non præiudicatur ipſi feudatario in poſſeſſorio, nec in petitorio, reſp. 77. n. 17.

¶ Subſtituens.

Subſtituens lineam in qua maſculi exiſtunt alteri lineæ in qua non exiſtunt ſupponit admiſſionem lineæ carentis maſculis, reſp. 7. n. 19. p. 171

¶ Subſtitutus.

Subſtitutus directò etiam poſt multos gradus dicitur nihilominus primo hæredi ſubſtitutus, reſp. 80. n. 28. p. 454

¶ Suc-

¶ Succeſſor vniuerſalis.

Succeſſoris appellatione in dubio de vniuerſali intelligitur reſp.47. nu.16. p.301
Et qui ſe dicit ſucceſſorem, ſe hæredem dicit, ibid. n.17.
Taliſq; ſucceſſor de euictione tenetur, ac alijs etiam perſonalibus actionibus, reſp.8.n.10.
Et dicitur ſucceſſor vniuerſalis Dux, qui ſuccedit in Ducatu ſucceſſori ſuo, nu.10.& 11. vt exemplificat Berrous in Duce Ferrariæ, ibid.n.12.
Et Auctor in Sereniſs. Duce Parmæ, ibid. n.10.
Sic & ſucceſſor in beneficio dicitur vniuerſalis ſucceſſor, ibid.n.14

¶ Succeſſor ſingularis.

Singularis ſucceſſor cui actiones omnes in genere ceſſæ ſunt, paſſiuas quoq; ſuſtinere debet, reſp. 8.n.26.
In huiuſmodi ſucceſſorem non tranſeunt actiones perſonales, reſp.8. nu.27. p.176
Reſtringe primo equitate aliter ſuadente, tunc.n.ſaltem officio iudicis tenetur, ibid.n.28.
Reſtringe ſecundo ſi perſonales cederentur, ibid.n.27.
Reſtringe tertio ratione rerum feudalium, ibid.n.30.
Infertur q; propterea ſucceſſorem directi domini poſſe compellere poſſeſſorem rerum feudalium, vt ſibi iuramentum fidelitatis præſtet, ibid.
Succeſſor in honore ſuccedere debet etiam in onere, reſp. 8. nu.21. pag.176.
Succeſſor in beneficio tenetur ſoluere penſiones à ſuo anteceſſore conſtitutas, ibid.n.14. p.175
Ratioq; affertur quoniam vna, ac eadem perſona cum anteceſſore iudicatur, idemq; & in ſucceſſoribus quibuſcunq; officij, vel dignitatis concluditur, ibid. n.16.

¶ Succeſſorium ædictum.

Succeſſorium ædictum legis aliter regulatur quam ſucceſſoriũ ædictum conuentionis, reſp.84.n. p.465

¶ Summus Pontifex.

Summus Pontifex concurrit cum omni inferiore collatore beneficiorum, & totus mundus eſt eius Diœceſis, reſp.72.n.10.p.430
Idem eſt omnium beneficiorum dominus, eorumq; habet plenã, & liberam diſpoſitionem, ibid.n.11.
Et vbi ipſe manum appoſuit ceſſat omnis inferiorum collatorũ authoritas, ibid.n.12.
Omniumq; beneficiorum in curia vacantium collatio ad ipſum ſpectat, ibid. n.13.
Eiuſdem aſſertio in his qui dependent ab eius voluntate pro veritate habenda eſt maxime in beneficialibus, reſp.72.n.1. p.430
Idem poteſt iuri patronatus laitorum derogare difficulter tamẽ derogat, nec in dubio derogare voluiſſe, præſumitur etiam quod ſi in gratia adſint clauſulæ generales derogatoriæ, reſp.72. num.21. pag.432.

¶ Supplicatio.

Supplicatio ad Principem permittitur ei, qui appellare non poteſt, reſp.99.n.13.
Idemq; dicitur quando remota eſt querella, ibid.n.14.
Appellationeq; & querela ſublata ex natura cauſæ non ex dignitate perſonæ adhuc ſupplicationi eſt locus, ibid. n.15.
Debet tamen ſupplicari intra decendium alias non auditur, niſi ex ſola gratia, & clementia Principis, ibid. n.16.

T

¶ Tabellio.

Tabellionis manus publica dicitur, reſp.55.n.2. p.376
Intellige ſi ſcribat vti notarius, ſecus ſi vt priuatus, & idcirco ſcriptura priuata confecta à notario non probat niſi inter eos qui mandarunt eam ſcribi, reſp.52.n.10.
Tabellio iurare debet de retinendis perpetuò penes ſe originalibus inſtrumentis, reſp.54.n.27.
Et propterea obligatur præciſè ad ea penes ſe perpetuo retinenda, ibid.n.24.
Maximè verò ſi ſint inſtrumenta contractuum quacunq; conſuetudine non obſtante, ibid.n.25.
Et ſi ſit ſubrogatus in locum mortui ad explendum inſtrumentum iuris fictione dicitur idem cum mortuo, reſp.82 n.11.
Eiuſdem atteſtatio repugnans inſtrumento nihil operatur, reſp.52. num.5.
Tabellioni committitur examen teſtium ex practica Parmenſi qui tamen ſit de confidentib. partium, reſp.82. nu.33.
Et tunc dicitur merus executor, & idcirco citare non poteſt, ibid. nu.34.

¶ Terminus.

Terminus omnis terminatur per ſuas extremitates, reſp.21. n.19. pag.225.
Terminus ſi præfixus ſit ad aliquid agendum, vt g.ex. ad querelandum officialem eo elapſo querelare amplius nemo poteſt, quoniam eſt peremptorius, reſp.53.nu.37.

¶ Teſtamentum.

Teſtamentum imperfectum licet actionem non pariat, parit tamen exceptionem, quia ex eo naſcitur naturalis obligatio, tam in foro contentioſo, quam anima, reſp.96.n.9. pag.500
Idemq; probat voluntatem teſtatoris, licet ſit inualidum, ibi. n.7.
Maximè in adimendis legatis n.8.ibid.
Teſtamentum inter liberos in quo derogatur futuris teſtamentis non reuocatur per ſubſequens teſtamentum, etiam ſi contineat mentionem generalem diſpoſitorum ad beneficium liberorũ, ſed eſt neceſſaria ſpecialis derogatio, reſp.91. n.10.

¶ Teſtari qui non poſſint.

Non poſſunt teſtari vſurarij Chriſtiani, quoniam per vſuram inteſtabiles redduntur, reſp.71.n.11.
Secus eſt tamen in iudeis, qui licet publice fœnerentur habent teſtamenti factionem, ibid.n.12.
Serui item pœnæ inteſtabiles redduntur, reſp. 97. n.2.
Et qui dicantur ſerui pœnæ habes ſupra in verbo ſeruus, vbi poſui etiam an habeant teſtamenti factionem paſſiuam.

¶ Teſtes qui eſſe poſſint.

Teſtes omnes admittuntur, qui in ſpecie non prohibeantur ferre teſtimonium, quoniam edictum de teſtibus prohibitorium eſt. reſp. 52.nu.5. pag.353
Limita primo in cauſa propria, in qua non poſſumus ferre teſtimonium, reſp.21.n.10. p.214
Et idem eſt ſi de proprio commodo tractẽt, adhuc.n.repellũtur, reſp. 21.nu.13.
Extende vt procedat nedum quando in totum eſt eius cauſa, ſed etiam ſi cum eo pro quo fert teſtimonium, eſt communis, vt in colono partiario ferente teſtimonio in cauſa fructuum cũ domino communi, reſp.21.n.13.

Limita ſecundo in inimico, qui non poteſt ferre teſtimonium in cauſa inimici, reſp.54.n.16. p 365
Extende reſtrictionem etiam in eo, qui odio alterum proſequitur, ibid.n.17.
Limita tertio in periuro, qui repellitur a ferendo teſtimonio, ibid. n.13.& 53.
Limita quarto in parentibus, qui non poſſunt ferre teſtimoniũ pro filijs, & deſcendentibus ſuis, reſp.54.n.74. p.373

¶ Teſtes propter intereſſe, quando repellantur.

Teſtis ratione intereſſe repellitur à teſtificando ſi commodum, aut incommodum principaliter ſit conſecuturus in cauſa, in qua ferre debet teſtimonium, reſp.95.n.17.
Reſtringitur concluſio, ſi intereſſe eſſet modicum, ibidem, numero 25.
Reſtringitur ſecundo, quando in conſequentiam, & mediatè teſtis commodum, vel incommodum eſſet conſecuturus, ibidem, numero 17.
Quando autem teſtis commodum, & intereſſe principaliter, vel ſecundariò habeat in cauſa enucleat Auctor ex Felyni ſententia. ibid.n.29.
Teſtes non repelluntur ex eo ſolo, quod poſſent aliquod commodum ex victoria cauſæ ſperare, vel incommodum ex amiſſione, reſp. 95.n.10.
Hinc infertur Clericum poſſe teſtimonium ferre in cauſa Eccleſiæ ſuæ, ibid.n.12.
Nec non, & legatarium ad probandum teſtamentum, ibidem, nume.11.
Sic & Rectores eccleſiarum ſunt idonei teſtes, contra Epiſcopum petentem quartam decimarum ab vno rectore, qui de contraria conſuetudine Diœceſis docere intendit, ibid.n.13.
Fideiuſſorq́; idoneus eſt teſtis in iudicio excuſſionis contra tertiũ, vt alius primò conueniatur, & eſt communis opinio, ibidem, num.14.
Teſteſq́; quoq; de vniuerſitate ſunt idonei in cauſa vniuerſitatis, & ita eſt conſtituenda reg. iuris, ibid.n.1.
Hinc infertur teſtes vniuerſitatis eſſe idoneos, in cauſa molendini vniuerſitatis non obſtante, quod fructus diſtribui poſſint inter particulares, vel cum eis ſolui poſſint onera, & eſt vera, ac communis ſententia, ibid.n.55.
Infertur ſecundo eoſdem poſſe ferre teſtimonium, in cauſa onerum vniuerſitatis, ibid.n.19.& n.24.
Et generalius tertio infertur teſtes de vniuerſitate admitti, in cauſa vniuerſitatis, quando modicum commodum, vel incommodum poſſunt ex ea percipere, ibid.n.25.
Extenduntur q́; prædicta etiam ſi homines vniuerſitatis, qui ferrũt teſtimonium interuenerint, cum aliis de vniuerſitate ad conſtituendum procuratorem ad litem, ibid.n.27.
Reſtringuntur autem primo prædicta in cauſa nemorũ, & paſcuorum communium in quibus homines de vniuerſitate, non poſsũt ferre teſtimonium, quando in iis poſſent animalia propria paſcere, & ligna incidere, ibi.n.18.
Ratioq́; aſſeritur, quoniam hoc dicitur principaliter, & immediatè illorum commodum reſpicere exploſa D. Menochij ſententia contrarium ſentientis, conſ.106.n.13.
Reſtringunturq́; ſecundo generaliter, quando homines vniuerſitatis eſſent conſequuturi commodum, vel incommodum principaliter ex cauſa vniuerſitatis, ibid.n.17.

¶ Teſtes, quando minus probent, vel eorum fides minuatur, & ex quibus cauſis.

¶ Amicus.

Teſtis amicus maxima amicitia iunctus non eſt integer teſtis, reſp. 21.num.12. pag.224
Extendas etiam amicitia vt mediocris minuat fidem, reſ.54.n.33.

¶ Coniunctus.

Teſtis coniunctus poteſt ferre teſtimonium in cauſa coniuncti, reſp. 54.n.18.
Reſtringe in criminalibus, in quibus cauſis, non poteſt ferre teſtimonium, ibid.n.18.
Hocq́; verum eſt etiamſi ſit ſola affinitate coniunctus, ibidem; & num.69.
Præſertim, quando eius depoſitio tendit ad liberandum coniunctum à pœna falſi, quamuis in cauſa non ſit principalis, ibidem, num.70.

¶ Conſanguineus.

Teſtis conſanguineus non eſt integer teſtis, & quandoq; in totum repellitur, reſp.21.n.9. 224

¶ Debitor.

Teſtis debitor, non eſt integer in cauſa ſui creditoris nimirum, quia dicitur eius ſeruus, reſp.54.n.42.

¶ Domeſticus.

Teſtis domeſticus, & aliàs inhabilis admittitur ad probandum furtum, reſp.34.n.15.

¶ Exonerans ſe ipſum.

Teſtis, qui de ſe exonerando tractat, nihil penitus probat, reſp.54. num.26. 367

¶ Ignobilis.

Teſti ignobili minus creditur, reſp.19 n.6.
Et in cauſa honoris, quæ tanti momenti eſt, nihil credendum, ibid. num.7.

¶ Inimicus.

Teſtis, qui odio proſequatur aduerſarium eius, qui eum producit, non eſt integer teſtis, reſp.54.n.17.
Et fortius ſi ſit inimicus, quia omnino repellitur, ibid.n.18.

¶ Teſtis inquiſitus.

Teſti de delictis inquiſito multum de fide minuitur, reſpon.54. num.44.
Inducit tamen ſuſpitionem in mente iudicis, ibid.
Et indicium ad inquirendum, quandoq; facere poteſt, ibid.
Hocq́; procedit etiam ſi delicta perpetraſſet ex quibus infamia notaretur, ibid.n.25.

¶ Pauper.

Teſtis pauper ſi à teſtimonio non repellatur, in ardua tamen cauſa valde eius fides minuitur, nec dicitur integer teſtis, reſpon.21 num.11.
Et in ſpecie in cauſa criminali, reſp.54 n.40.
Quinimò ſecundum pleroſq́; in totum eſt repellendus.

¶ Vilis.

Teſtis vilis conditionis, non eſt idoneus teſtis, quia eius iuramentum,

tum, & depoſitio apud graues viros eſt nullius ponderis, reſp. 54. num. 38.
Non tamen in totum repellitur, ſed eius fides tantum minuitur ex communi, ibid. n. 39.

¶ Teſtis vnicus.

Teſti vnico non creditur, quia vox vnius vox nullius, reſpon. 19. num. 3.
Limita contra producentem, ſiquidem contra eum plenè probat, reſp. 21. n. 4.
Extende limitationem, vt procedat etiam ſi eſſet de auditu, reſp. 47. n. 7. p. 300
Limita ſecundo, in poſſeſſorio iudicio, in quo etiam vnicus teſtis probat, reſp. 46. n. 9. p. 297
Limita tertio, in facto proprio, in quo deponens plenè probat, reſp. 54. num. 1. pag. 363
Vel ſaltem ſemiplenè, vt ibid. n. 22.
Limita quarto, ſi diceret ſe ſubornatum, quia vnico teſti de ſubornatione deponenti creditur, reſp. 54. n. 43.

¶ Teſtium productio.

Teſtis poteſt produci ad concomitantiam inſtrumenti, qui alias, non poſſet, reſp. 54. n. 6.
Et ſi ſit à parte productus, & reproductus aliquis teſtis, contra eam plenè probat, ibid. n. 12.

¶ Teſtium receptio.

Teſtes ſi recipiantur parte minime citata nihil probant, reſpon. 52. num. 6.
Extende etiam in cauſa in qua procedatur extraordinariè; & omni iuris ſolemnitate omiſſa, ibid.
Extende etiam ſi agitaretur coram Principe, ibid.
Extende tertio, etiam ſi procederetur ſola facti veritate inſpecta, ibidem.
Reſtringe primo, ſi ſint recepti ex officio parte etiam non citata, qui ſi plenè non probant, ſaltem qualem qualem præſumptionem faciunt, reſp. 54. n. 7. p. 363

¶ Teſtium iuramentum.

Teſtibus eſt defferendum iuramentum, alias non iurati nihil probant, reſp. 52. n. 6. 351
Citatio autem partis requiritur ad videndum defferri iuramentum, reſp. 82. n. 30.
Si tamen citata fuerit, & intereſſe noluit non citatur amplius ad examen, reſp. 82. n. 30.
Et ſufficit ſi iurent in termino, licet poſt terminum examinentur, reſp. 82. n. 24.
Citatio tamen partis requiritur ex nonnullorum ſententia, ibidem, num. 5.
Eorum tamen ſententia reffellitur ab authore, ſub nu. 29.
Si quidem eorum depoſitio hoc caſu retrotrahitur, & reffertur ad locum, & tempus iuramenti, ibid. n. 27.

¶ Teſtium examen.

Teſtium examen Parmæ committitur Notario partium confidenti, reſp. 82. n. 33.
Qui dicitur merus executor, & propterea citare non poteſt, ibid. num. 34.
Poſſunt autem teſtes examinari poſt terminum, quando iurarunt in termino, ibid. n. 24.
Hocq; extendas ne dum in loco profano, ſed & in loco ſacro, ibid. num 23.
Extendas ſecundo, etiam in tempore feriato, ibid. n. 26.
Nec requiritur citatio partis ad examen, quando iurarunt in termino, ibi. n. 29.

¶ Teſtium depoſitio.

Teſtes debent in eorum depoſitionibus concludere per neceſſe, reſp. 86. num. 10.
Et ſemper vnius dictum per dictum alterius ſuppletur, reſpon. 52. num. 24. p 353
Teſtium depoſitio poſt terminum, ſi iurarunt in termino reffertur ad locum, & tempus iuramenti, & eſt communis practica, reſp. 82. num. 27.
Teſtibus deponentibus inueriſimilia non creditur, reſpon. 54. num. 57. & num. 100.
Nec ijs, qui deponunt per eundem præmeditatum, ibid. n. 56.
Idemq; eſt ſi teſtis ſtudeat melius in repetione concludere, cum conteſte, ibid. n. 52. & 55.
Sicut nec illis, qui ſe ingerunt ad deponendum ſuper eo, de quo non interrogantur, quia ſuſpecti redduntur, reſp. 54. n. 71.
Et qui veriſimiliora dicunt in eius depoſitione alijs præferruntur, ibid. n. 57. & 100.
Nec non, & qui habent præſumptionem iuris pro ſe, ibidem, numero 101.

¶ Teſtium pluralitas.

Teſtes plures vincunt pauciores.
Reſtringe, quando teſtes pauciores ſe inuicem compatiuntur, quia tunc regula illa fallit, reſp. 46. n. 7.

¶ Teſtium ſingularitas.

Teſtes ſingulares, non probant, reſp. 86. n. 11.
Et tantum probant plures, quantum vnus, reſp. 19. n. 8.

¶ Teſtium concordia.

In dubio teſtes ad concordiam quantum fieri poteſt reduci debent, reſp. 21. n. 14.
Semperq; dictum vnius ſuppletur per dictum alterius, reſp. 52. num. 24. p. 353

¶ Teſtes, quando conteſtes præſumantur.

Teſtes deponentes de actu eodem præſumuntur in tempore conteſtes, reſp 52. n. 22. p. 352
Præſertim ſi ſe inuicem nominent, ibid. n. 23.

¶ Teſtium contrarietas.

Teſtes ſibi contrarij nullam fidem merentur, reſp. 54. n. 9. 364
Ratioq; affertur, quia quando vnus non eſt dignior altero, vel veriſimiliora deponit, inuicem ſe deſtruunt, reſp. 100. n. 90.
In dubio tamen ſunt eorum dicta concordanda ſi fieri poteſt, reſp. 21. num. 14.
Limita in eo, quod contradicit producenti, quia nunquam ad concordiam cum eo reducitur, reſp. 54. n. 35. p. 367
Limita ſecundo, niſi agatur ad euitandam pœnam falſi, hoc enim caſu tantum teſtes ad concordiam reducuntur, ibid. n. 34.
Nec excuſatur à contrarietate in cauſa in qua depoſuit, ibidem, num. 21.
Et ſi teſtis ſtudeat ſaluare ſuam contrarietatem, debet concludentem aliquam rationem aſſignare, ibid. n. 20.

¶ Teſtium numerus, quando ſuppleat deffectum.

Teſtium numerus ſupplet deffectum, reſp. 95. n. 26. p. 498
Exemplum affertur in teſtibus in cauſa vniuerſitatis, nam ſi ſint de vniuerſitate deffectus, quem patiuntur ratione intereſſe ſuppletur

Digitized by Google

pletur per numerum teſtium, reſp. 94. n. 7.
Reſtringas concluſionem, ſi teſtes in totum repellerentur, nam tunc numerus, non ſuppleret hunc deffectum, d. reſp 95. nu. 26. verſ. volens.
Reſtringas ſecundo, ſi paterentur plures deffectus, quia etiam quod veritas aliunde haberi non poſſit, non ſupplent deffectum, reſp. 54. n. 89. 374
Quod intellige ad plenam probationem faciendam, non qualem qualem præſumptionem, ibid. n. 81.
Reſtringas tertio, ſi non ſint teſtes omni exceptione maiores, & non patientes aliquam exceptionem, ibid. n. 82.
Reſtringas quarto, ſi ſit deffectus in dictis, quia numerus ſupplet deffectum in perſona tantum, ibid. n. 84.
Reſtringas quinto, in criminalibus, in quibus numerus, non ſupplet deffectum, ibid. n. 85.
Maxime in cauſa falſi in qua de ſummo hominis diſcrimine agitur, ibid. n. 86. de communi.
Idem eſt in cauſa contra Officialem mota propter maximam præſumptionem, quam pro ſe habet, ibid. n. 88. & 63.

¶ Teſtes reprobatorij.

Teſtes reprobatorios leuiſſima repulſa repellit, reſpon. 54. num. 64.
Et ſemper poſt ponuntur probatorijs data paritate, ibidem, num. 67.

¶ Teſtis ſubornatus.

Teſtis ſubornatus præſumitur ſi admiſſus eſt ſuper eiſdem, vel directo contrarijs, reſp. 54. n. 65.
Hocq; procedit etiam ſi per indirectum facta ſit probatio, ibidem, num. 66.

¶ Teſtis tortus.

Teſtis tortus præſumitur vera deponere, reſp. 54. n. 58. 370
Fallit ſi inuerisſimilia deponat, ibid. n. 59.
Nec non, & ſi patiatur plures deffectus, ibid. n. 60.
Idem eſt in criminalibus, in quibus clariſſimæ probationes requiruntur, ibid n. 61.
Idem eſt in teſte periuro, cuius deffectus per torturam non purgatur, ibid. n. 62.
Idem dicitur in teſte contra Officialem deponente, ibidem, nu. 63. 87. & 88.

¶ Tempus.

Tempus antiquum non dicitur tempus viginti annorum, reſpon. 3. num. 432.
Sed tempus antiquum dicitur centum annorum ex communi, reſp. 30. n. 10. 320
Et multa habet priuilegia temporis hæc antiquitas quandoquidem leniores probationes in antiquis ſufficiunt, d. reſpon. 50. numero 17.
Et in ſpecie ſufficiunt indicia, & coniecturæ, & pro plenis probationibus habentur, ibid. n 94. & n. 17.
Sic & verba enunciatiua inſtrumẽti antiqui maximè, quando ſunt principaliter, & per ſe omiſſa plene probant, ibidem, numero 5.
Et nedum contrahentibus, ſeu inſtrumentũ conficientibus, ſed etiam tertio ab ijs cauſam habenti præiudicant, contraq; ipſum probant, ibid. num. 6.
Idemque dicitur de verbis enunciatiuis priuilegij à Principe conceſſi, vt plenè probent propter temporis antiquitatem, ibidem, num. 9.
Tempus præfixum ad appellandum currit ei, qui verè habuit notitiam, & ſcientiam ſententiæ, licet non fuerit ſolemniter inthimata, reſp. 52. n. 16. p. 352
Exemplumq; affertur, quando quis fuit præſens, vel eius procurator prolationi ſententiæ, ibid. n. 2.
Illudq; idem currit, quando ſcientia ſententiæ præſumi poteſt, ibid. num. 16.
Exempla duo afferruntur primum in eo, qui ſciebat cauſam ſibi præiudicialem agi, & ſe non oppoſuit, ibid. n. 17.
Secundum de eo, qui reclamat ab aliqua ſententia, quia & is præſumitur eius ſcientiam habere, ibid. n. 20.
Cætera vide in verbo appellatio.

¶ Titulus.

Titulus nullus pro non titulo in omnibus habetur, reſp. 1. n. 100.
Et nullus eſt ſe habitus ſit ab eo, qui non habebat auctoritatem, reſpon. 1. nu. 101.
Et ſi ſit talis non colorat, ſed diſcolorat poſſeſſionem, ibid. n. 97.
Et nullus dicitur, qui de facto nullus eſt, vel ſi de facto proceſſit iuris ratione deffícit, ibid. n. 102.
Primordium tituli format poſteriorem euentum, reſpon. 16. num. 8. pag. 213
Titulus acquiritur ex ſententia, quæ tranſitum fecerit in rem iudicatam, reſp. 1. n. 106.
Titulus probatur præſumptiuè ex diutina, & longa poſſeſſione, reſpon. 1. n. 114. p. 26
Eſt tamen allegandus, licet plenè non probetur, ibid. n. 98.
Titulus regulariter producit in poſſeſſore bonam fidem, reſpon. 58. num. 22.

¶ Tranſactio.

Tranſactio fit ſuper re, quæ controuerſa eſt, vel controuerti veriſimiliter poteſt, reſp. 89. n. 21. p. 478

¶ Tutor.

Tutor dari poteſt ſub conditione ſi cauerit, reſp. 7. n. 14. 169.
Et poteſt gerere actum tutor vti talis, & etiam vti diuerſa perſona, & actus tanquam vna perſona geſtus, non attribuitur alteri perſonæ, reſp. 2. n. 14. p. 51
Tutoris ſcientia nocet pupillo, ſicut & curatoris adulto, reſp. 55. num. 35.
Idemq; dicitur de ſtientia aliorum adminiſtratorum, ibid. n. 36.
Tutor vel curator, qui ſi inugerit, & vltro offert dandus non eſt, reſp. 59. num. 1.
Reſtringe tamen ſi eſſet idoneus, quia poteſt iudex eum tutorem, vel curatorem dare, ibid. n. 2.
Idoneus autem dicitur dupliciter videlicet reſpectu morum, & facultatum, ibid. n. 3.
In moribus autem præſumitur idoneus, niſi contrarium probetur in facultatibus autem probari debet, ibid. n. 4.

¶ Valor

Google

V

¶ Valor rei.

Valor & pretium rei, ex redditu tantum non debet iudicari, & æſtimari, reſp. 83.n.11.
Sed ex eo quantum vendi poteſt, nu.12.ibid.
Et licitatio iuſtum rei pretium, ſeu redditum indicat, ibid. num.13.
Non tamen præſumptionem iuris, & de iure facit, ſed ſolum vehementem quandam præſumptionem inducit, ibid.n.14.

¶ Vaſſallus.

Vaſſallus æquiparatur vſufructuario, reſp.3.n.391. 121
Et ſi ſit quis vaſſallus vaſſalli mei, non dicitur vaſſallus meus, nec ab eo feudalia ſeruitia petere poſſum, ibid.n.400.
Licet petere poſſim ſeruitia illa à vaſſallo meo, quæ ipſe præſtare poſſit cum auxilio ſubvaſſalli, ibid.
Vaſſallus conueniens Principem debet eum conuenire coram iudicibus Principis, non coram paribus curiæ, reſp.2.numero 45. pag.54.
Nec poteſt agere poſſeſſorio iudicio ad ea, quæ propriè ſunt Principis, & ſine titulo ab eodem habito poſſideri nequeunt, niſi titulum oſtendat, reſp.2.n.88. 58
Vaſſallus cogi poteſt à domino, vt oſtendat titulum feudi per eum poſſeſſi, reſp.5.n.102. 133

¶ Vaſſallus alienatur.

Vaſſallus venit in alienatione Regni, Ciuitatis, Caſtri de Villæ, reſpon.8.num.31. 177
Et alienatur cum vniuerſitate, ibid.n.32.
Secus per ſpecialem, aut generalem conceſſionem, ibidem, num.6. pag.175
Venit autem in generali conceſſione territorij, ibid.n.9.

¶ Vaſſallus, an agat de euictione contra dominum.

Vaſſallus agit de euictione in ſimpla contra dominum ſi feudum ſibi euincatur, reſp.8.n.1. 174
Vaſſallus indebite detentus poteſt vendicari per dominum, reſpon. 18.num.5. 219
Et pro vno, & eodem feudo duos dominos habere non debet, reſp. 8.num.23. 176

¶ Vaſſallus, an quis poſſit eſſe plurium.

Vaſſallus ligius duorum dominorum quis eſſe nequit, reſp.17.n.3. vbi de communi. 215
Poteſt tamen alteri iuramentum fidelitatis præſtare, ibidem, numero 3.
Extende etiam priori domino ignorante, & inuito, ibidem, numero 4.
Reſtringe ſi ſit hoſtis domini ligij is, cui vltimo iuramentum præſtatur, ibid.n.5.
Vaſſallus tenetur priori domino iurare contra ſecundum, ibidem, num.9.
Vaſſallus iurans venire contra omnem hominem, & Principem excepta Sancta Sede Apoſt. non tenetur venire contra propriũ dominum, ibid.n.6.
Ratio, quoniam prior Dominus in iuramento cenſetur exceptus, ibid.num.10.
Idem in Principe naturali, num.12.
Idem in Patria, num.17.
Sic & in perſona propria iurantis, ibid.nu.19. cætera in verbo iuramentum fidelitatis.
Vaſſallus litigans ſuper feudo, vel re feudali non poteſt prorogare iuriſdictionem alterius, ſine conſenſu domini, reſpon.8.num.46. pag.178.
Ratio, quoniam læditur domini iuriſdictio, quoniam ipſe eſt cognitor, & iudex, ibid.n.45.
Vaſſallus non poteſt confœderationem, ſeu vt aiunt ligam facere, cum exteris princip. reſp.17.n.38. 218
Et ſi fiat intelligitur exceptus proprius dominus, ibid.n.39.
Idem poteſt impune ſe ſubmittere protectioni alterius Principis, quam Domini proprij, reſp.17.n.40. 218

¶ Vaſſallus feudo priuatur.

Vaſſallus feudo priuatur ſi pugnet contra dominum, reſpon.17. num.32. 218
Idem ſi recuſaret debitum ſeruitium, ibid.n.33.
Reſtringe ſi veniret contra ſecundum dominum, vt auxiliaretur primo, ibid.n.34.
Et hac ratione Alphonſus Sanctus Seuerinas deffenſus, qui pugnauit pro Gallorum Rege aduerſus Regem Catholicum, ibid. num.34. & 35.
Idem quoque euenit in Nicolao Pitiliani Comite Duce militum, Reipub. Venetæ, pugnante cõtra Regem Gallorũ confœderatum Regis Catholici, ibid.n.35. 218
Vaſſallus feudo priuatur ſi neget rem feudalem, reſp.45. num.25. pag.295.

¶ Vaſſallus teſtari non poteſt de feudo.

Vaſſallus de feudo antiquo teſtari non poteſt in præiudicium vocatorum. reſp.10.per totum.
Extende etiam ſi conceſſa fuiſſet licentia per Principem teſtandi de huiuſmodi feudo, reſp.10.n.1. 181
Extende ſi apponeret clauſulam non obſtante, ibid. n.3.
Extende ſi ageretur etiam de modico tertij præiudicio, ibidem, poſt num.3.
Quidam tamen dixere Principem hoc poſſe ſi velit, ibid.n.2.
Conueniunt tamen, vt nunquam præſumatur velle, niſi ſpecifice hoc expreſſerit, ibid.n.2.
Idemq; concluditur ex communi in feudo nouo ex pacto tamen, & prouidentia quamuis diſſent. Ceph. conſil. 161.num.14. ibidem, num.4.

¶ Vaſſallus, an poſſit conſtituere ſeruitutem in re feudali.

Vaſſallus poteſt conſtituere ſeruitutem in re feudali, ſine domini aſſenſu duraturam durante iure ſuo, reſp.3.n.386. 120
Nec nõ, & ſub infeudare abſque domini aſſenſu tribus cõcurrẽtib. primo, quod ſincerè, ac bona fide faciat, ſecũdo, quod ſubinfeudatio ſit ſimilis conditionis, & qualitatis primæ infeudationi, tertio, quod ſubinfeudet cum eiſdem pactis, ac capitulis, ibi.n.393
Intelligas tamen hanc ſubinfeudationem, non præiudicare cæteris ad feudum vocatis, quin finito iure ſubinfeudantis, nõ admittantur ſecundum inueſtituræ ordinem, ibid.n.394.

¶ Venditor.

¶ Venditor.

Venditor retroemere volens, deponens pretium in moneta viliori antiqua ſibi numerata, obtinere non debet, cum non ſit integrum depoſitum, nec debito ſatisfaciat, niſi ſuppleat de noua ad æſtimationem antiquæ, reſp.100.n.100.

¶ Verba.

Verba poſtponuntur menti, & ab illa reguntur, reſp. 24. num. 5. pag.295. & reſp.6.n.53.

Eaque debent intelligi, ſecundum ſenſum ſenſatum, ibidem, numero 7.

Et Verborum verorum experimentum eſt, vt concordent rebus ſeu ſatis intellectu fruentibus, ibid.n.8.

Illorumq; cauſam potius, quam corticem inſpicere debemus, ibid. num.6. & reſp.6.n.54.

Eadem in qualunque diſpoſitione, ita ſunt intelligenda, vt aliquid operentur maximè verò in contractibus, reſpon. 50. numero 53.

Verba in dubio propriè ſunt intelligenda.

Et ſi ſint impropriunda minus impropriari debent, quam ſit poſſibile, reſp.6.n.63. pag.154

Reſtringe primam concluſionem, ſi concurrat communis vſus loquendi, quoniam is præfertur propriæ verborum ſignificationi, reſp.53. num.14.

Verba cum effectu ſunt intelligenda, & idcirco ſemper aliquid operari debent ne ſint otioſa, reſp.78.n.28.

Verba conditionalia non inferrunt iniuriam, niſi verificata conditione, reſp.19.n.2. 220

¶ Verba enunciatiua.

Verba enunciatiua inſtrumenti propter aliud emiſſa non probant, reſp.28.n.13.p.246. & reſp.77.n.4. 441

Reſtringe in antiquis de communi, ibid.n.14.

Et antiqua dicuntur, quando probant tres generationes, ibidem, num.15.

Reſtringe ſecundo, niſi eſſent plura à diuerſ. notarijs rogata, & inter diuerſas perſonas, d.num.15. & num.41. 248

Reſtringe tertio, quo ad præiudicium tertij maximè graue, quia tunc etiam in antiquis, non probant, ibid.n.16. ſed contra author, de communi, num.43. 248

Verba enunciatiua propter ſe emiſſa probant etiam in factis recentibus, reſp.28.n.42. 248

Exemplum, quando quis enunciatiuè filius in teſtamento dicitur, & vt talis inſtituitur, ibid.num.42.

Reſtringe tamen omnia prædicta, quando ſuper enumerato diſputaretur hoc caſu enim nunquam probabunt, reſpon. 78. numero 18.

¶ Veriſimile.

Veriſimile, quod non eſt habet imaginem falſitatis, reſpon.53.numero 25.

Et veriſimilitudo dicitur naturæ cognata, reſp.78.n.26.

¶ Veritas.

Veritati locus ſemper & ſi debet, reſp.2.n.2. pag.50

Eadem non obfuſcentur diſceptantium ſubtilitatibus, ſed agitata clarius ſplendeſcit, ibid.num.12.

Et veritatis habendæ gratia nedum contumacia, ſed periurium, quandoq; remittitur, reſp.62.n.22. p.399

Eiuſque fauore multa ſpecialia conceduntur, ibid.n.23.

¶ Via publica.

Via publica eſt de regalibus idcirco ad principem ſpectat, reſp. 12. num.1. 184

Eadem non recipit augumentum alluuionis, ſed tantum ſi flumen addat reſtitui debet, ibid.n.6.

Et ſi fuerit deſtructa debet in fundo vicini reſtitui, ac reparari, ibidem, num.8.

Ad eam quoque ſternendam, & adaptandam pro ſua rata tenetur Eccleſia de communi, quidquid gloſ. & nonnulli alij ſenſerint, reſp.36.num.1. & 8.

Et ſi pauper ſit is, qui eam reficere tenetur vicini onus pro eo ſubire debent, ibid num.6.

Et fratres minores non tenentur ad viarum, aut pontium refectionem, ibid.num.3.

Cætera videas in verbo, Onus ſternendi viam.

¶ Vicarius.

Vicarius, & Epiſcopus dicuntur eſſe vnum, & idem caput, & vnum, ac idem dicitur eorum officium, reſp.64.n.20. 404

Et idem Ordinarius nuncupatur, ibid. n.26.

Debetq; præcedere canonicos, et alios presbyteros quacunq; dignitate præditos in Eccleſia, ibid.n.23.

Maximè ſi eſt in ſpiritualibus, & temporalibus Vicarius generalis, ibid.num.24.

Diciturq; communis officialis ciuitatis, ibid.n.25.

Nec poteſt Vicarius Epiſcopi eſſe ſecularis, ibid.n.21.

Et is poteſt vnire vnam Eccleſiam, alteri quemadmodum, & Epiſcopus, num.19. & 20.

Non datur autem appellatio à Vicario ad Epiſcopum, quia ſic à ſeipſo ad ſeipſum appellaretur, ibid.n.22.

¶ Vicinus, vel vicinum.

Vicinum, & confine, ſeu contingens eſſe differunt, quoniam vicinum dicitur etiam, quod medio via à meo ſeparatur, non autem confine, aut contingens, reſp.12.n.10. 185

¶ Violentia.

Violentiam ſummoperè leges abhorrent, reſp.32.n.54. 257

Et idcirco, qui violenter alterum expellit priuatur omni iure ſuo de iure communi, ibid.n.55.

Idemq; diſponitur per decreta Parmenſia, ibid.

Et expulſus etiam, quod vitioſam haberet poſſeſſionem ſtatim debet reſtitui, ibid.n.54.

Violentusq; inuaſor tenetur ad reſiciendas omnes expenſas litis, & ad omnia damna, & intereſſe, ibid.n.56.

¶ Vniuerſitas.

Vniuerſitas differt à ſingularibus eius hominibus, reſp. 46. nu.3. pag.296

Digitized by Google

Vniuerſitas in cauſa propria poteſt producere in teſtes homines vniuerſitatis, reſp.95.n.1.
Exemplum affertur in cauſis onerum, ibid.n.3.
Secundum affertur exemplum in cauſa molendini vniuerſitatis, quamuis fructus diſtribui poſſint inter particulares ex vera, & recepta ſententia, ibid.n.25.
Reſtringas primam concluſionem in cauſa nemorum, & paſcuorum vniuerſitatis, in quibus homines de Vniuerſitate poſſunt propria animalia paſcere, lignaque incidere, ibidem, numero 18.
Ratioq́; affertur, quoniam hoc caſu commodum ſpectat principaliter & immediatè ad homines vniuerſitatis, exploſa in hoc D. Menochij ſententia, conſ.106.n.13. putantis eſſe commodum ſecundarium, ibid.n.18.
In cauſa autem onerum commodum, non dicitur principaliter, & immediatè ad particulares homines vniuerſitatis ſpectare aduerſus ſententiam Fulgoſij. reſp.174.n.2. Natta 520.nu.15.16. quos improbat Author, nu.19.& 24.
Communiſque in hoc adhibetur diſtinctio, an homines vniuerſitatis poſſint ferre teſtimonium in cauſa ipſius, quia aut commodum, & incommodum principaliter, & immediatè ad particulares pertinet, & non poſſunt; aut commodum pertinet in conſequentiam, & mediatè, & poſſunt, ibid.n.17.
Vniuerſitati non acquiritur poſſeſſio per actus poſſeſſorios particularium, niſi præcedat mandatum expreſſum, vel tacitum hoc eſt ea ſciente, & patiente, & quod actus ſuo nomine ſint geſti, reſp.46.num.1. 296

¶ Voluntas.

Voluntas in quacunque diſpoſitione interpretanda, primo attenditur, ſecundo veriſimilitudo, tertio verba, reſpon.96.num.12. pag.500.

¶ Voluntas teſtatoris.

Voluntas teſtatoris ſemper eſt ſequenda, & omnibus præualet, ac dominatur, reſp.96.n.1. 499
Extende primo, nedum in expreſſa, ſed etiam in tacita, ac præſumpta, ibid.n.4.
Extende ſecundo, ſiue agatur de exequenda, ſiue de reuocanda, aut mutanda diſpoſitione, ibidem, num.3.
Eadem voluntas ex eo colligitur, quod ſi viueret veriſimiliter diſponeret præſertim in caſibus inopinatis, ac impræmeditatis, ibid.num.10.
Et per indicia, & per coniecturas probatur, ibid.n.2.
Nec non, & per teſtamentum imperfectum, ac inualidum, ibid. num.7.
Maximè in adimendis legatis, ibid.n.8.
Eademq́ue voluntas per ſcripturam manu teſtatoris confectam, quamuis priuatam probatur, ibid.n.5.
Dubiaq́; declaratur, num.6.
Voluntatis mutatio non præſumitur, reſp.99.n.8.

¶ Vſura.

Vſura crimen deteſtandum reddit inteſtabilem Chriſticolam eam exercentem, reſp.71.num.11.
Tolleratur nihilominus, quandoque inter fideles ob bonum publicum, ibid.n.15.
Præſertim in ſponte dantibus, ibid.n.16.
Hinc poteſt Summus Pontifex tollerare, vt Iudæi fœnus exerceant ad egentium Chriſtianorum commodum ob maius malum euitandum ex communi, ibid.n.1.
Nec non, & Principes Seculares cum conſenſu eiuſdem, ibidem, num.2.
Et ita practicatur, nec ab hac practica facile diſcedendum, ibidem, num.3.
Quin imò poſſunt Principes ex ſe tollerare non quidem concedendo, ſed non puniendo vſuram moderatam Hebræorum, ibidem, num.4.
Et valet eorum ſtatutum, vt Iudæi non poſſint recipere, niſi tot denarios pro centenario ſingulo menſe, ibid.n.6.
Diciturq́; communis obſeruantia totius Italiæ Sanctæ Sedi Apoſtolicæ nota, & ab ea tollerata, ibid.n.6.
Nec Iudæi priuantur factione teſtamenti, quamuis publicè fœnus exerceant, ibid. num.12.

¶ Vſus loquendi.

Vſus communis loquendi præualet propriæ verborum ſignificatione, reſp.53.n.14.

¶ Vſus.

Vſus aquæ ducendæ ex flumine publico ſi ſit immemorabilis habet vim priuilegij contra Baronem, ac Principem, reſp.13.num.22. pag.189.

¶ Vſus.

Vſus eſt ſeruitus, reſp.48.n.23. pag.305

¶ Vſuarius.

Vſuarius ſi turbetur in quaſi poſſeſſione ſui vſus poteſt experiri interdicto vti poſſidetis, reſp.13.n.62. p.192

¶ Vſusfructus.

Vſusfructus eſt ſeruitus, reſpon.48. num.23 pag.305.& reſp.3. num.385.
Eſt autem duplex cauſalis, & formalis, dicto reſpon. 3. numero 379.
Diciturq́; pars dominij, d.num.379.
In rei tamen veritate non eſt pars dominij, ſed ſeruitus, vt via, & iter, ibid.num.418.
Et quod dicitur eſſe partem rei eſt verum per ſimilitudinem tantum, ibid.num.424.
Vſusfructus morte finitur, reſp.5.n.21. 132

¶ Vſufructuarius.

Vſufructuarius emphyteutæ æquiparatur, reſpon.14. numero 26. pag.197.
Et ſtatutum de vno loquens ad alterum extenditur, ibidem, numero 27.

Vſufructuarius regulariter tenetur ad collectas, reſp.14.num.24. pag.197.

Reſtringe primo, quando collecta imponeretur pro modo facultatum, ideſt, per as, & libram, quoniam tunc tenetur dominus una cum vſufructuario, reſp.14.n.101. iuncto, n.97.

Reſtringe ſecundo, indiſtinctè ſi ſuperaret, vel æquaret fructus, quoniam tunc proprietarius tenetur, ibid.n.25.

Vſufructuarius eſt quaſi dominus, & procurator proprietarij, reſpon.3.num.441. p.125

Non poteſt tamen quidquam agere in præiudicium proprietarij, ibidem, num.443.

Nec actum facere per quem ad alienationem rei deueniri poſſit, ibidem, num.445.

Hocq; procedit generaliter etiam in patre, quando is habet vſumfructum in bonis filij, licet maiorem habeat auctoritatem, ibid. num.444.

Quod multo magis ſibi vendicat locum in his, quæ proueniunt ex perſona maiorum, ibid.n.446.

Prædicta intelligas ſi vellet alienare iura proprietarij, ſed ſi vellet alienare iue ſuum durante vſufructu poteſt; ita tamen vt eo finito res pleno iure ad proprietarium reuertatur, dicto reſpon.3.num.390.

Et ex his explicitus ſit Primus Index.

RECEPTARVM SENTENTIARVM IVRIS

Per Auctorem in hoc opere relatarum

SECVNDVS INDEX.

A

AB emphyteuſi ad feudum valet argumentum, & eſt cõmunis ſententia, reſp. 1. nu. 26. p. 13

¶ Adminiſtrator.

Adminiſtrator adminiſtrans bona ſui debitoris poteſt propria authoritate ſibi ſatisfacere, de cõi, reſp. 61. n. 1. p. 397

Sicq́; feciſſe præſumitur, ibid. n. 2.

Hocq́; verum eſt etiam in muliere adminiſtrante bona mariti defuncti, reſpectuq́; crediti ſui dotalis, ibid. n. 3.

¶ Agnatio.

Agnationis poſſeſſio, ſeu quaſi poſſeſſio probatur per tractatum, et nominationem, ſicut & quaſi poſſeſſio filiationis, de cõi, reſp. 75. num. 10.

Agens ad pœnas l. ſi quis maior, C. de tranſact. ante omnia tenetur probare ſe ex parte ſua alias ſuccumbit, de cõi, reſp. 66. n. 29.

¶ Alienatio immobilium.

Alienatio bonorum immobilium quando eſt probibita in forenſes per ſtatutum comprehendit eccleſias, & loca pia dē communi, num. 1. & 2.

Crebriorem tamen contrariam pro Ecclesia ait videri author, ibid. num. 3. & 4.

B

BOna omnia in dubio allodialia præſumuntur, de cõi, reſp. 6. nu. 2. p. 157

Extende etiam ſi ſint caſtra habentia annexam iuriſdictionem, ac merum, ac mixtum imperium cum hominibus, & vaſſallis, ibid. n. 3.

Extende ſecundo etiam ſi habent annexam dignitatem Comitatus, vel aliam quamuis maiorem, ibid. nu. 4.

C

¶ Cenſus.

CEnſus in dubio præſumitur ex annua ſolutione potius quam alius contractus, de cõi, reſp. 46. n. 17. p. 298.

Sed contrarium ex alia commun, pleriq; tenent volentes in dubio præſumi emphiteuſim, ibid. n. 19.

Retenta prima reſtringe illam, vt non procedat quando ſolueretur quid modicum, quoniam videtur ſolui pro ſola recognitione dominij, ibid. n. 20.

Reſtringe ſecundo quando recipiens ſolutionem non abdicaret à ſe in totum poſſeſſionem rei, ibid. n. 20.

¶ Citatio.

Citatio vti defenſio naturalis non poteſt omitti à iudice, qui poteſt procedere ex actu animi ſui, ex cõi, reſp. 25. nu. 18. & reſp. 53. n. 63. pag. 359.

Quinimo nec à Principe omitti poteſt, nedum de communi, ſed & de magis commun, ibid. num. 67.

¶ Citatio ad domum.

Citatio ad domum regulariter non ſufficit quando agitur de magno præiudicio citati, de cõi, reſp. 88. n. 9. p. 472.

Quod reſtringit author ſi per vnicam vicem fuerit quis perſonaliter citatus, quia deinde poteſt citari ad domum, ibid. n. 17.

Reſtringit ſecundo ſtante ſtatuto, vt extat Parmæ, vt citatio fiat perſonaliter, vel ad domum, quia ad hoc vt addat iuri communi citatio ad domum ſufficit ad contrahendum veram contumaciā, de cõi, ibid num. 38.

Prædictasq́; concluſiones nedum veras ad communes, & magis communes oſtendit, ibid.

Comprobatq́; ex alia communi per totum orbē recepta, vt ſufficiat citatio ad domum etiam in cauſis criminalibus, ibid. n. 35.

¶ Clericus.

Clericus forenſis comprehenditur ſub ſtatuto probibente alienationem in forenſes, de cõi, reſp. 20. n. 1. p. 221

Præſertim vero ſi ſtatutum loquitur in rem, vt loquitur Decretum Parmenſe de probibita alienatione in forenſes, ibid. n. 2.

Contraria tamen opinio magis communis, & verior videtur ſecundum Authorem, ibid. num. 3.

¶ Conſenſus.

Conſentire non dicitur præſens, & tacens, niſi de eius cõmodo agatur, de cõi, reſp. 6. n. 24. p. 175

¶ Conſuetudo.

Conſuetudo probatur per Doctorem eximium de ea atteſtantem, de cõi, reſp. 14. n. 17. pag. 196

Sed contra ex alia communi recentiorum reſpon. 100. num. 85. pag. 510.

Quæ maximè procedit, & ſine dubio quando conſuetudo eſſet iuri communi contraria, ibid. n. 86.

Et retenta prima eam reſtringit Author, quando alius Doctor atteſtaretur de conſuetudine contraria, ibid. n. 88.

¶ Contractus.

Contractus in dubio interpretari debent, vt iuri conformia contineant de cõi, reſp. 93. n. 22. p. 490.

¶ Contumax.

Contumax verus efficitur citatus ad domum non habita diſtinctione inter ea quæ ſunt magni præiudicij, vel leui ex magis communi, reſp. 88. num. 13. & plur. ſeqq.

Digitized by Google

Comprobaturq́; ex alia communi per totum orbem recepta ex quo in cauſis arduis, vt ſunt criminales hæc citatio ſufficit, & conſtituit citatum in vera contumacia, ibid. n. 35.
Quod intelligit Author quando ex iuris præſumptione peruenit ad notitiam citati, vt quia peruenerit ad manus vxoris ſi citetur maritus, vel filij ſi citetur pater, ibid. n. 14. & 15.
Maxime ſtante ſtatuto Parmenſi mandante, vt citatio fiat perſonaliter, vel ad domum, ibid. n. 30.

¶ Creditor.

Creditor adminiſtrans bona ſui debitoris poteſt propria authoritate ſibi ſatisfacere, de communi, reſp. 61. n. 1. p. 397
Sicq́; factum præſumitur, ibid. n. 2.

D

¶ Decretum.

DEcretum prohibens alienationem ſtabilium in forenſes, & non ſubditos iuriſdictioni ſtatuentium, & non ferentes onera cum ciuibus, Clericos, & Eccleſias nõ compræhendit etiam ſi Decretum loquitur in rem, et eam ſpecifice afficit, de communi, reſp. 20. n. 3. 225

¶ Deſertio.

Deſertio inſtantiæ inducitur per lapſum primi fatalis de communi, reſp. 29. n. 1. p. 250
Nec excuſatur, qui non habet copiam iudicis, niſi proteſtetur per ſe non ſtare, de cõi, ibid. n. 5.
Cætera vide in verbo inſtantia.

¶ Diſpoſitio.

Diſpoſitio loquens in caſu ſimplici non extenditur ad mixtũ de cõi, reſp. 24. n. 18.
Diſpoſitioni l. ſi vnquam, C. de reuocand. don. non poteſt per donantem renunciari, reſp. 31. n. 26. vbi veriorem, æquiorem, ac magis communem. p. 125

¶ Dominus.

Dominus directus poteſt propria authoritate ingredi poſſeſſionem feudi extincta linea inueſtiti, & ita Senatus Medialani iudicauit, reſp. 1. n. 11. p. 12
Et communis, & ſequenda proculdubio, ibid n. 12. p. 13
Idem quoq; dicitur de bonis emphiteoticis, vt extincta linea à domino propria authoritate capi poſſint de communi, ibid. nu. 15. reſp. 5. n. 88.
Dominus directus tenetur de euictione ſi feudũ vaſſallo euincatur, ex cõi, reſp. 8. n. 1. p. 174

¶ Donatio,

Donatio inofficioſa ſi fiat extraneo in totum per filios reuocatur, ſi vni ex filijs vſq; ad legitimam aliorum filiorum tantum ex cõi, reſp. 41. n. 25. p. 125
Donatio reuocatur per ſuperuenientiam liberorum etiam ſi ſit remedio, l. ſi vnquam, C. de reuoc. donat. renunciatum, quoniam illi legi veluti fauorem filiorum concernenti renunciari non poteſt, de veriori, æquiori, & magis communi, reſp. 31. n. 26.

E

¶ Eccleſia.

ECcleſia Romana, licet non haberet inſtrumenta de ſuis Ciuitatibus, ex qua tamen pro domina diù ſe geſſit, & ex communi opinione talis reputatur, domina iudicanda eſt, reſp. 21. n. 28. p. 226

¶ Emphyteuſis.

Emphyteuſis eccleſiaſtica nõ tranſit ad extraneos hæredes, de communi, reſp. 49. n. 1. p. 306
Maxime non ſeruata ſolemnitate cap. ſiue exceptione 12. quæſt. 2. ibid. num. 2.
Extende etiam ſi apponatur clauſula, Cui vel quibus, ibid. n. 3. non ſeruata ſolemnitate prædicta.
Extende etiam ſi ſit ſeruata, ſed ſit adiectum aduerbium legitimè dederit, ibid. num. 3.
Emphiteuſis informis non ſolum ad filios maſculos, ſed etiam ad fœminas tranſit ex communi, reſp. 44. n. 17. & 20.

¶ Emphyteuta.

Emphyteuta non poteſt præiudicare vocatis in inueſtitura etiam domino conſentiente, de communi, reſp. 10. n. 5. p. 181
Emphyteuta tenetur ad onera pro tempore ſuper re emphyteutica imponenda, niſi ſolueret magnum Canonem, ac fructib. correſpõdentem, quoniam tunc dominus directus tenetur ex communi. reſp. 14. n. 14.
Emphyteuta negans rem emphyteuticam amittit ius ſuum ex communi, licet nonnulli crediderint ſolam poſſeſſionem perdere, ex communi, reſp. 45. 14.

¶ Exceptio ſpolij.

Exceptio ſpolij in ſuſpenſio iudicij per ſpoliantem intentati, & locum non habet, niſi in interdicto, vnde vi, non in alijs poſſeſſorijs ex communi, reſp. 2. n. 133. p. 62.

F

¶ Feudum.

IN bonis feudalibus non poteſt conſtitui vſusfructus ſine conſenſu domini, ex communi, reſp. 1. n. 102.

¶ Feudum nouum.

Feudum nouum ſi concedatur cum clauſula in antiquum paternum, & auitum, aſſumit naturam antiqui, ita vt deſcendentes acquirentium ſuccedant in infinitum, ex communi ſententia in iudicãdo, & conſulenda ſequenda, reſpõ. 50. n. 99. 100. 105. 106. & 176. vſq; ad num. 201.

¶ Feudum dignitatis.

In feudis dignitatum habet locum ius accreſcendi inter vocatos, propterea quod diuidi nequeunt, de communi, reſp. 50. nu. 30. 49. 50. 51. & 52.

¶ Feudum hæreditarium.

In hoc feudo qui vult ſuccedere neceſſe eſt, vt habeat hanc qualitatem hæredis, de communi, reſp. 50. n. 98. & 99.
Cuius autem debeant eſſe hæredes an primi acquirentis, an vltimi poſſeſſoris, adeò controuerſum eſt, vt hinc inde communes circumferantur, ibid. n. 78.
Quæ tamen ſententiæ in hoc conueniunt, vt admittãt ſuccedere volentes neceſſario alterutrius hæredes eſſe debere, ibid. n. 79.

¶ Feudum mixtum.

Feudum mixtum dicitur quando eſt conceſſum pro hæredibus maſculis, de communi, reſp. 3. n. 39.

¶ Feu.

Digitized by Google

¶ Feudi acquiſitio.

Feudum acquiſitum ſub certo annuo ſeruitio non eſt propriè feudũ, ſed quandoq; eſt donatio, vt exempli gratia, quando in inueſtitura appoſitum eſt verbum donamus, quamuis aliqua concurrant feudum denotantia, de cõi, reſp. 6. n. 29.

Feudum acquiſitum à duobus pro ſe, & vtriq; eorum, & deſcendentibus vnicuiq; inſolidum competit, & in eo eſt locus iuris accreſcendi in perpetuum de communi, reſp. 50. n. 39.

Fœmina eſt incapax feudi, de cõi, reſp. 16. n. 2.

Fœmina quando ſemel excluditur à feudo nedũ ipſa, ſed eius filij & maſculi ſemper excluduntur, de cõi, reſp. 16. nu. 19. & 20.

Extende ſiue fœmina prædefunctæ ſint filijs, ſiuè ſuperuixerint contra nonnullos inter vnũ, ac alterũ caſũ diſtinguentes, ibid. n. 22.

¶ Feudi alienatio.

De feudo poteſt trãſigere feudatarius ſine conſenſu domini, quando facit meliorẽ conditionẽ domini, ſecus ſi deteriorẽ, de communi, reſp. 37. n. 1.

Subinfeudatus ſi velit alienare feudum non requiritur conſenſus vtriuſq; domini, de cõi, reſp. 3. n. 398.

Ratioq; affertur, quandoquidẽ vaſſallus vaſſalli mei non eſt meus vaſſallus, & ideo non poſſum petere ab eo feudalia ſeruitia per vaſſallum meum debita, ibid. n. 400.

¶ In feudum quæ recipi poſſint.

In feudum recipi poſſunt & res propriæ recipientis, de communi, reſp. 50. n. 201.

Et recipiens hoc modo res proprias in feudum, vel emphiteuſim & ſcienter, non propterea dominium transfert, ſed potius cõtractũ nullum facit, de cõi, reſp. 6. n. 26.

¶ Feudi ſucceſſio.

Feudi ſucceſſio hodie defertur in ſtirpes non in capita ex communi, reſp. 1. n. 170.

Et in feudo ſuccedit fœmina ſi inueſtitura eas vocaret, & ſi diceret pro maſculis, & fœminis, nedum in feudo ſimplici, ſed etiã cum mero & mixto imperio, de cõi, reſp. 16 n. 6.

In feudo regulariter non ſuccedunt tranſuerſales, fallit tamen in deſcendentibus duorum fratrum, nam deſcendentes vnius ſuccedũt deſcendẽtes alterius, quidquid ſit de alijs tranſuerſalibus, de cõi reſp. 50. n. 29. 99. 105. & 106. & 137. & 187. & 195.

Idem eſt etiam in feudo antiquo, in quo in infinitum ſuccedũt, licet in nono, vſq; ad 7. gradum de vera ac cõi, reſp. 80. n. 17. & 18.

¶ De feudo antiquo, an vaſſallus teſtari poſſit.

De feudo antiquo vaſſallus teſtari non poteſt etiam conſentiente domino in præiudicium vocatorum, de cõi, reſp. 1. n. 260.

Idemq; dicitur in feudo nouo ex pacto tamen, & prouidentia, etiã ſi concederet licentiam teſtandi cum clauſula, non obſtãtibus, & cũ clauſula Motu proprio, et de modico tertij præiudicio ageretur, de cõi, reſp. 10. n. 3. & 4.

¶ Fideiuſſor.

Fideiuſſor eſt idoneus teſtis in iudicio excuſſionis contra tertiũ, vt alius primo conueniatur, de cõi, reſp. 95. n. 14.

¶ Fides.

An fidei præſtatio operetur effectus iuramenti, videas Auctoris diſtinctionẽ ex Alciati ſententia cõiter receptã, reſp. 60. nu. 65.

¶ Filius.

Filius poſthumus ignoranter à patre præteritus in teſtamento tenetur totã hæreditatẽ reſtituere inſtituto virtute clauſulæ codicillaris, non autem dimidiam tantum, alteram vero dimidiã retinet pro legitima, ac trebellianica, de cõi, reſp. 38. n. 4.

Filia excluſa à ſtatuto ſtantibus maſculis ſi non extent, vel extent, ſed à patre non inſtituantur, non excluditur, de cõi, reſp. 91. poſt nu. 5. pag. 482.

¶ Filij poſiti in conditione.

Filij poſiti in conditione non dicuntur diſpoſitiuè vocati ſecundum communem opin. Gloſſ. reſp. 39. n. 1. p. 274

Contrariam tamen communem, veriorem, æquiorem, indubitatãq; ait Auctor, quando aliqua indicia concurrunt, teſtatorẽ voluiſſe filios in conditione poſitos vocare, ibid. n. 2. 3. 4. & 5.

¶ Fructus conſumpti.

Fructus conſumpti dicuntur pecuniæ cum alijs pecunijs permixtæ, & non petũtur iudicio particulari, ſed vniuerſali tantum, reſp. 58. n. 41.

¶ Ex perceptione fructuum, quando quis dicatur factus locupletior.

Ex perceptione fructuum præſumitur quis factus locupletior, reſp. 58. n. 9.

Sed contraria eſt communis, ibid. n. 42.

I

¶ Inſtitutio hæredis.

INſtitutio hæredis corruit ſi fundatur in falſa qualitate, exemplum ſi fiat de filio adoptiuo, & adoptio non ſubſiſtat, & ratio eſt, quia adoptio præſumitur cauſa finalis inſtitutionis ex communi, reſp. 1. n. 256.

¶ Inueſtitura.

Inueſtitura feudi antiquior præualet, nec illi per ſubſequentes præiudicari poteſt, de cõi, reſp. 6. n. 6.

Eadem fieri poteſt de proprijs bonis inueſtiti, quoniam is præſumatur tacitè prius illã donaſſe, & poſtea in feudum a donatore recepiſſe, de cõi, reſp. 6. n. 6.

¶ Iudæi.

Iudæi tolerari poſſunt per Summum Pontificem, vt exerceant fœnus ad Chriſtianorum vtilitatem, de cõi, reſp. 72. n. 1. 430

Necnon, & per Principes ſeculares cum conſenſu Sedis Apoſtolicæ, ibid. n. 2.

¶ Iudicium Criminale.

Iudicium criminale non dicitur ſi pœna partim fiſco, partim priuato applicetur, de cõi, reſp. 35. n. 2.

¶ Iudicium mixtum.

Sed tunc mixtum dicitur, reſp. 35. n. 1. 269

¶ Iuramentum.

Super contractu iurato lex poteſt diſponere præſumendo eum ſimulatum, ſi apponatur iuramentum, de cõi, reſp. 60. n. 38.

Et vim iuramenti habet fidei præſtatio, quinimò nihil aliud eſt quã iuramentum, reſp. 60. n. 14.

Sed contra Auctor, ibid. n. 60.

Communem tamen diſtinctionem Alciati refert, qua concordari videntur huiuſmodi opiniones, ibid. n. 65. & ſeq.

INDEX SECVNDVS.

¶ Iuriſdictio.

Iuriſdictio definitur, vt ſit poteſtas de publico introducta cum neceſſitate iuris dicendi, & æquitatis ſtatuenda ex communi, reſp. 2. n. 79. p. 57

¶ Ius accreſcendi.

Ius accreſcendi habet locum in feudo nouo conceſſo cum clauſula in antiquum, paternum, & auitum, nimirum, quia tunc aſſumit naturam antiqui, & receptiſſima Doctorum ſententia iudicãdo, & conſulendo ſequenda, reſp. 50. n. 29. 96. & ſeq.

¶ Ius ciuile.

Ius ciuile quidquam diſponere non poteſt ſuper iuramento tãquam quid ſpirituali, de cõi, reſp. 60. n. 2. & 4.

Hocq́, verum ſiuè directè, ſiuè indirectè diſponat de cõi, ibid. n. 12.

¶ Ius præſentandi, ſeu ius patronatus.

Ius patronatus in dubio hæreditarium præſumitur de communi, reſpon. 29. n. 9. p. 245

Iuris patronatus hæreditarij capax non eſt deſcendens, qui non ſit hæres de communi, reſp. 28. n. 10. p. 245

¶ Ius quæſitum.

Ius quæſitum nõ poteſt tollere Princeps ex vera, & communi ſententia, reſp. 97. n. 9.

L

¶ Laudemium.

LAudemium ſolui debet nedum in caſu venditionis, ſed & donationis, & legati, ſecundum receptam Doct. ſẽtentiam, reſp. 65. n. 41.

¶ Legitimatio.

Legitimatio allegata probanda eſt per allegantem, ſiue is ſit actor, ſiue reus, hacq́ communis, & Doct. concluſio, reſp. 1. n. 139.

Comites Palatini non poſſunt legitimare proprios filios naturales, vt ſibi ſuccedant, per cõi. reſp. 40.

Non prodeſt autem poſſeſſio legitimationis ad hoc, vt releuetur quis ab onere probandi, quãdo legitimatio principaliter deducitur de magis cõi, reſp. 2. n. 148

Eadem ex quibuſcunq; actibus reſultet non præiudicat collitigantium deſcendentibus, niſi ſint hæredes, hacq; firma opinio dicitur, reſp. 2. n. 146.

¶ Lex.

Lex noua generaliter loquens non cõprãhendit caſus, nec perſonas ſpecialiter priuilegiatas in propria materia, de cõi, reſp. 26. n. 5.

¶ Libellus Criminalis.

Libellus criminalis, ſi non contineat ſpecificè locũ, tempus, et perſonas reijci debet, ẽt parte non opponente de cõi, re. 53. n. 51.

Extenditur ꝑdicta concluſio, vt procedat ẽt ſi ciuiliter agatur, & obiecta ſint crimina infamatoria, de communi, ibid. n. 52.

M

¶ Mandatum.

QVando Iudex videt in mandato abeſſe defectũ inſanabilem voluntatis, & conſenſus, ẽt parte nõ npponẽte debet aꝛtẽ repellere, ne iudiciũ reddatur eluſoriũ, et ne partes uexẽtur inutilib. expẽſis, de cõi, re. 53. n. 34

Mandatum ſpeciale requiritur vbicunq; dominus poſſet in pœnã, vel delictum cadere, de cõi, reſp. 53. n. 20.

¶ Melioramenta.

Melioramenta poteſt emphyteuta alienare concurrentib. ſeptem requiſitis, & eſt communis opinio, reſp. 65. n. 33.

¶ Moneta.

Moneta ſi deterior eſt effecta periculum ſpectat ad debitorem, quia ſoluere debet debitum de moneta antiqua bona, vel de noua deteriorata tamen antiqua, & bonę, & Doct qui contra hanc ſententiam ſentiunt, malè ſentiunt, de cõi, reſp. 41. n. 20.

Si quis ſoluat culpa ſua monetam deterioratam, eſt in mala fide, neç vnquam præſcribit, de cõi, reſp. 100. n. 32.

N

¶ Negatio.

EMphyteuta negans rem emphyteuticam perdit ius ſuũ ex communi, licet pleriq́, contendant ſolam poſſeſſionem amittere, reſp. 45. n. 14.

¶ Nullitas.

Remedium nullitatis ſcilicet, & iniuſtitiæ principaliter in eodem iudicio proponi poteſt ex communi, reſp. 2. n. 39.

O

¶ Obligatio.

OBligatio de retrouendendo pluribus ſimul facta indiuidua eſt, & propterea inter creditores eſt præuentioni locus de communi, reſp. 89. n. 5.

¶ Onus.

Onere collectarum emphyteuta qui magnum canonem ſoluit, et fructibus correſpondentem, non ſoluit, ſed directus dominus de cõi, æquioriq́, opinione, reſp. 14. n. 14.

Nec deſcribi non poteſt in libro aſſimi, niſi pro vtili dominio, & directus dominus pro directo, & eſt communis opinio, quæ Parma ſeruatur, reſp. 14. n. 97.

Onus ſternendi, & adaptandi viam pro ſua rata Eccleſia ferre tenetur ex communi, reſp. 36. n. 1. & 8.

P

¶ Pactum.

PActum de retrouendendo rem venditam quandocũq., vel in perpetuum tollitur ſpacio triginta annorum de magis communis, reſp. 100. n. 1.

¶ Parochia.

Parochia tenetur viam ſternere, & adaptare pro ſua rata, & eſt communis opinio, quidquid gl. & pleriq́, in contrariũ ſenſerint, reſp. 36. n. 1. & 8.

¶ Parochus.

Parochus tenetur viã ſternere, et adapsare ꝑ rata Eccleſiæ ſuæ Parochialis, qdqd gl. et alij in cõtrariũ cõtra cõem, re. 36. n. 1. et 8.

Paupertas operatur, vt præſentatus ad beneficiũ ſi ſit idoneus, & pauperior, vt ꝓferetur, magis idoneo ex cõi, reſp. 28. n. 52.

¶ Fœna

¶ Pœna l.ſi quis maior,C.de tranſact.

Pœnas huius l.ſi quis maior,C.de tranſact. qui petit, tenetur probare ſe perfeciſſe,& ad vnguem obſeruaſſe,de communi,reſp.14.num. 63.& reſp.66.n.29.

¶ Petitorium.

Petitorij ſuſpenſio fuit introducta in odium violenti ſpoliatoris, & non eſt ad alia remedia poſſeſſoria extendenda ex communi.reſp.2.n.131.

¶ Poſitio.

Poſitio ſecundo loco data,ſi plus non contineat, quam prima reijcitur, ex communi,reſp.9.n.1.

¶ Poſſeſſio.

Poſſeſſio immemorabilis habet uim tituli,& priuilegij,ex communi, reſp.11.num.6.

¶ Præceptum.

Præceptum inhibitorium cum clauſula iuſtificatiua valet ex communi,reſp.31.n. 1. p.253

¶ Præſcriptio.

Præſcriptio immemorabilis ad præſcribendas res Principis reſeruatas in ſignum ſuperioritatis,& obedientiæ requiritur, de cõmuni,reſp.41.n.31.

Præſcribitur pactum de retrouendendo per triginta annorum ſpacium, licet quandocunq;,& in perpetuum de retrouendendo eſſet pactuitum,nedum de communi,ſed & de magis communi, reſp.100.n.1.

Præſens conſentire non dicitur quamuis taceat, niſi de eius commodo agatur ex communi,reſp.6.n.24. 157

¶ Præſentatus.

Præſentatus inops eſt præferendus diuiti ſecundum communẽ ſententiam,de qua per auctorem,reſp.28.n. 52.

Præſentatus de familia in dubio eſt alijs præferendus ex communi,reſp.28.n.47. p.249

¶ Princeps.

Princeps ligatur contractibus ſui anteceſſoris,de magis communi, reſp.8.n.12. p.175

Idem non poteſt concedere licentiam teſtandi de feudo nouo, ex pacto tamen, & prouidentia,de communi,reſp.16. n.4.

¶ Procurator.

Procuratoris contumacia licet non operetur, vt dominus incidat in pœnam mulctæ,poteſt tamen cauſare immiſſionem in poſſeſſionem bonorum ſui principalis,ex communi,reſp.88.n.11.p.472

¶ Promiſſio.

Promiſſio de retrouẽdendo pluribus ſimul facta eſt indiuidua,et propterea eſt præuẽtioni locus inter ſtipulatores,de cõi, re,89.n.29

R

¶ Recuſatio.

Recuſatio iudicis debet fieri porrecto accuſatoris libello,& inſtari,vt arbitri eligantur, aut in libello, aut ſaltem intra triduum, de communi, reſp.70.nu.2.

¶ Renunciatio.

Renunciatio hæreditatis paternæ, vel materna non operatur, vt filia renuncians non poſſit petere ſupplementum legitimæ decedentibus parentibus,ſi auctæ ſunt eorum facultates poſt dotem illi datam;& nedum communis,ſed verior, & æquior ab Auctore dicitur,reſp.92.n.2.

Quinimò etiam ſi contraria eſſet communis,vt non eſſe probat Auctor relata opinio eſſet ſequenda propter maximam æquitatem, ibid.n.3.

Pro quaait eſſe caſum legis, & ſic non eſſe locum diſceptationib. ſcribentium,ibid.n.4.

Proceditq; nedum in terminis iuris communis,ſed etiam concurrẽte ſtatuto fœminas excludente,vt extat Parmæ, & de cõmuni quoq; atteſtatur,ibid. n.4.

¶ Reſcriptum.

Reſcriptum mandans iuſtitiam fieri non derogat rei iudicatæ, nec operatur,vt cauſa de nouo ſit reuidenda,de communi, & æquiori,reſp.74.n.5. p.433

Extende primo etiam ſi in reſcripto dictum eſſet,non obſtante ſentẽtia,ſi expreſſè non derogauit Princeps rei iudicatæ, ibid. n.2.

Extẽde ſecundo etiam quod in reſcripto dictum fuiſſet, Cauſam reuideri,vel de nouo cognoſci,adhuc.n.niſi nominatim derogatum ſit rei iudicatæ,eidem non ſit præiudicium,ibid.n.3.& 6.

¶ Reſtitutio.

Reſtitutionisq́ in integrum petendæ tempus non currit Eccleſiæ viuente Prælato à quo læſa fuit,ſed poſt eius mortem, de communi,reſp.64.num.46.

Eadem impedit executionem ſententię ſi petita ſit,licet plerîq; dixerint non impedire quoties læſio requirit altiorem indaginem, vt dixit Bart.cuius tamen ſententia improbatur,communiſq; contraria oſtenditur per Auctorem,reſp.28.n.11.

S

¶ Sententia.

Sententia lata contra feudi, vel maioratus poſſeſſorẽ, vt noceat ſucceſſori debet in iudicio citari, ſi non in ſpecie,ſaltem in genere per proclamata, nedũ de communi,ſed & de magis communi,reſp 2.n.193.

Eadem lata cõtra aliquem in cauſa feudi præiudicat etiam agnatis, reſp.69.nu. 1.

Reſtringe tamen vt non procedat in ijs,qui nec citati fuerunt, nec iudicium agitari nouerunt,ibid.n. 2.

¶ Spoliatus.

Spoliatus ante omnia non eſt reſtituendus contra vulgarem regulam,quando ſpolio conſenſit,ſi quidem non reſtituitur,niſi de bono iure ſuo doceat in proprietate, de communi,reſp.1.n.76.

INDEX SECVNDVS.

¶ Statutum.

Statutum diſponere poteſt, vt Iudæi non poſſint recipere, niſi tot nũmos pro centenario ſingulo menſe, de cõi.reſp.71.n.5.& 6.

Idem prohibens exteros, ſeù vt noſtrates aiunt forenſes, non comprehẽdit Clericos, aut Eccleſias, quamuis exteras, reſp.20.n.3, vbi receptiorem, & veriorem ait videri Auctor.

Plerię tamen contrariam communem dixerũt, qui recenſentur, ſub num.1.

Præſertimq; hãc poſteriorẽ procedere contendunt quando ſtatutũ loquitur in rem, & eam ſpecificè afficit, ibid.n.2.

Statutum mandans citationem fieri perſonaliter, vel ad domũ operatur, vt eodem modo facta valeat, & citatus afficiatur verus contumax, ſi non compareat de cõi, reſp.88.n.38.de receptiori.

Plerię tamen diſtinguunt inter ea, quæ ſunt magni, vel leuis præiudicij, quorum tamen ſententia refellitur, & contraria cõmunis probatur per Auctorem, ibid.

¶ Stipulatio.

Stipulatio concepta in perſona hæredum in materia ad hæredes extraneos non tranſitoria, intelligitur de hæredibus ſanguinis, huius rei exemplũ eſt in emphiteuſi Eccleſiaſtica, quæ ſtipulata pro ſe, & hæredibus intelligitur de hæredibus ſanguinis, de communi, reſpon.93.num.11. p.488

Aliud exemplum affertur in feudo eodem modo ſtipulato, ibidem num.10.ex altera communi.

T

¶ Tacens.

Tacens non habetur pro conſentiente, licet ſit præſens niſi de eius nobilitate agatur ex cõi, reſp.6.n.24 175

¶ Teſtis.

Teſtis fideiuſſor eſt idoneus teſtis in iudicio excuſſionis contra teſtium, vt alius primo conuentatur, reſp.95.n.4.

Teſtes quoq; Vniuerſitatis ſunt idonei in cauſa molendini Vniuerſitatis, non obſtante quod fructus diſtribui poſſint inter particulares, vel cũ eis ſolui poſſint onera de vera et cõi d.reſp.95.n.55

Teſtis vilis conditionis in totum non repellitur, ſed tantum eius fides minuitur ex communi, reſp.54.n.39.

Teſtium depoſitio poſt terminum, ſi iurarunt in termino refertur ad locum, & tempus iuramenti, de cõi practica, reſp.82.n.27.

Teſtium numerus in cauſa falſi, in qua de ſummo hominis diſcrimine agitur, non ſupplet defectum, de communi, reſp.54.n.86.

¶ Tempus.

Tempus antiquum dicitur centum annorũ ex cõi, reſp.30.n.10.

V

¶ Vaſſallus.

Vaſſallus ligius duorum dominorum quis eſſe nequit, de communi, reſp.17.n.3. p.215

Vaſſallus de feudo antiquo teſtari non poteſt in præiudicio vocatorum, etiam cum conſenſu domini, ex cõi, reſp.10.nu.2 & per totum.

Idemq; eſt in feudo nouo ex pacto & prouidentia, licet Cephalus conſ.161.n.14.diſſentiat, cuius opinio aduerſatur receptiſſima Doctorum ſententia, de qua per auctorem d.reſp.16.n.4.

¶ Verba.

Verba enunciatiua etiam propter aliud, emiſſa probãt in antiquis de communi, reſp.28.n.14. p.246

Etiam ſi agatur de præiudicio tertij, & graui contra pleroſq; vt cõmunem teſtatur author, ibid.n.43. p.240

¶ Via.

Viam ſternere, & adaptare pro ſua rata tenetur Eccleſia quidquid gl, & nonnulli alij ſenſerint, contra quos eſt communis, reſp.36. num.1. & 8.

¶ Vniuerſitas.

Vniuerſitas poteſt producere in teſtes homines vniuerſitatis in cauſa propria, quamuis fructus poſſint inter particulares diſtribui, & exemplum affertur in cauſa molendini vniuerſitatis, de cõi, reſp.95.nu.25

Aliud exemplum affertur in cauſis onerum, ibid.n.3.

Et generalis, & cõmunis in hoc adhibetur diſtinctio, quia aut commodum, aut incommodum principaliter, & immediatè ad homines vniuerſitates pertinet, & non poſſunt ferre teſtimonium in eius cauſa, aut commodum pertinet in conſequentiam, & mediatè, & poſſunt ibid.n.17.

¶ Vſura.

Vſura toleratur ob maius ſcandalum euitandum, vel propter bonũ publicum, & affertur exemplum in Iudeis, qui ſanus exercere poſſunt permittente Summo Pontifice ad egentium Chriſtianorum vtilitatem, de communi, reſp.71.n.1.

Et iidem poſſunt tolerari ex communi obſeruantia S.Sedi Apoſtolicæ nota per Principes ſeculares non quidem concedendo, ſed tolerando, vt non puniendo vſuram moderat. Hebræorum, de cõi, ibidem, num.4.& 6.

Et ex his explicitus ſit Secundus Index.

INDEX TERTIVS CONTINENS varias clauſulas, earumq; virtutes, quæ in hoc opere leguntur, ac per authorem explanantur.

A

AD omnia alia, quæ mandatum requirunt ſpeciale clauſula in mandato adiecta non habet vim ſpecialis mandati, reſp. 53. num. 4. p. 354

Ad habendum tenendum diſponendum, & quidquid voluerit faciendum clauſula in inueſtitura feudi adiecta intelligitur, ſine præiudicio liberorum quibus erat ius quæſitum, reſp. 13. 57. num. 13. pag. 383

Eadem non operatur, vt feudum alienari poſſit in perſonas de iure probibitas, vel contra tenorem inueſtituræ antiquæ, ibidem, nu circa medium.

Ab omnibus, & quibuſcunq; muneribus, & oneribus ordinarijs, & extraordinarijs, realibus perſonalibus, & mixtis clauſula comprahendit omnia, quæ alias non fuiſſent cõprahenſa in priuilegio immunitatis per Principē conceſſo, reſp. 15. n. 16. 209

C

CVi vel quibus legitimè dederit non operatur, vt emphytenſis Eccleſiaſtica tranſeat ad extraneos hæredes, re. 49. n. 3. 306

Ratio, ne illud verbum, legitimè, ſit otioſum, ibid. n. 4.

Idem in clauſula cui, vel quibus dederit, niſi ſeruata ſit ſolemnitas, c. ſine exceptione 12. q. 2. ibid. n. 5.

Eadem ſecundum aliquos tantum operatur, quod alienatio fieri poſſit inter vocatos, ibid. num. 6.

Vel ſecundum alios, quod alienatio fieri poſſit inter viuos, tantum, non in vltima voluntate, ibid. n. 7. 307

Eadem clauſula ad diſpoſitionem iuris communis ex tacita mente contrahentium reducitur, ibid. n. 11.

Eadem importat facultatem alienandi in quoſcunq;, reſp. 57. nu. 4. pag. 382.

Non tribuit tamen facultatem alienandi in extraneos, quando contrarietas, aut repugnantia in diſpoſitione induceretur, ibid. num. 11.

Nec poteſt immutare naturam feudi antiqui in præiudicium vocatorum, ibid. n. 12.

Nec facit feudum tranſitorium ad extraneos in ſtatu Sereniſſimi D. Ducis Parmæ ſtante Decreto (memimmus) remiſſiuè, reſp. 3. num. 29.

Nec virtutem huius clauſulæ habet clauſula pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunq;, ibid. n. 30.

Operatur autem in præiudicium vocatorum durante iure, ac vita alienantis, licet poſtea alienatio reſſoluatur, reſp. 1. n. 195.

Et inter vocatos operatur, vt poſſit diſponi ad beneplacitum alienantis inter vocatos, non reſeruata gradus prærogatiua, ibid. num. 194. de communi.

Cæterata clauſula extenditur, ſecundum ſtilum notarij inſtrumentum conficientis, reſp. 57. n. 1. & ſeq. p. 382

Nec poteſt extendi ad ea, quæ ſapiens, ſeu iuris peritus nõ apponeret, ibid. num. 6.

Nec ad ea, quæ ſubiectæ materiæ non conueniunt, ibid. n. 1.

Et quando de ſtilo notarij non apparet, extendi debet ad conſilium ſapientis, ibid. n. 5.

Sapiens autem non poteſt, quid apponere, quod ad factum pertineat, ſed ea tantum apponere poteſt, quæ in iure conſiſtunt, & tacitè veniunt ex natura contractus, ibid. n. 7.

D

DVmmodo, non fuerit in eo, vel ad illud alicui ius quæſitum clauſula in gratia Principis appoſita, reddit gratiam conditionalem, reſp. 75. n. 26. p. 439

Diſtrictius inhibentes clauſula, operatur inhibitionem omnibus iudicibus non expreſſis ne procedant, & habet vim clauſulæ irritantis, reſp. 24. n. 6. pag. 234

E

ET non aliter, clauſula actum reſoluit, & in totum annullat, reſp. 98. n. 18. p. 504. & alia plura de hac clauſula, vide infra in littera N.

Eadem formam importat, reſp. 5. n. 58. 132

Et habet vim reſolutiuam caſus non expreſſi, ibid. n. 59.

Nec recipit interpretationem vltra qualitates expreſſas, ib. n. 60.

Et non aliter, nec alio modo clauſula conditionem importat, reſpon. 89. num. 14. 477

Clauſula, vt æquitatem ſequatur iudex, vel ex æquo, & bono procedat in reſcripto appoſita operatur, ut delegatus poſſit rigorē, & apices iuris omittere, reſp. 59. n. 8. pag. 488

Clauſula ex quacunq; cauſa, ſiue voluntaria, ſiue neceſſaria in genere, vel in ſpecie in priuilegio immunitatis per Principem conceſſo appoſita operatur, vt priuilegiatū exēptus à quibuscunq; oneribus cenſeatur conſequutus, reſp. 15. n. 18.

F

De FActo, ac nulla iuris ſolemnitate ſeruata clauſula appoſita in reſcripto, vel alia diſpoſitione, non operatur, quin ſeruandus, non ſit ordo iuris quoad terminos ſubſtantiales, reſpon. 11. num. 13. p. 183

H

Ad HAbendum tenendum, & quicquid voluerit diſponendum clauſula non mutat naturam feudi antiqui in præiudicium vocatorum, reſp. 57. n. 13. p. 383

Cætera vide ſupra in littera A.

I

IN antiquum paternum, & auitum, clauſula in inueſtitura feudi appoſita operatur, vt feudum nouum ſortiatur naturam antiqui, reſp. 50. num. 29.

Oldrad. tamen conſ. 178. & alij plerique arbitrantur non immutare naturam feudi, ibid. num. 176.

Sed contra ipſum eſt vera communis, paſſimque recepta aliorum ſententia, ibid. num. 177.

Oldraduſq; per Authorem declaratur, ſub nu. 178.

Eadem clauſula operatur, vt habeat locum ius accreſcendi inter comprahenſos in inueſtitura, & nedum inter primo inueſtitos, & eorum deſcendentes, ſed etiam inter tranſuerſales ex approbata opinione per Ducem Mediolani, reſp. 50. n. 63.

Eandem tamē clauſulam de ſtylo notariorum potius apponi, quam ex voluntate Principū feuda concedentium dixit Iaſ. conſ. 152. lib. 2. vt refert author, n. 179.

Contraria tamen ſententia verior, at receptior eſt, ibid. 180.

Eadem clauſula differt, à clauſula frater fratri ſuccedat, quia prima vocat omnes deſcendentes acquirentium ad reciprocam ſucceſſionem.

Digitized by Google

ceſſionem, ſecunda vero non vti reſtricta ad perſonas ipſorum fratrum acquirentium, ibid.nu.188.
Sicut & differt multum à clauſula de antiquo, & antiquiſſimo, & quare. enucleatur per authorem, ibid.n.198.
Eadem clauſula operatur, vt feudum non dicatur alienabile in extraneos non obſtante clauſula liberum, & franchum, reſpon. 50. num.69.
Eadem clauſula non operatur, vt feudum præſumatur antiquum, quando conſtat, quod eſt nouum, ibid.n.191.
Huius clauſulæ effectus tolluntur per Decretum meminimus, ibid. num.182.
Quod tamen limitatur multifariam per authorem, ibid. n.183.
Nec illos effectus operatur in feudo emptitio quos in alijs feudis operari ſolet, ibid.n.181.
Eadem clauſula operatur ſolum ad beneficium perſonarum inueſtitarum, & deſcendentium ab eis, ſed eſt periculoſa opinio, & cōtra communem, ibid.num.185.
Sine dubio tamen operatur quo ad omnes deſcendentes coinneſtitorum quicquid de alijs collateralibus dici poſſit, & hæc vera, ac communiter recepta oſtenditur, ibid. num. 29. 99. 100. 137. 187. 195. & 200.
Clauſula decreti irritans geſta per omnes iudices, nō expreſſos operatur inhibitionem iudicibus, non expreſſis. reſp.24.nu.4. 234
Idem quod clauſula irritans operatur clauſula, nulli ergo hominum, ibid.num.5.
Nec non, & clauſula diſtrictius inhibentes, ibid.n.6.
Clauſulam iuſtitiam faciat in reſcripto appoſita, non derogat rei iudicatæ, reſp.74.n.1. p.433
Extende primò etiam, quod dictum fuiſſet non obſtante ſententia, adhuc enim niſi nominatim ſit derogatum rei iudicatæ, quod eſt deciſum non retractatur, ibid.num.2.
Extende ſecundò etiam ſi expreſſè mandaret Princeps cauſam reuideri, vel de nouo cognoſci, niſi adſit ſpecialis prædicta derogatio, ibid.num.3.
In omnibus, & per omnia clauſula importat omnem ſubſtantiam, ac qualitatem inter duoque ſubiecta appoſita excludit omnem differentiam, reſp.60.n.49. p.394
Ita quod ſapiat naturam cuiuſcunq; feudi antiqui paterni, & auiti clauſula, in inueſtitura appoſita operatur, vt agnati in deffectum liberorum admittantur ex communi, reſp.1.n.128.
Contrarium tamen per multi celebres Doctores tenuerunt ex magis communi, & ita fuit iudicatum, ibid.n.129.
Et ſi primam ſequi malis eam reſtringe, vt nō procedat ſi adiectum ſit pro ſe filijs, & deſcendentibus maſculis, quia tunc reſtringitur conceſſio ad nominatos in genere, vel nomine collectiuo, & excluduntur tranſuerſales, ibid.n.130.

Liberum, & franchum, clauſula in inueſtitura feudali poſita, non operatur, vt feudum alienabile, ſit in extraneos, reſpon. 50.n.68. 328
Hoc tamen non procedit ſtante Decreto Mediolani meminimus, quia in locis in quibus ſeruatur reddit feudum inalienabile, non obſtante huiuſmodi clauſula, ibid.n.77.
Et propterea, non operabitur quicquam clauſula prædicta in Ducatu Parmæ, & Placentiæ, cum in iſtis locis vigeat, licet contrarium dixerit Burſatus per authorem notatus, ibid. num.78.
Nec prædicta clauſula operatur, vt feudum dicatur alienabile, quando aduerſantur aliæ clauſulæ inueſtituræ, ibidem, numero 68.
Et in ſpecie tollitur eius effectus per clauſulam, in antiquum paternum, & auitum, ibid.n.169.
Nec non, & Nobile aut gentile, ibid.
Sicut, & clauſula, pro filijs, & deſcendentibus maſculis tantum, ibidem.

M

Motu proprio, clauſula, iuncta cum alijs clauſulis ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis operatur, vt inueſtitura latiſſimè interpretetur, & inter inueſtitos habeat locum ius accreſcendi, reſp.50.n.44. 325
Eademq; clauſula non operatur, vt Princeps dicatur uoluiſſe præiudicare vocatis, quando conceſſit licentiam teſtandi de feudo antiquo, reſp.10.n.3. 181
Idemq; concluditur ſi eſſet feudum nouum ex pacto tamen, & prouidentia, licet Cephalus, contra ibid.n.4.
Eadem clauſula motus proprij non tollit vitium ſubreptionis in præiudicium tertij, ſed tantum reſcribentis, reſpon.27. num.8. p.240. & reſp.1.n.181.
Nec ſubreptionem reſultantem ex taciturnitate pendentiæ litis, ibid. num.9.
Minuſque operatur aduerſus veriſimilem, & coniecturatam mentem reſcribentis ſi expreſſis exprimendis ſecus reſcripſiſſet, ibidem, num.10.
Eadem clauſula, motu proprio, iuncta cum alijs ex certa ſcientia, de plenitudine poteſtatis, omni meliori modo, in inueſtitura feudali appoſita operatur, vt in fauorem inueſtitorum latiſſimè ſit interpratanda, reſp.50.n.44.
Et in dubio, vt babeat inter ipſos locum ius accreſcendi, ibid.

N

Non aliter, nec alio modo clauſula conditionem importat, reſp.89.n.14. pag.477
Non ſe adſtringens clauſula in libello appoſita operatur, vt non cogatur, quis omnia deducta probare, ſed ea tantum, quæ ſufficiāt ad victoriam cauſæ, reſpon. 82.n.17. pag.459
Non obſtantibus, clauſula in reſcripto Principis appoſita, in quo conceſſerit licentiam teſtandi de feudo antiquo non operatur, vt dicatur voluiſſe præiudicare vocatis, reſp. 10.n.3. p.181
Eadem clauſula in reſcripto appoſita derogat legibus, ac iuri communi, reſp.59.n.7. p.388
Non aliter clauſula, actum alio modo geſtum reſoluit, ac in totum annullat, reſp.98.n.18. p.504
Non intelligatur derogatum priuilegio, niſi de eo ſpecialis fiat mentio, dat formam qua non ſeruata non tollitur virtus priuilegij, reſp.15.n.26. p.210

O

Omni legum auxilio clauſula in renunciatione poſita, etiam cum iuramento non comprehendit, caſus valde inſolitos, & veroſimiliter contrahentibus incognitos, reſp.14. num.32. & num.37. p.198
Idem dicitur in caſibus continentibus enormem læſionem, ibidem, num.33.
Extenduntur prædicta ex vera, & recepta ſcribentium ſententia in omnibus alijs clauſulis, ibid.n.34.
Omni meliori modo clauſula, adeſt virtualiter, vbi adeſt iuramentum, reſp.3.n.425. 124

P

Clauſula Poſſit omnia facere, quæ ſpeciale mandatum requirunt, non habet vim ſpecialis mandati, reſp.53.n.4.
Idē eſt in clauſula poſſit omnia facere, q̄ poſſit dominus in mādato appoſita, quæ nec ipſa habet uim ſpecialis mādati, ib.n.28.356
Maximè quando in mandato non eſſet expreſſus caſus requirens ſpeciale mandatum, ibid.

Pro

Pro hæredibus, & deſcendentibus, clauſula operatur ad hoc, vt quis vocatus dicatur, vt vtraq; qualitas copulatiuè requiratur, & eſt communis, reſp.63.n.32. p.410

De Plano procedendum clauſula, non operatur quin ſeruari non debeat ordo iuris quoad terminos ſubſtãtiales, re.11.n.13. 183

Pleno iure clauſula importat dominium, poſſeſſionem vſumfructum & omne ius in re, reſp.45.n.22. 295

Clauſula pro hæredibus abundat in ſtipulatione, quia ſemper intelligitur, reſp.44.n.2.& 3. 290

Pro filijs hæredib. & ſucceſſorib. quibuſcũq; clauſula in inueſtitura feudi appoſita, non admittit, niſi filios, & deſcẽdẽtes, re.3.n.59

Et ſi dictum ſit pro hæredibus legitimè deſcendentib. quibuſcunq;, non comprahendit, niſi legitimè deſcendentes, ibid.n.61.

Clauſula pro ſe, & hæredibus in inueſtitura appoſita operatur, vt feudum dicatur merè hæreditarium, ex communi, reſp.3.n.34.

Sed in contrarium eſt alia communis præſupponens intelligi debere de hæredibus ſanguinis, ibid.n.35.

Si tamen clauſula concipiatur per verba pro filijs, & hæredibus dicitur feudum mixtum, nec ſufficit ſucceſſorem eſſe filium, niſi ſit hæres, vel eſſe hæredem, niſi ſit filius, ibid.n.36.

Si verò dictum fuiſſet pro filijs hæredib. dubium eſt, an efficiat feudum mixtum, ſed verior eſt efficere feudum mixtum, ibid.n.37.

Idem eſt etiam ſi pro hæredibus maſculis dictum ſit ex alia communi, ibid.n.39.

Licet pleriq; hanc clauſulam operari contendant, vt feudum dicatur ex pacto, & prouidentia, ibid.n.40.

Sicut & ſi dictum eſſet pro hæredibus legitimis, ibid.n.41.

Quamuis ſecũdum alios dicatur hoc caſu etiã hæreditariũ, ibi.n.42

Sicut & efficitur mixtum feudum per clauſulam pro hæredibus, & ſucceſſorib. ibid.n.44.

Pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunq; clauſula operatur, vt feudum ſit tranſitorium ad extraneos ſi apponatur in inueſtitura feudali, reſp.3.n.45.

Per multi tamen contrariam opinionem tuentur, & veriorem affirmant, ibid.n.46.

Rationem reddentes, quoniam ſimiles clauſulæ vniuerſales nõ poſſunt operari, vt perſonæ alias inhabiles ad feudum admittantur, quando alium effectum operari poſſunt, ibid.n.48.

Et in propoſito plures effectus poteſt operari, ſine prædicto, & primus eſt, vt poſſit vaſſallus vni ex vocatis, cui magis libuerit feudum relinquere, ibid.n.49.

Secundus, vt hoc facere poſſit ſine domini conſenſu. ibid.n.50.

Tertius, vt comprahendantur in inueſtitura, nedũ hæredes veri, ac proprij, ſed etiam bonorum poſſeſſores de iure prætorio, ib.n.51

Quartus eſt huius clauſulæ effectus, vt comprahendantur filij quibus hæreditas per fideicommiſſum relinquitur, qui alias non comprahenderentur, ibid.n.52.

Quintus, vt admittantur inſtituti in re certa, qui alias non eſſent capaces, ibid.n.53.

Sextus, vt comprahendantur naturales, qui alias excluduntur, ibid.n.54.

Septimus, vt ad feudum admittantur legitimati, qui alias repelluntur, ibid.n.55.

Octauus, vt veniant omnes in infinitum velut vocati nulla habita gradus actione, ibid.n.56.

Prædicta tamen clauſula non operatur eundem effectum, quem operatur clauſula, eis vel quibus, ibid.n.30.

R

REſeruatiua clauſula nullum ius tribuit, ſed tantum competẽs conſeruat, reſp.72.n.8. 430

S

SAluo & reſeruato conſenſu domini, & non aliter, clauſula adiecta habet vim reſolutiuam, & annullatiuam conſenſu non ſecuto, reſp.65.n.22. 409

Eadem clauſula reddit alienationem conditionalem, reſp.3.n.317.

Et modificat, & reſtringit actum, ibid.n.318. 314

Et vbi non inuenit, quid modificet reſoluit in negationem, ibidem, num.319.

Et actum ipſo iure nullum, reddit maximè per illa verba, & non aliter, quæ dant formam actui, ibid.n.320.

Non tamen cenſetur adiecta actui, niſi quatenus pro eius validitate neceſſaria ſit, ibid.n.327

Et idcirco adiecta diſpoſitioni, quam feudatarius, ſine alia domini licentia facere poterat, non vitiat ſi nouus aſcenſus non impetretur, ibid.n.329.

Cenſeturq; appoſita ſemper ad beneficium domini directi, & ideo non poteſt alius de conditionis defectu opponere, ſi quidem opponeret de iure tertij, ibid n.338.

Super quibus, clauſula in libello appoſita operatur, vt quis non teneatur probare omnia deducta, ſed tantum neceſſaria ad victoriam, reſp.82.n.17. 459

Sine ſtrepitu & figura iudicij, clauſula non operatur quin ſeruandus non ſit ordo iuris quoad terminos ſubſtantiales, reſpon.11. num.13. p.183

Hinc ſi inſeratur in reſcripto cauſas delegante, non operatur quominus ſpoliatus, ante omnia non ſit reſtituendus, reſp.2.n.22.

Sine præiudicio iurium cameræ clauſula conditionem importat, reſp.2.n.184. 67

Eadem clauſula, ſecundũ pleroſq; tanquam generalis, & incerta, non videtur impedire effectum adoptionis vaſſallo, cui dominus feudi conſenſum præſtitit, reſp.3.n 185.

Sed declara, vt per authorem, ibid.n.190.

Eadem clauſula intelligitur in quacunq; diſpoſitione Principis in Statu Sereniſſ.D.Ducis Parmæ, p ſpeciale Decretũ reſp.1.n.233

Maximè verò cum fuerit renouatum per ſpecialem conſtitution in Sereniſs. Ducis Octauij in Ducatu ſuo Parmæ, & Placentiæ, ibid.n.234.

Huiuſq; clauſulæ virtus proprium eſt illæſum ius conſeruare, ibid. n.231.

Nedum in præſenti competens, ſed etiam in poſterum competiturum, ibid.

Sine præiudicio tertij clauſula fruſtra apponitur in reſcriptis ex quo ſemper de iure cenſetur appoſita, reſp.1.n.232.& 255.

Si ſibi conſtiterit, clauſula imponit conditionem executioni gratiæ, reſp.75.n.29. 439

Et huiuſmodi cõditio in primis verificari debet, per veras, & perfectas probationes, aliàs actus eſt nullus ibid.n.30.

Hinc dicitur tunc procedere debere cognitionem veluti demandatam, nec ſufficere reſeruare ius parti, ibid.n.31.

Sola facti veritate inſpecta in reſcripto appoſita, vel in alia quacunq; diſpoſitione ad iudicem directa operatur, vt poſſit cumulare petitorium cum poſſeſſorio, reſp.2.n.5. 50

Sine præiudicio iurium cuiuſcunq; clauſula iura conſeruat intacta, & excludit ſolummodo viam facti, reſp.1.n.56.

Clauſula ſub vinculo ſinceræ, & immaculatæ fidei virtus enucleatur, reſp.60.per totum. p.389

Et an operetur omnes effectus iuramenti, ibid.n.64.

Et promittens ſub fide an iuraſſe dicatur, ibid n.67.

Saluis exceptis clauſula operatur, vt excepta, ac reſeruata remaneant illæſa, reſp.57.n.14. 383

Si & inquãtũ clauſula reſoluitur prout de iure, reſp.55.n.19. 378

T

CLauſula Tempore pacis, & tempore belli, & ex quacunq; cauſa quantumlibet priuilegiata appoſita in priuilegio aliquem eximente ab oneribus, pleniſſimam immunitatem importat, reſpon.15.n.22.

Et ex his explicitus ſit Tertius Index.

REGVLARVM IVRIS PER AVTHOREM in hoc volumine relatarum breue compendium.

A

AGens ſi ſit liberum, & patiens diſpoſitum eo ipſo, quod agens vult actus gerritur, ac perſicitur, reſp. 5. num. 128. pag. 133
Ad iura renunciata non datur regreſſus, reſpon. 89. num. 20. pag. 478
Allegare inconueniens, non eſt ſoluere, reſp. 78. n. 6. p. 444
Alteri per alterum non debet iniqua conditio inferri, reſpon. 14. num. 99. 206

B

Bonus quilibet præſumitur, reſp. 22. n. 28. pag. 229

C

CAuſa ceſſante ceſſat, & effectus, reſp. 16. n. 17. 213
Cauſa limitata limitatum producit effectum, reſp. 2. nu. 204. pag. 70.
Certum eſſe à principio, vel poſtea certificari paria ſunt, reſpon. 5. num. 86. p. 133
Ceſſante ratione legis ceſſat, & eius diſpoſitio, reſpon. 79. num. 4. pag. 451.
Circuitus inutiles ſunt euitandi, reſp. 76. n. 4. 440
Commoda eum ſequi debent quem ſequuntur incommoda, & è contra, reſp. 12. n. 10. 283
Quod verum eſt in connexis ſecus in ſeparatis, reſp. 64. n. 33.
Contrariorum eadem eſt diſciplina, reſp. 7. n. 38. 172
Contraria in eodem ſubiecto reperiri ciuilibus, ac naturalibus regulis repugnat, reſp. 97. n. 8. 502
Conſequenti poſito ponitur, & antecedens, reſp. 7. n. 18. 170
Copulatiua requirit, vt vtrunq; ex copulatis, verificari poſſit, reſpon. 49. n. 13. 307
Cui licet, quod eſt plus, ei licet etiam quod eſt minus, reſp. 5. nu. 78. pag. 133.

D

DAta inſtantia corruit argumentum, reſp. 78. n. 40.
Determinatio vna æqualiter debet determinare plura reſpiciens determinabilia, reſp. 8 n. 42. p. 178
Reſtringe, ſi inter vnum, ac alterum determinabile vigeat diuerſa ratio, reſp. 6. n. 69. p. 162
Diuerſitas rationis impedit illationem, reſp. 1. num. 39, pag. 15. & reſp. 17. nu. 21. p. 215
Diuerſo iure vna res cenſeri non debet, reſp. 1. n. 132.

E

EFfectus ſine cauſa, & cauſa ſine effectu non datur, reſp. 97. num 6. p. 502
Aequipollentium idem eſt iudicium. reſp. 82. n. 12. p. 459
Eſſe, & eſſe debere paria ſunt, reſp. 14. n. 100. p. 206
Euentus triſtes non ſunt habendi in conſideratione, reſp. 3. n. 429. pag. 124.
Excluſio vnius eſt incluſio alterius, reſp. 44. n. 23. p. 292
Expreſſum eſt potentius tacito, reſp. 16, n. 11. 213
Exprimere quod quis facile potuiſſet, nec expreſſit noluiſſe præſumit, reſp. 100. n. 18. 515

F

FActum lege permittente pœnam non meretur, reſp. 17. n. 34. pag. 218.
Fauore inducta non debent in odium retorqueri, reſp. 6. num. 19. pag. 157.
Finis ſi habet neceſſariam conſequentiam ad initium, tunc ſpectatur initium, & non finis, reſp. 82. n. 23. 461
Fruſtra fit quod factum non releuat, reſp. 5. n. 119. 233
Fundamento deſtructo corruit ſuper ædificatum, reſp. 72. num. 19. pag. 431.

I

IActare ſuum nemo præſumitur, reſp. 14. n. 81. 204
Inconueniens allegare non eſt ſoluere, reſp. 78. n. 6. 446
Indefinita æquipollet vniuerſali, reſp. 48. n. 20. 299
Inducta ad vnum finem non debent contrarium operari, reſp. 20. num. 13. 222
Inducta ad fauorem non debent retorqueri in odium, reſpon. 93. num. 8. p. 488
Inſtantia data corruit argumentum, reſp. 17. primo 25. p. 217. & reſp. 95. n. 16. p. 493

L

LIcere debet cuiq; quod eſt minus, ſi licet eidem, quod eſt plus, reſp. 5. n. 78. p. 133
Locupletari quem cum aliena iactura iure naturæ vetatur, reſp. 5. 130. p. 130
Extende ad perſonas quantumuis priuilegiatas, & exemplifica in pupillo, ibid. num. 131.
Idem in fiſco, num. 133.
Aliud exemplum in Eccleſia, num. 132.

M

MOdica non ſunt in conſideratione habenda, reſp. 100. n. 81. pag. 522.
Mors omnia ſoluit, reſp. 86. n. 17. p. 469
Multa facta tenent, quæ fieri non permitterentur, reſp. 13. nu. 56. pag. 192.

N

NEmo dat, quod non habet, reſp. 6. n. 41. p. 159
Nemo plus iuris in alium transfert, quàm ipſe habeat, reſp. 63. num. 35. 411
Non eſſe, & non apparere paria ſunt, reſp. 78. n. 22. 448
Non entis nullæ ſunt qualitates, reſp. 78. n. 20. 448. idem reſp. 7. num. 33.
Non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe, reſp. 1. nu. 222. pag. 37.

O

Onus alterius portare nemo cogitur, reſp. 14. n. 98. 206

P

PEriculum vbi eſt maius, ibi cautius agendum, reſp. 88. nu. 37. pag. 474.
Plura vincula magis ſtringunt, quam vnum, reſp. 24. n. 26. p. 234. vide etiam in littera V.

Prin-

INDEX REGVLARVM IVRIS.

Principaliter facta attenduntur, non quæ in conſequentiam, reſp. 79.num.3. p.451

Priuatio ſupponit habitum, reſp.1.n.35.p.15.& reſp.6.n.13.

Prius, & poſterius in ijs, quæ in continenti fiunt non datur, reſp. 14.n.66. p.202

Propter quod vnum quodq; tale, & illud magis, reſp.80.n.26.

Q

QVi ſentit commodum ſentire etiam debet incommodum, reſp. 36.num.14. 267

Quod potui nolui, quod volui adimplere nequiui, reſp.20.num.10. pag.222.

R

REgulam, qui habet pro ſe habet intentionem fundatam, reſp. 95.num.2. 494

Relatum eſt in referente, reſp.82.n.18.p.460.& reſp.9.num.2. p.179.& reſp 48.nu.5. p.303

Relatum eſt pars referentis, reſp.5.n.98. p.133

Reſoluto iure datoris reſoluitur ius acceptoris, reſpon.65.nu.36. pag.411.

S

SAlutis æternæ immemor nemo præſumitur, re.22.n.13. 228

Si de quo magis videtur ineſſe, & non ineſt ergo, nec de quo minus, reſp.3.n.228. 124

Simile nullum eſt idem cum eo, cui aſſimilatur, reſp.1.n.50. 16

Subrogatum ſapit naturam in cuius locum ſubrogatur, reſpon.82. num.10. 459

Paritq; eius effectum, reſp.82.n.10.

Subueniendum eſt magis illi, qui ex neceſſitate agit, vel operatur, quam et qui ex voluntate, reſp.90.n.11.

T.

TAciti, & expreſſi par eſt virtus, reſp.44.n.6. 290

Tranſitus eſt facilior in habentibus ſymbolum, reſ.6.n.21.

V.

VElle non debet quis illud, cuius contrarium non eſſet poſtulaturus, reſp.100.n.13. 515

Vincula duo magis ſtringunt, quàm vnum, reſp.16.nu.13.p.213 & reſp.5.num.37.

Vtile per inutile non vitiatur, reſp.86.n.19. p.469.

Finis compendij Regularum.

LOCORVM TOPICORVM QVIBVS in hoc opere vſus eſt author compendium.

A

AB abſurdo euitando valet argumentum, reſp.44.n.16. pag.291.

A feudo ad ius patronatus, reſp.28.n.12. 246

B

A BEneficialibus ad feuda valet argumentum, reſp.2.nu.92. pag.59.

Hoc tamen non procedit diuerſa inter vnum, ac alterum ſubſiſtente ratione, ibid.n.94.

C

A COnſequenti deſtructo valet argumentum, reſp.89.nu.22. 478.idem reſp.80 n.21.453.

A confeſſione ad negationem valet argumentum, reſp.62.nu.16. pag.399.

E

Ab ETymologia valet argumentum, reſpon.80.num.12. pag.453.

Ab effectu valet argumentum, reſp.80.n.16. 453

Ab æquiparatis valet argumentum, reſp.80.n.29. 454

Ab emphyteuſi ad feudum valet argumentum, reſp.10.n.16.181. & reſp.1.num.16.

Niſi contrarium reperiatur in ſpecie deciſum in iure, ibid. num.5. & reſp.44.n.7. pag.290

M

A MVlto magis, ſeu à maioritate rationis valet argumentum, reſp.1.n.20.p.13.& n.23.

P

A Pacto ad ſtatutum valet argumentum, reſp.20.n.6. p.221

S

A SImili valet argumentum, reſp.64.n.36.in fin. pag.405

Reſtringe ſi adſit imparitas ſeu exceſſus, ſiue diſpar ratio, ibid. num.37.

A ſufficienti partium enumeratione valet argumentum, reſp. Eſt tamen multum debile, ac fallax, quoniam qui vnam omittit, nihil agit, reſp.46.n.18. p.299

T

A Toto ad partem valet argumentum, reſp.3.n.413.

V

Ab Vſufructuario ad emphyteutam, reſp.14.n.26. p.197

Finis compendij Locorum Topicorum.

DICTIONVM EXPOSITARVM
in hoc volumine compendium.

A

A Liquid dictio in minimo verificat, reſp.14.n.42. 199
Dictio aſſerta, quando quis nominat aliquam ſcripturam operatur, vt non cenſeatur pro valida approbata, reſp.55.n.16. p.378

C

C Eſſare dictio importat idem quod poſtponere, reijcere, in totum tollere ſubmouere, & eneruare, reſp.98.n.7. 504
Credere, dictio, non ſignificat firmiter aſſerere, ſed dubitatiuè, & ideirco deponens per hoc verbum, non concludit, reſp.14.n.84. pag.105.

D

D Onec dictio conditionem importat, reſp.89.n.4. p.476
Debet dictio neceſſitatem importat, reſp.75.n.2. p.435
Dictus, vel dicta dictio reſſert qualitates praecedentis diſpoſitionis, reſp.1.num.157. p.31
Dumtaxat dictio, eſt taxatiua excludens omnes alios caſus non comprahenſos, reſp.15.n.28. 210
Hocq; verum eſt etiam, nedum ſi apponatur in materia ſtrictè interpretanda, ſed etiam in latè intelligenda, ut in beneficijs principum, ibid.
Donamus dictio in conceſſione appoſita veram, & abſolutam donationem importat, reſp.6.n.29. p.158

E

E T copula eſt dictio, qua ſui natura cadit inter diuerſa, reſpō. 78.num.17.
Requiritq; de ſui natura concurſum copulatorum, reſp.93.nu.21. pag.490.
Si tamen vnum copulatorum de neceſſitate ineſt alteri reſoluit vnum, in adiectiuum alterius, ibid.n.27.
Eadem ſi ponatur inter duo, non omnino diuerſa expoſitiuè ſummi debet, ibid.nu.3.
Exemplum ſi ſit poſita inter hæredes, & filios ſtipulantis, ib.n.26.
Sicut ſi ponatur inter genus, & ſpeciem reſoluitur expoſitiuè, & reſtrictiuè, ibid.n.28.

H

H Aeredes dictio fœminas quoque comprahendit, reſp.44. num.5. p.190

O

O Mnino dictio idem importat, quod integraliter, & totaliter, reſp.15.n.25. 210

Q

Q Vatenus dictio conditionem importat, reſp.98.n.17. 504
Qua dictio eſt reſtrictiua, reſp.5.n.69. 132

S

S En dictio eſt alternatiua, & poſita inter duos, qui retro emere poſſunt cōſtituit eos duos reos credēdi, reſp.89.n.26. 479
Et ille potior dicitur, qui prius litem conteſtatus eſt, ibid.
Succeſſiuè dictio ordinem vnius poſt alterum importat, reſpon.2. n.105. 60
Sicut dictio ſimilitudinis nota, reſp.1.n.49. p.16
Eadem quandoq; veritatem indicat, ibid.n.51.
Et quandoq; omnimodam ſimilitudinem, ibid.n.52.
Scilicet dictio eſt reſtrictiua, reſp.48.n.4. 303

T

T Unc denotat extremitatem temporis, reſp.1.n.16.
Tantum dictio reddit pactum perſonale adiecta perſonis in pacto contentis, & idem de alia qualibet taxatiua, re.89.n.12
Maximè vero ſi alia perſonæ generaliter ſint excluſa, ibid.n.13.

V

V Sque quo dictio conditionem importat, reſp.89.n.4. 476
Ut ſupra dictio relationem importat cum ſuis qualitatibus, reſp.44.n 26. p.292

Finis compendij dictionum expoſitarum.

Digitized by Google

CONSILIORVM, SIVE RESPONSORVM

Perilluſt. & Excellentiſs. I. C. D. Ludouici Saccæ Patritij Parmenſis.

TOMVS PRIMVS.

SVMMARIVM.

1 *COR Regis in manu Domini, quocunque voluerit inclinabit illud.*
2 *Diuinatio in labijs Regis, in iuditio non errabit os eius.*
3 *Cor Regis inſcrutabile.*
4 *Non plus ſapere, quam oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem.*
5 *Veritatis labium firmum eſt in perpetuum, qui autē teſtis eſt repentinus concinnat linguā mendacij.*
6 *Cuſtodiens os ſuum cuſtodit animā ſuam, qui autē inconſideratus eſt ad loquendum ſentiet mala.*
7 *Iudicandum non eſt ſecundum faciem.*
8 *Dijs non detrahes, et Principi populi tui non maledices.*
9 *Ius oritur ex facto aptè, & diſtinctè narrato.*
10 *Facti error prudentiſſimos quoque fallit.*
11 *Linea vaſſallorū finita, directus dominus poſſeſſionem feudi propria authoritate capere poteſt.*
Eſt vera ſententia, & in praxi obſeruata.
Etiàm ſi clàm, & manu armata capiat.
Nec reſtituitur ſpoliatus.
Niſi ſit emptor, uel tertius poſſeſſor, in quibus regula prædicta limitatur.
Ità iudicauit Senatus Mediolani.
C. Regni. Ex præſumptuoſa, declaratur.
Regula prædicta maximè procedit in Rege directo Domino.
12 *Sereniſſ. D. Dux Parmæ, & Placentiæ eandē habet authoritatem in ſtatu ſuo, quam habet Rex Neapol. in ſuo Regno.*
13 *Feudū ad tēpus certū cōceſſum, et ad tēpus incertū, quod ex poſt remanet certificatū, parificantur.*
14 *Paria ſunt quid certum eſſe ab initio, uel ex poſt certificari.*
15 *Emphyteoſi finita per extinctionem lineæ, directus dominus poſſeſſionem bonorum emphyteoticorum propria authoritate licitè ingreditur.*
Et eſt communis, ac magis communis, & receptiſſima ſententia.
Quæ præſertim procedit ubicunque dominus reſiſtentem non inuenit, aut uerbis tātùm reſiſtētē.
Ità fuit iudicatum.
16 *Ab emphyteoſi ad feudum ualet argumentum, & eſt communis opin.*
17 *Locatione finita dominus propria authoritate cōductorē expellere poteſt, negocio aliter nō liquidato.*
De conſuetudine ità ſeruatur.
18 *Feudatarius, emphyteota, colonus, & alij quorū ius tpe finitur, æquiparantur in hoc, ut poſt ius finitū dominus propria authoritate ingrediatur.*
19 *Terminus omnis terminatur p ſuas extremitates.*
20 *Priuatis ſi licet propria authoritate aliquid facere, multò magis licet habenti iuriſdictionem.*
21 *Directus dominus habens iuriſdictionem auferre poteſt poſſeſſionem uaſſallo notoriè inobedienti, ſeciùs ſi non habeat, quià iudicem adire debet.*
22 *Vaſſallus ſi ſe abſentat à feudo, poteſt dominus directus illud occupare de facto, & ille reuertens poſſeſſorio iudicio agere non poteſt.*
23 *A minori ad maius argumentum ualet.*
24 *Linea Feudatarij finita, conſolidatur naturalis poſſeſſio cum ciuili, quā antea directus dominus habebat, & dominium utile cum directo.*
25 *Spoliatus quamprimùm poteſt recuperans poſſeſſionem ſuam, licitè agit, nec ad reſtitutionem tenetur, niſi aduerſarius dominium probet.*

26 *Incontinẽtiq́ recuperare dicitur inſpecta rerum, & perſonarum qualitate, etiàm ſi per decem annos differat.*

27 *Incontinenti quid fieri dicatur in omni ſubiecta materia, remittitur arbitrio Iudicis.*

28 *Ciuilem poſſeſsionem animo retinens poteſt quandocunque, etiàm ex interuallo, amiſſam naturalem, cum detentatione recuperare; ex communi.*

29 *Fiſcus non litigat ſinè poſſeſsione.*

Quæ ſententia licèt contradicentes habeat, in praxi tamèn ſeruatur.

30 *Mos, & ſtylus aliorum Principum ſectandus.*

31 *Iudicium reſtitutorium ceſſat vbicunque iuſta de cauſa poſſeſsione quis priuatur, ex communi.*

32 *Iudicium reſtitutorium non datur contrà eũ, qui propria authoritate poſſeſsionem ingredi poteſt, præſertim ſi abſque violentia ingreditur.*

33 *Directus Dominus feudatarium malo modo expellere non debet.*

Malus autèm modus expellendi eum quis dicatur?

34 *Cap. 1. §. ſi verò. de mili. vaſſall. qui contum. eſt. declaratur.*

35 *Priuatio præſupponit habitum.*

36 *Baldi diſtinctio probatur inter feudum reuerſum ob lineam finitam, & reuerſum ob delictum.*

37 *Temporis curſu id operatur natura in tranſlatione poſſeſsionis feudi, quod aliàs factum iudicis operaretur.*

38 *Vaſſallus delinquens, quamuis priuetur feudo ipſo iure, non tamen poſſeſsione naturali priuatur, ſed Iudicis tantùm miniſterio.*

39 *Ex diuerſis non fit illatio.*

40 *Scandalorum timore licitum eſt Iudici poſſeſsionem rerum controuerſarum accipere, & ſequeſtrare, & æquum, ac laudabile eſt.*

41 *Etiàm ſine citatione partium.*

42 *Principi autèm multò magis licet, pro quo magis præſumitur.*

43 *Principis ſimplici dicto ſup ſcandali timore credit.*

44 *Sequeſtratione ſtãte, ceſſat ſpoliũ; & nu. 56. 57. 58.*

45 *Sequeſtratione ſtante, adictum generale publicari poteſt, quòd omnes intereſſe prætendentes compareant ad docendum de iuribus ſuis, & ità aliàs ſeruauit Carolus Quintus; & nu. 70.*

46 *Feudatario mortuo cum filio tantùm legitimato, ſi directus Dominus legitimationi contradicit, poteſt interìm feudum in ſequeſtrum accipere, quouſque ſuper legitimatione pronuntietur.*

47 *Feudatario quoque mortuo cum filio adoptiuo tantùm, multò magis ſequeſtratio locum habebit, ſi adoptioni contradicatur.*

48 *Filius legitimatus potentius ius hẽt, q̃ adoptiuus.*

49 *Dictio, ſicut, ſimilitudinem importat.*

50 *Nullum ſimile eſt idem.*

51 *Dictio, ſicut, et ſimiles veritatẽ quãdoq. importãt.*

52 *Et quandoque omnimodam ſimilitudinem.*

53 *Sequeſtri propriũ eſt nullius iuribus præiudicare.*

54 *Sequentia declarant præcedentia.*

55 *Proteſtatio facta in actus ſequeſtrationis, quòd nemini faciat præiudicium, bonam fidem ſequeſtrantis indicat, & ſpolium omninò excludit.*

56 *Reſeruatio iurium in actu ſequeſtrationis, viam facti ſolummodò impedit, non autem verum poſſeſſorem, poſſeſsione priuat.*

57 *Et ſi priuaret (ſic volente Principe ſequeſtrante) non propterea ſpolio agere poſſet.*

58 *Spoliatus non reſtituitur quando notoriè cõſtat de iure ſpoliatoris in proprietate.*

59 *Quod ampliatur, etiam ſi ſpoliatus miſſus fuiſſet in poſſeſsionem iudicis authoritate.*

Et ampliatur etiàm ſi non conſtet, ſed offerantur probationes incontinenti, vt infrà, nu. 91. 92.

60 *Citandus non eſt, qui probabili defenſione caret.*

61 *Princeps auferens poſſeſsionem ei, qui ius in re non habet, non dicitur ſpoliare; ſed facto ipſo declarare, & pronuntiare ius illi non competere.*

62 *Conſtitutum collatum in tempus mortis conſtituentis ſine filijs, eſt conditionale, & ſecuta morte purificatur.*

Et eius virtute, poſſeſsio ipſo iure in conſtitutariũ transfertur.

63 *Conſtitutarioq́ huiuſmodi ſpoliato competit interdictum recuperandæ.*

64 *Princeps pro ſecuritate, & conſeruatione ſtatus ſui, poteſt caſtrum propria authoritate auferre vaſſallo, & eius pretium ſoluere.*

65 *Quod declaratur de ſolutione facienda poſt apprahenſionem intelligendum eſſe, non antè.*

66 *Princeps mandare poteſt, quòd petitorium ſimul cum poſſeſſorio cognoſcatur; vel quòd ommiſſo poſſeſſorio cognoſcatur de petitorio.*

67 *Procurator Fiſci conuentus in poſſeſſorio ſupplicare debet Principi, quòd petitorium cum poſſeſſorio cumulari mandet.*

68 *Princeps diſpenſans contrà ius poſitiuum tantùm, iuſta cauſa motus præſumitur; quoniàm cauſa in eius pectore reſidet.*

Et pro cauſa voluntas ſufficit.

Nec admittitur probatio in contrarium.

69 *Principes ſunt legati, & Proconſules Dei.*

70 *Aedicto publicato, quòd quilibet prætendens ius in re compareat, data cenſetur facultas experiendi tàm in petitorio, quàm in poſſeſſorio, & ſic cumulatio admiſſa; & ſuprà nu. 45.*

71 *Aedicta Prætorum illuſoria eſſe non debent.*

Minusq́ Principum.

72 *Principis verbo decipi quemquã inconueniens eſt.*

73 *Principis proprium eſt dicere, quod ſcripſi ſcripſi.*

Cui & illud conuenit, ſemel loquutus eſt Deus.

74 *Scandali euitanda gratià, cumulatur petitorium cum poſſeſſorio, & nu. 91.*

Etiã ſi ab incõpetẽti Iudice ſpoliatus qs diceretur.

Ac etiam poſt cœptum iudicium, in quo petitorium expreſsim ſuſpenſum fuiſſet.

75 *Cumulatur petitoriũ cũ poſſeſſorio, vbi de caſtro, ſeù fortalitio agitur, qđ eſt difficilis recuperõnis.*

Limitatur vbi caſtrum, & litigantes ſunt ſub eodem Principe.

Subli-

Sublimitatur tamen, dummodò ipſi Principi facilis ſit recuperatio.
Sublimitatur quoque, dummodò reſtituendus ad poſſeſsionem caſtri, plura alia bona habeat in territorio eiuſdem Principis, vel ibi habitet.
Et eſt cōis concluſio; & in praxi Romæ obſeruata.
Et procedit etiàm in ſupremo Principe, vt eſt Sūmus Pontifex, Imperator, vel Rex Franciæ.
Et ſi in vno caſtro tantùm, multò magis in pluribus; & in minori Principe procedit.
76 *Spoliatus, qui ſpolio cōſentit, non reſtituitur, niſi de proprietate doceat; ex communi.*
77 *Spoliatus q ſpolio cōſentit vi cōpulſiua ductus, non reſtituitur, niſi act. q met. ca. geſtū priùs reſcīdat.*
78 *Princeps poteſt præcipere vaſſallo ſuo, quod titulum inueſtituræ exhibeat, aliàs eum priuare feudo, niſi de præſcriptione ſaltèm doceat.*
79 *Spoliatus nō reſtituitur vbicunq. poſſeſſio, ſi apud illū eſſet, reſtitui nihilominus deberet, nàm quod nulliter factum eſt, eo in caſu confirmatur.*
80 *Vaſſallus agens aduersùs Principem pro reſtitutione caſtri cum iuriſdictione, ac Regalibus, tenetur de titulo docere plenè, ex quo contrà eum militat præſumptio, & pro ipſo Principe, & nu. 96.*
Ampliatur procedere in omnibus rebus, quæ ſinè titulo à Principe habito poſſideri nequeunt.
Et ī tali iuditio vtì mixto, daī appellatio. Et ita fuit ī Delphinali Senatu atq. ī Rom. Rot. Sapiᵘ iudicatū
81 *Subditus agens cōtrà ordinatium ſuper exemptionis quaſi poſſeſsione, titulum, aut legitimam præſcriptionem oſtendere debet.*
82 *Agēs ad decimarū quaſi poſſeſſionē in aliena Parochia, titulū, vel legitimā pſcriptionē pbare tenet.*
83 *Marchionatus dignitas à Principe tātū haberi pōt.*
84 *Spoliatus à Principe, vel authoritate Principis, non reſtituitur, niſi de bono iure ī proprietate doceat.*
Concluſio eſt valdè controuerſa.
Diſtinctio igitur adhibenda eſt Burſa. ſententia.
Quā comprobauit Sanctiſs. Dñi noſtri ſignatura.
Et in praxi recepta eſt, etiàm in Rot. Rom.
85 *Princeps non tenetur ſeruare ordinem iuditiorū.*
Et quicquid agit præſumitur iuſtè, & ex legitima cauſa agere. Et vbi actus aliàs non valeret, de plenitudine poteſtatis ſuſtineri debet.
86 *Conſtitutio Ducalis dat facultatē ampliſſimo Conſilio Parmæ, & Placentiæ procedendi ſola facti veritate inſpecta; atque iudicandi.*
87 *Clauſula, ſola facti veritate inſpecta, operatur, q Iudex poſſit exceptionem proprietatis in poſſeſſorio admittere, & petitoriū cumulare, et eſt cōis.*
88 *Iudex qui poteſt ſola facti veritate inſpecta iudicare, nulli ordini iudiciario ſubiacet, nec iuris cōis traditioni, ſed inſpecto iure naturali, & gentiū; imò vt Princeps, et vt Deus ipſe iudicare pōt.*
89 *Iudex q pōt puertere ordinē cauſæ ad ſe ipſā, multò magis pōt puertere ordinē cauſæ ad aliā cauſā.*
90 *Fiſcales cauſæ cognoſcuntur ſola facti veritate inſpecta, ſiuè agat Fiſcus, ſiuè conueniatur.*
91 *Spoliatus non reſtituitur, vbi cōſentus non eſt violentus poſſeſſor, et incontinenti probationes offer. ſuper proprietate, ex communi.*
Præſertim, qñ p inſtrumēta publica, et acta offert, & nulla alia facti verificatio eſt neceſſaria.
Et præſertim etiàm quādo periculum immineret, ſi reſtitutio fieret; & vide ſuprà nu. 74.
92 *Spoliatus in beneſitialibus nō reſtituitur, ſi cōuentus pbationes offert incontinēti ſuper pprietate.*
93 *A beneſitialibus, ad feuda arguitur.*
94 *Exceptio dominij, qū admittit in iudicio ſpolij, multò magis in remedio Can. reintegrandæ, admittetur.*
95 *Feudatarius non agit ſpolio cōtra Dominum, quia iudicium illud ſigillat famam.*
96 *Agēs remedio recuperādæ ī his, q̄ ſinè Principis authoritate acqri nō poſsūt, docere teneī de titulo uero, vel pſūpto, et colorato; et eſt cōcluſio īdubitata.*
97 *Titulus infectus, ſeù inualidus non colorat, ſed potiùs diſcolorat, & inficit poſſeſſionem.*
98 *Titulus validus allegandus eſt, quamuis minùs plenè probetur in caſu prædicto.* (di poſſe.
99 *Paria ſunt titulū nō hēre, vel exceptione illū eli-*
100 *Titulus nullus, pro non titulo in omnibus habetur.*
Præſertìm, vbi de inualiditate tituli apertè, et euidenter conſtat.
101 *Titulus habitus à nō habēte authoritatē, adeò nullus eſt, vt nullū poſſit colorē præbere, ex cōmuni.*
Idem de titulo per ſubreptionem, aut obreptionē impetrato; & facit infrà nu. 176. & ſeq. nu. 228. 230. 250. cum pluribus ſeqq. & nu. 256.
Ac de titulo habito ab habente authoritatem, ſed forma non ſeruata, ex communi.
Et de titulo ex contractu bonorum feudalium, ſinè Principis aſſenſu, celebrato.
102 *Titulus aūt nullus dr, qui prorsùs, & de facto nullᵘ eſt, vel ſi de facto pceſſit, iuris ratione deficit.*
103 *Feudū informe acquirēs, intelligitur etiàm pro filijs, & deſcendentibus ſuis in infinitū acquirere.*
104 *Feudum non reuertitur ad Dominum, donec aliquis ſupereſt de vocatis in Inueſtitura.*
105 *Feudum conceſſum pro ſe, ſuiſq. hæredibus, & ſucceſſoribus, tranſit ad extraneos.*
Item conceſſum cum facultate diſponendi in quaſcunque perſonas;
Etiàm non obſtante Mediolanenſi decreto (Meminimus) dummodò conceſsio facta fuerit ob benemerita, ex ſententia Menoch. Sed contrà nu. 171. cum duobus ſeqq.
Idem de feudo conceſſo pro ſe, ſuiſq. hæredibus, et ſucceſſoribus quibuſcunque iudicatur.
Nec non de conceſſo cum clauſula (& cui, vel quibus) & c. omnia remiſsiuè, & nu. 112. & 167.
Declara tamen vt num. 194. & ſeq.
106 *Sententia, quæ in iudicatum tranſiuit, iuſtum tribuit poſſidendi titulum.*
107 *Sententia contra Principem lata, ſucceſſori præiudicat.*
Sicut & contractus cum illo celebratus.
108 *Filius adoptiuus licèt non ſuccedat in feudalibus, ſecùs tamèn conſentiente Principe directo Domino.*

mino, in cuius præiudicium admittitur.

109 Clauſula (ſinè præiudicio iurium Cameræ noſtræ) operatur tantùm in non expreſſis, & ſpecificatis, ne contradictionem, & correctionem inducat.

Quòd intellige, et limita, vt inf. n. 231. 233. et ſeq.

110 Teſtatoris diſpoſitio in feudalib. nulla, et inualida.

111 Sed accedente directi Domini conſenſu valet; & tenet in eius præiudicium.

112 Clauſula (& cui vel quibus) tribuit facultatem teſtandi de feudo.

113 Titulus ex longa, et diutina poſſeſſione præſumitur.

114 Longa & diutina poſſeſſio decem annorum regulariter intelligitur.

115 Vaſſallus poſſidens feudum per annum, inueſtituram habere præſumitur à Domino directo.

Quòd declara vt infr. nu. 270. cum pluribus ſeqq.

Et hæc annalis poſſeſſio pindicat ēt alijs agnatis, ſciētib⁹, et tacētib⁹; q declarat vt īfrà n. 273. cū ſeqq.

116 Feudum antiquum de partium conſenſu fit nouum; adeò quòd finita linea nouiter inueſtiti, feudum ad Dominū reuertitur, nō ad alios agnatos.

117 Feudū nouū ad tranſuerſales nō trāſit, et n. 160.

118 Feudū nouū fit ſi ex noua cauſa fiat inueſtitura; Vel aliqua ſubſtātialis qualitas antiqua addatur, aut detrahatur, ſeu nouæ fiāt cōuētiones ſubſtātiales.

119 Inueſtitura metu Principis recepta poſteris recipientis non nocet, remiſſiuè.

120 Contractus cū Principe celebratus ſponte, et abſq. metu aliquo geſtus præſumitur.

Præſertim quandò nulla facta fuit proteſtatio, ſaltem ſecreta.

121 Metus à Principe illatus vaſſallo purgatur temporis longinquitate, Principum mutatione, ſeruitiorū continua præſtatione, inueſtiturarūq; renouatione.

122 Nouæ qualitates, & nouæ conuentiones ſubſtantiales in Inueſtitura feudali plures referuntur.

123 Præſertim reſeruatio aliquorū datiorū, et gabellarū.

124 Verba (ſtatuens & mandans) in inueſtitura feudum nouum arguunt.

125 Feudum nouum arguitur; ſi in Inueſtitura mentio non fiat de confirmatione antiquæ Inueſtituræ.

126 Feudum nouum conſtituitur, ſi vocatorum ſucceſſio altereтur.

127 Linea vnà deſcendentiū extincta, oēs aliæ æqualiter ſuccedunt in feudo paterno, & nu. 36. in fin.

Quod tamen declaratur infrà num. 137.

128 Clauſula (ità quod ſapiat naturam cuiuſcunque feudi antiqui, paterni, & auiti) operatur, vt agnati in defectū liberorum admittantur; ex cōi.

129 Contrarium tamen permulti celebres Doct. tenuere, ex magis communi. Et ità fuit iudicatum.

130 Prima autem opi. retenta limitatur non procedere quandò feudum conceſſum fuit (prò ſe filijs, & deſcendentibus maſculis) quia tunc reſtringitur conceſſio ad nominatos in genere, vel nomine collectiuo, & excluduntur tranſuerſales.

131 Argumentum ab obſeruantia ſecuta, in interpretatione contractuum rectè ſumitur. Et intellectus ille ſemper aſſumi debet, quem effectus, & rerum exitus verum eſſe demonſtrat.

132 Diuerſo iure cenſeri non debet diſpoſitio.

133 Commodū qui ſenſit, debet ſentire & incōmodū.

134 Status rerum præſens attendendus, quia pro eo præſumitur, nec ab eo in dubio recedendum.

135 Menoch. ſententia reprobata in conſ. 378. nu. 55.

136 Linea vnà deſcendentium extincta, aliæ admittuntur vt ſup. num. 127. Sed in vnaquaq. linea proximior tantùm in gradu ſuccedit in feudo.

137 Linea ſubalterna eodem iure ſuccedunt inter ſe, quò principales lineæ cū alijs eiuſdem generis.

138 Naturales in feudo, etiàm informi, non ſuccedūt.

139 Legitimitatis qualitas ab allegāte probari debet; ex cōi. Siue actor ſit, ſiuè reus cōuētus; & eſt cōis.

140 Cōfeſſio in precibus plenè cōtra cōfitentē probat.

141 Confeſſio omnem probationis ſpeciem antecellit, & nu. 163. cum ſeqq.

142 Quaſi poſſeſſio legitimitatis non releuat ab onere probandi eam plenè, quando eſt fundamentum intentionis, & eſt materia differens.

143 Quaſi poſſeſſio legitimitatis admittit probationem in contrariū; etiàm per alias præſumptiones.

144 Quaſi poſſeſſio legitimitatis ex quibuſcunq. actibus reſultans non nocet illis, qui tales actus non fecerunt, nec facientibus conſenſerant.

145 Sententia quoque ſuper ea lata nō facit ius quoad omnes, ſed inter collitigantes tantùm.

146 Imò nec iſtorum deſcendentibus præiudicat, niſi hæredes ſint; & eſt firma opinio.

147 Quaſi poſſeſſio legitimitatis nihil prodeſt, niſi cū ea allegetur filiū eſſe ortum ex illa muliere, quàm certitudinaliter conſtat eſſe, vel fuiſſe vxorem.

148 Quaſi poſſeſſio legitimitatis non ſufficit vbi principaliter in iudicium deducitur legitimitas, & in deciſorijs. Et eſt verior, ac magis cōmunis opin.

149 Quaſi poſſeſſio conſanguinitatis non datur; ſed tale ius cadit tantùm inter patrem, & filium, ac maritum, & vxorem.

150 Quaſi poſſeſſio legitimitatis nō prodeſt ei, qui eſt ī mala fide, ad releuādū eū ab onere plenè pbādi.

151 Mala fides ex litis pendentia inducitur.

152 Menoch. ſententia in dicto conſ. 378. nu. 56. cum ſeqq. reprobatur ex falſis præſuppoſitis.

153 Coniuncti re, & verbis ſuccedunt ſibi inuicem per ius non decreſcendi; etiàm ſi partes facilioris adminiſtrationis gratia fuerint conſtitutæ.

154 Menoch. error. in dicto conſ. 378. num. 59.

155 Inſtitutis pluribus in ſtirpes, & non in capita, coniunctio verbalis tantùm, nō realis inducitur.

156 Sequentia declarant præcedentia.

157 Dictio dicta refert qualitates pcedētis diſpoſitiōis.

158 Teſtator cui facilè fuit reciprocā ſubſtitutionem facere, ſi nō fecit, præſumēdus eſt noluiſſe facere.

159 Menoch. dicta in conſ. præcitato 378. nu. 60. 61. 62. confutantur ſingulatim.

160 Tranſuerſales in feudo nouiter conceſſo non ſuccedunt, & ſupra num. 117.

161 Inueſtitura limitata limitatū pducit effectū ſuccedendi.

162 Feudum paternum denuò conceſſum tranſit ad agna-

Digitized by Google

agnatos; remiſsiuè.

Sed limitatur quandò de partium conſenſu nouatur, & vt ſup. nu. 116. cum ſeqq.

163 Confeſsio recipientis feudalem Inueſtituram contrà ipſum, & eius ſucceſſores probat. & fac. vt ſuprà num. 140. & ſequen.

164 Error in facto proprio recenti non admittitur.

165 Menoch. ſententia in d. conſ. 378. nu. 7. 8. exploſa.

166 Hiſtoricis contra partis confeſsionẽ non creditur.

167 Vaſſallus inueſtitus cũ clauſula (cui vel quib.) põt in quoſcũq. diſponere, etiàm ſine Domini aſſenſu.

168 Vaſſallus primò acquirens poteſt de feudo in præiudicium deſcendentium diſponere.

169 Menoch. d. cõſ. 378. nu. 10. malè in facto ĩformat.

170 Feudorum ſucceſsio in ſtirpes, nõ in capita defertur; ex communi.

171 Decretũ ſtatus Mediol. incipiẽs (Meminimus) locũ hẽt in donationib. et Inueſtituris remuneratorijs.

Et ità iudicauit Senatus.

Menoch. autèm Senatũ reprahẽdẽs reprahẽditur.

172 Præfatio mentem diſponentis declarat.

173 Donatio remuneratoria donatio eſt; ex communi.

Legatum ob benemerita titulum habet lucratiuũ.

Obligatus ab antidora cogi non poteſt ad aliquid dãdum, cũ naturalis obligatio actionẽ nõ pariat.

Et qui ab eo accipit, ex cauſa gratioſa, & lucratiua accepiſſe dicitur.

Et qui accipit id, quòd eſt ſibi quaſi debitum, lucrari dicitur, & de eo iudicatur, quod de eo qui abſolutè lucratur.

174 Menoch. dicto conſ. 378. nu. 18. vſque ad nu. 29. ex falſis præſuppoſitis nititur.

175 Acquirens à Principe, ſi per quadriennium pacificè poſsideat, præſcriptione tutus eſt.

176 Inueſtitura per ſubreptionem, aut obreptionem obtenta, nulla eſt, & inualida; remiſsiuè, & fac. infrà nu. 228. 230. 250. cum ſeqq. & 256.

177 Narrans feudum ad ſe ſpectare, quòd in parte tantùm ſpectabat, ſi de toto inueſtiatur, nulla eſt Inueſtitura, & 256.

178 Menoch. in d. ſuo conſ. 378. ſibi ipſi contradicit.

179 Emẽs a nõ Domino, etiàm cũ bona fide, nõ acquirit Dominiũ, ſed fructus tãtùm cõſumptos lucratur.

180 Dominum qui ſe vult probare, dominium authoris ſui probare debet.

181 Clauſula (Motu proprio) non tollit vitium ſubreptionis, aut obreptionis in tertij præiudicium.

Etiã ſi prohibitũ fuerit dicēdo defectu intẽtionis.

182 Defectus intentionis ſemper opponi poteſt.

183 Parma & Placentia à Mediolani Ducibus in ſanctam Romanam Eccleſiam dominium tranſlata.

184 Ciuitas addita Regno, vel ſtatui nõ acceſſoriè, ſed principaliter, retinet ſuas leges, illiſq; regitur, non verò legibus Regni, ſeu ſtatus cui additur, ex cõ.

185 Legẽ abrogatã q dicit, probare tenetur; remiſsiuè.

186 Decretum (Meminimus) eſt in viridi obſeruantia in Ducatu Parmæ, & Placentiæ.

187 Titulus reſolutus ad non titulum redactus eſt.

188 Reſoluto iure authoris, reſoluitur etiam ſucceſſoris.

189 Adoptiuum filium non facit deficere conditionem, ſi ſinè filijs deceſſerit.

190 Contrahentes præſumuntur cum iuris diſpoſitione conuenire voluiſſe.

191 Contrahentes ſuper re feudali, præſumũtur præcedentibus inueſtituris ſe conformare.

192 Contrahentes ſuper re feudali non poſſunt vocatis in Inueſtitura præiudicare.

Et omnes clauſulæ interpratari debent citrà vocatorum præiudicium.

193 Contrahentes præſumuntur cum iuris Municipalis diſpoſitione concordare voluiſſe.

194 Clauſula (cui vel quibus) in alienatione feudi, operatur tantùm, vt de eo diſponi poſsit inter vocatos non ſeruata eorum gradus prærogatiua, quæ aliàs ſeruari debuiſſet; & eſt communis.

195 Clauſula (cui vel quibus) in alienatione feudi, non operatur in præiudicium vocatorum, niſi durante vita alienantis, poſteà reſoluitur.

196 Reus cõuẽtus opponere põt, quò ad ſe liberas ædes ha(beo.

197 Salinæ ſunt de Regalijs Principum.

Et de pertinentijs feudorum.

De illiſq; iudicatur vtì de feudis, quibus accedunt.

198 Citari dẽt omninò is cuius principaliter intereſt.

199 Res inter alios acta, alijs non præiudicat.

200 Vaſſallus poteſt renuntiare feudum immediatè ſucceſſuro, etiàm ſinè directi Domini conſenſu.

Et non eſt alienatio, ſed refutatio.

201 Iuditium cõtra vſufructuarium agitatum valet; & tenet; Quòd declara, vt infrà, nu. 206.

202 Vſufructus in re feudali abſque directi Domini aſſenſu conſtitui nequit, ex communi.

203 Feudum eſt ſeruitus.

204 Vſufructus eſt ſeruitus.

205 Seruitus ſeruitutis non datur.

206 Iudicium contra vſufructuarium agitatum, ipſi ſoli nocet, non proprietario minimè citato.

207 Sententia lata contrà naturaliter poſsidentem, nõ præiudicat ciuiliter poſsidenti.

208 Sententia per colluſionem lata nulla eſt; nec poteſt cuiquam nocere.

209 Sentẽtia contrà vſufructuariũ colludentẽ nulla.

210 Colluſio eſt omni iure prohibita, & omnes actus, in quibus interuenit, vitiat.

211 Colluſio per coniecturas probatur; quia eſt de his quæ occultè fiunt, & difficilis ſunt probationis.

212 Coniecturæ duæ leues ſufficiunt ad colluſionẽ detegendam, prout, & ſimulationem.

213 Colluſio arguitur ex eò, q reus nõ vtitur exceptione ſibi competente, patiẽdo ſe antè tps cõueniri.

214 Colluſio arguit ex eo, q qs iuuat cauſã aduerſarij; vt putà liberando eum à probatione iactationũ, & diffamationum in materia l. diffamari. C. de inge. & manu.

215 Colluſio ex clauſulis inſolitis, et reſcriptorũ arguit.

216 Colluſio arguitur ex feſtinanti confeſsione poſitionum, quas quis veroſimiliter ignorabit.

217 Colluſio probatur ex quò appellare quis prohibet procuratorem ſuum in cauſa appellabili.

26 *Incontinẽtiq; recuperare dicitur inſpecta rerum, & perſonarum qualitate, etiàm ſi per decem annos differat.*

27 *Incontinenti quid fieri dicatur in omni ſubiecta materia, remittitur arbitrio Iudicis.*

28 *Ciuilem poſſeſſionem animo retinens poteſt quandocunque, etiàm ex interuallo, amiſſam naturalem, cum detentatione recuperare; ex communi.* *

29 *Fiſcus non litigat ſine poſſeſſione.*

Quæ ſententia licèt contradicentes habeat, in praxi tamèn ſeruatur.

30 *Mos, & ſtylus aliorum Principum ſectandus.*

31 *Iudicium reſtitutorium ceſſat vbicunque iuſta de cauſa poſſeſſione quis priuatur, ex communi.* *

32 *Iudicium reſtitutorium non datur contrà eũ, qui propria authoritate poſſeſſionem ingredi poteſt, præſertìm ſi abſque violentia ingreditur.*

33 *Directus Dominus feudatarium malo modo expellere non debet.*

Malus autèm modus expellendi eum quis dicatur?

34 *Cap. 1. §. ſi verò. de mili. vaſſall. qui contum. eſt. declaratur.*

35 *Priuatio præſupponit habitum.*

36 *Baldi diſtinctio probatur inter feudum reuerſum ob lineam finitam, & reuerſum ob delictum.*

37 *Temporis curſu id operatur natura in tranſlatione poſſeſſionis feudi, quod aliàs factum iudicis operaretur.*

38 *Vaſſallus delinquens, quamuis priuetur feudo ipſo iure, non tamen poſſeſſione naturali priuatur, ſed Iudicis tantùm miniſterio.*

39 *Ex diuerſis non fit illatio.*

40 *Scandalorum timore licitum eſt Iudici poſſeſſionem rerum controuerſarum accipere, & ſequeſtrare, & æquum, ac laudabile eſt.*

41 *Etiàm ſine citatione partium.*

42 *Principi autèm multò magis licet, pro quo magis præſumitur.*

43 *Principis ſimplici dicto ſup ſcandali timore credi?.*

44 *Sequeſtratione ſtãte, ceſſat ſpoliũ; & nu. 56. 57. 58.*

45 *Sequeſtratione ſtante, adictum generale publicari poteſt, quòd omnes intereſſe prætendentes compareant ad docendum de iuribus ſuis, & ità aliàs ſeruauit Carolus Quintus; & nu. 70.*

46 *Feudatario mortuo cum filio tantùm legitimato, ſi directus Dominus legitimationi contradicit, poteſt interìm feudum in ſequeſtrum accipere, quouſque ſuper legitimatione pronuntietur.*

47 *Feudatario quoque mortuo cum filio adoptiuo tantùm, multò magis ſequeſtratio locum habebit, ſi adoptioni contradicatur.*

48 *Filius legitimatus potentius ius hẽt, q̃ adoptiuus.*

49 *Dictio, ſicut, ſimilitudinem importat.*

50 *Nullum ſimile eſt idem.*

51 *Dictio, ſicut, et ſimiles veritatẽ quãdoq. importãt.*

52 *Et quandoque omnimodam ſimilitudinem.*

53 *Sequeſtri propriũ eſt nullius iuribus præiudicare.*

54 *Sequentia declarant præcedentia.*

55 *Proteſtatio facta in actus ſequeſtrationis, quòd nemini faciat præiudicium, bonam fidem ſequeſtrantis indicat, & ſpolium omninò excludit.*

56 *Reſeruatio iurium in actu ſequeſtrationis, viam facti ſolummodò impedit, non autem verum poſſeſſorem, poſſeſſione priuat.*

57 *Et ſi priuaret (ſic volente Principe ſequeſtrante) non propterea ſpolio agere poſſet.*

58 *Spoliatus non reſtituitur quando notoriè cõſtat de iure ſpoliatoris in proprietate.*

59 *Quod ampliatur, etiam ſi ſpoliatus miſſus fuiſſet in poſſeſſionem iudicis authoritate.*

Et ampliatur etiàm ſi non conſtet, ſed offerantur probationes incontinenti, vt infrà, nu. 91. 92.

60 *Citandus non eſt, qui probabili defenſione caret.*

61 *Princeps auferens poſſeſſionem ei, qui ius in re non habet, non dicitur ſpoliare; ſed facto ipſo declarare, & pronuntiare ius illi non competere.*

62 *Conſtitutum collatum in tempus mortis conſtituentis ſine filijs, eſt conditionale, & ſecuta morte purificatur.*

Et eius virtute, poſſeſſio ipſo iure in conſtitutariũ transfertur.

63 *Conſtitutarioq; huiuſmodi ſpoliato competit interdictum recuperandæ.*

64 *Princeps pro ſecuritate, & conſeruatione ſtatus ſui, poteſt caſtrum propria authoritate auferre vaſſallo, & eius pretium ſoluere.*

65 *Quod declaratur de ſolutione facienda poſt apprahenſionem intelligendum eſſe, nòn antè.*

66 *Princeps mandare poteſt, quòd petitorium ſimul cum poſſeſſorio cognoſcatur; vel quòd ommiſſo poſſeſſorio cognoſcatur de petitorio.*

67 *Procurator Fiſci conuentus in poſſeſſorio ſupplicare debet Principi, quòd petitorium cum poſſeſſorio cumulari mandet.*

68 *Princeps diſpenſans contrà ius poſitiuum tantùm, iuſta cauſa motus præſumitur; quoniàm cauſa in eius pectore reſidet.*

Et pro cauſa voluntas ſufficit.

Nec admittitur probatio in contrarium.

69 *Principes ſunt legati, & Proconſules Dei.*

70 *Aedicto publicato, quòd quilibet prætendens ius in re compareat, data cenſetur facultas experiendi tàm in petitorio, quàm in poſſeſſorio, & ſic cumulatio admiſſa; & ſuprà nu. 45.*

71 *Aedicta Prætorum illuſoria eſſe non debent.*

Minuſq; Principum.

72 *Principis verbo decipi quemquã inconueniens eſt.*

73 *Principis proprium eſt dicere, quod ſcripſi, ſcripſi.*

Cui & illud conuenit, ſemel loquutus eſt Deus.

74 *Scandali euitanda gratià, cumulatur petitorium cum poſſeſſorio, & nu. 91.*

Etiã ſi ab incõpetẽti Iudice ſpoliatus qs diceretur.

Ac etiam poſt cœptum iudicium, in quo petitorium expreſſìm ſuſpenſum fuiſſet.

75 *Cumulatur petitoriũ cũ poſſeſſorio, vbi de caſtro, ſeù fortalitio agitur, qđ eſt difficilis recuperõnis.*

Limitatur vbi caſtrum, & litigantes ſunt ſub eodem Principe.

Subli-

Sublimitatur tamèn, dummodò ipſi Principi facilis ſit recuperatio.

Sublimitatur quoque, dummodò reſtituendus ad poſſeſsionem caſtri, plura alia bona habeat in territorio eiuſdem Principis, vel ibi habitet.

Et eſt cõis concluſio; & in praxi Romæ obſeruata.

Et procedit etiàm in ſupremo Principe, vt eſt Sũmus Pontifex, Imperator, vel Rex Franciæ.

Et ſi in vno caſtro tantùm, multò magis in pluribus; & in minori Principe procedit.

76 *Spoliatus, qui ſpolio cõnſentit, non reſtituitur, niſi de proprietate doceat; ex communi.*

77 *Spoliatus q̃ ſpolio cõſentit vi cõpulſiua ductus, non reſtituitur, niſi act. q̃ met. ca. geſtũ priùs reſcĩdat.*

78 *Princeps poteſt præcipere vaſſallo ſuo, quòd titulum inueſtituræ exhibeat, aliàs eum priuare feudo, niſi de præſcriptione ſaltèm doceat.*

79 *Spoliatus nõ reſtituitur vbicunq. poſſeſsio, ſi apud illũ eſſet, reſtitui nihilominus deberet, nàm quod nulliter factum eſt, eo in caſu confirmatur.*

80 *Vaſſallus agens aduersùs Principem pro reſtitutione caſtri cum iuriſdictione, ac Regalibus, tenetur de titulo docere plenè, ex quò contrà eum militat præſumptio, & pro ipſo Principe, & nu. 96.*

Ampliatur procedere in omnibus rebus, quæ ſinè titulo à Principe habito poſſideri nequeunt.

Et ĩ tali iuditio vtì mixto, daĩ appellatio. Et ita fuit ĩ Delphinali Senatu atq. ĩ Rom. Rot. Sapiꝰ iudicatũ

81 *Subditus agens cõtrà ordinarium ſuper exemptionis quaſi poſſeſsione, titulum, aut legitimam præſcriptionem oſtendere debet.*

82 *Agẽs ad decimarũ quaſi poſſeſsionẽ in aliena Parochia, titulũ, vel legitimã pſcriptionẽ pbare teneĩ.*

83 *Marchionatus dignitas à Principe tãtũ haberi põt.*

84 *Spoliatus à Principe, vel authoritate Principis, non reſtituitur, niſi de bono iure ĩ proprietate doceat.*

Concluſio eſt valdè controuerſa.

Diſtinctio igitur adhibenda eſt Burſa. ſententia.

Quã comprobauit Sanctiſs. Dñi noſtri ſignatura.

Et in praxi recepta eſt, etiàm in Rot. Rom.

85 *Princeps non tenetur ſeruare ordinem iuditiorũ.*

Et quicquid agit præſumitur iuſtè, & ex legitima cauſa agere. Et vbi actus aliàs non valeret, de plenitudine poteſtatis ſuſtineri debet.

86 *Conſtitutio Ducalis dat facultatẽ ampliſsimo Conſilio Parmæ; & Placentiæ procedendi ſola facti veritate inſpecta; atque iudicandi.*

87 *Clauſula, ſola facti veritate inſpecta, operatur, q̃ Iudex poſsit exceptionem proprietatis in poſſeſſorio admittere, & petitoriũ cumulare, et eſt cõis.*

88 *Iudex qui poteſt ſola facti veritate inſpecta iudicare, nulli ordini iudiciario ſubiacet, nec iuris cõis traditioni, ſed inſpecto iure naturali, & gentiũ; imò vt Princeps, et vt Deus ipſe iudicare põt.*

89 *Iudex q̃ põt puertere ordinẽ cauſæ ad ſe ipsã, multò magis põt puertere ordinẽ cauſæ ad aliã cauſã.*

90 *Fiſcales cauſæ cognoſcuntur ſola facti veritate inſpecta, ſiuè agat Fiſcus, ſiuè conueniatur.*

91 *Spoliatus non reſtituitur, vbi cõuentus non eſt violentus poſſeſſor, et incontinenti probationes offer. ſuper proprietate, ex communi.*

Præſertim, qñ p inſtrumẽta publica, et acta offert, & nulla alia facti verificatio eſt neceſſaria.

Et præſertim etiàm quãdò periculum immineret, ſi reſtitutio fieret; & vide ſuprà nu. 74.

92 *Spoliatus in beneſitialibus nõ reſtituitur, ſi cõuentus pbationes offert incontinẽti ſuper pprietate.*

93 *A beneſitialibus, ad feuda arguitur.*

94 *Exceptio dominij, qñ admittiĩ in iudicio ſpolij, multò magis in remedio Can. reintegrandæ, admittetur.*

95 *Feudatarius non agit ſpolio cõtra Dominum, quia iudicium illud ſigillat famam.*

96 *Agẽs remedio recuperãdæ ĩ his, q̃ ſinè Principis authoritate acqri nõ poſsũt, docere teneĩ de titulo uero, vel pſũpto, et colorato; et eſt cõcluſio ĩdubitata.*

97 *Titulus infectus, ſeù inualidus non colorat, ſed potiùs diſcolorat, & inficit poſſeſsionem.*

98 *Titulus validus allegandus eſt, quamuis minùs plenè probetur in caſu prædicto.*

99 *Paria ſunt titulũ nõ hẽre, vel exceptione illũ eli(di poſſe.*

100 *Titulus nullus, pro non titulo in omnibus habetur.*

Præſertìm, vbi de inualiditate tituli apertè, et euidenter conſtat.

101 *Titulus habitus à nõ habẽte authoritatẽ, adeò nullus eſt, vt nullũ poſsit colorẽ præbere, ex cõmuni.*

Idem de titulo per ſubreptionem, aut obreptionẽ impetrato; & facit infrà nu. 176. & ſeq. nu. 228. 230. 250. cum pluribus ſeqq. & nu. 256.

Ac de titulo habito ab habente authoritatem, ſed forma non ſeruata, ex communi.

Et de titulo ex contractu bonorum feudalium, ſinè Principis aſſenſu, celebrato.

102 *Titulus aũt nullus dr̃, qui prorsùs, & de facto nullꝰ eſt, vel ſi de facto pceſsit, iuris ratione deficit.*

103 *Feudũ informe acquirẽs, intelligitur etiàm pro filijs, & deſcendentibus ſuis in infinitũ acquirere.*

104 *Feudum non reuertitur ad Dominum, donec aliquis ſupereſt de vocatis in Inueſtitura.*

105 *Feudum conceſſum pro ſe, ſuiſq; hæredibus, & ſucceſſoribus, tranſit ad extraneos.*

Item conceſſum cum facultate diſponendi in quaſcunque perſonas;

Etiàm non obſtante Mediolanenſi decreto (Meminimus) dummodò conceſsio facta fuerit ob benemerita, ex ſententia Menoch. Sed contrà nu. 171. cum duobus ſeqq.

Idem de feudo conceſſo pro ſe, ſuiſq; hæredibus, et ſucceſſoribus quibuſcunque iudicatur.

Nec non de conceſſo cum clauſula (& cui, vel quibus) & c. omnia remiſsiuè, & nu. 112. & 167.

Declara tamen vt num. 194. & ſeq.

106 *Sententia, quæ in iudicatum tranſiuit, iuſtum tribuit poſsidendi titulum.*

107 *Sententia contra Principem lata, ſucceſſori præiudicat.*

Sicut & contractus cum illo celebratus.

108 *Filius adoptiuus licèt non ſuccedat in feudalibus, ſecùs tamèn conſentiente Principe directo Do-*

mino, in cuius præiudicium admittitur.

109 *Clauſula (ſine præiudicio iurium Cameræ noſtræ) operatur tantùm in non expreſſis, & ſpecificatis, ne contradictionem, & correctionem inducat.*

Quod intellige, et limita, vt inf. n. 231. 233. et ſeq.

110 *Teſtatoris diſpoſitio in feudalib. nulla, et inualida.*

111 *Sed accedente directi Domini conſenſu valet; & tenet in eius præiudicium.*

112 *Clauſula (& cui vel quibus) tribuit facultatem teſtandi de feudo.*

113 *Titulus ex lõga, et diutina poſſeſſione præſumitur.*

114 *Longa & diutina poſſeſſio decem annorum regulariter intelligitur.*

115 *Vaſſallus poſſidens feudum per annum, inueſtituram habere præſumitur à Domino directo.*

Quod declara vt infr. nu. 270. cum pluribus ſeqq.

Et hæc analis poſſeſſio pĩudicat et alijs agnatis, ſciẽtib⁹, et tacẽtib⁹; ꝙ declarat vt ĩfrà n. 273. cũ ſeqq.

116 *Feudum antiquum de partium conſenſu fit nouum, adeò quòd finita lineà nouiter inueſtiti, feudum ad Dominũ reuertitur, nõ ad alios agnatos.*

117 *Feudũ nouũ ad tranſuerſales nõ trãſit, et n. 160.*

118 *Feudũ nouũ fit ſi ex noua cauſa fiat inueſtitura; Vel aliqua ſubſtãtialis qualitas antiqua addat, aut detrahatur, ſeu noua fiãt couẽtiones ſubſtãtiales.*

119 *Inueſtitura metu Principis recepta poſteris recipientis non nocet, remiſſiuè.*

120 *Contractus cũ Principe celebratus ſpontè, et abſq. metu aliquo geſtus præſumitur.*

Præſertim quando nulla facta fuit proteſtatio, ſaltem ſecreta.

121 *Metus à Principe illatus vaſſallo purgatur temporis lõginquitate, Principum mutatione, ſeruitiorũ cõtinua præſtatione, inueſtiturarũq; renouatione.*

122 *Nouæ qualitates, & nouæ conuentiones ſubſtantiales in Inueſtitura feudali plures referuntur.*

123 *Præſertĩ reſeruatio aliquorũ datiorũ, et gabellarũ.*

124 *Verba (ſtatuens & mandans) in inueſtitura feudum nouum arguunt.*

125 *Feudum nouum arguitur, ſi in Inueſtitura mẽtio non fiat de confirmatione antiquæ Inueſtituræ.*

126 *Feudum nouum conſtituitur, ſi vocatorum ſucceſſio alteretur.*

127 *Linea vnà deſcendentiũ extincta, oẽs aliæ æqualiter ſuccedunt in feudo paterno, & nu. 36. in fin.*

Quod tamen declaratur infrà num. 137.

128 *Clauſula (ità quod ſapiat naturam cuiuſcunque feudi antiqui, paterni, & auiti) operatur, vt agnati in defectũ liberorum admittantur; ex cõi.*

129 *Contrarium tamen permulti celebres Doct. tenuere; ex magis communi. Et ità fuit iudicatum.*

130 *Prima autem opi. recenta limitatur non procedere quando feudum conceſſum fuit (pro ſe filijs, & deſcendentibus maſculis) quia tunc reſtringitur conceſſio ad nominatos in genere, vel nomine collectiuo, & excluduntur tranſuerſales.*

131 *Argumentum ab obſeruantia ſecuta, in interpretatione contractuum rectè ſumitur. Et intellectus ille ſemper aſſumi debet, quem effectus, & rerum exitus verum eſſe demonſtrat.*

132 *Diuerſo iure cenſeri non debet diſpoſitio.*

133 *Commodũ qui ſenſit, debet ſentire & incõmodũ.*

134 *Status rerum præſens attendendus, quia pro eo præſumitur, nec ab eo in dubio recedendum.*

135 *Menoch. ſententia reprobata in conſ. 378. nu. 55.*

136 *Lineà vnà deſcendentiũ extincta, aliæ admittuntur vt ſup. num. 127. Sed in vnaquaq. linea proximior tantùm in gradu ſuccedit in feudo.*

137 *Lineæ ſubalternæ eodem iure ſuccedunt inter ſe, quo principales lineæ cũ alijs eiuſdem generis.*

138 *Naturales in feudo, etiàm informi, non ſuccedũt.*

139 *Legitimitatis qualitas ab allegãte probari debet; ex cõi. Siue actor ſit, ſiue reus cõuẽtus; & eſt cõis.*

140 *Cõfeſſio in precibus plenè cõtra cõfitentẽ probat.*

141 *Confeſſio omnem probationis ſpeciem antecellit, & nu. 163. cum ſeqq.*

142 *Quaſi poſſeſſio legitimitatis non releuat ab onere probandi eam plenè; quando eſt fundamentum intentionis, & eſt materia differens.*

143 *Quaſi poſſeſſio legitimitatis admittit probationem in contrariũ, etiàm per alias præſumptiones.*

144 *Quaſi poſſeſſio legitimitatis ex quibuſcunq. actibus reſultans non nocet illis, qui tales actus non fecerunt, nec facientibus conſenſerunt.*

145 *Sententia quoque ſuper ea lata nõ facit ius quoad omnes, ſed inter collitigantes tantùm.*

146 *Imò nec iſtorum deſcẽdentibus præiudicat, niſi heredes ſint; & eſt firma opinio.*

147 *Quaſi poſſeſſio legitimitatis nihil prodeſt, niſi cũ ea allegetur filiũ eſſe ortum ex illa muliere, quàm certitudinaliter conſtat eſſe, vel fuiſſe vxorem.*

148 *Quaſi poſſeſſio legitimitatis non ſufficit vbi principaliter in iudicium deducitur legitimitas, & in deciſorijs. Et eſt verior, ac magis cõmunis opin.*

149 *Quaſi poſſeſſio conſanguinitatis non datur; ſed tale ius cadit tantùm inter patrem, & filium, ac maritum, & vxorem.*

150 *Quaſi poſſeſſio legitimitatis nõ prodeſt ei, qui eſt ĩ mala fide, ad releuãdũ eũ ab onere plenè ꝓbãdi.*

151 *Mala fides ex litis pendentia inducitur.*

152 *Menoch. ſententia in dicto conſ. 378. nu. 56. cum ſeqq. reprobatur ex falſis præſuppoſitis.*

153 *Coniuncti re, & verbis ſuccedunt ſibi inuicem per ius non decreſcendi; etiàm ſi partes facilioris adminiſtrationis gratia fuerint conſtitutæ.*

154 *Menoch. error. in dicto conſ. 378. num. 59.*

155 *Inſtitutis pluribus in ſtirpes, & non in capita, coniunctio verbalis tantùm, nõ realis inducitur.*

156 *Sequentia declarant præcedentia.*

157 *Dictio dicta, refert qualitates p̃cedẽtis diſpoſitiõis.*

158 *Teſtator cui facilè fuit reciprocã ſubſtitutionem facere, ſi nõ fecit, præſumẽdus eſt noluiſſe facere.*

159 *Menoch. dicta in conſ. præcitato 378. nu. 60. 61. 62. confutantur ſingulatim.*

160 *Tranſuerſales in feudo nouiter conceſſo non ſuccedunt, & ſupra num. 117.*

161 *Inueſtitura limitata limitatũ pducit effectũ ſuccedendi.*

162 *Feudum paternum denuò conceſſum tranſit ad agna-*

agnatos; remiſsiuè.

Sed limitatur quandò de partium conſenſu nouatur, & vt ſup. nu. 116. cum ſeqq.

163 *Confeſsio recipientis feudalem Inueſtituram contrà ipſum, & eius ſucceſſores probat. & fac. vt ſuprà num. 140. & ſequen.*

164 *Error in facto proprio recenti non admittitur.*

165 *Menoch. ſententia in d. conſ. 378. nu. 7. 8. exploſa.*

166 *Hiſtoricis contra partis confeſsionē non creditur.*

167 *Vaſſallus inueſtitus cū clauſula (cui vel quib.) pōt in quoſcūq. diſponere, etiàm ſine Domini aſſenſu.*

168 *Vaſſallus primò acquirens poteſt de feudo in praeiudicium deſcendentium diſponere.*

169 *Menoch. d. cōſ. 378. nu. 14. malè in facto īformat.*

170 *Feudorum ſucceſsio in ſtirpes, nō in capita defertur; ex communi.*

171 *Decretū ſtatus Mediol. incipiēs (Meminimus) locū hēt in donationib. et Inueſtituris remuneratorijs.*

Et ità iudicauit Senatus.

Menoch. autèm Senatū reprahēdēs reprahēditur.

172 *Praefatio mentem diſponentis declarat.*

173 *Donatio remuneratoria donatio eſt; ex communi.*

Legatum ob benemerita titulum habet lucratiuū.

Obligatus ab antidora cogi non poteſt ad aliquid dādum, cū naturalis obligatio actionē nō pariat.

Et qui ab ea accipit, ex cauſa gratioſa, & lucratiua accepiſſe dicitur.

Et qui accipit id, quòd eſt ſibi quaſi debitum, lucrari dicitur, & de eo iudicatur, quod de eo qui abſolutè lucratur.

174 *Menoch. dicto conſ. 378. nu. 16. vſque ad nu. 19. ex falſis praeſuppoſitis nititur.*

175 *Acquirens à Principe, ſi per quadriennium pacificè poſsideat, praeſcriptione tutus eſt.*

176 *Inueſtitura per ſubreptionem, aut obreptionem obtenta, nulla eſt, & inualida; remiſsiuè, & fac. infrà nu. 228. 230. 250. cum ſeqq. & 256.*

177 *Narrans feudum ad ſe ſpectare, quòd in parte tantùm ſpectabat, ſi de toto inueſtiatur, nulla eſt Inueſtitura, & 256.*

178 *Menoch. in d. ſuo conſ. 378. ſibi ipſi contradicit.*

179 *Emēs à nō Domino, etiàm cū bona fide, nō acquirit Dominiū, ſed fructus tātùm cōſumptos lucratur.*

180 *Dominum qui ſe vult probare, dominium authoris ſui probare debet.*

181 *Clauſula (Motu proprio) non tollit vitium ſubreptionis, aut obreptionis in tertij praeiudicium.*

Etiā ſi prohibitū fuerit dicēdo defectu intētionis.

182 *Defectus intentionis ſemper opponi poteſt.*

183 *Parma & Placentia à Mediolani Ducibus in ſanctam Romanam Eccleſiam dominium tranſlata.*

184 *Ciuitas addita Regno, vel ſtatui nō acceſſoriè, ſed principaliter, retinet ſuas leges, illiſq; regitur, non verò legibus Regni, ſeù ſtatus cui additur, ex cōi.*

185 *Legē abrogatā q dicit, probare tenetur; remiſsiuè.*

186 *Decretum (Meminimus) eſt in viridi obſeruantia in Ducatu Parmae, & Placentiae.*

187 *Titulus reſolutus ad non titulum redactus eſt.*

188 *Reſoluto iure authoris, reſoluitur etiā ſucceſſoris.*

189 *Adoptiuus filius non facit deficere conditionem, ſi ſine filijs deceſſerit.*

190 *Contrahentes praeſumuntur cum iuris diſpoſitione conuenire voluiſſe.*

191 *Contrahentes ſuper re feudali, praeſumūtur praecedentibus inueſtituris ſe conformare.*

192 *Contrahentes ſuper re feudali non poſſunt vocatis in Inueſtitura praeiudicare.*

Et omnes clauſulae interpretari debent citrà vocatorum praeiudicium.

193 *Contrahentes praeſumuntur cum iuris Municipalis diſpoſitione concordare voluiſſe.*

194 *Clauſula (cui vel quibus) in alienatione feudi, operatur tantùm, vt de eo diſponi poſſit inter vocatos non ſeruata eorum gradus praerogatiua, quae aliàs ſeruari debuiſſet; & eſt communis.*

195 *Clauſula (cui vel quibus) in alienatione feudi, non operatur in praeiudicium vocatorum, niſi durante vita alienantis, poſteà reſoluitur.*

196 *Re° cōnēt° opponere pōt, quò ad ſe liberas aedes habeo.*

197 *Salinae ſunt de Regalijs Principum.*

Et de pertinentijs feudorum.

De illiſq; iudicatur vtì de feudis, quibus accedunt.

198 *Citari dēt omninò is cuius principaliter intereſt.*

199 *Res inter alios acta, alijs non praeiudicat.*

200 *Vaſſallus poteſt renuntiare feudum immediatè ſucceſſuro, etiàm ſinè directi Domini conſenſu.*

Et non eſt alienatio, ſed refutatio.

201 *Iuditium cōtra vſufructuarium agitatum valet; & tenet; Quòd declara, vt infrà, nu. 206.*

202 *Vſuſfructus in re feudali abſque directi Domini aſſenſu conſtitui nequit, ex communi.*

203 *Feudum eſt ſeruitus.*

204 *Vſuſfructus eſt ſeruitus.*

205 *Seruitus ſeruitutis non datur.*

206 *Iudicium contra vſufructuarium agitatum, ipſi ſoli nocet, non proprietario minimè citato.*

207 *Sententia lata contrà naturaliter poſsidentem, nō praeiudicat ciuiliter poſsidenti.*

208 *Sententia per colluſionem lata nulla eſt; nec poteſt cuiquam nocere.*

209 *Sentētia contrà vſufructuariū colludentē nulla.*

210 *Colluſio eſt omni iure prohibita, & omnes actus, in quibus interuenit, vitiat.*

211 *Colluſio per coniecturas probatur; quia eſt de his quae occultè fiunt, & difficilis ſunt probationis.*

212 *Coniecturae duae leues ſufficiunt ad colluſionē detegendam, prout, & ſimulationem.*

213 *Colluſio arguitur ex eò, q reus nō vtitur exceptione ſibi competente, patiēdo ſe antè tēps cōueniri.*

214 *Colluſio arguit. ex eo, q qs iuuit cauſā aduerſarij;*

Et putà liberando eum à probatione iactationū, & diffamationum in materia l. diffamari. C. de inge. & manu.

215 *Colluſio ex clauſulis inſolitis, et reſcriptorū arguit.*

216 *Colluſio arguitur ex feſtinanti confeſsione poſitionum, quas quis veroſimiliter ignorauit.*

217 *Colluſio probatur ex quò appellare quis prohibet procuratorem ſuum in cauſa appellabili.*

218 Procurator appellare tenetur; ſed non appellationem proſequi.
219 Colluſio ex breuitate tpis, qua lis finit, cõiectari põt.
220 Colluſio ab effectu poſt ſentẽtiã ſecuto colligi põt.
221 Sententia eſt ſtricti iuris, et extenſionẽ nõ recipit.
222 Non probat hoc eſſe quòd ab hoc contingit abeſſe.
223 Princeps adoptioni conſentiens, quàm vaſſallus facit, agnatis non præiudicat ex Inueſtitura vocatis, & eſt communis, & facit infrà nu. 260. Curt. tamen Iun. in conſ. 138. contrarium tenere videtur. Sed ad concordiam cum cõi reducitur.
224 Princeps non poteſt iuri Tertij ex cõtractu reſultante præiudicare.
225 Princeps conſentiens alienationi feudi ſibi non præiudicat in iure de futuro, quod ignorabat; vt ſi poſt alienantis mortem foret ad ſe reuerſurum. Multò magis ſi adiecit clauſulam, ſinè præiuditio iurium Cameræ noſtræ.
226 Conſenſus adhibitus alienationi rei, quæ in aliquẽ futurum euentum mea eſſe debet, eueniẽte illo caſu mihi non obeſt. Et exemplificatur in rebus conditionali fideicommiſſo ſubiectis.
227 Princeps præſumitur minùs velle Fiſco ſuo præiudicare, quàm ſit poſſibile.
228 Aſſenſus adoptioni ad feuda præſtitus nihil operatur, ſi qualitates Principi expſſæ nõ verificẽtur. Nec ſufficit in parte verificari, & nu. 237.
229 Aſſenſus præſtitus per Principem actui in fraudem alicuius geſto nihil proficit.
230 Aſſenſus Principis non præiudicat Tertio in eo de quo non fuit certioratus Princeps.
231 Clauſula (ſinè præiuditio iuriũ Cameræ noſtræ, & cuiuslibet tertij) propriũ eſt, illaſũ iura cõſeruare. Nedùm de præſenti competens, ſed etiàm in futurum competiturum.
232 Clauſula (ſinè præiudicio iuris tertij) frustrà in reſcriptis, & conceſſionibus apponitur, ex quo ſemper ſubintelligitur, & nu. 255.
233 Clauſula (ſinè præiudicio iurium Cameræ, ſeu Fiſci) in omni Principis diſpoſitione ſubintelligitur ex Decreto Mediolani. Prouidere volentes.
234 Decretum Mediolani, prouidere volentes, renouatum in Ducatu Parmæ, & Placentiæ per ſpecialem Conſtitutionem Sereniſſ. Ducis Octauij.
235 Decreto, Meminim⁹, nõ derogat Prĩceps abſq; ſpeciali, & indiuidua ei⁹ mẽtione, et derogatione expſſa. Generales autem clauſulæ quantumuis prægnantiſſimæ non ſufficiunt. Etiàm ſi iuramentũ ipſius Principis interueniat.
236 Prohibitio duplex alienãdi feudũ in p̃iudiciũ directi Domini, ideſt legis, et hominis, operatur quòd aſſẽſus alienationi pſtit⁹ eã nõ cõualidet, et n. 263.
237 Aſſenſus alienationi, ſeu tranſlationi feudi impetratus per eum qui vnam, ſeu plures qualitates expreſſit, non valet, niſi illæ qualitates, etiam copulatiuè verificentur, & ſupra nu. 228.
238 Aſſenſus reſtrictus ad certa bona, & certas perſonas, non extenditur, cum ſit ſtricti iuris.
239 Adoptionem faciens, ſi eius ſolemnia non obſeruet, ſed arrogationis, nihil agit.
240 Adoptionis formæ, non arrogationis conuenit, filiũ præſentem in ſua poteſtate, & gubernio accipere, & vti talem inſignum vera pura, & naturalis paternitatis amplexari, ac de cætero pro filio legitimo, & naturali adoptantis haberi.
241 Actus à forma dijudicatur.
242 Adoptioni repugnat, & arrogationi congruit filiũ in patris adoptãtis poteſtatẽ trãſire, ſi extraneus ſit, & de naturalis poteſtate exire, ac liberari.
243 Adoptioni repugnat, & arrogationi cõgruit, quòd filius nedùm patri adoptiuo ſuccedat, ſed eius quoque aſcendentibus, agnatis, & cognatis.
244 Adoptioni minimè conuenit, ſed arrogationi, peculiſci, quòd adoptatus ſuccedat adoptanti, tam ex teſtamento, quàm ab inteſtato.
245 Arrogatio pupilli non tenet, niſi arrogans de ipſius indemnitate tabellioni caueat.
246 Arrogatio pupilli cum ingenti, & exacta cauſæ cognitione fieri debet.
247 Arrogatio autem adulti cum minori cauſa cognitione expediri poteſt.
248 Delegatus egredi non poteſt fines iuriſdictionis ſibi delegatæ.
249 Arrogatio ſinè Principis authoritate fieri nequit. Præſertìm verò, ſi arrogatus ad feuda arrogantis ſuccedere intendit, quæ abſque Principis ipſius aſſenſu haberi non poſſunt.
250 Reſcripta per ſubreptionem, aut obreptionem impetrata, nulla, & inualida ſunt. & facit ſuprà nu. 176. & ſeq. 228. et 230. & inf. nu. 256.
251 Arrogatio cui Princeps per obreptionem, aut ſubreptionem conſentit, non tenet.
252 Subreptio, & obreptio in feudalibus potiſſimùm annullat gratiam.
253 Priuilegium per ſubreptionem, aut obreptionem impetratum non celorat poſſeſſionem.
254 Actus omnis pẽdet ab agẽtis volũtate, et poteſtate.
255 Priuilegij conceſſio, ac gratia Principis ſinè præiuditio tertij ſemper intelligitur, & facta præſumitur; & ſupra nu. 232.
256 Vaſſallus tacẽs ius cõpetere alijs perſonis in feudo ſuper quò facultatẽ diſponẽdi à Principe ĩpetrat, p ſubreptionẽ impetrare dicetur, & ſup. nu. 177. Siue ius illud ſit in petitorio, ſiuè etiã ĩ poſſeſſorio.
257 Dictio, Dùm, importat conditionem.
258 Dictio, Dumtamen, importat modum.
259 Modus reſpicit cõmodũ alterius, q̃ implẽtis, ſtat p cauſa finali, idcircò eo nõ impleto, actus corruit.
260 Princeps non poteſt teſtandi licentiam vaſſallo concedere de feudo antiquo in præiuditiũ vocatorum; & eſt omnium cõis; & facit. ſup. nu. 223.
261 Incluſio vnius, eſt alterius excluſio.
262 Remiſſũ in vno, ſeu aliquibus caſibus contrà ius, ſeu de iure ſpeciali, cenſetur in alijs prohibitum.
263 Teſtandi licentia vaſſallo conceſſa in Ducatu Parmæ, & Placen. nõ operatur in præiuditiũ Fiſci, ſeu Duc. Cam. per Decretum, Prouidere volẽtes. Et per Ducalem Conſtitutionem.

Multò

Digitized by Google

Multò minùs ſi in conceßione expreßim prohibitum fuerit tale præiudicium fieri, quià concurrit prohibitio legis, & hominis; ex communi; & ſuprà nu. 236.

264 *Fundamentum vbi non eſt, ſuperædificari non poteſt.*

265 *Inſtitutio hæredis facta de filio adoptiuo corruit, ſi adoptio non ſubſiſtat.*

Quoniàm adoptio præſumitur fuiſſe cauſa finalis inſtitutionis; ex communi.

Idem de inſtitutione filij, vel fratris, qui filius, vel frater non eſt.

Ac de filio naturali legitimato, cuius legitimatio non tenet.

Quæ concluſio dicitur non habere contradicentē.

Dec. tamen contradicit; ſed alibi tenet contrariū, & ſic ſibi ipſi aduerſatur.

Idem de vxore putatiua inſtituta dicitur.

Et de filio īſtituto vti legitimo cū legitimus nō eſſet.

266 *Donatio quoq. ad legatū ſimilibus perſonis factū inefficax eſt, ſi qualitas expreſſa vera non ſit.*

Nec ſufficit, quòd poſt donationem ipſam, vel inſtitutionem verificetur.

267 *Poſſeßio annalis vaſſalli directo Domino non nocet, niſi eius præſentia, & ſcientia concurrant.*

268 *Ac etiàm ſeruitiorum feudalium præſtatio, per ipſummet Dominum, vel eius procuratorem ſpecialem receptorum.*

269 *Pro Rex, vel Locumtenens Principis non habet facultatem donandi feuda.*

270 *Poſſeßio annalis de qua ſuprà operatur tantùm vbi dubitatur, an inueſtitura feudalis adſit nec nè? non verò ſi de ea conſtet; & ſuperindè quoquomodò diſputetur, vel ſuper depēdētibus ab ea. C. 1. §. ſi quis ſe vel patrem. ſi de inueſtit. inter Dom. & agnatis orta. & c. 1. in princ. de conſuet. rect. feud. declarantur.*

271 *Poſſeßio annalis de qua ſuprà non operatur, niſi cum ſacramento vaſſalli iurantis ſuper inueſtitura per Dominum negata.*

Quòd ſacramentū iudicis penitus arbitrariū eſt.

Et vbi præſumptio aliqua contrà vaſſallum militat, excluditur is omninò à tali iuramento.

272 *Poſſeßio annalis antedicta prodeſt ſolùm vaſſallo poßidenti, & reo conuento, ſecùs ſi non poßideat, & Actor ſit.*

273 *Poſſeßio annalis feudi non nocet agnatis vocatis ex tenore Inueſtiturarum, niſi, & ipſe poßidens in eorum ſit numero.*

274 *C. 1. §. ſi Titius filius. ſi de feud. defun. mil. communis intellectus.*

275 *Poſſeßio annalis de qua ſuprà non præiudicat agnatis, qui de diſſenſu proteſtati fuerunt antè lapſum anni.*

276 *Proteſtatio excludit conſenſum.*

277 *Proteſtatio quæ fit ſuper dependentibus ab animo proteſtantis, tollit effectum actus contrarij.*

278 *Epilogus totius reſponſi, &c.*

Conſ. Lud. Sacc.

Pro Sereniſs. D. D. Alexandro Farneſio Parmæ, & Placentiæ Duce, &c.

EPITOME.

Ciuitatis Buxeti, Terrarumq. Curtis maioris, Monticellorum, Florentiolæ, & Bargoni ad Ducalem Cameram Parmæ ob lineam finitam deuolutarum; rectè fuiſſe poſſeſſionem propria authoritate captam, & in ſequeſtro poſitam vſquequo declaratum fuerit an alicui ſuper eis ius competat? Qua in re tria precipuè diſcutiuntur.

Primum, an ei qui detinebat iudicium reſtitutorium competat?

Secundum, an eo reluctante petitorium cum poſſeſſorio cumulari poſſit?

Tertium ſi cumulationi locus non ſit, an titulum ſaltem oſtendere teneatur, & qualem?

RESPONSVM PRIMVM.

Deus illuminatio mea.

SIcut diuiſiones aquarum,
1 ità † cor Regis in manu
Domini, quocunque voluerit inclinabit illud, dixit Salomon Prouerb. c.
2 21. † & diuinatio in labijs
Regis, in iudicio non errabit os eius, vt idem ſapiens. Prouer. cap. 16. ſcriptum reliquit; Idcircò de maximorum Principum placitis benè ſemper ſentiendum; quamuis cauſæ non innoteſcant, quæ vt plurimùm inueſtigari nequeunt, ex eius Prophetæ teſtimonio aſſerentis, Cœlū
3 ſurſum, & Terra deorſum † & cor Regis inſcrutabile. Prouer. cap. 25. eis autem qui intempeſtiuè, ac nimis properè illorū animi motus, & iuſſionum rationes exquirunt, obijci poteſt Pauli
4 ſententia ad Rom. 12. † non plùs ſapere quàm oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem. Qui autem veras rerū cauſas neſcientes, facilè Principum actiones damnant, meminiſſe oportet
5 Salomonis documenti Prouerb. c. 12. † Labium veritatis firmum eſt in perpetuum, qui autē teſtis eſt repentinus, concinnat linguā mēdacij; &
6 rurſum cap. 13. † Qui cuſtodit os ſuum, cuſtodit animam ſuam; qui autem inconſideratus eſt ad loquendum, ſentiet mala; & quamuis illorum opera primo quandoq. aſpectu ratione carere videantur, à iudicio tamen cauendum eſt, Saluatoris Dñi noſtri præcepto, quod Ioannis c. 7. legi-
7 tur † Nolite ſecundùm faciem iudicare, ſed iu-

ſtum iuditium iudicate,& multò magis à male-
8 dictis; † quoniam Dijs non detrahes, & Princi-
pi populi tui non maledices. Exod. c.22. etiàm
D. Pauli exẽplo, actuũ Apoſtolorũ c.23.relato.

Quoniam igitur in præſenti cõſultatione ne-
gotium iam vſq. adeò liquidatum eſt, vt ratio-
nes,& cauſæ cuiq. patere poſſint, quibus addu-
ctus Sereniſs. & Inuictiſs. D. D. Alexander
Farnesivs Parmæ, Placentiæq. Dux Tertius,
bonorum, & iurium feudalium, Iuriſdictiona-
lium,Regaliumq. per quon.Illuſtriſs. D.Sfortiã
Pallauicinum tempore eius vitæ,& mortis poſ-
ſeſſorum,in Ducatu ſuo præd.exiſtentium,poſ-
ſeſſionem,vel quaſi menſibus elapſis capi iuſſit,
facilè quiſq. animaduertere poterit,quàm rectè
Princeps ille iuſtiſſimus egerit; quàm ſecus ſen
tientes toto(vt aiunt) cœlo aberrarint; quamq.
poſſeſſionis eiuſdem recuperationi,abſq. iuſtis,
& legitimis titulis intendentes, à recto iuris tra
mite declinent. Quod vt apertius,dilucidiusq.
fiat, ſeriem facti vniuerſam præmittere lubet,
9 † quandoquidem ex facto ipſo apertè & diſtin-
ctè narrato ius oritur,l.ſi ex plagis.§.in cliuo.ff.
ad l.Aquil. l.precibus.vbi Dec.nu.3.C.de im-
10 pub.& ali.ſub. † & eiuſdem facti error pruden-
tiſſimos quoque ſolet decipere. l.2. ff. de iu. &
fac.igno. Factum autem eſt huiuſcemodi.

Illvstris, & Potens quondã Marchio Ro- 1
landus Pallauicinus plura viuẽs oppida in Par-
menſi Placentinoq. agro,& alibi quoq. tenuit,
& poſſedit, quibus à Philippo Maria tunc Me-
diolani Duce, & Parmæ Domino ob defectio- 2
nem priuatus, & poſteà ad gratiam reſtitutus,
eadem ab ipſo Duce tamquàm ad eius Ducalẽ
Camerã applicata,& legitimè deuoluta, in feu-
dum denuò de anno 1445.ſuſcepit; rectum,ho-
norificum,nobile, & gentile,exceptis tamẽ per
ipſum Ducem interim alienatis,inter quæ Ter-
ra erat Florẽtiolæ, Nicolao Vicecomiti,Picini-
no nuncupato conceſſa,& donata. Quæ autem
in feudum ſic vt ſuprà acceperat Rolandus, in
vltimo eius eulogio, inter ſeptẽ ſuos filios ma-
ſculos legitimos,& naturales,vnà cum alijs ſuis
bonis diuiſit; Sed partitioni huic non acquie-
ſcentes, & lites,atq. diſcordias,nihilominus ef-
fugere volentes, compromiſſum ampliſſimũ fe-
cerunt in Ducem Franciſcũ Sfortiam dicti Phi-
lippi Mariæ ſucceſſorem, paterno teſtamento,
& diuiſionibus prædictis renuntiantes; qui ſuũ
tandem protulit laudum de anno 1457. in quo
caſtra omnia prædicta,cæteraq. bona in hæredi-
tate Rolandi remanſa, inter filios præd. diuiſit,
ſingulis portionem ſuam aſſignando. Nicolao,
Caſtrum Varani Marchionum, Caſtrum Guel-
phum, Caſtrũ Galinellæ,& Villam Miani. Vber
to,Caſtrum Tablani, Caſtellinam, & medieta-
tem Solignani.Io.Ludouico, & Pallauicino ſi-
mul,Terram Buxeti,& Caſtrum Bargoni. Caro-
lo Epiſcopo Laudenſi, Caſtrum Mõticellorum.
Io.Franciſco,Caſtrum Zibelli,& medietatẽ So-
lignani. Io. Manfredo, Caſtrum Polexini,cum
Caſtro Coſtemedianæ; & hæc omnia cum iuriſ-
dictione,regalijs &c. Iuſſitq. vnum quemq. ean
dem ſuam portionem caſtrorum cũ iuriſdictio-
nibus, & pertinentijs ſuis ab ipſomet Duce in
feudum intrà annum accipere, & inueſtituram
obtinere; Qui quidẽ fratres laudo in omnibus,
& per omnia parendo, Inueſtituram feudalem
ſingulatim acceperunt.videlicet quilibet pro ſe
ſuiſq. filijs,& deſcendentibus, & deſcendẽtium
deſcendentibus, & hæredibus in infinitum ma-
ſculis, legitimis, & naturalibus, & de legitimo
matrimonio, & linea maſculina, & corporibus
ſuis natis, & naſcituris; excepto tamen Carolo
Laudenſi Epiſcopo, cui,cum talium deſcenden-
tium ſpem habere non poſſet, ſub diuerſa for-
ma conceſſa fuit feudalis Inueſtitura,de qua in-
ferius tractabitur. Prædictis autem Io. Ludoui-
co, & Pallauicino coniunctim fecit Inueſtiturã
de dictis Caſtro nũc Ciuitate Buxeti, & Caſtro
Bargoni, cum villis & pertinentijs ſuis, & inter
Villas Buxeti vna erat,vbi nunc egregium op-
pidum Curtiſmaioris reperitur; Voluit quoq.
ius accreſcendi inter hos duos fratres,& eorum
deſcendẽtes locum habere, ita vt alterius linea
maſculina finita,altera in totũ ſuccederet. Poſt
hanc autem communem Inueſtituram, quæ de
anno 1458.emanauit, quandam aliam declara-
tionẽ mentis,& voluntatis ſuæ fecit idem Dux
Franciſcus eodem anno, apertius quoq. & cla-
rius diſponens ſuper reciproca dictorum duo-
rum fratrum ſucceſſione,& iure accreſcendi,ſeu
verius non decreſcendi; in qua etiã declaratio-
ne videtur voluiſſe, quod deficientibus ambabus li
neis maſculinis prædictis, alij fratres, & eorum
deſcendentes admittantur ſm naturam antiqui
feudi,& paterni. Sed quid in hoc pro conſtanti
ſupponendum ſit,non firmo, quia non eſt præ-
ſentis ſpeculationis. Hanc autem duorum fra-
trum eãdem Inueſtituram,cum reciproca ſucceſ-
ſione, confirmarunt etiam Galeatius Maria de
anno 1470.& Io. Galeatius de anno 1477. Me-
diolani Duces,pro ipſis fratribus,eorumq. fi-
lijs,& deſcendentibus maſculis,& vt ſupra.

Et in executione dictarum Inueſtiturarũ poſ
ſeſſa deindè fuerunt dicta loca in feudum,& no
mine feudi per dictos ſeptem fratres, & eorum
deſcendentes, & à retroactis etiam huius ſtatus
Principibus recognita ſucceſſiuè,cum iuramẽto
fidelitatis,& debitis ſeruitijs feudalibus,abſque
vlla penitus controuerſia, nec vnquam feuda-
lem ſtatum mutarũt, ſed vti feudalia ſemper, &
cõtinuatis temporibus tenta, & poſſeſſa fuerũt,
vt ſupra, & in quamplurimis iuditijs coràm di-
uerſis Tribunalibus ampliſſimis pro talibus ha-
bita,

bita, pronũciata, & iudicata, prout publicis, aptiſſimisq. patet documentis, q̃ fruſtra nõ refero.

Inter aũt deſcendẽtes maſculos legitimos, & nãles Io. Ludouici prędicti, alter fuit Io. Ludouicus eius nepos, qui viuens tenebat Arcem cum medietate iuriſdictionis, & iurium omnium feudalium, & regalium Curtiſmaioris, & decedens vnicam reliquit filiam Dñam Virginiam hæredem vniuerſalem, quæ bonorum, & iurium prędictorũ poſſeſſionẽ ſtatim habuit. Verùm prætendentibus eius fratribus patruelibus, Cęſare, Hieronymo, & Sfortia, oĩa prædicta ad ſe ſpectare, & pertinere, pręſertim ex Inueſtitura memorata Io. Ludouici, & Pallauicini, tranſactio ſecuta fuit inter partes de anno 1528.

Sed prętendẽs Dña Virginia minor ſe læſam, imò trãſactionẽ nullã, & ppea litem parans, denuò cum D. Hieronymo prędicto, de Curtemaiori nuncupato, tunc bonorum, & iurium prædictorum poſſeſſore, tranſegit; In qua tranſactionẽ inter cætera pactuitum, & conuentum extitit, quòd eo ſinè filijs maſculis legitimis, & naturalibus, & ex legitimo matrimonio procreatis, & non per iuris fictionem, etiam ſubſequentis matrimonij, tũc & eo caſu D. Virginia, eiuſque filij, & hæredes eſſent in eo ſtatu, & gradu, quo erãt tempore primæ trãſactionis, & ceſſionis per eam factæ de dictis bonis, & iuribus; & ad ea ſibi pateret liber acceſſus immediatè, & ipſo iure, reuerterenturq., & reuerti poſſent ad actualem, & corporalem poſſeſſionẽ propria authoritate, & ſinè citatione, & liquidatione aliqua; & hæc cum conſtituto poſſeſſorio, & clauſula, ex nunc prout ex tunc &c. Sed cum caſus eueniſſet obitus prędicti D. Hieronymi ſinè maſculis, relictis tamen filiabus D. Victoria, & D. Iſabella hæredibus vniuerſalibus, quæ paternorum bonorum poſſeſſionem continuare pretendebant, Dña autem Virginia medietatis prædictæ poſſeſſionẽ pariter prætendente, ac D. Sfortia Pallauicino proximiore agnato ad eandem poſſeſſionem aſpirãte, timore ſcandali Sereniſs. D. Dux Octauius poſſeſſionem dicti caſtri, nec non & Caſtriueteris, & tertiæ partis Monticellorũ cũ ſua Iuriſdictione, cęteriſq. iuribus, & pertinentijs ſuis, ad ſe aduocauit, & in ſequeſtro ſtare iuſſit, donec de partiũ iurib⁹ cognitũ fuiſſet.

At paulò poſt, & de anno 1557. tranſegit D. Sfortia cum filiabus prædictis D. Hieronymi, à quibus ceſſionem obtinuit omnium locorum, iuriumq. feudalium prædictorum, ea tamẽ conditione, ꝙ ipſo ſinè filijs maſculis decedente, præd. Dominæ remanerent in ſuis priſtinis iuribus, quę habebant antè ipſam tranſactionẽ, & tali caſu eueniente, intelligeretur D. Sfortia ipſarum nomine poſſidere, quibus etiam liceret poſſeſſionem propria authoritate ingredi, fuitque contractus iſte Ducali authoritate roboratus, cum clauſulis ampliſſimis, & ſpecialiter cũ clauſula, ſublata aliter iudicandi poteſtate.

Succeſſiuè quoq. tranſegit cum D. Virginia, à qua ceſſionem obtinuit conformẽ ceſſioni per eam prius factæ ad beneficium domini Hieronymi antedicti, & cum eadem conditione redeundi pro ſe, & deſcendentibus ſuis ad priſtinum ſtatum in bonis, & iuribus paternis, decedẽte ipſo D. Sfortia ſinè filijs maſculis legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio natis, & vt ſupra; multis etiam ad maiorem corroborationem additis, & præſertim quòd nõ poſſet vnquàm D. Sfortia de bonis, & iuribus prædictis diſponere, nec in aliam perſonam transferre, & ꝙ eueniente caſu prædicto, non poſſent eius hæredes aliqd vnquàm opponere, nec eã, & deſcendentes ſuos moleſtare quoquomodo in poſſeſſorio, vel petitorio, nec agẽdo, nec excipiendo, fuitq. trãſactio huiuſmodi Ducali pariter authoritate ſuffulta. D. autem Virginię defunctæ filij, & hæredes fuerunt Illuſtr. D. D. Cardinalis Io. Franciſcus, & Raynutius de Gãbara.

Sciendum eſt inſuper Io. Manfredum Pallauicinum nepotem ex filio dicti Io. Manfredi de anno 1530. dùm caſtrum feudale Coſtæmediane teneret, & poſſideret, illud permutaſſe cum D. Cæſare prædicto de Curtemaiori, pro quo recepit lòca Olziæ, & Vecchini, pacto inter cætera adiecto, quòd deficiente ipſo Domino Cæſare, Domino Hierònymo, & D. Sfortia eius agnatis abſque filijs, caſtrum prædictum cum ſua iuriſdictione, & pertinentijs ad D. Io. Manfredum, & D. Octauianum, & Franciſcum Mariam, & eorum filios, & deſcendentes reuerteretur, & è conuersò decedente ipſo Io. Manfredo, ac alijs prænominatis ſinè filijs, loca Olziæ, & Vecchini ad D. Cæſarem, & eius deſcendentes reuerterẽtur, & ſuper hoc etiã contractu celebratum fuit inſtrumentum publicum, cũ conſtituto poſſeſſorio, & alijs clauſulis conſuetis, nec non confirmatum Principis authoritate, videlicet legati Apoſtolici tunc Galliam hanc Ciſpadanam pro Sancta Sede gubernantis.

Prædictis autem addendum eſt, alium Rolãdum ex Io. Ludouico ortum acquiſiuiſſe aliud feudum, videlicet Florentiolæ caſtrum à quodã Petro de Roano, qui illud dono habuerat à Ludouico Duodecimo Francorum Rege tunc Ducatum Mediolani obtinente, cum interinatione tamẽ Senatus reſtrictiua talis donationis ad naturam feudorum Mediolani, & hoc modo in deſcendentes dicti Io. Ludouici maſculos perſeuerauit, quouſque ipſius linea durauit, hoc eſt donec vixit prædictus D. Sfortia, vltimus dictorum deſcendentium maſculorum ſuperſtes.

Nec eſt ignorandum extare Decretum Mediolani editum vſque de anno 1490. Incipiens; Meminimus, quod in hoc etiam ſtatu Sereniſs.

D. Du-

D.Ducis adhuc eſt in viridi obſeruantia; & per quod ſtatuitur, feudales conceſſiones ſub quauis forma conceptas, & cũ clauſulis quibuſcunque amplificatas, & munitas, reſtrictas eſſe, & intelligi debere ad perſonas acquirentium, & earum deſcendentes maſculos tantùm, legitimos, & naturales; & de legitimo matrimonio natos, niſi expreſſim fuerit aliter diſpoſitum, cum ſpecifica derogatione talis decreti.

Modò præſupponendum extinctam fuiſſe primò lineam Pallauicini maſculinam, legitimam, & naturalem, & de legitimo matrimonio procedentem, per mortem ſcilicet D. Hieronymi de Buxeto de anno 1579. cui in bonis prędictis feudalibus ſucceſſit D. Sfortia vnicus tunc ſuperſtes de linea maſculina Io. Ludouici, & ſic venit caſus in dicta communi Inueſtitura compræhenſus, quo deſcendentes maſculi legitimi &c. lineæ Io. Ludouici ſucceſſerunt in omnibus bonis, & iuribus in illa compræhenſis.

18. Verùm quia ipſe quoque Illuſtriſs. D. Sfortia ſinè filijs erat, & in ſenili ætate conſtitutus, cupiebatq; familiæ nomen, & dignitatẽ poſt mortem ſuam conſeruari, preces prædicto Sereniſſ. D. Duci porrexit, & reſcriptum obtinuit de anno 1580. facultatem ei tribuens filium adoptandi, ſine tamen prçiudicio iurium Ducalis Cameræ, & cuiuſlibet Tertij; cuius virtute Illuſtriſs. D. Alexãdrum Pallauicinũ adoptauit, ſub quadam forma infrà latius examinanda; Pariterq; pro obtinenda licentia teſtandi de bonis, & iuribus ſuis, etiã feudalibus, ſupplicauit, & reſcriptũ reportauit de anno 1571. die vltima Iunij, facultatem teſtandi concedens, dummodò teſtaretur in comprahenſos in Inueſtituris, & conceſſionibus feudalibus, & iuxtà ipſarum formã, & tenorem. Et quia intentionis ſuæ erat, bona, & iura omnia, quæ poſſidebat, etiam feudalia, cum iuribus, & pertinentijs antedictis ad hæredem ſuum transferre, non obſtante natura Inueſtiturarum, & non obſtantibus etiam tranſactionibus, & conuentionibus memoratis, iudicium inſtituit contra Sereniſſ. D.D. Ducem Octauiũ prædictũ, in remedio l. diffamari. C. de ingenu. & manu. coram nonnullis Iudicibus ſpecialiter delegatis; qui ſuam tandem ſententiam in eius fauorem protulerunt ſuper caſtris, iuriſdictionibus, cęteriſq; iuribus, de quibus agitur, de qua latius inferius tractabitur. A qua ſententia prohibuit idem Sereniſſ. Dux appellari, vt ex ſcriptura authẽtica procuratori ſuo in ea cauſa directa plenè probatur. Vndè teſtamẽtum poſteà condidit, in quo hæredem ſibi vniuerſalem inſtituit prædictum D. Alexandrum vti filium ſuũ adoptiuum; qui mortuo Teſtatore abſque filijs legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio natis, vti eius filius adoptiuus, & hæres, tenutam accepiſſe bonorum omnium hæreditariorum aſſeritur; nec non feudalium cum ſuis iuriſdictionibus, & iuribus, quibuſcunque, etiam regalibus eiſdem feudalibus annexis; extraiudicialiter tamen, & nemine citato; & acceptam per biennium, vel circa, retinuiſſe dicitur.

19 Et vt ſciatur à quo ſtipite, & quomodò deſcendat prædictus D. Alexander prætẽſus filius adoptiuus, & hæres prædicti D. Sfortiæ, præſupponendum eſt ex Io. Franciſco prænominato Rolandi Senioris filio, plures natos fuiſſe filios, inter quos Bernardinus, & Rolandus Iunior, ex Bernardino Vbertus, ex Vberto Alphonſus, & ex Alphonſo Alexander hic, cuius ſtatus eſt dubius; quandoquidem non apparet Bernardinum eius Abauũ matrimonium contraxiſſe cũ illa Catherina, ex qua memoratus Vbertus, & alij filij in lucem prodiere. Nam licèt inſtrumẽtum quoddam circumferri ſoleat, quod ſuper tali matrimonio prætenditur celebratũ de anno 1508. menſe Septembris; attamen certum eſt contrahi non potuiſſe ſtantibus impedimentis, quæ ipſimet contrahentes poſtmodum fatentur in ſupplicatione porrecta Sanctiſſimo D. Papæ de eodem anno, & menſe, pro obtinenda diſpenſatione ad effectum matrimonij inter eos contrahẽdi; Etenim directa fuit commiſſio illa Reuerendiſs. Epiſcopo Parmenſi, ſeu eius Vicario, à quo nullam tunc obtinuerunt diſpenſatioẽm, ſed de anno tantùm 1510. menſe Ianuarij facultatem quandam talem qualem à dicto Vicario de matrimonio inter ſe contrahendo impetrarunt, quod tamen nullibi apparet ex poſt fuiſſe contractũ. Adeò quod de impedimento ex ipſorũ confeſſione liquet, de matrimonio autem nequaquàm. Et hinc eſt, quod cũ de anno 1530. mota fuiſſet lis per prædictum D. Vbertum, & fratres contrà D. Barbaram prædicti Rolandi Iunioris filiam, & heredem pro bonis ſignanter feudalibus ipſi Rolando obuentis in diuiſionibus cũ Bernardino fratre factis, quę ad fœminas tranſire non poſſe aſſerebant, oppoſitum fuit per D. Barbaram de illegitimitate actorũ, quos etiam reconuenit pro omnibus alijs bonis per ipſos poſſeſſis, & in diuiſionibus prædictis Bernardino obuentis, vti eorum incapaces ex illegitimitate prædicta: ſuper qua tandiù fuit diſceptatum, vt lis adhuc indeciſa pendeat. Et licèt Inſtrumentum prędictum per actores fuerit productum ſuper celebratione dicti matrimonij vſque de anno 1508. menſe Septembris, vt aſſerebant, ſecuta, fuit tamen in Sacro Rot. auditorio reiectum, & ad partes poſitum, vt in deciſione. Nec ommittendum, quod de anno 1538. ipſemet D. Vbertus teſtes ad æternam rei memoriam examinari coram tunc Parmæ Gubernatore fecit ſuper eius natiuitate; qui ipſum de anno 1509. ortũ fuiſſe vnanimiter concludunt, & ſic durante impedimento matrimonij, & multò antè aſſertam diſpenſationem

ſationem impetratã vtſupra; Cui etiam diſpenſationi multa alia obijci ſolent, quæ breuitatis cauſa miſſa facio; præſertimque depoſita per teſtes Illuſtriſs. DD. Rangonorum; qui alia matrimonij impedimenta probant, quorum mentionem in ſupplicatione facere oportebat.

Diem modò ſuum obijt Sereniſs. D. Dux Octauius, cui Sereniſs. & Inuictiſs. D. D. Alexander eius filius vnigenitus in hoc fœliciſſimo Ducatu ſucceſſit.

Sed vſq. de anno 1565. idem Sereniſs. Dux Octauius dictum Ducatum cum vniuerſo ſtatu, & iuribus omnibus ad eum ſpectantibus & pertinentibus, atque in futurum ſpectaturis, & peruenturis, Prælibato Sereniſs. D. Alexandro eius filio occaſione matrimonij tunc per eum cõtrahendi cum Sereniſs. Maria Luſitaniæ Regis cõſanguinea, & in executione capitulorum eiuſdẽ matrimonij, renuntiauerat, ceſſerat, trãſtulerat, ac donauerat inter viuos; retento ſibi tantùm vſufructũ dũm viueret; Qui quidẽ vſusfructus (ſi reſeruatio valuit) per mortẽ Sereniſs. Ducis Octauij, poſteà conſolidatus fuit cũ ꝓprietate.

Animaduertens igitur dictus Sereniſs. Dux Alexander, ambas lineas prædictorum Io. Lodouici, & Pallauicini maſculinas, legitimas, & naturales, per obitum D. Sfortiæ extinctas, conſequenterq. bona & iura in prædicta communi Inueſtitura compræhenſa ad Ducalem Camerã deuoluta, & reuerſa dici poſſe, ſtante quòd Inueſtitura iſta pluribus de cauſis infradicẽdis, attendenda eſt, ac obſeruanda, prout hactenus & factum extitit, & præſertim tempore mortis D. Hieronymi antedicti, cui ſolus D. Sfortia ex tot deſcendentibus Rolandi tunc ſuperſtitibus ex alijs dictorũ ſeptem fratrũ lineis, ſucceſſit in feudis & iuribus prædictis; & quemadmodum antea quoq. factũ fuerat tempore mortis Caroli Epi, cui in feudo Monticellorũ ſucceſſerunt tantummodò tres lineæ aliorum fratrum videlicet, Io. Franciſci, Io. Ludouici, & Pallauicini, excluſis alijs tribus, ita permittente Inueſtitura ſua feudali a dicto Franciſco Sfortia Duce habita.

Audiens quoq. idem Sereniſs. D. Dux Alexander aſſiduas eorum omnium quærimonias, qui eorundem bonorum & iurium dominium, ac poſſeſſionem ad ſe ſpectare, & pertinere prætendebant, eorumq. præſertim, qui vigore conuentionum, & tranſactionum antedictarũ poſſeſſionem propria authoritate ingredi, & occupatores quoſcunq. expellere poſſe cõtendebãt vtſuprà, Necnon Illuſtriſs. DD. de Pallauicinis maſculorum, deſcendentium legitimorũ, & naturalium, deq. legitimo thoro procreatorum, dictorum quondam Nicolai, Vberti, & Io. Mãfredi, qui omnes ſe vocatos prætendunt in Inueſtitura, cũ declaratione memoratis, olim factis per præfatum Ducem Franciſcum Sfortiam dictis Rolando, Io. Ludouico, & Pallauicino, aiunt enſe ſaltèm poſt lineas horum duorum finitas, admiſſos, & vocatos apertiſſimè dignoſci, & poſſeſſionem quoque feudorum, cum pertinentijs ſuis, earundem Inueſtiturarum virtute, ad ſe ſpectare, & pertinere, cum præſertim proximiores ſint, & communi ſtipiti, Rolando Seniori, & vltimo decedenti, D. Sfortiæ, quàm ſit D. Alexander, de quo non eſt in facto ambigendum, cum veriſſimum ſit, & notorium.

Item & deſcendentium maſculorũ dicti Pallauicini, qui licet ab infecta radice proueniant, legitimationes tamen exhibent Summorũ Pontificum, per quas prætendunt in bonis quibuſcũque, etiam feudalibus, poſſe ſuccedere, perindè ac ſi de legitimo, & vero matrimonio proceſſiſſent, & cæteris omnibus, etiã legitimè natis anteferri, cum de linea dictorum duorum fratrum coniunctim inueſtitutorum exiſtant.

Quos omnes prætendentes, diuitijs, authoritate, ſubditis, amiciſq. valdè pollere non ignorabat Sereniſs. D. Dux. Et propterea volens Celſ. ſua tàm indemnitati ſuæ, quàm aliorũ omnium conſulere, & imminentibus ſcandalis vndiq. cõminatis obuiàm ire, nè fortè dùm in partibus Belgicis pro Catholico Hiſpaniarũ Rege, fideq. Catholica viriliter, & indefeſsè pugnat, quietus, & pacificus ſtatus huius ſui Ducatus, occaſione iſta, perturbaretur (ſunt enim hæc fortilitia, & caſtra non parui, ſed maximi momenti, pro quibus expugnandis, & defendendis reſpectiuè, bellum non mediocre committendũ fuiſſet) prudentiſſimè iuſſit poſſeſſionem bonorum, & iurium omnium feudalium, iuriſdictionaliũ, ac regalium tantùm, nomine Ducalis ſuæ Cameræ appræhendi, quæ prædictus D. Sfortia tẽpore vitæ, & mortis ſuæ tenebat, & poſſidebat; ſinè tamen præiuditio iurium cuiuſcunque, imò cum expreſſa eorum reſeruatione. Quinimò eadem omnia bona & iura appræhendenda, apud Camerã ſuam, prout in ſequeſtro, ſtare voluit, & mandauit; eorumq. fructus, & redditus quoſcunque ſeparatim cuſtodiri, & conſeruari (prout in dies cuſtodiuntur & conſeruantur) donec de iuribus omnium prætendentium cognitum, & deciſum fuiſſet per ſuum Excelſum Conſiliũ Iuſtitiæ. Et ad hunc effectum publicari mandauit edictum de quo infrà. Cuius vigore multi ex prædictis prætendentibus comparuerunt, diuerſaſq. petitiones, & inſtantias porrexerunt.

Illuſtriſs. autem D. Alexander ſeparatim preces porrexit eidem Sereniſs. D. Duci, ſeù quiſpiam alius pro eo, & bina reſcripta reportauit. Quibus præſentatis coràm dicto Excelſo Conſilio per eius aſſertũ Procuratorem, citato Procuratore Sereniſs. D. Ducis, eiſdemq. reproductis, datus fuit libellus, quo petit in effectu prædictus Illuſtriſs. D. Alexander ſe reſtitui, & reintegrari

d3

Digitized by Google

tegrari ad poſſeſſionem bonorum,& iurium per
dictam Ducalem Cameram, ſic vtſuprà appræ-
henſorum, proteſtando velle tantùm in poſſeſ-
ſorio experiri. & petitorium nullo modo cũ eo
in præſenti iuditio cumulare.

Vndè contingit de quatuor dubitare.

Primò vtrùm ſtantibus prędictis, Actor iuſtè,
& legitimè poſſeſſione ſua fuerit priuatus? &
conſequenter, vtrùm in iuditio prædicto ob-
tinere poſſit nec ne?

Secundò, vtrùm eo reclamante, & reluctan-
te, vt ſuprà, poſſit nihilominus in iuditio reſtitu-
torio per eum intentato, cumulatio petitorij, cũ
poſſeſſorio fieri?

Tertiò, ſi cumulationi locus non ſit, nùm te-
neatur ipſe titulum oſtendere ad effectum obti-
nendi in ſolo poſſeſſorio?; & qualem?

Quartò, & vltimò, nùm deducta per eũdem,
titulum talem prębeant, qualis de iure requiri-
tur, vt obtinere queat?

Omiſſis igitur diſputationibus, quia non ad
pompã, ſed pro veritate tantùm ſcribimus; con-
cluſiueque procedendo, ad primum dubium re-
ſpõdemus, quòd iuſtè, legitimè, ac rationabilib.
de cauſis poſſeſſionem antedictam Sereniſs. D.
Dux nomine Cameræ ſuæ Ducalis propria au-
thoritate capi mandauit, detentore aliter nõ ci-
tato. Quod in primis probatur ex memorata p̃-
tenſione deuolutionis, & reuerſionis feudorum,
cum iuribus, & pertinentijs ſuis ad eandem Du
calem Cameram ob finitam generationem Io.
Ludouici, & Pallauicini fratrum inueſtitorum,
22 vtſup. Enimuerò quotiens non ob delictũ, † ſed
ob lineam finitam, vel tempus finitum, reuerti-
tur feudum ad directũ Dñm, licet huic propria
authoritate illud capere; quoniam cum prius ci-
uilem poſſeſſionem habuerit, tunc incipit natu-
ralem quoque habere, quæ cum ciuili cõſolida-
tur; quemadmodùm & dominium vtile cum di-
recto; vndè cũ nihil aliud ſibi deſit, niſi ſola de-
tentatio, licitè poteſt quemcunq. detentorẽ, tan
quam turbatorem ſuum expellere; ità pulchrè
tradit Bal. in conſ. 301. proponitur quòd Petrus
nu. 5. vol. 1. qui hanc eſſe veram ſententiam, &
in praxi. obſeruatam atteſtatur, quod etiam re-
petit in conſi. 345. nu. 4. eo. li. vbi aperto feudo
vt ſuprà, poſſeſſionem a Domino, & clàm, & ma
nu quoq. armata capi poſſe aſſeuerat, idem vo-
luit in c. quæ in eccleſiarum, nu. 31. de conſti. &
in c. cæterùm nu. 4. de iud. atq. in c. 1. in vlt. not.
de conten. inter Dom. & fidel. de Inueſt. feud.
vbi notabiliter certè loquitur, Iſern. in conſti.
violẽtias in verſ. horum autem. vbi loquens de
feudo nouo, ait, mortuo Inueſtito. poſſidentem
ſpoliari poſſe, & vti ſpoliatum minimè reſtituen
dum, & idem eſſe vbicunq. aliter apparere poſ-
ſet, quòd ius non habet poſſidens, maximè per
regiſtra, refert & ſequitur Afflict. ibi. ſub nu. 22.
& in c. Imperialem. §. illud quoq. nu. 19. verſ. &
hoc nõ negat, quò loci retulit etiã Luc. de Pen.
idem tenentem in l. quicunq. C. de fund. limit.
lib. 11. prout re vera tenet in 2. col. verſ. aut ſi
frater illud pertinere aſſerit. & idem Afflict. in
d. c. 1. nu. 19. verſi. 8. & vltimò. de conten. inter
Dom. & fidel. atq. in conſtit. pacis cultum, num.
27. & Deciſ. 392. nu. 18. 19. Caſtr. in conſ. 68. lib.
2. vbi concludit, finita linea Inueſtitorũ ipſo iu-
re feudum reuerti ad Dñm, & liberum eſſe ipſi
ius, præterquàm cõtrà emptorem, & tertiũ poſ-
ſeſſorem, qui ſinè citatione amoueri non po-
teſt; contrà vaſſallum enim, & eius hæredem li-
citus eſt ingroſſus, vt per eum. Alex. conſi. 124.
nu. 3. lib. 1. ad idem Prepoſ. in c. 1. nu. 2. in fi. de
feud. ſi. cui. non ammit. & in c. 1. §. fi. num. 4. qui
feud. da. poſſ. Dec. conſi. 191. col. pen. verſ. 7. qui
ſuprà. Barba. in c. ex parte col. 4. extrà de feud.
Cur. Iun. in tract. de feud. part. 4. nu. 155. verſi.
& ideò ſubdit, & verſ. 2. falliz, & ſeq. Bero. conſi.
45. nu. 20. lib. 3. Brun. in ſuo feud. conſ. 19. nu. 3.
4. 5. 6. Silua. in tract. de feud. recogni. q. 22. nu. 2.
verſ. hanc partem, & rurſus q. 23. in fi. Glo. Pa-
riſ. tit. 1. §. 30. nu. 173. Paris de Pu. de reintegr.
feu. c. incipien. an Dñs feudi propter ſeruitium.
nu. 5. & c. incip. an finito tempore conceſſionis,
num. 1. 2. 3. Io. Ant. de Nig. in c. Reg. Dudum ex
præſumptuoſæ. in princ. Crau. conſ. 5. nu. 7. & 8.
omninò videndus. Boſſ. in tit. de Princ. nu. 295.
cum ſeqq. & nu. 331. vbi de cõſuetudine ita ſer-
uari, & in Senatu Mediolani heri * ità iudicatũ
atteſtatur, eandem diſtinctioonem faciens; quam
Caſtr. loco præcitato, quem refert, & ſequitur
Nat. conſ. 563. nu. 36. Zaſ. conſ. 12. nu. 102. 103.
108. lib. 1. Rol. conſi. 2. nu. 175. cum ſeqq. lib. 1.
Gab. Rom. in ſuis concluſ. tit. de acqui. poſſ. cõ-
clu. nu. 106. Petr. de Grego. in tract. cõceſ. feud.
par. 1. q. 4. in fin. & Blaſ. Lancea in c. volentes, q.
13. 14. atq. hos duos cõregnicolas referens Cu-
mia ſuper rit. magn. cur. c. 38. num. 262. & c. 40.
nu. 84. 85. nec ab eis diſcedit; ſed potiùs cum eis
cõuenit Vinc. de Anna. in ſuis alleg. alleg. 1. lib.
4. & in ſing. 151. Dñs an poſſit; licet prima facie
contrarium fortè tenere videatur; etenim pri-
ma illa alleg. fundatur in eo, quòd domina. Mar
chioniſſa, quæ ſinè filijs deceſſerat, multò antè
mortem, feudum alienauerat, cum poſſeſſionis
tranſlatione in fratrem Aſcanium Columnam;
etiàm cum Regio aſſenſu; adeò q; non poterat
dici feudataria, & poſſidere feudũ tempore mor
tis; & per conſequens ceſſabat diſpoſitio illius
c. ex præſumptuoſæ. idque expreſsim ponderat
ſub nu. 1. vſq. ad nu. 15. appertiſſimè fatendo, ſe-
cùs fore, ſi ipſa Marchioniſſa non alienaſſet in
vita, & poſſeſſionem vſq. ad mortem retinuiſ-
ſet, prout in caſu noſtro fecit Illuſtriſs. D. Sfor-
tia. Et in dicto ſing. fatetur ſimiliter Vinc. cõclu-
ſionem noſtram in Rege procedere, propter au-
tho-

Digitized by Google

thoritatem, licet in Barone ſubinfeudante con-
12 trariũ teneat. † At in noſtra ſpecie Sereniſs. D.
Dux eandem habet in Ducatu ſuo authoritatẽ,
quam Rex Neap. in ſuo Regno; cum vterq. re-
cognoſcat ab Eccleſia Rom. & ſancta Apoſtoli-
ca Sede, ſoluendo ei certum annuum cẽſum, vt
notorium eſt, & cunctis obuium. Igitur pro no-
bis tenet Vincentius; cum quo etiam tranſit ibi
Fabius eius filius in addi. Itẽ dicit Vinc. contra-
riũ nõ procedere vbi feudatarius decederet ſine
hærede, nam tunc ipſo iure reperuenire debet
feudum, & nos ſumus in caſu iſto; quia D. Sfor-
tia deceſſit ſine hærede, videlicet ſanguinis, pro-
ut in materia feudali debet intelligi, ſecundum
communem de qua Clar. in §. feudum q. 9. verſ.
nunc proſequendo Cepha. conſi. 303. nu. 42. &
ſeq. Oſaſc. deciſ. 160. n. 15. Imò verò vt infra di-
cetur, etiam ſine hærede extraneo, ſtante inuali-
ditate inſtitutionis hæredis. Ex quibus omnib.
benè patet hanc eſſe proculdubiò * cõem opin.
& propter tot, tantasq. authoritates ſequendã.
13 Et licèt † nonnulli ex prædictis loquantur de
conceſſione, ſeù Inueſtitura ad tempus, quaſi de
certo tempore expreſſo iàm finito, vt Bal. in d.
c. quæ in eccleſiarum, non tamen diuersùm iudi
cari poteſt de tempore incerto; vt putà de In-
ueſtitura facta ad tertiam, vel quartam genera-
tionem, vel pro ſe, filijs, & nepotibus, vel pro ſe,
& deſcẽdentibus maſculis; quia finita linea In-
ueſtitorum tempus remanet certificatum; nàm
cõceſſum ad tempus, poſt illud eſt prohibitum;
ità in terminis argumentatur Caſtr. d. conſ. 68.
nu. 1. verſ. ſimiliter. Corn. conſ. 76. nu. 9. & conſ.
219. nu. 11. in 2. & plures citat Aurel. Corbul. in
ſuo tract. qui. mo. fini. emphi. cauſa. 12. in princ.
& Boſſi. d. tit. de Princ. nu. 196. Curt. in d. tract.
14 loco præcitato, in verſ. 2. fallit † & paria ſũt quid
certum eſſe ab initio, vel ex poſt certificari. l. cer
ti conditio. cum not. ff. ſi cer. pet. l. ſanctio. vbi
glo. & Doct. ff. de pen. §. curare; eũ not. Inſti. de
actio. Bart. Bal. & cæteri, præſertim Mati. Solo-
mo. in l. Gallus. §. inſtituens nu. 15. de lib. & po-
ſthu. Iodoc. in Enchirid. parium, aut ſimil. iu. in
verſ. certum fieri poſſe.
Quæ * communis ſententia confirmatur per
15 optimum ſimile de emphiteoſi, qua pariter fini-
ta per extinctionem lineæ, licitũ eſt directo Do-
mino propria authoritate poſſeſſionem rerum
emphiteoticarum capere. l. ij. ibi (liceat eum re
pellere à prædijs emphiteoticarijs,) & ibi glo. in
ver. expellere. vbi etiã ſcriben. & præſertim Iaſ.
nu. 100. C. de iu. emphi. auten. qui rem. ibi, ſi Do-
minus voluerit eum expellendo. C. de ſacro. ec-
cleſ. Aret. in conſ. 21. col. fin. Crau. cõſ. 302. nu. 6
verſ. ſed dicet aliquis. Menoch. de recuper. poſ-
ſeſ. rem. 1. nu. 79. in fi. & * eſt communis opin. p
qua latè conſulit Gozad. multos pro ea referẽs
conſ. 39. ad fi. & magis communem etiàm atte-
ſtatur Clar. in §. emphiteoſis q. 21. & q. 44. indu-
bitanter eam procedere affirmans, vbicunq. nõ
inuenit Dominus reſiſtentem, vel verbis tãtùm
reſiſtentem, prout in caſu noſtro cõtigit, in quo
verbis tantùm facta dicitur reſiſtentia ab initio,
& ex poſt adhibitus conſenſus vt infra. * Com-
munem quoque atteſtatur Bero. d. conſ. 45. nu.
19. cum ſeq. & conſil. 102. nu. 48. lib. 1. Aurel. in
tract. ſuo præd. cauſa. 12. latè Ioſeph Lud. deciſ.
17. nu. 8. 9. & per to. lib. 1. vbi de communiori,
& receptiſſima ſententia teſtatur; pro qua & ip-
ſe iudicauit, vt ſub nu. 22. refert. Vinc. de Anna.
16 d. ſing. 151. & Fab. in addi. † Cùm ergo de em-
phiteoſi ad feudum argumentum procedat glo.
in c. 1. in verſ. vtrumq. in ti. an agna. vel fil. Bar.
& cæt. in l. ſi mihi & titio. de verb. oblig. Bald. in
c. 1. in fin. quibus mo. feud. conſti. poteſt. Alex.
conſ. 106. nu. 7. 8. lib. 4. & conſi. ſeq. ſub num. 3.
Dec. conſ. 435. ad fi. Iaſ. in l. 1. nu. 55. cum ſeqq.
C. de iu. emphi. Socin. conſ. 167. nu. 24. in 2. qui
* cõem dicit, Euerar. in ſua cent. legã. in loco ab
emphit. ad feud. Marſ. in l. de vno quoque. nu.
106. de re iud. Marant. in tract. de ord. iud. par.
3. princ. nu. 87. Certè idem & in feudo reſpon-
dendũ eſt, prout & in terminis ponderauit Bal.
d. cõſ. 301. nu. 4. Bero. latè d. cõſ. 45. n. 19. vſq. ad
n. 25. Boſs. d. tit. de Princip. n. 295. & Zaſ. vbi ſ.
17 Secundò confirmatur ſupradicta opin. † per
aliud ſimile de locatore, nã finita locatione po-
teſt ipſe quoq. propria authoritate conductorẽ
expellere, negotio aliter non liquidato. Bart. in
l. 1. §. interdum. ff. vti poſſi. Aret. d. conſ. 21. nu. 5.
in fi. Guid. Pap. q. 480. in princ. vbi de conſuetu
dine ità ſeruari Gratianopoli atteſtatur. Curt.
Sen. cõſ. 47. nu. 6. Ioſeph Lud. plenè dicta deciſ.
18 17. cum concord. † Eadem igitur diſpoſitio &
in directo Domino finito feudo procedere de-
bet, cum eadem ratio in omnibus perſonis mi-
litet, quorum ius tempore finitur; meritò illas in
terminis parificat Bal. in d. c. 1. in vlt. not. de cõ-
ten. inter Dom. & fidel. inquiens, finito tempo-
re, ſinè aliquibus indutijs huiuſmodi res omnes
19 auferri poſſe detentori; † quia omnis terminus
terminatur per ſuas extremitates l. 4. de cond.
& demon. Et quòd ſi vaſſallus tũc claudit oſtia,
Dñs põt aperire, & hoc facere inquit ad expul-
ſionem colonorũ, emphiteotarũ, & aliorũ, quo-
rum iura ſunt tempore finita, idq. eſſe menti re-
nendum: refert & ſequitur Cumi. d. c. 40. nu. 84.
20 Tertiò, † ſtringendo fortiùs hæc duo argumẽ
ta de emphiteota, & locatore dicamus, quòd ſi
propter generationem finitam, ſeù tempus aliàs
finitum, licitũ eſt priuatis perſonis res ſuas pro-
pria authoritate occupare, multò magis haben-
ti iuriſdictionem permiſſum eſſe debet, vt in p-
poſito perpendit Prepoſ. poſt Bal. quem citat in
d. ca. 1. in fin. de feud. ſi. cul. non amitten. conſti-
tuentes differentiam inter Dominum habẽtem
alias

alias iuriſdictiones,& non habentē; benè quo-
que facit,quod ſcribit Bald.in c.1.ad fi.verſ. Ia-
cob.Bel.dicit.in tit.de allod.& Brun.d.conſ.19.
21 num.15.poſt Bal.& alios quos refert, † aſſeren
tes directum dominum habentem iuriſdictio-
nem auferre poſſe poſſeſſionem vaſſallo noto-
riè inobedienti; ſecus verò ſi iuriſdictionē non
habeat; quia tunc Iudicem adire debet.

22 Quartò,confirmatur per locum à minori ad
maius; nàm ſi vaſſallus poſſidens feudum ab eo
ſe abſentat, poteſt Princeps directus Dominus
interim propter ciuilem poſſeſſionem, quā ob-
tinet,illud occupare de facto, & vaſſallus reuer
tens non poteſt contra illum agere poſſeſſorio;
quia pro derelicto habuiſſe videtur; ita ſingu-
lariter docet Afflict. in dicta cōſtitut. violētias,
nu.26.quod perpetuò menti tenendum aſſerit;
ad quod benè faciunt etiā tradita per Menoch.
de recuper.poſſ.rem.10.q.13.ſi ergò in abſente
tātùm hoc permittitur, cuius ius nondum fini-
tum eſt, imò diutius durare poteſt,etiā in perſo
23 nis deſcendentium, † multò magis in mortuo
ſinè deſcendentibus; cuius ius in totum eſt ex-
tinctum,authē.multò magis.C.de epiſcopis, &
cler.c.ex parte il terzo de deci.

24 Quintò,† hinc ſequitur,quòd ſi tempore obi
tus prædicti D.Sfortiæ ſinè deſcendentibus,trā
ſiuit poſſeſſio in Fiſcum per extinctionē lineæ,
vt ſupra,& fuit conſolidata naturalis cum ciui-
li, vt ex authoribus primo loco citatis plenè li-
quet,præſertim Bald.d.conſi.301.num.4.5.Iaſ.
in l.Peregrè.§.qui ad nundinas in fi. de acquir.
poſſ.Bero.d.conſi.45. nu.19.20.Zaſ.d.conſ.11.
nu.25. cum ſeqq. & conſi.12.nu.101.vſque ad
nu.108. Signo.conſ.75.ſub nu.10. Menoch.de
recuper.poſſ. remed.9. nu.194.& alijs, per in-
greſſum D.Alexandri ſpoliatus dici poteſt ipſe
25 Fiſcus, † qui per cōſequens poſſeſſionem ſuam
quamprimùm valuit,recuperare potuit;& non
dicitur ſpoliaſſe,ſed recuperaſſe. Vndè nec ad
reſtitutionem tenetur,niſi aduerſarius legitimū
titulum oſtendiderit c. fi. vbi Cano.de ord.co-
gi.c.olim de reſti.ſpol cum materia.l.3.§.cū igi-
tur.de vi arma vbi Doct.& in l.clàm poſſidere.
§.qui ad nundinas.de acqui.poſſeſſ.Rub.d.§.ni
hil commune.nu.156.cum ſeq. Gab.d.concl.1.
nu.151.Cumi.d.c.40.num.87.234.& ſeq. Me-
noch.de recuper.remed.1.num.339.& reſpōſ.
2.cauſæ Finar.arti.2.nu.27.28.29.

Et ſi obijceretur,non ſequutam recuperatio-
26 nem incontinenti,† in quo tantùm caſu eam li-
citam iura cū authoritatibus allegatis probant,
patet ex eiſdemmet reſponſio, quoniam incon-
tinenti factum dicitur inſpecta perſonarum. &
rerum qualitate; vt per Menoch.d.rem.1. num.
339.vbi multos citat; etiàm ſi per decem annos
dilatum fuiſſet,Boſs.de plu.viol.nu.6.7.cū con-
cord.& Cumi. vbi ſuprà num. 235. ſic etenim

27 † & in alijs materijs illud dicitur incontinenti
fieri,quòd inſpectis debitis circunſtantijs,& re-
rum, ac perſonarum qualitatibus iudex ipſe ar-
birratur.Menoch.de arbi.iud.caſ.9.num.5.Ma-
ſcard. de probat.concl.687. nu.22. vbi ad ſatu-
ritatem.At in noſtra ſpecie Sereniſs.D.Dux vi-
uente patre vſufructuario,non poterat in his ſe
immiſcere,nec decebat, propter illius reueren-
tiam; eo autem mortuo, quamuis eius Celſitu-
do abeſſet ex cauſa Reipublicæ Chriſtianæ vtſu
prà, innumeriſq. grauiſſimis pꝑedita negocijs,
ad huius ſui ſtatus regimen accedere nō poſſet,
animum tamen inter cætera ad hanc ſuam poſ-
ſeſſionem recuperandam applicuit, & matura,
vt decuit,deliberatione prehabita,negotium ip
ſum modo quo ſuprà expediri mandauit; cuius
attenta grauitate,incontinenti factum ſatis dici
poteſt, prout facilè prudens quiſq. iudex arbi-
28 traturus eſt.Quinimò † ex quò ciuilem ſuā poſ-
ſeſſionem animo ſemper retinuit, & nunquàm
deſeruit,licuit ei quandocunque; & ex interual
lo,naturalem cum detētatione recuperare,quia
ciuilem ſic continuaſſe dicitur, & perturbāti re-
ſtitiſſe.l.ſi in rem.§.qui ad ianuam.quòd vi,aut
clàm. Bar.& alij,in l.1.§.interdictum.ff. vti poſ.
& eſt communis opin.ſecundū Alex. in l.quē-
admodum de acqui.poſ.ſub nu.3.quem poſt a-
lios relatos ſequitur Boſs.d.tit.de pluribus viol.
nu.10.Zaſ.d.conſ.102.nu.48.in pri. & conſ.45.
nu.19.22.23.24.lib.3. Aret.dicto conſ.21.col.
fi.Rebuf.de mater.poſſeſs.in præfat.nu.15.Me-
noch.de recuper.remed.9.num.194.

29 Sexto,† confirmari poſſe videtur ex genera-
li priuilegio quòd habet * Princeps, & eius Fi-
ſcus,vt ſinè poſſeſsione non litigēt; quoties nā-
que ius in aliqua re prætendit, & cōtrouerſiam
ſuperinde cum aliquo habiturus eſt, poſſeſsio-
nem in primis eiuſdem rei accipit, & poſtmodū
de iuribus partium diſcutitur,ità docet Boer. in
conſuet.Birut.tit.de feud.§.13.col.2. Rebuf. in
tract.de mater.poſſeſs.artic.2.glo.2.nu.26.cum
duobus ſeq.quem citat, & ſequitur Didac.prac.
q.c.17.nu.6.verſ.primum vbi.& licèt contradi-
centes nō deſint,attamen hoc in* praxi receptū
videtur, & quotidiè videmus in diuerſis mun-
di partibus obſeruari,tàm in bonis delinquen-
tium confiſcatis,quàm in deuolutis,aut quæ ab
indignis auferuntur; vel aliter quomodocunq.
ad Fiſcum deueniunt;ſtatim namq. eorum poſ-
ſeſſionem capit,& nulla præmiſsa citatione de-
tentorem remouet,deinde proponit ædicta,per
quæ prætendētes in talibus bonis iubentur in-
tra certa tempora comparere,& de eorum iuri-
30 bus docere; † & cum is ſit mos,* & ſtylus aliorū
Principum, præſertim totius Italiæ, vt notoriū
eſt,non eſt ab eo diſcedendum,ſed probandus,
ac ſequēdus.Menoch.latè in cōſ.264.nu.46.47.
Vndè cum Sereniſs. D. Dux Alexander feuda

cum iuribus antedictis ad ſe reuerſa,& deuolu-
ta prætendat,nulli dubium,quin eorum poſſeſ-
ſionem rationibus antedictis legitimè cœperit.
Conſequenterq́. ad illius recuperationem aſpi-
rare non poteſt Illuſtriſs. D. Alexander per viã
31 reſtitutorij iudicij;† Quod quidem non proce-
dit vbicunq. iuſta de cauſa poſſeſſione quis pri-
* uatur Soci. * ex cõmuni in l.rem quæ nobis.nu.
8.ff.de acquir.poſs.Afflic.d.deciſ.392.nu.27.cũ
concord.Menoch.de recuper.rem.15. nu.95.in
fi.Vrſil.ad Afflict.deciſ.97.nu.3.Ceph.cõſ.168.
32 nu.56.†Nec vbicunq. propria authoritate quis
poſſeſſionem licitè ingreditur,& abſq́. violẽtia,
prout in terminis ſcribit Dec.d.conſil.191.col.
pen.verſ.7.qui ſupr.poſt Cępol. quem refert in
conſ.60.in 2.dub.Corn.conſ.171.lib.3.Gozad.
d.conſil.39.in fi.Ioſeph.Lud.d.deciſ.17. nu.16.
referẽs Gabr.d.concl.1.nu.118.Crau.cõſ.302.
nu.6.verſ.ſed dicet.Ceph.conſ.168.num.56.&
tradunt alij multi ex pręcitatis in primo funda-
mẽto;præſertim Cumi.d.c.40.nu.291.cũ ſeqq.
& Ponta.d.trac.lib.3.nu.19.20.Menoch.rem.1.
recup.n.232.& rem.9.n.208.atq. rem.15.n.95.
Supradictis autèm non obſtat tex. ille vulg.
33 in c.1.§.ſi verò.de mili.vaſſal.qui contu. eſt. in
vſi.feud. prohibens directum Dñm malo modo
intrare feudum,& expellere vaſſallum,ideſt ab-
ſque ordine iudiciario,prout ibi ſcribentes ex-
ponunt,& conſuluit Bald.in conſ.323.in princ.
vol.2.Alex.conſ.103. nu.23. lib.1.& pleriq. ſe-
quuntur; † nàm procedit hoc vbicunque adeſt
34 vaſſallus,& de illius priuatione agitur, quia nũc
non de facto procedendum,vt in contrarijs;At
ſecùs in noſtra ſpecie, vbi nullus eſt vaſſallus,
cum ſit finita linea,nec priuatione opus ſit,† q̃a
35 priuatio præſuponit habitum l. decem de verb.
oblig.† Corn.conſ.8.num.2.lib.1.& conſ.117.
36 nu.7.in 4.Menoch.in prælud. tract.de recuper.
poſſ.num.1.2.3. vndè rectè diſtinxit Bald.inter
vnum caſum,& alium in d.c.quę in eccleſiarum
nu.31.& d.conſ.301.nu.3.verſ.in cõtrarium,&
nu.ſeq. lib.1. inquiens † temporis curſu naturã
37 id operari, quod aliàs operaretur factum Iudi-
cis; Cuius rei euidens eſt ratio, † nàm quandò
38 vaſſallus ob delictum, vel culpam feudo priua-
tur,etiàm ipſo iure,non tamen priuatur poſſeſ-
ſione ſua naturali, ſed Iudicis tãtùm miniſterio
deijcitur c.1.vbi Afflict. in 1.not.de feud.ſi.cul.
non amitt.& in c. 1.§.item ſi fidelis nu.34.quib.
modis feu.amitt.& vtrobiq. per ſcribus omnes,
& idem Afflict.in deciſ.ſua 97.ad fi. At quandò
per lineæ extinctionem finitum eſt feudum,re-
dijt naturalis poſſeſſio ad Dominum,& cum ci-
uili conſolidata fuit,vt ſuprà dictũ eſt,nimirùm
Iudicis miniſterio pro illa auocanda opus non
eſt,† & per conſequens de vno caſu ad aliũ in-
39 ferri non poteſt.l.Papinianus,de mino.cũ vulg.
Verùm, & ſecũdo loco, vltrà generationem
finitam,alia quoq. non minus iuſta, & rationa-
bilis cauſa cõcurriſſe dicitur ad Sereniſs.D.Du
cem inducendũ, vt poſſeſſionem prædictam ca-
peret,& in ſequeſtrum retineri faceret,prout re
tineri mandauit; nempè ſcandalorũ timor; Ani-
maduertens enim prudentiſſimus,& occultatiſ-
ſimus Princeps tot prætendentes ſe Dominos,
& poſſeſſores bonorum, & iurium prædictorũ,
& qui propria authoritate ſibi licere eorum de-
tentionem accipere contendebant, atque occu-
patorem,etiàm per vim expellere, eoſdemq́. ta
lis eſſe nobilitatis,& potentiæ, quòd per quàm
facilè,breuiq́. tempore ad arma,& tumultus bel
licos proſilire potuiſſent, vt in facti narratione
ſuppoſuimus,rectè,ſanctèq́. publicę quieti,ſuę-
que,& omniũ intereſſe prætendentiũ indemni-
40 tati,(ſequeſtratione mediãte) cõſuluit. † Quod
nedùm de iure licitum,ſed valdè æquum,atque
laudabile fuit, per ea quæ habentur, & not.in l.
æquiſſimum.ff.de vſufr. & in l.in vendicatione.
de bo.autho.iud.poſſid. per Abb.in c.2. nu. 12.
de ſequeſtr.poſ.& fruct.& ibidẽ cæteros Cãnõ.
Rebuf.in tit.de ſequeſtr.ſeù commiſ.glò. 1.nu.
7.& 16.& 23.& gl.2.nu.6.Paris de Pur.in tract.
ſindi.in verb.concordia.nu.1. Curt.in l.vni.nu.
13.14.C.de prohi.ſeq. per Bero in cõſ.116.nu.
1.vſque ad nu.10.lib.3. Menoch. de retin.poſ-
ſeſs.remed.vlt.in princ. Didac.pract. qq. c. 17.
41 ſub nu.1.† Et in huiuſmodi ſequeſtratione non
fuit opus citatione aliqua,ſeù proceſſu informa
tiuo,etiã ſi Iudex ordinarius ex ſuo nobili offi-
tio ad eam deueniſſet,per ea quæ Dec.tradit in
l.ſi pacto quo pœnam nu.5.ad fi.& 6. poſt mul-
tos quos refert. C. de pact. & latiſſimè ſcripſit
42 Neuiz.in conſ.81.nu.2. vſque ad nu.8.† Quod
multò magis procedere debet cum Princeps id
mandat, vt ponderat ibidem Neuiz. nu.1. in fi.
cum pro ipſo Principe multùm præſumatur, &
iuſta cauſa motus ſemper cenſeatur, ſi qua cõ-
ſiderari, aut imaginari poteſt, vt inferiùs latiùs
43 dicemus, & in terminis conſiderat Dec. dicto
conſi.125.num.5.† & eius ſimplici dicto in hoc
creditur Alba.conſ.75.nu.6.Maſcar.de probat.
concl.1227.num.20.
44 Stante autèm ſequeſtratione,nõ procedit iu-
ditiũ recuperatorium; quia ceſſat omninò ſpo-
lium l.intereſſe cũ not.per Bart. Caſtr.& Doct.
de acqui.poſſeſs.c.examinata,vbi Cãno.de iud.
Dec.in terminis d.conſi.125.nu.5.6.Mœd. de-
ciſ.195.in eadem cauſa nullitatis.Alba.vbi ſup.
proximè. Ponta.de ſpol.lib.4. nu.75. Menoch.
bellè conſ.2.cauſæ Finarien nu.13.14.† Sed re-
45 ctè,ſanctèq. per viam ædicti generalis, nullo in
ſpecie citato,proceditur ad omnium pretendẽ-
tium iura diſcutienda,vt procedi mandauit Se-
reniſs.D. Dux, & in pari facti ſpecie mandauit
quoque olim Max. ille Imperator Carolus V.
eius Auus maternus, prout refert Io. Vicema.
inter

Digitized by Google

inter conſ.feud.diuerſ.cõſ.1.nu.128.in fi.& ſeq.
& Card. Alba.cõſ.3.n 8.verſ.nõ obſtat Cęſarė.
Tertiò loco dicimus, quòd ſemota etiàm cau
ſa ſcandali,licuiſſet Sereniſs.D.Duci feuda me-
morata, cum iuribus ſuis in ſequeſtrum accipe-
re; quandoquidem certum eſt D.Sfortiam vlti-
mũ poſſeſſorem ſinè prole deceſſiſſe,relicto tan-
tùm D.Alexandro aſſerto filio adoptiuo, qui ſe
capacem prætendit ſucceſſionis ipſorum feudo-
rum ex adoptione prænarrata. Si enim hoc de
46 iure permiſſum eſt, † quãdò vaſſallus filium re-
liquit naturalem legitimatũ, quoniam dùm de
iuribus legitimationis diſcuritur, fit ſequeſtrum
prædictum penes Fiſcum, vt docet Afflict.d. cõ-
ſti. violentias nu.15.ad fi.quem refert,& ſequi-
tur Boſs.d.tit. de Principe nu. 302. & in fortio-
ribus etiàm terminis tradit Afflict. in c. 1. nu.6.
7. fi de feud,ſuc.contr. inter Dom. & agna. & in
c. Imperialem.§. illud quoque nu.15. verſ. de-
inde quęro poſt Ant.de Alex.Idẽ,& multò ma-
47 gis dicendum † in relinquente adoptiuum, qui
48 ſolo iuris artificio in eſſe deducitur,† cum filius
naturalis naturæ adminiculo partim iuuetur.
Alex.conſil.2.nu.51.52.lib.1.naturalia etenim
iura potentiora ſunt iuris miniſterio l. iura ſan-
guinis.ff.de regul.iu.cũ vulg. Ex hac igitur cau-
ſa licuit etiàm ad ſequeſtrationem deuenire, do
nec de viribus adoptionis allegatæ, aliorumque
ſubſecutorum diſcutitur; quò circà hæſitandum
non eſt,quin vtraq. de cauſa ſequeſtrũ ſubſiſtat.
Nec dicatur quòd non fuerit propriè ſeque-
ſtrum,ex quo ordinatio Celſ.ſuę habet illa ver-
ba (*come in ſequeſtro*) ideſt ſicut in ſequeſtrum,
49 † quæ ſunt ſimilitudinis notæ c.olim de verb.ſi-
50 gnific.l. ſi quis obrepſerit. ff. de falſ.† & nullum
ſimile eſt idem l.quod nerua.ff. depoſi. Quoniã
dicta dictio, & ſimiles multoties etiàm veritatẽ
51 indicãt.c.Abbate S.Siluani.† vbi ſcrib.de verb.
52 ſigni.l.ſicut.cũ not.ff.qui.mod.vſufr.amit.†Aut
omnimodam ſimilitudinẽ. Socin.conſ.252.nu.
10.in 2.Quòd autèm hoc verè fuerit ſequeſtrũ,
clarè patet ex ſequentibus,dùm mandat poſſeſ-
53 ſionem ipſam capi,ſinè pręiuditio iurium cuiuſ-
cũque,† quod eſt propriũ ipſius ſequeſtri. Abb.
d.c.2.de ſequeſtr.prohi.Archi.Cur. Rebuf.& a-
54 lij ſuprà citati; & clarum eſt † per ſequentia de-
clarari præcedentia.l.cum Pater.§.cum imperfe
cta. cũ not.de leg. 2.& bene facit ꝗ in ſimili ſe-
queſtro ſcripſit Socin.iu.conſ.75.nu.14.verſ.&
licet lib.1. & Menoch.d. reſpon.2.cauſæ Finar.
nu.13.14.Patet etiã ex effectu ſubſecuto,quan-
doquidem in appræhenſione poſseſſionis ſingu
lorum locorum ità fuit per Procuratorem Celſ.
ſuæ.declaratum,& expreſsè proteſtatum; Patet
denìq.,& apertiùs ex mandato Illuſt.D.Quęſto
ribus iniuncto, de tenẽdo fructus omnes ad par
tem,& ſeparatìm,vt cõſignari poſſint cui de iu-
re; quod executioni fuit inuiolabiliter deman-
datum,& quotidiè demãdatur. Effectus autèm
potiùs quàm modus, aut verba attenditur. l.3.
cum not.C.de inſti.& ſub l.fi. vbi ſcrib.& maxi-
mè Rimin.colu.1.C.qui admi. Cagn. in l. cuius
effectus,num.1.ff. de reg.iur.
Et illa ſola proteſtatio ſic vt ſuprà emiſſa, eſt
55 tantæ virtutis,vt omnem prorsùs doli ſuſpitio-
nem excludat,bonam Principis fidem indicet,
& iudicium reſtitutorium intentatum pœnitus
excludat, vt in terminis tradit Zaſ.conſi.10.nu.
56 28.lib.1.Cum preſertim illa iurium † reſeruatio
operetur, vt poſſit quicunq. via ordinaria ius
ſuum proſequi tàm in poſſeſſorio, quàm in pe-
titorio, & ſolùm impediat via facti procedi, vt
per Bero.q.4.nu.3.Menoch.reſpon.2.cauſæ Fi-
nar.art.2.nu.13.14. Contar. in rep.l. vnic.limi.
16.nu. 3.4. Non enim priuatur poſſeſſor verus
poſſeſs.ſua per ſequeſtrũ,ſed alio iudicio,q̃ reſti-
tutorio agere debet.d.l.intereſſe; &d.c.exami-
57 nata.cũ cõcord. † & q̃uis priuaretur, ſic volente
ſequeſtrãte idẽ tñ cõcludeñ.Alba.d.cõſ.75.n.21
58 Inſuper,& Quartò loco quoniam ex pręſup-
poſitis in facti narratione, & ex deductis plenè
in primo fundamento,ſatis videtur conſtare de
iure Ducalis Cameræ, & è cõtrà nullum ius Il-
luſtriſs.D.Alexandro competere in feudis,& iu-
ribus antedictis, quod tamen inferiùs latiùs in
vltimo articulo probabimus,clarum eſt licuiſſe
Sereniſs.D.Duci illum expellere,& poſſeſſionẽ
propria authoritate capere ſinè vitio ſpolij, nec
ad reſtitutionem teneri.gl. in d.c.ad decimas in
verſ.pręſumuntur. Alex.conſ.77.num.17.lib.2.
Rom.in conſ.483.nu.17.18. & conſi.499.nu.4.
5.vbi Mandoſ.latè in addi. Dec.d.conſ.191.nu.
9.verſ.ſed h s non obſtan.& verſ.4.facit.Ferret.
conſ.16.nu.9.& conſ.181.nu.5.Alcia.dicto cõ-
ſil.374.nu.8.9.& conſ.408.nu.10.Soc.conſil.4.
nu.12.13.14.15.lib.3.Afflict.deciſ.197.& 403.
nu.21.22.Rot.deciſ.ij.de reſti.ſpol.in antiqs,&
ibi adden.Bero.d.conſ.45.nu.19.20.& cõſ.59.
nu.13.14.in 3. Capic.deciſ.77.nu.4.Gram.cõſ.
ciui.131.in 2.dub.& conſ.169.nu.8.9.Vrſil.ad
Afflict.deciſ.303.Brun.inter feud.conſ.19.n.12.
poſt Innoc.& Abb. quos citat in c. accepta. de
reſti.ſpolia.Boſs.d.tit.de Princip.nu.299.Zaſ.d.
conſ.12.nu.103.lib.1.Nat.conſ.563.nu.36.Ga
br.de reſti.ſpol.concl.1.limi.9.& 12.Achil.Per-
ſon.de adipiſ.poſſ.nu.377.Alba.conſ.416.n.17.
Menoch.d.rem.1. recuper. q.16. cum pluribus
59 ſeqq.† Et hoc quantumuis authoritate quoque
Iudicis poſſidere dici poſſet, vt per præallega-
tos,& ſignanter.Socin.Bero. & Zaſ.atque Pariſ.
conſ.1.nu.35.vol.1.& Soc.Iun.cõſ.77.nu.109.
& 110.libr.1.Contard.in repet.l. diffamari lim.
60 1.nu.24.C.de ingen.& manum. †Vbi idem eſſe
ait, ſi citandus probabili defenſione careat, &
multos citat cõcord. & innumeros refert Gabr.
in tit. de cita.nu.322.Dec.in d.l.ſi pacto quo pę
nam.

nã.nu.5.6.C.de pact.pulchrè Felin.in c.cũ olim.
61 in verſ.non eſt citandus. de re.iud.† Tunc enim
non diciturPrinceps dominium,aut ius aliquod
tertij aufferre,ſed potiùs facto ipſo declarare, &
pronuntiare,nullum ius competere,vt notanter
tradit Crau.poſt alios,quos citat in præallegato
conſ.5. nu.7.in fi.Gabr.in ſuis communib.tit.de
cita.nu.73.cum concord. Et loquuntur multi ex
memoratis Doct. etiàm in caſu quo ius alteri cõ
petit,& non ipſi Principi.ſeù Iudici exequenti,
vt videri põt; Adeò quòd ſi Fiſcus ẽt ad ſui com
modum principaliter poſſeſſiooẽ nõ cępiſſet,vel
io cauſam ſequeſtri,vt ſuprà, potuiſſet nihilomi
nus D.Alexandrum,vti certum alienorũ iurium
occupatorem priuare,& expellere;ad quod etiã
benè facit doctr.Bal.in l.data opera.nu. 65.C.q.
62 acc.nõ poſſ.† Cui autẽ dubium eſt, per mortem
Illuſt.D.Sfortiæ purificatam fuiſſe conditionem
conſtitutorum per eum appoſitorum in tranſa-
ctiooibus antedictis;ad commodum prædicta-
rum Illuſtriſſimarum ſororum DD. Victoriæ, &
Iſabellæ? nec non Illuſtriſs.DD.Fratrũ de Gã-
bara? atque Illuſt. DD. Pallauicinorum filio-
rum quondam DD.Octauiani,& Franciſci Ma-
riæ? reſpectu ſcilicet bonorum,& iurium in præ
dictis tranſactionibus reſpectiuè comprehenſo-
rum? Vndè conſtat hos omoes,reſpectiuè, ade-
ptos fuiſſe poſſeſſionem, vel quaſi ſibi debitam,
& conuentam,vtſuprà ; & quidem ipſo iure , vt
per Tiraq.in tract.conſtit.amplia. 15. & 17.cùm
præſertim collata non fuerint dicta conſtituta
poſt mortem conſtituentis , ſed in tempus mor-
63 tis,& partim etiam per diem ante mortem;†ſuc
ceſſiuẽq; eoſdem omnes ſic poſſidẽtes fuiſſe ſpo
liatos,& interdictum recuperandæ ipſis compe-
tijſſe,ex eodem Tiraq.d.tract.par. 1. num.68.&
amplia.11.cum concord. Nimirùm potuit , de-
buitq; Sereniſs. D. Dux de his omnibus infor-
matus ſpoliatorem notorium expellere, ad effe-
ctum tradendi cui de iure,& vt ſuprà.
64 Quintò,ex abundanti ooo omitiẽdum,quòd
ſi forte pro bono publico,atque conſeruatiooe,
& ſecuritate ſtatus ſui Parmæ,& Placentiæ Sere
niſs.D.Dux expedire animaduertiſſet, quòd ca
ſtra,& fortilitia de quibus agitur, in Celſit. ſuæ
poteſtate,& baylia eſſent, eiuſdemq; ditioni,cu
ſtodiæq; immediatè ſupponerentur,potuiſſet ea
propria authoritate apprẽhẽdere , etiam ſi linea
finita non extitiſſet , aut ea finita ius in eis alijs
competijſſet; animo tamen ,& intẽtione iuſtum
prætium verò reperto feudatario ſtatim perſol-
uendi.Card.in coof.86.aliàs 84.nu.4. quem re-
fert,& ſequitur,eiuſq; ſententiam pluribus com
probat Afflict.deciſ.361. nu.6. vſque ad nu.12.
& idem Afflict.in d.conſtit.violentias.num.22.
verſ.item poſſet eſſe iuſta cauſa,ſi D. Rex vellet
caſtrum vaſſalli,& in conſtitu.in locis Demanij,
nu.3.4 li.3. vbi loquitur ẽt ſinè pretij ſolutiooe

in caſu ſuſpitionis belli.Iaſ.in l.fi.num. 2.3.C.ſi
con.ius,vel vti.pub.Fel.poſt alios in d.c. quæ in
eccleſiarum.num.18.& Dec.nu. 18.19. eſt mihi
90.& 91.Bertràn.conſ.360.nu.6. & 8 atq; conſ.
366. nu.37.lib.1.plenè Boſs. d.tit. de Princ.nu.
187.cum trib.ſeq.benè faciunt quæ ſcrib. Rom.
conſ.310. col. pen. & fi.& ibi Mandoſ. in addit.
Gram.conſ.160.nu.11.cum ſeq.inter ciuil. Me-
noch.de recup.poſſ.remed.1.q.36. Neuiz. inter
conſ.Brun.conſ.12.num.57. & num.167. Bero.
conſ.77.nu.37.lib.3.
65 Sed quia aliqui ex memoratis Doct. dicũt,ꝙ
poteſt Princeps id facere ſoluto pręcio,nõ tñ in-
telligendum eſt, quòd pretij ſemper ſolutio præ
cedere debeat,quia hoc modo non eſſet Princi-
pis ſecuritati conſultum, dùm enim tractatus ſu
per æſtimatione , & pretij quantitate penderet,
poſſet quandoq; feudatarius illũ deludere,diſpo
nendo de feudo de facto ad ſui libitũ.Si ergò ex
poſt ſoluendum venit, inconueniẽs fuiſſet illud
ſoluere Illuſtriſs.D.Alexandro,ſtãtibus tot prę-
tenſoribus,de quibus ſuprà,& ſtante quoq; Fiſci
prætenſiooe;nè vel ipſius Fiſci iuribus , aut alte-
rius cuſpiam præiudicium fieret;aut fortè dupli-
catum ſoluere pretium teneretur. Meritò ſatiùs
fuit ædictũ memoratum publicare,vt finito iudi
cio,quid cuique debeatur dignoſci poſſit.ſed(vt
dixi)fundamentũ hoc ex abundanti eſt, quoniã
non hac ratione,ſed alijs potiùs prænarratis Se-
reniſs.D.Ducem motum fuiſſe cẽſęmus; quam-
uis hæc quoque iuſta,& legitima reputanda ſit.
Et per hæc quinque fundamenta ſatis ſuperq;
conſtare de iuſta, & rationabili cauſa capiendi
poſſeſſionẽ antedictam noĩe Sreniſs.D.Ducis ,
ac etiàm ſequeſtrandi vtſuprà,concluditur.
Et animaduertendũ eſt,ꝙ de his oibus, & ſin-
gulis,necnõ & de ceteris quibuſcunq; ad huiuſ-
modi apprẽhenſionẽ iuſtificandã allegatis,diſcu
ti antè oĩa, & cognoſci debet io iudicio ꝑdicto,
vt ĩ terminis tradit Crau.d.cõſ. 5.no.8. verſ.nec
reſtitui debet.nam & in Iudice, ẽt ſpoliãte,id ip
ſum receptũ eſt.Abb.io c.cõquerẽte. nu. 8.in fi.
de reſti.ſpol.Feli.in c.dilectus il 1.in 3.lim.de re
ſcrip.ꝙ ootandũ ioquit,tanquàm paucis notũ.
Quò verò ad ſecundum dubium, vtrùm ſcili
cet,contradicẽte Illuſtriſs.D Alexãdro, cumula
ri poſſit peritorium cum poſſeſſorio per eum in-
rentato; circunſcriptis omnibus io primo dubio
deductis , quæ dicto iudicio viam omnino præ-
cludunt,& præſuppoſito , quòd nulla cauſa ap-
pareat , ob quam poſſeſſio prædicta rectè capta
66 fuerit . † Reſpondetur primò, in facultate Sere-
niſs.D. Ducis eſſe nùm cumulationi memoratæ
locus eſſe debeat, vel ne , vel quòd omiſſo poſ-
ſeſſorio,tractetur tãtùm de petitorio , quia cum
reg.l.ordinarij.C.de rei vẽd. cum ſimil. ſit iuris
poſitiui,poteſt Princeps illud tollere,c.ꝓpoſuit.
de conceſſ.ꝑben.c.quæ in eccleſiarũ,& vtrobiq;

Scrib. omnes de conſtit. & dicitur eſſe modici
præiudicij, Alex.conſ.54.nu.2.lib.5.Abb.in c.in
literis.de reſti.ſpol.Cępol.cōſ.60.col. pen.verſ.
& maximè, Ruin.conſ.49.nu.13.lib.4.& Afflict.
in conſtit.violentias.nu.43.44.cum cōcord.Re-
buff.de mater. poſſeſſ. artic.4.gloſ. vni. num.5.
Gram.deciſ.15.in princ.Capic.deciſ.69.nu. 13.
Neuiz.conſ.97.nu.13.Crau.conſ.182. num. 14.
conſ.674.nu.8.& in reſp.pro gene.nu.239. Me-
noch.de recuper.poſſeſſ.remed.15.nu.372.Cō-
tard. in repet.l. vni.limi. 2. ratione mixturæ,in
princ.nu.47.Gabr.d.concl. 1. nu. 177.de reſtit.
ſpol.Ponta.de ſpol.lib.3.cap.2.nu.100.& in his
67 terminis inquit, Afflict.in d.c. violētias nu.44.†
quòd Procurator fiſci hoc de facili poſſet obtine
re,& quòd ſi nō peteret,eſſet procurator malus;
Subdit tñ infrà nu.57. quòd Princeps ſinè cauſa
hoc facere non debet, de cuius dicto nō parùm
68 eſt dubitandum per ſupradicta. Verùm cauſa in
eius pectore reſidet,quoniam cum diſpenſat tā-
tùm contrà ius poſitiuum,cauſa iuſta motus prę
ſumitur. Brun.conſ.1.nu.13.Alcia.latè in tract.
præſump.reg.3.præſump.8.Doct.latè in d.c.quę
in eccleſiarū vbi Dec.ſignanter nu.132. verſ.ſu-
pereſt,tertium mēbrum cum ſeqq.vbi Bart.An-
gel.& alios citat,aſſerētes,quòd pro cauſa,& ra-
tione ſufficit Principis voluntas, quia ex iuſta
cauſa proceſſiſſe præſumitur, Iaſ. latè in d. conſ.
38.nu.4.lib.4.& in l.ſi teſtamētum. nu.3. vbi de
* communi.C. de teſtam.Soc. dicto conſ.4.nu.9.
vſque ad 15.lib.3.Gram.d.conſ.169. num.5.6.
Rui.conſ.61.nu.30.cum concor.lib.5. & latiùs.
Menoch.in tract.de pręſump.lib.2.pręſump.10.
Nec admittitur probatio in contrarium. Rom.
conſ.369.nu.28. Marſ.in l. de vno quoque.nu.
14.de re iud.& in ſing.6.in princip.Gram.conſ.
69 ciui.10.nu.17.Menoch.vbi ſuprà num.2.† ſunt
enim Principes legati,& procōſules Dei. glo. in
Rubr.authē. de hæred.& falcid.Bal.in tit.de pa.
cōſtan.in princ.Alberi.prima conſt.ff. num.67.
alijſq; titulis eminctiſſimis fulget, Peregr. de iu.
fiſ.li.1.tit.habentes iura fiſ.nu. 1.2. Nimirùm ſi
talia ipſis licent,& benè facta dicuntur.

Sed quid dicimus, quòd poteſt Sereniſs. D.
Dux mandare, quòd in petitorio de iuribus Il-
luſtriſs.D.Alexandri cognoſcatur,eo etiàm re-
luctante, cum iam mandauerit? enimuerò cum
mandato de appræhendenda poſſeſſione, & in
ſequeſtro retinēda, emanauit iuſſio prædicta de
ædicto publicando, quo quilibet ius prætendēs
in bonis,& iuribus appræhenſis, inuitatus, imò
iuſſus fuit intrà certum terminum comparere,&
de iure ſuo docere, vt in facti narratione; quod
quidem ædictum cum iam publicatum fuerit, &
omnes prætendentes afficiat, ipſum quoque D.
70 Alexandrum comprehēdit vt ſuprà. Vltrà quòd
cum eiuſdem ædicti virtute plures alij iàm com
paruerint, & contrà Fiſcum litem in petitorio
inſtituerint, prout facere potuerunt, per ea quæ
in terminis ſcribit Crau.in conſ.674.nu.7. cum
concord. & in conſ.793.nu.8. Alcia. conſ. 112.
nu.4.li.5. ſi in poſſeſſorio ſolo nunc agens Illu-
ſtriſs.D.Alexander reſtitutionem obtineret pē-
dentibus iudicijs prædictis,fruſtatoria,& illuſo-
ria redderentur illorum iudicia in petitorio; ex
quo fiſcus tempore ſententiæ non haberet facul
71 tatem rei reſtituendæ, † illuſoriumq; Principis
ædictum,ꝙ eſſe nō debet.l.ſi prætor. in prin.ibi,
alioquin illuſoria erunt huiuſmodi ædicta, & de
creta Prętorum.ff.de iud.ſi.ibi alioquin innane,
& illuſorium Prætoris imperium erit. ſi enim in
ædicto Prætoris hoc incōueniēs reputatur, mul-
tò magis in ædicto Principis,& quantùm abhor
reat lex huiuſmodi illuſiones,ſeù eluſiones, vi-
deri pōt ex congeſtis per Feli. in c. Rodulphus
in ver.& ob eluſionē.de reſcrip.& Crau.cōſ.23.
72 num.3. † Et dici poſſent memorati comparētes
decepti quodammodo ſub verbo ipſius Princi-
pis,ac litibus,& expēſis inaniter fruſtrati, cōtrà,
l.1.C.de his qui veni.æta.impetra.eſt enim pro-
prium Principis ſemel factū à ſe nō improbare,
73 † & dicere quod ſcripſi ſcripſi,cui & illud cōue-
nit,* ſemel locutus eſt Deus.Soc.in conſ.76.nu.
114.& conſ.77.nu.97.lib.1 Pariſ.conſ.23.num.
77.lib.1.Menoch.conſ.379. nu.29. Cumulatio
igitur à Sereniſs.D.Duce iàm demandata dr̃; &
ſi demandata non fuiſſet, hac vna rōne demāda
ta foret,nè ſcilicet eluſoriū eius ædictū,ēt cū ter
tij dāno,& ꝓiudicio,euētu aliquo reddi poſſet.

74 Secunda ratio cumulationis conſiderari pōt
ex imminenti timore ſcandali,nàm ſi ſequeſtra-
tioni locum fuiſſe diximus, eò quia prætēdētiū
multitudo,& potētia,probabile,& quaſi certum
dubiū faciebat,nè ad arma,& tumultus bellicos
deueniretur,eadē certè ratio militaret, ſi ad poſ
ſeſſionem D.Alexāder reſtitueretur,abſque eo,
quòd in petitorio meliora,& potiora iura oſten
deret;meritò reſtitui non debet,ſed de proprie-
tate cognoſci.Butr.in c.ex parte.col.vlt.de reſti.
ſpol.Feder.de Sen.conſ.283.num.1.Iaſ.d.conſ.
38.nu.1.Fel.in c.2.in 6.ſpeciali.de reſcrip.Rub.
d.§.nihil commune.num.50.poſt Alexand.in §
fallen.nu.22.Rip.ibidē.nu.76.Rot.deciſ.12.in
addi.de reſtit.ſpol.in no.Gabr.d.cōcl.1.nu.148
vbi innumeros refert.Menoch. d.remed. 1. nu.
218.& 290.cū ſeqq.Maſcar.conclu.1328. nu.8.
quod adeò certū eſt.vt ēt ſpoliatus ab incōpetē
ti iudice reſtitutionē obtinere nequeat. Pōta.d.
tract.de ſpol.lib.2.c.16.n.183. poſt Archid. quē
citat.Maſcar.vbi ſ.cōcl.1324.nu.9.Quin ēt poſt
cęptū iudiciū,in quo petitoriū expreſsim ſuſpē
ſum fuiſſet,pōt nihilominus Iudex ex cauſa ꝑdi
cta probationes in petitorio admittere,& ſuper
inde cognoſcere,& iudicare.Pont.d.tract.lib.2.
nu.48.& hæc rō nō modicū iudicio meo,iudicā
tiū animos mouere deberet, ſi ēt ſola militaret.

Tertia,

Tertia, huic finitima ſubiungitur, ſed maioris adhuc conſiderationis. Nempè quòd plura ſũt, & magna caſtra, de quibus agitur, ac etiam Ciuitas Buxeti, quæ ſuas habet Arces munitas, & cuſtodiri ſolitas, quas difficillimum eſſet, nedùm dictis prætendentibus, recuperare, ſi in poteſtate Domini Alexandri iterum redirent, & in petitorio poſtmodum ſuccumberet, imò verò & Sereniſs. quoque D. Duci; præſertim quia ab externis Principibus auxilium poſſeſſor haud difficulter obtinere poſſet, prout in ſimilibus caſibus alios quandoque obtinuiſſe docet experientia rerum magiſtra. Vnde non eſt de iure deueniendum ad aliquam reſtitutionem, niſi verum feudatarium ſe oſtendat D. Alexander, & de iure ſuo in proprietate doceat; aut ſaltèm admittẽda veniet exceptio dominij; prout tradunt Scribentes poſt Caſtr. in l. 2. C. ædict. diu. Adr. tollẽ. & in d. §. nihil cõmune, vbi Alexand. in 5. limit. nu. 20. cum ſeqq. & plures congerit Gabr. d. concluſ. 1. num. 134. cum ſeqq. ante Menoch. d. remed 1. recuper. nu. 279. cum ſeq. vbi * de cõmuni, & de adipiſc. rem. 4. num. 383. atq; Pontã. d. tract. lib. 3. num. 24. & Contard. d. l. vnica in 2. limit. ratione damn. irrepar. num. 8.

Quòd ſi in oppoſitum adduceretur illa limitatio huic concluſioni dari ſolita, non procedere ſcilicet vbi ſub eodem Principe ſunt caſtra, & litigantes, de qua ibidem Gabr. nu. 137. Replicabitur illicò de ſublimitatione per eundem ſubiuncta. nu. 139. vbi concluſionem principalẽ procedere docet, etiàm ſi tali Principi poſſibilis ſit recuperatio, ſed non ſinè maxima impenſa, & maximo ſumptu; Et de alia ſublimitatione tradita nu. 140. vbi idem concludit quando reſtituendus non habet plura alia bona in eodẽ territorio, quæ poſſit amittere, neque in perſona puniri, ſi præceptis non obtemperauerit, & pro vtraque ſublimitatione authoritates adducit, quæ videri poſſunt. At certo certius eſt tot loca qualitatis antedictę abſque maximo belli apparatu, maximò diſcrimine, & maxima impenſa expugnari non poſſe, ſi ea poſſidens defenſioni intẽderit; pariterq; notorium eſt, Illuſtriſs. D. Alexãdrum bona æquiualentia in hoc ſtatu minimè poſſidere, ſed quædam rãtùm allodialia, quę nec vni quidem ex principalibus caſtris antedictis æquiualent; Ipſe quoque extra ſtatum Sereniſs. D. Ducis, nempè in Terra Sallodij. Dominij Veneti habitatũ ſe contulit, adeò quòd nec ratione cæterorum bonorũ, nec ratione propriæ perſonæ veroſimiliter cogi poſſet in executione ſẽtentiæ in petitorio ferendæ; igitur &c. & ad hoc videatur ſignanter Iaſ. d. conſ. 38. nu. 1. Grat. cõſil. 10. n. 18. 28. 29. 30. lib. 1. Boer. deciſ. 238. col. antepen. verſ. 2. etiàm fallit, & col. ſeq. vbi de cõmuni atteſtatur, prout ẽt atteſtatur Accoromb. in d. §. nihil commune nu. 53. dicẽs, quòd ab ea in praxi non eſt recedendum, & * quòd ita practicari vidit Romæ, & ſequitur Contard. vbi ſuprà limit. 1. nu. 80. & præceteris videatur. Menoch. d. 2. reſponſ. cauſæ finar. artic. 3. nu. 19. vſque ad nu. 36. Et difficultatem prædictam recuperandi admittunt etiam in Rege Franciæ, in Imperatore, & Summo Pontifice, & in vno caſtro tantùm. Vndè multò magis in Sereniſs. Duce noſtro erit admittẽda, & pro recuperatione tot caſtrorum, & arcium defenſioni paratarum; & quæ pendente petitorio iudicio munitiora quoque reddi poſsẽt, & oppugnationi difficiliora; & hęc etiam ratio, ſi conſideretur, multùm ſtringit, & cumulationem neceſſariam indicat.

76 Quarto loco animaduertendum eſt ad literas per Illuſtriſs. D. Alexandrum ſcriptas antè dictã apprehenſionem Cuſtodibus Arcium prædictarum, cum mandato de conſignanda illarum poſſeſſione Procuratori Sereniſs. D. Ducis; conſenſit enim tranſlationi poſſeſſionis, & ſic facto, & culpa ſua cecidit, ideò reintegrari nõ debet * ex communi ſententia, de qua per Rip. d. c. ſæpè nume. 27. Rub. d. §. nihil cõmune. nu. 75. Menoch. d. remed. 15. nu. 95. 96. Gabr. d. conclu. 1. nu. 57.

77 † Quod locũ ſibi vendicare debet, quamuis metu aliquo coactus tales literas ſcripſiſſe dici poſſet; voluntas namq; coacta voluntas eſt, ideò per actionẽ quod metus cauſa geſtũ reſcindi prius oportet, quàm ad poſſeſſionis reſtitutionẽ agatur; quia non interuenit vis expulſiua, ſed tantum compulſiua. caſus eſt cum glo. magiſtra in c. ſuper hoc. extrà de renuntia. Alex. in d. §. nihil cõmune. nu. 18. poſt Bal. in 3. limi. Imol. & alios. Rip. ibidem. num. 74. Innoc. in c. fi. col. 1. de his quæ vi, metuſuè cauſa. Iaſ. d. conſ. 38. num. 3. Afflict. in d. conſt. violentias. num. 19. & in c. 1. ſub nu. 20. de mili. vaſſal. qui contu. eſt. Gram. conſ. 131. nu. 1. 2. inter ciu. Signo. conſ. 75. num. 15. Gabr. d. conclu. 1. de reſti. ſpol. nu. 130. Menoch. latè d. remed. 1. q. 10. quo loci innumeros in hãc ſententiam citat, & latiùs d. reſponſ. 2. cauſæ finar. art. 3. nu. 36. vſque ad fi. vbi contrarijs omnibus, quæ adduci poſſunt, egregiè reſpondet.

Quinto loco perpendendũ proponitur, quòd Princeps in ſuo ſtatu, in quo fundatã habet intentionem, quòd omne feudum cum iuriſdictione, & Regalibus annexis, ei ſubſit, & ſine ſpeciali cõceſſione à quoquam poſſideri nequeat, præcipere poteſt teneriti tale feudum (ſi feudũ confitetur, aut aliter feudum eſſe conſtat) quòd Inueſtituram, ſeù titulum ſuum exhibeat, aliàs eũ priuare; niſi de præſcriptione ſaltèm legitimè doceat. hoc latè probat Hern. in d. c. Imperialẽ, §. illud quoque nu. 66. 67. & latius Afflict. num. 10. cũ ſeqq. atque deciſ. 365. nu. 67. cum multis concord. Luc. de Pen. in d. l. quicunque. col. 2. in fi. verſ. è contrà faciunt. Rom. conſ. 163. num. 6. & ibi Mãdoſ. in addi. Iaſ. in l. 2. nu. 175. C. de iu. 78

emphi.& in prælud.feu.nu.51.Bal.in l.Inſtrumē
ta,nu.8.C.quomodo & quando Iud.& ibi. Bar-
bat. in addi. qui bonam allegat gloſſ. in l. 2. C.
quando & quibus quar. par.deb. lib. 10. Gram.
conſ.crim.9.nu.4.Dec.conſ.6.nu.2.verſ.nō ob.
Boſſ.d.tit.de Princip.nu.257. & in hanc ſenten-
tiam diffusè conſuluit Rol.à Vall. conſ. 89. nu.
20.vſque ad fi.lib.2. Sic & in beneficialibus pōt
Epiſcopus requirere titulum à poſſeſſoribus, &
ſi non exhibuerint, vel minus legitimum poteſt
eos priuare,& beneficia alijs conferre,c.ordina-
rij,§.cæterū, vbi doct.de offi.ord.in 6.& * eſt cō-
munis opin.Maſcar.de probat.conclu. 1372.nu
me.18.19.cum concord. Si ergò omni tempore
Principi licet,& eius Fiſco inſtare pro tituli ex-
hibitione,cur non & in præſentiarum pendente
iudicio memorato? cum feudalia non diffitea-
tur D.Alexander,nec diffiteri poſſit per ſupradi
cta, & præſcriptioni locus eſſe non poſſit,cū mo
dico tempore illa tenuerit?

79 * Sextò, Confirmatur hoc alia * recepta ſentē-
tia,quia ſcilicet in materia etiam ſpolij, non fit
reſtitutio,quandò poſſeſſio, ſi apud Actorem eſ-
ſet,deberet nihilominus reſtitui,tunc enim nul-
liter factum confirmatur,& pro valido habetur.
Dec.in terminis dicto conſ.191.in fin.poſt Ca-
ſtr.& alios citatos, & latiùs in conſ.449.nu.16.
vſque ad nu.21. vbi multa ſimilia allegat. Aret.
d.conſ.21.in fi.Ang. Alex. & alij in l.ſi finita. in
princ.ff.de damn.infect.Ferret.conſ.16.num.8.
Boſſ.d.tit.de Princ.nu.299.verſ.poteſt ſecundò
dici. Dec. in c.cum ceſſante. de appell. Neguſ.
de pigno.memb.2.par.3.nu.48. Etenim poſſeſ-
ſio quæ penès aliquem momento permanſura
eſt,non facit eum legitimum Actorem,nec con-
tradictorem, vt inquit Rom. conſ. 449.num.6.
verſ. quare ſequitur, vbi allegat reg. l.dolo.de
do.excep.& c.dolo.de reg.iu.in 6.quę locum ha
bet etiam in poſſeſſorijs iudicijs,præterquàm in
ſpolio violento,ſecūdùm Bellam.deciſ.36.verſ.
2. ſi incontinenti. Si igitur ſtatim recuperata
poſſeſſione teneretur D. Alexander docere de
titulo ad inſtantiam Fiſci,aliàs feudis omnibus,
& iuribus antedictis priuari poſſet,ità etiàm,ni-
ſi de illo in præſenti iudicio doceat (ſic inſtante
ipſo Fiſco)confirmabitur huius poſſeſſio, & peti
ta exaduersò reſtitutio denegabitur.

80 Septimò,ex hoc eodem præſuppoſito, quòd
bona de quibus agitur, indubiè ſint feudalia, &
habeant annexam iuriſdictionem, & alia rega-
lia,& ſinè titulo à Principe habito poſſideri nō
poſſint, reſultat aliud fundamentum; nempè
quòd agens ad ea etiam in poſſeſſorio,ſi de pro
prietate non doceat,obtinere nequit;præſertim
aduersùs ipſum Principem,qui in ſtatu,& domi
nio ſuo fundatam habet intentionem, & pro eo
præſumitur,quòd omnia prædicta ad ipſum ſpe
ctent;contra Actorem autē militat præſumptio,
qui in alieno ſtatu,& dominio illa tenere,& poſ
ſidere prætendit; Conſequenterq; negari non
poteſt,quin tale iudicium mixturam habeat pe-
titorij l.2.§. quædam. ff. de interd. l.2.§.permit
titur, de aqu.quotid.& æſtiu. gl.in d.c.ad deci-
mas. in verſ. præſumuntur. de reſtit. ſpol. in 6.
Io. Fab. in §.retinendæ. nu. 33. inſtit.de interd.
inquiens, quòd pro Domino territorij eſt ma-
gna ratio, eò quia fundatus eſt de iure commu-
ni,& ſic conſtat de eius proprietate.Idcircò fie-
ri non debet executio in poſſeſſione. c. cum di-
lectus.extrà de cauſa poſſ.& propri.ſicuti etiàm
non fit quando aliter conſtat de iure proprie-
tatis notoriè, vel manifeſtè.c. ſi Iudex Laicus.
de ſent.excomm.in 6. cum alijs per eum addu-
ctis; idem tenet Bal.in l.vnic.nu.6. verſ. idem ſi
agatur.C.ſi de momē.poſſeſſ. vbi poſſeſſorium
ait iuris adminicula tali caſu deſiderare, & ideò
mixtum eſſe,& in l.2.nu.28.C.de ſerui & aqua.
vbi præcariam poſſeſſionem præſumi inquit,ni-
ſi de titulo appareat,quia pręcarium potiùs quā
donatio præſumitur,& in d.l.2.num.8.verſ.por
rò.C.quomodo & quādo Iud.Puthe.deciſ.461.
nu.2.Luc.de Penn.d.l.quicunque.col.2.verſ.&
breuiter,vbi de feudalibus, & regalibus omni-
bus in eundem ſenſum loquitur. Iſern.in d.con
ſtit.violētias.ad fin.Petr.& Cyn.& Bal. & Salic.
in l.ſi ſolemnibus.C.de fid.inſtr.qui generaliter
loquuntur in omnibus rebus, quæ ſine titulo à
Principe habito poſſideri nequeunt; & de hoc
extant tres notab.deciſ. Bellam.17.49.& 433.
quæ videantur,& doctri.Innoc.in c.conſtitutus
de fil.præsb.atque Socin.conſ.127.nu.5. in pri-
mo. Et in hanc ſententiam latè conſuluit An-
char.conſ.310. tres Domini per tot.& ſignanter
in princ. & in fi. vbi de poſſeſſione caſtri,cum iu
riſdictione in alieno dominio tractat, vt in no-
ſtra ſpecie,& dixit Bal.in conſ. 161.in fin.verb.
lib.3.quòd in iſtis poſſeſſorijs non ſolum atten-
ditur ſubſtantia poſſeſſionis, ſed eius qualitas,
hoc eſt quo iure,& quo titulo poſſideatur. Flo-
ria in l.ſicuti.§.ſed ſi quęritur.ff.ſi ſer.vēd.loqns
de quaſi poſſeſſione iuris exigēdi vectigalis, &
iuriſdictionis exercēdę.Ang.in l.qui interroga-
tus.de inter.ac.Cępol.de ſeru.ruſti.prædio. c.de
itinere,nu.42.Iaſ.in l.ſi prius nu.44.de no.oper.
nuncia.Caſtr.in l.ſi de vi.nu.7.de iud. Corſ. in
ſuis fallē.fol.47.Alber.in l.fi.col.5. verſ.quoqꝫ dā
nobilis.C.de iuriſd.om.iud.Caſſad. deciſ. 1.nu.
10.de reſti.ſpol. inquiēs poſſeſſoriū iuriſdictio-
nis iuris adminiculum deſiderare, & propterea
mixtum eſſe.Alex.in d.§.nihil cōe.num.33.infe
rēs,quòd ſi cōe Bononiæ egerit poſſeſſorio recu
perandæ ad caſtrum extrà territorium ſuum;ha
bet ius cōe cōtrà ſe;& ideò admittitur exceptio
dominij ad impediēdam reſtitutionē.Abb. cōſ.
61.nu 5.in fi.inquiēs iuriſdictionem ſinè titulo
exerceri non poſſe, quia præſumitur vſurpatio.

Adiict.

Digitized by Google

Afflict. in d.§. Illud quoq; . num.14.cum ſeqq. & nu.19.verſ.benè tamen fatetur,& verſ.& hoc nō negat,& in fi.verbis quibus in locis poſt multa concludit, ſpoliato à Principe bonis feudalibus,quæ talia eſſe conſtat per confeſſionem partis,vel per regiſtra,reſtitutionem eſſe denegandam; niſi poſſeſſionē cum verò titulo iuſtificet; vel cum poſſeſſione decēnali,ex qua titulus præſumatur,& in c.1.nu.84.& ſeq.de contro.inueſti.& deciſ.392.nu.19.Io.Lup.in repet.c.per veſtras,in 3.not.§.48.nu.43.& 47.cum ſeqq. Valaſ.de iu.emphi.q.8.num.21.23.32.Gram. cōſ. crim.9.nu.4.Rol.d.conſ.89.nu.24.25.lib.2.concordat. Rot. deciſ.1.aliàs 4. & ibi addi. in verſ. doceri de titulo. de reſti. ſpol.in no. & deciſ. 3. aliàs 11.eo.tit.in anti.Card.Pariſ.conſ.15.nu.3 in feudalibus loquēs.li.1.conſ.98.nu.16.in 2.& cōſ.99.nu.17.18.in 4.Capic.deciſ.77.per to.Alcia.conſ.408.nu.7.9.10.Rebuff.in tit.de mater. poſſeſſ.art.1.glo.1.num.21.22.Crau. conſ.674. nu.5.& 6.mixtum omninò eſſe poſſeſſoriū concludens,vbi cum Principe agitur.Didac. pract. quæſt.c.17.nu.6.verſ.primū vbi. Pedem.deciſ. 25.num.10. quæ ait poſſeſſorium iuriſdictionis fundari debere aliquo iure, vero vel pſumpto, & propterea mixtum eſſe,& in eo appellationē dari.Boſſ.latè d.tit.de Princip.nu.233. cū ſeqq. vbi plura affert exēpla,& num.256. 257. Natt. conſ.289.nu.12.Menoch.de reti.poſſ.remed.3. nu.590.Vrſil.ad Afflict.deciſ.268. & deciſ.303. Gabr.d.concluſ.1.de reſti.ſpol.nu.107.& num. 131.& ſeq.& p hac opin. * iudicauit etiàm Sen. Delphi.teſte Franc.Mar.deciſ.80.in 1. par. quæ repetita eſt in 2. par.deciſ.542.& pro eā egregiè conſuluit Dominus meus . Decia.poſt D.Paulū Bergonzium clariſſimum Iuriſconſultum conciuem meum , in cauſa Imperiali olìm delegata Sereniſsimo quondam D. Duci Octauio , & in eius Excelſo Conſilio Parmenſi pendente,& eſt conſilium 45.nu.7.cum ſeq.lib.3. vbi appellationem propterea concedi debere reſpondit; Pro eadē pluriès etiàm iudicauit Rom.Rot.teſt. Pōta.d.tract.de ſpol.lib.2.num.162. vbi multas refert deciſ.Put.Achil.de Craſſ.Auguſt. & Caputaq. & inter cæteras Caputaq. deciſ. 414. lib.1. Achil.deciſ.3.de reſtit.ſpol. vbi concluditur reſtitutionem in iuriſdictionalibus non dari , niſi docto de titulo , & latiùs deciſ. 5. vbi ità iudicatum atteſtatur in vna Parmenſi de Caſalibus,& in alia Placent. addens quòd ſi de titu. doctum non fuerit,poſſeſſio præcaria præſumitur, proue etiàm dixit Bal.in præcitata l.2.q.9.C. de ſerui. & aqu.& affirmat idem Pont. loco præallegato. Maſcard.de probat.conclu.1322.nu.9.plures vltrà præcitatos allegans . Bimi.latè conſ.1. p tot. & conſ.12.nu.35.Cacher.conſ.67. nu. 45.Borgni.deciſ.76.num.467.in 2.par.Alba conſ.416. nu.1.2.3.& conſ.433.nu.2.cum ſeqq. Contard.

Conſ.Lud.Sacc.

in repet.l.diffamari,limi.1.nu.26.cum ſeqq.Petr.de fideicomm.q.13.nu.567.& ſeq.& nu.574. 575.& 593.Cum igitur mixtum ſit iudicium,& actio mixta, vt ex prædictis liquet , non poteſt agens in ſolo poſſeſſorio obtinere, quamuis requiſita ipſius poſſeſſorij probet. Bal.d.l. 2.q.12. ſub nu.31.Caſtr.in l.ſi de vi.nū.7.ff.de iud.Rube.Alex.pulchrè in conſ. 167. nu.2.3. cum concord.niſi de tit.doceat vt ſup.

81 Et pro concluſione præmiſſa,innumera per relatos authores adducuntur fundamenta; inter quæ eſt tex.optimus in c.ſunt perſonæ de priui. in 6.vbi vigente differētia ſuper quaſi poſſeſſione exemptionis inter ſubditum, & ordinarium, debet ordinarius manere in poſſeſſione donec ſubditus de titulo,vel legitima præſcriptione doceat:quem tex.ad propoſitum noſtrum ponderat inter alios Io.Fab.d.§.retinendæ.in loco præcitato. Cyn. in d.l.ſolemnibus. circa fin. & alij ſuprà citati,& latè expedit.Didac.d.c.17. pract.

82 quæſt.num.6.Et pariter eſt alius bonus tex.in c. ad decimas. de reſtit. ſpoliat. in 6.vbi in agente ad poſſeſſionem decimarum in aliena parochia idem reſpondetur,& allegat Summus Pontifex rationem prædictam , quia contrà Actorem , & pro Reo militat præſumptio . Vndè colligunt ibi Scriben. hanc fallen. ad regul. quod ſpoliatus antè omnia ſit reſtituēdus, de qua etiàm Gabr.poſt relatos d. concluſ. 1. num.72.Caputaq. deciſ.121.lib.1.& deciſ.353.lib.2.Menoch.d.remed.15.recuper.nu.466.& ità iudicauit*Rot.teſte Puthe.deciſ.413.in princ.li.1.

83 Omnia autèm ſupradicta in quinto, ſexto , & ſeptimo fundamento confirmari poſſunt, ex eo quòd bona, & iura de quibus agitur , habent etiam titulum Marchionatus annexum, qui à Principe tantùm haberi poteſt,cap.1. vbi Scriben.in tit.quis dica. Dux,com. Mar.Soc.d.conſ. 4.num.7.ad fi.Capic.deciſ.32.num.10.& ſeq.& per conſequēs tantò magis militat præſumptio contrà eum,qui talem dignitatem ab ipſo Principe non probat obtinuiſſe.

84 Octauò,& fortiùs dicatur,quòd nedùm vbi de feudalibus,cùm iuriſdictione,Regalibus,& Marchionatu tractatur , in quibus Princeps fundatā habet intentionem , & contrà agentem militat præſumptio, vt ſuprà, ſed generaliter in bonis, & iuribus quibuſcunque priuilegiatus eſt, vt ab ipſo ſpoliatus, ſeù eius authoritate,nuſquàm reſtituatur, niſi de bono iure in proprietate doceat,quoniam iuſta cauſa motus ſemper præſumitur, & eius factum non ſpoliatio , ſed iuris executio iudicari debet , præſertìm quandò ſcienter,& ex propoſito,deliberateq; procedit.Ad hoc vltrà præmiſſa,quæ huc quoque cōferunt,allegatur in primis glo. in l.Meminerint. in verſ.vulgato.vbi Cyn.& alij.C.vnde vi. Bal. in d.conſ.301.nu.4.& conſ. 345. num.3.4.& 9.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

lib.2.Rom.& Alberi.in l.ſi de vi,ad fi.de iud,Bel
lam.deciſ.105. in fi. pulchrè, Iaſ. dicto conſ.38,
colum,fi.in 3.Dec,dicto conſ. 125. num.3.verſ.
ſed prædictis, & num.4,atque dicto conſi.191.
col.pen.Socin.conſ.4.num.23.24.lib. 3. Afflict,
in d.conſt,violentias,nu.22.verſ.limita iſtā con
clu.& deciſ,361,nu.12.13.14. Pariſ. dicto conſ.
99.nu,19,in 4.Gramm, dicto conſ. 169.num.3,
verſ.concurrente,& nu,4.5.6.Alciat. conſ. 408.
nu.4,Bero.dicto conſ.45.nu,20. & 24. & conſil.
60,nu,21.in 3.Rip.d.c.ſæpè.nu.87.Crau. d.cōſ.
5.nu.7.Alba.d.conſ.416.nu.2.3,lib.3, & conſil.
* 433.nu,2.& ſeqq. vbi * de cōmuni,& conſ.ſeq.
nu.1.cum ſeqq.Ant.Matthe.in repet.l.naturali-
ter,§.nihil commune,nu. 68. de acquir. poſſeſſ.
Lancel.de attent.par.2.cap.4.in præfat.nu,394.
& limit.12,in princ.Sebaſt,Medi.de conſer.poſ-
* ſeſſ. par.2.glo.2.nu,215. vbi * de cōmuni. Pon-
ta.d.tract.de ſpol.lib3.nu,97.98.& 145.& ita &
tenet D.Buſanus Doctor Regienſis Illuſtriſs. D.
Alexādri aduocatus, in qundā ſuo reſpōſo edi-
to cōtrà Illuſtriſs.D.Iſabellā Pallauicinā antedi
ctā in cauſa p eā motā virture edicti memorati.

Et licèt articulus iſte multùm ſit inrer noſtrates
controuerſus, vt inquit Burſ.conſ.461.qui illum
aſſimilari dixit Mari Anglico, quòd dicitur ſinè
fundo,nihilominus ex diſtinctione per eum po
ſita,rectè procedere opin.noſtram concludendū
eſt; verſamur etenim indubiè in primo capite
dictæ ſuæ diſtinctionis pluribus de cauſis. Nem-
pè quia Sereniſs. D.Dux ex certa ſcientia, pro-
prio motu,& cum literis, & mandato ſpeciatim
facto, & per conſequens cum mentis quoque
præmeditatione, & matura deliberatione præha
bita,dictam poſſeſſionem capi iuſſit. Vltrà quòd
concurrit proculdubiò præſumptio iuſtæ cauſæ
ex ſupradictis; his namq; caſibus concludit Bur
ſa.reſtitutionē omninò denegari,quæ aliàs ſpo-
liato antè omnia ſolet competere; & talē diſtin-
ctionem ab Illuſtriſs.& Reuerendiſs.D.D.de Si
gnatura Sanctiſſimi Domini Noſtri comproba-
tam,& in praxi receptam refert, & ſecundū hāc
opin.iudicauit etiam Rot.in vnà Parmen.& Fer
rarieñ.vt in deciſ.Moeda.86.87. vbi authorita-
tes,& rationes quāplures motiuas videre licet;
Et inter cæteras ea eſt conſiderabilis, quā in de-
ciſ.86.ponderat,quòd ſi poteſt Princeps vitium
ſpolij contracti tollere,& purgare, vt per Dom.
& Feli.ibi relatos,& ſatis liquet ex primo funda
mento ſuprà deducto in hoc ſecundo articulo,
multò magis poteſt facere, quòd non ſit ſpoliū
à principio argumento.l.patre furioſo.ff. de his
qui ſunt ſui,vel alie.iu.

Neque enim cogitur Princeps ſeruare ordinē
iudiciorum,prout inferiores Iudices, Inno.in c.
de cauſis.de re.iud.Bal.in l.fi.C.de legi.& in di-
cta l.nec cauſas,nu.4.C.de app.in l.2.C.quomo
do & quando Iud.& pcitato cōſ.345. nu.3.& 4.
Soc.d.conſ.4.nu.23.in 3.Brun.d.conſ.19. nu.3.
* 4. 5. vbi * de cōmuni.Alberi.in l.Princeps.de le
gi.Feli.in c.poſtulaſti nu.7.de reſcrip.Dec.dicto
conſ.125.nu.4.Alcia.d.conſ.374.ad ſi.Bero.cō-
ſil.170.nu.14 lib.3.Crau.d.conſ.5.num.7.Pon-
tan.d.tract.lib.3.num.98.Burſ. dicto conſ. 461.
nu.51.& eſt tex.optimus in c.ad petitionem.de
accuſ. quem ſcrib.ibi not. & ad propoſitum ad-
ducit Bal.in cap.1.in fi.de no.for.Fidel. Et quic-
quid agit præſumitur iuſtè, & ex legitima cauſa
agere, ut ſuprà latè diximus, & plenè quoque
tradit Io.de S.Iuliano inter conſ.Brun.conſil.3.
quo loci ſub nu. 18.hoc adeò procedere inquit,
vt ſi aliter eius actus non valeat plenitudinè po
teſtatis vti voluiſſe præſumatur,quę nulla huma
na lege coercetur.

86 Nonò,ſi de medio ſupradicta omnia tolleren-
tur,adeſt hic Ducalis conſtitutio,tàm noua,quā
antiqua,tribuens facultatem Perilluſt. & Excel-
ſo Conſilio Ducali procedendi in omnibus cau
87 ſis coràm eo pendentibus, † ſola facti veritate
inſpecta; quod operatur, vt proprietatis exce-
ptionem Iudex admittere, atq; petitotium cum
poſſeſſorio ſimul cognoſcere, & decidere valeat
Bal.in c.1.§.Inueſtiturā.de no.for. fidel. Dec.in
cōſ.200,ad fi.& cōſ.449.num.21.Rom.conſ.20.
nu.8.& ibi Mandoſ.in addi.Rub. conſ.4.nu.12.
Crau.conſ.299.nu.8.verſ.4.reſpondeo,& in d.
conſ.674.nu.9.Alcia. conſil,256.nu.17.Neuiz.
conſ,97.num.12.Gram.deciſ.15. nu.4.Pedem.
deciſ.1.nu.28.Menoch.de recuper.poſſ.remed.
15. nu. 477. & ſeq.qui licet ſuper hoc ibi dubi-
tet,firmius tamen figit pedes in 2.reſponſ.cauſ.
finar.art.2.in fi.& art.3.nu.6. & de arbit.iud.q.
51.nu.2.ſequitur quoque Ioſeph Lud. d. deciſ.
18.nu.19.20.Surd.conſ.166.nu.7. 8. Galia.in l.
4.§.cato nu.42.de verb. ob. Cōtar.in repet.d.l.
vni.q.13.num.52.C.ſi de mo.poſ.Burſ.latiſſimè
conſ.129.nu.17. cum tribus ſeq.& num.30.vbi
communes citat opin.& nu. 38. vbi in terminis
quoq. fortioribus loquitur, & materiam proſe-
88 quitur,vſq. ad nu.47.incluſiuè. Quæ opin.benè
fundatur ex eo,quòd Iudices, qui talem habent
facultatē, nulli iudiciario ordini ſubiacent, nec
ciuilis iuris traditioni, ſed inſpecto iure natura-
li,& gentium iudicare poſſunt, prout Princeps,
imò vt Deus ipſe ſecundùm Bald. vbi ſuprà, &
in l.fi.nu.9.C. de iur.delib. Dec.in c.dilecti.nu.
12.extrà de iud.Bello.conſ.63. num.7.cum ſeq.
Aſin.latè in ſua prax.§.3.c.2.nu.3.4. & ferè per
to.Burſ.d.conſ.129.nu.18.19.20.cum concord.
& alibi paſsim.

89 Et cōfirmatur alia vrgenti ratione, quàm de-
ducit Bero.in ſua q.23. nu.4.cum ſeqq. Si qui-
dèm huiuſmodi Iudicibus permiſſa eſt peruer-
ſio ordinis cauſæ ad ſe ipſam,quæ difficilius cō-
ceditur,quàm cauſæ ad aliam cauſam, vt inquit
Bart.in l. prolatam. in princ. C. de ſent. & latè
probat

probat ibidem Bero.ergò multò magis permiſſa eſſe debet peruerſio ordinis cauſæ ad aliam cauſam; & ſic cumulatio petitorij cum poſſeſſorio.Burſ.d. conſi.129. nu.19.verſ.cū præſertim.

Et huiuſmodi ſententiæ fuit etiàm conſultor ille, qui antedictas pręces pro Illuſtriſs. Domino Alexandro ſecundo loco porrigendas compoſuit; dùm clauſulam(ſola facti veritate inſpecta)in primo reſcripto poſitam circunſcribi ſupplicauit, nè cumulatio prædicta, illius virtute, mandata videretur.

90 Hac autèm facultate cumulandi libentiùs vti debebit Excelſum Cōſilium in hac ſpetie, quia fiſcalis cauſa agitur,quę ſola facti veritate inſpecta terminari debet, ſiuè Fiſcus ipſe agat, ſiuè conueniatur,vt poſt Bart.Caſtr.& Alciat. quos refert,tradit Peregr.d.trac.de iu.fi.li.7.tit.3.nu.3.ad quod etiàm allegare potuiſſet.Bald.in c.1. in fi. de allod.

91 Decimò & vltimò,ſi nouem præcedētia fundamenta ceſſarent,quę,mea ſententia,nūquàm ceſſabunt,dicimus. quòd ex quò paratus eſt incontinenti Sereniſs. D. Dux (qui non eſt violentus poſſeſſor) oſtendere defectum iuris in agente,& ſuum dominium,deberet audiri,etiàm ſi ageretur cauſa ſpolij,vt patet ex deductis ſuprà in quarto fundamento primi articuli,& dixerunt Bart. Ang. Caſtr. Butr. Dec.Abb.Soc.& alij relati per Gabr.d.concl.1. de reſti.ſpol. nu.74.quorum opin.*communis eſt,teſte.Menoch. d.remed.1.recuper.q.21. libr.1. Cacher. deciſ.116.nu.2.3.&10.vbi* crebriorem dicit glo.in l. ſi de ui.in fi.de iud. Caſtr.conſ.253. nu.4.lib.1. Rot.deciſ.24.de reſti.ſpol.I antiq.Maſcar.cōcl. 687.nu.16.conclu.1523.nu.17.& melius cōclu. 1328.nu.6.*vbi de communi quoq. atteſtantes refert. Cacher.deciſ.116.nu.2.3. & 10.vbi crebriorē aſſerit,Mago.deciſ.Florē.104.nu.16. Eò maximè quia facilis erit probatio per inſtrumēta,& acta publica, & nulla facti verificatio erit neceſſaria,vt ex infradicendis in quartò articulo principali patebit. Gabr. vbi ſuprà poſt relatos nu.77.Rub.d.§.nihil cōmune.nu. 163. poſt Alex.ibi nu.28.Gram.conſil.ciui.131.num.5.6. qui probationem facti eam non eſſe aſſerit,quę fit tantùm per inſtrumenta. Cumi. præcitato c. 40.nu.244. Et eò quoq. maximè quia periculū immineret,ſi fieret reſtitutio vt ſuprà vidimus, in 2.art.in 2.& 3.ratione cumulationis. Bero,in c.1.nu.34.de reſti.ſpol.quem ſequitur Menoch. loco proximè citato lim.2.

Et confirmatur hoc decimum fundamentum

92 per ſimile de beneficialibus, in quibus cum de ſpolio etiàm agitur,admittenda omninò eſt talis exceptio, vt poſt Soc.Aegid.Lanfran.& Feli. tradit Gabr.vbi ſuprà.num.76.Cacher.d.deciſ.

93 116.nu.3.poſt Ferret.& alios.†A beneficialibus autèm ad feuda licitum eſt arguere, Gomes.ſu- per reg. Cancel. de Anna. poſs. in præfat. & in propoſito Alcia.d.conſ.408.nu.7.Decia.d.conſil.45. nu.10.11.

94 Quòd ſi in iuditio ſpolij prædicta admittitur exceptio,pariter,& multò magis in remed. can. reintegrandę.minus odioſo ex parte rei conuēti.Menoch.d.remed.15.nu.472. in fi. Hoc autē potius quàm illud intentaſſe creditur D.Alexāder, vt eius iudicium procedat, ex quò nec volens intentare illud potuiſſet;

95 † quandoquidem vaſſallo contra Dominum non datur,quia ſigillat famam. Abb.& Feli. in c.cæterùm,nu.15.de iud. Iſern. Afflic. & alij in c.1.§. ſi verò de mili. vaſſa. Menoch. alios adducens d.remed.1.q.9. & remed.9.recup.nu.51. cum ſeq.& nu.58.Zaſ. ex communi * in tract.feud.par.11.nu.22.

Tertius articulus principalis erat,an præſuppoſito,ſinè veritatis oſtenſę pręiudicio,quòd iuditium ſic vt ſuprà intentatum, mixtam naturā petitorij non haberet ad effectum cumulandi; nec alia de cauſa cumulatio ipſa petitorij cum poſſeſſorio locum habere poſſet, an titulus ſaltèm demonſtrandus eſſet per D. Alexādrum ad effectum colorandæ poſſeſſionis per eum allegatæ? & hic ſanè art.dubiū non continet,

96 † quia nemo negat, quin in his, quæ ſinè authoritate Principis acquiri nequeunt, neceſſarium ſit de titulo docere vero,vel colorato,aut pręſumpto, vt in poſſeſſorio etiàm recuperandæ,agens obtinere poſſit.Bero.d.q.4.nu.5. & per to. prout de feudalibus in propoſito inquit.Gabr.d.concl.1. nu.133.& latiùs Contar.in rep.d.l. vni. limit.2. §.8.num.34. cum ſeq. vbi de iuriſdictionalibus etiàm,& alijs huiuſmodi loquitur, Petr.vbi ſupra,nu.568. Quod & in beneficialibus paſsim traditum reperitur, vt per Gabr. d.concl. 1.nu. 125.& fortius concl.5.nu.110.eo.titu.Menoch. d.remed.15.recuper.q.36.vbi de cōmuni. Maſcar. latiſſimè d. concl. 1322. & à beneficialibus ad feuda arguitur, vt ſuprà.

97 At hic attendendum, quòd titulus infectus, ſeù inualidus nō poteſt colorare poſſeſſionem, ſed potiùs eam inficit,& diſcolorat; adeò quòd melius eſſet nullum titulum allegare, quàm infectum,vt poſt Innoc.quem adducit, tenet Bellamer.deciſ.50.& deciſ.287.& Caſſad.deciſ.3.nume.7.de cā.poſſ.& propriet.

98 † oportet enim bonum,& validum titulum allegare, quamuis minus plenè probetnr,vt per eum,idem repetit clarè in deciſ.369,in princ.Oldr.conſ.1.nu.4.& cōſil.225.in fi.Rom.conſ.499.nume.4.5.6.Ferret. conſ.16.nu.9.Gigas de penſio.q.47.nu.7.Hoſti. in c.olim de excep.Anchar.d.conſ. 310. colū.fi. verſ.ex quibus concludo,Maſcard.de prob. cōclu.1381.nu.14.optimū ſimile adducens. Crau.

99 conſ.322.nu.1.in fi. † vbi inquit paria eſſe titulum non habere,vel exceptione illum elidi poſſe.Burſ.conſ.424.nu.30. Menoch. d. remed.15.

nu.464. Maſcar. concl. 1323. nu. 16.& hoc ma-
ximè locum ſibi vendicat, vbi apertè, & euiden
ter de tituli inualiditate conſtare dicitur, vt per
eundem Maſcard.concl.1377. nu. 16. vſque ad
num. 20.cum concor.quibus addi poteſt.Franc.
Marc.deciſ.928.par. 1.& deciſ.50.num.2.par.2.
100 †Nàm titulus nullus pro non titulo in omnibus
habetur l.nec vllam de pet.hæred.Afflict.deciſ.
218.nu.1.Rimin.iun.conſ.678.nu.40.41. Con-
tar.d.l.diffamari,limi.1.nu. 27. cum ſeqq.
101 Et in ſpecie quoque aduertendum, quòd titu-
lus habitus à non habente authoritatem, adeò
nullus,& inualidus eſt,vt nullum poſſit colorem
in huiuſmodi iudicijs tribuere. Lap. alleg. 103.
* nu.3. *qui de cõmuni atteſtatur, & ibi Mandoſ.
* in addi.verſ.coloratum. * de communi quoque
fidem faciens,Io.Bapt.Ferret.conſ.1.nu.5.Frãc.
Mar.d.deciſ.928.in fi.par.1.& latius d.deciſ.50
nu.3.cum ſeq.par.2.Oldra.d.conſ.1.nu.12.& la
tiſſimè Maſcard.concl.1337. ferè per tot. vbi ẽt
inquit ſub nu.5.titulum ab habente authoritatẽ
profectum forma non ſeruata,colorem nõ præ-
* bere,& multos citat,ac de * cõi atteſtatur.Idẽ ẽt
dicitur de titulo impetrato per ſubreptionem,
aut obreptionem, vt in ſpecie tradit Anchar.d.
conſ.310.col.fi.Et de titulo habito ex contractu
bonorum feudalium ſinè Principis directi domi
ni aſſenſu,Afflict.deciſ.197.num.1.Gabr. conſ.
102 88.nu.20. † Titulus autèm nullus dicitur, qui
prorsùs,& de facto nullus eſt, vel ſi de facto pro
ceſſit, iuris ratione deficit, vt inquit Placen. in
tract.de re vendic.tit. 3.nu.3. & paria ſunt titu-
lum non proferre,& inualidum,ac nullum pro-
ferre l.quoties,qui ſatiſ.cogan. l. non putauit.§.
non quamuis,de bono. poſſeſſ. con. tabu. Natt.
conſil.411.num.16.

Quartùs igitur, & vltimus ſupereſt articulus
principalis, vtrum ſcilicet titulũ aliquẽ habeat
Illuſtriſs. D. Alexander iuſtum,validum, & effi-
cacem,ex quo poſſit in præſenti iudicio poſſeſſo
rium intentatum colorare? & prima facie vide-
retur affirmatiuè reſpõdendum ex quinque fun
damentis,nempè Inueſtitura,ſentẽtia,adoptio-
ne; hæredis inſtitutione,ac diutina, & pacifica
poſſeſſione,ſeu quaſi.

De inueſtitura Buxeti,Bargoni,& Curtiſmaioris,ac Monticellorum,facta Rolando Seniori.

Nam quò ad primum de Inueſtitura, quamuis
diſtinguenda ſint caſtra, & feuda antedicta, ex
quò ſub diuerſis inueſtituris,& contractibus cõ
ceſſa reperiuntur, attamẽ ad ſingula videtur D.
Alexander vocatus,& admiſſus. Et exordiendo
à Ciuitate Buxeti,& Caſtro Bargoni, & Curtiſ-
maioris compræhenſis in inueſtitura Io. Ludo-
uici,& Pallauicini; cum fuerint etiàm prius cõ-
ceſſa Rolando illorum patri,licèt abſque cõme-
103 moratione filiorum,& deſcendẽtium, † antiqui
tamen,& paterni feudi naturam habuiſſe, & per
conſequens ad omnes deſcendentes tranſitoria
effecta dicuntur.c.1.§.cum vero Conradus, qui
feu.da.poſs.& ibi not.Afflict.in c.1.num.64. ex
qui.cau.feu.amitt.& in terminis huius Inueſtitu
ræ tradit Menoch.conſ.378.nume.52. pro Illu-
ſtriſs.q. D. Sfortia reddito in cauſa memorata,
quam cum Sereniſs.q.D.Duce Octauio habuit.
Vndè infertur, quòd cum D. Alexander ſit ex
deſcendentibus D. Rolandi primi acquiſitoris
per lineã Io.Frãciſci, vt in facti narratione ſup-
poſitũ eſt,ad hæc feuda vocatus cenſeri debeat.
Et idem quoque de feudo Monticellorum di-
cendum erit,cum in eadem Rolandi inueſtitura
compræhendatur.

De inueſtitura Monticellorum facta Carolo Epiſcopo, & eius teſtamento.

Sed & attẽta Inueſtitura eiuſdem caſtri poſteà
conceſſa Carolo Laudenſi Epiſcopo, idipſum vi
detur reſpondendũ,iuncto eius teſtamẽto; quan
doquidem ex inueſtitura facultatẽ habuit diſpo
nendi in quinq; lineas, vtſuprà, & teſtando,in
tres tantùm diſpoſuit;nempè Io. Ludouici,Pal-
lauicini,& Io.Franciſci;& cum ſint extinctę duæ
primæ, tertia ſola Io.Franciſci ſuperſtes in totũ
104 videtur admittenda; † quoniam donec aliquis
ſupereſt de vocatis in Inueſtitura, feudum non
reuertitur ad Dominum,ſed locum habet ius ac
creſcendi,ſeù veriùs non decreſcẽdi, vel ſaltèm
ius ipſius inueſtituræ ex traditis à Clar.in §. feu
dum q.77.per tot.& latè deducit in terminis hu
ius caſtri. Menoch.dicto conſ.378. nu. 56.verſ.
quinta dubitatio,vſque ad num.62.plura addu-
cens fundamenta, quæ breuitatis cã nõ receſeo.

De inueſtituris,& conceſſionibus Florenzolæ.

Quo verò ad caſtrum Florẽzolæ, multò magis
videtur D. Alexander ex inueſtituris admiſſus,
ſiuè antiquam illam reſpiciamus, qua Rolandus
Senior titulo emptionis illud acquiſiuit à q.Phi
lippo Maria Duce Mediolani pro ſe,ſuiſq; hære
dibus,& ſucceſſoribus,vt per Menoch.vbi ſuprà
105 nu. 1.poſt.Alcia.conſ.120.inſtrumẽto viſo, † q.
in terminis huius contractus voluit caſtrũ prędi
ctum ad extraneos,& ad fœminas quoque trãſi
re. Siuè emptionẽ deinde factam per Rolãdum
Iuniorem à Petro de Roano, de qua plenè ibi-
dem Menoch. à nu.11.verſ.ſecundum eſt funda
mentum,vſque ad nu.16. Siuè inueſtituram per
D.Sfortiam à Paulo Tertio vltimo loco obtẽtã,
pro ſe,ſuiſq; hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſ
cunque,de qua eodem loco Menoch.ſub nu. 16.
17. His enim ſingulis poteſtas data videtur di-
ſponẽdi,etiàm in extraneos, ideò cũ D.Sfortia
in agna-

in agnatum,& à communi ſtipite deſcendẽtem,
diſpoſuerit,multò magis effectum ſortiri debet
eius diſpoſitio.

De Coſtemediana permutatione.

Et quò ad caſtrum Coſtemedianæ, non ſecùs
videtur reſpondendum,ex quò titulo permuta-
tionis habitũ fuit à Io.Manfredo Pallauicino,vt
ſuprà in cõtractu ſtipulato pro ſe,& hæredibus ,
& cui,vel quibus &c.& eum clauſula(ad haben
dum &c.)qnorum virtus operatur facultatẽ in
quoſcunq; ẽt extraneos diſponendi,vt per Me-
noch.proximè relatũ,& alios in locis mille vul-
garibus.Ex quibus omnibus concludendum vi-
detur,attenta natura inueſtiturarum , ſeù cõceſ-
ſionum,& contractuum originalium horum om
nium locorum,de titulo D.Alexandti valido,&
effieaci conſtare,& apparete.

De ſententia contrà Sereniſſ.q.D. Ducẽ Octauiũ lata.

Secundò principaliter addueitur ſenrentia me
morata aliàs lata anno 1584. inter Sereniſs.q.
D.Ducem Octauium, & D.Sfortiam, per quam
declaratum fuit,nullum ius competere,aut in fu
turum poſſe competere per mortem D.Sfortiæ,
etiàm ſinè filijs legitimis , & naturalibus , Sere-
niſs.q.D.Duci Octauio,& eius Sereniſs. in Du-
catu ſueceſſoribus , ſeù eorum Ducali Cameræ,
in eaſtris,iuriſdictionibus,bonis, & iuribus ante
dictis;ſed ipſum D.Sfortiam,eiuſq; ſuceeſſores,
habiles tamen,& idoneos ad ſuccedendũ in di-
ctis caſtris,iuriſdictionibus,bonis,& iuribus, pa
ratũ habere ius,paratamq; defenſionẽ; & expe-
ditã exceptionẽ pro eorum defenſione, vbi ali-
quo modo moleſtarentur à præd.Sereniſs.q.D.
Duce , eiuſuè ſucceſſoribus ; quibus propterea
106 perpetuum fuit impoſitum ſilentium. † Quæ
* ſententia, * cum in iudieatum trãſiuerit,eò quia
non fuir ab ea appellatum, iuſtum videtur titu-
lum tribuere.l.3. in fi. de publi.l.Pomponius.§.
ſi inſſu.vbi ſcriben.de acquiren.poſſeſſ.& in l.3.
§.illud quæri.de reb.eo.Bart.in l.ex hoe iure. co
lũ.2.de iuſti.& iu.Alex.conſ.24.nu.19.lib.2.Be
ro.conſ.94.nn.5.lib.3.Menoch.conſ.2.nu.347.
conſ.168.nu.46.

107 Nec videtur dubitãdum,quìn Sereniſs. D.Du
cem Alexandrum afficiat,ex quo contrà D.Du
cem anteceſſorem lata, ſueceſſorem quoque In
Ducatu ligat.Oldra.conſ.94.nu.16.17.vſque ad
fi.Boer.deciſ.255.antè nu.13.Tiraq.de iur. pri-
mog. q. 35.nn.17.cum ſeqq. Pinel.in l.1. par.3.
nu.48.50.C.de bo.mater.Cephal.conſ.302.nu.
5.Didac.pract.qq.c.13.nu.6.cum ſim. Qnemad
modum,& contractus eum Anteceſſore eelebra
tus,Gabr.latè in tit.de iu.quæſi. non toll.concl.
5.nu.2.Caeher.deciſ.139.nu.11. vſque ad fi.

De adoptione Illuſtriſſ.D.Alexandri.

108 Tertiò loeo titulum habet adoptionis D. Ale-
xãder,Principis auctoritate ſuffultæ; licèt enim
in feudalibus regulariter non ſuccedat adopti-
uus filius.c.1.§.adoptiuus.ſi de feu. fue. cõtrou.
attamen conſentiẽte Principe, & directo Domi
no,valet,& tenet adoptio in eius præiudiciũ, &
adoptatus ad ſeuda admittitur. Vndè liquere vi
detur feuda per D.Sfortiam viuentem poſſeſſa,
ad hunc filium adoptatum,poſt eis mortẽ perti-
nere; non autẽ ad Ducalem Camerã eſſe deuo-
luta; cum præſertim in ſupplicatione Sereniſs.
q.D.Duci Octauio porrecta peritus fuerit ſignã
ter,& expreſsè eius aſſenſus ad effectũ,vt de di-
ctis feudis poſſet in adoptandum diſponere D.
Sfortia; tali enim caſu indubiè admittendus vi-
detur,vt per Bal.Aluaro.& Præpoſi.in d.§. ado-
ptiuus in 1.limit.& Afflict.nu.4.verſ.2.fallit, So
ci.in l.ſi agnatis,nu.20.de reb.dub.Tiraq. in re-
pet.l.ſi vnquàm, in ver.ſuſceperit liberos.nu.25
C.de teuo.dona.Curt.iun.conſ.138.nu.6.in fi.

109 Nee in oppoſitum releuat clauſula in reſeripto
Dueali appoſita (ſinè præiudicio iurium Came-
ræ noſtræ) quia ad hoe,vt non implicet eontra-
dictionem,vel correctionem inducat, reſtringi-
tur tantùm,& verificatur in non expreſſis,& ſpe
cificatis,Oldra.conſ.330.in fi.Iaſ.in l. ſi fundum
per fideicommiſs.nu.17.de leg.1.Gram. latè de
ciſ.66. nu. 3.verſ.nec clauſula,cum ſeqq. Pariſ.
conſ.16.nu.30.& conſ.70. num.12.lib.1.Corn.
conſi.102.nu. 14.lib.2.vbi de clauſula ſinè preiu
dicio Fiſci ſpeciatim loquitur, Pute.deciſ.116.
lib.1.Gabr. conſi.167. nu.57.lib.2. Sarn.in reg.
de non toll.iu.quæſi.q.1.nu.41.Menoch. conſ.2
num.57.& conſ.578.nu.35.& 45.Dec.conſi.24.
nu.98.99.& 100.lib.1.Soc.iun.conſ.134.nu.84
lib.3.Rol.conſ.1.nu.73.vol. 3.

De Inſtitutione D. Alexandri.

110 Quartò , Habet titulum hæredis , cum fuerit à
D.Sfortia vniuerſalis hæres inſtitutus;nàm quã-
uis teſtatoris diſpoſitio in feudalibus regulari-
ter nulla ſit , & prorsùs inualida c.1.de ſucceſſ.
feud. ibi (nulla ordinatione defuncti in feudo
* manente, vel valente)& hæc ſit communis reg.
vt per Soein.iun.conſ.72.nu.40.lib.1.Curt.iun.
in tract.feud.par.4.princ. reg. 1. q. penul.Crau.
conſi. 256.nu. 2.Rol.d. conſi. 1.nu.2.cum ſeqq.
vol.4.Burſ.conſ.191.num.96.& Clar.in §.feud.
q.40.Attamen accedente conſenſu directi Do-
mini,contrarium eſt iudicandum,ſaltèm ad pre-
iudicium ipſius conſentientis d.c.1.cũ nor. Bal.
in c.1.§.donare,circa prin.& col. 2.verſ.ſed hoc
dictum.qual.olim feud.alic.pote.Alex.conſ.89.
nu.29.lib.2.Dec.conſ.146.ſub nu.4.& cõſ.606.
nu.16.Capic.deciſ.115.num.2.3. Rol.conſ.60.
nu.

Digitized by Google

nu.35.lib.1. Clar. d.q.40.verſ.ſed quæro. Burſ. conſ.291.nu.96.Rimin.iun.conſ.513.num. 79.
111 80. loquens in conſenſu per eundem Sereniſs. D. Ducem Octauium præſtito pro teſtamento Comitis Pamphili Tertij ſuper feudo Siſſiæ. Vndè cum ab eodem D. Duce facultatem impetrarit D. Sfortia teſtandi de feudis in vita poſſeſſis, vt in facti narratione, meritò tenere videtur hæredis inſtitutio.

112 Tantò magis autem pro duobus illis feudis, Florenzolæ, & Coſtemedianæ, de quibus potuiſſe videtur D. Sfortia teſtari virtute clauſulæ (& cui vel quibus) & aliarum de quibus ſuprà, Bal. in c.1.in prin.de feud.nõ haben. propriam nat. feu. & ibidem cæteri feudiſtæ, Dec.cõſ.193.nu. 3.& conſ.ſeq.nu.3. Pariſ.conſ.23.nu.41. & cõſ. 42.nu.7.lib.1. Rui.conſil.2.nu.5.in primo, Rol. conſ.16.nu.16.in 3.& Menoch. d.conſ.378.nu. 16. de hoc caſtro Florenzolæ tractans, vt ſuprà.

De longa poſſeſsione Illuſtriſs.D. Alexandri.

Quintò, diutina poſſeſſio, vel quaſi bonorum, & iurium, de quibus agitur, prodeſſe videtur D. Alexandro, qui per biennium, & vltrà tenuiſſe dicitur, ſcientibus, & patientibus tàm Sereniſs. D. D. Ducibus Octauio, & Alexandro,
113 quàm etiàm ſuprаſcriptis prætendentibus. Vndè videtur preſumi titulus, qui ex diutina, & lõga poſſeſſione regulariter præſumitur ad not. in l.cum de in rem verſo.ff.de vſu.in l.ſi certis annis.C.de pact.in l.ſeruitutes.la grande, de ſerui. in l. qui aliena.de acqui. hæred. in l. ſi quis diuturno.ſi ſerui.vend.latiſs. Menoc.de præſumpt. lib 3. præſumpt.131.
114 Et quamuis intelligant Doct. regulariter longum tempus, ac diuturnã poſſeſſionem, diuturnamq́. patientiam decem annorum, vt in locis
115 memoratis, & alibi ſæpiſſimè legere eſt, † nihilominùs in propria materia noſtra feudali intelligi videtur de anno ſolo; ità quòd vaſſallus, qui per annum continuum poſſedit feudum ſciẽte, & patiente Domino, Inueſtituram habere præſumitur c.1.§.ſi quis ſe vel patrem.ſi de Inueſti. inter Dom.& vaſſal. lis oria.c.1. in princ. & ibi gloſ.in ver.aliquo tempore. Afflict.& alij, & clarior tex. ibidem cum gloſ. in §.fi.vbi etiàm Afflict.nu.2.de conſuet.rect.feu. Bal.in l.1. nu.17. C.de fideicom.& idem Bal.& Aluar. in d.c.1.§. fi.ad fi. vbi etiàm alij tradũt, de conſue.rec.feu. Grat.conſ.9.nu.40.Burſa.conſ.127.nu.117.Gomes.de Anna.poſ.in pręfat.in princ. Agnatis autem tacentibus per annum æquè præiudicatur, ac Domino, per tex.in c.1.§.titius filios.vbi glo. & Doct.omnes ſi de feud.defun.fuer contro inter Do.& agna.Clar.latè d.§.feudum.q.42.verſ. ſcias tamen.cum ſeqq.

Et hæc ſunt, quæ pro titulo verò, vel ſaltèm præſumpto videntur Domino Alexandro inſeruire, eiuſq́. poſſeſſoriũ fouere, & colorare.

Quibus tñ negotium nõ facientibus, contrariũ in puncto reſpondendum eſt per ſupradicta; tã in themate, quàm in fundamentis; id quod apertius conſtabit ex contrariorum refutatione.

Aduerſus titulum Inueſtituræ Rolandi ſenioris de Ciuitate Buxeti, Terra Curtiſmaioris, & caſtris Bargoni, ac Monticellorum.

Non obſtat igitur primum de Inueſtituris Rolandi Senioris primi acquirentis, à quò tàm D. Alexãder, quàm D.Sfortia deſcendit, & per cõſequens alter alteri ſuccedere debet. Quoniam reſpondetur primò, quantum ſit pro feudis Buxeti, Curtiſmaioris, Bargoni, & Monticellorum compræhenſorum in diuiſionibus ſeptem Fratrum, & in Inueſtituris per eos ſeparatìm poſt obtentis à Duce Frãciſco Sfortia, receſſum fuiſſe, dè partium conſenſu, ab illa prima Inueſtitura, & effecta fuiſſe feuda noua in perſonas ſingulorum fratrum, prout ſingulatìm, & ſeparatìm ſtipulata, & recognita fuerunt poſt ſententiam arbitramentalem; cui ità præcipienti, omnes acquiuerunt, & vnanimi eam conſenſu emologa-
116 runt, & executioni demandarunt; † & ſic à natura paterni feudi receſſerunt.c. tres agnati. de eo qui fec.fi.agna. vbi Afflict. nu.13. & alij.c.1. & ibi quoque not.in §.titius. ſi de feu. fue.contro.inter Dom.& agna.Bal.cõſ.215.nu.4. & latiùs conſ. 249.ſub nu.1.lib.2.Dec.conſ.398.nu. 8. vbi in terminis ſimilis laudi loquitur. Oldra. conſ.178.nu.3. Caſtren.conſ.154.circa præſentem caſum. col.vlt.lib.2.in anti. Aret.conſ.3.in fi.Zaſ.conſ.24.nu.4.lib.3.Pariſ.conſ.22.nu.2.& conſ.23.nu.75.lib.1. Alcia.conſ.190.transeo in ſententiam.nu.2. Cacher.deciſ.22.num.27.28. Menoch.conſ.160.nu.6 & 9. Becc.conſ.56.nu. 20.qui ità iudicatum refert, prout etiã iudicauit Rot. teſte Granuc. deciſ. 112. inueſtitura par.2. & cõcludunt iſti, quòd finita linea alicuius hoc modo inueſtiti, præfertur Dominus illius agnatis, vt in terminis firmat. Bal.in tit.an agna. vel
117 fil.ſub nu.25.† Certum eſt namq́. ad nouũ feudum tranſuerſales non admitti, niſi ad illud ſpecialiter ſint vocati.c.1.§.fi.in verſ. expreſſum.de ſucceſs.feu.& d.§. cum verò Conradus. in ver. nouatìm d.cap.1.in fi. de duo. fra.& c.2.de feu. March. Iaſ.conſ.180.nu.2.in fi.

Cæterùm eò magis feuda noua effecta fuiſſe ſupradicta tenendum eſt, quia quotiens ob nouam cauſam fit noua Inueſtitura, vel aliqua ſubſtantialis qualitas additur, vel detrahitur antiquæ Inueſtituræ, vel nouæ fiunt conuentiones ſubſtantiales, nouum fit feudum ex Bal.in c.1.§. inſuper. in fi. quem cæteri ſequuntur, de prohi. feu.alie.per Frider.in d.tit.an agna.vel fil.num.

15. in fi.atque in præcitatis conſilijs 215. nu.4.
249.nu.1.Alex.in l.ſi mihi & titio nu.17.& ibi-
dem Iaſ.nu.12.de verb.ob. & idem Iaſ.d.conſi.
24.nu.4.lib.3.Prępoſ.in ṗlud.feu. nu.43.Oldra.
d.conſ.178.nu.2. Cępol.conſ.31. nu.7.in ciuil.
Cald.conſ.11.in tit.de feu. Brun.conſ.76.nu.6.
conſ.88.nu.5.& conſ.112.num.6. Afflict.in tit.
vaſſal.decrep. æta.nu. 11. & deciſ. 112.nu.3.&
deciſ.148.nu. 8.qui alios citat.Cur.cõſ. 49.col.
pen.Tiraq.de retra.ligna.§.32.gloſ.1.nu.40.Io.
de Ardizo.in ſua ſumm. ti. quid ſit no. feud. in
prin. Grat.reſpon.4.nu.10.lib.2. Gozad.conſil.
53.nu.7.& conſi.84. num.12.Petr.Duen.in lib.
reg.iu.in verſ.feudum antiquum.nu.2.Rui.cõſ.
91.nnm.12.lib.1. Crau.de antiqui.temp.par.5.
nu.15.Zaſ.in tract.de feud.par.3.num.9. Bello.
conſil.33.nu.9.Soc.Iun.conſ.92.nu.5.lib.4.Pa-
riſ.conſ.6.nu. 11.lib.1.Celſ.Hug.conſ.26.nu.8.
Thom.Mari.in conſuet.feud.lib.1.tit.2.de feud.
ex pac.& prouid.nu.37. & tit.3.de feud.ex pac.
& prouid.no.nn.3.Rim.Iun.cõſi.32.nu.25. Me-
noch.conſ.104.num.37.& 56.Aemil.conſ.147.
nu.28.Cacher.plenè d.deciſ.22.nu.12. vſq. ad
nu.27.qui de * cõmuni atteſtaẽ.& pro hac inno
uatione feudi videatur Bolognet.plenè in conſ.
1.atque Alex.Raud.de analog.c.38.

Quòd autèm noua cauſa in caſu prædicto in-
teruenerit dupliciter oſtenditur ex tenore ipſa-
rum Inueſtiturarum; primò quoniàm Dux Frã-
ciſcus feudalem illam recognitionem fieri man
dauit virtute priuilegiorum ſuorum ab Impe-
ratore obtentorum,per quæ aut tenebantur om
nes ſimilia caſtra,& iuta poſſidentes in toto Me
diolani ſtatu,ea recognoſcere in feudum ab ip-
ſomet Duce ad omnem eius, ac ſimplicẽ requi-
ſitionem,aut certè, concurrente illorum conſen
ſu,actus recognitionis validus,& efficax fuit, vt
poſt Bald. in conſ.vlt.lib.1.& Capic deciſ.162.
nu.4.reſpondit Alcia.d.conſ.370.col.fi. & quia
talem requiſitionem antè illud tempus non fe-
cerat,prout tunc fecit,cauſa noua fuit. Secundò
quia virtute facultatis ampliſſimæ, quam ſeptẽ
Fratres prædicti in compromiſſo in Ducem eũ-
dem facto,fuerunt omnes,& ſinguli condemna-
ti ad recipiendum , & recognoſcẽdum de nouo
ab ipſomet Duce dicta caſtra, & iura in feudũ,
prout in diuiſionibus vnicuiq. obuenerunt, &
ità fuit executum, cauſa etiam noua dicitur vt
ſup.Nimirùm ſi cõcurrẽtibus his ambabus cau-
ſis nouis neceſſitatem noui contractus inducen
tibus, nouum feudum in vnaquaq. Inueſtitura
ſubſecutum dici debeat.

119 Nec obſtat, † quòd de iſtis Inueſtituris dixit
120 Dec.in cõſ.498.nn.15.16.† metu ſcilicèt Prin-
cipis illius factas fuiſſe; tùm quia contrarium de
iure præſumitur per tex.in l.ad inuidiã.C.quod
met.cau.& in cap.fi.qui cleri,vel vo.vbi gloſ.in
verb. metu regio, & Doct. omnes not, & benè
conſuluit,Alex.conſ.16.num.10,cum ſeq.lib.3.
quẽ ſequitur ipſemet,Dec.in conſ.219.in prin.
Tùm quia nullæ apparent proteſtationes in op-
poſitum.Iaſ.in l.qui in aliena.§.celſus.nu.28.de
acquir.hæred,& in l.non ſolùm §.morte nu.17.
121 de oper.no. nunc. † Tùm denique quia purga-
tus talis metus multis modis diceretur, nedùm
temporis longinquitate, ſed mutatione Princi-
patuum,& præſtatione cõtinua ſeruitiorum,re-
nouationibuſq́. Inueſtiturarum, ad nota.in l.2.
C.quod met.cau, Tiraq.de retra.cõuent.§.1.gl.
5.nu.21.22.Menoc.de præſump.lib.3.pręſump.
126, in fi.

122 Nouæ autèm qualitates,& nouæ conuentio-
nes, & quidèm ſubſtantiales non defuere; nàm
cum feudum conceſſum Rolãdo patri fuerit in-
forme,& abſque vlla filiorum,aut hæredum,vel
alterius perſonæ mentione, in nouis Inueſtitu-
ris prædictis conceduntur feuda ſingula recipiẽ
tibus pro ſe,ſuiſq́. filijs,& liberis, & deſcenden-
tium deſcendentibus, & hæredibus ſuis maſcu-
lis legitimis,& de legitimo matrimonio,lineaq́.
maſculina,& ex corporibus ſuis natis, & naſci-
turis. Item in prima Inueſtitura nulla eſt facta
ſeparatio caſtrorum à ciuitatibus quibus anteà
fortè ſuberant,in nouis Princeps concedens,de
poteſtatis ſuæ plenitudine, etiàm abſoluta, illa
ſeparat,& ſegregat cum clauſulis ampliſſimis. In
prima nil reperitur à generali conceſſione exce
ptum,in nouis Princeps ſibi, & Cameræ ſuæ re-
ſeruat datia mercantiæ,gualdorum; Ferraritiæ.
Item excipit & reſeruat onus ſalis leuandi, Ta-
xas equorum, & hoſpitationes militum armige
rorum. In prima nulla mentio de exemptioni-
bus,& immunitatibus, in nouis multæ concedũ
tur Inueſtitis; demumq́. clauſula generalis ſub-
iungitur,qua Princeps ſtatuit, ac declarat ipſos
infeudatos,& eorum deſcendentes, & hæredes
vt ſuprà,in omnibus exemptionibus gratijs,ho
noribus,priuilrgijs,immunitatibus,libertatibus
tractari debere,prout alij tractantur, vel tracta-
bantur feudatarij, qui meliùs tractantur, aut in
futurum tractabuntur; ſed & multa alia addita
fuere,breuitatis cauſa omittenda,quę pinguio-
res vndiq́. Inueſtituras demonſtrant; & per cõ-
ſequens feuda noua arguũt,vt ex pręcitatis au-
thoribus liquet; & Rui.ſignãter in conſ.20, nu.
7.lib.1.Et quià in aliquibus etiàm veterem ar-
123 ctant,& reſtringunt,idẽ ſequitur effectus † pro-
ut in terminis de reſeruatione datiorum, & Ga
bellarum,leuę ſalis,& aliorum de quibus ſuprà,
tradit Gozad.d.cõſ.84.nu.12.& de verbo (pro
hæredibus)addito,Rui.conſ.160. nu.15.16.lib.
1.Et de verbis(ſtatùens,& mãdans) Cacher.d.
deciſ.22.nu.21.prout de alijs ſimilibus noui iu
125 ris inductiuis,Grat.d.reſponſ.4.nu.9.lib.1.† Et
quià etiàm de prima Inueſtitura nulla fit men-
tio in nouis, quæ veroſimiliter omiſſa non fuiſ-
ſet,

ſes,ſi confirmanda ſimpliciter fuiſſet,idem iudi-
candum,Cacher.ibid.nu.43. Cōfirmationes.n.
feudalium Inueſtiturarum ſub alia forma fiūt,&
ſpecifica confirmationis mētione, vt notum eſt.
126 Prętereà Inueſtitura facta Io.Ludouico,& Pal-
lauicino ſimul,& coniunctim, cùm expreſſa de-
claratione, quòd deficiēte alterius linea,alter ſo
lus,vel eius deſcendentes maſculi ſuccederent,
excluſis alijs fratribus,eorumq; liberis,& deſcē-
dentibus,nouum pęnitùs feudum cōſtituit,quā-
127 d oquidèmattenta natura paterni feudi† extin-
cta vna linea,alię omnes æqualiter ſucceſſiſſent,
ad tex.nor.in c.1.in fi.vbi omnes not.de nat.ſuc
ceſ.feud.Quod & inueſtitura Monticellorū ma-
nifeſtè oſtēditur,in qua facultas Carolo Epiſco-
po antedicto tribuitur diſponendi de illo feudo
in quinque tantùm lineas,excluſa ſexta Io.Mā-
fredi; quod facere non potuiſſet, ſi paternū feu-
dum remanſiſſet;nā omnes lineæ æqualiter ſuc-
ceſſiſſent,vtſuprà;& omnis ordinatio,ac diſpoſi
tio facta p ipſum Carolū nulla,& inefficax fuiſ-
ſet,d.c.1.de ſucceſſ.feud.cum cōcord. adductis.
128 Nec dicatur feuda noua memorata,paterni ta-
men,& antiqui feudi naturam ſortita fuiſſe, ex
quo in Inueſtituris ipſis poſita eſt clauſula (ita
quod ſapiāt naturā cuiuſcunque feudi antiqui,
paterni,& auiti) cuius virtute agnati quoq; ad
feudi ſucceſſionem in liberorum defectum voca
* ri ſolent, * ex communi ſentētia de qua p Clar.
in §.feudum.q.8.verſ.ſed hic occurrit, & Gabr.
129 in ſuis concl.tit.de feud.concl.1. † Nam vltrà
quòd opinio hæc ſimpliciter ſumpta maximam
habet difficultatē,ex traditis per Oldra. d.conſ.
178.Alex.cōſ. 10.lib.3.Alberi.in repert. in ver.
nouum,Caſtr.d.conſ.156.& poſt hos Iaſ.in cōſ.
57.num.4.lib.1.& latius conſ.152.per to. lib.2.
* vbi de * magis communi in oppoſitum atteſtař,
& quòd pro iſta fuit iudicatum, & rurſus conſil.
180.nu.5.eo.lib.2.Rui.conſ.5.per tot.vbi plenè
materiam tractat, & opin.iſtam latè cōprobat.
130 † Attamèn ſtante Inueſtitura cum clauſula(pro
filijs,& deſcendentibus maſculis, & hæredibus,
vt ſuprà) quæ diſpoſitionem reſtringit ad nomi
natos,ſaltèm in genere, vel nomine collectiuo,
certum eſt collaterales ad feudum non admitti,
ſed clauſulam illam(antiqui,paterni,& auiti na-
turam &c.)operari tantummodò quò ad ea,quę
in perſonis vocatorum verificari poſſunt; cum
alioquin fruſtratoria, & ſupflua redderetur alia
clauſula (pro filijs,& deſcendentibus) & ità in
terminis contrariam ſentētiam limitant, Alexā.
d.conſ.10.col.pēn.verſ.Item reſpondeo, Iaſ.d.
conſ.152.col.fi.& d.cōſ.180.nu.5.verſ.2.reſpō-
detur,& verſ.ſeq.atque Curt.iun.conſ.1.nu.13.
verſ.ſed retēto,Ruin.conſ.5.nu.3. cum ſeqq.&
conſ.45.nu.12. in fi.& ſeq. & nu.16. in fi. lib.1.
Pariſ.conſ.18.num.6.li.2. Soc. inter conſ.Brun.
conſ.10.colū.4.verſ.ſed contrà prædicta, Crau.
de antiq.temp.par.5.nu.13.verſ.ſed aduerten-
dum eſt, Gabr.d.concl.1.de feu.limi.1.& Rimi-
nal.iun.in conſ.513.nu.83.cū ſeqq. Ceph.conſ.
133.nu.28.29.Menoch.conſ.400.nu. 59.Becc.
cōſ.56.nu.26.Itē ſtante Decreto(Meminimus)
non operatur clauſula prædicta,iure antiqui,&
paterni. Boſſi.de Princ.nu.312.& 335. Martin.
Laud.conſ.29.nu.40.41.

Et quòd feuda prædicta quò ad ſucceſſionem
tranſuerſalium ſignanter,noua ſint cenſenda,&
vti talia regulāda rectè comprobatur ab effectu
ſecuto,& obſeruātia ſecuta.. Enimuerò mortuo
Carolo Epiſcopo Monticellorum feudatario, q.
de ipſo feudo iuxtà facultatem in inueſtitura ha
bitam,in tres tantùm lineas nempè Io. Frāciſci,
Io.Ludouici,& Pallauicini diſpoſuit, eius diſpo
ſitio effectū ſortita eſt;quia linea Nicolai,Vber-
ti,& Io.Manfredi excluſæ remāſerunt. Pariterq;
mortuo Hieronymo de Buxeto vltimo Pallaui-
cini deſcendente maſculo, ſucceſſit in totū Sfor
tia Io.Ludouici deſcendēs,iuxtà communē In-
ueſtituram, eiuſq; declarationem ſupradictam,
excluſis oībus alijs lineis;cuius contrariū eueniſ
131 ſet,ſi feudum paternum, & antiquū fuiſſet, per
d.c.1.de natu ſucc.feud.cum ſim. † Scimus autē
fortiſſimum eſſe argumentum pro interpretatio
ne cōtractuum, quod ab obſeruātia ſecuta deſu
mitur.l.ſemper in ſtipulationibus,cū not.de reg.
iu.l.quidam decedēs.in princ. de admi.& peric.
tut.l.ſi manifeſtè.C.de ſerui.l.ſi de interpretatio
ne cū l.ſeq.de leg.Petr.de antib.in tract.mun.§.
2. de pri.diui.mune.nu.48.49.Corn.cōſ.24.nu.
6.lib.2.Soc.cōſ.88.in primo, & ſecūdo dub.lib.
1.Pariſ.conſ.92.nu.53.lib.4.Tiraq. de retract.li
gna.§.30.glo.1 nu.11.Gabr.conſ.22.nu.20.lib.
1.Bero.conſ.137.num.31.lib.3.Aym.conſ.118.
nu.2.& intellectus ille ſemper debet aſſumi,quē
effectus, & rerū exitus verū eſſe demōſtrat.Iaſ.
in conſ.128.col.3.verſ.& quòd iſte lib. 1. Crau.
cōſ.201.nu.11.12.& ī cōſ.212.in fi.& alibi ſępè.
132 Et ſi aliter diceremus in caſu noſtro ſequereť,
quòd Inueſtituræ huiuſmodi aliquando nouum
feudum, aliquandò antiquum ſaperent; & ſic di
uerſo iure cenſerentur contrà reg. l. eum qui de
ædes de vſuc.cum vulg.
133 Itidē ſequeretur,quòd linea Io.Ludouici, quæ
bis commodum ſenſit ex dictis Inueſtituris, vti
nouis,& noua feuda importantibus, incommo-
dū nunc earundē recuſaret,ſi ſucceſſorē in eiſdē
feudis vti antiquis,agnatum habere vellet,con-
trà l.ſecundum naturā. de reg.iu. & de linea Io.
Franciſci idē ſequeretur,quæ in ſucceſſione Mō
ticellorū eodē iure vſa eſt,vt ſuprà. Quinimò ſi
malè tunc executum lineæ iſtæ allegarent,de ſē-
torcutione iuris antiq cōtrà eas replicari poſſet.

At quia hucuſque Inueſtituræ memoratæ, &
ad hæc vſque tempora effectum feudi noui ha-
buerunt,dicēdum eſt hūc eſſe præſentē rei ſtatū,
pro

Digitized by Google

pro quo præſumitur, & à quo non eſt in dubio
recedẽdum, Bart. & Doct. oẽs in l. ſi prius. de no.
oper. nuntia. Iaſ. in l. 2. nu. 174. C. de iure. emph.
Franc. in tract. de diſput. peti. & poſſ. in ſecundo
dub. nu. 6. 7. Gabr. d. tit. de feud. concl. 3. num. 6.
Burſa. conſ. 127. nu. 23. bonus tex. in l. ſi mater,
vbi Bal. in 3. not. C. ne de ſta. defunct. c. cũ de be
neficio, vbi Dom. & Archid. de præbẽ. in 6. Rot.
deciſ. 49. de prębẽ. in antiq. & deciſ. 2. de reſcrip.
in no. Ferret. conſ. 52. nu. 16. lib. 1.
135 Et ex his multiplex patet reſponſio ad dictũ
Menoch. in d. conſ. 378. nu. 55. vbi priorẽ inue-
ſtituram Rolandi attendẽdam præſupponebat;
& per conſequẽs liquet ẽt, nec lineam Io. Franci
ſci, nec deſcendẽtem ex ea D. Alexandrũ ad hęc
feuda vocatũ eſſe, ſed deuolutioni locũ fuiſſe ob
extinctionẽ vtriuſq; lineæ Io. Ludouici, & Palla
uicini; ſicq; nullũ indè titulum pro illo reſultare.
Verum ſi cõtrariũ aliqua ratione ſuaderi poſ-
ſet, quòd minimè credim⁹, certo certiùs eſt alias
tres lineas, Nicolai, Vberti, & Io. Manfredi, cum
linea Io. Franciſci concurrere debere, per d. c. 1.
in fi. de natu. ſucceſ. feud. & ſic pro quarta parte
ſolũmodo prætẽdere poſſet D. Alexander; ſi mo
dò in linea ipſius Io. Frãciſci alios in gradu ꝓceſ
ſiſſet, & ꝑ lineã legitimã, & naturalẽ deſcẽdiſſet.
136 Cæterum quia tempore mortis D. Sfortiæ ſu
pererat in eadem linea D. Sigiſmundus D. Ale-
xandri patruus magnus, necnon, & D. Alphõſus
eiuſdem pater, qui illum præcedebant, ad ſucceſ
ſionẽ aſpirare non poterat; quandoquidèm in
vniuſcuiuſque lineæ ſucceſſione proximior tan
tùm in gradu vocatur. c. 1. an ille qui interfe.
fra. Dom. & ibi not. Iſer. nu. 3. & Affict. nu. 11.
& idem Affict. poſt alios in d. c. 1. §. fi. nu. 1. per
illum tex. de nat. ſucceſſ. feud. c. 1. de grad. ſuc. in
feud. Oldr. d. conſ. 178. in fi. Hier. Gabr. conſ. 88.
nu. 5. in primo, Rol. conſ. 67. nu. 13. cum ſeq. lib.
137 1. † intelligẽdo tamẽ idem eſſe, & in lineis ſub-
alternis quotieſcunque linea vna in plures ſub-
diuideretur, vt in caſu d. c. 1. de natu. ſucc. feud.
Monſer. de ſucceſſ. Reg. in 1. & 2. dub. Didac.
pract. qq. cap. 35. nu. 47. & 10. Cagno. in ꝓhem.
ſſ. nu. 177. Et ex hoc apparet D. Alexandri per
ſonam, nec in totũ, nec in partẽ feudorũ prædi-
ctorum D. Sfortiæ ſucceſſiſſe, & per conſequens
titulo Inueſtituræ prorsùs deſtitutum fore.
Sed nunc accedat eiuſdẽ propoſitionis ſoli-
diſſimum aliud fundamẽtum, nẽpe D. Alexãdro
neceſſitatem probandi incumbere, ſe per lineam
legitimam, & naturalẽ, deq; legitimo thoro pro
creatum, eandemq; qualitatẽ in maioribus ſuis
extitiſſe, ſi ad ſucceſſionem prædictam aſpirare
voluerit; quam rem tantùm abeſt, quòd probare
queat, vt totum potius oppoſitum publicis con-
ſtet documẽtis. Aſſumptum probatur, tàm de iu
re, quàm ex tenore Inueſtituræ nouæ vocantis
tãtùm legitimos, & naturales vt ſuprà, ac etiàm
138 antiquæ informis, ſi eam attẽderemus. † nàm &
à feudo informi arcẽtur naturales, vt notiſſimũ
eſt. c. 1. §. naturales, vbi * oẽs tradunt, ſi de feud.
defun. Clar. d. §. feudum, q. 82. & alibi paſsìm.
139 Legitimitatis autẽ qualitas ab allegante pro-
bari debet, maximè quando eſt fundamẽtũ intẽ
tionis, ex plenè traditis per Scrib. in c. lator. & in
c. peruenit, vbi Io. And. Butr. Abb. & Cardinal.
qui fil. ſint legit. Archid. & Bellam. in c. aliter 30.
q. 5. Alberi. in l. ſi vicinis. nu. 4. C. de nup. Iaſ. in
l. neq; profeſſio nu. 5. C. de teſtam. in conſ. 106.
col. 1. lib. 1. Dec. in l. ſi emancipati. in 3. artic. C.
de colla. conſ. 94. & conſ. 471. Alciat. de præſum
pt. reg. 2. præſumpt. 5. Soc. * ex cõi in conſ. 39.
col. 1. lib. 1. Crau. conſ. 166. nu. 3. Ruin. conſ. 52.
nu. 3. vol. 5. & latiùs conſ. 63. nu. 5. cum pluribus
ſeqq. in ſecũdo. Nat. conſ. 473. nu. 23. & ſeq. * cõ
munem affirmans. Rol. conſ. 3. nu. 41. cum pluri-
bus ſeqq. lib. 1. Soc. iun. conſ. 86. nu. 34. lib. 2. Me
noch. conſ. 60. nu. 12. & conſ. 461. nu. 28. Ceph.
conſ. 368. in princ. Paſet. conſ. 152. vbi plenè, * &
de communi Petr. in ſuo tracta. de fideicomm.
q. 11. nu. 232. vſq; ad 236. & nu. 238. * cõmunes
referẽs, & num. 473. Quod nedum procedit vbi
agnatus ſuccedere volẽs actor eſt, vt in noſtra
ſpecie, ſed ẽt vbi reus eſſet, & poſſidẽs, prout ex
præcitatis multi affirmant, & vltrà eos plenè cõ-
ſulit. Natt. conſ. 421. per tot. Burſ. conſ. 88. nu. 5.
& tradit Maſcar. de prob. concluſ. 786. nu. 6. vſq;
ad nu. 10. vbi concord. adducit, † & communẽ
atteſtatur Petr. vbi ſuprà. num. 475. Et ad pro-
bandam legitimitatem matrimonium parẽtum
probandum eſt. Alex. conſ. 94. nu. 1. vol. 2. Natt.
conſ. 537. nu. 37. Maſcard. vbi ſuprà concl. 800.
Petr. loco præcitato num. 465. & ſeq. & num.
470. & ſeq. * vbi de communi. Qualitatẽ igitur
iſtam minimè probabilem cẽſemus, ex narratis
in themate; quin potiùs contrarium apertè con-
ſtare; nam (vt alia omittamus, quæ exactis, & ꝓ-
ceſſu Romæ, vt dictum eſt, agitato reſultant, ac
ẽt ex teſtibus antedictis pro D. Vberto, nec non
alijs pro Dominis Rangonis iamdudùm exami
natis) cum D. Bernardinus, & Catherina memo
rati, Summo Pontifici ſupplicantes, impedimẽ-
ta matrimonij faſſi fuerint, certum eſt matrimo-
nium inter eos abſq; diſpẽſatione conſiſtere ne-
140 quiuiſſe; † Confeſſio aũt in pręcibus emanata
plenè contra confitẽtes probat l. cũ pręcũ. C. de
libera. cau. vbi oẽs ſignant, & in c. examinata de
iudic. Capic. deciſ. 202. Gabr. in ſuis concl. titu.
141 de confeſſ. concl. 4. † & nulla eſt maior probatio
quàm proprij oris confeſſio l. generaliter. §. & ſi
quidem C. de reb. cred. l. fi. C. de fideicom. Aſſer
ta verò diſpẽſatio ex oppoſito adducta, & de an
no 1510. obtẽtã, nil aliud continet, quàm facul-
tatẽ matrimonij poſtea contrãhẽdi, quod quidẽ
poſt illud tẽpus contractum fuiſſe probari non
poſſe ſupponit; ex quo in annis ſexaginta, qui-
bus

bus lis ſuperindè pendet in Curia Romana pro
batũ non fuit; ſed fuit pro eo probando exhibi-
tum illud aſſertum inſtrumentum anni 1508. &
ſic de tẽpe ante diſpẽſationẽ, quod iure merito
fuit in Sac. Rot. audito reiectum, & reprobatum,
prout retulimus. Imò verò ex illo inſtrumento
diſpẽſationis petitæ probatur omnino matrimo
nium non fuiſſe, & ſic filiorũ illegitimitas; quẽad
modùm, & per inſtrumẽtum legitimationis peti
tæ l. 2. vbi Bald. nu. C. de iu. aure. an. Caſt. in l. de
cem. nu. 4. Alex. nu. 34. Iaſ. nu. 18. de verb. oblig.
cum innumeris relatis ꝑ Maſcar. de probat. con
clu. 971. per tot. cui ſufficiat remiſſio.
Et ſi fortè allegaretur ex aduersò nominatio,
tractatus, aut alia actio parẽtum (hoc eſt Bernar-
dini, & Catherinę) aut aliquid aliud huiuſce ge-
neris, ex quo quaſi poſſeſſio legitimitatis prædi-
cti D. Vberti reſultare poſſet, nihil tñ aduerſus
prædicta operaretur, tùm quia verſamur in ma-
teria, in qua legitimitas eſt fundamẽtum intẽtio
nis, & plenè probanda venit, cum præſertim ſit
materia differẽs, & quæ illegitimis nõ cõuenit,
vt ex relatis Doctor. multi declarant, præſertim
Ruin. Crau. Natt. Burſat. ac Petr. in locis præ-
143 citatis cum concord. † Tum etiàm quia aduer-
ſus præſumptionẽ, quæ ex tali quaſi poſſeſſione
inſurgit probatio præualet, quia præſumptio
cedit veritati, Bart. in l. 1. §. Itẽ per contrariũ, de
lib. agno. Butr. in c. ꝑ tuas nu. 8. de probat. Præ-
poſ. in c. ꝑ tuas nu. 20. qui fil. ſint legi. Bened. in
repetic. Rainutius par. 3. nu. 15. in fin. de teſtam.
Pariſ. conſ. 10. nu. 44. in ſecundo, Maſcard. con-
clu. 790. nu. 38. cum concord. Et procedit etiàm
ſi ꝑ alias tantùm præſumptiones probaretur, Rui.
conſ. 63. num. 9. lib. 2. Burſ. conſ. 88. num. 9. cum
ſeqq. Quò fit, vt cùm ex antedictis conſtet de
matrimonij memorati defectu, ceſſet omnis di-
ctæ quaſi poſſeſſionis effectus.
144 Præterea & tertio loco reſponderi poſſet, di-
ctam quaſi poſſeſſionẽ illis tantùm nocere poſ-
ſe, qui tales actus feciſſent, aut illis conſẽſiſſent,
cæteris verò nequaquam, quia res inter alios a-
cta &c. Iaſ. in terminis conſ. 8. nu. 2. & conſ. 106.
145 col. 2. lib. 2. † vbi inquit, quòd ẽt ſentẽtia ſup le-
gitimitate lata tertijs non præiudicat (licèt de ſẽ
tẽtia filiationis ſecùs ſit) & allegat Inno. & alios
146 in c. cauſam, qui fil. ſint legit. † quòdq; nec con-
trà illorum deſcẽdẽtes probat, niſi ſint hæredes,
Gozad. conſ. 13. nu. 21. Nat. conſ. 471. nu. 24. in
fi. Alcia. conſ. 201. nu. 57. Tiraq. de retract. cõſan
gui. §. 1. gloſ. 16. nu. 3. & hanc eſſe firmam opin.
aſſerit. Grat. conſ. vlt. nu. 44. lib. 1. pro qua mul-
tos alios adducit Petr. d. q. 11. num. 302. cum
pluribus ſeqq. & nu. 392. & nu. 484. Paſct. conſ.
110. nu. 13. Vndè cum nec Sereniſs. D. Dux, nec
alij prædẽcẽtes ſupradicti actus fecerint, ex qui-
bus quaſi poſſeſſio prædicti D. Vberti reſultet,
nec illis conſẽſerint, res omni caret difficultate,

147 Quartò ẽt allegari poſſet doctri. Rui. in d. cõſ.
63. nu. 12. videlicet quaſi poſſeſſionẽ huiuſmodi
nihil prodeſſe, niſi cum ea allegetur filium eſſe
ortum ex illa muliere, quam certitudinaliter cõ-
ſtat eſſe, vel fuiſſe vxorẽ, ſequitur Natt. d. conſil.
473. num. 25. & late comprobat Petr. d. q. 11.
nu. 470. & ſeq. In caſu. n. noſtro tñ abeſt, vt dici
poſſit Catherinam certitudinaliter vxorẽ fuiſſe
Bernardini, vt totum potius oppoſitum liqueat
vt ſupra, & lis ſexagenaria ſupindè pẽdeat, vt di
ctum eſt, Igitur &c.
148 Quintò nec omittẽdum foret, quòd legitimi-
tatis qualitas principaliter hic probãda veniret,
non incidẽter, & in deciſorijs, non verò in ordi-
natorijs; ideò quaſi poſſeſſio non releuaret ab
onere plenè probandi Iaſ. d. l. neq; profeſſio. nu.
21. & in conſ. 103. colum. pen. verſ. quintò ad idẽ
lib. 4. Tiraq. d. gloſ. 16. n. 17. & ẽt de verſori, ac ma
gis communi opinione, Alciat. tract. præſumpt.
reg. 3. præſump. 98. nu. 8. 9. & d. conſ. 201. nu. 57.
vbi ẽt de magis communi opin. fidẽ facit, atq;
nouiſſimè. Maſcard. d. concl. 789. num. 3. 4. & 6.
verſ. verior tñ, & magis communis, quibus ſuf
ficiat remiſſio, & Petr. fuſiùs declarans. d. q. 11.
nu. 478. vſq; ad nu. 482. & num. 484.
149 Sextò in hac noſtra ſpecie non ageret de pro
banda filiatione, ſed cõſanguinitate, & agnatio-
ne, videlicèt D. Alexãdri, cum D. Sfortia vltimo
decedẽte, ideò nulla cõſiderari poſſet quaſi poſ-
ſeſſio, quæ non cadit niſi inter patrẽ & filium, aut
maritum & vxorẽ. Cyn. poſt Iacob. Rau. quẽ re-
fert in l. non epiſtolis. C. de probat. Dec. conſil.
321. ſub nu. 22. conſ. 68. ad fi. vol. 3. Anchar. cõſ.
52. num. 7. 8. Tiraq. d. gloſ. 16. in prin. & ꝑ tot.
150 Septimò, & vltimò, qualiſcunq; eſſet, & vnde
cunq; prouenirct illa quaſi poſſeſſio legitimita-
tis, quam allegari contigeret, nunq̃ poſſet alle-
gantẽ ab onere probandi releuare, ꝑꝑ malam fi
dẽ, quæ in huiuſmodi iuribus incorporalibus ef
fectum hunc impedit. l. vis eius, & ibi not. C. de
proba. l. eam quæ, vbi not. C. de lib. cau. Iaſon. in
l. ſi prius. nu. 44. verſ. ſecũdò limita. ff. de o. p. no.
nunc. Mala autem fides clarè probatur in noſtra
ſpecie in oĩbus deſcẽdẽtibus Bernardini ex litis
pẽdẽtia memorata, cũ ꝑ annos ſexaginta in Vr-
be ꝑ nos diſputatũ fuerit, & adhuc diſputetur ſup
151 dicta legitimitate filiorum ipſius Bernardini; †
& ex litis pẽdẽtia certum eſt cauſari malam fidẽ
l. illud. vbi Bart. & Doct. ff. de peti. hæred. gloſ. in
c. ſinè poſſeſſione de reg. iu. in 6. Bart. in l. litiga-
tor. C. de fruct. & expẽ. tradunt oẽs in c. illud de
præſcript. & alibi ſæpè. His igitur omnibus luce
clarius apparet legitimitatis quaſi poſſeſſionẽ (ſi
qua fortẽ ꝑ D. Dlexandrum allegetur.) nulla ra
tione ipſum liberare poſſe ab onere probandi
ſuã, ſuorumq; maiorum legitimitatẽ. Non enim
ſua ſufficit, ſi à radice infecta proueniat. Dec. in
conſ. 471, in primo dub. cum concord.

Duas

Aduerſus titulum Inueſtituræ Caroli Epiſcopi, & eius teſtamenti.

Duas autèm partes feudi Monticellorum, per D.Sfortiam mortis tpe poſſeſſas, rectè diximus deuolutas ad Ducalem Camerã, quia inter illas tres lineas inſtitutas à Catolo Epiſcopo non habet locum ius non decreſcendi, vt ex aduersò
152 præſupponit † Menoch.d.conſ. 378. cuius fundamenta non ſubſiſtunt. Nam dùm primò præſupponit à num.56. verſ. Quinta eſt dubitatio, vſq; ad nu.59. caſtrum illud allodiale, quia aliàs donatum fuit à Duce Mediolani Rolãdo Seniori de anno 1410. falſum eſt præſuppoſitum; tum quia confiſcatum fuit poſteà cum omnibus alijs bonis Rolandi, & exindè in feudum recognitũ de anno 1445. vt ab initio præfati ſumus, tùm quia in executione laudi Ducis Franciſci Sfortiæ fuit rursùs ab eo in feudum recognitum per Carolũ Epiſcopum, & ſucceſſiuè per oẽs poſſeſſores vtì feudale tẽtum, & poſſeſſum, & à Principibus pro tempore dominantibus ad hãc vſq; diem pro feudali quoque, cum debito fidelitatis iuramento, & alijs requiſitis recognitum; & preſertìm per D.Sfortiam, vt ſuprà dictũ eſt. Vltrà quòd idẽ Carolus Eps in dicto eius teſtamento de hoc caſtro vtì feudali, cũ ſua iuriſdictione, & pertinentijs diſpoſuit; adeò quòd hereticũ quodãmodò eſſet in præſẽtiarum ſup hoc dubitare.
153 Dùm autẽ præſupponit ſecundo loco Menoch.nu.59. in teſtamento prædicto coniũctas fuiſſe dictas tres lineas re, & verbis, quamuis reſpectu facilioris adminiſtrationis, partes teſtator deinde conſtituerit iuxtà l. Caius. §. 1. de leg. 2. vbi Barto. & alij, & propterea iuri non decreſcẽdi inter eas locum fore. l. re coniuncti. cum materia de leg. 3 † pari modo decipitur. † Etenim ꝑ
154
155 illa verba in inſtitutione poſita (in ſtirpes, & nõ in capita) per quæ inter lineas ipſas æquas portiones fieri debere conſtat, cum diuiſionem importent. l. 2. C. de ſu. & legi. Alciat. in conſ. 639. in fi. verbalis tantùm coniunctio inducitur, per tex. in d. l. re coniuncti. non autèm realis, quę requirit, vt totum vnicuique detur l. coniunctim eo. titu. & vtrobique ſcriben. Quod apertiſſimè quoque ex ſubſequẽtibus in teſtamento declaratur; dum de tertia parte vnicuique lineæ relictà mentionem facit, etiàm per modum relationis ad inſtitutionem proximè præcedẽtem; ibi
156 (pro dicta tertia parte tangente &c.) Sequentia enim declarant præcedentia. l. cum pater. §. im-
157 perfecta. de leg. 2. cũ vulg. † & illa dictio (dicta) refert qualitates diſpoſitionis ꝑcedẽtis ad quã refertur. Bar. in l. ſi qs ſeruũ. §. fi. de leg. 2. Doct. in l. ſi cui. §. ſi quid alicui de leg. 1. Rui. conſ. 103 nu. 5. & conſ. 206. nu. 5. in ſecundò. Vnde intelligitur ipſum in inſtitutione prædicta tertiã tãtũ partem vnicuiq; lineæ reliquiſſe, non verò totũ vnicuique, nec reſpectu adminiſtrationis tantũ diuiſiſſe, vt Menoch. aiebat; & per conſequens ceſſat ius non decreſcendi ex aduersò deductũ
158 ex mẽte teſtatoris; † qui ſi voluiſſet, facilè prouidiſſet per viam ſubſtitutionis reciprocæ, alterã, alteri lineæ finienti ſubſtituendo; quod cum nõ fecerit, nec voluiſſe dicendus eſt. l. ſi quando. in princ. C. de inoffi. teſtamento cum not.

Aduersùs titulum Inueſtituræ Rolandi ſenioris pro Caſtro Monticellorum.

159 Et quòd ex Inueſtituris eodẽ loci, Menoch. atq; nu. 60. 61. 62. ſatis confusè colligit, nullum facit negotium. Nàm de Inueſtitura Rolandi ſenioris, ſeu donatione antè confiſcationem habita nil curandum, per ſupradicta. De alia poſt cõfiſcationem idem dicendũ, à qua per eius filios communi conſenſu receſſum fuit, & feuda in ꝑſonas eorum ſingulariim nouata, vt in præcedẽtibus abundè probauimus. Et ſi hæc ipſa Rolandi attendẽda foret Inueſtitura, Domino tñ Alexãdro parùm, imò nihil prodeſſe poſſet, per ea quę ſuprà pro alijs caſtris dicta ſunt proximè.

Aduersùs titulum Inueſtituræ Caroli Epiſcopi, & eius teſtamenti.

160 Inueſtituram verò Caroli Epi plannm eſt nihil proficere cuiquam ex tranſuerſalibus ſuis, vt ſupra dictum eſt, & probat c. 1. de benef. frat. c. 1. de fra. de no. ben. Inueſt. & eſt* cõmunis opin. Clar. d. §. feudum. q. 79. niſi quatenùs concurrat eius diſpoſitio, ex quò Inueſtitus fuit cum facul-
161 tate diſponendi modo prædicto; † ſi ergo eius diſpoſitio qualificata, & limitata reperitur ad tertiam partẽ feudi prædicti pro ſingula ex tribus lineis antedictis, vt probauimus, limitatum ſuccedẽdi effectum producit, d. l. in agris limitatis. cum vulg. Et quod dicebat Menoch. nu. 60. com
162 munem opin. † nunc relatam non procedere qñ frater de feudo paterno inueſtitus eſt quale erat feudum Monticellorum, per Rolandum priùs tẽtum, vt ſuprà, duplicẽ habet ſolutionẽ. Primò limitationẽ hanc non habere locum, quando feudum fit nouum de partium conſẽſu, vt in noſtra ſpecie. & vtì nouum in omnibus regulatur, ex multis iam deductis. Secundò quòd ſi paterni naturam adhuc ſaperet, quod à verò abeſt, non tñ ad D. Alexandrum pñs ſucceſſio delata dici poſſet, rationibus, & cauſis exꝑſſis in tractatione aliorum feudorum.

Quò verò ad Inueſtituras eorum, qui Carolo Epo ſucceſſerunt, q ſeparatìm fuerũt inueſtiti, videlicet qlibet linea inſtitutorũ ꝑ ſua tertia parte, abſolutum eſt, ius accreſcẽdi, ſeu non decreſcẽdi inter eos locum non habere, ꝑ ſupradicta. Et quod Menoch. ſubdit nu. 61. ꝓcedit quandò plu-

pluribus inſolidum facta fuit Inueſtitura, & ſic
coniunctim re, & verbis, vt in caſu. Curt. Sen. cõ
ſil. 49. recolendæ memorię, & aliorum per Men.
citatorũ; ideò non meruit allegari ad casũ nſm,
in quo diſtinctæ fuerũt Inueſtituræ re, & verbis.

Ad id quod ſucceſſiuè cõſiderat ibi Menoch.
ſuper Decreto, Meminimus. vt in feudo Monti-
cellorum locum non habeat, eò quòd allodiale,
& liberum erat Caroli Epiſcopi, & à Principe
non procedẽs, non opus eſt reſpõſione; quia de
contrario conſtat ex prædictis, cum à Duce Me
diolani conceſſum primò fuerit Rolando, ac ẽt
ſecundo loco poſt confiſcationem antedictam.

Aduersùs titulum Rolandi ſenioris ſuper terra Florenzola.

Reſpectu autèm Florẽzolæ, idẽ tenẽdũ, quod
de alijs feudis ſupradictis; nàm quod attinet ad
primam huius oppidi acquiſitionẽ per Rolandũ
ſeniorẽ factam, certum eſt nullum ſuper ea fun-
damentum fieri poſſe, cum per eius defectionẽ,
ad Ducalem Cameram Mediolani poſteà reuer
ſum, applicatum, legitimeq; deuolutum ſit, vt ip
ſemet Rolãdus in Inueſtitura prædicta reliquo-
163 rum bonorum confitetur; cuius confeſſioni pœ-
nitùs ſtandum eſt per ſupradicta. & ea quę ſcri-
bit idem Menoch. conſ. 1. nu. 66. 67. & latiùs cõ-
ſil. 160. nu. 5. cum ſeqq. Cùm præſertim errore
164 dici nequeat proceſſiſſe. † ex quo Rolandus de
facto proprio agebat, & de recenti, in quo error
non admittitur. l. fi. ff. pro ſuo. c. cum illorũ. §. cir-
cà. de ſent. excomm. & maximè in facto tàm gra
ui, & notabili. c. vt animarum in fi. co. tit. Roma.
conſ. 391. nu. 6. 7. & conſ. 482. nu. 3. & vtrobiq;
165 Mando. in addi. Crau. conſ. 6. nu. 26. † Et ob hoc
tollitur quod ex Hiſtoricis quibuſdam in oppo-
166 ſitum ſcripſit Menoch. d. conſ. 378. nu. 7. 8. † quã
doquidèm vltrà Principis aſſertionem, cõcurrit
partis confeſſio, quæ omnem excellit probatio-
nem, & contrà quam probatio nulla admittitur,
præterquàm erroris, qui in caſu memorato ca-
dere non poterat.

Inſuper, cum ab eadem Inueſtitura reſeruaue
rit Dux Franciſcus, exceperitq; bona alienata
Nicolao Picinino, inter quæ erat hoc caſtrum
Florenzolæ, & tali reſeruationi conſenſerit Ro-
landus, ſibi ipſi, ſuiſq; deſcendẽtibus præiudica-
167 uit, ex quo ipſemet acquiſiuerat illud feudũ, † &
cum clauſula prædicta (cui, velquibus) & per
conſequẽs de eo diſponere poterat in quoſcũq;
attenta opin. Menoch. ſupra relata, ẽt ſinè Domi
ni conſenſu d. c. 1. de feu. non haben. prop. nat.
feu. Clar. d. §. feudum, q. 31. verſ. vlteriùs quęro.
168 Imò & abſq; clauſula prædicta potuiſſet fortè †
vti primus acquirens diſponere, & alienare in
præiudicium deſcendentium ſuorum, quamuis
in genere vocati fuiſſent in ipſa Inueſtitura; vt
poſt relatos tradit idem Clar. d. §. feudum, q. 41.
verſ. ſed in feud. nouo. Quocircà ſtãte eius cõſẽ-
ſu dictæ reſeruationi, & alienationi in Picininũ
factæ, fruſtrà nũc adhęrere ſatagunt eius deſcen-
dentes priori contractui, & Inueſtituræ ſublatæ.
169 Nec obſtat quod Menoch. aſſerit d. conſ. 378.
nu. 10. verſ. nec obſtat. Picinini ſcilicet Inueſti-
turã nõ apparere de caſtro Florenzolæ, quoniã
in facto decipitur; eam enim præmanibus habe
mus in forma authẽtica, & fidem faciẽte; quem-
admodum & aliam Inueſtiturã Rolandi antedi
ctam, cum reſtitutione bonorum, & reſeruatio-
ne prædictis, quam etiam præſupponebat ibidẽ
Menoch. ſub nu. 10. in prin. fuiſſe tantùm priua-
tam ſcripturam, & fidem non facientem; vtraq;
autem debito tempore in iudicio producetur.

Quòd ſi ius Dominorum Pallauicinorum in
hoc caſtro metiri vellemus ab hac prima Rolan
di acqſitione, ex quò nihil de eò diſpoſuit in te-
ſtamento ſuo, nec inter ſeptẽ ſ͞res diuisũ reperiẽ
in arbitramẽtali ſñia Ducis Frãciſci cum reliqs
bonis, quo nàm titulo ad ſolum D. Alexãdrum
170 nunc ſpectare poſſet? † Enimuerò ad oẽs potiùs
deſcendẽtes ipſius Rolandi, & in ſtirpes, ꝑtine-
ret. d. c. 1. vbi oẽs not. de ſucceſſ. fra. & grad. ſuc-
ceſſ. Bal. in l. 2. nu. 4. & alij Scrib. C. de ſuis & le-
* gi. & eſt * cõmunis opin. ex relatis per Clar. d. §.
q. 75. & eò maximè, quia feudum iſtud ab initio
emptum fuit, & cum clauſula prædicta, (& qbus
dederit) propter quod hæreditarium cenſebatᷣ,
vt reſpondit Alcia. d. conſ. 120. & ſic ad quartam
partem tantùm aſpirare poſſe videretur ipſe D.
Alexander. Sed neque ad hanc partem, cum nõ
ſit proximior in linea, ſed patrem habeat, vt in
pręcedentibus dictum eſt. Quin potiùs nec ipſe,
nec pater, ſtante natalium defectu, iuxtà prædi-
cta in alijs feudis.

Aduersùs titulum Rolandi iunioris ſuper terra Florenzola.

Deueniendo modò ad alium acqſitionis titu
lum, de quo per Menoch. d. ſuo reſponſo tractat
à nu. 11. verſ. ſecundum fundamentum, vſq; ad
nu. 16. hoc eſt emptionẽ factam per Rolandum
Iuniorẽ à Petro de Rohano, q dicto caſtro Flo-
rẽzolæ donatus fuerat à Ludouico duodecimo
Francorum Rege. Obſtat ei decretum (Memini-
mus) de quo ſuprà. Nàm non potuit Petrus in
extraneas ꝑſonas illud alienare; tantò magis, q a
Senatus Mediolani in interinatione dictę dona
tionis, eam reſtrinxit ad naturam feudorum ſta-
tus Mediolani in hæc verba. (Ita tamen quòd
loca in dictis l͞ris noĩata habẽtia iuriſdictionem
tenebuntur; & poſſidebuntur in feudũ per dictũ
conſanguineum noſtrum, & eos q cauſam ab eo
habituri ſunt, ſecundùm naturam, & conſuetudi
nem feudorum ſtatus noſtri Mediolani.)

Et

Digitized by Google

171 Et licèt conetur ibi Menoch. hunc decretum
euitare, ꝑſupponẽdo donationẽ illã fuiſſe remu-
neratoriã, & ob id tit. oneroſo factã ex interprę
tatione iuris, ꝑpeaq. ſub eo decreto minimè cõ
præhẽdi, & Senatũ Excelſum Mediolani reprę-
hẽdat, qui ſimiles donationes decreto ſubiacere
iudicauit, vt Boſſ. refert in tit. de Princ. nu. 323.
Malè tñ ſentit Menoch. ex quo verba Decreti
expreſsè cõpræhẽdũt donationes remunerato-
rias, & ob accepta factas ſeruitia, vt ex ꝑfatione
apertè cognoſci põt in illis verbis (ſolebãt ma-
iores nñi his quorum ſincera fide, & induſtria in
agẽdis rebus vſi eſſent, firmæ aliqd, & certæ rei
elargiri, qđ & optimæ volũtatis, gratiq. animi
monumẽtũ, & ꝑſtitę fidelis opæ pign⁹ extaret)
172† etenim ex ꝑfatione iſta, tã clara cõtra Menoc.
interꝑtationẽ, diſponentis mẽs apparet manife-
ſta l. fi. de hæred. inſti. Bart. in l. pen. in princ. ad
maced. Dec. in l. vni. num. 14. C. de ſen. q̃ pro eo.
quod inter. Bal. conſ. 51. lib. 1. & alibi ſæpiſſimè.
Et vltra ꝙ litera ita cantat, fuit etiã rationabi
lis deciſio illa Senatus, ꝑ ea q̃ refert ibidẽ Boſſ.
vſq. ad nu. 329. quib. nihil rñdet Menoch. & in-
* ter cætera citat glo. cõiter *approbatam in l. ſed
& ſi lege. §. conſuluit. de peti. hæredi. affirmantẽ,
173† id quod in cauſã remunerationis datur, & ſic
inſtinctu naturæ debetur, donationẽ ſinè dubio
cõpræhẽdere, & Bar. in l. Menius. §. duobus. col.
8. verſ. 2. quęro de leg. 2. legata ꝑp merita titulũ
habere lucratiuum aſſerentẽ. Cuius ſñiæ mani-
feſta eſt ratio, quã, & ipſe Boſs. cõſiderat; ſi qui-
dem obligatus ad antidora cogi non poteſt ad
dandum, cum naturalis obligatio actionem nõ
pariat l. titius de obſequi. à liber. præſtan. ideò
ex cauſa gratioſa, & lucratiua quis ab eo acci-
pit. Et addi poteſt quod dicit Bart. in l. emanci-
pata. C. de iu. & fac. igno. poſt glo. ibi, quòd etiã
qui accipit id quod eſt ſibi quaſi debitum, lucra-
ri dicitur, & de eo iudicatur prout de eo qui ab-
ſolutè lucratur. Cõſultius itaq. feciſſet Menoc.
ſi Excellentiſs. illius ordinis ſententiam nõ mo-
mordiſſet; quæ & Decreti verbis, & iuris com-
munis diſpoſitione ſatis ſuperq. fundatur.

Hinc ſequitur, quòd per alienationem prædi
ctam Rohani in extraneum, vel ſaltem extincta
linea maſculina legitima, & naturali Rolandi Iu
nioris habentis cauſam à dicto Petro de Roha-
no, reuerſum ſit feudum Florẽzolæ ad Ducalem
Cameram virtute Decreti (Meminimus) & inte
rinationis antedictę; Nimirum titulum aliquem
habere non poteſt D. Alexander, cum per mor-
tem D. Sfortiæ finita ſit huius Rolandi linea, &
ius omne reſolutum, quod ipſe habebat.

Aduersùs titulum D. Sfortiæ ſuper terra Florenzolæ.

Tertiò, allegabat Menoch. Inueſtituram D.
Sfortiæ à Paulo Tertio habitam pro ſe, ſuiſq. ſuc
Conſ. Lud. Sacc.

ceſſoribus quibuſcũque, ſuper qua inſiſtit à nu-
16. vſq. ad nu. 29. ſtudens obiecta ꝑmulta cõtra
eã facta diluere, vt obreptionis, & ſubreptionis
vitiũ ab ea tollat. Sed incaſsùm (mea ſñia) labo-
rat; qñquidẽ præſuppoſitis in facto falſis nititur.
174† Negat enim in primis confiſcationẽ bonorum
Rolandi Senioris, & ſic deuolutionẽ legitimam
Florenzolæ ad Ducalem Cameram Mediolani,
quã tñ ipſemet Rolandus faſſus eſt, vt ſupra di-
ximus; Negat cõceſſionẽ eiuſdẽ loci factã Pici-
nino, quæ tñ fuit veriſſima, & inſtrumẽtis publi-
175 cis cõuincitur; † Et quia Picininus titulũ à Prin
cipe habuit, ſi ius aliquod Rolando ſuperfuiſſet,
quod nõ creditur, id omne per quadriẽnij ſub-
ſequẽtis curſum amiſſum fuiſſet. l. benè à Zeno-
ne, & l. oẽs cũ materia ſua. C. de quadr. pręſcrip.
Negat ſimiliter Inueſtiturã ſeu donationẽ Regis
Ludouici factã dicto de Rohano validã fuiſſe,
eo ſub prætextu, ꝙ caſtrũ hoc tunc tpis ad deſcẽ
dentes Rolandi pertineret, non ad Regiã Duca
lem Camerã, & tñ contrariũ veriùs vt ſupra. Vn
dè luce clariùs cõſpicitur nullũ ius ab ipſo Rolã
do ſeniore in eius deſcẽdentes ſuper hoc caſtro
176 perueniſſe. † Et per cõſequẽs intrãt motiua ſub-
reptionis, atq. deffectus intẽtionis, cõtra huiuſ-
modi Inueſtiturã Pauli Tertij per illos D. Iudi-
ces tũc propoſita, quæ Menoch. eodẽ ſuo reſpõ.
378. refert nu. 17. verſ. nec obſtat, & nu. 25. verſ.
ex prædictis. quę fruſtra nõ repeto; Etenim per
D. Sfortiã pręſuppoſitũ fuerat Sum. Pont. caſtrũ
prędictũ virtute antiquæ illius emptionis Rolã-
di Senioris, & cõfirmationis Leonis Decimi, ad
ipſum D. Sfortiã pertinere, vti eius deſcenden-
tẽ, quod falſum erat, cũ extinctũ iamdiu ius Ro-
landi fuiſſet; Nimirũ gratia nulla, & inualida ex-
titit, vt in dictis motiuis; & tradit alibi Menoch.
in conſ. 264. nu. 53. Sed & ſi duraſſet ius Rolãdi,
falſum quoq. fuiſſet, tale ius in totum ad ipſum
D. Sfortiam pertinere; ſiquidẽ durantib. alijs li-
neis ſeptẽ fratrũ, vt ſupra dictum eſt, ſingulæ pro
177 portione ſua ius illud habuiſſent; † quod ſi ſci-
uiſſet Paulus Tertius vtiq. D. Sfortiã de toto nõ
inueſtiuiſſet in cæterorũ condominorũ pręiudi-
ciũ; & ꝑ cõſequẽs gr̃a nulla per ſupradicta, & in
terminis tradita per Io. Iacob. de Leonar. inter
cõſ. Brun. conſ. 114. nu. 154. & conſ. 117. nu. 253.
& Menoc. vbi ſupra. nu. 49. in fi. quã dubitatio-
nem promouerunt etiã ijdẽ Dñi Iudices, vt re-
fert Menoch. ſub nu. 28. verſ. nõ etiam obſtat ꝙ
178 obijcitur. † Et licèt ipſe ſtudeat reſpondere, ni-
hilominùs in reſponſione ſe inuoluit, & manife
ſtã implicat contradictionem; nam dùm demõ-
ſtrare intendit integrum ius in dicto caſtro tũc
competijſſe D. Sfortiæ, & non alijs agnatis ſuis,
allegat emptionem per Rolandum Iuniorem e-
ius Auum paternũ factam à dicto Petro de Ro-
hano, quam priùs nullam, & inualidam dixerat;
ſi enim donatio Rohani non valuit in præiudi-

cium deſcendentium Rolādi ſenioris, vt primò
præſuppoſuii. Menoch. quomodo dñs effectus
eſt Rolandus Iunior cum ſuis deſcendētibus e-
179 mens à non Dño? † vix namque fructus perce-
ptos,& conſumptos lucratur emens à non Dño,
etiam cum bona fide. §. ſi quis à non Dño inſti.
180 de re.diui.cum vulg.† Nimirum qui vult ſe Do
minum rei probare, dominium quoq. authoris
ſui probare tenetur, ad gloſ.& ſcriben. in l.cum
res.C.de probat. Dyn.Bar. Caſtr.Alberi.Alexā.
& alios in l.ſi ſic.§.1.& in l.legaui.de lib.lega. &
cumulatos per Boer.deciſ.42.nu 25. Nat.conſi.
396.nu.5.6. Minusq́. ſubſiſtit alia reſpōſio facta
ibidē per Menoch. videlicèt , Paulum Tertium
voluiſſe omninò inueſtire D. Sfortiam de toto
181 caſtro cum præiudicio iuris tertij , † per clauſu-
lam(motu proprio) quandoquidem per eā non
tollitur ſubreptio, vel obreptio in præiudicium
tertij,etiam ſi adeſſet alia clauſula prohibēs dici
de defectu intentionis,ex latè congeſtis per Ga
182 br.in tit.de clauſulis,concluſ.2.nu.8. † nam de-
fectus intentionis ſemper opponi poteſt, dictis
clauſulis non obſtantibus, vt per Gabr. ibidem
num.18.cum multis ſeqq.

Pręſupponamus modò,citra veri pręiuditiū,
& inueſtituram Pauli Tertij validam,& D.Sfor
tiam Florenzolæ Dominum effectum,certè per
eius mortem ſine filijs maſculis, vt ſupra, ſubin-
trat adhuc diſpoſitio dicti decreti(Meminimus.
Etenim cū fuerit per Mediolani Duces promul
gatum,& in vniuerſo eorum ſtatu receptū vſu,
183 † tempore quo dominabantur ciuitatib.iſtis Par
mæ,& Placentiæ,quæ poſtmodum alienatæ fue
runt,& in dominiū Sanctæ Rom. Eccleſiæ tran-
ſlatæ,vt notorium eſt,& ex Hiſtorijs liquet,prę-
ſertim apud Platinam in vita Iulij Secundi, &
Leonis Decimi, veriſſimum eſt legem illam nō
propterea abrogatam fuiſſe, ſed in ſuo robore
184 permanſiſſe,† ex quò non additæ fuerunt acceſ-
ſoriè reliquo ſtatui Eccleſiaſtico,ſed principali-
ter,de per ſe,& per Legatos proprios Apoſtoli-
cos ſub tit.Ciſpadanæ Galliæ tentæ,rectæ,& gu
bernatæ, donec in Ducatum erectæ,& in feudū
Sereniſſi mis Farneſijs Ducibus poſtea conceſſæ
fuerunt.hæc eſt notab.doctr.Bar.in l.ſi conuene
rit,la ſeconda.§.ſi nuda.in fi.de pig.ac. & ibidē.
Bald.Salyc.Caſtr. & aliorum, & rurſum Bart.in
* trac.Tyberia.in tit.de inſula, cuius doctri.*com
muniter recepta eſt,teſte Feli.in c.translato.col.
4.de conſtitut.& Curt.Sen.conſ. 56.nu.8.atque
Curt.iun.conſ.60.nu.9.Rui.conſ.39.num.15.&
conſi.219.num.7.lib.1. Rom.conſ.218.nu.3 &
ibi Mandoſ.in addi.ad verb.proprijs.Soci.cōſi.
79.num.24.lib.4. Dec.conſ.486.nu.9.Alciat.re
ſpon.509.nu.13.Crau.de anti. temp. par.4.nu.
27.Alex.in conſ.151.nu.4.lib.2. & in l.1.nu 11.
de leg.1. vbi etiam Rip.nu.16. & in reſpon.21.
per to.de legi.Iaſ.in l.ſi eadē.nu.3.de offi. aſſeſ.
Bero.conſ.124.nu.20.in ſecundo. Rui.conſ.39.
nu.15.lib.1.Ferret.conſ.242. in princ.& per to.
* vbi de * cōi Cōtard.in reper.l.vni.in tertia limi.
nu.20.cū ſeqq. C.ſi de momen. poſſeſs.& cōem
quoq. atteſtatur.Craſ.com.opin.lib.5.c.3.q.14.
& Viui.lib.1.in ver.aucta prouintia.atque Burſ.
185 conſi.189.nu.38.† Alba.conſ.434.nu.12.lib.3.
& qui vellet dicere talē legē poſt alienationem
prædictam non fuiſſe ſeruatam probare tenere-
186 tur,vt per Bero. vbi ſupra ſub nu.17.† Sed re ve
ra ad hæc vſq. tpa in viridi eſt obſeruātia , vt in
practica videmus; ſicuti & multæ aliæ à ꝑdictis
Ducibus cōditæ; quod etiā in proprijs terminis
fatetur,& pro conſtāti ſupponit Menoch.d.cōſ.
378.nu.46.in fi.inquiens hanc eſſe legem huius
principatus , & vti talem ipſi Principi notā eſſe
debere.& de lata interpretatione dicti Decreti,
vltra Boſs.in d.ti. de Princ. videri poteſt.Alcia.
conſ.370.ad fi.num.9. & conſ.712.pro comite.
per to.atq. Io Bapti.Plot.in addi.ad cōſ.Marti.
Laud.29.nu.44.cum tribus ſeqq.Et hęc quò ad
caſtrū Florēzolę ſufficiāt,per q̄ liquidò creditur
apparere nullū in eo ex Inueſtituris titulū habe
re D.Alexandrū, ſiue primā Rolādi Senioris, ſi-
ue ſecundam Rohani cum ſubrogatione Rolan
di Iunioris,ſiue tertiam Sfortiæ reſpiciamus.

Aduersùs titulum permutationis caſtri Coſtamediana.

Supereſt de Caſtro Coſtæmedianæ,& eius ti
tulo verba facere; & quia contractus permuta-
tionis de quo ſupra,pactū habet reſolutiuum in
euentū quo D. Sfortia ſinè filijs decederet, pro-
ut deceſſit,dicendum eſt primo loco,nullum ius
ex eo competere poſſe D.Alexandro mediante
perſona D.Sfortiæ,cum in actu moriendi reſolu
187 tus ſit ille contractus,† & titulus redactus ad nō
titulum.l.nec vllam.§.1.vbi Barr.de peti.hęred.
Afflict.deciſ.40.nu.4 in fi.Cepha.in conſil.301.
188 nu.130.& ſeq.† Reſoluto igitur iure D.Sfortię,
nullum ius ſucceſſori, & habenti cauſam ab eo
competere certū eſt.l.lex vectigali. ff.de pigno.
l.3.& l.voluntate. ff. quibus mo. pig.vel hipot.
ſol.Dec.in l.ſi ſocius.num.6.ff.ſi cert.pet.Crau.
conſ.299.num.4. & eſt bonus tex.in feudatario
loquens in c.1.§.rurſus.qui. mod.feud.amit.

189 Nec obſtat ſi dicatur conditionem pactionis
non eueniſſe,ex quo cum filio adoptiuo deceſſit
D.Sfortia,quia talis filius non facit illam condi
tionem,ſi ſinè filijs deceſſerit,deficere.l.ſi ita. la
terza.§.is cui.vbi ſcrib.omnes de leg.2.Bar.in l.
ex facto.§.ex facto.nu.3. & Rip.nu.31.ad ſena.
treb. Ang.in l.generaliter.§. ſinautem. nu.4.C.
de inſti.& ſub.vbi etiam Alberi.nu.6.Caſtr.in l.
ſi quis nu.4.de libr.& poſth. Soc.in l.cum auus.
de condi.& demon.nu.56.glo.in c.in præſentia.
vbi Abb.nu.20. Dec. nu.116.de ꝓbat. Garz.in
l.gallus.§.& quid ſi tm̄.nu.187. de lib.& poſth.
Bened.in c.Raynutius. in ver.ſi abſq. liberis. il
primo.

primo.nu.10.de teſta.Corn. conſi.85.col.1.lib. 3.Curr.conſ.145.per to. Dec.conſ.399.num.1. cum tribus ſeqq.Rui.conſ.173.nu.6.lib.2. Calca.conſi.20.nu.11.Aſca.clem. plenè in tract.patri.poteſt cap.5.nu.8.vſque ad num.16.

Et hoc in noſtra ſperie confirmatur ſtante natura bonorum permutatorũ,quæ ſeudalia ſunt, Caſtrum enim Coſtæmedianæ, vnà cũ Polcxino conceſſum fuit Io.Manfredo Rolandi Senioris filio in feudum,vt ab exordio diximus; & cũ de iure feuda ad adoptiuos nõ tranſeant filios
190 d.§.adoptiuus.† pręſumendum eſt contrahẽtes * cum iuris * cõis diſpoſitione cõcordare voluiſſe.l.quæro,§.inter locatorem.ff.loca. Alcia.latè in tract. præſump.reg.3. præſump. 32. & latiùs Menoch.in ſimili ſuo tract.libr.3. præſump.38.
191 in terminis.Caſtr.cõſ.343.nu.2.lib.1.† Ac etiã cũ prima Inueſtitnra prædicta,in qua filij,& deſcendẽtes tñ ex vero,& legitimo matrimonio, & ex proprio corpore Ioan.Manfredi inueſtiti, eiuſq. deſcendentium maſculorum vocantur. Cephal.conſ.28.colum.1.Tiraq. in l.ſi vnquàm in ver. ſuſceperit liberos. nu.84. C.de reuo.do.
192† A qua nec volentes recedere potuiſſent in p̃iudicium vocatorum.c.1. de alien.feud. pater. * cap.1.in fi.de duo.fra. à cap.Inueſti.& * eſt cõis omnium opin.Curt.in cõſ.171. nu.5.Soci.Iun. conſi.112.nu.1.lib.2.Clar.d.§.feudum.q.41.& alij paſſim.Nam & omnes clauſulæ à contrahentibus poſitæ interprætari debent citra vocatorum præiudicium. Pedem.deciſ.163.nu.6.cum
193 concord.† Pariterq́. præſumendum eſt concordare voluiſſe cum iuris municipalis diſpoſitione,videlicet d.c. (Meminimus) quod cum iure cõi,& Inueſtitura prædicta conuenit. Menoch. d.præſump.38.nu.8.Rui.conſi.163.nu,8.in primo.Et ita tollitur optime obiectum de clauſula (Qui vel quibus)in permutatione poſita.

194 Cui etiam clauſulę aliter,& ſecundo loco reſponderi poſſet,operari eam tantum,vt alienatio fieri poſſet inter vocatos in Inueſtiruris p̃cedentibus, non ſeruata gradus vocatorum prærogatiua,quę aliàs ſeruari debuiſſet; ita Cacher. * poſt multos relatos d.deciſ.163. nu.15.* qui de communi atteſtatur. quibus addi poteſt. Rube. Alex.conſ.10.nu.4.Gozad.conſ.9.nu.21.Bero. conſi.66.nu.13.14.in primo.Beret.conſi.78.nu. 22.& Crau. in reſpon.pro gene. num.293.cum mnlris ſeqq.atque in conſi.828.num.9.

195 Vel & tertiò,operari dictam clauſulam licentiã alienandi tñ in vita alienantium,ita q̃ durãte illorum vita teneat alienatio, poſtea autẽ reſoluatur, nè alijs vocaris præiudiciũ generetur, ad gl.in d.c.1.in ver. nec in filiã.de alien. pater. feud.Alex.in conſ.106.nu.4.lib.4.Rui.cõſ.203. col.fi.lib.2.Cacher.d.deciſ.163.nu.16. Quòd ſi interprætatio iſta p̃cedit vbi de reſolutione cõtractus nulla habita fuit mentio,multò magis in noſtra ſpetie, vbi de reſolutione, & reuerſione feudi pactuitũ fuit,vt ſupra, & clauſula prędicta facultatẽ alienandi tribuens non fuit abſoluta, ſed cũ reſeruatione illa, & addita alia clauſula, ſaluo vt infra,quæ pręcedentẽ limitat,& reſtringit, vt in terminis põderat Cacher.ibid.nu.7.8.

Nec prædictis obijciatur,q̃ per reſolutionem contractus non propterea quæſitum ſit ius Ducali Cameræ,ſed potiùs filijs,& deſcẽdẽtib. DD. Octauiani,& Franciſci Mariæ Pallauicinorum,
196† qm̃ rñdebit Fiſcus, quo ad te liberas ædes habeo.l.loci corpus.§.cõpetit.ſi ſer.vend.l.in cõcedẽdo.& l.proculus.de aq.plu.arcen.Bal.p̃citato. cõſ.301.nu.3.ĩ fi.lib.1. pñtis n.ſpeculationis eſt inquirere an D.Alexander ꝓ hoc feudo Coſtæmedianę titulũ hẽat,quo poſſit poſſeſſoriũ iudiciũ colorare? & pro negatiua cõcluditur;ex quo titulus reſolutus pro nõ titulo hr̃,vt ſup.& ex alijs ſupradictis.Et hęc vltima rñſio tollit ẽt quãcunq. obiectionẽ, quæ fieri ſorſan poſſet de iurib.aliorũ prætẽdentiũ, de quibus ſupra,ſeu alterius cuiuſlibet tertij,quę D.Alexan.nihil ꝓdeſt.

Aduersùs titulum Puteorum à Sale.

197 De puteis à Sale,quorum poſſeſſionẽ pariter cũ feudis antedictis petit D Alexan. ſpecialẽ facere mẽtionẽ nõ expedit, quia certũ eſt in Inueſtituris cõpręhendi,cum ſint de Regalijs Principis.c.vni.in ver.ſalinarum in tit. quę ſint regali vbi ſcrib.omnes, & de pertinentijs feudorũ antedictorum,vt aſſerit Menoc. de his ipſis puteis tractans d.conſ.378.nu.76.77. multos allegans concord.ea propter concludens de illis iudicandum,prout de feudis ipſis; cũ quo,& nos conuenimus. Vndè infertur,obiecta omnia militantia contra D.Alexandrum pro ſingulis feudis,militare etiam pro puteis à Sale, alijſq́. huiuſmodi ad ea reſpectiuè pertinentibus, & ſpectantibus.

Aduersùs titulum ſententiæ.

Ad ſcd̃m principale obiectũ de ſnĩa, rñdetur primò,q̃ tpe illius iuditij moti,& ſnĩę ſecutę,nõ erat amplius ius huius Ducatus in pſonã Sereniſs. Ducis Octauij, ſtãte renũtiatione,& donatione p̃dicta p eũ facta Sereniſs.Duci Alexãdro
198 eius filio,vſq. de anno 1565.† & ꝑpea debebat is citari,de cuius intereſſe principaliter agebat̃.
199 l.de vnoquoq. de iud.† & ſnĩa contra illum lata huic non pręiudicat,tanquã res inter alios acta, rub.& to.ti. C.res ĩter alios ac.l.ſępè.ď re iud.c. pen.eo.ti.&Tiraq.latè in ſuo trac.res ĩrer ali.ac.

200 Nec de viribus illius donationis, ac renũciationis,quamuis factæ ſinè conſenſu Sum. Pont. directi dñi dubitari poteſt, ſtãte quòd facta fuit ei qui in Ducatu immediatè ſucceſſurus erat. d. c.1.Vbi Afflict. nu.7.poſt alios. de eo qui fec.ſi. agna.c.1.in fi.de alie.feu.vbi Bal.in ſumm.& cęteri feudiſtæ.c.1.§.ſed etiam reſ.vbi gloſ.& ſcriben.per quos fiat Inueſtit.quia nõ dr̃ alienatio, ſed refutatio, ſecundùm gloſ.in c.1.in ver.conceditur.

ceditur.de alie.pater. feud. Paris de Put. de reintegra.feud.ſub rubr. reuocari an poſs. alie. in ꝓxi.ſucceſs.pag.141. Iaſ.cõſ.96.in ſi.lib. 1.Rol. à Valle cõſ.64.nu.19.cũ ſeqq.lib. 2. Burſ.conſ.291. nu.92.Clar.in § feud.q.42. verſ. hoc præmiſſo.

Quòd ſi dicatur renuntiationem,& donationem antedictas non ſimpliciter, ſed cum reſeruatione vſusfructus factas fuiſſe,† & hac ratione

201 potuiſſe Sereniſs. D.Ducem Octauium tamquã vſufructuarium cõueniri,& iudicium valere, ad gloſ.in l.2.vbi ſcrib. C. vbi in rem ac.Reſpõdebitur primò de virib.illius vſusfructus ſinè cõſẽ

202 ſu Papæ valdè dubitari poſſe,† ex quo verſa vice vſusfructus cõſtitui non põt ſinè Dñi directi

* conſenſu in bonis feudalibus, * ex cõi ſnĩa relata per Clar.d.§ feudum. q.37.verſ.ſed nũquid.

203 Quod etiam ſuaderi poteſt ex eo ꝙ feudũ eſt ſeruitus,glo.in l.ſi cuius.§.ſi vſusfructur.ĩ verb. oportet. de vſufr. Alcia. in tract. præſup.reg.2. pręſump.3.Menoch.eo.tract.lib. 3.pręſump.91.

204 nu.2. † & vſusfructus etiam ſeruitus eſt, gloſ.in

205 l.1.eo.tit.de vſufruct. † ſeruitus autẽ ſeruitutis nõ ſubſiſtit.Bal.in l. ſi vxorẽ.ĩ fi. C.de cõd.inſer.

Verùm præſuppoſita,ſinè veri ꝑiuditio,vſuſ-

206 fructus,& iudicij,ac ſnĩæ validitate, † reſpõdetur ſecundo loco iudicium cõtra vſufructuatiũ valere quidem,ſed reſpectu iuris ſui tantùm,ita vt ſnĩa, & executio in ipſo tantùm vſufructu ꝑiudicare valeat, reſpectu verò proprietarij,& iurium ei competentium,nullum effectum operari,niſi iudicio interueniat;& in his terminis ꝑciſè loquitur glo.in oppoſitum citata in l.2.C.vbi in rem ac. & optimè declarant ibidem Barto.& Doct.& in ſpecie Caſtr.nu.12. Saly.nu.5.Bald. nu.7.Afflict.& alij in c.1.§.ſi vaſſallus de ſuo. ſi de feud.fue.contro.inter Dom.& agna.Regulare etenim eſt,ꝙ ſnĩa lata contra vſufructuarium non pręiudicat proprietario.l.ſi pariter.de libe. cauſ.& ibi not.Bart.in l.ſæpè.in 4.q.quem cæteri ſequuntur de re iud.Butr.& alij in c.quamuis.

207 eo.tit.†Puth.deciſ.336.ꝑ to.glo.Pariſ.§.31.nu. 24.& lata cõtra naturaliter poſſidẽtẽ non nocet ciuiliter poſſidẽti. l. Põponius.§.ſi is qui ꝑcario. cũ gloſ.in verb.accedere.in fi.de acquir.poſſeſſ.

Tertiò reſponderi poſſet (& omni qua decet erga tãti Principis memoriam reuerentia dictũ ſit,nè mortuo Leoni,vt aiunt, barbã vellere videamur) ꝙ iudicium memoratũ per colluſionẽ factum fuit; cũ enim Sereniſs.D. Dux Octauius Illuſtriſs.D.Lauiniam filiam ſuã naturalem matrimonio copulare prædicto Illuſtriſs. D. Alexãdro futuro hæredi Dñi Sfortiæ,ſtatuiſſet,vt maiori cum dignitate,& ipſius filiæ perpetuo commodo id ſuccederet,eiuſdẽ D. Sfortiæ votis annuit; credens fortè Sereniſs.D Ducem Alexandrum eius vnicum filiũ,& ſucceſſorem iam effectũ,id ęgrè laturum nõ fore. Dño autem Sfortiæ pergrata fuit affinitas iſta,q̃a vltra ſanguinis nobilitatem, vnicum ſucceſſorem ſuũ de ſua familia delectũ,totius ſui ſtatus Dñm relinquere ſperabat,ſi iudicium illud, permittẽte Sereniſs.Duce,ad optatũ finẽ perducere potuiſſet. Vtriuſq. igitur interfuit,& vtriſq. placuit litem colludendo agere,cuius exitus vtrique ſatisfaciebat.

208 Stante autem colluſione collitigantium, certum eſt ſnĩam nullam reddi l. cum non iuſto. ff. de collu.deteg.c.ſi.eo. tit. & vtrobiq. ſcrib.Gigas.in tract.de penſio.q.42.nu.2.Tiraq.de nobili.c.37.nu. 3. Nec poſſe alij cuiquam præiudiciũ

209 afferre d.l. ſi pariter.quæ in terminis vſufructuarij loquitur.ff.de liber. cau.l.preſes.C.de pigno. & d.c.1.de contro. inter vaſſall.& ali.de beneſ.

210 † bonus tex.in l. ſi ſeruus pluriũ §. 1.vbi omnes not.ff.de leg.1.Eſt enim colluſio omni iure prohibita, & actus omnes in quibus interuenit vitiar.ff.& C.& extra de collu.deteg.per to.l.ſi ſu ſpecta.vbi Doct. omnes de inoffi. teſta.& in l.ſi perluſorio.de appel.Clem.cõſtitutionem.& ibi Card.de elect.c.ſuper eo.de eo q conſang. vxo. ſuæ.c.quanto. de diuor.c. tua. il ſecondo de iureiur.c. bonæ. il ſecondo de poſtul. prælat. gloſ. in Clem. 1.de renuntia.& alibi ſæpè.

211 Et per coniecturas ꝓbatur,cum ſit de his quę clàm,& in occulto fiunt l.quia autem.§.non ſimpliciter.ibi, ſi tamẽ nulla ſuſpitio colluſionis religionem Prętoris induxit.ff.ſi quis omiſs.cauſa teſta.quem tex.ad hoc notab.dixit Bal. in l. 1. in fi.C.eo. tit.Soci.cõſ.18.nu.24.in primo.& conſ. 127.nu.7.in 3. Corn. conſ. 135.nu.34.in primo. Cephal.cõſ.759.nu.2. Io.de Anan.in c. audiuimus.extra eo.in fi. Gig. vbi ſupra nu.4.pro vt & multa alia quæ difficilis probationis reputãtur, de quib.Menoch.de arbi.iud.caſ.116.per tot.& in conſ.212.nu.75.& inquit Ceph.d.conſ.759.

212 nu. 5. † duas etiam læues coniecturas ſufficere; prout ad deregendam ſimulationem ſufficere etiam dixit.Crau.per eũ citatus in cõſ.156.nu.7.

Quæ ſanè cõiecturæ in maiori ẽt numero,& valdè vrgẽtes in pñti caſu nõ deficiũt; nã primo loco conſiderari põt reſcriptũ prędicti Sereniſs. Ducis Octauij,quo permiſſit ſe conueniri ſuper iure de futuro contra l.non quemadmodũ. cum materia ſua. ff. de iud.quia tractus temporis futuri nõ ſpectat ad Iudicem.l.1.de vſur.Cagnol. in l.in omnibus.la prima.nu.16.ff.de reg.iur.cũ enim videret D. Sfortia iudiciũ illud intentare nõ poſſe,pręces porrexit poſt cauſæ commiſſionẽ,pro diſpenſatione obtinẽda,prout obtinuit, iuxta per eũ petita,cũ derogatione iuris cõis,& quorũcunq. obſtantium.Etenim ſi iudicij finem ad vota D.Sfortiæ Princeps reſcribens non exoptaſſet, vtriq. nec paſſus fuiſſet antè tẽmpus ſe conuẽniri,& à duriori aduerſario, quàm poſt ipſius D. Sfortiæ mortem veroſimiliter habiturus fuiſſet,ſed exceptionem ſibi competentẽ ex d.l.

213 non quemadmodum,opponi feciſſet,† qđ cum

non

non fecerit certa inſurgit colluſionis p̄ſumptio, ex traditis p Nat.conſi.537.nu.31.& Cephal. d. cõſ.759.nu.16.facit bonus tex.in l.ſi ſpõſus.§.ſi vxor.il ſecõdo.de do inter vi.& vxo. vbi Bald. Rui.in l.filiusfam.§. diui.nu.53. & ſeq.de leg.1.

214 Secũda eſt coniectura,ꝙ Sereniſs. D. Dux p̄dictus per aliud reſcriptum liberauit D. Sfortiã ab onere probãdi iactationes, & diffamationes Agentium ſuorum, & Ducalis Cameræ per ipſum D. Sfortiam allegatas, quæ ad fundandum eius iudicium neceſſariè erant ad formam l.diffamari.C. de ingen.& manum.& ſic cauſam iuuit aduerſarij.Nat.vbi ſupra.nu.31.

215 Tertia,ꝙ eodem reſcripto conceſſit,& mãdauit iudicium illud nedùm ſe ipſum, verùm etiã ſucceſſores ſuos in Ducatu, & Ducalis Cameræ Agentes perinde afficere,ac ſi perſonaliter vniuerſo proceſſui interueniſſent, & ſeruata fuiſſent omnia à iure requiſita, quod eſt quid omninò inſolitũ,& clauſulæ inſolitæ arguunt ſuſpitionem glo.in l.2.C.de condi.inſer. quam dixit ſingularẽ Bart.in l.pen. C.de apoth.pub.lib.10.

Quartò,ꝙ ſanauit oẽs,& quoſcũq. deffectus, qui in futurum interuenirent in eo iudicio,tàm iuris,quàm facti,cum clauſula ex nunc prout ex tunc,& de plenitudine poteſtatis, quæ clauſulæ cum præcedenti proximè relata,cũ ſint inſolitæ in ſimilibus ad lites reſcriptis, præſertìm in cauſis fiſcalibus,magnã arguunt ſuſpitionem colluſionis,vt in ſimili dixit,gloſ.in l.2.C.de cõdi.inſer.Bart.in l.pẽ.C.de apo.pub.lib.10.Dec.latè ĩ l.ꝗ dubitationis.n.3.4.ff. de reg.iur.& cõſ.399. nu.8.Bero.cõſ.166.nu.9.lib.1.Menoch.de præſump.lib.3.præſump.122.nu.67. Et in terminis reſcriptorũ, ꝙ inſolitæ clanſulæ ſuſpitionem arguãt.Iaſ.in l.1.§.1.nu.4. poſt Bar.quẽ citat,ſi ꝗs ius dicen.nõ obtemp.Curt.cõſ.73.ſuper memo rata. nu. 33.verſ.10.redditur.Hier.Cuch.in addi.Dec.in d.l.ꝗ dubitationis.in verb.ſuſpitionẽ.

216 Quinta coniectura colligi poteſt ex reſponſione per ipſum Sereniſs.D.Ducem ſtatim data poſitionibus D.Sfortiæ,in quibus ſaſſus fuit extare deſcendentes maſculos legitimos, & naturales quondã Io. Franciſci Pallauicini vnius ex ſeptẽ fratrib.prædictis, quod veroſimiliter igno rabat,ſtante ꝙ erant ſuper facto alieno, & antiquo, & ſuper quo lis tanto tempore pendebat, put & adhuc pẽdet, vt ſuprà diximus, in Rom. Curia,quibus p peã præciſè reſpondere non tenebatur;vel ſaltem petere poterat tempus ad ſe informandum, & deliberandum ſuper reſponſione gloſ.& ſcrib.in l.2.§.quod obſeruari.C.de iure iur. propter calum.da. Lanfran.ab ariad.in tract.poſi.nu.5.& Iacob. de Aren.nu. 12.13. & ſic cauſam aduerſarij apertiſſimè in hoc etiam iuuit, vndè ſuſpitionis materia oritur, vt ſuprà.

217 Sexta magis vrgẽs cõiectura,imò vetiùs plena probatio ſumitur ex prohibitione facta p Se reniſs. D.Ducem Procuratori ſuo poſt ſnĩam latam,nè ab ea contra ſe lata appellaret; cũ enim appellatio ſit cõe remedium grauatorum, ac frequens.l.1.de appell.manifeſtum eſt cum ſpontè grauamen ſubire, qui illius beneficium recuſat.

218† Et præſertim inhibendo procuratori quod ex iuris diſpoſitione p̄ſtare ex offitio ſuo tenebař. l.inuitus. C.de procurat. quod eò tendebat, vt ſententia citiùs in iudicatum tranſiret.tex.in terminis ĩ d.l.ſi ſeruus pluriũ §.1.vbi doc.de leg.1.

219 Septima,ex breuitate temporis, quo tãta lis, tàm grauis,ſuper tot Terris,& Caſtris, etiã maximi redditus,& dignitatis,terminata fuit; etenim minori ſpatio annorum trium à die dati libelli ſecuta eſt ſnĩa, quod in minimis cauſis, & inter priuatas perſonas vix cõtingere videmus. Non modica ergò colluſionis ſuſpitio hinc reſultat. Cephal.d.conſi.759.num.10.11.12.

220 Octaua,& vltima ab effectu poſt ſnĩam ſecuto ducitur,nam cũ Sereniſs. D. Dux paulò poſt ſententiam,facultatem & adoptandi,& teſtandi conceſſerit D. Sfortiæ,vt ex aduersò dicitur, & facta aſſerta adoptione matrimonijs antedictũ ſubſecutum ſit, facilè intelligitur, prædicta omnia ad hunc finem præordinata fuiſſe. Quandoquidem ab effectu ipſo mentem, & intẽtionem agentium præcedẽtem perſepe dijudicamus & coniectamur.dicta l.ſemper in ſtipulationibus, cum alijs ſupra adductis, & ab eo quod ſuccedit,id quod præceſſit dignoſcimus.

Demùm,& quarto loco,nõ poteſt aſſerta ſen tentia Dño. Alexandro quicquam opitulari ad probationem tituli,in qua nulla fit de eo mẽtio, nec in ſpetie,nec in genere; quod vt apertiùs liqueat,ponderanda ſunt verba illa ſnĩæ (Prædictumq. Illuſtriſs.D.Sfortiam,& eius ſucceſſores quoſcunque,habiles tñ, & idoneos, vt infra, ad ſuccedendum in dictis caſtris,Iuriſdictionibus, bonis, & iuribus reſpectu dictorum caſtrorũ iuriſdictionum, bonorum, & iuriũ primo loco in calce dicti libelli,ſeu petitionis annotatorũ,iux ta formam,naturam,& tenorem Inueſtiturarũ, & conceſſionum ſuperindè emanatarum) quæ manifeſtè reſtringũt eius vim ad vocatos in In-

221 ueſtituris;† ideò ad alios extendi non poteſt,cũ ſit ſtricti iuris,& in ea non veniat niſi quatenùs de neceſſitate infertur.l.1. C.ſi. plur.vna ſent. l. Paulus la ſeconda.de re iudi.Rui.conſi.146.nu. 7.lib.1. Vndè ſequitur, quòd omnia quæ ſupra obſtare D.Alexandro diximus,dum de Inueſtiturarum titulo egimus,hic quoque obſtent;quę breuitatis cauſa non repetuntur. Et dùm eadem ſententia declarat extare deſcendentes, & ſucceſſores Rolandi Pallauicini Senioris, nil etiam iuris tribuit ipſi D.Alexandro,tùm quia nõ declarat eos legitimos,& naturales,ac de legitimo mřimonio natos,put requiritur ex Inueſtiturarum tenore, vt vidimus,tùm quia ĩ multis alijs

deſcendentibus verificari poteſt; quorum ſuprà
mẽtio habita fuit, ideò ꝓ D. Alexãdro nõ con-
222 cludit, † quià nõ ꝓbat, hoc eſſe, qđ ab hoc cõtin
git abeſſe. l. nõ hoc. C. vndè cogna. l. neq. nata-
les. C. de prooat. c. in pręſentia eo. tit. eum vulg.

Aduersùs titulum Adoptionis.

Accedamus nunc ad titulum adoptionis ter-
tio loco allegatum, qui multiplieiter etiàm de-
monſtratur D. Alexandro nullatenus ſuffragari,
tùm defectu poteſtatis, tùm defectu voluntatis,
tùm deniq. defectu nulliratis actus. Etenim prę-
ſuppoſito ꝙ filius adoptiuus in feudalibus de iu
re non ſuccedat, niſi conſenſus acceſſerit directi
Dñi, vt ſuprà dictum eſt, & in præcibus ſuis Se-
reniſs. Duci Octauio pro eo obtinẽdo porrectis
fatetur D. Sfortia, dr primò non potuiſſe Sere-
niſs. Ducem Octauium aſſenſum adoptioni D.
Alexandri præſtare ad effectum, vt in feudalib.
bonis, & Iuribus illi ſuccederet, ex quo directus
Dñs ampliùs non erat, ſtante donatione, & reſu
tatione Ducatus præallegata; oportebat namq.
à Sereniſs. D. Duce Alexandro illum impetra-
re, de cuius intereſſe, vti directi Dñi feudorum,
principaliter agebatur, vt in contrarijs præſup-
ponitur, non verò ſufficiebat ab vſufructuario
ſolo impetrare; & de cuius etiàm vſufructu pro-
babiliter dubitari poterat per ſupradicta.
223 Secundò, non poterat, etiàm ſi directus Dñs
fuiſſet, adoptioni cõſentire in præiuditiũ tertij,
hoc eſt ad excluſionem aliorũ ius ex Inueſtitu-
ris, vel contractibus antedictis prætendentium,
quatenùs namq. eorũ intereſſe concernit, abſq.
effectu operandi cõſenſus ille remanet, prout in
terminis de iure agnatorum ex Inueſtituris ꝓce
dente, ſublimitando declarat Afflict. d. §. adopti
uus, nu. 4. vbi allegat concludentem rationem,
nempè talem adoptionẽ ſapere alienationis na-
turá, quæ in præiuditium agnatorũ fieri nequit,
* etiàm cum Dñi conſenſu, vt ipſe probat, & * eſt
cõis & vera concluſio. Clar. d. §. feudum. q. 41. cũ
concord. Allegati autem ex aduersò dicũt ſim-
pliciter, ꝙ adoptiuus ſuccedit in feudo ſi Prin-
ceps directus Dñs conſentiat, nõ autèm cũ præ-
iuditio agnatorũ; prӕterquàm Curt. iun. d. cõſi.
138. qui prima facie vr̃ indiſtinctè tenere, ꝙ in
eorum etiàm præiuditium teneat adoptio; Sed
re ipſa contrariam amplectitur ſnĩam ſub nu. 8.
qñ verba Inueſtituræ repugnãt, vt quia dictum
fuit (pro filijs, & deſcendentib. ſuis) & in nr̃a ſpe
tie longè magis repugnare cõſtat, ex quo addi-
tũ fuit, (maſculis legitimis, & de legitimo matri
monio natis) qñ verò Inueſtiturę verba apta sũt
cõpræhendere adoptiuũ, vt in caſu Curtij, quo
feudũ erat conceſſum ꝓ hęredib. & ſucceſſorib.
ſecùs dicendum, vt per eum; in qua diſtinctione
rationabili concordat apertiſſimè cum opin. Af
flict. ſicq. pro nobis ſtat Curt. Ad hęc conferunt
quæ ſcribit Menoch. conſi. 304. nu. 38. vidẽdus.
& Matt. Laud. conſ. 29. nu. 17. 18. & nu. 20. cum
pluribus ſeqq. ac Mari. Frez. de ſubfeud. lib. 2. in
materia aſſenſus, q. 4. num. 9. 10. & q. 28. num. 3.
224 Quò verò ad ius ex alijs contractibus reſul-
tans, minùs potuiſſet Princeps volens tertijs p̃-
iudicare, cũ de iure, contractus ei non ſubijcian
tur. c. 1. vbi oẽs not. de probat. c. 1. de nat. feud.
Cano. omnes in c. 1. de conſti. & legiſtæ in l. di-
gna vox. de legi. Gabr. latè in ſuis conclu. tit. de
iu. quęſi. non tollen. coclu. 5. & 6. & alibi paſsìm.
225 Sed & voluntas defuit in Principe admittẽdi
D. Alexandrum ad Caſtra, Iuriſdictiones, & feu
da, quę ex forma Inueſtiturarum non poterat ei
D. Sfortia relinquere, nam cum in pręcibus nar
rauerit ipſe D. Sfortia D. Alexan. eſſe de deſcen
dentibus legitimis, & naturalibus q. Ioã. Fran-
ciſci Rolandi filij, & ꝙ ſibi liceat ex maiorũ ſuo-
rum diſpoſitione in dictos deſcendẽtes, vel vnũ
ex eis de illis diſponere, & ꝑ conſequens ad Du
calem Cameram non eſſe per eius mortem re-
uerſura, vtiq. ignorauit Princeps illa ſibi recaſu
ra fore in caſu prædicto. Ideò aſſenſus præſtitus
non trahitur ad ius illud de futuro, ſed tantùm
ad id quod de pñti competebat. eſt in terminis
pulchrà diſtinctio. Afflict. in c. 1. poſt Iſer. & ci-
tatos ab eo ſub nu. 11. verſ. ſi autem. qui ſucceſs.
feu. da. tene. Et multò magis ſtante clauſula in
hoc reſcripto appoſita, ſinè præiuditio iuriũ Ca-
meræ nr̃ę, vt in ſpetie conſiderat ibi Afflict. & in
c. 1. §. donare. num. 9. qualiter olim feu. pot. alie.
Loffred. conſ. 33. col. fi. ſub nu. 10. 11. qui allegat
bonum tex. in l. Paulo Calimaco. §. Pompeius.
de leg. 3. quẽ ad hoc etiam ponderat, Rom. ſing.
579. quæro nunquid. & cum hoc cõuenit quod
dixit Barto. in l. ſi fundum per fideicommiſſum.
226 de leg. 1. † conſenſum adhibitum alienationi rei
quæ in aliquem futurum euẽtũ debet eſſe mea,
eueniente illo caſu, mihi non obeſſe; vt in fidei-
commiſſo conditionali tradit idem Bar. in l. qui
Romæ. §. duo fratres. q. 12. de verb. ob. & in for-
tioribus terminis Curt. iun. conſil. 23. nu. 4. Poſt
227 Bart. Imol. Corn. & alios ibi relatos. † Quod etiã
confirmari poteſt ex eo, quòd Princeps minùs
præſumitur Fiſco ſuo p̃iudicare voluiſſe quàm
ſit poſſibile, vt per Alex. conſ. 86. in fi. lib. 1.
228 Inſuper quià expreſſæ fuerunt duæ illæ qua-
litates in pręcibus D. Sfortiæ, videlicet, licere ſi-
bi de bonis & iuribus prędictis poſt mortem ſuã
diſponere in quẽ ex agnatis voluiſſet, vt ſuprà,
& D. Alexandrum eſſe de deſcendentibus legi-
timis, & naturalibus Io. Franciſci, neceſſariò ſe-
quitur, quòd niſi ambæ verificentur, non poſſit
aſſenſus dici præſtitus adoptioni, per ea q̃ ſcri-
bit Camerac. in repet. c. Imperialem pag. 56. in
litera. q. r. s. t. poſt Iſer. & alios quos allegat. con-
ferunt adducta per Gabr. tit. de clauſ. concl. 2.
num. 32. Oſaſc. deciſ. 106. nu. 2. Frec. in tract. de
ſubfeu.

ſubfeu.lib.2.q.26.in materia aſſenſus.

229 Tertiò, quoniàm intendebat D. Sfortia mediante tali adoptione priuare Ducalem Cameram iure ſuo,& alios agnatos,quibus forsàn feudorum illorũ ſucceſſio ſpectare poterat, potiuſquàm Domino Alexandro,ex iàm dictis, pariterq. illos eum quibus tranſactiones memoratas cum conſtitutis poſſeſſorijs antedictis fecerat,deludere,& ſperato effectu fruſtrari,certum eſt aſſenſum Principis tali actui non fuiſſe adhibitum, qui nunquàm operatur quandò actus in fraudem alicuius geritur c.1.qualiter olim feud. alie.pote.& ibi Bal.Alua.& alij Iſer.in c.1.§.ſed & plures.nu.4.5.per quos fiat Inueſtit.Camera. vbi ſuprà.pag.7.in litera A.& pag. 56. litera V. atque pag.59.litera L. Alba.videndus in conſ. 78.nu.19.vſque ad fi.Sed ex eo etiam,quòd tacuit poſſeſſionem tertiorum ex dictis cõſtitutis reſultantem, gratia redditur nulla, & inualida Menoc.264.nu.35.& conſi.301.nu.65.

230 Quartò,& ſi animus fraudandi in D. Sfortia ceſſaſſet, adhuc tamèn ex ſolo præiuditio indè reſultante tertijs perſonis, planum fit aſſenſum Principis non affuiſſe,cũ de tali præiuditio non fuerit certioratus,Camera.vbi ſuprà pag.44. in litera B. C. & pag.87. in litera D. Io. Iacob. de Leonar.inter conſ.Brun.conſi.114. num.154.& conſil.117.nu.253. faciunt cumulata per Gabr. d.conclu.2.nu.8.9.10. Quod procederet etiàm non obſtantibus clauſulis prægnantiſſimis,ſi adeſſent in aſſenſu præſtito, ex relatis per Plot.in addi.ad Mart.Laud.d.conſ.29.nu.51.

231 Quintò, deſuit Principis voluntas propter clauſulam prædictam reſeruatiuam (ſinè præiuditio iuriũ Cameræ noſtræ,& cuiuſlibet tertij.) cuius virtus eſt conſeruandi ius illæſum,nedum de præſenti competens,ſed etiàm de futuro cõpetiturum, prout de iuribus aſſentientis tradit Affli.in d.c.1.qui ſuc. feu.da.tene. & in d.§.donare.Laud.in c.1.§.quid ergò nu.11.de Inueſtit. de re alie.fac.& ibidem Præpoſ.nu.2.Bellem.in c. quæ in eccleſiarum nu.33. de conſtitu. Zaſ.in epito.feu.par.6.rub. qualiter feu.conſtit.nu.181 & par.9.rubr.de alien.feu. nu.8.Menoch.conſil. 264.nu.54.poſt Oldra.& Bero. quos citat. Et de iuribus tertij cuiuſcunq. Dec.conſ.445.num.6. Signo.conſ.60.nu.4.Brun.cõſi.13. in prin. Burſ. conſi.350.num.21.Menoch.d.conſ.103.nu.60. d.conſi.264.nu.54.55. conſi.304.nu.38.39.41.

232 Pariſ.conſ.5.nu.26.lib.1.† Quę clauſula,reſpectu præiuditij iuris tertij, adeò ſubintelligitur, vt ſuperfluò appoſita dici queat, vt ait Zaſ.d.p.

233 6.nu.17.†Tantò magis autèm ius Camerę reſeruatum,& exceptum dici debet,ex quò generali lege cautũ reperitur,vt in omni conceſſione, ſẽ

234 per ſaluũ,& reſeruatũ intelligatur,†per Decretũ Mediolanẽſe (Prouidere volentes) cõfirmatũ etiàm ex Ducalibus conſt. in tit.de ſignatura. Conſ.Lud.Sacc. §.& ꝗ in omnibus.Ius autẽ Cameræ in eo conſiſtit,vt feuda,& iura prædicta, per D.Sfortiã poſſeſſa,vel quaſi,ad extraneas pſonas, & in Inueſtituris non cõprætenſas, minimè tranſeant cõ

235 trà formam d.c. Meminimus. † Cui non poteſt derogatum dici per huiuſmodi aſſenſum, quià non fuit de eo facta ſpecialis,& indiuidua mentio,prout requirebatur,tã ex eius forma, quàm d.c.Prouidere volentes.& d.Cõſtitutionis Ducalis.Non.n.ſufficit generalis illa clauſula(Non obſtante &c.)c.1.vbi gloſ. & ſcriben.de conſtit. in 6.c.ſuper literis,cum gloſ. de reſcrip.& in terminis iſtiuſmet Decreti Meminim⁹.tradit Plot. in addi.ad d.conſi.Mart. Laud.29.num.46.Imò nec ſufficeret ſi cum iuramento Princeps aſſenſum præſtaſſet. Alcia.d.conſ.71 2.per to.

Cui reſeruationi non obſtat,quod in oppoſitum adducebatur ex conſ. Oldra.330. in fi.cum concord.ꝗ tales clauſulæ reſeruatiuæ non operẽtur reſpectu expreſſorũ,& ſpecificatorũ, & ꝗ in precibus antedictis expreſſum, & ſpecificatum fuerit,ꝗ Dñs Alexander adoptari poſſit in ſiliũ, eum facultate ſuccedendi in feudis, foralitijs, & Iuriſdictionibus per D.Sfortiam poſſeſſis.Quoniàm reſpõdetur petitum quidèm id videri ex mente potiùs,quàm ex verbis (ſi rectè conſide-

236 retur)ſed minimè conceſſum; præſertim ſtante Decreto,& cõſtitutione prædictis, & ſic concurrente legis,& hominis(hoc eſt D. Ducis) diſpoſitione, alienationem feudalium in præiuditium Cameræ vetante.Burſ.ex cõi conſ.350.nu.10. cum concord. Vltrà ꝗ duas illas qualitates præſuppoſuit ſupplicans pro conſtanti; nempè D. Alexandrum eſſe de deſcendentibus legitimis, & naturalibus Io.Frãciſci prædicti,& D.Sfortiã poſſe in ipſum, vel aliũ ex dictis deſcẽdentibus eadem bona,& iura alienare,& transferre; nam eum petitio habeat annexas illas qualitates, nõ poteſt dici ſimpliciter petitum;& conſequenter

237 eis non verificatis,etiam copulatiuè, † non hẽt locũ aſſenſus impetratus,per ſupradicta,& præſertim ex deciſ. Oſaſc. 106. nu. 2. & traditis per Mari.Frec.d.trac. li.2.in materia aſſenſus.q.26. vbi ad ſaturitatẽ. Eſt igitur reſtrictus aſsẽſus iſte ad bona,& iura,de quibus poterat D.Sfortia diſponere,& ad perſonã,quæ ſit de deſcendentib. legitimis, & naturalibus Io.Franciſci prædicti;

238 ppeà,nec ad alia bona & iura,nec ad aliã perſonam extendi poteſt;quoniàm eſt ſtricti iuris, & non extenditur de re ad rem,nec de perſona ad perſonã,vt per ſcriben. latè in d.c.Imperialem. & maximè Cameracen.qbus ſufficiat remiſſio, & ad Frez.loco præcitato.q.10.& q.20.nu.8.9.

Ex ſupradictis itaq. expeditũ eſt adoptionẽ iſtã ad feuda,tã Pricipis volũtate,q̃ pṫãte carere.

239 Supereſt igitur, vt de nullitate quoq. actus, iuxtà præſcripium ordinem,tractetur. Et ſanè nullum fuiſſe, ac inualidum dicimus ex defectu

Digitized by Google

formæ, † q̃m licèt adoptionis nomine fuerit à
240 contrahentibus nuncupatus, re ipſa tamen arro
gationem facere voluerunt, & neutrius iure va-
luit; vt in terminis omninò paribus reſpondit
Gabr, conſ. 22. per to. lib. 1. Etenim voluerunt,
q̃ D. Alexãder de cætero haberetur, & cenſere-
tur filius legitimus, & naturalis D. Sfortię, & ſub
eius paterna poteſtate, & gubernatione eſſet, ip
ſumq. tamquàm talem paterno affectu ſuſcepit,
& præſentem amplexatus fuit in ſignum veræ,
puræ, ac naturalis paternitatis; quæ forma non
241 adoptioni, ſed arrogationi cõuenit, † pront di-
gnoſcitur ex vtriuſq. formula poſita per Spec.
in tit. de cogna. leg. nu. 3. & nu. 6. & ità argumen
tatur Gabr. vbi ſuprà num. 20. quoniam actus à
forma dijudicatur, vt per eum, & Roder. ſuarez.
alleg. 27. num. 3. verſ. & vltrà, & nu. ſeq.

Secundò, quià voluerunt, q̃ adoptandus eſſet
de cæterò ſub paterna poteſtate adoptantis, vt
242 ſuprà; repugnat hoc quoq. adoptioni, & arro-
gationi congruit. l. 2. §. fi. de adop. Spec. vbi ſup.
nu. 6. Gabr. eo. cõſ. 22. nu. 22. Quod tertio etiàm
loco ſuadetur, ex quò pater naturalis, & auus pa
ternus præſentes actui conſenſerunt, & ad effe-
ctum prædictum liberarunt D. Alexandrũ à ne-
xibus patriæ poteſtatis, quod adoptioni contra-
dicit, quoniàm in poteſtate naturalis parẽtis re-
manere debet filius in adoptionẽ extraneo da-
tus. §. ſed hodiè. inſti. de adop. l. pen. §. 1. ff. eod.
Spec. d. nu. 3. & Gab. num. 21.

243 Quartò voluerunt, q̃ in omnibus, & per om-
nia haberetur in futurum D. Alexander pro fi-
lio naturali, & legitimo D. Sfortię, & nedùm ip-
ſi vti talis ſuccederet, ſed eius etiam aſcendenti-
bus, deſcendentibus, agnatis, & cognatis, quod
ſimiliter adoptioni aduerſatur, & arrogationi
conſonat. d. l. pen. §. ſed nè articulum. & §. fi. vbi
Doct. C. de adopt. Gabr. vbi ſuprà. nu. 23.

244 Quintò, expreſſerunt, quòd vti filius ſucce-
deret tàm ex teſtamento, q̃ ab inteſtato, quod
arrogationis proprium eſt, nè verba (ex teſtamẽ
to) ocioſa, & ſuperflua reddantur, prout conſi-
derat Gabr. ſub nu. 24. & ſuper prædictis videri
quoq. poteſt. Bened. in rep. c. Raynutius. in ver.
vxorem. nu. 170. cum ſeqq.

Cum igitur ex his omnibus intentionis con-
trahentium fuiſſe dignoſcatur arrogationem fa-
cere, non poteſt actus valere vt adoptio, vt pro-
245 bat Gabr. nu. 20. 24. & 25. † Sed nec tenet vt ar-
rogatio, quià eius ſolemnia ſeruata non fuere,
præſertim cum pupillus eſſet D. Alexander; de-
fuit enim fideiuſſio de qua in l. nõ aliter. de ado
246 pt. & in §. cum autèm impubes. inſti. eo. † Atque
ingẽs, & exacta cauſæ cognitio, de qua gloſ. Bal.
Saly. & ſcrib. in d. l. 2. & in d. §. cum autèm. & l.
nec ei. §. eorum. vbi Bal. ff. eo. proſequitur vbi ſu
prà Gabr. à nu. 25. verſ. cõcludo. vſque ad fi. ex
cuius dictis ad caſum noſtrum applicatis mani-
feſtè patet huiuſmodi cauſę cognitionem omiſ-
ſam fuiſſe, cum incontinenti, & nullis præce-
dentibus informationibus Decretum fuerit in-
247 terpoſitum. † In pubere autem ſecùs forſan dici
poſſet, in quo minor cauſæ cognitio, & minor
longè ſolemnitas requiritur, ex traditis per eun
dem Gabr. in ſubſequenti conſ. 23. per to. Non
tenet inſuper arrogatio quià delegatus tantùm
fuerat Illuſt. D. Pancratius tunc Parmæ Guber-
nator ad interponendum decretum adoptioni,
248 non arrogationi, † & ſic limitatã habuit à Prin-
cipe iuriſdictionem, cuius terminos egredi non
potuit. c. cum in iure. de officio deleg. Vant. latè
in tract. de nulli. tit. de nulli. ex defectu iuriſd.
249 delega. † Nimirùm remanet arrogatio Princi-
pis authoritate deſtituta, & per conſequens nul
la l. 2. l. arrogationes. & l. in adoptionem. la ſecõ
da. C. eo. §. 1. Inſti. eo. tit. Bened. vbi ſuprà. num.
171. Et maximè quò ad effectum tribuendi ius
ad feuda cum regalibus, quæ à Principe ſolum-
modò prouenire debent, iuxtà ſuperiùs plenè
tradita in ſecundo principali dubio in 5. 6. & 7.
fundamento; & ad propoſitum ait Bened. loco
præcitato. nu. 179. Vndè etiàm infertur, quòd ſi
Sereniſs. Dux Octauius arrogationi prædictę au
thoritatem interpoſuiſſet, eam tamen non con-
ualidaſſet, ex quò Ducatus iura ceſſerat, & refu-
tauerat vt ſuprà.

Deniq. nullus fuit, & inualidus actus, ſiuè ado
ptionis, ſiuè arrogationis, ob vitium ſubreptio-
nis, & obreptionis; nàm tacuit in precibus. D.
Sfortia Caſtra, Iuriſdictiones, & feudá per eum
poſſeſſa ad Ducalem Cameram poſt eius mortẽ
peruenire debere, aut ſaltèm ad alios agnatos,
iuxtà ſuperius deducta ad excluſionẽ tituli In-
ueſtiturarũ; nec non & contractus tacuit ſuper-
indè per eum factos, de quibus ſuprà. Quinetiã
expreſſit licere ſibi de illis in D. Alexandrum,
vel alium agnatum liberè diſponere, quòd fal-
ſum erat, vt ex antedictis apertiſſimè liquet. Ta-
cuit etiàm D. Alexandrum ex infecta radice p-
cedere, & ſuper eius ſtatu litem tandiù pepẽdiſ-
ſe, pendereque, vt diximus; imò verò pro con-
ſtanti poſuit eum eſſe de legitimè deſcendenti-
bus à Io. Franciſco prædicto; quæ omnia ſi pro
veritate expreſſa fuiſſent, vtique vel Principem
retraxiſſent, vel difficiliorem certè redidiſſent;
250 † ergò reſcriptum nullum, prout ſunt omnia re-
ſcripta taliter impetrata. l. 2. C. ſi cõ. ius, vel vti.
pub. c. Paſtoralis. c. ſuper literis c. ad audiẽtiam.
il ſecondo de reſcrip. cum vulg. Rol. conſ. 2. nu.
251 157. lib. 1. & eſt in terminis tex. in l. ſed ſi hac. §.
patronum. de in ius voc. quem citat ad hoc Rui.
in conſ. 173. nu. 16. libr. 2. benè etiàm fac. l. 1. C.
de natu. reſtitu. & Corn. conſ. 34. col. 1. vol. 1. Et
252 eò maximè, † quià in feudalibus potiſſimùm,
ſubreptionis, & obreptionis vitiũ annullat gra-
tiam, & conceſſionem. Menoch. d. conſ. 103. nu.

253 61.& ſeq.& conſ.264.nu.51.† Nec priuilegium
taliter impetratum colorem tribuit,etiàm in iu-
ditio poſſeſſorio reſtitutorio.Ancha.d.cōſ.310.
col.fin. Multis igitur modis eneruatus remanet
prætenſus adoptionis titulus,& per conſequens
nec colorare poſſeſſionē poteſt per ſupradicta.

Aduersùs titulum Inſtitutionis hæredis.

Succeſſiuè igitur de allegato hæredis titulo
* diſcutiendum eſt; & * præmiſſa communi regu-
la de qua ſuprà,quòd in feudalibus nulla ſit, &
inualida Teſtatoris diſpoſitio, videndum eſt an
limitatio exaduersò adducta,ſuper Principis aſ
ſenſu fundata, ità militet,vt contrarium ſuade-
re queat? Qua in re diſtinguendū in primis cen
ſeo præiuditium tertij, à præiuditio ipſius Prin-
cipis directi Domini conſentientis;ac etiàm vo
lūtatem à poteſtate eiuſdem. Ab his enim dua-
bus pēdet omnis actus gloſ.in l.ſi felix C.de do.
antè nup. in c.ſuper abbatia. de offi. deleg.Rol.
254 conſ.10.nu.8.lib.3.†Nàm quò ad pręiuditium
tertij abſolutū eſt nec voluiſſe,nec potuiſſe Prin
cipem teſtādi facultatem concedere, ſiuè ex In-
ueſtituris,ſiuè ex alijs cōtractibus antedictis ius
illud reſultet. De hac voluntate nedùm tacitè,
255 ſed expreſsè patet. Tacitè quidem ex quo om-
ne priuilegium omnis conceſſio, & omnis gra-
tia ſinè tertij præiuditio ſemper intelligitur; &
pręſumitur facta.l.2.§.meritò;& §.ſi quis à Prin
cipe.ff.nè quid in lo. pu.l.nec auus.C.de eman-
cip.c.inter dilectos.de fi. Inſtru.cum alijs ſuprà
deductis.Tantò magis in hac ſpecie,in qua ani-
mus D.Sfortiæ fuiſſe creditur deludēdi eos,qui
in Inueſtituris vocati erant, & cum quibus ipſe
contraxerat, per ea quæ ſuper præcedenti titu-
lo adoptionis deducta ſunt,in verſ. tertiò quo-
256 niam,& verſ.ſeq. † Item quià tacuit ius alijs p-
ſonis poſt eius mortem competere, tùm ex In-
ueſtituris, tùm ex alijs contractibus, & tàm re-
ſpectu poſſeſſionis,quàm proprietatis,Menoch.
dicto conſi.103.nu.91.& conſi.264.nu.51.cum
duobus ſequen. Expreſsè autem,quia in reſcri-
pto cōceſſionis huiuſmodi addita fuit clauſula.
(Dùm tamèn ipſe orator teſtetur in compræhē-
ſos in Inueſtituris,& cōceſſionibus,ac iuxtà for
mam iuris, & continentiæ ipſarum Inueſtitura-
257 rum,ac conceſſionum.)† Conditionem namq.
importat illa dictio (dùm)in principio clauſulæ
poſita.l.qui concubinam.§. vxori de leg.tertiò.
l.ſi quis ità. de condit. & demonſtrat. vbi Bart.
Soci.& alij,& idem Bart.in l.1.col.7.verſi. quid
de dictione. (Dùm) Ang.conſ.124.num.3.in fi.
258 Rui.conſi.43.nu.5.lib.2. † & ſi importaret mo-
dum tantùm virtute dictionis(tamèn) adiectæ,
vt dixit Bart.in l.quibus diebus.§. Thermilius,
& refert Rui.vbi proximè.nu.7.idem nihilomi
259 nus ſequeretur effectus,†quia modo nō imple-
to actus perit, vt per eum ibi,& probat tex. vbi
omnes not.l.1.C.de his quæ ſub mo.præſertim
quando modus reſpicit commodum alterius,vt
in caſu noſtro;quoniàm tunc ſtat pro cauſa fina-
li.l.titio centum.in princ.de conditio.& demō-
ſtrat.Bart.in l.2.de donatio. Rui.ibidèm ſub nu.
10.Quò fit,vt cum non paruerit Dominus Sfor
tia conditioni,ſeù modo pręſcriptis,ex quò Do
minum Alexandrum inſtituit,qui ex forma In-
ueſtiturarum,ac conceſſionum illi ſuccedere nō
poterat, prout ex multis fuit in præcedentibus
oſtenſum dùm de Inueſtiturarum ipſarum titu-
lo egimus, diſpoſitio reſcripti nihil ei opitule-
tur; Noluit enim Princeps tàm latas habenas
D. Sfortiæ tribuere, vt in quemcunq. diſpone-
ret, ſed facultatem diſponendi ad certum perſo
narum genus, & Inueſtiturarum continentiam
expreſsim reſtrinxit. Et propterea expreſsè cō-
ſtat de Principis cōcedentis volūtate. Menoch.
dicto conſi.103.nu.58.& 60.
260 †Quod verò attinet ad impotētiam, ſi extrà
illud perſonarum genus, & contrà Inueſtitura-
rum formam impartiri voluiſſet teſtandi licen-
tiam,vtique non potuiſſet in vocatorum pręiu-
ditium; cum feuda ſint antiqua c.1.in princ. &
in §.hoc quoque vbi Doct.oēs de ſucceſs.feud.
c.1.de alienatio.feud.pater.quæ iura ad hoc ci-
tat Alexand.conſi.106.nu.2.3.& nu.6.verſ.nec
prædictis.lib.4.& conſi.15.nu.8.in fi.& num.9.
lib.5.Paul.Caſtr.in conſ.164.lib.2.Iaſ.conſ.64.
colum.3.verſ.benè verum eſt.lib.3.& cōſ.158.
num.10.verſ.& iſtud procedit.lib.4. Rub.conſi.
180.nu.7.Dec.conſi.445.nu.22. Crau.cōſ.135.
nu.7.verſ.ad idem. Soci.Iun.conſi.72.num.42.
lib.1.& conſ.160.nu.45. lib.2.Capic.deciſ.115.
nu.2.3.4. Nat.conſi.393.num.3.Iacob.à ſancto
Geor.in ſua Inueſtit.feud.verſic. & cum pacto.
* nu.2.vbi de * cōmuni, & Curt.iun.in trac.feud.
par.4.q.penult.verſic.quid ergò concludemus.
Aluar.in c.1.poſt nu.4.verſic.oppono ab extrà.
quemadmod.feud.ad fęm.perti. Collèg. Bono.
inter conſi.Curt.Sen.conſi.50.num.21.& conſ.
171.nu.5.Pariſ.conſil.17.nu.16.lib.1.Clar.d.§.
feudum.q.40.verſi. ſed quæro & verſ.quæ om-
* nia,Burſat.latè de communi * omnium atteſtās,
poſt Thom. Mari. & alios citatos in conſil.291.
nu.93.& ſeq.Si autem reſpectu Inueſtiturarum
hoc procedit, multò magis reſpectu cæterorum
contractuum,qui Principi non ſubijciūtur,vt ſ.
De præiuditio Ducalis Cameræ illud idē re-
ſpōdendum; ſiquidèm nec voluit Princeps,nec
potuit teſtandi licentiam cum illius iactura, &
damno cōcedere.De voluntate apparet ex clau
ſula illa conditionali,ſeù modificatiua, & reſtri-
ctiua reſcripto inſerta, per quam omnis perſo-
na non cōpræhenſa in Inueſtituris, & omnis di-
ſpoſitio,quæ non ſit ſecundùm formam iuris,&
continentiam ipſarum Inueſtiturarum, & con-
ceſſio-

261 ceſſionum, excluditur vt ſuprà; † & quià etiàm vnius incluſio eſt alterius excluſio l. cum Præ-
262 tor.de iud.cũ notiſs.& quia permiſſum in vno, ſeù aliquibus caſibus contrà ius, ſeù de iure ſpetiali, cenſetur in alijs non expreſſis prohibitum l.Maritus.C.de procur. Card.in clemen.1.§.ſanè.q.2.de ſo.compet. Bal.in l.1.in fi.C.ad l.Iul. de adul.Dec.conſ.403.nu.18.Rui.conſ.175.nu. 19.lib.1.Bero.conſ.144.num.18.in tertio.Burſ. 381.nu. 34. Præſertim verò virtute Decreti p̃-
263 dicti. † Prouidere volentes, & Ducalis Conſtitutionis ſuprà relatæ, interpretantium omnia, & quæcunque geſta per Principem, & omnes eius conceſſiones ſinè Ducal.Cam.præiuditio. Concurrente autem prohibitione legis cum prohibitione hominis, tantò magis præiudirium Cam. factum non fuiſſe per hanc teſtandi licentiã verum eſt.ex * cõmuni ſententia de qua Menoch. d.conſ.350. nu. 10. Maximè verò quia non fuit dictis iuribus Municipalibus, & prædicto'c.Meminimus. in ſpetie, & in indiuiduò derogatum, prout de neceſſitate requirebatur, per ea quę in materia adoptionis ſupra dicta ſunt.

De impotentia deniq. ſatis ſuperque conſtat ex iã dictis, quià Sereniſs.D.Dux Octauius Ducatus iura non habebat, ſed in Sereniſs. filiũ trãſtulerat, & vt vſufructuarius tantùm poſſidebat tempore quo aſſertam teſtandi licentiam impar-
264 titus eſt. † Nimirùm inſtitutio hæredis ſuperindè fundata nullum ius tribuit, quià vbi fundamentum non eſt, ſuperędificari non poteſt.cap. veniens.de præsbi. non baptiz. c.cum Paulus 1. q.1.l.in vniuerſis.C.qui da.tu.vel cura.poſ.l.alterius.§.fi.cum l.ſeq.de aq.plu.arcen.
265 †.Quoniàm verò in ſuperioribus adoptionẽ D.Alexandri nullam oſtendimus, & inualidam, eſt animaduertendum, quòd nedùm indè ſequitur feudorum incapacitas, vt diximus. Verùm quod plus eſt, cũ inſtitutus fuerit hæres D. Alexander in teſtamento D. Sfortiæ vti filius adoptiuus, infertur neceſſariò eũ non poſſe eſſe hæredem, ſed venientibus ab inteſtato locum fore, & hoc ex præſumpta mente Teſtatoris, qui adoptionẽ pro cauſa finali inſtitutionis habuiſſe cenſetur, quam ſi inualidam ſciuiſſet præſumit lex eum potiùs inſtituturum fuiſſe ab inteſtato venientes. iſte eſt tex. not. in l.eam quam. C.de fidei.vbi glo. in ver. adoptata.Bar.in prin. Bal.nu.47.Caſtr.nu.4.Sal†.nu.1.& 3.dicens cõmunem.*Iaſ.in princ.& in prima oppo.atq.nu. 5.verſic.tene ergò ſecundum intellectum, communem* atteſtans, & nu.14.15.vbi Ang.citat in conſi.94.col.5.6. & per to.& loquitur etiam in Doctore teſtante, qui vires adoptionis ſcire tenebatur.Decia.conſ.120.nu.13.14.in 3.Ad idẽ conſimilis tex.in l.nec apud. C.de hæred. inſti. qui regulariter legitur cũ l.ſi pater.eod.titu.vbi Bart.in princ.& in prima op.Bal.in ſumm.Ang. & Iacob.à ſancto Georg. Alex.nu.2. Cor.nu.1. & 2.Iaſ.in princ.Dec.conſ.176. num.5.verſ.& eodem modo.& conſ.462.nu.2.Grat.conſ.124. nu.12.vſque ad nu.20. lib.1.Tiraq. in tract.ceſſan.cauſa par.1.n.117.in ver. inſtitutionis.Petr. de fideicom.q.11.nu.47.cum concord.Idem iuris eſt in Inſtituto vti filio, vel fratre, cum talis non eſſet.d.l.ſi pater.vbi Alex.& alij.Iaſ.in l.neque profeſſio.nu.5.C.de teſtam. Grat.vbi ſuprà nu.22.Tiraq.d.nu.117.Nec non in filio naturali legitimato, cum legitimatio non teneret Caſt. d.l.eam quam. nu.4. & in d.l.ſi pater. Grat.vbi ſuprà.nu.6.7.& non habet Caſt.contradicentẽ, vt inquit Dec.d.conſil.167.nu.3.licèt ipſe inferius contradicat; ſed cum ipſomet Caſtr.tranſit in conſ.453.in fi.Grat.vbi ſuprà, & Fulg.conſil. 23.num.4.Et parificant Doct.q per Teſtatorem erratum ſit in agnatione naturali, ſiuè ciuili, vt inſtitutio vitietur; præſertim gloſ.in d.l.eã quã. in ver.adoptata.& ibi Bart.in princ.& idẽ Bart. in d.l.ſi pater. Iaſ.d.l. neque profeſſio.num.5.& Dec.d.conſ.462.nu.1.2.Nec ſecus dicendum ſi erratum fuerit in affinitate, vt quià inſtituta fuerit vxor putatiua, ad Caſt.d.l.ſi pater.num.2.&
266 Corn. pariter nu.2.† Et quod de hæredis inſtitutione dicitur, in donatione quoq. locum ſibi vendicat; nàm ſi talibus perſonis erroneè nominatis fiat, nulla, & inefficax eſt. Corn.d.l.ſi pater num.3.poſt Bal.& alios quos refert Bal.d.l. eam quam.nu.22.In filia adoptiua putatiua loquens Fulg.d.conſi.23.in fi.Tiraq. vbi ſuprà cum concord. & idem in legato facto filio vti legitimo, cum non eſſet legitimus conſuluit late Rui. cõſ. 63.lib.2.per tot. Quinimò ſi poſt factum teſtamentum, ſiuè donationẽ, adoptio, ſeù legitimatio ritè, & rectè fiat, nõ propterea diſpoſitio cõualeſcit ſecundùm Bal.ea.l.eam quam.nu.47.cũ ius contrarium prima facie multi reſpõderent. Ex quibus omnibus rectè infertur, q. dominus Alexander non eſt hæres domini Sfortiæ, & per conſequens ex hoc capire, & alijs præmiſſis clarè demonſtratur hunc hæredis titulum nõ poſſe illi adiumento eſſe ad colorandum poſſeſſionẽ. Vltra q ex capite etiam illegitimitatis repellitur, vt ſup.in materia inueſtituræ diximus.& paria ſunt non habere hæredem, & habere feudorum incapacem, etiam quoad iudicium poſſeſſorium Iaſ.conſi. 138.nu.4.

Aduerſus titulum ex longa poſſeſſione præſumptum.

267 † Vltimus nunc ſe offert præſumptus titulus ex annali poſſeſſionem deſumptus, qui cæteris omnibus infirmior ex infradicendis apparebit. Primo igitur loco pro reſponſione dicitur, tex. in d.c.1.§.ſi quis ſe, vel patrem, cum alijs in oppoſitum adductis, nõ habere locum, niſi pręſentia, & ſcientia directi Domini concurrant, quod probat

probat tex. expreſſus in c.1.in princ.& ibi gloſ.
in ver.non ꝓbet.Prępoſ.in princ.Aluar.in prin.
Afflict.nu.12.verſ.in gloſ.4.de cõſuet.rec.feud.
& idem.Afflict.in d.§.ſi quis ſe vel patrem.nu.1.
& in c.1.nu.2.3.de conten. inter Dom. & vaſs.
de Inueſt.Alex.conſ.85.nu.5.libr.1.Camera.d.
c.Imperialem.pag.8.in litera D.& E.In caſu au
tem noſtro de ſcientia non apparet; abſentia au
tem pluſquàm notoria eſt, cum per decẽnium,
& vltra reſederit Sereniſs. Dux Alexander in
Belgicis,Igitur, &c. & confert doctri.Bart.in l.ſi
publicanus.§.fi.nu.2.de public.

268 Secundò non procedit, niſi concurrat etiàm
præſtatio ſeruitiorum feudalium per directum
Dominum receptorum vt à vaſſallo d.cap.1.in
princ.de cõſuet.rec.feud.& ibi Doct. præſertìm
Afflict.in princ.atque Præpoſ.& §.ſacramẽtum.
vbi etiàm Afflict.& §.fi.vbi Bald.rationem aſſi-
gnat,vt de conſenſu appareat,& ibidem Aluar.
Afflict.& Iſer.num.14.Bal.in l.1.nu.17.C de fi-
deicom. Camera. vbi ſuprà pag.8. quo loci dat
bonam aduertẽtiam in litera G. cũ duabus ſeq.
nempè actus illos,ex quibus pręſtita ſeruitia di-
cuntur,factos eſſe oppertere cum eo,qui de no-
uo facere poſſet Inueſtituram verã, vel cũ eius
procuratore ſpecialiter ad id deputato, & con-
ſtituto, iura & authoritates citans, q̃ videri poſ-
ſunt; & inter cæteros Loffre.in d.conſ.33.col.fi.
qui notabiliter loquitur, & ſolidam adducit ra-
tionem; nàm qui conſentit,vt feudum ad Prin-
cipem ſpectans,ad alium tranſeat, donare dici-
269 tur,ideò ſpetiali mandato opus habet; †quod &
in Pro Rege procedere affirmat,& quouis Vica
rio,ſeù Locumtenente generali,quòd ſcilicèt,ta
lem facultatem non habeat.Vndè cum nec per-
ſonaliter, nec per procuratorem ſpecialiter cõ-
ſtitutum receperit Sereniſs. Dux Alexande hu-
iu ſmodi ſeruitia,obiectum ceſſat; & multò ma-
gis,quia nec per generalem procuratorem ſer-
uitium aliquod feudale receptum fuiſſe dici-
tur.Alex.conſil.84.num.5.lib.1.

270 Tertiò, loquuntur contraria eo tantum caſu,
quo de Inueſtitura dubitatur, an adſit, nec ne?
quia vaſſallus affirmat ſe vel parentes ſuos de
feudo inueſtitos, Dominus verò negat; & cum
aliter veritas apparere non poſſit(concurrenti-
bus prædictis)ſtatur iuramento vaſſalli poſſidẽ-
tis; ſecùs verò quando de inueſtitura non dùbi
tatur,ſed Dñs petit bona ſua, ac vendicat tam
quàm indebitè detenta; tunc enim tempus an-
norum triginta requiritur ad iura feudalia prę-
ſcribendum,vt in c.1.§.ſi quis per triginta.ſi de
feu.defun.mil.fue.contr. Ità in terminis decla-
rat Afflict.in c. 1.nu.4.verſi.2.nota. de conten.
inter Dom. & vaſſall. de Inueſtit. feu.poſt Iſer.
ibi,ac Præpoſ.in fi.& idèm Afflict.in c.1.nu.1.ſi
de Inueſti. defunct.inter Dom. & vaſſal.lis ori.
At in noſtra ſpetie non allegat Dñs Alexander
Inueſtituram aliquam, quę per Sereniſs.D.Du-
cem negetur, imò in hoc conueniunt, quòd In-
ueſtituræ antiquæ adſunt; ſed dubium eſt an fi-
nitæ ſint vel ne? & an ipſum D.Alexandrum,&
eius lineã compræhendant? an is capax ſit? an
alios agnatos præcedat in præſenti ſucceſſione?
an Principis reſcripta illi proſint? aut res iudi-
catæ? & de alijs ſupra tractatis. Meritò ad pro-
poſitum non faciunt in oppoſitum adducta.

271 Quartò,requiritur,quòd vaſſallus iuret ſe ha-
bere Inueſtituram, quam Dominns negat, vt in
contrarijs,& tradunt omnes in d.c.1. in prin.&
per to.de conſuet.rec.feu.& alibi paſsìm; & hu-
iuſmodi ſacramentum indiſtinctè etiam nõ de-
fertur, ſed Iudicis arbitrio magna cum maturi-
tate,adeò quòd inſpecta perſonarum qualitate,
cauſæ magnitudine,cæteriſq; circunſtantijs,po-
teſt cui voluerit,vel neutri deferre; vt habetur,
& notatur ab omnib. in d.§.ſacramentũ. Quin-
etiam ſi præſumptio aliqua contra poſſeſſorem
antedictũ militet,delatio iuramenti ceſſat,quo-
niam præſumptio vna aliam tollit, prout Alua-
ro.ex d.princ. colligit in tertio. not.atque Præ-
poſ.ſub nu. 1. & Afflict.nu.1.Vndè cum in caſu
noſtro nedum præſumptio militet cõtrà D.Ale-
xandrũ,ſed plenè concludenterq; probetur nul
lum ius,nullamq; Inueſtituram pro ipſo extare,
vt ex antedictis abũdè patet,non eſt cur ex an-
nali eius poſſeſſione,cauſam aduersùs Dominũ
iuramento ſuo terminandam fore prudentiſſi-
morum Iudicum cenſura ſperare poſſit.

272 Quintò,tollũtur etiàm ex eo,quòd Sereniſs.
Dux poſſidet,& in præſenti iudicio reus eſt,nõ
actor; Ideò vel abſoluẽdus eſt,ſi aduerſarius in-
tentionem ſuam non probet concludenter, vel
illius ſaltem iuramento (ſi iudicantium religio-
ni videbitur)cauſa terminanda; ſicut è conuer-
sò vaſſalli iuramento ſtaretur, ſi ipſe poſſidens
conueniretur tex.eſt expreſſus in d.c.1.de con-
ten.inter Domi.& vaſſall. de Inueſt.in princ. &
§.1.vbi Iſer.Præpoſ.Afflict.& omnes.

273 Contrà agnatos autèm minus ei prodeſt an-
nalis iſta poſſeſſio duplici ratione. Primò quià
tex.in d.§. Titius filios. non procedit niſi poſſi-
dens ſit de agnatis vocatis ad feudum, de quo
agitur; nàm licèt agnatus eſſet,& non vocatus,
pręſcriptione triginta annorum opus eſſet,pro-
ut in terminis declarat ibi glo. in ver.per annũ.
& Iſer.ac Bald.in fi.Alua.in quarto not.Præpoſ.
num.2.verſ.oppo. cum gloſſ. cõem atteſtãs.Af-
274 flict.in fi.& hanc gloſ.† cõiter approbatam atte-
ſtatur Alexan.conſ. 15.ſub nu.8.lib.5.Dec.cõſ.
228.nu.4.& conſ.395.in fi.atque alij quos citat
Clar.in d.§.feudum.q.40.verſ.aliquãdo.& ſeq.
rationem diuerſitatis bonam ſubdens, quia ſci-
licet,facilius præſumitur conſenſus inter cõiun-
ctos, quàm inter extraneos. Vndè cum D. Ale-
zander non ſit de vocatis in Inueſtituris,vti de-
ſcendens

ſcendens ex radice infecta, propter defectũ natalinm parentum, vt dictum eſt, non iuuatur annalis poſſeſſione contra agnatos vocatos.

Secundò, non præiudicat agnatis ipſis hæc poſſeſſio, quia intra annum expreſsìm diſſenſerunt, & occupationi cõtradixerunt; etenim deſcendentes legitimi ex trib. lineis antedictis Nicolai, Vberti, & Io. Manfredi proteſtationẽ ſtatìm emiſſerunt, & vſque de anno 1586. die 23. Ianuarij coram Excelſo tunc Ducali Conſilio Parmæ, tenoris in effectu, (quòd cum ipſi propter extinctionem duarum linearum Io. Ludouici, & Pallauicini ſuccedant in caſtris, bonis, iuriſdictionibus, cæteriſq. iuribus, & pertinentijs Buxeti, Curtiſmaioris, Bargoni, & Monticellorum, intellexerintq. ea detineri per dictos DD. Alphonſum, & Alexãdrum, ſeu alterum eorum indebitè, & iniuſtè, cum non poſſent tunc temporis iuſtis de cauſis, & præſertim ob eorũ paupertatem, & ſcripturarum carentiam agere, volentes indemnitati ſuæ conſulere, proteſtati fuerunt; vtì corã honeſtis perſonis, declarauerúntque, q; ſi ipſi fuiſſent in reali, actualiq. poſſeſſione dictorum caſtrorum, & iurium, Inueſtituram peterent à Sereniſs. D. Duce, cum oblatione debiti, & oportuni fidelitatis iuramenti; & per ſe non ſtare; quodque ſi poſſent agerent, & quamprimùm poterunt agent contra prædictos DD. Alphonſum, Alexandrum, & alios quoſcunq. occupatores; & interim non intendebant aliqualiter conſentire dictæ occupationi, & detentioni, ſed potiùs contradicebant omni meliori modò &c. & expreſsè proteſtabantur animũ, & intentionem ſuam longè abeſſe à tali conſenſu.) Hæc autem ꝓteſtatio, dubio procul omne præiuditium tollit, vt in terminis dixit Afflictus in d. c. 1. in prin. num. 14. poſt gloſ. de conſuet. rect. feu. & iure meritò; cum enim deciſio d. §. Titius filios. cum cõcord. fundata ſit ſuper præſumpto
276 conſenſu ex taciturnitate reſultante, † proteſtatio excludit conſenſum l. ſi filius. ad maced. Bal. in l. ſi quis teſtibus. nu. 7. c. de teſti. Rui. conſ. 64.
277 nu. 11. lib. 1. † & ſi ſit ſuper dependẽtibus ab animo proteſtantis, tollit effectum actus contrarij. Bar. in l. qui in aliena. §. Celſus in primo. not. de acquir. hæred. Bal. in l. vt debitum. in prima oppo. C. de hæred. act. Bart. & Doct. in l. non ſolùm §. Morte. de no. oper. nuncia. Cano. in c. cum M. Ferratien. de conſtit. in cap. cũ in veſtri. de elect. & alibi ſæpè. Vltrà agnatos autem adſunt hi qui ex contractibus p̃narratis ius prætendunt, quibus annalis præſcrip. nullum facit præiuditium. illorum enim iura remanent in diſpoſitione iuris cõis, quo inſpecto triginta annis tm̃ p̃ſcribũtur. l. ſicut. & l. oẽs. C. d̃ p̃ſcrip. trig. vel quadrag. anno. cum notiſs. ac etiam inſpecta feudali conſuetudine. d. c. 1. §. ſi quis per triginta cum not.

Abſolutum eſt ergò, quòd nec reſpectu Ducalis Cameræ, nec reſpectu agnatorum in Inueſtituris vocatorũ ius habet D. Alexander aliquòd in feudis, & iuribus prædictis ex taciturnitate, & patientia annali cauſatum. Ipſa autem annalis poſſeſſio per ſe ſola nullũ omninò ius tribuit præſumptæ Inueſtituræ, aut præſumpti conſenſus, vt ex prædictis liquet; & docet etiam in ſpecie Afflict. in d. c. 1. nu. 2. de conten. inter Dom. & vaſſall. de Inueſtit. feud. Et ſic de primo ad vltimum concluditur nullum pœnitus titulum habere Dominum Alexãdrum, quo poſſeſſionem ſuam colorare valeat.

278 Nunc in compendium totius huius reſponſi materiam redigere conuenit, quò faciliùs vnaquæque reſolutio, ex ordine inueniri, & memoriæ reduci queat.

EPILOGVS.

In primo itaq. articulo concluſum fuit Sereniſs. D. Ducem Alexandrum iuſtè legitiméque poſſeſſionem, vel quaſi, ſeù tenutam feudorum, iuriſdictionum, regaliumque, de quibus agitur, capi mandaſſe; idq. fundamentis quinq. efficaciſſimis (ni fallor) oſtenſum, ac demonſtratũ fuit; nempè ob lineam finitam; à nu. 11. vſq. ad nu. 40. ob ſequeſtrũ ad imminentia ſcandala vitanda factum. nu. 40. vſq. ad 46. ob ſequeſtrum pp ambiguitatem ſtatus D. Alexandri à nu. 46. vſq. ad nu. 58. ob notoriũ iuris defectum eiuſdem à nu. 58. vſq. ad nu. 64. ob ſecuritatem, & conſeruationem ſtatus Sereniſs. D. Ducis, nu. 64. & 65.

In ſecundo principali articulo cõcluſum fuit, in iudicio per Dñm Alexandrum intentato cumulationi petitorij cum poſſeſſorio locum fore decem fundamentis. Primò, Principis voluntate iam ex rationabili cauſa expreſſa, & declarata. nu. 66. vſq. ad nu. 74. Secundò, imminẽtium ſcandalorum fugiẽdorum cauſa. nu. 74. Tertiò, ex difficili locorum recuperatione. nu. 75. Quartò, ex conſenſu eiectioni præſtito per ipſummet Dñm Alexandrum. nu. 76. 77. Quintò, ex facultate Principis iubendi quandocunq. tenẽti feudum, & regalia, q; titulum oſtẽdat. nu. 78. Sextò, ex regula dolo petis. nu. 79. Septimò, ex iuris p̃ſumptione militãte pro Principe in ſtatu, & dominio ſuo, & contra talia tenentem ſinè titulo. nu. 80. vſq. ad nu. 84. Octauo, ex generali Principis priuilegio, qui reſtitutorio iuditio non tenetur eorum reſpectu, quę deliberatè, & ex ꝓpoſito appręhendi mandauit. nu. 84. & 85. Nono, ex tenore Ducalium Cõſtitutionum. nu. 86. vſque ad nu. 91. Decimo, ex defectu iuris agentis incontinenti probando, nu. 91. vſque ad 96.

In tertio principali articulo concluſimus Dominum Alexandrum (circunſcripta cumulandi neceſſitate) teneri ad docendum de titulo vero, vel ſaltem præſumpto pro ſua coloranda poſſeſſione.

ſeſſione.nu.96.Et titulum infectum,& inualidũ non ſufficere,ſed potiùs alleganti obeſſe, poſſeſſionemq́. diſcolorare.nu.97. vſq. ad nu.103.

In quarto,& vltimo articulo,Dominum Alexandrum oſtendimus nullum habere titulũ validum,aut efficacem; nam neq. ex Inueſtituris; neque ex ſententia; neque ex adoptione; neq. hæredis titulo;neque diutina poſſeſſione per eũ allegatis iuuatur.Horum enim titulorũ quemlibet infectum,inualidum, ac nullum prorſus demonſtrauimus, abundeq́. probauimus. Videlicet titulum Inueſtiturarum à nu. 116. vſque ad nu.197.titulum ſententiæ.nu.197.vſque ad nu. 221.incluſiuè.Titulum adoptionis.nu.221.verſ. Accedamus.vſque ad nu.259.Titulum verò hęredis nu.259.vſque ad nu.265. & titulum præſcriptionis annalis,ſeu præſumptæ Inueſtituræ. nu.265. vſque ad nu. 273. Ex quibus omnibus luce clarius apparere creditur,nedum in præallegato iudicio poſſeſſorio intentato,verùm etiã in petitorio ſimul cognoſcendo, & decidendo Illuſtriſs. D. Alexandrum ſuccumbere debere. & ita iuris eſſe indubitãter teneo, ſaluo ſemper ſaniori iudicio,cui me libenter ſubijcio pro veritate,&c. Laus Deo Trino, & vno,atq. Almæ Virgini Deiparæ, & glorioſis Sanctis Hieronymo, & Franciſco.

SVMMARIVM.

1 *VEritas diſceptantium ſubtilitatibus nõ offuſcatur, ſed exagitata magis ſplendeſcit in lucem.*

2 *Veritati locus ſemper eſſe debet.*

3 *Conſilium Ducale Parmæ,& Placentiæ in omnibus cauſis ſola facti veritate inſpecta procedit, & iudicat,ex iure municipali;*

4 *Item iure communi.*

5 *Iudex qui talem habet facultatem poteſt cumulare petitorium cum poſſeſſorio, remiſsiuè.*

6 *Inferior non poteſt apponere manum vbi ſuperior ſe intromiſsit.*

7 *Fallit vbi ſuperior facit actum, non vtì iudex, ſed vtì priuatus.*

8 *Papa cum omnibus collatoribus concurrit vtì beneficiorum omnium dominus.*

9 *Præuentioni locus eſt quando duo inſolidum iuriſdictionem habent.*

10 *Inferior poteſt manum apponere collationi,quando ſuperior ſe intromiſsit non ſeruatis ſeruãdis.*

11 *Papa, vel alius ſuperior auocando ad ſe cauſam expreſsè,uel tacitè,videlicet incipiendo cognoſcere,aut delegando,priuat ordinarium illius cognitione; ſecùs ſi alium actum facit, qui non ſit iuriſdictionis.*

12 *Princeps gerit duplicem perſonam,& eſt vnus velut duo.*

13 *Actus geſtus à Principe vtì ab vna ex duabus perſonis,non attribuitur alteri;*

14 *Idem de tutore, & alijs,in quorum perſona plura iura concurrunt.*

15 *Princeps ſeparata habet patrimonia, vnum vtì Princeps,aliud vtì priuatus.*

16 *Princeps, ac etiam feudatarius poſſunt iuriſdictioni ſuorum Megiſtratuum ſe ſubmittere.*

17 *Caſus ommiſſus remanet in diſpoſitione iuris cõis.*

18 *Cauſa delegata alicui ſub nomine Magiſtratus, quæ cognoſci ab eo priùs poterat,debet eadem facultate, & authoritate cognoſci, & terminari, quæ ſinè delegatione potuiſſet.& nu.29.*

19 *Fallit vbi iuriſdictio veniſſet ex reſcripto alterata, remiſsiuè.*

20 *Sublimita niſi adiecta fuiſſet clauſula, prout iuris fuerit, vel alia reſtringens reſcriptum ad iuris terminos.*

21 *Iudex cui fuit ſimpliciter excitata iuriſdictio,duplicem habet,ordinariam ſcilicet,& delegatam;*

22 *Et poteſt quam voluerit eligere.*

23 *Imò verò in vna parte iudicij vna,& in alia parte alia vti.*

24 *Quando verò dubium eſt poſt iudicium finitum, qua facultate vſus fuerit,attendendum erit,quo nomine in ipſo iudicio ſe ipſum nominauerit.*

25 *Si autem ſe delegatum nuncupet,cum non ſit,nullum eſt iudicium.*

26 *Nec procedit diſtinctio inter unam cauſam,& plures delegatas.*

27 *Rimin.iun.conſ.615.nu.89.decipitur.*

28 *Alteratio iuriſdictionis ordinarij reſpicit ſolummodo proceſſum, non deciſoria.*

29 *Delegatio facta alicui perſonæ, vel ordini,cenſetur facta ſecundùm conditionem ipſius delegati; ita quòd iudicare poterit cum eadem facultate, & authoritate,quam habere conſueuit. & ſupra numero 18.*

30 *Reſcriptum non debet eſſe ſuperfluum.*

31 *Fallit ſi præiudicium alicui inferat, quia ſuperfluitas potiùs tolleratur,quàm quòd ius quæſitum auferat.*

32 *Correctio iuris communis in reſcripti interpratatione vitanda eſt.*

33 *Reſcriptum ita interpratandum eſt,ut non plùs ſit conceſſum,quàm petitum.*

34 *Reſcriptum dubium interpratari debet, vt intentioni,& vtilitati ſupplicantis deſeruiat.*

35 *Verba reſcripti non recipiunt declarationẽ à proſecutis, ſicut in libello; contra Menoch. opin. & quare?*

36 *Reſcripti declaratio ad ſolũ reſcribentẽ pertinet.*

37 *Libelli declaratio ad libellantem pertinet.*

38 *Petitorium cum poſſeſſorio cumulare fatuum eſt.*

39 *Delegantis qualitas potiùs quàm delegati inſpiciẽda eſt,ex quo delegatus vice,& authoritate delegantis fungitur.*

40 *Reſcriptum demandans cognitionem petitorij, & poſ-*

Digitized by Google

poſſeſſorij, interpratari debet, vt prius de poſſeſſorio, quàm de petitorio cognoſcatur, nè ſuperflua reddatur commiſſio poſſeſſorij.

41 *Quod quomodo procedat declaratur.*

42 *Princeps an in cauſa propria poſsit committere cauſam cum facultate cumulandi, vel poſſeſſorium ſupprimere?*

43 *Et quid concurrente iuſta cauſa?*

44 *Sequeſtratione facta ad effectum relaxandi cui de iure, ceſſat remedium reſtitutorium, licèt alio remedio poſſeſſorio agi poſsit.*

45 *Princeps à feudatario ſuo non coram paribus Curia, ſed coram proprijs iudicibus cõueniri debet.*

46 *Reſcriptum delegans cauſam in forma communi tribuit iuriſdictionem tàm in petitorio, quàm in poſſeſſorio.*

47 *Reſcripta ſunt latè interpratanda quoad virtutem comprahenſiuam.*

48 *Iudex poſſeſſorij, & petitorij idem eſſe debet, & abſonum eſt, quòd ſint diuerſi.*

49 *Reſcriptum vt ſolum poſſeſſorium deleget, an dictio taxatiua in eo requiratur?*

50 *Commiſsio cauſa in forma communi petitorium indubiè comprahendit, ſi in pracibus facta fuerit mentio de dominio, vel quicquam expoſitum, quod illud importare queat, & infra nu. 59.*

51 *Audiat, cognoſcat, in reſcripto, iuriſdictionem tribuunt ſuper omnibus in ſupplicatione expoſitis.*

52 *Reſcripti conditio debet iudicialiter, vocatis vocandis, in primis verificari.*

53 *Verba (legitimè, canonicè) ſonant in petitorium.*

54 *Supplicatio, ſi petat ſuſpendi petitorium, dum de poſſeſſorio diſputabitur, & reſcriptum mandet iuſtitiam fieri, non tollit quominus de petitorio cognoſci poſsit, ſi iudicium natura mixtum fuerit.*

55 *Tertius comparens in iudicio poſſeſſorio, poteſt etiam iura petitorij deducere.*

56 *Verba reſcripti (quam, & quas) vel (cauſam, & cauſas) important commiſsionem petitorij, et poſſeſſorij.*

57 *Ac etiam cauſa appellationis.*

58 *Et cauſa principalis vnà cum articulo.*

59 *Verba ſupplicationis denotantia petitorium, cum reſcripto in forma communi, delegationem petitorij important, & ſupra nu. 50.*

60 *Cauſa petitorij, & poſſeſſorij an ſit vna, & eadẽ, diuiſa tantùm reſpectu prioritatis, & poſterioritatis temporis, vel diuerſa potiùs, & ſeparata?*

61 *Commiſſa cauſa in poſſeſſorio, ſi expediri non poteſt abſque cognitione petitorij, commiſſa quoque cenſetur in petitorio.*

62 *Baldi diſtinctio in l. 3. nu. 12. C. de interd. de tripli ci genere poſſeſſorij, probatur.*

63 *Poſſeſſorium habẽs cauſam petitorij mixtam principaliter, & à natura, plenam requirit probationem petitorij, non ſolam colorationem.*

64 *Bero. Ideò decipitur, & Pont. tenentes ſolam colorationem ſufficere.*

65 *Et vtrunq. tunc vnica ſententia terminari debet;*

66 *Et ſi actor probet in poſſeſſorio tantùm, reus tamen abſoluendus eſt;*

67 *Nec admittitur ſuſpenſio petitorij;*

68 *Et ſententia lata ſuper vno, exceptionem rei iudicata parit ſuper altero; & ab ea appellabitur;*

69 *Item probationes admiſſa à iudice cum expreſſa declaratione, quòd ad colorandum tantùm deſeruiant, proderunt tamen indiſtinctè, & ſuper eis poterit ſententia ferri.*

70 *Petitorium abſorbet poſſeſſorium.*

71 *Iuris publici qua ſunt, abſque titulo à Principe habito poſsideri nequeunt;*

Idcirco poſſeſſorium ſuper eis intentatum mixtum habet petitorium à natura.

72 *Aquam ex caſtello, Riuo, vel flumine ducere volens, ſi poſſeſſorio innititur, de titulo tamen plenè probare debet à Principe habito, quia admixtam habet proprietatis cauſam à natura.*

73 *Idem ſi quis viam, vel aliquem locum publicum tangat, vel de ponte ſuper ipſa via conſtruendo, agat.*

74 *Ac etiam in omnibus, qua non poſſunt niſi ex principis conceſsione haberi; cum in illis non ſufficiat nuda poſſeſsio, vt poſſeſſorium exoriatur, nec ſit poſſeſsio apta agere.*

75 *Iuriſdictio eſt iuris publici.*

76 *Iuriſdictionis diffinitio.*

77 *Iuriſdictio ad ſolum Principem naturaliter ſpectat, & ab eo tamquàm fonte manat, & fluit, quo pacto flumina à mari, & ad mare fluunt, & refluunt.*

78 *Iuriſdictionem qui exercet, dicitur perſona publica.*

79 *Iuriſdictio quandoque perſona, & quandoque territorio coheret, & appellatione caſtri aliquando venit.*

80 *Regalia ſunt iuris publici, & ad Decus, & honorẽ Principis, in ſignum ſuperioritatis, ei ſpectant.*

81 *Et Principis oſsibus inhærere dicuntur, ita vt ab eius poteſtate Regia ſeparari nequeant.*

82 *Feuda dignitatũ regaliũ, ideſt Ducatus, Marchionatus, & Comitatus à ſolo Principe procedunt.*

83 *Dignitatum fons eſt Princeps, à quo dignitates omnes inferiores fluunt; & ſicut Papa eſt pater patrum, ita in Principe ſeculari ſunt omnes Theſauri dignitatum reconditi.*

84 *Dignitates ſunt iuris publici.*

85 *Feuda dignitatum longè diſtant ab alijs feudis.*

86 *Decimas petens in aliena parochia, etiam in poſſeſſorio iudicio tenetur titulum oſtendere, & plenè probare.*

87 *Idem de agente poſſeſſorio pro exemptione contra ordinarium ſuum.*

88 *Subditus agens contra Principem ſuum poſſeſſorio iudicio ad ea, qua propria ſunt ipſius Principes, & ſine titulo ab eo habito poſsideri nequeũt, titulum oſtendere, & plenè probare tenetur;*

89 *Quic-*

89 Quicquid ſit quando inter priuatos ageretur, vel cum Principe, de alijs tamen rebus, quæ ad ipſum ſolum non pertinent vtì Principem.

90 C. ad decimas. de reſti. ſpol. in 6. verus intellectus.

91 Boſs. in tit. de Princi. nu. 234 declaratur.

92 A beneficialibus ad feuda arguitur, remiſſiuè.

93 Agens poſſeſſorio in beneficialibus an colorare tantùm, vel plenè probare de titulo teneatur? controuerſum eſt.

93 Si tamen contra agentem militat iuris præſumptio, plena probatione opus eſt.

94 Argumentum à beneficialibus ad iuriſdictionem non procedit propter rationem diuerſitatis, quæ in themate propoſito duplex adducitur, vſque ad numero 105.

95 Beneficij dominium non eſt penès rectorē, aut Prælatum, ſed ſola procuratio, & adminiſtratio.

96 Beneficij dominium eſt penès Eccleſiam, tam viuēte, quàm mortuo Prælato, ſeu rectore ipſius.

97 In beneficialibus dari non poteſt de dominio.

98 Beneficij titulum qui probat, mandatum tantùm idoneum probat ad perſequendum iura eccleſiæ.

99 Mandatum faciliùs probatur, quàm dominium.

100 Prælatus agens nomine eccleſiæ ſuæ (non proprio) in poſſeſſorio, dominium plenè probare tenetur; & quare?

101 Donari videtur, quod nullo iure cogēte cōceditur.

102 Collator beneficij non donat, quia neceſſe habet alicui conferre;

103 Nec liberalitate vtitur, quamuìs gratiam vni potius, quàm alteri faciat.

104 Donatio difficiliùs præſumitur, quàm alius actus.

105 Iuriſdictiones, & feuda dignitatum hodie eſſe in comertio noſtro, quomodo intelligantur.

106 Et qui illas habet à Principe, non poteſt de eis diſponere abſq. illius aſſenſu, & beneplacito.

107 Feuda iuriſdictionalia, vel dignitatum in Ducatu Parmæ, ſpeciali lege prohibita ſunt alienari ſinè Principis licentia.

108 Libellus ex ſupplicatione, & reſcripto deſumi dēt.

109 Poſſeſſorium mixtum fit ex accidenti, & occaſionaliter, vel ex ſupplici libello, vel iudiciali petitione, aut exceptionibus rei conuenti, quæ inuito actore opponi poſſunt;

110 Et cum vno de iſtis modis, promiſcetur proprietatis cauſa, fit mixtum poſſeſſorium principaliter, adeò quòd vnica ſententia terminari debet.

111 A qua appellatio datur, vt in petitorio.

112 Poſſeſſorium fit mixtum ratione complicationis vnius cauſæ cum altera.

113 Mixtura petitorij cum poſſeſſorio iudicatur potiſſimùm ex libello actoris.

114 Ordo ſcripturæ regulariter attenditur.

115 Aduerbium (ſucceſſiuè) in libello, operatur, vt vna actio ſimultaneè cum alia, ſed vna poſt aliā dicatur intentata, & non aliter.

116 Contraria remedia in eodem libello, ſucceſſiuè tamen, & ſubordinatè, tollerantur, quia vnum tantùm poſt alium proponitur.

117 Petitorij finis eſt conſequendi poſſeſſionem rei petitæ, & ſic petitorium, & poſſeſſorium ad eundem finem tendunt.

118 In petitorio tamen incidenter, & in conſequentiam, in poſſeſſorio verò principaliter poſſeſſionem proſequimur.

119 Libellus in quo quis conqueritur de iniuſtitia aduerſarij, mixtum iudicium reddit, & nu. 123.

120 Petens ſe declarari hæredem, & ſucceſſiuè immittit in poſſeſſionē, complicat petitoriū cum poſſeſſorio, et à ſentētia datur appellatio, vt in petitorio.

121 Remediū. l. ſi quis in tantā. C. vndè vi, quo agitur ad pœnam priuationis, & rei reſtitutionē conſecutiuè complicat, & datur appellatio, vt ſuprà.

122 Directus dominus, qui propter caducitatem emphiteutæ inſtat ſe immitti in poſſeſſionem. ſi ſuper caducitate quoque pronuntiari petit, complicat vt ſupra.

123 Petens declarari apprehenſionem poſſeſſionis aduerſarij propria authoritate factam, iniuſtam fuiſſe, petitorium intentat, licèt ad eiuſdem poſſeſſionis reſtitutionem agat.

124 Locator agens ad expulſionem conductoris ob finitam locationem propter penſiones non ſolutas, petitorium intentat.

125 Nullitatem proceſſus, vel ſententiæ, ſeu contractus, aut alterius actus per modum agendi deducens, cenſetur illum principaliter, non incidenter deducere, & tangit petitorium, propter quod appellationi locus eſt, & ſi non appelletur parit irreparabile præiudicium. & nu. 126. & ſeq.

126 Etiam ſi mixturam poſſeſſorij habere poſſit.

127 Nullitas contractus mixta cū remedio recuperandæ, idem operatur, quod ſupra.

128 Proteſtatio de non cumulando petitorium cū poſſeſſorio, ſi eſt contraria facto, quia re ipſa deducitur etiam petitorium in libello, non impedit cumulationem.

129 Proteſtatio de non cumulando, vel ſuſpenſio petitory facta poſt litis conteſtationem, inutilis eſt.

130 Suſpenſio petitorij aduerſatur communibus iuris regulis, ideò ſtricta fit interpratatio in materia.

131 Suſpenſio petitorij in odium tantùm violenti ſpoliatoris inducta fuit, & non eſt ad alia remedia poſſeſſoria extendenda, ex communi.

132 Imprudentiam cumulantis poſſeſſorium cum petitorio non minùs abhorret lex, quàm ſpoliatorē.

133 Exceptio ſpolij eſt ſuſpenſio iudicij per ſpoliantem intentati, & locum non habet niſi in interdicto vnde vi, non verò in remedio can. Reintegranda, vel alijs poſſeſſorijs. ex veriori, & magis æqua, ac communi ſententia.

134 Actor poſt ſuſpenſionem petitorij producens titulos, vel poſitiones, aut articulos petitorium reſpicientes, ab illa recedit.

135 Etiam ſi proteſtetur de non recedendo; quia facit actum proteſtationi contrarium.

136 Su-

136 *Suſpenſio petitorij locum non habet, quando abſurda, & ſcandala oriri poſſent, ſi ſuper ſolo poſſeſſorio procederetur.*

137 *Ratio reſtringit, et modificat dictũ ad ſuos limites.*

138 *Iniuſtitia actus differt à nullitate, & ſententia nulla non dicitur propriè iniuſta, & nu ſeq.*

139 *Poteſt tamen vtrunq. remedium principaliter eodem iudicio proponi, nullitatis, ſcilicet, & iniuſtitiæ, ex communi; etiam in materia vltimarum voluntatum, & contractuum.*

140 *Exceptio dominij, quæ inuito actore venit admittenda, mixtum reddit iudiciũ, & ſupra nu. 109.*

141 *Exceptio linea feudatarij finita, admittitur inuito actore agente ad feudi poſſeſſionem.*

142 *C. 1. §. ſi verò. de mili. vaſſa. intellectus.*

143 *Feudum ſimplex poteſt à priuato quoq. concedi.*

144 *Reſtitutioni locus non eſt vbicunq. iuſta de cauſa poſſeſſione quis priuatur.*

145 *Præcario poſſideri præſumuntur, quæ ad Principem ſpectant, niſi poſſidens contrarium probet.*

146 *Præcario poſſidens non poteſt reſtitutorio iudicio contra dominum obtinere, licèt contra tertiũ ſic.*

147 *Sequeſtratione poſſeſſionis facta, non habet locũ iudicium reſtitutorium, remiſſiuè.*

148 *Eò maximè, ſi ſit facta cum reſeruatione iurium partium.*

149 *Princeps poteſt poſt auocationem poſſeſſionis facere edictum, quòd quicunq. prætendens ius in re comparoat intra certum terminum ad docendum de iure ſuo. remiſſiuè.*

150 *Exceptio notorij iuris in petitorio, admittitur in reſtitutorio iudicio.*

151 *Nedùm ſi eſt certa, verùm etiam ſi eſt ſatis veriſimilis;*

152 *Præſertim ſi incontinentì offeratur probatio. & infra nu. 161.*

153 *Incõtinentì autẽ probari dicitur arbitrio iudicis.*

154 *Et iudicium tunc mixtum dicitur, cum exceptio huiuſmodi, & probatio admittitur.*

155 *Exceptio ex qualitate rerum in iudiciũ deductarum, mixtum quandoq. reddit iudicium, quod aliàs eſſet ſimplex poſſeſſorium.*

156 *Princeps poteſt cogere vaſſallum ad exhibendum inueſtituram. remiſſiuè.*

157 *Epiſcopus poteſt pariter cogere poſſeſſorem beneficij in ſua diœceſi ad exhibendum titulum.*

158 *Feudorum incapaces ſunt illegitimi, remiſſiuè.*

159 *Illegitimitaſq. aſcendentium actori ita nocet, ſicut propria.*

160 *Illegitimitas impedit reſtitutionem in iudicio ſpolij, quando per eum redditur ſpoliatus incapax rei, qua fuit ſpoliatus.*

161 *Etiam ſi de probatione fienda agatur, dummodo incontinenti offeratur.*

162 *Lis pendens ſuper illegitimitate alicuius coram iudice eccleſiaſtico, operatur, vt ſuper ea coram ſeculari diſceptari non poſſit, ſed iudicium ſilere debeat.*

163 *Status defunctorum in quæſtionem deduci poteſt, quando in eorum vita captum fuit iudicium.*

164 *Legimitatis quaſi poſſeſſio transfert onus probandi in aduerſarium.*

165 *Quod declaratur, & limitatur multis modis, remiſſiuè.*

166 *Conſenſus & voluntas, etiam coacta, impedit reſtitutionem ſpoliati, niſi iudicium, quod metus cauſa, præcedat, ex communi, & tolluntur contraria vſque ad nu. 175.*

167 *Caſus dubius æquiparatur certo, quo ad impediendum actum.*

168 *Rem. can. reintegranda. non requirit vim expulſiuam.*

169 *Nec habet locum illud remedium vbi voluntas poſſeſſoris interuenit in deſerenda poſſeſſione, etiã ſi coacta. & ſupra nu. 166.*

170 *Cadens culpa, vel facto ſuo non reſtituitur.*

171 *Culpa autem debet hoc caſu conſiſtere in faciendo, non verò in negligendo tantùm.*

172 *Nuncians verbo nouum opus, poſſeſſionem amittit, non tamen volũtariè, ſed ex legis diſpoſitione.*

173 *Conſentiens tranſlationi poſſeſſionis, etiam coactè, ſi priùs non agat ad reſciſſionem actus ex remedio, quod met. cauſa, ſuccumbit in poſſeſſorio.*

174 *Opponiq. poteſt ipſi exceptio dominij.*

175 *Carcer nullitatem actus arguit.*

176 *Nullitas verò actus remedium reſtitutorium parit.*

177 *Carcer tamen ſi non eſt appoſitè ad actum ſecutus eruendum, non cauſat nullitatem, ſed reſciſſione opus eſt.*

178 *Exceptio dominij admittitur in iudicio recuperandæ, quando agitur de caſtris, et fortalitijs, quæ ſũt difficilis recuperationis.*

179 *Probationes in poſſeſſorio iudicio admittuntur, licèt petitorium cum poſſeſſorio tangant;*

180 *Etiam ſi non concludant actorem poſſidere nõ potuiſſe, nec poſſe; aduerſùs Menoch. ſententiam.*

181 *Fœmina quandoq. feudi capax eſt ex diſpenſatione Principis, aut aliter.*

182 *Poſitiones Ducalis Cameræ Parmæ in cauſa ſtatus Pallauicini quomodo poſſeſſorium, & petitorium reſpiciant.*

183 *Titulus conditionalis, vel modalis, non poſſunt colorare poſſeſſionem, nec eam iuſtificare, niſi doceatur de conditione, vel modo impletis, propter intrinſecum ipſius tituli defectum. & nu. ſeq. & infra nu. 205.*

184 *Clauſula (ſinè præiuditio iurium Cameræ, & tertij) conditionem importat.*

185 *Sententiæ nullitas ob colluſionem detegitur coniecturis, & præſumptionibus, remiſſiuè.*

186 *Vſufructuarius non denuntians litem motam proprietario, præſumitur cum actore colludere.*

187 *Sententia quæ ex præſumptionibus, & coniecturis colluſiua detegitur, nulli nocere poteſt, qui citatus non fuerit.*

188 Col-

188 *Colluſio præſumitur ex eo, quod quis patitur ſe conueniri ſuper iure de futuro.*
189 *Colluſio præſumitur ex eo, quod reus ſuccumbens non appellat, aut appellationem vſque ad maius tribunal non proſequitur, & per conſequens ſententia non nocet ſucceſſori.*
190 *Sententia lata ob confeſsionem rei ſponsè factam. non præiudicat ſucceſsori.*
191 *Colluſio detegitur quandoque ex matrimonio poſt ſententiam ſecuto.*
192 *Sententia lata contra feudi vel maioratus poſſeſſorem, quibus caſibus ſucceſſori non præiudicet. remiſsiuè, & nu ſeq.*
193 *Sententia lata contra poſſeſsorem vtſupra, vt noceat ſucceſsori, debet eſſe in iudicio is citatus, ſi non in ſpecie, ſaltem in genere, & per proclama, ex magis communi, & approbata opin.*
194 *Secus in Rege poſsidente regnum liberum, & non feudale, pro quo non recognoſcit ſuperiorem.*
195 *Atque in Regno, vel etiam feudo, quod vadit iure hæreditario.*
196 *Prælati ſucceſſor an & quando anteceſſoris facto obligetur?*
197 *Præbendarius anteceſſoris facto non obligatur, quia loco vſufructuarij habetur.*
198 *Fiſcus idem eſt ſub omni Principe eiuſdem Principatus.*
199 *Sententia contra fiſcum lata, Aduocato, vel procuratore ſaltem, ipſius non citato, nulla eſt.*
200 *Iudicis authoritas pro coloranda, & iuſtificanda poſſeſsione ſufficit.*
201 *Fallit vbicunq. probaretur alium poſſediſſe tempore ingreſſus.*
202 *Item fallit vbi iudex abſq. cauſa cognitione, & partis citatione procedit, quia nec impedit alium ingredi poſſeſsionem propria authoritate, prout antea poterat.*
203 *Multò magis ſi ſit Princeps, qui propter lineam finitam feudatarij ſui velit ingredi.*
204 *Limitata cauſa limitatum producit effectum.*
205 *Conditionalis diſpoſitio non tribuit colorem poſſeſſorij, niſi purificata conditione, & ſup. nu. 183.*
206 *Subreptitia diſpoſitio nullo modo colorare, vel iuſtificare poſſeſsionem poteſt.*
206 *Seruitiorum feudalium receptio facta à Miniſtris Principis ſinè eius præſentia, vel mandato ſpetiali, non præiudicat ipſi, remiſsiuè.*
207 *Reo neganti ſpoliũ, & poſſeſsionẽ ſuam iuſtam oſtẽdere ſatagenti, licitũ eſt probationes inducere, & actoris impugnare poſſeſsionem, illamq́. iniuſtam, & nullam demonſtrare. & nu. ſeqq. vſque ad fi.*
208 *Iudicia claudicare non debent, nec actor, & reus ad imparia iudicandi ſunt.*
209 *Reo potiùs fauendum quàm actori.*
210 *Actore colorante poſſeſsionem, non eſt reo prohibita diſcoloratio; niſi fortè in odium violenti ſpoliatoris.*
211 *Diſcoloratio tunc ſignanter permiſſa eſt reo, cum de iure communi fundatam habet intentionem.*
212 *Vel quando agenti obſtat iuris præſumptio.*
213 *Diſcoloratio quando eſt reo prohibita, intelligitur tantùm reſpectu eorum, quæ poſt ſpolium ſucceſſerunt, non verò eorum, quæ præceſſerunt.*
214 *Diſcoloratio indiſtinctè permiſſa eſt quotiens vnà cum titulo diſcoloratur poſſeſsio.*
215 *Diſcoloratio iudicis officio ſemper eſt permiſſa.*
216 *C. in literis. de reſti. ſpol. in quib. terminis procedat in materia diſcolorationis prohibitæ, declaratur.*
217 *Et Conſilium Caſtr. 253. nu. 4.*
218 *Guid. PP. deciſ. 85. nu. 2.*
219 *Oldrad. conſi. 227.*
220 *Cacher. deciſ. 116.*
221 *Nat. conſil. 411.*
222 *Dec. conſi. 200.*
223 *Capic. deciſ. 77. atque.*
224 *Put. deciſ. 99. in prima par. & 76. eo. li. atq. 293. in 3. quibus omnibus, & ſingulis contra Ducalem Cameram in præſenti cauſa allegatis, tutiſsimæ accomodantur reſponſiones.*

Pro eodem Sereniſſimo D. Duce Alexandro in eadem materia.

EPITHOME.

Poſt redditum præcedens reſponſum, binas præces obtulit Illuſtriſ. D. Alexander Pallauicinus Sereniſſ. Duci Alexandro, & reſcripta impetrauit ſub forma, de qua fiet in ſequenti mentio. Quibus coram Excelſo Conſilio exhibitis, & factis nonnullis actis legitimationem perſonarum concernentibus, fuit lis conteſtata, cum proteſtatione actoris, de non cumulando petitoriũ, cum poſſeſſorio, & rei contradictione; ſtatutoq. partibus termino ad probandum, Procurator Ducalis Cameræ reus conuentus plures dedit poſitiones, etiam concernentes iura petitorij; Sed oppoſuit actor earum admiſſioni, proteſtando denuo de non cumulando. & cum diù inter partes tam oretenus, quàm in ſcriptis diſceptatum fuiſſet, motiua Excelſum Conſilium actori exhibuit, quibus plures inſignes Iureconſulti eius Aduocati reſpondere conati ſunt.

Demum idem Conſilium reſponſiones prædictas Ducalis Cameræ Procuratori, dubiorũ loco, tradidit. His ergo diligenter examinatis, & perpenſis, quamuis accuratæ, & eruditæ mihi viſæ ſit, in eam tum veni ſententiã, vt poſitiones omnino admitti deberent, non obſtan. in oppoſitum addu-

adductis ſuperindeque ſubſequens reſponſum edidi, pro quo Excelſum Conſilium tandem interlocutoriam tulit, poſitiones ipſas admittendo, ſaluo iure impertinentium, in forma.

Summarium autem totius reſponſi colligi poteſt in initio, vbi quatuor principales articuli diſcutiendi proponuntur.

RESPONSVM II.

PRofitentur famoſi Aduocati Illuſtriſs. D. Alexandri Pallauicini in reſponſione Motiuorum Perilluſt. Conſilij Ducalis ſuper admiſſione poſitionũ Sereniſs. D. D. Ducis noſtri excitatorum, adeo plenè, ac diligenter reſcribere, vt totius cauſæ controuerſia hoc vno labore dirimatur; & re vera abundè; ingenioſeq́. ſcripſerunt; quorũ alle-
1 gationes dubiorum loco nobis exhibẽtur; † ſed quia veritas diſceptantiũ ſubtilitatibus non offuſcatur, quin potiùs exagitata magis ſplẽdeſcit in lucem c. graue. 35. q. 9. Alex. conſ. 51. nu. 2. in 4. Idcirco licèt in hac grauiſſima cauſa reſponſum pro ipſa veritate dieb. proximè elapſis dederim, in quo merita ipſius ita pleno calamo dilucidaſſe exiſtimem, vt nunc facilè ſit ſolutionẽ exinde oĩum exaduerſò obiectorũ petere, Nihilominus nè muneri aduocationis Sereniſs. D. Ducis mihi iniuncto defeciſſe, aut nouũ laborẽ detractaſſe videar, cuncta quæ pro Illuſtriſs. D. Alexandro in mediũ adducuntur refellere conſtitui, non quidem oſtiatim, ac ſingulatim, qm̃ permulta dicta ſunt, quæ nulla egent reſponſione, prout Ampliſſimum Conſilium facillimè potuit animaduertere, cuius purgatiſſimas aures innani multiloquio obtundere fas non eſt, ſed principaliora aduerſantium fundamenta cõfutando, radituſq́. tollẽdo, quò meliùs, apertiuſ-
2 que pateat vndiq. veritas, † cui locus ſemper eſſe debet l. pen. §. mulier de probat. cuiq́. oĩa cedere debẽt c. veritate. 8. diſt. Et pro faciliori dicendorũ intelligẽtia, ac retentione, ſubiectæ materiæ molẽ ad quatuor principales quæſtiones pſtringo. In quarũ prima de iuriſdictione Perilluſt. & Ampliſſimi Ducalis Conſilij in pñti cauſa tractãdum eſt, an ſcilicet poſitiones Sereniſs. D. Ducis petitoriũ concernentes admittere valeat? Quod D. Aduerſantes negant, nos autem conſtãter affirmamus. In ſecũda, vtrùm eaſdem teneatur admittere? qđ illi pariter inficias eunt, præſupponẽtes merũ agi poſſeſſorium, nos verò cõtra, tuẽdo mixtũ omnino eſſe cũ petitorio, & quidẽ inſeparabiliter. In tertia ſi merũ foret poſſeſſoriũ (quod proculdubio coloratũ, & iuſtificatũ titulo aliquo eſſe deberet, vt in citato reſpõſo meo, in tertio principali articulo pbaui, & Dñi ex aduerſò Patrocinãtes indubiè admittunt) an tituli, & iura pro Illuſtriſs. D. Alexandro producta ſufficiãt, ita vt aſſerta eius poſſeſſio colorata, & iuſtificata dici queat? In quarta, & vltima, ſi colorata, & iuſtificata dici poſſet, an Sereniſs. D. poſitiones eſsẽt nihilominus admittẽdę ad eius poſſeſſionẽ iuſtificandã, ſeu colorandã, vel aſſertam actoris impugnandam, aut diſcolorandam?

Ad primam igitur redeũdo, quoniam D. Aduocati prædicti in hoc puncto vim maximam faciunt, quaſi baſi totius ædificij ſui, tantùm abeſſe dico, quòd Excelſum illud Conſilium iuriſdictione careat in admittendis poſitionibus Sereniſs. D. Ducis petitorium reſpicientibus, vt nedum facultate Magiſtratus ordinaria, ſed etiam delegata, tã in genere, quàm in ſpecie poſſit admittere; De ordinaria non dubitandum ſtante Conſtitutionũ tam antiquarum, quàm modernarum forma, tribuente iuriſdictionem eidem Cõſilio in omnibus cauſis feudalibus, vel iuriſdictionẽ, aut alia regalia tangẽtib. qualis iſta eſt.

De delegata in genere cõſtat ex generali cõmiſſione omnium cauſarum per quoſcunq. mouendarũ ſuper Caſtris, bonis, & iuribus, de quibus agitur, emanata tempore quo Sereniſs. D. Dux prædicta omnia vti ad Cameram ſuã Ducalem deuoluta, appræhendi, & incontinenti ſequeſtrari iuſſit; de qua delegatione in actis apparet; nec nõ & de proclamate illius virtute ab eodem Excelſo Conſilio publicato; de quibus in dicto noſtro reſponſo plenè tractauimus. nu. 66. vſque ad nu. 74. oſtendendò Principem potuiſſe, voluiſſeq́. quòd de iuribus petitorij in dictis omnibus, & ſingulis cauſis mouendis dictũ eius Conſilium cognoſcere poſſet.

Et licèt in vtraq. iuriſdictione regulare ſit,
3 vt cauſa poſſeſſoria præcedat, & cũ petitorio nõ cumuletur, per iura vulg. Attamẽ ſpeciale eſt in hoc ſupremo Magiſtratu, vt in omnibus cauſis coram ſe pendentibus, ſola facti veritate inſpecta procedat, & iudicet, vt in cap. 23. earundem Conſtitutionum, quod & in antiquis erat diſpoſitum in verſ. Procedet autem. ſub rubr. de Cõſilio Iuſtitiæ. necnon & in decreto Maioris Magiſtratus, ac Conſtitutione Clem. ſeptimi ſuperinde edita vſque de anno 1526. hic vigente.

4 Vltra quòd eandem haberet facultatem iure communi inſpecto, Tum quia Principis perſonam repræſentat, vt in vtraq. conſtitutione diſpoſitum habemus, Dec. cõſi. 200. in fin. Crauet. conſ. 198. nu. 7. verſ. conſidero, Afflic. deciſ. 120. in fi. Gram. deciſ. 19. nu. 13. Guid. Pap. deciſ. 22. per to. Becc. conſil. 47. nu. 15. & conſi. 52. nu. 89. Tum quia fiſcalis cauſa agitur, quæ idem habet priuilegium, vt in dicto meo reſponſo num. 91.

5 Qua ſtante facultate, poteſt Iudex, ſi vult, vtrunque iudicium cumulare, ſimulque terminare,
* prout in dicto reſponſo * ex cõmunibus quamplurium grauiſſimorum authorum ſententijs fir

mauimus

mauimus à nu.86. vſque ad nu. 90. & eleganter
quoque proſequitur idem Ampliſſimum Conſi
lium in motiuis prædictis, verſ. Cum igitur per
dictum reſcriptum. & verſ.ſeq.

Et his non obſtat, quod in oppoſitum dicitur
de appræhenſione poſſeſſionis prædictæ facta
per Sereniſs. D. Ducem, quæ ligat manus infe-
riorum, ita vt non poſſint vlterius in cauſis vtſu
pra mouẽdis ſe intromittere abſq. expreſſa de-
legatione; cum præſertim proteſtatos fuerit ap-
præhendere citra præiudiciũ cuiuſcũq. tertij, &
ſic vti Iudex videatur actũ feciſſe, & iuriſdictio-
6 nem præueniſſe,† quo caſu inferior manum ap-
ponere non poteſt ex Inno. in c. inter dilectos.
nu.4. de exceſſ.præla. Bal. in l. vt proponis i.nu.
12.C. quomodo & qñ Iud. cũ cæteris adductis.

Nam primò reſpondetur, quòd ſi delegatio-
ne opus fuiſſet, iã interuenit vtſupra; & cũ ſpeci
fica quidem expreſſione cauſarum intereſſe Du
calis Cameræ tangentium; adeo quòd dubitari
non poteſt, quin hæc quoq. comprehendatur.

7 Secundò negatur Sereniſs. D. Ducem ex ap-
præhenſione prædicta iuriſdictionem aliquam
Magiſtratuum ſuorum ſuſpendiſſe, aut abſtuliſ-
ſe; Principaliter enim pro ſuo iure, & intereſſe
tenutam illã habere voluit, & propria authori-
tate capere; quia cum Inueſtitorum finita eſſet
linea, & cũ ſua ciuili poſſeſſione naturalis vnita
fuiſſet, tenutam quoq. eo modo intrare de iure
poterat, prout irrefragabiliter in dicto noſtro re
ſponſo probatũ extitit à nu. 11. vſq. ad nu. 39.
Secundariò verò nè quiſpiam pp hoc damnum
aliquod indebitè pati poſſet, proteſtationem in
actu appræhenſionis emitti voluit, vt abſque cu
iuſcunq. tertij pręiudicio facta intelligeretur; &
quod magis eſt, eandẽ tenutã ſtatim apud Quæ-
ſtores ſuos, prout in ſequeſtro ſtare, & pmane-
re mandauit, donec de iuribus omniũ in dictis
bonis, & iuribus pretendentium, cognitum fuiſ-
ſet, & deciſum per dictũ ſuũ Excellum Cõſiliũ.
Ex iſta igitur tenuta, ac proteſtatione, & ſeque-
ſtratione per Sereniſs. D. Ducem ſpontè facta,
non video quomodo vti Iudex proceſſerit; cum
& cuilibet priuato propria authoritate legitimè
ingredienti, omnia, & ſingula prædicta liceant,
abſq. vlla iuris, vel facti repugnantia, vt ad ſen-
ſum cuiq. patet; Contraria autem loquuntur in
Papa, aut alio ſuperiore, q nullũ intereſſe vti pri
uatus habẽs, iuriſdictionẽ per ſe, vel per delega-
tũ ſuũ exercet in cauſarũ cognitione, vel benefi-
ciorũ collatione, quæ ſunt longè diuerſa, diuer-
8 ſamq. habent rationem; Quãdo enim Summus
Pontifex alicui beneficio manum admouet, ex
quo cũ omnibus ordinarijs collatoribus cõcur-
rit, vti beneficiorũ omnium Dñs, c.2. de prȩben.
in 6. Clem. 1. in fin. vt li. pen. Put. deciſ. 48. nu.
9 7.8. lib. 3. ordinarium dicitur peruenire; † & cũ
duo inſolidum iuriſdictionem habent, præuen-

tioni locus eſt l. 1. de offi. Cõſul. l. cum quædam
puella. de iuriſd. om. iud. c. pen. de fo. compet. &
10 in propoſito tradit Rom. cõſ. 335. nu. 8.† Nimi-
rum ceſſante hac ratione, videmus collationem
inferioris tenere, etiã de beneficio cui ſuperior
manum appoſuit, c. cum in cunctis §. fi. & ibi gl.
fi. & Doct. de elect. vbi prouiſio fit per capitulũ
de beneficio, de quo Eps ſe priùs intromiſſit nõ
11 ſeruatis ſeruandis.† Et quò ad cauſarum cogni-
tionem, ſi Papa, aut alius ſuperior reuocat ad ſè
aliquam cauſam expreſsè, vel tacitè, incipiendo
cognoſcere, delegandouè alteri, priuat ordina-
rium illa iuriſdictione; ex quo ipſe facit ea quæ
ſunt iuriſdictionis, videlicet, reuocando, cogno
ſcendo, vel delegando, Mandoſ. in tract. cõmiſſ.
commiſſ. 6. in ver. Auocamus, meritò nõ poteſt
ampliùs in ea ordinarius ſe intromittere l. iudi-
cium ſoluitur. cum not. ff. de iud. c. vt noſtrũ, vbi
Franc. nu. 3.4.5.6. in fi. & ſeq. de appell. benè de-
clarat Bal. in c. ad hoc. col. 4. verſ. ex præmiſſis er
go de pac. iur. fir. ſi autem aliũ actum faciat, qui
ad iuriſdictionem non pertineat, nulli dubium,
quòd inferiorem iuriſdictione ſua non priuat.
Quapropter cũ in caſu noſtro Sereniſs. D. Dux
capiẽdo tenutam pro ſuo iure & intereſſe, pro-
teſtando, & deponendo, nullum actum iuriſdi-
ctionalẽ fecerit, ſed iure priuati vſus fuerit, quo
quilibet alius directus feudorũ Dñs vti potuiſ-
ſet in caſu deuolutionis, neutiquàm ordinarios
12 Iudices ſuos iuriſdictione priuauit. † Poſſumus
namq. ac debemus illum dupliciter cõſiderare,
& tanquam diuerſum à ſe ipſo, & quòd ſit vnus;
velut duo, qui habet in ſe imaginem, ſiue idolũ,
quo repræſentat alium, vt verbis vtar Bal. in d.
13 c. ad hoc. col. 5. verſ. pone quòd Eps † ideo actus
ab eo geſtus tanquam vno non debet alteri ad-
ſcribi, & eſt optimus tex. in l. Tutorem. C. de his
quibus, vt indi. vbi Bart. in ſummario, & cæteri
14 notant, † quòd quando plura iura cõcurrunt in
perſonam vnius, perinde eſt ac ſi concurrerẽt in
perſonis diuerſorũ, & quod ab eo fit, vt ab vna
perſona, nõ operatur vt ab altera; & in ipſomet
Principe ſæpè diſpoſitum eſt, vt quædam agat
vti Princeps, & publicam perſonã gerens; quæ-
15 dã vti priuatus, † & ſeparata quoq. patrimonia
habeat, l. apud Iulianum §. cõſtat de leg. 1. Alex.
cõſ. 6. nu. 5. lib. 4. Peregr. de iur. fiſc. c. 1. nu. 6.7.8.
cum cõcord. Firma ergò ſtetit ordinaria iuriſdi-
ctio Excelſi Cõſilij ĩ cognoſcẽdo oẽs cauſas feu
dales, etiã Principis, ſeu Fiſci, aut Cameræ ſuæ,
nõ obſtante appræhenſione pdicta eius nomine
facta ob lineam Feudatariorũ finitam, cæteriſq.
ſubſecutis; Sed tãtò magis firma & inconcuſſa,
ex ſubſecuta delegatione generali de qua ſup.

Vlteriùs opponebant Domini Conſulentes
antedicti, Conſilium non habere iuriſdictionẽ
in cauſis Principis, & propterea in generali fa-
cultate prædicta hanc cauſam non contineri.

Sed patet reſponſio ex tenore ipſarum Cõſti-
tutionum, antiquæ ſcilicet in dicta rubr. de Con
ſilio iuſtitiæ, verſ. Conſilium cognoſcet, & nouæ
16 cap. 11. † quibus in indiuiduò iuriſdictio illi con
ceditur in talibus cauſis inter Principem, & Feu
datarios ſuos; poteſt enim ſe ſubmittere iuriſdi
ctioni ſuorum Magiſtratuum eſt receptum. de
iuriſdict. omn. iud.

Dicebant quoque per vltimum reſcriptũ Cel-
ſitud. ſuæ ad præces D. Alexandri ſublatã fuiſſe
huiuſmodi facultatem, quia cum in primo ex-
præſsim clauſula prædicta (ſola facti &c.) appo
ſita fuiſſet, ſupplicatum fuit ſecundo loco, vt ſi-
nè ea cõmitteretur cauſa; & ſublato priori reſcri
pto, emanauit ſecundum ſinè illa. Propterea col
ligi videtur mens Principis, vt Iudex delegatus
tali facultate vti non poſſit, ea ſcilicet ratione,
quod reſcripta ſm præces interprætari debẽt.

At hic pro reſponſione attendendũ, quòd non
petijt ſupplicans, vt Excelſo Conſilio delegato
adimeretur facultas procedendi, ſola facti &c.
ſed tantummodo quòd per reſcriptum non da-
retur, prout data fuerat; Vndè circunſcripto pręe
dicto reſcripto, noua cauſæ cõmiſſio emanauit,
per quam nec data, nec adempta fuit dicta fa-
17 cultas, † Ideo in diſpoſitione iuris primæua re-
manſit, l. ſi cum dotem. ſolut. matrim. l. commo-
diſſimè de lib. & poſthum. qua inſpecta, Conſiliũ
Perill. illã habebat, vt ſupra, ergò & nũc habet.

18 Tãtò magis quia delegata fuit Magiſtratui ſub
nomine Magiſtratus cauſa, quam priùs cogno-
ſcere poterat, quo caſu eadem debet facultate,
& authoritate cognoſci, & terminari, qua ſinè
delegatione potuiſſet, quia eſt ſimplex iuriſdi-
ctionis excitatio. c. licèt in corrigẽdis, vbi Abb.
* nu. 2. † & cæteri omnes not. de offi. ordi. Doct.
in l. more. de iuriſd. om. iud. & in l. 1. §. ſi quis ſim
pliciter de uerb. obl. Menoch. latè in tract. præ-
ſump. lib. 1. præſump. 10. nu. 23. 24.

Et licèt ſecùs dici ſoleat, quando iuriſdictio or
dinaria ex forma reſcripti venit alterata, vt Do
mini Conſulentes exaduersò conſiderant, & re-
fert Menoch. vbi ſuprà. Attamen in noſtra ſpe-
cie non fuit re vera alterata, quicquid illi ſub-
tilizando dicant, cum mandatum fuerit iuſti-
tiam fieri, & nil aliud; quantumuis enim con-
tineat reſcriptum remotionem ſuſpectorum,
celerem expeditionem, prouiſionem de alimen
tis, & impenſis litis; hæc tamen omnia iuri ſunt
conſona, & abſque ſpecifica expreſſione præ-
20 ſtare tenebatur Excelſum Conſilium. † vltra
quòd ſequens etiam clauſula (prout iuris fue-
rit) cuncta præcedentia ad terminos iuris re-
ſtringit, ideo ceſſat alteratio prædicta Abb. in
d. cap. licèt. nume. 3. quem ſequuntur omnes.
21 † Eapropter duplicem nunc dicitur habere iu-
riſdictionem, ordinariam ſcilicet, & delega-
* tam, Felin. ex communi * in cap. cum ex officij,
col. 7. & 8. verſ. 1. concluſio cum ſeq. & verſ. ni-
hilominus omiſſis iſtis. de præſcrip. poſt Innoc.
22 ibi num. 3. & alios; † & poteſt quam voluerit e-
ligere, ſed non cogitur Abb. in eo. c. cum ex offi-
cij, nu. 18. vſque 26. & num. 31. Feli. in 2. concl.
23 † Imò poteſt in vna parte iudicij ordinaria vti,
& in alia delegata, vt per Abb. vbi ſupra, qui ar-
ticulum ad partes examinat, & contrariæ opi-
nionis, cuius fuit Butr. fundamẽta omnia tollit.
Idcirco benè loquitur Galiaul. d. §. ſi quis ſimpli
citer num. 22. de verb. oblig. inquiens huiuſmo-
di Iudicem habere iuriſdictionem habentẽ qua
litatem iuriſdictionis ordinarię, & delegatę.

24 Nec nocet, Conſilium ſe nominaſſe iudicem
delegatum, proptereaq; ordinaria iuriſdictione
vti noluiſſe, per ea quæ ſcribit Abb. in d. c. cum
ex officij, num. 32. Felin. num. 32. verſ. limita. 1.
& Menoch. poſt alios relatos d. lib. 2. pręſump.
17. in princip. Nam vltra quòd veriùs eſt acta
demonſtrare, quòd aliquando vti Iudex dele-
gatus, & aliquandò & ſæpiùs vti ſimplex Con-
ſilium proceſſit, & quòd vbi ſe delegatum di-
xit, nomen quoque Magiſtratus ſimul exprę-
ſit, dico etiam contraria loqui quando dubia
eſt voluntas Iudicis poſt iudicium finitum,
quod nullnm eſt, ſi vna via proceſſit, validum
autem ſi altera; nos autem in terminis longè di-
uerſis verſamur, quia iudicium pendet, & po-
teſt Iudex adhuc declarare, ac etiam variare, &
iudicium ſuſtinetur, vt ſupra.

25 Minùs officit allegata nullitas iudicij ex eo
quòd ſe delegatum, vt ſupra, quandoq; dixit, ex
Feli. in d. c. cum ex officij num. 25. Vant. de nul-
lit. in tit. de nulli. ſen. ex defect. iuris. nu. 170. &
Rim. iun. conſ. 615. nu. 1. cum ſeqq. nam id pro-
cedit vbi nulla ſubeſt delegatio, & tamen Iudex
ſe facit delegntum; nos autem delegationẽ ha-
bemus excitatiuam, cuius virtute poteſt Iudex
vtraque facultate procedere, ergo diuerſum.

26 Non etiam procedit illa diſtinctio per Feli. re-
lata in d. c. licèt, num. 4. inter vnam cauſam, &
plures delegatas, quam ipſemet Felin. rectè ibi
27 impugnat. † Nec ſaluari poteſt ex dictis Rimi.
vbi proximè num. 89. qui decipitur in conſide-
rando præiudicium alterius iudicis ordinarij ſe
parati à delegato, cum re ipſa in themate per
Feli. propoſito (qui eſt caſus noſter) idem ſit
ordinarius, ac delegatus, & ob id propter dele-
gationem cauſarum nullius iuriſdictioni detra-
hitur, & propterea benè conſiderat Felin. quòd
in tali delegatione exprimitur tantùm quod ta-
citè inerat, & pręſupponit, quòd cauſæ erant in-
ter priùs Iudici ipſi ſubditos.

28 Quòd ſi in aliquo alterata iuriſdictio dici poſ-
ſet in caſu noſtro (quod ſemper negatur) id tan-
tùm reſpiceret proceſſum, non deciſoria; & ſic
pcedere poſſet Conſiliũ Excelsũ vti delegatus,
& vti ordinarius iudicare, vt in terminis tradit
Crot.

Digitized by Google

Crot.in repet.d.§. ſi quis ſimpliciter. nume.24. verſ. tertiò fallit,& Galia.nu.23. & ita iudicauit Rot.apud Veral.deciſ.60.in 1.par.& probat Menoch.d.præſumpt.16.nu.24. Et per conſequens vigore facultatis antedictæ iudicare poſſet tàm ſuper petitorio, quàm ſuper poſſeſſorio.

29 Sed accedat ex abundanti, quòd vbi ſimplex quoq. delegata iuriſdictio locũ habere poſſet, adhuc tamen ex mẽte delegantis cenſeretur cõmiſſa cauſa Cõſilio ſuo cognoſcenda cũ eadem facultate, qua alias ſolet cognoſcere, vt ĩ doſſiuſſimis motiuis dicebatur in verſ. quòd ſi etiã; ex traditis per Menoch.in conſ.180.nu.6.qui inter cæteros allegat Dec.in terminis cõſ.11. col.vlt. verſ.& ad prædictorum omnium; cui fundamẽto nullum video concludens reſponſum dari.

Nam dum primò dicitur nõ procedere in caſu noſtro, in quo Princeps in vltimo reſcripto abſtulit facultatem procedendi (ſola facti veritate inſpecta) iã fuit aptè replicatum, quòd hoc nec cõceſſum, nec quidem petitum fuit; ſed offendiculum prioris reſcripti tantùm ſublatum, non verò Conſtitutionùm Ducalium, Decreti Maioris Magiſtratus, aut iuris communis,& ſic remanſit caſus omiſſus.

30 Minùs obſtat, quòd reſcriptum redderetur ſuperfluum, ſi dictam facultatẽ non tolleret, quod eſſe non debet Feli.in c.1. nu.4.de reſcrip.quoniam reſpondetur ex eodẽ Feli.in ſequentibus, in verſ. declara duobus modis ſuperfluitatẽ po-
31 tiùs tollerari,† quàm quòd alicui prȩiudiciũ inferatur, aut ius quæſitũ tollatur. In noſtra enìm ſpecie adimeretur iuriſdictio Excelſi Conſilij, quam iure communi, atq. municipali habebat,
32 vt ſupra.† Item euitandam tamen eſſe in reſcriptis correctionem iuris communis ſubdit ibidem Feli. in verſ.2.declara. quod & alij paſsìm docent in c.dilecta. & cap. ad ſedes.eo.tit.in l.ſi quando.C.de inoffi.teſta.Dec.latè de vtraq.declaratione in cõſ. 209.nu.5.6. Nat.conſi.39.nu.
33 2.† Sed tertia quoq. reſponſio tuta patet, quòd reſcriptũ non conuenit interprætari, vt plùs reſcribens cõcedat, quàm petitũ fuerit. Simon de Præt.in conſi.100. nu.43. At non fuit petita reuocatio facultatis Excelſi Conſilij primitùs cõpetentis, ſed tantùm clauſulã in priori reſcripto appoſitam amoueri, vt dictum, eſt, igitur &c.

34 Pariter nõ obſtat, quòd verba reſcripti dubia interprȩtari debeãt vt intẽtioni,& vtilitati ſupplicantis deſeruiant, Caſſad.deciſ.6.nu.4.de reſcrip.quia negatur dubietas in caſu nr̃o, in quo reſcriptũ habemus clariſſimis verbis cõceptum,

35 Inſuper non officit, quòd à proſecutis verba reſcripti, ſicut & libelli declarationem recipiant ex.Pariſ.conſil. 112.num.55.in 1.Rol.conſi.79. nu.37.in 1.& Menoch.ſe ipſum in hoc citãte in 1.remed.recuper.nu. 177. quia æquiparatio iſta locum habere non poteſt; diuerſa namq. militat

Conſ.Lud.Sacc.

ratio, ex quo ſupplicans non poteſt mentẽ Principis reſcribentis per ſuos actus ſubſequẽtes in-
36 terprætari, † & declarare, quod ad ipſum ſolum reſcribentem pertinet.cap.inter alia de ſent.excomm.l.ex facto, vbi Doct. de vulg. & pup.& l. Neratius, vbi Dec.& Cagno. de reg.iur. † in libello autem benè conuenit, vt ſe ipſum libellãs declaret l.ſi quis intentione ambigua.de iud.malè ergo de vno ad alium arguit D. Meno.

Cæterùm ſi proſecuta etiam attenderemus, idem foret iudicandum, quãdoquidẽ Illuſtriſs, D. Alexãdri procurator petitorium ſimplex intentauit, aut ſaltem cum poſſeſſorio cumulauit, vt infra luce clariùs oſtendemus in libelli ipſius
38 interprætatione; † & licèt viri fatui eſſe concludat Menoch.d.nu.177.taliter libellum concipere, rationabili tamẽ forſan de cauſa motus fuit, qui hunc formauit; & quicquid ſit, ipſe viderit.

39 Nec etiam obſtat, quòd potiùs inſpici debeat qualitas delegantis, quàm delegati, ex quo delegatus vice, & authoritate delegantis fungitur, l. ſolet de iuriſd.om. iud.l.1.§. qui mãdatam cum concord. de offi.eius, quia retorqueri poteſt argumentũ, ex quo Princeps ipſe facultatem multò magis habet procedẽdi ſola facti veritate inſpecta, vt per Menoc.eo.conſ.1?0.nu.5. Burſar. conſ.129.nu. 15. & cumulandi petitorij cũ poſſeſſorio, vel poſſeſſorium ipſum ſupprimendi, vt in præcitato meo reſponſo plenè dixi, à num. 66. vſque ad 69. Vndè & eius delegato idem permiſſum eſſe debet, cuius perſonam repræſentat, Grat.conſi.17.nu.4.lib.2. Dec.d.conſi.200. in fi.Crauet.d.conſil. 198.nu.7. cum cæteris ſupra relatis, dum facultatem Ampliſſimi Conſilij iure cõmuni inſpecto, attigimus; & de his qui reſponſionem huiuſmodi in medium attulere dici poteſt vulgatum carmen,

* *Incidit in Scilã cupiens vitare Charibdim.

40 Et quamuis vtrunque ſcopulum euadere conentur,& allegent reſcriptum Principis demandans petitorium,& poſſeſſorium, intelligi tamẽ debere, vt priùs in poſſeſſorio iudicet delegatus, quàm in petitorio, nè ſuperflua reddatur commiſſio poſſeſſorij, vt ſupra tetigimus, Burſa. conſi.234.num.75.76.& Cephal.conſi.238.nu. 31. & ſeqq. qui in eadem facti ſpecie conſuluerunt, non tamen effugiunt.

41 Quoniam vltra iam dictã replicatur, id ſpeciali ratione proceſſiſſe; quia reſcriptum Cæſareum iubebat relationem ſuo tempore cum voto tranſmitti, per quod ordo iuris cõmunis ſeruandus videbatur, vt priùs de poſſeſſorio quàm de petitorio ageretur, prout ibidem conſiderat Burſ.nu.76.77.nè verba illa (ſuo tempore) fruſtatoria redderẽtur; Prȩterea Burſ.& Cephal.loquuntur inſpectis meris finibus iuris cõis, non autem inſpecta facultate prædicta procedendi ſola facti veritate inſpecta, de qua nos tractam⁹;

merito idem Burſa. in alio ſimili reſcripto totũ
oppoſitum concludit, ſtante tali facultate, vide-
licet dicto conſ. 129.nu.9.10.11.15.17. cũ ſeqq.
& nu.45.46.47. quo loci ad obiectum etiam ſu
perfluitatis commiſſionis poſſeſſorij reſpondet;
ad eum ſufficiat remiſſio. Nec negant Menoch.
& Cephal. in oppoſitum adducti delegatũ illum
habuiſſe iuriſdictionem in petitorio, imò faten-
tur, quòd poterat ad vtroque ſimul cognoſce-
re, ſed quòd in poſſeſſorio priùs iudicare, ſeu re
ferre debebat; ꝓpꝑea cum nunc tractemus de ſo
la facultate cognoſcẽdi de ipſo petitorio, deſer-
uiunt potiùs intentioni nr̃æ, quàm cõtradicãt.

Nec refragatur deniq. quòd prædicta locum
habere poſſint quando inter ſubditos cauſa ver
teretur, ſecùs verò qñ ipſemet Princeps abſque
citatione aliquẽ ſpoliauit, quia tunc non poteſt
committere cauſam cum facultate cumulandi,
ſed tenetur reſtituete, & in eo ita locũ habet re-
gula ſpoliatus ante omnia &c. ſicut & in priua-
tis, vt voluit Burſat. conſ. 200.nu.131. & ſeq. &
fuſiùs Menoc. cõſ. 301. nu.45. cũ pluribus ſeqq.

Nam multiplex accomodatur reſpõſio, qua-
rum prima erit negando aſſumptum; quia imò
veriùs eſt Principem poſſe indiſtinctè ordinem
cauſæ ad cauſam tollere cum ſit iuris tantùm po
ſitiui, per ea quæ in meo reſponſo deduxi. num.
66. cum tribus ſeqq. & nullam video reſponſio-
nem dari. Quin potiùs ipſe in hoc priuilegiatus
eſt, vt qui ſinè citatione ab eo deijcitur reſtitu-
tionem non obtineat, niſi de bono iure in pro-
prietate doceat, quoniã iuſta cauſa motus ſem-
per præſumitur, & eius factum nõ ſpoliario, ſed
iuris executio cenſetur: præſertim quando ſciẽ-
ter, ex propoſito, deliberateq. proceſſit ex latè
congeſtis à me in eo. reſpõſo. nu.84 & ſeq. quo
loci inter cæteros ipſummet Burſat. allegaui in
conſi. 461. noſtram hanc opin. eggregiè tuẽtem
ſub diſtinctione, quæ nobis deſeruit, & diſſiden
tes hac in re conciliat ſentẽtias, & D. Buſanum
quoque retuli, qui noſtram probauit ſententiã,
licèt contrarium nunc tenere videatur.

43 Sed & ſecundò, qui contrariũ tenent loquun
tur in materia indifferenti, in qua nulla præſup-
ponitur ſubeſſe cauſa iuſta, & rationabilis per
legem approbata, vt Menoch. in oppoſitum ad-
ductus in 8. rem. recuper. q.2. benè declarat nu.
65.66.67. ſecus enim dicendum quãdo licitum
aliàs ei eſt tenutam accipere detentore nõ cita-
to, vt per eum; ſicuti in caſu noſtro dãt iura ipſi
Principi facultatem ingrediendi propria autho-
ritate linea feudatariorum finita, virtute ciuilis,
& naturalis poſſeſſionis quam habet, vt infinitis
propemodum authoritatibus, rationibuſque,
* & communibus ſententijs in ſæpedicto reſpon
ſo probauimus à nu. 11. vſque ad 39.

44 Item & tertiò, non poteſt contraria ſententia
locum habere vbicunque, qui priùs tenebat, nõ
fuit abſolutè ſpoliatus, ſed reſeruato omni iure
ſuo res fuit ſtatim ſequeſtrata ad effectũ relaxã-
di cui de iure, vt in themate nr̃o; ceſſat enim eò
tunc remediũ reſtitutoriũ. quamuis alio iudicio
etiam poſſeſſorio agere poſſit. l. intereſſe. cũ not.
de acqui. poſſ. cum alijs per me adductis vbi ſu-
pra nu.40. vſq. ad 58. Nimirum potuit Princeps
mandare vt de petitorio, & poſſeſſorio ſimul co
gnoſceretur, & ſi de cauſa propria ageretur.

45 Dum autem opponunt aliqui ex Aduocatis
prædictis iudicium hoc non coram Iudicibus Se
reniſs. D. Ducis, ſed coram paribus curiæ agen-
dum fuiſſe, reſpondeant velim cur ad eius Cel-
ſitudinem acceſſerint pro ſpeciali cauſæ cõmiſ-
ſione impetranda? & pro vlteriori ſolutione hu
iuſcæ dubitationis legãt, Rol. conſil. 89. nu. 19.
lib.2. Sylua. conſ. 64. nu.23. Brun. conſ. 45. nu. 8.

46 Hactenus de iuriſdictione ordinaria, & dele-
gata in genere; nunc de delegata in ſpecie per-
tractandũ. Ideo dicimus, quòd ipſamet cõmiſſio
cauſæ Illuſtriſ. D. Alexãdri eandẽ tribuit iuriſ-
dictionẽ Perilluſt. Conſilio de vtraq. cauſa co-
gnoſcendi, cũ ſit ſimplex, & in forma cõi. c. 1. de
ſequeſtr. poſs. & fruc. & ibi bona glo. in verb. in-
diſtinctè & Doct. omnes tradunt, maximè Abb.
nu.6. gl. in c. paſtoralis. in ver. requiſitus. de cau-
ſa poſſ. & propr. & in c. fi. in ver. ſuper proprieta-
te de iud. & vtrobiq. ſcrib. Card. in clem. 1. in 1.
oppoſit. de cau. poſſ. & propr. Bal. in l. 3. nu. 1. C.
ſi à non comp. iud. & in Margarita, in verſ. cauſa
ſi ſimplicirer, Afflict. deciſ. 239. nu. 4. ad fi. Franc.
Mar. deciſ. 67. nu. 4. par. 1. Contar. in rep. l. 1. q.
47 13. nu. 115. † Sunt enim reſcripta latè interpretã
da quò ad virtutẽ cõpræhenſiuã Innoc. & Abb.
in c. epi in fi. de re. eccle. non alie. Feli. in rubr. de
reſcrip. nu. 5. verſ. ad rationem in contrariũ; &
in c. ſuper literis. poſt num. 20. eo. tit. Rom. conſ.
345 num. 15.16. Franc. Mar. d. deciſ. 67. nu. 1. &
48 deciſ. ſeq. nu. 2. † Et abſonum eſt, quòd diuerſi
ſint iudices q de poſſeſſorio, & petitorio cogno-
ſcant, quia idem eſſe debet, ſiue ordinarius ſit, ſi-
ue delegatus, l. nulli. in fi. & ibi gl. & ſcrib. C. de
iud. c. 1. & 2. cum materia de cau. poſſ. & propr.
gl. in d. c. 1. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct. niſi actor,
& reus ſint diuerſi fori, vt in d. c. fi. vbi glo. & cæ
49 teri ita limitant, de iud. † Adeo quòd ſenſerint
per multi taxatiuã dictionem requiri in reſcri-
pto, ſi poſſeſſorium ſolùm, vel petitorium com-
præhendere debet, vt glo. fi. in fin. in l. ſi de pro-
prietate. C. ſi à non compet. iud. & gl. in d. c. 1. in
verſic. indiſtinctè. Bald. in Marg. loco præcitato
Marc. d. deciſ. 67. nu. 1. Contar. d. l. 1. q. 13. n. 89.
Dñi de Rot. Collectore excepto, in tit. de cauſa
poſſeſſ. & propric. deciſ. 9. num. 2. ver. præterea.

50 Secundò principaliter dicitur, quòd ſi verba
dominium denotantia aliqualiter in præcibus
inſerantur, vt ſi rem ad ſe pertinere præcator
narrauerit, aut quid ſimile, quod dominium im-
portare

portare poſſit,tunc per ſubſequentem commiſſionem vtraque cauſa cenſetur omninò delegata, ſecundùm * communem ſententiam de qua teſtatur Abb.in d.c.1.nu. 16.poſt Inno.& Butr. ac Dominos de Rot. quos citat, de ſequeſtra. poſſ.Marc.dicta deciſ.67.nu.1.& 20. Feli. in d. rubr.de reſcrip. nu.8. verſ. hoc autem limitatur Caſſad.deciſ.6.per to.de reſcrip.Rot.d.deciſ.9. in princ.de cauſa poſſ.& proprie.Menoch.in p̄ſud.tract.de recuper. nu. 13. At in noſtra ſpecie vltra poſſeſſionem qua ſe priuatum narrauit Illuſtriſs. D. Alexander in ſuo primo ſupplici libello,addidit,eandem ſuam poſſeſſionem fuiſſe iuſtificatam pluribus titulis; Nempè Adoptione, Inſtitutioneq́. hæredis de eo facta per Illuſtriſs.q. D. Sfortiam, cum conſenſu Sereniſs. q. D.Ducis Octauij,nec nõ & ſententia ſuper maiori parte bonorum de quibus agitur in eius fauorem lata,& ſic de ſuo prætenſo dominio mentionem fecit, ſupplicans propterea Sereniſs. D. Duci, vt de bono eius iure ſe informaret, offerenſq́. ſuperindè probationes facere vbicunq. demandaſſet;quæ omnia dubio procul proprietatem tangunt,ergò non dubitandum,quin per oblationem factam,& per ſubſecutam commiſſionem, facultas data fuerit de omnibus narratis,etiam petitoriũ concernentibus,cognoſcendi,& iudicandi, tam ex oblatione facta, quàm
51 ex ſola narratione;† Verba etenim reſcripti(Audiat cognoſcat)iuriſdictionem tribuunt delegato cognoſcẽdi ſuper omnibus in ſupplicatione expoſitis,tex.cum gloſ.in §.audient in auten.de deſen.ciui.Rot. deciſ.6.ſi petatur. de reſcrip. in no.& deciſ.9.eo.Cel.Hug.in tract. Clau.nu.87. Abb.Bero.& alij in c.venerabilis de iud.Mãdoſ. in trac.commiſs.commiſ.t.in ver. audiendus.

Tertiò,in ſua ſubſequenti, & dependenti ſupplicatione committi petijt, vt ſibi reſtitueretur amiſſa poſſeſſio,ſi iudicatum non fuerit illam ſibi iuſtè ablatam fuiſſe, & ſuperinde commiſſionem antedictam reportauit; Eius ergò præcatio conditionalis,& per conſequens reſcriptum ſuperinde emanatum cognitionem tribuit Excelſo Conſilio ſuper conditione ipſa cognoſcendi, & iudicandi in primis & ante omnia; videlicet, an iuſtè fuerit D. Alexãder poſſeſſione priuatus nec ne? ex quo ſub ea tantùm conditione ſup-
52 plicans reſtitutionẽ poſtulauit.† Hæc ergò præcedere debet cognitio ,& quidem iuditialiter, vocatiſq́. vocãdis, prout & in omnibus alijs reſcriptis conditionem aliquam habentibus ſeruatur glo.in Clem.præſenti.in ver.conſtiterit de cenſi. gloſ.& Doct.in Clem.1. in gloſ. mag. vbi Card.quæſt.13.de offi.deleg. Innoc.in cap. dudùm ſub num.2 quem cæteri omnes ibi ſequuntur de præſump. Oldra.conſil.227.num.2.Alex. * ex communi in conſi.218.num.1.lib.2. Feli.& alij in cap.ſi conſtiterit per illum tex.de accuſ.& Conſ.Lud.Sacc.

53 alibi ſæpe.† Modo ſic,cognoſcere an iuſtè fuerit apprehenſio facta per Sereniſs.D.Ducem,& priuatio Illuſtriſs.D.Alexandri, de neceſſitate ſert ſecùm cognitionẽ petitorij,prout de verbis (legitimè,& canonicè) quæ idem ſonant dixit Butri.& Miliſ.quos refert,& ſequitur Contar.in d. repet.q.13.num.61. & ſatis in caſu noſtro id liquet,quia iuſtitia dictæ appræhenſionis dependet ab extinctione Linearum vocatorum in Inueſtituris feudalibus, ab incapacitate D. Actoris,ab effectu adoptionis,teſtamenti,ſententiæque memoratæ,& alijs ab vtraq. parte deducendis;Nimirùm talem cognitionem demandatam neceſſariò fatendum eſt.
54 Quartò,narrauit in eiuſdem præcibus iuridicum eſſe ſuſpendi petitorium dùm de poſſeſſorio cognoſceretur, ac etiam omnem prætenſionem tertiorum comparentium, & ita fieri ſupplicauit, Reſcriptum autem,iuſtitiam ſuperinde fieri mandans,dubio procul iuriſdictionem tribuit cognoſcendi, an petita ſuſpenſio de iure ſit vel ne? in qua cognitione includitur neceſſariò, quòd ſi iuſtitiæ conuenire repererit Perill. Cõſilium ſuſpenſionem petitorij,eam admittat, ſin minùs deneget,& de vtroq. cognoſcat;& prout in multis caſibus fieri opportet,in quibus poſſeſſorium mixtã habet cauſam proprietatis Contard.in rep.d.l. vnic. limit.2. ratione mixturæ p̄
55 to.& latiùs inferiùs dicetur;† Et tantò magis ita demandatum fuit propter intereſſe dictorum tertiorum comparentium,qui ſi ſuper petitorio audiri velint,obaudiri nõ poſſent,gloſ.& Doct. in c.in literis de reſtit.ſpol.Gabr. latè in ſuis cõcl.tit.de reſt.ſpol.concl.1.num.45.Ergò neceſſe eſt quòd iuriſdictio in petitorio tributa per reſcriptum intelligatur, & quidem indiſtinctè, nè diuerſo iure cenſeatur, contra l. eum qui ædes. de vſucap. cum vulg.
56 Quintò,his conſonant verba reſcripti(cauſã, ſeu cauſas expediat) vt in doctiſſimis motiuis conſiderabatur, in verſ.pariter ceſſare videtur. etenim miſterioſè dixit, cauſam vel cauſas, &. non cauſam ſimpliciter; qm̃ ſi Perilluſt.Conſiliũ animaduerterit de poſſ.ſimplici tractandũ fore, vt pars prætendit, militabunt illa verba ſingularis numeri,cauſam expediat, ſinautem cumulationi locum fore,& de petitorio ſimul cum petitorio ex natura cauſæ, vel tertiorum comparentium interuentu,aut alia quauis ratione cognoſcendum fore cenſuerit, militabunt verba pluralis numeri,cauſas expediat; Sic in terminis fuit in Rom. Rot. concluſum virtute clauſulæ(quam vel quas)in commiſſione poſitæ, nedùm poſſeſſorij, ſed etiam petitorij cognitionem fuiſſe demandatum, Mœd.deciſ.168.aliàs 298. refert, & ſequitur Contard. in d. repetit.
57 queſt.13.num.55.† Sicut etiam ex eadem clauſula delegata intelligitur cauſa appellationis,

Digitized by Google

abſq. eius expreſſione Rot.deciſ.vlt.de reſcript.
58 in no.nec non & cauſa principalis cum articulo
grauaminis Gomes in reg. canc. de inſor.reſid.
q.34.nu. 4. cum alijs relatis per Papaz. in addi.
ad deciſ.Rot.23.nu.3.cũ ſeqq.de reſcript.in no.

Nec difficultatem tollunt multiplices reſpon
ſiones Dominorum exaduersò ſcribentiũ , imò
potiùs augent; Nam quòd de pluribus cauſis
poſſeſſorijs intelligi debeant, cum de vna tan-
tùm reintegratoria in præcibus facta fuerit men
tio,abſonum eſt,& diuinatorium .

59 Quòd ex narratis in præcibus , quæ dominiũ
important, vt verbum,pertinere,non inducatur
cõmiſſio cauſæ in petitorio ex traditis per Alex.
conſi.98.nu.5.in 5.falſum eſt,quia imò vtrunq.
commiſſum fuiſſe,petitorium ſcilicet, & poſſeſ-
ſorium defendir ibi Alexan. quamuis prima fa-
cie ſolum petitorium demandatum fuiſſe vide-
ri poterat, vt per eum, qui in hoc conuenit cum
alijs ſupra relatis : Et ſi Alexander diceret id ad
quod allegatur, nõ tolleret difficultatẽ verbotũ
pluralis numeri(cãm ſeu cauſas)& malè loqreẽ.

60 Quòd cauſa poſſeſſorij, & petitorij ſit vna &
eadẽ, diuiſa tantùm, & ſepatata reſpectu prio-
ritatis,& poſterioritatis temporis, & propterea
pluralis locutio non conueniat per cap. 1. cam
glo.indiſtinctè vbi Abb.& cæt.de ſequeſtr.poſſ.
& fruct. retorqueri poteſt , quia ſi vna eſt,& ea-
dem,ergò vna commiſſa,ambæ cõmiſſæ ; & hoc
eſt , quod nos ſupra diximus in ptima conſide-
ratione horum reſcriptorum. Sed re ipſa diuer-
ſis reſpectibus poſſunt cauſæ ſepatatę nuncupa-
ri,quia diuerſæ ſunt inſtantiæ ,& diuerſæ actio-
nes,quamuis non contrariæ, Menoch. de recu-
per.remed.15.nu. 252. & conſi.180.num.10.&
diuerſitas ex eo etiã arguitur,quòd Iudex cauſę
præparatoriæ dr̃ Iudex cauſæ præparatæ Doct.
in rubr.C.de eden. & in rubr.extra de iud. Me-
noch.de arbi.iud.c.371. nu.7. 8.pręparatũ nãq.
à præparatorio differt,vt cunctis obuium eſt.

Quòd teferri poſſint ad articulũ, vtrùm Prin-
ceps iuſtè ingreſſus fuerit propria authoritate
ob lineam finitam, vt in præcibus petitum fuit ,
fateor,ſed hic articulus petitorium reſpicit , vt
ſupra dictum eſt, Nimirùm manifeſtè retorque-
tur iſta reſponſio .

Quòd verba prædicta pluralis numeri referri
poſſint ad diuerſitatem bonorum , allodialium
ſcilicet,& feudalium,vt in ſpecie conſiderat D.
Menoch. in ſuis reſponſionibus , locum habere
non poteſt, tùm quia vnico iudicio reſtitutorio
peti oĩa potuiſſent,tùm quia nulla bona allodia-
lia Sereniſs. D.nomine capta,& ſequeſtrata fue
re, vt ex Inſtrumẽto appñẽſionis,& ex actis liqt.

Quòd ad cauſas per tertios mouendas refer-
ri poſſint, vt ipſemet aſſerit,fateor , ſed hoc im-
portat cõmiſſionẽ cauſę in petitorio,ex quo ter
tij petitoriũ,inuitis collitigãtib.mouere poſsũt,
vt prædiximus, & ſic iſtud etiam reflectitur .

Sextò & vltimò,quotiẽs cauſa poſſeſſorij ex-
61 pediri nõ poteſt abſq. cognitione petirorij, tũc
commiſſa cauſa in ipſo poſſeſſorio,cẽſetur quo-
que commiſſa in petitorio,nam qui vult conſe-
quens vult omne neceſſarium antecedens. l. 2.
cum materia.ff.de iuriſdict.omn.iudic. & in ter
minis docet gloſ.in l.1.C. ſi à non compet. iud.
ſuer.iud. Abb.in d.c.1.nu.15. verſ. hæc vera vt
iudex.de ſequeſtr.poſſeſs. & fruct. Rom.conſil.
330.nu.10.11.Rub.conſ.167.nu.4.Põt.de ſpol.
lib. 2. c.5.nu.35. Verùm cauſa poſſeſſorij per Il-
luſtriſs.D. Alexãdrum intentati mixtum habet
petitorium ex multis fundamentis per me rela-
tis in pręallegato reſpõſo in ſecundo dubio per
to.& ſignanter.num.74.vſque ad num.86.Nec
poteſt cauſa poſſeſſorij cognoſci, & terminari ,
niſi præuia diſcuſſione iurium ambarum par-
tium in petitorio , vt ibi ad ſaturitatem oſten-
ſum fuit, & inferiùs quoque loco ſuo latiùs at-
tingemus, ergò vtraque delegata.

Multiplici igitur iure iuriſdictionem habet
in petitorio iudicio Ampliſſimum Conſilium ,
nempè ex facultate ſua ordinaria , quam habet
ex conſtitutionibus , & decrero Maioris Magi-
ſtratus,atque iure communi,ex delegatione pri
mo loco in genere emanata de omnibus cauſis
ſuper bonis,& iuribus iſtis mouẽdis, & demùm
ex ſpecialibus reſcriptis ad præces Illuſtriſs. D.
Alexã. obtẽtis,& productis in actis,ſiue ordina-
riã excitẽt,ſiue delegatã tribuant iuriſdictionẽ.

Et hæc omnia tendunt ad oſtendendũ, quòd
poteſt Ampliſſimum Cõſilium probationes ob-
latas per Sereniſs. Dominum Ducem admitte-
re, etiam cumulando vt ſupra .

62 Sequitur nunc videre an debeat ? Potiſſimũ
aduerſantium fundamentum, qui ſtant pro ne-
gatiua,erat ſuper diſtinctione Bal. in l.3.nu.12.
C. de inter. quam refert, & ſequitur Conrar.in
repet.l. vni.limit.2.in princ & §.1.num.33.C.ſi
de mom.poſs.qui in effectu voluit quędam eſſe
poſſeſſoria, quę ſola tẽporis à iure requiſiti poſ-
ſeſſione fundantur , quædam quæ ex proprie-
tate corroborantur, quædã quæ fundantur me-
diante cauſa proprietatis, & quòd in prima ſpe
cie eſt omne poſſeſſorium ſimplex , quod nihil
habet commune cum proprierate, In ſecũda eſt
omne poſſeſſorinm , quod mixtã habet cauſam
proprietatis ex accidẽti,& occaſionaliter , ac pro
coloranda tantùm ipſa poſſeſſione, ſeu admini-
culanda,non verò principaliter & à natura, ſed
63 ramen regulatur ad inſtar meri poſſeſſorij , † In
tertia eſt omne poſſeſſoriũ à natura , quod pro-
prietate fundatur, & adeò mixtũ eſt natura ſua ,
vt plena dominij probatione indigeat, ſinè qua
conſiſtere non poteſt, & ſola coloratio non ſuf-
ficit (qua in re decipitur Ponta.de ſpol.lib. 2.c.
64 16.in princ.† ac etiam Bero.q.4.nu.5. 6.tenen-
tes

tes coloratiõnem ſufficere.)Et circa hãc tertiam ſpeciem cõſonat doctrina eiuſdem Bal. in rubr. de cau.poſſ.& proprie.nu.6.vbi inquit poſſeſſorium tunc ſapere naturam proprietatis,quando debet eſſe iuſtificatum, & fundatum titulo,& iu re aliquo,quod non ſit momentaneum, & Affl. in conſti.violentias.nu.42.quos citat idem Cõ-
65 tar.d.§.7.num.11.12.13.19.& 20.† concludens vtrumq. vna ſententia tunc fore decidendum; poſt Bal.in l.ædita,nu.87. C.de eden.quibus ad ſtipulatur Alex.in l.naturaliter.§.nihil commune.nu. 10 de acqui.poſſeſſ.ac Rot.deciſ.3.de re-
66 ſtit.ſpol.in anti. † In quo etiam caſu præſuppoſito,quòd actor poſſeſſionem probet,non dominium,ſententia pro reo fereda eſt Bal. in l.2.nu.
67 3.C.de fer. & acq. & nu. 31. † Nec poteſt actor petitorium iſtud quoquomodo ſuſpendere.Bellam.in c.paſtoralis.q.5.per illũ tex. de cau.poſſ. Iaſ.in l.2.nu.5.de iuriſd.om.iud. Ponta.d.tract. de ſpol.lib.2.c.6.nu.51.Contar.alios citans d.§. 8.nu.9.Subdens quoque nu.10.11. ſententiam latam ſuper vno iudicio exceptionem rei iudi-
68 catæ parere ſuper altero, † Et à tali ſententia ap pellationẽ dari,vt in petitorio, paulò infra ſub-
69 iungit. nu.18.19.†Et ſi in tali iudicio probationes oblatas admiſerit Iudex, cum expreſſa declaratione,quòd ad colorandum tantũm deſeruiant,in vtroq. tamen proderunt iudicio,& ſuper eis poterit in petitorio ſententia ferri,vt latè conſuluit Crau.in vna Placen.iu cđſ.793.

70 Atque ita in omnibus regulatur iſtud poſſeſſorium ad inſtar petitorij,& quidem iure meritò,quia petitorium abſorbet poſſeſſorium. cap. cum dilectus.& c.cũ eccleſia ſutrina.de ca.poſs.

Punctus eſt igitur,quia conuenimus in diſtin ctione memorata, nũ poſſeſſorium per Illuſtriſſimum dominum Alexãdrum intentatum ſit in ſecunda ſpecie,vt Aduerſantes profitentur, vel
71 potiùs in tertia, vt nos aſſerimus? † & ſanè in tertia connumerandum eſt, ex quo de Iuriſdictione,Regalibus,ac cæteris rebus agitur,ad ſolum Principẽ ſpectantibus, & ad quos Princeps ipſe ſuo diplomate conceſſerit, quæquè aliter quàm eius authoritate,& diſpẽſatione poſſideri nequeunt,cũ ſint iuris publici,& à facto,& conſenſu priuatorum minimè pendeant, vt per Cõtar.latè ea.limi.2.§. 7.nu.1.2.6.7.& 41.cum cõcord.ab eo citatis; & ego latiùs dixi in dicto reſponſo in 3.artic.princ.in 7. fundamẽto ſub nu. 80.cum tribus ſeqq.& plenè quoque in motiuis habetur verſ. poſtremò omnia. & addi poteſt quod ſcribit Bimi.conſi.12.nu.35.& D. Petr.in ſuo eleganti tract.fideicom. q.13.num.593.vbi ait in ſimilibus dari interdictum, quod competit pro locis publicis & ſacris, quod eſt natura mixtum,vt infra mox dicetur.

72 Cuius rei exempla intentionem noſtram val dè perſpicuam reddunt; nam ſi in poſſeſſorio quis experiri velit occaſiõne aquæ ex Caſtello, Riuo, Flumine, aut alio publico loco ducendæ, quia id à Principe ſolo concedi poteſt, mixtum à natura erit iudicium,& ſine proprietatis probatione obtinere non poterit.l.1.§.ſi.vbi ſcrib. de aqua. quot.& æſti.tex.gloſ. & Doct.in l.2.§. quædam de interd. Contard.latè d.§.7. nu.28. verſ.quartum exemplum,cũ tribus ſeqq. & nu-
73 mero 34.† Idemq. iuris eſſe ait ſi quis viam,aut aliquem locum publicum tangat, vel de ponte agat ſupra viam publicam cõſtruendo, vt num.
* 32.33.vbi concordantes citat.* Et generale eſſe
74 affirmat.nu.31.† in his omnibus quæ haberi nõ poſſunt niſi ex conceſſione Principis, quia in illis non ſufficit nuda poſſeſſio, vt poſſeſſoriũ exo riatur,cum poſſeſſio non ſit apta agẽte Bellam. deciſ.17.Caſtr.in l.ſi de vi.in 2.lect.nu.7.de iud. Didac. pract.queſt.c.17.nu.6.verſ.primùm vbi. Rub.Alex.conſi.167.nu.3. Menoch.de retinen. poſs. rem. vlt.nu 24.25.

75 Cæterùm iuriſdictio iuris publici eſt l.1.§.hu ius ſtudij.de iuſti.& iu.gloſ.in l.Imperiũ, in glo.
76 mag.de iuriſd. om.iud. † & ex eius diffinitione patet relata per gloſ.in l. 1.in verſ.poteſt. de iuriſd.om.iud.eſt enim poteſtas de publico introducta cum neceſſitate iuris dicendi,& æquitatis ſtatuendæ,quam deffinitionem approbant ibi-
* dem ſcrib.omnes,*& alibi paſsim.Iaſ.conſ.146. colum.4.verſ.1.pro iſta.& colum. ſequen.verſi. 3.vltra.lib.2. Dominus Petr.vbi ſup.nu.591.vſ
77 que ad 596.†Ideò ad Principem ſolùm ſpectar, atque ab eo ſolo tanquàm fonte manat,& fluit, quo pacto flumina à Mari, & ad Mare fluunt,& & refluunt,vt ait Bal. in cap. 1. §.ad hæc de pac. iur.fir.in l.priuatorum per illũ tex. C. de iuriſd. om.iud.in c.1.nu.2. de allod.& conſi.161.nu.2. lib.3.Iſer.in cap.2.ſi inter Dom.& Agnat.Iaſ.in l.qui Romæ.§.ſeia.nu.15. de verb. oblig. Alex. conſi.24.in princ. lib.5.Affl.in prælud.conſtit.q. 6.nu.2.7. & 8. cum latè deductis per dominum Petram d.q.13.num.555.cum multis ſeqq.& ſignanter numero 563.

78 Et adeò publici iuris eſt iuriſdictio, vt qui eã exercet dicatur perſona publica, Bal.in ca.2.de duo.fra.Sylua.in tract.de feud. recogni. c. 100. D.Petr.ibidem.nu.593.Vndè iuriſdictio ipſa re ctè dici poteſt ſpecies quædã aquæ publicę,Prin ceps autem eius receptaculum, vel caſtellum pu blicum,ſiue publicum flumen, à quo fluit vt ſupra,meritoq. poſſeſſorium eius merum non dabitur,ſed natura mixtum, vt in cæteris aquis,& receptaculis publicis.

79 Nec locus eſſe poteſt diſtinctioni in contrarium adductæ inter iuriſdictionem perſonæ cohærentem, & coherentem caſtro, ſeu territorio caſtri,vt illius mixtum ſit poſſeſſorium, iſtius au tem minimè,per ea quæ ex oppoſito allegãtur; quamuis enim vera ſit propoſitio, quòd iuriſdi-

ctio

ctio aliquando coheret perſonæ, aliquando territorio, quodq. cum vniuerſitate bonorum tranſire poteſt, ac etiam appellatione caſtri quandoque venire, vt per Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 97. per to. Nat. conſil. 405. & cæteros citatos; nõ tamen inferri poteſt, quòd in aliquo caſuum prædictorum poſſit iuriſdictio, etiam caſtro coherens aliunde prouenire, quàm à Principe, minuſq. per viã poſſeſſorij meri ab eo repeti; nec quiſquã ex Doctor. allegatis hanc attingit differentiam. Quinimò maior ratio militare videtur in caſu quo de caſtro feudali agitur ſimul cum iuriſdictione, quia maius eſt Principis præiudicium, ſi in eius ſtatu vtrũque abſq. eius conceſſione quis teneat, cum nec feudum abſq. ea quiſquam habere poſſit, præſertim feudũ dignitatis, vt mòx infra ſubijciam. Quo circa cum caſtra feudalia de quibus eſt controuerſia, nedùm iuriſdictionem, ſed etiam Marchionatus dignitatem annexam habeant, quæ iuris quoq. publici eſt, tantò magis actor intẽtionem ſuam cum vero titulo fundare tenetur, & per conſequens retorquetur argumentum.

80 Et quod de iuriſdictione dicitur, pertinet etiam ad alia regalia de quibus contenditur, quę publici iuris eſſe conſtat, & ad eundem Principẽ pertinere. c. vni. vbi omnes feudiſtæ in tit. quæ ſint regal. & quidem ad decus, & honorem ipſius Afflict. in conſt. ea quæ ad decus. in princ. & in ſignum ſuperioritatis, Boſſ. in tit. de regal. nu.

81 2. 3. 4. 5. D. Petr. vbi ſupra. nu. 575. & 579. † quæ velut oſſibus Principis inhærentes nequeunt ab ei⁹ poteſtate regia ſeparari, Boer. deciſ. 50. n. 12.

82 Idemq. de feudis dignitatum regalium videlicet, Ducatus, Marchionatus, & Comitatus; q͂ñ à ſolo Principe procedere poſſunt, c. 1. vbi Bal. nu. 3. de feud. March. Boſs. vbi ſupra. nu. 7. cum concord. D. † Petr. vbi ſupra. nu. 570. & 586. &

83 iam dixi in reſponſo meo. nu. 83. † quandoquidem eſt ipſe Princeps fons dignitatũ, à quo inferiores omnes dignitates fluunt, vt inquit Bal. in tit. quis dica. Dux, Com. March. in prin. in verſ. à Principe, dicens quòd ſicut Papa eſt pater patrum, ita in ſeculari Principe ſunt omnes theſauri dignitatum reconditi, & poſt eũ tradit Io. le Cirier in tract. de primog. libr. 1. q. 11. conclu. 3. nu. 14. Reſtaur. in tract. de Impera. q. 42. nu. 7.

84 Boſſ. in tit. de regal. nu. 11. † & propterea dignitates etiam ipſę dñr iuris publici ad eundẽ Io. le Cirier d. tract. lib. 2. q. 13. nu. 2. cum concord. & in his latè inſiſtit Affl. in d. c. 1. n. 1. q̃s dica. Dux.

85 Hinc apertiſſimè infertur, pręſens iudiciũ omninò mixtum eſſe, in quo de alio non tractatur, quàm de iuriſdictionibus, regalijs, & feudis dignitatum. i. Marchionatuum, quæ à feudis ſimplicibus longè diſtant, vt ex prædictis liquet, & his quæ ſcribit Sylua. in tract. de feud. recogni. c. 100. & 103. & Boſſ. vbi proximè nu. 8. & certè quidem fundamentum hoc ineuitabile eſt.

Niſi fortè egregiam illam reſponſionem admiſſerimus, quòd caſtra, & loca prædicta nõ ſint in Ducatu Sereniſs. Domini noſtri Ducis, ſtante antiqua illorum ſeparatione à ciuitatibus Parmæ, Placentiæ, & Cremonæ ab Imperatorib. facta, q̃ reſponſio nulla certè indiget replicatione, cum notorium facti permanentis contrariũ oſtẽdat, & multiplices feudorum recognitiones, iuramentaq. fidelitatis à cunctis poſſeſſoribus p̃ſtita, atque confeſſiones in iudicio emanatæ.

86 Aliud optimum exemplum poſſeſſorij natura mixti afferri ſolet, de agẽte ad reſtitutionem decimarum in aliena parochia, qui obtinere nõ poteſt, niſi titulum plenè probet. c. ad decimas. de reſtit. ſpol. in 6. vbi gloſ. & ſcrib. omnes concluſionẽ elliciunt, & maximè Fran. nu. 7. 8. quòd poſſeſſorium intentatum ab eo, contra quẽ militat iuris præſumptio, aduerſùs eũ pro quo lex è conuerſò præſumit, mixtum eſt à natura, ita quòd agens tenetur probare de dominio, aliàs ſuccumbit. ad idem benè facit c. cum contingat.

87 vbi etiam glo. & Doct. extra de deci. † Et eſt cõſimilis tex. in c. ſunt perſonæ de priuil. eo. lib. 6. de agente poſſeſſorio exemptionis contra ordi-

88 narium ſuum, † quocirca idem iudicandum de ſubdito agente contra Principem ſuum ſecularem pro reſtitutione eorum, quæ ad ipſum tantùm pertinere ſolent, & ad quos ipſe conceſſerit, tradit Io. Fab. in §. retinendæ num. 33. inſtit. de inter. Caſtren. in d. l. ſi de vi. num. 7. de iud. & in conſi. 253. in fi. lib. 1. Ancha. conſi. 310. per to. Alberi. in l. fi. num. 12. verſ. ſi verò. C. de iur. om. iud. Alex. in d. §. nihil commune nu. 23. Bellam. deciſ. 17. ad fi. Abb. q. 4. nu. 7. verſ. nec obſtat. c. ad decimas, & infra in alio verſ. eodẽ modo incipiente. Didac. pract. quæſt. cap. 17. nu. 6. verſ. primùm vbi, & verſ. quartò non ſic. Affl. in conſtit. violentias. num. 36. & poſt eum Gabr. in ſuis concl. tit. de reſtit. ſpol. concl. 1. nu. 72. & nu. 103. cum multis concord. Bero. in c. in literis. nu. 87. de reſti. ſpol. Val. conſ. 89. nu. 23. 24. 25. in ſecũdo, Crauet. conſi. 25. nu. 9. verſ. & maximè conſ. 322. nu. 1. & conſi. 674. nu. 5. 6. Alciat. conſ. 172. nu. 4. & conſi. 408. nu. 7. 9. 10. Boſſ. de Princ. nu. 233. cum duobus ſeqq. Menoc. de recuper. poſſ. rem. 15. nu. 466. poſt plures relatos Contar. d. §. 7. nu. 41. Caputaq. deciſ. 12. lib. 1. & deciſ. 353. in ſecundo. Marc. deciſ. Delphi. 80. per to. par. 1. & 542. in ſecunda. Pont. d. tract. de ſpol. libr. 2. nu. 172. Maſcard. concl. 1322. nu. 9. & concl. ſeq. nu. 12. vnà cũ per multis alijs adductis in priore reſponſo. nu. 80. cum ſeqq. atque alijs additis per Excellentiſs. D. Motiuantem in verſ. Poſtremò

89 omnia, quibus ſufficiat remiſſio. † Et quamuis nonnulli ex aduerſò allegentur, non ſunt tamen numero, nec authoritate pares, & pleriq. etiam loquuntur quando queſtio eſt inter priuatos, vt

Vall.

* Vall.conſ.6.nu.11.in 3.* qui de communi atteſtatur Capic.deciſ.77. & alij; vel quando eſt cũ ipſo Principe,ſed ſuper re in qua nõ habet præſumptionem iuris pro ſe,& intentionem de iure communi fũdatam,vt Boſs. in tit.de Principe. nu.236.alij in alijs terminis longè diuerſis, prout adamuſsim demonſtrarunt Excellentiſs. D. Coaduocati, qui ante me ſcripſerunt, quorum dicta repetere ſuperfluum foret.

Cum ergò dubium non ſit,quin cõtra D. Alexandrum actorem militet iuris præſumptio,qui in Ducatu iſto prætendit iuriſdictionem, regalia,ac feuda Marchionalia,& verſa vice pro Sereniſs.D. Duce pęnes quẽ de iure prædicta omnia eſſe debent,ſtet pariter iuris præſumptio,vt præcitati Doct. paſsim concludunt, neceſſariò cõſequitur indicium à natura mixtum eſſe; Nimirum titulus plenè, & concludenter ab actore probandus venit.

Et dum contrarij Aduocati hanc maximam difficultatem tollere nituntur,interpretando d. c.ad decimas.vt ſolum colorem requirat pro iuſtificanda poſſeſſione, ponderantes gloſ. ibi, ac Fran.nu.8.9.& Boſſ.in tit. de Principe. nu.234. nimiùm ſanè à recto declinant tramite;quãdoquidem caſus ille annexam omninò habet cauſam proprietatis,& ita illum omnes intelligũt, & Rip.in d.§.nihil commune.nu.35.verſ.conſidera tex.apertiſſimè requirit probationem plenã in petitorio ex illis verbis(niſi euidenter docuerint,quòd earum poſſeſſionem legitimè fuerint aſſecuti) nam aduerbium(legitimè)petitorium denotat vt ſupra dictum eſt; ſed & gloſ. id ipſum extra dentes concludit ibi(niſi probet ſe legitimè aſſecutum) & dum etiam præſupponit proprietatem pro reo probatam ipſum in poſſeſſione defendere; quo ſtante, abſonum eſſet dicere, quòd actor eum ſuperare poſſet,niſi melius ius in proprietate quoque oſtenderet.

Franc.etiam ſi rectè conſideretur in ſua diſtinctione,quam facit ſub num.6.7.idem tenet pro conſtanti; nam in tertio membro ait, probationem tituli requiri prout in tex.& ſic legitimè vt ſupra.Limitationes autem quas ſubiungit.nu.8. non conueniunt caſui noſtro; & minus cõuenit quod nu.9.aſſerit ſuper 4.mẽbro ſuæ diſtinctionis,quando ſcilicet pſumptio iuris cõis facit cõtra actorem,ſed non pro reo; quia non eſt caſus noſter,in quo pro reo,& cõtra actorem militat.

91 † Boſſ.deniq. præcitatus totum contrariũ firmat eius,ad quod allegatur,inquiens ſpoliatum à Principe caſtro,& ad reſtitutionem agentem, debere iuſtificare titulum, vt in c. ad decimas. nam non dicit colorare poſſeſſionem, vel eã iuſtificare,ſed veram, plenamq́. tituli probationẽ requirit,dum ſe remittit ad d. c. ad decimas. & ad d.per Ancar.in præcitato conſil.310. & alios qui de plena probatione tituli latè loquuntur.

92 Minus etiam negotium faceſſit ſimile de beneficialibus,in quibus ſolus color ſufficit,vt Domini aduocati exaduersò communibus ſententijs probãt,in quo fundamento aſylum ſuũ collocant, arguendo maximè à beneficialibus ad feuda,pro vt regulariter fieri ſolet,& ego quoq. in reſponſo ſæpedicto ſuppoſui.nu.93.

Omittendo namq. pro nunc diſputare an ſolus color,vel potiùs plena probatio in his quoque requiratur,quod multis placuit,quos refert Ferret.conſi.23. ad fin.lib.1. & Rub.conſil.167. * nu.2.3.vbi etiã de * communi atteſtatur, Oldra. conſi.1.num.4.Bellam.deciſ.17.& 433.Contar, d.limit.2.§.7.numero 43.& præſuppoſito quòd alia ſit magis communis.

93 Duplex patet replicatio concludentiſſima; Primò limitatur quando contra agẽtem ad poſſeſſionem beneficij militat iuris præſumptio, vt in proximè allegatis, quæ in beneficialibus etiã obtinent,in quibus tenetur plenè actor,concludenterq́. de titulo docere; Ita egregiè declarat Crau.d.conſi.322.nu.1. Menoch.dicto rem.15. nu.466. perplures in id citans,& de retin.poſſ. rem.3.num.590.atque Maſcard. d.concl.1322. nu.9.& 1323.nu.12.& ſic retorquetur fundamẽtum de beneficialibus contra Dominos aduerſantes. & ſi ſola præſumptio contra agentem id operatur, pleniùs certè operari debet coniuncta cum præſumptione pro reo,iuxta prædicta.

94 Secundò replicatur, quòd circũſcriptis quoque præſumptionibus antedictis, non procederet in hoc puncto argumentum à beneficialibus ad iuriſdictionem,& alia Principi reſeruata, cũ ſubſit ratio diuerſitatis, nec ſit materia proportionabilis, quo caſu ceſſat argumentatio, vt aduertit Menoc.dicto remed.15.nu.470.poſt Gomes.quem allegat in reg.de Trienna.q.4. 95 † Diuerſitas autem in eo conſiſtit, quòd beneficiorũ dominium,& proprietas non datur, nec eſſe poteſt pęnès Rectorem,aut Prælatum,ſed ſola procuratio,ſeu adminiſtratio.c.ſi.12.quæſ.1.gloſ.& Doct.in c. cæterùm de dona. 96 † eſt namq. pænès eccleſiam,tàm viuente,quàm mortuo Prælato, ſeu Rectore ipſius, Inno. pulcbrè in c.cum ſuper nu.3.4.de cauſa poſſ.& proprie. Imol.in c.1.in 2. oppoſ.eo.tit. 97 † Idcirco in beneficialibus dari nõ poteſt de dominio.Bal.in l. 2.nu.60.cum ſeqq. de ſer. & aq. 98 † & qui probat. titulum beneficij, probat tantùm mandatum idoneum; propterea in his non exigitur probatio tituli ad effectum probandi dominij, ſed vt conſtet de mãdato ad proſequẽdum iura eccleſiæ. Contar.dicta limit. 2.§.8.nu.5.6.7.& confert Abb.d.q.4.nu.8.verſ. ad quartum. 99 † Cum ergo faciliùs ſit probare mãdatum,quàm dominium (probatur enim mandatum multis,varijſq́. modis plenam probationem non redolentibus, vt per Maſcard.conclu. 1005.cum ſeptem ſeqq.) meritò inductum eſt,

vt in

vt in beneficialibus ſufficiat titulus coloratus,
cum veri dominij nõ ſit probatio neceſſaria, nec
100 poſſibilis. † Et hinc eſt, quòd ſi Prælatus nõ age-
ret nomine proprio, ſed eccleſię ſuæ in poſſeſſo-
rio, & ſic nõ vti procurator, ſed pro eccleſia Do
mina vtſupra, tunc nõ ſufficeret colorata poſſeſ-
ſio, ſed Dominium plenè probandũ foret prout
in caſibus dictæ l. 2. §. quædam. doctr. eſt Bal. in
d. l. 2. nu. 61. 62. quem refert Contar. dicto §. 8.
nu. 6. 7. quo loci differentiam iſtam ſentit, licèt
non plenè explicet. Gabr. in ſuis communibus
tit. de reſti. ſpolia. concl. 1. nu. 73.

Alia inſuper diuerſitatis ratio conſiderari po
teſt, quia quando agitur contra Principem pro
rebus antedictis ad ipſum pertinentibus, & re-
ſeruatis, præſupponitur alienatio ſpõtanea, quæ
importat donationẽ l. donari videtur. ff. de reg.
iur. & dum eam negat, tractat de damno vitan-
do, at quando de beneficio tractatur ſecùs dicẽ-
102 dum, † quoniam ille ad quẽ ſpectat collatio ne-
ceſſe habet alicui illud conferre c. vt ſingulæ de
offic. Archid. & ſiue huic, ſiue alteri, nihil eius in-
tereſt; quia nihil de ſuo, aut ſibi reſeruato tri-
buit, & ideo non dicitur donare, ſed ſolummo-
do dare, gloſ. in cap. fi. in verb. inuitus. 23. q. 6.
103 † nec vtitur propriè liberalitate aliqua, quam-
uis gratiam faciat vni potius quàm alteri glo. &
Doct. in c. relatum de præb. & digni. vbi Abb.
num. 6. Nimirum ſi faciliùs admittitur probatio
colorata in beneficialibus, quàm in Principi re-
104 ſeruatis, † cum donatio difficiliùs præſumatur,
quàm alius actus donatione carẽs. l. cum de in-
debito de probat. l. eleganter §. qui reprobos. de
pignor. ac Menoch. latè de arbit. iudi. caſ. 88. vſ-
que ad numero 8.

Et ex his ceſſat pænitus argumentatio de be-
neficialibus, q̃ tanti ex oppoſito fieri conſueuit,
quinimo retorquetur vtſup. dictũ eſt. Quocirca
indubitata remanet mixta natura huius iudicij.
105 Deniq. non obſtat quòd Sereniſs. Dominus
Dux fundatam non habeat intentionem ſuam
de iure communi, nec præſumptionem pro ſe
militantem, eò quia iuriſdictiones, & dignitates
hodie ſint in comertio noſtro ex generali cõſue
tudine iuxta dictum Bal. in c. 1. num. 2. de feud.
marc. & in cap. 1. §. ex eadem. num. 2. de leg. cor.
Iſer. in c. Imperialem. nu. 70. ad fi. vbi & Afflict.
in §. illud quoque. nu. 20. de prohib. feud. alien.
Petr. Bellug. in Spec. Princi. rubr. 22. §. 1. nu. 3. &
4. Facilis enim eſt reſponſio, nam nemo ex cita-
tis loquitur de generali conſuetudine, & minùs
inquiunt, quòd iſta redacta ſint ad inſtar allo-
dialium, vti Domini Aduerſantes allegant, ſed
tantùm dicunt, quòd cum olim talia eſſent pœ-
nitus extra commercium, quemadmodũ ſacra,
religioſa, atque publica loca, cœperunt tamen
per Principes concedi, donari, ac etiam vendi;
106 non tamen dicunt, † quòd acquirentes poſſint
de his diſponere abſque ipſius Principis aſſen-
ſu, & beneplacito; ſed totum potiùs oppoſitum,
& ſignanter Iſern. dicto nu. 70. ad fi. Afflic. d. nu.
20. verſ. ad quintum & Bellug. paulò infra. nu.
6. 7. & notiſſima eſt huiuſmodi prohibitio alie-
nationis ſinè Principis, & directi Domini licen-
tia per tex. vulg. in c. 1. vbi omnes not. de prohi.
feud. alien. per Feder. & ſi in aliquo loco cõtra-
ria viget conſuetudo, eſt localis, & ita loquitur
Bal. in dicto c. 1. num. 2. de feud. Mar. & Clar. in
107 §. feud. q. 1. verſ. quæro nunc. † In hoc tamen ſta
tu indubitatum eſt talem ceſſare conſuetudinẽ,
ſed ius commune feudorum obſeruari; imò ex-
tare Decretum (Meminimus) & antiquas conſti
tutiones Ducales, quibus omnino prohibetur
alienatio prædicta, & per conſequens intactum
remanet fundamẽtum ſupra relatum, quòd pro
Sereniſs. D. Duce militat præſumptio, & contra
Illuſtriſs. D. Alexandrum, & de primo ad vltimũ
mixtum eſſe conſtat iudicium quod agitur.

Modò ex abundanti dicamus, quòd ſi aliqua
ratione mixtum nõ eſſe à natura ſuaderi poſſet,
quod minimè creditur, attamen mixtum ex ac-
cidenti concludendum foret, Tum ex ſupplica-
tionibus, & reſcriptis ſuperiùs ponderatis, quæ
in actis præſentauit D. Actor pro eorum execu-
tione inſtãdo, & à quibus libellus deſumi debet
108 ex Caſtren. conſil. 253. lib. 1. † Tum etiam ipſo
libello apertiſſimè cumulante petitorium cum
poſſeſſorio. Tum deniq. ex oppoſitis exceptio-
nibus pro parte Sereniſs. Rei, quæ Actore inui-
109 to opponi legitimè potuerunt. † His enim mo-
dis mixtum redditur iudicium ex accidenti, at-
que occaſionaliter Contar. poſt relatos d. lim.
2. in princ. nu. 8. vſque ad nu. 19. & in fi. atq. in
110 §. 4. nu. 1. vſque ad nu. 13. † & quando ita pro-
miſcetur cauſa proprietatis, fit mixtum iudiciũ
principaliter, adeo quòd vnica ſententia vtraq.
cauſa terminari debet, vt idemmet Contar. tra-
dit poſt Cyn. Bal. & Salyc. in d. §. 7. num. 19. 20.
111 † à qua etiam conceditur appellatio vt in peti-
112 torio, Gra. conſil. 16. nu. 18. lib. 2. † Certum eſt
namque, quòd fit mixtum ratione complicatio-
nis vnius cauſæ cum altera. Bal. conſi. 141. nu. 6.
verſ. ſed hoc tantùm, & nu. 7. lib. 1. Contar. latè
in dicta rep. limit. 24. per to. Menoc. de recuper.
remed. 9. num. 320. & ſeq.

Omittendo igitur præces, & reſcripta, nè ea-
dem repetamus, Certè in libello intentatũ fuit
petitorium, & quidem primo loco, & principa-
liter; ſucceſſiue autem, & in quandam conſequẽ
113 tiam poſſeſſorium. † & ad iudicandam huiuſmo
di mixturam attenditur potiſſimùm libellus ex
parte actoris Contar. d. limit. 2. §. 4. in princ. Di-
co autem intentatum principaliter petitorium,
propter illa verba in cõcluſione poſita (& ita in-
ſtar pronuntiari, & declarari nullam, ſeu iniuſtã
fuiſſe dictam appræhenſionem poſſeſſionis, vel
quaſi

quaſi dictorum bonorũ per d.Illuſtriſ. D.Sfortiam,& exindè per Illuſtriſ.D. Alexandrum pacificæ poſſeſſorum, vel quaſi, vtì contra non citatum, & contra iuris ordinem factam, nec ita potuiſſe, vel debuiſſe fieri, nec dictum Illuſtriſ. D. Alexandrum dicta ſua poſſeſſione priuari) & quamuis ſequentia verba(& ſucceſſiuè illum reintegrandum fore,& eſſe ad tenutam, & corporalem poſſeſſionem &c.) ad poſſeſſionis quoque reſtitutionem concludant, non tamen contradicunt naturæ petitorij intentati, quinimo conferunt, & conueniunt; nam præſupponunt pronuntiandum in primis fore ſuper prima par
114 te petitionis, † vt apparet tàm ex ordine ſcripturæ, qui regulariter attenditur l.quotiens, vbi
115 gl.& Doct.de vſufr. † quàm virtute illius aduerbij(ſucceſſiuè)quod ordinem ſimiliter denotat, operaturq;, vt vna actio non ſimultaneè cũ alia, ſed vna poſt aliam intẽtata in libello dicatur, & nõ aliter Arct.in l. 3.§.fi.col.3.de duo.reis.Alex. conſ.58.nu.3.in 5.Rom.conſ.392.nu.12.13. Felin.in c.ſignificantibus.nu.27.de lib.obla.Crau. conſ.16.ſub nu. 8.Cagno. in l. nemo ex his.nu. 9.10.de reg. iur.Gab.in tit.de ac. concl. 1.num.
116 18.& 20. † Et hinc eſt quòd contraria remedia ſucceſſiuè,& ſubordinatè in eodem libello tolerantur, quia vnum tantùm poſt alium proponit, vt ex præcitatis multi dicunt, & tradit etiã Cagnol. in l.vbi repugnantia. num. 10.de regu.iur. in caſu igitur noſtro ſubordinatè petita fuit poſ-
117 ſeſſio poſt petitorium intẽtatum, † ex quo finis ipſius petitorij eſt conſequendi poſſeſſionẽ rei petitæ l.officium l.qui petitorio, & l.fi.ff. de rei uend.Rip.in §.nihil commune nu. 38. inquiens propterea petitorium, & poſſeſſorium ad eundẽ
118 finem tendere, licèt per diuerſa media; quia in poſſeſſorio principaliter, in petitorio autem incidenter,& in conſequentiam poſſeſſionẽ proſequitur, Contard.d.lim.2.§. 9. nu.11.

Quòd autem prior pars concluſionis huius libelli petitorium contineat, patet manifeſtè iàm ex capite allegatæ nullitatis, quàm prætenſæ in-
119 iuſtitiæ. † Enimuero de capite iniuſtitiæ. (vt ab hoc exordiar) optimum habemus exẽplum in conſ.Bal. 331.lib.1. ob mixtam cognitionem ſuper qualitate hæredis, & ſucceſſiua immiſſione in poſſeſſionem, propter quam fit complica-
120 tio petitorij cum poſſeſſorio. † adeo ut appellatio detur utì à petitorio, & idem Bal. tradit in
121 conſ.153.eo. lib. † & aliud bonum exemplum in caſu l.ſi quis in tantam C. unde ui.in quo agitur ad pœnas priuationis, & ad reſtitutionẽ conſecutiuè,& ob id mixtum & complicatũ, in quo propterea datur appellatio. Menoch. d.remed. 9.nu. 320.& ſeq. ubi alia refert exempla.
122 Simile quoque eſt, quod conſuluit Iaſ. in conſ. 187.lib.2.de directo domino, qui propter caducitatem emphiteuræ petijt ſe in poſſeſſionem bonorum locatorum immitti, ex quo in libello non concluſit in ſolo poſſeſſorio, ſed quòd ſuper caducitate quoque pronuntiaretur, de qua re latiùs Contard.d.repet.q.14.num. 1.cum tribus ſeqq.& num. 40.
123 Et in terminis noſtris, quãdo diſputatur ſuper iuſtitia, uel iniuſtitia appræhenſæ poſſeſſionis propria authoritate, quòd petitorium ſit iudicãdum, quamuis ad eiuſdem poſſeſſionis reſtitutionem ſimul agatur, ſcribit Contar.d. lim. 24. nu.4.5.ubi refert DD. de Rot.diuerſimodè ſẽſiſſe,& rationes utrinque adducit, quæ ab utraque parte pro nobis concludunt; nam pars quæ appellationem non dari ſentiebat, & ſic nõ fuiſſe in petitorio iudicatum, fatebatur tamen mixturam petitorij, ſed fundabat ſe in uerbis ſentẽtiæ reſeruantibus cognitionẽ ipſius petitorij ad aliud iudiciũ; Alia uerò pars aſſerebat, quòd in ſñia complicatum erat manifeſtè petitoriũ cũ poſſeſſorio non obſtante reſeruatione prędicta, quia Iudex pronuntiauerat non licuiſſe Briãzæ (nomen fuit litigantis) poſſeſſionẽ ingredi apothecæ, de qua contendebatur, & per cõſequens ſuper contractu uenditionis, quod petitorium cõcernebat, & ob id appellationem dari; totius igitur Rotæ uotum nobis deſeruit ad probãdũ, quòd lis, quæ eſt ſuper iuſtitia, uel iniuſtitia tenutæ propria authoritate captæ ex cauſa à contractu pendente, petitorium contineat, non obſtante poſſeſſorij complicatione, vt ſupra.
124 Conſimilis eſt determinatio Bero. quæſt. 100. num. 11. in princ. & verſ. tamen quando adhuc. ubi conſtare aſſerit agi de petitorio, non de poſſeſſorio, quotieſcunque de expellendo conductore ob finitam locationem propter penſiones non ſolutas tractatur; & rationem utrobique affert, quia de totali iure conductoris agitur, quæ caſui noſtro optimè conuenit; nam cum de expulſione prætenſi feudatarij ob finitam Inueſtituram, agatur, de totali certè ipſius iure controuertitur, quia ſi finita eſt, nullum ius ei vltra remanet; & per conſequens rectè tenuta capta per Sereniſs. D.Ducem reperitur, ſin autem duret Inueſtitura, totum oppoſitum cõcludendũ; Dum ergo quæſtio iſta in concluſione libelli prædicti deducitur, lis utique in petitorio, non in poſſeſſorio proponitur.
125 Complicatio etiam inſurgit ex capite allegatæ nullitatis commiſſæ in procedendo contra non citatum,& contra iuris ordinem, vt in concluſione libelli, quod proculdubiò petitorium reſpicit, non poſſeſſorium, ex conſ.Bal.42.nu.6. 7.lib. 1.ubi nullitas teſtamenti mixta cũ immiſſione hæredis, reddit iudicium mixtũ,& appellabile; quod quidẽ Conſiliũ ſequi ſolet. Rot. teſte Contard.d.rep.in 24.lim.num.1.2.3. Enimuero qñ de nullitate proceſſus, vel ſñiæ, ſeu contractus, aut alterius actus per modũ agẽdi tractaĩ,

prin-

principaliter actum intelligitur, non incidēter.
Vant.de nullit.tit.quot & quibus mo.nul. nu.2.
3.4.& iudicium dicitur plenarium, daturq́. ap-
pellatio à ſententia ſuperinde ſecuta, & ſi nō ap
pelletur, parit pręiudicium irreparabile. Fran.in
126 c.dilecto, q.47.nu.105.de appell. † Idq́. proce-
dit dato quòd poſſeſſorium quoq. admixtum,
& coniunctum fuerit vtſupra, & prout in d. cōſ.
Bald.141.iuxta quod pronuntiauit quoq. Rot.
Rom. vt per Contard.d.limit.24.nu. 11.12.13.
& nu.21.22.vbi refert etiam Put.de Aegid. de-
127 ciſ.7.& quòd pluriès ita ſeruauit Rot. † Huc e-
tiā pertinet Pedemon.deciſ.47.in princ. in mo-
tiuis allegata, in qua nullitas contractus mixta
cū remedio recuperandæ operari dicitur, vt ſup
plicationi locus ſit, cum etiam appellatio nō de-
negetur, vt ibi; Eſt igitur in hoc iudicio mixto iu
dicandum in omnibus, vt de petitorio, quia poſ
ſeſſorium acceſſorij loco habetur, vtſupra Bero.
conſi.112.num.7.lib.3.

His autem, quæ in materia libelli cumulantis
diximus, aliqua per Dominos Aduocatos exad
uerſò obijci video. Et primò defectum iuriſdi-
ctionis Perilluſt. Conſilij, qui plenè iam ſubla-
tus eſt in prima quæſtione.

128 Secūdò quòd Procurator actoris proteſtatus
fuit nolle in petitorio litigare, imò petitorium
omne ſuſpēdidit in omni actu iudiciali, ſi quod
propoſitum fuiſſet.

Sed in doctiſſimis motiuis fuit ad hoc reſpon
ſum, non poſſe ſortiri effectū hanc proteſtatio-
nem, quæ eſt contraria facto, per not.in l.nō ſo-
lum § morte.de no.oper.nunc.& in c.cum M.de
conſt.quod latè proſequitur Bimi. conſi. 98.nu.
224.cū pluribus ſeqq.proteſtari enim nolle age
re in petitorio, & nihilominùs in cōcluſione e-
iuſdem ſcripturę illud primo loco proponere, &
principaliter, manifeſtā cōtinent repugnātiam,
ideo à proteſtatione receſſū, per ea q̄ infra pro-
ximè dicētur in 3.replicatione ad hoc obiectū.

129 Poſt libellū verò porrectū Sereniſs. Dn̄i Pro-
curator litē ſuperinde fuit conteſtatus, poſt quā
conteſtationem, ſuſpenſio locum nō habet, ſm
Bart.in d.§.nihil commune.nu.24.cū alijs quos
refert Menoch.rem.15.recuper. nu. 381.& ſeq.

130 Replicari quoq. ſecundo loco poteſt, ſuſpen-
ſionem petitorij aduerſari communibus iuris re
gulis; nam actor iudicium cæptum proſequi te-
netur vſq. ad finem, vel liti cedere, authen. qui
ſemel.cum materia C.quom.& quan. iud.idcir-
cò iura de ſuſpenſione prædicta loquentia, ſtri-
ctè ſunt intelligēda, nec vltra terminos, in qui-
bus loquuntur extendenda; quia in exorbitan-
tibus non fit extenſio auten. quas actiones vbi
* Doct.*communiter C.de ſacro.eccle.† Cum igi
131 tur permiſſa ſit ſuſpenſio petitorij in odium tan
tùm violenti ſpoliatoris, Clem. 1. in fi. de cauſa
poſſ.& proprie.non eſt ad alia remedia poſſeſſo
ria extendenda, & ita in terminis argumentatur
Iaſ. in d.§.nihil commune.nu.117.poſt Cum.&
Alex.quos adducit, & ſequitur ibidem Rip.nu.
147.Socin.in l.rem quæ nobis.nu.15. poſt.cita-
tos de acquiren.poſs. Crauet.conſi.793.ad fi.&
Rot.Faſtoli cauſa 34.dub.63.vbi videndū, Cō-
* munemq́. *atteſtatur. Coraſ.in d.§.nihil commu
ne.nu.88.in fi. Et quamuìs potuerit ab initio a-
132 ctor ommittere petitoriū, † & ſolum poſſeſſoriū
intentare, ſi tamē per imprudentiam ſecùs egit,
ſibi imputet, quia imprudentiam hanc non mi-
nùs lex abhorret, quàm ſpoliatorē, vt ſubdit ibi-
dem Coraſ.nu.ſeq. In caſu autem noſtro nō eſt
intentatum ſpolium aliquod violētum, nec etiā
abſq. violentia, ſed petitorium tantùm, vel vna
forsā cum alio poſſeſſorio, ideſt Can.reintegrā-
133 da, vt aduerſarij profitētur, igitur &c. † Et quòd
talis ſuſpēſio nō procedat niſi in ſpolio, & qui-
dem violento, Comprobatur optimo ſimili de
exceptione ſpolij, quæ nil aliud eſt, quàm quæ-
dam ſuſpenſio iudicij per ſpoliantem intentati,
quæ non operatur, nec locum habet, niſi in in-
terd.vnde vi, per tex.in cap. 2.in verb.dolum, &
violentiam.de ordi.cogni.& in cap.frequens.in
ver. violētiam.de reſtit.ſpol. in 6. & ibidem de-
clarār.Gem.Io.And.Ancha.& Fran.in prin.ſub
nu.4.& in §.1.in 3.not.Abb.latè in d.c.2.nu.12.
concludens firmiter, exceptionem hanc ei tan-
tùm dari, qui dicto interd.agit, non ſi alijs reme
dijs agat, vt puta Cano. reintegranda, aut alio,
in quo ſufficiat actorem poſſediſſe, & reum nūc
poſſidere; Idem tenet ibi Inno.nu.2. Afflict. de-
ciſ.19.& nu.3.5.& 7. Et licèt contrarium nōnul-
li tenuerint, hęc tamē eſt verior, & magis æqua
opi. vt ai: Auffrer.ad deciſ. Toloſo.393.ita quo-
que tenētem; pro qua benè facit deciſ. Bellam.
36.circa mediū, & pro limitatione ad reg.d.c.2.
& d.c.frequens tradit Gabr.de reſtit.ſpol.concl.
* 2.nu.47.multos citans concord. & * cōem inui-
tus fatetur Boſs. pro contraria militans in tit.de
pluribus viol.nu.95. Adde Surd.conſ.166.n.19.

134 Tertiò replicari poteſt, quòd à dicta ſuſpēſio-
ne receſſit actor producendo nedū titulos Cran.
conſ.742.nu.1.ſed etiam poſitiones, & articulos
petitorium reſpicientes, vt in actis apparet, Pa-
riſ.conſi.112.num.56.lib.1. Pont.de ſpol. lib.2.
135 nu.50.poſt Rot. quam refert, † aſſerens hoc etiā
procedere non obſtante proteſtatione præmiſſa
de non recedendo à ſuſpenſione, quia per actū
contrarium nihilominus receſſiſſe dicitur, & ſic
militat conſi. Deci. 162.col.2.verſ.præterea, vbi
propter talia capitula ab actore data, tollitur vis
ſuſpenſionis petitorij.

136 Inſuper locum non habet ſuſpenſio propter
abſurda, & ſcandala quę oriri poſſent, ſi ſuper ſo
lo poſſeſſorio procederetur, per ea quę tradit Fe
der.de Sen.conſi.283. per to. quem refert & ſe-
quitur Pontan.d. libr.2.nu.48. Abſurda autem

&

Digitized by Google

& ſcandala imminentia ſatis patent ex his quæ
in dicto reſponſo retuli nu.74.75.

Denique non iuuat ſuſpenſio,ſtantibus exce-
ptionibus de quibus in actis, quas paulò infra
recenſebo,quæ inuito actore procedunt.

137 Tertio loco ad euitandas difficultates ex li-
bello orientes,cõſiderabant aduerſantes, quòd
non fuit ſimpliciter petitum declarari appræhẽ-
ſionem nullam,& iniuſtã, ſed addita fuit ratio,
vti contra non citatum,& contra iuris ordinem
factam,quæ reſtringit, & modificat dictum ad li
mites ſuos. l. cum pater. §. dulciſſimis de leg. 2.
Crauet.conſi.719.nu.11.cum alijs relatis;Vndè
inferri non poteſt, quòd petitorium fuerit pro-
poſitum,ſed tãtummodo, quòd liceat Sereniſs.
Cameræ oſtendere,ſi poterit,quòd citari nõ de-
buerit poſſeſſor,& quòd ſinè iuris ordine potue
rit ammoueri; ad quod faciendum non releuat
deducere de nõ iure poſſeſſoris ſpoliati,& quòd
extincta ſit linea Inueſtitorum per obitum D.
Sfortiæ,quia datò quòd extincta foret, non ta-
men proprio imperio licuiſſet poſſeſſorem amo
uere. Hæc illi.

138 Qui quidem dupliciter decipiuntur; nam pri
mò falſum eſt reſtrictam fuiſſe concluſionem li-
belli ad illam ſpeciem nullitatis (contra non ci-
tatum, & contra iuris ordinem) quia additum
fuit caput iniuſtitiæ ibi (ſeu iniuſtam) quod non
reſpicit modum procedendi,& de qua iniuſtitia
etiam in precibus ſupra ponderatis mentio ha-
bita fuerat in illis verbis *(Se non farà giudica-
to, &c.)* & clariùs in ſequentibus libelli verbis
(nec ita potuiſſe, vel debuiſſe fieri) Caput autẽ
iniuſtitiæ differt à capite nullitatis; Vndè ſen-
tentia nulla non dicitur propriè iniuſta Contar.
in d.repet.limit.7.per to.& ſignanter. nu.1.2.&
nu.11.12.& 16.quod pro ſtatutis notandum aſ-
139 ſerit poſt Butr.& Barb.quos refert; †Vtrunq. au
tem propoſuit actor, quia non confidens de nul
litate,voluit quoque ſuper iniuſtitia iudiciũ agi,
exemplo eorũ qui de nullitate ſententiæ dicũt,
& quatenus aliqua ſit, appellant, quo caſu verun
que remedium principaliter deductum intelli-
gimus iuxta cões* ſnías de quibus ibidẽ Cõtar.
nu.2.3.4.& Vant. rit.quot & quibus mod.nu.5.
vſque ad nu.14.vbi de nullitate teſtamenti, cõ-
tractus,& aliorum actuum idem tradit.Ex capi-
te igitur propoſitæ iniuſtitiæ poteſt Sereniſs.D.
Ducis procurator omnia deducere ad iuſtitiam
ſuæ appræhenſionis pertinentia, vt in terminis
dixit Crau.conſ.5.nu.8. verſ.nec reſtitui debet.
cum alijs in priori reſponſo relatis ante nu.65.

Proinde ſi ſuper nullitate tantùm agendum
foret,& quidem (vt exaduersò prætenditur) re-
ſtricta vt ſupra, idẽ omnino ſequeretur,quia co
gnitio nullitatis petitoriũ importat, vt ſupra di-
ctum eſt; & quia conceditur dicto Procuratori
oſtẽdere ſibi licuiſſe propria authoritate,& abſ-
que citatione ingredi,quod cauſatur à bono iu-
re in petitorio; cuius potiſſimum eſt fundamen-
tum extinctio lineæ Inueſtitorum, & incapaci-
tas Domini Actoris, cum alijs in poſitionibus
deductis. Probationes igitur huc pertinentes
admittendæ, vt pars fatetur; quæ poſtmodũ de-
cipitur, dum aſſerit eas non releuare, cum ma-
ximè releuent per prædicta.

140 Hactenus de mixtura petitorij cum poſſeſſo-
rio ex libello actoris. Cõſequitur nunc de mix-
tura ab exceptionibus Sereniſs.rei procedente,
pertractare.Qua in re illud præmittendũ, quòd
in omnibus caſibus in quibus ſpoliatus non eſt
ante omnia reſtituendus, ſed exceptio dominij
admittenda venit actore inuito,mixtum reddi-
tur iudiciũ, ſi qua talis opponatur, vt per Con-
tard.dicta limit.2.in princ.nu. 12. & rurſus poſt
Bal.Dec.& Laur. Calca.quos citat in ea limit.§.
4.nu.7.vſque ad nu.13.& §.5.nu. 10.cum ſeqq.
141 †Plures autẽ ſunt exceptiones in propoſita cau
ſa oppoſitæ, quæ huiuſce generis manifeſtè ap-
parent; quarum prima eſt,quòd propter finitam
lineam licuit Sereniſs. D. Duci vigore ſuæ ciui-
lis,& naturalis poſſeſſionis, propria authoritate
ingredi, ex abundè relatis in præcitato reſpon-
ſo.nu.11.vſque ad num. 39. quibus addi poteſt
Afflict.deciſ.392.nu.18. cum ſeq.& Moder.Pa-
riſ.in conſuet.Pariſ.§. 1.gloſ.4.nu.28.& 45.

142 Nec quicquam officit c.1. §. ſi verò de milit.
vaſſa.cum not. in contrarium adductum, quia
fuit iam ſublata huiuſmodi obiectio in meo re-
ſponſo nu.33.cum ſeqq. Et alia etiam poteſt re-
plicatione ſubmoueri; nam loquitur ille tex. in
143 feudo ſimplici, † quod poteſt à multis perſonis
inferioribus Principe concedi c.1.in prin. & ibi
not.de his qui feud.da.poſs. ad quos nõ ſpectat
iuriſdictionem,& dignitatem conferre, nos au-
tem tractamus de feudis iuriſdictionalibus, &
dignitatem Marchionatus annexam habẽtibus,
quæ ſolus Princeps confert,& in quibus de iure
cõi fundatam habet intentionem,vt dictum eſt.

144 Quo ſtante,reſtitutioni locus non eſt, niſi de
proprietate actor docuerit,vt in terminis tradit
Dec.cõſ.191.colu.pen.verſ.7. qui ſupra,cũ alijs
per me citatis vbi ſupra nu.31.32. Quinimo ſo-
lus ciuilis virtute idem iudicaretur, ex Menoc.
d.Reſponſ.2.cauſæ finar.artic.3.nu.11.conferũt
quæ in reſponſo dixi num.24.cum ſeqq.

145 Et hæc exceptio tantò magis legitima iudicã
da eſt,quoniam prædicta ad Principem ſpectan
tia præſumuntur precario nomine apud eos eſ-
ſe,qui ea detinent,niſi contrarium doceãt, vt in
præallegato reſponſo dicebam nu. 80. ad fin. &
in motiuis perpenſum fuit in verſ. ex his itaque
quibus addi poteſt Puth.deciſ.461.nu.2. li.2. &
146 Põta.de ſpol.li. 2.nu.161. verſ.ſi de ſpol. & pca-
rio poſſidẽs nõ poteſt in reſtitutorio iudicio ob-
tinere cõtra Dñm,licèt ſecùs ſit cõtra tertiũ, ad

tra-

tradita per Menoch.remed.15.recuper.q.9.
147 Secunda exceptio fuit,quòd poſſeſſio de qua
contenditur fuit de mandato Sereniſs.D.Ducis
ſequeſtrata, & depoſita,iuſtis, & rationabilibus
de cauſis animum ſuum mouentibus,ad effectũ
relaxandi cui de iure; quod facere potuit,ex his
quæ in dicto reſponſo conſideraui nu.39.vſque
148 ad numerũ 58.† Et inter cætera aduertatur ad
dicta.nu.53.& ſeqq.quia proteſtatio illa emiſſa
in actu appræhenſionis (ſinè præiudicio iurium
cuiuſcunque) operatur, vt qui priùs poſſidebat,
nõ poſſit dici,ſpoliatus. Vndè ceſſat remedium
reſtitutorium l.intereſſe.cum materia de acqui.
poſs.cũ alijs ibi adductis, ergo iudicium mixtũ.
149 Tertia fuit exceptio,quòd ante iudicium ex-
aduersò motum, & reſcripta etiam impetrata,
mandauerat Sereniſs.D. Dux edictum generale
fieri,præcipiendo cunctis prætendentibus ius a-
liquod in bonis,& iuribus vtſupra ſequeſtratis,
vt infra certum terminum comparerent de co-
rum iuribus experturi,& docturi,quod fieri po-
tuerat, vt iam dixi in eo reſponſo.nu.45.Et fa-
ctũ operatur,vt in petitorio ad dicta bona,& iu
ra cuilibet agere liceat,& excipere,vt ibidẽ pro-
baui.nu.66.vſq. ad 74. ergo iudicium mixtum.
150 Quarta fuit exceptio manifeſti,& ſeu notorij
iuris Sereniſs.D.Ducis in petitorio,quæ in reſti
tutorio iudicio admittitur,ex plenè deductis in
dicto reſponſo.nu.58.cum ſeqq.atque in moti-
uis Excelſi Conſilij verſ. & ad hoc facit. & verſ.
ſeq.quibus conſonat Crauet.conſi.382.nu.7. &
151 conſi.691.nu.1.† Sed addi poteſt,quòd nedum
admittitur talis exceptio, ſi eſt certa, vt in caſu
noſtro,verùm etiam ſi eſt ſatis veriſimilis,vt do
cet Abb.in cap.in literis.nu.28.29.de reſti.ſpol.
Et conferunt quæ ſcribit Contard. in rep.l.diſ-
152 famari.limit.2.nu.26.27.† & præſertim locũ ha
bent prædicta,ſi in continenti probatio offera-
tur,prout offert Sereniſs.D.procurator,vt dixi.
num.91. cum quatuor ſeq. & quamuis negetur
exaduersò iſta notorietas, & euidentia,apparer
tamẽ ex Inueſtituris,ex morte Illuſtriſs.D.Sfor
tiæ ſinè deſcẽdentibus, & ex forma decreti Me-
minimus,quæ ſingula vti notoria negari nõ poſ
ſent,& ex proceſſu patent. Vltra quòd eſt termi
nus dandus ad probandum;nam loquuntur Do
cto.de probatione incontinenti facienda, non
de facta,vt apud citatos legi poteſt, & Menoch.
153 remed.4.adipiſcen.quæſt.89.ad fi.† Incontinẽ-
ti autẽ interpratari debet arbitrio iudicis, Me-
noch.de arbi.iud.caſ.9.nu.5.& caſ.10.11.12.&
alibi ſæpè; Idcirco in arbitrio Perilluſt. Conſilij
eſt quem voluerit terminum ſtatuere,probatio-
154 nem verò nequit reijcere; † & ſic iudicium mix
tum, vt in terminis docet Contard. d. limit. 2.
§.1.numero 9.in fin.

Quinta fuit exceptio ex qualitate rerum in
iudicium deductarum, in quibus Princeps præ-
ſumptionem iuris habet pro ſe, aduerſarius au-
tem contra. Quæ quidem exceptio neceſſitatem
imponit agenti,vt Dominium probet,ſeu de ti-
tulo plenè doceat, aliàs reſtitutionem obtinere
nequit,vt in reſpõſo latè diximus,& ſupra quo-
que retulimus,ergo iudicium mixtum.
155 Sexta exceptio, quòd contra Sereniſs.D.Du
cem non militat iudicium intentatum, quia ex
certa ſcientia,& motu proprio, & cum ſpeciali
mandato tenutã capi iuſſit,vndè onus habet D.
Alexander de bono iure in proprietate docẽdi,
vt in reſponſo oſtendi. num.84.85. & ſuperiùs
quoque retuli,ergo iudicium mixtum.
156 Septima fuit exceptio, quòd poteſt Princeps
quotieſcunq. voluerit ab eo,qui ſe feudatarium
ſuum prætendit,vel regalia poſſidet,requirere,
quòd titulum,ſeu Inueſtituram ſuam exhibeat;
dixi in dicto reſponſo.nu.78. Huiuſcemodi au-
tem requiſitio facta fuit ſpecialiter, & expreſsè
in præſenti iudicio, in replicationibus ad libel-
lum,ergo niſi oſtendiderit,obtinere non poteſt.
157 † Et quod ibi dixi confirmari poteſt exemplo
beneficialium, in quibus tenetur poſſeſſor titu-
lum oſtendere,aliàs poteſt ab epiſcopo in cuius
diœceſi ſunt, priuari,c.ordinarij.§.cæterùm, vbi
* ſcrib.de offic.ordi.in 6.& eſt communis *opi.vt
per Maſcard. concl.1372.num.18.19.cum con-
cord.Ergo iudicium mixtum.
158 Octaua exceptio oppoſita fuit de illegitimi-
tate,& incapacitate actoris, nam cum feuda cũ
pertinentijs de quibus agitur, ad legitimos tan-
tùm pertineant,& per legitimam lineam deſcẽ-
dentes,tam ex diſpoſitione iuris communis, at-
que municipalis,quàm Inueſtiturarum, vt in d.
159 reſponſo nu.137.& ſeq.† & aſcendentium ille-
gitimitas actori noceat ſicut propria ad Deciũ
conſ.471.in 1.dub.nullo pacto ad ea poteſt aſpi
rare D.Alexãder,niſi ſe talem habere qualitatẽ
docuerit; vt abũdè dixi loco præcitato.nu.139.
160 Quinimo cum per eorundem aſcendentium
confeſſionem notoriè de ipſa illegitimitate con-
ſtet,vt in reſponſo dicebam.nu.139.in fi.& ſeq.
certum eſt reſtitutionem impediri,etiam in iudi
cio ſpolij,ex relatis per Pontan. dicto tract. lib.
161 3.nu.7.& 16.Put.deciſ.247.libr.1.† etiam ſi de
probatione facienda agatur, dummodo incon-
tinenti offeratur, vt in terminis docet Contar.
d.limit.2.§.1.num.9.in fi.poſt Socin.Iun.quem
allegat in conſi.75.num.8.in 1.
162 Et quatenus notorietas iſta non probaretur,
certè notorietas litis ſuper dicta illegitimitate
in ſacro Rot. Auditorio pendentis, negari non
poteſt. Vndè alium effectum exceptionem hãc
producere neceſſe erit,quòd ſaltem ea penden-
te nullo modo poſſit Illuſtriſs. D. Alexander in
legitimitate ſe fundare,& conſequenter, nec ad
ea bona aſpirare,quorum incapax foret, ſi pro
illegitimitate pronunciaretur; illud namque iu-
dicium

dicium huic præiudiciale eſt, non quidem ex na
tura cauſæ, ſed ratione diuerſitatis, & inferiori-
tatis Iudicis; cum enim hæc ſit quæſtio depen-
dens à materia illius litis coram eccleſiaſtico Iu
dice pendentis, non poteſt coram ſeculari quo-
quomodo ventilari, ſed proceſſus interim ſilere
debet; vt appoſitè declarat Abb. in capitu. tuam.
* nu. 6. de ord. cognit. & ibidē ſcrib. omnes,* & in
c. lator. qui fil. ſint legit. Feli. in cap. cum ſit. ad fi.
de foro compet. Cald. conſi. 3. in fi. de iud. & fo-
ro compet. Rom. conſi. 299. ſub nu. 10. Nat. cōſi.
411. in fi. benè conferunt, quæ latè ſcribit Me-
noch. de cauſis, & articulis præiudicialibus. in
conſi. 301. ferè per to.

163 Et quia Domini exaduerſò Patrocināres rur
ſus ad effugiendas huius exceptionis difficulta-
tes allegabant, de ſtatu defunctorum nō eſſe di-
ſputandum rubr. & to. titu. C. ne de ſta. defunc.
Replicatur imò poſſe diſputari, quando in eorū
vita cæptum fuit iudicium l. 3. vbi Salyc. & alij
eo. tit. At quæſtio ſtatus filiorum D. Bernardini
Pallauicini in eorum vita in iudicium deducta
fuit, vt in themate d. reſponſ. narraui, ergo con-
tinuari poteſt; & quòd talis exceptio legitima
ſit, & admittenda, ac diſcutienda, probat tex. cū
* ibi nor. per omnes* in d. c. lator. qui fil. ſint legit.
& tradit Dec. d. conſi. 471. in prin.

164 Allegant quoque legitimitatis quaſi poſſeſſio
nem, quam ſufficere affirmant, ſaltem ad tranſ-
ferendum onus probandi in aduerſarium. Bart.
& alij in l. filium diffinimus, de his ſunt ſui, vel
165 ali. iu. cum cæteris adductis. † Sed pro reſpon-
ſione remitto me ad multiplices ſolutiones rela
tas in dicto reſponſo nu. 142. vſque ad nu. 152.

166 Nona exceptio oppoſita deſumitur ex literis
Illuſtriſs. Domini Alexandri tranſmiſſis Arcium
Cuſtodibus, vt eas conſignarent Miniſtris Sere-
niſs. Domini Ducis, quæ conſenſum, & volun-
tatem eius oſtendunt; vndè reſtitutio denegan-
da. Menoch. latè remed. 15. recuper. numer. 95.
Quòd ſi de metu replicetur, de quo tamen non
conſtat, vis ſaltem expulſiua tollitur; qua ceſſan
te, ceſſat etiam iudicium reſtitutorium, & obijci
poteſt de Dominio, niſi iudicium quòd metus
cauſa primitùs præcedat, vt in reſponſo prælle-
gato plenè deduxi num. 76. 77. & in doctiſſimis
motiuis perpenſum fuit. in verſ. 6. admittuntur.
Ergo iudicium mixtum.

Multùm ſe diſtorquent aduerſantes pro hac
eneruanda exceptione, ſed oleum perdunt, &
operam; nam pro ea ſtat tex. ad literam in l. ſi te
rū. ff. de vi. & vi arma. & in l. vlt. §. ff. quod met.
ca. & vbi eſt caſus legis vlterius non eſt diſpu-
tandum. Quamuis igitur non nulli contradicere
tentauerint, vt Cephal. conſi. 303. num. 61. cum
concord. eorum tamen ſententia tanquam cō-
tra caſum legis paruidenda, l. Ancillæ. C. de fur.
* ac etiam contra communem * ſententiam. cap. nè
* innitaris. de conſtitu. nam * communis, ac ma-
gis communis apparet ex dinumeratione, & au
thoritate tot, ac tantorum Doct. quos refert Me
noch. rem. 1. recuper. quæſt. 10. & in 2. reſponſo
cauſæ finarien art. 3. nu. 36. vſque ad fi. & Gabr.
de reſtit. ſpol. concl. 1. nu. 130.

167 Et ex ibidem traditis per Menoc. colligi poſ-
ſent reſponſiones ad omnia argumēta ex oppo-
ſito adducta. Breuiter tamen ea perſtringendo,
dicimus, quòd & ſi adhuc non conſtet de vi cō-
pulſiua, potiùs quàm expulſiua, vt d. Menoch.
& d. Aym. in ſuis reſponſionibus arguunt, idem
tamen effectus debet reſultare ad impediēdum
actum, ex caſu dubio, quod ex certo. l. 1. § ſi pen
deat, ad Maced. cum alijs adductis per Excellen
tiſs. motiuātem loco proximè relato. Quinimo
ſtante dubio prædicto, eò magis ſunt admitten-
dæ poſitiones ſuper literis prædictis, ex quibus
libera voluntas, & non coacta arguitur, cum ex
eis apparere poſſit conſenſus, & libera voluntas
dimittendi, & relaxandi loca tenta, & occupata.

168 Ad c. reintegranda, cum materia ſua, in qua
non requiritur vis expulſiua, vt inquit Cephal.
169 d. conſi. 301. nu. 61 62. & alij citati. † Reſponde
tur id vetum eſſe dummodo non interuenerit
voluntas poſſeſſoris ſaltem coacta; & hæc eſt
* communis * limitatio ad illam regulā, vt ex an-
tedictis liquet; & ſi procedit in interdicto vndè
vi magis odioſo ex parte ſpoliantis, cur diuer-
ſum in remedio d. c. reintegranda. minùs odio-
170 ſo? † & ſi aliter diceretur, deſtrueretur etiam ge
neralis illa limitatio, quòd qui culpa, & facto
* ſuo cadit, non reſtituitur, quam omnes *admit
tunt, reſte Menoch. d. remed. 15. nu. 95.

Nec verum eſt, quòd Rip. in §. nihil commu-
ne. nu. 74. diuerſum ſentiat, quia imò limitatio-
nem illam tenet, & tuetur, vt legi poteſt in prin.
& in fin.

Ad tex. in cap. 2. & 3. de reſtit. ſpol. reſpondet
Menoch. d. artic. 3. nu. 41.

171 Nec aduerſatur Ruin. in conſi. 37. nu. 9. lib. 4.
ſi benè conſideretur, quin potiùs conuenit, ex
quo concludit in verſ. quando autē, quòd quan
do quis cadit à poſſeſſione ex culpa ſua, quę cō-
ſiſtit in faciendo, ceſſat remedium reſtitutoriū,
licèt ſecus ſit quando cadit ex culpa, quæ conſi-
ſtit in negligendo, prout in caſu, in quo ipſe cō-
ſulebat pro D. Duce Ferrariæ, qui à poſſeſſione
Regij, & Mutinæ facto ſuo cecidiſſe dicebatur,
tacendo per decenium poſt deiectionem.

172 Ad doctr. Bart. in l. de pupillo. §. meminiſſe.
nu. 7. de oper. no. nuncia. quam retulit Ruin. vbi
ſupra Menoch. remed. 15. recuper. num. 103. &
Surd. conſi. 28. nu. 94. par. 1. facillimè reſponde-
tur, quòd nuntians verbo, licèt poſſeſſionem a-
mittere dicatur, vt in l. 1. §. in operis eod. titu. &
d. §. meminiſſe, non tamen voluntate ſua amit-
tit, nec quoquomodo conſentit eius tranſlatio-

ni, ſed totum potiùs oppoſitum apparere videtur, ex quo prohibet ædificãtem; amittit autem poſſeſſionem ex diſpoſitione legis; Ideo faciliùs poteſt ſibi competere remedium reſtitutorium, quàm in caſu noſtro, in quo de voluntate, & conſenſu eius expreſſo conſtat poſſeſſionis dimittendæ vtſupra.

Ad id quod vltimo loco D. Menoch. reſpondet, obiectum noſtrum procedere quando ab initio non fuiſſet admiſſus actor ad agendũ poſſeſſorio reintegrandæ, prout fuit, etiam per Ducale reſcriptum, quia poſtquam fuit admiſſus nil ampliùs opponi poteſt; Replicatur diuerſimode, nam primò negatur admiſſum fuiſſe, cum nil aliud mandent reſcripta, quàm iuſtitiam fieri, vtſupra diximus. Secundò ſi per reſcripta, vel per litis conteſtationẽ dici poſſet admiſſus, non certè ad agendum ſimplici poſſeſſorio, ſed mixto, prout in interprætatione, tam ipſorum reſcriptorum, quàm libelli, & exceptionum clariſſimè oſtenſum fuit.

173 Tertiò dicitur, quòd literæ prædictæ D. Alexandri allegantur ad probandum eius voluntatem, & cõſenſum, propter quem in iudicio poſſeſſorio, etiam ſimplici, & puro ſuccumbere debet, per tradita ab ipſomet D. Menoch. d. rem. 15. num. 95.

174 Quartò replicatur, quòd & ſi iudicium poſſeſſorum ſic fuiſſet motum, vt prætenditur, admittit tamen exceptionem Dominij, ex quo non præceſſit reſciſio actus per ac. quod metus cauſa, vt idemmet D. Menoch. conſuluit pro Rep. Genuen. dicto reſponſo ſecundò, artic. 3. nu. 38. 39. cuius fortè non fuit recordatus.

175 Ad obiectum carceris, ex quo nullitas actus arguitur per l. qui in carcerem quod me. cau. &
176 ex nullitate actus remedium reſtitutorium competit per tradita à Crau. conſil. 248. col. fi. Dec. conſ. 13. nu. 6. 7. Surd. d. conſ. 28. nu. 90. cũ ſeqq.

177 Reſpondetur nõ ſufficere carcerationem ad actum nullum reddendum, ſed opus eſſe probare appoſitè factam ad eum actum eruendum, aliàs valet actus, quamuis geſtus in carcere, & reſciſione opus eſt Innocen. & Ioan. Andr. in cap. cum locum de ſponſa. Afflict. deciſ. 246. num. 4. refert & ſequitur in propoſito Menoch. d. art. 3. in fin. ſub nu. 52. ſed tantùm abeſt, vt in noſtra ſpecie id probari poſſit, quòd ex actis publicis contrarium potiùs appareat: igitur &c.

178 Decima & vltima exceptio eſt, ex qualitate Caſtrorum, & Arcium difficilis recuperationis, & quæ in confinijs ſtatus exiſtunt, in quibus nõ fit reſtitutio, niſi de proprietate liqueat, & propterea admittitur exceptio Dominij, vt in reſponſo dixi. nu. 75. ergo iudicium mixtum. Vndè multis de cauſis poſitiones Sereniſſimi Domini, & ſi petitorium tangerent, admittendæ veniunt.

179 Et notandum quòd & ſi ad effectum perfectæ cumulationis nõ admitterentur, prout verè admitti debent ex ſupradictis, certè ex eo ſolo admiſſioni locus eſſe deberet, quòd vtrunque remedium feriunt, petitorij & poſſeſſorij, vt rectè animaduertit Ampliſſimum Conſilium in motiuis, in verſ. poſtremò conſtat. allegans communem* Doct. traditionem in d. §. nihil commune, Alciat. conſil. 257. nu. 16. & ſeq. Capic. deciſ. 69. nu. 40. & Crauet. conſi. 674. nu. 15. Quibus addi poteſt Caſtr. conſ. 278. nu. 45. in primo. Butr. in cap. in literis. nũ. 26. & ibidem Abb. nu. 22. & in c. ſolicitè verſ. venio ad glo. de reſti. ſpol. Socin. latè in l. rem quæ nobis q. 9. ſub nu. 10. de acqu. poſſ. Dom. conſi. 24. col. 2. Nat. conſi. 474. num. 37. 38. Menoch. conſ. 181. num. 50. verſ. item & illa tertia. Crauet. conſ. 901. num. 7. verſ. 6. Put. deciſ. 99. nu. 12. lib. 1. & deciſ. 293. in fi. lib. 3.

180 Cui argumento non ſatisfacit reſponſio d. Menoch. aſſerentis eo tantùm caſu procedere, quo concluditur actorem poſſidere non potuiſſe, nec poſſe, vt in caſu Alciat. d. conſil. 257. vbi fœminam non poſſe feudum poſſidere dicebat, & in alijs caſibus relatis ab eodem Menoch. remed. 15. recuper. nu. 433. cum ſeqq. Nam ſi rectè conſiderentur Doct. allegati, loquuntur etiã in caſibus quibus alia de cauſa impediri poteſt reſtitutio ſpoliati; Cuiuſmodi ſunt innumeræ limitationes dari ſolitæ ad regulam ſpoliatus antè omnia &c. quarum oppoſitio, & probatio ſi non admitteretur, de vento ſeruirent. Præterea caſus ille Alciat. cum nonnullis alijs relatis per Menoch. vbi ſupra, non concludunt ſpoliatum poſſidere non potuiſſe, nec poſſe abſolutè, ſed abſque Principis authoritate, & diſpenſa-
181 tione; † nam & fœmina ſic capax feudi eſt. Clar. in §. feudum, quæſt. 73. Quinimo & in multis caſibus abſque diſpenſatione, vt per eum. Admittendæ ſunt igitur poſitiones antedictæ cum ad
182 vtrumque iudicium pertineant. † Quinimo plereque poſſeſſorium ſolum tangunt, vt in diſcurſu mox patebit. Nam prima vſque ad 18. continentes mandatum Sereniſs. Domini de capiẽdo poſſeſſionem propria authoritate, cum proteſtatione, & ſequeſtratione antedictis, & ſic cauſas finales, cum circunſtantijs tenutæ capiendæ pro iuſtificatione actus, merum certè poſſeſſorium reſpiciunt; Decimaoctaua vſque ad 39. continentes extinctionem lineæ Inueſtitorum, vtrunque tangunt iudicium, ex quo mediante tali extinctione conſolidata probatur naturalis poſſeſſio cum ciuili in perſonam Sereniſſimi Domini, qui propterea potuit propria authoritate expellere merum occupatorem, & intruſum, iuxta ſuprà dicta; ſic enim iuſtificatur poſſeſſio noſtra, & aduerſarij improbatur; quãquam ad proprietatem quoque inferatur. Trigeſimanona vſque ad 144. tendunt ad diſcoloran-

lorandum titulum aſſertæ ſententiæ exaduerſò productæ,& demonſtrandum, quòd nullum inde fomentum intẽtioni aduerſarij accedere poteſt, dum plures alij deſcendentes maſculi à q. Ioan. Franciſco Pallauicino tempore prolationis,dicuntur extitiſſe,ad quos ipſa ſententia reſpectum tunc temporis benè habere potuit; nimirum poſſeſſorium optimè attingunt; Centeſima quadrageſima quarta, vſque ad 148. vtrunque percutiunt, nam quòd Illuſtriſs. Dominus Sfortia viuens renuerit,& recognouerit à Sereniſs.Domino Duce Parmen.feuda, iuriſdictiones & regalia,de quibus nunc controuertitur, operatur quòd eo mortuo ſinè deſcendentibus, & ſic linea finita, ſubintrent ea, quæ de decima octaua cum ſeqq.diximus; Centeſima quadrageſima octaua vſque ad 157.reſpiciunt conſenſum Illuſtriſs. Domini Alexandri translationi poſſeſſionis in Sereniſs. Dominum Ducem; & ſic quòd culpa,& facto ſuo ceciderit à prætenſa eius poſſeſſione, quod ad merum poſſeſſoriſi indubie refertur;Centeſima quinquageſima ſeptima vſque ad 165. ponentes habitationem Domini Actoris extra ſtatum Sereniſs.Domini Ducis, tendunt ad probandum difficultatem recuperationis, per quam impeditur effectus iudicij poſſeſſorij, per ea quæ in reſponſo ſæpe citato dixi.num.76.77.& ſupra quoq. retuli; Centeſima ſexageſima quinta vſque ad 171.de illegitimitate maiorum,dicunt de notorio non iure actoris,quod in poſſeſſorio quoq. opponi poteſt, & reſtitutionem impedit,vt in eodem reſponſo num.98.cum duobus ſeqq.& num.91.cũ ſeqq. & in motiuis habetur, verſicu.& ad hoc facit,& verſic.ſequen. ideo poſſeſſorium cum petitorio ſoficiunt; Centeſima ſeptuageſima prima vſque ad 186.de litis pendentia in Vrbe ſuper dicta illegitimitate,ad idem tendunt, & vlterius præiudiciales ſunt ad iſtud iudicium,per ſupradicta. Reliquę autem poſitiones de qualitate,& ſituatione Arcium, & Caſtrorum denotant difficultatem recuperationis; propterea ad merum poſſeſſorium pertinent, vt de Centeſima decima ſeptima cum ſeqq.diximus. Meritò ſunt omnes indifferenter admittendæ.

Tertia ſubſequitur principalis quæſtio, vtrũ ex productis pro parte Illuſtriſſimi Domini Alexandri colorata, & iuſtificata cenſeri debeat allegata eius poſſeſſio, prout de iure requiritur etiam ſi merum ageretur poſſeſſorium? Et paucis abſoluendo,ſatis (meo iudicio) ſufficit, vos Perilluſt.Patres remittere ad iam plenè dicta in præallegato reſponſo,in quarto principali articulo,& ea quæ in Motiuis veſtris continentur à verſic.& inſuper. vſque ad fi.quibus vt plurimũ nihil video reſponderi, ſed ſilentio omnia prateriri; & vbi reſponſum aliquod datur, aut nihil ad rumbum facit,aut multiplicem ex præſup-

poſitis noſtris replicationem patitur; quocirca tempus in his conterrere fruſtatorium exiſtimans,ſuper ſingulis non immorabor; tantò magis quia præſentis nõ ſunt ſpeculationis, ſed ad merita propriè pertinent. Paucula igitur iam

183 dictis addere contentus ero.† Et in primis, circa prætenſam teſtandi licentiam à Sereniſs. q. Domino Duce Octauio obtentam, de qua pars aduerſa tantùm confidere videtur, Certum eſt eam fuiſſe conditionalem, aut ſaltem modalem vigore illius clauſulæ (Dum tamen ipſe Orator teſtetur in comprænhenſis in Inueſtituris,& conceſſionibus,ac iuxta formam iuris, & continentiæ ipſarum Inueſtiturarum ac conceſſionum) ex deductis in ſæpedicto reſponſo.nu.256.cum ſeqq.Et cum non probet eum taliter fuiſſe teſtatum, & ſic conditionem impletam, non poteſt coloratus titulus inde procedere, nec poſſeſſio iuſtificari propter intrinſecum defectum. Calder.conſi.5.in tit.de vſu.Dec.conſ.212.num.2. Sarn.in reg.de trien.q.27.in fi. Caputaq. deciſ. 36.nu.2.par.2.& deciſ.302.par.3. Maſcar.concluſ.1379.in fin.

184 Quæ ratio ſeruit quoque contra prætenſam adoptandi licentiam, quæ vltra permultos iam recenſitos defectus, conditionalis etiã fuit propter clauſulam illam (ſinè præiudicio iurium Cameræ noſtræ, & cuiuſlibet tertij) quæ conditionem importat Cacher.deciſ. 139. nume. 20. & per conſequens iuſtum colorem poſſidendi tribuere non poteſt. Et quod de conditione dictum eſt, in modo quoque procedit, quia niſi impletus appareat modus titulo adiectus, remanet diſpoſitio ſinè colorandi effectu, vt per Gomes.in reg.de trienna. quæſt.33. in fin. At nec conditio purificata, nec modus impletus oſtenditur. Igitur &c.

185 Super allegata etiam ſententia Dominorum Menoati & Iuncti,inter multas obiectiones dicebam de illius nullitate manifeſtè cõſtare multis coniecturis,atque præſumptionibus colluſionem indicantibus, in dicto reſponſo deductis à num.212. vſque ad num.220.incluſiuè; quibus

186 alia nunc addi poteſt,† quòd Sereniſs. D. Dux Octauius vti vſufructuarius tenebatur litem ſibi motam Sereniſſimo Domino Duci Alexandro proprietario denuntiare, quod cum omiſſerit, colluſiſſe præſumitur Bald.in c.1.§.ſi vaſſallus,penultimo. ſi de feud.fue. cõtro.inter Dom. & Agna.quem ſequitur Alex.in l.ſæpe ante nu. 111.de re iud.

187 Ex ex omnibus ibi, & hic relatis, negari non poteſt,quin ex parte Sereniſs.D. Ducis Octauij plures circa litem illam pateant ommiſſiones, negligentiæ, actusq. voluntarij,ex quibus colluſionem lex adeo præſumit, vt ſententiam deinde ſecutam nemini nocere ſtatuat, qui citatus nõ fuerit,vt poſt multa cõcludit Molin.in tract.

de primog. Hiſpa. lib. 4. c. 5. nu. 7. 8. & 9. & Pinel. de bo. mater. par. 3. ſub nu. 49. verſ. limitatur 4. & verſ. ſeptima limitatio. Bertaz. conſil. 268. nu. 12. 13. vol. 2. Crim. & conſi. 407. & 455.

188 Et ſpetialiora attingendo, dum primam coniecturam colligebam nu. 213. ex eo, quòd Sereniſs. D. Dux paſſus fuit ſe conueniri ſuper iure de futuro contra l. non quemadmodum. de iud. addo in terminis Pinel. vbi ſupra, verſ. limitatur quintò in pulchro caſu. poſt Loffred. quem citat in conſil. 10. nu. 7. & Ruin. in l. filiusfam. §. diui. nu. 49. & ſeq. de leg. 1. Molin. d. c. 8. nu. 9.

189 Dum etiam ex prohibita appellatione aliam vrgentiſſimam coniecturam ſumebam nu. 218. addo in fortioribus quoque terminis communem * ſententiam de qua Alex. in d. l. ſæpe nu. 83. Dec. conſi. 445. nu. 36. Pinel. loco præcitato. verſi. ſed hæc eorum declaratio. & Molin. d. c. 8. nu. 10. vbi ſuccumbentem nedum appellare debere, ſed etiam appellationem vſque ad maius Tribunal ꝓſequi debere, & nihil ommittere traditum eſt, aliàs ſucceſſori nihil officere; voluntariè enim videtur ſuccumbere, qui legali appellationis præſſidio vti negligit.

190 Inſuper dum ex cõfeſſione poſitionum facta per Sereniſs. D. Ducem eo in iudicio colligebã aliam coniecturam nu. 216. benè cõgruit, quod idem Pinel. ſcribit vbi ſupra. nu. 50. in 9. lim. qui ſententiam ex tali confeſſione latam ſucceſſori nullum afferre præiudicium concludit, in cuius fraudem emanare potuit.

191 Et dum nouiſſimo loco ex matrimonio ſubſecuto dicebam nu. 220. ſatis ſuperq. apparere iudicium illud appoſitè factum ad effectum vt feuda, quę alias ad Ducalem Cameram reuerſura erant per mortem Illuſtriſs. D. Sfortiæ, ad Illuſtriſs. Dominum Alexandrũ tranſirent, & propterea vtì colluſiuum nocere non poſſe, addo in terminis terminantibus Loffred. d. conſi. 10. nu. 25. vbi pater cui filia in feudo ſucceſſura erat, paſſus fuit per fratrem ſe cõueniri ſuper iure de futuro, aſſerentem illud ad ſe poſt fratris poſſeſſoris obitum pertinere, & cum ſecuta ſententia pro actore, iuſſiſſet poſtmodum pater in teſtamento filiam cum dicti fratris filio matrimoniũ contrahere, colligit inde Loffred. iudicium illud per colluſionem factum, & ob id filiæ haud nocere in feudi ſucceſſione; & tot. illud conſi. optimè deſeruit ad caſum noſtrum; quod ſequitur & commendat Pinel. præallegato loco in 5. limit. & Molin. d. c. 8. nu. 11.

192 Et animaduertendum, quòd ſuppreſſo etiam colluſionis nomine, tradunt relati Doct. in caſibus præcitatis, ſententiam contra poſſeſſionem feudi, vel maioratus latam, ſucceſſori non obeſſe; quapropter ſiue nulla & inualida ſententia tamquam colluſiua dicatur in caſu noſtro, ſiue valida ad præiudicium principalis rei conuenti, certum eſt, effectum ſuum cõtra ſucceſſorem non citatum porrigere non poſſe; quoniam illi ſunt caſus ſpeciales, qui pro limitationibus traduntur ad regulam, quòd ſententia lata contra poſſidentem ex cauſis prænarratis, ſucceſſoribus quoq. præiudicet; quæ quidem limitationes, vnà cum alijs ad rem noſtram facientibus, quas breuitatis cauſa prætermitto, videri poſſunt apud Dec. conſi. 445. num. 23. vſque ad num. 45. * Rol. conſ. vlt. nu. 154. vbi de communi * lib. 4. atque Pinel. & Molin. in locis præcitatis, poſt Scriben. in d. l. ſæpe. in d. §. diui. & alibi ſæpiſſimè.

193 Et vltra præmiſſas limitationes, recipit quoq. regula prædicta ſingularem declarationẽ, vt intelligatur de citatione in ſpecie, non de citatione in genere, & per proclama, quæ omni in caſu neceſſaria eſt, vt ſucceſſor condemnati, & is cuius ſecũdariò intereſt, ligetur, & rei iudicatæ parere teneatur; hanc ſententiam, quamuis controuerſam, tenent Bart. in d. §. diui. nu. 9. Cros. nu. 39. 40. Rip. nu. 62. 63. & Ferdin. Loaz. num. 129. poſt Bald. Alexand. Ang. Rom. Soci. & alios quos citat, Caſtr. in l. ſi patroni. §. fi. in fi. poſt Innoc. quem refert. ff. ad Trebel. Bar. in l. ſi eo tempore. C. de rem. pigno. in l. decem. de verb. oblig. & in eſtrauag. ad reprimendum in verb. per edictum. Io. Fabr. in §. licèt autem nu. 2. Inſti. de adop. Ang. in l. ſi perluſorio, de appel. Rom. in l. peregrè. §. quibus. de acqu. poſſ. Imol. in d. l. de- * cem. vbi etiã Iaſ. nu. 41. de communi * atteſtans, & in l. nè quicquam. §. vbi decretum nu. 36. de offi. procon. & leg. Gem. in c. 1. per illum tex. de elect. in 6. Alexan. in l. de vno quoq. nu. 17. 18. & ibidem Marſ. nu. 71. 72. de re iud. & idẽ Alex. cõſ. 84. nu. 7. in 3. Bal. conſ. 334. nu. 4. in 2. Socin. conſi. 251. num. 13. lib. 2. Iſern. Aluat. Præpoſ. & Afflict. in c. 1. § ſi vaſſallus. ſi de feud. fuer. cõtro. Felin. in c. fi. nu. 5. de maio. & obed. Guald. enuntia. 39. Curt. in tract. de feud. par. 7. q. 11. nu. 29. Zaſ. de feud. alien. nu. 21. Iacob. à ſancto Georg. in ſua inueſt. feud. in ver. & cũ pacto. verſi. quarto nunquid. in fi. Afflict. deciſ. 396. nu. 3. Pariſ. conſil. 5. volum. 1. Bertran. conſil. 41. in 3. Bero. conſi. 102. nu. 46. 47. in 2. Curt. Iun. conſ. 23. nu. 8. Dec. latè d. conſi. 445. num. 29. cum ſeqq. vbi * pro hac Parte difusè conſuluit, & de communi * teſtatus eſt, obiecta omnia contraſentientiũ diluens. Socin. Iun. præceptor meus conſi. 181. nu. 93. 94. 95. 96. 97. in 2. Cagnol. in l. res iudicata. nu. 4. ad fi. de reg. iur. Mari. Frec. in tract. de ſub feud. lib. 2. tit. vltimo differen. 20. Crauet. conſi. 10. nu. 23. verſ. 2. reſpondeo. Cepha. conſil. 133. num. 83. Rol. à Vall. conſil. vltimo. numero 154. * communem * aſſeuerans lib. 4. & magis communem dicit Gabr. poſt innumeros relatos in tit. de cit. concluſ. 1. à numero 201. vſque ad numerum 318. & ita ſenſiſſe Sac. conſ. affirmat Capic. deciſ. 107. numero 4. & 9. prout & iudicauit Se-

nat.

nat.Pedem.apud Oſaſc. deciſ.156.p to. vbi ple-
nè contrarijs omnibus reſponſum datur; & iu-
dicauit etiam Rom.Rot.ad Put.deciſ.91.per to.
lib. 3. vbi ab opi. iſta non eſſe recedendum cen-
ſet, & turſus deciſ.336.in fi.eo.lib.

194 Nec huic ſententiæ obſtat reſponſio, quam
DD. exaduerſò patrocinantes afferunt, vt pro-
cedat in ſententia contra hæredem lata, qui ex
propria perſona,& proprio nomine,& ſuper iu-
re ſuo litigat principaliter, non autem ſubſtitu-
ti,ſecùs verò in lata contra Regem,Ducem,vel
Prælatum, qui non litigat ex propria perſona,
nec proprio nomine, nec de ſuo iure ſeparato à
ſucceſſoris iure, ſed tanquam adminiſtrator di-
gnitatis Fiſci,Reipnblicæ, vel Eccleſiæ ex Bal.in
conſi.159.nu.3.4. lib.3.& Oldra.cõſ.94.ac Feli.
& cæt.in c.1.de probat. Nam pro replicatione
dicitur,authores ſupra citatos non ſolum loqui
in hærede cõuento,ſed in omnibus quorũ prin-
cipaliter intereſt,& ſecũdariò, alterius,& ſignã-
ter in feudatario conuento; nam & ipſe litigat
ſuper iure ſuo,& hic eſt caſus noſter,cum Duca-
tus iſte ſit feudum Eccleſiæ,ad quod omnes pri-
mogeniti iure proprio ex tenore Inueſtituræ,nõ
iure hęreditario vocati ſũt.c.1.in princ.de feud.
March.& c.1.de feud.ſucceſ.Bald.autem in op-
poſitum citatus præſupponit Regem ibi poſſe-
diſſe regnum liberum,non feudale,& non reco-
gnouiſſe ſuperiorem, ſed repræſentaſſe rempu-
blicam totius Regni,& eius nomine cõtraxiſſe,
cum Regnum iure proprio non teneret, vt per
eum latè ſub nu.5.Et de conſ.Oldrad.idem dici
poteſt,qui in Rege loquitur non recognoſcente

195 ſuperiorem.† Vltra quòd Regnum illud iure hę
reditario,vel ſaltem ad inſtar hæreditarij defer-
ri concludit ſub nu.5.6.10.13.& 16. cum ſeqq.
cuius contrariũ in feudis contingit,vt diximus,
in quibus non ſucceditur iure hæreditario d. c.
1.in princ.de feud.mar.& d.c.1. de feud.ſucceſ.
cum ſim. Nimirum, ſi ſuccedens in Regno illo

196 obligatur facto defuncti,& nõ feudatarius.† Pa-
riter quod de Prælato obijcitur,non facit ad ca-
ſum noſtrum, nam incertum eſt omnino quem
debeat habere ſucceſſorem, ideo fruſtrà fieret
citatio, etiam per proclama; quia nemo poſſet
comparere;Præterea non eſt indiſtinctè verum,
quòd ſucceſſor Prælati anteceſſoris facto oblige
tur, cum in multis contrarium receptum ſit, &
præſertim in præiuditialibus Eccleſiæ, vt ex al-
legatis in oppoſitum ſatis patet,maximè ex Bal.
in conſilio 255.& 457.lib.1.& conſil.483.lib. 3.

197 † Quo loci contrarium etiam concludit in præ-
bendario,quia eſt ſimplex adminiſtrator,& ha-
bet ſe ad inſtar vſufructuarij; quod pro nobis fa
cit;ex quo Sereniſs.q.D.Dux Octauius vſufru-
ctuarius tantùm erat,& propterea proprietario
præiudicare nequibat, vt in reſponſo probabã.

198 nu.206.& ſeq. † Et quod de Fiſco etiam oppo-
nebatur,qui eſt idem ſub omni Principe ex Bal.
conſi.363. in 1.& conſi.271.in 2.facilè tollitur,
quandoquidem iudicium illud nõ fuit cum Fi-
ſco factum, imò Procurator Fiſcalis illi non in-
teruenit,qui alijs omnibus fiſcalib. cauſis inter-
uenire conſueuerat,& debebat; ſed fuit ſpecia-
lis Procurator ad eam cauſam cõſtitutus D.Sci-
pio Stirpius à dicto Sereniſs. D. Duce Octauio

199 Farneſio,nulla Ducalis Fiſci facta mẽtione.† Vn
dè intrat quoque deciſio tex. in l.3.§. diuus.de
iu.fiſ.de qua in motiuis in verſ. præterea etiam.
ex quo nec Aduocatus,nec Procurator fiſci,nec
alia perſona fiſcalibus negocijs interuenire cõ-
ſueta,iudicio illi interfuit,ſed ſpecialis tantùm,
& extraordinarius procurator vtſup. Et ꝑ hoc
confutatur reſponſio motiuo prædicto data,
quòd ſufficiat aduocati loco, cuius meminit d.
§.diuus.interuenire procuratorem fiſci per glo.
ibi in verb.reſtituuntur in fi.& Io.de Plat.in l.1.
in prin.C.de ſen.ad.fiſ.lat.lib.10.

200 Et quoniam in propoſito colorationis, & iu-
ſtificationis aſſertæ poſſeſſionis D. Alexandri,
vim etiam fieri video ſuper authoritate Excelſi
tunc Conſilij Parmen. qua D.Alphonſus,& D.
Alexander ſe ingreſſos poſſeſſionem profitẽtur,
quod pro iuſto poſſidendi colore ſufficere affe-
runt per Rot.deciſ.13.& 16.de reſtit.ſpol.in no.
& Maſcard.latè conclu.1374. Non eſt omitten-
dum,quòd idemmet Maſcard.in fi. d. concl.ſub

201 nu.16.17.& 18.† limitat non procedere vbicun
que probaretur,quòd eo tempore quo agẽs in-
trauit,etiã iudicis authoritate, alius poſſidebat;
tunc enim non coloratur iſta poſſeſſio,nec ſuffi-
cit ad reſtitutionem obtinẽdam,vt per eũ, cum
concord.quæ limitatio caſui noſtro adaptatur;
nam Sereniſs.D.Dux ciuiliter,& naturaliter ſta
tim ſecuta morte D.Sfortiæ poſſedit, vt pluriès
dictũ fuit,& ſic tempore ingreſſus prædicti pau
lò poſt ſubſecuti, poſsidebat.

202 Quinimo cum abſq. cauſæ cognitione, & par
tis citatione Conſilium tunc proceſſerit,eius au
thoritas non poteſt operari, quòd Sereniſs. D.
Dux non potuerit ſua propria authoritate in-
gredi prout antea poterat;nam & cuilibet priua
to id licuiſſet ex traditis per Soc.conſi.4.nu.14.
15.lib.3. Pariſ.conſil.1.nu. 35.in 1.& latiſsimè.
Nat.conſ.412.in 1.dub.Gabr.de reſti.ſpol.con-

203 clu.1.nu.109.& ſeq. † Multò magis autẽ Prin-
cipi directo Domino in caſu lineæ finitæ, vt in
terminis ſcribit Bero.conſil.45.nu. 19.20.lib.3.
& Zaſ.conſi.12.nu.103.in 1.

Sed animaduertatur vlteriùs, quòd nõ eſt in
facto verum Illuſtriſs. Dominum Alexandrum
ingreſſum fuiſſe authoritate Excelſi Conſilij,
quin potiùs ipſe cum D. Alphõſo eius patre ex-
poſuerunt velle,ac poſſe ſua propria authorita-
te ingredi,& ſeu iam ingreſſos fuiſſe,& propte-
rea nuntium ad euitanda ſcandala, & nè vis eis

fieret,petierunt, qui ipſos aſſociaret, tam in ingrediendo poſſeſſionem, quàm vbi appræhendidiſſent,& ingreſſi fuiſſent,retinendo,& corporaliter inſiſtendo; & obtinuerunt iuxta petita, & in hũc ſenſum cantat etiam geminata productio facta per procuratorem Illuſtriſs.D. Alexãdri per hæc verba. (Item conceſſio nuntij facta per tunc Excelſum Conſilium Parmæ prædicto domino Alexandro pro manutenendo,& defendendo illum in poſſeſſione, vel quaſi &c.) Non ergo in poſſeſſionem miſſi fuere iudicum autho
204 ritate,ſed ſua propria ingreſſi ſunt. † Nuncium autem impetrarunt ad effectum tantùm prohibendi violentias, & ſcandala; & limitata cauſa, limitatum producit effectum l. in agris limitatis. de acquiren. re. dom.

205 Quinimo ſupradictę nuncij cõceſſioni appoſita fuit clauſula(ſinè præiudicio iurium Cameræ,& cuiuſlibet tertij) de cuius effectu abundè in reſpon.totiens citato dixi.nu.231.cum ſeqq. & quæ actum reddit conditionalem, vtſupra retuli ex deciſ.Cacher.139.nu.20. Vndè infertur, quòd quatenus præiudiciũ aliquod Ducali Cameræ inferre potuit,pro non facta haberi debet, quia conditio nihil ponit in eſſe.

206 Sed & ſubreptitia fuit talis conceſſio, ex quo narratum fuit poſſeſſionem bonorum,& iurium de quibus agitur,continuatam fuiſſe in dominũ Alexandrum,vti filium adoptiuum,& hęredem D. Sfortiæ, quod veritati repugnans erat, tum quia nec adoptio ſuberat, vt in reſponſo probaui.nu.222.vſque ad nu.253. nec hæredis inſtitutio tenebat, vt num.254. vſque ad nu.267.Tum quia ſi vtraque etiam ſubſtitiſſet,finita linea Inueſtitorum ciuilis,& naturalis poſſeſſio in perſonam Sereniſs.D. Ducis cõſolidatæ erant, vt ibidem firmaui ſub nu. 11.& ſupra quoque repetitum eſt.Ergo ex tali diſpoſitione ſubreptitia nullus poſſeſſorio color,vel iuſtificatio poteſt accedere.Anchar.conſil.310.col.fin.

207 Ad id quod nouiſſimo loco deducebatur de ſolutione cenſus Florentiolæ per Ducales Miniſtros acceptata,aliiſq́. feudalibus ſeruitijs, vltra quòd nihil inde præiudicij Sereniſs.D.Duci reſultare poſſet, ſi aſſertiones huiuſmodi veræ eſſent,per ea quæ in reſponſo ſcripſi. num.267.& 268.cum ſeqq.& tradita ab Alex.conſ.85.nu.5. lib.1.in motiuis citato, Aduertatur ſecundo loco falſum in facto eſſe, quòd Agentes Sereniſs. D. Ducis Alexandri cenſum aliquem,aliquodvè ſeruicium feudale receperint. Cenſus enim fuit tantùm oblatus,& depoſitus, ſed à Ducalib. Quæſtoribus recuſatus, vt ex inſtrumentis per partem productis liquet; Et nullum quoque feudale ſeruicium præſtitum, oblatumuè: imò nec præſtandi occaſio fuit.Solutiones autem reparationis, & contributionis factæ Theſaurario Illuſt. Communitatis Parmæ, in actis productæ, nihil ad rem faciunt, quãdo quidem exactiones huiuſmodi fiunt abſque interuentu Agentium Sereniſs.D. Ducis, & ad inſtantiam ipſius Communitatis pro reparãdis mœnibus Ciuitatis iuxta facultatem ei conceſſam vſque dum S. R.Eccleſiæ immediatè ſuberat: Idcirco communitatis,aut eius Theſaurarij factum Sereniſs.D.Duci nihil nocere poteſt, & maximè in longinquis partibus de genti,taliumq́. ſolutionum pœnitus inſcio, per iura vulg.

Et ex his,& alijs latè aliàs per me deductis in quarto articulo principali dicti reſponſi manifeſtè patere arbitror, abſque titulo nedum vero, ſed etiam colorato allegatam Domini Alexandri poſſeſſionem remanere, nec iuſtificatã quoquomodo dici poſſe.

207 Supereſt nunc quartam principalem quęſtionem aggredi, quæ quidem ſtantibus hucuſque deductis ſuperfluã,& infructuoſam pœnitus diſceptationem continet. Attamen quia Domini exaduerſò patrocinantes,pręſuppoſito,quòd ſolum,& merum poſſeſſorium ageretur,quodque D.Alexandri poſſeſſio colorata, ſeu prima facie iuſtificata dici poſſet, pro expedito habent, nõ licere Sereniſs.D.Duci quicquam pro iuſtificatione poſſeſſionis ſuæ, nec contra aſſertam poſſeſſionem Illuſtriſs.D.Alexandri, & pro eius coloratione producta,ponere, vel probare, vt opinionem hanc erroneam miſſam faciant,& veritatem amplectãtur,pauca in materia notatu digna referã. Et ſanè pro abſolutione operis,duo reſponſa cõſumatiſſimi Crau. allegare ſufficeret 900.& 901.per eum redita in cauſa inter Sereniſs.Venetorum Dominium,& Sereniſs.D.Ferrariæ Ducem, in qua ipſe vti arbiter motiua primo loco exhibuit contra Sereniſs. Venetos, de quibus in conſ.901.& demum votum ſuum deciſiuum protulit cum expreſſione cauſarum, & ſolutione omnium exaduerſò deductorum, in d.conſil.900. concludens reo neganti ſpolium, & poſſeſſionem ſuam iuſtam oſtendere cupienti,licitum eſſe probationes inducere, & Actoris etiam impugnare poſſeſſionem,atque iniuſtam, & nullam demonſtrare. Enimuero propter viri authoritatem,cauſæ grauitatem,iuraque, rationes,& aliorũ authoritates ab eo relatas,& iudicium ſuperinde ſecutum, manus illi vinctas dare deberent.

208 Cæterùm ſi non acquieuerint, animaduertãt quæſo,quòd iuditia claudicare nõ debẽt,quodque reus, & actor ad imparia iudicari nõ debẽt contra vulgatos legum terminos, vt ipſemet Crau.ibidem perpendit; quod operatur,vt ſi actor fuerit ad propriam poſſeſſionẽ probãdam, iuſtificandam, vel colorandam admiſſus, & rei poſſeſſionem impugnandum, idem quoq. reo ex diuerſò permiſſum intelligatur. Benè facit tex.in c.cũ inter de excep.& ibi Doct.præſertim

Abb.

Abb.nu.6.Bart. in l.à ſententia de appell.Caſtr. d.conſil. 277.nu.4.5.in primo. Rom.conſil.449. nu.5. Rot.deciſ.7.de excep.in anti.Gomes.reg. de trien.q.18.Mandoſ.ſuper reg.r.de referua.q. 3.& reg.de non iudi.27.q.14. Boer. latiſſimè q. 238. nu.5. verſ.1.fallit, cũ duabus col.ſeqq. vbi hanc,poſt multa,concluſionem firmat,in verſ.& ſic videtur.Crau.conſi.322.nu.1.& fuſiùs d.cõſ.

209 901.nu.5.6.7.† vbi reo quoq. in hoc magis fauendum probat Maſcar.concl. 1377.nu.16.17. Pont.de ſpol.libr.3.nu.40. verſ. poſſent tamen. Quocirca cũ Illuſtriſs.D.Alexã.ad ſuã pręteſam poſſeſſionem iuſtificandũ,& colorandum, & noſtram impugnãdũ fuerit admiſſus,vt in actis,nõ dubitandum,quin noſtræ quoq. probationes in oppoſitum recipi debeant,quibus & noſtra corroboretur,& aduerſarij poſſeſſio oppugnetur.

210 Tertiò,conſiderandum,quòd Doct.in oppoſitum allegari ſoliti, loquuntur tantùm in cauſis ſpolij,& quidem violenti;& rationem allegant, quia poſſeſſio violēta iuſtificari non poteſt,ideò fruſtrà probationes ſuperinde admitti; & ſic in odium ſpolij prædicti prohibita dicitur diſcoloratio.Zuccar.in l.fi.nu.146.C.de edi.diui Adria. toll.Benint. deciſ.53.nu.2. Pute.deciſ.99. lib.1. ſic etiam videmus ſuſpēſionem petitorij locum non habere niſi in iudicio ſpolij, ac etiam exceptionem ſpolij aduerſus conuenientem ſpoliatum opponi non poſſe, niſi in interdicto vndè vi, vt ſupra latiùs attingimus in materia dictæ ſuſpenſionis; At præſens iuditium non eſt ſpolij,vt pluriès dictum,ergo &c.

211 Quartò,ſi diſcoloratio generaliter in omni iudicio poſſeſſorio eſſet interdicta (quod certè falſum eſt)non tamē eſſet prohibita ei qui fundatam habet intentionem de iure cõi,Archid.in c. ordinarij.§.cęterùm,col.2.verſ.quod verum intellige.de offi.ordi.in 6.Crau.d.conſ.322.nu.1.

212 in fi.Item è conuerſò vbicunq.agenti obſtat iuris præſumptio; ex quo non ſufficit ei titulus coloratus,Maſcar.concl.1322.nu.9. & concl. ſeq. num.12.13.14.datur impugnatio titulorum per eum deductorum; ita argumentatur. Crau. d. conſi.322.nu.2. vbi hanc facit conſequentiam, titulus nõ ſufficit coloratus,ergo eius impugnatio permiſſa.Ponta.d.tract.lib.2.nu.152. Cæterùm pro Sereniſs. D. Duce militat in hac cauſa iuris præſumptio,& contra Illuſtriſs.D.Alexandrum ex iam dictis,& repetitis,ergo &c.

213 Quintò,quando de prohibita diſcoloratione Doctores aliquid tradunt, intelligendi ſunt reſpectu eorum,quę poſt ſpolium ſucceſſerunt,nõ autem eorum,quæ ante præceſſerunt; hæc enim rationabiliter deduci,& ꝓbari poſsũt, licèt ſubſecuta nec deduci, nec probari queãt,ita notanter diſtinguendo,cõtraria conciliat Crau.d.cõſ. 900.nu.10.11.& 20. Verùm hic tantùm agitur de his probandis, quæ præceſſerunt appprehenſionem poſſeſſionis antedictæ. Nimirum &c.

Conſ.Lud.Sacc.

214 Sextò,permiſſa eſt etiam diſcoloratio abſque difficultate vbicunq. vnà cum titulo diſcoloratur poſſeſſio.Pute.deciſ.293.in fi.lib.3.Pro quo faciunt ſupra deducta in mareria exceptionis anormalæ ex Caſtr.d.conſi.277.num.4.5.& alijs concord.adductis.Ar probationes per Sereniſs. D.Ducem fiendæ ſunt eiuſcæmodi, vt in diſcurſu poſitionum paulò ante vidimus. Igitur &c.

215 Septimò & vltimò,ſi omni alio iure prohibita foret diſcoloratio, eſſet tamen iudicis officio permiſſa,quia poteſt Iudex de colore, & diſcolore tituli,pro libito probationes aſſumere, & ſi conſcientiæ ſuæ color non ſatisfecerit, reicere, & obaudire. Pont.d.tract.lib.2.nu.154.Ex quibus omnib. luce clariùs apparere vr̃ admittēdas eſſe poſitiones antedictas,quãuis aſſertã D.Aduerſarij offuſcare, diſcolorare, aut impugnare, & Sereniſs.D.Ducis poſſeſſionē iuſtificare dicãt.

216 Quibus ſtantibus, facilè ſubmouentur oĩa in oppoſitũ adducta. Etenim.c. in literis. de reſtit. ſpol.nullo pacto loquitur de diſcoloratione,ſed de canonica inſtitutione,quod reſpicit merũ petitoriũ,meritò priùs cognoſci mãdat de ſpolio.

Inſuper loquitur de ſpolio violento, vt patet ex litera,ibi(de violentia eiectione)cuius odio ſuſpenſa eſt oĩs petitorij cognitio,vtſupra dictũ eſt; nos autē extra hos terminos verſamur, vt iã diximus,quia titulũ,& poſſeſſionem ſimul, & ſemel impugnamus, & de ſpolio non eſt motũ iudicium. Item inter priuatos ibi cauſa agebatur, & ſic ceſſabat præſumptio pro reo,& cõtra actorē, quæ in noſtra ſpetie militat per ſupra dicta.

217 Caſtren.in conſ.253.nu.4.in 1.vltra 9 & ipſe loquitur in ſpolio,& in cauſa inter priuatos vertente,fatetur opin. nr̃am rectè procedere vbicũque notoriè conſtat de non iure ſpoliati,vel cõtra agētē ius pręſumit,vt in caſu nr̃o,in quo nedum alterum ex duobus his,ſed vtrunq. cõcurrit,vt probauimus; & ſic retorquetur Caſtr. authoritas,quę ex alijs etiam pręđictis non officit.

218 Guid.PP.deciſ.85.nu.2.tractat pariter de interd.recuper.& ſic in materia ſpolij,atque in iudicio inter priuatos, in quo præſumptiones antedictæ contra actorem,& pro reo ceſſant, ſolũque impugnationem tituli prohibet,non poſſeſſionis ſimul cum titulo; & cõtrarium etiam admittit quando manifeſtè conſtat de non iure petentis reſtitutionem,& per conſequens pro nobis ſtat,qui de infectione titulorũ ab actore exhibitorũ demõſtrare ſatagimus,ac etiam poſſeſſionis eiuſdem, & de manifeſto eius non iure.

219 Oldra.conſ.227. in diuerſis longè terminis agit,etenim pręſupponit in primis.nu.2.actorem aliàs adeptum fuiſſe legitimè poſſeſſionem, deindeq. ſpoliatum, & ſpolio agere,quorum nullum in themate noſtro verificatur;Inſuper conſtare de nullitate actus,ex defectu iuriſdictionis

E 4 eius,

eius, qui ad priuandum poſſeſſorem contra Pōtificiam commiſſionem, abſq. cauſę cognitione, proceſſerat; in caſu noſtro nulla conſiderari poteſt actus nullitas, cui nulla obſtitit prohibitio; ſed potiùs iuris aſtitit permiſſio. Ceſſabat ibi quoque præſumptio cōtra actotem, & pro reo, quæ hic viget. Nec tractabatur de inficiēda poſſione ſimul cum titulo, vt in caſu noſtro; quoniam execrabilitas per reum ibi oppoſita poſſeſſionem ipſam non inficit, Put. deciſ. 99. num. 11.12.13. lib. 1. Denique pro diuerſitate conſiderari poteſt, obiectū illud execrabilitatis grauiſſimum inferre poſſe præiudicium; nam nedū in cauſa pendenti poteſt præiudicare, verùm etiam execrabilem repertū omnibus beneficijs impetratis priuare, & ad impetranda in futurū inhabilem reddere, vt in extrauag. execrabilis. de præben. & digni. inter communes. Nimirum ſi in iudicio poſſeſſorio ſummario talis non admittitur quæſtio, ſed ad petitorium iudicium reſeruatur; & hoc apertè ſentit ibidem Oldrad. ſub num. 2. Vbi enim maius eſt periculum cautiùs eſt agendum. c. vbi periculum de elec. in 6.

220 Pedem. deciſ. 116. præſupponit admiſſas fuiſſe probationes ſuper vnione oppoſita contra titulum per actorem deductum, & teſtes ſuperinde examinatos, vt patet. nu. 2.5. & in fi. Sicque pro noſtra potiùs, quàm contraria opi. facit. Vltra quòd caſus ille diuerſos habet terminos à noſtris, vt de præceden. dictum eſt; nam lis erat inter priuatos, vndè ceſſabat duplex illa pręſumptio totiens allegata, & probationes oblatæ nō inficiebant poſſeſſionem ſimul cum titulo. Aderat etiam defectus iuriſdictionis iudicis in attingendo petitorij materiam, vt ponderat Cacher. ſub nu. 9. verſ. item reſpondetur, & nu. ſeq. verſ. nec obſtant. qui defectus non eſt in Perill. Conſilio, vt in 1. quæſt. latè demonſtrauimus.

221 Nat. conſi. 411. conſuluit inter priuatos, Nec loquitur de prohibita diſcoloratione, ſed impugnatione tituli, quam etiam prohibitā tenebat ex defectu iuriſdictionis, cum laycus iudex de re ſpirituali cognoſcere non poſſet; quod ipſe perpendit. loquitur etiam in interdicto retinendæ, non recuperandæ, ſed in hoc vim non facio prout in alijs differenrijs.

222 Dec. conſi. 200. loquitur inter priuatos, inter quos ceſſant præſumptiones antedictæ. Dicitq́. ſolummodo prohibitam impugnationem tituli, non verò poſſeſſionis vnà cum titulo. Item pręſupponit incompetentiam iudicis, & in ea vim facit ſub nu. 2. verſ. & iſta concluſio. & in fi. Cōſilij, & remedium ibi intentatum erat adipiſcendæ, regulatum ad inſtar edicti Di. Adri. in quo ſola apparentia ſufficit, & de teſtamēti inualiditate nulla admittitur cōtrouerſia. vt per eū latè.

223 Capic. deciſ. 77. Pręſupponit pro conſtanti actorem poſſediſſe, & ſpoliatum fuiſſe, vt ibi in princ. quorum vtrunq. nos negamus vtſupra. Actum ibi fuerat ſpolio, hic ſecùs. Lis erat inter priuatos, hic inter Dom. & ſubditum pro rebus in quibus præſumptiones antedictæ militant, & fuit ibi tātùm denegatus terminus ad impugnādum priuilegia per actorem producta, vt in fin. verbis, non tamen conſtat, quòd poſſeſſio ſimul impugnaretur, vt in caſu noſtro.

224 Put. deciſ. 99. in 1. tractat de ſpol. inter priuatos, & de impugnatione ſolius tituli ſinè poſſeſſionis inficiatione, & in materia execrabilitatis, quę ſpetiales habet rationes vtſupra dictum eſt. & in paribus terminis procedit eiuſdē. Put. deciſ. 457. nu. 2. ſaluò quòd non tractat de execrabilitate, & vlteriùs ſub nu. 3. apertè ſentit poſſidenti præcario non dari interdictum recuperatorium, quod contra Illuſtriſſimum D. Alexandrum facit, ex quo in iuriſdictionalibus, & alijs huiuſcæ generis præcarium præſumitur; vt in ſuperioribus retulimus. Et alia deciſ. 76. eo. lib. cauſam ſupponit inter priuatos, & impugnationē ſolius tituli ſine poſſeſſione, quod merum petitorium concernebat, vt expræſſim concludit.

Et alia rurſus eiuſdē Put. deciſ. 293. in 3. poſſeſſionem actoris, & ſpolium, ac ſpolij iudicium præſupponit in ſui initio, quæ ſingula in noſtra ſpetie deficiunt; & ſub num. 4. diſcolorationem fuiſſe admiſſam fatetur propter nullitatem acceptationis gratiæ extra tempus acceptatæ; & nu. 5. admiſſos aliàs fuiſſe articulos ad probandum reſeruationem in manibus Papę factam ad fauorem certæ perſonæ pro diſcolorando titulo exaduersò producto. Ac concedit deniq. in fin. ver. articulos admitti debere vbicunq. non diſcolorant ſolum tit. ſed etiam poſſeſſionem, & per conſequēs pro opin. noſtra manifeſtè facit.

Quibus ſtantibus, neceſſario ſequitur admittendas fore Sereniſs. D. Ducis poſitiones innumeris ferè rationibus ex ſupradictis reſultantibus, quarum vnaqueque per ſe ſufficeret; ſimul iunctæ autem multò magis Perilluſt. & Ampliſſimi Ducalis Conſilij animum ad illas admittendas impellere debent; vt pro iuſtitia ſperatur. Laus Deo, Diuæ Virgini, & glorioſis Sāctis Hieronymo, & Franciſco.

S V M M A R I V M.

1 *OMne agens agit propter finem.*
2 *Oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcūt.*
3 *Veritas aromatum inſtar quò magis attrita, magis redolet.*
4 *Caſtra, Arces, & omnia materialia poſſideri poſſunt per quemcunq. abſq. titulo, & abſq. eo, quod Ius commune poſſidenti reſiſtat.*
Sed diſtingue vt infra nu. 6. cum pluribus ſeqq.
5 *Caſtrum dicitur, quod eſt munitū muris, ſeu vallo.*

6 Cor-

6 *Corporalia, qua ſunt de regalibus, & Principi reſeruatis, non poſſunt abſq. titulo poßideri.*

7 *Idem de his, qua ſunt Iuris publici, remißiuè.*

8 *Nec non de feudis dignitatum, remißiuè.*

9 *Atq. de ſacris, & religioſis, licèt corporalibus; & numero 11.*

10 *Corporalia quamplura ſunt de Regalibus Principis.*

11 *Publica qua dicantur, qua ſacra, & qua ſancta?*

12 *Incorporalia quamplura ſunt in comertio noſtro, & poßideri poſſunt, vel quaſi, vt hareditas, obligatio, vſuſfructus, ſeruitus.*

13 *Ius patronatus licèt incorporale, & annexum ſpiritualitati, poßideri tamen poteſt ſeu quaſi.*

14 *Caſtra, Arces, & alia corporalia vnita cum iuriſdictione, & alijs regalibus in inueſtitura cū clauſula (ita quòd ſint vnum corpus) conſtituunt eorum omnium feudum indiuiduum, & nu. 18.*

15 *Quod propterea non poteſt diuerſo iure cenſeri, & ſic pro parte poßideri abſq. Principis conceſſione, & pro parte non.*

16 *Feudales res eſſe confitens praiudicat haredi ſuo, ita vt ab eius confeßione reſilire nequeat.*

17 *Cum, prapoſitio habet vim vniendi, ſi non principaliter, ſaltem acceſſoriè.*

18 *Caſtrum eſt quoddam vniuerſale comprahendens omnia in ipſius inueſtitura contenta, ſiue corporalia, ſiue incorporalia, & ſupra nu. 14.*

19 *Caſtrum diuerſimodè accipi poteſt, ideo ei, qui in verbis diſpoſitionis ſe fundat, onus incumbit probandi de quo Caſtro intelligi debeat.*

20 *Mandati fines diligenter ſunt cuſtodiendi.*

21 *Executio commiſſa contra formam commißionis nulla eſt.*

22 *Clauſula (ſummariè, ſinè ſtrepitu, & figura iudicij,) & ſimiles in commißione cauſa non operantur quominus ſpoliatus ante omnia reſtituatur; Sed vide nu. ſeq.*

23 *Clauſula (ſola facti veritate inſpecta) operatur, quòd index poteſt cumulare petitorium cum poſſeſſorio, in cauſa ſpolij, & ſpoliatum ante omnia minimè reſtituere, & infra nu. 165.*

24 *Stilus alicuius Tribunalis ſupremi probatus, attendi debet.*

25 *Riminal. Iun. corrigit ſeipſum in his qua dixerat in conſi. 30. nu. 4. cum ſeqq.*

26 *Clauſula, (& cui vel quibus dederit) facit feudū ad quoſcunq. haredes, etiam extraneos, tranſitorium. Sed vide infra nu. 29.*

27 *Praſens inueſtitura feudali, cenſetur omni iuri, quod in illo feudo habet, renuntiare.*

28 *Hiſtorici relati per Menoch. in conſil. 378. num. 7. conuincuntur de mendacio per publica documenta antiqua.*

29 *Clauſula, (& cui vel quibus dederit) non facit feudum, tranſitorium ad extraneos, ſtante decreto (Meminimus) remißiuè.*

30 *Clauſula (pro haredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque) non aquipollet clauſula, (& cui vel quibus) ſecundum aliquos.*

31 *Menoch. non refert fideliter, & integrè verba Pauli Tertij in inueſtitura Fiorenzola in perſonam D. Sfortia Pallauicini in conſi. ſuo. 378.*

32 *Feudum conceſſum pro filijs, eſt ex pacto, & prouidentia, in quo deſcendentes tantùm admittuntur, etiam ſi non ſint haredes.*

33 *Et ſaccedunt in infinitum.*

34 *Feudum conceſſum, pro haredibus, eſt merè hareditarium, ex communi. vide nu. ſeq.*

35 *Sed in contrarium ſtat alia communis, praſupponens intelligi debere de haredibus ſanguinis.*

36 *Feudū conceſſum (pro filijs, & haredibus) eſt mixtum, ita quòd non ſufficit quem eſſe filium, niſi ſit hares, nec haredem, niſi ſit filius.*

37 *Si verò conceſſum ſit (pro filijs haredibus) abſque copula, dubium eſt an ſit mixtum? Sed verior eſt affirmatiua opi.*

38 *Punctus ſtat loco copula.*

39 *Feudum (pro haredibus maſculis) mixtum eſt, ex communi.*

40 *Quod tamen ex pacto, & prouidentia tantùm eſſe, aliqui defendunt.*

41 *Feudum (pro haredibus legitimis) eſt ex pacto, & prouidentia.*

42 *Vel ſaltem mixtum.*

43 *Succeſſor in materia feudali intelligitur de ſucceſſore ſanguinis.*

44 *Feudū (pro haredibus, & ſucceſſoribus) eſt mixtū.*

45 *Feudum conceſſum (pro haredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunq.) tranſit ad extraneos, ſecundùm vnam opin. Sed vide nu ſeq.*

46 *Permulti tamen contrariam tenent opi. & veriorem affirmant.*

47 *Menoch. ſibi contrarius.*

48 *Dictio (quibuſcunq.) & ſimiles vniuerſales, non operantur, quòd perſona aliàs inhabiles ad feudū admittantur, quando poſſunt alium effectum operari, etiam minimum.*

49 *Dictio (quibuſcunq.) in conceßione facta (pro haredibus, et ſucceſſoribus quibuſcunq.) operari poteſt, vt Vaſſallus poſſit vni ex vocatis, cui voluerit, feudum relinquere.*

50 *Item, quòd id facere poſſit abſq. vlteriori directi Domini licentia.*

51 *Item, quòd comprahendantur in inueſtitura, nedum haredes veri, & proprij, ſed etiam bonorum poſſeſſores de iure pratorio.*

52 *Item, quòd comprahendantur filij, quibus hareditas per fideicommiſſum reſtituitur, qui aliàs non venirent.*

53 *Item, quòd comprahendatur hares inſtitutus in re certa, qui aliàs ad feudum non admitteretur.*

54 *Item, filij naturales tantùm, qui aliàs excludūtur.*

55 *Item, filij legitimati, qui aliàs repelluntur.*

56 *Item, quòd veniant omnes vocati in infinitum, nulla habita gradus ratione.*

57 *Feudorum ſucceſſio ad ſeptimum gradum reſtricta*

ſtricta eſt in certis caſibus.

58 *Feudorum materia ſtricta,& ideo ab eorum regulis minùs diſcedendum quàm ſit poſsibile.*

59 *Feudum conceſſum(pro filijs hæredibus,& ſucceſſoribus quibuſcunq;) non admittit niſi filios, & deſcendentes.*

60 *Inueſtitura continent aliquod verbum denotans ſanguinem, participat ſemper de pacto, & prouidentia.*

61 *Inueſtitura facta(pro hæredibus legitimè deſcendentibus quibuscunq.)non comprahendit niſi legitimè deſcendentes.*

62 *Præcedentia limitant, & reſtringunt potiùs ſequentia, quàm è contra.*

63 *Inueſtituræ pars vna, aliam declarat.*

64 *Inueſtituræ præfatio mentem concedentis in tota diſpoſitione indicat.*

65 *Inueſtitura feudalis ſic interprætanda eſt, vt repugnantiam,aut correctionem nullam cōtineat.*

66 *Inueſtitura feudalis confirmans præcedentem, nō dicitur feudum nouum inducere, ſed antiquum confirmare.*

67 *Feudo in antiquo deſcendentes in infinitum vocantur ex tenore Inueſtituræ.*

68 *Feudum antiquum eſſe,& alienari poſſe in extraneos,repugnant,ideo per dictionem(quibuscūq.) non efficitur alienabile.*

69 *Benefacere ſanguine coniunctis magis conuenit, quàm alienis.*

70 *Princeps vtens liberalitate erga perſonas ſibi cōiunctas,debitum naturale perſoluit.*

71 *Inueſtitura facta marito per coniunctum vxori, cenſetur huius contemplatione emanaſſe, & per conſequens deſcendentes tantùm ab ipſis admittit coniugatis.*

72 *Abſurdum eſt extraneum deſcendentibus inueſtiti anteponere,ideo vitandum.*

73 *Inueſtitura feudalis interpratanda ſecundùm leges Municipales;cum quibus contrahentes concordare voluiſſe præſumuntur.*

74 *Contrahentes regulariter cum iure ſtatutario, & conſuetudinario cōfirmare voluiſſe præſumūtur.*

75 *Inueſtitura feudalis interpretari debet ſecūdùm decretum(Meminimus) in locis vbi tale Decretū viget; non obſtante quòd pro quibuscunq. hæredibus facta ſit,& per conſequens ad ſolos deſcendentes maſculos tranſit feudum, qui tamen ſint hæredes.*

76 *Idem dicitur de Decreto Dominicali in partibus Pedemontium vigente.*

77 *Decretum(Meminimus)requirit ſpecialem,& indiuiduam derogationem,vt locum non habeat.*

78 *Feudum mixtum requirit qualitatem filiationis, & hæredis.*

79 *Feudum mixtum retinet in omnibus naturam feudi ex pacto,& prouidentia hoc excepto, quòd debet etiam eſſe hæres deſcendens.*

80 *Nec ſufficit,quòd ſit hæres inſtitutus, niſi inſtitutio de eo facta,valeat,& teneat,remiſſiuè.*

81 *Spoliatus iuribus incorporalibus ita reſtituendus eſt, ſicut ſpoliatus corporalibus.*

82 *Rot.tamen Rom. ſecùs quandoq. ſentit.*

83 *Item non procedit in his,quæ ſunt de regalibus,& quæ ſinè Principis conceſſione haberi non poſſunt.*

84 *Spoliatus non reſtituitur, quando fuit à Principe ſpoliatus,& præſumptio ſtat pro ipſo Principe,& contra ſpoliatum, qui propterea cogitur de titulo docere.*

85 *Spolium violentum committere dicitur denegans penſionem, vel annuam aliam præſtationem ſolui conſuetam.*

86 *Spolij violenti odio prohibetur ſpolians regulariter attingere petitorium.*

87 *Feudatarius non poteſt contra dominum intentare iudicium ſpolij,quod ſigillat famam; remiſſiuè.*

88 *Spoliatus non reſtituitur quando notoriè conſtat de non iure ipſius, remiſſiuè.*

89 *Acta poſt concluſionem in cauſa notoriè probant, & infra nu.468.& 474.*

90 *Interdictum reſtitutorium datur poſſidenti præcariò,contra tertium, non contra eum à quo præcario poſſidet.*

91 *Iuriſdictio præcaria præſumitur,niſi contrarium probetur.*

92 *Præcarium concedens, poteſt propria authoritate recuperare poſſeſſionem ante motum iudicium.*

93 *Reſtitutorio iudicio agens ad reſtitutionem iuriſdictionis,tenetur docere de titulo; remiſſiuè.*

94 *Spoliatus iuriſdictione,vel alio iure incorporali, non tenetur docere de titulo vero,ſed tantùm colorato,ſecundùm aliquos, ſed vide infra vſque ad num. 125.*

95 *A Beneficialibus ad Iuriſdictionalia arguitur.*

96 *Spoliatus in beneficialibus,non habet neceſſe probare titulum,ſed tantùm iuſtificare, vel colorare poſſeſſionem ſuam cum titulo; quod limita vt infra nu. 109.& ſeq & nu. 113.*

97 *Spoliatus etiam à Principe,iuriſdictione, reſtituitur,non docto de titulo ſecundùm aliquos.Sed vide infra nu.102.103.126.130.cum ſeqq.& nu. 139.cum pluribus ſeqq.*

98 *Idem in materia c.ad decimas.de reſtit. ſpol. in 6.*

99 *Et in cauſa poſſeſſoria matrimoniali limita vt infra num. 118.*

100 *Atque in interdictis,de quibus in l. 2. §. quædam de interd.*

101 *Nec non in ſpiritualibus.*

102 *Spoliatus à Duce Mediolani Caſtro Caſalismaioris fuit reſtitutus.*

103 *Spoliatus à Principe, cui ius commune aſsiſtit, & reſiſtit actori,non reſtituitur,remiſsiuè,& infra nu. 107.108.*

104 *Bal.in cōſ.309.lib.3.declaratur,et in l.2.q.11.C. de ſerui.& aq.atq. Aret.in §.aquæ inſti.de actio.*

105 *Excipere de iure tertij non licet, quando non eſt excluſiuum ipſo iure iuris agentis.*

106 De-

106 *Decretum Mediolani(Prouidere volentes)operatur, quòd nedum Ciuilis, & naturalis poſſeßio, verùm etiam detentatio tranſit in fiſcum, rerum ad Principem ſpectantium.*

107 *Abb. in c. ex parte num. 19. & 22. de reſti. ſpol. declaratur.*

108 *Spoliatus non reſtituitur quandò ex notorietate facti, vel confeßionis ius commune facit contra petentem, & pro reo.*

109 *Spoliatus in beneficialibus tenetur verum titulũ probare, quando contra eum, & pro reo militat iuris præſumptio, remiſsiuè.*

110 *Idem quando Rector beneficij non agit administratorio nomine, ſed tanquam Dominus Eccleſiæ ſuæ, remiſsiuè.*

111 *Abb. in c. in literis nu. 12. de reſti ſpol. declaratur.*

112 *Deciſ. Cacher. 116. declaratur.*

113 *Notorius defectus proprietatis impedit reſtitutionem, etiam in beneficialibus, et quando conſtat de non titulo.*

114 *Contardus ſibi contrarius.*

115 *Boſsi. in ti. de princ. nu. 254. declaratur.*

116 *Cap. deciſ. 116. declaratur.*

117 *Bellam. deciſ. 99. impugnatur.*

118 *Spoliatus in cauſa matrimoniali non reſtituitur, ſtante notorietate impedimenti, ſi de diſpenſatione ſedis Apoſtolicæ plenè non docuerit.*

119 *Guid. Pap. deciſ. 85. declaratur.*

120 *Alcia. in conſi. 378. aliàs 28. lib. 6. declaratur.*

121 *Res iudicata pro veritate habetur.*

122 *Et facit de indebito debitum.*

123 *Habetq́; executionem paratam.*

124 *Et præſumptionem iuris, & de iure, quæ non admittit probationem in contrarium.*

125 *Caſtri poſſeſsione capta, cenſetur etiam capta regalium, & iuriſdictionis ei cohærentis, & cũ eius territorio.*

126 *Spoliatus feudo reſtituitur nõ docto de titulo, Sed diſtingue, vt num. ſeq.*

127 *Marin. Frec. in trac. de ſubfeu. lib. 3. differ. 46. declaratur.*

128 *Feudum conſiſtere poteſt in qualibet re immobili; ac etiam in annuo redditu.*

129 *Dignitas Marchionatus à Principe tantùm poteſt conferri, remiſsiuè.*

130 *Vaſſallus ſpoliatus feudo à domino malo modo, id eſt abſque ordine iudiciario, reſtitui debet, etiam non docto de titulo.*

131 *C. 1. §. ſi verò de mili. vaſſa. qui contum. eſt, verus intellectus, vſque ad nu. 137.*

132 *Vaſſallus ob culpam nõ poteſt à domino deijci, niſi conuicta culpa, & ſententia ſecuta. & eſt cõis.*

133 *Linea Vaſſalli finita, poteſt dominus propria authoritate feudi poſſeſsionem ingredi, & infra nu. 151. & latiùs nu. 210. vſque ad nu. 228.*

134 *Idem ſi poſt commiſſam culpam deceſſerit poſtea vaſſallus ſinè deſcendentibus.*

135 *Lex intelligi debet ſecũdũ rub. ſub qua ſituata eſt.*

136 *C. 1. §. ſi verò de mili. vaſſa. qui contum. eſt, loquitur retento themate præcedenti.*

137 *Præpoſ. in c. 1. de contro. inueſt. inter vaſ. & Epiſcopum, non rectè interpratatur eum tex. in rem. recuperandæ loqui.*

138 *C. 1. de contro. inueſt. inter vaſ. et epiſc. in quibus terminis procedat?*

139 *Epiſcopus contra vaſſallum ſuum non habet fundatam intentionem reſpectu iuriſdictionis, & regalium, prout Princeps ſecularis.*

140 *Iſern. in c. Imperialem §. illud quoque num. 70. & 71. de quibus feudis, in quo iudicio, & inter quas perſonas loquatur?*

141 *Afflict. ibidem nu. 45. & ſeqq. in eadem materia, declaratur.*

142 *Princeps delegans Commiſſarium ad dandum poſſeßionem alicui, intelligitur mandare, quòd iuris ordine ſeruato procedat.*

143 *Afflict. in deciſ. 35. nu. 40. loquens de reſtitutione vaſſalli ſpoliati abſq. exhibitione tituli, quomodo intelligi debeat?*

144 *Boßi. in ti. de Princ. nume. 236. quomodo intelligi debeat?*

145 *Afflict. in conſtit. violentias n. 53. 54. declaratur.*

146 *Cum. ſuper riti. mag. cur. c. 38. n. 264. declaratur.*

147 *Exceptio dolo facis petere, quod reſtituturus es, nõ habet locum in remedio recuperandæ, licèt in petitorio, & in alijs poſſeſſorijs ſecùs ſit.*

148 *Quod tamen reſtringitur ad interdictum vndè vi, quia in alijs reſtitutorijs iudicijs, exceptio p̃dicta procedit.*

149 *Ac etiam vbicumq. mixta eſt cauſa proprietatis, & poſſeßionis, aut notoriè conſtat de non iure actoris, vel quando tractatur de rebus, quæ authoritate tantùm ſuperioris poſſunt poßideri.*

150 *Præpoſ. in c. 2. col. vlt. verſ. ſed hæc lectio. et Laud. nu. 5. in ti. ſi de feud. ſuc. contro. inter dominum, & agna. declarantur.*

151 *Linea finita, directus dominus licitè poſſeßionem feudi ingreditur propria authoritate, nec reſtituere cogitur, niſi actor de bono iure in proprietate doceat, remißiuè, & ſuprà nu. 133.*

152 *Sequeſtrata poſſeßione, non agit reſtitutorio iudicio, qui antea detinebat. remißiuè.*

153 *Spoliatus non reſtituitur, quando de caſtro munito, vel fortalitio difficilis recuperationis agitur. remißiuè.*

154 *Conſentiens ſpolio, etiam coactè, non reſtituitur, niſi priùs actum reſcindat per actionẽ, quod metus cauſa, vel de proprietate doceat, remißiuè.*

155 *Spoliatus duo extrema probare tenetur, poſſeſsionem ſuam tempore ſpolij, & poſſeſsionem rei tempore moti iudicij cum ſeqq.*

156 *Priuatio præſupponit habitum.*

157 *Duo inſolidum poſſidere nequeunt.*

158 *Poſſeſsione ciuili, & naturali carens, eſt occupator, & non reſtituitur aduersùs dominum.*

159 *Præſertim in materia feudali.*

160 *Poſ-*

ſtricta eſt in certis caſibus.

58 *Feudorum materia ſtricta, & ideo ab eorum regulis minus diſcedendum quàm ſit poſsibile.*

59 *Feudum conceſsum (pro filijs hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunq;) non admittit niſi filios, & deſcendentes.*

60 *Inueſtitura continent aliquod verbum denotans ſanguinem, participat ſemper de pacto, & prouidentia.*

61 *Inueſtitura facta (pro hæredibus legitimè deſcendentibus quibuſcunq.) non comprahendit niſi legitimè deſcendentes.*

62 *Præcedentia limitant, & reſtringunt potiùs ſequentia, quàm è contra.*

63 *Inueſtitura pars vna, aliam declarat.*

64 *Inueſtitura præfatio mentem concedentis in tota diſpoſitione indicat.*

65 *Inueſtitura feudalis ſic interpratanda eſt, vt repugnantiam, aut correctionem nullam cõtineat.*

66 *Inueſtitura feudalis confirmans præcedentem, nõ dicitur feudum nouum inducere, ſed antiquum confirmare.*

67 *Feudo in antiquo deſcendentes in infinitum vocantur ex tenore Inueſtituræ.*

68 *Feudum antiquum eſſe, & alienari poſſe in extraneos, repugnant, ideo per dictionem (quibuſcũq.) non efficitur alienabile.*

69 *Benefacere ſanguine coniunctis magis conuenit, quàm alienis.*

70 *Princeps vtens liberalitate erga perſonas ſibi cõiunctas, debitum naturale perſoluit.*

71 *Inueſtitura facta marito per coniunctum vxori, cenſetur huius contemplatione emanaſſe, & per conſequens deſcendentes tantùm ab ipſis admittit coniugatis.*

72 *Abſurdum eſt extraneum deſcendentibus inueſtiti anteponere, ideo vitandum.*

73 *Inueſtitura feudalis interpratanda ſecundùm leges Municipales; cum quibus contrahentes concordare voluiſſe præſumuntur.*

74 *Contrahentes regulariter cum iure ſtatutario, & conſuetudinario cõfirmare voluiſſe præſumũtur.*

75 *Inueſtitura feudalis interpratari debet ſecũdùm decretum (Meminimus) in locis vbi tale Decretũ viget; non obſtante quòd pro quibuſcunq. hæredibus facta ſit, & per conſequens ad ſolos deſcendentes maſculos tranſit feudum, qui tamen ſint hæredes.*

76 *Idem dicitur de Decreto Dominicali in partibus Pedemontium vigente.*

77 *Decretum (Meminimus) requirit ſpecialem, & indiuiduam derogationem, vt locum non habeat.*

78 *Feudum mixtum requirit qualitatem filiationis, & hæredis.*

79 *Feudum mixtum retinet in omnibus naturam feudi ex pacto, & prouidentia hoc excepto, quòd debet etiam eſſe hæres deſcendens.*

80 *Nec ſufficit, quòd ſit hæres inſtitutus, niſi inſtitutio de eo facta, valeat, & teneat, remiſsiuè.*

81 *Spoliatus iuribus incorporalibus ita reſtituendus eſt, ſicut ſpoliatus corporalibus.*

82 *Rot. tamen Rom. ſecùs quandoq. ſentit.*

83 *Item non procedit in his, quæ ſunt de regalibus, & quæ ſinè Principis conceſsione haberi non poſſunt.*

84 *Spoliatus non reſtituitur, quando fuit à Principe ſpoliatus, & præſumptio ſtat pro ipſo Principe, & contra ſpoliatum, qui proptereà cogitur de titulo docere.*

85 *Spolium violentum committere dicitur denegans penſionem, vel annuam aliam præſtationem ſolui conſuetam.*

86 *Spolij violenti odio prohibetur ſpolians regulariter attingere petitorium.*

87 *Feudatarius non poteſt contra dominum intentare iudicium ſpolij, quod ſigillat famam; remiſsiuè.*

88 *Spoliatus non reſtituitur quando notoriè conſtat de non iure ipſius, remiſsiuè.*

89 *Acta poſt concluſionem in cauſa notoriè probant, & infra nu. 468. & 474.*

90 *Interdictum reſtitutorium datur poſsidenti præcariò, contra tertium, non contra eum à quo præcario poſsidet.*

91 *Iuriſdictio præcaria præſumitur, niſi contrarium probetur.*

92 *Præcarium concedens, poteſt propria authoritate recuperare poſſeſsionem ante motum iudicium.*

93 *Reſtitutorio iudicio agens ad reſtitutionem iuriſdictionis, tenetur docere de titulo; remiſsiuè.*

94 *Spoliatus iuriſdictione, vel alio iure incorporali, non tenetur docere de titulo vero, ſed tantùm colorato, ſecundùm aliquos, ſed vide infra vſque ad num. 525.*

95 *A Beneficialibus ad Iuriſdictionalia arguitur.*

96 *Spoliatus in beneficialibus, non habet neceſſe probare titulum, ſed tantùm iuſtificare, vel colorare poſſeſsionem ſuam cum titulo; quod limita vt infra nu. 109. & ſeq & nu. 553.*

97 *Spoliatus etiam à Principe, iuriſdictione, reſtituitur, non docto de titulo ſecundùm aliquos. Sed vide infra nu. 502. 503. 126. 130. cum ſeqq. & nu. 139. cum pluribus ſeqq.*

98 *Idem in materia c. ad decimas. de reſtit. ſpol. in 6.*

99 *Et in cauſa poſſeſſoria matrimoniali limita vt infra num. 118.*

100 *Atque in interdictis, de quibus in l. 2. §. quædam de interd.*

101 *Nec non in ſpiritualibus.*

102 *Spoliatus à Duce Mediolani Caſtro Caſalismaioris fuit reſtitutus.*

103 *Spoliatus à Principe, cui ius commune aſsiſtit, & reſiſtit actori, non reſtituitur, remiſsiuè, & infra nu. 107. 108.*

104 *Bal. in cõſ. 309. lib. 3. declaratur, et in l. 2. q. 11. C. de ſerui. & aq. atq. Aret. in §. aque inſti. de actio.*

105 *Excipere de iure tertij non licet, quando non eſt excluſiuum ipſo iure iuris agentis.*

106 *De-*

Digitized by Google

106 Decretum Mediolani(Prouidere volentes)operatur, quòd nedum Ciuilis,& naturalis poſſeßio, verùm etiam detentatio tranſit in fiſcum, rerum ad Principem ſpectantium.

107 Abb.in c.ex parte num. 19.& 21.de reſti.ſpol.declaratur.

108 Spoliatus non reſtituitur quandò ex notorietate facti, vel confeßionis ius commune facit contra petentem,& pro reo.

109 Spoliatus in beneficialibus tenetur verum titulũ probare, quando contra eum,& pro reo militat iuris præſumptio, remiſsiuè.

110 Idem quando Rector beneficij non agit administratorio nomine, ſed tanquam Dominus Eccleſiæ ſuæ, remiſsiuè.

111 Abb.in c.in literis nu. 12.de reſti ſpol.declaratur.

112 Deciſ.Cacher.116.declaratur.

113 Notorius defectus proprietatis impedit reſtitutionem, etiam in beneficialibus, et quando conſtat de non titulo.

114 Contardus ſibi contrarius.

115 Boſsi.in ti.de princ.nu.254.declaratur.

116 Cap.deciſ.116.declaratur.

117 Bellam.deciſ.99.impugnatur.

118 Spoliatus in cauſa matrimoniali non reſtituitur, ſtante notorietate impedimenti, ſi de diſpenſatione ſedis Apoſtolicæ plenè non docuerit.

119 Guid.Pap.deciſ.85.declaratur.

120 Alcia.in conſi.378.aliàs 28.lib.6.declaratur.

121 Res iudicata pro veritate habetur.

122 Et facit de indebito debitum.

123 Habetq́ executionem paratam.

124 Et præſumptionem iuris,& de iure, quæ non admittit probationem in contrarium.

125 Caſtri poſſeſsione capta, cenſetur etiam capta regalium, & iuriſdictionis ei cohærentis, & cũ eius territorio.

126 Spoliatus feudo reſtituitur nõ docto de titulo, Sed diſtingue, vt num. ſeq.

127 Marin.Frec.in trac.de ſubfeu.lib.3.differ.46.declaratur.

128 Feudum conſiſtere poteſt in qualibet re immobili; ac etiam in annuo reddita.

129 Dignitas Marchionatus à Principe tantùm poteſt conferri, remiſsiuè.

130 Vaſſallus ſpoliatus feudo à domino malo modo, ideſt abſque ordine iudiciario, reſtitui debet, etiam non docto de titulo.

131 C.1.§.ſi verò de mili.vaſſa.qui contum.eſt, verus intellectus, vſque ad nu.137.

132 Vaſſallus ob culpam nõ poteſt à domino deijci, niſi conuicta culpa, & ſententia ſecuta. & eſt cõis.

133 Linea Vaſſalli finita, poteſt dominus propria authoritate feudi poſseſsionem ingredi, & infra nu.151.& latiùs nu.210.vſque ad nu.228.

134 Idem ſi poſt commiſſam culpam deceſſerit poſtea vaſſallus ſinè deſcendentibus.

135 Lex intelligi debet ſecũdũ rub.ſub qua ſituata eſt.

136 C.1.§.ſi verò de mili.vaſſa.qui contum.eſt, loquitur retento themate præcedenti.

137 Præpoſ.in c.1.de contro.inueſt.inter vaſſ.& Epiſcopum, non rectè interpratatur eum tex.in rem. recuperanda loqui.

138 C.1.de contro.inueſt.inter vaſſ.et epiſc.in quibus terminis procedat?

139 Epiſcopus contra vaſſallum ſuum non habet fundatam intentionem reſpectu iuriſdictionis, & regalium, prout Princeps ſecularis.

140 Iſern.in c.Imperialem §.illud quoque num.70. & 71.de quibus feudis, in quo iudicio, & inter quas perſonas loquatur?

141 Afflict.ibidem nu.45.& ſeqq.in eadem materia, declaratur.

142 Princeps delegans Commiſſarium ad dandum poſſeßionem alicui, intelligitur mandare, quòd iuris ordine ſeruato procedat.

143 Afflict.in deciſ.35.nu.40.loquens de reſtitutione vaſſalli ſpoliati abſq.exhibitione tituli, quomodo intelligi debeat?

144 Boßi.in ti.de Princ. nume. 236. quomodo intelligi debeat?

145 Afflict.in conſtit.violentias n.53.54.declaratur.

146 Cum.ſuper riti.mag.cur.c.38.n.264.declaratur.

147 Exceptio dolo facis petere, quod reſtituturus es, nõ habet locum in remedio recuperandæ, licèt in petitorio,& in alijs poſſeſſorijs ſecus ſit.

148 Quod tamen reſtringitur ad interdictum vndè vi, quia in alijs reſtitutorijs iudicijs, exceptio p̃dicta procedit.

149 Ac etiam vbicumq. mixta eſt cauſa proprietatis, & poſſeßionis, aut notoriè conſtat de non iure actoris, vel quando tractatur de rebus, quæ authoritate tantùm ſuperioris poſſunt poßideri.

150 Præpoſ.in c.2.col.vlt.verſ.ſed hæc lectio:et Laud. nu.5.in ti.ſi de feud.ſuc.contro. inter dominum, & agna.declarantur.

151 Linea finita, directus dominus licitè poſſeßionem feudi ingreditur propria authoritate, nec reſtituere cogitur, niſi actor de bono iure in proprietate doceat, remißiuè,& ſuprà nu.133.

152 Sequeſtrata poſſeßione, non agit reſtitutorio iudicio, qui antea detinebat.remißiuè.

153 Spoliatus non reſtituitur, quando de caſtro munito, vel fortalitio difficilis recuperationis agitur. remißiuè.

154 Conſentiens ſpolio, etiam coactè, non reſtituitur, niſi priùs actum reſcindat per actionẽ, quod metus cauſa, vel de proprietate doceat, remißiuè.

155 Spoliatus duo extrema probare tenetur, poſseſsionem ſuam tempore ſpolij,& poſseſsionem rei tempore moti iudicij cum ſeqq.

156 Priuatio præſuppouit habitum.

157 Duo inſolidum poſsidere nequeunt.

158 Poſseſsione ciuili, & naturali carens, eſt occupator,& non reſtituitur aduersùs dominum.

159 Præſertim in materia feudali.

160 Poſ-

160 Poſſeßionem vitioſam non tuetur Prator.

161 Agens ſuper nullitate, vel iniuſtitia poſſeßionis adepta per aduerſarium, petitorium intentat.

162 Petitorium requirit probationem dominij concludentem.

163 Vel quaſi dominij in publiciana in rem actione.

164 Princeps poteſt facta ſequeſtratione poſſeßionis mandare, quòd quicunq. pratendens ius in re ſequeſtrata, compareat ad docendum de iure ſuo intra certum terminum remiſsiuè.

165 Clauſula (ſola facti veritate inſpecta) tribuit facultatem Iudici cumulandi petitorium cum poſſeſſorio, remiſsiuè, & ſupra nu. 23.

166 Tertius poteſt in iudicio poſſeſſorio, etiam ſpolij, comparere, & iura ſua in petitorio deducere, ſuper quibus iudex cognoſcere tenetur.

167 Etiam ſi ius habeat connexum inſeparabiliter cũ iure rei.

168 Ceſsionarius eadem perſona cũ cedẽte reputatur.

169 Spolians aliquem poſſeſsione Caſtri, ſi pendente iudicio acquirat illud à domino, nõ tenetur reſtituere. Sed poteſt de domino ſuperueniente opponere.

170 Conductor non poteſt refricare quaſtionem dominij locatori.

171 Fallit tamen, ſi à vero domino poſt conductionem emerit, quia reſtituere non cogitur.

172 Ceſsionarius ſicut ex iure ceſſo agere poteſt iudicio ſpolij, ita quoque in eodem iudicio poteſt excipere.

173 Perſona aliena ſapè quis conſequitur, quod ex ſua conſequi non poteſt.

174 Perſonas plures poteſt quis in aliquo iudicio, vel alio actu, repraſentare.

175 In ſucceſsione feudorũ prioritas gradus attẽditur.

176 Deſcendens à radice infecta, & ſi legitimus ſit, nõ tamen ad feudum admittitur. remiſsiuè.

277 Refutatio, quam facit Vaſallus in manibus Domini, non poteſt ab aliquo agnatorum reuocari, durante refutantis vita, & eius deſcendentium.

178 Adoptiuus non ſuccedit in feudis.

179 Fallit ſi fuerit cum conſenſu directi domini adoptatus.

180 In ſucceſsionibus prima cauſa eſt filiorum, etiam in feudalibus.

181 Ceſsante cauſa ceſsat effectus.

182 Ordo ſcriptura attenditur.

183 Ordo littera non ſemper attenditur, ſed potiùs ordo intellectus.

184 Ordo littera in executione ſapiùs peruertitur.

185 Clauſula (ſinè praiudicio iurium Camera noſtra, & cuiuſlibet tertij,) tanquam generalis, & incerta non videtur impedire effectum adoptionis, cui dominus feudi conſenſum praſtitit. Sed contrarium vide infra vſque ad nu. 191.

186 Clauſula pradicta non operatur circa expraſſa, ſed in reliquis. quod declara vt infra nu. 190.

187 Principis diſpoſitio ſemper intelligitur citra praiudicium iuris tertij. remiſsiuè. & multo magis ſi id expraſſerit, etiam in genere.

188 Glo in c. paſtoralis, de excep. declaratur.

189 Bal. in c. qua in Eccleſiarum nu. 33. de conſti. declaratur.

190 Clauſula reſeruatiua operatur etiã circa expraſſa, quando non importat correctionem pracedentium, remißiuè.

191 Poßidens authoritate Iudicis, iuſtè dicitur poſſidere.

192 Iuſtè poßidere, & poßidere cũ titulo idem ſunt.

193 Dominus conſentiens vaſſallo alienanti, perdit ius ſuum.

194 Dominus dans licentiam teſtandi de feudo, ſibi praiudicat, & vide infra nu. 257.

195 Iudex extra territorium ſuum iuriſdictionẽ exercere non poteſt.

196 Titulis ad colorandum deductis in poſſeſſorio, non eſt ſuper eorum validitate, vel inualiditate diſputandum; Sed contrarium vide infra nume. 198. 236. & 459. cum ſeqq.

197 Titulus coloratus dicitur licèt ob aliquod vitium non dicatur iuſtus, vt in collatione facta ab ordinario, cuius manus erãt affecta, & infra nu. 346. ſed declara. vt nu. 361. cum pluribus ſeqq.

198 Titulis ad colorandum deductis per actorem in poſſeſſorio, opponi poteſt per reum, & de eorũ inualiditate doceri, remißiuè, & infra nu. 236. & 461. cum pluribus ſeqq.

199 Deciſ. Guid. Pap. 85. declaratur, remiſsiuè.

200 Rot deciſ. 16. de reſti. ſpol. in no. &

201 Rebuf. de mat. poſ. q. 43. declaratur.

202 Via fraudibus non eſt aperienda.

203 Annalis poſſeſsio in feudis habet vim praſcriptionis; quod declara vt nu ſeq.

204 Annalis poſſeſsio in feudis non habet vim praſcriptionis, niſi pluribus concurrentibus, remiſsiuè.

205 Scientia iudicis, quòd quis ſit in poſſeſsione Regalium, ſufficit ad colorandum eius poſſeſsionem, & eum manutenendum in poſſeſsione. Quod tamen declara, vt in ſeqq.

206 Iudex non impartitur officium ſuũ niſi petẽtibus.

207 Scientia Praſidis, vel alterius officialis, cui cõmiſſa eſt cura uectigalium, quòd quis ſit in quaſi poſſeſsione exigendi vectigalis, ſufficit ad inchoandam praſcriptionem.

208 Scientia, & patientia eius, contra quem praſcribitur, requiritur in praſcriptione incorporaliũ.

209 Bart. in l. publicanus, §. in vectigalibus, de public. declaratur.

210 Linea feudatarij finita poteſt dominus directus propria authoritate poſſeſsionem ingredi, & ſupra nu. 133. & 151. atque infra vſq. ad n. 228.

211 Cui ſententia videntur aliqui aduerſari.

212 Sed tamen à pleriſq. laudatur.

213 Veruntamen limitari videtur, vt procedat tantum vbi certum eſt lineam eſſe finitam, & ſuperinde nulla cadit dubitatio. Sed contrariũ vide infra nu. 217. vſque ad nu. 221. incluſiuè.

214 Opin.

214 *Opin.de qua ſup.num.110.verè eſt communis;& optimis fundamentis ſuffulta.remiſſiuè.*

215 *Boſs.in tit.de princ.nu.254.declaratur.*

316 *Glo.Pariſ.in §.30.nu.37.declaratur.*

217 *Limitatio de qua ſupra nu.213.improbatur.*

218 *Paria ſunt,quid ab initio certum eſſe, & ex poſt certificari.*

219 *Lex ſemper eſt certa de his,quæ ſunt in rerum natura; præterquàm in his, quæ pendent à futuro euentu.*

220 *Vaſſallo mortuo ſinè filijs, præſumitur non extare aliquis agnatus ad feudum vocatus.*

221 *Præſumptio iuris eſt liquidiſſima probatio, clara veritas,& aperta probatio.*

222 *Lineæ tot à ſtipite deriuantur,quot filij ab eo procedunt,quaſi à centro ad circumferentiã ductæ.*

223 *Lineæ prædictæ quò magis producuntur, eò magis inuicèm diſtant.*

224 *Conſanguinitas vltra quartum gradum,non impedit matrimonium.*

225 *Ratio diuerſitatis, quare non liceat directo domino capere poſſeſſionem feudi, vaſſallo cum filijs defuncto,cum tamen liceat capere,eodem cum agnatis mortuo.*

226 *Feuda omnia ad deſcendentes maſculos in infinitum regulariter tranſeunt, & in ipſos continuatur dominium, & poſſeſſio; cum viuentibus parentibus dicantur etiã domini,& poſſeſſores dempta adminiſtratione,& infra nu.337.*

227 *Feudorum ſucceſſio inter tranſuerſales regulariter non datur,ideo fundatam non habent intentionem aduerſus dominum, ſicut deſcendentes; ſed potius fundata eſt domini intentio aduerſus ipſos,quòd non ſint ad feudum vocati.*

228 *Fiſcus an litiget ſinè poſſeſſione,in dubium reuocatur. Sed diſtingue,vt infra vſque ad nu.235.*

229 *Poſt litem motam in petitorio contra tertium, abſolutum eſt fiſcum ſinè poſſeſſione litem proſequi debere.*

230 *Agens actione in rem, poſſeſſorem aduerſarium conſtituit.*

231 *Fiſcus in vitium attentatorum incidere poteſt, ſicut priuatus.*

232 *Fiſcus ante litem motam poteſt tantùm ex iuſta cauſa poſſeſſionem propria authoritate capere; poſt motam verò,vel ſinè iuſta cauſa non poteſt, & ita diſtinguendo concordantur opin.*

233 *Poſſeſſionem qui poteſt propria authoritate ingredi,ſi iudicem adit ſinè proteſtatione, non poteſt vltra tali facultate vti.*

234 *Deſcriptionem,ſeu inuentarium facere poteſt fiſcus quando extra poſſeſſionem litigat.*

235 *Vaſſallus cui mouetur quæſtio ſtatus, de quo ſtatim,& euidenter non probatur,debet interim manere in poſſeſſione.*

236 *Tituli producti pro actore in poſſeſſorio ad colorandum, poſſunt à reo multis in caſibus, & ad multos effectus impugnari. remiſſiuè, & ſupra numero 198.cum ſeqq.*

237 *Iudex coram quo iudicium poſſeſſorium agitatur,ſi de petitorio,& poſſeſſorio cognouerit,ſuper vtroq. pronuntiare debet.*

238 *Quæſtio ſtatus non dicitur moueri vaſſallo,quando ipſo agente,dominus excipit de eius illegitimitate,vel quòd non probauit ſe talem, qualem eſſe oportet.remiſſiuè.*

239 *Gerens ſe pro prælato,vel pro ſacerdote,talis eſſe præſumitur.*

240 *Idem de gerente ſe pro Clerico,vel Canonico.*

241 *Vel pro ſcholari,vel aliud exercitium faciente.*

242 *Ordo ſacer,eſt incompatibilis cum matrimonio.*

243 *Et habet implicitum votum,conſtitutione Eccleſiæ non,ducendi vxorem.*

244 *Præſumptio transfert onus probandi in aduerſarium.*

245 *Iuriſdictio,& Regalia poſſunt in feudũ concedi.*

246 *Sed à ſolo Principe. remiſſiuè.*

247 *Præſumitur pro ſententia.*

248 *Etiam poſt appellationem; Sed contrarium vide infra proximè.*

249 *Appellatio ſuſpendit iudicatum.*

250 *Imò perimit iudicatum appellatio.*

251 *Et extinguit etiam omnem præſumptionem, quæ pro ſententia vigebat.*

252 *Diſtinguendo tamen concordantur opiniones iſtæ, quæ contraria videntur.*

253 *Appellatio conſeruat appellantis ſtatum,ita vt omnia poſſit agere, & explicare abſq. vllo impedimento,quæ poterat ante ſententiam.*

254 *Port.in conſ.102.nu.31.reprobatur.*

255 *Sententia lata contra feudatarium,non nocet ſucceſſori non citato, ſaltem in genere, quando iure proprio,non hæreditario, ſuccedit. remiſſiuè.*

256 *Sententia lata contra vſufructuarium, non nocet proprietario non citato.remiſſiuè.*

257 *Princeps in contractibus, vel quaſi, tenetur ſtare factis per Præceſſorem. ſed vide in ſeqq.*

258 *Præſertim in diſpoſitione eorum, quæ non ſunt de menſa Regni, vel Principatus.*

259 *Et eò magis,quando non multùm læditur Principatus,& nu.268.verſ.6.& nu.269. verſ.neque enrandum,ſecus ſi multùm læderetur, vt ibi, & infra nu.275.278.279.verſ.Soc.iun.*

260 *Generi per ſpeciem in toto iure derogatur.*

261 *Conſ.10. Iaſ.lib.3. in quibus terminis procedat, declaratur,& infra vſq. ad nu.269.*

262 *Princeps licèt contractus Anteceſſoris regulariter ſeruare teneatur, vt ſupra nu. 257 ſecùs tamen in priuilegijs ſubditis conceſſis,cum ratione differentia & nu.269.verſ.8.& ſeq.& declara. vt infra nu.270.in fi.& num.276.verſ.vltra quòd & nu.288.*

263 *Infeudatio ad officium Principis ſpectat; ideo ſucceſſorem facilè ligat,& num.269. verſ.5. num. 277.& ſeq.*

264 *Caſtrorum alienatio Principi permiſſa, vt è manibus*

Digitized by Google

nibus hoſtium recuperentur, & à ſucceſſore obſeruanda.

265 *Infeudatio, & alienatio facta per Anteceſſorem ligat ſuccedentem iure hæreditario, & nu. 266. & 278. verſ. item, & num. 285.*

266 *Soci. iu. in conſi. 60. lib. 3. & conſi. 1. nu. 69. libr. 4. quibus præſuppoſitis potiſſimum fundetur ad reſpondendum, ſucceſſorem obligari facto Præceſſoris, & infra vſque ad nu. 270.*

267 *Tranſactionis fauore tenetur ſucceſſor ſeruare factum Anteceſſoris, quod aliàs non teneretur, & infra nu. 276. verſ. & in illa.*

267 *Iuramenti fauore, & priuilegio idem.*

269 *Princeps fortiùs obligatur contractibus cum pari celebratis, quàm cum ſubditis, & nu. ſeq.*

270 *Princeps obligatur facto anteceſſoris concedentis illud, quod naturaliter debitum eſt, vt curſum aquæ ad partes inferiores.*

271 *Loffred in conſi. 38. nu. 27. & ſeq. in quibus terminis loquatur, & infra vſque ad 273. incluſiuè.*

272 *Rex poteſt mutare geſta per Anteceſſorem, præterquàm in contractibus factis in caſibus à iure permiſſis.*

273 *Succeſſor in principatu non tenetur habere ratā alienationem regalium, etiam modicam, & infra num. 275.*

274 *Oſaſc. deciſ. 129. nu. 10. & ſeq. in quibus terminis loquatur? & infra vſque ad nu. 276.*

275 *Succeſſor in feudo nō tenetur ſtare geſtis per anteceſſorem, etiam per viam contractus, quando diſponens non eſt primus acquiſitor feudi.*

276 *Succeſſor non obligatur facto anteceſſoris, quando magnā importat diminutionem iuriſdictionis.*

277 *Menoch. in conſi. 307. in quibus terminis loquatur de alienatione obligante ſucceſſorem.*

278 *Infeudatio non eſt alienatio, vt ſupra 263.*

279 *Conceſſio facta titulo oneroſo, plus obligat ſucceſſorem, quàm gratioſa, & nu. 288.*

280 *Sententia contra feudatarium lata, non præiudicat ſucceſſori ex pacto, & prouidentia.*

281 *Socin iun. in conſi. 17. nu. 2. 3. vol. 4. in quibus terminis loquatur de obligatione ſucceſſoris.*

282 *Atque Gram. vot. 28. nu. 19. 20.*

283 *Priuilegium conceſſum à Principe propter benemerita, & ſeruitia, vel quod tranſiuit in contractum, tenetur ſucceſſor obſeruare, & num. 285. & 288.*

284 *Succeſſor non tenetur ſeruare factum anteceſſoris, quando etiam ex poſt incipit lædere coronā ſuam, & Regnum, vel ſtatum publicum.*

285 *Decia. conſi 75. nu. 45. lib. 2. in materia prædicta obligandi ſucceſſorem, in quibus terminis loquatur? & infra vſq. ad nu. 289.*

286 *Princeps alienans aliquid, de his, quæ ſpectant ad ſupremam iuriſdictionem, nō obligat ſucceſſorē.*

287 *Princeps concedens licentiam ſimpliciter vaſſallo transferendi feudum in extraneum, ſiuè reſeruatione aliqua, non retinet directum dominium ſed feudum facit allodium; ideo non ligat ſucceſſorem iure proprio ſuccedentem.*

288 *Priuilegium anteceſſoris, quod tranſiuit in cōtractum, et proceſſit ex cauſa oneroſa, et propter ingentia ſeruitia, & modicam principatus læſionem continet, debet à ſucceſſore ſeruari.*

289 *Val. conſi. 1. nu. 51. lib. 3. in quibus terminis loquatur in materia prædicta, & nu. ſeq.*

290 *Infeudatio vnius villæ, vel Caſtri de magno Ducatu, non eſt magna diminutio ipſius, nec læſionem immodicam continet.*

291 *Status Pallauicini amplitudo, & prærogatiua.*

292 *Suſpenſio petitorij fieri poteſt in quocunque actu ante concluſionem in cauſa.*

293 *Et operatur, quòd iudex non poſſit pronuntiare ſuper concernentibus petitorium, ſed quoad ea, habeat ligatas manus.*

294 *Etiam in poſſeſſorio mixto ad effectum, vt titulus pro colore requiratur.*

295 *Suſpenſio petitorij locum non habet in poſſeſſorio natura mixto, remiſſiuè.*

296 *Suſpenſio petitorij non impedit quin reus poſſit producere iura ad decolorandum titulos ab actore ad colorandum productos, remiſſiuè.*

297 *Donatio quæ non fuit vtrinq. iurata ad formam Decreti Mediolani ſuper indè diſponētis nulla eſt.*

298 *Quod tamen Decretum intelligi debet de vera, & propria donatione.*

299 *Statuta, & leges municipales ſunt ſtricti iuris, & ſtrictè interpratanda.*

300 *Renuntiare feudum immediatè ſucceſſuro, non eſt donare, nec alienare, ſed refutare.*

301 *Refutatio eſt quædam reſtrictio iuris refutantis, per quam ſuccedens iure proprio dicitur capere, non de nouo acquirere.*

302 *Refutatio prædicta non requirit conſenſum domini, nec pro ea ſoluitur releuium, aut laudemium, quod pro vera alienatione ſolui deberet.*

303 *Vendens feudum immediatè ſucceſſuro, non dicitur propriè vendere, ſed refutare.*

304 *Refutans feudum immediatè ſucceſſuro ſub quouis titulo, non tenetur ſeruare formam Decreti prædicti Mediolani, requirentis iuramentum partium in donationibus.*

305 *Relatio fieri debet ad ea, quibus conuenit.*

306 *Princeps donans filio, cenſetur cuicunque legi obſtanti derogare.*

307 *Decretum prædictum non officit, quando donatio ex poſt reperitur à Principe approbata.*

308 *Leges non ligant Principes legiſlatores.*

309 *Niſi ex modeſtia, & vrbanitate ſua, ligari velint.*

310 *Sed hoc etiam caſu, contraueniendo cenſentur eis derogare.*

311 *Contrahens expreſſo nomine dignitatis, cenſetur vtì talis voluiſſe contrahere, non vtì priuatus.*

312 *Princeps actum gerens, cenſetur vti plenitudine poteſtatis, ſi aliter ſuſtineri non poteſt.*

313 *Lex non ligat extra territorium legiſlatoris.*

314 *Lex*

314 Lex loci contractus ſeruanda, non loci originis, vel domicilij contrahentium.

315 Donatio ob cauſam, & præſertim filio facta ob matrimonium contrahendum, non requirit formam iuramenti, de qua in dicto Mediolani Decreto.

316 Ablatiui abſoluti conditionem faciunt, maximè in contractibus.

317 Clauſula (ſaluo, & reſeruato conſenſu directi, & non aliter) reddit alienationem conditionalem. Sed diſtingue, vt infra nu. 327. cum ſeqq. et 338. & 340 cum ſeqq.

318 Item modificat, & reſtringit actum.

319 Et vbi non inuenit quid modificet, aut reſtringat, reſoluit in nugationem.

320 Et actum pro infecto, & ipſo iure nullum reddit; maximè per illa verba, & non aliter, quæ dant formam actui.

321 Mens in contractibus præualet verbis.

322 Quæ nedum expreſſè, ſed etiam tacitè poteſt apparere.

323 Refutatio feudi fieri poteſt immediatè ſucceſſuro, abſq. alia directi domini licentia, ac etiam eo inuito, & infra nu. 341. & 404.

324 Quinimo, & in alium remotiorem; dummodo ſit de comprahenſis in inueſtitura.

325 Aſſenſus enim directi domini vſq. ab initio interuenire dicitur huiuſmodi tranſlationi, & infra num. 337.

326 Senſui quæ patent, non indigent probatione, quia ratio naturalis ſufficit.

327 Clauſula (ſaluo, & reſeruato conſenſu directi domini, & non aliter) non cenſetur adiecta actui; niſi quatenus pro eius validitate neceſſaria ſit.

328 Nemo præſumitur eligere viam, per quam impugnari poſſit actus, quem gerit.

329 Clauſula ſupraſcripta appoſita diſpoſitioni, quam feudatarius ſinè alia domini licentia facere poterat, non vitiat, ſi nouus aſſenſus non impetretur.

330 Verba conditionalia non important conditionem, vbicunq. de mente in oppoſitum conſtat.

331 Solemnitatis inepta attentatio non vitiat actum, quando aliunde robur aſſumit, quàm ex illa ſolemnitate.

332 Conditio concernens id, in quo ſubſtantia actus conſiſtit, ſi non adimpleatur vitiat, ſecus verò ſi ſubſtantiam non concernat.

333 Scriptura vna declarat aliam.

334 Sequentia declarant præcedentia.

335 Scriptura vltima attenditur.

336 Debent tamen ſcripturæ diuerſæ ad concordiam reduci, quatenus fieri poteſt.

337 Clauſula prædicta interpretatur de aſſenſu impetrando; ideò cum pro deſcendentibus ſit iam impetratum, non eſt opus alia impetratione, & vide ſupra nu. 226. & 325.

338 Clauſula prædicta (ſaluo, & reſeruato aſſenſu) cenſetur appoſita ad beneficium tantùm directi domini, ideo non poteſt alius, de conditionis defectu opponere, quia eſt ius tertij.

339 Conditione contractus pendente, non poſſunt partes contrauenire, donec durat ſpes eius implendæ.

340 Clauſula ergo prædicta in contractu appoſita, nō poteſt altera partium contrauenire, niſi poſtquam requiſitus fuerit conſenſus directi domini, & denegatus.

341 Directus dominus requiſitus præſtare conſenſum refutationi feudi, negare non poteſt, & ſi neget, habetur tamen pro conſentiente, & vide ſupra nu. 323 & infra nu. 404.

342 Clauſula prædicta ſtante, & ſtante iuramento de non contraueniendo, nulla ratione poteſt aliqua partium contrauenire.

343 Conſtitutio. Conſtitutionem diuæ memoriæ. in Regno Neap. edita fuit, vt contrahentes reſeruato Regio aſſenſu in feudalibus, poſſint contrauenire ante illum impetratum, quod iure communi prohibitum erat.

344 Geſta per eum, qui Dux, vel Princeps communiter ab omnibus reputabatur, valida ſunt, ac ſi à vero Duce, vel Principe proceſſiſſent. Sed vide infra num. 348. & 372. cum multis ſeqq. vbi multis modis limitatur.

345 Et ſufficit, quòd talis fuerit naturaliter, licèt ex accidenti impeditus reperiatur.

346 Titulus ab eo habitus, qui dare poteſt naturaliter, puta ordinario, coloratus dicitur, quamuis ex accidenti ſit impeditus, & ſupra num. 597. quod declara vt infra nu. 361. cum ſeqq.

347 Indulgentia conceſſa à Prælato penitus falſo, qui tamen reputabatur verus, non minùs operantur ad ſalutem animarum, quàm ſi eſſent conceſſa à vero.

Vndè infertur ad quæſtuarios, qui cum falſis Bullis aliàs extorquebant pecunias, quòd proficerent animabus, ac ſi Bullæ veræ fuiſſent. ſed vide infra nu. 371. cum ſeqq.

348 Communis error ab allegante probari debet in materia l. Barbarius de offi. præſid. & neceſſe habet probare maiorem partem populi ita tenuiſſe.

349 Clam factum dici non poteſt, quod per publicum Inſtrumentum factum fuit; propter quod omni clandeſtinitatis vitio, & alia quauis ſuſpitione carere præſumitur.

350 Propinquorum præſentia tollit omnem fraudis ſuſpitionem; & facta Magnorum Principum omnibus nota præſumuntur.

351 Præſuppoſito ceſſante, ceſſat diſpoſitum.

352 L. Barbarius non procedit vbicunq. vnus tractat de lucro, & alter de damno vitando; quia geſta eo caſu non tenent in tertij præiudicium.

353 Nec quando de actu controuertitur inter duos, quorum alter titulum habet verum, alter putatiuum; quia tunc veritas declarata ante completum negotium præfertur opinioni.

354 Neque quando error reſpicit cauſam efficientem, &

Digitized by Google

& non materialem, ex communi.

355 Nec quando actus geſtus eſt merè priuatus, & ratione priuati intereſſe, vt eſt impetrare reſcriptũ gratiæ, vel iuſtitiæ.

356 Nec quando deficit vnum ex tribus requiſitis, quæ ſunt, authoritas ſuperioris, publica vtilitas, & communis error.

357 Neque vbi ſola poſſeſſio, vel quaſi officij adducitur, deficiente titulo.

358 Deciſ. Guid. Pap. 175. num. 3. volens emphiteotam ſoluentem ei qui pro ex actore, ſeu procuratore domini publicè habebatur, liberari, in quibus terminis procedat? cum duobus ſeqq.

359 Soluens procuratori falſo, ſi vult eſſe liberatus, tenetur creditori cedere actiones.

360 Falſus procurator exigens tenetur ſoluenti in duplum conditione furtiua.

361 Deciſ. Caſſad. 7. & Puth. 26. loquentes de colore reſultante ex titulo habito à non habente authoritatẽ, quomodo, & in quibus terminis procedãt?

362 Titulus habitus ab eo qui authoritatem habet, ſed ex accidenti tantùm impeditus eſt, coloratus dicitur, & ſupra num. 197. & 346. ſed vide infra vſque ad nu. 374.

363 Habitus autem ab eo, qui in totum priuatus eſt, vel per renuntiationem abdicauit à ſe authoritatẽ, non eſt coloratus.

364 Titulum habens ab eo, qui caret facultate conferendi, intruſus dicitur.

365 Intruſus non habet titulum coloratum.

366 Ordinarius habens ligatas manus per Decretum Pontificis, vel per inhibitionem executoris, aut aliter, non tribuit titulum coloratum.

367 Idem ſi conferat beneficium reſeruatum reſeruatione in corpore iuris clauſa.

368 Titulum coloratum procedere ab eo, qui ex accidenti conferre non poteſt, habet locum in caſu ſpeciali, videlicet in materia regulæ de triennali.

369 Bart. in l. ſi vrbana nu. 4. de condi. indebi. quomodo debeat intelligi?

370 Rebuff. de paci. poſſeſ. nu. 43. quomodo intelligendus ſit?

371 Indulgentia cõceſſa à Prælato falſo, vel Quæſtuario habente bullas falſas, non proſunt ad ſalutem; aduersùs ſententiam Ancha. de qua ſupra nu. 347. Quòd tamen Theologorum deciſioni relinquendum.

372 Animæ fauore multa conceduntur, quæ aliàs non concederentur.

373 Anima cunctis rebus anteponenda.

374 Speciali fauore inductum, non eſt trahendum ad conſequentias.

375 Refutatio feudi facta immediatè ſucceſſuro, cum reſeruatione vſusfructus, non valet ſinè expraſſo domini conſenſu, ex ſententia Loffred. conſ. 3. Sed reprobatur infra nu. 389. cum multis ſeqq.

376 Refutatio feudi immediatè ſucceſſuro ſinè aſſenſu domini tenet, ſi in totum fiat, ſecus ſi pro parte tantùm, & nu. 380. Sed contrarium vide infra nu. 401. & 406. cum ſeqq.

377 Loffred. vbi proximè ſequitur Camer. & Minad.

378 Alienatio feudi prohibita tam in parte, quàm in toto. eſt.

379 Vſusfructus formalis eſt pars rei in multis.

380 Indiuiduitas feudi operatur, quòd refutatio partis non ſubſiſtat, licèt totius poſſit ſubſiſtere, Dic vt ſupra nu. 376.

381 Quod potui nolui, quod volui adimplere nequiui.

382 Refutatio feudi in parte tantùm, eſt præiudicialis domino directo, & in quo? Sed contrarium vide infra nu. 414.

383 Feudatarius non poteſt vſumfructum conſtituere in re feudali abſq. Domini conſenſu.

384 Quod intellige reſpectu præiudicij ipſius domini, & vocatorum ad feudum, ſecus reſpectu ipſius conſtituentis, ad cuius præiudicium valet actus durante iure ſuo, ideſt donec viuit.

385 Vſusfructus eſt ſeruitus.

386 Vaſſallus poteſt conſtituere ſeruitutem ſinè domini aſſenſu, duraturam durante iure ſuo.

387 Emphiteota poteſt vſumfructum pariter in re emphiteotica duraturum ipſius iure durante, conſtituere, ſinè domini aſſenſu.

388 Idem de ſuperficiario, & habente fundum vectigalem.

389 Atque de poſſidente Maioratum.

390 Vſufructuarius poteſt alienare ius ſuum durante vſufructu; non tamen in præiudicium proprietarij, ad quem vſufructu finito, res pleno iure reuerti debet.

391 Vaſſallus æquiparatur vſufructuario.

392 Refutatio feudi facta domino, ſi ſit facta eo præſente, valet abſolutè; ſi verò eo abſente, tenet tantùm in præiudicium refutantis, & infra nu. 396.

393 Vaſſallus poteſt abſq. domini conſenſu ſubinfeudare, tribus concurrentibus.

394 Quæ ſub infeudatio non præiudicabit cæteris ad feudum vocatis, qui finito iure ſubinfeudantis, admittentur ſecundùm inueſtituræ formam.

395 Subinfeudatus nõ habet vtile dominium plenum, ſed penes primum vaſſallum remanet quaſi vtile ratione vaſſallagij, & nu. 397.

396 Subinfeudans non deſinit eſſe vaſſallus prioris domini, quando ſinè eius conſenſu fit ſubinfeudatio, ſecus ſi cum eius conſenſu fiat; quia omne ius à ſe abdicat. & vide ſupra nu. 392.

397 Subinfeudans ſinè conſenſu domini retinet dominium vtile ſuperius, & in ſubuaſſallũ transfert vtile dominium inferius.

398 Subinfeudatus, ſi velit alienare, tenetur requirere conſenſum vtriuſq. domini. Sed in contrarium eſt communis.

399 Subinfeudatione facta vt ſupra, remanẽt penes primum vaſſallum reliquiæ, & iura ſeruitiorum, atque cognitio cauſarum inter ſubuaſſallos.

400 Vaſſallus vaſſalli mei non eſt vaſſallus meus, nec ab eo

ab eo poſſum feudalia ſeruitia petere, quæ debet ſuo domino immediato, & ego poſſum ea petere à meo vaſſallo, quæ præſtare poterit cum auxilio ſub vaſſalli.

401 *Alienatio feudi permiſſa in extraneum, multò magìs in filium.*

402 *Alienatio feudi ſinè domini conſenſu nulla eſt in præiudicium domini, quò ad agnatos verò renocatione opus eſt.*

403 *Conſtitutum appoſitum in alienatione feudi facta ſinè domini conſenſu, transfert poſſeßionem in acquirentem, adeo quòd ſi in poſſeſſorio exinde diſputetur, debet is manere in poſſeßione, & diſputatio ad merita reſeruari.*

404 *Vaſſallus poteſt facere omnem contractum de feudo cum filio, & ſupra nu. 323. & 341.*

405 *Vaſſallus poteſt rem feudalem ad libellũ concedere agnato vocato in inueſtitura, ſinè domini cõſenſu.*

406 *Vaſſallus poteſt medietatem feudi conſentiente domino in extraneum alienare, in fratrem verò, vel nepotem vocatos, etiam ſinè conſenſu.*

407 *Cuius concluſionis ratio eſt, quia non eſt alienatio, ſed quædam quaſi refutatio.*

408 *Camerar. error.*

409 *Vaſſallus alienans totum feudum ſinè conſenſu domini, totum perdit; alienans verò partem, priuatur tantùm parte alienata.*

410 *Vaſſallus committens feloniam contra vnum ex dominis, priuatur tantùm parte illius domini.*

411 *Vaſſallus plurium poteſt refutare partem vnius ſolius, ſinè conſenſu aliorum.*

412 *Vaſſallus qui poteſt totum feudum refutare, poteſt; et partem tantùm & quidem à multò magìs.*

413 *Argumentum de toto ad partem valet.*

414 *Vaſſallus habens licentiam alienandi feudum à domino, poteſt illud duobus, vel pluribus alienare; quia non facit conditionem domini deteriorem, ſed meliorem; & hoc ex æquitate recipitur, cõtra id quod ſupra habetur nu. 382.*

415 *Refutatio feudi eſt de genere permiſſorum, licèt alienatio ſit de genere prohibitorum.*

416 *Alienatio quoq; feudi eſt de genere permiſſorum, quantùm ſit in præiudicium alienantis, & habentium cauſam ab eo.*

417 *Feudum iuriſdictionale ſuapte natura indiuiduũ quomodo diuiſionem recipiat?*

418 *Vſusfructus in rei veritate non eſt pars dominij, ſed ſeruitus, vt via, & iter.*

419 *Fundo legato, cuius vſusfructus alienus eſt, ab hærede tamen petendus eſt, & quare?*

420 *Vſumfructum ſtipulans, ſimilis eſt ei, qui partem fundi ſtipulatur.*

421 *Simile non eſt idem.*

422 *Res ſua nemini ſeruit.*

423 *Imò nec res communis.*

424 *Vſusfructus eſt pars rei per ſimilitudinẽ tantùm.*

425 *Refutatio feudi, cum reſeruatione vſusfructus ſi inualida eſſet, ſuſtineretur tamen per clauſulã (omni meliori modo) vel per Iuramẽtum habens vim eiuſdem clauſulæ.*

426 *Refutatio feudi cum reſeruatione fructuum indubiè permiſſa.*

427 *Argumentũ à conſequẽti deſtructo rectè procedit.*

428 *Si de quo magìs videtur ineſſe, & non ineſt, nec de quo minùs.*

429 *Euentus triſtes non ſunt habendi in cõſideratione.*

430 *Refutatio facta filio cum reſeruatione vſusfructus, mero iure valet, licèt ope exceptionis agens repelli poſſet.*

431 *Loffred. conſ. 3. eſt contra communem, tam in Regno Neap. quam extra Regnum.*

432 *Tempus viginti annorum non dicitur de antiquo.*

433 *Tempus propter quod præſumitur conſenſus in alienatione feudi, non currit, niſi à die ſcientiæ.*

434 *Quæ ſciẽtia debet eſſe certa, cũ ſuis qualitatibus.*

435 *Conſenſus directi domini alienationi conditionali adhibitus poſt mortem alienantis feudum, nõ confirmat actum.*

436 *Conſenſu directi domini in alienatione feudi præſumitur curſu triginta annorum de iure communi; licèt in Regno ſecus diſpoſitum ſit.*

437 *Conſenſus prædictus facilè præſumitur, cum domini non intereſt, & nihil ei deperit.*

438 *Et præſumitur quoq; in refutatione; quia dominus diſſentire non poteſt.*

439 *Pater habet vſumfructum in bonis filij, & plenam adminiſtrationem, & maiorẽ authoritatẽ, quàm tutor, aut curator.*

440 *Epiſcopi, & Prælati poſſunt tranſigendo dimittere de bonis eccleſiæ.*

441 *Vſufructuarius eſt quaſi dominus, & procurator proprietarij.*

442 *Vſufructuarius non poteſt inſtituere, nec diſpenſare in rebus emphiteoticis, nec feudalibus.*

443 *Vſufructuarius non poteſt quicquam agere in præiudicium proprietatis.*

444 *Pater vſufructuarius in bonis filij, non tamen habet alienandi facultatem.*

445 *Nec faciendi actum, per quem ad alienationẽ deueniri queat.*

446 *Et multò minùs præiudicare poteſt in his, quæ proueniunt ex perſona maiorum.*

447 *Vaſſallus, aut emphiteota, ſi cadunt à iure ſuo, feudum, & emphiteoſis vadit ad proprietariũ, nõ ad vſufructuarium; & idem concluditur de feudo reuerſo ob finitam lineam.*

448 *Adminiſtrator etiam cum libera, habens mandatum à lege, vel ab homine, non poteſt vtì liberalitate de bonis commißis.*

449 *Fallit in adminiſtrantibus bona Principum, & Magnatum.*

450 *Sublimitatur tamẽ, vt de minimis tantùm, & de his quæ paßim donari ſolent, & pro vtilitate domini, elargiri poßint.*

451 *Solitaq; donari in hac materia intelliguntur, quæ ſæpè, & ſepiùs donata fuere, non quæ rarißimè.*

452 *Caſtrum cum homagio,fidelitate hominum, facultate gratias faciendi, & pœnas commutandi, & alijs regalibus, quæ ſunt de reſeruatis Principi nō eſt de ſolitis, & conſuetis donari à Principibus. Ideò adminiſtrator illud donare non poteſt.*

453 *Vſusfructus non debetur patri in bonis feudalibus ſecundùm aliquos; alij tamen contra ſentiunt.*

454 *Prima tamen opin. præualet quādo feudum à Principe prouenit.*

455 *Et quando feudum habet dignitatem perſonæ feudatarij cohærentem.*

456 *Vſufructu patris ceſſante in bonis filij, ceſſat eorundem adminiſtratio.*

457 *Gubernare nil aliud eſt, quàm regere.*

458 *Dignitas poſt depoſitam adminiſtrationem durare poteſt.*

459 *Parentibus debetur reuerentia iure naturæ.*

460 *Titulus ab actore productus ad colorandum poſſeſſorium, an, & quando impugnari queat? & ſupra nu. 196. 198. 236. & infra vſq; ad nu. 466.*

461 *Notorium contra agentem ſpolio ex quibus probari dicatur?*

462 *Puth. deciſ. 76. lib. 2. & 293. in 3. in quibus terminis procedat, declaratur?*

463 *Decoloratio admittitur vbi de pbationibus factis agitur; quicquid ſit de faciendis.*

464 *Decoloratio indubiè admittitur quando probationes feriunt, nedum petitorium, ſed etiam poſſeſſorium, remiſſiuè.*

465 *Notorius defectus iuris agentis ſpolio, ſi eum nō excluſerit, iuncto tamen iure rei conuenti, debet excludere; quia duo vincula magis ſtringunt.*

466 *Princeps habet fundatam intentionem in ſtatu ſuo, quòd nullus poſſit exercere iuriſdictionem, nec poſſidere regalia, ſinè eius conceſſione, remiſſiuè.*

467 *Notorium ius Ducalis Cameræ in propoſita ſpecie probatur ex facto;*

468 *Ex partis confeſſione;*

469 *Ex probationibus in iudicio factis, & ſupra num. 89 & infra nu. 474.*

470 *Ex iuris præſumptione.*

471 *Rot. deciſ. 16. de reſtit ſpol. in nou. in quibus terminis procedat?*

472 *Exceptio quæ in iudicio ſpolij agentem repellit, multò magis repellet in alio iudicio poſſeſſorio.*

473 *Dubietas obiecta notorio, ſi de facili tolli non poteſt, vt nebula in aere, illud offuſcat.*

474 *Notorium ſi per negationem in dubium reuocetur, poſſunt probationes ſtatim induci ad eius confirmationem.*

475 *Notorium reſultans ex inſtrumentis publicis, & actis, non offuſcatur, nec læditur per ſimplicem negationem, nec per diſputationem ſuper eis introductam.*

Pro Sereniſſimo Raynutio Farneſio Parmę, & Placentiæ Duce,

In cauſa Pallauicini Status.

EPITHOME.

Abſoluto proceſſu arduæ cauſæ, Pallauicini ſtatus nuncupatæ, diſcuſſiſq; partium iuribus in Excelſo Conſilio per plures annos, fuerunt ab eo tandem quamplurima dubia vtriq; collitigātium exhibita. Illis autem, quæ Ducalis Cameræ intentioni obiecta non minùs ſcitè, quàm elegāter, fuere, reſponſiones in ſequenti tertio reſponſo, ſingulatim allatæ ſunt. Cumq; ab vtraq; parte multa Excellentiſſimorum Iuriſconſultorū conſilia, ac etiam Vniuerſitatum emanauerint, excelſus ille ordo, omnibus exactiſſimè libratis, ponderatis, & trutinatis diutiſſimè, ſuam demum ſententiam protulit, declarando poſſeſſionē per Ducalem Cameram legitimè fuiſſe captam ex ordine Sereniſſ. Ducis Alexandri, cuius procuratorem dominum litis effectum à petitis abſoluit, reſeruatis in reliquis iuribus partium.

DVBIORVM PERILL. DVCALIS CONSILII SERIES,

Cum ſolutionibus vnicuiq; adhibitis.

Primum Dubium.

VTrùm Caſtra, Arces, Palatia, & cætera materialia, de quibus in pręſenti lite agitur, eodem iure cenſeātur cum incorporalibus, quoad hoc, vt ſinè titulo poſſideri nequeant?

Secundum Dubium.

Vtrùm Sereniſs. Dux Alexander, prędictorum etiam reſpectu, mandatum dederit de appręhendendo, vt de incorporalibus?

Tertium Dubium.

Vtrùm clauſula (ſinè figura iudicij, ac ſola facti veritate inſpecta) tribuat facultatem cumulandi petitorium cum poſſeſſorio?

Quartum Dubium.

Vtrùm inueſtitura feudalis Terræ Florenzolæ cum iuriſdictione, & regalibus, facta per Sāctiſſimum Paulum Tertium Illuſtriſs. D. Sfortiæ Pallauicino, compræhendat hæredes extraneos?

Quintum Dubium.

Vtrùm in incorporalibus, qualia ſunt iuriſdictionalia, & regalia, reſtituatur ſpoliatus indiſtinctè non docto de titulo? De materia etiam vide in 6. 7. & 19. dub.

Sextum

Sextum Dubium.

Vtrùm in iuriſdictionalibus,& regalibus detur reſtitutio,ſi ſimpliciter fuerit poſſeſſio, vel quaſi colorata, abſq; veri tituli probatione?

Septimum Dubium.

Vtrùm in feudis habentibus iuriſdictionem,& dignitatem annexam, detur reſtitutio abſq; probatione veri tituli?

Octauum Dubium.

Vtrùm directus Dominus poſſit feudi poſſeſſionem ob culpam Vaſſalli,vel extinctam lineã, ingredi propria authoritate? Et hic agitur de vero intellectu c.primi, §. ſi verò de Milite vaſſall. qui contumax eſt, & de materia tractatur quoque dub. 16.

Nonum Dubium.

Vtrùm exceptio (dolo facis)locum habeat in remedio recuperandæ,& quando?

Decimum Dubium.

Vtrùm adoptio Illuſtriſs.D. Alexandri facta p Illuſtriſs. D. Sfortiam ad feuda, valuerit? & an pro titulo colorato ſufficiat?

Vndecimum Dubium.

Super interpretatione clauſulæ (ſinè præiudicio iurium Cameræ noſtræ,& cuiuſlibet tertij)

Duodecimum Dubium.

Vtrùm aſſiſtentia per Excelſum Cõſilium Parmen.conceſſa D. Alexandro,& D.Alphonſo patri ad ingrediendam, ſeu continuandam tenutam bonorum,& iurium de quibus agitur, vel licentia teſtandi data Domino Sfortiæ per Sereniſs.Ducem Octauium, ſufficiant pro vero titulo? vel ſaltem pro colore?

Decimum tertium Dubium.

Titulus qualis eſſe debeat, & à quo proficiſci, vt pro colore poſſeſſionis ſufficiat, vbi color requiritur?

Decimum quartum Dubium.

Vtrùm annalis poſſeſſio feudorum, vel biennalis, dicatur ex ſe colorata aduersùs Dñm directũ?

Decimum quintum Dubium.

Vtrùm ſcientia Præſidis,vel alicuius Iudicis ſupremi,quòd quis ſit in poſſeſſione regalium, tribuat iuſtum colorem ipſi poſſeſſioni?

Decimum ſextum Dubium.

Vtrùm finita linea vaſſalli defuncti,poſſit Dominus propria authoritate feudum apprehendere? De quo etiam tangitur in 8. dub.

Et an requiratur, quòd in primis,& ante omnia conſtet de extinctione ipſius lineæ? vel potiùs ſufficiat exinde verificari, & certificari quod in rerum natura certum erat?

Decimum ſeptimum Dubium.

Vtrùm fiſcus ſinè poſſeſſione litiget? & in quibus caſibus?

Decimum octauum Dubium.

An, & ad quos fines potuerint per procuratorẽ Sereniſsimæ Ducalis Cameræ impugnari tituli D.Alexandri Actoris?

Et an quæſtio ſtatus eidem mota dicatur? & quæ effectus ex quæſtione ſtatus ipſius reſultet?

Decimum nonum Dubium.

An iuriſdictio, & regalia in feudum conceſſa, abſq; titulo à Principe habito poſſideri queãt? Et de materia habetur etiam in 6. dubio cum duob.ſeqq.

Vigeſimum Dubium.

Vtrùm ſententia aliàs lata pro D. Sfortia contra D.Ducem Octauium proſit in aliquo D.Alexandro Actori? & an in aliquo nocere potuerit Sereniſſimo Reo conuento?

Item an poſt interpoſitam appellationem per hunc à dicta ſententia, remanſerit eius effectus ſuſpenſus, vel extinctus? & quo ad quid?

Vigeſimum primum Dubium.

Vtrùm Princeps teneatur ſtare cõtractibus,vel quaſi ſui anteceſſoris? & quibus?

Vigeſimum ſecundum Dubium.

Vtrùm pro parte Actoris ſuſpenſio petitorij in iudicio fieri potuerit? ita quòd donationis,& refutationis huius ſtatus aliàs factæ per Sereniſs. D.Ducem Octauium Sereniſs.Principi Alexandro filio vnico, per Ducalem Cameram productæ, nulla ratio habenda ſit, vti petitorij ipſum reſpicientis?

Vigeſimum tertium Dubium.

Vtrùm donatio, & refutatio prædicta efficax, & valida fuerit non ſeruata forma decreti Mediolanen.in hoc etiam ſtatu vigẽtis, quo partes iurare tenentur donationem veram,& nõ fictã?

Vigeſimum quartum Dubium.

Vtrùm donatio, & refutatio prædicta habens clauſulam(accedente conſenſu directi Domini, & non aliter) ex quo conſenſus ipſe nõ fuit poſtea impetratus, nulla cenſeatur,& inualida?

Vigeſimum quintum Dubium.

Vtrùm dicta donatio,& refutatio effectu carere debeat, ex eo,quòd poſt eã D.Dux Octauius pro vero Duce adhuc ſe geſſerit,& communiter reputatus fuerit?

Vigeſimum ſextum Dubium.

Vtrùm donatio, & refutatio prædicta facta cũ vſusfructus reſeruatione,valuerit, & tenuerit?

Vigeſimum ſeptimum Dubium.

Vtrùm directi Domini conſenſus eidem donationi,& refutationi acceſſiſſe præſumatur ex aliquo curſu temporis poſt eam fluxi?

Vigeſimum octauum Dubium.

Vtrùm reſeruatio ſupradicta vſusfructus, adminiſtrationis,gubernij,& dignitatis,operentur ſaltèm, vt diſpoſita per D. Ducem Octauium in in præiudicium filij de iure ſubſiſtant?

Vigeſimum nonum Dubium.

Vtrùm per dictam donationem,& refutationẽ titul⁹ Domini Actoris(ſi quis coloratus dici poſſet exhibitus) fuerit decoloratus? Et an de notorio

torio iure Ducalis Cameræ in propoſito themate conſtare dici poſſit? & quibus medijs?

Tigeſimum dubium.

Vtrùm notorium per ſimplicem negationem, offuſcari poſſit? & an negatum comprobari?

RESPONSVM III.

SI vt Philoſophus aſſerit ſecundo Phiſicorum, quem retulit Soc. iun. Præceptor meus conſ. 24. num. 11. volu. 1.
1 † omne agẽs agit propter finem, inu
tilis quippè eſt agentis operatio, ſi vſq; ad illius compræhenſionem non perſeueret. Quocirca eum ego iam annis elapſis ſemel, atq; iterũ pro Sereniſs. Ducali Camera Parmæ, & Placentiæ in famigerata cauſa Pallauicini ſtatus coràm Excellentiſs. Conſilio Sereniſs. ac ſapiẽtiſſimi Principis D. Rainutij Farneſij Parmæ, & Placentiæ Ducis IIII. iamdudum pendente, pro veritate, & iuſtitia reſponderim, licèt oprimum ipſius Cameræ adeo clarè, & dilucidè nunc denudaſſe mihi perſuadeam, vt futurum iudicium iuxta eius rationabile votum ſperandum ſit; Nihilominus cum actionis meæ finem nondum aſſecutus ſim, Imò verò obiees numero triginta nuper ab ipſo Perilluſt. Conſilio emerſerint, ſcitè quidem, & acutè, quibus Illuſtriſs. Pallauicini aduerſarij iura noſtris ſorſan præponderare prima fronte videri queant, operæ precium duxi, nè fruſtra, & incaſſum aliàs laboraſſe dicar, aut obiectorum fortè vi perterritũ me hoc tempore quiſq; arbitretur, Tertiò nunc calamum aſſumere, argumenta contraria adamuſſim confutare, & iuſtitiam cauſæ apertiùs quoq; ob oculos ponere.

Cæterùm, quia quicquid in vtroq; reſponſo dixi ſuperfluum foret repetere, & totum quoq; reticere haud conducir; cum permulta tractanda veniant iam tractata, & examinata, id curandum ſtatuo, vt quæ ſinè detrimento mitti poterunt, non repetantur, quæq; repetenda erunt, breuiuſculè, vel relatiuè tantùm interſerantur, cæteriſq; nuper explicandis contexantur locis opportunis; Nec elaborandum eſt circa facti ſpeciem, quæ tum ex narratis in priori reſponſo, tum ex actis, & proceſſibus typis æditis planè elucet.

Singula igitur obiecta perſpicuè refellere mei erit inſtituti, quò Perilluſt. & Excelſi Patres ſuũ alacriùs iudicium iam tandem proferant; controuerſiamq; octennalem, iuſtitia mediante, dirimant; & nè quicquam intactum ommiſiſſe videri queam; vnumquodq; obiectum ad literam priùs referre, ſolutionemq; mox ſubdere lubet;
2 † ſic enim oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcent; teſte Philoſopho in 2. de Cœlo, & mũdo, cuius dictum noſtrates quoq; perſæpe vſurpãt; atq; exornant; præſertim Neuiz. in ſua ſylua nu
3 pt. in prin. num. 78. † & veritas etiam aromatũ
inſtar, quò magìs attrita, magìs redolebit, teſte Caſtren. in conſ. 23. ſolet aromatum in princip. lib. 1. in nou.

PRIMVM DVBIVM.

Contra Sereniſſ. Ducalem Cameram plura obſtare videntur, per quæ videtur dicendum Illuſtriſſ. D. Alexandrum Pallauicinum reintegrandum ad poſſeſſionem locorum Buxeti, Curtiſmaioris, Florenzola, & aliorum locorũ iuxta per eum petita, abſq; oſtenſione alicuius tituli.

4 *Et in primis quia, quod attinet ad bona corpora-*
lia, res ipſa non videtur habere difficultatem, prout ſunt Caſtra, Arces, & cætera corpora materialia, quæ probantur poſſeſſa fuiſſe per dictum D. Alexandrum, quia illa nullam habent iuris reſiſtentiam, quin poſſint poſſideri per quemcunq;, vt cætera corpora materialia l. poſſideri in princip ff. de acquir. poſſeſſ. & ſignanter probat Gemin. conſ. 14.
5 *nu. 1. † & dicuntur loca illa eſſe, quæ ſunt munita*
muris, ſeu vallo Bart. in tract. qui ſunt rebell. in verbo Lombardiæ num. 4. Bal. in c. 1. §. in generali num. 4. ſi de feud ſit contr. inter dom. & agnat. & probat. etiam Bar. in l. Celſus. §. ſi viam in fi. verſ. ſed quæro pone aliquis nobilis habens Iuriſdictionẽ in Caſtro meo, ff. de vſucap. Boſſ. tit. de Principe nume. 238. & latiùs D. Petra in tract. de fideicomm. q. 13. nu. 303. & plur. ſeqq.

SOLVTIO.

6 Tex. in d. l. 3. in princ. cum concord probat qui
dem corporalia, & materialia poſſideri poſſe, & propriè etiam, ad differentiam incorporalium, quæ tantummodo quaſi poſſidentur, ſed nõ probat, quòd aliqua ex eis non poſſint habere iuris reſiſtentiã. Nã quòd ius reſiſtat poſſeſſori alicuius rei, non dependet ab eius corporalitate, vel incorporalitate (vt hoc vtar vocabulo) ſed aliunde prouenit; vt quia ſit de reſeruatis Principi, quæ ſinè expræſſa ipſius voluntate poſſideri nequeant, vt ſunt regalia omnia, c. 1. vbi Bal. Affli.
* & cæteri omnes* in tit. quæ ſint rega. Boſſ. latè in
tit. de regal. Rolan. conſ. 4. nu. 45. & 48. lib. 3. & latiùs dixi in 1. meo reſpon. in hac cauſa edito. nu. 78. & 80. cum ſeqq. & in 2. reſpon. num. 71.
7 vſq; ad nu. 85. † vbi idem dicebam, & probabã
8 de omnibus alijs, quæ ſunt iuris publici, † & de
feudis dignitatum in 1. reſpon. num. 83. & in 2.
9 nu. 82. † & de ſacris etiam, religioſiſq;, & ſanctis,
10 licèt ex his omnibus permulta ſint corporalia, †
pro vt inter regalia, viæ publicæ, flumina, argentariç, palatia Principiũ, & iuridicundo deſtinata, bona vacantia, theſauri, & alia de quibus in d. c.
11 1. & locis præcitatis. † & inter publica loca con-
numerantur ſtadia, fora, theatra, & his ſimilia l. in tantùm §. vniuerſitatis ff. de re. diui. inter ſacra Eccleſiæ, & alia Deo dicata l. ſacra ff. eo. & inter ſancta muri Ciuitatum, vt in ea. l. ſacra §. fi.

12 Econ-

12 Econuersò autem corporalia quamplura ſũt, quæ cadunt in commercio noſtro, vt hæreditas, obligatio, vſuſfructus, ſeruitus, de quibus in l. 1. §. vlt. eod, titu. de re. diui. quæ omnia nullus ambigit, quin abſq; Principis authoritate poſſideri queant; nam de poſſeſſione hæreditatis eſt tex. in l. cum hæredes de acquir. poſſeſſ. vbi Ca-
13 ſtr. & alij † idem dici poteſt de iure patronatus, quod licèt ſi incorporale, & annexum etiã ſpiritualitati, poſſideri tamen poteſt, ſeu quaſi c. paſtoralis de iu. patro. gl. in c. quãto. eo. tit. in 6. Lãbert. de iu. patro. lib. 3. q. 9. artic. pri. nu. 3.

14 Difficultas ergo non conſiſtit in corporalitate, vel incorporalitate, ſed an ſit de his, quæ à Principe tantùm procedunt, & impetrari debent? qualia ſunt feuda dignitatum, quæ regalia nuncupantur, & alia Principi ipſi reſeruata; Et ſanè cum ſatis conſtet Caſtra, Arces, & fortalitia, de quibus agitur ſub feudis iſtis comprehendi, vt dictat Inueſtitura facta Ioan. Ludouico, & Pallauicino, de qua in lib. productionum Sereniſs. pag. 53. à tergo in verſ. exceptis, & inueſtitura facta Carolo Epõ regiſtrata in eod. lib. pag. 57. à tergo in verſ. reſeruatis; & quidè vnà cum iuriſdictione, mero, & mixto Imperio, cæteriſquè in Inueſtituris compræhenſis vnum corpus eſſe, prout ambæ Inueſtituræ prædictæ paulo ante dixerant in illis verbis (ita quòd hac ſeparatione facta & cæt.) cuius clauſulæ virtus eſt, reddere feudum totum ſimul indiuiduum Curt. ſen. conſil. 48. recolendæ num. 25. verſ. benè facit; & conſ. 49. num. 51. & Colleg. Bonon. in conſ. ſeq. num. 14. verſ. quam concluſionem. Pariſ. conſil. 6. num. 6. cum concor. lib. 1. Deci. conſ. 73. num.
15 8. & ſeq. lib. 2. † certè non poteſt diuerſo iure cenſeri; nempe quòd pro parte poſſideri queant abſq; Principis conceſſione, & pro parte non l. eum qui ff. de vſucap.

Illud idem conſtat ex confeſſionibus Illuſtriſs. q. D. Sfortiæ in proceſſu productis, Caſtra ſcilicet, & Arces, cum Iuriſdictione, & cæteris pertinentijs feudalia eſſe, de illiſq; per conſequens poſſeſſorem ſinè Principis authoritate diſponere non poſſe. Aſſeruit hoc namq; in præcibus iamdiu porectis pro commiſſione cauſæ factationum, & diffamationum contra Ducalem Cameram, & in libello ſubinde exhibito, & aper-
16 tiùs in reſponſione poſitionum Cameræ; † cuius confeſſiones non poteſt D. Alexander, qui ſe eius hæredem profitetur, improbare; vt in proprijs terminis fatentis res eſſe feudales dixit Gozad. conſil. 9. num. 11. & in eadem facti ſpecie, Socin. iun. conſil. 77. num. 74 lib. 1. Curtius in conſil. 150. num. 6. Menoch. conſ. 341. num. 8. Surd. conſ. 5. num. 39. & conſ. 151. num. 14. Sed & ipſemet D. Alexander in ſua petitione hoc in iudicio porecta, deſcribendo loca memorata, ponit ea vnita, & incorporata, ac coniuncta

Conſ. Lud. Sacc.

cum incorporalibus, videlicet Ciuitatem Buxeti cum Arce, & eius Villis, iuriſdictione, territorio, mero, & mixto Imperio, homagio, datijs, molendinis, piardis Padi, aquis, tabernis, gabellis ſalis, regalibus, iurib. & alijs pertinentis quibuſcunq; . Et eodem modo alia etiam loca de-
17 ſcribit; † Etenim illa præpoſitio (cum) habet vim vniendi, & coniungendi res, ſi non principaliter, ſaltem acceſſoriè glo. in §. ſi Ancillas. Inſtit. de leg. Bart. in l. 3. colum. fi. de leg. 3. & in l. ſi ita fuerit §. quæſtio. de manum. teſtam. & not. in l. ſi quis inquilinos §. ſi ita, & in l. ſi ancillas de leg. 1. atq; in l. 3. C. ſi pend. app. mors inter. Idcirco de omnibus ſimul, atq; coniunctim idem debet eſſe iudicium.

18 Concludendum eſt igitur ſingulas in noſtro caſu Inueſtituras vniuerſitatem quandam conſtituere rerum tàm corporalium, quàm incorporalium in eis cõpræhenſarum. Beneuent. in repet. c. Imperialem pag. 38. littera A. cum ſeqq. & per conſequens nos verſari in primo capite diſtinctionis D. Petræ in ſuo tract. de fideicom. q. 13. nu. 372. cum pluribus ſeqq. non verò in vltimo, de quo ſub nu. 393. & alijs ſeqq. in oppoſitum citatis; ſicq; idem ius Principi in omnibus com
19 petere. † Quòd ſi aliter D. Alexander vti actor ſenſiſſet, ſuum erat onus contrarium allegare, & diuerſitatis cauſas probare, vt D. Petra ibidem animaduertit num. 413, & ſeq. poſt Bald. in c. 1. num. 4. quibus mod. feud. amitt. Inquiens, quòd cum Caſtrum diuerſimode accipi poſſit, oportet actorem probare de quo ſenſerit diſpoſitio.

SECVNDVM DVBIVM.

Quinimo reſpectu corporum materialiũ poſſeſſio capta per Cameram videtur capta, contra, vel præter formam cõmiſſionis Sereniſſ. D. Ducis, qua ſolũ legitur de feudalibus, iuriſdictionalibus, & regali-
20 *bus, inter qua nõ videntur extare iſta bona, † ergo tenuta dicitur nulliter capta l. diligẽter in prin. ff.*
21 *mand. c. cũ dilecta de re. ſcript. † & in terminis executionis rei iudicatæ contra formam commiſſionis, Gabr. de execut. rei iudic. concluſ. 2. in fi.*

SOLVTIO.

Ex prædictis patet reſponſio; quia cũ in dictis Inueſtituris feudalibus compræhenſa fuerint & Caſtra, & Arces, ſub generali mandato de tenuta feudalium iuriſdictionalium, & regalium capienda, continentur. Quin etiam in ſpecie de arcibus mãdauit Sereniſs. immortalis mem. Dux Alexander, iniungendo Sereniſs. tunc Principi Rainutio filio, vt de cuſtodibus arbitrio ſuo prouideret, minori cum expenſa, qua fieri poſſet; vt eius litteris in pceſſu regiſtratis liquet; & ſic mãdati fines nullo pacto exceſſit procurator.

TERTIVM DVBIVM.

22 *Neq; in præſenti cauſa uidetur potuiſſe dari de petitorio, ſub eo prætextu, quòd ſũmariè ſinè ſtrepitu,*

F 3 *& ſi-*

& figura iudicij procedatur coram hoc ordine, vt etiam ex forma conſtitutionum apparet. Etenim tales clauſulæ non impediunt quò minùs ſpoliatus in primis ſit reſtituendus, vt reſpondit Rimin. iun. conſ. 30. nu. 4. & plur. ſeq. uol. 1. qui infinitas propè citat authoritates.

SOLVTIO.

23 In oppoſitum ſtat * communis, & vera opin. vt colligitur ex iam dictis à me in 1. reſpon. nu. 86. cum quatuor ſeqq. & in 2. reſpon. nu. 3. cum ſeqq. & ibi dictis addi poſſunt Benint. deciſ. 33. ſub nu. 1. verſ. adde, & omnino Surd. conſi. 166. nu. 6. 7. Teſaur. deciſ. 15. nu. 4. Rauden. conſ. 21. nu. 249. Emilia. conſi. 41. nu. 27. Peruſ. deciſ. 17. nu. 22. Ant. Cuch. de mētien. circa poſſ. nu. 320. Marc. deciſ. 326. nu. 12. Garg. patroc. 60. Purpur. in repet. l. ædita nu. 150. & Bologni. nu. 136. C. de eden. Aſin. in ſua pra. iud. §. 3. c. 2. nu. 3. & latiſſimè Menoch. conſ. 180. nu. 6. 7. & per to. primum dub. Ideo non ſunt attendenda, quæ ſcripſit Rim. iu. in allegato conſ. 30. nu. 4. cum ſeqq.

24 †Cum præſertim motus fuerit propter ſtilum illius Conſilij iuſtitiæ probatū in proceſſu; quòd ſcilicet non obſtante clauſula (ſola facti veritate inſpecta) exceptionem dominij admittere non conſueuerat, & propterea à ſtilo ipſo, & practica conſueta non decebat recedere, vt ibidē cōſiderat nu. 12. 13. In noſtra autem ſpecie tātùm abeſt, quòd talis ſtilus appareat, vt totū potiùs oppoſitum Perilluſt. Conſilio notiſſimum ſit.

25 Sed tantò minùs curanda ſunt dicta Rimi. in oppoſitum adducti, quia ipſemet Palidoniam poſtea canens in conſ. 689. nu. 3. vſq. ad nu. 10. noſtras ſectatus partes, multas authoritates, rationeſq. vrgētes pro hac opin. in medium attulit.

QVARTVM DVBIVM.

Quod modo attinet ad incorporalia, et ſic iuriſdictionalia, & Regalia, ac feudalia, in illis quoque videtur Illuſtriſs. D. Alexander habere intentionem fundatam, præſuppoſito, quòd extrema neceſſaria ſint probata, & hoc ex pluribus.

26 *Et in primis, quoniam quantum ſit reſpectu Caſtri Florenzolæ, res videtur modicam, vel nullam habere difficultatem, quin illud ſit omnino relaxādum dicto D. Alexandro vigore conceſſionis Pauli Tertij factæ dicto Illuſt. D. Sfortiæ pro ſe, & quibus dederit, de qua in actis; qua quidem clauſula operatur, vt Caſtrum huiuſmodi dicatur ad extraneos etiam hæredes tranſitorium, vt concludit Bald. in l. 1. in 3. par. in fin. q. 34. ff. de rer. diuiſ. & ſignanter Dec. conſ. 72. nu. 2. Soci. iun. conſ. 72. nu. 23. vol. 1. Mar. Angniſ. conſ. 46. nu. 11. Menoc. cōſ. 323. nu. 22. & plur. ſeqq. vol. 4. & in indiuiduo in hoc Caſtro reſpondit ipſe conſ. 378. eo. vol.*

SOLVTIO.

Abundè fuit ſatisfactum in 1. reſpon. nu. 173. verſ. 3. allegabat Menoch. vſque ad nu. 186. incluſiuè, vbi ad clauſulam (cui vel quibus) & ad alia per Menoch. adducta, ſingulatim reſpōſum fuit, & non video quicquam replicari; nec quid replicari poſſit; tum quia cōceſſio illa Pauli Tertij ſubreptionis morbo, intentioniſq. defectu laborat apparenter, tum quia per decretū (Meminimus) eiuſdem effectus, (ſi valida fuiſſet) cū vita D. Sfortiæ terminatus fuiſſet, quorum vtrumque lato calamo ibi comprobaui.

Nihilominus ex abundanti nunc addo pro clariori prædictæ conceſſionis ſubreptione, quòd nedum Rolandus ſenior rebellionem ſuam aduersùs Mediolani Ducem faſſus fuit, vt dicebam, verùm etiam D. Sfortia eandem, vtì veriſſimam approbauit, & ſuper ea ſe fundauit in iudicio cum Illuſtriſs. D. Virginia Pallauicina de Gambara agitato coram Ducalibus delegatis de anno 1557. ſuper Terra, & bonis Curtis maioris, vt ex ſcriptura authentica in pręſenti proceſſu exhibita conſtat, in libro productionū Sereniſs. Camerę pag. 19. & pag. 23. Cuius D. Sfortiæ confeſſioni acquieſcere tenetur D. Alexander, vt ſupra diximus. Vndè ſequitur, quòd ipſe D. Sfortia in ſupplicatis Summo Pontifici falsū dixerit, præſupponendo Terram Florenzolæ à prædicto Rolando ſeniore in ipſum vtì deſcendentem perueniſſe; cum propter rebellionem prædictam ad Mediolani Ducem reuerſa fuerit, qui eam poſtmodum Nicolao Picinino infeudauit, vt in dicto libro productionum fol. 25. & extincta Picinini linea, fuerit quoque Cardinali Aſcanio patruo conceſſa, vt in eodem lib. fol. 35. cui conceſſioni teſtis adſcriptus reperitur Rolandus Pallauicinus iunior ſenioris nepos, &
27 prædicti D. Sfortiæ Auus paternus, † qui propter eius præſentiam conſenſiſſe dicitur, & omne ius ſuum, ſi quod habuiſſet, ammiſiſſe, per ea quæ ſcribit Brun. conſi. 80. nu. 18. 19.

28 Et hoc quoq. pęnitus falſum oſtēdit id quod dicebat Menoc. ex mente Hiſtoricorum in illo ſuo conſi. 378. ſub nu. 7. Nempe mortuo Picinino, per Ducem Philippum Mariam Terram Florenzolæ reſtitutam Rolando immediatè fuiſſe, vtì ab eodem Picinino occupatam; & magis etiam falſum, eò quia expulſo Duce Philippo, & d. Cardinali à toto Mediolani ſtatu per Ludouicum Francorum Regem, data fuit Petro de Rohan. eadem Terra Florenzolę, vt in eo. libro productionū fol. 39. Hęc enim, vltra iam in prioribus à me perpenſa, notoriam indicant ſubreptionem inueſtituræ Pauli Tertij, cui D. Sfortia expoſuit Terrā prędictam ad ſe ſpectare virtute antiqui tituli Rolandi ſenioris aſcendentis ſui.

29 Et quod attinet ad clauſulam prædictam (cui vel quibus) dicebam quoque in 1. reſpon. num. 183. & ſeqq. nihil eam prodeſſe Domino Alexandro, qui non eſt de deſcendentibus D. Sfortiæ, ſtante decreto (Meminimus) cui non fuit in ſpecie derogatum, prout requirebatur, & reſpō-

ſio

ſio eſt veriſſima; Præſupponendo etiam, vt præſupponit Menoc. quòd clauſula (pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunq.) poſita in dicta inueſtitura Pauli tertij æquipolleat clauſulæ (&
30 cui vel quibus) vt ipſe aſſeruit, † quod tamen non admittit Iacob. à S. Georg. in ſua Inueſti. feud. verſi. præſentes, & recipientes ſub num. 3. quem ſequitur Purpur. in conſil. 402. numero 52. & plerique alij.
31 Sed vt omnis tollatur hæſitatio reſpectu huius Caſtri, ad quod D. Alexander Pallauicinus præ cæteris aſpirare videtur, propter hanc vltimam conceſſionem, decreui pro eius vera interpretatione aliquantulùm laborare. Et animaduerto in primis D. Menoc. illius verba fideliter non retuliſſe, ſed imperfectè, id ommittendo, quod intentioni ſuæ aduerſabatur, videlicet dictionem (filijs) ſtat nanque conceſſio facta D. Sfortiæ (pro te, tuiſq. filijs hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunq.) † & illa dictio (filijs) impor
32 tat feudum ex pacto, & prouidentia, in quo deſcendentes tantùm maſculi ſuccedunt, etiā abſque eo quòd hæredes ſint, & extranei pœnitus excluduntur. Rui. conſi. 25. nu. 18. & conſi. 162. nu. 12. lib. 1. Pariſ. conſi. 22. num. 22. in 1. Gozad. conſil. 9. nu. 53. Didac. varia. reſolut. c. 18. nu. 2. & in quinta concluſ. Boſſi. in tit. de princ. & eius priui. nu. 311. Clar. in §. feudum q. 9. verſ. quandoque verò poſt multos alios, quos adducit, de
* communi * atteſtans.
33 Et in infinitum quidem vocati cenſentur deſcendentes filiorum nomine, vt ex præcitatis apparet, & ſignāter tradit Iacob à S. Georg. in ſua inueſti. feud. in verb. præſentes, & recipientes pro ſe, & eorum filijs nu. 2. cū ſeqq. Sed D. Alexander non eſt deſcendēs à D. Sfortia, ergo excluſus. & propterea Menoch. particulam hanc inueſtituræ non ſinè miſterio tacuit.
34 Cæterùm, quia cum verbo (filijs) coniuncta reperitur dictio (hæredibus,) quæ ſui natura importare ſolet feudum hæreditarium, vt per Feudiſtas in prælud. feud. & in c. 1. §. hoc quoque de ſucceſſ. feud. & * communem atteſtatur Deci. conſil. 445. nu. 13. Campeg. conſi. 11. nu. 3. inter conſi. Brun. Alex. conſi. 10. nu. 9. vol. 3. & Crau. conſi. 197. nu. 5. Rolan. cōſ. 29. nu. 20. in 3. Surd. latè conſ. 108. nu. 1. in rationibus dubitandi.
35 (Quod tamen pleriſq. non placet, eò quia in materia feudali, hæredum appellatione, filij, & deſcendentes maſculi ſolùm cōtinentur, vti hæredes ſanguinis, vt per Iacob. vbi ſupra nu. 3. & 4. Rui. conſ. 124. num. 12. lib. 3. Clar. d. q. 9. verſ.
* nunc proſequendo, vbi de communi * Ceph. cōſi. 303. num. 42. 43. & multos adductos per Oſaſc. deciſ. 160. nu. 15. & fuſiùs Surd. in conſi. 63. nu. 10. cum ſeqq. & ferè per tot. & rurſus in d. cōſil. 108. nu. 14. 15. 21. 25. & Crau. in conſil. 913. nu.
36 12.) Videtur dicendum, ſtante priori opi. quòd feudum ſit ſaltem mixtum, participās de pacto, & prouidentia, & hæreditario, ita vt nō ſufficiat quem eſſe deſcendentem, niſi hæres ſit, nec hæredem eſſe, niſi ſit de deſcendentibus, prout ex multis relatis per Clar. d. q. 9. verſ. quandoque, & tertiò, verum eſſe conſtat; vbi opin. hanc ve-
* riorem, & * magis communem ſemper in pra-
* ctica vidiſſe ſeruari teſtatur; rationem adducēs, quia aliàs verbum (hæredibus) ſuperfluū foret. idem abſolutè tenet in q. 83. verſ. aut eſt receptum, & in hoc omnes cōſentire aſſerit. Didac.
37 d. c. 18. in 6. concl. Verum eſt, quòd † Didac. pōderat inibi copulam poſitam inter vtramque dictionem, poſt Alexan. in l. quod dicitur la 2. ſub nu. 21. de verb. oblig. Sed quòd hunc ſenſum habeant verba prędicta, etiam ſinè copula intermedia, tradit Alex. in l. Gallus §. etiam ſi parente. col. 4. verſ. 2. fallit de liber. & poſthu. Rui. conſil. 174. nu. 11. verſ. nec obſtat, & Cepha. conſ. 303. nu. 75. & benè cōferunt tradita per ipſum in toto illo reſponſo, & in conſi. 311. nu. 36. cū ſeqq.
38 † Punctus etenim loco copulæ habetur ad gl. in l. præcia rerum ad l. falc. & in l. cū duob. §. in cohęrēda ff. pro ſo. & tex. in l. triplici de verb. ſigni.
39 Quinimo ſi dictum fuiſſet pro hæredibus maſculis, nulla facta filiorum mentione, idē ſeque-
* retur effectus, ex communi * Bello. conſ. 33. nu. 2.
* Oſaſc. d. deciſ. 160. nu. 2. 10. & in fi. & Rol. d. cōſ. 67. nu. 10. 11. qui innumeros citat, & latè Ceph. d. conſi. 303. cum ſeqq. Clar. d. q. 9. verſ. itē quęro. defendit Menoch. conſ. 464. nu. 29. qui verā, & receptam ſententiam dicit, per quam opiniones aliàs contrariæ conciliantur, vt ipſe inquit, quibus addendus eſt Surd. conſ. 5. num. 17. cum ſeqq. & d. conſ. 63. num. 10.
40 Quamquam nec deſunt, qui feudū ex pacto, & prouidentia tantùm eſſe defendant, vt Boſſi. d. ti. de Princ. nu. 306. & latè in d. conſ. 67. Rolā. nu. 22. vſque ad 31. & in conſ. 29. nu. 32. vbi cō-
* munem * refert cum multis concord. lib. 3.
41 Quemadmodum, & de feudo conceſſo, pro hæredibus legitimis, idem tenent Gozad. conſ. 26. nu. 19. Alcia. conſi. 179. Soc. Iun. conſil. 112.
42 num. 7. 8. vol. 2. Rol. d. conſ. 67. num. 21. † Et in omnem caſum negari nō poteſt, quin ad minùs mixtum ſit ad tradita per Cephal. d. conſil. 303. per to. & d. conſ. 311. nu. 41. cum ſeqq.
43 Verùm dubiū facere videntur ſequentia verba (& ſucceſſoribus quibuſcunq.) ſed quod attinet ad dictionē (ſucceſſoribus) videtur certè omnis difficultas tolli, ex quo ſucceſſoris nomen in materia præſertim feudali, ſanguinis ſucceſſorē denotant Soci. cōſ. 249. nu. 12. cū quatuor ſeqq. lib. 2. Ceph. d. cōſ. 303. nu. 33. poſt Bald. & alios,
44 quos citat, † adeo quòd neceſſe ſit eum eſſe de deſcendentibus, & hæredem quoque vniuerſalē, qui vult ſuccedere in feudo ſtipulato pro hæredibus, & ſucceſſoribus, vt latè conſuluit Rol.

conſil. 23. in 3. dub. lib. 1. poſt multos relatos.

Et ſic poteſt etiam operari, quòd filij, & deſcendentes, qui ad feudum aſpirare poſſent, abſque eo, quòd hęredes forent, debeant omnino, & cum effectu eſſe hæredes, & ſic vtranq. qualitatem habere, vt ad feudum ipſum admittantur Curt. Iu. conſi. 138. num. 15. quem cum alijs ad id citatis refert, & ſequitur Cepha. d. conſil. 303. nu. 70. cum ſeqq. Nihil eſt igitur hucuſque, quod feudum faciat merè hæreditarium.

45 At negotium fauere videtur ſequens dictio vniuerſalis geminata (quibuſcunque) ampliando diſpoſitionem ad omnes, etiam extraneos ſucceſſores, adeo quòd feudum ad eos tranſire poſſit, dummodo hæredes ſint; & hoc eſt quod in motiuo deducitur; pręſuppoſita ſcilicet ęquiparatione clauſulæ (& quibus dederit) & clauſulæ (pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque) licèt difficultate non careat per ſupradicta; Et ita etiam poſt multos citatos concludit Clar. ex commun* id. q. 9. in princ. vbi in practica ſeruari aſſerit, & ita re ipſa concludit Menoch. in conſil. 216. nu. 24. ad quod ſe remittit in pcitato cóſ. 378. de hac Paul. Tertij inueſtitura loqués.

Tota igitur difficultas ad hunc punctum redigitur, an huiuſmodi dictio totam præcedentem diſpoſitionem immutet, facultatemq́. tribuat D. Sfortiæ relinquendi huius feudi extraneo?

Et pro negatiua reſpódendũ alacri animo cócludo, multis ſanè authoritatibus, & argumẽtis.

46 Et primò quia dictio quibuſcunq. & ſimiles, quantumuis vniuerſales geminatæ, reſtringuntur tamen ad perſonas habiles, & idoneas; Idcirco cum à feudis proprijs arceantur extranei, vt notiſſimum eſt, vtique propter ſimiles dictiones non debent admitti, nec feudorum natura alterari, prout conſtanter affirmarunt infraſcripti doct. tum ſtante dictione (quibuſcunque) in conceſſione, tum etiam ſtãte clauſula (& cui, vel quibus) aut alia ſimili (ad habendum, tenendũ, & quicquid voluerit faciendum, & diſponendum.) Et in primis Bald. in c. 1. §. donare col. 2. verſ. ſed dubitari poteſt; quem ſequitur ibi Marti. de Laud. & Præpoſ. in fi. qual. olim feu. pote. alien. & idem Bal. conſi. 207. nu. 3. lib. 2. & conſi. 456. nu. 5. in 5. in l. liberti, libertæq́. nu. 32. C. de oper. liber. & huius etiam opin. fuit in l. cum virum nu. 21. in fi. C. de fideico. & Oldra. in conſil. 268. nu. 5. quam expræſsè probat Aret. in l. Gallus §. etiam ſi parente num. 56. verſ. ſecundò adde. de liber. & poſth. & ibidem Socl. nu. 6. verſ. 2. limit. Alex. in conſil. 30. col. 1. libr. 1. & conſil. 106. nu. 4. in 4. & conſil. 2. num. 10. verſ. octauò. vbi Bald. qui ſibi contrarius videbatur, cóciliat. vol. 2. Afflict. in c. 1. §. naturales in fi. ſi de feud. fuer. contro. Calca. conſi. 51. in 1. dub. Signo. de homo. conſi. 10. ante num. 4. Bello. conſi. 33. nu. 5. Barba. conſ. pen. num. 27. lib. 1. Iacob. à S. Georg. in ſua inueſti. feud. in ver. & quibuſcunque hæredibus, vbi ad partes arguit, & pro hac parte concludit, pro qua ſe etiam conſuluiſſe aſſeuerat; huic etiam adhærere videtur Curt. Iun. in tract. feud. par. 3. ad fi. ſub. num. 62. dum eam vltimo loco refert, licèt cogitandum relinquat Rub. Alex. conſi. 10. nu. 4. & conſi. 110. nu. 9. 10. Deci. conſi. 185. nu. 4. conſil. 193. nu. 5. verſ. non obſtat fundamentum, & conſil. 208. num. 11. atque in c. in præſentia num. mihi 150. de proba. vbi veriorem hanc opin. eſſe teſtatur Rui. conſi. 39. nu. 9. lib. 1. conſ. 25. num. 5. in 2. & conſ. 105. nu. 11. in tertio atque conſi. 109. ante nu. 28. eo. lib. Gozad. conſi. 84. nu. 15. Bero. conſi. 66. num. 13. 14. lib. 1. & conſ. 106. nu. 28. Crau. conſ. pro gene. num. 293. cum pluribus ſeqq. Soci. Iun. in conſ. 103. nu. 28. in 2. Card. Alba. conſ. 3. nu. 12. veriorem ſententiam affirmans Rolan. conſ. 57.
47 nu. 32. lib. 3. Alba. conſ. 405. nu. 1. † Huius denique opin. ſectator fuit D. Menoch. in præcitato conſ. ſuo 61. licèt in præſenti cauſa contrarium ſentiat; cuius conſultationis fortè non fuit memor quando inueſtiturã iſtam præmanibus habebat. etenim in d. conſ. 61. num. 25. apertiſſimè ſequitur Aret. Soci. Deci. & Soc. Iun. ſupra relatos in materia huius dictionis (quibuſcunque) quam dicit alios effectus operari poſſe abſq. eo, quòd feudum ad extraneos tranſitorium faciat, ſicuti etiam dixerat ſupra nu. 20. cum ſeqq. de clauſula (& cui vel quibus) & de clauſula (ad habendũ) & rurſum reperit ſub nu. 27. Adeo quòd dubitandum non eſt quin hæc ſit* communis ſẽtentia, ac * magis communis.

48 Quę probatur, quia certo certius eſt, perſonas inhabiles minimè compræhendi per clauſulas antedictas, vel per dictiones vniuerſales, quando aliquem aliũ effectum operari poſſunt, quantumuis minimum; præſertim in materia feud. quæ eſt ſtricti Iuris, & ſtrictiſſimã recipit interpętationem, vt egregiè conſiderat D. Menoch. d. conſ. 61. nu. 20. poſt Rub. in d. conſ. 110. nu. 5. pro quo ſtat glo. ordinaria. quã ſequitur ibi Bar. in l. 3. in ver. quibuſcunque C. de fi. inſtru. & iu. haſtę fi. lib. 10. & alia glo. in l. 1. in ver. vnuſquiſque C. de ſacro ſan. eccl. & eſt tex. in l. creditor §. lucius ff. commod. in l. vt gradatim de mun. & hono. Bart. & alij in l. 1. C. ſinè cenſ. vel reliq. Et idem Barto. in l. 2. §. prætor ff. qui ſatiſd. cogan. Bald. in l. 1. per illum tex. C. de fid. Inſtr. Deci. d. c. in præſentia nu. 150. poſt Aret. & Soci. in d. §. etiam ſi parente, & cæteri ferè omnes præcitati, dum oſtendere ſatagunt inueſtituras feudales ſub formis antedictis conceptas, non eſſe ſuperfluas, & abſq. operandi effectu, vt contraſentientes autumant, & propterea in extraneos facultatem diſponendi non tribuere.

49 Vt autem non vnus tantùm, & minimus, ſed quamplures effectus, & quidẽ maximi momẽti refera-

referamus, dicitur primò illinc ſalutare, quòd
vaſſallꝰ poterit vni ex vocatis, cui voluerit relin
quere, quod aliàs ptohibitum fuiſſet, vt appti-
mè conſiderat Menoch. conſ. 61. nu. 21. 22. poſt
Rub. relatum in d. conſ. 110. num. 5. & Bero. d.
conſ. 106. nu. 6. verſ. item quia, ac quamplures
alios per Cacher. citatos deciſ. 163. nu. 15. quo-
* rum opin. * communem aſſetit Cacher.
50 Secundùm effectum cõſiderat Menoch. vbi ſu
pra nu. 23. 24. & 27. vt poſſit ſic diſponere abſq;
vlteriori directi Domini licẽtia, & allegat Rub.
idem dicentem, ac Deci. d. conſ. 193. nu. 5. ver.
non obſtat fundamentum, qui notabiliter certè
loquitur regulariter enim petenda eſſet licentia
in ſpecie in actu ipſo alienationis, licèt ab initio
genericè obtenta fuiſſet, ſecundum Spec. in tit.
de loca. §. nunc aliqua verſ. 94. & ibi Io. And. in
addi. Alex. d. conſ. 106. nu. 4 in 4. Gozad. d. cõſi.
4. nu. 28. Affli. deciſ. 307. nu. 21. Calca. conſi. 50.
nu. 6. Socin. in conſ. 70. nu. 9. in 3.
51 Tres alios effectus conſiderat Aret. in d. §. etiã
ſi parente. loco præcitato, primò quòd compræ-
hendantur nedum filij, qui ſint hæredes veri, &
proprij, de iure ciuili, ſed etiam bonorum poſſeſ
ſores de Iure prætorio, pro quo facit glo. in l. ſti-
pulatio iſta. in prin. in ver. cæterorum per illum
tex. de verb. oblig. Imol. & Alex. in l. quod dici-
tur eo. tit. Iaſ. conſ. 89. col. 3. lib. 3. Dec. cõſ. 208.
nu. 7. Loffre. conſ. 52. nu. 55. Cotta in memor. In
ver. ſeudum conceſſum. Meno. conſ. 1. nu. 493.
Rol. d. conſ. 23. nu. 50. cum ſeqq.
52 Secundò quòd comprahendantur filij, quibus
reſtituitur hæreditas per fideicommiſſum, qui
aliàs non ſuccederent in ſeudo per no. in l. ſi pa-
troni in princ. ff. ad Trebel. & hoc eſt, quod pri-
ùs dixit Bal. in d. l. cum virum ad fi. aſſerens ver-
ba illa vniuerſalia operari, vt ſeudum veniat in
reſtitutione fideicom. ex quo fideicommiſſarius
eſt hæres ꝑcarius, & ſecundum quid, licèt nõ ſim
pliciter l. quærebatur de teſta. mili. & ſequitur Ia
cob. à S. Georg. in d. inueſti. loco ſupra citato.
53 Tertiò, quòd comprahendatur etiã hæres inſti
tutus in re certa, & Aret. in hoc ſequitur Socin.
ibi, & Deci. in d. c. in pręſentia. qui tamen hæres
non compræhenderetur in inueſtitura pro hære
dibus, & ſucceſſoribꝰ ſimpliciter ſtipulata Curt.
ſen. conſ. 72. col. 4. poſt Imol. quem allegat in d.
l. quod dicitur de verb. oblig. Alex. conſ. 19. nu.
13. vol. 5. Pariſ. conſ. 20. nu. 18. & conſ. 23. num.
* 192. vbi de magis communi * atteſtatur; ꝓ qua
latè conſuluit Rolan. conſ. 23. nu. 40. vſq; ad fin.
li. 1. licèt ex oppoſitò non deſint, qui cõtrarium
probent, vt per Surd. d. conſ. 108. nu. 8.
54 Sextum, & ſeptimum conſiderat Soci. in d. §.
etiam ſi parente ſub nu. 6. cuius verba hæc ſunt.
(Primus erit quia licèt ſinè dictione (qbuſcũq;)
appellatione hæredum non veniant filij natura
les ſecundum Ioan. And. poſt Iacob. de Aren. in
addi. Spec. in ti. de teſta. in addi. magna, ratione
qua ibi per eum, de cuius dicti veritate vide no.
per Aret. in c. in præſentia de probat. tamẽ cum
dictione (quibuſcunq;) includerentur etiam fi-
55 lij naturales tantùm † ſecundus poterit reſulta-
re effectus, quia ſinè illa dictione (quibuſcunq;)
non includuntur filij legitimati per reſcriptũ ſe-
cundùm Bal. in l. generaliter §. cum autem C. de
inſti. & ſubſti. & fortè cum illa dictione includẽ-
tur legitimati; non ergo extendamus ad perſo-
nas extraneas) Hæc ille, quem ſequitur Rub. d.
conſ. 110, nu. 2.
56 Octauum effectum addit Dec. in d. c. in præſen
tia ſub nu. 150. ut verba vniuerſalia memorata
intelligantur vniuerſaliter reſpectu temporis, ut
in infinitum veniãt ſucceſſores, & ſic quò ad nu
merum eorum, nè alteretur natura materiæ de
qua agitur; hoc autem ſenſiſſe Decium reor, li-
57 cèt non explicet † quòd cum in ſeudis ſucceſſio
ad ſeptimum gradum in certis caſibus reſtricta
ſit, c. 1. §. hoc quoq; qui ſeud. da. poſſ. vbi omnes
not. c. 1. §. hoc quoq; obſeruare de ſucceſ. ſeud.
cũ not. vlteriores ẽt indefinitè veniẽt, qui ex na
tura contractus habiles, & capaces fuerint.
Cum igitur certum ſit ex prædictis, dictionem
(quibuſcunq;) nedum effectum aliquẽ, ſed mul-
tos, imò notabiles producere potuiſſe, abſq; eo
quòd facultatem tribueret D. Sfortiæ inueſtito
diſponendi pro libito voluntatis, etiam in extra
neas perſonas de feudo memorato Florenzolę,
vtiq; non eſt dicendum, quòd per tale dictionẽ
in conceſſione poſitam, licẽtiam habuerit relin-
58 quendi extraneo. † Et certè non eſt ab hac in-
terpretatione recedendum, vt à communibus
regulis feudorum minùs diſcedamus, quàm ſit
poſſibile, quod præcitati oẽs cauendũ monent,
maximè quia verſamur in materia feudali ſtri-
cta, vt dictum fuit, & in terminis conſiderat Ce-
pha. conſ. 302. nu. 15. & conſ. ſeq. num. 78. poſt
Rui. conſ. 5. nu. 5. & conſ. 45. nu. 16. lib. 1.
59 Confirmatur modò hæc ſententia in caſu no-
ſtro multùm diuerſo ab alijs, quos referũt doct.
exaduersò allegati, loquentes de hæredibus qui
buſcunq;, vel de ſucceſſoribus quibuſcunq;.
Adeſt namq; in noſtra ſpecie in primis dictio
(filijs) quæ influit in totam ſequẽtem orationẽ;
60 † nam quandò in Inueſtitura reperitur aliquod
verbum denotans ſanguinis hæreditatem, ſem-
per participat ſeudum de prouidentia; ita quòd
non eſt vllo pacto in extraneos alienabile, hæc
eſt notab. doctr. Afflict. in c. 1. nu. 8. an agna. vel
fil. vbi de hoc latè tractat, & veriſſimum eſſe cõ-
cludit, ſicut euangelium, & ita ſemper tenẽdum
in iudicando, & conſulendo; pro quo benè fa-
ciunt ſcripta per Menoch. d. conſ. 61. nume. 10.
vſq; ad 17. vbi plura affert exempla, & cõcord.
adducit, nec non per Soci. Iun. in conſ. 72. num.
27. in 3. & conſ. 42. nu. 6. 7. co. li. & Alb. d. conſ.

61 405.nu.3.Rimin.iun.in conſ.572.nu.9.† Et con
ferunt quæ ſupradicta ſunt de dictione(maſcu-
lis)& de dictione(legitimis). Et optimè quoq;
deſeruiunt, quæ tradit Rui. in terminis d.conſ.
39. nu 9.quò loci conceſſionem factam pro hæ
redibus legitimè deſcendentibes, & ſucceſſori-
bus quibuſcunq;, interpræiatur, vt qualitas illa
legitimæ deſcendentiæ, influat in ſequentia,&
reſtringat ſucceſſores quoſcunq; ad legitimè de
ſcendentes; pro quo etiam videatur Purp.in cō
ſil.402.num.98.& ſeq.

62 Et iuri ſanè conſonum eſt,quòd verba præce-
dentia magis limitent ſequentia,quàm è cōtra l.
hæres meus §.1.d.leg.3.quam ad hoc perpendit
Crau.conſ.86.num.5.6.& conſ.70.num.18.19.
Dec.conſ.179. num.3. verſ. non obſtat dictum
Bald.quoniam plus influunt præcedentia in ſe-
quentibus.quam è conuersò Bart. in l. quiſquis
de leg.3.& in l.auia.de condi. & demon.Bal.in
l.quotiens la 2.in fi.C.de fideicom.Rom.ſingul.
605.Matthel.not. 151. Cephal.latè conſil.156.
num.10.11.& in terminis Bero.conſ. 66.nume.
13.in 1.Crau.d.reſpō.pro gene.nu.299.& ſeqq.
atq; Purpur.d.conſ.402.nu. 98. & 102.

Et quòd dictio (quibuſcunq;) coniuncta ſit
cum dictione (filijs) & ab ea regulari debeat in
noſtro themate, ſuadetur alia vigenti ratione;
quandoquidem Paulus Tertius in eadem Bulla
inferiùs repetit eandem clauſulam in hęc verba
(& quòd tam tu,quàm quicunq; filij, hæredes,
& ſucceſſores tui) & ſic præponit dictionē(qui-
buſcunq;) dictionibus (filijs, & ſucceſſoribus)
argumentum euidens, quòd in præcedentibus
quoq; de quibuſcunq; filijs, qui ſint hæredes,&
ſucceſſores intellexit, non de quibuſcunq; ſuc-
63 ceſſoribus ſimpliciter † Enimuero pars vna in-
ueſtituræ feudalis aliam declarat,ſicut, & teſta-
menti, Socin.iun.in conſ.72.num.27. in 1.Me-
noch.d.conſ.61.num.33.Non ſecùs argumenta
tur in puncto,Ruin.d.conſ.39.num. 9.verſ.pręte-
terea qualitas, vbi qualitatem primò poſitam in
principio,deinde in eadem conceſſione adiectā
in fine,animaduertit,ad indicandam illarum cō
iunctionem,& ad reſtringendam generalitatem
dictionis prædictæ (quibuſcunq;)

64 Et ſtante concluſione præmiſſa,quòd pars vna
inueſtituræ aliam declaret, haud verendū, quin
ex dictis in præfatione mens concedentis tantò
apertiùs eluceſcat, vt in ſpecie,& in terminis tra
dit Brun.conſ.73.nu.78.Ruin.conſ.117.nu.17.
lib 3.Decia.conſ.31.nu.49.in 3.Quod,& in om
ni diſpoſitione receptum eſt l.fi.cū no.ff. de hæ-
red.inſti.Tiraq.latè in tract. de retrac. cōuen.§.
1.gl.14.nu.24.& Cephal.conſ.156.num.9. Pro-
pterea cum ſummus Pont. in præfatione Bullæ
prædictæ enunciet velle Sfortiæ, & poſteris ſuis
commodum,& vtilitatem afferre, eosq; Apoſto
licis fauoribus, & gratijs proſequi, ſatis, ſuperq;
conſtat eius intentionis fuiſſe,in tota diſpoſitio-
ne,poſteris ipſis proſpicere, non verò extraneis;
prout proſpexiſſet, ſi hos etiam in inueſtitura
vocaſſet,& admiſiſſet.

65 Accedat quòd cū tàm per præfationem hāc, q̄
per alia verba conceſſionis ſuperiùs ponderata,
vocati tantùm cenſeantur Sfortia, & eius deſcē
dentes, ſi per adiectionem prædictam, admiſſi
quoq; dicerentur extranei, ſequeretur inconti-
nenti correctio, ac repugnantia, quod ſerēdum
non eſt.Rub.in terminis d cōſ.110.nu.11. Dec.
d.conſ.193.col. pen. verſ.non obſtat fundamen
tum Signo.d.conſ.15.colum.2.verſ.non ob.Bel
lo.d.conſ.33.num.5.Calca.d.conſ.5.num.9.10.
Cacher.d.deciſ.163.nu.5.6.Crau.d.reſpon. pro
gene.nu. 301. cum ſeqq.

66 Præterea attendendum,quòd in dicta conceſ-
ſione confirmantur præcedentes inueſtituræ,&
contractus;& propterea feudum antiquum dici
debet, non nouum. Card.Alba.d.conſ.3.num.7.
poſt Curt.ac Deci quos allegat,& nu.7. Et tan-
tò magis antiquum, quia inueſtitura ibidem re-
lata, & confirmata Marco Antonio Pallauicino
per Ioannem Gozadinum Parmæ Gubernato-
rem nomine Sedis Apoſtolicæ, cantabat in feu-
dum nobile,antiquum,auitum.

67 Atquì natura antiqui feudi repugnat facultà-
ti alienādi in extraneos, ex quò ad illud vocati
ſunt deſcendentes in infinitum, & ius quæſitum
habēt virtute inueſtituræ c.1.de na.ſucceſ.feud.
cap. 1, §. hoc autem ſciendum qui feu. da.poſſ.
vbi Bal.nu.5.& cæt.doct.not. Clar.in §.feudum
q.79. verſ. difficultas. Nat.conſ.463. num.5.&
conſ.ſeq.nu. 1.Surd.conſ.5.nu.4.

68 Ergo per generalitatem ſucceſſorum quorum
cunq;, feudi qualitas immutari non poteſt, nè
contrarietas in eodem ſubiecto detur; nempe
quòd feudum ſit antiquum, & alienabile in ex-
traneos. Ita argumentatur in terminis Rub.d.
conſ.110.num.11.poſt Deci.d.conſ.193.num.5.
verſ.agitur enim Menoch.d.conſ. 61.nu.8.cum
ſeqq.Rim.d.conſ.572.nu.14.15.16.

Inſuper animaduertendum, quòd Sfortia erat
affinis ſummo Pontifici, pro ut in eadem bulla
exprimitur; habebat enim Iuliam Sfortiā illius
neptem in vxorē, & propter vinculum affinita-
tis præſumendum eſt Sanctitatem ſuam motam
fuiſſe ad illam conceſſionem faciendam; & per
conſequens prolem ex illo matrimonio futurā
in infinitum vocare voluiſſe, non verò licentiā
alienandi in quoſcūnq; extraneos Sfortię im-
69 partiri,& in hoc laudandus fuit † quia beneface
re potiùs debebat ſuis, quàm alienis Gemin.in
c.quiſquis 12.q.2.Alcia.in tract. pręſumpt. reg.
1.pręſump.29.nu.7.Menoch.de pręſump.lib.3.
70 pręſump.54.num.4.† & Princeps vtens liberali
tate erga perſonas ſibi coniunctas, debitum na-
turale perſoluit l. 1. poſt princ. C.de imp.lucra.

deſcrip.

71 deſcrip.lib. 10. † conferunt in puncto quæ ſcri-
bit Cephal.d.conſi.303.nu.2. 3. & Card. Alba.
d.conſil. 3.,in princ.loquens de inueſtitura facta
marito cõtemplatione vxoris, vt in caſu noſtro;
Ergo ex mente concedentis extranei excluſi.
72 .: Non eſt deniq. ommittendum, quòd ſi Sfor-
tia habuiſſet alienandi facultatem, magnum ſe-
qui valuiſſet abſurdum; potuiſſet nanq; extra-
neum filijs ſuis in feudo anteponere; quòd vt e-
uitemus, dicendum eſt, conceſſionem ad eius
deſcendentes reſtrictam fuiſſe; præſertim ex mẽ
te concedentis proximè relata. Ita argumenta-
tur in propoſito Cepha.d.conſ.303.nu.18.cum
ſeqq.& allegat Rui. in ſimili conſi.174.nu.12.li.
2.in materia fideicommiſſaria loquentem; lici-
tum eſt autem argumentari ab abſurdo euitan-
do l.nam abſurdum de bo.lib.cum vulg.
73 Poſtremò dicitur, quòd feudalis cõceſſio in-
terpretari debet ſecũdùm legem municipalem
vigentem; cum qua tam concedens, quàm reci-
piens concordare voluiſſe præſumitur Caſtr.
conſ.343.nu.2. lib.1.Brun.in conſ.18.nu.4.poſt
Iſern. Aluar. & alios quos refert Oſaſc. d.deciſ.
74 160.ſub nu.5.vbi Bal.Fel.& Pariſ.citat, † Et re-
gulare eſt, quòd contrahentes in dubio, cum iu-
re ſtatutario, vel conſuetudinario loci, ſe cõfor-
mare præſumantur Rui.conſil.163.num.8.in 1.
Menoch.latè in tract.præſump. lib.3. præſump.
38.nu.8.& in 1. reſpon.in hac cauſa reddito di-
xi nu.190. At in hoc ſtatu Parmæ, & Placentiæ
vigebat tempore Pauli Tertij, prout, & ad huc
viget, Decretum (Meminimus) remouens pror-
ſus, & in perpetuum extraneos à feudorum cõ-
ceſſione, non obſtante quacunque verborũ for-
mula, vt in d. 1.reſpon.abuudè probaui nu.183.
& ſeq.& addi poteſt Menoc. in d.conſ.378.nu.
46.in fi.Burſ.cõſ.189.nu.38.& Alba. conſ.434.
75 nu. 12.lib.3.† Ergo ſic etiam connenit Pontifi-
ciam hanc conceſſionem interprætari; dictione
(quibuſcunq.) non obſtante.in terminis Crau.
conſi.197.nu.5.verſ.ampliùs cum feudum; vbi
cõcludit feudum ipſum remanere rectũ, & pro-
prium, vel ſaltem mixtum virtute decreti prædi
cti, adeo vt non poſſit ſolus hæres capax eſſe, ni-
76 ſi ſit de deſcendentibus, † & Oſacſ.d.deciſ.160.
col.pen.& in fi. loquens de decreto dominicali
illius ſtatus, conſormi in hac parte cum decreto
(Meminimus) de quo in ſpecie loquũtur alij in
d.meo reſpõ.citati, nu.186.cui ſufficiat remiſſio.
77 Et animaduertendum, quòd nedum hæc eſt
legis præſumptio vt ſupra, ſed præciſa diſpoſitio
ipſius decreti, mãdantis omnes gratuitas diſpo-
ſitiones ſic intelligi debere; niſi ſpecialiter ei re
periatur derogatũ. quod in hoc noſtro caſu mi-
nimè factum fuit, ideo illi ſtandum, vt in termi-
nis tradit Marti. Lauden. conſil.29.nu.46.& ibi
Plot.in addi. & hæc vnica reſponſio in priorib.
ſcriptis cõſiderata, ſatis ſuperq. ſufficeret ad ex-
cluſionem D.Actoris; Iunctis autem ceteris vr-
gentiſſimis ſupra relatis, multò magis excluſus
eſt cenſendus; cum ſit extraneus; ſiue teneamus
feudum iſtud eſſe ex pacto, & prouidentia, ſiue
78 mixtum; † Quandoquidem in mixto, etiã qua-
litas filiationis eſt neceſſaria cũ qualitate hære-
dis, vt per Clar.d.q.9.verſ.quãdoq;, & tertiò, &
q.83.Menoc.conſ.104.nu.15. cũ ſeqq. Cacher.
d.deciſ.163.in fi.& Rol.d.conſ.23.cum cõcord.
& latiùs Surd.d.conſ.63.nu.13.& conſ.108.nu.
79 12. cum ſeqq. †. probans etiam, quòd excepta
hæredis qualitate, retinet in omnibus naturam
feudi ex pacto, & prouidentia, & Burſ.reprehen
dens, qui contrarium aſſerebat conſ. 3. nu.3.
Sed & hæredis qualitas in D. Actore deficit,
Nã cum ipſe ad hoc feudum vtì mixtũ aſpiret,
80 non eſt vllo pacto audiendus, † eò quia inſtitu-
tio de eo facta non tenet; vt plenè ſcripſi in d. 1.
reſpon. aduersùs titulum adoptionis, & aduer-
sùs titulum hæredis nu. 222. vſq; ad num. 267.
Etenim ſtante inſtitutionis prædictæ inualtdita
te, dicti quoq; feudi capax eſſe non poteſt, vt in
terminis docer Rui.d.cõſ.39.nu.11.verſ.3. iſte.
vbi rationẽ hãc dicit concludentem, & neceſſa-
riã, & rursùs nu.13.verſ.preterea, & tertiò lib.1.
Qua ratione etiam conuincitur, quòd ſi merè
hæreditariũ præſupponeretur, ad ipſum D.Ale-
xandrũ tranſire non poſſer, carentem qualirate
neceſſaria ad illud obtinendum; per ſupradicta.
His ſtantibus multiplex patet reſponſio ad ob
iectum; præſuppoſita etiam æquiparatione pre-
dictarum clauſularum (cui vel quibus (& (pro hæ
* redibus, & ſucceſſoribus quibuſcunq;) nã * cõ-
* munis, & * magis communis, ac verior eſt in op
poſitum, vt colligitur ex ſupra relatis.
Secundò, dicitur, diuerſum eſſe caſum noſtrũ
ab alijs in contrariũ adductis, in quibus nulla fi-
liorum ſit mẽtio, quæ quantùm operetur, dictũ
fuit ſup.nu.31.cũ ſeqq.& nu.59.cũ multis ſeqq.
Influit enim in totã orationẽ, & reperit qualita-
tẽ filiationis in tota diſpoſitione, vt ꝓbauimus.
Tertiò conſideratur alia diuerſitas ex eo, quòd
multipliciter apparet in noſtra ſpecie de mente
ſummi Pont. vocãtis ſolos deſcendentes ad feu
dũ, quæ ex pluribus locis eiuſdem Inueſtituræ
ſcatet, pro vt oſtendimus ſupra nu. 62. verſ.&
quòd dictio (qbuſcunq;) vſq; ad nu.73.q̃ ratio
potẽtiſſima ceſſat in caſib⁹ exaduersò allegatis.
Quartò. Dinerſificantur caſus, ex quò ſecundũ
legem Municipalem extraneos excludentẽ, in-
terprætanda eſt conceſſio noſtra, vt demonſtra-
uimus nu.73. vſq; ad nu.79. aliæ loqnuntur in-
ſpecto iure communi tantùm.
Quintò. Præſupponitur in cõtrarijs extraneos
ſuccedere volentes in feudis hæreditarijs, hære-
des eſſe vaſſalli defuncti, quod in noſtro thema
te non verificatur, deficiente hac qualitate in d.
Marchione Alexãdro vt ꝓximè dixim⁹. nu. 80.

Digitized by Google

Ex præmiſſis igitur ſublatum pœnitus manet
Ius iſtius tituli Terræ Florenzolæ, de quo pars
aduerſa tantùm ſolet gloriari.

QVINTVM DVBIVM.

83 *Secundò, quia in iuribus incorporalibus, prout sũt
Regalia, & Iuriſdictionalia, ſpoliatus debet ad pri-
ſtinum ſuum ſtatum reſtitui, etiam non docto de ali
* quo titulo c. quarelam. de elect. & ibi omnes* not. &
ita fuit deciſum in conſilio Neapolitano, Afflict. de
ciſ. 391. num. 4. & per totum Dec. conſ. 136. col. 1.
verſ. Nec obſtat, quòd poſſeſſorium in caſu iſto non
videtur poſſe intentari abſq; petitorio, Put. deciſ.
284. vbi de vna Parmenſi Caſtri Monticellorum,
& deciſ. 457. lib. 2.*

SOLVTIO.

82 Hoc fortè poſſet in dubium reuocari, per deciſ.
Rot. 3. de reſtitut. ſpol. in antiq. Sed pro nũc nõ
negabimus, quin iurium incorporaliũ detur re-
ſtituto, non docto de titulo, quando non ſunt de
Regalibus, nec de ijs, quæ ſinè Principis autho-
ritate poſſideri nequeunt; & in his terminis prò
cedit d. c. quærelam cum cæteris in motiuo cita-
83 tis. † At nos verſamur in Regalibus, & feudis di
gnitatum, quæ ſinè titulo à Principe habito poſ-
ſideri non poſſunt; nec reſtituũtur niſi docto de
eo, vt in 1. reſpon. dicebamus nu. 80. cum ſeqq.
& nu. 96. quibus addi poteſt Surd. conſ. 166. nu.
32. habent enim iudicia poſſeſſoria ſuper huiuſ-
modi rebus, ſiue corporalibus, ſiue incorporali-
bus, admixtam naturam petitorij, & propterea
tituli probatio neceſſaria, vt latiſſimè ꝓbauim⁹
in 2. reſpon. nu. 62. vſq; ad num. 89. incluſiuè.
84 Secundò. Verſamur in lite mota per prætenſũ
vaſſallum contra Principem ſuum ſuper rebus
antedictis, in quibus pro ipſo Principe militat
iuris præſumptio, & contra agentem; qui pro-
pterea cogitur de titulo ſuo plenè docere, & in
vtroq; reſpon. abundè oſtendimus locis proxi-
mè citatis. Contraria autem præſupponũt litem
inter priuatos, inter quos ceſſant preſumptiones
prædictæ; & hanc differentiam probat glo. in c.
1. in glo. fi. de reg. iu. in 6. Archid. in c. ordinarij,
§. cæterum de offi. ordi. in 6. Abb. in c. licèt hęli.
in fi. de ſimo. & ibidem Feli. nu. 15. Luc. de Pen.
in l. quicunq; col. 2. verſ. ſecus ſi inter alios pri-
uatos C. de ſund. limi. lib. 10. Alcia. conſ. 409.
nu. 7. Boſſ. de princ. nu. 235. Crau. conſ. 674. nu.
5. 6. in fi. Capic. deciſ. 77. nu. 10. Decia. conſ. 45.
nu. 7. 8. lib. 1. Contar. in l. 1. limi. 2. §. 8. ante nu.
30. poſt Put. quem refert C. ſi de mom. poſſeſſ.
Menoch. de recup. poſſ. rem. 15. num. 461. verſ.
quod intelligo Maſcar. de probat. conclu. 1372.
nu. 10. 19. & 20. & benè ſentit Puth. in d. deciſ.
458. exaduersò allegata, vt infra dicetur.
85 Tertiò. Tractant contraria de ſpolio, & qui-
dem violento, quia denegans penſionẽ, vel aliã
annuam præſtationem, dicitur violenter eũ ſpo
liare, qui erat in quaſi poſſeſſione exigendi, vt
conſiderat Affli. in eadem deciſ. nu. 6. poſt mul-
86 tos adductos; † In quo quidẽ iudicio, odio ſpo-
lij prohibetur regulariter reus attingere petito-
rium clem. 1. in fi. de cauſa poſſe. & proprie. cum
alijs à me congeſtis in 2. reſpon. prædicto num.
131. cum tribus ſeqq. quibus addi poteſt. Lãcel.
de attent. cap. 24. q. 7. nu. 3. & Surd. d. conſ. 166.
nu. 19. At in noſtro themate nullum verbũ egit
actor, violentiæ, ergo hoc interdicto non egit.
77 Alex. cõſ. 93. ſub nu. 6. lib. 5. † Quinimo nec vo-
lens potuiſſet tale iudicium intentare contra do
minũ, ex quo ſigillat famam, vt in 1. reſpon. nu.
95. probabã. Ergo diuerſus caſus, & diuerſa rõ.
88 Præterea in deciſ. Put. 284. num. 6. præſupponi
tur fuiſſe per Dominos reſolutum, non conſtare
notoriè de non iure actoris pro impedienda re-
ſtitutione, cuius contrariũ in noſtro caſu cont in-
git; quandoquidem ex productis, & probatis in
actis, notoriè liquet de non iure D. Alexandri,
& de iure Sereniſs. Cameræ Ducalis, vt ex cu-
mulatis in vtroq; reſpõ. videre eſt, ac ẽt in infra
dicẽdis; meritò denegandã reſtitutionẽ dicim⁹.
89 Præſertim cum ſimus poſt concluſionẽ in cau-
ſa, & in calculo ferendæ ſententiæ, quo tempore
acta notoriè probant citra oẽm controuerſiam,
vt in terminis tradit Gab. poſt adductos de reſt.
ſpol. concl. 1. nu. 102. & ſeq. Egid. deciſ. 405. Cõ
tard. d. l. vni. lim. 9. nu. 23. & ſeqq. & latè Meno-
ch. de recup. poſſ. rem. 1. nu. 202. & ſeq.
90 Et in deciſ. 453. dum reſpondet Puth. ad obie-
ctum præſumptę Iuriſdictionis præcariæ, ait, in-
terdictum quoque reſtitutorium dari præcariò
poſſidenti contra tertium; manifeſtè ſentiẽs cõ-
trarium, quando contrà eum agitur, à quo præ-
91 cariò poſſidetur. meritò ꝓ nobis facit, † ex quo
iuriſdictio ipſa, & alia de quibus contenditur,
præſumuntur à Principe præcariò poſſideri, niſi
contrarium probetur, vt dicebat Bal. in l. 2. nu.
28. C. de ſerui. & aq. Puthe. deciſ. 461. nu. 2. lib.
92 2. Achil. deciſ. 5. de reſtit. ſpol. † Quæ ratio ope-
ratur etiam, vt ipſe Princeps prætendens præca
rium huiuſmodi, poſſit ante motum iudicium;
propria authoritate poſſeſſionem recuperare, l.
ſi ſeruus ff. quod cum eo. Bald. d. l. 2. nu. 29.
93 Et quicquid ſenſerit Rot. in his duab. deciſ. re-
ſpectu iuriſdictionis, certum eſt eam ſæpiùs con
trarium iudicaſſe, videlicet agẽtem reſtitutorio
iudicio ad ipſam iuriſdictionem, de titulo dare
oportere; vt conſtat ex relatis in d. 1. reſpõ. ſub
num. 80. cum tribus ſeqq. quo loci aliorũ quoq;
ſupremorum Tribunalium iudicia retuli, atque
innumerorum ferè Doct. authoritates, & rur-
ſus in 2. reſpon. num. 62. vſq; ad num. 80.

SEXTVM DVBIVM.

*Tertiò quia principalis difficultas, quæ eſt in hac
cauſa, videtur conſiſtere in hoc, An ad effectum de
quo quæritur ſit neceſſarius titulus verus, an verò
ſufficiat colorata poſſeſſio, vel quaſi?*

94 Qua

94 *Qua in re, quòd verus titulus non ſit neceſſarius,*
videtur quòd ſit clarum in iure noſtro, in primis e-
nim Bal.conſ.309.ſuper primo puncto poſt prin.in
3.parte, concludit, quòd ſpoliatus Iuriſdictione, &
vaſſallis reſtituendus eſt, non docto de aliquo titu-
lo, & generaliter in ſpoliato aliquo iure incorpora-
li, quod ad poſſeſſionem ſuam, vel quaſi, etiam qua
facti ſit, & iniuſta, ſit reſtituendus, idem tenet Bal.
in l.2.q.11.C.de ſerui. & aqua, Aret. in §.aquè in
* *fi.inſti.de actio.& eſt cõmunis* opinio, ut per. Abb.*
in c.ex parte nu.e 9.& 22.de reſti.ſpol.
95 *Secundò arguendo à beneficialibus ad iuriſdictio*
nalia, pro ut facit Bal.in l.1.nu.7.in fi.C.ſi de mo-
* *menta poſſeſſ.quem omnes* ſequuti ſunt.*
96 † *At in beneficialibus ſpoliatus nõ habet neceſſe pro*
bare titulum, ſed ſatis eſt ei poſſeſſionem ex titulo
* *iuſtificare, vel aliter colorare ſecũdum communẽ**
quam refert Abb. in cap. in literis num.12. ad fin.
in 4.opin.de reſti.ſpol.Cach. deciſ.Ped. 116.nu.7.
dicens ſufficere pro colore formam extrinſecam; er
go idem dicendum in iuriſdictionalibus, & regali-
bus; & quòd titulus verus non requiratur in iſtis.
ſicut nec in beneficialibus latè probat Contard. in
97 *d.l.1.in 2.limit.§.8.nu.22.& plur.ſeqq.† & ſignã*
ter in ſpoliato à Principe admittit extra dentes,
Boſſ.tit.de Principe nu.254. & in iuriſdictionali-
98 *bus etiam Capic.deciſ.77.in fi. † & pariter in ma-*
99 *teria c.ad decimas de reſti.ſpol.in 6. † & in cauſa*
poſſeſſoria matrimoniali, Bellamer. deciſ.99. ta-
100 *metſi ius commune reſiſtit agenti, & aſſiſtit reo, †*
prout etiam in his interdictis, de quibus in l.2.§.
quadam ff.de interdictis, vt per Abb.vbi ſupra d.
101 *nu.12.poſt princip. † & pariter in materia ſpiri-*
102 *tualium loquitur Guid.Pap.deciſ.85.in princip.†*
& in ſpoliato à Duce Mediolani, vt fuit Veſpaſia-
nus Gonzagha de loco Caſalis maioris, qui fuit re-
ſtitutus, remota quacunq; exceptione concernente
iuſtitiam cauſæ, & reiecta etiam exceptio notorij
defectus iuris ſpoliati fundantis ſe in c.ad decimas
de reſtit.ſpol.in 6.reſpondit Alcia. conſ.374. reſpe-
ctu poſſeſſorij colum.1. & in iuriſdictionalibus Pu-
th.deciſ.27.lib.2.

SOLVTIO.

103 Ego tam diffusè ſcripſi ad demonſtrandã plenam tituli probationem in præſenti iudicio requiri à Domino Actore, ſi velit bona, & iura, ſuper quibus contenditur, recuperare, vt fruſtratorium exiſtimem vlteriùs hac in re inſiſtere. Huc nanq; tendunt quæcunq; dixi in 1.reſpon.à nu. 11.vſq; ad num. 96. & rurſus in 2.à nu. 62.vſq; ad nu.179. quibus in locis fundamenta quamplura efficaciſſima, iuribus, authoritatibus, rationibus, exemplisq; ſuffulta, in medium atruli; contraria quoq; tunc obiecta confutando; Quocirca id tantùm hoc tempore ſupereſſe videtur, vt quæ in præſenti motiuo deducta ſunt, abſq; ſpeciali, & indiuidua reſponſione non dimittatur.

104 In primis ergo non obſtat conſilium Bal. 309. in 3.par. quia lis illa erat inter priuatos, nõ cum Principe directo Domino, qui habet præſũptionem pro ſe, & contra Actorem, vt ſæpiùs dictũ; quæ ratio inter priuatos ceſſat, vt præcitati ſupra nu. 84. in ſpecie conſiderant, conſtituentes differentiam inter vnum caſum, & alium.

105 Nec enim poteſt reus cõuentus reſtitutorio iudicio iuriſdictionis allegare huiuſmodi præſumptiones, quia eſſet deducere de iure tertij, nõ penitus, nec ipſo iure excluſiuo iuris agentis; quod non licet.l.loci corpus.§.competit ff.ſi ſer. vendi.l.2.de excep.rei iud.vbi Barr.& alij.

Præſupponit quoq; Bal.ſpolium violentũ, cuius odio datur reſtitutio, non docto de titulo, quod quidem in caſu noſtro ceſſat, vt paulò ante dicebam; & ſuper hac qualitate violentiæ tota illa conſultatio fundatur, vt videri poteſt.

Ambæ iſtæ reſponſiones conueniunt dicto Bal. in l.2.q.11.C.de ſerui.& aq.& Aret.in d.§.æque in fi.loquuntur enim inter priuatos, & in interdicto vndè vi vtili, vt legi poteſt; Vltra quòd præſupponit Bald. præſumptionem militare pro ſpoliato; inquiens detentorem præſumi naturaliter, & ciuiliter poſſidere, quod caſui noſtro adaptari non poteſt; in quo præſumptio eſt contra Actorem, & pro reo vtſupra, & in quo ciuilis abſq; controuerſia eſt pænès eundem reum, vti directum Dominum prætenſorum feudorũ ad Bal. in conſ. 301. nu.5. in 1. cum cæteris adductis in 1.reſpon.nu. 11. Imò etiam ciuilis, & naturalis, virtute conſolidationis, & vnionis factæ ob lineam inueſtitorum finitam, vt ibidem latè comprobatum, & multis ſeqq.

106 Quin etiam, & detentio, atq; actualis, & corporalis poſſeſſio ex diſpoſitione decreti Mediolani incipientis (prouidere volentes) quo cautum eſt, omnium bonorum Cameræ Ducali ſpectantium, apprænhenſionem ipſo iure factam intelligi, abſq; aliquo extrinſeco actu, quod quidem decretum in hoc ſtatu vigere non ambigitur, per ea quæ de decreto (Meminimus) in 1. reſpon.ſcripſimus nu. 183. cum ſeqq.

Et eo magis, quia in cõſtitutionibus editis per Sereniſs. olim Ducem Octauium, de facultatibus magiſtratuum, in titulo de ſingatura, canonizatum reperitur.

107 Abb.in c.ex parte num.19.& 22.de reſtitutione ſpol.tantùm abeſt, vt intentioni noſtræ refragetur, quòd eam potiùs iuuat, & cõfirmat; nam licèt in verſ.ſed reſpondendo ad omnia contraria, dicat, quòd in his, quæ communiter poſſideri non poſſunt, niſi certa ſpecifica cauſa præcedente, oporter quòd probetur illius cauſæ exiſtentia, ſaltem apparenter, aliàs cum ſit euidenter iniuſta, & contra ius, non cauſat poſſeſſoriũ, quia præſumitur vſurpata, inferiùs tamen paulò ante num.20. ſe ipſum declarat, diſtinguẽdo, quòd aut ius commune non fundat intẽtionem

con-

conuenti, nec datur incapacitas ex parte agẽtis, & tunc datur reſtitutio vt ſupra, aut agitur contra eum, pro quo facit ius commune, vel datur incapacitas ex parte agentis, & tunc interdictũ habet mixtam cauſam proprietatis, vt in l. 2. §. quædam de interdic. Etenim cum in caſu noſtro ius commune faciat pro Sereniſs. Domino, qui fundatam habet intentionẽ in toto ſuo Territorio reſpectu iuriſdictionis, & regalũ, vt multoties dictum, ſumus certè in ſecundo membro diſtinctionis; ſed tantò magis, cum incapacitas etiam conſiderari queat ex parte Actoris, qui cũ ſit extraneus D. Sfortiæ eſt per conſequens incapax feudorum, quæ ipſe viuens tenebat, tum ex diſpoſitione iuris cõis, quo inſpecto in eũ nõ trãſeunt, tum vel maximè ex diſpoſitione ſæpe dicti decreti(Meminimus) ſed multò quoq; magis propter eius illegitimitatẽ de qua in 1. reſp. nu. 138. cum ſeqq. & in 2. reſpon. nu. 158. vſque ad num. 166. & inferiùs quoq; attingemus.

108 Et idem Abb. rurſus ſub nu. 12. verſ. quandoq;. inquit, Quandoq; ex notorietate facti, vel cõfeſſionis Ius commune facit contra petentem, & pro reo, & iudex etiam ex officio debet denegare reſtitutionem per c. ad decimas de reſti. ſpol. in 6. & alia per eum allegata; quocirca opin. noſtram in terminis firmat, ſtante duplici præſumptione iam multoties allegata.

109 Ad argumẽtum à ſimili ſumptum à beneficialibus, in quibus ſpoliatus titulum plenè probare non tenetur; ſed apparenter, & coloratè tantũ, iam ſatis fuit factum in ſecundo meo reſpon. nu. 92. vſq; ad 105. illud etiam retorquendo contra D. Alexandrum; fuit enim oſtenſum, quòd quando cõtra Actorem, & pro reo militat præſũptio, tenetur Actor etiam in beneficialibus concludẽ-

110 ter de titulo docere. † Nec non & quando Rector beneficij non agit adminiſtratorio nomine, ſed tanquam Dominus nomine Eccleſiæ, qui

111 ſunt caſus noſtro congruentes. † Nec ab hac opin. recedit, ſed eam potiùs firmat Abb. ex oppoſitò in motiuo citatus in d. c. in literis. ſub nu. 29. inquiens, eo in caſu admitti exceptionem dominij; adeo quòd ſub nu. 12. locutus fuerat in ſimplicibus terminis litis beneficiariæ, in qua pręſũptiones antedictæ minimè militabant, & inferiùs benè aperit, quid concurrentibus præſumptionibus prædictis, ſentiat.

112 Retorquetur etiam deciſ. Cacher. 116. ex ad-

113 uersò allegata, nam ſub nu. 2. † fatetur notoriũ defectum proprietatis impedire reſtitutionem ſpoliati, & rurſum nu. ſeq. ait quando cõſtat de non titulo, non habere locum remedium poſſeſſorium in beneficialibus, allegans Guid. Pap. ac Ferrer. & alios, & ſub nu. 8. declarat procedere quando exceptio defectus proprietatis non indiget altiori indagine, ſed eſt notoria. Enimuerò ex productis in proceſſu, & actis apertiſſimè defectus proprietatis Actoris dignoſcitur, quẽadmodum in vtroq; reſponſo oſtendimus, & ſupra dictum eſt, atq; inferiùs quoq; demonſtrabimus; Ergo pro nobis ſtat Cacher. Quod eò magis fatendum eſt, quia in illa facti ſpecie, quamuis lis eſſet inter Epiſcopum, & ſubditum, militabat tamen præſumptio cõtra ipſum Epiſcopũ, vt ipſe animaduertit ſub nu. 9. nempe quia vnionem beneficij allegabat cum ſuo Epiſcopatu incompatibilem. Non enim dicebat collationem ad ſe ſpectare, ex quo ſummns Pont. de illo prouiderat, ſed iure priuati vtebatur, vigore vnionis prædictæ, Meritò fuit contra eum iudicatũ; quia non fuit per ipſum concludenter probatũ de ipſa vnione, vt in fi. deciſ. refert Cacher. Manifeſtè ſentiens, quòd ſi concludẽter probaſſet, non fuiſſet aduerſarius reſtitutus; ceſſabat itaq; eo in caſu præſumptio pro reo, imò contra eum militabat, & nihilominus de iuribus titulorum cognitum fuit; & huic deciſ. fuit quoq; aliàs reſponſum in ſecundis allegationibus nu. 220.

114 Contar. in l. vnic. lim. 2. §. 8. num. 22. cum ſeqq. dum ſimpliciter loquitur de poſſeſſorio iuriſdictionis, nõ attingit caſum noſtrum, in quo lis eſt inter ſubditum, & Principem ſuper iuriſdictione, propter quod contra Actorem ſtat iuris præſumptio, & pro Reo. Vnde neceſſe habet Actor plenè dominium probare per ſupradicta. Nec aliquis per Cõtard. allegatus in his terminis tractat; Et licèt videatur ipſe ſub num. 25. 26. idem ſentire, & ſi ſubditus contra Dominum agat, & ideo appellationem eo in caſu denegari, non tñ allegatis per ipſum in contrarium reſpõdet; quinimo aduerſatur his quæ ipſemet ſcripſit in l. diffamari lim. 1. nu. 26. vſq; ad nu. 30. & in præcedenti §. 7. ferè per to. & ſignanter vſq; ad nu. 14. & nu. 19. & 20. cum ſeqq. vbi pluribus exemplis probat mixtum eſſe iudicium vbicunq; tractatur de rebus poſſideri prohibitis abſq; Principis authoritate. Quinimo in eo. §. ante num. 30. cum opin. Puth. tranſire videtur, volentis tunc locum eſſe Aegidianæ, quando agitur ſuper Iuriſdictione contra priuatum; ſecus ſentiens, ſi cõtra Dominum, à quo Iuriſdictio pendet, Non eſt igitur attendendum id quod obiter, & quaſi ſub verborum inuolucro, & abſq; authoritate aliqua, viſus eſt ſentire Contar. in motiuato loco, ſed potiùs quod alibi ex profeſsò tenuit.

115 Boſſi. itidem in tit. de princ. nu. 254. minus officit, tum quia nititur ſolum argumento à ſimili de beneficialibus, quod iam fuit ſublatum, imò oſtenſum pro nobis facere, tum quia contrariũ tenet in eod. titu. ſub num. 233. cum ſeqq. allegans c. ad decimas Anch. & alios requirẽtes plenam probationem, & apertiùs ſub num. 256. & ſeq. ſequendo Afflict. in §. illud quoq; l. Imperialem de prohi. feud. alien. per Frid. vbi manifeſtè tenet ſpoliato à Principe bonis feudalibus, quæ

quæ talia eſſe conſtat, denegandam fore reſtitu-
tionem, niſi poſſeſſionem cum vero titulo iuſtifi
cet, vel cum poſſeſſione decẽnali, ex qua titulus
præſumatur. Adeo quòd non contra nos, ſed ꝑ
nobis ſtat Boſſ.

116 Ad deciſ. Capic. 77. diuerſimodè fuit in 2. reſp.
data ſolutio nu. 233. Et addi poteſt, quòd ibi de
negatus fuit terminus reo ad impugnandũ titu-
los actoris, & rectè; quia cauſa erat ſuper ſpolio,
ideo datus fuit terminus, & receptæ ꝓbationes,
quę de bono Iure rei, & de non Iure Actoris cla
rè oſtendunt; ergo ſuper probatis ſententia ferẽ
da per ſupradicta, & q̃a de quo cognouit Iudex
de eo pronunciare debet l. de qua re iud. cũ ſim.

117 Bellam. deciſ. 99. dum præſupponit in materia
c. ad decimas, requiri tantùm probationem titu
li pro colore, decipitur, quia re vera plena pro-
batio eſt neceſſaria, vt probat ille textus, & ibi
glo. & Scrib. vt in 2. reſpon. deduximus nu. 86.
89. 90. ita quòd tale ſuppoſitum contra eum re-
torquetur. Quemadmodum etiam retorquetur
aliud fundamencum ab eo relatum de cauſa be
neficiali, ſi indiſtinctè ſumatur; quandoquidẽ da
ta præſumptione pro reo, & contra actorem, te-
netur etiam ſpoliatus de titulo concludẽter do-
cere, vt ſupra diximus nu. 109. cum ſeqq. Idcir-
co verificari poteſt deciſ. Bellam. in cauſa priua-
torũ contẽdentiũ de poſſeſſione beneficij, nõ cũ
ordinario ſupiori, ꝓpter p̃ſũptiones antedictas.

118 Et quòd de cauſa matrimoniali præſupponit
ibidem Belle. perperuum nõ eſt, quamuis ceſsẽt
dictæ præſumptiones; nam data notorietate nõ
iuris agentis ex coniugum conſanguinitate, nõ
ſufficit colorare poſſeſſionem, ſed opus eſt plenè
probare, ideſt diſpẽſationem Sedis Apoſtolicæ,
aliàs denegatur reſtitutio Abb. in d. c. ex parte
nu. 20. allegans d. c. ad decimas cum alijs cõcor.

119 Guid. Pap. deciſ. 85. vltra quòd loquitur in cau
ſis beneficialibus vertentibus inter priuatos, fa-
tur etiam denegandam reſtitutionem vbicunq;
conſtat notoriè de non Iure agentis; Quinimo
inferiùs etiam affirmat in huiuſmodi iudicijs be
neficialium eum obtinere debere, qui iuſtiorem
titulũ exhiber. Meritò pro Sereniſs. Reo allega-
ri meretur, qui nedum iuſtiorẽ habet titulũ, vtì
Dux, & Princeps totius ſtatus, cũ ſuis regalibus,
ſed etiam notoriè de non Iure Actoris ꝓbauit.

120 Alcia. deniq; in cõſ. 374. col. 1. aliàs 28. lib. 6. re
ſpondit inter duos Iure priuati vtentes, niteba-
tur enim vterq; inueſtitura ab Imperarore ob-
tenta. Item præſupponit ſpolium violentũ, quo-
rum vtrumq; diuerſificat caſum illius conſulta-
121 tionis à noſtro themate, vt ſupra diximus. † Et
vlteriùs pro Actore militabat ibi res iudicata, vt
refert Alcia. ante nu. 9. quæ pro veritate habetur
122 l. res iudicata vbi Deci. & Cagno. de regu. iu † &
facit de indebito debitum l. Iulianus verum de-
bitorem, vbi omnes not. de cond. indeb. & l. 1.
123 C. eo. tit. † habetq; executionẽ paratam l. à Di-
124 uo Pio. in princ. cum no. ff. de re iud. † Arq; præ-
ſumptionem Iuris, & de Iure, quæ non admittit
probationem in contrarium c. quoniam contra
vbi poſt alios Feli. nu. 23. & Deci. nu. 34. de pro-
bat. & tradit Menoch. in tract. præſump. lib. 2. re
gu. 67. nu. 48. conſequenter igitur cum militaue
rit in ea facti ſpecie talis pro Actore præſũptio,
& tantùm priuilegiata, non poreſt ad caſum no-
ſtrum inferri in quo pro reo viger, & cõtra acto-
rem; licèt iuris tantùm, & non de iure.

SEPTIMVM DVBIVM.

125 *Quartò. Pro D. Alexãdro facere videtur, quòd
cum Caſtris, & locis de quibus agitur, & eorum ter
ritorijs tanquam à quibuſcunq; Ciuitatibus circũ-
uicinis ſeparatis, cohæreat iuriſdictio, merum, &
mixtum Imperium, vnà cum regalibus, prout in
conceſſionibus, & inueſtituris hinc inde productis
apparet, vtiq; capta poſſeſſione dictorum locorum
per D. Alexandrum, pro vt ſupra fuit dictum in
primo puncto, videtur, & cenſetur apprahẽſa poſ-
ſeſſio iuriſdictionalium, & regalium l. traditio ff.
de acquir. rer. domin. & ita determinat in iuriſdi-
ctionalibus loquens Bar. in l. arbor. §. ſi ff. communi
diuid. & Bar. in l. inter eos. ff. de acqui. re. domi. &
Iacobin. de Sancto Gorgo. in tract. feudo. in verbo,
& cum mero, & mixto Imperio. num. 2. & latiùs
Brun. in tract. de augumen. in 5. concluſio. verſ. ad
prædicta facit, loquens in illa q. an vendito, vel cõ
ceſſo Caſtro, veniat, & Iuriſdictio, & ante eum Ol-
dra. de quo ipſe non meminit conſ. 121. ad primam
q. quæ quæritur, vtrùm Miles recognoſcens Caſtrũ
in feudum ab altero, videatur hoc ipſo recognoſce-
re territorium, & Boer. alios addens deciſ. 50. nu.
11. Boſſ. de Principe nu. 375. vltra alios concord.
126 per Contard. in d. §. 8. nu. 31. & † conſequenter vi
detur agi de feudo, in quo datur reſtitutio non do-
cto de titulo Marin. Frec. de ſub feu. lib. 3. differen
tia 46. inter feud. titul. te alia; dicens fuiſſe pluriès
iudicatũ pro hac parte ex mente Iſern. et vt infra.*

SOLVTIO.

Nè fruſtra tempus conterramus, non aggredi-
mur difficultatem hãc, vtrùm capta poſſeſſione
Caſtri, cenſeatur etiam capta iuriſdictionis, &
regalium, ſiue cohæreant, ſiue non? ſed fatemur
D. Alexandrum omnia pariter occupaſſe (poſſi-
dere enim non potuit ſtantibus prædictis de ex-
tinctione lineæ, & decreto Prouidere volentes)
At quòd reſtitui propterea debeat non docto
de titulo, non benè infertur.

Nec Mari. Frec. in tract. de ſubſeu. lib. 3. diffe-
ren. 46. ad id allegatus probat, quin potiùs totũ
oppoſitum, dum differentiam cõſtituit inter feu
dum ſimplex; & feudum Caſtri, vel Iuriſdictio-
nis, ita vt agens pro recuperatione primi, nõ te-
neatur exhibere titulũ, quia non eſt res poſſide-
ri ꝓhibita; pro recuperatione verò ſecũdi tenea
tur exhibere titulũ, ſi petat, quia eſt de regalibus.

128 Nec mirum; quòd pro feudo ſimplici non ſit ꝓ-
ducẽdus titulus, ex quo poteſt conſiſtere in qua
cũq; re immobili, vel æquipollenti, putà vna
domo, vel prædio ruſtico, aut molendino, atque
etiam in annuo redditu. Curt. Iun. d. tract. par.
1. cap. 7. nu. 7. & 10. cum concord. & à quocunq;
priuato cõcedi c. 1. in princ. & ibi not. qui feud.
da. poſ. Ceſſat enim in hoc feudo ratio quare re
ſtitutionem petens, tituli probandi onere graue
rur; quæ tamen militat in ſecunda feudi ſpecie;
& ideo probare tenetur; & hic eſt caſus noſter,
in quo de Caſtris infeudatis, & de Iuriſdictione,
129 & alijs regalibus tractatur† ac etiam de dignita
te Marchionatus, quæ à Principe tantùm proue
nire poteſt vt in 1. reſpon. nu. 83. & in 2. nu. 82.
cum ſeqq. Et dum inde Frec. ſe remittit ad conſ.
Anchar. 310. manifeſtè pro noſtra ſtat ſentẽtia,
ex quo Anchar. ibi illam amplectitur, & latè tue
tur, vt iam diximus uu. 80. in 1. reſpõ. Nec omit
tendum, quòd ſi Frec. contrarium teneret (prout
non tenet) intentioni tamen noſtræ minimè ad-
uerſaretur, quia non præſupponit litẽ inter Do-
minum, & vaſſallum, vt in noſtra ſpecie.

OCTAVVM DVBIVM.

130 *Quintò quia conſtat ex inueſtituris feudalibus*
hinc inde productis, quòd bona de quibus agitur
ſunt feudalia, & D. Alexandrum fuiſſe ad eorum
ſucceßionem admiſſum, vt ſtatìm dicemus, ergo tã
quam vaſſallus non potuit ab eorum poſſeßione, vel
quaſi amoueri, etiam per Dominum directum, niſi
priùs cauſa cognita, vt eſt tex. in c. 1. §. ſi vero vaſ
ſallus cõquaritur de Domino. forſan, quia malo mo
do feudum intrauit, & ibi omnes not. de Milite vaſ
ſall. qui contumax eſt, Prapoſ. in c. 1. nu. 1. col. 2. de
contro. inter vaſſ. & Epiſc. id quod latè poſt Iſern.
nu. 70. probat Afflict. in c. Imperialem §. illud quo-
que nu. 45. ad fi. verſ. & licèt iſta decèm rationes
colorata, tamen in contrarium eſt veritas, & plur.
ſeq. de prohib. feud. alie. per Federicum, concludens
poſt longam diſputationem, quòd ſi Dominus ſpoliat
vaſſallum, quamuis non conſtet de titulo debet fieri
reſtitutio; & quòd in hoc non poteſt conſtitui diffe-
rentia intar ſpoliatum à Domino, & ſpoliatũ à pri-
uato; Nec eſt danda fiſco materia malignandi, &
comprobat idem Afflict. deciſ. 361. nu. 35. verſ. nõ
obſtat. quarta ratio, &c. & nu. 40. Boſſ. tit. de Prin-
cipe nu. 236. & de his etiam Afflict. ad Conſtit. in
Rub. 24. violentias lib. 1. vbi poſt longam diſcußio-
nem articuli, eelatis fundamentis pro fiſco, & con-
tra fiſcum, tandem nu. 53. concludit vaſſallum ma
lo modo ſpoliatum, ante omnia eſſe reſtituẽdum, &
eſſe malo modo, ſi Iuris ordine non ſeruato. ampliãs
nu. 54. etiã quãdo ageretur de mãco, debilitato, &
ſpurio, illis negantibus qualitatem, & cum eo trãſit
Cumia. ad rit. mag. Cur. Rub. 38. nu. 264.

SOLVTIO.

131 Quod attinet ad tex. c. 1. §. ſi verò de mili. vaſ.
ſal. qui prima fronte ſuadere videtur reſtitutio-
nem feudorum, quorum procurator Sereniſs. poſſeſſionem abſq; citatione partis intrauit, & ſic malo modo, vt exaduersò dicitur, ego iam duplicem attuli ſolutionem, alteram in 1. reſpon. nu. 33. cum ſeqq. alteram in 2. ſub nume. 142. & ſeq. quas non repeto; ſed duas alias addo reſpõſiones, iudicio meo, veriſſimas. Prima eſt, quòd cum feuda poſſint in quacunq; re conſtitui, vt proximè dixi, rectè fuit in tex. illo generaliter diſpoſitum, quod directus Dominus nõ poſſit propria authoritate feudatarium deijcere; ſed iſta generalitas reſtringi, ac declarari debet per alia iura diſponentia licere Principi, qui infeudauit fortalitia, Iuriſdictionem, & alia regalia ſibi reſeruata, quando ex aliqua iuſta cauſa agnoſcit ea ad ſe reuerſa, propria authoritate illa capere, per ea quæ in 1. reſpon. pleno calamo deduxi in 1. dub. & per alia quoq; diſponentia, agẽtem reſtitutorio iudicio contra eum, qui Iure communi fundatus eſt, titulum plenè probare debere, antequã reſtitutionem obtineat; præſertìm ſi cõtra ipſum quoq; militet ꝓſumptio, ꝑ ſuptadicta.

Poterit igitur cõtrariũ verificari in feudis aliarum rerum, quàm Iuriſdictionis, & regalium, ac titulatis; & in his etiam verificari, ſeruatis tamẽ ſeruandis, & factis incumbentijs per Actorem.

Et quòd vltimum hoc dictum veriſſimum ſit, concludenter probatur, ex quo tex. d. §. ſi verò. nullam requirit tituli probationem, & tamen ꝓ indubitato præſuppoſuerunt Perilluſt. Domini mei in præcedentibus dubijs, probandũ ſaltem eſſe ad effectum iuſtificandæ, & colorandæ poſſeſſionis; nec eſt qui de hoc dubitet; adeo quòd ſupplere neceſſe eſt (vt dico) ſeruatis per Actorẽ ſeruandis, & probatis probãdis; quæ qualia ſint, aliunde colligere oportet, ſecũdùm qualitatem rerum, & perſonarum; quia vna lex aliam declarat l. non eſt nouum de legi, cum notiſſimis.

Secunda ſit reſponſio, quòd tex. prædictus nõ præciſè, & abſolutè vaſſallum poſſeſſione priuatum à Domino reſtitui mandat, ſed primò iubet ipſi vaſſallo, vt dominum adeat; quo perperam reſpondente, curiam deinde adiri mandat, quæ Dominum reuerenter cogat, & competenter, vt poſſeſſionem reſtituat, & acquieſcat, vel iudicio curiæ ſe ſubmittat.

Hæc enim eſt forma ibi tradita. Modò in caſu noſtro, an ſeruata ſit diſpiciamus? Etenim D. Alexander qui ſe vaſſallum prætendit, adiuit certè Sereniſs. D. Ducem, & reſtitutionem perijt, vt in ſupplicibus ipſius libellis legitur, ſed nõ fuit ei perperam reſponſum; quin potiùs benignè, & vrbaniter, vt ex reſcriptis patet; per quæ cauſa fuit Perilluſt. Conſilio delegata pro iuſtitia terminanda; & his reſcriptis acquieuit D. Alexander, & cauſam coram ipſo Conſilio egit. Vndè verſamur in prima diſpoſitione illius tex. nõ autem in ſecunda, quæ locum habet tantùm, caſu

quo

Digitized by Google

quo Dominus perperam reſpondiderit, vt colligitur ex illis ablatiuis abſolutis(Domino perperam reſpondẽte)quę conditionem important l. à teſtatore vbi glo.& Doct.ff.de cond.& demõ. & conditio formã l.meuio, & l.q. hæredi. eo.tit.

Cæterùm, ſi ſecundam quoq; partem illius diſpoſitionis locum habere ſupponeremus, alterũ tantùm de duobus potuiſſet D.Alexander prætendere,in optionem tamen Sereniſs. Domini; nempe quòd reſtitueret, aut ſi iure factum ſuum tueri poſſe confiſus fuiſſet,ordine iudiciario cauſam diſcuti fineret, prout appoſitè declarat illũ tex. Feder. Schench.in figuratione caſus. Imò verò hoc ipſum eſt,quod idem D.Alexander in dictis ſuis precibus,alternatiuè petijt,reſtitutionem ſcilicet, vel cauſæ commiſſionem breui termino pro iuſtitia decidendam; Cũ igitur hoc vltimum aſſecutus fuerit,mediante reſcripto mandante cauſam quantò celeriùs fieri poſſet,expediri, vtiq;, & iuris diſpoſitioni,& Actoris quoq; petitioni ſimul fuit ſatisfactum.

Lubet quoq; reſponſionem in 1.reſpon.datam d.nu.33.& ſeq.amplificare,& iuri pęnitus, atq; interprætum ſenſui, conſonam oſtendere, qua in re præſuppono in primis, concluſionem ibi re-
132 latam † nempe vaſſallum ob prætẽſam culpam non poſſe de facto, & ſinè cauſæ cognitione, & Iudicis miniſterio, deijci, & poſſeſſione feudi p Dominum priuari,ſed requiri proceſſum, cum probatione culpæ, atq; ſententiam, de quo eſt tex. vulg. in c. 1. vbi omnes not. de feud. ſi.cul. non amit.& ſignanter Afflict.num. 1.& pluribus ſeqq.& rurſus in cap.1.§.ſancimus in 1.not.vbi alia Iura allegat,& num.3.vbi concluſionem veriſſimam dicit, quo temp. mil. Nec eſt in hoc hæſitandum, quia communiter* ab omnibus receptum eſt, vt patet ex relatis per Boſſ. titu. de princ.num.301.& Clar.in §.feudum q.62.

133 Cuius contrarium dicere debemus, qñ nõ ob culpam,ſed ob lineam inueſtitorum finitam, directus vult propria authoritate poſſeſſionẽ feudi appræhendere;nam de iure licitũ ei eſt;vt ad ſaturitatem probauimus in 1. reſpon. numc. 11. vſq; ad 39. & hanc differentiam inter alios notauit in ſpecie Bald. in cap. quæ in Eccleſiarum num. 31. de conſtit.& in conſ.301. nu.30.verſ.
134 in contrarium,&ſeq.lib.1. † Et in fortioribus terminis Afflict. in d.§. ſancimus num. 4. poſt Iſern.ibi, videlicet quando propter culpam priuatus dicitur vaſſallus, qui tamen ſinè hærede, ideſt ſinè deſcendentibus mortuus eſt,nam tunc poteſt Dominus ſinè ſententia capere feudum propria authoritate, quia non eſt aliquis cum quo poſſit facere proceſſum pro aduocanda poſſeſſione, vt ibi.

Hac igitur ſtante differentia, dicimus tex. d.§. ſi verò loqui in primo caſu quando propter cul-
135 pam eiectus fuit vaſſallus;† quod primo deprę-henditur ex rub. ſub qua ſituatus eſt; de milite vaſſallo qui cõtumax eſt, p̃ſupponiť enim in eo. ti.agi de vocãdo vaſſallo occaſione culpę, q. nõ compareat;& à rub. declaratur lex ſub ea poſita not.oẽs in l. 1. vbi Dec.nu.38. ff.ſi cer.pet.

136 Depręhenditur ſecundò ex princ.illius c.cuius verba ſunt(Dominus vocat militem, qui ab eo feudum poſſidebat,dicendo eum in culpam incidiſſe,per quam feudũ amittere debebat, hic nõ reſpondet,quæritur quid faciendũ ſit domino?) Facta autem prouiſione in fauorem Domini in caſu contumaciæ prædictæ, continuatiuè ſubditur §. ſi vero, in quo,retento eodem themate prætenſæ culpæ; prouidetur vaſſallo in caſu quo dominus illum vocari in ius non fecerit, ſed propria authoritate illum expulerit; & ita eum tex.interprætatur ibi Iſern. inquiens,quòd vaſſallus conquærebatur de domino, qui ante culpam laudatam, & probatam coram paribus, deſtituerat eum poſſeſſione feudi; & ſic malo modo, quod facere non debuit; in eundem ſenſum loquitur Aluar.in eo.c.1.in princ. verſ.pro euidentia; & clariùs in 2.colum.verſ.in tex. ibi, malo modo; dum exponit, ſinè cognita, & laudata culpa iudicio parium. Ita etiam intelligit Præpoſi. in d. princ.in verſ.not.tex.ibi, & apertiùs cæteris ibidem Afflict. in figuratione caſus, præſupponendo in primo, & ſecundo caſu tractari in materia prætenſæ culpæ contra vaſſallum; & in indiuiduò, quòd ille.§.ſi vero.procedat retento themate præcedenti, tradit inibi idemmet Afflict.colum.2.in verſ.in ſecunda parte tex. eſt caſus, retento eodem thematæ; & propterea legit vtrumq; tex. ſimul,pro vt etiam legunt Bald. Præpoſ & alij; Sed,& alij feudiſtę ibidem intellectum iſtum paſſim admittũt,* præſertim Feder. Schen.in eo.§.ſi verò.colligens in primis, Dominum malo ordine feudum ingredi nõ debere,& ſubdens,malo aũt ordine ingreditur,cũ nulla vaſſalli culpa conuincta,nec ſententia p Curiæ pares pronũciata, occupare p̃ſumit.

Hoc igitur Germano,& genuino intellectu ſtãte, veriſſima patèt illa ſolutio, quam in primis allegationibus breuiuſculè attuli,nempe eũ tex.p cedere tantùm,quando vaſſallus à Domino propter culpam deijcitur,quod fieri non poteſt; vndè nullum facit negocium in caſu noſtro,in quo propter lineam finitam facta fuit appræhenſio, quæ licita fuit per iam dicta.

137 Præpoſ.in c.1.colum.2.de contro. inueſtit. inter vaſſ. & Epi. interprætans illũ tex.in vaſſallo ſpoliato agente remedio recuperãdæ, recedit à litera,quæ verè loquitur in remedio adipiſcendæ,vt benè aduertit ibidẽ Fed.Schen. ideo non
138 conuenit caſui uoſtro † Item loquitur tex. ille in ſimplici feudo,non Iuriſdictionali, nec titulato, ſed potiùs conſiſtente in pecunia, vt litera
139 cantat; † Imò, & in feudo Epiſcopi,non Prin-

cipis habentis fundatam intentionem cótra ptæ tenſum vaſſallum, quæ ratio ceſſat in Epi. q non habet intentionem fundatam quoad bona feudalia, vt Princeps territorij dominus.

Deniq; præſupponit eundem vaſſallum habuiſſe Inueſtituram, ſaltem abuſiuam ab Epiſcopo anteceſſore, cuius virtute ſe induci in poſſeſſionem prætendebat, & in noſtra ſpecie nullam habet inueſtituram Dominus Alexander.

Nec ſilentio eſt inuoluendum, quòd Præpoſi. dum interpretatur (licèt malè) illum tex. in remedio recuperandæ, admittit tamen duas falliê. nempe quando de non iure agentis notoriè conſtat, & quãdo tractatur de Caſtris, & fortalitijs, quæ ſunt difficilis recuperationis, & vtraq; nobis deſeruit, vt probauimus, Meritò pro noſtra potiùs ſtat ſententia.

140 Iſern. in c. Imperialem §. illud quoq; nume. 70. & 71. loquitur etiam in terminis multùm diſtantibus, ſiquidem tractat de ſimplici feudo, non de Iuriſdictionali, nec habente alia regalia, & dignitatem annexam, nec de Caſtris, & fortalitijs, quę diuerſam habent cauſam, ac diuerſum iudicium vtſupra. Et quòd de tali feudo intelligat Iſern. ſatis colligitur ex eo, quòd præſupponit Regem non habere fundatam intẽtionem quòd omnia, quæ ſunt in Regno ſint ſua, ſicuti habet Epiſcopus in his, quæ ſunt in ſua Diœceſi. Etenim ſi de regalibus, & feudis dignitatum, ac fortalitijs intelligeret, quæ Regis eſſe præſumuntur, & ab eo tantùm haberi poſſunt, vt ſæpiùs dictũ, & vltra alios ſcribit Menoch. conſ. 307. num. 67. malè lo queretur, & falſa ratione motus fuiſſet. Præſupponit quoq; Iſern. iudicium ſpolij, nos minimè. Pariter præſupponit vaſſallum eſſe ſpoliatum, ideſt eum quem conſtabat habere inueſtiturã, quam non habet Dominus Alexander, qui propterea vaſſalli nomen non meretur; ergo pęnitus diuerſum, Deniq; fatetur Iſern. reſtitutionẽ omnino denegari vbicunq; locũ habet regula, dolo facis, quæ ſanè in noſtra ſpecie debet obtinere, per ea quæ in terminis retuli in 1. reſp. nu. 79. & 91. & in 2. reſp. nu. 150. cum ſeqq. & infra latiùs attingam. Ergo pro nobis ſtat Iſern.

141 Afflict. in eo. §. illud quoq; nu. 45. & ſeq. in eo in quo aduerſati videtur, eaſdem recipit reſponſiones, quas modo deduxi ad dicta Iſern. & re ipſa noſtras ſectatur partes, vt clarè demonſtratur; loquitur namq; in feudo non habente Iuriſdictionem, & admittit in Iuriſdictinnali nõ dari reſtitutionem, ſub num. 19. verſ. non ſic in his Loquitur vbique de ſpolio, vt legi poteſt; Præſupponit vaſſallum certum, eumq; legitimè poſſediſſe, non ſimpliciter detinuiſſe; Admittit reſtitutionem denegandam, ſi notoriè conſtat de nõ Iure ſpoliati d. num. 19. verſ. quare ego reſpondeo, & in fi. verb. Ac etiam quando Dominus habet fundatam intentionem, vt quia cõſtat per confeſſionẽ, vel per regiſtra, feudum eſſe Regis, vel Baronis, vt in eo. nu. 19. verſ. interdũ cõſtat, & in fi. verſ. ex quibus omnibus, & hæc oĩa intẽtioni noſtræ famulantur, ex iam dictis.

142 Et idem Afflict. in deciſ. motiuata nu. 35. verſ. non obſtat quarta ratio; requirens cauſæ cognitionem quando Princeps facit commiſſariũ ad dandum poſſeſſionem bonorum alicui, quæ ſit pænes tertium, nõ attingit caſum noſtrum, quia inter duos priuatos, & de rebus in quibus Princeps ipſe nullum ius prætendit, loquitur, qui caſus quantùm diſtet à noſtro, nemo non videt. Nam talis commiſſio intelligitur, quòd procedere debeat commiſſarius cum cauſæ cognitione, & Iuris ordine ſeruato, vt docet ipſemet Afflict. poſt relatos in conſtit. violentias nu. 50. vbi monet Iudices ſimplices quomodo in huiuſmodi

143 commiſſionibus procedere debeant. † Et dum in ea deciſ. nu. 40. ait, quemlibet ſpoliatum feudo agere ſuper ſpolio, & non teneri oſtendere, titulum, intelligi non poteſt, niſi inter priuatos, cũ de Iudicio ſpolij tractet, quod non cadit inter vaſſallum, & Dominum vt ſupra dictum fuit. Vltra quòd non poteſt ad caſum noſtrum applicari, in quo non fuit intentatum ſpolium, vt in prioribus ſcriptis nũ. 93. & latiùs in 2. reſpõ. nu. 113. cum ſeqq. Quinimo limitat ibi ſtatim dictũ ſuum Afflict. in caſu quo agens ſpolio haberet ſpecialem iuris reſiſtentiam, exemplificans in manco, muto, & ſurdo, & in materia c. ad decimas de reſtitut. ſpol. in 6. & remittit ſe ad not. in d. §. illud quoq;, vbi ipſemet pro noſtra ſtat ſententia, vt probauimus, & ad Caſtr. in l. ſi de vi. ff. de iud. qui ſub num. 7. apertiſſimè tenet agentem poſſeſſorio recuperandæ teneri docere plenè de proprietate quando præſumptionem habet contra ſe, prout in d. c. ad decimas, & in rebus, quę non niſi à Principe haberi poſſunt; ſubdens vnicum eſſe iudicium poſſeſſionis, & proprietatis, & exceptionem rei iudicatæ in vno, obſtare in alio, conſequẽterq; tranſit ibi ẽt Afflict. cum noſtra opin. ſicuti, & in d. §. illud.

144 Boſſi. tandem d. titu. de Prin. num. 236. aſſerens feudatarium ſpoliatum à Principe, alia ratione, quàm Iuriſdictionis, reſtituendum eſſe, abſq; eo quòd oſtendat titulũ, nobis optimè deſeruit, qa de feudis Iuriſdictionem habẽtibus tractamus, & alia regalia Iuriſdictioni ſimilia, hoc eſt Principi reſeruata, ſicut, & Iuriſdictio. Loquitur igitur Boſſ. de feudis aliarum rerum, quæ non ſunt Principi reſeruata; quod expræſſim etiam dignoſcitur, ex eo, quòd remittit ſe ad Præpoſ. in d. c. 1. de controu. inter vaſſ. & Epiſcopum, qui in his terminis loquitur, vt ſupra oſtenſum fuit, & ex eo quoq; depræhenditur, quòd rationem ſubdens, dicit res infeudatas præſumi allodiales, niſi Princeps contrarium probet, quod non verificatur in Iuriſdictione, & alijs Principi reſer-

reſeruatis, quæ non niſi ex eius conceſſione poſſunt obtineri; vt ſæpiùs dictum, ac probatũ. Imò ſentit Boſſ. quòd ſi conſtaret res etiam aliàs eſſe feudales, vt in noſtra ſpecie conſtat, teneretur feudatarius oſtendere titulum. Noſtræ igitur intentioni nihil detrahit, nec præcedentibus ſuis dictis aduerſatur, per quæ illam egregiè confirmari ſupra oſtendimus nu. 115.

145 Afflict. in d. conſtitutione violentias nu. 53. & 54. aſſerens, deciſionem illius quæſtionis pendere à tex. in d. c. 1. §. ſi verò de mili. qui contum. eſt, intelligi debet iuxta terminos illius, videlicet quando ob prætẽſam culpam Dominus ſpoliat, qui caſus diuerſam habet rationem vtſupra fuit abundè oſtenſum. Et quòd in eis terminis loquatur, patet quoq; ex eo, quòd inquit ſub nu. 51. non poſſe vaſſallum ſpoliari, niſi culpa cõuincta. Nec poteſt aliter intelligi, niſi velimus quòd ſibi ipſi repugnet in ea. repetitione, ex quo ſuperiùs nu. 22. 23. conſtanter aſſeruit licere Regi multis de cauſis vaſſallum ſpoliare, & præſertim quando moritur ſinè prole, & aliquis alius ingreditur, etiam vti agnatus, & quando cõſtat per regiſtra, vel aliter de non Iure detinentis.

146 Cumi. quoq; in d. c. 38. num. 264. inquiens vaſſallum ſpoliatum à Domino malo modo agere poſſe remedio recuperandæ, nõ loquitur in feudo iuriſdictionali, & habente alia regalia; in quibus militat præſumptio contra detinentẽ, & pro Domino, ſed in ſimplici ſeudatario, ideo non adaptatur ad caſum noſtrũ; loquitur etiam in Domino expellente vaſſallum, & iſta qualitas vaſſalli non verificatur ex parte D. Actoris in noſtra ſpecie, vt aliàs dixi; Deniq; non poteſt intelligi in caſu lineæ finitæ, in quo contrarium paulò ante firmarat, nu. 262. & ſeq. & inferiùs quoque repetit in c. 40. num. 84. 85. vbi materiam proſequitur vſq; ad nu. 89. & cõcord. citat, ideo pro nobis ſtat, vt aliàs dixi in 1. reſpon. num. 11. & per conſequens deſtituta remanet contraria ſententia omni prorſus authoritate.

NONVM DVBIVM.

147 *Et quamuis exceptio dolo facis, &c. repellat agentem ab alijs remedijs poſſeſſorijs, non tamen repellit à remedio recuperanda. Prapoſ. col. vlt. verſ. ſed hac lectio, & Laud. num. 5. in c. 1. in princip. ſi de feud. fue. contro. inter Dominum, & agnatum, & dicit Rot. deciſ. 16. in fi. de reſtit. ſpol. in nou. quòd hæc exceptio vendicat ſibi locum in petitorio, quæ cum ita ſint, ſupereſt videre quibuſnam modis dicatur coloraſſe, & iuſtificaſſe Illuſt. D. Alexander poſſeßionem ſuam.*

SOLVTIO.

148 Dixi paulò ante, hanc exceptionem locum habere in noſtra ſpecie, remittens me ad ea, quæ in primo reſpon. retuli ſub num. 79. vbi inter alios citaui Bellem. deciſ. 36. tenentem, & probãtem dari quoque talem exceptionẽ in remedio
recuperandæ, dummodo non agatur de ſpolio
violento; & nunc adde, quòd idem probat Bart.
in l. ſi de vi. ad fi. ff. de iud. defendẽdo glo. ibi ab
impugnatione Dyni, & cum Bart. opin. tranſit
ibidem Caſtren. nu. 16. reſtringens regulam con
trariam ad caſum, quo ſubſit violentia vera, vel
149 ficta, † & alias quoq; limitationes adducens,
quæ propoſito noſtro inſeruiunt, vt quando mi
xta eſt cauſa proprietatis, vel notoriè conſtat de
non iure Actoris, vel quando res eſt, quæ non
niſi authoritate ſuperioris haberi põt, aut quan-
do præſumptio contra agentem militat. Ad idẽ
Alex. in l. rem quæ nobis num. 19. de acqui. poſ-
ſe. Brun. conſil. 21. colum. 2. verſ. quintò etiam
Alb. conſ. 416. nu. 5. & 25. & conſ. 433. nu. 15.

150 Ideo quod dicunt Præpo. & Laud. in oppoſitũ citati, procedere poteſt in interdictio vndè vi, pariterq; in illis caſibus, in quibus non militat aliqua ſpecialis ratio, propter quam ſpoliatus non ſit ante omnia reſtituendus, ſed exceptio dominij admittenda ſit, vt in hoc noſtro.

Et quòd dicit Rot. deciſ. 16. in fi. de reſtit. ſpol. in nou. veriſſimum eſt, dari ſcilicet, exceptionem, dolo facis, in petitorio, ſed non propterea negat dari etiam in poſſeſſorijs, quia eſſet contra omnes; nam indubitatum eſt dari in interdictis adipiſcendæ, & retInendæ, & dubitari tantùm de interdicto recuperandæ, in quo diſtinguitur, vtſupra.

De primo igitur ad vltimum ex omnibus allegatis ſupra contra Sereniſs. Camerã Ducalẽ, clariſſimè patet, nihil eſſe, quod difficultatem inijciat, vel minimam; ſed oĩa potiùs rectè perpẽſa, & veritatis cribro diſcuſſa, illius intẽtioni deſeruire, iuſtamq; defenſionis cauſam præbere.

Cæterùm præter ſpeciales reſponſiones ſingulis obiectis attributas, placet adhuc generales quaſdam afferre cunctis inſimul congruentes.

151 Et primò dicimus reſtitutioni petitæ locũ non eſſe, niſi docto de bono iure in proprietate. Ex quo licuit Sereniſs. D. Duci propria authoritate ingredi propter finitam lineam Io. Ludouici, & Pallauicini inueſtitorum, vt in 1. reſpon. abundè probauimus à num. 11. vſq; ad 39. Quo caſu indubitatum eſt non teneri reſtitutorio iudicio, vt ex multis adductis in eo. reſpõ. num. 31. & ſeq. & in his terminis nullus eorum loquitur, qui exaduersò citati fuere.

152 Secunda generalis reſpõſio eſt, ob ſequeſtrũ p Sereniſs. demãdatũ in ipſomet actu apprehẽſionis, nã licèt potuiſſet poſſeſſionẽ, ſic vtſupra captã, pro ſe retinere, voluit tñ actũ illũ ad normã ſequeſtrationis redigere, ita vt nulli præiudiciũ facere poſſet, ſed ius ſuum cuiq; ſaluũ, vt antea, remaneret, vt in 1. reſpon. nu. 40. vſq; ad nu. 85. Et hoc quoq; effectum impedit reſtitutorij iudicij l. intereſſe, de acq. poſſeſ. cum cæteris allegatis à me vbi proximè ſub num. 44. 45.

Digitized by Google

153 Tertia generalis reſpõſio patet ex qualitate re-
rũ in iudicio deductarum, quæ ſunt Caſtra muni
ta, quorum recuperatio foret valdè difficilis, ꝓ-
pter quod nõ poteſt Actor reſtitutionẽ aſſequi,
niſi ſe Dominum oſtendat, & de bono iure in
* proprietate doceat, ex communi* ſententia mul
tis numeris ſuſſulta in d. 1. reſpon. num. 75.

154 Quarta ſumitur ex litteris per D. Alexandrum
ſcriptis cuſtodibus dictorum Caſtrorum, quòd
deberent relaxare Procuratori Sereniſs. D. Du-
cis, & quas verè ſcripſiſſe fatetur ipſe in reſpon-
ſione poſitionum, quod operatur, vt propter cõ-
ſenſum ſiue ſpontè, ſiue coactè, (vt ipſe prætem-
dit) præſtitum, ad reſtitutionem nequeat aſpira-
re, niſi Dñm ſe oſtendat, vel ſaltem actum dictæ
relaxationis per actionẽ quod metus cauſa pęni
tus reſcindat, per ea quæ in d. 1. reſpõ. ſcripſimus
nu. 76. 77. & in 2. nu. 166. vſq; ad 178.

155 Quinta deducitur ex eo, quòd D. Alexãder pe
tens ſe reſtitui, duo extrema tenebatur probare,
nempe poſſeſſionem ſuam tempore expulſionis,
& poſſeſſionem Sereniſs. Cameræ tempore mo-
ti iudicij c. cum ad ſedem de reſti. ſpol. Soci. in l.
rem quæ nobis num. 16. de acq. poſſeſſ. in c. bonę
nu. 23. de appell. & alibi ſæpè; Etenim quod atti
net ad primum extremum, rationem noſtrates
in propoſito paſſim conſiderant veriſſimam, ſpo
liatum, deiectumuè dici non poſſe, qui non poſſi
156 debat, † quia priuatio præſupponit habitũ l. de-
cem. de verb. ob. l. manumiſſiones de iuſti. & iu.
quę ratio concludentiſſima eſt, & ad ſenſum pa-
tens. Hoc autem extremum nõ probauit D. Ale-
xander, cum per mortem D. Sfortiæ vnita fuerit
feudorũ poſſeſſio naturalis cũ ciuili pœoẽs Prin
cipem concedentem priùs exiſtente, vt ſupra di
ctum eſt ante num. 106. & in 1. reſpon. num. 11.
latè comprobatum. Ereò magis per decretum
157 antedictum (Prouidere volentes); † cum duo
inſolidum nequeant poſſidere. l. 3. §. ex contra-
rio de acq. poſſ. l. ſi duo in princ. de præca. cum
vulg. Ergo reſtitui non poteſt.

158 Nec dicatur imò apparere ipſum fuiſſe in poſ-
ſeſſione modo quo in proceſſu probatũ apparet,
quoniam cum ciuili, & naturali caruerit, fuit tan
tùm ſimplex detẽtor, & occupator, cui propter-
ea non competit reſtitutoriũ iudicium aduersùs
verum dominum ad tradita per Scrib. in l. 1. §.
deijcitur ff. de vi. & vi arma. & Menoch. latè re-
159 med. 1. recup. nu. 62. cum ſeqq. † & in terminis
Vaſſalli Afflict. poſt Iſerniam in d. §. illud quoq;
nu. 19. verſ. decimò, & vltimò nu. 22. verſ. ad de-
160 cimum, & Surd. d. conſ. 166. nu. 19. † Et rationi
omnino conſonum eſt, ex quo poſſeſſionem vi-
tioſam non tuetur prætor l. cum ſponſus. §. res.
ff. de publi. l. communi diuidundo §. inter prędo
nes, ff. comm. diuid. Crau. conſ. 556. num. 11.

161 Sexta ex modo agẽdi, quo vſus fuit Dominus
Actor, qui re ipſa egit ſuꝑ nullitate, & iniuſtitia
poſſeſſionis per Ducalẽ Cameram appræhenſæ;
petens conſequenter eandem ſibi reſtitui poſſeſ
ſionem; quæ libelli forma petitorium principali
ter importat, tam reſpectu nullitatis intentatæ,
quàm iniuſtiriæ prædictæ, prout ad ſaturitatem,
& in proprijs terminis noſtris plenè demonſtra-
uimus in 2. reſpon. num. 50. vbi Aduocatorum
quoq; partis aduerſæ reſponſiones ſuſtulimus,
& ibi dictis addendus eſt Alba. conſ. 464. nu. 30.
162 cum ſeqq. qui notabiliter ſequitur. † Cæterùm
iudicium petitorium requirit de neceſſitate pro
bationem dominij, ſinè qua Actor nõ poteſt ob-
tinere l. in rem actio. in princ. vbi omnes ff. de
163 rei vendica. † vel ſaltem quaſi dominij in publi
ciana l. 1. de publici. in rem ac. Ergo hoc potiſſi-
mùm in præſenti iudicio diſpiciendũ, an Actor
ipſe dñium ſuum ſaltem vtile ꝓbauerit, nec ne?

164 Septima inſurgir ex voluntate, & poteſtate Se
reniſs. D. Ducis, qui ſuper huiuſmodi feudis ap-
præhenſis, & ſequeſtratis vtſupra, mandauit om
nium iura in petitorio iudicio diſcuti, ac venti-
lari ad effectũ illa relaxãdi cui de iure. Quod q-
dẽ facere, & potuit, & voluit, vt in 1. reſp. num.
66. vſq; ad 74. Ergo dominium probandum.

165 Octaua ex facultate Perilluſt. & Excelſi Conſi-
lij iudicare debentis, quod ſola facti veritate in-
ſpecta, circuitus inutiles vitando, petitorij, &
poſſeſſorij cauſam ſimul, & ſemel cognoſcit, pro
ut in vtroq; reſpõſo latè deduximus, & pleniùs
quoq; ſupra in teſponſione contrarij in motiuis
deducti. num. 23.

Nona, & vltima ex iure denuo ſuperuẽto poſt
cæptum Iudiciũ; etenim deſcendentes legitimi,
& naturales à tribus ex ſeptem filijs Rolandi ſe-
nioris, videlicet à Nicolao, Vberto, & Io. Mãfre
do, qui publicato edicto generali, de quo ſupra
in 1. reſpon. nu. 45. & 70. comparuerunt, & iura
ſua in iudicium deduxerunt, eadẽ ceſſerunt, atq;
vnanimiter renuntiauerunt, & refutauerunt Se
reniſs. D. Duci Alexãdro, publicis ſuperinde cõ
fectis documentis, in præſenti proceſſu exhibi-
tis. Quorum iurium vigore, quæ petitoriũ ſimul
cum poſſeſſorio concernũt, reſtitutio petita per
Actorem impeditur abſq; illorum diſcuſſione;
adeo quòd peritorij merita omnino examinãda
166 veniunt. † Quemadmodum enim potuiſſent
ipſi cedentes iura prædicta, etiam in iudicio ſpo
lij, ſi ſpolio actum fuiſſet, deducere, & proſequi
tanquam tertij, & reſtitutionem impedire, da-
to quòd ei locus aliàs fuiſſet, l. bona fides, vbi
Scrib. ff. depoſi. & not. omnes in c. in litteris de
reſtit. ſpol. traditq; Gabr. in tit. de reſtitut. ſpol.
concl. 1. num. 45. Menoch. d. remed. 1. nu. 326.
167 & nouiſſimè Surd. d. conſ. 166. num. 12. † Vbi
hoc adeo verum eſſe oſtendit, vt eo etiam in ca
ſu obtineat, quo ius tertij comparentis eſt con-
nexum cum iure ſpoliatoris, & quidem inſe-
168 parabiliter. † Ita quoque ceſſionarius facere, &
dedu-

deducere poteſt, qui in illorum locum ſucceſſit,
& eadem perſona cũ ipſis reputatur.l.ſi donatæ,
§.1.ff.de don.int.vi.& vxo.c. deniq; 7.q.1.
169 Qua ratione,alijſq; plurimis,ſic in terminis re-
ſpondit ibidẽ Surd.nu. 11.cum tribus ſeqq. pro
fratribusAdurnis,qui poſt ſpolium acquiſiuerũt
dominium Caſtrorum Syluani, & Caſtelletti;cũ
iuriſdictione,& pertinẽtijs;volens eos poſſe op-
ponere de tali dominio ex poſt acquiſito,ad im-
pediendam ſpolij purgationem.
Ad idem benè facit tex.in l. ſi quis ad ſe fundũ
§.fi.C.ad l.Iul.de vi pub. vbi Alber. & Guid. de
Suza.not. quòd licèt conductor non poſſit refri-
160 care quæſtionem dominij, † ſed priùs teneatur
rei conductæ poſſeſſionem locatori dimittere,
quia aliàs ſpoliare diceretur per l.ſi quis condu-
171 ctionis cum materia C.de loca. & conduct. Ni-
hilominus ſi à tertio,qui ſit verus rei Dominus,
poſtea emerit,à reſtitutione liberabitur,& ita in
terminis reſpondit Iaſ.conſ.158. colum. 2.verſ.
præterea, & tertiò lib.2.
172 Simile eſt quod ſcripſit Bald. conſ. 309. in fin.
vol. 3. Nempe quòd ſicut interdictum vndè vi,
cedi poteſt, & ceſſionarius ex iure ceſſo poteſt
agere,ita quoq; ex iure ceſſo poteſt excipere,vn
dè reſpondit ibi Bal.eum, qui Caſtrum cuſtodiẽ
dum à ſpoliatore receperat,non teneri ei reſti-
tuere, ſi a ſpoliato ius ceſſum habuerit, quam-
uis aliàs ſpolium vltimum fuiſſet purgandum;
nam tunc ex iure ceſſo, non ex improbitate ſua,
vincere dicitur, vt per eum.
173 Nec eſt mirum,quòd quis ex perſona aliena id
conſequatur, quod ex ſua conſequi non poteſt,
cum hoc ſæpiſſimè contingat teſte iuriſconſulto
in l.Ariſto.in fi.ff.quę res pigno.ob.poſ.vbi glo.
& doct. per multos caſus referunt in l.q prior.q
pot.in pigno.habe.& in l.petendæ, C.de temp.
in integ.reſti.pet.atq; in l.per hanc. C. de temp.
appel.& alibi paſſim,& eſt bonus tex.in c.autho
ritate de conceſſ.pręben.in 6.vbi ex tribus expe
ctantibus, ſecundus qui ex perſona ſua præben-
dam obtinere nequibat, ex perſona tamẽ tertij,
qui primum ſuperat,illam conſequitur.
174 Neq; inconuenit,quòd quis duorum, aut plu-
rium perſonam in aliquo actu, vel iudicio reprę
ſentet.Abb.latè in c.ex literis nu. 11.12 de pro-
bar.vbi etiam Dec.nu. 14. & alij,Pinell. l.1.par.
3.C.de bo.mater.Surd.d.conſ.166.num. 13.14.
& ego ad aliud propoſitum probabam in d.2.re-
ſpon.num. 12.cum ſeq.
Qualia autem ſint prædictorum cedentium iu
ra in petitorio, præcipuè depræhendi poteſt ex
his,quæ plenè ſcripſi in 1. reſpon. nu.135. verſ.
verùm ſi cõtrarium vſq; ad 152.pro locis Buxe-
ti,Curtiſmaioris, Bargoni,& Monticellorum,&
nu.170.pro Caſtro Florenzolæ, & nu.187. vſq;
ad nu. 197. pro Caſtro Coſtemedianæ, & num.
197.pro putheis à ſale; quibus in locis apertiſſi-
mè fuit oſtenſum, eorundem cędentiũ iura lõgè
potiora eſſe prætenſis iuribus D.Alexandri,qua
tenus de feudis antiquis tractaretur, & de iure
inueſtiturarum Rolandi ſenioris, & ſeu earũ cõ-
firmationibus,& D.Aduocati actoris aſſeruerũt,
& maximè D.Meno.d.conſ.378. ſtante quòd ip
ſi Domini cedentes habent ius trium linearum
ex quatuor, citra omnem controuerſiam, & ius
quartæ lineæ,non poteſt D.Alexãdro compete-
175 re, † tum quia non erat primus in gradu, vt di-
cebam in d.1.reſpon.nu.136.& ſeq.cui addi poſ
ſunt dicta Surd.in d.conſ.108.nu.16. & Crau.d.
176 conſ.913.num.6.†tum quia à radice inſecta de-
ſcendens, vt eodem loco ſubiungebam vſq; ad
nu.152. & rurſus in 2.reſp.nu.158. vſq; ad 166.
Et ſi replicaretur,quòd propter refutationem,&
renunciationem trium linearum prædictarum,
eſſet aperta ſucceſſio lineæ Ioan. Franciſci ſtan-
te feudorum antiquitate,& propterea D. Alexã
drum poſſe ſuccedere, facilè adhuc reſponderi
poterit,plura ei obſtare, nam primò defectus na
talium de quo ſupra.Secundò quod non eſt pro
177 ximus in gradu, vt probatũ fuit. † Tertiò quòd
durante vita refutantium,& eorum deſcenden-
tium non poteſt aliquis de alia linea refutatio-
nis effectum impedire,& ad ſucceſſionem aſpi-
rare, Iacob. à S. Georg. in d.inueſt. in ver. &
cum pacto de non alienando num.37. verſ. ſed
perdubium eſt,& in verbo, & vnus ex dictis vaſ
ſallis num.5. cum concord.
His nouẽ generalibus reſponſionibus, & quali
bet earùm,luce clariùs tolluntur oĩa hucuſq; in
motiuis deducta;fitq; manifeſtum,ſuper petito-
rio in pñti iudicio, iudicari oportere;in quo pro
Sereniſs.D.Duce oĩa plana,& apta ſunt;pro D.
Actore verò nihil eſt quòd de iure ſubſiſtat.
Et hoc adeo verum eſt, vt nec pro coloranda,
& iuſtificanda prætenſa ipſius poſſeſſione, ꝓdu-
cta per eum ſufficiant,vt in 1.& 2.reſpon. plenè
exuberanterq; oſtenſum fuit ad oculum,& mox
quoque ſubijciemus ad ſequentium motiuorũ
vim eneruandam.

DECIMVM DVBIVM.

Et in primis ſatìs ſufficienter videtur iuſtificaſſe
ſuam poſſeſſionẽ per adoptionẽ de ipſo factã in fi-
liũ per Illuſt.D. Sfortiã Pallauicinum vltimum de
comprahenſis in inueſtituris, & conceſſionibus di-
ctorũ locorũ,de quibus ſupra;etiã ad effectum, vt
poſſit in feudalibus ſuccedere,cum conſenſu,licen-
178 *tia, & authoritate Sereniſs. Ducis. † Neq; e-*
nim aliàs fuiſſet habilis ad feuda c.1.§.adoptiuus,
179 *ſi de feud.fuer.cõtr.inter Dom.& agna.†cuius di-*
ſpoſitio non procedit accedente conſenſu Domini di
recti,vt hic;Bal.& Prapoſ.in 1.fallen.ibidẽ, & Af
flict.nu.9.verſ.2.fallit,vbi refert ita contigiſſe in
Regina Ioanna prima Regina Neapolis, qua cum
conſenſu Clementis adoptauit in filium Regẽ Vnga
ria, & in Regina Ioanna ſecunda, qua ſibi ado-

ptauit in filium, & ſucceſſorem in Regno Siciliæ Re
gem Aragonũ; vndè dubitandum non videtur; quin
adoptio huiuſmodi iudicanda ſit iuſtus titulus ſuc-
cedendi in bonis feudalibus, & locis quæ poſsidebat
180 *d. D. Sfortia,† quia in ſucceſsionibus prima cauſa*
eſt filiorum l. ſcripto ff. vndè lib. & c. 1. in princ. de
ſucce. fra. vel grad. ſucce. in feudo, & conſequenter
non videtur poſſe dici, quòd feuda huiuſmodi eſſẽt
ad Cameram deuoluta per mortem d. D. Sfortiæ,
vt fuerat Significatum Sereniſs. indelebilis memo-
riæ Duci Alexandro in commiſsione eiuſdem circa
apprahenſionem dictorum bonorum, à ceſſante cau
ſa, c. cum ceſſante de appell. cum vulg.
181 *Nec videtur; quòd iure dici poſsit dictam adoptio*
nem non eſſe adoptionem, ſed potiùs arrogationem,
cui non acceſsit conſenſus D. Ducis l. multùm inte-
reſt, C. ſi quis alteri, vel ſibi.
182 *Quoniam veriùs videtur, quòd ſit adoptio, quia*
antequam à nexibus patriæ poteſtatis d. D. Alexan
der liberaretur, ipſum iã in filium ſibi aſſumpſerat
d. D. Sfortia, vt patet ex eiuſdẽ inſtrumento ado-
ptionis l. quoties, ff. de vſufructu cum vulg.

SOLVTIO.

Nõ negamus, quin poſſit Princeps regulariter (in ſui præiudicium tantùm) adoptioni aſsẽſum præſtare, etiam in feudalibus; ſed in caſu noſtro dicimus poteſtatem, ac voluntatem in Sereniſs. Duce Octauio defuiſſe, vt in 1. reſpon. nu. 222. vſq; ad 239. abundè probauimus, & in 2. num. 184. Repetere non expedit, quia nullum datur, nec dari poſſe reſponſum credimus.

Quoad præiudiciũ verò tertiorum, & ſic agnatorum, qui iura ceſſerunt, vt ſupra, multò magis dicebamus, nec potuiſſe, nec voluiſſe D. Ducem adoptioni conſentire, ex deductis in d. 1. reſpõ. num. 223. & ſeq.

At præſuppoſito, quòd tam poteſtas, quàm voluntas affuiſſet aſſentiẽdi adoptioni p̃dictæ, demõſtratũ quoq; fuit ibidẽ nu. 239. vſq; ad 253. incluſiuè, nullam, & inualidam pœnitus fuiſſe adoptionem ipſam, pluribus quidem vrgentioribus argumentis, quæ intacta manent.

Nihil etenim eis officit vulg. reg. l. quoties de vſufr. nempe ordinẽ lr̃æ attendi debere, ex quo inferri videtur adoptionẽ potiùs q̃ arrogationẽ contrahentes facere voluiſſe, eò quia antequam à nexibus patriæ poteſtatis liberaretur D. Alexãder, ipſum iã in filium aſſumpſerat D. Sfortia.

Quoniam ex hoc ipſo, multiſq; alijs argumentis, probabam in 1. reſpon. ſub nu. 240. cũ ſeqq. arrogandi potiùs animum adfuiſſe.

183 Sed addatur pro reſponſione ad regulam d. l.
quoties; quòd ordo litteræ non ſemper attendi
tur; quin potiùs ordo intellectus, vt dixit Bald.
in l. ſi. q. 12. C. de hęred. inſti. & in l. 1. in 4. oppo.
184 C. de his, quibus, vt indig.† & ordinem ſcriptu-
ræ in executione ſæpiùs peruerti ait Bart. in l.
pen. c. de delato. lib. 10. Pluresq; declarationes
ad eam regulã recenſet Fely. in c. cum dilecta. in ver. ordo ſcripturæ. de reſcrip. quæ caſui noſtro conueniunt, ſi rectè perpendantur. Sed non immoror, quia ſiue voluerint adoptionem, ſiue arrogationem facere, neutra valuit; quia vtriuſq; ſolemnia, atq; ſubſtantialia defuerunt, pro vt legibus, authoritatibus, rationibuſq; eodem loco præcitato probatum extitit.

VNDECIMVM DVBIVM.

185 *Neq; clauſula (ſinè præiudicio Cameræ noſtræ, &*
cuiuſlibet tertij) quicquam lædere videtur dictam
adoptionem, quia generalis, & incerta l. in tradẽdis
ff. cõmunia prædio. glo. & Doct. in c. paſtoralis de ex
cep. & notab. Bal. in c. quæ in eccleſiarũ nu. 33. de
conſtit. & ideo poteſt intelligi reſpectu directi domi
nij intelligendo reſeruationẽ ſecũdùm actus natu-
ram, vt reſpondit Iaſ. conſ. 161. col. 2. vol. 2. in inue
ſtitura Illuſt. D. Comitis Iulij Boiardi, reſpondit Ri-
186 *min. cõſ. 772. nu. 60. & plur. ſeq. nu. 11. vol. 4.† &*
dicta clauſula nõ operatur circa expraſſa, ſed in-
telligi debet in reliquis, vt declarat Iaſ. in l. ſi fun-
dũ per fideicõmiſsũ in prin. n. 71. ff. de leg. 1. Grãm.
deciſ. 66. num. 3. & ſeq. & de prædictis amplè Cra-
uet. conſ. 413. nu. 37. & ſeqq. vol. 2.

SOLVTIO.

Præſuppoſitis antedictis, nõ opus eſt inſiſtere circa vim clauſulæ reſeruatiuæ (ſinè præiudicio iurium Cameræ noſtræ, & cuiuſlibet tertij,) nam ſi actus ſubſecutus non valuit, nõ eſt quid ab eo exceptum, & reſeruatum quæramus?

187 Quamquam ſi actus etiam valuiſſet, non opus
fuiſſet excipere, aut reſeruare iura tertiorũ, quæ
iure cõi erant reſeruata l. 1. §. meritò ff. ne quid
in lo. pub. & dixi in 1. reſpon. num. 332.

Minuſq; Cameræ, quæ municipali lege erant quoq; reſeruata, vt ibidem probabam nu. 233. cum duob. ſeqq.

At cõcurrẽte legis, & hoĩs reſeruatione, nõ ſupereſt dubitationi locus, vt ſubijciebã nu. 236.

Sed & ſola reſeruatio generalis adiecta conceſſioni, ſinè conſenſu Principis, eũdem effectum operari potuiſſet, ex relatis ibidem nu. 231. Quibus addi poteſt Præpoſ. in terminis in c. 1. §. q̃d ergo nu. 2. de inueſt. de re ali. fac. vbi etiam Lauden. & Zaſ. in epit. feud. par. 9. nu. 8. volẽtes per talem clauſulam ſaluum remanere ius deuolutionis feudi.

188 Quibus non contradicit glo. in c. paſtoralis de
excep. quia loquitur in caſu quo præfixum erat
tempus ad opponendum omnes exceptiones di
latorias, & ꝑpterea neceſſe erat eas ſpecificare.
189 Et Bal. in c. quæ in Eccleſiarum num. 33. multa
præſupponit, & præſertim factum contradicere,
& repugnare proteſtationi; item proteſtantem
recepiſſe laudemium poſt proteſtationem; nul-
lumq; ius competijſſe ante ſententiam; quæ ca-
ſui noſtro non conueniũt, & manifeſtam habeat
rationem diuerſitatis.

Quòd

Quòd verò reſeruatio interpretari debeat ſe-
cundùm actus naturã, nobis deſeruit; quãdoqui
dem natura actus importat, vt iuri de futuro nõ
intelligatur præiudicatũ; & ſic deuolutioni feu-
dorũ, quæ poſt mortem D. Sfortiæ erant recaſu-
ra; Tãtò magìs, qa in pręcibus expoſitum ab eo
fuerat facultatẽ ſibi eſſe de eis diſponendi, quod
falſum erat, vt patet ex adductis d. 1. reſpon. nu.
225. & ſeq. & multò magìs importat, quòd iuri
tertij non fiat præiudicium.

190 Ad id aũt, quod dicitur de clauſula reſeruati-
ua, quæ nõ operetur circa expreſſa, iam fuit ibi-
dẽ reſponſum nu. 236. cum ſeqq. Nõ enim repe-
rit in noſtra ſpęcie quicquã purè, & ſimpliciter
conceſſum, à quo velimus aliquid detrahere, vn
dè reſultet (vt in cõtrarijs) correctio quædã incõ
tinenti, quam lex abhorret; ſed fuit aſſenſus ille
qualificatus, conditionatus, & reſtrictus, vt ibi
probabam; non repeto, Nec circa alia in motiuo
contẽta immoror, quia ex pdictis patet reſpõſio
propter diuerſitatem caſuum manifeſtam.

DVODECIMVM DVBIVM.

Concurrit, & ſecũdò inter cætera apprahenſio poſ
ſeßionis per obitum d. D. Sfortiæ capta authoritate
191 *Iudicis, † quæ etiã tribuit iuſtam cauſam poßidẽdi*
l. iuſtè poßidet ff. de acquir. poſſeſſ. Rota. decis 16. q̃
eſt pen. col. 2 de reſtit. ſpo. in no. cũ alijs cumulatus p
192 *Maſcard. de proba. concl. 1375. par. vlt. † & idem*
eſt dicere iuſtè poßidere, quod poßidere cum titulo
L. 1. C. de bon. qua lib. & l. hæredes, C de omni agro
deſer. lib. 11. Nec videtur obeſſe clauſula, (ſaluo
iure tertij,) quia adeſt teſtamẽtum dicti Illuſt. D.
Sfortiæ, in quo hæredem inſtituit D. Alexandrum,
etiam cum conſenſu, & licentia D. Ducis noſtri pro
tẽpore, ita quòd dictus D. Alexander, nedum colorẽ
193 *habet ſuæ poſſeßionis, ſed imò titulum expreſſum,*
& Dominus conſentiens vaſſallo alienanti perdit
ius ſuum, Afflict. deciſ. 112. num. vlt. Prapoſ. in c.
2. §. quid ergo num. 2. de inueſti. de re alie. fac Zaſ.
194 *in tract de feu. par. 9. nu. 8. † & licentia teſtandi*
data per Dominum fendi ei præiudicat Dec. conſ.
195. num. 4.

SOLVTIO.

Ad primum dictum de authoritate Iudicis fuit
multipliciter reſponſum in 2. reſpon. num. 201.
vſq; ad 207. ad ibi dicta me remitto; quæ merã
continent veritatem, tam in facto, quàm in iure.
& ibi ex relatis num. 203. colligere licet, præter
deducta, quòd aſſiſtentia illa fuit conceſſa D. Al
phonſo, & D. Alexandro eius filio inſimul, & ita
etiam cantant tenutæ locorum ſubſecutę. Adeo
quòd pro medietale tantùm poſſet actus inſer-
uire D. Alexandro per reg. l. reos, §. cum in ta-
bulis. de duob. reis.

Inſuper addi poteſt, fundamentum iſtud non
procedere reſpectu Caſtri Florenzolæ exiſtẽtis
in agro Placẽtino, in quo nullam habebat iuriſ-
dictionem Conſilium Parmen. tunc temporis,
Conſ. Lud. Sacc.

quia quælibet Ciuitas ſuum habebat Conſiliũ,
vt legitur in conſtit. Sereniſs. Ducis Octauij de
195 facultatibus magiſtr. † adeo quòd nuntius ille
conceſſus in genere per Conſiliũ Parmen. nihil
operari potuiſſet extra territorium ſuum l. fi. de
iuriſdict. om. iud. & per conſequens nullum co-
lorem tribuere poſſeſſori illius loci.

Sed nec aliorum locorum; ex pluribus dedu-
ctis in d. 2. reſpon. loco præcitato.

Ad ſecundum verò de teſtamento D. Sfortiæ,
& licentia teſtandi obtenta à Sereniſs. D. Duce
Octauio, videantur (quæſo) ſcripta in 1. reſpon.
nu. 253. ſucceſſiuè igitur vſq; ad nu. 266. incluſi-
uè, quæ oẽm pœnitùs hæſitationem tollunt.

Sed addimus nunc, quòd reſpectu feudorum, q̃
per mortem D. Hieronymi de Buxeto obtinuit
D. Sfortia; non poſſunt prædicta quicquam ope
rari; quandoquidem tempore petitæ, & impetra
tæ licentiæ prædictæ viuebat adhuc D. Hierony
mus, & plures annos poſt; eaq; reſtricta fuit ad
feuda tunc temporis per D. Sfortium poſſeſſa;
adeo quòd, ſi teſtamentum prædictum valeret
(prout certè nõ valet) nõ tñ porrigeret vires ad
Terrã Buxeti, & Monticellorũ, quæ fuerunt D.
Hieronymi prędicti. Minuſq; horũ reſpectu ope
raretur nuncius ille conceſſus per Conſiliũ Par-
men. pro executione allegati teſtamenti. At hæc
ſuperfluò deducuntur, ex quo aliundè probatũ
extitit, quòd nec horum, nec aliorum locorum
feudalium valuit diſpoſitio teſtamentaria in 1.
reſpon. num. 254. vſq; ad 267.

Nec eſt omittendũ, quòd tñ D. Alexander te-
nutã acceperit vti hæres D. Sfortiæ, vt ex actis
vbiq; patet, & illa inſtitutio hæredis non value-
rit, ſaltem quoad feudalia, non poteſt alio iure
ipſe D. Alexander dictã tenuta defendere aduer
sùs Ducalem Camerã, cum præſertim nullam fe
cerit proteſtationem, & declarationem, quòd a-
lio iure vellet inſiſtere. Boſſ. de Prin. nu. 300.

DECIMVM TERTIVM DVBIVM.

196 *Nec videtur admittenda diſputatio ſuper vlterio*
ri validitate, vel inualiditate dictorũ titulorũ in
hoc poſſeſſorio per Doct. in d. c. in litteris de reſtit.
ſpol. quos ſignãter in ſpiritualibus (ut dixi) refert, et
ſequitur Guid. Pap. d. deciſ. 85. Rot. d. deciſ. 16. col.
197 *2. † Vltra adducta per Contard. vbi ſupra; dicitur*
enim titulus coloratus, etiã quòd ob aliquod vitiũ
non dicatur iuſtus, Rebuff. in tract. de pacif. poſſeſ-
ſor. q. 43. Dans exemplum in collatione facta ab or
dinario cuius manus erant affecta.

SOLVTIO.

198 Imo admittenda, per ea, q̃ deducta fuere in 1.
reſpon. nu. 97. vſq; ad 102. incluſiuè, & latiùs in
2. in 4. q. princ. nu. 207. vſq; ad fi. quo loci con-
traria quæq; ſuſtulimus, & præſertim tradita p
Doct. in c. in literis de reſti. ſpol. quibus fuit re-
199 ſponſum ſub nu. 216. † Et deciſ. Guid. Pap. 85.
plures datæ fuerunt reſponſiones num. 218.

200 Quæ conueniunt etiam deciſ. 16 Rot. de reſtit.
ſpol. in no. noſtram potiùs intentionẽ fundanti;
quoniam reſtitntionẽ ſpoliato denegari aſſerit
ſub nu. 3. verſ. ſed ratio, & ſi titulum coloratũ ex
hibeat, quando notoriè conſtat de iure ſpoliato-
ris, ac etiam quando ius commune aſſiſtit reo, &
reſiſtit actori; quorum vtrumq; verificatur in ca
ſu noſtro. Vltra quòd loquitur in ſpolio violen-
to, ꝑpter quod ſpolians amiſerat omne ius ſuũ,
& in hoc maximã vim facit Rot. ſub nu. 4. At nos
non tractamus de ſpolio aliquo, vt ſæpiùs dictũ.
Contardus autem in d. §. 8. nullum facit verbũ
de prohibita diſcoloratione, & improbatione ti
tulorum ad colorandum deductorum.

201 Et Rebuff. in d. q. 43. præſupponit validitatem
tituli obtenti ab habente authoritatem ordina-
riam, quem tñ reus annullare ſatagebat, nos ve-
rò titulos ex oppoſito adductos, nullos ipſo iu-
re, vel limitatos, conditionatos, & infectos in ſe
ipſis oſtendimus, ergo diuerſum. Et ſi Rebuff. ge
neraliter intelligeretur, maximum ſequeretur
inconueniens, quòd actore producente inſtru-
mentum falſum, vel nullum ipſo iure, aut iã caſ-
ſum, & annullatum per aliud inſtrumentum, vel
aliter, deberet tamen obtinere, adeo quòd neceſ
ſitas colorandi, & iuſtificandi poſſeſſionẽ in caſi-
bus à iure receptis, fruſtatoria, & eluſoria redde
202 retur, † & via fraudibus aperiretur, quod nõ eſt
ferendũ. l. cum his §. tranſactionibus, de tranſac.
vbi glo. & Doct. l. in ſundo, §. neq; de rei vẽdica.

DECIMVM QVARTVM DVBIVM.

203 *Additur, & poſſeßio plurium annorum continua-*
ta, cum tamen annalis ſufficiat, c. 1. §. fi. ſi de inue-
ſti. inter domin. & vaſſal. lis oriatur, Bal. in c. 1. §.
ſacramentũ nu. 14. verſ. reuertamur ergo. de con-
ſue. recti feud. Grat. conſ. 9. nu. 40. lib. 1. & curſus
dicti temporis habet vim ſpatij annorum 30. Affl.
in c. 1. nu. 6. de contẽ. inter dom. & vaſſal & aper-
tiùs in c. 1. nu. 2. in 2. not. de conſuet. recti feudi.

SOLVTIO.

204 Videnda ſunt pro ſolutione ſcripta in 1. reſpõ.
nu. 267. vſq; ad 278.

DECIMVM QVINTVM DVBIVM.

205 *Et cum D. Alexander fuerit immiſſus in poſſeßio*
nem Caſtrorum, & iurium, de quibus agitur autho
re Pratore, ideſt Conſilio Parmenſi, ſatìs videtur
eum coloratè poſſediſſe, cum in exercitio etiam Re-
galium, ſcientia Præſidis ſufficiat ad manutenen-
dum poſſeßionem ſuam, Bar. in l. Publicanus. §. in
vectigalibus ff. de Publica.

SOLVTIO.

206 Abſit, vt dicamus, quòd ſola ſcientia Iudicis, ẽt
ſupremi, quòd quis ſit in poſſeſſione alicuius rei,
ſufficiat ipſi pro titulo colorato, non enim inte-
reſt ipſorum Iudicum, quòd vnus potiùs, quàm
alter poſſideat, nec impartiuntur officium ſuum,
niſi petentibus l. 4. §. hoc autem. cum materia ff.
207 de dam. infec. † Nec Bart. in l. ſi publicanus §. in
vectigalibus ff. de public. hoc aſſerit; quamuis di
cat, eius Iudicis, vel Præſidis, cui cõmiſſa eſt cu-
ra vectigalium, ſcientiam ſufficere, ad hoc vt qs
ſit in quaſi poſſeſſione alicuius exigẽdi vectiga-
208 lis, & incipiat præſcribere; aſſignans rationem, †
quia ſcilicet eius ſcientia requiritur, contra quẽ
præſcribuntur incorporalia, cum per aduerſarij
209 patientiam conſtituatur eorum quaſi poſſeſſio †
loquitur ergo Bart. de eo Iudice, & officiali, qui
partis vices gerit, vt apertiſſimè declarat. Mi-
nuſq; ſentit Bart. quòd talis etiam ſcientia pro
colore aliquo deſeruiat, vbi remedio recuperan
dæ agat priuatus ea quaſi poſſeſſione; & multò
minùs ſi contra Principẽ, agat per ſupradicta.

DECIMVM SEXTVM DVBIVM.

210 *Et ex his patet non obſtare id, quod alibi dicunt*
Doct. quòd in feudo, ſicut in emphiteoſi poteſt Domi
nus directus propria authoritate ſpoliare poſſeſſorẽ
finita linea, vel generatione inueſtiti, propter natu
ralem vnitam cum ciuili, Bal. in c. qua in Eccleſia-
rum num. 31. de conſtitu. & in l. 2. nu. 38 ff. de rer.
diuiſ. dicens ciuilem ſtatim trahere ad ſe naturalẽ
in perſonam Domini, & conſ. 391. Præſupponitur,
quòd Petrus, qui tenebat feudum ab Eccleſia nu. 5.
in 1. par. & in c. 1. nu. 8. verſ. vlt. de controuer. in-
ter Domin. & feud. de inueſti. dicens, quòd ſi vaſſal
lus claudit oſtia Dominus poteſt aperire, Afflic. de-
ciſ. 392. nu. 17. & in conſtitutione violentias num.
22. & 23. in prima cauſa; Vbi ponit cauſas iuſtas
propter quas poteſt Dominus ſpoliare poßidentẽ pro
pria authoritate, Boß. tit. de Principe nu. 295. Nat
ta conſ. 563. nu. 36. Iaſ. in l. clam poßidere, §. qui
ad nundinas nu. vlt. ff. de acquir. poſſeſſ. Dec. conſ.
101. ante nu. 10. Vbi de Principe, Syluan. conſ. 26.
nu. 5. Brun. conſ. 19. nu. 6. Crau. conſ. 5. nu. 7. Gabr.
conſ. 88. in fi. Anto. Gabr. de acquir. poſſeſſ. conclu.
* *1. limit. 31. & 37. & eſt * communis opinio, Vrſill.*
ad Afflict. deciſ. 92. num. 2.
211 *Quoniam, præter id, quòd hæc opinio non videtur*
ſatìs tuta in puncto iuris, vt inquit Boß. vbi ſupra
nu. 294. & ſeq. & videtur benè loqui, quia commu
* *nis * opinio videtur cõtra Bal. vbi ſupra; cum requi*
ratur ſententia declaratoria, vt de ea fidem facit
Modern. Pariſiẽ. ſuper cõſuet. Pariſiẽ. §. 30. nu 37.
212 *Sed quia re vera plerique videntur Bald. laudare,*
videtur, quòd eius deciſio non abſit dicto Domino
213 *Alexandro, † quia Bal. & ſequaces loquuntur v-*
bi certum erat lineam eſſe finitam, & nulla ſuper
hoc erat dubitatio, ergo non facit in hac ſpecie, in
qua, vt diximus, conſtat, etiam ex confeßione fiſci,
multos ſupereſſe de illa linea, de exiſtentia dicti
D. Alexandri vtì filij adoptati per D. Sfortiam,
& admißi ad feuda huiuſmodi, & de inſtitutione
facta de eo virtute licentia teſtandi, vltra alias
reſponſiones, quæ videntur poſſe applicari dictæ
deciſioni Bal. quæ breuitatis cauſa prætermittun-
tur, poſtquam præcedens videtur ſatìs ſuffi-
cere.

SOLVTIO.

214 Ego in 1. reſpon.in princ. tot attuli celeberrimos authores per opin.Bal.totq; rationibus, & argumentis eam confirmaui, vt nulli locus ſit probabili dubitationi, quin communis* ſit,& veriſſima ſententia,in praxiq; recepta, prout doct. à me relati atteſtantur,& deducta, ac probata in proceſſu ex abundanti oſtendunt.

215 Nec facit negotium quòd Boſſ.d.nume.254.& ſeq.videatur aliquantulũ de ea dubitare,quia nihilominus eandẽ amplectitur, & authoritate gl. Imol.& Aret.ibidem confirmat, & inferiùs ſub nu.331.apertiſſimè ſequitur,citans eundẽ Bald. atq; Præpoſ. & aſſerens ſenatũ ita ſæpiùs, tam in donationibus,quàm in feudis iudicaſſe.

216 Glo.vero Pariſien.in §.30.nu.37. in contrariũ adducta, expræſsim loquitur in caſu quo ꝓpter culpam feudum ſit reuerſum, & deuolutum,qui longè à noſtro diſtat, vt ſupra diximus nu.137. cum ſeqq.Quod admittit etiam Bal.noſtræ ſententiæ anteſignanus in eo.c.quæ in Eccleſiarum num.31.& alij præcitati ſequuntur. At in caſu lineæ finitæ idem quod Bal.probat Pariſien.quẽ in d.reſpon.1.nu.11.retulimus; quod etiam tenet §.1.glo.4.num.45.adeo quòd opin.noſtram ipſe quoq; amplectitur.

Quæ tantò magìs abſoluta redditur,atq; indubitabilis in noſtra ſpecie,propter decretum(Pro uidere volentes) & conſtitutionem Ducalem illud approbantem,de quibus ſupra,per quæ omnis poſſeſſio etiam actualis, ipſo iure fiſco acquiſita,& incorporata fingitur; adeo quòd occupatorem de facto expellere pœnitus licuit, vt probauimus in 1.reſpon.nu.11.cum ſeqq.

217 Nec probanda eſt reſtrictio exaduersò cõſiderata, vt Bald.ſententia vendicet ſolummodo locum,quando certum eſt lineam eſſe finitã;Quoniam nec ipſe Bald.nec ſequaces mentionem faciunt de huiuſmodi certitudine,ſed tantùm dicũt,quòd finita linea, vel quòd propter finitam lineam,aut mortuo vaſſallo ſinè prole, vel ſinè deſcendentibus,licet Domino feudi poſſeſſionẽ propria authoritate capere; ſatis enim eſt,quòd verè finita ſit, & vbi in dubium reuocetur poſſit certificari, & verificari.Et hoc ipſum ſentit Bal. in d.c.quæ in Eccleſiarum,dum quærit, an poſt appræhenſionem prædictã liceat Dño nouũ feudatarium in poſſeſſionẽ inducere? & diſtinguit, an lis ſuperinde pendeat,vel non?decidẽs quòd primo caſu non poteſt,obſtante vitio litigioſi;ſecundò verò ſic, quia de re ſua poteſt ad libitum diſponere. Ex quo enim præſupponit litem moueri poſſe Domino feudi poſt adeptam poſſeſſionem; videtur id ea potiſſimùm de cauſa procedere,quòd aliquis in prioribus inueſtituris ſe vocatum prætendat, & per conſequens lineam nondum finitam. Et in hunc ſenſum loquuntur omnes pro hac parte citati, ſi rectè inſpiciãtur.

218 Enimuero paria ſunt, quid ab initio certum eſſe, vel ex poſt certificari,l. certi condictio cum not.ff.ſi cert.pet. l.ſanctio, vbi glo.& doct.ff.de pœn. In terminis Afflict.in c.1.in fi.princ. ſi de feud.defunct.mil.fuer. contro.

219 Sed poſſumus ẽt dicere,certũ eſſe, lineã eſſe finitã,quamuis ex ꝓbationibus factis non appareat,ex quo lex ſemper eſt certa de his quę ſunt in rerum natura,l.cum quidam §.ſuum.de acqr. hæred.Bart.in l.centurio num.16.de vulg. & pupil.vbi Alex.num.55. id verum aſſeuerat, prætérquam in his quæ pendent à futuro euentu.

220 † Vltra quòd præſumptione quoq; iuris finita linea præſupponi debet, cum præſumatur non extare aliquis agnatus D. Sfortiæ ſinè filijs defuncti, qui ad feuda de quibus agitur, vocatus ſit,niſi probetur Alex. cõſ.39. nu.5.lib. 1.Ruin. conſ.109.nu.38.in 3.Natt.conſ.395. num.7.

221 Iuris autem præſumptio dr̃ liquidiſſima probatio l.licèt Imperator de leg.1. l. tutor. vbi gloſſ. C.de pœn. & in c.cum dilecti.vbi Abb. & alj de dona.Marſ.in rub. de proba. nu.183.Alciat. in tract.præſump.par.3. nu.4.vbi ait, quòd lex parificat iſtos caſus, quòd quis probet,vel habeat pro ſe præſumptionem.Et inquit Menoc. conſi. 5.num.10.quòd præſumptio eſt clara veritas,& aperta probatio. Adeo quòd donec contrarium probatum fuerit, præſupponendum eſt lineam verè extinctam remanſiſſe,& per conſequens facultati ingrediendi propria authoritate locum fuiſſe,quando Sereniſs.D. Dux mandauit actualem poſſeſſionem feudorum ſuorum capi, & in ſequeſtrum poni.

Et tantùm abeſt, quòd non eſſe finitã fateatur fiſcus,vt totũ potiùs oppoſitum fateatur D.Alexander in reſponſione poſitionis fiſci decimæ octauæ,vſq; ad trigeſimam octauam incluſiuè. Nempe D.Sfortiam ſinè deſcendentibus maſculis,legitimis,& naturalibus obijſſe,& per conſequens lineam in qua ipſe erat extinctam remanſiſſe;quæ erat linea procedens à q.D.Io.Ludouico Pallauiciuo de Curtemaiore Mag. Rolandi ſenioris filio; & ibi quoq; fatetur extinctã priùs ante mortem D. Sfortiæ fuiſſe lineam D.Pallauicini de Buxeto eiuſdem Mag. Rolandi filij.

Vndè ſequitur extinctas pœnitùs remanſiſſe ob mortem ipſius D.Sfortiæ, ambas lineas dictorum duorum fratrum inueſtitorum de Terra Buxeti,Curtiſmaioris, & Bargoni.

Quoad Terrã Florenzolæ,iam fuit ad ſaturitatẽ oſtenſum de inueſtituris oĩbus finitis in ꝑſonã D.Sfortiæ in 1.reſp.num.163.vſq; ad 177.& pleniùs quoq; ſupra circa inueſtiturã vltimam Pauli III.quæ maiorẽ videbatur Perilluſt. Cõſilio dubitationem ingerere à nu.26.vſq; ad 91.

Et de terra Monticellorũ idem demonſtratum fuit eo.1.reſp.nu.116.vnà cum alijs feudis;ſeparatim verò ſub nu.152.cum decem ſeqq.

Pro

Pro Caſtro Coſtæmedianæ, licèt finita non ſit
linea Io. Manfredi primò inueſtiti, habet tamen
Ducalis Cameræ ceſſionem iurium à deſcenden
tibus ipſis, qui ſoli poſſunt ad feudum, vti anti-
quũ, aſpirare, tum virtute inueſtituræ prædictæ
aſcendentis ſui, tum vigore contractus permuta
tionis reſolutæ, de quibus tractatũ fuit eo. 1. re-
ſpon. nu. 187. cum alijs decem ſeqq.

Sed reſpectu D. Sfortiæ indubitatum eſt, lineã
ipſius finitam eſſe, ex quo nullos reliquit filios
legitimos, & naturales, quod centiès in proceſſu
fatetur D. Alexander.

Quibus ſtantibus, verſamur certè in caſu, quo
licuit Sereniſs. Cameræ poſſeſſionem oĩum feu-
dorum capere, quæ ipſe viuens poſſidebat.

Confeſſio aũt ſuperexiſtentiæ deſcendẽtiũ ma
ſculorum legitimorũ à q. Io. Franciſco, quam fa
cit Procurator Cameræ in ſuis poſitionibus, eſt
limitata ad deſcendentes per lineam fęminam;
qui ſunt feudorum incapaces, tum iure cõi, vt
notum eſt, tum iure municipali, hoc eſt ex decre
to (Meminimus) ſæpedicto, tum deniq; ex for-
ma inueſtiturarum, quæ maſculos tantùm legiti-
mos, & naturales, ac de legitimo mr̃imonio na-
tos, vocãt, & alios excludũt. Meritò nõ dr̃ linea
ipſius durare ad effectum ſuccedendi in feudis.

Cęterùm, dato, & non conceſſo, quòd adeſſent
ẽt maſculi legitimi, & naturales deſcendẽtes ab
ipſo Io. Franciſco, non propterea durarer linea
222 D. Sfortiæ. † tot namq; lineæ ab initio ortũ ha-
buerunt, quot filios reliquit Mag. Rolãdus cap.
quod dilectio, & c. fi. & vtrobiq; glo. & ſcrib. de
conſanguin. & affin. à quo, velut centro, ad circũ
ferentiam ductæ, eouſq; producuntur ſingulæ,
223 quouſq; deſcendentes cuiuſq; durant; † & quẽ-
admodum lineæ ſic vtſupra à centro recta du-
ctæ, nunquam coniunguntur, imò quò magis ꝓ-
ducuntur, latiùs inter ſe diſtant, ita quoq; deſcẽ-
dentes per lineas prædictas diuerſorum fratrum
ſemper inter ſe differunt; quin quò plus durant,
224 eò magìs ſanguine diſiunguntur; † ita quòd vl-
tra quartum gradum licitum ſit inter eas matri-
monium, quòd in propinquiori gradu erat pro-
hibitum d. c. quod dilectio, & d. c. fi. de ſangui. &
affi. Nimirum finita vna linea, non poteſt durare
in altera, & per conſequens non impeditur dire
ctus Dominus ingredi poſſeſſionem feudorum
eius, qui vltimus in linea ſua decedit; quia ve-
rum eſt eius lineam eſſe finitam, licèt alia linea
à ſtipite ducta perduret.

Quòd ſi deſcendentes per aliam lineam prætẽ
dant poſſe ſuccedere, vel quia ſint deſcendẽtes à
cõi ſtipite legitimi, & naturales, vel quia inueſti
turã allegent admittentem trãſuerſalem, vel ali
ter ad ſucceſſionem aſpirent, non eſt eis præclu-
ſa via, quin de iuribus ſuis experiri poſſint, & à
Dño poſſidente, feuda vẽdicare; ſed ſat eſt, quòd
negare non poſſunt lineam feudatarij defuncti
extinctam, & finitã eſſe; & in his terminis verſa-
tur caſus noſter, quia in D. Sfortia finita eſt li-
nea, per quam ipſe deſcendit, & conſequenter li
cuit Sereniſs. Domino feudorum ſuorum poſſeſ
ſionem propria authoritate apptæhendere.
225 Et vltra quòd ſumus in caſu, quo loquũtur do-
ctor. cõiter, poteſt ẽt concludens ratio aſſignari,
quare hoc ei liceat quando ſuperſunt agnati vaſ
ſalli defuncti ſinè liberis, cum tamen nõ liceat,
quando ſuperſunt deſcendentes. Enimuerò de-
ſcendentes ipſi fundatã habent in petitorio, &
poſſeſſorio intẽtionẽ, quia feudũ paternũ eſt, &
226 ad eos tranſit † ex quo feuda omnia regulariter
ad deſcendentes maſculos in infinitũ tranſeunt
* c. 1. de ſucceſſ. feud. vbi oẽs * not. c. 1. §. & quia vi
dimus, qui feu. da. poſſ. & in ipſos ẽt dr̃ cõtinua-
re dñium, & poſſeſſio, cũ viuentibus parentibus
dicantur ipſi quoq; Dñi feudorum, ac poſſeſſo-
res, dempta tm̃ adminiſtratione, ex latè conge-
ſtis, more ſolito, per Tiraq. de iure primogen. q.
227 40. nu. 99. † cuius contrariũ verius eſt inter trãſ
uerſales, inter quos non datur regulariter feu-
dorum ſucceſſio c. 1. de duo. fra. à cap. inueſt. gl.
* in c. ſi quis miles conſt. feud. Lothar. quæ * com-
muniter tenetur, vt per Aluar. ibi nu. 2.

Et licèt collaterales ipſi qñq; admittantur ad
ſucceſſionẽ feudorũ, non tñ habent intentionẽ
fundatã, ſicut deſcendentes, quia eorũ ſucceſſio
eſt de genere prohibitorum, & pendet à multis
extrinſecis, quæ probare tenentur, vel reſpectu
antiquitatis feudi, & genealogiæ, ac legitimita-
tis plurium perſonarum, vel pactionis cõtra feu
dorum naturã, vel diſtantiæ graduũ conſangui-
nitatis, quæ ſingula altiorẽ indaginẽ requirunt,
meritò faciliùs lex tollerat, quòd directus Dñs
poſſeſsionem feudi obtineat illius Vaſſalli, qui
nullos deſcendentes reliquit, ſed vltimus in ſua
linea deceſsit, licèt trãſuerſales reliquerit, quàm
eius, qui cum deſcendentibus deceſsit.

DECIMVM SEPTIMVM DVBIVM.

228 *Nec videtur admittendũ, quòd Fiſcus non litiget*
ſinè poſſeßione, nam illa opinio non videtur pacifi-
ca, cum eam impugnent Didac. lib. 1. var. reſolut.
c. 16. num. 9. & Franc. Marc. deciſ. Delph. 38. nu.
4. lib. 1. & Guid. Pap. ab eo citatus.

SOLVTIO.

229 Didac. & Marc. allegati, necnon, & Guid. Pap.
deciſ. 366. loquuntur in caſu quo fiſcus mouit
iudicium contra aliquem, & eo pendente, vel-
let eum poſſeſsione priuare, aſſerentes non lice
re. Idem verò Guid. in deciſ. 107. per Marc. alle
gata, nullam de fiſco mentionem facit. Quòd au
tem præcitati aiunt, ego quoq; admitto; cuius
230 ſententiæ duplex ratio conſiderari poteſt † alte-
ra, quòd fiſcus mouẽs actionem in rem, fatetur,
& conſtituit aduerſarium poſſeſſorẽ, §. omnium,
Inſti. de actio. l. ſi autem. de rei vendi. l. 1. C. vbi
rem, ac in c. examinata de iud. & ideo ferẽdum
non

non eſt,quòd ipſum vlteriùs poſſeſſione ſua pacifica ſpoliare quærat, l. defenſionis facultas, C.de iu.fiſci.lib.10.

231 Altera eſt,quia Fiſcus incideret in vitium attẽtatorum, ſi lite pendenre auferret poſſeſſionem reo conuento,quod ipſi quoq; prohibetur gl.in l.res quæ,quã Bart.ibi,& Doct. paſſim ſequũtur ff.de iu.fiſc.& has rationes adducit Didac. ibidẽ nu.9.10.Quæ ceſſant in noſtra ſpecie,in qua Fiſcus ante motã litẽ adeptus fuit poſſeſſionẽ, vel potiùs tenutã,cũ poſſeſſionem priùs tam natura lem,quàm ciuilẽ haberet, & nllo pacto ex poſt cõſtituit poſſeſſorem aduerſarium,ſed imò poſſeſſionem ſuam conuentus defendit.

232 Non tamen perpetuum cenſeo licere Fiſco an te motã litẽ abſq; rationabili cauſa poſſeſſionẽ ei cum quo litigare intendit, auferre;ſed illa tan tùm concurrente,& ſubſiſtente. Nam & ſupra admiſſi vaſſallum ob prætenſam culpã, nõ poſſe per directũ Dñm,ſeu eius fiſcũ,(ſi fiſcum habet) deijci abſq; cauſæ cognitione,& declaratoria ſẽ tentia iux. tex. in c.1.§. ſi verò de mili. vaſſ.qui contu.eſt,cum concord. adductis,& ita intelligẽ di,& concordandi ſunt authores,qui in hoc artĩ culo diſidere videntur; de quo tetigi in 1. reſp. nu.29.cũ ſeq.an ſcilicet Fiſcus litiget ſinẽ poſſeſ ſione?Nã ſi iuſta ſubeſt cauſa,põt poſſeſſionẽ capere,ſecus verò ſi non ſubeſt;& hoc etiã ante litẽ inchoatam tantùm,non poſt,per ſupradicta.

233 Et hoc vltimum confirmatur ex eo, quòd qui põt propria authoritate poſſeſſionẽ ingredi,ſi iu dicem adit,renuntiat priuilegio ſuo, nec poteſt vlteriùs illa facultate vti,Tiraq.de iu.conſti.par.

234 1.nu.39.cũ concord.† lite verò pendente põt ſolummodo deſcriptionẽ, ſeu inuentarium face re,vt per Guid.Pap.d.deciſ.366.nu.3.& Franc. Mar.d. deciſ.38.ſub nu.4. Nos aũt verſamur in caſu quo iuſtis de cauſis mot⁹ fuit Sereniſs.Dux Alexander, vt in prioribus ſcriptis abundè demonſtrauimus,& præſertim in 1.q. prin.per tot.

Qui Dominus Dux, cum poſſeſſionem ipſam apud ſe retinere iuridicè potuiſſet, voluit tamẽ eã in ſequeſtrum ſtare, vſquequo de iurib⁹ prætendẽtium cognitum fuiſſet,ergo nihil eius fiſco imputari debet, ſed eius potiùs factũ æquitatis, & benignitatis plenum commendari.

DECIMVM OCTAVVM DVBIVM.

235 *Minus videntur obeſſe, quæ opponuntur adoptioni,& contra teſtamentum,et aduerſus lineã,quaſi D.Alexander deſcendat ab auo ſpurio, quia videntur concernere petitorium, & Vaſſallus cui mouetur quæſtio ſtatus,de quo non conſtat,ſtatim,& cui denter, debet poſſidere, nec à Domino eſt repellendus, Bal.circa ſi.& Affl. diſtinguens nume. 10. in c.1.in princ.ſi de feud.fuer. contro. inter Dom. & Agna. & in Maioratu Mich. Palacꝫ. de Maiora.par.3.q.15.præſertim num. 9. & 31.quod fortiùs videtur dicendum in noſtro caſu per tradita per Afflict.in dicta conſtit.violentias num.54.*

SOLVTIO.

236 De adoptione,& teſtamento, & illegitimitate ſatis ſuperq; ſupra,& in primo quoq; reſpon. dictum fuit,& abundè oſtenſum; quòd & ſi deducta pro Sereniſs.Camera Actoris iura in petitorio deſtruant,in poſſeſſorio iñ pñt etiam eius intentionem excludere; ideo veniunt admittẽda, & examinanda in præſenti iudicio; quãuis merum eſſet poſſeſſorium; tum quia de notorio nõ iure ipſius rectè docent,vt in d.1.reſpon.aſſerebam nu.58.cum ſeqq.& nu.91.& addi poteſt Alba.d.conſ.416.bu.17.& ibi adden. atq; in conſ. 464.nu.28.tum quia petitorium, & poſſeſſoriũ ſimul feriunt,vt in 2.reſpon.num.179.num quia titulorum prædictorum nullitatem,& inualidita tem multifariam indicant;vndè ſequitur, quòd nullo pacto prætenſam Actoris poſſeſſionem iu ſtificare,aut colorare poſſunt,vt in 1 reſpon.nu. 97.cum ſeqq.tum demum, quia ſi colorare dici poſſent,obiecta noſtra ad diſcolorandũ ſeruiũt, vt in 2.reſp.nu.207.vſq; ad ſi.ad ſaturitatem.

Eſto autem,quòd ad petitorium tantùm pertinerent,(quod certe à veritate alienũ eſt) hoc iñ ipſum prodeſt nobis, cum ſuper vtroq; ferenda ſit ſententia,poſſeſſorio ſcilicet,ac petitorio,per ea quæ pleno calamo ſcripſi in 1. reſpon. in 2.q. princ.& in 2.reſp.pariter in 2.q.princ. per tot.

237 Et tantò magis,cum iam fuerit de ipſo petitorio cognitum ad not. in c. cum dilectus, & cap. cum Eccleſia Sutrina de cauſa poſſe.& proprie. Ancha.conſ.146. nu. 3. Crau. cõnſil. 248. nu.4. 5.cum concord.

Et ad id,quod de quæſtione ſtatus mota vaſſal lo dr, vltra quòd non video Doct. allegatos id aſſerere,dico etiam in diuerſis terminis verſari.

238 † quia in caſu noſtro nõ mouetur per Sereniſs. Cameram quæſtio ſtatus D.Pallauicino poſſidẽti,quo caſu verum eſſet forſan, eũ manere debere in poſſeſſione vſq; ad litis deciſionem, ſed ipſe eſt,qui litem inſtituit aduersùs ipſam Cameram,quæ contra ipſum excepit,non conſtare de illius legitimitate,prout conſtare debet,ad effectum,vt capax ſit feudorum; & exceptio eſt iuridica, ac legitima, vt clarè liquet ex adductis in 1.reſpon. nu. 138.cum ſeqq.& in 2.reſpon.nu. 158.vſq; ad 164.quibus addi poteſt Crau.d.cõſil.913.nu.6. Nec poteſt obtinere niſi ſe legitimum, ac de legitima ſtirpe deſcendentem probet, vt ibidem oſtenſum fuit,præſertim ex conſ. Dec.471.in primo dub.

Et nihilominus Sereniſs.Camera ad exuberãtem cautelam illum à radice infecta proceſſiſſe demonſtrauit,videlicet ex Vberto auo paterno nato ex illicito cohitu Bernardini Patris cũ Catherina de S.Iuliano, inter quos matrimonium conſiſtere non poterat abſq; diſpenſatione, vt ipſimet in ſupplici libello Summo Pontifici tũc exhi-

exhibito,falſi reperiuntur;'& poſt obtentā diſpē
ſationem,& facultatem illud contrahendi, nul-
latenus conſtar ſuiſſe contractum, vt in 1.reſpō.
dicebā num.140.& ſeq. meritò obſtat exceptio.
Quin potiùs ex teſtificatu Io. Martini de Curte
teſtis aliàs producti per præd.D.Vbertum Palla
uicinum,nunc reproducto per ipſum fiſcum,cō-
ſtare videtur anre dictā diſpenſationē,quæ pro-
ceſſit de anno 1510. aſſertū quoddā mrimoniū
inter eos fuiſſe de facto contractū; videlicet an-
te annū primum, vel ſecundum Pontificatus Iu
lij II.qui creatus fuit de anno 1503.Et quòd ma
gis eſt,liquet quoq; ex pluribus Inſtrumētis pro
ductis per Procuratorē Sereniſs.Cameræ, Ber-
nardinum prædictum poſſediſſe ab anno ſaltē
1498. vſq; ad 1511. Eccleſiā Præpoſiutræ Sexpi
lis in agro Cremonenſi,collegiatam, & ſacerdo
talem,ſeq; pluriès Prępoſitū ipſius nominaſſe,&
vtì talē contractus plures feciſſe, & in ipſis cōtra
ctibus iuraſſe tacto pectore more Prælatorū, &
239 conſtitutorū in ſacris ordinibus. † Vndè reſul-
tar iuris præſumptio, quòd talis re ipſa fuerit,
Prælatus nempe,& in ſacris conſtitutus; cū pro
tali diù ſe geſſerit Bal.in l. nō ignotat nu. 10. C.
qui accuſ.non poſſ.Crau. de antiq. temp. par.3.
princ.par.1.nu.31.Maſcar.de probat. cōcl. 648.
nu.15.Menoch.de præſump.lib.6. præſump.76.
240 nu.18.19. cum ſeqq. † vbi idem probat de Cle
rico,vel Canonico,aut ſubdiacono, ſiue ad alios
241 ordines promoto,& concordantes adducit;† &
idē quoq; de gerēte ſe pro ſcholari, aut aliud ex
ercitium faciente,tradit Bald.in prohem.decret.
nu.39.quem ſequitur Maſcar.concl. 1290. in fi.
242 Atqui ordo ſacer impedit matrimoniū cōtra-
hi,quia ſunt incompatibilia c.coniugatus. de cō
243 uer.coniug. † & habet ordo ſacer implicitū vo-
tum ſolemne conſtitutione Eccleſiæ c. ſi quis eo
rum, & c.erubeſcant 32.diſt.& c.1.33. diſt.tra-
dit Albert.Tror.de perfecto cler.cap.10.nu.2.3.
cum concord.Ergo nati ex ipſo Bernardino pro
illegitimis habendi ſunt, niſi contrarium apertè
244 probatum fuerit†quia hæc eſt præſumptiuę pro
bationis vis,& efficacia l.ab ea.de proba.l. bona
fides depoſ.l.ſi extraneus de condi. ob cau.Bar.
in l.in illa in fi.de verb.obl.cum notiſs.

DECIMVM NONVM DVBIVM.

*Et ex his quoq; ceſſare videntur, quæ longo ſtilo
deducta fuere per Excellentes Dominos Conſulen-
tes,& informantes pro Sereniſs. Camera Ducali,
ad demonſtrandum, quòd in Regalibus,& iuriſdi-
ctionalibus non datur reſtitutio,non oſtenſo titulo.
propter iuris aſſiſtentiam, quæ ſtat pro Sereniſs.D.
Duce,& reſiſtentiam,quæ eſt contra D.Alexandrū
priuatam perſonam agentem.*

*Quoniā,vt ſupra ſuit dictum ſæpiùs, Illuſtriſs.
D.Alexander ſatìs, ſuperq́; ſufficientem titulum
dicitur habere,ſicq́; iuris reſiſtentia ceſſat reſpectu
245 Regalium,& Iuriſdictionum † quæ ſunt feudalia,
& poſſunt in feudum concedi, vt in c. 1. de feud.
March.glo.in c.1.in princ.tit.1.*

SOLVTIO.

246 Quamuis Iuriſdictio, & alia Regalia poſſint in
feudum concedi,non tamen ſequitur, quòd ab
alio procedere queant,quàm à Principe,ad quē
ſolum ſpectant, & à quo ſolo poſſunt obtineri,
vt in 1.reſpon.dixi num.78.& 80.& in 2.nu.71
vſq; ad 85. Quibus in locis id propterea neceſ-
ſariò ſequi fuit demonſtratum, quòd pro ipſo
Principe ius præſumat, & contra illius aduerſa-
riū; In hoc enim differunt huiuſmodi feuda ab
alijs carentibus Iuriſdictione, & Regalibus, vt
ſunt prædia, domus, & alia huiuſcæ generis in
feudum conceſſa; Quemadmodum in d. 2. re-
ſpon.retuli num.85. & ſupra quoq; latiùs in ſo-
lutione primi,& quinti Dubij.

VIGESIMVM DVBIVM.

247 *Et inſuper videtur etiam ceſſare aſſiſtentia pro
Sereniſſimo,ſtante maximè ſententia lata contra
recolendæ memoriæ D. Ducem Octauium pro d. D.
Sfortia,quòd eius fiſco, & Cameræ nullum ius com-
petat in dictis Caſtris,& locis, ad tradita per Dec.
* communiter * in l.filiusfam.§.diui ff de leg.1.à qua
licèt pro parte Sereniſs.D. Ducis Alexandri fuerit
248 appellatum,'& appellatio ſuſpēdat regulariter pro
nunciatum;Nihilominus non remouet præſumptio-
nem, quæ ex ſententia cōtra condemnatum oritur
Port.conſ. 102.num.31.vltra alios effectus,de qui
bus per Alcia.de præſump.reg.3.præſump.9.nu.8.
& interim ius fouet Præpoſ.in c.fi.ſub nu.9.de clan
deſti.deſponſat ſicq́; per eam offuſcari videtur illud
ius,quod aliàs pro Principe eſt notorium.*

SOLVTIO.

Repetimus hic denuo, quòd paulò ante diximus, ſententiam ſcilicèt, non compræhendere Buxetum,& Monticellos, quę tunc temporis nō erant D.Sfortiæ; ſed D.Hieronymi de Buxeto, adeo ꝙ horū reſpectu nullū pōt effectū operari.

Quod verò attinet ad alia loca, ſuper quibus lata fuit ſententia, repetimus quoq; nullitatē illā inſignē,notoriā,atq; palpabilem, colluſionis; quā nedum coniecturis(vt phas eſt) ſed concludenter potiùs oſtendiſſe credimus in 1. reſp.nu. 207.vſq; ad 220.incluſiuè;& in 2. nu. 185.vſq; ad 192.& ibi dictis nullū video reſponſum deri. Perlegant ea quæſo clariſſimi DD.mei,& dubio procul ſententiā iſtā ſtatim ad partes ponent.

Secundò. Deducebatur quoq; alia nullitas, ex eo,quòd neq; aduocatus Fiſcalis,neq; procurator in illo iudicio interuenit,ſed ſpecialis tātùm Procurator Sereniſs. D. Ducis Octauij Farneſij per tex.in l.3.§. diuus, ff.de iu.fiſ.l.1. vbi glo.& Scrib.C.de ſent.aduer.fiſ.lat. tradita per Boſſ.in tit.de ſent.ſub nu.18. & de hoc etiam dixi in 2. reſpon.num.192.& ſeq.

Tertiò dicebatur ſententiam prædictam nihil D. Alexandro opitulari poſſe contra Sereniſs.

quia

quia non oſtendit ſe habilem,& idoneum ad ſuccedendum in feudis iuxta formam, & tenorem inueſtiturarum ,& conceſſionum, & ſic eſſe de vocatis in ipſis inueſtituris, & conceſſionibus, prout expreſſim ſententia ipſa requirit; dictum fuit de hoc in 1.reſpon.nu.220.cum ſeqq.

Et dum de illarum vi,& interpretatione tractauimus ſingulatim in eo.reſpon.à nu.116. vſque ad nu.197.apertiſſimè demonſtrauimus nullum penitus ius, imò nec colorem aliquem ex illis reſultare ad beneficium D. Alexandri.

Quarto loco reſpondemus, non ceſſare vllo pacto iuris aſſiſtentiam pro Sereniſs.Dño propter dictam ſentẽtiam, vt in motiuo præſupponitur, ex eo,quòd declarauerit nullum ius ipſi competere in prædictis Caſtris,& locis, quia totum potiùs oppoſitum ſtatuit; nẽpè directum dominiũ, & ſuperioritatem,ac iura feudorum illi,& ſucceſſoribus ſuis in Ducatu reſeruando,tanquam ſuper rebus feudalibus,& in illius ſtatu ſitis,& cõpræhenſis: & hoc eſt quod intentionem Celſitudinis ſuæ fundat, vt in 1.reſpõ.num. 78.& 80. & in 2.reſpon.num.71. cum multis ſeqq. & ſupra quoq; pluriès dictum.

In eo aũt, quòd diſponit per mortẽ D. Sfortiæ non deuoluere feuda prædicta,ſed ad habiles,& idoneos,atq; in inueſtituris vocatos,tranſire, ſicut intentionẽ D.Alexandri, ſe talem nõ probãtis haud fundat, vt proximè diximus, ita quoq; Sereniſs.D.Ducis fundamẽtum non tollit,adeo quòd in meris terminis iuris communis, & inueſtiturarum , ad quos ſententia relationẽ habet, verſamur,perinde, ac ſi nulla ſubeſſet ſententia.

249 Quintò reſpondetur, quòd per appellationem interpoſitã pro parte Sereniſs.ſtatim habita ſciẽtia ſententiæ, nedum ſuſpenſus fuit omnis effectus ipſius,c.venientes,ibi(ſentẽtias appellatione ſuſpẽſas,)de iure iur.c.1.ibi(appellatione ſuſpenſa) de re iud.& latiſs. tradit Lancel. de at-

250 tent.appel. pẽd.in præfat.nu, 108.cũ ſeqq.† Verùmetiam extinctus pœnitùs l. 1. in fi.vbi Bart. Alex.& alij ff.ad Turpil.Affli&.deciſ.295. nu.3. in fi.Gabriel.in ſuis cõibus ti.de ſenten.concl.4. nu.31.cũ cæteris adductis per Lancel. ibidẽ nu.

251 114.115.† quo loci adeo verum hoc eſſe ꝓbat, vt omnis etiam præſumptio quæ pro ſententia * eſſe ſolet,dicatur extincta,ex * communi ſententia,quã refert,poſt Oſaſc.deciſ.pedem.13. nu.4.

252 Et quia doct.aliqui de ſola ſuſpenſione, & aliqui de extinctione pronuntiati loquũtur in hac * materia, diſtinctionem communiter* receptam refert Lancel.d. num.114.vſq; ad 119.vt quoad præterita extinctum in totum remaneat,quò verò ad futura, ſuſpenſum;ſufficiat ad eum remiſſio pro concord.

Hinc ſequitur,quòd cum intẽdat nunc D.Alexander effectum ſñiæ memoratæ trahere ad præſumptionem Sereniſs.D.encruandam, quę militabat etiã ante appellationẽ,cum vnà cũ Principatu in eſſe producta fuerit,nihil agit.Quinimo ſententia memorata nihil pœnitus ei prodeſſe

253 poteſt.† Nam ſiue extincta.ſiue ſuſpenſa ſit per appellationẽ,eodẽ modo prohibetur eius operatio,& vigor;quandoquidem conſeruat appellatio ſtatum appellantis, ita vt omnia peragere,& explicare poſſit abſq; vllo impedimento,quę poterat ante ſententiam,vt per Lancell. loco præcitato nu. 83. in fi. quod pluribus authoritatibus, & exemplis exornat vſq; ad num.99.

254 Et per hoc patet, verum non eſſe, quod dixit Portius in allegato conſ.102.nu.31. pſumi ſcilicet pro ſentẽtia,& ſi ab ea fuerit appellatũ;quo- * niam * cõis eſt in oppoſitum,vt retuli, & illi met quos citat Port.contrarium aſſeuerant,& maximè Abb.in c.quoniam cõtra nu.19. verſ. primo caſu de probat.vbi in 1. capite ſuæ diſtinctionis tenet abſolutè; quòd appellatione interpoſita, nõ pſumitur ampliùs pro ſententia; & veriſſima eſt concluſio; & innumeri ſunt, qui eã firmant, quos refert, & ſequitur Gabr. in ſuis comm.tit. de ſenten. conclu. 6.nu.23. quorum opin.pari- * ter * cõem atteſtatur;& ante eũ Dec.d.c. quoniã contra,nu.33.de probat. & pro ea allegari ſolẽt boni tex. in §. illud quoq; de his qui ingred. ad appell.in d.c.quoniam contra, in c.cum ad ſedẽ de reſti.ſpol.& in c.cum inter.de re iud.

Alij autem effectus de quibus meminit Alciat. de præſumpt. regu. 3. præſump. 9. nihil ad rem noſtram faciunt.

255 Sexto loco pro reſponſione adduci poteſt, quòd ſententia iſta lata cõtra Sereniſs. Ducem Octauiũ vti poſſeſſorẽ Ducatus,nullũ põt præiudiciũ generare Sereniſs.ſucceſſori nõ citato;ſaltem in genere,& per proclama,ex innumeris re- * latis in 2.reſpõ.nu.193.qui de cõi,*ac magis cõi fidem faciũt,pro eaq; tam Rom.Rot. quam alia tribunalia ampliſſima iudicare teſtantur; cum præſertim in Ducatu prædicto non iure hæreditario, ſed ex pacto, & prouidẽtia vocati ſint deſcendentes primogeniti in infinitum, & ſic iure proprio,vt eodem loci ſubiungebam num.194. cum ſeqq. contraria quoq; ſubmouendo.

256 Septimò. Non obſtat ſententia Sereniſs. ſucceſſori, quia ipſe iam erat per refutationem, & donationem paternam Dux effectus,& proprietarius; propter quod erat omnino citandus; & iudicium contra D. Ducem Octauium vſufructuarium agitatum,illum non afficit, ad tradita in 1. reſpon. num.206.& ſeq. & rurſus in 2. nu. 186.& latiùs infra attingemus.

VIGESIMVM PRIMVM DVBIVM.

257 *Præter id quòd ſucceſſor in Principatu tenetur ſtare factis per præceſſorẽ,etiam circa contractus,* * *vel quaſi,vt eſt communis * opinio,de qua per Iaſ. conſ.10.col.5.verſ.non obſtat ergo vol.3. Et in Duce Ferraria reſpondit Socin.Iun.conſ.60.vol. 3.& in Mar-*

in Marchionatu Soranea in Imperatore conſ. 1. nu me. 69. in fi. & ſeq. vol. 4. & in Rege Lofred. conſil. 38. nu. 17. & ſeq. & in quocunq; Principe, Oſaſch. deciſ. 129. nu. 10. in fi. & ſeq. & abunde etiam Menoch. conſ. 307. vol. 4. & aliàs ſæpiſſimè per Doct.

258 *legendo, & conſulendo † & maximè quando agitur de inſtitutione locorum, quæ nondum erant effecta de Menſa Regni, vel Principatus, Iaſ. vbi ſupra verſ. item prædicta Caſtra, & loca, &c.*

259 *† Et eò magis quando non multùm læditur inſpecta eius amplitudine, Socin. iun. in d. conſ. 60. nu. 48. & Doctr. Bar. in l. prohibere §. planè ff. quod vi, aut clam, & in donatione Caſtri Leonis facta per Ducem Mediolani, Socin. Iun. conſ. 17. volu. 4. Grammat. voto 28. etiam ſi agatur de Regalibus, vt poſt Oldrad. & concordan. per eum relatos reſpondit Decian. conſ. 25. num. 45. vol. 1. maximè quando non multùm lædunt Principatum ampliſſimum, vt eſt iſte Bar. in l. prohibere §. fin. quod vi, aut clam, ſecundùm quem debet intelligi, Bal. in c. 1. de pace Conſtant. col. 2. in verbo poſſideant, qui videbatur diſſentire, vt per Franch. in prælud. feud. num. 17. in fine, & plur. ſeqq. in Duce Mediolani, Ferrariæ, & aliorum. reſpondit Roland. conſil. 1. num. 51. volum. 3.*

SOLVTIO.

Motiuum hoc non tantùm ſententiam antedictã, ſed priuilegia, & licentias adoptãdi, & teſtãdi reſpicere vr̃, ex quo de geſtis per Principẽ ge

260 neraliter loquitur. † Ideo ſufficeret pro reſponſione relationẽ facere ad ea, quæ ſpeciatim ſup vno quoq; deducta fuere, tãtò magis, quia generi per ſpeciem derogatur l. in toto de reg. iu. cũ vulg. Habet enim quælibet dictarũ diſpoſitionũ ſuos particulares defectus, tum nullitatũ, tum cõditionum adiectarum, & non purificatarũ, tum deniq; reſeruationum in eis appoſitarum, vt ſuis opportunis locis demõſtratum fuit; Adeo quòd nullam habent conuenientiam, cum caſibus in oppoſitum adductis, in quibus nulla præſupponitur nullitas actus, nulla conditio non impleta, nulla reſeruatio, vel reſtrictio.

Verùm ad exuberantem quoq; cautelam, alias ẽt reſp̃ſiones ſingulis obiectis afferre libet.

261 Et in primis non obſtat conſil. Iaſ. 10. in 3. quia

262 loquitur in contractu, † nos autem in priuilegijs ſubdito cõceſſis, reſpectu ſcilicet facultatis adoptandi, ac teſtandi, inter quę maxima viget differentiæ ratio, vt in terminis cõſiderat Soc. iu. cõſ. 60. nu. 58. lib. 3. in contrarium adducto.

263 Secundò tractat Iaſ. de infeudatione, quam dicit ad Principis officium pertinere, & propterea per ſucceſſorem obſeruandam eſſe, actus autem prædicti erant vltra officiũ Sereniſs. Ducis Octauij, Imò voluntarij, & inſoliti, vt cuiq; patet.

264 Tertiò perpendit Iaſ. cauſam illius infeudationis fuiſſe, vt bona, & Caſtra, de quibus agebatur è manibus rebellium, & hoſtium recuperarẽtur, & ſic ad bonũ publicũ, cuius fauore actus ſuſtineri debebat, quæ ratio ceſſat in noſtra ſpecie.

Quartò. Pręſupponit rerũ infeudatarũ modicitatẽ, & ꝑ conſequẽs læſionẽ ſtatus, & Principatus ceſſare, q̃ in caſu noſtro militabat, in quo de Ciuitate Buxeti, cũ pluribus alijs Caſtris, cũ ſuis Arcibus, & Regalibus quibuſcunq;, tractatur.

265 Quintò præſupponit Iaſ. ſucceſſorẽ illũ hæredem anteceſſoris, nimirum ſi eius factum approbare tenebatur, per ea quæ dixi in 1. reſpon. nu. 146. & in 2. nu. 194. cum ſeqq. cuius contrarium hic verius eſt, ex quo Sereniſs. Dux Alexander non fuit hæres Patris, niſi cum beneficio legis, & Inuentarij, vt ex actis liquet, & Ducatum obtinuit iure proprio, non hæreditario; Ideo non tenetur habere ratum factum patris.

266 Ad conſ. Socin. iun. 60. præallegatum, reſpõdetur quoq; primò, loqui in filio patris hærede, vt declarat ſub nu. 16. 20.

267 Secundò in tranſactione, cuius fauore motus fuit ad ita conſulendum, vt legi poteſt num. 21. cum ſeqq. & num. 54.

268 Tertiò in contractu iurato, & mouetur propter priuilegium iuramenti, vt nu. 23. cum ſeqq.

269 Quartò in contractu inito cum pari, & nõ ſubdito, vt nu. 19. cum ſeqq.

Quintò in Principe, qui diſpoſuit ſolùm de ꝑtinentibus ad officium ſuum, vt nu. 28.

Sextò in diſpoſitione, quæ nullã, vel modicam læſionem ſtatui afferebat, vt num. 48. cum ſeqq. & num. 53. 55.

270 Septimò in concedente id quòd naturaliter debitum erat, videlicet curſum aquæ ad partes inferiores, vt num. 43. 52. & 65.

Octauò contrarium fatetur Soc. in priuilegijs conceſſis ſubditis num. 58.

Neq; curandũ de eo, quod idem Soci. obiter dixit in conſ. 1. nu. 69. lib. 4. tum quia tractat de re parui momenti cõceſſa ab Imperatore, ꝑpter quam nullum inferebatur ſucceſſori præiudiciũ conſiderabile, tum etiam quia videtur cõtrariũ ſentire in pactis, & cõuẽtionibus initis per Principem cum ſubditis ſuis in illis verbis (quicquid eſſet dicendum de alijs pactis, & cõuentionibus initis per Principem cum ſubditis ſuis..

271 Loffred. in conſ. 38. loquitur in feudo vendito per Regẽ Federicũ de Aragonia, cuius cõtractũ obſeruandum eſſe per ſucceſſorem Regem Catholicum aſſerit; quòd mirum non eſt, quia erat vnum Caſtrum tantùm, & ſic res modica reſpe-

272 ctu totius Regni Neap. † Imò fatetur Loffred. ibi nu. 19. in fi. & ſeq. quòd Rex ſequens, quãdo vult, poteſt mutare geſta per prædeceſſorem per l. digna vox C. de legi. exceptis contractibus factis in caſibus à iure permiſſis, ſequens in hoc Iſern. in prohem. feudo. in ver. & licèt depoſit°. Nos autem tractamus de priuilegijs, & gratijs conceſſis ab anteceſſore, & quidem de rebus magni

Digitized by Google

gni ponderis, & Principatum magnoperè lędẽtibus,vt ſupra,ac etiam regalia compræhendentibus, † quorum alienationi ſucceſſor minimè ſtare tenetur, etiam ſi modicam diminutionem ſtatus continerent,ad Boſſ.in tit.de Princ. in fi. & in tit.de Regal.num.34.cum multis concord. relatis pro Cacher.deciſ.126.num. 6.in oppoſitum etiam adducta.

273

274 Quæ deciſ.Cacher.noſtram quoq; ſententiam aliter confirmat,dum ſcilicet nume.13.admittit vaſſallum ſucceſſorem non teneri ſtare geſtis an

275 teceſſoris,etiam per viam contractus, † niſi qñ diſponens eſt primus acquiſitor feudi; ſi enim alius aſcendens acquiſierit, ingenuè fatetur con trarium verius, ex latè traditis in eadem deciſ. in princip. Nos verò tractamus de iuribus Ducatus non cæpti in perſonam Sereniſſ. Ducis Octauij diſponentis; ſed D.Ducis Petri Aloyſij eius genitoris,vt notorium eſt.

276 Admittit quoq; Cacher. non obligari ſucceſſo rem Anteceſſoris facto,quãdo magnam importat diminutionem Iuriſdictionis num. 7. & nu. 20. verſ.non nocet, & nu.21.

Item præſupponit feudum illud eſſe mixtũ ex pacto,& prouidentia,ac hæreditario,& per conſequens ſucceſſorem hęredem Anteceſſoris eius factum approbare debere, legatur ſub nu.14.

Et in illa facti ſpẽt tractabatur ẽt de contractu, non de priuilegijs, & de contractu tranſactionis fauorabili,vt ſupra dictum eſt in reſponſione ad conſil.Socin.iun.60.lib. 3.

Vltra quòd in priuilegijs, maximè cõceſſis ſub ditis,cõtrarium quoq; tenet Cacher. nu.22.23.

277 Menoch.autem in conſ.307.loquitur, & ipſe in contractu,non priuilegio;& contractu feudali,qui Principi licitus eſt,& permiſſus,vt probat nu.3.& ſupra dictum eſt ſuper conſ.Iaſ. 10.in 3.

278 † Infeudatio enim non eſt alienatio c. 1. §.præterea,vbi Afflic.nu.5.de cap.Corra.c. Imperialẽ §.illud de prohi.feu.alie.per Feder.& modicum affert præiudicium,Crau. conſ. 54.num.2. Menoch.eo.conſ.307.num.35.& ſeqq.

279 Item loquitur in conceſſione facta titulo oneroſo,vt legitur nu. 5. cum multis ſeqq.quæ tãtò magis a ſucceſſore debebat obſeruari,vt p eum.

Et continebat conceſſio vnicum tantũm Caſtrum, pluribus etiam concedenti reſeruatis, vt videri poteſt nu. 35. quod erat quid modicum inſpecta magnitudine ſtatus Mediolani. Et hæc omnia longè, lateq; diuerſificant caſum Menoch.à noſtro,in quo de gratijs, & priuilegijs ſubditis conceſſis, maximam ſtatus diminutionem continentibus,agitur,vtſupra.

280 Sed fatetur ibi Menoch.nu.69.aliud,quod nobis deſeruit in materia ſententiæ, de qua ſupra tractauimus in ſolutione dubij præcedentis; eã ſcilicet non officere filio ſucceſſori,qui venit ad feudum ex pacto, & prouidentia per doctri.Afflict.in c.ſi vaſſallus nu.9. in fi.ſi de feud.fue.cõtro.inter Dom.& agna.

281 Soci.Iun.in d.conſ.27.num.2.3. loquitur in re minima,videlicet quadam tenuta donata p Du cem Mediolani Reipub.Venetæ ob ingentia be nemerita in ipſum,& eius ſtatum collata.

282 Gram.vot.28.nu.19. & 20. abſolutè tenet ſucceſſorem poſſe priuilegium gratiæ factũ per præ deceſſorem reuocare per tex. in.cap. is cui de præben.in 6.& in c.ſubiectum.de deci. Cyn.Alber.Bal.Arer.& Felyn. quos refert.

283 Benè ſubdit nu.22.& ſeqq.ſecus eſſe,ſi propter benemerita,& ſeruitia conceſſum fuiſſet, aut in vim contractus tranſiuiſſet; ſed in nullo horum caſuum verſamur,vt dictum eſt.

284 Quinimo admittit quoq; Gram.ſub nu.26.omni in caſu licere ſucceſſori contra geſta per Anteceſſorem venire, ſi ex poſtfacto incipiunt lædere coronã ſuã,& Regnũ, vel ſtatũ publicũ, & per conſequẽs pro noſtra potiùs opin. cõcludit.

285 Decia.in conſ.25.nu.45.lib.1. loquitur in con tractu,non mera gratia,imò in contractu procedente ex cauſa remunerationis, & in ſucceſſore hærede prædeceſſoris, quę ſatis euidenter diuer ſificant caſum,per iam dicta.

286 Sed aduertatur etiam,quòd in reſpondẽdo cõtrarijs ſub nu.22.pro conſtanti præſupponit Decia. nõ poſſe Anteceſſorem quicquam alienare, vel diminuere,de his, quæ ſpectant ad ſupremã Principis Iuriſdictionem,ſed tantummodo vtile dominium transferre; quo ſtante,fateri neceſ ſe eſt,diſpoſitiones D.Ducis Octauij,per quas li centiam transferendi tot inſignia loca,cum Regalibus in extraneum tribuiſſe dicitur vaſſallo

287 poſſidenti,nullo pacto ligare ſucceſſorẽ, † quoniam talis licentia fert ſecum authoritatem alienandi abſolutè, & abſq; vlla reſeruatione directi dominij,vel ſuperioritatis, aut ſeruitiorũ ſeudalium, ex * cõi sñia quam refert Rol. à Vall.in conſ.2.nu.36.& ſeq.volu.1. quam pro mirabili, ſingulari, & menti tenẽda cõmendat poſt Curt. Iun.quẽ citat,tradit quoq; Prępoſ.in c.1.§.quid ergo.nu.2.de inueſt.de re alie.fac.& Zaſ.in epitho.feud.par.9.nu.8.& fatentur ẽr Perilluſt.Dñi mei in 12.dub.in fi. de quo ſupra nu. 194.

288 Fatetur ẽt Decia.eo.nu.72. ſucceſſorẽ nõ ligari priuilegio Anteceſſoris,niſi qñ tranſiuit in cõtractum,vel proceſſit ex cauſa oneroſa,vt in ſuo caſu,in quo propter pecuniã in magna quãtitate erogatam,& propter ingentia ſeruitia emana uerat; quod etiam latè proſequitur nu.73. cum ſeqq. Ac etiam non ligari,quando immodicè læderetur Ius Principatus, prout in illo themate non lædi oſtendit. Cuius contrarium in noſtra ſpecie contingere oſtendimus, nedum ex maxima locorum importantia, verùm etiam ex eo,quòd natura feudorum ammitterent, & allodialia efficerentur,vt proximè diximus.

289 Hæ

289 Hac etiam ratione,tollitur id,quòd Rol.in cóſ.
290 1.nu.51.lib.3.ſcripſit, † qui alienationẽ Caſtri,
vel villæ per ducem Mediolani factam, obſeruã
dam à ſucceſſoribus tradit, qñ non tendit in ma
gnam dominij diminutionẽ; & loquens de Du-
ce Ferrariæ poſt Alex.in cóſ.1.lib.5.inqt, quòd
transferre vtile dominium tãtùm vnius villæ in
tanto Ducatu,nõ poteſt, dici grauæ præiudiciũ;
291 †ſed nõ ita certè dixiſſent hi de alienatione vti
lis dominij cum directo vnius Ciuitatis,& mul-
torum inſignum Caſtrorum, cum tot villis vni-
cuiq; Caſtro vnitis,& ſubiectis; quæ tantæ ſunt
conſiderationis, vt nomẽ ſtatus de per ſe merue
rint, appellantur enim ab oĩbus (ſtatus Pallaui-
cinus.) Nec compræhenduntur in diſpoſitione
loquente de Ciuitatibus Parmæ,& Placẽtiæ;ſed
quando vult Princeps illa complecti, nominat
ſpeciatim ipſum ſtatum Pallauicinum, & idem
faciunt in omni diſpoſitione Gubernatores Par
mæ,quibus cura ipſius in indiuiduò eſt demãda
ta; vt in partibus his notorium eſt; & habent ſua
particularia ſtatuta antiqua,quibus regũtur,Pal
lauicini ſtatus nuncupata,& condita vſq; de an-
no 1426.ſub Rolando ſeniore,à Serenisſ. etiam
Duce Octauio prælibato, de anno 1581. confir-
mata, quæ typis ædita circunferuntur. Meritò
pro indubitato habendum eſt, tanti ſtatus alie-
nationem per viam gratię,nulla ratione ſubſiſte
re poſſe in ſucceſſorum præiudicium.

VIGESIMVM SECVNDVM DVBIVM.

*Nec videtur obſtare,quòd geſta per dictũ D. Du-
cem Octauium ſint paruifacienda,ex quo iã dona-
uerat Ducatum Placentiæ,& Parmæ Sereniſſ. Du-
ci Alexandro, vt ex donatione in actis producta.*

*Quoniam ad id, in quo per dictos Camerales fit
magna vis,videtur poſſe reſpõderi pluribus modis.*

*Et in primis, quòd dicta donatio reſpicit petito-
riũ,qua propterea non videtur habenda in conſide
ratione,ſtante ſuſpenſione petitorij,ferè in quocũq;
actu facta per comparentem pro dicto D. Alexan-*
292 *dro † qua videtur potuiſſe fieri in quacunq; parte
iudicij ante concluſionem in cauſa,Clem.1.de cau-*
293 *ſa poſſeſſ.& proprie. † & qua operatur, vt iudex
non poßit pronuntiare ſuper concernentibus peti-*
294 *toriũ; † ſed quò ad ea habeat ligatas manus, Rot.*
295 *d.deciſ.16.nu.2.de reſti.ſpol.in nou. †cum etiam,
vt ſupra diximus, ſimus in petitorio mixto quò ad
effectum,vt titulus pro colore requiratur,vt ſiguã
ter poſt Rot.moderniorẽ in materia Iuriſdictiona-
liũ cõcludit Cõtard.in d.l.1.in 2.limit.§.8.nu.38.*

SOLVTIO.

Ad iſtud obiectum ſuſpenſionis petitorij multi
plex patet reſponſio ex deductis in 2. reſpõ.nu.
182.vſq; ad 140.& optimè quoq; deſeruiunt,q̃
de mixtura petitorij cum poſſeſſorio, ex oppoſi
tis exceptionibus,eo.reſpon. ſcripſimus à num.
140.vſq; ad nu.179. quibus in locis abundè de-
monſtratum fuit, dictæ ſuſpenſioni nullatenus
locum eſſe,ea præſertim ratione, quia iudicium
noſtrum natura mixtum eſt inſeparabiliter. Et
tãtò minùs,quia petitorium potius,quàm aliud
iudicium eſſe ſuſtineri poteſt, ex relatis eo.reſp.
2.num.113. vſq; ad 125.
296 Cæterùm,ſi contrarium admitteretur, quod à
veritate prorsùs alienum quiſq; rectè ſentiens
iudicarit,negari ſaltem non poterit,quin produ
ci potuerit donatio iſta ad effectum diſcoloran-
di titulos ab actore pro colorando productos;
* cum decolorationi huiuſmodi, ex vera, & * cõi
ſententia, locus ſit, vt in 2. reſpon. ad ſaturitatẽ
oſtendimus nu.179.& nu. 183. vſq; ad fi.

Verùm quia contra hanc ipſam donationem,
quæ plures præiẽſos aduerſarij titulos ſola ener
uat,& funditus euertit, nonnulla ingenioſiſſima
Perilluſt.cõſilium promouet,ego ſigillatim vnũ-
quodq; tollere enitar, illamq; validã, & efficacẽ
(prout re vera eſt)ad oculum demonſtrare. Et
primum quidem obiectum ſic deducitur.

VIGESIMVM TERTIVM DVBIVM.

297 *Secundò quia donatio huiuſmodi non fuit vtrinq;
iurata ad formam decreti deſuper vigentis,de quo
per Plot.in l.ſi quando in fi.C.vnde vi,cui non fuit
derogatum;ſed vti priuati contraxerũt,vt in qui-
buſdam Dominis non recognoſcentibus ſuperiorẽ
in terris eorum poſitis in Diœceſi Sabinen.reſpondit
Bar.conſ.72.ex facto proponitur,quòd Nobiles vi-
ri nu.6. verſ.ſed legi prohibenti,& num.ſeqq.ergo
nulla eſt dicta donatio, ſic decreto diſponente.*

SOLVTIO.

298 Decretum iſtud,de quo meminit Plot.in d.l. ſi
quando §. 52. nu.23. non poteſt habere locũ in
noſtro caſu; quia cum de donatione loquatur,
intelligẽdum eſt de vera,& propria donatione;
299 † ſicut cętera ſtatuta,ac aliæ leges Municipales,
quæ cum ſint ſtricti Iuris, debent propriè intelli
gi l. 3. §. hæc verba, vbi Bart. & alij ff. de nego.
geſt.& idem Bart.in l.omnes Populi in 4.q.6.q.
300 princ.de iuſti.& iu. cum vulg. † At renunciare
feudum filio primogenito immediatè ſucceſſu-
ro, non eſt donare,neq; alienare,ſed refutare ſe
cundum glo.in c.1.in verb.conceditur.de alien.
pater. feud.quam,cum multis alijs ad hoc allega
ui in d.1.reſpon.nu.200. & inter cæteros Burſa.
* conſ.291.nu.92. qui de communi* atteſtatẽ,poſt
Rimi.Iun.conſ.55.nu.17.in 1.& alios ab eo rela
tos; Et dixit notabiliter Camerar. in rep c.Impe
rialem pag.30.in litera O. P. quòd refutans feu-
dum immediatè ſucceſſuro, non dicitur aliena-
301 re,† ſed ius ſuum reſtringere,recipientẽ autem
302 iure proprio capere. † Vndè eſt, quòd pro tali
refutatione non requiritur cõſenſus directi Do
mini,vt infra dicetur, nec ei ſoluitur releuium,
neq; laudemium aliquod, & ſi pro vera aliena-
* tione ſolui debeat, ſecundum communem* ſen
tentiam de qua Rol.conſ.64.nu.22.lib.2.
303 †Et quòd vendens feudum agnato immediatè
ſuc-

ſucceſſuro non dicatur ꝓpriè vendere, ſed refu-
rare,& talis agnatus non dicatur iure vẽdirionis
poſſidere,ſed iure agnationis, tradit Bald.in c.ſa
nè nu.4.verſ.alia conclu. de renũtia. quẽ ſeqtur
Iaſ.in conſ.63.nu.3.in fi.lib.3.Alex.cõſ.150.nu.
304 15.lib.6. † Nimirum in tali cõtractu non venit
ſeruanda forma decreti memorati,cum obſerua
ri tantùm debear in ſimplici,'& propria donatio
ne, tradir in puncto Menoch.videndus cõſ.261
nu.9.10.& nu.36.cum duobus ſeqq.
. Præterea aduertatur, quòd contrahẽtes noſtri
refutationem etiam ſpecificè nominarũt,ibi(re-
nuncia,refiuta,y dona)videatur in libro produ-
ctionum Sereniſſimæ Cameræ ſol.3. à fronte,&
ſic in claris verſamur.
305 Nec officit,quòd donationis etiam verbum ad
ditum ſit, quoniã refertur ad bona allodialia in
eodẽ contractu comprẹhẽſa; adeo quòd ſingula
ſingulis, & congrua congruis reſpectiuè referen
do,Sereniſs. Dux Octauius feuda, & ſtatus ſuos
Sereniſs. Principi Alexandro poſt mortẽ ſuam
debitos,renunciauit,& refutauit, allodialia ve-
rò bona donàuit; relario namq; fieri debet ad
ea,quibus conuenit, non ad alia.glo. & doct.in
l.ſi idem cum eodem,§.fi.de iuriſd.om.iud. Iaſ.
in l.1.poſt nu.8.C.de lib. præter Cephal. conſil.
153.nu.58.& iſta reſponſio eſt indubitata.
Secundò ſi donatio ſimplex fuiſſer, non tñ ex
ommiſſione formæ decreti prædicti inualida di-
306 ci poſſet † tum quia Princeps donãs filio, cẽſet
cuicunq; legi obſtanti derogare Oldra.cõſ.231.
col.1.Tiraq.in tract.de nobilit.cap.37.num. 50.
Tum etiã quia cum priùs facta fuerir per organũ
procuratoris,à Principe ipſo fuit deinde confir-
mata,videlicer à Sereniſs.Duce Octauio,qui il-
lã approbauit,& ratificauit ĩ ampliſſima forma,
cum renunciatione,& derogatione omnium, &
quorumcumq; obſtantium; vt legitur in eo.lib.
307 productionum pag.6.& ſeq. † Qua confirma-
tione ſtante, non eſſet ampliùs de illius viribus
hæſitandum per ea quẹ in rerminis ſcribir idem
Plot.in oppoſitum adductus num.25. poſt Abb.
Alex.Alcia.& alios,quos citat.
308 Tertiò reſpõdeĩ,notiſſimã Iuris regulã eſſe,le-
ges, & decreta nõ ligare Principes legiſlatores
l.Princeps ff.de legi.l.digna vox.cũ materia,C.
eo.l.vniuerſa,C.de p̃ci.Imper. offer. Rom.cõſ.
444.ad fi.Afflict.deciſ.305.nu.16.& deciſ.391.
309 nu.4.latè Menoch.conſ.351.nu.5.6.†& ſi vellẽt
ex modeſtia,& vrbanitare ſua ligari,vt in d.l.di
310 gna vox†cõtraueniẽdo tñ,cenſerent illis dero-
gare tacitè l.idẽ Vlpian⁹,§.1.vbi Bart.de excuſ.
tut.& idẽ Bar.l.qdã cõſulebãt.ĩ 2.not.de re iud.
311 Nec verum eſt, quòd cõtractus ille celebratus
fuerit vtì inter priuaros,non vt Principes, vt in
conſ.Bart.72.ex facto proponebatur nu.6.Quo
niam totũ oppoſitum liquet ex toto illius teno-
re,in quo ſub nõie dignitatis contrahũt c. quo-
niã Abbas vbi cano. de offi.deleg.l. & quia cum
not.de iuriſ.om.iud.Et quod magis eſt, fit exp̃ſ-
ſa mentio de ceſſione ſtatuum,cũ ſuis titulis, &
dignitatibus,quæ omnia refutat, & renũciat D.
Dux Octauius Sereniſs. Principi Parmæ filio
ſuo primogenito,proximo,& immediato ſucceſ-
ſori ſuo, vt ad litteram videri poteſt;adeo quòd
tota illa diſpoſitio perſonas ipſorum Principũ,
& Principatuum Iura reſpicit,non priuatorum,
aliàs enim fruſtrà,& inceſſum tot qualitates ſub
ſtantiales expræſſæ fuiſſent, quod admittẽdum
non eſt, iu. vulg.
312 Quinimo cum de validitate actus agatur, di-
cendum eſt, quòd illum Ducali authoritate, &
poteſtare, ſubſiſtere voluerint, ſi ea opus fuiſſet
Alex.in l.quamquam C.de teſta. mil. num.3.&
in l.centurio num.34.de vulg.ſub.Rom.ſing.84
Alciat.in tract.præſump.reg.3.præſump.36. nu.
6.Menoch.conſ.250.num.66.
313 Quartò nõ ommittendũ, quòd cõtractus iſte ce
lebratus fuit in partib⁹ Hiſpaniarũ,& ratificatus
in Belgicis, vr in eo legitur,& ſic in locis,in qui-
bus Decretum memoratũ non viger;quod ran-
tũmodo in ſtatu Mediolani,& Ducatu iſto Par-
mæ,& Placẽtiæ,vigere p̃ſupponiĩ; ꝓpter quod,
eius forma non fuit obſeruãda; cũ extra territo-
sium vires non porrigat l.fi.vbi oẽs not. ff.de iu
riſd.omn.iud.Bart.in l.cunctos populos nu. 22.
& 41.C.de ſumm.trin.in 6.q.
314 Etenim in ſolemnibus contractuum ſeruandæ
ſunt leges locorum vbi celebrantur l. ſi fundus
de euict.l.2.quemadmo.teſta.aperi. & vtrobiq;
ſcrib. Aret.plenè in conſ.73. diligenter nu.5.cũ
quatuor ſeqq concludens, quòd ſi Senẽſis con-
trahir Neapolis ſinè ſolemnitate ſtatutorum Se
nenſium,valet cõtractus, in quo ſeruata fuerint
ſeruanda in ipſa Ciuitate Neapolis.
. Quintò ex quo donatio facta fuit filio contem
platione futuri matrimonij,ad hoc vt vxorẽ de
ſtirpe Regia ducere poſſet, quæ aliter nõ fuiſſet
ei matrimonio copulata, vt ex ipſis capitulis
matrimonialibus patet, & ſic vtriuſq;,Patris ſci
licer, & filij dignitati maximè conducebat, cer-
tũ eſt ipſam donationẽ fuiſſe ob cauſã, & qñidẽ
rationabilẽ; proprer quod decreti antedicti for
ma minimè fuit neceſſaria, vr in terminis ipſiuſ
mer decreti,plenè reſpondit Menoc.d. cõſ.261.
ferè per to.& ſignanrer nu.10. 11.12. poſt mul-
ros,quos allegat; cui reſponſo libenter acquie-
ſcere debebit D. Alex. cum ab eius principali
Aduocato proceſſerit, Vnaquẹq; igitur harũ qu
q; ſolutionũ,rectè(iudicio meo)obiectũ rollit.

VIGESIMVM QVARTVM DVBIVM.

Tertiò quia dicta donatio conditionalis eſt, facta
enim fuit,reſeruato cõſenſu Domini directi, & nõ
316 *aliter† qua quidem uerba per ablatiuum abſolutũ*
concepta,conditionẽ important;ſaltem in cõtracti
bus Bar.in l.2.§.fi.ff. ad Tertullia. quicquid ſit in

317 *vltimis voluntatibus, † vt in terminis, & in indi*
uiduo reſpondit L offred. conſ.3. in prin.& nu.19.
in prin.nu.20 .& pſaſertim ponderatis illis verbis,
& non aliter,&c.quæ inficiunt donationem,niſi cō
ſenſus Domini accedat Iaſ.in l.fi.col.pen. nu.142.
C.de iur.emph.Cephal.cōſ.118.nu.10.& pluribus
ſeqq.vol.1.loquens in clauſula(ſi Domini conſen-
ſus acceſſerit)vndè cum de eo non conſtet,quòd in-
terueuerit,prout in dubio præſumitur, quòd nō in-
teruenerit,non cōſtito de eo,cum ſit facti,propterea
actus corruit;Et eò magis conſenſus Domini directi
fuit neceſſarius in hoc caſu , vt mox dicemus , &
quòd dicta clauſula faciat actum conditionalem te
net etiam Bald.in l.fi.nu.42.C. de edict.diu. Adri.
Brun.conſ.135.col.14.verſ. nec etiā obſtat renun
318 *ciatio lib.2.Cache.deciſ.Ped.164.nu.7.† & modifi*
cat,& reſtringit Corſet.ſing.332.Aug.conſil.290.
319 *nu.4.Barba conſ.18.nu.43.lib.2.† & vbi non in-*
uenit quod modificet , reſoluit in nugationem,Ca-
che.dicta deciſ.164.nu.9.Aug.vbi ſupra.
320 *Et in ſpecie noſtra , quòd contractus,in quo reſer-*
uatur conſenſus Domini habeatur pro infecto, Do-
mino non conſentiente,Cache.poſt alios. deciſ.166.
nu.4.Rolan.conſ.63.nu.23. & ſeqq.lib.4. vbi ple-
nè Menoch.conſ.38.nu.17.& ſeq.lib.1.
Quod fortius videtur dicendum ob verba ,(nec
aliter,&c.) ex quibus inducitur cōditio,& forma,
Pariſ.conſ.166.col.vlt.lib.2.Qua non ſeruata,a-
ctus eſt ipſo Iure nullus,vt per eum,& Menoch.nu.
23.& Rolan.nu.29.vbi ſupra.

SOLVTIO.

Videť certè iſtud motiuū primo aſpectu admo
dū vrgere;ſed re ipſa nō plus ſtringit, q̄ pcedētia.
321 Et pro vera reſolutione,veriſſimā, licèt vulga-
rē concluſionem præmitto,quòd in cōtractibus
mens attenditur,& verbis præualet.l.ſemper in
ſtipulationibus ff.de reg.iu.l. Iuriſgentium §.pa
ctorū de pac.l.ſi in venditione,vbi glo.& Doct.
ff.com.prædio.l.ſed celſus,§. ſi fundus de con-
trah.empt.l.in conuentionibus de ver.ſigni.l.in
promittendo.in prin. de iu.do.l.1.& l.3. C.plus
vale quòd agi l.ſi.in princ.C.quæ res pigno.ob.
poſ. Tiraq. in l.ſi vnquam ver.liberis.nu.47.C.
de rēuoc.dona.tradunt plenè Decl.& Cagno.in
d.l.ſemper,& idem Cagno. in l.ſemper in obſcu
ris nu.5.co.ti.vbi pręter alia iura,citat quoq; Tu
lium in oratione per Aulo Cecina,dicentē, non
ex verbis actum pendere, ſed hominum cōſilijs,
& authoritatibus verba ſeruire;& quòd volūtas
totum facit;quæ ſi tacitis nobis intelligi poſſet,
verbis omnino non vteremur, ſed quia id fieri
non poteſt,verba reperta ſunt,non quæ impedi
rent,ſed quæ indicarent voluntatē.Citat quoq;
D.Hieronymum ſuper Epiſtola ad Galathas, re
ſtantem non in verbis ſcripturarum eſſe euange
lium,ſed in ſenſu, non in ſermonum folijs,ſed in
in radice rationis,& alia,quæ videri poſſunt.
322 Mentem verò contrahētium,nedum expręſſe,
ſed tacitè quoq; apparere poſſe exploratum eſt
l.cum quid ſi cer.pet.& tradit idemmet Cagno.
in d.l.ſemper in ſtipulationibus num.3. 4.
323 Præmitto ſecundò refutationē memoratā feu
dorum oīum,rectè,ac legitimè fieri potuiſſe per
Sereniſs.Ducē Octauiū primogenito immedia-
to ſucceſſori, abſq; vlteriori directi Dn̄i aſſenſu,
ex quò eo ēt inuito fieri potuiſſet;pro qua cōclu
ſione,vltra allegata in priori reſpō.nu.200.vide
ri pōt tex.in c.1.cū not.de vaſſa.qui con.conſti.
Lotha.Rom.conſ.199.nu.9.Crau.conſ.804.nu.
1.Nat.conſ.162.in fi.Curt.Iuo.in tract.de feud.
par. 4. nu.129.in 3.limi.Menoch. plures citans
conſ. 150.nu.88. Amad.in tract.de laude.q.12.
Camer. in rep.c.Imperialē pag. 24.in lr̄a E,vbi
oēs ita tenere aſſerit, & rurſus pag.30. lr̄a O.P.
Minado.in rep.cōſti.in aliquibus. in rub.nu.23.
324 Quod adeò verum eſt,vt in refutatione quoq;
procedat facta ad beneficium vlterioris in gra-
du;dummodo ſit de compræhenſis in inueſtitu-
ra,Surd.d.conſ.108.nu.20. & 34.cum concord.
& Crau.d.conſ.913.nu.5. alios citans.
325 His ſtantibus,reſpondeo primò, obiectum nō
militare in caſu noſtro, licèt verba in cōditionē
ſonent,quia mens contrahentium repugnat.
Etenim quod attinet ad perſonam Sereniſſimi
Principis ſuccedentis,non eſt,qui in dubium vo
cere poſſit,quin voluerit illico feudorum Domi
nus euadere, abſq; vlteriori aſſenſu impetrādo,
poſtquam impetratum habebat ex forma præce
dentium inueſtiturarum , quæ illum poſt patrē,
vnicum,& immediatum ſucceſſorem conſtitue-
rant; quarum vigore, & legis miniſterio iam e-
rat formatus aſſenſus,Mari.Frec.in trac.de ſub-
feud.lib.2.q.8. eſt mihi pag.134. à ter. nume.2.
verſ.& in ea ſucceſſione,Camer.in rep.c.Impe-
rialem pag.31.in littera H.& ideo licita erat re-
futatio,irrequiſito ipſo Domino vt ſuprà.
Ex parte Sereniſſimæ Mariæ eius ſponſæ , &
contrahentium ad eius beneficium , quis idem
nō fateatur? cum præſertim talis refutatio, ipſis
requirentibus,proceſſerit, & ſinè qua matrimo-
nium contrahi noluerunt? ad quid enim condi-
tionem ſuperfluam contractui apponere vo-
luiſſe dixerimus , & incerto euentui futuri aſ-
ſenſus firmam, validamq; diſpoſitionem ſuppo-
326 nere? † Hæc ad ſenſum patent?Ideò vlteriori
pbatione nō indigent.cū ratio naturalis ſit ad-
modùm ſufficiens probatio.Alb.conſ.56. nu.8.
Reſpectu autem Sereniſſimi refutantis idē de-
bet eſſe iudicium, quia credendum nō eſt,quòd
actum fruſtratorium facere voluerit in requiſi-
tione aſſenſus prædicti, aut ſaltem validitatem
diſpoſitionis ſuæ alieno arbitrio ſupponere;
nam, & ſi ob honorem quendam erga directum
Dominum ſuum,atq; reuerentiam , refutationi
verba illa appoſuerit*(ſaluo y reſeruado el conſen*
timiento del ſeñor direcho y non de otra manera)

haud

haud quaquã neceſſatia, non tñ dicẽdũ eſt, quòd
illius aſſenſu iterũ non impetrato, actũ nullũ, &
327 inualidũ remanere voluerit, † tum quia nõ eſt
iudicandum apponi conditionem actui, niſi qua
ten⁹ neceſſaria ſit, vt in terminis dixit Menoch.
328 conſ. 40. num. 54. † Tum ẽt quia nemo præſu-
mitur eligere viam, per quam impugnari poſſit
actus, quem gerit l. 3. de mili. teſta. l. 1. in princ.
329 C. de rei vxo. ac. x & hac potiſſimum ratione re
perio Camer. in d. repet. pag. 55. in lr̃a T. opin.
hanc in terminis firmaſſe; quòd qui contrahere
poteſt ſuper feudo, abſq; licentia Domini, ſi cõ-
trahit, reſeruato eius aſſenſu, & non aliter, nec
alio modo, valet nihilominus contractus, & non
vitiatur ob non impetratum aſſenſum.

Et quod talis ſit mens contrahentium in caſu
propoſito, videlicet non gerendi actum condi-
tionalem propter illa verba (ſaluo cõſenſu dire-
cti Dñi, & non aliter) qñ actus ſinè tali conſenſu
fieri poterat, tenet quoq; in indiuiduo Hier. Ga
br. conſ. 92. nu. 1. & 4. verſ. Nec obſtat, cũ ſeqq.
330 lib. 1. † ſubdens nu. 9. verba conditionalia non
importare conditionem vbicunq; de mente in
oppoſitum conſtat per tex. apertum in l. cum ab
eo. ff. de contrahen. empt. & not. per Scrib. in l.
cum mota vbi Deci. ſignanter nu. 6. C. de trãſac.
331 Et pro cõfirmatione adduci poſſunt tradita p
Feli. in c. cum ordinem col. 1. verſ. vndè nũc mul
tis, & col. 2. & 3. de reſcrip. ad oſtendendũ, quòd
inepta attentatio ſolemnitatis non vitiat actũ,
quando aſſumit robur aliundè, quam ex illa ſo-
lemnitate, & ſic eius ineptitudo non tangit vi-
res actus fundatas in alijs cauſis; qui eſt caſus no
ſter, in quo attentatio aſſenſus non vitiat reſuta
tionẽ, quæ robur aſſumit à præcedentibus inue-
ſtiruris, & legis diſpoſitione, vt dixi; adeo quòd
ſiue omittatur talis aſſenſus, ſiue ineptè attente-
tur, dicit Feli. ibi, legem eſſe contentam, & firma
re pedẽ ſuper validitate actus debito modo ex-
pediti; & quamplura refert exempla, quæ breui-
taris cauſa non refero; quæq; mouerũt Camera.
in loco præcitato ad ita in puncto ſentiendum.
332 Confirmatur adhuc ex cõſimili doctrina Brun.
in tract. defor. q. 11. in 1. fall. poſt. Bart. in l. ſti-
chum, qui meus erit de leg. 1. dicẽtis aliquando
adiectionem conditionis concernere id, in quo
ſubſtantia diſpoſitionis conſiſtit, & tunc eius de
fectum vitiare, aliquando verò non concernere
ſubſtantiam diſpoſitionis; & contrarium iudica
ri; & hanc doctrinam in puncto etiam pependit
Menoch. d. conſ. 40. num. 51. & ſeq.

Secundò principaliter reſpondetur, quòd & ſi
contractus prædictus initus per Equitem Ardin
ghellum vti procuratorẽ Sereniſs. Ducis Octa-
uij, habeat verba ſupraſcripta (*ſaluo y reſeruado el conſentimiẽto del ſeñor directo y non de otra manera*) nihilominùs Principalis ipſe ratificando
deinde ipſum contractuum, vnà cũ Sereniſſimo
Principe filio in Ciuitate Bruxellarum, & obli-
gando rurſus pro obſeruatione oĩa bona, aper-
tiùs mentem ſuam declararunt, reſeruandi tan-
tùm aſſenſum prædictum, quatenus de iure re-
quiſitus, & neceſſarius foret, reſpectu feudaliũ;
vt legitur in dicto productionũ libro pag. 7. ibi
(mediante tñ, & ſemper ſaluo aſſenſu directi Do
333 mini pro feudalibus neceſſario, & requiſito † et-
enim vna ſcriptura aliam declarat, demõſtratq;
quid in ea diſponẽtes ſenſerint Bald. in l. ſi quis
ex argentarijs. §. ſi initium. de eden. Alexand.
334 conſ. 69. num. 7. lib. 6. † & ſequentia declarant
præcedentia l. cum pater §. cum imperfecta. de
335 leg. 2. † & in ſcripturis vltima magis attẽditur,
quàm prima l. pacta nouiſſima vbi Deci. ſignan-
335 ter num. 3. 4. C. de pact. † ſubdens, reducendas
tamen eſſe ad cõcordiam, quatenus fieri poteſt.
Ad concordiam autem redigentur verba refuta
tionis factæ per Procuratorem, cum ratificatio-
ne prædicta, ſi interprætemur aſſenſum ſaluum
fore in vtraq;, & reſeruatũ, ſi modò neceſſarius,
& requiſitus fuerit, prout in ſecunda reperitur
expræſſum, & ꝓut ẽt prima interprætari debet,
ex traditis per præallegatos nu. 327. cum ſeqq.
337 Tertiò clauſula prædicta (ſaluo, & reſeruato)
in noſtra ſpecie exprimit illud, quod tacitè ine-
rat, quia ſinè aſſenſu directi Dñi refutatio nõ va
luiſſet; aſſenſu inquàm impetrato, vel impetran
do, vt exponit Camera. loco præcitato in litera
C. cum ſeqq. etenim aſſenſus prędictus impetra
tus iam vſque ab initio erat, qa ex ꝓuidẽtia di-
recti Dñi, vocati, & admiſſi erant deſcendentes
primi acquirentis de primogenito in primoge-
nitũ iuxtà formã inueſtiturarũ, qui ꝓpterea nõ
veniunt ad feudũ contra, aut præter eius volun-
tatem, adeo quòd negari non pōt, quin ſaluum,
& reſeruatũ ſit ius ipſi, cum non ſuccedat in feu
do perſona, quę non habeat illius conſenſum, &
beneplacitum; quin potiùs ſuccedere dicitur ta
lis perſona, quæ ex eius prouidentia, & diſpoſi-
tione erat Domina feudi, & in eius poſſeſſione
etiam ante refutationem, vt ſupra dictum eſt, &
probatũ, maximè ſub nu. 226. & 325. Ad quod
etiam benè conferunt dicta Afflict. in d. c. Im-
perialem in princip. quæſt. 20. num. 5.

Modò ſic, expręſſio eius quod tacitè ineſt, ſi ex
primatur, etiã per modum conditionis, nõ red-
dit contractum, vel alium actum nullum ſi defi-
ciat, neq; eius executionem ſuſpẽdit, ſed ad ab-
undantiorem cautelam, vel dubitationis tollen-
dæ gratia expræſſum cenſentur, l. ſi decem. cum
petiero. de verb. oblig. l. liber homo. §. decem. il
primo cum not. per Cum. Caſtr. Aret. Iaſ. & a-
lios eo. titu. Cephal. in propria ſpecie conſ. 158.
num. 37. & ſeq. Camer. vbi ſupra Burſ. d. conſil.
40. num. 43. cum ſeqq. Ergo refutatio de qua a-
gimus pura cenſenda, & non conditionalis.
338 Quartò, ſi oĩa p̄dicta ceſſarent, & conditionalis

fuiſſet diſpoſitio,certũ eſt conditionẽ illã appoſi
tã fuiſſe gratia directi Dñi,non aliorũ contrahẽ-
tiũ,quorũ non intererat;ſed potiùs quòd cõtra-
ctus ipſe ſtatim valeret,& irreuocabiliter, vt ſu-
pra diximus. Si ergo ille cuius intereſt tacet,&
refutationẽ infringere nõ tentat,nec alius quidẽ
eo iure vti poterit,& de conditionis defectu op-
ponere; qa eſſet de iure tertij excipere,quod nõ
licet,cum non ſit excluſiuum intentionis agen-
tis ipſo iure; ita in puncto arguunt Burſ.d.conſ.
40.nu.32.& 47.Alb.d.conſ.67.num.6. Crau.d.
conſ.913.nu.1.& 3.& concordantes citant.

339 Quintò, principaliter reſpondetur, quòd & ſi
contractus cõditionalis p̃ſupponeretur.nõ tñ li-
cuiſſet Sereniſs.D.Duci Octauio refutanti,cõdi
tione pendente,contrauenire, prout cõtraueniſ
ſet,diſponendo,dum vixit,de rebus ad verũDu
cẽ ſpectantibus,non ad ipſum, qui ſolũ habebat
vſumfructũ.Hæc enim eſt natura contractuũ cõ
ditionaliũ,vt antequam deficiat conditio, & do
nec durat ſpes eius implẽdæ, non liceat partib⁹
ab eis reſilire,aut quoquomodo eiſdem cõtraue
nire l.hæc conditio,vbi doct.oẽs de cõtra.empt.
l.in executione §.fi.de verb.ob.glo.in l.neceſſa-
rio.§.quid ſi pendente in verb.pfectã.de peri.&
cõmo.rei vend.Bart. in l.ſi conſtãte per illũ tex.
C.de do.an.nup.Alex.cõſ.40.nu.5.lib.5. Tiraq.
latè in tract. ligna.§. 1.glo. 2.nu.26.Gabr.conſ.
340 64.nu.6. † & in terminis Afflict.in c.1.num.12.
de vaſſa.qui con.conſti.Lothar.& in c.Imperia-
le q.16.num.56.vbi latè inſiſtit. Camer.in d.re-
pet.pag.18.lr̃a S.& pag.25.litera T.& pag.ſeq.li
tera A. B.C. D.oĩnò videndus.Corbul. in tract.
de cau.ex quibus Emphi. priua.ti. de cau.priua.
ob alien.amplia.31.nu.5.6.tradit. latè Rol.in d.
conſ.63.in oppoſitum citato num.7.8.in rationi
bus dubitandi. Qui ẽt nu.50.verſ.ſimiliter non
obſtat. concluſionẽ pro vera admittit,& Ceph.
conſ. 118.nu.2. 3.& nu.20. pariter in contrariũ
adductus; quorũ vterq; ſoluit obiectum, ex eo,
quòd conditio in caſu ſuo defecerat, qñ altera
partiũ contrauenit;cuius contrariũ in noſtra ſpe
cie contingit,quia viuente D.Duce Octauio po
terat adhuc impetrari aſſenſus. Nec poterat dici
conditio defecta, niſi poſt petitum,& denegatũ
conſenſum,Afflict.d.c.Imperialem q.20.nume.
6.Rol.cum concord.d.num.8.

341 Quinimò neq; poterat deficere, quia directus
Dñs illũ denegare nõ poterat Camer. vbi ſupra
pag.29.lr̃a P.cũ plur. ſeqq.Et ſi denegaſſet p cõ
ſentiente tñ habitus fuiſſet,& conditio habita p
impleta,vt per eũdẽ Camer.pag.30.litera G.H.
& dictũ fuit ſuprà nu.323.cum ſeqq.& 337.

Non valebat igitur D.Dux Octauius actum fa
cere refutationi contrarium, durante vita ſua,&
ſic durante tempore ad petendum aſſenſum.

342 Quod confirmatur adhuc virtute Iuramenti in
ipſa refutatione præſtiti, de non contrauenĩẽdo
in terminis Luc. de pen.in l.nulli col.2. verſ.ſed
pone vaſſallus C.de fund.patri.lib.11.& poſt eũ
Afflict.d.c.Imperialẽ q.16.nu.35. Cephal.d.cõ
343 ſil. 118.nu.4.& Rol.d.conſ.163.num.9.10.† Et
hinc eſt, quòd in Regno Neap. opus fuit noua,
& ſpeciali lege ad hoc,vt alienans feudũ ſinẽ Re
gio aſſenſu,eo tñ reſeruato,contrauenire poſſet,
& alienatum reuocare, quod fuiſſet iure cõi pro
hibitum;& ſic ædita fuit conſtitutio Conſtitutio
nem Diuæ memoriæ; vt per Luc.in d.l.nulli, &
Afflict.loco præcitato Capie.deciſ.100.nu.3.

His igitur ſtantibus, non opus eſt p contrarijs
tollendis elaborare,q̃ loquuntur in terminis lon
gè diuerſis,nempè qñ ſit alienatio feudi in extra
neos,veta,& propria.de iure phibita, ſiue dire-
cti Dñi aſſenſu iam impetrato,in qua ad euitãdã
caducitatem clauſula(ſaluo,& reſeruato)adijci-
tur;nos verò tractam⁹ de refutatione facta filio
immediatè ſucceſſuro,licita,& permiſſa,quæ aſ-
ſenſu nõ indiget, cum ab initio vſq; inſit, & per
conſequẽs nec clauſula illa eget, quæ contractũ
faciat conditionalem pro caducitate fugienda.

Nec loquuntur contraria in caſibus, in quibus
de mẽte contrahẽtiũ, conſtet, prout in nr̃o caſu
conſtat,tam ex natura primi cõtract⁹ antedicti,
quàm ex ratificatione facta in Ciuitate Bruxel-
larũ,per quam apertiùs mẽs ipſa denudata fuit,
concipiendo clauſulam aliter, quàm in primo
contractu concepta fuiſſet, vt ſupra dictum eſt.

Vltra quòd verificata etiam dici poteſt condi-
tio in noſtra ſpecie reſpectu aſſenſus iam impe-
trati,nedum à lege,ſed etiam ab homine, ideſt
ab ipſo directo Domino, cuius prouidentia vo-
cati,& admiſſi fuerunt deſcendentes primogeni
ti primi acquirentis in infinitum, quæ ratio in
contrarijs ceſſat,ex ſupra relatis.

Preterea procedunt contraria quando de defe
ctu conditionis opponit perſona cuius intereſt
adimpletam fuiſſe, & ad cuius beneficiũ appoſi
ta cenſetur,qui eſt directus Dominus, de cuius
iure non poteſt tertius excipere, vt dictum eſt.

Deniq; procedere poſſunt contraria, quando
non ampliùs pendet conditio, ſed omnino defe
cit,& contractus eſt reſolutus,& annullatus; ſe-
cus verò conditione adhuc pendente, quia tũc
non licet contrahentibus in aliquo contraueni
re;præſertim ſtante Iuramento promiſſorio. Vn
dè ſequitur nullitas omnium geſtorum per Do-
minum Ducem Octauium in præiudicium Du-
catus refutari vt ſupra.

VIGESIMVM QVINTVM DVBIVM.

344 *Quartò quia, vt in facto præſupponitur dictus
D. Dux Octauius, dum vixit, cõiter ab omnibus
habebatur, & reputabatur pro verò Duce, cum
omnimoda authoritate, & dicta donatio ſtetit in
occultò donec vixit, & vſq; adhuc, omnia eius ge-
ſta ſuſtinenda videntur l. Barba. & ibi omnes not.
ff.de offic.Prato.Guid.Pap.deciſ.173.in caſu ver.*

nota

nota aut talis geſtor publicè in loco, vel villa, &c.
345 † & ſufficit, quòd naturaliter talis eſſet, licèt ex accidenti fuiſſet impeditus, ad tradita per Caſſa.
346 ſuper Regul.Cancel.deciſ.7.nu.7.† apertiùs Put. deciſ. 26. lib.3. concludens, quòd licèt titulus ita demum dicatur coloratus, ſi ſit habitus ab eo, qui dare poteſt, aliàs ſecus. tamen ſufficit, quòd concedẽs naturaliter, (putà ſi ſit ordinarius,) poſſit cõferre talem titulũ, licèt ex accidenti aliquo ſit impeditus, & eſt doctr. Bar. in l. ſi vrbana, nu.4. in fi. ff. de condi inde. Rebuff. de pacific. poſſ. num. 43. addit. prima ad Guid. Pap.

347 Quæ de re Anchar. in clem. 1. §. in concedendis de pæni. & remiſſio. rectè concludit quòd indulgẽtia conceſſa à Prælato penitùs falſo, qui tamen putabatur verus, non minùs operantur ad ſalutem animarum, quàm ſi eſſent conceſſæ à verò Prælato, ibiq; infert ad quoſdam Quæſtiarios falſos, qui Venetijs multa extorſerant cũ falſis Bullis, quia quãtum ad ſalutem animarum idem operantur, ac ſi eſſent vera Bullæ, & ſequitur Iaſ. in l. præſcriptiones nu.26. C. ſi contra Ius, vel vtili. pub. cum multis alijs ſimil. quæ poſſent adduci.

SOLVTIO.

Duo præſupponit motiuũ, quæ veritati, (meo iudicio) repugnant, alterum ꝙ in facto præſupponatur D. Ducem Octauium toto tpe vitę ſuę, cõiter ab omnibus habitum, & reputatum fuiſſe pro vero Duce cum omnimoda authoritate. Alterum vero ꝙ donatio, ſeu veriùs refutatio prędicta ſteterit in occulto, dùm ille vixit, & vſ-
348 que adhuc. † Etenim de primo præſuppoſito nullum uerbum in proceſſu, quod ego uiderim, & tamen partes erant Actoris ad impugnandũ inſtrumentũ refutationis in actis productũ, probare dictam cõem opinionẽ, & reputationẽ, & cõem errorem, ad exemplum famæ publicæ per reg. l. ei qui. de probat. Dec. conſi. 256. num. 10. 11. Soc. conſ. 56. in 4. dubitatione nu. 9. 10. lib. 1. ubi neceſſe fore ꝓbare tradit cõem illam opin. & cõem errorem fuiſſe maioris partis Populi, allegans Spec. Bart. Angel. & alios. Etenim ſecundùm allegata, & probata ferri debet ſententia l. illicitas §. ueritas de offic. præſi.

Circa ſecundum aũt præſuppoſitùm, mirùm vr̃, quòd occulta ſteriſſe dicatur donatio, & refutatio, cum in conſpectu Potentiſſimorũ Regũ, & multis Herois interuenientibus, tractata, & perfecta fuerit, & per publicum inſtrumentũ celebrata in partibus Hiſpaniarum; & in Belgicis
349 ꝑ aliud publicũ inſtrm ratificata vt ſup. † Quod enim per publicum inſtrumẽtum apparet, non põt clam factum reputari, ſed omni clandeſtinitatis vitio, & alia quacũq; ſuſpitione carere prę-ſumitur per not. in l. Polla. C. de his quib. vt in dig. & in l. tranſactio. C. de tranſac. Curt. Iun. conſ. 64. nu. 2. & 3. Rui. conſ. 14. num. 10. lib. 2. Gomeſ. in §. ex maleficijs nu. 21. Inſt. de ac Burſ. Conſ. Lud. Sacc. d. conſ. 40. nu. 69. Decia. conſi. 2. nu. 95. lib. 1.
350 Et quia dicta refutatio tractata, & cõcluſa fuit opera, & miniſterio dictorũ Regũ, qui erant ꝓpinqui, & ſanguine cõtrahentib. cõiuncti, vt notoriũ eſt, qui ẽt polliciti fuere ſe curaturos, vt cõuenia executioni demãdarent̃, tantò magis carere dẽt omni ſuſpicione Crau. cõſ. 182. num. 9. Pari. cõſ. 26. nu. 68. in 3. Neuiz. cõſ. 84. nu. 6. nat. conſ. 162. nu. 22. & cõſ. 166. nu. 15. Burſ. d. conſ. 40. nu. 67. et ſeqq. quinimò ſufficeret dicere, qđ cũ facta Principiũ, ac magnorũ virorũ nota oĩb. eſſe p̃ſumant̃ c. cum illorũ, vbi Cano. not. d. ſen. excom. Tiraq. in trac. de nobili. c. 37. nu. 110. nõ p̃t clãdeſtinitas hui⁹ actionis notabilis allegari.
351 Vtrumq; ergo præſuppoſitũ ceſſat; quibus ſubtis, corruit diſpoſitum glo. in l. municipia. vbi Caſt. & Fulg. C. de. ſer. fugi. deci. conſi. 259. nu. 5. Curt. Iun. conſi. 165. nu. 13.
352 Et ſi præſupppoſita ſtarent, non tñ effectũ operarẽtur, de quo in motiuo. Nam qđ attinet ad. l. Barb. de offi. p̃ro. non ꝓcedit illa reg. vbicunq; vnus tractat de lucro captãdo, & alter de dãno vitãdo, tunc. n. geſta ꝑ officialẽ Pręlatũ, aut Principẽ putatiuũ non ſubſiſtunt in tertij p̃iudiciũ, vt declarat ibidẽ Bar. nu. 19. & Iaſ. nu. 22. Sal. in l. zenodorus nu. 4. C. ad maced. Tiraq. de legi. cõnub. gl. 8. nu. 18. Ferret. cõſ. 9. in princ. & fere per to. Port. in ſuis conclu. lib. 2. reg. 11. limi. 20. Gabr. in ſuis com. cõclu. ti. de ꝓbat. concl. 8. nu.
353 19. Maſc. conclu. 684. nu. 87. † Vndè rectè dixit Lap. alleg. 89. nu. 15. non hr̃e locum regulã d. l. Barb. qñ de actu controuertit̃ inter duos, quorũ alter titulũ hẽt verũ, alter verò putatiuũ, tunc. n. veritas ante cõpletũ negotiũ declarata, p̃fertur opinioni; cuius dictũ refert, & ſequitur Fel. in c. in noſtra. correlar. 37. verſ. quod aũt de reſcrip. poſt Gemi. & Frãc. in c. ſuſceptũ de reſcrip. in 6. Maria. Soc. in repet. c. poſtulaſti de reſcrip. Caſſ. dec. 3. poſt prin. de cau. poſſe. & ꝓprie Pari. cõſ. 37. nu. 9. vol. 4. Syl. in trac. benef. par. 3. q. 12. nu. 21. in 15. qualita. in fi. 2. limi. Boe. deci. 150. nu. 13. Sarnẽ. reg. de infir. ad. fi. q. 35. Ferre. vbi ſup. nu. 1. & 2. & hos referẽs Mãdoſ. in addi. ad Lap. in ea deci. in littera P. At in caſu noſtro de p̃iuditio Sereniſs. Ducis Alexandri, & ſucceſſorũ in Ducatu agit̃, & D. Alex. de lucro tractat, videlicet de acquiſitione magni ſtatus, ad quẽ ex tenore inueſtituræ vocatus nõ repetit̃, ergo licèt à Sereniſs. Duce putatiuo admiſſũ ſe p̃tendat, nõ eſt in conſideratione habendum, quia verus titulus Ducis Alexandri, eiuſque ſucceſſorum præualere debet in concurſu, per ſupradicta.
354 Secundò reſpondetur regulam l. Barbar. non procedere quando error reſpicit cauſam efficientẽ, & nõ materialẽ, adeo quòd ſi error eſt in perſona concedẽtis, vel eligentis nõ valet actus licèt ſecus ſit quando error eſt in perſona recipientis, aut electi, pro vt in d. l. Barbarius, vbi

Digitized by Google

error fuit in ſeruo prætore electo, nõ in Populo
Romano eligente. Ita declarat Iaſ. ibidem num.
22. verſ. 4. limita. allegans Bald. in l. 2. ad fi. C. de
* ſen. & inter. om. iud. & iſta eſt * cõis opin. teſte
Alex. qui illam pluribus cõptobat, in conſ. 138.
nu. 11. vſq; ad nu. 24. lib. 1. in conſ. 85. nu. 19. in
2. & conſi. 147. nu. 16. in 7. Cum. conſi. 26. col. 1.
& Rui. qui latè proſequitur in conſi. 66. nu. 12.
13. lib. 2. Pariſ. conſi. 130. col. 2. lib. 4. Ferret. d.
conſi. 9. col. 1. verſ. ſed lex Barba, vbi omnes ità
tenere aſſerit. Niconi. in rub. de oper. nou. nun-
cia. nu. 48. & 87. Port. vbi ſuprà limi. 12. Maſcar.
d. conclu. 648. nu. 49. 50. & melius nu. 77.

Sed in noſtra ſpecie error fuiſſe præſupponi-
tur in D. Duce Octauio cõcedente priuilegia, &
gratias, de quibus ſuprà, non in perſonã recipiẽ-
tus, hoc eſt D. Sfortiæ, vel D. Alexãdri; ergo &c.

355 Tertiò. Non operatur regula prædicta quando
actus geſtus eſt merè priuatus, & rõne priuati in
tereſſe, & pro priuata vtilitate, vt eſt impetrare
reſcriptum gratiæ, vel iuſtitiæ, quia tunc cõis
error nihil releuat Butr. & Io. Cald. in c. ad pro-
bandum de re iudi. & Bald. in l. non omnis §. 1. ſi
cer. per. quos refert, & ſequitur Iaſ. in ea l. Barb.
num. 67. At in caſu noſtro dubium cadit ſuper
talibus reſcriptis pro priuata vtilitate impetra-
tis, meritò nullę cenſendę.

356 Quartò reſpondetur ex eo, q Doct. omnes in
ea. l. tradidere, nempè tria concurrere debere, vt
eius diſpoſitio ſortiatur effectum, authoritas ſu-
perioris, vtilitas publica, & communis error, ad
Iaſ. ibidem nu. 66. & nu. 70. Soc. reg. 227. limi. 1.
& in conſi. 59. num. 9. lib. 1. Ferret. d. conſi. 9.
colum. 1. & 2. Cuiac. in lib. obſeruat. 18. cap. 33.
Gab. d. conſil. 9. num. 26.

Et quòd ſinè ſuperioris authoritate nullo mo-
do procedat diſpoſitio l. Barba. abundè proſe-
quitur Alex. d. conſi. 138. nu. 10. vſq; ad 24. Et
hinc eſt etiam, quòd nihil geſtum contra publi-
cam vtilitatem, ex cõi errore robur aſſumit, l.
quod non ratione ff. de leg. 1. decernimus C. de
Epiſ. & Cler. Gabr. d. conclu. 8. nu. 18. & Maſca.
d. conclu. 648. nu. 9. cum multis concord.

In propoſito autem themate deficit primò ſu-
perioris authoritas, quia poſt refutationẽ Du-
catus nõ fuit ampliùs declaratus Dux ab aliquo
ſuperiore Dux Octauius, licèt officium Ducis
exercuerit ratione vſusfructus reſeruati, & ad-
357 miniſtrationis retentę, † non enim ſufficit in
hac materia quaſi poſſeſſio officij, niſi titulus cõ
* currat, ſecundùm * cõmunem ſententiam, quam
cum innumeris authoribus referunt vbi ſuprà
Gabr. num. 20. & Maſcard. num. 19.

Deficit quoq; publica vtilitas, quandoquidem
publicè nihil intereat habere potiùs patrẽ Du-
cem, quàm filium; & ſatis erat, quòd Dux Octa-
uius vti vſufructuarius, & adminiſtrator Duca-
tus, regeret, & gubernaret, iuſtitiam oĩbus æqua
lance miniſtrando, abſq; eo quòd facultatẽ alie-
nandi pertinentia ad ipſum Ducatum, haberet;
Quinimò publicè vtilitati repugnaſſe dicendũ
eſſet, quòd talem habuerit facultatem, ex qua
nihil niſi præiudiciale, & damnoſum prouenire
poterat. Ergo quicquid ab ipſo alienante factũ
eſt, nullius põderis eſſe dẽt, etſi cõiter ab omni
Populo p vero Duce habitus et reputatꝰ fuiſſet.

358 Et ad alia obiecta poteſt etiã ſpecialis reſpon-
ſio accõmodari. Nàm ad Deciſ. Guid. Pap. 175.
nu. 3. cum addi. 1. qui, voluit Emphiteotam ſol-
uentẽ ei, qui pro exactore, ſeu procuratore Do-
mini publicè in loco, ſeu villa habebatur, libera-
ri, vltra quòd pręſupponit de cõi errore conſta-
re, de quo apud nos non conſtat, vt dictum eſt,
dicitur quoq; neminę ibi tractare de lucro, ſed
tàm emphiteotam ipſum, quàm directum Do-
minum tractare de damno vitando, & propte-
rea ſic fuiſſe deciſum, per ea quæ ſupra in prima
359 reſponſione ad l. Barba. diximus. † Et tantò ma-
gis, quia emphiteota, ſi vult eſſe liberatus per
dictam ſolutionẽ, tenetur cedere actiones Do-
mino contra falſum procuratorẽ per l. cum fun-
dus §. ſeruum tuum imprudens ff. ſi cer. pet. cum
alijs adductis in appoſtil. ad eandẽ deciſ. in ver.
eſt liberatus, adeo quòd vr̃ quaſi indẽnis etiam
Dominus remanere; cuius contrarium nos prę-
ſuppoſuimus, nempè lucrum D. Alexandri, &
360 damnum irreparabile Domini Ducis † Imò te-
netur falſus procurator ad duplum condictione
furtiua l. falſus, vbi Bald. C. de furt. Vndè tantò
magis eſt Domino conſultum.

Prætereà in illa deciſ. Guid. error fuit in perſo-
na Procuratoris, non Domini conſtituentis, &
ſic in cauſa materiali, non cauſa efficienti, ergo
diuerſum, per ea quæ ſuprà in ſecunda reſpon-
ſione deduximus ad l. Barbarius.

Item loquitur Guid. in contractu, nos in re-
ſcriptis gratioſis, quæ diuerſificant caſum, vt
in tertia reſponſione.

Et nihil cõtrà publicã vtilitatẽ ibi geſtũ ſuppo-
nit, nos totũ oppoſitũ, vt in quarta reſpõſione.

361 Ad deciſ. Caſſad. 7. & Puth. 26. allegatas de ef-
fectu colorationis loquentes, præter reſponſio-
nes ad deciſ. Giud. Pap. applicatas, quæ his quo
362 que conueniunt, ſpecialiùs reſpondetur, † aliud
eſſe, quòd quis habeat re vera officiũ, & ſit ali-
quo ex accidenti tantùm impeditus illud exer-
cere, vt eſt ordinarius collator, cui fuit per Pon-
tificis indultum inhibitum, vt ibi, qui tamen or-
363 dinarius remanet, † & aliud quòd quis ampliùs
non ſit talis, ſed ſit in totũ ammotus per renun-
tiationem, vel refutationem, vt in caſu noſtro;
quia tunc deficit ei titulus, qui omninò neceſſa-
rius eſt ſecundùm cõem ſententiã, de qua apud
Gabr. & Maſcar. proximè citatos ſub nu. 357. &
propterea non põt eius prouiſio titulũ coloratũ
tribuere, put in contrarijs. Vndè ſi ordinarius,
qui

qui ab initio habilis erat, re vera ſit factus inhabilis, non dr̃ qui ab eo cõfirmatus eſt, titulũ hr̃e coloratum. Butr. in terminis in c. literas de conceſ. p̄b. Gomeſ. ſuper reg. de trien. q. 28. in prin. Ferret. d. conſil. 9. col. 2. verſi. confirmo quia.

364 Et quicunq; habet titulum ab eo, qui caret facultate conferendi, intruſus dr̃ c. tanta. de exceſ. prælat. not. doct. in c. cum ſatis de offi. Archid. Hoſti. in c. in literis de reſti. ſpol. tradit Maſcar. conclu. 1376. nu. 16. exemplificans in ſuperiore
365 interdicto, vel priuato. † Et intruſus non hẽt titulum coloratũ Fely. in d. c. in noſtra in 2. & 36. correl. de reſcri. Io. de ſilu. in trac. de beneſ. par. 3. q. 11. & hanc rationem affert Abb. in c. 2. nu. 4. de in integr. reſtit. Gomeſ. vbi ſup. q. 27. nu. 2. Maſcar. conclu. 1377. num. 8.

366 Quinimò, & ſi non ſit factus ordinarius inhabilis, ſed tantũ ligatas habeat manus per decretũ appoſitum in literis Apoſtolicis, vel per inhibitionem executoris, aut aliter, illius tñ collatio non dr̃ colorata, nec dici poterit impetrans hr̃e titulum coloratũ gl. in c. ſi ſoli. de conceſ. p̄ben. in 6. q̃ ſequuntur Cal. Gaſpar. de Peru. Coſmas Guymier. Gomeſ. & hos referẽs Maſca. d. con-
367 cluſ. 1377. nu. 12. ſubdens. nu. ſeq. † idẽ eſſe iudicium de collatione ordinarij de beneficio reſeruato reſeruatione in corpore iuris clauſa, & authores citat, & alia & exẽpla in ea cõclu. affert p̄poſito noſtro inſerulentia, q̃ videri poterunt.

Et cum his cõcordat idem Caſſad. in oppoſitum citatus ſub nu. 7. verſ. dummodò non ſit, & latè Ferret. in conſ. 93. nu. 3. 4. 5. vbi poſt Rom. Lap. & Cald. quos citat, notabiliter inquit, q̃ habens talem titulum notoriè nullum, ſi detineat, poterit abſque citatione priuari.

368 Et quod Puth. dicit, & alij tenentes titulum habitum ab eo qui originaliter põt conferre, licèt ex accidenti ſit impeditus, pro colore ſufficere, poteſt procedere in caſu regulæ de triennali, in qua ſpeciale eſt p̄p̄ odium negligẽtis proſequi ius ſuum per triennium, q̃ talis titulus habeatur pro colorato, quia ſic diſpoſuit expreſsim Sum. Pontifex. contra omnes iuris regulas, vt docet Gomeſ. in reg. 33. de trien. q. 28. nu. 4. quẽ cum alijs refert Maſcar. d. conclu. 1376. nu. 17. 18.

Ex quibus oĩbus rectè colligitur, deciſionẽ illam Puthei nihil ad caſum noſtrum pertinere; quia verſamur in terminis Iuris cõis, & nedùm ligatas habebat manus Sereniſſimus Dux Octauius quo ad alienationem iurium Ducatus, Verùm etiam pęnitus ab eo erat abdicatus per refutationẽ Ducatus ipſe, ſaluo tantùm vſufructu, & adminiſtratione, de quibus etiam infra dicetur.

369 Addo ct. Bar. in l. ſi vrbana nu. 4. de cõdi. indeb. tractantem de ſoluente Abbati putatiuo, cõueniunt rfines datæ l. Barb. & Deciſ. Guid. Pap.
370 Rebuff. autem de paci. poſſe. nu. 43. concordãs cum Caſſad. & Puth. pręallegatis, tollitur eiſdẽ rationibus; loquitur enim in collatore ordinario habente authoritatem, ſed ex accidenti impedito, & cuius manus erant tantũ affectæ, & ligatę vt ſup. & in materia dictę reg. de trien. tm̃.

371 Exemplum deniq. adductum ex Anch. in clem. 1. §. in concedẽdis de pęn. & remiſ. de Quæſtuarijs falſis, quem ſequitur Iaſ. in l. pręſcriptione. nu. 26. C. ſi contra ius vel vti. pub. Improbatur ab Oldr. conſi. 76. quęritur de illo. per. to. vbi ab partes diſputat, & contra Anch. opi. tenet, quem ſequit̃ Card. in clem. 2. §. ad hæc multiplici col. 3. vt ſupra de pęn. & remiſ. & Niconi. in d. rub. de no. oper. nu. 217. & benè cõferunt dicta eiuſdem Oldr. in conſ. 73. per to. Nec vr̃ opi. Anch. vera, quia cõiter *receptum eſt non hr̃e locum reg. l. Barba. in ſpiritualibus, in quibus veritas, & non opinio attenditur Gabr. d. conclu. 8. nu. 34. & Maſca. d. cõcl. 648. nu. 30. & ſeq. & nu. 89. 96. ſed q̃õ iſta Theologis potius remittenda eſt.

372 Cęterùm data opin. Anch. pro vera, p̄cederet fauore animæ, vt ipſemet, & Iaſ. conſiderant, & ſic in caſu ſpeciali; animæ enim fauore multa ſpecialia conceduntur l. lege Iulia. cũ not. ff. de
373 manumiſ. † ex quò cũctis rebus eſt anteponenda. l. ſancimus cum materia C. de ſacro. Eccleſ.
374 de qua re latè Maſcar. conclu. 1171. per to. † Et per conſequens contra omnes iuris regulas non eſſet extendenda l. quòd verò ff. de legi.

Et conueniunt aliæ reſponſiones datę cęteris cõtrarijs, & ea præſertim, q̃ in indulgentijs adipiſcendis de nullius præiuditio agitur, nec eſt qui damnum exindè ſentiat, & contradicat pro ſuo intereſſe, cuius cõtrarium nos præſupponimus; Nimirum de vno caſu ad alium non poteſt inferri per ſupradicta.

VIGESIMVM SEXTVM DVBIVM.

375 *Quintò quia reſeruatio vſusfructus de qua ſupra, operatur quòd donatio ipſa tota dicatur, & ſit nulla, quia facta ſinè conſenſu Domini directi, neq; enim feudum põt donari, aut renunciari pro parte, ideſt reſeruato ſibi vſufructu, niſi totum reſignetur, etiã ſi refutatio fiat in filium, vel agnatum, qui ſucceſſurus erat, ex tenore Inueſtitura, ſed tota corruit, vt abundè reſpõdit Loſr. d. cõſ. 3.*
376 *Et ſic ceſſat, ſi dicatur alienationẽ non eſſe interdictam, ſi fiat ei, qui aliàs erat ſucceſſurus. l. cum pater. §. cum inter. ff. de leg. 2. & cõcord de quibus per Brun. conſ. 121. col. 1. verſi. quod ſi replicetur, poſtquã non alteratur ordo ſucceſſionis, vt ibi per eum, & per Cephal. conſ. 729. num. 37. vol. 5. & in materia feudi, quod poßit ſic alienari, etiam ſine conſenſu Domini poſt alios, Afflic. in c. 1. §. ſed. & res. colum. 1. in ſi. & ſeq. per quos fiat inueſtitura, Hac enim concluſio procedit ita demùm, vbi totùm feudum alienatur ſecus ſi pars tantùm, vt dixi.*

SOLVTIO.

Conſideratione dignum videtur iſtud motiuum propter authoritatem Loffr. qui fuit ſatis bonus

Feudiſta, tantò magis quia eum ſecutus eſt Ca-
mera. in repert. l. Imperialē pag. 32. in litera G.
cum ſeqq. atq; Minado. cōſi. 15. nu. 4. (nulla tñ
ꝑdictorũ facta mẽtione) qui vnanimiter tenẽt
refutationẽ factam per vaſſallũ immediatè ſuc-
ceſſuro, cum reſeruatione vſusfructus, non va-
lere, ſed tam ipſam, q̃ reſeruationẽ vſusfructus
inualidã exiſtere, quod ẽt tenet idẽ Loffr. in pa-
raphra. ſeu. in d. c. 1. §. & ſi libellũ verſ. in ea. col.
in fi. remittens ſe ad dictum ſuum conſilium.

Idcircò pro reſolutione, examinanda ſunt eo-
rum fundamenta, vt dignoſcere poſſimus, an
ſicco pede cum eis tranſire debeamus?

Aniaduerto igitur tria principaliter (nõ attin-
gendo fundamenta legũ Municipaliũ illius Re-
gni, ſed iuris cõis tantùm) in eam ſententiam
Loffred. traxiſſe, licèt multùm in eis ſe dilatet.
378 Primo generalẽ regulã prohibitiuã alienatio-
nis feudorũ tàm in toto, q̃ in parte, de qua in d.
379 c. Imperialẽ cum cõcord. † iuncta l. 4. de vſufr.
in qua dr̃ vſumfructũ in multis partẽ dñij eſſe, ſi
enim ꝓhibita eſt partis feudi alienatio, & vſuſ-
fructus conſtitutio ꝓhibita qui feudi pars rectè
nuncupari vr̃, & hoc tangit Loffr. nu. 5. Et licet
ſub nu. 10. 13. 14. 17. & 18. controuerſũ oſten-
dat nunqd vſusfructus ſit vera pars integralis?
In affirmatiua tamèn reſidet, quò ad vſumfru-
ctum formalem, quicquid ſit de cauſali.
380 Secundo loco ꝑpendit Loffr. feudi indiuidui-
tatẽ, præſupponens, ꝙ ex quo reſeruatio vſuſ-
fructus, & ſic retentio partis, eſt inualida, totus
ẽt contractus inualidus remaneat; tam ex mẽte
contrahentiũ, q̃ ex legis diſpoſitione, quę licèt
permittat refutationẽ totius feudi, non tñ repe-
381 ritur, ꝙ permittat alicuius partis tantũ, † Ideò
ſuccedit regula, ꝙ potui nolui, qđ volui adim-
plere nequiui l. multum C. ſi quis alteri vel ſibi.
& ita argumentatur ipſe num. 10. 12. 13. 18. &
alibi per totum ferè reſponſum.
382 Tertio loco fundat Loffr. opi. ſuã ſuper ꝑiudi-
cio directi Dñi, cuius cõdõ ſit deterior ꝑ dictã
feudi diuiſionẽ, ſeparando illum in duas perſo-
nas, vtilis dñi, & vſufructuarij. Nàm ꝑꝑ culpã
refutantis, non redibit totũ ad dñm, inquit ipſe
nu. 14. & nu 41. 42. addens, ꝙ ex quo tractamus
de actu, qui fit ſinè conſenſu Dñi, poſſet fieri ſe-
cretò, & fraus contra illũ adhiberi, quia ſi donãs
cum reſeruatione vſusfructus committeret cul-
pã, ob q̃ feudum amitteret, donatarius haberet
feudũ oſtenſa donatione, ſi illa valeret, & è cõ-
trario, ſi culpã donatarius cõmitteret, dñs, do-
nec donator viueret, impediretur feudum inte-
grè conſequi, ꝙ ferendũ non vr̃, & propterea
(inquit) Maeſtas Ceſ. & Cath. ſua pragmatica
expreſsè prohibuit ſeuda illius Regni à vaſſal-
lis, reſeruato vſufructu, alienari, & ſi alienari
contingerit, aſſenſum à Regia Cancellaria præ-
ſtari ꝓhibuit. Ad hæc tria fundamenta redigun-
tur in effectu oĩa dicta Loffred. licèt varijs ra-
tionibus, & exemplis ea corroborare ſtudeat.

Ego verò re diligentiùs perpenſa, in contrariã
ſnĩam deſcendo, & actũ refutationis noſtræ, cõ-
ceptum cum reſeruatione vſusfructus; viribus
omninò ſubſiſtere opinor. Et multis quidem ſo-
lidiſſimis argumentis.
383 Primò quia, & ſi regulariter nequeat. vaſſallus
conſtituere vſumfructum in re feudali abſq; dñi
conſenſu ſecundũ cõem ſnĩam relatam à Curt.
in tract. feud. par. 4. q. 15. nu. 106. Et Clar. in §.
feudũ q. 37. Bolognet. conſi. 6. nu. 25. 26. & ego
quoq; præſuppoſui in priori reſpon. num. 202.
384 † Nihilominus declaratur hæc concluſio ꝓce-
dere ſolum modò reſpectu Dñi, & vocatorũ in
inueſtituris; ad quorũ præiudiciũ prohibita eſt
vſusfructus cõſtitutio, ſicut, & alia quælibet di-
ſpoſitio; ſecus verò quò ad ipſum vaſſallũ, cuius
vita durante, & ſic durante iure ſuo, vſusfructus
valet, ẽt ſinè Dñi conſenſu ꝑ tex. in c. 1. §. quid
ergo, de inueſti. de re. alie. fac. quẽ Bal pro ſin-
gulari not. & ſequuntur. Aluar. Præpoſ. & alij,
Affli. in c. 1. §. præterea nu. 5. de leg. Cor. & latè
deciſ. 380. per to. Iaſ. in l. 3. §. ex cõtrario. nu. 66.
in fi. de acq. poſ. & in conſ. 123. in 1. dub. verſ.
ſed præmiſſis lib. 4. Bero. q. 95. in princ. Rui. cõſ.
21. ante num. 7. lib. 1. Tiraq. de retrac. ligna. §. 1.
glo. 7. nu. 48. Nar. conſi. 173. nu. 14. cum multis
ſeqq. & ſignanter nu. 20. Rol. à val. conſ. 59. nu.
* 14. & 19. atq; per to. vbi de * cõi atteſtatur, ac ẽt
Pinel. in rep. l. 1. par. 3. nu. 70. vbi ẽt de cõi C. de
bo. mater. & nu. 71. quo loci ſecurè ait ita cõcor
dari gl. & doc. q cõtrariari ĩuicẽ aliàs videbant.
385 Et inuincibili ratione corroboratur, ſi quidem
vſusfructus verè eſt ſeruitus l. rectè dicimus ff.
386 de verb. ſign. l. 1. & 2. ff. de vſufru. † & ſeruitutẽ
põt vaſſallus inſcio directo dño conſtituere du-
raturã donec ius ſuum duret. d. §. quid ergo vbi
oẽs ſignant, & maximè Affli. in 2. not. Bal Saly.
Caſtr. in l. in prouinciali C. de ſerui. Cępol. de
ſerui. vrba. prędi. c. 14. nu. 2. 3. Bero. d. q. 95. nu.
7. & 11. Rol. d. conſi. 59. nu. 8. cum. ſeqq. Pinel.
vbi ſuprà nu. 70. cõem aſſerens Cur. Iun. d. trac.
par. 4. in vlt. cauſa ammiſſionis ſeudi q. 14. &
* ſeq. de communi pariter atteſtans, & de * magis
communi Clar. in §. ſeudum q. 37.
387 Comprobatur inſuper ex multis ſimilibus, &
primò de Emphiteota, à quo ad vaſſallum argui
conſueuit, vt in 1. reſpon. probabam nu. 16. ex
* cõi; * cui emphiteutę licitũ eſt in re Emphiteoti
ca vſumfructũ cõſtituere irrequiſito dño, abſq;
tñ eius pręiudicio, valiturũ ad pręiudiciũ conſti-
tuentis. donec in perſona ipſius emphiteotę ꝑ-
manſerit Bal. & Alber. in l. 1. §. item ſi in fundo.
quibus mo. vſusfr. amit. Alex. cõſi. 120. in fi. lib.
1. & in d. §. ex cõtrario. nu. 30. 36. vbi ẽt Iaſ. nu.
65. & in l. fi. nu. 119. C. de iu. Emphi. Rui. cõſi.
220. col. 1. lib. 1. & conſi. 150. nu. 14. in 3. Nat. d.
conſi.

conſi.563.num. 17.28.Pinel.loco præcitato ſub nu.70. vbi multos alios refert.Cotra in mmemor. in verſ. Emphiteota, non pôt Rol.d. conſil.59. nu. 13.qui hoc argumento in puncto nititur.

388 De ſuperficiario,& habente fundũ vectigalem idem eſt receptũ per l.lex.vectigali vbi glo.Angel.& alij ff.de pign. Bar.in l. 1.§.fi.de ſuperfici. Iaſ.in d.l.fi.nu. 118.C.de iu. emphi.feudiſtæ in d.§.quid ergò.glo.Albe.& Caſtr.in l.3.ff.de ſerui.Cæpol.d.c.14.nu.4.Nat.d.conſ. 563. nu. 14. cum multis alijs citatis per Pinel.d.nu.70.

389 Et reſpectu maioratus idem eſt conſtitutũ,ſcilicet ꝙ eius poſſeſſor poſſit vſumfructũ in eo cõſtituere,qui duret,durante eius iure,non autem in præiudiciũ ſucceſſorum, vt concludit idẽ Pinel.loco pcitato nu.71. ad fi.in verſ. ex eiſdem infertur: aduersùs ſententiam Anto. Gomeſ. quem in hoc repræhendit.

390 Vſufructuarius quoque pôt ius ſuum alienare durante eius vſufructu, non tñ in præiudicium proprietarij l. ſi legatũ ff.qui mo.vſu.ami.l.ſi qs vſumfructũ,de vſufr.leg.c.nuper de do.inter vi. & vxo.l.neceſſariò §.fi.de peri.& com. rei vẽd.

391 latè Pinel. loco præcitato nu. 40. † & vaſſallus æquiparatur vſufructuario c. 1. circà fi. qui mo. feud. amit. tradunt ſcrib.in c.1.§.hoc quoq; de ſucceſ.feu.Bero. d.q.95.num.8.

Si ergò pôt vaſſallus abſq; cõſenſu dñi cõſtituere vſumfructum in feudo, & ſic ſeparare ipſum vſumfructum,ẽt ad beneficiũ extranei, durante eius vtili dñio,certè non video cur ſubtilizando conetur Loffr. hmõi ſeparationem inter perſonas à directo Domino cognitas, approbatas, & vocatas in inueſtitura,prohibitã oſtendere; cum totũ oppoſitũ à maioritate rationis concluden-

392 dum ſit? † Refutatio denique,ꝙ vaſſallus facere poteſt dño ſuo,ſi fiat coràm eo, valet abſolutè,ſi verò eo abſente,tenet tanũ in præiudiciũ refutantis.c.1.cum not. vbi Bal.ſignanter de vaſſal. crep;æta.Feder.Schene.in d.c.1.num.2.in fi. de vaſſal.qui con.cõſti. Lotha. ex quibus omnibus clarè colligitur reſeruationẽ vſusfructus antedictam valere, & tenere ad pиudiciũ refutantis.

393 Secundò principaliter adduco cõem * concluſionem, ꝙ vaſſallus pôt abſq; dñi conſenſu ſubinfeudare feudum ſuum, ſinè tñ directi Domini præiudicio,& tribus concurrentibus, videlicèt,ꝙ ſincerè faciat,& bona fide, ꝙ ſubinfeudatus ſit ſimilis cõditionis,& qualitatis primo vaſſallo,ꝙ ſubinfeudet cum eiſdem pactis, & conditionibus, quibus ipſe habuit. glo. eſt in c.1.§. præterea,de capi.Cora.vbi feudiſtæ,& in c.quæ in Eccleſiarũ,in ver. alienandi feudum.de cõſti. vbi Cano.& iſta eſt * cõis conclu.pro qua multa Iura, multoſq; authores citat Curt.Iun.d.tract. par.4.num.83. verſ.& primò an hodie poſſit, & verſi.primum eſt Clar.d.§.feudum quæſt. 32.in princip. & ferè per to.

394 Debet tamen hmõi ſubinfeudatio procedere etiam ſinè præiudicio agnatorũ, quibus ex prouidentia concedentis fuit prouiſum, nam finito iure ſubinfeudantis,ipſi debebunt ſuccedere,vt per Clar. ea. q. verſi. ſed circà huiuſmodi poſt Cur.prçcitatum ſub nu.85.

395 Conſtat autem, quòd ſubinfeudatione durante non eſt plenum ius vtilis dominij pẽnès ſubinfeudatum, ſed pœnès primum vaſſallum remanet quoddã quaſi vtile dominium, ratione iuris vaſſallagij.quod hẽt in ſubuaſſallũ, vt probat tex.in d.c.Imperialem,§.illud. vbi Io. Ray. not.relatus,& ſequutus à Cur. d.nu.83. verſi.2. pro limitatione, pro quo allegat ẽt Abb. in c.cũ

396 Apoſtolica de his quę fiunt à præla. † dicentẽ, ideò licere feudatario Eccleſiæ ſubinfeudare, quia ipſe non deſinit eſſe vaſſallus Eccleſiæ dominæ,idem tenet Bal.in c.cęterum ad fi.de iud.

397 qñ ſinè dñi conſenſu fit ſubinfudatio,† licèt ſecùs teneat qñ interuenit cõſenſus,quo caſu vult primùm vaſſallum omne ius à ſe abdicare, in 1. enim caſu ſecundũ Bal. vaſſallus non cedit, ſed concedit,& retinet dominium vtile ſuperius,& in ſubuaſſallũ transfert vtile dominiũ inferius, & Bald. ſequitur Iacob.à S.Georg. in ſua inueſti.feud.in verb. Ità ẽr quòd dicti vaſſalli nu. 5. 6.Soci. conſi.66.num.4.lib.3.Capic.deciſ.162. nu.7.Menoc.de præſump.lib.3.pſump.102. nu.

398 12. cũ concord. † Et hinc eſt ꝙ ſi ſubinfeudatus velit alienare tenetur hr̃e cõſenſũ vtriuſq; dñi, directi ſcilicet, & ſui immediati, ſecundùm veriorem opin. q̃ poſt plures relatos in d.c.Imperialem in ptin.nu.18.verſi.4. opi.eſt tenet Affli. quod tamen pro conſtanti non firmo, quia in contrarium videtur * cõmunis opin. de qua per Clar. in §. feudum.q. 32. in fi. poſt Iacob. de S. Georg.in d. inueſt.in ver. & cum pacto de non alienando ſub nu.21.Menoc. vbi pximè nu.10.

399 Et dixit inſuper Bal.& poſt eum Alua.in c.1.§. fi.de contro. inueſti. ꝙ pẽnès primũ vaſſallũ remanent reliquię, & iura ſeruiriorum per not. in c.1.de exceſ.prælato.& cõprobat Cur.Iun.præallegatus. Vbi etiã tradit, ꝙ ſi inter ſubuaſſallos oritur quæſtio de rebus feudalibus, cognitor eſt ſubinfeudans non directus dominus.

400 Vndè etiam eſt,ꝙ vaſſallus vaſſalli mei non eſt meus vaſſallus, nec ab eo poſſum ſeruitia feudalia petere, quæ debet ſuo dño immediato, licèt ea mihi debeat meus vaſſallus, quæ præſtare poterit cum auxilio vaſſali ſui, Curt. latè d. par.4. num.88. 89.declarat.9. Menoch. latè de præſump. lib. 3. præſump. 102. nume. 1. cum plurium ſequentibus.

401 Quibus ſtantibus,indubitatũ redditur, ius cõpetens feudatario, diuiſionem quandã, & ſeparationem,recipere multis in caſibus, cuius pars pœnès illũ remanet, reliquum aũt in conceſſionarium trãſit, quamuis extraneum, & incognitum

tum

tum priori Domino,Nonnè igitur multò magis
admittenda erit ſeparatio, & diuiſio in noſtra
ſpecie inter patrē, & filium immediatū ſucceſſo
rē,à directo dño cognitū,& vocatū?Ita in termi
nis argumentatur Bologn. d. conſ.6.nu. 34.35.
402 Tertiò omnis alienatio feudi, etiam ſinè domi-
ni conſenſu,in præiudicium alienantis valet,&
tenet,licèt in præiudiciū Domini, vel agnatorū
ſecus ſit; quia reſpectu ipſiùs Dñi eſt ipſo iure
nulla,reſpectu verò agnatorum opus eſt reuo-
catione, Affli.deciſ.237.nu.7. Pariſ.conſi.2.nu.
21.lib.1.Rol.d.conſi.59. nu.17.lib.2. Clar. d.§.
feudum q.42.Bologn. pulchrè d.conſ.7.nu.100.
403 & ſeq. † vbi infert valere propterea conſtitutū
in tali contractu appoſitū, per quod transfertur
poſſeſſio in acquirentem, adeo quòd ſi de viri-
bus contractus eiuſdem controuerti exindè cō-
tingat in poſſeſſorio iudicio, dēt ad merita re-
ſeruari. Qualiſcunque igitur fuerit alienatio de
qua agitur,debet ad præiudiciū alienantis ſub-
ſiſtere eo meliori modo, quo valere poteſt, &
hoc ipſum fatetur Camerar. ex oppoſito cita-
tus pag. 31. in litera Q.
404 Sed debet multò magis valere cum facta ſit in
filium immediatè ſucceſſurū vt ſupra, in quem
licita, & permiſſa eſt, nedum inſcio, ſed inuito
dño, vt ſuprà latè dictum eſt nu. 323. & ſeq. &
num.341. Nam quòd omnis contractus cum eo
ſic fieri poſſit ēt tradit glo.in c. 1. §. fi. de alien.
feud. pater. Affli.deciſ. 19.nu.2.3.Bolog.d.cōſ.
6.nu.37.38.& conſi.7.nu.90.& ſeq. citās Iſern.
Bald. Aluar. Prępoſ.& alios,& de cōi atteſtans;
meritò talis facultas non eſt reſtringēda ad me-
ram refutationem ſinè adiectione alicuius pa-
ctionis, vt bellè defendit Bolog. aduersùs Lofr.
& Beneuen. in locis pręcitatis, vbi inter cætera
pōderat tex.not.in c.1.§.ſed ēt reſ. per quos fiat
inueſti. vbi venditio quoq; in proximiorē ſuc-
405 ceſſurum permittitur. † Ad idem allegat tex.in
c. 1. in prin.de alien.pater. feu. vbi alienatio pa-
terni feudi inter agnatos generaliter concedi-
tur, & in ſpecie datio ad libellum, quæ non eſt
ſimplex refutatio, ſed cū reſeruatione iuris per-
cipiendi conuentum canonem annum.
406 At ſpecialiùs etiā facit tex.in c.1.§. ſi verò de
alien.feu.vbi alienatio totius, vel medij, feudi,
conſentiente dño, conceditur in extraneū, ſed
in fratrem, vel nepotem, etiā ſinè domini con-
ſenſu; ſi ergo medietatis feudi permittitur in-
uocatum alienatio habemus caſum legis.
Sed ratio,quā ſcribentes ibi adducunt, & ma-
ximè Feder.Schenc.num.2.ſumpta ex d.c.1.de
alien. patern. feud. id comprobat; quia ſcilicet
non dr̄ hic fieri alienatio, ſed quædam quaſi re-
futatio; ex hac enim ratione applicata ad text.
iſtum de medietate feudi loquentē, depræhen-
ditur manifeſtè refutationem partis feudi haùd
prohibitam,ſed potius licitam,& permiſſam eſ-
408 ſe † Vndè neſciens Camer. hæc Iura euadere,
ad refugium miſerorum confugit in d. c. Impe-
rialem pag.31.litera F. inquiens ea fuiſſe corre-
cta per diſpoſitionem generalem cap. Imperia-
lem,& c.1.de prohi.feu.alien.per Lotha. quem
meritò repræhendit Bolog. d. conſi.7.nu.89.
409 Conſimilis tex. & fortior adhuc pro hac ſnīa
adducitur in c.1.de vaſſ.qui con. conſti. Lotha.
vbi primò deciditur alienantē totum feudū to-
tò priuari, alienantem verò partē,alienata tan-
410 tùm parte priuari, † & ſecundo loco dr̄ com-
mittentem feloniā contra vnum dominorū pri-
411 uari tantū parte illius Domini. † Deniq; ſub-
iungitur,& ſi voluerit vnius ſolius partem refu-
tare,alijs ſibi reſeruatis,hoc facere poterit;quia
vaſſallus ēt ſinè Domini voluntate rectè feudū
refutare poteſt. Ex tota igitur diſpoſitione hu-
ius legis conſtat inconueniens non eſſe, quòd
vaſſallus retinear feudi partem, reliquum verò
dimittat; & ſignanter per viam refutationis, de
412 qua nos tractamus; † Et aduertendum, ꝙ tam
in dicto,q̃ in ratione probat intentū; Nam red-
dens rationem vltimæ deciſionis, ait, quia vaſ-
ſallus ēt ſinè dñi voluntate rectè feudum refu-
tare poteſt; parificat enim refutationem totius,
cum refutatione partis,& quodammodo arguit
de toto ad partem; inferens quòd ex quo totū
feudū refutari poteſt,& pars quoq;. & ita in pū-
cto argumentatur Affli.in eo.c.nu.17. & à mul-
413 tò magis arguit Bolog.d.conſ.6.nu.37.† & no-
torium eſt valere argumentum de toto ad par-
tem l. quæ de tota.de rei vendi.
414 Septimò,& vltimò adducitur doctr. Affli.in c.
omnes filij num.22. ſi de feud. ſuc. contro.inter
Dominū, & agna. qui notabiliter decidit, eum
qui licentiā habet à directo dño alienandi feu-
dum, poſſe illud in duos vel plures alienare, ſi-
cuti, & pluribus filijs relinquere; nec propterea
fieri conditionem ipſius dñi deteriorē, ſed po-
tiùs meliorem, quia vnius loco plures acquirit
vaſſallos; ſic ergo, & in caſu noſtro vaſſallus ha-
bens facultatem refutandi feudum,poterit par-
tem refutare, & partem retinere modo quo ſu-
prà;quia ius directi Domini non læditur;& Idē
tenet Iſern. in c. Imperialem in prin. nec non &
Aluar.inquiens id ex ęquitate procedere.& ab-
ſolutum eſt quamcunq; alienationē ex qua me-
lior fiat dñi conditio permiſſam eſſe ſinè eius
conſenſu Capic.deciſ. 100.nu.3. 4. cū concord.
Iactis itaq; firmiſſimis huiuſcę concluſionis fū
damentis, non obſtant in oppoſitū adducta; nā
ad primum de alienatione prohibita in parte,
ſicut in toto,reſpondet retorquendo argumen-
tum, ex proximè deductis, q̄n quidem cum de
refutatione in proximiorem agamus permiſſa
415 in totū, idem iudiciū eſſe debet in parte † Cō-
uenimus enim in mō argumentādi, ſed pugna-
mus in propoſitione, quam aduerſantes nega-
tiuam,

tiuam, & prohibitiuam conſtituunt ſuper alienationis interdictione, nos verò affirmatiuam, & permiſſiuam ſuper refutationis conceſſione, & licentia, per ſupradicta.

416 Secundò Reſpondetur, ꝙ extra materiã quoq; refutationis, verſamur in regula permiſſiua, quã tum ſit pro intereſſe, & præiudicio vaſſalli alienantis, cuius reſpectu, & habentium cauſam ab eo, valet, & tenet alienatio, vt ſupra in trib. primis fundamẽtis latè oſtendimus, vndè qđ in toto ꝑmiſſum eſt, nec in parte ꝓhibitũ videri dẽt, per regulã auth. multò magis, C. de epiſ. & cler.

Tertiò Reſpondetur, ꝙ cũ alienatio partis feudi permiſſa ſit conſentiente dño, vt probat in ſpecie tex. in d. c. 1. §. ſi verò de alien. feu. & tradit Affli. in d. c. 1. nu. 1. verſ. item poteſt de vaſſ. qui con. conſti. Lotha. atq; omnibus in confeſſo eſt, non poteſt in noſtra ſpecie dubitari de validitate refutationis cũ reſeruatione vſufructus, tum quia facta fuit cum conſenſu iam impetrato vt ſupra nu. 315. & 337. tum ẽt quia reſpectu impetrandi, (ſi neceſſarius foret, prout non eſt,) habet clauſulam memoratam (accedente conſenſu directi domini, & non aliter) cuius vigore ſuſtinetur actus, ſiue conditionẽ importet, ſiue non, ad effectum, ut pendente cõſenſus conditione, non poſſit alienans ullo pacto contrauenire, pro ut ſupra latè diſſeruimus: nu. 339. uſq; ad 342. & præſertim quando contractus fuit iuratus, ut ibidẽ deductũ fuit nu. 342. & ibi dictis addendus eſt Bologn. in terminis d. conſi. 6. nu. 46. & conſi. ſeq. nu. 100. & 101. Contrauenĩẽdo igit act⁹ nullos, & inualidos fecit D. Dux Octa.

Ad ſecundum fundamentum de indiuiduitate feudi, quę cauſat, ut non poſſit unus hr̃e proprietatem, alter verò uſumfructum, quia hr̃et partẽ, & ſic diuideretur feudum ipſum; ultra ꝙ diuiſio feudi & alienatio partis dimidiæ permiſſa erat ante prohibitionẽ Lotha. & Federici, ut in c. 1. §. aut ſi libellario. ubi omnes not. quib. mo. feud. amitt. undè colligi poteſt originaliter feudum non eſſe indiuiduum, ſed ex accidenti, conueniunt ẽt tres illæ reſponſiones datæ primo fundamento, ex quo ſumus in caſu quo alienatio tam partis, q̃ totius eſt de iure permiſſa, maxime ad ꝑiudiciũ alienãtis, & habentiũ cãm ab eo.

417 Et animaduertendum, ꝙ nec ẽt reſpectu iuriſdictionis inconueniẽs penitus eſt diuidere feudum, Nam licèt ipſa iuriſdictio adiecta feudo illud indiuiduũ reddat in ſui ſubſtantia, & propterea unicuiq; in inueſtitura comprehenſo inſolidum competat, Bald. in l. uni. col. fi. C. quando non pet. par. & in l. 1. de offi. conſu. Bart. in l. 1. §. ſi plures. de exerci. ac. Curt. conſil. 49. nu. 51. cum ſeqq. Colleg. Bon. in conſi. ſeq. nu. 14. in fi. & nu. 15. Nihilominus reſpectu commoditatis, & exercitij, atq; uſus ipſius iuriſdictionis diuiſionem recipit. Aret. conſi. 165. nu. 2. Pariſ. conſ. 6. nu. 6. lib. 2. Curt. iun. in tract. prædicto part. 3. nu. 48. Purpur. conſi. 548. nu. 61. Duen. reg. 106. nu. 2. Cepha. conſi. 3. nu. 27. & conſi. 173. nu. 25. Adeo ꝙ dicere poſſumus, ꝙ poſt refutationem prædictã iuriſdictio coherens feudo fuit re ipſa, & in ſubſtantia pęnès Sereniſs. Ducem Alexandrum, reſpectu verò uſusfructus, & adminiſtrationis retentæ per Sereniſs. Ducem Octauium, uſus, & exercitiũ, atq; commoditas ipſa iuriſdictionis ad eum ſpectauerint, & pertinuerint.

418. Sed quartam ẽt libet ſubiungere reſponſionẽ negando uſumfructum eſſe partem dominij, licèt multi ex noſtratibus, ultra Loffred. & ſequaces pręcitatos, id conſtanter aſſeruerint, fundantes præcipuè eorum opin. ſuper d. l. 4. de uſufr. dicente uſumfructum in multis partẽ dñij eſſe.

Attamèn in rei ueritate contrarium uerius eſt, nam diuerſa habemus iura apertiſſima, totum oppoſitum firmantia, & maximè l. rectè dicimus de uerb. ſign. ubi iuriſconſultus (rectè dicimus totum fundum noſtrum eſſe, ẽt ſi uſusfructus alienus ſit, q̃a uſusfructus non dominij pars eſt, ſed ſeruitus, ut uia, & iter, nec falsò dictũ eſt meum eſſe, cuius non poteſt ulla pars dici alterius eſſe; hoc, & Iulianus ait, & uerius eſt,) quomodo poteſt hæc lex cauillari?

Similis eſt determinatio in l. & per iuſiurandũ, §. illud. de accepti l. ubi de uſufru. & uia, ait I.C. (hæ autèm partes non ſunt.)

Et l. falſus §. fi. de furt. rationẽ illius deciſionis afferẽs, inquit (quia uſufructuarius dñs non eſt.)

419. Item l. Meuius §. fundo legato de leg. 2. ait fundum legatum, cuius uſusfructus alienus eſt, ab hærede tamen petendum eſſe; rationẽ ſubdens (uſusfructus enim, & ſi in iure, non in parte conſiſtat, emolumentum tamen continet.)

420. L. qui uſumfructum de uerb. obl. ait, ſtipulantẽ uſumfructum fundi, ſimilẽ eſſe, ei qui partẽ fundi ſtipulatur, & l. cum filius §. dominus in fi. de leg. 2. in illis uerb. (q̃n uſusfructus portionis inſtar obtinet) licèt à nonnullis in oppoſitum adducantur, ſnĩam tamèn noſtram probant. q̃n ſi ſimilis eſt uſusfructus portioni, non eſt portio,
421 † quia ſimile non eſt idem l. quod Nerua. ff. depoſi. & ſimilitudo eſt quoddam figmentum rei, & non res ipſa, ut inquit Bald. in l. 1. in fin. C. de patri. qui fili. diſtrax.

Confirmo adhuc ratione ſatis efficaci, nam ſi uſusfructus eſt ſeruitus, ut d. l. rectè, & d. l. 1. & 2. de uſufru. impoſſibile eſt impoſſibilitate iuris, ꝙ ſit pars rei, quia hoc modo res mea mihi ſerui-
422 ret, † quod uulgatis iuris regulis repugnat l. uti frui. ff. uſuf. Cępo. de ſerui. urba. ꝓdio. c. 14. nu. 4.
423 † Imò nec res communis ſeruire poteſt l. in re communi ff. de ſerui. vrb. prædio. Benè ergo locutus fuit I.C. in d. l. rectè in fi. ex ſententia Iuliani; aſſeuerans hanc opin. eſſe veriorem.

Cui non officit d. l. 4. de vſufr. quoniam vltra,

quòd

quòd non loquitur gn̄aliter, ſed dicit in multis
vſumfructū eſſe dñij partē, adeo quòd neceſſe
foret in caſu noſtro oſtendere hunc eſſe vnum
424 de illis caſibus† tñ dicetur vnā cum glo. ibi, intel-
ligi debere reſpectu ſimilitudinis tantùm, ita vt
vſufructus dicatur ſimilis eſſe portioni, quāuis
non ſit portio, vt re ipſa declarat d. l. qui vſum-
fructum, & d. l. cum filius §. dn̄s. loquens per ſimi-
litudinem, & cum hac declaratione concordari
debere iura, & authores diſſidētes tenet doctiſ-
ſimus Pinel. in rep. p̄dicta par. 3. nu. 34. permul-
ros citans eandē concordiam amplectentes; &
benè conferunt dicta Bar. in d. l. qui vſumfructū
de verb. ob. & in l. in venditione de bo. aut. iud.
poſſi. Nat. d. conſi. 563. nu. 22. verſ item vſufru-
ctuarius. Cum ergo verè, & propriè vſufr. non
ſit pars rei, apertiſſimè corruit fūdamentū, Lof-
fred. in quo tota ferè eius cōſultatio fundata eſt.
425 Quinta ex abundanti poſſet annecti notab. re-
ſponſio, q̄ adducit, & latè proſequitur Bolog. d.
conſi. 6. nu. 27. 28. cum ſeqq. & nu. 35. atq; latius
nu. 40. 41. & conſi. 7. num. 97. 98. quibus in locis
propter clauſulam (omni meliori modo) & p-
pter iuramentū, quòd habet vim eius clauſulæ;
concludenter probat, quòd ſi refutatio cum re-
ſeruatione vſusfructus dici poſſet inualida, ſu-
ſtineretur tñ in vim facultatis percipiendi fru-
426 ctus feudales, † quæ licita, & permiſſa eſt citra
oēm cōtrouerſiam, vt ipſe clarè oſtendit, & cō-
probat ēt Bero. d. q. 95. nu. 5. & conſuluit Alex.
in conſi. 28. in 1. dub. lib. 5. quē refert, & ſequi-
tur Pinel. d. par. 3. nu. 70. ad fi. & latè proſequi-
tur Nar. d. conſi. 563. nu. 1. vſq; ad 14. videndus.
Etenim in contractu refutationis noſtræ, nec
dicta clauſula, nec iur̄m deſideratur. Sed dēpto
iuramēto, & clauſula p̄dicta, idē ēt dici poſſet p
doctr. Bal. in l. cum oportet num. 18. C. de. bon.
mat. & bonum tex. in l. per ſeruū §. 1. de vſu. &
habi. pariſicantē legatū fructuum legato vſusfr.
Ad vltimum fundamētum de pręiudicio dire-
cti Dn̄i, prima erit ſolutio, quòd de præiudicio
Dn̄i non tractatur in caſu noſtro, cum tueamur
actum valere in præiudicium tm̄ refutantis, qđ
nobis ſufficit; ſtant enim ſimul, quòd ipſi refutati
noceat, & habentibus cām ab eo, non verò dire-
cto dn̄o, niſi eius conſenſus acceſſerit, vt ſupra
diffusè oſtendimus nu. 339. cum ſeqq.
427 Secundò tollitur fundamentū, quia eo attento,
ſequeretur, quòd nec poſſet vaſſallus ſubinfeu-
dare, nec ad libellum dare; & multò minùs in to
tum refutare; conſequens eſt falſum, per ſupra-
dicta, ergo, & antecedens l. apud antiquos C. de
fur. Nam ſicut conſiderat Loffr. quòd refutatio
cum vſufructus retētione fieri poſſet ſecretò, &
ſuperueniente culpa vaſſalli, vel donatarij, exhi
beri, ad defendendum partem euis, qui non de-
liquiſſet, in præiuditium Regiæ Curiæ; Idē quo-
que in caſibus prædictis contingere poſſet; qm̄
actus prædicti ſecretò fieri poſſent, & ſecuta al-
terius contrahentium culpa, palam produci ad
eundem effectum; & ſi caſus contingeret in re-
futatione abſoluta, maius afferre poſſet pręiudi-
cium dn̄o, ex quo delinquente vaſſallo totum
refutante, poſſet is cui refutatum fuiſſet, produ-
cere inſtr̄m refutationis, & totū feudum tueri,
& è contra delinquente proximiore, qui acqui-
ſiuiſſet, poſſet refutans, tacita refutatione, perſe-
uerare in feudo, & vtroq; caſu fraus committi
428 magis dn̄o pręiudicialis †. Propterea intrat reg.
ſi de quo magis videtur ineſſe, & non ineſt. ergo
nec de quo minùs d. auten. multò magis cū not.
429 Sed re ipſa non ſunt hm̄oi triſtes euentus in
conſideratione habendi, quòd ſcilicet, actus clā
deſtini, & fraudulenti fiant, & quòd vaſſalli cul-
pam aduerſus Dominos committant, ob q̄ feu-
dis priuari debeant l. ſi in emptione §. liberū ff.
de contra. empr. l. inter ſtipulantem §. ſacrā. de
verb. obl. cum vtrinq; not.
Tertò tollitur ex eo, quòd de hm̄oi præiudicio
dn̄i nemo poſſet opponere, niſi ipſe dn̄s; quia
eſſet opponere de iure tertij non excluſio ipſo
Iure intentionis, quòd non licet vt ſup. nu. 338.
430 Quartò, & vltimo ſubmouet̄ authoritate eiuſ-
dem Loffr. in oppoſitū adducti, dum in d conſi.
3. nu. 5. concedit, refutationē illam ſimilē huic
noſtræ, valere quidē mero iure, ſed ſaltem ope
exceptionis excludi filium agentem, cui feudū
refutatum fuit ſub inualida vſusfructus reſerua-
tione. Etenim cum in caſu noſtro nunquā filius
petierit feudū viuente patre, non potuit ei op-
poni talis exceptio, conſequenterq; permanſit
in ſuo robore refutatio; meritò quicquid aduer-
sùs ea geſſit refutās, nullius efficacię, & momen-
ti remanet. Nec eſt qui poſſit amplius ad eam
infringendam, dictam exceptionem opponere.
quia nemo eſt, qui pro illius executione inſtet,
vt in contrario; ſed D. Alex. agit, & producit ti-
tulos inualidos, Sereniſs. aūt cōtra eos excipit.
431 Et hęc vna reſponſio oīa ſubmouet contraria,
& conſultationem Loffr. nobis potiùs inſeruire
facit, q̄ iure merito impugnat Bolog. d. conſi. 6.
nu. 13. vſq; ad nu. 46. & conſi. 7. nu. 85. vſq; ad
nu. 102. aſſerens in d. conſi. 6. nu. 38. eius opi. &
Camer. non eſſe veram, ſed proceſſiſſe ex eorū
capite, & ī cōſ. 7. nu. 96. * cōem eſſe in contrariū,
tam in Regno, quàm extra Regnum, bis repe-
tit. & de feudis Regni Franciæ idem tradit Caſſ.
conſil. 8. num. 36.

VIGESIMVM SEPTIMVM DVBIVM.

*Nec dicatur talē Domini conſenſum præſumi in-
teruenisse ex lapſu temporis viginti annorum, qui
cucurrerunt à dicta dōne, q̄ fuit de anno 1565. ad*
432 *tempus mortis dicti D. Ducis, † tum quia illud eſt
modicum tempus, & non dicitur antiquum, ex cōi
ſententia de qua per Crau. de antiq. temp. in prin.*
433 *& loco ſtatim citando, † tum etiam quia ad præ-*
ſumen-

*ſumendum talem conſenſum, qui eſt Domino præ-
iudicialis, probari oportuiſſet, quòd præcipuè illo
tempore illam donationē ſciuerit, vt abundè pro-
bat idem Crau. vbi ſupra in 3. par. §. videamus in
genere. nu. 29. & ante eũ Soc. Iun. conſ. 16. nu. c4.
& ſeq. vol. 2. Tiraquel. de præſcrip. car. 7 c. in prin.
Ferd. Loazes in conſi. ſuper oppido Mullæ pag. 268.
434 num. c8. † & certa quidem ſcientia actus geſti
cum ſuis qualitatibus requiritur probata, Oſaſc.
deciſ. 176. & eò maximè ceſſat præſumptio ſcien-
tiæ donationis huiuſmodi in directo Domino, cum
facta ſit in remotiſſimis partibus, ſcilicet in loco
Bruſelles Flandriæ, & præſtationē conſenſus facti
eſſe, quæ non præſumitur Cephal. d. conſ. 18. nu. 15.
435 & ſeq. † & ibi addit. nu. 21. & ſeq. quòd poſt mor-
tem alienantis conditionaliter non poteſt Dominus
Directus ampliùs præſtare conſenſum. Nec ſuffi-
ceret poteſt mortem dicti Domini Ducis talem con-
ſenſum interueniſſe, Cephal. conſil. 118. num. 21.
& ſeq. rei enim integra non eſſet ergò &c.*
436 Ex quo elapſi ſunt triginta anni poſt cõtractum
refutationis noſtræ, præſumitur imò interueniſ-
ſe conſenſus directi Domini, vt in terminis tra-
dit Marin. Frec. in tract. de ſubfeud. lib. 2. q. 28.
nu. 1. 2. 3. inſpecto ſcilicet iure cõi, licèt de iure
437 Regni contrarium probet; eſt mihi pag. 155. †
Et ait Crau. d. conſ. 913. num. 4. in fi. facilè pręſu
mi conſenſum huiuſmodi, cum Dñi nõ interſit,
438 cui nihil deperit. † Qui conſenſus etiam alia ra-
tione præſumitur in caſu noſtro, ex quo domi-
nus diſſentire non poterat, Afflict. in d. c. Impe-
rialem num. 5. 6. & 25.

Sed hac pręſumptione nos nõ egemus, tum q̃a
abſq; aſſenſu valuit contractus, & præſertim in
præiudicium refutantis, tum quia conſenſus ip-
ſe interuenit, cum in proximè ſucceſſurum facta
fuerit refutatio, per iam dicta.

VIGESIMVM OCTAVVM DVBIVM.

*Sextò quia D. Dux Donator ſibi reſeruauit vsũ-
fructum, & plenã adminiſtrationē dicti Ducatus,
439 quæ etiam ſibi de iure competebat tanquam † Pa-
tri, & legitimo adminiſtratori in bonis filij l. 3. C.
bonis mater. quæ quidem operatur, vt maiorē ha-
beret authoritatem, quàm adminiſtrator in bonis
pupilli, vel minoris, vt tutor, vel curator, qui licèt
ſint legitimi adminiſtratores, ſunt tamen nudi Mi
440 niſtri, qui nullum ſentiunt commodum † ad diffe-
rentiam Epiſcopi. vel alterius Prælati, Caſtr. in l.
1. circa med. C. eo. tit. qui poſſunt tranſigere etiam
dimittendo, vt latè probat Cephal. conſ. 24. nu. 22.
& ſeq. Menoch. conſi. 79. nu. 6. & per totum, vbi
* etiam* de cõmuni, † & ſcimus etiam vſufructua-
44c rium eſſe ſaltem quaſi Dominum, vt per bona iura
probat Comen. ſuper conſuet. Pariſien. §. c. in prin.
& tanquã Procurator generalis Proprietarij põt
oĩa quæ ipſe põt, vt p eundē ibi nu. 20. & plur. ſeq.
442 Nec etiam ſumus in ſimplici vſufructuario, qui
forſan non poteſt inſtituere, nec diſpenſare, vt in
vſufructuario rei emphiteoticæ, Giud. Pap. deciſ.
477. vtrũ Proprietarius, & in vſufructuario feu-
di Bello. conſ. 6. nu. 16. ſed in eo, qui reſeruauit di-
gnitatem, & plenam adminiſtrationem, & omnia
fecit, quæ conueniunt vero Domino, & Duci, tàm
circa gratias, priuilegia, & alia concernentia ſu-
premam poteſtatem, quàm circa inueſtituras, &
conceſſiones feudales, ac ſi non eſſet facta donatio;
id veriſimiliter non ignorante Alexandro ſe Prin-
cipē, non Ducem profitente, quando Patris loco ad-
miniſtrabat, & ſignabat.*

SOLVTIO.

Quamuis D. Dux refutans reſeruauerit ſibi vſũ-
fructum, adminiſtrationem, Gubernĩũ, & digni-
tatē (ſic enim loquitur inſtrumentũ) non tamen
ex oĩbus his qualitatibus, facultatē alienandi iu
443 ra Ducatus habuit. † Nam quò ad vſumfructũ,
indubitatum eſt, quòd nõ poteſt vſufructuarius
quicquam agere in præiudicium proprietatis l.
is cuius ff. de vſufr. vbi deciditur, ſecurũ eſſe de-
bere proprietarium de proprietate, & in l. vſu-
fructu, C. eo. titu. nullam læſionem afferre poſſe
vſufructuarium proprietati, dicitur.
444 Et quamuis pater dicatur habere maiorē autho
ritatē in bonis filij, in quibus vſumfr. habet, vt
probat Pinel. in rep. prædicta par. 3. nu. 16. nõ tñ
alienandi facultatē tenet l. 1. in fi. C. de bo. mat.
vbi Saly. & ſcrib. oẽs, & præſertim Pinel. d. par.
445 3. nu. 1. & 18. Nat. conſ. 543. nu. 15. † Nec etiã
faciendi actum, per quem ad alienationem per-
ueniri poſſit, vt per eundem Nat. ibi num. 14.
446 Et tantò minùs põt præiudicare in his quę pro-
ueniunt ex perſona maiorũ, vt in caſu noſtro, in
quo feuda, & Iura feudalia à maioribus D. Du-
cis Octauij prouenere l. eũ qui de interd. & rele-
ga. l. Emancipatũ de ſenat. Nat. conſ. 567. nu. 8.
Ideo benè locuti fuere Guid. Pap. & Bello. in lo
447 cis citatis in motiuo † aſſerentes, quòd ſi emphi
teota, vel ſubfeudatarius cadit à iure ſuo, res em
phiteotica, vel feudalis vadit ad proprietarium,
non ad vſufructuarium. Vndè idem dicendũ eſt
in deuolutione ob lineam finitam, quæ cedere
debet ad commodum proprietarij, rationibus p
eos adductis, & latiùs per Oldra. conſ. 240. per
to. & per Guid. Pap. deciſ. 477. num. 1. 2. 3. & Al
ber. in rub. C. de vſufr. col. 1. quas breuitatis cau
ſa non refero, & per conſequens non potuit de
feudis ſic deuolutis diſponere D. Dux Octauius,
quia ad ipſum non pertinebant.
448 Quod attinet ad adminiſtrationē, abſolutũ eſt
quemcumq; adminiſtratorē, et cum libera, ſiue
habeat mandatũ ab homine, ſiue à lege, nõ poſ-
ſe liberalitate vti de bonis cõmiſſis l. contra iu-
ris §. fi. vbi glo. in ver. haberi ff. de pact. & doct.
oẽs not. latè Pinel. loco præcitato nu. 56. Tiraq.
in l. ſi vnquàm in ver. donatione largitus num.
173. Rol. à Val. conſ. 18. nu. 56. cũ duobus ſeq.
vol. 2. Caualc. in tract. de tuto. & curat. nu. 121.

449 Et licèt limitari ſoleat hæc regula in admini-
ſtrantibus bona Principum,& magnatum, ſecũ-
dùm Iaſ.in l.pactum curatoris ſub num. 2. verſi.
hinc eſt,C.de pact.Lanfran. de Oria.in ſing.22.
& ſubdit Rolã. vbi proximè num.59.cum ſeqq.
Caualc.vbi ſuprà,verſ.quod primò.
450 Attamẽ ſublimitatur,vt procedat in rebus mi-
nimis,& quæ paſſim donari ſolent,& ꝓ vtilitate
dñi, vt eleganter proſequitur idẽ Pinel.ſub nu.
57.atq; Rol.d.conſ.18.nu.65. multos referẽtes,
& ſignãter Barba.loquentem in curatore Regis.
451 Et quod dictum eſt de conſuetis donari,intel-
ligit Barb.ibi relatus,de his quæ ſæpè,& ſæpiùs,
non autem de his quæ rariſſimè donantur à tali
bus Principibus,quẽ ſequuntur Lup.& Bonifac.
452 de Curtit.citati ab eodem Rol. † Ex quorũ di-
ctis infert donationem vnius Caſtri cum homa
gio,fidelitate hominũ, facultate gratias faciẽdi,
& pœnas cõmutandi,cum regalijs; quæ ſunt de
reſeruatis Principi,nullo modo valuiſſe, eòqa
non ſunt huiuſmodi liberalitates de ſolitis,& cõ
ſuetis.Imò ſubdit Rol.nu.58.tutorẽ, vel curato
rẽ Principis,vel Regis non poſſe immobilia ali-
qua donare; Multò minùs igitur potuit in caſu
noſtro D.Dux Octauins liberalitate vtì in vno
ſtatu tot Caſtrorum, & locorum inſignium.
Sed hæc ſuperflua vñr,quia nõ diſpoſuit idem
D.Dux adminiſtratorio noĩe,ſed iure proprio
vtì verus Dñs,& Princeps cum nõ eſſet,& quod
plus eſt,cũ reſeruatione iuriũ Cameræ, vtſupra.
453 Nec ommittendum, quòd nullã authoritatem
à lege,tanquam pater habere poterat poſt refu-
tationem,tùm quia bona, & iura ſunt feudalia,
in quibus patri non debetur vſusfructus ſecũdũ
Iaco.de Belu.& Nico.de Neap.Iſer.& Aluar.re.
latos per Curt. iun.in tract.feu.par.3. num.46.li
cèt ipſe poſt Bal.in diuerſam ſententiam iuerit.
454 † Tum quia,ſi deberet,non iñ in nr̃a ſpecie; qa
feudum à Principe prouenit l.cum multa, C.de
455 bo.quæ lib. † & eſt feudũ dignitatis coherentis
ꝑſonæ feudatarij;quibus caſibus pr̃i nullatenus
debetur vſusfructus,vt per eundem Cur.ibi nu.
47.ſic limitantẽ ſuã illam,ac Bal.opi.& ſic re ipſa
tenet Bal.in l.cum oportet.in princ.nu. 18. poſt
Iaco.de Bel.in verſ.ſed Iaco, C.de bon.quę lib.
456 Ceſſante aũt patris vſufructu in bonis filij,ceſ-
ſat quoq; eorundem adminiſtratio Bart. in l. lis
nulla.ff.de iud. & in l.ſi.§. 1. de verb.oblig.Ca-
pic.deciſ.56.nu.4.& deciſ.63.nu.10. Quocirca
ſtandũ eſt verbis cõtractus,& nil aliud inſpiclẽ-
dum, quàm quod fuit expreſsìm reſeruatum.
457 Ex gubernio,& dignitate reſeruatis, nemo di-
xerit facultatem alienandi reſultare; cũ guber-
nare nil aliud ſit, quàm regere ad Alber.in ſuo
458 dictiona.in ver,regere; † & dignitas perſeuera
re poſſit poſt depoſitam adminiſtrationem l.de
curiones,C.de ſilent.lib.11.l.1.cum glo.in verſ.
auſpicia,C.de conſuli.lib.12.Afflict.in prohem.

conſtit.quæſt.26.nu.4.cum alijs adductis ꝑ Ma-
ri.Frec.de ſubfeud.lib.2. tit.quis dica. Dux nu.
53.54.eſt mihi pag.94. Quod ergo non poterat
D.Dux peragere virtute adminiſtrationis, nec
ratione tituli,& dignitatis retentæ potuit,qa di-
gnitas ſola nõ tribuit iuriſdictionẽ,& officiũ, vt
ſuprà,& multò minùs alienandi facultatem.
459 Sed & paterna reuerentia idipſum poſtulabat,
qua quiſq; à natura ipſa erga parentes ſuos de-
uinctus eſt l.parentes,ff.de in ius vocan.ſed me-
herclè,qui hæc extra proceſſum adducunt,remi
niſci quoq; debent famæ publicæ, quæ in hoc
ſtatu cõſtans fuit, quod Sereniſs.Dux Octauius
inſtantiſſimè requiſiuit à Sereniſs.filio, vt cõſen
ſum ſuũ adhibere vellet infeudationi, quam fa-
cere cupiebat D.Alexandro Pallauicino de hu-
iuſmodi ſtatu, & obtinere non potuit. Quòd ſi
propria authoritate peragere potuiſſet, fruſtrà
precibus impetrare ſtuduiſſet.iu. vulg.

VIGESIMVM NONVM DVBIVM.

*Præterea, & quartò hic vltrà geſta cum tanto
Principe, concurrunt alia media ad fauores d.D.
Alexandri,de quibus ſupra,quæ concurrerunt tẽ-
pore Sereniß.Ducis Alexandri ante dictam captã
460 poſſeßionem per Camerã,vndè non videtur, quòd
per dictam donationem potuerit diſcolorari titulus
dicti Domini Alexandri ſatìs coloratus,Rot.Puth.
461 deciſ.76 lib.2.& 293.lib.3. † Et conſequenter
etiam ceſſare allegatum notorium iuris Cameræ,
quod ex eo ellici videbatur, quoniam ad hoc vt no-
torium iuris Rei conceptum contra agentem ſpolio
dicatur notorium,oportet, quòd de eo conſtet, vel
ex confeßione partis, vel ex probationibus in iudi-
cio,vel ex præſumptionibus iuris Abb. in c.in litte-
ris nu.29.de reſt.ſpol Rot.d.deciſ.16.At hic nullũ
ex dictis adeſſe uidetur, ut ſæpè fuit dictũ ergò etc.*

SOLVTIO.

462 Deciſ.Puth.72.in 2. non cõuenit caſui noſtro,
primò quia ibi ſuſpenſum erat petitorium,apud
nos minimè, imò fuit principaliter intentatum,
& proſecutum per D.Actorem attentis eius pre
cibus,cum reſcriptis, & petitione in iudicio fa-
cta, vt in 2.reſpon.abundè probaui in 1.q.prin.
vel ſaltem mixtum cum poſſeſſorio inſeparabi-
liter, vt in eo.reſpon. in 2.princ.q.ferè per to.
Nec ſuſpenſinni ipſius petitorij locus eſſe po-
tuit,vt in eo.reſpon. nu. 128. vſq; ad num.137.
credo quòd nedum poteſt Perilluſt. Conſilium
ſuper petitorio facultate ſua ordinaria, ac dele-
gata,iudicare, vt in d.1.q.princ. num.2. vſq; ad
62. verùm etiam tenetur vt ſeq. q. princip. ple-
nè fuit probatum in eodem reſpon.
Præterea præſupponit ibi Puth.titulum habitũ
ab habente authoritatem,cui opponebatur tan-
tùm quædam limitatio poteſtatis, nos verò agi-
mus de titulis habitis à carente prorſus authori-
tate,vt multoties dictum, qui nullum præbent
poſſeſſioni colorem, vt in 1.reſpon.nu.101.cum
con-

concord.ibi relatis,& ſupra etiam nu. 363. cum ſeqq.nã cũ ſint ipſo iure nulli non poſſunt colorem dare,Feli.in d.c.in nſa correl. 36. verſ.nonò nota.de reſcrip.Rebuf.de pacif.poſſeſſ.num.37.

Nec negat Puth.quin titulus, etiam coloratus, decolorari poſſit,quod vtiq; in iure noſtro permiſſum , & receptum eſt, vt in 2. reſpon.in 4.q. princ.nu.207.vſq; ad fi. & hoc nobis ſufficeret , Item lis ibi erat inter priuatos , hic inter ſubditum,& Dñm,qui habet intentionẽ ſuam fundatam contra ipſum ſubditum, vt ſæpiùs dictum.

463 Et alia deciſ. Puth. 293.lib. 3.quam aliàs pro Sereniſs.adduxi in 2.reſpon.nu.214. verè cõtra D. Actorem facit, licèt articulos ad decolorandum datos in ea facti ſpecie reijciat ; præſupponit namq; nu. 2. & 3. decolorationem admitti , vbi de probationibus factis agitur,non de faciẽdis,nos enim in probatis verſamur,per quæ titulos Actoris pænitus decoloratos oſtendimus.

464 Admittit quoq; Puth.in fi.eius deciſ.decolorationem, vbicumq; vnà cum titulo decoloratur poſſeſſio,quia probationes vtrumq; iudicium feriunt,petitorium ſcilicet,ac poſſeſſorium,& hoc ipſum latè comprobat in ſua deciſ. 99. num.12. lib. 1. quã aliàs allegaui poſt multos alios ſcrib. in 2.reſpon. num. 179.

In noſtra autem ſpecie indubitatum eſt,probationes Sereniſs.nedum iura petitorij, ſed poſſeſſorij infringere,huc enim tendunt omnia ꝑ me deducta in 1.reſpon.dub.1.& in 2.reſpon.num. 141.ad ibi dicta me remitto.Alias quoq; reſpõſiones attuli ad hanc ipſam deciſ.in eo.2.reſpõ. in fi.quæ reuideri poterunt.

Conſequenter,& per donationem , ſeu veriùs refutationem prædictã , & per Inueſtituras feudales,atq; Inſtrumenta quamplura,& cætera ꝓducta,rectè potuit omnis titulus D. Actoris decolorari, pro vt fuit decoloratus;imò impugnatus,& eneruatus;ſimulq; oſtenſum de bono Iure Sereniſs.vt ſuo quoq; loco tàm in 1. & 2. quàm in hoc etiam 3.reſponſo luce clariùs apparuit.

Vndè etiam infertur,non ceſſare , ſed imò durare notorietatem Iuris Ducalis Cameræ , contra id,quod in motiuo concluditur.

465 Neq; officit doctr. Abb. exaduersò citata in d. c.in literis num. 29. quia non loquitur de notorio iure rei conuenti, ſed tantùm de notorio nõ iure Actoris , quod ſecundum eum non repellit agentem reſtitutorio iudicio;quoniam, & ſi careat actor titulo , non tamen ob id fundatur intentio rei,cum ſatis ſit,quòd poſſederit , & quo ad ipſum reum liberas ędes habeat, vt idem met Abb.in antecedenti nu.refert;cuius contrarium dicimus, quando notorium ius rei ſupponitur, propter quod reſtitutio denegatur, vt in 1.reſp. nu.79.& 91.cum ſeq.& addi poteſt Alba.conſil. 433.nu.19. & Feder. Schen.in c.1. in prin.verſ. cæterùm ſi de feu.defun.mili.

Sed & Abb.eo.nu.29.in fi.apertè tenet , quòd quotieſcũq; exceptio oppoſita in dicto iudicio, vltra non ius Actoris, fundat etiam intẽtionem rei (quod minus eſt,quàm notorium ius eius ꝓbare)admitti debet ad reſtitutionem impediendam,quia duo vincula magis ſtringunt , vt per
466 eum. † Et iſte eſt caſus noſter,quia Princeps , q titulos Actoris improbauit,habet quoq; fundatam intentionem in ſtatu ſuo,reſpectu rerum in iudicium deductarum, vt ad ſaturitatẽ fuit in 1. reſp.nu. 80.cũ tribus ſeqq.& in 2.reſpon.nu.71. vſq; ad nu.107.probatum,ac etiam in linea finita de qua in 1.reſp.nu.11.& ſupra quoq; tractauimus nu.133.151. & 210. cũ pluribus ſeqq.

467 Et in eo,quod de ꝓbatione notorij refert Abb. in oppoſitum citatus,rectè quoq; fundari poteſt Ducalis Cameræ intentio, quandoquidem non vno tantùm ex quatuor modis ibidem ſpecificatis,notorium Ius dictæ Cameræ,ſed omnibus ſimul probatum apparet.

Enimuero notorietas facti, de qua primo loco loquitur Abb.pro Sereniſs.militat,ex quò Dux eſt,& Princeps huius ſtatus , qui ꝓpterea habet præſumptionem pro ſe, vt nullus regalia, & feuda cum dignitate poſſit in eo tenere , & poſſidere ſinè legitimo, & iuſto titulo vt mox diximus. Et eadem facti notorietate conſtat D. Sfortiam defunctum eſſe ſinè filijs, & ſic lineam in qua erat,finitam eſſe, vndè feudorum deuolutio reſultat vt ſuprà.

468 Confeſſio quoq; partis concurrit,nã in reſponſione poſitionum fatetur extinctionẽ lineæ prædictæ D. Sfortiæ, ac etiam alterius coineſtitæ, quę fuit linea D.Pallauicini, in qua vltimo loco deceſſerat D.Hieronymus de Buxeto,& de hoc ſupra nu.221. verſ. & tantùm.

Fatetur quoq; bona feudalia, & Iuriſdictionalia,& à Principibus huius ſtatus vti directis Dominis recognita per D.Sfortiam, & alios maiores , idipſumq; ſaſſus fuit D. Sfortia eius author vt ſupra num.16. cum ſeq.

Fatetur inſuper in reſponſione poſitionum Ducalis Cameræ litem ſuper illegitimitate aſcẽdẽrium ſuorũ in vrbe in Rota pẽdere & diſputari.

Fatetur deniq; , ſe eſſe filium tãtùm adoptiuũ D. Sfortiæ multotiès in proceſſu, & actis. Quæ omnia deuolutionem ipſorum feudorum proculdubio arguunt, & concludunt; vt ſuis locis aptè relatum,& probatum fuit.

469 De probationibus in iudicio factis, nõ eſt ambigendũ, ex quò tot Iura pro Ducali Camera ꝓducta,adeo ius ipſius dilucidarũt , ut nulli ſupſit hæſitationi locus; ꝓut de uno quoq; fuit etiã opportuno loco deductũ,quod fruſtrà repeteretur.

470 Præſumptione quoq; iuris non eget Sereniſs. qui Dñs in ſtatu ſuo Regaliũ,& Iuriſdictionaliũ præſumitur ut ſupra , adeo quòd præcario noĩe ab eo quilibet poſſidere præſumitur,niſi ualidũ, & effi-

efficacem titulum exhibuerit, ex iam dictis, & pluriès repetitis; Vltra quòd præſumptionem quoq; habet pro ſe lineæ finitæ, & deuolutionis feudorum vt ſupra. Ex quibus manifeſtè patet Abb.in loco præcitato, patres noſtras in omnibus,& pro omnia ſuſtinere.

471 Idem quoq; dicim⁹,& multò fortiùs de. deciſ. Rot.16.de reſti.ſpol. in no.quæ ſub nu:1.ex mẽ te aliquorum Dominorum de Rot.loquitur de confeſſione partis,& probationibus admiſſis ſuper non iure agentis poſſeſſorio,quorum vtrũq; ſufficere ait ad eum repellendum. In eo autem quod ſubiungit num.2. & 3.noſtra quoq; roboratur intentio, dum concludit, agentem ſpolio non eſſe reſtituendum, quando conſtat notoriè de iure rei ſpoliatoris in petitorio, vel quando

472 ius commune reſiſtit Actori,& aſſiſtit reo, † Et ſi in iudicio ſpolij odioſo ex parte rei, hoc probat,multò magìs in iudicio noſtro, quod nõ eſt ſpolij,admittendum erit,per ea quæ in 1. reſpõ. nu.94.95.& ĩ 2.reſp.nu.133.deducta fuere; q̃b⁹ addendus eſt Surd. cõſ. 166,nu. 19.eũ concord.

TRIGESIMVM DVBIVM.

473 *Præter id, quòd dubietas,quæ ellicitur contra aliquid,quod pro notorio allegatur, ſi de facili tolli nõ poteſt, ſic ut nebula in aere, illud offuſcat,Bald.in c.ueſtra num.3.de cohab.cler.& mulier.reſpondeatur tamen &c.*

SOLVTIO.

Hoc vltimum obiectum nulla ſanè indiget vlteriori reſponſione;nam nulla dubietas opponitur in caſu noſtro notorietati reſultãti, ex factis notorijs antedictis,ex partis confeſſione,ex probationibus per publica documenta factis, & ex iuris præſumptione, quæ illam offuſcare poſſit, cum luce meridiana iam ſit clarior.

474 Quinimo dicit Bal.in oppoſitũ adductus,quòd ſi per negationem velit quis notorium offuſcare,poſſunt pro notorio probationes ſtatim induci ad illius confirmationem.

Quocircà cum in noſtra ſpecie nihil de prædictis negetur,& ſi quid negatum fuerit, ſuperuenerint pro confirmatione probationes in actis, quæ rem faciunt pęnitus notoriam, vt ſuprà diximus nu. 89. videtur ſanè Bal.doctr. nobis inſeruire,pro vt,& aliæ plereq; in oppoſitum allegatæ,quas contra Illuſtriſs. D.Actorem manifeſtè militare oſtenſum fuit.

475 Sed & notorietas,quæ ex inſtrumentis,& actis publicis inſurgit non dr̃ offuſcari aut lędi p̄ ſimplicẽ negationẽ, vel diſceptationẽ ſuper eis inductam Crau.conſ.322.nu.3.& conſ.691. nu.2. & in terminis Menoch.de recuperã.poſſ.rem.1. num.225.Ideo ceſſat pænitùs obiectum.

Sublatis igitur omnibus offendiculis, reliquũ eſt, vt Perilluſt.Domini mei ad arduę huius cauſæ deciſionem properent,quò iam tandem, poſt collitigantium iura diu, matureq; examinata, poſt multas elucubrationes, indefeſſoſq; labores ſuos, poſt longam totius Italiæ, & orbis ferè expectationem, Sacroſanctæ Iuſtitię locum tribuant.

Laus Deo trino,& vno,Beatiſſima Virgini Mariæ, & Sanctis Aduocatis meis Hieronymo, & Franciſco.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta de bonis per donatarium tentis & poſſeſſis tempore donationis, vel cum expreſſione alicuius qualitatis, ratione incertitudinis nihil operatur, niſi qualitate probata,& verificata.*

2 *Donatio de iure donatori competenti, nihil prodeſt donatario,niſi ius aliquod cõpetyſſe p̄batũ fuerit.*

3 *Alienatum per aliquem in vita, non poteſt ad eius hæredes tranſire.*

4 *Decretum (Meminimus) quid diſponat, & quòd obſeruetur in Ducatu Parmæ,& Placentiæ.*

5 *Exemplum inſtrumenti non probat,ſed authẽticũ.*

6 *Regem Gallorum non fuiſſe legitimum dominũ Mediolanenſis ſtatus,quando illi dominabatur,& geſta per ipſum non tenere,ſenſere Alcia. & Meno. de quo tamen vide infra.*

7 *Menoch.contrarietas.*

8 *Regem Gallorum fuiſſe legitimum dominum ſtatus prædicti,tenent Iaſ. & Dec.*

9 *Boſſ ſententia ſuper diuerſitate opi. prædictarum.*

10 *Tirannus non eſt habendus, qui titulum aliquem, vel bonam fidem habet.*

11 *Dominus alicuius loci (qualiſcumq; fuerit) facit pænas,& fructus iuriſdictionis ſuos, quorum alienatio tenet, etiam ſi de vero domino poſtea apparuerit.*

12 *Difficultas inquirendi de proprietate rerũ, & Regnorum,& Principatuum,facit, vt lex, & canon exercitia eorum concedant poſſeſſoribus.*

13 *D. Meno. malè fuit in facto informatus in eo, quod ſcripſit ſuper Dominio terræ Burgi S. Donini,in conſil. 378.*

14 *Clauſula(ſinè præiudicio iurium fiſci)operatur p̄ non expreſſis,non contra expreſſa.*

15 *Quod quomodo procedat declaratur,remiſſiuè.*

16 *Decretum(Prouidere volentes) ac Ducalis conſtitutio Ducatus Parm. diſponit, quòd in omni, & quacunque conceſſione, & diſpoſitione Principis, intelligatur ſemper ius fiſci, & Ducalis Cameræ exceptum, & illæſum reſeruatum.*

Pro

Pro eodem Sereniſſimo D. Duce Parmæ, & Placentiæ.

In cauſa Burgi Sancti Donini.

EPITHOME.

Terram Burgi S. Donini longè poſt hoc reſponſum in ciuitatem erectam, ad Ducalem Cameram Parmæ ſpectare, & pertinere, contra id quod D. Menoch. in ſpecie reſpondit in conſ. 378. cuius fundamenta ſingulatim tolluntur, & euacuantur.

RESPONSVM IV.

Abundè ſcripſi anni elapſis pro Sereniſs. gl. mem. D. Duce Alexãdro Farneſio Dño meo colendiſs. ſuper iuribus Ducalis ſuæ Cameræ in Terris, & Caſtris Buxeti, Curtis Maioris, Florentiolæ, Montiscellorũ, Bargoni, Coſtemedianæ, & aliorum, de quibus nunc lis pendet indeciſa in celeberrimo Conſilio Sereniſs. D. Ducis Rainutij eius filij; & inter reſpondendum obiectis, opus fuit præcipuè conſiliũ eruditiſſ. D. Menoch. 378. ſuper eiſdem locis cõtra Ducalem Camerã editum, ſingulatim eneruare, quod (ni fallor) omnibus numeris adimpleui. At quoniã eodẽ reſponſo impugnauit etiam D. Menoch. iura eiuſdem Cameræ ſuper Terra Burgi Sancti Donini territorij Parmen. ſuper quibus alia pendet cauſa ad idem tribunal, operæ prçcium duxi, tum ex his, quæ ipſemet Conſules in facto ſupponit, in hac etiam parte dictum reſponſum impugnare, tum ex alijs, de optimo iure Ducalis Cameræ plenè docere, vt veritati, & iuſtitiæ locus ſit, cauſaque ipſa faciliùs expediri poſſit. Et in primis multùm laborat D. Menoch. in d. ſuo conſ. à nu. 47. verſ. 2. eſt dubitatio, vſque ad verſ. 3. eſt dubitatio, vt demonſtret attendendam fore donationem factam per Paulum III. Põt. Max. D. Aloyſiæ Pallauicinæ, potiùs, quàm donationẽ priùs factã p Regem Franciæ D. Hieronymo, & fratribus de Buxeto; quia cum D. Aloyſiæ hæres extiterit D. Sfortia, in eum arbitratur tranſiuiſſe donationẽ illam virtute clauſulę (p hęredibus quibuſcũq;) & clauſulæ (cui vel quibus dederit) vndè ſeqtur licuiſſe quoque D. Sfortiæ de Caſtro diſponere in quoſcumque, etiam extraneos hæredes, put diſpoſuiſſe videtur, inſtituendo hæredem vniuerſalem D. Alexandrum Pallauicinum nũc pe tentem præcium ipſum Burgi, eius loco ſubrogatũ. ¶ Ego autem pro reſpõſione animaduerto ante omnia, quòd iſta donatio Pauli III. non loquitur de toto Caſtro Burgi S. Donini, ſed de parte tm̃ per eã tunc poſſeſſa, per hæc formalia verba (Nobis, & Cameræ noſtræ in & ſuper Caſtris Felini, & Turris claræ, ac Burgi S. Donini, quoad partem videlicet, quam tu de pñti tenes, & poſſides.) Et inferiùs ẽt legitur (in iuribus, & actionibus pdictis pro dictis portionibus) Adeo quòd donatio iſta reſtricta eſt ad portionẽ illã, quam apparuerit fuiſſe tunc per D. Aloyſiã tentam, & poſſeſſam; & ex prænarratis in dicta donatione conſtat etiam DD. Hieronymũ Hermetem, & Franciſcum Pallauicinos fuiſſe tunc eiuſ-

1 dem loci compoſſeſſores. † Vndè ratione incertitudinis nullum poteſt ſuperinde fundamentũ fieri, niſi verificetur qualitas illa poſſeſſionis adiectæ. l. 3. §. doceri. ff. vi bo. rapt. l. 1. §. ait Prætor, vbi Bart. ff. ne quid in lo. pub. Bart. in l. in illa co ſti. 2. de verb. oblig. Alex. conſ. 100. nu. 3. lib. 1. Nat. in terminis conſ. 514. nu. 31. cum concord. ibi adductis.

2 Secundò reſpondetur donationẽ hãc Põtificiã q̃ fuit tm̃ de iuribus, & actionibus ſpectãtib' Cameræ Apoſtolicæ, nihil prodeſſe potuiſſe donatrici, niſi de iure ipſius Cameræ in dicto Caſtro Burgi S. Donini, tũc tp̃is competẽti, appareret: per ea, quæ in terminis tradunt Oldr. conſ. 164. viſo Priuilegio pdicto Aret. conſ. pen. in princ. Bart. in l. ſi ſic. §. 1. de leg. 1. Bal. in l. cũ hęreditate in fin. de hæred. vel. ac. vẽd. Alex. in l. loc° col. 1. de acqr. poſſeſſ. Crau. conſ. 124. nu. 11. 12. Natt. d. cõſ. 514. nu. 30. Sed tm̃ abeſt, quòd de iure Cameræ Apoſtol. appareat, vt de aliorũ iure potiùs cõſtet, vt ex infra dicẽdis liqre poterit. Ergò &c.

Tertiò ſi quid iuris per hanc donationẽ tributum fuiſſe D. Aloyſiæ dici poſſet, in eius tamen bonis, & hæreditate non remanſiſſet; quia p eã donatum fuerat Illuſtriſs. D. Com. Sanctæ Floræ eius viro ann. 1552. die 13. Decembris, quod non fuit D. Menoch. expoſitum in facti narratio-

3 ne; † Hac enim ratione tollitur optimè fundamentum; quia quod in vita fuit alienatum, non põt ad hæredes alienantis tranſire, cum non ſit tp̃e mortis ampliùs in eius bonis l. nemo plus, & l. hæreditas de reg. iur. cum vulg.

Quartò, & vltimò, ſi ius aliquod pęnès D. Aloyſiam remanſiſſet poſt donationem ipſam viro factam, vel donatio etiam facta non fuiſſet, per eius tamen mortem ſinè deſcendentibus, extinctum, & reſolutum fuiſſet pœnitus; non verò

4 ad hæredem tranſlatum, & tranſmiſſum, † propter Decretum (Meminimus) quod comprehen dit expreſsè omnium, & quorumlibet bonorum immobilium, donationes, conceſſioneſque gratuitas, & in feudationes, quibuſcunq; clauſulis, cõditionibus, titulis, & derogationibus amplificatas, & munitas, tàm tp̃e publicationis factas, quàm poſt fiẽdas per eundẽ Principẽ legiſlatorem, & ei' ſucceſſores. Vndè ſequitur, quòd per

obitum D.Aloyſiæ abſque filijs reuerſum fuerit
ius illud ad Sereniſs.D. Ducē Octauium Farne-
ſiū,tunc ſtatui huic dominantē, & in locū Sedis
Apoſtolicæ ſuffectum, dictiq́ue Mediolani Du-
cis Legiſlatoris, in hac parte ſucceſſorem.

Vel ſi concedamus eundem Ducem Octauium
tacitè,vel expreſsè conſenſiſſe,vt in D.Sfortiam
tunc deueniret,rurſus per eius obitum ſinè filijs
ad Ducalem Cameram deuolutū erit,eiuſdē De
creti virtute;qnod quidem in hoc ſtatu in viridi
obſeruantia exiſtere non ambigitur,per ea, quæ
in d.meo reſponſo retuli num.183. cum ſeq. vbi
videndum,& fatetur ipſemet Menoch. in eo.cō
ſil.378.num.46.in ſin.atq; Burſ.conſ. 189.num.
38. & ſic quoquo ſe vertat D. Alexander aſſer-
tus hæres D.Sfortiæ,ſuccumbat neceſſe eſt, da-
to q́ de donatione tm̄ Pauli III.agendum foret.

Attamen veriùs ego exiſtimo donationem Re
giam vti anteriorem attendi debere fratribus il
lis de Buxeto factam; idq́; ex confutatione argu
5 mentorū D.Men.luce clarius conſtabit.† Nā ad
primū, dum aſſerit donationē hāc nō apparere,
ſed eius tantùm exēplū,quod non probat, auth.
ſi quis in aliquo C.de eden. reſpondebitur debi
to tpe per monumenti publici,& authentici ex-
hibitionem,quod præmanibus habemus.

6 . Ad ſecundum quòd donatio Regia nō tenue-
rit tamquam facta à tyranno,vt de eodēmet Re
7 ge dixit Alciat.reſponſo 467.nu.2.†Reſpōdetur
D.Menoch. hic non fuiſſe benè memorem eius
quod paulo antè in eod. conſil. dixerat de Ca-
ſtro Florentiolæ ſub nu.28.verſic. reſpondetur,
quòd & ſi Caſtrum, dum Florētiolam ad ſolum
Rolandum iuniorem pertinuiſſe aſſerit, vti em-
ptam à Petro de Rohano,qui illam dono habue
rat ab eodem Rege Ludouico; ſi enim donatio
Florētiolæ inualida fuiſſet ex defectu poteſtatis
Donatoris, quomodo Rolandus ille à donata-
rio acquirens effectus fuiſſet Dominus?& ſi va-
luit illa donatio, cur non & iſta Burgi prædicti
ab eodem Principe proficiſcens?

8 † Reſpondetur,& ſecundò valdè periculoſum
eſſe affirmare Regem Gallorum, vel alios Prin-
cipes retroactos, qui Ducatu Mediolani potiti
fuere,tyrānos extitiſſe,Nam,& pro ipſo Gallo-
rum Rege ſpeciatim conſulere Iaſ. & Dec.quos
retulit Boſſ.in tit.de pœn.num.32. Vbi eius etiā
9 prætenſiones recenſet. Quocirca iuxta conſiliū
Boſſij ibidem,ſatiùs fortè eſt ſpeculationē hanc
alijs relinquere, & an ipſimet Principes bona,
vel mala fide poſſiderint,eorum conſcientiæ di-
10 mittere; † quandoquidem pro Tyranno haben
dus non eſt,qui titulum aliquem, vel bonam fi-
dem habet,vt per Bart. in tract.de tiran. q.2.
11 Vndè eſt,quòd idem Boſſ.loco pręcitato ſub nu
me.31. atteſtatur millies vidiſſe ſeruari, quòd
qualiſcunque fuerit Dominus, faciat pœnas,&
fructus iuriſdictionales ſuos, & de eis alienatio

facta teneat,etiam ſi de vero Domino appareat,
per conſilium Cum.153.& l.Barbarius.de offic.
præſi.& nūquam vidiſſe in dicto Ducatu aliquē
appellari omnino Tirannum,vel qui non habe-
ret titulum, vel aliter demonſtraret bonā fidem
ex aliqua cauſa, ſuper qua fundabantur conſilia
maximorum Doctorum pro eis facta.

Et notoriū eſt plura extare feuda in dicto Du-
catu à conceſſionibus Regis Franciæ originē du
centia,ac aliqua etiam in hoc Parmæ,& Placen-
tiæ ſtatu, vltra dicta duo Florentiolæ, & Burgi
S.Donini, & præſertim Caſtrum Turicellarum,
necnon Caſtra Rochæ Blancę,Turris clarę,& Fe
lini agri Parmen.feuda ſanè egregia,multiſq́; do
12 tata prærogatiuis,& Priuilegijs;†in his enim,in
quibus inquirere de proprietate difficile admo-
dum eſt,prout in regnis,& principatibus, lex,&
Canon exercitia concedunt poſſeſſoribus.Bald.
in rubr.C.de fruc.& lit.expen.quem ad hoc pro
poſitum citat Boſſ. vbi ſupra nu.32.in fin.

Ad tertium D.Menoch.fundamentum, de om
miſſione interinationis,cuius deffectus vitiat ad
exemplum omiſſæ inſinuationis,vt per Crauet.
ab eo citatum,reſpondetur, Imò factam fuiſſe p
Io. Iacobum Triultium Regium tunc locumte-
nentem ſtatus Mediolani ſub die 14. Nouēbris
anni 1499. vt ſcriptura poſt donationē regiſtra-
ta clarè indicat,& effectus,ac executio gratię pę
nitùs demonſtrant. Verū eſt quidem factā mini-
mè fuiſſe per Senatum ad formam Decreti, po-
ſtea editi in erectione Senat⁹ Mediolani ſub die
15.Nouembris eiuſdē anni, & ſic die ſubſequen
ti,ſed hoc nihil refert, quoniam legis virtus eſt
futuris,non præteritis dare formā negotijs l.le-
ges,& Conſtitiones C.de ll. Donatio autē facta
fuerat ſub die 15.Octobris eiuſdē anni,quamuis
poſtea renouata, & declarata reperiatur ab eo-
dē Rege Ludouico anno 1502. menſe Auguſti.

13 Ad quartum quòd cum Paulus III.ſubrogaue
rit D.Aloyſiam in locum,& ſtatū Cameræ Apo-
ſtolicæ, videatur D.Sfortia eius ſucceſſor ſaltem
effectus Dominus p extinctionē linearum ma-
ſculinarū DD.Fratrū de Buxeto ius habentium
ex donatione regia. Reſpondetur malè fuiſſe D.
Menoch.de hoc et facto informatum;Nam poſt
mortem D. Aloyſiæ ſinè filijs, quæ fuit de anno
1552.menſe Decembris, ſuperfuerunt per mul-
tos annos D.Hermes,& D.Hieronymus Fratres
ab illis prædictis donatarijs legitimè deſcenden
tes;& ſic nullum ius habuit Camera Apoſtolica,
quod transferri potuerit in D. Aloyſiā, D. autē
Hieronymus,qui D.Hermeti ſuperuixit,& ſuc-
ceſſit,nouiſſimè deceſſit anno 1579. mēſe Maij,
inſtituto hærede præfato D.Sfortia,& eo ſinè fi
lijs legitimis,& naturalibus decedente, ſubſtitu
to Sereniſs.D.Duce Parmę p tpa exiſtēte,quòd
ſi primo loco deceſſit D.Aloyſia,& p cōſequens
omne ius ſi quod habebat, ad eandem Ca-
meram

Digitized by Google

meratm reuerſum eſt ex Decreto(Meminimus)
ſæpe citato,quomodo potuit ius quod nõ habe
bat ad ſucceſſorẽ traſmittere?quod nec trãſmiſiſ
ſet ſi iam quæſitum habuiſſet, eodemmet Decre
to repugnante? Clarum eſt igitur per mortẽ præ
dict. D.Hieronymi ſinè filijs reuerſum fuiſſe om
ne ius eius ad Ducalẽ Camerã in locũ Apoſtoli-
cæ ſubrogatã,cum de eo diſponere in extraneos
non potuerit contra Decreti prædicti formam;
& ſi ratione aliqua diſponere potuiſſe conẽde-
retur,in idem tamẽ reincideret, ex quo mortuo
D.Sfortia ſinè filijs vtſupra,ſubſtitutio prædicta
D.Ducis locum ſibi vendicaret,non verò ad hæ
redem D.Sfortiæ pertineret.

Ad quintum fundamentum , quod ſumi poſſe
videtur ex dictis Menoch. vbi ſupra nu.51. ver-
ſic.Reſpondetur ſecundò. videlicet D.Sforriam
ſaltem ex inſtrumentis conuentionũ habuiſſe iu
ra ceſſa ꝓ dicto Caſtro Burgi à D.Hieronymo ,
ad quem integra peruenerãt , mortuis fratribus
abſque filijs;& talem conuentionem fuiſſe ꝑ Se
reniſs. quõ.D. Ducem Octauium confirmatam;
14 †Nec obſtare clauſulam (ſinè pręiudicio fiſci no
ſtri) confirmationi adiectam , quia nõ operatur,
quoad expreſſa , ſed tantummodo pro non ex-
preſſis ex conſ.Oldra.330. cũ cõcord. Reſpõde-
tur primò,& vnico verbo tollitur hoc,cum alijs
ſimilibus argumentis ; nam poteſtas confirmãdi
dictam conceſſionem , & iurium tranſlationẽ in
præiudicium Ducalis Cameræ defuit ; emanuit
enim illud reſcriptum die 14. menſis Februarij.
1567. & per biennium antè donauerat , renun-
tiauerat què Sereniſs.D. Dux Octauius vniuer-
ſum Ducatum cum iuribus, & pertinentijs ſuis
præſentibus,& futuris Sereniſs. Alexandro filio
vnico,tunc Principi,retento ſibi ſolo vſufructu,
vt publicis cõſtat documẽtis,de quibus mẽtionẽ
feci in dicto meo reſp.nu.198. cum ſeq.

15 Secũdò Reſpondetur,quòd & ſi Ducatũ quoq;
tunc temporis obtinuiſſet D.Dux Octauius, iu-
ri tamen Cameræ ſuæ non præiudicaſſet , ſtante
clauſula prædicta;ex relatis in dicto meo reſpõ-
ſo nu.231. & 236. quinimò ſi confirmatio præ-
dicta libera fuiſſet, & abſque vlla reſeruatione,
16 † idem tñ concludendum foret,vigore Decreti
incipientis,prouidere volentes, & cõſtitutionis
Ducalis in titu.de ſignatura §. & quod in omni-
bus. per quæ diſpoſitum eſt , quòd in omni, &
quacunq; cõceſſione, & diſpoſitione Principis ,
intelligatur ſemper ius fiſci & Camerę ſuę exce
ptum,& illęſum reſeruatũ; prout eodẽ reſponſo
retuli ſub nu.233.cum ſeqq. vbi videndum.

Tertiò Reſpondetur , quòd etſi confirmatio
valuiſſet in perſonam D.Sfortiæ abſolutè,ita vt
in vita ſua feudi Domin⁹ fuiſſe dici poſſet(Prin
cipe ita vtſupra aſſentiente) cum vita tñ ſua ius
eius finitum,& extinctum dici deberet , cũ ſinè
filijs legitimis,& naturalib⁹, & de legitimo ma-
trimonio natis,deceſſerit;intrat namque diſpo-
ſitio ſupraſcripti Decreti(Meminimus) apertiſſi
ma; Et per conſequens ceſſant oĩa per D. Meno
ch.contra Ducalẽ Cameram deducta . ¶ Extra
terminos autem ſupraſcripti Reſpõ.D.Menoch.
ſi nunc opponatur de ſententia dominorum iu-
dicum tunc ſubſecuta contra prælibatum Sere-
niſs.D.Ducem Octauium, & ſucceſſores ſuos in
Ducatu in fauorẽ D.Sfortię,& ſucceſſorũ ſuorũ.

Reſpondebimus multifariam , vt in prædicto
conſ. in 4. art. in reſpõſione ſecũdi obiecti à nu.
198.vſq; ad nu.222,cui ſufficiat remiſſio.

Si de adoptione ad feuda cum eiuſdẽ D.Ducis
conſenſu facta per D.Sfortiã de perſona D.Ale
xandri objiciatur , Reſpondebimus, vt in eodẽ
conſ.& artic.in reſponſione tertij obiecti, vbi la
te à nu.222. vſq; ad nu.253.

Si de facultate teſtandi D.Sfortiæ conceſſa per
D.Ducem,& teſtamento illius ſubſecuto oppo-
natur,multæ adducentur reſponſiones, de qui-
bus in eodem conſ.& art. in diſtinctione quarti
obiecti à nu.254.vſq; ad nu.267.

Si denique objiciatur de contractu emptionis
factæ per prædictum q.Sereniſs.D. Ducẽ Octa-
uium ab Illuſtriſs. D. Sfortia de anno 1580 de
hoc Caſtro Burgi S.Donini,cum iuribus & per-
tinentijs ſuis ibidem ſpecificatis, pręcio ſcutorũ
quadraginta octo mille,Reſpondebitur ex eodẽ
contractu apparere reſeruatum fuiſſe, de partiũ
conſenſu, omne ius Ducalis Cameræ, cum ex-
preſſa proteſtatione cognoſcere, & decidere fa-
ciendi ſuper eo,& conuẽtũ de reſolutione con
tractus in euentum , quo pro ipſa Camera iudi-
caretur ; & ſic nullum factum præiudicium iuri-
bus ipſius. Vltra quòd nec præiudicare potuiſſet
Sereniſs.Dux Octauius ſucceſſoribus, cum iura
Ducatus ceſſiſſet,& renunciaſſet vtſupra . Et ex
prædictis indubitatum videtur ius Ducalis Ca-
meræ ſuper terra prædicta Burgi S.Donini, non
obſtantibus adductis per D. Menoch. in d. ſuo
conſ.Quibus ex pręmiſſis manifeſta patet reſpõ
ſio,& ſolutio,& non obſtan. ẽt alijs,q̃ prima frõ
te obſtare,& difficultatẽ aliquã inducere poſſe,
videbantur, & ita vtſupra iuris eſſe cenſeo.

S V M M A R I V M.

1 *Sequeſtrario omni iure prohibita eſt.*
2 *Etiam ad beneficium fiſci, & in cauſis fiſcalibus.*
3 *Sententia debet eſſe conformis petitionẽ, & actioni intentata.*
4 *Preces cum reſcripto præſentata, libelli loco quandoq; habentur.*
5 *Mentio poſſeſſionis, & Dominij in precibus habita principaliter, & pro fundanda intentione, indicium mixtum cauſae.*

6 *Reſcriptumq́; ſuperiude emanatum delegationem petitorij cum poſſeſſorio comprehendit.*

7 *Iudex ſuper omnibus in ſupplicatione expoſitis datus in dubio cenſetur.*

8 *Iudicium in hypothecaria actione petitoriũ ſapit.*

9 *Produeens iura concernentia petitorium ſinè proteſtatione, quòd ad colorandum tantùm producit, cumulat ipſum petitorium cum poſſeſſorio.*

10 *Cumulata in libello poſſunt in ſententia ſeparari.*

11 *Præſertim quando de vno priùs, quàm de alio Iudici liquet;*

12 *Sed ſi de vtroq; eodẽ tpe liquet, ſup vtroq; pnũtiãdum eſt, aliàs ſentẽtia eſt nulla, vel ſaltẽ iniuſta.*

13 *Nec ſufficit iura ſuper altero reſeruare; & infra nu. 50. cum duobus ſeqq.*

14 *Petitorium abſorbet poſſeſſorium.*

15 *Hæres ſcriptus mittitur in poſſeſſionẽ ex remedio l. ſi. C. de edict. di. Adr. toll. et bonorum feudalium.*

16 *Fœmina eſt feudi regulariter incapax.*

17 *Interdictum quorum bonorum competit hæredi ab inteſtato, etiam in feudalibus.*

18 *Feudi poſſeſſio in filium continuari dicitur mortuo patre, non de nouo acquiri.*

19 *Filius eodem modo ſuccedit in feudo materno, quo in paterno.*

20 *Bona in dubio allodialia præſumuntur.*

21 *Vſusfructus morte finitur.*

22 *Hæres ſcriptus mittitur etiam in poſſeſſionẽ bonorum, quæ vſusfructus titulo defunctus obtinebat.*

23 *Pro quibus etiam datur interdictum quo. bo.*

24 *Nomen debitoris comprehenditur ſub hypotheca generali ad beneficium creditoris hypothecarij, et eius hæredum.*

25 *Subrogatũ ſapit naturã ei⁹ ĩ cui⁹ locũ ſubrogatur.*

26 *Res in ſolutum data pro credito hæreditario, cẽſeri debet hæreditaria, & de ea vti de hæreditaria iudicari.*

27 *Conſtitutum transfert poſſeſſionẽ in cõſtitutariũ.*

28 *Quæ poſſeſſio in hæredem quoque ipſius tranſit.*

29 *Hypotheca cauſat ius retinendi, & excipiẽdi vſq; ad totalem crediti ſatisfactionem.*

30 *Etiam in perſonam hæredis creditoris.*

31 *Hæres eadem cauſa, & titulo poſſidere dicitur, quibus defunctus poſſidebat.* (ca.

32 *Creditũ dotale gaudet ſpeciali priuilegio ĩ hypothe-*

33 *Ius retinendi competit creditori hypothecario, etſi nulliter, & inualidè res hypothecata ad illius manus peruenerit.*

34 *Iuſtè poſſidet qui authore Iudice poſſidet.*

35 *Creditor hypothecarius in poſſeſſione bonorum hypothecatorum defendi debet, & ſi ab ea ceciderit, reſtitui;*

36 *Siue hypotheca, aut pignus ſit conuentionale, ſiue prætorium.*

37 *Duo vincula magis ſtringunt, quàm vnum.*

38 *Poſſidere ex vna tantùm cauſa quis poteſt.*

39 *Contrarium verius.*

40 *Ratio quare ex pluribus cauſis poſſidere qs poſſit.*

41 *Poſſidere ex una cauſa, et ex alia retinere poſſum.*

42 *Quæ omnia tam reſpectu ciuilis, quàm naturalis poſſeſſionis locum ſibi vendicant.*

43 *In bonis debitoris remanere dicũtur etiam ea, quæ nunquam poſſedit, dummodo actionem ad ea habuerit, & per conſequens ſub obligatione bonorũ generali veniunt.*

44 *Ius hypothecæ competens debitori, tranſit in creditorem virtute generalis hypothecæ.*

44 *Hypothecaria actio tranſit in ceſſionarium.*

45 *Forma ſententiæ in hypothecaria actione.*

46 *Inſtrumenta faciunt probationem probatam.*

47 *Ac patens, & notorium, euidens, & manifeſtum.*

48 *Finis petitorij iudicij eſt aſſeq. poſſeſſionẽ rei petitæ.*

49 *Non tamen principaliter, ſed in conſequentiam.*

50 *Iudex reſeruans iura ſuper quibus pronuntiare debet, grauat.*

51 *Pronunciare autem debet ſuper cognitis.*

52 *Et ſi ſecus faciat, appellare licet.*

53 *Capitulum Regni quod incipit. Ex præſumptuoſa; quid diſponat ad beneficium Fiſci in materia ſequeſtrationis?*

54 *Cap. prædictum procedit tantùm in feudalibus.*

55 *Rubrica declarat nigrum.*

56 *Verba clara contrahentium attendenda ſunt, & ab eis non recedendum.*

57 *Relatum eſt in referente.*

58 *Clauſula, & non aliter, importat formam.*

59 *Habet vim conditionis reſolutiuæ cuiuſlibet alterius caſus.*

60 *Et non recipit interpretationem vltra qualitates expreſſas.*

61 *Annui redditus æquipollent immobilibus, quoad hoc, vt in feudum dari poſſint.*

62 *Facto plus eſt quam verbo ratificare.*

13 *Soluens, vel recipiens per decem annos aliqua cauſa, vel titulo, præſumitur ex vera cauſa ſoluiſſe, & recepiſſe reſpectiuè.*

64 *Origo cauſæ talis præſumitur, qualis eſt ſecuta præſtatio, & qualis apparet ſolutio, talis præſumitur præceſſiſſe conceſſio.*

65 *Feudũ in ſolo vſufructu rei cõſiſtere põt, & pſonale dicitur, quod morte recipiẽtis finitur.* (piẽtis.

66 *Feudũ quoq; habitatiõis valet, et morte finitur reci-*

67 *Quæ maximè procedunt ſi in cõceſſione adſint verba tempus denotantia.*

68 *Intellectus c. ex præſumptuoſa.*

69 *Relatiuum (quæ) ſtat reſtrictiuè.*

70 *Clarum, & apertum ius dicitur, de quo eſt caſus legis, qui per aperturam librorum patere poteſt, & coniecturis locum non relinquit.*

71 *Ius obſcurum, vel incertum eſt, quod diſceptationem, ac opinionum varietatem recipit.*

72 *Ius perplexum, intricatum, ac dubiũ qd dicatur?*

73 *Ius ſemper eſſe certum quomodo dicatur?*

74 *Filij legitimi, ſeu legitimati ſola exiſtẽtia, nõ facit ceſſare diſpoſitionẽ d. c. ex pſũptuoſa.* (obtinet.

75 *Legitimat⁹ æquparatur legitimo, imò legitimi nomẽ*

76 Ius

76 *Ius cum facto mixtum, nec clarum, nec apertum dici poteſt.*

77 *Ius clarum ex facto claro oritur.*

78 *Cui quod plus eſt licet, & quod minus eſt licere debet.*

79 *Sequeſtrum non priuat quemquam poſſeßione ſua, niſi de partium conſenſu.*

80 *Sequeſtrum legitimè factum virtute. c. ex præſumptuoſa, tollit omne remedium poſſeſſorium.*

81 *Regia tamen Camera ſummaria aliquando poſſeſſionem ſequeſtratam relaxat.*

82 *Quod quando procedat, declaratur.*

83 *Feudo tempore finito, poteſt directus propria authoritate ingredi, & quẽcunq; detentorẽ expellere.*

84 *Vſufructuario feudi mortuo, poteſt eius hæres propria authoritate expelli à feudatario, ad quẽ peruenire debet ipſum feudum.*

85 *Tempus feudi finitum dicitur, ſiue ab initio certum fuit, ſiue ex poſt certificatum.*

85 *Paria ſunt quid ab initio certum eſſe, vel poſtea certificari.*

87 *Emphyteoſi finita, poteſt directus Dominus propria authoritate res emphyteoticarias occupare.*

88 *Eſt communis opin. & communior, ac receptißima, pro qua iudicatum fuit.*

89 *Argumentum de emphyteoſi ad feudum valet.*

90 *Apprahenſio quæ directo Domino licita eſt finita emphyteoſi, licere quoque debet finito feudo.*

91 *Locator, finita locatione, poteſt propria authoritate conductorem expellere, negotio aliter non liquidato, & ita de conſuetudine obſeruatur.*

92 *Idem dicẽdum de omnibus alijs perſonis, quorũ ius tempore extinguitur.*

93 *Maximè autem prædicta procedunt quando ingrediens habet iuriſdictionem, & eius exercitium.*

94 *Regalia ſinè titulo à Principe habito, poßideri nequeũt, ideo aduersùs fiſcum, etiam in poſſeſſorio, quis non obtinet, niſi de proprietate doceat, & ſic mixtum eſt iudicium; nec ſufficit coloratio, quia plena probatio requiritur, latißimè de materia.*

95 *Rot. pluriès ita iudicauit.*

96 *Poſſeßio nuda in regalibus, & feudalibus non ſufficit, vt poſſeſſorium exoriatur, cum poſſeßio non ſit apta agere aduersùs Dominum.*

97 *Inſtrumentum relatum produci debet, aliàs referens non probat, nec fundamentum aliquod in eo fieri poteſt.*

98 *Relatum eſt pars referentis.*

99 *Actor edit reo ad exceptionem fundandam.*

100 *Fiſco editur etiam ad fundãdam actionem in cauſis numarijs.*

10e *Edere quilibet tenetur aduerſario ſuo in foro conſcientia.*

102 *Feudatarius ad inſtantiam Domini tenetur titulum feudi per eum poſſeßi oſtendere.*

103 *Cui competit actio, multò magis exceptio.*

104 *Rex in ſuo Regno, & Princeps in ſuo Principatu non litigant ſinè poſſeßione, in his quæ ad fiſcum quomodocunq; deueniunt.*

105 *Et ita de conſuetudine obſeruatur.*

106 *Regia Camera ſummaria, præſertim vnita cum Regio Collaterali Conſilio, propriam Regis perſonã in Regno Neapolitano repræſentat.*

107 *Tribunalia Principis perſonam repræſentantia iudiciarum ordinem ſeruare non tenentur.*

108 *Nec iuris ciuilis traditioni adſtringuntur, quia inſpecto iure naturæ, & gentium, ac vtì Deus, ſola facti veritate inſpecta, iudicare poßunt.*

109 *Ideo petitorium cum poſſeſſorio cumulare, vel ſuppreſſo poſſeſſorio, petitorium tantùm reſpicere poſſunt.*

110 *Ius municipale præualet, & derogat iuri communi.*

111 *Sequeſtratio alia neceſſaria, alia voluntaria, & prima prohibita, ſecunda permiſſa.*

112 *Actore probante, non poteſt pro eo ſententia ferri, non auditis rei defenſionibus, aliàs maximum poſſet inconueniens ſuccedere.*

113 *Defenſionis facultas nemini deneganda, quia eſt de iure naturali.*

114 *Sententia lata non datis reo dilationibus, ſiue petitæ fuerint, ſiue non, ſtricto iure tenet.*

115 *Iudex tamen ita iudicans partem grauat, & materiam appellandi præbet.*

116 *Hæres conuentus ad exhibendum inſtrumẽta, vel aliàs res hæreditarias, ſi contra eum nec præſumptio, nec ſuſpitio militat, ſola negatiua actorem excludit, videlicet dicens, penès ſe non extare.*

117 *Si verò adeſt contra eum ſuſpitio, iuramento purgatur.*

118 *Quod locum habere, etiam ſi præſumptio adeſſet, permultis placuit.*

v19 *Fruſtra probatur quod probatum non releuat.*

120 *Diuinare non poſſumus.*

121 *Naturalis non habet agnatos hæredes.*

122 *Sententia ſuper legitimitate lata, apud omnes, & contra omnes probat, quia ſuper ſtatu hominis.*

123 *Naturalis eſt incapax feudi dignitatis.*

124 *Legitimitatis quaſi poſſeßio ſufficit ad ſucceßionem, etiam in petitorio iudicio, ſecundùm magìs communem.*

121 *Legitimus quilibet præſumitur, niſi de contrario doceatur.*

126 *Conſtituens procuratorem ad adeundum hæreditatem, adire dicitur.*

127 *Hæreditas aditur ſolo animo, re, vel verbo quomodocumq; explicito.*

128 *Agens vbi eſt liberum, & patiens diſpoſitum, eò ipſo quòd agens vult, geritur actus, & perficitur.*

129 *Vxor ſuccedit marito in agnatorum defectum.*

130 *Locupletari cum aliena iactura iure naturæ prohibetur.*

131 *Etiam pupillis.*

132 *Atque eccleſia.*

133 *Et Fiſco.*

143 *Meum, quod non eſt, ſcire debeo ad alium modis omnibus pertinere.*

Pro eodem Sereniſſimo D. Duce Parmæ, & Placentiæ.

EPITHOME.

Lite vertente inter Sereniſs. D. Ducem Parmæ & Placen. Alexandrum Farneſium Actorem, & Regium fiſcum Neapolis reum conuentum ſuper annuo redditu Ducatorum 4583. Regia Camera ſummariæ, etiam relatione facta in Regio Collaterali conſilio coram Excellẽtiſs. ProRege, ſuum protulit iudicium contra ipſum D. Ducẽ in poſſeſſorio; partium iuribus in petitorio reſeruatis. Is ergò re ipſa ſcire cupiens num rectè fuerit indicatum? & an in petitorio ſaltem obtinere poſſet, ac deberet? petito ſuperinde reſponſo, infraſcriptum emanauit. In quo per multa traduntur in materia cumulati petitorij cum poſſeſſorio, & ſententia ſuperindè ferenda: Necnõ in materia actionis hipothecariæ; Atq; ſuper interpretatione cap. Regni incipien. Ex præſumptuoſæ. mandantis ſequeſtrum fieri bonorũ feudalium mortuo vaſſallo ſinè prole legitima, quæ de aperto, claroq́ iure ad ſucceſſionem vocetur. Concluditur benè fuiſſe in poſſeſſorio iudicatũ, ſed in petitorio Sereniſs. D. Ducem ius fouere; quod iudicium poſtea fuit proſecutus, & adhuc pendet indeciſum, agitur enim de Regiæ Cameræ intereſſe non modici momenti.

RESPONSVM V.

INuigilaui, & maiori qua potui ſolertia, vt infraſcriptæ cauſæ proceſſum, & merita introſpicerem, petq; facti ſpeciem, & legũ tramites ſæpiùs intuẽdo, veritatẽ ipſam agnoſcerẽ, agnitãq; patefacerẽ; tũ quia id oĩum de iure reſpondẽtium munus eſt, ſi veritatẽ verè colunt, vt colere profitemur. l. ita legatũ. ff. de condi. & demonſtr. l. 1. C. de dedit. lib. tol. tum quia inter maximos Principes, nedum ſanguine, ſed ſummo amore, ingentiumq́; beneficiorum vinculo deuinctos, res agitur; qui nouis potiùs beneficijs in dies certãt, certabunt, q̃ fucatis rationibus, argumentis, aut legum apicibus; tum deniq; quia alter ipſorum Sereniſs. D. Alexander Dux Parmæ, & Placentiæ Dñs meus colendiſs. non minùs iuſtus, q̃ fortis, & inuictus Princeps, nil niſi veritate, iuſtitia, ęquitateq́; ſubnixũ, pñti hoc rñſo inſeri voluit, inſſit, enixeq́; p̃cepit; Cui vt obtemperẽ, veritatẽ ipsã (quæ Deus eſt) ex aĩo inuoco, & intimo corde poſtulo, vt in oĩbus dicendis labia mea aperiat, & os meũ annunciet laudem ſuã, ideſt veritatẽ.

A facti igitur ſerie exordiens, ſinè qua iuridica rei controuerſæ prodire neſcit determinatio, vt omnes norunt, præſuppono quòd.

De anno 1529. die 23. Iunij celebrata fuerunt Barchinonæ capitula q̃dã ſpõſalitia, inter Carolũ V. Imperatorẽ Inuictiſſimum vti p̃rem, & eo noĩe Sereniſs. D. Margaritæ Auſtriacæ ei⁹ filiæ, & Illuſtriſs. q. Ducẽ Alexãdrũ Mediceũ Clemẽtis VII. tunc nepotẽ, in quibus promiſit Cæſar dotis noĩe ſcutos viginti mille de redditu, partim in vno ſtatu in Regno prædicto, vſq; ad ſũmam duodecim mille, Reliquum autem in alijs ſtatibus vacaturis in Italia, in feudum tamen, & iure feudi, pro futuris iugalibus prædictis, & eorum deſcendentibus vtriuſque ſexus.

Et verſa vice ꝓmiſit Dux Alexander pro antifato in caſu reſtitutionis dotis, tertiã partẽ ſummæ prædictæ, hoc eſt ſcutos 6666. & tertiũ vnũ de redditu, in tot bonis immobilibus in eodem Regno, dandos, & conſignandos præf. Sereniſs. Margaritæ, ꝓ ſe, ſuiſq; hæredibus, & ſucceſſoribus; & ſi tot bona non habuiſſet Dux Alexander in ipſo Regno, ſupplendos in alijs eius bonis in Italia; & prædicta oĩa per inſtrumentũ publicũ, & cum clauſulis opportunis, & ſignãter cũ hipotheca oĩum bonorũ, & iuriũ pñtium, & futurorum, cũ clauſula conſtituti, & cum facultate extendendi ad dictamen peritorum hinc inde, & in validiori forma, quę dici, & excogitari poſſet.

Inſuper idẽ Imperator nunq̃ ſatis laudat⁹, anno 1533. octauo Aprilis, cupiens Illuſtriſs. tunc Vrbini Duci ducatũ Soræ, & Arcis ĩ Regno ſuo Neapolitano conferre, qui ab Illuſtriſs. tũc Duce de Ariſcot in feudum poſſidebatur, centum millib⁹ ſolaribus numũ illum à poſſeſſore emit, ſeu eius ceſſionẽ, & renuntiationẽ obtinuit; conueniq́; vt ꝓ cautione prærij haberet, teneretq́; Baroniã Rochæ Gulielmæ, cũ alijs adiacentibus terris in eodẽ Regno, iuxta extimationẽ ꝑ Reg. Cameram fiendam, in feudum, pro ſe, & hæredibus, & ſucceſſoribus; reſiduũ verò in tot functionibus fiſcalibus circunuicinis, in ipſius optionẽ creditoris. Pacto tñ, quòd S. Cæſ. Maieſt. intra biennium ſubſequens dictam Baroniã redimere teneretur, & æſtimationem præd. in pecunia ſoluere, aut tot alias ſimiles functiones aſſignare; Quam aſſignationem illicò fecit, cũ clauſula, ex nunc prout ex tunc, cum facultate tantũ memoratas omnes functiones in vna, ſeu pluribus vicibus redimendi pro eodẽ p̃tio centũ mille aureorum à ſole; ea ẽt lege adiecta, quòd ante hanc recuperationem liceret Duci de Ariſcot, eiuſq́; hæredibus, & ſucceſſoribus, dictam Baroniã, aut dictas functiones fiſcales vẽndere, obligare, permutare, in dotem dare, & pro ſui libiro diſpo-

diſponere, prout de re propria, ſalua ſemper fidelitate S.Cæſ.Maieſt. Iurib.Reg.Cameræ,& iure redimendi prædicto; pto quibus Maieſtas ſua Regium aſſenſum,& beneplacitum præſtitit, cũ eadem clauſula, ex nunc, prout ex tunc.

Succeſſiuè liquidatus fuit valor Baroniæ præd. Rochæ Gulielmæ in Ducatis Regni ſexaginta millibus, reſiduumq; aureorum centum mille prædict. remanſit in ducatis quinquaginta mille; attento quia aureus fuit exiſtimatus, & valutatus in valorem carolenorum vndecim, & ducatus valet ſolum decem carolenos, vt nototiũ eſt in Regno ipſo. Pro dictis ergo quinquaginta millib9 aſſignati fuere dicto Duci de Ariſcot annui redditus functionum fiſcalium ad ſummam ducatorum 4583. tareni vnius,& granorum tredecim, facultate redimendi pro eodem prætio Regiæ Cam. reſeruata vtſupra.

Anno verò 1536. vltimo Februarij, inter Imperatorem, & Ducem Alexandrum præd. inita fuere alia capitula additionalia,& ſuper inde nouum celebratum inſtrumentum, quo, vltra priorum generalem confirmationem, conuenit, Dux Alexander errogare ſcutos centum viginti mille, contemplatione, & in fauorem futuri matrimonij, & pro aſſecuratione iurium matrimonialium competentium, & competere debentium præſ. Sereniſſimæ D. tam vigore præteriti, quàm præſentis contractus, vt futuræ proli ex eo matrimonio tantò meliùs proſpiceretur; tuncq; ſcutos quinquaginta mille errogauit, quos Cæſar ipſe recepit, & Duci de Ariſcot eodem inſtanti ad computum recuperationis præd. perſoluit; alios verò ſeptuaginta mille illhinc ad duos mẽſes ſoluere promiſit Dux Alexander; pro quibus duabus ſummis Cæſ. Maieſt. ceſſit, & tranſtulit eidem Duci Alexandro Baroniam memoratam Rochæ Gulielmæ, cum pertinentijs ſuis, prout eam tunc tenebat Dux de Ariſcot, pro ſexaginta millibus ducatis monetæ Neapol. Item functiones fiſcales antedictas ab eodem Duce de Ariſcot ſic vt ſupra tentas, pro alijs ducatis quinquaginta millibus; quæ duæ ſummæ comprehen. conſtituebant dictam ſummam centum millium aureorum Duci huic promiſſorum; & pro alijs viginti millibus promiſit Cæſar dare terram Puzoli, cum certis redditibus ſuper terris Surrenti, & Caſertæ; & præd. omnia tenenda, & poſſidenda plenè, pacificeq; per ipſum Ducem Alexandrum, eiuſq; hæredes, iuxta naturam, & qualitatem dictorum bonorum, & iurium, & prout ſolent alij vaſſalli Maieſt. ſuæ in illo Regno; cui etiam reſeruatum fuit ius redimendi, & reluendi, & eius hæredibus, & ſucceſſoribus, pro eodem prætio ſcutorum centum viginti millium; & in caſu redemptionis, conuentum fuit, eandem ſummam implicari debere in alijs bonis, & terris in eodẽ Regno, ad arbitriũ S.Maieſt. in fauorem tamen, & conſiderationẽ, & ad effectum prædictum.

Hoc etiã acto, quòd decedente Duce Alexandro abſque hæredibus ex ſuo corpore procreatis, ſuperſtite Sereniſs. D. Margarita, ipſa maneret in poſſeſſione bonorũ prędictorũ abſque alia vlteriori appræhenſione, aut neceſſitate, vel ſolemnitate Iuris, vel cõſuetudinis, eiſdemq; gauderet tanquam vſufructuaria, vita ſua durante duntaxat, vltra alia iura, tam donationis propter nuptias, & antifati, bonorumque paraſernalium, quàm aliorum eidem pertinentium, & pertinere debentium in vim ſupraſcripti tractatus Barchinon. & præſentis contractus; Poſt cuius Sereniſs. Dominæ mortem, iura prædicta, res, & bona, aut prætium ꝓ redemptionẽ errogatum, reuerteretur pleno iure, & liberè ad hæredes ipſius Ducis Alexandri, iuxta qualitatem, & naturam bonorum vtſupra; & prædicta omnia cum clauſulis antedictis, hypothecę generalis, & conſtituti, alijsq; conſuetis. Et quo ad dotem iã per Cæſarem promiſſam, eò quia S. Maieſt. Cęſarea interim pro recuperatione ſtatus Florẽtię errogauerat vltra ſummam quadringentorum millium ducatorum, quos ſibi reſtituere tenebatur Dux Alexander, cuius beneficio ceſſerat ipſa recuperatio, placuit Maieſt. ſuę totum creditum remittere, & condonare; ita tamẽ quòd Dux ipſe in ſe reciperet, prout recepit, onus emẽdi in Regno Neapol. annuũ redditũ ducatorum ſex mille in beneficium Sereniſs. Dominę, & ad exonerationem, & liberationem S. Cęſ. Maieſt. erga filiam; qui eſſent valoris centum viginti millium ducatorum (Reliquum enim dotis aliter perſoluere pepigit, quod referre non eſt præſentis ſpeculationis) & pro exequutione promiſſorũ obligauit Dux Alexander oĩa bona pñtia, & futura, vbicunq; exiſtentia, tam generaliter, quàm particulariter, & quòd in horum defectum præd. Sereniſs. Dña, eiuſq; hęredes poſſent auctoritate ſua priuata apprębẽdere rñ redditũ, tã in ſupradicto ſtatu Florẽtię, q̃ in alijs bonis ipſius Ducis vbicunq; exiſtentibus, vſq; ad ęqualentẽ, & integrã ſummã redditũum ſex mille ducatorũ auri, aut centum viginti millium, ad arbitrium ipſius, & hęredum ſuorum, ita tamen quòd ſi extarẽt liberi ex eo matrimonio, non poſſet in alios quoſcunq; diſponere, & ea etiam ſinè liberis decedente, redditus prædicti, ſeu prætiũ, & bona, ad hæredes, & ſucceſſores Ducis redirent.

Proinde ſequuto matrimonio inter pręd. Ducem Alexandrum, & Sereniſs. Dñam, ſequutaq; Ducis morte ſinè filijs, antequam reſiduum ꝑtij memorati ſcutorũ 120. milliũ ſolueret, aut alteri obligationi ꝓ dote ſupradicta ſatisfaceret, ꝓ rata oneris aſſũpti, venit caſus ꝓ conſequens, quo ipſa creditrix remãſit in bonis, & hęreditate mariti, primò de ſcutis 6666. & tertio vno annui red-

redditus bonorum ſtabilium; ex cauſa antifati prędicti in vtroq; contractu pmiſſi: item de alijs ducatis ſex mille annui redditus, aut cētū viginti millium, pro vna vice tantùm, dotis nomine, vt in ſecundo cōtractu, & demum de vſufructu Rochæ Gulielmæ, & functionum fiſcalium, aliorumq; per Ducem Alexandrum emptorum vſq; ad ſummam ſcutorum centum viginti millium, & pro parte ſolutorum, de quibus in eodem primo, & ſecundo contractu.

Vndè imēdens de prædictis omnibus creditis ſuis ſatisfieri, & in oībus, ac per oīa iuribus ſuis cōſulere, eaq; ſibi illæſa conſeruare, anno 1557. vigeſima Iunij. Procuratores ſuos cōſtituit Epiſcopum Muranēſem tunc Secretarium ſuum, & Ioannem de Oricellarijs Theſaurarium ad perſeuerandum, & continuandū; & quatenus opus eſſet, de nouo accipiendum tenutam, & corporalem poſſeſſionem omnium, & quoruncunq; bonorum mobilium, & immobilium, & ſeu ſe mouentium, & cuiuſcunq; qualitatis exiſterent, & vbicumq; exiſterent, vnà cum iuribus, & actionibus quomodocumq;, & qualitercumq; ſpectantibus, & pertinētibus d. q. Duci Alexandro eius viro, ac eidem Sereniſs. D. Conſtituēti quodmodolibet obligatis, & hypotecatis, tam vigorē ſuorum iurium dotalium, & ēt vſufructus, quàm etiam virtute donationis ꝓpter nuptias, & quacunq; cauſa, & iure quomodolibet ipſi D. Cōſtituenti competentibus, & ſpectantibus, ſeu quæ in futurum ſpectare poſsēt, & Ita fuit per dictos procuratores executum in ſtatu Floren.

Nuptui exinde tradita fuit ſecundo loco Sereniſs. Dña à Patre ceſ. Illuſtriſs. Octauio Farneſio Pauli Tertij Pontificis tunc Maximi nepoti, Nepeſinorum Duci, anno ſcilicet 1538. die 12. Octobris, & Capitula matrimonialia inita, inſtrumentoq; publico vallata fuere, in qbus, vltra Appendinum ſtatum pro fundo dotali traditum, comprehendens ducatum, ciuitatis Pennæ, terræ Campli, Ciuitatis Ducalis, Montis Regalis, & Leoniſſæ, datæ quoque fuere in dotem, & dotis nomine eidē D. Duci Octauio omnia bona, redditus, & iura, atq; actiones dict. Sereniſs. Dominæ competentia, & competentes vigore contractuum prædictorum Barchinon̄. & Neapol. & quia de ſcutis 240. millibus ad ipſius beneficium per Ducem Alexandrum ſic vtſupra implicandis, ſummā aureorum quinquaginta millium ad Cæſ. Maieſt. peruenerat, vtſupra, promiſit eius procurator dare, ſoluere, & conſignare præd. Illuſtriſs. D. Duci Octauio, & Sereniſs. D. Margaritæ futuræ eius coniugi, bis mille quingentos aureos annui redditus, in bonis ſtabilibus feudalibus, de quibus partes concordabunt tempore conſumationis matrimonij.

Cæterùm anno 1541. vigeſimotertio Iulij, idē Carolus Imperator arbiter factus inter præfatā Sereniſs. Margaritam eius filiā, & Illuſtriſs. Coſmum de Medicis tunc Florentiæ Ducē; ſuper differentijs inter eos vertentibus occaſione bonorum, aliàs per Ducem Alexandrum poſſeſſorum, & in eius hæreditate remanſorū, quę fideicomiſſis maiorum ſuorum ſuppoſita Dux Coſmus prætendebat, ſuum protulit laudum in ciuitate Ratisbona, in quo narratis priùs partium prætenſionibus, & præſertim Sereniſs. Dominæ ex vtroque contractu prænarrato reſultātibus, infraſcripto modo pronuntiauit.

In primis ex ſumma æquitate, quam rigori prę ferimus, declaramus prædictā Illuſtriſs. D. Margaritam de Auſtria pro antifato ſuo contentam eſſe debere redditu annuo perpetuo pro ſe, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus ex prætata hæreditate percipiendo, quatuor millium quadringētorum ſexaginta ſex ducatorum, cū duabus tertijs partibus ducati. Item eandem Illuſtriſs. D. Margaritam creditricem eſſe præd. hæreditatis in ſumma ſcutorum centum viginti millium aureorum, iuſti, & legitimi ponderis, deſtinata, & quæ iuxtà contractum Neapolit. expendēda veniebat in emptionem Rochæ Gulielmæ, oppidi Puzoli, Surrenti, & aliorum bonorum, deductione tamen facta quinquaginta millium ſcutorum per dict. q. Illuſtriſs. Ducem Alexandrum ſolutorum. Præterea quòd ipſa Illuſtriſs. D. Margarita ex eadem hæreditate conſequi debeat redditum annuum ſex millium ducatorum aureorū, in valorem centum viginti millium ducatorum aureorum per præfatum Ducem Alexādrum in cōtractu Neapol. promiſſum, & in quo ſe aſtrinxerat loco longè maioris ſummæ per nos, vt ꝑfertur, in recuperatione ſtatus Florentini expoſitæ, & expenſæ; quarum quidem duarū ſummarum nouiſſimarum, eadem Illuſtriſs. D. Margarita ſolum vſumfructum, vita eius duratura, percepiura eſt. Ac proinde cauſa præd. Illuſtriſs. Dña Margarita in perceptione bonorum dictæ hæreditatis appræhenſorum, & quæ adhuc in futurū aſſequi poterit, venit conſeruanda, & defendenda donec de creditis, & ſummis antedictis ei debitè fuerit ſatisfactum. Vt autem liquida domorum, iocalium, gemmarum, ac aliorum bonorū mobilium dictæ hæreditatis per eam iuxta formam contractuum Barchinon. & Neap. initorū localis cōſuetudinis vigore appræhen. deductio fieri queat, cōmiſſarios nōnullos deputabimus, qui declarationes, verificationeſq; receptorum deducendorum, defalcandorum, aut compēſandorum admittent, examinabuntq;; & in euentum, in quem rem terminare non poſſint, nobis referrent, qui negotio audito, & intellecto, decernemus prout iuris fuerit, & rationis.

Anno verò ſequenti 1542. decimoquarto Iulij, Illuſtriſs. Don Petrus de Tolledo Vice Rex Neapol. & ſpecialis à Carolo Imperatore conſtitu-

ſtitutus Procurator cedit Sereniſs. D. Duci Octauio ius redimendi, & recuperandi à Duce de Ariſcot Baroniam præd. Rochæ Gulielmæ, cum iuribus, & pertinentijs ſuis, prætio ducatorum 60. milliũ, ex quibus ducati 55. mille exburſari deberent ipſi Duci de Ariſcot deficientes ad integram ſummam ſcutorum 100. millium per Cæſ. debitorum, pro Ducatu Soræ, reliqui aũt quinque mille ſolui deberent Reg. Cur. dandi per eã Sereniſs. D. Margaritæ pro eis conuertendis in emptionem introituũ in Regno Neap. vel aliorum bonorum in eius beneficium, & ſeu eidem aſſignandorum per Reg. Curiam; prout eidem conſignati fuerunt alij introitus vigore ſubſequentis cõtractus, iuxta formam capitulationis initæ, & firmatæ inter Cæſ. Maieſtatem, & olim Ducem Alexandrum.

Eadẽ ẽt die Dux de Ariſcot medio ꝓcuratoris ſui retrouendidit, & retroceſſit procuratori D. Ducis Octauij Baroniam prædictã, ꝑtio prędicto ducatorũ 55. milliũ, quos intra terminũ dierum 15. ſoluere promiſit, & de qua ſolutione apparet alio inſtrumento rogato die 25. Septẽbris eiuſdem anni. Regio autem Fiſco retrouendit, & retrocedit, ac dat, & transfert dictos annuos ducatos 4583. 13. functionum Fiſcalium, & Doanæ, receptis dictis 55. millibus ducatis, per Ducem Octauium ſoluendis; attento quia cum eis integrè ſatisfactum erit de centum millibus ſcutis; & per conſequens redierũt hoc tempore ipſi redditus in poſſe, & dominio Regiæ Curiæ.

Succeſſiuè quoq;, & eadem die ProRex, & ſpecialis procurator à Carolo Imperatore cõſtitutus ex vnà, & Reuerendiſs. Epus Biſinianenſis præſ. Sereniſs. Margharitæ procurator ex altera parte, & in exequutione conuentorũ inter ipsũ Cæſarẽ, & præſ. Illuſtriſs. Ducem Octauiũ, præmiſſa narratione contractus Neap. cum Duce Alexandro celebrati, & pecuniarum per eũ ſolutarum, videlicet ſcutorum 50. millium in poſſe Cæſaris, qui eos numerauit Duci de Ariſcot in partem ſcutorũ 100. milliũ debitorũ pro habenda, & recuperanda Baronia Rochę Gulielmę, & functionibus fiſcalibus, ac alijs introitibus ſuper Regia Doanna Menępecudum Apulcę. Facta.n. fuerat permutatio quędam inter Regiã Cam. & Ducẽ de Ariſcot de certa q̃titate functionũ fiſcaliũ, cũ totidẽ redditibus ſup Doãna ꝑdicta; vſq; ad ſummam ducatorũ 3158. annuorũ, & gra. 6. Narratoq;, quòd Imperator virtute capitulationis initę cũ ꝑdicto D. Duce Octauio ex cauſa matrimonij ꝑdicti, ceſſerat, & renuntiauerat eidẽ D. Duci ius luendi, & redimẽdi Baroniã ꝑdictã, ac functiones fiſcales ꝑd. cũ onere ſoluendi Duci de Ariſcot ſcutos 50. mille pro cõplemẽto ſcutorũ 100. milliũ debitos, ac onere ſoluẽdi alios ſcutos 5000. ꝓ cõplemẽto ꝑtij dict. Baronię. Quodq; per conſequens remanebat pęnès Regiam Cam. redditus ducatorũ aureorũm 4583. tareni vnius, & gr. 13. & vno tertio, partim ſup introitibus Doannę antedictę, & partim ſuper functionibus fiſcalibus, qui redditus debebant peruenire ad manus, & poſſe Sereniſs. D. Margaritæ, pro ſumma ſcutorum 50. milliũ. ꝓ eam tenendi iuxta formam capitulationis olim factę cum Duce Alexandro, ſtante ſolutione per eum facta de dictis ſcutis 50. millibus, & vt ſupra.

Præfatus Dñs Vice Rex, & procurator intendens illi ſatisfacere pro complemento capitulationum cum vtroque Duce firmatarum, ac etiam parere ordinationibus Cæſ. Maieſt. habito quoq; Conſilij Collateralis voto, authoritate Dominica ſibi attributa, ac de poteſtatis plenitudine legibus abſoluta, & non ſubmiſſa, vigoreq; mandati Cęſarei, ſupplens oẽs ioris, & facti defectus, liberè ceſſit, & renũtiauit, ac ceſſionis, & renuntiationis nomine per annulũ Regium, vt moris eſt, iure ꝓprio, & in perpetuum dedit, tradidit, & aſſignauit pręd. Reuerendiſs. Epo nomine quo ſupra, ac Notario ẽt ſtipulãtib⁹ præd. annuos Ducatos 4583. 1. 13. videlicet ſuper introitib⁹ Doãnę præd. ducatos 3158. g. 6. & ſup functionib⁹ fiſcalibus terrarũ ibi deſcriptarũ ducatos 1425. 1. 7. tenendos per ipſam Sereniſs. D. Margaritam, iuxta formam capitulationũ firmatarum inter Cæſ. Maieſt. & Ducem Alexandrum, ac Ducem Octauium ſępedictos, & nõ aliter; Ita quòd tranſeant in vtili Dominio ipſius, ad habendum, tenẽdum, & poſſidendũ &c. cedens &c. ponens &c. conſtituens &c. & liceat eidẽ Sereniſs. Dñę introitus præd. exigere ſingulo anno, ꝓut ſoliti ſunt facere alij ceſſionarij, & emptores ſimilium introitum, & vſq; tunc exegerat Dux de Ariſeot, & eius agentes, & cũ priuilegio, & ꝑrogatiua l. bene à Zenone, & l. oẽs. C. de quadri. ꝑſcript. & quamuis ꝓmiſiſſet Cęſ. Maieſt. pro iſtis 50. millibus ſcutis aſſignare iugalibus ꝑdictis annuum redditum ſcutorũ 2500. in tot bonis ſtabilibus ſeudalib⁹, ab eo tñ pacto vr̃ in hoc receſſum, q̃a loco feudaliũ ſtabiliũ aſſignati fuerunt iſti redditus functionũ fiſcaliũ, & Doãnę, & ſoli Sereniſs. Dñę aſſignati reperiunt, quamuis ambobus iugalibus promiſſi fuiſſent.

Sed & eodem anno 1542. ſexto Septẽbris idẽ Pro Rex permutationem fecit cum ꝑdicta Sereniſs. Margarita de quibuſdam ex functionibus fiſcalibus ꝑdictis illi ceſſis, & aſſignatis, cũ alijs, quas tenebat Regia Camera in Prouincia Aprutina, vſque ad ſummam ducatorum 1925. 1. 2. celebrato ſuperinde inſtrumẽto cum Mag. Hieronymo Albertino ꝓcuratore ipſius Sereniſs. Dñæ, quod quidem inſtrumentum cantat iure ꝓprio, & in ꝑpetuum, ita quòd tranſeant in vtili Dñio, ad habẽdum &c. & cum oĩbus clauſulis in alio inſtrumento proximè relato contentis.

Verùm eodem anno, & mẽſe, die verò 28. idẽ

ProRex Reg. Cam. Summariȩ dedit in mandatis, vt Sereniſs. D. Margaritam creditricē deſcriberet in libris ſuis de annuis redditibus p̄dictis ducatorum 4583. 1. 13. eoſq; ipſi pro futuro ſolui faceret vti vſufructuariȩ dictorum ſcutorum 50. millium per quon. Ducem Alexādrum ſolutorum vtſupra, & ita fuit exequutum; quia deſcripta fuit, exegitq; , & in exactione perſeuerauit vſque ad mortem.

Cȩterùm quia poſt mortem Ducis Alexandri, Sereniſs. Catharina Regina Frāciæ, vti illius hȩres ab inteſtato (quia ſoror, & p̄ximior agnata) litem inſtituerat in Vrbe cōtra Sereniſs. D. Margaritam pro conſequenda poſſeſſione bonorum in hȩreditate ipſius Alexandri remanſorum, fuit tandem trāſactione finita de anno 1560. primo Iulij, in qua inter cȩtera præfatæ Sereniſs. Margaritȩ ceſſa, aſſignata, & relaxata fuere bona, credita, & iura quæcunq; remanſa in dicta hȩreditate, & exiſtentia in ciuitate Neap.; & vniuerſo Regno Neap. tam quoad proprietatem, quàm quoad vſumfructum, pleno iure, pro ſe, & hȩredibus, & ſimiliter monilia, & gemmȩ quȩcumq;, & quȩcunq; mobilia in manibus eiuſdem exiſtentia; & ſic illa omnia quietè, & pacificè tenuit, & poſſedit donec vixit, & ſignanter annuū redditum præd. exegit, tam ſuper Doanna pecudum Apulcȩ, quam prȩd. functionibus fiſcalib9. Quo verò ad bona exiſtentia in Vrbe Romȩ. Palatium, quod eſt iuxta Eccleſiam S. Saluatoris, cum ſuis adiacentibus, reſpectu vſusfructus tm̄ eidem pertineret, Reginæ autem, quoad p̄prietatem; ad quam etiam creditum viginti millium ſuper Monte Fidei ſpectaret, cum medietate fructuum decurſorum, & omnibus in futurum decurrendis; reliqua medietate decurſorum fructuum prȩdict. Sereniſs. D. Margaritȩ conceſſa. Caſtrum autem Sancti Angeli Tiburtinȩ Diœceſis ipſimet Sereniſs. D. Margaritȩ remaneret, ſed ad Reginam reuerteretur, ſi in lite Montis Fidei ſuccubuiſſet, quam ambȩ cōibus expenſis proſequi tenerentur. Sup vinea autē de Medicis nuncupata, nihil diſpoſitum, ſed ius partibus fuit reſeruatum, quod habebant; remanſit tamē penès Sereniſs. D. Margaritam donec vixit.

Deceſſit autem, imò ad ſempiternam vitā migrauit anno 1585. hȩc Sereniſs. Ducisſa (mulie bris ſexus ſplēdor, omni virtutum genere refulgens, quȩ tātò cæteris omnibus tempeſtatis ſuȩ mulieribus, quantò dies nocti, p̄ſtitit, quod ego ab experto plus alijs affirmare poſſum, ex quo decennio circiter Auditor eius generalis extiti, cuius eximiam humanitatem, pietatē, prudētiā, ſolertiam, iuſtitiā, fidem, liberalitatē, cæteraſq; innumeras virtutes in dies magis, atq; magis admiratus fuit) relicto hȩrede ſuo vniuerſali ex teſtamento Sereniſs. D. Alexandro tunc Principe, nunc Parmæ, & Placentiæ Duce, filio vnico, verè vnico, & incōparabili, ob p̄clariſſimas eius animi; ac corporis dotes, & p̄cipuè ob ſummam rei militaris p̄itiā ſumma cū fortitudine coniunctā, qua oēs alios exercituum Imperatores facilè antecellit, vt rerum geſtarū percelebris fama mortales omnes edocuit, & in dies edocet.

At p̄tendēte Fiſco Regio Regni Neap. p mortē Sereniſs. D. Margaritȩ reuerſos fuiſſe ad Reg. Cur. introitus memoratos, Doannæ pecudū, & functionū fiſcaliū, vt potè vſusfructus tm̄ titulo ab ea dum vixit in feudum rentos, poſſeſſos, & exactos, ſequeſtrum à Regia Camera ſummariȩ ſuper ipſis fieri pro futuro obtinuit.

Quocirca agentes ipſius Sereniſs. hæredis ad Illuſtriſs. & Excellentiſs. ProRegem recurſum habuerunt, libellum ſupplicem exhibentes tenoris ſubſequentis.

Per parte del Sig. Prencipe di Parma s'eſpone à V. Eccell. come la B. M. di Madama Margarita d'Auſtria poſſedeua frà l'altre entrate annui ducati 4583. parte ſopra la Regia Dogana delle pecore, & parte ſopra pagamenti fiſcali nella Prouincia d'Appruzzo, che le furono aſſignati dalla glo. mem. di Carlo V. ſuo padre, per ſcudi 50. millia, che per tal'effetto erano ſtati sborſati à ſua Maeſtà dal Duca Aleſſādro de Medici ſuo primo marito, & ſendo morta Madama per la Regia Camera della ſummaria ſono ſtati ſequeſtrati detti annui ducati 4583 ad inſtanza del Regio fiſco, ſotto preteſto, che Madama ne foſſe vſufruttuaria vita ſua durante, & perche detta aſſignatione fù fatta libera, & il dominio, & poſſeſſione d'eſſa entrada deue paſſare pleno, & aperto iure ad eſſo eſponente, come à figlio unigenito, & legitimo ſucceſſore, et herede vniuerſale, non oſtante, che forſi ſi pretenda, che Madama nè doueſſe eſſere vſufruttuaria, come diſopra, & per ſua morte doueſſe tornare à gli heredi di detto Duca Aleſſandro, in virtù delli Capitoli matrimoniali fatti fra detto Duca, & Madama, poiche in queſto non tiene che fare il Regio Fiſco, perche fù fatto in fauore de gli heredi del Duca Aleſſandro, & tanto più, che la Sereniſſima Regina di Franza ſorella, & herede del detto Duca, hauea ceſſo le ſue ragioni à detta Madama ſua madre, come à creditrice di groſſiſſima ſomma di denari, ſopra li beni del detto Duca Aleſſandro, per le ſue doti, & altre ragioni, della qual ſomma n'è creditore hipotecario eſſo eſponente, come filio, & herede vniuerſale di Madama predetta, talche non ſi poteano, ne doueano in modo alcūno ſequeſtrare dette entrate dalla Regia Camera.

Per tanto eſſendo eſſo eſponente notorio figlio unigenito, legitimo ſucceſſore, & herede vniuerſale di detta Madama, & douendogli perciò prouenire il Dominio, & poſſeſſione di dette entrate, come di tutte l'altre, non oſtante dette coſe, che ſi potrebbeno dire.

Si prega V. E. che voglia ordinare, che ſi come di fatto

fatto gli ſono ſtate ſequeſtrate dette entrate, così anco gli ſiano diſſequeſtrate, di maniera, che poſſa continuare il Dominio, & poſſeßione d'eſſe, come faceua Madama ſua madre, & che per tal effetto la Regia Camera ſpediſca le prouiſioni neceſſarie; deducens omne ius ſuum &c. petens &c. omni meliori modo; quem Deus &c.

Cui quidem libello reſcriptum emanauit infraſcriptum (Reg. Cam. ſummariæ de contentis in memoriali prima die, qua erit in Collaterali Cõſilio, relationem faciat S. Excell.) quo deinde in Regia Camera præſentato per procuratorẽ Sereniſs. D. Ducis, vnà cum ſcripturis, & inſtrumẽtis pro fundanda eius intentione, & è cõtra prętendente Reg. Fiſco diſſequeſtrum fieri non debere, prętextu, quòd Sereniſs. Domina fuerit tãtùm vſufructuaria, non proprietaria dictorum reddituum, & productis pro eius parte nonnullis ex prænarratis inſtrumentis, datus fuit terminus Iuris per ipſam Reg. Cameram vtriq; parti ad probandum incumbentia, ſalua prouiſione facienda circa diſſequeſtrum petitum.

A' quo decreto dictus procurator ſentiẽs ſe grauatum, denuò ſupplicauit Excellentiſs. ProRegi, vt ante oĩa relatio demandata fieret in Collaterali Conſilio ad effectum petitæ diſſequeſtrationis, & aliud reſcriptum primo ſimile retulit. At procurator Regij patrimonij inſtetit ante expeditionem cauſæ exhiberi capitulationem matrimonij p̃dicti cõtracti inter Sereniſs. DD. Margaritã, & Octauiũ Duces; tum quia de ea fit mẽtio in ſcripturis exhibitis, tum vigore priuilegij Regij Fiſci; Cui inſtãtiæ diuerſis rõnibus cõtradixit ꝓcurator Sereniſs. Ducis Alexãdri, quas referre nõ expedit, ſed ꝓ expeditiõe cauſę ĩſtetit.

Facta igitur relatione per Reg. Cam. sũmariæ in Reg. Collaterali Conſilio, fuit omniũ voto, & conſenſu decretum, & explicando prouiſionem ſuper diſſequeſtro in præcedenti decreto reſeruatam, quòd firma remanente poſſeſſione capta nomine Regiæ Cur. introituũ p̃dictorũ, terminus aliàs datus per dictam Reg. Camer. in p̃nti cauſa currat ab ea die, & quòd nihilominus procurator Sereniſs. D. Ducis exhibeat capitulationem petitam pro parte Reg. Fiſci. Quod q; dem decretum procurator Regij patrimonij laudauit, & acceptauit. Procurator autem Sereniſs. D. Ducis illi non conſenſit, imò contradixit, & iuris beneficia, & remedia ſibi reſeruauit, & eodem inſtanti dictus procurator Regij patrimonij infraſcripta ſubiunxit verba. Et nihilominus aduertit agẽtes Illuſtriſs. Principis Parmę, quòd ad finem videndi, an Sereniſs. Margaritæ ab Auſtria fuerit ſatisfactum de eius dotibus, & Iurib⁹ dotalibus primi matrimonij contracti cum Illuſtriſs. Duce Alexandro, neceſſe erit conſtare de prætio, & valore Iocaliũ, gẽmatũ, & aliorũ mobilium hæreditatis prædicti q. Illuſtriſs. Ducis, ac etiã conſtare de prætio domus, vineæ, & aliquarum pecuniæ quantitatum, quæ præf. Sereniſs. Margarita habuit, & recuperauit de hæreditate præd. in Vrbe Romæ, & propterea ſi adeſt aliquod apprætium, & liquidatio præd. iocaliũ, mobilium, & aliorum bonorum, & pecuniarum, inſtat dictum apprętium exhiberi, ad hoc vt breuiùs negotium explicari poſſit. Sed ſi dictũ apprętium non adeſt, oportet, quòd dicta iocalia exhibeantur, prout in caſu præd. exhiberi petit, vt poſſint apprętiari; & inſuper petit exhiberi inuentarium iocalium, & mobilium, & declarari alia bona, & pecunias recuperatas in Vrbe Romæ, ſeu alibi. Et inſuper dicit, quòd quatenus ꝑ authenticas ſcripturas non apparebit de liquidatione prædicta, & erit neceſſaria alia ꝓbatio, in caſu prædicto, ex nunc prout ex tũc nominat habere teſtes, & ſcripturas in Vrbe Romę, in ciuitate Florentiæ, Mediolani, & alijs locis, extra Regnum, & inſtat expediri debitas prouiſiones omni meliori modo &c.

Quoniam verò Regius Fiſcus principaliter tẽdit, vt ex eius ſcripturis dignoſcitur, ad demonſtrandum quid, & quantum ex bonis, & hæreditate dicti q. Illuſtriſs. Ducis Alexandri Medices ad Sereniſs. D. Margaritam eius relictam peruenerit, vt ſciri poſſit, an ſatis ei ſactum fuerit de creditis ſuis, abſq; his annuis redditibus Doãnę pecudum Apulę, & functionum fiſcalium, de quibus agitur, æquiſſimum eſt, intẽtioniq; Sereniſs. D. Actoris conſonum, bonam fidem agnoſcere, cunctaq; ſincerè, & indiminutè recenſere, vt veritati, & iuſtitiæ locus ſit.

Habuit igitur primo loco in Regno Neap. poſſeditq; annuos redditus antedictos ducatorum 4583. quorum proprietas eſt ſcutorum 50. millium, vt ex antedictis liquet, & præſertim ex pacto redimendi, quod habet Reg. Cur. Item habuit domunculam in Ciuitate Neapolis ſitam, & cenſus quoſdam ſuper nonnullis prædijs in loco Gaudij poſitis, redditus in totum ducatorum 360. annuorum.

In Vrbe verò Romæ, Palatium cum adiacentibus locis tenuit vſq; ad eius mortem, iuxta formam tranſactionis antedictæ cum Regina Franciæ initæ, & ex affectibus percepit, ſiue veroſimiliter percipere potuit ſcutos quinquecentũ ſingulo anno, Iuliorum decem pro ſingulo ſcuto. Vineam quoq; appellatam de Medicis, ex qua nullos creditur fructus percepiſſe, vel ita modicos, vt nullius ſint conſiderationis, & cum expẽſis compenſandi; eſt enim locus voluptatis, non vtilitatis gratia compoſitus.

Tenuit etiam caſtrum Sancti Angeli cum pertinentijs ſuis, ex quo annuum reddituum ſcutorũ 500. vel circa ſimilium, percepit, & hoc quoque pęnès Sereniſſimum eius hæredem reperitur.

Ex credito Mõtis fidei prenarrato nihil vnquã

fuit conſequuta; quin potiùs maximas eius cauſa expēſas continuè ſuſtinuit litē proſequendo cū aduerſarijs poſſidentibus, vt notoriū in Vrbe eſt, proceſſuſq; ſuperinde agitati indicant.

Demum in ditione Florentiæ prædia nonnulla cum bonis mobilibus, & beſtijs tenuit, & poſſedit, vigore Imperialis Laudi; quæ & locata fuere Duci Florentiæ in rationem ſcutorum 7500. annuorum ab initio, poſtea verò minoris, vt inſtrumenta ſuperindè celebrata indicant, videlicet ſcutorum 7384. quam penſionem vſq; ad annum 1580. recepit, & non vltra.

Iocalia autem, & mobilia, quæ penès Sereniſs. Dominam remanſerunt, & de quibus fit in laudo prædicto mentio, certum eſt nullius extitiſſe redditus, cum infructuoſa ſint; Cuius verò pretij, qualitatis, & quantitatis extiterint, indubitatum eſt Sereniſs. D. Ducem Alexandrum libentiſſimè propalaturum, ſi ad eius notitiā quoquomodo peruenerit. eſt enim factum alienū, & ante illius natiuitatē ſecutum, quod veriſimiliter ignorare debet, ſi inter Sereniſs. genitricis ſcripturas non fuerit fortè aliquod inuētariū reptū.

Ex hac longa facti ſpecie, quam ſeriatim recēſere operæ pretium duxi, vt promptior emanare queat iuris determinatio, plura oriuntur dubia; quorum primum eſt.

Vtrùm per Regiam Cameram ſummariè rectè fuerit facta ſequeſtratio prædicta quaſi poſſeſſionis exigendi redditus memoratos ſtatim poſt obitum Sereniſs. D. Duciſſæ?

Secundum. Vtrū per eandē Summariā, cū interuētu Regij Collateralis Conſilij, rectè fuerit in iudicio ſubſecuto iudicatū, declarando quòd firma manente poſſeſſione capta nomine Regiæ Cameræ, terminus aliàs datus currat in cauſa?

Tertium eſt. Vtrùm in ſecunda parte decreti rectum quoq; tulerint iudicium, mandando pcuratori Sereniſs. D. Ducis, vt capitulationem occaſione matrimonij Ducij Octauij celebratā edat, & exhibeat?

Quartum. An teneatur pariter idē procurator exhibere apprętiū gēmarū exaduersò petitum, vel ſaltem eas apprætiandas, & illarū, atq; aliorū mobiliū inuētariū; ac declarare alia bona, & pecunias recuparas, vt Regij Fiſci pcurator īſtat?

Quintum, & vltimum. An in petitorio iudicio bonū ius foueat Sereniſs. D. Dux, ita quòd fauorabilem ſententiam reportare debeat?

Et quoad primum, videtur certè grauat' Sereniſs. D. Dux, ad cuius præiudicium factum fuit ſequeſtrum; Cum enim vti matris heres in poſſeſſione dictorum redditunm perſeuerare, & cōtinuare deberet, aut ſaltem immitti, & induci, vt inferiùs loco ſuo dicetur, nō debebat Regius Fiſcus ad actum ſequeſtrationis proſilire, qui
1 omni iure prohibitus eſt, rub. & l. vnic. vbi glo. & ſcrib. omnes C. de prohib. ſequeſt. pec. c. 1. vbi Cano. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct. & in c. 1. vbi glo. in ver. fructus. Abb. plenè poſt Hoſtien. & alios in c. fi. eo. tit. glo. & Doct. in c. examinata, de iud. Fran. Curt. in tract. de ſequeſtr. nu. 6,
2 in 2. not. † Nec dubitandum quin in cauſis fiſcalibus ita procedat regula prædicta, ſicut & in cæteris, l. defenſionis facultas, vbi Luc. de pen. not. C. dę iure fiſci, lib. 10. & in ſpecie tradit Peregr. in tract. de iur. fiſci lib. 7. tit. 3. num. 10. verſ. ſequeſtratio autem.

Circa Secundum autem, Animaduertendum eſt, quodnam fuerit iudicium propoſitū, & proſecurum? vt faciliùs appareat qualis debuerit
3 ſententia ſubſequi; quę debet eſſe petitioni, & actioni conformis, l. vt fundus. ff. cōm. diuid. c. li
4 cèt hæli, de Simo. † Et quia videtur ſuper pręcibus procuratoris Sereniſs. D. Ducis fundatum, quæ vnà cum reſcripto Excellen. D. ProRegis in Regia Camera præſentatæ fuere, & libelli lo-
5 co, habendæ ſunt, ex Caſtr. in conſ. 253. lib. 1. † cum in eis mentio facta fuerit, nedum de poſſeſſione, ſed de dominio Sereniſs. D. Ducis, & quidem principaliter, & pro fundanda intentione, mixtum fuit petitorium cum poſſeſſorio. Doct. in c. cum ad ſedem, vbi Bellam. nu. 9. Bero. conſ. 72. nu. 7. & conſ. 110. nu. 8. lib. 3. Auffrer. ad decıſ. Tholoſ. 500. Contar. in repet. l. vnic. limit. 2. in prin. nu. 12. & q. 15. nume. 13. 14. poſt Bart. &
6 alios quos citat; † Et reſcriptum ſuperinde emanatum, vtrumq; comprehendit. Abb. in c. 1. nu. 16. vbi Inno. Butr. & alios citat, de ſequeſt. poſs. Rot. deciſ. 9. in prin. de cauſ. poſſ. & propr. in antiq. Caſſad. deciſ. 6. per totam de reſcript. Felyn. in rub. de reſcript. num. 8. verſ hoc autem limitatur Meno. in prælud. tract. de recuper. poſſ. num. 13. Quandoquidem ſuper omnibus in ſupplica
7 tione expoſitis Iudex in dubio datus cenſetur glo. in §. audiēt, in authē. de defenſ. ciui. Rot. deciſ. 6. Si petatur, de reſcript. in nou. & deciſ. 9. eo. tit. Abb. Bero. & alij in c. venerabilis, de iud. Celſ. Hug. in tract. clauſ. nu. 87. Mandoſ. in tract. commiſſ. commiſſione 1. in verſ. audiendas.
8 Confirmatur, quia vltra mentionem Dominij, deduxit quoq; ius hypothecę Sereniſs. Domini ſuper annuis iſtis redditib', quod petitorium ſapit, Bar. in l. 1. ff. de Salui. interdict. & in l. 1. C. eod. tit. & ibidem Salycet. Floria. & alij, & idem Salyc. in l. vnica, q. 6. C. ſi de momen. poſſ. fuer. appell. Neguſ. in tract. pignor. par. 9. mēb. 1. nu. 2. Sed & inſtrumenta, & iura produxit ad probādum deducta, ſinè ſuſpenſione petitorij, ac proteſtatione, quòd ad colorandum tantùm, & iuſti
9 ficandum poſſeſſorium producebantur; Quocirca vtrumq; iudicium videtur pſecutus, Aegid. deciſ. 8. in fin. de reſt. ſpol. Menoc. de retin. poſſ. remed. 15. nu. 138. Cōtar. d. limit. 2. §. 9. num. 4.
10 His ſtantibus, Dico quòd cumulata in libello poſſunt quidem in pceſſu & ſententia ſeparari, Bal.

Digitized by Google

Bal. in c. ad vltimū, num. 4. de cauſ. poſſ. & propr. Papien. in form. appell. ab interloc. in fi. Cōtard.
11 d. limit. 2. §. 5. num. 12. 13. & præſertim qñ prius de vno, quàm de alio iudici conſtat, c. 2. cū not. de cauſ. poſſ. & propr. tradunt omnes, in l. naturaliter, §. nihil commune, de acquir. poſſ. Abb. & Felyn. in c. ſuborta de iud. Purpur. in l. edita. nu. . . C. de eden. Aegid. deciſ. 506. Capic. deciſ. 86. nu. 6. Alciat. conſ. 69. nu. 190. num. 12. lib. 5.
12 Rolan. conſ. 41. nu. 29. in 3. Sed ſi de vtroq; eodem tempore conſtaret, ſuper vtroq; foret pronuntiandum, aliàs ſententia eſſet nulla, vel ſaltē iniuſta, Bal. conſ. 157. Nouū dubium lib. 1. Grat. conſ. 16. nu. 18. & conſ. vlt. nu. 51. in 2. Bero. cō-
13 ſil. 110. nu. 11. 12. lib. 3. Nec ſufficeret iura ſuper altero ad aliud iudicium reſeruare, Contard. d. limit. 2. §. 5. nu. 21. cum ſeqq. & nu. 28. verſ. vndè oportet fateri, cum concordant.

Quoniam verò in cauſa iſta pronuntiatū fuit ſuper poſſeſſorio tantùm, & quidem contra Sereniſs. D. Ducem; Super petitorio autem ius reſeruatum, mediante termini ſtatuitione, Dupliciter grauatus fuiſſe videre.

Primò, Quia ſi ſuper poſſeſſorio ſolo iudicandum erat, non pro Regio Fiſco, ſed pro Celſitudine ſua ſententia videbatur ferenda.

Secundò, qa imò ſuper vtroque ius dicendum erat, quoniā de bono iure Sereniſs. D. Ducis, ēt in petitorio, liquere videbatur, aut ſaltem ſuper
14 petitorio ſolo ad fauorē eiuſdem, vtì abſorbēte poſſeſſoriū, c. cū dilectus, de cauſa poſſeſſ. & pp.

Ad Primum itaq; grauamen indicandū, & demonſtrandum argui poteſt à ſufficienti partium enumeratione, quòd aut redditus iſti de quibus controuertitur, feudales ſunt, aut allodiales, Et vtroq; caſu poſſeſſionem, vel quaſi ad ipſum Sereniſs. D. Ducem pertinuerint.

Etenìm ſi feudales dixerimus, prout memorati contractus omnes ſuper eis celebrati, dictant, videlicet inter Carolum, & Ducem de Ariſcot, inter Carolum, & Ducem Octauium, inter Ducem de Ariſcot, & Regiam Cameram ſuper retroceſſione eorundē redditnū; inter Proregē, & Sereniſs. Margaritam ſuper aſſignatione, & denuò ſuper permutatione memoratis, videtē proculdubio Sereniſs. Dux ad illorum poſſeſſionē,
15 vel quaſi, mortua matre admittendus fuiſſe, nedum vt hæres ſcriptus in teſtamento, ex remedio l. fin. C. de edict. diui Adr. toll. quod in feuda libus etiam locum ſibi vendicat, vt per Afflict. deciſ. 119. nu. 3. 4. 5. & in c. 1. in 5. not. ſi de feu. fuc. contro. & tradunt Scriben. in ea. l. fin. & alibi, quos pleno calamo retulit Menoch. de adipiſc. poſſeſſ. remed. 4. q. 47. loquentes etiam in filia inſtituta, quæ feudi regulariter incapax eſt,
16 c. 1. §. & quia vidimus, qui feud. da. poſſ. Curt. Iun. in tract. de feud. par. 3. prin. in princ. Verùm
17 etiam circunſcripto teſtamento, vtì hæres ab inteſtato, per interdict. quor. bonorum, Afflict. in d. c. 1. in 4. not. ſub nu. 4. ſi de feud. fuc. contr.
18 inter dom. & agna. Necnō vtì filius ſimpliciter, in quem feudi poſſeſſio continuata iuris miniſterio dici poterat, ita quòd nō de nouo acquirere, ſed retinere dicebat, ex Bal. in c. 1. col. vlt. vbi ēt Afflict. nu. 11. in titu. an Muc. vel Surd. Aluar. in d. c. 1. §. ſi de facta ad fi. Bal. in l. cum antiquioribus nu. 12. verſ. decimò ſic. C. de iur. delib. Iaſ. in l. ſi ſorori, nu. 2. ad fi. C. eo. tit. Caſſan. in conſuetud. Burg. rub. 7. §. 1. nu. 6. Iaſ. in l. quotiens. nu. 32. C. de rei vend. Io. Sānſ. in conſued. Turonēn. tit. de homag. artic. 1. Marcabr. conſ. 37. nu.
19 122. Et licèt in filia ſuccedente patri loquantur aliqui ex præd. idem tamen in ſuccedente matri reſponden. per tex. vbi Doct. & Afflict. ſignanter nu. 3. de benef. fœm.
20 Quòd ſi Allodiales redditus pſuppoſuerimus, prout In dubio præſumi ſolent, c. 1. cum not. de iur. iuran. c. 2. ſi de feud. fuer. cōtrou. inter dom. & agna. Alex. conſ. 129. in prin. lib. 1. Alciat. de præſump. reg. 2. præſumpt. 3. Rol. à Vall. conſ. 1. num. 46. lib. 1. & naturæ functionum fiſcaliū cōuenit, vt per Luc. de pen. in l. patrimoniales circa fin. C. de feu. patrimon. li. 11. & in l. quicumq; col. 2. verſ. nam tunc Rex. C. de om. agro. deſer. eo. li. Multò magis vtì hæres ſcriptus, atque etiam ab inteſtato, ſi ſcriptus non fuiſſet, poſſeſſionem adipiſci debuit ex remedijs l. fi. & interdicti quor. bon.

Nec prædictis refragari videtur Regij Fiſci pręſuppoſitum, quòd Sereniſs. defuncta vſusfruct' tantùm titulo viuens poſſideret, qui morte fini-
21 tur, l. 3. §. fi. ff. quib. mod. vſuſ. amitt. Nā eorum quoq; bonorum ſcripto debetur hæredi poſſeſ-
22 ſio, quæ ratione vſusfructus tm̄, teſtator obtinebat, vt appoſitè ſcribit poſt alios Menoc. dicto
23 remed. 4. num. 371. & ſeq. Quod & in interdicto memorato procedere ſuadent dicta per eūdem Menoch. eo. tract. remed. 1. q. 19. cū ꝓ rebus ſimpliciter detentis, reddi conſueuerit, vt per eum.

Secundò principaliter pro Sereniſs. D. Duce in poſſeſſorio pronuntiandum videbatur, vigore generalis hypothecę omnium bonorum, & iurium præſentium, & futurorum Ducis Alexandri, iunctæ cum conſtituto poſſeſſorio comprehenſo in contractibus Barchin. & Neap. ad fauorem Sereniſs. D. Margaritæ, & eius hæredum, præſertim deſcendentium, vt in eis legitur; & hoc pro ſatisfactione creditorum ſuorum præmemoratorum, videlicet ſcutorum 120. milliū, ſeù annui redditus ſex millium ex cauſa dotis. Item aliorum ſcutorum 6666. annui redditus, pro antifacto. Et vſusfructus aliorum ſcutorum 120. millium promiſſi in contract. Neap. ex cauſa inibi expreſſa. Cum enim in bonis & hæreditate dicti Ducis Alexandri remanſerit creditum dictorum ſcutorum 50. millium, quod habebat cum

Digitized by Google

cum Regia Camera, numeratorum ob cauſam, quæ poſtea non eſt ſecuta, prout fatetur ipſemet Carolus Imperator in dicto contractu inito cũ Duce Octauio, necnon Don Petrus de Toleto, eius Prorex, & procuraror, in contractu aſſignationls in ſolurum factæ pro dicto credito Sereniſs. Margaritæ in extinctionem illius nominis debitoris, vtiq; dicendum eſt, quòd ſicuti ipſum
24 nomen ei obligatum, & hypothecatum erar, ac eius hæredibus, l. nomen debitoris, vbi Bart. & alij, l. res pignori, vbi gloſ. & ſcrib. de pigno. Neguſ. in tract. pigoo. par. 2. memb. 3. nu. 21. Ira ẽt redditus annui Ducatorum 4583. pro dicto credito aſſignari, & in illius locum ſubrogati, remãſerint hypothecati, & obligari, ac dicto cõſtitu-
25 to poſſeſſorio ſuppoſiti; Quandoquidẽ ſubrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, §. fuerat, inſt. de act. l. ſi eum, §. qui iniuriarũ, ff. ſi quis caut. l. vnica, §. ſed etſi, & §. penul. C. de
26 rei vx. act. Er in terminis quòd res in ſoluũ data, & aſſignata pro debito hæreditario cenſeri debear hæreditaria, & de ea vtì de hæreditaria iudicari, eſt elegans conſ. Alex. 149. per tot. in 3. vol. quem refert, & ſequitur Rui. conſ. 97. num. 10. & 12. verſ. non obſtat quoq; lib. 5. & benè faciunt tradita per Neguſ. vbi ſupra par. 5. memb. 4. nu. 4. cui ſufficiat remiſſio.

Quo ſtante, certum eſt virtute conſtituti ante-
27 dicti Sereniſs. Margaritam redditus prædictos poſſediſſe, vel quaſi, l. quædam mulier, vbi gloſ. & Doct. de rei vend. l. quod meo, vbi ſcrib. omnes de acquir. poſſ. Tiraq. de iu. conſti. par. 1. nu. 2. 3. prout poſſidere velle, & poſſeſſionem ſuam continuare declarauir ſtatim ſecura morte Ducis Alexandri (quãuis neceſſarium minimè fuerir) in inſtrumento ſcilicet mandati ſupra recen-
28 ſito, Et ſi ipſa poſſedit, in Sereniſs. quoq; hæredem poſſeſſionem trãſtulit, l. q̃ſitũ, §. q a titio. de p̃car. Tiraq. latè d. tract. par. 2. ampliar. 12. p tot.
29 Sed accedat, quòd cum res hypothecata ad ipſius Sereniſs. Dominæ manus peruenerit, dicta ſcilicer aſſignatione mediante, vtiq; ius retinendi, & excipiendi aduersùs quemcunq; illi competijt, vſque ad totalem crediti ſui ſatisfactionẽ, Bar. in l. 1. in principio, de pigno. Corne. cõſ. 61.
30 nu. 27. lib. 3. Et per conſequens eius quoq; hęredi, qui in vniuerſum ius ſucceſſit, l. hæreditas nil aliud, de verb. ſigniſ. l. hæreditas de reg. iur. q̃q;
31 eadem cauſa, & ritulo poſſidere, & ſeu retinere dicitur, quibus defuncta eius mater, Socin. in l.
32 3. §. ex pluribus nu. 3. de acquir. poſſ. Præſertim pro creditis dotalibus, qui in hoc ſpeciali potiũtur priuilegio, Caſtr. in l. peculium ij. in princ. ff. de pecul. Bal. in l. pen. C. de pign. ac Iaſ. in l. ſi cũ fortem, §. ſi centum. in fi. de cond. indeb.

Forriùs etiã, ſi nulliter & inualidè ad illius manus deueniſſet, idem ius retinendi, tam ipſi, quã eius hæredi cõpetijſſet, Neguſ. vbi ſupra par. 3. par. 3. memb. 2. nu. 20. & ſeq. cum concor.

Cõfirmantur adhuc prædicta ex Imperiali laudo ſupra relaro, diſponente, ac mandante Sereniſs. Margaritam in perceptione hæreditatis q. Ducis Alexandri, tam per eam appręhenſorum, quàm appręhendendorum, conſeruari, & defendi debere donec de creditis, & ſummis antedictis debitè fuerit ſatisfacta; quod iuſtam cauſam poſſidendi tribuit, l. iuſtè poſſidet, cum materia.
34 ff. de acquir. poſſeſſ. Cuius laudi diſpoſitio ſup hypotheca, & conſtituto prædictis fundata de-
35 præhenditur; ſiquidem creditor hypothecarius in poſſeſſione bonorũ debitoris defendi debet; & ſi fortè ceciderit, ad eam quoq; reſtitui, l. ſi is qui bona. §. 1. & ibi glo. & Doct. de pigno. l. tutor. vbi Bart. de pigno. ac l. 1. & ibi Salyc. C. de præcar. & Salui. interdict. dicitur enim verè poſſidere, l. cum & fortis. §. fi. de pigno. l. 1. §. per ſeruum, vbi Doct. de acquir. poſſeſs. ſiue pignus ſit conuentionale, ſiue prętorium, l. 2. vni Bal. C. de
36 pigno. prætor. In caſu autem noſtro, & conuentionale erat reſpectu contractuum memoratorum, & prætorium reſpectu laudi Cæſarei, Vndè tanto efficaciùs effectum ſuum operari debe-
37 bat; cum duo vincula plus ſtringãt, quàm vnũ, authen. itaq; C. com. de ſucceſſ.

Nec ſilentio prętereundũ, quòd Sereniſs. Dña quamuis omnia bona, & iura hęreditaria Ducis Alexãdri hypothecata haberet; tenebatur tñ p iure antiſacti ſui, in bonis Regni Neap. ſatisfactionem in primis quærere, & aſſequi; in cæteris autem poterar tantùm in ſubſidium, vt legitur in contractu Barchinon. in illis verbis. (Er caſu quo ex dictis bonis Ducis Alexandri in Regno exiſtẽtibus, non poſſet totum dotarium integrè conſignari; id quod deerit ſupplebitur in alijs bonis dicti Illuſtriſs. Ducis Alexandri ad eum extra dictum Regnum in Italia ſpectantibus de iure) Vndè colligitur, quòd maius ac potentius ius in his redditibus in Regno Neap. exiſtentibus, & in locum crediti hæreditarij ſuffectis, & ſubrogaris, & eorum poſſeſſione obtinebant Sereniſs. Domina, & eius hæres, quàm in cæteris, adeo quòd in eorum poſſeſſione, vel quaſi tantò magis erar is tuẽdus, & conſeruandus vſquequo integrè ſatisfactus exiſterer, & ſi in ea non fuiſſet, immittendus veniebat vt ſupra; ſaluo tamen iure Regiæ Camerę, eoſdem redimendi, & recuperandi ſoluendo dictos ſcutos 50. mille, virtute pacti in dicta aſſignatione, & in ſolutum datione, appoſiti.

Nec difficultatẽ faciat, quòd tot remedijs poſſeſſorijs cõſultum Sereniſs. D. Duci dixerimus, cum ex vna tantùm cauſa poſſeſſio ipſa cõſiſtere debere videatur, l. qui bona, vbi Aret. & alij, de acquir. poſſeſs. quia imò veriſſimum eſt poſſe quem ex pluribus cauſis poſſidere, per tex. expreſſum, in l. 3. §. ex pluribus eo. tit. & ibi Bar.

Caſtr.

Caſtr.& Iaſ.in princ.& nu.3.4.11.vbi rationem
optimam affert,quòd noſtra intereſt habere plu
40 cauſas poſſidendi,ſicut & plura remedia,& exẽ-
plis declarat; ſequitur ibidem Socin.nu.6.& 12.
ad fin.atq; Caſtr. in d.l.qui bona; ſic etiã ex vna
41 cauſa poſſidere, & ex alia retinere licet, Bart.di-
42 cto §.ex pluribus col.2.verſ.quæro vtrùm, cum
concord.Et quod de poſſeſſione dicitur, tam de
ciuili,quàm de naturali,intelligendum eſt, ſecũ
dum Bart.vbi proximè verſ. quæro quid de na-
turali? Nimirum cum declaratum fuerit Regiã
Camerã in poſſeſſione manere debere,grauatus
in hac parte dicẽdus eſt Sereniſs.D.Dux,cui tot
poſſidendi,atq; retinendi cauſæ ſuffragabantur.
Sed & in alia parte vř idem reſpondendũ;quia
ſcilicet in petitorio non fuit iudicatũ,ſed ius tm̃
reſeruatum,Conſtabat etenim de bono illius iu
re ex publicis documentis productis,ꝓpter tria
eius credita ſupraſcripta clara, & liquida,ꝓ qui
bus hypothecati erãt redditus iſti triplici rõne.
Primò,Quia perinde erat ac ſi Dux Alexãder,
eos viuens exegiſſet,& poſſediſſet,cum ſubroga
ti fuerint in locũ crediti hęreditarij,vt ꝓbauimꝰ.
Secundò, Quia actionem ad eos habebat Dux
ipſe propter conuenta in cõtractu Neap. ſaltem
reſpectu functionum fiſcalium ei promiſſarum
ſpecificè ad ſummam ducatorum 50.milliũ; pro
43 pter quod licèt nunquam illas obtinuerit,& poſ
ſederit, dicuntur tamen in eius bonis remãſiſſe,
& per conſequens ſub obligatione, & hypothe-
ca bonorum ſuorum compræhendi, & contine-
ri,l.rem in bonis.ff.de acquir.rer.dom.cum not.
Bart.in l.rem alienam de pigno.actio.Neguſ. di
cto tract.par.8.memb.3.num.23.
Tertiò, Quia negari non poteſt,quin in bonis
Imperatoris fuerint, & virtute generalis obliga
tionis, & hypothecæ bonorum eius præſentiũ,
& futurorum erga Ducem Alexandrum in con
tractibus cum eo celebratis,remanſerint obno-
xij,& hypothecati pro omnibus ab ipſis cõtra-
ctibus dependentibus, & præſertim pro conſi-
gnatione functionum fiſcalium promiſſa vtſu-
pra,aut ſaltem pro reſtitutione prætij, ad quam
teneri ipſemet faſſus eſt, vt diximus.
44 Cæterùm ſi obligati erant Duci Alexãdro,eius
quoq; creditrici Sereniſs. Duciſſæ obligati, &
hypothecati reperiebantur,tot.tit. C.ſi pign.pi
gno.l.1.§.cum pignori,ff.de pigno. Hypotheca
tia enim actio in ceſſionarium pignoris, & hy-
pothecæ,atq; in creditorem hypothecarium pri
mi creditoris tranſit, vt poſt multos citatos tra-
dit Neguſ.præcitato tract.par.8.memb.2. nu.1.
Nimirum ex quolibet dictorum capitum con-
ſtabat de iure hypothecæ Sereniſs.Ducis,conſe
45 quenterq; ſuper eo pronuntiandum erat,& ſuc-
ceſſiuè declarandum,ius retinendi illi compete-
re,donec,& vſquequo de omnibus creditis ſuis
ſatisfactus fuiſſet,Bar.in l.ſi fundus. §.in vendi-
tione de pignor.& in l.creditor,in prin.qui pot.
in pigno.hab. Neguſ.dicta par.8.memb.vlti.nu.
22. Actio autem hypothecaria petitorium ſapit
vt ſupra diximus,ergò &c.
At verò dimiſſo iure hypothecæ,dicimꝰ, quòd
ſi ſolum vſumfructũ in dictis redditibus habuiſ-
ſet Sereniſs.Duciſſa,vt Regius Fiſcus prætẽdit,
illorum certè proprietas ad hæredem Ducis Ale
xandri pertinuiſſet,tum quòd hęreditarij effecti
erãt modo quo ſupra, hoc eſt per ſubrogationẽ,
tum quòd in contractu Barchinoñ. fuit expreſsè
pactuitum,ac conuentum,quòd p̃decedẽte Du-
ce Alexandro ſinè prole,prout prædeceſſit,dicta
Sereniſs. eius vxor eſſet vſufructuaria vita ſua
durante duntaxat,& poſt eius mortem ad ipſius
Ducis hæredes pleno iure, & liberè reuerteren-
tur res,bona, & iura per eum acquirenda in Re
gno cum pecunijs per eum exburſandis vigore
dicti contractus,& ſeu eorundem prętium; Hæc
enim eſt res promiſſa, vel ſaltem pars prætij præ
dicti, quam Carolus Quintus miniſterio ſui ꝓ-
curatoris reſtituit in tot annuis redditibus, ex
quo contractus cum Duce Alexandro celebra-
tus effectum non habuit. Cæterùm Sereniſs.Ca
therina,Ducis Alexandri hæres,ceſſit,ac renun-
tiauit pleno iure Sereniſs. Duciſſæ omnia credi-
ta,iura,& bona eiuſdem Alexandri exiſtentia in
vniuerſo Regno prædicto, ꝓ ſeſe,& hæredibus,
vt in tranſactione ſupra relata,& per conſequẽs
horum etiam reddituũ proprietatem tunc ad ſe
ſpectantem;& effecta eſt etiam proprietaria Se-
reniſs. Duciſſa, ſi antea erat tantùm vſufructua-
ria; Meritò ad Sereniſs. Ducem eius hæredẽ ple
num ius tranſtulit. Et hæc omnia per exhibitio-
nem inſtrumentorum mentionatorum in iudi-
46 cio factam,probata fuere,quę faciunt probatio-
nem probatam,vt noſtrates aiunt, Bal.in l.inte-
reſt, in vlt.not. C.de ſolut. in l.quotiès,in fi.C.
de iud.Dec.conſ.36.nu.2.3.conſ.423.nu. 10. &
47 conſ.682.nu.2.ac patens & notorium, euidens,
& manifeſtum,Abb.in c.cum olim,in vlt.not.de
cenſi.& c.cum dilecti,in 1.not.de donat. Dec.in
locis proximè citatis,Rui.conſ.128. nu. 1.lib.4.
Et ex conſequenti liquere videbatur de bono,
& optimo iure Sereniſs. D.Ducis, etiam in peti-
torio,in quo ſententia non erat differenda, nec
ius reſeruandum,ſed diffinitiuè pronuntiãdum,
vel ſuper iure hypothecæ ſub forma pręſcripta
in actione hypothecaria, vel declarando reddi-
tus omnes de quibus agitur ad Sereniſs. D.Ducẽ
pleno iure ſpectare,& pertinere,vti Sereniſs.hę
redem matris,ceſſionariæ, & habentis iura ceſſa
à Sereniſs.q. Catherina de Medicis Regina Frã
ciæ Ducis Alexandri de Medicis hæredis.
48 Et quia finis petitorij eſt conſequi poſſeſſionẽ
rei petitæ,l.officium,l.qui petitorio,& l.fi.de rei
vendic.Rip.in §.nihil commune nu.38.Contar.
49 in repet.l.vnic.limit.2.§.9. nu.11.(non tamen
prin-

principaliter;ſed in conſequentiam , vt p præd.
Doct.)deb bat ſucceſſiuè, & conſequenter eidẽ
Sereniſs. D. Duci relaxari poſſeſſio prædictorũ
reddituum,ſaluo tamen iure vtſupra Regiæ Ca
meræ eoſdem luendi, & recuperandi pro ſcutis
quinquaginta millibus ex pacto memorato in
50 inſtumento aſſignationis appoſito; Vndè cum
ſecus factum,& iudicatum fuerit,grauatus vtiq;
dicendus eſt Sereniſs.D.Dux, non obſtante iu-
rium reſeruatione,vt per Contard.d. limit. 1.§.
5.nu.21.vſq; ad num. 26.& num. 28. verſ. vndè
51 oportet;de qua re enim cognitum fuit, de ea iu-
dicari debet,l.de qua re,de iud. aliàs grauamen
52 infertur;à quo etiam licet appellare, Felyn.in c.
exceptionem,nu.17.de except.

Supradictis tamen minimè obſtantibus defen-
di poſſe videtur,quòd in nullo prędictorum ca-
pitũ,grauatus Sereniſs.D. Dux re ipſa dici q̃at,
ſiue actum ſequeſtrationis à Regia Camera sũ-
mariæ primo loco emanatũ intueamur, ſiue ſen
tentiã p Regio Fiſco in poſſeſſorio latã, ſiue om
miſſionem ſententiæ petitorij iudicij reſeruati.

Etenim mortua Sereniſs.D.Margarita,Dupli-
ci iure ad ſequeſtrum deueniri potuit inſtante
Regio Fiſco; Municipali ſcilicet,atq; communi.
Municipale eſt in Cap.Regni. Ex præſumptuo-
53 ſæ,quo diſpoſitum eſt, Aliquo decedente ſinè
prole legitima,quę ad ſucceſſionem eius de aper
to iure,claroq; vocetur,poſſeſſionẽ bonorum in
fra annum ab obitu prædicto computandum,oc
cupatam,nec Fiſco,nec priuato proficere, vt ex
ipſa interdictum , aut alterius generis beneficiũ
poſſeſſorium competat,vel aliquo modo detur,
ſed poſſeſſione prædicta penès ipſum Fiſcum cu
iuſdam ſequeſtri ſpecie in dubio exiſtente,de iu
re rei ſummariè,de plano, ſinè ſtrepitu,& figura
judicij,libelli oblatione ſolemni,& cõteſtatione
litis,apud competentẽ iudicẽ q̃ſtio terminetur.

54 Quod quidem Capitulum , in feudalibus tan-
tùm intelligitur , tum ex rubrica ſub qua poſitũ
eſt,ideſt,De feud.ſequeſtrañ.feudatar.decedeñ.
55 &c.Nam rubrica declarat nigrum ad not. p oẽs
in l.1.ff.ſi cer.pet.& in rubr.inſtitu. de act. cũ ex
alijs per Io.Ant.de Nigr.in eo.c.col.1. relatis.
Feudales autem extitiſſe redditus prædicti à Se
reniſs.Domina tenti & poſſeſſi videntur,vt Re-
gius fiſcus prætendit per ſupradicta;& ſignanter
propter illa verba contractui aſſignationis inſer
ta, (in feudum &c.& feudi natura in aliquo nõ
56 mutata.)Clara namq; ſunt contrahentium ver
ba,à quibus in dubio non eſt recedendum,l. nõ
aliter,cum materia,de leg.3.l.labeo,de ſuppell.
leg.l.1.§. igitur, de exer.ac etiam propter rela-
tionem ad contractus cum Dñis Ducibus Ale-
xandro,& Octauio,celebratos, ibi(iuxta formã
capitulationum inter dictos Cæſarem,& Alexã
drum,& poſtea cum Illuſtriſs.D.Duce Octauio
firmatarum,& non aliter.) In quibus capitula-
tionibus ijdem redditus in feudum promiſſi fue
57 rant;nam cum relatum ſit in referente l. aſſe to-
to,ff.de hæred.inſtit.l.ſi ita,de condi.& demon-
ſtr. ſequitur quòd eodem iure feudi cõceſſio fa-
cta fuerit,quo relatę capitulationes,& cõtractus
dictant; Tantò magis virtute clauſulæ illius ad-
58 ditæ(& non aliter)quę formam importat,habet
59 vim conditionis reſolutiuæ cuiuſlibet alterius
caſus,& non recipit interprętationem vltra qua
litates verbaliter expreſſas. glo.Bal.Salyc.& alij
60 in l.ſiquidem,C.de excep.Bal.in authen.ingreſ-
ſi.nu.3 C.de ſacroſan.eccle.Iaſ.in rub.ſolut.ma
trim.in 2.lect.nu.15.Felyn.in c. cum dilecta,de
reſcript.Dec.conſ.61.nu.2.& conſ. 528. nu.11.
Crau conſ.101.num.43.Bologn.conſ.19. num.
29.Ceph. conſ. 80.num.2.Rim. Iun. conſ.263.
num.42.& 59.cum ſeqq.latè Vinc. de an.alleg.
140.num.11.cum ſeq.par.2.

Nec officit quòd in rebus tantũ immobilibus,
61 & æquipollentibus feudum conſiſtat. Quia an-
nui redditus in hoc dicuntur æquipollere , ita
vt in feudum dari poſſint,c.1. de controu. inter
Dom & Epiſcopũ trad. Curt.Iun.in tract. feud.
par.1.q.6.ſub num.10 poſt Bal. quem citat.

Conſtare pariter vr̃ eoſdemmet redditus d. Se
reniſs. Dnciſſæ ad vitam tantùm, & vſusfructus
titulo aſſignatos fuiſſe,ob relationẽ p̃dictã; ſtãte
quòd clariſſimè fuerat exprę́ſſum in primo con
tractu cum Duce Alexãdro inito, quòd mortuo
eo ſinè prole,Sereniſs. Domina illis gauderet tã
quam vſufructuaria,& vita ſua durãte dũtaxat.

Idẽ ſuadet laudũ memoratũ acceptatũ à parti-
bus,& executũ , Cõcedens ipſi ſolũ vſumfructũ
centũ viginti millũ aureorũ, qui iuxta cõtractũ
Neapolitanũ expendendi veniebant in emptio
nẽ Rocchæ Gulielmæ,Puzzoli,Surrenti,& alio-
rum bonorum per ipſum Ducẽ Alexãdrũ emen
dorũ, cuius ſummæ pars ſunt iſti 50.mille aurei
dati p quibus redditus fuere in ſolutum vtſup.

Idipſum quoque probat inſtrumẽtum aſſigna-
tionis,mediante relatione prædicta,& clauſula,
(& non aliter)denotans formam vtſupra.

Ac deniq; Deſcriptio in libris Regiæ Camerę
ſubſecuta de mãdato D.Proregis, in quibus vti
vſufructuaria ſolummodo ponitur,& notatur;
Quæ quidem deſcriptio ab eadem Sereniſs. ap-
probata, & ratihabita videri debet,ex quo exe-
cutionem habuit, & ſolutiones abinde quotan-
nis ſubſecutæ ſunt vſq; ad vſufructuarię deſcri-
62 ptæ obitum; plus,eſt enim facto,quàm verbo ra
63 tificare,l.Paulus,rem rat.hab. Et quia ncdũ per
decem,ſed per triginta & ampliùs annos,ſolu-
tiones annuæ, tali ſub titulo, & de eodẽ Regiæ
Cameræ ordine receptæ fuere,non eſt quòd vl-
teriùs dubitetur,per l.cum de indebito, de in rẽ
verſo,cum materia,de vſu. & tradita à Bal. in l.
64 ſi certis annis,C.de pact.num.7.cum ſeq.vbi ait
notanter, quòd talis præſumitur origo cauſæ,

qualis

qualis eſt ſecuta præſtatio ,& qualis apparet ſo-
lurio,ralis præſumitur præceſſiſſe conceſſio.
Nec dubitandum quòd qualiras vſusfructus
65 exprçſſi repugnet naturæ feudi, Quia imò con-
ueniunt ; nam in feudũ res quælibet ad vſufru-
ctandum recepi poreſt,& dr̃ perſonale feudum,
quod morte recipientis finitur, Bal. in p̃lud.feu.
nu.50.& poſt eum Alua.diuiſ.decima,& Iaſ.nu.
66 103.ſic ẽt feudum habirarionis concedi ſolet,&
ad vitam recipientis tantùm durat,c.j. conſuer.
re.feud. Iaſ.vbi ſup.num. 100.
67 Quæ rantò magis procedunt , ſi vlıra mentio-
nem vſufructus,alia concurrant verba tp̃s deno
tantia,purà ad vſufructuandum vira ſua duran-
te; vt in noſtra ſpecie dictum fuit, Iaſ.ibidẽ nu.
103.verſi.2.moueor,poſt Bal.quem cirat,in l. r.
col.1. C. de fruct.& lit. expenſ.in l.eum hi.§.ſi-
curi, de tranſact. Vndè negari non poteſt, quin
verſemur in caſu d. c. ex præſumptuoſç , & per
conſequens ſequeſtrationi. locus fuerit.
68 Neque obſtat ſi ponderetur ille rex.in oppoſi-
tum,in illis ver. (ſinè prole legitima).quæ non
verificantur in noſtra ſpecie , in qua proles re-
manſit legitima. Quoniã replicari pōr, ſequẽtia
ẽr verba conſideranda eſſe, per quæ prçcedẽria
modificantur, & reſtringuntur ibi (quæ ad ſuc-
69 ceſſionem eius de aperto iure, claroq; vocetur)
illud enim relatiuum (quæ) ſtat reſtrictiuè, l.ea
tñ adiectio, vbi Bar.& alij.ff.de leg.3.& in l.oẽs
populi,ff.de iuſt. & iur. Vndè non ſufficit prolẽ
extare legitimã,vt diſpoſitio d.c.ceſſet , ſed ta-
lis eſſe dẽr,vt ad ſucceſſionẽ feudi claro, & par-
to iure ſuccedat.Qũo autẽ pōt Sereniſs.D.Dux
claro,& aperto iure vocari ad feudum memora
tornm reddiruum,ſtantibus prçdictis manifeſtè
70 repugnantibus? Etenim clarum, & apertum ius
ſolũ dicitur,de quo eſt caſus legis,qui per aper-
turam librorum patere poteſt,& coniecturis lo-
cum non relinquir, vt colligitur ex rraditis per
Blanc.in tract.de compromiſs.q.4. prin. in ver.
quæſtio iuris, verſi.intellige tamen p̃dicta, cum
concor.Crau.conſi.294.nu.6.ver. 3. Rui. conſi.
87.in fi.lib.3.& conſi. 93.nu.11. eo.lib. non ve-
71 rò illud, quod diſceptationem, & opinionũ va-
rietatem recepit,quod obſcutum,vel incertum
nuncupari ſolet,l.in ambiguo, cum nor.de reb.
72 dub. vbi Soci. nu.2.& in rubr.nu. 2.eo.tit. Rui.
vbi ſupra. Vel ius perplexum,intricatũ,aut du-
bium,Capic.deciſ. 10.nu. 18.cum ſeq.Menoch.
de arbitr. iudic. q. 53. per tot. quo loci notabi-
les,poſt Soci.vbi ſupra,referr effectus huius iu-
ris obſcuti, vel dubij,quos referre non expedit.
73 Et licèt dici ſolear ius ſemper eſſe certum, l.cũ
quidam,§.ſuum,de acq.hçred.id procedit quo-
ad,ipſum ius in ſe,ſed quoad intellectum homi-
nis,obſcurũ,incerrũ, dubiũ, perplexumq; aliqñ
rectè nuncupatur, vt declarat idem Socin.in.d.
rub.ſub.nu.j.Ab.in c.paſtoralis,nu. 4. de reſcri.
74 Et quòd ſola ſuper exiſtentia filij legitimi mi-
nimè ſufficiat ad euitandã deciſionẽ d.c.ex prç-
ſumptuoſæ , qñ probabile dubium cadit ſuper
eius ſucceſſione in feudo paterno, probat aper-
tè Deciſ. 195. Afflic.per tot. quæ in filio legiti-
maro per ipſummet Regem ad feudũ paternũ lo
75 quitur,qui licèt legitimo çquiparetur,imò legi-
timi nomen obtineat,vt per eum ſub nu.3. non
tñ ſequeſtrum memoratũ aufugit, ſi aliquid op-
ponatur,quod dubium faciat, & idem Afflic. in
c.1.nu.6.7. Si de feud. fuerit contr. inter Dom.
& Agn. vbi infortioribus ẽt terminis loqtur, &
in c.imperialem.§.illud quoq; nu. 15. ver.dein-
de quæro. de prohi.feu.alien. Sic & è conuersò
videmus,quòd etſi feudararius ſinè prole dece-
dat,non tñ fit paſſim ſequeſtratio virtute d.c.ex
p̃ſumptuoſæ,vt putà ſi frater ſuccedat in feudo
paterno,vel feudũ ſit conceſſum pro ſe,& hçre-
dibus, quia tunc alius quã deſcendens de claro
apertoq; iure ſuccedit,vt per eundẽ Afflic. d.§.
illud quoq; nu. 15. poſt Luc.de pen. quẽ refert.
Ex qbus arguitur non tã reſpiciendũ eſſe in ma
teria d.c.ex præſumptuoſæ, vtrũ proles legitima
ſuperſit, vel nè? quã vtrum ſuperſit qui de claro
& aperto iure in feudo ſuccedat? Conſequen-
terq; mirũ videri non dẽt,ſi extãte prole legiti-
ma, quæ taliter non ſuccedat,ſequeſtrationi lo-
cus ſit;ſequitur Boſ.in tit.de Princ.ſub nu.302.
& Io.Ant.de Nig.in eo.c. ex p̃ſumptuoſç.n.19.
Augetur difficultas in caſu noſtro, p.p.facti du-
bietatem , qñquidem ius Sereniſs. Dñæ, & per
conſequens etiam eius Sereniſs.hçredis funda-
tum videtur potiſſimè ſuper creditis prædictis
in bonis hæreditarijs Ducis Alexandri, de qui-
bus creditis , an extincta ſint , nec nè ? dubitari
dicitur ex parte Regij Fiſci , cum ex productis
in iudicio,& p̃ſertim ex laudo Cçſareo liqueat,
multa bona ſtabilia,& alia de quibus in thema-
te prænarrato,ad eiuſdem Sereniſs.manus per-
ueniſſe,& in extinctionem creditorum ſuorum
ceſſiſſe ; Si enim ſatisfacta remanſiſſet,non poſ-
ſent ampliùs iſti redditus in eam cãm retineri,
ſed ad ceſſionem Reginæ confugiendum eſſet,
Quia ergo ab horũ liquidarione ius pendet, eſt
cum facto mixtum,& ideò nec clarum,nec aper
tum dici pōt,Blanc.vbi ſup.in ver.qō iuris,Me-
noch.d.q.5.in princ. Tantoq; minùs clarum, &
apertum dici pōt , ex quo inſtr̃m aſſignationis
redituum factæ Sereniſs.Dñæ , relationẽ habe-
bat ad capitulationes præcedentes cum vtroq;
Duce Alex.& Octauio,quæ nō apparebant,nec
adhuc apparẽt in actis,vt prçnarratum fuit, Re-
latum enim cum ſit pars referentis, vt ſupra di-
ctum eſt,de neceſſitare apparere debebãt,vt fa-
ctum clarum redderetur,& vt ex facto claro ius
clarum oriri poſſet,vt per Soc. in d.rub. in prin.
Item animaduertendum,quòd tempore ſeque
ſtrationis , nil pænitùs ex productis apparebat,

ſed tantùm ex libris Regiæ Cameræ conſtabat
Sereniſs. Dñam vtì vſufructuariam, & vita ſua
durante dunraxat, redditus antedictos tenuiſſe
& percepiſſe; propter quod ius extinctum per
eius mortem, & feudum reuerſum arguebatur;
meritò ad ſequeſtrationē rectè deuentum fuir.
Quando aũt ex poſt cõparuit Sereniſs. D. Ducis
procurator, & inſtetit, ac produxit vtſupra, iam
non erat ampliùs res integra, ſed attenta forma
dicti Capituli, ex præſumptuoſæ, ſequeſtratio
facta remanſit valida, & incõcuſſa; & de proprie
tate agendum fuit. Iſern. in d.c. imperialem. §.
illud quoque nu. 69. in fi. de prohib. feud. alien.
& ibidem Afflic. nu. 14. ver. modò hodie.

Iure quoqne cõi, ſequeſtrum fieri potuiſſe di-
citur, per ea quæ in ſequenti dubio pro Regio
Fiſco in poſſeſſorio deducam; Nam ſi poſſeſſio-
nem nanciſci, & ei incumbere potuit, multò ma
78 gìs loco ſequeſtri habere, quia cui quod plùs eſt
licer, & quod minus eſt licere dēr l. non debet,
79 de reg. iur. c. cui qnod plus eſt, eo. tit. in 6. Plus
autem eſt nomine proprio, quã ſequeſtratorio
poſſeſſionem accipere, ex quo ſequeſtrum non
priuat quenquã poſſeſſione ſua, niſi de partium
conſenſu, l. intereſſe cum not. de acq. poſſ. & in
l. licèt, vbi Bart. ff. depoſ.

Ad ſecundùm igitur dubium progrediendo,
quo queritur, An rectè pro Regio Fiſco lata fue
rir ſententia, conſeruando, & manutenendo eũ
in poſſeſſione apprehenſa; & dando terminum
vtſupra? pro affirmatiua concludo pluribus de
cauſis; quarum Prima eſt, quòd p̃ſuppoſita iuſti
80 tia ſequeſtrationis ex diſpoſitione dicti Capi-
ruli, ex p̃ſumptuoſæ, id conſeqnitur, quòd nul-
lo remedio poſſeſſorio iuuari potuerit Sereniſs.
81 D. Dux pro obtinenda, ſeu recuperãda poſſeſ-
ſione capta per Fiſcum. Nam etſi Regia Came
ra quandoque in poſſeſſorio intra annum poſ-
ſeſſionē ſequeſtratã relaxare, & reſtituere con-
ſueuerit, vr per Vinc. de an. allegat. omnium.
82 prima, & alleg. 144. in 2. par. Illud tamen pro-
cedir qñ non militat diſpoſirio dicti c. ex præ-
ſumptuoſæ, vt in d. alleg. 1. in qua poſſeſſio pe-
nes defunctam non reperiebatur tpe eius mor-
tis, nec erar ampliùs feudataria, vt ibi latè de-
ducitur, & in d. alleg. 144. extabat perſona, quæ
de claro, & aperto iure vocabatur; ideſt neptis,
quæ ad feudum auitum, etiam emptitium, ve-
niebat; vndè ceſſabat legis illius diſpoſitio. In
noſtro aurem caſu ſecus eſt per ſupradicta, quia
de claro, & aperto iure nõ ſuccedit Seren. Dux.

83 Secunda accedat cauſa iuſtificans ſnĩam iſtã,
Quia ſ. directus Dñs pretendens fendum finitũ
tpe, põt propria authorirate illud capere (vt hic
factum fuit) & quemcunq; detentorem eijcere;
Quoniã cum priùs ciuilem poſſeſſionē vtì dire-
ctus Dñs habuerit, finito tpe feudi, naturalem
quoq; hr̃e incipit cum ciuili conſolidatam, pp
quod detentorē ipſum tanquã turbatorē ſuum
expellere põt, ita pulchrè Bald. in c. quę in ec-
cleſiarũ nu. 31. de conſtit. & in conſi. 301. Propo
nitur quòd Petrus nu. 4. vol. 1. qui ita de con-
ſuerudine obſeruari aſſerit, ſequitur Alex. conſi.
124. nu. 3. lib. 1. Pariſ. de reintegr. feud in tit. An
finito tpe conceſſionis, nu. 1. 2. 3. Boſs. in tit. de
Principe & eius priuil. nu. 299. Curt. iun. poſt
Barb. quem cirat in tract. de feud. par. 4. nu. 155.
ver. & ideò ſubdit, & ver. 2. fallit, & ſeq. Præpoſ.
in c. 1. §. vlr. nu. 4. qui feud. dar. poſ. & in c. 1. nu.
2. in fi. de feu. ſi. cul. nõ amitt. Brun. conſi. 19. col.
1. ver. 2. moueor. Sylua. in tract. de feud. recog.
q. 22. nu. 2. ver. hanc partem, & q. 23. in fi. Gabr.
Rom. in ſuis conclu. tit. de acq. poſſ. conclu. 1.
nu. 106. & ſeq. Zaſ. conſi. 12. nu. 102. 103. & 108.
84 lib. 1. Er in propoſito mulieris tenentis feudum
ad vſufructuandum, quòd ea mortua, poſſit eius
hæres ꝓpria authoritate expelli, nedum à Dño
feudi, ſi ei apertnm, & deuolutũ ſit, ſed ēt à feu-
datario, in cuius perſona vſusfructus cum pro-
prietate conſolidatus ſit, cõſuluit egregiè Natt.
conſi. 563. per tot. & ſignanter nu. 36. vſq; ad fi.
85 Et quòd Bald. & alij precitati dicunt de tēpore
conceſſionis finito, ita verificatur in tpe ab ini-
tio incerto, & poſt certificato, ſicut in certo ab
initio. Sic argumentatus eſt Caſtr. d. conſi. 68.
nu. j. ver. ſimiliter, Corn. conſi. 26. nu. 9. & conſi.
129. nu. 11. lib. 2. Boſſ. loco p̃citato ſub nu. 196.
Cur. iun. in dicto nu. 155. ver. ego addo fortiùs,
Cumi. ſuper rit. magn. Cur. c. 40. nu. 84. poſt re-
latos. Henr. Man. conſi. 1. vbi latè, & ſignãter nu.
115. & ſeq. Aurel. Corb. in ſuo tract. quib. mod.
fini. emphyt. cau. 12. in prin. Paria euim ſunt q̃d
in principio certum eſſe, vel poſtea certificari, l.
certi condirio, cum not. ff. ſi cer. pet. l. ſanctio.
vbi glo. & Doct. de pen. §. curare cum materia
inſtit. de act.

87 Quæ confirmari poſſunt optimo ſimili, de em-
phiteuſi, qua finita, pariter licitũ eſt directo dño
propria auctoritate res emphyteoricas occupa-
re. l. 2. ibi. liceat eum repellere à prædijs, & ibi
gl. in ver. expellere. Iaſ. nu. 100. & alij. C. de iur.
emphyt. auth. qui rem. ibi, ſi Dñs voluerit eum
expellendo. C. de ſacroſ. eccl. Aret. conſi. 21. col.
fi. Crau. conſi. 302. nu. 6. verſi. ſed dicet aliquis,
* Menoch. de recup. poſſ. remed. 1. nu. 79. in fin. Et
88 eſt cõis, * opinio, pro qua latè conſuluir Gozad.
multos pro ea referens conſi. 39. in fi. & magis
* etiam * cõem atreſtatur Clar. in §. emphyteoſis.
q. 2. & 44. ac Bero. conſi. 45. nu. 19. cum ſeq. &
conſi. 102. nu. 48. lib. 1. Aurel. in d. tract. cau. 12.
latè. Ioſeph. Lud. deciſ. 17. nu. 8. 9. & per tot. lib.
* 1. vbi de * cõiori, & receptiſſima ſentenria, fi-
dem facit, pro qua, & ipſe iudicauit, vt ibidē re-
ferr ſub nu. 2. Vinc. de an. dicto ſing. 151. & Fab.
89 in addi. Conſtat autem, ab emphyteuſi ad feudũ
valere argumentũ, glo. in c. j. in verſi. vtrumq; in

rit. an

tit. an agna. vel fil. Bar. & alij, in l. ſi mihi, & titio, de verb. obl. Bal. in c. 2. ad fi. quib. mod. feu. cõſt. poſ. Alex. cõſi. 106. nu. 7. 8. lib. 4. & cõſ. ſeq. nu. 3. Dec. conſi. 435. ad fi. Soc. cõem dicẽs cõſi. 167. nu. 24. in ſecundo. Euerar. in cẽt. lega. in loco ab emphy. ad feu. Marſi. in l. de vno quoq; nu. 106. de re iud. Marã. de ordin. iud. par. 3. prin. nu. 87.

90 Nimirum appręhẽſio quę directo Dño licita eſt finita emphyteuſi, licere quoq; debet finito feudo; ita in terminis argumentatur Bald. d. conſi. 301. nu. 4. Bero. latè d. cõſi. 45. nu. 19. vſq; ad 25. Boſſ. d. tit. de Princ. nu. 205. & Zaſi. loco. pcitaio.

91 Confert quoq; ſimile de locatore, qui finita locatione põt propria actoritate conductorẽ expellere, negotio aliter non liquidato, Bar. in l. 1. §. interdum, ff. vti poſſi d. Aret. d. conſi. 21. nu. 5. in fi. Guid. pap. q. 480. de conſuetudine ita Grationopoli ſeruari atteſtatur, Cur. Sen. conſi. 47. nu. 6. Ioſeph. Lud. plenè dictà deci. 17. cum concord. Eadẽ enim ratio finito feudo militat, cum

92 vtriuſq; ius tpe pariformiter finatur. Vndè iure merito, Bald. in d. c. 1. in vlt. not. de conten. inter Dom. & fidel. parificans omnes hmõi perſonas, quorum ius tpe extinctum eſt, inquit, res oẽs per Dños finè aliquibus inducijs à detẽtoribus auferri poſſe, q a ois terminus terminatur per ſuas extremitates l. 4. de condit. & demonſtr. & quòd ſi vaſſallus tunc claudit oſtia, Dñs poteſt aperire, Et hoc facere inquit ad expulſionẽ colonorum, emphyteotarum, & aliorũ, quorũ iura ſunt tempore finita; quod menti tenendum aſſerit Cumi. dicto cap. 40. num. 48.

93 Et ſi priuatæ perſonæ hoc permiſſum eſt, vt eſt quilibet concedens in emphytheoſim, & locãs, Multò magis Regi habenti iuris dictionẽ in ſuo Regno, & oẽm auctoritatem, vt in ſpecie pepẽdir Prępo. poſt Bal. quẽ citat in d. c. j. in fi. de feu. ſi. cul. nõ amitt. Ad qđ benè facit qđ ſcribit Bal. c. j. ad fi. de allod. & Brun. cõſi. 19. nu. 15. cũ cõc.

Tertia Cauſa iuſtificans ſniam pro Regio fiſco latam, deſumi poteſt ex qualitate rerum in iudicio deductarum, quæ (vltra quòd in feudum

94 datæ ſupponuntur, vtſupra) finè titulo à Rege habito poſſideri nequeũt cum ſint de regalibus, vt notorium eſt, & ipſi Regi reſeruatis; propter quòd agens aduerſus Regium Fiſcum obtinere nequit, niſi de proprietate doceat, quia pro ipſo Rege ſtat præſumptio, & contra agentem; Vndè iudicium natura mixtũ appellatur; quia plenam dñij probationem ſequirit, & ſola coloratio non ſufficit, gl. in c. ad decimas. de reſt. ſpol. in 6. Bal. magiſtraliter in l. 3. nu. 12. C. de interd. & in rub. de cauſ. poſſ. & propr. nu. 6. atq; in l. 2. nu. 3. & nu. 28. & 31. C. de ſeruit. & aq. & cõſi. 161. in fi. lib. 3. idem Bal. in l. vnic. nu. 6. & Contard. limit. 2. in prin. & §. 1. nu. 33. atq; §. 5. nu. 21. & §. 7. nu. 1. 2. 6. 7. 11. 13. 19. & 41. C. ſi de mom. poſſ. Io. Fab. in §. retinẽdę nu. 33. inſt. de interd. inquiẽs, Conſ. Lud. Sacc.

quòd pro Dño territorij magna eſt ratio, eò q a fundatus eſt iure cõi, & ſic conſtat de eius ꝓprietate; Idcirco fieri non dẽt executio in poſſeſſione, Caſt. in l. ſi de vi nu. 7. de iud. in 2. lect. Alb. in l. fi. nu. 12. ver. ſi verò C. de iuriſd. omn. iud. Luc. de pen. in l. quicunq; col. 2. ver. breuiter. vbi de regalibus oĩb. C. de fund. Limitro. lib. 11. Iſern. in Conſtit. Violentias ad fi. Pet. Cyn. Bal. & Sal. in l. ſi ſolemnib. C. de fid. inſtr. qui de oĩbus reb. loquuntur, quæ ſinè tit. a Principe habito poſſideri nequuni, Rot. deciſ. 1. aliàs 4. & ibi add. in ver. doceri de tit. de reſt. ſpol. in nou. & dec. 3. aliàs 11. eo. tit. in antiq. Lup. in rep. c. per vſas in ver. ſed ad pulchra, num. 47. de donat. int. vir. & vxo. Abb. q. 4. ver. nec obſtat. c. ad decimas. & in fra in alio ſimili ver. Bellam. deciſ. 17. 49. & 433. Soci. conſi. 127. nu. 5. in primo. Anch. latè conſi. 310. per tot. & Signanter in princ. & in fi. Florian. in l. ſicuti. §. ſed ſi quæriiur. ff. ſi ſer. vendi. vbi tractat de quaſi poſſeſſione iuris exigẽdi vectigalis, & iuriſdõnis exercendæ, Alex. in l. naturaliter. §. nihil cõe, nu. 23. de acq. poſ. Ab. cõſi. 61. nu. 5. in fi. Afflic. in d. conſtit. violentias. nu. 42. & in c. imperialem. §. illud quoq; nu. 14. cum ſeqq. & nu. 19. ver. benè tñ fatetur, & ver. & hoc nõ negat, & in final. verbis; Quibus in locis poſt multa concludit; ſpoliato à Principe bonis feudalibus, quæ talia eſſe conſtat per confeſſionem partis, vel per regiſtra, reſtitutionẽ eſſe denegãdam, niſi poſſeſſionẽ cum verò titulo iuſtificet, vel poſſeſſione decẽnali, ex qua titulus pſumatur, & in c. 1. nu. 84. & ſeq. de confir. inueſti. Bru. d. conſi. 19. col. 1. Rub. Alex. conſi. 167. nu. 3. Bero. in c. in lſis. nu. 87. de reſt. ſpol. Alci. cõſi. 172. nu. 4 & conſi. 408. nu. 7. 9. 10. Gram. conſi. crim. 9. nu. 4. Rol. cõſi. 89. nu. 24. 25. lib. 2. Card. Pariſ. conſi. 15. nu. 3. lib. 1. conſi. 98. nu. 16. in ſecundo. & conſi. 99. nu. 17. 18. in 4. Capie. deciſ. 77. per tot. Rebuff. in tit. de mater. poſſ. art. 1. glo. 1. nu. 21. 22. Crau. conſi. 25. nu. 9. ver. & maximè cõſi. 322. nu. 1. & latè conſi. 674. num. 5. 6. & 15. qui mixtum omninò eſſe poſſeſſoriũ concludit vbicunq; cum Principe agitur, Didac. pract. queſt. c. 17. nu. 6 ver. primũ vbi. Pedem. deciſ. 25. nu. 10. Boſſ. d. tit. de Princip. nu. 233. cũ ſeq. vbi plura affert exempla, & nu. 256. 257. & 295. Natt. conſi. 289. nu. 12. & conſi. 563. nu. 36. Menoch. de retin. poſſ. remed. 3. nu. 590. & remed. vlt. nu. 24. 25. & de recup. poſ. remed. 15. nu. 466. Vrſil. ad Afflic. deciſ. 267. nu. 3. & deciſ. 303. Gabr. d. concl. 1. nu. 107. de reſt. ſpol. Peregr. in tract. de iur. fiſci lib. 7. tit. 3. nu. 20. & ſeq. Hip. Rimi. conſ. 258. nu. 40. Bim. conſi. 12. nu. 35. Marc. deci. Delphi. 80. in pri. par. quæ repetita eſt deciſ. 542. in ſecunda. Decian. conſi. 45. nu. 7. 8. lib. 3. Maſcar. de prob. conclu. 1322. nu. 9. & conclu. ſeq. num. 12. plures alios citans Petr. in ſuo tract. fideicõ. q. 13. nume. 593. Et pro hac ſententia pluries

iudicauit Rom.Rot.teſte Pōtan.in trac.de ſpol. lib.2.nu.172.vbi multas affert deciſ. Put.Achil. de Craſs.Auguſt.& Caputaq. qui videri ſignanter poteſt deciſ.12.lib.1.& deciſ.352.in ſecūdo.

Et cum hæc concluſio innumeris authoribus fulcita ſit, vt ex relatis patet,habet ēt iura apertiſſima,quibus fundatur,ab eiſdem citata,& pōderata,prout in iure ciuili eſt tex.in l.2. §. quædam,de interd.& in l.1.§.fi.& l.2.§.permittitur. de aq.quot.& ęſtiu.& in iure Cano.c.ſunt perſonæ de priui. & c.ad decimas de reſt. ſpol. in 6. Adeo quòd concludendū eſt Sereniſs. D.Ducē in poſſeſſorio ſolo non potuiſſe de iure obtine-
96 re,& ſi requiſita ipſius iudicij probaſſet;Quoniā nuda poſſeſſio in his regalibus, atq; feudalibus non ſufficit, vt poſſeſſorium exoriatur,cum poſſeſſio non ſit apta agere, vt dicunt Doct.præcitati,maximè Bald.d.l.2.q.12.ſub nu.31.C.de ſerui.& aq.Caſtr.d.l.ſi de vi.nu.7.Alex.d.cōſi.167. nu.2.3.Bellā.d.deci.17.Dida.d.c.17. ver.primū vbi Menoch.d.remed. vlti. nume. 24. 25. Peregr.dictotitu.9.num. 12.

Quarta Principalis ratio ſuprascriptæ ſnīæ potuit,eſſe quia ꝓcurator Sereniſs.dn̄i req̄ſitus,ac interpellatus à Regio Fiſco ad edendū capitula mr̄imonialia,olim celebrata inter Carolū Quintū,& D. Ducem Octauiū,ad quæ relationē hēt aſſignatio reddituū facta, vt ſupra, & in iudicio præd.producta ꝓ fundamento intentionis ſuæ,
97 non edidit. Enimuero inſtr̄m relatum produci debet, aliàs referens non probat, nec in eo fundamentum aliquod regulariter fieri pōt, Auth. ſi quis in aliquo, vbi Docto. & præſertim Dec. nu.31.C.de eden.l. 1.§.edenda.vbi Iaſ.in prin. ff.eo.Bal. in l.inciuile circa fi.de leg. Alex.conſi. 3.nu.1.lib.2.& cōſi.35.nu.8.in 4.Dec. poſt.glo.
98 Inn.& alios in c.j.nu.308.ex de proba.Quia eſt pars referentis Rom.conſi. 301.& 305. vbi Mādoſ.in addi.in verb.relatio.¶ Ceſſante igitur ꝓbatione aſſignationis, ſola conſignatio vſusfructus remanet, de qua in libris Regiæ Cameræ, qui morte vſufructuariæ extinctus fuit vtſupra.

Et quamuis ēt nulla facta fuiſſet in productis mentio dictorū capitulorum, tenebatur tn̄ pro-
99 curator antedictus ea edere requiſitus, Tum q̄a regulare eſt vt actor ad exceptionē fundandam
100 reo edat,l.fi.vbi ſcrib. C.de eden.Tum quia Fiſcus in hoc eſt priuilegiatus,vt ſibi edatur,ēt ad actionē fundandā in cauſa nūmaria,l.2.§.diuus. ver.item diui fratres.de eden.gl.& Doct. in l.2. vbi Dec.nu. 40. & in l.qui accuſare, nu.20.atq. in l.fi.nu.12.vbi de cōi; C. eo.tit. & in c.1.nu.
101 54.cum ſeqq.de prob. Vltra quòd in foro conſcientiæ quilibet aduerſario ſuo debet edere,Innoc.in c.plerique de immuni.eccle.Dec.d.l. qui accuſare nu.5.& d.c.1.nu.161.

Inſuper & tertio loco, Cum Sereniſs.Principalis prædictos redditus feudales obtinere prętenderet, & ipſa capitula titulum, & conceſſionem feudi reſpicerent,virtute relationis totiens mētionatæ, tenebatur eius procurator ad petitionē,& inſtantiam Regij Fiſci ea exhibere; vt de titulo ſuo doceret,& de eiuſdem tituli qualitate
102 conſtare poſſet;Nam licèt regulariter nemo cogatur titulum ſuæ pōſſeſſionis oſtendere, in feudatario tamē ſecus eſt,erga Dn̄m,per tradita ab Iſern.in d.c.Imperialem.§.illud quoq; num.66. 67.vbi ēt Afflic.latiùs ſub. nu.10.cum ſeq.& deci.365.nu.67.Luc.de pen.d.l. quicunq; col.2.in fi.ver.è contra faciunt,Bal.in l.inſtrumenta, nu. 8.C.qūo.& quan.iud.& ibi Barb.in addi.qui bonam glo. allegat l.2. C. quando, & quib. quart. pars debea, lib.10. Rom.conſi. 163. nu.6.& ibi Mandoſ.in add.Iaſ.in l.2.nu.175. C.de iur.emphy.Gram.d.cōſi.crim.9.nu.4.Dec. conſi.6.nu. 2.ver.nō obſtat.Boſs.d.tit.de Principe.nu. 257. Rolan.latè conſi.89.nu.20.vſq; ad fi.lib.2.Et q̄a concludunt iſti Doct. quòd pōt Princeps directus Dn̄s tenentē feudum priuare, ſi titulū non oſtenderit,multò magis verū erit dicere, quòd poſſit non tenētem obaudire, ſi feudum ipſum, aut eius poſſeſſionem petat, vt in noſtra ſpecie,
103 ꝑ reg.l. nemo inuitus.§.cui damus.ff.de reg.iur.

Quinta Ratio pro ſnīa prædicta militans,ſumitur ex generali priuilegio,quod hēt Princeps in ſuo Principatu,& Rex in ſuo Regno, vt ſinè poſ-
104 ſeſſione non litigent; Quoties namq; ius in aliqua re prętendunt,poſſeſſionem in primis eiuſdem ingrediuntur,& poſtea prętendentiū,ſi qui ſunt, iura diſcutiūntur.ita docet Boer. in cōſuetud.Bitur.tit.de feud.§.13. col.2.Rebuff.in titu. de mat.poſſ.art.2.glo. 2.nu.26. cum duobus ſequen.vbi tritam regulā dicit,quòd Rex nunquā diſſaiſſitus litigat,Didac.pract.q.c.17.præallegato nu.6.ver.primùm vbi; Et confert quod idem Didac. ſcribit lib.1. var.reſolut.c.16.nu.11.& Peregr.in dicto trac.de iure fiſci. lib.6.tit.6.nu.37. in fi. vbi monet Aduocatos Fiſcales, vt bonorū quæ Fiſco pertinere credunt, poſſeſſionē in pri-
105 mis appræhendant; quod etiā de conſuetudine ſeruari teſtatur Henric.Manſ.dicto. conſi.1. nu. 133.ad. fi. Et re vera ita paſſim obſeruari videmus,tam in deuolutis, & excadentibus, uel uacantibus,quàm confiſcatis, aut quæ ab indignis auferuntur,ſeu aliter quomodocunq; ad fiſcum deueniūt. licèt aduerſus hoc priuiligium,& hāc conſuetudinem adduci poſſe non ignorem per multa,quæ rationem hanc uacillare facerent,de quibus apud Didac. uaria. reſolu. c. 16.num.9. Franciſcus Marc. deciſ. Delphi. 38. num.4. lib. 1.& Giud.Pap.ab eo citatum.

Sexta Ratio Ex iudicantis authoritate,& facultate inſurgit.Etenim Regia Camera ſummariæ, & præſertim unita cum Regio Collaterali Cōſilio, propriam Regis perſonam repræſentat,ut notum eſt, Dec.conſilio. 200. in fin. Grammat. deciſ.

deciſ. 19. nu. 13. Giud. Pap. deciſ. 22. Afflic. 120.
in fi. Crau. conſi. 198. nu. 7. ver. cóſidero, & 144.
Becci. conſi. 47. nu. 15. & conſi. 52. nu. 89. Burſa.
107 conſi. 59. nu. 29. Et ideo iudicarium ordinē ſer-
108 uare non tenetur, nec ciuilis iuris traditioni ad-
ſtringitur; ſed inſpecto tantū iure naturæ, & gē-
tium, ac vti Deus iudicare pōt, ſola facti verita-
te inſpecta. Bal. in l. fi. nu. 9. C. de iure delib. & in
c. j. §. inueſtiturā, de nou. form. fidel. Dec. in c. di-
lecti, nu. 12. de iud. Bello. conſi. 63. nu. 7. cū ſeq.
Aſin. latè in ſua praxi. §. 3. cap. 2. num. 34. & ferè
per tot. Burſ. omnino videndus, conſi. 129. nu.
109 18. 19. 20. cum concord. Vndè ſuppreſſo iudi-
cio poſſeſſorio, petitoriū ſolum reſpicere, & ſu-
per eo iudicare pōt, vel vnū cum altero cumu-
lare, vt circuitus euitentur, & nè de litibus lites
fiant, & nè quis dolo conſequatur, quod ſtatim
reſtitutus eſt; quicquid in ordinarijs iudicibus
diſpoſitum ſit exaduersò. Innoc. in c. de cauſis.
de re. iud. Bald. in l. fi. C. de legi. in l. nec cauſas.
C. de appel. in l. 2. C. qūo. & quan. iud. & in cōſi.
* 345. nu. 3. 4. Dec. d. c. dilecti, nu. 3. vbi de cōi, * &
conſi. 62. nu. 30. & d. col. 200. in fi. & conſi. 449.
nu. 21. Gram. d. deciſ. 19. nu. 3. 4. 5. & conſi. 21.
nu. 8. Bero. q. 23. Rom. conſi. 20. nu. 8. & ibi add.
litera K. L. Rub. conſi. 4. nu. 12. Crau. conſi. 299.
nu. 8. conſi. 373. & conſi. 674. nu. 9. Alciat. conſi.
256. nu. 17. Neuiz. d. conſi. 97. nu. 12. Gram. de-
ciſ. 15. nu. 4. Ped. deciſ. 1. nu. 28. Menoch. reſp. 2.
Cauſæ Finar. art. 2. in fi. & art. 2. nu. 6. cōſi. 180.
nu. 12. de arbit. iud. q. 51. nu. 2. & de recup. poſs.
remed. 15. num. 477. & ſeq. Rim. iun. conſi. 140.
nu. 3. & conſi. 269. nu. 26. Ant. Cuch. in tract. de
mentien. cir. poſs. nu. 320. Garg. in ſuo patroci.
60. Perſonal. de adipiſ. poſs. nu. 300. Contar. in
d. rep. l. vnic. q. 13. nu. 52. Benint. deciſ. 33. Marc.
deciſ. 316. nu. 12. Vall. conſ. 38. nu. 39. in primo.
Affiſ. Peruſi. deciſ. 27. nu. 22. Surd. cōſi. 166. nu.
8. Burſ. conſi. 27. nu. 3. & d. conſi. 129. nu. 27. cū
* 3. ſeqq. & nu. 30. vbi cōes * citat opin. & nu. 38.
vſq; ad nu. 47. incluſiuè. Quocirca ſi Ampliſſimi
illi Ordines, dimiſſa poſſeſſione, prout reperie-
batur, penès Regiū Fiſcum, ad petitorij cogni-
tionem properantes, terminum partibus ſtatue-
runt, mirum inquàm videri non debet; Quia id
eis omnino licuit, per ſupradicta.

Nec obſtāt quæ in vtroq; dubio pro Sereniſs.
D. Duce ſuperiùs adducta fuere, Et in primis
contra ſequeſtrum ab initio factum, Quia ex al-
legatis pro contraria parte, clara patet reſpōſio;
110 Etenim prohibitio ſequeſtri procedit de iure
cōi, cui derogatur per municipale. l. omnes po-
puli, vbi Bar. & alij de iuſti. & iur. ideo prȩualet
diſpoſitio d. c. ex p̄ſumptuoſæ, tanquā l. ſpecia-
111 lis, & municipalis Regni p̄dicti. Itē quia ſeque-
ſtrationū aliȩ ſunt neceſſariæ, aliæ volūtariȩ. Pri-
mæ ſunt permiſſæ, Secundȩ p̄hibitȩ. vt declarat
Iac. de Aren. in tract. ſuo de ſequeſtr. in prin. &

Conſ. Lud. Sacc.

Ang. de Peruſi. in ſimili tract. pariter in prin. quȩ distinctio colligitur ēt ex d. l. intereſſe cum not. de acq. poſ. & d. l. licèt. ff. depoſi. l. ſequeſter. de verb. ſign. & l. p p inſtra, cum l. ſeq. C. de depoſi. Nos. aūt verſamur in ſequeſtratione volūtaria, ex quo Regius Fiſcus poſſeſſionē, q̄ proprio tm̄ nomine hr̄e, & retinere poterat, vt probauimus, ſequeſtri loco eſſe voluit. Et licèt Doct. mox citati voluntariā ſequeſtrationem propriè dicāt, quæ de partium conſenſu procedit, q̄ aliter cōuentionalem nuncupāt, non minùs tn̄ voluntaria dicj ea dēt, quȩ ab vno ſolo p̄cedit, cum de re ſua, vel rei ſuæ poſſeſſione ſponte diſponit, & & nullo cogente imperio; nam ea tantùm eſt neceſſaria, quæ iudicis mandato fit, vt per eos.

Tolluntur ēt ea, quæ de pluribus remedijs poſſeſſorijs Sereniſs. D. Duci cōpetentibus ſupra dicta ſunt. Nam Primò rūderi pōt locum hr̄e inſpecto iure cōi, ſecus verò de iure municipali toties repetito, quod attēdi debet, & omne ſupprimit remedium poſſeſſoriū, vt ſupra in prima cā ſnīam memoratā iuſtificante diximus. Item ceſſant contraria oīa vbicunq; tractatur de feudo tp̄e finito, quod poteſt directus Dn̄s propria auctoritate capere, & occupare, quemcunq; detentorem expellendo, vt latè ex innumeris authoribus, & fortiſſimis argumentis demonſtrauimus in ſecunda cauſa. Et præſertìm qn̄ directus Dominus eſt ipſe Rex, iuriſdictionis fons. Ceſſant Tertiò ob contumaciam procuratoris eiuſdem Sereniſs. in edendo inſtr̄m dotale, ſeu capitulationem ſupradictā cum Duce Octauio celebratam, q̄ edere tenebatur; tum pro eius intentione fundanda, tū pro Regij Fiſci exceptione probanda, tum denique quia requiſitus ad oſtendendum feudi titulum à Dn̄o, illum edere tenebatur; & non edidit; propter quod in ſua petitione obaudiri potuit, vt in tertia cauſa explicauimus. Ceſſant Quartò obiecta p p Regij Fiſci priuilegium, qui ſinè poſſeſſione nō litigat in caſu deuolutionis, & alijs ſimilibus caſibus, vt in quarta cauſa. Ac ceſſant deniq; ex facultate, & authoritate iudicantiū, qui iuris ciuilis diſpoſitioni non ſunt adſtricti, & alligati, & præſertìm reſpectu iudicij poſſeſſorij, vt in quinta, & vltima ratione expoſuimus.

Et ex prædictis ſatis ſuperq; patet iuſtam conquærendi cām Sereniſs. Dn̄o Duci non ſupereſſe ex eo, q in poſſeſſorio iudicio non obtinuit.

Sed quid de ommiſſa terminatione petitorij? An in hoc ſaltem grauatus dici poterit? & iuſtè querelȩ cām habere, vt ex ſupra relatis arguitur? Certè non; quoniā & ſi vera ſit concluſio in oppoſitum adducta, quòd quotieſcunq; in iudicio petitorium, & poſſeſſorium ſimul agitātur, & de vtroq; iudici liquet eodem tp̄e, tenetur vtrumque terminare, aut ſaltem ſolum petitorium vti abſorbens poſſeſſorium, vt in contra-

Digitized by Google

rijs; Negari tamen pōt hoc caſu, de petitorij lu-
ribus ſufficienter conſtituiſſe Dominis iudici-
bus; Tùm quia non fuerunt ꝓducta producēda
pro parte Sereniſs. D. Ducis, vt ſupra in tertia cā
ſtrīam iuſtificāte, & in tertio principali dubio
plenè diximus, tum quia Regius Fiſcus, nullas
probationes facere potuit in primo iudicio; Nā
cum terminus in cauſa datus fuiſſet per Regiam
Cameram, de grauamine dixit procurator Se-
reniſs. D. Ducis, & Excellentiſs. Domino Pro-
regi præces porrexit pro obtinenda relatione in
Collaterali Conſilio ſuper diſſequeſtro, prout
obtinuit; Vndè impedimēto fuit quominùs ter-
minus curreret, & probationes fieri poſſent in
112 petitorio pro Regio Fiſco; Et ſi ergo intentionē
ſuam actor probaſſet, nō poterat pro eo ſenten-
tia ferri, non auditis Rei defenſionibus, aliàs de
facili potuiſſet euenire inconueniens, de quo in
c. cum inter. de except. vbi Summis Pontifex in
propoſito inquit, non debere iudicium clau-
dicare, ac ſatis videri abſurdum, ſi actore pro-
bante, reo defenſionis copia denegetur, quia
ſic condemnaretur, multotiens abſoluendus;
113 nemini etenim deneganda eſt defenſionis facul
tas, quę de iure naturali cenſetur d. l. defenſionis
facultas vbi Bart. C. de iure fiſc. lib. 10. leg. §.
vnius. §. cogniturum. ff. ſi quad. paupe. fe. di. l.
vt vim, vbi ſcrib. de iuſt. iur. Cle. paſtoralis. in §.
cęterū de re iudi. glo. in ver. defenſiones, in Cle.
ſępe, de verb. ſign. Bart. in extrauag. ad reprimē-
dū, in ver. figura iudicij, Vant. latè in tract. nul-
114 lit. ex defectu citat. nu. 3. cum ſeqq. Et licèt ſtri-
cto iuris rigore teneat ſnīa lata abſq; dilationi-
bus, ſiue petitæ fuerint, ſiue non, & in iudicatū
tranſire poſſit, Bald. in l. petendæ in 3. not. C. de
tēp. in integ. reſt. Iaſ. in l. argentarius §. cum aūt
in 3. not. ff. de edend. Bart. & alij in l. prolatā. C.
115 de ſent. & interloc. Capy. deciſ. 1. nu. 31. Iudex
te grauat partem, & materiam præbet appellan-
di, quia iniquè facit, & contra ius litigatoris, vt
per Vant. d. tract. tit. de nullit. ex defect. proceſs.
nu. 38. & 39. Regè igitur & prudēter, vt omnia,
Ampliſſimi illi patres ſolum attingentes poſſeſ-
ſoriū, iura partibus illęſa in petitorio, licèt cumu
lato, remiſerūt, & reſeruarūt: & conſequēter in
nullo grauatus hucuſq; dici pōt Seren. dñs meus.
Sequitur tertio loco, iuxta propoſitum ordinē,
inſpicere, vtrum rectè quoq; fuerit ab eiuſdē Do
minis Iudicibus Procuratori Sereniſs. D. Ducis
iniunctū, vt Capitulationē occaſione matrimo-
nij prædicti inter Sereniſs. Duces Octauinm, &
Margaritam celebrarā, & in priori iudicio non
productam, edat, & producat? Qua in re nō eſt
vlterius elaborandū, cum ex ſupradictis in ter-
tia, cā ſatis pateat, quòd tribus de cauſis ꝓceptū
hmōi fieri potuit; primò propter relationem de
dicta capitulatione factā in productis, Secundò
ex priuilegio Fiſci, cui oīno editur ſiuè agat, ſi-
uè conueniatur, Tertiò Quia ad inſtantiā Regij
Fiſci titulus omni tpe in feudalibus, & regalib.
exhibendus, & probandus eſt. Sufficiat ad iam
dictam relatio. At nulla hic cadit controuerſia,
ex quo repertum fuit nuper dictorū capitulorū
inſtrumentum, & producetur, & iam fortè pro-
ductū eſt, & eſt tenoris de quo ſupra ī themate.
Quartò Igitur videndum eſt, Quid de iocaliū,
& aliorum mobiliū, cęterorumq; bonorū inuen-
tarijs, quæ Regij Fiſci patronus exhiberi petijt,
iudicandū? Ego teſtor Deum, factam fuiſſe hu-
cuſq; diligentiam non modicā pro eis inueniē-
dis, in qua ēt perſeuerant ad huc Agentes Sere-
niſs. D. Ducis, tum vt pura, ac nuda veritas pa-
teat, tū vt Regijs Iudicibus & Fiſci Regij procu-
ratori plenè ſatisfiat, nec aliquid repertum, præ-
ter inuentaria quædam, mobiliū, & ſe mouen-
rium repertorum tpe mortis Ducis Alexandri
ſuper prędijs apprehenſis in partibus Tuſcię per
Sereniſs. D. Duciſſam, & Sereniſs. Duci Coſmo
olim locatis; quorum oīum bonorū vſufructua-
ria tantùm fuit, proprietarius aūt idem Coſmus
virtute laudi Cęſari antedicti; & hęc quidem in-
uentaria ad rem noſtram non faciunt, cum om-
nia in eis deſcripta hæredibus eiuſdē Ducis re-
manſerint, & ob id credita Sereniſs. D. Duciſſæ
minuere nequeant. Sunt autem in productioni-
bus factis in memorata cauſa annis elapſis agi-
tata inter ipſam Sereniſs. & magnū Ducem He-
truriæ Franciſcum. Si quid verò vlterius reper-
tū fuerit, dubio procul exhibebitur. Verū quia
in locū matris ſucceſſit Sereniſs. D. meus, & iu-
ſtam habet cām ignorandi, an tales ſcripturæ cō
fectæ fuerint nec ne? Et ſi confectæ, vbi nam re-
periantur? præſertim cum de antiquo ſint, nulli
dubiū, quòd ad illarum editionē non tenebitur,
ſed ſufficiet ſola eius aſſertiò, pęnès ſe non ex-
116 tare, nec ad eius manus perueniſſe. Etenim ne-
gatina rei conuenti contra quem tali caſu, nec
præſumptio, nec ſuſpicio militat, probata eo ip-
ſo dicitur, quòd contrarium actor non probat. l.
cum de lege vbi gl. & Doct. de probat. & in ter-
minis Bart. & alij in l. ſi quis ex argentarijs, §. an
verò nec hæredi. ff. de eden. Menoch. doctè in
tract. præſump. lib. 6. præſump. 61. num. 4. cum
117 duobus ſeq. Et ſi qua ſuſpicio ſubeſſe dici poſ-
ſet, quòd malitiosè præd. negarentur (quod de
tanto Principe adeoq; regligioſo, & fide incōpa
rabili ꝓdito, nephas eſt opinari) eius certè iurō
purgari poſſet; quo ꝓſtito, ab editione liber, &
immunis foret, per l. prætor ait. §. ſed ſi ſeruus,
vbi Bar. & Doct. ff. de eden. & l. vlt. vbi Sal. in 4.
oppoſ. C. de fide inſtru. Bald. in c. 1. §. vaſſallus il
primo, ad fi. ſi de feud. fuer. contr. Menoc. vbi ſu-
pra. num. 7. 8. quod ēt. per multis locum habere
118 placuit, & ſi contra negantem militaret, ne-
dum ſuſpicio, ſed iuris præſumptio (dummodo
non eſſet iuris & de iure) prout Aret. reſpondit
in conſi.

Digitized by Google

in conſ.120.per tot.& poſt cũ Bertran. cõſ.153.
lib.2.& conſ.367.lib.4.Rip.in c.Cũ eccleſia Su-
trina nu.30. de cauſa poſſ.& propr. & Alciat. in
tract.præsũp.regula 2.ꝑſumpt.21.nu.8.Maſcar.
de probar.cõcl.1195.cũ alijs concord.Sed nullo
hic erit opus iuramẽto,ex quo nec præſumptio,
nec ſuſpicio in oppoſitum militat, vt dixi.

Quod verò attinet ad exhibitionẽ ipſarũ gem-
marum,& aliorum mobilium, ſi inuentaria non
fuerint reperta, Eadem ratio ignorantiæ excuſa
tionem præbebit, per ſupradicta; Regio autem
Fiſco onus incumbet probandi, quæ, & qualia
fuerint,ſi modò in his immorari voluerit, quòd
vix credibile eſt; tum quia impoſſibile eſt Sere-
niſs.Dñam ꝓ ingentibus ſuis creditis antedictis
ſatisfactam ſimilibus in rebus fuiſſe, tum quia
omni in caſu Regij Fiſci non intereſt ſatisfactã
oſtendere, ſed hæredum Ducis Alexandri, ad
quos creditum ſcurorũ 50. milliũ prędictorum,
vel redditus in eorum locum ſubrogati pertine
re deberent iuxta conuenta cũ eodem Duce, vt
in themate retulimus;Quorum quidem hæredũ
iura,in perſonam Sereniſs.Dñæ trãſlata,ad eius
119 quoq; Sereniſs.hæredem nunc pertinent; Vndè
fruſtra probaretur,quod probatum non releua-
ret,l.ad probationem in fi.C.de proba.l.1.ff. de
inoffic.teſtam.cum ſimil.

Supereſt deniq; de petitorio iudicio nunc pen
dente pertractare;Vtrũ ſcilicet redditus de qui-
bꝰ agitur,ad Sereniſs.D.Ducem pertineãt, eiq;
relaxari debeant,vel iure hypothecæ,vel ex iu-
re ceſſo ab hærede Ducis Alexandri? Qua in re
quis ſuum liberè & aſſertiuè proferre audeat iu-
dicium? cũ iura partium hucuſq; prodita nõ ſint?
Quid enim deducturus,quiduè ꝓbaturus ſit Re-
gij Fiſci patronus diuinare non poſſumus,l.ſi pu
tator.ff.ad l.aquil.Illud ſanè affirmare valemus,
Sereniſs. Actoris intentionẽ(cum vltra ꝓducta
eius nomine,exhibitum quoq; fuerit inſtrumẽ-
tũ capitulationum prædictarum, inter Sereniſs.
ipſius genitores olim celebratarũ) ſatis ſuperq;
fundatã remanere. Nã quoad primum caput hy
pothecæ, Certum eſt ex ſupra deductis, tã circa
poſſeſſorij,q̃ petitorij materiam, redditus iſtos
pro tribus creditis antedictis obligatos,& obno
xios exiſtere, Regio autem Fiſco onus incũbere
ſatisfactionem eorundẽ probandi, vt ius hypo-
thecæ reſolutum oſtendat; quod ſiqñ probatum
intellexero,nedum mirari, ſed obſtupeſcere nõ
deſinam;quia cũ de iuribus,negotijs,& rationi-
bus d. q. Sereniſs. Dñæ meæ haud mediocriter
edoctus ſim,ob diutinam operam,& ſtudium in
eis impenſum, illam certè creditricem de maxi
ma pecuniarum ſumma in bonis, & hæreditate
quon. Ducis Alexandri remãſiſſe animaduerti,
& conſtanter tenui. Vndè eſt,quòd pro ſatisfa-
ctione obtinenda,multis in Vrbe luſtris, maxi-
ma cũ impenſa,litẽ egit cũ mercatoribus Florẽ-
tinis vti detentoribus reddituum quorũdã Mõ-
ris fidei in dicta hęreditate remãſorũ, & fructuũ
indè perceptorum; quæ quidẽ lis adhuc pendet
indeciſa. Et quòd ſatisfacta minimè fuerit, vel
ex eo ſolo depñẽdi clarè põt, quòd in lite annis
elapſis agitata contra Sereniſs. Hetrurię M.Du-
cem,& Neapolis in ſacro Regio Cõſilio,& apud
Regia Hiſpaniarum quoq; Conſilia ſecreta,obti
nuit;dum ille bona olim poſſeſſa per Ducẽ Ale-
xandrum ſibi deberi,vti maiorum ſubiecta fidei
commiſſis,tuebatur,& pro reſtitutione dotis Se
reniſs.Dñæ, & alijs eius creditis memoratis mi-
nimè obligata,atq; obnoxia; Si enim de ſatisfa-
ctione docere poſſibile fuiſſet,& hac rationabili
via Sereniſs.actricem excludere, quis dicto Se-
reniſs.Duce Hetrurię aptior? qs de geſtis Florẽ-
tiæ,& Romę inſtructior? quis in gerẽdis negotijs
ſuis accuratior? Hoc ipſum deniq;, quòd ſatisfa
cta non fuerit,niſi pro parte, faſſus fuiſſe vr̃ Ca-
rolus V.medio Oratoris, & Procuratoris ſui in
inſtrumento capitulationis pręnarratę cũ D.Du
ce Octauio corã Sanctiſſimo celebrato;dum mẽ
tionẽ faciens de peruẽtis ad manus Sereniſs. D.
Margaritæ ex bonis,& hæreditate Ducis Alexã-
dri primi eiꝰ viri,ea obtinuiſſe aſſerit occaſione
ſui antifati,& aliorum iuriũ ſuorũ, & ꝓ illorum
parte, Vndè manifeſtè depręhendi poteſt, quòd
in dubium id nunc reuocare nil proderit, nec
quicquam aliud operabitur, quàm iudicij pro-
telationem.

Cæterùm ſi Regij Fiſci patronus hoc ipſum,
quod ego impoſſibile reor, præſtare fortè fortu-
na contigerit, Nonne ex ſecundo capite præ-
narrato ſuccumbere nihilominus eum oporte-
bit? Pone enim Sereniſſimam Duciſſam pro cre-
ditis ſatisfactam, quis reddituum iſtorum Do-
minus, quorum prætium in bonis,& hęreditate
Ducis Alexandri remanſit? nonne ipſius Ale-
xandri hæres, tam ex iuris communis diſpoſi-
tione, quàm ex contractu prædicto cum Cæſa-
re inito? Et ſi hæres ceſſit iura ſua, nonne ha-
bens iura ceſſa, qui eſt Sereniſſimus Actor? ad
iam dicta ſufficiat remiſſio, nè fruſtrà repe-
tantur.

At quia dubitaſſe videtur Regij Fiſci patronꝰ,
num Catharina cedens,hæres fratri Alexandro
extiterit? tum quia Alexãder ipſe naturalis fue
121 rit,qui hęredem habere non poteſt ſororem le-
gitimam ab inteſtato,ex quo agnatos non habet
naturalis.§.filium.Authen.quib.mo.nat.effi.ſui.
tum quia de aditione fortè non conſtat ipſius ſo
roris,Multa hoc loco pro dubitatione tollenda
poſſent in mediũ adduci; Sed quia animaduerto
Excell.Aduocatos tam Romanos,quàm Neapo
litanos abundè ſatisfeciſſe; & omnes numeros
hac in re adimpleuiſſe,ego ſolẽ facibus illuſtrare
nõ quæram.Inter cętera autem allegant ſenten-
tiam Romę latam ſuper legitimitate eiuſdem

SVMMARIVM.

1 *ALex.& Rui. confuſè ſcripſerunt ſuper qualitate locorũ Illuſtriß.familia Corrigienſis.*
Dec.nimis ſobriè.
Gozad.Soci.Iun.& Bero.difficultatẽ diſsimulãtes.
Grat.& Alcia imperfectè diſtinguentes.

2 *Bona in dubio præſumuntur allodialia, niſi contrarium probetur ,ex communi.*

3 *Etiam ſi ſint Terræ,vel Caſtra , quibus annexa ſit Iuriſdictio,ac merum , & mixtum Imperiũ,cum hominibus, & vaſſallis.*

4 *Ac etiam dignitatem comitatus, vel alium ſuperiorem habeat titulum, & infra nu. 70.*

5 *Bona Illuſtriſsimorum Dominorum Corrigienſium allodialia in dubio cenſenda.*

6 *Inueſtituræ antiquiori ſtandum, cui per ſequentes præiudicari nequit,ex communi.*

7 *Priuilegium Federici III. Imperatoris conceſſum Corrigienſibus, quinque habet partes, et ſi in tres tamen diuiſerit Alcia.*

8 *Principis aſſertioni ſtandum , cum de ſuo tantùm præiudicio agitur.*

9 *Bona concedentis non fuiſſe probantur ex eo , quòd in inueſtitura præſupponantur eſſe inueſtitorum, vel ab eis poſſeſſa nu. 51.*

10 *Titulus iuſtus dicitur,per quem dominium pleno iure acquiritur.*

11 *Poſſeſſor præſumitur Dominus.*

12 *Infeudatio fieri non poteſt,niſi à vero domino, penes quem directum dominium, ſeu proprietas remanere debet,& infra nu.39.40.*

13 *Priuatio,& retentio habitum præſupponunt.*

14 *Recipiens rem propriam in feudum intelligitur tacitè illam priùs donare,& poſtmodum in feudum à donatario accipere,quod limita,vt in ſeqq.*

15 *Fallit ſi tractatur de ijs,quæ ſunt magni pͥiudicij.*

16 *Nobiles aliquando bona propria à Principibus recipiunt,ſeu recognoſcunt,vt cum oportuerit poſsint vtiliori titulo ſe tueri , non quòd in dominio ſibi præiudicare intendant , & bona verè feudalia conſtituere.*

17 *Princeps aſſerens in conceſsione velle vti liberalitate erga recipientem,& fauoribus, ac gratijs eũ proſequi,non præſumitur donationem ab eo è conuerſò accipere.*

18 *Præfatio mentem diſponentis oſtendit.*

19 *Fauore inducta non debent in odium retorqueri.*

20 *Feudum antiquum per nouam recognitionem ,ſeu infeudationem non fit nouum , nec in aliquo mutat primæuam naturam.*

21 *Tranſitus in habentibus ſimbolum facilior.*

22 *Feudalis Inueſtitura nomine abſentis acceptata abſq; mandato,ipſi non præiudicat.*

23 *Præſens actus,& tacens,tacitè conſẽtire videtur.*

24 *Quod declaratur procedere in his tãtùm, quæ eius commodum, & vtilitatem reſpiciunt, ex cõmuni.*

25 *Recipientes rem propriam in feudum à Principe,licet ipſi directum dominium donare cenſeãtur, nõ tamen ſibi inuicem in aliquo præiudicant,quomiuº res ipſa libera remaneat,et de ea diſponi poſsit.*

26 *Recipiens rem ſuam in feudum , aut emphyteoſim etiam ſcienter,nõ propterea dominium trãsfert , ſed potiùs contractum nullum facit, ex vera , & communi ſententia.*

27 *Ampliatur,ſiue recipiat rem ſuã ſcienter vtì ſuã, ſiue recipiat ſcienter ſuam,vtì alienam.*

28 *Recipiens verò ignoranter rem ſuam, vtì alienã, multò magìs actum nullum facit.*

29 *Verbum(donamus)in conceſsione poſitum, veram, & abſolutam donationem importat,quamuis aliqua concurrant feudum denotantia,ex cõi, & approbata ſententia,& infra nu.56.*

30 *Verba etiam alia munificentiam, & liberalitatem concedentis importantia, eundẽ effectum opãtur.*

31 *Verbum(conferimus) totalem dominij tranſlationem denotat.*

32 *Geminata verba magìs enixam diſponentis mentẽ oſtendunt in donatione.*

33 *Beneficium Principis latiſsimè eſt interpretandũ.*

34 *Præſertim ſi ſit ſummus Princeps,cuius propriũ eſt liberalitas,& munificentia.*

35 *Conceſsio facta ob benemerita donationem potiùs, quàm feudum continet.*

36 *Clauſula(motu proprio)fauorabilem actũ reddit, ac latiſsimè interpretandum in accipientis commodum.*

37 *Conceſsio facta à Principe motu proprio,donationẽ in dubio potius quàm feudum importat.*

38 *Feudum ſinè inueſtitura non conſiſtit.*

39 *Dominij directi reſeruatio eſt de feudi ſubſtantia, & ſupra nu. 12.*

40 *Feudalis contractus ſubſtãtiale eſt, quòd vtile dominium tranſeat in accipientem.*

41 *Nemo dat,quod non habet.*

42 *Feudalis contractus proprium eſt reſeruatio , ſeu promiſsio ſeruitij,& homagij.*

43 *Quaſi poſſeſsio teſtandi , ac diſponendi de bonis in conceſsiones comprehenſis ,arguit quòd non ſint feudalia.*

44 *Libertas perſonarum,ac rerum in dubio pſumitur.*

45 *Princeps erigens aliena bona in Comitatum,et illũ donans,vel concedens , de bonis nihil diſponit,ſed de dignitate tantùm.*

46 *Donans cenſetur Ius tantùm quod in re habet,donare.*

47 *Recognoſcens rem propriam à Principe poteſt nihilominus de ea teſtari.*

48 *Feudi contractus celebratus cenſetur, vbi à partibus eo nomine nũcupatus reqritur,fallit vt infra nu.57.cum ſeqq.*

49 *Cõiecturis locus non eſt,quãdo in claris verſamur.*

50 *Feudum arguitur ex iuramento fidelitatis,quod declara,vt infra nu. 64.*

51 Feu-

Digitized by Google

122 Ducis Alexandri,q̃ apud oẽs, & cõtra oẽs probat,vtì lata ſup ſtatu hoīs.l.ingenuũ cũ materia. de ſtat.hom. Tiraq.latè in tract.res inter ali. act. limit.18.Et quaſi poſſeſſionẽ legitimitatis reſultantẽ ex dignitate Ducatus Florẽtię,& Ducatus
123 Ciuitatis Pẽnæ,& Cãpli, quorũ incapax eſt naturalis.c.1.§.naturales cũ not.ſi de feu. fuer.con
124 tro.q̃ quidẽ quaſi poſſeſſio ſufficit, qñ nõ agitur principaliter de mr̃imonio, ſed de ſucceſſione
* tñ;ẽt in petitorio,ſecũdùm magis cõem,*Menoch.in tract.pſũpt.lib.6.pſũp.54.Burſ.cõſ.89.nu. 69.cum ſeqq.& nouiſs.D.Petr.in ſuo tract.fidei com.q.11.nu.482. pmultos referẽs. Quib⁹ addi
125 põt iuris pſũptio,q̃ q̃libet legitimus pſumit̃,niſi
* de contrario doceat,ſm̃ cõem,* & veriorẽ opin. relatã à Menoch.d.præſumpt.54.num.20.& 31.

Adducunt quoq; aliã Rot. Rom.deciſionẽ ſup aditione ipſa hæreditatis reſultãte ex mandato Reginæ ad adeundũ,q̃ iuri conſona fuit,nã cõſti
126 tuens procuratorẽ ad adeundũ, adire dr̃,l. ſi q̃s mihi bona.§.ſed etſi mandauit.ff.de acquir. hæred.glo.in l.paulus,aliàs incipit p pcuratorem,
* vbi Bart.in fi.eo.tit.& ibidem Caſtr.coẽm * dicit
127 nu.4.& idẽ Bart.in l.ſerui electione.de leg.1.Ratio eſt,q̃a ſolo aĩo quomodocunq; re,vel verbo explicito,hęreditas aditur,l.gerit. vbi oẽs,& maximè Caſtr.nu.3.verſ.in glo.ſeq. & num.4.5.de
128 acq.hæred.Ad quod Caſtr.in d.l.paulus.propoſitionẽ Philoſophorũ naturalium allegat, quòd quoties agens eſt liberũ,& patiens diſpoſitũ, eò ipſo,quòd vult,actus geritur,& pficitur; Sed de iſta aditione ſuperfluũ certè eſt differere,cũ in iudicijs paſſim,& in cõtractibus p hærede Alexãdri fratris ſe geſſerit Regina, vt ex ipſamet trãſactione liquet pnarrata. Memoratã igitur ſententiam, & Mandatum de adeundo expediens erit producere, vnà cum alijs producendis, etſi ad victoriam minimè credantur neceſſaria.

Subiungunt inſuper,Quòd ſi Regina hæres fratri non extitiſſet,non tñ fiſco Regio ius aliquod in bonis,& hęreditate illius quæſitũ fuiſſet,Quo
129 niam Sereniſs.D.Margaritæ eiuſdem vxori hæreditas delata diceretur, cui in defectũ agnatorũ,& cognatorũ ſucceſſio pertinuiſſet.l.1.& tot. tit.C.vndè vir,& vx. Adeo quòd vel iure proprio,vel iure ceſſo,Dña effecta fuiſſet iſtorum iurium in hæreditate Ducis Alexãdri remanſorũ.

Poſſet quoq; haud impertinenter p̃tendere Sereniſs. D. Actor reddituũ iſtorum Dñium,nedũ iure ceſſo,vel matris ſucceſſione vt ſupra. Verũ ẽt ex contractu dationis inſolutum antedicto,& alio permutationis ſubſequuto; in quib⁹ multæ ſunt clauſulæ tranſlationem ipſius Dñij in Sereniſs.D. Duciſſam,importantes, cũ facultate trãmittendi ad hæredes,præſertim ſanguinis; put eſt clauſula(iure proprio;& in perpetuũ) clauſula(liberè ceſſit,& renũciauit)clauſula(ita quòd tranſeãt in vtili Dominio)clauſula(ad habẽdũ, tenendum)clauſula(cedens,& ponens) clauſula (prout ſoliti ſunt facere ceſſionarij, & emptores ſimilium introitum)clauſula(ratam,& firmã omni futuro tempore habere) inueſtitura per annulum Regium facta, Promiſſio de euictione, & aliæ huiuſcemodi; quarum vis, & natura in iure trita,& vulgaris,manifeſtè ſuadet, quòd pro ſatisfactione partis creditorum Sereniſs. D.Duciſſæ, vſque ad concurrentẽ ſummã aureorum 50. millium ceſſi, & conſignati fuere, atq; in ſolutũ liberè dati redditus memorati, ſaluo tantùm iure Regiæ Cam.redimendi pro eodẽ p̃cio 50.millium.Cæterùm ſuperfluò in his immorari operę præcium non duxi,nè in eorum quoq; conciliatione cum alijs cõtrarium ſuadentibus, tempus conterrere opus ſit. Satis namq; eſt,quòd quoquò ſi vertat Regius fiſcus,eodem modo ſuccũbere debeat; nè pęnes ipſum abſque cauſa,& titulo aliquo remaneant redditus prædicti,& ſumma antedicta ſcutorũ 50. milliũ à Duce Mediceo profectorũ;& ita locupletari eum contingat
130 cum aliena iactura,& detrimento;quod iure naturæ prohibetur l.nã hoc natura,& l.hæc conditio.vbi Iaſ.& alij de condi.indeb. l.ſicuti pęna, & l.iure naturę.& vtrobiq; Dec.& Cagno.de re
131 gul.iur.cap.locupletari,vbi Dyn.& cæteri.de re
132 gul.iur.in 6. Etiã priuilegiatis, vt ſunt pupilli.l. ſi pupilli. in princ. & ibi ſcrib.ff. de neg. geſt.Et prout ſunt eccleſiæ.glo.& Bart.& Doct.in auth. qui res iam dictas.C. de ſacroſan.eccle. Dec. in
133 vtroq; loco præcitato cum concord.Ac ipſemet fiſcus.l.mulier in opus.ff.de capti. Bal. & Affl.in c.1.in 5.not.in tit.hic finit.lex Conra.Alterutrũ .n.reſtituere tenetur, nec bona fide vtrunq; põt retinere;quia quod ſuum non eſt,ſcire debet ad alium modis oĩbus pertinere, vt inquit Iuſtinia
134 nus in l.vlt.C.vnde vi. Dubitare autem probabiliter neq̃t,quòd alius,quàm Sereniſs.D. Dux Parmæ ius in prædictis prætendat,ex quo,circũſcriptis eius iuribus,ſolus hæres Ducis Alexãdri poteſt pręrendere,& nemo vnquam ſe fecit eius hæredem,niſi Regina ſoror, quæ iura ceſſit vt ſupra. Eoq; minùs hæſitare poteſt,quòd poſt notorium Sereniſs. D. Duciſſæ obitum,tot iam annis ſecutum, nullus comparuit in Regia Cam. prætenſor,prout veriſimiliter comparuiſſet,ſi quiſpiam extitiſſet. Lubenti igitur,& alacri animo redditus prædictos poſt ſequeſtrationem decurſos,& in futurum decurrendos Sereniſs. Actori relaxet,qui eos,vnà cum multis alijs,more ſuo, in Regiæ Catholicæ Maieſtatis gratiam erroga bit; prout & vitam quoq; ppriam, ac Sereniſs. D.Principis Parmæ Primogeniti ſui, cũctis exponere periculis in dies non deſinit. Sic Deus Opt.Max.eos vbiq; ſeruet incolumes, & hæreticorum omnium domitores ad vota conſtituat. Cui honor ſemper,& gloria.Et ita vt ſupra iuris eſſe dico, & pro veritate reſpondeo.

SVM-

SVMMARIVM.

1 ALex. & Rui. confuſè ſcripſerunt ſuper qualitate locorũ Illuſtriß. familia Corrigienſis.
Dec. nimis ſobriè.
Gozad. Soci. Iun. & Bero. difficultatẽ dißimulãtes.
Grat. & Alcia imperfectè diſtinguentes.

2 Bona in dubio præſumuntur allodialia, niſi contrarium probetur, ex communi.

3 Etiam ſi ſint Terræ, vel Caſtra, quibus annexa ſit Iuriſdictio, ac merum, & mixtum Imperiũ, cum hominibus, & vaſſallis.

4 Ac etiam dignitatem comitatus, vel alium ſuperiorem habeat titulum, & infra nu. 70.

5 Bona Illuſtrißimorum Dominorum Corrigienſium allodialia in dubio cenſenda.

6 Inueſtitura antiquiori ſtandum, cui per ſequentes præiudicari nequit, ex communi.

7 Priuilegium Federici III. Imperatoris conceſſum Corrigienſibus, quinque habet partes, et ſi in tres tamen diuiſerit Alcia.

8 Principis aſſertioni ſtandum, cum de ſuo tantùm præiudicio agitur.

9 Bona concedentis non fuiſſe probantur ex eo, quòd in inueſtitura præſupponantur eſſe inueſtitorum, vel ab eis poſſeſſa nu. 11.

10 Titulus iuſtus dicitur, per quem dominium pleno iure acquiritur.

11 Poſſeſſor præſumitur Dominus.

12 Infeudatio fieri non poteſt, niſi à vero domino, penes quem directum dominium, ſeu proprietas remanere debet, & infra nu. 39. 40.

13 Priuatio, & retentio habitum præſupponunt.

14 Recipiens rem propriam in feudum intelligitur tacitè illam priùs donare, & poſtmodum in feudum à donatario accipere, quod limita, vt in ſeqq.

15 Fallit ſi tractatur de ijs, quæ ſunt magni pĩudicij.

16 Nobiles aliquando bona propria à Principibus recipiunt, ſeu recognoſcunt, vt cum oportuerit poßint vtiliori titulo ſe tueri, non quòd in dominio ſibi præiudicare intendant, & bona verè feudalia conſtituere.

17 Princeps aſſerens in conceßione velle vti liberalitate erga recipientem, & fauoribus, ac gratijs eũ proſequi, non præſumitur donationem ab eo è conuerſò accipere.

18 Præfatio mentem diſponentis oſtendit.

19 Fauore inducta non debent in odium retorqueri.

20 Feudum antiquum per nouam recognitionem, ſeu infeudationem non fit nouum, nec in aliquo mutat primæuam naturam.

21 Tranſitus in habentibus ſimbolum facilior.

22 Feudalis Inueſtitura nomine abſentis acceptata abſq; mandato, ipſi non præiudicat.

23 Præſens actui, & tacens, tacitè conſẽtire videtur.

24 Quod declaratur procedere in his tãtùm, quæ eius commodum, & vtilitatem reſpiciunt, ex cõmuni.

25 Recipientes rem propriam in feudum à Principe, licet ipſi directum dominium donare cenſeãtur, nõ tamen ſibi inuicem in aliquo præiudicant, quominus res ipſa libera remaneat, et de ea diſponi poßit.

26 Recipiens rem ſuam in feudum, aut emphyteoſim etiam ſcienter, nõ propterea dominium trãsfert, ſed potiùs contractum nullum facit, ex vera, & communi ſententia.

27 Ampliatur, ſiue recipiat rem ſuã ſcienter vti ſuã, ſiue recipiat ſcienter ſuam, vti alienam.

28 Recipiens verò ignoranter rem ſuam, vti alienã, multò magis actum nullum facit.

29 Verbum (donamus) in conceßione poſitum, veram, & abſolutam donationem importat, quamuis aliqua concurrant feudum denotantia, ex cõi, & approbata ſententia, & infra nu. 56.

30 Verba etiam alia munificentiam, & liberalitatem concedentis importantia, eundẽ effectum opãtur.

31 Verbum (conferimus) totalem dominij tranſlationem denotat.

32 Geminata verba magis enixam diſponentis mentẽ oſtendunt in donatione.

33 Beneficium Principis latißimè eſt interpratandũ.

34 Præſertim ſi ſit ſummus Princeps, cuius propriũ eſt liberalitas, & munificentia.

35 Conceßio facta ob benemerita donationem potiùs, quàm feudum continet.

36 Clauſula (motu proprio) fauorabilem actũ reddit, ac latißimè interpratandum in accipientis commodum.

37 Conceßio facta à Principe motu proprio, donationẽ in dubio potiùs quàm feudum importat.

38 Feudum ſinè inueſtitura non conſiſtit.

59 Dominij directi reſeruatio eſt de feudi ſubſtantia, & ſupra nu. 52.

40 Feudalis contractus ſubſtãtiale eſt, quòd vtile dominium tranſeat in accipientem.

41 Nemo dat, quod non habet.

42 Feudalis contractus proprium eſt reſeruatio, ſeu promißio ſeruitij, & homagij.

43 Quaſi poſſeßio teſtandi, ac diſponendi de bonis in conceßiones comprahenſis, arguit quòd non ſint feudalia.

44 Libertas perſonarum, ac rerum in dubio pſumitur.

45 Princeps erigens aliena bona in Comitatum, et illũ donans, vel concedens, de bonis nihil diſponit, ſed de dignitate tantùm.

46 Donans cenſetur Ius tantùm quod in re habet, donare.

47 Recognoſcens rem propriam à Principe poteſt nihilominus de ea teſtari.

48 Feudi contractus celebratus cenſetur, vbi à partibus eo nomine nũcupatus reperitur, fallit vt infra nu. 57. cum ſeqq.

49 Cõiecturis locus non eſt, quãdo in claris verſamur.

50 Feudum arguitur ex iuramento fidelitatis, quod declara, vt infra nu. 64.

51 Feu-

mine proprio, ac Fratrum carnalium Antonij, & Gibertique, nec nō Nicolai Nepotis, ex alio Nicolao Fratre, pro ſe, & eorum hæredibus legitimis, preces porrigit Federico Imperatori pro obtinenda inueſtitura, ac confirmatione præcedentium inueſtiturarum Imperialium, de Caſtris, villis, & bonis Roſſennæ, & Roſſanellæ, Gumbriæ, Caſtri Plautij, Caſtri Roncalicæ ac aliorum ibidem ſpecificatorum, cum iuribus, iuriſdictionibus, & pertinentijs ſuis, poſitis partim in dioceſi Parmenſi, partim Regienſi, partim in Cremonenſi, & partim Lunenſi; ſupplicando eidē Federico, vt ſibi, & vt ſupra conferre dignaretur in feudum, & de eis inueſtire prædictos ſupplicantes de dictis bonis, & feudis, pro vt eorū progenitores à ſacro Romano Imperio tenuerunt, & poſſederunt, ipſiq; tunc tēporis tenebant, & poſſidebant, nec non literas eiſdem progenitoribus, ſibiq; ſuperinde conceſſas approbare, ratificare, & confirmare; Hanc ſupplicationē narrant Imperator in principio priuilegij, quæ erit pars prima.

Subſequitur Imperatoris reſpōſum, in quo annuens Manfredi, & aliorum ſupplicantium petitioni, præſertim ob multiplicia grata, & accepta fidelitatis obſequia ſibi, & ſacro Romano Imperio exhibita, & in futurum quoq; exhibēda, ex certa ſcientia, de procerū conſenſu, ac ſacræ Cęſarię poteſtatis plenitudine, dicta Caſtra, villas & bona, cum iuribus, & pertinentijs ſuis, ac mero, & mixto Imperio, exercitio iuriſdictionis temporalis, & gladij poteſtate, nec non cum hominibus, vaſſallis, vaſſallagijs, vallibus, Montibus, ſiluis, nemoribus, paſcuis, aquis, aqueductibus, honoribus immunitatibus, prouentibus, vtilitatibus confert prædictis ſupplicantibus; ac eos inueſtit de prædictis omnibus habendis, & tenendis à Cęſarea Maieſtate, & ſacro Imperio. Pariterq; literas, & Priuilegia ſuper eiſdem bonis, Caſtris, feudis, & iuribus ſupplicantiū progenitoribus, ac ipſiſmet data, & conceſſa, ac datas, & conceſſas de verbo ad verbum ſicut ſcripta erant, approbat, ratificat, innouat, & confirmat, ipſius tamen Cęſaris, & Imperij, ac aliorū quorūcunq; iuribus ſemper ſaluis. Et hęc 2. pars.

¶ Inſuper volens Federicus dictos Manfredum, Antonium, Gibertum, eorumq; hæredes munificentiæ ſuæ Imperialis liberalitatē vberiùs perſentire, & ad fidem ſacri Imperij feruentiùs animare, & attendens Thronum ſuum Cęſareum tantò ſolidari fortiùs, quantò indeſinentiùs ſuæ virtutis donaria largiori benignitatis munere fuderit in ſubiectos, ex certa ſcientia, de procerum conſilio, poteſtatis plenitudine, ac Ceſarea authoritate, prænominatos, & eorum hæredes legitimos In nomine Domini Saluatoris Noſtri, à quo omnis poteſtas, & honor prouenire cognoſcitur, erigit, & ſublimat, ac facit, & creat Comites Caſtrorum, & terrarum Corrigię, & Brixilli, decernens, vt omnibus in poſterum dignitatibus, poteſtatibus, honoribus, & facultatibus gaudeāt, quibus cęteri Comites ſacri Imperij de iure, vel conſuetudine gaudere, & potiri ſolent, & pro talibus ab omnibus hominibus nominari, & reputari, teneri, & honorari. Et hæc pars tertia, quæ cum præcedētibus nihil habet cōe, nec ad petitionem procedit, ſed motu proprio Imperatoris, vt rectè perpendit Bero. conſil. 70. num. 25. cum ſeq. vol. 1.

Pręterea terras, & Caſtra Corrigiæ, & Brixilli cum villis, bonis, & poſſeſſionibus ſuis, atq; oppido Fabrici, & quampluribus, alijs locis ſpecificatis, ac iuribus, & pertinentijs ſuis tunc temporis per memoratos Dños de Corrigia iuſto titulo poſſeſſas, & poſſeſſa, vel quaſi, in Comitatum Corrigiæ, & Brixilli erigit, & inſignit, prænominatisq; fratribus, ac eorū hæredibus eundem Comitatum in feudum nobile ſacri Romani Imperij confert, & donat, recepto priùs ſubiectionis, & fidelitatis iuramento, volens, & mandans, quòd ipſi Co. & eorum hæredes cum dictis eorum Caſtris, villis, & poſſeſſionibus ab omni iuriſdictione, & poteſtate quarumcunque terrarū, & Comitatuum penitus ſint exempti; & hoc cum clauſulis pręgnantibus in ampliori forma extenſis; quæ legi poſſunt. Et hæc eſt quarta pars priuilegij, quæ pariter non pendet à ſupplicatis, ſed à proprio Principis motu, vt conſiderat in ſpecie Bero. loco præcitato, & aduertendum eſt, quòd omnia bona, & iura deſcripta in hac quarta parte, ſunt diuerſa, & penitus ſeparata à cōprehenſis in ſupplicatione, & inueſtitura pręnarratis in prima, & in ſecūda parte.

Vltimo loco pro maiori honore, & dignitate prędictorū Dñorum de Corrigia, donat eis clypeum cum inſignibus, & armis in priuilegio deſcriptis, quę referre non expedit, & ſubnectit clauſulam (Nulli ergo hominum omnino liceat hanc noſtræ inueſtiturę confirmationis, donationis, approbationis, erectionis, creationis, &c.)

Pendet igitur propoſitę quæſtionis determinatio à quarta parte priuilegij tantumodo, ex qua clarè colligi videtur, quòd diſpoſitio Federici quoad terras Corrigiæ, Fabrici, & aliorum locorum ibi deſcriptorum, nullo pacto feudum importet, quod ex pluribus demonſtratur.

8 Et primò quia bona iſta non erant concedentis, ſed Dñorum Corrigienſium, vt ipſemet Imperator fatetur; cuius aſſertioni omnino ſtandū eſt, cum de ſuo tantùm, & non tertij præiudicio
9 agatur clem. 1. de proba. Crau. latè in tract. de antiq. temp. par. 1. num. 16. & in proprijs termi-
10 nis Menoch. conſi. 1. nu. 8. cum concord. inquit enim iuſto titulo ab eis poſſeſſa. titulus autē iuſtus dicitur per quā dominium pleno iure quæritur glo. in l. non eſt C. fami. herciſc. & eſt tex.

cum

Digitized by Google

cum glo.& D. Cardi.in clem.1.de cenſi.ſed & ſi
nullam mentionem feciſſet Imperaror de titulo
ſed tantummodo dixiſſet bona iſta fuiſſe a Do-
minis Corrigenſibus poſſeſſa, idem tñ effectus
11 reſultaret, eò quia poſſeſſor præſumitur Dñs vt
in propoſito tradit idem Menoch.conſi.2.num.
261.ex doctr.Bal.in l. quidam in ſuo nu.4.ff.de
condi.inſti.& Boer.deciſ.82. & alijs adductis Et
hinc eſt quòd nõ nominantur à ſupplicantibus,
nec ab ipſo Federico pro feudalib. pro vt nomi-
nata fuerunt alia ſupradicta, vt in terminis con-
12 ſiderat Bero.d.conſi.70.nu.25. verſi. tamen ſu-
ſtinendo vol.1. Ar infeudatio fieri non põt, niſi
à verò Dño rei in feudũ concedendæ, cum tráſ-
ferri debeat vtile dominium, ſiue vſufructus in
accipientem; & directum dominium, ſeu pro-
prietas pænes concedentẽ remanere, vt probat
tex.in c.1.§.fin.in quib. cau.feu.amitt. vbi om-
nes not. & habetur in diffinitionibus feudi per
ſcribẽ. varijs in locis; quæ licèt in aliquibus dif-
ferant, in his duob.tamẽ cõueniunt, vt legère eſt
apud.Afflict.in prelud.feud.nu.38.& Iaſ.nu.78.
Clar.in §.feudum q.4. neutrum aũt iſtorum ve-
rificari põt in propoſita ſpecie; vtile enim tráſ-
13 ferri non valuit à Federico, qui illud non ha-
bebat, cum priuatio preſupponat habitum l.de-
cem de ver.obl.l.traditio de acq.re.domi. Nec
directum remanere pęnes eum; quia priùs non
habebat, cum retentio ẽt habitum pręcedentem
ꝓſupponat; meritò feudũ hic cadere nõ potuit.
Neqne obſtat huic ſolido fundamenro, quod
gloſ.tradit in l.ſi aliquam, in verb. an quaſi meã
ff.de acq.poſſ. quã ſequuntur Imo. & Arer. ibi;
14 nempe rem propriã in feudum ẽt recipi poſſe,
intelligendo illam priùs donari, & poſtmodum
ab ipſo donatario in feudum dari, qñ multiplex
15 poteſt accommodari reſponſio; quarum prima
ſit. Quòd cũ ſimus in ijs, quæ ſunt magni præ-
iudicij propter priuationem dominij directi, &
& alia damna, quæ conſiderat Alex. d.conſi. 29.
nu.13.vol.1.& Fulgo.cõſi.102.nu.3.lib.2.in no.
cum præſertim alios effectus poſſit actus opera-
ri, vt per Afflic.poſt antiquos ibi citatos in c.1.
num.12. de capita.qui ver.vendi.& in terminis
tradit Alciat. reſp. 178.nu.2.& 199.nu.27. Me-
noc.conſi.1.nu.6.& conſi. 2.nu. 262. atq; conſi.
16 391.nu.54.& Burſar. d.conſi.46.nu. 16. Decla-
rantes, nobiles ſolere aliquando bona propria
à Principibus recognoſcere, vt cum oportuerit,
poſſint vtiliori titulo ſe tueri; non quòd velint
ſibi præiudicium in bonis ipſis generare, & feu-
dalia conſtituere.facit tex. in c. poſt electionem
de conceſſ.præben.& ibi Abb.Fel.in c.in noſtra
de reſcrip. Claud.cantiant. in conſil. 22. nume.
11.cum ſequent.
17 Secunda ſit reſponſio, quòd cum Imperator ſi
gnanter in hac parte quarta priuilegij præſup-
ponat velle liberalitate vti erga prædictos Do-
minos, & gratijs, ac fauoribus eos proſequi, vt
ex eius lectura deprændenditur; & præſertim in
18 prefatione, vndè ſoler mens, & finalis intentio
diſponentis colligi l. vlt. vbi Barr. & alijs ff. de
hæredi.inſti.pręiudicium potiùs ipſis generaret,
recipiendo ab eis donationem Caſtrorũ Corri-
giæ Brixelli, ac aliorũ, de quibus; ibi licèt in feu-
dum ſtatim concederentur, vt per Fulgo.d.cõſi.
5.col.2. ver.6.quia bona, & hoc modo inducta
ad fauorem retorquerentur in odium contra l.
quod fauore ff.de legi. hoc genere argumẽti vti
tur ẽt Alex.d.conſi.29.nu.13.tractans de feudo
antiquo Roſſennæ, & aliorũ locorum, quæ priùs
20 in feudum tenebantur à Dominis Corrigenſi-
bus, quod per nouam recognitionem, & in feu-
dationem ad nouum minimè reduci, nec in ali-
quo alterari concludit; quòd ſi per recognitionẽ
21 feudalem non mutatur natura bonorum feuda-
lium, minùs mutari potuit allodialium, nã in ha-
bentibus ſimbolũ facilior eſt tranſitus l. in rem.
l.item quæcunq;. ff. de rei vendica.
Tertia eſt reſponſio, quòd concluſio, quę loqui
tur de recipiente rem ſuam infeudũ, nihil facit
ad caſum noſtrũ; quia conceſſio iſtius comita-
tus, qualiſcũq; fuerit nõ fuit acceptata à ꝑdictis
22 Dominis de Corrigia, nec quo quomodo ei cõ
cenſerunt, qnod ex dicto priuilegio appareat
(quãuis enim Mãfredus pro confirmatione feu-
di Roſſennæ, & aliorum in præcibus contento-
rum, ſupplicauerit ſuo, & fratrum, ac nepotis no
mine, reſpectu tamen Corrigiæ, & cæterorum
bonorum in comitatũ erectorum, vt ſupra, nul-
lus pręſtitus fuit cõſenſus exæprſſus, vt ex ſerie
Priuilegij conſtat; quod motu ꝓprio in hac par-
te proceſſit, vt prædiximus. Sed neque tacitus;
etenim quoad abſentes, & eorũ deſcendentes
non eſt dubitandũ; quia res inter alios acta Soc.
23 conſi.38. per tot. lib.4. & interminis huius pri-
uilegij Alciat.d.conſi.1. nu.42. in fi. & nu. 50.)
De Manfredo aũt præſente aliquale forſan du-
bium cadere poteſt per l. qui patitur ff. manda.
cum ſimilib. à quo tamen Manfredo non con-
ſtat modernos Illuſtriſs. Comites Corrigiæ de-
ſcendere, & cauſam hñe, vt ſcribit Bero. conſil.
68.num.28.& 34.lib.1.poſt Alex.quem citat in
d.conſi.29. nimirum conſenſus ipſius, vel reco-
gnitio, nullum poteſt iſtis Dominis facere præ-
iudicium, vt docet vltra præallegatos Rip. in d.
l.ſi aliquam nu.40.41.42. poſt relatos Alex.cõſi.
24 9.num.11.ver.nec obſtat vol.5. (Sed, & reſpe-
ctu Manfredi, omne dubium ceſſare debet) qñ-
quidem præſens, & tacens nunquam cenſetur
conſentire, niſi de vtilitate, & cõmodo eius aga-
* tur, ex communi * opinione per Dec.& Cagno.
relata in l. ſemper qui non prohibet ff. de reg.
iur.& Doct.ferè omnes in rub.C.de pact. & ali-
bi paſſim. Ar præiudicium fuiſſet donare bona
propria abſq; cauſa, & in feudũ poſtea recipe-
re, vt

Digitized by Google

re,vt ſupra dictum fuit ex Fulgo.d.conſi.5. col.
2.verſi.6.quia bona
25 Quarta eſt reſponſio,quòd, & ſi oẽs conſenſiſ-
ſent prout non conſenſerunt,non tñ ſibi inuicẽ
præiudicaſſent, quominus bona libera remane-
rent,vt antea erant,ſed tantũ reſpectu Impera-
toris,cui ius feudi acquiſitum fuiſſet, vt in pro-
poſito reſpondit Burſat.d conſi.46.num.15.per
doctr. Caſtr.Aret.& Io.Andr.quos refert.
26 Quinta reſponſio tutiſſima erit, quòd imò ve-
* ra,& cõis * ſententia eſt, quòd Dñs,etiã ſcien-
ter recipiens rem ſuam in feudum, aut emphy-
teoſim, non transfert dominium, nec ſibi in eo
præiudicat,ſed contractum potiùs nullum facit
pro hac opinione eſt tex.in l.ei à quo,& ibi bo-
na glo.in ver.locatione,quã doct.ibi ſequuntur
ff.de vſucap.glo. Iacob.de Are.Petr.Bald.Saly.
& alij in l.qui rem.C.de loca.& conduc.Bart.in
d.l.ſi aliquam rem nu.8.9. & ibidẽ ſcrib. omnes
* & ſignanter Alex. nu. 10. qui cõem * atteſtatur
& nu.18.& 24.& 26.verſi. contrariũ quòd non
perdatur dominium,& nu.27.28.& 32.
Et pro opinione hac cõſuluit Alex.conſi. 136.
ad fi.vol.1.& conſi. 9. ante nu. 12. atq; d. conſi.
29.nu.14.vol.5.Cor.conſi.301.circa princ.col.
2.& 3.vol.1.& pulchrè Fulgo.d.conſi.5.per tot.
nouiſſimeq; Burſat.d.conſi.46.nu. 17.cũ plurib.
ſeq.& Menoch.d.conſi.191. nu.52. & alijs ſeq.
* qui oẽs de cõi opinione * fidem faciunt,& mul-
27 tis iuribus atq; authoritatibus nituntur (& pro-
cedere affirmant, ſiue recipiat Dominus rem
ſuam ſcienter vtì ſuam, ſiue recipiat ſcienter
ſuam vtì alienam) De recipiente verò igno-
ranter rem ſuam,vt alienã, indubitatũ eſt apud
* omnes, * quod actum nullum gerit, & dominiũ
à ſe non abdicat per tex.in l.3.§. ſubtiliùs ff. de
condi. ob cau. & gloſſ.in d. l. ſi aliquam in ver.
quaſi meam,& in glo.fi.& pro indubitato tradit
Fulgo.d.conſi.5.col. pen.verſi. cęterùm. Vndè
ad propoſitum noſtrũ inferendo, ſiue receperit
Manfredus terrã Corrigię, cum alijs prædictis
in feudum à Federico,ſiue non receperit,ſciens
bona eſſe ſua,ſiue ignorans,& Federici eſſe exi-
ſtimans,nullum ſibi pręiudicium generauit,nec
feudalia conſtituit, Quòd ſi ſibi non præiudi-
cauit,multò minùs fratribus,& Nepoti abſenti-
bus, & eorum deſcendentibus, per ſupradicta.
Et cũ ex modernis Illuſtriſs. Dñis Corrigieñ.
ignoretur an aliquis à Mãfredo cauſam habeat
vtſupra dictum eſt, certo eſt certius, bona iſta
quoad ipſos feudalia non poſſe iudicari.
29 Secũdò principaliter dr̃,quòd licèt bona fuiſ-
ſent Federici, prout nõ erant, Nihilominus feu
dalia effecta non fuiſſent, ſed pleno iure,& vtì
allodialia,in Dños Corrigieñ.tranſiuiſſent,vir-
tute verbi,Donamus,in cõceſſione poſiti,quod
veram,& abſolutam donationem importat,di-
ſpoſitionemq; Principis in vim donationis va-
lere facit, non autẽ feudi, quamuis aliqua con-
currant ex oppoſito feudum denotantia. Hæc
* eſt cõis,* & ab omnibus ferè approbata ſenten-
tia,quam primò firmauit Oldra. conſi. ſuo 159.
in 1.dub.& poſt eum Alber.de Roſa.in Rub.C.
de donat.verſi. item quæro de ardua queſtione
Ang. in conſi.242.ſuper puncto in fi.Bal. conſi.
303. in bonis feudalibus lib. 3. in antiq. Caſtr.
conſi.164. in præſenti cauſa nu.8. vol.2. Cardi.
conſi.63.quòd Dña Nera.Alex.cõſi.24.nu. 11.
& 23.vol.5.Iaſ.in prælud.feu.nu.11.12. & cõſi.
45.in princ.vol.1. Aluaro. in c.1.§. donare per
tex.cum glo. quali.olim feud.pater.alien.& Ar-
dizzo.in ſua ſumma Præpoſ. in prælud. feud.in
4. diuiſ.Afflict. in c.1. num.67. ex quibus cauſ.
feud. amitta.poſt Iſern.ibidem ſub nu.13. Soc.
conſi.252.col.vlt.verſi.5. lib.2.& conſi. 66.col.
1.vol.3.Pariſ.de puth.in tract. de reinteg.feud.
tit.an res particularis illis culpis perdatur num.
25.Iacob.de S.Georg.in ſua inueſt.feud.in ver.
inueſtiuit talem nu.10. Pariſ.conſi. 4.nu.7.col.
1.& conſi.20.col.j.lib.j.conſi.23.nu.1.2.co.lib.
Gozad.conſi.8.nu.16.Grat.cõſi.9.nu.77.vol.1.
Dec.d.conſi.32.col.2.ſub nu.3.conſi.208.nu.6.
conſi.269.col.1.413.col.1. 390. num.5. in fi. &
conſi.468. num.12. atq; in auth. ex teſtamento
ſub nu.6.verſi.ſed certè C. de collat. Curt. iun.
in tract. feud. par. 1.4.6. princip. num. 8. verſi.
circa verò ſecundùm,Tiraq. in tract.de retract.
§.30. gloſ.1. nu.8.& in rep.l. ſi unquam in ver.
donatione largitus nu.338. Crau.conſi. 29. nu.
4.Rui.conſi.31.col. fi.conſi. 36. num.8.& conſi.
38.nu.3.4.conſi.143.nu.18.& conſi.42.nu.5.6.
vol.1. Soc.iun. conſi. 76. nu.42. lib. 1. & conſi.
102. nu. 15. lib.2.Claud. Seiſell. in Spec.feud.
in lib.de diffi.feud.pag.63.ver.adducitur etiam
quæſtio Alciat.conſi.10.& 122.nu.8.conſi.199.
nu.37.& 374. nu.3.Foller.in conſtit.item de bo
nis curiæ nu.1.Mari.Frec.in tracta.de ſub feud.
lib.2.in materia aſſenſus queſt.12.nu.11.& 12.
Bero.conſi.17.nu.18.& ſeq.conſi.65. nu.38.&
78.conſi.67. nu.21.24.& 44. vol.1. conſi.110.
nu.69.& conſi.152.nu.12. lib.2.Celſ.Vgo.cõſi.
20.nu.8.Alba.cõſi.62.nu.18.& conſi.64.nu.29.
Georg.ab eccleſ.conſi.48. in princ. vol.2. inter
conſil. feud. diuerſ. Senatores Mantuani inter
conſi.ſtat. Montisferra. in conſi.6. nu.48. & in-
ter eadem conſilia Pariſ.conſ.9.in prin.& conſ.
23.in princ. vol.1. Soc.conſi.7. nu.48.Alipran.
conſi.13.nu.18.Colleg.Bononieñ.conſi.15. nu.
25. Clar.in §.feud. queſt.17. Rol.à Valle conſi.
2.num.3.cum plurib.ſeq.& conſi.3.nu.72. lib.j.
& conſi.50.nu.52.lib.3.Burſat. d.conſil. 46.nu.
3.4.& 5.Menoc.conſi.1.nu.11.conſi.2.nu.253.
& conſi.191.nu.9. Et in terminis huius priuile-
gij Corrigien. tradit in ſpecie Bero. conſil. 70.
num.16.verſi. cęterùm,& num.11.& 12.vol.1.
vbi ponderat nedum verbum donamus, ſed ẽt
alia

alia merâ liberalitatẽ importantia, vt ſupra clau ſulam illam (vt munificentiam noſtrę liberalitatis Imperialis vberiùs præſentiat.) Et aliã (quãto indeſinentiùs ſuę virtutis donatia largiori be nignitatis munere ſuderit in ſubiectos) concludens propterea Imperatorem Federicum in hac priuilegij parte vſum fuiſſe mera liberalitate, & donationem feciſſe,& propterea feudũ non eſſe cenſendum, ſed ſecundùm naturam donationis bona dicti Comitatus regulanda. Et hæc concluſio poteſt ex multis confirmari.

31 Primoq; ponderando ẽt verbũ (conferimus) poſitum ante ver. donamus, quod totalem dominij tranſlationem, & ſic donationẽ, non feudum, importat, vt colligi põt ex l.ſi is cuius, cum glo.ff.de interrog.actio. iunctis traditis per Soc. iun.conſi.1.nu.19.verſi. facit quia vol. 4. Et de hoc ẽt verbo mentionẽ in propoſito facit Rui. d.conſi.36.nu.8.lib.1.& Bero. conſi.65 nu.4.cũ ſeq.in 1.Menoc.d.cõſi.391.nu.6. oĩno vidẽdus.

32 Secundò confirmari põt propter reiteratiõnẽ, & geminationem ipſorum verborum, quæ magis enixam donantis mentẽ oſtendunt prout in terminis ſcribit idem Bero.d.conſi.65.Soc.iun. d.cõſi.j.nu.6.& 7.vol.4.& Grat.d.cõſi.9.nu.80.

Tertiò ponderanda eſt clauſula (Nulli ergo hominum) in fine priuilegij poſita, in qua de donatione ẽt expreſſa ſit mentio; mandando neminẽ eam impugnare; aut temerario auſu quo quomodo ei contrauenire. Vndè manifeſtè patet diſpoſitionẽ in vim donationis, omnino eſſe cuſtodiendam. ſimilem clauſulam ponderat Soci.iun.d.conſi.1.nu.6.verſi.& demum.

33 Quartò confirmatur,quia beneficiũ,quod Imperator confert Dñis Corrigienſibus debet latiſſimè interpręrari, ita vt donationem, potiùs, quàm feudum importet, per reg.l.fin.de conſtit. Princ.ita in terminis argumentatur Dec. conſi. 32.col.2.& conſi.413. nu.6. conſi. 468. nu. 13. & conſi.498.nu.11.Pariſ.d.conſ.23.in prin.lib. 1.Alcia.reſp.344.Bero.d.conſi.65.nu.19.& 24. Rui.d.conſi.36.nu.8.conſi.38.nu.3.verſi.ad pręd dictorum, & d.conſi.42.nu.5.in 3. Rol. conſi.2. nu. 11.12.d.conſi.50. nu.43. ¶Quod eò magis procedit,quia ſupremus eſt Princeps, cuius proprium dicitur eſſe liberalitas,& muninificentia, vndè donatio potiùs quã feudum iudicari debet ſecundùm Dec.d.conſi.32.col.2.conſi.208. nu.6.remiſſiue, & d.conſi.269. nu.2. conſi.413. nu.6.conſi.468.nu.13 & conſi.498.nu.7.cũ ſeq. Moder. Taurinenſi.in dicta Inueſtitura feud. in verb.inueſtiuit.num.10.verſi.5.Grat.d.conſi.9. nu.70.& Rol.d.conſi.50.nu.32. & 38.Menoch. d.conſi.190.nu.34.& ſeq.

35 Quintò interpretationi memoratæ locus eſſe debet, quia in priuilegio ipſo conſtat Dños Corrigien. fuiſſe benemeritos, & in remunerationem accepiſſe gratias, inter quas iſta connumeratur erectionis in Comitatũ,& conceſſionis eiuſdem. Vndè donatio potiùs quàm feudũ exiſtimari debet, vt per Dec. d.conſi. 269. nu.6. in fi.d.conſi.468.nu.14.& 498.nu.11.Grat.d.cõſi. 9.nu.71.Rui.d.conſi.18.nu.10.Bero.d.conſi.65. nu.22.Pariſ.latè d.conſi.4.col.2.lib.1.

36 Sextò confirmantur præmiſſa ex eo,quòd diſpoſitio iſta motu proprio Imperatoris prouenit, non ad alicuius poſtulationẽ,vt ſupra diximus, allegando Bero.in conſi.70. (Ea enim eſt natura motus proprij,vt fauorabilem actum reddat, & latiſſimè interpretandam ad accipientis cõmodum Dec. conſi.341.nu.5.) Et ita in termi-

37 nis noſtris ponderat idem Dec.d.conſi.269.nu. 3.& Gozad.d.conſi.8.num.28.

38 Tertiò principaliter dicitur nõ effecta fuiſſe bona iſta feudalia, eò quia nulla de eis facta reperitur inueſtitura, ſinè qua feudum cõſiſtere non põt. c.1. quib.mod.feud.conſti.poſſ.Spec.Bald. Alex.& alij per Soc.relati cõſi.257.in prin. vol. 2.Afflic.deciſ.129.nu.3.Pariſ.cõſi.27. nu.5.lib. j.Gozad.conſi.8.nu.21.ver.5.ex alio,& nu.ſeq. Grat.conſi.9.nu.117.lib.1.Bero.conſi.65. num. 41.lib.1. Rolan.d.conſi.50. num.51. verſi. 6.& nu.52.Menoc.d.conſi.1.nu.23.

39 Quartò conceſſio feudalis dici non poteſt, quia directum dominium non fuit concedenti reſeruatum,quod eſt de feudi ſubſtantia Alex. conſi. 24.nu.11.lib.4.Rui.d.conſi.18.nu.6.d.conſi.38. nu.3.in.fi.& d.conſi.42.nu.4.cũ concord.Iacob. de S.Georg.in d.ſua inueſtitura feud. in uer. inueſtiuit talem nu.10.verſi.ad idem facit,Rolan. d.conſi.2.nu. 14.& d.conſi.50.nu.52. in fine, & alios adducens Burſat. d. conſi. 46. nu.4. & 11. & nedum directum reſeruatũ non fuit, vtſupra, ſed nec fuit vtile à concedente tranſlatũ, in accipientem,ſiue vſusfructus; quod pariter eſt de ſubſtantia feudalis contractus d.c.j.§.beneficiũ, in quib.cau. feud.amitta. Afflic.& Iaſon.in prę lud.feud.locis pręcitat.Clar.d.q.4. cum concor. cum enim non fuerit directũ dominium pænes Imperatorem, non potuit in Dños Corrigien. transferri,quia nemo dat quod non habet l.traditio de acq rer.domi.cũ vulg.& ſup. dictũ fuit.

42 Quintò feudum dici non põt, eò quia non fuit expreſsè reſeruatũ, aut promiſſum ſeruitiũ, vel homagium concedenti Alex.d.conſi. 24.nu. 11. Dec.conſi.413.nu.5. Bero.d.conſi.65. nu.44.in fi.Menoch.d.conſi.1.nu.30. poſt Caſtr. & alios per eũ relatos, & in propria ſpecie noſtra Bero. d.conſi.70.nu. 10.verſi.cęterùm Menoch.conſi. 1.nu. 30.& conſi. 191. num. 17.

43 Sextò pro hac opinione vrgere videtur,quòd ante,& poſt priuilegium Federici,& vſq; ad hęc tẽpora Corrigiẽſes ſunt in quaſi poſſeſſione de iſtis bonis teſtandi,& contrahendi, vt colligitur ex d.conſi.Alex.29. Bero.68.in naratione facti Gozad.36.num.8. & Rui.conſi.108. col.1.& 2. & nu.

& nu. 11. vſq; nu. 18. & 30. Alcia. num. 33. cum ſeqq. & nu. 42. & 43. & Grat. d. reſpõ. 4. ferè per tot. Et ex quã pluribus alienationibus per eos factis de parte bonorum prædictorum, quæ ex inſtris facilè probantur; & notoriè quoq; apparent, ex quo loca alienata apud alios repetiuntur, qui ea acquiſiuerunt, & nemo eſt, qui ea vẽdicet. Hinc etenim arguitur quòd feudalia non ſint ſed allodialia ſecundùm Afflict. deciſ. 267. num. 3. Soci. in d. conſi. 276. nu. 49. 50. lib. 1. & Alcia. in propria ſpecie conſi. 1. prçcitato nu. 42. Et aduertendum eſt, quia fuerunt ; & in iudicio pendente aliàs corã Excell. Senatu Mediolan. Ceſareo delegato producta ab Illuſtriſs. aduerſatijs quçdam aſſerta teſtamenta maiorum ſuorum pro eorum intentione fundanda, ex quib. comprobatur optimè hoc prçſuppoſitum, & argumentum indè reſultans.

44 Septimò in hanc ſententiam cedere debemus, vt pro libertate perſonarũ, & rerum iudicemus. perſonarum ſcilicet, nè reſpectu bonorũ, de quibus ſupra, teneantur poſſeſſores ſeruire, vti vaſſalli, prout tenerentur, ſi feudalia exiſtetent; rerum autem, nè bona ipſa ſeruitio quoque feudali ſubiaceant, & in totum poſſidentis non ſint Iaſ. latè in l. ſi priùs nu. 40. cum ſeq. ff. de ope. non. nunciat. Hoc etiam argumento vtitur in ſimili ſpecie Grat. d. conſi. 9. nu. 191. & 192. lib. 1. apud quem multa alia argumenta, & efficaces rationes videri poſſunt, quæ breuitati ſtudens dimitto; & cõferunt, quç ſupra in principio abũdè dicta ſunt ſuper præſumptione allodialium.

45 Octauò, & vltimò conſideranda ſunt diligenter verba diſpoſitiua Federici; in quibus nõ donat terram Corrigiæ, & alia bona, & iura prædicta, ſed tantùm donat Comitatum, hoc eſt dignitatem à ſe profectam; ipſe enim erexit bona Dñorum Corrigienſium in Comitàtum, & ſic dignĩtatem hanc alienis bonis adiunxit. Cum ergo Comitatũ ipſum donat, nihil de bonis diſponit, in quibus nullum ius habet, ſed tantùm dignitatem ipſis annexam, quæ eius diſpoſitioni ſubiacet, vt apertiſſimè ſentit Alciat. d. conſi. 1. nu. 19. in fi. & num. 20. licèt non ita diſtinctè loquatur, & Gozad. d. conſi. 26. num. 35.

46 Et hæc interpretatio confirmatur retento donationis præſuppoſito, ex eo, quòd donans cenſetur id tantùm donare, quod ſuum eſt; imò verò, & ſi rem ipſam donet, ius tantùm, quod in ea habet donare præſumitur cap. paſtoralis, ubi Canon. extra de don. l. prædia. C. de loca. præd. ciui. & ibi doct. Bald. in l. cum aliena. in princ. C. de leg. Dec. conſi. 187. ante nu. 3. Nimirum bona prçdicta effecta fuiſſe feudalia dicere non poſſumus.

47 Infertur ergo ex prçmiſſis, quòd cũ libera ſint, & allodialia, prout ante Federici priuilegium erant, liberè quoq; potuerit Illuſtriſs. & Reuer. D. Cardinalis de eis teſtari, vt in ſimili cauſa concludit Socin. in d. conſi. 1. num. 24. per l. in re mandata C. manda. Rolan. latè conſi. 3. num. 71. cum ſeq. lib. 1. & in terminis Alciat. d. conſi. 1.

Sed quia tria videntur apertè repugnare concluſioni ſuperiùs firmatæ, & contractum potiùs feudi quã donationis arguere, idcirco nè difficultates hac in re verſantes diſſimulare videamur, ſingulas veritatis cribro excutiamus.

48 Prima agitur difficultas apparet ex verbis Federici conferentis dictum Comitatũ in feudum, & ſic dantis nomen expreſſum cõtractui. Vndè non videtur diſputandum, an alius reſultet con-
49 tractus nec nè; quia in claris non eſt opus coniecturis l. ille aut ille. ff. de lega. 3. l. ancillæ C. de furt. cum vulg. & ita in propoſito noſtro argumentatus eſt Iaſ. in prælud. feud. nu. 12. verſi. ſi quis tamen vellet, Dec. conſi. 193. nu. 5. verſi. non obſtant allegata, & dominus meus Socin. iun. d. conſi. 76. num. 43.

50 Secunda verò difficultas inſurgit ex iuramento fidelitatis præſtito, vt patet ex illa clauſula, recepto priùs à nobis ſubiectionis, & fidelitatis cõſueto, & debito iuramento; eſt enim hoc feudi ſignum vt ait Oldr. conſi. 159. nu. 1. iurant namque vaſſalli fideles eſſe dñis, & alia facere, vt in c. 1. qualiter vaſſall. iur. deb. & de for. fideli. & de no. for. fideli. per tot.

51 Tertia, & vltima reſultat ex dignitate Comitatus bonis annexa, quæ ſolet bona feudalia arguere ad not. in c. 1. quis dica. Dux. Iaſ. in prælud. feud. nu. 119. Afflic. in c. 1. nu. 21. tit. de contro. inueſtit. feu. inter Dom. & vaſſall. Capic. deciſ. 32. num. 11.

52 Hæc tamen nihil, aut parum faciunt negotij; facilè namq; tolli, ac dilui poſſunt. Et quod attinet ad primum obiectum, optima eſt reſponſio, quòd contractus iudicãdi ſunt, non vt verba ſonãt, ſed ab effectu rei, & eius ſubſtãtia, vt docet Bal. in l. 2. C. commo. & in rubr. C. de iur. emph. in fi. Abb. in cap. conſtitutus, per illum tex. ff. de relig. domi. & bonus tex. licèt vulgatus in l. in-
53 ſulam ff. de præſcript. ver. Afflic. deciſ. 68. nu. 8. cum concordan. etenim contrahentium mens verbis ſemper præualet, l. in conuentionibus, ff. de verb. ſign. l. blanditus C. de fideiuſ. l. non aliter cum nota. de legat. 1. & cauſam verborum potiùs, quàm verba debemus inſpicere glo. in l. ſi in venditione ff. commu. præd. Bal. in l. quãuis per illum tex. C. plus valer. quod agi. Alex. Iaſ. an Socin. & alij in l. ſi tibi in 3. notab. ff. ſi cert. pet. Aret. conſi. 10. colum. 2. verſi. item, & conſi. 160. nu. 4. latè Neuiza. in ſua ſil. nupt. lib. 6. nu. 2. & oẽs ſermones noſtri ſm ſenſum ſenſatum debent intelligi Bald. in l. 1. colu. 2. C. de ſer. fug. Roc. de Curte. in cap. fin. nu. 177. de conſuetud. pulchrè Cagn. in l. ſemper in obſcuris num. 5. 6. 7. ff. de reg. iur. vbi regulam generalem

55 lem firmat † vt in quacunq; diſpoſitione primò
in ſpiciamus id quod factũ eſt, & non quod di-
ctum, ſecundò id quod eſt veroſimilius, tertiò,
56 & vltimò verborũ proprietatẽ † in caſu noſtro
igitur, cum ex multis iam dictis conſtet, contra-
ctum donationis, non feudi celebratum fuiſſe,
proculdubio curandum non eſt, quòd feudum
fuerit nuncupatũ; ſtante aũt verbo (donamus)
ſupra ponderato, vnà cum alijs permultis idem
importãtibus, certiùs hoc ꝓcedit, vt concludit
in ſpecie Dec.d.conſi.32.col.2.conſi.193.nu.5.
ver.nõ obſt.allegata, conſi.413.nu.5.& in auth.
ex teſtamento nu. 6. ver.ſed certè C.de collat.
Pariſ. conſi.4.num.10.lib.1.Soc.conſi.252.col.
vlt.ver.quintò confirmatur vol.2.Mari.Frec.in
tract.de ſubfeud.lib.2.q.12.nu.11.12.cum con-
cord.adductis;& cõem * dicit Clar.in §.feudum
57 q.17. † ſic videmus quòd emens fructus prędij
ſub annua præſtatione, non emptionis, ſed con-
ductionis contractũ gerit, quamuis in emptio-
nem verba ſonent.Specu.in tit. de loca.in prin.
Bart.in l.conuenit per illũ tex. ff. de contrahen.
emp.in l.1. colu.1. C. de iure emphi. & in l. co-
tem.§.qui maximos, de publi.Bal.in l.licèt.q 5.
C. de loca. & in l. ſi in lege. C.de vſucap.Aret.
58 conſi.55.ſub num 4. † Sic etiam videmus quòd
emphiteuſim ſtipulans pro annuo Canone fru-
ctibus reſpondente, conductionem facit, non
emphiteoſim Afflic.deciſ.80.num.8.Rui.conſi.
161. num. 2. & 27. & conſi.107. in fin. volu. 4.
Curt. iun.conſil. 82. in princ.& communis * eſt
opin. vt poſt multos atteſtatur Cotta in ſuis me
59 mor.in verb.empbiteotę regulariter, † & de plu-
ribus alijs contractibus idem contingere docet
Rolan.conſi.96.nu.38. cum pluribus ſeq.volu.
60 1.† Et de ipſomet feudo tradũt noſtrates, quòd
ſi concedatur ſub certo ſeruitio, non feudi con-
tractus, ſed emphiteuſis iudicabitur Bald. in l.
liberti libertęq; colu. vlt. verſi. item nota. C.de
oper.liber.& in tit.de pac. conſtã.in verb. libel-
lariæ circa finẽ Alex. conſi.9. num.7.lib.5. Rui.
61 conſi.35. num.2.& conſi.42.nu.3.lib.1.† Quòd
ſi ſub annuo cenſu detur, contractus cenſualis
erit Spec. in titulo de loca. §. nunc aliqua ver-
ſiculo quartò in fin. & ibidem Bald. in addi. &
in c.ſi cautio colum. vlti. de fide inſtruc. & in c.
ſi.colum. 1. de cau. poſſ. & propr.& Rui.latè d.
62 conſi.42.† Si verò pro pecunia detur, emptio,
non feudum celebrabitur Bald. in l.qui ſe patris
colum.10. verſic. hoc ſcias C. vndè lib. Dec.d.
conſi. 269.nu.16.& eſt tex. expreſſus in cap. 1.
ad fin. de feud. dat. in ui. l. comm.ibi (feudum
enim non ſub prætextu pecunię, ſed amore, &
honore domini acquirendum eſt.)
Concludamus igitur donationem in noſtra ſpe
cie factam fuiſſe, non obſtante, quòd adiecta
fuerunt illa verba (in feudum nobile) quæ im-
propriari debent, vt menti contrahentium de-

ſeruiant, per ſupradicta; Quod tantò magis ad-
mittendum eſt, ex quo maior verborũ impro-
propriatio, ex contraria interpretatione reſul-
taret; nam non tantùm verba illa (conferimus,
& donamus) ſed, & præcedentia, & ſequentia
ſuperiùs relata, & per Bero.ponderata in d.cõſi.
ſuo 70.nu.10.impropriarentur; vltra defectum
tot ſubſtantialium contractus feudi, quot ſupra
63 uidimus † eſt autem ſumenda ea interpretatio
in omni diſpoſitione, per quam minor verbo-
rum impropriatio ſequatur c. Rudolphus cum
not. extra da reſcrip. & in terminis reſpondit
Grat.d.conſi.9.nu.12.
64 Secundę difficultati dupliciter occuritur; nam
primò põt iuramentum prędictum dici præſti-
ſtitũ ratione ſubiectionis, cum Dñi Corrigieñ.
Imperatori tantùm ſubiecti eſſent, & neminem
alium in dominum recognoſcerent, prout ait
65 pręfatus Federicus in initio Priuilegij † poſſunt
etenim, imò tenentur ſubditi iurare fidelitatem
Dño, etſi nullum ab eo feudum teneant Bald.
pulchrè in conſi.327.num.7.lib.1.in no. Vndè
non tollitur propter iuramentũ pręſtitum, quin
donatio remaneat in ſua propria natura, vt re-
ſpondit Oldr.d.conſi 159.nu.6 Dec.conſi.413.
num.7.verſi.non obſtat Soc.d. conſi.257.num.
2. verſi. præterea aduertendum, vbi maiorem
quoque fidelitatem deberi probat à ſubdito,
quàm à vaſſallo. Abb.in c.ego.per illum tex.de
iureiur.Rui.d. conſi.36. nu.9. & latiùs d. conſi.
42.nu.7.verſi.nec obſtat Soc. iun. d.conſi.7.nu.
47.lib.1.conſi.102. num.25.in 2. & conſi.1.nu.
25.lib.4. Bero.d.conſi.65. nu.81. & queſt.152.
nu.15.in 2.Rolan.d.conſi.2.nu.6.& d.conſi.50.
nu.53.cum duob.ſeq.Menoc. d.conſi.1. nu.34.
& conſi.2.nu.115.& nu.266. cum ſeq. & fuſiùs
66 conſi.191. nu. 31. † Et quòd non obſtante tali
iuro, conceſſio facta à Principe per verba, dona
mus, & conferimus, & ſimilia, veram contineat
donationẽ * cõis eſt opinio, teſte Bero.d.conſi.
65.nu.21.& Rol.d.conſi.60.nu.55.& Menoch.
67 d.conſi.191. num. 31. † quòd ſi in concedente
rem propriã hoc receptum eſt, multò magis in
concedente alienam; vt in caſu noſtro; ſi modò
Caſtrũ Corrigiæ cum alij ꝑdictis conceſſa dici
poſſent; ſed re ipſa dignitas tm̃ comitatus bonis
adiecta, conceſſa fuit, vt ſupra declarauimus.
68 Tollitur ſecundo modo obiectum iuſtud iuri;
conſiderando, quòd non fuerit ſimplex, & vni-
forme, ſed duplex, hoc eſt ſubiectionis, & fide-
litatis, vt priuilegij verba cantat; quo ſtante, di-
cere poſſumus, quòd iuramentum fidelitatis
præſtitum fuerit reſpectu Roſtennæ, & aliorum
bonorum feudalium, ſubiectionis autem re-
ſpectu perſonarum; & fortè etiam reſpectu bo-
norum allodialium, inter quæ Terra Corri-
giæ cum alijs ſpecificatis continetur; & ſic con-
grua congruis referendo, vtrumque poterit

Digitized by Google

ſtare propriè, & naturæ bonorum poſſeſſo-
rum conuenire. Debet namq; relatio, ad com-
patibilia, quibus conuenit, fieri, non ad omnia
præcedentia indiſtinctè, vt docent ſcribentes
poſt glo in l. ſi idem cum eodem §. fin. de iuriſd.
omn. iud. & in l. 1. vbi Iaſ. in 7. limit. C. de liber.
69 præter. Cephal. conſi. 153 nu. 58. in 2. Quinimo
etſi vnicum fuiſſet fidelitatis iuramentum, ita
nihilominus deberet interprætari, quandoqui-
dem vnica etiā determinatio difformiter ſolet
determinare propter diuerſitatis rationem, ad
tradita per Iaſ. poſt relatos, in l. iam hoc iure nu.
11. 12. ff. de vulga. & pupill. Diuerſitatis au-
tē ratio manifeſta eſt in caſu noſtro, ob diuer-
ſam bonorum naturam, igitur &c. Sed cum du-
plex fuerit iuramentum, vt diximus, eò magis
procedit reſponſio.
70 Tertia, & vltima eneruatur difficultas ex ſu-
pra deductis, dum bona omnia allodialia præ-
ſumi oſtendimus, etſi dignitatem Comitatus
aliamuè habeant annexam; & addendus eſt Al-
ciat. in tract. præſump. reg. 2. præſump. 3. num. 2.
cum multis concord. & reſp. 162. num. 13. verſi.
71 confirmatur hæc. & Menoc. d. conſi. 1. num. 37.
38. Sed & ſecundo modo ſubmoueri poteſt, vt
per ſubtilem Soc. in conſi. 67. num. 14. 15. lib. 1.
quia conceſſio non fuit facta in feudum Comi-
tatus, licèt Comitatus in feudum conceſſus di-
catur, longè namq; differunt termini iſti inter
ſe, vt ipſe declarat, quem ſequitur Menoc. loco
72 proximè citato. Præterea ad hęc omnia obiecta
poteſt ſimul reſponderi, quòd, & ſi aliquod ſi-
gnum feudi colligi poſſet ex ſerie conceſſionis,
attamen cum plura, & vrgentiora in oppoſitum
appareant, vt ex deductis clarè apparet, non eſt
feudum quoquomodo cenſendum, ſed potiùs
donatio per reg. l. quæritur ff. de ſta. homi. ita
docet Dec. d. conſi. 413. nu. 7. Grat. d. conſi. 91.
num. 147. & ſeq. Iacob. de S. Georg. in d. verbo
inueſtiuit talem nu. 10. Bero. d. conſi. 65. nu. 78.
Rolan. d. conſi. 50. num. 45. vſq; ad num. 52. &
Burſat. d. conſi. 46. num. 12. cum concor. Ve-
rùm datò citra veritatis enucleatę præiudiciū,
quòd mera nō fuerit donatio, at certè, nec feu-
dum fuiſſe tenendum eſt, ſed potiùs contractū
innominatum, vt docet Bald. in prælud. feud.
cuius doctr. ibidem ſequitur, & plur. comprobat
74 Iaſ. nu. 13. verſi. & dictum, & num. 14. Qui qui-
dē contractus innominatus regulabitur ſecun-
dùm naturā contractus nominati, cui magis fue
rit ſimilis, vt per Bero. d. conſi. 65. nu. 26. 27. &
78. poſt Prępoſ. in ꝓlud. feud. in 4. diſtinctione.
75 Quòd ſi pertinaciùs quiſquam contendere ad
huc voluerit feudum eſſe (quod quidem vix
reor poſſe contingere) effugere certè non po-
terit, quin impropriatū ſit, & alteratū, ob mix-
tam naturam donationis, & propterea ſecundū
ius cōe regulandū in ſucceſſione, non autem ſe-
cundùm conſuetudines feudorum Soc. d. conſi.
257. col. 2. verſi. aliquando, & ſecundò Dec. d.
conſi. 390. nu. 6. Pariſ. d. conſi. 4. nu. 10. & num.
76 20. Soc. d. conſi. 76. num. 49. 50. Gozad. d. conſi.
8. num. 26. & ſeq. Nec ommitto pro præmiſſo-
rum corroboratione, quòd ſi feudi nomen me-
reretur, prout non meretur, & bona ipſa com-
pręhenderet, prout non compræhendit, deberet
omnino alienabile cenſeri, & ad quoſcunq; hę-
redes tranſmiſſibile; cùm de proprijs bonis do-
minorum Corrigienſium conſtitutum, & erectū
fuerit, vt vidimus. Nam ſi hoc in feudo empto
procedit, vt per Bald. in c. 1. §. hoc autem col. fi.
ver. quid in feudo. Rom. & Alex. in l. 1. ēt in prin.
ff. ſol. matr. Curt. conſi. 49. memoria col. fi. Dec.
conſi. 269. ſub nu. 6. verſi. & idem in feudo, &
conſi. 424. col. 3. Iaſ. conſi. 63. col. vlt. lib. 1. &
conſi. 152. col. 2. lib. 2. Silua. conſi. 52. nu. 10. 11.
& eſt cōmunis * opinio teſte Dec. d. conſil. 390.
nu. 7. & 14. Pariſ. conſi. 4. num. 33. Rolan. conſi.
25. nu. 13. lib. 1. Clar. d. q. 73. ver. ſed quid in feu
do empto? pari ratione debet in hoc prætenſo
feudo locum habere, cum emptio nihil poſſet
amplius tribuere, quàm prędicti D. D. Corri-
gienſes in dictis bonis proprijs, & iuſto titulo
poſſeſſis haberent, vt ſupra.
77 Cęterum, circumſcriptis omnibus hucuſq; de-
ductis, attendendum eſt, quòd ſi feudum eſſent
Terra Corrigiæ, & Fabrici, cū alijs in dicta par-
te quarta priuilegij nominatis, & feudum mini-
mè alienabile, nec tranſitorium ad quoſcunq;
hæredes, vt probatum fuit, negari non poſſet,
quin ſaltem de hæreditario participaret, cum
datum fuerit Manfredo, ac fratribus, & Nepoti
ꝓ ſe ipſis, & eorū hæredibus; quo caſu hæredita
rium eſt, ſaltem mixtum, & in eo non poſſunt
deſcendētes ſuccedere, niſi ſint ēt hęredes vni-
uerſales, ſecundùm Iſern. in c. 1. §. olim nu. 7. de
ſucceſs. feud. Bart. in l. vt iuris iurandi. §. ſi liber-
ti. ff. de ope. liber. Caſtr. in conſi. 77. num. 7. lib.
1. & in conſi. 93. incip. in cauſa, quæ vertitur in
fi. vol. 2. in no. & cōem * opin. teſtat Alex. cōſil.
10. nu. 8. lib. 3. & conſi. 19. nu. 12. lib. 6. Dec. cōſi.
194. nu. 4. & conſi. 445. nu. 8. Pariſ. conſi. 2. nu.
26. conſi. 4. nu. 18. conſi. 7. nu. 17. conſi. 16. num.
12. 13. conſi. 106. nu. 25. lib. 1. Iaſ. conſi. 57. nu. 1.
lib j. & conſi. 56. nu. 1. lib 3. Afflic. deci. 112. nu.
3. Crau. latè conſi. 13. num. 7. 8. & conſi. 197.
ſub. nu. 5. Bru. conſi. 11. nu. 3. & 4. & conſi. 44.
nu. 1. & inter eiuſdem coſi. Campeg. conſi. 2. nu.
4. Rimi. conſi. 267. nu. 5. & cōſi. 302. nu. 16. Soc.
conſi. 257. nu. 5. lib. 2. Silu. d. cōſi. 52. nu. 13. Lof-
frēd. latè conſi. 1. & conſi. 52. nu. 55. vbi notabi-
liter loquitur poſt Imol. quē citat in l. quod dr
de verb. obl. Rui. conſi. 16. nu. 6. d. conſi. 36. nu.
11. ver. ſed in contrariū, & nu. 21. lib. 1. Nat. cōſ.
127. nu. 7. lib. j. Mari. Frec. in tract. de ſubfeu. lib.
3. c. vlt. Curt. iur. conſi. j. num. 12. & conſi. 138.
num.

num. 14. cum ſeq. Vini.in ſuis comm. in verſi. feudum hæreditarium Boſſ.in tit.de princ.num. 306. verſi. ſed quando, Clar.in §. feudum q.9. verſi. quandoq; & tertiò, & verſi. nunc ſequendo. vbi veriorem, & magis communem opin.* dicit, & in practica ſemper ſeruari vidiſſe atteſtatur Roland.conſi.3.nu.77. & latiùs conſil.23. num.48. vſq; ad fi.lib.1.& conſi.67. nu.22. vſq; ad fi. lib. 2. Burſat. conſil. 91. num. 13. Cardin. Alb.conſi.3.nu.12. Cacher. Pedem. deciſ.160. num. 1. & in fi. poſt alios permultos quos citat de communi * quoque fidẽ facientes. Et in terminis feudorum Illuſtriſ. DD. Corrigien. Alciat.d.conſil.1.num.9.cum plur.ſeq.& num.16. verſic.meritò, vbi certam,& indubitatam concluſionem dicit, & ſub nu.45.communem * atteſtatur Gozad.d. conſil. 26.num. 25. 26 & 58. verſic.& contraria loquuntur Soc.d.conſi. 112. num.10. vbi poſtquam latè diſputauit de natura ipſorum,concludit tandem mixta eſſe, & ita te-
78 nendum affirmat.† Et licèt dubium ſit in huiuſmodi feudo an hæredes debeant eſſe primi inueſtiti, an vltimi deſcendentis, & vtrinq; allegentur communes opiniones*, vt refert Clar. d. quæſt. 9. in hoc tamen conueniunt omnes,
79 quòd alterius ſaltem hæredes eſſe† oporteat,ita quòd duo de neceſſitate probanda fuiſſent per Illuſtriſ. Dominos aduerſarios, vt excluderent Illuſtriſ. Dominum Alexandrum hæredem ſcriptum,& Imperiali authoritate ad feuda quęcunque legitimatum, & in ſpecie ad omnia feuda per Illuſtriſ. & Reuerendiſ. q. D. Card.tenta, & poſſeſſa. Primum quòd de deſcendentibus eſſent recipientium, ſecundum verò, quòd hæredes eſſent eorumdem,ſaltem immediatè, prout in ſimili caſu concludit Rolan.d.conſi. 23.& d. conſi.67.cui ſufficiat remiſſio. At neutrum horũ probatum fuit,ergo &c.

80 Sed nè aliqua notabilis difficultas ſilentio prętereiti videatur,conſideranda ſunt quæ Bero.ſcripta reliquit ſuper hoc priuilegio in d. conſi.68. & conſi.ſeq.per tot.lib.1. vbi concludit tam feudum Roſſennæ,quàm Corrigiæ ex pacto,& prouidentia eſſe. non verò hæreditarium,neq; mixtũ, & per conſequẽs ſufficere eos eſſe de deſcẽdentibus,abſq; eo,quòd ſint hæredes,qui ſucce-
81 dere volunt. Quoad Terram Corrigiæ,& alia loca poſt eam deſcripta, de quibus eſt conſultatio noſtra, videtur Bero.d.conſi.69.num.13. verſic. quo verò, & num.14.deciſionem ſuam fundare dupliciter. Primò ſubintelligendo dictionem, legitimis, poſt dictionem hæredibus, & hanc ſuppletionem facit ex precedentibus,& ſequentibus; nam ſicut in præcedentibus conceſſa fuit dignitas Comitatus prædictis Dominis Corrigien. & eorum legitimis hæredibus, & in ſequentibus conceſſa ſimiliter fuere inſignia ,& arma pro ipſis,& eorũ hæredibus legitimis, ita

Conſ.Lud.Sacc.

etiam & feudum Comitatus prędicti,conceſſum intelligi debeat per vulg reg.l.ſi ſeruus plurium, & l. talis ſcriptura de leg. 1. quòd in rationibus dubitandi tetigit Alciat.d.conſi.1.num. 5.6.7.

82 Secundò præſupponit ibidẽ Bero.num. 15.feudum pro hæredibus conceſſum, non requirere, vt quis ſit hæres, ſed tantùm de deſcẽdentibus. cum ſimus in materia ad extraneos hæredes nõ tranſitoria, per ea quæ tradit Caſtr. in l.ex facto §.ſi.ff.ad Trebell. & Alex.in l.quod dicitur col. 8.de verb. oblig.

83 Ego,pace tanti viri, facilè dixerim parùm admodũ, de vtroq; fundamento curandũ eſſe, qñ quidem reg.proximè allegata, procedit, qñ tractatur de declarando verba legatorum, aut aliarum diſpoſitionum, nõ verò quãdo tractatur de addendo alia, quæ contrariam diſpoſitionem inducant, vt in caſu noſtro,in quo feudum hæreditarium,vel mixtum reduceretur ad feudum ex pacto,& prouidentia, inter quæ contrarietas cadit, & repugnantia, vt per D. Card. Alba. d. conſi.3.nu.11.verſi.feudum autem, tali enim caſu reg.d.l.talis ſcriptura non procedit;vt ibidem
84 docet Iaſ.poſt Bart.in 2.limit nu.39.† Item non procedit vbicunq; proprietas ſermonis non patitur interpretationem. Iaſ. ibidem in 4.limit. In noſtra autem ſpecie dictio (hæredes) latior eſt, ſi in ſua propria ſignificatione accipiatur, quàm ſi qualificetur, & reſtringatur, à dictione,
85 legitimis,vt ipſemet Bero.ſcribit † inſuper fallit reg. quotieſcunque tractatur de reſtringendo diſpoſitionem,quæ ex ſui natura,latè interpretanda ſit, vt in beneficijs Principum Iaſ.ibi in 6. limit.per tex.in c.cum dilecti,& ibi not.per Innoc. & alios extra de don.cum cęteris adductis. At hic propriè caderet reſtrictio beneficij Imperatoris , per ſupradicta, & quia impedirentur Dñi Cotrigienſes diſponere de bonis prędictis, in quem vellent de deſcendentibus ſuis, contra Reg.l.1. C.de ſacroſan.eccle. valdè fauorabilẽ , & ampliandam,igitur &c.†Et vltra prędicta cõ-
86 ſiderandum eſt,quòd hæc nõ eſt vna diſpoſitio , quæ declaranda ſit ex præcedentibus,& ſequentibus in eadem diſpoſitione,vt in contrarijs,ſed ſunt plures,& penitus ſeparatæ, vt ex prænarratis clarè liquet; licèt enim vnica fuerit ſcriptura priuilegij memorati, plura nihilominus priuilegia,& circa diuerſa conſiſtentia continet,ſicut plures dicuntur ſententiæ,quæ in vna, & eadem ſcriptura continentur,qñ diuerſa capita ſeparata continet l.ẽt,& ibi glo.ſi. & Bal.in ſummario Bart. & alij not. ff.de mino. vnum ergo priuilegium non influit in aliud penitus ſeparatũ. Imò contrariã habemus regulã, quia à ſeparatis non arguitur, nec infertur l. Papinianus, & ibi Bar.in 7.not.ff.de mino.& ita in effectu reperio Alcia, reſpondere ad hoc obiectũ in terminis iſtius priuilegij d. conſi.1.nu.21.& 22. in & in alio ſimili

87 caſu Pariſ. conſi. 5. num.4.5.lib.1. Non eſt igi-
tur facienda ſubauditio aliqua in caſu propo-
88 ſito de dictione (legitimis) quam ſciuiſſet Im-
perator exprimere ſi voluiſſet l. ſi ſeruum. §.
non dixit Prætor ff.de acquir.hæred.cap. ad au-
dientiam de deci. l. vni.§. ſinautem ad deficien-
89 tis.C.de cadu. tollen. cum ſimil. Ad quod facit
optimè quod ſcribit Anan.conſi.22. ſub num.3.
de tribus ſubſtitutionibus à teſtatore factis, qua
rum duæ mentionem faciebant de filijs maſcu-
lis,alia verò de filijs tantùm,& in hac nullo mo-
do qualitatem maſculinitatis ſubaudiri debere
determinat;& de duabus ſubſtitutionibus,idem
tradit Anchar·conſ.120.in fin.& de quatuor Bo
log.inter conſilia Alexaud.conſ.53.num.18.ver
ſic. nunc autem,volum.4. vbi etiam ponderat,
quòd in ſubſtitutione illa, in qua qualitas præ-
dicta omiſſa erat, facta bis reperiebatur mentio
de filijs ſimpliciter, ex qua geminatione magis
enixa teſtatoris mens arguebatur, quòd volue-
rit qualitatem aliquam addere per reg.l. Baliſta
90 ad trebell. Et hæc conſideratio ad caſum etiam
noſtrum rectè adaptatur, quandoquidem poſt-
quam Federicus donauit Comitatum Corrigiæ
dictis Dominis Corrigieñ.& eorum hæredibus,
ſubiungit clauſulam illam(volentes;) in qua mã
dat eoſdem, & eorum hæredes exemptos eſſe à
quacunq; iuriſdictione, & poteſtate aliarum ter
rarum,& Ciuitatum; & ſic repetit nomen.hære-
dum,abſq; adiectione;ſtudioſè itaq; omiſſa fuit
in tota hac quarta parte priuilegij illa qualitas
reſtringens diſpoſitionem, quæ in tertia,& quin
ta appoſita fuit; non verò inaduertenter,aut ca-
ſualiter, prout Bero. autumat. Imò verò maxi-
mo cum miſterio factum exiſtimare debemus,
propter ſubiectæ materiæ naturam, cum in ter-
91 tia parte prædicta creet prædictos Dominos Co
mites,ac eorum hæredes ſanguinis. Enimuerò
dignitas iſta comitatus perſonis conceſſa, vix
erat conueniens, vt ad filios, & deſcendentes
produceretur, per ea quæ ſcribunt doct. in præ-
lud. ſeud. & in c.1. quis dicatur Dux, & recen-
ſet ſeriatim Mari.Frec.in d.tract. de ſubfeu. lib.
1.in tit.quis dicatur Comes in princ. Nimirum
teſtatoris diſpoſitioni ſubiecta quoquomodo
92 non fuit,nec effecta ad extraneos hæredes tran-
ſitoria. Sed & in quinta, & vltima parte, vbi
arma, & inſignia donata fuere, quammaximè
decens fuit, vt diſpoſitio ad hæredes ſanguinis
reſtringeretur, ex quo teſtatorũ facultas, in his
nihil ſolet operari, quæ honoris cauſa alicui
familiæ ita conferuntur, prout experientia do-
cet rerum magiſtra c.quam ſit de elect.in 6.Re-
ſpectu verò contentorum in quarta parte me-
morata,totum oppoſitum dicere debemus, nam
quòd de bonis ibi deſcriptis teſtari poſſent,
rationi conſonum fuit:enim præſertim propria
eſſent, & nihil ſuper eis diſpoſitum fuerit, vt
diximus, ¶ Sed, & ſi feudalia effecta fuiſſent,
mediante recognitione in feudum(quod vt ſu-
pra negatur) adhuc conueniens erat, vt minùs
reſtringeretur facultas de eis diſponendi, quàm
poſſibile eſſet, vt minùs quoque præiudicium
prioribus Dominis fieret. Eſt igitur primum
fundamẽtum Bero.multifariè ſublatum, quam-
uis per eo tollendo, minùs multò laborandum
fuiſſet. Verùm enimuerò, ſi ſuppletionem Bero.
admitteremus, quæ tantùm à veritate,& Fede-
rici intentione diſtat, & bona omnia in feudum
pro hæredibus legitimis conceſſa eſſent,nihilo-
minus hęreditarium mixtum eſſe,concludẽdum
foret, vt habetur in d.deciſ.Pedem.160.in fi.vbi
regulã firmat generalẽ, quòd vbicunq; in con-
ceſſione feudi ſit mentio hæredum ſimpliciter,
vel cum aliqua etiam adiectione,ante, vel poſt,
vt putà filijs, liberis, deſcendentibus maſculis,
legitimis, vel alia ſimili, feudum ſemper eſt
hæreditarium, non merè, & ſimpliciter; ſed
mixtum,vel ſecundùm quid; cuius ſucceſſores
* debent eſſe hæredes, & communem * atteſta-
tur poſt citatos concord. Eandem regulam ma-
giſtraliter firmat Loffre. poſt Imol. quem refert
d.conſi.52.num.55.Afflict.in c. 1. ſub num.8.in
titu.an agna. vel fil & fuſiùs pertractat, ac pul-
chrè tuetur pluribus rationibus, & authoritati-
bus omnino videndis D.Card.Alba. d.conſi.3.
num.11. verſi. feudum autem hæreditarium, &
num. ſeq. & diffuſiſſimè proſequitur Loffred.
d. conſi. 1. per tot. & ſignanter ſub num. 208.
vbi ita plurièſ, fuiſſe iudicatum inquit, nedum
in Sac.conſil.Neapolit.ſed etiam in Hiſpania in
ſupremo conſil. Catholicarum, & Cæſareæ Ma-
ieſtatum ſub Carolo Quinto Imperatore glo-
rioſiſſimo.
94 Pro conſtanti igitur ſupponere debemus,quòd
ſi conceſſionis verba expreſsè etiam dicerent,
pro hæredibus legitimis, non tamen excludе-
retur, quin feudum de hæreditario participa-
ret, ità quòd ſuccedentes in eo hæredes eſſe
oporteret,quicquid Bero.in oppoſitum teneat;
cuius fundamenta ſatis debilia, ex prædictis
virtualiter tolluntur; quia apud Doctor. ſupra
citatos contrariam opinionem tenentes, multæ
parent reſponſiones, quas breuitatis gratia non
refero, & nè aliorum dicta tranſcribam; ten-
dunt enim vtplurimùm fundamenta Bero. ad
probandum,quòd talis conceſſio reſtringitur ad
deſcendentes recipientis, quod & nos fatemur,
ſed non concludunt, quòd ſi hæredes non ſint,
feudum obtinere debeant, quod nos negamus;
in hoc enim decipitur, & qui cum eo ſentiunt;
vt authores animaduertunt ſupra in oppoſi-
tum adducti. Verùm quia in quodam argumen-
to à ſimili,latè inſiſtit, & maximam vim facit in
conſi.68.nu. 71.vſq; ad num.76.ea propter ſinè
ſpeciali confutatione dimittendũ non videtur.

Præſup-

Præſupponit namque, quòd ſi inueſtitura facta ſit pro hæredibus maſculis, feudum ſit ex pacto, & prouidentia, & de hæreditario nihil participet, quam ſimilem eſſe ait inueſtituræ factæ pro hæredibus legitimis, ideo hanc quoque ex pacto, & prouidentia tantùm iudicari.

¶ Pro reſponſione, non diſputãdo an huiuſmodi inueſtituræ ſimiles, ſint, vel nè? quia nõ expedit, neque referendo ſingula argumenta per ſcribentes adducta ad impugnãdum concluſionem quam Bero. veram ſupponit, quæ multa ſunt, & efficaciſſima, ſufficit dicere, quòd dicta contraria opinio vtì verior ab omnibus ferè recipitur, & in praxi obſeruatur. Nam, & ſi feudum receptum ſit pro hæredibus maſculis, mixtum tamen eſt, & deſcendenti non debetur, qui non eſt hæres, neque hæredi qui non eſt deſcendens, prout firmarunt Iacob. de Belui. Andr. de Iſern. Aluar. & Præpoſ. in cap. 1. de eo qui ſibi, & hæredi. maſcul. Caſtr. in l. Gallus. §. etiam ſi parente, colum. fin. verſic. ſed an requiritur, & ibi etiam Areti. colum. fin. de liber. & poſth. & in l. pro hærede. §. quod ſi tamẽ in primo notab. ff. de acquir. hæredit. Et ita conſuluit Bald. in conſil. 428. colum. 2. & fi. volum. 2. & conſ. 287. colum. vlt. vol. 3. in anti. Cæpol. conſil. ciui. 31. num. 12. Dec. conſ. 208. nu. 9. in fi. & ſequitur Campeg. inter conſil. Bruni conſil. 2. colum. 4. verſic. ſed prædictis, & conſ. 24. colum. 2. Rub. Alex. conſ. 18 per tot. Grat. conſ. 55. nume. 31. * 32. vbi communem * dicit Silua. latè conſil. 30. num. 11. ubi communem pluries atteſtatur Loffre. d. conſil. 1. num. 36. cum plurib. ſeq. & magìs * communem * appellat, multos alios adducens, Gabr. in ſuis comm. conclu. tit. de verb. ſignif. concluſ. 3. nu m. 5. 6. 7. Boſſi. in tit. de princ. & priuil. eius, hum. 306. verſic. tamen Brun. Didac. variar. reſolut. lib. 2. cap. 18. ſub num. 7. & Clar. d. quæſt. 9. uerſ. item quæro quid ſi acceptum, atque Burſat. conſ. 2. num. 41. & d. conſil. 3. num. 1. & conſil. 59. num. 33. & conſil. 49. num. 41. Et ſecundùm hanc opinionem iudicari obtinuiſſe in Rota, refert Gabr. loco præcitato, ſub num. 6. & ita etiam reſolutum fuiſſe in Sena. Pedemont. ſcribit Cachera. d. deciſ. 160.
96 in fin. Vndè retorqueri poteſt argumentum contra Beroum. Si quidem præſuppoſita ſimilitudine feudi dati pro hæredibus maſculis, & pro hæredibus legitimis, concludeñ. erit, quòd ſicut primum ex veriori, & receptiori ſententia mixtum eſt, ita quoque ſecundum iudicari debeat.

97 Nec omitto, quòd ſi conceſſio prædicta pro hæredibus legitimis concepta foret, aliam, & ſanè latiorem interpræṫationem reciperet; nam de hæredibus ab inteſtato intelligi poſſet, & per conſequens, nedum maſculos, ſed etiam fœminas, contra naturam recti feudi, & nedum deſcendentes, ſed etiam extraneos hæredes compræhendere deberet, per l. 3. §. de illo. & Bart. ibi ff. pro ſoc. & Alex. in l. ex facto. §. fin. num 9. ff. ad trebel. Et in hanc ſententiam conſuluit Abb. conſil. 3. in 3. dub. vol. 2. Dec. d. conſil. 32. col. 2. & per tot. conſ. 85. nume. 7. conſ. 108. nume. 6. conſ. 269. num. 2. Pariſ. d. conſil. 4. nu. 8. Alcia. d. conſil. 1. num. 19. Grat. d. conſ. 4. nu. 40. Qua concluſione attenta, magìs excludi deberent Illuſtriſs. Dñi Fratres memorati, qui neque ex teſtamento, neq; ab inteſtato hęredes eſſe poſſunt Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D. Cardinalis.

98 Ad vltimum uerò fundamentum unico uerbo * reſponderi poteſt, quòd communis * opinio eſt in contrarium, vt ſup. innumerorum ferè teſti-
99 monio retulimus. Ideo ab ea in iudicando non eſt diſcedendum, c. nè innitaris, cum not. de conſtit. ubi Fely. ſub nu. 54. Franc. in ult. quæſito, nu. 32. Dec. in 1. lect. num. 28. & in 2. lect. num. 11. ubi latè; latiſſimè uerò Corat. in tract. de comm. opin. in præfat. & lib. 2. tit. 8. inſpect.
100 11. nu. 16. vſque ad fin Quinimo ipſemet Bero. in præcedenti conſil. 68. num. 29. 42. 43. & 75. verſic. uidetur feuda, cõtrarium expreſsè tenuit, ingenuè fatendo, quòd feuda conceſſa pro ſe, & hæredibus, requirunt quòd quis ſit deſcendens, & vniuerſalis hæres, ſaltem in aliqua parte, ad hoc, ut ſuccedere poſſit, & pro parte hæreditatis admitti, & multa allegat.

101 Sed quod magìs eſt, uidetur in eodem conſilio tenere, quòd ſint merè hęreditaria, ut uideri po-
** teſt nu. 31. ubi cõem * dicit nu. 45. 49. 77. cõem * etiam dixit Alex. conſ. 10. nume. 8. lib. 3. & pro
* communi * refert, & probat obiectis reſpondens D. Card. Alb. conſ. 3. nume. 9. poſt allegatos; & ante eum Card. Pariſ. conſ. 2. num. 16. cum plur. ſeqq. Rimi. iun. conſ. 9. num. 87. cum alijs ſeqq. Beneuenta. in rep. c. Imperialem, pag. 96. col. 12. & 13. ubi doctè, & notabiliter loquitur de prohib. feu. alien. per Feder. Rolan. conſ. 55. num. 2. lib. 3. Mari. Frec. in d. tract de ſubfeud. lib. 3. qua
102 ſi per tot. & ſignanter cap. ult. Concludentes, quòd qui ſuccedere uolunt in huiuſmodi feudis nedum hæredes eſſe debent, ſed etiam defuncti factum ratum habere, & diſpoſita circa ipſa feuda approbare, & in nullo contrauenire, perinde, ac ſi bona allodialia, & hęreditaria in omnibus, & per omnia exiſterẽt. Et in propria noſtra ſpecie Alcia. d. conſ. 1. nu 9. cum ſeq. Gozad. d. conſ. 26. nu. 1. & 24. & latiſs. Grat. d. reſpon. 4. nu. 42. uſque ad nu. 65. qui omnino uideatur.

103 Siue igitur Ciuitas Corrigiæ, & oppidum Fabrici cum alijs bonis in dicta quarta priuilegij parte deſcriptis, libera ſint, & allodialia. Et ſiue propria Illuſtr. Corrigieñ. ut certè ſunt, ſiue à Féderico Imperatore donata, ſiue per contractum innominatum, aut in feudum improprium, & conditionatũ, atq; ad hæredes quoſcunq; tranſitorium, ab ipſo conceſſa, ſiue feudalia ſint, & in

feudum verè data, pro ſe, & hæredibus, vel pro ſe, & hæredibus legitimis, omni in caſu excluſi ſunt Illuſtriſs. Domini fratres memorati à portione, qui fuit Illuſtriſs. & Reuerend. D. Card.
104 prælibati, quæ Illuſtriſs. D. Alex. eius filio hæredi ſcripto debetur, ſicuti ēt ab inteſtato deberetur, ſi ille teſtatus non fuiſſet, ad tradita per Mari. Free. de ſubſeu. lib. 3. c. 20. cum concord.
105 Ex ſupradictis aūt facilè eſt ēt dignoſcere qualitatem feudi Roſſennæ, & aliorum bonorum in prima priuilegij parte deſcriptorum. Nam aut vera eſt interpretatio Bero. quā dat huic inueſtituræ Roſſennæ in d. conſ. 69. num. 12. 13. vbi vult pro hæredib. legitimis factam eſſe, ex quo ita fuit ſupplicatum, & ſuccedunt quæ de alijs bonis deducta ſunt aduerſùs Bero. ſententiā, & ſic feudum eſt hæreditarium ſimplex, vel ſaltem mixtum. Aut verò interpretationi prædictæ adhærendum non eſt, quod ego libentiùs admitterem, vnà cum Grat. d. reſpon. 4. nu. 40. 41. & feudum informe remanet, hoc eſt ſimpliciter conceſſum ſupplicantibus, nulla facta filiorum, aut hæredum mētione, & hoc caſu feudū quoq; hereditarium iudicari debet, quicquid Bero. eo.
107 conſ. ſcripſerit ſub nu. 10. 11. contra quem eſt magis communis * opin. doctorum, vt ipſemet fatetur in conſ. 77. num. 15. & 21. eo. lib. 1. & ex infradicendis apparebit. Pro qua primò eſt tex. in c. 1. de duo. fratr. à cap. inueſti. conſertq; bonus tex. in l. ſi pactum, de probat. & in c. 1. an agna. vel fil. Hanc firmat glo. in verb. ſuccedente in c. 1. quibus mod. feud. conſti. poſſ. in c. 1. per illum tex. & ibidem Iſern. & Aluaro. in tit. an agna. vel fil. & idem Bald. in conſ. 328. col. 2. vol. 2. & Iſern. in c. 1. in §. huius autem generis. num. 11. ex quibus cau. feud. amitt. Caſtr. conſ. 311. ſub nu. 3. lib. 1. & in l. pro hærede. §. ſi quid, nu. 9. de acq. hæred. Caſtr. & Alex. in l. ſi mihi, & titio. de verb. oblig. Roma. in l. ēt ſolu. matr. Alex. conſ. 18. nu. 7. & conſ. 26. nu. 3. lib. 5. Cuma. conſ. 166. per tot. Barba. conſ. 14. colum. 10. conſ. 22. col. 5. lib. 2. & conſ. 66. lib. 4. Soci. conſil. 19. num. 3. lib. 1. & conſ. 257. colum. penult. verſ. ramen oſtendo lib. 2. Rub. in d. l. Gallus. §. quidam rectè n. 181. vbi de communi * conſ. 18. nu. 3. & conſ. 48. num. 3. Brun. conſ. 24. num. 3. conſ. 80. nu. 14. Pariſ. conſ. 2. col. 4. conſ. 5. col. 3. & conſ. 26. nu. 159. lib. 1. Curt. conſil. 3. colum. 2. & Sylua. conſ. 30. num. 14. 15. 16. Affiict. in c. 1. nu. 24. de alien. feud. pa. Curt. iun. conſ. 3. nu. 4. & conſ. 138. num. 15. Iaſ. in l. apud Iulianum. §. ſi quis alicui, num. 9. de leg. 1. vbi communem * affirmat in l. fin. num. 92. C. de edict. Diui Adria. tollen. Rui. conſ. 15. num. 6. & conſ. 17. num. 3. lib. 1. Alciat. reſpon. 160. num. 9. 180. in princ. & 183. colum. 2. Natt. conſ. 130. num. 10. lib. 1. & 634. num. 6. lib. 3. Gabr. d. conclnſ. 3. num. 18. Soci. iun. in conſ. 79. num. 19. lib. 4. conſil. 103. num. 13. & 34. lib. 2. Neuizza. conſil. 9. num. 8. & conſ. 10. num. 15. Didac. lib. 2. var. reſolut. cap. 18. ante num. 4. vbi hoc magis receptum aſſerit ab his, qui de feudis tractauerunt, refert, & ſequitur Clar. d. §. feudum, quæſtio 9. verſic. ſed quid dicendum? Menoch. conſil. 1. nume. 313. & ſeq. & conſil. 61. num. 9. Rimin. iun. conſ. 18. num. 14. Card. Alba. conſ. 2. num. 26. Roland. conſil. 97. num. 39. qui de communi * etiam teſtarur vol. 1. & conſ. 67. num. 23. lib. 2. conſ. 55. num. 1. lib. 3. conſ. 2. num. 15. vbi etiam de communi * vol. 4. Boſſ. in tit. de Princ. & Priui. eius. num. 309. Cæpha. conſ. 152. nu. 55. & conſ. 224. num. 75. 77. lib. 2. Ioan. Bapt. Ferret. conſ. 120. num. 2. Burſat. d. conſ. 3. num. 4. qui magis communem * affirmat latiſſimè Cacher. deciſ. 160. per tot. Et in terminis huius feudi Roſſennæ, Grat. d. reſpon. 4. num. 41. Conſtat igitur tantorum patrum, reſtimonio hāc eſſe veriſſimam, & magis communem * ſententiam, à qua licèt multi etiam recedant, quos pleno calamo retulit Cacher. d. deciſ. 160. num. 12. imò pleniori, quàm opus eſſet, ex quo non paucos citauit, nil tale concludentes, & aliquos etiam contrarium potiùs tenentes (vt quiſque poteſt in fonte legere) ſunt tamen numero, & authoritate valdè inferiores; ſed & legibus, & rationibus facilè vincuntur. vt clarè poteſt ex adductis per vtrāq;
108 claſſem dignoſci, quorum argumenta non curaui, breuitatis cauſa conferre, & quia ad ea tēpora peruenimus, vt in propoſito inquit Rub. d. conſ. 18. ſub num. 4. in quibus non legibus, & rationibus creditur, ſed authoritatibus. His itaque fretus, inconcuſsè teneo idem de hoc feudo iudicandum fore, quod de alijs bonis memoratis; conſequenterq; Illuſtriſ. DD. Fratres antedictos in portione, quæ fuit Illuſtriſs. & Reuerendiſs. q. Cardinalis ſuccedere non poſſe, ſed tantùm Illuſtriſs. D. Alexandrum eius hęredem.

¶ Superesſet vltimo loco deducendum fundamentum legitimationis Illuſtriſs. D. Alexandri, cuius virtute omnium feudorum effectus eſt capax, etiam ſi ex pacto, & prouidentia eſſent, vel alterius cuiuſcunq; qualitatis. Verū quia abundè ſatis, & eruditè admodū ſuper hoc ſcriptum fuit, per Excellentiſſimos Iuriſconſultos compatronos, ſilentio prætereundum duxi, nè ſolem facibus illuſtrare velle videar. Vndequaque igitur tutus eſt Illuſtriſs. D. Alexan. nedum in poſſeſſorio, quo egit, ſed etiam in petitorio, quod cumulare ſatagit pars aduerſa, laus Deo Clementiſſimo, &c. Ita iuris eſſe reſpondi ego Ludouicus Sacca I.C. Parmēſi. Ideoque ſubſcripſi, & ſigillo meo ſignaui, &c.

Per laudum Cęſareū fuit lis terminata ex quadam potius æquitate, quàm iuris rigore.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Legato fundo, vel altero fundo ſub conditione, non eſt locus electioni pendente conditione, quia non cedit dies legati, nec traſmiſsioni locus eſt; quod procedit ſiue optio ſit legatarij, ſiue hæredis.*

2 *Diſpoſitio loquens de naſcituris conditionalis eſt, quia ineſt conditio, ſi naſcentur.*

3 *Legatis duobus alternatiuè, ſi alteri ineſt conditio, etiã tacita, puta dependens ab aditione hæreditatis, non eſt optioni locus, donec conditio pendet.*

4 *Legato vſufructu, vel ſi nauis ex Aſia venerit, legatis decem, non poteſt legatarius vſumfructum conſequi, niſi purificata, vel defecta conditione prædicta, ne poteſtas hæredi, vtrum velit dandi, auferatur.*

5 *Electio eſt vnum de pluribus voluntariè capere.*

6 *Fideicommiſſo grauatus de reſtituendo vni ex proprijs filijs, cum morietur, non poteſt viuens eligere, et reſtituere, ſed tẽpus mortis expectare debet.*

7 *Grauatus reſtituere pluribus certis perſonis ſub cõditione, ſi ante conditionis euentum reſtituat, non liberatur.*

8 *Grauatus reſtituere hæreditate in diem, vel ſub cõditione, ſi ante reſtituat, non tranſeunt actiones in fideicommiſſarium.*

9 *Promittens dare, ſi aliquid, vel cum aliquid factũ fuerit, ſi ante dederit, quàm factum ſit, non videtur feciſſe quod promiſsit.*

10 *Grauatus diſtribuere hæreditatem, uel bona aliqua inter pauperes Chriſti, cum morietur, non poteſt id facere in vita ſua, nè præiudicium fiat pauperibus, qui poſt eius mortem erunt. Sed contrarium vide infra nu. 24. cum ſeqq. & nu. 30.*

11 *Optio inter actus legitimos connumeratur.*

12 *Actus legitimi non recipiunt diem, neq; conditionem, nec in ſuſpenſo ſtare poſſunt.*

Sed illorum executio benè poteſt à futuro euentu pendere.

14 *Tutor dari poteſt ſub conditione, ſi cauerit.*

15 *Conditio, quæ reſpicit tantùm executionem actus, ſiue tacita, ſiue expreſſa, non ſuſpendit illum, nec inualidat.*

16 *Dictio, tunc, denotat temporis extremitatem, quo actus expediri debet.*

17 *Stirpis nomen, tam naſcituros comprahẽdit, quàm natos, licèt ad eorum commodum interpratãdum ſit, qui ſint in rerum natura, tempore quo diſpoſitio effectum ſortiri debet.*

18 *Diſpoſitio qualibet ad naſciturorum commodum regulariter fieri poteſt, & præſertim in materia vltimarum voluntatum, & contractuum.*

19 *Præfatio cauſam finalem diſpoſitionis indicat.*

20 *Finalis cauſa regulat omnem diſpoſitionem.*

21 *Cauſa in præfatione inueſtituræ feudalis expreſſa, finalis cẽſetur, & in omni parte repetita cẽſetur.*

22 *Mens & intentio diſponentis, eſt anima diſpoſitionis, verborum autem forma iudicatur vt corpus, ideò præfertur illa verbis, vt anima corpori.*

23 *Mens & voluntas in omni diſpoſitione primo loco attenditur, ſecundo loco veriſimilitudo, tertio verborum proprietas.*

24 *Grauatus reſtituere vni de familia cum morietur, ſi in vita eligat, & reſtituat, valet electio, ſed reuocabiliter, quia variare poteſt, & non ſecuta variatione, tenet actus vt ab initio.*

25 *Variatione autem ſecuta, remanent nihilominus fructus medij temporis primo electo, quia in præiudicium eligentis valet, & ius ſuum donaſſe videtur.*

26 *Dominium quoq; & poſſeſsio tranſit in electum, licet hæreditariæ actiones non tranſeant medio tẽpore, & eſt communis.*

27 *Non entium nulla ſunt qualitates, & nulla paſsiones.*

28 *Debitor dandi, vel faciendi in diem, vel ſub conditione, poteſt ante tempus, vel conditionis purificationem ſatis debito facere, ſi creditoris, aut tertij non interſit.*

29 *Intereſſe hoc caſu interpratandum eſt, quod principaliter, non quod in conſequentiam venit.*

30 *Grauatus diſtribuere bona inter pauperes Chriſti per eum eligendos, cum morietur, poteſt tamen in vita eligere, & diſtribuere, quia principaliter tractatur de intereſſe, & fauore animæ teſtatorũ, ſecundario verò pauperum, & eſt verior, et æquior, & magis communis opi.*

31 *Principaliter quod agitur, & in intẽtione eſt, ſi pugnet cum eo, quod in conſequentiam venit, illud ſemper attenditur, & præualet; à quo, & regulatur diſpoſitio.*

32 *Contrariorum eadem eſt diſciplina.*

33 *Electio quæ fieri debet, ſi inconueniens, aut abſurdum aliquod ex dilatione ſequi poteſt, differri nullo modo debet.*

34 *Conditio tacita, & quæ ex natura rei ineſt, non vitiat actum, etiam legitimum.*

35 *Electio Prælati, quæ conditionalis eſſe nequit, ſi tamen tacitam habeat conditionem, valet nihilominus, & tenet.*

36 *Præſentatio quoq; beneficij eodem modo ſuſtinetur, conditione tacita non obſtante.*

EPITOME.

Facultate certæ perſonæ attributa eligendi vnum ex maſculis naſciturìs ex altera duarum ſororũ ad Primogenium, vel ius aliquod, an fieri poſſit electio in perſonam alicuius nati ex vna ipſarũ? an vero expectari debeat, quòd ex altera ſorore ad pariendum apta aliquis naſcatur filius, vel

quòd ex ea nullus veroſimiliter naſci poſſit?

Concluditur electionem fieri poſſe de illo nato; ſed eligentem variare poſſe, ſi ex ſorore ſobole carente, ſuperueniant liberi, & nihilominus medij temporis fructus, etiam ſecuta variatione ad electum pertinere.

Item grauatum diſtribuere hæreditatem, vel certa bona inter pauperes Chriſti cum morietur, poſſe tamen in vita diſtribuere, ſecundùm magis communem, veriorem, & æquiorem opi. licèt multos habent contradicentes.

RESPONSVM VII.

TRanſmiſſus ad me fuit à Reuerendiſs. Epiſcopo Ciuitatis vnius Lombardiç caſus, de quo infra conſulendus; ſuppreſſis nominibus; eò quia conſciẽtiæ ſuæ plenè conſulere intendens, conſultorem eligere voluit partibus incognitum, & cui etiam partes ſint incognitæ.

Sempronius nobili genere natus, duos habens filios maſculos, legitimos, & naturales, & totidẽ filias, dote filiabus conſtituta, filios hæredes vniuerſales inſtituit, ſed priùs prædia nonnulla, & domos non modici valoris, Primogenito ſuo prælegauit; aſſerens id facere pro conſeruatione honoris, & decoris domus, & familiæ ſuæ, quia intendebat talia bona in perpetuum ſubiacere primogenituræ, & in eis ſolum primogenitum, legitimũ, & naturalem dicti ſui primogeniti ſuccedere, & deinceps de primogenito in primogenitum legitimũ, & naturalem deuenire. Et caſu quo dicti ſui primogeniti linea maſculina, quandoq; deficeret, ſecundogenitus, & poſt eũ illius primogenitus legitimus, & naturalis ſuccederet, & ſucceſſiue de primogenito in primogenitum, vt ſup. dicta bona deuenirent. Quandocunque verò contingeret ambos eius filios, & eorum deſcendentes maſculos legitimos, & naturales deficere, vt familiæ ſuæ, & caſatæ nomen adhuc conſeruaretur, facultatem, & authoritatẽ dedit vltimo ex deſcendentibus dictorum eius filiorum morienti, nominãdi, & eligendi ad dictam primogenituram, & in locũ, ius, & ſtatum ſuum ſubrogandi vnum ex filijs, vel deſcẽdentibus maſculis legitimis, & naturalibus duarum eius filiarum natum, vel naſciturum, quem maluerit, cum ſimili ſucceſſione de primogenito in primogenitum; hac tamen adiecta conditione, quòd nominandus, & eius poſteri ad primogenium admittendi, aſſumant cognomen, & inſignia teſtatoris, & perpetuò retineãt, continuẽt, & conſeruent, ſub priuationis pœna.

Sin autem talis vltimò decedens, nullum nominauerit, & in ſui locum ſubrogauerit, tunc & eo caſu voluit, iuſſit, & ordinauit talem electionem, & nominationem ſpectare, & pertinere ad Reuerendiſs. Epiſcopum Ciuitatis, pro tẽporę exiſtentis, qui eligere debeat, quam ſtirpẽ duarum filiarum antedictarũ ad primogeniũ admitti voluerit, plurimùm de illius prudentia, & integritate confidens. Ita quòd de ſtirpe per D.S. Reuerendiſsimum eligenda primogenitus legitimus, & naturalis in bonis prædictis ſuccedat, & poſt eius mortem, de primogenito in primogenitum vadat, ordine quo ſupra, & cum eadem conditione aſſumendi cognomen, & inſignia teſtatoris, & vt ſupra.

Contigit igitur vtrunque filium maſculum ſine filijs, & deſcendentibus maſculis legitimis, & naturalibus, nulla facta per vltimũ nominatione, vitam cum morte commutare, ita quòd ad Reuerendiſs. D. Epiſcopum facultas iſta optandi, & nominandi deuoluta eſt. Verùm quia altera filiarum prædictarum filium habet vnicum maſculum legitimum, & naturalem, altera verò fœminas tantùm; ſed ob ætatem plures alios poteſt liberos parere. Dubitatur vtrùm poſſit Reuerendiſſ. D. Epiſcopus ſtirpem filij prędicti, qui in rerum natura ſolus reperitur, eligere, & nominare, vel potiùs expectare tempus, quo ex altera teſtatoris filia, maſculi oriantur, vel probabili ſpe pariendi deſtituatur? prout ipſa prætendit, & vehementer inſtat? Quid ergo iuris ſit quæritur?

1 Et quòd electio differenda ſit, ſuaderi videtur primò per tex. in l. cum illud. iuncta glo. in verbo electio. ff. quando di. leg. ced. vbi legato fundo, vel altero fundo ſub conditione, deciditur, pendente conditione, non eſſe locum electioni, & propterea legati diem non cedere, nec tranſmiſſioni locum eſſe, & ſubdit ibi glo. id procedere ſiuè legatario relicta fuerit optio, ſiuè hęredis ſit, prout in dubio, & regulariter eſſe ſolet. Vndè ad caſum noſtrum inferri videtur, quòd cum electio facienda ſit de filijs natis, vel naſci-

2 turis, vt teſtatoris diſpoſitio loquitur, † & ſic conditionalis ſit reſpectu futurorum, vt in terminis dictat tex. in l. cum ita, eo. tit. & in l. 1. in fi. de cond. & demonſtr. nullo pacto electio fieri poſſit, non purificata conditione, hoc eſt donec aliquis maſculus ex alia ſorore oriatur, qui eligi poſſit, ſi Reuerendiſs. D. Epiſcopo placuerit, vel certum ſit nullum naſci poſſe, & ſic cõditionem defeciſſe, d. l. cum ita.

3 Secundò, Per alium tex. in l. ſi vſusfructus, cũ not. ibi per Alber. ff. eod. tit. Vndè colligitur, quòd cum duo alternatiuè legantur, & alteri ineſt conditio, etiam tacita, puta dependens ab aditione hæreditatis, donec ipſa conditio pendet, electione locus non eſt, & hoc argumẽtum applicatur, vt præcedens.

4 Tertiò

4 Tertiò, Per l.toti.de vſufr. lega. vbi ſi vſusfructus Stichi, vel ſi nauis ex Aſia veniſſet, decem legata ſunt, non petit vſumfructum legatarius, niſi cõditio exiſtat, vel deficiat, nè poteſtas hæredi, vtrum velit dandi, auferatur.

5 Quartò, Allegari poteſt doctri. Petri à Blax. in ſuo directo, actio. par. 1.c.6. vbi diffiniendo electionem, inquit, eligere eſſe vnum de pluribus voluntariè capere. Quòd ſi in caſu noſtro Reuerendiſs. D. Epiſcopus eligere deberet, cũ vnus tantum ex deſcendentibus ſororũ prædictarum extet, electionem facere non diceretur, tũ quia deficit pluralitas eligendorũ de ſubſtantia actus electiui, tum quia voluntaria non eſſet electio, ſed eũ ſolum nominare, aut eligere cogeretur, qui nunc in rerum natura eſt, arg. l. ſtichum. §. 1. de ſolu. l. qui duos de manum. Teſta. & d. l. cum ita. cum ſim.

6 Quintò, Vltra prædicta ſtringere videtur etiam Tex. in l. cum pater. §. à filia. de leg. 2. vbi fideicommiſſo iniuncto filiæ de reſtituendis prædijs, vni ex filijs ſuis, cui voluerit, cum morietur, ſi viua vni filiorum dederit, fideicommiſſo nõ paret, ſed debet expectare mortis tẽpus, & ſic purificatæ conditionis, vt electio, & reſtitutio teneat, & optimam Iuriſconſultus rationem reddit, quia fortè eo tempore deſtinatio fideicommiſſi in alium cadet.

7 Sextò, Vrgere quoque videtur. l. filiusfamilias §. Diuus Seuerus de. l. 1. vbi rogatus reſtituere pluribus certis perſonis, ſub conditione, ſi ante euentum conditionis reſtituat, non liberatur: Sic ergo dicendum eſt Reuerendiſs. D. Epiſcopum, ſi in præſenriarum eligat, pendente conditione natiuitatis filiorum, ab obligatione eligendi, & nominandi, minimè liberari.

8 Septimò, Accedat caſus. l. ſed ſi ante. ff. ad trebell. vbi deciſum reperitur, quòd ſi ante diẽ, vel conditionem reſtituatur hereditas, non trãſeunt actiones in fideicommiſſarium, quia non ita reſtituitur hæreditas, vt teſtator rogauit, quaſi per forma traditum, vt purificata conditione reſtituatur, & non ante.

9 Octauò, Facit optimè. l. ſtipulatio iſta. §. incertam, de verb. oblig. quo loco docet Vulpianus eum qui promiſit dare, ſi aliquid factum fuerit, ſi ante dederit, quàm factum fuerit, & ſic pendente conditione, non videri feciſſe, quod promiſit. Ex quo inferri videtur, quòd ad hoc, vt eligere debens, id faciat, ad quod ex diſpoſitio ne teſtatoris tenetur, expectare cõditionis prædictæ implementum, vel deficientiam debeat.

10 Nonò, Placet allegare not. doctrinã Bart. ſpeciei noſtræ apprimè congruentem in d. §. à filia, quam ex illo tex. elicit, inquiens, quòd hæres grauatus, cum morietur diſtribuere hereditatẽ, vel bona aliqua inter pauperes Chriſti, non põt hoc in vita facere in præiuditiũ pauperum, qui erunt poſt eius mortem. Idem repetit Bart. in l. poſt mortẽ. C. de fideicom. Sequuntur ibidem Ang. & Iaſ. nu. 6. cõem * atteſtans, poſt Alex. in d. §. incertam, quem legit vnà cum. §. ſi quis dolum. n. 6. alios quoque in eam ſententiam citantes. Communem ẽt affirmat Dec. in l. cũ tẽpus, nu. 2. de reg. iu. pro qua conſuluit Bal. conſ. 75. videtur quòd electio. li. 3. & eleganter Rom. cõſil. 402. circa primum, & Dec. conſ. 416. nu. 22. Sic igitur & in caſu noſtro concludendum videtur, quòd in præiudicium deſcendentium futurorum ſororis ſobole nunc carentis, nominatio, & electio fieri nequeat.

11 Decimo, & vltimò videtur text. in terminis l. actus legitimi, de reg. iu. vbi optio inter actus
12 legitimos connumeratur, † & diem, conditionemq; non recipere dicitur; pura etenim eſſe debet, non verò ſtare in ſuſpenſo, & in reg. actus legitimi, eo. tit. in 6. & vtrobiq; gloſa, & Doct. not. Vndè colligitur, quòd cum optio, & electio fieri debeat, cuius ſtirpis eſſe debeat primogenitus nominandus, ſi eligat ſtirps ſororis nondum edita, quia electio effectum ſortiri non poſſit de præſenti, neceſſariò differenda ſit in tẽpus, quo purè fieri queat, & nulla ratione ſuſpendatur.

Iſta ſanè ingenioſa ſunt fundamenta, & alia huiuſce generis quàplura adduci poſſent, quæ ſpernenda nõ ſunt, ſed tamen contrarium omnino tenendum arbitror, ex infradicendis.

Imprimis, & ante omnia concludo, actũ quem facturus eſt Reuerendiſs. D. Epiſcopus in eligendo, & nominando viſup. conditionalem nulla ratione dici poſſe; ſed imò purum, & ſtatim expediendum. Nam non agitur nunc principaliter de fundanda primogenitura in perſonam alicuius perſonæ particularis, ſed de eligenda ſtirpe vna, vt de ea poſtmodum primogenitus bona obtineat primogenituræ ſuppoſita; effectus autem, & executio nominationis, benè habet in ſe conditionẽ ſi ſtirps filiæ maſculis carente, nominata fuerit, quia nullus ipſorum primogenituram aſſequi poſſet, niſi naſcatur.

13 Cæterùm nouum non eſt, quòd actus fiant puri, & validi, quorum executio à futuro euentu pendeat, vt probat tex. apertus in l. furioſus. ff. de tutel. vbi furioſus datus tutor, ita demũ adminiſtrare poteſt, ſi ſanæ mentis eſſe cæperit, & ſic executio actus racitam habet condirionem illam, ſi ſanæ mentis euaſerit. Et aduertendum eſt, quòd lex illa loquitur etiam de actu legitimo, qui non recipit diem, neque conditionem,
14 ſicuti nec optio d. l. actus legitimi, † & nihilominus conditionem admittit, vt ſup. Ad idem citari ſolet. l. muto. §. ſub conditione. ff. eo. tit. qui in cõditione expreſſa ſpecificè loquitur; hoc eſt Præſidem dare poſſe tutorem, ſub conditione, ſi cauerit, & hoc nil aliud eſſe, quàm non permittere eum gerere, niſi rem pupilli ſaluam fore cauerit,

uerit, & per conſequens executioni actus quandam imponere conditionem, quæ ipſum ſuſpendat, vſquequo purificata fuerit, vel defecerit. Benè etiam facit. l.& ſi conditionis, de authoritate tuto. vt ex eius inſpectione patet.

15 Et hanc concluſionẽ, quòd conditio, quæ executionem tantùm reſpicit, non ſuſpẽdat actum, & eius validitatem non impediat, ſiue tacita, ſiue expreſſa ſit, firmat Bart. in l.item quia.§.t.in fin.ff.de pac. & in l. ita demum.§.1. ff. de arbit. Bal.in c.fin. per eum tex. colum.1.verſ.ſed tunc quæro, extra de præſumpt. & ibidem D. Card. Dec. in c.2.nu.34.35. Rip.num.28. de reſcript. & idem Dec. d.l. actus legitimi in 2. limitat. & num.7. atque Cagno. num.18. in fin. & nu.27. Et in his omnibus locis quamplura videri poſſunt exempla, quæ breuitatis cauſa non refero. Nominatio igitur,& electio,de qua agitur,multùm differt ab illius executione, vt in pari ſpecie docet Bart. in l. cum quidam, la 2. in fin. de lega.2. & ibi Card. Alba, in lucubra. & D.Abb. in conſil.11. num.4. lib.2. qui quærſo videatur.

16 Secundò, Confirmantur prædicta ex natura illius clauſulæ (tunc, & eo caſu) per teſtatorẽ appoſitæ, quæ denotat extremitatem temporis, quo actus expediendus venit. l.4.§.1. de condi. * & demon. vbi glo. Bar. & * omnes ſignanter, & in l. ſubſtitutione, de vulg. & pupil. cum vulg. & in paribus omnino terminis Io.à Rip.in Rub. C.de ſecun. nup. nu.11.12. vbi ponit caſum in teſtatore inſtituente filium ſuum, & eo ſinè filijs decedente, ſubſtituente ſecundo genitum filiæ ſuæ primæ, & ſi hæres non erit, vel ſinè liberis morietur vocante ſecundo genitum ſecundæ filiæ, & cum deceſſerit filius teſtatoris ſinè liberis, ſuperſtite vnico filio primæ filiæ, qui fuerat ſecundogenitus ipſius, ſed erat factus primogenitus per mortem primogeniti, & ſuperſtite quoque ſecundogenito ſecundæ filiæ, cõcludit hunc eſſe admittendum, qui erat ſecundogenitus tempore quo venit caſus ſubſtitutionis, pluribus rationibus, & præſertim propter illam dictionem. Perinde eſt ergo, ac ſi mãdaſſet teſtator electionem, & nominationẽ fieri ſtatim, quòd amborum filiorum maſculorum linea maſculina deſecerit abſque nominatione per vltimum morientem facta. Ideo conditionalis eſſe nõ poteſt, neque in longius tempus protrahi.

17 Tertiò, Vehementer vrget, quòd ſi aliter diceremus, ſequeretur quòd ille vltimus decedens, qui poterat in locum ſuum ſubrogare vnum ex deſcẽdentibus filiarum teſtatoris, quem voluiſſet, hac facultate vti non potuiſſet; & ſic eluſoria mens diſponẽtis in hac parte reddita fuiſſet, ſi expectandus fuiſſet futurus euentus filiorum, qui naſci poterant, quod nedum eſt contra clariſſimam Teſtatoris mentem, de qua infra ſuo loco agemus, ſed etiam contra expreſſa verba, dum eidem facultatẽ concedit nominandi vnũ natum, vel naſciturum, ex qua ſtirpe maluerit. Etenim ſtirpis nomen, tam naſcituros compræhendit, quàm natos, licèt ad eorum cõmodum interpræta̧ndum ſit, qui in rerum natura ſint tempore, quo diſpoſitio effectum ſortiri debet. Bero. latè conſ.6. num.9. cum ſeqq. lib.2.

18 Quartò, Si præſupponeremus verũ eſſe, quòd Reuerendiſs. D.Epiſcopus non poſſet nunc nominando, & eligendo diſponere ad beneficium naſciturorum, ex quo incertum eſt vtrum naſci debeant, nec ne? Sequeretur quòd legatum de quo agitur, nullum, & inualidum fuiſſet, quoad filiarum deſcendentes, quia nulli omnino maſculi extabant tempore conditi teſtamenti, ex prædictis DD.Sororibus, & vtrinque de naſcituris agebatur, quod abſit vt dicamus, quandoquidem valent diſpoſita in teſtamentis, tam ad naſciturorum commodum, quàm iam natorum licèt illorum reſpectu cõditionalis ſit diſpoſitio d.l. cum ita, quando di.leg.ced. & d.l.1.in fi. de cond. & demonſt. & in materia fideicommiſſorum vbique traditum reperitur, vt in l. cũ auus, de cond, & demonſtr. & In l. cum acutiſſimi. C. de fideicommiſſis, & alibi paſſim. Sic etiam videmus in materia feudorũ validè ſtipulari poſſe pro naſciturís, & illis poſtmodum tempore debito acquiri. c. vni, de eo, qui ſibi, & hæredibus. Clar. in §.feudum. q.9. & vbique tractatum videmus, de feudis ex pacto,& prouidentia, debitis acquirentium deſcendentibus.

19 Quintò, A' pręfatione legati prędicti argui poteſt, electionem non eſſe differendam, quia ſcilicet intendebat teſtator conſeruare nomen, decus, & honorem familiæ ſuæ, quoad eius fieri poſſet, ſed certum eſt, minùs conſeruari, ſi electio ad multos annos differatur, vt contingere poteſt; Ergo, &c. Præfationes enim cauſam finalem indicant maximè in vltimis voluntatibus * l.vlt. vbi Bart. & Scribentes * omnes de hæred. inſti. & idem Bart. in l.pen.in princ.ad Macedo. Bald. in prohem. feud. Dec. in l.vni. nu. 14. C. de ſen. quæ pro eo, quod inter profer. & alibi
20 ſæpiſſimè. † A' cauſa verò finali regulatur penitus omnis diſpoſitio. Tiraquel. latè in tract. ceſſan. cauſa, limit.1. num. 5. cum pluribus ſeqq.
21 † Et notabiliter inquit Afflic. in c.1. an mut. vel ali. imperf. in materia inueſtiturarum feudaliũ, eo quòd cauſa finalis ſit ſubſtantia, ſemper recurrendum eſſe ad tenorem inueſtituræ, & ea præſertim, quæ in præfatione inueſtituræ exprimuntur, quæ in omni parte repetitæ cenſentur. ad idem Brun. in conſ.73.num.7.cum concord. Hinc rectè inferri videtur, mentis teſtatoris fuiſſe, vt nullo tempore vacet primogenitura per eum inſtituta, & illius familiæ nomen, & in-
22 ſignia ſepulta, aut ſopita non mancant. † Quæ mens,& intentio eſt anima diſpoſitionis,& ideo

magis

magis attendenda, quam verborum forma, quæ
vt corpus indicatur. l. cum pater. §. dulciſſimis,
vbi Bart. & Scrib. de lega. 2. Soci. conſil. 59. nu-
me. 2. lib. 4. Paris conſil. 23. nume. 62. in primo,
& eleganter ſcribit Cic. in oratione pro Aulo
Cecina, actum non ex verbis pendere, ſed ho-
minum conſilijs, & authoritatibus verba ſerui-
re; quia voluntas totum facit, quæ ſi tacitis no-
bis intelligi pòſſet, verbis omnino nõ vteremur.
Sed quia id fieri non poteſt, verba reperta ſunt,
quæ non impedirent, ſed indicarẽt voluntatem.
Et Diuus Hieronymus ſuper Epiſtola ad Gala-
tas, nõ in verbis ſcripturarum eſſe Euangelium,
ſed in ſenſu, non in ſermonum ſolijs, ſed in ra-
13 dice rationis.† Et expeditum eſt, quòd non om-
ni diſpoſitione mens, & voluntas primo loco at
tenditur, ſecun do verò veriſimilitudo, tertio au
tem verborum proprietas, vt per Cagno. in l.
ſemper in obſcuris nume. 5. cum ſequentibus,
de reg. iur.
14 Sextò, Dato citra veri præiuditium, actum
quem Reuerendiſs. Dominus Epiſcopus gerere
debet, conditionalem dici poſſe, vt contraria
prima fronte ſuadere videntur, diſcutiamus an
in præſentiarum validè expediri poſſit? Et ſanè
pro affirmatiua adhuc concludendum. Nam
præſuppoſito, quòd in præiuditium naſcituro-
rum non teneat, tenebit tamen ad commodum
viuentis, ſed illis in lucẽ peruentis, poterit prio-
rem electionem, & nominationem variare, &
aliam ſtirpem eligere, quod ſi non fecerit dicetur
in priori voluntate perſeuerare, & actus ille qui
reuocabilis erat, irreuocabilis efficietur, & in
præiuditium quoque dictorum, ex poſt natorũ
confirmabitur. Colligitur iſta notabilis doctri-
na ex l. vnum ex familia, de leg. 2. vbi grauatus
per fideicommiſſum eligere vnum ex familia,
cum morietur, & ei reſtituere, & ſic conditiona-
liter, ſi in vita eligat, & reſtituat, non compara-
tur electus verò creditori, quia reuocabiliter
accipit cum mutari poſſit electio, ſed ſi in ele-
ctione vſque ad mortem grauatus perſeueret, &
ſic vſque ad conditionis purificationem, fuiſſe
videtur verus creditor ille electus vſque ab ini-
tio, & reſtitutio tunc fit irreuocabilis. Quem
tex. ad hoc ponderat ibi glo. in verbo mutetur,
& alium eligat, & Bart. in ſummario, in 3. notab.
& in vltima oppoſitione, concludens vbique,
quòd iuſſus reſtituere cum morietur, vni ex cer-
tis, eligere poteſt viuens, ſed vſque ad mortem
variare. Bal. ibidem in princ. & per tot. Caſtr.
in princ. & fin. & cæteri Scriben. deſ. * Idem
firmat gloſſ. 2. & 3. in d. l. cum pater. §. à filia pr.
de lega. 2. & poſt eam Iacob. ab Arena noſter
Parmeñ. in fin. & Dyn. ac Bart. in prima, & ſe-
cunda oppoſitione. Bald. in ſummario. Alber.
15 in princ. & in fin. ac Caſtr. in d. glo. 1. † vbi ſi-
gnanter addit, medij temporis commodum, &
fructus ſuperueniente quoque variatione, eſſe
ipſius electi; ex donatione quam eligens face-
re videtur, de, & quod ipſemet præcipuè pote-
rat, ſi electionem diſtuliſſet. Et idem dixerat in
d. l. filiusfamilias. §. Diuus Seuerus, nume. 5. de
leg. 1. Cuius hæc ſunt verba formalia (ſin autem
incertæ perſonæ reſtituit per eum certificandæ
tẽpore mortis, ut ſi eſſet rogatus reſtituere poſt
mortem uni de familia, quem elegerit, & in ui-
ta elegit unum, non poteſt retractare pro tem-
pore, quo habet uiuere, quia uidetur donaſſe ius
ſuum pro illo tempore, ſed benè poteſt retracta
re pro tempore ſecuturo, & alium eligere, ad
quem bona debeant peruenire, & retractabitur
prima reſtitutio. Sed ſi alium non eligat, rema-
net penes prædictum, & tunc incipit habere ex
teſtamento fideicòmmittentis) & allegat d. l.
unum ex familia, & d. §. à filia. Sequitur Aret.
26 in tracta de teſtam. gloſſ. in uerbo eligendis. †
Idem explicat Salycet. in d. l. poſt mortem, nu-
me. 2. & 5. inquiens, quòd & ſi hoc caſu non
tranſeant actiones ex Trebelliano in eum, cui
facta fuit reſtitutio, conditione pendente, benè
tamen tranſit dominium, & poſſeſſio, & lucra-
tur fructus, quia illud à ſe arbitrare dependebat
à poteſtate reſtituentis. In eandem ſententiam
loquitur ibi Com. nume. 40. Signo. de Homo.
num. 13. & Iaſ. num. 6. uſque ad fin. plures alle-
gans concord. & de communi * atteſtans, pro
qua extat elegans Rom. conſ. 402. circa primum
in fin. ſupra in oppoſitum citatum, cum quo in
hoc concordat pulcherrimum conſil. Ancb. 202.
in ſecundo dubio, licèt in cæteris pugnet, ut in-
fra dicetur. Sic etiam uidemus Patronum lai-
cum, qui præſentauit Clericum ad beneficium,
poſſe uariare, antequam ſequatur inſtitutio. c. 1.
§. quod autem, c. cum autem, & c. paſtoralis,
de iurepatrona. Roch. de Cur. in tracta. de iu-
repatro. in ver. honorificum. q. 9. & 10. Lambert.
in ſimili tracta. lib. 2. par. 2. q. 7. princ. ſub tit. de
uaria. præſentantium, ubi multos citat, & com-
munem * atteſtatur.
27 Septimò, Principaliter dicitur, non poſſe ele-
ctionem, & nominationem impedire, quamuis
conditionem aliquam contineret, quia nihil in-
tereſt filiorum naſciturorum, ex ſorore filijs ca-
rente, verum nunc fiat, vel in tempus purificatę,
aut defectæ conditionis differatur. Aut enim
nulli naſcentur, & illorum intereſſe non poteſt,
quia non entium nullæ ſunt paſſiones. l. ſi eius.
ff. ſi cer. per. bonus tex. in l. qui contra. ff. de fi-
deiuſſ. Aut naſcentur, & tunc temporis pote-
runt, variando, eligi, cum prima electio ſit mu-
tabilis, poſt impletam conditionem, vt in præ-
28 cedenti fundamento. † Conſtat autem, & ſatis
ſuperq; notum eſt iure noſtro, debitorem dan-
di, vel faciendi aliquid in diem, vel ſub condi-
tione, poſſe ante tempus, & conditionem im-
pletam

pletam debito ſatisfacere, quotieſcunque credi-
tores, vel Tertij non intereſt, ut omnes tradunt
in l. qui Romæ in princ. in l. ſtipulatio iſta, §. in-
certam, in l. qui calendis. §. vlt. de verb. oblig. &
in d. l. cum tempus, vbi Dec. & Cagno. latè de
reg. iur. bonus text. in l. poſt mortem, in l. ſub
conditione, & l. qui in diem, de ſolu. atque in
l. patrem. ff. qui in frau. cred. & in omnibus his
locis Scrib. not.
29 Octauò, Conſiderandum eſt, quatenus intereſ-
ſe aliquod naſciturorum ſubeſſe dici poſſet,
quòd non principaliter, ſed ſecundariò tantùm
militaret, & curandum non eſſet. Etenim prin-
cipale intereſſe, & fauor verſatur circa conſer-
uationem, continuationem, & perpetuitatem
nominis, & familiæ teſtatoris, utſup. in primo
fundamento deduximus; non autem verſatur
circa particularem perſonam eligendorum, ita
30 quòd vnus plus altero dilectus dici queat.† Vn-
dè ſuccedit in proprijs terminis deciſio Petr. de
Ancha. d. conſ. 202. qui egregiè conſuluit, gra-
uatum diſtribuere bona inter pauperes Chriſti,
eligendos per eum, cum morietur, & ſic ſub cō-
ditione d. l. hæres meus, de condi. & demonſtr.
& l. ſi cum hæres quan. di. lega. ced. poſſe tamen
ad libitum in vita eligere, & diſtribuere, non
tantùm validè, ſed irreuocabiliter, eò quia prin-
cipaliter tractatur de intereſſe, & fauore animę
teſtatoris, ſecundariò verò pauperū futurorum
tempore mortis grauati, cum præſertim ad ho-
rum potiùs, quàm illorum pauperum perſonas
habitus reſpectus dici nequeat; ſed tantùm ad
genus pauperum Chriſti. Ancha. opi. tenet quo-
que Bald. in d. l. poſt mortem, nu. 10. vbi nota-
biliter certè loquitur, & ibidem Fulg. & Caſtr.
num. 2. Corn. nume. 5. & Barba. in appoſt. ad
Salyce. & rurſus Caſtr. & Rapha. Cum. in d. §.
Diuus Seuerus, & veriorem dicit Dec. d. l. cum
tempus. num. 3. citans Abba. in conſ. 11. lib. 2.
& ibi Hieron. Chuc. in addit. Aret. d. tracta. de
teſtam. gloſſ. 16. in verb. eligendis. Aquen. in l.
ſed & ſi alio. §. ſi quis, ſub conditione ad Trebel.
& pleniùs cæteris omnibus, atque elegantius
Cagno. d. l. cum tempus, num. 3. vſque ad fin.
Concludens Ancha. opi. eſſe veriorem, ęquio-
rem, & magis communem,* quicquid Alex. Iaſ.
& alij contra ſentientes loquantur, & cum ea
nouiſſimè quoque tranſit Card. Abb. in lucubr.
ad Bart. in d. §. à filia pater, atque Mandoſ. in ad-
31 dit. ad Rom. d. conſ. 402.† Et regulare eſt, ac ge-
nerale, quòd vbicunque id quod principaliter
agitur, & in intētione eſt, cum eo pugnat, quod
ſecundariò, & in conſequentiá venit, illud ſem-
per præualet, & ab eo regulatur diſpoſitio. l. ſi
quis, nec cauſam, & l. rogaſti, vbi Dec. ſignan-
ter. nu. 6. ff. ſi cer. pet. Tiraq. latè in tract. res in
alios act. limit. 1.
32 Nonò, Retento pręſuppoſito voluntatis, & in-
tentionis teſtatoris conſeruandi, & continuan-
di nominis familiæ ſuæ in poſteros ſuos, median-
te huiuſcemodi primogenitura, abſonum vide-
tur, & inconueniens eius diſpoſitionem ita in-
terpretari, ut contrarium ſuccedat; ſi enim con-
ueniens, & rationabile illi uiſum fuit, ut num-
quam ſepulta, aut ſopita maneret in Ciuitate
familia ſua antiqua, & nobilis, contrarium cer-
tè, & inconueniens, & irrationabile iudicādum
eſt, cum contrariorum ſit eadem diſciplina. l. 1.
de his, qui ſunt ſui, vel ali. iur. Inſtit. eo. tit. in
princ. Contingere autem poſſet, quòd per vi-
ginti, & amplius annos expectanda foret nati-
uitas filiorum maſculorum ſororis illius, cui de-
ficiunt. Quòd ſi aliquis ex ea tandem oriretur,
& tunc temporis altera ſoror maſculis orbata
reperiretur, adhuc differenda eſſet electio ratio-
ne æqualitatis ſeruandæ, adeoquòd per plura
luſtra, teſtatoris mens, & intentio effectu ca-
33 reret. † At quotieſcumque inconueniens, vel
abſurdum aliquod ex dilatione electionis ſequi
poteſt, certū eſt eam differri non poſſe, nec de-
bere, licèt aliàs ex iuris diſpoſitione differenda
eſſet. pulchra eſt doctrina Soci. in l. vtrum. §. tū
quidam in fin. ff de reb. dub. per Text. in l. pen.
§ pen. C. de verb. ſign. Ne igitur inconuenien-
ti prædicto locus ſit, concludendum eſt electio-
nem, & nominationem non eſſe differendam.
34 Decimò, & vltimò, conditio, quæ huic ele-
ctioni, & nominationi ineſſe dicebatur ex parte
vnius ſororis, expreſſa dici non poteſt, ſed taci-
ta, quæ ex natura rei ineſſet. l. 1. in fi. ubi gloſſ.
Bart. & cæteri de condit. & demonſtr. propterea
diſpoſitionem vitiare non poteſt, etiam ſi actus
legitimus nuncupari poſſet, eſt tex. in terminis
d. l. actus legitimi, verſ. nonnunquam tamen, &
ibi gloſſ. & Doct. omnes, præſertim Dec. nu. 8.
poſt Bart. Bal. & Alex. quos citat, de reg. iur. &
Cagno. num. 25. & 28. gloſſ. in c. 2. in verſ. in-
certa, quam ſequuntur ibi Cano. de electis, in
35 6 vbi cōmuniter * recipiunt † electionem Præ-
lati, quæ regulariter conditionalis eſſe non po-
teſt, ut ibi in tex. dicitur, ſi in tacitam contineat
36 conditionem, valere, & tenere.† Quam conclu-
ſionem in præſentatione etiam beneficij, quæ
maiorem habet conformitatem, cum nomina-
tione noſtra, procedere inquit Lamber. in tract.
de iurepatro. lib. 2. par. 2. q. 3. princi. arti. 9. nu. 2.
Vndè infertur, quòd poſſit Reuerendiſs. Dñs
Epiſcopus nunc eligere, & nominare quam ſtir-
pem voluerit, non obſtante illa tacita conditio-
ne natiuitatis filiorum de qua ſupra.
Non obſtāt modo in oppoſitum adducta; nam
ad primum, ſecundum, & tertium reſpondetur,
non benè conuenire caſui noſtro, quia condi-
tio ibi erat adiecta expreſſim diſpoſitioni, cui lo
cus non erat ante illius purificationem, aut de-
fectum, hic verò nulla ampliùs adeſt conditio
adim-

Digitized by Google

adimplēda, quia venit caſus mortis filiorū maſculorū ſine aliqua noīatione per vltimū facta, adeo quòd tenetur in præſentiarum Illuſtriſs. Epiſcopus iuxta teſtatoris voluntatem optare ſtirpem, quam ad primogenium admittere voluerit, & eam nominare, & ſi illam nominauerit, in qua iam adeſt perſona capax, ſtatim executionē habere poterit electio; quòd ſi aliam elegerit, ſtabit in ſuſpenſo executio propter tacitam conditionem annexam, quæ actum non inualidat, vt ſupra dictum eſt in primo, & vltimo fundamento, Tantò magis, quia conſtat apertiſſimè de teſtatoris voluntate, quòd ſtatim fiat electio ꝑpter illam clauſulam (tunc & eo caſu) quæ denotat extremitatem temporis, quo actus celebrandus eſt, vt in ſecundo fundamento deductum fuit, quodq́; eligi poſſent, etiam filij naſcituri, vt in tertiò, & quartò fundamento, & variationi quoque locus eſſe poſſet, vt in ſexto fundamento, & propterea nullum poſſit fieri præiudiciū p ipſam electionem nunc fiendam, vt in ſeptimò præſertim conſiderabili, vt in octauo.

Quæ omnia in contrarijs ceſſant, vt quiſq; poteſt ex caſuum collatione dignoſcere.

Ad quartum reſpondetur, electionis diffinitionem nullo pacto repugnare, quia verum eſt de duabus ſtirpibus, vnam eligendam eſſe, & perſonam filij extantis non eſſe neceſſariò nominandam, cum electa ſtirpe ſororis ſobolem maſculinam habentis, poſſet in alium naſciturum diſpoſitio verificari, Quinimo, electa etiam vna ſtirpe, locus ſit vatiationi, vtſupra dictum eſt.

Ad quintum, ſextum, & ſeptimum conueniunt omnes reſpōſiones datæ tribus primis obiectis.

Ad octauum de l. ſtipulatio iſta. §. incertam, reſpondetur verum eſſe, quòd pendente conditione dandi, vel faciendi non liberatur debitor, vt ibi, ſed intelligi debet, quando creditoris intereſt. Nam ſi nec creditoris, nec alicuius tertij intereſt, benè poteſt debitor, conditione pendente, dare vel facere quod tenetur vtſupra in octauo fundamento. Vltra quòd non verſamur nos in diſpoſitione conditionali; ſed pura incontinēti exequenda reſpectu electionis tantùm, & nominationis ſtirpis, vt pluries diximus.

Ad nonum patet reſponſio duplex, prima eſt, quòd Reuerendiſs. D. Epiſcopus non fuit rogatus eligere quando morietur, & ſic ſub conditione, vt in contrario, ſed ſub alijs conditionibus iā purificatis, vt ſupra; adeo quòd ſtatim debet actū expedire per ſupradicta. Secunda verò quia doctr. Bart. in d. §. a filia, & ſequacium communiter eſt reprobata, & ſic contrariam veriorem, ęquiorem, & magis communem eſſe, tenendum eſt, vt in octauo fundamento clarè demonſtratū fuit.

Ad decimum, & vltimum reſpondetur, electionem in caſu noſtro non ſtare in ſuſpenſo, ſed eius tantùm executionem, caſu quo ſtirps eligatur, quæ hodie liberis maſculis caret. Et hoc minimè legibus repugnat, vtſupra in primo fundamento ad ſaturitatem oſtenſum fuit. Si verò diuerſa ſtirps electa fuerit, neq; optionis actus, nec eius executio ſuſpendetur, & per conſequēs neutro caſu repugnare poterit d. l. & d. regula actus legitimi. Idcirco votum meum eſt, nedum poſſe, ſed debere nūc Reuerēdiſs. D. Epiſcopū, Teſtatoris voluntati inhærendo, alterutram ſtirpem prædictam, ad Primogenium eligere, & nominare, ſaluo ſemper ſaniori iudicio.

SVMMARIVM.

1 VAſſallus cui iudicialiter feudum euincitur ſibi conceſſum, agere poteſt contra Dominum, non quidem de euictione in duplum; ſed vt ſimile, & æquiualens feudum præſtet.

2 Dux Parmæ, & Placentiæ, qui Ducatū in feudum tenet ab Eccleſia, eſt in eo ſucceſſor vniuerſalis ipſius eccleſiæ.

Idem eſt directus Dominus feudatariorum in dicto ſtatu exiſtentium, licèt reſpectu ſedis Apoſtolicæ ſit tantùm vtilis, vt infra num. 31. vbi latè cum ſeqq.

4 Feuda conceſſa per Sum. Pont, dum erat dominus Regni Apuliæ, per inueſtituram poſt factam de eodem Regno, fuerunt vniuerſaliter tranſlata in Regem dominum directum & infra num. 31. 32.

5 Caſtra infeudata ſequuntur Regnum, ſicut membra ſequuntur caput, à quo diſcedere nefas eſt, & num. 32.

6 Princeps ſupremus, licèt non transferat directum dominium, quod habet in vaſſallos per ſpecialem, aut generalem conceßionem, poteſt tamen cū vniuerſitate transferre, vt ſi creet aliquem Ducem in aliquo ſtatu & num. 31. 32.

7 Duce aliquo creato de nouo, tranſeunt in ipſum, nedum omnia regalia, verùm etiam alia reſeruata in ſpecie ſoli Principi propter excellentiam.

8 Gubernatoris titulus continet ius vniuerſale.

9 Vaſſalli veniunt in generali conceßione territorij, & Caſtrorum, ſimul, & cum vniuerſitate trāſeūt, & num. 31. 32.

10 Vniuerſalis ſucceſſor tenetur de euictione, & alijs etiam perſonalibus actionibus.

11 Princeps an, & quando ligetur contractibus Anteceſſoris?

12 Princeps ſuccedens, dicitur pars poteſtatis cum anteceſſore, & infra nu. 38.

13 Princeps ſucceſſor, tenetur ſatisfacere ſeruitoribus anteceſſoris, qui ab eo ſatisfacti, & remunerati non fuerunt.

14 Succeſſor in beneficio, tenetur penſiones ab anteceſſore conſtitutas ſoluere vtì ſucceſſor vniuerſalis.

15 Pen-

15 *Penſionarius ſpolio agere poteſt contra ſucceſſorem in beneficio, etiam quòd nunquam ſoluerit penſionem.*

16 *Succeſſor in beneficio eadem perſona cũ Anteceſſore iudicatur, vti hæres cum defuncto, & idem de ſucceſſorib. in alijs dignitatib. & officijs dicitur.*

17 *Epiſcopus tenetur ſtare infeudationi anteceſſoris ſui, & alia per eum geſta rata habere.*

18 *Prælatus quilibet dicitur quaſi hæres Anteceſſoris ſui.*

19 *Prælatus, & alij ſucceſſores in dignitatibus, & officijs, tenentur ad pœnam conuentionalem contractuum ſub nomine officij, vel dignitatis celebratorum.*

20 *Singularis ſucceſſor, cui actiones omnes in genere ceſſæ fuerunt, paſſiuas etiam ſuſtinere debet.*

21 *Succedens in honore, ſuccedit etiam in onere.*

22 *Dominium directum apud duos in ſolidum eſſe non poteſt.*

23 *Vaſſallus pro eodem feudo duos dominos habere nõ debet.*

24 *Ceßio exceptionum, indicat actiones paßiuas in ceßionarium fuiſſe tranſlatas.*

25 *Exceptio eſt actionis excluſio.*

26 *Conſequens qui vult, vult etiam omne neceſſarium antecedens.*

27 *Actiones perſonales in ſingularem ſucceſſorem tranſeunt, ſi cedantur, licèt, ſinè ceßione non tranſeant.*

28 *Singularis ſucceſſor, licèt actione perſonali non teneatur, officio tamen iudicis tenebitur, æquitate dictante.*

29 *Singularis ſucceſſor occaſione rerum feudalium, perſonali etiam actione conuenitur.*

30 *Succeſſor directi domini, etiam ſingularis, cogere poteſt poſſeſſorem rerum feudalium, vt ſibi Iuramentum fidelitatis præſtet.*

31 *Regnum, Ciuitas, Caſtrum, ac villa comprahendũt ius vniuerſale, vt hæreditas, & in iſtorum alienatione veniunt vaſſalli, & directum dominium.*

32 *Rege, vel Duce nouiter creato, trãsfertur in ipſum directum dominium omnium feudorum in Regno, ſeu Ducatu exiſtentium, & tenentur Barones ei facere fidelitatem, & eſt communis.*

33 *Diſtinctio tamen in hac re adhibetur ab Alex. Iaſ. Dec. & Riminal.*

34 *Sed impugnatur talis diſtinctio ex pluribus, vſque ad fin.*

35 *Feuda iuriſdictionis, ac dignitatis à Principe, in cuius ſtatu exiſtunt, conceſſa fuiſſe, vel ab eius anteceßoribus oportet.*

36 *Iuriſdictio omnis à Principe prouenit, & ab eo fluit, & refluit, ſicut flumina à mari, & ad mare.*

37 *Dignitas omnis feudo annexa, à Principe eſt.*

38 *Princeps ſucceſſor, dignitatem, perſonamq́ Anteceſſoris repræſentat, & omnia eius iura obtinet, & ſupra num. 12. cum ſeqq.*

39 *Feudatarij Mediolani, Ferrariæ, Vrbini, ac Parmæ & Placentiæ recognoſcunt abſolutè Duces ſuos in directos Dominos.*

40 *Directum dominium feudi alienari prohibiti, tranſit tamen, ſi cum vniuerſitate alienetur.*

41 *Singularis numerus ad plura non refertur.*

42 *Vnica determinatio non debet difformiter determinare.*

43 *Negatiua potentiùs negat, quàm affirmatiua affirmet.*

44 *Negatiua, omnino omnia excludit, quantumuis minima.*

45 *Cauſa feudalis inter prætendentes feudum, cognitor eſt directus dominus.*

46 *Litigantes ſuper feudo, vel re feudali, non poſſunt in præiudicium directi Domini, alterius iuriſdictionem prorogare.*

Pro Illuſtriſſ. Domino Comite Sanctæ Floræ.

EPITOME.

Feudatarij particulares an recognoſcant immediatè Principem ſupremum, à quo priùs infeudati fuerant? An verò Principem ſubalternum, nempè Ducem, ſub cuius Ducatu poſtea erecto, dicti Feudatarij conſtituti ſunt?

Concluditur eos immediatè ſubeſſe Duci, licèt poſt eorum infeudationem ad Ducatum aſſumpto.

RESPONSVM VIII.

Onſideratis diligenter allegationibus Excellentis D. Ludouici Zuntij, conciuis, & amiciſſimi mei pro Illuſtriſſ. Dño Comite Sanctæ Floræ in cauſa Caſtri Baſilicæ nouæ, ſuper articulo euictionis editis, concurro in eius ſententiam quoad primam quæſtionem, & pro indubitato habeo, quòd Illuſtriſſ. Dñs Comes, in caſu euictionis feudi prædicti (quam tamen nunquam venturam arbitramur) iure feudorum inſpecto, agere poterit contra directum dominum, non quidem de euictione in duplum, ſed vt ſimile feudum, aut æquiualens præſtetur per c. 1. de inueſt. de re alien. fac. & cap. 1. ſi de feud. vaſſal. ab aliq. interp. fue. cum vtrobiq; traditis per Scrib. omnes, *& Capi. deciſ. 197. nu. 8. Cabal. in tract. euic. §. 4. nu. 51. Sed an in practica obtineri poſ-

ſet ego

ſet ego ſubſiſto,pro prout ex noſtratibus aliqui,
etiam ſubſiſtunt.
Quouerò ad ſecūdā q. vt contra quem dirigi
poſſet hmōi actio; Camerā.ſ. Apoſtolicā,à qua
feudum iamdiù obtinuit; an Camerā Ducalē,
quæ in Ducatu harum Ciuitatū loco Apoſto-
licæ ſucceſſit,vt inueſtitura ſatis ampla appâtet;
de concluſione facta per D. conſulentem dubi-
2 to ex infra dicendis.† Et primò quia non vr ve
rum,quòd Sereniſs. D. Dux noſter ſit ſingularis
ſucceſſor in dicto Ducatu,licèt ſummū Pont. in
directū Dñm recognoſcat. Quinimo dr in vni-
uerſitate bonorum ſucceſſiſſe,vt in terminis do
cet Lauden. in tract. de princip. q. 43. aſſerens,
quòd talis Princeps recognoſcens ſtatum à Pa-
pa, vel Imperatore, licèt vniuerſorum bonorū
ſit tantùm vtilis Dñs,habito reſpectu ad ipſum
ſummū Pont. vel Imperatorem,reſpectu tñ ſin-
gulorū,putà in ſingulis feudis conceſſis diuerſis
3 perſonis,eſt directus Dñs † & citat Bal. in l.j.C.
vndè legit. & vndè cogn. vbi hoc clarè inquit,
in fi.& idem Bal. in prohem. ff.col.3. nu.11. vbi
decidit, quòd qui Regnū ab alio in feudum re-
cognoſcit,licèt ius vniuerſale vtiliter poſſideat,
in iuribus tñ ſingulorum habet plenitudinē po-
teſtatis, & directo poſſidet iuriſdictionē in ſin-
gulis generū, & nomine ſuo ſimplici eam exer-
cet, & cōmodum iuriſdictionis pleno dñio ac-
quirit,licèt habeat vtilē terminum reſpectu vni
uerſitatis Regni,Ro.ſing.617.incip. tu ſai,quòd
Regnū Apulæ. vbi dicit, quòd ſi Papa dum eſ-
ſet dñs Regni, conceſſit feuda aliquibus Baro-
nibus, & poſtea tranſtulit Regnū vniuerſaliter
4 in aliquē Regem † quòd cenſentur ēt talia feu-
da in Regem quoad dñium directum tranſlata
Iacob.de S. Georg. in tract. feud.in ver.quid ſi
Rex, vel Dux nu.5.Bald.in tit.de pa.Conſtā.in
§.hoc quod nos in ver. inueſtituram recipien-
5 tis.vbi inquit † quòd talia Caſtra infeudata ſe-
quuntur Regnum, ſicut membra ſequuntur ca-
6 put ſuū,à quo diſcedere nephas eſt † ꝑ hoc eſt
videndus ēt Boſ.in tit.de Prin.& eius priui.nu.
228 vſq; ad nu.233.aſſerens,quòd Princeps,li-
cèt non trāſferat directum dñium, quod habet
in vaſſallos per ſpecialem,vel generalē conceſ-
ſionem,pōt tamen cum vniuerſitate transferre,
vt putà qñ creatur de nouo aliquis Dux in ali-
quo ſtatu.Et idem repetit in tit.de regal.nu. 5.
7 vbi vult † quòd creato aliquo Duce, vt ſupra,
nedum regalia in ipſum tranſeunt, verùm etiā
omnia,quæ ſunt reſeruata in ſpecie ſoli Princi-
pi,& Imperatori ꝑpter Excellentiā Nat. quoq;
cōſi.122.nu.9.& 10.ſucceſſores huiuſmodi vni
8 uerſales appellat † Imò titulus Gubernationis
dr quoq; cōtinere ius vniuerſale, ſecundū Dec.
9 conſi.61.col.2. † & quòd vaſſalli veniant in ge-
nerali conceſſione territorij,& plurium Caſtro-
rum ſimul,& cum vniuerſitate tranſeant,tradit
* Clar.in d.feudum q.28.vbi de cōi * poſt Pariſ.
10 Quòd ſi vniuerſalis ſucceſſor eſt † Seren. Dux,
non dubitandum quin de euictione,& quacun-
que alia perſonali actione teneatur, per iura, &
authoritates ex aduersò allegatas.
Et ſpeciatim ex eo, quòd ſcribit Iaſ. in l. 1. nu
11 13. & 14. de conſti. Princ. † vbi magiſtraliter.
diſtinguit,an, & qñ obligetur Princeps ſucceſ-
ſor ex cōtractibus anteceſſoris? inquiens,quòd
Papa, & Imperator, ex quo fiunt per electionē,
& nullo modo cauſam habent ab Anteceſſore
non ligantur contractibus prædeceſſorū; ſed in
Regibus, Ducibus, Marchionibus, & alijs, qui
vel cauſam habent ab Anteceſſore, vel per ſuc-
ceſſionem fiunt, ſecus eſt dicēdum, quia tenen-
tur ſeruare oēm contractum, & quācunq; eius
conuentionem, ſicut quilibet ſucceſſor priuati,
per reg.l. cum à matre. C.de rei vendic. quæ in
ſucceſſore vniuerſali indubiè loquitur; ſequit
Boſſ. in tit.de Princ.& eius priuil. nu. 29. & ita
egregiè, ac difusè conſuluit Iaſ. conſil. 1. in 2.
dub.lib.j.tradit Mari.Frec.in tract. de ſubfeud.
lib.2.q.27.in materia aſſenſus: Nat. conſi. 122.
per tot.& Bero.pro Cōitate Bonon. contra. D.
12 Ducem Ferrarię in conſil. 138. per tot. vbi de
* cōi,* & veriori opin.atteſtat ſub nu. 19. vol. 3.
Propterea ſucceſſor in Principatu dr pars po-
teſtatis cum anteceſſore,vt per Petr. de mon.in
ſua Monarch.concil.par.2.conclu. 2.ſub nu. 19.
13 † Adeo quòd tenetur ēt ſatisfacere ſeruitorib.
anteceſſoris,qui ab eo ſatisfacti, & remunerati
nō fuerunt Rebuf.in tract.de priuil.ſchola.priu.
26.ſub nu.5. poſt ſpec. quem refert,& pro præ-
dictis videndus eſt omnino Guillel. à Monſe-
ra.in tract.de ſucceſſio. Reg.dub.1.num. 20.21.
poſt Oldra.conſi.94. eleganter nu. 16. cum plu-
rib.ſeqq.& Bald.in conſi.159. col.2.lib. 3.
Simile eſt, quod videmus in ſucceſſore bene-
ficij, qui dr vniuerſalis ſucceſſor,& pēſiones ab
anteceſſore conſtitutas ſoluere tenetur, vt per
Feli.in c.ad audientiā il 2.vol.5. de reſcrip.quē
14 refert,& ſuquitur Rip. vbi ſup.nu.6.† quib.ad-
di pōt elegans deciſ.Guid.Pap. in terminis ſub
nu.629. & Gig.in tract. de penſio.q.47. nu 10.
15 † vbi adeo iſtud ꝑcedere affirmāt, vt penſiona-
rium ſpolio agere poſſe contra talem ſucceſſo-
rem aſſeuerent; licèt ipſe penſionē nunquā ſol-
16 uerit,& rōnē hanc inter cęteras adducūt† quòd
in dignitatibus, & officijs ſucceſſor, vna, & ea-
dem perſona cum anteceſſore reputatur, ſicuti
hæres cum defuncto; & iura, authoritatesq; al-
legant, quæ breuitatis cauſa ommitto.
17 Sic Epiſcopus tenetur ſtare infeudationi præ-
deceſſoris ſui, & alia per ipſum geſta rata habe-
re,vt per Archidiac. in c.deceſſorum 25. q.2.&
Bald.in c.1.in verb.Marchio. qui feu. dar. poſſ.
& tradit Firma. in tract. de Epiſc. 4. par. q. 54.
num.183.& 185.

Digitized by Google

18 Et quilibet Prælatus dicitur quaſi hæres ſui anteceſſionis, vt inquit gloſſ. In cap. 1. in verb. prædeceſſoris de ſolut. per illum tex. & per aliũ tex. in cap. conuenior. 23. q. 7. Imò, & quilibet rector Eccleſię; & tradit Gig. d. tract. q. 52. in princip.

19 Quin etiam, ſi pœna fuerit per anteceſſorem promiſſa pro obſeruatione contractus celebrati ſub nomine officij, vel dignitatis, ad eam tenebitur ſucceſſor, vt ibidem ſcribit Gig. q. 54. verſi. quæri poteſt ſub num. 182. poſt concord. citatos. Ex his igitur dicẽdum vr̃ quòd cum Sereniſs. D. Dux noſter ſucceſſerit cum titulo & dignitate Ducali in omne ius, quod habebat ſedes Apoſtolica in his Ciuitatibus, & ſic ab ea cauſam habuerit titulo vniuerſali, vt in dicta conceſſione, & inueſtitura, ipſe quoque ligetur contractibus per dictam ſanctam ſedem antea celebratis; & conſequenter in caſu euictionis prædictæ, teneatur æquiualens feudum præſtare Illuſtriſs. D. Com. Sanctæ Florę, inſpecta feudorum lege, vt ſupra.

20 Neque ommiſerim, ſi ſingularis ſucceſſor dici poſſet, quòd in inueſtitura prędicti Sereniſs. D. Ducis adeſt clauſula ceſſionis actionum in ampliſſima forma, nedum realium, ſed etiam perſonalium prædictæ ſedis Apoſtolicæ vti dominæ temporalis dictarum Ciuitatum, quę clauſu-

21 la, licèt de paſſiuis actionibus expreſſim non loquatur, de oĩbus tamen intelligẽda vr̃ † ex quo ſuccedens in honore, dicitur etiã in onere ſuccedere reg. rationi congruit de reg. iur. in 6. l. ſecundùm naturam ff. eo: tit. cum vtrobiq; nota. per ſcrib. conferunt dicta Brun. in tract. de aug. conclu. 23. & de diminu. conclu. 2. in fi. Abſurdũ enim eſſet quòd Sereniſs. D. Dux contra Illuſtr. D. Comitem, & eius deſcendentes vti eius feudatarium, in oĩbus, & per omnia procedere poſſet, ipſe verò D. Comes contra Sereniſs. Ducẽ vti dñm directũ, in caſibus à iure permiſſis, non valeret agere. Nec minùs inconueniens eſſet, quòd in reliquis contra eum ageret, in hoc verò caſu contra ſedem Apoſtolicam agere coge-

22 retur † cum dñum directum inſolidum apud duos eodem tempore eſſe nequeat, vulg. l. ſi vt certo. §. ſi duobus veh culũ ff. commod. nec reneatur vaſſallus pro eodem feudo duos dominos recognoſcere ad tex. in c. Imperialẽ. §. prętereà Ducatus de prohibi. alien. per Feder.

24 Et quòd actiones etiam paſſiuæ in generali ceſſione prędicta comprehenſę fuerint, ſatis declaratur per aliam ſeq. clauſulam, qua conceditur Sereniſs. D. Duci, ius, & facultas vtendi omnibus exceptionibus, quibus Camera Apoſtolica anteceſſionem vti poterat. Etenim ſi exceptione contra actionem perſonalem vti debet, neceſſe eſt, quòd contra eum priùs dirigi po-

25 tuerit actio † cum exceptio ſit actionis exclu-

26 ſio l. 2. ff. de exceptio. † & qui vult conſequens velit omne neceſſarium antecedens l. 2. de iuriſdictio. omn. iudic. l. apud antiquos C. de furt. cum vulg.

27 Stante igitur quòd actiones omnes, etiam perſonales, tam paſſiuæ, quàm actiuæ ceſſæ fuerint, & in D. Ducem tranſlatæ, nulli dubium, quin ipſe ſit in hac noſtra ſpecie, (ſi caſus euenerit) conueniendus, quamuis ſingularis ſucceſſor appellari poſſet in hunc enim benè tranſeunt perſonales actiones, ſi ceduntur, licèt ſinè ceſſione non tranſeant, vt habetur in locis ex aduersò citatis, & in l. poſſeſſor §. etſi poſſeſſor vbi Bart. de acquir. poſſ. l. ſi ego de nego. geſt. Caſtr. conſil. 45. num. 22. in 3. Specu. in rit. de ceſſio. act. § conſequenter in princ. & per tot. cum concor.

28 Sed accedat, quòd licèt cõtra ſingularẽ ſucceſſorẽ non detur pſonalis actio datur tñ officium Iudicis quotiens æquitas ita dictat Alex. l. 1. §. ſi hæres percepto, nu. 1. in fi. & ibidem Rip. nu. 13. 23. & 24. ff. ad trebell Sed militat ęquitas, vt eum ſequantur incommoda, quem ſequuntur commoda per ſupradicta. Numinum, &c.

29 Et vltimò animaduertendum eſt, quòd regula prædicta, quòd perſonales actiones in ſingularem ſucceſſorem non tranſeant, fallit vbicun-

30 que ad ſunt res feudales, quorum reſpectu † tales actiones competere poſſunt; & hinc eſt, quòd ſucceſſor directi domini, etiam titulo ſingulari, poteſt cogere poſſeſſorem rei feudalis, vt ſibi iuramentum fidelitatis præſtet. Ita in indiuiduò eam limitant, & limitationem exemplificant Doct. in d. §. ſi hæres & ſignanter Iaſ. num. 8. Rip. num. 10. poſt alios. Verùm ob rem feudalem euictam dicetur competere actio, de qua nos agimus, & æquiſſimum eſt, vt in memoratum ſucceſſorem, tam paſſiuæ, quàm actiuæ tranſiuerint actiones per ſupradicta, Meritò ſi ſingularis etiam ſucceſſor Apoſtolicæ ſedis Sereniſs. D. Dux fuiſſe præſupponatur, ad idem quod ſupra concluſum eſt, teneri videbitur; contra quem cogetur Illuſtriſs. Dom. Com. Sanctæ Florę agere, non contra Sedem Apoſtolicam, ſi indemnitati ſuæ conſulere hac via deliberauerit. Satiùs tamẽ eſt omnibus neruis cauſam contra Illuſtriſs. Dominos Rubeos rueri, & ita iuris eſſe arbitror, ſaluo ſemper rectiùs ſentientis iuditio.

Pro eodem Illuſtriſs. D. Com. Sanctæ Floræ.

De eadem materia.

Dubitari valdè animaduerti p magnificos & Excell. compatronos meos in cauſa Caſtri Baſilicæ nouæ per Illuſtriſs. Dominos Rubeos mota contra Illuſtriſs. D. Com. Sanctæ Florę de doctr. Baldi iam à me allegara

legata in l. 1. in fi. C. vndè legiti. & vnde cog. relata p Mart. de Land. in tract. de Princ. q. 43. vbi dixit, quòd ſingula feuda Regni Apuliæ ſunt de dño directo Regis, licèt vniuerſitatem Regni re cognoſcat ab Eccleſia in feudū, & ſic in effectu, quòd regnū cōtinet quoddā iꝰ vniuerſale, qđq; in cōceſſione iſtius iuris vniuerſalis veniūt particularia feuda, & vaſſalli, & dñium directū feudorū, q cquid de particularibus earū rerū alienationibus iure cautū reperiatur. Eap p cupiēs quid ſupinde alij ſcribētes ſentiāt inuenire, pſertim quoq; ad cognoſcendū, quis dictæ cauſæ futurus ſit Iudex cōpetēs, (de qua re aliquantiſper ēt inter nos dubitatū fuit) operæ non nihil in illis pquirēdis impēdi. Et in pdictis reperi glo. in c. 1. §. eadē lege in ver. feudū alienare de L. com. q̄ in indiuiduo id ipſū firmat p illum tex. & glo. ſequunt ibi Bal. Alua. Præpoſ. & pulchrè Affl. in 2. not. affirmās, quòd nedū Regnū cōphēdit ius vniuerſale, verū ēt Ciuitas, Caſtrū, & villa, ſicuti, & hęreditas, & ī quorūlibet iſtorū alienatione

32 veniūt vaſſalli, & directū feudi dñiū † ſed, & Bal. poſt Odofr. in tit. de pa. conſtā. in §. hoc q nos in ver. inueſtiturā recipiētis. dixit p illū tex. quòd ſi vacāte Regno Siciliæ Sūmꝰ Pōtifex cōceſſit feuda, & comitatꝰ certis pſonis, creato deinde p eū Rege, tenent illi Comites, & Barones facere fide litatē nouo Regi, eò q a feuda hmōi particularia ſequūt Regnū, ſicut mēbra ſequunt caput, à quo nephas eſt recedere, & idē Bal. ī phem. fff n. 11. decidit, quòd q regnū ab alio Rege recognoſcit, habet nihilominus ſupremā ptāte in ſubditos, & licèt ius vniuerſitatis vtiliter poſſideat, habet tñ in iuribꝰ ſingulorū plenitudinē ptātis, & directò poſſidet iuriſdictionē in ſingulis generū. & noie ſuo ſimplici eā exercet, & cōmodū iuriſdōnis ac quirit pleno dñio, licet habeat vtilē dominiū reſpectu vniuerſitatis Regni, hinc ēt cōferūr dicta eiuſdē Bal. in cōſ. 159 col. 2. lib. 3. dixit quoque Rom. ſing. ſuo 617. icip. *Tu ſci.* quod RegnūApuliæ, quòd ſi Papa dū eſſet dñs Regni pd. concesſit feudū alicui Baroni, & poſtea trāſtulit Regnum vniuerſaliter in Regē, cenſet alienaſſe ĕr dictum feudū, & Baronē, quis qlibet dictuꝰ eſſet cōtra riū, eò q a in generali alienatione nō veniūt vaſſalli, & allegat tex. cū Bal. in tit. de pa. cōſtā. loco pximè citato, & idē repetit Rom. in conſ. 26. in fi. ſeqtur Corn. ī d. l. 1. C. vnde legi. in fi. & ibidē Barb. in add. Bald. Alex. cōſ. 1. nu. 46. & cōſ. 25. nu. 21. lib. 5. & in l. 2. in prin. nu. 29. ff. ſol. mrim. Iacob. de S. Georg. in tract. de feud. in ver. qd ſi Rex, vel Dux. nu. 5. Dec. conſ. 61. col. 2. vbi dicit idē de ppetuo gubernio, q de Regno ī dictū eſt, & latiſs. Mari. Frec. in trac. de ſubfeud. li. 1. ſub rub. de poteſt. & auth. Baro. erga ſuū ſubfeud. p to. vbi de quolibet Barone hñte ſubfeudatariū, idē tradit, q oīno videat. Nat. cōſ. 122. n. 10. lib. 1. pulchrè Boſ. ī ri. de pri. & eiꝰ priu. nu. 288. vſq; ad

nu. 233. vbi in ſpē hęc inqt locū hře in Duce no uiter creato, q eſt casꝰ nr, & idē repetit in tit. de regal. nu. 4. 5. poſt Fely. in c. dilecti. ī ver. hoībus verſ. intellige 1. de maio. & obed. Patis pulchrè cōſ. 1. nu. 99. & in cōſ. 23. nu. 103. li. 1. vbi de cōi opi.* fidē facit, & poſt eū Clar. in §. feudū q. 28. vſ. ſcias in ñ, cōem quoq; dixit Dec. cōſ. 517. n. 10.

33 Vĕ iñ difficultatē aliq bac in re facere diſtictio, q tradūt Alex. Iaſ. Dec. & Rimin. in d. l. 1. C. vñ legi. vz Alex. n. 5. Iaſ. col. 2. verſ. ītellige tñ. Dec. in fi. & Rim. n. 2. dū inqunt Bald. doctrinā pcedere qñ Eccleſia, vel alius inueſtiēs eēt iñ dñs dire ctus feudorū in vniuerſo, qa tūc nō incōuenit, q infeudatꝰ efficiat directꝰ dñs in quolibet particulari, cōpatiunt. n. ſe inuicē iſta duo directa dñia ſm ipſos, nō obſtan. reg. l. ſi vt certo §. ſi duobus vehiculū ff. com. ſed qñ inueſtiēs eēt directꝰ dñs particulariū quoq; feudorū, tūc ſecꝰ eſſet, q nqđ iſtud directū particulariū non pōt eē penes duos inſolidū d. §. ſi duobus cū cōcord. & nihil video p tali diſtictione vltra rōnē pdictā ab his allega

34 ti. † Vñ licet maxima ſit iſtorū authoritas, cogitā do iñ de huꝰ diſtinctionis veritate, credidcrim cōtra eos facile teneri poſſe, & plurimū me mouet, quòd nō ē dare caſū (meo iudicio) i quo Eccleſia in themate p Bal. ppoſito, vel alter ſupremus Princeps inueſtiēs aliquē de Regno, ſeu Ducatu, nō ſit dñs directus particulariū feudorum Regni, uel Ducatus, ſi ſint feuda iuriſdōnis, aut

35 dignitatis † nā neceſſe eſt, quod īfeudata ſint, vel ab ipſomet Pricipe īueſtiēte Regē, vel Ducē, vel ab anteceſſoribꝰ ſuis Claud. Sey. in ſpec. feu ti. q.

36 feud. dat. poſſ. par. 3. ampl. 1. † a qbꝰ oīs iuriſdictio fluit, & refluit, ſicuti flumīa à mari, & ad mare l. 1. ff. ad l. iul. de ambi. Bal. in c. 1. §. ad hęc de pa. iur. fir. Capic. dciſ. 9. n. 15. Affl. deciſ. 39. n. 8. Iaſ. ī l. q Romę. §. Seia n. 15. de ver. ob. Anch. cōſ. 310. n. 5. Sic ēt oīs dignitas ab eiſdē pueniţ c. 1. vbi Scribē. oēs in tit. q dica. Dux, Com. Mar. Si igiť ipſe de nouo feuda cōceſſit, nulli dubiū, q n directus

37 dñs eorū in particulari remāſerit c. 1. §. 1. de in-

38 ueſti. de re alie. fac. cū ſim. † Si verò ab anteceſſoribus ſuis conceſſa reperiunt, nihil impedimēto eſt, quominus ipſe quoq; in hoc directo dñio illis ſucceſſerit, cū in oībus, & p oīa eorū iura obtineat, & dignitatē, perſonamq; repręſentet, vt in prioribus ſcriptis latè explicaui, quibus oīno addendus eſt Iaſ. conſ. 1. in 2. dub. li. 1. ac Mari. Frec. ī trac. de ſubfeu. lib. 2. in mña aſsēſus. q. 27.

39 & Nat. cōſ. 122. p tot. vol. 1. † Quap p cū feuda ferè oīa habeāt iuriſdōnē, & dignitatē annexā, ſequereť, quòd vtā infeudatā à Principe, nunq̄ trāſirēt cū vniuerſitate Ducatꝰ, q eſſet maximè abſurdū, & contra cōem practicā, & gñalē cōſuetudinē, in quo totū oppoſitū ſeruari videmꝰ, tā in Ducatu Mři, q eſt feudū Imperatoris, quā in Ducatu Ferrarię, quod ē feudū Ecclę, ī Ducatu Vrbini, q eſt eiuſdē Ecclæ, & in hoc ēt Parmēſi.

& Placẽtino, q̃ ab eadẽ recognoſcitur Eccleſia. paſſim.n.vaſſallos, & feudatarios aĩaduertim⁹ p quibuſcunq; feudis iuriſdictionis, & dignitatis, tã modernis, q̃ antiq̃s, & à quocũq; erectis; & cõceſſis, recognoſcere Sereniſs. Modernos Duces in dños directos; dico abſolutè, & quoad oẽs feudorũ effectus; nec in his oĩbus Ducatib. quę q̃ arbitror exiſtẽt, q cõtrariũ obſeruatũ viderit. Propterea nõ ſunt mutãda, q̃ certam interpratiõnẽ diu habuerunt l. minimè de legi, & hæc ſit prima reſponſio diſtinctionem memoratam eneruans.

Secundò reſponderi põt, quòd diſtinctio Alexandri, & ſequacium eſt cõtra cõem, * quandoquidem oẽs alij ſuperiùs relati indiſtinctè tenẽt directũ dominium tranſire in Regem, ſiue Ducẽ vniuerſaliter infeudatum, vt videri poteſt; Et omnes ferè de directo quoque dominio particularium feudorum in ſpẽ loquuntur, tum quia de infeudatis ab ipſomet Papa; qui poſt modum Regnum, vel Ducatum concedit, tractant, inter quos eſt Bal. poſt Odofre. §. hoc qui nos, & apertiùs in d. prohem. ff. loco præcitato, Rom. in d. ſing. 617. Iacob. à S. Georg. vbi ſupra relatus, tũ etiã quia ponunt caſum in quolibet directo domino vnius feudi; in quo non põt conſiderari vniuerſale illud dñium pluriũ feudorũ; prout in concedẽte Regnũ, & Ducatũ conſiderãt; & nihilominus volunt, quòd directũ talis feudi dñium titulo vniuerſali transferatur; & in his terminis loquuntur oẽs alij ſuperiùs citati, quorum opin.

40 cõis* eſt, vt vidim⁹, † & probat apertè in d. §. ex eadẽ lege in fi. dũ diſponit directũ dñm aliàs alienare phibitũ, poſſe tñ alienare ſinè vaſſalli volũtate ſuũ directũ dominiũ, ſi cũ curia alienet, &c.

Nec obſtat ratio prædicta in oppoſitum allegata, quòd directum dominium particulare feudorum non poſſit eſſe penes duos. Nam fateor regulam eſſe veram. Sed nego tale dominium remanere penes Principem concedentem, & alienantem feuda titulo vniuerſali; transfert enim omne ius, quòd habet, excepto vniuerſali dominio, quod retinet erga vniuerſalem feudatariũ nouiter inueſtitũ; vt ex ſupradictis clarè liquet.

Nõ eſt ergo dubitandũ, quin directum dñium particularium feudorũ iſti⁹ Ducat⁹ in Sereniſs. D. Ducẽ nſm tranſlatũ fuerit mediãte vniuerſali titulo ſuæ Inueſtiturę à Sũmo Põtifice habitę.

Sed & tertia ineuitabilis reſponſio ex verbis ipſis eiuſdem Inueſtituræ reſultat; illis ſcilicet (nullo iure, nullaq; actione, prætérquam directi dominij, & cenſus infra dicendi, Sedi, & Cameræ prædictis reſeruatis) dum enim cedit omne ius, quod habet Camera Apoſtolica, & reſeruat ſibi tantùm directum dominium cum cenſu, nõ poteſt niſi de vno directo intelligi, quòd certè eſt vniuerſale totius ſtatus infeudati, non au-

41 tem particulare cuiuſq; rei. † Nec põt de vtroq; intelligi, tum quia in ſingulari concepta eſt dominio, & ad plura referri nõ poteſt l. ſi. ſi ad mal.

42 cap. gaudemus, de diuer. † cum etiam quia vnica determinatio difformiter determinaret, contra reg. l. nam hoc iure de vulg. & pup. & l. quamuis C. de imp. & alijs ſub. ſi intelligeretur de directo vniuerſali prædicto, ac etiam de directo cuiuſq; feudi, quæ differunt vt ſupra.

Accedat quarta reſponſio omni prorſus difficultate carens, ex tenore eiuſdem Inueſtituræ ſũpta, ibi (Merumq; & mixtum imperium, & gladij poteſtatem in Ciues, Comitatinos, Barones, Comites, Marchiones, & alios quoſcunq; feudatarios) cum his quæ ſequuntur, vſq; ad verſic. (habeant quoq; ipſi &c.) Hic.n. non ſolum feudatarios omnes, & iura quæcunq; feudalia in Sereniſs. D. Ducem transfert, ſed expreſſiùs prohibet ſanctam Sedem, & Cameram Apoſtolicã vlterius ab ipſis feudatarijs in dominam recognoſci, manuq; iuramentũ fidelitatis illi præſtari, & feuda propter deficientiã lineaſũ, vel culpam, aut delictũ, ſeu quomodocunq; denoſci, & apertè ſũta, eidẽ deuoluere, & aperiri; ab verò pdictę Sãctę Sedi, & Cameræ Apoſtolicę, & ſic directũ dominiũ vniuſcuiuſq; feudi in particulari à ſe penitus abdicat; & hoc non p verba generalia, & vniuerſalia affirmatiua;

43 † Sed & negatiua, q̃ poteſtatem habent ſignificatã Glo. & Doct. in d. cum dilectus de conſuet. Doc. conſ. 9. nu. 4. 5.

44 & præcipuè excludunt omnia, etiam in ſũmã, ad glo. in c. ſtatutum in verb. nullum, de reſcrip. in 6. Grau. conſ. 294. num. 6. cum ſeq.

Sumus igĩ in claris, quòd Illuſtriſs. D. Comes in totum nunc ſubeſt Sereniſs. D. Duci Parmẽ pro feudo Baſilicanbuæ; quòd à Romana Sede ante Inueſtiturã pdictã in agro Parmenſi tenebat, vnã cũ pluribus alijs, & illũ ſolũmodo in directũ dominũ recognoſcit.

45 † Hinc ſequit; quòd cauſæ motæ ſup tali feudo ſũt faciẽda intimatioq; nõ Cameræ Apoſtolicę, ſed ipſi Sereniſs. D. Duci; quòdq; ipſe D. Dux, vel eius Excelſum Conſiliũ Parm. Conſtitutionis Ducalis virtute, ſit cognitor, & deciſor c. 1. §. pręterea, vbi oẽs notãt de p hib. feu. alie. p Fed. & eſt cõi opi. vt p Clar. latè

46 d. § feudũ q. 90. † & quòd alterius Iudicis iuriſdictio etiam de partium conſenſu, prorogari non poſſit; ſecundũ aliã cõem ſententiã, de qua ibi quoq; meminit Clar. in verſ. ſed quæro nunq d. poſt Bart. & alios, quos citat. Laus Deo oĩpotẽti.

SVMMARIVM.

1 Petitio ſecundo loco data, ſi plus non contineat, quàm prima, rejicitur.
2 Relatum eſt in referente.
3 Genus continet in ſe omnes ſpecies.
4 Genus à quo remouetur, & quælibet eius ſpecies.
5 Genere deſtructo, q̃libet et eius ſpecies deſtruitur.
6 Poſitiom generali, ſi fuerit reſpõſũ, non tenetur ſpecialibus poſitionibus exindè datis idẽ reſpondere.

7 Poſi-

Digitized by Google

7 *Poſitioni multiplici, & quæ diuerſa facta cõtinet, quorum vnum poteſt eſſe verum, & aliud falsũ, non tenetur quis reſpondere.*

8 *Poſitio, quæ reſpondẽtem poteſt facere cadere in pœnam, non admittenda eſt.*

9 *Poſitioni reſpondere non tenetur, qui per teſtes publicatos, vel inſtrumenta publica fundatã habet intentionem contra id quod ponitur.*

10 *Poſitioni factum antiquum continenti, de quo reſpondere debẽs certam informationem veroſimiliter habere non poteſt, non cogitur reſpondere.*

11 *Poſitio quæ tangit ius rei conuenti, & quæ ei inducere poteſt neceſſitatem exhibendi titulum ſuæ poſſeſſionis, non admittitur.*

Pro Illuſtriſs. D. Marchione Camillo Malaſpina de Baſtia affini Cariſſimo.

EPITOME.

Poſitioni ſpeciali, an reſpondere quis teneatur? ſi reſpondit generali? Concludent negatiuè.

RESPONSVM IX.

IN cauſa vertente inter Illuſtriſs. Dom. Marchionem Fabritium Malaſpinam actorem ex vna, & Illuſtriſs. Dom. Marchionem Camillum eius fratrem reum conuentum ex altera, produxit aliàs Do. Actor poſitionem coram Illuſtriſs. Dominis arbitris tenoris infraſcripti, Decima ſeptima poſitio. Quòd dictum Caſtrum Baſtiæ, cum dictis eius villis Molendinis, & edificijs, & pertinentijs deſcriptum in libello ipſius Domini Comparentis, qui in hac parte exibetur legendus, fuit, & eſt idemmet Caſtrum, & idem corpus Caſtri, & feudi Imperialis, & antiqui, quod tenuerunt, & poſſiderunt reſpectiuè, & ſucceſſiuè ſupra nominati Illuſtr. Marchiones, Ioannes Spinetta, & poſt eius mortẽ dictus D. Marchio Floramons, & eo mortuò ſupranominati eius filij, & nunc dictus Marchio Camillus, & pariter idemmet corpus antiquum comprehenſum cũ dicto communi Panicalis, tanquam de eius territorio; quia territorium Panicalis, & territorium Baſtiæ fuit, & erat antiquis temporibus, de quibus ſupra, vnũ, & idẽ cõe, licèt ſolũ noĩare tur cõe, & territoriũ Panicalis. Cui quidẽ poſitioni, reſponſum fuit, vt in actis; nunc aũt aliam facit poſitionem per verba infraſcripta.

Et primò ponit, quòd Caſtrũ Baſtiæ cum eius villis, de quo habetur mentio in eius libello, & in dictis priuilegijs, & inueſtituris, quę hic exhibent legenda in hac parte, anteqnã rñdeat, fuit, & eſt idẽ Caſtrũ, & feudũ antiquũ, & idẽmet corpus Caſtri, quod aliàs, tenuerunt, & poſſederunt Illuſtr. DD. Marchiones Ioan. Spineta Malaſpina, & poſt eius mortẽ Floramons eius filius, & heres, & eo mortuo, primò in proceſſu noĩati eius

filij, & hæredes, & nũc ſolus, & inſolidũ tenet, & poſſidet prædictus Illuſtr. D. Marchio Camillus.

Huic igitur vltimo loco productæ recuſauit D. Marchio Camillus reſpondere, præſupponens ad id iure non teneri; contrarium verò affirmãte D. Marchione Fabricio, pronunciatum extitit de voto Domini Conſultoris, poſitionẽ non eſſe admittendam, & Dom. Marchionem Camillum reſpõdere non teneri; à cuius pronuntia reclamat D. Actor quæritur verũ iuſtè, vel iniuſtè.

Videtur prima facie dicendum, quòd iuſtè, cũ poſitiones huiuſmodi diuerſę appareant, & in duobus differentes, Vna enim differentia eſt, quòd cum in prima poſitione cõprehenſa fuerint Molẽdina, & ędeficia cum pertinentijs Caſtri Baſtiæ, in hac vltima minimè comprehendantur; altera eſt differẽtia, quòd prima poſitio, feudũ Imperiale ſimpliciter vocat, & relationẽ habet ad libellum; hæc aũt ad priuilegia, & inueſtituras Imperatorum exhibitas refertur. Vndè vr̃ diuerſa poſitio, & p conſequens admittẽda.

1 Contrarium tamen indubitanter tenendũ eſt, quandoquidem nil re ipſa continet vltima poſitio, quod in prima comprehenſum nõ ſit; conſequenterq; vti ſuperflua rectè fuit reiecta per doctr. glo. in l. 1. §. quod obſeruari in verbo exiſtant C. de iur. cal. vbi Bart. num. 27. & Bald. nu. 19. & 20. qui & cauilloſos aduocatos nominat, qui ſępius idem ponunt, & eſt cõis glo. opinio, atq; ab oĩbus recepta, vt atteſtatur ibidem Cur. ſub num. 47. eandem doctrinã tradit. Vber. de Bob. in tract. poſit. num. 39. & 40. & Lanfran. ab Ariad. in ſimili tractatu reg. 6. num. 7.

Nec obſtant differentiæ ſuperiùs relatę; nam prima nullius eſt momenti, quia licèt plus ſit in prima poſitione, quã in ſecunda, ſatis tamẽ eſt, quòd quicquid eſt in ſecunda reperiatur ẽt in prima, ad hoc vt idem nunc poſitum dicatur, quod aliàs poſitum fuerat, & per conſequẽs ſuperflua dicatur poſitio, quia in eo, quod plus eſt, continetur, & minus l. 1. §. ſi ſtipulanti. ff. de verb. oblig. l. in eo quod plus de reg. iur.

Secunda quoq; differentia nulla eſt, eò quia idem eſt in caſu noſtro relationem habere ad priuilegia, inueſtiturasq; Imperiales, & feudum Imperiale generaliter dicere; nec non idem eſt, ad libellum relationem facere, cum libellus ipſe relationem quoq; habeat ad conceſſiones, ſeu inueſtituras Imperiales in genere, in illius verbis in principio poſitis tenuit, & poſſedit Caſtrum, & Terram Baſtię, cum oĩbus ſuis villis, & pertinentijs, Molendinis, ędeficijs, iuribus, & actionibus, tanquã ea oĩa bona feudalia auita, & antiqua aliàs à Sac. Rom. Imperio conceſſa.

2 Enimuero relatum eſt dr̃ in referente l. aſſe toto, ff. de her. inſti. & licèt nõ fiat ſpãlis mentio in libello, à quib. Imperatorib. cõceſſiones, & inueſtiturę emanauerint, in gñe tñ mentionẽ habitã

negare non poſſumus ; nam quiſquis fuerit Imperator, vel quòtcunq; fuerint Imperatores, q. tale feudũ cõceſſerint , ſemper verũ erit dicere, feudũ fuiſſe Imperiale,& conceſsũ à Sac.Rom.
3 Imperio ; qa genus continet in ſe oẽs ſpecies, & ꝓpriè quidem l.ſi quid carũ §. interemptum. de leg.2. l. in toto l. in generalibus ff. de reg. Bald.in l.2.C.de iur.au.an. cum vulg.

Pariterq; ſi feudũ dixerimus à ſacro.Rom.Imperio non fuiſſe conceſſum,& non eſſe feudum Imperiale, verũ erit dicere, quòd nullus Imperator conceſſerit† nam à quo remouetur ge-
4 nus,& quælibet eius ſpecies l.ſi cauſa.C.de trãſac. cũ not.† & deſtructo genere, deſtruitur quæ-
5 libet eius ſpecies l. 1. in fi.ff.ad Trebell.

6 Quibus rõnibus infert Bal. ad deciſionẽ caſus noſtri in terminis terminãtibus, in l.iuriſgentiũ §.ſed ſi fraudãdi ſub nu.3. ver.& per hoc determinatur qõ ff.de pact.inquiens,quòd ſi quis fecerit,gñalem poſitionẽ,cui reſpõſum fuit negatiuè, ſi poſtea facit ſpãles, non eſt eis rñdendũ, quia ſatis fuit in genere rñſum,& ſibi imputare debere ponentem , qui gñaliter poſuit,ſi ſpãles non habuit rñſiones. ſequitur Cur.in d.§.quod obſeruari nu. 49.Idem tradit Iacob.ab Aren.in tract. poſi. nu.22. Et ex his ſatis ſuperq; iuſtificata apparet interlocutoria lata, vt ſupra.

7 Vlterius tñ cõſiderare poſſumus poſitionẽ prædictã multiplicẽ eſſe,pluraq; ac diuerſa facta cõtinere, quorũ aliud verum , & aliud falſum eſſe poſſibile eſt; vt ad ſenſum patet , & cũ ſit hmõi, rectè fuit reiecta;quia talibus poſitionib. nemo cogitur rñdere,glo.in c.2.& ibi ſcribent. de cõfeſs. lib.6.Bal.in l. ꝑcibus in prin. C. de impub. & alijs ſubſti.Bal.in d. §. quod obſeruari nu. 22. & Aret.nu.11.Sal.nota.26.& alij,ꝑſertim Curr, ſub nu.40.& 42. Odofr.d.tract. nu. 16.verſi.11. attendendũ.Lanfranc.d.trac.reg.9.nu. 6.& Iac. ab Aren.in ſuo tract.poſit. nu. 38. & 39. Alciat. in d.l.1.§.ſi ſtipulanti nu.53.ff.de ver.obl.

8 Inſuper animaduertẽdum eſt,quòd dñs Marchio Camillus , qui poſitioni primo loco relatæ rñdit,poſſet in rñſione huius poſitionis contrarium rñdere,eius,q; in priori rñſione cõtinetur; & hoc modo ad periuriũ induci. Qua ẽt ratione reſpondere non tenetur, glo. præallegata in d. §. quod obſeruari in ver. item nec ad eam,quã ſequuntur ibi Bald. num. 15. & ſcrib. omnes,
* teſte Curr.ſub num.45.& nu. 49. in fi. & Lanfran.præcitato tract.reg.3.num.5.

9 Quin ẽt attendendũ eſt, quòd D.Marchio Camillus fundatã habet intentionẽ ſuam, tam per teſtes, quã per inſtrumenta contra contenta in poſitione D.Actoris;præſertimq; ſuper eo,quòd Baſtiæ Caſtrũ edificatũ fuit ab eius anteceſſorib. poſt allegatã conceſſionẽ,& inueſtiturã Caroli Quarti,Nec non ſuper eo,quòd ipmſũet Caſtrũ cum villis non ſit feudale, vel ſaltem quòd habeat naturã alludialium,& alienari poſſit; maximè inter conſortes vocatos , vt ex prædictis liquet. Contrarium. n. in vtraq; præſupponit D. ponens,aſſerendo idemmet corpus Caſtri conceſſum fuiſſe à Carolo Quarto,atq; in feudũ antiquum, quod ſuaptè natura inalienabile eſt c. Imperialẽ de prohibit.feu.alien.p Feder. Clar. in §.feudum q.31. Cęterũ qui fundatã habet intentionem ſuã per teſtes publicatos, vel inſtrumenta producta,non tenetur ampliùs poſitioni rñdere contrarium cõplectenti Ang.in l.ſed,& ſi reſtituantur §. 1. per illũ tex.ff.de iud. Lanfr.
* d.tract.reg.6.nu.7. & ab oĩbus receptũ eſt, teſte Curt.d.§.quòd obſeruari nu.49. qui concludentes etiam rationes adducit ;igitur &c.

10 Omnino,quòd cũ poſitio prædicta contineat facta aliena antiquiſſima, & de quibus certa informatio , & infallibilis , veroſimiliter hñi non põt , non cogitur D. Marchio Camillus rñdere Bald. d.§. qđ obſeruari nu.16.poſt Io.And.in d. c.2.Lanfr.d.tract.reg.4 ſub nu.5. Curt. vbi ſup. nu.38.ver.quod intelligit Bald.. Silentio quoq; ꝓtereo , quòd tangit ius rei conuẽtæ, cũ dicat Illuſtr. D.Camillũ nunc poſſidere Caſtrũ prædictũ cum villis ; & ſuper eo extare priuilegia, & inueſtituras,etc.cui proptereà nõ tenetur rñdere,q̃a non cogit̃ titulũ ſuæ poſſeſſionis oſtẽdere Bal.in l.cogi.in prin. C. de peti. hĩdi, poſt Spec. quẽ refert, & poſt eum Curt. loco ſepiùs citato nu.39.His igitur fundamẽtis clariſſimè patet rectè fuiſſe ex voto Dñi cõſultoris pnũciatũ, & in ordinatis eſſe perſiſtendũ. Lis per concordiã ſopita inter fratres fuit & D.Marchio Camillus remanſit dominus Caſtri prædicti cum ſua iuriſdictione,& pertinentijs.

SVMMARIVM.

1 *PRinceps concedens licentiam vaſſallo teſtandi de feudo antiquo,non præiudicat agnatis in prioribus , inueſtituris vocatis.*

2 *Et licèt nõnulli teneant, quòd volens poſſit, conuenium tamen , quòd nunquam velle præſumatur, niſi ſpecificè exprimat.*

3 *Quod ampliatur etiam ſi licentia huiuſmodi haberet clauſulam (non obſtan.) & clauſulam (motu proprio) & de modico tertij præiudicio ageretur.*

4 *In feudo autem nouo , ex pacto tamen , & prouidentia quid dicendum?*

5 *Emphiteota non poteſt,etiam cum domini conſenſu præiudicare vocatis in inueſtitura.*

6 *Argumentum de emphiteoſi ad feudum valet, vbi diuerſum non reperitur deciſum.*

7 *Et præſertim in hoc articulo , an liceat diſponere de re feudali, vel emphiteotica cum conſenſu domini directi in præiudicium vocatorum?*

EPI-

EPITOME.

Vaſſallus de feudo antiquo teſtari non poteſt etiam ſi Princeps conceſſerit.

Nec etiam de nouo, ſecundũ vnam Communem.

RESPONSVM X.

Requiſitus à Dño meo præcipuo, atque colendiſſimo in cauſa maximi ponderis, vtrum licentia vaſſallo cõceſſa per Principem ſupremum, quod de feudis antiquis teſtari queat, intelligi debeat cum præiudicio quoque agnatorum, vel nè?

1 Reſpondeo, quòd Princeps similẽ concedens
licentiã, non præiudicat agnatis in prioribus in-
ueſtituris vocatis, ſi ſint, (vt p̃ſupponitur) feu-
da antiqua, per tex. in c. 1. in princ. & in §. hoc
quoq; de ſucceſſ. feud. & in c. 1. de alien. feu. pa-
ter. quę iura in id citant. Alex. conſi. 106. nu. 2.
3. & 6. ver. nec prædictis lib. 4. & conſi. 15. nu. 8.
in fi. & nu. 9. lib. 2. Iaſ. conſi. 64. col. 3. ver. benè
verũ eſt, vol. 3. & conſi. 168. nu. 10. ver. & iſtud
procedit lib. 4. Pau. de Caſtr. in conſi. 164. in cã
quæ vocatur col. 8. lib. 2. Rub. Alex. conſi. 130.
nu. 7. vbi dicit valdè notabilem eſſe tex. in d. §.
hoc quoq; ad hoc propoſitũ; ſequitur Crau. cõ-
ſil. 135. nu. 7. ver. ad idem quòd ſcribit Soc. iun.
Dñs meus conſi. 72. nu. 42. lib. 1. & conſi. 160.
num. 45. cum plurib. ſeq. lib. 2. Natt. conſi. 393.
lib. 2. Bero. conſi. 73. nu. 18. lib. 1. & eſt cõis* opi.
teſte Iacob. à S. Georg. in ſua inueſtitura feud.
verſi. & cum pacto nu. 2. vbi concord. allegat, &
Curt. iun. in tract. feud. par. 4. q. pen. verſi. quid
ergo concludemus? Aluar. in c. 1. poſt nu. 4. ver.
oppo. ab ex̃. quemad. feud. ad fœmi. perti. Col-
legiũ Bono. inter. conſ. Curt. ſen. conſ. 50. nu. 21.
Pariſ. conſi. 17. nu. 16. lib. 1. Curt. iu. conſi. 171.
nu. 5. Clar. in §. feudum q. 41. atq; Cęphal. cõſil.
2 161. lib. 2. † Et licèt non nulli ex p̃citatis Doct.
ſentiãt, quòd Princeps volẽs poſſit agnatis hoc
caſu præiudicare, in hoc tñ conueniunt, quòd
in dubio nunquam velle pręſumatur, niſi ſpeci-
cè exprimat per reg. l. 1. §. meritò ff. nequid in
loc. pub. vt per Alex. d. conſi. 15. loco p̃citato, &
Soc. iun. latè, & pulchrè d. conſi. 160. nu. 49. cũ
alijs ſeq. lib. 2. & fuſiùs Iaſ. in conſi. 213. num. 5.
3 vſq; ad fi. lib. 2. † vbi ampliat concluſionẽ, ẽt ſi
Princeps reſcriberet cũ clauſula (non obſtañ.)
vel ſi motu proprio talẽ licentiã concederet, ac
etiam ſi, de modico tertij præiudicio ageretur;
quia nullo caſu præſumitur velle præiudicium
inferre ſufficiat ad eum remiſſio.
4 Quinimo, & in feudo nouo, ex pacto iñ, & pro-
uidentia, permulti idẽ tenuerunt, de cõi* quoq;
ſñia fidẽ faciẽtes, quos refert Cęph. d. cõſ. 161.
5 nu. 14. licèt ipſe poſtmodũ diſcentiat. † Sed &
in emphiteuſi idẽ videmus; quòd. ſ. non poteſt
emphiteuta, ẽt cum conſẽſu dñi, p̃iudicare vo-
catis in inueſtitura, & eſt cõis* opi. vt refert Alc.
d. conſi. 106. & 107. in 4. & Iaſ. d. conſi. 213. nu.
4. vbi magis cõem* dicit, & multis authoritati-
bus, ac rõnib. confirmat. lib. 2. & latiùs inſiſtit in
l. 2. in vlt. q. C. de iu. emphi. Rui. conſi. 48. nu. 8.
li. 1. Cor. conſi. 37. & ſeq. & conſi. 282. li. 3. Dec.
conſi. 224. nu. 6. Cępha. d. conſi. 152. nu. 15. cum
concor. ab his citatis, quos breuitatis cã non re-
fero. † De emphiteuſi aũt ad feudũ valet argñ.
in oĩbus caſib. quib. cõtrariũ ſpecificè deciſũ in
iure non reperitur; vt tradũt oẽs* in l. ſi mihi, &
titio. ff. de verb. obli. & in c. potuit, ext. de loca.
Spec. in tit. de feu. §. qm̃. ver. 40. & eſt cõis* con-
clu. teſte Soc. conſi. 167. nu. 24. lib. 2. & Soc. iun.
6 72. nu. 57. lib. 1. † & quòd p̃cedat æquiparatio
emphiteuſis, & feudi in hoc noſtro p̃poſito alie
nandi cum conſenſu Dñi directi in p̃iudicium
agnatorũ, ſcribit Alex. d. conſi. 106. nu. 6. verſi.
nec p̃dictis obſtat lib. 4. Vndè cum licentia alie-
nandi bona emphitheutica minimè præiudicet
agnatis, aut alijs vocatis in inueſtituris, præſer-
tim antiquis, ſequitur, quòd nec conceſſa vaſ-
ſallo diſponendi de bonis feudalibus præiudi-
care poterit; & ita iuris eſſe cenſeo, ſaluo ſem-
per, &c.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio in præcibus emanata præiudicat confitenti.*
2 *Præcarium habet ſpeciem cuiuſdam donationis, liberalitatis, & beneficij.*
3 *Præcarium poteſt ſemper ad concedentis beneplacitum reuocari.*
4 *Niſi contrarium in indiuiduò pactum reperiatur.*
5 *Confeſſio præcarij, ſeu conſtituti transfert poſſeſſionem in eum, ad cuius beneficium emanat; ſi apud eum priùs non fuiſſet.*
6 *Poſſeſſio vel quaſi immemorabilis, habet vim tituli & priuilegij, ex communi.*
7 *Ex qua immemorabili reſultat iuris fictio; ita quòd nec titulum allegare, nec probare opus eſt.*
8 *Liber eſtimi dominium præſumptiuè probat.*
9 *Liber æſtimi poſſeſſionem præſentaneã pro deſcripto probat, alio in contrarium non apparente.*
10 *Maximè in antiquis.*
11 *Fiſcus regulariter non debet aliquẽ ſpoliare vel poſſeſſione ſua deijcere, ſed via ordinaria agere.*
12 *Ordo iuris, etiam in fiſcalibus cauſis ſeruandus, quoad terminos ſubſtantiales, quamuis ſummaria ſint.*
13 *Idem in cauſis, in quibus de plano proceditur, ſinè ſtrepitu, & figura iuditij, de facto, ac nulla iuris ſolemnitate ſeruata.*
14 *Idem in cauſis Principis.*
15 *Idem ſi contra iniuſtum poſſeſſorem agatur.*

16 *Officiales vniuerſitatũ non poſſunt abſq; ſpeciali mandato, iurib. vniuerſitatũ ſuarũ praiudicare.*

17 *Et mandatum debet pcedere; cõmunicato conſilio, & matura pracedente deliberatione, ſeruatisq́ debitis ſolemnitatibus.*

18 *Mandatum non praſumitur, etiam per longiſſimũ tempus, quãuis alia ſolemnitates praſumantur.*

19 *Res inter alios acta alijs non praiudicat.*

20 *Referens nihil probat vltra id quod eſt in relato.*

21 *Relatum ſi eſt nullum, et ſolemnitatis tantùm defectu, operatur, vt referẽs nihil probet; adeo quòd confeſſio relata ad inſtrumentum nullũ, confitenti nihil praiudicabit.*

22 *Beneficium decet eſſe perpetuum.*

23 *Conceſſio ppetua, & realis potiùs cẽſenda, quã tpalis, & pſonalis, niſi cã ipſius, vel nã rei repugnet.*

24 *Vniuerſitates reſtituuntur in integrum propter pupillos, & minores, qui in eis ſunt.*

25 *Reſtitutio in integrum aduersùs confeſſionem datur his, quibus competit reſtitutio.*

Pro Cõitate Caſtri S. Pauli Ducatus Regij.

EPITOME.

Poſſeſſioni immemorabili Communitatis, & hominũ illius, An noceat ſupplicatio porrecta ab Adminiſtratoribus Cõmunitatis ipſius Domino, vt liceat eis poſſidere? Cõcluditur negatiuè.

RESPONSVM XI.

IN themate narratur, quòd antiquitus, & à tãto tpe, cuius initij memoria nõ extat, habitatores Caſtri S. Pauli Ducatus Regij ſoliti ſunt in glareis fluminis Hentię ligna incidere, animalia paſcere, & alia omnia pro ſui libitu agere, abſq; vlla D.D. pro tempore exiſtentiũ, contradictione; ſed illis potiùs ſcientibus, videntibus, & patientibus. Quin etiam literas apparere Illuſtr. q. Co. Herculis contrarij tunc dictæ terræ Dñi, mandantes ipſos homines in dicta ſua quaſi poſſeſſione conſeruari; Ampliusq; glareas ipſas in generali æſtimo Ducatus Regij, vniuerſitati dicti Caſtri deſcriptas, & allibratas ab antiquo; ac etiã modernis temporibus, reperiri. Verùm finita linea Illuſtr. Contrariorum, & reuerſo feudo ad Sereniſs. Dñm Ferrarię Ducem, inueſtitum fuiſſe Illuſtr. D. Iulium Ricium, cui Priores, ſeu Conſules dictæ terræ, nullo conſilio publico, nullaq; deliberatione vniuerſitatis præcedente, præces quaſdam porrexiſſe, inter quas adeſt capitulũ, quo petierunt dictę vniuerſitati concedi, vt dictis glareis in futurum vti poſſent, prout, & tpe Dominorum de Contrarijs vſi fuerunt, ut ex illorum etiam literis conſtare dixerunt in Archiuio dictæ Communitatis exiſtentibus.

Huic autem capitulo reſcripſit D. Iulius, (concedimus ad beneplacitum noſtrum) Perſeuerantibus igitur hominibus antedictis in eorum quieta, & pacifica quaſi poſſeſſione, edictũ promulgauit idem dñs inciſionem quamcunque, et minimã, oĩbus prohibens ſub formidabili pęna.

Dubitatur vtrùm promulgari potuerit? & an promulgatum ſeruandum, ſit nec?

Videtur prima fronte vnica ratione in oppoſitum adducta, pro affirmatiua reſpondendum, ex quo ſcilicet faſſi videntur Priores antedicti præcario nomine, & ex mera liberalitate dominorum præteritis temporibus inciſſe ligna in dictis glareis, & pro ſimili conceſſione in futurum ſupplicarunt, quam ad beneplacitũ
1 tantũ impetrarunt, vt ſupra † confeſſio enim in præcibus emanata pręiudicat l. cum pręcum vbi omnes not. C. de libera. cã. Dec. conſi. 534. nu.
2 4. Gabr. de confeſſ. conclu. 4. in princ. † & præcarium habet ſpeciem cuiuſdam donationis, liberalitatis, & beneficij l. j. in 2. reſponſo l. 2. §. 1. & l. interdictum ff. de præca. Tiraq. de iure con-
3 ſtit. limi. 24. nu. 1 † poteſtq; ſemper ad concedẽtis beneplacitum reuocari d. l. 2. §. 1. de præca.
4 † niſi contrarium in indiuiduo pactum reperiatur. Tiraq. proximè citatus num. 2. ſed nulla pactio in hac ſpecie præſupponitur, ob quã natura præcarij immutari debeat. igitur, &c. Nec di-
5 catur iſtud non eſſe præcarium, ſed confeſſionẽ præcarij, † nam talis confeſſio pręcarij; ſeu conſtituti, poſſeſſionem in alium transfert, ad cuius beneficium emanat, ſi apud eum priùs non fuiſſet vt per Tiraq. d. tract. amplia. 2. cum concor. Vndè ſiue priùs poſſederit vniuerſitas nomine Dñi Iulij Moderni ſucceſſoris in feudo, ſiue nõ, ſatis videtur hodiè de illius poſſeſſione conſtare; proptereaq; licitum ei fuiſſe edictum pro ea conſeruanda promulgare.

Hoc tñ non obſtan. contrariũ de iure verius cẽ-
6 ſeo; & pro fundamento ſolidiſſimo conſidero † quòd quaſi poſſeſſio immemorabilis pnarrata vniuerſitatis, vel particulariũ hoĩum dicti caſtri vim hẽt tituli, & priuilegij l. 1. §. ductus aquæ ff. de aq. quo. & æſti. qua ſubſiſtente, titulus poteſt allegari, & allegatus præſumitur l. cum de in rẽ verſo. vbi glo. Bart. & alij, ſignanterq; Sali. qui
* hanc eſſe veritatẽ * aſſeuerat ff. de vſu. c. 1. in fi. vbi glo. & ſcrib. de præſcrip. in 6. Dyn. in reg. poſſeſſor. de reg. iu. in 6. Alex. conſi. 6. nu. 8. lib. j. & cõſi. 24. nu. 14. in 5. Afflic. deciſ. 239. in fi. Soc. conſi. 127. col. pen. in fi. lib. 1. Dec. conſi. 85. ſub nu. 2. Dñs meus Soc. iun. cõſi. 181. nu. 61. & ſeq. vol. 2. atq; conſi. 6. nu. 10. cũ pluribus ſeq. vol. 3.
* Rol. cõſ. 3. nu. 95. lib. 1. & hãc opin. * cõem, & in praxi. ſẽper ſeruari vidiſſe teſtat̃ Cępol. de ſer-
7 uit. vrba. pdio. tit. 19. nu. 6. 7. 8. † Quin et ex tali poſſeſſione reſultat iuriſdictio, ita ꝙ nec allegatione tit. opus eſt, nec eius probatione, ſecundũ glo. in c. ſuper quibuſdam §. preterea de verbo.

ſign.

ſigni quod refert, & pluribus fulcit authoritati-
bus, veramq; & communem * affirmat Crau.
de antiqui.temp.parte quarta num.148.& ſeq.
quibus addi poteſt Gemi. in d. cap.1. colum.3.
verſic. quarto quare Alex. d. conſil.6.num.7.&
Rolan. loco præcitato, cum alijs concord. per
eum citatis. Quemadmodum igitur moleſtari
non poſſent homines Sancti Pauli in ſua quaſi
poſſeſſione, ſi iuſtum titulum, & priuilegium ha
berent, ita nec in hac immemorabili poſſeſſio-
8 ne.† Quod corroboratur ex dicto libro ęſtimi, q
præſumptiuè ſaltem probat dominium l. fi. vbi
Barto. C. de præd. naui.lib.11.l.cenſualis C.de
donat.l.rura. & ibi Angel.& Ioan.de Pla.C. de
om. agr. de ſer.libr.11.Iaſ. latè in l. decem. nu.
35.36. de verb.oblig. Alciat. in tract. præſump.
reg. 3. præſump. 17. nu. 2. 3. Et ſic in petitorio
etiam tuti videntur homines iſti. ¶ Fortius in
poſſeſſorio tuti eſſe debent, quamuis de imme-
morabili poſſeſſione non conſtaret; imò nec de
9 cennali, † ſed ſolùm de præſentanea, de qua
ſatis conſtare poteſt ex dicta deſcriptione in
lib ęſtimi. alio in contrarium non docto. ſecun-
dùm Caſtr. in l.ſi pater.num. 2. C. de act.empt.
10 Soc.conſi.89.lib.1.& alios relatos per Menoch.
de retin.poſſeſſione.rem.3.nu.570.† & pſertim
in antiquo æſtimo, quod plenè poſſeſſionē pro-
bat vt per Soc. conſil. 250. colu.3.verſi.ex qui-
11 bus lib. 2. & Menoch. vbi ſupra.† Poſſeſſores
igitur deijciendi non ſunt, nec ſpoliandi à Do-
mino Iulio, vel eius Procuratore Fiſcali (ſi Fi-
ſcum habet) ſed via ordinaria cōueniendi, & iu
ſtiria mediante condemnandi, vel abſoluendi l.
defenſionis facultas vbi Bart. & Angel. in ſum-
mario, & Bald. in 1. not. C. de iu. fi. libr. 10.
¶ Et quòd in Fiſcalibus quoq; cauſis ordo iuris
omnino ſeruandus ſit, probat textus apertus in
l.1 C. de conduct. & procura. prædio, fiſca. lib.
11. & ibidem Bart.not.atq; in l.ſi deſerta in fin.
vbi Bald. Sal. & alij ſequuntur C.ſi propter pu-
12 bli.penſi. † Quamuis enim ſummariæ ſint, de-
bent tamen præuia citatione, & ſeruatis ſub-
ſtantialibus terminis, expediri, & non aliter vt
ex pdictis liquet, & generaliter pbat tex.in cle.
ſępè §. non ſic.vbi Anchar. & Natt. de verbor.
ſigni.latè Soci.conſil.12.in 1. q. lib. 1. Gabr. in
13 tit.de cita.conclu.1.nu. 36.† Quinimo in cau-
ſis, in quibus de plano procedi poteſt, ſinè ſtepi-
tu, & figura iudicij, de facto, ac nulla iuris ſo-
lemnitate ſeruata, idem iuris eſt, vt per Soci &
Gabr. locis nunc citatis, & Menoc. de arbi. iud.
14 lib.1.q.17.† Ampliantur prędicta, etiā in Prin-
cipe pcedente, q abſq; citatione, & debita cau-
ſæ cognitione, neminē poteſt poſſeſſione ſua re
gulariter priuare, clem. paſtoralis §. cæterum
de re iud.glo.in l.fi.vbi Bald.& Caſtr. C. de leg.
latè Curt. Sen.conſi.20.per tot.Dec.conſi.410.
num.24. Vant.de nulli.ex defect. cita.in princ.

vſq ad num.11.Gabr.vbi ſupra nu. 9. cum con-
15 cord. † Ampliantur deniq;, etiam ſi contra in-
iuſtum poſſeſſorem procedatur, qui de facto pri
uari, & ſpoliari non poteſt d. l. ſi deſerta. vbi
Bart.& ſcrib.cap.licèt.de præben.in 6.cap. inter
quatuor. vbi Inno. Abb. & cæteri de maior. &
obedi.Rom. ſing.766.poſſeſſio, & in conſi.69.
viſo.nu.12.conſi.158.circa in prin.& cōſi.320.
hæc iſtorum in 2.dubio Socin. d. conſi.12. poſt
num.6.Feli.in c.fi.num.24.de præſump.Dec.in
l.vlt.num.4.verſi.& hoc procedit C.de edic.di.
Adria.tol.in l.pacto num.4. C.de pact.in conſi.
191.nu.9.& conſi.500.num.6. Marſ. ſing. 195.
nemo priuandus Gabr. d.concl.1.num.69.cum
multis ſimi. quæ breuitatis cauſa ommittuntur.
In noſtra ergo ſpecie multò magis procedere
dēt concluſio iſta, in qua iuſtiſſimi ſunt poſſeſ-
ſores, nec Princeps procedit, ſed inferior à Prin
cipe, minuſque cauſa commiſſa reperitur cum
clauſulis prægnantibus memoratis. Et ex his
fundata ſatis ſuperq; remanet poſſidentium in-
tentio, & roborata.

Supereſt igitur vt obiectū, quod primo aſpectu
vrgere videbatur reſoluamus, quod re ipſa nul-
16 lum facit negocium, Nam primò reſpondetur,
Priores dictæ vniuerſitatis facultatem non ha-
buiſſe ſupplicandi, & præiudicium tale, poſſeſ-
ſoribus generandi; etiam ſi vniuerſitatis nomi-
ne poſſederint (quod pro nunc non affirmo,
quia ex facti narratione, non ſatis liquet;) Enim
uerò nequeunt ſimiles officiales vniuerſitatum
ſuarum iuribus abſque ſpeciali mandato quic-
quam detrahere, ad not.per glo.in l.item magi-
ſtri. ff. de pact. quam ſequitur, & communiter
* receptam affirmat Alexand. veritatis pater in
conſi.135.in princ.lib.7.& poſt eum Crau.con-
17 ſil.317.colum.1.in verſi.& in terminis † neceſ-
ſarium namq; eſſet, quòd communicato conſi-
lio, & matura pręcedente deliberatione manda-
tum huiuſmodi fieret, vt damnum exinde vni-
uerſitati reſultare poſſet, ad latè congeſta per
Menoch.de recuper.poſſ.rem.1.q.11.
18 Mandatum autem numquam præſumitur, et
per longiſſimum temporis ſpatium, quamuis
aliæ ſolēnitates regulariter præſumantur. Alex.
in l.qui in aliena. in princ. ff. de acquir hæredi.
Dec. conſi.215.num.1.Crau.latè d. conſi.317.
in princip. Sinautem particulares homines no-
mine proprio poſſediſſe, ac poſſidere pręſuppo-
nerentur, multò minùs præiudicium eis fieri
potuiſſet per officialium vniuerſitatis confeſſio
19 ne † cum res inter alios acta, alijs non pręiudi-
cet Rub.& eo.tit.C.res inter alios ac.Tiraq.latè
in tract. ſuo ſuper hac regula edito.

Secundò principaliter reſpondetur, quòd con-
feſſio prędicta ſimplex, & abſoluta non fuit, ſed
relatiua ad Illuſtriſ. contrarij literam, ſiue eius
exemplum in archiuio exiſtens; quo caſu quali-

ficata cenſetur, & reſtricta ad tenorem relatæ
20 † vltra quam nihil diſponit authen. ſi quis in aliquo cum ſua materia C. de eden. confitens enim aliquid pro vt in inſtro, nihil fateri dicitur, niſi in inſtrumento id ipſum ꝓbetur ad Bal. in l.j. C. de erro. aduoca. quem ſequitur Rom. in conſil.294.incip. hęc confeſſio num. 2. verſi. & hoc modo intelligo, & ibi Mandoſi in addi.
21 plures refert concord. Quinimo ſi inſtrumentū ad quod relatio fit, re vera illud contineat, ſed inualidum ſolemnitatis defectu tātum exiſtat, idem adhuc determinat principaliter Rom. in eo.conſi.1. quod nuncupatim ſequitur Maran. in ſuo Spec.part.6.in tit.de confeſſio.nu.27. Cæterùm tantùm abeſt in hoc noſtro caſu, vt licerę prædictę probent Dños Caſtri, S. Pauli precario conceſſiſſe ius lignandi ſubditis ſuis in glareis Hentiæ, vt totum potiùs oppoſitū concludant; nempe iſtos eſſe legitimos poſſeſſores, & in poſſeſſione ſua conſeruādos, vt earum exemplo legi poteſt; ergo ſuper huiuſmodi confeſſione nullum poteſt pro parte D. Iulij fundamentum aſtrui.

Octauò pondero adhuc diligentiùs capituli ſu praſcripti tenorem (*è ſtato ſempre à loro conceſſo dall' Illuſtriſſ. Signori Contrarij di godere à ſuo beneplacito, & commando le giarre, & accreſcimēto del fiume di Len{z}a*) quę verba non pręcariam poſſeſſionem, ſed gratiam potiùs, & beneficium ac donationem important, ſi modò ius in dictis glareis potuiſſent ipſi Domini prætendere
22 † quandoquidem Domini beneficiū erga ſubditos decet eſſe perpetuum. l. 1. cum ibi latè not. ff.de conſti. princ. & in l. decet. de reg. iur.
23 † Quod confirmatur ex eo, quòd vſi ſunt verbo illo (conceſſo) nam conceſſionis natura eſt, vt realis, & perpetua in dubio ſit, non perſonalis, & temporanea, niſi cauſa vel natura rei repugnet Spec. in tit.de inſtru. edi. §. nunc autē ver. item quòd fuit conceſſum Bart.in l. pater filiæ de ſerui.lega. Bald.in l. apud Iulianam §. ſi quid alicui de lega. 1. Anchar. conſil. 327. diſcurrit materia nume. 3. Alba. conſilio 64. num. 72.

Quartò, & vltimò ſi vllum ex memorata confeſſione pręiudicium vniuerſitati genitum con-
24 tendere quiſquam pertinaciùs voluerit (quod ego nunquam crediderim) nihiloſominus in priſtinum ſtatum reponenda foret per reſtitutionē in integrum, quæ vniuerſitatibus competit propter pupillos, & minores qui ea ſunt l. reſpub. & ibi doctr. C. ex quibus cau. maio. l. rempub. cum not. C.de iu.reipub. tradeunt ſcrib. in c. auditis de reſti.in integr. Specu. in tit. de reſtit. in integr. §. 1. verſi. ad doctrinam autem ſub num. 38. Rui.conſi. 67. num. 13. lib. 5. Riminal. iu. in conſil. 81. colu. fi. vbi latè inſiſtit. & communes
* * citat ſententias lib. 1. † Aduerſùs confeſſionē autem reſtitutionem concedi nemo ambigit l. certum §. pen. ff. de confeſſ. Gabr. latè in tit. de reſtit. in integr. conclu. 5. Ex quibus ꝺꝺ. ccōcluditur proclama, ſeu edictum de quo ſupra fieri non potuiſſe, factumque non eſſe ſeruandum, nec exequendum, vniuerſitate reclamante, & in ſua quaſi poſſeſſione perſeuerare volente, & hæc dicta ſunt ſaluo ſemper rectiùs ſentientis iudicio.

S V M M A R I V M.

1 *Via puplica eſt de regalibus, & ad Principem pertinet.*
2 *Alluuio eius beneficio cedit, qui fundum habet flumini proximum.*
3 *Vicinum, & proximum non dicitur prædium, quod via publica intercedente ſeparatur. Sed vide infra num. 10.*
4 *Alluuio cedit beneficio prædij proximi flumini, licet via publica ſit media.*
5 *L. Martius de acqui. re. dom. declaratur.*
6 *Via publica alluuionis argumentum non recipit, ſed reſtitui tantùm poteſt.*
7 *Imo ſi via publica inter fundum, & ripam fluminis exiſtat, idem iudicatur; quia ripa ipſa dicitur eſſe domini fundi, & per conſequens id quod ripæ additur.*
8 *Via publica ſi deuaſtata fuerit, debet in fundo vicino reſtitui, & reparari.*
9 *Commoda eum ſequi debent, quem ſequuntur incommoda, & è contra.*
10 *Vicina eſſe prædia, & confinia differunt, quia vicinum dicitur, quod mediante via, vel aliquo alio ſeparatur, non autem confine, & contingens.*

Pro vniuerſitate caſtri S. Pauli Ducatus Regij.

E P I T O M E.

Via publica quæ principis ſit, vel de eius regalibus an alluuionē impediat? & concluditur, negatiuè.

R E S P O N S V M XII.

DVo motiua ingenioſè proponi video cōtra vniuerſitatem Caſtri Sancti Pauli in differentia, quam habet cum Illuſtriſſ. Do. Com. ſuo ſuper alluuione fluminis Hentiæ antiquis glareis addita. Primum quòd cum via publica ſit de regalibus, & ad Principē pertineat, vt per Cępol. in tract. de ſeruit. ruſti. pdioi cap. 3. cum ſeq. & Boſſi. in tit. de via publica. Illud etiam quod ab ipſo flumine per alluuionem additum fuit, ad Principem pertineat; & ꝑ conſequens ad ipſum Dominum Caſtri, qui à
1 Principe de regalibus eſt inueſtitus † Certam enim

enim iuris regulam habemus, augmentum alluuionis ad beneficium eius cedere, qui fundum habet flumini proximũ §. Prętereà inſti. de re. diui. cum ſim. Scđm eſt ex l. 4. §. fi. cũ l. ſeq. ff. fi.
3 reg. † vbi vicina nõ eſſe dñi pđia, quæ via publica, vel flumine ſeparantur, quòd etiam conſulẽdo tenere videtur Io. de Amic. conſi. 1. nu. 17. Vndè arguitur, quòd vniuerſitas, quæ fundum ſuum flumini vicinum non habebat, per alluuionem acquirere non potuerit.

4 Sed his fundamentis non obſtantibus, indubitatum eſt ius vniuerſitatis habentis fundũ ſuum prope flumen, licèt via publica intermedia ſit, per tex. apertum licèt vulgatum l. Martius ff. de
5 acqui. re. dom. † Cui non obſtat reſponſio data quòd ibi via eſſet fundi, vt in iudicio, quaſi propter hoc non eſſet Principis, ſed priuati, & dñi fundi. Quandoquidem de via publica expreſſim, ac pluries loquitur ibi Iuriſconſultus, & per conſequens ad ipſum Principem pertinente, vt ſupra. Verba autem fi. illius l. declarat ibi gloſſ. vlt. nempe viam publicam quoad commoditatem, & emolumentum vicini eſſe, licèt quoad proprietatem ſit Principis, & glo. ſequitur Cępol. d. c. 3. nu. 35. exaduersò citatus; & hoc apertè facit pro intentione; nam ſi quoad commoditates, & emolumẽta via publica deſeruit dño fundi cohęrentis, quoad emolumentũ etiam alluuionis prædictæ deſeruire debet; vt generalis diſpoſitio generaliter procedat l. 1. §. genera-
6 liter de leg. pręſtã. † Hinc rectè tradit Moder. Aym. Conciuis meus in ſua elegãti trac. de alluuio. lib. 2. cap. 1. num. 4. & cap. 6. nu. 33. viam publicam augmentũ alluuionis non recipere: ſed quodammodo portionem eſſe fundi cui adhæret, & reſtitui tantùm poſſe, non augeri ex ipſa alluuione, quod pluribus comprobat rationibus, quæ breuitatis ſtudio omittuntur.

7 Secundò ſtringit indiſſolubiliter pro Communitate glo. in §. riparum Inſti. de re. diui. extendens deciſionem illius tex. ad caſum, quo via publica ſit media inter fundum meum, & ripam fluminis, & volens ripam ipſam nihilominus eſſe meam, perinde ac ſi nulla via intercederet quam glo. ſequuntur ibi doct. & Bar. in d. l. Martius, & in l. quominus nu. 8. 9. de flum. & ibidẽ Iaſ. nu. 69. atq; Cępol. vbi ſupra nu. 34. Nam ſi ripa hoc caſu eſt mea, cui dubiũ, quin id, quod ripæ per alluuionem accreſcit meum fiat? ſtante regula in motiuo firmata ex d. §. prętereà & l. adeo. §. prætereà ff. de acq. re. dom.

His ergo ſtantibus, contraria facilè corruunt, ſiquidem primum tollitur ex doctr. glo. in d. l. Martius, quia negatur viam publicã eſſe Principis quoad commoditates, & emolumenta, cum ſit vicini, vt dictum eſt † ad quem etiam in
8 commoda eiuſdem ſpectanti; quia ſi deuaſtata fuerit, de eius fundo reparatur l. ſi locus §. fi. ff.
9 quemad. ſer. ammit. † & qui habet incommoda, debet quoq; habere commoda. l. ſecundùm naturam de reg. iu. & hoc in ſpecie conſiderat glo. prædictã cum ſequentibus, & Aym. d. c. 6. num. 33. verſi. addas prætereà.

¶ Secundo modo tollitur, quia ſi via in totum eſſet Principis, etiam quoad commoditates, ripa tamen eſt vicini iuxta glo. in d. §. riparum, & per conſequens quod p alluuionem additũ fuerit, eiuſdem eſſe debet, per ſupradicta.

10 Secundùm etiam obiectum ſoluitur, quandoquidem d. l. 4. cum ſeq. non negat prædia eſſe vicina, quando via publica diſiunguntur, minusq; id aſſerit Io. de amic. loco præcito, ſed tantùm negat eſſe confinia, & contingentia. Quinimo vicina eſſe probat ibi Iureconſultus in ver. nec enim confinia hæc ſunt, ſed magis vicina dicũtur; & quòd vicina ſint, quæ aliquo intermedio ſeparantur, probat quoque tex. in l. non ſolum in princ. vbi Alberi. Iaſ. & alij ff. de operis nou. nuncia. & in l. ſi tertius vbi Bart. & ſcrib. ff. de aq. plu. arcen. Tiraq. in tract. de retrac. ligna. §. 1. glo. 9. nu. 21. 26. Ad alluuionem autem acquirendam non requiritur de neceſſitate confiniũ, & contingentia, ſed vicinitas quandoque ſufficit, d. l. Martius, cum concord. Et ſi ſecus diceremus, haberet tamen vniuerſitas prædicta intentum reſpectu ripæ alluuionem immediatè contingentis, vt ſupra. Meritò concludendum eſt glareas fluminis Hentiæ, de quibus controuertitur, ad eam ipſam vniuerſitatem indubiè pertinere, non verò ad Illuſtr. D. Iulium Riciũ dicti Caſtri Comitem.

SVMMARIVM.

1 *Barones Regni Neapol. inueſtiti cũ aquis, et fluminibus prohibere poſſunt aquã deriuari de flumine publico nauigabile, vel intrante in aliud nauigabili, ſicut põt Rex ipſe prohibere, ſed vide infra num. 10. 30. 31. 32. 33. 46. 51.*

2 *Aquam ex flumine publico non nauigabili, & non intrante in nauigabile, de iure gentium licet vnicuiq; aquam ducere, & ſuper ea molendinum edificare, & num. 35.*

3 *Princeps nunquam præſumitur vti velle plenitudine poteſtatis quãdo actus valere põt ordinaria.*

4 *Præſertim vbi tractatur de praiudicio tertij.*

5 *Princeps nunquam cenſetur conceſſiſſe id quod ſibi competit, ex quadam prerogatiua, & priuilegio.*

6 *Flumina publica ſunt in diſpoſitione Principis, ex cauſa tamen, & non aliter.*

7 *Mens tamen ipſius Principis apparere debet.*

8 *Priuilegia interpretari debent vt minus ledant ius commune quàm ſit poſſibile.*

9 *Et in dubio contra producentem interpretantur.*

10 *Barones non poſſunt impedire vſum aquæ fluminum*

uum publicorum non nauigabilium, & non intrã tũ in flumina publica nauigabilia, niſi ex iuſta cauſa, quia de iure gentium permiſſus eſt, & ſupra nu. 2. 3. & infra nu. 35. 46.

11 *Princeps ſibi reſeruata concedens inferioribus, intelligitur concedere, vt faciant cum cauſæ cognitione, non ex poteſtatis plenitudine.*

12 *Princeps non poteſt tollere ea quæ ſunt iuris gentiũ, vt contractus, & nu. 51. 52.*

13 *Princeps non poteſt præiudicare deſcendentibus vocatis in inueſtitura naſcituris, licèt tractetur de iure quærendo, quia illud ius deducitur à principijs iuris gentium, videlicet ex contractu.*

14 *Nec poteſt impedire vſum aquæ fluminum publicorum, quorum vſus de iure gentium communis eſt, & nu. 38. & 46.*

15 *Aquæ conceſſio denegari non poteſt petenti, quando illi maximè vtilis eſt, & nemini nocet.*

16 *Præparationes factæ pro aqua ducenda, operantur iuris acquiſitionem reſpectu functionis, & nu. 44.*

17 *Princeps, & lex ciuilis non poſſunt auferre Eccleſiæ facultatem ei attributam de iure gentium.*

18 *Neq; id quod lex ipſa ciuilis in fauorem eccleſiæ conceſſit.*

19 *Reſtitutio bonorum alicui facta pro bono pacis, licèt trahatur etiam ad alienata, non tamen ad alienata in Eccleſiam.*

20 *Ius aquæ ducendæ ex flumine publico non præſcribitur, ſed iure gentium acquiritur.*

21 *Quod qualiter, & in quibus fluminibus procedat, declaratur.*

22 *Vſus immemorabilis aquæ ex flumine publico deriuatæ quod ius tribuat?*

23 *Aqua poſtquam ingreſſa eſt fundum meũ, mea eſt, & de ea poſſum ad libitum diſponere, nec coger de ea alteri gratiam facere.*

24 *Aquam, quam duxi per certam partem fundi mei, poſſum per aliam ducere.*

25 *Molendinũ in ſolo proprio conſtruere cuilibet licet.*

26 *Aquæductum, ſeu riuum, aut formulam variare poteſt, qui ius aquæ ducendæ habet, ſi vtilitatem ipſe conſequitur, & nemini nocet, & nu. 58.*

27 *Aquæ modus non eſt variandus, ſed vide infra nu. 58. cum ſeqq.*

28 *Aqua publici fluminis vtens iure gentium, ius acquirit, non limitatè, ſed prout melius, & vtilius erit, & vtenti magis proficuum.*

29 *Molendinum habens, ad quod per formulam aquã ducit, ſi ſuper eadem aqua vult aliud conſtruere, nullo iure prohibetur.*

30 *Princeps, ſeu feudatarius, ad quem ſpectat licentiã concedere extrahendi aquam de flumine publico, non poteſt eam negare petenti, cuius magna futura eſt vtilitas ſine alterius iniuria. Minusq; illam poteſt vendere ſecundùm veriorem opin.*

31 *Aquam ex flumine publico non nauigabili, & non intrante in nauigabile ducere non licet, Principe vetante, vel Barone cum regalibus inueſtito, & ſupra nu. 2. ſed vide infra nu. 31. 46. 51.*

32 *Neq; ſi dãnũ inferat tertio habẽti priùs molẽdinũ.*

33 *Aquã diuerti non debet à ſolito curſu, ſed vide infra nu. 58. cum ſeqq.*

34 *Aquæ ducẽdæ modus ab initio ſũptus attẽdi debet.*

36 *Eccleſia multa habet priuilegia fauore religionis inducta, & infra nu. 45.*

37 *Conſuetudo antiqua, & immemorabilis aquæ deriuandæ, vim habet tituli, & priuilegij.*

38 *Et tantùm poteſt, quantùm Imperator cũ cauſa.*

39 *Vtilitas maior præponderare debet minori in aqua deriuanda.*

40 *Et ſi magna vtilitas priuati cum modica vtilitate publica concurrat.*

41 *Publicè intereſt plura adeſſe molendina in loco.*

42 *Epiſcopus quomodo teneatur reditus eccleſiæ ſuæ diſpenſare.*

43 *Ius quæſitũ ſuper deriuatione aquæ ex flumine publico, ſi impediatur, damnum inferri dicitur, non lucrum tantùm tolli.*

44 *Præparatio materiæ pro edificãdo molẽdino ſuper aqua ex flumine deriuanda, ius tribuit functionis.*

45 *Eccleſiæ, & piæ cauſæ in dubijs quæſtionibus fauendum eſt, & ſupra nu. 36.*

46 *Princeps, & cauſam ab eo habens, non poteſt prohibere vſum aquæ fluminum publicorum non nauigabilium, & non intrantium in nauigabilia, ſine iuſta cauſa publicam vtilitatem concernente, & ſupra nu. 2. & 35.*

47 *Priuilegium pro aqua deriuanda intelligitur ſine præiudicio iuris alij quæſiti conceſſum.*

48 *Etiam ſi motu proprio proceſſerit.*

49 *Priuilegium ſecundum non derogat primo.*

50 *Maximè ſi ſecũdum ſit generale, & primũ ſpeciale.*

51 *Princeps non tollit ea quæ ſunt de iure naturali, vel gentium acquiſita, et ſupra nu. 12. 13. 17. 46.*

52 *Princeps nullam habet poteſtatem ſuper eccleſijs, & rebus eccleſiaſticis.*

53 *Damnum modicum non eſt curandum.*

54 *Molẽdini dominus non dicitur damnum pati, ſi ex conſtructione noui molendini, pauciores triticum ad illud afferant, ſed tantùm lucrum amittere.*

55 *Intereſſe pendentis ab animo, & voluntate tertij, nulla ratio haberi debet.*

56 *Multa facta tenent, quæ fieri non permitterentur.*

57 *Hoſpitium habens in loco, ad quod multi confluũt, non poteſt alium impedire, quominus aliud nouum prope conſtruat.*

59 *Aquæ ducendæ qualitas non eſt attendenda, ſed modus, quo vir bonus vteretur alium nõ lædendo, & ſibi proſpiciendo.*

60 *Mutato loco aquæductus, nouus riuus idem cum primo eſſe intelligitur.*

61 *Solitũ dicitur, quod ſemel factũ fuit, cõſuetũ autẽ quod bis.*

62 *Vſuario turbato in quaſi poſſeſſione vſus, competit interdictum vti poſſidetis.*

63 *Impediens aliquem conſtruere ædificium in ſuo ſolo, turbare dicitur.*

Pro

Digitized by Google

Pro Reuerendiſs. D. Io. Antonio Fachinetto Epiſcopo Neocaſtrenſi, qui poſtea fuit Sū-mus Pontifex Innocentius VIIII.

EPITOME.

Aquam ex flumine publico, hoc eſt perenni, non nauigabili, & non intrante in aliud nauigabile, licitum eſſe cuilibet iure gentium ducere, & extrahere pro vſu, & vtilitate ſua, & propterea Principem, aut Baronem ab eo cauſam habētem prohibere non poſſe, niſi ex cauſa publicæ vtilitatis. Poſſeq; ſuper huiuſmodi aqua molendinū nouum conſtrui, & multò magis vetus refici, atq; ad tutiorem, & commodiorem locum transferri, nouam quoq; formulam fodendo: quamuis lucrum auferat alterius molendini Domino, eò quòd pauciores ad hoc ſua frumenta molenda ſint allaturi.

RESPONSVM XIII.

ECcleſia Neocaſtreñ. prope quoddam flumen ipſius Ciuitatis Neocaſtreñ. quod eſt perenne, & non nauigabile neq; intrat in flumen nauigabile, habet agrum quendam, & in eo à tempore cuius non extat memoria in contrarium, habuit Molendinum, & Trapetum, quod molit per aquam quæ deriuata eſt ex dicto flumine, & in qua deriuanda nō eſt habita vniformis ratio, neque obſeruatus locus certus vndè deriuaretur à flumine, ſed ipſam aquam modo per vnum locum à ſuperiori, modo per alium ab inferiori parte fluminis, Eccleſia, prout ipſi expediens viſum fuit, traxit. Modò dictū Molendinū, & Trapetū propter impetum fluminis in eum ſtatum reducta ſunt, vt hodie quaſi in medio alueo fluminis poſita conſpiciantur, adeò, vt omnes ferè iudicent primo fluminis impetu futuro, funditus euerſura. Illud quidem certum eſt, quòd etiam in fructuoſa ſunt, quia replentur ſingulis annis arena fluminis, & tantum erogatur in illis expurgandis, & reducendis ad ſtatum, vt molere poſſint, quantus eſt annuus redditus ipſius Molendini, & Trapeti. Quod videns modernus Epiſcopus animum intendit, pro vinculo, quo tenetur eccleſiæ ſuę, quo modo huic tantę iacturę Eccleſię conſulere poſſit. Et adhibitis peritis, inuenit quòd in eodem agro ſuo, poterat in parte ſatis tuta, & ſecura conſtruere Molendinum, & Trapetum; & non parcendo ſumptibus, in loco aliquanto ſuperiori, quàm vnquam fuit (ſinè tamen alicuius iniuria) riuum pro ducenda aqua fodiendum, & domum ad Molendinum, & Trapetum idoneam conſtruendum, curauit.

Illuſtriſs. Comes Neocaſtrē. cuius anteceſſores ab annis ſeptuaginta, & citra de hoc comitatu fuerunt inueſtiti, dicit aquas ſimiliū fluminum ad barones huius Regni ex forma priuilegiorum pertinere, & licèt nec ipſe in ea regione fluminis, nec alius habeāt fundum, in quo poſſint conſtruere Molendina, nititur tamen impepedire ipſum Epiſcopum, nè aquā ducat ex flumine, & dictum Molendinum faciat, nullam aliā damni cauſam adducens, niſi quòd in eodē territorio habet vnum Molendinum, quod minùs molet, vbi permittat in dicta Ciuitate plura fieri Molendina. Dominus Epiſcopus, rationibus quæ tranſmittuntur, putat Eccleſiam non poſſe impediri. Contrarium prætendit Illuſtriſs. Dominus ex rōnibus quę colligūtur ex informatione tranſmiſſa pro Eccleſia; Quæritur quid iuris?

1 Pro Eccleſia tria adducuntur. Primū eſt, quia licèt Barones Regni dicātur inueſtiti de Caſtris cum fluminibus, & aquis vt voluit Afflic. in c. 1. ver. flumina, quæ ſint reg. tamē intelligendū eſt, vt habeant flumina, & aquas eo modo, quo ipſe Rex habet, adeo, vt quemadmodum ex flumine nauigabili, vel quod intrat in nauigabile non poteſt deriuari aqua ſinè licentia principis, ita nec poterit ſinè licentia Baronis.

2 Ex flumine autem non nauigabili ſicut poteſt deriuari aqua authoritate iuris gentium, ſi Princeps nō vetet, ita poterit in Terra Baronis, ſi ipſe Baro nō prohibuerit, & in ſpecie hoc voluit Iacobini de S. Georg. in ſua Inueſti. in ver. cum fluminibus num. 3. vbi loquitur de fluminibus à Principe alijs conceſſis, & vult diſtinctionem ſuprāſcriptā ſeruari. At flumen iſtud ex quo aqua deriuatur, eſt priuatū, & nō nauigabile, ergo Eccleſia authoritate iuris gentium, poteſt aquam ex illo ducere.

Non obſtat quòd Comes pōt prohibere, quia intelligitur, vt id faciat legitima ex cauſa, vt infra dicā. Nec obſtat flumina eſſe cōceſſa maiori cū prorogatiua Baronibus, quā ſint apud Regē, & ſtāte priuilegio Baronū, nō poſſe duci aquā ſinè ipſorum licentia, etiam ſi flumen non ſit nauigabile; quia hęc opinio. non probatur, nec iure, nec authoritate, neq; ratione, minùs ex verbis priuilegij, & eſt contra doctrinam Iacobini de S. Georg. vbi ſupra, quæ videtur veriſſima.

3 Pro qua facit, quia quotiens actus valere poteſt iure ordinario, nunquam Princeps cenſetur vſus plenitudine poteſtatis; Sed velle actum iure ordinario valere, Afflic. de pace iur. fir. in ver. in glo. 4. nu. 34. Egid. in c. cum non liceat 12. q. 2. ſub num. 61. Curt. Sen. conſi. 20. colu. 3. & ſeq. per totū, & ibi in ſpecie, concludo ego; Aym. de antiq. temp. 1. par. nu. 40. ver. Sed dicet aliquis. Alciat. in tract. prēſump. in 3. reg. prēſump. 36. num.

4 num.8.ver. quartò limitatur. † & maximè procedit quando præiudicatur alij, prout contingeret in caſu noſtro, in quo omnes iure ſuo, authoritate iuriſgentium, aquam ex flumine ducere poſſunt. vt habetur per Curt. Egid. Aym. & 5 Alciat. vbi ſupra. nu.10. † & quod cõpetit principi ex quadam prerogatiua, & priuilegio, non cenſetur conceſſum. Afflic. quæ ſunt regal. §. angariæ. num.15. & res ſecundùm ſui naturã ſemper intelligitur conceſſa Afflic. in l. Imperialẽ. §. preterea ducatus in prin. de prohi. feu. alien. per 6 Fed. nu.48. ver. Sed iuxta prædicta quæro. † Itẽ & quia licèt princeps ex cauſa poſſet flumina publica efficere omnino priuata, vt per Iſern. quæ ſint regal. in ver. flumina. cap.1. attamen id intelligitur quando expreſſim apparet de men-7 te, † Nam etiam ſi in eodem priuilegio aliqua decernit de poteſtatis plenitudine, id tamen nõ intelligitur quo ad omnia, ſed quo ad ea tantũ quæ ſunt expreſſa. Ro. in no. de præben. Deciſ. 20. col.1. ver. ſecundum motiuũ eſt, Alex. conſi. 60. viſa legitimatione, colu. pen. verſi. ſecunda 8 ratio, volu.2. †. & priuilegiũ, quod poteſt interpretari, vt flumina cenſeantur ad priuatũ vſum tantùm Comitibus conceſſa, vel eo modo quo Rex habet, debent interpretari, vt eo iure flumina ſint apud Comitẽ, quo erãt apud Regem; q̃a ſic minus leditur ius cõe. Fel. poſt alios in c.1. 9 col.6. verſ.2. declaratio de reſcrip. † & interpretatio facienda eſt contra Comitẽ nitentẽ priuilegio l. veteribus, vbi Iaſ. & alij. ff. de pac. preſertim vbi priuilegiũ eſt contra publicã vtilitatem, prout in caſu nr̃o, in quo agitur de tollendo facultatẽ iuregẽtiũ introductã, quo caſu tunc nec Principi aſſerenti cauſam creditur ad not. per Iſer. de cap. qui cur. vend. §. ſimiliter põt col.5.

10 Nõ obſt. quod Baro in propoſito caſu vetet, q̃a intelligendũ eſt, quòd poſſit vetare ex aliqua iuſta cauſa, veluti ſi vſui publico paretur aliquod p̃iudicium, vel forſan ipſe poſſet ibi conſtruere molẽdinũ; q̃a quicquid ſit in ſupremo Principe, certũ eſt inferiores non poſſe ſinè cauſa tollere iſtã facultatẽ, nobis à iure gentiũ tributã, vt exẽplificando in Senatu, in ſpecie tradit Ripa in l. 11 quominus. col.3. in 3. not. ff. de flum. † pro quo facit, quia certiſſima cõcluſio eſt, quòd vbi Princeps, quæ ſibi reſeruata ſunt, concedit inferioribus, non recipiunt ipſi inferiores illã poteſtatis plenitudinẽ, quæ in ipſo Principe conſideraẽ, & cenſetur velle tribuere, vt illã cum cauſæ cognitione exerceant, poſt alios Fel. in c. quę in Eccleſiarũ col.11. nu.32. ver. quarta declaratio eſt; ibi hinc eſt, quòd concedendo Princeps, & Dec. colum.10. num.30. verſ. & notandum eſt, quòd caſu iſto, de conſtitut.

12 Non obſtat hic agi de iure querẽ. & non quæſito, q̃a Princeps ſicut nõ põt tollere dñium, ita neq; põt tollere contractus iure gentiũ introductos, & rõ quia iuris gentiũ ſunt, vt volunt oẽs in d.c. q̃ in eccleſiarũ, vbi poſt alios Bero. num. 136. Bal. in l. cauſis in fin. C. de trans. Vndè ſi nõ tollit contractus, q̃a iuris gentiũ ſunt, minùs poterit ipſe inferior ſinè cauſa tollere facultatẽ ip-13 ſam iure gẽtiũ introductã† hinc eſt, q̃ licèt in deſcendẽtibus naſcituris vocatis in inueſtitura tra-* ctetur de iure quęrẽ. ipſis tñ ſm̃ cões * cõcluſiones præiudicare non põt, quia illud ius quærendũ deducit̃ ex principijs iuris gentiũ; nempe ex contractu, vt magiſtraliter declarat Brun. conſ. 14 2. nu.37. verſ. nec obſt. allegata in contrarium, † Itaq; idem dicendum eſt in caſu nr̃o, & hoc eſt; quod in ſpecie, & prudenter conſiderabat Ripa 15 contra Iaſ. in d.l. quominus vbi ſupra. † Probaẽ hoc ẽt, quia quotiens aqua ſinè conceſſione haberi non põt, ſi aqua maximè eſt vtilis petenti, & nulli præiudicat, nõ põt is ad quem pertinet, conceſſiones aquę denegare, quia id faceret ſinè cauſa, contra Regulã, quod tibi non nocet, & mihi prodeſt; & præſertim vbi agitur de vtilitate publicã, prout eſt, quòd plura in Ciuitate ſint molendina, vt infra videbimus, ergo vbi impetrare aquam non eſt neceſſarium, ſed Comes tñ prohibere põt, multò magis concludendum eſt, 16 Comitẽ ſinè cauſa vetare non poſſe. † Hocquè confirmatur ex duobus, quia hic non modo tractatur de iure quęren. naſcente ex principijs, & facultate iuris gentium, ſed de iure iam quęſito, quia Eccleſia iam fecit omnia p̃paramẽta neceſſaria pro ducenda ipſa aqua, propter quæ dubium non eſt ipſum ius aquæ acquiri, vt voluit Bar. in l. quominus in 2. quæſt. quem ibi ſequuntur Iaſ. & Ripa. & alij. ff. de flum.

17 Secundò, quia agit̃ de Eccleſia, vndè neq; Princeps, neq; lex ciuilis põt facultatem, nõ à iure ciuili, ſed gentiũ ipſi non ſubiectę, tributã ſinè cau-18 ſa tollere, vel impedire. † quinimò ſi quid à lege ciuili in fauorẽ Eccleſię eſſet conceſſum, non eſſet liberũ Principi illud reuocare. Inn. quem oẽs ibi ſequuntur in c. nouit. in ver. Theodoſius de 19 Iud. † ſic ẽt dicimus, quòd licèt plena reſtitutio ex bono pacis facta trahatur ad bona in aliũ alienata, tamen id non obtinet, ſi in Eccleſiam alienata ſint, quia Principi ſubiecta non eſt. Affl. de cap. qui cur. vend. §. ſimiliter poteſt nu.13. verſ. tertiò fallit niſi Princeps.

Non obſtat, quòd Comes vetet ex cauſa, eo quòd pauciores irent ad Molendum in ſuo molẽdino, quia Principes, & Comites dati ſunt populis, vt vtilitati publicæ, non autem priuatæ, cõſulant; ideo etiam ſi, quo ad hoc, in aliquo Comes lederetur, tamen cum redundet in populorum vtilitatem, in conſideratione non eſt habendunt, vt tradunt omnes in d.l. quominus.

Præterea in Ciuitate Neocaſtren. ſunt duodecim molendina, & ampliùs, vndè ex eo quod aliud addaẽ, nihil intereſſe põt Comitis, p̃ſertim quòd

quòd non lōgè ab ea parte fluminis, in qua Eps
vult nouum molendinum conſtruere, erant ſu-
perioribus annis alia molendina, quæ exinde
impetu fluminis diruta ſunt,& nihilominus mo
lendinum Illuſtriſ. Comitis non propterea tūc
minoris locabatur, quàm hodie locetur.
Non obſtat, quod Rex videatur plus iuris trā-
ſtuliſſe in Barones, quàm ipſe habeat in flumini
bus, arguendo ex doctrin. Luc. de penn in l. vsū,
C. de aqueduct. lib. 10. vbi vult cōtra Baronē p̄-
ſcriptionem non currere etiā immemorabilem,
inferētib⁹ ex hoc Aduocatis pro Illuſtriſ. Comi
te, ſi non poteſt induci præſcriptio contra Baro-
nem, ergo cōſiderari non poteſt, quòd quis poſ-
ſit authoritate iuris gentiū aquā ex flumine du-
20 cere; quia reſpondetur hæc non concludere, †
nam & de iure cōi ducere aquam ex flumine pu
blico, nullo tempore præſcribitur. Ripa. in d. l.
quominus nu. 40. & 41. verſ. item aduerte quia,
& nu. 99. verſ. tertia concluſio, Affl. quæ ſint re-
gal. §. flumina nu. 4. verſ. item quærit Andreas,
tā hoc ius in flumine non nauigabili auctorita-
te iuris gentium acquiritur ſm̄ Bar. & oēs in d. l.
21 quominus † ideo doctr. Lucæ de Pēn. intelligen-
da eſt ſm̄ terminos iuris cōis, & in terminis in
quibus p̄cedere poteſt: Nam quod dicūt doct.
flumina, & aquas eſſe Regis, & Baronū ea rōne
dicunt; quia nullus poteſt ducere aquā ex flumi-
ne nauigabili ſinè eorū licentia, & ex alijs nō na
uigabilib. ſi ipſi vetent; intelligendo vt ſupra;
Ideo ſi quis aduersùs illos velit præſcribere, qđ
non eſſet petenda licentia, & non poſſint p̄hibe
re, procederet doctr. Lucæ de Penn. pro qua ta-
men aduertendum eſt, quia intelligenda eſt tm̄
de flumine, ex quo ſinè licentia principis non
poſſit aqua duci, vt nominatim intelligit Afflic.
in d. §. flumina, & ſic de flumine nauigabili, vel
quod intrat in nauigabile, quia quo ad reliqua
flumina non requiritur iſta licentia d. l. quomi-
nus, & ibi omn. & ſic Luc. loquit̄ extra caſū nr̄m.
Accedit, quòd præſcriptio ita ceſſat, vel admit-
titur contra Regē, ſicut contra Baronē, nā aque-
ductus, ex flumine publico ſpatio longiſſimi tē-
poris cōtra Principē non præſcribitur vt ſupra,
22 ita ſimiliter contra baronem non præſcribitur: †
ſi quis tamen nitatur poſſeſſione immemorabi-
li obtinebit, nō quidem iure præſcriptionis; ſed
quia præſumitur priuilegium, & ſicut hoc locum
habet contra principem, ita æquè procedit con-
tra Baronem: vt declarat Affl. reprehendendo in
hoc Luc. de Penn. in d. §. flumina, quę ſint regal.
& hæc ſit prima ratio pro Eccleſia.
Secunda ratio, quia antequam anteceſſores Il
luſtriſ. Comitis fuiſſent inueſtiti, Eccleſia aquā
deriuauerat ex flumine, & ſic facultatē illam du
cendi aquam, iure gentiū Eccleſia ſibi acquiſi-
uerat d. l. quominus, vnde & ſi poſtea Comites
fuerint inueſtiti, non potuit fieri aliquod præiu-
23 dicium iuri Eccleſiæ iam quæſito, † & Eccleſia
poteſt vbi primū aqua intrat fundum ſuū, illa vti
p̄ ſuo arbitrio, & facere in parte ſuperiore vnū
aliud Molendinū, & Trapetū dummodo non ac
cipiat, niſi aquam limitatā, q̄ antea accipere con
ſueuit l. 1. §. illud labeo. ff. de aqu. plu. arc. glo. in
l. cum eſſet in fio. ff. de ſeru. ruſt. præd. Cepol. in
tract. de ſer. vrb. præd. cap 4. de aqueduct nu. 41.
Dec. poſt alios quos citat conſ. 244. col. 2. verſ.
ſecundò principaliter iſta concluſio Iaſ. in l. quo
minus num. 88.
24 Non obſtat hæc p̄cedere qn̄ aqua iā perueniſ-
ſet ad Molendinū antiquū, & Eccleſia vellet nō
ſupra, ſed infra antiquum Molendinum aliud
conſtruere, quia hoc procederet quā, do Eccleſia
p̄occupaſſet hoc ius aquæ, ducendo ſpecificè p̄
illa certa parte fundi, in qua Molendinum anti-
quū conſtructū eſt, at in dubio p̄ſumitur ſeruit⁹,
vel ius q̄ſitū ſingulis partibus fundi, neq; ex eo
quòd qs vs⁹ ſit aqua tm̄ in vna certa parte fundi
excludi debet ab vſu aq̄ in reliquis partib⁹ fun-
di, l. ſi partē, ff. de ſeru. ruſt p̄d. vbi Caſtro, & alij.
25 Nō obſtat, quòd Eccleſia nunq̄ aquā duxerit p̄
locū, ex quo nunc aquā vult deriuare, & ingre-
diens ſuū fundum poſſit eodē curſu deriuari ad
nouū, & antiquū Molendinū, quia quantùm ad
Molendinū, cuilibet licitum eſt conſtruere noua
Molendina in ſuo poſt alios Iacob. de S. Georg.
in ſua Inueſt. §. & cū molēdinis col. 2. in fi. verſ.
ſed quæro dominus loci. Quo ad aqueductum
aquę duo ad propoſitum conſiderari poſſunt, a-
quam ducere de flumine publico. Secundò, per
talem locū ducere, Bar. in d. l. quominus colum.
pen. q. 15. Quo ad ius ducendi aquā non eſt du-
biū, quia non eſt mutatus alueus, & remanet idē
26 flumen. † Quo ad riuū, & aqueductum aquę Ec
cleſia fuit ſemper, & eſt in quaſi poſſeſſione va-
riandi, & ducendi aquā, modo per vnū, modo
p̄ alium locū, ēt alienū, ſinè tamen alicuius iniu
ria, neq; hæc ratio variandi prohibita eſt, quan-
do fit cū magna cōmoditate variantis, & ſinè ali
cuius iniuria, prout in caſu noſtro contingit. Ve
ron. in ſuo tract. de ſeru. ruſt. præd. in cap. de ſer
uit. aqueduct. ſub num. 49. verſ. item duci debet
per locum ſolitum. Dec. conſ. 244. ver. non ob-
ſtat, quod tradit Bar. Veron. colum. pen.
27 Nō obſtat, quòd modus aquę nō ſit immutādus.
l. non modus. ff. de ſeru. ruſt. præd. & habens ſer-
uitutem ducendi aquā ad vſum vnius Molendi-
ni non poſſit propter aquarum abundantiā duo
molendina conſtruere, neq; aliam aquam miſce
re, vt Molendinum meliùs molat, vt voluit Bar.
in d. l. quo minus, quia tripliciter reſpondetur.
Primò id procedere quando fieret cū alterius
præiudicio, ita fuit de mente ipſius Bar. in l. per
agrum. C. de ſerui. & hoc voluit Ang. in d. l non
modus, & Dec. conſ. 244. col. pen. verſ. ſecundò
reſponderi poteſt, quòd etiam datò.

28 † Se-

28 † Secundò, quando quis auctoritate iuris gentiũ pro ſuo arbitrio ius ducẽdæ aquæ acquiſiuit, nõ põt conſiderari aliqua limitatio conceſſionis, ita Dec. d. conſ. 244. col. pen. verſ. quartò nõ obſtat, quòd Cõitas, rõ q2 occupando quis aquã illam ſimpliciter occupat, & ad oẽm vſum ſibi vtilem, quia præſumitur ſemper quis conditionem ſuã velle facere vtiliorẽ d. l. 3. ff. de teſt. milit. & l. cũ de indebito cum ſua mat. ff. de prob. ideo vbi acquiſitio eſt ſimplex, & non limitata, ceſſant contraria, ita & poſt alios Veronen. in d. tract. de ſeruit. ſub rub. de aqueduct. num. 61. verſ. ſed circa prædicta poteſt dubitari, & num. 63. & 64. ibi præſertim, aut ſeruitus non fuit impoſita limitatim, ſed ſimpliciter.

29 Tertiò. Contraria procedunt quando ex aqua ſuperabundanti quis vellet duo molendina cõſtruere, ſecus autem vbi cum aqua limitata fieri poſſunt duo molendina, prout in caſu noſtro, ita Dec. d. conſ. 244. colum. penult, verſ. ſecundò reſponderi poteſt.

Tertia ratio, quia conducere aquam ex hoc loco maximè vtile ſit Eccleſiæ, & nulli prorſus fiat iniuria, etiam ſi ius concedendi hanc aquam ad Illuſtriſs. Comitem pertineret, hoc Eccleſiæ concedere teneretur, vt voluit Iaſ. in l. quominus; nam & dicimus conſenſum Regis, qui pręſtatur in alienatione feudi eſſe gratiam, ſi tamen ſinè cauſa negetur, iniuriam eſſe, Afflict. de prohibit. feu. alien. per Fed. col. 2. num. 8. not. 16. Conceſſioq; in caſu noſtro gratis dari debet, cum non ſinè turpitudine hoc ius ducendi aquam ex flumine publico dicatᷣ vendi, glo. in rubr. de aqueduct. Bar. in l. ad reparationem, C. eod. tit. Veronen. in d. tract. ſub cap. de acqueduct. num. 89, in fin. Præpoſ. in c. 1. §. ſi quis de manſo. de contro. inueſt. Et licèt Ripa in l. quominus dicat hoc caſu quidem dominum aquæ cogendũ ad concedendum aquã, ſed non gratìs; quia tamen ſolus eſt, & alia opin. authoritate Bar. & aliorũ munita eſt, ab ea diſcedendum non eſt.

Non obſtat. l. ad reparationem, non loqui ſpecificè in iſto caſu, quia Doct. iudicarunt identitatem rationis militare, nam ſicut Ciuitas vſum aquæ, quę ſua ſit, ciuibus volentibus vti aqua ad vſum ſuarum domorum vendere non poteſt, quia aqua iure gentium omnibus communis eſſe debet, ergo, & in caſu noſtro ius ducendi aquam, non debet poſſe vendi, quia hæc facultas non à lege ciuili, vel Principis, ſed ab ipſo iure gentium competit.

Ita pro ſua Eccleſia reſpondit Io. Ant. Fachinettus Iuriſconſultus Bonon. Epiſcopus Neocaſtren.

REuerendiſs. D. Epiſcopus Neocaſtrenſis, cui multis deuinctus ſũ noſbus, ꝓſcriptũ in cauſa Eccleſiæ ſuæ reſponſum edidit, & ad me nũc Neapoli cõmorãtẽ, tranſmittit; vt ſi iuri conſonũ mihi viſũ fuiſſet, ei ſubſcriberẽ. Quod cum adamuſſim examinauerim, iuri, & æquitati conuenire cenſui. Nam tria tñ videnť prima fronte pro Illuſtriſs. D. Comite adduci poſſe, quæ mero iure nõ ſubſiſtunt.

31 † Primò, quòd cũ ipſe ſit de feudo inueſtitus cũ aquis, & fluminibus à Rege Catholico, q fluminum publicorũ dñs eſt, eò quia de regalib⁹ ſunt c. 1, in ver flumina, vbi oẽs not. in tit. q̃ ſint rega. non põt quiſquam ex hoc flumine publico aquam, eo prohibente, deriuare, l. quominus: vbi Scrib. omnes tit. de flumi.

32 Secundò, ex flumine publico nemini licet aquã ducere in alterius damnũ, qui molendinũ prius conſtructum habeat. Rip. in d. l. quominus num. 30. & 42. Curt. conſ. 33. num. 4. damnũ aũt ſenſurus vť D. Comes ex conſtructione noui molẽdini Eccleſiæ, per tex. in l. 1. §. meritò. verſ. damnum. ff. ne. quid in loco pub. vbi damnũ pati dr̃ qui commodum ammittit, quòd ex publico percipiebat. Etenim conſtructo Eccleſię molendino, pauciores ad illius molendinum triticum molẽdum afferrent, quàm antea conſueuerint, prout cuique ad ſenſum patet.

33 Tertiò, aqua non debet à ſolito curſu diuerti l. ſi manifeſtè, C. de ſerui. & aq. nec per alium locũ duci l. 1. §. fi. tit. de riuis. Bald. in l. 2. in fi. C. ad l. Aquili. ingens priuatũ haberẽ ius in aqua, minimè poſſe illam à ſolito curſu deuiare, per. l. ſi ſeruus ſeruum. §. ſi quis aqueductus eo. tit. & in l. 1. C. de ſerui. & aq. & dicit idem Bald. in c. 1. §. ſi quis de manſo. col. 3, in fi. de cõtro. inueſt. quòd in iſto aquarũ ductu, non ſolùm inſpitiamus initium, ſed ẽt loca per quæ decurrit, eiuſq; alueos, & meatus, & ſm̃ eorum qualitatẽ de vſu aquæ iu
34 dicari debemus. † Ait quoq; Bart. in l. per agrũ, C. de ſeruit & aq. quòd modus ab initio sũptus pro ducenda aqua ad molendinum, attendi debet. Ex quibus videtur, quòd locum formulæ ſuæ antiquæ mutare nequeat Reuerendiſs. D. Epiſcopus, nec molendinum aliò conſtruere.

His tñ minimè reſtragãtibus, cõtrariũ rectè, ſanctèq; ꝓ Eccl̃a ſua r̃ndit ſua Dñatio Reuerẽdiſs.

35 Et in primis, eò quia cũ flumen, de quo agitur, ſit publicum non nauigabile, nec intrãs in aliud nauigabile, certum eſt, cuilibet, ẽt priuato, licere iure gentium aquam authoritate propria extrahere. & de ea ad libitũ ꝓ ſui cõmodo diſponere, & molendinum ſuper ea ędificare, quãdoquidẽ talium fluminum vſus publicus eſt §. flumina. Inſti. de re. diui. vbi oẽs not. Iſern. loco p̃citato, nu. 5. & Afflict. nu. 3. ad fi. Cępol. de ſeru. ruſti. prædio. cap. de aqueduct. quòd eſt quartũ nu, 39. 40. Iaſ. d. l. quominus. per illum tex. nu. 1.

cum

cum ſeqq. & nu. 45. Rip. ibidē nu. 25. cum ſeqq.
& nu. 42. Signo. de homod. conſ. 91. nu. 9. in fin.
Dec. conſ. 244. nu. 4. & 9. Multò magis ergo licē
re debet Eccleſiæ, cui religionis fauore, plura cō
ceduntur, quę alijs denegantur l. ſunt perſonæ. de
religio. & ſump. fun. & innumeris ferè gaudēt pri
uilegijs, vt apud Tiraq. legere eſt in ſuo tract. de
pia cauſa, & alibi ſæpè.
Secundò facit pro Eccleſia, antiqua, & imme-
morabilis conſuetudo extrahendi aquā ex iſto
flumine, & loca variandi, prout cōmodius fuit,
q̄ conſuetudo vim habet conceſſionis, tituli, &
priuilegij, l. 1. §. fi. & l. fi. de aq. plu. arcen. l. hoc iu
re. §. ductus aquæ. de aqu. quotid. & æſti. Bar. d. l.
quominus in 2. q. nu. 5. Iaſ. nu. 40. cū ſeqq. Rip.
nu. 39. & ſeqq. Iſer. in d. ver. flumina nu. 8. verſ.
Item ducere aquā, qui ſignanter loquitur in flu-
38 mine Baronis, Cępol. d. c. 4. num. 52. † & in quib
Iaſ. nu. 28. & d. nu. 42. hāc temporis vetuſtatem
tantum poſſe quantum Imperator cum cauſa.
39 Tertiò conſiderandum eſt in hoc negotio ver-
ſari magnum intereſſe Reuerēdiſs. D. Epiſcopi,
& eius Eccleſię, cuius Molendinum inutile fore
ſupponitur, & breui ēt periturum, ſi in tutiorem
locum non transferat. E contra verò Illuſtriſs.
D. Com. parum intereſſe, ſi eius Molendinū pau
lò minoris fiat redditus; quo ſtāte præponderā-
re debet maior illa vtilitas, ſeu intereſſe huic mi
nori, vt in terminis conſiderat Signo. d. conſ. 91.
nu. 15. & poſt eum Dec. d. conſ. 244. nu. 6. verſ.
40 tertiò principaliter, & nu. 58. † vbi hoc ēt pce-
dere aſſerit, ſi magna vtilitas priuati, cum modi-
ca vtilitate publica contendat, & in verſ. vlt. nu.
66. vſq; ad fi. materiā proſequitur, & bona iura
allegat; maximè tex. in l. 2. in fi. & l. 3. de riuis.
& benè facit, quod ſcribit Cępol. vbi ſupra nu.
61. verſ. tu verò pro concordia. Sed quia in nſa
facti ſpecie publica vtilitas totius Ciuitatis cum
Eccleſiæ vtilitate concordat, tantò magis priua-
tæ vtilitati D. Comitis, & minori præualere de-
41 bet. † Etenim publicè intereſt plura extare mo-
lendina, quæ Ciuitati, & vniuerſo populo inſer-
uire poſſint, vt optimè conſiderat Signo. d. conſ.
42 91. nu. 10. 11. 12. † Sed aliundè quoq; inſurgit
publica vtilitas; ex maiori ſcilicet redditu Eccle
ſiæ, cum quo Reuerendiſs. D. Epūs maiores elee
moſinas, & vberiores pauperibus Chriſti elargi
ri, & maiora ædificia pro Eccleſia ſua, decentio-
raq; ornamēta pro diuino cultu portare poterit,
prout tenetur c. Epūs 10. q. 2. c. conceſſo, cū ſeqq.
c. de redditibus, & c. gloria epi 12. q. 2. & c. fi. 16.
quæſt. 1. cum not.
43 Confirmatur intentū ex eo, quòd nedū de vti-
litate notabili Eccleſiæ, & publica agitur; ſed ēt
de damno vitando, hoc eſt de totali interitu mo
lendini ſui antiqui, quod maximè conſiderandū
eſt ppter ius iam radicatum, Iaſ. d. l. quominus
nu. 48. verſ. ſed ſalua; cui aliud ēt accedit dānū,

impenſæ ſcilicet factæ pro nouo conſtruendo, q̄
44 non eſt modica; † Huiuſmodi namq; pręparatio
deſeruire poteſt pro iure quoq; quærendo, Iaſ.
ibidem poſt Bart. & alios nu. 115. multò magis
ergò pro iure q̄ſito cōſeruando pdeſſe debet.
45 Quartò, & vltimò attendi debet, quòd hic ver
ſatur Eccleſię fauor, p quo in omni caſu, quo du
bium ius dici poſſet, iudicare debemus. l. 1. vbi
Scrib. omnes, C. de ſacroſ. eccle. in præſētia; vbi
cano. de probat. Tiraq. latè d. tract. piæ cauſę. pri
uil. 146. & 148. vndè ſi ambiguitatis aliqd in p̄-
ſenti cauſa caderet (quod à veritate lōge abeſſe
credit) p ipſa tamen Eccleſia ſentiendum foret.
46 Ad contraria aūt facili negotio reſpondet. Nā
ad primum, quòd Principe vetante, nequeat
quiſpiam ex flumine publico qualitatis antedi-
ctæ aquā ducere, dicimus primò, nō poſſe tamē
Principē ipſum, nec cauſam à Principe habētē,
vt D. Comes, ſine iuſta cauſa prohibere, cum il-
lius aqua ſit in vſu publico de iure gētiū. Iſern.
in d. ver. flumina nu. 6. 7. & ibidem Affli. nu. 8.
Iuſta aūt cauſa intelligi debet, q̄ publicā cū vti-
litatē concernit. Iaſ. d. l. quominus num. 3. 4. 6. 7.
cum concord. At in caſu nſo, phibere molēdini
huius trāſlationē, vtilitati publicæ potiùs repu-
gnat, quā conueniat, vt ꝯ dictum eſt, Igitur, &c.
47 Secundò Reſpondetur Eccleſiā Neocaſtrenſē
ante priuilegium D. Comitis aquam deriuaſſe,
& ſic hęrē de iure gentiū ius quęſitum habuiſſe;
cui per ſubſequens priuilegium nequaquā dero
gatum fuit d. l. 1. §. meritò. ff. ne quid. in lo. pub.
Bal. in terminis in tit. de pac. conſtan. in ver. in
detrimentum, Affli. vbi ſupra nu. 3. qui plura iu-
ra ad propoſitum adducit. Iaſ. d. l. quominus nu.
48 10. † & Rip. num. 12. alios citans, & inter cæte-
ros Felinum ampliantem, etiam ſi motu proprio
priuilegium proceſſiſſet.
49 † Confirmatur intētum ex antiquitate memo-
rata iuris Eccleſiæ, quæ prioris priuilegij, & con
ceſſionis vim obtinet, vt in ſecundo fundamēto
dictum fuit, & per conſequens poſteriori priui-
legio præferri debet, quod primo non derogat
l. 2. § ſuis tamen, & ibi Doct. C. de conſt. pecu. l.
1. & ibi Bal. in 3. nota. C. de legi. c. veniēs de pre
50 ſcrip. Abb. & alij in c. 1. de reſcrip. † Cum præſer
tim priuilegium Eccleſiæ fuerit ſpeciale, Comi-
tis aūt generale; quod tantò minùs illi derogare
pōt d. c. 1. in fi. vbi cano. oēs, & præſertim Dec.
nu. 45. verſ. ſecunda concluſio p d. c. veniens, &
tex. cum glo. in l. 3. C. de ſilen. li. 12. & glo. in c.
generi, de reg. iur. in 6. cum ſim.
51 † Et confirmatur adhuc, ex quo nec potuiſſet
Rex ipſi iuri Eccleſiæ præiudicare, tū quia iure
gentium q̄ſitum erat, cui ēt inter priuatos nō de
negat; Clem. paſtoralis. de re iudi. niſi fortè ex
cauſa publicæ vtilitatis, Inno. & alij in c. quæ in
Eccleſiarum, de conſtit. vbi Abb. num. 11.
52 Tum quia de præiudicio eccleſiæ agebat, inquā,
& eius

Digitized by Google

& eius res, & bona nullam habet Princeps poteſtatem d.c. quę in Eccleſiarum cum materia ſua. Afflict. in c. 1. §. ſimiliter poteſt num. 12. de capit. qui cur. vendi.

53 Ad ſecundum fundamentum de dãno, & ꝑiudicio D. Comitis, Reſpondeẽ modicum eſſe poſſe, cum vltra molendinũ Eccleſiæ q̃plura alia in toto territorio extent, ad quæ molentes accedere poſſent, ſi hoc non extaret, & de modico damno curandum non eſt. l. ſcio. de in integ. reſtit. Ant. Corſet. latè in tract. de minimis ꝑ 10. & in puncto tradit Bart. d. l. quominus q. 11. & poſt eum Iaſ. num. 79. 80. cum ſeq.

54 Secundò, & fortius reſpondeẽ, imo non tractari de damno aliquo D. Comitis, ſed tñ de lucro ceſſante, quòd ſcilicet pauciores ad eius molendinum molendi cauſa ituri ſint, refecto nouo Eccleſiæ molendino, ꝙ quidẽ lucrum nullius conſiderationis eſſe debet. l. 1. §. ſicut aũt. de aq. plu. arcẽ. & in terminis terminantibus docet Bar. d. l. quominus in 2. q. nu. 5. & num. 25. in fi. Bald. in d. l. ſi manifeſtè, & in l. vni. in 13. oppo. C. de ſenten. quæ ꝓ eo ꝙ inter. pſt. Iſer. in d. ver. flumina. num. 4. Alex. conſ. 124. nu. 5. ver. quinimo. & nu. 7. verſ. & licet li. 1. Iaſ. in d. l. quomin. nu. 84. cum ſeqq. Rip. nu. 25. cum ſeqq. & num. 82. Cepol. d. c. 4. nu. 40. verſ. ſecundo fallit. Signo. d. cõſil. 91. nu. 11. 12. † Inquiens nunq̃ rationẽ haberi

55 illius intereſſe, quod ab alieno pendet arb. & aliena voluntate, prout ire, vel non ire ad hoc, vel illud molendinũ. Curt. ſen. d. conſ. 33. nu. 2. verſ. nec in hoc attenditur. Corn. conſ. 99. in fi. li. 2. † & hanc concluſionẽ verã, & planã nuncupat Iaſ. vbi pximè, à qua ꝓptea recedẽdũ nõ eſt.

Et aduertendum, quod loquuntur Scrib. iſti in caſu noui molẽdini ſuper fluminis publici aqua nouiter conſtruendi, ſupra, vel infra molendinũ alterius iam conſtructum, quod multò magis locum habere debet in eo, qui ſuum antiquũ vult in aptiorẽ locum transferre, & habet ius q̃ſitum pro extrahẽda aqua ex flumine ad vſum vnius

56 molendini, quia multa facta tenent, &c. l. patre furioſo, ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iu.

57 Et pro confirmatione concluſionis antedictæ de nouo molendino ædificando cum diminutione lucri alterius molendini, adducunt optimum ſimile de habente hoſpitium, ad quod multi cõfluunt, iuxta quod poteſt alius nouũ hoſpitium erigere, licet primi hoſpitij lucrum valde minuat. Bald. conſ. 483. num. 5. verſ. & notandum lib. 4. Iaſon. in d. l. quominus num. 85.

58 Ad tertium de ſolito aquæ curſu non immutãdo, reſpondetur, id procedere qñ non eſt alicui quæſitus illius vſus, & ius q̃ſitum pro certo vſu, prout eſt in caſu nr̃o, quia modus vtẽdi põt tũc variari. l. vſus. de vſu, & habi. Signo. d. conſ. 91. per 10. & ſignanter num. 6. 7. & 14. verſ. nec ob.

59 † vbi concludit qualitatẽ vtendi aqua non eſſe attendendã, ſed modũ, quo vir bonus vteretur alium non lędendo, & ſibi proſpiciendo, prout

60 nunc facit Reuerẽdiſſ. D. Eps. † Inquit & Signo. quòd mutato loco extractionis aquæ, noua formula conſeẽ eadẽ cũ prima, in cuius locum ſubrogatur per l. ſeruitutes, §. ſi ſublatam, vbi glo. in ver. intelligimus. de ſerui. vrba. prædio. & alia iura quæ adducit. Concordat Cepol. loco præcitato nu. 49. ad fi. aſſerens, quòd etſi regulariter à ſolito curſu aquæ diuerti non debeat; ſecus tamen ſi magna vtilitas diuertentis interuenerit, & nullum vel modicum incommodum tertij.

Sed & ſecundo, reſpondetur Eccleſiam eſſe in quaſi poſſeſſione variandi locum aquæ decurſum, & ꝑpea dici poſſe ſolitum curſum, quem illa elegerit, poſtq̃ hoc modo eã viri ſolita eſt.

61 † Solita aut dici põt, licet vnica tñ vice mutauerit. l. Mela. §. 1. vbi Bart. & Alexan. in addi. ff. de ali. & ciba. leg. Bald. in l. binos ad fi. C. de aduo. di. iud. Bero. cõſ. 100. nu. 5. li. 1. vbi de Eccleſia ſpeciarim loquitur, & conſ. 121. num. 6. eo. li. & ſurſus conſ. 156. nu. 3. li. 3. conſueta autẽ diceretur, ſi bis variaſſe probaretur, vt apud eoſdem Authores legitur.

Hinc & ſequitur, ꝙ contra impedientẽ competere interdictum Vti poſſidetis, pro retinenda quaſi poſſeſſione vſus antedicti. Vſuariom. cõpetit. Glo. in l. vlt. tit. vti poſſid. & in l. vnica in glo. vlt. C. eo. Bart. in l. 1. in prin. nu. 9. ff. eo. & in d. l. vnic. §. 1. nu. 9. vbi & Bal. nũ. 4. Lanfran. Oria. in rub. de cauſa poſſe. & proprie. in ver. 4. concluſio. Dec. in c. licet cãm nu. 19. poſt Abb. & alios de proba. Bolog. in l. naturaliter, §. nihil cõe par. 1.

62 nu. 18. de acquir. poſſ. & ab hac ſententia nemo diſſentit. † Et D. Comes impediens turbare diceret. l. ſicuti, §. Ariſto. in fi. ff. ſi ſerui. vendi. glo.

63 in d. l. vni. † & pariter turbaret ſi ædificiũ molendini conſtruendi in ſolo ipſius Eccleſię quoquo modo impediret. l. 2. §. hoc interdictum eo. tit. Rebuff. in comm. ad reg. conſtit. lib. 3. tit. de mater. poſſeſſo. arti. 1. nu. 21. cum concord. Debet ergo D. Comes ab omni impedimento deſiſtere, & Eccleſiã potius, Paſtoręq; ſuum religioſiſſimum iuuare, & protegere, prout ſperandum eſt. Conſequenter igitur rectè, ſanctèq; reſpõdit Reuerendiſſ. D. Epiſcopus, vt ab exordio dicebã, & ita iuris apertiſſimi eſſe ſentio. Ego Ludouicus Sacca Sereniſſ. D. Duciſſæ Margaritę ab Auſtria generalis Auditor, & gñalis Cõmiſſarius.

S V M M A R I V M.

1 *EMphiteota tenetur ad caſus fortuitos.*

2 *Et ad onera pro tempore imponẽda, ſed vide infra nu. 14. 18.*

3 *Caſus fortuitos ex conuentione in ſe recipiens emphiteota multò magis ad eos tenetur.*

4 Et

4 *Et ideò maximè ſi renũtianerit cuicunq; exceptioni, & omni legum auxilio.*

5 *Mens contrahentium verbis prævalet.*

6 *Verborum cauſam potius quam verba debemus inſpicere.*

7 *Sermones noſtri ſecũdũ ſẽſũ ſẽſatũ debẽt intelligi.*

8 *Sermonum verorum experimentum eſt, vt concordent rebus ſenſatis intellectu fruentibus.*

9 *Emens fructus prædij pro annua præſtatione cõductionis contractum gerit, & remiſſione propter ſterilitatem conductorum more gaudet.*

10 *Recipiens fundum in feudum pro annua quantitate frumenti, non feudũ, ſed emphiteoſim accipit.*

11 *Emphiteoſim ſtipulans alium contractum quãdoq; facere poteſt, puta innominatum, vel locationem perpetuam.*

12 *Locãs in perpetuum tenetur ad collectas, & onera.*

13 *Fallit, ſi penſio in pecunia cõſiſtat, & onus fuerit merè reale, vt tributum, quod ex corpore fructuum ſoluitur.*

14 *Emphiteota, qui magnum canonem ſoluit, & fructibus correſpondentem non ſoluit onera, ſed directus dominus, & eſt cõmunis, & æquior opin. atq; in Senatu Mediolani obſeruata, & in Ciuitate Parmæ vim legis obtinet, pro qua iudicatũ fuit à iudice peritiſſimo aduerſus reſponſum Stat. 312. vt infra num. 18. & 97.*

15 *Opin. quæ æquitati fauet ſequenda eſt, etiam ſi contraria communis eſſet.*

16 *Opin. quæ conſuetudine recepta eſt ſequenda, etiã ſi communis in contrario ſtaret.*

17 *Doctori inſigni de conſuetudine atteſtãti creditur.*

19 *Collectam ſoluere tenetur fructus rei percipiẽs ad ratam ipſorum, & nu. 97.*

20 *Penſionem annuam percipiens fructus dicitur percipere ex communi.*

21 *Penſio dicitur fructus, & in materia ſtatutaria.*

22 *Beneficium redditus florenorum centum dicitur illud, quod eſt tercentum, habens tamen penſionem ducentum ſuper impoſitam.*

23 *Beneficium poſſidens, pro quo penſionẽ legitimè conſtitutam alteri perſoluit nõ tenetur caritatiuum ſubſidium, decimas Papales, aliuduè onus fructibus impoſitum ſoluere, niſi pro rata ſibi remanente, Penſionarius verò reſiduum ſoluit.*

24 *Vſufructuarius regulariter tenetur ad collectas.*

25 *Fallit quando onus excedit fructus, vel æquat, quia tunc tenetur proprietarius, & nũ. 91.*

26 *De vſufructuario ad emphiteotam arguitur.*

27 *Et ſtatutum loquens de vno ad alium extenditur.*

28 *Emphiteotam non teneri ad onera fructus ſuperantia, vel æquantia, ſed directũ dominũ, & nu. 91.*

29 *Lucri quærendi, & damni vitãdi diſpar eſt ratio.*

30 *Caſus fortuitos in ſe recipiens etiã cum iuramẽto, non tamen tenetur ad valdè inſolitos, & qui à cõtrahentibus veroſimiliter præuideri nõ potuerũt, ex cõi; & nu. 71. & 73. cum ſeq. & nu. 76.*

31 *Renuntiatio facta omni legum auxilio, & cum iuramento intelligitur tamen ſecundum naturam contractus, cui adhæret.*

32 *Nec comprahendit caſus valde inſolitos, & contrahentibus veroſimiliter incognitos, & impræmeditatos, & nu. 37.*

33 *Neq; illos, qui enormem renuntiantis læſionem continerent.*

34 *Idemq; de omnibus alijs clauſulis recipitur, & eſt vera, & communis.*

35 *Emphiteota, cui nihil vel parum ſupereſt ſolutis oneribus enormiſſimè læditur, ſi penſionẽ grauẽ ſoluere directo domino cogatur.*

36 *Clauſula in inſtrumentis etiam prægnantes apponi ſolent ex conſuetudine notariorum potius, quã ex contrahentium deliberata voluntate, & ſub verborum inuolucro, ideò nullum effectum extraordinarium debent operari.*

38 *Emphiteota collectas ſoluens, ad quas directus dominus tenetur, poteſt tantundem de penſionibus debitis impunè, & abſq; caducitatis pi͂culo retinere.*

39 *Diuiſio faciliorem intelligentiã dicendorũ præbet.*

40 *Directus dominus penſionem poſt caducitatem ſinè proteſtatione recipiens illam remittit.*

41 *Etiam ſi non integram, vel aliquid aliud ad implementum contractus.*

42 *Dictio (aliquid) verificatur in minimo.*

43 *Debitor ex pluribus cauſis poteſt in dubio in quam voluerit compenſare.*

44 *Et ĩ dubio quoq; ſolutũ intelligitur in dutiorẽ cãm.*

45 *Et nõ apparente, quæ ſit durior, in antiquiorem.*

46 *Agens ad contractus adimplementum, ad eius diſſolutionem reuerti non poteſt ex communi.*

47 *Directus dominus expellẽs emphiteotã ob caducitatẽ incurſã ex non ſolutione penſionum, non facta proteſtatione illas conſequendi, non poteſt eas vlterius conſequi ex communi.*

48 *Procurator quoq; recipiens penſiones poſt caducitatem præiudicat domino.*

49 *Cauſa iuſta ceſſandi in ſolutione canonis emphiteotici excuſat à caducitate.*

50 *Quinimo, & iniuſta quandoq; excuſat.*

51 *Pœna. l. ſi quis maior, C. de tranſact. non habent locum ſine dolo.*

52 *Cauſa qualibet, etiã leuis, & iniuſta, ac temeraria excuſat à dolo.*

53 *Non tantùm ad euitandam infamiam, ſed etiam aliàs pœnas d. l. ſi quis maior, ex communi.*

54 *Magna difficultas ſoluendi debitum excuſat à caducitate.*

55 *Ius de nouo, & ex noua cauſa ſuperueniens nõ põt in iudicio poſt litem conteſtatam deduci.*

56 *Aut ſaltem noua inſtantia opus eſt.*

57 *Delegatus nõ poteſt fines excedere delegationis ſuæ.*

58 *Soluens per errorem, & maximè fœmina, cũ de dãno tractet, repetere poteſt.*

59 *Compenſatio ẽ ſolutio.*

60 *Emphiteota offerens compenſationem pro ſolutione canonis, non cadit.*

61 Quinimo ad pœnam euitandam ipſo iure facta cẽſetur compenſatio.
62 L. ſi quis maior, C. de tranſac. talem continet rigorem, ut multi æquiſsimi iudices eius diſpoſitionem abhorreãt, contra quam pluriès fuit iudicatum.
63 L. prædicta remedio agẽs tenetur ad vnguem obſeruaſſe promiſſa probare.
64 Etiam in minimis; aliàs obtinere non poteſt.
65 Declaratio caducitatis precedere debet iudicium, aliàs ſuccumbit agens.
66 Priùs, & poſteriùs non datur in his, quæ incontinẽti fiunt.
67 Declaratio caducitatis fieri non poteſt per procuratorem non habentem ad id mandatum.
68 Emphiteota, uel alius debitor non tenetur pecunias ad domũ creditoris deferre, quãdo ſunt diuerſi fori, & bona pro quibus ſoluitur, nõ ſunt in foro creditoris. Et per conſequẽs non incidit in moram.
69 Idem quoq; ſi expreſſa fuiſſent diuerſa loca ſolutionum, alternatiuè, vel ſubalternatiuè, nam non ſecuta electione, & declaratione creditoris, non eſt creditor in mora.
70 Agens ad pœnas conuentionales, non poteſt ad contractus diſſolutionem redire.
72 Caſus fortuitos omnes in ſe recipiens, ad eos tenetur, qui ſaltem in genere præuideri potuerunt.
73 Caſus in ſuperlatiuo gradu inſoliti, præuideri, etiã in genere non poſſunt, & ſupra nu. 30.
74 Vt putà, ſi à centum annis citra, vel nunquam antea contigerunt.
75 Vel ex alijs qualitatibus, & circunſtantijs iudex ita arbitrari poſsit.
76 Caſuum fortuitorum pactum debet ſemper intelligi, rebus ſic ſtantibus, & ſup. num. 30. 71. & 73. cum ſequen.
77 Fructuum quantitas debet à teſtibus ſuper illis deponentibus exprimi.
78 Fructus de præterito ex coniecturis ẽt probantur.
79 Teſtes duo plenè probant.
80 Teſti vnico de facto proprio deponenti creditur.
81 Iactare ſuum nemo præſumitur.
82 Iactans ſuum ſtultus præſumitur.
83 Sanus mente quilibet præſumitur.
84 Teſtis deponens per verbum (credo) non concludit.
85 Fallit, ſi rationem alleget importantem veritatem.
86 Notorium probatione non indiget, ſed illud ſufficit allegare.
87 Iudexq́ poteſt de illo vſq; ad ſententiam ſe informare ex officio.
88 Imò debet ſe informare pro auxilio veritatis.
89 Nec opus eſt partium citatione.
90 Negans aliquid extare, fundatam regulariter habet intentionem.
92 Emphiteotam non teneri ad collectas, ſed directum dominum aliqui tenent contra communem.
93 Opin. contra communem ſi melioribus rationibus nitatur, eſt ſequenda.
94 Collecta, et onera diuerſimodè imponũtur, et quomõ.
95 Hoſpitationes militũ per as, & librã diſtribui dẽnt. Item ſtipendia eorum, atq; tallea Principis, & onus pro vtilitate, vel neceſsitate publica impoſitum; vel alia cauſa, etiam non expreſſa, & ignorata.
96 Collecta regulatur ſecundùm naturam oneris, pro quo imponitur.
97 Emphiteota in æſtimo deſcribi debet ſolum pro vtili dominio, directus autẽ dominus pro directo, & eſt communis opinio, & ita Parmæ ſeruatur.
98 Onus alterius portare nemo tenetur.
99 Alteri per alterũ non debet iniqua cõditio inferri.
100 Paria ſunt aliquid eſſe, & eſſe debere.
101 Onus quod per as, & libram diſtribuẽdum eſt, non reſpicit fructus, nec cum illis mẽſuratur, ſed ſola deſcriptio in æſtimo attenditur.
102 Deſcriptus in æſtimo tenetur ſoluere onus per as, & libram, licèt res deſcriptas alienauerit.
103 Etiam ſi ſit forenſis.
104 Licet forẽſis regulariter collectari nequeat.
105 Opi. contrariæ circa collectas ab emphiteota ſoluẽdas quomodo concilientur.
106 Dictum Doctoris debet intelligi ſecundùm ab eo allegata.
107 Emphiteota, qui ſoluit onera directo ſpectantia poteſt repetere, uel ex cauſa cum debitis penſionibus compenſare.
108 Etiam ſi de facto, & non de iure coactus fuiſſet ſoluere.
109 Inuito quoq; , & proteſtante locatore, nè ſolueret.

Pro Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D. Cardinali de Gambara & Illuſtriſs. D. Comite Raynutio eius fratre.

EPITOME.

Contractus an ſit emphiteuticus, vel alterius ſpeciei? nõ attenditur, quomodo partes uocauerint, ſed quid agere voluerint.

Collectarum onus pertinet ad Emphiteutam verum, non ad Conductorem, neq; ad Emphiteutam ſoluentem penſionem correſpondentem fructibus.

Caſus fortuitos qui in ſe ſuſcipit, intelligitur ſuſcepiſſe eos, qui ſunt ſoliti cõtingere, non autem omnino raros, & inſolitos.

Renunciationes auxilij legum, de ſtilo notariorũ apponi ſolitæ, parum operantur, & quid?

Dominus directus recipiens penſionem cum proteſtatione, quando uideatur remittere caducitatẽ.

Caducitas multis ex cauſis, multiſquè modis euitatur.

RE-

RESPONSVM XIV.

ET ſi pro reſolutione motiuorum clariſſimi D. Ducalis Conſiliarij, Auditoriſq; Ciuilium cauſarum Parmæ ſatis multa, (vt audio) Mag. D. Iacobus Carpeſanus collega meus ſcripſerit, doctiſſimeq; ac diligentiſſimè (vt vidi) Doctiſſimus Agazius Illuſtriſs. D. Cardinalis Gambaræ Auditor allegauerit, pluraq; demum cõſumatiſſimus Dñs Iudex per quam facilè ſupplere queat, Ita vt vlteriùs hac in re elaborare ſuperfluum vi deri poſſit. Nihilominus vt muneri per Illuſtriſs. DD. Fratres de Gambara mihi iniuncto aliqua ſaltem ex parte ſatisfaciam, nonnulla pro tenui facultate ad earundem dubitationum diſſolutionem in medium adducam. Et quoniam circà neceſſaria tantùm inſiſtẽdum duxi, eapropter om miſſis his, quę pro fundandis Illuſtriſs. DD. Principalium exceptionibus fuſiùs referre poſſem, quæq; tùm ex proceſſu valde ſerioſo, tùm ex notiſſimis iurium concluſionibus eliciuntur, obiecta ſolummodò diluere conabor.

Primùm itaque obiectum tria continet capita, quorum primum eſt contractum de quo agimus verè fuiſſe emphiteoticum, ex quò fuit eo nomine nuncupatus, tùm in laudo Sanctiſs. Pauli III. tùm etiam in Inſtrumento ſuperindè inter
1 partes confecto, † conſequenterq; Ill. q. D. Virginiam ex natura contractus ipſius ad caſus fortuitos obligatam fuiſſe l. 1. cum not. C. de iur.
2 emphi. † nec non ad collectas, & onera pro tem
3 pore imponenda l. 2. C. eo. tit. cum ſimil. † Secundum verò caput eſt, eandem Ill. D. Virginiã caſus fortuitos expreſsim in ſe ſuſcepiſſe, propterea ipſis ſubiacere debere d. l. 1. vbi ſcrib. C. de
4 iur. emphi. † Tertium eſt, quòd omni legum auxilio, & cuicunque exceptioni in forma ampliſſima renuntiauit. Vnde non poteſt aliquo pacto caſus fortuitos effugere per doctrin. Alber. in l. item quæritur, §. exercitu. ff. loca. & in l. licet, C. to. ei. cum concord. in motiuo eitatis.
5 Ad primum igitur tutiſſimè reſpondetur, nominationes, & verba contrahentium tunc temporis ſpectanda fore, cum de eorundem mente in contrarium non appareat, aliàs verò mens ipſa verbis debet prualere l. in conuentione de verb. ſign. glo. not. in l. blanditus C. de fideiuſſo. l. non
6 aliter cũ not. de leg. 1. † Enimuerò cãm verborũ, potiusq; verba debem⁹ inſpicere, ſm̃ glo. l. in vẽ ditione ad fi. ff. com. pdi. Bal. in l. ſquis p illũ tex. C. plus val. quod agitur. Alex. Iaſ. & Soc. in l ſi ti bi in 3. not. ff. ſi cer. pet. Deci. conſ. 48. nu. 4. latè
7 Neuiz. in ſua Sylua nupt. lib. 6. nu. 1. † & ſermones noſtri ſm̃ ſenſum ſenſatum debent intelligi ad Bal. l. 1. col. 2. C. de ſeru. fugit. Roch. de curt.
8 c. ſi. num. 177. de conſuetud. † experimentumq; Conſi. Lud. Sacc. ſermonum verorum eſt, vt concordent rebus ſenſatis, & intellectu fruẽtib⁹, teſte Aueroe, quẽ refert Barba. & poſt eum Rocchus vbi proximè ſub nu. 177. nil mirùm igitur ſi contractus, quẽ partes in noſtra ſpecie emphiteoticum nominarunt, alteiiùs ſpeciei ex contrahentium mente,
9 cenſendus erit, † ſic videmus quòd emens fructus prædij ſub annua præſtatione, conductionis contractum gerit, & remiſſione propter ſterilitatem, conductorum more, gaudet, licet emptio videatur ſecundùm verborum corticem celebrata, Bar. l. 1. colum. 1. C. de iur. emphit. & l. eotem. §. qui maximos. de publica, Bal. d. l. li. eet q. 5. C. loca. & l. ſi in lege C. de vſu. atque in addi. Specu. titu. de loca. in princ. Aretin. conſ.
10 55. colum. 2. ſub nu. 4. † non ſecùs de accipiente rem in feudum pro annua quantitate frumenti iudicamus, qui non feudum, ſed emphiteoſim accipit ad Bal. l. liberti, liberteque C. de opem libert. & in titu. de pace conſtan. in verbo libellariè circa fi. Alexand. conſ. 9. ſub nu. 7. vol.
11 5. & ibidèm Apoſtill. † pariterq; emphiteoſim ſtipulans alium poteſt contractum ſæpiſſimè facere Affli. decif. 80. num. 8. Iaſ. poſt Bal. l. 1. nume. 45. C. de iur. emphit. Dec. conſ. 164. num. 3. Ruin. conſ. 161. num. 2. & 27. & conſ. 107. in fi. volum. 4. Curt. iun. conſ. 82. in princ. Rol. à Valle cõſ. 96. nu. 38. vſq; ad nu. 45. uol. 1. vbi latè, & in terminis articulum noſtrum proſequitur. Et huius rei plura refert exempla Mag. Agazius in ſuis elegantiſſimis ſcriptis, quæ quidem exempla certa ratione comprobari poſſunt, ſiquidem contractus ex eorum propria natura, & vero effectu metimur, non ex verbis quæ ſæpiùs à contrahentibus impropriè proferuntur l. inſulam de præſcrip. ver. l. ſi olei, C. loca. c. conſtitutus, vbi Abb. colum. pen. & alij not. de religio. domibus, Affli. loco præciiato, Aret. conſ. 10. column. 2. verſ. item præmitto, & conſ. 160. Lunga colum. 8. circa med. Cotta in ſuis memorial. in verſ. em phiteutæ regulariter.

In propoſito igitur licet in contractum emphiteuticum verba Inſtrumenri ſonarent (quæ tamen locationem multoriès quoque præſeferũt) cum tamen penſio fructibus correſpondens fuerit conſtituta, & pleraq; alia veræ, & propriæ emphiteuſi repugnantia interuenerint, prout ab oculatiſſimo Agazio fuit latiùs animaduerſum, non dubium, quin vel contractus innominati, vel locationis perpetuæ nomen mereatur, in
12 quibus obiectum ceſſat, † quia collectarum onus directò Domino iniungitur, ad tradita per Scriben. omnes l. 1. C. de iur. emphit. & Rui. latè conſ. 77. per totum, ſignanterq; num. 7. volum. 1.
13 † Et ſi obijciatur, licet ſit locatio, ex quo tamen penſio in pecunia conſiſtit numerata, ad ipſum poſſidentem, & fructus percipientem onera pertinere, iux. gloſ. in l. 1. in verb. fructus quam

 ibi

ibi mirabilem Barto. nuncupat C.de anno , & trib. libro 10. ſtatim replicabo vnà cum Barto. & Bald. ibidem,& Ioan.de Plat. l.1. C. de agri, & cenſi. lib. 11. gloſſ. opinionem in oneribus merè realibus tantummodo verificari, putà tributo , quod ex corpore fructuum etiam ſoluitur, in perſonalibus autē non procedere, ſeu mixtis, vt eſt collecta , quæ perſonis pro rebus imponitur l. reſcripto §. vlt. vbi Bart. & alij ſignant ff.de muner.& hono.ità ſoluit obiectum Alex.conſi 4.num.5.lib.5.Iaſ. conſi.109. ſub fi. lib.1.Rui.d.conſi.77.nu.6.& Soci.in oppoſitum citatus conſi.119.num.2.lib.1.atque conſi.217. num.2. in 2.Boſius ti.de prin.& priui.eius ante
14 nu. 121.† Cęterùm ſi emphiteuticum contractum celebratum fuiſſe concederemus, quia tamen magnus in eo canon, fuit cōſtitutus , vt rectè deponunt ſex primi teſtes Illuſtr. Do. Virginiæ in lib.C. regiſtrati vt ſupra d.Io.Franc.de rubeis.D.Io. Andreas de Bardellis.D.Bartolomeus de Bonellis,D.Io.de Picijs.D.Iacobus de Bichignis,D.Alex.de Antella,certè collectis adhuc directā dominam obnoxiam manſiſſe concludendum foret , nè duplici onere grauaretur emphiteuta,vt optimè à preſtantiſſimo D.Iudice pręuiſum fuit ; in hac etenim fuit ſententia Bar.l.priuatæ in fi.C.de excuſa.mu.li.10.Lu.de penna l. fi.colum. pen. verſi.5. quæritur. C. de fund.limit.eod.lib.& in l.litibus in fi.C.de agri. & cēſi.li.11. And.de Iſer.c.1.in verbo,& plauſtrorum ſub num.56.quem ſequitur ibid.Afflic. num.36.& Aluaro. colum.3. circa medi, atque Prępoſi.ſub num.6.verſi. non tamen intelligas. in tit.quæ ſint regalia.Franc.Luca Parmē.tract. de fiſc. & eius priui.par.3.princ.num. 17. & 18. Brun.in tract. de ſtatu.exclud. fœm.8. art.principali.q.22.per tot. pręcipuè num. 11. Paris de re integra.feu.pag.13.Iaco.a S. Georg.in ſua inueſtitura feud.ſub rub. de homag.col. ante pen. Arius pinel. l.1.par.2.ſub nu.71. C.de bo.mat. Nat.conſ.460.nu.16.eandē tenuit Iaſ.in vſibus feudorum num.23. & Silua.conſi.9.num. 5.licèt ſimpliciter concluſionem hanc referant;ex quo enim eā non impugnant recipere creduntur ad Tiraq. in tract. conſtit. parte 2. decla. 5. ante nūm. 18.Idem voluit Egidius Thom. in tract. collectarum §. pauperes ſub nu.29.vbi in quolibet emphiteura, quod plus eſt, indiſtinctè loquitur,ſupraſcriptam concluſionem virtualiter quoq; tenent Soci. in conſilijs præallegatis 119.& 217.Curt.Sen.conſi.36.Rui.d.conſi.77. num.7. Crau.conſi.111. nu.8.& expreſsìm amplectitur Rolandus a Valle conſi. 66. num. 33. 34.ac Iuli.Clar. in §.emphiteuticis quęſt.46.quo in loco , licèt breuibus agat, duo tamen ſummopere notāda in propoſito protulit, alterum, quòd opinio iſta maxima nititur æquitate, alterum verò, quòd excelſus Mediolani Sena-
15 tus in praxi eam ſeruat.† Enimuerò opinio quę magis æquitati fauet in dubio ſemper ſequenda eſt l. quòd ſi epheſi de eo quod cert. loc. etiam ſi conrraria (quod minimè hic contigit) communis exiſteret Barba. Feli. & Dec. cap. 3. de conſtit. Caſſiod. decif. vnica num. 6. in tit. de emptione, & venditione Neuiz. vbi ſupra
16 lib. 5. num.73.cum concord.† pariterq; illa in dubio præualet ſententia, quæ conſuetudine iuuatur l. minimè l.ſi de interpretatione , & l. de quibus cum materia de legi. quod locum ſibi vendicat , etiam ſi communis in oppoſitum ſtaret vt per Neui. latè loco pręcitato ſed num. 64. Neque dubitandum , quin Iulius Clarus vtrobiq; vera loquatur , quandoquidem æquo ęquius eſt directum dominum , penſione fructibus pari impoſita , teneri l.ſecundum naturam
17 cum notiſſimis de reg.iur. † & quoad conſuedinem, ſoli huic inſigni Iureconſulto viro ſenatorio de ea teſtificanti plenè credendum eſt ad Bar.Bal & alios d.l.de quib⁹,ad fin.de legi.Dec. latè conſi.472.num.14. & conſi. 693.nu. 3. vbi in materia collectarum præcisè loquitur.

¶ Sed accedat publica fides ſuperinde habita à Mediolani Vicario, & 12. deputatis in libr. B.pag. 23. Nedum autem Mediolani viger iſta conſuetudo , ſed etiam Papiæ Laudæ , Cremonæq; prout in actis doctum fuit per publica documenta regiſtrata in eo lib. pag. 25. 28. & 29. Imò verò in vniuerſo ſtatu Mediolani obſeruatur , ſed ſignanter in loco & in tempore ſolutionis onerum de quibus agimus, fuit obſeruata, vnà cum alijs legibus , conſtiturionibus, & conſuerudinibus ipſius ſtatus, vt deponunt teſtes,quorum omnium dicta breuitatis cauſa non refero, ſed facilè poſſunt in eo. lib. legi. in margine notata,atque in lib.E. vbi D. Ludouicus de Cauitellis pag. 2.3.4.5.10.11.12.14.16. 18. 19. 20. & dominus Paulus Emilius pag.23. 24. atq; dominus Alexan. de Craſſis inter Mediolanenſes teſtes pag.10. 11. 14. 18. 19. 20.& Dom.Cæſar Bexucius vnus ex Cancellarijs Senatus antedicti pag. 26. 27. 28. 31. 32. Illud inſuper ſilentio non inuoluam,quòd in indiuiduò huic conſuetudini ampliſſimum conſilium Sereniſs.Dom.Noſtri Ducis in huiuſmodi quæſtione decidenda adhæſit, dum multa dubia in reformatione extimi generalis fidiſſimæ noſtræ Ciuitatis occurrētia poſt multas diſceptationes terminata fuerunt.Hoc enim in ſpecie ſtatuit, emphiteutam ſoluentem magnam pęnſionem ad onera non teneri,niſi pro rata fructuum,quę deducto canone ſibi remanet, quæ res optimo Iudici notiſſima eſſe debet , ex quo determinationi interfuit , quæ fuit poſtmodum ſeruata, in dieſq. ſeruatur in deſcribendis, & exſtimandis Parmenſium facultatibus. ¶ Non diſputando igitur cuius loci conſuetudo in deciſione

præſen-

Digitized by Google

præſentis cauſæ attendi debeat, ſtante quòd onera de quibus agitur, ſoluta fuere Miniſtris Imperialibus tunc partem illam agri Parmenſis occupantibus, in qua bona de quibus tractatur ſita ſunt, concludere debemus, quòd ſiue Mediolanenſis, ſiue Parmenſis reſpicienda ſit.

18 Illuſtriſs. Do. de Gambera ius fouent † opinionemq; Iſern. Brun. & aliorum conſtituentium differentiam inter emphiteutam ſoluentē magnam penſionem, & minimam in recognitionē dñij crebriori Scribē. calculo receptā, ęquiorem, & conſuetudine roboratā fore, ſm quā vidit ēt Natta iudicari à Iudice peritiſſimo contra conſiliū ſuū 312. vt ipſemet ibid. in fi. teſtatur.

Hæc igitur ſatis ſuperq; ſufficere videntur ad propoſitę dubitationis veram deciſionem habendam; Sed ex abundanti vrgētem placet rationem adducere. † Etenim fructus rei perci-

19 tionem adducere. † Etenim fructus rei percipiens collectam ſoluere tenetur, quæ re ipſa onus fructuum eſt, vt omnes fatentur per l. fructus C. de actio. empt. l. vltimam C. ſinè cenſu vel reliq. l. omne C. de cenſi. l. 1. C. de anno. &

20 tribut. lib. 10. cum vulg. † At penſionem annuam recipiens fructus percipere rectè dicitur igitur &c. Minor probatur quia penſio ipſa fructuum nomine continetur per tex. l. vſuræ vicem ff. de vſu. l. his verbis. ff. de leg. 2. cum not. doctr. Barto. communiter recepta l. ex diuerſo

21 col. 1. de rei vend. ac Bald. l. fi. in fi. ff. eo. tit. † & adeo vera, & propria eſt hæc nominis ſignificatio, vt in materia quoq; ſtatutaria fructuū nomine penſiones compræhendantur, prout conſuluit Alex. conſi. 181. ad fin. lib. 2. & Dec. conſi. 157. per totum, de quo ſpecialem inferiùs men-

22 tionem habebimus. † Hinc dixit Bald. l. 1. colu. 2. in verſi. pone impetraui à Papa C. de fructib. & lit. expen. quòd ſi quis beneficium redditus florenorum centum impetrauerit, poterit beneficium valoris florenorum tercentum aſſequi, ſi tamen tot ſint onera ſuperimpoſita, quæ ad ſummā florenorū ducentum aſcendant, ſic enim centum tantummodo effectualiter conſequetur. Idem voluerunt Bald. l. Sed ſi de hoc §. quidam in fin. de condit. & demonſtr. Caſtr. Imola, & Alex. l. non ampliùs per illum tex. de leg. 1. aſſerentes tantū æſtimari redditus, & fructus Eccleſiæ, quantùm ſupereſt deductis penſionibus ſuperimpoſitis.

23 Reſultat hinc optimum ſimile pro confirmatione concluſionis principalis ſuperiùs firmatę, imò potiùs expreſſa deciſio. Nam poſſidens beneficium pro quo penſionem legitimè cōſtitutam alteri perſoluit, non tenetur charitatiuum, decimasuè papales, aut aliud grauamen fructibus indictum, in totum ſoluere, ſed pro rata dēt penſionarius oneri ſubiacere, ſecundùm Inno. c. dilecto in fi. de verb. ſign. & c. cum non ſit ab homine propè fi. de dec. atq; in c. nobis eo. tit. Conſi. Lud. Sacc. quem ſequitur Butr. c. cum ſint homines eo. tit. & hos referens Barto. Belinc. tract. de charitatiuo ſub. q. 37. quorum opinionem conſulendo firmauit Dec. præallegato conſi. 157. per tot.

Procedunt autem quæ hactenus adduximus in quibuſcunq; collectis, nulla habita diſtinctione, nùm lęues ſint, vel grauiores? Verùm in terminis noſtris, in quibus onera fructib. æqualia Illuſtr. q. D. Virginia pertulit, vt ex proceſſu clarè liquet, noua ſuboritur iudicio meo, incōcuſſaq; defenſio, quæ ſola videtur ad victoriā ſufficere. Nempè quòd qui Dñs directus non eſt, ſed vtilis tantùm, & ad collectas ob fructuum perceptionem regulariter teneri ſolet, ab illa tamen collecta immunis redditur, quę fructuū quantitatem excedit, aut parificat: † hoc in fru-

24 ctuario expreſſim cautum reperimus, qui licèt memoratum onus regulariter ſubire compellatur l. ſi pendentes §. ſi quid de vſufruct. leg. cum not. per Bar. & Scrib. † in caſu tamen prę́ſcripto

25 à tali onere liberatur, quod proprietario tunc iuſtiſſimè imponitur glo. eſt nota l. qui concubinā §. qui hortos in verb. prę́ſtaturum de leg. 3. pulchrè Dy. & Bart. l. his verbis la 2. §. inde teſtatur eo. tit. Cyn. Alex. & Iaſ. l. apud Iulianum §. heres de leg. 1. Roma ſing. ſuo 156. incipien. Tu ſcis quòd vſufructuarius, & conſi. 230. præſupponitur primò, quorū ſnīam fuſiùs cōſulendo ꝓſequitur Marcus Ant. Natta conſi. 415. per

26 tot. li. 2. † Quod aūt in fructuario deciſum eſt, in emphiteuta itidem recipiēdum vr̄, tum quia in vicē parificantur, & de vno ad alium argui ſolet ad glo. & Doct. in l. 1. c. de iure emphiteutico Bar. Caſtr. & alios l. j. in princ. ff. ad treb. Iaſ. l. 2. nu. 18. vbi Spec. Bald. & Albe. citat. c. de iu. emphi. Soc. Sen. in conſ. in oppoſitum citato verſi.

27 quartò probatur † vndè eſt, quòd ſtatutū loquēs de vſufructuario, in emphiteuta quoq; pōt ſibi locum vendicare teſte Ripa poſt Caſtr. quē re-

28 fert d. l. 1. nu. 7. ad trebel. † tum ēt quia diuerſitatis ratio nequit inter ipſos aſſignari. Ideoq; nec diueſū Ius reddi pōt l. à Titio in fi. de verb.

29 obl. cum vulg. † Quinimo maior ratio in emphiteuta noſtro conſiderari pōt, qui cauſam habet oneroſam, & de dāno vitando tractat. Cum pēſionē fructib. parē pauloùè minorē ſoluat; vſufructuarius verò cām hr̄e poſſit lucratiuā, ꝓ vt ille habuit de quo loquuntur glo. Bar. & alij ſ̄. citati & maximè Natta, qui in hn̄te vſumfructum tit. legati, conſiliū ſuum reddidit, conſtat etenim parē non eſſe cām lucri quęrendi, & dāni fugiendi l. ſi ſpōſus §. ſi maritus de don. inter ver. & vxo. l. non dēt actori §. j. de reg. iu. cum notiſſ. Qm̄ verò illud ꝓ conſtanti in hoc argumēto ſuppoſuimus, onera ꝑ Illuſtr. D. Virginiā ſupportata fructꝰ bonorū emphiteuticorū parificaſſe, nè vel falſū ꝑſupponere, vel labori parcere videamur, teſtes oēs hoc loco libet enumerare, ꝗ ſuꝑ hmōi pro-

poſitione concludenter deponere &'quorum dicta in li. D. ſunt repoſita, ſunt autem hi. D. Pet. Iacob. Suartius fol. 6. queſt. 16. 17. D. Baptiſta de Moris fol. 27. D. Alber. de Antellis fol. 35. 40. D. Petrus Iuliolus fol. 50. 51. D. Thom. de Aſſalis fol. 56. D. Galeatius de Picijs fol. 62. D. Galeatius de Rugerijs fol. 80. 85. D. Iacobus de Pomellis fol. 94. D. Bernar. de Gabbis fol. 107. 115. 118. Chrſophorus Aimus fol. 128. 130. 132. D. Nicolaus Fontana fol. 135. 138. 139. 144. D. Anibal de Santo Roſſiano fol. 153. 157. D. Federicus de Rugerijs. fol. 163. 167. 168. D. Io. Fulci. fol. 174. Dom. Bart. della Turre fol. 180. 185. 187.

Expedito primo capite primi motiui, ad ſecundùm deuenio, de caſibus fortuitis, quæ conuentione expreſſa ſuſcepit in ſe Illuſtr. Dom. Virginia, in quo quidem vnica reſpōſione tol-
30 li mihi videtur omnis difficultas. Enimuero in caſibus fortuitis, quæ haud raro euenire ſolent, & a contrahentibus præuideri veroſimiliter potuerunt, contraria procedunt, non verò inualdè inſolitis, & nuſquam præcogitatis; in his enim pactum in ampliſſima etiam forma, & cum iuramento initum, minimè ſolet ei pręiudicium generare, qui caſus in ſe ſuſcepit fortuitos per tex. quem omnes norunt l. fiſtulas §. flumenta de contrahen. emptio. & l. ſeio. §. medico vbi Bart. & alij not. de annu. lega. tradit idem Bart. quem cæteri communiter ſequuntur latiſſimè materam proſequendo l. ſed & ſi quis §. quæſitum ff. ſi quis cautio. Bald. l. falſus. colum. pen. C. de fur. & conſi. 145. caſus talis lib. 3. But. cap. 1. de commo. Ang. conſi. 176. præmittendum eſt ad euidentiam, Alex. conſi. 28. in 2. dubio lib. 1. & conſi. 188. num. 18. vſque ad num. 21. volu. 30. Petrus de Vbal. tract. ſociet. queſt. 33. 8. queſt. principali num. 34. Feli. in c. ſedes. colum. 3. de reſcrip. Corn. conſi. 12. colum. 3. lib. 4. Dec. conſi. 7. num. 2. Natta conſi. 21. num. 2. lib. 1. & conſi. 256. num. 5. in 2. Crauc. conſi. 95. per totum Rip. tract. peſtis parte prima nu. 97. cum pluribus ſeqq. Bero. c. potuit ad ſi. extra de loca. Boſſi. tit. de remiſſ. merced. num. 58. cum multis ſubſeq. & pulcherimè Alba. conſi. 1. nu. 4. vſque ad nume. 9. vbi infinitos propemodùm citat, & dubitandum non eſſe inquit, quin iſta ſit communis * opin. de qua etiā quamplures ex præcitatis teſtimonium prohibent, vt videri poteſt. Cæterùm onera collectarum, & alia per Illuſtr. D. Virginiam ſupportata caſum pęnitus inſolitum, hominibuſq; in auditum, & contrahentibus incogitatum, comprehendunt, vt ſatis ſuperq; patere poteſt ex dictis Alexand. Corn. Crau. Rip. Albe. & aliorum locis proximè relatis, iunctis his quæ fuſiùs tum in facto tum in iure deduxit doctiſſimus Agazius in ſuis allegationibus, quæ non repeto, Meritò, &c.

31 Tertium ſubſequitur caput de renunciatione facta omni legum auxilio & cuicūq; exceptioni, &c. cui primò reſpondemus, huiuſmodi renuntiationes, quantumuis iuratas, ſecundùm naturam contractus, cui cohęrent, nihilominus intelligi debere ad tradita per Barto. Paul. de Caſtr. Saly. & ſcrib. omnes l. quæro §. inter locatorem ff. loca. Bart. l. cum quis ff. de condit. cau. dat. Claud. Seiſel. poſt Alexan. quem refert l. quę dotis num. 10. ſolu. matri. & eundem Seiſel. l. interdum §. quod ex naufragio. num. 5. vbi pulchrè de acqui. poſſeſ. Bero. queſt. 125. nu. 1. At natura contractus noſtri aſſerto effectui harum clauſularū repugnat, vt vidimus, igitur &c.

32 Secundò reſpondetur, earumdem virtutem ad caſus valdè inſolitos, & contrahentibus vero ſimiliter incognitos non trahi. perd. l. fiſtulas §. frumenta. cum concord. adductis tradit Silua. conſi. 49. nu. 37. & ſeq. & meliùs Seiſel. d. §. qđ ex naufragio. ſub nu. 6. vbi de cōi * poſt Alex. fidem facit, & deciſionē ſummopere cōmendat.

33 Tertia ſit reſponſio, renunciationem quantumuis ampliſſimam, nunquam damnum renuntiantis enorme cōprehendere, etiam ſi verba ad id apta videantur, ita in terminis reſpon-
34 det Bero. vbi ſupra num. 2. cum concord. † idem de iuramento; & alijs quibuſuis clauſulis ſcribit Caſſiod. deciſ. vnica in titulo de emptio. & vendit. ſub num. 5. Dec. latè conſi. 39. nu. 6. vbi nullam verborum formulam ex cogitari poſſe refert, quæ tali caſu renuncianti pręiudicet, & hęc eſt vera, ac * communis concluſio ſecundùm
35 Silua. conſi. 23. ſub. ſi. † At necdum enorme, ſed enormiſſimum damnum ſenſiſſet Illuſtr. D. Virginia, ſi collectas grauiſſimas ſoluere debuiſſet, cum parùm, aut nihil ſibi reliqui ex fructibus ſoluto canone ſupereſſet, vt in ſpecie tradit Alex. conſi. 112. ſub num. 7. lib. 1. & de ſe notiſſimùm eſt. Nimirum.

36 Vltimò reſpondemus, quòd cum iſtæ clauſulæ tam pręgnantes, ex ſtilo potiùs, & conſuetudine Notariorum, quàm partium deliberata voluntate procedant, nullum debent extraordinariū effectum operari, teſte Bero. d. deciſ. 125. num. 3. cum ſuis concord. enimuero ſub verborum inuolucro ſolent Notarij ipſi plerunque, & iuramēta à partib. extorquere, & per multas clauſulas contractibus inſerere, nedum vltra, ſed ēt contra partium intentionem, vt per Iaſ. conſil. 133. ante num. 9. lib. 3. propterea non obſtantibus clauſulis inſtrumento adhibitis, tenendū eſt Illuſtr. D. Laurā directam Dñam collectarū one-
37 ribus obnoxiam remanſiſſe † Verumtñ ſi contrariū pertinatiùs quiſq; tueri contendat, prędictamq; D. Locatricē ab oneribus liberatam, & penitùs exēptam p̄ſupponat, quinimo ſi expreſſim quoq; & informa ampliori (qđ minimè factū fuit) liberatam vellit, adhuc tñ dicendū eſt collectas

ctas,& onera valde inſolita, de quibus agimus, ac præter omnium expectationem impoſita,ſub tali diſpoſitione nequaquam contineri, per ea, quæ tradit Dy.Bal.Raph.Alb.de Roſ.Sal.Alex. Iaſ. Soc.& omnes in l.ſi ex toto.de leg. 1.Bald. & Alexand. l. vnica C. vt nemi. li. ab empt. ſe ex. Iaſ. l. quo minus queſtio. 22. ff. de flumi. Natta. d. conſi. 21. ante nume. 3. parte prima Cagno. pulchrè l. 2. queſt.71.verſi.& quia vincto.verſi. quinimo occurrentibus oneribus.C. de pact.inter empt. & vend. Abb. conſi.34.nu. 15. & ſeq.

38 Qua propter cum Illuſtr. Dom.Virginia onera collectasq; ſoluerit,quæ ad Illuſtr. Do. Lauram ſpectabant, vt ex multis patuit,licitè potuit illa tantundem de penſione retinere, atque cõpenſare,abſque caducitatis periculo per tex.l. ędil. ff.de via publi. per quem in terminis hoc decidit Bal.d.l.1.in ſexta differentia C.de iur.emph. & l. cum duobus §. ſi in coheunda ff. pro ſoc. atque in l. ſi negotium. vbi etiam Aret. C. de neg. geſt. Brun. d. tract. de ſtatu. exclud.fœmi. artic. 8. princ. queſt. 22. in fin.conferunt dicta Caſtr.l.eaque C. de reſcin. vend. & l.2. colum. fi. vbi etiã Sal.C.ſine cen. vel reliq.tradit Alex. conſi.35.ſub.num.12.lib.4.Iaſ.l.1.num. 30. C. de iur.emphi. Franc.Luca.Parmen. in tract. de fiſ.& eius priui. parte 3. princ.ſub rub.de collectis num.18.Parpa.l.placet num. 72. 77. & 94. C.de ſacroſan. Card. Alba. d.conſi.1. num.13. Rolan.à Valle conſi.32. num.15. lib.1.

Secundum principale dubium fuit, quòd cum Illuſtr. Domi. Virginia contenta in ſententia arbitramentali, & inſtrumento iurato ſuperinde ſequuto, non adimpleuerit, in pœnas l. ſi quis minor pręſertimque caducitatem à commodo contractus videtur incidiſſe; vt inibi tradunt ſcrib. omnes, & præſertim Curt. iun. princ.& Cagno.num.195.cum concord.in motiuo relatis.

39 Pro clara huius difficultatis reſolutione, tria diſtinguam tempora poſt diem ſententiæ, & inſtrumenti memorati decurſa,quia diuiſio facilio rem intelligentiam dicendorum præbet ſecundùm glo.§.igitur in prohem.inſtit.in l.1. de do. excep.Iaſ.in rub.inſti.de ac.ſub fin.primum igitur erit a die contractus, vſque ad initium onerum ſolutorũ,videlicet principium anni 1549. quod tempus ante onera nuncupabo;ſecundum ab initio onerum, vſque ad reſtitutionem Placentiæ, quæ oneribus finem impoſuit, & iſtud onerum tempus appellabo; Vltimum autem à reſtitutione uſque ad præſentem diem, tempus poſt onera nominabo, quibus in ſingulis nulli prorſus caducitati locum fuiſſe clariſſimè oſtendam. Circa primum itaque nulla caducitas eſt timenda, quandoquidem per totum illud tempus, multotieſque in ſecundo tempore Illuſtr. Domin. Laura penſiones recepit pro canone liuellario, abſque aliqua proteſtatione, vt in chirographis productis, & recognitis patet in lib. B.pag. 125. vſque ad pag. 175.hinc enim ſequitur omnem fuiſſe remiſſam caducitatem, ſi qua adfuiſſet ſecundùm veram, & indubitatam concluſionem fundatam in l.de lege commiſſoria §. vltimo ff. de l. commiſſ. per quam ita tenent gloſſ. & omnes legiſtæ l. 2. C. de iur. emphi. gloſſ.& omnes cano.c.potuit extra de loca.Alex.conſi.14. col. vlt.lib.2.& conſil.113. ante num.2. lib.4. Aret. pulchrè conſil. 149.num.11.12. Curt. conſil.82. per totũ.Dec. conſi.138.ante num.8. & conſi.185. col.pen.& fi. Pariſ.conſi.108.nu.43.lib.5.Rui.conſi. 110. num.4. lib.1.* cõem dicens Crau.conſi.106.ſub nu.2.Parpa.l.ſi quis maior.q.14.& ibid. Cagno. num.198.Gigas.in tract. pęnſio. q.73.nu.3. vbi de cõmuni.Rolan.à Valle conſi.87. in fi.Iulius clarus in §.emphiteu. q.10.ver.aut verò ſumus. cum ſexcentis ſimilibus, quæ laborioſum, non ſubtile foret adducere.

41 Et ſi opponatur integraliter non fuiſſe pro penſionibus huius primi temporis ſatisfactum, ideo remiſſam non videri caducitatem, quod videntur quidam ex noſtratibus ſenſiſſe, Audacter replicabo longè illos à veritate aberraſſe qui textui expreſſo contradicunt in d.l.de lege commiſſoria in fi.vbi venditor partẽ pręti recipiens legi commiſſoriæ cenſetur renunciare, non verò requiritur,quòd integrum conſequatur. Hinc dicunt Docto. ſupra citati, ſignanterq; Aret. d. conſi.149.nu.11. & Cagno. d.l.ſi quis maior. num. 198. quòd recipiens aliquid

42 ad implementum ipſam pęnitùs remittit, † & iſta particula(aliquid)qua ipſi vtũtur,in quouis etiam minimo verificatur ad Crau. conſil. 149. num.4.cum concord.

Sed accedat,quòd ſi quid integrę ſolutioni primi temporis defuit, id omne per ſolutiones factas in 2. tempore ſuppletum fuit; ſi quidem ad bonum computum canonis liuellarij, vel pręti palatij,aut indiſtinctè receptę fuerunt pęcuniæ,

43 vt ex prædictis chirographis conſtat † põt autẽ debitor in quã voluerit cauſam ſoluẽdo in dubio compenſare l. 1. cum materia ff.de ſolut.l.ſi quid a fideiuſſore.de compenſa.l.1.C. de ſolut.

44 cum ſimili † in dubioq; in duriorem cauſam ſolutum intelligitur l. in his in princ.ff.eod. tit.de

45 ſol.† vel ſi non appareat, quæ ſit grauior, in antiquiorem, vt eadem l. & l. creditor §.Valerius eo.tit. Cęterũ electio fit in noſtra ſpecie, quòd ad perficiendum ſolutionẽ primi temporis cedat pecunia creditrici numerata in 2. tempore, & ſi electio ceſſaret, grauior eſt cauſa primarum pęnſionũ,propter quas caducitati locus eſſe poterat, quã aliarũ,quæ cum onerib. ſupportatis ueniebant cõpenſandę, Itẽ antiquiùs fuit

debitum penſionũ primi temporis, quã ſecun-
46 di, vt notum eſt, ergo concluſio vera.† Vlterius
ad oẽm penitùs hęſitationẽ tollẽdã animaduer-
to Illuſtr. Dom. Lauram de anno 1555. 4. No-
uembris miniſterio D. Aloyſij della Cruce pro-
curatoris ſui penſionem totius pręteriti tempo-
ris abſq; alia proteſtatione caducitatis, corã Se-
natore Bignano pętijſſe, vt patet in lib. A. pag.
16. Quo fit, vt ad caducitatem, eo vſq; incurſam
ampliùs redire nequeat; cum enim implementũ
contractus hac via elegerit, ad eiuſdem diſſolu-
tionem reuerti non põt tex. eſt in l. ſi fundus §.
eleganter. & l. poſt diem de l. cõmiſſ. & l. comiſ-
ſorię C. de pact. inter empt. & vendi. gl. & Doct.
in l. Emilius ff. de mino. gl. & ſcrib. l. 2. in ver. re-
pellere C. de iur. emph. Aret. latè d. conſi. 149.
47 nu. 1112. & vbi de cõi fidẽ facit.† Electione nã-
que tolluntur iſta duo remedia prętendi penſio-
nes, & expellendi emphiteutam non ſoluentẽ,
vt in proximè eitatis patet. Vnde videmus quod
verſa ẽt vice Dominus expellens emphiteutã
non facta proteſtatione pro conſequendis pen-
ſionibus decurſis, illas non poteſt vlteriùs petę-
re ſecundum communem de qua per Iul. Clar.
poſt Gigan. quem referr d. §. emphiteuſis q. 10.
verſ. Quęro nunc quid econuerſo.

Vltimo loco atrendendum eſt, quòd alius pro-
curator Illuſtr. Do. Lauræ Dominus Sebaſtia-
nus Bergonrius die 2 Iannuarij. 21. Februarij, &
23. Iulij anni. 1556. pęcunias recepit pariter
abſque aliqua proteſtatione, aur reſeruatione,
vr videri poteſt in eius chirographo. inſerto in
lib. B. pag. 192. ex quarum receptione reſultat
effectus memoratus remittendæ caducitatis eo
48 vſque commiſſę. † Nec dubitandum quin factũ
huiuſmodi procuratoris pręiudicium Dominæ
inferat per tex. l. 3. §. ſi procurator ff. quod quiſq;
iur. c. ſub orta. de re iud. cum vtrobiq; not. glo. &
Doct. c. j. de poſtu. pręlat. Bart. & alij in l. certũ §.
ſed an ipſos. de conſeſ. Dec. conſi. 146. num. 11.
monere nanque debuit Illuſtr. Dom. Laura pro-
curatorem ſuum, ne pęnſiones ſimpliciter reci-
peret poſtquam caducitatẽ declarauerar, quod
cum facere neglexerit, ſibi imputet. ſi ab eo fa-
ctum ſibi fuit pręiudicium ad Bar. d. §. ſed an ip-
ſos cum concord. & ex his expeditum ſit pri-
mum tempus.

Ad ſecundum igitur deuenio, quod ab initio
anni. 1549. vſq; ad menſẽ Octobris 1556. dura-
uir, & tempus onerum dicimus, in quo quidem
minùs videtur aliqua caducitas rimenda. ſtante
ſolutione onerum ipſorum per Illuſtr. D. Vergi-
niam facta, & ſtantibus his quæ latiùs ad reſolu-
tionem primi motiui diſſeruimus, ex quibus pa-
tuit clarè (vt opinor) eandem Illuſtr. D. ſolutã
pecuniam potuiſſe repetere, vel cum penſioni-
bus ſubſequentibus compenſare, conſequẽterq;
a commodo contractus nuſquam cecidiſſe.

Ad eandem tamen caducitatem euitandam
proſunt petitio, & receptio pęnſionum à procu-
ratoribus Illuſtr. D. Lauræ factæ, quas in præce-
denti tempore ponderauimus; iuuat ordinatio
Senatus Mediolanẽſis, qđ pro toto anno 1555.
Illuſtr. D. Verginia pẽſiones pęnes ſe retineret,
quam refert procuratormet Illuſtr. D. Lauræ in
lib. A. pag. 40. opitularentur (ſi opus eſſet) infir-
mitates Illuſtr. D. Verginiæ, nec nõ expenſę per
eam factæ ad obuiandum, nè bona pro quibus
canon ſoluitur oneribus ſubijcerẽtur ac damnũ
beſtiaminum, quę ſuper poſſeſſionibus ipſis iux
ta ſolitum ali nõ potuerunt, aliaq; legitima im-
pedimenra pleniſſimè in proceſſu probata; quæ
dubio procul eam ipſam à periculo eaducitatis
præſeruarunt, cum re vera iuſtã prębuerint cau-
ſam recuſandę ſolutionis, vt multis poſſem iu-
ribus, rationibus, & authoritatibus oſtendere,
quas breuitatis cauſa dimitto, eò quia corã virò
49 conſumatiſſimo res agitur † Iuſta autem cã ceſ-
ſationis ſubſiſtente, cerrum eſt, emphiteutã non
cadere Dec. conſi. 183. ad fi. Grãmat. deciſ. 52.
50 ad fi. cum concord.† Imò verò, ſi eã, & impedi-
mentum allegatũ iniuſtum ſit, idem nihilomi-
nus ſolet iudicari ad Alex. conſi. 92. nu. 14. lib. 1.
Pariſ. conſi. 108. num. 41. lib. 1. tradunt omnes
51 Doc. in l. ſi qs maior C. de rrãſac.† cuius deciſio
nis ea ratio eſt, quòd nõ infliguntur pęnæ illius
legis, niſi doloſis, vt ex tex. ipſo colligunt ſcrib.
52 omnes, † & à dolo quælibet cauſa etiam lęuis,
iniuſta, & remeraria liberat. l. igitur de liber. cã
glo. in l. plagij la 2. C. ad l. Iuliam de plag. cum
53 notiſſ. igitur &c. † & non officit quòd dolus re-
quiratur ad pęnam infamię tantùm irrogandã,
non verò ad aliàs pęnas eiuſdem l. inducendas,
* quoniã in contrarium eſt * cõmunis, reſte ibidẽ
54 Cagno. num. 187. eum concord.† inſuper nega-
ri non poteſt, quin cauſæ & impedimenta me-
morata maximam ſaltem ſolurioni iniecerint
difficultatem, quæ ſola ad eaducitatem euitandã
ſufficit, ſm̃ Alex. d. conſi 92. nu. 14. Fulg. conſi. 7.
incip. iam plurib. annis col. 4. Iaſ. l. 2. col. 37. ver.
ſed ſeptimo q̃ro C. de iur. emph. Rip. poſt Alex.
& alios l. quod te nu. 41. ff. ſi cert. pet. Cagno. d.
l. ſi quis maior ante nu. 98. Meritò ergò quo ad
ſecundùm tempus in tuto pluribus ex cauſis
verſamur.

Vndè ſupereſt tantùmmodo tertium, & vlti-
mum tempus poſt onera, diſcutiendum, quod
quidem in duo adhuc placet ſubdiuidere, ut rẽ
ipſam intus, & in cure diſpiciamus, primum erit
à reſtitutione Placentiæ, & eeſſatione onerum
hoc eſt à menſe Octobris anni 1556. vſq; ad diẽ
caducitatis intentatę, fuit verò huiuſmodi iudi-
cium motum 30. Martij anni 1557. vt patet in
lib. A. fol. 46. ſecundum autem tẽpus à die cę-
pti Iudicij vſq; in pręſens conſtituo; ſed de hoc
vltimo nullum faciam verbum, eò quia in iudi-
cio

tio prædicto huc vſq; continuato nullnm factũ fuit, nec fieri potuit fundm̃ ſuper ſolutionibus
55 eo pendente ommiſſis. † tum quia ius denuo, & de nouo cã ſuperueniens non poteſt in iudicium poſt litem conteſtatam deduci l. non po-
56 teſt C.com.de iud.† & ſi deduci poſſet, noua inſtantia opus eſſet. Bart. poſt glo. l. ædita colum. ante pen. verſ.quæro an quando noua actio. C.
57 de eden. † tum etiã quia cauſæ huius commiſſio, & delegatio à Principe facta reſpicit tantũ proceſſus iam factos, & deducta eo vſq; in iudicio, & ideò iuriſditionis mandatæ fines non ſunt excedendi c. dilecta. cum not. de reſcrip. c. cum in iure, vbi etiã cano. de offi. deleg. c. cum in plures eo.tit.in 6. Alex. conſil. 200. ſub nu. 6. lib. 6. & ad ſaturitatẽ Moderni in tract. de nullit. proceſſ. ſub rub. de nulli. ex defec. iuriſd. de
58 leg. num. 9 1. † Videamus igitur an ſuper primo tempore aliqua cadat hęſitatio, in quo reperio vnicum cucurriſſe terminum penſionis ſoluendę, videlicet in feſto Natiuitatis Dominicæ anni 1556. quo termino ſoluendæ erant librę 2152. ſold. 13. din. 1. & ducati 33. cum tertia parte alterius ducati, Ducati autẽ expendebantur tunc temporis in ratione libr. 6. ſol. 12. Vndè in totũ ſi rectè computetur ſolui debuiſſe vũr lib. 2372. ſol. 13. din. 1. quę ſolutæ eo tempore non reperiuntur, & ideò dubium inferunt. Verũ rectius intuenti luce clariùs apparere poteſt omnem ſemoueri difficultatem, quandoquidem à die reſtitutionis prædictæ vſq; ad feſtum Natiuitatis ſoli duo menſes vel circa effluxerunt, quibus nulli fructus ex prædijs emphiteuticis percepti ſunt; propterea nec canon fuit ſoluendus, qui pro fructibus ipſis datur, vt notum eſt; pro perceptis enim eo anno perſoluta fuerant onera more ſolito per decem menſes, Idcircò defenſiones ex oneribus ſolutis reſultãtes hic quoq; rectè militant, & intra tempora onerum poſſumus optimè terminum iſtum computare. Quod ſi annum iſtum 1556. in ſingulis menſibus minimè conſiderandum dixerimus, ſed in vniuerſo perquirẽdum fore, vtrum pro eo fuerint cõuentæ penſiones & ſolutę ſubiungã illico duplicatas potiùs hoc anno fuiſſe perſolutas, ſi quidem die 20. Iannuarij numeratæ fuerunt libræ 4665. & die 21. Februarij. libr. 1500. ſol. 17. & die 9. Aprilis. libr. 4225. ſol. x. & die 23. Iulij lib. 1495. ſol. 1. din. 6. vt patet in lib B. pag. 192. & 193. quæ conſtituunt in totum ſummam libr. 11836. ſol. 8. din. 6. vnde cũ multo maior ſumma ſoluta ſit quã deberetur, quo nam pacto cõmiſſum & caducitas induci potuit? Nec dicatur quod hniuſmodi ſolutiones ante terminũ factæ reſpiciant præteritos terminos, qm̃ pro illis nihil debebatur, ſtante ſolutione onerum fructus ęquantium vt ſupra; merito ad extinctionẽ ſequentium terminorum compenſari debuerunt; vltra quòd in quam, voluerit cauſam, & in hanc
59 ipſam quę durior eſt, † potuit Illuſtr. D. Virginia pecunias ſolutas cõpenſare per ſuperadicta, & in omnem caſum ſi intentionẽ Illuſtr. Do. Virginiæ fuiſſe concederemus ſolutiones iſtas pręteritis terminis applicare, non nè indebitum ſolutum repetere poterat? cum de danno vitando tractaretur, & alia coniectura quã donationis facilè ſumi poſſet, ac ſoluens fœmina eſſet? maximè ſanè, vt colligi poteſt ex l. error. & l. regula de iu. & fac. igno. & latè traditis per ſcrib. l. 1. ff. de cond. indeb. l. cuius per errorẽ. de reg. iur. l. cum quis. C. de iur. & fac. igno. l. indebitum C. de condi. indeb. cum ſimi. ſed ſi repetitio dabitur, ergò & compenſatio vt ex ſupradictis, & infra proximè dicendis patere poteſt, conſequẽ terq; de primo ad vltimum ceſſat periculum caducitatis.

Et pro ſatisfatiõne vniti huius termini poſt onera, opponi quoq; poteſt de compenſatione onerum ſolutorum quæ Illuſtr. D. Laurę ſpectabant, pro his enim dabatur pariter repetitio, vt vidimus, merito oppoſita compenſatione per procuratorẽ Illuſtr. D. Virginiæ vt in lib. A pag. 34. 36. 41. 44. & 56. nulla ampliùs imminet caducitas per tex. in l. ſi debitor ad ſi. ff. qui pot. in pigno. habe. vbi nihil intereſſe ait iuriſcõſultus
60 ſoluatur ne, an compenſetur † propterea in terminis articulum decidit Alber. l. cum aliter de compenſa. & l. 2. quem ibi Iaſ. ſequitur q. 19. C. de iur. emphi. & hoc refert Rolan. à Valle con-
61 ſil. 87. nu. 26. lib. 1. † Quin ẽt nulla oppoſita cõpenſatione extra periculũ caducitatis eſſemus, nam ad pęnam euitandam ipſo iure, & ſine hominis miniſterio fit compenſatio l. ſi conſtat vbi gloſſ. Bald. & cęteri C. de compenſa. quem tex. in id ponderat Io. ab Imo. poſt Spec. quem refert in c. bona fides extra de depoſi. hunc ſequitur ibidem Andr. Sicul. col. fi. Bald. Abb. & alij c. ad noſtram il t. de iureiur. Ang. conſi. 209. Quidam nomine Alex. conſi. 12. colu. pen. lib. 2. Rui. conſi. 108. col. ante pen. lib. 1. Curt. conſil. 71. in tertio dubio, vbi in palatijs itã ſeruari atteſtatur nouiſſimè Rolan. d. conſi. 87. nu. 27. 28. & ex his neceſſario infertur tam in hoc vltimo quam in 1. & 2. tempore, caducitatem ex aduerſo prætenſam ceſſare.

Verùm tamen, vt ad abundantem cautelã aliqua ſubicijamus, circumſcriptis omnibus, quę hactenùs adducta ſunt; conſideremus quæſò, quam durum, rigoroſum, odioſumq; remedium pro parte Illuſtr. Dom. Lauræ fuerit intentatum;
62 † Equidem diſpoſitionem l. ſi quis maior, multi ęquiſſimi Iudices abbhorrere ſolent, teſte Cor. conſi. 246. colu. 1. in fi. vol. 3. qui bis contra eam vidiſſe iudicari aſſeuerat; referunt Moder. oẽs in eadẽmet l. ſi quis maior. & Rol. conſi. 57. nu. 46. lib. j. ego quoq; dum ſcolaris eſſem, doctrinã virum

Digitized by Google

rum Dñ m Fedeticum de Giunchis tunc Seren.
noſtri Ducis Auditorē cõtra rigoroſam diſpoſi-
tionem huiuſcę legis ſententiam protuliſſe vi-
di, in eadem fuit naui inſignis quondam iure-
conſultus D. Camillus Villa dum eodem fun-
geretur magiſtratu, qui in cuiuſdam affinis ma-
gnifici Patroni huius cauſę pręiudicium ita iu-
dicauit; quod, & a pleriſq; alijs, prout ſua quęq;
tulit conſcientia, factum fuiſſe certo ſcio. Vndè
non in merito poſſet quoque in pręſentiarum
æquiſſimus D. Iudex noſter Illuſtr. D. Virginiã,
ſeu Illuſtriſs. eius hæredes à pętitis abſoluere, &
liberare, quantumuis oĩs alia ceſſaret exceptio.
63 Secundò inſuper loco animaduerto Illuſtr.
D. Lauram incumbentia in præſenti iudicio nõ
probaſſe; enimuerò quicunq; remedio l. ſi quis
maior. vti vult, neceſſe habet probare omnia in
contractu, de quo agitur, a ſe promiſſa, perfectè,
& ad vnguem ad impleuiſſe; alioquin obtinere
nõ põt. argumẽto eſt l. Iulianus §. offerri. de acti.
empt. l. quæto §. inter locutorem vbi Bart. ff. lo-
ca. Alex. conſi. 66. col. pen. vol. 6. Cor. conſi. 246.
col. 2. vol. 3. & probat tex. met d. l. ſi quis maior.
ibi (intemerata pacti iura ſeruauerit) vbi ſcrib.
omnes not. & præcipuè Cagno. multa congerẽs
num. 192. vſq; ad num. 198. quod bellè quoque
cõprobauit Rol. d. conſi. 87. nu. 17. cum plurib.
ſeq. ad eos ſufficiat remiſſio. At nihil tale proba
uit Illuſtr. Do. Laura, licèt plura in inſtrumento
emphiteutico promiſiſſet, & maximè fęnũ intra
certũ tempus aſportare, vt videri poteſt. igitur.
64 Et animaduertendum eſt, quòd & ſi de mini-
mis regulariter curandum non ſit. l. ſcio de inte.
reſt. attamen vſq; ad minimum probari debet
contractus obſeruantia ab agente remedio d. l.
ſi quis maior, vt inibi per ſcrib. omnes, & Cagn.
ſegnanter ſub num. 195.
65 Tertiò allegare poſſemus neceſſariam fuiſſe de-
clarationem caducitatis antequam iudicium in
coharetur per l. 2. vbi Bart. num. 2. & Iaſ. nu. 10.
C. de iur. empti. & Cępol. conſ. ciuili 25. nu. 2.
* quorum opin. * cõem dicit Curt. iun. conſi. 109.
num. 11. & conſi. 110. num. 23. atq; conſi. 149.
poſt nu. 3. verſi. cum igitur, & Pariſ. conſi. 108.
nu. 33. lib. 1. Iulius Clarus §. emphiteuſis q. 9. cũ
concord. quæ cum facta nuſquã reperiatur non
poteſt Illuſtr. D. Laura in præſentiarũ obtinere.
Nec dicatur in libello ipſo declaratam fuiſſe ca-
ducitatem, quia replicabimus declarationẽ hoc
66 modo non procedere, prout Doc. requirunt † in
his enim, quæ incontinenti fiunt, non eſt dare
priùs, nec poſterius l. lecta verſic. dicebam. vbi
67 oẽs not. ff. ſi cert. pet. † vltra ꝙ illa fuit declara-
toria procuratoris non habentis ad id mandatũ
idoneũ, & propterea excedentis limites ſui mã-
dati, conſequenterq́; nulla dicitur præceſſiſſe
declaratio l. diligenter cum not. ff. mandat.
68 Quartò conſiderandum eſt Illuſtr. D. Virginiam
debitricẽ, & Illuſtr. D. Lauram creditricẽ diuerſi
fori tempore ſolutionis poſt onera fiendę, exti-
tiſſe, vt notorium eſt, bonaq́; pro quibus canon
ſoluitur in creditricis foro non fuiſſe; quibus in
facto ſtantibus, certa reſultat iuris concluſio,
debitorem non teneri pecunias ad domum cre-
ditoris deferre; nimirum. mora ceſſante, & pęnę
l. ſi quis maior. ceſſare debent per Doct. glo. &
Bar. in emphiteuta ſpecificè loquẽtes, quã Doc.
ibi cõiter ſequuntur l. item illa ff. de conſti. pec.
Bald. in l. cum filius §. vltimo. ff. de verb. oblig.
Alex. conſi. 92. col 4. vol. 1. Aret. conſi. 162. col.
3. Anna. conſi. 5. ante num. 7. Iaſ. l. ad diem. de
verb. oblig. Dec. conſi. 566. in fi. Goza. conſi.
57. num. 5. Rui. conſi. 149. in fi. volu. 1. & conſi.
130. per tot. eodem vol. Parpa. l. ſi quis maior. in
octauo notabili. Rolan. latè d. conſi. 87. num. 16.
69 cum pluribus ſeq. † Cui argumẽto ſi oppoſitum
fuerit, expreſſum fuiſſe locũ ſolutionũ in laudo
ſummi Pontificis; & inſtrumento emphiteutico;
replicabimus expreſſum quidem fuiſſe, imò ve-
rius expreſſa fuiſſe loca ſolutionum, ſed ſub al-
ternatiua, vt legi poteſt, quo caſu cum electio
creditricis non ſit ſubſequuta, quę nuſquam de-
clarauit quo in loco penſiones ſolui maler, per-
inde eſt, ac ſi nullus fuiſſet locus expreſſus. colli-
gi poteſt hoc ex Doct. Bart. d. l. cum filius §. vlt.
de uerb. oblig. quam refert, & ſequitur Afflict.
d. deciſ. 316. ante num. 5. Cor d. conſi. 246. in fi.
lib. 3. Pariſ. conſi. 5. nu. 47 & Rolan. d. conſi. 57.
num. 39. 40. cum concord. facit tex. benè pon-
deratus in l. 3. §. 1. ff. de eo quod cet. lo.
70 Quintò pętijt pęnas conuentionales procura-
tor Illuſtr D. Lauræ in pręſenti iudicio vt in lib.
A. pag. 49. meritò ad contractus diſolutionem
aſpirare non poteſt, licèt perfectè ſolutum non
fuiſſet ad glo. quam Doct. ſequuntur l. 2. in vet.
repellere circa med. C. de iur. emph. allegat tex.
not. in l. apud celſum §. labeo. de do. excep. in l.
ità ſtipulatus in fi. de verb. obl. in l. cum propo-
nas C. de tranſac. vbi caſus.

Hęc igitur qualiacunq; ſint ad propoſitas du-
bitationes ſubmouendas libentiſſimè ſcripſi; ex
quibus ſatis re ipſa factum illis omnibus cen-
ſeo, quod & clariſſimum D. Iuſdicentem arbi-
tr aturum ſpero.

Pro eiſdem Illuſtriſs. D.D. Fratribus
de Gambara.

EPITOME.

De eadem materia; & quæ in præcedenti conſilio concluſa fuerunt in hoc confirmantur; & obiecta euacuantur.

DOminus labia mea aperiat. Doctiſſimè, atq;
acutiſſimè dubitat Illuſtr. & Excell. Pręſes
contra Illuſtriſs. de Gambara ad oſtenden-
dum

dum quòd contractus, quem præmanibus habemus verè fuerit emphiteuticus, tum verò ad demoſtrandum, quòd ſiue eiuſmodi fuerit, ſiue nō collectarum onus re ipſa veniat ab Illuſtr. Do. Virginia cōductrice perferendum, non verò ab Illuſtr. D. Laura locatrice.

Ego verò pro reſolutione harum difficultatū breuiter, quoad eius fieri poſſit, inſiſtendū cenſeo, tum quia multa iam in ſcriptis, oretenusq; in hanc rem deducta ſunt, tùm ēt quia intelligentiſſ. D. Iudici pauca ſufficiunt.

Quoad primum igitur, verba non ſunt (meo iudicio) effundenda quādoquidem luce clariùs ex hactenus adductis patere poteſt, non veram emphiteuſim, ſed perpetuam locationem fuiſſe celebratam. Cęterùm omnis difficultas conſiſtit (vt arbitror) in ipſo pacto locationi, & conductioni adiecto, quo Illuſtr. conductrix omnes caſus fortuitos in ſe ſuſcepit, ad quos tenetur verus, & proprius emphiteuta; pactiones enim cōductioni adiectæ, cuſtodiendę ſunt, licèt contractus ſubſtantiā non mutēt l. ſi merces §. cōductor ff. loca. l. legem C. eo. meritò videtur quòd quēadmodum verus emphiteuta tenetur ad collectas l. 2. C. de iur. emphi. Soci. & Clar. in locis ex aduerſo citatis, Ita quoq; Illuſtr. conductrix noſtra teneatur; conſequenterq; ſolutum nullo pacto repetere queat. Huic difficultati multifariam occurrere poſſumus.

71 Primò, ſi pactum valuiſſe, abſq; veri præiudicio, ſupponatur, quod in dubiū vocari poſſet, illud proximè conſiderandum venit, quòd nulla conuentione, quibuſuis etiam verbis expreſſa, fieri poteſt, vt conductor, aliuſuè contrahens, caſibus illis ſubiaceat, qui omnino partibus incogniti, & in opinati, atq; contractus tempore pꝛſus in ſoliti fuerūt, per tex. optimū licèt vulg. l. fiſtulas §. frumenta de contrah. emp. & Doct. Bar. l. Scio. § medico. de an. leg. l. ſed & ſi quis §. quæſitum ff. ſi quis caut. cum infinitis ſim. tam à me quā ab alijs aduocatis iam dudum relatis; & eſt attendēdum, quòd grauiſſimum onus collectarum, quod Illuſtriſs. Domus Pallauicina vnà cū ruſticis ipſis ſubditis ſuis, ſpretis ampliſſimis eius priuilegijs, inuiolabiliter antea cuſtoditis, ſuſtinere coacta fuit, nunquàm potuit in contrahentium mentem cadere; quia re vera in cognitum, in opinatum inſolitum, atq; à ſeculo inauditum fuit, prout latiùs iam expoſitū eſt. Idcirco ſub pacti antedicti generalitate comprehendi non potuit.

72 Nec dicatur, quòd in genere ſaltē de tali onere contrahentes cogitauerunt, & Illuſtr. conductrix eapropter illius caſum ferre debuerit, ex diſtinctione Corn. conſi. 12. licèt diffusè col. 2.

73 lib. 4. † quoniam negamus omnino caſum huiuſmodi, etiam in genere, potuiſſe præuideri; cum fuerit in ſuperlatiuo gradu inſolitus Rip.

74 in tract. de peſt par. 1. nu. 99. † & nedum annis centum, ſed nunquam ante contigerit, vt per

75 eundem Rip. ibi, ſed nu. 101. & ſeq. † cumq; ex multis alijs qualitatibus, & circumſtātijs poſſit, ac debeat Iudex caſum omni reſpectu inſolitū arbitrari, ſecundùm Rip. vbi ſupra num. 104. vſque ad num. 108. ad quod videri quoq; poſſunt per multi alij, quos in prioribus ſcriptis ſuper 2. cap. 1. motiui citauimus. quibus addi poteſt Natta conſi. 21. num. 2. ex quorum omnium dictis apertiſſimè colligitur, quòd partes nulla ratione caſum iſtum contractus tempore conſiderare potuerunt.

76 Secundò principaliter reſpondemus, pactum caſuum fortuitorum ſemper intelligi debere, rebus ſic ſtantibus, hoc tradit Anchar. conſi. 402. pluribus rationibus, vbi notabiliter decidit de eo qui gabellam à Communitatę Piſtorij emerat, ſeu conduxerat per plures annos cum omnibus cōmodis, & incōmodis, ita quòd remiſſionem aliquam ratione alicuius damni, aut caſus emergentis, petere nō poſſet, & vult quòd eueniente inſperato diſceſſu Pontificis, peti poſſit remiſſio Anch. ſequitur & bellè cōprobat Aym. Crau. conſi. 95. num. 34. & ferè per tot. quo in loco ꝑ quibuſdā mercatoribus conſiliū reddidit, quibus aſſignatū fuerat in ſolutum Graphariatus offm̄ Lugunen. pro annis IX. ſuis periculo, & fortuna, quodq; promiſerant nō petere remiſſionē ex, cauſa belli, peſtis, ſterelitatis, aut alterius inconuenientis, etiam quod tale eſſet, qui præuideri non poſſet. Enimuero ſequutis qbuſdā nouis ordinibus, quibus commoda Graphariatus admodum imminuta fuerant, remiſſionē fieri debere, pacto non obſtan. decidit. Sed accedat not. deci. Dec. conſ. 335. vbi in terminis noſtris parūuè diſſimilib. voluit pactū inter ciues, & rurales ſtatuto, iuramentoq; firmatum, & diutiſſimè obſeruatum, ſuper collectarum oneribus certa diuiſione diſtribuendis, ampliùs non obſeruari, ſi notabilis contingat rerum mutatio, ita vt pactum quod ab initio æquum fuit, ex cauſa de nouo ſuperueniente, iniquum appareat, & in terminis eiſdem conſuluit Alb. conſi. 34. nu. 15. vſq; ad fi. ex quorum rationibus, & authoritate poſſumus in nr̄a ſpecie pariter decidere, quòd pactum, quo de agimus, nullatenus ſeruandum ſit, cum maximæ, in credibileſq; contigerint rerum mutationes; quibus ſanè effectum eſt, ut quod primò æquitatē continere fortaſſis viſum fuerit, maximam tandem iniquitatem, euidentiſſimamq; contineret.

Ex abbundanti tamen ad primum obiectum iam diſſolutum, non nulla libet ſubiungere, Nā ſi contractum fuiſſe Emphiteuticū, (circumſcripta veritate) concederemus, conſuetudinem ſtatus Mediolani probatam optimè in proceſſu Parmenſiq; clariſſimo Do. Iudici notiſſimam, allega-

allegare poſſumus, quibus emphiteutę pro par-
te tantū, directi verò Domini pro reliquo col-
lectantur, in tali enim conſuetudine ſolidiſſimū
fieri poteſt fundamentum, vt in prioribus ſcri-
ptis oſtenſum fuit.

Secundò inconcuſſa manet, & illa ratio, quam
in alijs quoq; allegationibus retulimus. Nempè
cum indictę fuerint collectæ ad ſummam fru-
ctuum aſcendentes, directam Dñam ipſis obno-
xiam fuiſſe; iura rationes, auctoritatesq; in id
ponderatas non repeto, nè cantilenam eandem
ſępiùs canam. Verùm quia non ſatis conſtare
quòd collectę fructus ęquauerint, oretenùs fuit
ab Illuſtr. Pręſide quandoque replicatum, non
nihil ad eam hęſitationē tollendam proponen-
dum eſt; & antè omnia quorundam teſtium di-
cta pręcęteris ſunt animaduertenda; qui tantū
ab Illuſtr. D. Virginia pro collectis errogatum
fuiſſe, clarè deponunt, quantùm illa percepit; hi
ſunt in lib. D. primus pag. 6. 9. 16. & 17. ſecun-
dus pag. 27. Tertius pag. 41. à ter. & 42. Nonus
pag. 107. 115. & 118. decimus pag. 130. 138. &
139. vndecimus pag. 185. & 187. Quippè qui,
licèt pręciſam fructuū pręceptorum quātitatem
77 non deponant † prout requirere videntur Bal.
& Sal. l. j. ad fi. C. de fruct. & li. expen. optimè tñ
78 intentionē noſtram probare cenſendi ſunt † qñ
quidē fructus depræterito ex coniecturis quo-
que probari veriùs eſt, vt Idemmet Bald. pul-
chrè conſuluit conſi. 323. proponitur nu. 5. lib.
5. & Iaſ. conſil. 54. num. 4. volu. 2. quod, &
tradidit Corn. d. l. 1. num. 5. & Io. Cop. in tract.
fruct. lib. 4. tit. 2. cap. vni. atq; Gabr. Cat. Brix.
in tract. de eo quod inter. cap. 13. cum concord.
ab his allegatis Neq; verò diſſentiunt Bald. &
Saly. d. l. j. ſi recta oculi acie diſpiciantur, quini-
mo pro nobis in ſpecie decidunt, dum fructus
præteriti quoque temporis probari volunt per
proximas coniecturas, & exemplificant in red-
ditibus vicinorum prædiorum. Etenim ſuper
huiuſmodi coniectura fundant in indiuiduo
depoſitionem ſuā teſtes noſtri, primus pag. 16.
17. & nonus pag. 107. quippè qui habentes
prędia vicina prædijs iſtis emphiteuticis, pro
quibus omnibus eadem onera fuerunt perſo-
luta, & de redditibus ſuorum prædiorum op-
timè informati ſunt, cum re ipſa, cum dāno ſuo
didiciſſent collectas à Ceſarianis Impoſitas, an-
nuos fructus prædiorum ſuorum ęquauiſſe, de
vicinis idem teſtificatur, quorum redditus ve-
79 riſimiliter haud diſſimiles fuere. † Horum igi-
tur dicto plena fides eſt adhibenda l. vbi nume-
80 rus de teſt. † eò pręſertim, quòd rationem de fa-
cto proprio allegant, quo caſu ſingulis quoque
credendum foret per nota. Theoricam Caſtr. l.
quicunq; in fi. C. de ſer. fug. & Saly. l. ſi quis de-
curio in 4. opp. C. de falſ. Alex. conſi. 197. nu. 3.
in 7. Soci. conſi. 28. nu. 4. in 3. Dec. cōſ. 56. nu. 4.
Crau conſi. 99. num. 6. & conſi. 220. nu. 18. cum
cōco. Sed accedat alia vrgens & ꝓxima cōiectu-
ra ad proban. quantitatem fructuum percepto-
rum per Illuſtr. conductricē onera non exceſſiſ-
ſe. Deponūt namq; nonus teſtis pag. 118. & de
cimus pag. 130. multos habentes prædia in lo-
cis occupatis ab Imperialibus, ſignanterq; Illu-
ſtriſimum D. Sfortiam Pallauicinum ea obtu-
liſſe poſſidenda Senatui Mediolani, & cuiuis, &
priuato, volenti quotannis onera ipſis indicta
ſoluere, & neminem inueniſſe qui oblationem
acceptaret. Vndè poſſumus facilè coniectari,
quòd ſupra proximè diximus, veriſſimum eſſe.
81 † Enimuero ſi ſecus fuiſſet, talis oblatio nunquā
à Dñis prædiorum facta fuiſſet, cum nemo ſuū
iactare pſumatur l. cū de indebito de ꝓbat. §. 1.
82 inſti. de obl. ex qua. contr. cūq; q ſuū iactat ſtul-
titię meritò argui poſſit l. vlti. §. 1. C. arbi. tut.
83 † quę proculdubio in homine non pręſumitur
ſed poti⁹ mētis ſanitas l. nec codicillos vbi Bal.
C. de cod. Dec. conſi. 448. nu. 9. & 10. cum ſim.
Aliorū teſtiū dicta diuerſis in locis ad idē per-
pendi poſſent, ſed oculatiſſimi D. Iudicis iudi-
cio ea relinquo diiudicanda, qui magis ſcire
84 poteſt. l. 3. ff. de teſti. † Id vnum non om-
mitto, quòd, & ſi per verbum credo aliquid de
ponant, & ob id concludere non videantur, vt
per Dec. latè conſi. 524. nu. 6. & Curt. iun. conſi.
85 144. num. 5. † quia tamen rationes allegant ve
ritatem inferentes, vt videri poteſt, contrarium
prorſus tenendum eſt, vt pulchrè tradit Alex.
conſi. 119. num. 6. lib. 7. & Iaſ. conſi. 61. nu. 4.
lib. 1. cum concord. Sed ſi veritatem amamus,
quid teſtium dictis hac in re opus eſt pluſquam
notoria? Equidèm illud mihi perſuadeo, nemi-
nem latere, Dominos prædiorum vltra flumen
Taronis in agro Parmeñ. exiſtentium, tantùm
pro collectis errogaſſe tempore occupationis
memoratæ, quantum fructuum ex fundis ipſis
perceperunt, & quandoq; plus, & cum id noto-
86 rium ſit, probatione non eget. † ſed Illuſtriſſi-
mos principales meos ab onere probandi rele-
uat glo. 1. in c. 2. extra vt li. non. conſt. & glo. in
clem. appellāti. in ver. cauſas de appella. & vtro
biq; Scribē. ſufficit enim notorium allegare, ꝓ-
ut fuit in cauſa noſtra ſępiùs allegatum, vt ijſ-
demmet locis traditum eſt, & per glo. l. ciues in
uer. iuſta C. de app. & Bart. l. emptorem de ac.
87 emp. Natta conſi. 415. in fi & alibi ſępè. † Nam
poteſt iudex poſtmodum ex officio vſq; ad ſen
tentiam ſe informare glo. & Doct. l. 1. C. qui, &
aduer. quos Bar. l. 3. §. hoc autem de dam. infec.
88 Bald. l. vni. C. vt quę deſ. aduo. † Imò verò dēt
pro auxilio veritatis ſe informare, Aret. con-
ſil. 127. in cā Dominę Antoniæ colum. 2. ver. ad
89 ſecundum Soci. in conſi. 65. num. 40. vol. 1. † &
non eſt opus aliqua partium citatione Alex.
conſi. 14. in princ. vol. 5. Dec. conſi. 447. nu. 11.

per-

Digitized by Google

Perquirat igitur Illuſtr. Do. Gubernator huius notorij veritatem, quam indubiè inueniet;quo niam re vera,Notior in Cœlo fabula nulla fuit. Cęterum ſi in quolibet poſſidente prædia in locis ipſis occupatis illud verum,notoriumq́; apparuerit, qui d demum in noſtra ſpecie concludimus,cum Illuſtr.D.Conductrix vltra communes cum alijs ſolutiones onerum, maximas impenſas fecerit, pluraq́; damna grauiſſima ob eã cauſam paſſa fuerit; plurimùm quippe in litigãdo,& ſe defendendo ab huiuſmodi collectarum onere expendidit. Quandoquidem diutiùs,acriusq́; cum Communi Zibelli ſola litigauit,quàm cęteri omnes onera detractantes, vt aſſerit ſeptimus teſtis pag.52.ter. litigauit autem non tantùm in loco ipſo Zibelli, & Burgi S. Donini, vbi maior Magiſtratus ſtatus Parmenſis occupati reſidebat,ſed ẽt Mediolani coram ampliſſimo Senatu;miſſit grauiſſimos nuntios,nedùm ad Illuſtriſſimum Imperatoris uicesgerẽtem , ſed etiam ad ipſummet Sacratiſs. Imperatorem, infinitas pertulit pignorationes, in quibus tam merces exequutorum,& expenſa beſtiarum in hoſpitijs poſitarum,quàm agrorum cultura ommiſſa venit conſideranda; Mirum in modũ damnificata fuit in frequẽtiſſimis militum hoſpitationibus, quæ licèt ſolutionum loco pro certa ſumma cederent, longè maius tamen damnum inferebant; vndè eſt, quòd ſatagebant omnes hoſpitantibus potiùs conferre, quã hoſpitari; & hęc omnia probantur pleniſſimè per teſtes noſtros,quorum depoſitiones oſtiatim referre longum, ac ſuperfluum foret, in margine tamen ſignatæ ſunt,& facilè poſſunt inueniri,Sed accedat, quòd codẽ tempore quo memorata damna paſſa fuit Illuſtr. D.Virginia, conſuetos etiam redditus prædiorum emphiteoticorum percipere nequiuit, ſiquidem beſtiamina ſuper ipſis iux.ſolitum, ali non potuerunt,quod certè detrimẽti haud parum intulit, ex quo pratis illa prædia abundant, vt teſtes quamplures aſſerunt, & in ſpecie tertius pag. 39.& quartus pag.52.ter.Ex his igitur omninibus dubio procul colligere poſſumus,non mi nùs ab ea collectarũ cã ſolutum , & expenſum fuiſſe, quàm ex fructibus perceptum , ſed plùs

90 potiùs.† At ex abundanti ſubijciamus,ſatis eſſe fundatam intentionẽ noſtrã in ſola negatione, nobisq́; ſufficere fructus exceſſiſſe onera inficiari. Nam ſi contrarium pars aduerſa aſſerit,probandi onus aſſumit per doctr.glo.l.cum de lege vbi Bart. Saly. & alij ff.de probat. Bart.l.ſi conſtante 1. q. primæ partis princ. ff. ſoluto matri. & l. conficiuntur. §. codicilli in fi. de iur. codi. Bald.Ang. & Saly.l.vlt.§.licentia C.de iur.deli. Ang. & Imo. l. cum ex cauſa de re iud. Caſtr. l. maritus ſol.matr. Alex.conſi.41. num.5.in 3.& conſi. 55. num.6.in 1.Iaſ.conſi.34. ſub num. 5. lib. 1.quorũ opin. * communẽ videri dicit Rip. d. l. ſi conſtante ſub num. 18. pro qua alios adducit concord. & in terminis omnino ſimilibus communem aſſerit Rui. conſi. 77. num.7. vo-

91 lum. 1.† Verùmtamen ſi fructuum aliquid ſuperfuiſſe aliqua vnquam ratione dici poſſet, di rectam tamen Dñam collectis obſtrictã fuiſſe dicendum foret per gloſſ. d.l. qui concubinam §.qui ortos in ver. pręſtaturũ ff. de leg.3. quam ſequuntur inibi ſcrib. & alijs in locis iampridẽ à nobis relatis, & ſignanter Natta citato conſi. 415.vbi latè illã exornat vol.2.meritò non poterunt aduerſarij fundamentum iſtud quoquo pacto euitare.

Tertiò pro reſponſione deduci poſſunt ingenioſè tradita per Egid. Tho.in tract. collect. §.pau-

92 peres ſub num.29. † quo loci optimis tuetur rationibus verùm emphiteutam ad collectarum præſtationem non teneri, ſed directùm, & reſpondet tex.l.2.C.de iu,emph.in quo potiſſimũ contrariæ ſententiæ ſtat fundamentum,aliaque remouet cõtraria,vt videri poteſt.eiuſdem opi. fuiſſe videtur Franc.Luc.noſter Parmẽ. in trac. de fiſ.& eius priui.3.par. princ.num. 17. & ſeq. licèt ita diffuſè non iuſiſtat; à quibus nòn videtur diſſentiendum,quicquid crebior.noſtratum ſcola ſenſerit,ea enim opi.quę melioribus.& vrgentioribus rationib. nititur amplectenda eſt l. 1.§.ſed neque C.de vet. iur.enucle.c.cappellanus de fer. tradunt Cano. in c. 1.de conſti. Matheſi.tract.de elect. opi. num. 2. Curt.iu. conſ. 57.colum.4. Dec.conſi. 576.num.11. Neuiz.in ſil.nup.li.5.num.67.quod multò magis obtinere debet , cũ argumenta contra ſententiam ab ipſo Egid.confutata ſint Barb.Feli.&Dec.d.c.1. de conſti. Neuiz. vbi ſupra , ſed num. 73. cum concord.

Quartam , & vltimam addo ſolutionem, mea quidem ſñia inconuincibilẽ,ad cuius dilucida-

94 tionẽ,vnum in iure,& duo in facto ſunt pręſuppoſita,in iure † quòd collectæ,&onera vniſormẽ nonhabent pſtationẽ,ſed modo rei,mõ perſonę modo mixtim indicuntur; Rurſusq́; primo & vltimo caſu quandoq; ex corpore fructuum, quandoq; habito reſpectu ad perceptionem, quandoq; reſpiciendo rei valorem, hoc eſt per æs,& librã imponũtur. Colliguntur iſta ex traditis per Scrib.l.reſcripto §.vlt.de mun.& hon. l.1.C.de mul.& in quo lo.lib.x.l.1.C. de anno. & trib. eo.li.l.placet C.de ſacroſan.Eccle.l.4.§. auctor vbi Bart.ſignanter de re iud.l.1.§. quod ſi nemo vbi in ſpecie Bald.ff. quod cuiuſq; vniuer.& per eundem Bal.conſi. 408.lib.5. in nou. & alibi ſępè in locis notiſſ.

In facto aũt primò ſuppono,quòd bona,de qui bus agimus, deſcripta fuerunt Illuſtr. D. Virginię in æſtimo Zibelli tẽpore occupationis confecto; deponunt hoc teſtes noſtri.Quintus pag. 63.ſex-

63.Sextus pag.73.Septimus pag.80.à ter.& 90.
Octauus pag.94 & 100.Nonus pag.109.Duode
cimus 153.Decimus tertius 163. & 164.
Secundò verò ꝑmitto,collectas,& onera per di-
ctã Illuſt.D.ſupportata, inſpecto rerũ valore,&
ſic per æs, & libram à Zibellenſibus exacta fuiſ-
ſe;iſtud deponunt,ſecundus teſtis pag. 25. à ter.
pag. 95. à ter.& 97. à rer. Nonus pag.100. 12.
155.& 157.Decimus tertius 195.à ter.& proba-
tur vtrumq; ex libris æſtimi productis. Quibus
ſtãtibus animaduerto,quod horũ alterũ perperã,
& iniuſtè fuit à Zibellenſibus geſtum, alterũ ve-
rò rectè factũ exiſtimandum eſt,& vt de rectè fa
ctis prius loquar, onera pro quantitate patrimo
nij, ſeù per æs, & librã legitimè diſtribuerunt,
conſiſtebãt.n.in militũ hoſpitationibus, vel pro
eorundem ſtipendijs exigebantur,aut pro tallea
Principi ſoluenda,vel pro publica vtilitate aliàs
95 indicebanẽ, † quibus caſibus pro modo faculta-
tũ certum eſt collectã imponi debere. De hoſpi-
tationibus eſt tex.l.1.§.munus hoſpitis de mun.
& hon. & tradit Bart.d.l. 1, col.vlt.C. de mul.&
in quo lo.Io.de plat.in rub. C. de an.& trib.& l.
indictiones eo.ti.atq; l.3.C.de mun.patri. li.10.
Parpa.d.l.placet nu.183.Egidius d.tract.§.reten
ta ſub nu.3.Rolan.d.conſ.66.num.3.apud quos
habetur;quod munus hoſpitationis indicitur rei
propter ipſam rem.
96 † Ideò collecta eius occaſione impoſita ſm̃ natu
ram oneris in cuius locũ ſubrogatur,debet regu
lari,& conſequẽter inſpecto rei ualore diſtribui
Bart.d.§.auctor circa principiũ, Bald.d.§. quod
ſi nemo in 1.q.& conſ.47.nu.5.li.3. atque conſi.
408. in fi.li.5.de ſtipendijs militarib.idem eſt iu-
dicium,ut in ſpecie decidit Bald.d.§.quòd ſi ne-
mo,col.2. uerſ.ſi uerò cauſa,& L.etiam ſub num.
15.C.de exec.rei iud.Petr.de Vbal.tract.collect.
ſub nu.6.Franc. Luca. d. tract.de fiſ.& eius priu.
par.3.nu.7.8. Corn.conſ.217.col.2.uol.2.Natt.
conſ.183.nu.1.li.1.Rolan.d.conſ.nu.16. de col-
lecta impoſita pro tallea Principis, aut aliàs ob
publicam utilitatẽ,uel nèceſſitatẽ haud ſecus iu-
dicandũ eſt,ut oẽs proximè citati aſſeuerant, &
generaliter pro quocunque onere reali, uel mi-
xto redimendo,collecta per æs,& lib.ſoluitur ſe
cundũ Bart.& Doctor.d.§.actor,ubi Rip.nu.30.
& 32.& poſt oẽs Rolã.ubi ſ.nu.15.ſed & ſi nul-
la rõne cõſtet pro quo exigatur onere collecta,
adhuc eodẽ modo in dubio fiet diuiſio, ut Bart.
ibidẽ,& pulchrè Rip.nu.31. ſed fuit dictũ Inno.
c.grauẽ, de ſentẽ.excom. quod etiã refert Bald.
d.§.quod ſi nemo in 1.q.Io. de Plat. & Bart.l.1.
nu. 1.in 5.not.C.de apo.pub.li.10. Dec. conſil.
335.in princ.Egid.d.tract.§.exactio nu.18. Bel-
lo.conſ.12.nu.10.Rui.conſ.116.nu.5.volu.4.&
conſ.125.nu.2.eo.vol.Rolan.d.cõſ.nu.16. Qua
propter nõ eſt dubitandũ quin legitimè fuerint
onera ĩ territorio Zibelli per ęs,& lib.diſtributa.

At verò minùs rectè egerunt Zibellenſes in de-
ſcribendis bonis emphiteuticis, de quibus agi-
mus,cum ꝑ ipſis perinde Ill.Conductricem æſti
mauerint, ac ſi pleno iure ad eam pertinuiſſent.
97 † Enimuerò certum eſt, quòd pro ſuo vtili do-
minio veniebat tantummodo allibranda, & Ill.
Locatrix pro directo,ut in proprijs terminis æſti
mi generalis conficiendi docet And.de Iſern.ci-
tatus in prioribus ſcriptis in §.plauſtrorũ nu.56.
tit. quæ ſint reg. quem ſequitur ibidem Afflict.
nu.36. & Luc.de pen.l. vlt.col.pen. verſ.quinto
quæritur,C.de fund.limit.li.10.& l. litibus in fi.
C.de agri.& cenſi.li.11.Silua.conſ.9.ſub num.5.
Rol.d.conſ.nu.34.Boſſ.tit. de Princ. & eius pri-
uil.nu.123.& ſeq.quibus neminẽ vidi contradi
cẽtẽ,vnde eſt,quod in generali huius noſtrę Ci-
uitatis perę̨quatione eorũ opi.in praxi ſeruatur,
vt aliàs.quoq; dicebã,exploratũ tñ eſt nihil om-
ninò præiudicij per illam regiſtrationem factũ
98 fuiſſe Illuſt.Cõductrici,† tùm quia onus alterius
portare non tenebatur l. legatorum in prin. de
leg.2.l.hac diffinitione,C.de om.ag.deſer.li.11.
99 †-& alteri per alterũ non debet iniqua cõditio
inferri,l.nõ debet alteri reg.iur.cum ſim. Tũ vel
maximè,quia ab ipſo initio,& ſucceſſiuè per to-
tum tempus onerum reclamauit, prouocauitq;
ad ſuperiores,& nulli prorsùs grauamini ſibi il-
lato,acquieuit,aut conſenſit, & dicta munera
100 de facto ſubire coacta fuit. † Quapropter cum
paria ſint aliquid eſſe, vel eſſe debere l.qui. cum
alio vbi Dec.num.9.& Cagno.nu.22.ff. de reg.
iur.& idem Dec.l.ꝗ ie in 4.not.ff.ſi cer.per.cum
concord. perindè iudicandũ erit, ac ſi fuiſſet Ill.
Locatrix ad menſurã ſui directi dominij deſcri-
pta.Cæterum ſi deſcripta fuiſſet,onera memora
ta ad ratam ęſtimi ſui ferre debuiſſet, vt mox p-
101 babimus. Igitur &c. † Enimuerò qñ pro modo
facultatum,& vt noſtrates aiunt,per æs,& lib.il-
la diſtribuuntur,non attenditur fructuum quan
titas,quia de ipſorum corpore nihil detrahitur,
vt in tributo aliàs fit d.l.1.C de anno.& trib.cũ
no. neq; conſideratur quis poſſideat, & fructus
ꝑcipiat, vt in cęteris collectis exigendis l. neq;
ff.de impen.in re.do.fac.l. hactenus de vſufru.l.
vlt.C.ſi cen.vel reli.l. fructus, C. de ac.empt.cũ
vulg.ſed tm̃ inſpicitur quis ſit in ęſtimo legitimè
deſcriptus, & allibratus, vt not.tradit Ang. d.l.
vlt.C.ſi cen.vel rel.in prin.ꝗ & voluit Bal.d.l.ẽt
ante nu. 16. C. de exeq. re iud.Rom.conſ.161.
viſis in fi.Brun.in tract.de excluſ.fœm. articu.8.
princ.q.22.ante num. 12.Dec.conſ.286.num.5.
Curt.iun.conſ.42.num. 4. vbi in cauſa Parmeñ.
Conſilium reddidit,& nouiſſimè,Boſs.loco præ
102 citato ſub nu.24.† Hinc eſt, quod vendẽs rem
pro qua æſtimatus fuit, & poſſeſſionem eius trãs
ferens teneť adhuc ad collectas per æs,& lib.im-
poſitas ad Bart.l.incola.in prin.ff.ad mun. Ang.
103 d.l.1.cum cõcord.† ſimiliter videmus quod qñ
colle-

collectã ſic, vtſupra imponitur, nõ curat̃ vtrũ ꝑ-
ſona ſit ſubdita tempore indictionis, nec nè? Sed
ſolummodo an ſit in æſtimo deſcripta. eſt doctr.
Bart. d. l. ĩcola. in prin. & Bald. d. §. quod ſi nemo
104 col. antepen. verſ. ſuꝑ tertio † licet forẽſis nõ poſ
ſit regulariter collectari l. munerũ §. p̃rimoniorũ
& l. reſcripto in fi. de mu. & hono. & in l. libert⁹.
105 §. ſola. ad munic. cũ no. vbiq; per Bart. & alios. †
His igit̃ ſtãtib⁹, ceſſant oẽs amaritudines, vt ver
bis eiuſdẽ Boſſij citato loco vtar, & oẽs ceſſant
authoritates in oppoſitũ adductæ; ꝓcedũt nãq;
illis caſibus, quibus fructibus ipſis imponit̃ colle
cta. Nos verò de impoſita ſuper valore rerum, &
patrimonij quantitate tractamus vtſupra. Ideo
ex diuerſis nõ fiet illatio l. Pap. de mino. cũ ſim.
Quinẽt pñt hac ratione Scribentiũ opi. concilia
ri, quæ inuicẽ videbant̃ alioquì repugnare. Eo-
rũ. n. ſñia, qui emphiteutã collectis obſtrictũ te-
nent, hoc eſt Soci. Curt. Clar. exaduersò citato-
rũ in caſibus p̃dictis obtinere põt, qui verò con-
trariũ ſentiunt, in caſu exigendi per æs, & lib. lo-
quuntur, vt ex eo facilè liquet, quòd Iſern. Affl.
Luc. de Pen. & alios allegant, qui de æſtimo con
ficiendo tractant. † Dictũ nanq; doctoris ſecũ-
dum legẽ, vel doctrinã, quam adducit, intelligit̃
Bart. l. nõ ſolũ §. liberationis de libera leg. Dec.
l. ſingularia ſub n. 16. ff. ſi cer. pet. & conſ. 1. nu. 5.
107 Quas ob res cũ onera, quæ ſoluenda erant pro
vtroq; dñio, coactè tñ, vt ex proceſſu conſtat, Il
luſt. D. Virginia pertulerit, conſequenterq́; vtile
negotiũ ꝓ directa dña geſſerit, ſatis ſuperq́; con
ſtat repetitioni, aut petitæ cõpenſationi locũ fo
re ad. Bald. l. 1. in 6. differentia, C. de iu. emph. &
in l. cum duobus §. ſi in coeunda ff. pro ſoc. cum
multis concord. adductis in alijs allegationibus.
Quibus addo Franc. Luca. d. tract. & par. nu. 18.
& Nat. conſ. 409. num. 5. atq; Riminal. conſ. 55.
vol. 1. Et nõ ommitto, quòd Illuſt. D. Laura talẽ
compenſationem non poſſet euitare, quantũuis
de facto, & non de Iure coacta fuiſſet ſoluere Il-
luſt. Conductrix, vt not. inquit Bald. d. §. ſi in co-
eunda verſ. & ideo coloni, Alba. cõſ. 1. in fi. vbi
plures allegat concor. Quinimo ſi inuita Ill. D.
Locatrice, & proteſtante, nè ſolutiones fierent,
ſoluiſſet, idem eſſet omnino reſpondẽdum, per
ea quæ ſcribit Egid. Thoma. d. tract. §. retenta
nu. 38. poſt Soci. conſ. 26. vol. 1.

S V M M A R I V M.

1 *ONus impoſitum pro aggeribus fluminum quilibet pro modo facultatum ſubire te netur, ideſt ſecundùm numerũ agrorũ, & capita belluarum, ſublata, & abolita qualibet immunitate in contrarium vigente.*

2 *Imò prohibitum videtur talem immunitatem concedere.*

3 *Factum contra legem non tenet, ſed nullum eſt.*

4 *Immunitas quantumuis generalis, & ampla, nõ extenditur ad onera publica vtilitatis cauſa imponẽda, ad qua omnes, etiam priuilegiati, & exempti tenentur, & eſt communis.*

5 *Priuilegium immunitatis, quod alijs incipit eſſe dãnoſum non debet durare.*

6 *Onus multorum pauci portare non debent, & abſurdum eſt, quòd ratam ſuam onerum omnes non ſubeant.*

7 *Immunitas in oppoſitũ vt valeat duo requiruntur, Poteſtas; & voluntas Principis.*

8 *Verba ſunt nota paſsionum animi, & indicant exponentium mentem.*

9 *Omnimoda exemptio intelligitur pleniſsima.*

10 *Immunitas cõceſſa ab omnibus, & quibuſcunq; oneribus tributis, impoſitionibus, contributionibus, et compartitis, cuſtodijs, hoſpitationibus militum, & allodiamentis comprahendunt omnes caſus quantumuis priuilegiatos, & exceptos, tam propter neceſsitatem, quàm propter vtilitatem publicam, ac etiam propter fauorem Eccleſiæ, & in ſpecie caſum peſtis, & belli.*

11 *Item refectionis viarum, pontium, & aqueductuũ.*

12 *Et hoſpitationis Aulicorum Principis, ẽt ꝑ tranſitũ.*

13 *Solutionis decimarum Eccleſia debitarum.*

14 *Solutionis affictus paſcuorum pro cauſa communi.*

15 *Conſtructionis, & reparationis aggerum Padi.*

16 *Clauſula ab omnibus, & quibuſcunq; muneribus, & oneribus ordinarijs, & extraordinarijs, realibus, perſonalibus, & mixtis, comprahendit ea omnia, qua aliàs de iure non fuiſſent comprahenſa.*

17 *Clauſula, & cuiuſcunq; alterius generis impoſitis, vel in futurum imponendis per nos, vel ſucceſſores noſtros comprahendit omnes caſus, etiam maiores expreſsis.*

18 *Clauſula (ex quacunq; cauſa, ſiue voluntaria, ſiue neceſſaria in genere, vel in ſpecie) comprahendit onera oĩa à ſufficienti partiũ enumeratione.*

19 *Actiones hominum, aut voluntariæ ſunt, aut neceſſariæ.*

20 *Collectam, & onera imponere quibus ex cauſis Principes poſsint. remiſsiuè.*

21 *Immunitas ab omnibus oneribus concedi poteſt per verba generalia, & non eſt neceſſe omnia ſingulatim exprimere.*

22 *Clauſula (tam tempore pacis, quam belli,) & ex quacumq; cauſa quantumlibet priuilegiata, pleniſsimam immunitatem importat.*

23 *Derogatio l. vacuatis C. de decur. lib. 10. cum alijs contrarijs plurimùm prodeſt in priuilegio immunitatis inſerta.*

24 *Immunitas cõceſſa per verba generalia negatiua plenior eſt, magiſq; efficax.*

25 *Oĩno idẽ importat, quod integraliter, & totaliter. Et in priuilegio immunitatis multum operatur.*

26 *Clauſula. (non intelligatur derogatum priuilegio, niſi de eo fiat ſpecialis mentio) dat formam, qua*

non

non ſeruata, non tollit virtus priuilegij.

27 *Exceptio alicuius caſus ab immunitate, facit eum in cæteris omnibus obſeruari debere.*

28 *Præſertim ſi ſit facta cum taxatiua (duntaxat).*

29 *Clauſula plures immunitatem generalē denotātes mentem concedentis magis præciſam denotant.*

30 *Clauſularū Motu proprio, Ex certa ſcientia, De poteſtatis plenitudine, etiam abſoluta, non obſtan. & Decreti irritantis, quis ſit effectus, remiſsiuè.*

31 *Immunitas conceſſa ad vitam alicuius plenius interpratari poteſt, quàm perpetua.*

32 *Immunitas conceſſa alicui regulari debet iuxta obſeruantiam ſecutam.*

33 *L. 1. & 2. C. de immunitate nemini conceden. intellectus.*

34 *Priuilegium reuocari quando incipit alijs eſſe damnoſum, intelligi debet, quādo ex cauſa de nouo ſuperuenienti.*

35 *Et quando aliorum non priuilegiatorū facultates non ſuppetunt, adeò quod eſt remedium ſubſidiarium non ordinarium.*

36 *Et quando priuilegium eſt contra publicam vtilitatem principaliter non ſecundario tantum.*

37 *Decretum irritans habet annexam inhibitionem, & omnia in contrarium acta annullat, & irritat ipſo iure.*

Pro Illuſtriſs. D. Cardinali de Gambara, & Com. Ranutio eius fratre.

EPITOME.

De interpratatione priuilegij immunitatis generalis plenè tractatur in præſenti reſponſo.

RESPONSVM XV.

DOctiſſimè aliàs ſcripſit præclariſs. D. Vincentius Parentius Aduocatus cōciſtorialis ſuper immunitate, & exēptione iamdudum conceſſa per Sereniſs. D. Octauium Parm. & Placen. Ducem Illuſtri D. Virginiæ Pallauicinæ de Gambara, & eius deſcendentibus primi gradus tantū, ad oſtēdendum, quòd illius virtute pręſeruari debeant Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D. Card. de Gambara, atq; Illuſtriſs. D. Raynutius eius frater, tāquam filij præd. D. Virginiæ à refectione viarū, & pontium pro bonis per eos in hoc Statu poſſeſſis, & in hæreditate memoratæ eorū genitricis remanſis, prout in effectu pręſeruati, & immunes habiti fuere, ſubindè annis retroactis dubitatum fuit an ab oneribus quoq; impoſitis propter peſtem immunes, & exēpti cenſeri deberent, & pro talibus habiti fuere, quia ad illorū ſolutionē minimè coacti ſunt, neq; ad alia tranſacta onera diuerſis ex cauſis impoſita. Nunc ēt incidit q̄ſtio,
vtrum ad aggerum fluminis Padi cōſtructionē,
ſeu refectionē cogi poſſint, an verò adeò ampla,
& generalis ſit dicta immunitas, vt hunc ēt caſū
aggerū, & aliorū oīum, quæ excogitari pſſt grauaminū,
& impoſitionū complectatur; Et prima
facie videbatur pro negatiua concludendum.
1 Primò per tex. in terminis in l. 1. & 2. C. de im
mune. conced. vbi Imp. pręcipit onera ex cauſa
aggerū fluminis pro mō facultatū imponi, ideſt
ſecundum numerū iugerū, & capitū belluarū, vt
ibi exponit glo. ſublata, & abolita quauis immu
nitate in contrariū vigente, vt ibi Bal. & Ioā. de
Plat. & de hac onerum partitione pro aggeribus
inter eos, qui commodū ſentiunt, loquuntur in
ſpecie Butr. & Innoc. in c. nō minùs de immun.
2 eccle. † Quinimò vr̄ Imperator in ea rub. prohi
bere ne talis immunitas in contrariū fieri poſſit.
3 † & per conſequens facta tenere non debet l. nō
dubium C. de legi.
4 Secundo ex communi doct. Scriben. in l. ſi ex
toto de leg. 1. vbi Dyn. Bal. Alex. Rapha. & Iaſ.
de leg. 1. & in l. ad inſtructionē vbi Caſtr. & alij
C. de lacro. Eccle. quòd immunitas quantumuis
generalis, & ampla, non tn̄ extenditur ad onera
publicæ vtilitatis cauſa imponenda, ad quæ oēs
ēt priuilegiati, & exempti tenentur, ad quod ēt
benefacit Bal. in l. iubemus nullā nu. 1. 2. C. eo. ti.
Alex. conſ. 216. nu. 21. in 2. Ancha. cōſ. 260. col.
1. Crot. in repet. l. oēs populi nu. 108. de iuſti. &
iu. & hanc eſſe cōem opin. teſtatur, quamplluribus
ēt exornat Rol. à Val. cōſ. 76. nu. 7. cū ſeqq.
li. 2. & latiùs conſ. 80. nu. 17. cum multis ſeqq. in
3. At refectio, ſeu cōſtructio aggerum, de q̄bus
ſupra fit certè ad publicam vtilitatē, ne fluuiorū
rex Eridanus, & agros, & bona huius territorij
paſſim depopuletur, & diripiat, ergo &c.
5 Tertiò, & vltimo, quia priuilegium immunitatis,
quòd alijs incipit eſſe valde damnoſum, non
debet durare c. ſuggeſtū, & c. dilecti, vbi Cano.
de d ci Ancha. vbi ſupra col. 2. Cæterū ſi pręcicti
Illuſtriſs. DD. Fratres, qui perplures habent
poſſeſſiones, & ingentia prædia in his partibus
ab onere pro bonis ſuis tangente, liberarentur,
6 aliorum cōditio valde deterior efficeretur, † magnaq;
iniquitas reſultaret, quoniā tenerentur
iſti ad totum onus, & ſic ad ratā, quoq; dictis Illuſtriſs.
DD. tangentē, quod abſurdum maximè
videreſ, per ea quæ not. in l. actores C. de exact.
tribu. li. 10. & in l. ſecundum naturam ff. de reg.
vndè inquit Bal. conſ. 410. nu. 6. in 2. quòd onus
multorum pauci portare non debent latè Rol. à
Val. conſ. 1. nu. 158. vſq; ad nu. 178. li. 2.
7 His tn̄ minimè obſtantibus, in contrariam ſententiā
propenſiùs deſcendo, & immunitatē pręcictā
oīa cuiuſcunq; generis onera comprehendere
arbitror, quacunque de cauſa ēt fauorabili,
& priuilegiata, & ob publicā vtilitatē, ſeu neceſſitatem
imponenda, vtputà, propter bellum,
peſtem,

peſtem, famem, viarũ, & pontiũ refectionẽ, vel
inſtructionẽ, necnõ & aggerũ, de quibus in pſen
tiarũ agitur. Ad quod oñdendũ duo tm̃ neceſſa-
ria ſunt, poteſtas, & voluntas Principis cõcedẽ-
tis, de ptãte non vr̃ dubitãdũ p ea, q̃ in terminis
ſcribunt Bart. in l. 2. ff. de iu. immu. & in l. 1. C. de
decre. decur. li. 10. cano. ĩ c. accedẽtes de pſcript.
Bal. conſ. pdicto 410. in fi. Nat. cõſ. 160 nu. 2. &
37. 38. & cõſ. 310. n. 1. Boſs. ĩ trac. cri. tit. de Prĩc.
n. 133. 135. & 150. Rol. latè d. cõſ. 76. in prin. Ca
cher. deciſ. 35. nu. 18. 19. qbus ſufficiat remiſſio.
8 † De voluntate autem ex multis patet pp præ
gnantiſſima verba priuilegij, quæ cum ſint notæ
paſſionum animi, & expræſſiuæ mentis hominũ,
optimè indicant eorum voluntatem, vt inquit
Celſus in l. labeo. §. idem tubero. de ſuppel. leg.
& in terminis noſtris plenè proſequitur Crau.
conſi. 294. ſub nu. 7. verſ. ſecundò conſidero.
9 † Primò. Igitur ponderandum eſt Principem
cõcedere oĩmodam immunitatẽ, & exẽptionẽ,
q ſignificat pleniſſimam, & cui nihil addi poſſit;
vt de oĩmoda iuriſdictione eſt tex. in clem. 1. in
ver. omnimodã vbi glo. & Card. de fo. cõp. Rui.
conſ. 61. nu. 24. in fi. & ſeq. vol. 5. Rolan conſi. 3.
nu. 16. li. 2. & de omnimoda fide dãda libris tra-
dunt Rom. & Arer. in l. ſi duo. de acquir. hæred.
Alex. in l. 2. §. ſi abſens. ſi ex noxa cau. aga.
10 † Secundò. Sequunr̃ verba illa (ab oĩb. & qbuſ-
cũq; angarijs, p angarijs, tributis, impoſitionib⁹,
cõtributionibus, & cõpartitis, cuſtodijs, hoſpita
tionibus militũ, & allodiamẽtis) ſunt. n. vniuerſa
lia, & geminata, q̃ oẽs eas⁹ q̃tũuis priuilegiatos, 21 dẽt fluminis inundationi ſubiectas.
& exceptos, tàm pp neceſsitatẽ, quàm pp publi
cã vtilitatem, ac ẽt fauorẽ Eccleſiæ complectun
tur; & per cõſequens includunt ẽt caſũ peſtis, &
belli, vt conſuluit Alex. cõſ. 30. in 1. & in 6. dub.
li. 5. Nat. d. conſ. 60. nu. 29. cũ ſeqq. & conſ. 310.
& conſ. 397. col. 1. & 2. Crau. d. cõſ. 294. n. 1. vſq;
ad nu. 6. & conſ. 308. nu. 3. cũ ſeqq. Rol. latè cõſ.
5. nu. 36. cum pluribus ſeqq. li. 1. & conſ. 2. n. 12.
13. & 30. li. 4. Ceph. conſ. 58. nu. 12. cum ſeq. Bur
ſa. conſ. 16. nu. 50. & 52. Neuiz. conſ. 66. & conſ.
11 12. inter conſ. Brun. Cacher. deciſ. 39. nu. 21. † Et
in caſu conſtructionis, vel reparationis viarũ, &
pontiũ, & aqueductuũ cõſuluit Rol. abundè pci-
12 tato conſ. 2. in 4 † & in caſu hoſpitationis aulico
rũ Principis, ẽt p trãſitũ, rñdit Crau. d conſ. 308.
13 † & in caſu ſolutionis decimarũ Eccleſiæ debita-
14 rũ plenè Dec. conſ. 113. per to. † & in caſu one-
tis impoſiti p ſoluendis affictibus paſcuorũ cum
cõi Hipp. Rimin. conſ. 369. nu. 5. cũ multis ſeqq.
15 † Et in pprijs terminis reparationis, & cõſtructio
nis aggerũ Padi, idẽ Rim. cõſ. 413. n. 16. cũ ſeqq.
16 † Tertiò. Conſideranda eſt ſequens clauſula (&
gñaliter ab oĩbus, & quibuſcunq; muneribus, &
oneribus ordinarij, & ex̃ordinarijs, realibus, per-
ſonalibus, & mixtis) in qua vltra geminationẽ,
& triplicationem verborum vniuerſalium per
expreſſionẽ ordinariorũ, & ex̃ordinariorũ cõp-
hẽdunr̃ ẽt ea, q̃ aliàs de iure nõ fuiſſent cõphẽſa.
Alex. d. l. ſi ex toto nu. 6. Nat. conſ. 139. n. 11. 12.
Rol. d. cõſ. 2. n. 12. 13. 14 Ceph. d. cõſ. 58. n. 8. 9. 10
17 † Quarto. Subſeqtur alia clauſula (& cuiuſcũq;
alterius generis impoſitis, vel in futurũ imponẽ
dis per nos, & ſucceſſores nr̃os) in qua poſt enu-
meratas plures ſpecies, ſubiũgitur gñalis ſermo,
atq; vniuerſalis, per quẽ diſpoſitio ampliatur, vt
oẽs alias, ẽt maioris exp̃ſſis contineat l. fi. §. cui
dulcia de vi. tri. oleo. leg. Bal. conſ. 406. col. pen.
in 5. Rom. cõſ. 31. n. 2. & ibi Mãdoſ. in addi. latè
Crau. in terminis d. cõſ. 294. n. 7. & cõſ. 308. n. 5.
verſ. quattò conſidero Rol. d. conſ. 5. ſub nu. 46.
18 † Quintò. Addũr̃ illa verba (ex cã ſiue volũtaria,
ſiue neceſſaria, in genere, vel in ſpẽ) q̃ à ſufficiẽti
partiũ enumeratione includũt oĩa; certũ eſt nãq;
onera q̃cunq; ex cã neceſſaria, vel ex voluntaria
19 imponi † nã qcqd agimus, aut ſpõte, aut coactè
agimus, & q abſq; neceſſitate eſt, volũtariũ eſt l.
tẽ legatã cum not. de adi. leg. l. ſicut. C. de actio.
20 & oblig. c. licèt de iu. & cuiq; patet ad ſenſũ † Ex
quib. aũt cauſis valeãt Prĩcipes collectas, & one-
ra imponere latè ſcribit Parpal. in l. placet C. de
ſacro. Eccle. & remiſſiuè. Boſs. in tit. de Princ. &
priuil. eius nu. 179. Rurſus omne onus per ipſos
Principes impoſitũ, vel imponẽdũ, aut oẽs in ge
nere tãgit, qbus imperãt, aut aliquo in ſpẽ, purà
p quorũ particulari intereſſe, vel negotio quid
agendũ eſt, ſit hoc nr̃o caſu, quo aggeres cõſtruẽ
di videntur p eorũ tm̃ beneficio, q terras poſſi-
dẽt fluminis inundationi ſubiectas. † Et in omni
caſu expreſſa Principis mens ex verbis ità gene
ricè prolatis, apparet. haud. n. requiritur, quòd
in indiuiduo enumerẽtur ſingulæ cauſę onerum
imponendorum, ſed ſufficit, quòd in genere de
omnibus cogitauerit, Alex. d. conſ. 30. col. 1. in
fin Nat. conſ. 310. nu. 2. Neuiz. d. conſ. 66. n. 39.
Cachera. d. deciſ. 39. nu. 21. & deci. 91. num. 12.
Rol. præcitato conſ 76. nu. 24. in 2.
22 † Sextò. Sequũr̃ ea verba (tã tpe pacis, q̃ belli, &
ex quacũq; alia eã quantũlibet priuilegiata) quę
ſola ſufficerẽt ad oſtẽdendã enixã Principis vo
luntatẽ de qua ẽ, p ea q̃ tradit Cępol. dãs formã
pleniſſimæ immunitatis in ſua caut. 63. quam re
fert, & ſequir̃ Petr. de Vbal. in ſuo tract. de col-
lect. n. 22. Boſs. loco pcitato nu. 135. Parpal. d. l.
23 placet in fi. atq; Hippol. Rim. cõſ. 59. n. 80 † & tã
tò magìs, cũ inferiùs deroget ẽt Prĩceps l. vacua
tis, C. de decutio. li. 10. & alijs oĩbus in cõtrariũ
faciẽtibus, q plurimũ operar̃, vt per ipſos, & eũ-
dem Hippo. eo. conſ. nu. 60. cum duobus ſeqq.

Septimò loco ſuccedit alia clauſula (Ita quòd
in omni, & quacunq; contributione, vel oneri-
bus prædictis imponendis per quæcunq; verba
generalia, & prægnantia, vel particularia, &
ſpecialia exemptos, priuilegiatos, & immunes,
complectentia, neq; ipſi, neque eorum bona,

domus, vilæ, fundi, caſſinæ, vel ędificia, fructuſq; & reddit⁹ eorum, neq; inqlini coloui, vel hoĩes quomodocunq; ea tenentes, cõphendantur, nec
24 comprehenſi eſſe intelligantur, † quę cũ ꝑ verba vniuerſalia negatiua concepta ſit, maloreẽ quoq; effectum operari debet, ex quo negatiua potentiùs negat, quàm affirmatiua affirmet gl. in c. ſtatutum, in ver. nullum de reſcrip. in 6. Ideo exclu dit in hac noſtra ſpecie omne onus ex cauſa, & valdè inſolita, & incogitata prouenienſ, vt in propoſito conſidetar, Crau. d. conſ. 294. nu. 5. ad fi. & ſeq. & 308. nu. 6. Nat. 397. nu. 7. Rol. 62. nu. 26. 27. In 2. Rim. iun. 413. nu. 10. cum ſeqq.
25 Octauo. Subiungitur † ſed omnino liberati, exempti, & excepti ſint,) vndè per illam dictionem (omnino) conſtat de præciſa mente concedentis, & ſignificat idem quod integraliter, & totaliter, vt in terminis ponderat Rimin. d. conſil. 413. nũ. 21. multos citans, & de ſimili dictione, prorſus, Dec. d. conſ. 113. nu. 5.

Nonò. Subſequitur (neq; vnquã ab aliquo dici poſſit de d. D. Virginia, & eius filijs in aliquibus impoſitionib⁹, cogitatũ fuiſſe, & huic priuilegio derogatũ, niſi ſpecialiſſimè nominatis, & in indiuiduo (nõ aũt per æquipollẽtia verba) & de eis fiat mentio, & pro comprehenſis exptimãtur, &
26 nominentur. † Hæc quoq; clauſula, vltra quòd concepta eſt per verba vniuerſalia, negatiua, vt ꝓcedẽs, dat formã, ſub quã tũmodo ipſi priuilegiati in futurũ grauati põt, videlicet ſi de eis fiat ſpecialis, & indiuidua mẽtio; cuius virtus eſt, vt nunq̃ dici poſſit priuilegio derogatũ, niſi re ipſa obſeruetur hęc forma, & Princeps ſpecialiter nominet priuilegium iſtud quando vult ei derogare, Cyn. in l. 1. C. quã lo imper. inter pup. & vid. Fede. conſ. 333. caſus talis, Cald. conſ. 11. habet ordo in titu. de priu. Rom. conſ. 327. Dec. conſil. 165. per tot. vbi de communi. *

Decimò. Annectitur clauſula exceptiua infra-
27 ſcripti tenoris † Exceptis dũ. axat onere ſubſidij quindecim mille ducatorũ, & onere fortificationis, ſiue reparationis mẽniũ huius Ciuitatis Parmæ hactenus impoſitis.) Per huiuſmodi. n. exceptiones firmatur in cęteris omnibus regula gñalis oẽs alios caſus comprehendens l. nam quòd liquidè de pen. legã. & in terminis tradit Neuiz. d. conſ. 66. num. 24. & Crau. d. conſ. 294. num. 7. verſ. nonò arguitur, & 308. nu. 6. in fi.
28 Vndecimò. Pondetat taxatiua dictio (dũtaxat) in clauſula ꝓximè relata, cuius natura eſt alios oẽs caſus excludere c. cum eccleſia Suttina de cau. poſſ. & propr. l. ob æs, C. de ꝓdi. mi. Rip. in l. 2. §. 1. nu. 7. ff. ſi cer. pet. & in nr̃a ſpẽ Crau. ſępius citato cõſ. 294. nu. 7. verſ. duodecimò cõſidero.
29 Duodecimò. Conſiderãdũ eſt, quòd tot clauſulæ ſimul iũctæ, & accumulatæ, cũ tãta verborũ ꝓgnantia, vniuerſaliũ, ſcz multoties repetitorũ, tã n negatiuè, quàm affirmatiuè, cum expreſſione caſuum priuilegiatorum, cum ſpeciali derogatione obſtantiũ, cũ exceptione caſuũ nõ com prehẽſorũ, cũ taxatiua dictione, & alijs ſ relatis, certo certiùs oſtendunt mentẽ concedentis fuiſſe, talem concedendi immunitatem, quæ priuilegiatos in oĩbus, & p oĩa ſecuros redderet, vt in indiuiduo animaduertunt Crau. d. conſ. 294. in 12. & 13. fundamẽto, & 308. num. 5. verſ. ruríus Rol. conſ. 62. nu. 30. li. 2. & d. conſ. 2. nu. 6. verſ. verùm, & nu. 29. Ceph. d. conſ. 58. nu. 18. & 39.
30 Decimotertiò. Confirmantur ꝓmiſſa oĩa virtute quinq; clauſularũ priuilegij ꝓdicti. Motu proprio, Ex certa ſciẽtia, De ptãtis plenitudine, etiã abſoluta, Non obſtan. & Decreti irritantis, quæ præciſam Principis mentem ita declarãt, & exequibilem reddunt, vt nihil ex oppoſito allegari poſſe videatur, nec de quouis tertij præiudicio curandum ſit, ẽt ſi graue eſſet, & ius quęſitũ tolleret; quarum clauſularum mirabiles effectus fruſtrà non recenſebo, q̃ paſsim apud nr̃ates leguntur, & præſertim Gabr. in ſuis concl. tit. de clau. conclu. 1. vbi de clauſula Ex certa ſcientia, & cõ clu. 2. vbi de clauſula Motu proprio, & conclu. 3. vbi de clauſula Decreti irritantis, & de clauſula Ex certa ſcientia, & plenitudine ptãtis Alcia. in tract. pſump. reg. 3. preſump. 11. ad fi. & ibi latiùs in addi. Boſſ. d. t. de Princ. nu. 194. vſq; ad nu. 201. & de clauſula Nõ obſtã. Ceſſ. Hũg. in tract. de clau. nu. 23. vſq; ad nu. 50. & de plurib⁹ ſimul iunctis Alcia. vbi ſ. Boſs. loco prcitato nu 200. Curt. iun. cõſ. 157. nu. 14. vſq; ad n 24. Rui. cõſ. 86. nu. 7. in fi. li. 5. Gabr. d. conclu. 1. nu. 10. cõ lu dentes tunc verè conſtare de mẽte Principis volentis tertio præiudicare, etiam in iure quæſito, & multò magis in quærendo, nedum in his, quæ ſunt leuis præiudicij, ſed etiam in his, quę graue
* inferunt præiudicium, & de cõi * atteſtantur.
31 † Decimoquartò locum ſibi vendicare debent præmiſſa eò faciliùs, quoniã immunitas iſta non eſt perpetua, ſed temporalis, cum non tranſcendat vitam filiorum primi gradus dictorum Illuſtriſs. Coniugũ, per id ꝙ in terminis ſcribit Alex. conſ. 101. viſis inſtrumentis num. 7. verſ. & eadẽ ratione volu. 1. & ipſum referens Alber. Robert. conſi. 22. num. 5. inter feud. diuerſ. Grat. reſpon. 61. num. 7. li. 1. Cacher. deciſ. 95. num. 21. cum concord.
32 Decimoquintò, & vltimò. Animaduertendum eſt ad obſeruantiam dicti priuilegij hactenus ſecutam, nã in oĩbus caſibus occurrentium oneiũ ex quacunque cauſa, & tam publicæ vtilitatis, quàm priuatæ, pro exemptis habiti ſunt ꝓdicti Illuſtriſs. DD. de Gambara, & nihil penitus ſoluere coacti fuerunt. Vndè in futurum quoque immunes, & exempti præſeruari debent, quoniam ab obſeruantia ſecuta rectiſſimè arguitur, cum ea ſit optima cuiuſque ambiguitatis interpræs. l. ſi de interpræratione de pœn. capir. cum dile-

dilectus de conſue.& in terminis nr̃is latè proſequitur Hipp. Rim. d. cõſ.413.nu. 23.cum ſeqq.

His ergò ſtãtibus ſoluuntur de facili obiecta ſupra relata, & alia huiuſmodi,quæ in contrarium adduci poſſunt. Et quoad primũ d.l.1.& 2.C.de immu. nem. cõced. vera eſt determinatio iure cõmuni, quòd quilibet pro rata tenetur, vt ibi, ſed volente Principe priuilegium exemptionis, & immunitatis alicui concedere, cum derogatione iuris communis(vt in caſu noſtro)ſecùs dicendum,quia poteſt,ſi vult, & in aliorum præiudicium, vt ex ſupra dictis clarè conſtat.

Secundò.Reſpondetur deciſionẽ earũ legũ procedere ſolũmodo ad p̃iudiciũ eorũ, qui habent p̃dia flumini cõtigua, aut vicina valdè, nõ verò eorũ,qui habent valdè remota, vt ſunt iſta bona Crucilis,de quibus nunc agitur,multùm à flumine diſtantia,&quę hominũ memoria nunquam inundata fuere à Pado,niſi hoc anno propter nouam,inſolitam, & incredibilem ferè excreſcentiam,& ita eam declarat Io. de Plat.in d.l. 2.quẽ refert, & ſequitur in ſimilibus terminis Rim.iu. d.conſ. 413. nu. 38. & 71.

Ad ſecundum repondetur habere locũ in priuilegio immunitatis ſimpliciter, aut ẽt generaliter conceſſo, ſecùs verò in tribuente immunitatem omnimodã, & per verba vniuerſalia totiès repetita,ẽt negatiuè, pręciseq; cõcepta,& cũ exp̃ſſione onerũ ex cauſa belli, & aliorũ caſuũ priuilegiatorũ, vt ſ̃ à primo fundamẽto vſq; ad no

33 nũ. † Itẽ ſecùs dicendũ qñ in priuilegio data eſt forma obſeruãda in caſibus,in qbus priuilegiati tm̃ põt grauari, vt in 8. fundamẽto.Itẽ ſecùs, qñ excepti fuerunt tm̃ aliqui caſus, & quidẽ p verba taxatiua de exemptione tam ampla, & prægnanti, atq; habente clauſulas efficaciſſimas, vt in quatuor ſequentib. Item procedit contrariũ in immunitate perpetua, & de cuius obſeruãtia non conſtat,ſecùs aũt in temporali,& diutiſſimè obſeruata,vt in duobus vltimis fundamentis.

34 † Ad tertiũ, & vltimũ rñdeť nõ p̃cedere niſi ex cã de nouo ſupueniẽti,& in his terminis loquũť iura,& authoritates oẽs in oppoſitũ citatæ,vt videri põt,& ſignanter Anchar.nu. 2. ad fi.& Rol. d.conſ.1.poſt nu.158.In noſtra autẽ ſpecie nihil de nouo ſuperueniſſe dici põt,licèt aqua Padi ſemel tm̃ ad hæc prædia contra omne ſolitũ peruenerit , quoniam flos non facit uer, ut in adagio eſt,& ius ad ea ſe adaptat,quæ frequenter, & facilè,non ad ea;quæ per raro eueniunt, quia quæ ſemel,aut bis accidunt , contemnũt legiſlatores, & de his, quæ uno aliquo caſu accidere poſſunt iura non conſtituuntur , ut uerbis utar Celſi Iuriſconſulti in l.ex his,& l.ſeq.ff. de ll.

35 † Secũdò p̃cedit obiectũ eo tm̃ caſu,quo aliorũ facultates nõ ſufficiũt, adeo quòd eſt remedium quoddã ex̃ordinariũ,& ſubſidiariũ,ad quod recurri non põt,niſi cõſtet de impotẽtia cęterorũ, non immunium,ita declarant Curt.iun. cõſ.61. nu.14.& Rui.d.cõſ.5.nu.52.in 1.& 76.nu. 25.in 2. Sed de huiuſmodi impotentia non conſtat in nr̃o caſu,neq; cõſtare poſſe creditur, igitur, &c.

36 † Tertiò. Locũ habet qñ priuilegium eſt cõtra publicã utilitatẽ principaliter,illiq; repugnat immediatè,ſecus aũt qñ ſecundariò,& conſequenter tm̃,q̃a tũc ab immunitatis priuilegio nõ recedit,p̃ut firmat Neuiz.d.cõſ.66.n.35.in fi.declarans de priuata utilitate principaliter in his terminis tractari quando ex obſeruantia priuilegij cæteri non immunes in plus tm̃ ſunt grauãdi;ut hac noſtra ſpecie contingeret , q ẽt apertiùs repetit ſub nu.41.uerſ. ſecundò ad doct.

Quartò,& ultimò,ſi oĩa requiſita concurrerent ad cõtraueniendũ,uel quoquomodo derogãdũ ipſi priuilegio, certè id fieri nõ poſſet abſq; exp̃ſſa Principis diſpõne,cũ ſpeciali,& indiuidua op9ſit mentione,& derogatione dicti priuilegij ut ſ̃. in 8.fũdamẽto, nec aliqua Cõitas, uel officialis, aut Magiſtratus ipſius Principis aliter poſſet qc-

37 quã in oppoſitũ ualidè attẽtare , † ſtãte maximè decreto irritãti de quo ſ̃.in 12.fundamẽto, cui9 uirtute oĩa, q̃ cõtra fiunt nulla,& irrita ſunt ipſo iure,ut p Gabr.d.conclu.3.nu.51.53.56. & ſeq.

Enimuero Decretũ hoc formã ĩducit,qua non ſeruata , actus nullus eſt omnino, ut p cũ nu.70. & habet annexã inhibitionẽ,ut nu. 73. poſt Caſſad.quẽ refert deciſ. 2.n.6.& 7.de reſti.ſpol.Quapp cũ Sereniſs.D.Dux nr̃ nihil adhuc cõtra memoratũ priuilegiũ iuſſerit,p̃ut nec iuſſurus in futurũ credĩť,nihil eſt quòd de omnimodæ immunitatis effectu dubitetur , & ita iuris eſſe ſentio, & firmiter teneo,ſaluo ſemper,&c.

S V M M A R I V M.

1 *ILlegitimè nati præclaris animi,ac corporis dotibus ſæpiſſimè præditi fuere, ſupmoſq; honores,& dignitates aſſecuti fuerũt antiqs,& modernis tpibus, remiſſ.*

2 *Fæmina feudorum ſunt incapaces ex communi.*

3 *Fallit ſi feudum conceſſum ſit pro maſculis , & fæminis,quia tunc capaces ſunt; ſaltem in maſculorum defectum.*

4 *Naturalis filius, ẽt legitimatus à patre feudi incapax eſt.*

5 *Naturales,extantibus legitimis, habentur pro extraneis.*

9 *Fæmina,non extantibus filijs maſculis legitimis,poteſt in feudo ſuccedere , etiam cum iuriſdictione, ac mero,& mixto imperio,& regali dignitate, ſaltẽ ex conſuetudine apud omnes nationes recepta.*

7 *Initium cuiuſcunq; rei ſpectandum .*

8 *Primordio tituli poſterior formatur euentus .*

9 *Naturalis eſt feudi capax,quãdo inueſtitura capit à naturali,ex communi.*

10 *Ampliatur, etiã ſi non ipſe naturalis, ſed eius pater legitimus inueſtitus fuiſſet, habens vnum vel plures filios naturales, abſq; legitimis, quia de iſtis quoq; præſumuntur contrahentes cogitaſſe.*

11 *Expreſſi virtus potentior eſt, quàm taciti.*

12 *Inueſtitura exordium, & initium ſpectandum, ad dignoſcendum quod perſonarum genus cõprehendat, & ſupra nu. 7. cum ſeqq.*

13 *Vincula duo magis ſtringunt, quàm vnum.*

14 *Feudum per fœminam acquiſitum, ad ipſius deſcendentes fœminas tranſit, ſed in defectum tantùm maſculorum, & eſt communis opi.*

15 *Idem in acquiſito per maſculum, pro ſe, & filijs maſculis, & fœminis.*

16 *Maſculo cum fœmina concurrente ad aliquod officium, dignitatem, vel primogenium, maſculus ſemper præferendus eſt.*

17 *Exeluſionis cauſa ceſſante, ceſſare debet excluſio.*

18 *Excluſa fœmina, filius eius maſculus excluſus non eſt, ex aliquorum ſententia, quæ reprobatur, vt infra num. ſeq.*

19 *Excluſa fœmina propter maſculum, excluſi quoq; ſunt omnes eius deſcendentes.*

20 *Quod in feudo in ſpecie deciſum eſt, & eſt communis, & vera ſententia.*

21 *Etiã in emphiteoſi Eccleſiæ, atq; in ſtatutis excludẽtibus fœminas propter maſculos, ſeu maſculos ipſos præferentibus.*

22 *Proceditq́ ſiue fœmina ipſa prædefuncta ſint filijs ſuis maſculis, ſiue viuant, contra eorum opinionẽ, qui diſtinguebant inter vnum caſum, & alium, & malè.*

EPITOME.

Feudũ ab initio cõceſſũ naturali pro ſe, & deſcẽdẽtib⁹ ſuis maſculis, et fœminis, defertur potiùs deſcẽdẽti naturali, quàm fœmin e legitimæ et naturali, vel eius filio maſculo legitimo, et naturali.

RESPONSVM XVI.

MVlti equidem ex illegitimo thoro procreati nõ minùs fortitudine, cęteriſq́; corporis; & animi dotibus pollere ſolent, quàm legitimè orti, vt legere eſt apud D. Cardinalem Paleotum pręceptorẽ meũ in ſuo eleganti tract. de noth. & ſpur. c. fi. vbi ꝑ-
1 multos recenſet antiquos, & modernos, qui ſupremis etiam dignitatibus claruerũt, inter quos cõnumerari poſſet inſignis ille ac ſtrenuus miles, cuius deſcendentes nunc de feudo per eũ acquiſito litem inter ſe ſe habituros fore dubitat. Is n. ob egregiam operam, & indelebilẽ fidẽ Mediolanen. Ducib. plurib in bellis pſtitam, de quodam nobili Caſtro cũ dignitate Comitatus fuit olim in feudũ inueſtitus ꝑ ſe, & deſcendentibus ſuis maſculis, & fęminis in infinitũ, primogenituræ ſemper ordine inter eos ſeruato, ita vt vnus tantùm ipſius feudi dñs exiſteret. Per quatuor generationes ſucceſſerunt deſcendentes ipſi legitimi, & naturales maſculi, quorum vltimus nunc in eſtremis laborare pſupponitur, q vnicã filiam legitimã, & naturalẽ, deq́; legitimo matrimonio natam, & filium etiam, naturalem tãtùm habet.

Quæritur ergò à me, ſi feudatariũ hũc decedere contingat, quis horum duorum ad feudũ admittendus veniat?

Et qa ex filia pdicta extat quoq; vnicus fili⁹ legitim⁹, & nr̃alis, qrit̃ ſecũdo loco, nũqd ſi mr̃ nõ ſuccedere debeat, is ſaltẽ vti deſcẽdẽs maſculus legitimè ort⁹, patruũ illegitimũ excludere poſſit?

2 Prima frõte rñdẽdũ videret̃ ꝑ filia, nã licèt regulariter fęminę ſit feudorũ ĩcapaces. §. hoc autẽ
* c. 1. de his q feu. da. poſ. vbi gl cõiter*approbata, & feudiſtæ oẽs not, & tradit Bal. ĩ l. quotiens. C. de ſuis & legi. plures adducẽs rõnes, & poſt eum Curt. ĩ trac. feud. par. 3. mẽb. 1. in prin. & eſt cõis
* *oĩum ſñia, vt ꝑ Clar. in §. feud. q. 73. Dec. conſ. 139. nu. 2. verſ ſed tñ Rui. conſ. 18. nu. 13. li. 1.

3 Attñ ſtante forma inueſtiturę ſupra relata, fęminas quoq; vocante, certum eſt illas eſſe capaces, ſaltẽ in maſculorũ defectũ, Curt. vbi s̃. limit. 16. nu. 18. & n 25. poſt Bal. & Alex. quos citat, & eſt
* cõis opi. *teſte Pariſ, cõſ. 12. nu. 33. li. 1. & Clar. d. q. 73. qui nullam habere difficultatem aſſerit.

4 At filius nr̃alis, q ſupeſt nõ vr̃ hñdus in cõſideratione, qa feudi ĩcapax ẽ, ẽt ſi à pr̃e legitimat⁹ eẽt, ꝑut iſte nõ ẽ, c. 1. §. nr̃ales ſi de ſeu. fue. cõt. Card. Pale. d. trac. c. 30. n. 9. Clar. d. §. feudũ q. 82. ĩ pñ.

5 † Et gñale ẽ, quòd extãtib. filijs legitimis, nr̃ales ꝑ ex̃neis hñr Authen. licèt. C. de natu. lib. & in ſpẽ tradit Card. Paleo. d. trac. c. 19. n. 1. nec filiorũ qdẽ nomẽ meret̃, vt ꝑ eũdẽ d. c. 30. n. 8. cũ cõcor.

6 † Et quòd nõ extãtibus filijs legitimis poſſit filia ad feudũ, ẽt cũ iuriſdictione, meroq́; & mixto imperio, ac regali dignitate, ex cõſuetudine ſaltem apud oẽs nationes recepta, admitti, tradũt Hoſti. Io. And. Abb. & alij in c. ſignificauit de reſcript. Bal. in l. in multis. in prin. de ſta. hom. Rom. cõſ. 98. nu. 2. in 2. dub Lup. in repet. rub. de dona. inter vi. & vx. §. 69. nu. 25. verſ. pſertim. Bened. in repet. c. Rainutius. in ver. in eo teſtõ relinquens n. 173. de teſta. Luc. da Pen. in l. pen. C. de ꝑfeſſ. & med. li. 10. Ancha. cõſ. 339. n. 7. in fi. & n. ſeq. verſ. tertiæ rõni. Brun. conſ. 115. nu. 1. Caſſan. in cõſuet, tub. 3 §. 5. nu. 3. & 42. cũ ſeqq. Celſ. Hug. cõſ. 20. nu. 3. & cõſ. 24. nu. 6. Soarez in rep. l. qm̃ in priorib. limit. 11. nu. 3. C. de inoff. teſta. Pett. Duen. reg. 309. limi. 2. nu. 1. Iaco. Siman. de primog. Hiſpa. li. 1. cap. 9. Didac. varia. reſolut. li. 3. cap. 5. verſ. rurſus, Clar. d §. feudum q. 73. verſ. ſed quæro. Tiraq. de iu. primo. q. 15. num. 9. 10. 18. cum ſeqq. Decia. præceptor. cõſ. 18. num. 4. li. 2, cum innumeris ab his relatis.

Verun-

Veruntñ his negociũ nõ facientib⁹, cõtrariam
ſñiã amplectendo in hac nr̃a ſpẽ, ꝓ filio nr̃ali rñ
7 dendũ cenſeo, eò q̃a inueſtitura cæpit à nr̃ali; †
etenim cuiuſcũq; rei initiũ regulariter ſpectãdũ
eſt l.ſi id quod ff de don. l.tutor.de fideiuſ.l.1.de
8 orig.iu.†& à primordio tit.poſterior formaſ euẽ
9 t⁹ l.1.C.de impo.lucrat.deſcrip.li.10.† Ita in ter
minis concludit Bald.in c.q̃ in Eccleſiarũ.nu.43.
de cõſt.& Alua.in d.§.nr̃ales.limitando illũ tex.
col.pen.verſ.q̃ro dñs.Iaſ.in l.ſed ſi in hac.§.libe
ris.nu.2.de in ius voc.Rip.in l.ex facto.§.ſi quis
rogatus il 1.nu.66.ad Trebel.Card.Paleo. d.tra
cta.c.31.ad fi. & loquuntur iſti de feudo promi-
ſcuo,& de emphiteoſi Eccleſiaſtica;cuius ẽt ſunt
incapaces filij nr̃ales,ex cõi * de qua latè Clar.in
§.emphiteoſis q.30.& Card.Paleo.d.c.31.
10 † Et quod dictũ eſt de nr̃ali primo loco inueſti-
to,ampliaſ ẽt,ſi nõ ipſe,ſed eius pr̃ legitimus in-
ueſtitus fuiſſet, hñs vnũ vel plures filios nr̃ales,
abſq; legitimis;nã de illis vr̃r cõtrahentes cogi-
taſſe,Alua.d.§.nr̃ales, Rip. vbi ſ̃ nu.12.Card.d.
c.30.nu.3. Curt.iun.d.tract.par.3.mẽb.2. n.40.
verſ.limita hãc primã reg.Quòd ſi ex tacita,& p̃
ſũpta dãtis,& recipiẽtis volũtate admittunſ na-
turales,multo magis q̃ñ exp̃ſsè admiſſi,& ab ip-
11 ſo initio inueſtiti reperiunſ. † exp̃ſſi nãq; virtus
potẽtior eſt,q̃ taciti l.Põponius.de ꝓcur. l.vet⁹.
de vſu.l.fi.C.de inſti.& ſubſti.l.p̃cib. C.de ĩpub.
& ali. ſub.tradunt Scrib.in l.exp̃ſſa.de reg. iu.&
quòd initiũ inſpici debeat,à quo inueſtitura ex-
12 ordiũ ſũpſit,ad dignoſcendũ ꝗ perſonarũ† gen⁹
cõp̃hendaſ ex p̃ſumpta cõtrahentiũ mẽte,tradit
notabiliter Ancha.cõſ.311.& conſ.399.ꝓ intel-
ligẽtia nu.6. verſ. ſed dicere, in ſucceſſione Re-
gni,cuius &ſi ſit fœmina regulariter incapax,ſe
cus rñ iudicandum,vbi ab initio fœminę cõceſ-
ſum repitur, ſequitur Bero.ad feuda dictũ extẽ-
dens conſ.120.nu.11.li.2. & nu.12.18. 19.Rui.
conſ.208.nu.6.lib.1.Curt.d.tract.par.3.lim.13.
Clar.d.§.feudũ.q.75.verſ.præterea,vbi de cõi,*
& Vall.conſ.67.nu.8.9.& 20.cõem ẽt atteſtans.
Admiſſo igitur vtroq; ex qualitate inueſtiturę,
& habilitato contra feudi naturalia;fœmina ſci-
licet,& nr̃ali,ſtat pũct⁹ in indagãdo q̃s p̃ferri de-
beat.cũ vn⁹ tm̃ ſuccedere q̃at? & tñ anteponẽd⁹
eſt fili⁹ nr̃alis, q̃ duplicẽ habet habilitatẽ,naturę,
quia maſculus,& volũtatis cõtrahentiũ exp̃ſsæ,
13 fęmina verò vnã tm̃,ideſt volũtatis ipſorũ cõtra
hentiũ.†Duplex aũt vinculũ magis ſtringit,quã
vnum Auten. itaq; C.com.de ſucceſ. vbi glo. &
Doct.& not.oẽs ĩ l.fi.§.1.C.de edict.di.Adr.toll.
14 † Secundò pro hac ſententia eſt bonus tex. in
c.1.de feu.fœmi.vbi feudũ fœmineum à fęmina
primordialiter acquiſitum,ad deſcẽdentes qui-
dem ipſius,& fœminas tranſire traditum eſt,ſed
in defectum tm̃ maſculorũ. Adeo quòd maſcu-
lus ſemper in concurſu, fęminam excludit,licèt
vterq; ſit ſucceſſurus, & ex illo tex. colligunt
doct.hãc gñalẽ theoricã, quę cõiter recepta eſt,
teſte Cur.iun.d.tract.par.3.memb.1.nu.3.verſ.
iſtã tñ ſecundam.Iaco.à S.Georg. in ſua inueſti.
feud.in ver. & fœminis nu. 3.verſ. 2.fallit. Clar.
d.q.73.verſ.præterea quæro.de cõi * etiam atte-
ſtans poſt Curt. vbi ſupra, & Zaſ. in tract. feud.
par.8.partil.2. verſ.ſecunda conclu.
15 † Tertiò vr̃ quoq; in terminis facere conclu. ſ̃.
in oppoſitũ relata, quòd ſtante inueſtitura pro
maſculis,& fœminis,non admittuntur fœminę,
niſi in defectum maſculorum;nõ.n.deficit in ca-
ſu noſtro maſculus, cũ adſit naturalis huius feu-
di capax,& ſic retorquetur illud argumentum.
16 † Quartò,& vltimò adducitur,quòd in oĩ ma-
teria, in qua cõcurrit fęmina cũ maſculo ad ali-
quod officiũ,ſeu dignitatẽ,vel primogenitũ, ma
ſcul⁹ ſemp p̃ferſ,benè fac.l.1.vbi Doct.no.de ſe-
nato.Ancha.cõſ.339.nu.4.Pariſ.cõſ.72.nu.70.
li.4.Dec.in l.2.nu.50.de reg.iu. Didac.varia.re-
ſolut.li.3.cap.5. nu.5.verſ.ſextò,cũ concord.
17 Quoad ſecundũ principale dubiũ, an filius ſal-
tẽ huius nobilis mulieris admittẽdus ſit an filiũ
nr̃alem? licèt nonnulli ꝓ illo ſentiãt,in quo ſe-
xus infirmitas,& aliæ rõnes cõtra matrẽ militan
tes ceſsãt,nã excluſionis cã ceſsãte,ceſſaſ quoq;
debet excluſio l.Gallus.§.in oĩb⁹ de lib.& poſth.
l.ſi inſtituta.l.pr̃ filium,& l.ſi is q. de inoffi.teſta.
Bal.conſ.21.nu.3.li.3. Tiraq.latè in tract.ceſſ.cã
18 par.1.in ver.excluſionis cã. † Qua rõne ita tene
re vĩr Bald.in l.ſcimus in fi.princ.C.de inoff.te
ſta.Corn.in l.maximum vitium nu.29.C.de lib.
præter. Ang.in l. de quibus col.fi.de legi. Capr.
conſ.137.nu.13.Bero.d.conſ.120.num.24.in 2.
pro qua opi.adduci quoq; poſſent aliæ rationes,
& authoritates relatæ per Tiraq.in tract.primo-
ge.q.12.nu.1.cum trib. ſeqq.
19 † Nihilominus à veritate non aberrando, cõtra
ria ſñia tenenda eſt;q̃ñquidẽ excluſa fęmina p̃ p̃
maſculũ, excluſi quoq; ſunt oẽs eius deſcenden-
20 tes,tãq̃ ab infecta radice ꝓcedẽtes.†ꝙ in feudis
habemus in terminis deciſũ in c.1.§. hoc aũt no
tãdum,q̃ feu.da.poſ.& in c.1.de ſucceſs. fra.vel
gra. ſucced.in feu. & vtroq; in loco not. Scrib.
oẽs * benè facit,l.ſi viua mr̃e,C.de bo.mater.& l.
fi.C.de natu.liber.tradit Bart.in l.liberorũ n.13.
14.de verb. ſign.Bald. conſ.171. li.2.& in d.l.1.
nu.3.verſ.& adde de Senato.firmam concluſio-
nẽ nuncupat Rom. conſ.40. nu.4.& firmã oĩum
* ferè ſententiam dicit Corn. d.l. maximum vi-
tiũ.nu.18 & in ꝓpoſito inquit Fulg. conſ.12.in
prin.quòd filij fęminæ excluſæ nõ ſunt vllo pa-
cto admittendi, quia mortifera radix nõ põt ſti-
pitẽ, vel ramũ fructiferum, ſeu virentẽ ꝓducere
Ancha.d.cõſ.379.nu.6.Capr.latè conſ.191. nu.
2.verſ.ex his videtur li.2.concludens Doct.oẽs*
finaliter ita tenere. Ang. in §. reliquum. in vlt.
not. Inſtit. de hæredi. ab inteſta. Corſet.de po-
teſta. regi. par.3.quæſt.65.Io.Lecinier.in tract.

primog.li.1.q.23.verior.opi.aſſerens, Soci.iun. præceptor meus conſil.31.nu.3.4.lib.1. Marhe. ſi.ſing.130. Rui.conſ.109.nu.3.lib.3. Dec.conſ. 634.nu.5.Rimi.conſ.662.nu.9. Cantiun.conſil. 160.num.23. Caſſen.conſ.47.nu.31. Curtiu.d. tract.de feu.par.3.in princ.& q.77.Grat.cōſ.101. nu.14.15.li.2.Lup.in repet.rub.de do.inter vir. & vxo.§.69.nu.34. Capic.in ſua inueſt.feuda.§. feudatarij filij.lim.6. Crau.conſ.184.nu.2.3.cū multis concor.communem *pluries appellans,& latiſſimè oīum Tiraq.d.q.12.n.5.vſq;ad fi.innumeros authores referens, plurimaſque rationes adducēs, ac regulam generalem,cōemq; * ſentētiam multoties affirmans Gabr.in ſuis communibus tit.de verb.ſigni.concl.1.nu.22.23. Mandoſ.ad Roma.cōſ.1.ſub nu.4.in ver.fori. Burſa.
21 conſ.1.nu.16.cum ſeqq.li.1. † & receptiſſimam *reſolutionem ait Pinel.poſt multos citatos in l. 3.n.119. C.de bo.mater.nedum in materia feudi, & emphiteoſis Eccleſiaſticæ, ſed etiam ſtatuti excludētis fœminas, ſeù præferētis eis maſculos.

Et notandum, quòd loquūtur etiam memorati Doct.in caſu quo Mater iam eſt prædefuncta, in quo maior pro filio militat ratio, prout nonnulli ex aduerſò pro diſtinctione, & opinionum concordia conſiderabant, quos refert Rui.d.cōſ. 109.nu.31.& Gabr.d.concl.1.nu.25.& Tiraqu. d.qu.12.vſq;ad nu.5. Vnde ſiuè ſuperſit, ſiuè defuncta ſit mater, filius ſemper ab alio maſculo ſicut ipſa mater, ſm̄ veram & cōiter receptam ſententiam, excluditur. Etenim huiuſmodi diſtinctionem rectè impugnat Georg.Nat.in ca. q̄uis de pac.in 6. quem refert & ſequitur Gabri.loco proximè citato, & abūdè quoq; confutat Tiraq. d.q.12.à nu.5.vſq;ad fi. ¶ Ex ſupradictis igitur cōcludo filium naturalem patri ſuccedere debere in feudo memorato, excluſis ambobus præd. ꝑtēſoribus, ſi parētis infirmi mors ſecuta fuerit.

Verùm quia conualuit, dilata fuit controuerſia in aliud tempus, quæ forſan ceſſabit, per ſuperuenientiam filij legitimi & naturalis, qui (vt audio) ſperari adhuc poteſt propter hoīs ætatem.

S V M M A R I V M.

1 *Iuramētum fidelitatis, quod vaſſallus domino præſtat, & iuramentum militiæ à pari procedunt.*
2 *Iuramentum fidelitatis præſtari poteſt ex diuerſis cauſis, ſicuti & pro diuerſis feudis.*
3 *Homo ligius duorum quis eſſe non poteſt, ſed ligius vnius, & non ligius alterius poteſt eſſe.*
4 *Etiam ligio domino irrequiſito, & inuito.*
5 *Fallit ſi ſit hoſtis domini ligij.*
6 *Iurās venire contra omnem hominem, excepto Sūmo Pontiſ. & Sancta Sede Apoſtolica, non tenetur tamen venire cōtra priorem dominum ſuum, etiā nō ligium. Nec propterea fidei fractor dici poteſt, aut pœnam aliquam incurrit.*
7 *Si tñ is cui iuratū fuit, ignorauerit iurantē habere priorē dominū, agere poterit ad dāna, et intereſſe.*
8 *Iuramentū non obligat ad contraueniendum priori iuramento.*
9 *Vaſſallꝰ tenetur priori domino iurare cōtra ſecūdū.*
10 *Domini prioris perſona ſemper excepta intelligitur in quolibet iuramento alteri præſtito.*
11 *Alphonſus de Sancto Seuerino defenſus à crimine læſæ Maieſtatis, eò quòd ſecutus fuerat Regis Gallorum partes contra Regem Catholicum.*
12 *Dominum priorem ad effectum de quo ſupra intelligi nedum feudi directum, ſed etiam Principem naturalem, cui quis ratione iuridictionis ſubeſt, prout Ciuis domino Ciuitatis.*
13 *Summus Pont. à quocūq; iuramēto ſemper exceptus intelligitur, qa nemo aduerſùs ipſum ire tenetur.*
14 *Imperator quoque exceptus intelligitur.*
15 *Etiam ſi expreſſim quis iuraſſet contra ipſum venire, non teneretur.*
16 *Rex ſupiorē nō recognoſcēs, an & quādo exceptus (cēſeaturē.*
17 *Patria excepta ſemper intelligitur.*
18 *Pater, & filius excepti quoque tenendi ſunt, ex veriori, & æquiori ſententia, licet de communi in cōtrarium aliqui teſtentur.*
19 *Perſona propria iurantis eſt quoque excepta.*
20 *Iuramentum de quo agitur non obligat ad ſeruiendum in bello iniuſto.*
21 *Quod intelligendum eſt de bello ad offenſam, ſecùs verò ad defenſam, inſpecto feudorum iure.*
22 *Iure verò diuino, & canonico, nec ad defenſam tenetur in bello iniuſto inſeruire.*
23 *Generalis ſermo prohibita non comprahendit.*
24 *Neque incogitata;*
25 *Inſtātia data corruit fundamentū. (ampliat.*
26 *Exceptio licèt regulā in cōtrariū firmet, nō tamē*
27 *Nec operatur effectum ſuum, quando ſequi poteſt abſurdum, aut legum correctio.*
28 *Iurans venire contra omnem hominem, excepto Carolo IIII. Imperatore, non obligatur ad veniendum contra ſucceſſorem.*
29 *Neq; contra alias perſonas tacitè exceptas vt ſup.*
30 *Iuramenti ligij forma quæ ſit: & quis eius effectus?*
31 *Ex diuerſis non infertur.*
32 *Vaſſallus veniens cōtra propriū dominū priuatur (feudo.*
33 *Vel ſi debitum ſeruitium deneget.*
34 *Lege permittente quod fit, pœnam non meretur.*
35 *Nicolaus Pitiliani Comes Reip. Venetæ Capitaneꝰ generalis, defenſus fuit à crimine læſæ Maieſtatis Regis Catholici, eò quòd contra Regem Gallorum eius confœderatum militauerat.*
36 *Clemētia, & liberalitatis Principū exēpla, q feuda nō abſtulerāt his, q cōtra ipſos, & eorū cōfœderatos pugnauerāt: Quod tamē tpib. noſtris nō ſeruat.*
37 *Confœderationes omnes, quæ non ſunt ad malū permiſſa ſunt, ſaltem de conſuetudine.*
38 *Quod intelligendum eſt de ſolis Principibus, vel Rebuspub. ſuperiorem non recognoſcentibus, nā Vaſſalli, & Ciuitates ſubditæ non poſſunt ſinè domini aſſenſu confœderationes inire.*

39 Con-

39 *Confœderatio qualibet ſemper intelligitur facta ex cepta perſona proprij Principis.*
40 *Protectionem alterius poteſt quiſq; ſuſcipere.*
41 *Protectionem alterius habẽs ad quid teneatur, per diſtinctionem explicatur, nam aliud in priuato, & aliud in Principe ſtatutum eſt.*
42 *Petri Aloyſij Farneſij, atq; Octauij eius filij magnitudo animi, liberalitas, & manſuetudo laudatur.*

Pro Illuſtriſs. & Excellentiſs. D. Marchione Sfortia Pallauicino.

EPITOME.

Iuramentum, quod ratione feudi, vel ſubiectionis, aut militiæ præſtatur, cum promiſſione de veniẽdo contra omnem hominem indiſtinctè, vel excepto Summo Pontifice, ad quid iurantem obliget? Quæ perſonæ à tali iuramento tacitè exceptæ intelligãtur? & an obliget ad bellũ iniuſtũ? Confœderationes quæ, & quibus permiſſæ ſint? Protectionem alicuius ſuſcipiẽs ad quid teneatur?

RESPONSVM XVII.

Diuerſa tenet feuda Illuſtriſs. & Excellentiſs. D. Marchio Sfortia Pallauicinus à Sereniſs. D. Duce Parmæ, & Placentiæ, ẽt ligia; pro quibus cõſuetũ fidelitatis iuramentũ p̃ſtitit. Subinde verò Sereniſs. Venetorũ Reipub. Generalis armorũ Capitaneus effectus, iuramentũ quoq; fidelitatis eidẽ p̃ſtitit; promiſitq; cõtra oẽs hoĩes pro ea militare, p̃terquã cõtra Sũm. Pontificẽ, & S. Sedem Apoſtol. Quærit nonnullorũ dubiorũ deciſionẽ.
Et primò an iuramẽtũ p̃dictũ Reipub. potuerit impunè p̃ſtare? hoc eſt ſinè periculo amiſſionis
1 feudorũ p̃dictorũ? Cũ p̃ſertim à pari ꝓcedat militiæ iuramẽtũ cũ iuramẽto feudi dño p̃ſtito, vt ꝑ Loffre. conſ. 5. nu. 36. vbi in Capitaneo generali eiuſdẽ Reip. ſignãter loquiẽ Et p̃ſuppoſito ꝙ ſic; Quærit ſecundo, an eueniẽte caſu aliquo, quem nunq̃ euẽturũ credẽdũ eſt, quo inter Remp. Venetã, & Sereniſs. D. Ducem memoratum diſcordia, & Bellum oritetur, obligatus eſſet pto illa contra hunc militare; ex quo ſolus Pontifex, & Apoſtolica Sedes excepti ſunt?
Tertiò. An cõtra D. Ducẽ militãdo, feudis p̃dictis de iure priuandus eſſet?
Quartò. An è cõtra ꝓd. Duce militãdo ꝓmiſſioni iuratę vt ſ̃ cõtrauenire, & fidẽ frãgeř dici poſſet?
Quintò. Nũquid cũ eadẽ Repub. cõfederationẽ aliq̃ facere poſſit: ſaltẽ cũ reciproca auxilij, & defenſionis ꝓmiſſione aduersùs offẽdere volẽtes?
Sextò. Vtrũ poſſit idẽ D. Sfortia ſe, & ſtatũ ſuũ protectioni præd. Sereniſs. Reip. committere, & ad quid ob talem protectionem ille teneretur?
Ommiſſis ſuperfluis diſceptationibus, & veras amplectẽdo reſolutiones. Pręſuppoſito ĩ primis, & añ oĩa inter Sereniſs. Rẽp. & Sereniſs. D. Ducẽ p̃dictos nullũ viguiſſe bellũ, nullãuè inimicitiã, ſed maximam potiùs amicitiam, Quinimò hũc ipſum inter Nobiles Venetos cum ſua poſteritate iamdudum cooptatum fuiſſe, vt notoriũ eſt. ſingulas quæſtiones ita decidendas fore ſentio.
2 Quod attinet ad primũ, licitũ eſſe p̃ſtare fidelitatis iuramentũ pluribus ꝓ diuerſis cauſis, ſicuti & ꝓ diuerſis feudis, cõcludiť; & nullã ꝑꝑ hoc pęnã incurri, vt in ſpẽ cõcludit Arer. cõſ. 150. n. 1. Vñ q̃uis iuramẽtũ, ẽt ligiũ, p̃ſtitũ fuerit D. Duci ꝑꝑ feuda, nõ tñ ꝓhibitus fuit D. Sfortia aliud iura-
3 mẽtũ militię Sereniſs. Reip. facere, † etſi. n. homo ligi⁹ duorũ q̃s eẽ nequeat ſm̃ verã, & cõem ſñiã de qua latè Rol. conſ. 44. nu. 19. cũ ſeqq. li. 2. põttũ ligius vnius, & nõ ligius alteri⁹ eẽ, & ſeu iuramẽtũ fidelitatis alia de cã p̃ſtare. Glo. ĩ clem. paſtoralis, §. rurſus in ver. homoq; ligius de ſen. &
4 re iud. & ibi Doct. Bal. vbi ſ̃ nu. 17. 18. † Idq; irrequiſito ẽt dño ligio, & cõſulto. Spec. in ti. de feud. §. qm̃ nu. 23. 24. Rõnẽ ſubdit, q̃a cũ in nullo p̃iudicet dño ligio, ſi idẽ dñs ꝓhibeat, vř inhibeř, vt officiat; nõ vt ſibi cõſulat, ideo audiẽd⁹ nõ ẽ, perindè ac ſi habẽs ſeruitutẽ aq̃duct⁹ ꝓhibeř vellet ſer
5 uitutẽ alij cõſtitui diuerſis hoĩs. † Benè verũ aſſerit, ꝙ ſi hõ ligi⁹ vellet inimico dñi ſui homagiũ facere, id nõ poſſet, & ꝓhibere licitũ foret, cũ Spec. cõcord. Aret. d. cõſ. 150. nu. 1. verſ. ꝓ iſta. & Guil. Hãnet. ĩ trac. feud. li. 1. c. 9. Propterea indubitatũ reor D. Sfortiã Dñorũ Venetũ copias potuiſſe ducere, & iurm̃ fidelitatis illis p̃ſtare, & exhibeř.
6 Ad ſm̃ q̃ſitũ videreť prima facie rñdẽdũ affirmatiuè, tũ ꝑꝑ verborũ g̃nalitatẽ, quæ oẽs cõphẽdit l. 1. §. quod ait, de alea l. 1. §. g̃naliter. de leg. p̃ſtã. Affli. ĩ terminis in c. 1. §. fi. nu. 2. in ti. hic fini. lex. ¶ Tñ q̃a exceptio facta de Sũm. Põt. & S. Sede. firmat regulã in cęteris l. nã ꝙ liq̃dè de pęn. leg. Affli. vbi ſ̃ poſt gl. & alios ſub nu. 6. verſ. quartò q̃a lr̃a dicit. ¶ Tũ deniq; q̃a hoc ĩ terminis firmat Hãnet. in d. trac. li. 1. c. 9. ĩ prin. ꝑ glo. in d. clem. paſtoralis. §. rurſus in ver. hõq; ligius inq̃ẽs ligiũ iurm̃ p̃ſtari aduersùs oẽs toti⁹ mũdi hoĩes, nullis ꝓrſus exceptis; ne q̃dẽ alijs Principib⁹ ꝓphanis, vel ſpiritualibus (qualis ẽ Sũm. Põt.) Imperatore, Galliarũ Rege, & ſimilib. Vñ cõſeq̃ť, ꝙ ꝑꝑ tale iurm̃, quo in effectu ꝓmittit cõtra ꝓpriũ dñm venire, in amiſſione feudorũ ĩcidere potuerit ꝑ tradita à Bal. Aluar. & Petr. de Rauẽ. ĩ c. Imp̃ialẽ §. illud quoq; de ꝓhi. alien. ꝑ Feder. & alibi ſępe.
Attñ cõtrariũ veri⁹ exiſtimo, & ꝓ cõſtãti affirmo; q̃ñq̃dẽ in quolibet iuramẽto, & homagio tacitè ſẽꝑ excepta ĩtelligiť fidelitas debita domino ligio. Spec. vbi ſ̃ nu. 24. glo. in d. §. rurſus. Aluar. in c. 1. §. fi. in ver. cõtra oẽs in ti. hic fini. lex.

Quinimo circumſcripta ẽt qualitate feudorum
ligiorum., ex quo priùs fidelitatem iurauit D.
Sfortia Sereniſs. D.Duci, teneretur ipſi, vti prio
ri dño potiùs inſeruire, q̃ Reipub. ꝑ tex. expſsũ
in d.§.vlt.hic fini.lex.vbi feudiſtæ oẽs *not.& p̃-
ſertim Iaco.de Belui.nu.1.Iſer.& Afflic.nu.3.cũ
ſeqq. & ꝑ aliũ tex.in d.§. illud quoq; vbi Scrib.
omnes,& in c.2.de prohi.alien. feu.per Lothar.
vbi ẽt Iaco.de Bel.& cęteri,allegantes inter cæ-
tera bonã legẽ in ſimili in l. in operis de o.p. lib.
tradit Spec.d.§.quoniã nu.19.20.26.& 27.Iſer.
in c.1.nu.1.de for.fideli.Afflict.in c.1.num.7.de
no.for.fideli.Præpoſ.in prin.Petr.Raue.in prin.
7 & Federi.Schenc.nu.1. † Quod maximè proce-
dere aſſerit Afflict. in d.§. vlt. nu.5. hic fini.lex.
Quando is cui ſecundo loco iuratũ fuit, ſciebat
iurantẽ habere primũ dñm;nã ſi ignotaſſet, te-
neretur iurans ad damna,& intereſſe ſecũdi, ſm̃
8 ipsũ;& allegat Bal.ibidẽ.† & pro dicto benè fac.
tex.in c.veniens.de iureiu.cũ not. vbi deciditur
iuramentũ non obligare ad cõtraueniendũ prio
ri iuramẽto, quia de eo non videtur cogitatum.
9 Ampliùs dr̃, vaſſallũ teneri priori domino iura
re contra ſecundũ per d.§. illud, vbi Aluar. nu.
1.Feder.Schen.in fi.Rauen. in verſ. probat etiã
tex.iſte, & alij Scrib.
10 Dicit inſuper Rauen.in d.c.1.de no. for. fideli.
& Aluar.in d.§.fi. in ver.contra oẽs, poſt glo.ibi
in ver.nota quòd Vaſſallus,& ſuper glo.fi.tacitè
ſemper exceptam eſſe perſonã prioris dñi,& idẽ
Rauen.in d.§. fi.in fi.hic finit lex, & in d.c.Im-
perialẽ,§.fi. Afflict.in d.§. illud quoque nu.1.in
fi.& nu.8.& in d.§.fi. nu.5. & 11.hic fin. lex.Fe-
der.Schen.d.c.1.de no.for.fidel.& d.c.2.de pro-
hi.alie.feu.per Lothar.vbi etiam Afflic. pulchrè
nu.1.& d.glo.notabilẽ dicit ibi Afflict. in princ.
allegans ẽt tex.in d.§.illud quoq; & Bald.in l.1.
§.ne aũt.C.de cad.toll.& præ cæteris vidẽdus eſt
Loffre.d.conſ.5.ante nu.36. qui in pulchro caſu
conſuluit,vt inferiùs dicetur,& Capic.in ſua in-
ueſti.feuda.in generibus feudorum,in ver.ligiũ,
11 vbi Alphonſum de S. Seuerino hac rõne defen-
dit,qui Regis Gallorũ partes ſecutus fuerat con
tra Regem Catholicum,à quo feudum tenebat.
Sequitur Guer.piſo in prælud.feud. par.vlt.dif-
feren.à relatione.
12 Sciendũ quoq;,id quod de priori dño dr̃,intelli
gi debere tam de eo, à quo quis feudum tenet,
quàm de eo, cui ratione iuriſdictionis ſubditus
eſt,prout quilibet ciuis dño Ciuitatis,& Princi-
pi naturali;qm̃ huic quoq; fidelitatis iuramento
deuinctus eſt c. 1. in fi.& ibi Iſern. & alij. quali.
vaſſall.iura.debe.fideli.& in c.1.in ver.cõem vti
litatẽ.de no.for.fideli. Nã is ẽt de quocũq; iura-
mẽto ſemper exceptus intelligitur Bal. in l. 1.in
fi.princ.ff.quod cuiuſq; vniuer.Loffre.d.conſ.5.
nu.35.36.Quod apertiſſimè probatur ex pręalle
gatis iuribus,vz c.1.§.fi.hic fini.lex.c.2. de ꝓhi.
alie.feu.per Lotha.& c.1.§.fi.de prohi.alie.feud.
per Federi. quibus in locis Scrib. oẽs de priori
dño,cui fidelitas debetur, indefinitè loquuntur.
¶ Et facit ẽt quod inferiùs in 5. quæſito dicetur
in materia confederationis, in qua perſonam ꝓ
prij principis ſemper exceptã demonſtrabitur.
13 Nec mirum videri debet,ſi à generali iuramen
to prædicto exceptus ſit tacitè prior dñs, nam &
plures aliæ perſonæ intelligũtur tacitè exceptę,
& in primis Summ. Pontifex. c.conſtitutus, vbi
glo.in ver.iuramento,& ibidem Doct. extra de
reſcrip.Iſern.in d.c.1.num.1.de for.fidel.Aluar.
col.3.verſ.oppono cũ glo.Rauenn.in d.c.1.§.fi.
ad fi.hic fini.lex,& ibidẽ Afflict.nu.5. & idẽ Ra-
uen.in d.c.Imperialẽ §.fi.Cur.in tract.feud.par.
1.q.8.nu.253.Loffre.d.conſ.5.nu.41.Guer.piſo
vbi ſupra verſ. vtcumq; ſit fidelitatem. Feder.
Schen. in c. 1.de no.for.fidelit. Hannet.d.tract.
lib.1.cap.9.
14 Imperator quoq; exceptus intelligitur c.1.vbi
oẽs not.de no.for.fidelit.maximè Iſer.nu.1. Af-
flict.nu.7.verſ.nã & ſi.Præpoſ. in prin. Rauen.in
princ.Alua.col.3.Feder.Schen.nu.2.glo. in d.c.
1.§.fi.hic fini.lex.& ibi.Rauẽ.in prin. & in verſ.
& quia. Hannet.d.cap.9. & Spec.in d.§. quoniã
nu.4.allegans bonã rationẽ,quia aliàs incideret
iurans in crimen læſæ maieſtatis, quod non eſt
ferendũ,& nu.29.Afflict.in d.c.1.§.fi.num.5.hic
fini.lex.Curt.d.tract.par.1.q.8.num.255. & ait
Bald.in d.c.Imperialem,§. vlt. col. fi. quòd ſicut
iurans nũquam intelligitur venire cõtra Deum,
ita nec cõtra Imperatorẽ,q eſt mũdi dñs, & qua
ſi corporalis mundo Deus,& Rauen.ibidem.
15 Fortiùs voluit Bald.ibidẽ, quòd ſi quis expręſ
ſim iurauerit venire contra oẽm hominẽ,ac etiã
Imperatorẽ,non tenebit iuramentum;quia con
tra bonos mores,contra legẽ, & habẽs dolũ ex-
pręſsũ,vbi ẽt Fed.Schen. & Rauen. in verſ. & ſi
aliquis. Hannet. d. cap. 9. verſ.cum itaque, &
verſ. Quinimo nec ex pacto.
16 Rex etiam exceptus intelligitur à generali iu-
ramento ſi ſit ſupremus Princeps c. 1. vbi feudi-
ſtæ de no.for.fidel.Spec.d.§.quoniam num. 4.&
nu. 19.20.29.Iſer.d.c.1. vbi declarat de quo Re
ge hoc intelligendũ ſit,& Fede.Schen.nu.1.atq;
Rauen. in d.c. imperialem.§. fi. poſt Bal. vz de
Rege iurantis, cui iuratur. Sed Alexan. in l.fra-
ter à fratre in fi.de cõdi.indebi.intelligit de quo
cunque Rege ſuperiorẽ nõ recognoſcente,& al-
legat Bal.in d.§.fi.c. Imperialẽ.Verùm Aluar.in
d.c.1.de no.for.fidel.interp̃tatur ꝓ Rege, à quo
vaſſallus primò feudũ tenet, & hoc veriùs exiſti
mo;qñquidẽ nulla rõne ſuaderi põt, vt oẽs Re-
ges,qb⁹ nullo obligationis vĩculo tenemur,à ta
libus iuramẽtis excepti, & reſeruati intelligãt.
17 Patria aũt rectè excepta dr̃, cui plus q̃ cæteris
oĩbus debemus.Glo.in c.de forma 22. q.5.Iſer.
in d.c.1.nu.1. de for.fideli.Rauen.d.c.1.de no.
for.

Digitized by Google

for.fidel.Zaſ.tract.feud.par.7.nu.24. poſt Aluarot.quē citat Iacob.de S..Georg.in ſua inueſtit.feud.in ver.q quidē inueſtiti.nu.15.qui glo.prędictam peregrinam aſſerit, Hannet.d.c.9.verſ. ex quo ſimiliter.Feder.Schen.in ſępè citato c.1. §.fi.hic fini.lex.& ibidem Eguin.Baro.

18 Patris inſuper,ac filij iurantis,perſonę exceptę ſunt;quicquid in contrarium ſonent verba tex. in d.c.1.§.fi.hic fini.lex quē Bald. ibi non procedere affirmat in his, quæ ſunt de iure naturali,& in c.1.in prin.de no.for.fidel. & ſequitur Iacob. à S.Georg.in d.inueſti.in ver.& promiſſerūt nu. 14.& indiſtinctè cōtra deciſionē prædictā tenet idem Bald.in l.1.in a.lect.q.24.de re.diu.Felin. in c.a.col.1.de pſump.& Zaſ.quem refert,& ſequtur Feder.Schen.d.c.1.n.1.de no.for.fidel.& plenius in d.§.fi.hic fini.lex vbi latiſſimè articulum examinat,& optimis rōibus ex iure naturali deſumptis opi. iſtā tuetur, quā & tenet Eguin.Baro.eo.c.fi.& in d.c.Imperialē,§.fi.verſ.qua ratione,& hæc opi.vti æquior, & rationabilior mihi plùs placet licèt contrariam cōem * dicat Clar. in §.feudum,q.21.verſ.ſed nunquid?

19 Perſona quoq; propria iurantis excepta intelligitur, quia cōtra ſe ipſum venire nemo tenet, vt dominū iuuet,prout in ſpecie tradit glo. poſt argumenta ad partes relata in d.c.1.§.fi.hic fini. lex. quā ſequuntur ibi Scrib. maximè Iacob.de Belui.nu.2.Rauen.in verſ.& nota.qui glo.illam notabilem ait,atq; Egui.Bar.& alia quoq; glo.in d. c.Imperialem,§.fi.vbi Afflict.num.6.licèt contrarium prima facie videri poſſe aſſerat.Rauen. in d.c.1.de no.for.fidel.Eguin.Ba.in verſ.qua ratione ſequitur Iaco.de S.Georg.loco præcitato in verſ.qui quidē inueſtiti præſtiterunt iuramētum nu.15.allegat tex. cum glo. in c.petitio. de iureiu.& ita ſe conſuluiſſe refert in cauſa dominorum Tranſerelli contra Communitatē Cherij,& idem repetit in ver. & promiſſerūt eidem num.13.vbi de communi * de qua etiam atteſtatur Clar.d.q.21.in fi.

20 Denique perſona quęcunque contra q̄ bellum iniuſtū a dño motū fuerit,excepta cenſetur à generali iuramento;Nā vaſſallus ſuppetias domino ferre in bello notoriè iniuſto ad alteri' offenſā minimè tenet c.1.§.dño guerrā.in ti. hic fini. lex,vbi oēs not.glo.Archid.& alij in d.c.de forma 23.q.5.Iacobi.in d.ver.& promiſſerūt eidē. num.7.Curt.in tract.feud.par.4.num.6.Loffre. d.conſil.5.num.41.

21 † Quamquā de bello iniuſto pro defenſione dñi ſecùs diſponatur eo.§.dño guerrā,vaſſallū ſcilicet teneri opem ei ferre, & iniuſtè ſe defendēti.

22 † Quod etſi iure feudorum traditum ſit, iure tñ diuino,atq; canonico improbat,vt inquit Curt. vbi proximè,poſt Iſern.quē citat, & plenè Iacobi.loco mox citato n.8. qbus ſufficiat remiſſio. Ex his igitur clara patet ſecundi quæſiti reſolutio. Nā ſi inter Sereniſs.Remp. & Sereniſs.D. Ducem Parmæ bellum aliquod ſequeret, quod perpetuò abſit,D.Marchio Sfortia contra hunc tanquā dñm ſuum anteriorem,& quidem ligiū, militare minimè teneretur;nec poſſent Domini Veneti de eo cōqueri, cum præſertim ſciuerint tempore contractus ipſum eſſe Sereniſs. D. Ducis Vaſſallum, & notabilem Statum quamplurium terrarum, & caſtrorum in hoc Ducatu tenere,& poſſidere.

Ad obiecta quoq; patet reſponſio;ſiquidem ad generalitatem verborum iuramēti, dr̄,nō poſſe caſum illum cōprehendere, quo deueniendo cōtra Priorē dominū ageretur,quod expręſſim,&

23 nominatim à lege prohibitum eſt vtſupra.†etenim generalis ſermo non comprehendit prohibita l.q̄q̄ de ri.nup.c.à nobis.de ſen.excom.c.1. de iureiuran.lib.6.c.in generali.de reg.iu. eo.li. Bald.in l.voluntas.in fi.C.de fidei.allegans aliū

24 bonū tex.in d.c.1.de capi.qui cur.vendi. † Nec extēditur ad nō cogitata l.emptor §.luci', & ibi Bar.de pac.& certū eſt de hoc nō fuiſſe cogitatū.

25 Preterea,ſi data vna inſtantia corruit fundamētum,l.ſi is qui ducenta,§.vltū.de reb.dub. multò magis datis pluribus corruet. Cum.n.multæ perſonę à generalitate iuramenti tacitè exceptę intelligantur, vt retulimus,cui dubium,quin primi quoq; Domini excepta dici poſſit? & tantò fortiùs cum ſit dominus ligius, in quo ſpeciales militant rationes,vtſupra dictum eſt?

26 Ad ſecūdum obiectum de natura exceptionis firmantis regulam in cæteris, facilis eſt ſolutio, qm̄ aliud eſt firmare regulā,& aliud eam ampliare,& extendere,vt ea comprędendat,quę ſub regula aliàs non comprehenderentur, quod iure prohibitū eſſe intelligitur l. generaliter.§. vxori,vbi Bar.& alij de vſufr.lega.l.lucius,§.hæredibus,vbi Ang.& Caſtr. not. ad Trebell. Feli.in c. qm̄ frequenter, vt li.nō conteſta. Dec.in l.1.nu. 28.29.de reg.iu.& ibidem Cagno.num.33.cum ſeqq.Cum igitur in generali iuramento fidelitatis diſpoſitū ſit non comprehēdi priorem dominum,& maximè ligiū,neceſſariò ſequitur,quòd per exceptionem Summi Pont. & Sanctæ Sedis Apoſtolicæ,non debeat extendi.

27 Confirmatur,quia aliàs ſequeretur abſurdum, & legum præallegatarū correctio, quo caſu ceſſat regula cōtraria.ad glo.in l.fi.ff.quod qſq; iu. vbi Alex.Dec.d.l.1.nu.41.de reg.iu. Vñ in ppoſito dixit Bal.in d.c.Imperialem,§.fi.ad fi. quòd iurās venire cōtra oēm hoīem, excepto ſe ipſo, allegare non poteſt,ſe non teneri venire contra propriam vxorem,quia à quod tacitè ineſt, ſi exprimatur,nihil operatur augumenti, vel diminutionis; ideo cum propria perſona ſit de iure excepta vtſupra,ſiexpręſſim excipiatur, non propterea ampliari poteſt diſpoſitio,vt vxorē quoque comprędendat,hæc Bald.

28 Et

28 Et quòd exceptio in tali iuramẽto facta de ꝑ-
ſona aliàs à iure excepta non operur incluſionẽ
aliarum perſonarum de iure pariter exceptarũ,
probatur ex alia concluſione Bald. ibidẽ vbi iu-
rantẽ venire contra omnem hominem, excepto
Carolo IIII. Imperatore, non teneri inquit cõn
tra ſucceſſorem venire, qui etiam exceptus eſt.
29 Accedat deniq;, quòd apertiſſimis iurib⁹ inten
tum probatur, præſertim ex tex. in d. c. 1. de no.
for. fidel. vbi de iuramento præſtito contra oẽs,
excepto Imperatore, vel Rege agitur, à quo ta-
men & Papam, & quamplures alios excipi, con-
ſtat per ſupradicta, & ex d. §. contra omnes, vbi
antiquior tantùm dominus excipitur, & nihilo-
minus aliæ quoq; perſonæ exceptæ intelligun-
tur, quod in ſpecie not. ibi Afflict. nu. 6.
30 Ad tertiũ de doctri. Hannet. reſpõdetur, quòd
ponit tm̃ formam iuramenti ligij, in quo verum
eſt neminem ſpeclatim exprimi debere, vt ipſe
ait, & glo. ab eo relata. Sed tamen quo ad men-
tẽ iurantis, & iuris intellectum quamplures per-
ſonę ſunt exceptæ, ita declarat Spec. d. §. qm̃ nu.
4. Iaſ. in prælud. feud. nu. 106. atteſtans Doct. in-
diſtinctè * ſic tenere Cur. d. tract. par. 1. num. 23.
Præterea dictum Hanne. non põt caſui nr̃o ada-
ptari, cũ de iuramento ligio tm̃modo loquatur,
nos verò de non ligio; quia iuramentum per D.
Sfortiam præſtitum lõgè ab eo diſtat, ex quo eſt
31 iuramentum militię, & nõ ob feudũ ligiũ † ex di-
uerſis ergo non infertur l. Papinianus. de mino.
32 Tertium q̃ſitum de indubitabili ferè dici poteſt;
quandoquidẽ, ſi contingeret D. Sfortiam cõtra
Sereniſs. D. Ducẽ, & dominum ſuum pugnare,
feudis omnibus, q̃ ab eo recognoſcit, priuaretur
vt ſ̃ dictũ fuit, & probat c. 1. §. ſimiliter, vbi Bald.
Alua. & alij, & maximè Feder. Schen. nu. 1. qui
mo. feu. amit. & c. 1. §. porrò, vbi etiam Scrib. om
33 nes tradũt quæ fuit pri. ca. benef. amit. † Quinẽt
ex ſola recuſatione ſeruitij debiti ꝓp bellũ, nul-
la alia concurrẽte offenſione, idem iudicaretur,
vt inquit tex. in eo. c. 1. §. ſed nec alia, vbi habeẽ
quòd nulla alia iuſtior cauſa beneficij aufferẽdi,
quàm ſi id ꝓpter ꝗ beneficiũ datum fuit, hoc eſt
ſeruitium, facere vaſſallus recuſauerit, Curt. d.
tract. par. 4. num. 31.
Ad quartum q̃ſitũ negatiuè reſpõdeẽ. eò quia
cũ licitum ſit imo debitum, ſeruare primũ iurm̃,
& priori domino in concurſu ſecundi ſeruire,
vt pluribus ſ̃ oſtenſum fuit; locum habet vulg.
34 reg. quòd ſit lege ꝑmittente, pęnã nõ meretur l.
Grarhus C. ad l. iul. de adul. ¶ Vndè eſt, quòd ſi
feudum à ſecundo domino quis teneat; nõ põt
eo priuari, ſi contra ipſum auxilietur primo, vt ſ̃
dictum fuit, citando Alua. Pet. de Rau. & Feder.
Schen. in d. c. 1. §. fi. de prohi. feu. alie. per Fed. &
alios permultos, & præſertim Capic. in ſua inue
ſti. feud. ſaluantẽ Alphonſũ de S. Seuerino, q ꝓ
Gallorum Rege, contra Regẽ Catholicũ pugna
35 uerat, ac citando ẽt Loffre. d. conſ. 5. nu. 35. 36.
qui pro Nicolao Piriliani Comitæ Reipub. Ve-
netæ Capitaneo generali reſpondit, eò quòd ꝓ
ipſa Repub. contra Gallorum Regẽ cõfederatũ
cum Rege Catholico militauerat; allegãs inter
cætera, quòd tenebatur vti ſubditus rõne bo-
norum, ẽt allodialiũ, & militiæ cã; Dominio Ve-
neto inſeruire; & ꝓp ea priuationem feudi poſt-
ea obtẽti ab ipſo Rege Catholico, nõ incurriſſe.
36 Benè verum eſt, quòd idẽ Loffred. eo. conſ. 5.
nu. 40. notabilia refert exẽpla Regis Neap. Fer-
dinandi Principis ſapiẽtiſſimi, qui noluit priua-
re Robertũ de s. Seuerino Caiatiæ Comitatu, li-
cèt contra ipſum bellum geſſiſſet vti Dux exer-
citus pro Summo Pont. Repub. Veneta, & Me-
diolani Duce, ac ẽt aliud exemplum Catholici
Regis, q Bartholomeo de Lauiano cõtra Regẽ
Gallorũ confederatũ ſuũ militanti Ducatũ S. Pe-
tri, quo priuat⁹ fuerat, reſtitui iuſſit, & q a aliena
tus reperiebaẽ, alium æqualentem ei tradidit. Et
ita ſæpiùs obſeruatum fuiſſe aſſeuerat. ¶ Quãuis
autem huiuſmodi liberalitas, clementia, & ma-
gnanimitas in Principibus maximè commendã
da ſit, vt plurimùm tamẽ contrarium ſeruari vi-
demus, nam Reges, & Principes irremiſſibiliter
Vaſſallis ſuis talia cõmittẽtibus feuda auferunt.
37 Quintum q̃ſitũ ſubſequitur, in quo, licèt ꝑmiſ-
ſas eſſe confederationes (dummodo non ſint ad
malum) videatur, ſaltem de conſuetudine, per
glo. 2. in c. 1. §. conuenticulas. de pac. iur. firman.
vbi Scrib. oẽs hoc tenent, & Reſtaur. Gaſtald. in
tract. de Imper. q. 109. nu. 1. 2. 3. cum concord.
lateq; proſequitur Io. Lup. in tract. de confeder.
princi. §. 1. num. 2.
38 Attamen reſtringitur facultas iſta ad ſolos Prin
cipes, vel Reſpub. ſuperiorẽ nõ recognoſcentes.
Vaſſalli etenim, atq; Ciuitates ſuperiorem reco
gnoſcentes, abſq; eius aſſenſu confederationes
inire nequeũt, Bart. in l. ſodales. col. 2. de colleg.
illici. & in eſtrauag. ad reprimendum. in ver. oc-
cultè. Innoc. in c. dilecta. de exceſſ. prælat. Bald.
in c. 1. §. conuenticulas, & ibidẽ Archid. num. 8.
verſ. Confederati autẽ, atq; Afflict. num. 2. verſ.
ex hoc expreſsè de pac. iur. fir. Iacob. à S. Georg.
in d. inueſt. feud. in ver. de adherent. & confede-
rat. nu. 9. Vndè infeẽ, quòd D. Marchio Sforria,
qui ſuperiorẽ recognoſcit Sereniſs. D. Ducẽ ꝓ
tot inſignibus feudis, cõfederationẽ, aut ligã ali
quã cum dicta Sereniſs. Repub. facere nõ poſſit.
39 Eſt ẽt aduertẽdum, quòd ſi confederationẽ ali-
quã licitè facere poſſet, nunquam tamen contra
proprium Principem facta intelligeretur, aut fa
cta valeret, q ſemper exceptus cenſetur ꝑ ſupra
dicta in materia iuramẽti fidelitatis, & in termi-
nis tradit Archid. d. §. conuenticulas nu. 3. verſ.
ſaluo quòd; & Affl. nu. 2. Reſtaur. d. q. 109. nu. 4.
40 Ad vltimum quæſitum de protectione, ambi-
gẽdum non eſt, quin poſſit quiſq; alium in ꝓte-
ctio-

tectionem accipere per not. in l. ſtipulatio iſta in
40 princ. de verb. oblig. Sed punctus eſt videre, q d
41 illa importet? † Qua in re diſtinguunt Doct. inter priuatum, & Principem. Siquidem cum priuatus in protectionem alium ſuſcipit, tenet tantummodo illum de iure, & in iudicio defendere; Princeps verò tenetur nedum de iure, ſed de facto, & manu quoq; armata tueri; & ita reſpondit Aretin. in conſ. 87. omiſſo, & tradit Io. de Ana. in c. olim circa fi. de accuſa. Iaſ. in d. l. ſtipula. iſta in ſi princ. Dec. in l. non vſ defendere ad fin. de reg. iur. Mart. Laud. in tract. de confoeder. Princ. q. 43. & 96. vbi alios citat, & Reſtaur. Caſtal. d. tract. q. 110. colum. 292. vbi ſignanter aſſerit D. Ducem Petrum Aloyſium Farneſium S. R. Eccl. Vexilliferum, & generalem Capitaneũ, multos
42 ſub protectione accipere conſueuiſſe; † Quem etiam de ai magnitudine, liberalitate, & manſuetudine plurimum commendat. Quarum virtutũ Sereniſſ. D. Dux Octauius eius filius, modernus Dux noſter Parm. numquam ſatis laudatus, verus hæres extitit, prout quotidiana experientia rerum magiſtra docet. Et ita vt ſup. in quolibet articulo iuris eſſe cenſeo, ſaluo ſemper rectiùs ſentientis iudicio.

SVMMARIVM.

1. *Priuati carceris pœna eſt vltimi ſupplicij.*
2. *Illud committens in iuriſdictione domini ſui, tenetur quoque pœna læſæ maieſtatis.*
3. *Crimen læſæ Maieſtatis non committitur à nõ ſubdito.*
4. *Carcerem priuatum committens, tenetur etiam de turbata iuriſdictione, quæ grauis eſt.*
5. *Dominus poteſt ſubditum à quocunque indebitè illum detinente vendicare.*
6. *Captus à non habente iuriſdictionem, & authoritatem relaxari debet.*
7. *Captus in alieno territorio pariter eſt relaxandus.*
8. *Amplia etiã ſi in territorio capientis deliquiſſet, et bannitus reperiretur.*
9. *Amplia adhuc etiam ſi familia capientis cepiſſet eum inſequi in proprio territorio.*
10. *Repreſaliarum remedium cõceditur à iure contra denegantes, ſeu vltra modum differentes iuſtitiam miniſtrare.*

EPITOME.

Captura facta in alieno Territorio crimen turbatæ iuriſdictionis, priuati carceris, & quandoque etiam læſæ maieſtatis continet.

Dominus poteſt vindicare ſubditum ſuum à quocumque illum indebitè detinente, & eo recuſante, ad repreſalias deuenire.

RESPONSVM XVIII.

Conſultus ſuper infraſcripta facti ſpecie ab vno Illuſtriſſ. Feudatario Imperiali, qui alteri ſimili, ſtatum ſuum coherentem habet, quid iuri conſonum arbitrer expono.

A. Captiuum fecit B. in iuriſdictione, & territorio Dñi C. & illum conduxit ad carceres Dñi D. in quibus adhuc detinetur. quærit Dominus C. quo pacto iuriſdictioni ſuæ cõſulere debeat, atque ſubditi ſui indemnitati? eſt enim huius ſubditus etiam originarius, & qua pœna dictus A. condemnari poſſit?

1 Dico igitur in primis, & ante omnia procedendum eſſe ad aſſumendum informationes de toto facto, vt de corpore delicti conſtet, & conſti-
2 to de captura prædicta, ſaltem per indicia ſufficientia inquirendum eſſe A. de priuato carcere, ex quo ſine competentis iudicis mandato, ad eũ deuenit; & ſi contumax fuerit (vt creditur) damnandus erit pœna vltimi ſupplicij per l. 1. vbi Bald. & Scriben. communiter not. C. de pri. carce. quia merum imperium, & iuriſdictionẽ alienam vſurpauit, vt declarat ibi Bald. in princip.
2 † Quinimò ſi ſubditus eſſet Dñi C. poſſet etiam de crimine læſæ Maieſtatis puniri, vt in d. tex. probatur, & docet Gigas in tract. de crim. læſ. maieſ. tit. qualiter, & à quibus crim. læſ. maieſ. cõm. q. 35. nu. 1. cum ſeqq. & nouiſſimè Farinac. in ſuis
3 quæſt. crimin. li. 1. qu. 37. nu. 9. † Sed ſi ſubditus non eſt, crimen læſæ maieſtatis in eum nõ cadit. Boſſ. in tit. de cri. læ. maieſ. n. 8. & ſeq. Clar. in §.
4 læſæ maieſtatis n. 6. vbi de cõi. † Sed & turbatæ iuriſdictionis pœna ipſum teneri certiſſimũ eſt, pro qua grauiter puniri poſſet. Bart. & Doct. in l. 1. §. 1. ad fi. ff. ſi quis ius dicen. nõ obtẽp. Brun. conſ. 160. Boſſi. in tit. de captura nu. 16. Inquiſitio igitur erit formanda, & cõpleto proceſſu ferenda ſententia iuxtà prædicta, ex quibus conſultum ſatis iuriſdictioni Domini C. futurum exiſtimo.

Quod verò attinet ad perſonam B. captiui, cẽſeo iuridicum & conueniẽs eſſe, vt Dominus C. inſtet apud Dominum D. pro eius remiſſione, & reſtitutione, quandoquidem poteſt Dñs vendicare ſubditum ſuum à quocumque illum indebite detinente, l. 1. §. 1. & ibi gloſ. in ver. vendicare. ac Bart. Bal. & alij de rei vẽdi. l. iure in prin.
6 & ibidem Scrib. ff. ad municip. † Et non poterit iuſtè denegari; tum quia captus à priuato nullã habente iuriſdictionem, l. neminem vbi omnes,
7 C. de exhib. reis. Farina. d. q. 27. nu. 8. † Tum vel maximè quia captus in alieno territorio, l. fi. cũ
8 materia de iuriſd. omn. iud. † Et hoc etiam locum haberet, quãuis B. in iuriſdictione Dñi D. aliàs deliquiſſet, & bãnitus reperiretur. nam captus in territorio alieno deberet nihilominus relaxari

laxari ꝑ actus nullitatem. Bald. pulchrè in l. 2. num. 2. C. de ſer. fugi. Iaſ. in d. l. fi. nu. 4. Bart. in l. quid ſi fugitiui, §. apud Labeonem. de edil. edict. Boſſi. d. ti. de captu. nu. 39. Feli. in c. fi. num. 3. de
9 fo. compet. † vbi id procedere affirmat, quãuis familia iudicis bannientis illũ inſequi cœpiſſet in proprio territorio. Bal. cõſ. 72. li. 1. in iuſtè. Ang. de malefi. in ver. fama publica. nu. 62. Marſil. in prax. §. vlt. quæſt. nu. 34. Nell. de banni. in 2. par. 2. temp. q. 29. nu. 30. & ſeq. Ceph. conſ. 229. nu. 7. & 8. Decia. in tract. crim. li. 4. c. 29. nu. 19. rub. extra territorium, Clar. in prax. q. 96. nu. 6. verſ. ſed quo. Carta. de exec. ſent. contum. c. fi. n. 263.

Si ergo dominus D. aſſentitus fuerit huic inſtãtiæ, & requiſitioni domini, C. benè actũ erit vndiq;, ſinminus, cum licitũ ſit contra denegãtes, vel vltrà modum differentes iuſtitiæ complemẽtum, ad repreſalias deuenire, poterit ad hoc re-
10 medium ſubſidiariũ recurri, † quia iuridicum, & ꝓmiſſum eſt, c. qa dominus 23. q. 2. Glo. & doct. in Authẽ. & omnino, C. ne vxor. pro mari. Inno. in c. cũ olim. de reſtit. ſpol. Bart. in tract. repreſa. per to. Iaco. à Cani. in ſuo ſimi. tract. ſub rub. de iniur. & dam. da. nu. 14. cum ſeqq. vbi de * cõmuni. Mart. de Lau. in ſimi. tract. de repreſa. cap. 1. Boſſi. in tit. de iniu. nu. 36. & ſeq. Sed ſperandum eſt non opus fore ad huiuſmodi remedium deuenire, in quo alteri per alterum iniqua conditio infertur, quia dominus D. veritate agnita, bonã fidem veroſimiliter agnoſcet, & B. captiuũ relaxabit, aut ad carceres domini C. remittet.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa in quibus de honore tractatur ad magnos Principes, & ſtrenuos armorũ duces potiùs relinquenda ſunt, quam à Iureconſultis decidenda.*
2 *Conditionalia verba iniuriam non faciunt, niſi verificata conditione.*
3 *Teſti vnico non creditur, quia vox vnius vox nullius.*
4 *Secretum reuelans puniri poteſt de falſo, & quandoq; etiam proditionis.*
5 *Secretum reuelans fide carere debet.*
6 *Teſti ignobili minùs creditur.*
7 *Et in cauſa honoris, quæ tanti momenti eſt, nihil credendum eſt.*
8 *Teſtes ſingulares plures, non plus probant, q̃ vnus.*

EPITOME.

Teſtibus reuelantibus ſecretum eis communicatum non eſſe credendum, ſed pœnam potiùs eis irrogandam.

RESPONSVM XIX.

CAius vir nobilis, & honoris admodũ tenax, & zelans cum intellexerit Titium de ſe oblocutũ fuiſſe, & de mandato ad homicidium ſignanter eum imputaſſe, de pluribus quærit. Et primò quid ꝓ honoris ſui conſeruatione agendum ſit, ſi palàm & publicè Titius affirmatiuè talia dixerit?

Secundò. Quid ſi conditionaliter locutus fuerit, dicens, ſi modò talibus teſtibus credẽdũ eſt?

Tertiò. Quid ſi Titius ſecretò alicui nobili id dixerit, qui poſtea Gaio reuelauerit?

Quartò. Quid ſi alicui ignobili, vel ignobilibus, ſecretò tamẽ, communicauerit, qui exindè Gaio retulerit, ſeu retulerint, vt ſupra.

1 Libenter ego ſapientiſſimi, & doctiſſimi Præceptoris mei D. Maria. Soc. iun. veſtigia ſequerer, qui in ſuo reſpon. 122. in princip. & in conſ. ſeq. pariter in prin. lib. 2. ſimiles determinationes ad magnos Principes, & ſtrenuiſſimos armorũ duces remittendas, eiſq; decidendas opinatur, quorum iudicio, & ſumma rerũ experientia faciliùs, & rectiùs expediri poſſe credẽdum eſt, quàm ꝑ iuriſconſultos. Nihilominus quia authoritas requirentis, aliæq; vrgentes rationes in oppoſitũ vrgent, calamo parcere non potui. Quid igitur ſuꝑ quolibet quæſito ſentiam, breuib. aperiam.

Et quoad primum, in quo de propulſanda verbali iniuria certa, & indubitata ageretur, inſiſtẽdum nõ eſt, tum quia (vt ſupponi vr̃) in caſu iſto non verſamur, tum quia remedium reuocationis iniuriæ, & alia cunctis notiſſima, & præſertim ipſimet Titio, non deſunt.

2 Ad ſecundum verò (à quo forſan pendet negocium) conſtanter teneo nullam iniuriã ex dictis verbis conditionalibus ortam fuiſſe, niſi teſtib⁹ quorũ mentio facta fuit, legitimè, & per competentes iudices, vocatis vocandis, examinatis, ac & ſecuta declaratione ſuper fide illis adhibẽda, qm̃ conditio interim nihil ponit in eſſe, prout in terminis ſimilis cauſæ docet Dec. conſ. 487. nu. 6. Soci. iun. d. conſ. 122. nu. 16. & conſ. 123. nu. 31. 32. in 2. Alcia. conſ. 6. nu. 38. & 65. to. 2. li. 5. cum ergo nulla ſubſit iniuria, non eſt quòd de ea propulſanda cogitetur. Quod autem talis ſequi poſſit declaratio, nedum difficile, ſed impoſſibile quodammodo iudicandum eſt.

3 Circa tertium quæſitũ, ſi ille nobilis ſolus retulit, vt proponitur, non eſt ei fides præſtãda, quia vox vnius, vox nullius c. licet, & c. veniens. de teſti. & c. admonere. 33. q. 2. Gabr. latè in ſuis cõ
4 clu. ti. de teſti. concl. 1. † & tantò minùs, quia ſecretũ ſibi cõmiſſum reuelaſſe fatetur, ꝑ quod nedum reprehendi, ſed puniri poſſet Bal. Floria. & alij. in l. ſi quis teſtm̃. §. ſed ſi quis ff. ad l. aql. & idem Bald. in vſi. feud. tit quib. mo. feu. amitt.

in

in prin.col.4.ad fi.verſ.aliqñ dr̃ proditor. Pariſ.
de Put.in tract.ſynd.in ti.de exceſſi.conſilia.nu.
2. Gondiſ. Villad. in tract. de lega. par.3.q. vlt.
num.35.36.Eſt namq; crimen falſi,& qñq; pro-
5 ditionis,vt per eos. † Idcircò fide carere debet
talis reuelãs. Bal.in l.nullum nu.5. C.de teſtib.
6 † Super quarto,& vltimo,ſi ſolus eſt ignobilis il
le Referendarius,eaſdem patitur obiectiones, q̃
nobili obijciuntur, & vlteriùs ex qualitate per-
ſonæ ſuæ,minùs adhuc fidei meretur l. 3. vbi gl.
in ver plebeius de teſti.Spec.in ti.de teſti.§.poſt
quam in verſ.porrò.Tiraq. latè in tract.de nobi
7 li.cap.20.nu. 63. † Vndè in propoſito benè di-
xit Dec.in d.conſ.387.nu.11.12. quòd in cauſa
honoris, quæ tanti ponderis eſt,vili pſonæ non
creditur, nec debet quiſq̃ induci ad credendum
eius dicto,& relationi, quòd iurgium ſibi fuerit
illatum,minuſq; ad iniuriæ propulſationem, aut
vindictam.Quòd ſi plures ignobiles idipſum af-
firmaſſent, adhuc idem ſentirem, tum propter
ſecretum panditum vtſupra, tum propter abie-
8 ctionem, & vilitatem ipſorum.† Vltra quòd ſin
gularitatis quoq; vitio laborarent, quia ſi quili-
bet ſecretò ſibi dictum fuiſſe refert, ſingulares eſ
ſe oportet, quibus non creditur, pluſquam vni.
c.tam litteris,vbi glo.& Scrib. omnes de teſti.c.
nihilominus 3. q. 9. Gabr. plenè d.titu.de teſti.
conclu.2.

SVMMARIVM.

1 *STatutum, vel Decretũ prohibens alienationẽ ſtabiliũ in forenſes,& nõ ſubditos iuriſdictioni ſtatuentium,& non ferẽtẽ onera cum ciuibus,& incolis,clericos,et eccleſias comprahendit ex multorum ſententia.*
2 *Præſertim quando ſtatutum loquitur in rẽ,& eam ſpecificè afficit,nè tranſire poßit in non ſubditos, & onera ferentes vtſupra.*
3 *Cõtraria tamẽ opinio magìs cõis,et verior videtur.*
4 *Laici non poſſunt directè,& in ſpecie prohibere clericos,& eccleſias acquirere immobilia.*
5 *Quod in ſpecie non poteſt quis diſponere, nunquam præſumitur in ſua generali diſpoſitione voluiſſe comprahendere.*
6 *Hoſpitalia gaudent priuilegijs Eccleſiæ.*
7 *Fallit ſi non ſint conſtituta authoritate epiſcopi,ſed priuatorum,aut alicuius Communitatis.*
8 *Reſcriptum impetrans,& eo vtens, ad illius obſeruantiam ſe obligat,& adſtringit, cuius formam, & conditiones ſeruare tenetur.*
9 *Statutum prædictum prohibens alienationem in forenſes,non comprahendit originarium alibi habitantem.*
10 *Quod potui nolui,quod volui adimplere nequiui.*
11 *Decreta Parmẽſia prohibentia alienationẽ in forẽſes,cõprahẽdũt quoq; originarios alibi habitãtes, & onera oĩa cum ſubditis, & incolis nõ ferentes.*

EPITOME.

Statutum prohibens alienationem in forenſes, & non ſubditos,vtrùm compræhendat clericos, & Eccleſias? Et quid de Hoſpitalibus?

RESPONSVM XX.

ARdũa nimis & cõtrouerſa eſt quæſtio,
quæ in pñti cauſa diſcutienda occur-
rit; Vtrũ ſcz ſtatutũ,vel alia lex ciui-
lis alienationẽ bonorũ immobilium
Prohibens in forẽſes,& non ſubditos,& qui non
ſuſtineãt onera cũ alijs ciuib⁹,& incolis, ꝓut De
creta Ducalia in hoc Parm.ſtatu ꝓhibẽt, cõpræ
hendat clericos,eccleſias,& loca eccleſiaſtica?
1 Etenim pro affirmatiua permulti celebres iure
conſulti tenuere,inter quos Bald.in c.quæ in ec
cleſiarũ nu.8.de cõſtit.in c.clerici n.2. 3.de iud.
& in conſ.11.per to.inter cõſ.Ancha.Iaſ. in l. fi-
liusſam.§.Diui.nu.74.verſ. cõtrariã vſq; ad nu.
82.de leg.1.concludens opi. hanc rectè defendi
poſſe,Dec.in d.c.q̃ in eccleſiarum nu.mihi 240.
verſ.tertia concluſio,cũ plurib. ſeqq.Signo.latiſ
ſimè cõſ.21.ꝑ tot.Opiz. in d.§.Diui nu.95. vſq;
ad 106.Barba.conſ.14.nu.14. vſq; ad 27. lib.2.
Natt.conſ.280.in 1.dub.Ceph. conſ.53. nu.37.
vſq; ad 49.& conſ.ſeq.vſq; ad nu.17.
2 Quæ quidẽ cõcluſio facilius admitti ſolet, quan
do ſtatutũ loquitur in rẽ & eã ſpecificè afficit,nè
tranſire queat in nõ ſubditum, cuiuſmodi ſunt
Decreta memorata.Ita tenet poſt Bald. vbi ſup.
Abb.in c.ꝙ clericis nu.27.& 30.de fo.compet.&
ibidẽ Barb.in addi.Feli.ĩ c.Eccleſia S. Mariæ nu.
84.verſ.q̃ntus & vltim⁹ eſt caſus.de cõſtit.Saly.
in autẽ.caſſa & irrita n.11.verſ.ſextò inducit,C.
de ſacro.eccle.Capra conſ.144.nu.14.Signor.d.
conſ.21.nu.13.Rip.d.§.diui.num.83.& ibidem
Opiz.nu.95.dicens caſum hunc eſſe indubitabi-
* lem,Ceph.d.conſ.53 nu.43.vbi omnes* hanc li
mitationem tenere affirmat,& vſq; ad num. 49.
proſequitur,& in conſ.ſeq.nu.2.vſq; ad 10.
3 Pro cõtraria autẽ, & ſic negatiua, tenet primò
glo.in c.fi.in ver.libertatis.de immun.eccl. in 6.
volens,quòd licèt in ſtatuto nõ fiat expreſſa mẽ
tio eccleſiaſticorum, nõ tñ ipſos comprehẽdat,
quia mens & intentio attenditur,quæ fuit cõpræ
hendendi ipſos ſub generalitate, & ſic commit-
tendi fraudem de perſona ad perſonam, & poſt
eã idẽ tenet ibi Io.And. & Domi.Bart.in l.fi.nu.
19.vbi ẽt Bal.ſibi contrarius nu.11.C. de ſacro.
eccle.& idem Bal.in l.gñaliter n.3.eo.ti.& rurſũ
Bart.in l.fi.C.de exact.trib.lib.10.atq; in l.dudũ
C.de cõtrah.emp.& in d.§.diui nu. 11.cum quo
tranſeunt ibi Ang.Imo.& Alex. alios citans, &
Iaſ.

Digitized by Google

Iaſ.nu.83.in 1.lect.de cõi atteſtans, prout atte-
ſtatur ẽt Rip. nu.81.82. & Ferdin. Lopez. num.
153.affirmans ita teneri per Legiſtas & Canoni
ſtas,atq; ibidẽ Crot.num.80. cõem pluries aſſe-
rens,& ab obiectis omnib⁹ illam defendẽs. Hãc
quoq; tenet Caſtr.conſ.98.in prin,li.2.& Albe-
ri.in tract.ſtatu.par.2.q.2.reprobans d.conſi.21.
Signo.contrarium aſtruentem vt ſup. Abb. in c.
relatum il 1.nu.5. verſ.itẽ non valet. de teſtam.
& in conſ. 26.nu.6.li.1:Fede.de Sen. conſil. 86.
ſtat.ciuitatis Peruſinæ,Anchar.cõſ.154. optimis
rõnibus in princ.& nu.8.Feli.in c.Eccleſia s. Ma
riæ nu.81.89.cõem atteſtans,prout & Dec.atte-
ſtatur nu.mihi 249.verſ.ſi volumus,& num.ſeq.
verſ.uñ concordando. Cõem quoq; dicit Barb.
conſ.47.nu.9 li.3.inquiens omnes ferè Doct. il-
lã tenere.Caſſan.in cõſuet.Burg.rub.9.§.10.nu.
49.& ſeq.Soci.iun.D.meus in conſ.76.num.50.
li.2.& in d.§. diui nu.166. Clar. in prax. crim.
q.82.ad ſtatutũ 5.circa alienationẽ nu.16.17.de
cõi pariter fidẽ faciens,& Plot.conſ.19.num.11
Alba.conſ.8.nu.9.& ſeq. in 6. conclu. quo loci
conſ.prædictũ.Signo.21.adamuſſim confutat,&
deniq; Rim. iu. in proprijs terminis Decretorũ
nrorũ Parm.conſ.15.n.85.cũ ſeqq. vſq; ad 102.
lato calamo hanc tuetur ſñiam, à qua vii cõiter
approbatã, nõ eſſe recedendum in conſulendo,
& iudicando concludit ſub nu.59.

Crebrior igr̃ apparet,& verior mihi ẽt vr̃,hæc
ſecunda opi. pro qua ſtringit admodum tex.in
d.c.ſi.de immu.eccle.cũ glo.præcitata in ver. li-
4 bertatis, † & ſtringit quoq; inter cetera, argm̃ il
lud,quòd ſicut nõ pñt laici quicq̃ contra eccleſia
ſticos in ſpecie ſtatuere,illos ab acquiſitione bo-
norũ immobiliũ arcendo,d.c.ſi.d.c.quę in eccle-
ſiarũ,& c.ſi.de re.eccle.non alien. cum multis ſi-
mi.Ita nec in gñe videri pñt eoſdẽ excludere vo
luiſſe,& ſub diſpone generali de non ſubditis lo
5 quente,cõprehẽdere. † Qñ quidẽ nunq̃ pſumitur
qs in ſua diſpoſitione cõprehendere eos,de qui-
bus in ſpecie diſponere nõ poterat.l.luti⁹.§.pen.
ff. ad munici.c.à nobis.de ſen,excom. Bart.in l.
ſi qs ſub conditione,de condi.inſti.Luc. de pen.
in l.fi.C.de exact.tri.li.10.cum multis alijs addu
ctis per Rim.iun.d.cõſ.15.nu.86.cum ſeqq. ubi
argm̃ iſtud magnifacit, & extollit, poſt Anchar.
Brun.& Crot.quos refert. Et re ipſa plurimùm
ſtringit; ex quo vltra defectũ põtatis ſtatuẽtiũ,
defectũ quoq; uolũtatis oñdit. Sed magis urge-
bit argm̃ ſi tale dilema ſubiungamus, aut uolum⁹
ſtatuentes noluiſſe cõphẽdere eccleſiaſticos ſub
generalitate prædicta,& locum habet argm̃, aut
uoluiſſe,& verificatur dictũ glo.& ſequacium in
d.c.ſi.de immu. eccle. in 6.quòd ſcz ſit fraus de
pſona ad perſonam, & mens atq; intentio frau-
dandi legẽ eccleſiaſticæ libertatis reprobanda eſt.

Quamobrẽ,ſi in ſimplicibus terminis Decreto
rũ prohibentiũ alienationẽ in forenſes, & non
ſubditos verſaremur, dubitabilis ualdè cenſen-
da uidereẽ Ducalis fiſci cauſa,cũ Cagnanus prę-
6 diũ emptũ,Hoſpitali Cremonæ legauerit,† Ho-
ſpitalia.n.priuilegijs eccleſiæ, & eccleſiaſticæ li-
bertatis gaudent.l oĩa priuilegia, vbi Bar.C.de
epis,& cle.Bald.in l. orphanatrophos.eo.ti.& in
auten.hoc ius porrectũ, nu. 2. C.de ſacro.eccle.
Abb.in c.pen.nu.6.de immu.eccle.Alex.conſ.9.
in prin.li.2.&alibi ſæpè.

7 Cæterùm re diligẽtius ppenſa,cõſiderandũ eſt
primò loco, quòd non oĩa hoſpitalia priuilegijs
eccleſiæ potiunt,ſed illa tñ, q̃ Epali authoritate
fuerint inſtituta,& cõſtituta,ut diſtinguẽdo tra-
dit idẽ Bald.in d.auten.hoc ius porrectũ.uerſ.ad
hæc q̃ro,& Alex d.cõſ.9.n.1. uerſ. ꝙ uerũ & alij
q̃plures relati à Tiraq.in ſuo tract. piæ cauſæ. in
præfat. uerſ.id ꝙ pleriq;, & uerſ. ſeq. aſſerentes
quòd ſi à priuatis pſonis, uel Vniuerſitate cõſti-
tuta fuerint ſec⁹ iudiceẽ,ut pTiraq.ibi cũ cõcord.

At in toto proceſſu præſẽtis cauſæ nullũ uerbũ
de conſtitutione Hoſpitalis Cremonæ, à quo ſci
licet proceſſerit,quod erat intentionis fundamẽ
tũ,ſi eccleſiaſtica libertate uti poſſe prætẽdebat,
& laicorum legibus non ſubiacere. Ergo,&c.

8 Sed ulterius quoq; aduertẽdũ eſt,quòd Cagna
nus uti forẽſis dictũ Prædiũ acquiſiuit in hoc ſta
tu,ex diſpenſatione Sereniſs. D. Ducis N.cũ re-
ſcripto in ſimilibus conſueto; hoc eſt cũ cõditio
ne,& onere,ut ipſe,& ſucceſſores ſui in ppetuũ ĩ
eodẽ ſtatu habitarent, & onera cũ alijs ciuib. &
incolis ſuſtinerent,aliàs bona acquirẽda ipſo iu
re cõfiſcata eſſent. Cuius reſcripti uirtute, ſecu
ta fuit emptio,ut in ipſomet emptionis inſtr̃o le
git,& ſic eo utẽdo,ad illius obſeruãtiã ſe adſtrin
xit,& obligauit.c.cũ oẽs.ubi Scrib.de cõſt.Bero.
cõſ.22.nu.21.li.3.adeo ꝙ eius formã,& cõditio-
nẽ ſeruare tenebaẽ c.cum dilecta,ubi Feli. & alij
de reſcri.Bero.cõſ.88.nu.6. in pri.cõſ.1. n 25.in
3.atq; cõſ 126.n.9.eo.lib. Vñ facta p impetrãtẽ
alienatione,ſeu legato in locũ nõ ſubditum,& ꝙ
habitare nõ põt,minuſq; onera ferre,ſaliẽ pſona
lia,uel mixta uenit caſus cõtrauẽtionis,& p cõ-
ſequens confiſcationis ipſo iure ad formam re-
ſcripti aceptati, & executi. & hoc fundamẽtum
(iudicio meo) euitari non poteſt.

9 Cui nõ officiat id,ꝙ probare conatũ fuit Hoſpi
tale (q̃uis plenè ẽt nõ pbauerit)Cagnanum ſcz
originariũ fuiſſe de loco Curtis Maioris ſtatus
Parm̃ & p pca ſinè diſpẽſatione acq̃rere potuiſ-
ſe,ad Plot.ĩ d.§.19.n.39.& ſeq.Qm̃ rñdeẽ,quòd
tãtò magis obſtrictus fuiſſet legib. Principis ſui
nãlis, ſi originarius fuiſſet,& ſic decreta memo-
rata ſeruare. Vltra quòd nec p pea liberat⁹ dici
poſſet à pęna reſcripti p̃dicti,cũ ſpõte ſe ſubie-
cit:nã loc⁹ eẽt regulę,ꝙ potui nolui, ꝙ uolui ad-
implere nequi.l.multũ.ubi gl. in uer.potes. C.ſi
qs alte.uel ſi.l.in ambiguo,ubi glo.in uer.nõ po
tuit,& in l.neq; pignus de reg. iur. cum uulg.

Et

Digitized by Google

11 Et vt oīs ceſſet hæſitatio, inſpicienda eſt forma Decreti anni 1554. inhabilitãtis in ſpē originariũ nõ habitãtē in ſtatu, quē ꝓ foreſe haberi mãdat in illis verbis(eũq; q̃ tpe pñtis decreti in alieno territorio, vel dñio habitare reperiē, ēt quòd aliàs origine Parmeñ. vel Placētin. exiſteret,)& in alio Decreto anni 1574. idē re ipſa diſpoſitũ eſt in illa cl'a(q. vel q̃ nõ ſint ex originarijs ſubditis nr̃is, & onera ſuſtineãt, & factiões cũ alijs originarijs ciuib. incolis, & ſubditis nr̃is.)Copulatiuè. n. reqrit originē, & ſupportationē onerũ cum alijs ſubditis. At nec Decretorũ tꝑibus, neq; ſupplicationis, & reſcripti ſupportabat Cagnanus onera, & factiones cũ incolis, & ſubditis, ex quo habitationē lõgiſſimã, & domiciliũ tm̃ habebat in ciuitate Cremonæ, ergo ꝓ forēſi oĩno hñdus, & ꝑ conſequens acquiſitionis incapax abſq; diſpēſatione, ꝓut in paribus terminis tradit Dec. conſ. 661. nu. 4. cũ ſeqq. Rui. conſ. 290. nu. 10. cũ ſeqq. lib. 2. Ancha. Regiē. q. 9. nu. 5. vſq; ad fin. & de primo ad vltimũ, nõ ſolũ virtute Decretorũ, ſed ēt reſcripti memorati, nullũ, & inualidũ credit legatũ de quo agr̃ Quod tantò magis recipiēdũ, ex quo Hoſpitale cui relictũ fuit, eſt extra ſtatum Sereniſs. D.N. ꝑ ea q̃ de ꝑſonis eccleſiaſticis tradunt Anchar. conſ. 61. num. 2. verſ. ꝑterea. Lap. alleg. 101. & hos referēs Dec. conſ. 114. col. 3. verſ. & licèt in effectu, & in d.c. Eccleſia S. Mariæ n. mihi 210. verſ. non obſtat quòd beneficiũ ſtatuti, & nouiſſimè Cepha. d. conſ. 54. num. 10. cum ſeqq Ex his igitur concludo prędiũ de quo agitur ad dictum Hoſpitale tranſire non poſſe. Salua ſemper meliori ſenrentia, & ſalua præſertim S. Matris Eccleſiæ cenſura.

S V M M A R I V M.

1 *Libelli forma in actione negatoria. remiſs.*
2 *Actor in actione negatoria dominiũ probare non cogitur, ſed ſufficit poſſeſsionē probare eius rei, quam ſeruire negat.*
3 *Canalis poſſeſsio per quos actus probetur?*
4 *Teſtis vnicus contra producentem plenè probat.*
5 *Locatio aliquando poſſeſsionem probat.*
6 *Sententia inter alios lata, alijs praiudicat ratione connexitatis.*
7 *Sententia inter alios lata ius tertij vacillare facit.*
8 *Proclamationes vſum aqua canalis prohibentes, ipſius canalis poſſeſsionem probant.*
9 *Conſanguinei, & affines non ſunt integri teſtes, & quandoq; in totum repelluntur.*
10 *Teſtis in cauſa propria nihil probat.*
11 *Pauper in cauſa ardua, ſi à teſtimonio non repellitur, de fide tamē minuitur, et nõ eſt integer teſtis.*
12 *Amicus maxima amicitia coniunctus, non eſt integer teſtis.*
13 *Colonus partiarius, qui de cõmodo proprio tractat, à teſtificando repellitur.*
14 *Teſtes ad concordiã quantũ fieri põt reduci debēt.*
15 *Statutum Parmē. ſub rub. Quòd nullus audeat lib. 5. declaratur dominium canalis praſtare.*
16 *Dominium probare dicitur, qui loci cuſtodiam conſuetam probat.*
17 *Dominium canalis probat, qui fundum pro eo reficiendo emiſſe probat.*
18 *Antiqua ſcriptura in libris maiorum, ad probandũ dominium adminiculatur.*
19 *Formula Dominus, aqua per eam decurrentis cenſetur dominus.*
20 *Moleadinum habens ſuper formula, prohibere põt, nè aqua ex ea extrahatur, tam infra, quã ſupra.*
21 *Nec tenetur de ea gratiã alicui facere, ēt inferiùs.*
22 *Dominũ qui vult ſe probare, dominiũ authoris ſui probare tenetur. Limita, vt inf. nu. 29. cum ſeqq.*
23 *Imperator eſt dominus totius orbis, maximè verò eorum, qua ſunt de regalijs Principum.*
24 *Flumina ſunt de regalijs.*
25 *Inſtrumenta de nouo reperta poſſunt quandoq; ante ſententiam produci.*
26 *Notorium probatione non indiget.*
27 *Dominium in antiquis probatur per famam. & cõmunem opi quòd quis pro domino ſe geſſerit, & ꝓ tali tentus fuerit, & eſt communis.*
28 *Eccleſia Romana, licèt Inſtrumēta non haberet de Ciuitatibus ſuis, ex cõi tamen reputatione. & opinione antiquiſsima, & ex quo pro tali ſe continuò geſsit, domina iudicanda.*
29 *Dominij probatio non ſemper requirit probationem dominij authoris, ſed in dubio tantùm, & quando alia nõ cõcurrũt; puta titulus, ac diuina poſſeſsio.*
30 *Dominium ex poſſeſsione triginta annorum probatur, ſaltem praſumptiuè.*
31 *Dominium ex pluribus probationibus ſimul iunctis probatur, licèt non ex ſingulis probetur.*
32 *Dominium ex indicijs, & coniecturis probatur.*
33 *Praſertim in antiquis.*
34 *Coniectura loco probationis habentur, vbicũq; difficilis eſt probatio veritatis,*

Pro Illuſtriſs. D. Alexandro de Corrigia.

EPITOME.

Libellus in actione negatoria quomõ cõcipi debeat?
In eo iudicio ſufficit de poſſeſſione docere.
Riui, ſeù canalis poſſeſſio ex quibus actibus probetur? & ex quibus dominiũ quoq; verè, vel praſumptiuè probetur?

RESPONSVM XXI.

1 VT ſigillatim reſpondeamus pulcherrimis motiuis Illuſt. D. Iudicis, contra Illuſtriſs. D. Alexandrũ de Corrigia excitatis, fatebimur in primis pręſuppoſitum

poſitum in facto, quòd actio negatoria fuerit ab
ipſo D. Alexandro intentata, conuenit.n. in ſub
ſtãtialibus libellus ab eo productus, cum forma
tradita à Iaſ.& cęteris in §.æquè. in fin. inſtit.de
ac.& à pract. Papien.in for. libell.actio. negaro.
2 †At verò inficiabimur, neceſsè fore actorem ꝓ-
bare, ſe fore dñm eius rei, quã ſeruire negat, ad
hoc, vt in tali iudicio obtineat. Quandoquidem
ſufficit eum poſſidere, & de poſſeſſione docere,
vt probat tex. in l. etſi forte.§. 1. vbi Bart. ff. ſi ſer.
vend. in l. vti frui, §. vtrum aũt vbi Bart.& Bal. ff.
ſi vſufr. pet. & in d.§. æquè, vbi Iaſ. in vlt. nota.
ſub nu.40.& docet Inno. in c. Abbatè ſanè nu. 3.
quẽ cęteri Canon. ſequuntur ex͂ de verb. ſignif.
Nec diuerſimodè ſentiunt Bart. in l. ſi priùs. de
op. no. nuncia. in 5. oppo. 1. part.& pract. Papiẽ.
vbi ſ͂. in ver. per quandam nu. 3. verſ. alij diſtin-
guunt, ſed potiùs expreſſim conueniunt, vt vi-
deri põt. Vndè ſi Illuſtriſs. D. Alexandrũ de ſua
poſſeſſione canalis Medeſani docuiſſe oſtendat̃,
neceſſariò fatendum erit eius intentionẽ funda
tã exiſtere, & nihil ipſi ad victoriam deeſſe.
3 † Probata igitur fuit eius poſſeſſio, ac authorum
ſuorũ multiformiter, nam primo loco adeſt de-
poſitio vndecim teſtium ab eo productorum, ꝗ
ſpecificè deponunt à triginta annis, & longè vl-
tra ipſos fuiſſe, & eſſe in poſſeſſione dicti canalis,
aquam in eo imbuccare faciendo è flumine Ta-
ronis, & ad molendinum ſuum ducendo, & dein
de ad terram Nuceti, illudq́; purgari faciendo,
& deuaſtatum reaptando, & conſtruendo in ter-
ris antiquis, illas à Dñis emendo, Nec nõ & ſuꝑ
eo pontes, & naues conſtruẽdo, alioſq́; multipli-
ces actus poſſeſſorios faciendo, præſertimq́; Cã
parium ad illius cuſtodiam ſingulis annis depu-
tando; quod vltimum de campario etiã deponit
4 optimè tertius teſtis aduerſariorum fol.46.† qui
ſolus poſt didicita teſtificata ꝓductus, contra ꝓ-
ducentes plenè probat l. ſi quis teſtib. & ibi Bal.
& Doct. C. de teſti. & in c. de teſtib. vbi Abb. &
Felyn. de teſti. cum vulg. qui quidem actus oẽs,
imò ſinguli, ex quo per Dños ſimilium canalium
exerceri ſolent, vt notorium eſt, poſſeſſionẽ ple-
nè probant l. 2. cum materia, C. de acq.r. poſſeſſ.
Accedat depoſitio aliorum quãplurium teſtiũ
in priori proceſſu examinatorum, qui deponũt
eundem Illuſt. D. Alexandrum, & eius authores
fuiſſe, & eſſe in quaſi poſſeſſione locandi aquam
memorati canalis, quod apertiſſimè quoq; fatẽ-
tur quintus, & nonus teſtes aduerſariorũ in præ
ſenti proceſſu producti fol.62.& 113. plenè pro
5 bantes per ſupradicta, † & abſolutum eſt, quòd
locatione quandoq; probatur poſſeſſio, Bart. &
Doct. in l. qui vniuerſitas, §. quod ſi per colonũ,
ff. de acquir. poſſeſſ. & in l. 2. C. eo.
Ad eandem poſſeſſionem probandam confert
ſententia aliàs lata de anno 1555. pro Illuſtrib.
Sãuitalibus authoribus Illuſt. D. Alexãdri con-
tra nõnullos prædia poſſidentes in villa ipſa Me
deſani, qui aquam è dicto Canali extraxerant.
Nam licèt ijdemmet tunc cõdemnari, hoc in iu-
dicio nõ interueniant, & ſic talis ſñia ſit res in-
6 ter alios acta. † Nihilominus ratione connexita
tis probat contra DD. reos nunc conuentos, per
ea quæ planè ſcribit Tiraq. in tract. ſuo res inter
ali. act. limit. 22. Nec dubitandum, quin adſit cõ
nexitas cauſarum, ex quo vna eſt oĩum ꝓtenſio,
quòd canale prædictum ad eos ſpectet, & ſit in-
ter eos cõe, ita vt quilibet habens terras in villa
7 illa poſſit eas ad libitum irrigare. † Vltra quòd, ſi
nulla extaret iurium connexitas, attamẽ ſenten-
tia prædicta præſumptionem hoc tempore face-
ret cõtra alios, & ſic contra iſtos Dominos reos
cõuẽtos, & illorum ius vacillare faceret ex tradi
tis per eundem Tiraq. latè dicto tract. limit. 19.
8 † Pro eadẽ poſſeſſione probanda productæ fue-
runt proclamationes, & banna prætorum Mede
ſani, qui pro tꝑe fuerunt, prohibẽtia vſum aquæ
Canalis prædicti ſub formidabili pœna, abſq; li-
centia Illuſt. D. Alexãdri, & authorum ſuorum.
Vndè plena reſultare vr̃ probatio, ẽt ſi de execu
tione, & obſeruantia bannorum non cõſtet, per
ea, quę ſcribit Inno. in c. dilectus nu. 3. de capell.
* Monac. quẽ Doct. * cõiter ſequuntur teſte Alba.
conſ.64. nu.10. vbi plura refert concord. quib.
adde Rom. conſ.70. nu.12. Dec. conſ. 694. n. 11.
& Menoc. de retin. poſſeſſ. remed. 3. nu. 585.
Licèt igitur contra hanc exuberantẽ probatio
nẽ poſſeſſionis Illuſt. D. Alexãdri conati fuerint
Dñi Ciues aduerſarij probare eiuſdem canalis
poſſeſſionem, longè tñ inferiores in probatione
exiſtunt, habent.n. nouem tantũ teſtes deponen
tes de actu imbuccationis Canalis factæ per me
zadros Ciuium, & irrigatione agrorum facta cũ
eiuſdẽ aqua, quorum tres probãt ẽt poſſeſſionẽ
Ill. D. Alexãdri, vt ſ͂ diximus, dum ſcilicèt depo-
nunt, tertius de conſtitutione camparij, quintus
verò, & nonus de locatione aquæ.
9 † Sed accedat, quòd omnes ferè ſunt conſangui-
nei, & affines eorum, qui intereſſe habẽt in cau-
ſa propter prædia, quæ poſſident in dicta Villa
Medeſani, vt ipſimet in generalib. fatẽtur; vndè
vel repelli debent à teſtimonio, vel ſaltem de fi-
de multùm eis minuitur ad Gabr. titu. de teſti.
concl. 13.& 15. cui ſufficiat remiſſio.
10 † Inſuper ſecundus eſt liuellarius, tertius verò
fictabilis terrarum, ꝓ quibus prætenditur ius in
ipſo canali, ita ꝙ in cauſa propria deponunt, &
11 nullam fidem faciunt l. nullus ff. de teſti. † Quar-
tus eſt pauper non habens in bonis pluſquam li
bras centum quinquaginta, qũi ex hoc ſolo in-
habilis eſt ad teſtificandum in huiuſmodi cauſa
ardua. Gabr. d. tit. de teſti. conclu. 18. num.8. ex
mente Bar. & Rui. conſ. 5. Et omni in caſu pluri-
mùm de fide minutus, vt per eundem Gabr. ibi
12 nu.9. poſt multos relatos. † Quintus eſt multum
amicus,

amicus, & quaſi domeſticus Domini Parthe-
nij producentis, & propterea, vel repellendus
vel ſaltèm minutus vt ſupra Gabr.d.tit. conclu.
9.nu.2.4. & 7. Sextus eſt pauper non habens in
bonis pluſquam libras centum, & eſt liuellarius
13 vt ſupra † Octauus eſt colonus partiarius Domi
ni Herculiani producentis, & ſic intereſſe ha-
bens in cauſa reſpectu portionis fructuum ſibi
ſpectantis; Adeo quòd vltra affectionem per-
ſonę producentis, in cauſa propria deponit, &
nihil probat, ex relatis per Soc.iu.con. 146.nu.
17.lib. Nonus, & vltimus eſt pauperrimus, qa
nihil habet in bonis niſi veſtimentũ, quo indu-
ctus eſt, & per conſequens fide caret, iuxta præ-
dicta. Cum igitur tot patiantur defectus teſtes
DD. Ciuium, paucioresq; ſint num. ac de pau-
cioribus actibus poſſeſſorijs deponentes, quàm
teſtes Illuſtriſſ. Domini Alex. & partim etiã pro
eodem Illuſtriſſ. Domino concludentes, vt de-
monſtrauimus, nulli dubium, quin optimè fun-
data remaneat ipſius intentio reſpectu poſſeſ-
ſionis, quę ſufficit ad victoriam, per ſupradicta.
Sed ex abundanti conſideretur, quòd teſtes
Ciuium rectè poſſunt concordari cum teſtibus
D. Actoris in eo, quod de imbuccatione, & pur-
gatione canalis deponunt, ſi quidem veriſſimũ
eſt mezadros, & fictabiles ipſorum Ciuium in-
teruenifſe deriuationi, & expurgationi ante-
dictis, ſed iuſſos, vel rogatos ab agentibus Illu-
ſtriſſ. D. Alex. & authorũ eius, & cibum, ac po-
tum ab eiuſdem recipientes, vnà cum cæteris
hominibus ſubditis iuriſdictioni Medeſani, pro
ut plenè deponunt eiuſdem Illuſtriſſ. D. teſtes
ſuper ſecundo & tertio capitulo; & re vera hoc
non negant Ciuium teſtes, ſi benè legantur, &
14 inſpiciantur † Quo circa reducendo eos ad cõ-
cordiam modo prædicto, prout regulariter re-
duci debent teſtes omnes prima facie diſcordes
c.cum tu. vbi cano. extra de teſti. Curt. in tract.
teſti.conclu.59. cum vulg. tantò magis fundata
remanet intentio Illuſtriſſ. Do. Actoris abſq;
dubitationis ſcrupulo.
15 At verò non tantùm poſſeſſionem, ſed domi-
nium canalis plenè probauit, nam primò alle-
gauit, & produxit ſtatutum noſtrum poſitũ ſub
rub. Quòd nullus audeat &c. libro quinto, quo
prohibitum reperitur omnibus extrahere aquã
ex ipſo canali ſub formidabili pęna, pręterquã
eius Domino, & Dominũ declarat eum, qui eli-
git camparium ad illud cuſtodiendum; quo cir-
ca, cum ex proceſſu liquidiſſimè conſtet Illuſtr.
Dom. Alexan. ſingulo anno camparium pro cu-
ſtodia prędicta eligere, & deputare, & ita etiam
eius authores egiſſe, in neceſſariam conſequen-
16 tiam probatum eſt dominium. † Et nedùm vi-
gore ſtatuti prædicti. Sed etiam iuris cõis, nàm
probans conſuetam locorũ cuſtodiam, dicitur
dominium probare, per tex. egregium in l. in no
Conſi. Lud. Sacc.

mine Domini §. in Sardinia, ibi, & vbi cuſtodes,
& inferiùs in verſi. quoniam ita conuenit, vt
ſemper cuſtodes fines Prouinciæ ſeruent C. de
17 offic. † Pręfec. Prætor. Aphr. quẽ ad hoc ponde-
rat Guid. pa. deciſ. 193. nu. 1. verſi. 4. probatur,
& verſi. ſed iuxta, & ibidem appoſt. Itidẽ pro-
bauit, conſuetum ſe eſſe reficere canale proprijs
ſumptibus, & conſtituere ſuper eo pontes, & na
ues lapideas, & ligneas, & emere agros pro eo
cõſtruẽdo, vbicunq; opus eſt, vndè dñium certè
ꝓbatur, ẽt ex ſola emptione dicti ſoli. vt in pro
18 prijs terminis firmat Bero. q. 65. nu. 4. & 5. † vbi
fortiùs voluit ſufficere hoc caſu emptionẽ pro-
bare ex libris maiorum ſuorum in antiquis, &
tamen probauit Illuſtriſſ. Dom. Alexan. per in-
ſtrumenta, & teſtes; propterea tantò magìs ob-
19 tinere deber. † Nec videtur hęſitandum, quin
Dominus formulę ſit etiam Dominus aquę per
eam decurrentis, ad Bart. in l. quominùs 12. q.
de flumi. Bald. in c. cum omnes extra de conſti.
Alex. cõſi. 108. col. 1. lib. 2 quod oĩno videat̃, &
conſi. 203. nu. 6. 7. vol. 6. atq; Iaſ. d. l. quominùs
20 num. 88. † Et tantò magìs cum ſuper ea habeat
Illuſtriſſ. D. Alex. Molendinum conſtructum ab
antiquo, vt in proceſſu probatũ fuit; ex hoc enĩ
ius habet prohibendi, nè aqua deriuetur, & ex-
trahatur ex ipſa formula, tam infra, quàm ſupra
Molendinum ſuum, vt in ſpecie docent Barto.
Alex. & Iaſ. locis nunc citatis. Dec. pulchrè cõſi.
144. per tot. & conſi. 373. nu. 12. & Bal. in l. aquã
21 in prin. C. de ſerui. & aq. † inquiens, quòd Do-
minus Molendini non tenetur facere gratiam
alicui de aqua, etiam inferiùs.
Allegauit inſuper, & ꝓduxit priuilegia Illuſtr.
DD. Sanuitalium eius authorũ, quæ iam dudũ
obtinuerunt a Reuerẽdiſſimis Epĩs Parmeñ. ex
qb9 manifeſtè liquet de eius titulo, & dominio.
22 Nec officit, quòd Illuſtr. D. Iudex hic † dubitat,
non ſufficere titulum oſtendiſſe, ex quo de do-
minio concedentis non vr̃ probatum ad l. eum
res. vbi gl. & Doct. c. de proba. Dyn. Bar. Caſtr.
Alberi. Alex. & alios in l. ſi ſic § 1. & in l. legatum
de liber. leg. Boer. deciſ. 42. nu. 25. & tradita per
Nat. conſi. 396. nu. 5. 6. lib. 2. Nam primò rñde-
tur, imò productum fuiſſe priuilegiũ Reuer. Epĩ
23 Parmeñ. † quod ab Henrico Sexto, nec non a Si
giſmondo Imperatoribus habet, quo flumina,
aluei fluminũ, & decurſus aquarũ ei concedun-
24 tur, † & de Imperatorũ dñio nõ eſt ambigendũ.
per l. depręcatio. ff. ad l Rhod. de iac. l. benè a Ze
none §. j. C. de quadri. p̃ſcrip. † p̃ſertim in flumi
nib. quæ ſunt de regalijs Principis c. 1. in ti. quæ
ſint rega. ubi oẽs not. Fran. Mar. deciſ. 500. nu. 1.
2. lib. 2. Et licèt in termino probatorio ꝓductũ
25 non fuerit † attñ qa de nouo reperiũ eſt, potuit
usq; ad ſñiã produci vt ꝑ Doct. oẽs in l. admonẽ
di. ff. de iur. iur. & in c. cũ dilectus, de fide inſtru.
Secũdò rñdet̃, quòd & ſi de dñio Epĩ cõcedẽtis
P in ſpe-

Digitized by Google

in ſpecie nõ conſtaret,quia tñ in antiquis ſum⁹,
imò in antiquiſſimis, & Epiſcopus ipſe ſemper
habitus,& tentus fuit pro dño aquarum ṗdicta-
rum,& innumeras cõceſſiones fecit,& in dies fa
cit palàm, & publicè,& habentes ab eo cauſam
pro veris dominis,& poſſeſſorib. reputantur,&
pacificè vtuntur aquis ad vſum ſibi conceſſum,
26 vt oĩbus obuium,& notoriũ eſt † & conſequen-
ter probatione non indiget. clem. appellanti de
appell. Bal.Salyc.& alij in l.cum fratrẽ,C.de his
qui, vt indig. & in terminis Riminal. conſ.410.
27 nu.12. lib.3. † ſatis ſuperq; probatũ dicit̃ illius
dominium,vt docet Bal.in l.conuenticulã nu.6.
28 C.de Epiſc.& cler.† exemplificãs in Eccl. Rom.
q̃ licèt inſtrumenta non habeat de Ciuitatibus
ſuis,ſufficit tñ gñalis opi.& fama, quòd ſit Dña,
& pro tali ſe ab antiquo geſſerit,& poſt cũ Dec.
* cõſ.146.nu.14.& cõſ.428.prædicto, vbi de cõi.*
Arer.conſ.36.nu.5.Alba.conſ 64.nu.21.cũ plu-
rib.ſequen.Thob.Non.conſ.63.nu.6.Marc. de-
ciſ.Delphi.610.nu.10. & permultos referens,ac
de cõi etiã atteſtans.Burſ. conſ.27. nu.7. 8.cum
29 ſequen.quib.ſufficiat remiſſio. † Tertiò reſpon-
detur,quòd non eſt paſsim vera cõcluſio in mo-
tiuo relata,videlicet,neceſſe fore ꝓbare dñium
authoris,ſed limitatur ſm̃ Pariſ.conſ.104. num.
94.vſq; ad nu.101.& rurſus nu.117.li.1. Et Me-
noch.de arbitr.iud.li.2. cent.2.ca. 42.num.6. vt
in caſu dubio tantùm procedat, & quando alia
non concurrunt ad probãdum dominium,putà,
titulus,ac diutina poſſeſſio, quæ in noſtra ſpecie
30 optimè verificata fuere,&c. † Probatio quoque
poſſeſſionis,de qua ſ̃,præualens probationi ad-
uerſantiũ, & excedens metam annorum trigin-
ta infert ad dominiũ,ita vt Actoris intentio ſun
data plenè dicatur. Bero.d. q.65.in fi.poſt Bald.
quẽ refert in l.inditia nu.5.C.de rei vẽdi.Pariſ.
latè d. conſ. 104.nu.117. Cepha.conſ.9.nu.18.
Burſ.d.conſ.27. nu.4. Vel fateri oportet inuitis
dentibus,quòd præſumptiuè ſaltem ex tali poſ-
ſeſſione dominium probatum ſit, vt in propoſi-
to per hæc formalia verba concludit Roman. d.
conſ. 127. ante num. 1. & Burſ.loco præcitato,
Thob.d.conſ.74.num.6.

Concludamus igitur multiformiter probatum
31 remanere dominiũ Illuſtriſs.D.Alexandri, † &
ſi pars aduerſa ſingulis probationum ſpeciebus
opponere cauillando tentauerit,nunquã tamen
effugiet, quin ſimul iunctæ pleniſſimam conſti-
tuant probationem,vt in ſpecie concludit Caſ-
ſen.conſ.18.nu.19.Thob.d.conſ.74.nu.7.Quod
ſi pertinaciùs contẽdere voluerit, dominium ex
omnibus ẽt ſimul iũctis nequaquã plenè proba-
tum remanere, negare certè non poterit, quin
magna ſint indicia, & coniecturæ dominij ex ṗ-
32 miſſis reſultantes.† Vndè hanc quoq; coniectu-
ralem probationẽ ad victoriã ſufficere non dubi
tabimus,quoniam,cũ dominiũ ſit difficilis ꝓba-
tionis,vt concludunt omnes in dicta l. cum res,
& præſat.Menoc.loco præcitato in princ.ſufficit
illud probare indicijs,& coniecturis, vt eſt tex.
in l. indicia, C.de rei vend.& in l. proprietatis,
C.de probat.& vtrinq; not.per Scrib.Dec.conſ.
146.nu.14. & conſ. 428.in fi.Pariſ. latè d.conſ.
104.num.101.& 102.Menoch.d. caſu 42. nu.2.
33 † Quod tantò magis locum ſibi vendicat in an-
tiquis,vt apud eoſdẽ Doct.legere eſt, & Rimin.
d.conſ.410.nu.12.Marc.deciſ.Delph.610.nu.3.
vſq; ad fi.Alba.d.conſ.64.nu.27.28. inquiẽs tũc
probari dominiũ per quæcunq; adminicula, &
per quaſcunq; probationes,quæ Iudicem in ve-
hementem opin. trahunt.Burſat. vbi ſupra, ante
34 num.8. † Et regulare eſt,quòd vbicunq; diffici-
lis eſt probatio veritatis, coniecturæ habentur
loco plenè probationis, vt magiſtraliter tradit,
& pluribus exemplis confirmat Iaſ. in l. Prætor
ait,§.prætor num.20.vſq; ad num.29.ff.de edẽ.
Sed hæc dicta ſunt ex abundanti, ex quo conclu
dentes reuera ſubſunt probationes tam domi-
nij,quàm poſſeſſionis ex parte Ill. D. Agẽtis, &
quælibet de per ſe ſufficit, vt probauimus.

Has vrgentiſſimas difficultates ſentientes Do-
mini Aduerſarij,conati ſunt probare duo adeſſe
canalia extracta à flumine Taronis decurrentia
per terram Medeſani, & eius territorium ad ri-
uum ſanguinarium, quod licèt ſomnium eſſe cõ
eludant teſtes Illuſt.D. Alexandri ſuper vltimis
capitulis examinati, & ocularis loci inſpectio
clariùs & apertiùs demonſtrare poſſit; Attamen
nihil releuat iſta pluralitas canalium ad euitan-
dum iudicium contra eos ferendum ſuper ca-
nali in petitione expreſſo,& clarè demonſtrato,
ſuper quo probationes antedictæ factæ fuerunt.
Si enim aliud extat canale,prout ipſi prętendũt,
illud ſibi habeant,& poſſideant, quãdoquidem
Illuſtriſs. D.Alexander nullum ius in eo habere
intendit, ſed ſuo proprio canali contentus eſt.
Et ita iudicatum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Debitor ſpeciei caſu fortuito ante moram liberatur.*
2 *Debitor quantitatis caſu fortuito ante moram non liberatur,& nu.53.*
3 *Debitor poſt moram fortuito caſu non liberatur.*
4 *Fallit,ſi cõtingat caſus intra tempus,quo mora purgari poteſt, vel quo ex conſuetudine poteſt debitor pecunias penès ſe retinere.*
5 *Debitor regulariter conſtitnitur in mora mediante denuntiatione,& interpellatione.*

6 De-

Digitized by Google

6 *Debitor quando in ininriam creditoris exactus dicatur? et nu. 50. cum ſeqq.*
7 *Bart. doctr. in l. creditor de ſol. declaratur.*
8 *Factum in debitoris iniuriam, creditori non praiudicat.*
9 *Bar. diſtinct. in l. creditor de ſol. approbata communiter.*
10 *Debitor in iniuriã creditoris exactus, nõ liberatur indiſtinctè, ſed tenetur facere quicquid poteſt ſalua ſalute ſua, ac etiam aliquid pati, vt paßio ſit fidei ſuæ teſtimonium.*
11 *Clericus conuentus coram Iudice ſeculari, poteſt allegare priuilegium clericatus, & iuriſdictionem eius declinare.*
12 *Excommunicationis pœna imminet Iudici trahenti Clericum ad forum ſeculare.*
13 *Salutis ſuæ immemor nemo præſumitur.*
14 *Debitor ſoluens alteri quàm creditori ſuo, ſi id facit ad mandatum eius, qui iuriſdictionem in eum non habet, minimè liberatur, & vide infra num. 46. & 49.*
15 *Diſpoſitio Authen. vt omnes obed. iud. prouin. nullius tollit priuilegium in corpore iuris inſertũ, & multò minùs Clericorum.*
16 *Imperator nunquam vult trahere Clericos ad ſeculare forum.*
17 *Iuriſdictio Eccleſiaſtica à Deo diſtincta fuit à ſeculari.*
18 *Imperatores ſi aliquãdo in Clericos quicquã diſponere auſi ſunt, in errorem inciderunt.*
19 *Clerici ratione bonorum temporalium, quæ poßidẽt in territorio Principis ſecularis, non dicuntur eius ſubditi.*
20 *Iuſſus Regis in his, quæ ſunt extra ſuã Iuriſdictionem non excuſat.*
21 *Clericorũ, & Sacerdotũ genuq; iunda eſſe debet, cũ defendatur lege Dei, quæ dicit. Nolite tãgere Chriſtos meos.*
22 *Metus in Sacerdote nunquam præſumitur.*
23 *Confeßio partis aliam probationem non expectat.*
24 *Confeßio de recepto, non probat ſolutionem in veri creditoris præiudicium, vel liberationem parit.*
25 *Debitor exactus à Tyranno, vel ab alio, à quo facilè repetere poteſt, non liberatur, & num. 26. & 44.*
26 *Impeditus à priuato, nè veniat ad ius, non excuſatur, ſed actionem habet contra impedientem ad intereſſe.*
27 *Debitor exactus, vt ſupra, ſi contra tertium actionem habet non liberatur.*
28 *Bonus quilibet præſumitur.*
29 *Fidem fallere graue eſt.*
30 *Graui autem homini grauißimum eſt.*
31 *Colluſiuum præceptum, debitorem ſoluentem alteri, quàm creditori ſuo, non excuſat, nec liberationem parit.*

Pro Illuſtriſs. D. Alexan. de Corrigio

EPITOME.

Debitorem ſpeciei, caſu fortuito ante moram liberari, ſecus verò in debitore quantitatis.

Debitor exactus in iniuriam creditoris quando dicatur? & quid præſtare debeat, vt à debito liberetur?

Exactus autem in iniuriam vt ſupra, ſi aliunde ei ſuccurſum eſt, putà contra exigentem, vel tertium, non liberatur.

RESPONSVM XXII.

Reuer. Pater, & Integerrime Iudex.

PRofitetur Mag. Aduocatus R. D. Simonis Giacarelli rei conuenti dubia ꝑ D. V. R. contra eũ excitata, clariſſimè enodaſſe, id ꝙ à veritate tm̃ abeſt, quã quod maximè. De his. n. exiſtimo vulgatũ illud pronuntiatũ rectè dici poſſe (ſoluat Apollo) ꝙ etſi ſatis de ſe conſtet, ex infraſcriptis tamen replicationib. pro parte Illuſtriſs. D. Alexãdri de Corrigio actoris, apertiùs fiet.

1 Duas præmittit concluſiones D. Aduocatus p̃dictus ex conſ. Bal. 228. in 2. quæ ſi generaliter, & indiſtinctè intelligantur, falſæ ſunt, & contra Iura notiſſima. Prima concluſio eſt, quòd debitor propter caſum fortuitum antè moram liberatur, quæ ſi de debitore ſpeciei intelligatur, iuri quidem conſona eſt, ſumitur namq; ex l. ſi ex legali cauſa, ff. de verb. obl. & l. quod te. ſi cer.
* pet. & vtrobiq; no. per Scrib. omnes*, quamquã aliquas etiam patiatur limitationes, quas nõ recenſeo, quia ad rem noſtram non pertinent.

2 Si verò in debitore quantitatis intelligatur, legibus repugnat, videlicet, l. in ratione, §. incertę, ff. ad l. falc. & l. incẽdium C. ſi cer. pet. vbi ſunt caſus expreſſè, & Doct. oẽs ſignant. Enimuero nõ aliter liberat̃ debitor q̃titatis caſu fortuito, q̃ ſi mora creditoris ĩ accipiẽdo debitũ oblatũ pręcedat l. ſi debitor la. 1. l. ſi ſolutuꝰ, & l. q decẽ ff. de
* ſolut. & liber. & ibidẽ interp̃tes cõiter* obſeruãt. Et hinc eſt, quòd Bar. à quo nullus diſceſſit, in allegata l. creditor col. 2. verſ. ſi verò accepit ſimpliciter de ſol. in ꝓprijs terminis diſtinguit inter debitorẽ ſpeciei, & q̃titatis, & illũ vult coacta ſolutione liberari, hũc verò minimè, & hęc eſt cõis opi. teſte Dec. conſ. 25. col. 2. verſ. ex iſta.

3 Secũda cõcluſio cõtinet, debitorẽ poſt morã, fortuito caſu nõ liberari ꝓ qua sũt ẽt tex. ĩ d. l. ꝙ te.
4 ſi cer. pet. & in d. l. ſi ex legali cã† & hęc quoq; abſolutè vera nõ ẽ, nã ſi ĩtra tp̃s, quo mora purgari

P 2 poteſt,

poteſt, vel quo ex cõſuetudine aliqua poteſt pe-
cunias penès ſe retinere, contingat caſus. Conſe
quitur tñ debitor ipſe liberarionẽ, mora cõmiſ-
ſa non obſtante, vt per Afflict. deciſ. 150. in op-
poſitũ citata nu. 32. 33. 34. Sed quia ad rem no-
5 ſtrã iſta non faciunt miſſa facio. † Et ad primæ
concluſionis materiam rediens dico, quòd licèt
D. Simon non fuerit in mora conſtitutus mediã
te denuntiatione, & interpellatione, de qua per
Bar. in d. l. quòd te col. 3. verſ. venio ad vltimum
ſi cer. pet. ex aduersò citatum, cum tamen non
fuerit debitor ſpeciei, ſed quantitatis, remanet
nihilominus poſt caſum fortuitum obligatus.

Videat igitur R. D. V. quam tutè, & facilè de-
molitum ſit fundamentum iſtud, ſuper quo vni-
co rotam machinam defenſionis D. Simonis cõ
ſtruxerat D. Riccius Merlus eius aduocatus; ſed
accedat, quòd negari iure poteſt, caſum aliquem
contigiſſe D. Simoni debitori, vt ex infra dicen-
dis apparebit.

6 † Minùs verò ſubſiſtunt reſpõſiones motiuis da
tæ; etenim quoad primum de doctri. Bart. in d. l.
creditor, dum primò dicitur prætendi poſſe præ
ceptũ D. Simoni factum fuiſſe in iniuriam Illu-
ſtriſs. D. Alexandri, nõ opus eſt replicatione, ex
quo pars ipſa talem reſponſionem ſpõtè ommit
tit, prout certè omittere debet, cum eodem præ-
cepto contrarium liqueat, in quo nõ fuerunt pe
cuniæ petitę tamq̃ D. Alexandri, de quo nullum
in eo verbum, ſed tãquam hęreditariæ Illuſtriſs.
D. Cardinalis, cui ſuccedere prætendebant Illu-
ſtriſs. DD. Gibertus, & Camillus; Videaẽ ad hoc
in terminis terminantibus, Calc. conſ. 113. nu. 4.

7 † Dum verò ponderantur verba Bart. in verſ. 3.
quæro. tanquam decidentia caſum ſeparatum à
præcedentibus, ita quòd mens Bart. ſit, quòd qñ
præceptum, ſeu ordinamentum Ciuitatis pœna
le, & graue factũ ſit debitori, ſemper, & indiſtin-
ctè liberetur ſoluens, animaduertendũ eſt, quòd
imò à præcedentibus pendet, & ad illorũ decla-
rationem ſubiungitur; nam cùm ſuperiùs deter-
minauerit plures caſus, in quib. debitor coactus
ſoluere Ciuitati creditum exititij liberatur, vt
declaret, qualis eſſe debeat iſta coactio debito-
rem excuſans, & liberans, ſubdit q. de qua in d.
verſ. Tertiò quæro, & determinat ſufficere pręce
ptum pœnale abſq; vlteriori violẽtia, & ſi aliter
intelligeretur contra ius indubitatum loquere-
8 tur, † quia ſi in caſu, quo apparet præceptum pę-
nale prædictum, non caderet diſtinctio vtrum in
creditoris, an debitoris iniuriã emanaſſet? ſeque
retur, quòd factum in iniuriam debitoris pręiu-
dicaret creditori, contra tex. in terminis in l. ſi
merces §. culpę ff. loca. & in l. pen. in princ. ſolut.
matr. ab ipſomet Bart. ibidẽ allegatos, & contra
alium tex. in l. ſi per imprudentiam, ff. de euict.

9 † Veriſſimaeſt igitur, & paſſim procedit memo-
rata diſtinctio; Cui non aduerſatur Afflic. deciſ.
150. num. 16. in oppoſitum adductus, quia licèt
ibi referat aliquos tenentes præceptum pœnale
prædictum, ſeu pręconium emanatum, ex cuſare
debitnrem ſoluentẽ, declarat tamen ſeipsũ pau-
lò inferiùs, vbi diſtinctionem Bar. & ſeq. refert
num. 18. & 19. quàm ſuperiùs etiam ponderaue
rat num. 12. & 13. & rursus in concluſione deciſ.
nu. 30. verſ. pro ſolutione. Ita quòd cum Bar. trã
ſit ibi Afflict. quemadmodum tranſeunt ẽt Ang.
Imol. Caſtr. & cæteri Scrib. in d. l. creditor, Iaco.
de Bellapert. in l. falſus num. 26. & ibidem And.
Gam. in fi. Caſtren. in l. ſi te bonis, C. de iur. de-
lib. Calc. conſ. 113. prællegato num. 3. verſ. ſed
Bar. Rui. conſ. 147. colum. 1. lib. 1. & d. conſ. 171.
in princip. Iaſ. conſ. 26. in princ. pnſt multos re-
latos volum. 3. atq; alij permulti, quos breuitatis
cauſa non refero.

10 † Ex abundanti autem placet adhuc in p ropoſi-
to animaduertere, quòd ſi aliqua rõne dici poſ-
ſet debitorem quãtitatis iuſſu, & mandato ſupe-
riorũ, non tamen in creditoris iniuriã exactum,
liberari, nõ propterea D. Simon ralis eſſet in no
ſtra ſpecie cenſendus, ex quatuor fundamentis;
Primò quia non fecit quicquid potuit, ſalua ſa-
lute ſua, pro ſolutione vitanda, nec pro credito-
re quicquam paſſus eſt, prout tenebatur, vt paſ-
ſio eſſet fidei ſuæ teſtimonium iuxta not. doctr.
Bal. in l. falſus num. 31. C. de furt. relatam per Af
flict. vbi ſupra num. 23. & 32. quam ſequitur in
ſimili caſu Iaſ. d. conſ. 26. col. pen. verſ. accedat
11 ad præmiſſorum confirmationem vol. 3. † pote-
rat namq; allegare priuilegium clericatus, & iu-
riſdictinnem p̄dictorũ Illuſtriſs. DD. declinare c.
1. & c. ſi diligenti de fo. compet. cum vulg. quod
ſi feciſſet, veroſimiliter coactus non fuiſſet ſol-
12 ueret † nè cogentes ipſum, in excommunicationẽ
inciderent comminatam à Summo Pontif. in c.
13 2. eo. tit. † non. n. præſumendi ſunt ſalutis imme
mores Proceres illi perilluſt. l. fi. C. ad l. iul. repet.
c. ſancimus 1. q. 7. neq; Eccleſiaſticæ libertatis
violarores l. meritò ff. pro ſo.

14 † Secundò. Quia ad mandatum eorum, qui
iuriſdictionem in eum non habebant ſoluit, li-
beratinnem conſequi non valuit, prout vlrra
Luc. de penn. in ſecundo motiuo citatum, tradit
Bart. in tract. de Tyrann. q. 7. & vtrumque refe-
rens Afflict. d. deciſ. 150. num. 14. 15. & 26. vbi
allegat bonum tex. in l. 2. in fi. ff. ſi quis caut.
quem etiam in id ponderat Bart. d. l. creditor
colum. 2. verſ. item quæro, Ruin. d. conſ. 171. nu
me. 6. conferunt optimè tradira per Innocen.
in c. nihil eſt num. 4. de elect. & Caſtren. in l. non
intereſt, & in l. pen. vbi etiã Alexã. C. quod mer.
cauſa. Nec obeſt reſponſio data per D. Aduo-
catum pędictum de diſpoſitione Authẽ. vt om-
nes obe. Iud. prouin. per totũ, quia impertinens
oĩno vr̃ eã allegare ad propoſitũ iſtud, nullũ. n.
verbum de Clericis, quinimo dixit ibi glo. in §.
ſiue

ſiue igitur in ver.priuilegio.quòd Imperator nul
lum tollit priuilegiũ in illa conſtitutione de in-
ſertis in corpore iuris,multò ergò min⁹ Clerico
15 rũ † quos nunquàm vult ad ſeculare forũ trahe-
re,vt in Auten.Clericus quoq; & Authen.ſtatui
16 mus,C.de Epis & Cler. † & ſi vellet non poſſet,
quia à Deo diſtinctę ab initio fuerũt iuriſdictio
17 nes c.cũ aduersùm 96.diſtinct.† & ſi quando Im
peratores in Clericos quicquàm diſponere auſi
ſunt,in errorem inciderunt; & hæc eſt ipſa veri-
tas teſte Bal.in d.Authen.ſtatuimus in princ.
18 † Neq; verò rõne bonorum temporaliũ,q̃ poſſi-
dent in territorio Principis ſecularis ſubditi ei⁹
quoquomodo pñt nũcupari l. de his vbi Bal. C.
de Epis,& Cler.pulchrè Caſtr.in d.Authẽ.ſtatui
mus nu.2.Bart.in l.hęres abſens in princ.de iud.
& in d.Authẽ. Clericus & per Cano.latè in d.c.
1.& d.c.ſi diligenti de for. compet. quibus ſuffi-
19 ciat remiſſio.Cũ ergo paruerit D.Simon nõ ha-
bentibus iuriſdictionem contra ſe, ſibi imputet,
quia nec iuſſus Regis, in his q̃ ſunt extra ſuã iu-
riſdictionẽ,eum excuſare poſſet c. vlt.& ibi glo.
in ver.metu regio.ex̃.qui cle.vel vouen. Et con
firmaĩ,eo quia,cum Sacerdos eſſet D.Simon,tã
20 tò minùs timere debebat† quia Clericorũ,& Sa
cerdotũ genus audax eſſe debet cũ defendaĩ le-
ge Dei,q̃ dicit nolite tangere Chriſtos meos, gl.
not.in §. vult.n.in ver.de genere ĩ Authẽ.de nõ
21 alien.† p̃ quã dicit Firma.in ſuo rep̃t.in ver. me
tũ,verſ.1.quòd met⁹ in Sacerdote nunq̃ p̃ſumiĩ.
22 † Et dum opponitur non conſtare de Clericatu
D.Dimonis,dicimus quòd ſi Mag.eius Aduoca
tus proceſsũ vidiſſet,hãc rñſionẽ ommiſiſſet, nã
ipſemet D.Simon ſe ipsũ fateĩ,nedum Clericũ,
ſed ẽt Archipsbiterum plebis S. Fauſtini Regiẽ.
Dioec.Ideo nulla vlteriori p̃batione opus fuit l.
poſt rem.de re iud.l. 1.C.de cõfeſſ.cum vulg. Et
iſta tueĩ,& cõp̃bãt optimè sm̃ motiuũ R. D.V.
23 † Tertiò non põt D. Simon ſe liberatũ dicere,
quia de ſolutione legitimè nõ docet per ſolam
confeſſionem prædictorũ Dñorũ Giberti,& Ca
milli,vt per Caſtr.in 3.motiuo citatũ,cuius dictũ
abſolutè ſequiĩ Afflic.d.deciſ.150 nu.35. & 36.
poſt gl.Bart.Alex.Aret.& alios,quos refert.Nec
eſt verũ, vt ex aduersò reſpõdetur,quòd Afflic.
ibi dicat multos Doct.contrariũ tenere,& quòd
glo.in l.ſi ex p̃cio,C.ſi cer.pet. non ſit cõiter ap-
probata,qm̃ qui rectè inſpexerit Afflic.facilè ani
maduertet eũ loqui de alia glo. in l. à duobus §.
à fideiuſſore,de iureiur.q̃ in terminis lõgè diuer
ſis loquitur, vt ibidẽ expreſſim declarat Afflict.
nu.36.& rõnem diuerſitatis aſſignat Rui.d. cõſi.
147.nu.13.verſ.Nec obſtat.poſt Caſtren.& Ale
xã.quos allegat. Adeo quòd dubitandũ nõ eſt,
quin concluſio huius 3.motiui ſit vera, & com-
munis,*vt ex multis ẽt alijs adductis per Ruin.
ibidẽ, & nu.præced.conſtat,qui videantur.
24 Quartò nõ eſt ſecuta liberatio debitoris in nr̃a
Conſi. Lud. Sacc.

ſpecie,quia promiſſionẽ habuit indemnitatis,&
contra promiſſores habet actionẽ.ſi nõ vero cre
ditori ſoluere coactus fuerit,vt in 4.motiuo do-
ctè deducitur, q̃ D.Aduocatus prædictus nõ in-
telligere p̃fitetur, ſed eũ potiùs diſſimulare cre-
dendum eſt. Quid in motiuo allegatũ fuerit ne-
ſcio,ſed concluſionẽ in eo firmatã vtiq; iuri con
ſonã ſcio,ſumitur. n. ex traditis per Bart.in d.q.
7.in tract.de Tyran.quem refert,& põderat Affl.
vbi ſ. nu.15. Inquiens,quòd debitor exactus à
Tyranno non liberatur,quando ab eo facilè põt
repetere, & ad hoc fac.l.lectos cũ l.ſeq. de peri.
& cõm.rei vend. vbi p̃lectis vẽditis conciſis ab
ædili,non datur actio emptori,cõtra venditorẽ,
quando non iure conciſi ſunt, ſed contra ipſum
ędilẽ,ſic igitur dicamus,quòd vbi cautũ eſt indẽ
nitati debitoris cõtra eũ,qui indebitè pecunias
25 exegit, nõ eſt quòd à vero creditore liberetur †
& optimè quoq; facit l.2.in fi.cum ſeq. ff. ſi quis
caut. vbi impeditus facto priuati, nè ad ius ve-
niat,non excuſatur,eò quia cõtra impedientem
actionẽ habet ad intereſſe. Vndè pariter ſuade-
tur,quòd ex quo D.Simon actionem habet con
tra Dños prædictos,etiã ex conuentione,pro cõ
ſeruatione indemnitatis,non ſit liberatus.
26 Imò nec liberatur talis debitor,vbicunq; con-
tra tertium fuerit ei ſuccurſum, vt in terminis la
tè tradit Rui.d.conſ.171.nu.6.7.8.li.4. cui ſuffi-
ciat remiſſio.Et ex his quartum motiuum funda
tur. Cui non obſtat reſponſio D.Ritij minantis
tot diſpendia,difficultates,& pericula D. Simo-
ni,ſi ab Ill.Dominis prædictis de Corrigia indẽ
nitatem promiſſam petere,& cõſequi voluerit,
27 †quoniam totum oppoſitum lex præſumit,nem
pè,quòd fidem datã ſpontè potiùs ſeruaturi ſint
l.meritò ff.pro ſoc.c. dudum de præſumpt. cum
vulg.& quia magnates, & potentes ſunt, vt ex
aduersò conſideratur, tantò magis militat iſta
28 præſumptio† nam cum omnibus graue ſit fidem
fallere l.1.de conſti.pec.l.1.de pac.l. 1.§.meritò
29 ff.depoſ. † homini graui grauiſſimum eſt ſecun-
dùm glo.in d.l.1.de conſt.pec. Ideò mirum vi-
detur,quòd iſte D. Doctor Corrigiẽſis talia ver
ba de Dñis ſuis proferat,q̃ vix ſęuioribus Tyrã-
nis conuenirẽt. Abſit igitur,vt eos credam⁹ fidẽ
fracturos, & D.Simonẽ cum damno relicturos.
30 † Vnum vltimo loco non ommittã, quòd pręce
ptum pœnale factum D.Simoni non pręceſſit ſo
lutionem, ſed fuit ſubſecutum, emanauit enim
die 16. Octob. 72. ſolutio autem facta apparet
die 7.eiuſdem menſis.Idcirco ſimulatum fuit,&
colluſiuum,& per conſequens ſoluenti nihil p̃-
deſt ad Iaſ.d.cõſ.26. vbi plenè li.3.& l.1.& tor.
tit.C. pl⁹ val.quod agitur,quàm quod ſimul.cõ
cip.& hoc ſolum fundamentũ ſufficeret ad iudi
cium contra ipſum legitimè ferendum.L.D.

SVMMARIVM.

1 *ABlatiui abſoluti important conditionē.*
2 *Conditio importat formam.*
3 *Ablatiui abſoluti quando formā non important, operantur in vim ſuppoſitorum terminorum.*
4 *Exceptiones declinatoria, & dilatoria, ante litem conteſtatam regulariter opponi debēt, & poſt primum actum.*
5 *Declinatoria tamen poteſt etiā opponi quādoq; poſt tres conformes.*
6 *Item omiſſa per errorem poteſt in quacunque parte iudicij opponi.*
7 *Exceptio concernens perſonas litigantium, magìs priuilegiata eſt, quàm reſpiciens perſonā Iudicis.*
8 *Dilatoria exceptio ſi habet tractum ſucceſſiuū, opponi poteſt quandocunq; ad actus futuros.*
9 *Item ſi annullet proceſſum ipſo iure, quandocunq; opponi poterit.*
10 *Vel ſi ſuperueniat poſt litis conteſtationem ex facto aduerſarij.*
11 *Aut ſi non potuit ante cauſam opponi Iudicis impedimento.*
12 *Fallit quoq; in pluribus alijs caſibus regula de qua ſupra remiſſiuè.*
13 *Intellectus Statuti Parmen. reſeruantis exceptiones dilatorias, & declinatorias in fine litis.*
14 *Statutum prædictum locum non habet in cauſis ſūmarijs, ſed tantùm in ordinarijs.*
15 *Cauſa contra abſentem eſt ſummaria.*
16 *Item cauſa executiuè capta.*
17 *Nec non cauſa poſſeſſoria.*
18 *Statutū Parmen. reſeruans exceptiones prædictas, locum obtinet in his, quæ altiorem indaginem requirunt, non in his, quæ incontinenti probari poſſunt, & offeruntur.*
19 *Exceptiones, quæ de iure communi reſeruari ſolent ad merita, ſi incontinenti probari poſſunt, non reſeruantur.*
20 *Statuta interprætationem recipiunt à iure cōi.*
21 *Notoria probatione non egent.*
22 *Iudex ſi de notorijs dubitat, poteſt ſe informare à quibus voluerit, etiam partibus non citatis, & teſtibus non iuratis.*
23 *Reus negans ſe fuiſſe citatum, vel legitimè citatū, fundatam habet intentionem, ſi ex actis contrarium non apparet.*
24 *Citatio vt ſit legitima, requiritur, quòd conſtet citatum habuiſſe domicilium in loco, vel præſentaneam habitationem.*
25 *Nec ſufficit, quòd aliquando habitauerit, etiā cum vxore, & familia.*
26 *Exceptio, quæ in iure conſiſtit, & probatione non eget, reſeruari non debet ſed decidi.*
27 *Amplia, etiam ſi ſit intricati iuris.*
28 *Ratione ſtatuti ceſſante, ceſſat eius diſpoſitio.*
29 *Exceptio, quæ incontinenti probari offertur, & in breui termino à Iudice ſtatuendo, impedit proceſſum ad vlteriora, nec reſeruari poteſt.*
30 *Notorium, nedum probatione, ſed nec allegatione eget, quando ex actis apparet.*
31 *Nullitas proueniens ex vno ſtatuto, non tollitur per generalem diſpoſitionem alterius ſtatuti, nè cōtrarietas, aut correctio inducatur.*
32 *Exceptio nunquam reſeruatur, quoties ordo cauſæ ad cauſam, vel cauſa ad ſe ipſam peruertitur.*
33 *Statutum recipit interprætationem à iure cōi.*
34 *Exceptio proueniens ex facto aduerſarij, non comprahenditur ſub generalitate ſtatuti omnes exceptiones reſeruantis.*
35 *Exceptio, quæ reſeruari poterat, ſi ſuper ea probationes receptæ fuerint, non debet ampliùs reſeruari, ſed decidi, aliàs fit grauamen, à quo appellari poteſt.*
36 *Statutūm reſeruans exceptiones, de quibus non ſit cognitum, & deciſum, ponit in arbitrio iudicis, quas voluerit cognoſcere, & terminare.*
37 *Abſens quando citatur, curare debet Iudex per eū modum decernere, & exequi facere citationem, quo faciliùs ſpecificam, & indubitatam notitiam poſſit eius habere is, qui abeſt.*

Pro Illuſtriſ. D. Sfortia Sfortia Comite S.Floræ.

EPITOME.

Statutum Parmen. reſeruans omnes exceptiones in fine litis, dilatorias, peremptorias, & declinatorias, non compræhendere exceptionem citationis illegitimæ cōtra abſentem, neq; plures aliàs, de quibus abundè tractatur, tam in terminis cōmunis, quàm municipalis iuris.

RESPONSVM XXIII.

POſtquàm Illuſt. D. meus ad partes ponit dubia propoſita pro validitate intimationis libelli factæ ad domū, cuius dominus eſt Illuſtriſ. D. Com. Sanctæ Floræ, ac reſeruationē exceptionis deductæ per ſpecialem huius procuratorem in terminis iuris communis, & tantùm hæſitare videtur, de reſeruatione eiuſdem exceptionis, quam virtute ſtatuti noſtri facere poſſe inquit (eò quia generaliter diſponit reſeruandas eſſe omnes, & ſingulas exceptiones dilatorias, peremptorias, ac etiam declinatorias in fine litis, de quibus non ſit cognitum, & deciſum inter partes, nè proceſſus cauſæ differatur) multipliciter hanc quoque difficultatem ſubmouere

libet

libet, vt æquiori animo, in totumq; ſedato nul-
lam,& inualidam intimationem ipſam pronun-
tiare valeat.

In primis igitur attendẽdũ eſt, quòd ſtatutum
nr̃m pdĩcta diſponit poſt intimationẽ libelli le-
gitimè factã, vt conſtat ex illis ver. præcedẽtib⁹
(ſtatutũ, & ordinatũ eſt, quòd ſtatim petitione
porrecta, & in actis dimiſſa in cauſa principali,
& parti legitimè notificata, ſtatut⁹ ſit, & eſſe in-
telligat̃ ipſo iure terminus &c.)Enimuerò abla-
tiui iſti abſoluti importãt cõditionẽ iuxta cõem
eorũ ĩterpretationẽ l. à teſtatore de cõd. & demõ.
Bart. in l.quibus dieb. §.fi.eo.ti. Doc.in rub.ſol.
2 ma.cõditio aũt formã importat l.Meuius, & l.q
hdi.eo.ti.de cond.& demonſt.Vndè reſeruatio
memorata nõ poterit à ſtatuto dici ordinata,niſi
forma adimpleta,& ſic pcedente porrectione li-
belli,dimiſſione in actis, & legitima notificatio-
3 ne parti facta.Et ſi conditionaliter verba pdĩcta
ĩnterpretanda non eſſent, aliter certè interptari
non poſſent in nr̃a ſpecie,q̃ in vim ſuppoſitorũ
terminorũ,vt colligit̃ ex not. theorica Bal. cõi-
ter approbata in l.1.in 1.opi.C.qñ no.petẽ.par.
nã pſupponunt ſtatuẽtes dationẽ,dimiſſionẽ, &
notificationẽ pdĩctas, & his terminis ſuppoſitis,
pcedunt ad reſeruationẽ exceptionũ, & alia de
quib. ibi. Quapp cum notificatus,& intimatus
legitimè nõ fuerit libellus,de quo agit̃,Illuſtriſs.
D.Com.prædicto, vt hæc diſputando pſupponi
mus,certo certius eſt, ſtatutum in caſu noſtro ni
hil operari,& per conſequens articulum in ter-
minis iuris communis eſſe decidendum.

Nec obſtat conſideratio illa, quòd ſtatutũ ſpe-
cificè nominet declinatorias,& dilatorias exce-
ptiones,quæ ante litẽ conteſtatã opponunt̃,pp
quòd non vr̃ reſpectũ habere ad intimationem
libelli,ſed oẽs oĩno exceptiones cõprẽhendere,
4 qm̃ ratio iſta nihil concludit,cum inter intima-
tionem libelli, qui regulariter eſt primus actus,
5 & litis conteſtationẽ opponi ſoleant,& debeant
prædictæ exceptiones, vt eſt tex. vbi oẽs not. in
in Authen.offeratur,C.de li.conteſt.Vltra quòd
non deſunt caſus quamplures.in quibus poſt li-
tẽ quoq; conteſtatã opponi pñt.Declinatoria n.
opponi qñq; poteſt ẽt poſt tres conformes, ne-
dùm poſt conteſtationem litis,vt in motiuis fa-
tetur Illuſt. D. meus ex ſing. Marſil. 10 & conſ.
6 Natt. 271. num. 4. † & ommiſſa per errorem
poreſt in quacũq; parte iudicij opponi, Alexan.
in l.ſi per errorem nu.6.ff.de iuriſdĩct.omn.iud.
Et quòd de priuilegio declinatoriæ ponderaba-
tur cõparatiuè ad exceptionem noſtram defe-
7 ctus citationis,aduertatur † quòd imò magis eſt
priuilegiata exceptio concernens perſonas liti-
gantium,quam iudicis, vt patet apud Menoch.
8 de arbitr.iud.lib.1.q.51.num.5.† Dilatoria ve-
rò ſi habet tractum ſucceſſiuum quandoq; oppo
ni ſimiliter poteſt reſpectu actuum futurorum.
Glo.Bal.&Ang.in l.1.§.fi.ff.de fer.Butr.& Imol.
9 in c.fi.extra eo.tit. † Item ſi annullet proceſſum
ĩpſo iure rectè opponetur omni tempore,Salyc.
in l.quod quis,C.de peur. Doct.in l.licèt, C.eo.
10 † Idem ſi ſuperueniat poſt litis conteſtationem
ex facto aduerſarij,Bar.in l.2. §. numerũ. de ex-
11 cuſa.tu.& in l.1.de excep. † Idem in ea,q̃ non
potuit ante litem cõteſtatam opponi iudicis im
pedimento,glo.in c. ex conquæſtione de reſtit.
12 ſpol. † & nè ſingulos caſus enumerem, videatur
13 Alex.in l.iiã demum,C.de procur.† & Felyn.in
c.exceptionem,qui tredecim recenſent per mo-
dùm fallentiarum. Huiuſmodi ergò dilatorias,
& declinatorias comprẽhendere poterit ſtatutũ
nr̃m, abſq; eo quòd de neceſſitate diſponat ſup
illis,quæ ante li.conteſtatam opponi ſolẽt,vt mĩ
nus corrigat i⁹ cõe,quàm ſit poſſibile.l.fi.§.in cõ
putatione vbi ſcrib.C. de iu. deli. Nec ommit-
tẽdum, quòd de facto etiam poſſunt opponi
declinatoriæ, & dilatoriæ exceptiones tempore
incongruo,& in his ẽt ſtatutũ verificabitur,quia
Iudex nõ tenebitur ſuper illis cognoſcere, eaſq;
reijcere,antequam procedat in cauſa, ſed reſer-
uare poterit, & ex his omnibus clarè deprẽhen-
ditur(iudicio meo)conſiderationem memoratã
nihil cõcludere contra veram interprẽtationem
ſtatuti noſtri ſuperius relatam.

Secundò verò ſi concederemus, diſputationis
grã,ſtatutum loqui indiſtinctè, & generaliter de
oĩbus exceptionibus, nihil tñ intentioni noſtræ
officeret,quia in cauſis ſummarijs locum nõ ha-
14 bet, † ſed tm̃ in ordinarijs, vt in terminis tradit
Calc.conſ. 115.quem referr, & ſequitur Menoc.
de arbi.in li. 2.cent. 2.caſu 163.nu. 21.cõſtat au-
tẽ cãm cõtra Illuſtriſs.D.Com.S. Florę motam,
15 ſummariam eſſe;†eò quia cõtra abſentẽ.Maran.
in ſuo ſpec.par.4.diſtin.9 nu.61.poſt Fely. in c.
16 cauſam quæ il 1.de teſti.& alios, quos citat † &
quia executiuè cępta eſt, cum in prima citatio-
ne tranſmiſſa dicatur nuncius petitus, qui aſſo-
ciet ingredi volentes propria authoritate, vt
17 per Maran. ibidem num. 59. & 60. † Ac etiam
quia poſſeſſoria eſt principaliter, licèt in defe-
ctum, & conditionaliter etiam propoſitum ſit
petitorium,ſi poſſeſſorio locus non fuerit;poſſeſ
ſoriæ enim cauſæ ſummariæ dicitur.Maran. vbi
ſupra num.43.cum plurib.ſeqq.Crau.conſ.258.
num.2.& 4.Menoch.de recuper.remed.3.num.
10.cum ſim.

18 Tertiò non obſtat ſtatutum prædictum, quia lo
cum tantùm habet in exceptionib. quæ altiorẽ
indaginem requirunt, non verò in his,quæ in-
continenti probari offeruntur, ita docet Meno-
ch.d.caſu 167.num. 22.loquens in terminis ſta-
tuti habentis verba formalia ſtatuti noſtri, &
19 hæc interprętatio conformis eſt iuri communi,
quo inſpecto exceptiones, quæ alias reſeruan-
dæ erant ad merita, ſi incontinenti probari
poſ-

poſſunt, non reſeruari, ſed decidi debent. Marſ.
ſing. 365. exceptio Abb. in c. cũ contingat. n. 13.
de offi. deleg. Fely. in c. exceptionẽ nu. 18. 34. &
36. de excep. Io. de Amic. conſ. 48. per to. & cõſ.
63. Capic. deciſ. 10. in fi. ita iudicatũ in ſac. conſ.
refert, & eſt tex. ĩ terminis in c. exhibita. de iud.
20 vbi Abb. nu. 4. & cęteri Scrib. not. † Statuta. n.
interpretationẽ à iure cõi recipere debent d. l. 2.
cum no. C. de noxa. Alex. in l. 4. §. ait prætor col.
4. de dam. infec. Cur. iun. conſ. 105. col. 1. Ceph.
conſ. 257. nu. 38. li. 2. cum vulg.

In caſu autẽ noſtro oblatæ fuerunt ꝓbationes
incontinenti, ſi quibus opus eſt, vt ex actis con-
ſtat, ergo reſeruari non põt exceptio. Imò verò
factæ ſunt probationes, vz ſuper abſentia Illu-
ſtriſs. D. Com. in longinquis partibus, cum tota
familia, & rebus ſuis; & ſi quid aliud deſiderari
põt, putà quòd ſit forenſis, & natione Romanus,
notorium eſt, & pro notorio allegatum. Sed &
alia q̃ ad breuẽ habitationem præteritã eiuſdem
Illuſtriſs. Dñi in hac ciuitate, & maiorẽ partem
fortunarum ſuarum alibi ſitarum pertinent, ſunt
21 ſimiliter notoria, † ideò probatione non egent
clem. appellãti cũ mſia de appell. Et ſi de his reb.
notorijs dubitat Ill. D. Auditor, põt ſe informa-
22 re à quib. voluerit, partib. ẽt non citatis, † & teſti
bus non iuratis c. bonæ de elect. Butr. in tract. de
noto. arti. 4. nu. 40. 41. Gram. deciſ. 41. cum con-
23 cord. † Sed aduertatur, quòd nihil pęnitꝰ ex par-
te procuratoris præd. Illuſtriſ. D. Com. probare
opus fuit, q̃nquidem ſola negatio citationis fa-
ctæ, vel legitimè factæ, vel actuũ inſpectio ſola
ſufficit, ad tradita per Van. latè in tract. de nulli.
24 in ti. de defec. cita. nu. 12. vſq; ad nu. 16. † Aduer-
ſarijs. n. incumbit onus probandi, quòd domici-
lium, vel præſentaneã habitationẽ citatus habe-
25 ret. Aret. conſ. 135. † nec ſatis eſt conſtare, quòd
aliq̃n, hic habitauerit cum vxore, & familia. Rui.
conſ. 58. nu. 10. in 3. Imò verò præſentanea habi
tatio in ſpecie probanda erat, Bart. & alij in l. 4.
§ ait prætor de dam. infec. Corn. conſ. 57. in 4.
cum concord.

Quartò. Cum ex prædictis pateat q̃uo factum
ſe habet, vel ſaltem notorietas ipſius ꝓbatione
non indigeat, per ſupradicta, remanet ſola quæ
ſtio iuris decidenda, vz an valida ſit intimatio,
26 vel nulla? † Vndè ſequitur, quòd reſeruationi lo
cus non ſit, ſed in præſentiarum ſit exceptio pę-
nitus decidenda, vt latè probat Menoc. de arbi.
27 iud. li. 1. q. 53. ẽt q̃n eſſet ius intricatum; & autho
ritates, rationeſq; concludentes allegat, & con-
trarijs reſpondet; ſufficiat ad ipſum remiſſio.

28 Quintò in ſtatuto pdicto expreſſa eſt ratio, qua-
re reſeruandæ ſint exceptiones, nè ſcilicèt ꝓceſ
ſus cauſæ differatur, ideo hac ratione ceſsãte ceſ
ſare debet eius diſpoſitio l. adigere, § quamuis
de iu. patro. latiſſimè Tiraq. in tract. ceſſan. cauſa
29 par. 1. in ver. legis, & in ver. conſtitutionis. Sed
in caſu noſtro ceſſat ratio iſta, ex quo incontinẽ
ti oblata fuit in actis probatio exceptionis op-
poſitæ, & petitus terminus arbitrio Iudicis ad
probandum, quo caſu perinde eſt, ac ſi liquida,
& notoria eſſet, vt in terminis concludit Io. de
amic. d. conſ. 48. & conſ. 63. Sed tantò magis ceſ
ſat, ex quo notoriè conſtat de oĩbus, quæ ad nul
litatem intimationis conuincendam req̃ri pñt,
vt prædiximus, fueruntq; pro notorijs allegata.
Imò verò probata ſunt per teſtes, quæ neceſſa-
riò probanda erant, ac ẽt ꝑ primam nuntij re-
lationem, videlicet abſentia cum tota familia, &
rebus in partibus lõginquis, adeo quòd notoria
30 ex actis apparentia dicuntur † quæ nec allegatio
ne egent, Vant. de nullit. tit. quis poſſit dicere de
nullitate num. 52.

31 Sextò. Sub generalitate ſtatuti antedicti non
põt dici comprehenſa exceptio nullitatis pro-
uenientis ex alio ſtatuto, nè ſtatuentes ſeipſos
correxiſſe videantur Alex. conſ. 77. ſub nu. 13.
vol. 3. Van. de nulli. ti. quis poſ. de nulli. num. 50.
cum concord. Cæterum in alio ſtatuto noſtro
ſub Rub. De citationibus forẽſium, tradita repe-
ritur forma, qua citandus præciſè erat Illuſtriſ.
D. Com. vt forenſis, & abſens à Ciuitate hac, in
qua aliàs habitationẽ habuit, & ea non ſeruata
annullat quicquid factum fuerit, & inane pronũ
tiat, & ſic quantùm in ſe eſt, proceſſum ad vlte-
riora impedit, ergo credendum non eſt, quòd ta
li exceptione oppoſita, mãdet ad vlteriora ꝓce-
di, ipſa reſeruata, quia contrarietatẽ implicaret.

32 Septimò quoties peruerti poteſt ordo cauſę ad
cauſam, vel cauſæ ad ſe, nunq̃ admittitur reſer-
uatio exceptionis propoſitæ; ſed in caſu nr̃o per
uerteretur ordo cauſæ ad eandem, ſi primò pro-
cederetur ſuper meritis, & poſtmodum tractare
tur de validitate primę citationis, & legitimatio
ne perſonæ rei conuenti, prout vtranq; propoſi
tionem firmat Abb. in d. c. cum contingat nu. 18
& conſ. 14. nu. 2. in fi. li. 2. Fely. in d. c. exceptio-
nem nu. 14. Gram. deciſ. 65. nu. 81. in fi. Rimin.
conſ. 101. nu. 9. in 1. Io. Bap. Ferre. conſ. 101. nu.
33 7. in 1. † Quib. ſi obijciatur. quòd in terminis iu
ris cõis loquuntur, fatebor; ſed dicam ſtatutum
nr̃m recipere interpretationem à iure cõi, & ita
interpretandum eſſe, vt minùs corrigat ius cõe.
quàm ſit poſſibile, per ea quæ ſuperiùs allegata
ſunt. Vndè ſat erit, ſi aliæ exceptiones virtute
ſtatuti reſeruentur, quæ iure cõi inſpecto ſtatim
decidendæ forent, abſq; eo quòd hmõi ẽt reſer-
uentur, q̃ & ſtatim decidendæ erãt, & quarũ reſer-
uatione ordo iuris cauſæ ad eãdẽ cãm ꝑuertiẽ.

34 † Octauò. Non obſtat generalitas ſtatuti, eò q̃a
non comprehendit exceptiones prouenientes ex
facto aduerſarij l. qui officij, §. fi. de contrahen.
empt. & l. pen. de nau. fœn. Dec. conſ. 77. nu. 4.
cum concord. Afin. in ſua prac. §. 31. c. 56. nu. 1.
At exceptio defectꝰ citationis, ſeu intimationis
legi-

legitimæ, prouenit ex facto, & culpa aduerſariorũ Illuſtriſs. D. Com. q formã à ſtatuto Parmen. traditã obſeruare noluerunt, vt in terminis tradit Van. de nulli. tit. quis poſ. dice. de null. in fin.

35 Nonò. Si nulla alia rõne difficultas ſtatuti euitari poſſet, quæ tot vrgentiſſimis rñſionib. ſublata eſt, aduertẽdũ eẽt, quòd ſuper exceptione nr̃a iam fuerunt receptæ probationes, & latè in facto, & in iure diſcuſſus articulus, pp quod reſeruari ampliùs non põt, & ſi aliàs reſeruabilis fuiſſet, Abb. in terminis d. c. eum contingat nu. 8. 9. de offi. deleg. vbi ſignanter inquit, partẽ quę probationes fecit, aliàs grauari, & appellare poſſe; ad quod fac. optimè l. de qua re, cũ materia ſua ff. de iud. & quod in propoſito tradit Rober. Aurel. li. 1. ſenten. in cap. 12.

Decimò, & vltimò ſi probabilem dubitationẽ omnia ſupradicta fundamenta reciperent, quod impoſſibile mihi videĩ, negari certè non poſſet

36 † quin ſtatutũ relinquat in arbitrio iudicis reſeruare, vel non, exceptiones per illa verba (de quibus non ſit cognitũ, & deciſũ inter partes) vt in terminis declarant Menoch. d. caſu 167. cen. 2. li. 2. & Aſin. in ſua prax. §. 18. cap. 3. nu. 3. Verũ inclinare debet Illuſt. D. meus ad hanc exceptionem potiùs decidendam, quàm reſeruandam;

37 † quia cum contra abſentem cauſa agaĩ, facere debet iudex quicquid põt, vt in notitiam illius infallibiliter deducatur citatio, vt ppulchrè docet Vant. d. trac. de defec. cita. num. 81. cuiꝰ hæc formalia verba lr̃is certè aureis p Roſtris iudicum ſcribenda. (Idcircò ad officium rectè iudicantis ſpectabit citationem contra abſentẽ per eum modum decernere, & exequi facere, quo faciliùs is qui abeſt. notitiam ſpecificam, & indubitatam habere poſſit,) & ita eum facturum eſſe pro iuſtitia confidimus.

SVMMARIVM.

1 *IVdex ordinarius non habet iuriſdictionem contra habentem cauſam à fiſco niſi præcedente Principis iuſſione ex diſpoſitione l. Benè à Zenone. C. de quadr. præſcript.*

2 *Paria ſunt quòd Iudex iuriſdictione careat, & quòd lis coràm eo conteſtari non poſſit.*

3 *Generalis diſpoſitio, ac etiã vniuerſalis non includit caſus, qui ſunt ſpecialiter Principi reſeruati.*

4 *Clauſula decreti irritantis habet annexam inhibitionem omnibus iudicibus.*

5 *Clauſula (nulli ergo hominum) idem operatur.*

6 *Clauſula (diſtrictiùs inhibentes) adimit ſpeciatim iuriſdictionem cunctis iudicib. ita vt nullus poſſit ſe intromittere.*

7 *Inhibitio Summi Pontificis cæteris omnibus formidabilior eſt.*

8 *Inhibitio generalis ad totum cauſam adimit in totam iuriſdictionem, & Iudices à iudicandi munere penitus excludit.*

9 *Generalis, atq; vniuerſalis diſpoſitio non operatur contra ſpecialem prouiſionem, niſi ſpecialis interueniat derogatio.*

10 *Maximè ſi ſpecialis illa prouiſio ſit prohibitoria.*

11 *Ampliatur etiã ſi generalis diſpoſitio cõtineat clauſulam, (non obſtan.)*

12 *Noua conſtitutio ita interpratari debet, vt minùs corrigat ius commune, quàm ſit poſſibile.*

13 *Priuilegium decet eſſe manſurum.*

14 *Vniuerſalis diſpoſitio non comprehendit caſus in quib. non militat eadem ratio cum expreſſis.*

15 *Amplia, & ſi militaret eadem ratio, ſed non tanta.*

16 *Plura vincula magìs ſtringunt, quàm vnum.*

17 *Conceſſo vno de prohibitis, & reſeruatis, nõ ſit extenſio ad alia prohibita, & reſeruata, licèt ſint eiuſdem naturæ, & militet eadem ratio.*

18 *Diſpoſitio loquens in caſu ſimplici, non extenditur ad mixtum, ex communi.*

19 *Priuilegium derogans omnibus ſtatutis, decretis, & conſtitutionibus contrarÿs, intelligitur tam de futuris, quàm de vigentibus tempore priuilegÿ.*

Pro eodem Illuſtriſs. D. Com. S. Floræ.

EPITOME.

Iudex ordinarius non eſt competens in cauſa mota contra habentem cauſam à fiſco per l. benè à Zenone, C. de quadr. præſcrip. niſi ipſius Principis accedat delegatio.

An autem per conſtitutionem Ducalem Parm. tribuentem Auditori Ciuilium cognitionem, omnium cauſarum, etiam feudalium, ſit derogatũ d. l. benè à Zenone: negatiuè reſpondetur.

RESPONSVM XXIV.

ADeò doctè, & eleganter reſponſũ fuit motiuis Ill. D. mei per Excell. & multum Mag. compatronos meos, vt ſolem facib. illuſtrare velle videri poſſit, qui pro veritate enucleanda vlteriùs elaboraret. Verumtñ vt propenſionem animi mei Illuſtriſs. D. Chẽti, quoad eius fieri poſſit, ego quoq; indicem, ſingulas difficultates ſuccinctè percurram, & quid ſuper eis de iure ſentiam, breuiuſculè explicabo.

1 Quod igitur primo loco opponitur doctrinæ Afflict. iam citatæ in conſt. excep. filiationis nu. 6. lib. 2. clariſſimè tollitur, ſi eius verba ponderẽtur, in verſ. (item ſcias, quòd ſi reus replicaret contra replicata per agẽtem, quòd Iudex ordinarius

narius nõ habet iuriſdictionẽ,niſi p̃cedente Re-
gia iuſſione contra habentẽ cãm à fiſco, tunc Iu
dex ordinarius non poſſet procedere:) quo loci
manifeſtè patet, quòd loquitur in caſu,quo con
tra habentẽ cãm à fiſco agebatur, non contra ip
ſum fiſcũ;ſed,& clariùs exprimit ipſemet Afflic.
in c.1.in prin.nu.5. ità declarans Iſer. ibi deleg.
Cora.in vſi.feud.Dicẽs,quòd nec fiſcus, nec ha
bens cãm ab eo põt corã Iudice ordinario con-
ueniri,non p̃cedẽte Principis iuſſione. Vndè nõ
eſt de mente Afflic.dubitandum, cui neminẽ vi
deo in terminis nr̃is contradicentẽ; & ꝓpterea
ab eius sñia minimè recedendum exiſtimo. Tã-
tò magis cum fundata ſit authoritate Iſern. & vr
gentib. rõnibus ab Iſer.relatis, quas breuitatis
cauſa non refero. Vltra quòd in tex.l.bene à Zẽ
none, C. de quadri. præſcrip. inconuincibiliter
probatur in §. & nemo audeat, dum vult omnẽ
viã,& oẽm aditũ p̃cluſum eſſe moleſtare volen-
tib.donatarios Principis;ſic.n.viam,& aditum,
ẽt tribunalium ordinariorum eis claudit virtu-
te vniuerſalitatis diſpoſitionis per reg.l.ſi pluri-
bus de leg.1.& l.Iulius de leg.3.& ſi verba illa in
telligenda quiſpiam ità diceret,vt non arcerent
actores à limine iudicij, ſed quòd non paterent
litem conteſtari contra habentes cauſam ab Im
2 peratore,dico eundem eſſe effectũ, quia ſi non
põt lis corã eis conteſtari,ſatis dicuntur ab offi-
cio iudicandi remoti,vt pulchrè docet Mandoſ.
in tract.inhibi.q. 19.

Quod autẽ ſecundo loco obijcitur ex Ducali
conſtit.de off.Auditorum ciuilium loquẽte, põt
ẽt rectè diſſolui. Nã licèt tribuat eis cognitionẽ
oĩum,& quarumcunq; cãrum ciuilium, ẽt feuda
3 liũ,non tñ caſum nr̃m includit † nempè quia in
generali diſpoſitione,ac ẽt vniuerſali ea non cõ
tinenẽ,q̃ ſpecialiter Principi ſunt reſeruata, tex.
eſt melior de iure in c.'ꝗ tranſlationẽ de offi. le-
ga.cum quo concordat c.hinc 17.diſt. & bene fa
ciunt c.2.& vlt.de offi.Vic.in 6.atq; c.1.§.in ge-
nerali,ſi de feu.fue.contr.vbi not.oẽs, & tradũt
Luc.de pen.& alij in c.1.quæ ſint reg.Alber.in l.
quotiẽs C. de p̃cib.Imper.offer.Calca.cõſ.102.
nu.1.2.3.Signo.de Homo.conſ.218. & alibi paſ
ſim per Doct.Bero.conſ.20.nu.13.lib.3. At co-
gnitio cauſæ motæ contra Illuſtriſs. D. Com. S.
Floræ habentem cãm à Principe,eſt de reſerua-
tis ipſi Principi per ſupradicta, necnon & p̃ plu
4 res clauſulas priuilegiorum exhibitorũ † vz per
clauſulam Decreti irritantis, q̃ annexam habet
inhibitionem oĩbus iudicibus, Caſſad. deciſ. 2.
de reſtit.ſpol.Gabr.de clauſ.concluſ.3. num.53.
5 & 73.†per clauſulam Nulli ergò hoium,quę idẽ
operatur ad Bar.in tract.quæ ſint rebel.ad fin.&
apertiùs p̃ clauſulã Diſtrictiùs inhibẽtes, in qua
oĩbus iudicib.ſpecialr m adempta eſt iuriſdictio
quo caſu certum eſt non poſſe quemquã ſe in-
tromittere contra tàm expreſſam Principis pro
hibitionem,à quo oĩs fluit iuriſdictio, vt in ter-
7 minis tradit Capic.deciſ.9.nu.15.† & tantò ma
gis cũ à Sũm. Põt,ꝓceſſerit talis inhibitio,q̃ cæ-
teris oĩb.formidabilior eſſe debet, vt ĩ terminis
quoq; tradit Mãdoſ. ĩ tract.de inhibi. q.2.nu.7.
8 in fi.& ſeq. † & ꝙ ſtante hmõi inhibitione gene
rali ad totã cãm,ſit pęnitùs adempta ,iuriſdictio,
& remoti Iudices à iudicãdi munere tradit idẽ
Mand.eo.trac.q.19.in fi.qui videatur.
9 † Secundò. Principaliter reſpondetur non ob-
ſtare generalitatẽ, atq; vniuerſalitatem cõſtitu-
tionis in caſu nr̃o, quia ſpecialẽ habemus proui
ſionẽ tàm ex l.bene à Zenone, quam ex tenore
Priuilegij,cui derogatũ non cenſetur,niſi p̃ con
trariã quoq; ſpecialẽ l.q̃q̃ ff.de ri.nup.c. à nobis
de ſen.excom. Dec.conſ.444 num. 15.16. Cra.
10 conſ.86.nu.4.& conſ.176.nu.6. † & tãtò magis
cum prouiſio ſpecialis fuerit prohibitoria prout
in caſu nr̃o per eundẽ Crau.conſ.106.nu.6.poſt
11 multos concord.& conſ.200.nu.6. † Quod ſibi
locum vendicat ẽt ſi dicta vniuerſalis diſpoſitio
contineret clauſulã Non obſtan.Bar.in extra.ad
reprim.in ver.non obſtan.Crau.conſ.70.nu.16.
cum concord.relatis; q̃ tamen clauſula in conſti
tutione prædicta non adeſt, vndè multò minus
ſpeciali derogare poteſt, prout argumẽtatur idẽ
Crau.conſ.14.nu.14.Bero.conſ.20.nu.14. in 3.
latiſs. & pulcherrimè Cacher. deciſ. 167.col.1.
vbi in verbis ẽt vniuerſalib. geminatis loquitur.
12 † Tertiò. Reſpondetur,ità interpretandam eſſe
nouã conſtitutionẽ p̃dictã, vt minùs corrigat ius
cõe,quã ſit poſſibile l.vt gradatim §.& ſi lege.de
mu.& hono.c.cum dilectus,de conſue.Crau. cõ
ſil.3. nu. 12. verſ.5.facit plenè Cacher.omninò
videndus d.deciſ.nu.4.vſq; ad num.8.cum innu
meris cõcord. Cæterùm minus corriget ius cõe,
ſi diſpoſitionẽ l.benè à Zenone non tollat,& tot
13 clauſulas non annullet priuilegij, † ꝙ iure cõi
decet eſſe manſutum c.decet de regu. iu.in 6.&
in Auten. conſtit.quę de digni.§.cum vulg.

Quartò. Reſpondetur vniuerſalem diſpoſitio
nem conſtitutionis memoratæ non comprehen
dere caſus, in quibus non militat eadẽ ratio cũ
expreſſis,bonus tex.in l.creditore.§. datur in fi.
ff.de bo. autho. iud. poſſi.quẽ ad id citat Calca.
conſ.1.ſub nu.14.verſ.& propterea, vbi reperiẽ
ratio diuerſa.Dec.conſ.241.nu.9.Crau.conſ 3.
nu.26.conſ.70.nu.27.conſ.144.in 6.Pedemon.
15 deciſ.præalleg.nu.2.verſ.item ad caſus.† Et idẽ
quoque iuris eſſe,quis eadem militet ratio, ſed
non tanta,vt per eundem Crau. latè in conſil.1.
reddito pro genere nu.82.& pro his ſunt melio-
res tex.de iure can.in c.ſedes de reſcri. & in cle-
men. non poteſt de procur.in 6.& de iure ciu.in
l.fi.§.cui dulcia ff.de vi.tri.oleoq; leg. & vtrobi-
que no.quos omnes ad hæc allegauit Bart. in l.
ſed,& ſi q̃s,§.quæſitum ĩ glo.1.ff.ſi q̃s caut.Cęte
rũ in cauſa nr̃a triplici ratione dr̃ de iure reſer-
uata

uata Principi, primò, quia feudalis, ſecũdò ex l. benè à Zenone, tertiò per ſpeciales priuilegij clauſulas; Feudales autẽ cauſæ, & cauſæ maioris magr̃atus, de quibus in cõſtitutione mẽtio habetur, vnica tm̃ rõne reſeruatæ dici poſſunt, ergo
16 maior rõ in illa, q̃ in iſtis militat † cum plura vincula magìs ſtringant, q̃ vnũ. Authen. itaque C. com. de ſucceſſ. Iaſ. in terminis in l. 2. in prin. ante num. 5. de ver. oblig. Et per conſequens virtute vniuerſaliũ verborum ipſius cõſtitutionis, nõ
17 põt dici attributa cognitio cauſę noſtrę. † Quod optimè quoq; confirmari poteſt, ex quo ſumus in reſeruatis Principi, & prohibitis alijs omnib⁹ inferioribus, vndè ſuffragatur doct. Abb. in c. ꝗ tranſlationẽ, in vlt. not. de offi. lega. per illũ tex. & alios, quos refert, quæ habet, quòd conceſſo vno de prohibitis, & reſeruatis, nullo pacto fieri poſſit extenſio ad alia prohibita, & reſeruata, licèt ſint eiuſdem naturæ.

Quinta etiam reſultat ex antedictis reſponſio, nam præſuppoſito, quòd nedũ in genere, ſed in ſpecie ẽt data fuiſſet cognitio ſingularũ cauſarũ Principi reſeruatarum, eis adamuſsìm enumeratis, adhuc dicerẽ cãm nr̃am minimè comprehen-
18 di, quæ mixta eſt, & plurium ſimul qualitates habet vt ſ̃ diximus. Enimuerò lex, conſtitutio, vel ſtatutum loquens in caſib. ſimplicib. non extenditur ad mixtos, tex. eſt optimus, in l. vim paſsã, §. pręſcriptione, ff. ad l. iul de adul. & ibi glo. Bar. & Scrib. & idem Bart. & Doct. in l. 2. in princ. de ver. oblig. ſignanterq́; Iaſ. ſub nu. 4. verſ. contrariã opin. vbi de cõi fidẽ facit, & egregiè materiã tractat Crau. conſ. 176. nu. 7. Bero. conſ. 150. nu. 14. li. 1. & conſ. 141. in fi cum concord.
19 Sextò. Reſpondeo, quòd ex quo memoratum priuilegium derogat omnibus ſtatutis, decretis, & conſtitutionibus contrarijs, intelligitur, nedũ de vigentibus tempore ipſius priuilegij, ſed etiã de futuris. Doct. eſt Dyn. & Bart. in l. ſi mihi, & tibi, §. fi. q̃ ſequitur poſt innumeros relatos ibi. Alex. nu. 6 7. & cõem dicit de leg. 1. idem Alex. in l. ſi ſtipulatus, § cum ſtipulemur nu. 5. de ver. obl. Meritò quicquid diſponat conſtitutio in oppoſitum citata, certum eſt caſui noſtro adaptari non poſſe, & per conſequens declinatoriam exceptionem propoſitam rectè fuiſſe, & proceſſum impedire.

SVMMARIVM.

1 *Statutum prohibens appellationem ab interlocutoria, non tollit, quin appelletur à pronuntia ſuper validitate citationis lata.*

2 *Citationis defectus opponi poteſt, etiam in cauſis, in quibus appellatio denegatur.*

3 *Appellatione prohibita, ſi tamen ꝓnuntia contineat præiudicium irreparabile per diffinitiuam, appellari nihilominus poterit.*

4 *Quod ſignanter procedit in ſtatuto prohibente appellationem ab interlocutoria.*

5 *Interlocutoria includens proceſſum, qui de iure excludi debet, aut excludens, qui debet includi, grauat, & appellandi materiam præbet.*

6 *Interlocutoria, per quã exceptio reſeruatur ad merita quæ ante omnia decidi debebat, parit irreparabile præiudicium, ex quo cogit ad litigandum.*

7 *Interlocutoria mandans quem citari poſſe per edictum, parat irreparabile præiudicium.*

8 *Interlocutoria declarans citatum contumacem, parit irreparabile præiudicium reſpectu expenſarũ reficiendarum abſq; ſpe recuperandi, ſi in iudicio audiri velit.*

9 *Interlocutoria mandans reum citari poſſe per edictum vſq; ad ſententiam, & eius executionem, parit irreparabile præiudicium in diffinitiua.*

10 *Maximè ſtante ſtatuto Parmen. ſub Rub. De modo, et ord. procedẽ. in ciuili § vlt. & alio ſtat. De cita. haben. domicil. in Ciuit. vel diſtrictu.*

11 *Statutum tollens appellationem, non porrigit effectum ſuum ad caſum notorij grauaminis, & ſeu euidentis iniuſtitiæ.*

12 *Notorium grauamen, & euidens iniuſtitia dicitur, quæ ex actis apparet.*

13 *Conſtitutio noua dans formam citandi per edictum abſentem ſeruanda eſt.*

14 *Vſu receptam non fuiſſe legem nouam probare quis teneatur, & quomodo probetur?*

15 *Probationes ſuper affirmatiua potentiores ſunt ꝓbationib. ſuper negatiua.*

16 *Legis nouæ publicatio non eſt de ſubſtantia, ſed ſufficit, quòd in archiuio publico reperiatur, & communiter poſſit haberi eius copia ab omnibus.*

17 *Statutum tollens appellationem, nõ tollit nullitatẽ.*

18 *Nullitas procedens ex defectu citationis, non cenſetur ſublata per ſtatutum prohibens appellari, ac etiam de nullitate dici.*

19 *Maximè ſi de prima citationis defectu agatur, ſuper qua tot⁹ ꝓceſſus, & cauſæ defenſio fundatur.*

20 *Exceptio defectus citationis prædicta, nõ poteſt ad merita per ſtatutum reſeruari.*

21 *Nec à Principe tolli.*

22 *Paria ſunt quem non fuiſſe citatum, & nulliter, ac inualidè citatum.*

23 *Iudex ex officio tenetur citationem nullam declarare, & agentem repellere.*

24 *Recurſus ad Principem per viam ſupplicationis, nũquam ſublatus intelligitur.*

Pro eodem Illuſtriſs. D. Com. S. Floræ.

EPITOME.

Interlocutoria mandans reum vti contumacem citari per edictum vſq; ad ſententiam, & eius execu-

executionem appellationem admittit, non obſtā-
te ſtatuto prohibente ab interlocutoria appellari.
Quod ſtatutum multò minùs tollit nullitatem, vel
recurſum, aut ſupplicationis remedium.
Lex noua non publicata quando liget; & quando
vſu non recepta dici poſſit?

RESPONSVM XXV.

Excelſi Patres.

SVaderi pōt ex pluribus, quòd non ob-
ſtante ſtatuto Parmenſi prohibēte ap
pellationē ab interlocutoria, licitum
fuerit in caſu ꝓpoſito appellare, & ſuc
ceſſiuè cū appellatio reiecta fuerit, & à reiectiōe
appellatū, ad Sereniſs. D. N. recurrere ꝓ cōmiſſio
ne appellationis, ac ēt nullitatis, q̄ prętenditur, &
pro alijs remedijs, de quibus in ſupplici libello.
1 † Primò quia interlocutoria, de qua agitur, lata
fuit ſuper defectu citationis pro parte Illuſtriſs.
D. Com. S. Floræ oppoſito, quo ſtante, non tollit
ſtatutū memoratū, quin appellari poſſit, & appel
lationi ſit deferendū, vt in terminis docet Franc.
in c. dilecto. De appell. quem refert, & ſequitur
Boſs. in tit. de remed. iuſt. contra ſenten. nu. 11.
Et ſimile eſt, quod iure cōi inſpecto diſponitur.
2 Nam in cauſis, quibus appellatio non datur, de
defectu tñ citationis opponi poteſt, vt per Dec.
in l. vlt. nu. 50. C. de ędict. diu. Adr. toll. cū cōcor.
3 † Secundò per vulgatā doctr. Bart. in l. 2. nu. 17.
ff. de appell. recip. quòd ſcilicèt appellationi lo-
cus ſit in cauſis ēt, in quibus generaliter prohibi
ta eſt, quotieſcunq; præiudiciū irreparabile per
diffinitiuā ſñiam reſultat, q̄ doctrinam ſequitur
ibi Ang. num. 7. & alij ſcribentes Bal. in l. 2. C. de
epiſc. audien. & in l. poſt ſñiā nu. 8. C. de ſenten.
& interlocu. omn. iud. pro qua eſt tex. cum nota.
4 in l. ſi quis ꝓuocatione, de appell. † & in terminis
ſtatuti nr̄i pręcitati tradit Barbat. conſ. 86. nu. 11
lib. 3. Pedem. deciſ. 25. nu. 14. verſ. contrariū tñ.
Non deſunt verò irreparabilia præiudicia Illu-
5 ſtriſs. D. Comitis in interlocutoria prædicta. Nā
primò cogit ipſum ad factum, hoc eſt ad litigan-
dū, & continuandū proceſſum, nō obſtante ex-
ceptione declinatoria ei⁹ noīe oppoſita, ex qua
oppoſitione, & exceptione, ſi pro ea iudicatum
fuiſſet, talis proceſſus impediebatur, ſiue. n. per
interlocutoriā includatur proceſſus, qui excludi
debet, ſiue excludatͬ, q debet includi, ſemper ad-
mittitur ab ea appellatio, Bal. d. l. 2. in 8. q. & ſeq.
Abb. conſ. 14. nu. 3. lib. 1. Fel. in c. ſuborta col. 3.
ad fin. de iud & in terminis prædicti ſtatuti no-
ſtri, Barbat. d. conſ. 86. num. 12.
6 † Quinimò, nedum qñ talis exceptio reijcitur,
vt in caſu nr̄o reiecta fuit, ſed ēt quando ad me
rita tñ differtur, & reſeruatur, dicitur irrepara-
bile præiudiciū generari ob litem, quā reus ob
id cogitur, & eius labores, ac diſpendia ſubire,
vt eſt caſus in c. exhibita, vbi Abb. in prin. & Fe-
lin. nu. 6. poſt gloſſ. Hoſtien. Butri. & alios de re
iud. & idem Abb. in c. 1. num. 7. de ord. cognit.
Bart. d. l. 2. in 4. q. princip. de appell. recip. Felin.
in c. exceptionē nu. 17. de excep. & in c. cū con-
tingat nu. 18. verſ. ſecunda concluſio de off. de-
leg. Ioan. de Amic. conſ. 48. per tot. Capic. deciſ.
10. in fi. & nouiſſimè Aſin. in ſua pract. §. 13. c. 1.
nu. 19. & fuſiùs §. 18. c. 2. per tot. & ſignanter in
fi. & cap. ſequenti per tot.
7 Secundum irreparabile præiudicium conſiſtit
in declaratione contumaciæ, & ordinatione ſu-
perinde facta, vt ad ſcalas citari poſſit ad oēs, &
ſingulos actus vſq; ad ſñiam incluſiuè. Quo ſtan
te, per diffinitiuā non poteſt ampliùs declarari,
quòd Illuſtriſs. D. Comes non fuerit cōtumax,
& ſic articulus iſte, An contumax fuerit, nec ne?
nullā aliā ſententiam poſt ſe expectat, & conſe-
quenter irreparabile præiudicium parit interlo-
cutoria ipſa ꝑ Bar. d. l. 2. & Bal. & alios ſ̄ citatos.
8 † Tertiū irreparabile p̄iudicium infertur ex ea-
dē declaratione contumaciæ, ex quo Illuſtriſs.
D. Comes cogeretur in primis, & ante oīa refice
re expēſas, ſi audiri vellet in iudicio, & quidem
abſq; ſpe recuperationis per reg. l. ſancim⁹ cum
materia ſua C. de iud. c. 2. in glo. in ver. rationa-
bili de procur. & ibi Abb. & alij declarantes hoc
procedere ēt in prima citatione. Et quòd iſtud
præiudiciū reficiendi, vel non reficiendi expen-
ſas, antequā reus audiatur ſit irreparabile, & ob
id à tali ꝓnuntia appellari poſſit, docet in termi
nis Bar. d. l. 2. in 6. q. verſ. item ſi reus, & Bald. p̄-
citata l. 2. in 5. q. ſub nu. 15. C. de epiſc. aud.
9 † Quintum irreparabile præiudiciū cauſatur ex
eo, quòd decretum fuit citari poſſe ad ſcalas eū-
dem Illuſtriſs D. nedùm vſq; ad ſentētiam; ſed
ēt ad eius executionē incluſiuè. Si. n. vires ſuas
porrigere debet huiuſmodi interlocutoria poſt
definitiuam, impoſſibile eſt, quòd præiudiciū, &
grauamen ipſius reparari poſſit in definitiua.
10 † Sextum prędiciū irreparabile ex eodē fon
te emanat. Nam præſuppoſito, quòd modus citā
di ad ſcalas continuari poſſit, ēt in iudicio execu
tionis, prout interlocutoria dictat, neceſſariò ſe-
quitur, quòd licèt Illuſtriſs. D. Comes eo tempo
re habiturus ſit habitationē in Ciuitate, vel di-
ſtrictu Parmæ, vt iam nunc habet, nihilominus
vti forenſis, citari poſſit, & ſub forma forenſium,
quod iuri cōi notoriè repugnat, Item & ſtatuto
nr̄o, quo expreſsim cautū eſt, ſub rub. De mod.
& ord. proceden. in ciuil. §. vlt. ſñiam latam con
tra abſentem, & contumacem, anteq̄ executio-
ni demandetur intimandā ei eſſe perſonaliter,
ſi fieri poterit, vel ſaltem ad domū habitationis,
ſi habitationē in Ciuitate, vel diſtrictu Parmæ
habue-

habuerit. Quod in quacunq; citatione,& actu generaliter etiam diſpoſitum reperitur eodē noſtro ſtatuto ſub rubr. De citat.haben. domicil.in Ciuitate, vel diſtrictu.

11 † Tertiò principaliter dicitur, quòd ſtatutū tollens appellationē non porrigit effectum ſuū ad caſum notorij grauaminis,& ſeu euidentis iniuſtitiæ,per tex.iunct.glo.in c.ex conqueſtione de reſtitut.ſpoliat.& tradita ab Alex.in conſ.77.nume.12.col.3.Marſil.in l.1.num.158.C. de rapt. virg.Franc.in c.paſtoralis in fi.principij, de appel.Rui.cōſ.101.in fi.Rolā.cōſ. 29.nu.37.in 1.& Barb.in caſu ſtatuti nři loquente d.cōſ.86.n.10.

12 † Euidēs verò,& notoria iniuſtitia dignoſcitur ex ſupradictis oībus præiudicijs apparentib⁹ ex actis ipſis,q̃ notoriū faciunt Felin. in c.ſignificauerunt ſub nu.4.de teſtib.Rol.à Vall. vbi proximè nu.43.& 44.cum vulg.& præſertim dignoſcitur ex decreto,de citādo Illuſtriſ. D. Comitem ſub forma prædicta etiā in iudicio executionis, quod iuri communi,& municipali apertiſſimè repugnat,vt prædiximus.

13 †Inſuper ſtante ordine,& cōſtitutione Sereniſſ. D.Noſtri in actis exhibita,q̃ dat nouā formā citandi abſentes ad ſcalas, q̃ forma non fuit obſeruata,vt ex actis liquet,liquidò,& nororiè cōſtat de iniuſtitia memoratæ ꝓnunciæ,q̃ ꝓſupponit Illuſtriſ.D.Com.legitimè citatū, cōtumacē ipſū reputando,cum tamen contumax dici non poſſit,qui non fuit legitimè citatus.

14 † Nec dicatur huiuſmodi conſtitutionem Principis non fuiſſe vſu receptā,prout aduerſarij dicere ſolent, quia hæc negatiua ab eis probanda erat in proceſſu. Nēpè quòd caſus euenerint,in quibus diſpoſitio conſtitutionis nunquā fuerit obſeruata c.Ioannes cum ibi not.ex̄ de Cler.cōiuga.Dec.conſ.649.nu.9.Rol.à Vall.tract. de lucr.do.q.99.nu.13.& neceſſe erat probare, quòd decenniū effluxiſſet, quo non fuiſſet obſeruata conſtitutio,vt per eundem Rol.vbi ſ.nu. 11.cū multis concord.Quod tēpus in caſu nr̄o nedum probatū non fuit,ſed ēt probari non potuit, cū ab annis octo citrà edita fuerit.Et tantum abeſt, quòd pars aduerſa in hoc probauerit incumbentia,vt totum potiùs oppoſitū ꝑ parte Illuſtriſ.
15 D.Com.probatū fuerit,vt ex actis conſtat,† cui⁹ probationes eò ſunt efficaciores probationibus aduerſantium, quò ſuper affirmatiua ſunt, Illæ verò ſuper negatiua per glo.in l.diem proferre, §.ſi plures in verb. Inde quæritur, ff. de arbitr. Bal.& alios in l.ſolam,C.de teſtibus, & in terminis,Dec.d.conſ.649.nu.10. cum ſequen.

16 † Neq; etiam obijciatur conſtitutionem ipſā nō fuiſſe publicatam,quādoquidem ſatis eſt, quòd in archiuio publico reperiatur, & cōitet haberi poſſit copia ab oībus, vt poſt Bal.& alios firmat Cagnol.in l.2.per illum tex.nu.78. de orig. iut. Alciat. reſponſ. 52. & pulchrè Corn.conſ.156. col.1.li.3. Quæ concluſio tantò magis in noſtra ſpecie procedere debet,in qua nedum in archiuio publico reperitur, & omnibus copia patet, vtſupra,ſed etiam typis ędita, & publicè omnibus emere volentibus expoſita fuit.

17 † Quartò principaliter ſubmouetur obſtaculum ſtatuti antedicti,qm̄ licèt prohibeat appellationē,nō tn̄ tollit nullitatē. Vndè non dubitādum, quin de nullitate memoratæ interlocutorię dici potuerit,& de ea nunc cognoſcēdum ſit; ſunt.n. remedia diuerſa,& pœnitus ſeparata l.ſi expreſſim in fi.vbi Bart.colū.penult. de appell.Dec.in c.cum ſit romana nu. 62. de appell. & in d.l.vlt. nu.50.C.de edict.diui Adr. toll. Boſſ.poſt Curt. Hypp.& alios relatos in tit.de null.aduerſ.ſent. nu.9.& in tit. de querel.contra ſent.num.2.vbi hoc eſſe remedium ordinariū aſſerit, & nō opus eſſe ad querelā,vel ſupplicationē cōfugere, tāq̃ remedia extraordinaria, vbicunq; de nullitate dici pōt. Igitur ex hoc ſolo capite denegari non
18 poteſt reuiſio dictæ interlocutoriæ† eò maximè quòd nullitas,q̃ prętēdit Illuſtriſ.D.Comes ꝓcedit inter cętera ex defectu citationis, quæ cū ſit de iure naturali,& defenſionē reſpiciat,nunq̃ intelligitur per ſtatutū ſublata, vt in terminis ſtatuti prohibentis de nullitate dici, decidit Anch. conſ.211.incip.de iure cōi nu.4. qui videat. Fely.in c.ex parte,il 2.in 8.limit. de offic.deleg. & ibidem Dec.nu.50.alios quamplures referēs, & idem Dec.in c.dilecti nu.23. & ſeq. de iud. arq; in c.Eccleſia S.Mariæ nu.4.de conſtit.& pulcher
19 rimè Rol.d.conſ.29.nu.39.cum ſeq.†Pręſertìm, cum de prima citatione agatur, ſuper qua totus proceſſus, & vniuerſa defenſio fundari debet Fely.d.c.ex parte in 8.& 10.limit. & ibidē Dec.
20 nu.161.† decidentes exceptionem defect⁹ talis citationis nullo pacto ad merita reſeruari poſſe per ſtatutum.Quod ſi reſeruari non poteſt,multò minùs tolli: prout in caſu noſtro tolleretur,ſi
21 pronuntia facta reuideri non poſſet. † Et eſt animaduertendū,quòd eſt tantæ efficaciæ defectus iſte citationis, vt nec à Principe tolli poſſit, vt eſt tex.in d.clem. paſtoralis, §. cæterū de re iud. Aret.conſ.163.nu. 14.& 15. Anch. d. conſ.211. Dec.conſ.410.nu.17.cum ſeq.& conſ.528.nu.8 latiſſ.Curt.ſen.conſ.70.Vant.in tract. de nullit. rit.de defect. citat.in prin.vſq; ad num.11. Vbi poſt multa concludit,quòd cum talis nullitas ſit tantæ importantię,debent ab ea partes ſummo-
22 perè cauere † ſubdens paria eſſe, quod reus non fuerit citatus,& nulliter,ac inualidè citatus fuerit,d.nu.11. & nu.22.cū plurib.ſeq.latiſſ.Gabr. in ſuis cōcl.tit. de citat.concl. 1. nu.9.cū plurib.
23 ſeq.Vbi de cōi *opi.atteſtatur.Et Iudex tenetur ex officio ēt,& nemine inſtante agētē repellere, & citationē nullā declarare, vt ꝑ Anch.ibi in fi. Vāt.in locis præcitatis cum concord.

24 †Sextò,& vltimò ſi fundamenta omnia ſupius dedu-

deducta deficerent,nunquam ſublatus eſt recurſus,vel ſaltem ſupplicatio ad Principẽ, vt docet Barba.d.conſ.86.ſub nu.9.& Boſs. poſt multos, quos refert in pręcita.tit.de quærelis cõtra ſent. num.7.vſq; ad fi.vbi omnino videatur, Rolan.à Vall.d.conſ.29.nu.47.cum ſeqq. Vndè cum pro parte Illuſtriſs. D. Comitis nedum appellatum, & de nullitate dictum fuerit,ſed etiam per viam recurſus, & ſupplicationis à Principe Sereniſs. petita fuerit reuiſio ſupradictæ pronuntiæ, concedendam pluribus de cauſis oĩno arbitramur.

SVMMARIVM.

1 *PRimum Decretum paſſus, ſi comparens contumaciam neget, reponendus eſt, abſq; impenſarum refectione, ſed poſt repoſitionẽ diſputatur ſup contumacia.*

2 *Reſtitutio in integrum petita impedit executionẽ ſententia.*

3 *Imò & trium conformium.*

4 *Pupillus primum decretum paſſus,ſi per viam reſtitutionis immiſſionem reuocari petat, abſq; refectione impenſarum audiendus eſt.*

5 *Lex noua generaliter loquens,non comprahẽdit caſus,nec perſonas ſpecialiter priuilegiatas in propria materia,ex communi.*

6 *Statuta recipiunt interpratationẽ paſſiuã à iure cõi, vt minùs illud corrigant,quam ſit poſſibile.*

7 *Amplia,etiam ſi debeant ad litteram,prout iacent, intelligi.*

8 *Reſtitutio eſt in integrum, & priſtinum ſtatum repoſitio quoad omnes effectus.*

9 *Reſtitutio tantum reſtituit, quantum id abſtulit, aduersùs quod reſtitutio datur.*

10 *Reſtitutus quis non dicitur, niſi plenariam reſtitutionem conſequatur.*

11 *Reſtitutio in integrum nunquam ſublata intelligitur per quacunq; verba generalia,& generaliſſima,ac prægnantia.*

12 *Maior paſſus primum decretum,ſi reuocationem petat,tenetur cauere de iudicio ſiſti.*

13 *Pupillus,autẽ nec prædictam cautionem,neq; aliã vllam præſtare cogitur.*

14 *Glo. referens plures opi. cenſetur in dubio vltimæ adhærere.*

15 *Intellectus verus l. hac autem §. ſi.ff. de bo.autho. iud.poſſi.*

16 *Citatus, qui facto alieno, vel caſu fortuito impeditus non potuit comparere,excuſatur penitus tã à cautione de iudicio ſiſti, quàm à refectione impenſarum.*

Pro Illuſtriſs.D. Marchione Franciſco Sfortia filio Illuſtriſs.D. Com.S. Floræ tunc pupillo,nunc S.Rom.Eccleſiæ Cardinale ampliſſimo.

EPITOME.

Primum decretum paſſus,ſi comparens contumaciã neget,venit abſq; impenſarum refectione reponendus, poſt quam repoſitionem diſputatur ſuper contumacia.

Pupillus quoq; reſtituitur aduersùs primum decretum abſolutè, abſq; impenſarum refectione, tam de iure cõmuni,quàm municipali Parmæ.

An autem à cautione de iudicio ſiſti liberetur etiã pupillus in caſu ſupradicto? concluditur affirmatiuè, licèt in maiore ſecus ſit diſpoſitum.

RESPONSVM XXVI.

IN dubitatum videtur, quòd Illuſtriſs. D.Marchio Franciſcus Sfortia pupillus,qui cum authoritate Illuſtriſs. D. Catharinæ matris, & tutricis ſuæ generalis comparet ad impediendũ executionem primi decreti lati contra bona hæreditaria Illuſtriſs.q.genitoris ſui nuper defuncti,& petendũ eiuſdem decreti reuocationem,allegando ſe vtì hæredem,minimè contumacem fuiſſe,& vbi cõtumax quoquomodo dici poſſet,petendo reſtitutionẽ in integrũ,audiendus eſt, abſq; refectione impenſarum, ſiue ius commune, ſiue ſtatuti noſtri Parmen. diſpoſitionem inſpiciamus.

1 †Iure cõi etenim clarè cautũ eſt,eũ,qui primũ decretũ paſſus eſt,ſi poſt comparendo,cõtumaciã neget,reponendum eẽ abſq; ſolutione impẽſarũ,ſed poſt repoſitionem ipſam,& decreti memorati reuocationẽ,diſputandũ eſſe ſuper contumacia, tex. eſt rotundus in c. pen. vbi Doct. cõiter* not.ex̃ de eo.q mit.in poſſ.cã rei ſer. Et poſito,quòd in nr̃a ſpecie negatio contumaciæ non ſubeſſet,ſed ſimpliciter inſtaretur pro impedienda executione, & reuocatione decreti p reſtitutionẽ in integrũ,idem affirmãdum eſt.

2 † Nã quoad impediendã executionẽ, abſolutum eſt, quòd iudicium reſtitutionis impedit cuiuſcũq; decreti,& ſñiæ executionẽ,q̃uis alias executionẽ mereretur l.vnic.vbi Scrib.oẽs C. in integr. reſti.poſt.nil. inno.c.ſuſcitata,vbi Cano.oẽs de reſti.in integr.

3 Quinimò trium conformium Didac. pract.quæſt. cap. 25.num.7.cum concord. Menoch.de arbi.li.2.cen.1.ca.9.

Nec quiſq̃ eſt,qui de refectione impenſarũ in his terminis mentionem faciat, quicquid dicãt

vbi

vbi de reuocāda immiſſione facta virtute primi decreti agitur, & ſic poſt executionem ipſam cō miſſam;ſunt.n.caſus valdè diſpares, qa turpiùs eijcitur, quàm non admittitur hoſpes, &c.

4 † Sed, & vbicunq; reuocationem primi decreti pupillus petit,ſinē expenſarū refectione obtinere debet, pſertim ſi per viā reſtitutionis veniat, fuit nor.Deciſ.Inno.in c.vlt. ſub nu.5. verſi.nec videtur,quē ſequitur ibi Imo.nu.12.Abb.nu.8. & cęteri Scriben.de eo q mitti.in poſſ.ca.rei ſeruan.latè Io.And.in add.Spec.in ti.de 1.& 2.decreto,§.reſtat.in verſ.ſed pone quòd pupilli, vbi refert Vber.de Bob.& Iac.de Arc. idē tenentes. Bar.in l.ſi finita,§.ſed ſi fortè. in verſ. itē aduersùs,ff.de damn.infec.Bal.in l. in minorū in fi.C. in quib.cau.in integr.reſti.nō eſt neceſ.& in l.de die,§.tutor.in fi.ff.q ſatiſd.cogā.Ang. in l. neq;. C.de in ius vocan.Rom.in l.ſi finita,§. Iulianus nu.26.ff.de dam.infec.& ibidem Alex.nu.84.& in d.§.tutor nu.4.poſt Imol. quem citat Micha. Vreur. in rep. d.§. Iul. nu. 179. & Lud. Bologn. nu.142.& 143.& nouiſs.Leonar.à leg. in add.ad Innoc.in d.c.vlt.in ver. nec videtur poſt Socin, & alios relatos.

Iſtis autem Pſribus,qui ſingulari authoritate,& grandi numero adeo conſpicui ſunt, vix reperiur,qui diſſentire audeat, ꝓpterea cōem * earū ſñiam proculdubio, & ſequendā affirmabimus, eò maximè, cum habeamus pro ea not. tex. l.ſi minor vigintiquinq; an. quaſi contumax,cū ſua materia,ff.de mi.vbi aduersùs contumaciam,& oēs eius effectus minores reſtitui diſpoſitū ēſt.

Ex quib.certo certiùs vr̄ Illuſtriſs.D.Marchioně hac in re de iure cōi ſatis ſuperq; tutum eſſe.

An verò municipali idem ſit? & ſanè idem etiā tenendum eſt; ex plurib. Primò,quia cū ſtatutū memoratū nihil ſuper hac ſpecie diſponat cōtra ius cōe,Imò nec caſū nr̄m attingat,quoad impediendā executionem primi decreti iam lati, vel de eiuſdem reuocatione,ſumus in caſu pænitus omniſſo,q iuris cōis diſpoſitioni relinquitur, l. ſi cū dotem, ff.ſol.matr.l. cōmodiſſimè de lib. & poſth. cum vtrobiq; traditis abundè per Doct. & in terminis ſtatuti fraternizātis cum hoc nr̄o ſcribit (ad aliud tñ ꝓpoſitū) Alex.cōſ.107.aliàs in hac cauſa allegato, dum de defectu citationis oppon ebamus. ſub nu. 2. vol.5.

5 Secundò,ſi ſtatutū in ſpecie caſum etiā decideret,diſponendo, prout nō diſponit, quòd volēs impedire executionē pdictā, vel decretū reuocare,teneretur expenſas reficere, pupillum tñ,q in oppoſitum ſpecificè priuilegiatus eſt, nequaq̄ comprehenderet ad glo.in l.3.in ver. Decurionibus, C.de ſilen. li.12.cuius opin.cōis* eſt,vt per Gabr.latè in ſuis conclu.ti.de legi.& cōſt. concl. 1.ex cuius dictis,& aliorū per eum relarorū plenè liquet, veriſſimā eſſe hanc ſñiam; qñquidem dubitant tñ Doct.an ſtatutū, vel lex noua generaliter loquens comprehendat perſonas, & cauſas priuilegiatas,qñ ſpecialiter non reperiuntur priuilegiatæ in materia,de qua tractatur, ſed qñ ſpecialiter reperiuntur priuilegiatę in lege antiqua in propria materia, vt in caſu noſtro, tūc eō ueniunt omnes, & pro abſoluto habent, vt ſub generalitate legis nouæ non comprehendantur. ſufficiat ad ipſum Gabr. remiſſio.

6 Tertiò,ſuadetur eadem interpretatio, ex vulgata regula,quòd ſtatuta in dubio ſm̄ ius cōe intelligi debent, & ab eo interpretationē paſſiuā recipere, vt minus illud corrigant,quàm fit poſſibile l.2.C.de noxa.c.dilectus,§.qa verò de cōſuet.& vtrobiq; Scriben.& in Auten.offerat,C. de lit.conte.glo.& Doct.in l.ſciendum in princ. ff.qui ſatiſd.cogan.pulchrè Alexā. d.conſ. 107. nu.6.

7 † Et hęc procedunt ēt ſi ſtatuta debent ad lr̄am intelligi, vt hęc nr̄a Parmenſia.Alex. conſ. 8.& 9.vbi de cōi * fidem fac.& cōſ. 50. col. pen. verſi.nec obſt.li.1. Dec.in c.tranſlato col.penul. & ſi.de conſtit.Soc.iun.conſi.1.nu.141. vol.1.latè Rol.à Vall.in tract.de luc.do.q. 35. Cū igitur de iure communi expenſæ in caſu reuocationis primi decreti refici tm̄ debeant à maiore, nō verò à minore,& multò minꝰ à pupillo, neceſſariò ſequit ita quoq; interpretandum fore ſtatutum.

8 Confirmatur aūt hæc ſñia ex generalitate d.l. ſi maior vigintiquinq;, nam ſi aduersùs contumaciā datur reſtitutio,& aduersùs oēs eius effectus dari intelligitur, qñquidem reſtitutio eſt in priſtinū ſtatū repoſitio,l.quòd ſi minor,§.reſtitutio, vbi Bar.& Doct.ff.de mi.glo.in §.ſed ex indulgentia in verb.ſtatum inſti.quo.mo.ius patr. pot.ſol.Speeu.in ti.de reſti.in integ.§.1. in prin. 2.parte, inquiens in ſpecie, quòd eſt repoſitio in priſtinum ſtatum, ius, & audientiam, ita quòd eodem modo audiendus eſt pupillus, quo ante contumaciam (ſi modò cōtumaciæ nomen mereretur) auditus fuiſſet, & ſic abſque refectione impenſarum ad idem.Bar. in l.ab Hoſtib. §. ſed ꝙ ſimpliciter in fi. ff.ex qui. cau.maio. Aret.in l. ſi filius q patri.col.4.de vulg.& pup. Ceph.con-

9 ſil.180.nu.27.lib.2. cum concord.† & dicit Bar. in l.fi.col.3.C.de ſen. paſ. quòd reſtitutio ſemp rantum reſtituit,quantū id abſtulit, aduersùs ꝙ

10 reſtitutio petitur, † & Abb. in c. venerabili in princ.de offi. deleg. dixit, quòd non dr̄ quis reſtitutus, niſi plenariam reſtitutionē cōſequatur, & eſt bonus tex.in l.videamus la. 2. §.in fauiana in verſ. nam prætor.ff.de vſu. tradunt latè Dec. & Cagno. in l. cum in condemnatione §.cum verbum reſtituas.ff. de reg. iur.

11 Quartò, & vltimò ſi ſub ſtatuti generalitate comprehēdi quoque pupillum diceremus, vtique intelligendum eſſet, ſi reſtitutio in integrū eius nomine non peteretur; quandoquidē per quęcunque verba generalia,ac etiam generaliſſima, & prægnantia, nunq̄ intelligitur ſublata

reſtitutio

reſtitutio in integrum l. poſtq̃ liti. cum glo. vlt. C. de pac. quod plenè proſequitur ibi Dec. poſt alios col. vlt. Rom. conſ. 90. colum. 1. & 3. Aret. conſ. 160. n. 4. ver. & quòd ipſa reſtitutio, Abũdè Soci. conſ. 299. in 3. dub. vol. 2. Boſſ. in tit. ſi aduerſ. rem. iud. n. 24. cum concord. latiſſimè Rol. in conſ. 68. n. 28. vſque ad fin. vol. 3.

Subſequitur aliud dubiũ, An idem Illuſtriſs. D. Marchio volens impedire executionem memoratam, vel decreti reuocationem impetrare, teneatur cauere de iudicio ſiſti, & de iudicato ſoluendo? & in hoc ſimiliter diſtinguo ius cõe,
12 & ſtatutarium, † nam iure cõi, cũ maior teneat primam cautionem tantùm præſtare, hoc eſt, de iudicio ſiſti; ſi ſe ipsũ defendat, l. ſi pupillus, §. 1. vbi glo. & Doct. ff. de priui. credi. & tradũt oẽs
13 in d. §. Iulian. & alibi ſæpè in locis vulg. † pupillus tamen ſpecialiter priuilegiatus reperitur, vt nullam dictarũ cautionum præſtare debeat, tex. in terminis in l. hæc autẽ. §. fi. ff. de bo. auth. iud. poſſi. qui re vera cauillari non poteſt, licèt glo. ibi in ver. ſatisdationem, videatur primo loco dicere, quòd à cautione iudicatum ſolui ſit tantũ immunis; ipſammet. n. glo. aliam poſtea opi.
14 ſubdit contrariam, & cum ea tranſit, † & per cõſequens illi cenſetur adhærere ad gloſſ. in l. qui filium. §. Sabinus. ff. ad trebell. Bart. in l. bona fides. ff. depoſi. Bal. in l. ſi idem, de iuriſdictione omn. iud. cum ſimil. Nec poteſt ille tex. intelligi etiam de maiorib. natu, vt quidam intelligunt, vt ſic opus ſit eum reſtringere, ne contradicat
15 d. §. fi. † Quoniam in ipſa de pupillis tantùm loquitur, prout in tota illa lege Iuriſconſultus loquutus fuit; & hoc maximã habet æquitatis rationem, vt pupillus, qui verè contumax eſſe nequit, non teneatur eodẽ modo cauere, quo maior verè contumax, & nè pœna afficiatur, qui nullam culpam commiſit, & ita in propoſito argumentatur Abb. poſt Card. in d. c. vlt. num. 9. & Imol. n. 12. tenentes, quòd nec de iudicio ſiſti cauere debeat, & oẽm in caſum, quòd teneretur, reſtituẽdũ eſſe in integrũ, vt ab eo onere liberet.
16 † Et quòd ille, qui fecit q̃ potuit, vt ad iudiciũ veniret, ſed facto alieno, vel caſu fortuito impeditus fuit, penitus excuſetur, tam à cautione, q̃ à refectione expẽſarum, probat in indiuiduo tex. in c. venerabilibus. §. ſimiliter, in fi. de ſent. excommun. in 6. quẽ ibi cano. omnes pro nota. ſignant; vndè non dubitandum, quin pupillus ætate impeditus, cum quicquid videat ignoret, ab vtroque liberetur.

Ex his ſatis liquere exiſtimo, Illuſtriſs. Dñm Marchionem, attenta iuris communis diſpoſitione, nullam omnino cautionem præſtare debere; q̃ & ſuadetur per ea, quæ ſcribunt ſupracitati Doct. in materia expenſarum, quorũ argumenta, ſi rectè perpendantur, ita concludunt de cautione non præſtanda, quemadmodum de expenſis non reficiendis. Iure autẽ municipali nullibi contrariũ reperitur diſpoſitum, ergo, &c. Cætera ſuppleat Illuſt. DD. meorum de Conſilio, prudentia, & doctrina. Fuerunt demum reuocata omnia in præiudicium Illuſtriſs. Patris, & Filij geſta, imò nulla, & inualida declarata.

SVMMARIVM.

1 *Geminatio reſcripti, vel priuilegij habet vim motus proprij.*
2 *Et tollit vitium ſubreptionis.*
3 *Bal. contra ſentit.*
4 *Reſcriptum impetratum tacita veritate eorũ, quæ Principem mouere poſſunt ad non conceden. petita, ſubreptitium, & nullum eſt.*
5 *Eadem cauſa vt dicatur, quæ requirantur?*
6 *Reſcriptum delegatorium contra certas perſonas impetrandum eſt, expreſſo nomine, & cognomine.*
7 *Nec iuriſdictionem tribuit contra maiores, & digniores expreſſis.*
8 *Clauſula Motus proprij, non tollit ſubreptionem in præiudiciũ iuris tertij, ſed reſcribentis tãtùm.*
9 *Neque tollit ſubreptionem reſultantem ex taciturnitate litis pendentia.*
10 *Minuſq; operatur aduerſus veriſimilem, & coniecturatam mentem, & intentionem reſcribentis, quòd expreſſis exprimendis, ſecus reſcripſiſſet.*

Pro Magnifica Communitate Brixilij.

EPITOME.

Geminatio reſcripti, vel priuilegij an habeat vim Motus proprij?
Cauſæ identitas quæ requirat?
Clauſula Motus proprij, non tollit ius quæſitum tertio; Neque vitium ſubreptionis, niſi in præiudicium reſcribentis.

RESPONSVM XXVII.

Sanctiſſima Trinitatis nomine repetito.

Præſuppoſito, quòd cauſa Mag. Communitatis Brixilij cum D. Ferdinando Nizolio Phiſico non penderet ampliùs coram Mag. D. Prętore Brixilij, ſtante recuſatione propoſita, & iuxta formam ſtatuti loci lib. 2. cap. 21. admiſſa, atq; noui Iudicis partiũ confidentis electione, certi iuris eſſe exiſtimo, quòd ex duobus reſcriptis Sereniſs. D. Ducis Ferrariæ mihi oñſis, non poteſt cauſa ipſa de nouo dici cõmiſſa eidem D. Prætori.
1 † Nam licèt geminatio reſcripti, vel priuilegij vim Motus proprij habere dicatur, iuxta doctr. Bal. in l. nec damnoſa n. 2. C. de preci. im-

pet.

per.offet.& ob id vitiũ ſubreptionis tollere ꝑ c.
3 ſi motu ꝓprio.de ꝑben.in 6. † quod tñ in dubiũ
vocari poſſet, ex tex.ĩ c.cõſtitut⁹,de reſcip. quẽ
ibidẽ aduersùs concluſionẽ prædictã perpendit
Bald.in princ. colligens,quòd ſecunda iuſſio nõ
dat robur lr̃is nullis,& ſubreptitijs, Attamen nõ
operatur in ꝑnarrata ſpẽ effectũ iſtum ex plurib.
4 † Et primò quia geminatio delegationis nõ fuit
facta poſt recuſationẽ,& noui Iudicis electionẽ,
ſed vnũ tm̃ reſcriptũ poſtea emanauit, quod cũ
ſit impetratũ tacita veritate eorum, quæ exprimi
debuerant, vt in ꝑfatione motiuorum rectè
fateri vr̃ D. Prętor, ſubreptitium, & nullũ eſt,c.
ſuper literis.de reſcrip.& paſſim hr̃ in locis vulg.
Primo etenim reſcripto iſtud vitium non opponitur,
ideo nõ poſſumus dicere,quòd per ſm̃
purgatum fuerit. Ideo cum ſecundo tm̃ laborãti
morbo prædicto nullũ aliud ſuperuenerit, ad
illud ſanandũ,remanet eius morbus inſanabilis,
quicquid D. Phiſicus prædictus dicat.
5 Secundò negari põt eandem cãm ambobus re
ſcriptis memoratis cõmiſſam fuiſſe, ſi quidẽ ad
identitatem cãrum requiruntur tria, vt eadem
ſit res,eadem cã petẽdi, & inter eaſdẽ perſonas.
l.cum quæritur;cum duabus ſeq.ff.de excep. rei
iud. & ibi Caſtr. & alij. In caſu aũt noſtro nullũ
horũ concurrit, quia in prædictis precibus petitum
fuit ſalarium tꝑis decurſi per modum prouiſionis
tm̃,& in ſummariſſimo poſſeſſorio, in
alijs aũt principalis negotij deciſio,cum ꝑpetui
ſilentij impoſitione petita fuit,& ſic ſuper petito
rio,vndè duo prima requiſita deficiunt.Quin ẽt
tertium clarè deficit,nã primum reſcriptum con
tra ꝑſonas incognitas, & innominatas ſub noĩe
aliquorũ ĩuidorũ,& perſecutorũ impetratũ fuit,
Secundum verò contra Io.Zerellum, & Marinũ
Cataneũ ꝑtenſos ſindicos cõitatis,propterea ſatìs
conſtat non apparere de identitate ꝑſonarũ,
nedum rõne incertitudinis anteriorum precũ,
in quibus non ſpecificantur perſonę per noĩa,&
cognomina, contra quas procedere intenditur,
6 prout fieri debebat, † vt in terminis concludit
Dom.in c.cum in multis,col.4.verſ.ego puto.de
reſcri.nu.6.Sed ẽt ex eo,quòd primũ reſcriptum
non põt dici impetratum, niſi cõtra particulares
perſonas, vt colligitur optimè ex traditis ꝑ Bal.
in l.ſed & ſi hac,§.q manumittit, in vtraq; lect.
ff. de in ius voc. quẽ ad hoc ponderat Bero.cõſ.
18.nu.11.12.li.1.& fac.tex.cum mr̃ia ſua in d.c.
7 cũ in multis. † Certum eſt aũt, quòd reſcriptum
delegatoriũ non tribuit iuriſdictionẽ cõtra vniuerſitatẽ
tanq̃ maiorẽ,& digniorẽ c. ſedes Apoſtolica
cũ not.de reſcri.& in ſpecie tradit Archi.
poſt Hoſtiẽ.quẽ allegat in d.c.cum in multis col.
2.& ibidem Dom.col.3. ſuper glo.ĩ ver.qnidã,
vbi alios citat concordantes, & Bal. remiſſiuè in
d.§. qui manumittitur.cõſequẽter ergo cũ inter
diuerſas quoq; ꝑſonas reſcripta emanauerint,
Conſi. Lud. Sacc.

8 ceſſat ẽt ex hoc capite delegationis geminatio †
Sed ſi geminatio ipſa motiuata ſubeſſet,& effectũm
motus proprij haberet,adhuc tñ non præiudicaret
Vniuerſitati Brixilij,nec tolleret ei ius
quęſitũ ex dictis recuſatione,admiſſione recuſationis,
& arbitri electione;qñquidẽ cl'a(motu ꝓ
prio)non tollit ſubreptionẽ in ꝑiudicium tertij,
ſed tñmõ in ꝑiudicium reſcribẽtis.Abb.poſt Bu
tr.& alios in c.cãm q̃.el 2.nu.3. de teſti. & ibidẽ
Aret.& Fel.col.2.& idẽ Abb.in c.ad aures,nu.5.
de reſcri,Soc.conſ.1.n.7.& conſ.215.col.1.vol.
3.Curt. ſen. conſ.35.nu.36. Dec.conſ.407.col.
fi. conſ. 468.nu.20.& in l.ſi quis iniquum,nu.9.
ff.quod quiſq; iu.& innumeros adducẽs, Gabr.
9 ti.de clau.conclu.2.nu.8.cui ſufficiat remiſſio. †
Et in indiuiduo, quòd non tollat vitium ſubreptionis
reſultãtis ex taciturnitate litis pẽdentiæ
tradit Abb.poſt glo.d.c.cauſam.loco ꝑcitato,Iaſ.
latè in l. ſi quis quemq̃, nu.5.vſq; ad fi.ff. ſi quis
caut.& in l.2.nu. 2. C.vt li.pend.Paris conſ.74.
num. 17.vol.4.Rui.conſ.80.in fi.vol.5. & Gabr.
poſt alios relatos d.concl.2. nu.16.
10 Inſuper ſtante,quòd in vltimis ꝑcibus non fue
rũt expreſſa ſupradicta,q̃ Principẽ veriſimiliter
retraxiſſent à reſcribẽdo,vt reſcripſit, (quod nõ
diffitetur Mag.D.Prætor) illa ſuccedit certa con
cluſio.Nẽpe clauſulã(motu proprio)nihil aduer
sùs talẽ veriſimilitudinẽ, & coniecturatã intentionẽ
operari.Card.in clem. ſi Romanus in 2.q.
de ꝑben. in 6. Abbas. poſt Butr.in c. in noſtris
num.19.de conceſſ.pręben.Barba.in c.ad aures
nu.28. de reſcri.Caſſad.deciſ.3.nu.4.in ti.de pẽ
ſio.Bella.deciſ.392.Rui.conſ.98.n.25.li.4. Soc.
iu.conſ.77.nu.104.li.1.Gabr.d.concl.2. nu.19.
cum multis per eum adductis. Poſſent aliæ quoque
reſponſiones dari fundamento prædicto
(motus proprij) quę ex præcitatis authorib.materiã
hmõi clauſulæ pertractantib. colligi pñt,
ſed breuitati ſtudens miſſas facio, & doctiſſimi
D.Prætoris delectui relinquo.

Circa alia motiua non inſiſto,qa non expedit.
Nã cum D.Prętor iudex non ſit, fruſtrà diſputatur
coram ipſo, vtrum actor probauerit qualitates
requiſitas? & perſonam ſuam legitimauerit?
& an tẽpore debito produxerit iura ſua,vel ne?
Hæc.n. ſuis loco, & tempore coram Iudice,de
partium conſenſu, & iuxta formam iuris municipalis
antedicti electo,diſcutienda erunt Laus.
Deo optimo.

SVMMARIVM.

1 *IVdicium factum cum minore curatore carente nullum eſt,ſi per ſe ipſm litigat.*
2 *Minor cõpellitur curatorẽ accipere ad inſtãtiã eius,qui cũ eo litigare intẽdit.*

3 *Minor litigans per procuratorem conſtitutum formiter, cum iuramento, vt fieri ſolet, obligatur, qa tenet iudicium.*

4 *Sententia nulla executionem non meretur.*

5 *Nullitas propoſita incidenter, executionẽ rei indicata impedit.*

6 *Si tamen incontinenti de nullitate doceri poteſt, nõ ſi altiorem requirat indaginem.*

7 *Principaliter autem, vel incidenter, quando proponi dicatur, remiſſiuè.*

8 *Reſtitutio in integrum petita, etiam aduersùs conformes, executionem ſuſpendit.*

9 *Quod indubiè procedit quando incontinenti offertur probatio ſuper leſione.*

10 *Si verò altiorem requirat indaginem, ſecus iudicãdum ex ſententia Bart.*

11 *Sed in contrarium ſtat communis opi.*

12 *Nullitas incidenter propoſita, ſi pendente iudicio fiat executio, diſſentiunt doct. an attentata ſint reuocanda? ſed affirmatiua prævalet, quam limita, vt infra nu. 14. remiſſiuè.*

13 *Principaliter aũt propoſita nullitate, diſtinguitur, aut inhibitum fuit per iudicem appellationis, & reuocanda ſunt, aut non fuit inhibitum, & ſecùs iudicandum.*

14 *Regula prædicta, quòd incidenter propoſita cauſet attentata limitatur pluribus modis. remiſſiuè.*

15 *Reſtitutio in integrum petita, & commiſſione ſubſecuta, debet executio ſuſpẽdi, ẽt ſinè inhibitione.*

16 *Idem ſi coram eodemmet iudice petita fuerit.*

17 *Limitatur tamen pluribus modis. remiſſiuè.*

In gratiam vnius ex Conſiliarijs Sereniſs. D. Ducis Octauij Farneſij Par. & Placẽ. Ducis.

EPITOME.

Materia huius reſponſi ex eius initio colligitur, quæ triplicem habet quæſtionem, & in qualibet ſiũt diſtinctiones.

RESPONSVM XXVIII.

De tribus in præſenti negotio quæri, ac dubitari video. Primò an Iudicium cum minore curatore carente valet, & teneat?

Secundò. Vtrum exceptio nullitatis per hunc minorem oppoſita, aut reſtitutio in integrũ aduersùs rem iudicatam petita, executionem impediat?

Tertiò. An executionem factam non obſtantibus iſtis exceptionibus reuocari faciat?

1 Ad primum dubium diſtinguendo reſpondeo; aut minor p ſe ipsũ litigauit, & nullũ eẽ iudiciũ certum eſt, qa pp lubricũ ætatis, & fragilitatem conſilij non põt abſq; illius interuentu, & authoritate litigare l. 1. & per to. C. qui legi perſo. non
hab. ſtan. in iud. l. 1. §. neceſſitate, & ibi Doct. C.
de bo. q̃ lib. l. 1. qui pet. tut. Vã. in tract. de null.
tit. de nulli. ſen. ex defect. inha. ſen. mãda. num.
2 28. cum ſeq. † Vñ cõpellit̃ minor curatorẽ accipere, inſtãte eo, q cũ ipſo litẽ hr̃e intendit, nè iudiciũ fiat eluſoriũ, Inſti. de cura. in princ. vbi Io.
3 Fab. & Aret. not. † Aut verò p pcuratorẽ litigauit formiter conſtitutũ, hoc eſt cũ iuramento, vt
conſtitui pcuratores ſolent, & contrariũ rñdet̃,
p tex. in Auth. ſacra puberũ, C. ſi aduer. vendi. q
licèt in cõtractibus loquatur, locũ tñ in iudicijs
quoq; obtinet, vt docet ibi Bart. col. fi. verſ. quid
in iudicijs, Guid. Pap. q. 35. & 494. cũ multis cõ
cord. adductis per Vant. loco p̃citato nu. 35. 36.
& ità iudicatum fuit per Reg. parlam. vt refert
Boer. deciſ. 92. qui omnino videatur.
4 Ad ſecundũ verò, vtrum nullitas iſta oppoſita,
aut reſtitutio in integrũ petita executionẽ ſñię,
q̃ in iudicatũ aliter trãſiuit, impedire potuerit?
qa bimẽbris eſt q̃ſtio, ſingulatim vtriq; rñdẽdũ
eſt. Et primò circa nullitatẽ, regula eſt, quòd exe
cutionẽ impedit, ex quo ſñia tãtũ valida debet
executioni mandari l. 4. §. condemnatum, vbi
Doct. omnes de re iud. Mara. in ſuo ſpec. par. 6.
5 in vlt. actu q. 1. num 3. & quæſt. 4. num. 57. † Sed
tamen indiſtinctè non procedit, nec perpetua
eſt, nam principaliter propoſita nõ impedit, ſed
incidenter tantùm, ſecundùm communes ſentẽ
tias relatas à Vant. d. tract. in tit. quot, & quib.
mo. nullitas num. 29. vſq; ad num. 36. & Hercula.
in tract. de attenta. c. 23. nu. 8. & nouiſſimè fuſiùs
cæteris oĩbus, Lancell. in ſuo tract. de atten.
par. 2. c. 17. vſq; ad nu. 39. & nu. 6. cũ duob. ſeqq.
6 Sed neq; incidenter propoſita ſemper impedit
executionẽ, nã ſi altiorem requirat indaginem,
ſñia nihilominus executioni demãdatur; ſin autẽ
incontinenti probari põt, contrarium verius
eſt, & hæc eſt cõis diſtinctio, vt per eundẽ Vant.
loco præcitato ſub nu. 32. Rip. d. §. condemnatũ
nu. 10. & fuſiùs Didac. pract. q̃ſt. c. 25. ĩ prin. atq;
7 ad ſaturitatẽ, Lãcell. vbi ſ. n. 93. 94. † qñ aũt prin
cipaliter, & qñ incidenter pponi dicatur, ſcribit
abũdè Vant. p̃alleg. tit. à princ. vſq; ad nu. 39. &
Didac. vbi ſ. num. 7. Burſ. conſ. 37. in princ.
8 Quod attinet ad reſtitutionẽ in integrũ, dico in
primis huic nõ eẽ locũ ſtãte nullitate p̃dicta per
tex. in l. cũ & minores vbi glo. Cy. Bart. & alij C.
ſi aduer. rẽ iud. ĩ l. apud acta, §. cõtra, vbi ẽt Scrib.
de re iud. Bertrã. cõſ. 94. li. 3. Meno. de arbi. iud.
q. 97. n. 4. & nouiſs. docuit d. Odd. ĩ tract. de reſt.
in integ. q. 72. arti. 6. nu. 80. Sed ſi Iudiciũ aliqua
fortè de cã valuiſſet. tũc reſtitutioni qdẽ loc⁹ fo
ret, vt p Dec. cõſ. 411. in fi. d. Odd. vbi ſ. & num.
ſeq. An verò cã mota ſuſpendẽda ſit? formãda
quoq; eſt reg. affirmatiua, vt ea pendente executio
ſuſpendatur c. ſuſcitata de reſtit. in integ.
l. ſi cauſa cognita, C. de tranſact. & vtrinq; Scri
ben. omnes rub. & l. vnic. C. in integ. reſti. poſtu.

ne quid

Digitized by Google

ne quid no.fi.cũ materia,l.ſi prætor la 2.§.Mar-
cellus cũ glo.ff.de iud.& eſt cõiter*recepta, vt at
teſtantur Iaſ.& Rip.in d.§.condemnatũ, ille nu.
26.hic aũt nu.30.Mara.in d.actu.vlt.nu. 55.Di-
dac.p̃alleg.cap.25.nu.7.& D.Odd.d.tract.q.43.
art. primo nu.2.vbi de communi* atteſtatur.
9 Et ꝓcedit iſta cõcluſio de plano, qñ hoc quoq;
iudiciũ reſtitutionis non requirit altiorẽ indagi
nẽ, ſed offeruntur probationes incontinẽti ſuꝑ
læſione,vt præcitati authores concludũt,& Rui.
conſ.11.nu.15.li.4.Lancel.d.tract. cap.18.n.25.
10 cũ ſeq. † ſed ſi altiorẽ requirat indaginem, non
retardari ſcribit executionem, Bar.in d.§. Mar-
cellus in fi.& in d. §. condemnatũ; cuius tñ ſñiæ
q̃ plures repugnãt,volentes executionẽ indiſtin
11 ctè ſuſpendi ꝑ iura allegata † & licèt articulus
ſit controuerſus,ac diſputabilis, vt patet ex rela
tis per Rip.d.nu.30.& Capic. deciſ.53. Lancell.
vbi ſ̃.cap. 18. nu,2. nihilominus cõis *opin.eſt
contra Bart.vt legere eſt apud Iaſ.d.§.cõdẽnatũ
n.26.poſt Cum.quẽ refert,& Alex.n.26.ac Rip.
prçcitato nu.30.Beninten.deciſ.85.nu.16.17.&
Ceph.conſ.116.p̃dicto,& ſignanter nu.4.Lãcel.
d.c.18.à nu.10.vſq;ad n.21.d. Odd.d.trac.q.43
arti.4.ſub nu.63.verſ.ſed contrariã ſententiam.
Circa tertiũ verò,vtrum ſc3 executio ſacta nõ
obſtantibus exceptionib. nullitatis,& reſtitutio
nis in integrũ, reuocari debeat? bimẽbris ẽt red
12 dit̃ conſultatio. †Nã quoad nullitatẽ incidenter
propoſitã,cũ diſſentiãt inter ſe Doct.reuocanda
nè ſint attẽtata ea pendẽte, an nõ? vt videre eſt
apud Didac.d.c.24.nu.6.& Lãcel.d.c.17.à n.39
vſq; ad nu.45. formanda eſt regula affirmatiua,
13 vt firmat ibidẽ Lancel.nu45.†In cauſa aũt prin-
cipaliter propoſita diſtinguẽdũ cenſeo, quia aut
fuit inhibitũ ꝑ Iudicẽ nullitatis,& reuocãtur at-
tentata,aut nõ fuit inhibitũ,& contrariũ verius,
Dida.vbi ſ̃,& Lancel.d.c.17.nu.63.vſq; ad n.68
14 Ad dictã aũt reg.affirmatiuã plures dant̃ amplia
tiones,& limitationes,de q̃b.ꝑ Lancel.à d.n.45
vſq; ad fi.quas recẽſere lõgũ, & ſuperfluũ foret.
15 Quò verò ad reſtitutionẽ,ſufficit ſola litis pen-
dẽtia,ẽt quòd nõ fuerit ſacta inhibitio,imò ſuffi
cit ſola cauſę cõmiſſio.Rot.deciſ.51.ſi cõmittat̃,
de appell.in no.& ita practicat̃,teſte Caſſad.de-
ciſ.1.vt li.pen.num.5.
16 Idem dicendũ, ſi corã eodemmet iudice petita
fuiſſet reſtitutio citataparte,vel excipiẽdo cõtra
petitã executionẽ;quomodocunq;.n.lis pẽdeat,
vel pars veroſimiliter p̃ſumere poſſit reſtitutio-
nẽ eẽ concedendã,debet ipſa abſtinere,& ſupſe
dere in executione petẽda,aliàs eſt in mala fide,
& iure merito cõtra cũ ſit reuocatio, vt colligit̃
ex deciſ.Rom. Rot. p̃allegata in verſ. p̃terea, &
Caſſad.vbi ſ̃,&ꝓbat̃ expreſsim inClem. 2.vt li:
pẽd. Fortiùs tenet Ant.can.in tract.de exec.in-
ſtru.q.21. ſatis eſſe,quòd reſtitutio petita ſit añ
executionẽ,quẽ ſequit̃ Benint.d.deciſ.85.n.12,

Conſi. Lud. Sacc.

&hoc vr̃ conuenire cũ g̃nalitate rub.& nig. C.in
integ.reſti.poſtu.nil no.fi.& ita ẽt tenet Lancell.
d.c.18.nu.127.cũ duob.ſeqq. & nouiſs.d. Odd.
p̃citato tract.q.43.art.6.nu.92.verſ. ſed contra-
17 riũ,vbi egregiè loq̃tur more ſolito. † Nõ nullas
tñ patitur limitationes hmõi regula, quas ponit
idẽ Lancel.eo.c.18.à nu. 55. vſq; ad fi.ſed nullã
ex eis ad caſũ nr̃m adaptari video.Vndè cõclu-
do executionẽ,de qua in themate ſit mentio, re
uocandã fore,Niſi fortè Iudex legitimas habeat
ſuſpitiones calumniæ aduersùs minorẽ hunc pe
tentẽ ſe reſtitui,& de nullitate dicẽtẽ; neutrũ n.
remediũ illi ꝓdeſſe poſſet hoc caſu,ad latè cõge
ſta ꝑ Lãcel.d.c.17.à n.121.vſq; ad128.& d.c.18
à n.55.vſq; ad 71.& lati⁹ ꝑ d.Odd.d.tract.q.43.
art.5.ꝑ to. Sed re vera nè minima quidẽ vmbra
ſuſpitionis calumniæ poteſt in eo conſiderari,at
tenta perſonæ qualitate,natura cauſæ,& conten
tis in actis.Merito,&c.

S V M M A R I V M.

1 *PRæſentãs ad aliquod beneficiũ, in cuius quaſi poſſeſſione præſentandi erat,cũ bona fide,dicitur fruct⁹ ſua poſſeſſionis pcipere,et ppea dẽt ei⁹ p̃ſẽtatio effectũ hr̃e.*
2 *Paria ſunt quẽ eſſe patronum, & eſſe in quaſi poſſeſsione præſentandi.*
3 *Præſẽtatio quaſi poſſeſsoris bona fidei p̃fertur præſentationi veri domini,ſed limita,vt inf. nu. 35.*
4 *Etiam ſi anteceſſores veri domini aliàs p̃ſentaſſẽt, quia vltimus ſtatus attenditur.*
5 *Præſentãs non dicitur eſſe in quaſi poſſeſsione præſentandi,ſi eius præſentatio effectũ non habuit. Quod declara, vt infra nu.30. cum ſeqq.*
6 *Quaſi poſſeſsio patris iuris præſentandi,tranſit in filium hæredem ipſo iure,cũ bonorũ vniuerſitate.*
7 *Maximè ſtãte Decreto, vel Statuto,de cõtinu.&c.*
8 *Petitorium abſorbet poſſeſſorium.*
9 *Iuspatronat⁹ hæreditariũ in dubio præſumitur.*
10 *Iuſpatronatus conceſſum alicui,& eius hæredibus, non competit filijs,niſi ſint hæredes.*
11 *Nec ſufficit hæreditatem eſſe delatam,ſed quòd ſit adita,& acceptata,requiritur.*
12 *Argumentum à feudo ad ius patronatus valet.*
13 *Verba enunciatiua propter aliud emiſſa non probant,etiam in publicis inſtrumentis.*
14 *Fallit ĩ antiqs ex cõi,& duo plenè ꝓbãt,vt ĩf.n.41.*
15 *Si tamen inſtrumenta plura ſint,inter diuerſas pſonas celebrata, & à diuerſis notarijs.*
16 *Nec tũc plenè ꝓbãt cõtra tertiũ,p̃ſertim ſi de graui p̃iudicio agatur. Sed limita,vt infra nu.24. Sed nec vera eſt propoſitio,vt infra nu. 43.*
17 *Iuspatronat⁹ ĩ ſtirpes nõ ĩ capita defertur,et n.38*
18 *Beneficia nõ debẽt eẽ hæreditaria, ideò p̃ſẽtatio facta ẽ extraneo,p̃ferẽda videt̃ pñtationi facta vni de familia patronorũ,qñ idẽ beneficiũ ſæpius obtinuerũt alij de eadẽ familia,& genere.Sed contrarium vide infra nu.44. vbi de veriori, ex cõi.*

19 *Senior ex præſentatis inſtituendus eſt, data paritate in cæteris.*

20 *Ditior quoq; præferendus dicitur quando de ſuſtinenda dignitate Eccleſia agitur, maximè ſi alias etiam qualitates habet præponderantes. contrarium vide infra nu. 52.*

21 *Solertior quoq;, & induſtrioſior p̄ferendus dicitur.*

22 *Minor annis 22. non eſt capax dignitatis Eccleſiaſticæ, etiam ſinè cura.*

23 *Prioratus eſt dignitas; ſed limita, vt infra num. 53 & ſeq.*

24 *Filiatio probatur per inſtrumenta antiqua cū verbis ennunciatiuis propter aliud emiſſis.*

25 *Hæredum maſculorum appellatione veniunt tantùm deſcendentes.*

26 *Hæreditatis aditio probatur præſumptiuè ex eo quòd bona quæ fuerunt defuncti apud eius deſcēdentes reperiuntur.*

27 *Hæreditatis aſcendentium aditio facilè præſumitur, præſertim lucroſa.*

28 *Filius hæres patris ipſo iure præſumitur in fauorabilibus.*

29 *Scriptura fundationis iuris patronatus hæreditarij reperta penès eum autentica, confert ad probandum eum hæredem.*

30 *Quaſi poſſeſſio præſentandi non amittitur, ex eo quòd in concurſu præſentantium, aliorum præſentatio præualeat.*

31 *Sed requiritur iudicis ſententia priuans ipſum, & ius tribuens alij, & quod tranſitum fecerit in iudicatum.*

32 *Duobus bis præſentantibus, quorum præſentatio nō habuit effectum alia de cauſa, quàm defectu poſſeſſionis, ſi denuo alter præſentat, & alter non, & habet effectum præſentatio, conſeruatur amborū ius, et quaſi poſſeſſio, quæ nō amittitur per nō vſū.*

33 *Quaſi poſſeſſio præſentandi non acquiritur, niſi inſtitutio ſequatur, ſed benè conſeruatur, licèt non ſequatur ipſa inſtitutio.*

34 *Domini, & quaſi poſſeſſoris præſentatio, præualet præſentationi ſolius compoſſeſſoris.*

35 *Quaſi poſſeſſoris præſentatio, præſentationi veri domini non præfertur, niſi quando ſecuta fuit inſtitutio, antequam lis, & controuerſia per verum dominum mota fuerit, quæ mota, differtur inſtitutio, & probato dominio, præualet veri domini præſentatio, etſi lis fuerit mota in ſolo poſſeſſorio, vt infra num. 40.*

36 *Præſertim ſi inter præſentantes cauſa agatur, non inter præſentatos tantùm.*

37 *Pluribus præſentantibus, quorum præſentatio ſortitur effectū, vnus ipſorū nō dicitur habere quaſi præſentandi poſſeſſionem, niſi compatronorum ius ad ſe perueniſſe probauerit.*

39 *Præſentatus à pluribus patronis, præualet præſentato à paucioribus.*

42 *Verba enunciatiua propter ſe emiſſa probāt plenè, etiam in factis recentibus.*

43 *Verba enunciatiua propter aliud emiſſa in antiquis probant contra tertium, ſiue de leui, ſiue de graui præiudicio agatur, quod eſt contra diſtinctionem Crauettæ.*

44 *Præſentatus ad beneficium, ſi eſt de genere Patronorū, cæteris paribus, præfertur alijs præſentatis, & iſta eſt vera, & communis ſententia, & in praxi recepta, & nu. 47.*

45 *Fundantes, ſeu dotantes Eccleſias, & beneficia debent ad illa obtinenda cæteris præferri.*

46 *Et q plus contulit, alijs quoq; in dubio anteponitur.*

48 *Præſentatus, qui eſt de genere, & ſanguine patronorum, cæteris abſolutè præponitur; quando beneficium eſt generi debitum authoritate ſuperiorū.*

49 *Quod locum habet, etiam ſi alij præſentati idoneiores fuerint, dummodo ipſe ſit idoneus.*

50 *Idoneus, qui eſt de loco, præfertur idoneiori forenſi ad beneficium.*

51 *Idoneus de Collegio præfertur pariter idoneiori, qui non ſit de Collegio.*

52 *Pauperior idoneus, præfertur idoneiori diuiti ex communi.*

53 *Prioratus qui eſt ſinè cura, & habet eccleſiam campeſtrem, & non habet iuriſdictionem, neq; authoritatem exercendi cenſuras, non eſt dignitas eccleſiaſtica.*

54 *Ideò conferri poteſt minori annis 22. & non poteſt illum obtinens delegari ad forenſia iudicia à Summo Pontifice, ſecundùm canones.*

Votum deciſiuum in cauſa Iuriſpatronatus Nobilium de La latta.

EPITOME.

Iuris patronatus materia latè pertractatur, tam reſpectu quaſi poſſeſſionis ipſius, quàm proprietatis, & dato concurſu plurium præſentantium, quæ probationes ipſorum, & quæ qualitates præſentatorum faciāt, vt vnius præſentatio alteri præferatur? abundè differitur.

RESPONSVM XXVIII.

VAcante Prioratu S. Matthei de Caleis Parm. Diœceſis per obitū Reu. D. Marci Marcelli de Lalatta inſignis probitatis viri, qui Prioratus eſt de iure patronatus nobiliū de La latta ex priuilegio Io. 23. Sum. Pont. conceſſo ditationis cā, nobili Io. de Lalatta militi, & per Martiū cōfirmato. Inſtitutio aūt eorūdē Sum. Pōt. diſpoſitione ad multùm Reu. Abbatem S. Ioan. Euangeliſtæ Parmæ ordinis Caſſinenſis ſpectat, & pertinet.

Comparuerūt coram ipſo Reu. D. Hieronymus de La latta, Excellēs Legū Doctor d. Octauius de La latta, & nōnulli alij horū agnati, allegantes ſe patronos, & quaſi poſſeſſores dicti iuris patronatus,

Digitized by Google

natus,& præſentauerunt Reu.D.Iulium Cęſarē
eiuſdem D.Octauij filium Clericum Parm. Pro-
poſitiſq; de more edictis,comparuit quoq; Ma-
gnif.Artium,& Med.Doct. D.Antiochus de La
latta allegans pariter ſe dominum, & quaſi poſ
ſeſſorem,& præſentauit nobilem,& Reu.D.An-
gelum de Cariſſimis,olim Cathedralis Eccleſiæ
Parm.Canonicum. Vtraq; autem parte præſen-
tationem ſuam admitti,& confirmari,ac pręſen-
tatum ſuum inſtitui prætendente,& inſtante,Re
uer.D.Abbas poſt admiſſam vtramq; ſi, & qua-
tenus de iure,volens ſeruatis ſeruandis, cauſam
diligenter examinare,vt iuſtitiam tandem mini
ſtrare poſſet, & ex præſentatis eum inſtituere,q
potiora haberet iura,Conſultorem, & Aſſeſſorē
ſuum me elegit.Vndè datis vtriq; parti compe-
tentibus terminis,& dilationibus, productiſquè
hincinde quampluribus iuribus,& teſtibus exa-
minatis,longoq; perfecto proceſſu, ego maiori
qua potui ſolertia, cuncta inſpexi, partium Ad-
uocatos pluries audiui,dubia cuilibet in ſcriptis
exhibui, reſponſiones allatas adamuſſim perpē-
di,& conſideraui, & meum tādem votum Reu.
D.Abbati tradidi; qđ ſecutus,prædictum Reu.
D.Iulium Cæſarem nominatum,& præſentatū,
vtſupra,de dicto Prioratu inſtituit, & inueſtiuit
cum debitis ſolemnitatibus, & in poſſeſſionem
Eccleſiæ, & iurium eiuſdem induci mandauit,
prout inductus fuit.

Subinde verò ab eodem Reuer.D. Abbate ro-
gatus voti mei cauſas in ſcriptis redigere, luben
ti animo morem geſſi, vt de mea cauſę plena co-
gnitione apertiùs conſtaret, & ſub infraſcripta
forma illas exhibui.

1 Inſtituendus videbatur Reu.D.Angelus de Ca
riſſimis præſentatus à Mag.D.Antiocho, qui eſt
in quaſi poſſeſſione pręſentandi cum bona fide,
ex quo D. Angelus eius pater vltimum Recto-
rem immediatè defunctum præſentauit,& præ-
ſentatio effectū habuit, c.conſultationibus, vbi
oēs not.de iure patro.Glo.in c.cum olim,vbi Fe
2 li.in princ.de maio. & obed. † & paria ſunt,quē
eſſe patronū, & eſſe in quaſi poſſeſſione præſen-
tandi,vt præſentatus inſtituatur Dec. conſ.117.
3 col.2.† Quinimò poſſeſſoris bonæ fidei præſen-
tatio,veri domini pſentationi pręferēda eſt d. c.
conſultationibus, vbi Abb.in 2.nota.Butr.& alij
Roc.de Cur.in tract.iuriſpatronatus in ver.com
petens, q. 19.Lamber.latè in ſimili tract. lib.2.
arti.1.& 6.atq; 19.3.q.princ.pri.par.Crau.cōſi.
322.nu.5.Rol. à Val.conſ.47.nu.26. cum ſeqq.
li. 1.Menoc.conſ.90.num. 125.

4 Quæ concluſio procedere videtur, etiam ſi an
teceſſores aliorum Magnificorum ex aduersò
pręſentantium aliàs pręſentaſſent, & eorū præ-
ſentatio effectum habuiſſet:quia vltimus ſtatus,
& vltima pręſentatio attenditur c.cum Eccleſia
ſutrina.de cau.poſſ.& proprie.Oldra.conſ.312.
Conſi. Lud. Sacc.
num.2.Roc.vbi ſupra q.16.& Lamber. pręcita-
ta quæſt.3.artic.21.Dec.Crau.& Rolan.in locis
præallegatis.

5 Nec refragari videtur, quòd dicti anteceſſores
eodem tempore alium præſentauerint, quoniā
ipſorum pręſentatio effectum non habuit, vndè
dici non poteſt, quòd ob id in quaſi poſſeſſione
præſentandi fuerint,& ius iſtud ad ſuos deſcen-
dentes tranſmiſerint.Cald conſ.12.& 13.in tit.
de iure patro. Alex.conſ. 75.nu.14.li.4. Ferret.
conſ.135.nu.5.Lamber.vbi ſupra art.10. & 20.

6 Neq; dubitandum videtur,quin quaſi poſſeſſio
D.Angeli in d.Antiochum filium vnicum,& hæ
redem vniuerſalem peruenerit,& ipſo iure cum
vniuerſitate bonorum trāſierit. c.quoniam, & c.
ex litteris cum not.de iure pa.Bald.in l.fi.nu.48.
C.de edi.diu.Adr.toll. Feder. de ſen.conſ.112.
Paul.de Citta.in tract.de iu.patr. par.9. num.8.
Lamber.d.tract. loco prædicato artic.22. & par.
2.q.10.arti.6.num.4. verſ. dic & aliud pulchrū.
7 Præſertim ſtante Decreto de continuanda poſ-
ſeſſione hic vigente, cuius virtute dubium non
eſt,quin iurium omnium, et incorporaliū, quaſi
poſſeſſio ipſo iure in hęredem tranſeat. Tiraq.
in tract.Le mort,ſaiſſit le viu.par.4.decla.vlt.cū
concord.& in terminis docet Bart. d.l.fi. nu. 57.
vſq; ad 62.Menoch. in tract.de adipiſc. poſſeſſ.
remed.4.nu. 400.Qua ratione tollitur dubium,
quod de iure communi ſolet hac in re promoue
ri aduersùs filium,& hæredem eius, qui vltimo
loco præſentauit, cum ipſemet nunquā præſen-
tauerit,ex deciſ.Achil.de Graſ.vlt.in tit.de poſ-
ſeſ.& Caputaquē.deciſ.410.par.2.inter nouiſſi-
mè impreſſis.

Fundata igitur D.Antiochi intentione, vide-
batur tantò magis eius præſentatio præferenda,
quia aduerſantium fundamentum,quod in pro-
prietate conſiſtere dicitur,non videtur ſufficien
8 ter probatum,† ita vt petitorium dici queat ab-
ſorbere poſſeſſorium,ſecundùm regulam c.cum
9 dilectus.de cauſa poſſeſſ.& propriet. † quando-
quidem iuſpatronatus,de quo agitur, hæredita-
riū eſſe videtur, tum quia talis de iure præſumi-
tur c.1. vbi omnes not. & ſignanter Bero. nu.6.
* de communi atteſtans, tum quia Bulla Pontifi-
10 cia illud tribuit Io. militi, & eius hæredibus, †
adeo quòd nullus, etiam deſcendens,capax po-
teſt eſſe,niſi titulo hæreditario ſecundùm aliam
* communem * de qua Roc. d. tract. in ver. Ipſe,
vel is,a quo. queſt.8.quam multis iuribus,ratio
nibus, & authoritatibus comprobat Lambert.
lib. 1. par. 2. quæſt. 2. artic. 1. per tot. commu-
nemque, & indubitatam ſæpius aſſerit,& arti-
cu.7.num.4.

Hinc infertur Mag. D. prædictos neceſſe ha-
buiſſe probare hoc ius à Ioā. milite primo ac-
quirente ad ſe per legitimas ſucceſſiones ex te
ſtamento, vel ab inteſtato gradatim perueniſſe;

11 Et nedũ ꝑ hæreditatũ delationẽ,ſed ꝑ ſingularũ
aditionẽ,& acceptationẽ, vt per Lamber.lib.2.
par.2.q.10.arti.4.nu.10.& arti.ſeq. Sic.n.probã
tur vltimi hæredes eſſe primi acquirentis, vt
12 in feudo diſponitur † à quo ad ius patronat⁹ ar
guitur.Ferret.conſ.134.nu.3.4.5.Hæc autẽ pro-
baſſe non videntur,ergò d. Antiochi quaſi poſ-
ſeſſio tantò magis ſecura redditur.

Et quatenus ratione aliqua ſuaderi poſſet ve-
rũ patronum huius Prioratus de deſcendẽtibus
primi acquirẽtis eſſe debere, vel cum qualitate,
vel ſinè qualitate hæredis,dicendũ vr̃ prędictos
Dominos conſortes præſentantes in hoc etiam
defeciſſe,deſcendentiamq; ſuam minimè proba
13 uiſſe. † Nã licèt plura inſtrumenta exhibuerint
ad ſuam genealogiam verificandam,loquuntur
tamen per verba enunciatiua, & propter aliud,
non propter ſe emiſſa, quæ non probant l.non
modis, & l.nõ epiſtolis,C.de proba.c.ſi papa,de
priui.in 6.Crau.latè in tract.de antiq.temp.par.
14 1.nu.3.4.latiùs Maſcard. concl.621.nu.1.2.† Et
licèt in antiquis contrarium receptũ ſit,vt ꝑ eũ-
dẽ Crau.ibidẽ nu.67.& Maſcar.nu.15.qui mul-
* tos affert de cõi * atteſtantes, & prædicta inſtru-
menta ferè oĩa ſint antiqua,maximè probantia
15 tres primas generationes, † aduertendum ta-
men eſt,tunc demum verba prędicta inſtrumen
torum antiquorum probare, quãdo plura ſunt,
& à diuerſis notarijs rogata, & inter diuerſas ꝑ-
ſonas,Crau.ibidem nu.76.cum ſeqq.& Maſcar.
16 d.concl.621.nu.18.cum concord.† & attenden-
dũ ẽt, quòd talia verba non dicũtur plenè proba
re in præiudicium tertij, ſed tñ inter eos qui a-
ctui interuenerunt,& eorum deſcendẽtes,& ha-
bẽtes cauſam ab eis; maximè quando de graui
ꝑiudicio tractatur,vt in hac noſtra ſpecie,Crau.
præcitatus nu.70.& 71.Maſcar.cõcl.106.n.7.9.

Cæterùm ſi conſtaret ẽt prædictos dd.Conſor-
tes eſſe deſcendentes à Io.milite ex Petro eius
filio, vt aſſerunt,& qualitate quoq; hæredis non
carere,cum D.Antiochus ſit in quaſi poſſeſſione
prędicta,qui propterea eaſdem qualitates habe
re præſumitur, vt inferiùs dicetur,& ſic à Fede-
rico,altero Io.militis filio prouenire,vt prætẽ-
dit,certum eſt,quòd iuſpatronatus ad hunc pro
17 dimidia, & ad illos pro alia dimidia ſpectaret,†
quia non in capita, ſed in ſtirpes ius patronatus
vadit,Clem.ſi plures,vbi glo.in ver.hæredes,&
Scrib.nor.de iure patro.Roc.in ver.ipſe vel is à
quo.q.2.Rui.latè conſ.50.nu.4.cum ſeqq. in 5.
Bero.in c.3.num. 24. de iurepa.& ſi in paritate
vocum verſaremur, præferendus videretur D.
Ang.pręſẽtatus à d.Antiocho plurib⁹ de cauſis,
18 Primò quia ipſe non eſt de ſanguine patrono-
rum,prout erant præcedentes Rectores;euiran-
da eſt. n. huiuſmodi ſucceſſio in beneficijs, nè
fiant quodammodo hæreditaria, ita concludit
Roc.d. tract.in ver. Honorificum,q.18.in verſ.
contrariam,& verſ.præmiſſum ẽt poſt Abb.quẽ
refert. Vndè extraneus potiùs, quàm alius de
ſanguine videtur inſtituendus.
19 Secundò præferendus videtur quia ſenior, eſt
namq; ſexagenarius, & D. Iulius Cæſar adhuc
non eſt annorum 22.Lamber.li.2.par.3.q.5.ar-
tic.13.Rol.d.conſ.47.nu.70.li.1.
20 Tertiò, quia ditior, vndè cõmodiùs Prioratus
dignitatem ſuſtinere poterit.Hoſtien.& Butr.in
c.tuam de æta.& quali.à quibus licèt diſſentiat
Lamber.vbi proximè artic.3. illorum tamen au
thoritas præponderare videtur.vltrà quòd cum
illis ſentit Lamber. vbicunq; ditior alias habet
qualitates præponderantes, vt in noſtra ſpecie.
21 Quartò.Quia eſt magis induſtrius,& ſolers,atq;
in agibilib. mũdi verſatus,Lamber. ibid.art.10.
Quinto.Quia magis aſſuetus ĩſeruire Eccleſijs,
diuina officia celebrare, & alia ad diuinũ cultũ
pertinẽtia peragere Lãber.pręcitato loco arti.20.
22 Deniq; d.Iulio Cęſari obſtare vr̃ minor ętas an.
22.q̃ reddit ipsũ incapacẽ, dignitatis Eccleſiaſti
cæ, ẽt ſinè cura.Triden.Concil. ſeſſio. 24.de re-
23 form.c.12.†Prioratus.n.dignitas eẽ dr̃ ꝑ tex. in
c.fi.de offi.ord.in 6.& tradita ab Innoc.in c.mo
nachi in ver.donatione de ſta. monac.

Supradictis tamen minimè refragantibus,con
trariã ſñiam amplectendã cẽſui,ea ꝓſertim rõne,
quòd ex deductis,& ꝓbatis liquidò conſtare ani
maduerti R.D.Hier.D.Octauiũ, & alios conſor
tes, eſſe veros patronos,& ſic optimum ius in ꝓ-
prietate fouere. Inſuperq; eoſdẽ in quaſi poſſeſ-
ſione præſentandi eſſe,conſequẽterq; de vltimo
ſtatu in oppoſitũ allegato,& aduerſarij quaſi poſ
ſeſſione curandum non eſſe.

Nã quòd ſint veri patroni ſatìs conſtat,ex quo
nedum ſe deſcendentes à Io.milite, ſed ẽt hære
des ipſius,mediãtibus ſcz eorũ parẽtib. ꝓbarũt.
24 Deſcẽdẽtia ꝓbata fuit ꝑ ꝓducta inſtra antiqua
vſq; ad Petrũ iuniorẽ incluſiuè,quæ licèt verba
enunciatiua cõtineãt ꝓp aliud vt plurimũ emiſ
ſa,filiationẽ tamẽ probãt,q̃q̃d in alijs materijs
noſtrates differant,q̃a cũ ſit difficilis ꝓbationis,
leuiores ꝓbationes ſufficiũt.Gl. & Doct.in c.cũ
olim,de cenſ.Bald.Sali. & alij in l.cũ aliquis, C.
de iu.delib.Butr.in c ſeries,& ibi Feli.nu.3.de te
ſti. Alex.conſ.75.nu.2.ad fi.& nu.4.li.4. Capic.
deciſ.64.Crau.de antiq.temp.par.1.nu.3.&73.
Puth.deciſ.390.li.1.Menoc. de arbi.iud.ca. 89.
nu.84.Maſcard.concl.106.num.1.cum ſeqq.&
nu.11.atq; concl.621.nu.15.16.17.
A Petro aũt iuniore citra, q̃libet gradus plenè
ꝓbat⁹ ẽ,nedũ ꝑ teſtes,verũ ẽt ꝑ documẽta publi
ca,ſuꝑ q̃b⁹ nulla cadere põt ꝓbabilis dubitatio.
25 †Et hic nõ omitto, quòd ſola deſcẽdẽtia proba
ta ſinè hæredum qualitate ſufficeret,ex quo Bul
la erectionis iſtius iuriſpatronatus non dicit ſo-
lum ꝓ hæredibus;ſed addit (maſculis)& hæredũ
maſculorũ appellãt hęredes ſanguinis veniunt,
ideſt

Digitized by Google

ideſt deſcēdētes Dec. conſ. 185.n.3.& cōſ.395.
n.6.7. Curt.iun.conſ. 172. n.6. Rub. Alex.conſil. 110.Bello.conſ.33. num.2.

Sed ex abūdanti videtur quoq; hæredis qualitas probata ex eo, quòd bona q̃ fuerūt Io.Militis ſunt adhuc pęnes ipſos dños conſorres, videlicet domus ſita in ciuitate Parmæ in vicinia S.Thomæ, & poſſeſſio de Fabrorio nuperrimè data in dotē ſorori D. Octauij per Excellentiſs. I.C.D.Io.Nicolaum Duc.Conſiliariū ei⁹ p̄rem, vt ex actis conſtat per teſtes examinatos, & do-
27 tale inſtrumentū.† ex quibus iuris p̄ſumptio reſultat bona iſta hæreditatis titulo gradatim vſq; adhuc proceſſiſſe.l.1.& 2.C.de repud.hr̄.l.3. in ver.& quid de ſubeunda.C.de natu.liber. Bald. conſ.12.ad fi.li.1.& conſ.386.n.11.li.5. Bart. in l.gerit.n.27.de acquir.hęred.Alcia.de prę ſump. reg.2.p̄ſump.27.n.2.& in conſ.192.n.2.Maſcar.
27 de proba.concl.45. num.1.4.to 33.34. † Facilè nāq; præſumitur aditio hr̄ditatis aſcēdentium. Bal. in l. ſi mr̄e, in princ.C.de ſu. & legi.Maria. Soci.Præceptor in conſ.14. n.18.in 4. Maſcard. concl.40.n.14. præſertim lucroſæ, vt per eum,
28 qui concord.citat. † Quinetiā præſumitur filius ipſo iure pr̄is hr̄s in fauorabilibus Bart.poſt glo. in l.ſi filius qui pr̄i.n.6.& Caſtr.n.2.ac Soci.n.3. de vulg. & pupil. & eſt cōis opi. teſte Alex. in l. neceſſarijs.n.5.verſ.puto quòd Bart. de acquir.
29 hr̄.& ibidē Rom.n.12.† coadiuuatur in caſu nr̄o huiuſmodi p̄ſumptio, ex originali Bulla p̄dicta Pontificia pęnes dominos conſortes reperta, & in actis producta, vt in terminis cōſiderat Lamber.lib.2.par.2.q.10.arti.4.num.11.12.

Et quia ſuperiùs dixi nedum de dominio, ſed ēt de quaſi poſſeſſione iſtorū cōſortum apparere, attendendū eſt Petrū ſeniorem vtì filium Io. Militis p̄ſentaſſe Nicolaum eius filium, & Antonium vtì Petri filium præſentaſſe Baptiſtam, & vtranq; præſentationē effectum habuiſſe, & ita cum dominio poſſeſſionē in his fuiſſe cōiunctā, & qn̄ facta fuit p̄ſentatio vlt. Rectoris D. Marci Marcelli, Petr⁹ iunior pn̄tauit quoq; Octauianū
30 in concurſu aliorū pn̄tātiū, † & licèt p̄ſentatus à Petro nō fuerit inſtitut⁹, ſed Marcus Marcellus pn̄tat⁹ ab alijs, nō tamē amiſſit Petrus ſuā quaſi poſſeſſionē, q̃ in ipsū à pr̄e, ano, & abauo ꝑuenerat, qn̄quidē plurib. de cauſis potuit aduerſātiū pn̄tatio, vt putà ex pluralitate vocū, aut ex qualitate pſonę pn̄tatæ, p̄ualere, firma manēte Petri poſſeſſione. Cald.conſ.14.in ti.de iure pa.Lāber.
31 loco p̄cit.art.14.†Requirit̄.n.iudicis ſētētia, adiudicās iuſp̄ronat⁹ alteri, & quòd tranſitū faciat in iudicatū ad hoc, vt poſſeſſor ſua quaſi poſſeſ-
32 ſione priuet̄, vt p præfatos Doct.†Benè quoque facit ſequēs conſ.Cald.eo.ti.vbi in terminis tradit, quòd ſi duo bis pn̄tant, q erāt in quaſi poſſeſſione pn̄tādi, & caſſant̄ eorū p̄ſentationes alia de cauſa, q̃ ex defectu poſſeſſionis; deinde alter ipſorū p̄ſentat, alter nō, & p̄ſentatio cōfirmatur, ille q non p̄ſentat, nō perdit poſſeſſionē ſuam, q̃ nō amittitur per non vſum, imò conſeruat̄ per aliū p̄ſentantē. idē voluit Fede.de ſen.cōſ.102. col.fin.ver.ad vltimum, & conſ.147.col.1.Abb. cōſ.54.in pri.Ferret.cōſ.132.n.20.Alex.cōſ.54. ſub nu.3.li.1. Rui. conſ.50.n.9.to.lib.5.Roc.in ver.competens.q.17.Lamber. vbi ſup. art.15.
33 †Et non officit, quòd ex p̄ſentatione, q̃ nō ſortitur effectū, nō reſultet quaſi poſſeſſio, prout in oppoſitū dicebat̄, p tradita in d.c.cōſultationib. Alex.d.cōſ.75.n.14. Ferret.d.cōſ.135.n.5.Roc. loco p̄alleg.q.4.verſ.2.reqritur.Lāber.d.art.10. & art.20. quia hoc ꝓcedit quoad poſſeſſionē de nouo acquirendā, q̃ nō ſecuta inſtitutione non acquiritur, & ita loquūtur cōtraria, ſecus verò quoad eam conſeruandam, quia nedum ſufficit præſentare, q̃uis præſenratio non confirmetur, verumetiam nulla facta p̄ſentatione conſeruatur p cōpoſſeſſorū p̄ſentationē. vt s̄. ꝓbatū fuit.
34 †Concurrente igitur dominio, & quaſi poſſeſſio conſortū prædictorū, certū eſt illorū præſentationē pręualere debere p̄ſentationi D.Antiochi, datò quòd de illius quaſi poſſeſſione, minimè dubitaretur. Bal. in l.2.colum.fin. C.de ſer. & aq. Roc. vbi ſup. q.21. Lamber.lib.2. par.1. q.3. princ. artic. 9.
35 † Sed & ſi dominiū ſolum ꝓbaſſent, & D.Antiochus quaſi poſſeſſionē, adhuc idē iuris eſſet, qm̄ ad hoc vt poſſeſſoris pn̄tatio p̄ualeat, neceſſe eſt, vt confirmatio, & inſtitutio ſubſequat̄ anteq̃ lis, & controuerſia ſuperinde à vero dño moueatur, quia tunc dr̄ fructus p bonæ fidei poſſeſſorē perceptus. Si verò ante confirmationē lis mota ſit, ſecus iudicatur; differtur.n.vſq; ad finē iudicij, & ꝓbato dominio, pręualet domini pręſentatio. d.c. cōſultationibus à contrario ſenſu inducto, prout inducit Abb. n.9. qui idem firmat in c.ex lr̄is.n.8.9.10.eo.ti. Ferret.cōſ.133.n.13. Dec.d.conſ. 126. n.3. verſ. ſupereſt reſpondere Roc.de Curt.in d. ver. cōpetens.q.19.n.40. cū concord.Bero.conſ.6.n.24.li.1. & in d.c.ex lr̄is. n.47.verſ.contrarium.Lamber.lib.2.par.1.q.3. princ.arti.4.n.3.& 5. qui poſt varias opin. relatas, in hoc reſidet. & arti.6.n.4. verſ.Tertius eſt
36 caſus.†vbi tantò magis ꝓcedere aſſerit, ſi inter p̄ſentantes lis agatur, vt in caſu nr̄o, in quo p̄ſentatio facta reperit̄ ab vtraque parte, vt à dominis iuriſpatronatns, & ſup ipſa ꝓprietate cōtrouerſum. & idem repetit ſub nu.7. poſt Roc. vbi ſup. & allegatos ab eo.
37 Quinetiam in dubium reuocari poſſe videtur D. Antiochi quaſi poſſeſſio, nā licèt D.Angelus eius pater præſentauetit vltimum Rectorem, non tamen ipſe ſolus præſentauit, ſed octo alij de familia cum eo, quorum ius non conſtat ad D.Antiochū legitima ſucceſſione perueniſſe, & p cōſequēs nō dr̄ ſolus in poſſeſſione eſſe. Rui.

d.conſ.50. n.4. cũ ſeqq. Bero. in c.3.n.24. verſ.
& ſcias. de iurepatronatus, cũ præſertim nõ ap-
pareat illos oẽs de eadẽ ſtirpe extitiſſe,ita quòd
vnus dici poſſit ꝓ oĩbus nõ præſentantibus ſup-
38 plere, & integrã vocẽ referre,† quãdoquidẽ nõ
vadit iuſpatronatus in capita, ſed in ſtirpes d.
clem. ſi plures. vbi Card.n.3. & Vital.n.22.

Si ergò nec in petitorio, nec in poſſeſſorio
iuta D. Antiochi ſubſiſtunt, tantò magis aduer-
ſantium certa remanent.

39 † Datò modò citra veri p̃iudicium, D. Antio-
chũ eſſe vnũ ex patronis, & in poſſeſſione quo-
que p̃ñtandi, prout ſunt D. Conſortes, cum non
cõſtet de vera illius genealogia, & qũo à Io. Mi-
lite deſcenderit, iſtorũ voces præponderare nõ
eſt ambigendũ, q̃ plures ſunt, & vni ſoli procul-
dubio præualent. d.c.3. vbi Abb. in 2.no. & alij
ſcrib.not.Rui.d.conſ.50.n.4. cum ſeqq. Ferret.
conſ.131. n.5.6.7. Roc. in ver. ipſe vel is à quo
q.2.Lamber.li.2.par.3. q.4.prin. arti.1.2.3.& 4.
His ergo ſtantibus, non obſtant in oppoſitũ de-
ducta: & primò quòd p̃ſentatio quaſi poſſeſſoris
effectũ ſortiri debeat, non obſtante quòd alter
ſit verus dominus iuriſpatronatus d. c. cõſulta-
tionibus, & d.c. ex lr̃is, cũ alijs allegatis, quia ex
ſupradictis duplex ſaltẽ patet rñſio, prima eſt,
contrariũ non habere locũ quando verus domi-
nus eſt etiam compoſſeſſor, vt in noſtra ſpecie,
tunc.n.is in dubio præfertur vtſupra probatum
fuit in verſic. concurrente.

Secunda eſt, non habere locum quando non
eſt ſecuta confirmatio, & præſentati inſtitutio
ante litem per dominum motam, nam lite mota
differtẽ vſq; ad finem iudicij, & probato domi-
nio petitorium abſorbet poſſeſſorium, & inſti-
tuitur præſentatus à vero domino, dũmodo ſit
aliàs idoneus, prout latè deductũ eſt ſup. in ver.
ſed & ſi dominiũ. In nr̃o aũt themate nedum ſu
peruenit controuerſia ſuꝑ dominio ante confir-
mationẽ præſentationis d. Antiochi, ſed p̃ceſſit
dominorum conſortium præſentatio, & lis fuit
inter præſentãtes ſuper proprietate introducta,
vt prædiximus, ergo &c.

40 † Quamquam ſi ſuper ſolo poſſeſſorio fuiſſet ẽt
lis mota ante inſtitutionẽ, idem recipiẽdũ foret,
ex traditis ꝑ Lamber. d. arti.4. nu.5. verſ. quintꝰ
eſt caſus, poſt Inno. & Abb. quos citat.

Ad ſecundum obiectum de hæredum qualita-
te non probata per DD. Conſortes, duplici-
ter quoq; reſpondetur. Primò non eſſe iuſpa-
tronatus hæreditarium, ſed ex prouidentia Pa-
pæ deſcendentibus ſolis competens, cum Bulla
vocet hæredes maſculos, ꝙ de hæredibus ſan-
guinis intellectum eſt, per ea quæ ſupra retuli in
verſ. & hic non ommitto.

Secũdò. Quia ſi hæreditariũ foret, ꝓbata quoq;
eſt gradatim delatio, & aditio hr̃ditatis à Io. mili
te vſq; ad DD. Cõſorres ex diuerſis iuris præſũ-
ptionibꝰ, q̃ ſatis ſuperq; ſufficiunt vt ſ̃ demõſtra
tum fuit in verſ. Sed ex abundanti. cum ſeqq.

Ad tertium, de Genealogia non probata per
verba enunciatiua plurium inſtrumentorum, ẽt
in antiquis. Rñdetur primò dicta verba imò in
antiquis probare filiationem, de qua nos tan-
tummodo tractamus, prout abundè ſup. oſten-
ſum fuit in verſ. Nam quod ſint.

Secundò, ſi de alijs probationibus, præter
41 Genealogiam, agendũ eſſet, prout non eſt, † cõ-
ſidero, quòd duo ſaltẽ ſunt inſttumenta vnum-
quemq; gradũ probantia, & à diuerſis notarijs,
atq; inter diuerſas perſonas confecta; q̃ plenam
faciunt probationem in antiquis. Crau. d. tract.
42 par.1. n.76. † Vltra quòd aliqua ẽt verba in di-
ctis inſtr̃is ſunt propter ſe, & nõ ꝑꝑ aliud emiſ-
ſa, vt in teſtamentis, quæ nominanr filios, & vtì
rales à teſtatoribus inſtituti reperiũtur, quo caſu
plenè probant Cra. ibidem n.46. ẽt in factis re-
cẽtibus, ꝙ plus eſt. l. ex hac ſcriptura cum mr̃ia.
C. de dona. Crau. eo loco n.67. & 95. & multò
magis in antiquis, vt ipſe arguit.

43 † Nec facit negocium, quòd dicebatur de ter-
tij præiudicio; præſertim graui. Nam non reci-
pitur illa diſtinctio. Crau. loco præcitato n.70.
verſ. quid tenendum, & n. ſeq. verſ. aut agitur,
vt colligitur ex Barb. conſ.6. num. 10. 11. lib.2.
quẽ refert, & ſequitur Maſcar. d. concl. 106.n.9.
Quinetiã vbi plura ſunt inſtrumẽta antiqua idẽ
probantia per enunciatiua propter aliud prola-
ta, probant indiſtinctè, tàm in graui, quàm læ-
ui præiudicio contra quoſcunq;, vt fatetur, &
multorum authoritate firmat Aym. in ca. prima
par.n.74. & ſeqq. & poſt eũ Maſcar. d. cõcl. 106.
* n. 10. alios addens, adeo ꝙ communis eſt opin.
Iuncta igitur probatione iſta plurium inſtrumẽ-
torum antiquorum, cum teſtibus, & alijs recen-
tibus documentis publicis modernos gradus
probantibus vtſup. indubitata redditur Domi-
norum Conſortum Genealogia.

Quod attinet ad vltimo loco oppoſita circa
perſonarũ p̃ñtatarum qualitates, ommitti certè
poſſet huiuſmodi inſpectio, quæ cadit ſolùm in
paritate vocum, in qua caſus iſte non verſatur,
vt ex ſupra deductis clarè patet. Nihilominus
ad hæſitationem oẽm tollendam, dico quòd ſi
Dñs Antiochus haberet oẽs qualitates neceſſa-
rias, & ſolus ipſe pro medietate dñs, & poſſeſſor
iuriſpatronatus exiſteret, vtì deſcendens à Io.
Milite per diuerſam lineam, vt prætendere vr̃,
adhuc Dñorũ Conſortum p̃ſentatio præualere
deberet, non obſtantibus in oppoſitũ adductis.

Ad primum.n. quòd D. Angelus vtì extraneꝰ
ſit præponendus ei, qui eſt de ſanguine, cum be-
neficia non debeant eſſe hęreditaria, & plures
iam Rectores de eadem patronorũ familia ſuc-
ceſſiuè fuerint nominati, & inſtituti, multipli-
citer reſpondetur.

44 † Et

44 † Et in primis, concluſionem illam quã refert
Roc. in oppoſitũ citatus veram non eſſe, vt ip-
ſemet fatetur in verſ. Prima opi.eſt verior. plu-
ribus quoq; authoritatibus cõtrariã cõprobãs;
quã poſtea exornat Lãber.lib.2.par.2.q.5.art.4.
n.8.ver. qd dicendũ, & n.10.11.aſſerẽs ita plu-
ries vidiſſe iudicari,& vti Aduocatũ obtinuiſſe,
vti conſultorẽ conſuluiſſe, & vti iudicẽ iudicaſ-
ſe,cõcludens Epõs, cæteris paribus,teneri inſti-
tuere eũ qui eſt de gñe patronorũ, & contrarijs
oĩbus rñdet, q̃ loquũtur in beneficijs collatiuis,
45 † non in his q̃ patroni de propria ſubſtãtia fun-
dauerunt,vel dotauerunt, qui iure merito cęte-
ris, p̃ferri debẽt, vt inqt glo.in c.neminẽ.70.di.
46 † Sicuti ẽt ex pluribus cõpatronis ille p̃fertur in
pñtando,q plus contulit in cõſtructione,vel do-
47 tatione Eccleſiæ gl.in d.clem.ſi plures † & quòd
ille qui eſt de ſãguine patronorũ, alijs in dubio
præferendus ſit, tradit Archid. in c. hortamur.
71.diſt. Roc.d.tract.in ver. honorificum. q.18.
Ferre.d.conſ.131.n.4.Curt.iun.conſ.257.n.26.
& conſ.323.lib.3. & rurſus Lamber.loco pręci-
tato,art.6.& 7. & ſic cõem *eſſe nõ dubitãdum.
Secundò reſponderi poteſt,minimè conſtare
R. D.Marcum Marcellum vlt. Rectorem de ge-
nere patronorũ fuiſſe, hoc eſt de deſcẽdentibus
à Io. Milite; licèt de familia de la Latta extite-
rit, notoriũ. n. eſt multos alios eſſe in hac ciui-
tate, qui eodem cognomine nuncupantur, qui
tamen in ipſo iurepatronatu nihil prætendunt,
& ſic ceſſat obiectum.
48 † Tertiò etiã reſponderi pôt, cõtrariã ſenten-
tiam locũ habere nõ poſſe in iurepatronatu ge-
neri debito, authoritate ſuperioris, vt iſtud eſt,
conceſſum p̱ hȩredibus maſculis primi acqui-
rentis, authoritate Papæ, iuxtà ſupradicta, in
verſ.& hic non ommitto. Ita in ſpecie illã limi-
tat Roc. d.q.18. in oppoſitũ citatus n.49. in fin.
per multos citãs concord. & ſequitur Lamber.
d.arti.4.n.8. & hinc eſt,ꝙ de an.1498.inſtitutus
fuit R. D. Arpinus de la Latta, de ſanguine in
concurſu extranei, in paritate vocum,vt ex de-
ductis in proceſſu liquet.
49 † Ad alia verò pro D.Angelo cariſſ. militãtia,
vt tanq̃ magis idoneus p̃feratur,quia ſcilicet ſe-
nior, accurarior,ditior,& in diuinis officijs ma-
gis verſatus,vnico verbo reſpondetur,ſatis eſſe
d.Iuliũ Cæſarẽ idoneũ eſſe, vt tanq̃ de ſanguine
præferatur alteri magis idoneo, vt in terminis
docet Lamber.d.art.6. poſt Hoſtien. Butr. Phi-
lip. Sarra. & Roc. quos refert.
Benè conferunt tradita per eundem Lamber.
50 eo loci, ſed art.5. † quòd idoneus de loco p̃ferri
51 debeat idoneiori forenſi, † & idoneus de colle-
gio,idoneiori, qui non ſit de collegio, ꝙ etiam
prius dixerat Roc. d. q.18. num. 49. poſt Abb.
& alios citatos, & probat Rol.d.conſ.47.nu.67.
& 81. verſ. vlterius lib.1.

52 Et ad id quod de diuitijs in ſpecie dicebatur, rñ-
detur argumentum retorquendo, nã verius eſt
pauperiorẽ imò anteponendum eſſe ditiori, ẽt
magis in reliquis idoneo,ex cõi * Roc.in d.ver.
Honorificum q. 19. & in verſi. oneroſum. q. 3.
multa iura & authoritates adducens, & Lãber.
loco præcitato. art. 2. per tot.& ſignanter num.
1.& 4.verſi.aut verò vſque ad num.8.hanc eſſe
indubitatã concluſionem * aſſerẽs in beneficijs
ſimplicibus,ac etiam in dignitatibus.
Ad vltimũ verò obiectum,ꝙ aliquantiſper vr-
gere uidebatur, quòd D.Iul. Cęſar incapax iu-
dicandus ſit Prioratus, quæ dignitas dr̃ per tex.
in c.fi.de off.ord.in 6.cum non ſit ætatis an. 22.
pro ut requirit Concil. Trid.ſeſſi.24.de refor. c.
53 12. tutè. reſpondetur † præſupponendo in pri-
mis Prioratũ ipſum eſſe Eccleſiã campeſtrẽ ſinè
cura,non collegiatã, nec iuriſditionẽ aliquã ha-
bentẽ, aut poteſtatẽ cenſuras exercendi,quibus
ſtantibus,certũ eſt,quòd verum Eccleſiaſticæ di-
gnitatis nomen illi non competit, & per conſe-
quens minori ẽt annorũ. 22. conferri pôt,prout
in terminis conſuluit Fede.de Sen.conſi.132.ca
ſus talis eſt, quædã eſt canouia ruralis ſiue Prio-
ratus,per tot.quem refet, & ſequitur Iaſ. conſi.
77. in 2. dub. libr. 1. vbi ex profeſſo articulum
ad partes exactiſſimę examinat, & in hanc reſi-
det ſententiã,quam ab omnib. tuetur obiectis.
54 † Vndè infert ſimiles Priores non poſſe delega-
tos eſſe ad forenſia iudicia ex Pontificijs reſcri-
ptis, ex quo ſumm.Pontifex cauſas tantũmodo
delegat Dignitatẽ Eccleſiaſticã obtinentibus c.
quãto de offi.ordi.c.ſtatutum.§. 1.de reſcrip. in
6.Io.de Imo.in clem.& ſi principalis de reſcrip.
ex his itaque votum meũ iuridicum fuiſſe arbi-
tror, & iure meritò executum. L D.

SVMMARIVM.

1 *DEcretum Ducale Parma diſponent ſuper ſuſpenſionibus generalibus cauſarum,non habet locum,nec ſernatur extra ciuitatem apud alios iudices.*
2 *Appellans qui totum primum fatale labi permiſit, in quo nihil egit non eſt amplius audiendus.*
3 *Impedimentũ verò ſi alleget,plenè p̱bare tenetur.*
4 *Neceſſariumq́; fuiſſe.*
5 *Practica appellantium à ſententijs officialium feudatariorum, Parmenſium pro committandis appellationum cauſis.*
6 *Impeditus proſequi appellationem, ſi facto partis procedit impedimentum, non habet neceſſitatem proteſtandi, ſi verò facto iudicis, proteſtari tenetur,aliàs ei non ſuccurritur.*

EPITOME.

Decretum Ducale Parmæ vigens, de ſuſpenſionibus generalibus, non porigit vires extra Ciuitatem.

Fatale ſecundum quando denegandum ſit?

RESPONSVM XXIX.

1 Suſpenſiones generales de quib. fit mẽtio in motiuis, non ſeruantur, neq; obſeruatæ fuerunt in terra Guardaſoni, neque in alijs Caſtris, & locis agri Parmeñ. quia decretũ Sereniſs. Dom. Ducis noſtri reſtrictum eſt ad Ciuitatem ipſam, vt in eo legitur, ibi (pendenti, & introdotte così inanti eſſo Sign. Gouer. come alli Sig. Auditori Ducali, & ciaſcuno di loro, & à qual ſi uoglia Giudice, & perſona in queſta Città) & paulò inferiùs (Itẽ in detto tẽpo nõ ſi poſſi per modo alcuno altre cauſe come di ſopra introdure, nè in cominciare, nè in le già principiate procedere, nè fare alcun' atto di contentioſa giuriſditione in detta Città) ex quib. verbis apparet limitatas fuiſſe ſuſpenſiones ipſas vt ſupra. l. in agris limitatis de acq. re. domi.

Hinc vera dignoſcitur eſſe fides D. Prætoris dicti loci, qui declarauit, & pro veritate atteſtatus eſt, ius continuò redditũ fuiſſe in tribunali ſuo ẽt tempore prædictarum ſuſpenſionum generalium cauſarum Parmeñ.

2 Datò autem citra veri pręiudicium, quòd contrarium obtineret, certè ex quo poſt ſuſpenſiones prædictas tantùm ſuperfuit temporis, quo cauſa appellationis cognoſci, & terminari potuit, quę viginti quinq; dierũ vtilium tñ inſtantiam habet, vt ſtatuto noſtro cautum eſt, & non curauit appellans proſequi appellationem, ſed totum primum fatale labi permiſit, non eſt ampliùs audiendus Abb. in cap. ex ratione in 5. q. princip. de appel. cuius opin. communem * eſſe affirmat Dec. ibidem nu. 58. multos in id citans.

3 Aliud verò impedimentũ de abſentia Magnifici Auditoris nõ fuit probatũ, ꝑut probari debere inquiunt oẽs in d. c. ex ratione præſertim Abb. in 4. q. & in l. fi. §. illud C. de temp. appel. per illũ tex. qui euidẽtiſſimas probationes requirit impedimentorũ Maran. latè in ſuo Spec. tit. de appel. nu. 220. cũ pluribus ſeq. & de conſuetudine paſſim obſeruatur Pariter non fuit probatum, quòd ipſe eſſet delegatus in cõmittendis cauſis appellationum, igitur &c. Sed & ſi de vtroque cõſtaret, non nè poterat appellãs per quã facilè mittere ſupplicationem ad Illuſtriſs. Dños Baroneos Mediolani, & reſcriptũ cõmiſſionis cauſæ
4 obtinere? † ſi igitur in eius poteſtate fuit tollere huiuſmodi impedimentũ, non fuit neceſſarium, vt requiritur. c. cum ſit Romana. vbi oẽs not. de appel. neq; in euitabile prout eſſe debet §. 1. in auten. de his, qui ingredi. ad appel. Benè ẽt confert tex. in d. §. illud. volens quòd appellans ſum ma ſope nitatur, vt appellationem proſequatur, aliàs ei non ſuccuratur. Quinimo vr̃ quòd domi remediũ prõptum habuerit, quo ſerò nimis vti voluit, & poſt deſertam appellationẽ, nẽpè adeundi D. Prætorem Guardaſoni, corã quo de cõmiſſione cauſæ nouiſſimè actum eſt. Sic enim paſſim obſeruari videmus apud hmõi officiales Caſtrorũ agri Parmeñ. vt coram eis dentur cõfidentes pro committendis appellationũ cauſis, vel preces dirigantur feudatarijs locorum, qui eas delegent Iureconſulto partibus non ſuſpecto. Vndè cum neutrũ egerit Io. Ant. dicẽdũ eſt fatalia lapſa eſſe, nec ampliùs ei tanquam negligẽti quoquomodo ſuccurſũ fore ꝑ ſupradicta.

5 Nec eſt ommittẽdũ, quòd licèt quãdo facto partis, vel tertij prouenit impedimentum, non ſit neceſſaria proteſtatio, attamen quando facto iudicis procedit, vt hic prę ſupponitur, ſemper eſt neceſſaria, & ſinè ea non datur ſecundum fatale. Maran. in Spec. ſuo par. 6. in materia appellationis num. 219. & 222. vbi de * communi.

SVMMARIVM.

1 *Locus delicti ad formam l. libellorum de accuſ. cũ duabus vel tribus demonſtrationibus non eſt ſufficienter expreſſus, niſi omnis incertitudo, & ambiguitas ſublata ſit; quod lege, rõne, et authoritate ꝓbatur.*

2 *Signum ad aliquid oſtendendum debet eſſe certum, & clarum, non dubium, & obſcurum.*

3 *Locus loci exprimi debet ad incertitudinem tollẽdam, ſi aliter certus non poteſt eſſe reus.*

4 *Nuntians nouum opus, ſi ad totum nuntiat, ſufficit rem demonſtrare. ſi vero ad partem tantùm, tunc certam partem debet demonſtrare.*

5 *Actus qui in vna parte loci punibilis eſt, & in alia non, vel minùs punibilis, vel in vno tempore diuerſimodè ab alio, requirit locum loci exprimi, & tp̃s ꝑciſum, vt reus poſſit ſuas facere defenſiones.*

6 *Locus & tempus quando ſunt de ſubſtantia debent clarè exprimi.*

7 *Turbatæ poſſeſſionis iudicium intentãs, debet exprimere locum loci, & certam loci partem, in qua ſe turbatum dicit, nec ſufficit rem cum certis confinibus demonſtrare.*

Pro Reuer. Monialibus Sancti Alexandri Parmæ.

EPITOME.

Locum delicti cum duabus vel tribus demonſtrationibus exprimere non ſufficit, niſi omnis incer-

incertitudo, & ambiguitas ſit ſublata, & quandoque etiã locus loci exprimendus eſt. Quod in iudicio turbatæ poſſeſſionis præſertim obtinet.

RESPONSVM XXX.

QVamuis in criminalibus libellis dici ſoleat à multis, expreſſionem loci delicti iuxtam formam l. libellorũ. ff. de accu. iuridicã eſſe cum duobus, aut tribus tãtùm demonſtrationibus ex Doct. Bart. in l. demonſtratio falſa ff. de condi. & demon. Attamen quando non eſt ſpecificè, & clarè locus circumſcriptus ex prędictis, ita vt omnis incertitudo, & ambiguitas ſublata ſit, dico talẽ deſcriptionẽ non ſuffiecere; quòd lege, ratione, authoritateq́; probatur, lege inquam per tex. in l. item exigit ff. de do. ma. ibi (ſcire enim debet actor in qua re circumſcriptus ſit, nec in tanto crimine vagari oportet) & per alium tex. in l. prętor edixit de iniur. ibi (non debet vagari cum diſcrimine alienæ exiſtimationis) ex quibus propoſitionibus neceſſariò infertur, quòd oĩs loci ambiguitas à criminali libello abeſſe debet, vt reus poſſit ſuas facere defenſiones, quodq́; locus ipſe ita circũſcriptus eſſe debet, vt nihil dubitationis ſuper eo cadere poſſit, & quia ratio in vtraq; lege pręcitata exprimitur, & quidem multùm efficax, & naturalis, iam ſatis patet de lege, & ratione.

2 Sed pro alia ratione benè confert generale illud theorema, ſignum ad aliquid oſtendendum non debet eſſe dubium, & obſcurum, ſed clarũ, & certum Nat. conſi. 104. nu. 15. Rol. conſi. 61. nu 60. lib. 2. non eſt igitur uis faciẽda in nu. cõſiniũ, ſed in loci tm̃ certitudine, & pfecta notitia.

3 Authoritate verò id ipſum ſuadetur, nempè Spec. in tit. de accuſ. inquiſi. & denũcia. in princ. in vlt. part. imò ſacrę paginæ per eum relatæ; inquit etenim, nedùm locum delicti, ſed locũ loci exprimi oportere, putà in tali angulo domus, vel pomarij, vel vineę, exemplo Danielis, qui cum adulterium diceretur fuiſſe in pomario cõmiſſum cum Suſanna, quæſiuit ſub qua arbore, vndè falſitas fuit detecta. & Spec. refert & ſequitur Arimin. in addi. Ang. in tract. maleſi. in uer. in platea cõi * in verſi. tu aũt in hac materia. non ergo ſufficit locum genericè deſcribere, ſed maiori opus eſt certitudine.

Vndè cum in propoſita ſpecie non fuerit expreſſus locus prętenſę turbationis, niſi cũ tribus confinibus, & quartũ omiſſum reperiatur, verſùs ſeptentrionem, vbi inciſio facta fuit, & Reuer. Moniales glaream ſuã habent, & poſſident, nulli dubium, quin in incerto maneat, vtrum inciſio ipſa facta ſit ſuper glarea accuſatoris, vel ſuper glarea Reuer. Monialium, ergo ſpecifica demonſtratione in hac parte opus erat; cum præſertim ſupˋea oĩs cadere difficultas deberet.

4 Comprobatur ex optimo ſimili, ẽt in ciuili cauſa, in qua de minori prejudicio agitur, de eo qui nouum opus nunciat, nam ſi ad totũ opus nunciat, ſufficit quidẽ rem demonſtrare, at ſi in parte tm̃ nunciat, tunc certã partẽ in indiuiduo demonſtrare debet, aliàs nihil agit, tex. eſt in l. de pupillo. §. qui nunciat de no. ope. nunc. quem tex. ibi benè not. Bar. & ſcrib. omnes. Sic igitur in propoſito cum vniuerſa glarea inciſa non reperiatur, ſed pars tm̃. debebat accuſator eã partem in indiuiduo deſignare, ut accuſati ſuas quoque defenſiones certas, & concludentes facere poſſent, probando ſcilicet, vt etiam probarunt, quòd illa pars glareę non per ipſum accuſatorẽ, ſeù querelantẽ, ſed alias perſonas ideſt Reuer. Moniales, poſſidebatur inciſionis tempore.

5 Et propiùs ad terminos noſtros addo, quòd vbicunque actus in vna parte loci punibilis eſt, & alia non, vel magis, & minùs punibilis, tunc locum non ſufficit deſignare, ſed locus loci exprimendus eſt, vt ſciatur an ſit delictũ, vel qua pęna puniri debeat, & idem dr̃ reſpectu tp̃is, nam ſi certo die, vel certa hora aliquid prohibitũ eſt, & alia die, vel hora permiſſum, aut minori pęna puniendum, tũc in libello certa illa dies, aut hora præcisè venit exprimenda Doctr. eſt Bart. in d. l. libellorum col. 4. verſi. quæro circa tp̃s. quem refert, & ſequitur Ang. d. tract. maleſi. in ver. in platea verſi. quæro an locus loci? At præſuppoſito quòd ab omni parte glarea ẽt fuiſſet deſcripta, & confinata, cum inciſio facta in vna parte glareæ poſſit turbationem importare, quatenus ſcilicet accuſator poſſedit, in alia verò non, quatenus ſcilicet Reuer. Moniales poſſederunt, neceſſariò ſequitur exprimendã fuiſſe, ac ſpecificè deſignandam portionem illam, in qua ſe turbatum prętẽdebat. vt ſciri, & dignoſci poſſet, vtrũ

6 turbatus fuiſſet nec nè? † Et hunc pertinet alia iuris concluſio, quòd vbi locus, vel tempus eſt de ſubſtantia, tunc in ſpecie, deduci, ac etiã probari debet Corn. conſi. 193. num. 6. lib. 4. Crot. conſi. 245. num. 48. cum concor.

7 Vltimò cum ſciam ab expertò, authoritates in propria ſpecie, quas deciſiones in terminis terminantibus vocant, multùm applaudere auribus Dñorũ Iuſdicentiũ, dico in hoc ipſo iuditio turbatæ poſſeſſionis non ſuffi cere rem cum certis confinibus in libello exprimere, ſed locũ loci, & certã loci partem, in qua turbatio facta dicitur, deſcribi oportere, iſta eſt notab. Doct. Bald. in l. j. in fi. C. vbi de poſſeſſ. agi oport. quam pro ſingulari allegat, & ſequitur Maria. Soc. Sen. in c. ſanè num. 4. verſi. tertia declaratio extra de fo. comp. Firm. in ſuo reperto. in verſi. locus delicti verſi. 15. incip. locus loci in fi. & nouiſſ. Menoch. de retinen. poſſ. rem. 3. num. 460. Hinc ergo clariſſimè patet, quòd Dñs Gerardutius, qui in ſua

Digitized by Google

in ſua quærela certã glareæ partem, in qua ſe turbatum prætendebat non expreſſit, imò verò cõfiſſe illud tacuit omnino, quod partem illã inciſã reſpiciebat, ut diximus, in incerto nimis, & nimis uagatum fuiſſe, & per conſequens in ſuo ſalutari defeciſſe; propterea in præſenti iudicio ſuccumbere debere. Et ita ſuccubit.

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio facta alicui nè aliũ turbet, cũ clauſula iuſtificatiua, valet, & tenet.*
2 *Contrauenieus tali præcepto mulctatur in pœna comminata.*
3 *Is enim lædit iudicis maieſtatem, & inſimul partem, & iudicium.*
4 *Attentata & innouata poſt inhibitionem debent in priſtinum reduci, & n. 11. in fi.*
5 *Imò ſunt ipſo iure nulla.*
6 *Præſertĩ ſi Clauſula annullatiua ſit ĩ pcepto poſita.*
7 *Etiam ſi actus aliàs liciti fuiſſent.*
8 *Inhibitio ſiue iuſta, ſiue iniuſta timenda eſt propter iudicis reuerentiam.*
9 *Conſtitutum transfert ciuilem, & naturalem poſſeßionem in conſtitutarium.*
10 *Conſtitutum anterius poſteriori præualet.*
11 *Iudex tenetur ad inſtantiam cuiuſcumque timẽtis in ſua poſſeßione moleſtari, & ſibi vim inferri, ad ſcandala euitanda inhibere alteri, &c.*
12 *Decretum de continuanda poſſeßione in hæredem operatur effectum ſuum absq. vlla apprahenſione ad beneficium etiam ignorantis delatam ſibi hæreditatem.*
13 *Hæres poteſt propria authoritate ingredi poſſeßionem rerum hæreditariarum, ſi vacuam reperit, etiam de iure communi.*
14 *Fideicommiſſarius poteſt propria authoritate poſſeßionem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum ingredi, ſi non adſit hæres grauati.*
15 *Cohæres, qui etiam eſt legatarius, vel fideicommiſſarius, eandem habet authoritatem reſpectu portionis, pro qua hæres eſt, licèt pro parte cohæredum ſecus ſit.*
16 *Hæredis voluntas facit, vt legatarius, vel fideicommiſſarius licitè ingrediatur propria authoritate.*
17 *Etiam tacita.*
18 *Idem, vbicunque non poteſt de manu hæredis capi legatum, vel fideicommiſſum.*
19 *Et in multis alijs caſibus, relatiuè.*
20 *Fideicommißarius vniuerſalis poteſt in multis caſibus ingredi, vt ſup. & aduersùs hæredem grauati poſſeßionem ſuam tueri, relatiuè.*
21 *Donatio omnium bonorum per parentem facta reuocatur per ſuperuenientiam liberorum.*
22 *Præſertim quando de liberis ipſis tempore donationis non fuit cogitatum.*
23 *Aequalitatem inter filios præſumitur quilibet ſeruare voluiſſe.*
24 *Donans omnia bona præſumitur non cogitaſſe de liberis, & qui contrariũ aſſerit, probare tenetur.*
25 *Donatio omnium bonorum in præiudicium liberorum ſuperuenientẽtium numq̃ operatur, niſi renunciatum fuerit expreſsè diſpoſitioni. l. ſi vnquam. C. de reuoc. donat.*
26 *Quæ renunciatio fieri quoque non poteſt ex communiori, & veriori ſententia, cum lex ſit introducta in fauorem filiorum non donatoris.*
27 *Nec Iuramentum donatoris quicquam operatur.*
28 *Donans bona ſua nõ reſeruatis ſibi tot ex ipſis, quæ pro legitima filiorum ſufficiãt, ſi extraneo donat, actum ipſo iure nullum facit, ſi verò alicui liberorum, reuocatur vſque ad legitimam per querelam inofficioſa, ex communi.*
29 *Idem ſi plures eſſent donationes factæ, quæ ſimul iunctæ inofficioſæ eſſent, & ſingulæ non.*
30 *Reſoluto contractu, reſolutum eſt conſtitutũ in eo appoſitum, & poſſeſſio ex eo reſultans, præſertim quando actualis, & corporalis non fuit tradita.*
31 *Quod maximè procedit in donatione reuocata per ſuperuenientiam liberorum.*
32 *Quam reuocationem ignorare non præſumitur donatarius, qui ſcit liberorum ſuperuenientiam, & ideo non poteſt vlteriùs in bona fide eſſe, nec quicquam virtute ipſius donationis agere.*
33 *Conſtitutarius dubitans de viribus ſui conſtituti, non poteſt ampliùs ingredi poſſeſsionem propria authoritate.*
34 *Inhibitus à iudice nè attentet, vel innouet, quàmuis dubius ſit de viribus præcepti, debet tamen parere, aliàs attentata committit.*
35 *Idem in quolibet præcepto iudicis, quod dubitari poteſt, ſit ne iuſtũ, an iniuſtum? quia pp reuerentiam parendum eſt, aliàs mulcta rectè infertur.*
36 *Bannum prohibens, nè quis propria authoritate ius ſibi dicat, operatur, vt qui aliàs colore aliquo excuſari potuiſſet, inexcuſabilis fiat.*
37 *Notoria, q̃ sũt in ciuitate nemo pſumitur ignorare.*
38 *Coniunctus præſumitur ſcire facta coniuncti.*
39 *Dolo non caret qui Magiſtratui non paret.*
40 *Iuris ignorantia nulli prodeſt ad lucrum.*
41 *Lucrum ex delicto ſuo nemo conſequi debet.*
42 *Ignorantia, quæ ad pœnam euitãdam ſufficit, non tamen ad lucrum quærendum prodeſt.*
43 *Detentatio ſola, & ſimplex ſtatus ſufficit in iudicio attentatorum, non verò requiritur probari poſſeſsionem ad obtinendum reuocationem.*
44 *Et in hoc differt à cæteris remedijs reſtitutorijs.*
45 *Ingredi poſſeſsionem qui poteſt propria authoritate, ſi occupatam non inuenit, poteſt etiam poſt inhibitionem iure ſuo vti.*
46 *Item vbi iudicis copia haberi non poteſt.*
47 *Regula quòd continuans non attentat, plures recipit limitationes remiſsiuè.*
48 *Et fallit ſignanter, quando cõtinuare volẽs vtitur poſſeßione*

poſſeſsione diuerſimodè ab eo quò prius vtebatur.
49 *Conſtitutarius licèt habeat ciuilem, & naturalem poſſeſsionem, non tamen habet detentationem.*
50 *Nec habet vſum, & exercitium poſſeſsionis ſua, quod in perceptione fructuum conſiſtit.*
51 *Inhibitus debet permanere in eo ſtatu, quo reperitur, & nihil attentare.*
52 *Inhibitio emanata ad inſtantiam intruſi, cauſat nihilominus attentata.*
53 *Exceptio ſpolij nō pōt obijci in iudicio attentatorū.*
54 *Violenter expulſus, etiam ſi cum vitio poſſediſſet ab ipſomet expellente, debet nihilominus reſtitui.*
55 *Violenter expellens aliquē, amittit omne ius quod in re habebat, tam de iure communi, quàm municipali Parmæ.*
56 *Et tenetur reficere omnes litis expenſas, atque damna, & intereſſe.*

Pro Nobili Domino Vincentio Cariſsimo, & Alexandro filio pupillo.

EPITOME.

Tractatur plenè in præſenti Reſpon. de effectu inhibitionis iudicialis, & attentatorum ob eam ſpretam.

De conſtituto poſſeſſorio, & decreto continuandæ poſſeſsionis in hæredem.

Referuntur caſus aliqui in quibus poteſt fideicommiſſarius propria authoritate ingredi poſſeſsionem bonorum.

Et præcipuè tractatur materia reuocationis donationis, ob ſuperuenientiam liberorum, & donationis inofficioſæ.

RESPONSVM XXXI.

1 ILluſtris Dn̄e Auditor. † Poſtquam
Mag. D. Burlatius ſpreuit præceptum
inhibitoriū ſibi tranſmiſſum per an-
teceſſorem Illuſt. D.V. ad inſtantiam
Magnificorū DD. Cariſsimorum, eosq́. contra
illius formā turbauit, & inquietauît, vt in actis,
ꝙ facere non poterat, ſtante ipſius p̄cepti validi-
tate ob clām iuſtificatiuā in eo appoſitā, ad not.
in l. de pupillo. §. meminiſſe, de oper. no. nūcia.
& in l. nec quicq̄, vbi Iaſ. n. 5.6. de cōi atteſtat̄.
ff. de offi. proc. & leg. Io. de Ami. oīnò vidēdum
in conſ. 35. per to. duo petunt ipſi D. Cariſſimi
2 in p̄nti iudicio. † Alterū quòd mulctetur in pœ-
na comminata, prout iuris eſt ordinatij. l. 1. cum
ſua m̄ria. ff. ſi quis iuſdicenti non obtempera.
3 † & hoc cōcernit iudicis dignitatē, cuius digni-
tas, & maieſtas læſa eſt, & vnà cū eo lex, pars,
& iudicium, vt inquit Alex. conſ. 99. n. 4. lib. 5.
poſt Lapp. quem allegat. Dec. in conſ. 103. n. 1.
Lancel. in tract. de attēt. cap. 31. n. 253. cū ſeqq.
4 Alterum verò, quòd oīa innouata, & attentata
poſt inhibitionē, reuocen̄, & in priſtinum re-
ducan̄, ꝙ iuri ēt conuenit, & æquitati, cap. non
ſolū, vbi glo. & Doct. oēs de appel. in 6. Lancell.
latè d. tract. de attent. par. 2. cap. 20. in p̄fat. n. 1.
5 vſq; ad num. 17. & n. 226. vſq; ad fi. † Imò verò
ſunt ipſo iure nulla, & inualida. l. fi. ff. ne quid in
lo. pub. cap. ad diſſoluendum de deſpon. impub.
glo. vlt. in d. c. non ſolùm, in ver. niſi prohibitio
iudicis. Bellem. deciſ. 623. Aret. conſ. 75. in prin.
Mago. deciſ. Lucen. 23. in fi. Lācel. plenè d. c. 20.
6 ampliat. 10. per to. † Præſertim ſtante clauſula
annullatiua in d. p̄cepto appoſita, p ea q̄ ſcribit
ibidē Lancel. n. 2. cū ſeqq. & c. 31. n. 7. cum ſeqq.
Licèt igitur in vtroq; iuſta ſit D. Vincentij pe-
titio, in vltimo rñ. ꝙ eius, ac filij ſui intereſſe tā-
git, tantūmodò iuſiſtam, & omiſſa motiuorum
Ill. D.V. relatione, fundamēta DD. Cariſſimo-
rū deducam, & inſimùl ſolutiones ad ipſa mo-
tiua congruis locis ſubijciam.
7 Stante igitur concluſione præmiſſa, quòd at-
tentata poſt inhibitionem, & innouata veniant
oīno, & ante oīa reuocāda, ampliationē quoq;
ſubiungimus, vt procedat, ēt ſi actus factus aliàs
fuiſſet licitus; ad ꝙ multa faciunt exempla per
Lancel. relata. d. c. 20. ampliat. 1. per to. Man-
doſ. in tract. de inhib. q. 20. & 29. cum concord.
8 Siquidem timēda eſt ſuperioris inhibitio, ſiue
iuſta, ſiue iniuſta, vt per eos, & Rot. deciſ. 26.
aliàs 306. nota quòd vbi audientia, de appel. in
anti. & ſi ſpreta fuerit, cauſantur attentata, quæ
priùs veniunt reuocanda, poſtea verò de iuſti-
tia inhibitionis diſputandū; rōnem reddunt, nè
ſcilicet inobedientes, dùm diſputare volunt, de
illius iniuſtitia, interim gaudeant, & pars gra-
uata laboribus, & expenſis fatigetur; Ideo benè
dixit Rom. in conſ. 230. n. 4. verſ. quoad ſecūdū,
quòd retractationi ſubijcitur, ꝙ agit quis poſt
inhibitionē ſibi factā ab eo qui legitimè iuriſdi-
ctionē exercet. & cū p̄dictis concordat Veſtr. in
ſua prax. lib. 8. in tit. attenta, verſ. Admoneo tñ,
& Hercul. in tract. de attenta. c. 18. n. 2. 3. Debe-
bat igr̄ D. Burlatius, accepto p̄cepto, ſupſedere
pp Ill. D. Iudicis reuerentiā, & corā eo die ſta-
tuta cōparere, & p reuocatione inſtare, ꝙ cum
non fecerit, vitioſus eſt eius ingreſſus contra Iu-
dicis iuſſum. Cephal. conſ. 289. n. 16. & dolo ca-
rere non poteſt. l. dolo. ff. de reg. iu. meritò re-
tractandus, & reuocandus vt ſup.
Sed hoc tantò magis, cū iuſta imò iuſtiſſima
fuerit inhibitio tendens ad conſeruandū vtrūq;
Cariſſimum in ſua legitima, & pacifica poſſeſ-
9 ſione bonorū de quibus agitur. † In primis nan-
que poſſidebat D. Vincentius oīa bona p̄ntia, &
futura D. Camillæ vxoris ſuæ, multò ante præ-
tenſam

tenſam donationem D. Burlatij, & nedũ ciuiliter, & naturaliter virtute cõſtituti in dotali in-
ſtrumento in actis exhibito appoſiti, vt in mo-
tiuis rectè p̃ſupponit̃, ex latè traditis per Tiraq.
de iu.conſti.par. 1. n.4. ſed ẽt corporaliter, me-
diante appræhenſione per eũ facta poſt vxoris
10 mortẽ,de qua publicũ extat documẽtũ.† Abſo-
lutum verò eſt conſtitutũ anterius poſteriori p̃-
ualere, per reg.l.q prior.ff.q pot.in pig.hab. tra
dit Signo.cõſ.75.n.10.Tiraq.vbi s̃.n.14. & 21.
cũ ſeqq.& alibi ſæpè,bonus textus in l.q̃uis.§. t.
de acquir. poſſeſſ. Soci. in terminis terminanti-
11 bus, conſ.78.in fi.vol.3. † Ideò non dubitandũ,
q̃n rectè p̃ceperit D. Iudex, nè moleſtaret̃, aut
inquietaret̃, q̃m cũ curaquietis populi ad ipsũ
ſpectet, tenetur ad inſtantiã cuiuſcũq; timentis
vim ſibi inferri, aut in ſua poſſeſſione turbari;
talia p̃cepta ad ſcãdala euitãda ſtatim emittere.
l. 1.§ quies.vbi Bal.n.2.not. ff.de offi.p̃fect.vrb.
l.ſi ſeruus in fi.vbi ẽt Bald.n.1.C. q cũ eo. l.ſi de
poſſeſſione.vbi Doct.oẽs, & ſignãter Iaſ. n.7.8.
C.de tranſac.l.fi.in princ.vbi Bart.in 3.not.ff. q
met. ca.& q contra ea factũ, & innouatũ fuerit,
ante omnia reuocare, vt per eos, & Neuiz. con-
ſil.80.num.5. cum alijs concord.

12 Cæterũ ſi D.Vincẽtius p̃prio noĩe nõ poſſediſ-
ſet, p̃ut re ipſa poſſidebat, certè noĩe filij pupil-
li poſſediſſet, vti hr̃dis D. Camillæ mr̃is, in quẽ
cõtinuata fuit oĩs poſſeſſio defunctę, virtute de-
creti nr̃i de continuãda; q effectũ ſuum operat̃
abſq; vlla apprehenſione, nedũ ad beneficium
pupilli. Tiraq.Le mort ſaiſſit le vi.par. 2. declar.
16.verùm ẽt cuiuslibet alterius ignorãtis hr̃di-
13 tatẽ ſibi delatam, vt in ſeq.declarat. † Itidemq́.
circũſcripto decreto, adeptus eſt poſſeſsionem
D. Vincentius hæreditario noĩe filij, mediante
actuali apprehenſione ſingulorũ bonorũ hære-
ditariorũ, quã facere potuit propria authorita-
te, & abſq. Iudicis miniſterio, cũ à nullo repta
fuerit occupata.l.cũ hęredes, cũ not. ff.de acqr.
poſſeſ.Cano.in c.cũ in officijs.de teſtam. Tiraq.
latè d.tract.Le mort.ſaiſſit le viu. ĩ p̃fat.decla.8.

14 Verùm q̃a filius antedictus D. Camillæ, nedũ
eſt eius hr̃s directus, ſed ẽt fideicõmiſſarius ex
teſtamento auito, quo eidẽ D. Camillæ in oĩb⁹
bonis, & tota hæreditate ſubſtitutus reperitur,
licuit ẽt D.Vincentio noĩe eiuſdem filij, hac de
cauſa poſſeſſionẽ bonorũ fideicommiſſo ſubie-
ctorũ ingredi propria authoritate, cũ nemo ali⁹
hęres D. Camillæ exiſteret, de cuius manu capi
deberent, & à quo reſtitutio aliqua re, vel ver-
bo expectanda foret; quod aptè p̃batur in l. 1.
§.ſi q̃s mortis. verſ. q verò. ff. quo lega. vbi oẽs
15 not. † quòd cohæres; qui ẽt eſt legatarius, aut fi-
deicõmiſſarius licitè ingreditur p̃pria authori-
tate poſſeſſionẽ rerũ legatarũ p̃ ea parte, p̃ qua
hr̃s eſt, & ideo non põt eius cohæres vti aduer-
sùs eũ eo interdicto, niſi p̃ portione ſua hr̃dita-
ria, vndè hęres inſolidũ rectè oĩum bonorum
poſſeſſionẽ capiet. Tiraq.de cõti. poſſeſſ. par. 2.
decla. 10.n.3.ad fi. Ploc.de in li.iu.§. 3. num. 22.
poſt Dec. Cott. & alios relatos.

16 Sed, & ſola voluntas hæredis conſentientis li-
citum facit ingreſſum cuiuſcumq; legatarij, vel
fideicõmiſſarij d.l. 1. in princ. à contrario ſenſu,
17 & in §.ſi aliter † ẽt ſi tacita ſit, vt p̃ Rip. ibi n.7.
ex doctrina Bal.in auten.ex teſtamento.num. 3.
C.de ſecun.ſcrip. & Menoc. de adipiſc.poſſ.re-
med. 2. nu. 33. multò magis ergo q̃n ipſemet fi-
deicõmiſſarius eſt ẽt hæres grauati, licitus eſſe
18 dr̃ ingreſſus.† Et quòd generaliter ĩ oĩ caſu, quo
non põt de manu hæredis capi legatũ, vel fidei-
cõmiſſum, licitũ ſit p̃pria authoritate accipere,
& occupare, p̃batur ex doctr.Bal. in l.extraneũ,
n. 5. ac Saly. & Iaſ.n. 5. C.de hæred. inſti. Rom.
19 conſ. 71. nu. 1. in fi. † & alijs relatis per Menoch.
vbi s̃. n.67.Quinctiã pluribus caſibus ad p̃poſi-
20 tũ noſtrũ facientibus † p̃miſſum eſt fideicõmiſ-
ſario vniuerſali p̃pria authoritate ingredi, & ad-
uersùs hęredẽ grauati ſe immitti petentẽ poſſeſ-
ſionẽ ſuã tueri, & defendere, in quibus illũ hẽt
lex p̃ legitimo cõtradictore, q casus videri poſ-
ſunt apud Scriben. in l.fi.C. de edic.di.Adri.tol.
in l.pen.C.ad treb. Pariſ.conſ. 12. lib. 2. Bald. &
alios in l.fi.c.de codicil. Gabr.in ſuis concluſ.tit.
de fideic.concl. 5. & latiùs Menoc. de adip. poſ-
ſeſ.rem.4 q 20.& d. rem. 2. nu. 25. in fi. Gozad.
conſ.93.Ceph.conſ.49.Ioſ.Lud.deciſ.71. Si er-
gò vna, & eadẽ p̃ſona erit fideicõmiſſari⁹, & gra
uati hæres vniuerſalis, vt in caſu noſtro, multò
magis, & abſq; oĩ hæſitatione poterit, lege per-
mittẽte, poſſeſſionẽ p̃pria authoritate accipere,
prout accepta fuit ſtatim poſt mortẽ D. Camil-
læ, antequam aliquis alius ingrederetur.

His ergo ſtantibus, facilè eſt ad obiecta rñdere. Nam ad primum, à quo cætera oĩa pendent, de inſtrumento donationis factæ p̃ D. Camillã, D.Io.Paulo, cũ reſeruatione vſusfructus, & cõſtituto, rñdetur, ius iſtud eſſe poſterius, nedum vero cõſtituto facto ad beneficiũ D. Vincentij, verumetiã iuri fideicõmiſſi p̃dicti facti ad beneficiũ filij D. Camillæ ĩ teſtamẽto D.Chriſtophori Bazani aui materni; quorũ virtute licuit vtriq; poſſeſsionẽ capere vt s̃. ideo retorquentur potiùs cõtra D.Io.Paulum oĩa deducta, cũ ius anterius præualere debeat, vt iam diximus, & eius donatio ſit poſterior & inſtrumento dotali, & fideicommiſſo memoratis.

Verumtñ ad magis ẽt impugnandũ, & cõfun-
dendũ ius conſtituti D.Io.Pauli, plura libet ad-
ducere, q̃ ius D.Alexandri pupilli, ẽt vti hæredis
directi tantùm D. Camillæ mr̃is, iuri antedicto
21 aduerſarij p̃ferunt, & anteponunt. † Et in pri-
mis p̃ſupponitur ipſum Alexandrũ ortum fuiſſe
poſt donationẽ, q̃ nedũ portionẽ bonorum, ſed
vniuerſa bona, & iura donatricis continebat,

vndè

Digitized by Google

vndè vulgatæ deciſioni.l.ſi vnq̃ C.de reuo. do-
22 na. locus fit. † Cum ꝑſertim de filijs ſuſcipiẽdis
ex D.Vincentio nihil appareat fuiſſe cogitatum
ꝑ donatricẽ, quæ de alijs tñ ſuſcipiendis ex alio
marito, poſt mortẽ D.Vincentij cogitauit, & di-
ſpoſuit, reuocãdo donationẽ ꝑꝑ eorũ ſuperue-
nientiã, ſi.n. liberos ex D. Vincentio ſuſcipere
cogitaſſet, idem veriſimiliter de eis diſpoſuiſſet,
23 †q̃nquidẽ ea vbiq; debet ſumi interpratatio, vt
inęqualitas inter liberos euitet̃ l. vt liberis. C.de
colla.l.cum pater. §.euictis, de leg. 2.l.fi.C.com.
vtriuſq; iud. Bal. in Authen. ex teſtamento, col. 1.
C.de colla. Crau.conſ. 143.n.16. cum concord.
Re vera aũt non cogitauit tunc tp̃is ſe ſuſceptu-
ram ex D.Vincentio liberos, nedum quia ab eo
diuerterat aĩo nõ reuertendi, vt notoriũ eſt, ſed
ẽt quia per quãplures annos ipſe in longinquis
partibꝰ vixerat, & rei bellicæ vacans in cõtinuo
vitæ diſcrimine verſabatur, ideoq; de eius mor-
te tñ mentionẽ facit in dictę donationis Inſtru-
24 mento non de vita, & liberis. † Hæc tñ, q̃ de co-
gitatione liberorũ dicta ſunt, ommitti potuiſ-
ſent, ex quo præſumptio ꝓ filijs ſemper militat,
quòd de ipſis donans non cogitauerit, & q contrariũ
dicit ꝓbare tenetur Bart.d. §. Imperator.
col. pen. verſ. quæro, quid ſi in dubio.
25 Inſuper eò magìs reuocata dr̃ donatio ꝑ filij
ſuꝑuenientiã, ex diſpoſitione.l.ſi vnq̃, quia ſpe-
cificè non fuit illi renuntiatum in dicto inſtru-
mento, prout neceſſe fuiſſet ad eius effectũ ſub-
mouendum, ꝑ ea q̃ tradit Rui.conſ.173. nu.14.
lib.1. Rip.d.l.ſi vnq̃.q.52. Cagno.l. t.n.40.C.de
pac. & plenè Clar. in §.donatio.q.22.verſ.tertiò
26 infertur. † Quam ẽt renunciationẽ nullo modo
fieri poſſe, cum l. illa diſponat in fauorẽ filiorũ,
pleriq; tenent, de cõi atteſtantes, quos refert
ibidem Clar. & Rui. inter quos videndus eſt oĩo
Soci.iu.conſ.137.num.1.2.3.lib.2. & nouiſſimè
Cepha.conſ.94.n.22. vbi innumeros citat, & de
communiori, veriori, & æquiori atteſtatur.
27 Nec dubitandum quòd iuramentũ donatio-
ni adiectum reuocationem impedire queat, per
tradita à Tiraq. in ea.l. ſi vnq̃ in ꝑfat.nu.174. &
Rip. in 3.q. Rui.d.conſ.173.n.14. verſ. deuenio
ad ſecundũ, & Clar.d.q 22.verſ. ſtat ergo firma
concluſio, qui de cõi fidem faciunt. Sed & ſi de
liberis ex d. Vincentio ſuſcipiendis cogitatum
ꝑſupponeremus, & diſpoſitioni. l.ſi vnquam in
ſpecie rñciatum, renũciationemq; fieri potuiſ-
ſe, & ſic D. Camillam voluiſſe omnino donare
D. Io. Paulo in ꝑiudiciũ filiorum illius matrimo
28 nij, q̃ omnia falſa oñdimus, † certè alia ratione
donatio adhuc reuocata, imò nulla ipſo iure, &
inualida cenſenda foret, ex quo donatrix tantũ
ſibi non referuauit, quòd ꝓ legitima ſufficeret,
eſſet nãq; inofficioſa re, & conſilio, & facta aĩo,
& intentione priuandi liberos bonis ſuis ꝑꝑ ex-
traneũ, quo caſu nulla in totũ, & ipſo iure red-
ditur, quãuis ſi facta fuiſſet ad beneficiũ tñ ali-
cuius ex liberis ſuis, vſque ad legitimã tñ reuo-
caretur. Hanc diſtinctionem tradunt Scrib. in
* l.1. vbi Bar. Sali. Ang. & Caſtr. de cõi atteſtans.
C.de inoffi. dona. & in l.Titia. §. Imperator de
leg. 2. vbi Bar. Bal. Imol. & Cuma. quã opi. ma-
gis cõem atteſtantur. Soci. iun. conſ.67.nu.56.
vol.2. Iaſ. in Authen. vñ ſi parens, nu.16. C.de
inoff.teſtam. Rom.conſ.26.in 4.dub. & conſ.95.
in princ. & ibi Mandoſ. in addi. in princ. Bero.
conſ.12.n.6.lib.2. & alij relati ꝑ Clar.d.§.dona-
tio.q.24. verſ. aut verò, quã, & ipſe vtì magìs
cõem amplectitur. Quocirca rectè poſſumꝰ hoc
vti dilemate, quòd aut donatrix de filijs ex d.
Vincentio procreandis non cogitauit, & reuo-
cata eſt ipſo iure donatio ꝑ filij ſuꝑuenientiam.
ex l. ſi vnquã, aut cogitauit, & voluit eos oĩbus
bonis ſuis priuare donando ea extraneo, & tan-
quã inofficioſa pariter reuocatur, ex d.l.1.C.de
reuoc.do. cuius diſpoſitioni nullo pacto rñciari
põt; ad hoc videndus eſt. Bar. in d.§. Imperator.
col.pen.verſ.quæro vtrũ. l. ſi vnquam. & Bero.
29 conſ.49. n.50.vol.1.† Et ſciendum quòd ſi plu-
res eſſent donationes, quæ ſeiunctim inofficio-
ſæ non eſſent, ſed coniunctim tñ, venient tamẽ
reuocandæ, per d.l.1. cũ not. Rol.conſ.1.n.123.
lib.2. Verùm hoc remediũ inofficioſæ ſuꝑfluum
certè eſt in caſu nr̃o, ex quo ſtantibus pręmiſſis,
reuocatio indubiè locum hẽt ex diſpoſitione d.
l.ſi vnquam, vt in alio caſu ſimili dixit Ceph. d.
30 conſ.94.n.14. † Reſoluto igr̃, & annullato con-
tractu donationis prædictæ, reſolutum quoque
fuit, & annihilatum conſtitutum in ea appoſi-
tum, generale.n. eſt in oĩ contractu, præſertim
qñ actualis, & corporalis poſſeſſio non eſt tra-
dita, vt in nr̃a ſpecie.l.ſi debitor, vbi glo. Bart. &
cæteri Doct. de præca. Caſtr.cõſ.10. in prin. li.2.
Tiraq. de iu. conſti. limi.7.n.15. & 40. vbi de cõi,
31 & limi.29. † Et in terminis donationis ꝑ ſuper-
uenientiam liberorũ reuocatæ rñdit Dec. con-
ſil.366.n.16. atque Rui.conſ.173.nu.19. vſque
ad fi.li.1. & Grat.conſ.50.n.52.53.54.lib.1. cõ-
cludentes donatariũ non poſſe ampliùs ex tali
conſtituto, aut pacto executiuo ingredi ꝓpria
authoritate poſſeſſionẽ bonorũ donatorũ, ꝓut
ante reuocationẽ potuiſſet, idem tradit Tiraq.
d.l.ſi vnquã, in ver. reuertatur, n.2. verſ. ex quo,
32 & illud, & in d.tract.conſti.lim.29. nu.4. † Nec
ommittendũ, quòd donatarius ſciens liberorũ
ſuperuenięntiã, prout ſciuit iſte de quo agimꝰ,
non poteſt vlteriùs eſſe in bona fide, nec aliquo
modo ignorantiã reuocationis prætendere, vt
probat Rui. conſ.106. nu.23. lib.1. vndè inex-
cuſabilis redditur oĩnò contrauentio præcepti
33 inhibitorij de quo ſupra. † Quinimo ſi de ipſa
reuocatione tantũmodo dubitaſſet, vti non po-
tetat ampliùs beneficio conſtituti ad ingrediẽ-
dum propria authoritate. Grat. pulchrè d. con-
ſil. 50.

ſil.50.n.26.27.28. & n.51.verſ.minus quoque.

34 Præſertim verò, p̄cedente iam præcepto memorato, poſt q̄,ſtante ſolo dubio, vtrū aduerſarij poſſiderent,nec ne? abſtinere debebat ab innouatione, & cum non abſtinuerit, attentata commiſit.Alex.conſ.99.ſub n.3.lib.5. Dec.conſil.103.in fi.Mandoſ.d.tract.de inhib.q.29.in fi.

35 † Nam & regulare eſt in oī iudicis p̄cepto, de quo dubitari poteſt,an iuſtum ſit, vel iniuſtum? vt ꝑ reuerentiam ei pareatur, aliàs mulctæ locus ſit.Doct. in d.l.1. §. is videtur, vbi Cagno. n.8.ff.ſi quis ius.di. non ob. & in l.non videtur. §.q. iuſſu. in fi.de reg.iu.Sed accedat,quòd p̄ceptum,de quo agimus, nedum prohibebat Dños Cariſſimos in ſua poſſeſſione turbari, & inquietari, verùm ēt p̄cipiebat D.Io. Paulo, vt via iuris ordinaria, illis vocatis, ageret, ſi quid in bonis prædictis prætenderet, in quo certè quidem inobediens fuit.

36 Inexcuſabilis quoq; redditur ingreſſus D. Io. Pauli, ex proclamationibus gñalibus Sereniſs. D.Ducis N. quibus prohibetur ſub formidabili pœna, vltra iurium amiſſionem, nè quis propria authoritate ius ſibi dicat, vel faciat, quarū effectus eſt, vt qui aliàs colore aliquo excuſari potuiſſet,ꝓ ſimili facto nullatenùs excuſet̄.Menoc.de recup.poſſ. rem.5.n.61.62.63. cū cócor.

Ex his colligitur multiplex ſolutio ad id,quod in vltima motiuorū parte dicebatur,D.Io.Paulum ignoraſſe conſtitutum D.Vincentij, & propterea excuſandum à pœna mulctæ, nam ſi & conſtitutum iſtud, & teſtamentum ēt D. Chri-

37 ſtophori ignoraſſet, † non tñ allegare pót ignorantiam natiuitatis Alexandri in Ciuitate notoriæ, glo. in oppoſitum citata in l.1.in ver. Latrones.ff.de recepta. bon⁹ tex.in l.regula. §.ſed

38 facti.ff.de iu. & fac.igno. † & p̄ſertim cum eſſet ei ſanguine coniunctus per reg.l.octaui.ff.vndè cogna. eò ēt maximè,q̄a p̄ceptum ipſum tranſmiſſum fuit ad ipſius inſtantiam, & pro eius intereſſe, vt in eo legitur.

Sed neque ignorantia conſtituti,& teſtamēti eum excuſat, ſtante p̄cepto Iudicis, & proclamationibus, ob quorū reuerentiam oīnò abſti-

39 nere tenebatur, vt p̄diximus, † quia dolo non caret, qui magiſtratui non paret.d.l. non poteſt dolo, de reg.iu.Bero.conſ.120.n.33. lib.1. cum alijs latè deductis. Verùm quia parum curant Cariſſimi de mulcta, vt exorditi ſum⁹, ſatis erit dicere, quòd nulla ignorantia iuuare poterit D. Burlatium, quominus reuocentur attentata,

40 & innouata, & reducantur in priſtinum. † aliàs enim ignorantia illi prodeſſet ad acquirendum contra l.iuris ignorantia de iu. & fac. igno.& l.

41 quamuis.C.eo.ti. Imò ex inobedientia, † & delicto ſuo lucrū ſentiret,contrà l.1.cum not.ff.de

42 eo.per quem fac. erit cum vulg. † Quoad nullitatem igitur actus euitandam prodeſſe non pót ignorātia, datò quòd ꝓdeſſe poſſet reſpectu pęnæ fugiēdę.Hercul.in tract.de attēt.c.18.n.100.

43 Deniq; ſi aduersùs oīa ſupradicta p̄ſupponeremus de poſſeſſione DD. Cariſſimorū non cóſtare, ſed de detentione ſolummodò (q̄ à vero tm̄ diſtat, quā q̄ maximè) adhuc dico D. Burlatium nequiuiſſe propria authoritate hos deijcere, & priuare, ſub p̄textu continuandi p̄tenſam ſuam poſſeſſionem conſtitutariā contra Iudicis p̄ceptum pro eorum conſeruatione tranſmiſſū, & ideo in vitium attentatorum incidiſſe. Caſtr. in l.Aquilius.in fi. ff.de dona. Inno. in c.dilecti. de maio.& obed.Luc.de Pen.in l.ſi coloni.q.21. C.de agrico. & cenſi.lib.11.Neuiz.conſ.80.n.3. oīno videñ. & Lancel.de atten.par.3.c.24. q.6. n.11.cū ſeqq & q.9.n.11.& latiùs,c.26.à n.25. vſq; ad n.31. & c.29. à n.86. vſq; ad num.95.& c.31.n.16. & eſt deciſ.Rot. 13. nota quòd ſi cóſtat aliàs 348. in fi. de reſti. ſpol. in anti. & alia Bellem.101.ſi conſtat. quibus in locis aptiſſimè probatur, quòd in iudicio attentatorum nō eſt de neceſſitate ꝓbanda poſſeſſio, ſed ſola detentatio ſufficit, & ſimplex ſtatus, in quo partes reperiebantur tp̄e attentationis, non habito reſpectu,an fuerit legitimus,vel illegitimus; & an

44 poſſeſſio fuerit iuris, vel facti, † & in hoc differre à cæteris remedijs reſtitutorijs, in quib⁹ poſſeſſio verè probanda eſt, non ſola detentatio,vt per eos. benè etiam conferunt, tradita per Neuizza. conſ.81.num.10.11.

45 Et hinc colligitur apertū rñſum ad illud, quod idem tradit Neuiz.conſ.82.n.13. cum ſeqq. qm̄ poſſeſſio ibi erat vacās, & à nemine detinebant̄ bona, q̄ ibi dr̄ propria authoritate occupaſſe ille Colonellus poſt inhibitionē,vt legit̄ n.29.&30.

46 Item ibi non aderat copia Iudicis, ad quē recurri poſſet pro iuſtitia habenda, vt nu.33. quo caſu ꝓpria authoritate pót quis ius ſibi dicere, vt p̄ eū, & latiùs Boſſi.ti.de pluri. viol.n.13.14.

Et eodem modo reſponderi pót ad ea,q̄ ſcribit Lancel.in d.ſuo tract. par.2.cap.20. limit.9. vbi nullum fit verbum, quòd continuans poſſeſſionem ſuam poſſit detinentem expellere.

47 Idcirco idem Lancel. eod. tract. par. 2. cap. 4. in prima limit. princip. plures tradens limitationes ad dictam regulam,quòd continuans nō

48 attentat, † illam inter cæteras ponit, ſub n.70. vt nō ꝓcedat,quoties diuerſo iure vult quis vti poſſeſſione ſua, quàm antea vtebatur, & de cōi atteſtatur poſt Bero.conſ.118. n.7.8.& 24. li.3. & de hoc eſt bona glo. in d.c.non ſolùm in glo. fi. circa med.ver.dic tñ,vbi dicit,quòd cōtinuās poſſeſſionem poſt inhibitionē,vti debet eo modo, quo ante, & non aliter. tradit etiam Franc. in cap. cum teneamur, in primo not. de appel.

49 Cæterùm per cóſtitutū non habet quis detentionem, licèt ciuilē, & naturalē habere dicatur. Alex. in l. q̄ meo. n. 26. ff.de acquir.poſſ.poſt Bar.quem

Bar. quē citat Titaq. de iu. conſti.pat.1. num.3. verſ.illud aũt; ideo qui hēt conſtitutum, ſi vult ēt habere detētationē, dr̄ alio modo vti poſſeſ-
50 ſione q̄ ante.† Item vltra poſſeſſionē datur eius vſus, & exercitiũ, ꝙ in ꝑceptione fructuũ conſiſtit. Dec.conſ.400. n.8.ad fi.& q̄ habet poſſeſſionē ex cōſtituto, verè caret illius vſu, & exercitio, vt ꝑ eum. Vndè cum conſtitutatius bona occupat, vt fructus percipiat, dr̄ acquirere vſũ, & exercitiũ, q̄ non habebat, nimirũ alio modo poſſidere incipit, q̄ antea poſſideret,& per con-
51 ſequens attētata cōmittit ꝑ ſupradicta.† Debet ergo inhibitus in eo ſtatu ꝑmanere, quo reperitur, & nihil pænitus attentare. Lancel.d.c.20. in p̄fat.nu.11.12. non ꝑꝑ aduerſarij ius, ꝙ parũ in hoc iudicio curatur, ſed ꝑꝑ legis, & Iudicis reuerentiam, vt iam ſæpè diximus, & benè declarat Lancel. d.c.24.q.6.n.12.13.14. & eſt de-
52 ciſ.Rot.2.aliàs 14.de reſti.ſpol.in no.†Vndè eſt quòd ēt inhibitio emanata ad inſtantiā intruſi, qui adeo legibus odioſus eſt, cauſat nihilomin⁹ attētata, vt idem Lancel. ſcribit d. cap.20. am-
53 pliat.26.† Item licèt ſpoliũ ſit legibus odioſiſſimum. Bero.in c.in literis, nu.7. de reſti. ſpolia. cum concord. non tamen obijci pōt exceptio ſpoliationis agenti remedio attētatorũ. Afflict. deciſ.98.n.4. Lancel.plenè pat.3.c.24.q.7.odio nanq; attētatorum denegant iura ſpoliato reſtitutionem, qui aliàs fuiſſet ante oīa reſtituendus, vt per eundem Lancel.c.31.n.180.cũ ſeqq.
54 Si igitur in quolibet actu facto contra inhibitionē p̄dictā, ſibi locũ vendicant, quantò magis in expulſione iſta violenta, tot hoīum armatorũ auxilio, & miniſterio facta? cum ēt abſq; inhibitione iudicis, adeo abhorreat, l.actus huiuſmodi violentos, vt poſſeſſionē reſtitui mandet, ēt ei qui cũ vitio poſſidebat ab ipſomet expellente, vt tradit Boſſ. in tit.de plurib. violentijs, nu.43.44. bonus tex. cum glo.in l.2.C.vnde vi. Bero. in c. in literis nu.71. 72.73. de reſtit.ſpol. Menoch.de retinen.poſſ.rem.3. n.654. cũ concord. Conferũt dicta Bar. & Scriben.in l.ſequitur.§.ſi viam.ff.de vſucap. Propter quā violentiam incidit (vltra aliàs pœnas) in amiſſionem oīum iurium, ſi qua habuiſſet in bonis inuaſis D. Burlatius d.l.2. C. vnde vi. Lancel. d. tract. c.31.num.212.cum ſeqq.& eſt in bannis prædictis gn̄alibus huius Ciuitatis expreſsè diſpoſitũ, cap. 29. Nec non, & in pœnā refectionis oīum expenſarum litis. Lancel. ibidem n.96. cũ multis ſeq. Atque damnorum omnium, & intereſſe Dominorum Cariſſimorum. Lancel. eodem loco, num. 164. ad quæ omnia, vltrà reuocationem attentatorum, de iure venit condemnandus. Et ità ego ſi Iudex eſſem, proculdubio iudicarem. Pro Dominis Cariſſimis fuit iudicatum, & executum.

S V M M A R I V M.

1 REmiſſoria reo non datur in cauſa attentatorum ad ſe excuſandum, & defendendum, quando iam de ipſis attentatis liquet.

2 Etiam ſi de attentatis ipſis plenè non conſtaret.

3 Idē ſi actor incōtinēti parat⁹ eſſet ꝑbare attētata.

4 Termini omnes ſubſtantiales in cauſa attentatorum ommitti poſſunt, quando iudici conſtat.

5 Atque omnis ordo iudiciarius.

6 Termini ſubſtantiales in omni iudicio regulariter ſunt quatuor.

7 Qui tamen in iudicio attētatorũ ommitti poſſunt.

8 In quo proceditur quaſi manu Regia, & de facto.

9 Eſt tamē neceſſaria citatio, et ꝑſonarũ legitimatio.

10 Et datur repulſa teſtium, ſi per ſolos teſtes probata ſint attentata.

11 Repulſa tamen denegatur, quādo iudex animaduertit calumnioſè peti, & ad differendum.

12 Remiſſoria quoq; ob p̄ſumptā calũniā denegatur.

13 Inſtrumētum cui pars opponit, non dicitur concludenter, & notoriè probare.

14 Dilatio ad probādum datur regulariter, vbi de irreparabili præiudicio agitur, licèt aliàs denegari poſſet.

15 Fallit ſi ſubeſt euidens calumnia præſumptio.

16 Succumbens in iudicio attentatorum, pōt, purgatis illis, agere poſſeſſorio iudicio, vel petitorio, put ſibi placuerit, & obtinere, ſi ius fouet.

Pro eiſdem Dominis Cariſsimis.

E P I T O M E.

In iudicio attentatorum, nec remiſſoriam, neq; dilationem dari reo ad ſe defendēdum, qn̄ iudici de attentatis conſtat, vel de p̄ſumpta calumnia.

Conceditur tamen repulſa teſtium, quando per ſolos teſtes probata ſunt attentata, ſed ob præſumptam calumniam denegatur.

Succumbentem in iudicio attentatorum agere poſſe, poſt eorum purgationem, nedum petitorio, ſed etiam poſſeſſorio.

RESPONSVM XXXIII.

SI verum eſſet, quòd indiſtinctè daretur remiſſoria reo in oī iudicio attētatorũ, procederet certè argumentũ Ill. D.mei, quòd multò magis cōcedi deberet dilatio eidem reo ad ſe excuſādũ, & defendēdũ ab attētatis, q̄ a veniret hoc in quādā cōſequētiā neceſſariā, iudex.n.remiſſoriā cōcedere nō poſſet, niſi termin⁹ ad aliqd ꝑbādũ pēderet, extra quē ꝑbationes nō recipiunī, vt no-
1 tũ eſt.†At aſſũptũ nō ſubſiſtit, vt oretenùs dictũ

fuit, qñquidē nō conceditᷣ remiſſoria reo in cā
attētatorū ad ſe excuſandū, & defendendū, niſi
qñ de attentatis adhuc non liquet; quando.n.
liquet, ſtatim, & ante oīa reuocantur, nulla da-
ta remiſſoria, vt in allegata deciſ.Caſſad.4.in fi.
2 iūctis duabus p̄cedentib. in ti. de dila. † Quinēt
ſi plenè de attentatis non cōſtaret, idem ſeruā-
3 dum foret, vt per eum. † Imò dixit Veſtr. lib.6.
cap. vlt.n.2. hoc ēt extendi ad caſum, quo actor
paratus eſſet attētata incōtinenti probare; eius
nanq; ꝓbatio prompta recipienda foret, nō rei
q̄ minùs prompta eſſet, & poſt receptam actoris
probationē, denegareᷣ reo remiſſoria. Quapꝑ
cùm in noſtra ſpecie nedū prōpta ſit D.Vincen-
tij probatio, ſed iam facta, & nedum impfecta,
ſed perfecta, & plena, ꝑ Inſtr̄a publica, ac etiam
aduerſæ partis confeſſionē, nulli dubiū, quin ſi-
mus in caſu denegandæ remiſſoriæ; & cū p̄dictis
concordat Hercul. in tract. attent. cap.16.nu.8.
in fi.& n. 10.& Lancel. de attenta. par. 3.cap.26.
num. 116.117. & ſeq. Ceſſat igitur argumenta-
tio prædicta de remiſſoria ad dilationem, in ter-
minis noſtris, in quibus denegatur remiſſoria.
4 Nec mirum ſi denegatur & remiſſoria, & dila-
tio, ex quo oēs termini ſubſtantiales ſacri Pala-
tij ommitti pñt in cā attentatorū, quando iudici
conſtat vt ſ̄. Rot. deciſ.28. aliàs 765. de appel. in
* antiq. vbi de cōi * obſeruātia fidē fecit, & deciſ.
11. aliàs 14. fuit dubitatū verū petenti. de reſti.
ſpol. in no. Veſtr. lib.8. in tit. vt li. penden. verſ.
5 quòd ſi agatur. † Nec non omnis iudiciarius or-
do poteſt ommitti. Hercul. d. tract. c.14.n.1.2.3.
cū ſeqq.& p̄ſertim n.16. verſ. altera eſt via. Man
doſ. in form. commiſſ. attenta. in verſ. cauſam,
& cās. verſ. quoad primum, & verſ. addo etiam.
Lancell. d. tract. cap.25. num. 28. cum ſeqq.
6 Et cum generaliter in oī iudicio quatuor ſaltē
termini ſubſtantiales ſeruādi ſint, inter quos eſt
terminus ad articulandū, ſeu ꝓbādū, vt ꝑ Vant.
7 de nulli. ex defect. ꝓceſ. n.59. † in iudicio tamen
attentatorū ommitti pñt, abſq; nullitatis incur-
ſu, vt ipſe Vant. paulò poſt ſubdit ſub num. 63.
8 † Et dicit Hercul. d. c.88.n.14. quòd in eo ꝓce-
ditur quaſi manu regia, q̄ importat, vt procedi
poſſit ēt de facto. Cagno. in l.2. à n.7. vſque ad
n.11. de orig. iu. quo caſu certū eſt abſq; ꝓbatio-
nib. ēt poſſe ferri sñiā. Alex. cōſ.189.n.15.16.ī 6.
Nec obſtant q̄ excellens D.Blondus in oppoſi-
tū ꝑpendit, & primò quòd citatio reqraᷣ in iu-
dicio attentatorū, qa nō ſeqtur ergò, & termin⁹
dandus eſt ad defendendū, p̄ſertim qñ iam cō-
ſtat de attentatis. Eſt nanq; neceſſaria citatio ꝓ
legitimatione ꝑſonarū, q̄ ita ī hoc iudicio, ſicut,
& in alijs reqritur. Hercul. d.c.14.n.11.& ſ͞ſius
Lācel. d.c.26.n.36. cum ſeqq. ſed in caſu noſtro
ſatisfactum fuit in hac parte, quia pars citata
fuit, & perſonarum legitimatio interuenit.
10 Secundū nō obſtat, quòd detur repulſa teſtiū,
qñ hoc hēt locū, qñ ꝑ teſtes fuerūt ꝓbata attē-
tata; & rō eſt, quia ſi teſtes iſti tales defectus pa-
tiunᷣ, q̄ fidē eis auferāt, nō poterūt dici ꝓbata,
& ſic nō poterit dici cōſtare iudici de attentatis,
niſi poſt repulsā; ſecus ī caſu nr̄o, ī quo ꝑ Inſtr̄a
publica, & partiſmèt cōfeſſionē liquet, & ſic mi-
11 litat diuerſa rō. † Vltra quòd denegaᷣ ēt repulſa
qñ ſubeſt calūnia, & aīaduertit iudex ad differē-
dū potiùs peti, q̄ ꝓ reali teſtiū impugnatione, vt
per Afflic. in oppoſitū citatū, deciſ.351. nu.6.7.
In nr̄a aūt ſp̄e nouit optimè Illuſt. D. Auditor
quāta ſubſit calūnia, quātumq; ſtudeat pars ad-
uerſa purgationem attentatorum ſubterfugere.
Tertiū de remiſſoria tolliᷣ ex iā dictis, cū non
12 deᷣ, qñ iā cōſtat de attētatis, vt ꝓbauim⁹, † ſicuti
ēt denegatur ob p̄ſumptā calūniā. Caſſad. d. de-
ciſ.4. iūcta p̄cedēti. Veſtr. d.c. fi. li.6.n.2. Hercul.
c.16.n.12.13. Lancel. d. tract. par.3 c.26.n.115.
Ad quartū, de quali quali petitione neceſſaria
in hoc iudicio, facilè rñdeᷣ, negādo cōſequētiā,
quòd ꝑꝑ hoc terminus quoq; neceſſarius ſit ad
ꝓbādū, maximè qñ iā conſtat iudici, & malitia
p̄ſumpta ſubeſt vt ſ̄. Meliùs forſan īferri potuiſ-
ſet, quòd terminus ad ıñdēdū dictæ quali quali
petitioni cōcedēdus foret, ſed in caſu nr̄o iā in-
teruenit qualis qualis petitio, ac ēt rei tñſio, vt
13 in actis. † Et dū ſubdit D.Blondus inſtr̄m tenutę
non ꝓbare poſſeſſionē DD. Cariſſimorū, qa ei
non acqeſcit, ſed opponit D. Burlatius, ex tradi-
tis ꝑ Ceph. conſ.218.n.7. rñdeo in primis nihil
imò fuiſſe cōtra Inſtr̄m p̄dictū oppoſitum, vt ex
actis liquet; minuſq; opponi poſſe, cū ſit ſolēni-
ter factū; Probaᷣ ēt ex alio inſtr̄o, dotali ſcilicet,
ex decreto de continuāda poſſeſ.& ex teſtamē-
to D. Chriſtophori Bazani, vt in alijs ſcriptis
abundè demōſtratū fuit. Vltra quòd nō eſt ne-
ceſſe ꝓbare poſſeſſ. ꝓ obtinēda reuocatione at-
tentatorū, ſed ſola detētatio ſufficit, vt ēt ꝓba-
uim⁹ in eidē allegationib. exuberāter; q̄ deten-
tionē DD. Cariſſimorū nō inficiaᷣ D. Burlati⁹,
ſed potiùs fateᷣ in ſuis exceptionibus. Ad id q̄
vlt. loco deducit, vcz D.Burlariū non attētaſſe,
nec innouaſſe, ſed poſſeſſionē ſuā continuaſſe,
iādudū fuit cōcludētiſſimè tñſum in ſolut. moti-
uorū Ill. D. mei, conſequēter ſupereſt tm̄, vt ad
expeditionē cauſæ ꝓ ſperata iuſtitia deueniat.
14 Ad ea q̄ pleno calamo ſcripſit alter Aduocatus
nihil inuenio reſpōſione dignū, niſi fortè, quòd
de irreparabili ait p̄iudicio D. Burlatij, ꝓ quo
allegat Menoc. de recup. rem.15.n.334. Sed du-
15 plici rōne obiectū rectè diluiᷣ. † Primò p̄ſuppo-
nēdo euidētem calūniæ p̄ſumptionem, ex parte
D.Burlatij, vt p̄diximus, qua ſtāte, fateᷣ ibidem
Menoc.& n. ſeq. dilationē nō eſſe reo cōcedēdā,
datò quòd de irreparabili p̄iudicio tractaretur.
16 Secūdò negādo p̄iudiciū irreparabile gñari per
sñiā ī cā attētatorū, ēt ſi nō deᷣ ab ea appellatio,
qñquidē reparabile eſt in alio iudicio nedū pe-
titorio,

titorio, ſed ẽt poſſeſſorio, vt patet ex deciſ. Afflic.352.in fi. vbi ſacrũ Conſ. poſt purgationẽ attentatorũ, iudicauit in poſſeſſorio ꝓ reo, qui attentata iã purgauerat, & poſſeſſ. ei reſtitui mandauit, vnà cũ fructib⁹, ex quo bonũ ius fouebat. Sic igr̃ poſt purgata attẽtata poterit contra Dominos Cariſſimos agere D.Burlatius, ẽt poſſeſſorio iudicio, ſi de iure ſuo cõfidet, q̃ nõ credo. Fuit pro DD.Cariſſimis iudicatũ, & executum.

SVMMARIVM.

1 *BAnnitus in contumaciam, tranſacto tp̃e ſtatuto ad eam purgandã, ſi poſtea cõpareat, aliqualis tamen p̃ſumptio delicti contra eum remanet, pp quam ex qualitate perſona poterit tormentis ſubijci, abſq; alijs indicijs. & eſt communis opin.*

2 *Amplia etiam ſi ad nouas defenſiones fuerit admiſſus, & ſpontè comparuerit.*

3 *Multò magis ſi captus fuerit, nam ſpontanea comparitio aliquid prodeſſe debet.*

4 *Limita vt non procedat vbi de delicto in genere non conſtat.*

5 *Stante ſtatuto, quòd contumax habeatur pro confeſſo, debet tamen de delicto conſtare, aliàs ficta confeſſio non inducitur, & contumaci non nocet.*

6 *Confeßio delicti vera non nocet, qñ de delicto non cõſtat, & ideo multò minùs ficta a ſtatuto ĩducta.*

7 *Non tamen plena probatio delicti ſemper requiritur, ſed per cõiecturas, & praſumptiones probari dicitur aliquando ad effectũ inquirendi; p̃ſertim in his, q̃ occultè fiunt, & quorum veſtigia non remanent, vt furi ſinè fractura. & nu. 16.*

8 *Coniectura ſola aperiunt viam ad inquirendũ de furto, de quo quis quarelatur, abſq; alia inueſtigatione delicti, & ſubinde ad inquirendum.*

9 *Maximè ſi q̃relans ſit p̃ſona legalis, & bona fama.*

10 *Limitatur ẽt cõcluſio cõis ſup. relata, vt non procedat quãdo inquiſitio cõtra certã perſonã abſq; legitimis indicijs, & ſentẽtia quoq; in cõtumaciã proceßit; nam captus torqueri non poteſt. & qua hoc caſu ſint legitima indicia, & ſufficientia ad torturam. vide num. ſeq.*

11 *Contumax, & bannitus vt ſup. pracedentibus aliquibus, qua animum iudicis mouere poßint contra reum, torqueri debet, niſi legitimam cauſam abſentia alleget, & probet, & num. 30.*

13 *Vilis perſona, & abiecta facilius torqueri poteſt in caſibus pradictis, quàm nobilis, & honeſta.*

14 *Quærela ſola damnum paßi, q ſit perſona honeſta, facit indicium ad inquirendũ de furto in genere.*

15 *Teſtes domeſtici, & aliàs inhabiles ad probandum furtum admittuntur.*

17 *Inquiſitus legitimè, ſi contumax ſit, rectè condemnatur, & bannitur.*

18 *Quærela ſola furtũ paßi, qui ſit p̃ſona legalis, aliq̃ñ aperit viam iudici ad ſpecialem inquiſitionem, & quandoq; etiam ad capiendum perſonas viles, praſertim quando ingeritur pœna ſanguinis.*

19 *Exiens de nocte de domo in qua furtum cõmißum dicitur, ſuſpectus eſt de furto.*

20 *Famuli viles perſona ſolent plerumq; in domibus dominorum furari.*

21 *Domeſticus, & familiaris domus in qua furtum commiſſum fuit, ſuſpectus aliquando redditur, ita vt torqueri poßit.*

22 *Fuga famuli è domo poſt delictum, facit contra eũ indicium, & quandoq; plenã probationẽ. ex cõi.*

23 *Supranomen turpe quandoq; pro inditio furti deſeruit bonis iudicibus.*

24 *Praceptum panale ad informãdum officiũ tranſmitti ſolet ei, qui leuiter de delicto ſuſpectus eſt, qui ſi contumax fuerit, mulctatur, niſi intra breue tempus comparuerit, & poſt intimatam mulctam, ſi non comparuerit, incipit contumax eſſe, ob quod nedum inquiri, ſed torqueri poteſt.*

25 *Veniſſe non dicitur, qui non ſtetit.*

26 *Contumacia eius qui venit, & receßit, maior eſt, quàm eius, qui nunquam venit.*

27 *Fuga nil aliud eſt, quàm abſentia à Ciuitate, ſeu loco delicti, poſt delictum.*

28 *Et eſt ſufficiens inditium ad torturam praſertim diuturna ex communi.*

29 *Quia ex iudiciali confeßione procedit.*

30 *Abſentia cauſa legitima, & rationabilis eſſe debet iudicis arbitrio, vt reum à contumacia excuſet.*

Ad mandatum Sereniſs. D.Ducis Rainutij.

EPITOME.

Reo in contumaciam bannito, temporeq; ad eam purgandã trãſacto, ſi captus fuerit, & ad nouas defenſiones admiſſus, an, & quãdo, & ex quibus indicijs torqueri poſſit? & p̃ſertim in cã furti?

RESPONSVM XXXIIII.

DIſſentientibus quatuor Conſiliarijs Ducalibus in ferendo voto ſup tortura reo infraſcripto inferenda, vel non? in mandaris habui à Sereniſs. D.Duce explicãdi quotũ ſñtię ſubſcriberẽ; Parẽdo igr̃, ſic rñdeo. 1 † Illa opinio Nicolai de Mara. q̃ refert Bal.in.l.1.n.13.in fi.C.de hęred.ĩſtir. Quòd bannitus in cõtumaciã, tranſacto tp̃e ſtatuto ad eã purgãdã, licèt cõpareat ad effectũ illã purgãdi, aliqualis tñ p̃ſũptio delicti remaneat cõtra eũ, pp q̃ ex qualitate pſonę poſſit ſubijci tormẽtis, ſinè alijs inditijs ꝓ veritare delicti habẽda, cũ iſtud indiciũ ſufficiẽs eſſe poſſit ad tormẽta ĩponẽda, paſſim repit à cæteris Doct. approbata; nã illã ſeqr̃ Ang.in l.iniuriã.§.ſi qs decretis.de iniur.Homod.ĩ tract. Sind.n.259.Caſtrẽ.

in l.raptores,n.8.C.de Epiſc.& cler.Iaco.de Bel
uiſ.ĩ ptac.Crim.ſub rub. de crim.remiſ.n.4.vbi,
inqr,cõtumaciã hoc caſu facere ſemiplenã pba-
tionẽ.Dyn.in appoſt.ad Rayn. de Forli.in l.Di-
uus Adrianus, de cuſto. & exhibi. reo. Paris de
Put.in tract.ſindicat.ĩ ver.tortus, c.7.incip.ſeqẽ
q̃ſtio quotidiana,n.15.Marſ. in l.1.n.23. de q̃ſt.
in pract.crim.§.diligẽter,n.136.& ſing.127. in-
cip.ad torturã. Neuiz.conſ.60. in princ.Mathe.
Brun.in cõſ.115.n.5.ĩter cõſ.crim.diuerſ.vol.2.
Brun.in tract.de indic.q.5.2.partis.n.7.Alcia.in
tract.p̃ſumpt.reg.3.p̃ſũp.22.in fi.Blanc.in repe.
l.fin.n.293.de q̃ſtio.Cotta in ſuis memor. ĩ ver.
bãnitus in cõtumaciã; vbi æterna memoria di-
gnã aſſerit. Carrer. in prax. crim.ad l.obſeruare
curabis.§.circa quartũ.quãr,& qñ.n.25.eſt mi-
hi pag.88.Arno.Comment.111. Foller.in prax.
* crim.in ver.& ſi cõfitebunẽ,n.8.vbi *cõem atte-
ſtaẽ.Grãm.conſ.crim.12.n.21. conſ.45.n.53.&
deciſ.11.n.5.& deciſ.74.n.50.Caſon.ĩ ſua prac.
crim.trac.10.c.9.Boſſi.ĩ ti.de indi.n.133.& ſeq.
in tit.de banni.n.4.atq; in tit.de lſis Princ. in fi.
Clar.in prax.q.44.verſ.quæro, qñ reus,& latiùs
* q.64. verſ.ſed nũqd, q de * cõi ẽr fidem facit,&
obſeruãtia Senatus Mediolani. Menoch. de ar-
bitr.iud.q.48.n.7.& de p̃ſumpt.lib.2. p̃ſũpt.70.
n.14.vbi egregiã traditionẽ aſſerit Io.Mar.Mõ-
ticel.reg.crim.10.n.25.Bonacoſſ.in ſuis comm.
opin.crimin.lib.1.in ver.contumacia citati.vbi
* cõem dicit Vlpel.conſ.105.n.2.& conſ.13.n.1.
lib.1.Maſcar.de pbat.li.1.concl.162.n.17.Car-
tar.in tract.de execu.ſen.contum.c.1.n.225.&
275.atq; 452.cũ ſeq.& nouiſs.Farin.q.11.n.20.
* poſt multos relatos, q ẽt cõem * atteſtaẽ. Adeo
quòd tã ex numero authorũ,q̃ ẽt pluriũ atteſta-
tione, liqdò conſtat hanc eſſe cõem ſñtiã, & in
2 praxi receptã; † q̃ pleriq; ex relatis authoribus
p̃ſupponunt in bãnito admiſſo ad nouas defen-
ſiones, vt videre eſt, imò & in ſpontè cõparẽte,
vt ſignãter loqtur antedictus, Bald. poſt Matar.
* in d.l.1.n.13.&Blãc.loco p̃cit.vbi,ẽt cõem * di-
xit,& ſeqẽ Cartar. d.n.452. Farin.d.q.11.n.72.
3 73. poſt plures citatos. † Vndè multò magis in
capto locũ ſibi vẽdicabit, ex quo ſpontanea cõ-
paritio aliqd ei pdeſſe dẽt ad tollendã cõtuma-
ciã, vt in pposito conſiderat Farinac. eodẽ lo-
ci,ſub n.20.ver.ſed nũc iterũ,& n.ſeq.& meliùs
n.77.vbi bãnitũ captũ torq̃ri poſſe ex ſola cõtu-
macia,& banno tueẽ; ẽt ſi bonã famã pbauerit;
4 † Veruntñ multifariã ſolet hęc cõcluſio limitari;
p̃ſertimq; vt nõ pcedat qñ de delicto nõ cõſtat
in gñe, vt legere eſt apud Foller.in d.ver.& ſi cõ
5 fitebunẽ.n.11. Boer.deciſ.163.n.5. † Quãuis.n.
ex forma ſtatuti contumax p confeſſo habeaẽ,
non tamẽ tollit hęc ficta confeſſio,qn de delicto
aliũde cõſtare debeat. Spec.ĩ tit.de accuſ.par.3.
§.fi.verſ.ſed pone.A.fuit accuſat⁹,& ibi Io.And.
in addi.Oldra.ĩ cõſ.69.col.1.Marſi.in l.1.n.159.
C.de rapt.virg. & in prac.§.poſtq̃.n.48. atq; in
* conſ.82.nu.40.Sylua.conſ.50.n.5.li.1.ex * cõi.
Rui.conſ.68.n.5.in 5.Cæph.conſ.241.nu.65.&
73.q cõem dicit,lib.2.Nat.conſ.407.n.1.& ferè
p tot.& conſ.192.n.2.3.& conſ.194.n.1.cũ ſeq.
& n.14.Craue.conſ.941.n.26. in 5. Bonacoſ.in
* ſuis com.in ver. cõtumax, vt poſſit * cõem atte-
ſtãs Lauren.ab Occa.conſ.60.n.3. inter conſilia
diuerſ.tom.3.Becci.conſ.11.n.7.Burſa.cõſ.225.
nu.5. Arno.ſoliloq.53.& 79.Paſe.cõſ.188.Ber-
taz.conſ.380.n.2.li.2.Decia.cõſ.18.n.218.in 1.
& cõſ.96.n.19.ĩ 3.Gabr.com.opi.lib.7.cõcl.17.
Plot.conſ.32.n.32.& 34.Cartar.d.tract. cap.fi.
n.137.&Farinac.q.2.n.7.verſ.amplia hãc quin-
6 tã.† Et inter cætera hui⁹ limitationis fundamẽ-
ta illud p̃cipuũ vr̃, quòd vera cõfeſſio nõ nocet
Reo, qñ de delicto non conſtat,& multò minùs
ficta nocere dẽt.Bal.in l.2.§.q ſi actor.n.4.C.de
iur.calum.Bñdict.in c.Rainutius,in ver.mortuo
itaq; teſtatore el.pri.n.162.& ſeq. multos alios
referens de teſtam.Cartar.d.tract.cap.fi.n.141.
& ſeq. Farinac.q.11.nu.35.& 62.
7 Cæterùm hic aĩaduertendum eſt, minimè ne-
ceſſariũ fore,quòd de delicto plenè conſtet,& p
pfectas pbationes; ſed ſufficere aliqñ,quòd ali-
quæ coniecturæ, ſeu p̃ſumptiones ipſius extent.
p̃ſertim in his q̃ occultè fiunt, & quorũ veſtigia
non remanẽt, vt eſt furtũ, ſinè fractura. Boſſi.in
tit.de delicto.n.11.12.Clar.in prax.q.55.verſ.
quo aũt.Gabr.in ſuis com.li.7.concl.17.nu.14.
Maſcar.latè, concl.830. p tot. & ſignanter n.7.
Farin.q.2.n.14.15. quo loci poſt multos inuicẽ
hac ĩ re pugnãtes Doct. relatos,hãc tãdẽ firmat
8 ſñiã, † quòd coniecturæ ſolæ apiant viã ad aſſu-
mẽdũ ĩformationes ſup furto,de quo qs q̃relaẽ,
abſq; alia ĩueſtigatione delicti,& ſubinde ad in-
qrẽdũ, & plures refert cõiecturas ad id ſufficiẽ-
9 tes,† inter quas primo loco q̃relã furtũ paſſi po-
nit, ſi ſit pſona legalis, & bonę famæ,& de mr̃ia
notabiliter loqtur. ſub n.16. diſtinguẽdo caſus
in qbus agr̃ ciuiliter,vel criminaliter,& in cauſa
criminali cõcludit vt ſ. vz q̃relam ſolã ad inq-
rẽdum ſufficere, q̃uis non ad torquendum, nec
ad cõdẽnandum,& citat Marſ.Clar.& Maſcard.
quibus ſufficiat remiſſio pro multis; de qua re
etiam tetigerat pri. q.nu. 6.verſ.& licèt Clar.
10 Limitari quoq; vr̃ cõis concl. ſ.firmata,in caſu
quo inqſitio contra certã pſonã abſq; legitimis
indicijs contra ipsã militãtib. & ſententia ẽt in
contumaciã proceſſerit; nam tunc captus, nec
torqueri quidẽ põt ex ſola cõtumacia,& bãno,
vt in ſpecie poſt longã diſputationem cõcludit
Foller. loco p̃citato,ſub nu.9.20.& 25.cum ſeq.
11 † ſubdens tñ,n.20. ſufficere p̃ſumptiones,& cõ-
iecturas de delinquẽte, licèt non graues, & ali-
qualẽ p̃ſumptionẽ, licèt non plenã, nec requiri
pfecta inditia, ſed talia tñ ex quib⁹ animus Iu-
dicis moueri poſſit ad expediendã citationem;
12 Hanc

Digitized by Google

12 †Hæc quoq; limitationẽ ſequit; & exornat Cartar.d.c.fi.n.133.cũ plurib.ſeq.Bertazz.cõſ.119. nu.29.& conſ.462.n.6.in 2.Brun.conſ.50.col.2. & 3.poſt Clar.in q.96.verſ. ſed nũquid debeat; & nouiſſimè Farinac.d.q.11.nu.38.39.concludens contumaciã, & bannũ abſq; vllis proſus inditijs, & ꝓbationibus non ſufficere ad torturã rei, ſed ſi aliqua extiterint, quantũuis debilia, & leuiſſima, & inſufficientia ad tranſmittendam inquiſitionẽ, eũ torqueri debere,niſi de ꝓbabili,& legitima cauſa abſentiæ ſuæ doceat,& quare ſe banniri ꝑmiſerit, oſtẽdat; & hæc eſt practica, quã Mediolanẽ.Senatũ obſeruare teſtatur. Boſſi.de reis inquiren. ſub nu.1. Quã in effectu approbat Blanc.ſupra relatus, n.293.dum in ꝓpoſito aſſerit cãm, & modũ abſentiæ cõſiderari debere, & niſi appareat reum legitima de cauſa poſt delictum abſuiſſe, torturã euitare nõ poſſe.

13 Solet quoq; in hac diſceptatione diſtingui inter ꝑſonas graues,& læues,ac abiectas, ita vt illæ non facilè torqueanť ꝑp contumaciã,& bannũ, iſtę verò ſic. & ſumit huiuſmodi diſtinctio, ex doct.Bal.in d.l.1. n.13.C.de hæred. inſti. dũ ex qualitate ꝑſonæ ad torturã deueniendũ fore aſſerit;cuius dictũ à noſtratibus paſſim relatum, & ſecutũ videmus;& ꝑſertim à Parid.de Put.in tract.Sindic.in ꝑallegato ver.totus, c.3.n.15.& Blanc.d.n.293. Menoc.de ꝑſumpt. ꝑſumpt. 70. n.14.lib.2.& expreſſim hanc firmat diſtinctionẽ Carrer. in prax.ad l. obſeruare curabis. §.tertiũ inditiũ, nu.20.21.pag.mihi 52.quam in Regno ꝑſertim locum ſibi vendicare tradit,in quo perſonæ viles torquentur, non graues in ſimilibus.

Applicando nunc prædicta ad propoſitũ quæſtionis noſtræ,duo videntur principaliter inſpicienda, Alterum an fuerit, de quo agitur,coniecturæ, & præſumptiones extiterint temporẽ quo inquiſitio emanauit?

14 Alterũ verò an contra inquiſitũ militauerint; ita vt contra ipſum in ſpecie ꝓcedi potuerit? & quoad primũ, ſufficere vř q̃rela damnũ paſſi ex ſupradictis, cũ ſit legalis ꝑſona,nobilis,& bonæ conditionis, tenens ad ſua ſeruitia famulos, & ancillas, vt ex ꝓceſſu liquet,ꝑp ꝙ non eſt veriſimile conqueſtũ fuiſſe falsò,& contra ius,& iuſtitiã.

15 † Acceſſit ancillæ depoſitio,q̃ licèt aliquas pati poſſet obiectiones , animum tñ iudicis aliquantiſper mouere debuit, cum ꝑſertim ad furtũ ꝓbandum teſtes domeſtici,& familiares,atq; aliàs inhabiles admitti ſoleant,ad Bart.in l.ſi qñ n.45.C.vnde vi.& Maſcard.latè cõcl.831.n.35.

16 † Quia in delictis,quorũ veſtigia non remanẽt, atq; in occultis, & difficilis ꝓbationis, cõiecturæ, & ꝑſumptiones ſufficiunt, & loco plenæ ꝓbationis hñr, vt per eundem Maſcard. abundè concl.830.nu.3.4. vbi de * cõi, & nu.3.& Farinac.d.q.2.nu.12. qui communem ẽt atteſtatur.

Ex quibus in eam deuenio ſñtiam, quòd rectè fuerit ꝓ officiũ criminalium proceſſum ad inueſtigandũ de delinquente, nè delictũ remaneret impunitũ, iuxta tradita ꝑ Boſſi. in tit.de delict. nu.11.& ſeq. Clar. in prax.q.1. verſ.ſcias tñ,& q.55.ver.qñ aũt, & Maſcard.d.concl.830.nu.7. & ita ego pluries in hoc ſtatu obſeruari vidi, quòd ad ſolius etiam Dñi querelam,proceſſum fuit ad iformationes,& ad inqrendũ ſuſpectos.

17 Videndum eſt nunc, vtrũ ad ſpecialem inquiſitionẽ contra hunc Guarinonũ rectè deuẽtum fuerit,ita vt contumax exinde condẽnari,& bãnirl potuerit? ſtante.n.validitate inquiſitionis, non dubitandum, quin condemnatio quoque, & bannum tenuerint. Rui. conſ. 80. nu.4.in 4. Clar.q.44. verſ. ſed numqnid.

Pro affirmatiua igitur ſentio, & infraſcripta me mouent.

18 Primò, quærela ꝑdicta contra hunc directa, q̃ aliqñ ſola aperit viã iudici ad inquirẽdũ, vt firmat Clar.in ſua prax.q.10.n.1.& 2. & qñq; etiã ad capiendũ,maximè ꝑſonas viles,& in delictis ꝓ quib⁹ pœna ſanguinis ingerir, vt dixit Caſtr. conſ.328.nu.1.lib.2.cuius dictũ cũ diſtinctione cõiter * recipitur,vcz concurrẽte aliquali informatione, q̃ iudicis animum moueat, adeo vt ad eius arbitrium res redigatur, vt latè per eundem Clar. q. 28. ver. ſcias autem , & Farinac. q.27.nu.115.& 120.cum ſeq.

19 Secundò,dictũ ancillę aſſerentis ipsũ de nocte exiuiſſe de domo . Quod pro aliquali informatione deſeruit contra eũ ꝑ doct. glo. cõiter * receptã,in l.iurent,de ſicar.quã refert cum multis alijs Blanc. d.tract.de indic.nu. 198. & 419.Maſcar. plures adducens, d.concluſ.831.nu.1.

20 Tertiò, Me mouet qualitas perſonæ,quia vilis ꝑſona,& famulus,ſolent nãq; huiuſmodi famuli furta de facili cõmittere,vt inq̃t Bald.in l.fi.poſt nu.4.verſ.intex.ibi.C.de ſerui.fugit.Blãc.vbi ſ. n.424. Maſcard.d.concl. 831.n.7. qui ab exꝑto veriſſimũ aſſerit ; ꝙ ego quoq; pluſquam ſemel expertus ſum , & affirmare poſſum.

21 Quartò, militauit ꝑsũptio cõtra ipm̃ vti domeſticũ,& familiarẽ dom⁹, ĩ qua furtũ cõmiſsũ dr, qua ſola ad torturã quoq; Iudex qñq; deuenire põt. Boſſi. ĩ ti.de indic.& cõſider.an tortu. n.67. Blanc. vbi ſup. num. 114. pleniùs Maſcard. d. concl.830. num.16.& concl.ſeq.n.15.

22 Quĩtò, Fuga eiuſdẽ;licèt nõ plenè ꝓbata ; cũ.n. depoſuerit ancilla illũ de domo exiuiſſe,& nũq̃ ampliùs domũ reuerſum fuiſſe,qd aliud poterit iudex coniecturari, q̃ fugã , poſt delictũ ? fugam aũt famuli è domo, indiciũ furti facere tritũ eſt. Blanc.n.423.cum ſeq. Maſcard.d.concl. 822.in princ.& cõcl.831.n.6.imò ſecundũ aliquos plenã probationẽ; quorum opin.cõem * atteſtatur, Soar.in libr.com.opin.crim.in ver. fuga famuli.

23 Sextò, Mouere quoq; potuit Iudicis animum aliquãtiſper turpe ſupranomẽ huius famuli, q

nũcupaſ, Padella, (q̃ ab eo ꝓceſſiſſe credẽdum
eſt, quòd fuerit nimis guloſus. pauperes aũt gu-
loſi. ad furta facilè deſcẽdunt, vt gulę ĩdulgeãt)
ex turpi.n.noĩe ſic impoſito, indiciũ furti quã-
doq; ſumere boni iudices conſueuere, vt dixit,
Abb. in prohem.decret. poſt nu. 3.& Feli.n.32.
Cano.in c.1.in ver.Bellial.de depoſi.Blanc.prę-
citatus, nu.405, & Maſcar.d.concl.831.nu.22.
cum quatuor ſeqq.

24 Animaduertendũ eſt tñ D.Auditorẽ Crimin.
Placeñ. ad inquireñ. ex p̃dictis, reum nõ ꝓceſ-
ſiſſe; ſed mitiùs agẽdo, tñmodo ad p̃cipiẽdum
ipſi, vt cõpareret ad informãdũ officiũ ſup dicto
furto, ſub pœna decẽ aureorũ, prout ſolet fieri,
qñ leuia sũt inditia, & ad inq̃rendũ minimè ſuf-
ficientia, vt p Clar.q.31.verſ.itẽ q̃ro. & d.q.64.
verſ. ſed nũ quid. ſed q̃a contumax fuit denuò
citari fecit ipsũ ad alleg añ. quare mulctari; & cũ
adhuc in cõtumacia ꝑſeuerauerit, ipsũ mulcta-
uit, niſi intra triduũ cõparuiſſet, decretũq; mul-
ctæ eidẽ intimari fecit, q̃ nihilò magis cõparuit,
adeo quòd cõtumaciæ indiciũ aduersũ eũ mili-
tare cępit; q̃ ſola ſufficiẽs fuiſſet, nedũ ad inqui-
rendũ, ſed ẽt ad torqueñ. vt in terminis firmat
Clar. loco prox, citato; Vndè dubium pęnes me
non manet, quin tunc t̃pis inq̃ri, & contumax
denuo effectus, condẽnari, ac banniri potuerit,
ꝓut bannitus fuit; Conſequenter igr̃, cũ nũc in
fortijs venerit, & p̃ſertim captus, torqueri põt
per ſupra dicta; attenta maximè qualitate per-
ſonæ abiectæ, iux. præmiſſa.

Tantò magis cũ admiſſus ad nouas defenſio-
nes nihil ꝓbauerit, quod abſentiã, & contuma-
ciã ſuã excuſet, ſecundũ præallegata. Quinimo
conſtitutũ ſuum illum valdè grauat; q̃a fatetur
habuiſſe notitiã p̃cepti p̃dicti, primo loco ema-
nati, & adijſſe Notariũ actuariũ, q̃ ei dixit, quòd
in p̃toriũ veniret, ſed Parmã veniſſe ad viſendũ
filiam. Non.n.releuat acceſſiſſe ad actuariũ, q̃a
25 accedere debebat ad iudicẽ, † nec ſatisfuiſſet ve-
nire ad eũ, niſi ſtetiſſet, & obtenta licentia di-
ſceſſiſſet. c. ſi quos aũt. 18. diſti. & c. non eſt. 3.
q.11.Bart. in l.q̃ ante Calendas. de verb. oblig.
26 † Quin potiùs maior eſt contumacia eius, q̃ ſe-
mel comparuit, quòd eius, qui nunq̃. Bal.in l.1,
in fi. C. quo. appell. non recip.Carrer.in pract.
p̃citata, in.§.ſextus caſus, n.11. eſt mihi pag.13.
Cauſa verò à reo allegata, quare Parmã ꝓfect⁹
eſt t̃pe quo comparere debebat, eſt prorsùs in-
ſufficiens, & illegitima. Quis.n.ſani capitis vo-
catus ad Iudicem ex cauſa furti, pro quo hono-
ris, & vitæ periculũ imminebat, comparere ſta-
tuto t̃pe deſijſſet, vt ad filiã videndã proficiſce-
retur? equidem cõſcientiæ potiùs ſtimulo ipsũ
ductum quilibet prudens iudex arbitrabitur.

27 Cæterùm quia nedũ non comparuit; ſed à lo-
co delicti ſe abſentauit, poſt dictum delictum, &
p̃ceptum habitũ, reſultat vera fuga; ex quo ni-
hil aliud fuga eſt, q̃ abſentia à Ciuitate, vel loco
delicti, poſt delictũ. Blan.d.tract. n.228. in ver.
fuga.Clar.q.21.verſ.fuga delinquẽtis, ſub n.19.
28 † & eſt ſufficiens inditiũ ad torturã, vt per eos,
atq; Gram.deciſ.11.n.13.& Iaſ. in l.admonẽdi,
n.169.in fi.cũ p multis alijs, per Maſcar.relatis,
* concl.829.n.1.cum ſeq.vbi de cõi,* p̃ſertim, q̃a
fuga fuit diuturna, ex traditis p Farin. d. q. 11.
29 n.73. † Et cum inditium iſtud, ex ſpontanea rei
confeſſione iudiciali ꝓdeat, non dubium q̃n ſit
plenè ꝓbatum. l.1. & 2. C.de confeſſ. l.qui ſen-
tentiã.C.de pęn.Doct.in l.2.de conſt.reo. Boſſi.
30 de confeſſ. in princ. cum vulg. † Nec ipſum ex-
cuſat memorata cauſa abſentiæ, cũ non ſit pro-
babilis, nec rõni conſentanea. Bal. in l.in bonæ
fidei, n.7.verſ.modo ſequif.C.de reb.cred.Ma-
ſcard. latè d.concl.819. n.11. & ſeq. vbi à Iudi-
cis arbitrio pendere concludit, an cauſæ huiuſ-
modi per reos adductæ, ꝓbabiles, ac rõnabiles
ſint, nec ne? Ex p̃dictis ergo oĩbus votũ meum
eſt reũ hunc ad purgãda inditia contra eũ mili-
tantia, torqueri poſſe, ac debere, ſaluo ſemper
meliùs ſentientium iuditio. Ita fuit executum,
& reus faſſus eſt delictum.

S V M M A R I V M.

1 POena quæ partim fiſco, & partim parti applicatur, facit cãm criminalẽ, quia pars dignior, & potentior trahit ad ſe minus dignam, & impotentiorem, ſecũdùm aliquos, & ideo appellationem non recipit.

2 Verius tamen eſt mixtum eſſe indicium, cũ de ciuili, & criminali participet. & eſt communis, Nimirum datur in eo appellatio.

3 Pœna amiſſionis virium per legem nouam impoſita turbanti aliquem in poſſeſſione ſua, applicatur turbato, licèt expreſſum non fuerit.

4 Remedium. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. appellationem recipit.

5 Interpratatio quam lex diù habuit, ſequenda eſt.

6 Cõſtitutio Ducalis Parmæ, & Placen. cõcedens appellationẽ in cauſis mixtis (vbi aliàs de iure licita ſit) intelligi debet, tã de mixtis rõne diuiſionis pœnarũ inter Fiſcũ, & priuatũ, q̃ pp modũ agẽdi.

7 Turbata poſſeſ. iudiciũ appellõnẽ de iu. cõi admittit

8 Appellatio à mulcta in cauſis merè criminalibus denegatur, in ciuilibus autem & mixtis, conceditur ex conſtitutione Ducali memorata.

9 Criminalis cauſa à mixta quomodo dignoſcatur ex modo procedendi, & num. 11.

10 Turbata poſſeſſionis cauſa in qua turbans ius ſuũ amittit, habet admixtam proprietatis cauſam, & tali mixtura appellationẽ proculdubio recipit.

11 Libellus, ſeù q̃rela tẽdẽs principaliter ad priuatũ cõmodũ, reddit cãm ciuilẽ, quis ex delicto oriatur.

12 Amplia ẽt ſi pœna aliqua fiſco applicanda foret.

13 Si verò

13 *Si verò aquè principaliter ad pœnā fiſco applicā-dā, & priuatū cōmodū actū ſit, mixta eſt cauſa.*
14 *Sed ſi à diuerſis legibus diuerſa pœna ſint impoſita, quarum executio ſpectat ad diuerſos iudices, tūc corā uno non pōt tractari de utraq. principaliter.*
15 *Actio ciuilis cum criminali principaliter intentari non poteſt.*
16 *Iudex criminalis non pōt reum condemnare ad rei reſtitutionem, niſi ex propria confeßione.*
17 *Cauſa, q̃ originē hēt à cōtractu, ciuilis iudicatur.*
18 *Præſertim quando actus factus fuit ſinè vi.*
19 *Diſpoſitio prohibens appellationem odioſa eſt, & ſtrictè interpratanda.*
20 *Appellationi in dubio deferendum eſt, etiam in criminalibus, niſi expreßim reperiatur prohibitum.*

Ad mandatum Sereniſs. D. Ducis Rainutij.

EPITOME.

Iudiciū turbatæ poſſeßionis appellationem recipere, nedum iure cōi, ſed etiam ſtante lege municipali puniente turbatorem pœna amißionis iurium, & aureorum centum Fiſco applicañ. Qua in re abundè tractatur materia iudicij mixti ex ciuili, & criminali, & in quo genere præualeat.

RESPONSVM XXXV.

QVærelam expoſuit corā D. Auditore Criminaliū qdā Nob. Parmeñ. contra eius fictabilē, quòd mobilia q̃dā è loco conducto abſtulerit, & aſportauerit; inſtans illū condēnari in pęnis debitis, & indēnitati ſuæ prouideri; & pfecto proceſſu, condēnatus fuit iuxtà formā, cap. 29. pclamatum gñalium in ſcutis centum, & amiſſione iuriū, ſi quæ habebat, & vlteriùs ad ea ēt reſtituēda, & reponēda in eodē loco. Appellauit reus, & de nullitate dixit in forma, & reiecta appellatione per D. Auditorē, appellauit à reiectione, & preces porrexit pro cauſæ commiſſione.

Procurator Fiſcalis ſe opponit allegās à ſententijs in criminalibus cauſis latis appellari non poſſe per formā conſtitutionū Ducalium, & hāc eſſe criminalē, qa pęna dicti cap. 29. applicatur
1 Fiſco, ſaltē reſpectu aureorum centum. † Nam licèt pœna amiſſionis rei pertineret ad turbatū (q tamē in proclamate non exprimitur) criminalis nihilominus iudicari deberet; quia quādo pœna partim Fiſco, & partim parti defertur, pualet pars Fiſci, vti dignior, & trahit ad ſe minùs dignā, & p conſequens criminale iuditium cenſetur, non mixtum; conſequenterq; appellatio denegatñ doctr. eſt Pract. Papi. in for. lib. de turba. poſſeſſ. in prin. n. 4. Clar. in prax. q. 1. verſ, Conſi. Lud. Sacc. terti⁹ ē caſ⁹. Menoc. de retin. poſſ. rem. 3. n. 608.

¶ Quibus tamen minimè refragantibus.

2 Nos Conſiliarij Sereniſs. D. Ducis Rainutij penès Celſitudinem ſuā Parmę reſidentes, contrarium ſenſimus, causā ſcilicet eſſe mixtā; non obſtante, quòd Fiſcus de pœna participet. per tex. in c. tuæ, in fi. de procur. gloſſ. & Bart. atque Alex. in l. ptor, de ſepul. viola. Alex. in rub. C. de iud. n. 3. & Iaſ. ibidem n. 2. 3. qui de cōi † atteſtatur. Ang. & Alex. in l. eum q. §. in popularibus. ff. de iniu. & in conſ. 66. & 82. col. fin. lib. 1. Matheſ. in 7. not Bal. in conſ. 119. nu. 8. lib. 2. Catald. inter conſilia diuerſ. conſ. 58. n. 2. lib. 1. Aret. in c. teſtimonium, in 2. not. extra, de teſtib. Butr. in rub. extra, de iud. & ibi Rip. n. 110. cōem affirmans, vbi ēt Bero. n. 32. 33. put ēt affirmat Bertran. conſ. 319. n. 5. lib. 1. Rimi. ſen. cōſ. 395. n. 37. lib. 2. Boſſi. de appel. n. 8. 9. Alciat. cōſ. 12. n. 6. lib. 7. Mago. deciſ. Lucen. 91. n. 1. & ferè per to. & Ioſeph. Lud. in ſuis cōibus concl. 71. verſ. contrarium, & ſeq & in verſ. ſiverò. vbi de cōi pluries fidē facit, & p totū orbē canonizatā dixit, & oēs iſti cōcludnnt; quòd cā mixta re ipſa eſt, cū de ciuili, & criminali participet; & quòd ſtatutū loquens in caſu ſimplici, & ſic prohibēs appellationē in criminalibus, non hēt locum in mixtis, quia eſt exorbitans à iure cōi, & materiā odioſam cōprehendit, vt p eos, poſt Bart. & Doct. in l. 2. de verb. oblig. & in l. agraria. de ter. amo. Dec. in l. factū. §. in pęnalib. de reg. iu. Cepha. conſ. 178. n. 18. & in hac materia loquitur ēt magiſtraliter. Bal. in d. conſ. 119. n. 6. & 8. li. 2. inquiēs, quòd pœna, q̃ non concernit punibilitatē delicti, ſed rei pſecutionē, recipit appellationē, non obſtante ſtatuto illā phibente in criminalibus; quia ſi Iudex in his errore, vel iniuria tranſit terminos rōnis, ęquū eſt, quòd reducatur ad modū; quia sñtia ciuilis eſt, & ciuilem parit actionē in factū, quā, ſi eſſet sñtia merè criminalis, parere non poſſet parti, magis q̃ pirrum pariat neſpilā. Benè faciūt dicta Rui. cōſ. 17. n. 4. & conſ. 42. n. 2. li. 3. & conſ. 167. n. 20. li. 1. Rim. in l. imperium. nu. 105. de iuriſd. omn. iud. Nat. conſ. 463. num. 19. lib. 2.

3 Neque verò dubitandum eſt, quin pœna amiſſionis Iurium in re turbata, de qua in d. c. 29. ſit applicata parti turbatæ, licèt hoc non exprimatur. glo. & Bal. in l. 1. C. de his, quę pœ. no. l. fi. ff. de litig. l. ſi quis in tantā. C. vñ. vi. Lancell. de atten. ap. pen. par. 3. c. 31. dę pęn. attenta. n. 212.
4 Gabr. com. opi. ti. de crimi. concl. 16. n. 10. † Vnde in remedio, d. l. ſi quis in tantā. certum eſt, quòd conceditur appellatio, vt ibi tenent gloſſ. Bal. Salic. & alij, & glo. in l. 1. C. ſi de mom. poſſ. Rip. in cap. ſæpè, colum. fin. verſ. ſecunda fuit. opin. communem affirmans de reſtit. ſpol. Bero. in d. rub. extra de iud. n. 51. verſ. hinc etiam. Soci. reg. 24. limitat. 20. Dec. conſil. 28. num. 2.

Menoch. de recup. poſſ.rem.9. nu. 316. de cõi
atteſtans, & Gabr.in ſuis concluſ.tit.de acquir.
5 poſſ.concl.1.nu.116. † Et talem hucuſq; habuit
interpretationem iſtud p̃clama, q̃a nunq̃ ſibi ap-
propriauit Fiſcus iura turbatoris. Ideo mutãda
non ſunt, q̃ diù certam interpretatione habue-
runt.l.minimè.ff. de leg. l.ſi manifeſtè.C.de ſer-
ui.Tiraq.de retrac.ligna.§.30.glo.1.n.11.Bero.
conſ.137.n.31.lib.3.Aym.conſ.118. n.2.11. &
12. & conſ.212.in fi. Gabr.conſ.22.n.20.lib.1.
6 Secundò, principaliter mouemur ob exp̃ſſam
Principis mentem in conſtitutione p̃dicta, dum
facta mentione, & determinatione cauſarũ cri-
minalium, p̃hibendo in eis appellationẽ, ſubiũ-
git de mixtis, p̃mittendo eã, vbi aliàs ſit licita.
Hic enim decidit controuerſiam p̃dictorũ au-
thotum, quorum pars negat iudicium mixtum,
alia verò affirmat; amplectitur namque horum
ſententiã, & cõem, præſupponendo mixturã, &
concedendo in eis appellationẽ ad differentiam
criminalium; ad hoc benè facit q̃ ſcribit Maran.
d.diſtin.1.nu.75. volens multas ſolemnitates li-
bellorũ criminaliũ in iſtis iudicijs mixtis ſubla-
tas eſſe per Regiã Pragmat. mandantẽ procedi
ſinè figura Iuditij in oĩbus cauſis ciuilibus, vel
mixtis, cum de neceſſitate interpretanda ſit in
mixtis, tam ratione diuiſionis pęnæ, quàm pro-
pter modum agendi, vt per eum.
7 Nec difficultatẽ facere põt illa conditio (ſi li-
cebit ab eis appellare) quia nõ poteſt in dubiũ
vocari, quin de iure cõi detur in cauſa turbatæ
poſſeſſionis appellatio per doctr. Bart.in l.2. de
appell. reci. quem refert Menoch. de reti. poſſ.
rem.3. num. 843. poſt Butr. Afflic. Rebuff. &
Corn. & idẽ Menoc. de recup.poſſ.rem.9.q.49.
Capic. deciſ.1. n.23. & cõferunt q̃ ſup.dicta ſũt
in materia. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi.
8 Tertiò, magis enixa mens Principis dignoſcit̃
in d.conſtit.in §. à mulctis, vbi appellationem à
mulctis in criminalib. cauſis prohibet, ſed con-
cedit tñ in ciuilibus, vel mixtis, & ſic mixturã ci-
uiliũ; & criminaliũ cauſarũ admittit, cũ appella-
tione, & quĩ indiſtinctè, & abſq; vlla cõditione.
Quartò, Supponitur in facto, quòd poſt pu-
blicationẽ proclamatis antedicti, quo pœna am-
miſſionis iuriũ, & centũ aureorum turbanti im-
ponitur, multoties fuit interpoſita, & admiſſa ap-
pellatio in hoc toto Statu, nedũ Parmæ, ſed etiã
Placentiæ, quodq; in neutra ipſarũ apparet in-
terpoſita, & relecta. Nimirum cum hanc habue-
rit interpretationem, non eſt ab illa recedendũ,
d.l.minimè, de.l.cum concord. adductis.
9 Quintò, Aliud in facto ſupponitur, quòd in iu-
dicijs iſtis contra turbantem motis virtute dicti
proclamatis, non proceditur per capturam, ad-
mittitur paſſim procurator, non infertur tortura
reo, non repelluntur teſtes in criminalibus aliàs
inhabiles, nec requirũtur probationes luce me-
ridiana clariores, ſed qui meliùs probat poſſeſ-
ſionem ſuã, obtinet, hæc eſt cõis huius fori pra-
ctica; ergo mixtorum iudiciorũ naturam retinẽt,
nõ criminaliũ, & p̃ cõſequẽs appellationem re-
cipiunt. Clar. in terminis d.q.1.in princ. Maran.
loco præcitato, n.33. cum ſeqq. conferunt quæ
ſcribit Bero. in d. rub. de iud. num.33.
10 Sextò, Aduertendum eſt, quòd iudicium vi-
gore dicti proclamatis, licèt mĩam habeat
poſſeſſoriam reſpectu turbationis poſſeſſionis,
& reſtitutionis ipſius, & pœnam quoque pecu-
niariã Fiſco debitã, habet tñ annexã proprieta-
tis cãm, cũ tractet de ammittendo dominio rei,
q̃ñ ad turbantem pertinet; ideo appellationem
recipit; ſicuti videmus in alijs poſſeſſorijs ha-
bentibus annexam proprietatis cauſam. glo. in
l.1. in ver. momento, & ibi Bart. in 3. oppoſit.
Bal.col.3.verſ. ſed quæro, & Sali. in 3. oppoſit.
C.ſi de mom.poſ.Abb.in c.ſi.n.12.de iud. Rim.
Sen.conſ.394 n.12.13. lib. 2. Dec.in l.1.col.2.
verſ. & retenta iſta cõi, C.de bo. poſ.ſecundùm
rab. Cacher.deciſ.Pedem.25. n.10. Et videtur
ĩ terminis.quod ſcribit Menoc.d.rem.9.n.321.
cum concord. vbi appellationẽ dari in caſu, l.ſi
quis in tantam, probat; ex quo proprietatis cãm
habet admixtã p̃p rei amiſſionem, & regulã ad-
ducit, quòd vbi duæ cauſæ complicatæ ſunt, &
vna admittit appellationẽ, altera non, in vtraq;
admitti debet, & cõcordantes citat; quibus ad-
di pñt, quæ tradit in terminis Bal.conſ.141. nu.
3. lib. 1. pulchram adducens rationem in caſu
d.l in tantã, q̃a ſcilicet excedit notorios termi-
nos ſimplicis poſſeſſorij, cũ præbeat mĩam lo-
cupletandi cum aliena iactura, & de bonis alte-
rius. Sic igitur in propoſito noſtro, de p̃clamate
memorato concludendum eſt, appellationẽ da-
ri reſpectu amiſſionis dominij, & iuriũ rei tur-
batæ, licèt aliàs prohibita dici poſſet, reſpectu
pœnæ pecuniariæ.
Et hæc quoad generalem proclamatis diſpo-
ſitionem in omnibus cauſis dicta ſint.
Quod verò attinet ad particularia pñtis cau-
ſæ merita, alia quoque militant pro appellatio-
11 ne fundamẽta. Et primò, quòd quærelans prin
cipaliter tractauit in hoc iudicio de ſuo priuato
commodo, tam reſpectu acquiſitionis iurium
aduerſarij, ex diſpoſitione proclamatis, quàm
ratione indemnitatis ſuæ, cui conſuli, & proui-
deri petijt. Etenim cauſa ciuilis ob id iudican-
da eſt, ſiue ex delicto, ſiue ex contractu deſcen-
dat. Hæc eſt cõmunis concluſio, de qua fidem
facit Maran.d.diſtinc.1.num.2.verſ. ſed breui-
ter. quam refert, & ſequitur Maſcar.de probat.
12 concluſ.463. nu.2.3. cum concord. † De pœna
verò pecuniaria aureorum centum Fiſco appli-
canda non curatur, quia in conſequentiam ve-
nit; Boſſi. d. tit.de appell.nu. 9. poſt Bald. quem
citat in conſ.226. lib.3.

13 Secun-

13 Secundò eſt etiã aduertendum, quòd actor nõ
contentus pœnis dicti proclamatis inſtetit ſuæ
indemnitati conſuli, quæ rei ablatæ reſtitutionẽ
importat,& ſic ſolius partis intereſſe, ſuper quo
iudicatum quoq; fuit principaliter,prout princi
paliter fuerat deductum. Vndè neceſſariò ſequi
rur mixtura iudicij ciuilis cum criminali , Clar.
d.q. 1. verſ.ex quorum omnium,& ſeq. meritò
darur appellatio per ſupradicta.

14 Tertiò. Imò verò cum non pependerit ab ea-
dẽ lege v traq; condẽnatio,ſed partim à ꝓclama
te,partim à iure cõi , non potuit Iudex crimina-
lis ſuꝑ ciuili iudicare,Clar. vbi ſ. verſ. Irẽ ſcias,
& verſ.rertius eſt caſus ,ſed fuit incompetẽs , qꝛ
ſi intendebat actor priuatum ſuum commodum
in iudiciũ adducere principaliter, tenebaẽ adire
Iudicem ciuilem Rot.deciſ. 19. nota, quòd vbi
agitur,in anti.de iud.& deciſ. 20.an Iudex appel
lationis,de appell.in antiquio.Feli.in c.memini
mus nu. 11.de accuſ.Menoch.de arbi.iud. q.81.
15 nu. 1.cum ſeqq.†ſunt enim prohibitæ cumulari
actiones ciuilis,& criminalis principaliter , vt ꝑ
Bart.in l. 2.§.1.ff.vi bon.rapt.& bellè tradit Ma-
go.deciſ.Lucen.91.nu.3.4.5. Ideò ſubintrat di-
ctio nullitatis interpoſitę ꝑ cõdẽnaiũ,vt per eũ.

16 Quarto loco attendendum eſt, quòd reus non
eſt faſſus aliquod delictum,quia conſtanter affir
mauit mobilia abducta eſſe ſua , licèt ex proba-
tionibus in iudicio factis Iudex aliter ſenſerit;&
hinc ſeqtur aliud grauamen;qñquidem non põt
Iudex criminalis condemnare reũ ad rei reſtitu
tionem,niſi propria ꝓcedat confeſſio Bal.in l.qui
crimen col.fin.q accuſ.non poſſ.Alex.in l.inter-
dum,§.q furem,in addi.Bart. ff. de fur.latè Ru.
conſ. 35.col.1.li.5.Feli.in c.cum oporteat col.fi.
de accuſ.& communẽ * dicir Rol.a Val.conſ.30.
nu.18.li.2.Mago.d.deciſ.91.n.7.cũ ſeqq. vñ cũ
fuerit condemnatus modo pṛedicto,grauatus re
peritur notoriè in puncto ciuili , & per conſe-
quens rectè appellauit.

17 Quintò,& ultimò,haud ĩcõuenit dicere, quòd
torum iudicium iſtud ciuile omnino iudicãdum
eſt,& ꝑꝑea remittendum erat ciuili Iudici,quia
à contractu locationis originem trahebat. Boſſ.
in rir.de Decre. Mediol. vt non ꝓcedatur crim.
in princ.& per to.& in tit.de pluri uiol.nu.44.&
ſeq.Plot.de in lit.iur.§ 6.nu.17.& licèr id proce
dar ex forma Decreti Mediolani, ſeruatur tamẽ
etiam in hoc Siatu , cuius facta eſt lex ſcripra.

18 Et tantò minùs procedi poterat criminaliter,
ex quo nulla uis in abductione rerum interue-
nir. Boſſ.d.tit.de Decreto Mediol.nu.12.13. Me
ritò ergo de nullitate dixit reus propter incom-
petentiam Iudicis,|& iure quoque nunc cauſam
ipſius nullitatis,& appellationis antedictæ com-
mitti inſtar.

19 Quæ commiſſio eò magis concedenda eſt,quia
conſtitutio antedicta appellationem prohibens
in criminalibus,ſtricti iuris eſt,'& ſtrictiſſimè in-
terprætanda,Boſſ.d.tit.de appell.nu.2.cum con-
20 cord.†& appellationi in dubio eſt deferendum,
etiam in criminalibus,ſi non ſit expreſsè prohi-
bita,Bart.in l.qui ultimo ſupplicio,ff.de pęn. Di
dac.ptac.qq.cap.23.poſt num. 4.

Verùm quia cauſa huiuſmodi exemplaris uiſa
fuit,placuit Sereniſs.D. Duci uotum etiã totius
Conſilij ſui Placentiæ reſidentis ſuperindè pete
re,ꝙ huic noſtro conforme fuit, ideò reſcripſit.
S.C.precibus appellantis,mandando D.Guber-
natori Parmę,delegato in committendis appel-
lationum cauſis, ut cauſam prædictam confiden
ri partium committeret de Collegio Dominorũ
Iuriſconſultorum Parmæ.

SVMMARIVM.

*1 ECcleſia tenetur viam ſternere, & ada-
ptare pro ſua rata, quicquid glo.& non
nulli alij ſenſerint, & eſt communis, &
num. 8.*

*2 Eccleſiæ Parochiales dirutæ à quibus refici, & re-
ſtaurari debeant? & nu. 12.*

*3 Fratres Minores ad viarum, pontium, & ſimilium
refectionem non tenentur.*

*4 Eccleſia, vel Monaſterium non tenentur ad aliqua
onera, niſi deducto victu, & veſtitu Rectoris, &
Monachorum reſpectiuè.*

*5 Parochus ſi non habet tot redditus, quòd poßit ſe eis
alere, tenentur parochiani ſupplere, quod deeſt
pro alimentis.*

*6 Viam reficere qui tenetur, ſi paupertate laborat,
vicini onus pro eo ſubire debent.*

*7 Onus quod fructibus, uel fructuũ cauſa imponitur,
annuatim iudicari debet, non verò vnus annus
cum alio confundi.*

*9 Eccleſia in dubio de parochiali intelligitur, vndè le
gatum Eccleſiæ factum Parocho debetur, non be-
neficiatis einſdem Eccleſiæ.*

*10 Parochia habet ſua iura particularia, tam reſpe-
ctu onerum, quàm alimentorum, quæ ſoli Parocho
debentur.*

*11 Viarum reficiendarũ onus, regulari debet iuxta an
tiquum ſtatum, non ſecundũ innouationes factas.*

*12 Eccleſia reparãda onus, & aliorum operum in illius
beneficiũ quõ diuidi debeat ex diſpoſitione Synodi
Parmẽ. vide ſupra nu. 2. quid de iure communi?*

*13 Clerici, qui tenentur ad viarum inſtructionẽ, vel
reparationem, debent per Iudicem ſuum eccleſia-
ſticum cogi, non per ſecularem.*

14 Commodũ ſentiens debet etiam ſentire incõmodũ.

*15 Diſsimilitudo caſuum operatur, vt de vno ad alium
argui non poßit.*

*16 Sicut nec quando maior ratio in vno militat, quã
in alio.*

Ad

Digitized by Google

Ad mandatum Sereniſs. D. Ducis Rainutij.

EPITOME.

Eccleſia, & Eccleſiaſtici tenentur ad refectionem, & reparationem viarum pro rata ſua. Sed ſi pauperes ſunt, vt Fratres minores, ſecus eſt, & eorum loco tenentur vicini onus ſubire.

RESPONSVM XXXVI.

QVit aliàs Eccleſia S. Geruaſij Parochialis in Ciuitate Parmæ, ad quam reducti fuere Fres Minores, diruto eorũ Monaſterio cũ Eccleſia ex cauſa publicæ vtilitatis, qđ extra Ciuitatem reperiebãtur; & mortuo Rectore dictæ Eccleſiæ, data fuit ab habẽte authoritatem cura animarum illius Parochiæ Fratribus ipſis, cum redditibus eiuſdem, qui ſunt ſexaginta ducatonorum, vel circa, hoc eſt, librarum 428. monetæ Parmæ. Eſt enim iuri conſonum, quòd ſi Eccleſia cõceditur religioſis, redditus eiuſdem cedãt in vſus eorũdem, q defectus Miniſtrorũ ſupplẽt. Card. in clem. 1. q. 11. de re. Eccle. non alien. & pceſſu tpis Ciuitas ipſa ex eleemoſynis, & legatis pijs (deſtructa dicta Eccleſia S. Geruaſij parua, & antiqua) aliam conſtruere cępit, quæ impfecta adhuc exiſtit, & loco parui cimiterij, quandam plateolam ante eã dimiſit, quæ nunquã fuit lapidibus ſtrata, ſed tñ iter ad ipſam Eccleſiam aptatus reperitur ſatis anguſtus.

Inſtantibus igr̃ vicinis, ſeu parochianis apud Illuſt. Antianos pro aptatione dictæ plateolæ, datum fuit in mandatis Mag. Deputatis ſuper ſtratarum aptatione, & reparatione, vt illã ſterni facere curarent, expenſis eorum, qui de iure tenerentur. Qui quidem conſiderantes redditus Eccleſię pdictæ vix ſufficere pro victu, & veſtitu non oĩum fratrum, ſed vnius ex ipſis, qui aĩatũ curã gerere poſſit, pro inconuenienti habuerũt ipſos Fratres Minores hac de cauſa requirere; ſed qa in ipſamet Eccleſia diuerſa fundata ſunt beneficia Clericorũ ſeculariũ, aſcendentia ad ſummã librarũ ſex mille, vel circa, operã dederunt, vt ipſi beneficiati ſpontè ad aliquã expenſæ portionẽ concurrerent; qui tãdem inducti fuere ad ſoluẽdũ ſextã partẽ, vel circa, expẽſæ pdictæ. Verùm quia Parochianos ipſos min' q̃fieri poſſet, grauare ſtudebant, certam quoque portionẽ parochianis conuicinarũ Eccleſiarum impoſuerunt, vtì qui cõmodum aliquod forſan ex opera ſentire viſi ſunt. Reliquum autem prędictis parochianis S. Geruaſij dimiſerunt.

At iſti non acquieuerũt huic diſtributioni, & ideo nata fuit controuerſia inter pdictos, extraiudicialis tamen. Et Sereniſsimus Dux noſter nobis Conſiliarijs ſuis in mandatis dedit, vt qđ quiſque nr̃um hac in re de iure ſentiremus, in ſcriptis redigerem', vt breuiter, & extraiudicialiter illorum dirimi queat abſque ſcandalo, lite, & expenſis, controuerſia.

1 Et pro parte vicinorum, ſeu parochianorum adduci põt primò, quòd Eccleſia tenetur viam ſternere, & adaptare. l. ad inſtructionẽ, vbi Bart. Bal. & alij. C. de ſacroſ. Eccle. glo. in c. nõ minùs, in ver. releuandas. de immu. Eccleſ. vbi Butri. & alij, Card. in clem. 1. q. 18. verſ. Item extraordinaria, de vi. & hone. cler. Cępol. de ſeruitu. ruſti. pdio. cap. de ſerui. viæ, n. 49. & eſt * cõis opin. vt per Nat. conſ. 280. ad fi. vbi multos citat. Quicquid in oppoſitũ ſenſerit, glo. in c. iuxta, in ver. collationibus. 16. q. 1. & Hoſtienſ. in ſumm. de immu. Eccle. §. à quibus, atque Abb. in d. c. non minùs, de immu. Eccle. Talem ergo plateolam, in qua militat eadem ratio, quæ in via, ſternere tenebitur Eccleſia, non vicini.

Verùm quia vires Eccleſiæ ſupradictæ nõ ſuppetunt, cũ redditus habeat ita tenues, prætendunt vicini, quòd beneficiati onus huiuſmodi
2 ſubire teneantur, ſaltem in ſubſidium; † & p hoc adducitur decretũ Concilij Tridentr. de reform. Seſſio. 21. c. 7. diſponens Parochiales Eccleſias colapſas, & dirutas refici, & reſtaurari debere ex fructibus, & redditibus ad Eccleſiã illã ptinentibus, qui ſi nõ ſufficiant, recurratur ad patronos, & alios, qui fructus aliquos ex d. Eccleſijs qũocunque prouenieñtes percipiunt, in quorũ oĩum defectũ onus ad Parochianos trãsfert. Hinc. n. colligi vr̃, vicinos ipſos non niſi in defectũ, & in ſubſidiũ teneri ad huiuſmodi reparationes, opas, & munera publica; & cum beneficiati pdicti in illorũ numero exiſtãt, q ex Eccleſia fructus, & emolumẽta pcipiunt, dubiũ non vr̃, quin onus iſtud ferre debeant. Quod à maioritate quoq; rõnis ſuaderi vr̃; nã ſi illos teneri dixerimus ad expenſas magnas p cõſtructione, & refectione Eccleſiæ, in qua fundata ſunt eorũ beneficia, multò magìs ad paruas, qualis iſta eſt.

3 Ego igr̃ his perpenſis, in eã iui ſententiã, quòd Fratres Minores antedicti, nihil conferre tenẽantur, pluribus rationibus.

Primò, quia id apud nſates in ſpẽ deciſum eſt, Bald. & alij d. l. ad inſtructionẽ. C de ſacroſ. Eccleſ. Cæpol. vbi ſ. n. 48. Fratres ſcz Minores ad viarũ, pontiũ, & ſimiliũ refectionem nõ teneri.

4 Secundò, quia ſi teneri dici poſſent, vtì, q rectorẽ Eccleſiæ cũ fructuũ pceptione repræſentãnt, non dubitandũ, quin de redditibus ipſis lib. 428. debeat in primis detrahi victus, & veſtitus Parochi; nã hoc gñale eſt, vt quoties de imponendo aliquo onere agr̃ Eccleſiæ, vel Monaſterio, deducatur primo loco quicquid ad ſuſtentationẽ Rectoris, aut Monaſterij neceſſariũ eſt, c. 1. de pben. in 6. c. 2. §. vbi aũt, de deci. eo. li.

e. cum

c,cum ab oī, vbi Abb. & alij de vi. & hone. cle-
ri. plenè Balb.conſ. inter deciſ. Cacher.poſt de-
ciſ.68.inſerto, in 4. artic. ſūma verò p̃dicta vix
pōt vnū ex religioſis p̃dic. alere, vt notoriū eſt.
5 Quinimo ſi redditus non ſufficerent, tenerenť
Parochiani ſupplere ꝓ alimētis. Parochi. 16.q.1.
c.ſtatuimus, c.cum ſicut de conſecr.Eccl.glo. in
c.cum oīs chr̃ianus de conſecra. diſtin. 1. Abb.
i c.ex parte Adæ, de teſti.doc.ĩ c.relatū de p̃ben.
Tertiò, ſi ad aliquid cōferendū teneri dici poſ-
ſent iſti religioſi, adhuc immunes eſſent ob no-
toriā paupertatē, q̃a pauculos illos fructus ſta-
tim conſumpſerunt, cum tot ſint, in cōi viuētes,
qui longè maiores expenſas ꝓ eorū victu, & ve-
ſtitu, quotidianis eleemoſynis quæritant.
6 Expeditum eſt aūt, quòd ſi quis ad viarum re-
fectionē tenetur, & ſoluendo non ſit, tenentur
ꝓ eo vicini onus ſubire. glo. Bar. & alij in l. fi. ff.
de via pub. ꝙ pro ſingulari tradit Cępol. poſt
Rom. quē refert in loco p̃cit. ſub n.58. & in for-
tioribus terminis loquunť; nēpe in eo q̃ viā de-
7 ſtruxerat; † Nec dici pōt de fructibus annorum
ſequentium q̃cquam ſumi poſſe, quia quilibet
annus inſpici debet, ad dignoſcendum vtrū q̃s
rōne fructuū ad aliquod onus teneatur nec ne?
Nat. d. conſ. 280. num. 6. poſt Bald. relatum.
¶ Difficultas igr̃ ad beneficiatos reducitur, vtrū
ſcz ad huiuſmodi onꝰ teneanť, & ꝓ qua parte?
Qua in re ego ſanè anceps ſū ex infradicendis.
Primò, quia nullā legē, aut doctorē reperio,
q̃ beneficiatis in aliqua parochiali Eccleſia, onus
viarum aptandarū iniungat, ſed de Eccleſia tm̃,
q̃ diues ſit, loquuntur glo. in d.c. non minùs, in
8 ver. releuandas. † vbi oēs not. Iac. Butri. Bald.
& alij in d.l. ad inſtructionē. Cępol. d. tract. & ti.
n.49. in fi. Card. in d.clem. 1.q.18. de immu. Ec-
9 cleſ. & alij p̃citati. † Et Eccleſiæ appellatione de
parochiali in dubio intelligitur, ita vt legatum
Eccleſiæ factum parochiano ſoli debeatur. Bart.
Salic. Caſtren. & alij in l. 1. in princ. C. de ſacroſ.
* Eccleſ. vbi Iaſ. alios refert. & de cōi * atteſtatur,
10 nu.4. † Et parochia ſua iura particularia hēt, tā
reſpectu onerū, q̃ emolumētorū, q̃ ipſi Parocho
ſoli debentur, de q̃bus Rom. conſ. 356. nu. 2.3.
Adeo quòd Eccleſiam parochialem teneri po-
tiùs, quā beneficiatos argui poteſt, & cum ipſa
ſoluendo non ſit, vicinos teneri per ſuptadicta.
11 Secundò, pro beneficiatis facere vr̃, quòd pla-
teola p̃dicta fuit de nouo facta ante Eccleſiam,
vt s̃. pro ornamento potiùs, quā ex neceſſitate;
q̃nquidem Eccleſia S. Geruaſij, in qua fundata
erant eorum beneficia, ꝑ tēpus immemorabile
ſteterat ſinè illa; Vnde ſuccedit, quòd nec ipſi,
nec ipſamet parochialis ad eā ſternēdā teneanť
per doctri. Bal. in terminis, in ti. de pac. cōſtan.
§. Imperialis clementiæ, n.15. quē ſequiť ibidē
Petr. Rauen. in ver. munitionē, & Apoſtil. ad
Aret. in d.l. ad inſtructionem, in ver. viarum.

12 Tertiò, pro eiſdem facere vr̃ Synodi Diocesa-
ni diſpoſitio, cap.81. mandans onus refectionis
Eccleſiarū parochialium, & operū ſimiliū diuidi
debere in hūc modū; nempe ſi Rector Eccleſiæ
hēt pluſquā quinquaginta aureos de redditu, &
ad centum non aſcendat, (vt hoc nr̃o caſu) de-
beat ipſe tertiam partē ſuſtinere. Reliquū autē
in quatuor partes diuidi, quarū tres vicini, aliā
aūt quartam beneficiati ferre debeant. Etenim
p̃ſuppoſito, quòd opus de quo agr̃, inter neceſ-
ſaria Eccleſiæ cōnumerari poſſit, (quòd tm̃ du-
bium vr̃ ꝑ ea q̃ in p̃cedenti fundamento retuli)
quodq́; redditus Rectoris parochialis Eccleſiæ
grauari poſſint (prout non poſſe creduntur ꝑ ſu-
pradicta) legē ſcriptā habere beneficiati videnť,
iuxta quā, vltra ſextā partē totius expēſæ cōfer-
re non debeant, ad quā ſponte ſe ſubiecerunt.
13 Et animaduertēdum eſt, quòd per poteſtatem
ſecularē cogi nequeunt, ſed ꝑ eorū Ordinarium
tm̃. Bal. in d.c. non minùs, & in c. aduersùs, de
immu. Eccle. Caſtr. d.l. ad inſtructionem, nu.3.
verſ. non tm̃ cogi poſſet, & verſ. non tm̃ cogetur.
Atque Aret. n.1. tex. in d.c. non minùs, & in cap.
aduersꝰ, vbi cano. oēs de immu. Eccle. latè Balb.
poſt d. deciſ.68. in 7. artic. Quocirca, ſi benefi-
ciatos ipſos in plus teneri arbitraremur, coram
Epiſcopali Vicario res agenda foret, qui ſi à di-
cto Synodo receſſurus eſſet contra Clericos?
aliorum ſit iudicium.
Nec ommittendum quarto loco, quòd attēto
antiquo ſtatu Eccleſiæ prædictę, quæ d. plateola
carebat; poſſunt Beneficiati allegare talem am-
pliationē ſibi p̃iudicare non potuiſſe, & vel ciui-
tatē ipſam, q̃ ſub ea forma Eccleſiā conſtrui mā-
dauit, ad hanc expenſam teneri, vel vicinos ip-
ſos, qui maximū cōmodū ſentiunt, cū loco par-
uulæ Eccleſiæ amplā habeāt, & vnius miſſæ lo-
co ſingula hebdomada, multas hñt quotidianas,
& horas canonicas, p̃dicationes verbi Dei, fre-
14 quētiam Sacramētorū, & alia id genus. † Vltra
quòd ipſorū domus nobiliorē, & decentiorem
aſpectum habent, conſequenterq́; pluris valēt.
& cū tot ſentiant cōmoda, æquum eſt, vt modi-
cum quoque incommodū ſternendi plateolam
additam ferant. l. ſecundùm nām. ff. de reg. iu.
Tantò magìs quia Tridentina Synodus in loco
p̃cit. ex parte vicinorū, de facili vr̃ euitari; cum
loquatur tm̃ in caſu quo Eccleſia parochialis eſt
in totum diruta, adeoquòd nec Rector ipſe, nec
beneficiati ea vti poſſunt ꝓ diuino cultu, & ꝓ
celebrandis miſſis, & alijs diuinis officijs, ad q̃
tenentur, & ſic caſus neceſſitatis eſt, qui multū
à nr̃o diſtat, in quo de ornatu potiùs Ciuitatis,
& p̃ſertim domuū conuicinarū agr̃, nec de vno
ad alium argui poteſt, ſtante eorum diſſimilitu-
15 dine, c. ſicut vrgeri, vbi glo. & c. cū ergo, † 24.
16 q.3. Feli. in c. translato, col.6. de cōſti. † & quia
eſt maior ratio in vno, quā in alio. Bal. in l. apud
antiquos,

antiquos, colum. 1. verſ. & nota iſtud argumentum. C. de fur. cum vulg.

Sum igitur voti, quòd vicini ꝑdicti, aut alius pro eis adeat D. Vicariũ Epalem, ei ſuadendo, vt vel de iure, vel ex æquitate cogat, vel inducat beneficiatos ad conferendũ pro ope iſto laudabili pluſq̃ ſponte obtulerũt; veriſimile.n.eſt, quòd aliq̃d proficient; quicq̃d autẽ deerit ſummæ à beneficiatis obtinendæ, id oẽ vicinos ꝑdictos S. Geruaſij errogare debere, & onus impoſitum alijs Parochiarum circũſtantium vicinis, minùs rectè iniunctum fuiſſe, & ſi quid ab his exactum fuerit, reſtituendum fore.

SVMMARIVM.

1 *Vaſſallus de feudo tranſigere poteſt irrequiſito directo domino, ſi illius conditionem meliorem reddit. ex communi.*

2 *Vaſſallus feudo ſpoliatus, cuius recuperandi ſpem veroſimilem non habet, poteſt cum occupante impunè tranſigere irrequiſito domino, illud etiam apud eundem occupantem dimittendo, dummodo ſincerè, & bona fide agat.*

3 *Vaſſallus feudum poſſidens, illudq̃ alienans, ſi ad traditionem, & poſſeſſionis tranſlationem non deuenit, priuationis pœnam non incurrit.*

4 *Si verò ad traditionẽ deuenerit, & priuatur feudo, & feloniam committit.*

5 *Vaſſallus feudo ſpoliatus, ſi per vim, aut metum ab occupante illud recognoſcat, nullã pœnã incurrit.*

6 *Bonum tamen eſt proteſtationem priùs coram honeſtis perſonis emittere, quòd actus non ſpontè, ſed per vim, aut metum ſiendus eſt.*

7 *Recognitionis violenta, aut meticuloſa, actus nullus eſt, & inualidus; ideo nullum ius recognito tribuere poteſt, etiam in poſſeſſorio.*

8 *Recognitionis actus, alia de cauſa, quàm coactionis, & iuſti timoris, nullus, & inualidus, non inducit priuationem.*

9 *Neque in caſu quo proteſtatio in eo fit, quòd ſaluum ſit ius prioris domini.*

10 *Vaſſallus abſq̃ dolo numquam cadit à iure ſuo.*

11 *Vaſſallus non poſſidens feudum, nõ tenetur ad ſeruitium feudale, nec ad alia, ad q̃ poſſidẽs teneretũ.*

12 *Vaſſallus q duo feuda à domino tenet, et in vno tale quid committit, propter quod priuationem incurrit, illo ſolo priuatur, non ambobus.*

13 *Maximè ſi diuerſis temporibus, & inueſtituris acquiſita fuerunt.*

14 *Idem ſi in parte tantùm vnici feudi committit, nam ea ſola parte priuatur. ex communi.*

15 *Vaſſallus iurans fidelitatem ſecundo Domino, non tenetur venire contra primum, qui à tali iuramento ſemper intelligitur exceptus.*

16 *Præſertim ſi ſecundus ſciebat adeſſe primum.*

17 *Sin autem ignoraſſet, poſſet forſan ad damna, & intereſſe contra iurantem agere.*

18 *Imperatoris perſona à quolibet iuramento prædicto, exceptus intelligitur.*

19 *Vaſſallus feudum tenens à duobus Principibus inter quos bellum oritur, primum tenetur contra ſecundum adiuuare.*

EPITOME.

Vaſſallus feudo ſpoliatus quas conuentiones cum occupante poſſit impunè inire?

Si duo tenet feuda ab eodem domino, & in vno committit tale quid, propter quod priuandus venit, an ambobus priuetur? Negatiuè reſpondetur. Idemq́; dicitur in parte vnici feudi, qua ſola priuatur, non toto feudo.

Iurans fidelitatem alicui, intelligitur ſemper excipere perſonam prioris domini, atque Imperatoris, & priorem dominum tenetur adiuuare contra ſecundum, ſi inter eos bellum naſcatur.

RESPONSVM XXXVII.

NObilis quidam duo feuda Imperialia tenens, & poſſidens, diuerſis ꝑ maiores ſuos acquiſita tpibus, fuit à potentiſſimo Principe, per vim, altero ſpoliatus, & recuperationis ſpem ferè nullã hẽt; quia viribus ipſe deſtitutus eſt; à Ceſatea verò Maieſtate auxilium aliq̃ nõ expectat; tum quia eam de hoc euentu admonuit, & nullam reportauit prouiſionẽ; tũ quia eam videt grauiſſimo bello contra infideles multis iã annis implicitã; tũ denique quia alijs ſimilibus exẽplis cõpertũ hẽt, Maieſtatem ſuã, aliorum feudorum Imperialium in eadem regione occupatorum, recuperationi, ob rei fortè modicitatem, vel alia legitima de cauſa, minimè ſtuduiſſe. Quocirca de alterius feudi amiſſione potiùs timens, quã de amiſſi recuperatione ſperans, & cõfidens, ſibiq́; ipſi, quoad eius fieri poterit, cõſulere intẽdẽs.

Quærit à me, an irrequiſito Imperatore directo dño, conuentionẽ, & cõpoſitionẽ aliquam cum Principe detinente, licitè inire poſſit, ita vt nec feloniã, nec priuationis pœnam incurrat?

Et rurſus ſcire deſiderat, caſu quo priuationis pœnam euadere non poſſet, vtrum ambobus feudis, an eo tantùm, ſuper quo fieret conuentio, priuandus veniret?

Tertio loco q̃rit, an ſi iuramentum aliq̃ fidelitatis ꝑſtare cõigerit Principi occupanti, intelligatur etiam præſtitum contra Imperatorem, priorem dñm directum dictorum feudorum?

Quarto, & vltimo, ſi bellum inter Cæſaream Maieſtatem

Maieſtatem, & Principẽ antedictum oriri con-
tingeret, cui potius inſeruire teneretur?
Pro reſponſione ad primum q̄ſitum tres caſus
principales conſiderãdos cenſeo, aut.n.de ſeu-
do reſtituendo domino ſpoliato tractãdum eſt;
aut de eo pęnes occupantẽ dimittendo, & rela-
xando; aut de eodẽ in feudum ab illo recogno-
ſcẽdo, cum ſolito fidelitatis iuramento. Plures
q̄dẽ aliæ conuẽtionum ſpecies conſiderari poſ-
ſent, q̄ tamen ad harum trium aliquã videntur
poſſe redigi, vel ſaltem de ſimilib. ad ſimilia, vel
à maioritate rõnis arguẽdo, ꝑpendi, & iudicari.
1 Primo igitur caſu, quo de recuperatione feudi
agẽdum eſſet, ſi ſupinde pactũ aliquod domi-
no directo p̄iuditiale non fieret, illius certè con
ditionẽ meliorẽ faceret, q̄ hodie ſit. Idcircò ſi-
nè eius conſenſu fieri poſſet. Capic. deciſ. 156.
colum. 1. 2. & 3. & n. 22. verſ. primum motiuum.
* poſt Iſern. & alios quos refert, & eſt cõis * opin.
teſte Curt. in tract. feud. par. 4. n. 96. & vti com-
* munem * amplectitur Paris. conſ. 1. n. 134. li. 1.
& Clar. in §. feudum. q. 38. ꝓ qua eſt bonus tex.
in c. 1. de contro. inter dom. & alium. vbi ẽt Bal.
n. 16. & in c. 1. §. ſi vaſſallus de ſuo. ſi de feu. fue-
rit contro. inter dom. & agna. & hic caſus nullã
hẽt difficultatẽ, q̄a nemo ab hac ſñia diſcrepat.
2 Secundus caſus eſt, quo de feudo pęnes deti-
nentẽ dimittendo tractari poteſt, & in hoc mea
eſt ſententia, quòd ſtante occupatione p̄dicta,
impotentia recuperationis, & interpellatione
p̄dictis, poſſit quoq; impunè fieri, irreq̄ſito di-
recto domino; quia alienatio fieri non dr̄ eius,
ꝙ quis non hẽt. l. ſi pro fundo. vbi Bart. & doct.
C. de tranſact. Bal. in d. c. 1. de cõtro. inter dom.
& alium. Alex. conſ. 41. num. 3. 4. lib. 6. Gozad.
conſ. 5. n. 19. poſt relatos. Iacob. à S. Georg. in
ſua inueſtit. feud. in ver. & cum pacto de non
alienando, nu. 7. Hannet. in tract. feud. lib. 3. c. 6.
in prin. & licet de hac concluſ. dubitet Curt. lo-
co p̄cit. ꝑ doctr. Bar. in l. nulli. C. de tranſac. ni-
hilominus ea retenta, neceſſe tãtùm fore p̄ſup-
ponit, quòd conuentio, & trãſactio huiuſmodi
ſincerè fiat, & bona fide, ꝙ eueniet (inq̄t ipſe)
ſi dubius ſit litis euentus ſuꝑ feudo motę, & ma
gna contra vaſſallum dubitatio, ex mente Bald.
in c. 1. §. Imperialẽ, de probi. feu. alien. ꝑ Federi.
Etenim in nr̃a facti ſpecie, nedum imminet pe-
riculum amiſſionis, ſed iam amiſſum eſt, meritò
tantò magis tranſigere licet.
3 Confirmatur vrgenti ratione, nam receptum
eſt, quòd feudatarius, ẽt poſſidens, & feudum
alienans, ſi tamen non tradit, & poſſeſſionẽ non
transfert, priuationis pœnã non incurrit. Curt.
d. tract. par. 4. q. 20. Clar. d. §. feudum. q. 31. verſ.
ſed q̄d ſi. Mari. Frez. de ſubfeud. lib. 2. §. prima
authoritas. verſ. ſecundum requiritur, eſt mihi
pag. 101. Camera. in rep. d. §. Imperialem. pag. 8.
in lr̃a. P. cum ſeqq. & lr̃a. V. Rol. conſ. 51. nu. 4.
lib. 2. Petr. tract. de fideic. q. 10. n. 70. verſ. quar-
tò prima. Si ergo alienans non cadit, niſi tra-
dat, multò minùs cadere poterit, qui nec alie-
nare, nec tradere poteſt.
4 Benè fateor, quòd poſſidens, alienans, & tra-
dens, cadit à iure ſuo, & feloniam committit.
Abb. in c. cum olim, nu. 18. de p̄ſcript. & in con-
ſil. 3. nu. 5. verſ. venio ad ſecundum, lib. 2. Caſtr.
conſ. 396. viſo, & examinato, li. 2. Gram. conſ.
crim. 31. nu. 2. Rui. conſ. 70. nu. 13. lib. 5.
5 Tertius eſt caſus, quo de recognitione feudi à
detinente q̄ritur, & adhuc diſtinguo; aut.n. vi,
vel metu fieri poteſt, aut ſpontè, Si ꝑ vim, vel
metum, certum eſt pœnæ alicui locum non eſſe.
glo. in c. 1. §. ſimiliter, in ver. priuabitur, de con-
ſuet. rec. feu. & in c. 1. §. porrò. in ver. ꝑdit, quæ
fuit prima cauſa beneſ. amit. & vtrobiq; ſcrib.
Bart. in l. ſi ob turpem, col. 2. verſ. idem dico. de
condi. & demonſt. Bal. in l. 1. in fi. C. eo. ti. Imol.
in conſ. 34. nu. 3. Abb. d. conſ. 3. nu. 5. verſ. vr̃ ẽt,
lib. 2. Gram. latè conſ. crim. 13. n. 18. cum ſeqq.
* & nu. 30. vbi de * communi, & d. conſ. 31. n. 19.
vſq; ad fi. & ſignanter nu. 42. & rurſus deciſ. 18.
per to. Dec. conſ. 690. n. 14. Grat. conſ. 5. nu. 24.
* lib. 1. communem * ẽt atteſtans. Clar. in §. feu-
dum. q. 61. concluſionẽ ꝓcedere inq̄ens, tam in
caſu iuſti timoris, & metus, q̄ coactionis, & vio-
* lẽtiæ. & cõiter * receptam eſſe. Rolan. conſ. 2.
n. 56. cum multis ſeqq. lib. 1. & conſ. 1. nu. 108.
& 110. lib. 3. & inquit Clar. ibidem, generale
eſſe in quocunq; actu ꝑ feudatarium cõtra do-
minum violenter, aut meticuloſè facto. Cum
ergo in caſu ꝓpoſito vis apertiſſima interuene-
rit, & iuſtus, ac probabilis metus adſit alterius
feudi amittendi, non dubitandum quin reco-
gnitionem, & iuramentum facere poſſit impu-
nè, vt feudum ſuum recuperet.
6 Conſulo tamen, quòd priùs coram honeſtis
perſonis proteſtetur, ſe non ſpontè, & libenti
aĩo, ſed coactè, & maioris damni euitandi cau-
ſa, ad hunc actum deuenturum eſſe, quia tantò
magis erit tutus, ꝑ doctri. Luc. de Pen. in l. cu-
riales. col. pen. C. de prædi. curia. lib. 10. Bart. in
tract. de Tiran. q. 1. & 2. Gram. d. conſ. 3. nu. 30.
poſt Ang. & alios relatos.
7 Et quia talis actus non ſpontè factus, nullus, &
inualidus eſt futurus, nullum directo domino
præiudicium facere poterit, aut cogenti ius tri-
buere, nedum in petitorio, ſed nec in poſſeſſo-
rio. Bar. vbi proximè, & in l. ſequitur. §. ſi viam,
de vſuc. atque in l. ꝙ meo, in princ. vbi etiam
Alex. Aret. & Aquen. de acquir. poſſ. Bald. in l. 2.
num. 50. C. de ſerui. & aq. Butr. & alij in c. fi. de
cauſa poſſeſſ. & proprie. Brun. conſ. 20. nu. 21.
Soci. conſ. 187. in controuerſia, num. 21. verſ.
quintò, & vlt. lib. 2. Iaſ. in vſib. feud. num. 53.
Gram. d. conſ. 31. num. 13. & 42. Cotta in ſuis
memor. in ver. Imperator. Neuiz. latè conſ. 12.
inter

inter conſ. Brun.nu.115. cum ſeqq.& num.21.
Rim.iun.conſ.6.nu.62.cum multis ſeqq.
8 Sed & ſi alia quauis de cã, actus eſſet nullus,
nullã Vaſſallus pœnã incurreret.Gram.plenè d.
conſ.31.nu.13.14.& 42.cũ concord.& Curt.d.
tract.par.4.q.17.Idem iudicaretur, ſi in actu no
uæ recognitionis apponeretur clauſula(ſaluo &
reſeruato iure prioris Dñi) Clar.d.§.q.31.verſ.
itẽ quæro.Petra d.tract.q.10.n.70.verſ. quartò
prima.Propterea, caſu quò ad hunc actũ deue-
niendũ foret,maximè quoq; expediret reſerua-
tionem huiuſmodi inſerere.
9 Deniq; non ẽ ommittendũ, quòd cũ Vaſſallus
nunq̃ abſq; dolo cadat à iure feudi, vt p Gram.
d.conſ.31.nu.39.Clar.d.q.31.verſ. ſed pone,&
10 Rol.d.conſ.18.nu.18.li.1. † ſi abſq; dolo poſſi-
dere deſijt,ad ea non tenetur, ad quæ poſſidens
teneretur;conſequenterq́; nec pœnam incurrit,
quam aliàs incurreret,Bald.conſ.429.nu.4.li.1.
Card.conſ.92.col.4.in fi.Rui.conſ.1.nu.4.lib.1.
Cur.d.tract.par.4.num.53.Clar.d.§.q.49. verſ.
Item quid ſi fortè.Rol.abundè d. conſ.18.num.
18.li.1.& conſ.40.nu.15.16.li.3.

Ex prædictis ergo colligo,feudatarium hũc,'q
feudum vnum amiſſit abſq; culpa ſua, & recupe
randi ſpem non habet,imò de alterius amiſſio-
ne timet,impunè poſſe iam amiſſum recipere in
feudũ à Principe detinente,& fidelitatis iuramẽ
tum illi facere, vt ſ̃, & p̃ſertim p̃miſſa proteſta-
tione prædicta;& eò maximè,ſi clauſulam illam
reſeruationis iuriũ prioris dñi, apponere pote-
rit,quas tñ ꝓteſtationẽ, & reſeruationẽ minimè
neceſſarias,ſed vtiles, bonæq́; fidei, & ſinceræ
voluntatis,indicatrices exiſtimo.

Quod autem ad ſecundum quæſitũ attinet, an
ſi pœnæ priuationis locus eſſe poſſet,ambo feu-
da comprehenderet, an illud ſolummodo,ſuper
quo contractum fieri contingeret?

Dico in primis,ſuperfluam videri dubitationẽ,
11 ex quo neutro priuari poſſet per ſupradicta. †
Cæterùm ſi qua ratione contrariũ ſuſtineri poſ-
ſet (quã ego nõ proſpicio) illo ſolo certè priua
retur,ſuper quo contractus initus foret, vt in
terminis reſpondit Rui.conſ.48.nu.12.lib.2.&
tradit Pert.d.tract.q.10.n.70.verſ. ſextò prima.
12 Cum præſertim feuda diuerſis tꝑibus,& inueſti
turis acquiſita præſupponantur.Natt.conſ.479.
nu.15.17.& 19.qui licèt in vnica inueſtitura cõ
trarium ſentiat,vr̃ tñ id eſſe cõtra tex.allegatos
13 à Gram.in deciſ.49.n.1.2.†&* cõem ſententiã,
* de qua Gram.ibidẽ teſtatur,in caſu ſcilicet,quo
Vaſſallus partem tm̃ vnius feudi alienar, qui ea
* ſola,non toto feudo priuatur, quã ẽt vti * cõem
tenet Rui. d. conſ.48.nu.12 Clar.d. q.31.verſ.
ſed pone,Nat.d.conſ.479.nu.2.& Petr.d.q.10.
nu.40.84.& 85. Si.n.in vna parte tm̃ vnici feu-
di,quod indiuiſibile quodãmodo, ſaltem reſpe
ctu iuriſdictionis,reputari ſolet, receptum eſt,
multò magìs in vno feudo,ſeparato ab alio, li-
cèt vnica inueſtitura conceſſo,locum ſibi vendi
care debet.

Meritò igitur concludendũ eſt,Nobilem hunc
vaſſallum,nulla ratione illo feudo priuari poſſe,
quod in præſentiarum adhuc tenet, & poſſidet,
licèt iã amiſſum apud detinentẽ dimittat,vel ab
eo recognoſcat,& iuramentũ fidelitatis illi præ-
ſtet,iuxta ſupradicta.
14 Ad tertium q̃ſitũ dicitur,indubitatũ eſſe, quòd
iuramentũ fidelitatis p̃ſtandum vt ſ̃.intelligi de
beret,ut nunq̃ contra Imperatorẽ venire tene-
retur,duplici ratione, Primò quia eſt prior dñs,
q ſemper exceptus intelligitur c.1.§.fi.in ti. hic
fini. lex Cor. c.imperialẽ.§. illud quoq; de ꝓhi.
alien.per Frid.c.2.de prohi. feu.alien. p Loiha.
& in oĩbus iſtis locis feud.omnes not.c. veniẽs,
& ibi Canon.ex̃ de iureiu.Spec.in ti. de feud.§.
qm̃ num.19.20.26.27.Iſer.in c.1.de for.fidelit.
15 Afflict.in c.1.nu.7.de no.for.fidel.† Quod maxi
mè procedere inquit Afflict.d.§.vlt. num.5. hic
finit. lex,qñ perſona, cui ſecundo loco iuratum
16 fuit ſciebat iuranẽ habere primũ dominum †
nã ſi neſciuiſſet, teneretur fortè iurans ad dãna,
& intereſſe,ut per eum. Etenim dubitandũ non
vr̃,quin Princeps qui feudum occupauit, illud
eſſe Imperiale nouerit.quia pluſquam notoriũ
eſt,Capic.in ſua inueſti.feud.in generibus feudo
rũ in ver. ligium, & Loffred.in conſ.5. ante nu.
36.cum concord.& procedit ſupradicta conclu-
ſio, etiam ſi prior dominus nullum ius prętende
ret in feudo, pro quo iuramentum ſecũdo loco
præſtitũ fuit;vndè multò magìs obtineret in nr̃a
ſpecie,in qua Imperator hoc ipſum feudum cõ-
ceſſerat,& iuramentum exegerat in forma ſoli-
ta,& pro alio etiam feudo non occupato.
17 Secunda ratio,quare non teneretur iurãs vt ſ̃,
venire contra pſonã prioris domini eſt,quia eſt
Imperator, contra quẽ nemo militare cogitur,
quocunq; iuramento præſtito non obſtante, d.
c.1.vbi oẽs not.p̃ſertim Iſer.nu.1.de for.fidelit.
Afflict.in d.c.1.nu.7.verſ.nam etſi,de no. for.fi-
deli.vbi ẽt Præpoſ.in princ.Petr. Rau. in princ.
Alua.col.3.& Feder.Schen.nu.1.glo.in d.c. 1.§.
fi.hic finit.lex,& ibidẽ Rauẽ.in princ. & in verſ.
& quia.Hannet.vbi ſ̃.cap.9. verſ.nam etſi.Cur.
de feud.par.1.q.8.nu.23.Bald. videndus in d.c.
Impialẽ,§.vlt.col.fi.vbi ẽtRauẽ.ĩ verſ.& ſi aliqs.
18 Ad vltimum quæſitum,dico, quòd ſi naſci con
tingeret bellum inter Principes memoratos,te-
neretur Vaſſallus priorẽ dominũ iuuare, contra
ſecundum per d.c.illud quoq; vbi Doct.omnes,
& maximè Alua.col.1.Rauen.in verſ.probat ẽt
tex.iſte,& Feder.Schen.in fi.Bal.in l.1. §. nè au-
tem,C.de indic.vidu.toll Loffred.loco præcita-
to, qui in nota.caſu conſuluit, & Capic. vbi ſ̃,
ſaluans propterea Alphonſum Sanſeuerinũ pro
priori Domino contra ſecundum militantem à
cadu-

Digitized by Google

caducitate feudi, Guerin. Piſo ſoac. in prælud. feud.par.vlt.differ.à relatione,& ita vtſupra reſpondi,ſaluo ſemper ſaniori iudicio,cui me libẽter ſubijcio, præſertim in hac ardua materia. Laus Deo,& Beatiſs. Virginis,ac Sanctis Aduocatis meis Hieronymo,Benedicto,& Franciſco.

SVMMARIVM.

1 *Filius poſthumus ignoranter à patre prateritus in teſtamento, nõ tenetur hareditatem reſtituere haredi inſtituto virtute clauſula codicillaris,niſi pro dimidia,nam aliam dimidiam retinet pro ſua legitima,& trebelleanica;ſed contrarium vide infrà.*

2 *Filius primi gradus grauatus reſtituere vniuersã hareditatem purè,non detrahit,niſi vnã quartã.*

3 *Filius poſthumus non poteſt dici grauatus reſtituere purè,ſed ſub conditione, ideo duas quartas detrahit.*

4 *Poſthumus ignoranter prateritus,rupto teſtamento,non tenetur virtute clauſula codicillaris reſtituere hareditatẽ haredi inſtituto; praſertim quãdo ante illius natiuitatem mortuus eſt teſtator,& non habuit tempus mutandi teſtamentum. Qua opi.ex authorum dinumeratione magis cõis oſtẽditur,aduersùs aſſertionem Rolã. in cõſ.7.vol.4.*

5 *AEquior etiam, & humanior eſt, ideo ſequenda.*

6 *Filijs in dubijs quaſtionibus fauendum eſt.*

7 *Quod naturali quoq; ratione ſuadetur, qua iudicẽ maximè mouere debet.*

Pro Margarita filia poſthuma Mag. D. Nicolai Berni Mediolanenſis.

EPITOME.

Filius poſthumus ignoranter præteritus,rupto teſtamento,non tenetur virtute clauſulæ codicillaris reſtituere portionem aliquam hæreditatis hæredi inſtituto. Præſertim quando ante illius natiuitatem mortuus eſt teſtator, & non habuit tempus mutandi teſtamentum.

Et hanc eſſe magis communem opi. & omnino ſequendam probatur aduersùs Rol. à Valle.

RESPONSVM XXXVIII.

1 SI opinio, quam totis viribus defendit Rolã.in conſ.7.vol. 4. vera eſſet, & magis communis, atq; in iudicando ſequenda(quod ego minimè admitto,ex infra dicendis) attamen certum eſſet, quòd hæc filia poſthuma ignoranter præterita à patre, non teneretur reſtituere hæreditatem inſtituto,virtute clauſulæ codicillaris, niſi pro dimidia; quandoquidem altera dimidia pro legiti
2 ma,& trebelleanica ipſi remaneret†nam licèt filij primi gradus grauati reſtituere vniuerſam hęreditatẽ purè, non detrahant niſi vnam quartã ad notata per Bar. & Scribentes omnes in l. Pa-
3 pin.§.meminiſſe ff.de inoff.teſt. † nihilominus, quia poſthumus non poteſt dici grauatus purè reſtituere,ſed ſub conditione, ſi naſcetur, duas detrahit quartas,vt docet Bal.poſt Bart.& Franciſcum de Piſis in l.filium quem habentem nu. 27.C.famil.erciſc.& idem Bal.in d.§.meminiſſe in fi.& poſt eum Angel.in conſ.99. incipiẽte Petrus,verſ.ſi igitur,iũcto verſ.reſtat igitur, vbi de duabus quartis detrahendis per poſthumum loquitur,Idem firmat Guil.Ben.in cap. Ranutius in verbo in eodem teſtamento relinquens il 1. nu.243.de teſtamentis,Bello.conſ.85.nu.8.Cepha.conſ.138.num. 31.32.lib.1. & ita nouiſſimè conſuluit Hipp.Rim.in conſ.78. nu.16.

4 Hoc igitur ſtante, dubium cadit ſuper reliquo hæreditatis, quoniã hæres inſtitutus prętendit ſibi per fideicommiſſum deberi, propter codicillarẽ clauſulã, quæ poſthumos venientes ab inteſtato poſt ruptum teſtamentum,grauat reſtituere inſtitutis in teſtamento, vt poſt longam diſceptationẽ,auctorumq; dinumerationẽ, concludit Rol.ĩ d.cõſ.7. inqens eẽ magis cõem opinionẽ.

Mihi tamẽ contrariũ verius vr̃,prſęertim in caſu ꝓpoſito,in quo filia fuit ignotanter ꝑrerita,& pater ante illius natiuitatẽ mortuus eſt,ita quòd tempus non habuit mutandi teſtamẽtũ,& omiſſis pro nunc legibus,& argumentis ,quę pro hac parte paſſim adducũtur (poſtq̃ his tꝑibus nil aliud ferè quærimus,q̃ cõem opin.)in hoc articulo Doctores tm̃ huius ſententiæ ſectatores referã,quos pleno calamo non deſcripſit Rolan. loco ꝑcitato, vbi triginta ſex ſolùm enumerauit.

In primis ergò hanc opinionem tenuit Accur. de quo non meminit Rol. in auten. ex cauſa in glo.vlt.in fi.C.de lib.pręte.& ibi.

Nico.de Mata.

Cyn.in l.ex ea,ff. de teſta.

Guil.de Cun.&

Rain. de for.citati per Angel.in d. conſ.99.

Spec.in tit.de Inſtru.edi.§.compendioſe, verſ. pone quidam,& ibi.

Io.And.in addi.in ver.§. penult.

Iaco.de Belui. in ſua diſpu. quam ponit ſuper l.3.C.de lib.præter.

Bar. in l. 1. in 4. quæſt. ff.de iur. codicill. & in conſ.57.& 65.aliàs 210,& 235.

Bal.in dicta auten.ex cauſa in 7.quæſt. & in l.ſi totus in principio C. de inoffic. donat. & in conſ.156.239.vol. 2. & conſ.434.

Ang.in l.erit dicendum,& in l.qui iure militari,&

ri, & l.ſi filius in ſi.ff.de mili.teſta atq; l.1. C.de eod.& in conſ.106.
Colleg.Peruſ. quod citat Angel.in d.l.q iure.
Aret.in l.titius,in principio de lib.& poſth. & in conſ.93.in 7.dubio,& in conſ.vlt.in ſi. vbi om nino videndum.
Paul.de Caſt.in conſ. 200.nu.3.vol. 1.
Alber.Gal.in ſua margarita titu.de teſtam.verſ. pone,quæſt.
Card.Zaba.in conſ. 20.in ſi.
Homo.in conſ.171. nu.4.
Corn.in conſ.195.col.ſi.lib.1.
Roma.conſ.181.nu.2.
Alex.in conſ.41.ſub nu.6. vol.1.
Barb.in conſ.60.in 1.dubio vol.2. & in addit.ad Bal.in d.l.1.C.de iure cod atq; in cap. Rainaldus pag.13.col.4.extra de teſta.
Beltrād. conſ.10. vol.2.& conſ.170.col.2.ver. ad ſecundū quæſitum vol.1.& conſ.195.nu. 4. vol.2.Cald.in ſubſcrip.ad d.conſ.Bar.17.
Thom. Rip. in additione ad idem conſ. Bart.& ad aliud conſ.65.prææallegatum.
Add.ad Alex.d.cōſ.41.& in cōſ.30.& 37.vol.3.
Soci.in conſ.23. num. 3.volum.1.& in conſ.93. vol.4. vbi doctè admodum loquitur.
Iaſ.in l.3.nu.3.C.de inoffic.teſta.& in d authen. ex cauſa nu.24.& 70.quē vidiſſe nō pœnitebit.
Senatores duo relati per Iaſ. ibidem.
Soci.iu.in cōſ.128.n.72.vol.1.&cōſ.153.vol.2.
Mart.Lauden.in d.authent. ex cauſa,& ibidem.
Fulg.col. pen. nu.54.& ſeq.
Paul. de Picc.
Igne.nu.201.cum ſeq & nu.211.in ſi.& nu.225 cuius verba benè ponderanda ſunt
Curt.nu.22.&
Curt.iun. nu.70.
Gozad. nu.27.
Iac.de put.in vltima carta, &
Cagn.nu.141.& ſequenti.
Io.Bolog.nu.39. & iſti duo ſunt omnino legēdi.
Pariſ.conſ.62.n u.26.vol.2.
Crau.conſ.67.nu.2.
Dec.conſ.399.nu.8.verſ. vt in ſimili caſu.
Vital.gamb.in tract.de clauſulis in verbo clauſu la codicillaris.
Io.Bapt.de S.Seuer.relatus per Aret. in d.conſ. vlt.in princip.& p Ruinū in locis infraſcriptis.
Rub.Alex.in conſ.112.& conſ.125.
Capr.in ſuis cōibus opin.concl.171.nu.26.
Io.Dilect.de ar.teſtan.tit.30.caut.10.nu.4.
Alciat.in tract.pſūp.reg.1.pſūpt.13.& cōſ.520.
Rip.in l.cent.num.34.de vulg.& pupill.& in l.ſi vnquam quæſt.21.C. de reuocan.donat.
Rolan.in 1.par. flo.vlt. volunt.rub.34.n.3.
Duran.de ar. teſtan.in tit.de libe. inſtituen. vel exhære. caut.10.
Rui.conſ.2.col.2.vol.2.conſ.17.col.penult. eodem lib.& conſ.6.vol.3.

Sylua.conſ.81.n.29.& ſeq. lib.2.
Afflict. in conſtitutione Teſtamentorum, n.6.
Mant.conſ.164. in fine.
Gram.deciſ.62.num.22.
Pet.Lorio.in tract.de teſt.ordina.c.30. in ſi.
Thob.Non. conſ.20. num.9.
Micha.Graſ. lib.2.com. opi.cap.4.q.16.
D.Sfor.Oddus in tract.de compēdio ſubſti. in materia compendio. à paga. factæ, limit. 4. verſ. contrarium ergo.
Celſ. Hug. in tract.de clauſulis, in ver. clauſula codicillaris, num.4.
Math.Gribal.in tract.communium opin.in verbo præterito, & in verb.codicilli.
Clar.in §.Teſtm̄,q.46.verſ.con.aut ſententiam, & in q.12.verſ. ſed ſi poſt, qui videatur.
Bero.conſ.118. num.30.verſ.2. dico, volum.2.
Pet.Io. Ancha. conſ.11. nume.12. cum ſeqq.& num.17.18.in 2.par.
Hieron.Gabr.conſ.113.n.9. lib.1.
Eman. Soar. in lib. recep.ſntiarū in lra C.n.31.
Vaſq.de ſucceſſ.prog.lib.3.§. 30.n.48.tit.de codicil.par.2.lib.1.§.30. num.48. & ſeq.
Burſ.conſ.15.lib.1. omnino videndus.
Hip.Riminal.in conſ.vlt.n.56. cum ſeqq.vol.1.
Et ita ēt conſuluerūt quatuor Excel. Doct.Bon. actu legentes in cauſa coram me aliàs pēdente, quorū conſilia originalia pęnes me adhuc ſunt, vcz Ferran. Vetius, Anr. Glauarinus, Ludouicus Lambertinus, & Nicolaus Horatius atteſtātes ita fuiſſe paulò antè conſultum per Colleg. Bon. & ſic clarè enumerando authores ſup. relatos apparet, quòd nedum adæquant nominatos à Rol. ſed etiam longè ſuperant, vltrà duo celeberrima Collegia Peruſinū ſcilicet, & Bon. in qbus magnā doctiſſimorū Iureconſultorum cohortem cōprǽhendi notiſſimum eſt. Sed, & plurimum refert numerus, atq; authoritas Senatus Mediolani, quē refert Clar. vbi ſ. iudicare conſueuiſſe pro hac parte, nec non & Parlam̄. Delphina. quòd in eandem ſententiam iudicauit teſte Beltran.d.conſ.170. Nec deſunt pmulti ex ſup. recenſitis, qui de cōi, & magis cōi atteſtantur, pter eos quos Rol. retulit, inter quos Homod.Afflict.Io.Bolo.Alcia.Mant.Bero.Gribal.Celſ.Hug.Gram.Graſ.Burſ.& alij, quos breuitatis cauſa non recenſeo.
Nec omitto,quòd q̄plures ex allegatis p Rol. loquuntur in caſu quo pteritus eſt poſthumus ſcienter, quod eſt maximi momenti, vt ex relatis per Gabr. in ti.de clau.concl.8.Quodq; quāplures alij loquuntur in caſu quo teſtator ſuperuixit, & potuit mutare teſtamentum, quorum contrarium in caſu noſtro præſupponitur, vt ab initio dictum eſt; & ſic tātò minor eſt numerus, contraſententientium in hac noſtra ſpecie.
Quapropter concludo de Rol. quod ipſemet in hoc articulo concludit in d. conſ.7. in ſi. de Rub.

Rub. Alex. videlicet, quòd ſi benè dinumeraſſet authores de quibus ſupra non ita promptè dixiſſet communem eſſe in contrarium.

5 Aequiorem autem, & humaniorem hanc opi. omnes ferè fatentur, etiam oppoſitum tenentes. Vndè ſequenda eſt pœnitus, & ſi contraria magìs communis eſſet, per ea quæ ſcribit Felyn. Barb. Dec. & alij in c. 1. de conſtitut. Abb. in c. 2. num. 3. de cogna. ſpiritu. Tind. in tract. teſti. cap. 9. num. 7. & latè Neuiz. in ſua ſyl. nupt. lib. 5. nu. 68. & 73. Gra. in conſil. 2. num. 68. lib. 1. Io. Bolog. in l. 1. num. 43. in 5. limit. ff. ſi certum petitur, Ceph. conſil. 93. num. 6. & conſil. 166. num. 17. & 18. Mant. conſil. 121. num. 3. lib. 2. Mand. in comment. ad reg. cancell. reg. 29. de ſubrog. 9. 10. in fi.

Et datò quòd dubium eſſet de magìs communi, multò magìs attendenda, & ſequenda foret opin. iſta, vt docet Alexan. in l. cum prolatis nu.
6 23. in fi. de re iudi. † cum præſertim filijs faueat pro quibus in dubijs quæſtionibus ſemper iudicandum eſt, vt per Dec. in c. 1. num. 81. de ꝓbat. & in l. fi. C. de eden. num. 18. Tiraq. de pri. Præca. priui. 146. cum concord.

Et tantò magìs cum naturalis ratio vnicuique hoc ſuadere debeat, vt rectè concludit Aret. in d. conſ. vlt. in fina. verbis inquiens. Interroget autem vnuſquiſq; ſeipſum, & conſcientiã ſuam, ſecundùm rationem naturalem, quomodo conſonat pietati paternæ, vt velit auferre hæreditatem filio, vel filiæ, & dare extraneo, vel coniunctæ perſonæ, quam minùs diligit, quàm filios, & tunc benè, & rectè in cauſa iudicabit. Enimuero naturalis ratio Iudicem magnoperè, & ante omnia mouere debet l. ſcire oportet, §. ſufficit ff. de excuſat. tut. cum cæteris allegatis per Cagnol. in l. in ambiguis, §. quotiens, ff. de regu. iur. & hæc pro reſponſione dubij in præſenti cauſa pro ſatis vrgenti adducti, ſufficiant, quæ animũ Perilluſt. D. Iudicis mouere debere cenſeo; vt pro hac opin. iudicet, pro qua ego quoque indubiè iudicarem.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione poſiti non conſentur diſpoſitiuè vocati ſecundùm opin. glo. & quamplurium Doct. qui communem dicunt.*
2 *Contraria tamen opi. hodie magìs communis euaſit.*
3 *Et eſt verior.*
4 *Atq; æquior.*
5 *Concurrentibus autem aliquibus indicijs voluntatis teſtatoris, quòd voluerit filios in conditione poſitos ſuccedere, indubitata eſt opin. contra glo.*
6 *Imo qualibet leuis coniectura ſuffi cit.*
7 *Coniectura vna eſt quando poſitus in conditione eſt de deſcendentibus teſtatoris.*
8 *Alia quando ſub illa conditione vocauit perſonam, quam veroſimiliter minùs diligebat, quàm filios inſtituti.*
9 *Alia quando ſubſtitutio eſt facta vltimo filiorum inſtitutorum, & inuicem ſubſtitutorum morienti, & in vniuerſa hæreditate.*
10 *Alia quando teſtator excluſit proprias filias certũ quid eis relinquendo.*
11 *Alia quãdo facta eſt ſubſtitutio cum clauſula (vulgariter pupillariter, & per fideicommiſſum.*
12 *Alia quando teſtator ad plures ſubſtitutionũ gradus diuertit.*
13 *Plures autem ex his coniecturis ſimul iuncta rem faciunt clariſſimam.*
14 *Bona fideicommiſſo ſubiecta indebitè alienata, poſſunt per fideicommiſſarium reuocari.*

Pro D. Ruberto de Pirouano aliàs de Caſali, Pedemontano.

EPITOME.

Filios in conditione poſitos diſpoſitiuè vocatos eſſe iuxta magìs communem modernorum ſententiam, verioreḿq;, & æquiorem.

Quæ ſinè vllo dubio procedit concurrentibus aliquibus coniecturis, quarum multæ enumerantur.

RESPONSVM XXXIX.

Dominus labia mea aperiat; vt in præſenti conſultatione per rectas Iuſtitiæ ſemitas incedam.

D. Leonardus de Pirouano aliàs de Caſali filios duos ſibi hæredes vniuerſales inſtituit Dominum Carolum, & Ioan. Franciſcum; alio filio clerico, Dño Ioan. Baptiſta exhæredato, & Dominabus Corona, & Franciſca filiabus tacitatis, & ab hæreditate excluſis, prædictos verò filios inſtitutos quandocunq; ſinè filijs deceſſerint, inuicem ſubſtituit, ſubindeq; vltimo ſinè filijs quandocunque morienti, vulgariter pupillariter, & per fideicommiſſum prędictum Dominum Ioannem Baptiſtam exhæredatum in vſufructu omnium bonorum hęreditariorum pariter ſubſtituit, & poſt mortem Ioannis Baptiſtæ ſubſtituit filios, & filias antedictarum filiarum ſuarum in ſtirpes, & non in capita. Deceſſit primò D. Ioan. Franciſcus abſq; filijs, ita quòd caſus primę ſubſtitutionis euenit, poſtmodum

deceſſit Carolus relicto Roberto unico filio, & herede, qui paternam hereditatē cum beneficio l.& inuētarij adiuit. Verùm quia quàplura bona hæreditaria memorati teſtatoris Carolus ipſe viuens alienaſſe præſupponitur, etiam vltrà legi
1 timam, & trebelleanicam, dubitatur vtrum† Robertus in teſtamēto aui vocatus ſit, ita quòd ad bona prædicta aſpirare poſſit virtute fideicommiſſi. Qua in re conſulendo breuitati, & diſputationem ad partes omittendo, & modernos tantùm citando, apud quos antiqui omnes allegati reperiuntur, concluſiuè dico, quòd mirū in modum controuerſa eſt præſens quæſtio, vt doct. paſsim ferunt, & præſertim Menoch. de arbitr. iud. li. 2. caſu 148. vtrùm Rubertus filius Caroli in conditione poſitus, cenſeantur in diſpoſitione vocatus; in qua licèt glo. fin. l. lucius la 2. de hæredi. inſtit. quæ pro negatiua ſenſit, ab antiq. Doct. vt plurimùm approbata fuerit, vt paſſim
2 traditum eſt, † nihilominùs ſi rectè dinumerentur, & ponderentur ho c tempore authores hinc inde, fortè verificabitur dictum Soci. iun. in conſil. 158. num. 70. 71. & conſ. 174. num. 21. & aliorum ab eo relatorum, qui aſſerunt contrariam opi. hodie eſſe magis communem, nam re ipſa multùm diſſentiunt â quinquaginta, vel ſexaginta annis citra; quia omnes ferè Scriben. contra glo, tenuiſſe videntur, quos ſingulatim referre ſuperfluum videtur, ſed qui eos videre cupit, vnà etiam cum antiquis eandem opin. amplectentibus, legat Soc. iun. in vtroque conſilio præallegato, Boer. deciſ. 155. Clar. in §. teſtamentum quæſt. 79. verſ. contrariam verò Gabr. in ſuis concluſion. tit. de fideicomm. concl. 4. verſ. contrarium verò Port. Imol. in conſ. 46. nu. 19, & inter eiuſdē conſil. Gribal. conſ. 40. & Decia. cōſ. 42. & 44. D. Odd. in tract. comp. ſubſtit. par. 5. inſpect. 3. colum. 3. pag. 170. Cepha. conſ. 251. num. 72. verſ. cōtrariam verò. Thob. Non. conſil. 31. num. 5. & conſil. 32. num. 8. Cardin. Alban. in conſil. 9. in princip. Et nedum iſtam opinion. referunt multi ex memoratis Scribent.
3 eſſe magis communem, † ſed etiam veriorem in puncto iuris defendunt per tex. ineuitabilem in d. l. lutius, quem multifariam inducunt; alias etiam quamplures efficaciſſimas rationes allegantes, & inter cæteros acerrimè pro hac parte pugnantes videri poſſunt Caſſan. conſil. 14. Iuſtinian. ille num. 70. vſq; ad fin. Barba. conſil. 27. colum. 13. lib. 1. & conſil. 55. num. 7. Boer. d. deciſ. 155. Socin. iun. in dictis conſilijs, qui omnino videndus eſt, Odd. in d. tracta. loco præcitato à pag. 170. vſq; 172. & Thob. in præallegato conſil. 31. & 32. poſt relatos.
4 Equiorē quoque omnes ferè affirmant, etiam contrariam ſententiam ſequentes, teſte Socin. d. conſil. 158. num. 69. & Clar. d. quæſt. 77. verſ. nihilominus quia contraria opin. vt omnes fateatur, eſt equior, atq; Thob. d. conſ. 31. num. 11. Cum igitur verior, & æquior opinio ſit, quòd filij in conditione poſiti cenſeantur per fideicommiſſum vocati, quamuis contraria communis uideretur, erit tamen ſequenda, ut per Socin. & Thob. atq; alios præcitatos quibus ſufficiat remiſſio.
5 Cæterùm ſi vltrà conditionem prædictam aliqua concurrant indicia, & coniecturæ mentis teſtatoris, quòd filijs prędictis voluit hęreditatem relinquere, fatentur omnes, quòd diſpoſitiuè vocati cenſeantur, vt per Socin. locis præallegatis poſt multos concord. quos citat Clar. d. q. 70. Alb. conſil. 87. num. 10. Ceph. conſil. 251. nu. 43. li. 2. Gabr. d. conclu. 4. num. 25. Odd. vbi ſupra in fi. Marz. in epit. de fideic. q. 20. Tob. d. cōſ. 31. nu. 13. & conſ. 32. nu. 9.
6 Quinimo quælibet lęuis coniectura dicitur ſufficere ad tradita per Crauet. conſil. 62. num. 6. poſt Corn. & alios relatos, Cott. in ſuis memor. in ver. filij in conditione poſiti. Soc. iun. in locis præalleg. & in conſi. 178. num. 1. volum. 2. Cephal. d. conſil. 251. num. 73. & 74. Thob. Non. d. conſil. 31. num. 13. & conſil. 32. num. 9. cum multis concord. ab his citatis, qui de communi etiam atteſtantur.

Verùm in hac noſtra ſpecie nedum vna, ſed quamplures, & nedum lęues, ſed vrgentiſſimæ concurrunt coniecturæ, quòd Dominus Leonardus teſtator filium iſtum in conditione poſitum, ad hæreditatem ſuam vocare voluerit poſt mortem eius patris, meritò extra omnem verſabimur difficultatem.
7 Et prima illa ſit coniectura, quòd cum ipſe ſit de deſcendentibus teſtatoris, videlicet nepos ex filio, credendum eſt eum omnino vocatum fuiſſe. Nam hoc regulariter l. præſumit, etiam ſi de illis nulla ſit facta mentio in teſtamento per reg. l. cum auus. ff. de condit. & demonſtrat. multò fortius quando expreſſim nominati ſunt, & in conditione poſiti. Ita enim argumentantur in terminis Salicet. in l. 1. num. 5. C. de condi. inſer. Caſſan. conſil. 67. num. 23. Alexand. conſil. 185. num. 23. lib. 2. Boer. deciſ. 147. num. 17. & d. deciſ. 155. num. 21. 22. cum multis concord. Cur. ſen. conſ. 51. colum. 9. & 10. Cur. iun. conſ. 87. num. 8. verſ. 2. quia, Purpur. in l. 1. colum. fi. verſ. & iſta ampliatio, C. de pact. Car. Alban. d. conſ. 9. num. 5. verſ. accedat prædictis, & fuſiùs in lucubra. ſuis ad Bart. in d. l. lutius num. 3.
8 Secunda, quia Dominus Leonardus ſub hac conditione, ſi ſinè filijs, &c. vocauit perſonam, quam uerîſimiliter minùs diligebat, quàm filios filiorū inſtitutorum, ideſt alium filium exhęredatum, quemadmodum, & poſt eius mortem, alias etiam perſonas minùs dilectas ſubſtituit, uidelicet filios filiarum ſuarum ab hæ-

abhæreditate excluſarum, & tacitarum. Hanc coniecturam exiſtimo fortiſſimam, prout etiam exiſtimant Anch. conſil. 74. contra Philippum num.2.in fi.Alex.conſil.64.colum. fi.lib.2. vbi de communi Ruin. conſ.128. num.13.in 3. Curt.ſen.conſ.75.num.4.Cur. iun. conſ.16.nu. 7.& conſ.143.colum.4.Gozad.conſ.64. num.4. Boer. d.deciſ.155.nu.21.Crauet.d.conſ. 62.nu. 10.Alba. conſ.86.num.12.& conſ.87.num.12. Cephal.d.conſ.251.nu.76.& quamplures alios referens.Gabr.d.concl.4.nu.13.& pulchrè Tob. Non.d.conſ.31.nu. 15.

9 Tertia,qa iſta ſubſtitutio eſt facta vltimo filiorum inſtitutorum, & inuicem ſubſtitutorum, morienti,& in vniuerſa hæreditate,Gozadin.d. conſ.64.nu.14.Mant.cõſ.115.col.3.& poſt eos, Gabr.vbi ſupra nu.43.Tob.d.conſ.31. num.17.

10 Quarta,quia Dominus Leonardus filias proprias in teſtamento excludit, certum quid eis relinquendo,vt prædiximus;hinc colligitur mentis eius fuiſſe, vt hæreditas in filios maſculos,& eorum deſcendentes conſeruaretur, & per conſequens filij ipſorum filiorum in cõdictione poſiti cenſentur diſpoſitiuè vocati,Rip.in l.centurio.num. 164.poſt Corn. & Cur.quos refert,de vulg. & pup. Crauet. conſil. 130. num.4.Thob. Non.d.conſil.32.num. 13.

11 Quinta,quia prædicta ſubſtitutio nedum facta compendioſè per verbum (quandocunq;) vt ſic comprædendat vulgarem, & fideicommiſſariam, ſed cum clauſu[l]a (vulgariter pupillariter, & per fideicommiſſum) quo caſu, vt vniformiter determinet iuxta reg.l.iam hoc iure de vulg. & pupill. & nè ſequatur, quòd aliquo caſu filij poſiti in conditione non poſſint admitti, etiam ab inteſtato, quod eſſet contra tex.d.l.lucius,& tradita ibidem ab omnibus, etiam ſequentibus opinionem glo. dicendum eſt, quòd ſint diſpoſitiuè vocati, ita ſubtiliter, & doctè arg. Socin. iun. d. conſil. 174. nume. 24. & ſequen. & poſt eum Thob.Non. d. conſil.31.num.14.& conſil. 32.num.12.

12 Sexta, & vltima ſit coniectura, quòd teſtator duos gradus ſubſtitutionum fecit ſub illamet conditione, ſi ſinè filijs,&c. nam primò filios inſtitutos inuicem ſubſtituit,& deinde vltimo ipſorum morienti ſubſtituit exhæredatum,cui etiam nouiſſimo loco aliam fecit ſubſtitutionem, vt prædiximus, quando igitur ad plures ſubſtitutionum gradus ita diuertit teſtator, clarum videtur, quòd filios poſitos in conditione vocare voluerit, vt per Anchar.d.conſil.74. nume.2.in fi. Alexan.d.conſ. 64.in fi.Rip.d.l.cẽturio num. 163.Crauet.conſ.98. ad fi. & vltrà iſtos Cepha. d.conſil.251. num.29.poſt Iaſon.Cur. ſen. Cur. iun.Gozad.Caſſan.Purpurat.Pariſ.Ruin. Grat. Mant.Soci.iu.& Boer.ab eo relatos,Thob.Non. d.conſ.31.nu. 15.Menoc.in conſ.85.nu.22. Conſi. Lud. Sacc.

Ex his igitur coniecturis,licèt opin. glo. in l.lucius,aliàs ſibi locum vendicare poſſet, nulli dubium eſſe debet, quin in præſenti caſu iudicandum ſit in fauorem D.Roberti filij D.Caroli Antonij vltimo loco defuncti, vt ad bona D.Leonardi eius aui paterni per fideicommiſſum vo-
13 catus ſit. † Et ſi ſingulæ coniecturæ non ſufficere de per ſe dicerentur, ad voluntatem teſtatoris enixè indicandam, ſimul tamen iunctæ ſatis ſuperq; ſufficiũt, vt in propoſito docet Grat. conſ.106.colum.penult. lib. 2. Crauet.d.conſil. 98. in fi. Marzar. d. quæſt. 20. Odd. d.tract.loco præcitato in fin.arti. Gabr.d. conclu.4. num. 49. & ſecundùm eas intrepidè iudicandum eſt,
14 vt concludit Clar. d.quæſt. 29.in fin. † Et quia bona hæreditaria alienata reperiuntur, vt ab exordio diximus,vltra legitimam,& Trebelleanicam,minimè ambigendum erit, quin ea repetere,& reuocare poſſit D.Robertus, quæ ab inde ſupra alienata fuerint per tex. in l. vlt. §. ſed quia, & §.vltimo, & authen.res quæ C.comm. de leg.cum vulg.& in hoc non inſiſto, quia res caret omni difficultate. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Comes Palatinus, vel alius habens authoritatem legitimandi naturales, & ſpurios, poteſt etiam proprios legitimare ex Baldi,& nonnullorum ſententia. Sed vide infra nu. 5. & 10.*

2 *Magiſtratui filiofam.permiſſum eſt adoptari, vel emancipari apud ſeipſum.*

3 *Iuriſdictionis voluntaria actus eſt legitimatio;ſed vide infra nu. 8.*

4 *Iuriſdictionis voluntaria actus, ſi per Magiſtratum apud alium gerantur, nullius ſunt momenti, & num.9.*

5 *Comes Palatinus non poteſt proprium filium naturalem legitimare, vt ſibi ſuccedat,ex veriori, & magis communis opi.*

6 *Legitimatio cauſa cognitionem requirit.*

7 *Imperator non poteſt concedere alicui facultatem legitimandi filios proprios naturales naſcituros; nè ad peccandum innitetur.*

10 *Princeps poteſt proprios filios naturales, vel ſpurios legitimare, non vt pater filios, ſed vt Princeps ſubditos.*

EPITOME.

Comes Palatinus non poteſt proprios filios legitimare, ſecundùm veriorem, & magìs communem ſententiam, quæ tamen controuerſa eſt. Princeps verò poteſt; non vt pater, ſed vt Princeps.

RESPONSVM XL.

INterrogatus à nobiliſſimo Viro, vtrū
Comes Palatinus, vel alius authori-
tatem habens legitimãdi naturales,
& ſpurios, poſſit quoque proprios fi-
lios huiuſcę qualitaris legitimare?
1 Prima facie reſpondendum affirmatiuè credi-
di, memor.cap. per venerabilem,qui fil, ſint le-
gi. vbi Summus Pont, Regi Francorum id li-
2 cuiſſe aſſerit. † & l.ſi cõſul. de adop. vbi conſu-
li permiſſum eſt, & præſidi filijs familias, ado-
ptari, vel emancipari apud ſeipſos. Vndè infert
ibi Bald.in prima lect. ſub nu.8. ad quæſtionem
noſtram; volens Com. Palatinum, & alios au-
thoriratem prædictã habentes, poſſe filios pro-
prios legitimare, & multò magis filios fratris,
vel alterius coniuncti. Dixi tamen meliùs co-
gitandum fore, Ideo domum reuerſus reperi.
ſtatim hanc opin. ſequi Alex. in conſil. 188. in
princ.lib 5.& Abba. in d.cap.per venerabilem,
num.13, & pro eadem allegari, Iaſ. in l. qui iu-
riſdictioni, nume.9. & in l. eſt receptum. de iu-
riſd. omn. iud. Ioan.de Ana.in conſil.29.in ter-
tio dub. & Bolog. in addit, Marti. Lauden. in
tracta. de legitimar. num.157. & Lud. de Sard.
in ſimili ſuo tracta. ſub rub. de legitimatis per
* reſcrip. quæſt.5.Doctores ita communiter * te-
3 nere aſſerentem. † Rationem autem aſſignant,
quia cum legitimare ſit voluntariæ iuriſdictio-
nis, poteſt quis per ſemetipſum eum actum ex-
pedire.d.l.ſi conſul. cum gloſſ. in ver. filiusfam.
vbi etiam Bald.nu.8.9. verſ. quartò iſta regula,
4 † Quinimo dixit Iaſ.d.l.eſt receptum.num.7.8.
actus volontarię iuriſdictionis, ſi per Magiſtra-
tum apud alium gerantur, nullius eſſe momen-
* ti, ſecundum communem * opinionem. Ex qua
ad caſum noſtrum infert, tenens Comitem Pa-
latinum apud alium ſimilem Com. filium ſuum
naturalem nulliter, & inualidè legitimare.
5 Contrarium tamen quamplures maximæ au-
thoritatis Doct. tenuiſſe animaduerti, & in pri-
mis glo, in d. cap. per venerabilem. in ver. Re-
gi. quæ voluit poſſe quidem filiū apud patrem
legitimari, vt alijs ſuccedat, non tamen vt ipſi
patri. quam gloſſ. ſequuntur Hoſtien. Butr. &
Cardi. & pro hac opin. pulchrè conſuluit An-
char. conſil.320. primum dubium. num.5.verſ,
contrarium credo. vſque ad fin. quampluribus
rationibus, & argumentis tuetur. Eandem te-
nere videtur Ioan. de Ana. in oppoſitum cita-
tus, dum ſuſtinendo legitimationem,de qua ibi
tractabatur, dicit factam fuiſſe ab Auo, non à
Patre, & per conſequens ceſſare odium, quod
contra hunc, ratione incontinentiæ, militabat.
Sed pleniùs cæteris, quos viderim,ſententiam
hanc defendit Soci. in conſil.95. lib. 4. vbi ad
partes arguit, contraria omnia tollit, atque ſub
* num. 11. communem, * & veriorem atteſtatur.
ſequitur Lud. de Sard. loco præcitato, vbi poſt
argumenta ad vtranque partem,hanc amplecti-
tur opi.& Dec, in d.l. qui iuriſd. num.15. atque
in cap. ex literis, num. mihi 53. de probat. poſt
alios quos cirat,& Franc.Cur. in addi. ad Alex.
in d. l, eſt receptum. in ver. Parem. Nauar. in
cap. Nouit, in 3.notab. nume. 37. de iud. Nec
diſſentire videtur Iaſ. in d. l. qui iuriſdictioni,
nume.9, ex quo opinionem iſtam vltimo loco
refert, & contraria procedere inquit in actibus
iuriſdictionis merè voluntariæ, in quibus cauſæ
6 cognitio non requiritur, † prout requiritur in
legitimatione, per l.ſi pater, in fi. de adopt. cu-
ius opi. ſequitur ibidem Zaſ. num. 16. & quòd
cauſæ cognitio requirat̃ in legitimatione,quan-
do Comes Palatinus vult legitimare, probat
egregiè Dec. conſil.179. nume. 2.3. poſt Roſel.
& alios quos refert Bero. conſil. 176. nume.45.
verſic.alia quoque, & num. ſeq. Et ſic videtur
* iſta opin. magìs communis, * quæ validiori-
bus etiam rationibus nititur,relatis ab Ancha.
Io. de Ana. Soci. Sard, & Iaſ. in locis proximè
citatis, atque ab Ant.de Roſel. in tract. de legi-
tima. ſub rub. de cauſa materiali legitima. nu-
me. 12.13. quorum dicta recenſere ſuperfluum
exiſtimo,
7 Sed illa præſertim ratio arridet, quòd facultas
legitimandi,ſi ad proprios illegitimos extende-
retur, eſſet contra bonos mores canonicos, &
nutritiua peccati; maximumq́; incõueniens eſ-
ſet, quòd pater, qui peccauit, maculam ſuam
poſſet propria authoritate abſtergere, & abo-
lere, non recurrendo ad ſuperiorem. vt conſi-
deranr Ioan. de Ana. num. 3. Ancha ſub nu.5.
Soci.num.8. & Sard. num.6. Arguentes, quòd
ſicut Imperator non poſſet alicui ſpecificè fa-
cultatem concedere proprios filios naturales,&
ſpurios procreandos legitimare, nè ad peccan-
dum inuitaretur, ita & multò minùs ſub gene-
rali conceſſione, id permiſſum intelligi poteſt.
ad quod vltra per eos deducta, videri poteſt.
Bald. in l.eam quam. num.33.C. de fideicom.
Apud eoſdem etiam authores multiplex ſumi
poteſt reſponſio ad argumentum prædictum de
volontaria iuriſd. & p̃ſertim illud procedere in
ea,q̃ ſinè cauſæ cognitione exercet̃,ex mẽte Iaſ.
vbi ſ̃. & illud ceſſare vbicunq; vrgẽtiores ratio-
nes in

Digitized by Google

nes in oppoſitum militant, vt reſpondet Socin. d.conſ.95.nu.12.

Ad rex.in c.per venerabilem reſpondet Aneh. d.conſ.320.in fi.procedere in Rege Franciȩ, qui ſuperiorem non recognoſcit; cui multa licent, quæ alijs non licerent; & re ipſa probar ille tex. ſpeciale eſſe, vt non tanquam pater filium, ſed tāquam Princeps ſubditum ſuum legitimare valeat. Vndè Abb.ibi nu.13. & alij Scrib.not.Principis priuilegium illud eſſe.

Bal.authoritas in d. l. ſi conſul.curanda nō eſt, quia communi opin.repugnat, ita reſpōdet Soc. d.conſ.95.nu.11.

Alex.d.conſ.188.in prin.perſunctoriè loquitur, & impremeditatè, vt ipſemet præfatur, Bologn. in addi. ad Ana. de Principe loquitur, ex quo fundat principaliter dictum ſuum in d.c. per venerabilem(& in opi.Anc.qui cōtrarium tenet,) vtſupra.

* Iaſ.in d.l. qui iuriſdictioni. communem * potiùs amplectitur ſententiam, vtſupra viſum eſt,

8 † & ad jd quod idē Iaſ.ſcribit in d.l.eſt receptū, quòd actus voluntariæ iuriſdictionis apud aliū nulliter expediantur ab eo, qui facultatem taliū actuum expediendorum habet, poſſet primò reſponderi concluſionem illam, quam communē dicit, multos habere contradictores, & quidem maximȩ authoritatis, quos ipſemet ibi refert, & ante eum Alex.ſub num.4.pro quibus ſtat, l.1.in fi.tit.de offi.conſul. Item reſponderi poſſet legitimationem abſolutè non eſſe voluntariæ iuriſdictionis, ſed de contentioſa participare, quod colligitur ex d.c.per venerabilem, §.inſuper, dū vult talem iuriſdictionem exerceri à Principe in ſubditum, & in §.ſeq. vbi tractans legitimationis materiam, inquit Summ. Pont. ſe temporalē quoq; iuriſdictionem, caſualiter extra Patrimonium eccleſiæ exercere, & quòd de contentioſa participet, ſuaderi quoq; pōt ex relatis p Ant. Roſel.d.tract.de legitim. li.20. cap.1.nu.9.10.

9 † Deniq; reſpondetur concluſionem illā p Iaſ. relatam loqui de magiſtratu, qui non ſolū voluntariam, ſed ēt contentioſam iuriſdictionē exercerė poteſt, vndè inconueniens videref, & contra honeſtatem, & dignitatē ſui imperij. vt alienæ iuriſdictioni ſe ſubijceret in eo quod per ſe ipſum gerere poſſet; quam rationē perpendunt Scrib.in d.l.eſt receptū, teſte Alex.ibi ante nu.5. At ceſſat huiuſmodi ratio, & inconueniēs in Comite Palatino, qui contentioſa regulariter caret, ergo ex dicta concluſione ad caſum noſtrum nō benè infertur. Sed quicquid de hoc ſit, ſatìs eſt

* illationem illam communi * ſententiȩ repugnare, quam ipſemet Iaſ.in d.l.qui iuriſdictioni. approbauit, vtſupra dictum eſt.

Io.de Anan.in contratium adduci non meruit, cum pro hac opi.potiùs teneat, vtſupra.

Marti. Laud. ex aduersò citatus, remiſſiuè tantùm loquitur, & non benè figit pedes; Imò dum ſe remittit ad Ana.d.conſ.29.potiùs ſententiam probat per doctri. Bar. in l.non ſolum, §.liberationis, de libera. lega.

Lud.de Sard.licèt dicat Doct.communiter tenere, fundat ſe in d.c.per venerabilem, §. inſuper, qui loquitur in Principe, in quo diuerſum ius ſtatuitur, vt infra proximè dicemus, & ſecūdum ius allegatum intelligi deber vtſupra, in alijs autem legitimandi poteſtatem habentibus contrarium expreſsè tenet, vt retulimus.

Concludendo igitur, vera, & communis videtur ſententia, quòd habens legitimandi facultatem, non poteſt ex ſe ipſo proprium filium naturalem, vel ſpurium legitimare.

10 Verùm hanc limitari intelligo in Principe, & Principis authoritate fungente, & ſuperiorem non recognoſcēte, q in propria quoq; cauſa cognoſcere, & iudicare poteſt. Is namque filios ſuos legitimare poterit, non vtì pater, ſed tanquam dominus ſubditos, vt ad litteram legitur in d.c.p venerabilem, §. inſuper vbi Abb.num. 13. & alij Canon. notant, teſte Socin. d. conſil. 95. num.1. verſ.pro hoc, & nu.10. Hanc etiam limitationem probat, Anch.d.conſil. 220.in fin. Ant. Roſell.d.tract.Rub. de cauſa materiali legītimat.num.12.verſ. In contrarium, & Ludou.de Sard.d.tract.Rub. de legitimatis per reſcriptum quæſt.5.num.6. Deci.d.conſil.579.num.3. Diuerſitatis autem rationes inter Principem, & Comitem Palatinum in hac materia notoriæ ſunt, & apud proximè citatos authores legi poſſunt, quas referre ſuperfluum ducimus. Iunctis igitur eorum authoritatibus, qui Comitibus, etiam Palatinis facultatem prædictam tribuunt, cum his qui ſoli Principi eam concedunt, res omni caret difficultate, quo ad ipſum, licèt quoad alios ſecus (meo iudicio) reſpondendum ſit.

Stabit ergo regula, quòd habens legitimandi facultatem, non poterit proprios filios naturales, aut ſpurios legitimare, & antiquis natalibus reſtituere; Sed limitabitur in Principe, & principis authoritate fungente, qui non tanquam pater in filios ipſos, ſed tanquam Dominus in ſubditos ſuos munus hoc validè explere poterit per ſupradicta, & hanc reor eſſe veritatem. Saluo tamen ſemper, &c.

Conſil. Lud. Sacc.

S V M M A R I V M.

1 *Reſcriptio in incorporalibus non currit niſi contra ſcientem, & patientē, quia aliter poßideri non poſſunt, ex communi.*

2 *Quod ampliatur procedere etiam in immemorabili præſcriptione.*

3 *Ignorantia eius præſumitur, qui in alterius locum ſuccedit.*

4 *Præſcriptio cōtra fiſcum Principis debet eſſe ad minus quadragenaria.*

5 *Fiſcus ſine cauſæ cognitione, aliquem ſua poſſeſſione priuare non debet.*

6 *Conſiliarij Principis cauere debent, nè potiùs deceptores ſint, præſertim in alteratione monetarum.*

7 *Principes qui monetas mutant in ſui commodum, peccant mortaliter, & ad reſtitutionem tenētur, & in foro pœnitentiali aſtringuntur, ſicut, & pro nouis pedagijs.*

8 *Princeps habens regalia, poteſt monetas mutare iuſta de cauſa, & cauſa iuſta dicitur ſi populi conſenſus accedat, de cuius commodo, & intereſſe tractatur.*

9 *Si verò populi conſenſus deſit, controuerſum eſt an poſſit?*

10 *Nam pro negatiua multi tenent, & de conſuetudine Hiſpaniarum, & de communi atteſtantur.*

11 *Affirmatiuam verò alij amplexi ſunt, & de magis communi, & de conſuetudine Galliæ fidem faciunt.*

12 *Quæ facultas Præſidi quoq; Prouinciæ conceſſa videtur.*

13 *Opiniones autem conciliari poſſe videntur, vt populi conſenſus non ad authorandum, ſed ad iuſtificandum alterationem monetarum requiratur, vel quod iuſta cauſa, quæ requiritur in hoc, verificetur, vt abſq; populi præiudicio fiat, quod idem videtur importare.*

14 *Aurei valor auctus quibus ex cauſis procedere poſſit? & nu. 18.*

15 *Debitor non moroſus poteſt de currenti moneta ſoluere, licèt valor extrinſecus auctus, vel diminutus fuerit.*

16 *Princeps cuius facto auctus fuit auri valor, tenetur accipere pro ſuis creditis de currenti moneta tempore ſolutionis, nullo habito reſpectu ad antiquam.*

17 *Peritis in arte ſtandum eſt pro valore monetarum dijudicando.*

19 *Monetæ qualitas contractus tempore currens attendenda eſt, & ſi deterior eſt effecta, ſolui tamen debet debitum de illa antiqua, vel de noua ad æſtimationem antiquæ.*

20 *Contrarium tamen nonnulli tenuere, & malè, & contra communem.*

21 *Fallit tamen vbi contraria conſuetudo vigeret.*

22 *Etiam ſi non ſit præſcripta, modo ſit decennalis, cum ſcientia ſuperioris.*

23 *Fallit quoque ſtante ſtatuto contrarium diſponente.*

24 *Statutum prohibens meliorationem monetæ peti, vt eſt Parmæ, intelligi debet de augumēto extrinſeco, non verò de intrinſeco.*

25 *Statuta non ligant ſtatuentes ex communi, nec Principem.*

26 *Creditor recipiens ſolutionem annuam in moneta currenti, etiam deteriorata, per triginta, vel quadraginta annos, tenetur quoque in futurum recipere, ex communi, quod intelligitur, ſi bona fides recipientis, & ſcientia ſoluentis concurrit, vt præſcriptioni locus eſſe poſſit.*

27 *Ampliatur etiam in caſu quo in contractu nō fuit expreſſum de qua moneta ſit ſoluendum, & ſolutiones ſubſecutæ fuerunt in moneta vſuali, etiam variata, quoniam ſic declaratum fuiſſe dicitur de qua contrahentes ſenſerint.*

28 *Præſcriptio verò immemorabilis ſoluendi vt ſupra, multò magìs ſoluenti prodeſt.*

29 *Præſcriptio etiam immemorabilis, aduerſùs Principem non currit in his, quæ ipſi reſeruata ſunt in ſignum ſuperioritatis, & obedientiæ.*

30 *Contrarium permulti tenent, & communem, ac magìs communem, verioremq; atteſtantur.*

31 *Reſeruata verò in ſignum priuilegij, ſeu poteſtatis principalis, & Regalia omnia, præſcriptioni immemorabili ſubiacent abſq; dubio, & eſt cōis.*

32 *Vectigalium, & daciorū immunitas præſcribitur.*

33 *Principis res, & iura ſunt quinq; ſpecierum, quæ enumerantur.*

34 *Cenſus qui Principi ſoluitur, eſt de his, quæ in ſignū ſuperioritatis, & obedientiæ debentur.*

35 *Contrarium tamen concludunt Scribentes in cenſibus, qui hodie Principibus ſoluuntur, licèt olim de eo, qui Imperatori ſoluebatur, & de tributo ſecus iudicaretur.*

36 *Præſcriptibilis igitur cenſus Principis, ſicut alia ipſius iura, prout taxa equorum, cenſus ſalis, Dohana, indictiones, & ſupindictiones, & alia ſimilia.*

37 *Non entis nulla ſunt qualitates.*

38 *Præſcriptio contra Vniuerſitatem currit propter Adminiſtratorum negligentiam.*

39 *Præſcriptio cœpta contra aliquem, perficitur cōtra ſucceſſorem, coniungendo tempora vtriuſq; quæ dicitur acceſſio.*

40 *Et locum habet tam actiuè ad beneficium præſcribentis, quàm paſſiuè contra ſucceſſores, et priuilegiatos, vt minores, & alios.*

41 *Cenſū, & tributum, aliasq; præſtationes Princeps recipere tenetur in vſuali, & currenti moneta.*

42 *Secùs in alijs eius creditis à contractu procedentibus.*

43 *Præſcriptionis initium probari debet, ad hoc vt tēpora ipſius rectè dinumerari poſſint.*

44 *Augumentum monetæ ei prodeſſe debet, cui diminutio damnum allaturum fuiſſet, & è contra.*

45 *Aurei valor ſi tantum creſceret, etiam propter monetarū deteriorationē, aliūde, q̄ à Principe procedentē, vt dacia, & redditus ipſius ad nihilū ferè reducerentur, poſſet ipſe recedere à cōſuetudine, et p̄ſcripta, accipiendi de currenti moneta tēpore ſolutionum, et ad valorē tēporis cōtractus redire,*

quia

Digitized by Google

quia non debent Dacia ipſa, & Gabella eſſe eluſoria, & infructuoſa.

30 *Ampla etiam in priuatis, & ſtante pacto de ſoluendo in currente moneta tempore ſolutionis, nam ſi adeo creſceret aurei valor, vt æſtimatio ab vna parte iniquitatem pareret, & res ipſa ad infinitatem quandam reduceretur, vel annihilaretur obligatio, rigor ipſe temperandus veniret.*

Ad Sereniſs. D.D. Alexandri Farneſij, Parmę, & Placentiæ Ducis mandatum.

EPITOME.

In præſcriptione incorporalium Principis, quæ requirantur? & præſertim in his, quæ ipſi reſeruata ſunt in ſignum ſuperioritatis, & obedientiæ, vel priuilegij, aut poteſtatis principalis? cum notabili diſtinctione quæſtio deciditur.

Princeps an, & quando monetas cum populi, vel ſine populi conſenſu mutare, & alterare queat? Qua in re diſſentientium opin. conciliantur.

Princeps, aucto monetarum valore, vtrum dacia, & alios redditus ſuos exigere teneatur de currēti moneta, vel antiquam petere poſſit, uel nouam ad æſtimationem antiquæ, longa diſtinctione declaratur: & aliquæ etiam limitationes examinantur.

RESPONSVM XLI.

THema tale eſt. Tenebantur olim de anno 1546. Ciuitates Parmæ, & Placētiæ versùs Illuſtriſs. & Excellentiſs. tunc Ducem ſuum Petrum Aloyſium Farneſium ad ſolutionem annui ſubſidij ſcutorū quindecim millium pro qualibet ipſarum, ad ſtatiuas militum, ac ēt Ciuitas Parmæ ad annuū cenſum aliorum decem millium, à quib⁹ omnibus liberari cupientes aſſignauerunt, & inſolutū dederunt eidem Illuſtriſs. & Excellētiſs. D. Duci nōnulla vectigalia, ſeu dacia, atq; taxas equorum, & bancas notariorum, in contractibus ſuperinde celebratis expreſſa, & expreſſas, exigi ꝑ Cōmunitates ſolita, & ſolitas annuatim in moneta pro tempore currenti, & huiuſmodi ceſſio, & aſſignatio facta ſupponitur ad omne lucrum, & periculum Ducalis Cameræ. Tunc temporis autem valebat ſcutum libras quinq;, & ſolidos quindecim, nunc autē ob mutationem monetarum ſubſequutā, valet in Ciuitate Parmæ libras ſeptem, & vltra, in Ciuitate verò Placentiæ libras ſex, & ſolidos ſex, adeo quòd cum Ducalis Camera, datia, & taxas prædictas exigat de moderna currenti moneta, nō ꝑcipit tot ſcuta quot tempore contractus percipiebat. Quinimo datia nonnulla per Ciuitatem Placentiæ aſſignata non exigit, nec vllo modo percipit, eiuſque rei cauſa ignoratur. Conquæruntur itaq; Domini Camerarij, & de opportunis, atq; legalib⁹ remedijs quærunt, vt Sereniſs. D. Ducis Alexandri in Ducatu prędicto ſucceſſoris, indemnitati ſuccurratur? Et quia eius celſitudo ab hoc ſuo Ducali Conſilio votum pro iuſtitia expetiuit, exhibitis etiam nonnullis Doctiſſimorum virorum reſpōſis, qui in contrarias iuere ſententias. Nos Sereniſs. atq; Colendiſs. Domini noſtri iuſſis libenti animo (vt par eſt) parere volentes, cupientesq;, viſis, ac perpenſis vtriuſq; allegationibus, ac facti ſpecie, rectè examinata, incipiendo ab his datijs Placen. quæ hodie non exigūtur, quæ per triginta, & quadraginta annos exacta non fuerūt, adeo vt de præſcriptione dubitari poſſe videaī, nos aduersùs Principem præſcriptum non arbitramur; nam ommiſſa pro nunc eorū opinione, qui tenuerunt, quòd in illi reſeruatis, immemorabile tēpus requiratur; aut quòd nullo ēt tēpore ꝑſcribatur iuxta aliorum ſententiā, de quibus
1 latiùs infra agemus, † certè ipſius ſaltem ſciētia, & patientia erat neceſſaria in præſcriptione, cū de incorporalibus tractetur, quæ aliter nequeūt poſſideri, l. 2. C. de ſerui. & aq. l. quotiens la 1. §. fin. & l. quotiens la 2. de ſerui. vbi Bart. & Doct. Bar. in l. 1. §. deniq; de aq. pluu. arcen. Abb. in c. de quarta ad fin. & ibi Feli. nu. 41. de præſcript. qui de communi * atteſtatur, & vti cōem amplectitur, Didac. in reg. poſſeſſor. par. 2. in princ. nu. 8. cum multis concord. Crau. in tract. de antiq. temp. par. 4. num. 130. cum ſeqq. vbi innumeros
2 refert, † & in immemorabili quoq; præſcriptione procedere aſſeuerat Peregr. in tract. de iu. fiſ. lib. 6. tit. 8. nu. 29. videndus. De tali aūt ſciētia, & patientia conſtare non poſſe creditur, ex quo ſtatim ferè poſt aſſignationē ꝑdictā, deceſſit D. Dux Petrus Aloyſius, & Ciuitas Placentię per annos nouē occupata fuit (ut notoriū eſt) & poſt ei⁹ re-
3 ſtitutionē Sereniſs. q. D. Duci Octauio factam † iș ignoraſſe præſumitur contractum cū patre celebratum, l. qui in alterius cum materia de reg. iur. l. veriùs de probat. cum notiſs.
4 Et vbi contrarium probari poſſet, adhuc præſcriptioni locus non eſſet, quia non effluxit tantum temporis poſt dictam reſtitutionem, quantum ad pręſcribendū fuiſſet neceſſariū; videlicet 40. annorum c. cum perſonæ cum not. de priuil. in 6. l. omnes, & l. comperit, C. de præſcript. 30. annor. Afflict. poſt Iſern. in c. 1. num. 9. de capi. qui cur. vendi. Barr. in l. ſi publicanus de public. Corn. conſ. 268. num. 19. lib. 4. Guid. Pap. quęſt. 416. num. 1. cum concord. qui ita iudicatum in parlamento aſſerit. Boer. deciſ. 263,

nu.19.Peregri.vbi ſ. nu.27.28. Qua propter cũ
ceſſet præſcriptio, Ducali Cameræ licere credi-
mus datiorum prædictorum exactionẽ inſtaura
re,q̃ ommiſſa hucuſq; fuit,niſi legitima de cauſa
5 ceſſaſſe demonſtretur.† Audiendam ergo in pri
mis Illuſt. Placentiæ Communitatem pro inte-
reſſe Populi cenſemus, ex quo in quaſi poſſeſ-
ſione non ſoluendi,tot, tantiſq; annis reperitur,
nè ſinè cauſæ cognitione illa priuetur, aduersùs
doctr.Didac.var.reſolut.cap.16.num.9.10. Si
autem nihil iuridicum in medium attulerit, pro
pter quod datia,& iura prędicta remiſſa fuerint,
nulli dubium, quin in futurum Ducali Cameræ
debeantur.

Super iactura autem ex mutatione monetę cõ
tingente,duplex occurrit inſpectio, prout dupli
ci ratione fiſci Ducalis indemnitati conſuli poſ-
ſe creditur; Quarum altera eſt in reducẽdo mo-
netarum curſum,& valorem extrinſecum ad an
tiquum illius temporis, quo facta fuit in ſolutũ
datio; ita vt aureus pro libris quinq;, & ſolidis
quindecim tantùm expendatur.Sic enim fiet,vt
vectigaliũ nulla ex parte exactio minuatur. Al-
tera verò, vt firmo manente præſenti moneta-
rum curſu,exigantur datia ipſa in maiori quan-
titate,habito reſpectu ad alterationem monetæ
ſubſequutam, adeo quòd tot aurei ex ipſis per-
cipi poſſint,quot ab initio percipiebantur.

6 Vtrùm igitur hæc Principi liceant? videndum
eſt & quidem accuratiùs; nè conſiliariorum lo-
co deceptores nuncupari poſſimus, prout Regis
Aragoniæ conſiliarios appellauit Inno. Tertius
conſimili de cauſa in c.quantò de iureiur. quod
ibidem Abb. & Doct. notant contra eos,q Prin
cipibus alterationem monetarum, ſuadent ad
ipſorum Principum vtilitatem,potiuſquàm ſub
7 ditorum commodum,& beneficium,† ad quod
etiam propoſitum inquit Hoſtien. in tit.de cẽſ.
§.ex quibus,8. quòd qui mutat pecuniã in gra-
uamen Populi pro lucro temporali, tenetur ad
ſatisfactionem etiam ſi rex ſit.Iſern.in titu. quæ
ſint rega.nu.21.& ibidem Afflict.in ver. mone-
tæ,num.4.5.Principes monens monetam mutã
tes,vt benè caueant,nam apud Deum, & in fo-
ro pœnitentiali aſtringuntur. ſicut, & in nouis
pedagijs;& Diuus Thomas in tract.de regimin.
Princip.lib.2.cap.13.quem ad id refert Didac.
de vete. col. numiſma.capit.3. in princ.num.6.
verſ. qua ratione.

8 Et quod attinet ad primã inſpectionẽ, Scrib.
* vno ore * concludunt, & conueniunt, Principi
Regalia habenti licere monetas mutare, illarũ
curſum variare,& alterare iuſtam ob cauſam;&
iuſtam cauſam eſſe affirmant, quãdo conſenſus
Populi interuenit, de cuius intereſſe tractatur.
Hoſtien.loco præcitato, verſ. & hoc intelliges.
Innocen.in d.cap.quantò ſub num.1.& ibidem
Abb.num.1.atq; alij Doct.quos refert,& ſequi-
tur Brun.in tract. de augument. monet. limit.6.
Didac.vbi ſupra in verſ.mutatio verò pecuniæ.
Quocirca cum Ciuitas Placentiæ, nedum hoc
tempore conſentiat, verùm etiam preces porri-
gat pro monetæ reductione, & abbreuiatione,
vt cum Ciuitatibus Mediolani ſtatus, & Ianuæ
dominio,quibus cum frequentiùs habet comer
cium,conueniat,non eſt ambigendum, quin iu-
re permittente, tutaq; conſcientia eius preci-
bus annuere quæat Sereniſs.D.Dux,& ſi in con
ſequentiam commodum antedictũ ſenſurus ſit.

Difficultas igitur ſtat, vbi Populi cõſenſus de-
ſit,qui talem monetæ reductionem ſibi damno-
ſam proteſtetur, eamq; abhorreat, pro vt Par-
men. Ciuitas abhorrere ſupponitur, prout con-
ſueuit; & pluribus de cauſis; & præſertim ob in-
numeros canones emphiteoticos, qui quotan-
nis ſoluuntur per laicos Eccleſiaſticis perſonis,
etiam forenſibus, qui canones tantò augeren-
tur, quantò moneta reduceretur, & abbreuia-
retur, cum in tot libris regulariter ſoluantur
& non in ſcutis,vel aureis; ac etiam ob confor-
mitatem,quam nunc tenet in monetæ curſu,cũ
nonnullis Ciuitatibus,& locis circumuicinis,vt
Regium,Brixilium,Mutina, Mantua, Terra Ca-
ſalis maioris, Vitaliana, & cum ciuitate Vene-
tiarum, cum quibus omnibus frequentiſſimum
obtinet commercium.

9 Et ſanè controuerſa reperitur inter noſtrates
10 hæc deciſio † aliqui enim Principem abſolutè
negant monetæ curſum alterare poſſe abſq; Po
puli conſenſu, prout Innocen. & Abb.in d.cap.
quantò, vbi etiam Imol.& Petr.de Anchar. in
2. not, ponderantes tex. in illis verbis(irrequi-
ſito aſſenſu populi) Luc.de Penn.in rubr. de ve
te.numiſma.poteſt.ad fin.lib. 11.Petr.Bellug.in
ſpec.princip.titu.de mutat. monet. in princ.qui
in Regno Hiſpan. ita ſeruari atteſtatur, & ideò
monetam hoc reſpectu immutabilem dicit Bru-
nus ſupra relatus in 6. limit. vbi Principem in
mutatione monetæ non poſſe tertio præiudica-
re inquit, & quòd ſi hoc faceret ſinè conſenſu
ſubditorum, teneretur ad intereſſe, Afflict. in
conſtit.Reg.in prælud.quæſt.16. nu. 4. & Mart.
Lauden.in tract.de monet.nu.8.vbi Doctor. ita
* communiter * tenere in d.c.quantò aſſerit,Frãc.
Mart.deciſ.152.in princip. & hanc eſſe commu-
* nem * dixit Igne.in l.neceſſarios,§.nõ aliàs par.
2.nu.99.ff. ad Sillan. & eam omnes tenere affir
mat Menoch.de arbitr.iud.in caſ.316.num.47.
11 Boer.tamen deciſ.327.nu.7. contrariam com-
* muniorem * aſſerit,& in Regno Franciæ obſer-
uari pro qua allegat Io.Fabr.inſti.quib.mo.toll.
oblig.& in authen.hoc niſi debitor, C.de ſolut.
Corn.in conſ.135.ad euidẽtiã lib.3.Io. de Plat.
in l.2.& fi.C.de vete.numiſm.pote.Salyc.in l.2.
C. de fal.mon. Caſtr.in l.creditor, de ſol. ¶ Sed
nemo iſtorum conſenſum populi excludit, licèt
ſoli

ſoli Principi facultatem cudendi, atq; mutandi monetas tribuant; allegat ēr, perpenditq; d.l.2.
12 & fi. & d.l. creditor, q̄ id ipſum ſuadent. † Imò Præſidi quoque licere pecuniam æroſam tollere,& reprobare,pbat tex.in d.l.creditor,& glo: in d.l.2.potuiſſetq; ad idem allegate tex.& feudiſtas * oēs in c.1. in ver. moneta. in ti. quæ ſint
13 reg.in vſi feud. † q̄ tamen iura, & authoritates intelligi poſſunt, & declarari, iuxtà terminos d.c.quantò, vt liceat Principibus, Præſidibusq; Prouinciarum pecunias mutare, & variare ob publicam vtilitatem, q̄ populus ipſe approbauerit. Sic.n. verum eſſet dicere ſolum Principē, & habentes authoritatem ab eo,iuriſdictionē in p̄dictis habere; verū populi quoq; cōſenſum interuenire debere;non q̄dem ad authorādū actū, ſed ad illum iuſtificandum, & ad excludendum populi præiudicium, & ita poſſunt opiniones conciliari alioquì repugnantes.

Verumtamen authoritas Boer. atteſtantis de magis cōi,* prout eum ſecutus, Viui.ēt atteſtatur lib.2.com.opin. ſub n.189. & quē expreſſim probat Didac. de vet. col. numis. cap.7.num.6. plurimùm vrgēt pro hac 2.opin. q̄ iā in omnem caſum intelligendam eſſe cēſemus, iuxta declarationē eiuſdē Didac. quòd ſoli Principi abſq; populi cōſenſu liceat monetam alterare; modo fiat ex iuſta cauſa, & abſque populi præiudicio. Quaptopter circa mutationem Parmæ fiendam maximè animaduertendum putamus, ſi populus ille in allegatione ſui præiudicij p̄ſtiterit, illudq; diligenter examinādum, & ſi quod ſubeſſe cōpertum fuerit. à tali mutatione p̄tſus abſtinendum, niſi eiuſdem cōſenſus accedat expreſſus, & hæc quoad primam inſpectionem.

Quo verò ad inſpectionem ſecundam, vtrum ſcilicet datia, & redditus p̄dicti in maiori quantitate exigi queant, q̄ hactenus conſueuerint ē vt antiquæ illius pecuniæ tpe celebrati contra-
14 ctus currentis valor æquetur. † Eſt in primis indagandū vndè monetæ curſus alterationem receperit, & quare aureus nunc plure s valeat libras, q̄ antea? Aut.n.à populorum cōi vſu, commercio, & conſuetudine quadam paulatim introducta fuit, q̄a fortè minus auri circumferri cæperit, vel argentum deterius; aut à Principis iuſſu, & imperio proceſſit, aut à librarum, & aliarū monetarum argentearum, & ærearū deterioratione; aut partim ab vna, & partim ab
15 alia cauſa. † Primo caſu, ex quo dr̄ extrinſecus tm̄ valor auctus, & æſtimatio,eius ratio non eſt habenda in ſolutione debiti, ſed tenetur q̄dem creditor à debitore non moroſo,in curtenti, & vſuali moneta ſatisfactionem accipere ſolutionis tpe, perinde ac ſi triticum, vel vinum foret debitum; nam eadem vini qualitas, vel tritici præſtanda venit, & ſi plus, vel minus valeat ſolutionis tpe, quàm contractus. Bar.in l.Paulus, n.6. & ibidē Scrib. oēs * de ſol. & in l.cum q̄d. ſi cert.pet.in d.c.quanto, in clem.2.de decimis, & alibi ſępè Iſern.in d.c.1.ī verbo regalia,n.22. latiſſimè Arer.conſ.84.in 2.dub. Brun.in tracta. de aug.monet.par.3.vbi multos de cōi * teſtantes refert,& limit. 10. Viui.com.opi.lib.2. opin. 185. Cagnol.plenè in l.2. nu.213.C.de pact.inter emp.& vendit. Didac.de vete. colla. numis. cap.7.§.vnico, n.3. Meno.conſ.49.nu.9. & 45. Ideo ſi in hoc primo caſu verſaret̄ Ciuitas Parmæ, nulla ratione poſſet modus exigendi datia, & redditus antedictos variari.

16 In ſecundo autem caſu, ſi Sereniſs. DD.Ducū iuſſu, & imperio auri valor pro tpe creuiſſet, idem foret reſpondendū, quia adhuc ſolui poſſent datia, & redditus p̄dicti de currenti tpe ſolutionis, ex cōi * ſn̄tia, pro qua innumeros adducit Gabr.de ſolut. concl. 2. in princ. maximè verò ſi ſolutio fienda ſit ipſi Principi; quando.n. culpa, vel facto creditoris monetæ alteratio p̄uenir, nulla eius habetur ratio ad illius cōmodum, vt in terminis concludit Alex.conſ.17. in fi.referens Zabar. Anchar.& Imol. in d.clem.2. de deci. Brun.d.tract.limit.7.n.2.& Hier. Gabr. conſ.164.n.5.verſ.& eò magis, & n.ſeq. cōcludentes Principem tali caſu in currenti,& vſuali moneta,ſuos teneri redditus exigere; nullo habito reſpectu ad tempus contractus, ſeu diſpoſitionis. ad idem Ant. Gabr. d.tit.de ſolut.concluſ.1.num.14.& in fi.

Tertius eſt caſus, in quo maior verſatur difficultas, nam ſcribentes noſtri in diuerſas iuere ſententias; nos tamen tem hanc breuiùs, q̄ fieri poſſit perſtringemus, & quartum quoq; caſum inſimul decidemus; quia cū mixtam habeat naturam primi,ſecundi, & tertij,eatenùs primam, ſecundam, & tertiā determinationem recipiet, quatenùs ab illorum cauſis proceſſiſſe reſpecti-
17 uè comperietur,† q̄ nos peritorum artis iudicio relinquimus; vt tenemur per tex. in l. 2. C. de pon. & au.illa. lib.10. & not. in l.1.de vent. inſpici.Dicimus itaq;,quòd ſi deteriorationē monetarū proceſſiſſe tm̄ conſtatet Sereniſſimorum Ducū facto, q̄ ſuas monetas argenteas,æreasq; in viliori materia, aut pondere læuiori,cudi feciſſent, eadem ſequeretur determinatio, quę in p̄cedentibus caſibus; nam & in his terminis loquuntur Doct. mox relati, vt videri pōt. Si verò monetarum harum deteriotatio abſq; illo-
18 rum culpa, & facto, accidiſſet † q̄ pluribus mo-
19 dis poteſt contingere, vt exemplificat Iſern. in d.verbo Regalia, n. 21. † & hoc caſu licèt m̄ia ſit Brocardica, alta, magna, ac profunda, vt per Io. Regnaud. in princ. ſui tractatuli de monet. videretur nihilominus amplectenda * cōis illa ſententia,quam pro regula,tradit ibidem Ioan. Regnaud.nu.1.& per totum, & pleniùs Brun.d. ſuo tract.par.1.& in ſequentib.vbi decē,& octo amplia-

Digitized by Google

ampliationes ſubdit, quas particulas inſcribit
Curt.in tract. de mone.nu.11.cum ſeqq. Mart.
Lauden.in ſimili tract.n.22.cum ſeqq. Viui.li.2.
com.opin.148.cũ multis concord. Cępha. con-
ſil.31.n.8.Nat.conſ.35.ad fi.& conſ.302.&454.
Didac.d.§.vni.nu.2.Cagno.in d.l.2.nu.215. ad
fin.& ſeqq.C.de pac.inter empt.&vendi.Gabr.
d. conſ. 164. nu.1. cum tribus ſeqq. Beninten.
deciſ. 39. in princ. & ferè per totam, latiſſimè
Gabr.d.concluſ.1.de ſolu. in princ. Pedem. de-
ciſ.174.nu.1.in 2.par. vcz, quòd de moneta an
tiqua currenti tpe contractus ſolui debeat, aut
20 de noua ad extimationem antiquæ † contra q̃
tamen regulam tenuerunt, permulti tã ex anti-
quis, quã modernis authoribus, quos citat Me-
noch.d.conſ.49. num.22.verſ. ſextò accedit, &
nu.ſeq. quorum ẽt opin. latiſſimè tuetur in eo-
dem reſponſo, à nu.31.verſ.non obſtant, vſque
ad fin.poſt modernos.Pariſien. ab eo relatos,ac
Didac.d.§.vni.concluſ.3.verſ. contrarias. horũ
autem rõnes, & argumenta non ſatisfaciunt.
Idcirco concludendum cenſemus à priori ſen-
tentia non eſſe recedendum. pro qua ſunt tex.
ineuitabiles vcz in.l.cum quid.ſi cer.peta. in ca.
cum canonicis, & c.cum olim.de cenſi. & vtro-
biq; Scrib. oẽs tradunt. & in l. Paulus. de ſolut.
& hanc eſſe cõem opin. * Legiſtarum, & Cano-
niſtarum, ſcribit Tiraq. in tracta.de retra.ligna.
§.1.glo.18.nu. 26. 27. & reſtatur etiam Cæpha.
d.conſ.31.nu.8.cum ſeqq. Calca.conſ.15.n.41.
cum ſeqq. vbi notabiliter loquitur,& Crau. cõ-
ſil.49.nu.6.Minſing.cent. 4. obſer. 1. & 16. qui
veriorem ẽt, & iuri æquitatiq; cõformem dicit,
Surd.conſ.220.nu.3.verſ. non tamen,& ſeq.cõ-
ſil.368.nu.7.8.9. & 17. atque conſ. 397. nu.14.
17. & conſ.406. per to.

Verùm quia multæ ſolent huic concluſioni li-
mitationes accommodari, cautè deſpiciendum
eſt, num in earum aliqua caſus noſter verſetur?
21 Et in primis limitari ſolet vbicunque contra-
ria viget in loco, conſuetudo, nempe quòd mo-
netæ currentis tpe ſolutionis curſus attẽdatur,
& de ea ſoluatur, non habita rõne tpis contra-
ctus, Rom.conſ.123. nu.1. verſ.hoc autem ma-
ximè, & ibi Mandoſ. in addi. in ver. conſuetu-
dinem, alios citans Aret.conſ.11.colum.penul.
22 & fin. † vbi conſuetudinem, ẽt non pręſcriptam
ſufficere affirmat, & quòd ſit decennalis, cum
ſcientia ſuperioris, etiam ſi eſſet contra ſtatutũ
vſu non receptum, vt per eum, Brun. d.tract. li-
mit. 3. qui vltra prædictos citat Bald. Hoſtien.
Alex. & Corn. & de qualitate dictæ conſuetu-
dinis ſe remittit ad Aret.vbi ſup.Nat.conſ.192.
num. 1.cum ſeqq. Rub.conſ.17.nu.4. conferunt
quæ latè ſcribit Menoch. d.conſ.49. nu.17.18.
& 19. qui in fortioribus terminis loquitur; nẽ-
pe quando ſtat ſolùm conſuetudo in regione,
quòd vna ſpecies monetæ poſſit pro alia ſolui,
& de tali cõſuetudine etiam aduersùs ſtatutum
latiſſimè Bertaz. conſ.ciui.71.à num.25. vſque
ad num.46.Gabr.d.concluſ.1.nu.39.

Hanc autem conſuetudinem Parmæ notoriè
vigere intelligimus, & quidem antiquiſſimam,
q̃ ſignanter indicat notorius, & frequens vſus
contractuum emphiteoticorum, in quib.canon.
indiſtinctè recipi abſq; controuerſia conſueuit
in moneta currenti, ſingulis annis, tàm pro an-
tiquis, q̃ modernis contractibus, & idem in ven
ditionibus, locationibus, cæteriſq; cõtractibus.
23 Secundò limitari etiam dr̃, vbi reperitur ſtatu-
tum diſponens in oppoſitum, vt p eundẽ Brun.
vbi ſup. limit.9. q citat Alex. in conſ. 21. lib.2.
loquentẽ in ſtatuto Placentino. Parmæ autem
viget ſtatutum ſub rub.de melioramẽto mone-
tæ non petendo lib.2.prohibẽs quodcunq; mo-
netæ augmentum peti in quibuſcunq; contra-
ctibus, præterquam in dote, per quod inferri vi-
detur ad deciſionem præſentis quæſtionis.
24 Sed dupliciter euitari poſſe creditur. Primò
intelligendo illud, ac reſtringendo, vt de augmẽ
to extrinſeco tm̃ loquatur, non de bonitate in-
trinſeca, de qua nos tractamus, talem nanque
interpretationem patitur huiuſmodi ſtatutum,
vt in terminis tradit Cagno. d.l. 2. num.216.
25 † Secundò ex cõi * ſententia, quòd ſtatuta non
ligant ſtatuentes, & ſic Principem ipſum cõfir-
mantem ſtatuta, de qua atteſtatur Alex. in l.1.
num.3. multos allegans concord. ff. q quiſque.
iũ. Rom.cõſ.444. in vlt.dub. Boſſ.in tit.de prin.
& eius priuil. nume. 83. vbi idem in ſucceſſore
Principis ſtatuentis decidit, per cap. innotuit.
de elect.cum ſimi. Ideo maius offendiculum ex
conſuetudine prædicta, quàm ex ſtatuto inij-
ci credimus.
26 Tertiò, limitari ſolet concluſio memorata in
creditore, qui diutiùs recepit ſolutionẽ in cur-
renti pecunia, ẽt deteriorata, & pſertim ſi per
30. vel 40. annos recepit p c. olim cauſam. de
cenſ.cũ materia. Aret.conſ.112. per tot. Corn.
conſ.180. viſis nonnullis, nu.73. vol.2.Brun.la-
tiſſimè d.trac.limit.4.per tot. ubi de communi *
pluries atteſtatur, & multos citat concord.Boſſ.
d.titu. de mone. num. 56. & in proprijs termi-
nis per Communitate Caſalis aduersùs D. Du-
cem Mantuæ, Montisferrati Marchionem.Nat.
conſ. 192. ad fi. & pro Communitate Montis
Berſarij contra Dominos ſuos. Bertaz.d.conſil.
ciui.71.nu.57. cum ſeqq. vbi de communi pro
Communitate Caſalis Montisferrati, aduersùs
Marchionem antedictum eius Dominum.

Colleg.Pap.in ſuo Reſpon. poſt d.tract. Brun.
impreſſo, num.8.& ſeq. ubi ẽt de communi * &
veriori atteſtatur, & pro Ciuitate innominata,
aduersùs Vrbini Ducem, reſpondit etiam Hier.
Gabr.d.conſ.164. per tot. & ſignanter nume.8.
verſ. quintò quia, cum ſeqq. Curt. in conſ. 24.
num.7.

num.7. & pro hac ſententia multos alios citat Gabr.tit.de ſol.concl.1.num.25.cum ſeqq. quã & tenet Teſaur. Pedem. deciſ.214.nu.3. Tanto etenim tempore præſcriptio completa dicitur vbicunque mala fides ſoluentis non probatur, & recipientis ſcientia ſubeſt, vt per prædictos.

27 Sed & fortiùs, vbi nõ eſt in contractu ſpecificè conuentum, de qua pecunia ſolutio fieri debebat, & ſolutiones ſubſequentes factæ fuerunt in currenti pro tp̃e, etiam variata, vt in nr̃a ſpecie, mens contrahentium talis fuiſſe declaratur, adeoquòd præſcriptione opus non eſt. Mart. Laud.d.tract.n.31. & conſ.52. vbi Plot.in addi. Nat.d.conſ.192. num.2. poſt Bald. in l. ſi certis annis, n.9. & ibidẽ Ang.C.de pac.Brun.d.tract. par.1.num.6.& limit.4.nu.8.Corn.d.conſ.181. num.73. verſ.2.dicti.Colleg.Pap.vbi s̃.nu.5.6.7. bellè Menoch.d.conſ.49.nu.20.21. cum pluribus concord. Bertaz. d.conſ.71. num. 22. 23. & 43. cum ſeqq.

28 Confirmatur ſecundò argumentũ ex eo, quòd vigebat antea cõſuetudo iſta ſoluendi redditus, & datia Sereniſs. Ducibus aſſignata, in moneta currẽti tp̃e ſolutionis, & quidẽ de antiquiſſimo tempore, vt p̃ſupponitur, nec extat hominum memoria, quòd aliter fuerint exacta, adeoquòd cõputato tp̃e, quo ipſa Ciuitas per ſe exigebat, poſſeſſio immemorabilis dici põt, quæ vim tituli hẽt, conuentionis, & priuilegij, & perinde eſt, ac ſi ita conceſſum, vel ſpecificè conuentũ fuiſſet.l.1. in fi. & l.hoc iure.§.ductus aquæ, de aq. quot.& æſti. vbi Bart. & alij, & in terminis Colleg.Pap.loco p̃citato, num.11. abundè Gabr.d. conſ.164.num.13.14. quibus ſufficiat remiſſio, & ad Bertaz. d.conſ.71. n.38. cum plurib.ſeqq.

29 Verùm huic fundamento obijci videmus præſcriptioni, etiam immemorabili, locum non eſſe in his quæ Principi reſeruata ſunt in ſignum ſuperioritatis, & obedientiæ, per l.comperit.C. de p̃ſcript. 30.anno. vbi Doct.Bart.& alij in l.licitatio.§.earum.de public.Abb.in c.cum nobis, & c.ad audientiam, & in c.cum nõ liceat, & ibidem Feli. poſt relatos de præſcriptio. Couarru, in reg. poſſeſſor.§. ſecundo.nu.7. verſ.ſecunda rerum ſpecies. Gaſp. Val.in l. Imperium, n.79. de iu.om.iud.Nat.latè conſ.640. n. 18. cũ ſeqq. & Couarru.loco præcit.exemplificat in cenſibꝰ, & tributis, atq; Pereg.de iu.fiſc.lib.6.nu.8.& 9.

30 † Sed huic obiectioni multifariã occurri vr̃, & in primis reuocando in dubium hãc ipſam propoſitionem; nam non defuere, qui in contrariã tranſiuerint ſñtiam, aſſeuerantes imò reſeruata etiam Imperatori inſignum ſuperioritatis obedientiæ, ac præeminentiæ, Ipſamq; ſuperioritatem, & obedientiam per immemorabile tempus præſcribi, quos pleno calamo recenſet.Feli. in d.c.cum non liceat num.10.quorum opin.vtì communem * ſequi videtur. Reſtaur.in tract.de Imper.q.54. vbi q̃ plures addit, & vtì cõem amplectitur Balb. in tract.p̃ſcrip.par.2. quintę par. princ.q.2.& magis cõem,* verioremq;, & communi obſeruantia receptam atteſtatur Peregr. d.tract. de iu.fi.lib.1.cap.2.n.60.& 61.Sed quia hoc non caret difficultate maxima, vt apud iſtoſmet videre licet.

31 Ideo ſecundò, & tertiò rñderi põt, quòd quicquid ſit in his q̃ Principi reſeruata ſunt inſignũ ſuperioritatis, obediẽtiæ, ac præeminentiæ, certum eſt tĩ, alia reſeruata inſignũ priuilegij, ſeu poteſtatis principalis p̃ſcribi, vt regalia oĩa, quæ immemorabili ſubiacẽt p̃ſcriptioni.c.ſuper quibus.§. præterea. vbi Abb.Butr. & cæteri de ver. ſignif.Bar.& Doct.in d.l.hoſtes de capt. Bald. & Ang.in l.1. C. ne rei dom. vel templo; & idem Bald.in l.Imperium, num.20.vbi de communi, *& num.22. atque in conſ. 208. in 2. Soci. iun. conſ.115.num.28.& ſeq.& conſ.76.nu.86.cum ſeqq.lib.2.Abundè Reſtaur.d.q.54.in princ.vbi de cõmuni. Peregr.d.c.2.nu.64.65.& lib.6.n.8. & nu.24. Rnl.latè conſ.59. num. 12. lib.4.Plot. conſ.49.num.12. Maſcar.de probat.conclu.12. 14.num.46. vſque ad 52. & ſignanter num. 50. & vti cõem amplectitur. Didac. in d.reg poſſeſſor. §.2. num. 8. verſ. tertia ſpecies.

32 Et in ſpecie, quòd vectigalium, & datiorũ immunitas, nedũ pro parte, de qua in caſu noſtro agr̃, ſed in totum præſcribi poſſit contra Principem, & eius fiſcum, tradunt Bar.Ang. Caſtr. & Scrib. oẽs in d.l. licitatio. §. earum, de publica. Balb.d.tract.par.2.quintæ par.princ.q.5.q alios refert. Afflict.in ti. quæ ſint reg.in ver. vectigalia, num.5. Ferret.in tract. de Gabel. num.336. Boſſ.d.ti. de princ. & eius priuil. num.54. Dec. conſ.96.in princ.Menoch. conſ.9. nu.7. & conſil.189. num.28.Burſa.conſ.138. nu.42.Peregr. d.trac.lib.6. num.27.28.

33 Et vt clariùs materia iſta p̃ſcribendi aduersùs Principem, & eius fiſcum excutiatur, diſtinguẽdum putamus, vnà cum Didac.in d.§.2.num.7. vſque ad fi. Sunt.n.eius res, & iura multiplicis generis, vt ipſe refert poſt Abb. in d. c. cum nobis, & Balb.in d.2.par. quintæ par. princ.q.1.cũ ſeqq. Quædam nanque, & primò ſunt res delatæ, vel confiſcatæ deuolutæ, vel vacantes, aut ſimili modo acquiſitæ, quædam, & ſecundò in recognitionẽ ſuperioritatis, & ſupremæ tñ poteſtatis ipſi competentes, vt cenſus, & tributum, quædam, & tertiò in priuilegiũ, & dignitatem principalem præſeruatæ, vt vectigalium impoſitio, & exactio, legitimare ſpurios, creatio tabellionum, & his ſimiles; quædam, & quartò ſunt eius propriæ vtì Principis, veluti paſcua, venationes, & huiuſmodi; quædam quintò, & vltimò propriæ vtì priuati, veluti eius patrimonium diſtinctum, & ſeparatum ab his, quæ ſunt propriæ Principatus, Regni, vel Imperij. Et has omnes

Digitized by Google

cauſata, non propterea licere videtur Duc.Cameræ datia, & redditus memoratos in antiqua pecunia, vel noua ad extimationem antiquæ, exigere, & ad ita tenendum adducimur potiſſimùm ex limitationibus ſ̃. relatis, prima ſcilicet de conſuetudine regionis, & tertia de ſolutionibus aliter hucuſq; receptis, q̃ nedũ declarationẽ mentis contrahentium,ſed ẽt p̃ſcriptionẽ quadragenariã inducere potuerunt, imò verò, & immemorabilẽ, acceſſione tpm facta vt ſ̃.

Idcirco votum noſtrum eſt, quòd in Ciuitate Placentiæ monetarum curſus nunc abbreuiari, & reduci poſſit, vt ſ̃. dictum eſt, ſtante populi conſenſu memorato; In Ciuitate verò Parmæ nequaq̃; niſi populi conſenſus accedat,aut ſaltem liquidò cõſtet nullum hac in re p̃iudicium ipſi generari poſſe; quodq; in eadem Ciuitate datia, & redditus antedicti aliter in futurũ exigi nequeant, q̃ in vſuali moneta pro tpe currẽ-
44 ti, prout hactenus ſeruatum fuit.† ¶ Et hoc tantò magis, ſtante pacto in Inſtrumento ceſſionis appoſito, quòd iura ceſſa ſtarent in futurum ad omne lucrum, & damnũ Duc. Cameræ. Si.n. cõtigiſſet aureum decreſcere, & minori ſumma librarum quinque,& ſolidorum quindecim expendi, vtique datia, & redditus ſuos in eadem quantitate exigere potuiſſet, meritò,& ſi creuit aureus, & pluribus libris expenditur, nõ poteſt à conſueta ipſorum taxa, & quantitate recedere, vt in propoſito conſiderat Gabr.d.conſ.164. nu.8.verſ. & iniquiſſimum, per regulam, quòd ad quem ſpectat rei augumentum, ſpectat quoque diminutio, quia paribus paſſibus ambulãt; nec debet quiſquã eius rei diminutionem detractare, cuius augumẽtum percepturus fuiſſet, Brun. latè in tract. de augumen. concl.23. & in tract.de diminut. & deter. concl.4. & 5.

45 Verum quidem eſt, quòd ſi aureus ita indies augumentum reciperet propter monetarum deteriorationem, ſinè culpa Sereniſs. D.Ducis, vt datia, & redditus ipſi aſſignati ad nihilum ferè reducerentur, tunc poſſet à memorata conſuetudine recipiendi currentem monetam, iuxta ſolutionis tempora,recedere, & ad valorem tẽporis contractus redire, quia non debent datia, & gabellæ eſſe eluſoriæ,& infructuoſæ, in term. Teſſaur.Pedem. deciſ.224. num. 3. verſic, puta-
46 rẽ tamen, † quinimo, & inter priuatos id ſibi locum vendicaret, ſtante quoq; pacto de ſoluẽdo in currẽti moneta tempore ſolutionis; nam ſi adeo creſceret auri valor, & extimatio, vt ab vna parte iniquitas quædam cõſiderari poſſet, & res ipſa ad infinitatem quodammodo reduceretur, vel annihilaretur obligatio, rigor iſte temperandus veniret per reg.l.cum quidam,de vſu. cum alijs ad propoſitum adductis per Theſaur. deciſ. 226. per tot.

SVMMARIVM.

1 *Elioramenta exiſtentia ſuper re emphiteotica, quæ tempore contractus non adfuiſſe conſtat, præſumuntur à poſſeſſore facta.*

2 *Præſumptio iuris eſt liquidiſſima probatio.*

3 *Quæ transfert onus probandi in aduerſarium.*

4 *Melioramentorum reficiendorum ſolutio difformiter regulatur; nam ædificia æſtimantur tempore reſtitutionis, ſiuè creuerint, ſiuè decreuerint ab eo quod impenſum fuit; Plantationes verò arborum, & vitium, ſecundùm tempus plantationis, & ſic quantum impenſum inſpicitur, non quantum melioratum.*

5 *Ab hac tamen generalitate arborum, excipiebat. Caſtr. Oppia, & ſalices, qui tamen à Rui. impugnatur, & rectè.*

EPITOME.

Melioramenta rei emphiteoticæ, quæ tempore contractus nõ aderãt, à poſſeſſore facta p̃ſumuntur. Melioramenta ædificiorum æſtimãtur ſecundùm tempus reſtitutionis rei, Arborum verò ſecundùm tempus plantationis, etiam opiorum, & ſalicũ; quicquid Caſtren. diſtinguẽdo tenuerit.

RESPONSVM XLII.

DOctiſſimæ allegationes incerti authoris mihi exhibitæ veritatem quidem videntur continere, ſed tñ aliquali egent declaratione, & diſtinctione. Enimuero primum caput de melioramentis p̃bandis indubitatum eſt; nam niſi conductor, aut emphiteuta aliusvè rem reſtituere damnatus, meliorationes p̃bet, nihil penitus obtinet.
1 Et aduertendum eſt, quòd ſi conſtaret ab initio, quo fuit res in emphiteoſim conceſſa, hanc fuiſſe abſq; talibus melioramentis, iuris præſũptio eſſet, quòd poſſeſſor ea feciſſet, per doctr.
* Barr. communiter * probatam, in l. cum ſeruus, de verb.oblig. quem in proprijs terminis refert
2 Soci.iun.conſ.62. num.4. lib.1.† Et hoc ſtante ſatis diceretur probatum melioramenta fuiſſe facta à poſſidente, quia præſumptio iuris eſt liquidiſſima probatio.l.licèt Imperator,de leg.1.
3 Dec.conſ.54.num.3. cum concord.† & trãsfert onus probandi in aduerſarium. Dec. latè conſ. 595.num.4.cum ſim. Alcia. de preſumpt.par.1.
Circa ſecundum caput diſtinguendum cẽſeo inter melioramenta ædificiorum, & plantationis arborum, melioramenta etenim ædificiorũ ſolui debẽt iuxta extimationem tpe reſtitutionis rei fiendam,ſiue creuerint,ſiue decreuerint,

ab eo,

ab eo quod impenſum fuit, p tex. in l. domos. quem ad id ponderat inibi Iaco. ab Aren. Bart. Bald. Ang. Imol. Alex. Iaſ. Rui. & cæteri ſcribeñ. ff. de leg. 2. Idem tenet Alex. in l. vbi purè. §. vlt. ff. ad Treb. Corn. conſ. 158. col. fin. vol. 3. Neguſ. in oppoſitũ citatus, ĩ tract. pigno. par. 5. mẽb. 4. num. 16. Rui. conſil. 38. col. vlt. lib. 1. conſ. 117. col. 2. lib. 3. cõſ. 134. col. pen. eo. lib. & conſ. 165. col. 2. verſ. & iſtud probatur vol. 4. Bertrand. conſ. 21. col. pen. Boer. deciſ. 44. col. mihi 10.
4 verſ. & nota. Rolã. conſ. 28. nu. 14. li. 1. † Quoad melioramenta verò arborũ verum eſſe arbitror quod dixit Caſtren. d. conſ. 270. verſ. item quod
5 dixi, vol. 2. † ſaluo quòd de oppijs, & ſalicib⁹ loquitur, in hoc. n. ab eo diſſentio, vnà cum Rui. in conſ. 14. ſub num. 3. vol. 1. apud quẽ pulchra videri poſſunt, & vrgentia fundamenta, contra Caſtren. ex quibus puto nõ minùs refici debere, quod impenſum fuit in plantandis huiuſcę generis arboribus, quàm alijs. Eſt itaque tempus melioramentorum in his inſpiciendum, & in hoc differunt à melioramentis ędificiorum per ſupradicta.

SVMMARIVM.

1 *Melioramenta ſunt in bonis eius, qui ea fecit, & ſunt eius ꝑpria, & allodialia.*
2 *Fructus ergo ex eis percepti, ad meliorantem, non ad dominum rei ſpectant. Etiam ſi rem cum fructibus reſtituere teneatur.*
3 *Melioramenta facta per conuentionem expreſſam in contractu, cedunt ſolo, & non repetuntur per meliorantem, ſed vide infra, num. 13. & 15.*
4 *Emphiteota faciliùs melioramenta amittit, quàm conductor. nam ſi ille culpa ſua cadit, non repetit, hic verò ſic.*
5 *Nemo plus iuris ad alium transfert, q̃ ipſe habeat.*
6 *Directus dominus conſentiẽs alienationi melioramentorum, quam facit emphiteuta; renuntiat omni iuri, quod in futurum prætendere poterat per extinctionem lineæ, vel aliter.*
7 *Et recognoſcens nouum emphiteutam, in quem vtile dominium cum melioramentis translatũ fuit, cum clauſula (& cui, vel quibus) concedit facultatem transferendi in extraneos.*
8 *Res ſubiecta reſtitutioni, ſub cõditione, vel in diem incertum, poteſt alienari reuocabiliter vſque ad conditionis, vel diei euentum.*
9 *Et fructus interim percepti, acquirentis fiunt, nec compeſantur cum melioramentis, vel expenſis.*
10 *Locupletari cum aliena iactura repugnat iuri naturali.*
11 *Fructus rei venditæ ad emptorem pertinent.*
12 *Emptor bonæ fidei melioramenta repetit, re euicta.*
13 *Pacto de melioramentis in re emphiteotica faciendis ſtante, poſſunt tamen repeti, quando penſio correſpondet fructibus, licèt ſecus ſit, quando modicum quid ſoluitur, & inf. nu. 15. & ita intelligitur quod ſup. num. 3. dictum eſt.*
14 *Fructus annorum viginti regulariter æquant rei valorem.*
16 *Eccleſia eſt cultrix & auctrix iuſtitiæ, & cum aliena iactura non vult locupletari.*
17 *Nec contrahentes ſecum lædere, & decipere.*
18 *Neque plus iuſto prætio, vel canone, etiam ab offerentibus, recipere.*
19 *Sententia interpratatur ſecũdùm iura producta, etiam reſtringendo, & limitando, & impropriando verba ſecundùm ſubiectam materiam.*
20 *Sententia manifeſtum errorem continens, nulla, & inualida eſt, & num. 26.*
21 *Statutum tollens omnem exceptionem, & prohibẽs etiam dici de nullitate ſententiarum, præterquã ex defectu iuriſdictionis, non tamen comprahendit exceptionem notoriam, & manifeſtam.*
22 *Notorium autem, & manifeſtum dicitur, quod ex actis apparet.*
23 *Nec comprahendit ſtatutum prædictum exceptionem, quæ incontinenti probari poteſt.*
24 *Neque exceptiones ſimiles reſeruatis, & exceptis & alias iuſtas, & legales.*
25 *Minuſq́; tollit nullitatem ex actis apparentem, vel quæ incontinenti probari poteſt.*
27 *Sententiarum conformium impeditur executio ex nullitate in actis apparente.*

Pro pauperculis Ruſticis de Tonis, & Paſinis.

EPITOME.

Rem cum fructibus perceptis reſtituere debens, non reſtituit perceptos ex ſuis meliorationibus.

Melioramenta facta ex conuentione, nullo caſu repetuntur per emphiteotam; niſi penſionem fructibus parem ſoluat.

Alienatio vtilis dominij, & melioramentorum facta per emphiteotam, cum conſenſu directi domini, quid operetur reſpectu ipſorum melioramentorum?

Statutum noſtrum tollens omnes exceptiones cõtra conformes ſententias, quomodo interpratari debeat? & limitari?

RESPONSVM XLIII.

1 DOctè, ſanctæq́; dubitauit Ill. D. Auditor, quòd cum melioramenta ſint in bonis eius, qui ea fecit, eiuſq́; propria, & allodialia cenſeantur, vt per Rui. conſ. 24. n. 10. lib. 1. Bero. q. 11. & Borgni. deciſ. 28.

2 deciſ.28.n.7. † fructus pcepti ex illis ad ipſum
meliorantem, & habentes cām ab eo, non autē
dominum rei ſpectent, & pertineant. Et pro-
pterea in reſtitutione fructuum faciēda nullam
eſſe rationem habendam illorum fructuū, quos
propter meliorationem factam perceptos ſuiſ-
ſe conſtare poteſt, vt in terminis tradit Capic.
deciſ.93.num.9.10. & Borgni.d.deciſ.28.nu.8.
Quibus addi poſſunt Afflict.deciſ.87.nu.6.uſq;
ad fi.Galeſ.in trac.de oblig.ad ſor. came.par.4.
q.2.num.14. & Franc.deciſ.191. num.11. Vn-
dè rectè infertur pauperculos iſtos ructicos de
Tonis,& de Paſinis,nulla ratione cogi poſſe ad
reſtitutionem fructunm perceptorū ex bonis li-
uellarijs euictis, pro ſumma procedente à me-
liorationibus ſuperinde factis, poſtquam in em
phiteoſim conceſſa reperiuntur.

3 Nec obſtant quæ pro reſolutione ſubtiliter ad
duxit Excel.D. Ventura,ex addi. ad conſilium
Deci,518.in lra a,Fran.d.deciſ.191. num.13. &
Redoa. in tract. de reb. Eccle. non alien. q.17.
num.26.eſt mihi pag. 403. Nempe melioratio-
nes factas ex cōuentione, & pacto expreſſo ini-
ro cnm directo domino, ſolo cedere, & ad ipsū
directum dominum pertinere, etiam ſi per ex-
tinctionem lineæ inueſtiti bona reuertantur, &
deuoluantur. Id quod repetijt idem Redoa. in
ſeq.§.incipien. ſi verò num. 34. & alio quoque
ſubſequenti incip. colonus num. 2. & ante eos
tenuiſſe videtur aliquantulum tamen titubans
Aret. in l.Senatus. §. Marcellus col.2.verſ. ego
dixi de leg.1. & Cępol. in tract. de ſerui. vrba.
prædio.ca.59.num. 18. Fulgoſ.in conſ.9. col.fi.
quem ſequitur Dec. in auten. qui rem. in vlt.
not.C.de ſacroſ.Eccleſ.Pinel.ī l.2.par.2. cap.3.
n.10.Ad quorum opin. comprobandam benè
faciunt ea, quæ ſcrib. Bart. in l.colonus in fi.&
ibidem Bald.atque Caſtr. num.4. volentes per
eū tex. à cōtrario ſenſu inductū, quòd licet co-
lonus melioramēta ſua regulariter repetat quo-
modocunque conductio finiatur,ſecus tamē ſit,
vbi ex pacto promiſit cōductor ea facere, quia
pars penſionis cenſentur,repetitioq; eorum de-
negatur, & quod in colono decidit, multò ma-
4 gis in emphiteota locum ſibi vendicat,† qui fa-
ciliùs melioramenta amittit. Nam ſi ob culpam
cadit, illis priuatur, q̄uis finita generatione re-
petat, l.2.§.1.C.de iu.emphi. Clar.ex commu-
ni * q.45.cum concord.in §.emphiteoſis. Colo-
nus verò indiſtinctè repetit,quamuis culpa ſua
locatio finiatur. d.l.Colonus, vbi omnes * not.
& in l.dominus.§.1. & in l. ſed addes. §. ſi inq-
linus eo.tit.loca. & hæc eſt vna notab. differen-
tia inter contractum emphiteoticum, & loca-
tionem, vt inquit Bal.in l.1.num.4.& Iaſ.n.25.
C. de iu. emphi. Et per hæc, & alia huiuſmodi
fundamenta ego aliàs in cauſa non parui mo-
mēti obtinui per quodam Reuerendiſs. D. Ab-
bate, ad quem bona pp lineam finitam reuerte-
bantur, aliàs in emphiteoſim conceſſa per eius
anteceſſores,pro modico canone in recognitio-
nem dominij, iuxta veram, & propriam naturā
contractus emphiteotici, & cum pacto expreſſo
de certis meliorationibus faciendis, quia abſo-
lutus fuit ab illorum ſolutione,quæ hæredes em
phiteoticæ petebant.

Verùm his non obſtantibus, in propoſito caſu
indubitāter teneo motiuata per Ill. D. Iudicem
rectè procedere; quibus non officiunt ſuperiùs
adducta, ex quo non ſumus in caſu lineæ finitæ,
cum adhuc duret,nec tractamus de intereſſe di-
recti domini, videlicet Reuerendiſs. D.Epiſco-
pi, ad cuius ſolius beneficium, pactum memo-
ratum factū reperitur, & ad quem melioramen-
ta pertinere debere dicuntur,quando per gene-
rationem finitam vtile dominium cum directo
conſolidabitur, vt in cōtrarijs,ſed tantùm dubi-
tatur an vnus ex deſcendentibus primi emphi-
teotæ potuerit melioramenta ſua interim alie-
nare, & in extraneum transſerre; quod abſque
dubio concedendum eſt, ſtante maximè quòd
ipſemet directus dominus alienationi cōſenſit,
& emptorem in nouum liuellarium acceptauit,
vt in Inſtrumento. Ex quo conſenſu alter certè
effectus de duobus reſultat, vel quòd emptor
melioramentorum effectus eſt dominus,ſaltem
reuocabiliter,videlicet vſque ad euentum gña-
tionis finiendæ, qui incertus eſt, & ea interim
poſſidere, & vſufructuere poteſt,quemadmodū
potuiſſet ille coemphiteota alienans, & non vl-
5 tra,†nè dicamus,quòd plus iuris ad alium tran-
ſtulerit,q̄ ipſe haberet cōtra,l.nemo plus de reg.
6 iu.cum vulg.† Vel quòd irreuocabiliter ſit effe-
ctus dominus, q̄ ego verius exiſtimo, ex quo
alienatio expreſſim cantat, ad proprium, & per
allodium, & in perpetuum, & contractui aſſen-
tiē directus domin9, de cuius ſolius intereſſe tra
ctatur, vt ſup. & per cōſequens omni iuri cedit,
& renuntiat, quod ſibi cōpetere potuiſſet in ta-
libus melioramentis vēditis.l.fi. C.de remiſ. pi-
gno. l.ſi ſeruus communis. ff. de do. inter vi. &
vxo. cum alijs concord. p Crau.adductis in cō-
ſil.24.num.9. & Corn.conſ.144. per to.lib.3. &
7 conſ. 208. litera.m. in 4. † Imò verò licentiam
alienādi eadem melioramenta, cum vtili domi-
nio in quoſcunque extraneos tribuit prædictis
emptoribus, mediante clauſula (& cui, vel qui-
bus dederint, vel dabunt) adiecta nouę illorum
inueſtiturę ob duplicationem canonis, vt in in-
ſtrumento legitur. Talis.n.eſt dictæ clauſulæ vir-
tus, cap.1. vbi omnes not. de feu. non haben. p
ma.feu. Dec.conſ.390. nu.8. Clar. in §. emphi-
* teutis. q.13. nu.7. vbi de communi. * Vtroque
igitur caſu tuti ſunt pauperes emptores noſtri,
& quoad melioramēta empta, & quoad fructus
8 meliotamentorum acquiſitorum. † Enimuero
primo

primo caſu certo certiꝰ eſt id quod ego, vt meũ
poſſideo, & ſub conditione, vel in diem incer-
tum ad alium peruenturum eſt, interim à me li-
citè alienari, & in quemcunque transferri, licèt
purificata, deinde conditione, vel adueniente
die, reſoluatur, & reuocetur alienatio. l. fi. §. ſin
* autem, ſub cõditione, vbi oẽs * not. C. com. de
9 leg. † & quòd fructus interim percepti per em-
ptorem eius fiant, nec cõpenſentur cum impẽ-
ſis, & meliorarionibus factis eſt. glo. nota. in l.
emptor. in ver. ſuperfluum, in fi. ff. de rei vẽdi.
quam ibi ſequitur, & comendat Bar. Bald. Ang.
& Alex. in addi. Bar. ac Bal. & Imol. in l. domos.
de leg. 1. Salyc. in l. domum, ſub nu. 10. C. de rei
vendic. & ita in notabil. caſu reſpondit Alex.
conſ. 123. in vlt. dub. vol. 1. vbi tradit quòd pen-
dente conditione huiuſmodi, & melioramenta,
& fructus diuidi debent inter hæredes meliorã-
tis pro hæreditarijs portionibus, tanquã actio-
nes perſonales. Rui. conſ. 117. nu. 1. lib. 3. Et in
proprijs terminis bonorum emphiteoticorũ, re-
fert, & ſequitur Redoan. d. tract. & q. §. ſi verò in
fi. eſt mihi pag. 407. ingẽs quòd ſi quis fecit me-
lioramenta in emphiteoſi, ſeu feudo reſtituẽdis,
ſub conditione, licèt ſint facta ſoli, tamen ipſe,
& hæredes illius pro hæreditarijs portionibus
domini ſunt, & vti tales agere poſſunt, nec fru-
ctus percepti per meliorantẽ, aut hæredes eius
pendente conditione computantur in expenſis;
imò verò vltra fructus perceptos expẽſas ipſas
meliorationum repetũt. Ex quibus apertiſſimè
patet, quòd & ſi bona iſta, vnà cũ melioramen-
tis ad menſam Epiſcopalem reuerſura eſſent,
quandocunque contingeret lineam inueſtitorũ
finire, interim tamen potuit pars ipſorum inue-
ſtitorum de portione ſua melioramentorum, &
eorum fructibus ad libitum, cum conſenſu Re-
uerẽdiſs. D. Epiſcopi diſponere ad formam. l. fi.
C. de iu. emphi. Nec cõqueri poſſunt alij coem-
10 phiteotæ, qui nullum ius in eis habẽt, † niſi ve-
lint indebitum lucrum conſequi, & cum aliena
iactura locupletari, q̃ iure etiam naturali repu-
gnat. l. iure naturæ, de reg. iu. cap. locupletari,
eodem tit. in *6*.

Secundo verò caſu, hoc eſt, ſi alienatio prædi-
cta irreuocabiliter tenet, vt credimus, multò ma
11 gis habent intentum, † quia ad emptorem rei
fructus indubiè pertinent. l. Iulianus. §. ſi fructi-
bus. ff. de ac. emp. l. curabit. & l. fructus, vbi Bar.
C. eo. tit. & de illis poteſt ad libitum diſponere,
cum in re ſua quilibet ſit moderator, & arbiter.
l. in re mandata. C. manda. cum vulg. Et de pri-
mo ad vltimum, tam prima alienatio meliora-
mentorum facta per Tardellarios in Arrianum,
quàm ſecunda facta per Arrianum in Tonos, &
Paſinos, cum conſenſu D. Epiſcopi, & ſignãter
cum clauſula prædicta, (& cui, vel quibus, &c.)
valuit, & tenuit, & emptores fecit, & ipſorum
melioramentorum, & fructuum perceptorũ do-
12 minos per ſupradicta, † & cum bonæ fidei em-
ptores fuerint, potuerunt alia quoque meliora-
menta facere, prout fecerunt, quæ effecta ſunt
eorum propria, & allodialia, & euictis bonis re-
tentione vti poſſunt, donec per euincentem ſo-
luta fuerint. l. ſi in area. de condi. indebi. l. in
fundo, vbi Bart. de rei vendi. cũ cæteris in prio-
ribus ſcriptis adductis, & pro fructib. inde per-
ceptis, multò minùs moleſtari põt p ſupradicta.
13 Aliter quoq; ſolui poteſt obiectum principale
in noſtra ſpecie, nã procedit vbicũque modica
pẽſio ſoluitur pro rebus in emphiteoſim cõceſ-
ſis; & pro ſupplemento iuſti redditus, & debitæ
penſionis, & canonis, ſit pactũ abſtringens con-
ductorem ad certum gñs melioramentorũ, quo
caſu vberes fructus percipiendi, ex rebus cõdu-
ctis cedunt loco ipſorum melioramentorũ per-
uenturorũ ad directum dñm, finita emphiteoti,
* & ita loquuntur * oẽs Doct. in oppoſitum citati,
ſi diligenter inſpiciantur, qui hac vnica ratione
in effectu nituntur, ſed hęc ceſſat in caſu noſtro,
in quo bona conceſſa tpe cõtractus; nullius aut
modici redditus erant, vt per peritos ab Apo-
ſtolico Commiſſario electos relatum fuit, & ni-
hilominus facta eorum æſtimatione, ac ſeruatis
de iure ſeruandis, locata fuere ad rationẽ quin-
14 que pro quolibet centenario, † & ſic pro pẽſio-
ne fructibus pari, glo. in auten. ꝑpetua, in ver.
iuſta, vbi Caſtr. C. de Sacroſ. Eccleſ. Didac. li. 3.
* varia. reſol. cap. 9. num. 5. ex communi * imò po-
tius maiori penſione, vt patet ex dictis Cagno.
in l. 2. num. 233. C. de reſcin. vendi. Ceſſante igr̃
ratione ceſſare debet diſpoſitio, cap. cum ceſſan
te, de appell. Tiraq. latè in ſuo tract. ceſ. cauſa.
15 † Et in proprijs terminis noſtris, quòd facta em-
phiteoſi cum debitis ſolemnitatibus, & iuſto ca
none bonorum Eccleſię, pactum de melioratio-
nibus faciendis, non obſtet hæredibus emphi-
teotę illas finita emphiteoſi repetentibus, tradit
ſignanter Franc. in d. deciſ. 191. nu. 9. 10. 11. 12.
qui ita tunc, & aliàs per Sac. Conſilium iudica-
tum fuiſſe, refert ſub nu. 15. quod quidem iudi-
cium maximè rationabile, iuriq́; naturali con-
ſonum fuit, nè directus dominus, qui iuſtũ red-
ditum percepit, cum aliena iactura, vlteriùs lo-
cupletur d. l. iure naturæ, & d. c. locupletari, cum
16 concord. † & maximè Eccleſia, quæ cultrix, &
auctrix eſt iuſtitiæ, & cum alterius iactura ditari
nõ vult, c. 1. §. 1. & §. ſed diuerſum de alien. feu.
17 † neque contrahentes ſecũ lædere, & decipere,
cap. per tuas, extra de do. cap. fi. 20. q. 3. Dec. in
18 l. ſi quis in conſcribendo, nu. 8. C. de pac. † Ne-
que etiam ab offerẽte plus iuſto prætio, vel ca-
none recipere, glo. not. in cap. hoc ius porrectũ,
in ver. plus 10. q. 2. & ibi Archi. Dec. in cap. ca-
nonum ſtatuta, nu. 34. de conſtit. in 2. lect. ſed ex
abundanti hęc dicta ſunt, q̃a nõ eſt finita linea,

nec ideo

nec ideo venit caſus, quo melioramenta facta
ſuper rebus emphiteoticis, ex conuentione ce-
dere poſſint lucro D. Epiſcopi concedentis, &
& paciſcentis vt ſupra.
Quod verò attinet ad quãtitatẽ fructuũ reſti-
tuendorũ, pceptorum ſcilicet, vel qui pcipi po-
tuiſſent poſt litẽ cõteſtatã ex terris vel incultis,
& boſchiuis, quales erãt tpe inueſtituræ. Veriſ-
ſimũ eſt, ꝙ Illuſt. D, meus Tardellerijs obiecit,
nẽpe pro eorũ parte nihil concludenter proba-
tũ; qñ quidẽ loquuntur eorũ teſtes de fructibus
percipiendis ex ipſis terris ad culturã redactis,
& plãtatis, ac multifariã melioratis; ideo faciẽ-
da nunc eſt arbitrio iudicis ad relationẽ perito-
rũ diuiſio, vt dignoſci poſſit, quid & quantum,
ſoli, & quid, & quantum meliorationibus tri-
buendum ſit de fructibus confuſim perceptis.
Nec quicq̃ obſtat ꝙ D. Aduocat⁹ Tardellerio-
rũ p rñſione adducit, illos nẽpe fundatã habere
intentionẽ ſuper Inueſtitura, qua primi acqui-
rentes ſe obligauerunt ad redigendũ bona ad
culturã, & ſupædificandum, &c. qm̃ patet ex
pdictis congrua replicatio, tũ quia pactũ illud
ad ſolius directi dñi cõmodum tendit, poſt fini-
tã gñarionẽ inueſtitorum, q̃ adhuc durat; Tum
ẽt quia pactũ illud de melioramentis faciendis,
nec ipſi quoq; directo dño melioramentorũ lu-
crũ tribuere poſſet finita generatione, ſtante cõ-
ſenſu p eum pſtito alienationi ppetuæ, ẽt cũ fa-
cultate diſponẽdi in quoſcunq;, mediãte clau-
ſula illa (& cui, vel quibus) ac ſtãte quòd canon
ab initio conſtitutus fuit fructibus ęquipollens,
imò maior vt s̃. plenè dictũ fuit. Quibus ſtanti-
bus, deſeruit potiùs Inſtrumentũ inueſtituræ in-
tentioni Tonorũ, & Paſinorũ, q̃ Tardelleriorũ,
cum bona locationis tpe, inculta, zerbida, atq;
boſchiua fuiſſe pbet, conſequenterq́; meliora-
tiones oẽs ad ipſos emptores, vel reuocabili-
ter, vel potiùs irreuocabiliter pertinere.
19 Circa interpretationẽ ſententiæ, rectiſſimè di-
ctũ fuit per Illuſt. D. meũ, non aliter ſenſiſſe iu-
dicem, q̃ de iure ſentiendũ erat, hoc eſt fructuũ
reſtitutionẽ fieri debere, prout de iure, virtute
Inſtrumenti in actis pducti, in quo actores prin
cipaliter intentionẽ ſuã fundabant, per tradita
ab Aymo. conſ. 74. n. 9. 10. & conſ. 188. num. 8.
Alex. conſ. 66. n. 2. li. 5. & conſ. 12. nu. 3. in 7. Id-
circo acquieſcit D. Auocatus pdictus, & nihil re-
ſpondet. Ideo non oẽs fructus reſtituendi ve-
niunt, ſed deduci debent illi, qui ex meliora-
mentis percepti fuere per ſupradicta. Sed ego
addo, quòd, & ſi reſtrictione, & limitatione op⁹
eſſet, adhuc ſñiæ verba ex actis limitarentur, &
reſtringerẽtur. Cacher. deciſ. 64. n. 3. cũ cõcord.
Nec non, & ſecundùm ſubiectum materiam in-
terpretarentur; etiam verba impropriando, vt
per eum, poſt Dec. conſ. 188. num. 45. & Crau.
conſ. 186. num. 5. & d. conſ. 188. num. 2.

20 Rectè quoq; ſubiungebat Ill. D. Auditor, quòd
ſi aliter ſñiam ipſam interpretaremur, manife-
ſtũ iuris errorẽ contineret, & p cõſequens nul-
la, & inualida foret, vt per Soc. conſ. 134. nu. 1.
21 & 2. lib. 1. † Et non obſtant in oppoſitũ adducta
p D. Aduocatũ Tardelleriorũ, & in primis quòd
ſtatutũ noſtrũ tollit oẽm exceptionẽ aduersùs
rẽ iudicatã, pterq̃ ſolutionis, & prohibet etiã di-
ci de nullitate, niſi ex defectu iuriſdictionis.
Quia non opponitur aliquid cõtra rem iudica-
tam, ſed declaratur quid res iudicata contineat
ſub noĩe fructuum bonorũ emphiteoticorũ eui-
ctorum? Præterea tale ſtatutũ non cõpræhendit
exceptionẽ notoriã, & manifeſtã, ad latè cõge-
22 ſta per Aſin. in prax. §. 31. cap. 25. † notoriũ aũt,
& manifeſtũ, ſatis ſuperq́; dr̃, ꝙ ex actis apparet.
23 Menoch. de arbi. iud. caſ. 166. cũ concord. † Imò
verò nec comprehendit exceptionem, q̃ incon-
tinenti probari põt, vt per Aſin. ibidem cap. 26.
24 † Neq; exceptiones ſimiles reſeruatis, neq; aliàs
exceptiones iuſtas, & legales. Aſin. eo. §. cap. 57.
25 Et quoad nullitatẽ, ſimiliter ſtatutũ prohibens
dici de nullitate, nõ intelligitur de ea, q̃ ex actis
conſtat Aſin. loco pcit. c. 53. poſt multos p eũ re-
latos, quib. addi põt. Abb. in conſ. 55. nu. 2. li. 2.
vbi notabiliter loq̃r, nedũ de nullitate ex actis
conſtãte; ſed ẽt de ea q̃ incontinenti pbari põt.
26 † Ex quo igĩr in caſu nr̃o iniuſtitia manifeſta ex
Inſtr̃is in actis iã pductis, appareret, ſi de oĩbus
fructibus reſtituendis diſponeret, ex ea reſulta-
ret apta nullitas, vt p Soci. loco pcitato, & alios
p multos quos citat. Vant. in tract. nulli. ſub tit.
de nulli. ex defectu proceſ. n. 127. certo certiùs
eſt executionẽ, reſpectu fructuũ ex melioratio-
27 nibus perceptorũ impediri; † quemadmodũ ẽt
in terminis iuris cõis impeditur triũ conformiũ,
p quãlibet aliã nullitatẽ ex actis apparentẽ, vt p
Menoc. de arbi. iud. caſ. 9. n. 2. Hinc ẽt tolluntur
oĩa alia in oppoſitũ adducta in fauorẽ rei iudi-
catæ, nẽpe quòd p veritate habeatur, quòd fa-
ciat de albo nigrũ, de non ente ens, quòd ritè, &
rectè lata pſumatur, & cætera huiuſmodi, q̃ lo-
cũ ſibi vendicant, qñ ſẽtentiæ valent, & tenent;
ſecùs qñ ex notoria iniuſtitia ex actis patente
nullæ ſunt, & inualidæ, nã tunc oẽ fomentũ; &
oẽm authoritatẽ, ac iuris pſumptionẽ amittunt,
ex quo de contrario, ita manifeſtè conſtat, id ꝙ
in indiuiduo ſcribit Vant. loco pcit. verſ. hinc
ẽt conſueuit; Sed ſi ſuperiùs dicta rectè perpen-
datur, manifeſtè conſtabit nihil opus eſſe cõtra
conformes ſententias opponere, ſed illas tm̃ iu-
ridicè interpretari. Et per hæc veriſſimæ appa-
rent concluſiones Illuſt. D. mei in prędictis mo-
tiuis relatæ, quæ ab omnibus obiectis defenſa-
tæ remanent. Vndè ſupereſt tantùm, vt pau-
perculis clientulis meis bonę fidei poſſeſſoribus
iuſtitiam libenti animo miniſtret. Prout factum
fuit. L. D.

SVMMARIVM.

1 *EMphiteoſis informis ad filios tantũ maſculos, non ad fœminas tranſit, ſed cõtrariũ, vide inf. per to. & in ſpẽ n. 17.*
2 *Stipulãs ſibi abſq; hæredum mentione, pro hæredibus tamen ſtipulatur.*
3 *Et illa verba (pro hæredibus) ad abundantem cautelam ſtant, quia ſubintelliguntur.*
4 *Emphiteoſis ſtipulata pro ſe, & hæredibus, nedum priuati, ſed etiam Eccleſiæ, tranſit ad fœminas.*
5 *Hæredũ appellatione etiã fœminæ cõprahẽduntur.*
6 *Taciti, & expreſſi par eſt virtus.*
7 *Argumentum de feudo ad emphyteoſim non procedit vbicunque ius commune læditur.*
8 *Feudum ad fœminas regulariter non tranſit.*
9 *Glo. & Bal. in c. 1. qui feu. da. poſſ. declarantur.*
10 *Doctoris dictum intelligi debet ſecundum legem, vel authoritatem, quam allegat.*
11 *Hæredum appellatione in feudalibus, filij maſculi tantùm veniunt.*
12 *Feudum informe in dubio hæreditarium præſumitur ex communi, & magis communi.*
13 *Feudum hæreditarium ad omnes hæredes tranſit, etiam extraneos.*
14 *Feudum mixtum. i. ex pacto, & prouidentia, & hæreditariũ non ptinet ad filios, niſi ſint ẽt hæredes.*
15 *Emphiteoſis informis ad omnes hæredes illius capaces tranſit, & per conſequens ſi ſit eccleſiæ ad omnes deſcendentes vtriuſq; ſexus, ſi verò priuati, etiam ad extraneos, ex communi.*
16 *Soboli propria anteponere voluiſſe alienam ſobolem, nemo præſumitur.*
17 *Emphiteoſis informis ad fœminas etiam tranſit, ex communi. & num. 20.*
18 *Idem in feudo informi pro annua penſione cõceſſo.*
19 *Vel pro certo ſeruitio, quod per fœminam præſtari poteſt, ac per maſculum.*
21 *Intellectus Capha. & Marcab. ad §. emphiteoſim, in auten. de non alien. reb. eccl. reprobatur.*
22 *Exceptio in vno firmat regulam in cæteris.*
23 *Excluſio vnius eſt aliorum incluſio.*
24 *Emphiteoſis informis ad quæ relationem habet?*
25 *Relatio in dubio ad proximiora facta intelligitur.*
26 *Ditio (vt ſup.) relationem facit cum omnibus ſuis qualitatibus.*

Pro D. Angela Vezzana.

EPITOME.

Emphiteoſis informis etiam Eccleſiæ, an ad fœminas tranſeat? latè diſſeritur, & pro affirmatiua concluditur, legibus, rationibus, & authoritatibus adductis, aduersùs Baldi, & ſequacium ſententiam.

RESPONSVM XLIIII.

DVbitat doctiſs. D. Iudex, quòd emphiteoſis informis, & abſq; filiorũ, hæredumve expreſſione, ad filios tantũ maſculos, non ẽt ad fęminas trãſeat, ex doct. Bald. in c. 1. qui feu. dare poſſ. quẽ ſeqẽ ibi Alua. & Petr. Rau. Alex. conſ. 106. nu. 6. li. 4. Marſ. in l. 1. nu. 12. C. de rapt. virg. & ſing. 160. Gozad. conſ. 39. n. 14. Caccialup. de feud. cogn. art. 7. nu. 6. Cotta in ſuis memor. in ver. emphiteoſis ſimpliciter. Cæpha. conſ. 11. nu. 9. & in fi. Marcab. ab Anguil. conſ. 100. n. 202. Qui oẽs ea rõne mouentur quòd in feudo ita diſponitur, & de feudo ad emphiteoſim, argumentum valet.
2 Sed pro clara reſolutione, vnicum p̃mitto fundamentũ, ſatìs in iure notũ, & vulgatũ, nempe ſtipulantẽ abſq; mentione hr̃dum expreſſa, non tm̃ pro ſe, verum ẽt ꝓ hr̃dibus ſuis ſtipulari, dũmodo nil in contrariũ actũ ſit, vel ſubiecta mr̃ia nõ repugnet. tex. eſt in terminis quẽ oẽs ibi ſignãt in l. veteris. C. de cõtra. & com. ſtip. cũ quo concordat. l. ſi neceſſarias. §. pen. de pignor. act. & l. ſi pactũ. ff de prob. l. iuriſgen. § pactorũ, & l. tale pactũ. ff. de pact. l. q in futurũ. §. 1. vbi Bart. co. ti. & in mr̃ia feudi eſt ẽt tex. in c. 1. de duob.
3 frat. à cap. inueſti. † & illa verba pro hæredibus,
ad abundantẽ cautelã apponi ſolent, quia regulariter ſubintelligũtur, vt inquit Specul. in ti. de empt. & vend. ſub n. 3. verſ. ꝑ ſe, ſuoſq; hæredes. Celſ. Hug. in ver. ſuiſq; hęredib. ſub n. 253. Bald. in cap. 1. in verſ. ſibi, vel hæredibus, de eo qui ſibi, vel hæred. in vſib. feud. & in d. l. ſi pactũ, in lect. anti. vbi etiam Floria. num. 10.
4 Hoc nanq; p̃ſuppoſito, ſeqtur apta contrarij
confutatio; nã ſicut cõceditur quòd emphiteoſis ſtipulata ꝓ ſe, & hr̃dibus, trãſeat ad fęminas, ſiue ſit priuati, ſiue eccleſiæ, vt fatetur dñs Motiuãs, & apud Clar. ĩ §. emphiteoſis, q. 18. & alios quos citat Marcabr. in d. conſ. 100. n. 4. & Mago.
5 deciſ. Lucen. 7. nu. 1. & 2. † & rectè quidem, ex
quo hæredũ appellatione. ẽt fœminæ, ex ꝓprietate ſermonis veniunt. l. ſciendũ, & l. hæredis appellatione, de verb. ſign. l. in annalib. C. de leg. ita ẽt de neceſſitate concedendum venit idẽ eſſe, qñ ĩformis fuit ſtipulatio emphiteoſis, & abſq;
6 filiorũ. aut hæredũ exp̃ſſione † q̃a par eſt virtus
taciti, & expreſſi. l. cũ quid. ff. ſi cer. pet. cũ vulg.
7 Ad contraria aũt rñdetur, quòd ex quo ſolo il-
lo argumento nititur Bal. cũ ſequacibus p̃allegatis, quòd à feudo ad emphiteoſim licitum ſit arguere, regula ceſſat vbicunque ius cõe læditur, vt poſt Bart. in l. iuſiurandi. §. ſi liberi, de oper. libert. tradit Bero. d. q. 18. in fi. & poſt eũ Didac. var. reſolut. lib. 2. cap. 18. ſub n. 1. verſ. quib. reſponderi, vbi alios citat, læderetur aũt in ꝓpoſito nr̃o ius cõe, ſi ab emphiteoſi remouerent̃ fœminæ, ſtante quòd eo inſpecto admittunt̃, vt s.

Nec

Nec facit negotium replicatio in motiuis adducta ex Marcabr.loco pcitato num. 45. Quandoquidem ſatis apta ſunt ſtipulationis verba cõ præhendere fœminas, ſtante ſubauditione hæredum de qua ſupra, ſicut apta ſunt, qñ expreſſim ſtipulata reperitur ꝓ hæredibus empbiteuſis, & ſic retorquetur potiùs Marcabr.argumentatio, qm̃ admittendo emphiteoſim ſtipulatam pro hęredibus ad fœminas transfire(q negari nõ poteſt per ſupradicta) in neceſſariã conſequentiam idem admittitur in ſtipulatione ſimplici,& informi, in qua lex vult hæredes quoque compræhendi, & contineri.

8 Sed ſaluando dictum Bal. in d. c. 1. aduertatur quòd illud colligit, ex glo. ibi, quæ de filijs maſculis non loquitur,ſed de hæredibus; ipſe verò interpræatur de filijs maſculis, & rectè, q̃a materia feudalis ibi tractatur, in qua regulariter maſculi tantùm admittuntur,c.1.§.hoc autẽ, de his qui feud.dar.poſſ. Clar.§.feudum. q.73.

9 Si ergò glo. illam ad propoſitum emphiteoſis trabere voluerimus, & hæredes, de quibus ipſa loquitur, interpræari,vtique tam de fœminis, q̃ de maſculis intelligere oportebit; ex quo ſubiecta materia patitur.§.emphiteoſim, in auten.de non alien. vel permutan. Clar. d.q.32. cũ concord. adductis, & dictum eſt ſup. Quamuis ergo Bal. ibi extendat dictum glo. ſuper feudo ad emphiteoſim, intelligendus eſt ſecundũ terminos eiuſdem glo. q̃ de hæredibus loquitur ſim-

10 pliciter, † ex quo dictum Doctoris intelligi dẽt ſecundùm legem,vel authoritatem,q̃ allegat ad Bart. in l. liberationis de libera. lega. Et hũc puto fuiſſe ſenſum. Bald. vt ſic voluerit dicete,ſtipulationem de emphiteoſi ſimpliciter factã,pro hæredibus quoq; factam cenſeri; ſm̃ quẽ intel-

11 lectum oĩa plana ſunt, † q̃a ſm̃ ſubiectã materiã hr̃des poſtea interp̃tandi veniũt,ſicut ibi ipſe in feudalibus interp̃tatus fuit, ꝓ filjs maſculis,vt ſ.

12 Et pro corroboratione fundamenti principalis antedicti, facit ẽt quòd in feudo informi hæredum mentio ſubintelligitur, prout vltra præ-
* dicta ꝓbatur clarè ex alia cõi * Doct. ſñia, quæ illud merè hæreditarium eſſe voluit, & ſemper in dubio tale pſumi; pro qua vltra tex. pdictũ, in c.1.de duob.frat. eſt alius tex. in c.1.an agna. vel fil. & ibi glo. Iſer.& Alua. atq; alij, & idem Iſer.in c.1.§.huius aũt generis nu.11.ex quibus cau.feu.amit. Bal.cõſ.328.col.2.vol.2.Caſtren. in conſ.311.n.3.in 1.& in l.pro hærede.§.ſi q̃d. nu.9.de acquir.hæred.Rom.in l.ẽt, ſolut. matr. Alex.conſ.18.n.7.& conſ.26. nu.3.in 5.Cuma. conſ. 166.per to. Iaſ.in l.apud Iulianũ. §.ſi quis
* alicui.n.9. de leg.1.qui cõem * affirmat. nec nõ & Rub.in l.Gallus.§.quidã rectè, n.181. de lib. & poſthu. & magis cõem atteſtatur. Didac.d.q. 18. ante num.4. & Clar.d. §. feudum.q.9. verſ. ſed quid dicendum. Bero.conſ.77.nu.15.& 23.

lib.1.Menoch.conſ.1.nu.309.313. & ſeq. Rim. iu.conſ.18.nu. 14. Cald.Alb.conſ.1.nu.26.Rol. conſ.97. nu.39. vbi ẽt de cõi, lib.1.& conſ.67. nu.23.in 2.atq; conſ.55.nu.1.in 3. Boſſi. in tit. de Princ. nu.39. Cæpha. conſ.152. num.55.& conſ.224.n.75. cũ ſeq.Ferret.cõſ.120.n.2.Burſ. cõſ.3.n.4.de magis cõi atteſtãsGrat.cõſ.4.n.41.

13 Cum igr̃ hæreditarium iudicetur feudũ,ad oẽs hæredes, qui illius capaces ſunt, pertinere dẽt,
* ẽt extraneos, ex cõi * de qua ꝑ Clar.in § feudũ.
14 q.9. in princ. † vel ſi mixtũ dici poſſet, vt aliqui voluere, certè nec filij maſculi ad illud admitti
* poſſent, niſi hæredes eſſent, ſm̃ magis * cõem, & veriorẽ ſententiam per eundem Clar.relatã, vbi proximè in verſ. quandoquidem, & tertiò.

15 Non ſecus igr̃ de empbiteuſi dicendũ eſt, quia cũ in dubio hæreditaria iudicari debeat per ſupradicta, ad oẽs hæredes illius capaces tranſire debet. Et per conſequens ſi ſit eccleſiaſtica, ad deſcendentes vtriuſq; ſexus, ſi verò priuati, ẽt
* ad extraneos, iuxtà cões, * & veras opiniones, vt apud Clar. d.§. emphiteoſis. q. 28. in princ. Burſ.conſ.199.n.42. Vndè cum emphiteoſis,de qua agiẽ priuati ſit, nulli dubium, quin ad recipientis filiam tranſire poſſit, & debeat.

16 Addamus tertiò,quòd ſi aliter diceremus,maximũ certè abſurdum ſequeretur. Nam cum ad extraneos hæredes trãſitoria ſit, & in ea poſſint inſtitui, inconueniens eſſet, quòd ad propriam filiam hęredẽ inſtitutã puenire non poſſet; ſoboli.n.ſuæ quiſque proſpicere maluiſſe cenſendus eſt, q̃ alienæ.l. cum auus, de condit.& demon. l. cũ acutiſsimi. C.de fideicom.l.gñaliter. §.fi.C.de inſtit.& ſubſtit.Ita argumẽtatur Alex. in d.l. ſed ſi hac.§.liberos, num.3.de in. iuſ. vo. & Fulg. conſ.232. in fin. Cępha.conſ. 11. num. 5.& 18.

17 Quartò, per locum ab authoritate cõfunditur ẽt contraria ſñia, nam eam in indiuiduo impugnat Alex.in l.quod dr̃, nu.24.de verb.oblig.& in d.l.ſed ſi hac.§.liberos,col.fin.Caſtr.in l.ex facto.§.fi.n.5.ad treb.Sali.in l.2.q.12.& 17.& ibidẽ Iaſ.n.194.C.de iu.emphi.Ang.in l.itẽ videndũ.§.fi. de pet. hæred.Imol.in c.potuit, n.12.de loca. & in d.l.quòd dr̃ col.pen Butr. in c.ſ pñtia, col.3.de ꝓb.Ancha.conſ 44.Primò de viribus, col.1.conſ.420.in princ.& conſ. 443.nu.3.Fulg. d.conſ.232.in ꝓpoſito, n.2.& ferè ꝑ tot. & cõſ. 238.in fi.Corn.cõſ.239.in lr̃a M.vol.4.Curt.iu. conſ.321.n.30.in 3.Præpoſt.in d.c.1.ante nu.4. qui.mod.feu.conſti.poſſ. Soci.conſ.23. ſub n.1. lib.1.Bero.conſ.69.nu.10.11.conſ.94.nu.3.li.1. & conſ.152.n.39. vbi de cõi * atteſtatur lib.2.& *
ideo rectè dixit Iaſ.ĩ l.1.n.7.C.de iu.empt.quòd Bal. in illo ſuo dicto cõiter repręhẽdĩ. Rui. latè conſ.24.n.6.verſ.ſed ſi feudũ, & nu.7.8.9.lib.1. Didac.lib.2.var.reſol. cap. 18. in princ. cũ quo etiam tranſit Mago. deciſ. Lucen. 7. nume.14.

18 † Et loquitur etiam Rui. loco proximè citato in fortioribus terminis, nempe in feudo informi, ſed pro annua penſione conceſſo; quod ad inſtar emphiteoſis iudicatur, & allegat Alex. in conſil. 136. col.2.& 3. vol.2. & Soci. conſ.257. in 2. qui alios citat, & potuiſſet etiam allegare. Alex. in l.etiam, num.5.verſ. Fallit tamen, poſt Cyn.Bald.& Rom.ab eo relatos. ff.ſolut. matri.

19 † Et idem concludit Rui. in feudo informi conceſſo pro certo ſeruitio, quod æquè per fęminã præſtari poteſt, ac per maſculum; & pro dicto allegat Iacob. de Bellou i.Bal. Alua. Cuma.Fulgoſ.Rom.Corn.& Alex. quibus ego addo. Gozad. in conſ.57.num.18.in 1.Campeg. in tract. ſtatu.de do.q.42. & eundem Rui.conſ.18.n.17. vbi multos citat, & de cõi atteſtatur, lib.1. quã
* etiam communem * dicit Clar.in §.feudũ.q.73. ad fi.poſt Curt. iun. in tract. feud. par.3. princ. reg.1.in 9.fallen.Quòd ſi in feudo dato ſub annua pẽſione, vel certo ſeruitio fęminis poſſibili, hoc etiam receptum eſt, & ex eo ſolo, quòd ſimilitudinem habet cum emphiteoſi, vt oẽs iſti
* communiter concludunt, multò fortiùs in vera, & propria emphiteoſi cõcedendũ, quia propter vnum quodq; tale, & illud magis.

20 Quintò, & vltimò eſt tex. in terminis ab omnibus allegatus, qui cauillari (meo iudicio) non põt, in §. emphiteoſim, in authen. de nõ alien. vel permutan.reb.Eccl. qui maſculos, & fœminas ad emphiteoſim, etiam eccleſiæ, indifferẽter admittit, atq; ẽt virũ, & vxorẽ, ſi exprimatur.

21 Non obſtat rñſio q̃ dari ſolet ꝑ Ceph. d. conſ. 11.n.10.11.& Marcabr.d.conſ. 100.n.35.quod admittuntur fœminæ, ſi expreſſim vocentur.

Quia repugnat tex.qui requirit exprę ſſam nominationẽ ſolummodo in viro, & vxore in illis verbis (ſi hoc, videlicet de vxore, aut viro expreſſim nominetur) propter q̃ manifeſtè oſtenditur in deſcẽdẽtibus vtriuſq; ſexus nulla opus
22 eſſe ſpecificatione; † nã exceptio in vno firmat regulam in cæteris nõ exceptuatis. l. nam quod liquidè de pœ. leg. Dec.in l.1. nu.27.& ibidem Cagno. de reg.iu. & idem Dec.in l.fi.in 3.artic.
23 num.14 C.de edi.di.Adr.toll. † Et vnius excluſio eſt aliorũ incluſio.l.cũ prętor.de iud.cũ vulg.

Benè verũ eſt, quòd requiritur conceptio verborum apta ſaltẽ in ſui generalitate fęminas cõpræhendere, vt ait Marcabr.loco p̃citato; ſed in informi ſtipulatione adeſt huiuſmodi generalitas propter legis ſubauditionẽ, ex quo ꝑ hæredibus facta intelligiẽ, vt latè ꝓbauimus, ergo, &c.

24 Secunda principalis dubitatio erat ſuper p̃ñſo Inſtrumento, in quo p̃ter informẽ ſtipulationẽ, adeſt particula, vtſup. quæ referri vr ad aliam conceſſionẽ emphi teoticam eadem die factã Hilarieto Vezzano, & filijs ſuis maſculis, & in eodem folio ſcriptam, qua fœminæ excluſæ ſunt.
* Clar.ex * cõi d.q.32. verſ.ſed quid ſi.Rimi.iun. conſ.698. nu.16. Burſ.conſ.228 num.93. & 96. Menoch. conſ. 111. num.77. Marcabr. vbi ſup. num.48. & Magon. d.deciſ.7. num.14 15.

Cæterùm paucis hic agendum eſt, tũ quia Inſtrumentum nullum exhibetur, quod in iudicio fidẽ aliquã mereatur, vt optimè prudens D.Iudex animaduertit, tũ quia particula, vt s̃. referri non põt ad illud Inſtrumentum inter alias ꝑſonas, & corã alijs teſtibus, & diuerſo ſecundo no-
25 tario celebratum, † tũ denique quia ſi robur haberet, & relationẽ ad aliquod Inſtr̃m præcedens habere poſſet, ad duo immediatè p̃cedentia, nõ ad tertiũ, & ſic remotius haberet, ex quo relatio in dubio ad proximiora fit.l.1.§.deinde, & §.cũ de poſtul.& l.ſi idem.§.fi.de iuriſd. omn.iud. cũ vulg. Et tantò magis quia ſimilitudinẽ habet cũ dictis duabus cõceſſionibus informibus, in quarum prima Antonius de Prædominis, ſolus ſtipulatur, nulla filiorum, aut hæredum facta mentione; Et in ſecũda eodem modo ſtipulatur Antonius de Milanis, pro ſe, & duobus fratribus abſq; vlteriori filiorũ, aut hæredũ expreſſione. Vndè ſi D.Io.Franciſcus de Vezzanis ꝑ ſe, vt s̃, ſtipulatus fuit, rectè cõgruit cũ p̃cedentibus, ex quo nec ipſe mẽtionẽ fecit de filijs, vel hr̃dibus
26 ſuis, ſed de ſe ſolo, † & ꝑ conſequens particula, vtſup. ad proxima relata, ſtat propriè, & in ſuo proprio ſignificatu, quia refert præcedẽtia, cum oĩbus ſuis qualitatibus, iux.doctr.Bart.in l.ſanctio legũ, de pęn.& in l.ſi q̃s ſeruũ. §.fi. de leg. 2.

Nec eſt verũ, quod in motiuis p̃ſupponebatur particulã p̃dictã indicare alias ꝑſonas vltra ſtipulantẽ, q̃a id procederet, ſi ſtipulatio haberet copulã, diceretq́; (ꝑ ſe, & vt s̃.) ſed q̃a caret copula, & dicit ꝑ ſe, vt s̃. neceſſe eſt fateri, quòd potiùs reſtringat ſtipulationẽ ad ſimilitudinẽ, & formam alterius immediatè pręcedentis; q̃ informis fuit, quo caſu fęminæ deſcẽdẽtes inſtitutæ hęredes indubiè admittunẽ iuxta ſupradicta.

Nimirũ reuocãda eſt ſñia illa lata cõtra D.Angelã Vezzanã filiã D.Io.Franc.p̃dicti, & q̃ ex teſtamento ei hæres extitit, & ita ego ſi iudex eſſẽ intrepidè iudicarẽ, q̃a nõ video q̃uo emphiteoſis iſta finita dici poſſit. Et ità iudicatum fuit.

S V M M A R I V M.

1 *MAndatum generale non ſufficit ad faciendum cadere dominum in pœnam.*
2 *Etiam ſi pœna incurrenda eſſet incerta, ſed à futuro euentu penderet.*
3 *Etiam ſi haberet clauſulam quod procurator, poſſit omnia facere, etiam quæ requirunt ſpeciale mandatum, & eſt communis.*
4 *Procurator negans rem emphiteoticam, poteſt facere cadere dominum in pœnam caducitatis, ideo ſpeciale mandatum habere debet. & num. 14.*

Euen-

5 *Euentus futurus non habetur in conſideratione, niſi quā ex pſenti ad eum veriſimiliter inferri poteſt.*

6 *Liber exiſtimi licèt dominium non probet, facit tamen præſumptionem.*

7 *Confeßio partis eſt maior omni probatione.*

8 *Iudex poteſt informare animum ſuum extraiudicialiter, & parte non citata.*

9 *Præſertim in his, quæ plenā probationem nō requirunt, ſed inditia argumenta, & veriſimilitudines ſufficiunt.*

10 *Emphiteuta re perēpta liberatᵣ à ſolutione canonis.*

11 *Cenſuarius quoq; à cenſus ſolutione liberatur re cenſuaria perempta.*

12 *Iactare ſuum nemo præſumitur.*

13 *Soluens quotānis certū quid, præſumitur pro oībus ſuis bonis ſoluere, niſi oſtendat pro quo ſoluit.*

14 *Emphiteota negans rem emphiteoticam, amittit ius ſuum, ex communi, licèt alij teneant, quòd ſolam poſſeßionem amittat.*

15 *Emphiteoſis potiùs, quàm cēſus pſumitur, quādo in regione frequētior eſt contractus emphiteoticus.*

16 *Negans contractum quemlibet, aut eius qualitatē ſubſtantialem, illius beneficium amittit.*

17 *Idem in quolibet alio actu, vel diſpoſitione negata.*

18 *Emphiteota negans abſq; dolo rem emphiteoticam non perdit ius ſuum.*

19 *Mendax doloſus præſumitur, quando tractac de ſuo commodo.*

20 *Reſtitutio in integrum non datur doloſis, quia deceptis, non decipientibus conceditur.*

21 *Duo non poſſunt eſſe domini inſolidum.*

22 *Dictiones, pleno iure, important dominium, poſſeßionem, vſumfructum, & omne ius in re.*

23 *Conductor negans conductionem, cadit à commodo contractus.*

24 *Creditor detinens rem debitoris, & negans eius eſſe, cadit à iure ſuo.*

25 *Feudatarius negans rē feudalē, amittit ius feudi.*

26 *Idem in omnibus detinētibus, vel poßidentibus res alienas, qui vltra iuris amißionem, condemnantur etiam in rei æſtimationem.*

27 *Mandatum ſpeciale requiritur, vbi de materia odioſa tractatur.*

Pro Perilluſt. & Reuerendiſs. D. Alexandro Simonetta, & Conſortibus.

EPITOME.

Mandatum ſpeciale requiritur vbicunque procurator poteſt facere cadere dominum in pœnam, etiam ſi pœna incurrenda eſſet incerta, & mandatum haberet clauſulam, quòd procurator poſſet facere omnia, in quibus mandatum ſpeciale requireretur. Et idem in omni materia odioſa.

Conſil. Lud. Sacc.

Negans contractum quemlibet, aut quamlibet diſpoſitionem, vel qualitatem rei ſubſtantialem, amittit omne ius, quod in ea habet, vel ſperare poteſt, vt putà Emphiteota, feudatarius, cenſuarius, conductor; creditor detinens rem debitoris, & cæteri.

RESPONSVM XLV.

1 OMnibus in confeſſo eſt mandatū generale, non ſufficere ad ea, in quibus procurator pōt facere cadere dominum in pęnā. l. ſi procur. vbi Bart. ff. de condit. indeb l. 3. §. ſi procurator. & ibi Doct. ff. quod quiſque iu. elem. non pōt de procurat.

2 Quæ concluſio pcedit ſinè dubio, nedū qñ certum eſt ex actu per pcuratorē explicādo, dominum incurſurū in pęnā, ſed ēt qñ futurus rei euētus hoc pōt operari, vt rectè colligitur ex Bart. in d. §. ſi procurator. dum exēplificat in proponente exceptiones, qbus non probatis, domin⁹ caderet in pœnā ex forma ſtatuti; pendet. n. à futuro euentu, nunquid probandæ ſint, nec ne? & nihilominus ſpeciali mandato opus eſt, aliàs non eſſet parti conſultum, vt per eum.

Idem colligitur ex doctr. eiuſdē Bart. in l. filius familias, col. fi. de procur. dum diſtinguēdo ſpeciale mandatū, q requiritur in fauorē mandantis, à ſpeciali mandato, q requiritur in fauorē aduerſarij, dat regulā in hoc ſecundo caſu, vt tunc eo opus ſit, qñ aduerſarius dubitat, nè domin⁹ poſtea dicat, ſe de hoc non intellexiſſe in mādato, & ſic damnificetur ipſe aduerſarius; conſiderat enim Bart. dubium, q hēt ille aduerſarius, quòd dominus ratū nō habeat factū procuratoris, nō

3 certitudinē. † Aptiſſimè quoque idipsū declarat Nat. conſ. 445. p ro. & ſignanter ſub n. 12. inqēs nō ſufficere gñale mādatū, ēt cū clauſula, quòd procurator oīa poſſit, q̄ requirunt ſpeciale mandatū, vbi eſt caſus, ī quo poſſibile eſſet, quòd dñs incideret in pœnā, & hāc eſſe cōem⁹ doctrinā, & theoricam, tradit Rom. in conſ. 241. num. 11.

4 Cum igr̄ in caſu nr̄o procurator negās paſcua, de qbus agitur, eſſe emphiteotica, ſiue cenſui obnoxia, poſſit facere Vniuerſitatem cadere in amiſſionē iuriū ſuorū, & dubitet Illuſt. & Reuerendiſs. D. Simonetta, nè ipſa Vniuerſitas poſtmodū dicat, ſe de hoc nō ſenſiſſe in mādato ſuo gñali, dēt ei ſuccurri, cogēdo ipsā Vniuerſitatē ad rñdēdū, & declarādū, nūqd velint negationē pdictā ratā hēre? vt de quadā petitione porrecta noīe alteri⁹ vniuerſitatis cōſuluit Nat. d. cōſ. 445.

Doctrinæ, & exempla iam relata clarè demonſtrant ſpeciale mandatum requiri quotieſcūque poſſibile eſt, quòd pcurator poſſit facere cadere dominum in pęnam, q̄uis id certum non ſit, &

Digitized by Google

ſic habetur in conſideratione, quod euenire poteſt, vt parti conſultum ſit, eueniente caſu pœnæ incurrendæ, ex doctr. Bart. in d. §. ſi procurator; & aliorum quos citauimus.

5 Nec obſtat, quòd futurus euētus non habetur in conſideratione, niſi qñ ex pſenti veriſimiliter ad eum inferri pôt, ad Dec. in l. ſi idem, cū eodem. §. fin. nu. 5. ff. de iuriſd. omn. iud. Quoniam omiſſis alijs reſponſionibus, dico ſatis poſſe ex præſenti ad futurum caſum pœnæ incurrendæ per hoĩes S. Donini veriſimiliter inferri; ex quo in libro extimi Ciuitatis huius, ipſimet deſcribi fecerunt, quòd pro glarea iſta ſoluunt quotannis honorantiam Illuſt. Dñis Simonettis, cuius

6 contrarium eorum procurator nunc affirmat. † Enimuero liber pdictus licèt plenè non probet dominium, aut poſſeſſionem, facit tñ præſumptionem. Soc. latè conſ. 89. nu. 12. li. 1. Hier. de

7 Mon. in tract. fin. regu. c. 64. nu. 8. 9. Imò verò plenè probare videtur, cū partis contineat confeſſionem, qua nulla poteſt eſſe maior probatio,

8 l. 1. C. de confeſſ. cap. 1. eo. ti. in 6. † & licèt iſte liber æſtimi nō ſit nunc productus parte citata; quia nondum venit tempus productionis iuriū, ſufficit tamē illum oſtēdiſſe Illuſt. D. Iudici ad eius animum informandum, ex relatis à Gabri. in tit. de citatio. concluſ. 1. lim. 14. ſub nu. 329.

9 † Cum pſertim tractemus de re, in qua I. eſt cōtenta, ſola veriſimilitudine, atque inditijs, & argumentis, non verò plenam probationem requirit, quo caſu nulla partis citatione opus eſt, vt per eundem Gabriel ibi lim. 21. nu. 343. cum concord. Addo quòd in præſenti quoque iuditio fatentur ſolutionem annuæ pſtationis, licèt allegent aliam cauſam; dicunt. n. ſoluere ꝑ glarea, quam Padus iam plurimis annis in totum abduxit, quæ cauſa, q̄ veriſimilis ſit, nemo non

10 videt. † Quandoquidem re perēpta, perempta quoque eſt obligatio ſoluendi canonem pro ea debitum ab emphiteota, l. 1. C. de iu. emphit.

11 † nec non, & à cenſuario, vt in Bulla Pij V. ſup for. crean. cenſ. veriſimile eſt igitur, quòd pro glarea exiſtēte hucuſq; ſoluerint non ꝑ perem-

12 pta, † pro qua non tenebantur, cum nemo ſuum iactare præſumatur. l. cum de indebito, de prob. l. campanus, de oper. liber.

13 Sed accedat, quòd tenētur iſti oſtendere rem, pro qua præſtationem annuam hucuſq; ſoluerunt, & Inſtrumentū conceſſionis exibere, aliàs pro omnibus eorum bonis ſoluiſſe præſumūtur, & ſic pro hac etiam glarea controuerſa. Spec. in tit. de loca. §. nunc aliqua, verſ. 61. Iaſ. latè in l. 2. n. 137. C. de iu. emphit. Doct. in l. ſi certis annis. C. de pact. Hæc ergo ſatis ſuperq́, indicare poſſunt Illuſt. D. Iudici veriſimilitudinē futuri euētus pœnæ incurrendæ, per negantes ſolutionem annuā pteritis tpib⁹ factā, ex cauſa paſculationis glareę pdictæ, cōſequēterq; negationem huiuſmodi ſinè mādato ſpeciali admittere nō debet.

14 Ad ſecundum dubiū, quòd ex tali negatione non amittat Emphiteota ius ſuū, per tradita à Redoa. in tract. de reb. eccleſ. nō alien. pag. 526. n. 9. & alios citatos, reſponderi pôt, contrariam ſententiā commune eſſe, q̄ plures, & grauiores auctores ſequuti ſunt, inter quos Specul. Innoc. Mar. de Fan. Bal. Angel. Alberic. & alij, quos refert idem Redoa. ea. pag. & ſeq. ferè per tot.

Sed non diſputando; vbi non expedit, rñdeo ſecundò, quòd contraſentiētes, fatentur tamē emphiteotā in pęnā huius mendacij priuari poſſeſſione rei emphiteoticæ, & oĩ eius commodo, vt legere eſt apud eundem. Redoa. ibi nu. 10. & Iaſ. ab eo relatum, in l. 2. num. 87. C. de iur. emphit. Vndè cum de pęna amiſſionis poſſeſſionis, ſaltem agatur, idem eſt iudiciū quoad effectum ſpecialis mandati requirendi.

Ad tertiū, quòd pęna iſta nō reperiatur impoſita cenſuario neganti, licèt emphiteotæ, fortè impoſitæ, & cenſus potiusq̄ emphiteoſis ſit cenſendus in caſu nro, reſpondeo in primis negā-

15 do minorē, † nam in dubio emphiteoſis potiùs q̄ cenſus pſumitur, quando in regione frequentior eſt contractus, vt in hac patria, in qua cenſus antehac fuit pęnè incognit⁹, emphiteoticus verò contractus frequentiſſimus, vt omnibus obuium eſt. Videatur Iaſ. in d. l. 2. nu. 165. C. de

16 iu. emphi. † Sed & maior propoſitio rectè impugnatur, ex quo gñale eſt in omni contractu, vt negans illum, vel qualitatē aliquam ſubſtātialē, amittat illius beneficium. Bal. in l. 1. nu. 16. C. de

17 fur. † Sed etiam in omni materia hoc idem procedit, vt negans aliquid perdat oē beneficium, ſeu priuilegium, quod ex eo conſequĩ poterat. Bart. Caſtr. & alij in l. ſi dubitet. §. 1. de fideiuſſ. Alex. in l. etiā. §. licèt in dotalibus, n. 9. ſol. matr. Corn. conſ. 225. in litera. c. lib. 3.

18 Ad quartū, quòd ſinè dolo nō priuet iure ſuo iſte emphiteota mēdax, vt ait Redoa. ĩ loco pcit. rñdet hoc nō eſſe pñus ſpeculationis, ſed reſeruādū eſſe ad merita. Satis. n. eſt, quòd nūc cōſtet poſſibile eſſe, quòd in pęnā incidant negātes, ſi dolus in pceſſu cauſæ apparuerit, ex pbationi-

19 bus fiēdis. † Sed & 2. rñdet, quòd pręſuppoſito mēdatio, dolus à iure pſumit, pſertim qñ mentiēs tractat de ſuo cōmodo, vt in nra ſpecie. tex. eſt in l. & elegāter. §. fi. cū l. ſeq. vbi Bart. notañ. inquit. ff. de dol. Alex. in l. dolum. C. de dol. Rui. conſ. 2. num. 11. lib. 2. Craue. conſ. 2. num. 13.

Quoad quintū de reſtitutione cōcedēda Vniuerſitati ad pęnā hanc euitādā, negamus primò reſtitutionē ei hoc in caſu cōpetere, qa doloſis

20 nō daĩ, non. n. decipiētibus. † Sed deceptis iura ſubueniūt. l. auxiliū, vbi Bar. & Doct. ff. de mino. Vltra quòd reſtitutio pſupponeret læſionē, & ſic incurſū pęnæ, nos verò tractamus de modo pcedendi, vt cognoſci poſſit, vtrū incurraĩ, vel nē

propter

propter mendacium dictum à Sindico, quaten⁹
ſcilicet in mandatis dederit Vniuerſitas ipſa, vt
tale mendacium diceretur, vel dictum ratū habuerit. quando ergo de incurſu pœnæ conſtabit, tunc de remedijs huiuſmodi agendum erit.

Ad vltimum de mandato facto poſt citationē emanatam in hac cauſa, imò ad reſpondendum poſitionibus, ſic & ſic, quod eſt ſpeciale mādatum, aduertaſ, quòd hic nō tractauimus ſolū de poſitionibus negatis, ſed ēt de exceptionibus ꝓpoſitis in iudicio aduersùs petitionem Illuſt. D. Simonettæ, in quibus, nedum negauit principales ſuos ſoluiſſe pro ꝑterito ſummā de qua agr̄ annuatim, pro paſculatione, & iure paſcēdi in glarea, de qua in actis, ſub noīe honorantiæ, vt in reſponſione poſitionis. 11. 12. 13. 14. Verū ēt dixit, & proteſtatus fuit hanc ipſam glaream fuiſſe, & eſſe in totum & pleno iure dictorū eius principalium, quod eſt magis; quodq́; longè maius ꝑiudiciū infert Illuſt. D. Actori. Enimuero ſtante reſponſione poſitionum ꝑdictarū tm̄, non infert de neceſſitate ad abſolutam negationem iuris agentis, nec ad refricationē quæſtionis dominij, quia ſtant ſimul, quòd non ſoluerint homines S. Donini annuam illam ſummā recognoſcendo dominos, ſub nomine honorātię, ſed ſub nomine conductionis liuelli, emphiteotis, ſeu cenſus, aut alterius contractus haud incompatibilis, cum dominio agentis. Exceptio verò prędicta incompatibilis, ac etiā repugnans
21 eſt cum eo, † ex quo non poſſunt eſſe duo dn̄i
eiuſdem rei inſolidum. l. ſi vt certo. §. ſi duobus.
22 ff. com. † & eò maximè cum vſus fuerit iſte Sindicus illis verbis ꝑgnantibus (pleno iure) quæ dominium, & poſſeſſionem proprietatē, & vſufructum, ac omne ius in re compræhendunt. l. 4. de vſufructu. l. mater. & ibi Bal. C. ad Tertul. Bal. in l. venditor. §. veniſſe. ff. de hæred. vel ac. vendi. Feli. in c. conquæſtus, col. 1. de fo. comp. Rol. conſ. 85. nu. 15. cum ſeq. lib. 4. Pariter ſtant ſimul, quòd non ſoluerint dictā honorantiam pro paſculatione, & tamen tenerentur ſoluere, non enim negant in poſitionum reſpōſione huiuſmodi obligationem, ſi rectè conſiderentur reſponſiones, ideo non infertur ad refricationem dominij, vt ſupra.

Stant etiam ſimul, quòd non ſoluerint pro paſculatione tantū, vt Illuſt. D. Simonetta ſupponere videtur; ſed pro paſculatione, & alio iure ſimul, vt ſi eſſent Emphiteutæ, Feudatarij, Liuellarij, Conductores ad longum tempus, quibus caſibus ſaluum nihilominus remaneret dominium directū, vt ſ. Cum igr̄ exceptio ſupradicta q̄ſtionem dn̄ij aptiſſimè refricet, & interuertar, delictum in re continet, ꝑꝑ quod excipientes priuantur in totum iure ſuo, ſi ſunt emphiteutę. vt per Spec. in ti. de loca. §. nūc aliqua. verſ. 65. quem ſequuntur alij ſupra relati, vel
23 ſaltē poſſeſſione, iuxta opi. Iaſ. de qua ſ. † Quod
etiam in conductoribus abſolutum eſt per text.
in l. conductionis, & l. conductores. C. de loca.
24 † Item & in creditoribus detinentibus rem de-
bitoris, & negantibus eius eſſe, eſt tex. in auten.
Item ſi poſſeſſor. C. qui poti. in pigno. habean.
25 † Item & in vaſſallo negante rem feudalem, &
propriam aſſerente. c. 1. §. Vaſſallus ſi feudū; vbi
Bald. & Scriben. ſi de feu. deſun. fue. contro.
26 Sed & in omnibus detinentibus res alienas, vel
etiam poſſidentibus, diſpoſitum eſt generaliter,
vt pœna prædicta, ac ēt rei æſtimatione plectan-
tur, l. non ab re, vbi Bald. & Doctor. C. vndè vi.
Cum igitur certior, ac maior pœna immineat
Vniuerſitati ꝑdictę, per exceptionem antedictā;
ſequiſ neceſſariò ꝙ ſpeciali mandato, vel ratifi-
27 catione opus ſit. † ſumus enim in materia odio-
ſa, ideo non ſufficit vlla generalitas mādati, ſed
ſpecialitas omnino requiritur. vt docet Abbas
in cap. ſedes, nu. 7. 8. de reſcript. Et ex his pla-
nus remanet iſte articulus.

S V M M A R I V M.

1 *VNiuerſitati per actus poſſeſſorios particularium non acquiritur poſſeßio, niſi expreſſum mādatum præcedat, vel ſaltem tacitum, quod quidem tacitum, de neceßitate requirit actus fuiſſe factos nomine Vniuerſitatis, ea ſciente, & patiente, aut ſcientibus, & patientibus ſaltēm adminiſtratoribus publicis, & patientibus, & eſt cōmunis ſententia.*

2 *Actus præſumitur nomine ꝓprio geſtus, nō alieno.*

3 *Vniuerſitas differt à ſingularibus hominibus, & aliud ſinguli, aliud vniuerſi.*

4 *Duo inſolidum poßidere non poſſunt.*

5 *Fallit in his, qui vſū rei habeat, quia eſt ius quoddam perſonale, qui pluribus poteſt competere.*

6 *Ius paſcendi eſt perſonale, ideo pluribus inſolidum competere poteſt.*

7 *Teſtes plures non vincunt pauciores, quando inuicem ſe compatiuntur.*

8 *Poſſeßio antiquior, non præualet iuniori, quando ſunt compatibiles inuicem.*

9 *Teſtis vnicus in poſſeſſorio probat.*

10 *Poßeßio antiquior iuniori præfertur.*

11 *Etiam titulata.*

12 *Dominus Caſtri cum Territorio, & iuriſdictione, & pertinentijs, terris cultis, & incultis, præſumitur dominus eorum locorum territorij, de quorum dominio ambigitur, & quando non conſtat fuiſſe occupata ab aliquo tempore inueſtitura ſua.*

13 *Quod præſertim procedit in terris, quas nunquam apparet cultas fuiſſe.*

14 *Conſiliū Caſtr. 376. in 1. & Crau. 154. declarātur.*

15 *Poſſeſſor in dubio præſumitur dominus.*

16 *Fallit, quando pro poſſeſſione ſoluit alicui cenſum aliquem, vel aliam præſtationem.*
17 *Cenſus in dubio præſumitur ex annua ſolutione, potiùs, quàm alius contractus; ſed vide infra.*
18 *Fallit vbi recipiens ſolutionem non abdicat à ſe in totum poſſeſſionem rei.*
19 *Emphiteoſis potiùs quàm cenſus præſumitur ex annua præſtatione, ex communi.*
20 *Præſertim ſi modicum quid ſoluitur.*
21 *Emphiteota poteſt rem conductam meliorare.*
22 *Fallit ſi vult rei formam mutare, qua non ſit ſtatim reducibilis ad priorem ſtatum, vt de ſylua vineam facere, vel pratū ad culturam reducere.*
23 *In re communi melior eſt conditio prohibentis.*
24 *Paſcua communia non poteſt ſocius innito ſocio ad culturam ponere, & num.28.*
25 *Idem ſi ſola ſeruitus iuris paſcendi inducta foret ad beneficium tertij.*
26 *Ius paſcendi qui habet, non poteſt colere innito domino rei.*
27 *Affidans aliena beſtiamina ad paſcendum per triginta annos, & vltra, poteſt tamen affidam vlteriùs non facere.*
28 *Argumentum à ſufficienti partium enumeratione, eſt multùm fallax, & debile, quia qui omnes cauſas enumerare profitetur, & vnam tantùm omittit, nihil agit.*

Pro Perilluſt. & Reuerendiſs. D. Alexandro Simonetta, & Nepotibus.

EPITOME.

Quæ requirantur, vt poſſeſſio per actus particularium, Vniuerſitati acquiratur?

Ius paſcendi perſonale eſſe, & pluribus inſolidum competere poſſe.

Poſſeſſionem antiquiorem non præferri iuniori, nec plures teſtes vincere pauciores, quando actus ſunt compatibiles.

Dominus Caſtri, quando paſcuorum, & glarearum Dominus præſumatur?

Ex annua ſolutione qualis contractus in dubio præſumatur?

Et quis poſſit rei pro qua ſoluit, formam mutare, & præſertim noualia facere?

RESPONSVM XLVI.

Elegantiſſimè more ſolito dubitat Illuſt. D. Auditor in pſenti cauſa, contra Perilluſt. & Reuerendiſs. Simonettam, & conſortes ex pluribus. Quæ licet doctè, & ſubtiliter propoſita ſint, rectiùs tamen, & accuratiùs penſata, nihil intentioni Reuerendiſs. Simonettæ officiunt.

Nam quod ad primum, trimēbre fundamentū, quo poſſeſſio Vniuerſitatis S. Donini præualere dicitur, quia pluribus teſtibus probata, quia antiquior, & quia titulata, Vnum in primis, & ante oīa præcauendū cenſeo, nihil pēnitùs probatū fuiſſe per d. Vniuerſitatē, vltra vſum paſcuorum promiſcuū cum Illuſt. D. Simonettis, & ſic poſſeſſionē iuris paſcēdi; quod. n. de plantatione, & inciſione arborū, & virgultorū additur, ꝑ aliquē eius teſtē non probatur, quia loquuntur oēs de actib⁹ particulariū perſonarum tm̄, quot quot teſtes de his actibus mentionē faciunt. abſolutū aūt eſt, quòd per actus poſſeſſorios particularium hoīum Vniuerſitatis, non acquiritur
1 Vniuerſitati poſſeſſio, niſi expreſſum mandatū præcedat, vel ſaltē tacitum, ꝙ quidem de neceſſitate requirit, vt actus re ipſa fiant noīe Vniuerſitatis, & ea ſciente, & patiente, aut ſcientibus ſaltē, & patientibus adminiſtratoribus publicis ab ea præfectis. l. 1. §. fin. cum l. ſeq. & ibi traditis per Scriben. ff. de acquir. poſſeſſ. Bald. pulchrè in cōſ. 438. in 1. Cum. cōſ. 158. latè Soci. conſ. 95. num. 17. 18. lib. 3. Corn. conſ. 130. col. vlt. conſ. 148. ad fin. conſ. 299. col. 3. & cōſil. 333. num. 29. lib. 1. atque conſ. 46. in 3. Dec. conſ. 215. col. vlt. & 221. n. 8. verſ. ſimiliter. Rub. conſ. 4. nu. 15. Bertran. conſ. 42. num. 6. 7. lib. 2. Paris. conſ. 27. nu. 73. & 102. & conſ. 104. n. 132. lib. 1. Curt. ſen. conſ. 77. col. vlt. Ruin. conſ. 129. nu. 2. cum ſeqq. & n. 11. lib. 4. Purpur. conſ. 139. in princ. Bero. conſ. 19. n. 31. in 1. Crau. cōſ. 317. per tot. Rol. conſ. 53. nu. 6. cū multis ſeqq. vol. 4. Burſ. conſ. 235. num. 27. Gabr. in ſuis concluſ. rit. quod cuiuſq; Vniuerſ. no. concluſ. 2. & præcæteris videatur Cepol. magiſtralr loquens in tractatu ſuo, de ſeruit. ruſti. pdio. cap. 9. nu. 25. vſque ad nu. 28. vbi aduocatos monet, volentes probare poſſeſſionem Vniuerſitatis, ex actibus particularium, quomodo articulare, & probare debeant. Ex quibus manifeſtè patet, hanc eſſe veram, & cōmunem ſententiam quæ duo-
2 bus præſertim fundamētis firmatur † primo, qa quilibet in dubio præſumitur actum noīe proprio gerere, non alieno. l. & magis, vbi Doct. de ſol. Bart. in l. 1. §. nuntiatio, de oper. nou. nunc. quod in terminis conſiderat Soci. d. conſil. 95. num. 18. in fin. & Ruin. d. conſ. 129. num. 2. verſ.
3 & quia, & conſ. 106. nu. 2. lib. 5. † Secundo, qa corpus Vniuerſitatis à ſingularibus eius hoībus differt, vndè vulgatum illud theorema, prodijt aliud ſinguli. aliud vniuerſi, de quo perſcriben. oēs, in l. in tm̄. §. Vniuerſitatis, de re. di. & in cap. eam te, vbi Felin. nu. 13. in verſ. aliud ſinguli, & in cap. 1. nu. 43. de reſcript. & latè habē locis præcit. Cum igitur, nec expræſſum mandatum, nec tacitum Vniuerſitatis iſtius interuenerit,

nerit, ad actus prædictos plantationis, & inci-
ſionis, nulla reſultat ex eis poſſeſſio ad ipſius
Vniuerſitatis commodum.

Hoc ſtãte preſuppoſito,& ſtãte, quòd poſſeſſio
vtriuſq; partis ꝓbata reperiaẽ reſpectu iuris pa
ſcendi,& ſic vtendi glareis cõtrouerſis,pro vſu,
& paſculatione animalium ſuorum, fruſtra di-
ſputatur quenã preualere debeat? cũ ſe inuicem
4 cõpatiantur. † Quãuis enim vulgata ſit regula,
quòd duo inſolidum poſſidere non pñt,l.3.§.ex
5 contrario, vbi Doct.oẽs.ff.de acq.poſſ. † Fallit
tñ in his,qui vſum rei habere dñt, quod eſt ius
quoddã perſonale,quod põt apud plures inſoli-
dũ eſſe; nã ſi habeo ius, & facultatem vtendi do-
mo,vel predio aliquo,non repugnat quominus,
tu quoq; idem ius,& eãdẽ facultatẽ habere poſ-
ſis,quod probat tex. apertiſſimè in l. ſi vt certò,
§.duobus vehiculũ,in verſ. vſum aũt, vbi Scri-
bẽ. not. ff.commo.Bart.in d.§.ex contrario col.
fin.& ibidẽ Iaſon.nu.3.Meuoch. de retinẽ.poſſ.
6 remed.3.nu.79.cum cõncord.& nu. 716. † & in
proprijs terminis iuris paſcẽdi pluribus compe-
tentis oñdit Caſtr.in conſ.115.in cauſa,quę ver
titur per tot.lib.2.& conſ.56.ad fin.verſ. nec ob
ſtat lib.2.& Ruin.conſ.106.nu.10. 11. & 23.24.
lib. 5. & quòd ius paſcendi ſit perſonale, & per
cõſequens pluribus inſolidum rectè competat,
vt ſupra,tradit latiùs Afflict. in conſtit. cum per
partes Apuliæ nu.14.cum multis concord.

7 Quando aũt probationes inuicẽ nõ repugnãt,
ſed ſe compatiuntur, quis habeat plures teſtes
pro ſe non curatur, & in hoc fallit regula illa,
quòd plures teſtes vincunt pauciores,Alex.cõſ.
64.nu.7. verſ. nec etiam ſequitur, & nu.8.lib.2.
Io.Fab.in §.retinendæ,num. 27.Inſtit. de inter-
dict.Menoch.de retinen.poſſeſſ. remed. 3.num.
756.verſ.procedere etiam poſſet,& Gabr. de te
ſtib.concluſ.4. num. 58.

Et hinc etiam colligitur reſponſio ad primum
mẽbrum dicti fundamenti,quia datò,quòd plu-
res teſtes deponerent de paſculatione animaliũ
Vniuerſitatis,non tñ contradicunt teſtibus Per-
illuſt.DD.Simonetarum,& per conſequens eo-
rum poſſeſſionẽ non impugnant, vt in ſpecie ad
8 notat Caſtr.d.conſ.115.num.1.† Pari quoq; ra-
tione eneruatur ſecũdum mẽbrum de antiquio-
ri poſſeſſione,nã licèt vna eſſet antiquior, alte-
ra,ex quo tñ earum cõcurſus, & compatibilitas
datur,vtraq; debet ſubſiſtere ꝑ ſupradicta quãq̃
ẽt in facto dicitur falſum eſſe præſuppoſitum an
tiquioris poſſeſſionis Vniuerſitatis poſſeſſione
dd.Simonettarum, quę nedum de qnquaginta,
ſed ẽt de ſexaginta annis probatur per quãplu-
res eorum teſtes,& ſignanter tertium, qui de ſe
9 ptuaginta quoq; deponit, † qui ſolus eã proba-
ret in hac cauſa poſſeſſoria,Doct.in authen. niſi
breuiores,C.de ſen.ex breui recit.Gabr.cõcluſ.
1.de teſti.nu.23.& alibi ſæpe; de tanto autẽ tpe
nullus teſtis aduerſæ partis deponit, ideo retor-
queri poſſet argumentum contra Vniuerſitatẽ,
10 † & ſic contra eam potiùs facerent tradita per
Doct.in c.licet cauſam de probat.cum concord.
in motiuo allegatis, & alijs fuſiùs congeſtis per
11 Menoch.d.remed 3.num.725.& ſeq. † Ad vlti-
mum verò membrum de titulata poſſeſſione, re
ſultat quoq; hinc optimum reſponſum; nã da-
tò,non conceſſo,quòd Vniuerſitas haberet titu
lum Perilluſt. aũt DD.Simonetę titulo carerẽt,
horum tñ antiquior poſſeſſio preualere deberet,
ex mente Bart.in l.ſi de eo,§.vltimo in fine,ff.de
acq.poſſ. Alex.conſ.88.nu.12.li.5. Afflict. deciſ.
363.nu.4.& aliorum,quos pleno calamo recen-
ſet Menoch.d.remed.3.num. 728.

12 Sed tantùm abeſt iſtud præſuppoſitum à veri-
tate, vt totum potiùs oppoſitum ſit veriſſimum,
nempe Perilluſt.DD. titulum habere legitimũ,
& iuri congruum,cum ſint Dñi territorij, & iu-
riſdictionis Caſtri Turricellarum; cum iuribus,
& pertinẽtijs ſuis,& terris cultis,& incultis,gla-
reis, nemoribus, & paſcuis, & alijs huiuſmodi,
ex eorum inueſtitura ſeudali,quo caſu pręſumũ
tur ipſi quoq; Domini omnium bonorũ de quo
rum dominio ambigitur, quæ non conſtat ab
aliquo occupata fuiſſe,tempore inueſtituræ, vt
concludit per optimas rationes Socin. in l. 1. in
princ. nu. 18. vſq; ad nu.28.de acq.poſſeſſ.poſt
Caſtr. ibi, & Bal.in rub.de contrah. empt.q.72.
Curt.in conſ.148.nu.5.vſq; nu.9.Ruin.cõſ.108
nu.24.lib.2.Soci.conſ.166.nu.3.& 7.li.2. Natt.
conſ.460.nu 9.cum ſeqq.& conſ.506. num. 30.
vſq; ad nu.34.Iaſon.conſ.255. in fin.li.2.Crau.
conſ.54.num.9. Soci.iun. conſ.65.nu.68. lib.1.
13 Menoch.latè conſ.181.nu. 97. † quod maximè
procedit in terris,& locis incultis,& quæ nõ ap-
parent vnquã exculta fuiſſe.Iaſ. in l. rẽ q̃ nobis,
n.32.ff.de acquir. poſſeſſ. Cum igiẽ non has ap-
pareant glareas ab aliquo fuiſſe occupatas tem-
pore feudalis inueſtituræ prædictæ, minuſq; cul
turæ traditas,ſtat pro dominis præſumptio,non
pro vniuerſitate eis ſubiecta.

14 Nec obſtat conſ.Caſtr.376.nu.1. verſ. vlt.pro-
batur li.1.& Crau.154.in princ.quoniã duplex
daẽ reſponſio, prima,quòd in caſibus loquũtur,
in quibus de poſſeſſione vniuerſitatis tantùm
conſtabat,non mirum ſi Dña quoq; ibi pręſumi
15 tur † nam regulare eſt,quòd quilibet poſſidẽs in
dubio Dñs præſumitur,l.ob maritorum, vbi gl.
& Doct. C. nè vx.pro mar. Bar.in lege quidam
in ſuo de condi.inſti. Soc. conſ.127.nu.4.lib.1.
in noſtra autem ſpecie ambo poſſidere ſuppo-
nuntur, Domini videlicet, & vniuerſitas loci,
ideò ceſſat præſumptio vniuerſitatis, & militat
præſumptio Dominorum, qui hñt titulum vt ſ.

16 Secunda eſt reſponſio,quòd etiam ſi de poſſeſ-
ſione ſolius Vniuerſitatis conſtaret, non propte
rea Domina præſumeretur,cũ ꝑ talibus glareis,
& pa-

Digitized by Google

& paſcuis quotannis in præteritum ſoluerit cē-
ſum, ſeu recognitionē, & honorantiā Dñis ſuis,
vt ex teſtib. vtriuſq; partis,& ſcripturis,ꝓductis,
per Reuerēdiſs. D. Simonettā patet; ex hoc nāq;
ipſos eſſe directos Dños conſtat, & præſumptio
exaduersò deſtruitur. Ita tenet Caſtr. d. cōſ. 376.
ſub nu. 1. verſ. vltimò probatur, & clariſſimè tra-
dit Crau. eo. conſ. 154. in fin. non eſt igitur verū,
quòd titulata appareat poſſeſſio Vniuerſitatis,
vt in motiuo, ſed potiùs contraria, meritò, nedū
ſoluitur, ſed retorquetur argumentum.

17 Ad ſecundum principale fundamentum, quod
à ſufficienti partium enumeratione ducitur, nūc
ſupereſt reſpondere; Idcirco quoad primam par
tem, in qua & cēſualis contractus in dubio iudi-
cari debere dicitur, ex c. cōſtitutus, cum not. de
relig. dom. Soc. conſ. 167. nu. 6. li. 2. & Nat. conſ.
18 3. n. 2. 3. † reſpondetur primò non poſſe in caſu
noſtro cenſualem contractum iudicari, quoniā
DD. Simonettæ nō abdicauerunt à ſe omne ius
glarearum, & paſcuorum pro annua illa præſta-
tione, & penſione, ſed perſeuerauerunt in paſcē
do ſuper eiſdem cum beſtijs ſuis ad libitum vt ſ.
dictum eſt, quod cenſus contractui omnino re-
pugnat Bart. in l. 1. §. 1. de publica. Imol. in c. ad
audientiā, & ibidē cæteri Scriben. de reb. ecc. nō
alien. Bal. in tit. de pac. conſtan. in verb. perſolue
re fictū, & hoc tradunt oēs in oppoſitum citati,
ſcribentes, ſcilicet in d. c. conſtitutus poſt gloſ.
pen. Soc. d. conſ. 167. num. 6. & Nat. conſ. 3. nu.
1. cum concordant.

19 Secundò quoq; reſponderi poſſet, negando cō
tractum cenſualem in dubio præſumi; cum po-
tiùs contractus emphiteuſis, vel locationis ad lō
gum tempus cenſeatur, ex cōi ſñia, quā poſt mul
tos citatos refert, & ſequitur Bero. conſ. 14. ſub
num. 1. & poſt eum Clar. in §. emphiteoſis q. 1.
verſ. ſed pone, Burſa. conſ. 56. num. 8. & nouiſſi-
mè Maſcard. de probat. lib. 1. concluſ. 281. nu. 6.
20 † & tantò magis Emphiteoſis videtur iudicāda,
ex quo quid minimum ſoluitur pro re tam ma-
gna, & fructuoſa ad Clar. ibid. in verſ. ſeq.

21 Præſuppoſito ergò, quòd Emphiteoticus ſit cō
tractus, non ſequitur, ergo poteſt conductor me
liorare paſcua reducendo ad culturam, vt in ſe-
cunda parte enumerata deducebatᷓ, allegādo §.
adeo Inſti. de loca. & tradita per Scriben. in au-
22 then. qui rem, C. de ſacroſ. Eccl. † Quandoquidē
non eſt permiſſa indiſtinctè melioratio emphi-
teutæ, ſed ea tm̄, quæ non mutat rei formam; præ
ſertim qn̄ non eſt ſtatim reducibilis ad priorem
ſtatum; & ideo de ſylua non pôt vineam facere;
nec prata ad culturā reducere. Bal. in l. 1. nu. 11.
poſt Nico. de matur. quem citat, C. de iur. em-
phiteo. & ibidem Iaſ. nu. 99. poſt Alber. & Flor.
quos allegat Cæpol. in tract. de ſeruit. ruſticorū
prædio. c. de montibus, quæſt. 5. Redoa. in tract.
de reb. Ecc. nō alien. pag. 500. in §. & vt diſcura-
tur num. 4. Cepha. conſ. 491. num. 31.

Secundò etiam reſpōdetur, quòd ſi emphiteo-
tæ hoc liceret, intelligeretur tamē pro bonis em
phiteoticis, ex quibus ipſe ſolus fructum capere
poſſet; ſi verò conſocium haberet, nulli dubiū,
23 quòd inuito ſocio id facere non poſſet, † qm̄ in
re cōi melior eſt conditio prohibentis. l. ſabinꝰ.
ff. com. diui. reg. in re cōi, vbi Dyn. de reg. iur. in
24 6. † & in terminis iuris compaſcendi tradit Ro-
der. Suarez. alleg. 15. nu. 30. vſq; ad finē, & poſt
eum Didac. varia. reſol. lib. 1. cap. 17. nu. 11. ad
fin. Cepha. loco proxime citato. Cum igitur in
caſu noſtro appareat de communione iſta com
paſcendi animalia Perill. DD. & Vniuerſitatis,
neceſſariò ſequitur, quòd vna pars, altera inuita,
nequeat paſcua arare, & colere.

25 Quinimò ſi paſcua eſſent propria ipſius Vni-
uerſitatis, præſupponeretutq; pro eius parte Do
miniū, tā directum, q̄ vtile, nihilominus ex quo
quaſi poſſeſſio Perill. DD. tanti temporis ꝓbatᷓ,
mittendi eorū animalia ad ea depaſcendum, vn
dè oritur proculdubio ſeruitus iuris paſcendi, il
lorum cultura de iure prohibita foret, & poſſent
prædicti Dñi, ēt de facto impedire, vt in ſpecie
conſuluit Crau. conſ. 4. nu. 4. cum ſeqq. Soar. d.
alleg. 15. nu. 10. Cepol. in tractat. de ſer. ruſti. præ
dio. c. de ſer. iur. paſc. nu. 40. & Didac. loco pro-
ximè citato, verſ. ſed & quotiens.

26 Sed & ſi è conuersò ſupponatur Dñiū pro par-
te Perilluſt. DD. (quod rationabile magis, & iu-
ri conſonum eſt per ſupradicta,) & Vniuerſitati
ſeruitus tantùm iuris paſcendi concedatur, mul
tò minùs paſcuorū cultura illi concedenda erit
in præiudicium DD. qui hoc modo priuarētur
facultate ſua, & commodo mittēdi propria ani-
malia ad compaſcendum, & hoc in terminis ēt
decidit Cepol. d. c. de ſeru. iur. paſcēdi ſub n. 41.

27 Poſſet quoq; non immeritò dici, quòd ꝑ Per-
illuſt. DD. Simonettas affida facta fuiſſet ab hinc
retrò; ſolent enim Barones Caſtrorum, & Terri-
toriorū Dñi affidare animalia aliena ad paſcēdū
in proprijs territorijs, recepta aliqua annua mer
cede, vt hoc noſtro caſu, & tunc tantū abeſt, vt
Domini animalium affidatorum, reducere poſ-
ſint paſcua ad culturam, vt Barones ipſi valeant
potiùs affidam quādocunq; reuocare, non obſtā
te, quòd per triginta, & ampliùs annos perſeue-
rauerint, ſi pro vſu ſuo retinere voluerint, & ſub
ditorum. Iſern. in conſtit. Regn. cum per partes
Apuliæ, & poſt eum Afflict. nu. 8. & ita fuit deci-
ſum in ſacr. Conſil. Neapol. teſte eodem Afflict.
deciſ. 390. in fin.

Ex his ēt apparet argumentū prædictum à par
tib. enumeratis, vltra ſpeciales reſponſiones ſu-
pra datas, non rectè concludere, ex quo non fue
runt partes omnes ſufficienter enumeratæ; quā-
doquidem, ſi neq; cenſus, neq; emphiteoſis con
tractus celebrati fuiſſent, potuit eſſe ſocietas, ſeu
commu-

Digitized by Google

communio compaſcendi animalia vtriuſq; partis, vt §. terigimus, & de qua ſocietate et plura tradit Afflict. in d. conſtit. cum per partes nu. 10. 11. 12. & Didac. lib. 1. var. reſol. cap. 17. nu. 11. præcitato verſ. his verò, & rurſus pract. quæſtio. cap. 37. nu. 6. vſq; ad fin. quo loci abundè ꝓbat culturã paſcuorum cõmunium pœnitus eſſe prohibitã. Potuit eſſe ſeruitus acquiſita Perill. DD. Simonettis, ſi verum eſſet, quod erroneè prętendit Vniuerſitas, nempe, quòd ipſa ſit domina, vel ècõtra ſeruit⁹ mercede, vel ꝑſcriptione acqſita vniuerſitati, ſi dñium ſit apud Perill. DD. put eſſe credendum eſt per ſupradicta. Potuit denique affida eſſe, vt paulò antè retulimus, potuit eſſe locatio temporalis, tacitè hactenus renouata, ſecundùm terminos l. itẽ quæritur. §. qui impleto, ff. loca. vel locatio perpetua ſm̃ terminos, l. viam veritatis, C. de loca. vel vſus cõceſſio ſm̃ terminos l. plenũ de vſu. & habitat. quib. oĩbus caſibus certũ eſt noualia prohiberi, tum ex natura contractus; tũ ex iure compaſcuãdi Perilluſt. Dñis competenti, vt §. Quoquo igitur ſe vertat Vniuerſitas, ſuccumbat neceſſe eſt; & per conſequens verum quoq; apparet in terminis noſtris notab. Quod colligit Caſtr. in l. cum his, § ſi prætor nu. 5. de tranſact. quòd argumentum à ſufficiẽti partium enumeratione eſt multùm fallax, & debile, quia putat quis caſus omnes enumerare, & nõ enumerat, & ſi vnus ſolus omittitur, totum corruit argumentum l. arbor. §. fin. com. diui. Rip. in l. admonendi nu. 6. de iureiur. multò magis ergo in noſtra ſpecie corruere debet, in qua multi contractus conſiderari poſſunt, vltra duos enumeratos. Vndè multifariam ſublata ſunt doctiſſima motiua Illuſt. Dñi mei, cuius limatiſſimo iudicio ſupradicta omnia libenti animo ſubijcio. L. D.

SVMMARIVM.

1 *Feudum conceſſum pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, & cui, vel quibus eſt improprium, & ſaltem mixtum.*
2 *Dominium, & poſſeßio feudi tranſit ipſo iure in vocatum ſucceſſorem.*
3 *Etiam ſinè aliqua apprahenſione.*
4 *Inſtrumentum publicum pleuè probat quo ad omnes quantum ſit pro effectu inter contrahentes ſecuto, vel cõfeſſato, licèt ſecus ſit quoad præiudicandum tertio in iure ſuo, & nu. 15, & 22. et 24.*
5 *Confeudatarij diuidentes feudum dicuntur alter per alterum, poſt diuiſionem totum poßidere.*
6 *Decretum de continuãda, Parmæ vigens, trãsfert poſſeßionem in hæredem ipſo iure.*
7 *Teſti vnico à parte producto, & approbato creditur, etiam ſi ſit de auditu.*
8 *Aditio hæreditatis inducitur per immixtionem in bonis hæreditarijs.*
10 *Honorantia, quæ ſoluitur domino feudi pro glareis, arguit ipſum eſſe dominum earum.*
11 *Quod magìs ꝓcedit, ſi inueſtitura dicat cũ glareis.*
12 *Fundus meus alteri ſeruiens, non poteſt ad culturam redigi.*
13 *Neque fundus in quo ius paſcẽdi vnà cum alijs habeo, poteſt me inuito ad culturam poni.*
14 *Res inter alios acta alijs non præiudicat.*
16 *Succeſſoris appellatione de vniuerſali in dubio intelligitur.*
17 *Succeſſorem, qui ſe dicit, hæredem ſe dicit.*
18 *Princeps, qui iudicat ſola facti veritate inſpecta ſuper probatis non petitis iudicare poteſt.*
19 *Identitas rei probatur per duas demonſtrationes.*
20 *Indefinita æquipollet vniuerſali.*
21 *Mandatum non probatur per ſimplicem regiſtrationem, niſi interueniat authoritas iudicis.*
22 *Notarij atteſtatio in ſuo rogitu, plenam fidem facit de his, quæ legiſſe, & vidiſſe aſſerit.*
23 *Notarij fides plenam facit fidem eorum, quæ à facto, & voluntate pendent eorum, qui actui interuenerunt.*
24 *Declaratio actus facti ad beneficiũ tertij, illi ꝓdeſt.*
25 *Socius præſumitur nomine proprio, non communi contrahere.*
26 *Coniecturis, & præſumptionibus locus non eſt, quãdo in claris verſamur.*

Pro Perilluſt. & Reuerendiſs. D. Alexandro Simonetta, & Conſortibus.

EPITOME.

Feudalium poſſeßio tranſit ipſo iure in ſucceſſores ſinè apprehenſione.
Inſtrumentum publicum quid probat inter alios?
Confeudatarij, etiam poſt diuiſionem, poſſident alter per alterum.
Ius exigendi cenſum, ſiue honorantiam annuã pro paſcuis, dominium probat.
Noualia facere non licèt inuito domino, vel poſſeſſore fundi.
Notarij aſſertio in inſtrumento facta quid probet?

RESPONSVM XLVII.

Qvatuor in facto elliciuntur ex proceſſu in hac cauſa fabricato, quæ intentioni Reuerendiſs. D. Alexandri Simonettæ, & conſortum adeo inſeruiunt, vt omnibus in oppoſitum adductis facilẽ præbeant reſponſionem.

Primum

Digitized by Google

Primùm eſt quòd Ill.DD.Simonettæ, tãquam Dñi loci Turricellarum fuerũt,prout, & ſunt de pñti in quaſi poſſeſſione mittendi aĩalia ſua quæcunq; ad paſcendum in glarea, ſiue petia terræ paſculatiua,de qua agitur, ná nedũ Ill.q.D.Paulus,ſed ẽt Ill.D.Octauianus, & Ill.q.D. Iacob⁹, & ante hos Ill.q.Marcus Antonius,& antiquiùs Ill.q.D.Frãciſcus Bernardinus ita ſucceſſiuè poſſederunt,vt deponunt teſtes Reuerẽdiſs. D.Alexandri primus fol.6.7.& 10.ſecundus fol.12.13 tertius fol.32.33.34.de alijs etiam anteceſſorib⁹ loquens,quartus fol.46.quintus fol.59.& 61.non⁹ fol.91.92.& alij quos breuitatis cã nõ refero.

Secundum eſt de honorãtia pecuniaria annuatim ſoluta per hoies S. Donini eiſdem Ill. DD. loci prædicti pro iſtamet glarea paſculatiua, vt deponunt primus fol.9.ſecũdus fol.16.17. quartus fol.49.nonus fol.94.96. 98. & inter examinatos Mantuæ primus fol.330.& 332. vbi de ſolutione facta ẽt Reuerendiſs.D.Alexandro deponit; Et inter examinatos Guaſtallæ prim⁹ fol. 347. Quod ẽt probatur per confeſſionẽ dictorũ hoĩum in lib. pæquationis agri Parmen, in quo profitentur ſoluere quotannis honorantiã prædictã Ill.DD.pdictis,& p confeſſionẽ in reſponſione poſitionũ in pſenti iudicio facta fol.40. Et quòd ipſis vti dominis ſolutio huiuſmodi facta fuerit,clarè patet, ex quo pro portione dominij ipſius,ſolutũ fuit,& non per capita,vel aliter, vt teſtes Reuerendiſs.D.Alexandri deponunt s.4. cap.& probat ẽt inſtrm diuiſionũ, in quo ius exigẽdi hãc honorãtiã indiuisũ remãſit inter ipſos condominos, & cuilibet parti pro dimidia.

Tertiùm eſt,quòd Ill.q.D.Paulus,Illuſt.& Reuerendiſs.D.Alexander,& alij Illuſt.eorum fratres erant cõdomini,& compoſſeſſores dicti loci pro medietate,cum Ill.D.Octauiano,& Iacobo,qui aliam habebant medietatẽ, & diuiſiones inter ſe fecerunt oĩum bonorum,tam feudaliũ, quàm allodialium,& cuiuſcunq; generis, vt inſtrumentũ dictat in actis exhibitũ, in quo dictus Ill.D.Paulus noĩe ſuo,& fratrum prædictorum, ẽt cum ſpeciali mandato, & cũ promiſſione rati, dicta bona diuiſit, partemq; ſuam dimidiam, & eius poſſeſſionem adeptus fuit mediante clauſula conſtituti,& alijs ſolitis, & conſuetis.

1 Quartum,& vltimum,quòd feudum Turricellarum,eſt feudũ impropriũ,& hæreditarium,vel ſaltem mixtũ,quia conceſſum pro ſe, hæredib⁹, & ſucceſſoribus,& cum clauſula,& cui vel qbus dederint,vel dabũt,&c.ut ex inueſtitura in actis producta c.1,cum materia de feud. non haben. propter na.feud.cum vulg.

2 His ergo præſuppoſitis, infertur primò Illuſt. & Reuerendiſs.D.Alexandrum tanq̃ vnum ex modernis condominis Turricellarum,ius illud habere mittendi animalia ſua ad paſcendum in glarea controuerſa,quam cæteri eius anteceſſores habuere, à quibus in ipſum continuatũ fuit dominiũ,ac ẽt poſſeſſio continuata c.1.vbi Affl. nu.4.ſi de feud.fue.contro.Rip. poſt alios in l.1. C.quo.bono.ẽt ſinè noua apprehẽſione, Tiraq. in tract.de continu.poſſeſſ.in prefa.decla.4.poſt multos relatos; Præſertim vigente cõſuetudine, vel Decreto de continuanda,quod hic habem⁹, & inuiolabiliter obſeruamus.

4 Infertur ſecundò,quòd virtute Inſtrumẽti diuiſionum prędictarũ Illuſt.D.Alexander fuit dominus,& poſſeſſor oĩum bonorũ,& iuriũ pro indiuiſo,cũ pdicto D. Paulo, qui id expreſſim dixit,& ꝓteſtatus fuit vt s,cuius confeſſioni in hoc ſtandũ eſt;non quidem ad effectum præiudicandi tertio in iuribus ſuis ſuper dictis bonis cõpetentibus, ſed ad effectum declarãdi aĩum ipſius D. Pauli, & veritatem facti inter ipſos fratres l. deſiderium cum not.C.depo.Bal.in rub.C.de fi. inſtr.nu.12.& in rub.ex.eo.nu.4.Iaſ.in l.admonendi nu.85.& Rip. nu. 153.ff.de iureiur. Abb. in c.1.nu.1.de fi.inſtrum.& ibidem Dec.nu.60. verſ.ſucceſſiuè Abbas. Quibus in locis optimè probatur, quòd Inſtrumentum publicum plenè probat,ẽt quoad oẽs, quantũ ſit ꝓ effectu inter contrahentes ſecuto,vel cõfeſſato, licèt ſecus ſit quoad pjudicandum tertio in iure ſuo,vt ſupra.

5 Imò verò abſq; inſtrũ iſto dr idẽ concludẽdũ; qñquidem feudatarij diuidentes inter ſe iuriſdictionẽ,& iura feudalia, dicuntur alter per alterũ tenere,& poſſidere,etiam poſt diuiſiones, Bart. in l.cum conſtet,§.inter duo.de aq.quot.& æſti. Flor.in l.ſeruitus in princ.nu.1.ff. quemad. ſer. amit.Brun. conſ.171.& 173.

6 Infertur tertiò, quòd non ſolum vti dominus, & ſucceſſor in feudo,& ab anteceſſorib⁹ ſuis ius habens vt s,ſed ẽt tanquã hæres Illuſt.q.D.Pauli dicitur habere idẽ ius, eandemq; poſſeſſionẽ, quam ille habuit, ẽt abſq; vlla apprehenſione, mediante ſcilicet Decreto prædicto de cõtinuãda poſſeſſione,hic vigente,in ampliſſima forma; de cuius vigore,& efficacia plena ſunt oĩa, præſertim apud Tiraq. d.tract. in præfat. decla.6.& per to.Nec dubitandum,quin ſit illius hæres,ex quo teſtes pro eo examinati clarè id deponunt videlicet Com. Antonius Maria Tertius f.127.
7 & alter teſtis Guaſtallæ examinatus fol.343.† & ex teſtibus aduerſariorum tertius fol 15. cui ẽt ſoli vti à parte producto, & approbato ſtãdum, & credendum foret, l.ſi quis teſtibus cum materia,C.de teſti.ẽt ſi de auditu tantùm loqueretur Gabr.de teſti.conclu.1.nu.14.cum concord.Et vltra hos teſtes,probatur, ex quo paſſim ſe geſſit pro hærede,poſſidendo ea,quę D.Paulus poſſidebat,vt viridarium,& terras adiacentes,bona locando,& liuellos ſolitos terrarũ in emphiteoſim conceſſarũ exigendo,de quibus actibus deponunt ferè oẽs teſtes ſuper 1.cap. Reuerendiſs.D.Actoris, item fecit vẽdere vaccas pdicti D.Pauli

D. Pauli, vt aſſerunt duo teſtes quartus fol.46.
8 & ſextus fol.74. † Vndè immixtio,& aditio hæ-
reditatis ſibi vtì fratri delatæ reſultat l.pro hære
de,§.1.& 2.& l.gerit,cum vtrobiq; not.ff. de ac-
quir.hęredi.l.potuit,vbi Scrib.C.de iu.delib.cũ
vulg. Et per conſequens oĩs bonorum,& iurium
hæreditariorũ poſſeſſio in ipſum fuit continua-
ta per ſupradicta. Nec diſtinguenda ſunt feuda-
lia ab allodialibus, cum feudũ Turricellarũ cum
iuribus,& pertinẽtijs ſuis ſit ſaltem mixtum, vt
9 prędiximus, † quod dubitationem non recipit
ſtãte forma Inueſtiturę per tex.in d.c.1.vbi feu-
diſtæ oẽs not.de feu.nõ haben.propri.nat. feud.
Alex.conſ.10.nu.8.9.li.3.Cur.iun.conſ.4. p ro.
Dec.conſ.390.num.5.& 395.nu.4.5.Clar.in §.
feudum q.9.Rol.latiſs.conſ.55.nu.3.& num.33.
cum plurib. ſeqq. vol.3. & Burſa.conſ.22.nu.6.
15.21.22.& 23. cum concord.
10 Infertur quartò,eundem Illuſt.& Reuerendiſs.
D.vtì vnum ex modernis cõdominis,& qui ha-
bet ius exigendi honoranriam prædictã modo
quo s̃, dominiũ quoq; habere dictę glareæ,p iã
allegata,& præſertim Bal.poſt Iaco. de Are.in l.
indicia nu.2.in fi.C.de rei vend.Caſtr. cõſ.376.
nu.1.verſ.vltimò probatur li. 1.Crau.conſ.154.
11 in fi.Menoch.de arbi.iud.caſ.42.num.4.† Quod
magìs adhuc conſtare dicitur ex tenore inueſti-
turæ, quæ cum glareis in ſpecie facta reperitur,
per iam dicta,quæ non repeto, & ſignanter per
doctr.Iaſ.in l.rem quę nobis nu.32.de acqui.hę
red.qui præſumptionem hanc maximè militare
inquit in bonis incultis,qualia ſunt iſta.
12 Siue igitur inſpiciamus poſſeſſionẽ,ſiue dñium,
vtroq; caſu confirmari debet pręceptum Cõi,&
hoĩbus tranſmiſſum,quia nec reduci põt ad cul-
turã fundus meus alteri quoquomodo ſeruiens
ex præallegatis, præſertim Bal.in l.1.num.10.&
ibidem Iaſ.nu.99.C.de iu.emphi.Cepol.de ſer-
ui.ruſti.prædio.cap. de montibus q.5. & in c.de
ſerui.iu.paſcen.nu.41.Redoa.in tract.de re. ec-
cle.non alien.pag.cita.in §. & vt diſcurratur nu.
13 4.Ceph.conſ.491.in 3.dub.& ſeq.† Nec etiam
fundus, in quo iuris paſcendi,quaſi poſſeſſionẽ
habeo,vnà cum alijs, quod colere intendũt Di-
da.varia.reſol.li.1.cap.17.nu.11.Calca.conſ.50
per 10.Soarez alleg.15.nu.7.vſq; ad fin. Cæpol.
d.c.de ſerui.iu.paſcen. num.40. Bertrand. conſ.
228.nu.1.lib.6.Crau.conſ.4.num.6.Surd.conſ.
65.num.12.13.14.
His igitur præmiſſis,patet certè ad motiua nu-
14 per excitata reſponſio. Ad primùm.n. quòd in-
ſtrumentũ diuiſionũ prædictarũ non probet in
præiudicium Vniuerſitatis S. Donini,ex quo eſt
res inter alios acta l.ſæpè de re iud. Alex. conſil.
15 104.num.3.li.4.Natt.conſ.266.num.6.† dr imò
probare quid inter diuidentes actum fuerit, &
quõ inter ſe ſe poſſiderent,& cuius noĩe D.Pau
lus diuiſerit, atq; poſſederit,tã ante, quàm poſt
diuiſiones,hæc namq; nihil præiudicãt tertio in
eo,quod in bonis prædictis prætendere poſſet,
ſed benè probant veritatem illius facti, ex quo
probatio contra quoſcunq; reſultat per ſupradi
cta;aliàs ſequeretur,quòd ſi quis donaret,ſi ven
deret,ſi permutaret,vel alio quocunq; titulo bo
na ſua,aut eorum poſſeſſionem transferret,& in
ſtrumentũ ſuper inde publicum conficeret̃, hoc
probari non poſſet quoad omnes per inſtrumẽ-
ti exhibitionẽ,ſed ſolummodo quoad cõtrahen
tes,quod quàm abſurdum ſit nemo nõ videt, &
ex s̃. citatis,iuribus,& authoritatibus liquet.
Secundò quoq;, & ex abundanti,reſpondetur
aliunde ẽt,p̃ter Inſtr̃m prædictũ,conſtare de poſ
ſeſſione D.Pauli in Reuerendiſs.D.Alexãdrum
continuata, nempe tanq̃ ſucceſſorem maiorum
ſuorum,ac etiã ipſius D.Pauli in feudo cũ oĩbus
iuribus, & pertinentijs ſuis,nec non tanq̃ hære-
dẽ eiuſdẽ iuxta prædicta. Nec dicatur quòd in
hoc iudicio non cõparuerit ſpecificè vtì ſucceſ-
ſor in feudo, vel tanq̃ hæres fratris, quia imò v-
trũq; ius deduxit, & verbis vſus eſt aptis, vtrũq;
cõpræhendere; dixit.n.ſe eſſe in poſſeſſionẽ pe-
tiæ terræ de qua contenditur iure feudi, vel ali-
16 ter,† & ſucceſſorem ſe nuncupauit authorum,&
anteceſſorum ſuorum: quod de vniuerſali ſuc-
ceſſione indubiè intelligitur l.quadã, §.is autẽ,
vbi Caſtr.& alij de eden. Bart.in l.1. §. mater in
17 1.oppo.de leg.3.† Et qui dicit ſe ſucceſſorem di
cit ſe hæredem l.item veniunt, §. fi.vbi Bart. de
peti.hęredi. Et ſtãte clauſula ſuper q̃bus,& alijs
ſalutaribus iam ponderatis in ſecũdis allegatio-
nibus,non dubium quin inſtãtia,ſeu petitio in-
18 terpretari debeat,prout vtiliùs eſt agenti.† Sed,
& ſi nihil in his deductum fuiſſet, cum tñ proba
tiones factæ ſint in proceſſu, & cauſa corã Prin-
cipe agatur, qui ſola facti veritate inſpecta iudi-
cat, ſecũdùm eas iudicare poteſt, Pedem.deciſ.
1.num.20.21.cum alijs iam adhoc citatis.
Ad ſecundum,quòd glarea in Inſtr̃o diuiſionũ
deſcripta,non ſit eadẽ cũ iſta,reſpondet̃ contra-
riũ apparere ex pluribus demõſtrationibus,qua
rum prima notabilis eſt, quòd pro vtraq; ſoluit̃
cenſus,ſiue honorantia Dñis Turricellarũ,ſecũ-
da eſt, quòd vtraq; eſt in iuriſdictione Turricel-
larũ,tertia, quòd vtraq; eſt in parte laborariua,
quarta, quod vtraq; eſt ad incontrum Villæ S.
Donini,nam in diuiſionibus fit mẽtio de Eccle-
ſia eiuſdẽ ad locũ indicandũ, vltra quòd vtraq;
19 habet cõfine Valloni,ſeu Rioli, † ideo retorque
tur doctri.Bart.in l.demonſtratio falſa.de cond.
& demonſtr, quæ duas tãtùm demonſtrationes
conuenire requirit. Et ſic circumſcripto Inſtru-
mento prędicto,conſtat aliunde de poſſeſſione,
atq; etiã de dominio eiuſdẽ glareæ. Meritò,&c.
Ad tertium, quòd Inſtr̃m non declaret glareã
indiuiſam remanere reſpectu iuris paſcẽdi, ſed
tantùm reſpectu cẽſus,& iuriſdictionis, aduer-

tatur,

ſtatur, quòd paulò inferius, reſeruat quoq; partibus iura directi dominij, & aliorum iurium, quæ
20 in ea ꝑtendunt, † & ſic generaliter, & indefinitè loquitur, & indefinita æquipollet vniuerſali l.ſi pluribus deleg.2. Et extra Inſtrumētum conſtat etiam de iurib.dominij, & poſſeſſionis, vt ſ.

21 Ad quartum, quòd non conſtet diuiſiones factas fuiſſe cum mandato Reuerendiſs. D.Alexādri, quia de ipſo mandato non cōſtat, niſi per regiſtrationē ipſius, ꝙ non ſufficit, niſi interueniat authoritas Iudicis, Alex.in authen.ſi quis in aliquo in 7. fall. C. de eden. cum ſim.diuerſimodò
22 reſpondetur, † nam primò dicimus, imò conſtare de Inſtrō mādati per relationem notarij, qui illud vidiſſe, & legiſſe refert; & quia tenorem inſeruit in editione inſtrumēti diuiſionum, neceſſariò præſupponēdum eſt authenticū penes ipsū remanſiſſe, & in protocollo ſuo contineri.

23 Secūdò dicimus relationem notarij, de qua ſ. plenam fidem facere, & oīa probare quæ ab eorum facto, & voluntate dependent, qui actui interueniūt. Iuxta doctr.Specul.in ti.de inſtru. editi, §.reſtat.col.vlt.quem ſequitur, & ita declarat Alex.in ea.authen.ſi quis, nu.11. qui cōmuniter recipitur, vt atteſtatur Cagno.ibidē nu.87.multos referens concordantes; vndè cum Ill.D.Paulus aſſeruerit diuiſiones facere noīe ſuo, & fratrum, eorundemq; noīe poſſidere, & mādata ipſorum relata fuerint vt ſ., plena reſultat ꝓbatio.

24 † Quamquam ēt abſq; illorum mandato potuiſſet declarationem huiuſmodi facere, & ad eorū commodum, & beneficium valuiſſet d.l. deſiderium.cum alijs concord.adductis.

Tertiò aliundè conſtat de dominio, & poſſeſſione prędictis, quàm ex Inſtrumēto iſto, ergo, &c.

25 Ad vltimum motiuum, quòd ſocius non præſumatur contrahere noīe cōi, ex traditis per Rom. In l.de pupillo, §.ſi plurimum.de oper.nou.nuncia. & Alex. ac Rom.in l.ſtipulationes non diuiduntur col. vlt.de ver.ob. vbi ēt Iaſ.nu.9. Reſpōdetur primò hic adeſſe mādatum expreſſum, de quo proximè tractauimus. Secundò vltra mādatum, adeſſe in caſu noſtro apertam mētem, & declarationem ſocij, hoc eſt Ill. D.Pauli, qui nomine ſuo, & fratrū diuiſit, acceptauit, poſſedit, & alia fecit, de quibus in Inſtrō, ideò fruſtrà dubitatur an eorū noīe, & tanq̄ ſocius ꝑdicta egerit, vel nè? quia in claris non eſt opus coniecturis l.ancillæ, C.de fur.l.ille aut ille, §.cum in verbis deleg.3. Tertiò cōſtat de poſſeſſione, & dn̄io aliundè, vt pluriès dictum fuit Nimitum, &c.

SVMMARIVM.

1 IVs paſcendi differt à poſſeßione rei.

2 Libelli verba debent eſſe generalia, vt actor plures habeat vias, & plura remedia pro conſequēda intentione ſua.

3 Generalis ſermo præcedens, ſi aliqua ſpecies ſubiungantur cum clauſula reſtrictiua, tunc ad ſpecies enumeratas, ſeu relatas reſtringitur.

4 Dictio (ſcilicet) eſt reſtrictiua.

5 Relatum eſt in referente.

6 Concluſio libelli, non narratio, attenditur.

7 Narrans concernentia petitoriū, & concludens in poſſeſſorio, ſi in ipſo poſſeßorio ꝓbet, obtinere debet.

8 Narrans res ſuas amotas, & petens de furto amouentem condemnari, ſi de furto conſtiterit, obtinebit in actione furti.

9 Narratorum interpratatio ſumitur ex concluſione libelli, non verò è contra.

10 Libelli concluſio, ſi non conuenit de iure communi, vel municipali, ſed de iure tantùm ſpeciali, nō narrato, nec allegato, ſed in proceſſo tantùm probato, poteſt tamen pro libellante ferri ſententia.

11 Clauſulæ ſalutares apponi ſolitæ in libellis, videlicet, ſuper quibus, non ſe aſtringens, oī meliori modo, & alia huiuſmodi, multùm proſunt. remißiuè.

12 Princeps iudicat ſola facti veritate inſpecta, & ſic ſuper probatis non petitis.

13 Interdictū (vtì poßidetis) datur quando duo eandem rem poßidere contendunt.

14 Poſſeßionis plures ſunt ſpecies, nam alia eſt domini, alia vſufructuarij, & alia vſuarij, his autē de poſſeßione contendentibus, quilibet in ſua poſſeßionis ſpecie manutenendus eſt.

15 Idem in quaſi poſſeßione ſeruitutum, iuriſdictionum, & ſimilium incorporalium, in quibus vnuſquiſq;, prout poßidere reperitur, manutenendus venit, quia iuſtam cauſam in ſua ſpecie poſſeßionis habere dicitur, licèt abſolutè non poßideat. Nec dicitur libellus malè conceptus in genere, qui ad obtinendum in vna ſpecie aptus eſt.

16 Ius paſcendi eſt ius perſonale, & regulatur ad inſtar vſus, vel vſusfructus.

17 Et pro eo datur interdictum, vti poßidetis, prout & alia remedia poſſeſſoria.

18 Cepha.in conſ.491. declaratur quomodo intelligi debeat.

19 Honorantiam recipiens annuam pro paſcuis, eorū dominus præſumitur.

20 Et rectè impedire poteſt habentes ius paſcendi, nè noualia faciant.

21 Ius paſcendi habens poteſt quoque impedire Dominum, nè faciat noualia.

22 Ius paſcendi in re mea, vel à me poſſeſſa, rectè habere dicor.

23 Vſus, & vſufructus ſunt ſeruitutes.

24 Sciētia ꝑſumitur eorum, quæ palā, & publicè fiūt.

25 Item eorum, quorum eſt publica vox, & fama.

26 Item eorum quæ frequenter fiunt.

27 Item ex vicinitate loci, præſertim iuncta cum antiquitate temporis.

28 Paſculandi, & lignandi actus in loco aliquo factus cōtinuatis tꝑibus, ꝑſumitur ad Vniuerſitatis notitiā ꝑueniſſe, & ſic etⁱ ſciētia, & patiētia ꝓbatur.

Pro

Digitized by Google

Pro Perilluſt. & Reuerendiſs. D. Alexandro Simonetta, & Conſortibus.

EPITOME.

Multa notabilia in praxi continentur in hoc reſpon. ad ſaluandum, ſuſtinendum, & interpretandum libellos.

Poſſeſſionum plures eſſe ſpecies, & quemlibet poſſeſſorem in ſua poſſeſſione, vel quaſi, dato concurſu, conſeruandum eſſe.

Ius paſcendi eſt perſonale, & ad inſtar vſus, vel vſusfructus regulatur, & pro eo dãtur plura remedia poſſeſſoria. Qua in re conſil. Ceph. 491. declaratur.

Ius paſcendi qui habet, poteſt prohibere Dominũ nè faciat noualia, & è contra poteſt quoq; Dominus prohibere habentem ius paſcendi.

Sciẽtia Vniuerſitatis quomõ p̃ſumptiuè probetur?

RESPONSVM XLVIII.

EXiſtimabam ſanè nullam ampliùs du-
bitationis ſpeciẽ apud Ill. D. Conſul
torem in hac iuſtiſſima cauſa Perill.
DD. Simonettaiũ contra Vniuerſita
tẽ S. Donini manere, ſed nec me fefellit opinio,
nam & ſi noua quædam ſubtiliaq; à Dominatio
ne ſua prodierint motiua, ex eorũ tñ lectura faci
lè pſpexi, non alia de cã conſcripta fuiſſe, niſi vt
nihil prorſus intactum relinquatur, quò magis
cauſa ipſa dillucidari queat. Vt igitur D. S. mo-
rẽ geramus ſingula planiùs diluere cõſtituimus.
1 Et primùm quidẽ de libello, ſiuè inſtantia, atq;
capirulis poſſeſſionẽ glareæ controuerſæ narran
tib. non verò iuris paſcendi tñ, quę diuerſa sũt,
vt per Ceph. conſ. 491. nu. 35. multis tollitur mo
dis. Primò nãq; dicimus iudiciũ hmõi à præce-
pto Vniuerſitati tranſmiſſo initiũ ſumpſiſſe, in
quo nullũ verbum de poſſeſſione prædicta, cum
in genere præſuppoſitum fuerit non licere ipſi
Vniuerſirati noualia facere, & paſcua illa inuitis
Dñis Simonettis colere, ſtãtibus rebus vt ſtabãt,
2 quo attento, ſeruatã fuiſſe cautelã illã conſtat, li-
bellãdi, per verba gñalia, vt in proceſſu plures
habeat vias actor, & plura diuerticula ad ſuam
intentionem fulciendã, quam tradit, & commẽ-
dat Soci. poſt alios in c. 2. nu. 34. & nu. 59. verſ.
eſt tñ aduertendũ de lib. obla. Vndè in caſu nr̃o
ſatis eſſe infertur probatum deinde fuiſſe, quod
ad victoriã ſufficit. Nec officit, quòd in ſequẽti
actu narratum fuerit de poſſeſſione vt ſ̃, tum q̃a
præceſſit proteſtatio procuratoris nolẽtis præiu
dicium aliquod ex narrandis, atq; proponendis
inferri Reuerẽdiſs. Principali ſuo, ſed potiùs ea
oĩa pro non dictis, & expoſitis haberi, tum quia
plures clauſulæ in fine fuerunt additæ releuãtes
ipſum ab onere probandi non neceſſaria, de qui
bus infra fuſiùs attingemus.
Secundò, circumſcriptis his omnibus, inſiſten-
doq; narratis in hoc ſecundo actu, animaduer-
tendũ eſt, non fuiſſe poſſeſſionẽ glareæ ſimplici-
ter, & in genere deductã, ſed reſtrictiuè ad actus
ſubiunctos per illa verba, in ea ſcilicet eorũ be-
ſtiamina, & iumenta de paſcendo, & depaſci fa-
ciendo, barchos, & mãdras conſtruẽdo pro vac
cis, partim inter ipſos Dños diuidẽdo, & ad cul
turã redigendo, pomeria, & viridaria plantãdo,
plantas incidẽdo, & euellendo, & honorantiam
ab incolis Turricellarũ, & S. Donini pro paſcula
3 tione aĩalium quotannis exigendo. † Quotieſ-
cunq; n. generalis ſermo præcedit, & aliquę ſpe
cies ſubiunguntur cum clauſula reſtrictiua, tunc
reſtringitur genus ad ſpecies enumeratas doctr.
Bart. in l. q̃ſitũ, §. ſi fundum de fun. inſtruc. & in
l. 1. ad l. Aquil. Aret. conſ. 164. nu. 1. cum cõcord.
4 Dictio aũt reſtrictiua in nr̃a ſpecie eſt illa parti-
cula (ſcilicet) l. ſi in vẽditione, vbi glo. in ver. ſci
licet, ff. com. prædio. Meritò narratio poſſeſſio-
nis ad actus exprẹſſos cohartata fuiſſe dignoſci-
tur, qui cum probati reperiantur, nulli dubium,
quin victoriam apportent; quandoquidem, vel
vnus ſolus actus paſcendi animalia ſufficeret, vt
in prioribus ſcriptis abundè probauimus.
Tertiò, poſito quoq; citra veri p̃iudiciũ, quòd
nulla adeſſet in narrata poſſeſſione reſtrictio, ad
huc idem ſequeretur effectus, quia in concluſio
ne dicti actus, ſeu inſtantiæ dictũ fuit, quòd ſtan
tibus p̃dictis, & alijs in vlterioribus deducẽdis,
& allegandis, tam in iure, quàm in facto, quorũ
ius ſibi reſeruauit, & reſeruatũ eſſe voluit procu
rator comparens, partes Ill. D. Iudicis erant in
confirmando præceptum inhibitoriũ parti tranſ
miſsũ, & ſic nil aliud petijt, q̃ quòd in dicto præ-
5 cepto continebatur. † relatũ. n. eſt in referente l.
aſſe toto. de hæredi. inſti. hac ergò concluſione
attenta, licuit probare, & ius paſcendi, & omne
aliud ad victoriam cõferens, ſiue narratum, ſiue
6 non. † Et indubitatũ eſt concluſionẽ in libellis,
non narrationem attẽdi, Dyn. in reg. nullus plu-
ribus de reg. iu. in 6. Bal. in l. 2. in fi. C. de pet. hæ
redi. poſt Inno. quem citat in c. ſuper litteris de
reſcript. & in l. præſcriptione nu. 28. C. ſi contra
7 ius, vel vti pub. † Ideò narrans concernentia pe
titoriũ, & concludens in poſſeſſorio debet obti-
nere, ſi probationes in ipſo poſſeſſorio conclu-
dentes fecerit, c. ex parte B. vbi doct. & ſignãter
Butr. in 5. & 6. not. Soci. in 2. not. ſub nu. 3. de fo.
comp. & in c. fi. vbi Butri. in 5. not. de iud. Alex.
conſ. 92. nu. 5. verſ. non obſtat ẽt lib. 1. & conſil.
8 117. nu. 2. 3. li. 2. Dec. conſ. 29. num. 3. † Et dixit
Bart. poſt Cyn. quẽ refert in l. Aurelius §. ſticho.
in fi.

in fi.quòd narrans res ſuas amotus ab aliquo, ſi
concludendo petit ẽt condemnari de furto, de-
bet obtinere iuxta petita, ſi de furto conſtirerit,
9 quia ex concluſione libelli ſumitur interpræta-
tio narratorũ,non è contra, & Barr.ſequũtur ibi
Alex.& alij. Cõcluſio aũt libelli fit in verbo,pe-
to,non in narratiuis,Bal.in l.fi.num.13. C.de fi-
10 deicom.liberta. † Quinimò ſi cõcluſio libelli nõ
conueniat de iure ciuili,nec municipali,ſed alio
tm̃ iure ſpeciali,ẽt non narrato,nec allegato,ſed
in proceſſu tm̃ probato, ferri põt ſñia pro libel-
lante,nulla narratorum habita rõne,Soc.d.c.ex
11 parte B.in gl.1.nu.7.† In caſu aũt nr̃o rantò ma-
gis p̃cepti, & inſtantiæ concluſio operabitur, vt
iuxta probata iudicandum ſit, propter clauſulas
ſalutares,ſuper quibus,nõ ſe aſtringens, ol me-
liori modo,& alijs inſtantiæ appoſitis, quarum
virtus in propoſito explicatur à Scriben. in c.2.
de mur.peti.in c.ex lr̃is de proba. in c. ex parte,
vbi Feli. nu.33. de reſcrip. in c. cum dilectus,de
ordi.cogni.Alex.conſ.121.in 1.& conſ.58.in 2.
Aſin.latè in ſua prax.§.32.amplia.63.& alibi ſæ-
12 piſſimè.† Qnib. addendum eſt, quòd coram Se-
reniſs. D.Duce nr̃o cauſa vertitur, qui vtì Prin-
ceps,ac ẽt ex clauſulis compromiſſi, facultatem
habet iudicandi ſola facti veritate inſpecta.& p
conſequens ſm̃ probata, ẽt non petita,Doct.in
l.vinũ,ff.ſi cer.per.vbi Iaſ.nu.24.Bart.in l.Emi-
lius in fi.de mino. Alexan.in l.ſi ita ſtipulatus,§.
Cryſogonus nu.8.de verb.ob. Cacher.latè de-
ciſ.1.nu.20.& latius Aſin. in d.pract.§.3. cap.6.
nu.2.3.Meno.de arbi. iud.q.31.nu.4.vſq; ad fi.

Quartò,& vltimò pro maiori ſatisfactione Il-
luſt.D.Motiuantis, ſi perpẽdamus ſimplicẽ nar-
rationẽ poſſeſſionis in genere,& concluſionẽ pe
titionis factam fuiſſe fingamus pro manutentio
ne in genere,parteinq; aduerſam è contra ſe poſ
13 ſidere allegaſſe,† ſicq; in remedio vti poſſidetis
iudiciũ corã iudice,ẽt ordinario verſari, ad for-
mam l.ſi duo, cũ materia,ff.vti poſſi.adhuc pro
Reuerendiſs.D. agente pronuntiandum fore ar
14 bitrabimur.† Nã plures conſiderari debent poſ
ſeſſionis ſpecies, alia eſt poſſeſſio domini, alia
vſufructuarij,& vſuarij,& his omnibus, vel eo-
rũ aliquibus de poſſeſſione cõtendentibus,quili
bet in ſua poſſeſſionis ſpecie conſeruari, ac ma-
nuteneri debet l.fi. vbi Bar.egregiè,quem cęteri
oẽs ſequuntur, ff.vti poſſi.& in l.1. §.1.nu.1.C.
eo.Bero.in c.licèt cãm nu.53.de p̃bar.Menoch.
de retin.poſſ.rem.3.q.8.& nu.716.cum cõcord.
15 † Idemq; in ſeruitutib⁹, iuriſdictionibus, & alijs
iuribus incorporalibus contingit,in quib⁹, p̃ut
quiſq; poſſidere reperitur,ita manutenẽdus eſt,
vt per Bart & alios præcitatos; quicunq; igitur
iſtorum ſe poſſidere contendit, iuſtã cãm fouet
ĩ ſua ſpecie,licèt abſolutè,& oĩ reſpectu nõ poſſi
deat.Nec propterea dici põt,quòd libellũ male
cõceperit,qui põt generaliter formari, vbicũq;
quælibet ſpecies de genere ſufficit ad obtinẽdũ,
glo.eſt not.in c.1.in ver.ſpeciem in fi. quã Scri-
ben.ſignant de excep.in 6.Io.And.in c.pręterea
de teſti.Soci.in conſ.39.nu.18.li.1.cum concor.
16 Applicando igitur ad caſum nr̃m,ſi præſuppona
mus Reuerendiſs. Simonettã habere ſolũ ius pa
ſcendi,quod habuerunt alij quoq; eius anteceſ-
ſores Dñi Turricellarũ, quod eſt ius perſonale,
vt in primis allegationibus oſtendimus,& venit
regulandũ ad inſtar vſus, vel vſusfructus, vt per
Caſtr.in l.pecoris, ſub nu. 1. de ſerui.ruſt.p̃dio.
Bart.Caſtr.& alios in l.vt pomũ.de ſerui.Alexã.
in conſ.18.col.1.vbi de cõi vol. 5. Corn,conſil.
188.nu.2.verſ.aut cenſetur li.4. Rui. citato cõſ.
106.nu.11.12.li.5.Nulli dubium,quin poſſidere
dicatur,prout ipſi quoq; vſuarius, & vſufructua
17 rius poſſident. Nimirum,& interdictũ vti poſſi-
detis ei competeret,prout & illis competit,nec-
non & alia interdicta poſſeſſoria,vt per Caſtr.d.
l.vt pomum in fi.Soci. conſ.95.in fi.li.3.& Rui.
d.conſ.106.loco p̃citato,& col.fi. Et in proprijs
terminis,quòd probãs ſolitũ paſcendi animalia
in certo loco,dicatur illius poſſeſſionem p̃bare,
tradit Soci.d. conſ.95.ſub fi.verſ.fortiùs ẽt dicẽ
dũ,Rimi.conſ.219.nu.5.li.2. Menoch. de retin.
18 poſſ.rem.3.num.576. † Vndè patet, non paſſim
verum eſſe,ꝙ ſcribit Cepha. d. conſ.491.nu.35.
nempè aliud eſſe fundum poſſidere,& aliud eſſe
in quaſi poſſeſſione ſeruitutis iuris paſcendi.Nã
ſi intelligamus hunc qui habet ius paſcendi,nul
lo reſpectu poſſidere,falſiſſimum erit per ſupra-
dicta,ſi verò intelligamus ſimpliciter,& abſolu-
tè non poſſidere,ſed ſecundùm quid,rectè pro-
ceder dictũ Ceph. ſed vterq; poſſeſſor reſpectu
ſuę poſſeſſionis,vel quaſi,obtinebit,vt p̃diximꝰ.

Verùm,quia Reuerẽdiſs. D. Simonetta nõ tm̃
pro ſuo iure paſcendi,& ad inſtat vſufructuarij,
19 vel vſuarij poſſedit,vt ſ. † Sed quia vtì dñs,tan
tò magìs obtinere debet, nam vltra ea, quæ in
priorũ motiuorũ ſolutione dicta ſunt de ritula-
ta eius poſſeſſione, conſiderandũ eſt,ex diutina
ſolutione annua honorãtiæ per eum,& eius an-
teceſſores recepta pro paſcuis ab Vniuerſitate
prædicta,illius dñium,præſumptiuè ſaltem, p̃ba
tũ remanere p not.doctr.Bal.poſt Iaco.de Aren.
quẽ refert in l.inditia nu.2.in fi.C.de rei uendi.
talis.n. ſolutio arguit eũ dñm,quem pro dño ſol
uens recognoſcit,vt per Caſtren. conſ. 376.nu.
1.verſ.vlt.probatur li.1.Crau.154.in fi. quibus
adſtipulatur Menoc. de arbi.iud.ca.42.num.4.
Vndè neceſſariò fatẽdum eſt, Vniuerſitatẽ ipſã
pro ſuo iure paſcendi ſolummõ poſſidere iuxta
prædicta, Reuerendiſs. verò actorem vtì domi
20 num † & per conſequens ſumus in caſu conſul-
tationis,Ceph.in oppoſitum citato in cõſ.491
in 3.dub.concludẽtis,eum,qui vtì dñs poſſidet,
rectè impedire eum, qui ius paſcendi habet, nè
colat,& noualia faciat; qnimò id p̃pria autho-
ritate

21 ritate facere poſſe, vt in ſeq. dub. † ſed. & ſi è cõuerſo diceremus vniuerſitatẽ Dñam Reuerẽdis. verò Dñm Simonettã ius paſcendi tantùm hr̃e, quod falſum eſt, cultura ſimiliter eſſet prohibita Calc. conſi. 50. per tot. Cępol. de ſerui. ruſti. prædio. cap. 9. num. 10. 11. Bertran. conſi. 228. num. 1. vol. 6. Crau. conſi. 4. nu. 6. Didac. varia. reſolu. c. 17. nu. 11. ver. ſed & quotiens Surd. conſi. 65. num. 12. 13. 14.

22 Hinc clara patet ad ſecundum motiuum reſolutio de l. in re cõmuni de ſerui. Vrba. prædio. cum concord. nam non dicimus quod iure ſeruitutis vſus fuerit paſcuis Reuer. Actor, ſed tanquam Dñs, & ſic non vti alienis, ſed tanquàm proprijs, quod licere nemo negare poteſt per reg. l. in re mandata, C. manda. & ſi obiectũ procederet, ſequeretur quòd nemo dñs poſſet immittere animalia ad paſcendũ in agro proprio, quod ridiculum eſt. Secunda verò pars huius motiui, quòd res à me poſſeſſa mihi ſeruire nequeat, nec probatur d. l. in re communi, nec in allegata. l. vti frui. cum glo. ff. ſi vſufru. pet. nec alibi in toto iure noſtro, ſed totum potiùs oppoſitum, ſiquidem, & vſufructuarius, & vſuarius & feudatarius, & alij id gn̄s poſſident, vt per Bart. in d. l. fi. vti poſſi. & alibi paſsim, & iure ſer-
23 uitutis poſſident, † q̃a vſus, & vſusfructus ſunt ſeruitutes l. 1. ff. de ſerui. cum vulg.

Ad tertium facilè reſpondetur ex probatis in proceſſu, liquidò enim conſtat ex teſtibus Reueredisſ. Dñi ſuper 1. 3. & 4. capitulorum primo loco productorũ, quòd vno, & eodem tp̃e, continuatisque temporibus Per Illuſt. D. D. Simonettæ annuam honorantiæ ſolutionem receperunt, & animalia ſua ad paſcua controuerſa appelli fecerũt, ſignanterq́ue ex duob. extra iuriſdictionẽ examinatis per literas ſubſidiales, Hippolito de Valleſchis, & Io. Baptiſta de Pois. Imò verò concludunt de antiquiſſimo tempore ſolutionis prædictæ, & de paſculatione poſtea cõtinuata vſq; ad hæc tempora Quocirca impoſſibile eſt vnã fuiſſe alterius loco ſubrogatam.

Ad vltimum de ſcientia, & patientia vniuerſitatis non probata, rurſſimè reſpondetur, imò p̃batã aptiſſimè fuiſſe. Nã teſtes oẽs Reuerẽdisſ. Actoris deponunt in indiuiduo quòd actus poſſeſſorij Dominorũ Turicellarũ facti fuerunt videntibus, ſcientibus, & non contradicentibus cõi, & hoĩbus Villæ S. Donini, & ĩn ſpecie paſculatio animaliũ; afferùntq; rõnes apprimè cõ-
24 cludentes ſuper c. 3. memorato. Deponunt pariter quòd palam, & publicè fiebãt. Vndè ſcientia p̃ſumitur c. 1. de tranſla. præla. glo. in ca. præſumitur ignorãtia de reg. iu. in 6. Cor. cõſi. 269. nu. 3. lib. 1. Manſue. de ſucceſ. reg. dub. 4. nu. 13.
25 Deponũt quoq; de publica voce, & fama in loco; pp̃ quam ſcientia ſimiliter p̃ſumitur Corn. conſi. 221. num. 5. in 3. Rui. conſi. 42. num. 21. in
26 1. Crau. conſi. 57. nu. 10. † Deponunt de frequẽtia Actuum paſculationis, videlicet quotannis, & continuatis tẽporibus, & per diuerſos Dños, per quã eadem inducitur p̃ſumptio. Corn. cõſi. 268. nu. 11. in 4. Menoc. de arbi. iud. c. 161. nu. 5.
27 † Ex vicinitate quoq; loci p̃ſumitur ſciẽtia Cor. conſi 94. nu. 11. ver. confert lib. 3. Rui. conſi. vlt. nu. 10. li. 4. Crau. conſi. 74. nu. 4. Alciar. de verb. ſign. nu. 105. Menoc. d. ca. & nu. & de reti. poſ. rem. 3. num. 619. & de vicinitate loci cũ diutur-
28 nitate tp̃is tradit Rui. conſi. 66. nu. 11. in 3. † Paſcua aũt de quib. agitur, nedũ vicina ſunt, ſed in eadmet Villa, ergo. &c. Et in terminis vniuerſitatis Crau. conſi. 204 nu. 5. Corn. de actu paſculandi, & lignandi loquens d. conſi. 268. nu. 12. Deniq; ex qualitate facti, qui veriſimiliter ſolet in notitiam venire, ſcientia præſumitur d. c. quanto cum not. Craue. conſi. 123. num. 3. & 167. nu. 5. Menoc. vbi ſup. Cor. d. conſi. 268. nu. 11. inquiens quod ſi actus erat talis naturæ, & importantiæ, quod veriſimiliter ad vniuerſitatis notitiã deuenerit, locus eſt pręſumptioni de qua ſupra. ſed iſti actus ſunt huiuſmodi, vt omnibus obuium eſt. Meritò, &c.

SVMMARIVM.

1 Emphiteoſis Eccleſiaſtica non tranſit ad hæredes extraneos ex magis communi.

2 Præſertim quãdo in contractu non fuit ſeruata ſolemnitas requiſita in alienatione ſtabilium Eccleſiæ de qua in c. ſinè exceptione 12. q. 2.

3 Clauſula, & cui vel quibus legitimè dederit, non facit emphiteoſim tranſitoriam ad extraneos.

4 Quoniam illud aduerbium (legitimè) aliter ſtaret occiſum, quod non eſt admittendum.

5 Emphiteoſis recepta ab Eccleſia cum clauſula, (& cui vel quibus,) ſi non fuit ſeruata ſolemnitas d. c. ſinè exceptione, non tranſit ad extraneos.

6 Clauſula prædicta ſecundùm aliquos, operatur tantùm, quòd alienatio fieri poſſit inter vocatos.

7 Vel quòd alienari tantùm poſſit inter viuos, non in vltima voluntate.

8 Curt. iu. ſaluatur à contrarietate obiecta.

9 Doctor illam opin. tenere dicitur, quam diſputãdo, & arguendo ad partes approbauit, potiùs quàm eam, quam perfunctoriè.

10 Extraneus dicitur perſona prohibita acquirere emphiteoſim eccleſiaſticam.

11 Clauſula (& cui vel quibus) ad diſpoſitionem iuris cõmunis ex tacita mẽte contrahentiũ reducitur.

12 Dec. in conſ. 171. declaratur.

13 Duobus copulatiuè requiſitis, ſi vnum deficiat, act⁹ non valet.

14 *Curt.in conſ.130.nu.8.interpretans dictionem (legitimè) cum clauſula (& cui vel quibus) in materia emphiteoſis Eccleſiaſtica, declaratur.*
15 *Emphiteoſis Eccleſiaſtica, qua non poteſt ad extraneos hæredes tranſire, nec per viam donationis, niſi fortè durante donatoris vita tranſit.*
16 *Extraneus hæres ſuccedens in emphiteoſi eccleſiaſtica, non poteſt ingredi poſſeſſionem ſinè conſenſu Rectoris directi domini, & ſoluto debito laudemio, aliàs cadit à iure ſuo.*

Pro Reuerendo Domino Hyppolito Pratiſotto.

EPITOME.

Emphiteuſis eccleſiaſtica non tranſit ad hæredes extraneos.

Etiam ſi acquiſita ſit cum clauſula, & quibus legitimè dederit; Maximè ſi non fuerint ſeruatæ ſolemnitates.

RESPONSVM XLIX.

1 AD oſtendendum quòd Reuerendus D. Hippolitus Pratiſottus, in præſenti cauſa iuſtitiã fouet; preſuppono, quòd licèt trita ſit, & valde controuerſa concluſio illa, An emphyteoſis eccleſiaſtica tranſeat ad hæredes extraneos, Nihilominus magis cõis, * & crebriori calculo recepta eſt negatiua, quòd minimè tranſeat; vt poſt innumeros relatos concludit Clar. in §. emphit. q. 28. ver. 3. eſt caſus & verſi. Sed aduertendũ eſt, in fin. cui ſufficiat remiſſio.

2 Quæ concluſio abſq; difficultate procedit quotieſcunq; in contractu emphiteotico celebrando ſeruatæ non fuerunt debitæ ſolemnitates, de quib. in c. ſinè exceptione 12. q. 2. in hoc enim oẽs concordant, teſte Curt. in conſi. 130. nu. 4. & Clar. d. q. 28. ver. breuiter quando.

Hoc ſtante preſuppoſito in iure, aliud in facto ſubijcio, nempè ſolemnitates de quibus ſupra nullo pacto adhibitas fuiſſe in inueſtitura facta q. D. Cęſari Tempeſtimo, vt videre eſt in inſtrõ. in actis exhibito; & ex ambobus infero, emphiteoſim de qua agimus ex diſpoſitione iuris communis, ad hæredes extraneos, nullo pacto tranſitoriam fuiſſe, niſi pactum ſpecialiter adiectum contrarium ſuadeat.

Vndè videndũ eſt, an clauſula (& cui vel quibus legitimè dederit) appoſita in dicto inſtrõ, inducat pactum, & conuentionẽ iuri cõi repugnantem? Qua in re proculdubio dicendũ eſt, quòd non ex quo facultas alienandi conceſſa ex illis verbis, (& cui vel quibus dederit) limitata eſt ſubſequens aduerbium (legitimè) importans quòd diſpoſitio debeat eſſe legibus, & iuri communi conformis, non autem repugnans, vt optimè perpendit Curt. in præallegato conſi. 130. num. 7. cum quo concordat Dec. conſi. 171. ſub num. 3. verſic. 4. & vltimò. Inquiens, quòd vbicunque clauſulæ prædictæ, (& qb. dederit) aliquid additũ reperitur, quòd illã

3 reducat, & reſtringat ad ius commune. Tunc ad hæredes extraneos emphiteoſis tranſire non poteſt, & idem Dec. in conſil. 208. ante num. 12. verſic. 2. reſpondetur Signo. de homo. in conſi. 10. ſub num. 2. verſi. non ob. quod dicatur poſt Bald. Iacob. & Curt. quos refert, & cum Curt. dicto conſil. 130. ſentit etiam Campe. in conſil. 11. inter conſilia Brun. colum. 2. ad fi. verſic. 2. ex hoc. Crau. conſi. 92. ſub num. 6. & hos referens, fuſiusque cæteris inſiſtens Menoch. conſil. 61. nume. 18. cum pluribus ſequent. & neminem patribus iſtis video repugnantem, aut contradicentem, minusvè rñdentẽ firmiſſimo argumento ſuperiùs deducto.

4 Quod confirmatur ex eo, quòd ſi aliter interprætaremur verba prædicta, ſequeretur, quòd aduerbium prædictum, legitimè, eſſet in totum ocioſum, & abſque effectu operandi, quòd eſſe non debet l. ſi quando. ff. de leg. 1. c. ſi Papa de priuileg. in 6. cum vulg.

5 Sed vlteriùs eſt attendendum, quòd ſolemnitates dicti; c. ſinè exceptione; non interuenerunt in contractu iſto emphiteotico, vt pręſuppoſuimus, ideò clauſula, & quibus dederit, ſimpliciter quoque prolata, vel alia ſimilis, quæ de ſui natura comprehendat hæredes extraneos, nihil poteſt contrà iuris communis diſpoſitionem operari, & ſic hæredes ipſos extraneos ad emphiteoſim eccleſiaſticam admittere, prout vltrà Curt. dicto conſil. 130. num. 4. in fin. firmat Gozad. conſil. 39. num. 12. & 17. & Clar. dicta q. 28. ver. 2. eſt caſus, & ver. ſeq.

¶ Et rursùs aduertendum eſt, ad finalem rationem huius deciſionis, nam cum emphiteoſis taliter conceſſa importet totalem alienationem, vel ſaltem cum ea pari paſſu ambulet, neceſſariò dicendum eſt eaſdem ſolemnitates requirere, quę in ipſa alienatione requiruntur ad nor. per Scriben. in cap. nulli de reb. eccle. non alienan. & in cap. hoc conſultiſſimo eodem tit. lib. 6. atque alibi ſæpè.

6 Inſuper allegare placet not. dictũ Bald. quẽ refert, & cõſulendo ſequitur Bero. in cõſi. 106 nu. 28. lib. 1. quòd inueſtitura emphiteotica bonorũ eccleſiæ facta, ẽt cũ clauſula, & quib. dederit, intelligi dẽt ſm purã, & merã ſuã naturã, ita vt ad extraneos nõ efficiatur tranſitoria, & ſubdit ibi Bero. ſatis operari dr̃ talis clauſula, ex quo

dat

dat facultatem inueſtito diſponendi in vnũ tantùm de compræhenſis in inueſtitura. quandoquidem omnes ſimul, & pro portione aliàs admiſſi fuiſſent, præſertim in eod. gradu exiſtentes. Idẽ in effectu reſpõdit Bero. conſ. 66. reddito in cauſa Parmen. num. 13. & 14. eod. li.

7 † Vbi aliter ẽt rñdet ad dictã clauſulã, reſtringẽdo eã ad ſpecialẽ, & expreſsã diſpõnẽ inter viuos, & cum ſupradicta Bal. & Bero. opi. concordat Signo. de hom. conſi. 10. ante nu. 4. Bello. eõ ſil. 33. nu. 5. & pro hac eadẽ opi. latè conſuluit Calca. conſi. 51. in 1. dub. & latè Menoch. d. conſi. 61. nu. 20. cum ſeqq.

8 Modo nõ obſtant, quę ꝑ D. Calidonia adducunt, & primò quòd Cur. fuerit ſibi cõtrarius in conſ. 1. Qm̃ licèt in narratione facti pſuponat ibi poſitũ fuiſſe aduerbiũ illud (legitimè) cum clauſula, & quibus dederit, non tñ in diſcurſu totius conſilij mentionẽ aliquã de eo facit, nec illius vim tollit, ſed ſimpliciter clauſulã ponderat abſq; dicto aduerbio, & per conſequẽs non

9 põt dici ſibi contrarius † q̃q̃ ſi contrarius ẽt dici poſſet, eius tñ opinionis fuiſſe dicẽdus eſſet, quã diſputando tenuit, & arguendo, non verò eiuſquã ſimpliciter, & pſunctoriè, vt docet Ab. in c. bonæ il 2. nu. 30. verſi. Sed mihi plus placet de poſtu. præl. Alci. in trac. pſump. regula prima pſump. 51. nu. 4. Soc. iun. cõſi. 1. nu. 143. & cõſi. 119. nu. 30. lib. 1. atq; in conſi. 42. nu. 25. lib. 2. Sed etſi authoritas Curt. de medio tolleretur eius contradictione, ratio tamen, & argumentũ ſuum ſupra relatum, Item & authoritas Decij in d. conſi. 171. & cæterorum omnium ſupra relatorum adhuc militarnet.

10 Et dùm rñdetur ſecundo loco, legitimè factũ dici poſſe, ꝙ fit lege ꝑmittente, & legem in caſu noſtro ꝑmittere, quòd emphiteoſis dari poſſit perſonis à iure non prohibitis, vt per Dec. in conſi. proximè relatis, retorquetur apertiſſimè iſta rñſio, tum quia firmat ibi Dec. & ꝑ cõſtanti habet ſub nu. 1. 5. 6. & per to. hr̃des extraneos emphiteotæ perſonas eſſe prohibitas emphiteoſim Eccleſiæ acquirere ex diſpõne iuris * cõis, * inquiens opinionẽ illam eſſe cõem, & ea-

11 nonizatã, & ab ea nullo pacto recedendũ. † Tũ etiã quia pluribus argumentis concludit, clauſulam, & quibus dederit, id diſpoſitionem iuris * cõis, * ex mente contrahentium reduci, ita vt ad hæredes extraneos dictam emphiteuſim tranſire minimè faciat. Quod ſi ex tacita mente contrahentium id recipitur, vt voluit Dec. multò magis in caſu noſtro recipiendum eſt, in quo eſt facultas tantùm conceſſa emphiteotę alienandi legitimè, id eſt ſecundùm leges, & ſecundùm ius

12 cõe, † & licèt ponderet Dec. in d. conſi. ſub nu. 3. verſi. 3. conſiderandum eſt, incapacitatẽ eius, qui ad emphiteoſim illã admitti volebat, quia ſcilicet illegitimus erat, nõ tamen fatetur, quòd data capacitate, vocatus eſſet, & ad eam admittendus, ſed totum oppoſitum tenet, vt legi po-

13 teſt. † Duo nãq; copulatiuè requiruntur, quòd quis ſit de vocatis, & comprehenſis in inueſtitura à contrahentibus, & quòd ſit capax, & non indignus reſpectu perſonæ ſuę, quorum alterũ ſi deficiat, vt in noſtra ſpecie, non poteſt dici legitimè ſuccedere in ipſa emphiteoſi per reg. l. ſi is qui ducenta. §. vtrum de reb. dub. Idcirco rñſio exaduerſò data pœnitùs euaneſcit.

14 Vltimę rñſioni, quæ interpretatur, legitimè, id eſt; eum conſenſu dñi in tit. oneroſo, & abſque conſenſu in lucratiuo, per ea quę ſcribit Curt. d. conſi. 130. nu. 8. poſt Iaſ. quem refert, & Clar. d. §. q. 15. facilis eſt replicatio, nam Cur. ibidẽ tollit hoc obiectum, ſuppones, quòd quicquid teneant Doct. circa donationem rei emphiteoticę, etiam eccleſiæ, † cum vera ſit cõcluſio, quòd

15 ad hæredes extraneos non ſit tranſitoria, non poterit etiam donatio ipſa effectum ſortiri poſt mortem donantis, ſed tantùm eo viuente. Vndè tantùm abeſt vt poſſimus ex dictis Curt. arguere, de donatione ad inſtitutionem hæredis extranei affirmatiuè, & ꝑmiſſiuè, vt potiùs ex oppoſito manifeſtè declaret ab inſtitutione ipſa extranei hæredis, ad donationem negatiuè, & prohibitiuè argm̃ procedere. Conſequenterq; nullo pacto dicere poſſumus, quòd ſatisfactum ſit illi aduerbio, legitimè, ſi abſq; Dñi conſenſu hæres extraneus inſtituatur. Et cum hac ſolutio ne ſupradicta ex dictis Cur. concordat ẽt Clar. ea. q. 15. in ver. arbitror tñ in primo requiſito, dum præſupponit ad hoc, vt donatio rei emphi teoticę valeat, de ſubſtantia requiri, vt non fiat * in perſonas, in quas de iure cõi, * vel ex conuen tiõne partium prohibita ſit alienari. Enim verò * prohibitũ eſt de iure cõi * alienare, & relinquere emphiteoſim eccleſiaſticam in extraneos hęredes, vt ſupra dictum eſt. Meritò. &c.

16 Nec ommittendũ eſt, quòd ſi interpretatio exaduerſo data procedere poſſet, quod à veritate oĩno alienum creditur, & per conſequens potuiſſet Tempeſtinus abſq; Dñi conſenſu extraneis hęredibus emphiteoſim relinquere, & ſic Dñæ Calidoniæ, non tamen potuiſſet ingredi poſſeſſionẽ bonorũ emphiteoticorũ ſinè cõſenſu Rectoris, vndè cum ingreſſa fuerit, amiſit oẽ, ius quod habere pot erat, ſm̃ cõem ſnĩam, q̃ refert idem Clar. loco proximè citato in quarto requiſito. Quinimo obligata fuiſſet ad ſolutionem laudemij pro noua inueſtitura, vt ibidem firmat Clar. in quinto requiſito. Et ex his pronunciandum eſt abſq; dubio ad fauorem.

Reuer. D. Rectoris antedicti.

Conſi. Lud. Sacc.

V 2 Giudo

Guido

Nicolaus — Gibertus

Guido

Gibertus — Nicolaus *ſine filijs.* — Guido

Ludouicus. — Ioannes Maria.

Franciſcus — Io. Frãciſcus — Pãphilus. *vltimò defunct⁹.*

Io.Petrus.

Franciſcus.

Antonius Maria Actor.

Pro Perill. D. Com. Antonio Maria Tertio, Siſsiæ, & Beluederij Comite.

DEſcendebant D.Com. Antonius Maria,& D.Com. Pamphilus de Tertijs Nobiles feudatarij Parmenſes à communi ſtipite Guidonis de Tertij; poſſidebantq; quilibet pro medietate, feuda duo, Siſſiæ ſcilicet & Beluederij, cum iuribus, & pertinẽtijs ſuis, & cupiens D. Com. Pamphilus, prole carens, conſortem prædictum debita ſucceſſione priuare, præces Sereniſs. D.Duci Octauio porrexit pro licentia teſtandi, de bonis, etiam fendalibus; quam obtinuit, cum clauſula tamen, ſinè præiudicio iurium tertij) adeo quòd in præiudicium fiſci, & Ducalis Cameræ facultatem tantùm habuit diſponendi, non verò D.Com. Antonij Mariæ; quam etiam Princeps de poteſtate ordinaria concedere non valuiſſet.

Poſtea teſtatus fuit, hęredẽ inſtituẽdo D. Com. Horatium Simonettam, vxoris nepotem, & vitã cum morte commutauit.

Mortuo itaq; Com. Pamphilo, ꝑtendente eius hærede ſcripto poſſeſſionem dictæ portionis vtriuſq; feudi ingredi, quam pariter ingredi ꝑtendebat, imò ſe ingreſſum aſſerebat D.Com. Antoni⁹ Maria, Excelſum Conſilium Iuſtitiæ Parmæ ipſam ſucceſſionem ad euitanda ſcandala ad Ducalem Cameram aduocauit; qua aduocatione ſtãte, idem Com. Tertius ſtatim coram eodẽ Conſilio Iudicium inſtituit in petitorio contra ipſam Cameram vtì detentricem bonorum, & iurium feudalium Siſſiæ, & Beluederij, petendo illa ſibi liberè relaxari; attento quòd erãt bona feudalia ad ipſum ſpectantia virtute Inſtrumentorum, & inueſtiturarum tunc productarum, per quę notoriè conſtabat de bono iure ſuo; quæ petitio fuit admiſſa per Dominos Conſiliarios, & decretæ citationes D.Aduocato,& Sindico fiſcali, & Dominis Simonettis, videilcet Com. Horatio, & eius Patri utì legitimo Adminiſtratori ad allegandum quare dicta bona non uenirent liberè relaxanda.

D.Sindicus,& procurator fiſcalis comparendo, ſuam quoq; petitionem exhibuit merum petitorium continentem, nempe declarari bona prædicta feudalia deuoluta eſſe ad Ducalem Cameram per lineam finitam Com. Pamphili, & ad ipſam pleno iure ſpectare, & pertinere, & propterea in eorundem poſſeſſionem confirmari, & manuteneri; quæ fuit ſimiliter admiſſa, unà cum iuribus productis; comparuit quoq; hęres antedictus, ſed de eius inſtantia facta in ſolo poſſeſſorio; & ſubſecutis ſuper ea, plenè tractare nõ expedit in pręſenti informatione; quia iam lis fuit terminata, ut infra dicetur.

Compilato proceſſu inter dictas partes ſententiam ſuam protulit Excelsũ Cõſilium relaxando poſſeſſionem bonorum,& iuriũ ꝑdictorũ feudaliũ contẽtorũ in inueſtituris productis, & pęnes Duc.Cam. auocatam, D. Co. Tertio, de cuius bono iure dixit euidẽter cõſtitiſſe, & cõſtare ex inſtrumentis, & iuribus productis, non obſtan. allegatis,& productis ꝑ Mag. D.Procuratorem fiſcalẽ,& Dominos de Simonettis. Quę ſñia fuit executioni de mandata, remouendo Ducalẽ Cam. à poſſeſſione, & eam tribuendo D.Com. Tertio.

Ab hac ſententia nullo modo reclamauit fiſcus; Reuiſionẽ uerò petierũt,& obtinuerũt D D.Simonettæ,& cũ in reuiſionali iudicio Excelsũ Conſiliũ ſuꝑ poſſeſſorio sũmarijſſimo tm̃ cognoſcere, & ꝓnũtiare uoluetit, iuxta uotũ DD.Simonettarũ, declarauit poſſeſſionẽ dictorũ bonorũ, & iuriũ feudaliũ à D.Com.Tertio in ipſos trãsferendã; prout exequẽdo trãſtulit, ſaluis iurib⁹ Com. Tertij in petitorio,& plenario poſſeſſorio.

Impetrauit quoq; ipſe Com. Tertius aliã reuiſionẽ eidẽ cõſilio cõmitti, qua pẽdente,& in fine iudicij, Procurator Duc.Cam. uti Terti⁹ ad illud uenit, inhęrẽdo priori ſuæ petitioni, cui ĩter cętera exceptiones, oppoſitũ fuit de re iudicata, ipſe aũt reſtitutionẽ aduersùs rem iudicatã petijt, & obtinuit, & ita fuit ad iudicium admiſſus; adeo quòd de omnium iuribus denuo cognitum fuit.

Et

Et inſtãte aſſiduè Com. Tertio ſuper petitorio inter ipſum, & Duc. Cameram ab initio vſque intentato, & deducto pronunciari; aut ſaltem ſuper vtroq; ſemel, vti cumulatis. Econtra verò DD. Simonettis ſuper poſſeſſorio inſiſtere volentibus, fuit demum per eundem Co. Tertium me ſuadente, renuntiatũ iudicio poſſeſſorio (ſi quòd pependiſſet, quod tamen ipſe negabat) & inſtitũ ſuper petitorio iudicari; ſuper quo datis nouis terminis, & formato iterato proceſſu, & reproductis hincindè iuribus priorum iudiciorũ tantùm, & facta diligenti cauſæ diſcuſſione cum omnibus collitigantibus; data fuere per Excelſum Conſilium motiua tenoris infraſcripti cõtra Comitem Tertium, & quia eius vnigenito mea vnigenita matrimonio copulata erat, ideo motiuis prædictis in ſubſequenti forma reſpondi, iuſtiſſimam ipſius cauſam apertiſſimè (ni fallor) demonſtrando.

EXCELSI CONSILII MOTIVA.

IN præſenti cauſa Caſtrorum Siſſiæ, & Beluederij, in qua, vt ex inueſtituris feudalibus per Illuſt. Do. Com. Antonium Mariam de Tertijs productis conſtat; quòd per Ducem Mediolani de anno 1440. DD. Gibertus, Nicolaus, & Guido fratres de Tertijs ob benemerita ipſorum, & parentum eorum, & quia ſubuenerãt D. Duci de Florenis duobus millibus ad rationem ſolidorum 32. pro quolibet floreno, inueſtiti fuerũt in feudum honorificũ, paternum, & auitũ, nobile, & gẽtile, frãcũ, & liberum, & iure feudi, honorifici, nobilis, & gẽtilis, paterni, auiti, antiq. liberi, & frãchi de dicto Caſtro Siſſię pro ſe, & eorum deſcendẽtibus.

Et de anno 1441. dicti Gibertus, & Guido pariter per eundem Ducem inueſtiti fuerunt de dicto Caſtro Beluederij, pro ſe ſe vtſupra in feudum honorificum, nobile, & gentile.

Contra dict. D. Com. Antonium Mariam agẽtem aduersùs Com. Horatium Simonettam pro conſequenda dimidia dictorum locorũ, quã poſſidebat tpe eius vitæ, & mortis dictus Com. Pãphilus à Com. Guidone deſcẽdens, plura obſtare vñr, de quibus per Burſat. cõſ. 4. & conſ. 349. & maximè, quòd feudum, de quo quęritur, dicatur francum, & emptitium, vt ex inueſtituris legitur, cum ceſſione iurium, & actionũ, etiã directarum, & conſequenter potuerit alienari ꝑ D. Com. Pamphilum, & vltra per eum cõſiderata, contra D. Com. Antonium Mariam obſtare vñr duo potiſſimùm fundamenta.

Primum eſt. quòd hic agitur de ſuccedendo in d. feudo d. Com. Pamphilo trãſuerſali ipſi Com. Tertio, qui eſt vltra ſeptimum gradũ, vt patet ex arbore generationis dict. DD. Iuxta calculationem graduum de qua per Ceph. conſ. 173. nu. 34. vol. 2. & apertiùs per Surdum conſ. 5. nu. 23. in fin. initium ſumendo à perſonis inueſtitis, ergo dicta feuda non vidẽtur poſſe tranſire ad D. Com. Antonium Mariã c. 1. §. hoc quoq; ſciendũ eſt tit. de ſucc. feud.; & eſt communis* reſolutio Menoch. conſ. 400. nu. 58. vol. 4 Surd. d. conſ. 5. nu. 15. & ſeq. & num. 22. & hoc quia agitur de linea dicti Com. Antonij Mariæ, quæ eſt tranſuerſalis lineæ Com. Pamphili, ſecùs ſi feudũ fuiſſet acquiſitum per authorem vtriuſq; lineæ, in quo caſu loquitur textus in c. pri. §. pri. de natu. ſucceſſ. Feudi, & actore non probante, quod intendit, reus eſt abſoluendus. l. 2. ff. vti poſſ. l. qui accuſare, C. de eden. ius enim metimur ex perſona actoris l. pri. ff. ſi pars hæred. peta.

Nec de iure accreſcendi hic videtur poſſe tractari, quia illud regulariter non habet locum in feudo coniunctìm pluribus dato, niſi ſpecialiter cõtineatur in inueſtitura, ita quòd verbalis, vel realis coniunctio nihil operatur, quia in contractibus non habet locum ius accreſcendi, ſed ſibi imputare debẽt, ſi id non proſpexerint, ita ſignãter concludit Bal. in d. c. 1. §. & quia videndum ſub nu. 4. verſ. item hic eſt expręſſum.

Et hoc ipſum clariùs clareſcere videtur diſcutiendo ſingula fundamẽta, quibus nititur d. Co. Antonius Maria, adducta ꝑ eius informãtes, & conſulentes, quæ ſunt in effectu, quòd imò in caſu iſto ſit locus iuri accreſcendi, ſiue magis propriè loquendo, iuri inueſtituræ, vt inquit Bal. in cap. 1. §. Capitanei, nu. 5. de feudo Marchiæ.

Primò, ratione qualitatis feudi, ſcilicet iuriſdictionalium, & dignitatis comitatus.

Secundò, ratione qualitatis Principis concedẽtis, ſcilicet Ducis Mediolani.

Tertiò, quia agitur de feudo antiquo.

Quartò, quia oĩbus inſolidũ fuerit facta cõceſſio ex vi clauſulæ, & (cuilibet eorum inſolidũ.)

Quintò, quia aliàs etiam portio, quæ obuenerat Com. Nicolao diuiſa fuit inter Co. Gibertũ, à quo deſcẽdit Co. Antonius Maria, & Co. Guidonem à quo deſcendit Com. Pamphilus.

Sed quod primum attinet reſpectu dignitatis Comitatus, conſtat, eam in feudum nõ fuiſſe cõceſſam, ſed ſeorſum ab ipſo feudo.

Quò verò ad iuriſdictionalia, vr̃ poſſe dici, quòd licèt inter agnatos in infinitũ, & trãſuerſales de iure in re indiuidua ſuccedar̃, & ſi iuriſdictio ĩ ſe ipſa ſit indiuidua, tñ q̃ıũ ad adminiſtrationẽ, & cõmoditatẽ, q̃ hic conſiderar̃, diuidua eſt, ẽt ſi ſit vnicũ caſtrũ, & vnicus locus, & impedir̃ ius non decreſcẽdi, de quo q̃ritur, vt cõcludit Ripa ĩ d. l. recõiũcti n. 108. de leg. 3. & ex iſto reſpectu dici põt, quòd đ iure iuriſdictio ſit diuiſibilis, vt poſt cõcord. ꝑ eũ citatos ꝓbat Boe. đciſ. 46. nu. 2. vbi addit, ita fuiſſe deciſũ, quòd Dñs direct⁹, ad quẽ pars feudi deuenit, ꝑ obitũ vaſſalli, dẽt hẽre totũ feudũ, & dñs tenet alteri vaſſallo ad extimationem

nem communitatis pro tata ſua, vel quòd diuidatur commoditas, & ſeu ſaltem ſecundùm Bal. in d.cap.1.in fin.princip. de duobus frat. de benefic.inueſti.ad electionem Dñi dabit ipſe æſtimationem commoditatis illius accreſcentis, & ideo dicunt Doct.quòd Ducatus, qui eſt indiuiduus per cap.pri.§. præterea ducatus de prohib. feud.alien.per Fede.poteſt de conſuetudine diuidi de conſenſu Domini, & ibi dicunt Doct.& ſignanter abundè Soc.iun.conſ.35 per totũ vol. 4.Rolan.cõſ.2.nu.125.vol.1. aliàs omnia regna Mũdi vnum ab alio non poſſent diuidi, & ideo non eſſent plura ſecundùm dictum argumentũ, ſed vnum, & omnia cõia, quo nihil abſurdius, & quod dicitur de toto ad totum, habet locum de parte ad partem l. quæ de tota ff. de rei vendic. & ideo Ripa in d.l. reconiuncti nu.168. concludit, quòd vaſſallus ſuperſtes tenetur directè ad ſolutionem, & exhibitionem commoditatis, & vſus, licèt feudum dignitatis, vel iuriſdictionis reſpectu ſuppoſiti ſit indiuiduum, tamẽ adminiſtratio, & commoditas eſt diuidua, Bero.cõſ.74. nu.29.& ſeq.vol.1.& in feudo Comitatus, quòd quò ad exercitium, & adminiſtrationem poſſit diuidi reſpondit ipſe ibidem.

Et quòd de conſuetudine feudum dignitatis, & iuriſdictionis ſit diuiſibile probat Menoch. d.conſil. 1.num. 23. & plur. ſeqq. licèt, vt ille ait, non ſeruetur talis conſuetudo in dominio Floren. Mantuano, & Ferrarienſe, & alijs locis; ſeruatur tamen in partibus iſtis, vt quotidie videmus; & in terminis in conceſſione Caſtri pro indiuiſo facta duobus fratribus per inferiorẽ ab Imperatore, vel Rege, idem tenet Bal. in cap.1. nu.2. de duobus fra. quòd non habeat locum ius accreſcendi.

Quò autem ad ſecundum fundamentum d.Comit.Tertij fundatũ in l.1.C.ſi ſocius impe.liber. &c.lib. 10. vr poſſe reſponderi pluribus modis.

Et pri.diſpoſitio dictæ legis non habet locũ in inferioribus à ſupremo Principe, ſcilicet in inferiore ab Imperatore, vel Rege vt ſignãter in terminis cõcludit Bal.in d.c.1.nu.2. de duob.frat. & reſpondit Soc.iun.conſ.92.nu. 8. & per totũ volu.4.loquens in Duce Mediolani, Ferrariæ, & Mantuæ, idẽ poſt Aret.conſ.vlt.col.pen., & plur. concord.per eum ibidem, reſpondit Ceph.conſ. 173.nu.32. in fin.vol.2.& poſt Pet.Cyn. Bal.& concord.per eum relatos reſpondit Iaſ. conſi. 1. col.5. poſt princ. vol. 3. & conſ. 177.col.6. circa med.vol.4.Et ita hæc videtur eſſe magis * receptа ſñia, licèt multi allegati in cõtrarium diſſentiãt, & ſic intelligitur d.l.pri. in Principe iura imperialia habẽte, & ſic in nõ recognoſcẽte ſupiorẽ, vt in Rep.Veneta, Soc. iun. conſ.73.nu. 7.& plur.ſeq.vol. 1.& quod d.l.1.non habeat locũ in Principe ſuperiorẽ recognoſcente reſpõdit Menoch.conſ.564.nu.15.vol.5.& ante eum Afflict. in c. 1. §. & quia nu. 16.in fin.qui feud.da.poſſ.

Inſuper, & ſecundò, diſpoſitio dict.l.non habet locum in feudis, vt ſignãter dicunt Cyn.& Iſer. & Mart.de Laude, quos refert Iaſ.cõſ.24.ſub nu. 2.vol.3.& concord.p Menoch.d.conſ.464. nu. 14.vbi refert multos de cõi * atteſtantes volu.4, licèt multi contradicant, fuit enim magna q̃ſtio apud antiquos, vt ẽt refert Afflict.in d.§.& quia nu.28.& pro hac parte negatoria ſtãt ẽt Alciat. Præpo.& alij, quos refert, & ſequitur Bero. cõſ. 70.nu. 6. & ſeq.vol.1.niſi feudũ.tit.donationis ſit, & motu proprio conceſſum, vt ibi nu.15. nu. 20.& nu.25.verſic. non obſtat &c. Et in Principe ſupremo loquitur Loſre. in contrariũ citatus nu.3. qñ aũt motu proprio ſit facta conceſſo hr̃ per Bero.vbi ſupra nu.25.in fin.& ſeq. & hæc ẽt videtur eſſe mitior opinio, quàm contraria.

Tertiò, ſi benè aduertatur Bal in d.l.1.§. ſin autem in pri.nu. 15.C.de caduc.tollen.intelligit d. l.1.C.ſi ſocius Impe.liber. vt procedat in inueſtitis in aliqua prouincia, non autem de aliqua modica re, vt in caſu iſto.

Quartò d.l.pri.vt multi volunt, procedit ſolũ, quando is qui moritur, non habet aliquem hæredem, præter fiſcum, vt probat Soc.iun.in d.cõſil.73.nu.6.in fi.vol.1.

Quintò reſpondetur, quòd diſpoſitio d.l.1. nõ poteſt applicari ad caſum noſtrum, quia loquitur in ſocio rei communiter pluribus per Principem conceſſæ, & quorum vnus deceſſit ſinè liberis, vt conſtat ex rubro, & nigro d.tituli, & ſignãter etiam probãt Doct.ibi, & in ſpecie Platea in 2.nota. qui concludit illum tex.loqui in Principe aliquid communiter donante.

Sed ſic eſt, quòd d.feuda non fuerunt conceſſa communiter deſcendentib.ex d. fratribus, inter quos eſt d. Co. Antonius Maria, imò nec etiam d.fratribus, ſed diuiſim ergo &c.

Quòd ſit verum patet ex tenore inueſtituræ primæ, dum ibi dicitur de Giberto, Nicolao, & Guidone, inueſtitis, quę verba important, quòd quilibet pro tertia dicatur inueſtitur l.reos, §.cũ in tabulis, ff.de duobus reis, Soc.iun.d. conſ.92. nu. 12.vol.4.& quamuis verbis, & vnica oratione coniuncti dicantur, tamen, reſpectu rei non dicuntur coniuncti, cum quilibet haberet partẽ à Principe, & inter coniunctos verbis non dicitur res inſolidum conceſſa, & propterea ceſſat ius non decreſcendi, de quo loquimur; nec põt habere locum ius accreſcendi, quia quilibet eſt conſequutus partem ſuam, vt concludit Ripa in l.reconiuncti, nu.8. ff.de leg.3.

Rurſus in ſecunda inueſtitura, feudum iam diuiſum legitur, ergo ceſſat communio de qua in d.l.& ratio indiuidua iuris accreſcendi eſt vnio, inquit Bald.in d.§.finautẽ in princ.nu. 16. verſ. quæro.d.tit.d.C.de cadu. tollen.

Sextò, diſpoſitio d.l.nõ põt ex alio applicari ad caſum

caſũ nr̃m, q̃a loq̃tur in caſu, quo aliq̃s ex acquirentibus à Principe deceſſit ſinè prole, quia alij ſocij admittuntur ad eius portionẽ, ſecus aũt in hęredibus, & ſucceſſoribus eorũ, quia illi nõ gaudent beneficio d.l.pri. vt in terminis ſignãter reſpondit Soc.iun.conſ.73.nu.26.& ſeq.vol.1.

Septimò, diſpoſitio d.l.pri. nõ habet locũ niſi in conceſſione facta motu proprio, quod nõ præſumitur, doct. ibidem, quos refert, & ſeq̃tur Bero. d.conſ.70.nu.9.vol.1.& quando dicatur cõceſſio facta motu proprio ponit ipſe nu. 26. & ſeq. idem tenet Soc.in d.cõſ.97.vol. 4. & com. probat Menoc.d.conſ.564.num.16.col.3. at in caſu iſto d.inueſtitura fuit conceſſa ad petitionẽ partium, vt ex ea legere eſt, ergo &c.

Et reſpectu tertij fundamenti d.Com.Tertij reſpicientis clauſulam (in antiquum feudum &c.) quæ vt noſtri dicunt, operatur, vt feudũ trãſeat ad agnatos tranſuerſales inueſtitorum, ac ſi ꝑ eorum cõem authorem fuiſſet acquiſitum, illud ẽt non videtur prodeſſe d. Com. Antonio Mariæ, ad effectum, de quo quæritur, ex pluribus.

Et primò, q̃a dicta clauſula non reperitur appoſita in feudo Beluederij, & ſic reſpectu dicti loci ceſſat conſideratio ſupradicta, quin ẽt reſpectu caſtri Siſſię, in cuius inueſtitura adeſt d.clauſula, vr̃ dicẽdũ, quòd imò dicta clauſula nõ immutat naturã, & qualitatem feudi, vt de nouo fiat antiquũ, Oldrad.cõſ.174. quẽ multi ſequuti ſunt de quibus per Iaſ.conſ.1.col.1.vol.3. vbi refert Caſtren. ita reſpondiſſe, & conſ.152.col.pen.vol.2. vbi refert etiam Abb.& Alex.& eos ſequitur ẽt, & eam latè defendit conſ.180.nu.5.vol.2.

Secundò dicitur, quòd ſuper dicta clauſula nõ videtur poſſe fieri fundamẽtũ, quia eſt ſolita apponi in inueſtituris, vt poſt alios inquit Iaſ. cõſ. 1.col.3.poſt med.verſ.benefacit &c.vol.3.& ſic non videtur apponi ex deliberata mẽte cõcedẽtis, ita in terminis reſpõdit Iaſ.in conſ. 152.col. fin.vol.2. vbi alia multa cõtra dictã clauſulã adducit, & tenet contra conſ. Curt.ſen.de q̃bus ſ̃.

Tertiò, quia nõ operatur in feudo frãco, & emptitio prout eſt iſtud, vt poſt plur. concordã. per eũ citatos reſpondit Burſ.d. conſ. 4.nu.24. & d. conſ.34.nu.26.& ſeq. neq; enim per dictã clauſulam immutatur natura feudi franchi, & alienabilis, ſed talis clauſula operatur ſolùm quoad beneficium inueſtitorum, non autẽ in eorum pręiudicium ad fauores agnatorum; maximè ſi d.clauſula fuit in narratiua parte appoſita, vt ibi ꝑ eũ, nec eſt inconueniens, quòd idem feudum, quo ad aliquos ſit antiquum, & quoad alios nouum, vt in terminis concludit Bal.in c.1.§.hoc quoq; col.2.in princ.de ſucce.feud.Cepo.conſ.24.nu.1.in ciuil.vol.2.Ruin.conſ.12.col.1.vol.1.

Quartò reſpondetur, quòd contra dictã clauſulam obſtat decretum Meminimꝰ, vt ſatis indicant verba d.decreti, ibi, & infeudationes quibuſcũq; clauſulis &c. munitæ, cum ſint generalia ẽt compręhendere infeudationẽ cum; clauſula, iure antiqui feudi l.fin. C. de dot.promiſſio.l.1. ff.de lega.præſtan.& ita ſignanter tenet Boſſ.tit. de Principe nu.312.& nu.338. vbi dicit ita ſeruari, & pro d.decreto, & eius obſeruantia ſtat ẽt Menoc. conſ. 443.nu.10.& ſeq. vol.5. quamuis alio modo illud interprætetur.

Nec dicatur, quòd Comes Horatius reus cõuẽtus per d.Com. Antoniũ Mariã nõ põt ſe iuuare dicto decreto, q̃a eſſet dare de iure fiſci, & ſic tertij, quod non licèt Bar.in l.2.ff.de excep.rei iud.

Quoniã reſpondetur, quod cum dictum decretum fuerit ꝓductum per dict. Com. Antonium Mariã de Tertijs actorem, contra d.Dom. Simonettã põt retorqueri contra eum, quòd ſua non interſit, & quòd Simonetta ꝓpea liberas ędes habeat quoad eum l.2. vti poſſi. q̃a ius metimur ex perſona actoris l. 1. ff.ſi pars hæred.peta.& Comes Tertius non poteſt impugnare, quod approbauit, §.ſemel.inſtit.quibus manu.licèt, vel non.

Quintò, pro reſponſione dici põt, quòd clauſuſula operatur ſolùm quo ad ꝑſonas in inueſtitura noĩatas, vt ſingulis eorum, reſpectu ſuorũ deſcendentium reſpectiuè, dicat̃ facta conceſſio iure antiqui feudi, vt poſt alios ꝑ eum relatos concludit Curt.iun.conſ.1.nu.13.ad fin.& in terminis ẽt reſpondit Menoc.d.conſ.400.nu.59.verſ. nec dicatur, vol.4. Cuius dictum licèt videatur periculoſum, quia dicta clauſula reſpectu deſcẽdentium ſingulorum eſſet orioſa, cum ſat ſit eis, quòd feudum ſit paternum, quod æquipollet antiquo, vt ſupra dixi, Nihilominus ſemꝑ verũ eſt dicere, quòd nõ poteſt referri niſi nominatis in inueſtitura, non aũt reſpectu tranſuerſaliũ, ſi de his expreſsè nõ ſit dictum, vt ẽt conſiderat Bec. d.conſ.56.nu.26.in princ.& nu.27. quando ſcilicet non ſunt de compræhenſis in inueſtitura, vt latè probat Cepo.conſ.24.num.23.verſ.2.idem poteſt probari in ciuil. lib. 2. & niſi fuiſſet hæc clauſula appoſita, potuiſſet acquirens cum conſenſu Domini diſponere de feudo, quia nouũ, ſed ꝓpter dictam clauſulam Imperi. dicitur iſte effectus, vt inquit Becc. vbi ſupra.

Et quod hæc clauſula operetur ſolùm reſpectu perſonarum pro quibus reperitur accepta inueſtitura poſt Socin Alex.& Curt.iun.probat Bru. conſ.1.col.2.vol.2. & quòd hæc clauſula operet̃ ſolùm reſpectu deſcendentium inueſtitorũ poſt Alex.Soc.& Curt.iun.concludit Senat. Pedem. deciſ.146.nu. 4. lib.2.& ſic quilibet inueſtitorũ cẽſetur in viriles, & pro rata proſpexiſſe ſuis deſcendentibus, non vt ſit locus iuri accreſcẽdi de vna linea ad aliam, vt ſupra dixi.

Sextò, dicta clauſula non operatur, quòd pręſumatur antiquum, vbi conſtat de veritate in contrarium, ſcilicet de primo acquirẽte, vt hic, quia aliàs contineret manifeſtã repugnãtiã, q̃a feudũ

haberet duas naturas cōtrarias.quod eſt impoſſibile ſcilicet, quòd ſit nouū,q̄a cōſtat de primo acquirente,& quòd ſit antiquum Cepo.cōſ.24. nu.12.& ſeq.nu.19.in fin.& nu.32.&ſeq.vbi ad dit quod propterea nec Deus, qui eſt omnipotens reintegrare virginem poſt ruinam pōt.

Septimò d.clauſula, iure antiqui feudi,intelligitur,vt collaterales ita demū admittātur, ſi ſint de deſcēdētibus à primo acquirēte,ſeu primo in ueſtito, aliàs ſecus Bero.cōſ.73.nu.35. vol.1.& vſq; ad ſeptimū gradū,ſm̄ magis receptā ſn̄iam.

Et iſtud eſt quod voluit Oldra.d.conſ.178.nu. 3.dū inquit,quòd d.clauſula poſita cēſetur ſolū fauore inueſtitorum, vt probat Becc.dict.conſil. 56.& probat Caſtr.conſ.10.nu.9.in 3. parte loquens in caſu, quo antiqua inueſtitura erat finita,& nouiter vni conceſſa,cum clauſula,tāquam de feudo veteri,& antiquo,q̄ nō facit,quòd feu dum dicatur antiquū, ſed poteſt intelligi quod ſicut aliàs fuit conceſſum, ita vt nunc conceditur,ſed non propterea agnati tranſuerſales dicū tur compræhenſi in dicta inueſtitura, vt ibi per eum;& tantò magis ſi feudum fuit pluribus cun ceſſum,etiam fratribus; quia niſi ipſi ſtipulentur pro ſe,& eorum, & cuilibet eorum deſcendētibus,eis non acquiretur, vt latè comprobat Alexan.conſ.10.nu.3.& plur.ſeq.vol.3. vbi deciſio Bal.in cap.1.de alien.feu.pater.quæ habet,quòd ſi Rex concedat mihi feudum nouum iure antiqui feudi poſſidendum, quòd feudum huiuſmodi licèt ſit nouum, tamen aſſumit ſibi qualitates antiqui,& poterit per vaſſallum alienari in proximiorem agnatum,quod non loquitur ad effectū, vt per dictā clauſulā intelligantur inueſtiti agnati,ſed ad effectū vt poſſit alienari ī agnatū.

Octauò forſan etiam dici poſſet,quòd clauſula operatur,quòd feudum ſit iudicandum vt antiquum,quòd ſcilicet antiquitus conſueuerit dari,non tamen quòd ſit datum præceſſoribus inueſtitorum, vt conſiderat Cepol.d.conſ.24.nu. 12.& num.22. & ſecundùm hunc ſenſum nihil prodeſſet dicto Com.Antonio Mariæ.

Nec quicquam releuare videtur priuilegium Epiſcopi Parmen.de quo ſit mentio in ſententia. 1311.producta per Dom.Com.Antonium Mariam ſuper eo,quòd ibi annūtietur Com. Gibertum antiquiorem Siſſiæ dn̄m, quia etiā ſi fuiſſet Dominus dicti loci,& ſucceſſores ſui,nihilominus non prohibet, quin dicti Gibertus,& fratres potuerint dictum locum in feudum recognoſcere,vt eſt communis * opinio, de qua per Doct.in l.ſi aliquam rem,ff. de acquir. poſſeſſ.l. ſi quis ante in prin.ff.eo.tit.

Præterea cum Dux Mediolani in dicta eius in ueſtitura dicat dictum locum eſſe ſuum, datur intelligi,quòd ampliùs non erat dictorum DD. & à dicta aſſertione recedi nō poteſt,poſtquam dicta inueſtitura fuit producta per dictū Com. Antonium Mariam l.cum præcum,C. de lib.ca. Bar.in l.poſt legatum col.2. ff.de his, quibus vt indi.& concordan.per Feli. in c. cum venerabilis num.22.& ſeqq.de excep.

Non etiam obſtat cōceſſio Imperialis de anno 1383. in qua diſponitur,quòd tàm Gibertus, & Nicolaus fratres de Tertijs antiquiores, quàm eorum deſcendentes non poſſint de bonis per eos acquirendis diſponere quouis titulo extra domum de Tertijs de Coruazano.

Quia præter id quòd reſpectu acquirēdorum, inter quæ ſunt bona de quibus agitur, nō valuit tale pactum,& conditio contra regulā l.id quod noſtrum eſt de reg.iur.& l.in re mandata,C.mā da.cum vulga.non etiam poteſt complecti conceſſiones alienas,& quę factæ fuerunt per Ducē Mediolani,de quibus agitur.

Et inſup declaratio Ducis Mediolani facta inueſtituræ feudalis DD.Io.Ludouici,&Pallauicino Pallauicinorū,pducta p d.Com.Antoniū Mariā potiùs vr̄ facere cōtra eū,q̄a in ea legitur, quòd ita demū collaterales Pallauicini ſuccedant in feudo cōceſſo dictis fratribus cum clauſula, iure antiq feudi, ſuccedant inquam,ſi ipſi decederet ſinè filijs,vndè cū deceſſerint cum filijs,feudū illud tanq̄ nouū reuerſū vr̄ ad Dominū directū.

Ad quartū ēt fundamentū facilè vr̄ reſponderi poſſe,cōſiderādo,quòd illud,verbum diſtributiuum(cuilibet eorū) vbi fuiſſet adiectum,diceref adiectum pſonis primo loco inueſtitorum, non ēt eorum deſcendentium,& ſic operaretur ſolùm reſpectu ipſorū pnominatorū,q̄bus adiecta fuit,prout reuera ſortita fuit effectum p obi tum Nicolai ſinè deſcendentibus;ſed non debet extendi ad deſcēdētes dictorum inueſtitorum inter ſe,vt in caſu,quo reperitur adiecta deſcendentibus inueſtitorum, non ideo extēdi debet ad ipſos inueſtitos, vt reſpondit Alexā.cōſ.30. nu.8.in fi. & ſeq.vol.1. loquens in conceſſione facta plurib. p ſe,& eorum, & cuiuſlibet eorum deſcendentibus,& conſ.17.nu.8.vol.5.verſ. ſed non oportebat, q̄a in dicta conceſſione non fuit adiectum verbum diſtributiuum in pſonis filiorum,& vt non minùs, clarè Ripa in l.recōiuncti. nu.165.& ſeq.ff.de leg.3.& eſt cōis * opinio, vt etiam reſtatur Bello.conſ.20. col. 1. & ſeq.& ibi nu.3.in fi.ponit caſum noſtrum, Idem etiam reſpondit abundè Cur.iun.conſ.55.nu.13.& Menoch.d.conſ.464.ſub nu. 17.vol.5. loquens in caſu,quo tribus fratribus feudum fuerat conceſſum,cum clauſulis pro ipſis, & cuiuſlibet eorum deſcendentibus,quòd dicta clauſula non extenditur ad ipſos tres,idem reſpondit Decia. conſ. 73.nu.16.& plur.ſeq.vol.2.

Poſtpoſita itaque dicta clauſula diſtributiua (cuilibet inſolidum) remanet firma concluſio, quòd caſtra,& loca cenſētur cōceſſa dictis fratribus,cuilibet eorū pportionabiliter,l.reos,§.cū in

tabu-

Digitized by Google

tabulis.ff. de duobus reis, & quilibet pro parte ſua dicitur ſibi, & deſcendẽtibus ſuis dumtaxat proſpexiſſe, caſus eſt in cap. 1. de duob.fratr.à capita.inueſti. vbi glo. Bald. & alij not.

Quinimo ſi vnus eorum voluiſſet ſtipulari pro agnatis ſuis, dempto fratre pro fratre, prout ſpeciali iure cautum eſt, non potuiſſet validè ſtipulari, etiam ſi adiecta ſit clauſula (iure antiqui feudi) vt ex communi *ſententia, latè concludit Curt.iun. conſ.55.volum.1.ergo d.Com.Antonius Maria ab hac portione tranſuerſalis Agnati ſui videtur excluſus.

Ad quintum, & vltimum fundamentum pro parte dicti Comiti Antonij Mariæ adductum, facillimè videtur poſſe reſponderi, quòd quicquid actum ſit de parte obuenta Comiti Nicolao, quæ diuiſa fuerit inter alios fratres ſuos, præter id quod non apparet ex proceſſu, & aliter factum recenſet. Burſ.dicto conſil.4. videtur poſſe dici, quòd non, quod factum eſt, ſed quod fieri debuit, & debet ſpectandum, l.4. §. cõdemnatum.ff.de re iudic.

Præterea illud fundamentum forſan procederet, vbi eſſemus in diuturna obſeruantia, & ſic in conſuetudine ſuccedendi longeua, vt habetur inter conſil.feuda.diuerſo.conſil. 2.num.66. At hic vix ſemel id actum eſt, ergo de conſuetudine non eſt agendum, gloſſ.in l. 2.C.de Epiſcopali audien.

Et inſuper ſi clauſula (cuilibet eorum) in inueſtituris prædictis legeretur, diceretur facta diuiſio partis Nicolai inter eius fratres, vigore dictæ clauſulæ, quæ tamen deſcẽdentibus adiecta non reperitur, ergo, &c. vt ſup. fuit dictum. Et ex prædictis ſatis videtur liquere, quòd portio Nicolai debuit ad dominum reuerti, d.ca.1. de duob. frat. vbi gloſſ. vel quòd ipſe tanquam de feudo emptitio, & franco, liberè diſponere potuit, vt dicitur eum diſpoſuiſſe, ergo eodem modo idem dicendum eſt de parte Co. Guidonis alienata Com. Pãphilo eius nepoti ex filio.

Secundum principale fundamentum eſt, quòd omnia ſuperius adducta ſuper iure accreſcendi videntur omnino ceſſare, ſtante alia inueſtitura facta de anno 1440. per Ducem Franciſcum Sfortiam in Guidonem, pro tertia parte dictorum locorum, alijs duabus partibus reſeruatis, altera Nicolao, & altera Giberto ſupradictis, & vt legitur ex dicta inueſtitura producta pro parte d. Com. Simonettæ, ergo, &c.

Conſilium dubitabat, &c.

Reſpondeatur tamen, Dat. die Decembris 1593. ſubſcript. &c.

Præſes, & Conſilium.

S V M M A R I V M.

1 *Confeſſio praiudicat confitendi.*

2 *Atq; haredibus, & ſucceſſoribus ſuis. & vide infra num.18.cum ſeqq.*

3 *Facta in libello ſuper qualitate rerum feudalium, confitenti et ſucceſſoribus praiudicat.*

4 *Inſtrumentum antiquum probat plenè.*

5 *Verba enunciatiua inſtrumenti antiqui probant, maximè quando ſunt principaliter, & propter ſe emiſſa.*

6 *Verba ennunciatiua inſtrumenti antiqui, principaliter, & propter ſe emiſſa, praiudicant etiam tertio habenti cauſam à contrahentibus.*

7 *Dominus de praſenti praſumitur etiã retrò fuiſſe dominus, quando aliqua alia concurrit ratio, quare ſic praſumi debeat.*

8 *Idem dicendum, quando praſens ſtatus non habet contra ſe veritatem alicuius pracedentis ſtatus.*

9 *Verba ennunciatiua Priuilegij Principis in antiquis probant.*

10 *Antiquum dicitur de annis centum, non de minori tempore, ex communi.*

11 *Principis aſſertioni ſuper feudi antiquitate, omnino ſtandum.*

12 *Feudum in dubio antiquum praſumitur.*

13 *Bona nunc feudalia, qua per anteceſſores vaſſalli tenta, & poſſeſſa fuere, praſumuntur etiam apud illos titulo, & iure feudi fuiſſe, & non aliter, & infrà num. 202.*

14 *Feudum antiquum reuerſum ad dominum per renunciationem, delictum, aut alia de cauſa, ſi iterum concedatur vaſſallo, aut eius deſcendentibus maſculis, remanet nihilominus in prioribus terminis antiqui feudi, non verò nouum efficitur, niſi expreſſim caueatur; facit inf. num. 124.*

15 *Feudum paternum, & feudum antiquum, quomodo inter ſe differant.*

16 *Feudum antiquum, & paternũ tranſit ad deſcendentes in infinitum, & donec aliquis à communi ſtipite proficiſcens ſupereſt, nunquam reuertitur ad dominum, nec in totum, nec in parte, neque in extraneos alienari poteſt, & num. 93.*

17 *In antiquis leniores probationes ſufficiunt, & indicia, ac coniectura pro plenis probationibus habentur, & num. 94.*

18 *Confeſſio iudicialis à parte acceptata, irreuocabilis fit, & confitenti omnino praiudicat, & eius haredibus, ac ab eo cauſam habentibus, & nu.91.*

19 *Confeſſio iudicialis facit notorium.*

20 *Et parit actionem in factum, ſicut ſententia.*

21 *Et eſt probatio ſuperlatiui gradus.*

22 *Ac tollit, vel minuit praſumptionẽ iuris, & de iure.*

23 *Confeſſio in ſupplici libello Principi porrecto, confitenti praiudicat.*

24 *Confeſſio geminata magis efficacem parit obligationem.*

25 *Succeſſiones ſunt reciproca, & viciſſitudinaria, adeoquòd*

adeoquòd, ſi ſuccedis mihi, & ego tibi; & vna poſita, ponitur, & alia.

26 *L. 1. C. ſi liber. imper. ſoc. lib. 10. locum habet in feudo pluribus concesſo à Principe perpetuò inueſtito, & iura Imperialia in ſtatu ſuo tenente, & ſiguanter à Duce Mediolani, & nu. 95. 96. 125. 146. & latiſſimè nu. 149. vſq; ad nu. 176. vbi cōtraria omnia tolluntur.*

27 *Dux Mediolani habet ampliſſimam poteſtatem in ſtatu ſuo, & pro ſupremo Principe, ac ſuperiorem non recognoſcente, habetur.*

28 *Feudum nobile, & gentile, idem eſt, quod feudū paternum, & antiquum.*

29 *Feudum nouum conceſſum cum clauſula (in antiquum, paternum, & auitum) aſſumit naturā antiqui, paterni, & auiti, ita quòd deſcendentes acquirentium ſuccedunt in infinitum; & ius accreſcendi inter eos locum habet, ex receptiſſima ſententia, quæ in iudicando, & conſulendo ſequenda eſt, licèt aliqui cōtrarium tenuerint; & infra nu. 99. 100. & nu. 105. 106. & 176. vſq; ad nu. 201 vbi contraria omnia tolluntur.*

30 *Feudum natura ſua diuiduū, habens merū Imperium, & iuriſdictionem annexam, indiuiduum fit ratione adiuncti; & ideo quilibet de eo inueſtitus, aut in inueſtitura comprahenſus, inſolidū vocatus cenſetur; ita quòd ius non decreſcendi inter eos locū habet; quod alij ius accroſcēdi, ſiue ius inueſtitura nuncupant; & de materia vide infra vſq; ad nu. 34. & nu. 37. 40. 50. 52.*

31 *Feudum indiuiduum ratione iuriſdictionis, diuidi tamen poteſt reſpectu cōmoditatis ex eo prouenientis, & vſus ipſius iuriſdictionis, & indiuiduum remanere in eſſentia ſua, & cuilibet inſolidum competere, ſiue vnum, ſiue plura fiant tribunalia, & nu. 52. & infra nu. 143. cum duobus ſeqq.*

32 *Feudum cum vectigalibus, & pedagijs conceſſum, indiuidui naturam aſſumit.*

33 *Feudum cōceſſum pluribus cum clauſula (ita quòd ſit vnum corpus) indiuiduum eſt, & vnicuiq; inſolidum competit.*

34 *Feudum pluribus conceſſum pro ſe, & deſcendentibus in infinitum; vel quoad viuēt, habet in ſe ius accreſcendi; adeo quòd pars aliqua non poteſt ad dominum redire, nec ad extraneos tranſire; donec aliquis ex deſcendentibus acquirētium ſupereſt, & infra nu. 103.*

35 *Societas contracta in perpetuum, & ad vitam, parificantur.*

36 *Feudum conceſſum in tertiam, & quartam generationem acquirentium, habet ius accreſcendi inter vocatos, quandiu durat illa generatio.*

37 *Feudum fortalitij eſt indiuiduum, & ideo cum iure accreſcendi conceſſum cenſetur.*

38 *Feudo conceſſo fratribus pro communi pecunia, vel communi ſeruitio, habet in eo locum ius accreſcendi, tàm reſpectu acquirentium, quàm deſcendentium ab eis, & de materia vide infra nu. 82. 83. 88. 97. 127. vſq; ad nu. 133.*

39 *Feudum duobus conceſſum, & vtriq; eorum, pro ſe, & deſcendentibus, vnicuiq; inſolidum competit; & habet in eo locum ius accreſcendi in perpetuū ex communi, quæ non habet cōtradicentē, & ſeq.*

40 *Idem dicitur de alijs diſtributiuis, cuilibet, & vnicuiq; & ſimilibus, & infra nu. 107. cum ſeqq. & nu. 210. vſq; ad nu. 217. vbi omnino.*

41 *Principis beneficia latiſſimè interpratanda.*

42 *Inueſtitura feudalis ſi dubiū eſt, an inſolidum, ſiue cum iure accreſcendi conceſſa ſit vel non? pro affirmatiua reſpondendum.*

43 *Principis liberalitatem aſtuta interpratatione intercipere, aut reſtringere perabſurdum, ac temerarium eſt.*

44 *Clauſula (motu proprio, ex certa ſcientia, de poteſtatis plenitudine, omni meliori modo) in inueſtitura feudali operantur, vt in fauorem inueſtitorum latiſſimè interpratari debeat, & quòd in dubio inter eos locum habeat, ius accreſcendi.*

45 *Inueſtitura feudalis referens præcedentes, eūdem effectum parit, ac ſi de verbo ad verbum infererentur, facit infra nu. 119.*

46 *Feuda dignitatis comitatus; vel Marchionatus, aut Ducatus, indiuidua ſunt.*

47 *Feudum diuiduum per ſuperuenientem dignitatē fit indiuiduum ratione adiuncti, & infra nume. 118. & 142.*

48 *Feudum dignitatis attribuit naturam ſuam bonis connexis.*

49 *Feudi indiuiduitas cauſat ius accreſcēdi inter vocatos ex communi, & ſupra nu. 30. cū ſeqq. atq; infra nu. 50. 51. 52.*

50 *Feuda regalia, vtì indiuidua, habent ius accreſcēdi cōnexū, adeo quòd vno cōfeudatariorū ſinè liberis decedēte, alter ſuccedit, et infra nu. 102.*

51 *Fratrum feudatariorum, ſi unus relinquit dominū in pugna, eius portio ad alium vadit, ſi ſit feudum dignitatis: aliàs ad dominum reuertitur.*

52 *Feudum indiuiduum ratione dignitatis, vel iuriſdictionis, diuiditur tamen quoad vſum, & commoditatem, & facta tali diuiſione, vnus vtitur iuriſdictione per alium, & ſupra num. 30. & 46. cum ſequen.*

53 *Verba in omni diſpoſitione, & præſertim in contractibus, ſtare debent cum effectu operandi.*

54 *Princeps non poteſt præiudicare agnatis, in inueſtitura vocatis, niſi eorum accedat conſenſus, & infra num. 122.*

55 *Principis aſſertioni ſtandum ſuper his, quæ in inueſticura feudali aſſerit in beneficiū feudatariorū.*

56 *Conceſſiones Regum Franciæ factæ in Ducatu Mediolani, dum eo potiti ſunt, vtrùm effectum hoc tempore ſortiri debeant?*

57 *Argumentum ab obſeruātia ſecuta plurimùm pōt in interp̄tanda quacunque diſpoſitione ambigua.*

58 *Principis aſſertio ſuper iure accreſcendi, quòd inter coinueſtitos locum habuit, quando antiquitùs*

caſus

caſus euenit, probat, tam contra ſucceſſores ſuos, quàm etiam contra tertios.

59 Confiſcatis Vaſſalli bonis, ſi feudum nouum eſt, ad Dominũ reuertitur; Si antiquũ, ad agnatos ꝑtinet.

60 Obſeruãtia interpratatiua ꝑſcriptione nõ indiget.

61 Obſeruantia ſecuta ſuꝑ iure accreſcendi inter Vaſſallos, interpratatur conceſſionem pro futuris caſibus, vt in eis ſimiliter idem ius accreſcendi locum habeat, quando pares caſus euenerint.

62 Concluſio illa, de qua ſupra nu. 26. quòd l. 1. C. ſi liber. Imperia. ſoc. locum habeat in feudis conceſſis à Duce Mediolani, approbata, & canonizata per ipſummet Ducem.

63 Concluſio, de qua ſupra nu. 29. quòd in feudo cõceſſo cum clauſula (in paternum, auitum, & antiquum) locum habeat ius accreſcendi, nõ tantùm inter primò inueſtitos, & eorum deſcendẽtes, ſed etiam inter tranſuerſales, approbata, & canonizata per Ducem Mediolani.

64 Declaratio, & interpratatio inueſtitura feudalis facta per Principem, habet vim legis in ſtatu ſuo in omnibus ſimilibus caſibus.

65 Princeps poteſt declarare verba ambigua, etiã in tertij præiudicium, & eo non vocato.

66 Præſertim beneficij à ſe conceſſi, uel ab anteceſſore ſuo.

67 Burſa. ſententia in conſ. 4. de feudo libero, & franco, confutata.

68 Verba (liberum, & francum) in inueſtitura feudali poſita, non faciunt feudum alienabile in extraneos. ſi aliter interpratari poſſunt, & alia sũt repugnantia.

69 Repugnat autem facultati alienandi clauſula (in antiquum, paternũ, auitũ,) aut nobile, & gẽtile.)

70 Repugnat clauſula (pro filijs, & deſcendentibus maſculis tantùm.)

71 Repugnat iuramentũ fidelitatis. facit infra n. 84.

72 Repugnant, & alia, quæ remiſſiuè referuntur.

73 Repugnat pactum, quòd inueſtiti non poſſint à feudo, & eius obligationibus ſe eximere, & liberare.

74 Facultas alienãdi feudum in extraneos, operatur, quòd nedum alienans, verùm etiam acquirens, à feudali ſeruitio, in totum liberetur, & remaneat allodium, ex communi.

75 Feudum pro parte allodium effici, & pro alia parte feudum remanere, perabſurdum eſt; quia non debet diuerſo iure cenſeri.

76 Feudum liberum, & francum naturam mutare poteſt, aſſentientibus inueſtitis, in ſubſequentibus inueſtituris.

77 Feudum liberum, & francum, ſiue aliter alienabile, propter Decretum, (Meminimus) ſtatus Mediolani, redditur inalienabile.

78 Decretum (Meminimus) in Ducatu Parmæ, & Placentiæ non obſeruari tenet Burſ. & malè.

79 Ciuitas adiecta Regno, vel Principatui non acceſſoriè, ſed principaliter, retinet ſuas leges, cum quibus primò regebatur, & gubernabatur; & eſt cõmuniter receptum; & qui contrarium ſeruari aſſereret, probare teneretur.

80 Burſa, ſibi contrarius.

81 Burſa, ſententia in conſ. 4. de feudo emptitio, confutatur.

82 Feudum, pro quo modica pecunia ſoluta fuit, nõ emptitium, & alienabile in extraneos, ſed proprium feudum, & inalienabile eſt.

83 Secus fortè dicendum, ſi pecunia maiorem partem valoris rei conceſſæ abſorberet; quod tamen maximam habet difficultatem; quia integra pretij ſolutio requiri videtur.

84 Iuramentum fidelitatis, cum promiſſione perſonalis ſeruitij, naturæ feudi emptitij repugnat; & ideo inalienabile feudum facit, non obſtante pecuniæ ſolutione, facit ſupra nu. 71.

85 Recipiens feudũ cum gratiarum actione, aut alijs verbis ſonantibus in gratiã, nõ emptitiũ, ſed gratioſum feudum recipit, & inalinaabile.

86 Feudũ conceſſum de plenitudine poteſtatis, gratioſum, non emptitium, & alienabile iudicari debet.

87 Et idem de feudo dato cum clauſula (in paternum, auitum, & antiquum.)

88 Feudum acquiſitum per fratres communi pecunia; vel communi ſeruitio, non poteſt ab altero ipſorũ, vel eius deſcendentibus alienari in extraneos pro portione ſua, quia ſubiacet iuri accreſcendi, remiſſiuè, & ſupra num. 38. atq; infra num. 92. & 127. cum ſeqq.

89 Burſ. in conſ. 4. malè de facto informatus.

90 Tranſuerſales in feudis vltra ſeptimum gradum non ſuccedunt, niſi in caſu, quo per authorem vtriuſq; lineæ fuiſſent primò acquiſita.

91 Confeſſio iudicialis acceptata eſt penitus irreuocabilis, & ſupra nu. 18.

92 Non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe.

93 Tranſuerſales in infinitum ſuccedunt in feudo paterno, & antiquo, quia reſpectu communis ſtipitis deſcendentes dicuntur. Et ſupra nu. 16. & infra 166. & 176. cum multis ſeqq.

94 Feudi antiquitas probatur per indicia, & cõiecturas; quibus concurrentibus, ſuccedunt tranſuerſales, etiam vltra ſeptimum gradũ, & ſuꝑ n. 17.

95 L. 1. C. ſi liber. Imper. ſoc. li. 10. producit ius accreſcendi inter deſcendentes inueſtitorum in infinitum, nulla graduum conſanguinitatis inter eos habita ratione, & ſupra nu. 26. 27. & de materia latiſſimè infra nu. 146. vſq; ad nu. 176.

96 Et non obſtante etiam decreto Mediolani, quod incipit, Meminimus.

97 Feudum receptum communi pecunia, vel ſeruitio fratrum, habet in ſe ius accreſcendi, vt ſupra 38. 82. 83. & infra nu. 127.

98 Inueſtitura feudalis gratioſa dici poteſt, licèt concedens aliquas pecunias, ac ſeruitia ab inueſtitis receperit, ſupra nu. 82. & infra nu. 129. cũ ſeqq. quod limita, & declara, vt ibi.

99 Feudum conceſſum cum clauſula (in paternũ, auitum,

tum,& antiquum) eſt eiuſdem natura, acſi communi parenti collatum fuiſſet; & per conſequens inter deſcendentes ab inueſtitis non attenditur graduum diſtantia: ſed ſuccedũt in infinitum; & eſt de mente omnium, & ſupra nu.29. atq; infra nu.105.106.177.186.187.cum ſeq.vſq; ad nu. 201.& ſignanter nu.187.188.& 195.

100 Fictio idem operatur in caſu ficto, quod veritas in caſu vero.

101 Nec contra eam admittitur probatio.

102 Feudum dignitatis tranſit ad agnatos, etiã in centeſimo, & milleſimo gradu exiſtentes, virtute cuiuſdam perpetua conſuetudinis, & ſupra nu. 50.

103 Feudo fratribus conceſſo pro deſcendẽtibus in infinitum, vel quoad viuent, non attenditur graduum diſtantia; quia à coinueſtitis deſcendentes ſuccedunt in perpetuum, & ſupra nu. 34.

104 Feudum, ꝙ primordialiter tranſitum fecit à primo acquirente in tranſuerſales, non progreditur vltra ſeptimum gradum; ſi verò in deſcendentes, progreditur in infinitum, ex communi.

105 Quod ampliatur etiam reſpectu collateralium, nõ deſcendentium ab ipſo primo acquirente, ſi feudũ ſit antiquum, vel datum iure antiqui; licèt ſecus ſit in nouo; & eſt communis, vide ſupra num. 29. & 99.100.

106 Surdus ſibi ipſi contrarius.

107 Feudum conceſſum duobus, & vtriq; eorum pro ſe, & deſcendentibus, eſt inſolidum conceſſum; adeo quòd in infinitum admittuntur deſcendẽtes ipſi, nulla inter eos habita ratione graduum cõſanguinitatis; & ſup.nu.39.40.atq; infra num. 111.& 210.vſq; ad nu.216. vbi defenditur ab obiectis, & communis oſtenditur.

108 Ius accreſcendi, quod fratribus de feudo inueſtitis competit, tranſmittitur ad eorum deſcendentes.

109 Imò iure proprio ipſi deſcendentes veniunt, quando in inueſtitura ſunt expreſſè vocati.

110 Feudum ex pacto, & prouidentia ad vocatos vadit, prout ex tunc, non prout ex nunc, & ſup.nu. 39.40.& infra nu. 210. cum ſeqq.

111 Diſtributiua tribuit actum cuilibet inſolidum.

112 Feudum indiuiduum tranſit ad tranſuerſales in inueſtitura vocatos, in quocunq; gradu exiſtant.

113 Tranſuerſalium ſucceſſio in feudis ad ſeptimum gradum minimè reſtringitur, ex multorum ſentẽtia, quæ tamen non probatur abſolutè.

114 Graduum computatio in ſucceſſione tranſuerſalium feudali, vtrùm fieri debeat, prout in ſucceſſione allodialium?

115 Succedens in feudo, non vltimo morienti, ſed primo acquirenti ſuccedit, etiam ſi per mille manus ambularet; & infra nu.116.117.

116 Feudum quo tramite deſcendat, non curandum; ſed quod ſit eius principium, prima radix, & fundamentum.

117 In feudi ſucceſſione non attenditur proximitas vltimi defuncti: ſed habet locum repræſentatio in infinitũ; quia filius ſemꝑ ſubintrat in locũ patris.

118 Dignitas adiecta feudo, vel ius regalium, non facit ſtatum eius deteriorem, nec minuit priores cõmoditates, & iura inueſtitorum; ſed auget, nè inducta ad fauorem vertantur in odium; & de materia ſupra nu.47. & infra nu. 142.

119 Inueſtitura feudalis facta ſub commemoratione præcedentium, ſecundùm eas regulari debet, & ꝑ renouatione cẽſeri, niſi cõtrarium expreſſim cautum fuerit, facit ſupra nu. 45.

120 Multò magis, ſi dicat (in feudum antiquũ, vel nobile, & gentile, nè repugnantiam contineat.

121 Et multò quoq; magis, ſi concedens declarauerit nolle agnatis, in prioribus inueſtituris vocatis, præiudicare.

122 Feudum antiquum non poteſt nouum fieri in præiudiciũ vocatorũ nõ conſentientiũ, & ſup.n.54.

123 Decretũ Mediolani, quod incipit, Meminimus, diſponit, quòd bona donata ab illo Principe, aut in feudum conceſſa, non tranſeãt ad alios, quàm ad deſcendẽtes acquirentiũ maſculos, qualitercunq; concepti ſint cõtractus, & cũ quibuſuis clauſulis.

124 Non tamen habet locum in feudo, verè antiquo, et renouato, quod ad agnatos trãſit, facit ſup.n.14.

125 Item non habet locum in donationibus, & cõceſſionibus, in quibus militat diſpoſitio l.1. C. ſi liberal. Imper.Soc.lib.10. & ſupra nu.96.

126 Decretum Meminimus, recipit interpretationem à iure communi.

127 Nec habet locum in feudo conceſſo fratribus pro communi pecunia, vel communi ſeruitio, facit ſupra nu.38.82.83.88.97.et infra vſq; ad n.133.

128 Frater eſt ferè alter.

129 Decretum, Meminimus, locum habet in donationibus, & infeudationibus remuneratorijs ſeruitiorum, iuxta ſententiam Boſſi. quam tamen impugnat Meno. ſed minùs rectè, & ſup. nu.98.

130 Fallit tamen in cõceſſione facta duobus fratribus pro cõi pecunia, vel communi ſeruitio.

131 Item fallit in conceſſione facta partim pro ſeruitijs, & partim pro pecunia.

132 Diſpoſitio loquens in caſu ſimplici, non habet locum in mixto.

133 Decretum memoratum non habet locum in rebus indiuiduis pluribus ſimul conceſſis, & eorum deſcendentibus; nã portio vnius deficientis ſinè maſculis, non reuertitur ad concedentem, ſed ad coinueſtitum pertinet.

134 Et multò magis, ſi conceſſio dicat (et vtriq; eorũ.)

135 Nec habet locũ in illis rebus, in quibus ante decretum iam fuerat executum contrarium; quia eiuſdem natura remanent, etiam poſt decretum; nec ei pro futuro ſubiacent.

136 Feudum ſemel alienatum, etiam in parte, perpetuò durat alienabile.

137 Deſcendens ab uno inueſtitorum, rectè, & propriè dicitur ab inueſtitis deſcendere, et inf. num. 195. vſq; ad 201.

138 A ratione in decreto, Meminimus, expreſſa, rectè arguitur.

139 Decretum, Meminimus, non vendicat ſibi locum in diſpoſitionibus Principum anteceſſorum, ſecundùm Menoc. cuius tamen ſententia non probatur.

140 Decretum, Meminimus, ſeruari in ſtatu Parmæ, & Placentiæ aduersùs Burſati ſententiam.

141 Decreti prædicti effectum tollunt clauſula, (Motu proprio, ex certa ſcientia, de plenitudine poteſtatis, & ſupplentes omnes, & quoſcunque defectus) perinde ac ſi in ſpecie fuiſſet illi derogatum.

142 Dignitas comitatus adiecta feudo facit illud indiuiduum; licèt ſecùs dicendum, ſi perſonis tantùm collata fuiſſet. & ſup. num. 47. & 158.

143 Feudum iuriſdictionale diuidi poteſt, ſaltem reſpectu commoditatis, & exercitij, ex conſuetudine. & ſupra num. 31.

144 Infertur hinc, dubitando, ceſſare in eo ius accreſcendi; & quòd quando vnus ex vaſſallis deceſſit ſinè deſcendentibus, eius portio reuertitur ad concedentem; qui poteſt aliam portionem habere, ſi vult, ſoluendo æſtimationem commoditatis conuaſſalli; aut ſaltem conuaſſallus ipſe debet eligere, an velit portionem reuerſam emere, vel ſuam vendere? quod declara, vt infra.

145 Diuiſio iuriſdictionis, quoad commoditatem, & exercitium non impedit ius accreſcendi, ſeu potiùs non decreſcendi, quod procedit à ſubſtantia iuriſdictionis indiuidua. & ſup. num. 31. & 52.

146 L. 1. C. ſi libera. Imperia. ſoc. lib. 10. cauſat ius accreſcendi abſque eo, quòd ſuccedens conſocio in portione feudi iuriſdictionalis ſoluat aliquid dño.

147 Doctrina Bald. & ſequacium in c. 1. in princ. de duo. fratri. quòd conuaſſallus ſuccedens in portione feudi indiuidui conuaſſalli ſui, teneatur ſoluere domino partem commoditatis reuerſæ ad ipſum, non habet locum in feudo antiquo.

148 Nec in feudo, in quo alia ratione locum habet ius accreſcendi, vel non decreſcendi.

149 L. 1. C. ſi liber. Imper. ſoc. lib. 10. locum habet in largitionibus omnium Principum habentium Iura Imperialia in ſtatu ſuo, & ſignanter in Duce Mediolani, & allegatis in contrarium ſingulatim reſpondetur. & vide ſup. nu. 26. 95. 96. 146. & infra vſque ad num. 176.

150 L. 1. C. ſi liberal. Imperial. ſoc. lib. 10. an procedat in feudis? & concluditur, quòd ſic, ex magis communi ſententia, & in iudicando ſequenda.

151 L. 1. C. ſi liberal. Imperial. ſoc. lib. 10. an vendicet ſibi locum in magnis rebus tantùm, vel potiùs indiſtinctè? & indiſtinctè procedere concluditur.

152 Dictio (aliquid) verificatur etiam in minimo.

153 L. 1. C. ſi liber. Imper. ſoc. lib. 10. obtinet tantùm, quando vnus conſociorum moritur ſinè hærede.

154 Quod declara, vt de hæredibus ſanguinis intelligatur, quando in conceſſione vocati fuerunt deſcendentes.

155 Et idem in conceſſione feudali, licèt de deſcendentibus nulla facta fuiſſet mentio. & infra nume. 218.

156 L. 1. C. ſi liber. Imperia. ſoc. lib. 10. an habeat locum, vbi ab initio quilibet portionem largitionis conſecutus fuit? vide infra num. 163.

157 Copula diuidit æqualiter inter coniunctos.

158 Coniunctio verbalis ſola non inducit ius accreſcendi, & multò minùs ius non decreſcendi.

159 Soci. in conſ. 92. num. 12. lib. 4. declaratur.

160 Ius accreſcendi propriè non habet locum poſt portionem vnicuique ſociorum quæſitam.

161 Coniuncti re, & verbis faciunt inter ſe partes per concurſum; ſed locum inter eos habet ius non decreſcendi, maximè in rebus indiuiduis.

162 L. 1. C. ſi libera. Imperia. ſoc. lib. 10. ita locum habet, ſi inter honoratos ſit facta diuiſio, ac ſi facta non ſit.

163 L. 1. C. ſi liber. Imperia. ſoc. lib. 10. locum habet tãtùm inter primos honoratos, non inter eorum filios, & deſcendentes ex ſententia Soci. iun. conſil. 73. num. 26. & ſeqq. lib. 4. quæ tamen reprobatur multifariam, vt infra proximè.

164 Priuilegij declaratio ſpectat ad concedentem.

165 Soc. iun. ſententia proximè relata ſi vera eſſet (de qua tamen ipſemet dubitat) non procederet, vbi mens Principis in oppoſitum fuiſſet declarata.

166 Itẽ nec in feudo antiquo, vel habẽte antiq naturã.

167 Multò minùs vbi deſcendentes acquirentium in infinitum vocati reperiuntur.

168 Vel de re indiuidua tractatur.

169 Aut de feudo fratribus conceſſo communi pecunia, vel communi ſeruitio.

170 Soc. iun. ſententia ſupradicta confutatur, reſpondendo ſingulis per eum adductis.

171 Feuda ab initio ad filios, & deſcendentes acquirẽtium non tranſibant; cuius cõtrarium fuit poſtea ab Imperatore ad preces fidelium diſpoſitum.

172 Pater nõ põt filijs in feudo antiquo pͥudicare, qa ex prouidentia concedentis ipſi quoq; vocati ſunt.

173 Pater, & filij in feudo ex pacto, & prouidentia dici quodammodo poſſunt ſocij liberalitatis Principis concedentis, saluò, quòd ordine ſucceſſiuo admittuntur.

174 L. 1. C. ſi liber. Imper. ſoc. lib. 10. non habet locum, niſi motu proprio Principis munificentia proceſſerit: ſecus. n. ſi ad poſtulationem.

175 Motu proprio tamen proceſſiſſe præſumitur, vbi de poſtulatione non apparet.

176 Clauſulam (in antiquum, paternum, & auitum) nõ immutare naturam, & qualitatẽ feudi tenuit Oldra. in conſ. 178. & nonnulli ſequaces.

177 Sed contra eum ſtat vera, & communis, ac paſſim recepta ſententia.

178 Oldra. in conſ. 178. declaratur.

179 Clauſula (in antiquum &c.) de ſtilo notariorum, potiùs, quàm voluntate Principum concedentium feuda, apponi in inueſtituris, dixit Iaſ. conſ. 152. col. fin. lib. 2.

180 Con-

180 Contraria tamen ſententia verior,& recepta eſt.

181 Clauſula(in antiquum &c.) non operatur in feudo franco, & emptitio,illos effectus, quos in alijs feudis operari ſolet.

182 Clauſula(in antiquum &c.) tollitur effectus per decretum (Meminimus.)

183 Quod multifariã declaratur,& limitatur,remiſs.

184 Boſſ.dictum in tit.de Princip.nu.312.& 338. declaratur notabiliter.

185 Clauſula(in antiquum &c.)operatur ſolum ad beneficium perſonarum inueſtitarum, & deſcendentium ab eis, ſed eſt periculoſa opinio, & contra communem.

186 Clauſula (in antiquum &c.) referri non poteſt, niſi ad comprabenſos in inueſtitura.

187 Comprabenſi autem in inueſtitura dicuntur,deſcẽdentes omnes coinueſtitorum,quicquid de alijs eorum collateralibus dici poſſet, & quoad illos operatur indubiè clauſula prædicta, & hæc opinio vera,& communis oſtenditur,& ſupra num.29.99.190.439.& infra nu.595.& 200.

188 Clauſula(in antiquũ &c.)multùm differt à clauſula (frater fratri ſuccedat) quia prima vocat omnes deſcendentes acquirentium ad reciprocam ſucceſſionem: ſecunda verò non, vtì reſtricta ad perſonis ipſorum fratrum acquirentium.

189 Menoch.æquiuocatio in prædictis duabus clauſulis in conſil.400.

190 Hæc tamen vltima determinatio non placet Ruin. in conſ.12.in primo.

191 Clauſula(in antiquum &c.)non facit feudũ præſumi antiquum,quando conſtat, quòd eſt nouum.

192 Præſumptionis, & fictionis differentia.

193 Feudum, quoad quid nouum, & quoad quid antiquum reputari poteſt, abſque repugnantia.

194 Capol. in conſil. 24. lib. 2.declaratur; vide infra num.197.

195 Clauſula (in antiquum &c.) ita demum admitti facit collaterales, ſi a primo acquirente,ſiue à primis acquirentibus deſcendant, & non aliter, ex Bero.in conſi 73. in princ.

196 Quod; quomodo intelligi debeat,declaratur.

197 Alex. in conſi.50. lib.3. qui in eadem ſacti ſpecie conſuluit cum Capol.in conſi.24.in 2.declaratur, vide ſupra num.594.

198 Clauſula (in antiquum &c.) multũ differt à clauſula (de antiquo, & antiquiſſimo) & quare ſit?

199 Menoch.dictum in conſi.440.num.59.reſtringendum ad terminos,in quibus allegati ab eo loquuntur, ex eiuſdem Menoch.ſententia.

300 Deſcendentes ab vno fratrum coinueſtitorũ ſunt de comprabenſis in inueſtitura;& ſtante clauſula (in antiquum &c.)ſuccedunt alteri coinueſtito, & eius deſcendentibus; quicquid ſit de alijs trãſuerſalibus, & eſt communis & omnino ſequẽda; & ſupra nu.29.99.105.106.137.587.& 595.

205 Dominus poteſt rem propriam in feudum ab alio recipere,ex communi.

202 Bona nunc feudalia,quæ per anteceſſores vaſſalli tenta,& poſſeſſa fuere, præſumuntur etiam apud illos titulo, & iure feudi fuiſſe, & non aliter, & ſupra nume. 13.

203 Recipiens rem propriam magni valoris in feudum à Principe,præſumitur potiùs facere,vt titulo nobiliori poſſit eam teneri,quàm vt verum,& propriũ feudum faciat.

204 Iactare ſuum nemo præſumitur.

205 Producens ſcripturam non poteſt eam impugnare, declara,vt infra nu.208.

206 Feudatarij habent vtile dominium,& ſunt ad inſtar vſufructuarij.

207 Meum dicitur etiam,quod ad alium ratione vſusfructus pertinet.

208 Producens ſcripturam in aliquibus partibus fauorabilibus, non tenetur eidem in alijs acquieſcere.

209 Declaratio Ducis Frãciſci Sfortiæ olim facta pro Io.Ludouico,& Pallauicino de Pallauicinis, duas continet determinationes, alteram reſpectu ipſorum, & deſcendentium ab eis, alteram reſpectu aliorum agnatorum.

210 Diſtributiua adiecta perſonis acquirentiũ feudũ, quoad ipſos tantùm operari videtur, non quoad deſcendentes ipſorum,quibus non fuit adiecta: ſicut è conuersò adiecta deſcendentibus non operatur quoad ipſos acquirentes, quibus adiecta non fuit,& de materia vide ſupra num.39.40.207.211.& infra vſq; ad num.217.vbi contrarium probatur.

211 Sed concluſionem hanc vltimã, quòd diſtributiua adiecta deſcendentibus acquirentium, non proſit acquirentibus,impugnat Socin.& Alciat.

212 Diſtributiua adiecta deſcendentibus,tunc ipſis ſolùm proficit,& non acquirentibus, quãdo ad iſtos referri non poteſt,ſalua recti ſermonis ratione.

213 Diſtributiua adiecta perſonis acquirentium pro ſe,& deſcendentibus,rectè ad omnes refertur;& ideo quoad omnes operatur.

254 Verbo ab vno quæ reguntur,eadem qualitate qualificantur.

255 Vnica determinatio non debet difformiter determinare.

216 Diſtributiua adiecta perſonis acquirentium,ſemper operatur reſpectu quoq; deſcendentium; licèt non è cõtrà.Et iſta eſt communis,quæ ab omnibus tenetur,& non habet contradicentem.

257 Feudum non poteſt recipiens, pro agnatis ſtipulari,niſi frater pro fratre.

218 Feudum,etiam informe,tranſit ad omnes acquirẽtis deſcendentes,quamuis de eis nulla ſit facta mẽtio,ex communi; quod procedit ex legis prouidentia,& ſupra nu.155.

219 Feudũ verò pro deſcẽdẽtibus acquiſitũ, duplici prouidentia ad eos pertinet,legis, & hominis.

220 Feudum concedi poteſt à Principe,vt ad tranſuerſales quoque acquirentis tranſeat,abſq; alicuius ſtipulatione; quia ipſius Principis voluntas attendi-

tenditur, qui legem rei ſua dicit.

111 *Feudum pro agnatis etiam validè recipitur, quan do antiquum eſt, vel datur iure antiqui, & ſupra num. 29. cum concord.*

112 *Burſat. malè de facto informatus in conſ. 4.*

113 *Conſuetudines bona, & antiqua feudorum, atque naturales ligant Principes.*

114 *Sententia in cauſa, de qua agitur, qualis expectā da pro iuſtitia &c.*

Pro Perill. D. Com. Antonio Maria Tertio Siſſiæ, & Beluederij Comite.

EPITOME.

Caſtra Siſſiæ, & Beluederij agri Parmen. ad Per illuſt. D. Com. Antoniū Mariam Tertiū, eiuſq. deſcēdentes legitimos, & naturales in infinitū, pertinere, vti feuda paterna, antiqua, & auita. Quorum antiquitas multifariam probatur, & vlterius ius etiam accreſcendi, ſeu nō decreſcen di in eis locum inter vocatos habere poſſe.

Nouiſſimo loco contraria omnia tolluntur, & diluuntur, & præſertim duo Burſ. reſponſa, in propria ſpecie reddita.

RESPONSVM L.

EX munitiſſima Officina Excellentiſſimorū Patrum Ducalis Conſilij Parmæ, & Placentiæ deprompta dubia cōtra Perilluſtr. D. Comitem Siſiæ, & Beluederij, ſatis, ſuperq; indicant, nihil penitus intactū relictū in cā de qua agitur: ſed omnē potiùs hæſitationem quamuis minimam, lynceis oculis perpectam, & animaduerſam fuiſſe; Adeo quòd, cum ſuum in cauſa iudicium proferent, nulli partium quæri- monia locus eſſe poterit, quòd accuratè minùs, minusuè diligenter illius merita intus, & in cute introſpexerint, diſcuſſerint, & pro veritate indaganda exagitauerint. Quod ſanè vtriq; earum pergratum eſſe debet; & prędicto D. Comiti gra tiſſimum eſſe certò ſcio, cum cauſæ ſuæ rectitudinem tantò magis in lucem prodituram conſpi ciat. Pro cuius elucidatione, & ſi doctiſſimos Viros elaboraſſe non ignorem, quorum reſponſis dubitationes oēs indubiè ſublatæ dici queūt. Nihilominus, nè officium meum ab his deſiderari ſinā, qui iure ſuo id à me vendicare poſſunt, rem ipſam haud parùm diffuſam, quantùm fieri poterit, perſtringam, & abſoluam; ità tamen, vt difficultatē aliquā diſſimulare videri nō poſſim.

Et quia Motiua, primo loco partis aduerſæ fundamenta, cum nonnullis alijs contra dictum Comitem adductis, continent, ſecundo verò loco, relatis aliquibus fundamētis eiuſdem Com. adiectæ ſunt reſponſiones, vt illis confutatis, iniuſtam cauſam fouere videatur. Ego ordinem illum è conuerſo ſeruandum propono, vt in primis pro d. Co. Tertio validiſſima, & vrgentiſſima fundamenta in cāpum prodeant; Deinceps prædicta aduerſantium, cæteraq; aduerſus D. Comitem Tertium deducta fundamenta, diluantur, & eneruentur; Demum verò ſingulæ tollantur obiectiones factæ contra nonnulla eius fundamenta. Nam quamuis alia addenda, ad victoriam abundè ſufficerent, vnum quodque tamen defenſare in optatis eſt, vt Iuſtitia tātò magis clareſcat; quod, Deo dante, & Iuſtitia cauſæ fretus, aſſecuturum me confido.

Præſuppoſita igitur Genealogia, præſuppoſitisq; iuribus hinc inde productis, in quorum relatione tempus fruſtrà non conteram, concludo, ac pro conſtanti affirmo, D. Com. Antonij Mariæ ius clarum, & apertum eſſe; adeo vt in præſenti iudicio, iuxta per eum petita omnino iudicandum ſit. Quod quidem multis ſolidiſſimis fundamentis demonſtratur.

Et primò, quia feuda, & Caſtra Siſſiæ, & Beluedetij, cum iuriſdictione, & pertinentijs ſuis, ſunt verè, & realiter paterna, & antiqua Nobilium de Tertijs, à quibus ipſe deſcendit; & nedum hoc tempore, ſed tàlia erant vſque de anno 1440. & ſequenti, quibus inueſtituræ factæ fuerunt de eiſdē locis à Philippomaria Mediolani Duce; quod plurib. cōſtat demonſtrōnibus.

Quarū prima eſt partis cōfeſſio, idest Com. Pāphili; Enimuerò in libello p eum, vnà cū Com. Antonio Maria producto in cā Tizzani de anno 1571. & nunc reproducto per Co. Antoniū Mariā, narrāt ambo, Comi. Gubertum primum, fuiſſe Dñm Siſſiæ, & Beluederij, & ex eo ortum fuiſſe Guidonē ſecundū, atq; ex Guidone prouenisse Gibertum ſecundū, Guidonem tertiū, & Nicolaum. Quos tres fratres ſubinde inueſtiuit Philippus Maria, & per conſequens, quòd tpe inueſtitutarum harū, erant ſaltē auita ipſa feuda.

1 † Nec dubitandū, quin hæc confeſſio plenè pbet in preiudiciū confitentis, l. cum te C. de trāſact. l. poſt mortem, de adopt. Dec. cōſi. 454. nu. 6. Tiraq. latè tract. de retract. conſang. §. 1. glo. 9.

2 nu. 37. † Paritetq; & eius hæredū, l. cum à matre C. de rei vendic. l. ex qua perſona, de reg. iur. l. ſi ab eo, C. de neg. geſt. & in ſpecie, quòd ſucceſſor non poſſit à confeſſione authoris reſilire, tradiderunt Bald. conſi. 89. colu. 2. lib. 1. Soc. Sen. conſi. 249. nu. 20. lib. 2. Dec. conſi. 184. in fi. & hos ſecutus Craue. conſi. 29. nu. 1. & conſi. 125. nu. 21. & rurſus Soc. Sen. conſi. 13. col. 2. in fin. lib. 3. cōſil. 50. nu. 8. conſi 68. nu. 5. lib. 4. Rip. in l. ſi rē aliquam, num. 42 de acq. poſſ.

3 † Et in proprijs terminis confitenris in libello qualitatem rerū feudalium, vltra pdictos, videatur Gozad. conſi. 9. num. 9.

num.11. & in eadem facti ſpecie Soc. iun. conſi.
77.nu.74. lib.1. Rol.conſi.2.nu.112. cum ſeqq.
lib.1. Curt.iun.conſi. 150.nu.6.Menoch.conſi.
341.nu.8.Surd. conſi. 5. num. 39. & conſi.151.
num. 14. & nouiſſimè Dom. Præſes Petra in
ſuo Reſponſo reddito in cauſa Status Plombini,pag. 10.verſi.& predicta,poſt multos, quos
* allegat, vbi de communi.

Secunda demonſtratio reſultat ex inſtrõ iuramenti de anno 1364. per Gibertũ, & Nicolaum
fratres de tertijs pro fortalitijs Tizzani, & Belucderij,& quæ tunc tenebant,& poſſidebant,de
cuſtodiendo, & ſaluando, ac cuſtodiri,& ſaluari
faciendo,ad honorẽ,& ſtatum Magn. Do. Barnabonis Vicecomitis Mediolani, & Parmæ Vicarij Imperialis, & hæredũ, & ſucceſſorũ ſuorũ.
4 † Et hoc inſtr̃m cum ſit de antiquo, probat, ad
not. per Doct.in l.cum aliquis, C.de iur. delib.
gl.& Doct.in c.cum olim,de cenſi.Crau. de antiqui.temp.par.1.num.67. Maſcard.concl.106.
D. Petra tract.de fideicõ.q.12.nu.29. & 46.prę-
5 ſertim cum verba eius ſint diſpoſitiua.† Et quatenus enunciatiua dici poſſent, ſunt principaliter,pp ſe emiſſa;& ideo probant, Crau.vbi ſup.
Dec.conſi.146.nu.14.Iaſ. conſi.65. nu. 1. verſi.
6 ſed præmiſſis,lib. 3. cum ſimilibus. † Tantò magìs,cum Dñi Simonettę licèt dici poſſint Tertij,
habent tñ cauſam à Co.Pamphilo, qui habebat
cãm ab illo Giberto antiquiore,qui tunc iurauit
vtì Dñs dictorũ locorũ.quo caſu verba ẽt enunciatiua contra tertium indiſtinctè probãt, vt per
eundẽ Crau.loco pręcitato nu.78. cum cõcord.

Tertia demõſtratio inſurgit ex Priuilegio Vincislai Imperatoris,expedito de anno 1387.quo
Nicolao de Tertijs, & filijs Giberti eius fratris
defuncti, Caſtrum Tizzani concedit, in quo fit
mentio,quòd ipſi inueſtiti,& eorum Anteceſſores renucranr alia Caſtra in Parmen.tenebãtq;,
& in eis maxima dãna,& ruinas receperant, dũ
partes Imperij tuebantur; inter quæ Caſtra veroſimiliter, ac iuris præſumptione eſſe debebãt
7 duo prædicta, Siſſię, & Belucderij, † ex quo de
præſenti in præteritũ præſumitur, qñ aliqua alia
concurrit ratio,quare ſic p̃ſumi debeat, Menoc.
de p̃ſump.lib.6.p̃ſump.62.in in fi.cum concord.
8 † Imò idem dicendũ ſecundũ Alex.in conſi 81.
nu.3. lib.2. quoties præſens ſtatus non hẽt contra ſe veritatẽ alicuius præcedentis ſtatus. At in
caſu noſtro alia concurrunt ad demonſtrandũ,
loca iſta per Anteceſſores Giberti, & Guidonis
poſſeſſa fuiſſe,vt ex pręcedẽtib.& infra dicendis
liquet;nec de cõrrario ſtatu apparet, igitur, &c.
Et de hoc paulò inferiùs latiùs dicetur.

Quarta demonſtratio oritur ex priuilegio Reuerendiſſimi Epi Parmen. facto de anno 1413.
ſe referente aliud antiquius, quo concedit Giberto Siſſiæ Dño, ius deriuandi aquã ex Flumine Tarronis, & conducendi ad villã Burginoui,
pro vſu Molendini dicti Giberti in iuriſdctione Siſſiæ,quod quidẽ Canale, & Molendinũ adhuc extant,& ſunt prædicti Co.Antonij Mariæ;
Et ſuper quibus lata fuit ſnĩa per d. Monaldũ de
9 anno 1560.in actis producta.† nã benè probãt,
ex relatis per Maſcard.d.concl.106.num.2.poſt
Craue.vbi ſup.nu. 3. verſi. quòd procedit.

Quinta patet demõſtratio ex inueſtitura Ludouici Matiæ Mediolani Ducis de ann.1497.in
qua ſunt hæc verba formalia (Antiquitus conceſſa fuerunt Nobilibus Tertijs, Ciuibus Parm̃.
per Illuſtriſſimos Principes Duces Mediolani
priuilegia Feudalia locorũ Siſſiæ, & Belucderij
Diœceſis Parmenſis, & mox confirmata, & renouata ſucceſſiuè vſq; ad tpa Illuſtriſsimorũ q.
D.Bonę, matris,& filij, vltimorũ Ducũ Mediolani.) Ex quib. clarè dignoſcitur, quòd ante inueſtituras Philippi Marię tenebãt iſta feuda Anteceſſores Tertij;inter quas,& ſupradictã Ludouici interceſſerant ſolùm quinquaginta ſex an-
10 ni; quod tp̃s de antiquo dici non põr, † ex quo
* centum anni requiruntur, ex magis * cõi ſnĩa;
de qua teſtatur poſt alios Menoc. de arbitr. c.3.
nu. 6. Cephal.qui infinitos citat in conſi. 250.
nu. 18.& nouiſſimè Maſcar. concl. 103. nu. 1. &
7.& D.Petra d.tract q.13.nu.96. 103. & 147. à
qua in conſulendo, & iudicando non eſſe recedendũ,aſſerunt Iaſ. Curr. & alij ab ipſo Maſcar.
relati, & in Pedem. deciſ. 173.nu.8. & quia inſtr̃m huius inueſtiturę Ludouici mariæ eſt antiquum,non dubitandum quin antiquitatẽ feudi
probet.put in terminis tradit Guer. Piſo.Soac.
in prælud.feud.par.vlt.in differ.à tpe.verſi. aut
illa verba. allegans bonã rationẽ, quia pp anti-
11 quitatẽ oĩa præſumuntur vera, & ſolẽnia.† Huiuſmodi aũt aſſertioni Principis omnino creditur,& ſtari debet, Clem.1.de pbat. Alex.in terminis conſi.15.nu.2.cũ ſeq.vol.5.& Iaſ.d.conſi.
65.col.2. lib.3. & tantò magis,quia cum tali aſ-
12 ſertione concurrebat iuris p̃ſumptio,† quia feuda ab aliquibus tenta, & poſſeſſa pręſumuntur
in dubio antiqua, non noua, cap.1.§.j. in verſi.
onus probandi;quem Bald.ibi mirabilẽ dicit,de
grad.ſucced.in feud.c.1.& ibi Alua.poſt alios, ſi
de feu.fuer.contr.Curt.in terminis in tract. feu.
13 par.j.q.8.c.9.nu.15.16.†& licèt aliquę ex ſcripturis relatis appellẽt Tertios Dominos,vel poſſeſſores dictorũ locorum, & non faciant mentionem, quòd in feudum tenuerint,cum tñ deſcendentes eorum inueſtituras receperint,præſumuntur ẽt vſq; ab initio fuiſſe feuda, & pro
feudalibus tẽta,& poſſeſſa.ita cõcludunt Doct.
per illũ tex.in c.1.ſi feud.fuer.contr. inter dom.
agna. & præſertim Bal.qui reputat hoc eſſe notabile; benè facit tex. in c. 1.verſi. ſi verò Dñs.
de grad. ſucceſſ. in feud. & in c.1. §. 1.de inueſti.in mar.fac.Alex. in terminis d.conſi. 15. nu.
5.6.lib.5.& poſt cum Soc.conſi.66.nu. 12.verſ.
ſed vl-

Digitized by Google

ſed vltra,lib.3.Roland.latè conſi.148.num. 19. lib.4.Crau.de antiq.temp.par.5.num.1.in fi.& Surd.latè inconſi.5.nu.1.

14 † Præterea animaduertendũ, quòd licèt dicta loca deueniſſent,aut aliquod ipſorum,putà per renunciationẽ, vel delictum,aut aliam rõnem, pleno iure ad manus Ducũ Mediolani antè illam inueſtituram Philippi, per ipſam tñ ſubſequentem nõ diceretur feudum nouum, ſed antiqui naturam, & effectum retineret, cum in ea expręſſim non ſit cautum, quòd eſſet nouum, ſed potiùs contrarium, vt infra dicetur, tex.eſt in cap. 1. vbi Iſer. & alij de Vaſſal. decrep. ætat. glo.& Docto.in c.1.§. inſuper, de prohib.feud. alien.per Feder.glo. Bart.& latiùs Albe. in l.qđ dr, la prima ff.de impen. in re.do.fa.Bal. in c.1. col.antepen.an agna. vel fil.Alex.conſi.30. nu. 3. verſ. & licèt noua conceſſio, cum ſeqq. lib. 1.Curt. conſi.49.nu.44.verſi.iſtam opin. & nu. 48.in fi.Iaſ.in l. ſi mihi,& Titio,in prin. col. fin. verſi.Item in quantum vſque ad fin. de verbo. obli. & per conſequens conſtare dicitur vtrunque ex feudis prædictis paternum, & antiquum fuiſſe.

Sexta demonſtratio eſt ſuper inſtr̃o mandati olim facti per Co.Io.Mariam filium Guidonis, & Pamphili patrem vſq; de anno.1507.producto vtſupra,in quo procuratorem conſtituit ad comparendum corã habentibus authoritatem à Rege Franciç tunc Mediolani Duce, ad recognoſcendũ Caſtrum Siſſiæ, & Caſtrũ Beluederij in feudum nobile, & antiquũ pro dimidia ꝑ indiuiſo &c. Vndè manifeſta reſultat confeſſio feudi antiqui, quæ filio, & ſucceſſoribus ꝑiudicat,prout de alijs confeſſionibus Comitis Pamphili dictum eſt.& aduertendum, quòd non dicit feudum paternum tm̃,quod verificari poſſet in acquiſito à Guidone eius patre: ſed dicit(an-

15 tiquum) † quod importat acquiſitũ ab aliquo aſcendente,qui ſit ſupra quartum gradũ, Bal.& Alua.in pręlud.Feud.in ſexta diuiſ. Alua.in c.1. §.hoc quoq; in quinto not.de ſucceſſ.Feud.Iaſ. in præl ud.Feud.nu.83.cum alijs per Crauet. citatis in dicto tract.de antiq.temp.par.5.num.2. aut ſaltẽ intelligi debet antiquũ feudum, quod ſit acquiſitum ab aliquo aſcendente, qui fuerit parens communis generationis,per ea,quæ tradit Cur. ex * communi dicto tract.de Feud.par. 1.q.8.num.7. & poſt eum Clar.in §. feudum.q. 8.in princ. & vtroque modo probatur apertiſſimè feudi antiquitas.

16 † Expeditum eſt autem, quòd in feudo paterno,vel antiquo ſuccedunt deſcendentes, etiam in infinitum, & donec aliquis eorum ſupereſt à communi ſtipite proficiſcens, nunquam reuertitur ad dominum; quia ius quæſitum habent virtute inueſtituræ, cap.1.de natu.ſucceſſ.feud. §.hoc autẽ ſciendum,qui feud.da. poſſ. vbi Bal. num.5.& alij omnes; idem Bald.in cap.1.nu.3. & Afflic.nu. 5. de feud. March. & ibi bona glo. in ver. in conſobrinis, Bald. in l.fi.C. vnde leg. Salic. in l.vnic. quæſt. 11. & Rom. num. 10. C. quando non pet.par.Alex. conſi.30. nu.31.lib. 1.Pariſ.conſi.164. num.2.in fi. Curt.Sen.conſi. 49.nu.1.in verſi.in quo paterno,Boer.conſi.10. nu.16.vſque ad fi. Ioan. Gall. inter conſi. feud. diuerſo.conſi.2.nu.64.Bero.conſi.70.nu.1.li.1. Curt.iun.d.tract.par.3.memb.3. Soc.iun.conſi. 73.nu.21.lib.1.& cõſi.66. nu.12. cũ multis con cor.in 3.Didac. li.3. var.reſol.c.3. verſi.5.hinc, Clar.in §.feudũ.q.79.ver. difficultas,Vall. cõſi. 3.lib.1.Cepha.cõſi.172.nu.33. Natt.conſi.467. nu.5.& conſi. ſeq. num.1. Surd. conſi.5.num.4. & hoc nullam habere dubitationem, vt inquit Mandoſ.ad Rom.conſi.315. in verſi.impugnari plures referens.

Et hoc vnicum fundamentum ſufficeret dicto Comiti ad victoriã; qm̃,cum appareat, feuda,de quibus agitur verè, & realiter paterna,& antiqua fuiſſe antè inueſtituras Philippi, nulli relinquitur hæſitationi locus; Et ſi cauillando contenderetur ex aduerſò, probationes nõ eſſe pęnitùs concludentes (cuius contrarium ve-

17 riſſimum creditur, ex prællegatis,) † eas tñ in antiquis ſufficere, negari non poteſt, in quibus leuiores admittuntur, & indicia, ac coniecturæ pro plenis,habẽtur probationibus, vt omnibus in cõfeſſo eſt,teſte Maſcard. poſt innumeros relatos d. conclu.103.num.12.cum ſeq.& conclu. 104. 105. 106.& 107. cui ſufficit remiſſio. Et in terminis tradit Aret. conſil. pen.num.2. & 3. verſi. ſi tamen.

Secundum principale fundamentũ pro D. Comite ſit, quòd circumſcripta ꝓbatione pręnarrata antiquitatis feudorum, ipſe nihilominus, extincta linea Comitis Giudonis ꝑ mortẽ Co. Pamphili ſinè filijs, admittitur ad ſucceſſionem illius partis feudorum, quã idem Co. Pamphilus viuens poſſidebat. Et hoc pluribus conuincitur argumentis: Quorum primum eſt eiuſdem met Com. Pamphili confeſſio,nedùm ſimplex, ſed geminata, & multoties reiterata, etiam iudicialis, & iudicialiter à Com. Antonio Maria acceptata in vim iudicialis, & irreuocabilis cõfeſſionis,Quæ omnia ex productis liquent.Etenim,cum de anno 1560.bannitus diceretur Comes Antonius Maria in Ciuitate Placentiæ in contumatiam, cum confiſcatione bonorum, & Fiſcus Parmæ appræhendiſſet eius bona; & feciſſet ſolita banna contradictionum, conſtituit Com. Pamphilus ſpecialem Procuratorem ad contradicendum pro bonis ipſis feudalibus, aſſerens, ea confiſcari non potuiſſe, nec poſſe; ſed ad ipſum conſtituentem, vti proximiorem agnatum, & conuaſſallum; & coinueſtitum,iure accreſcendi, vel non decreſcendi, & vigore inue-

inueſtiturarum ſpectare, & pertinere; Et in eodem mandato iurauit, prædicta omnia fuiſſe, & eſſe vera, & nō ficta, nec ſimulata, nec in fraudem alicuius facta: Procurator autē producens mandatum cōparuit in iudicio, & petijt, ac inſtetit declarari, bona feudalia Siſſiæ, & Beluederij non potuiſſe confiſcari, & in dicta cōfiſcatione non compræhendi: ſed ad Com. Pamphilum deuoluta, & tranſlata, & eidem cōpetere, & ſpectare, & pertinere, ſtante natura, & diſpōne inueſtiturarum; Et propterea meliora, & potiora iura eum hr̄e, quàm haberet Duc. Camera, & ſibi relaxanda eſſe, ac relaxari debere; Et iurauit in forma; Quia verò Co. Antonius Maria tunc tēporis, vti innocens, ſe conſtituit, & deinde liberatus fuit; Comparuit quoq; in iudicio memorato contradictionū medio procuratoris ſui, & acceptauit in primis oīa fauorabilia ex deductis, & ꝓductuis exaduersò & in ſpetie, quòd feuda Siſſiæ, & Beluederij, deficiente altero ex ipſis DD. Co. Antonio Maria, & Co. Pamphilo, in alium tranſire deberent; non extāte prole eorū maſculina. Cum igitur ſuper confeſſione iſta Co. Pamphili, vltrà ſtipulationem Notarij, qui acceptauit contenta in d. Mandato pro oībus quorum intererat, vel intereſſe poterat

18 † interuenerit quoq; acceptatio Co. Antonij Mariç iudicialis, confitenti omninò prçiudicat, ad latè tradita per ſcrib. in c. ſi cautio, de fid. inſtrum. & in l. 1. C. de cōfeſſ. in l. verum, §. ſi quis abſente, ff. eo. tit. & alibi paſſim; & per cōſequēs eius ēt hæredibus, & habentibus cauſam ab eo,

19 per ſupradicta. † Et huiuſmodi confeſſiones iudiciales faciunt notorium, Afflict. deciſ. 176. nu.

20 4. † & pariunt actionem in factum, prout ſnīa, ſecundùm Menoch. de arbit. iud. caſ. 243. num.

21 39. † Et dicuntur probationes ſuperlatiui gra-

22 dus, Aret. conſi. 68. in fi. † & tollunt vel minuūt ēt præſumptionem iuris, & de iure authen. ſed iam neceſſe, vbi glo. & Docto. C. de dona. an nupt. Bal. conſi. 354. quæritur vtrū, lib. 3. Crau. conſi. 171. num. 4. & alia multa de efficacia ipſarum tradit Rolan. con. 71. nu. 40. lib. 2.

Et quia eodem tēpore præces porrexit Co. Pamphilus Sereniſſimo q. Duci Octauio, narrādo contradictionem, ſic vtſupra factā, & quòd bona feudalia Com. Antonij Mariæ confiſcari nō poterāt, ſed ad ipſum erant deuoluta, quodque in cauſa multa veniebant probanda, quæ difficilis erant probationis, ſupplicauitq;, vt iudex eas ſūmariè reciperet, & ommiſſa tela iudiciaria, & facti veritate attenta, iudicaret, cui reſcriptū fuit (Auditor noſter Criminaliū B. Al-

23 berghettus iuſtitiam faciat. † Reſultat alia confeſſio, quæ cum ſit in præcibus porrectis Principi, præiudicat, l. cum præcum, C. de liber. cauſa

24 † præſertim, cum ſit ſecunda, & ſic geminata, quæ magis efficacem ſolet parere obligationem, Bart. in l. cum ſcimus, in fin. ff. de verbo. oblig. Crau. d. conſi. 171. nu. 19.

25 † Nec dicatur, Comitem Pamphilum confeſſum tantùm fuiſſe, ſe ſuccedere in feudis Com. Antoniæ Mariæ ſinè filijs decedenti, vel delinquenti, vt ſupra, ſed non è conuersò Com. Antonium Mariā ſucceſſorem ſuum eſſe, quia ſucceſſiones ſunt reciprocç & viciſſitudinariç: adeò quòd ſi ego ſuccedo tibi, & tu mihi; & vno poſito, ponitur & aliud de iuris neceſſitate, l. lege duodecim Tabularum, vbi Bald. Caſtr. & alij, & l. Meminimus, poſt princ. C. de leg. hæred. ibi (vt quemadmodum ipſis à perſonis legitimis ſucceditur, ſic & ipſi legitimarum talium perſonarum habeant ſucceſſionem) plenè Rui. conſi. 12. nu. 6. cum ſeq. lib. 1. vbi in materia feudali ſpecificè loquitur, & poſt eum Cache. deciſ. 23. num. 16. vbi aliam quoq; rationem conſiderat: quia ſcilicet correlatiuorum eadem debet eſſe diſpoſitio. In caſu igitur noſtro eò maximè procedunt iſta, ſtante alia iudiciali confeſſione facta per Co. Pamphilum in libello Tizzani, quòd nullus alius extabat de domo iliorum de Tertijs, deſcendens legitimus à communi ſtipite, præter ipſos duos conſanguineos, & coinueſtitos, adeò vt omnis ſcrupulus, etiam minimus, ſublatus ſit. Et hoc etiam ſecundum fundamentum inuicibile videtur.

Tertum principale fundamentum ſumitur ex inueſtituris Philipphi Mariæ, ex quarum tenore manifeſtè deprçhenditur, Principem concedentem, ac recipientes voluiſſe, vt inter inueſtitos, & eorum deſcendentes in infinitum locum haberet ius accreſcendi, ſeu nō decreſcendi, vel, vt alij vocant, ſucceſſio vigore inueſtituræ; ita vt vno ex dictis coinueſtitis decedente ſinè filijs, vel extincta eius linea, alij ſuperuiuentes, vel eorum deſcendētes ſuccedant; adeo quòd donec aliquis ex deſcendentibus inueſtitorum ſuperfuerit, nō aperiatur feudum domino, neque portio aliqua ad ipſum reuertatur, neque per poſſidentem in extraneos quouis titulo transferri quçat.

Hæc autem contrahentium voluntas, non tantū una, ſed decē rōnibus manifeſtatur; Qua-

26 rum vnaquæque ſufficeret; & † Prima quidem eſt, quòd conceſſiones illæ feudales fuerunt fratribus de tertijs coniunctim re, & verbis factæ, pro ſe ſe, & eorum deſcendentibus maſculis, videlicet de Caſtro Beluederij Guidoni, & Giberto; De Caſtro autem Siſſiç, Guidoni, Nicolao, & Giberto; & quia coiunctim, vtſupra, reſultat effectus memoratus, per notiſſimam reg. l. 1. C. ſi liber. Imper. ſoc. lib. 10. quæ licèt in imperatore loquatur, vendicat tamen ſibi locum in quocunque Principe perpetuò inueſtito, habente poteſtatem legis condendæ, & iura in ſtatu ſuo Imperialia tenente, vt ſunt Principes Italiæ, & ſignan-

ſignanter Dux Mediolani, de cuius inueſtituris
nos tractamus. ſic in terminis concludit Iaſ. in
conſi. 1. in 3. fundõ, lib. 3. & in conſi. 136. num. 4.
lib. 4. ſubiungens, ab hac * opinione non eſſe in
conſulendo, & iudicando recedendum, licèt le-
gendo, vel ſubtilizando ad acuenda auditorum
ingenia contrarium attentari poſſit, prout ipſe
fecit in l. ſi mihi, & titio, de verb. obli. & in rep.
l. re coniuncti, de leg. 3. & in Duce Mediola-
ni idem rñdit Curt. ſen. conſi. 49. num. 21. verſi.
ſexto caſu, num. 5. vbi videndum, & 56. vbi de
communi; poſt eum Colleg. Bono. in conſi. ſeq.
nu. 16. Corn. conſi. 315. col. 1. aſſerens, non eſſe
tutũ ſubditis aliter dicere, lib. 3. Pariſ. conſi. 5.
nu. 11. & conſi. 17. col. 5. lib. 1. Bero. conſ. 70. nu.
15. 16. lib. 1. Curt. iun. de March. Mantuæ, conſi.
61. col. 4. ver. ſuccedit ẽt cõis concluſio, & cõſi.
100. præſupponitur in facto, col. 2. verſi. & prę-
miſſa tantò. Soci. ſen. conſi. 66. nu. 13. verſi. ex
quibus lib. 3. de March. Mantuę loquens, Soci.
iun. d. conſi. 73. nu. 22. cum tribus ſeq. vol. 1. vbi
de Duce Mediolani, & Ferrariæ, ac Mantuæ, &
& Rep. Veneta; & de cõi atteſtaĩ Clar. in §. feu-
dum, q. 77. ver. & hæc quidẽ, Purpur. conſi. 548.
nu. 59. & ſeq. vbi de cõi, Boſſ. in tit. de Principe,
num. 334. vbi ita in Senatu obſeruatũ atteſtatur
ſuper inueſtitura Ducis Mediolani, Crau. conſi.
965. nu. 2. 3. Pet. Ant. Anguſ. d. conſi. 3. nu. 34. li.
7. & receptiorẽ fatetur Pet. Loriot. in vſu. feud.
pag. 74. in fi. licèt contrariã leuib. fundamentis
teneat, quib. patet rñſio ex latè deductis ꝑ Loſ-
fred. conſi. 15. in primo dub. vbi opin. hanc vti
cõem, & verã tenet, & innumeris authoritatib.
27 comprobat. † & de poteſtate Ducis Mediolani
ampliſſima, videatur poſt alios Rol. conſi. 100.
nu. 48. cum plur. ſeqq. & nu. 95. vol. 4. Surd. cõſ.
1. nu. 12. 13. & quòd Dux Mediolani iura Im-
perialia teneat, & pro ſupremo Principe habẽ-
dus ſit, fatetur Burſ. in cõſi. ſuo 4. nu. 21. pro ad-
uerſarijs reddito, & duas allegat pulchras deci-
ſiones, quæ videantur, & omninò Becc. conſi.
56. nu. 61. vbi de multis alijs Ducibus, & Prin-
cipibus idem firmat.

Secunda ratio eſt, quia conceſſionũ altera eã-
tar in feudum honorificum, paternũ, & auitum,
nobile, & gẽtile, ac iure feudi honorifici, pater-
ni, auiti, & antiqui, nobilis, & gentilis; altera ve-
28 rò in feudũ honorificũ, nobile, & gentile; † quæ
verba idem ſonant, & nil aliud important, quã
antiquum, Bald. in prælud. feud. col. fi. in decima
diuiſ. Dec. conſi. 53. nu. 3. Grat. conſi. 4. nu. 4. lib.
1. Tiraq. de nobili. c. 19. nu. 6. Soc. iun. cõſi. 103.
nu. 74. cum ſeqq. lib. 2. Card. Alba. conſi. 3. num.
7. Natt. conſi. 576. num. 6. Cepha. conſi. 173. nu.
12. Gabr. in ſuis conclu. ti. de feud. conclu. 1.
29 num. 2. Menoch. conſi. 202. num. 49. † Prædicta
autem clauſula (in antiquum &c.) ex magis re-
cepta ſcribentium ſñia operatur, vt omnino rę-

putetur tale, eiuſq; naturam aſſumat, & ſignan-
ter, quod in eo ſuccedant oẽs deſcendentes ac-
quirentium in infinitum, & inter eos habeat lo-
cum ius accreſcendi, ſiuè vt ſupra. Quodq; hæc
ſit * receptiſſima ſñia, & omnino ſequenda con-
ſulendo, & iudicando, omiſſis contrarijs diſce-
ptationibus, patet, & manifeſtè quidẽ per infra-
ſcriptos, qui obiecta oĩa funditus tollunt, Curt.
ſen. d. conſi. 49. nu. 17. cum ſeq. nu. 31. verſi. ad
tertium, & nu. 36. & 49. cum ſeq. quibus in locis
cõem pluries atteſtatur, & marmoreum, ac ſoli-
diſſimũ fundñ nuncupat, ſequitur Colleg. Bo-
no. in conſi. ſeq. nu. 4. cum ſeq. Iaſ. conſi. 1. lib. 3.
vbi ſępiùs * cõem dicit, & ab ea nullatenus di-
ſcedendum in iudicando, Dec. conſi. 53. præal-
legato nu. 3. & conſi. 193. & ſeq. Brun. conſi. 73.
ad fi. qui de hac opinione dubitandum non eſſe
aſſerit, ex quo eam amplectuntur oẽs feudiſtæ,
Natt. in conſi. 467. & ſeq. innumeros referens,
& veriſſimã, atq; receptiſſimã, & oĩnò ſequendã
affirmans, Curt. iun. latè in tract. feud. par. 1. c. 9.
q. 8. nu. 8. Iacob. de S. Georg. in ſua inueſt. feud.
in ver. feudum, nu. 11. dicens ita cum Bal. tenere
oẽs feudiſtas, Cepha. omnino videndus conſi.
173. nu. 16. & conſi. 617. nu. 57. per tot. Clar. in
§. feudum, q. 8. ver. ſed hic occurit, Rol. ad ſatu-
ritatem conſi. 60. nu. 14. vſq. ad fi. lib. 1. & conſi.
3. num. 8. lib. 4. conſi. 48. num. 23. 24. eo. lib.
Gabr. d. conclu. 1. vbi magis * cõem atteſtatur.
Card. Alba. conſi. 3. nu. 4. Surd. conſi. 15. nu. 22.
Rim. iun. conſ. 32. nu. 36. 37. Burſ. ex magis cõi,
conſi. 225. nu. 91. Menoch. conſi. 160. num. 21.
Crau. conſi 926. nu. 1. & conſi. 965. nu. 4. Petr.
Ant. Anguiſ. cõſi. 3. nu. 31. lib. 7. Viui. com. opi.
opin. 115. Canec. in extrauag. volentes, in §. ſed
quia ſi fuerit. Beret. de cõiori, conſi. 78. num. 15.
& ſeq. & conſi. 100. num. 2. & Guer. Piſ. Soac. in
pręlud. feud. par. vlt. in differ. à tp̄e. ver. uos pro
reſolut. poſt Melch. cling. quem refert, & ex mẽ-
te oĩum Docto. eſſe aſſerit Petr. Loriot. in vſi.
feud. pag. 25. verſi. ſed quid econtra ubi verio
nẽ, & receptionem dicit. Apud iſtos aũt obiter
relatos, innumeri alij Doct. antiquiores veren-
dæ authoritatis legi pñt, quos minimè recenſe-
bo, breuitati, quoad fieri poterit, ſtudens; nam
res in infinitũ ꝓcederet, ſi oẽs recenſere vellem.
30 † Tertia ratio eſt, quia vnicuiq; locorum p̄di-
ctorũ attribuit merum Imperiũ, iuriſdõnemq;
& in feudum ſimul conceſſit, quæ cũ ſint ſui na-
tura indiuidua, operantur, vt vnicuiq; in inueſti
turis cõpręhenſo, in ſolidũ facta ſit conceſſio, ita
vt inter eos locus ſit iuri accreſcendi, vel vt ſup.
Bald. l. vnica. colu. vlt. C. qñ non pet. par. & in l.
1. de offi. conſu. Barr. in l. 1. §. ſi plures, de exerci.
Curt. in terminis, d. conſi. 49. nu. 51. ver. 2. elici-
tur, nu. 52. & 53. Colleg. Bono. vbi ſupra, nu. 14.
31 in fi. & nu. 15. poſt Aret. cõſi. 165. nu. 2. in fi. † vbi
benè declarat, qũo diuidi poſſit commoditas,

& vſus iuriſdõnis, & indiuidua remaneat in eſ-
ſentia ſua,& cuilibet in ſolidũ cõpctat,ſiue vnũ,
ſiue plura ſint Tribunalia. & concor.alleg.Pariſ.
conſi.6.nu.6.lib.2.Zaſ. de feu.par.8.nu.39.Pet.
Loriot.in vſi.fcu.pag.27.ver.ſed tñ.Ceph. cõſi.
3.nu.27.conſi.173.nu.35.Curt.iun.in tract.feu.
par.3.nu.48. Duen. reg.106. nu.2.Purpurat.d.
conſi.548.nu.61.& cum mero imperio,& iuriſ-
32 dictione, conceſſa quoq; fuere † vectigalia, &
pedagia,quæ ius indiuiduũ continẽt,& ius accre
ſcendi cauſant,Iaſ.in l.ſi mihi, & Titio,nu.5. de
verb.oblig.Crau.conſi.963.num.3.
33 † Quarta rõ eſt,quia in vtraq; inueſtitura diſpo-
ſitum eſt, quòd Caſtra p̃dicta cum iuriſdõnc, &
alijs iurib.ſpecificatis,cenſeantur,& ſint vnũ cor
pus,& ſic quid indiuiduũ; eſt enim metaphorica
loctitio; quia ſicut corpus animatum, ſi diuida-
tur,deſinit eſſe; ſic & feudum taliter conceſſum,
ſi diuideretur, amitteret ſuũ eſſe, & ſuã naturã.
Nimirũ vnicuiq; cõpræhenſo in inueſtituris pręe
dictis ius inſolidũ fuit quæſitum.Ita in terminis
arguit Curt.conſi.48.recolendæ,nu.25. verſi.7.
benè facit,& d.conſi.49.nu.51.vbi dicit, fundm̃
hoc ſtare,vt in firma petra;ſequitur Colleg. Bo-
no.vbi ſup.nu.14. verſi. quã concluſionẽ Pariſ.
conſi.6. num. 6. cum concord. lib. 1. & Decia.
in conſi.73.num.8.& ſeq. lib.2.
34 † Quinta ratio, quia cõceſſiones ſunt ꝓ deſcen-
dentib.inueſtitorũ in infinitũ.Etenim,ſi dicere-
mus, ꝙ pars aliqua feudi redire poſſet ad dñm,
vel in extraneũ trãſire, ius illud in deſcendẽtes
acquirentiũ non ꝓgrederetur in infinitũ: Idcir-
co ius accreſcendi,vel vtſupra,locũ habet,per c.
1.de duob.frat.à cap. inueſt. ꝓbat enim ille tex.
quòd ſi feudũ ſit conceſſum fratrib. & eorũ de-
ſcendentibus, quoad viuent, cenſentur inſolidũ
inueſtiti; adeoquòd ius accreſcẽdi inter eos lo-
cum hẽt;& hoc ibi not.Bald.& Aluar.ac alij.Idẽ
eſt nanq; dicere,ſuccedãt in infinitũ,ac ſi dictum
fuiſſet. Quoad viuent,vt in terminis conſiderat
Soc.d.conſi.66.nu.14.in 3.Curt.d.conſi.49.nu.
20.verſi.4.adducitur tex.Alex.d.conſi.30.nu.9.
in prin.repetito.in cõſi.2.lib.5.Rip.in d.l.re cõ-
iuncti,nu.163.Aemilia.conſi. 53.nu.9.& conſi.
70.nu.6.7.Mandoſ.ad Roma. conſi.315. in ver.
35 in feudo.poſt Aret.Corn.& alios quos citat,†&
quòd caſus prædicti parificari debeant,ſuadetur
ex l.1.cum glo.ff.pro ſoc.vbi ſocietas contracta
in perpetuum,& contracta ad vitã, pro eadẽ re-
putatur,quam etiam ad hoc põderat Rui. conſi.
36 143.nu.10.lib.4.† quinimo, & ſi inueſtitura di-
ceret ſolũ, in tertiam, & quartã generationem,
adhuc iuri accreſcendi locus foret inter voca-
tos,vt rñdit Iaſ. pro Card.Farneſio, qui fuit po-
ſtea Paulus III. aduersùs Cam. Apoſt. in conſi.
117.nu.3. verſi. tertiò principaliter, volu. 4. &
poſt eum Decian.d.conſi.73. nu.15. in ſeptimò.
37 † Sexta ratio, quia Caſtra prædicta in feudũ cõ-
ceſſa,erant fortalitia,quæ ꝓ re indiuidua regu-
lariter reputantur. Vndè ſequitur effectus, de
quo ſupra ut in terminis ꝑpendit Bero.conſ.71.
num. 17. lib. 1. fortalitia etenim erant, & talia
nuncupantur,tam in inſtrumento iuramenti an-
tiquitùs præſtiti modo quo ſupra, quàm in in-
ueſtitura Beluederij.
38 † Septima ratio, quia ambæ conceſſiones p̃ſu-
ponunt multa ſeruitia habita per inueſtientẽ à
fratrib. inueſtitis, & receptionem certarũ pecu-
niarum, licèt non æquiualentiũ ipſis feudis, vi-
delicet florenorũ trium milliũ in totũ tꝑib. ne-
ceſſitatũ ipſius Ducis erogatorũ, ꝑꝑ quæ feuda
conceduntur; Etenim, qñ feudũ per fratres ac-
quiritur cõi pecunia, vel cõi ſeruitio, vt hic cõ-
tigit, alter alteri ſuccedit, & ius accreſcendi in-
ter eos, ac eorum deſcendentes locũ hẽt, datò,
quòd feudũ aliàs diuiduum foret, tex. eſt ad li-
teram in c.1.de benefi.fra.vbi Bald.Alua. & oẽs
not.Iſer.in c.pręterea, in fi.d.c.Cora.Zaſ.in epit.
feu.par.8.nu.25.26.Hannet.in tract.feud. lib.2.
c.7.ver. Idemq́; erit ſi feudum nouum.Socin.d.
conſi.66. ver.2.eſt ratio, lib.3.Bero. d.conſi.70.
nu.2.aſſerens, hunc eſſe vnũ ex caſib. ſpecialib.
in quib.ius accreſcẽdi locum hẽt in feudo;Boer.
deciſ.214. nu.25.26. Iaſ.in conſil. 117.nu.3.lib.
4. Soc.iun. d.conſi.73.nu.70. in princ.Menoch.
conſi.464.nu.3.benè facit, quod ſcribit Alex.in
d.l.ſi mihi,& titio.nu.7.de verb.oblig.& in cõſi.
24. lib. 5. quem refert, & ſequitur Purpura. d.
conſil. 548. num. 27. de acquirentibus feudum
ex cauſa oneroſa, &c.
39 † Octaua ratio eſt, reſpectu inueſtituræ Beluede-
rij iñi,quę cõceſſa reperitur illis duob.fratribus,
Giberto, & Guidoni, & vtriq; eorum, pro ſeſe,
filijs,& deſcendẽtibus ſuis,&c. Enimuerò dictio
illa (vtriq;) operatur, vt q̃libet de toto inueſti-
tus cenſeatur, & locus ſit iuris accreſcendi, vel,
vtſupra,prout terminis rñdit Curt. ſæpè citato
* conſi.49. num. 54. vbi latè inſiſtit, & de cõi * at-
teſtatur, quæ ſecundũ ipſum non habet contra-
dicentem; & ait, quòd Apollo non reſponderet
huic fundamento, ſequitur Colle.Bono.d.conſi.
40 ſeq.num.13.† & idem de ſimilibus dictionibus
diſtributiuis (cuilibet,& vnicuiq;) Bal.& Alua.
in cap.1.§. filiæ verò de ſucceſſ. feud. & poſt eos
Alexan. d. conſi. 30. num. 9. repetito vtſupra
Abb. conſi. 103. in fin. Rui. conſi.12. num.5.in
princ.Pariſ.conſi.6.nu.13.in princ.Loffre.conſi.
15. num.4. Bero. d. conſi. 72. num. 15. Soci. d.
conſi.66.num.13.ad fin.& num. ſeq. vbi viden-
* dum, Bello.conſi.20.num.3. vbi de * cõi, Clar.
ex communi in §.feudum, queſtio.77.verſi.ſed
certè, Menoch. conſi. 464. num.15. verſi. tertiò
vrgeret, nu.17.verſi.non obſtat tertium. Decia.
conſi.73. num. 16. & 19. lib. 2. Anguſ. d. conſi.
3.num.32.cum concord. & num.50.lib.7.Man-
dos. ad Rom.conſi.315.in vltima appoſt.

41 No-

41 † Nona rō eſt, quia cum de beneficio Principis agatur, latiſſimè interprætādū eſt cōtra concedē-
42 tē, l. 1. de benefi. Princip. cū vulg. † Si enim dubiū eſſet, an inueſtituræ memoratæ eſſent factæ pro oībus vocatis in ſolidum, & iuri accreſcēdi locus inter eos foret, vel nè? (quod tñ dubiū ceſſat) affirmatiuè rñdendum foret, vt in propoſito, arguit Cur. d. conſi. 49. nu. 46. & ſeq. ſubiūgens, cōem * eſſe ſnīam, quòd lata in ſimilib. fit
43 interpratatio, † & per abſurdum, ac temerariū fore Principis liberalitatem aſtuta interprætatione intercipere, iuxta tex. in l. fi. C. de agen. in re. lib. 12. Hoc quoq; fundm̄ inquit procedere ex neruis iuris; quod & placuit Iaſ. d. conſi. 1. in fi. lib. 3. & Nat. d. conſi. 467. ad fi. &c.
44 † Decima eſt ratio, quia Princeps inueſtiens oēs fratres, & eorū deſcendentes de feudis paternis, auitis, antiquis, & vtſupra, id fecit motu proprio, ex certa ſcientia, de poteſtatis plenitudine, & omni meliori modo, quo fieri poſſet, nō obſtantib. &c. ſupplendo oēs defectus &c. Tales enim clauſulę in vtraq; inueſtitura legūtur, quę illius mentē fauorabilem, & ꝓpenſiorē erga vocatos declarāt, & intentioni memoratæ non parùm inſeruiūnt, vt in caſu propoſito conſiderauit Curt. d. conſi. 48. num. 26. cum duob. ſeq. & conſi. ſeq. nu. 71. Mant. conſi. 263. in primo dub. Tot igitur concurrentibus rōnibus, & ſanè quidem, iuribus, & authoritatib. egregiè ſubnixis, & ſuffultis, de inueſtiturarū iſtarum iterpratatione vlteriùs ambigendū non eſt, cum in fauorem Dom. Com. Antonij Marię adeo ſint clarę; & apertæ, vt nil clariùs, aut apertiùs deſiderari poſſit.

45 Quartū principale fundm̄ ex abundanti deſumere libet ex ſubſequētibus inueſtituris aliorum Principum ſucceſſorū. Et primo loco ſe offert ea, quæ à Franc. Sfortia Vicecomite facta fuit Guidoni ſoli, in qua prænarratis priùs inueſtituris prædictis Philippi in tres fratres antedictos factis; (quod idem importat, ac ſi verbo ad verbū inſertæ fuiſſent, Alex. d. conſi. 30. num. 6. lib. j. & conſi. 2. in 5.) ipſum Guidonē recipientem pro ſe ſuiſq; deſcendētibus maſculis, & legitimis in infinitum inueſtiuit de vtroq; Caſtro præfato, cum ſua iuriſdōne, & ēt in feudum nobile, & gentile, ſaluo tñ iure aliorum conſeudatariorum. Vndè multiplex etiam colligitur, vltra prædicta, noſtræ intentionis probatio.

Prima, quia ambo prædicta loca cum iuribus ſuis creat, erigit, decorat, ac ſublimat in verū, rectū, & honorabilem Comitatū, & Comitatus dignitatē; ita vt de cęterò in perpetuū talia ſint, & nominentur, & titulum, effectum, & præeminentias veri Comitatus, & legitimi habeant,
46 † etenim, ſi loca ipſa priùs non habuiſſent in ſe ius indiuiduum, prout habebant, per ea, quæ ſupradicta ſunt, certè per hanc regalem dignitatem illud acquiſiuiſſent, per tex. in c. 1. §. præterea Ducatus, Vbi feudiſtæ oēs nor. de prohib. feud. alien. per Feder. Et ſignanter Camerac. in reper. pag. 98. in littera N. & ſeq. vbi notabili-
47 ter certè loquitur, † & in proprijs terminis; qñ ſcilicet, dignitas attribuitur feudo diuiduo, qđ propter hoc fit indiuiduū, ratione adiuncti, dato quòd antea fuiſſet diuiduum; Guer. Piſ. Soc. in præl ud. feud. part. vlt. in differ. à quali. ver. 2. eius naturæ. Mari. Frec. latè in tract. de ſubfeud. lib. 3. differ. 1. Minado. 1. cōſi. 1. nu. 24. 25. & 60. Pet. Loriot. vbi ſup. pag. 74. ver. Ideoq; in feudo
48 indiuiduo, † & regulare eſt, quòd feudum dignitatis attribuit naturam ſuam bonis connexis, vt
49 tradit Alciat. conſi. 3. num. 30. tom. 1. lib. 3. † Ex indiuiduitate autem reſultat ius accreſcēdi inter poſſidentes glo. cōiter approbata, cap. 1. de duo. fra. de no. benef. inueſti. Bal. in l. 1. col. pen. & ibidem Saly. q. 10. & cæteri ſcrib. C. quando non pet. par. Docto. in d. l. ſi mihi, & Titio, & alibi paſſim; & maximè in feudo, Bero. cōſi. 70. num. 1. 2. 13. vbi de cōi * volum. 1. conſequenterq; cum Com. Antonius Maria ſolus ſuperſit ex dictis poſſeſſoribus, totum habere debet.
50 † Et quòd in feudo dignitatis Comitatus, vel alterius ex regalibus locū habeat ius accreſcendi, vel vtſupra tradit Aret. d. conſi. pen. num. 2. in fi. Curt. iun. in tract. de feud. par. 1. q. 8. c. 9. num. 4. & par. 3. memb. 3. nu. 48. & rurſus par. 4. q. 13. num. 18. Bero. d. conſi. 70. nu. 14. & 35. vbi de cōi * lib. 1. Cepha. d. conſi. 173. num. 35. omnino videndus, qui multos allegat concord.
51 atque Menoch. conſi. 401. nu. 18. 19. lib. 5. † Benè confert deciſ. Bald. & Marti. Laud. in c. 1. in princ. quib. mod. feud. amitta. de duob. fratrib. quorū vnus relinquit Dominum in pugna, cuius portio ad ipſum Dominum nō reuertitur, ſi ſit feudum dignitatis, alias ſic. &c.

Secunda probatio erit ex eo, quòd Dux Frāciſcus dicta loca, & dictum Comitatū dat, & cōcedit in feudum nobile, & gentile; quod idem eſt, cum paterno, & antiquo, in quo omnes in ſolidum vocātur, vtſupra probauimus in tertia tertij fundamenti ratione.

Tertia probatio ſumitur ex eo, quòd dicta loca in comitatum, & feudum erecta, attribuit, & concedit Guidoni, & deſcendentibus ſuis ſimpliciter, & non portionem ſuam tantùm, quaſi quòd ipſa integra illa haberet, vel habere deberet: ſed ita cum myſterio factum creditur; nam cum ex pręcedentibus inueſtituris, benè præcognitis, animaduertiſſet quemlibet dictorum fratrum inueſtitum fuiſſe in ſolidum, rectè quoque illum de toto inueſtiuit; quia nihil de nouo illi concedebat, nec cæterorum iuri in aliquo detrahebat, qui in ſolidum ēt inueſtiti repe-
52 riebantur, † quāuis quoad vſum, & cōmoditatē quiſq; portione ſua frueretur, iuxta doctr. Bart.

in l.tutores,num.6.de admin.tutor. & in l.cum cōſtet,& in §.ſi inter duos, de aqua quot.& æſti. vbi ait, quòd ſi aliqui habent iuriſdictionem in aliquo caſtro, & diuidunt inter ſe, vnus videtur vti iuriſdictione per alium. Ad quod faciunt alia multa, quæ ſupra in 3. ratione tertij fundamenti in materia iuriſdictionis, retulimus.& ſanè, ſi aliter inueſtituram hanc interpretaremur, alterum de duobus inconueniens reſultaret, vel quòd inueſtire debēs de parte tantùm, inueſtiſſet de toto inefficaciter, & abſque effectu; quod
53 non eſt dicendū, † cum verba in quacunq; diſpoſitione, & præſertim in contractibus non debeant ſtare abſq; effectu operandi, Bald.in rub. de contr.empt. q.9. Dec.conſi.2. nu. 4. & conſi. 3.in princ.latè Craue.conſi.297.nu.4.vel quòd alijs coinueſtitis præiudicare voluiſſet; cuius cōtrarium ipſemet Dux Franciſcus inferiùs declarat,
54 † & quod etiam facere nequiuiſſet, ſi voluiſſet, c.1.§. hoc quoq; de ſucceſſ. feud. c. 1. de alien. feud. pater. Signo.conſi.11.nu.3. Curt.d. conſi. 49.num.95. Petr.Ant.Anguſ. conſi.3. in primo dub.lib.7. Guer.Piſ.Soac.in præludic. feud. part. vlt.in differ.à tēpore verſi.contrariā ſubſtantiā.

Quarta probatio naſcitur ex ampliſſimis illis clauſulis (motu ꝓprio, ex certa ſcientia) & alijs antedictis, in hac etiam repetitis, operantibus effectum, de quo in præcedenti inueſtitura diximus in vltima ratione.

Secundo loco ſuccedit inueſtitura Duciſſæ Bonæ, & Io.Galeatij eius filij, in qua, relata tota inueſtitura Frãciſci, & alia Galeatij Mariæ Ducis, eius ſucceſſoris, (qui, omnes ius tunc temporis habentes in feudo, & Comitatu prædicto inueſtiuit, non verò ſolos Guidonis deſcendētes, & alia eiuſdem Galeatij inueſtientis deſcēdentes Guidonis, & Giberti, tam de portionib. parētum ſuorum, quā de portione Nicolai prædefuncti ſinè filijs maſculis: cui Nicolao ſucceſſiſſe fatetur prædictos vtriuſq; fratris deſcendētes in portione ſua feudi) ex certa ſcientia, & omni meliori modo, ſupplēdo oēs, & quoſcunque defectus, inueſtiuit nomine ſuo, & filij prædictos deſcendētes Guidonis, & Giberti in feudum nobile, gentile, & in titulum, & dignitatē Comitatus de partibus vnicuiq; ipſorum ſpectantibus de prædictis Caſtris, & locis, cum iuribus, & pertinentijs ſuis & iuxta formam memoratę inueſtituræ Franciſci, & Galeatij, cum derogatione obſtantium in ampliſſima forma. Et in hac inueſtitura, vltra deducta ſuper prædicta Franciſci, quę in hac ēt conſiderari poſſunt,
55 animaduertendum eſt † quòd inueſtiens fatetur portionem Nicolai deueniſſe ad deſcendentes aliorum duorum fratrum, & ſic locū habuiſſe ius accreſcendi, vel vtſupra, & per conſequens ex Principis aſſertione conſtat de hac feudi qualitate, & eius aſſertioni ſtandum, d. clem.1.de probat.cum concord.

Tertio loco producta repetitur inueſtitura Ludouici Mariæ, in qua, narrato, quòd antiquitus conceſſa fuerant Nobilibus de tertijs, Ciuibus Parmenſ. per Illuſtriſſimos Duces Mediolani priuilegia feudalia locorum Siſſię, & Beluederij, & ſucceſſiuè renouata, narratiſq; omnib. alijs ſupra relatis inueſtituris, & narrata ēt ſucceſſione prædicta in portione Nicolai, inueſtit, & confirmat vtſupra, conceditq; in feudum nobile gentile, antiquum, paternum, & auitum; in qua, inter cętera, intueri debemus confeſſionē illā, quòd antiquitus &c. de qua ſupra in primo fundamento tractauimus, necnon aliam cōfeſſionem ſucceſſionis antedictæ, de cuius effectu iam diximus, demum clauſulam illam (in feudū antiquum, & paternum) de qua ad ſaturitatem in præcedentibus dictum eſt.

Quarto loco ſuperuenit inueſtitura Ludouici Francorum Regis, qui memoratos deſcendentes Guidonis, & Giberti vnitim, & coniunctim inueſtit; præcedentes inueſtituras, & infeudationes confirmat, in feudum nobile, gentile, & quatenus opus ſit, denuo concedit; Cui etiam inueſtitura Franciſci Gallorū Regis conſimilis eſt in effectu; & dicit, in feudum rectum, nobile, gentile, paternum, & auitum; & ita illud, quatenus expediat, de nouo concedit.
56 † Et quamuis tenuerit Alcia.reſpon.467.nu.2. conceſſiones Regum Franciæ in Ducatu Mediolani factas, effectu carere debere, vti à Tyrannis emanatas. Contrarium tamen conſuluere Iaſ. & Dec. relati per Boſſi.in tit. de pœn.nu. 31. quorum opinionem in praxi receptam, & millies obſeruatā aſſerit; ꝓ qua benè facit doctr. Bal.in rub.c.de fruct.& lit.expen.quæ videatur.

Quinto ēt loco ſuccedit inueſtitura Cardinalis Saluiati Legati Apoſtolici, qui recen ſitis oīb. Priuilegijs, & inueſtituris antedictis (incipiendo à conceſſis per Philippū materiam, & deueniendo vſq; ad Gallicas ꝓdictas,) & præſuppoſito, quòd tunc tꝑis dicta loca tenebantur, & poſſidebātur pro dimidia à Co.Franciſco, qui erat pater Com.Antonij Marię, & pro alia dimidia à Co. Pamphilo, eoſdē denuo inueſtit de ipſis locis, & Caſtris, & ſm formā, & tenorē dictorū Priuilegiorum, oīb.meliori modo, via, iure & cā, ac authoritate, quib.magis, & meliùs potuit, & poteſt; in qua quidē inueſtitura duo præcipuè notanda ſunt, quòd, ſ. oēs præcedentes approbat, & confirmat, quę de feudo nobili, gentili, paterno, & antiquo locutæ fuerāt; quòdq; duo illi cōfeudatarij denuo coniunctim re, & verbis inueſtiuntur, dato, quòd pro dimidia quiſq; poſſideret; Argm manifeſtū, quòd pro feudo indiuiduo; & inſolidū conceſſo, hri volebat, per ea, quæ ſuperiùs pleno calamo retulimus in tertio principali fundō, & in quarto ſuꝑ inueſtitura Frãciſci.

Et

Ex iſtis aũt inueſtituris cõtinuatis,ad eundẽq; finem tendentibus, nemo non videt, quã enixa mens Principũ concedentium appareat pro Do. Co.noſtro, ex oĩbus inueſtitis, & vocatis ſolo ſuperſtite,quòd totũ,& integrum feudũ obtinere debeat,tanquam nobile,gentile,paternum,& antiquum, atque indiuiduum.

57 † Quintum principale fundamentũ ſumi põt ex obſeruantia ſecuta; nam cum de interpretanda aliqua diſpoſitione tractatur, eũ ſemper amplectĩ debemus intellectum,qui de præterito,qñ caſus euenit,uſu receptus fuit, & executioni demã datus, l. ſemper in ſtipulationibus, cum not.de reg.iur.l.ſi de interpretatione, cum l.ſeq. de leg. l.ſi manifeſtè, C.de ſerui. Petr. de anti. in tract. mun.§. 2.de priui.diui.mune.num.48.49. lib.2. Corn.conſi.24.nu.6.lib.2.Soc. conſi.88. in primo,& ſecundo dub.lib. 1.conſi.92.nu.53. lib.4. Tiraq.de retract.lignag.§.30. glo.1. nu. xj.Dec. in c.atſi clerici,nu.25.de iud.Iaſ.conſi.128. col. 3.lib.3.Bero.conſi.137.nu.31.lib.3.Crau.conſi. 118.num.2.conſi.201.num.11.12.& conſi.212. in fi.Cepha.conſi.3. nu.27.28. Purpurat. conſi. 548. nu.30. Gabr. conſi.22. nu.20.lib.1.Ioſeph Lud.in ſua conclu.38. per tot. At quando caſus aliquis in ſucceſſione iſtorum coinueſtitorũ euenit, locus fuit iuri accreſcendi, ſiue vtſupra, vt in feudo paterno, & antiquo, indiuiduoq; Ergo

58 idem nunc obſeruandum. † Minor probatur ex aſſertione Principum, de qua ſupra, qui in ſuis inueſtituris affirmarunt, quòd mortuo Nicolao ſuceſſerunt ei in feudo deſcendentes aliorũ fratrum,Guidonis, & Giberti.Quib. aſſertionibus omnino ſtandũ eſt, tam contra ſucceſſores ſuos, vtſupra,quã contra Tertios, ad Crau. de antiq. temp.par.1.nu.33.34.verſ.2.limitatur.Et tantò magis, ſi huiuſmodi aſſertiones contineant alicuius verbi ambigui declarationem, vt ibidem ſubdit num. 35. ſi enim ambiguum fuiſſet,cuius naturæ foret feudum,de quo agitur,nouum ſcilicet,an antiquum? per dictas aſſerriones declaratũ remaneret.Sed re vera nulla dubietas, nullauè ambiguitas ſuper dictis inueſtituris cadebat,per ſupradicta,Probatur ẽt dicta minor propoſitio per * ſententiam Senatus Mediolani de anno 1526. latã in cauſa contradictionis factæ per Com.Franciſcũ confiſcationi bonorũ Octoboni, qui fuit Giberti filius; in qua declaratur, bona Siſſiæ, & Beluederij non tranſiuiſſe in Fiſcum,ſed ad ipſum contradicentem, tamquàm vocatum in inueſtituris, ſpectare, & pertinere, eiq; meliora, & potiora iura competere, quàm fiſco; Et quæ ſententia de mandato Regio fuit executa,vt ex productis liquet. Vndè cõſequitur feuda memorata naturã paterni, & antiqui habuiſſe, & ius accreſcendi, ſiuè vtſupra, in eis

59 locũ habuiſſe: †.etenim confiſcatis bonis Vaſſalli; ſi feudum nouum eſt, ad Dñm reuertitur: ſi verò antiquum,ad agnatos pertinet,c.1.§.deniq; vbi glo.Bald.Aluar.Laud. & alij in tit.quæ fuer.pri.cã bene. amit.Curt.d.conſi.49. nu.25. Colleg.Bono.in conſi.ſeq. num.19. Bart. Alex. & cęteri in l.ſi finita,§. ſi de vectigalib. de dam. infect. Curt.in tract. feudorum par.5.conclu.4. nume.9. 10.

Cum igitur bis videamus in facti contingentia ſic obſeruatum, non eſt nunc aliter ſentien-

60 dum,per ſupradicta † Et quia iſta eſt obſeruantia interpretatiua,non opus eſſet aliqua prȩſcriptione, vt per Crau.d.conſi.101. colu.fi.ſed tamen præſcripta hæc dici poteſt,ex quo tot poſt eam luſtra pertranſiere. † Hoc argumenti genere,ab obſeruantia præterita ſumpto,vtitur inter alios Socinus in terminis terminantibus,præcitato conſi. 66. num. 14.verſi.poſtremò omnia, lib. 3. concludens ius accreſcendi propterea locum habere,& Purp.d.conſi. 548.num.30. atq; Rimi.iun.conſi.18. num.49. & 50. latiùs conſi. 257.num.105.cum multis ſeqq.

Sextum, & vltimum fundamentũ depromitur ex declarationione Ducis Franciſci Sforțiæ emanata ſuper quadam inueſtitura Io.Ludouici,& Pallauicini fratrum de Pallauicinis, filiorũ q.Magnfici Rolãdi, quos inueſtiuerat de feudis Buxeti,& Bargoni coniunctim re, & verbis: Cũ enim animaduertiſſet dubitari forſan poſſe, nè pp clauſulam in conceſſione poſitã (in feudum antiquum,paternũ,& auitum) uno eorum decedente ſinè filijs, uel eius extincta linea, alij fratres ad ſucceſſionẽ æqualiter admitterẽtur cum fratre ſuperſtite coinueſtito,ſiuè eius deſcendẽtibus; cuius contrarium idem Dux dictis duob. fratribus pollicitus fuerat,mentem ſuam declarauit per hæc uerba formalia.

Hic tenor in actis productus in forma authen.

61 Ex hac igitur Principis declaratione illud Principaliter pro Com. Antonio Maria colligi poteſt (quòd ipſius cauſam mirum in modũ iuuat.) quòd qñ in conceſſione noui feudi Princeps addit clauſulam (in antiquum paternum, & auitum) eius intentionis eſt,quòd alter alteri, ſinè deſcendentibus maſculis decedenti, ſuccedat, non uerò portio decedentis ad Dominum reuertatur,prout faceret, ſi in noui feudi terminis remanſiſſet; Et hoc dictant illa uerba, (ut ſic alter alteri, ſinè deſcendentibus maſculis decedenti,pars, quæ ad Dominum reuerti deberet, in ſuperſtites ueniret,) Hinc enim clarè conſtat, conceſſiones Philippi Mariæ prænarratas, omnes fratres inueſtitos, cum ſuis deſcendentibus, ad hanc reciprocam ſucceſſionem admiſiſſe, Quod eſt noſtræ intentionis fundamentum. Et id ipſum rurſus ſuadẽt alia verba verſùs finem. videlicet. (Deficientibus autẽ ipſis duob.fratribus,videlicet, Io. Ludouico,& Pallauicino,nullis relictis filjs legitimis, vt ſupra, quo caſu ipſa

bona feudalia ſecundùm noui feudi naturam
ad nos,aut ad deſcendētes noſtros deuoluerēt,
contentamur,quòd tranſeat in alios eorum fra-
tres,vel agnatos ſecundùm naturam feudi anti-
qui,& paterni,vt præmittitur.)
Secundum ex dicta declaratione, cauſam ipsā
non mediocriter iuuans,ab illa ſumitur clauſula
(ſicut præter factam à nobis promiſſionē ipſam,
ēt ex iuris diſpoſitione tanquā Principis libera-
litate,verbis,& re coniuncti ſuccedere debent.)
62 † Per quam declaratur,quòd in cōceſſis à Prin-
cipe coniunctim re, & verbis locū habet ius ac-
creſcendi,& per conſequens canonizatā hic vi-
demus concluſionem illā, quam ſupra firmaui-
mus,quòd in feudis conceſſis à Ducibus Medio
lani locū ſibi vēdicat diſpoſitio l.1.C. ſi liber.im
63 per.ſoc.lib.10. † pariter canonizatā allā cōclu-
ſionē, quòd per clauſulā inueſtituræ feudi noui
appoſitam(in paternum,auitum, & antiquum)
habet ēt locū ius accreſcendi,& non tantùm ius
accreſcendi inter inueſtitos, & eorum deſcendē
tes vocatos in inueſtitura,ſed etiam inter tranſ-
uerſales,nullo modo vocatos, niſi virtute ipſius
clauſulæ,quæ idem operatur,ac ſi fuiſſet feudum
antiquitus conceſſum,& à cōi ſtipite quæſitum.
64 † Nec dubitandū,quin iſta Ducis Frācîſci decla
ratio vim legis obtinere debeat, & in oībus alijs
ſimilibus caſibus obſeruari, præſertim in inter-
prætandis contractibus,& inueſtituris DucūMe
diolani,quia facta ab habēte poteſtate legis cō-
dendæ,tex.eſt,quem Bar.Bal.Saly.& omnes,ad
hoc not.in l.pen.C.de donat.inter vir.& vxorē
& in l.Cæſar, vbi ēt Bart.Bal.& Scrib.ff. de pu-
blica.in terminis Curt.d. conſ.49.nu. 56.plures
alios addens concor.vbi fundamentum hoc ma
65 gnificauit Purpur.d.cōſ.548.nu.30. † & certum
eſt,quòd Princeps poteſt declarare verba ambi-
gua,ēt in tertij præiudicium,etiam eo non voca
to, c.olim tibi,de verb.ſign.vbi Inn.& in c.ſeq.
Alex.cōſ. 11.nu.12.lib.7.Crau.d.tract. de antiq.
66 temp.par.2.nu.6. † Præſertim beneficij à ſe, vel
ab anteceſſore conceſſi, l.Neratius,de reg.iur.c.
dilecto,de verb.ſignif.l.& ideo,ff. de leg.l.nā do
natio,C.eod.tit.l.ex facto,in princ. vbi latè Iaſ.
in tertio not. de vulg. & pup. c. cum veniſſent,
de iud.Dec.& Cagn.in d.l.Neratius,in ſecundo
not. & alibi paſſim.
Si quid igitur ambiguitatis fuiſſet in præcedēti
bus inueſtituris Philippi,vel in ipſamet Franci-
ſci(quod tñ non creditur ꝑ ſupradicta) per hanc
ſubſequentē declarationē ſublata penitus, & in
totū remanſiſſet.Et ex iſtis fundamētis adeò iu-
ſtificata redditur Co.Antonij Marię intentio,vt
ad inſtar tot fortiſſimarum columnarum ędificiū
iudicij ſuper ædificati inconcuſſum tutò ſuſtine-
re valeant.
Succeſſiuè autem fundamenta partis aduerſæ,
longè quidem debiliora,& infirmiora,radicitus
67 euellere,iuxta pollicita conuenit: † Et à reſpon
ſis Burſ.4.& 349.ſecundùm motiuorum ordinē
68 initium ſumendo,dicimus,† verba illa(liberū,&
francum)in inueſtitura Siſſiæ tm̄ poſita,minimè
operari effectū,quòd alienabile ſit in extraneos,
cum alios habeant intellectus, & interprætatio-
nes,vt per Cacher.deciſ. 162. in prin. pōt enim
dici francū,& liberum à iuriſdictione Parmæ,ac
eius mero,& mixto imperio, vt legitur in dicta
inueſtitura,Cūq; ſtātibus tot alijs clauſulis repu
gnantibus,non poſſit vllo modo feudū alienabi
le iudicari,vt per eundē Cacher.361.nu.6. cum
69 ſeqq.& deciſ.ſeq.n.5.† prout eſt clauſula(in feu
dū antiquū, paternum,& auitum, de qua ſupra)
70 & nobile,& gentile,q̄ idē importat,† & alia clau
ſula(pro filijs,& deſcendentibus maſculis tm̄) q̄
dictio taxatiua(tantùm)excludit oēs perſonas,
ꝑter expræſſas,& ſic pręter deſcendentes à coin
ueſtitis,vt per Rui.in terminis conſ.45.poſt nu.
71 13.vol.1.Bero.cōſ.79.nu.14.vol.1.† itē iuramē
tum fidelitatis ꝑſtitum, q̄ ſingula rectè perpēdit
Cacher.in vtraq; deciſ.ꝑdicta, cōcludens ꝑpea
feudū inalienabile,nō obſtantibus verbis prædi
* ctis(liberū,& francū)& de cōi * atteſtatur num.
11.in fin.poſt Rol.in conſ.2.nu. 134. cum ſeqq.
& alios citatos; ſi.n.vnum verbū diſpoſitionis
dat intelligere aliud minùs clarum,l.ſi ſeruꝰ plu
rium,§.fin.& l.qui filiabus,de leg.1.Corn.conſ.
31.nu.13.ad fi.volu.3. quantò fortiùs iſtud dici
debet de pluribus,de quibus ſupra?quæ oīa fru-
ſtatoriè adiecta fuiſſent,ſi eiuſmodi feudum red
deretur alienabile per dicta verba(francum,& li
72 berū) varios intellectus habentia. † Addi modò
poſſunt in caſu nrō oēs illæ rōnes,quas ſuper di-
cta inueſtitura conſiderauimus, ad oſtendēdum
feudum illud antiquū eſſe,& ius accreſcēdi inter
oēs vocatos locū habere, q̄ ꝓculdubio contradi
cunt facultati alienādi,& pro tot apertiſſimis re-
73 pugnātijs ſcribi poſſunt.† Vltra quas, alia quoq;
colligi pōt ex pacto, in ipſa cōceſſione appoſito,
quòd inueſtiti, & eorum deſcendentes prædicti
nullo vnq̄ tp̄e poſſent ab illo feudo,& eius obli-
gationibus ſe eximere,& liberare; cuius contra-
riū dicere oporteret,ſi à poſſidentibus in extra-
neos alienari poſſet,vt in ſpecie arguit Rolan.d.
74 conſ.2.nu.135.verſ.non obſtat,cū duobus ſeq.†
vbi fortiùs tradit per talē alienationem, nedum
ipſum alienantē à feudali ſeruitio, & obligatio-
ne liberari,verùm ēt acquirētem;adeo quòd de
* feudo remanet allodiū,iuxta* cōem ſcribentium
ſñiam in c.1.de feud.non hab.propriā nat.feud.
quod mirabile,ſingulare,& menti tenendum ait
poſt Curt.in d.tract. feud.par. 4.in 2.reg.princ.
75 q.5. † vndè aliud quoq; abſurdiſſimum reſulta-
ret,nēpe,quòd hæres inſtitutus à Com.Pāphilo
teneret illā partē locorū in allodiū, & in nihilo
teneretur erga Sereniſs.D.Ducē nrm: Comes
verò Antonius Maria teneret portionē ſuam in
feudum.

Digitized by Google

feudum, & feudalibus ſeruitijs obnoxiam ; ſicq;
feudum, quod vnicũ ẽt corpus ex pacto ſpeciali
ſupra relato, cenſeri debet, diuerſo iure cenſere
tur, contra reg.l.eũ, qui ædes, de vſucap.& quòd
ſtante dicta clauſula nõ poſſit præiudicium fieri
deſcendentibus acquirentiũ, ẽt volente Princi-
pe, nè contractus claudicet, tradit Petr. Ant. An
guſ. in conſ. 3. nu. 13. li. 7. & latiùs Cacher. conſ.
5. nu. 63. vſq; ad num. 68. Gueri. piſo. Soaz. loco
præcitato, verſ. ſecularis autem feudi.

Hæc ſanè pro ſolutione contrarij ſatis ſuperq;
ſufficiunt, Verùm libet vlteriùs animaduertere,
quòd in oĩbus inueſtituris Principũ ſucceſſorũ
deficiunt dicta verba (liberũ, & francũ) p p quod
declaratur p̃cedens Philippi, vt franchi, & libe-
ri naturam non tribuat feudo Siſſiæ, ſed potiùs
antiqui, paterni, & auiti, vt omnes etiam ſubſe-
quentes cantant; & ab iſta declaratione, & obſer
uantia interprætatiua recedere non poſſumus,
per iam dicta in 5. fundamento.

76 Sed ponamus, citra veri p̃iudicium † quòd feu-
dũ ab initio liberũ, & francũ oĩno fuiſſet, non nè
per dictas ſequentes inueſtituras naturã immu-
taſſet? certè ſic, ex quo vaſſalli poſſidentes vna-
nimiter illud recognouerunt ſub alia forma præ
narrata, videaẽ in terminis Soci. iun. in conſ. 77.
nu. 73. 74. lib. 1. & Surd. conſ. 15. nu. 21.
77 † Et oĩbus iſtis reſponſionibus circũſcriptis, ſola
diſpoſitio Decreti (Meminimus) cui non fuit
in ſpecie derogatũ, prout requiritur, ſufficeret;
quo ſtante, feudũ, quod aliàs alienabile de iure
cenſeretur, fit omnino inalienabile in perſonas
extraneas, & in inueſtitura non compræhenſas,
Boſs. in tit. de Princ. nu. 322. Alciat. reſpon. 370.
ad fi. nu. 9. & conſ. 712. pro Comite, per tot. Ioã.
78 Bap. Plot. ad conſ. Mart. Laud. 29. nu. 44. † Et li-
cèt reſpondeat Burſ. d. conſ. 349. nu. 19. & 20. cõ
ſtitutionẽ illã Status Mediolani in Ciuitate Par
mæ haud obſeruandã, à quo ſeparata reperitur;
Decipitur tñ, quoniã, cũ à Ducibus Mediolani
tranſlatum fuerit dominium harum Ciuitatum
Parmæ, & Placentiæ in Sanctam Sedẽ Apoſtoli-
cã, vt ex Hiſtorijs liquet, p̃ſertim apud Platinam
79 in vita Iulij II. & Leonis X. † veriſſimum eſt, le-
ges, & Cõſtitutiones dicti Status Mediolani pri
mò vigẽtes in dictis duabus Ciuitatibus, in ſuo
robore permanſiſſe, ex quo non additæ fuerunt
iſtæ reliquo ſtatui Eccleſiaſtico acceſſoriè, ſed
principaliter, & de per ſe, & per Legatos ꝓprios
Apoſtolicos, ſub titulo Ciſpadanæ Galliæ, tentæ,
rectæ, & gubernatæ, donec in Ducatum erectæ,
& in feudum Sereniſs. Farneſijs Ducibus poſtea
conceſſæ fuerunt; propter quod priores leges re-
tinuerunt. Hæc eſt notabilis doctrina Bart. in l. ſi
conuenerit, la 2. §. ſi nuda. in fin. de pigno. actio.
& Bald. Salyc. Caſtr. & aliorum, ibi ſcrib. Bart. in
* tract. Tiberia. in tit. de Inſula, & eſt * cõmuniter
recepta teſte Fely. in c. tranſlatæ, col. 4. de conſt.

ẽt Curt. Sen. conſ. 56. nu. 8. Curt. Iu. conſ. 60. nu.
9. Rui. conſ. 39. nu. 15. & conſ. 219. num. 7. lib. 1.
Rom. conſ. 218. nu. 3. & Mandoſ. ibi in addi. in
ver. proprijs. Soci. conſ. 79. nu. 4. lib. 4. Dec. cõſi.
486. nu. 9. Alciat. reſpon. 509. nu. 13. Crauet. de
antiq. temp. par. 4. nu. 27. Alexã. conſ. 111. nu. 4.
lib. 2. & in l. 1. nu. 11. de leg. 1. vbi ẽt Rip. nu. 16.
& in reſpõ. 21. per tot. de leg. Iaſ. in l. ſi eadẽ nu.
3. de offic. aſſe. Bero. conſ. 124. nu. 20. in ſecũdo.
Contard. in repet. l. vnic. in 3. limit. nu. 20. cum
* ſeqq. C. ſi de moment. poſſ. & * cõem quoq; at-
teſtatur Craſſ. comm. opin. lib. 5. cap. 3. q. 14. Vi
ui. lib. 1. comm. opin. in ver. aucta prouincia; Et
in proprijs terminis huius decreti, & Ciuitatis
Parmæ, tradit Menoch. conſ. 378. nu. 46. in fi. in-
80 quiens, hanc eſſe legem iſtius Principatus; † &
eandem ſententiã probat ipſemet Burſ. in conſi.
189. nu. 48. Adeo quòd, qui vellet dicere talẽ le
gem poſt mutationem dominij præfati nõ fuiſſe
ſeruatam, probare teneretur, vt inquit Bero. vbi
ſupra, nu. 17. & qui per Fora huius Ducatus ver
ſantur, ſciũt optimè, eã eſſe in viridi obſeruãtia.

Nouiſſimè ẽt addendum eſt, non poſſe hæredẽ
Com. Pamphili allegare libertatem feudi prædi
cti, cuius contrariũ idem Comes, ẽt iudicialiter
cum iuramento pluriès, & parte quoque acce-
ptante faſſus fuit, vt prædictum eſt &c.
81 † Ad ſecundum fundamentum principale Burſ.
conſ. 4. de feudo emptitio, quod alienari queat
in quoſcunq; & pro re allodiali reputetur, cõue
niunt omnes reſponſiones, quæ præcedenti datæ
fuerunt; Et nil vltra dicendum foret, cum ſint
82 ineuitabiles. † Nihilominus ad magis conuincẽ
dum ipſum, aduertendũ eſt, quòd licèt in vtraq;
inueſtitura Philippi præſupponatur, interueniſſe
ſolutio Florenorũ trium millium in totũ, quia
tamen per ſolã illã modicã pecuniam, feudorum
valori longè, lateq; imparem, non fuit facta con
ceſſio, quæ nec fuit vllo pacto loco prætij cõuen
ti, vt in vẽditione, remanſit feudum vtrunq; ina-
lienabile, Gabr. in ſuis com. concluſ. tit. de feud.
83 concluſ. 2. nu. 6. † licèt ſecùs fortè dicendũ, ſi pe
cuniæ quantitas gratiæ præponderaret, vt p eum
nu. 7. poſt Curt. iun. & Pariſ. quos citat; optimè
faciunt, quæ ſcribit Boſs. in tit. de Princ. nu. 323.
cum ſeqq. & latiùs Rol. à Val. conſ. 41. num. 12.
* vbi de cõi, poſt relatos, lib. 4. ac Natt. conſ. 600.
84 nu. 39 † interuenit ẽt iuramentum fidelitatis cũ
promiſſione perſonalis ſeruitij, ꝓpter quod ina-
lienabilis retinuit feudi naturã, ex relatis per eũ-
* dem Gabr. nu. 8. vbi de * communi atteſtatur.
85 † Item quia inueſtitura recepta fuit cum gratia-
rum actione, & alijs etiam verbis ſonantibus in
gratiã, magis quã contractum emptionis, Rol. d.
conſ. 41. num. 15. 16.
86 † † Itẽ quia fuit cũ clauſula (de plenitudine pote
87 ſtatis) Rol. ibidẽ, nu. 20. † & quia cum alia clau-
ſula (in feudum paternum, auitum, & antiquũ)
Rolan.

Digitized by Google

Rolan. eodem loci, nu. 11. 22. cum concord.
88 † Nec tacetur vltimo loco, quòd ſi verè empti-
tium feudũ eſſet (quod à verò, & veriſimili alie
num eſt, multis rõnibus adductis) hoc ſolũ ſuf-
ficeret ad victoriã Comiti Antonio Mariæ, per
ea, quæ ſupra in ſeptima rõne tertij fundamenti
diximus de feudo acquiſito per fratres cõi pe-
cunia, vel communi ſeruitio, & per conſequens
retorquetur argumentum contra Burſ.
89 † Ad tertium fundamentum eiuſdẽ Burſ. d. cõſi.
4. num. 21. cum ſeqq. de alienatione feudi facta
per Nicolaum, vnũ ex tribus inueſtitis de Terra
Siſſię. Rñdetur hoc fuiſſe ſomnium vigilantiũ;
quia in toto proceſſu nullũ de hoc facto habe-
tur verbum; Imò verò id falſum eſſe conuinci-
tur ex dictis duabus inueſtituris Bonæ, & Fran-
ciſci, in quibus pro conſtanti ſupponitur, portio
nem Nicolai iure ſucceſſionis deueniſſe ad de-
ſcendentes aliorum fratrũ, vt dictum eſt, & rei
euidentia adhuc indicat; Ex quo vſq, ad mortẽ
Com. Pãphili perſeuerarunt ambo loca prędi-
cta æqualiter inter ipſum, vti deſcendentem à
Guidone, & Com. Antonium Mariam deſcen-
dentem à Giberto.
Et ex ſupradictis liquidò conſtat, ſublata, &
ad nihilum redacta multipliciter extitiſſe, quæ
motiuorũ loco primitùs, adducebantur ex re-
ſponſis Burſ. in præſenti cauſa redditis.
90 † Subſequenter autem, & ſic quarto loco dubi-
tabat Excel. Conſil. & multùm acutè, quòd cũ
Com. Antonius Maria ſit tranſuerſalis Co. Pã-
phili, & in nouo gradu de iure ciuili, vt ex Ge-
neologia confeſſata conſtat, non poteſt ad ſuc-
ceſſionem hanc feudalẽ aſpirare, quæ vltra ſep-
timũ non progreditur, c. 1. §. hoc quoq; qui feu.
da poſſ. Cephal. conſi. 173. num. 7. & 34. vol. 2.
Surd. cõſi. 5. nu. 23. in fi. & eſt cõis, * vt per eum,
nu. 15. 16 & 17. & atteſtatur Menoc. conſi. 400.
nu. 58. quod eſt primum in 4. vol. & hoc motiuũ
fundatur in illo præſuppoſito, quòd feuda iſta
initium ſuſceperint à dictis fratribus, non à cõi
parente; ſecus enim dicendũ fatentur DD. mei,
ſi quæſita fuiſſent per authorẽ vtriſq; lineæ, vi-
delicet Com. Antonij Mariæ, & Com. Pamphili
per tex. in c. 1. §. 1. de nat. ſucc. feud.
91 Huic fundamento benè quadrat in primis,
quòd Dñi Simonetę hac rõne iuuari nequeũt,
ſtante confeſſione Com. Pamphili eorũ autho-
ris in contrariũ, cui contrauenire nequeunt, vt
ab exordio diximus; nec ẽt de errore dicere, ꝑ-
ut nec dictũ fuit in toto proceſſu, † quia cõfeſ-
ſio deliberata, iudicialis, & acceptata, effecta eſt
penitus irreuocabilis, ad Fel. in c. ſi cautio, col.
2. in 6. Fallentia, de fide inſtrum. cum concord.
Vltra quòd ſi dici potuiſſet, & dictũ fuiſſet, im-
poſſibile eſſet de eo docere, quia confeſſio non
fundaẽ de neceſſitate in eo, quòd ſuccedere vo-
lens ſit intra ſeptimũ gradũ; cum fundari poſſit
in eo, quòd feuda à cõi parente tẽta, & poſſeſſa
fuerint, prout reuera fuerũt, vt ſupra oſtẽdimus,
vel in eo, quòd Princeps, de cuius poteſtate nõ
ambigitur, voluerit ipſa feuda hr̃e naturam pa-
terni, auiti, & antiqui, prout voluit, & demõſtra
tum ẽſt: vel quia ius accreſcendi, vel nõ decre-
ſcẽdi inter inueſtitos, & re, & verbis cõiunctos,
locum hr̃e voluerit, prout etiam voluit, tàm ex
iuris cõis diſpoſitione, quã eius enixa mente, in
ſimillimo caſu declarata, quæ vim legis hr̃e de-
bet, vt ꝓbauimus ſupra; Eſſet ẽt dare caſum, in
quo de reciproca ſucceſſione pepigiſſẽt ipſi cõ-
uaſſalli, ẽt de voluntate directi Dñi; & alios ſi-
miles caſus, quorum oĩum informatus Co. Pã-
philus, veritatẽ ingenuę faſſus fuiſſet, prout faſ-
92 ſus eſt: † Quocirca eius confeſſioni nihil officit
numerus graduũ conſanguinitatis ꝑdictæ, quia
non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit ab-
eſſe, l. non hoc, C. vnde cogna. l. neq; natales, C.
de prob. cum vulg.
93 † Secundò rñdetur, rectè conſtare, vtrunque
feudũ ante conceſſiones fuiſſe paternũ, & à cõi
ſtipite proueniens, prout ex publicis documen-
tis, & Principis, ac partis confeſſione ꝓbatur; de
quib. in primo fundamẽto plenè tractauimus:
& ideo ſumus in caſu d. c. 1. de nat. ſucc. feudi,
vt deſcendentes in infinitũ, ac ẽt tranſuerſales
ſuccedant; (quia oẽs deſcendẽtes, reſpectu cõis
ſtipitis, dñr Didac. varia. reſol. c. 5. nu. 4. verſi. 5.
hinc. & ſupra latiùs tetigimus in primo fundõ
94 ad fi.) † Et licèt probationes ꝑdictę ſint exube-
rantes, ſufficerẽt tñ leuiores ad probandã iſtam
feudorũ antiquitatem, vt ibidem diximus, & in
terminis terminantib. docet Aret. d. conſi. pen.
nu. 2. & 3. verſi. ſi tamen, reſpondẽdo ad hoc ar-
gumentum de ſeptimo gradu. &c.
95 † Tertiò, ſi à fratribus initium ſumpſiſſent feu-
da, rñdetur adhuc, nihil officere graduum di-
ſtantiã, ex quo fuerunt hi liberalitatis Imperia-
lis, ſeu Principis iura Imperij habentis, ſocij, re
& verbis cõiuncti; quod importat, vt ipſi, & eo-
rum deſcendentes maſculi, expręſſim, & in in-
finitum vocati admittantur, alter ad portionẽ
alterius ſinè filijs maſculis decedẽtis, ex diſpo-
ſitione d. l. 1. C. ſi liber. Imper. ſoc. lib. 10. vt ſup.
in tertio principali fundamento in prima rõne;
Sic ẽt declarata, & interprętata per ipſummet
Mediolani Ducẽ, vt in octauo fundamento re-
96 tulimus † quę in Senatu Mediolani in ſimilibus
inueſtituris obſeruata fuit, non obſtante decre-
to, Meminimus, quod aliquam difficultatẽ fa-
cere videbatur, vt atteſtaẽ Boſſi. in tit. de Princ.
nu. 334. in fi. Et hęc rñſio ſummã hẽt rationem;
quia ſi diſpoſitio d. l. 1. locum habet inter extra-
neos, multò magis inter ſanguine coniunctos,
licèt vltra gradum ſeptimum.
97 † Quartò rñdetur, quòd cum cõceſſio facta fue
rit, præcedente ẽt cõi pecunia, & cõi ſeruitio di-
ctorum

ctorum fratrũ, quilibet de toto cum ſuis deſcẽdẽtibus fuit inueſtitus, vel ſaltẽ cum iure accreſcendi. adeo quòd linea vnius extincta, altera ſuccedit, præcitato c. 1. de benef.fra. cum concord. ſuperiùs adductis in ſeptima ratione tertij fundamenti.

98 † Nec aduerſatur hęc rñſio præcedenti;quia ſtãt ſimul,quòd Princeps plura receperit ſeruitia,& aliquas ẽt pecunias, & nihilominus dans feudũ in remunerationẽ,dicatur gratiam contuliſſe,& inueſtitura reputetur gratioſa; vt bellè probat Boſſi.d.tit.nu.323. cum ſeqq. & tactum fuit ſupra in reſponſionibus ad ſecundum fundamentum Burſ.de feudo emptio.

99 † Quintò reſpondetur clauſulam illã (in paternum, auitum, & antiquum) idem operari, ac ſi re ipſa tale fuiſſet, & per cõſequens perinde eſſe,ac ſi cõi parenti collatum fuiſſet, & ab eo in inueſtitos deueniſſet; & per conſequens deſcẽdentes ab vtroq; vocãtur in infinitũ, ex adductis ſupra in primo fundamento in verſi. expeditum,iunctis relatis in tertio fundamẽto in ſecunda rõne.Et ita in terminis rñdit Aret.d.cõſ. pen.num. 2. ad hoc argm̃ de ſeptimo gradu. Et quòd idem effectus ſequi debeat tali caſu, ac ſi cõis parẽs fuiſſet inueſtitus,ꝓbat egregiè Natt. d.conſi.468. nu.2. vſq; ad fi.ac Cepha. d.conſi. 173.num.32.verſi.nec mouet,& nu.33.34. vbi ad contrarium hoc modo rñdet;& dicit,ita eſſe de mente oĩum., * & rectè: † qñquidẽ fictio idẽ

100 operatur in caſu ficto, quod veritas in caſu verò,l.lex Cornelia, de teſtib. l.qui ad certũ loca. Bart.& Docto.in l.ſi is qui pro emp. de vſucap.

101 cum vulg.) † Nec admittitur probatio in contrarium,glo.in c.1.de arbi.in 6.Fel.in c.quantò, de pręſumpt.Alex.conſi.158.col.fin.in 2. & Alciat.in tract.præſump.in princ.nu.3.

102 † Sextò reſpondetur,quòd in feudis dignitatis non attenditur gradus agnati ſuccedere volentis:Quia,& ſi in cẽteſimo,& milleſimo exiſteret, admitteretur, vt firmat Areti.loco pręcitato,nu. 2.in fi.& nu.3.poſt Bald.in c. 1.num. 6. de feud. March. vbi ẽt Alua.& Laud.qui dictum cõmendat Dec. latè conſi.83.nu.3.& 5.& in l. certum, C.de legi.Gozad. conſi. 8. num.3. & conſi. 26. num.28.verſi.4.fallit Curt.iun.in tract. feu.par. 3.q.17.nu.46.49.Pariſ.conſ.23.nu.124.in prin. Grat.conſi.9.num.46.Mari.Frec.in tract.de feu. lib.2.in tit.differen. inter feud. reg.& tit. & alia feud.differen.10.& rurſus differẽ.55. & vlt.vbi ait tm̃ durare feudum regale, quantũ viuit caſata,prout ẽt voluit Affli. ſuper conſtit. vt de ſucceſſione num.7. Duen. reg.106.nu.2. Rol.cõſi. 3.nu.10. Cephal.d.conſi.173. nu.35. Guer.Piſ. Soac.vbi ſupra verſi.2.eius naturæ Menoc. cõſi. 378. in fi.cum multis concord.& ita ſeruari cõcludunt iſti in talibus ſucceſſionibus Illuſtrium Com. Baronum, & Marchionum virtute cuiuſdam perpetuæ conſuetudinis.

103 † Septimò reſpondetur, quòd ſtante qualitate conceſſionis,quæ cantat pro deſcendentibus inueſtitorum in infinitum, vtſupra retulimus, abſurdiſſimum eſt velle reſtringere ſucceſſionẽ ad ſeptimum gradum;ſi enim præſupponimus Co. Antonium Mariam admittendum, ſi eſſet intra ſeptimum, neceſſe eſt quoq; illum admittere in nono,& vlteriori ꝑ perpetuitatem,& infinitatem adiectam conceſſioni;eſt bona deciſio Bald. in c. 1.§.ſatis benè,ad fin. de prohib.feud.alien. per Lota.vbi ſucceſſionẽ inter tranſuerſales aſſerit progredi vltra ſeptimũ gradũ, & in infinitũ, ſi ita actum eſt, prout in caſu noſtro actũ fuit; & ita reperio in terminis contrarium ſoluiſſe Iaſ. conſi.144.num.3.lib.1. & Pariſ. d.conſi.23. nu. 261.in princ. & iſta reſponſio eſt indubitabilis, meo iudicio.

Cõferunt,quæ ſupra dicta ſunt de hac dictione (in infinitum) in 3.fundamento in rõne,in materia iuris accreſcendi; dato nanque iure accreſcendi, ſucceſſionem quoq; in infinitũ ponimus; quia ſi deſcendens ab vno inueſtitorum in infinitũ ſuccedit, portio deficiens illi accreſcit, in quouis gradu reperiatur.

104 † Octauò reſpondetur, contrarium procedere poſſe in illo feudo, quòd à primo acquirente primordialiter tranſitum fecit in collaterales: ſecus verò, ſi in deſcendentes, vt in caſu noſtro, in quo ad filios, & nepotes Giberti, & Guidonis peruenit,tradunt feudiſtæ in c. 1.§. & quia, qui feud.dare poſſ.& in 1.§.ſi capitanei, de feu. March.Dec. conſi.85.nu.5. Iacob.de S. Georg. in ſua inueſt.feud.§.præſens,col.2.Curt.d.tract. par.3.loco præcitato nu.48.Rui. conſi.11. num. 11.lib.1. Vall. d.conſi. 3. nu.9. Cepha. d.conſi. 173. num. 35. vbi de cõi * poſt multos relatos atteſtatur; Et pro hac diſtinctione quãplures re-

105 tulit Surd.d.conſi.5. nu.25. † & licèt intelligat Surd. tunc demũ admitti collaterales, ſi ſint ipſi quoq; deſcendentes à primo inueſtito, non tamen ita ſtrictè loquuntur Docto. ab eo allegati, ſi benè prelegantur: ſed potiùs de collateralib. & tranſuerſalibus indiſtinctè,& præſertim Bald. anteſignanus huius diſtinctionis, in d. cap. 1. de feud.March. colu.3.verſi.item oppo.& in verſi. ſi nihil eſt actum. Et ſi aliter diceremus,nulla in hoc eſſet differentia inter feudũ nouum,& antiquum; nam & in nouo ſuccedunt deſcendentes in infinitum,quia eorũ reſpectu nouum eſſe deſinit,& paternum,ac antiquum efficitur,ad Bal. in d.§.hoc quoq;, & in c.1.in princ.ſi de feu.cõtro.Differentia igitur in hoc cõſiſtit, quòd cum in nouo ſuccedant tm̃ deſcendentes in infinitũ, in antiquo ſuccedunt ẽt tranſuerſales in infinitũ in defectum deſcendentium, quãuis non ſint de deſcendentibus primi inueſtiti, aliàs de vento deſeruiret iſta diſtinctio quam cõiter * retentam

aſſerit

aſſerit Cephal.d.conſi.173.nu.33.34. de tranſ-
uerſalibus indiſtinctè loquẽs. Et hinc eſt, quòd
quãplures maximę authoritatis Doctores pro
hac opinione conſuluere, quòd in feudo dato
iure antiqui feudi, collaterales, ẽt non deſcen-
deutes à primo inueſtito, imò nec ab aliquo ex
inueſtitis,ſuccedãt; Inter quos Iaſ. d.conſi.1.per
tot.poſt multos,quos referr,ad fi.Dec.d.cõſ.85.
nu.3.Bero.conſi.79.per tot.lib 1. Natt.plenè d.
conſi.467.& ſeq.per tot. Rolan.d.conſi.60.in 4.
106 Cephal. d.conſi. 173.† & idẽmet Sutd.in hoc
ſibi parũ conſtãs d.conſi.15.nu.21.22.23. & hãc
ẽt opin. tuetur Curt. fortiter d.cõſi.49.in 5.fun-
damẽto,& latiùs in rñſionibus ad contraria,ſub
nu.37.Chriſto.de Caſtell.c1ſi.10.nu.26.cõ ſeq.
quã opinionem ſecutus ẽt fuit Crau.conſi.509.
nu.7.& conſi.522.nu.6.& 926.nu. 1. & 965.nu.
4.vbi aſſerit, minimè reuocandã fore in dubiũ,
Pet.Ant.Anguſ.d.cõſi.3.nu.31.li.7.Et ſequitur
Theſaur.deciſ.146.nu.13.vbi contrariam opin.
cõiter eſſe reprobatã aſſerit. Attamen verſamur
nos in ſortioribus, & ſecurioribus terminis, qa
Comes Tertins deſcendit à primò inueſtitis,vt
107 inferiùs loco ſuo latiùs conſiderabimus.† Nonò
rñdetur,reſpectu inueſtiturę Beluederij,obiectũ
indubiè ceſſare, ex quo vterq; fratrũ fuit de to-
to inueſtitus pro ſe, & deſcẽdentibus ſuis in in-
finitum;Adeoquòd negari non poteſt, quin Co.
Antonius Maria dicatur de deſcẽdẽtibus primi
inueſtiti, qui in infinitũ admittuntur,vtſupra,&
ità in terminis rñdit Colleg.Bono. p̃citato cõſi.
50. nu. 13. 14. & huc ẽt pertinent,quæ ſupra in
108 tertio ſundõ in 8. rõne dicta fuere. † Et ſubdit
idẽ Colleg.Bono.ibi nu.ſeq.in fi.ius accreſcẽdi,
quod duobus ſratribus taliter inueſtitis ab ini-
tio competit,tranſmitti quoq; ad deſcendentes;
109 † quãquam ego crediderim tranſmiſſione non
opus eſſe,cũ iure proprio venire poſſint, vti vo
cati in inueſtitura ſub nomine collectiuo deſcẽ-
110 dentium, † Bal. in d.c.1.§. hoc quoq; de ſucceſ.
feud.Caſtr.conſi.164.nu. 5. verſ. applicãdo igĩ
lib.2.Dec. conſi.468.num.28.Petr.Ant.Anguſ.
conſi.3.num.12.lib.3.Caſtr.poſt alios in l.apud
Iul.in §.ſi quis alicui nu. 4. de leg. 1. quibus eſt
ius quæſitũ,ptout ex tunc,vt dixit Iſern. in c. 1.
de inueſti.de re alien.fac.& in d.c.1.§.hoc quo-
que vbi ẽt Alua.de ſucceſſ. feud. quos refet idẽ
Colleg.num.16.verſi.accedat, & nu. ſeq. Pariſ.
d.conſi.23.nu.130.in primo conſi. 65.nu.19. in
111 trrtio.Sed † vtcunq; ſit,intentũ habemus: quia
per illam deſtributiuã (vtriq;) quę tribuit ius
cuilibet Inſolidũ ad Bart. in l. hoc articulo in fi.
vbi ẽt Bald. de hær.inſtit.omnes in ſolidũ in in-
finitum ſuccedunt per ſupradicta.
112 † Decima, & vltima ſumi põt rñſio ex cæteris,
ſupra deductis ad probandã inueſtiturarũ indi-
uiduitatem , vt conceſſio inriſdictionis, ſpecia-
le pactum, quòd ſint vnum corpus, locorũ qua-
litas,quæ fortalitia erant, dignitas comitatus,&
alia præmiſſa; quorũ effectus eſt, vt in ſolidum
oẽs vocati ſint, qui in dictis inueſtituris cõpre-
henſi fuere,vt oſtẽdimus; inter quos indubiè eſt
Com.Antonius Maria, qui partem tenet,& per
conſequens totum ẽt habere, ac tenere dẽt, nul-
la graduum p̃dictorũ habita cõſideratione. Ete-
nim in indiniduis locũ ſemper hẽt ius accreſcẽ-
di,vel non deſcẽdendi, p̱ ea,quę ſupra in tertia
rõne tertij ſundamẽti abũdè diximus ; & tradit
Ripa poſt alios in d.l.re cõiuncti,nu.167.de leg.
3.& p̱ ſingulari limitatione tradit Curt.d.tract.
parte tertia memb. tertio ſub nume. 49. in fin.
poſt Aret.d.conſi.pen. quem citat.
113 His itaq; rñſionibus contentus, quæ ex noſtra
facti ſpecie planiſſimè reſultant, ac redundant,
non reuocabo in dubium concluſionẽ contra-
riam, an, ſ. ad ſeptimũ gradum reſtricta ſit ſuc-
ceſſio tranſuerſalium in feudalibus: prout reuo-
cauit Curt.d. tract. loco proximè relato, nu.48.
verſi.contrariam, cũ multis ibi citatis,& Rol.d.
conſi.3.nu.8.in prin. poſt glo. Bal.Ang.;& Aret.
114 quos citat,† Nec ẽt graduum cõputationẽ,pro-
ut reuocauit Cephal.d.conſi.173.nu.34.tenens
dinumerationẽ fieri debere à p̱ſona acquiren-
tis tm̃ recta via, vſq; ad ſuccedere volentẽ,pro-
ut fit inter aſcendentes, non aũt à ſuccedere vo
lente, ad vltimo loco defunctũ; & ſic aſcendẽ-
115 do.quod non videtur eſſe ſinè rõne; † quia qui
in feudo antiquo ſuccedit, non ſuccedit vltimo
viuenti, ſed primo acquirenti, ex pacto, & pro-
uidentia contrahentium, ẽt ſi per mille manus
ambularet, glo.2.in c. vni.an agna. vel fil. Ang.
cõſi.110.nu.7.Zaba.cõſi.23.nu.2.Iſer. & Afflic.
in c.j.Imper.Lotha.iſte num.4 ille nu.5.Prępoſ.
in c.1.de eo,qui fet.fi.agn.Colle.Bono.vbi ſup.
nu.13.Cepha.conſi. 489.nu.77. Nat.conſi.128.
116 nu.5.Menoc.conſi.124.nu.43. † & dixit Bal.in
c.1.nu.2.de eo,qui ſibi, & hr̃di, non curandum,
quo tramite feudũ deſcendat : ſed quod ſit pri-
mum eius principium,& prima radix, & fundm̃:
117 † vndè eſt, quòd in tali ſucceſſione non attẽdi-
tur proximitas vltimi defuncti; ſed locũ hẽt re-
præſentatio in infinitũ,quia filius ſemper ſubin-
trat in locum patris, Gabr. tit.de ſucc. ab inteſt.
cõcl.1.nu.7.q. indubitatũ ait Tiraq. de primog.
q.40.nu.18. Decia.conſi.9. nu.5.in ſecundò, &
latiùs conſi.55.nu.13.cum multis ſeq.in tertio.
Et hanc ẽt opin. vti veram amplectitur Domi-
nus Præſes Petra in ſuo tract. de fideicõ. q. 11.
nu.151. poſt multos, quos refert.Ex quib.rectè
inſerri vr̃, quòd cũ non agat̃ de ſucceſſione Co.
Pamphili, eius etiam proximitas, vel diſtantia
non ſit ſpectanda, vt memorati oẽs concludunt.
Ad quintum ſundm̃, quòd ſuper inueſtitura
Ducis Franciſci fiebat contra Co.Antoniũ Ma-
riam, certè non eſt opus alia rñſione, ſtantibus
ſupradictis in quarto principali ſundamẽto ſu-
per

Digitized by Google

per hac inueſtitura, quã intentioni noſtrę pluri-
mũ deſeruire oſtendimus, tm̃ abeſt, vt noceat.
118 † Nec dicatur, propter illam dignitatẽ Comita-
rus adiectã, cum regalibus (quæ tñ in prioribus
inueſtituris virtualiter cõtinebantur) mutatum
fuiſſe feudũ, de veteri in nouũ; Quia contrariũ
verius eſt, cum dignitas ſuperueniens nõ faciat
ſtatũ deteriorẽ, ſed meliorẽ, nec minuat priores
cõmoditates, ſed augeat: Aliàs inducta ad au-
gumentum operarentur diminutionem, vt per
multis exẽplis docet Tiraq. in tract. de nobilit.
c.6. cum ſeqq. Et in terminis conſiderat Curt. d.
conſi.49. num.53. ad fin. poſt Aret. d. conſi. pen.
119 col. 3. & Alex. d. cõſi. 30. nu. 6. in prin. † Pręſer-
rim verò hoc in caſu noſtro, in quo inueſtitura
eſt facta ſub cõmemoratione p̃cedentiũ, à quib.
ꝓpterea regulari dẽt, & pro ſimplici renouatio-
ne hr̃i, cum nõ fuerit exprẽſſim cautũ cõtrariũ,
Caſtr. in conſi. 159. ſub nu. 2. lib. 2. Brun. conſi.
143. col. 3. Dec. latè d. conſi. 53. Cald. conſi. 11.
tit. de feud. Cepha. conſi. 301. nu. 118. Deficit
igitur voluntas concedentis, & recipientis fa-
ciendi feudum nouum, quod erat antiquum.
120 † Quod ẽt domonſtratur ſecundo loco, ex quo
dicit inueſtitura (in feudũ nobile, & gentile) qđ
ſignificat, antiquũ, vt ſupra, in ſecũda rõne ter-
tij fundamenti. Si enim ꝓ antiquo conceditur,
nouum eſſe non põt. & ad hãc repugnantiã tol-
lendam, neceſſe eſt fateri, fuiſſe meram confir-
marionem, & renouationem.
111 † Tertiò ẽt manifeſtatur p̃dicta volũtas ex de-
claratione facta p Franciſcũ concedentẽ, qui no
lebat alijs agnatis p̃iudicare. rem em̃ indubitatã
facit, vt in terminis ſcribit Cur. d. cõſ. 49. nu. 95.
112 † Sed & poteſtas innouandi dicta feuda defuiſ-
ſet, qñquidem conſenſus agnatorũ ius habentiũ
ex prioribus inueſtituris, non interuenit; quib.
abſentib. facta fuir conceſſio; datò nanq;, quòd
potuiſſet p̃iudicare Guidoni recipienti, non tñ
agnatis p̃dictis, imò nec eius filijs, c. j. §. hoc quo
que, vbi Doct. de ſucc. feu. c. 1. de alien. feud. pa-
ter. vbi ẽt feudiſtę not. Signo. conſi. 11. num. 3.
Curt. d. conſi. 49. nu. 95. vbi de * cõi, Boſſ. in tit.
de princ. num. 311. & ſeq. vbi aſſerit, in antiquo
feudo hoc non hr̃e dubiũ, Clar. in §. feudũ. q. 8.
verſi. q̃ro nũc, poſt alios relatos; cõcludẽs Doct.
oẽs ita tenere in hoc ꝓpoſito. & ſupra quoq; atti
gimus. Nec omittẽdũ, quòd ſubſequẽtes inueſti
turæ loquentes de feudis iſtis, vti antiquis, & in
vim antiquorum confirmantes, declarãr eorum
qualitatẽ, & quatenus opus eſſet, ira diſponunt;
Ideò ceſſat tantò magìs omnis hæſitatio.
123 † Vltimum aduersùs Com. Antonium Mariam
fundm̃ adducitur in motiuis de Decreto, Me-
minimus, quod ab ipſomet Co. ꝓductũ fuit; &
aduerſari vr̃; ex quo ꝓhiber, oĩa donata, ac ẽt in
feudũ conceſſa per Mediolani Duces, tranſire ad
alios, quàm ad deſcendẽtes maſculos acquiren-
rium, qualitercunq; cõceptæ ſint cõceſſiones, &
cũ quibuſuis clauſulis; Adeoquòd, cũ Co. Anto
nius Maria nõ ſit de deſcẽdẽtib. Giudonis, neq;
Nicolai, nõ vr̃ ad illorũ portiones rectè aſpirare.
Verũ iſta quoq; difficultas multis ſoluitur mo-
124 dis † & primò ſtãte p̃ſuppoſito antiquitatis feu-
dorũ, de qua ſupra in primo fundõ, Nihil obſtar
Decretũ; quia nõ nititur Com. Antonius Maria
eo ſolo, quòd per clauſulas inſertas in priuile-
gijs Philippi, ipſe admittatur, & gratia Principis
vti intẽdat, ſed ex diſpoſitione iuris, qua ad feu-
dũ antiquũ, & paternũ vocatur, in quo deſcen-
dentes in infinitũ ſuccedunt, vt in eodem primo
fundamento in verſi. expeditum &c.
Secundo modo ſoluitur obiectũ, ex cõfeſſio-
ne partis aduerſæ, contra quã nihil allegauit, vel
allegare potuiſſet, vt ſupra in ſecundo fundamẽ-
to, & alibi ẽt diximus. Er reſponſio tutiſſima eſt.
125 † Tertiò remouetur per diſpoſitionẽ l. 1. C. ſi
liber. Imper. ſoc. de qua ſupra in tertio fundõ in
prima rõne, quæ aduersùs dictum Decretũ lo-
cum ſibi vendicat, vt in terminis docet Boſſi. d.
tit. de prin. nu. 332. & apertiùs nu. 334. ad fi. vbi
atteſtatur, ita ſolere obſeruari, & obſeruarum
fuiſſe in feudo Salarũ, Nobiliũ de Bottis, & be-
126 nè, † quia hoc modo ſeruatur rõ Decreti, quod
recipit interpretationẽ à iure cõi, l. 2. C. de no-
xa, & ponit Fel. in c. 1. col. 11. de p̃ſcr. Hæc ſunt
verba formalia Boſſij, quę falcẽ ad radicẽ ponũt.
Et pro cõfirmatione accedat declaratio illa Frã-
ciſci ſuper inueſtitura Pallauicinorũ. qua inter-
pretatur conceſſionẽ ſuã coniunctim re, & ver-
bis factã poſt Decretũ prædictũ, in hũc ſenſum,
vt alter alteri ſuccedar, & eorum ẽt deſcendẽtes
inuicem ſuccedant, prout iuris eſſe p̃ſupponit;
& talis declaratio pro lege ſeruanda eſt, vt ſupra
in vltimo fundõ demõſtrauimus; Adeoquòd ne-
dum conſuetudo, & obſeruantia Senatus, quam
Boſſi. refert, hanc reſponſionem fundat, verùm
ẽt eiuſdem Principis interpretatio, & lex dicta.
127 † Quartò tollirur obiectum ex eo, quòd feuda
partim pro ſeruitijs, & partim pro pecunia data
fuere fratribus. quo caſu ſpecialẽ habemus legẽ,
dantẽ ius accreſcendi inter ipſos fratres, & eorũ
deſcendentes, d. c. 1. de benef. fratr. cum alijs ad-
ductis ſupra in ſeptima rõne tertij fundamenti;
nõ enim ex aliqua clauſula in inueſtituris inſer-
ta, dicimus effectũ hunc reſultare, vt Decretum
obſtare poſſit, & talẽ effectũ tollere, ſed ex na-
tura contractus, & iuris diſpoſitione, fundara ſu-
per qualitate perſonarum acquirentiũ, qui ſunt
fratres, & ſuper cauſa inueſtituræ, quod eſt cõe
ſeruitiũ, & cõis pecunia, vtrunq; enim copulati-
uè requiritur, Si quidẽ fraternitas operatur, vt
pro vno ſolo repetitur, † quia frater eſt ferè al-
128 ter, vt tradit Firman. poſt Gelli. in ſuo reper.
in ver. frater germanus; & cõio illa pecuniæ, &
ſeruitiorũ maiorẽ adhuc vnionẽ præſefert; me-
ritò

ritò lege feudorum cautũ eſt, vt quilibet inſolidum dicatur inueſtitus, & reciproca ſucceſſio inter eos locum habeat.

129 † Et licèt defendat Boſſi. loco præcitato nu. 323. vſq; ad nu. 329. quòd Decretũ locũ habeat ẽt in donationibus, & infeudationib. remuneratorijs ſeruitiorũ, (quẽ tñ in hoc repræhendit Menoch. conſi. 378. nu. 12. cum ſeqq. & malè iudicio meo, quia non tñdet allegatis per Boſſi. quæ

130 multũ vrgent) † non tñ aduerſatur intentioni noſtræ, ex quo non loquitur de conceſſione facta duob. fratrib. neque pro cõi pecunia, vel cõi ſeruitio, quo in caſu diſponit d. cap. 1. de benef. fratr. cum concor. Nimirum i uxta legem hãc debemus Decretũ interpræctari, cum à lege cõi interpretationem recipiat, vt dixit idem Boſſi. loco præcitato, nu. 334. ad fi. & Beret. paulò infra citandus. & iſta reſponſio eſt etiam veriſſima.

131 † Quintò loco rñdetur, & circunſcripta ẽt diſpoſitione d. c. 1. de benef. fratr. fundata in fraternitate, & cõione prædictis, quòd cum feuda iſta ſint data partim pro ſeruitijs, & partim pro pecunia, non obſtar decretum, quod loquitur in gratioſis tñ. Nam & ſi concedamus, quatenus reſpiciant ſeruitia, gratiam continere; pro ca tñ parte, quæ pecuuiam reſpiciunt: ſecùs dicendũ. Vndè conceſſiones merè gratioſè non reputa-

132 buntur, ſed mixtæ, † at diſpoſitio loquẽs in caſu ſimplici non hẽt locum in mixto, niſi in trib. caſibus relatis à Bart. in l. 2. in princ. de verbo. oblig. quẽ Doct.* cõiter ſequuntur, vt ait Iaſ. in §. omniũ, num. 28. inſtit. de actio. eſt bonus tex. in l. vim paſſam, §. præſcriptionẽ, iuncta l. mariti, § hoc quinquenniũ, de adult. & in nullo dictorum caſuum nos verſamur, vt ex illorũ lectura colligitur; cõfert, quod dixit Boſſi. vbi ſupra nu. 325. de Duce Franceſco Sfortia, qui noluit mẽtionem fieri in conceſſione cuiuſdam Priuilegij de duobus millibus aureis receptis, nè fortè in dubium vocaretur, an eſſet in reliquis gratuita?

Nec aduerſantur iſta his, quæ diximus ſupra in reſponſione ad ſecundũ fundñ Burſa. de feudo emptitio; quia ſtant ſimul, quòd non ſit merè gratioſa inueſtitura, & tñ non ſit feudum alienabile in extraneos, quod multis quoq; alijs rõnibus põt contingere, vt ſi ſit reſtricta cõceſſio ad deſcendentes maſculos tñ, vel præſtitum iurãm fidelitatis, aut prohibita liberatio ab obligationibus feudalis ſeruitij, atq; alijs de cauſis ſuperiùs expręſſis in rñſionibus ad ſm fundñ Burſa.

133 † Sextò reſpõdetur interpretando pariter iſtud decretum ſecundum ius cõe, quòd ſtante rerum indiuiduitate, multifariam ſuperiùs oſtenſa, nihil protsùs obſtat Com. Antonio Mariæ, quia cum de eis quilibet ſit inueſtitus de toto, & in ſolidum, verum erit dicere, ipſum eſſe vocatum ad hanc partem Com. Pamphili, cum ſit de deſcendentib. Giberti, taliter inueſtiti; & per conſequens de admiſſis à decreto, non autẽ de excluſis. & iſta reſponſio eſt ẽr omni exceptione maior; quia non loquitur decretũ de rebus indiuiduis, pluribus ſimul conceſſis, ſed de rebus ſimpliciter donatis, vel conceſſis. quod intelligendum eſt vni ſoli, vel ẽt pluribus, qñ res ſunt diuiduæ, aut ſeparatim datæ, vt minus corrigat ius commune, quàm poſſibile ſit, & ab eo interpretationem recipiat, vt ſupra.

134 † Septimò, & fortiùs rñdetur (& hoc reſpicit feudum Beluederij) quòd ex quo Gibertus Attauus Com. Antonij Mariæ fuit de toto inueſtitus, virtute diſtributiuæ (vtriq;) vt in tertia reſponſione tertij fundamenti probatũ fuit, non eſt ipſe Comes de excluſis à Decreto, ſed de incluſis apertiſſimè, & clariſſimè.

135 † Octauo, idem dicendũ, reſpectu feudi Siſſiæ alia tamen rõne, videlicet, quia tpe emanati decreti, Meminimus, quod fuit de anno 1490. iam executum fuerat in ipſo feudo ius non decreſcendi, cum ob mortẽ Nicolai ſinè filijs, ſucceſſiſſent ei deſcendentes aliorũ duorum fratrum Giberti; & Gidonis, vt ſupra in quarto fundõ ſuper inueſtitura Ducis Bonæ, & Ludouici Mariæ, & in ſexto fundõ vidimus. vndè ſequitur, quòd cum ſemel naturã acquiſiuerit feudi tranſitorij ad perſonas decreto vetitas (ſi modò tales fuiſſent, prout non erant) debet adhuc eiuſdem naturæ manere, vt in terminis tradit Boſs. vbi ſupra, num. 332. & poſt eum Beret. plenè in conſi. 43. in ciuil. quorũ vterq; pro hac opinione iudicatum fuiſſe aſſeuerat; & facit ibi Bere. col. pen. ver. põt inſuper. argũ vnum à fortiori, quod, & caſui noſtro adaptatur, inquiens, concluſionẽ procedere, quamuis res à Principe cõceſſę tranſiuiſſent ad extraneos ante decrerum, & ſic memoria beneficij familiæ acquirentium conceſſi intercidiſſet, contra ipſins decreti mẽtem; & ideo multò magis ꝓcedere debere, vbi de familia, & de deſcendentibus non exierit, vt in noſtra ſpecie, & cum hac declaratione tranſit ẽt Menoch. conſi. 378. nu. 10. verſi. his conſtat,

136 † & pro hac ẽt reſponſione benè facit, quod dicebat Burſ. in d. conſi. 4 num. 21. cum ſeqq. de parte feudi alienata, quæ feudum facit perpetuò alienabile in perſonas prohibitas. & ſic concluſio pro clientibus ſuis allegata, contra eos facit in hoc propoſito.

Nono modo reſpondetur, & ſanè cõcludenter, quòd ſiuè verba, ſiue mentẽ decreti reſpicimus, non compræhendit caſum noſtrũ. Quoad verba pater; quia vult, bona, de quib. loquitur, ſpectare, & pertinere ad eos, quib. primitùs data, & conceſſa fuere; & quòd hi ſoli eorũ beneficio gaudere poſſint, necnon eorũ filij, & deſcendentes, & deſcendentium deſcendentes maſculi, & legitimi; & de legitimo matrimonio nati, & procreati tantùm; excluſis ſemper fœminis,

ac ex-

137 ac extraneis † nemo & enim negare pôt, Com. Antonium Mariam eſſe de deſcendẽtibus illorum, qui primò inueſtiti fuere, vt in ſimili cõſiderat Abb. in conſi. 103. lib. 2. & Collcg. Bono. loco pręcitato, nu. 13. & ſic verba ipſi nullo modo repugnant; ſed benè DD. Simonetis, qui extranei ſunt. Reſpectu mentis aũt, non ſecus dicendũ eſt, nanq; in decreto expręſſa rõ eſt; quare conditum, vt ſcilicet liberalitas, & gratitudo Principis à memoria non excidat: ſed eius memoria cõſeruetur, mediante continuatione bonorum in deſcendentes maſculos eorũ, quibus ab initio collata fuere; & excluduntur fęminæ, & extranei. Si igitur feuda iſta ad Co. Antoniũ Mariã in totũ peruenianr, cõſeruatur certè memoria beneficij anteceſſoribus collati, nec ad fęminas, vel extraneos trãſit; & è contra ſi ꝑ parte ad alios peruenirent, memoria ꝑdicta extingueretur, & ad extraneos tranſirent bona. Igitur
138 &c. † & quòd à rõne ꝑdicta in decreto expræſſa rectè argui poſſit, videatur apud Boſſi. d. num. 332. 334. & Beret. d. conſi. 43. col. 2. verſi. breuiter, & col. pen. verſ. pôt inſuper, afferentes, faciliùs tranſire talia bona in filios legitimatos in caſu quo loquuntur, quia in eis militat ratio decreti, conſeruandę memorię beneficij Principis in deſcendentes maſculos, & excluſionis fœminarum, & extraneorum.
139 † Decima reſponſio ſumitur ex dictis Menoch. in conſi. 378. nu. 10. verſi. ꝑterea, & num. ſeq. & conſi. 443. nu. 11. in materia huius decreti, aſſerentis per eius diſpõnem inijci tantũmodo vinculũ diſpõnibus illius legiſlatoris, & ſucceſſorum ſuorũ, non verò anteceſſorum, rõnib. per eũ adductis; ex quo enim conceſſiones Philippi Mariæ emanarunt de anno 1440. & 1441. non viderentur ſubiacere decreto edito per Io. Galeatiũ de anno 1590. ſed huic rñſioni non multum fidendũ, quia decretum primo loco editũ vr̃ quidẽ in eum ſenſum loqui; at ſm̃ quod fuit publicatum per octo menſes poſt, vel circa, expręſſam facit mentionẽ de conceſſionibus, & in feudationibus anteceſſorũ; Ideo eas cõpræhendit, l. leges, & conſtitutiones. C. de legi. & quãuis conetur Menoch. in loco priùs citato p̃rãtẽ Principis in hoc refricare in dubium, eſt tñ aduertendum, quòd vſus fuit de plenitudine poteſtatis, ẽt abſolutæ, in dicto decreto, quæ ius tertij tollere pôt, maxime in ſpe, quale eſt agnatorũ vocatorũ in inueſtitutis in defectũ deſcẽdẽtiũ. ſed in hoc nõ inſiſto, q̃a meę nõ ſunt partes.
140 † Vndecimã afferebat rñſionẽ Burſ. in dicto ſuo rñſo 394. nu. 11. verſi. 2. non vr̃, & num. ſeq. pro DD. Aduerſarijs in cauſa iſta reddito, negãs decretum in hoc ſtatu obſeruari, vtì iamdudũ ſeparato à ſtatu Mediolani. At certè quidem credendũ eſt, d. Burſa. ad hanc rñſionem confugiſſe, cum neſciret aliter legem iſtam euadere, deſtruentem pęnitus omne ius clientum ſuorum: Nos verò eam in viridi obſeruantia fatemur, vt ſupra in rñſionibus ad primum partis aduerſæ fundm̃. & falſus quoq; fuit, Menoc. d. conſi. 378. nu. 47. in fi. quamuis contra clientem ſuum allegaretur, & in d. conſi. 443. nu. 11. ſed nobis non obeſſe dicimus; quin prodeſſe poriùs, rõnibus, & authoritatibus prællegatis; Aduerſarios autẽ omnino excludere, qui nullo modo deſcendunt ab inueſtitis, ſed extranei ſunt.
141 † Duodecimã inſuper rñſionem reperio attuliſſe Burſa. d. conſi. 4. num. 20. verſi. 1. conſiderando, cum tribus ſeq. quam contra eum ineuitabiliter retorqueo.

Vult ipſe, clauſulas (motu proprio; ex certa ſcientia; de plenitudine poteſtatis; & ſupplentes omnes, & quoſcunq; defectus) derogare dicto decreto, Meminimus, & idem eſſe, ac ſi ſpecificè, & in indiuiduò fuiſſet ei derogatum.

Quas quidem clauſulas poſitas ẽt in inueſtituris Philippi Mariæ, videmus repetitas in omnibus ſubſequentibus inueſtituris Ducum Mediolani, Regũ Franciæ, & Cardinalis Saluiati, vel explicitè, vel per relationẽ ad antiqua Priuilegia confirmata, & quatenus opus eſſet, renouata, vt ſupra in quarto fundõ, & ex earum lectura facilè videri poteſt. Quo ſtãte, ſequitur, quòd illę inueſtiturę, quæ poſt decretum conditum emanarunt, eidem derogauerint, prout ſi ſpecialis de eo facta fuiſſet mẽtio, prout in alio Decreto Mediolani latè quoq; conſuluit Becc. conſi. 55. nu. 20. cum pluribus ſeqq. & per cõſequens remanent in ſuo robore, & executioni mitti debent inueſtituræ poſt decretũ emanatę, iuxta ipſarum continentiam, & tenorẽ, decreto memorato non obſtante. & cum cõpræhendãt id, quod in antecedentibus erat diſpoſitum, & pręſertim vltima, quę omnes, & ſingulas recenſet, & confirmar, inueſtiendo illos duos Com. Franciſcum, & Pamphilũ, & quidẽ coniunctim, re, & verbis, & iuxta formam, & tenorẽ dictorum ſuorum Priuilegiorũ, omni meliori modo, quo poteſt, locum habent ea omnia, quæ ſuper ipſis inueſtituris conſiderata fuere.

Factis igitur ſolidis fundamentis iuſtiſſimæ cauſæ Comitis Tertij, deſtructiſq; & conuulſis contrarijs, velut in arena poſitis, ſupereſt modò, eam fundamentorũ prædictorũ partẽ (maior pars enim intacta permanet) quam diruere velle videtur Per Illuſtre Conſilium cum ſuis acutiſſimis dubitationibus, ſuſtinere, inconcuſſamque conſeruare.

Et quòd attinet ad primam dubitationẽ, quæ dirigitur contra quartum principale fundm̃, negando, feudum de quo agitur, habere dignitatem annexam comitatus, quam aſſerit fuiſſe quidem in feudum conceſſam, ſed ſeparatim, & ſeorſum ab ipſo feudo.

Re-

142 † Replicatur, ex inueſtituris ipſis totum oppoſitum conſtare; ſi quidem, cum ab initio caſtra ſinè titulo comitatus conceſſerit Philippus, ſuperuenit deinde inueſtitura Franciſci, qui primo loco dat, & confert dignitatem comitatus ipſis Caſtris &'locis,& in comitatū erigit,& ſucceſſiuè eadem ſic in comitatum erecta concedit in feudum nobile, & gẽtile, vt ſupra; adeoquòd dignitas cohæret,& annexa eſt feudo, & bonis, non perſonis tantùm. & vltra inueſtiturā Franciſci idem quoq; diſponit alia Duciſſę Bonæ, & ſubſequentes diſponunt, vt videri poteſt; idco ſumus in caſu Menoch. conſi.401.num. 32. vbi refert verba Priuilegij Mirandulæ noſtris ſimillima, quæ feudum indiuiduum reddunt, vt per eum, qui talia verba clara, & manifeſta ad hoc propoſitum aſſerit;& optimè facit doctrina Camerac. iam citata in repetit. d. §. præterea Ducatus,pag.98.in littera N. O. P.cum ſeqq. vltra quòd ſi ceſſaret dignitas Comitatus, quæ optimè viget, militarent alia fundamenta ſupra relata, quæ non repeto.

143 † Secunda dubitatio dirigitur contra tertiam rationem tertij fundamenti, & continet vnam propoſitionē, & duas illationes; Propoſitio eſt, quòd feudum iuriſdictionale diuiduum ſit, ſaltem reſpectu commoditatis,& exercitij,ex con-
144 ſuetudine:† Prima illatio,quòd ius accreſcendi propterea in illo ceſſet, Rip. in d.l.re coniuncti, num. 163. Secunda, quòd in caſu, quo portio vnius reuertitur ad concedentem, is debet habere totum feudum, & alteri conuaſſallo ſoluere æſtimationem partis commoditatis ſuæ, vt per Rip. ibidem; vel ſaltem Vaſſallus habebit electionem, num velit vendere, an emere? ſecundum Bald.in cap.1.in fi. principij de duobus fratr. de no.benefic.inueſtit.

145 † Quòd attinet ad propoſitionem, conuenimus; nam & nos illam ſuppoſuimus dum de indiuiduitate iuriſdictionis, præterquàm reſpectu commoditatis, ſeu exercitij, diximus; At in illationibus diſſentimus, Si quidē indiuiduitas eſſentiæ iuriſdictionis cauſat ius accreſcēdi, vel veriùs non decreſcendi, nō obſtante dicta commoditatis diuiſione, vt in terminis concludunt innumeri Doct. ſupra relati in tertia ratione præcitata. Nec aduerſatur Rip. vbi ſupra, licèt ſubiungat declarationem illam, quòd ſolutio commoditatis nihilominus fieri debeat directo Domino; Quæ ſi vera eſſet, non tamen pdeſſet DD. Simonetis,quib.non competeret ius iſtud petendi ęſtimationem commoditatis;& ſi competijſſet,non tamen in iudiciū deduxerunt meritò nihil nocere poteſt Comiti Tertio, q̃ Dñs eſt in ſolidum feudi iuriſdictionalis indiuidi.

146 † Sed re vera nullo modo habet locum in caſu noſtro dictum iſtud Rip. Nam primò ceſſat in feudo conceſſo à Principe, quia totum pertinet ad Vaſſallum ſuperſtitem, nulla commoditatis facta ſolutione, vt in terminis tradit Bald. in d. cap. 1. nu. 2. cuius verba formalia ſunt iſta. (tamen ſi concederetur à Rege,vel à Principe, haberet locum ius accreſcendi, quoad integram commoditatē,l.1.C.ſi ſoc.liber.Imper.lib.10.)

147 † Secundò,loquuntur Doct.ibi, & eos referēs Rip. in feudo nouo, non in antiquo, in quo in infinitum vocātur in ſolidum,vt latè deductum fuit,& fatetur ipſemet Rip.eodem loco,nu.161. & tradit Pariſ.poſt relatos d.conſ.23.nu.8.lib.1 Nos verò tractamus de antiquo, vt abundè probauimus,ergo. &c.

148 † Tertiò,procedit contrarium, præſuppoſito, quòd ius accreſcendi locum non habeat, iuxta terminos d.cap.1. ſuper quo formata fuit quæſtio illa per glo.& ſcriben.quid ſi res conceſſa in feudum, quæ pro parte reuertitur ad Dominū, ſit indiuiſibilis, vt ſeruitus,& ſimilia?At nos verſamur in caſu, quo ius accreſcendi, imò & ius non decreſcendi obtinet, ex multis rationibus adductis in primo, tertio,& quarto fondamento principali; ergo ceſſat dubitatio. Adeſt inſuper obſeruantia interpratatiua, de qua ſupra in quinto fundamento, demonſtrans, nihil ſolutū pro commoditate,quando ſimiles caſus euenerunt. Adeſt declaratio Ducis Franciſci ſuper ſimili inueſtitura,quę idem clarè indicat, & vim legis obtinet, vt in ſexto fundamento. Et cum his omnibus concurrit Co. Pamphili confeſſio, quę contra eum, & habentes cauſam ab eo benè probat,vt in primo fundamento. Meritò viget ratio noſtra de indiuiduitate iuriſdictionis, vnà cum multis alijs ſupradictis; & ceſſat obiectum de ſolutione commoditatis.

149 † Tertia dubitatio dirigitur contra primam rationem tertij fundamenti, & multis quidē conſiderationibus; Quarum prima eſt,quòd diſpoſitio l. 1. C.ſi liber.Imper.ſoc.lib.10. non habet locum in largitionibus Principum recognoſcētium ſuperiorem, qualis eſt Dux Mediolani, & pro dicto allegatur Bald. in d.cap. 1. de duobus fratr. qui, meo iuditio, contrarium probat, admittens diſpoſitionem d. l. 1. in Rege, & Principe; allegatur quoque Socin.iun. conſi. 92. nu. 8. in 4. qui ſibi ipſi aduerſatur; nam contrarium
* tenuit in d.conſi.73.nu.23.cum ſeqq.* de communi etiā atteſtans, Adducitur Cepha.in cōſi. 173.nu.32.poſt Aret.in d.conſi. pen. ſed vterq; pro nobis facere creditur; nam Aret. licèt de Imperatore loquens dicat in eius diſpoſitione locum habere ius accreſcendi,non tamen negat de alijs Principibus habentibus Imperialia iura; imò Paulò inferiùs id ipſum in Principe admittit indiſtinctè. Cepha. autem, qui conſuluit in cauſa Caſalenſi,& dicit inueſtituram illam prodijſſe à Principe non recognoſcente ſuperiorem, qui eſt Marchio Mōtis Ferrati, apertè ſentit no-

tit nobiſcum. quod etiã colligitur ex certis Do-
cto. per eum allegatis, videlicet Iaſ. Gozad. &
Socin. iun. in d. conſi. 73. qui noſtram tenet opi-
nionem; & ſecundùm quos intelligi, & declara-
ri debet vulg. doctr. Barr. in l. non ſolùm, §.
liberationis de lib. leg.

Allegatur quoq; ex aduersò Iaſ. in conſil. 1.
lib. 1. qui licèt dicat, illam l. primam procedere
in non recognoſcente ſuperiorem, ſubiungit tñ,
Ducem Mediolani eiuſmodi eſſe, & in ſuis in-
feudationibus illam ſibi locum vendicare; & ſic
meliùs pro nobis facere non poſſet. Allegatur
etiam Clar. in §. feudum. q. 77. quem pro cõtra-
ria opinione nos adduximus, & rectè, mea ſen-
tentia; etenim teſtatur ipſe, crebriorem ſñiam
eſſe, quòd nedũ in Imperatore, & Rege, proce-
dat, ſed in quocunque alio Principe non reco-
gnoſcente ſuperiorem; citat Curt. Sen. d. conſi.
49. & Soci. iun. in d. conſi. 73. qui idem concln-
dunt in Duce Mediolani, & in alijs Ducib. Ita-
liæ; Ideo debet Clar. intelligi ſecundùm alle-
gatos, vt ſupra. Allegatur deniq; Menoc. conſi.
464. num. 15. qui ſundar dictum ſuum in præal-
legatis authoritatib. Cur. Soci. iun. & Clar. qui
noſtas ſectantur partes, vt ſupra Quicquid tñ ſit
de iſtorum omnium ſenſu; vnum eſt, quòd Dux
Mediolani cõnumeratur inter eos Princeps, qui
tenẽt iura Imperialia in ſuo ſtatui; & ob id gau-
dent acquirentes ab ipſo d. l. 1. beneficio, & hæc
* eſt cõis, * & receptiſſima ſententia, vt ex relatis
in d. 3. rõne tertij ſundamẽti patet. ſed quid plu-
ra? non nè idemmet Dux Mediolani in declara
tione memorata pro Pallanicinis fratribus opi-
nionẽ hanc noſtrã approbauit, canonizauitq;,
vt in vltimo fundamento demonſtratum fuit?
& recepta, & obſeruata, etiam in hoc feudo
noſtro, vt in fundamento penultimo proba-
tum extitit?

150 † Opponitur ſecundò diſpoſitionem d. l. 1. non
hrẽ locum in feudo, ex relatis per Bero. in conſ.
70. nu. 6. per eundem Menoch. d. conſi. 464. nu.
14. inter quos Moder. Pariſ. ſolns in addi. ad
Alex. conſi. 30. nu. 8. in primo. de cõi fuit atteſta
tus; & quòd non fuit facta conceſſio motu pro-
prio, vt per eundem Bero. num. 9. & Menoch.
numero. 16.

Pro rñſione ſufficeret adducere ea, quę ad ſo-
lutionem præcedentis dubitationis vltimo lo-
co dicta ſunt, Nẽmpe declarationẽ Ducis Me-
diolani, & obſeruantiam ſecutam in feudo, de
quo agitur. Sed ad veritatem concluſionis, per
nos firmatæ dignoſcendã, placeat legere Bero.
exaduersò citatum in eo. conſi. 70. nu. 18. quo
loci reſpondens ad ea, quæ ſub num. 6. dubitã-
di gratia dixerat, aſſerit, Docto. indiſtinctè cõi-
* ter * hanc ſequi; Et propterea in iudicando om-
ninò ſectandã, pro qua innumeros refert, etiam
de cõi atteſtantes, & nu. 20. vbi in eadem etiam

Conſi. Lud. Sacc.

* inſiſtit, & num. 34. vbi * magis cõem dicit que-
admodum, & Soci. iun. in conſi. 92. num. 6. ad fi.
lib. 4. Sed ſi videantur alij, quos citauimus in di
cta prima ratione, patibir euidẽtiſſimè, hanc eſ-
ſe receptiſſimã ſcribentium ſñiam, quia loquũ-
tur omnes in feudo, & ſignanter Soc. iun. d. con-
ſil. 73. nu. 22. cum ſeqq. in primo. Quibus addi
* poteſt Rip. in d. l. re cõiuncti, nu. 158. qui * cõem
fatetur, & num. 160. Boſſi. d. tir. de Princ. num.
334. in fi. qui ita per Senatum inquit iudicatum
in feudo Salarum, Clar. in §. feudum, q. 77. verſ.
* ſed certè, vbi de magis cõi, * & Craſſ. in tract. de
ſucceſſ. §. ius accreſcendi, q. 33. verſi. ſed equi-
dem prima communior, & quod attinet ad de-
fectum Motus proprij, patebit reſponſio infe-
riùs, vbi hoc etiam obiectum factum ſeparatim
reperitur.

151 † Opponitur tertiò diſpoſitionem d. l. 1. proce-
dere in magnis rebus tantùm, vt in aliquia Pro
uincia, ex Bald. in l. vni. §. in primo num. 15.
C. de caduc. toll.

Reſpondetur Bald. loqui exẽplificatiuè, nnn
reſtrictiuè, imò & in quocunq; feudo Comita-
tus, quia habet Regalem dignitatẽ, c. 1. de feud.
March. & ſi ſecus loqueretur, eſſet contra tex-
152 tum d. l. 1. quæ vtitur dictione (aliquid) † quæ
verificatur tam in maximo, quàm in minimo, l.
ſi ſerunm, §. prætor ait, vbi Bart. de acqui. hęred.
Crau. conſi. 294. num. 4.

153 † Opponitur 4. l. 1. procedere ſolùm, vbi de-
ſcendens nullum relinquit hęredem, præter fi-
ſcum, Socinus. iun. d. conſi. 73. num. 6. ad fin.
libro primo.

154 † Sed hoc motiuum ſecum affert ſolutionem;
nam idem Soci. paulò infra ſub nnm. 12. & 13.
id nòn procedere probat, quando conceſſio eſt
facta pro deſcendentibus exprẽſſim, vt in caſu
noſtro, in quo etiã reſtrictiuè ad ipſos deſcen-
dentes facta reperitur, pp quod apparet clarè
de mente concedentis, & recipientium, qui de
hæredibus ſanguinis inrellexerint.

155 † Item non procedere ait, quãdo conceſſio feu-
dnm obtinet, in quo hæredes ſemper interpræ-
tantur pro deſcendentibus; & ad idem videri
poteſt Bero. d. conſi. 70. num. 34. qui allegat bo-
num tex. c. 1. §. ſed diuersùm, de alien. feud. &
num. 35. verſi. item contrarium, vbi ſubdit ex
* communi, * tantò magis procedere in feudo
Comitatus indiuiduo. Et ex abundanti tollitur
etiam obiectum, mediante declaratione, obſer-
uantia, & confeſſione de quibus ſupra.

156 † Opponitur quintò, locum non eſſe diſpoſi-
tioni d. l. 1. quia Gibertus, Nicolaus, & Guido
non fuerunt ſocij liberalitatis Principis, cum
quilibet ipſorum partem ſum ab initio conſe-
157 cutus fuerit, † ex reg. l. reos, §. cum in tabulis,
de duobus reis; per quam ita arguere videtur
Socin. iun. dicto conſi. 92. num. 12. in quantò.

Etenim coniunctio realis nō ſubeſt,cū quilibet
158 partem habuerit à Principe. † Verbalis autem
ſola non inducit ius non decreſcendi, ſed nec ēt
iuri accreſcendi locus eſſe poteſt,poſtquam vni
cuique portio ſua quęſita fuit ab inito, Rip. d. l.
re coniuncti, num.8.

Rńdetur reſpectu Beluederij, non poſſe mili-
tare obiectū; quia Gibertus,& Guido,& vterq;
eorum in ſolidum, & de toto feudo fuit inueſti-
tus, vt in octaua ratione tertij fundamenti.

159 † Quò verò ad inueſtituram Siſſię, aduertatur,
quòd Soc. loco allegato non tractat, an coinue-
ſtiti dicantur ſocij : ſed an deſcendentes dican-
tur expręſſim vocati in inueſtitura; quæ ſunt di-
uerſiſſima, vt ad ſenſum patet; quia in primo ca-
ſu vocatio procedit ex legis diſpoſitione, ſecun-
do verò ex diſpoſitione hominis. & ſi ſecùs di-
ceret,longè, lateq; erraſſet Soc. quidem certo
certius eſt,infeudatos de aliquo loco ſimpliciter
& coniunctim re, & verbis, rectè nuncupari ſo-
cios liberalitatis Imperialis, vt colligitur ex ip-
ſamet l.& glo. ibi,ac ſcribentibus, & in d. c. 1. de
duob. fra. vbi Bald. & alij.& in hunc ſenſum Do-
cto. oēs in materia loquentes exēplicant hanc
ſocietatem, vt videri pōt apud præcitatos in di-
cta prima ratione;& ita ēt cantat declaratio pręe-
dicta Ducis Franciſci. nimirum ceſſat omne du-
160 bium,& omnis hęſitatio † & quod tradit Rip. in
d. l. re coniuncti, nu.8. veriſſimū eſt,videlicet ius
accreſcendi propriè non hr̄e locum poſt portio-
nes cuique acquiſitas : ſed benè locum hēt legis
prouidentia, quæ defert portionem ſocij defi-
cientis ſinè filijs,ad conſocium, & ita bellè de-
clarat Bero. d. conſi.70. num. 16.

161 † Item reſpondetur locum hr̄e ius non decre-
ſcendi, quia quilibet à principio fuit de feudo
inueſtitus,non diuiſim, nec per partes, quamuis
poſtea per concurſum partes feciſſe dici queant
fratres inueſtiti, iuxta reg. l. coniunctim, de leg.
3. videlicet percipiendo partē cōmoditatis tm̄.
ſtante ſubiecto indiuiduo; multis rōnibus, iam
ſæpius adductis;& quòd hoc caſu locum hr̄e de-
beat ius non decreſcendi, vltra tot iam præcita-
tos, colligitur ēt ex magiſtrali doctrina eiuſdē
Rip. ex aduersò citati,d. l. re coniuncti,nu.4.7.8.

Nec officit, quod ſubiungebatur ex inueſti-
tura Ducis Franciſci, in qua feudū iam diuiſum
præſupponi vr̄; quia ſi verum eſſet, fuiſſet diui-
ſum modo,quo ſupra, videlicet reſpectu cōmo-
ditatis,& exercitij iuriſdiōnis tantùm: attamen
veriùs eſt,quòd non erat diuiſum,vt colligi pōt
ex mandato Co.Io.Mariæ ſupra relato in ſexta
demonſtratione primi fundamenti, in quo aſſe-
ritur, vtrunq; locum tunc ēt pro indiuiſo poſſeſ-
ſum; licèt quilibet ſolitus eſſet percipere com-
moditatem ipſam pro ſua portione,per concur-
ſum,vt ſup. imò feudum Beluederij adhuc per-
manet indiuiſum; & feudum Siſſię diuiſum fuit
ſolùm inter Co. Pamphilum, & Co. Antonium
Mariam; & quidem cum reciprocis iurium re-
ſeruationibus,de ſibi inuicem ſuccedendo,licèt
de his diuiſionibus nihil in proceſſu conſtet. ſed
hæc pro veritate incidenter retulimus.

Vltra quòd inueſtiuit ēt Franciſcus Guido-
nem de toto feudo, reſeruato tm̄ iure aliorum,
vt ſ. in 4. fundō, vbi, q̄d hoc importet, diximus.
162 † Preterea d. l. 1. non requirit,quòd non ſint fa-
ctæ partes inter donatarios, vel feudatarios; ſed
conſiderat tm̄ initium, & fundm̄ conceſſionis;
quinimò Docto. omnes,qui eam ad hoc propo-
ſitum adducunt,præſupponunt feudi diuiſionē,
ſic,vt ſup. ſecutam.& hoc non habet dubium.
163 † Opponitur ſexto d. l. 1. locum habere tantùm
inter primos coinueſtitos, quorum intuitu, &
meritis ſit conceſſio, non autem inter eorum fi-
lios,& deſcendentes,qui non fuerunt ſocij libe-
ralitatis principalis, ex traditis per Soci. iun. d.
conſi.73. num. 26.& ſeqq. qui etiam conſiderat,
non obſtare ſtipulationē acquirentium pro ſe,
filijs,& deſcendentibus,quia intelligi debet pro
virili, vt quiſq; portionem ſuam tantùm ſtipu-
letur pro eis, & non totum.

Reſpondetur primò valdè dubitandum eſſe
de hac ſua opinione, prout ipſemet dubitauit
eodem reſponſo ſub nu. 17. vbi determinatio-
nem remiſit Excellentiſſimis decem viris Rei-
publicæ Venetiarum, de quorum priuilegio in-
164 terpretando agebatur † ad quos eius declara-
tionem pertinere dixit, per l. fin. C. de legibus
165 ſi ergo in noſtro caſu Princeps declaraſſet ſuum
priuilegium taliter,quòd etiam filij, & deſcen-
dentes ſuccedere deberent, proculdubiò ſtaret
pro nobis Soc. At verò,ſi reſpicimus declaratio-
nem prædictam Ducis Mediolani inter Pallaui-
cinos in caſu ſimillimo, patebit manifeſtè,quòd
nedum priores inueſtitos voluit ſibi inuicem
ſuccedere,ſed etiam eorum deſcendentes in in-
finitum; & præſertim ea ratione, quia, vti con-
iuncti re, & verbis,erant ſocij liberalitatis ſuæ.
Quòd ſi legerimus etiam inueſtituram Duciſſæ
Bonæ,& Ludouici Marię, in quibus Principes
illi narrant, ac fatentur deſcendentes Giberti,&
Guidonis ſucceſſiſſe in portione Nicolai,nō ve
rò rediiſſe ad Ducalem Cameram, apertiùs ad-
huc conſtabit Socino ſatisfactum, quia in eadē
ſpecie declaratio facta eſt; tantò magis, cum ab
iſta interpretatione executa, & obſeruata non
ſit de iure recedēdum, vt in ſexto fundamento.
166 † Secundò reſpondetur Socinum loqui in feu-
do nouo, & fateri, contrarium fore iudican-
dum in antiquo,ſub num. 20.& ſeq. & nos agi-
mus de antiquo, tum natura, tum fictione, &
conuentione contrahentium, vt abundè pro-
bauimus in primo, & tertio, & quarto funda-
mento;conferunt, quæ eleganter ſcribit Ruin.
conſi.12. num. 11. lib. 1. qui videatur.

Tertiò

Digitized by Google

167 † Tertiò rñdetur obiectũ ceſſare in noſtra ſpecie, quia vocati ſunt deſcendentes acquirentiũ in infinitum, quod importat, vt quandiù aliquis eorum ſuperſit, totũ habeat, & plena Principis liberalitate fruatur, vt ſup. in 5. rõne tertij fundamenti; cõcurrit enim hoc caſu cum legis diſpõne mens expræſſa concedentis, qui ita ſe ipſum declarat. videatur, vltra pręallegata, Alex. in conſi. 204. in fin. lib. 2.

168 † Quartò ẽt ceſſat reſpectu ſubiecti indiuidui, videlicet comitatus, iuriſdõnis, vectigalium, & aliorũ, de quibus ſupra; quod operatur, vt quilibet deſcendentiũ ab illis inueſtitis, q ſolus ſuperfuerit, vt in caſu noſtro, totum feudũ obtineat, vt iam latè demoſtrauimus; & in ſpecie tra

169 dit Bero. d. conſi. 70. nu. 20. & 25. † quod ẽt alia rõne conuinci põt, nempe ex cã inductiua conceſſionis, quæ fuit cõis pecunia, & cõe ſeruitiũ illorũ fratrum, vt in 7. rõne tertij fundamenti.

170 † Quintò, circunſcriptis oĩbus reſponſionibus, aduertendũ eſt, Socinũ in loco adducto in contrarium malè fundaſſe intentionem ſuam ſuper authoritate Alex. in conſi. 204. col. 2. verſi. ſed pręmiſſis, lib. 2. licèt dicat Soc. multũ ſignanter facere; tractamus enim materiam l. 1. C. ſi lib. Imper. ſoc. lib. 10. cuius virtute ad ampliandum Principis beneficium concludunt oẽs, non reuerti res donatas ad Principem, donec aliquis ſuperſit de honoratis. verùm Alex. in toto illo rñſo nullam facit mentionem de hac l. ideo non põt dici, quòd illam limitet, vel declaret; imò fundat præcipuè conſultationẽ ſuam ſuper diſpoſitione c. 1. de duob. fratr. vt videri põt ſub nu. 3. & nu. 11. verſi. præterea, ſm quã fatemur nos ẽt, fratres ſimpliciter inueſtitos cũ deſcendentibus ſuis, cenſeri pro virili, ad feudum admiſſos, ita quòd nedùm non ſuccedunt ſibi inuicèm filij acquirentium; ſed nec ẽt ipſimet acquirentes, vt ad litteram ibi diſponitur. Sed pp hoc non tollitur, quin, ſi feudum à Principe ſupremo, vel Imperialia iura in ſtatu ſuo habente, procedat, contrarium ſit iudicandum, per ſupra dicta: & per conſequens malè fuit allegatus Alex. ad probandam Socini intentionem.

Malè quoq; concludit illa ratio, quã ſubiungit ſub nu. 20. verſi. & prædicta; quòd, ex quo acquirentium merita habentur in cõſideratione. & non filiorum, vel deſcendentium, qui nondum nati ſunt tpe conceſſionis, non debeat liberalitas cõcedentis ad ipſos deſcendentes porrigi. Hæc eſt vanitas, quia. & ſi præſupponamus, merita acquirentium principaliter habita fuſſe in conſideratione, non tñ ſequitur quin filijs etiam, ac deſcendentibus eorum proſpectũ fuerit; quod ex eo liquidò cognoſcere poſſumus;

171 † quia, cum olim feuda ad filios, & deſcendentes nõ tranſirent, fuit tñ ad petitionem fidelium ab Imperatore ſtatutum, quòd in futurum tranſire poſſent, ac deberent in infinitum, c. 1. §. & quia vidimus, qui feud. da poſſ. vbi Bald. Alua. * & omnes. * † Vndè eſt, quòd ipſi quoq; ex pro-

172 uidentia concedentis conſequuntur. Itaq; nec poteſt eis pater in tali feudo quoquõ præiudicare, cap. 1. qual. olim feud. alien. poſſ. vbi om- * nes* not. cum vulg.

173 † Propter quod rectè nuncupari pñt ipſi quoq; ſocij liberalitatis Principis, vt benè animaduertit Afflict. in Prælud. feud. ſub num. 90. dum pro fundõ iſtius propoſitionis, quòd non poteſt pater diſponere de feudo, ex prouidentia in præiudicium filiorũ, allegat d. l. 1. C. ſi liber. Impe. præſupponens, vnum ex ſocijs non poſſe alteri præiudicare in hoc iure quęſito; & certè nulla alia conſiderari põt differentia, niſi quòd cum inter alias perſonas coinueſtitas fiant partes per concurſum, vt ſupra, in caſu iſto admittuntur ordine ſucceſſiuo, cap. 1. de eo, qui ſibi, & hæred.

Cætera, quæ Soci. ſubdit in d. conſi. 73. num. 31. cum ſeqq. tẽdunt ſolùm ad probandũ, quòd filius eo in caſu non intret in locum patris per repræſentationem, vt cum patruo concurrat; qđ non eſt præſentis ſpeculationis. Propterea nihil ex tota illa conſultatione ſumi põt, quod intentioni noſtræ, vel in minimo, detrahat. Ex abundanti autem, qui vult per multos legere authores, tenentes, & præſupponentes, acquirentium deſcendẽtes eſſe liberalitatis principalis ſocios in materia noſtra, legat citatos ſupra in dicta ratione prima tertij fundamenti, quę ex præmiſſis ita defenſata remanet, vt ſola ad victoriam ſufficeret poſſit.

174 † Opponitur vltimò, quòd diſpoſitio d. l. 1. non habeat locũ, niſi in conceſſione facta motu proprio, quod non præſumitur, vt per Docto. ibidem, & Bero. d. conſi. 79. num. 9. in princ. & Menoch. d. conſi. 464. num. 16.

Reſpondetur vtranque inueſtiturã Philippi habere expræſſam clauſulam motus proprij, vt legitur in mandatis factis, per eum in perſonam Corradini de Vicomercato, prout ẽt reſpondit Curt. in d. conſi. 49. nu. 50. in fi. quando ſibi factum fuit iſtud obiectũ in collegio Mediolani, coram quo cauſa illa pendebat. Vndè tollitur

175 penitùs hoc dubium. † Quanquam ſi non adeſſet ẽt dicta clauſula, cum non appareat de poſtulatione aliqua inueſtitorum, idem ſuccederet effectus, vt ipſemet Bero. ibidem probat, num. 25. verſi. non obſtat cum ſeqq.

Quarta dubitatio tendit ad impugnandam ſecundam rationem tertij fundamenti, probando multipliciter clauſulam illam (in antiquum, paternum, auitum, & quòd ſapiat naturam paterni, antiqui, & auiti) nihil prodeſſe Domino Comiti Tertio.

Nam primò dr, eam non fuiſſe poſitã in Beluederij inueſtituris, ſed rñdetur, & adeſſe alia

verba æquipollentia videlicet (nobile, & gentile) quæ eundem habent effectum, vt in d. 2. ratione dictum fuit.

Secundò dicitur, ipſammet clauſulam eſſe in alijs inueſtituris ſequentibus, vt in quarto fundamento retulimus. Ideo.&c.

176 † Obijcitur ſecundò clauſulã prædictã non immutare naturam, & qualitatẽ feudi, vt de nouo fiat antiquum, ex conſi. Oldr.178. nu.3.factum tale eſt, cuius opinionem Iaſ.ſequitur conſi. 1. col. 1. lib.3. & conſil. 152. col. 1. lib. 2.

177 † Rñdetur remiſſiuè breuitatis cã, vt per Iaſ.in d.conſi.1.col.4.verſ.ad iſtam authoritatẽ, Cur. latiſſimè d.conſi.49.nu.69.verſ.ad quintũ, Colleg.Bono.vbi ſup.nu.4.cum multis ſeqq.Ceph. d.conſi.173.nu.18.vſq; ad nu.26.Natt.d.conſi. 467.nu.9.cum ſeqq.Rol.d.conſi.60.nu.38.vſq; ad num. 47. & alios per multos in d. 2. rõne adductos; qui oſtiatim, & ferè de verbo ad verbũ rñdent fundamentis Oldr.& ſequaciũ, qui pauciſſimi fuere; contraria enim ſñia, cui nos innitimur, eſt proculdubiò cõior, & fauorabilior, ac receptiſſima,* tam ab antiquis, quã à modernis, vt ex ibi relatis clarè liquet.& re vera negari nõ põt, quin Princeps poſſit eam legem rebus ſuis dicere, quã vult, & antiquũ fingere, quod nouũ eſt, vt bellè declarat Ceph.poſt alios loco proximè citato; cum præſertim mille aliæ fictiones in contractibus feudorum tollerentur. Teſte Camerac. præcitato in rep. §. præterea Ducatus, car.mihi 9. in littera R. S.

178 † Accedat deniq; noua rñſio, quoad caſum noſtrum; nam retorqueri optimè põt determinatio illa Oldr. cum fateatur, ſpecificè ſub num. 3. quòd clauſula in antiquũ, paternũ) poſita fuit in fauorem Vualfredi, & Bonifacij coinueſtitorum, vt ſibi inuicẽ ſuccedere poſſent in feudo nouo; & propterea non debere operari contrarium, ſ. vt collaterales, qui non deſcendebant ab aliquo eorum, ſed à Bartholino, ſimul ſuccederent cum deſcendentib. ipſorum. vndè repellit à ſucceſſione Viti ſecundi, defuncti ſinè filijs illos collaterales, qui deſcendebãt à Bartholino, non inueſtito, & admittit ſolum Huetũ deſcẽdentẽ à Vualfredo coinueſtito cum Bonifacio; remoto ẽt Emanuele, q erat in vlteriori gradu. Colligitur ergo ex hac conſultatione, quòd clauſula apponitur, vt inueſtiti ſibi inuicem ſuccedant, qui eſt effectus antiqui feudi, & quem nos ꝑtendimus; & colligitur ẽt, quòd deſcendẽs ab vno ex coinueſtitis, ſuccedit deſcẽdẽti alterius coinueſtiti, excluſis alijs tranſuerſalib. & excluſo directo dño; & per conſequens complectitur deciſionem vniuerſæ cauſę, de qua agimus, pro Dom.Com.Tertio, licèt contra eum allegetur.

179 † Obijcitur tertiò clauſulam iſtam de ſtylo potiùs notariorũ Principum, quã ex deliberata ipſorũ voluntate, apponi in inueſtituris; ideo nihil operari, vt per Iaſ.d.conſil.152.col.fin.

180 † Rñdetur contrarium verius; nam & ſi de ſtylo apponeretur, cenſetur tñ appoſita de voluntate partium, & operari debere effectum iuris, vt in materia feudalium inueſtiturarum docet Dec.conſi.185.nu.7.Meno.conſi.37.num.156. cum ſeqq.& latè Becci.conſi. 87. nu.12. & hinc eſt, quòd illa ꝑualuit opinio receptiſſima* cõtra Oldra. quòd virtute clauſulæ prædictæ feudum antiquum cenſeatur.

Secundò reſpondetur, quòd nedum in actu inueſtituræ reperitur clauſula iſta, ſed in mãdato facto à Principe in perſonã Corradini. Vndè non poteſt dici, quòd præter voluntatem, & cogitationem Principis appoſita fuerit à Notario in actu ſtipulandę inueſtituræ.

181 † Obijcitur quartò, quòd clauſula non operatur in feudo franco, & emptitio, vt per Burſ.d.cõſi. 4.nu.24. & conſi.349. nu.15.cum ſeqq. & non eſſe inconueniens, quòd feudum ſit quoad aliquos antiquum, & quoad alios non; ex Bald. in c.1.§.hoc quoq; col. 2.in princ. de ſucceſ.feud. Cępol. conſil. 24. num.1. vol. 2. in ciuil. Ruin. conſil.12.colum. 1.volum.1.

Reſpondetur vtſupra ad primum & ſecundum fundm̃ aduerſantium, vbi ad ſaturitatem.

182 † Obijcitur quintò per Decretum (Meminimus) tolli effectum clauſulæ antedictæ, ex eo quod Boſſi. ſcribit dicto titu. de Principe, num. 312. & 338. vbi ita in Senatu obſeruatum affimat, & Menoch.d.conſi.378. nu. 10.

183 † Reſpondetur multifariam, ex his, quæ ad vltimũ fundm̃ partis aduerſæ ſuper hoc ipſo Decreto dicta fuere, quibus ſufficit remiſſio.

184 † Sed vlteriùs animaduertere debemus, quòd Boſſi. in oppoſitum citatus, non dicit, Decretũ impedire effectum clauſulæ ꝑdictæ quoad ſucceſſionem reciprocã acquirentium, & deſcendentiũ ab eis, qui iure cõi admitterẽtur; q̃a hoc repugnaret verbis, & menti ipſius Decreti, vt s. in nona rñſione ad obiectum, qđ de eo fiebat.

Item repugnaret concluſioni, per eum firmatæ, quòd in conceſſionib. Principum, & Ducum Mediolani ius accreſcendi locum habeat, per l. 1.C.ſi liber. Imper. ſoc. non obſtante ipſo Decreto, vt locis præcitatis, videlicet num. 332. & 334. Si enim diceremus, nunc fratres coinueſtitos, & quod plùs eſt, ẽt cum clauſula (in feudum antiquum) ſibi inuicèm non ſuccedere, apertiſſima ſequeretur ipſius contradictio. Vt autem ſibi ipſi conſtet, neceſſe eſt eum intelligere in locis in oppoſitũ citatis, vbi loquitur de excluſione tranſuerſalium, & agnatorũ, quòd ſentiat de alijs non inueſtitis, nec ab ipſis deſcendentibus. Quod potiſſimè cõfirmatur ex eo, quòd tractat ſimpliciter de feudo nouo conceſſo in vim antiqui; & non pręſupponit inueſtiturã factam duobus fratribus. Vndè verificabitur eius dictum in con-

conceſſione facta vni ſoli, cuius agnati remanebunt excluſi, q. aliàs admiſſi fuiſſent vigore clauſulæ, vel ẽt inter plures, inter quos nulla rõne habeat locũ ius accreſcendi, vt ſi duo extranei diſiunctim inueſtiti fuiſſent. Et hæc interpretatio debet oĩno fieri, tum rõne vitandæ contrarietatis memoratæ, tum vel maximè, vt decretũ ipſum minùs corrigat ius cõe, quã ſit poſſibile, & ab eo interpretationẽ recipiat, vt in præallegatis diximus in materia huius decreti; tum demũ quia ratio decreti, nè intercidat memoria beneficiorum acceptorũ, non ceſſat in deſcendentib. à coinueſtitis nominatis, & vocatis in inueſtituris, ſed imò in illis militat; ergò, & militare dẽt diſpoſitio decreti ad illorum fauorem, vulgata l. illud, ad l. acqui. cum alijs concord.

185 † Obijcitur ſextò clauſulã operari ſolũ, quoad perſonas inueſtitorũ nominatas, ita vt ſingulis, & eorum reſpectiuè deſcendentib. facta conceſſio iure antiqui feudi cenſeatur, ex Curt. iun. cõſil. 1. num. 13. ad fin. & Menoch. conſi. 40. num. 59. verſic. nec dicatur.

Sed quia fatentur DD. mei, hanc concluſionẽ periculoſam, non eſt in ea confutanda immorãdum; certum eſt enim, quòd ocioſa pęnitus remaneret clauſula, cum ſinè ea quilibet inueſtitorum, cũ ſuis deſcendentibus in portione ſua feudi noui vocatus in infinitũ cenſeatur d. cap. 1. de duo fra. cum notiſſ. & cõis * eſt in contrariũ, vt ſ. in ſecunda rõne tertij fundamẽti, & in quinta & octaua rñſione ad quartum fundmũ contrarium.

186 † Dum aũt ſubdunt, referri non poſſe, niſi ad cõpræhenſos in inueſtitura, ſm̃ Cæpol. conſi. 24. nu. 23. verſi. 2. idem põt probabili. lib. 2. Bru. cõſil. 1. col. 2. lib. 2. poſt Alex. Curt. iun. & Soci. per eum allegatos, & Pedem. deciſ. 146. nu. 4. lib. 2. Becc. conſi. 56. nu. 26. Rub. Alex. conſi. 10. nu. 6.

187 † Rñdetur primò, hoc ipſum deſeruire Comiti Tertio, qui eſt de cõpręhenſis in inueſtitura, cũ ſit de deſcendentibus Giberti inueſtiti, vtſupra probatũ fuit apertiſſimè; pro quibus ẽt deſcendentib. recepta fuit inueſtitura. quo caſu oẽs pręfati doctores admittũt, illos admitti debere virtute dictæ clauſulæ (in antiquum, & nobile feudum) vt videre eſt pęnès eos: ſecus quoad agnatos extraneos, non nominatos in inueſtitura, & pro quibus illa recepta non fuit. vndè licèt concederemus clauſulam (in antiquum) non prodeſſe tranſuerſalibus acquirentium, ex quo non eſſent de compręhenſis, prodeſſe tamen deberet Dom. Comiti, qui eſt de eis.

Nec aliquem reperio ex adductis in oppoſitum, præter Menoch. d. conſi. 400. nu. 59. qui ſecus ſentiat; loquuntur enim in caſibus iſtis, vel qñ tranſuerſalis, qui nõ deſcendit ab aliquo inueſtito, vult ſuccedere, vt Alex. conſil. 10. in 3. Brun. Curt. iun. Becc. Cępol. d. conſi. 24. Theſau. d. deciſ. 146. nu. 4. (qui tñ in eadem deciſ. contrarium tenet ſub num. 13. de cõi * atteſtatur, &

188 ita iudicatũ in illo ſenatu:) † vel qñ deſcendẽtes vnius acquirentium volunt ſuccedere alteri acquirenti, vel ſuis deſcendentibus, nulla facta mentione clauſulę pdictę in inueſtitura, vt Alex. in conſi. 204. nu. 3. in 2. & alij citati per Menoc. d. conſi. 400. nu. 59. & hoc eſt iuri contrarium; quia ſi feudum eſt nouũ, & duobus fratrib. conceſſum ſinè clauſula prædicta, vel alia, quæ locũ faciat iuri accreſcẽdi in infinitũ, certũ eſt, quòd deſcendentes ab eis non ſuccedunt inuicem, vt ſupra pluriès diximus, & quãuis appoſita fuiſſet alia clauſula, quòd frater fratri ſuccedat, vt in Themate Alex. d. conſi. 204. non tñ operaretur eundẽ effectum, quẽ clauſula (in antiquũ) quia ſatis eſt, ſi ipſi fratres gaudeant beneficio reciprocæ ſucceſſionis, iuxta pactum, & conuenrionem. rõnem aũt differentiæ adducit Rui. d. con-

189 ſil. 12. nn. 12. in princ. † & in his clauſulis æqui-

190 uocauit Menoch. d. conſi. 400. num. 59. † ſed & deciſ. Alex. latè impugnat ibid. Rui. verſi. & pro babiliter. ẽt vſq; ad nu. 17. probans, quòd ſtante pacto prædicto, frater fratri ſuccedat, & ad deſcendentes etiam porrigatur ſucceſſio; ceſſat ergo obiectum multis de cauſis.

Si aũt teneremus opinionẽ ſupra relatam in fauorem oĩum tranſuerſalium, pro qua tot ſtant inſignes authores; multò magis ceſſaret; ex quo illi non pñt dici de compręhenſis in inueſtitura, niſi virtute clauſulę, cum non poſſint vllo modo dici de deſcendẽtibus inueſtitorum, prout pñt, qui ab vno eorum deſcendunt, per ſupradicta.

191 † Obijcitur ſeptimò ex eod. Cæpol. d. conſi. 24. nu. 12. & ſeq. & nu. 33. clauſulam non operari, quòd præſumatur antiquum, vbi conſtat de veritate in contrarium, idest de primo acquirente; quia aliter induceretur manifeſta repugnantia, & feudum haberet duas naturas contrarias, quod eſt impoſſibile, vt per eum.

192 † Rñdetur, id, quod Cępol. ait de pſumptione antiqui, & noui feudi, nihil ad rem noſtrã facere, qñquidẽ hic non tractamus de pſumptionẽ, quę cadit ſuper facto dubio, ſed de fictione, quę cadit ſuper certo, & diſponit cõtra veritatẽ, vtſupra dictũ fuit, traduntq; oẽs in l. ſi is qui pro emptore, de vſucap. & Alcia. in tract. pſump. in prin. volunt nanq; in caſu noſtro cõtrahentes, quòd feudũ nouũ fingatur antiquũ quoad iuris effectus. quod mirandũ non eſt, cum in tali cõtractu mille aliæ fictiones cadãt, vt dixit Came-

193 rac. loco pcitato † quin ẽt ſi quoad quid nouũ cenſeretur, & quoad quid antiquum, non tñ repugnantiam contineret, aut impoſſibilitatem, per ea, quę ipſemet Cępo. in primo dubio eiuſ-

194 dem reſponſi plenè ſcribit † ſaluando autem Cępol. dicimus, caſum noſtrum eſſe diuerſum ab illo, in quo de præſumptione primo loco tãtùm tractat, & 2. loco, vbi fictionem attingere

Conſi. Lud. Sacc. Y 3 vide-

videtur, præſupponit impoſſibilitatem ex parte concedentis, vti Prælati, qui non poteſt feudũ nouum pro antiquo dare, vt ibi per eum, num. 26. cum ſeqq. & ſic actum fictum facere, quia res concedenda non eſt ſua, ſed Eccleſiæ.

195 † Obijcitur octauò, quòd clauſula intelligitur, vt collaterales ita demum admittantur, ſi ſint de deſcendentib. à primo acquirente, ſeu à primis inueſtitis, & non aliter, ſm̃ Bero. conſi. 73. nu. 5. in prin. & hæc vr̃ eſſe eadẽ cũ ſexta obiectione.

196 † Reſpondetur ideo, prout ibi dictum fuit, interpretationem iſtam pro Dom. Comite facere, qui eſt de deſcendentibus Giberti inueſtiti, & Bero. ibi hoc expreſſim fatetur; & nõ poſſet melius loqui pro noſtra opinione. Nam cum præſupponat Auguſtinum, ac Ioannem fratres de Adurnis inueſtitos de feudo nouo cum clauſula (in antiquum) vult ipſos, & deſcendentes ab eis inuicem ſuccedere, quod aliàs permiſſum non fuiſſet ſine clauſula; excludit tamen alios collaterales Auguſtini, & Ioannis, ex quo non eſſẽt de deſcendentibus ab altero eorum, nec ab eorum patre communi; & ſic decidit caſum noſtrum in terminis terminantibus, prout etiam Oldra. in conſi. præcitato, & alij citati.

Nec obſtat vlterior conſideratio, quæ fiebat ſuper effectu dictæ clauſulæ, quę operatur, vt pater non poſſit diſponere, etiã cum conſenſu domini de feudo nouo, prout aliàs fuiſſet ei licitum, quia non tollitur, quin poſſit etiam alios effectus operari. Nec eſt, qui affirmare audeat, quòd ad vnum tantùm effectum reſtringi debeat illius virtus, & efficacia.

197 † Nec etiam obſtat conſil. Caſtr. 10. in tertio, quia loquitur de vno ſolo inueſtito, cuius tranſuerſales ſuccedere intendebant virtute clauſulæ; qui non eſt caſus noſter, vt ſæpè diximus, vltra quòd repugnat communi opinioni, de qua ſupra in ſecunda ratione tertij fundamenti, & in quinta, & octaua reſponſione ad quartum fundamentum contrarium.

Minùsq; officit conſilium Alex. 10. nu. 3. cum ſeqq. in tertio, qui conſuluit in eadem facti ſpecie cum Cepol. in prælleg. conſi. 24. quia hæc etiam conueniunt reſponſiones datę Cępol. loquuntur etenim ambo de illis tranſuerſalibus, qui à nullo inueſtitorum deſcendunt, & qui non ſunt de compręhẽſis in inueſtitura in ſpecie, vel in genere, prout ſunt deſcendentes vtriuſq; inueſtitorum. Item loquuntur in inueſtitura Epiſcopi, qui volens non poteſt nouum feudum antiquum facere, nec in feudare res, non ſolitas infeudari, vt ibidem conſiderat Alex. nu. 6. in fin. & num. 7. verſi. Item non loquitur Bald. quinimò ſentit ibi cum Bald. in c. 1. de alien. feud. par. in inueſtitura Principis ſecularis ſecus dicendum; prout etiam ſentit Cepol. d. conſi. 24. num. 34. & per conſequens pro nobis potiùs tenet, quàm contra nos; & pro hac diſinitione videatur & Gue. Piſ. Soac. in prælud. feud. par. vlt. differ. à tpe. poſt Melch. Cling. quem refert, ex mẽte Doct. oĩum. in verſ. vos ꝑ reſolutione.

198 † Obijcitur nonò, quòd clauſula operatur forſan, quòd feudum dicatur antiquum, idest, quòd antiquitus dari conſueuit, vt conſiderat Cepol. d. conſi. 24. num. 6. ad fi. num. ſeq.

Reſpondetur animaduertendum, quòd in illa facti ſpecie inueſtitura ſolùm facta fuerat de feudo, tanquam antiquo, & antiquiſſimo; Quæ verba multùm differunt à forma conceſſionis noſtræ, quæ non habet illam dictionem (tanquam) quæ denonat ſimilitudinem, & improprietatem: ſed cantat in paternum, antiquum, & auitum; ita quòd ſapiat naturam paterni, antiqui, & auiti; Cui formulæ non adaptatur illa interpretatio Alex. & Cepol. vt idẽ Alex. apertè ſentit, diuerſificando caſus ſub num. 6. verſi. mouetur etiam, & ſeq. necnon & Cepol. nu. 34. verſi. non ob. ſecundò. Pręterea cõſiderant ambo verba illa (tanquam de antiquo) poſita fuiſſe cum myſterio, & quaſi de neceſſitate ad oſtẽdendum, quòd feudum erat ſolitum concedi, vt inueſtitura ſuſtineretur bonorum Eccleſiæ, quæ aliàs valere non potuiſſet; & in hoc latè inſiſtunt. Et cum his benè cõcordat Pancir. conſi. 94. num. 12. 13. quæ ratio minimè militat in caſu noſtro, per ſupradicta, & ſi aliter ſentirent, (quod non eſt credendum de Viris illis doctiſſimis) eſſet opinio multùm ſingularis, quę haberet mille contradicentes, & aduerſaretur pluribus receptiſſimis ſñ̃ijs, admittentibus varios effectus clauſulæ (in antiquum) conuenientes verè, & propriè antiquo feudo.

Et ex his defenſata plenè creditur illa concluſio, ſuper qua fundauimus ſcd̃am rõnem tertij fundamenti; & præſertim in terminis noſtris, in quib. tranſuerſalis eſt de cõpræhenſis in inueſtitura. cum ſit de deſcendentib. Giberti primò co inueſtiti cum fratrib. In quib. terminis neminẽ vidi ex oĩb. in corpore motiuorũ citatis, q̃ con-
199 trariũ, aſſerat † p̃ter Menoc. d. conſi. 400. nu. 59. q̃ allegat Alex. Rui. & Pari. loquẽtes de alijs trãſuerſalib. & non de deſcendentib. ab vno fratrũ coinueſtitorũ, cuius ꝑpea determinatio reſtringi dẽt ad terminos, in quib. allegati Docto. loquuntur, vt ipſemet Menoc. ſe ipsũ declarãdo, ſcripſit, reme. 4. adip. nu. 870. qui ait, eius dictũ, de quo remedio nono, recup. poſ. ſub num. 322. debere intelligi, nõ vt verba cãtant, ſed ſm̃ opiniones ibi allegatas, quę cõueniunt opinioni, q̃ tenet d. remed. 4. nu. 870. ſic eſt dicendũ in occurrenti caſu, ex ipſiuſmet Menochij authoritate.

200 † Benè animaduerti plures ſẽtiẽtes cõtra alios tranſuerſales; noſtras tñ partes ſectaros eſſe, & defendiſſe, vt ſ. dictũ eſt, & maximè Old. in cõſi. 178. in reſolutione cõſultationis, Rui. d. cõſ. 12. num.

num.10.11.vol.1.Bero.conſi.73.nu.35.in prin.
* Theſaur. deciſ. 146.nu. 13.vbi de cōi * atteſta-
tur, & ſecundū quam in Senatu illo Pedemon-
tano iudicatum fuiſſe aſſetit; Quibus addi po-
teſt Cepha.conſi.133.num.25.Pet.Ant.Anguſ.
conſi.3.nu.50.51. lib.7. Soci.inter conſi. Brun.
conſi.10.num.17. verſi. rñdetur, quòd illa ver-
ba. Rub.Alex.citato conſi.10.num.6.& Becc.d.
conſi.56.vbi alios citat nu. 26. verſi.& quòd il-
la clauſula, Cum his autem multò magis ſen-
tiunt cęteri Docto. qui alios quoq; tranſuerſa-
les ad ſucceſſionē feudi admittunt virtute clau-
ſulæ (in antiquum) Quorum aliquos ſuperiùs
retulimus in octaua reſponſione ad quartū fun-
* damentum contrarinm, etiam de * cōi,& magis
cōi atteſtantes; Adeoquòd dubitandū non eſt,
quòd in terminis noſtris non ſit approbatiſſi-
ma, & omnino ſequenda.

Si autem hoc eſt in viridi, ideſt, vbi feudum
nouum hēt ſolùm talem clauſulam; quid in ari-
do? ideſt in feudo reuera antiquo? qualia ſunt
iſta Siſſię, & Beluederij, vt ex deductis in primo
fundamento patuit? quanquā reſpectu Belue-
derij ceſſat etiā omnis hæſitatio per dictionem
(vtriq;) ſuperiùs ponderatam in octaua rōne
tertij fondamenti, & infra lariùs attingemus.
Si verò vlteriùs addamus indiuiduitatem ipſo-
rum feudorū vndequaq; ſcaturientem ex inue-
ſtituris, ſi ſocietatē liberalitatis Principis, ſi cō-
ceſſiones in infinitūm, ſi cauſas conceſſionum, ſi
materiam fauorabilem, & latè interpręrandam;
cui dubium, quin cauſa Comitis Tertij lucidiſ-
ſima, ſplendidiſſimaque appareat?

Proſequendo nunc ordinē Motiuorum ſuc-
cedit duplex oppoſitio contra priuilegium Epi-
ſcopi Parmenſis, productum per d. Comitem,
de quo mentionem fecimus iu primo funda-
mento, in quarta demonſtratione.

201 † Prima oppoſirio eſt, quòd non concludat an-
tiquitatē feudi Siſſiæ, quia datò quòd Gibertus
ille antiquior fuiſſet dñs; potuerunt tamen Ca-
ſtrum illud poſtea recognoſcere in feudum eius
* deſcendentes, ex * cōi ſententia ſcribentium in
l. ſi aliquam rem, ff. de acquir. poſſ.

202 † Reſpondetur non negando hanc poſſibilita-
tem, ſed affirmando, pręſumptionē legis in con-
trarium militare, hoc eſt, feudū ab initio fuiſſe,
ex traditis per Bald. & alios in cap. primo ſi de
feud. fue. contr. int. dom. & agna. cū multis con-
cordantibus adductis in primo fundō in ver. &
licèt aliquæ. cui quidem præſumptioni ſtandum
eſt, niſi contrarium probetur, iuribus vulg.

203 † Reſpondetur ſecundò, quòd ſtante cōtrario,
ſequeretur, feudum Siſſiæ non eſſe verum, &
proprium feudū, quia propter magnū præiudi-
cium, quod ſentiret recipiens rem propriā tanti
valoris in feudū, haberet locum, quod ſcribunt
Alciat. rñſo. 178. nu.2.& 199. nu.27. Menoch.
Conſi. Lud. Sacc.
conſi.1.nu.6.conſi.2.nu.262.conſi.191.nu.54.
& Burſat.conſi. 46. nu. 16. volentes, quòd in ſi-
milibus caſib. nobiles ſoleant à principibus re-
cipere bona ꝓpria in feudū, vt poſſint vtiliori ti
tulo ſe tueri, nō verò, vt reddātur verè feudalia.

At conſtat ex tot inueſtituris ſolēniter rece-
ptis; de veritate feudi, ergo locus erit eò magis
dictæ præſumptioni, quòd ille Gibertus anti-
quior, qui Dñs Siſſiæ enunciatur in illo Priuile-
gio, fuerit Dominus vtilis, vtì feudatarius, &
non abſolutus.

204 † Inſuper dici pōt, allegatā poſſibilitatē carere
omni veriſimilitudine; Etenim veri ſimile non
eſt, quòd dicti fratres de Tertijs rem propriā li-
beram, ac allodialem, feudalē facere voluerint,
ꝑꝑ multas obligationes, & onera, quibus eſt ſu-
biecta res feudalis, de quibus in titulo de noua;
forma fidel. & in alijs titulis in vſibus feudorū
eſſet enim hoc modo iactare ſuum contra l. cū
de indebito, ff. de prob. cū alijs vulg. nec verba
illa (ꝑꝑ benemerita, & grata ſeruitia anteceſſo-
rum & ipſorūmet fratrum) de quibus in inue-
ſtituris, conueniunt infeudationi rei proprię ip-
ſorum infeudatorum, vt patet ad ſenſum; & pro
pterea talis poſſibilitas, omni carens veriſimi-
litudine, attendi non debet.

Secunda oppoſitio eſt, quòd in inueſtitura
prædicta vtitur Philippus cōcedens his verbis:
(Terram noſtrā Siſſiæ.) ex quib. apparet rꝑe cō-
ceſſionis non fuiſſe Tertiorum; quia duo non
105 poſſunt eſſe dñi in ſolidum † & cum producta
fuerit, à Com. Tertio non pōt eam impugnare,
Fel. in c. cū venerabilis, nu.22.& ſeqq. de exce.

206 † Rñdetur, ſatis verificari dñium concedentis
reſpectu directi, quod pęnès eum reperiebatur,
licèt vtile eſſet pęnès feudatarios qui habent
207 ius ad inſtar vſusfructus, vt per Cacher. † deci.
160. nu. 9. cum concord. nam meum ēt dicitur,
quod rōne vſusfructus ad aliū pertinet, l. rectè,
de verb. ſign. quēadmodum etiam dr̄, quod cōe
108 eſt cum alio, l. id quod noſtrum de reg. iur. † vl-
tra quòd illa regula, quòd producens ſcripturā,
& cæt. Non operatur quando productio ſit in
fauorabilibus tantùm, vt in caſu noſtro factum
fuit. Idem Feli. in c. imputari, ad fin. vbi de com-
* muni * de fid. inſtrum. ſed re ipſā nihil in iſta
legitur, qnod noceat, per prędicta.

Succeſſiuè opponitnr contra Priuilegiū Vin-
ciſlai, de quo in ſecunda demonſtratione pri-
mi fundamenti, prohibens alienationē bonorū,
etiam acquirendorum, extra domum, & fami-
liam Nobilinm Tertiorū. Sed quia ad hoc pro-
poſitum illud non expendebamus, ſed ad de-
monſtrandum ſolummodo, quòd vſque tunc,
& ſic de anno 1383. Nobiles Tertij tenebant, &
poſſidebant plura Caſtra in Agro Parmenſi; in-
ter quæ veriſimiliter erāt iſta duo, non eſt, quòd
tempus conteramus in obiectis ſoluendis.

Subſequens Motiuum tendit ad eneruādum ſeptimum fundamentum noſtrum, conſiſtens in declaratione Ducis Franciſci Sfortiæ, pro Ioan. Ludouico, & Pallauicino Pallauicinis facta; qſiquidem ita demū admittit collaterales ad ſucceſſionem dictorum fratrum, ſi ipſi deceſſerint ſinè filijs; & in illa inueſtitura erat etiam clauſula (in antiqnuum) vndè videtur potiùs contra Comitem Tertium retorqueri, ex quo primi illi inueſtiti Gibertus, & Guido deceſſerunt cum filijs.

209 † Reſpondetur, aduertendum eſſe, declarationem hanc duplicem continere determinationē; Prima eſt ſuper ſucceſſione reciproca inter coinueſtitos, & eorum deſcendentes: Altera eſt inter ipſos, & alios agnatos; & hæc incipit ibi (deficientibus autē ipſis, &c.) & in hac vltima, procedit motiuum: Sed verſamur in prima, in qua pluribus in locis patefacit Dux Franciſcus voluntatem ſuam, quòd nedum fratres coinueſtiti, ſed etiam eorum deſcendentes ſibi inuicem ſuccedant in illis feudis. Et primò in illis verbis (vt ſibi inuicem infeudalibus rebus ſuccedentes, cęteros fratres ad eorum feudorum ſucceſſionem non admitterent, niſi tunc demū, cum ex deſcēdentibus eorum, vel alicuius eorū maſculis nullus extaret.) Et rurſus in alijs, (quin ipſi ſibi inuicem ſuccedant, & eorum maſculi legitimè deſcendentes in totū, alijs agnatis excluſis) ac demum in alijs inferioribus, (quòd decedente altero ex eis ſinè filijs ex legitimo matrimonio, lineaq́ue maſculina natis, ſiue naſcituris, alter ex eis, qui ſuperuixerit, & eius filij legitimi, vt ſupra in ipſis bonis, feudalibus Caſtrorum, & locorum Buxeti, & Bargoni, cum ſuis iuribus, & pertinentijs integrè ſuccedere poſſint, & valeant pleno iure, & pariformiter eorum deſcendentes legitimi, vt præmittitur.) Quocirca conſtat maniſeſtiſſimè, Principē voluiſſe, vt deſcēdētes coinueſtitorum ſibi ſuccedant in infinitum: Et per conſequens canonizatam eſſe opinionē illam, quā pro Comite Tertio tuemur; Et quæ in contingentia facti fuit obſeruata in perſonis deſcendentium à dictis duobus fratribus Ioanne Ludouico, & Pallauicino; quia extincta linea Pallauicini per mortē Do. Hieronymi de Buxeto, ſucceſſit ipſi in terra Buxeti, & alijs feudalibus Domi. Sfortia deſcendens à Ioanne Ludouico, vt notorium eſt in toto hoc ſtatu; per cuius Dom. Sfortiæ obitum ſinè deſcendentibus ortę ſunt deinde lites, etiam notoriæ.

De alia autem determinatione reſpectu cæterorum agnatorum, nos non loquimur; ſed alijs, quibus opus eſt, interpratandam relinquimus.

210 † Inſuper opponitur, reſpectu Beluederij, clauſulam illam (& vtrique eorum pro ſe ſe, & deſcendentibus ſuis) non operari, vt quilibet acquirentium cenſeatur inſolidum, & de toto feudo inueſtitus, prout nos in octaua ratione tertij fundamenti ſuppoſuimus, ex ibi allegatis: Conſideraturq́; diſtributiua illa, quę eſt adiecta perſonis primo loco inueſtitorum, non etiam eorū deſcendentium, Ideo illis tantùm prodeſſe debere, prout profuit in ſucceſſione Nicolai, cui alij duo fratres ſucceſſerunt vt ſupra. Nec debet extendi ad deſcendentes inter ſe, prout fieret in caſu, quo reperitur eis adiecta vt reſpōdit Alex. loquens in conceſſione facta pluribus pro ſe, & eorum, & cuiuslibet eorum deſcendentibus, in conſilio 13. nu. 8. verſi. ſed non oportebat. lib. 5. & conſil. 17. num. 12. eo. lib. Rip. clarè in d. l. re coniuncti, num. 65. & ſeq. & eſt communis opinio, * vt teſtatur Bello. conſi. 20. num. 3. Cur. iun. conſi. 55. num. 13. Monoch. d. conſi. 464. nu. 17. loquens in caſu, quo tribus fratribus feudum erat conceſſum cum clauſula (pro ipſis, & cuiuſlibet eorum deſcendentibus) cōcludensq́; ſucceſſionem inter fratres ipſos non habere locum, quorum perſonis non erat adiecta diſtributiua, & idem reſpondit Decian. in conſil. 73. num. 16. & pluribus ſequentibus, volum. 2.

211 † Reſpondetur primò concluſionem iſtam reſtringentem ſucceſſionem reciprocam modo, quo ſupra, quæ fuit originalis, Petr. de Anchar. in conſi. 245. prima dubitatio, non tranſire abſque difficultate, per ea, quæ tradit Soc. in conſi. 66. num. 12. verſi. poſtremò, & num. 13. 14. vol. 3. vbi efficaciter illam impugnat, & Alcia. conſi. 34. adeo ſubtiliter, nume. 2. cum ſequentibus tom. 1. lib. 3.

212 † Sed & ſecundò reſpondetur, quòd ſi vera eſſet, nihil tamen intentioni noſtrę prę iudicaret, quia procedit, vbi diſtributiua non poteſt, ſalua ratione recti ſermonis, referi ad omnes, tam inueſtitos, quàm deſcendentes ab eis, vt in ſpecie ponderat Anchara. loco pręcitato, numero 4. ſtante conceſſione cum verbis (in ipſorum, & cuiuslibet ipſum tertiam generationem) animaduertens, diſtributiuam fuiſſe adiectam ſolùm deſcendentibus, & non poſſe referri ad acquirentes; quia oratio iam erat perfecta, quoad eorum perſonas; & recti ſermonis ratio repugnabat: & in eiſdem terminis tractant præallegati omnes, qui illā ſequuntur vt ad oculum legi poteſt, & Rui. conſi. 47. num. 5. lib. 1.

213 † At nos in longè diuerſis terminis verſamur, quia diſtributiua eſt adiecta perſonis acquirentium, & acquirentium pro ſe, & deſcendentibus; ita quòd vnica oratione omnes continentur, & ſalua ratione recti ſermonis, diſpoſitum ad omnes refertur. Quo in caſu vnanimiter volunt omnes, quod tam primi inueſtiti, quàm deſcendentes ſuccedant, vt atteſtatur Decia. in dicto conſil. 73. num. 18. & idem tenet Menoch. dicto conſil. 464. num. 17. verſic. non obſtat tertium.

214 tiom † Cum enim ab vno verbo regantur,
eadem qualitate qualificantur ; iuxta doctri.
Barto. in l. Prætor, §. eritque differentia, ff. vi
215 bon. rapt. † & ſi ſecus diceremus, vnica illa de-
terminatio diſformiter determinaret contra re-
gul. l. nam hoc iure, de vulg. & pupill. nam ac-
quirentes acquirerent pro ſe cum qualitate iu-
ris accreſcendi, ſiue non decreſcendi, pro de-
ſcendentibus autem abſque illa qualitate.
216 † Quoties igitur diſpoſitio locum habet in pri-
mò inueſtitis, conſequitur etiam, vt idem iudi-
cetur de deſcendentibus, ſecundùm Decia. d.
conſil. 73. num. 13. verſi. ex prædictis, & ſeq.
Ceterùm, vt adhuc clarior fiat rei veritas, per-
currere libet quemlibet ex citatis in oppoſitū.
Et primò Alex. d. conſi. 13. & 17. loquitur ſe-
cundùm meros terminos. Anchar. vt ſup. & vim
facit in eo, quòd ratio recti ſermonis erat repu-
gnans. Vndè ex vtriuſq; dictis colligitur, quòd
ſi ratio recti ſermonis non repugnaſſet, prout in
caſu noſtro non repugnat, aliter reſpondiſſent
Rip. in d. l. re coniuncti, idem dicit, quod An-
char. & cum ſolùm refert, rationem reddens,
quia diſtributiua reſpicit filios, & non parentes.
Vndè à ceſſante ratione, cum reſpiciat in noſtro
themate parentes, benè facit pro nobis: Bello.
quoque in conſil. 20. ponit caſum in diſtribu-
tiua adiecta ſolùm deſcendentibus (concedo
feudum Titio, & Sempronio pro cuiuslibet eo-
rum filijs, & deſcendentibus) & nititur autho-
ritate Anchar. & ſequacium. & idem dicimus
de Curt. iun. vt videri poteſt, & præſertim in ſi.
vbi ſatetur, contrariam ſententiam procede-
re, vbi diſtributiua ſit adiecta perſonis primò
nominatis, vt in caſu noſtro. Nec ſecus loquitur
Menoch. in conſi. 464. qui præſupponit conceſ-
ſionem factam Petro, & Ioanni pro ſe, & cuiuſ-
libet eorum filijs, & deſcendentibus, inquiens,
quòd ex quo diſtributiba reſpicit eorum de-
ſcendentes, non autem ipſos Petrum, & Ioan-
nem, portio vnius non accreſcit alteri; & alle-
gat Anchar. & ſequaces. propter quod tranſire
videtur cum noſtra opinione, quam meritò ab
omnibus teneri dixit Decia. d. conſil. 73. num.
15. verſic. & per conſequens conſtat; communem
dixit Bello. vbi ſupra, & Alcia. d. conſi. 24.
num. 1. & carere contradictione aſſeruit Curt.
d. conſi. 49. num. 54.
Sed aduerſus eandem concluſionem funda-
tam ſuper diſtributiua (vtrique) appoſita per-
ſonis inueſtitorum pro ſe ſe, & deſcendenti-
217 bus ſuis in infinitum † Opponitur rurſus, quòd
ſi vnus eorum voluiſſet ſtipulari pro agnatis
ſuis, dempto fratre, non potuiſſet validè ſti-
pulari, etiam ſi adiecta fuiſſet clauſula (iure
antiqui feudi) ex dictis Curt. iun. dicto conſi.
55. volum. 1.
Reſpondetur hoc nihil officere Comiti Ter-
tio, qui non venit ex ſtipulatione Guidonis, à
quo ipſe non deſcendit, ſed ex ſtipulatione Gi-
berti eius aſcendentis, qui fuit ſtipulatus totum
feudum pro ſe, & deſcendentibus ſuis. Et hoc
218 caret omni dubio; † quia primus acquirens,
quidquid acquirit titulo feudi, nedum poteſt
pro omnibus ſuis deſcendentibus in infinitum
ſtipulari, prout in noſtra ſpecie factum fuit, ve-
rum etiam, ſi nullam ipſorum deſcendentium
fecerit mentionem, & feudum fuerit, (vt noſtri
vocant) informe, cenſetur his nihilominus ac-
quiſitum, & ad eos tranſit, cap. 1. de ſucceſſ.
feud. cap. 1. §. 1. de nat. ſucceſſ. feud. vt eſt communis
ſententia, quam refert Cla. poſt Iaſ. &
Didac. & alios in §. feudum q. 9. verſi. ſed quid
dicendum? Pancir. latè in conſi. 94. num. 1. di-
cuntur namque eo caſu vocati deſcendentes ex
legis prouidentia, vt idem Clar. ſubdit in verſi.
219 ſeq. & quando ſunt expreſſim vocati, in noſtro
caſu, concurrit duplex prouidentia, legis, &
hominis vt per eum.
Præſuppoſito igitur, quòd diſtributiua adie-
cta perſonis acquirentium operetur, vt quilibet
in ſolidum ſit inueſtitus, vt ò n confeſſo eſt apud
omnes, fateamur, neceſſe eſt, idem ius ad cuiuſ-
libet ipſorum deſcendentes tranſire, & ſi pro eis
non fuerit facta ſtipulatio.
Et hinc etiam alia ſequitur apertiſſima con-
futatio præcedentis obiecti, nam ſi conceſſio in-
formis facta cuilibet fratrum inueſtitorum cau-
ſat ius non decreſcendi inter eos, & eorum de-
ſcendentes ex legis prouidentia, vt ſupra, mul-
tò magis cauſabit, ſi concurrat etiam prouiden-
tia hominis, hoc eſt, ſi adiectum fuerit (& pro
ſuis deſcendentibus in infinitum) vt in hac in-
ueſtitura Beluederij, quia duplex vinculū, &c.
220 † Huic autem vltimo obiecto, de ſtipulatione
inualida, vltra prædicta, reſpondent in ſortio
ribus terminis illi, qui tenent, tranſuerſales om-
nes in feudo ſuccedere poſſe, dicentes, non ex
vi ſtipulationis, ſed ex Principis volūtate, (qui
legem rebus ſuis dicit) illud procedere, vt Iaſ.
d. conſi. 1. col. antepen. verſ. non obſtat, & conſi.
136. colu. 5. verſi. item Paulus de Caſtro, lib. 3.
quem ſequitur, & concordantes adducit Vall. d.
221 conſi. 60. nu. 44. in princ. † Item reſpondent alij
contrarium poſſe locum habere in feudo nouo,
noui naturam retinente: ſecus verò in feudo
dato in vim antiqui, quia perinde eſt, ac ſi fuiſ-
ſet à communi ſtipite acquiſitum, & ſtipulatum.
quo caſu pro omnibus eius deſcendentibus ac-
quiſitū diceretur. & hāc afferunt rñſionem Nat.
d. conſi. 467. nu. 15. & poſt eum Cepha. d. conſi.
173. nu. 32. verſ. nec mouetur. Sed iſtæ rñſiones,
quoad nos, vacant; quia Co. Tertius ſuccedit in
eo, quod aſcendens acquiſiuit, vt probauimus.
Nouiſſimo loco opponebant Per Illuſtres &
Excelſi. DD. mei contra id qđ in 4. principali
funda-

fundamento deducebā, ex obſeruantia ſecuta, dicentes primò non apparere ex proceſſatis, quòd portio Nicolai deuenerit ad alios fratres.
222 ſeu deſcendentes eorū,† & quòd Burſ.d conſi. 4.rem aliter narrat: & dici poſſe, non quod factum fuit, ſed quod fieri debuit, inſpiciendum.

Reſpōdetur, ſatis, ſuperq; conſtare ex proceſſu de dicta ſucceſſione, cū in inueſtituris duorū Principum Mediolani productis, id narratū ſit, cui aſſertioni ſtandum; præſertim in antiquis, & in his, quæ in eorum tantùm præiudicium faciebant, vt ab exordio probauimus.

Quòd ſi aliter Burſa. factū explicat, aut in facto deceptus fuit, prout etiam in Genealogia, & alijs pſuppoſitis, aut ſe ipſum decepit. unde non ſecus factum fuit, ac fieri deberet, per iam dicta.
223 † Et contra idem fundamentum conſiderabant quoq; requiri forſan diuturnā obſeruantiam ex dictis Io. Galli. in conſi. 2. nu. 66. inter conſi. feu. diuerſorum, ubi tradit, bonas, & antiquas, ac naturales conſuetudines ligare Principes.

Reſpondetur, nos hoc haud inficiari, prout ēt non negat ille author, quòd obſeruantia interpratatiua diſpoſitionum, & præſertim contractuū, & inueſtiturarum, plurimū poſſit, & attendi debeat, ēt ſi nō ſit antiqua, & preſcripta; Etenim talis obſeruantia, nec actuum frequētiam, nec temporis curſum requirit, vt in dicto ſexto fundameto, ex claſſicis authoribus probauimus in terminis terminantibus. Quod eò magis in noſtra ſpecie admittendum ueniet, ex quo ultra antiquam ſucceſſionem pdictam Nicolai, concurrit etiam ſñia Senatus Mediolani antedicta, reciprocam ſucceſſionē inter dictos deſcendentes admittens; concurrit declaratio Ducis Frāciſci, quæ uim legis obtinet, ut probatū fuit; & concurrit denique moderna, ac notoria temporum noſtrorū obſeruantia ſuper feudo Buketi, & alijs peruentis ad D. Sfortiā Pallauicinū tēpore obitus Dom. Hieronymi, quorū mentionē pauloantè fecimus: Meritò ab ea non eſt recedendum. Et conſequenter illæſum ēt manet dictum ultimum fundū, & ab omnibus obiectis defenſatum; prout, & omnia alia, ſingulaq; defenſata, & Iuſtitia mediante, tutata creduntur;
224 † Ita ut nihil aliud ſuperſit, quàm ſñiam ferre iuxta petita per Do. Comitem Tertium, & doctrinam Curt. ſępe d. conſi. 49. nu. 95. uerſi. ſpero igitur. & Colle. Bono. in conſi. ſeq. in fine.

Dubius modò ſum, utrùm ueniā à PerIlluſt. DD. meis petam de prolixitate reſponſi? An ueiò exiſtimem, laborem iſtum ipſis haud ingratū quem in remouendis ſingulis ipſorum dubitationibus, ſanè quidem acutiſſimi, & doctiſſimis, libenter pertuli? Si igitur tot, tantiſq; ſerioſis occupationibus iſtius excelſi ordinis negotium addidi, indulgentiam expeto. Quòd ſi rem ita claram, & conſpicuam reddidi (quod ſpero, & reor) ut faciliùs, minoriq; cum incommodo iudicium ſuum rectiſſimum in præſenti cauſa, diù ſanè optatum, proferre queant, laboris certè non pigebit; ſed benè actum mecum ipſe reputabo.

Laus Deo Optimo Maximo, eiusq; matri pijßimæ, ac Diuo Hieronymo, & Diuo Franciſco aduocatis meis, &c.

SVMMARIVM.

1 *Riminal. iun. conſil. 513. in cauſa Siſſiæ redditum plenè confutatur, & deducta in præcedenti reſponſo roborantur.*

2 *Feudo nouo indiuiduo conceſſo duobus fratribus, altero ipſorum ſinè prole decedente, portio eius non reuertitur ad dominū, ſed ad alium fratrem vadit, qui tamen commoditatem dictæ portionis directo domino ſoluere tenetur: ſed illam poſtea tenet vt allodialē, & à feudalib. ſeruitijs exemptam, & liberam.*

3 *Contrarium in feudo antiquo, in quo frater fratri abſolutè ſuccedit.*

4 *Atque in feudo à Principe conceſſo, qui habet iura imperialia, vt Duces Italiæ.*

5 *Præpoſit. & Federici Schene. error.*

6 *Frater nō ſuccedi Fratri in feudo nouo, ſi aliā ratione habere poteſt inter eos locum ius non decreſcendi, vel accreſcēdi, et adducuntur exempla.*

7 *Obſeruantia interpratatiua inueſtiturarum feudalium ſequenda, remiſſiuè.*

Appendix præcedentis Conſilij, per quam refutatur conſilium Riminal. iun. in eadem ſpecie redditum, & aliud quoque dubium ſoluitur, ſolutionem quandam commoditatis tangens reſpectu portionis nuper delatæ.

RESPONSVM LI.

Scio PerIlluſtre, & Excelſum Conſiliū dedita opera nullam in doctiſſimis, & acuratiſſimis ſuis motiuis contra Perilluſtrē Com. Tertium iamdudū editis, feciſſe mentionem de conſi. Rimina. iun. 513. in hac cauſa Siſſię pro Illuſtrib. D.D. Simonettis reddito; quia nihil prorſus conſideratione dignū cōtinet, præter ea quæ in conſi. Burſ. 4. & 594. motiuatis, leguntur; quibus abunde fuit ſatisfactū Adeoquòd nulla pęnitùs ſpeciali rñone eget. Nihilominùs qa, ut audiuimus, Illuſt. Dñi Aduerſarij aliquantiſper de eo gloriātur, placuit non nihil adhuc pro maiori confutatione dicti reſponſi, deducere; Vndè facilè cuique prudenti uiro innoteſcat, nullum obicem, nullumuè offendiculum ex eo, iuſtiſſimè cauſæ

Dom.

Dom.Com.Tertij reſultare poſſe.

1 Et in primis animaduertatur, quòd cum lis ſit ſuper duobus Caſtris, nempè Siſſiæ, & Beluederij, non auſus fuit Rimi. quicquã ſuper iuribus Beluederij ſcribere, & ſic manus in hac parte uictas dedit; motus fortè ea ratione, quia inueſtitura illius Caſtri facta fuit duobus fratrib. Giberto ſ. & Guidoni, & vtriq; eorum pro ſe, & deſcendentibus in infinitum; nam illa dictio diſtributiua, (vtriq;) tribuit actũ cuilibet in ſolidum; & propterea tam Gibertus, quàm Guido fuit de toto illo feudo inueſtitus pro ſe, & deſcendentibus in infinitum; adeoquòd ius non decreſcendi inter eos locũ habere debet, vt in prioribus ſcriptis ad ſaturitatem probauimus num.39.40.107.cum ſeqq. & nu.210.vſque ad num.217.quibus addi poteſt Petr. Ant.Anguſ. conſi.3.num.32.lib.7. Illud namque fundm̃ eſt proſùs ineuitabile, meritò noluit ei Rim.cõtradicere, Vel fortè motus fuit, quia inueſtiturę Beluederij deſunt illa verba (liberum, & francum) quæ in inueſtitura Siſſiæ leguntur; ſuper quibus potiſſimum videtur ipſe fundm̃ facere; ſed quia multiformiter ſublatum fuit in dicto priori noſtro rñſo à nu. 67. vſq; ad nu.81. ſi præuidiſſet Riminal. quæ ibi deducta fuere, & inter cætera, ſi ſubſequentes omnes inueſtituras talibus verbis carere intellexiſſet, ſi ſciuiſſet Decreti (meminimus) diſpoſitionem, quæ in ſtatu iſto inuiolabiliter obſeruatur, ſi de contrarijs confeſſionibus Com.Pamphili edoctus fuiſſet, certè quidẽ de feudo quoq; Siſſiæ idem ſenſiſſet, quod de alio prędicto; & calamo pepercisſet; Multò verò magis, ſi notitiã habuiſſet earum ſcripturarum antiquarum, quę feudum paternum, & antiquũ probant, quas in primo noſtro fundõ retulimus. Sed & ſi ad illud pactum in inueſtitura per eum viſa, reſpexiſſet, quo acquirentibus, & eorum deſcendentibus prohibitum fuit per renuntiationem, vel aliter ab illa inueſtitura, & eius obligationib. ſe ſe liberare, cum his quæ ſcribit Rol.conſi.2.nu.135. in primo, iã citatus in prioribus nu.74.cum quo cõcordat Pet.Ant. Angu. d.conſi.3.nu.15.qui in terminis concludit alienationem oĩno prohibitam vigore talis pactionis, ẽt ſi Principis conſenſus accedat, & pulchrã adducit rõnem, vt videri poteſt, ſi deniq; conſideraſſet, iuri accreſcendi, ſeu non decreſcendi in vtroq; feudo multis rõnib. locum fore, quas in antecedentibus retulimus a num.26. vſq; ad num. 67. in contrariam certè ſententiam iuiſſet ẽt reſpectu feudi Siſſiæ, ꝑut fecit de Beluederio.

Sed vt ſpecialiùs ẽt tollatur ius oĩs, & authoritas prædictę conſultationis Riminaldi, percurramus quæſo ſingula eius fundamenta, breuibuſq́ue confutemus; vel potiùs confutata demonſtremus. Primum etenim de feudo emptitio, quod, & Burſati fuit, ſublatum extitit multis modis in prioribus ſcriptis nu.81.vſq. ad num. 89. Sed vlteriùs animaduertatur, quòd feudum quoque Beluederij eodẽ modo fuit conceſſum, præcedente pecuniæ ſubuentione; & ſeruitijs acquirentium cõibus, quocircà ſi quoad iſtud non eſt fundm̃ conſiderabile, nec quoad illud.

Secundum & quintum de clauſula, ponens in locum, ius, & ſtatum D.Ducis, & quartum de tranſlatione actionum, quæ idẽ ſunt in effectu, tolluntur facilè, quia non ęquipollent licentiæ vendendi, & diſponendi expręſſim conceſſæ, vt arbitratur Rim. addita fuerunt nanq, illa verba (in prędictis inſeudatis) per quæ reſtringitur ſubrogatio, & ceſſio ad iura in feudum conceſſa, & per conſequens cum reſeruationibus, pactionibus, obligationibus, & iuramẽtis ibidẽ ſpecificatis; quæ proprium feudũ conſtituunt, & directum dñium concedenti præſeruant, cum ceteris eidem debitis ab alijs feudatarijs. Quod apertiſſimè quoque colligitur ex ſubſequentibus verbis.

. Et tractentur, pro prædictis inſeudatis, ijs modo, & forma, quib. & prout tractãtur, & tractari pñt, & dẽnt alij fideles Vaſſalli, & feudatarij ꝑdicti D. Ducis) ſic nanq; tractabantur alij feudatarij, vt nullo modo liceret eis de bonis infeudatis teſtari in extraneos, ex iuris cõmunis diſpoſitione c.1.de ſucceſſ.feud. Pariſ. conſil.3. nu.1. volum. 1. nec ea aliter alienare tit. de prohib. feu.alien.per Loth. & Federi. Vndè depra henditur manifeſtè clauſulas prædictas eſſe reſtrictas modo quoſupra, prout ẽt reſtringi debent ex alijs clauſulis inueſtituræ, inducentibus feudum ex pacto, & prouidentia, & ſic in alienabile; per ea quæ pleno calamo; & ex cõibus ſñijs firmat Senat. Pedem. pręallegatis Cacher. deciſ. 162.& 163.cum alijs adductis per Crau.in cõſi. pro genero.num. 295.vſque ad num. 355. aliàs ſequerentur multæ repugnantiæ in inueſtitura, quod abſurdum, & euitandum eſt, vt cõſiderat Cache. plurib.in locis, & Crau. vbi ſup. & nos in priorib. retulimus nu.168. cum multis ſeqq. & in paribus terminis admittit iddemmet Riminal. conſi.18.num.76.

Et vltra prædicta videatur in terminis de ceſſione actionum directarum, & vtilium Iaſ. in vſi. feud.num.13. Curt. de feud.par.1.q.7. nu.9. & Cacher.d.deciſ.162.num.5. Vlterius ẽt tolluntur vnico verbo iſta tria fundamenta ex ui d. Decreti (Meminimus) quod uſq; tunc erat lex ſpecialis illius Principis concedentis, ꝑ quã oĩs verborum forma, omniſq́; clauſula quantũuis generaliſſima, & ampliſſima reducitur in hac parte ad terminos iuris, vt feuda in extraneos nullo modo tranſire poſſint, ſed in deſcendentes maſculos inueſtitorum perpetuò remaneãt, & eis deficientibus, ad dominum reuertantur.

Sextum, & ſeptimum fundm̃ de verbis (liberum,

Digitized by Google

rum,& francum) iam fuit ſupra exploſum; & illud quod dicit Georg.ab Eccle.cittatus in 7.ĕt tollitur, quia ſcilicet verba (liberum, & francum) aliud poſſunt operari,quã facultatẽ diſponendi; vt poſt Cach.d.deciſ.162.in prin.dixi in prioribus num. 68. & in ſpecie operari poſſunt qđ Terra Siſſiæ,ſit cũ iurib.ſuis feudatarij libera,& excẽpta a iuriſdõne; & omni poteſtate ciuitatis Parmæ eiuſq; officialium, quibus antea ſubeſſe[]diceretur, vel dici poſſet; Itẽ libera, & excẽpta ab omnibus datijs pedagijs, & gabellis, & alijs oneribus quibuscunq; ordinarijs, & extraordinarijs, realibus, perſonalibus, & mixtis, & quibuscunq; imbottaturis. Has enim libertates,ſranchitias, & exemptiones, atq; immunitates concedit Princeps exprẹſſim in illa inueſtirura,ad quas (verba liberum francum) referri optimè poſsũt, ideo ceſſat ohiectũ Georg. quod fundatur ſuper regula,quòd verba ocioſa eſſe non debent.

Octauum fundamentum ceſſat,quia ĕſt in facto falſum,vt in antecedentibus dicebamus nu. 89. rñdendo ad tertium motiuũ Burſa: Imò verò retorquẹtur, quia in facti contingentia contrarium fuit plurites obſeruatum,vt eodem loci retulimus.num.57.vſq; ad nům.61. & a tali obſeruãtia interprẹtatiua inueſtituræ non eſt diſcedendum, ex ibi adductis; quibns optimè conſonãt dicta ipſiſmet Rimi.d.conſ. 18.nu.49.& 50.

Nonum,quod arbitratur Rimin.satìs eſſe ad victoriam, videtur mihi (ſalua eiuſpace) riſu dignum.vult namq; datam fuiſſe in eadẽ clauſula facultatem alienandi, & non alienandi; in primis enim ẹquiuocat dum arbitratur clauſulã (in feudum paternum,& antiquum,) concedere ſacultatem non alienandi; nam imò importat exprẹſſam prohibitionem alienationis. vtpote de feudo, ex pacto, & prouidentia, quod nullo modo poteſt in prẹiudicium vocatorũ alienari, vt ipſemet Rimin. latè probat in eo. reſpon. in ſecunda rõne dubitandi num.6.cum ſeqq. & nos in prioribus diximus num.16.& 28.& alibi ſẹpè, adeoquòd ſi ſequẽtia verba eiuſdẽ clauſalæ concederent ſacultatem alienandi manifeſta daretur in eodem ſubiectò repugnantia, & cõtrarietas,contra l. vbi repugnantia de reg. int.

Sed vlteriùs aduertendum eſt; quòd data facultate alienandi,ſuperfluum fuiſſet dare quoq; facultatẽ nõ alienandi,q.a ſubprmia ſatìs fuiſſet ſecunda compræhenſa, cum certum ſit facultatem alienandi nullam neceſſitatẽ alienandi importare c.cum aliquibus de reſcrip.in 6.vbi bona glo.in ver.concedimus ſacultatem quæ concordantes citat. nè igitur incontrarietatem, & ſuperfluitatem apertiſſimã incidamus ,cauendũ eſt omnino ab huiuſmodi intellectu nouo dictẹ clauſulæ,de quo Rimi.tantùm gloriatur. Tantò magis verò concurrente diſpõne ſẹpè dicti Decreti (Meminimus) quẹ oẽs tollit amaritudines.

Decimum ſundamentum,quòd ipſe exabundanti cẽſet,ego quoq; abundare, & ſuperfluum ac inutile eſſe fateor;etſi ſubſiſteret,feudũ quoq; Beluederij pro quo liti ceſſit Rimi. amplecteretur.Sed re vera nõ ſubſiſtitit. Etenim quòd illi tres fratres Tertij inueſtiti fuerint pro uirili,falſum eſt in noſtra ſpecie.Nã quãuis illud regulare ſit, vt duobus, vel pluribus fratribus inueſtitis,quilibet ſibi,& deſcendẽtibus ſuis tantũ proſpexiſſe cenſeatur, & pro portione ſibi tangente,nec inter eos locum habeat ius accreſcendi, ſiuè non decreſcendi vt in c.1.de duo.fra.à cap. inueſt.cum cẹteris adductis. Illud tamẽ fallit in multis caſibus relatis in anterioribus ſcriptis. Veluti qñ feudum verè paternũ fuit, aut antiquũ, quale erat iſtud Siſſiæ,vt in primo fundõ noſtro iam probauimus, tum partis confeſſione, tum Principis,tum ĕt publicis documentis antiquis nu.1.vſq; ad 17. Vel qñ inueſtitura cõceſſa fuit à Principe Imperialia iura obtinẽte, vt eſt Dux Mediolani, & coniunctim re,& verbis, vt eodẽ reſpõ.dictum fuit nu.26.27.Vel qñ cantat inueſtitura in ſeudũ paternum antiquũ, vt hoc noſtrum; videatur ibid. nu.28. 29. vbi inter cæteros citatur ĕt idem Rimi. conſi.32. num.36.37. qui hanc ſallentiam amplectitur, & cõem * atteſtatur. Vel qñ feudũ fuit acquiſitũ mediante cõi pecunia,vel cõi ſeruitio fratrũ inueſtitorum, vt feudũ Siſſiæ, ꝑut fatetur Rim.in 1. & 3. fundõ, credẽs ꝓdeſſe,cũ re vera obſtet eius intẽtioni,ꝑ ea quæ deduximus ſub num.38.Vel qñ conceſſio continet rem indiuiduam, vt iuriſdictionẽ, pẹdagia, vectigalia, ſortalitium, dignitatemvè comitatus,de quibus ſingulis in feudo iſto concurrentibua iam egimus in 3. principali fundõ per tot. Vel qñ cantat inueſtituræ pro deſcendentib.anquirentiũ in infinitũ,vt num.34.cum duobus ſeqq. Vel quando cautũ fuit quòd omnia inſeudũ data ſint vnum corpus, vt in noſtra ſpecie, videatur ibid.ſub nu.33.Vel quãdo inueſtitura aliter fuit in occurrentib.caſib. interprætata,& vſu recepta,vt in noſtra ſpecie prout dixi num.57. & plurib. ſeqq. Quas quidem limitationes tam ex facto,quàm ex iure reſultantes, ſi Rim. reſpexiſſet,dubio ꝓcul contrariũ reſpõdiſſet: apertèq; cognouiſſet conſi. Rui.47.in primo,& conſi. Colleg.Ferrar.ſeu Rimi.ſen. 96. & reſpon.Alcia.160.nu.44.& ſeq.in quib.vim maximam facit,nihil pẹnitùs ad rem noſtrã facere, quia caſus ſunt lõgè diuerſi.Etenim in caſu Rui. conceſſio facta fuit ab Eccleſia, non à Principe, nec cũ clauſula (in ſeudũ paternũ, & antiquũ) nec cõi pecunia,& cõi ſeruitio fratrum intercedente, nec quicquã indiuiduũ continet,nec pro deſcendentibus in infinitũ ſtipulata reperitur, nec cum pacto, quòd bona conceſſa ſint, & eſſe debeant vnum corpus, nec contraria interpræ-

tatio

Digitized by Google

ratio, & obſeruantia ſubſecuta ibi p̄ſupponitur, & iſte oēs conſiderationes militant pariter in caſu. Alcia. excepto quòd à Principe emanauerat conceſſio, ſed tamē nil aliud cōprçhendebat, q̄ bona, quæ priùs erant recipientis allodialia, vt ibidem ſubdit nu. 47. pp quod eius ēt diſpoſitioni remāſerant, licèt in feudum recepta, & inueſtitura quoq; fuit pro hæredibus, & quòd feudum fuit hæreditarium, & de eo diſponi potuit, vt concludit num. 9. & ferè per totum.

Conſilium verò Collegij p̄dicti emanauit etiā in caſu longè, lateq; diuerſo, vt in ſecundis allegationibus oſtdimus, vbi octo principales differentias enumerauimus, pp quas diuerſum ius reddi potuit, ac debuit, & ibidem quoque dicta eiuſdē Colleg. pro noſtra opin. ponderauimus p̄ſertim nu. 34. vſq; ad 42. & nu. 53. vſq; ad finē. Et licet Rimi. hic illud pro ſe adducat, ſub n. 77. & 78. volens tunc demū pro nobis ſentire in fauorē agnatorū, qñ aliter non fuerit per poſſeſſorē feudi diſpoſitū, vt hic factū fuit, vbi Co: Pāphilus de feudo teſtatus eſt, nihil tñ concludit in caſu noſtro, quia ibi feudū erat merè emptitiū, & ſic alienari poterat, ēt in extraneos, vt ibi legitur, & poſt alios tradit Hippol. hoc eo. rñ. n. 19. cū ſeqq. At in noſtra ſpecie, vel nō eſt emptitiū, vel fuit à fratrib. cōi pecunia, & cōi ſeruitio acqſitū, q̃ cōtrariū parit effectū. Meritò, &c.

Item in inueſtitura illa poſt feudū reuerſum ad dominū pp felloniā, facta fuit vni ſoli, Ioan. Stephano, & eius deſcendentibus. In noſtro aūt themate facta fuit tribus fratribus, & eorum deſcendentibus maſculis tantū in infinitū, & nunq̄ reuerſum fuit; adeoquòd oēs deſcēdentes ipſorū sūt vocati, & alij excluſi, maximè pp dictionē, tm̄, aliàs ponderatā ſub nu. 70. 71. prioris rñ. & multò magis alij sūt excluſi, & incapaces, ſtāte Decreto ſæpe citato (Meminimus) ſolos deſcēdentes maſculos admittēte, & extraneos oēs repellente. Vndè neceſſariò conſequitur, quòd ſtante nullitate diſpoſitionis p̄dictæ, militat pro nobis conſil. Colleg. p̄dicti, volens Inueſtituram ſemp interpraetari in fauorē compræhenſorum in ea, & in ipſorum cōmodum, & beneficium, & quòd eorū magis interſit, quòd vadat feudum ad agnatos, q̄ quòd reuertatur ad dominum, & ità ex præſumpta mente contrahentium eſt dicendum declarari debere.

Et quia citat etiam Hippol. ſe ipſum in conſil. 257. nu. 95. cum ſeqq. certū eſt etiā quòd nihil facit ad caſum noſtrū illa conſultatio, q̄ fuit ſup emphiteoſi Eccleſiaſtica duobus fratribus ſimpliciter conceſſa pro ſe, & deſcendentibus in qua concludit ius accreſcendi locum non habere, q̃ quidē nos in dubiū non reuocamus; ſed diuerſū ius ex multiplici facti diuerſitate, innumeris rationib. adductis locū habere ſupponimus in caſu inueſtituræ feudalis, de qua agimus, non repeto. Sublatis igitur fundamentis oībus Rimin. cōſtat manifeſtè illud reſponſū potiùs pro noſtra opin. adduci poſſe, quia militant rationes dubitandi per eum primo loco adductæ, quæ ſimul iunctæ cū alijs per nos iamdudum explicatis, nulli prorſùs hæſitationi locū faciunt; ſed cur tot verba, effundimus, ſi ſola partis cōfeſſio victoriā Com. Antonio Mariæ indubitatā tribuit, vt in prioribus deduximus, ſub num. 18 cum ſeqq.?

Inſuper quia in dubiū adhuc refricari ſentio, vtrū D. Co. Tertius feudum Siſſiæ integrū obtinere debeat, & abſq; onere ſoluendi ęſtimationē Ducali Cameræ cōmoditatis illius medietatis, quæ fuit Co. Pamphili; an potiùs hanc medietatē ſoluere, & eam poſtmodū vti allodialem
2 tenere debeat? † Et pro hac vltima parte facere videtur, q̃ ſcribunt feudiſtæ aliq in c. 1. in princ. de duob. frat. de no. benef. inue. ſup q. quā glo. ibi proponit de feudo indiuiſibili, concludētes, quòd ſi fratres de nouo beneficio inueſtiti fuerint, & vnus ſinè deſcendentibus decedat, ſi beneficium ſit indiuiduum, portio deficientis non reuertitur ad dominū, prout reuerteretur, ſi eſſet diuiduū, nec totū ad ipſum pertinet, nè frater ſuperſtes portione ſua, ſinè culpa ſua priuetur, & dominus contra factū propriū veniat, auferēdo vaſſallo, id quòd ei conceſſit; ſed ad ipſum vaſſallum ſuperuiuentē vadit, qui tamen commoditatē illius portionis domino ſoluere tenetur, quam deinceps iure proprio, & vti allodium habiturus eſt, non vti feudum.

Hanc eſſe cōiter receptam fateor, quam etiā pro notabili tradit Curt. iun. in tract. de feud. par. 2. princ. q. vlt. ſub nu. 80. verſ. vos autē ſingulariter aduertite, & Rip. in l. re coniuncti,
3 num. 164. in motiuis excelſi conſil. iam relati. † Cæterùm attenta noſtra facti ſpecie, nihil obeſt D. Co: Tertio iſta deciſio per ea, quæ in reſponſione dictorum motiuorum ſcripſi, nu. 145. cum tribus ſeqq. Dicebam primo contrarium procedere tantū in feudo nouo, quia re vera, tex. ibi, & glo. ac Scrib. oēs ponunt caſum in nouo feudo, quinimo tex. ille exprçſſim excludit paternum in illis verbis (non de paterno) nā certum eſt, quòd in paterno, & antiquo, frater ſuccedit fratri, necnon, & alij à cōi ſtipite deſcendentes in infinitum ſuccedunt, vt oēs fatentur; Ideo indubitatum eſt, nullam ſolutionē portionis talis feudi locum habere, vt ēt fatetur Rip. in oppoſitum citatus nu. 161. & tradit Paris in conſil. 6. num. 8. lib. 1. iamdiu allegato. At feudum Siſſiæ paternū, & antiquū eſt, tū naturaliter, vt ī priori reſponſo latè probatum fuit nu. 1. vſque ad 17. incluſiuè, tū per fictionē, & partiū conuentionē pp clauſulam (in paternum antiquum) quæ ex veriori, & receptiori ſententia operatur, vt feudum in oībus, & per oīa cenſeatur antiquum, vt plenè probatum fuit nu. 29. 63. 100. 105. & 176.

vſque

vſque ad nu. 201. Tum deniq; ex Principis in-
feudantis, ſeu ſucceſſoris conſeſſione, cui omni-
no ſtari debet, vt eodem loci reſpõſum fuit, n.9.
verſ. Quinta patet, & num. 10.11.

4 Dicebam quoq; obiectũ ceſſare per doctrinã
Bald. in eo. c.1.de duo. fra. de no.benef.inueſti.
qui ſingulariter limitat non procedere in feudo
à Principe conceſſo, in quo diſpoſitio, l. 1. C.ſi
liberal.Imper.Soc.lib.10. militat, quod etiã re-
petijt in c. 1.de duob. frat. à cap. inueſti. & cum
Bald.ſentit Iſern.in d.c.1.de duo. fra. de no. be-
nef.inueſti.in princ. & ceteri oẽs qui indiſtinctè
tenent d.l.1. in feudis locũ habere; & rñſionem
5 veriſſimã adhuc exiſtimo, † nam quamuis Præ-
poſi.in d.c.1.de fra. de no. ben. inueſti.ac etiam
Federic. Schench. ſpeciatim contradicant, ni-
tuntur tamẽ falſa rõne, aſſerentes diſpoſitionẽ,
d.l.ſi non procedere in feudis,ſed tm̃ in alijs do-
nationibus, & conceſſionibus Principum,quod
tamẽ falſũ eſt, & cõiter * reprobatũ, prout in re-
ſponſionibus motiuorũ apertiſſimè demonſtra-
tũ fuit nu.150. Militat igr̃ Baldi deciſio,quæ ſo-
lidiſſimo nititur fundamento. Et qui illũ repræ-
hendunt, repræhenſione digni ſunt, quia locuti
fuere ſecundùm illam opin. erroneam, quòd in
feudis non haberet locum diſpoſitio, d.l.1. C.ſi
liber.Imper. ſoc.lib.10.

Et ſtante hac cõi, & vera ſententia, quòd in
feudis procedat, confirmatur dictũ Bal. in pro-
poſito noſtro viua rõne, nã poſito caſu in feudo
diuiduo, in quo frater fratri ſuccedit virtute d. l.
primæ, certũ eſt,quòd ſuccedẽs nihil ſoluit Prin
cipi directo dño, nullus etenim hoc auſus eſt di-
cere. Ergo multò minùs ſoluere debet portionẽ
feudi indiuidui, in quo maius ius habet, cum ab
initio de toto, & inſolidũ fuerit inueſtitus; & ſic
locũ habeat ius nõ decreſcendi, vt multis in lo-
cis dictũ fuit in præallegato reſpon. vz num. 30.
& ſeq. & num.49.cum ſeqq.& alibi ſæpè,& cer-
tè eſt inuincibilis iſta ratio.

6 Dicebã tertiò contrariũ procedere vbicunq;
alia rõne frater non ſuccedit fratri, quã rõne in-
diuiduitatis feudi noui, iuxtà terminos d.c.1.&
quęſtionis à glo.propoſitæ, ſuper qua doct.eorũ
propoſitiones formant, ſecùs verò, ſi alia rõne
locũ inter eos habere poſſit ius accreſcendi, aut
ſucceſſio ex tenore inueſtituræ, quia his caſibus
ſuccedit frater abſq; vlla cõmoditatis ſolutione.
Vndè ſi ex cõi pecunia,cõibus armis,vel cõi ſer-
uitio ſit acquiſitũ à fratribus, aut ẽt ab vno fra-
tre tm̃ (vt in caſu noſtro) locus eſt iuri accreſcẽ-
di inter eos,vt admittũt * oẽs in c.1.per illũ tex.
de benef.fratr. & latè probaui in priori reſponſo
nu.38. Nec verũ eſt, quòd cohabitatio fratrum
eſſet ẽt neceſſaria, vt ſentire vr̃ Aluar. in eo.c.1.
quia tex. contrariũ probat (in illis ver. vel niſi
beneficiũ de cõibus bonis emptũ) & ità illũ in-
terpretatur glo.Iac.de Beluiſ. Iſern. Bald. Pręp.
inquiens doctores tenere cum glo. contrã Alua-
ro. Afflic. & alios præallegatos.

Quartò, ſi duobus fratribus,& eorũ hæredib.
maſculis quoad viuerent feudum fuerit conceſ-
ſum, frater ſuccedit fratri ſinè filijs decedenti,
q̃uis abſq; tali pacto ſuccedere nõ poſſet, ſed ad
dominum portio deficientis peruenire deberet,
text. eſt aliàs allegatus in c. 1. de duo.fra. à cap.
inueſti. vbi Scribẽ.oẽs * not.in noſtra aũt ſpecie
fratribus, & eorum deſcendentibus maſculis in
infinitũ conceſſum reperitur, quod idem eſt, ac
ſi dictũ fuiſſet, quoad viuent, vt in terminis cõ-
cludunt Doct. & rõne euidenti ſuadetur, vt in
d.reſpon.nu.34.cum duobus ſeqq. Ergo,&c.

7 Quintò aduertendũ eſt,quòd caſus aliàs eue-
nit, quo deceſſit Nicolaus abſq; filijs, & duo alij
fratres ſucceſſere in illius portione, nulla facta
ſolutione directo domino, ideò ab huiuſmodi
obſeruantia interpretatiua recedendum nõ eſt,
per ea, quæ ſcripſi vbi ſup. nu.57. cum quatuor
ſeqq.& ibi dictis addi poteſt, Rim.iun.conſ.18.
num. 49. & 50. & latiùs conſil. 257. num. 105.
cum multis ſequentibus.

Excelſum Conſil. ſuam tulit ſententiam pro
D.Co. Tertio portionẽ feudorũ cõtrouerſam ei
tribuẽdo vti ĩ inueſtituris vocato;& ita fuit exe
cutum. Verùm reclamantibus D. Simonetis,
cã eidem Conſ. reuidenda fuit per Principem
delegata, ꝯ ſuum primum decretũ tandẽ con-
firmauit, & partem in expenſis condemnauit.

SVMMARIVM.

1 SEntentia debet intimari per ſcripturam authenticam, & nuntium publicum ad hoc vt tempus ad appellãdum currat, ſed vide infra, num. 16.

2 Non tamen ei qui præſens fuit per ſe, vel procuratorem tempore prolationis.

3 Inſtrumentum eſt probatio probata.

4 Præſertim ſi eſt factum coram Iudice.

5 Atteſtatio Notarij repugnans inſtrumento nihil operatur.

6 Teſtis receptus parte non citata, nihil probat;

7 Etiam in cauſa, in qua proceditur extraordinariè, omni iuris ſolemnitate ommiſſa, ac etiam coram Principe, & ſola facti veritate inſpecta.

8 Teſtis non iuratus nihil probat.

9 Scriptura priuata nihil probat.

10 Etiam ſi ſit facta à Notario publico extra iudiciũ; Niſi inter eos qui mandauerunt eam ſcribi, inter quos probat.

11 Sententia lata pronũ in cedula, licèt eius tenor ignoretur, debet tamen ab ea appellari, quatenus contra, aliàs in iudicatum tranſit. & ita de ſtilo ſeruatur, etiam in Vrbe.

12 Stilus

Digitized by Google

12 Stilus Rom. Curiæ pro lege debet paßim obſeruari.
13 Et ad cauſarum deciſionem allegari poteſt.
14 Sententia conditionali lata, debet ab ea appellari intra tempus appellandi, licet à dubio euentu pendeat, an ſit præiuditialis, vel nè?
15 Conditio nihil ponit in eſſe.
16 Tempus ad appellandum currit non ſolùm ei, cui fuit ſententia formiter intimata, ſed etiam ei qui verè, vel præſumptiuè notitiam illius habuit.
17 Tertius ſciens cauſam agi, ex qua præiudiciũ ſentire poteſt, ſi ſe non opponat, & non appellet à ſententia, rei iudicatæ præiudiciũ patitur, absq; alia citatione, aut intimatione.
18 Scientia per coniecturas, veriſimilitudines, & cõmuniter accidentia probatur.
19 Scientia, & coniectura plures ſunt, remißiuè.
20 Reclamans à ſententia, præſumitur eius habere ſcientiam.
21 Inſtrumenti mentionem faciens, præſumitur contentorum in eo notitiam habere.
22 Teſtes deponentes de actu eodem, præſumuntur in tempore conteſtes.
23 Præſertim ſi ſe inuicem nominent.
24 Teſtis vnius dictum, per dictum alterius ſuppletur, & declaratur.
25 Teſtium edictum eſt permiſſorium, ideo qui non prohibetur eſſe teſtis, admittendus eſt in teſtem.

Pro PerIlluſt. I.C. Dño Papirio Picedio nunc Illuſtriſs. Parmæ Epiſcopo meritiſsimo.

EPITOME.

Sententia lata prout in cedulam, quando in iudicatum tranſeat ſinè intimationem, & quid in alijs ſententijs?

RESPONSVM LII.

DOctè quidem dubitat Multùm Mag. D. Iudex appellationis, quòd in iudicatum non trãſiuerit pronuntia facta cõtra Mag. I.C. D.Lud. Trincadi-
1 num in reijciendo eius appellationem, † ex quo non fuit ei intimata ſolemniter per ſcripturam authenticam, & per nuntiũ publicũ, vt requirit̃ iuxta tradita per Bald. & Sali. in l. 1. C. de temp. appel. & Nat. conſil. 51. in princ. lib. primo, cum concord. ab eo relatis, & eſt tex. cum materia ſua in clem. cauſam. de elect. ex quo illa intimationis forma deprompta eſt.

Sed tamen huic motiuo poteſt tutè reſpõderi,
2 & quidem tripliciter. † Nam primo loco dicere poſſumus, quòd intimatio huiuſmodi fienda eſt ei, qui abſens fuit tpe ſententiæ, Verùm ei qui præſens fuit per ſe, vel per procuratorem, non opus eſt intimatione, ſed currũt ei tpa ad appellandum à die prolationis. tex. eſt in l. 1. §. biduum, & §. vlt. ff. qñ appel. ſit. & in c. biduũ in princ. ij. q. 6. glo. Bart. & cæteri Scrib. not. in d. §. biduum. Cyn. in authen. hodie C. de appel. Guid. Pap. in tract. de appellat. q. 77. & q. 102. Io: Ferra. in ſimili tracta. de appel. lib. 2. cap. 4. Caſſa. deciſ. 5. in tit. de appel. Veſtr. in ſua pract. lib. 7. tit. de appel. verſ. Sed maius dubium. Iodo. in ſua prac. ciui. cap. 237. ſub rub. de temp. ap-
* pellan. & eſt indubitata, & cõis * concluſio. At in nña ſpecie emanauit rñſio pdicta Iudicis, procu-
3 ratore Mag. Trincadini pñte, † vt inſtrumentum cantat; quòd eſt probatio probata, & liquidiſſima. Dec. conſ. 36. num. 2. 3. & conſ. 423. nu. 10. atq; veritas appatẽs. Bald. in l. Imperator, col. 2. ff. de ſta. hom. Iaſ. in conſil. 124. in princ. lib. pri. Marſil. in rub. C. de proba. num. 3. latè Alcia. in tract. præſumpt. reg. 3. pſumpt. 3. cum concord.
4 † Quod maximè procedit in inſtrumẽtis coram iudice factis, vt eſt ſententia, c. qm̃ contra. de probat. Pedemon. deciſ. 72. num. 4. Ergo cum non fuerit intra ſtatutum tẽpus appellatum, ceſſat obiectum, quòd non tranſiuerit in iudicatũ.
5 † Nec dicatur, quòd licèt interfuerit procurator antedictus, tenorem tñ reſponſionis non didicerit, quia facta (prout in cedula) vt ipſemet notarius actuari⁹ extraiudicialiter fuit atteſtatus; qm̃ cũ iſta depoſitio contrarietur inſtrumento, quo præſupponitur pronũtia facta pñtibus partibus, nullam omnino meretur fidem. Paul. de Caſtr. in l. Seia. ff. ad Velleia. Iaſ. in l. Iuſiurãdum, quod ex conuẽtione. §. procurator. col. antepen. ff. de iureiur. & hos referens Boſſ. in tit. de falſ. nu. 12.
6 † Et tantò magis, cum parte non citata depoſuerit, l. ſi qñ, & authen. ibi poſita. C. de teſti. cap. 2. extra eo. tit. Boſſi. in tit. de oppoſit. contra teſt.
7 num. 34. 35. † vbi vult, quòd etiam ſi recipiant̃ teſtes ex̃ordinariè, & in cauſa in qua procedi debeat omni iuris ſolemnitate ommiſſa, ac ẽt corã Principe, debet tñ pars citari, aliàs depoſitio nihil proficit; concordat Pedem. deciſ. 29. nu. 18. & 19. aſſerens idẽ eſſe in omni cauſa, in qua ſola
8 facti veritate inſpecta procedendum ſit. † Accedat quòd non iurauit prout neceſſe erat, ad hoc vt aliquam faceret fidem. l. iuſiurãdi cum mr̃ia. C. de teſtib. Dec. conſ. 402. col. fi. † Eſt igitur illa fides notarij exhibita p Mag. Trincadinum q̃dã ſcriptura priuata, cui nihil pęnitus creditur. l. Inſtrumenta, & l. exemplo. C. de probat. c. 2. de fi.
* inſtr. tradunt oẽs * in l. admonendi. ff. de iureiur. & in l. ſcripturas. C. q pot. in pigno. hab. niſi cõ-
10 tra ſcribentem. Boer. deciſ. 105. num. 1. 2. † Nec illa qualitas notariatus aliquid in oppoſitũ operari poteſt, quia nulla ſcriptura facta à notario extra iudicium probat, niſi inter illos qui mãdauerunt eam fieri. Bald. in rub. C. de fi. inſtr. col. 2. verſ. ſequitur videre. Ancha. conſ. 431. in princ.

Alcia.

Alcia.d.præſumpt.13. nu.6. & ibi appoſtrl. in fi.
Dec. conſil.407. num. 5.6.
11 Secundò principaliter reſpondetur. Nam da-
to citra veri pîudiciũ, quòd huic ſcripturæ pri-
uatæ fides ſit adhibenda, & ſic, quòd interlocu-
toria lata fuerit, prout in cedula, & conſequen-
ter non innotuerit ab initio eius tenor procura-
tori pñti, adhuc tñ dr̃ tẽpus à die ſententiæ cu-
curiſſe. Quia iſte re vera eſt ſtilus fori, vt ab oĩ-
bus ſententijs, vt in cedula, incontinenti appel-
leẽ, aut ſaltẽ intra tp̃s datũ ad appellandũ, aliàs
in iudicatũ tranſeant; perinde ac ſi lectæ, & pu-
blicatæ fuiſſent; & de hoc ſtylo fidẽ fecerunt oẽs
ferè cauſarũ patroni huius ciuitatis, & q̃ plures
alij notarij in palatio verſati; ideò ſequẽdus eſt,
l.vlt.in princ.C.de iniur.c.ex lr̃is de cõſti.c.ſicut
de re iudi. Alex.conſ.58. nu.8.in 7. Cæpol.con-
ſil.35.col.1. Dec. pulchrè conſ.699. n.4.5. Nec
dubitandũ, quin iſte nr̃ ſtylus ſit iuri, & ęquitati
conſenſus, nã & in alma Vrbe receptus eſt, te-
ſte Veſtr. in ſua pract.lib.7, tit.de appel.verſ.am
plius q̃a à pluribus annis. vbi inq̃t quòd ex quo
mos Auditorũ Rotæ inualuit, quòd ferè ſemper
pronunciant, prout in cedula, plerunq, decim⁹
dies inſtat ad appellandũ datus, anteq̃ cedula
ſubſcribatur, & aperiat̃, nec interim certum eſt,
an ſentẽtia ſit fauorabilis, vel cõtraria? inoleuit
ẽt practica ad occurrendũ huic incertitudini, &
ſic ad euitandũ, nè tp̃s appellandi labatur, vt ap-
pellatio interponatur, non q̃dẽ ſimpliciter, ſed
12 cũ clauſula (quatenus contra, &c.)† Vndè aper-
tiſſimè colligit̃, quòd ſtylus nr̃, non diſcrepat a
ſtylo curiæ Rom. q̃ ſolet paſſim pro lege obſer-
uari, iux. tradita per Abb. in d.c.ex lr̃is nu.6. &
Dec. d.conſ.599.num.5. Et dicunt dñi de Rot.
deciſ. 16. de conſue. in anti. quòd ſtylus curiæ
13 Rom. eſt quoddã ius, licèt veniat ex facto† meri
tò ad cauſarũ deciſionẽ allegari pôt, vt p̃ Abb.
vbi ſup. & Io. à Graſ. in ſuo arbo. iudiciorum
14 in 5. principali, in 18. tp̃e plenæ probationis. †
Confirmatur hoc optimo ſimili; nam & à condi-
tionali ſententia neceſſe eſt appellare intra tp̃s à
die prolatæ, non expectato conditionis euentu,
d.l.1.§.biduũ, & d.c.biduũ 2. q.6. & vtrobique
glo. & doct. tradunt, & Veſtr. in d.verſ.ſed ma-
ius dubiũ. Et tamen incertum eſt grauamen cũ
15 pendeat ab euentu cõditionis.† q̃ nihil ponit in
eſſe.l.ſi quis ſub conditione dandorũ decem.ff.
de condi.& dem. Vndè non eſt hæſitandũ, quin
ſententia in iudicatum tranſiuerit, cum ab ea
non fuerit appellatum vt ſupra.

Tertiò, & vltimò ad exuberantem iuſtitiam,
cauſæ noſtræ explicandã, conſidero pro reſpon-
ſione motiui, quòd circumſcripto quoque hoc
ſtylo, licèt in euitabili, & datò citra veritatis p̃iu
diciũ, quòd à die ſcientiæ, & cogniti tenoris tp̃s
appellandi tñ cucurrerit, nihilominus non fuit
neceſſaria illa ſolẽnis intimatio ex aduersò cõſi-
16 derata, † Vndè dixit Spec. in tit. de appell.§.re-
ſtat. ſub nu.2. fatuũ eſſe aduocatum, qui ait, nõ
currere tp̃s ad appellandũ donec Iudex fecerit
copiã Inſtr̃i ſentẽtiæ parti; nã ſatis eſt, quòd ve-
rè, vel p̃ſumptiuè probetur eius habere ſciẽtiam.
Bald. in terminis in l.1.nu.3.C. quãdo appel. ſit.
Alex.conſ.219. nu.23. lib.6. quia tunc ſanat̃ de-
fectus intimationis. Veſtr. in d.tit.de deuol.cau-
ſarum ad Rom. cur. in verſ.forma aũt, & nouiſſi-
mè Bard. in tract.de tp̃e vti.& conti. cap. 3. n.1.
prope finẽ, vbi ità practicari in cur. Rom. atte-
ſtatur, & eſt de hoc in terminis Rot.deciſ.18.va-
let intimatio de appellat. in no. & deciſ.3. nota
quòd vbi appellatur eo.tit. in antiq. allegat l.itẽ
veniunt.§. petitam. ff. de peti. hæredi. cũ clem.
cauſam. de elect. & reg. eum qui certus. de reg.
17 iu. in 6. quæ optimè ad rem faciunt. † Et cõfert
alia indubitata * iuris concluſio, quæ hẽr, quòd
nedum is qui iudicio interuenit; ſed etiã tertius
ſciens cauſam agi in qua habet intereſſe, & ſe nõ
opponens, atque à ſententia non appellans, prę-
iudicium rei iudicatæ recipit.l.ſæpè. §. cur autẽ,
& §.vlt.ff.de re.ind.& ibi Doct. not. c. cũ ſuper,
cũ ibi traditis per Inno. & alios extra de re iud.
Nec tunc opus eſt aliqua citatione, ſeu intima-
tione, vt idem Innoc. ſcribit in cap. quamuis
18 ſub nu.2. ad fi.& nu.4. eo.tit. † Et animaduertẽ-
dum, quòd ſcientia per coniecturas, veriſimili-
tudines, & cõiter accidentia probatur, Dec.cõ-
ſil.304. num. 4.5. poſt Bart. Bald. Caſtr. Alex. &
Abba. quos refert, & tradunt * oẽs poſt Bart. in
19 l.qui Romæ.§.duo fratres.ff.de verb.oblig.† vbi
ſignanter Rip. n.52. cum ſeq. quamplures refert
coniecturas, quibus ſcientia contentorum in te-
ſtamento p̃ſumitur; ad q̃ ẽt videri poteſt, Burſa.
conſ.64. nu.35. & ſeq. Cæterùm nedum conie-
cturæ, & veriſimilitudines in caſu noſtro cõcur-
runt, ad oſtendendũ, quòd Mag. D. Lud. Trinca-
dinus, & eius procurator notitiam habuerũt te-
noris antedicti, ſed ẽt plena videri poteſt adeſſe
probatio, ſi cõiungãtur aſſertiones Ill. D. Cup-
palatæ olim Gubernatoris Parmæ, D. Simonis
teſte actuarij, & D. Vincentij Rubei notarij; oẽs
enim vnanimiter cõcludũt, quòd Mag. D. Lud.
Trincadinus, & ſpect. Campaninus eius procu-
rator acceſſerunt, ad p̃dictum D. Gubernatorem
reclamando ab ordinatione, & reſponſione per
20 eum facta; non tñ appellando, † iſta.n. reclama-
tio præcedentẽ ſcientiã ordinatorũ neceſſariò
p̃ſupponit, & eius p̃ſumptionẽ inducit, vt docet
21 in ſp̃e Bal. in d.l.1.n.3.C.de tẽp.appel.† Et facit,
quòd q̃ mentionẽ hẽt alicui⁹ Inſtr̃i p̃ſumitur oĩa
ſcire in eo cõtẽta. Crau.cõſ.245.n.1.cũ eõcord.
22 † Nec obſtat, quòd D. Simon de tp̃e p̃cisè non
deponat, prout nec ẽt deponit Ill. Cuppalata,
quia ſatis eſt, quòd de eo deponit D. Vincẽtius,
cum quo alij p̃ſumuntur cõcordare, & cõteſtes
eſſe de tp̃e, vt docet Iaſ. in l.bonorũ, col.penul.

C. de

Digitized by Google

Co.de bo.poſ. ſecundum tab.præſertiu cum ſe inuicem nominent D.Simon, & D.Vincentius. Crau.conſ.79.n.9. Cepol.conſ.5. nu.9. Neuiz. conſ.26. nu.25. Curt. in tract. de teſt.concl.13. Pedem. deciſ.91. nu. 28. Burſ.conſ.89. num.4.
24 † Et generale eſt, vt dictũ vnius teſtis ſuppleat, & declaretur p dictũ alterius, c.fi.de ſucceſs. ab inteſt.Bal.in l.ſi quis ex argẽtarijs. §.1. in 4.not. ff.de eden. Nat.conſ.95. n. 16. in 2. Neque obſtat, quòd D. Vincẽtius ſit de ſcriptoribus ſpect. D Ludouici Medices pcurat.PerIll.D.Picedij,
25 † quia cũ edictũ teſtium ſit permiſſorium, l. 1. ff. de teſti. & non reperiatur in iure ex tali cauſa teſtẽ repelli, vtiq; idoneus eſt cẽſendus, Si verò opponatur, quòd horum aſſertiones nõ probãt quia abſq; iuramento, & parte non citata factæ, tunc vtar huiuſmodi dilemate, aut probant, & habemus intentũ, aut non pbant, & non eſt verũ, quòd reſponſio pdicta facta fuerit à D. Gubernatore, prout in cedula, ex quo aliunde non conſtat in proceſſu, q̃ ex prædicta notarij fide, & acta in contrariũ cantant, vt ſupradiximus; Vndè quoquo ſe vertat pars aduerſa ſuccũbat neceſſe eſt. Et ità iuris eſſe arbitror ſaluo, &c.

S V M M A R I V M.

1 *Spetiale mandatum requiritur ad impetrandum reſcriptum.*
2 *Commiſſione cauſæ nulla, totum iuditium ſuperædificatum nullum eſt.*
3 *Mandatum generale ad agendum, & defendendum ſufficit.*
4 *Fallit in caſibus in quibus ſpetiale requiritur, etiã ſi contineret clauſulam, & ad omnia alia, quæ mandatum ſpeciale requirunt, & num. 28.*
5 *Speciale mãdatũ requiritur ad obijciẽdũ crimina.*
6 *Amplia, vt mandatum ẽt debeat nominatim comprahẽdere delicta obijciẽda, cũ ſuis locorũ, & tpm circũſtantijs, & eſt cõis, & in practica recepta.*
7 *Procurator generalis poteſt obijcere crimina ciuiliter agendo.*
8 *Cẽuiliter an criminaliter actũ fuerit dignoſcitur ex ſerie, & narratione facti in libello expoſita.*
9 *Et ex ſubiecta materia.*
10 *Sequentes actus declarant præcedentes.*
11 *Crimina obiecta officiali in Syndicatu, criminale iudicium arguunt.*
12 *Præſertim ſi petitum fuerit eum condemnari in pœnis iuris.*
13 *Querela appellatione ſecundùm communem vſum loquendi, de criminali in dubio intelligitur.*
14 *Qui attendi dẽt plusq̃ ppria verborũ ſignificatio.*
15 *Procedendi modus indicat, num ciuiliter, an criminaliter actum ſit?*
16 *Crimina infamatoria obijciens, etiã ciuiliter agẽdo, iuditium criminale inſtituiſſe dicitur, quod ad exemplum criminalis regulari debet.*
17 *Præſertim ſi dolo malo commiſſa fuiſſe, narratum fuerit.*
18 *Spetiale mandatum requiritur ad agendum contra officialem in Syndicatu.*
19 *Spetiale mandatum requiritur vbicunq; dominus cogi non põt ad ratificandũ geſta p procuratorẽ.*
20 *Spetiale mandatum requiritur vbicũque dominus poſſet in pœnam, vel delictum cadere, ex cõmuni.*
21 *Ampliatur etiam ſi generali mandato addita fuiſſet clauſula, quòd procurator poſſet eam omnia, quæ ſpeciale mandatum requirerent.*
22 *Calumniatores grauiter puniendi ſunt.*
23 *Calumniator officialis grauiùs puniendus eſt.*
24 *Pertinere ad aliquam Vniuerſitatem, vel particularem perſonam quando quid dicatur?*
25 *Veriſimile quod non eſt, falſitatis habet imaginem.*
26 *Accuſationem vltrà modum differens ſuſpectus, & doloſus præſumitur.*
27 *Syndicus Vniuerſitatis dicitur habere mandatum cum libera ad exemplum tutorum, & ſimilium adminiſtratorum.*
28 *Non tamen poteſt aliquid facere, propter quod Vniuerſitatẽ poſſet facere cadere in pœnam, vel quod ſpetiale mandatum requireret; licèt adeſſet ẽt clauſula in mandato (quod poſſet Syndicus omnia facere, quæ ipſa Vniuerſitas) & ſup. num. 4.*
29 *Litium incertus eſt euentus, & finis.*
30 *Litium finis inſpiciendus eſt, non initium.*
31 *Mandati inualiditas opponi debet per iudicem, vel partem, antequàm iuditium initium ſumat.*
32 *Mandati nullitas eſt defectus inſanabilis, & defectus voluntatis, & conſenſus.*
33 *Procurator falſus etiam dicitur, qui mandatum habet inualidum.*
34 *Iudex debet, etiam ex officio, repellere procuratorem non habentem mandatum legitimum, nè iudicium fiat eluſorium, & partes inutilibus expenſis vexentur. ex communi.*
35 *Ratificatio geſtorum à procuratore nõ habente idoneum mandatum, ea non conualidat, vbicunque ſpetiale ab initio requiritur.*
36 *Ratihabitio nõ retrotrahitur in præiuditiũ tertij.*
37 *Termino præfixo ad porrigendum querelas contra officialem, coq; elapſo, querelare ampliùs nemo poteſt, quia peremptorius eſt.*
38 *Ratihabitio geſtorum in auditorio Principis per procuratorem minùs idoneum, nihil operatur.*
39 *Quod aliqui limitant non procedere, quando procurator erat in bona fide, credens ſe re vera procuratorem eſſe.*
40 *Ignorantia iuris non excuſat.*
41 *Ratihabitio fieri debet intra tempus datum ad actum expediendum.*
42 *Officiali aufugiente à loco Syndicatus, tempus ad querelandum non currit.*
43 *Fugere non dicitur, qui ad ſuperiorem accedit.*

44 *Neque diſcedens ob locum non tutum, vel aliam iuſtam cauſam.*

45 *Ratihabitio non conualidat geſta inualida, quando de nullitate ipſorum oppoſitum fuit.*

46 *Neque poſt ſtatutum nouum terminũ per iudicem ad legitimè comparendum.*

47 *Nec in caſu quo vltra illegitimitatem mãdati, alij defectus concurrunt.*

48 *Neque vbi ex legis diſpoſitione certa forma tradita reperitur, cum comminatione nullitatis actus.*

49 *Ratificatio actus per Vniuerſitatem ſcientem, & patientem, quando inducatur?*

50 *Libellus criminalis debet ſpecificare locum, tempus, & perſonas, aliàs non valet, ſed reijci debet.*

51 *Etiam parte non opponente; & eſt communis. Præſertim in Syndicatibus officialium.*

52 *Ampliatur prædicta cõis, etiã ſi ciuiliter agendo, obiecta fuerint crimina infamatoria, & eſt cõis.*

53 *Idem in iudicio mixto. & num. 50.*

54 *Delicta infamatoria, ciuiliter ẽt oppoſitã, ĩfamãt.*

55 *Circumſtantia prædicta locorum, temporum, & perſonarũ exprimenda, reſpiciunt rei defenſionẽ.*

56 *Defenſio eſt de iure naturali, quæ propterea in quocunque foro, etiam in auditorio Principis, denegari non poteſt.*

57 *Dolo malo quid factum obijciens, circumſtantias prædictas, exprimere tenetur.*

59 *Citatio ad omnes, & ſingulos actus non tenet, niſi reus in longinquis partibus degat. & eſt communis, atque in praxi ſeruatur.*

60 *Etiam ſi difficile eſſet eum ad ſingulos actus citare, & cauſa eſſet celeriter expedienda.*

61 *Moneri tamen poteſt reus pro ſingulis diebus, & horis termine dati, ad probandum, vt interſit ad videndum iurare teſtes.*

92 *Arbitrium quodcunque datum iudici, intelligi debet, regulatum à iure.*

63 *Citatio eſt de iure naturali, ideo ommitti non põt, etiam à iudice, qui procedere poteſt pro motu animi ſui, nec etiam à Principe ipſo. & num. 67. vbi de communi, & magis communi.*

64 *Citatio ad omnes, & ſingulos actus, quando fieri poteſt, debet in ea cauſa inſeri.*

65 *Et ad ſingulos actus, ſaltem per præconem, in loco iudicij, vocari.*

66 *Et ſi ſemel comparuerit, talis citatio euaneſcit, ita vt ad alios ſubſequẽtes actus oĩno citãdꝰ veniat.*

68 *Iudex formiter recuſatus, ſi procedit, nullus eſt proceſſus.*

69 *Appellatio interpoſita, reddit iudicem ſuſpectum, etiam in alia cauſa ſeparata, ita quòd ad vlteriora procedere non poteſt.*

70 *Quod procedit, nedum quando à diffinitiua appellatum fuit, ſed etiam quando ab interlocutoria, ſi de vero grauamine poſtea apparuerit.*

71 *Delegatus non ſeruans commiſſionis ſuæ formam, nullum reddit proceſſum ſuum.*

72 *Litigantes temerè, damnantur in expenſis.*

EPITOME.

Proceſſus nullitas ex defectu legitimi mandati Vniuerſitatis, ex informi petitione, ex ommiſſa citatione, & ex modo procedendi per Iudicem delegatum ad inſtruendum proceſſum in cauſa Syndicatus Officialis, abundè deducitur.

SERENISS. D. DVX.

Vt mandatis C. V. (vt debeo) obtemperem, votum meum in cauſa Syndicatus multùm Mag. D. Claudij Theobalducij, breuiùs quã fieri poteſt, in his ſcriptis refero ſerioſas ommittens allegationes, quibus coram Principe locus non eſt qui iura omnia in ſcrinio pectoris habere conſueuit.

RESPONSVM LIII.

GEſta per Electos Vallis nuriæ in præſenti iudicio nomine Vniuerſitatis contra D. Claudiũ Theobaldutium I.C. olim eiuſdem Vallis Commiſſarium, nulla prorſus, & inualida mihi videntur; pluribus quidem de cauſis. & præſertim ex defectu mandati, ex informi libello, ex defectu citationis, & ex qualitate proceſſus.

Et primo, ex deficientia mandati, quod nullo modo idoneum fuiſſe videtur, cùm generale
1 fuerit ad negotia. † Enimuero ad impetrandũ reſcriptũ, ſeu literas ad lites C.V. quas impetrarũt, nomine Vniuerſitatis prædictæ, contra prædictum D. Claudium, non ſufficiebat; ſed opus erat ſpeciali, cap. nonnulli. §. ſunt & alij, & ibi
• glo. cæteriſq; * omnes tradunt extra de reſcrip. Spec. in tit. de procurat. §. 1. ſub num. 4. verſ. 8. in reſcriptorum impetratione, & ibi Io. Andr. in addit. Aret. inſti. de his per quos age. poſſ.
2 in princ. num. 3. verſ. 16. † Si ergo litteræ prædictæ, & ſic cauſæ commiſſio nulla, quæ eſt fundamentum Iuditij, omnia ſuper ædificata corruunt, d. §. ſunt & alij cum concord. alleg.

3 Secundò, mãdatum fuit inſufficiens, quia licèt generale ſufficere videatur ad agendum in iudi-
4 cio, † non tamen ſufficit in caſibus requirentib. ſpeciale, vt ad litteram inquit tex. in cap. qui generaliter, de procur. in 6. Imò nec ſufficeret, ſi ad agendum, & defendendum, cum clauſula, (& ad omnia alia quę mandatum requirunt ſpeciale) factum fuiſſet, vt eſt caſus in cap. qui ad agendum eodem libro, & vtrobique nor.

Eſt

Eſt aũt caſus de quo agꝛ requirẽs ſpale mãda-
tũ.l.ij.C.qui accuſ.non poſ.clem.non põt de ꝓ-
cur. cũ concord. quia ſcilicet Electi ꝑdicti q̃re-
lando obijcerunt crimina, q̃plura dicto Dño
Claudio, & crimina nedum inſamatoria, ſed
pro quibus etiam pœna mortis ingerenda ve-
niret, ſi ea perpetraſſet, vt inſeriùs patebit.
6 Et adeò ſpeciale mandatum requirebatur hoc
caſu, vt ſingula delicta obijciẽda nominatim cũ
ſuis circũſtantijs locorum, tpm, & perſonarum
cõtineret.c.tuæ, ex̃ de ꝓcur.pulcherrimè Rom.
conſ.60.mãdatũ mihi oñſum per Io.& cõſ.241.
col.pen. vbi de cõi * opi.atteſtatur,& hoc ſolum
fundamẽtum ad victoriã cauſæ, in qua ibi cõſu-
lebat, ſufficere arbitraꝛ, quã doctr. ſummè notã-
dã, quia pauci ad eã aduertunt, inquit Foller.in
terminis mandati ab Vniuerſitate fiendi, in ſua
pract.crim.in ver.audiantur exceptiones, n.66.
& itá vidi ego aliàs in regno Neapolitano pra-
cticari, & plures officiales in Syndicatu obtine-
re annullationẽ ꝓceſſuũ formatorũ, ſuper q̃relis
expoſitis à Syndicis Vniuerſitatũ hñtib. quoq;
mandatũ ad q̃relandum, & accuſañ. q͛ eſt forti⁹;
quia ſcilicet non erant appoſitæ circumſtantiæ
prædictæ in mandato, neque in quærelis, prout
nec fuere in ꝑſenti noſtra ſpecie, vt inſeriùs di-
cam, circa nullitates libelli, ſeu q̃relæ prædictæ.
7 Sed quia Electi ipſi nunc ꝑtendunt egiſſe ciui-
liter, adeoquòd mandatũ gñale ſufficiẽs fuerit, li
cèt crimina obijcerint, ꝑ tex.in l.ſed etſi vnius,
§.procuratorẽ aũt. ff.de iniur.aduertendum eſt,
quòd imò criminaliter egerunt, idq; deprehen-
ditur, tã ex q̃rela oblata, q̃ ex ſerie totius ꝓceſ-
ſus; q̃uis.n.q̃relæ appellõne, tã ciuilis, q̃ crimi-
nalis, ex propria vocabuli ſignificatione cõpræ-
8 hendi poſſit, † nihilominus qualis fuerit, ſeries,
& narratio libelli declarat vt ĩ terminis eſt tex,
9 cũ glo.in c.Maximilianus, 81.diſt. † debetq; q̃re-
la expoſita, vel ciuilis, vel criminalis iudicari ſm̃
ſubiectam mr̃iam, vt tradit Corſ.in ſing. ſnis, in
10 ver.q̃rela, in fi. † ità per ſequẽtes actus dñt de-
clarari ꝑcedentes.l.cũ pr̃.§.cũ imperfecta, & ibi
11 not. atq; alibi ſæpe. ff. de leg.2. † At hic narra-
tio, & ſeries, ac forma libelli, nil aliud continet,
ſubiectaq; mr̃ia nil aliud tractat, q̃ extorſiones,
concuſſiones, barattarias, violentias, furta, tor-
menta indebitè illata, falſitates, aliaq; id genus
atrocia delicta, dolo malo cõmiſſa, q̃ dubio pro-
cul cãm vndiq; criminalẽ redolent, vt optimè
colligitur, ex dictis Par. à Put. in tract. Synd. in
ver. libellus, c.2.n.5. Sequentes aũt actus in vlte
riori ꝓceſſu expliciti criminali Iudicio ſm̃ con-
12 ueniũt, vt inferius diceꝛ Nimirũ, &c. † clauſula
quoq; ꝑdicta in fi.libelli (quare ſcz, &c.) ſi extẽ-
datur iux. ſtylũ cõem ſimiliũ q̃relatũ, prout ex-
tendi dẽt, haud dubitañ.quin ab oĩbus practicis
debebat ita extẽdi, vt petatur reus condẽnari in
pœnis iur. ac ſtatutorũ. Ideoq; cã erit criminalis
iudicãda, vt ꝑ Maran. in ſuo ſpec. par.4. diſt.1.

13 Inſuper conſiderandũ eſt, quòd q̃relæ appella-
tione ſm̃ cõem vſum loquendi huius regionis,
criminalis tm̃ venit, & hoc pro notorio præſup-
14 ponitur, † ſed cõis loquendi vſus attendi dẽt, & ẽt
plus q̃ ꝓpria verborũ ſignificatio. l.librorũ. §.q
tamẽ Caſſius, & ibi optimè glo.de leg.3.cũ vulg.
15 Ex reliquis ẽt actitatis iudiciũ iſtud criminale
dignoſcitur. Enimuerò electi Vallis inſteterunt
ſtatim poſt expoſitã q̃relam, vt D. Claudius ci-
taretur, ad videñ. ſumi informationes ſuper ea,
prout citatus fuit, & receptæ fuerunt, quod non
cõuenit praxi iudiciorũ ciuiliũ; debuiſſet nanq;
citari priùs ad videndũ porrigi libellum, & dari
eidem terminus ad rñdendũ, & dandum exce-
ptiones ſuas, & ſic lis conteſtari, & ſubinde ad
capitula. & poſt dilatio ad probañ. concedi, vt
notiſſimũ eſt. rub. & to.tit. vt li.non conteſta.
Item narrauerunt in ſuis cõparitionibus ſe ha-
bere mandatũ ab Vniuerſitate, ad denuntiandũ,
q̃relandum, & accuſan. eundem D.Claudium,
& propterea quærelas expoſuiſſe, & probauiſſe.
Inſuper expoſuerunt quãplura inditia vrgẽtia
militare cõtra D.Claudium pro cõtentis in q̃re-
la, ſeu q̃relis expoſitis, & inſtiterunt, nè copia
eorũ ipſi petẽti daretur, niſi eo priùs examinato.
Item quòd eiuſdẽ bona annotarentur, & ſeque-
ſtrarentur, ẽt pro intereſſe fiſci, eiuſq; familia
carceraretur, prout carcerata fuit, & tranſmiſſa
inquiſitio ſuper cõtentis in informatione capta
ſuper q̃rela ipſa; quæ omnia iudicio tm̃ crimi-
nali, & non ciuili conueniunt, vt omnib. liquet.
Sed quid de hoc vlteriùs ambigendum? Cum
D.Claudio datæ fuerint ſubinde defenſiones in
forma, & ſtatutus terminus decẽ dierũ ad ſe de-
fendendum, & dicendũ, quare condemnari nõ
deberet in pęnis Iuris, ſtatutorum, decretorum,
proclamationum, & ordinum Duc. occaſione
proceſſuum formatorum cõtra ipſum ad quære-
lam Electorum Vallis nuriæ?
Sed & ipſimet Electi cõtumaciam poſtmodum
eiuſdem D. Claudij accuſauerunt, vti nullas in
termino ſtatuto defenſiones facientis, petentes
ad vlteriora contra ipſũ in cauſa ꝓcedi, & ſic ad
condẽnationẽ ipſã, quæ ſola videbaꝛ ſupereſſe.
Apparet ergo luce clariùs ex his omnibus, Iu-
dicium iſtud fuiſſe criminale, iunctis traditis per
Maran.d.diſtinct.1.& Clar.in ſua Pract.crimin.
§ fi.q.1.cum vulg.conſequenterq; ſpeciali man-
dato ad illud inſtituẽdum, ac proſequendũ opus
fuiſſe, & eo deficiente acta omnia nulla exi-
ſtere per ſupradicta; ſed videatur etiam vltra
prædicta conſil. Petr. Ant. Angui.19. in ordine
actionum criminaliũ, vbi in terminis loquitur.
16 Neque ommittendum, quamuis ex abundan-
ti ſit, quòd & ſi ciuiliter actum fuiſſet, prout
non eſt, ex quo tamen crimina, de quibus agi-
tur, infamatoria ſunt, vt prædixi, cauſa crimi-
nalis cenſenda eſt, vt per Foller. in addit. Ma-
ran. loco præcitato, ſub num. 3. cum concord,

Digitized by Google

& optimè faciunt, q̃ ſupradicta ſunt, & inferiùs dicentur de omiſſione mẽtionis locorũ, & tpm,
17 cæterarumq; circũſtantiarũ delictorum,† & hoc maximè cũ expſsũ fuerit in q̃rela, quod D.Claudius dolo malo obiecta delicta perpetrauit,quo caſu idẽ eſt,ac ſi criminaliter oĩno actũ fuiſſet,vt per Rom.pulchrè conſ.191. inſtabo, colum. 2.
18 Tertiò mandatũ gñale inſufficiens fuit, ex quo in qualibet cã agenda contra officialẽ in Syndicatu, opus eſt ſpeciali, put eſt not. doctri. Spec. in ti.de procur.§.1.verſ.23.ſub n.6.Aret.inſti.p quos agere poſſ. in princ. verſ. decimus nonus.
Nec dubitandum q̃n ſimus in cã Syndicatus. Cum Sereniſs. D.N. ità eã appellet in pluribus ſuis lr̃is in proceſſu regiſtratis,& Illuſt. D.quoq; Deleg. & ambæ partes in actis ità eã nũcupent.
19 Quartò,mandatum inſufficiens fuit,quia Vniuerſitas Vallis non potuiſſet, illo mediante,cogi ad ratifican. geſta per Syndicos,& Electos,contra D.Claudiũ, ſi ratum habere noluiſſet. Rom. d.conſil.60.in princ. omnino videndum.
20 Quintò, inſufficiens fuit, quia in quocunque mandato, ẽt generaliſſimo, nunq̃ veniũt ea per q̃ dñs poſſet in pœnã,aut delictũ incidere,l.3.§.ſi procurator,cum not.ff. quod q ſq; iu.l.ſi pr̃ filio. ff. q̃ in fraudem cre.Rom.d.conſ.60. ver.2.id deducitur, & in conſ.241. col.pen.verſ.7.principaliter, vbi de cõi * opi. teſtatur Capic. deciſ. 67.
21 per to, † & in terminis mandati gñalis Vniuerſitatis, in quo ẽt aderat clauſula (quòd procurator poſſet oĩa, q̃ requirunt ſpeciale mãdatũ) eſt elegans conſ. Natt.445.lib.2.cui ſufficiat remiſſio.
22 † Quod aũt in pœnã, & delictũ incidere poſſit, qui crimina hmõi grauia, & atrocia obijcit, vel obijcere per aliũ facit, ſi ea poſtmodũ nõ probauerit, ſatis ſuperq; notũ eſt, videat̃ tex. in c.1.& ſi.de calum.in c.cum delict. de accuſ.atq; in l.1.§.calũniator.ff. ad turp. Luc. de Pen. qui multũ inuehitur cõtrà falſos criminũ delatores in rub.& l.ij.n.7.11.& 12.C.de dela.lib.10.Bal. in l.diffamari,n.6.7.C.de inge.& Ceph.cõſ.65. Crau.conſ.13.per to. Gram. deciſ. 39. Grauius aũt delinquit qui contra officialẽ crimina p calũniã obijcit, Par.de Put. in tract.Synd.in ver. iniuria officialis, c.1. per to.Amad.ĩ ſimili tract.
23 pag.10.col.4. verſ. quæ aũt, † & in terminis de quodã doctore q officialẽ calumniatus fuerat, & ob id à toto ſtatu Mediolani bãnitus ppetuò fuit. Boſſi.in tit. de offi. pec.cor. in fi.& in tit.de præuaric. nu. 9. cum infinitis concord.
Sextò, Mandatum non fuit idoneum,quia cõſtituit tm̃ electos ad negotiandũ, faciendũ, tractandũ, & decidẽdum oĩa,& q̃cunque erant pro dicta Valle nuriæ pertineñ. Videtur.n.captioſũ; q̃ndoquidem Vniuerſitas in caſu ſuccumbentiæ hui⁹ iudicij, opponere poſſet, quòd geſta p ſuos Syndicos, ſiue Electos pro ſe non facerent, ſed potiùs contra ſe, ideò de his criminibus officiali obijcieñ. non intellexiſſe.

24 Itẽ ad ſe nõ pertinere,ſed potius ad priuatos, & ad fiſcum, quia re vera parum, vel nihil tãgunt intereſſe Vniuerſitatis q̃telæ datæ D.Claudio,ſi rectè inſpiciatur earũ origo, & primitiua cã obligationis ipſius D. Claudij, prout inſpici dẽt qñ dubitatur, an cauſa pertineat ad aliquã Vniuerſitatẽ, vel particularẽ perſonã,vt per Ang. conſ. 100.lata eſt ſñia in princ. Nimirum inſufficiens mandatũ cẽſendum. glo. in c.Relatio,in ver.canonicè.21. q.1. cum cæteris adductis per Vant. in tit. de nulli.ex defec.inhab.ſeu mand.n.121. Rom.d.conſ.60. & 241. num. 12.cum concord.
Septimo, & vlt. conſiderari põt Vniuerſitatẽ in conficiẽdo d. mandato, nullã pęnit⁹ habuiſſe intentionẽ cõmittendi, quòd D.Claudius tunc ſuus Cõmiſſarius de tot,tãtisq; delictis impeteretur, nihilq; minùs eã cogitaſſe; ꝙ ex multis colligi põt, ſed ex eo pſertim, quòd conſtituit hos Electos, vnã cum alijs electis in alijs conſilijs pcedentib. ad ſua negotia pertractañ. vndè colligitur,quòd iſti fuerũt additi pro antiq̃orib. negotijs expediendis, nõ verò pro q̃relis,& accuſationib. inſtituẽdis. Item ex eo argui põt, & ferè indubitanter percipi, quòd hmõi mandatũ factũ fuit de men.Iulij 1571.& ſic per ſex mẽſes anteq̃ cõtra pdictum D.Claudium preces exhiberentur Sereniſs.D.Duci N. q quidẽ D. Claudius tunc tp̃is officiũ ſuum vix per quinque,aut ſex mẽſes exercuerat; Non enim veriſimile eſt, quòd tã cito decreuiſſet agere Vallis ipſa contra eũ, vel ſi decreuiſſet & mandaſſet, quòd hoĩes
25 ad id electi, tãdiu diſtuliſſent. † Ideo nullo pacto credẽdum l.nõ eſt veriſimile.ff.qui me.cau. latè Crau.conſ.75.nu.24.& in ſuo tract. de an-
26 tiq.tẽp. par.1.n.13. cum plurib. ſeqq. † & facit optimè, quòd tradit Foller.in ſua pract.crim.in ver. audiantur exceptiones num. 63. de differente diutiùs accuſationem; qui propterea ſuſpectus, & doloſus præſumitur.
27 Nec pdictis obſtat ꝙ exaduerſo obijcitur, mãdatũ ſcz Vniuerſitatis fuiſſe generale, & cum libeta, tũ quia Syndici Vniuerſitatum ſimilia habere cenſentur, tum ẽt quia hoc operatur clauſula illa (quod Electi poſſint omnia facere, quæ poſſet Vniuerſitas ipſa) Et propterea ſpali mandato æq̃pollere, vt p Alex.conſ.22.n.11.12.li.1.
28 Quia vnico verbo tñdetur, quòd hoc eſt cõtra tex. rotundum in d.c. qui ad agendum de procur. in 6. Ex quo in mandato pdicto nullus fuit expræſſus caſus requirens ſpeciale.
Sed ex abũdãti videãtur ẽt dicta Natte in pall. cõſ.445. lib. 2. vbi in fortiorib. quoq; terminis mãdatũ Vniuerſitatis inſufficiẽs fuiſſe cõpbat.
Sed nec ommittẽdum,quòd imò cõtrarium in indiuiduo pbat Alex.d.cõſ.22.dũ cõcludit tales Vniuerſitatũ Syndicos nõ poſſe donare,nec cedere liti, aut appellõni renũtiare, vel q̃d ſimile agere, ex quo mandatũ in his req̃ritur ſpeciale.
29 Minuſq; obſtat, quòd geſta in euidẽtem vtilitatem

tatẽ Vniuerſitatis cenſeri debeãt, ſpĩr demãda-
ta, ex dictis Vãtij exaduerſo citati, q̃a rectè ſuit
p parte D. Thebaldutij tñsũ, nulla.n.euidẽs vti
litas conſiderari põt in initio litis tàm dubiæ, &
implicitæ cũ oĩno incertus dicat̃ euẽtus. l.q dẽt.
30 ff.ď pecu.† & q̃a ad cognoſcẽdũ an vtiliter actũ
ſit in iudicio, inſpici dẽt finis, & ſic sñia, nõ verò
prĩcipiũ. Alex. poſt Bar. & alios ĩ l. ſępè, ſub n.87.
verſ. nõ ob. q dẽt inſpici. ff. de re iud. cũ cõcord.
Et nullũ facit negotiũ, quòd in dubio p validi-
tate mãdati iudicandũ ſit, q̃a nos ſumus in cla-
ris, imò luce clariorib. vt ex ſup. deductis patet.
31 Quod inſuper obijciebat̃ de tenore mãdati in
libello inſerto, cui nõ fuit p Iudicẽ, neq; p par-
tẽ oppoſitũ, & p cõſequẽs nõ põt amplius de il-
legitimitate ipſius mãdati opponi p ea q̃ ſcribit
Iaſ. in l. licèt, n.8. verſ.3. fallit de procur. tollitur
ex quo nõ eſt in facto verũ, quòd pars nõ oppo
ſuit, cũ ſtatim poſt habitã notitiã petitionis Ele
ctorũ, huic exceptioni potiſſimũ adhæſerit, vt le
gere eſt in ſcriptura ſuarũ exceptionũ, imò nec
D. Deleg. tali mãdato acquieuit, cũ poſt exce-
ptionẽ p̃dictã, ſtatuerit terminũ dictis electis ad
cõparen. legitimè, p quòd tacitè, pnũtiaſſe intel-
ligit̃ totũ mãdatũ fuiſſe minùs legitimũ. Propte
rea cũ vtriuſq; requirat̃ copulatiuè conſenſus,
& approbatio, iudicis vz, & partis, vt per Iaſ.
ibi, & neutrius interuenerit, nulli dubium quin
difficultas pœnitus ceſſet oppoſita.
32 Nõ vr̃ ergò dubitãdũ quin iſta nullitas mãdati
ſubſit; Et animaduerten. eſt quòd inſanabilis dr̃;
eſt.n. defectus volũtatis, & cõſenſus, qui de iure
nãli eſt, & nulla rõne ſuppleri põt. nec in aliquo
foro, ẽt in auditorio Prĩcipis, aut aliter qũocũq;
clem. paſtoralis. §. cæterũ, de re iud. & ibi doct.
Iaſ. poſt alios DD. in l. ſi falſo procuratori. ff. de
33 cõd. ca. da. Vant. vbi ſ̃. n.60. cũ concord. † Et li-
cèt iſti Electi aliquale mãdatũ habuerint, idẽ tñ
eſt quoad nullitatẽ geſtorũ, & ad hoc vt falſi p-
curatores dicant̃, ac ſi nullũ pęnit⁹ habuiſsẽt mã
datũ, vt p eũd. Vãt. vbi ſ̃. n.74. poſt multos relat.
34 Itẽ aduerten. quòd Ill. D. Deleg. ex officio ſuo,
& abſq; vlla partis inſtãtia, debebat cõparẽtes in
iudicio, virtute talis mãdati repellere, nè iudiciũ
redderet̃ eluſoriũ, & partes inutilib. expenſis ve
xarent̃. Rom. d. conſ.60. in fi. & latiùs in cõſ.67.
col. fi. vbi viden. Bal. Abb. & Feli. in c. cãm, ex̃ de
iud. & ibidẽ Dec. n.2. verſ. ſed tñ nõ vr̃ receden-
dũ; vbi de magis cõi * Spec. in ti. de diſpu. & al-
leg. §. fi. ad fi. fac. tex. in c. exceptionẽ, in fi. de ex-
cep. cũ ibi not. Quòd maximè pcedere vr̃ in nr̃a
ſpe, in qua pductũ fuit mãdatũ corã Iudice tñ,
& parte nõ citata ad effectũ, vt pcuratores, ſeu
Electi prædicti admitterentur ad q̃relam, prout
admiſſi fuerunt ab initio, ſi & in quantum, licèt
ex poſt videatur mandatum ipſum illegitimum
declaraſſe vtſup. diximus.
35 Nec vr̃ ſubſecuta ratificatio Vniuerſitatis, me-
moratas tollere difficultates, ex multis.

Conſi. Lud. Sacc.

Primo, q̃a in his q̃ req̃rũt ſpeciale mãdatũ ab ini
tio, ratihabitio nõ retrotrahit̃ ad act⁹ cõualidã-
dos, vt tradit Iaſ. in l. licèt, n.10. verſ.4. notabilr̃
poſt glo. And. & Ang. quos refert, C. de pcur. &
q̃uis nõ careat hæc opi. cõtradicentib. vr̃ tñ te-
nen. pp maximã authoritatẽ eã tenẽtiũ, & maxi
mè glo. q̃ quanti faciẽda ſit, legi põt apud Curt.
cõſ.94. antiq. ſſ. col.5. verſ. trãſitũ faciem⁹, & Rip.
in l. re coniuncti, nu.50. de leg.3. & alibi ſæpè.
36 Secundò, q̃a in p̃iudiciũ tertij nõ retrotrahit̃,
ratihabitio, Iaſ. d. l. licèt in 6. limit. Dec. in l. ſẽp
q nõ phibet ĩ 3. limit. ff. de reg. iur. Carre. in ſua
pract. crim. ti. de homicid. §. ſeq̃t̃ de ratũ habẽte,
n.13. cũ cõcord. Hic.n. ratificaret̃ petitio, ex cui⁹
nullitate iã erat ius q̃ſitũ D. Claudio quoad dã-
37 na expen. & intereſſe. † Itẽ quoad lapsũ terminĩ
ſtatuti p Ill. D. Deleg. ad porrigẽdũ q̃relas, quo
elapſo auditi ampliùs, q̃relantes non poterãt,
l. ſcire oportet. §. conſequens, de execut. tu. latè
Boſſi. in tit. de offic. pec. cor. num.32.
38 Tertiò, q̃a cã agr̃ in auditorio Principis, vz in
Excelſo hoc ordine, repræſentãte pſonã C. S.
ex forma cõſtitutionũ Duc. ſub rub. de conſ. Iu-
ſtitię. Ratificatio.n. corã ipſo Cõſ. exhibita nihil
opari põt. Iaſ. in d. l. licèt in 8. limit. Gabr. in ſuis
cõcluſ. tit. de pcur. concl.4. vbi multos concord.
39 citat. † Et licèt ibi in finalib. ver. videatur. Gabr.
cõtrariũ tenere, qñ pcurator erat ĩ bona fide, &
ſe verè procuratorẽ credebat, hoc tñ in caſu nr̃o
nõ militat, q̃a Electi Vallis añdicti optimè no-
uerãt vires mãdati ſui, quodq; de iure nõ pote-
40 rãt talia peragere. † & ſi nõ nouiſſent, hmõi igno
rantia iuris, bonã fidẽ probare non põt, nec ali-
quo modo ipſos excuſare. l.1. & l. regula. ff. de iu.
& fac. igno. l. leges. C. de ll. cum notiſs.
41 Quartò, quia ratihabitio non eſt ſecuta intra
tp̃s, quo actus fieri poterat, & ſic intra terminũ
datum, & pluries prorogatũ ad porrigendum q̃-
relas contra D. Claudium, quo tranſacto, q̃relari
ampliùs non poterat per ſupradicta, videatur de
hoc Dec. d. l. ſemper, nu.12. cum plurib. cõcord.
42 Nec facit negotiũ, quòd huic argumento op-
ponitur, vz pp diſceſsũ D. Claudij à loco Vallis
pẽdente Syndicatu progatum fuiſſe tp̃s ad ſex
men. per tex. in l.1. C. vt om. iud. tã ciui. q̃ milit.
qñquidẽ loquitur ibi Imperator de officiali au-
fugiente à Syndicatu, & D. Claudius acceſſit ad
Sereniſs Principem, vt per eius lr̃as in proceſſu
43 regiſtratas probatur. † Et certum eſt, quòd acce
dens ad ſuperiores non dr̃ fugere, vt in terminis
tradit Pariſ. in tract. Synd. in ver. fuga officialis,
44 c.2. n.4. † Itẽ qui diſcedit ob locũ non tutũ, vel
aliã iuſtã cãm nõ fugit, vt p Pariſ. ibidẽ in princ.
& ſatis iuſtificat̃ cã diſceſſus p̃dicti ex p̃dictis lr̃is
Sereniſs. Dñi (ob locũ ſcilicet non tutũ) q̃ man-
dant fieri penale proclama, nè quis audeat Dñm
Claudiũ offendere, aut iniuriã illi inferre, prout
factum, & publicatum fuit de mandato C.S.
45 Quintò, q̃a ratificatio huiuſmodi ſequuta eſt

poſtq̃ D.Claudius oppoſuit de illegitimo man-
dato, & de nullitate actorũ ꝓteſtatus fuit, vt ex
actis liquet, tunc etenim inutilis eſt, & nulla ra-
tione retrotrahitur ad actum conualidandum.
Iaſ. d. l. licèt in vndecima limitatione.
46 Sextò, quia Ill.D.Deleg. poſt redditũ ſuũ Pla-
cen. & poſt memoratã D. Claudij ꝓteſtationẽ,
ſtatuit terminũ Electis ad cõparen.legitimè,cõ-
ſequenterq́; tacitè declarauit primũ mandatum
nõ fuiſſe legitimũ,vndè nec ratificatio ampliùs
ſufficere poteſt, Iaſ. vbi ſup. in 10. limitatione.
47 Septimò, quia accuſatio,ſeu q̃rela data contrà
D. Claudiũ fuit à prĩcipio nulla, tã ex deficiẽtia
mãdati ſpalis,q̃ ex omiſſione exp̃ſſionis locorũ,
tẽporũ, & pſonarũ in quolibet delicto exprimẽ
darũ,vt ĩferi⁹ diceť Dec.d.l.ſẽp n.16. cũ cõcord,
48 Octauò, q a ex diſpõe legis req̃rebať ꝓ forma,
ad validitatẽ libelli dati, & ſpale mandatum, &
exp̃ſſio circũſtantiarũ p̃dictarũ. Qui.n.lex p̃cipit
ſub cõminatione nullitatis actus,vel aliàs ꝓhibi
tiuè diſponit,pro forma traditũ intelligiť, Boer.
latè q.24.p to.Nã tũc nõ prodeſt ratihabitio ad
actũ cõualidãdũ. Deci.vbi ſ.n.17.& Carr. loco
p̃cit.n.12.poſt relatos,& iſtud fundamẽtũ in idẽ
reincidit cũ p̃cedẽti,q̃uis Dec. p ſeparatis limita
tionib. eas referat. Cæterũ cũ exp̃ſſa ratificatio
facta p Vniuerſitatẽ nõ cõualidet nulliter geſta
p Electos p̃dictos, vt ex p̃dictis liquidò conſtat,
multò minùs tacita cõualidare põt,prout exad-
uersò deducebať,p̃ſupponendo,quòd iudicium
iſtud palã agitatũ fuerit in loco Valliſnuriæ, &
cũ ipſa nõ reclamauerit cẽſeať ratificaſſe. † Qm̃
mult ipr̃ fuit, & cõcludẽter rñſũ huic motiuo p
D.Theobaldutiũ,& colliguną rñſiones ex dictis
Dec.conſ.437.p to.Aret.conſ.163.n.18. Tiraq.
• de retract. cõuen. §.1. verſ. aut linearius, glo.9.
n.117.& nu.48. cũ plur.ſeqq. Pedem.deciſ.39.
n,3.& deciſ.138. p to. Ferret. conſ.2. & cæteris
alleg. ſed vltra rñſiones datas, vnico ẽt verbo
tolli põt difficultas. ſiqdẽ nõ eſt in facto verum
quòd vniuerſitas ſciuerit,& paſſa fuerit agi cõtra
D.Claudiũ criminal̃r, vel taliter, quòd ſpeciali
mãdato opus eſſet, licèt.n. maiori parti hoĩum
Vallis innotuiſſe cõcederet,quòd noĩe Vniuerſi
tatis agebať cõtra ipsũ, attamẽ qualitatẽ actio-
nũ intẽtatorũ, ſeriẽ libelli,& ꝓceſſus cõtinẽtiã,
vel nullis,vel pauciſſimis oĩno cognitũ fuiſſe te-
nen. eſt, & ꝓ cõſtãti p̃ſupponẽdũ; cũ præſertim
porrectio libelli fuerit actus momẽtaneus, & q
ab hoĩbus Vallis ĩpediri nõ potuit, vt p Ferret.
& alios p̃cit. Vndè cũ nõ poſſimus dicere, quòd
Vallis ſciuerit electos ſuos talia agere, q̃ mãdatũ
requirerent ſpeciale,& per quæ ipſa in pœnam
poſſet incidere, & paſſa fuerit,ceſſat pænitus il-
la tacita, & præſumpta ratificatio.
50 Secunda principalis nullitas cõſideraſi põt ex
forma libelli,quo delicta memorata generaliter
tm̃ deducta ſunt,& abſq; locorũ,tpm, & pſona-
tũ exp̃ſione. Talis,n.libellus nõ ꝓcedit,q a reus
nõ põt facere ſuas defenſiones,vt eſt tex.in l. li-
bellorũ.ff.de accuſ.in l.p̃tor edixit.ff.de iniur.&
51 in d.c.tuæ, ex̃.de ꝓcur. † Sed reijciendus eſt, ẽt
* parte nõ opponẽte, ſm̃ cõem * opin.de qua per
Dec.poſt alios in l. edita,n.34,verſ.cõis tamen
opin.C.de eden.& Clar.in ſua pract.crim.q.12.
52 num.9. ad quos ſufficiũt remiſſio. † Et in ſpe in
mr̃ia Syndicatus officialis,videať Amod.in ſuo
tract.in ver.& p̃dicta cõmiſſa fuerũt, nu.177. &
Paris de Put.ĩ ſuo ſimili tract.in ver.libell⁹ c.11.
vbi refert Ang. dicẽtẽ vidiſſe abſolui quẽdam
poteſtatẽ Bononiæ in Syndicatu impetitũ de
tortura indebitè illata, eò quia in libello non
fuerat confinatus locus torturæ.
Sed tamen oppoſitũ fuit à D. Claudio in nr̃a
ſpecie, de gñalitate, & incertitudine, ac in de-
terminatione quærelæ, & petitum eam reijci, vt
in eius exceptionibus videre eſt.
52 Et p̃dicta cõis concluſio ꝓcedit, nedũ qñ crimi
naliter agr̃, vt in caſu noſtro, ſed ẽt qñ ciuiliter,
dũmodo crimina obiecta infamẽt, vt ꝓbatur in
d.c.tuæ, & in d.l.p̃tor edixit, ponũt Scrib. in d.
l.edita,& tradit Maria.in c.qualiter,& qñ,n.200
de accu. Maran.in ſuo ſpec.ĩ 4.par. diſt.1.n.30.
& Clar.vbi ſ.n.10.& 11. quo in loco, tenendã,
* & ĩ pract.oĩno ſeruãdã, hmõi com.* opi.aſſerit.
53 † Et idẽ in iudicio mixto, multò magis locũ ha-
beret,ſi caſus cõtingeret p ſupradicta,& q a tex.
in d.c.tuæ loq̃tur in indiuiduo in iudicio mixto
citatus ad hoc ꝓpoſitũ p Soci. cõſ.109.ſub n.2.
vol.3. & Purpur. in d.l.edita, n.52.ver. reſtrin-
gitur prædicta dupliciter, poſt Aret.quẽ refert.
54 Nec dubitandũ,q n delicta memorata infamẽt,
ẽt ſi ciuiliter obiecta fuiſsẽt; cõſideratur.n.quo
crimine agať, nõ ad quẽ finẽ, vz ad rem, vel ad
pſonã, nec vtrũ ciuiliter,an criminaliter agať?
l.infamẽ. vbi Bar.ff.de pub.iud.l.ictus fuſtiũ. ff.
de infam.Soci.d.conſ.109.in princ.Iaſ.in l.cer-
ti cõdictio,n.23.& ibidẽ Dec.n.10.ff.ſi cer.pet.
Boſſi.in tit.de fen. n. 90. & ti. qũo ꝓceda.ac. ex
55 delicto, nu.31. † Et aduertendũ quòd iſta nul-
litas reſpicit defenſionẽ rei,vt diximus, q abſq;
exp̃ſſione taliũ circũſtãtiatũ nõ poſſet negatiuã
coarctare, neq; teſtes cõtra ſe deponẽtes de fal-
ſo cõuincere,vt inq̃t Clar. ſup. relatus, & fuſtiùs
Paris de Put.ĩ tract.Synd.in verbo sñia,c.5.n.1.
56 & 2.& cũ reſpiciat defenſionẽ† q̃ eſt de iure nãli,
in quocũq; foro attenden. eſt, ẽt corã Principe,
& eius Auditorio d.clem.paſtoralis. §.cæterùm
de re iudica. cum concord. & in terminis Rom.
d.conſ.191.per to. & ſignanter ad ſi. quod con-
ſil.omnino videatur, quia falcẽ ad radicẽ ponit.
& poſt eum Purpur.d.l.edita, num.52.in ſi.
57 † Sed ſi neq; criminaliter actũ fuiſſet, neq; de-
licta obiecta D. Claudiũ infamarẽt, ꝓut te vera
infamant, neceſſaria tñ fuiſſet expreſſio loci,&
tpis,ex quo narratũ fuit in q̃rela,quòd dolo ma
lo ea ꝑpetrata fuere; ità in indiuiduo conſuluit
Rom.p̃alleg.conſ.191.inſtabo p to. quinimò in
for-

Digitized by Google

fortiorib. terminis; qa ibi nõ fuerat expſſus do-
lus malus ſpecificè, vt in nr̃a ſpẽ,& libellus ciui-
liter tm̃ cõcludebat, ꝙ in caſu noſtro non cõtin-
git, qa nulla facta fuit cõcluſio adiecta tm̃ clau-
ſula,Quare,&c. q̃ vel criminaliter ſolũ cõcludit
iuxtà narrata, vel ſaltẽ apta eſt criminaliter cõ-
58 cludere; † & quòd libellus ſinè loci,& tp̃is expſſi-
ſione ſit nullus ipſo iure , & abſq; partis oppoſi-
tione in cã mixta. & in qua agit̃ ciuiliter ex de-
licto infamãte, tradit Purpur.in d.l.edita, n. 52.
in add. incip. reſtringite p̃dicta dupliciter poſt
Aret. Bald. & Bart. quos refert.

Reiciendus igitur erat, à Iudice libellus q̃uis
pars nõ oppoſuiſſet, prout tñ oppoſuit Ang.cõ-
ſil.6.& cũ referẽs Rip.in l. edita, nu.26.verſ.fal-
lit 2. C.de eden. debebatq́; ab Ill. D. Delegato
laecrari ſecũdũ Bar.in l.1.quẽ ibi ſequunt̃ Doct.
ff.de off.aſſeſſ.& in ſp̃e Purpur.nu.118.& ſeq.&
idẽ Purpur.in d.l.edita,nu.51.poſt Ang.quẽ re-
fert in conſ.178.viſis actis, Crau.cõſ.151.nu.3.
vbi plenè de hac libelli ineptitudine.

59 Tertia nullitas principalis prouenire dr̃ exci-
tatione facta ad oẽs, & ſingulos actus cauſæ,quę
de iure non vr̃ procedere , niſi Reus in lõginqs
partibus degat.c.cũ ex lr̃is, de reſtit. in integrũ,
vbi Cano.Bar.in extrauag.ad reprimeñ. in ver.
p edictũ,n.15. Aliàs.n.induceret̃ Reo q̃dã ſpes
ſeruitutis, quod ferendũ nõ eſt. Bald.conſ.268.
lib. 1. Nã abſurdiſſimũ eſt nõ citari cũ ad ſingu-
los actus, q domiciliũ h̃et in loco iudicij,vt inqt
Io.And. in addi.ſpec.ti.de cita.§.viſo,in ver.in-
* cũbit, eãdẽ doctr. tradũt Cano. oẽs * in c.fi.de
dila.vbi ſignãter,& magiſtraliter Abb.ſub n.11.
verſ. vndè in hoc articulo puto ſic veraciter di-
ſtingueñ. & ibidẽ add.Caſtr. in l.cõſentaneum,
n.2.& 6.C.qũo,& qñ iud.Alex.Iaſ.& cæt.in l.q
ante calen.ff.de verb.obl.vbi Aret. nu.8. inquit
* hanc opin. eſſe cõem , * & in practica ſeruari , &
idẽ atteſtat̃ Vãt.ĩ tit.de nullit.ex d̃fectu cit.n.57.

60 Neq; quicq̃ obeſt,quòd ĩ cõtrarium allegatur,
vt citationẽ p̃dictã valere, qñ Reus nimiũ nõ fa
tigaret̃,vel difficile eſſet ipm̃ ad ſingulos act⁹ ci-
tare,vel eã eſſet celeriter expedien. quia neque
Abb.in d.c.fi.n.11.horũ aliq̃ aſſerit, neq; Bal.in
l.1.n.5.ff.ſi qs caut.nec in l.ſi qñ.C.de reſti.neq;
Iaſ.in l. air p̃tor.§.fi.n.32.&33.de re iud.q̃uis ad
hæc allegẽtur. Imò totũ oppoſitũ firmat Abb.vt
61 retuli,†& Bal.nil aliud dicit,niſi quòd Aduocati
faciũt monere partẽ,p ſingulis dieb⁹,& horis ter
mini dari ad p̃bãdũ , vt interſit ad viden. iurare
teſtes p̃ducen.ꝙ eſt longè diuerſum à citatione,
ad totã cãm, vt de ſe patet . Vltra quòd non eſt
verũ in facto , quòd difficile eſſet Reũ citare ad
ſingulos actus, cũ in loco iudicij reperiretur per
ſupradicta, & eò maximè cũ non eſſet neceſſe ci
tare p quolibet teſte p̃ducen,vt in motiuo præ-
ſupponitur , ſtante practica Bal.proximè relata.

Similiter nõ obſt. quòd Ill.D.Deleg.p motu
aĩ ſui recipere poſſet informationes,coram quo
p̃pea ſolẽnitates Iur̃. nõ videreñt attẽden.qñq.
dẽ vltra rñſionẽ datã p D.Adnoc.D.Theobaldu-
62 tij tollit̃ , † vt ſcilicet oẽ arbitriũ Iudici p̃miſsũ
intelligat̃ à iure regulatũ,vt p Iaſ.in §.ſed iſtę in
fi.de actio.&Marſil.in ſuo ſing.328.cũ concord.
Menoc.latè in ſuo tract.de arbitr.Iud.lib.1.q.8.
& 9. eſt aduertẽdũ, quòd illa verba cõmiſſionis
(à ſatisfattione dell'animo ſuo)nõ reſpiciũt mo-
dũ p̃ceden. ſed finẽ tm̃ informationis capiẽdæ.
63 †Iridẽ quòd p rñſione aĩaduerti dẽt,quòd cũ ci-
tatio ſit de Iure nãli , & reſpiciat defenſionẽ rei,
neq; corã Iudice p̃cedẽte p motu aĩ ſui,nec co-
rã ipſomet Principe , ommitri pot̃ , aut nulliter
facta, ſubſiſtere,p tex.in clem.paſtoralis.§.cæte-
rũ de re iud. cũ multis cõcord. inf. p̃ximè alleg.

64 Cæterũ ſi ſinè veri p̃iuditio, p̃ſupponeret̃ cita-
tionẽ memoratã aliqua de cã fieri potuiſſe , ad-
huc dr̃, quòd eã ipſa, p p quã ita fiebat, exprimi
in ea debebat , vt ſuſtineri poſſet , exẽplo Sum.
Pont.in d.c.cũ ex lr̃is in fi. & tradit Spec. in tit.
de citat §.iuſſo, ante nu.2.verſ.dẽt ergò Iudex.

65 Itẽ poſt talẽ citationẽ emanatã debebat Reus
ad ſingulos actus ſaltẽ p p̃conẽ in loco Iuditij ci
tari, Bar. in d.extrau.ad reprimen.in ver.p edi-
ctũ, & cũ referens Aret.d.l.q ante calen.ſub n.8.
verſ. & ideo Barr. temperat hoc dictũ, vbi ità
* communiter * practicari affirmat . Horũ autem
neutrum factum fuit. Igitur , &c.

66 Inſup eſt aduerteñ.quòd vbicũq; ſupradicta ci
tatio de iure p̃cedit, vnica rei cõparitio facit eã
euaneſcere, ita vt ad actus poſtea ſubſequentes
omnino citan. ſit Abb. latè d.c. fin, nu.9. vſque
ad num.12. de dilat. Federic. de ſen.conſil.171.
Caſus talis eſt per tot. Socin.conſil.195.num.7.
li.2.At in nr̃a ſpẽ ſemel comparuit D.Claudius,
& allegauit ſuſpectum Ill.D.Delegatum , & alia
de quibus in ſcriptura ſua meritò, &c.

67 Stãte igr̃ citationis defectu,oĩa acta nulla,& p̃c
ſus inualida p̃nũtiãda ſũt, ex quo citationis de-
fectus eſt oĩno inſanabilis;& in quocũq; foro,ẽt
corã Principe ipſo; defenſionẽ etenim reſpicit,q̃
de iure nr̃ali ẽ,d.clem.paſtoralis,§.cæterũ vbi ca
ſus de re iud.Aret.cõſ.163.nu.14.15.cũ cõcord.
latiſs.Curt.ſen.cõſ.20.viden.Dec.cõſ.410.n.74
Gabr.de cita.cõcl.1.nu.9.Vãt.d.ti.de defec. cit.
in prin.vſq; ad nu.11. vbi poſt multa concludit,
quòd cum nullitas ſit hmõi importãtiæ, dẽnt ab
ea partes ſũmopere cauere; & ſubdit paria eſſe,
quòd reus nõ fuerit citatus,& citatus fuerit nul
liter,& ĩualidè ibidẽ n.11.& 22.cũ plurib.ſeq.&
de his videat̃ latiſs.Gabr.in ſuis conclu. de cita.
concl.5.nu.9.cũ plurib. ſeq. vbi poſt infinitos re
* laros atteſtatur de magis cõi * opi.ſub nu. 13.
68 Quarta principalis nullitas actorũ inſurgit ex
proceſſu ad vlteriora facto per Illuſtr. D. De-
legatum, poſtquam formiter,& in ſcriptis, & cũ
expreſſione cauſarum recuſatus fuit , vti ſuſpe-

Digitized by Google

ctus per D. Claudiũ; omnia enim ex poſt ſecuta ipſo iure ſunt nulla per tex. in c. ſuſpitionis, & c. paſtoralis §. præterea in fi. & c. Iudex de off. deleg. l. 1. C. ſi quacunq; prædi. poteſt. & l. apertiſſimi. C. de iud. & vbique per ſcrib. Vant. in rit. de nullita. ex defec. iuriſd. ordi. num. 140 eum concord. & innumeros referens Gabr. in ſuis conclu. tit. de iudi. conclu. 5. vbi hãc opin. communem; * & omninò ſequendam aſſerit.

Et hic aduertendum, quòd licèt ſola allegatio ſuſpitionis ſufficeret, quoad effectũ impediendi proceſſum, & non opus eſſet cauſas probare, niſi dato termino ad eas proban. per ſupradicta attamen in propoſito caſu aliquæ probatæ in actis apparent, vt inferiùs dicetur, & illa præſertim, quòd ab ordinatis per Illuſtr. D. Delega-

69 tum fuit appellatum † appellatio enim reddit judicem à quo ſuſpectũ, ẽt in alia cauſa penitus ſeparata c. ad hæc il primo & c. ꝓpoſuit, & vtrobique not. extra. de appel. Alia nullitas pcedenti cognata prouenit ex eodem proceſſu ad vlteriora poſt appellationem interpoſitam per D. Claudium, vt in rub & nig. ff. nil. no. appel. interp. l. appellatione C. de appell. c. ſuper eo ext.

70 eo. & c. non ſolùm eo. tit. in 6. cum notiſſ. † Et licèt regula iſta tm̃modo ꝓcedere reſpectu appellationis à diffinitiua dicatur, itaquòd Iudex à quo nõ impediatur pcedere ad vlteriora poſt interlocutoriam, niſi ſecuta in hibitione, quæ in noſtra ſpecie non ſuperuenit, attamen ſi de vero grauamine poſtea apparuerit, certũ eſt, quòd omnia acta nulla ſunt; Et ſi de capitulis ſeparatis, à grauamine illato agatur, per viam attentatorum ſaltem veniunt reuocanda, vt eſt tex. in d. c. non ſolum, & ibi not. & tradunt Cano. in d. c. ſuper eo, vbi ſignanter Abb. Alex. d. conſi. 49. ſub num. 9. verſi. quantum verò. Verùm ſatis videtur conſtare de grauaminib. illatis per Illuſtr. D. Delegatũ, tam circa eadẽ capitula, ſuper quib. fuit appellatũ, quàm circa alia, vt ex infra dicendis proximè conſtabit, igitur, &c.

Alia proceſſus nullitas colligitur ex forma cõmiſſionis non ſeruata per Illuſt. D. Delegatum, In multis enim exceſſiſſe videtur fines mandati, & iuriſditionis, ſibi attributæ per Sereniſſimũ D. Ducem N. Sed præſertim circa ablationem proceſſuum, librorum, & ſcripturarum officij Cõmiſſariatus. Cum enim in commiſſione ipſa facultatem tm̃ eas inſpiciendi, & copiam extrahendum haberet (ſi ſibi videretur) pro verificatione quærelarum, & defenſionum expedire. (Quod ſanctè quidem à prudentiſſimo Principe ordinatum fuerat, quia durante officio D. Claudij, nullo modo priuãdus dictis ſcripturis erat.) Voluit nihilominus ſtatim vbi in loco vallis p̃dictæ ſe contulit, oĩb. ipſis ſcripturis illũ priuare, præcipiendo ſub pęna 500. aureorum, vt eas ſibi cõſignaret, & quia nõ paruit eundẽ in pæna cõminata mulctando. Et hæc quidẽ ad ſimplicẽ electorum pdictorũ inſtantiam facta fuere; cum nulla adhuc ſpecialis quærela expoſita eſſet cõtra D. Claudiũ, ſed illa tm̃ gñalis Electorum de qua ſup. meminimus, ꝗ ppè q̃ nil continebat vltra expoſita in memoriali porrecto Sereniſſimo Principi, cui⁹ memorialis occaſione cõmiſſionẽ prędictã dedit ſub forma memorata; vndè nihil dici põt ſuperueniſſe de nouo, propter

71 quòd Cõmiſſariũ ſcripturis priuare poſſet; † Cũ igitur ſeruata non fuerit cõmiſſionis forma, oĩa ſubſecuta nulla ꝓrsùs, & ipſo iure inualida sũt. tex. eſt in l. certa rõne C. qñ prouo. non eſt neceſſe in c. cũ dilecta, & ibi latiſſimè Scrib. & p̃ſertim Abb. nu. 4. & Feli. in ver. geſta cõtra formã. ubi multas ampliationes cumulat. ext. de reſcri. & tdẽ Abb. in c. prudẽtiã nu. 5. de off. dele. Vãt. in ti. de nulli. ex defectu iuriſd. dele. n. 91. & 93.

Multi quidẽ alij iuriſdõnis delegatę exceſſus recenſeri põt, put inquiſitionis contra D. Claudium formatę, ẽt in cã hæreſis, ꝓ qua Reuer. inquiſitor Placen. remiſſionem poſtea obtinuit, & ipſum D. Claudiũ carceratũ habuit, ac liberauit, annotationis, & ſequeſtrationis bonorũ eiuſdẽ, carcerationis ei⁹ familiæ, termini ad porrigẽdũ, Quærelas, ſępe, & ſępius abſq; eã prorogati, cõteſtationis litis demandatæ, defenſionũ peremptoriæ datarũ D. Claudio, & aliorũ id genus, ad quæ Illuſt. D. Delegati iuriſdõ nullatenus extẽdebatur, cum tm̃modo ad quærelas, & informationes quærelantium, ac querelati iuſtificationes recipiendas, & relationẽ informationũ faciendam, delegatus fuiſſet. Cetera enim ad hmõdi cãs earũq; deciſionem pertinentia delegata erant Excel. huic Conſi. Ciuitatis Placẽ. conſequenterq; ab ipſo D. Delegato expediri non poterant per tex. in l. vlt. C. de off. Prefec. Auguſta. Bald. in tit. de pac Cõſtan. §. poſſeſſiones. in verſi. ad cognoſcendum.

Cum igitur ex ſupradictis, & fundatæ ſatis ſuperq; remaneãt exceptiones nullitatũ antedictarũ ꝓ parte D. Claudij, ac eius familiæ oppoſitarũ. & reſolutę oẽs difficultates in oppoſitũ hactenus excitatæ, tã in allegationib. Magnificorũ Aduocatorũ Vallis pdictę, quã in motiuis Illuſt. D. D. in hoc Exc. Conſ. collegarũ meorũ, quib. motiuãdi munus contigit, id vnũ vr̃ ſupereſſe, vt ab obſeruatione Iuditij abſoluant Rei, iuxta ſuperius deducta, & actores in expen condemnentur per l. eum quẽ temerè de iud. cum vulg.

Lud. Sacca Placen. Gubernator, & Conſiliarius, Dñi Auditores Collegę mei, diuerſum ſenſerunt, ſed Serenis. D. Duci noſtro placuit cãm ad ſe aduocare, & Exc. Conſi. Parmæ iudicandã cõmittere, qđ quidẽ, re maturè diſcuſſa, ſuũ tãdem ꝓtulit iudiciũ voto meo in oĩb. cõforme, Quærelãtes in expenſis condẽnando, pro quib. aureos 500. D. Claudio ſoluere coacti fuerunt.

SVM-

SVMMARIVM.

1 TEſtis de facto proprio deponens plenè probat, vel ſaltèm pluſquàm ſemiplenè. & num.22.

2 Teſti torto magìs creditur. ſed vide infra num.58. cum ſequentibus.

3 Teſtis defectum aliquem patiens, ſi tortus fuerit, defectum purgat.

4 Teſti, notario publico, maior fides adhibetur, quàm alteri.

5 Teſtes ad reprobandum reprobatorios admittũtur.

6 Teſtes ad concomitantiam inſtrumenti admittuntur, qui aliàs non admitterẽtur. Necnon ad coadiuuandum dicta priorum teſtium, impugnata.

7 Teſtis ex officio receptus, etiam parte non citata, qualem qualem præſumptionem facit.

8 Propè, quomodo intelligi debeat, & quid ſignificet diſtantia.

9 Teſtis ſibi ipſi contrarius nullam meretur fidem. & num.19.

10 Teſtis qui in repetitione conatur dictum ſuum magìs concludens reddere excludendo teſtes ex aduerſò deponentes, de ſubornatione ſuſpectus redditur. & num.52.

11 Circa, quid ſignificet, & qualiter propriè intelligi debeat?

12 Teſtis à parte productus, & reproductus, contra ipſum plenè probat, ex communi.

13 Teſtis in cauſa propria nullus eſt idoneus.

14 Scriptura cancellata, ſeu alterata in dubio præſumitur ab eo, penes quem reperitur.

15 Factis pluſquam verbis ſtandum, quæ veritatem magìs indicant.

16 Inimicus in cauſa inimici nõ põt teſtimoniũ ferre.

17 Idem de eo, qui odio aliquem proſequitur.

18 Coniunctus pro coniuncto teſtimonium in criminalibus ferre nõ poteſt, licèt in ciuilibus ſecùs ſit.
Etiam affinitate ſola coniunctus, inf. num.69.
Præſertim quando eius depoſitio tendit ad liberandum coniunctum à pœna, ſeu periculo falſi, quamuis in cauſa non ſit principalis, infra num. 70.

19 Teſtis ſibi ipſi contrarius, ac ẽt varius, fide caret.

20 Teſtis contrarietatem ſuam ſaluare ſtudens, debet concludentem aliquam rationem aſſignare.

21 Teſtis ſibi contrarius, ſi ratione aliqua à contrarietate excuſari poteſt, id fit tantùm ad euitandam pœnam falſi, non vt probet in cauſa in qua depoſuit. ex communi. & inf. num.34.

23 Teſti periuro, etiam in acceſſorijs, non creditur in aliquo, & num.53.

24 Notarius tenẽ originalia penès ſe ꝑpetuò retinere.

25 Præſertim originalia contractuum, quacunque conſuetudine non obſtante.

26 Teſtis qui de ſe exonerando tractat, nihil penitùs probat.

27 Notarius iuras originalia inſtrumenta penès ſe perpetuò retinere.

28 Teſtis commodum aliquod ex ſua depoſitione ſperans, repellitur.

29 Gener eſt filij loco.

30 Iniuria vno de cognatione facta omnes tangit.

31 Teſtis qui laudem, vel vituperium expectare poteſt ex fine litis, non eſt idoneus.

32 Teſtis magna amicitia coniunctus producenti non eſt fide dignus, ex communi.

33 Amicitia verò mediocris minuit fidem.

34 Teſtis ſibi contrarius non reducitur ad cõcordiam niſi ad pœnam falſi vitandam, & ſup.num.21.

35 Teſtes in eo, quod contradicit producenti, nunquã ad concordiam cum eo reducitur.

36 Teſtis ad interrogantia reſpondes per verbum non recordor, neſcio, poſſet eſſe, & ſimilia, cum veroſimiliter recordari, & ſcire poßit, ſeu alia recordetur minus notabilia, nedum ſuſpectus eſt, ſed de falſo puniri poteſt, & inf.num 50.

37 Etiam ſi poſtea recordari dixerit, quia ſibi contrarius eſt, & periurus.

38 Teſtis vilis conditionis non eſt idoneus teſtis, quia eius dictum & iuramentũ nullum habet pondus, & quaſi pro nihilo reputatur apud bonos, & graues viros.

39 Non tamẽ in totum repellitur, ſed fide tantùm minuitur, ex communi.

40 Teſtis pauper eſt etiam fide minutus.
Præſertim in cauſa criminali ardua.
Quinimo ex multorum ſententia repellendus.

41 Teſtis plures patiens defectus in totum repellitur. & num. 67.

42 Debitor dicitur creditoris ſeruus, ideo fide minut⁹.

43 Teſti ſe tentatum de ſubornatione dicenti creditur, etiam vnico.

44 Teſti de delictis inquiſito, de fide multũ minuitur.
Sed tamen ſuſpitionem inducit in mente iudicis.
Et indicium ad inquirẽdum quandoq; facere põt.
Etiam ſi delicta re vera perpetraſſet, & quibus infamis poſtea appareret, & infra nu.75.& ſeq.

45 Secreta collocutio ſuſpitionem quandoq; arguit.

46 Pater pro filio non tenetur, neque conueniri poteſt.

47 Iudex cogens aliquid indebitum ſoluere, iniuriam facit coacto.

48 Qui propterea odio iudicem proſequi præſumitur, licet iniuriandi animus in iudice non adfuerit.

49 Porcellus eſt oculus pauperis, & tenuis hominis.

50 Teſtis qui dicit non recordari niſi de certa parte ſcripturæ, cui interfuit, valde ſuſpectus redditur, & ſup. num. 36.

51 Teſtis non intelligens ſubſtantiam rei, ſuper qua depoſuit, ſuſpectus eſt.
Quinimo nihil probat.

52 Teſtis ſtudens in repetitione, meliùs concludere cũ conteſte ſuſpectus redditur, & ſup.n.10.& n.55.

53 Teſtis in circunſtantijs diſcordans ab alijs non probat, & ſup. num. 23.

54 Teſtes ad probandum actum, cui plurimi interfuerunt, ſi aliquem patiuntur defectum, vt affinitatis.

Digitized by Google

tatis,vel amicitia fide in totum carent;ex quo per alios non fuit probatus magis idoneos.

56 Teſtes in eundem, præmeditatumq́ ſermonem deponentes,de falſo ſuſpecti redduntur.

57 Teſtibus inuerisſimilia deponentibus non creditur, & infra nu. 100.

58 Teſtis tortus præſumitur vera deponere.

59 Fallit ſi inuerisſimilia deponat.

00 Fallit quoq; ſi teſtis plures patitur defectus.

61 Item fallit in criminalibus, quibus probationes clariſsima requiruntur.

62 Item in teſte periuro, cuius defectus per torturam non purgatur.

63 Item in teſte contra officialem deponente, & infra nu.87.88.

64 Teſtes reprobatorios lauiſsima repulſa repellit.

65 Teſtes admiſsi ad probandum ſuper eiſdem, vel directò cōtrarijs,ſuſpitione ſubornationis nō vacāt.

66 Etiam ſi per indirectum facta ſit probatio.

67 Teſtes probatorij,data terminorum paritate, præualent ſemper reprobatorijs.

68 Teſtes de inimicitia ſuſpecti,non ſunt idonei.

69 Teſtes ſanguine coniuncti ad idem probandum inducti, non vacant ſuſpitione.

70 Et idem de affinibus,quorum vnus deponit ad aliū liberandum à pœna falſi.

71 Teſtis qui ſe ingerit ad deponēdum ſuper eo,de quo non eſt interrogatus, ſuſpectus eſt.

72 Teſtis qui in tortura fatetur falſum depoſuiſſe, licèt extra tormenta reuocet, ſi contra eum militēt indicia vrgentia,& quibus Iudex arbitretur veram fuiſſe confeſsionem,condemnari poteſt,niſi cōtrarium probauerit.

73 Teſtis falſitas inducit præſumptionem falſitatis cōtra alios teſtes idem deponentes.

74 Parentes non admittuntur ad teſtificandum pro filijs,& deſcendentibus ſuis.

75 Teſtis inquiſitus de crimine falſi,prohibetur teſtimonium ferre pendente iudicio.& infra nu.44.

76 Eo maximè quando crimen obiectum cōtingit cauſam de qua agitur.

77 Teſtis receptus parte non citata,non probat.

78 Teſtis qui plures patitur defectus,quorū ſinguli nō eum repellunt à teſtimonio,ipſum tamen fide carere faciunt.

79 Etiam ſi in ſubſidium,& cum tortura deponat.

89 Teſtium numerus nō ſupplet plures eorum defect°. Datò quòd veritas etiam aliūde haberi nō poſsit.

81 Quod intellige ad plenam probationem faciendam; non qualem qualem præſumptionem.

82 Teſtis qui aliorum defectum ſupplere vult,debet eſſe omni exceptione maior,& inuulnerabilis.

83 Teſtium numerus non ſupplet defectum teſtiū, qui omnino repelluntur.

84 Teſtium numerus non ſupplet defectum, qui eſt in dictis,ſed in perſona tantùm.

85 Teſtium numerus non ſupplet defectum in criminalibus,propter maius periculum,in quo quis verſatur,& quia probationes luce meridiana clariores requiruntur.

86 Maximè vero in cauſa falſi,in qua de ſummo hominis diſcrimine agitur,& eſt communis.

87 Atq; in cauſa contra officialem,propter maximam præſumptionem,quā pro ſe habet,& ſup.nu.63.

88 Officialis debet eſſe conuictus,vt cōdemnari poſsit, & inditia non ſufficiūt, neq; probatio ſuppletiua per torturam,& ſup.nu.63.

89 Officialis qui contra ſe habet tātùm indicia,poteſt illa per iuramentum purgationis tollere.

90 Teſtes contra officialem deponentes, debent eſſe omni exceptione maiores, & nulla ſuſpitione aſperſi.

91 Teſtis omni exceptione maior eſt, de cuius fide Iudex aliquo modo non dubitat, & quod omnem, & friuolam exceptionem ſuperat ex communi.

92 Teſtes omni exceptione maiores vbi requirūtur,debet iſta eorum qualitas articulari, & probari,& eſt communis.

93 Iudici deponenti de geſtis in officio creditur.

94 Rei probationes,actoris probationibus in dubio præualent.

95 Ampliatur etiam ſi actor haberet pro ſe quatuor teſtes clericos,reus verò quatuor laicos.

96 Præſertim in cauſis criminalibus.

97 Teſtimonium mulierum pro reo deponentiū in cauſa criminali,præfertur teſtimonio virorum deponentium pro accuſatore.

98 Teſtimonium quatuor clericorum,tantum valet regulariter,quantum ſex laicorum.

99 Teſtimonium virorum regulariter præualet teſtimonio mulierum.

100 Teſtes veriſimiliora deponentes,etiam ſi pauciores ſint,præualent pluribus inveriſimiliora deponentibus,& ſupra nu.57.

101 Idem receptum eſt de teſtibus præſumptionē iuris pro ſe habentibus.

102. Lex nihil fruſtra actū arbitratur, aut præſumit.

ADSIT SANCTI SPIRITVS.

Votum pro Mag. I.C. D. Camillo Vulpellio exhibitum Sereniſs. D. Duci Octauio Parmæ,& Placen. Dño.

EPITOME.

In hoc reſponſo examinatur plenè materia multarū oppoſitionū contra perſonas et dicta diuerſorum teſtiū examinatorū contra officialē de falſo indebitè accuſatū; Pariterq; excutiūtur dicta teſtiū pro eo deponentium;concludendo horum depoſitiones præpōderare,& præualere. Multa in praxi notatu digna in hoc reſponſo continentur.

RE-

Digitized by Google

RESPONSVM LIV.

SErenis.Princeps optime. Poſtquam
cã Mag.D. Doctorie Camiæ, contra
multùm Mag. Doctorẽ D.Camillum
Vulpelliũ Commiſſariũ Vallis Nurię
criminaliter mota ſuper crimine falſi, in qua me
C.V.iudicem adiunxit Perill.D.Alexandro Pã-
cratio Parmę Gubernatori priùs delegato,ad pu
blicationẽ totius proceſſus pducta eſt, & plures
teſtes hincinde examinati, repetitiq; reperiunẽ,
multaq; iura producta, & probationum actoris
uis maxima conſiſtit in probando capitula datij
dictæ Vallis anni 1572.& 1573. ſemel exhibita,
& dimiſſa fuiſſe in manibus D. Commiſſarij, p-
bationes verò Rei potiſſimùm tendũt ad pbãdũ
contrariũ,reſpectu capitulorum anni 1573; nẽpe
ea præ manibus non habuiſſe, minuſq; pænès ſe
vnq̃ retinuiſſe.Tria vr̃ in dubiũ vocari,ex quo-
rũ diſcuſſione,cauſæ deciſio reſultat. Primũ eſt
an actoris probationes ſuper articulo prædicto
concludant?

Secundum,poſito quòd ſic,an per cõtrarias Rei
probationes conuincantur.

Tertium datò,quòd conſtaret ipſum D. Com-
miſſarium capitula aliquando pęnes ſe habuiſſe;
an impictæ falſitatis indicia aliqua inde,& ex a-
lijs in proceſſu deductis reſultent?

Quod ad primũ itaq; dubiũ,ſupet quo ſolo C.
V. referri nunc iubet,& votũ noſtrũ requirit,ex-
tant pro accuſatore teſtes infraſcripti.

Primò A.notarius actuarius,qui de facto pprio
deponens, conſtanter affirmat capitula vtriuſq;
anni exhibuiſſe coram D.Commiſſario dũ corã
eo,cauſa patris ſui,cũ hærede Dodi, tractabatur
quinimo tunc tpis lecta fuiſſe,& inuicem (vt in-
quit) confrõtata,& collata,& poſtmodum pęnes
1 ipſum D.Commiſſariũ dimiſſa.† Cum igitur de
facto proprio deponat,plene vr̃ probare,vel ſal-
tẽ pluſquã ſemiplenè; ad latè tradita per Gabr.
de teſti.cõcl.1.nu.18,cum duob.ſeqq.Beninten.
deciſ.63,& Menoc.de arb.iud.li.1.cent.1.ca.99.
2 per totũ, & infrà latiùs dicet. † Et tantò magis,
cum tortus fuerit, & in dicto perſeuerauerit; na
maior fides ei vr̃ hac rõne adhibẽda vulg.l. ſi po
ſtuladerit,§.ſed & ſi negauerit,vbi Bart. ff. de a-
dult.Bart.& alij in l.eos,ff.de fal.in l.1.§.q̃ſtioni,
3 de quæſtio. Alex.conſ.43. li. 1.† Quinẽ ſi defe-
ctũ aliquẽ pateretur,per torturam ſatis purgatus
dici poſſet,Foller.in ſua prax.crimin. in ver.& ſi
confitebuntur num.92.Clar. etiam in ſua pract.
§. vlt.q.25.num.1.

Secũdus teſtis B.alter Notarius idem deponit,
& rectè videtur concludere;ex quo dũ ipſe cãm
cognati ſui corã D.Cõmiſſario agebat allegata,
exhibita,lecta,& dimiſſa,vt ſ̃ fuiſſe capitula vtri
4 uſq; anni aſſeuerat. † Et cum hic ẽt ſit Not. pu-
blicus tantò magis ambo fidedigni reputatur,cũ
teſtibus Notarijs plus credatur, quàm alijs.glo.
ſing.in aucten.de teſt.§.quia verò in fi. glo. ma-
gnæ,Bald.in auct.ſed cum teſtatot nu.16.C.ad l.
falcid.Rom. ſing. 360.duo teſtes, Corſet.in ſuis
ſing.in ver.teſtis,in verſ.duo teſtes, cũ concord.

Tertius C. cnm prædictis duobus rectè conue-
niens,qui etiam tortus, in repetitione perſeuera
uit in dicto ſno,fidem omnino mereri videtur,
per ſupradicta.

5 Vltra hos teſtes in termino probatorio produ-
ctos,tres adſunt alij infraſcripti in termino dato
ad reprobandũ reprobatorios,producti,iuxta di
ſpoſitionem.c.licèt dilectus,cum materia ſua,ex̃
6 de teſt. † & qui vnà cum inſtrumento producto
licitationis Dacij,producti fuere,ſecundùm for-
mam,c.ſeries eo.tit. Atq; ad coadiuuandũ dicta
priorum teſtium impugnata,per teſtes D. Com
miſſarij,Inno.in c.cum clamor, eo.ti.quẽ docto.
* cõiter * ſequi videntur,licèt non deſint, qui con
ſentiant, qui oẽs teſtes tractatui dictæ cauſæ in-
terfuiſſe affirmant, & de allegatione, exhibitio-
ne,confrontatione,& dimiſſione capitulorũ an-
ni 1572.& 1573.deponunt.

Nouiſſimè quoq; accedit depoſitio D. Dacia-
rij, qui dũ occaſione emergentium ab hac cauſa
examinatus fuit vti reus,ſuper facto ẽt memora
to interrogatus,conſtantiſſimè affirmat,capitula
prædicta anni 1572,& 1573.allegata, producta,
lecta,& relicta fuiſſe, vt ſupra,quando hęres Do-
di ipſum pro ſalario paterno coram Dño Com-
miſſario impetebat.

7 Et licèt ex officio tantùm receptus ſit, & parte
non citata, videtur tamẽ aliqualiter, ſupradictas
probationes iuuare,& qualem qualem præſum-
ptionem fecere, ex cõgeſtis per Gabr.ti. de cita.
concl.1.lim.53.ſub nu.402.

In oppoſitum aũt pro D.Commiſſario deponit
primò Iacobinus Ferrandus, qui licèt ſup nega-
tiua deponat,eam tñ coarctare vr̃, vt ex eius le-
ctura apparet, nã qua die cauſa inter hæredẽ Do
di,& D.Daciarium tractabatur, ſemper aſtitiſſe
deponit,& neq; producta,neq; lecta, minuſq; di
miſſa fuiſſe capitula in manibus D.Commiſſarij
conſtanter aſſerit, & quòd ſi aliter fuiſſet, ipſe
quoq; vidiſſet, & intellexiſſet.

Secundus teſtis Petrus Aloyſius Nicellus,idem
deponit,& concludit.

Cum his duobus teſtibus concordare quoque
vidẽtur alij duo, Bernardinus Aradelleus, & Ro
landus de Pignonibus.Nam licèt toto tempore
non adfuerint,quo in cauſa memorata cõtrouer
ſum eſt,adfuerunt tñ ab hora veſperarũ,qua Ara
dellus accerſitus venit, vſq; ad finem negotij,
quod fuit ſpatiũ horæ,vel circa, vt ipſemet Ara-
dellus affirmat,& infra dicetur;capitula aũt pro-
ducta lecta, & dimiſſa fuiſſe prope finẽ negocij,
dñt teſtes Actoris, quod finis negotij fuit Iudicis

præce-

Digitized by Google

præceptum(cui Aradellus interfuit)factũ D.Da
ciario, vt ſolueret reſiduum ſalarij Sẽpronio Do
do, vt ipſemet Sẽpronius ab Actore ad reprobã-
dũ productus deponit, ſuper interrogatorijs Rei
per hæc verba *(ſi leſſero i capitoli, come hò detto,
& letti, che furono, il Commiſſario gli diſſe, che mi
pagaſſe, & coſi furono letti appreſſo il fine del par-
lamento, che il fine del parlamento fù, che mi do-
ueſſe pagare)*

8 Illa.n.verba (propè finẽ)in modico tpis ſpacio
verificantur, vt de pupillo dr̃, qui prope puber-
tatẽ eſt, quãdo ſex tm̃ menſes deficiunt, & ſic vi-
geſima octaua pars totius tpis l.non tm̃, vbi oẽs
not.ff.de excuſ. tuto. Menoc.de arbir.iud.li.2.cẽ
tu.1.ca.51.nu.30.& vr̃ dictio (propè) referri ad
ſextã partem totius tpis ad ſummum l.properã-
dum, §.& ſiquidẽ vbi Bar.in 2. notab. C.de iud.
Cum Sempronio concordat ẽt Marcus Antoniꝰ
alter reprobatorius teſtis Actoris; Nã in ſuo exa
mine ait, *leggerono detti capitoli, & diſſero, che e-
rano gli originali de gl'anni 1572, & 1573, & let-
ti che gli hebbero, detto Sig. Camillo diſſe al Dacia-
ro, che pagaſſe, & egli diceua pure, che non era obli
gato, & detto Commiſſario gli cõmandò, che pagaſ-
ſe, & dette queſte parole, vidde eſſo teſtimonio li
detti capitoli sù la tauola, che era in detta Came-
ra.* Super interrogatorijs autem inquit, *che non
poterono eſſere veduti al principio del ragionamẽ-
to, perche non gli erano, furono veduti innanzi il fi
ne del ragionamento, come hò detto.* Cum igitur
nedum tpe pcepti emanati vt s̃; ſed multò ante
adfuerint, q hora veſperarum, vel circa, aduene-
runt, & per ſpacium horæ vel circa, quo capitu-
la minimè pducta, lectauè, aut D. Commiſſario
conſignata fuiſſe affirmãt, dicãtq;, quòd ſi aliter
res ſe habuiſſet, ipſi quoq; vidiſſent, & intellexiſ
ſent, rectè videntur, cum alijs duobus prædictis
conuenire, & conteſtes eſſe. Sed clarè confirmat̃
hoc ex dicto Bezuffi tertij teſtis reprobatiuorũ
reprobatorij, qui diſceſſiſſe inquit prope comple
torium cum A. ſtatim lectis capitulis, & ſuper ta-
bula poſitis, A. autem adhuc aderat, quãdo Ara-
dellus cõtentionẽ cum Daciario habebat, vt de
ponit Dodus, & alij, & ſic dupliciter probat̃ Ara
dellum ipſum adfuiſſe tẽpore quo capitula lecta
fuiſſe aſſeruntur; Primò quia ſi hora veſperarum
venit, & lecta prope cõpletorium præſupponun
tur, nõ potuerunt ante eius aductum legi. Secun
dò quia ſi ſtatim lectis capitulis, abijt A. & ipſe
adfuit tempore quo Aradellus cum Daciario cõ
tendebat, ſequitur quòd legi nequiuerint, ante
Aradelli aduentum.

9 Et licèt in repetitionibus conentur teſtes Acto
ris contrarium oſtendere, affirmantes capitula
producta, lecta, & cõſignata ante aduentum Ara
delli; in hoc tamen nullam fidem mereri viden-
tur; tum quia ſibi ipſis contrarij, l. qui falſa, vel
varia, ff. de teſt. l. eos, ff. ad l. Cornel. de fal,
cum alijs infra allegandis.

10 Tum ẽt quia ſuſpecti de ſubornatione ſiunt, dũ
in ipſa repetitione ſtudent proprium dictum ma
gis concludens reddere, excludẽdo teſtes rei, &
eorum depoſitiones impugnando Crau. conſil.
75.num 27.verſ.4.redduntur.

Et quoniam affirmat A. in repetitione, vnica tm̃
vice dediſſe capitula Commiſſario vtriuſq; an-
ni ſimul, & dicta die, qua cã Dodi contra Dacia
rium eius patrẽ agebatur, & nõ antè, nec vnquã
ea recuperaſſe, niſi poſt feſta Paſchalia, conſtatq;
ex proceſſu, diem illam fuiſſe 21, ſiuè 22. Martij
1576. accedere videtur depoſitio aliorum duo-
rum teſtium Commiſſarij, eandem negatiuã p-
bantium; nẽpè D. Coridij Lappoli Phiſici, & Gu
lielmi Falconi Notarij; affirmant nãq; iſti vidiſſe
capitula tm̃ anni 1572. in manibus d.D. Cõmiſ-
ſarij, qui illa ſibi oſtendit, dixitq; tunc tempo-
ris habuiſſe ab A. à quo petierat, vt videret; pro-
ut incontinenti vidit, & vnà cum eis legit, idque
fuiſſe per tres, aut quatuor dies propè Carniſpri
uium, vt inquit idem Lappollus, & quindecim,
vel viginti diebus fuiſſe aſſerit Falconius poſt cę
ptum officium Commiſſarij, quod officiũ cæpit
die 7. Febr. vel circa, itaq; vidẽtur iſti duo teſtes
apertè probare, quòd per tres ſaltem hebdoma-
das ante diſceptationem cauſæ Dodi, capitula
pdicta anni 1572. erant pęnès Commiſſarium.
Vndè ſequitur neceſſariò, quòd tunc temporis
ab A. exhiberi minimè potuerint, cum de ſala-
rio Dodi fuit quæſtio.

Quinimo ipſemet A. clariſſimè videtur hoc idẽ
probare in ſuo proprio examine, inquiens capi-
tula dediſſe Commiſſario per menſem vel circa,
poſt ingreſſum officij, quod tempus adhuc diſta-
bat ſaltem per dies quindecim à die 22. Martij.

11 Nec diuerſùm videri põt ob dictionẽ illã (cir-
ca) adiectam menſi, qñquidem non põt ad men
ſem, cum dimidio referri, ſalua recti ſermonis ra
tione, cum modicum tempus regulariter impor
tet, c. vlt. vbi gl. But. Abb. & alij extra de deſpon.
impub. Alex. pulchrè conſ. 130. nu. 10. li. 4. Boſſ.
in tit. de defenſ. rei nu. 27. Burſ. conſ. 20. num. 23
Menoc. oĩno vidẽdus de arb. iud. li. 2. cẽt. 1. c. 46.

Confirmari autẽ non parũ videtur ſuppoſitum
iſtud, ex relatione cauſæ, ob quã A. capitula de-
diſſe Commiſſario narrauit; quæ optimè conue
nit cum cauſa, quam dicti Lappolus, & Falconus
referunt. Inquit. n. hæc formalia verba, *che dopò
che detto Sig. Camillo Volpelli fù andato per Com-
miſſario di Val di Nura, paſſato vn meſe, ò circa,
perche non ſe ne ricorda del tempo, detto Sig. Ca-
millo domandò ſe ſopra il dacio, e vicariato di Val
di Nura vi erano ordini alcuni? io gli riſpoſi, che
sì, che vi erano capitoli, & che erano nella filza del
la banca; Sua Sig. mi commiſſe, che glieli portaſſi,
& io per eſſere lui officiale l'andai ad obedire, &
gli portai i capitoli fatti del 1572, & 1573, &
quan-*

quando glieli hebbi portati, glieli leggei, cioè quelli del 1573. per ſua informatione; perche diceua, che non ne haueua informatione, & letti, che gli hebbi, mi diſſe, che li doueſsi laſciare per poterli ben conſiderare, & coſi glieli laſciai.

Lapollus autem deponit, *che s'è imbattuto vna volta nanti à detto Sig. Commiſſario, che ſi ragionaua delli peſi, & miſure, che faceua torre il Daciaro, & eſſo teſtimonio ſentì, che il detto Sig. Commiſſario diſſe al detto Daciaro, che voleua vedere, con che auttorità faceua le ſudette coſe, & che s'imbattè vn' altro giorno alla Farneſe, vicino al Carneuale, tre, ò quattro giorni, doue vi erano anco M. Franceſco Fabrani, & M. Guglielmo Falconi, & erano nella Camera, doue ſi mangia, & ſentì, che il Sig. Commiſſario diſſe l'infraſcritte parole, ò ſimili, cioè.*

Hò hauuto i capitoli del datio delli Datiari, voglio che vediamo, vn poco l'auttorità, che hanno, & coſi detto Sig. Commiſſario all'hora veniua da baſſo, & diceua, che glieli haueuano dati all'hora, & coſi detto Sig. Commiſſario, & M. Franceſco ſi miſero à leggere detti Capitoli, & M. Guglielmo, & eſſo teſtimonio, che erano iui, li teneuano aſcolto.

Falconus verò aſſeuerat, *eſſerſi trouato preſente, che detto Sig. Commiſſario hà ripreſo detto Daciaro, con dire, che voleua vedere l'auttorità, che haueua per li ſuoi capitoli del Datio; Et che dipoi detto Sig. Commiſſario diſſe ad eſſo teſtimonio, che haueua hauuto i capitoli del Dacio per vedere la detta auttorità, & glie lo diſſe nella Farneſe, dopò che fù entrato in officio da circa quindici, ò venti giorni, che vi era preſente il Sig. Corido Lapolli Medico, e M. Franceſco Fabrani, & che all'hora diſſe voglio, che vediamo li capitoli del Dacio, che mi hà dato il Gabelliero, & coſi aperſe detti capitoli, che haueua in mano, e li cominciò à leggere, &c.*

Antonius Camia teſtis actoris idem deponit in hæc verba, *che il Sig. Commiſſario moderno di Val di Nura alli meſi paſſati dimandò ad A, che gli moſtraſſe i capitoli del Dacio di Val di Nura, & eſſo glieli portò, et che dipoi fra certo tēpo glieli reſtituì*

Nedum igitur in tpe concordare videtur Raphael, cum iſtis duobus teſtibus, ſed ēt in cauſa, cum affirment oēs data fuiſſe capitula Commiſſario, quia ipſe petijt, & ea videre voluit, vt informaretur de authoritate publicani. Vndè tātò magis pro conteſtibus habendi ſunt ad probandum capitula anni 1572. data fuiſſe Commiſſario per multos dies ante tractatum cauſæ Dodi, & quia ipſe ſpontè petijſſe videtur, non quia in illa cauſa Dodi diſcutiēda allegata fuerint à publicano, & producta, publiceq; collata cum capitulis anni 1573. & demum penes ipſum. Cōmiſſarium poſt ſententiam ab eo latam dimiſſa, vt teſtes Actoris ſupra relati aſſeruere.

Et aduertendū eſt, quòd cum A. teſtis ab Actoris productus, & reproductus intentionē Rei ꝓbet, vt ſupra plenam in hoc fidem meretur, iuxta
* cōem * ſententiā, de qua atteſtatur Gabr. tit. de teſt. concl. 1. nu. 1. qui poſt Pariſ. Crau. & Socin. iu. quos citat, & quod de A. hic dicitur, de alijs etiam teſtibus actoris, pro reo aliquid concludentibus, dictum intelligatur.

Sed quia ſex alij teſtes rei, ad idem probandum concurrūt vt ſupra, eò apertiùs videtur ipſius intentio plenè, & concludenter probata.

Cæterum quoniā multa hincinde teſtibus obijciuntur à partibus, tam in perſonas, q̃ in dicta, pluraq; ex diligenti proceſſus indagatione, collegi, opere pretiū arbitror illorum defectus ſingulatim recenſere, vt clariùs dignoſcatur, quę nam ſit eis fides adhibenda?

15 †Et qa de teſtibus Actoris in primis agendū eſt,
Ideò ab A, incipiēdo, videtur is primo reſpectu
perſonæ impugnari, quòd in cauſa ꝓpria deponat, in qua nullius eſt teſtis idoneus l. nullus, ff. de
14 teſt. l. oībus, C. eo. ti. cum vulg. † Cauſa aūt propria dici pōt, eò quia capitula apoſtillata pænes
ipſum reperta fuere; nam ſi ab alio apoſtillā additam fuiſſe non conſtaret, vtiq; ab ipſomet addita ꝑſumeretur, per ea quæ not. glo. in l. ſi chirographum, ff. de probat. & in l. poſt pignus, ff. de pact. Alex. in l. ſi vnus in prin. nu. 7. C. de teſta. Propriam quoq; cauſam fateri videtur in cōfrōtatione facta cum Commiſſario, dum recuſat nominare conteſtes, ſed ſuis loco, & tpe nominaturum pollicetur, timore inquiens, nè ſibi interim ſubornentur, ſi. n. ſimplex teſtis fuiſſet, debebat ſtatim noīare conteſtes, nec ſua interfuiſſet ipſos poſtea ſubornari, vel nō ſubornari; ſed quia videtur ſibi reſeruaſſe ius noīandi, & producēdi teſtes ipſos in termino probatorio, ideo principalis potiùs iudicandus creditur; id quod factis ēt oſtendit, quæ magis veritatem indicant, quā verba l. paulus, ff. rem rat. hab. Enimuerò nominauit ipſe in termino probatorio in teſtem D. B. & ad ipſius noīationem receptus, & examinatus reperitur, ſed vti principalis habitus quoq; fuit, & declaratus ab Ill. D. Iudice delegato, in ſua interlocutoria lata ſub die 27. Iunij 1576. quia terminum peremptorium illi ſtatuit, & accuſatori ſimul dierum trium ad probādum quicquid voluiſſent, &c. à qua interlocutoria minimè fuit appellatum, vndè in iudicatum tranſiuit.

Cum igitur in teſtem ſe nominari, & examinati, ac demum repeti paſſus fuerit, & fortè etiam affectauerit, in propria cauſa teſtimonium tuliſſe, & conſequenter fide penitus carere cēſendꝰ ē.

Inimicus ēt Commiſſarij eſſe dicitur, quod expreſſim accuſator fatetur, in ſua confrontatione
16 cum D. Pallauicino Sforria † meritò fide pænitùs carens l. 3. in prin. ff. de teſt. c. per tuas de ſimo. c. cum oporteat, de accuſat. latè Alex. conſi. 99. per to. l. 1. Menoc. de arb. iud. li. 2. cent. 2. ca.
17 110. Clar. d. §. fi. q. 29. nu. 4. Sed, & ſi de odio tm̄ ſuſpectus foret, in totum tamē repellēdus videretur.

Digitized by Google

retur, ex traditis ab Innoc.in c.cum P. mĩconel
la,in fi.ex̃ de accuſat. Alex.d,conf. 99.nu. 4.ab-
undè Iaſ. conſ. 153. num. 5.verſ. ſed in iſtis,&
verſ.ſeq.li.2. Natt.conſ.412,num.34.li.2.Marſ.
ſiug.178.incip. inimicus,

18 Eſt quoq; ſauguine couiunctus producenti, vt
ipſe ſatetur ſuper generalibus.in primo exami-
ne, iicèt gradu m non exprimat,proptereaq́; in
criminalibus inhabilis, licèt in ciuilibus ſecns,
glo.in d.c.cum oporteat in ver. conſanguineos
de accuſ.Caſtren.in l.vlt. num. 2.C. de probat.
Gabr.poſt multos relatos tit.de teſt. conclu.13.
nu.22.& hæc quoad perſonam.

Quo vetò ad dicta,vr̃ in primis A.ſibi ipſi con-
trarius.Nam cum in priori examine affirmaue-
rit dediſſe capitula Commiſſario menſe,vel cir-
ca, poſt ingreſſum officij,ea videre petenti pro
ſua informatione, & de cõfrontatione ipſorum
nullã mentionẽ ſaciat,minuſq́; de lite patris ſui,
vt iam dictum eſt,in repetitione aũt de diuerſo
tempore,& ob eãm paternã,neq; confrõtatione
præcedente,dediſſe deponat,& nihilominus ſe-
19 mel tm̃ dediſſe adſtipuletur,†apertiſſima labora
re vr̃ contrarietate, vel maxima ſaltem varieta-
te;idcirco fide in totũ carere,d.l.qui falſa,vel va
ria.& d.l.eos cum vulg. vbi etiam ſimilẽ teſtem
de ſalſo puniri traditũ eſt, de qua re plenè Tind.
in ſno tract.de teſt.varian.cap.2. Soci.conſil.28.
nu.6.lib.3.Marſ.conſ.28.nu.6.li.1.Boſſ.in tit.de
oppoſit.contra teſt,in prin.& in tit.de tortu.teſt.
nu.16.17.Io.Crot.in tract.teſt.nu.326.verſ.de-
cimo quarto quæro,

20 † Et licèt conetur ſaluare ſe à cõtrarietate, & va
rieiate,non tamẽ concludentẽ aliquã rationem
reddit,nimirũ ab obiectis defendi nequit, vt do
21 cet Crot.loco p̃citato nu.327.in fi.† Et ſi aliquo
colore ſaluari poſſet, ad euitandam tm̃ pœnam
falſi,non vt probaret,admittendus foret; vt ſub-
iungit ibidem Crot.nu.ſeq.plures citãs cõcord.
quẽ refert,& ſequitur Socin.iũn. eius diſcipulus
* in conſ.39.nu.47.in fi.li. 2. & eſt cõis * opi. teſte
Boſſ.in tit.de uppoſ.contra teſt.uu.11.& nu.24.

Videtur inſuper in alio multùm varius, nam in
primo examine recenſendo reſtitutionem capi-
tulorum,inquit,ſe miſſum ſuiſſe à patre ad con-
quærendum cum D.Commiſſario,quòd reſtitui
fecerat inuentiones per eum factas, & proteſtan
dum,quòd non intendebat in officio perſeuera
re,niſi ordines ſeruarẽtur,& cõſuetudines,Cõ-
miſſarium verò reſpõdiſſe, quòd ordines obſer
uabãtur, replicante verò ipſo extare capitulum
in oppoſitum,Cõmiſſarium ſubiunxiſſe, eamus
ad accipiendum capitula in thalamo meo,quib.
acceptis dedit Cõmiſſarius capitula anni 1572.
ipſi teſti,& capitula auni 1573.retinuit, deinde
lecta fuiſſe capitula,& collationata,vnde ex ac-
cidenti videns apoſtillam ſuper capitulis anni
1573.quã Cõmiſſarius digito tegebat, cæpit ea

repetere,allegans copiã eorum habere velle, vt
poſſet peritos conſulere, & ita fuiſſe ſibi reſtitu-
ta.Eodemq́; modo factum recenſet in principio
repetitionis ſuæ.

Sed paulò inferiùs reſpondendo ad alias inter
rogationes ſibi factas, ſimpliciter inquit petijſſe
capitula ſibi reſtitui,Commiſſarium aũt reſpon-
diſſe.introeamus thalamum,in quo ſunt,quia uo
bis ea dabo,& ingrediente Commiſſario ſolo,ac
reuertente,capitula allata fuiſſe,& ſibi reſtituta,
vt dixit, & nihilominus vnicam tm̃ reſtitutionẽ
ſibi factam fuiſſe.Hæc aũt varietas aliundè p̃ce-
dere non creditur,niſi quia ſtudet in hoc vltimo
dicto concordare cum alio teſte accuſatoris, qui
de reſtitutione capitulorum deponens affirmat
ipſum A. nullis præcedentibus verbis, petijſ-
ſe capitula à Cõmiſſario,qui ea ſibi reſtituit, ni-
mirum ex ha cetiam varietate repellendus vide
tur d.l.qui ſalſa, vel vatia cum ſimi.

Aduerſatur inſuper dicto Daciarij patris ſui,
deponit namq; ſe die, qua cã Dodi tractata fuit,
manſiſſe in thalamo Cõmiſſarij,vſq; ad comple
toriũ,& tunc receſſiſſe, ibiq́; dimiſiſſe patrẽ ad-
huc contendentem in cauſa prædicta, ipſe verò
Daciarius affirmat,ſe hora ueſperarum, uel circa
22 diſceſſiſſe,†cui,eſi de facto proprio deponat. ple
na fides adhibenda ur̃,ad Bar.Caſtr.Alex. Salic.
& Socin.qui p̃dictos refert iu d.conſ.28.num.4.
uerſ.3.li.3.Pet.Cyn. & alij in l. ſi quis decurio,
C.de fal.Alex.conſ.192.nu.4.lib.6. Menoc. latè
de arb.iud.li.2.cẽt.1.c.99.p̃citato,uel ſaltẽ pluſ-
quã ſemiplenè probat Benint.deciſ.p̃d.63. p to.

Et ex his uariationibus,& coutrarietatibus ne-
ceſſariò ẽt ſequitur periuriũ,cum in iudicio præ
23 dicta oĩa,& in eadẽ cauſã depoſuerit,†cõſtat au
tẽ teſti periuro,nihil oĩno credendum fore, ẽt ſi
circa acceſſoria tm̃ cõſiſtere eius periuriũ. Crau.
conſ.6.nu.14.15.16.& 19. Rol. conſ.40. nu.11.
li.1.Iſti ergo ſunt principaliores defectus, cõtra
perſonã,&dicta primi teſtis Actoris,qui indubiè
nihil fidei meretur, & nihil pęnitus probat.

Subſequitur B. ſecundus contra cuius perſonã
primò opponiẽ,quòd cum fuerit rogatus inſoli-
dum cum A. de capitulis prædictis,& pręſertim
anni 1573.in quib. apoſtilla reperitur,& quę ip-
ſius manu etiam ſcripta fuere(præterquã incer-
ta parte,qnam ſcribi fecit per alium) tractat de
ſe exonerando.Si.n. aliundè non conſtaret apo-
ſtillam additam,de uitio ſcripturæ redargui poſ
24 ſet, † cum teneatur notarius originalia pęnes ſe
perpetuò retinere,c.quoniã contra falſam,extra
de probat.& ibid.Abb.nu.4.inquiens,quòd ſi iu
dex uellet pęnes ſe originalia habere, nõ poteſt,
quia Notarij intereſt ea cuſtodire;quoniam ſi de
eius ſcriptura dubitaretur, poſſet ſibi periculum
imminere ſequitur ibidẽ Fely.in 6.not.Dec.nu.
25 54.& alij Scrib.†& hoc præſertim, quia capitula
prædicta non erant de actis iudiciorũ,ſed cõtra-
ctum

ctum inter uniuerſitatem Vallis, & Daciariũ cõ
tinebant;quo caſu nec ex conſuetudine excuſa-
retur notarius,ſi eam allegaret,& probaret Fely.
ubi ſ. & Alex.in l.is apud quem nu.6.C.de edẽ.
26 † Cum itaq; tractet teſtis de ſe exonerando, ni-
hil pęnitus probat.l.deferre,§. idẽ decreuerunt,
ubi Barr. ff. de iu.ſi.Caſtr. conſ.301. in ult.dub.
lib. 1. Alber. in tract.teſt.ſub rub. quando teſtis
repellitur ratione affectionis.Dec.conſ.133.ſub
nu.4.Marſ.conſ.2.nu.45.& ſeq. li. 1. Gram.pul-
chrè conſ.35.nn.33.Crau.conſ.99. nu.2.3. cum
concord.& nuncupatim,in cauſa falſi Fulgoſ. in
conſil. 174 colum. 1. & 2.
Periurus ẽt depræhendi vr̃ ex ſupradictis. Nã
cum non cuſtodierit,pęnes ſe originale dicti cõ-
tractus,vt ipſemet fatetur,proprio iuramẽto cõ-
27 trauenit.† Iurant namq; Notarij tp̃e creationis;
oĩa originalia apud ſe perpetuò retinere, & cu-
ſtodire,Abb. poſt Hoſtien.& Ioã.And.in c.ſicut,
nè cler.vel mona.Fely. d.c.qm̃ contra in 6. not.
Alex.d. l.is apud quem num.3. verſ. adde quòd
imò,& iſtæ duæ oppoſitiones militant,etiã cõtra
perſonam prædicti teſtis, qui de capitulis inſoli-
dum rogatus fuit,vt ſupra.
Cõmodũ quoq; ſperare potuit ex ſua depoſi-
tione,quia ſi Cõmiſſariũ falſum commiſiſſe con
ſtiterit,aut aliter in officio malè ſe geſſiſſe, certũ
eſt ipſum officio priuandum,quo caſu ſperare ve
riſimiliter poterit ſe illius locum imperraturum;
quandoquidem ex proceſſu conſtat, quãplures
hoĩes,ex principalioribus Vallis Nuriæ tp̃e quo
pñs Commiſſatius electus fuit Placentiã ſe con-
tuliſſe,vt à Sereniſs. D. N. ipſum in Commiſſa-
riũ obtinerent,ſed electionẽ iam factã inueniſſe;
vacante igitur denuò officio,eoſdẽ fautores ſuos
ad idem efflagitandum reuerſuros credere de-
buit,& deſiderij compotes fieri poſſe.
28 Conſtat verò teſtẽ cõmodũ ſperantẽ in totũ re
pelli, ex quo in cauſa propria deponere videt̃,
vt in cã falſi diſponit Fulgoſ.d.conſ. 174. nu 12.
Marſ.d.conſ.2.num.45.& ſeq. Crau.d.conſ. 99.
nu.2,Boſſ.in tit.de oppoſ.contra teſt. nu.55. Me
noch.latè de arbit.iud.lib.2.cent.2. caſ. 106.nu.
13.14.15.cui ſufficiat remiſſio.
Inimicus quoq; p̃ſumptus,& de odio non parũ
ſuſpectus vr̃, eò quia Commiſſariũ læſiſſe famã
Dodi anteceſſoris ſui videbatur, aſſerens eũ pe-
cunias pro viſione ſcripturarũ cõtra Principis iuſ
ſionem accepiſſe, quod conſtanter ipſe B. negat.
29 † Cum.n.is ſit dicti Dodi gener, & filij loco l.
quia parentes,ff.ſol.matr. nulli dubium vr̃ quin
30 hmõi imputationẽ ægrè tulerit,† ſiquidem iniu-
ria facta alicui de cognatione oẽs tangere dr̃, &
ideo teſtis eſſe prohibetur l.lex cornelia;vbi glo.
Bar.& alij, ff.de iniur. Boſſ. de oppoſit. con.teſt.
nu.56.& ſaltem negari non poſſe vr̃, quin ea de
cauſa ſuſpectus ſit de odio quod ſufficere dicit̃,
tur,vt à teſtimonio repellatur,vt ſ. dictum eſt.

31 Laudem,vel vituperium reportare poſſe vr̃ ex
euentu cauſæ,eò quia Sereniſs. D.N.in informa
tione ſecretò petita,malè de Cõmiſſario ſenſit.
& quamplura in ipſum protulit in ſcripturamq;
redegit,& præſertim de apoſtilla facta,quæ ſi nõ
verificarentur, malè de eo ſentire forſan poſſet
Princeps ipſe, & hac etiam ratione non videtur
eſſe idoneus, Alb. d.tract.c.4.nu. 16. & per tot.
Boſſ.tit.de oppoſ.con.teſt.nu. 120.
Amicitia quoq; vehementi cõiunctus eſt cum
A,qui principalis in cã reputandus vr̃ ex ſupra-
dictis;nam vltra quòd collegæ fuerint in officio
actuariatus Vallis Nuriæ,domeſticè inſimul con
uerſari,& comedere cõſueuerunt,& illius in do-
mo hoſpitari ſolitus eſt, vt probant quamplures
32 teſtes D.Commiſſarij. † Vndè vr̃ fide carere, ex
latè deductis per Gabr.titu.de teſt.concl.11.nu.
* 4.vbi Alex.inter cæteros refert de cõi.* atteſtan-
33 tem.† Et ſi amicitia non ita grãdis intercederet,
ex ſimplici tñ amicitia diminueret̃, vt per Gabr.
ibidẽ nu.2.,pbat optimè tex.in l.3.ĩ prin.de teſt.
Contra autẽ dicta obſtare vr̃ primò contrarie-
tas inter ipſum,& A. quæ ſupra inter diuerſa di-
cta ipſius A,perpenſa fuit.Tempus namq; cauſa,
& modus dandi capitula Commiſſario, q̃ refert
A, in ſuo primo examine, & in confronratione
cum Cõmiſſario, pugnant cum tp̃e cauſa,& mo
do,relatis à B,nec aliquo modo tanta contrarie-
34 tas vr̃ conciliari poſſe,† & in oẽm caſum cõcilia
ri non põt ad effectum probandi,quicquid ſit ad
pœnã euitandã per ſupradicta, & p ea q̃ ſcribit
Feli.in c.cum ru.col.pen.ſub num. 16.de teſt.cui
adſtipulatur,Boſſ.d.oppoſ.con.teſt. nu.12.
35 † Et tantò minùs, cum A, ſit principalis, vt
dictum eſt,cum quo teſtes nunq̃ reducuntur ad
concordiam per doctr.Inno. in c.cum cõtingat
in prin de offi.deleg.quam ſequitur Bart. in l. 2.
§.creditum in fi.ff.ſi cer.pet.& ibidem cæt.Scri-
ben.Abb.in c.cum tu, nu.4.verſ.aduerte tamen.
& ibi etiam per Cano. ext. de teſt.
Obſtare quoq; vr̃, quòd in repetitione ad oẽs
ferè interrogationes reſpondit per verba,nõ re-
cordor,neſcio, poſſet eſſe, ſed memoriæ non te-
neo,& ſimilia, & præſertim circa vocationem p
eum factã de Aradello,& alloquutionẽ ipſius,&
tractatum ſecutũ corã Commiſſario inter ipſum
Aradellum,& Daciarium, q̃ reſponſiones tende
bant principaliter ad excludendũ teſtimonium
dicti Aradelli. Vnde ſuſpectus adeo effectus eſt
ex tali pertinẽtia,in reſpõdẽdo p̃cisè ad interroga
ta,vt carceri ob id mãcipatus fuerit,donec poſt-
ea reuerſus,interrogationibus ſatisfecerit, & de
prædictis omnibus recordatum fuiſſe aſſeruerit.
36 Hinc namq; duplex cõtra eum oritur ſuſpitio,
prima ex quo dixit ea non recordari, quæ veriſi
militer recordari debebat, & præſertim cum de
alijs tunc tp̃is geſtis recordari aſſereret,q̃ minus
notabilia erãt,& ab alieno facto in totũ pẽdebãt
quo

quo caſu;nedum ſuſpectus ſit teſtis,ſed ēt poteſt
de falſo puniri.Bald. in l. presbyteri in 4. notab.
C.de Epiſcopis, & Cler. Iaſ.in l.præſcriptione;
C. ſi contr. ius; vel vt pub. Boſſ. in tit. de oppoſ.
con. teſt.n.95. & in tit. de reſpon. reo, num. 4.
37 vbi alios citat concord. † Secunda autem ſubſe-
quitur vehemēs ſuſpitio ex eo, quòd poſtea di-
xit recordari, eorumq; priùs memoria habere
negauerat, quibuſq; nedum interfuerat, ſed ab
eo geſta fuerant, & adeo vehemens dr̄, vt ex ea
etiā poſſit Teſtis de falſo condemnari, quia ſibi
contrarius eſt, & periurus, & hanc eſſe veriſſi-
mam doctrinam, atteſtatur Aret. in conſ.71.n.1.
quem ſequitur Boſſ.loco nouiſſimè citato nu.6.

Interrogatus in repetitione quis pro Vniuer-
ſitate Vallis ſoluere debuiſſet ſalarium Dodi,
aliàs Commiſſarij, ſi Daciarius obligatus non
fuiſſet? rńdit neſcire, & hæc interrogatio tēde-
bat ad arguendam, quòd Aradellus Theſaura-
rius Vallis vocatus fuerat corā Commiſſario,
ex quo Daciarius allegabat, ſe non teneri, ſed
vallē ipſam; Ipſe autem negabat vtſup. nè præ-
ſentiam Aradelli fateretur, & nihilominus pau-
lò inferiùs in eodem examine confrōtatus, cum
ipſo Aradello Theſaurario, dixit hæc formalia
verba (*Io vi dico, che più volte burlando hauerò
acchiappato nel braccio detto M. Bernardino, &
gli potrei anco hauer detto, che andaſſe di ſopra
per la cauſa predetta, ma vi dico bene, ch'io non
gli hò dimandato denari à lui; gli potrò bene hauer
detto và di ſopra, ò vien di ſopra, che'l Daciario
dice, che tocca alla Valle, e gli lo potrò hauer detto,
per eſſere lui Daciario della Valle.*) In quibus ver-
bis apertiſſimè fateri videtur ſe ſcire, quòd The-
ſaurarius Vallis obligatus fuiſſet ſoluere ſalariū
prædictum, ſi ad ipſam Vallem, non ad Theſau-
rarium pertinuiſſet, ſolutio. Vndè cōtrarietas,
& periurium reſultat.

38 Tertius Teſtis C. reſpectu perſonæ ſuæ, primò
probatur vilis eſſe conditionis, & iſte eſt defe-
ctus notabilis in teſte, quādoquidem villiū per-
ſonarum dictum, & iuramentum nullum habet
pōdus, & quaſi ꝓ nihilo reputatur apud bonos,
& graues viros teſte Bald. in authen. cui relictū,
col. 3. verſ.attende.C.de indict.vidui.toll.Marſ.
in l.Maritus, col. 6. verſ. & pro p̄dictis de cōſti.
39 Rol.conſ.24. nu.65.lib.1.† Vndè licèt in totum,
ex cōi * nō repellantur, ſunt tñ fide minuti. Bar.
in l.diu⁹.§.fi.de q̄ſt.Rolan.vbi ſ̄.n.64. cū cōcor.

40 Pauper eſt, vt ex probationibus Commiſſarij
liquet, & multū ære alieno grauatus, ideo de fi-
de plurimū diminutus, p̄ſertim in hac cauſa cri-
minali ardua; quinimo ex multorū ſñia repel-
lendus in totum. Crau.conſ.249. nu.10.in fi. &
ſeq. Gabr.tit.de teſt. concl.18.num.4.verſ.con-
trarium, & nu.5.6. & 9. Menoc. de arbitr. iud.
lib.2.cent.1.caſ. 96. in princ. qui alios recēſent.
41 † Concurrente aūt villitate ſupradicta, indubi-
tatum vr̄ ipſum oīno inhabilem in hmōi cā exi-
ſtere ob duplicē defectū. Ancha. conſ.64. nu.3.
Crau.d.conſ.249.n.11. Rui.conſ.145. nu.3.li.5.
Gram.cōſ.58.n.11.12.Menoc.d.ca.96.n.6.7.8.
cum alijs ab his adductis. Rolan. conſ.16. n.23.
lib.1. & hoc verum fatetur D. Aduocatus acto-
ris in ſuis allegationibus.

42 Debitor inſuper probatus vr̄ non modicæ ſum
mæ Daciarij, & hac ēt de cauſa ſuſpitione non
carens, ſiquidē debitor ſeruus eſſe creditoris dr̄
glo.in l. fideicommiſſa.§.ſi rem.in ver.non acci-
pere, de leg.3. in glo.vlt. l.3.C. de nouat. & per
cōſequens nimiū obſequens p̄ſumendus, vt ſibi
quoque indulgentem reperiat.

43 Eſt ſuſpectus, quòd teſtē ſubornare, & pecunia
corrūpere tētauerit cōtra Cōmiſſariū. Alexium
ſcz de Lābro, qui hoc apertè deponit, ēt in cō-
frontatione cū ipſo tertio teſte; & vnico teſti, ſe
ita tentatū deponenti, creditur Gram. conſ. 3.
in princ. Gab. latè tit. de teſtib. concl. 1. nu. 240
Et licèt contra hunc Alexium producta fuerit
inquiſitio contra eū formata de plurib. delictis,
vnde vr̄ eius fides multū diminui, non tñ ſequit,
44 quin ſuſpitionē ſaltē. inducat; † Imò inditiū ad
inquirendū ſufficiēs, ēt ſi delicta re vera perpe-
traſſet, & infamis ꝑ pea exiſteret, Bald. in l.ſer-
uos.C.de teſtib. Feli. in cap. cū dilecti, in 6. li-
mit. extra de accuſat. Boſſ.tit. de inquiſit.n.3.40
40. & 41. Et tātò magis augetur dicta ſuſpicio,
eò quia negauit cognoſcere Alexium, Alexius
aūt fatetur, quòd eū cognoſcebat, & quòd inui-
cē ſe ſe cognoſcerēt arguitur ex ſecreta, & diu-
tina alloquutione, quā eos feciſſe deponit alius
45 teſtis Ioannes de Perellis, † quinēt ex ea ſecre-
ta alloquutione creſcere vr̄ ipſa ſuſpitio, argu-
mento eorū quæ tradit Bal.in l.1.n.10.C.de ſer.
fugit.& Blan.latè in tract.de iud. & tortu. n.231
& hinc ellici nimia videtur affectio ad cauſam ac
cuſatoris, & odiū aduerſùs Commiſſariū, quo-
rum quodlibet ſufficere vider̄ ad exprobandam
illius fidem per ſupradicta.

46 De odio ſuſpectus videtur contra Commiſſa-
rium, quia coactū ab eo ſe fuiſſe, inquit, ſoluere
debitum pro filio, cū.n.pater pro filio conueniri
47 non poſſit.l.1.& ꝑ to. C.nè fil. pro pat. † iniuriā
paſſus videri poſſet, ſi res ità ſe haberet, vt ipſe
opinatur.l.itē apud Labeonē. §.ſi quis non debi
torem. ff.de iniur. † & quāuis ceſſauerit animus
Commiſſarij iniuriandi, ad odium nihilominus
ex damno, quod indebitè acceptum exiſtimat,
præſumendum, vr̄ ſufficere, c. idem cū quis, &
ibi Doct. de reſtitut.ſpolia.Blanc. plenè d.tract.
de indit. num. 97.

Pro delicti quoq; imputatione in vno aureo
compoſitus fuit à Commiſſario, vt ipſemet fa-
tetur, vndè odij nōnihil ēt reſultare poteſt. Nam
licèt modica ſit quantitas, in paupere rń conſi-
49 derabilis eſt † quia procellus eſt oculus tenuis
homi-

Digitized by Google

hominis, glo.in l.illicitas.§.nè in potentiores,in ver. lumine. ff.de offic.præſid.

Aduersùs dicta verò iſtius teſtis militāt infraſcripta; primò contrarietas illa cum prima depoſitione. A. q̃ circa tps cām, & modum exhibēdi capitula Commiſſario ſuperiùs relata fuit, ex qua vtriusq; dictum deſtruitur, vt deductum

50 eſt. † Interrogatus de tenore capitulorum, quæ lecta fuiſſe aſſerit, deponit tñ de eorum patticula,q̃ ad propoſitum producentis facere videt, nempe de eorū milleſimo; de cæteris autem in eis contentis nō recordari aſſeurat; imò quòd nil aliud intellexit in tota lectione capitulorum; vndè ſuſpectus admodum reddi videtur. Crau. d.conſ.75.num.27.& 28.per glo.vlt.l.Lutius.ff. de infam. & alios quos citat.

Interrogatus inſuper q̃nam eſſent dicta capitula?ñdit, *(ch'erano i capitoli del contratto, che faceuano*, & alibi, *che li capitoli conteneuano delli denari, che il Daciaro pagaſſe, ò non pagaſſe,)*

51 † quod manifeſtè arguit ipſum non intelligere ſubſtantiam rei, ſuper qua deponit, quia nullū de his verbū in capitulis; quo fit, vt hac de cauſa ſuſpectus ēt reddatur. Crau.d.conſ.75.n.26. 27. imò verò nihil probet. Nat.conſ.473. n.19. lib.2. & quòd pœnitus ſubſtantiā ignoret,apertiùs verificari vr̄ ex reſponſionibus factis ad interrogationes in repetitione; dum exp̃ſſim fateē nihil oīno intelligere de cōtētis in capitulis,niſi d̄ milleſimo,q̃a eſt ignar°,& nō ītelligit ſimilia.

Contrarietas etiā videtur, & repugnantia in his dictis cadere,nā primò inquit capitula continere, *delli danari, che il Daciaro pagaſſe, ò non pagaſſe*, deinde nihil ſcire,quid continerent,nihilq; intellexiſſe, niſi de milleſimo, vtſup.

Rurſus in prima depoſitione, inquit, capitula producta, lecta, & dimiſſa in manibus Commiſſarij dicentis ea velle conſiderare, & de ſñia per eum prolata contra Daciariū, nullam facit mentionē, In repetitione aūt, vt concordet cū B. addit de ſñia, ſeu p̄cepto Iudicis ſecuto ante

52 reſtitutionem capitulorum.† Vndè ſtudens meliùs concludere p̄p conteſtem p̄dictū,ſuſpectus efficitur ad Crau. d.conſil.75.nu.27. verſ.quarto redduntur, cum concord.

Narrat in primo examine Cōmiſſariū dixiſſe poſt lectionem capitulorū *(ſono tutti vno, ſe nō che vna mano è del 72. & l'altra è del 73.)* Sed reprobatorij teſtes affirmant A. talia verba

53 protuliſſe, † & ſic in circumſtantijs diſcordans ab alijs, quod ſufficit ad impugnandum eius teſtimoniū,cōcurrente alias contra eū ſuſpitione, & multò magis concurrentibus tot defectibus enarratis. Gram.conſ.26.num.36. Boſſ.in tit.de tortu.teſt.nu.29. Deponit vlteriùs,quòd interrogante Cōmiſſario an capitula adeſſent Dacij? A. reſpondit, *che sì, & andò,e tornò, dicendo,che erano alla Banca)* Daciarius aūt affirmat ſe ipſū taliter reſpondiſſe. Dicit ſteriſſe in thalamo Cōmiſſarij dū dicta cā tractabatur min° hora,& ſtatim diſceſſiſſe, ibiq; adfuiſſe ab initio tractatus, qui cœpit immediatè poſt prandiū, vt alij teſtes affirmant, & nihilominus deponit ſecundus teſtis reprobatorius lecta fuiſſe capitula, & factū p̄ceptū p̄dictū hora veſperarū, vel circa. Vndè veriſimiliter colligitur ipſum iam diſceſſiſſe, cōſequenterq; p̄dictis non interfuiſſe. Quinimò deponit tertius ex reprobatorijs in repetitione, diſceſſiſſe poſt veſperas,& prope completorium vnà cum A. & paulò inferiùs inquit, ſtatim diceſſiſſe poſt lecta capitula, & poſita ſuper tabula, ſicq; lecta p̄pe cōpletoriū. Ideo tantò magis abfuiſſe tunc iſtū teſtē concluditur,& ſic de falſo conuinci vr̄ ab alijs teſtibus actoris; cum quibus nulla cadere poteſt concordia, ſaltem ad effectum probandi, ex ſupradictis.

Verùm quoad hos tres teſtes, vltra defectus aduersùs perſonas, & dicta ſingulorum expoſitos, alij quoq; contra eos vr̄ vniuim militare.

54 † Et in primis quòd cū exhibitio, lectio, & dimiſſio capitulorū facta dicat, corā tot teſtibus, & magna hoīum aſtante multitudine, vt oēs ferè teſtes actoris deponunt, fuerint nihilominus in termino p̄batorio pauci p̄ducti, ijdēq; intereſſe habentes, affines, valdè amici,& multū deuincti, vt ex iam dictis liquet. Hinc nanq; haud modica oriri vr̄ contra eos ſuſpitio ſecundùm Aret. conſ.82. num.1.verſic. niſi fortè obſtaret, quem refert, & ſequitur Crau. in tract. de antiq. temp. par.1. num.308.

Alia ēt cōtra eos inſurgit ſuſpitio, ex quo nō ſunt in primo examine cōformes, neq; de eodē actu deponūt, vt oñſum fuit; quocirca cum non fuerint alij examinati, q̃ meliùs factū deponerent, q̃ corā innumeris ferè ſecutum præſupponitur, ſuſpitione falſi non videntur carere ex doctr. Bart. in l.admonendi, relata per Aret. & Aymo. locis proximè citatis.

55 Augeē verò ſuſpitio, ex quo in repetitione ſtudēt poſtmodū effici cōteſtes,& ad vnitatē act°tē reducere. Crau.d.cōſ.75.n.27.verſ. quartò,&c.

56 † Et tātò magis, quia cū p̄dicti in hoc laborent, ad deponēdū in eūdē p̄meditatūq; ſermonē incidūt; aſſerēres capitula fuiſſe ī fauorē Daciarij allegata, Cōmiſſariū interrogaſse,adſunt ergo capitula Dacij? A.ñdiſse, dñe ita; Cōmiſsariū p̄cepiſse, vt adducerent, A.diſceſſiſse, & ſtatim reuerſū fuiſſe cū duabus ſcripturis capitulorum, quarū alterā d̄dit Cōmiſsario,alterā verò penes ſe retinuit, lectaq; incōtinēti fuiſſe capitula, & inuicē cōfrontata, ſubſequēter dictū fuiſse, idē cōtineri in vtriſq;,niſi quòd illa erāt anni 1572. iſta verò anni 1573. q̃bus peractis, Cōmiſsarius p̄cepit Daciario, vt ſolueret,& ambas ſcripturas accepit,& ſup tabula repoſuit, inq̃es velle ea cōſiderare. Quantā.n.gn̄ret ſuſpitionē in teſtibus

idẽtitas ſermonis,docet Iuriſcõſ.ĩ l. 3.§.1.vbi oẽs not.ff.de teſt.Bal.ĩ l.teſtiũ,col.2.C.de teſt. cõcl. 14.Boſſ.de oppoſ.con. teſt.n.24. & alij paſſim.

Inueriſimilia ẽt continere dr̃ prædictorũ teſtium depoſitio, ex multis; primò q̃a cum capitula prædicta nihil pœnitus de ſolutione ſalarij Cõmiſſariorum tractent, minimè veriſimile eſt à Daciario fuiſſe allegata pro defenſione cauſæ ſuæ, & lecta vt ſup. in qua de tali ſalario tm̃ ſoluendo agebatur. Et licèt conentur in repetitionibus euitare hunc ſcopũ, dicẽtes allegata fuiſſe ad oñdendum publicanũ nõ teneri ſoluere affictum,niſi in feſto S.Martini; quod multùm adhuc diſtabat, tamen, vltra quòd magìs ſuſpecti in hoc fiunt, ſatagẽtes depoſitionẽ ſuam magìs concludẽtem reddere,per ſupradicta, repugnat quoq; iſta ſaluatio aſſertioni ipſiuſmet Daciarij dicentis,quòd imò allegabat tm̃ remiſſionẽ mercedis, ſeù vectigalis ſibi fieri debere p̱p̱ bellum Ianuenſe, & ad hoc propoſitũ allegaſſe capitula, & nullam aliam exceptionem cõtra hæredes Dodi propoſuiſſe. Vndè manifeſta reſultat contrarietas, & cum Daciario de facto proprio deponenti, magìs credendum ſit, per ſupradicta, mendaces illi videntur in ſaluatione iſta.

Maiorem inueriſimilitudinem cõtinet, quòd capitula anni 1572. cũ capitulis anni 1573. tũc tp̱is de verbo ad verbum collata fuerint; ſtante, quòd capitula anni 1572. nihil pœnitus ad rem pertinere poterant, ex quo licitatio anni 1575. de qua agebatur, relationem tm̃ habebat ad capitula anni 1573.adeo quòd ſi quo reſpectu iſta ad cauſam facere potuiſſent,illa omnino impertinentia fuiſſe apparerent; propterea nullã eorũ collationem fuiſſe factum, credendum eſt.

Accedit alia inueriſimilitudo circa dimiſſionem capitulorum pęnes Commiſſarium.Enimuerò, ſi cauſa tunc fuit ab eo terminata per pręceptum Daciario factum, vt omnes fatentur, ad quid capitula conſideranda vlteriùs retinere? cum præſertim originalia eſſe dicantur, quæ pęnes Notarios cuſtodienda erant?

57 † Expeditum verò eſt teſtes inueriſimilia deponentes nihil omnino probare, imò de falſo ſuſpectos reddi iuris p̄ſumptione. Abb. in cap. quia veriſimile, num.3.de præſumpt. & ibidem Fely.colum.2.Dec.conſil. 596. num.8. & conſ. 684. num.5. Marſ. latè conſ.78.num.31.conſil. 83.num.12. conſ.101.num.24.& 109. num.20. atque conſ.113.num.4.lib.2. Boſſ. d. tit. de oppoſ. con.teſt. num. 94. & alibi paſſim per Doct.

58 Et ſi pro ſuſtinendis dictis horum teſtium allegetur tortura duorum teſtium.A.&. C. qua tolli, & purgari illorum defectus dicitur, vt inquit Clar. in ſua prax.crimin.§.vlt.q.25. in princ. & Foller. in ſua. in ver. & ſi confitebuntur, num.

59 91. 92. † aduertendum eſt, quòd ſtante inueriſimilitudine depoſitionum vtſup. tortura non inducit veritatis præſumptionẽ, ſicut ſolet aliàs inducere. Dec. conſil.189. num.10. in fi. Crau. conſ.6. num.49. Soci.iun.d.conſ.39.nu.82.li.2. Menoc. de arbit.iud. lib.2.cent.1.ca.108. n.16.

60 † Secundò, quòd tortura non purgat plures defectus teſtis, ſed vnum tantùm, aliàs ſequerentur infinita abſurda, vt in terminis conſiderat Crau.d.cõſ.6.n.54.55.56. cui ſufficiat remiſſio.

61 † Tertiò fallit regula prædicta in criminalibus, in quibus probationes eſſe debent luce meridiana clariores, docet Bart.in l.1.num.12.C.de Sacroſanct.Eccleſ.Dec.d.conſ.189.n.11. Crau. dicto conſil. 6. nume. 47. Menoch. d. ca. 108. num.15. Cepha. conſil.234. nume.19. lib.2.

62 Quartò fallit etiam in teſtibus periuris, vt videntur iſti ex prædictis; nam cum ſit iuramentum ſubſtantia depoſitionis, & ſemel violatum reperitur, non poteſt per torturam fides violata reſtitui,inſtar pudicitiæ mulieris. Crau.vbi ſup. num.16. & 48. Menoch. d. ca. 108. nume. 16. Ceph.loco p̄cit. n.2.3. Rui.conſ.146.n.3.4.li.5.

63 † Quintò fallit contra officialem, quoniam propter maximam p̄ſumptionẽ,quę pro eo militat, non purgatur tortura defectus, ẽt vnicus in teſte contra ipſum deponẽte; ita ſingulariter tradit Ang. in l. 1.num.3.C.vbi de crim. agi.opor. & conferunt, quæ infradicentur, dum requiri teſtes omni exceptione maiores contra officialem oſtendetur.

64 Nunc deueniendum eſt ad reprobatorios teſtes reprobatoriorum ſupra memoratos, vt videatur, quos patiantur defectus? Sed præmittendo, quòd & ſi de iure admitti potuerint, nihilominus læuiores oppoſitiones cõtra eos ſufficiunt, quàm contra alios, & læuiſſima repulſa eos repellit, ꝙ quidem in iure expeditum eſt, teſte Gram. in conſ. 12. num. 31. poſt Bald. & Curt. quos citat Iaſ.conſ.113.num.5. verſ. vndecimò facit. lib.2.

65 Quinimo ex quo admiſſi fuerunt ad probandũ directè ſup̱ eiſdẽ, & directò contrarijs,laborare vñr ſuſpitione ſubornationis p̱ glo. in c. in nr̃a. in glo.magna in fi.de teſt. q̃ ad hoc notabilẽ dicit ibi Abb. n.4. verſ. ſed eſt dubiũ, & ſequitur

66 Fely.nu.1.in fi.† & loquuntur ipſi in fortioribus terminis, nẽpe qñ admiſſi fuere teſtes ad p̱bandũ idẽ, vel cõtrariũ per indirectũ. Vndè maior vr̃ ſuſpitio q̃ qñ directè admiſſi reperiunt; q̃uis tanta non ſit, vt in totũ repellantur, attenta generali regula,cap.fraternitatis,deteſt.& clem.2.

67 eo. tit. † & attento quòd data paritate terminorum,ſemper præualent teſtes probatorij reprobatorijs, admiſſis, etiam per indirectum, vt dicunt glo. Abb. & Fely. proximè relati.

68 Et quoad primum teſtem videtur ei primò obſtare,quòd filius eſt Cõmiſſarij p̄defuncti; cuius memoria læditur, per modernũ Cõmiſſarium vtſup. dictũ fuit circa p̱ſonã B. eiuſdẽ gñi. Inimicus

micus.n propterea p̄ſumendus eſt,ſufficitq́; cām
inimicitię extare,vel aliā ſuſpicionem,ad hoc vt
teſtis repellaſ,q̄uis inimicitia apertè nō exercea
tur,Iaſ d,conſ.153.n.5. verſ. vndecimò facit,cū
concord. ſupra allegatis circa perſonam A,

69 Eſt cognatus B.q principalis in hoc iudicio cē-
ſeri vr̄,ex iam dictis, ideo pro affine teſtimoniū
ferre prohibitus p̄ſertim in cauſa crimin. Alb.in
tract.teſt.c.1.n,55.& ad offenſam,atq; in termi-
no reprobatorio,Gram.latè cōſ.12.n.18. 19.20
& deciſ.34.n.14.in cognato ſignanter loquitur,
& in omni caſu ſuſpectus eſt, & fide minutus;ceſ
ſantibus etiam ipſis qualitatibus,Boſſ,ſlatè de op
po.con.teſt.nu.62.& 105.Gabr.de teſt.concl.14
nu.2.3.Et tantò magis in cauſa E.coguati depo
nere vr̄,& ad eum ſubleuādum, ex quo in diſcri
mine,etiā falſi,vertebatur, tam per probationes
Commiſſarij repugnantes eius dicto, quàm per
ſuſpiciones aliàs,& indicia aduersùs eum militā
tia,de quibus ſupra.

70 Et in terminis, quòd coniunctus nō ſit idone⁹
teſtis,quotiens depoſitio tendit ad liberandū cō
iunctū à periculo falſi,ob Inſtrum ab eo rogatū,
quod in dubiū reuocaſ,q̄uis in cauſa principalis
non ſit,tradit Soc.conſ. 28.nu.4.;& 6.lib.3.

Quinimo', & ſi nullum pęnitus intereſſe B. hac
in re conſiderari poſſet, non tñ vacaret ſuſpicio
ne,ex quo ipſe,& alter eius cognatus ſecūdus te
ſtis ad idē probādū cū eo cōueniūt p ea q̄ ſcribit
Dec. conſ.448. ſub nu.27. de duob. fratribus,&
conſanguineo idem probare ſatagentibus,p reg.
l.data,C. de donat.& hæc quoad perſonam.

Quod verò attinet ad dicta,;viget primò con-
trarietas illa notabilis cum dicto A, & cum alijs
etiam teſtibus perpenſa.

Videtur quoq; ſibimet cōtrarius,in primo nāq;
examine deponit reſiduum ſalarij paterni,quod
petebat,fuiſſe ſibi ſolutum à Daciario 'poſt præ-
ceptum Cōmiſſarij emanatum, eiuſq́; verba re-
ctè expenſa importare videntur,quòd ſtatim ſe
cuta ſit ſolutio,dum inquir, *e dette queſte parole,
detti capitoli furono meſſi ſopra vna tauola, doue
erano sù delli libri,poi andaßimo à baſſo,doue ſi tie
ne ragione, & poi mi pagò alla preſenza di mio co-
gnato*, & in repetitione affirmat ſolutionē factā
ſecunda die ſequenti. Videtur ergo ſibi in hoc
repugnare,aut ſaltem coucordari tantùm ad vi-
tādū falsū poſſe, non ad probandū p ſupradicta,

Sed,& Daciario quoq; hac in re vr̄ aduerſari,
qui poſt præceptum habitum à Cōmiſſario nar-
rat iuiſſe Placentiā ad Illuſt.D.tunc Auditorem
Commiſſarij p̄ſem,& ab eo lr̄as retuliſſe ipſi Cō
miſſario,qui nihilominus eas obaudiuit;vñ coa-
ct⁹ fuit ſoluere.Cū.n. diſtet à Valle Nurię Ciui-
tas Placentię itinere diei vnius,neceſſe videtur,
quòd intercesſerint ſaltem duo dies pro itinete,
& alter pro negotio tractando.

Deponit acceſſiſſe corā Cōmiſſario vnà cū duo-

bus eius cognatis ſtatim poſt prādiū,quod sūpſe
rat conſueta hora prandij,& illicò cæpiſſe petere
creditū ſuū, & parūper parūper poſt lecta fuiſſe
capitula,& interrogatus quomodo intelligat pa
rūper parūper,an p ſpaciū horę,vel q̄tū veriſimi
liter homo eq̄ſter faceret iter triū milliariū?rñdit
*Sig.nò, ma de sì,ſi ſtette poco,e ragionorno coſi vn
pochettino, & poi andorno à tuore li capitoli, come
hò detto*,& ſic hora nonæ,vel paulò poſt innuit le
cta fuiſſe capitula,Bezuffus verò aſſerit propè cō
pletoriū;ſecūd⁹ teſtis hora veſparū,vel circa; ſic
quòd manifeſta eſt īter eos repugnātia,& aduer-
tendū eſt,tp̄s in hoc eſſe de ſubſtātia,quia ſi ante
veſpas lecta fuiſſe capitula dñr,excludi vr̄ p̄ſtia
Aradelli,teſtis à Cōmiſſariō ꝓducti,& ſortè etiā
Rolandi pignoni,ſi verò poſt veſperas,& ꝓpè cō
pletoriū,indubitatū erit ipsū Aradellū īterfuiſſe,
& ſuper negatiua concludenter deponere po-
tuiſſe,& idem de Rolando dicendum.

Interrogatus de tenore capitulorum,q̄ legi au-
diuit,nihil reminiſcitur,niſi de milleſimo anno-
rum 1572,& 1573.ideò ſuſpectus de ſalſo,vt de
C.dictum eſt.

In primo examine deponit milleſimū vtriuſq;
anni noīatū fuiſſe in principio lectionis capitulo
rū,ꝓut ēt erat eis inſcriptū, & in repetitione idē
affirmat,negās alia vice talia verba ꝓlata fuiſſe,
dū ipſe adfuit,Daciarius aūt C, & ſecundus re ꝓ
probatorius ꝓlata fuiſſe affirmant poſt lectionē,
aut ſaltem interlegendum,ergo,&c.

Interrogatus ēt in repetitione q̄d continuerēt
capitula?rñdit,*io nō m'intendo di queſte coſe*, ideo
cū non intelligat ſubſtantiā rei,ſuper qua depo-
nit,patitur defectum ſupra notatum.

Deponit denique inueriſimilia, vt cæteri ante-
dicti, & in eundem præmeditatumq́; ſermonē,
cum alijs. Vndè ſequuntur effectus recenſiti.

Secundus teſtis reprobatorius eſt Commiſſarij
Dodi iniuriati gener, & ideo præſumptus inimi
cus,vt ſupra.

Cognatus B. de cuius intereſſe plurimùm tra-
ctatur ob duplex periculum imminens vt ſupra.

Suſpectus quoq; ex quo cum duobus cognatis
accedit ad idem deponendum. vt dictum eſt.

Vilis demum eſſe videtur,ex quo habitat in vil
læ Iuriſdictionis Florenzolæ,& neſcit vndè ori-
ginem trahat, ſed credit ſe natum in alia villa
Placentinæ Diœc. nuncupata Saluareccio.

Circa dicta autem primum eſt obiectū contra-
rietatis antedictæ cum A.

Eſt etiam ſibi contrarius in repetitione, nam
cum cæptum fuerit controuerti coram Commiſ
ſario, ſtatim poſt prandium, & ante meridiem
(vt ipſe affirmat) & parùm poſt lecta fuerint ca-
pitula, intercesſit ſpacium dimidiæ horæ; vt ip
ſe inquit,alibi tñ in eodem examine aſſerit Cō-
miſſariū mādaſſe Daciario vt ſolueret, hora ve-
ſparū,vel circa,p̄ſupponitq́; ex ei⁹ primo exaīe,

& aliorum ferè omnia præceptum prædictum fa
ctū fuiſſe ſtatim lectis capitulis. Vndè manifeſta
videtur huius contrarietas reſpectu temporis.

Diſcrepat quoq; ab C. aſſerente A. protuliſſe il
ba, *ſon tutt'vno, ſe non che vna parte è del 72, e
l'altra del 73,* is namq; prolata fuiſſe à Commiſ
ſario inquit.

Itidem Daciario repugnat, qui ſe diſceſſiſſe à
Commiſſario ait hora veſperarum, & teſtis præ-
cedēs inquit, *noi ſteßimo inſino appreſſo à ſera, &
laſciaßimo il Daciaro, che ancora contendeua con
detto Sig. Commiſſario.*

Deponit quoq; ſolutionem factam fuiſſe die ſe
quenti, Daciarius verò contra vt s̄ dictum eſt.

Primo etiam teſti reprobatorio circa tēpus ſo-
lutionis contradicere videtur, qui in primo exa
mine ſibi ſolutum eadem die vr̄ aſſerere, vt s̄.

Repugnat eidem affirmanti milleſimū annorū
72, & 73. expreſſum fuiſſe ante lectionē capitulo
rū, & nunquā repetitum, iſte verò interlegendū.

Interrogatus quid cōtinerent capitula lecta? ni
hil recordar̄, niſi de dicto milleſimo, idcircò val-
de ſuſpectus de falſo, vt de alijs probatum.

Studet excludere præſentiam Aradelli in repe-
titione, vt magis cōcludens, & turū reddat dictū
ſuū; & vltra interrogatus, an fuerit Aradellus, ea
die corā Commiſſario reſpōdit, *Signor sì, ma già
erano letti i capitoli di vn buon pezzo, & il Cōmiſ-
ſario haueua detto al Daciario, che pagaſſe prima,
che veneſſe sù.* Duplex aūt ſuſpicio hinc oritur
contra eū, altera quòd dictū ſuum corroborare
ſatagit, Crau. loco præcitato. Altera quod ſpon-
te profert Aradelli excluſionem, non expectans
72 ſuper eo interrogari, † ſuſpectus. n. eſt quicunq;
vltrò ſe ingerit, l. quæ omnia, §. 1. vbi Bert. & alij
ff. de procur. l. prętor ait, la 1. vbi Iaſ. alios citans
in 3. notab. nu. 7. ff. de iureiu. Boſſ. de tortu. teſt.
nu. 9. & alibi paſſim.

Deponit in eundem præmeditatumq; ſermo-
nem cum alijs prædictis.

Inueriſimilia continet eius teſtimonium, vt du
ctum fuit ſupra de cæteris teſtibus.

Sed vltra alios, vnū ēt maximè inueriſimile, &
riſu dignum deponit; nempe vidiſſe capitula iā
lecta ſuper tabula Commiſſarij, quia gentes ei di
cebant, *vedi là i capitoli;* quaſi eſſent quid admi-
rabile, aut venerandum, vel monſtruoſum.

Tertius teſtis ſubſequitur, qui reſpectu perſonę
vilis eſt, vt ipſemet fatetur. Pauper ēt, quia ope-
rib⁹ victum quæritar. & veſtitum vt deponit, Vn̄
ſequitur quòd de C. dicebatur, vt in hac cauſa
admitten. nō ſit; quod ēt fatetur Mag. Aduocat⁹
Actoris in allegationibus editis, vt illū defende-
ret à ſubornatione hui⁹ teſtis, de qua īpetit⁹ fuit.

Contra dicta verò ipſius cōſiderandum eſt pri
mò loco contrarietas illa cum A, quę cōtra alios
etiam perpenſa eſt.

Et quòd ſibi quoq; aduerſari vr̄, dū inqt cōtē-
tionem coram Commiſſario iam fuiſſe cæptam,
quando aduenit, & tamen alibi recenſere audet
verba in initio contentionis prolata.

Itē ſibi contrarius eſt, cū in primo examine de-
ponat A. diſceſſiſſe à thalamo Cōmiſſarij, vbi le-
cta fuerant ante ipſum teſtem, in repetitione au-
tem aſſerit vnà cum ipſo diſceſſiſſe.

Aperta ēt cōtrarietate laborare vr̄, dū deponit
in repetitione, acceſſiſſe de mane ad locū prædi-
ctū, & inueniſſe partes iā cōtēdētes corā Cōmiſ
ſario, in primo aūt examine, quòd ibi non ſtetit,
niſi donec allegata fuerunt, exhibita, lecta, ac po
ſita capitula ſup tabula; q̄ ēt in dicta repetitione
clariùs exprimit, inquiens, poſt repoſitionē p̄di-
ctā, ibi nō pmanſiſſe. niſi quātum iretur in caput
plateæ Parmæ, ſup qua ē Palatiū, ī quo exāīabar̄,
& nihilomin⁹ iu eadē repetitione deponit ſe di-
ſceſſiſſe de ſero poſt veſpas, & ꝓpe Cōpletoriū.

Hinc ēt repugnantia inſurgit apertiſſima inter
eius depoſitionē, & aliorū reprobatoriorū, nā cū
eius dictū concludat lecta, & cōſignata fuiſſe ca-
pitula prope cōpletoriū, aduerſar̄ illis deponen-
tibus lecta fuiſſe parùm poſt horam prandij, nec
ſpatium quidem dimidiæ huræ interceſſiſſe.

Diſcordat quoq; à C. aſſerente Cōmiſſariū di-
xiſſe nullā eſſe differentiā inter ſcripturas capitu
lorū, niſi quòd vna erat anni 1572, alia 1573, is
namq; inquir talia verba protuliſſe A.

Aduertatur demum Daciario dicenti ſe reſpō-
diſſe Commiſſario interroganti an adeſſent ca-
pitula (domine ita) cum hic deponat A, fuiſſe,
qui ita reſpondit.

Itē eidē aduerſar̄, p̄ſupponens ipſum reliquiſſe
in loco p̄dicto adhuc cōtēdentē ꝓpe cōpletoriū,
cū ipſemet dicat diſceſſiſſe, hora veſparū. Stātib.
igr̄ tot cōtrarietatib⁹, nihil penit⁹ ꝓbare potuit.
Accedit quòd de tenore capitulorū nihil omni-
no recordari aſſerit, niſi de milleſimo, q̄ ſuſpectū
eum reddit, vt de alijs præfatum.

Accedar inueriſimilitudo multiplex cōtra alios
enarrata.

Et alia ēt particularis haud ſpernēda, dū in pri
mo examine deponit A, quādo capitula attulit,
hæc formalia verba dixiſſe, *queſti ſono i rogiti de
i capitoli, che vi porto à moſtrare.*

Trepidat ad interrogationes ſibi factas, ita, vt
fateatur nō cognoſcere colores veſtimentorum,
niſi album, & eum à nigro non diſcernere.

Interrogatus à Franceſco Thianeto in cōfron-
tatione cū eo, *che coſa vuol dire capitoli,* rn̄dit, *io
nō sò ne leggere, ne ſcriuer, mi rimetto al primo mio
eſamine,* & ita non intelligit ſubſtantiā rei, &c.

In cōfrōtatione p̄dicta, & alia cū Iacobino pri-
mo teſte Cōmiſſarij, deponit palliū quo indutus
erat, mutuo habuiſſe à Io. Albertello, & ī hoc mē
dax repir̄ p lr̄as ſcriptas Daciario ab alio ei⁹ filio.
Trepidat ad iudicū īterrogationē, nunqd diſpo-
ſuerit ſe ad meliùs dicendā veritatē? dū rn̄det,

l'hò

(l'hò detto, coſi foſſ' in ſtato quel dì in mezo il Pò)
conſcientia.n.ſcæleris ipſum angebat.
Vndè tortus fuit iure meritò,& in tortura faſſus
eſt primò mendacium dixiſſe de pallio, quod ha
buerat à frẽ A.nõ à Io.Albertello, vt ipẽ dixerat.
Faſſus eſt deniq; ſe falsũ dixiſſe in negocio prin
cipali,eò quĩa non interfuit re vera tractatui cau
ſæ Dodi,nec quicq̃ audiuit de his,quę depoſuit,
ſed à Daciario; ac ẽt ab Accuſatore induct⁹ fuit
71 ad ita teſtificandum.† Et licèt extra tormenta cõ
feſſionem hanc exinde reuocauerit,non tñ videt̃
effugere poſſe condẽnationẽ,niſi contrariũ pro-
bauerit,ſtantib.tot indicijs vrgentiſſimis,q̃ veri-
ſimiliter inducere pñt iudices ad credendum,ita
ſe habere veritatẽ indubitatã Doctr. eſt Bal.in l.
vlt.nu.2.C.de probat.q̃ ſequitur ibi Caſtr. in fi.
& Barba.in addit.Bal.in ver. tormentis, Fely.in
c.cũ olim,in 8.limit.de reſcript.Marſ. ĩ ſua prac.
§.quoniã nu. 38.Bru.in tract. de ind. q.6. par.2.
nu.7.Gram.latè deciſ.34.nu.35.36. & poſt eum
Foller.in ſua prac.in ver.& ſi confitebunt̃.par.3.
nu. 98. Multò minùs prodeſſe poterit reuocatio
ad effectum probandi,ratione variationis,& cõ
trarietatis,atq; periurij per ſupradicta.
73 † Et hic aduertendum,quòd falſitas huius teſtis
inducit præſumptionẽ contra alios idẽ deponẽ-
tes,Rui.conſ.36.nu.8.verſ.item contraria,& nu.
9.lib.4.ſimile eſt,quod de inſtrumẽto tradit Ca-
ſtr.in conſ.103.ponitur in facto nu.2.vol.2.
74 Supereſt Daciarius ipſe excutiendus,qui pater
eſt A.principalis,& propterea nihil pęnitus pro-
bat, l. teſtis idnneus,ff.de teſt.l.parentes, C.eo.
Gabr.plenè de teſt.concl. 17.
Inimicus eſt Commiſſarij, vt fatetur Accuſator
loco præcitato,ergo ſinè fide vtſupra.
75 † Vti reus de crimine falſi examinatur, & ſic
pẽdet iudicium,contra ipſum, quod interim gra
uat eius opinionem,& famam, ideò teſtimoniũ
ferre prohibitus c.vlt.extra de teſt. facit optimè
l.reum, C.de procur.Nep.de Mon. Alb.in tract.
teſt.num. 133. Alber. in tract.de teſt. cap.9. ſub.
rub. quan. teſt. repell.rat. infam.num.48. Crot.
76 in ſuo ſim.tract.num.103. † & tantò magis cum
crimen huic obiectum, contingat causã de qua
agitur c.1.in fi.cum materia, extra de excep.
77 † Contra dicta autem Daciarij, obſtat primò
defectus citationis,qui eſt inſanabilis, etiam in
cauſa coram Principe vertente, & in qua ſinè
omni iuris ſolemnitate procedendum ſit, & an-
nihilat teſtimonium,l. ſi qñ C. de teſt.§.hoc aũt
in authen.de teſt.c.1.cõ eo.Abb.cõſ.46.in prin.
li.2. Boſſ. de oppoſ.con.teſt.num.34.cum vulg.
Contrarietates quãplures,cũ teſtibus ſupradi-
ctis apparẽt ex deductis circa eorũ depoſitiões,
Itidem,& inueriſimilitudines, atq; ſuſpitio-
nes,ideò circa eas non eſt fruſtra immorandum.
Permultos igitur defectus patiuntur ſinguli te-
ſtes Accuſatoris, & inter alios, non pauci ſunt,
Conſi. Ludo. Sacç.

qui de per ſe eos in totum à teſtimonio repel-
lunt,vtſupra congruis locis expoſitum eſt. Idcir
co concludendum videtur nullam pęnitus pro-
bationem ex eorum dictis reſultare.
78 Sed & ſi tales defectus non paterentur, vt ſingu
li eos in totum arcerent à teſtimonio,ex plurali
tate tamen dictorum defectuum, in totum veni-
rent repellendi,Marſ.ſing.378 & 385. & conſil.
12.num.8.li.1.& conſil.35.num.34 lat. inter cõ-
ſil.crimin.Zilet.conſil.99.num.26.lib.1. & in eo.
volum. Rimin. iun. conſ.106.num.18.Crau.d.
conſ.6.num.55.Pariſ.conſ.2.num.85.lib.4.Me-
noch.d.cap.99.nu.7. Et hanc quoq; concluſio-
nem firmat D.Aduocatus Accuſatoris, in ſuis al
79 legationibus prædictis. † Et adeo vera eſt, vt
nec iñ ſubſidium tales teſtes admittantur,etiam
cum tortura, vt apud præcitatos authores legi-
tur,quibus ſufficiat remiſſio.
80 † Hinc etiam ſequitur, quòd numerus nõ po-
teſt teſtium defectus ſupplere, etiam ſi mille fo-
rent, quia nunquam poſſunt plenam probatio-
nem facere, dato, quòd veritas aliundè haberi
non poſſet,Dec.conſ.133.nu.4.verſ.2. quia, Ri-
minal.d.conſ.106.nu.18.poſt Gramm.conſ.45.
81 num.25.& alios relatos, † poſſunt tamen eo ca-
ſu qualẽ qualẽ p̃ſumptionẽ inducere, vt per eos
Boſſ.in tit.de cõuict.nu.21. Carrer. in repet.l.2.
C.quo. app. nõ reci.in ver. teſtib.ſupatus n.45.
82 † Et poſtq̃ incidit ſermo numeri teſtiũ,nõ omit-
tendũ eſt, quòd nõ põt in hac ſpẽ numer⁹ teſtiũ
ſuffragari, qn nullus eſt inter eos oĩ exceptione
maior. debet nãq; q aliorum defectus ſupplere
vult,eſſe inuulnerabilis,& ĩdubitatus teſtis,oẽm
ſuperans exceptionẽ.Anch.conſ.246.p to.Dec.
conſ.133. nu.4.verſ.nec prædictæ concluſioni;
Crau d.conſ.6.nu.125.pleniùs conſ.99. nu.10.
& conſ.281.nu.6.verſ.nec dicatur,&c.
83 Inſup nõ põt numerus ſupplere in p̃ſo caſu,ex
quo tales ſũt defect⁹,q oĩno repellũt,vt p Crau.
pximè citatũ in conſ.99.verſ.ſimiliter teſtiũ de-
fectus,poſt Alex.Corn.& Iaſ.quos allegat.
84 † Itẽ qnia defectus teſtiũ p̃dictorũ nõ ſũt in pſo
na tñ,ſed ẽt in dictis; numer⁹ nõ ſupplet Gabr.
de teſti.conclu.6.num.9. poſt Rui. quem refert.
85 † Vltra quòd regulare vr̃ in oĩbus criminalibus
cauſis, vt defectus teſtiũ ex numero minimè ſup
pleant̃.Bal.in c.ad nr̃am nu.2.de proba Ang.cõſ.
128.Marſ.latè cõſ.109.nu.6.li.2 & ſing.ſuo 476
in teſt.& inprac.crim.§.expedita n. 82. Gabr.de
teſti.cõcl.6.nu.8.Ratio eſſe põt, q a in dictis cau-
ſis requiruntur teſtes omni exceptione maiores,
propter maius periculum litigantium, Marſ.cõſ.
12.nu 8.li.1. Carrer. vbi ſupra num.25. Boſſ.tit.
de conuict.nu.25.Soc.iu.d.cõſ.39. nu.42. ſicuti
& omnes alię probationes luce meridiana cla-
riores l.vlt.C. de probat. id quod ſciunt, & di-
cunt omnes Boſſ. loco præcitato num.9.Clar. in
ſua prax.crimin.§.vlt.quæſt.66.num. 4.

86 † Et præſertim in crimine falſi,Fulg. conſ.174.
p to,Gram,conſ.30.nu. 34.Soc.iun. d. conſ.39.
nu.38.cum plurib.,ſeqq. vbi ſignanter oſtendit,
quãto in diſcrimine verſeť,q de falſo accuſatur,
eſt.n.cauſa pluſquam criminalis; ex quo condẽ-
natio eius criminis hominem immutabiliter vi-
tuperat,& non eſt in mũdo crimen ita obrobrio
ſum; iudicatus enim de falſo non eſt ampliùs ho
mo,cum ſit ſine fide, & nobilitate, & ſic ad nihi-
lum redactus;& ideò cautè in tali cauſa,& p aper
tiſſimas probationes procedendũ eſt,vt p eũ, de
* vera,& cõi *ſententia atteſtantem ſub nu.44.
87 Quod ſi in cuiuſlibet priuati cã hæc procedũt,
quantò magis in cauſa officialis , cõtra quem ex
ſpeciali priuilegio clariores,& magis indubitatę
probationes requiruntur,eò quia lex multũ de
eo pręſumit,& ab omni dolo,& fraude immunẽ
arbitratur,vt ſupra dictum eſt? Bal.in l.obſerua
re,§.proficiſci num.8,de offi.procon.Ang.d.l.1.
C.vbi de ratio.agi.opor.Gram.d.conſ.35, num,
36.Boſſ.de oppoſ.cont.teſtes nu.59.Alcia. conſ.
88 11.num.15.li.7. † Ampliùs inquit Gramm. ibi
nu.44.& 57.& ſeq.contra eum non habere locũ
probationem ſuppletiuam, hoc eſt per torturã.
89 † ſed verè conuictum eſſe debere , & indicia , ſi
quando contrà eũ extant,per iuramentũ purga-
tionis tolli,per tex.in §. ſi quis autem ex litigato
ribus,in auten. vt litigan, iurent.
90 Hinc eſt quòd teſtes contra ipſum deponentes
oportet eſſe omni exceptione maiores, & nulla
ſuſpitione aſperſos , Ange, d. l. 1. nume. 3. C.
vbi de rat.agi,opor. Pariſ.in tract. de ſyndic, in
ver,probatio c.2.nu.1.2.3.4.& 6.& in ver.teſtis
cap.2.num.3.verſ.quid ergo dicendũ? poſt mul
tos adductos,Iaſ.in l.admonendi, nu. 172. in fi.
verſ.hinc ex iſtis infertur de iureiu.Afflict.in cõ
ſtit.Reg.corruptelæ num. 2. vbi hoc notandum
inquit pro officialibus,qui ſyndicatur,Carrer.in
d.l.2.in ver.teſtib. ſuperatus nu.27,Gram. d.cõ
ſil.35.nu.33.vſq; ad num. 39.
91 † Et ſciendum eſt,eũ eſſe omni exceptione ma-
iorẽ,de cuius fide Iudex aliquo modo non dubi
tat,& q oẽm ſuperat,ẽt friuolã exceptionẽ,Glo.
Bal.Alber.Alex.& hos adducens Gram. d.n.35.
Iaſ.conſ.153.n.5.verſ.vndecimò fallit, vol.2.&
in d.l.admonendi nu.166.verſ.iſtã regulã, Affl.
vbi ſ.n.3.Carrer.d.n,27.Soc,iu.d.cõſ.39. n.60.
vbi multos allegat concord.& in conſ.12. nu.8.
* eo.li.2.vbi alios addit , & de cõi * opin.atteſtať.
92 † Nedum aũt tales debent eſſe teſtes,ſed articu
landa eſt eo caſu, & probanda illorum qualitas,
vt omnes ferè præallegati aſſerunt, quibus adde
Dec.conſ.37.nu.8.Gram.conſ.58.nu.44.& con
ſil.95.num.8.lib.3.Soci.iun.d.conſ.39.num,62.
& cõſ.22.nu.10.lib.2.Et iſta eſt verior, & com
* munior opin. teſte Alcia.in tract. præſump. reg
3.præſump.2, nu. 9.& Benintend. deciſ.62.ubi
latè proſequitur nu.15.vſq; ad fi.

Ex ſupradictis igitur omnibus,ſatis ſuperq́;, &
exuberanter conſtare videtur memoratos Acto
ris teſtes nihil pœnitus in hac cauſa probare. Vn
dè ſuperfluum eſt Rei teſtes excutere, & cum il-
lis conferre; comparatio.n. de nihilo ad aliquid
fieri nequit,cum nõ entis nullæ ſint qualitates l.
eius qui in prouincia ff.ſi cer.peta. cum vulg.
Veruntamen apertiùs adhuc patere dicitur te-
ſtibus accuſatoris nullam oĩnò adhibẽdã fidem;
quandoquidem eorum teſtimonium aliò nõ tẽ-
dit,niſi ad probandum quòd D.Cõmiſſarius fa-
cultatem,& potentiã habuit addẽdi apoſtillam,
ſi addere voluit; cũ capitula præmanibus habue-
rit,ac diu retinuerit;quæ quidem facultas,& po-
tentia tollitur,ac pęnitus excluditur ex fide in p
ceſſu exhibita multùm Mag I.C. Dñi Nico-
lai Suprani Conſultoris,& aſſeſſoris Commiſſa
riorum dictæ Vallis Nuriæ pro tempore exiſten
tium,necnon eiuſdem depoſitione cum iuramẽ
to nouiſſimè facta;in quibus conſtanter affirmat
capitula prædicta ſibi fuiſſe per A. oſtenſa tem-
pore quadrageſimali in Ciuitate Placentiæ; in
quibus apoſtilla memorata tunc aderat. Hoc.n.
p̃ſuppoſito,& p̃ſuppoſita confeſſione ipſius A.af
firmantis non recuperaſſe capitula à D.Cõmiſſa
rio niſi poſt feſta Paſchalia, ſequitur neceſſariò,
quòd anteq̃ darentur ipſi Commiſſario apoſtil-
lata,fuerint, & per conſequens ab ipſo Cõmiſſa
93 rio apoſtillari nequiuerint.†Et quia D.Soprano
oſtenſa fuere capitula vtì Aſſeſſori Vallis(vt ip-
ſe A.ait) tantò magìs ei credendum eſt,cũ de ge
ſtis rõne officij deponat Gabr.đ teſt,cõcl.1.n.19.
Cõfirmať aũt dictũ Mag.Soprani alia cõcludẽ-
ti probatione,nẽpe lrarũ C.V.ipſi directarũ ſup
negocio ſub die 12.Maij, quarũ tp̃s manifeſtè re
pugnat aſſertioni A.affirmantis recuperaſſe capi
tula à Commiſſario p aliquod tp̃s poſt Paſcha,
qua in re concordare vr̃ cum alio teſte Actoris
deponente reſtitutionẽ capitulorum factam fuiſ
ſe,octo , vel decem diebus poſt feſta Paſchalia,
feſtum autem Paſchatis incidit in diem 22.Apri
lis,adeoquòd vltimus dies feſtus fuit die 24.
Ex abundanti tamen ſubdere poſſumus , quòd
ſi Actoris teſtes aliquid probarent , & inter eos
aliqui eſſent, qui quoquomodo iudicum ani-
mos mouere poſſent, reſpectiuè tamen ad con-
trarias probationes, pro nihilo habendi forent,
94 †quandoquidem probationes Rei,in dubio præ
ualent,l.fauorabiliores, vbi omnes not.de regu.
iur.cap. ex litteris, de probat. vbi Canon. & ſi-
gnanter Dec. num. 3. & idem Dec. poſt alios in
l. qui accuſare,num.15. C. de eden. Marſ. latè
conſ.51.nu.42.lib.1.&Alcia.in tract.præſumpt.
reg.3. præſumption.44.Menoch. de arbitr. iud.
lib.2. cent.1. ca.98,
95 †Quæ concluſio ampliari ſolet,etiã ſi probatio-
nes Actoris in aliquo præualerent, puta quòd
quatuor clericos haberet pro ſe deponentes,
reus

Digitized by Google

reus verò totidem laicos,glo.eſt not.quã ad hoc oẽs allegant in c.clerici 81.diſt.Abb.d. c. ex lite-
96 tis,nu.1.Dec.nu.22. vſq; ad nu.25.† vbi in criminalibus potiſſimùm hanc ampliationẽ procedere aſſerit propter duplicẽ pſumptionẽ, ꝑ ipſo reo concurrentẽ,& idem Dec.in d.l.fauorabiliores nu.1.& cagno.3.Alex.conſ.30.colum.fi.li.7. Crau.d.conſ.6. nu.4. Marſ. conſ.2.nu.12.& 19.
97 lib.1.& conſ.51.nu.43.† vbi teſtimoniũ quoq; mulierũ pro reo deponentiũ ꝑualere dicit virorũ depoſitioni pro Actore vigenti, quod ſeqtur Foller.in ſua pract.in ver.recipiantur defenſiones nu. 28.& de clericis ẽt ſubdit Foller.|nu.30. Alcia.d.præſump.44.num.8.Boſſ.de defenſ. reo nu.7.9.& de fauo.defen.nu.45.
98 †Et tñ tm̃ regulariter valet teſtimoniũ quatuor clericorũ,quantũ ſex laicorum,iuxtà aliam not. glo.in c.monacus,in ver.quorum 77.diſt,Alex. conſ.43.num.4.lib.7.poſt But.& Abba.quos refert Soci.conſ.28.nu.4.vol.3.Iaſ.conſ.13.col.1. lib.3.Dec.conſ.448.nu.36.Crau.d cõſ.267. nu.2.& conſ.272.nu.16.verſ.tertiò probaẽ Rol. cõ
99 ſil.24.nu.71.lib.1.† Nec nõ præualet regulariter teſtimoniũ maſculorum teſtimonio fœminarũ, quòd varium,& mutabile ſemper ab illis producitur, vt inquit ſumm. Pont.in c.forus, de uer.ſign.& ibi glo.Abb.nu.3.& alij Scriben.Marſil.& Foller.vbi ſupra.
100 † Et quia in diſcutiendis Accuſatoris teſtib. cõcluſum fuit inueriſimilia eos deponere, ſeqtur, quòd rei teſtes veriſimiliora quoq; deponant, quo caſu pſerendi ſunt,ẽt ſi pauciores forẽt tex. in c.in nr̃a,ibi(non ad multitudinem tm̃) ex. de teſt. & ibidem oẽs tradunt, maximè Abb.nu.1. & 4.Feli.col.1.verſ.præferuntur etiam,& idẽ Feli.in c.licet cãm nu.20.eo.tit.Carer.in d.reperti in ver.argentis conuictus,verſ.viſo nu.4.6.Rui. conſ.1.nu.16.li.1.Crau.conſ.75.nu.65.Rolan. d.conſ.24.nu.55.li.1.cum multis cõcordant. ab his adductis.
101 Præferũtur quoq; pauciores teſtes plurib. quoties pſumptionẽ iuris pro ſe habẽt,Corn. conſil. 219.col.pen.li.1.Dec.conſ.448.nu.35.Rui.cõſ. 145.nu.6.7.li.5.Soci.iu.d.conſ.39.nu.38.Marſi d.conſ.51.nu.43.ſed pręſumendum eſt,quòd capitula,neq; producta,neq; lecta, & confrontata fuerint,vt teſtes rei depunũt,quando fruſtrà id factum fuiſſet, cum ad cauſam non pertinerent
102 præſertim anni 1572.† & nihil fruſtra admittit, aut fruſtra factũ lex arbitraẽ, l.hæc ſtipulatio,§. diuus,ff.vt leg. nom.caut.l. qui his idẽ de verb. obl.cum vulg.Ergò ſi comparationi locus eſſet, deberent etiam ex hoc capite præualere teſtes Commiſſarij,ſed quia ceſſare videtur comparatio,vt dictum eſt, Ea propter hæc omnia miſſa facere poſſumus,& ſuper primo articulo prædicto intrepidè concludere, vt ſupra cõcluſũ fuit.

Votum igitur meum eſt, quòd Actoris probationes,probationib. rei minimè præualeant, ſed è cõuerſò potiores,& efficaciores ſint ipſius rei. Vndè nedum huius articuli, verùm etiam totius cauſę deciſio,reſultat,ſed Cel.V.quę iura omnia in ſcrinio pectoris, habet, & facti ſpeciem iam oretenus,& nuuc in ſcriptis percepit,quid ſuper inde iudicandum ſit, per quam facilè animaduerteret. Laus Deo.

Conſi. Lud. Sacc.

Dominus verò Gubernator Pancratius diuerſũ uotũ habuit,Ideo exitus cauſæ fuit, quòd teſtes utriuſq; partis,qui multis menſibus carcerati fuerant,mandauit Sereniſs. D. Dux relaxari, & D. Commiſſario Dyploma expediri, uidelicet *La lettera del ben ſeruito*,& ita executum fuit.

SVMMARIVM.

1 *INtimatio ſententia, vel alicuius actus per ſcripturam autẽticam regulariter fieri dèbet, Sed vide infrà latè.*
2 *Notarij manus publica dicitur.*
3 *Iudicis etiam ordinarij manus,publica dicitur,pro qua præſumitur donec contrarium probetur.*
4 *Nuncij publici relationi creditur, ſiuè alia ſcriptura ſolemnitate.*
5 *Nuncio vno referente ſententiam ſic fuiſſe latã,& altero contrarium aſſerente,primo credẽdum eſt, ita quòd tempus ad appellandum currit.*
6 *Sententia ſcientia inducitur, ẽt per ſimplicẽ copiã.*
7 *Quod intellige,ſi de mãdato iudicis fuit intimatio, nõ verò ſi extraiudicialiter per partem fiat,& eſt communis antiquorum,& modernorum, & habet locum in quacunq; intimatione, denunciatione, interpellatione, proteſtatione, inhibitione, & ſimilibus, & ſeruit pro cautela ad euitandã publicarum,& authenticarum ſcripturarũ exhibitionẽ.*
8 *Iudicij calor multa valere facit aliàs inualida; & multùm operatur.*
9 *L.ſi qs inficiatus.ff. depoſ. qbus ĩ terminis ꝓcedat?*
10 *Iudicis authoritas omnia præſumi facit legitimè proceſſiſſe.*
11 *Ampliatur, vt in ſimplicibus etiam litteris iudicis ordinarij procedat.*
12 *Iudex ordinarius,qui non tulit ſententiã, ſed eius antèceſſor, poteſt tamen illam intimare, & ita inducit ſcientiam, ſicut ſi ipſe protuliſſet.*
13 *Intimatio verò facta de mandato arbitri, qui laudum tulit, nulla eſt, & nõ præiudicat intimato.qa proceſſit à non habente ampliùs authoritatem.*
14 *Iudicib. non creditur niſi de geſtis coram ſe ipſis.*
15 *Ex diuerſis non infertur.*
16 *Dictio(aſſerta)adiecta ſcripturæ nominata, facit vt non cenſeatur pro valida approbata,ideò daẽ ꝑ cautela,ut nõ adyciatur ad euitãdũ talè ꝑiudiciũ.*
17 *Pronuntia iudicis idem eſt,quod ſententia.*
17 *Appellatio à ſẽtẽtia,illius validitatẽ præſupponit.*
19 *Clauſula(ſi & in quãtũ) reſoluitur prout de iure.*

20 *Intimatio alicuius actus ad inſtãtiã ꝓcuratoris facta nõ reqrit inſertionẽ mãdati, ſi fiat de iudicis mãdato, ſecùs ſi p partẽ abſq; iudicis authoritate.*
21 *Denuntiatio litis motæ emptori, facta per tertium, non nocet venditori, ex communi.*
22 *Intimatio verò ſententiæ facta per tertium nocet intimato, & quæ ſit ratio differentiæ.*
23 *Iudicibus parendum eſt, & iuſſus, parendo, ab omni pœna excuſatur.*
24 *Scientia ſentẽtiæ inducitur, ad effectum vt currat tempus appellandi, vndecunq; proueniat, etiam ſi ab amico alterius partis.*
25 *Sententia non præiudicat tertio, niſi ſcientiam habuerit litis, & proceſſus agitati ſuper iure ſuo, ſeu ſuper eo, quod ſibi nocere põt, & inf nu. 28. & 48.*
26 *Fallit ſi ſecuta ſententia, notitiam, & ſcientiã habuit appellationis ab illa interpoſita, quia ſi adhuc tacet, in iudicatum contra eum tranſit.*
27 *Nec ſufficit, ſi verbo impediat proceſſum, tranſmittendo etiam præceptum collitigantibus ne ſuper iure ſuo contendant, & litigent, ſed accedere debet ad iudicium, & de iure ſuo docere.*
28 *Intimatio libelli facta tertio, multò magìs inducit ſcientiam litis motæ, ita vt ſententia poſtmodum ſecuta illi præiudicet.*
29 *Dominus præſumitur ignorare geſta p procuratorẽ.*
30 *Fallit in actibus iudicialibus, quorum ſcientiã habere præſumitur, & præiudicium ex eis recipit, ſicut ex geſtis per ſe ipſum.*
31 *Habet tamẽ cõtra ꝓcuratorẽ actionẽ, ſi malè geſſit.*
32 *Scientia matris non nocet filio.*
33 *Scientia verò Patris legitimi adminiſtratoris bonorum filij, illi nocet.*
34 *Pater eſt legitimus adminiſtrator bonorum filij, habetq; mandatum à lege, quo poteſt agere, & conueniri, etiam in his quæ requirunt mãdatũ ſpeciale.*
35 *Tutoris, & curatoris ſcientia nocet pupillo, & adulto, reſpectiuè.*
36 *Idem ſcientia aliorum adminiſtratorũ.*
37 *Spãlia duo nõ poſſũt ſimul cõcurrere cõtrariis regulas.*
38 *Qui per alium facit per ſe ipſum facere videtur.*
39 *Pater, & filius cenſentur vna, & eadem perſona.*
40 *Vox patris eſt vox filij.*
41 *Specialia duo ab eodem fonte prouenictia ſimul cõcurrere poſſunt.*
42 *Intimatus denunciatus, ſeu proteſtatus, ſi nihil reſpondeat, fateri intelligitur, & intimatis denũciatis, & proteſtatis acquieſcere.*
43 *Cautela ẽ igitur, vt talib⁹ actib⁹ sẽp cõtradicatur.*
44 *Qui actus, ſi contineant præterita, duplicem operãtur effectum, ſcientiam, & conſenſum.*
45 *Tantò magìs, ſi ſint in ſcriptura redacti, dati. & ab eo retenti ſine conditione.*
46 *Fortiùs etiam ſi ſint actus iudiciales.*
47 *Scientia litis agitatæ põt ẽt per coniecturas ꝓbari.*
48 *Sententia lata inter duos litigantes nocet tertio, q litis, & cauſæ pendentis notitiã habuit, & contra eũ tranſit in iudicatum, & ſupra num. 25. & 28.*

Pro Illuſt. Iureconſulto, & Equite D. Ioan. Baptiſta Baiardo.

EPITOME.

Sententia lata contra aliquem, qui ab ea appellauit eam poſtea tertio de mandato Iudicis intimari fecit, per ſimplicem copiam, illi præiudicat, ſi in iudicatum tranſire permiſſerit. Etiam ſi non ſit idem iudex qui ſententiam tulit, ſed ſucceſſor; ſecùs verò in arbitro, qui laudum à ſe latum intimare non poteſt.

Scientia etiam ſententiæ, atq; actorum, & proceſſus aliterquàm per intimationem probata nocet.

Scientia autem procuratoris, patris, matris, tutoris, curatoris, & aliorum adminiſtratorum vtrum noceat, exprimitur.

RESPONSVM LV.

SI pluribus morbis laborat intimatio ſententiæ latę pro Illuſt. Iureſconſulto D. Io. Baptiſta Baiardo, facta Mag. D. Marco Ant. Taliaferro, vt præfatus D. Co. Iulius Caracciolus cauſarũ ciuiliũ Auditor in ſuis acutiſſimis motiuis, ad peritiores ſanè medicos pro medela rectè adhibenda confugiendũ videretur. Vñ ego qui ab eis longe diſto. manum operi admouere non deberem, nè meis fortè colyrijs in deteriùs morbi ipſi vergerent, Verùm, & affinitas, & vetuſta neceſſitudo in contrariam me trahũt ſñiam, coguntq; remedia qualiacunq; ad infirmitates hmõi tollẽdas proponere. Et quia ex officina mea nõ ſunt deprompta, ſed maiorũ nřorum, qui primas iãdudũ tenuere, qq; talibus morbis medendi quoq; normã conſcripſere, haud deſperãdũ quin res ex voto cedere qat. Imò verò ꝓ cõſtãti hñdũ firmiterq; tenẽdũ.

1 Ad primum enim quòd ſcriptura non fuerit authentica, prout requiritur per tex. in clem. cauſã de elect. & ibi doct. atq; Anchar. in conſ. 372. in vltimo dubio multimodè occurrĩ, & ante oĩa.

2 Negatur aſſumptum, qm̃ intimatio à Notario publico ſupraſcripta eſt, cuius manus publica dr̃ glo. in c. 2. in ver. p manum ex̃ de fid. inſtrum.

3 Pariterq; ſubſcripta ab Ill. D. Gubernatore Parmæ, cuius etiam manus publica cenſetur, & ꝓ ea, vti Iudicis ordinarij præſumitur, donec contrarium probetur c. poſt ceſſionem, vbi Scriben. omnes extra de probat. Vndè per ſcripturam authẽticam facta ritè dicitur, ad glo. in d. clem. cauſam, in ver. authẽ.

4 Secundò, quòd facta fuit per nuncium publicũ intimatio, vt ex eius relatione conſtat, quo caſu, nullius

Digitized by Google

nullius ſcripturæ ſolemnitas requirit̃, ſed ipſius
nuncij, vti officialis publici, ſimplex notificatio
ſufficit. Bal.& Salyc, in l.fin. in fi. C. de temp. ap-
pell. Filip. Franc. in c. ſi iuſtus metus, nu. 49. ex̃
5 de appell. † Quinimò dixit Bal. in auth. hodie
nu. 1. C. de appell. quòd ſi vnus nuncius notifi-
cauerit ſñiam ſic fuiſſe latã, prout erat, alter ve-
rò contrariũ nuntiauerit, tenetur primo crede-
re, & currit tp̃s appellandi, rõnibus ibi exp̃ſſis,
6 quas breuitatis cã nõ refero. † Multò magis aũt
ſufficere dẽt in caſu noſtro, ex quo copiam ſñiæ
nuncius dimiſit per quã copiæ exhibitionẽ, ſciẽ-
tiam quoq; induci, ſcribit Iaſo. poſt relatos, in
l. quod te, nu. 35. ff. ſi cer. pet. & in l. non ſolum.
§. morte, de oper. nou. nunciat. Ferret. in con-
ſil. 98. num. 5. poſt Franc. in c. extra ratione, in
princ. de appell. & ſentit Cagno. in l. qui in al-
terius, num. 17. de reg. iur.

7 Tertiò, & vltimò irrefragabilis eſt rñſio, quã
p̃ſenſit Illuſt. D. Motiuans, nẽpe diſpoſitionem
d. clem. cãm ꝓcedere in intimatione ſimpliciter,
& extraiudicialiter facta ꝑ partem, non verò in
facta de mandato, & cõmiſſione Iudicis, ad par-
tis inſtantiam, ꝓut doctè conſuluit Natt. citato
conſ. 348. ꝑ tot. cuius cõſultatio verè cõi anti-
quorũ, atq; modernorũ ſñiæ congruit, qui vn-
dequaq; in materia intimationũ, denũciationũ,
interpellationũ, ꝓteſtationũ, inhibitionũ, cæte-
rorũq; id genus, dant ꝓ cautela ad euitandã pu-
blicarũ, authenticarũq; ſcripturarũ, ſuꝑ quibus
fundãtur, exhibitionẽ, vt de Iudicis p̃cepto fiãt.
Bar. d. l. non ſolum. §. morte, in 2. q. princ. verſ.
quandoq; talis, quẽ ſequuntur ibidem Scrib. de
oper. no. nũcia. & idẽ Bar. & Bal. in l. fi. ff. de leg.
cõmiſſ. Bal. & Saly. in l. 1. in fi. C. de tẽp. appell.
Caſtr. in l. ſi fundum, num. 3. C. de rei vendic.
Alex. in l. de pupillo. §. qui ꝓcuratorio, num. 1.
in fin. & ibi adden. in verſ. commiſſione Iudicis,
de oper. no. nunciat. in conſ. 95. num. 10. ad fi.
lib. 2. & conſ. 78. nu. 9. in 5. Rom. conſ. 6. ꝑ totũ,
& ibi Mandoſ. in addit. Iaſo. d. §. morte, nu. 29.
poſt Imol. & alios quos citat Fely. in cap. cum
contingat, nu. 10. de reſcrip. & cap. cum M. Fer-
rarienſis, nu. 41. & 63. de conſtit. & ibidẽ Ripa,
nu. 159. & in l. quod te, nu. 57. verſ. ex quo in-
fertur, vbi ẽt Butrig. nu. 68. & Cagno. remiſſiuè
nu. 114. ff. ſi cer. pet. & idem Cagno. in l. q in al-
terius, nu. 17. de reg. iu. Ancha. in clem. 1. de ex-
ceſſ. p̃la. Franc. in d. c. ſi iuſtus, n. 43. Gozad. cõ-
ſil. 57. num. 14. & Burſa. conſ. 288. num. 6. 7.

Et huius deciſionis rõnẽ allegant concluden-
tẽ, q̃a ſcz ꝓ Iudice ſemper p̃ſumitur, quòd iuſta,
& vera de cã, atq; p̃cedẽte debita informatione,
intimationes, & alia ſupradicta fieri, cõmiſerit,
& mãdauerit, nimirùm intimatus credere tene-
tur, ità rẽ ſe ſe habere, niſi de veritate in cõtra-
riũ conſtet, & inter p̃citatos, rõnẽ hanc exp̃ſsim
adducunt Bald. & Salyc. d. l. 1. in fin. Alex. d. cõ-
ſil. 78. num. 9. verſ. ponderant, Fely. d. cap. cum
M. num. 41. & 63. Franc. d. c. ſi iuſtus, num. 43.
Iaſo. d. §. morte, nu. 29. Rip. d. l. quod te, nu. 57.
vbi aliã quoq; rõnẽ adducit, nẽpè q̃a efficiunt̃
iſti actus iudiciales, cũ de mãdato Iudicis fiũt;
8 † inferre volens, quòd color Iudicij, qui multa
valere facit aliàs inualida. l. 1. cum not. C. de cu-
rat. bon. dan. Bar. in l. non ſolũ. §. ſi liberis, de lib.
agno. Dec. in l. 1. nu. 31. C. de pact. hunc ẽt effe-
ctũ operetur; id quod latiùs, apertiusq; in ter-
minis tradit Corſet. in ſing. ſuis, in ver. procu-
9 ratore, in verſ. ſi aliq̃s proteſtatur, † dicẽs quòd
licèt ille, qui tanq̃ hæres, vel tanq̃ procurator
proteſtatur, vel interpellat ad conſtituendũ ali-
quẽ in mora, teneatur docere per publica docu-
menta ſe heredẽ, vel ꝓcuratorẽ reſpectiuè, aliàs
nulla mora ꝑ aduerſarium incurratur, per l. ſi q̃s
inficiatus, cũ not. ff. depoſit. hoc tñ obtinet tñ
in actibus extraiudicialibus, nõ in iudicialib. in
q̃bus interpellatus, ſeù ꝓteſtatus moroſus red-
ditur abſq; vlla Inſtrumentorũ exhibitione, ſi
tacuerit; allegat Bald. Roma. & Barbat. & hoc in
practica ſeruari aſſerit quotidiana, litteriſq; au-
reis ſcribendũ monet, quem refert, & ſequitur
Cagno. d. l. qui in alterius, num. 16. & plenè tra-
ctat Ripa d. l. quod te, num. 57.

His ergò ſtãtibus ſupereſt modò refellere ſub-
tiliter excogitata aduersùs hanc cõem, & verã
ſententiam. Et primò non obſtat interpretatio
reſtrictiua ad d. l. fin. de leg. & commiſſ. q̃ pro cõi
ſolet allegari, quòd locũ habeat tantũmodo, q̃ñ
emptori noĩe Fiſci proteſtatũ fuerat, nè vendi-
trici ſolueret, q̃a nulla vis ibi fit in priuilegio fi-
ſci; Nec differt fiſci conditio à conditione pri-
uati, niſi ſpecialiter lege cautũ, reꝑiatur glo. in l.
itẽ veniunt. §. in priuatorũ, de peti. hæredi. Dec.
conſ. 531. nu. 3. Crau. conſ. 169. num. 10. Meri-
tò colligunt indè Scriben. quòd officialibus pu-
blicis aliquid notificantibus, vel denuncianti-
bus credendum eſt vt ſupra.

Præterea nõ eſt ille tex. ſingulare fundamẽ-
tum cõis opinionis p̃dictæ, pro qua multa alia
iura adducuntur à Doctorib. ſuprà relatis, & ſi-
gnanter l. 2. C. de Decur. lib. 10. quã citat Frãc.
d. c. ſi iuſtus, nu. 43. in quo tex. ꝓbatur ſufficere
ꝑ officialẽ publicũ denunciari electiones factas
ad munera publica, & electis tñ competere ius
appellandi, nulla habita diſtinctione, cuius ſint
qualitatis iſta munera. alia iura citat Bald. in
d. l. 1. in fin. C. de temp. appell. & alia Fely. d. cap.
cum M. Ferrarien. nu. 41. p̃ſertim optimos text.
10 in cap. ſicut nobis, vbi in fin. verſ. dr̃ † ꝑ Iudi-
cis authoritatẽ oĩa p̃ſumi debere legitimè pro-
ceſſiſſe, & in c. in præſentia de renunciat. vbi tã-
ta dr̃ eſſe iudicialis authoritas, vt ſemper ꝓ ipſa
præſumi debeat, donec contra ipſam aliquid le-
gitimè cõprobetur; Concordat p̃citatũ cap. poſt
11 ceſſionẽ de probat. † loqueus ẽt in ſimplicibus
litteris

literis Iudicis ordinarij. Indiſtinctè igr̃ loquũ-
tur hæc, & alia hmõi iura, meritò cõis ẽt ſñia,
ſinè diſtinctione memorata procedit, ac loqtur,
vt videri poteſt, & ab ea recedendũ nõ eſt, cap.
ne inuitaris, de conſtit. cum vulg.

Secundũ quoque obiectũ de ſcientia Iudicis
12 deficiẽte, clarè ſubmouetur. †Nam quoad ſciẽ-
tiã, licèt ipſe ſñiam non tulerit, ſed anteceſſor,
potuit tñ, ac debuit eius habere informationẽ,
& notitiã anteq̃ intimari mandauerit, & ità fa-
ctũ fuiſſe præſumitur per ſupradicta, vt in ſpecie
dixit Alex. citato conſ. 78. nu. 9. & alij ex præal-
legatis, & in terminis noſtris vltra hanc iuris p̃-
ſumptionem, probatur ex copia ipſius ſentẽtiæ
de verbo ad verbum inſerta in intimatione, cũ
expræſſione Notarij de ea rogati, quæ referre
non potuiſſet, niſi eorum notitiam habuiſſet.

Et quòd intimatio ſententiæ facta de mãda-
to Iudicis, q eã non tulit eũdem effectum ope-
retur, quoad probãdã ſcientiã eius, cui intimat̃,
tradit in indiuiduo Rom. conſ. 6. verſ. Item, &
qa ſecundo, dũ de intimatione facta p Iudicem
Aquilæ de laudo cuiusdã arbitratoris loquitur;
Id ipſum p̃ſupponit Alex. d. conſ. 95. n. 10. verſ.
13 ſuperſt. & ſeq. † aſſerens intimationem laudi p
arbitrũ, q illud tulit, nullam eſſe, quia iã finita
eſt eius iuriſdictio, factam verò p Iudicẽ de eo-
dẽ laudo valere. Natt. quoque d. conſil. 248. in
fin. idẽ concludit, mediante illa diſtinctione, &
maximè qa in vtroq; caſu, idẽ ius præſupponit,
q̃uis maiorẽ rõnem in caſu expreſſo ſupponat,
cap. ſpõſam, cũ glo. Extra de ſponſal. glo. in l.
illud, in ver. æſtimari, in fin. ad l. Aquil. Craue.
latè conſ. 227. nu. 10 Et cum hac Natt. determi-
natione vti irrefragabili tranſit Burſat. d. conſil.
288. num 7. Et re vera cõis opin. eiuſq; funda-
menta indiſtinctè procedunt, Nimirum, &c.

14 Et per hæc tollit̃ ẽt q pro confirmatione obie-
cti ſubiungebatur, ex traditis p Abb. in cap. cũ
à nobis de teſtib. cum concord. nẽpè Iudicibus
non credi, niſi de geſtis corã ſe ipſis, quia vltra
quòd materia illa cõcernit teſtimonia corã alijs
Iudicibus ferẽda, quæ lõgè diſtat ab hac noſtra;
q̃ de authoritate Iudicis officiũ ſuũ exercentis,
15 pertractat, † & ex diuerſis non infertur, l. inter-
poſitas. C. de trãſact. cum ſimil. Retorqueri põt
argumentũ, ſiquidem coram Iudice intimante
exhibita fuit ſententia anteceſſoris, & inſtitum
p cõmiſſione intimationis, Et Iudex ipſe habi-
ta ſufficienti informatione, mãdauit intimatio-
nẽ fieri iuxta petita; Vndè cũ hæc geſta fuerint
corã ipſo, debuit p intimatum fides adhiberi,
donec de veritate in contrariũ appareret, iuxta
ſuperiùs allegata; Et in noſtra ſpecie tantò ma-
gìs, cũ facilè ei fuerit veritatem ipſam clariùs
agnoſcere, adeundo Notarium de ſententia ro-
gatum in ipſa intimatione nominatum, quam
tamẽ nominationem nullus ex præcitatis Doct.
pro communi opin. citatis, neceſſariam aſſerit.

Pariter non obſtat, quòd in intimatione mẽ-
tio non fiat de ſñia ſimpliciter, ſed de aſſerta ſẽ-
rentia. Quia illa ſunt verba Notarij actuarij re-
ferrentis inſtantiã Mag. D. Ioãnis Garſij de Ca-
ualchis, in qua ipſe D. Ioãnes nolens approbare
ſententiam contra ſe latam adiunxit, aſſertam,
16 † vtens in hoc cautela tradita p Butr. & Imol. in
cap. ad hæc in 1. not. extra de reſcrip. Sed quia
ex cõmiſſione, & mandato Iudicis, inſerta fuit
copia ipſius ſententiæ in intimatione, & indi-
catus Notarius de ea rogat⁹, ad hæc debuit ani-
maduertere D. Marcus Antonius, quæ certum
eum reddebant de veritate ſententiæ, non ad
partis aſſertionem.

Fuit præterea, in ipſa intimatione narratum,
qualiter ipſe D. Ioannes, à dicta pronuntia ap-
pellauerat, & eius appellatio fuerat admiſſa per
Iudicẽ à quo; Ex quibus verbis dupliciter oſtẽ-
ditur de veritate ſententiæ.
17 Primò, quia cũ pronuntia ſit idem quòd ſen-
tentia, l. 1. C. quomodo, & quando Iud. c. 1. de
arbit. in 6. ampliùs non dr̃ aſſerta ſñia, ſed ſen-
tentia ſimpliciter nuncupatur.
18 Secundò quia cum ab ea appellatum dicatur,
in intimatione, & appellatio admiſſa, ſentẽtiæ
validitas præſupponitur. l. ſi exp̃ſſim, cum not.
de appell. l. 1. & 2. cum materia. C. quãdo puo.
non eſt neceſſ. Meritò nec dubitandum, qa Iu-
dex ipſe ſententiæ notitiam habuerit, & eã vti
validam intimari mandauerit.

Sequens dubitatio de defectu præcepti eiuſ-
dem Iudicis, dubitationis nomen nõ meretur,
Tùm qa in initio intimationis p̃dictus actuari⁹
atteſtatur, quòd de mandato Illuſt. D. Guber-
natoris, & ad inſtantiã p̃dicti D. Ioãnis ipſa fuit
facta, tùm quia in fine eiuſdẽ, refert prædictum
D. Ioannẽ præmiſſa oĩa obtinuiſſe intimari per
nuncium publicum, quod Iudicis præceptum
neceſſariò præſupponit.
19 Neque video in intimatione clauſulam illam
ex aduersò ponderatam, admiſit ſi, & inquan-
tum, &c. Quamq̃ ſi adeſſet nihil ẽt officeret, qa
reſoluitur, prout de iure; Nam ſi de iure actus
admittendus venit, pro admiſſo, & ſi reijci dẽt
pro reiecto hr̃, vt de appellatione referunt. Nat.
conſ. 566. num. 5. & Vall. conſ. 77. num. 18. in
2. in oppoſitũ citati. Enimuero actus intimatio-
nis, quam ptæ manibus habemus, proculdubio
veniebat admittendus ſic inſtante dicto D. Ioã-
ne, cuius multũ intererat, nè duobus hæredita-
tem q. Capitanei Mercurij reſtituere cogere-
tur. Ergò pro admiſſo habitus fuiſſet, perindè,
ac ſi purè, & ſimpliciter ſinè dicta clauſula, Iu-
dex admiſiſſet.

Aliud obiectum mandati non inſerti in inti-
matione per procuratorẽ facta, ommitti pote-
rat, ex quo per principalem facta fuit. Nam
D. Ioan-

D. Ioannes Gatſius Caualcha, contrà quē lata fuit ſñia, eſt ille q perſonaliter actum facit, non
20 p procuratorē, vt legi pōt, † Sed & ſi p procuratorē factus fuiſſet, nō tamē neceſſaria erat inſertio mandati, ſtāte quòd de Iudicis mandato emanauit, vt ſup. Alex.d.§. q procuratorio ſub num. 1. Gozad.d.conſ.57. nu.14. Corſet. Ripa. Cagno. & alij ſupra citati; q in terminis loquũtur. Card.autem in d.clem. cauſam, num.6. loquitur in intimatione facta per partem, ſinè Iudicis authoritate.

21 Pari facilitate tollitur, q ſucceſſiuè obijcitur, intimationē ſcilicet factam non fuiſſe ad inſtantiã eius, pro quo ſententia lata fuit, ex quo ſciētia aliundè habita non ſufficit, vt in ſimili per Caballi. in tract. de euict.§.3. in princ. ex communi, diuerſimodè namque reſpondetur.

22 Primò.n. loqtur Caballi. in denunciatione litis facta p emptorē venditori, quæ non tm̃ fit ad effectũ inducendi ſcientiã litis motæ, ſed ēt ad interpellandũ, & reqrendum eum, vt aliquid de nouo faciat, videlicet, vt veniat cũ iuribus ſuis ad tuendũ, & defendendũ cām, tanq̃ meliùs inſtructus, & informatus, q̃ rō ceſſat in intimatione ſententiæ, q̃ ad aliũ finē non tēdit, niſi ad inducēdum ſcientiã, vt intimato currat tēpus appellandi. Et hanc rōnem differentiæ conſiderat ſignãter Bar.in l.denũciaſſe.ff.de adult.quē vnà cũ p multis alijs citat Dec.in cōſ.74 col.2.eōem aſſerens, & poſt eũ Bero. conſ. 171.nu. 23. lib.1. Rimin.iu.conſ.132.nu.34. Cabal.eo.§.3.n.5.6.

Secundò reſpondetur intimationē imò factam fuiſſe ad inſtantiã perſonæ, in cuius fauorē lata fuerat, in ea parte, in qua abſolutus fuit, ideò in fauorabilibus acceptauit, & in piudiuialibus appellauit. Quinimò quoad D.Marcũ Antonium fuit in totũ D. Ioanni fauorabilis, ſtante quòd præceptũ pœnale tranſmiſsũ fuerat, ſub eodem Iudice pro parte ipſius D.Marci Antonij.pdicto D. Ioanni, vſq; de anno 1572. die x. Iunij, nè auderet ſuper iuribus fideicōmiſſi per cũ pienſi, cũ aliqua pſona litigare, nec bona fideicōmiſſo ſubiecta alicui, re, vel verbo cedere, vel reſtituere; cùm.n.iudicialiter poſtmodũ cōdemnatus fuerit ad reſtitutionē faciendã D. Io. Baptæ vti vero hæredi fideicōmiſſario, ceſſit in D.Ioãnis cōmodum, q per reſtitutionē fiendã in executione ſententiæ, pœnã cominatã incurrere nō

23 poterit. † Quia Iudicibus parendũ. l.1.ff.ſi quis ius dicen. nō obtemp.l.non vī.§.qui iuſſus, vbi Dec. & Cagno.de reg.iur.l.quamq̃, & l q. Principis, vbi glo. & Doct. de aq. plu. arcen. l. ſi qs id quod, vbi Dec.n.35.de iuriſd. omn. iud.

24 Tertiò, & vltimò dicimus ſufficere notitiã, & ſcientiam à quocunq; habitã tex.eſt in d. clem. cām, in verſ.niſi appellatũ, & ibi glo.in vet.plena, & certa, in fin. q̃ exēplificat in intimatione, & notificatione facta, ēt p amicum proprium, vel amicum appellantis, gloſſ. in clem.1.in ver. ignoranti, de appell.Fely.latè in cap. cũ contingat, num.9.de reſcrip. Franc.d.c. ſi iuſtus, n.46. Veſtr. in ſua praxi. tit.de cau.deuol. ex pronin. ad Cur. in ver.forma auiē, & verſ. quamobrē, in fin. Bero.conſ.171.num.23. lib.1.

25 Vnicus morbus ſupereſt ſanandus, nã preſuppoſita intimatione ſñiæ legitima, & ſcientia indè cauſata, opponitur adhuc eam non ſufficere, niſi appareat D. Marcum Antonium ſcientiam quoq; habuiſſe proceſſus agitari inter D. Ioan. Baptiſtã, & D.Ioannē, p tradita ab Alex.in l.ſæpè, num.21. de re iudi. Fely.in d.c. quis n. 4. & Imol.in l.ab executore à ſententia, aliàs l.à ſñia, num.15. verſ.ſi autem ignoraſſet, de appell.

26 Sed morbus iſte, medelam ſecũ affert, quãdoquidē Imol. Alex. & Fely. eiſdem in locis dictũ limitant vbicũq; tertius ad cuius ſcientiã peruenit ſententia, ſciuit pariter pendere appellationē ab ea interpoſitã, q a ſi adhuc tacet ſibi præiudicat, & ſententia in iudicatũ contra eũ trãſit. Etenim in caſu noſtro, vnà cũ intimatione ſententiæ notificatũ quoq; fuit, & denunciatũ Dño Marco Antonio qualiter ipſe D.Ioannes ſuccũbens ab eadem ſententia appellauerat, vt diximus; Et licèt eadē appellatio fuerit deinde per appellantē, p multos annos proſequuta, ſemper

27 tñ tacuit D. Marcus Antonius intimatus, † & nunq̃ venit ad iudiciũ impediendũ, docēdo de iure ſuo, prout tenebatur, nàm non ſufficit verbo impedire, & prohibere, prout is fecit, mediante pcepto ſuptadicto, ſed ad cām accedere tenebatur, & de iuribus ſuis docere, vt bellè cōſiderat Caſtren. d.l.ſæpè. num.6.

Secundum ēt remediũ in promptu eſt; nã ex actis apparet, quòd poſt motã litē per D. Ioan. Baptiſtã D.Gabriel pater, & legitimus adminiſtrator D. Marci Antonij, medio procuratoris ſui, tranſmiſit D. Ioanni pceptũ de quo ſup. ad illam impediendã, q in reſponſione, ſeù exceptionibus inter alia notificauit, & intimauit eidē pcuratori libellum pdicti D.Io.Baptiſtæ, illũ exhibendo, & in actis producendo, vnà cũ alijs

28 actitatis. † Vndè perfecta iuducitur ſcientia litis motæ, nec pōt ampliùs ptendere intimatus ignorantiã. Bart.in l.empti actio.C.de euict. & in d.§. morte, nume.48. Alex.nume.41.& Iaſo. num.38. Fely.in d.cap.cum M.num.63. & Rip. nu.163.& in d.l.quod te, num.65. Didac.varia. reſol.cap.17.illat.3. Aſſlie.deciſ.396. nu.6. verſ. & qa, & num. ſeq. vbi ita iudicatum refert in

29 fac.conſ. Et vltra intimationem prædictam, citatus quoque fuit D.Gabriel medio procuratoris, vt ſup. vnà cũ procuratore D.Io.Baptiſtæ, ad inſtantiã D.Ioannis ad videndũ, & audiēdũ nominari teſtes in cã, & lite pdicta, ex qbus negari nō pōt, q n ante ſñiam, & ab initio vſque ſeiuerit D. Marcus Antonius litem motam.

29 Nec

Digitized by Google

29 Nec refragatur, quòd geſta per procuratorem
pſumatur Dñs ignorare ex doctr. Bart. in l.ſi res
obligata, in 1.oppoſit. de leg. 1. & Corn in cō-
30 ſil. 156.nu.7.lib.3. † Quia loquuntur iſti in acti-
bus extraiudicialibus, vt legi pōt, In iudiciali-
bus aūt ſecus dicendū, qm̄ ſcientia procuratoris
eſt ſcientia Dñi, vel eundē ſaltē effectum operat
ad pīudicium ipſius; † quamq̄ contra eū habeat
poſtea Dominus actionem, l. ſi procurator, vbi
Doct. C. de pcurat. l. pperandū in fi. C. de iud.
& ibi Scriben. l. 1. in fi. ff. quando appell. ſit, cap.
biduum, verſ. quod ſi abſentem ij. q. 6. glo. in
c. 1. & ibidē Cano. omnes, vt lit. non conſtet. &
in cap. ſæpe, de appell. glo. & Docto. in authen.
hodie. C. de appell. Dom. de S. Gem. cōſ. 2. Go-
zad. conſ. 19. num. 10. & alibi paſſim per Doct.
32 Minusq; officit, quòd ſcientia patris nō noceat
filio, cùm alia ſit ſcientia vnius, & alia alterius,
33 ex Bero. conſ. 160. nu. 4. 5. & 10. lib. 2. † Nam lo-
quitur Bero. in ſcientia matris, q̄ multū differt
à ſcientia patris, q. eſt legitimus adminiſtrator
34 bonorū filij, † & mandatū hēt à lege, quo me-
diante, & agere, & cōueniri pōt, l. 1. vbi glo. &
Doct. oēs. C. de bo. mater. l. fi. cū not. c. de bon.
q̄ lib. ac ēt ea peragere, q̄ mandatum requirunt
ſpale glo. Bart. & Aug. in l. 1. C. etiam p procu-
rat. Bero. q. 132. p tot. Port. conſ. 151. per tot.
lib. 1. Burſa. conſ. 21. n. 4. In matre igr̄ ceſſat hæc
35 rō, quia non ēſt adminiſtratrix, † Nedùm aūt in
patre hoc verificatur pp adminiſtrationem, q̄ à
lege hēt, ſed ēt in tutore, & curatore, q. habent
ab hoīe, nā eius ſcientia nocet pupillo, & adul-
to reſpectiuè, l. pupillus, de acquir. hæred. cum
not. l. 1. §. fi. C. de fal. mo. Bal. in l. 2. nu. 12. in fin.
C. de reſcind. vend. Nat. conſ. 492. nu. 7. Neuiz.
36 conſ. 20. num. 34. † atque in alijs adminiſtrato-
ribus, l. cum qui, cum materia. C. de procur.
37 Nec facit negotium, quòd duo ſpecialia hoc
caſu concurrere videantur, nēpè quòd ſcientia
procuratoris videatur ſcientia Domini, & ſciē-
tia Domini videatur ſcientia filij, contra l. 1. C.
de do. pmiſſ. Quia iſta non ſunt ſpecialia, & cō-
tra iuris cōis regulas inducta, ſed imò iuri cōi
38 conformia, † quandoq; dē regulare eſt, quòd q.
per aliū facit per ſe ipſum facere vr̄, l. q. patitur.
ff. manda. cap. qui facit de reg. iu. in 6. Ideo qui
litigat p procuratorem per ſe litigare vr̄, & ſi pa-
39 rū diligentē conſtituit ſibi imputet. † Similiter
regulare eſt quòd pater, & filius cēſeantur vna,
& eadē pſona. l. fi. in fin. C. de impub. & ali. ſubſt.
40 l. cum ſcimus. §. fi. C. de agri. & cenſi. lib. 11. † &
vox patris, vox filij, §. ei vero, īſti. de inutil. ſtip.
41 cū ſim. † Et ſi quid ſpecialitatis adeſſe dici poſ-
ſet, q̄ minimè tenendū, vtraq; ab eodem fonte
pueniret, nēpè à ſcientia pcuratoris; idcircò cō
currere poſſent, Alex. in l. centurio, nu. 54. de
vulg. & pup. Dec. in l. 1. ſi pacto quo pœnam,
num. 6. verſ. præterea. C. de pact. cum vulg.

Tertiò, & vltimò apparet de ſcientia ipſiuſ-
met D. Marci Antonij motæ litis, actorū iudicij,
& proceſſus agitati inter D. Ioan. Baptiſtam, &
D. Ioan. prædictos ex tacita illius confeſſione;
42 † Nam cū in intimatione ſententiæ deduxerit,
præſuppoſuerit, ac pteſtatus fuerit D. Ioan. talē
ſcientiam in hæc verba (& de qualitate, & con-
trouerſia pdictus D. Marcus Antonius nullā pōt
prætendere ignorātiam, q. a fuerunt acta iudicij,
& proceſſus dictæ cauſæ contra ipſum D. Mar-
cum Antoniū pducta, & de eis ſcientiā habuit.)
Et nihil fuerit p ipſum D. Marcum Antonium
reſpōſum, & nec quidem auſus fuerit id negare,
vtique fateri intelligitur, & denunciatis, ac pro-
teſtatis acquieſcere, textus eſt aptiſſimus, in l. 1.
§. mariti, vbi glo. in ver. contra, quæ ex illo tex.
colligit not. quòd qui non improbat, probat.
ff. de lib. agno. & tex. in l. filius fam. la. 2. vbi glo.
1. idē repetit not. & plures allegat cōcord. ff. ad
Maced. & inquit Iuriſconſultus in l. 1. ff. quando
appell. ſit, eum, cui aliquid in ſcriptis denuncia-
tur, ſi non contradicat, videri oīa, quæ ſcripta
ſunt, vera eſſe conſentire, facit l. fi. §. item ſi præ-
dixerit cum glo. in verb. conſenſerunt. ff. nau.
caup. ſtab. & l. ſi fideiuſſor, cum glo. in ver. re-
43 cuſare. ff. q ſatiſd. cogan. † Vndè pro cautela tra-
dit Caſtren. in d. l. ſi fideiuſſor, vt talibus denun-
ciationibus, & proteſtationibus ſemper contra-
dicatur, ſequūtur ibidem Rom. Fulg. & cæteri
Scriben. in locis pallegatis glo. 1. & 2. in ca. 1.
27. diſtinct. Fely. in cap. nonne, nu. 17. de præ-
44 ſumpt. † Hoc autem in noſtra ſpecie tantò ma-
gìs recipiendum, ex quo denunciatio, & prote-
ſtatio, continent factum de præterito, nō de fu-
turo, quo caſu duplicem, (ſi non contradicatur)
effectum indubiè parit, ſcientiam ſcilicèt, &
conſenſum, vt firmat Bart. in d. l. non ſolùm. §.
morte, col. fin. verſ. circa ſecundum.
45 Et fortiùs etiā, quia fuit actus redactus in ſcri-
ptura tranſmiſſa, & data parti, quæ eā retinuit,
& non contradixit. Alex. eo. §. morte, num. 28.
46 † Et adhuc fortiùs, quia fuit actus iudicialis.
Alex. ibid. poſt Imol. quem citat, ſub nu. 23.
Ex quibus oībus luce clariùs apparet, nedùm
ſententiæ, & appellationis, ſed ēt litis motæ, &
actorū ſcientiā habuiſſe D. Marcum Antonium,
& nō im̄mediante pſona procuratoris, & partis
47 vt s. verumēt p ſe ipſum immediatè, † & in̄ ſuf-
ficeret pbare p ſolas cōiecturas hmōi ſciētiam.
48 Put. deciſ. 349. lib. 3. † Meritò ſn̄ia memorata
inter D. Ioan. Baptam, & D. Io. lata, illi quoq;
nocet, & pīudicat, vt ſup. dictū eſt, & tex. ſunt
notiſſimi, & aptiſſimi in l. ſæpè. §. 1. ff. de re iud.
& in c. pen. ex eo. & vtrobiq; Scriben. Bar. in l. à
ſn̄ia, nu. 8. de appell. Dec. in c. tua nobis, nu. 25.
de appell. Tiraq. in tract. res int. alios act. n. 20.
& c. 15. n. 8. & p conſequēs cū tranſitū fecerit in
iudicatū, contra eum, nō pōt ampliùs audiri.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *FIlius cuius mater adminiſtrauit bona tutorio nomine, ſi non confecit inuentarium, & librum rationum, poteſt in litem iurare.*

2 *Datio inſolutum facta per tutricẽ pupillo pro redditione rationum, & reliquorum conſignatione, dicitur alienatio neceſſaria.*

3 *Alienata titulo oneroſo abſque dolo minuunt legitimam filiorum.*

EPITOME.

Alienationem neceſſariam minuere filiorum legitimam,

RESPONSVM LVI.

SVper facti narratione expoſita, & allegationibus Clariſsimi Bonacoſſæ exhibitis breuiter agendo, laudarem ego, quòd cum de adminiſtrata tutela, & cura Illuſtriſ. D. Marchionis Federici, & bonorum eius clarè cõſtet, de quibus nulla ſuit vnq̃ reddita rõ, fieret inter ipſum, & Illuſtriſ. eius matrẽ trãſactio, in qua narrata adminiſtratione prædicta in genere, & narratis actibus in ſpecie, in quibus filius ipſe damnificatum à matre ſe p̃tendit, factaq; per eã confeſſione eorum, quæ vera ſunt, & probari quoq; poterunt, ac ẽt negligentiæ cõmiſſæ in non conficiendo librum rationum, Ipſa Illuſtriſ. Domina tranſigendo
1 ſuper prædictis cum Illuſtriſ. filio, † cui ſtricto iure iuramentum in litem veniret deferendum. l. 1. §. offõ. vbi Bar. Bal. & alij. ff. de tute. & ratio diſtra. Rui. conſ. 29. nu. 13. vol. 5. Plot. in repet. l. ſi quando. §. 5. nu. 31. C. vnde vi. Conſtitueret ſe debitricem eius ſummæ, quæ ſibi videretur pro iuſtitia, & exoneratione conſcientiæ ſuæ, & pro ſatisfactione daret, & aſſignaret inſolutum tot bona, vel cenſus Illuſtriſ. filio acceptanti, & eam liberanti ab vlteriori rationum redditione.
2 † Huiuſmodi nanque alienatio neceſſaria, eſſet omnino licita. l. peto. §. prædium, vbi doct. de leg. 2. l. pater filium, in princ. & ibi Bart. ff. de leg. 3. l. 1. & ibidem Bart. C. de prædi. mi. Conſequenterq; filiarũ legitimam iuſtè, ſancteq; minueret, à quibus propterea reuocari minimè poſſent alienata, ex quo acquirens titulum haberet oneroſum, & abſque dolo. Bart. Bald. Card. Cald. Abb. & alij in cap. cum contingat de iure iuran. Alex. conſ. 57. in princ. lib. 5. & Cano. omnes in cap. Rainutius, vbi Didac. §. x.
* num. 9. de communi * atteſtatur. de teſtam.

SVMMARIVM.

1 *CLauſulæ cæterata, ſi de ſtylo notariorum non conſtat; id tantùm comprehendere poſſunt, quod ſubiecta materia conuenit, nec aliter extendi poſſunt.*

2 *Feudorum materia regulariter repugnat alienationi in extraneos.*

3 *Etiam per viam teſtamenti.*

4 *Clauſula (cui vel quibus) importat facultatem alienandi in quoſcunque.*

5 *Clauſulæ cæterata extendi debeat ad Conſ. Sapientis, vbicunque de ſtylo Notarij non apparet.*

6 *Notarius in extenſione clauſulæ cæterata non poteſt plus apponere, quàm Sapiens apponeret.*

7 *Sapiens in extenſione contractus nihil poteſt apponere, quod ad factum pertineat, ſed ea tantum declarare, quæ in iure conſiſtunt, & ex natura actus tacitè continentur.*

8 *Feudatarij coinueſtiti nõ poſſunt ſibi inuicem dare licentiam alienandi feudum in præiudicium ſucceſſorum, Imò ſecuta alienatione pœnam priuationis incurrunt.*

9 *Index in extenſione clauſulæ cæterata, debet coniecturas ſumere ex p̃cedẽtibus, & ſubſequẽtibus.*

10 *Contrarietas ſemper vitanda in quacunque diſpoſitione.*

11 *Clauſula (cui, vel quibus) non tribuit facultatem alienandi in extraneos, quando contrarietas, aut repugnãtia in diſpoſitione conſiderari poteſt.*

12 *Nec poteſt immutare naturam feudi antiqui in præiudicium vocatorum.*

13 *Et idem de clauſula (ad habendum, tenendum, & quicquid voluerit diſponendum.)*

14 *Clauſula (ſaluis exceptis) qui operetur.*

Pro Illuſt. D. D. Pallauicinis de Polleſino.

EPITOME.

Clauſulæ cæteratæ, vbi de notariorum ſtylo non conſtat, quomodo extendi debeant?

Clauſula (cui, vel quibus) in materia feudali quid importet, præſertim in contractibus inter vocatos celebratis?

RESPONSVM LVII.

DVo principaliter in præſenti conſultatione concludo veriſſima. Alterum quòd in Inſtrumento iſto reſtitutionis bonorũ feudalium Polleſini, pro duabus tertijs per Illuſt. q. D. Octauianum Pallauicinum, Ill. D. D. Io. Baptiſtæ, & Pallauicino de Pallauicinis, clauſula illa cæterata pro ſe ſe

nullo pacto extendi poteſt eo modo quo prætendit prædicti quondam Domini Pallauicini hæres, hoc eſt pro ſe ſe hæredibus,& ſucceſſoribus, & cui, vel quibus dederit, vel dabit, ſeù dederint, vel dabunt; Alterum verò quòd ſi ità extenderetur, aut ẽt ab initio vſque per cõtrahentes extenſa fuiſſet, nullum tamen p̃iuditium parere poſſet Ill. Dñis Iulio,& conſortibus Pallauicinis deſcendẽtibus à prædictis Dñis ſtipulatoribus, ex quo ius quęſitũ habenr ex prioribus inueſtituris feudalibus ex pacto, & prouidentia concedentis, ac maiorum ſuorum.

1 Ad confirmationem prædicti theorematis adduco in primis notiſſimã doctrinam Bart.& Scribeñ. in l.Gallus. §.idem credendum. de libe. & poſth. tradentium clauſulas oẽs cæteratas ſi de certo ſtylo notarij non cõſtat, vt in caſu noſtro, illud tñ cõpræhẽdere poſſe, quod ſubiectæ materiæ conuenit, & aliter extendi non poſſe, niſi ſupplendo id quòd deficit in illo ſetmone, ſñ conſuetudinẽ loquendi,& diſponẽdi in illa materia, pro quo videatur ſignanter Alex. ibi n.2. Iaſ.n.14. & Fortuni. Garz.nu. 54.55. aſſerentes ꝓpterea tales clauſulas minimè poſſe continere ea, quæ non ſunt ad materiam adaptabilia, & congruentia. Idem in effectu tradit Fely. poſt relatos in c. cum p. tabellio, nu.6. cum pluribus ſeqq. de fi.Inſtrum. Bero.conſ. 154. nu.8. lib.3. ſequitur Rimin. iun.in conſ.278. n.110. Et Cepha. omnino videndus in conſ. 88. nu.4. & 16.
2 † At ſubiectæ materiæ feudali nõ conuenit alienatio in extraneos, c. Imperialẽ, de prohi. feu.
3 alien.per Frid. & alibi ſæpe, † neque diſpoſitio per viam teſtamenti, cap.1.de ſucceſſ.feud.eſtq́;
vulgaris iſta concluſio in materia feudotum, vt ait Clar.in §, feudum. q.31. Etiam ſi per viã teſtamenti fieret ibi(nulla ordinatione defuncti in feudo manente, vel valente) de ſucceſs. feud. à quo tex.cõis iſta deſumitur regula,vt ꝑ eundem
4 Clar.d.§.q.40. poſt relatos. † Ergo dicta extenſio fieri non poteſt, ex quo clauſula, (cui, vel q. bus) licentiam alienandi importare videtur, cap. 1. de feud. non haben. pro. na. feud. Clar. d.q.31. verſ. vlterius quæro.
5 Secundo facit, quòd quotieſcunque non eſt certus Notarij ſtylus vtſup. tunc clauſulæ cæteratæ extendi dñt ad dictamen, & conſil.Sapientis. Bald.in cap.cum in iure peritus, num.16.de
6 offi. deleg. † nec plus põt notarius apponere in extenſione, q̃ ſapiens apponeret. Rui. conſ.23. num.3.lib.4. Cæpha.d.conſ.88.num.14. & 15.
7 † Cæterùm ſapiens nil addere poteſt in extenſione contractus, ꝙ ad factum pertineat, ſed ea ſolũ declarare, q̃ in Iure cõſiſtunt, & ex nã actus tacitè continentur,gloſſ.fin.in l.ſi mandato tirij. §.fin.vbi Scrib.ff.manda. Cæpha. latè loco præcitato, nu.16.cum plurib. ſeqq. Ergò cũ naturæ feudorum repugnet facultas alienãdi, & teſtandi, vt diximus, nullo pacto poterit eam Sapiẽs, ſub clauſula cęterata cõpræhendere in hac reſti-
8 tutione bonorum feudalium. † Tantò magis,qa actum nullum in hac parte facerent contrahentes inueſtiti de ipſis, quia non poſſunt ſibi inuicẽ licentiam alienandi in non vocatos in Inueſtituris tribuere, imò verò pœnam priuationis incurrere poſſent alienatione ſecuta d.cap. 1. de prohibit. alien.cum vulg.meritò à tali interpætatione, & extenſione cauendum. Craue. conſil.252. num.6. cum concord.

9 Tertiò comprobatur ex eo, quòd ſcribit Iaſ. d.§.idem credendum, nu.20.poſt Bart.vbi vult, quòd ſapiens, ſiuè Iudex, cui onus extendendi clauſulam cæteratam hoc caſu incumbit, illam extendere debeat ex coniecturis p̃cedentium, & ſubſequentium. Enimuerò ſi præcedentia in contractu quę præ manibus habemus, conſiderentur, conſtabir certè nil magis à contrahentiũ mẽte alienum, q̃ ita vtſup. diſponere,cũ primo narrauerint bona prædicta petita fuiſſe in iudicio contra Illuſt. Dños Octauianum, & Franciſcum Mariam moto per Ill. Dños Io.Baptam, & Pallauicinum, tamq̃ ſibi debita virtute antiquarum inueſtiturarum, & malè alienata ꝑ anteceſſores in eorum præiuditium. Pariterq́; pręſuppoſuerint ad illorum reſtitutionem, & relaxationem deueniri pro parte reorum cõuentorum, quia de Iure tenebantur, etiam pro euitãda cõdemnatione expenſarum, & fructuũ perceptorum. Ex quibus manifeſtè colligitur mentem fuiſſe contrahentium inueſtituras antiquas obſeruare, & executioni demandari, non verò ab eis recedere, & contra eas venire, & diſponere. Ex ſubſequentibus autem multò magis id ipſum conſtat. Ex quo proteſtantur Domini Io. Baptiſta, & Pallauicinus ſe talia bona accipere,& obtinere iure proprio, & vigore iurium ſuorum deductorum, & allegatorum in actis, & proceſſibus, potiusq̃ accordij, & tranſactionis, quam inibant. Item ex ſpeciali pacto in ea appoſito ſuper reſeruatione iurium prædictorum, quibus nullum intendunt partes fieri præiudicium in euentum,in quem lis ſuper dictis bonis in futurũ moueretur dictis Dominis Io. Baptæ, & Pallauicino, aut alteri eorum, ſeù eorum, aut alterius eorum hæredibus, quo caſu intendunt iſti ſe tueri cum eorum prioribus, & potioribus juribus antedictis, perinde, ac ſi Inſtrumẽtum tranſactionis prædictæ celebratum non fuiſſet; Inueſtituris igitur antiquis non fuit in aliquo derogatum, ſed eas pęnitus, & omnino ſaluas, & illæſas eſſe voluerunt cõtrahentes. Nimirum ſapiens in extẽſione clauſulæ prædictæ nihil apponere põt contrarium; quia, & menti, & verbis cõtrahentium, tã p̃cedentibus, q̃ ſequẽtib.
10 repugnaret † cõtra reg.l.nã ad ea de cõdi.& demon. & c. dilectus.§.cæterũ,de fi.Inſtr.cũ vulg.

11 Benè

11 † benè faciunt,& in fortiorib. quoq; terminis, q̃ ſcribit Cacher.deciſ.262.nu.3.4.cum ſeqq.& deciſ.163.nu.5.vbi clauſulã prædictam (& cui,vel quib.) ẽt extensã,& ſimiles, non tribuere facultatẽ alienandi extra vocatos concludit, qñ contrarietes,aut repugnantia in diſpoſitione conſiderari põt,put ĩ caſu nr̃o ĩcideret, ꝑ ſupradicta.

12 Datò nũc citrà veri ꝑiudiciũ,quòd clauſula cæterata de qua s̃.extenderetur per notarium, vel ſapientẽ,aut ẽt per partes ipſas in contractu extenſa reperiret (pro ſe ſe.& cui,vel quibus) ꝑut D.Hæres ꝑ̃tendit,tñ ꝑ conſtanti affirmarem, nõ ꝑpterea immutari poſſe naturã feudi ex pacto, & prouidentia;antiqui,pr̃ni,& auiti,ita ut ad feudũ hæreditariũ redactum dici queat,& exaduerſò contenditur.

13 † Talis etenim clauſula,atq; alia conſimilis(ad habendum, tenẽdum,poſſidendũ, & quicquid perpetuò placuerit diſponendũ) & reliquæ hm̃õi intelliguntur ſemper citrà pręiudicium liberorũ,quib. ius erat quæſitũ ex priorib. Inueſtituris,neq; operanť,quòd feudum alienari poſſit ĩn perſonas aliàs ex iuris diſpoſitione, vel inueſtituræ antiquæ tenore prohibitas, per ea q̃ latiſſimè ſcripſerunt Iaſ.in vſi.fœud.n.13. Calca. cõſ.51.Bello.conſ.33.nu.5.Brun.cõſ.115.col.3. Rub.conſ.10.nu.4. Gozad.conſ.84.nu.15.Dec. conſ.193.col.pen.Bero.conſ.66.nu.13.14.reddito in cauſa Parm.& cõſ.106.nu.28.li..1. Menoc. conſ.61.nu.20.cum multis ſeqq.Crau. in conſil. pro gene. nu. 293. cum plurib. etiam ſeqq. Cepha.conſ.371.num.19.& Pedemon.deciſ.ꝑdicta 262.& ſeqq. ferè ꝑ to.apud quos iura, rationes, authoritateſq; per plures legi poſſunt, quas omnes referre ſuperfluum duximus.

14 Et vltra prædicta aduertendum eſſet ad clauſulam,ſaluis infraſcriptis,poſitam in principio trãſactionis prædictæ,quæ operatur,vt omnia inferiùs conuenta cenſeantur excepta, & reſeruata taliter, quòd ab eis nullo pacto receſſum fuiſſe dici poſſit.Vndè ſequitur quòd cum infra appoſitum fuerit ſpeciale pactum de quo ſupra reſeruans Illuſt.Dñis Io.Baptiſtæ,& Pallauicino, eorumq;, & cuiuſlibet eorum ſucceſſoribus primęua iura in actis,& proceſſibus deducta, extẽſum quippè in ampliſſima forma, nihil poſſit ſub clauſula cæterata compræhendi, quod reſeruationi prędictę aliquid detrahat Cacher.plenè d.deciſ. 163.nu.7.vſq; ad nu.54.

SVMMARIVM.

1 *SPolians tenetur reſtituere rem cum fructibus à die ſpolij antequam in petitorio audiatur.*
2 *Et eius quoq; hæres.*
3 *Nedum extantes,ſed etiam conſumptos.*
4 *Atq; eos qui percipi potuiſſent.*
5 *Etiam cum bona fide percepti.*
6 *Naturales indiſtinctè.*
7 *Induſtriales verò ſi extent.*
8 *Vel ſi factus eſt locupletior,qui conſumpſit.*
9 *Qui tamen locupletior factus præſumitur;ſed contrarium vide infra nu. 42.*
10 *Bonæ fidei poſſeſſor eſt,qui ſe dominum credit.*
11 *Bonæ fidei poſſeſſor fructus lucratur.*
12 *Bonæ fidei poſſeſſor eſt qui authoritate ſuperioris poſſidet.*
13 *Multò magis ſi authoritate Principis,& nu.18.*
14 *Sententia tribuit titulum,nedum ad fructus lucrãdos,ſed ad præſcribendum habilem.*
15 *Etiam ſi ſententia ſit nulla.*
16 *Malæ fidei poſſeſſor per ſuperuenientem titulũ poteſt bona fieri.*
17 *Bonæ fidei poſſeſſor,dicitur qui rem ſuam de prudẽtum conſilio inuadit.*
19 *Bona fides ex qualibet, etiam iniuſta cauſa ſolet generari,atq; temeraria.*
20 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij non ſuccedit in vitium malæ fidei, nec tenetur niſi pro viribus hæreditarijs.*
21 *Hæres qui aliũde habet titulum ante mortẽ authoris,non ſuccedit in vitium ſpolij.*
22 *Titulus regulariter cauſat bonam fidem.*
23 *Et contra antiquiorem poſſeſſorem.*
24 *Etiam ſi nõ ſit legitimus,ſed putatiuus,& erroneus*
25 *Succeſſor in beneficio eccleſiaſtico,non ſuccedit in vitium prædeceſſoris.*
26 *Idem in ſucceſſore feudi.*
27 *Hæres malæ fidei poſſeſſoris tenet medium inter bonam,& malam fidem.*
28 *Ad fructus lucrandus non requiritur bona fides, ſed ſufficit malam abeſſe.*
29 *Error etiam iuris à mala fide excuſat.*
30 *Qui in minore ꝑ̃ſumitur,& ſufficit illum allegare.*
31 *Iuris error in caſu valdè dubio, & de apicibus iuris præſumitur.*
32 *Iuris error per iuramentum probatur ſi perſona eſt fide digna.*
33 *Præſertim vbi aliqua bonæ fidei adeſſẽt cõiectura.*
34 *Bona fides præſumitur in eo qui iuſtam cauſam litigandi habuit,& ab expenſis fuit liberatus.*
35 *Bona fides hæredis probatur per ſolam famam, aut rumorem,quòd res erat defuncti.*
36 *Item ex ſola aſſertione vnius legalis viri.*
37 *Et ex aſſertione maiorum,vel aliorũ propinquorũ.*
38 *Et ex poſſeſſione triginta annorum.*
39 *Per quam mala quoq; fides purgari dicitur.*
40 *Aſſerens fructus extare tenetur probare, præſertim negante reo.*
41 *Fructus conſumpti non petuntur particulari iudicio,ſed vniuerſalis tantùm,ex communiori.*
42 *Ex conſumptione fructuum non præſumitur quis locupletior factus, & eſt communis contra glo. & Ang.qui in hoc ſibi contrarius fuit.*

43 Fru-

43 *Fructus vſucapiuntur triennio, & vlterius peti non poſſunt.*
44 *Fructus ciuiles differunt à naturalibus, & induſtrialibus.*
45 *Sapiunt tamen naturam induſtrialium, & eorum regulis ſubiacent.*
46 *Et nuncupantur induſtrioſi.*
47 *Pecunia cum alijs permixta dicuntur conſumpta.*

Pro Ill. DD. Comitibus Cornilij.

EPITOME.

Spolians, & eius hæres tenentur reſtituere fructus cuiuſcunq; generis, priuſquam in petitorio audiantur; Bonæ fidei verò poſſeſſor facit fructus ſuos. Bona fides ex quibus probetur? & an ſufficiat malam fidem abeſſe, licèt bona non probetur, ad effectum prædictum lucrandi fructus?

RESPONSVM LVIII.

1 SVper dubitatione propoſita videretur
prima facie deciden. quòd Dñis Vice
comitibus in poſſeſſorio iam obtinē-
tibus, fructus Caſtri Cornilij cum pti
nētijs à die quo eius poſſeſſione ſpoliati fuerūt,
venirent reſtituendi, anteq̃ in petitorio auditen
tur Ill. D. Com. Rubei, Bal. in c. conquærente in
princ. de reſti. ſpol. in princ. Panorm. & Iaſ. quos
2 refert Crau. conſ. 140. nu. 3. † ex quo mala fides
tam in ſpoliante, quàm in eius hærede illud ope
retur; vt fructuum quoq; fiat reſtitutio, prout eſt
de primo tex. in c. grauis de reſtit. ſpol. cum ibiq;
not. per Scriben. Ioan. Cop. in tract. de fruct. titu. 4. c. 2. cum vulg. & de hærede cuiuſcunq; malefidei poſſeſſionis eſt tex. in l. cum hæres de diuerſ. & tempor. pręſcript. in l. 2. C. de peti. hęred.
tradit Bar. in l. ſequitur, §. fructus, & l. cum ſolus col. 3. de vſucap. Calcan. conſ. 26. col. fi. Balb.
in tract. præſcript. par. 2. tertiæ par. princ. n. 11.
& ſeq. Crau. conſ. 146. ſub fi. vbi de communi.
3 Procedunt iſta nedum in fructib. extātib., qui
rei vendicatione peti poſſunt, ſed ēt in conſumptis, qui conditione ex lege deberi videntur l.
malæ fidei, cum not. C. de condit. ex leg. Doct. in
l. ex diuersò, ff. de rei vendi. in d. c. grauis, & ali-
4 bi ſæpè. † Imo verò in his ēt, q percipi potuerūt
locum ſibi vendicat l. ſi nauis §. generaliter de
rei vend. l. domum, C. eo. cum ſimi.
5 Quinimò ſiue mala fide, ſiue bona percepti fue
rint, indiſtinctè videntur reſtituendi alio præſer
tim non probato, ſiue naturales ſint, ſiuè indu-
6 ſtriales. † Enimuero naturales vbiq; veniunt reſtituendi l. fructus cum materia, ff. de vſur. Gloſ.
& doct. in d. l. ex diuersò Specul. in tit. de fruct.
& intereſſe §. 1. & ibi Io. And. in addi. Fely. in c.
7 de quarta col. 5. verſ. 1. reſtrictio de præſcript. †
induſtriales aūt extantes reſtituuntur d. l. certum
cum not. Bar. & cæteri in d. l. ex diuersò, Rip. in
in c. cum Eccleſia nu. 93. de cau. poſſ. & ꝓpriet.
8 Soc. iun. in conſ. 150. nu. 21. lib. 1. de cōi, † vel ēt
consūpti, ſi conſumens factus locupletior, vt per
9 Soci. & alios, vbi ſ. † Qui tñ regulariter locupletior factus præſumitur, ad gloſ. in l. vtrùm quam
ibi exclamat Ang. ff. de petit. hæredit. niſi igitur
probatum fuerit Ill. DD. Rubeos ex fructuū perceptione locupletiores non euaſiſſe, ad illorū reſtitutionē obnoxios eos fore videtur cōcluden.
His tamen non obſtan. memoratæ fructuum re
ſtitutioni locum nō eſſe firmiter teneo, quando
quidem tam q. Com. Philippum prætenſum ſpo
liatorem, q̃ eius hæredes bonæ fidei poſseſsores
10 fuiſse credendum eſt. † Bona fides enim in eo eſ
ſe dicitur, qui cogitās ſe dñm poſſidet l. apud antiquos, vbi glo. & Bar. in 2. not. C. de furt. & in l.
celſus col. fin. de vſucap. Alex. cōſ. 200. viſo col.
1. in 2. Dec. conſ. 272. nu. 8. Balb. in d. tract. præſcript. par. 2. 3. par. princ. q. 1. ante n. 2. At Com.
Philippus ſe Dñm ſēper putauit, & re vera fuit,
licèt aliàs per vim fuiſset ſpoliatus, prout larius
11 in proceſsu dicitur apparere, merito, &c. † Ideò
fructus perceptos lucri fecit l. bonæ fidei de acquir. rer. domin. §. ſi quis à nō domino, inſtit. de
ter. diuiſ. Bar. in l. ex diuersò de rei vendic. Butr.
& alij in d. c. grauis de teſtit. ſpol. Afflict. deciſ.
240. in prin. Feli. in c. de quarta col. 9. verſ. limita. 2. cum ſimil.
12 Fuit item in bona fide idem Co ex quo authoritate nedum Iudicis, ſed Pontificia, atq; Imperatoria Caſtrum Cornilij, aliaq; ſua loca recupe
rauit, vt ex litteris authenticis, & in forma probanti productis in proceſsu conſtat, hoc. n. dubio procul bonam ſidem parit, Innocē. quem ſequuntur Abb. & cæteri in c. conſultationib. de iu
re patronatus, Alex. conſ. 75. col. penult. volu. 4.
Soc. iun. in conſ. ult. nu. 4. lib 1. tradunt oēs in l.
iuſtè poſſidet de acquir. poſſ. Deci. poſt relatos in
c. cum cauſa notab. ult. de off. deleg. & in conſil.
272. ſub nu. 9. poſt Bal. quem refert in uerſ. & illa
13 bona fides, & in terminis cōceſſionis à Principe
obtentæ, Curt. conſ. 72. col. 8. uerſ. quantò ergò
magis, ubi à minore ad maius arguit, prout, &
nos in præſentiarum arguimus, & rationem ſub
dit propoſito quoq; noſtro deſeruientem, Alba.
conſ. 64. nu. 56. uerſ. 5. fundamentum.
14 Bonæ fidei poſseſsor idē quoq; iudicandus eſt
ſaltem à die quo ſñiam in urbe obtinuit contra
Vicecomitem ſuper uociferationib. ut in proceſ
ſu conſtat hæc. n. titulum tribuit, nedum ad fructus lucrandos habilem, uerumetiam ad rē præſcriben. l. pomponius, §. ſi iuſſu, & ibi plenè not.
ff. de acqui. poſs. l. 3. in fi. de publicia. l. 3. §. idem
quęri-

quæritur de reb. eorum. Alex.conſ.24.num.19.
15 li. 5. † Quod procedit etiam ſi ſententia ſit nulla
gloſ.in c.ſi Sacerdotes,in gloſ.magna vltramed.
16.q.3. Balb.d.tract.præſcrip.par.1. 3.par.prin-
cipalis.quæſt.11.num.2.

16 Nec mirum ſi malæ fidei ab initio† fuiſſet,quod
bonæ,ſuperueniente titulo,efficeretur per l.non
ſolum.§.1. de vſuc.& doctr.Bart.in l.ſequitur.§.
fructus in 3.lectura, & in l.cum ſolus,col.3.verſ.
2. caſu eo. tit.Bald.in l.apud antiquos verſ.quid
enim ſi aliquis poſſidet. C.de fur. & facit tex. in
l.3. §.ex plurimis vbi Alex. ff.de acquir.poſſeſſ.
Balb.vbi ſupra par.1.3.par.principalis.q.12.nu.
4. Curt.iun.conſil.168.nu.29.33.& 35.Io.Cop.
in tract.prædicto de fruct.tit.4.cap.3.

Quibus in locis apertè colligitur malæ fidei
poſſeſſorem per tituli ſuperuenientiam, bonam
fidem acquirere poſſe.

17 Accedat vltimò, quòd bonæ fidei † poſſeſſor
ille dr̃, qui rem ſuam ex prudentum & conſilio
inuadit,& occupat Ang. i l.ſed,& ſi §.ſcire de pe
ti. hæred.Fely. d.c.de quarta, col.8.verſ.& ſi ha-
buit.Cęterum Co.Philippus nedũ ex peritorum
cõſilio, verum etiam eorum participatione rem
ſuam inuaſit, qui iura omnia in ſcrinio pectoris
habent,videlicet Imperatoris, & Papæ vtſupra,
18 igitur,&c.Et non dubium † quòd ſtante licentia
iſtorum Principum videntur quoq; ceſſare om-
nia iura,quæ in cõtrarium adduci poſſent Brun.
conſ.19.nu.9.inter conſilia feud.Neuiz.cõſ.81.
nu. 1. in fi. Crau.conſ.5. nu.7.in fi.Iaſ.conſil.38.
num,4.li.4. & in l.ſi teſtm̃.num.3.C.de teſtam.

Ex quibus omnibus dubio procul fructus me-
moratos,quòd ad perſonã Co.Philippi attinet,
non à malæ fidei, ſed bonæ fidei poſſeſſore per-
ceptos fuiſſe exiſtimandum eſt.

19 Et hæc † confirmatur eò quia ex qualibet, &
iniuſta,& temeraria cauſa bona fides ſolet gene-
rari ad glo.notabilem in l. 1.vbi Bal.C.vbi cauſ.
ſtat. quem ſequitur Alex. conſ.127.col.3.vol.4.
& Aret.pro ea perpendens tex. in l.clam poſſide
re vbi etiam Iaſ.in 7.notabili.ff.de acq.poſſ.Bar.
in l. 1.§.per ſeruum.ff.eod.Barb.conſ.18.nu.83.
li.2.Rip.in c.cum Eccleſia ſub num. 100.de cauſ.
poſſ.& propriet. Curt.in d,conſ.72.& Cur.iun.
conſ.28.nu.11.Iaſ.conſ.46.ſub nu.4. verſ.5.prę-
dicta li.3.Deci.d.conſ.272.ante numerum deci-
mum Balb. in repet.l.Celſus in 3. notabili, & in
3.par.princ.nu.2.cum concord.& Alcia.in tract.
præſumpt. reg.3. præſump.5.num. 3.& 4.vbi de
* communi * ſententia atteſtatur.

Quo verò ad Illuſtres Dños filios,& hæredes,
cum beneficio tamen legis, & inuentarij,eadem
ſequitur iuris deciſio, ſi quidem bonæ fidei non
malæ fidei poſſeſſori ſucceſſerunt ꝑ ſupradicta.
Quinimò ſi contrarium (citrà veri præiudic.ũ)
cõcederet, adhuc eos bonę fidei poſſeſſores ex-
titiſſe, conſequeretque fructus perceptos lucri

feciſſe tenendũ eſſet. ſuadetur hoc in primis eò,
quia in alterius locum ſucceſſerunt, & iuſtam ha
bent cauſam ignorandi. l. qui in alterius cũ ma-
20 teria de reg. iur. † Et non officit, quòd hæredes
ſint,& in vitium ſuccedant d.l.cum heres. Quo-
niã multiſariã poteſt reſponderi,& primò quòd
ſunt hæredes cum beneficio.l.& inuentarij,ideo
in vitium non ſuccedunt vltra vires hæredita-
rias.Alex.& Fel.quos refert, & ſequitur Balb.in
tract. pręſcrip.par.2. 3.par.princ.q.12. num.13.
Brun.conſ.17.nu.16. inter feuda.

12 Secundò,†quòd titulum aliunde habent ante
mortẽ parentis,ſunt.n.vocati in inueſtituris feu
di,& confirmationib.poſt pretenſam cõfiſcatio-
nem emanatis,in quib.tam confiſcatio,quã do-
natio de plenitudine poteſtatis Imperatoriæ, &
cum alijs pręgnantiſſimis clauſulis fuerũt annul-
latæ, & caſſatæ;meritò non ſuccedunt in uitium
tex. eſt in l. an vitium.§.fin.ff.de diuer.& temp.
præſcrip.tradit latè Balb.vbi proximè,ſed num.
15.& alios refert,qui videantur.

22 Confirmatur iſta rñſio eò † quia titulus regu-
lariter cauſat bonã fidẽ.l.pen.C.de euict.l.vnic.
23 C. de vſuc. transf. † etiam contra antiquiorem
poſſeſſorem Balb.poſt Butr.& Fely.quos refert.
in rep.l.Celſus 3.par.princ.nu.11.verſ.ſecundò
24 limita, † etiam ſi non ſit legitimus titulus,ſed pu
tatiuus,& erroneus Barr.& alij d.l. Celſus pręſer
tim Balb.in 4.not.ſub nu.7.Felyn.d.c.de quarta
col.9.verſ.limita.2.vbi latè Abb. in c.auditis de
præſcrip.Rip.d.c.cũ eccleſia nu.98.Alc.in tract.
* pręſump.reg.3 ꝑſump.5.nu.2. vbi de cõmuni. *

25 Tertiò pōt rñderi, quòd † quemadmodũ ſuc-
ceſſor vniuerſalis in prælatura,ſiue beneficio nõ
retinet vitiũ prædeceſſoris gloſ.& Doct.in c.cu-
ra. de iurepatr. glo. Abb. & Fel.in d.c.de quarta
de præſcr.Alex.in l.Pomponius,§.cũ quis col.6.
de acq. poſ.& in conſ.89, nu.9.vol.2.Balb.loco
26 præcitato ſub nu.13.† Ita nec ſuccedens in feu-
dum.Præſertim cum hoc ipſum quoq; beneficiũ
ſit c.1.§.beneficium qui.mo.feu.amit.Curt.iun.
in tract.feud.in 6.q.princ.1.par.vbi plenè.

Quarta quoq; accommodari poteſt reſponſio
ad reg.d.l.cum hæres,nam procedit tantũ ad ex-
cluſionem bonæ fidei hæredis,non verò malam
27 in eo inducit, adeo quòd † hæres malæ fidei
poſſeſſoris medium tenere dicitur inter bonam,
& malam fidẽ, gloſ.eſt notab. quam ſequitur ibi
28 Bart.in l.pōr plurib.in glo.1.ff.de vſuc.† Cęterũ
ad fructus lucrãdos ſufficit malam abeſſe fidem,
non verò bona præcisè requiritur prout in vſu-
capione,& ꝑſcriptione, vt eſt tex.quẽ in id pon-
derãt ſcriben.oẽs in l.ſi fur.§.1.ff.eo.ti.ergo,&c.

29 Secundò principaliter † bona fides Ill. D.D.
Com.Camilli,& Marſilij probatur ex iuris erro
re, cum exiſtimauerint ſe omni tempore, veros
Dños, & legitimos poſſeſſores feudi Cornilij,
meritò ad fructuũ reſtitutionẽ nõ tenẽtur.l.ſed,

& ſi lege.§.ſi rem, vbi Bartol.Bal.Caſtr.& alij de
per. hæredi. glo. Bartol.Angel.& Imo.in l.ſi fur.
§ 1.de vſuc.l.de fructib.eum glo.de do.inter vi.
& vxor.l.quod vxor.vbi glo.Bartol.Aret.& cęr.
de acquir. poſſeſſ.Bald. & Salyc. in l. 2.C.ſi quis
igno. rem min. Curt.d.conſil.72. colum.6.& 7.
Curt. iun.conſil.78.nu.6. & 13. vbi de commu-
* ni,* & conſil.168. nu. 29. Et quòd in iure erra-
uerint probatur primò ex minori eorum ætate
in qua à die mortis patris quindecim annis per-
manſerunt, vt facilè probari poſſe dicitur, etiam
30 per ſcripturas authenricas, † licèt enim regulare
ſit, quòd iuris error ab allegante probari debeat,
vt in proprijs terminis tradit Bartol. d.l.ſed,& ſi
lege. §.ſcire, de peti.hæred.Aret.conſil.17.num.
11. in minore tamen præſumitur,& ſufficit eum
allegare Bald.in l.4. C.de vſuc.pro.empt.Felyn.
d.c.de quarta, colum.8.verſ.limita, vtiliter cum
31 concord. Secundò probatur quoq; † error iuris
præſumptione, quando ſumus in apicibus iuris,
vel in caſu valde dubio. Tunc enim iuris error
æquiparatur errori facti, vt per Bald.& Fely.vbi
ſupra, & Bal.in l.3. C.ſi quis igno.rem mi.Curt.
* iun.d.conſ.20.nu.8.& 9.vbi de cõi* fidem facit,
Balb.in rep.l.Celſus 4.no.ante numerum 18.vbi
plures allegat concord.de vſuc.At cauſa Corni-
lienſis, quãmaximas habuit difficultates in poſ-
ſeſſorio, & de apicib.iuris in ea fuit verè pertra-
ctatum, vt ex proceſſu, & allegationibus tot cla-
riſſimorum patrum liquet, igitur, &c. Probatur
32 tertiò iuris error † per ſacramentum poſſeſſoris
ſi eſt perſona fide digna.Bal.d.l.3.C.ſi quis igno.
rẽ mi.cuius deciſionẽ ſequitur,& plurib.exornat
Curt.d.conſ.72.col.9. verſ.verũ vt nihil Balb.in
33 rep. d. l. Celſus 4. not. in fi. ff.de vſuc. † Et hoc
maximè procedit, ſi aliquæ apparent bonæ fidei
coniecturæ, vt per Curt.ibi, quæ ſanè in nr̃a ſpe-
cie apparent, vt ex ſupra,& infra dicendis patet.
Verùm Ill. & Reuerendus d.Com. Camillus, eſt
perſona fide digniſſima,& oĩ exceptione maior,
vt notorium eſt,& iur̃m prædictũ ſubire paratus
erit, ergo ad fructuũ reſtitutionẽ non tenebitur.
34 Tertiò probatur bona fides † Ill.Dñorũ Rubeo-
rum ex eo, quòd conuenti in poſſeſſorio iuſtam
cauſam litigandi habuerunt. hoc.n.ad cauſandũ
bonam fidem,& fructuum lucrum ſufficit, ſecun-
dùm Curt.iun.d.cõſ.28. nu.10.11.13.& 14.Qđ
autem iuſtam habuerint cauſam litigandi patet,
tùm ex allegationibus memoratis, tùm etiam ex
ſnĩa contra eos lata, qua ab expenſis fuerunt ab-
ſoluti. ſi enim temerè litigaſſent ad earum reſti-
tutionem fuiſſent condemnati. l.eum quẽ teme-
rè, cum ſua materia de iud. Probatur quarto bo-
35 na fides † ẽt in hærede per famam pub. quòd res
fuit defuncti Bart. d.l.Celſus col.2. quẽ ſequun-
tur ibidem ſcrib. & ſignanter Balb. ſub nu.41.&
ſeq. vbi multos allegat concord.& ad ſimplicem
falſum rumorem deciſionem extẽdit. Anch.cõſ.
305. tres dñi Fely.d.c.de quarta col.7. & in c.cũ
contingat vbi etiam Abb. not.de reſcrip.Rip.in
36 c.cum eccleſia nu.95.de cauſa poſſ.& ꝓpr.† Imò
* aſſertio ſola vnius legalis uiri bonam fidem pa-
rit glo.eſt in l.Tirio in fi.de cond.& dem. & alia
glo. in d.c.cum contingat, vbi Abb.& Fel.Bald.
& Ang.in l.indicia col.pen.C.de rei vend.Alex.
conſil.28.nu.10.li.1.Bero.q.65.nu.9.Rip.d.c.cũ
Eccleſia, nu.96.Balb.d.l.Celſus, nu.45. qui latè
inſiſtit, & Alcia. in tract.præſump.reg.3.pſump.
37 5.ſub nu.3. vbi de cõi.*† Idem in aſſertione ma-
* iorum, vel aliorum propinquorũ Bald. vbi ꝓxi-
mè, nu.39.in fi.& nu.44. poſt Bart.Bald.Ang.&
alios quos refert. Cęterũ ꝓbari in noſtra ſpecie
facilimè poſſe dr̃ aſſertio propinquorũ maiorũ
legaliũ virorũ, ac fama de eo, quòd ſupra dictum
38 eſt ergo, &c. Quintò,& vltimò probatur † bona
fides memorata ex lõga poſſeſſione ſaltẽ trigin-
ta annorũ Iaſ.in l.clam poſſidere.§.q ad nũdinas
* col.2.vbi de cõi. * ff.de acq.poſ.Dec.conſ.272.
nu.9.cũ concord.Rip.latè d.c.cũ Eccleſia,nu.99.
39 † Et hoc adeò verũ eſt, vt ex tali poſſeſſione ma-
la quoq; fides de qua priùs cõſtet, purgari poſſit
Bart.in l.2.C.vnde vi. Dec.d.cõſ.272.n.9.Balb.
in rep.d.l.Celſus in 3.par.princ.nu.10.& 11.vbi
* cõcord.allegat,& de cõi* teſtatur Rol.à Val.cõſ.
3.nu.93.& ſeq.li.1. At in occurrẽti caſu p trigin
ta, & amplius an. durauit poſſeſſorio Ill. Dñorũ
Rubeorũ.ideò ſup fructib.nõ ſunt ampliùs mo-
leſtandi. Cõcurrentib.igitur tot legitimis cauſis,
bonam fidẽ indubiè poſſumus cõiectari, qnimò
ſingulæ de per ſe ſufficerent, etiã ſi minùs forent
legitimæ, cũ quælibet leuis iniuſta, & temeraria
cauſa effectũ hunc pariat vt ſupra diximus,& cõ-
ſequenter fructuum ceſſabit reſtitutio. In oppo-
ſitum verò deducta nullũ vñr negotium facere,
Nã primò quo ad perſonã Com.Philippi Marię
bona fides ex multis fuit demõſtrata,& quaten⁹
ab initio fuiſſet malæ fidei, qđ non creditur, per
ſnĩam, quã ex poſt obtinuit, conſtitutus eſt bonæ
fidei poſſeſſor. Quoad perſonam aũt hr̃dũ multò
magis idem concluditur, pro quibus lõgè plures
militant coniecturæ & cauſæ bonæ fidei vt ſupra.
Et vt in indiuiduò ſingula fructuũ genera pro-
curamus ſi de naturalib.loquamur, oĩa poſſumus
concedere, qa nulli ferè ex Caſtro Cornilij cum
pertinẽtijs naturales fructus pcipiunt. ſin aũt de
induſtrialib. tunc aũt de extãtib.aut de cõſũptis
agimus, ſi de extãtib.cõcedimus vt ſupra q̃q̃ eos
vſucaptos dicere poſſemus p ea quæ inferiùs di-
40 centur, ſed nulli re ipſa extãt, † & cõtrariũ ꝓbare
tenet q id aſſeruerit arg gl.in l. cũ de lege de ꝓ-
bat. quã ſequuntur ibidẽ ſcrib. & Alex.conſ.41.
nu.9. li.3.& conſ.55.nu.6.li.1. Iaſ.cõſ.34.col.3.
ſub nu.5.Rip poſt Bart.& alios in l.cõſtante.nu.
* 1.ff.ſol.matr. vbi de cõi,*& maximè ꝓcedit hæc
deciſio in reo negante bona extare, vt in noſtra
ſpecie Caſtr.in l.Męnia.§.1.num.4.ff.eod.rit.

De

De conſumptis autem in quibus uidetur uis
conſiſtere, dicimus non eſſe reſtituendos, etiam
ſi percipiens factus ſit locupletior, ex quo iudi-
cio particulari, non vniuerſali petuntur ſecundũ
glo. d.l.ex diuerſo, quam ſequuntur ibi Bart. &
cæteri glo. & ſcrib. in §. ſi quis à non domino In-
ſti. de re.diui. Curt.d.conſil.72.colum.fin.verſ.
quia ad iſta omnia, qui communiorem, & verio-
rem opin. hanc atteſtatur. Sed ſi cõtraria ſenten-
tia reciperetur, quæ non eſt recipienda per ſu-
pradicta, tunc reſpondendum foret ex fructibus
huiuſmodi nõ eſſe factos locupletiores Ill.D.D.
42 Rubeos, † & nõ obſtat præſumptio, quam Ang.
in contrarium extare inquit poſt gl. in d.l.vetũ,
quia horum opin. communiter reprobatur; præ-
ſumptionem enim in oppoſitum potiùs vigere,
quòd ſcilicet ex conſumptione taliũ fructuum
non ſit factus cõſumens locupletior, tenet Ang.
ſibi contrarius, & Paul. de Caſtr. quos refert, &
ſequitur Curt. d.conſil.72.col.4. verſ.7. concl.
Fel.d.c.de quarta col.9.verſ.& in dubio nõ præ-
ſumitur Curt.iun.citato cõſ.28.nu.14.vbi com-
43 munem, & veriorẽ hãc eſſe aſſeuerat. † Et quòd
omnem videtur difficultatem tollere, vſucapti
dici poſſunt fructus huiuſmodi, ex quò per trie-
nium, & longè plùs omnes ferè penes Ill. Dños
percipientes manſerunt, ideò peti ampliùs non
poterunt.l.ſequitur.§.fructus vbi glo.Bart.Ang.
Imol. Caſtr.ff.de vſuc. Aret.in d.§.ſi quis à non
domino Abb. d.c.grauis col.7. & in c.de quarta
col.pen.verſ. dico tantùm Bal.in l.1.nu.8.& ſeq.
C.de vſu.& fruct.lega. Curt.conſ.72.prææallega-
to col.3.verſ.ſexta concluſio, & colum.fin. verſ.
adhuc reſpondeo, & latiſſimè Balb. d.tract.præ-
ſcrip.par.4. quartæ par.princ.q.35.per to.
44 Et ſi dicatur † fructus Cornilij in fructibus ci-
uilib. vt plurimùm conſiſtere, qui ſeparatam ha-
bent naturam à naturalibus, atq; ab induſtriali-
bus, vt p Bart.& alios d.l.ex diuerſo de rei vẽd.
45 † erit itidem animaduertendum, quòd adeo in-
duſtrialium naturam capiunt, vt eorum regulis
omnino ſubiaceant per l.ſi nauis vbi Bart. Bald.
& alij not. ff. de rei vend. & idem Bart. & ſcrib.
d.l.ex diuerſo Cano.d.c.grauis, & in c.conſulta-
tionib. de iu.patro.Soci.conſ.251.nu.24.vol.2.
46 † Vndè eſt, quòd fructus induſtrioſi nuncupan-
tur ſecundùm Bal.in l.pro onerib.ad fi. C.de iu.
dot. Imò induſtrialiſſimi ſecundùm Sylua.conſ.
49.nu.77.& re ipſa ab induſtrialib.non differũt,
vt per Io.Cap.in tract.de fruct. ti.2.c.3.Meritò,
quod de ipſis induſtrialibus conſumptis dictum
fuit, his quoq; ciuilibus debet conuenire. Super
extantibus. autem vix poteſt dubium incidere,
47 quãdo quidem, vel nulli ſuperſunt vt ſupra, † vel
ſi ſupereſſent, ſola eorum immixtione cum alijs
pecunijs facta, conſumpti dicerentur. l.nam & ſi
in fin. ff.ſi cert. petat. l.ſi alieni nummi.ff.de ſo-
lu. cum vulg.

Conſi. Lud. Sacc.

S V M M A R I V M.

*1 TVtor, vel curator, qui ſe ingerit, & vl-
trò offert, dandus non eſt.*
*2 Fallit in eo qui idoneus eſt, quia poteſt
iudex eum tutorem, vel curatorẽ dare.*
*3 Idoneus autem eſſe debet duplici modo, videlicet
reſpectu morum, & facultatum.*
*4 Idoneitas reſpectu morum præſumitur, niſi contra-
rium probetur, reſpectu verò facultatum probari
debet.*
*5 Fideiuſſio autem ſupplet defectum probationis fa-
cultatum.*
*6 Idoneè cantum cenſetur, vbicunq; fideiuſſio, vel
pignus datur.*
*7 Clauſula (non obſtan. &c.) in reſcripto, derogat
legibus, & iuri communi.*
*8 Clauſula (de æquitate) operatur vt delegatus poſ-
ſit rigorem, & apices iuris non attendere.*
*9 Aequius eſt curatorem bonis abſenti dari eum, qui
ab inteſtato ſucceſſurus eſſet, quàm extraneum,
vt bona ipſa conſeruentur, & non dilapidentur.*

E P I T O M E.

*Licèt tutor, vel curator, qui ſe ingerit dandus re-
gulariter nõ ſit, Fallit tamen in idoneo, qui dari
põt. Idoneus autẽ morib. & facultatib. eſſe dẽt.*
*Quid autem circa has qualitates probari debeat;
& an fideiuſſio ſuppleat probationem faculta-
tum? explicatur.*
*Dec. & Gozad. in hac materia contrarij fuerunt,
ſed Dec. ſententia probatur.*

RESPONSVM LIX.

REctè videntur dubia per Magnificum
D. primum cõſulentem reſoluta, ſuf-
ficeretq; doctiſſimis eius allegationi-
bus ſubſcribere. Verumtamẽ vt cliẽ-
tulo efflagitanti morem geram, addere paucula
decreui, q̃ clariorẽ adhuc ipſus cauſam reddant,
& Ill.Dñi Gubernatoris ſententiam demõſtrent
1 iuſtiſſimã, atq; æquiſſimã. † Et quia uis tota con
ſiſtere vr̃ ſuper illo articulo, Vtrùm D. Paulus
dari potuerit curator bonis Hieronymi eius fra
tris abſentis, ex quo ad hmõi curã ſe ingeſſit, &
vr̃ prima facie, quòd non per tex. vulg. in l.ſcire
oportet. §.fi. ff.de tu.& cur.da.ab his, cũ ſim. per
quem ita in terminis rñdit Goz.conſ.68.nu.10.
aduersùs Decij, rñſum 575. Idcirco pro reſolu-
tione huius difficultatis, vltra allegata, cõſiderã-
2 dum eſt, † regulã d.§.fi. indiſtinctè nõ ꝓcedere;
etenĩ locũ nõ hẽt vbicunq; ille, q tutelæ, vel curæ

Digitized by Google

ſe ingerit, Idoneus eſt, quia iudex eũ decernere põt, vt inquit ibidẽ gl. in ver. ſemper quã Doct. paſſim ſequuntur, & ſignanter Gozad. in loco pręcitato. Dubium igitur cadere põt ſolummodo in hac noſtra ſpecie, an D. Paulus idoneus ſit
3 nec nè? † Et ſanè duplex idoneitas in quolibet tutore, & curatore requiritur, morum ſcilicet, & facultatum, vt nuncupatim tradit Vulp. in l. 2. in §. idoneos, quod Bart. & alij ſignant. ff. de Senat.
4 Tertul. † Quoad mores, veriſſimum eſt quemlibet idoneũ præſumi, nec vllam in id exigi probationem, licèt quoad facultates ſecus ſit. gloſ. in l. ſi verò. §. 1. in ver. dubitetur in fin. ff. qui ſatiſ. cogan. cuius ſententiam probat inibi Bart. quem cæteri ſequuntur. Vndè videtur fuiſſe neceſſaria probatio ſacultatum D. Pauli, vt curator dari potuerit, prout probatæ fuerant in caſu illo, in quo Dec. & Gozad. pugnantes fuere vtſupra.

5 Contrarium tamen intrepidè teneo in caſu iſto, duplici ratione. Primò, quia per æquipollens conſultum fuit abſentis indemnitati ex cautione fideiuſſoria per D. Paulum præſtita, quæ tantæ eſt potentię, vt de fideiubentis fide, & idoneitate ampliùs dubitari non permittat, citra
6 eius iniuriam d. l. ſi verò. §. 1. cùm materia; † Et hinc eſt, quòd in omni diſpoſitione idoneè cautum cenſetur, vbicumque fideiuſſio, vel pignus datur l. ſi mandato Titij in fi. & ibì Bald. & cæteri not. ff. manda. l. 4. §. adijci, de fideicom. liber. c. cum conſtet vbi glo. & ſcrib. ext. de pignor. cum ſimi. Secundò, quia non à iudice ordinario, ſed à Principis delegaro datus fuit, Porrexit enim D. Paulus preces Sereniſſimo Domino N. Duci petendo extraneum curatorem remoueri, & ſe fratrem, ac proximiorẽ agnatum dari, & in reſcripto commiſſum fuit Ill. D. Gubernatori, vt quod iuſtum, & æquum ſibi viſum fuiſſet, decerneret, cum clauſula non obſtan. &c. In quo reſcripto duo ſunt notãda, alterum quòd Princeps arbitrio D. Gubernatoris negotium remittit, & facultatem ei tribuit, ſequendi æquitatem; alterum quòd ad hunc effectum derogauit legibus, & iu-
7 ri communi quatenus obſtent. † hoc enim importat clauſula prædicta (non obſtan. &c.) Bart. in l. fi. ad fi. c. ſi cõtra ius, vel vti. pub. & ibidẽ ſcrib. omnes in extrauag. ad repri. in ver. non obſtan. Abb. Fel. & alij in c. nõnulli de reſcrip. Celſ. Hugo. in tract. de clau. nu. 28. & plurib. ſeq. Vndè ſequitur, quòd D. delegatus æquitatem amplecti potuit, non attentis apicibus, & rigore iuris, tum
8 quia expręſſim derogatum fuit vtſupra, † tum etiam quia ſimplex facultas ſectandi æquitatem idẽ importat, vt docet Bart. in l. fideiuſſor. §. quędam, & in l. quintus. ff. manda. latè Io. Baptiſta Peruſ. in tract. de arb. lib. 10. c. 13. per to. Menoc. poſt Inno. & Pariſ. quos citat in tract. ſuo de arb.
9 iud. q. 65. nu. 4. † Quòd autem ęquiſſimum fuerit fratrem abſentis de cujus morte dubitatũ, curatorem bonorum eius conſtitui, extraneo remoto, nullus certè inficiabitur, quandoquidem eius officium eſt bona conſeruare, nè dilapidentur in præiudicium eorum qui ſucceſſionem ſperãt, vt dixit Vulp. in l. 2. ff. de legi. tuto. per quẽ tex. ita in terminis argumentatus fuit Dec. d. conſ. 575. nu. 6. & argumentationem fatetur Gozad. d. cõſ. 68. n. 2. verſ. 3. iſte, & latiùs proſequitur Caualc. in tract. ſuo de tut. & cura. nu. 301. atq; Menoch. d. tract. lib. 2. caſu 150. nu. 19. in fi. & nu. 32. Quapropter ſi iuris rigore inſpecto, curator dari, D. Paulus, non probata facultatũ identitate, nequiuiſſet, cuius contrarium ego verius ob fideiuſſionem præſtitã, exiſtimo, de æquitate tamẽ, quam Ill. D. Gubernator Ducali authoritate amplecti potuit, & debuit, ſecus iudicandum eſt, Idcircò D. Veſtrę partes erunt in cõfirmando eius decretum ſaluo ſemper rectiùs ſentientis iudicio.

SVMMARIVM.

1 *COnſtitutio prohibet iuramẽtum actuale in contractibus apponi in Ducatu Parma, & Placent.*
2 *Iuramentum eſt quid ſpirituale.*
3 *Et ad Eccleſiam ſpectat.*
4 *Ideo laica poteſtas circa illud diſponere non poteſt.*
5 *Iuramentum addit forum fori, propterea obligatus eum iuramento, poteſt coram iudice eccleſiaſtico conueniri, licèt laicus ſit.*
6 *Hinc infertur ſecundùm Bella. quòd lex ciuilis non poſſit prohibere iuramenta in contractibus apponi, nè detrahatur eccleſiaſtica iuriſdictioni, & num. 13. Sed contrarium vide num. 16. vſque ad fin. & maxime, num. 46.*
7 *Iuramentum in Deum dirigitur, & iurantem Deo obligat.*
8 *Ius ciuile non poteſt quicquam diſponere de obligatione Deo facta.*
9 *Lex ciuilis, vbi canonice, vel diuino iuri contradicit in ſpiritualibus, his ſtandum eſt.*
10 *Iurandum non eſt, niſi vbi neceſſitas exigit, Neceſſitas q; ſubeſſe dicitur, vbi concurrit vtilitas.*
11 *Vtilitas conſiſtit in perſuadendo alteri, quod vtiliter perſuadetur.*
12 *Lex ciuilis nihil poteſt ſuper iuramento directè diſponere ex communi; quod declara, vt num. 53. 54. 55.*
14 *Fidei præſtatio, & iuramentum idem eſſe videtur.*
15 *Exceptio debet eſſe de regula.*
16 *Iuramentum in contractibus de conſuetudine tantùm apponitur, non ex legis diſpoſitione.*
17 *Conſuetudinem poteſt Princeps in ſtatu ſuo tollere, & abolere.*
18 *Iuramentum remitti poteſt per eum in cuius fauorem præſtitum fuit.*

19 *Pacto*

Digitized by Google

19 *Pacto ad ſtatutũ arguitur, & quod per pactum fieri poteſt, poteſt, & per l.ciuilem.*

20 *Lex ciuilis, licèt non poßit contra ius Diuinum, vel cano. diſponere, pōt tamen ea iuuare, illiſq; fauere.*

21 *Legi ciuili diſponenti ſecundùm ius diuinum cōtra uenitns, dupliciter peccat.*

22 *Legi ciuili contrauenieus peccat.*

23 *Lex ciuilis coadiuuare dicitur canoneo, quando illis non contradicit.*

24 *Iurandi frequentiam abhorret lex diuina, atq; canonica, q̃a inde ſæpißimè in periuriũ inciditur.*

25 *Iuramentum in contractibus, in quibus appoſitum non fuit, an ſubintelligatur, vel fingatur interueniſſe, ſtante conſuetudine apponendi? remißiuè.*

26 *Leges ciuiles Imperatorum Chriſtianorum iuramēta in certis caſibus præſtari prohibent, præſertim contra legis præceptum.*

27 *Et ſuper viduitate ſeruanda.*

28 *Atq; ſuper arbitrorum electione.*

29 *Leges quoq; gentilium pariter iuramenta prohibere conſueuerunt, prout in relictis factis ſub conditione iuriſiurandi, quæ ſuſtinentur, iuramento nō præſtito, lege illud prohibente.*

30 *Et in communi teſtatoris præcepto, contra leges, vel bonos mores.*

31 *Lex ciuilis in eo, quod cànonico iuri nō repugnat, indubiè ſeruanda eſt;*

32 *Etiam in eccleſiaſticis.*

33 *Lex ciuilis quandoq; remittit iuramentum, prout in eo, qui non eſſe in numero Decurionum iurauit.*

34 *Et in eo qui de iudicio ſiſti iurauit, cui poteſt per iudicem remitti iuramentum.*

35 *Atq; in eo, qui excipit de non numerata pecunia, quam recepiſſe iurauerat.*

36 *Ac etiam in eo, qui ex falſis inſtrumentis tranſegit cum iuramento.*

37 *Lex ciuilis quandoq; vim habet Apoſtolici.*

38 *Statuta prohibentia mulieres, vel minores contrahere ſinè certis ſolēnitatibus, etiam cum iuramento; & contractus aliter geſtos præſumentia fictos, ſimulatos, vel dolo, metu, aut fraude celebratos, valent, & tenent, & ſeruanda ſunt, ſecundùm communem* opi & nu. 55.*

39 *Præſertim quando ex aliqua iuſta, & rationabili cum condita ſunt.*

42 *Anima cunctis rebus anteponenda.*

41 *Præſumptio iuris dicitur probatio.*

42 *Præſumptionum alia iuris tantùm, alia iuris, & de iure.*

43 *Præſumptio iuris, & de iure eſt, quæ fit à lege, & ſuper qua lex ipſa aliquid diſponit, & pro veritate haberi mandat.*

44 *Contra hanc non datur probatio.*

45 *Iuramentum contra bonos mores, non eſt obligatorium, & num. 51.*

46 *Lex ciuilis, ac Princeps poſſunt prohibere nè iuramentum in contractibus apponatur.*

47 *Temporalis iuriſdictio ſeparata eſt ab eccleſiaſtica, & vtraq; debet in ſuis terminis contineri.*

48 *Principibus laicis licere videtur leges condere, quibus prohibeantur ſubditi ſui actus facere, p quos eorũ iuriſdictio ad eccleſiaſticos iudices trãſeat.*

49 *Clauſula (in omnibus, et per omnia) quid importet.*

50 *Non entis nullæ ſunt qualitates.*

51 *Abſolutio petenda non eſt à iuramento impoſito ſuper contractu metu geſto;*

52 *Neque ſuper doloſo, non tantùm dolo vero, ſed etiã præſumpto ob enormißimã læſionẽ, ex magis cōi*.*

56 *Bellam. in c. cum C. laicus de for. compet. in 6. declaratur.*

57 *Iuramenta prohibere in actibus iudicialibus, non reſpicit ſpiritualitatem, ſed intereſſe ciuile, & politicum.*

58 *Principes ſeculares, nedum poſſunt, ſed debēt ſubditorum ſuorum ſaluti animæ inuigilare, & proſpicere, & leges ſuperinde diſponentes valent, & tenent.*

59 *Debentq; id terrore poteſtatis legibus efficere, quod Sacerdotes docendo non poſſunt.*

60 *Fidei præſtatio plurimùm à iuramento differt, vel diuerſa eſt.*

61 *Alternatiua cadit inter diuerſa.*

62 *Iuramento contrauenieus magìs punitur, quã fidei data deficiens.*

63 *Iuramento contrauenieus beneficio priuatur, non vero contrauenieus fidei datæ.*

64 *Fidei præſtatio an omnes iuramenti effectus operetur? maximè controuerſum eſt.*

65* *Diſtinctionem tamen communem* refert Alcia. qua conciliantur contraria opi.*

66 *Fides alia eſt humana, alia Theologica.*

67 *Fidem verò dans, de humana in dubio intellexiſſe creditur, & per conſequens minimè iuraſſe, neq; iuramenti vinculo obſtrictum eſſe, prout obſtrictꝰ eſſet, ſi de Theologica fide ſenſiſſet.*

68 *Contrarietas in omni diſpoſitione vitanda eſt.*

69 *Coniecturis locus non eſt, vbi ſumus in claris.*

70 *Negocij ſic vt ſupra tractari exitus.*

Ad mandatum Sereniſs. D. Ducis Ranucij.

EPITOME.

Quæſtio examinata coram Clemente viij. Sum. Pōtif. refertur vtrũ ſcilicet poſſet Princeps ſecularis in ſtatu ſuo prohibere iuramẽtũ in cōtractibus apponi, generali cōſuetudine nō obſtãte & alijs ẽt obiectis non obſtantibus? & quis rei exitus?

RESPONSVM LX.

ANno 1594. cum Sereniſs. D. Dux Ranutius Farneſiꝰ inuictiſs. Alexãdro eiꝰ genitori iã biẽnio, in hoc p̃clariſs. Ducatu Parm. & Placẽ. ſucceſſiſſet, plures edidit ꝑ bono regimine ſalubres cōſtitutiones;

Inter quas vna fuit ad tollendam vulgatã illam
conſuetudinẽ apponẽdi iuramentũ in omnibus
contractibus, de iure cõi validis abſq; iuramen-
to; qm̃ ſæpiſſimè, & vt plurimùm, cõtrahentes
ipſi in periuriũ incauti, impræmeditatiq; inci-
dere ſolebant; promiſſa cũ iuramento non ob-
ſeruantes, aut poſt ſtatuta tp̃a; vel aliter Sacra-
mento præſtito contrauenientes, fuit autem hu-
iuſmodi conſtitutis tenoris infra notati, in fine
præſentis reſponſi.
1 . Conſtitutionibus igr̃ publicatis, Summo Pont.
Clem. VIII. nunciatũ fuit, conſtitutionem hanc
Sereniſſ. D. Ducẽ iuriſdictioni Eccleſiaſticę p̃iu-
dicialem condidiſſe; quod ægre ferre viſus eſt,
negotiũq; altiorẽ indaginẽ requiſiuiſſe aſſeruit.
Quocirca, cũ per id tẽpus idẽ Sereniſſ. D. Dux
alijs de cauſis ad eũdem Sum. Pont. me Oratorẽ
deſtinaſſet, in mandatis ẽt dedit, vt cũ Sanctita-
te Sua hac de re ptractarẽ; imprimiſq; rectã ſuã
intentionẽ enudarẽ in huiuſmodi lege condẽda;
euitandi ſcz periuriorũ frequentiam, & peccata
ſubditorũ ſuorũ; ſubindeq; cauſas explicarem,
quibus lex ipſa rõnabilis, & iuriſdictioni Eccle-
ſiaſticæ minimè præiudicialis exiſtimanda vide-
retur. Demum verò promptã exhiberẽ obediẽ-
tiam in eo, quod Sanctitas Sua præcipere, cauſa
cognita, ſtatuiſſet. Quæ cum à me benignè ad-
modũ, attenteq; Sum. Pont. audiuiſſet, ad Illu-
ſtriſſ. & Reuerẽdiſſ. D. Cardinalem Segam Epi-
ſcopum Placentiæ me remiſſit, cum quo de con-
ſtitutionis validitate, & inualiditate agerem.
Adiui ergo D. S. Illuſtriſſ. quã de negotio ple-
nè inſtructam, & edoctam reperij; Nam plures
propoſuit difficultates, & doctiſſima argumenta
contra hanc ſæcularis Principis legem.
2 Et in primis, Iuramentũ eſſe quid ſp̃uale, c. 2.
3 de iureiur. † & ad Eccleſiam ſpectare. c. fin. de
4 fo. compet. in 6. c. venerabilem de elect. † Ideò
laicam poteſtatem circa illud diſponere nõ poſ-
ſe, c. Eccleſia S. Mariæ de conſti. c. tuam, de ord.
cogni. c. ſi Imperator. 96. diſt. Quæ ratio vide-
tur generaliter procedere, ſiue de iuramento
præſtito, ſiue de præſtando agatur, quando iu-
ra prædicta indiſtinctè loquuntur.
5 Secundò, conſiderabar iuramentum addere
forum foro, operariq;, vt qui illud præſtiterit in
aliquo contractu, poſſit pro eius implemẽto co-
ram Eccleſiaſtico Iudice conueniri, d. c. fin. vbi
6 DD. de fo. compet. in 6. † Vndè conſtitutio pro-
hibens in contractibus iurari, tendit ad iuriſdi-
ctionis Eccleſiaſticæ diminutionem, & hac po-
tiſſimũ ratione moueri, Bellam. in c. cum C. lai-
cus de for. compet. in 6. ad ſentiendum contra
huiuſmodi prohibitionem, vt inferiùs pleniùs
dicetur.
7 Tertiò. Aſſerebat Iuramentum in Deum diri-
gi. & ipſi Deo obligare, c. debitores, de iure-
8 iur. & c. & ſi Chriſtus, eo. tit. † Propterea ius
ciuile, quod eſt infimum, nullo modo poſſe di
ſponere de obligatione, quam homines cũ Deo
ipſo contrahunt, vt in ſpecie conſiderat Fortu.
Garz. in tract. de vlt. fin. iu. num. 325.
9 Quartò, Adducebat, quòd quando lex ciuilis
contradicit iuri canon. ſtandum eſt proculdubio
iuri canon. quando materia eſt ſpiritualis, dum
vergit in animæ detrimentum, cap. nouit de iud.
Bart. cõmuniter receptus in l. priuilegia, nu. 2.
C. de Sacroſ. Eccl. Cano. in c. 1. de op. no. nun-
ciat. At conſtitutio prohibens contrahentes iu-
rare, aduerſat̃ iuri can. circa ſpiritualia d. c. & ſi
10 Chriſtus. §. quemadmodum, † vbi Sum. Pontif.
interpretando illa verba (nolite iurare) ea in-
telligit, vt iurari non poſſit, niſi cum neceſſitas
exigit, Neceſſitas aũt includit quoque vtilitatẽ,
vt dicit gloſſ. in d. c. & ſi Chriſtus, & poſt eam
11 Butr. in §. Iacobus, nume. 3. † Vtilitas autem in
hoc conſiſtit, vt alteri perſuadeatur. quod vtile
eſt perſuaderi, c. tu malum. vbi gloſſ. & Turre-
cremat. 22. q. 1. Idemq; diſponitur in præceden-
tibus, & ſeqq. c. c. eo. ti. Concludendum igitur
licitum eſſe iuramentum ad confirmãdam pro-
miſſionem, & altruendam promiſſam fidem, vt
etiam tradit Sot. de iuſti. & iu. lib. 8. q. 2. conſe-
quenterq; legem prohibẽtem iuramentum, ad-
uerſari iuri cano. ita interpretanti ius Diuinum.
12 Quintò, Vt noſtratum quoque authoritas non
deeſſet ad probandum, quòd nulla lex ciuilis
quicquam poteſt validè ſuper iuramẽto decer-
nere, allegabat Aret. conſ. 8. in princ. Boet. de-
ciſ. 247. num. 8. Iaſ. in l. fi. num. 25. 26. ff. qui ſa-
tiſd. cog. poſt multos alios ab eo citatos, conclu-
dentẽ, quòd quando lex ciuilis directè diſponit
de iuramento, vt in caſu noſtro, receptiſſimum
eſſe quòd non valet, Soci. iun. conſil. 3. à nu. 24.
vſque ad 44. lib. 2. Moder. Anchar. q. 14. nu. 18.
Villalob. com. opin. lib. 5. nume. 99. Gab. tit. de
iureiur. concl. 5. num. 15. poſt Bero. Cur. & alios,
quos ſequitur, Rol. conſil. 31. num. 14. vol. 2. &
latiùs conſil. 99. nume. 11. cum pluribus ſeqq.
lib. 3. & vltra hos Beltran. conſil. 30. ex caſu,
colum. 4. verſ. tum & quia, volum. 3. in no. qui
* etiam de communi * atteſtatur.
13 Sextò, & vltimò, Adducebat pro coronide. &
in terminis terminantibus Bellam. in rep. d. c.
cum. C. Laicus, num. 19. de fo. compet. in 6.
tenentem conſtitutionem, & ſi non annullet iu-
ramentum, ſed preſtari tantùm prohibeat, non
valere; idq; pluribus rationibus, & argumentis
confirmare, cuius opin. contra moder. cõfirmat
Valcſ. in tracta. conſultationum. & rerum iud.
in Regno Luſitano, conſultat. 99. vbi pro hac
parte adducit Alex. Caſſa. Curt. Afflict. Rui. &
Vltal. & nouiſſimè Pinel. in l. 2. nume. 2. C. de
reſcind. vendit.
14 Duo inſuper obijciebat aduersùs hãc noſtram
cõſtitutionẽ, Alterũ, quòd in p̃fatione indicaret
Principem

Digitized by Google

Principem apponere voluiſſe manum in meſſem
alienam, profitendo velle animabus ſubditorum
ſuorũ conſulere, quod Eccleſiaſticorum ꝓprium
munus eſt, Alterum quòd contrarietatem quaſi
expreſſam contineret, prohibẽdo ſcilicet iuramẽ
tũ in cõtractibus apponi, & nihilominus permit-
tendo adhiberi clam, (ſub vinculo ſincerę, & im-
maculatæ fidei) quæ iuramentũ quoddã videtur
importare, cum fides noſtra ſit res ſacra, vt virtus
eſt theologica, & ex propria ſua natura iuramen-
tũ inducat, & ꝙ inter fidei præſtationem, & iura-
mentum non ſit differẽtia, tradit glo. fi. in c. 2. de
fideiuſſo. ꝑ illũ tex. cũ quo concordaret, videtur
tex. in c. ad aures, extra de his q͂ui. vel met. cã, &
in c. peruenit de iureiur. & cum ſua opin. tranſire
videtur Abb. in d. c. ad aures, n. 3. cum ſeqq. & in
c. couſtitutus, vbi Gloſ. de tranſact.

Quod confirmari uidetur per illam exceptionẽ
(excepto periurio, eiuſq; pœnis ſpiritualibus, &
15 reatu animæ,) quæ debet eſſe de regula, l. nam ꝙ
liquidè de pœu. lega, Vndè arguitur quòd niſi
iſta fuiſſet excepta, ab illa fidei præſtatione, ꝓceſ
ſiſſent ex intentione legiſlatoris, & ꝑ conſequẽs,
quòd de fide diuina intelligatur, ſub qua coutra
hentes ſe obligare poſſunt, & debent, & conſti-
tutio ipſa præcipit.

Ad impugnandam conſtitutionem Illuſtriſs. &
Reuerendiſs. D. Cardinalis, nedum oretenus, ve
rumetiam in ſcriptis protulit.

Ego verò pro ipſius conſtitutione validitate ſẽ
tiendum, debita cum modeſtia arguebam, & di-
cebam Primò.

16 Iuramentum in omnibus contractibus apponi
debere nulla lege canonica, aut ciuili, cautum re
periri, ſed tm̃ ex quadam generali cõſuctudine,
vt legere eſt apud Grat. conſ. 104. ad fin. lib. 2.
Barb. conſ. 43. nu. 7. li. 2. Gram. deciſ. 12. poſt nu.
14. Seraph. in tract. de virtute iuramẽti priu. 22.
nu. 106. vſq; ad fi. & Gabr. in ſuis comm. concl.
ti. de conſuet. concl. 3. num. 24.

17 Principem aũt poſſe conſuetudinẽ in ſuo ſtatu
in Ciuilib. ſeu ꝓphanis introductã tollere, & abo
lere l. 2. vbi Bal. C. quæ ſit long. conſuet. l. 1. cum
glo. in ver. ſingularium de reſcrip. l. 3. §. diuus de
ſepul. vio. §. fuerat, Inſti. de act. c. cũ Apoſtolica,
de his quæ fiunt ſi. conſen. capi. Oldra. conſ. 117.
bonæ memoriæ nu. 1. & conſ. 322. nu. 1. Bal. in
auten. nauigia, C. de fur. & in authen. omnes pe-
regrini per illum tex. C. comm. de ſucceſſ. Mart.
Laud. in tract. de Princ. nu. 26. Crau. pulchrè in
tract. de antiq. temp. par. 1. nu. 14. 15. 16. cum cõ
cord. & tantò magis, quando res ad ius cõe redu-
cit, Caſtr. in l. de quib⁹ col. fi. de legi. Rot. de cur.
in tract. de conſuetu. ſect. 7. nu. 33. prout in ꝓpoſi
to caſu contingit; nã ſublata huiuſmodi cõſuetu
dine remanent contractus in ſua propria natura
ſolo conſenſu, & alijs ſuis requiſitis perfecti, iura
mentum non requirẽtes, niſi in certis caſibus ab
hac etiam conſtitutione exceptis; & cum iure cõ
muni conueniat. Ergò de iure valida.

18 Secundò. Conſiderabã, quod iuramentũ remit
ti poteſt per eũ, in cuius fauorẽ p̃ſtitũ fuit, c. 2. cũ
not. de ſponſ. vbi Ioã. And. & alij c. conſuluit de
vſuris, l. fin. ĩ prin. cũ not. ff. qui & a quib. Rom.
conſ. 12. n. 2. Sed ſi p̃ſtitũ iuramentũ remitti põt
ꝑ pactũ; multò magis p̃ſtandũ; & ſic cõuenire pñt
contrahentes, vt iuramentũ in eorũ contractib⁹
nõ p̃ſtetur, arg. l. Patre furioſo, de his qui ſũt ſui,
19 vel alie. iur. † Cæterũ, quod ꝑ pactũ põt fieri, põt
ẽt ꝑ ſtatutum, & ſic legẽ ciuilẽ l. fin. in fi. C. de fi-
deiuſſ. not. in rub. C. de Decur. lib. 10. ita arguit
Salic. in auth. ſacrm̃ in fi. C. ſi aduer. vẽdi. & poſt
eũ Alex. cõſ. 151. nu. 4. li. 7. Igr̃ cõſtitutio valida.

20 Tertiò. Dicebã, quod l. ciuilis q̃uis non poſſit
contra canones diſponere põt tñ illa coadiuua-
re, adeò quod ſi fauet iuri diuino, vel canonico,
eiuſq; intẽtionẽ iuuat, tenet, & ſubſiſtit, c. 1. vbi
glo. in ver. adiuuatur, atq; Abb. & cæteri not. de
nou. op. nunc. c. ſi ĩ adiutoriũ 10. diſt. Fort. Garz.
d. tract. n. 348. cũ exẽplis ab eo congeſtis n. 335.
21 Et hinc eſt, quod cõtrauenĩẽs l. ciuili diſponenti
ſñ l. diuinã dr̃ peccare dupliciter, ob p̃ceptũ iuris
diuini, & iuſſum Principis contemptum, Bal. in
l. cum quis nu. 14. C. de iu. & facti igno. Henric.
Boic. d. c. 1. in princip.

22 Peccat etenim, qui contra legis ciuilis præce-
ptum agit, c. 2. de ma. & ob. c. q̃ reſiſtit 11. q. 2. c.
quæ contra 8. diſt. c. legi 16. q. 1. Feder. de Sen.
conſ. 272. ſtatutum ciuitatis.

23 Imò coadiuuare dicitur, quoties non cōtradĩ
24 cit canonibus, c. 1. 10. di. † At iuri, nedum cano-
nico, verum & diuino conuenit euitare iuramẽ-
tum, & eorum frequentiam; quia ab his in periu
ria ſæpiſſimè dilabimur, c. ita ergo, c. nõ eſt, & c.
ſi peccatum 22. q. 1. c. 3. de cohabit. cleri. & mul.
c. ſi verò de iureiu. & c. & ſi Chriſtus, §. quædam
eo. ti. vbi ſignanter Sum. Pontif. (poſtquam abſti
nendum eſſe à iuramẽto; præterquam in caſu ne
ceſſitatis, aſſeruit) rationẽ reddens inquit (qm̃ ex
frequenti iuratione periurium ſæpè contingit.)
citans illud Eccleſiaſticorum (vir multum iurans
replebitur iniquitate, & de domo eius non di-
ſcedet plaga.) Vndè not. glo. ibidem in ver. ſe-
quitur, & in d. cap. ita ergo, id, quod non eſt ma-
lum, ex ſe rectè prohiberi, quando malum indè
ſequi poteſt per occaſionem inde ſupradictam.

Iure quoque diuino idem cautum eſſe certò
ſcimus, nam vltra locum Eccleſiaſticorum pro-
ximè citatum, ſcriptum eſt, Deuteronom. 5.
(Non periurabis in nomine meo, nec aſ-
ſumens nomen Dei tui in vanum) regiſtrato
in cap. habemus, 22. quæſt. 1. & Saluator Mun-
di Matthæ. 5. ait, (quia dictum eſt antiquis,
non peierabis, ego autem dico vobis, noli-
te iurare omnino) quod præceptum, hoc ſal-
tem indubitanter continet, ut quantum fieri

poteſt, euitemus iuramenta,& occaſiones periu-
riorum. Ideo legimus in c.in nouo 22.q.1.in no
uo teſtamẽto prohibitum eſſe oĩno iuramentũ,
non quia iurare peccatum ſit, ſed quia peierare
immane peccatum eſt, à quo longè nos eſſe vo-
luit, qui oĩno nè iuremus prohibuit. De qua re
apud Bellam.in d.c.cum C. laicus nn.26.de for,
compet.in 6. & per Sotum latè de iuſt.& iu.li.2.
q.4.artic.3. Quid igitur iuri diuino,& canonico
conformius, quàm iuramenti frequentiam ni-
mis latè diffuſam, cohiberet,& refrenare, & con
trariam conſuetudinem, imò potiùs abuſum, &
25 corruptelam tollere? quam vſq; adeo proceſſiſ-
ſe intelligimus, vt plurimi contendant in illis et-
iam inſtrumentis, in quibus appoſitum non fuit
iuramentum ſubintelligi,& fingi debere, & per
conſequens periurium, ac periurij pœnas etiam
ignoranter incurri poſſe, vt latè diſputat Seraph.
poſt multos relatos d.priu.22,nu.100.cum mul-
tis ſeqq. & ſignanter nu.108.verſ. contrariam.
Non videtur ergò conſtitutionis validitas in du
bium reuocanda.

26 Quartò allegabam leges ciuiles Imperatorum
Chriſtianorum prohibentes in certis caſibus iu-
ramentum præſtari, ad euitanda periuria, videli-
cet l.nõ dubium in fi.C. de legi. vbi illud nõ ad-
mitti contra legis præceptũ mandat,& inde col-
ligit Bald.nu.27.legem ciuilem poſſe decernere,
27 vt iuramentum non admittatur, †ad idẽ eſt tex,
in l.2.in prin.C,de indic.vidui.toll. vbi Impera
tor prohibet iuramentum ſuper mulieris vidui-
tate; inquiens(nullum concedimus fieri iuramẽ
tum ſecundùm legem prædictam)& in §.tale igi
tur ſubiungit (tale igitur iuramentum conquie-
ſcat, & rationem ſubdens inquit (Augeri enim
noſtram Rempub.& multis hominibus legitimè
progenitis frequentati, quàm impijs periurijs af
fici volumus, cum ſatis eſſe inhumanum videa-
tur. per leges, quæ periuria puniunt, viam periu-
rijs aperiri.)

28 Concordat tex.in auth.decernit, & in corpore
vndè ſumit, C.de arbi.prohibens electionẽ arbi-
tri cũ iuramento; vbi Bal.in 2.not.colligit, quòd
lex ciuilis poteſt iuramentum reprobare.

29 Apud Ethnicos id multò magis receptum fuit,
nam in l.quę ſub conditione in prin.& §.ſi quis.
de condi. inſti, in relictis factis ſub iuriſiurandi
conditione, prohibetur, & reprobatur iuramen-
30 tum,& ſuſtinetur legatum, †ſimilis eſt tex, in l.ſi
quis inquilinos, §.fi.prohibens iuramentum prę
ſtari contra leges, vel bonos mores à teſtatore
demandatum, vbi glo.concord.citat. & in mate-
ria cõtractuũ, l.iuriſgẽtiũ, §.& generaliter ff. pac.

31 Cum igitur nec iura prædicta correcta reperiã
tur iure canonico, nec generali aliqua lege veti-
tum ſimiles leges in futurum promulgari poſſe,
de illarum vi diſceptandum non videtur, per d.
32 l.1.cum materia de no.op.nunc. †quandoquidẽ
legibus ciuilibus, etiam in Eccleſiaſticis, ſtãdum
eſt, niſi canonibus contrarium diſpoſitum repe-
riatur, vt ait glo.in d.c.1.in ver.adiuuatur. cui
conſonat doctr. Archid.in c.benè n.6.96.di.aſſe
rentis, leges omnes, quæ canonibus nõ repugnãt
cenſeri à Papa confirmatas, & fortu. Garz. d.tra
cta.nu.385.

33 Quintò. Dicebam fortiùs, legem ciuilem ſolere
etiam iuramentum præſtitũ ex cauſa remittere,
& condonare, vt in l.fin.ad municip. vbi, ei qui
iurauit non eſſe in Decurionum numero, remit-
34 titur iuramentum, † & in l.fi. tit. qui ſatiſd.cog.
Remittitur per iudicem ei, qui iurauerat de iudi
35 cio ſiſti, †& in l.fi.C.de nõ num.pecu.remittitur
36 ei, qui excipit de non nu.pec. † & in l.ſi ex falſis,
C.de tranſact.ei qui ex falſis inſtrumentis tranſe
37 git. †Quibus,& alijs ſimilibus caſibus, dicitur lex
ciuilis habere vim Apoſtolici, glo. in l, adigere,
§.fi.de iu.patron.

38 † Sextò. Aiebam ſtatuta diſponentia minores,
vel mulieres ſinè certis ſolemnitatibus obligari
non poſſe, etiam cum iuramento, valere,& tene-
re; ac paſſim obſeruari, ſi contractus aliter geſtos
prę́ſumunt fictitios, vel dolo, metu; aut fraude ini
tos, Bart. in l.omnes populi nu. 25. de iuſt.& iu.
aſſerens, ſe ita iudicari vidiſſe, & citans Iaco.de
Belui. Bald.d.l.non dubium, num.26.verſ.ſed de
iure canonico,& nu.27.C.de legi.& in l.nec pa-
tronus, C.de op.libert.in authen. ſacramẽta pu-
berum nu.5.verſ.& ideo, C. ſi aduer. vendit. ita
de facto ſeruari affirmans, pro qua opi.aſſerit ibi
Fulg.iudicatum fuiſſe, Imo in c.2.de pact. in 6.
Anch.in c.1.in 11.q.prin.de conſt.& in cõſ.317
viſa facti narratione,& cõſ.330. nu.9. Alex.cõſ.
151.nu.3.4.& per totũ li.7.& conſ.196. num.4.
lib.4.Caſtr.conſ.314.nu.7.li.1. Corn. conſ.121.
col.2.li.4 Crot.in d.l.oẽs pop.nu.47. Igne.in d.
Auth.ſacramenta n.79.80. Caccial. in repet.d.l.
oẽs populi nu.72.Salic.in d.auth.nu.26. vſq; ad
fi.concludens pluribus rõnibus tale ſtatutum va
lere, Rom.conſ.12.in prin.n.2.verſ.reſultat, vſq;
ad fi.& ibi Mando. in addit. in verb.indirectum
* multos alios citans, & de cõi * atteſtans Ferrat.
caut.16.cõis,& vera, Gozad.conſ.16.n.10.Rui.
conſ.53.nu.23.li.1.conſ.146.nu.12.13.li.2. Iaſ.
in l.fi.n.25.q ſatiſd.cog.& in d.auth.ſacramenta
nu.84.85.& cõſ.133.nu.17.li.4.Boer.deciſ.247.
nu.8.Soc.conſ.66.nu.22.li.1.Dec. in conſ.403.
nu.22.Ang.conſ.160.col.2.uerſ.contrariũ dico,
Barb.cõſ.21.col.1.li.1.& conſ.6.nu.4.6.14.li.4.
Curt.iun.conſ.50.per to.& conſ.118.nu.6.con-
* cludens, hanc ueram,& cõem* eſſe Pariſ.cõſ.49
& 97.nu.4.lib.1.Soc.iun.cõſ.3.nu.20.35.36.37
* li.2.vbi de communi,*Alcia. in c.cum contingat
* nu.184.de cõi * ẽt atteſtãs ex̃. de iureiu. Rimin.
iu.inſti.quib.alie.li. vel nõ.ĩ prin.n.297.cũ ſeqq.
ubi nõ eſſe ab hac opi.diſcedẽdum aſſerit pluriũ
numero cõfirmata, pro qua multos allegat alios

Menoc. de recup.poſſ.remed.15.n.135.& ſeqq. & nu.179.cũ ſeqq. Alba. conſ.70.num.7. cõem
* *affirmans. Villalo. in ſuis cõmunib. in litera.s. nu.99. Ancha.Regien.q.14.num.18.cum ſeqq. par.2.Seraphi.d.tract.de priui. iuram. priui.61. nu.18.& latiùs priui.83.n.79. cum ſeqq. vbi de
* cõi * & hanc ẽt ſñiam tandem amplectitur. Rol. in contrariũ citatus d.conſ.99. lib.3. nu.10. 19. & 27. quoties ſtatutũ fingit, aut pſumit ſup actu tpali, & non ſup iuramẽto, allegans Abb. Dec. Rui.& alios. Ita.ğ.loquitur noſtra conſtitutio,ꝙ contractus aliter geſtos pſumit fictitios,& doloſos, & tales fingit, atq; ſimulatos,& meticuloſos in illis ver.(ſi qñ igit, &c.) per quę nihil pſumit, aut fingit ſup inramento, ſed tñ ſup actibus tẽ-
39 poralibus. † Fatetur quoq; Rol. ibidem nu.21.
* & 27. & de cõi * atteſtatur,opi. Batt.& ſequaciũ rectè procedere,vbicũq; iuſta, & rationabilis cã ſubeſt taliter diſponẽdi, vt quia mulieres,& minores frequenter decipi, & lædi conſueuerint. At quæ iuſtior, & rationabilior cauſa excogitari põt,ꝙ zelus ſalutis animarũ, vt periuria fre-
40 quentiſſima euitentur? † Si.n.pro conſeruatione facultatũ cã iudicat̃ iuſta,& rationabilis,multò magis ꝓ cõſeruatione animæ, ꝙ cũctis rebus anteponẽda eſt. l.ſancimus.C.de Sacroſ. Eccleſ.
41 Quamplura huius ſñiæ fundamenta apud relatos authores legi poſſunt, ſed vnũ apud me pcipuum eſt, quòd cũ plures probationũ ſint ſpes.
* vna earum eſt præſumptio, vt p Sctib. omnes * in l.admonendi de iureiur.& in rub. C.de ꝓbat,
42 cano.in rub. ex̃.eo. & alibi ſæpè † præſumptionum autem aliæ ſunt iuris tñ, Aliæ iuris, & de
43 iure, vt oẽs notunt, & in locis pdictis legitur, † & præſumptio iuris, & de iure ea eſt, quæ fit à lege, & ſuper qua lex ipſa aliquid diſponit, & ꝓ veritate haberi mandat. Bald.in l.ſiue poſſidetis nu.6. C.de prob. Fel.in cap.quanto, num.3. de præſumpt. Alciat.in tract.pſumpt.in plud.par.2.
44 nu.4.† Ita vt contrarium probari nequeat,Bald, in rub.ex̃.de probat,n.1. Innoc.in cap.quia veriſimile, nu.2.de præſump.Alex.in l.inter ſtipulantem.§.1.nu.3.de verb.oblig.Rom.in l.ſi duo num.8. de acquir. hæred. Alcia.vbi ſupra, nu.5. Cumq; conſtitutio iſta pſumptionem doli, fraudis,metus,& ſimulationis inducat, & ſuperindè diſponat, actus annullando,& inualidãdo,certo certiùs vr̃, perinde eſſe, ac ſi verè dolus, fraus,
45 metus, & ſimulatio interueniſſent, † quo caſu dubium non eſt,iuramentum viribus carere; qa contra bonos mores, cap. non eſt obligatorium de reg. iur. in 6. vbi gloſſ. & Docto. perplura afferunt exempla, c. Abbas quod me. cauſa. d.c. cum contingat de iureiur. cap. quamuis de pac. in 6.& cap.licèt mulieres de iureiur.eo.li.6. Bart. latè in l.ſi quis pro eo.num.6.7.de fideiuſſ. conſequenterq; cum iure cano. cõuenit.Ad hoc videatur in ſpecie Rolan.d.conſ.99.n.19. & 27.

poſt eos quos citat. Ergo conſtitutio valida.
46 Septimò, Afferebam tãdẽ multorũ clariſſimorum Iuriſconſultorum authoritatẽ,qui in ꝓprijs terminis noſtris voluere, legẽ Ciuilem,ac Principem prohibere poſſe iuramentum in contractibus apponi. Et in primis.

Gemin. qui fuit Cam. Apoſtolicæ Auditor in ſuo conſ.51.p to.vbi bonas adducit rationes,& authoritates, concludens,quòd licèt non poſſit, l. ciuilis iuramentũ iam pſtitum infringere, põt tamen ſuper præſtando diſponere,illud præſtari prohibendo; imò plus tenet, quòd ſi per viam præcepti non prohiberet, ſed tantùm per viam conſilij, idem foret iudicandum, & idem tenet Gemin. in d.cap. quamuis. col. pen.in verſ. ſed quæritur, de pact. in 6.

Bald. in l. pactum,nu.1.verſ.Item nota vnum. C. de Collar.

Alex.conſ.151. num. 3.4. & ferè per tot.lib.7.

Imol.in c. quamuis, col. vlt.de pact. in 6.

Fely. in cap. ſuper his, ſub nume. 1. verſ. facit etiam de accuſar.

Iaſ.in Auth. Sacramenta puberum, nume. 82. C. ſi aduerſ.vendit.

Marſ. ſing.194.

Dec.in d.l.pactum, quod dotale,nume.11. C. de collat.

Guliel.Bened.in rep.c.Rainutius, in ver. duas habens filias, num.247.

Caſſan. in conſtit. Burg, rub. 4.§.7.ti.ſuppoſè qui les dict. num.58.

Io:Lup.in rep.cap.per veſtras.§.ſi.nu.20.&30. de do. inter vir. & vxo.

Gomeſ. de contractib. cap.14.num.22.

Igne. in rep. d. Auth. Sacramenta puberum, num.77.C.ſi aduer.vendi.

Cor. in conſ.192. ad ſi. vol.1.

Ferd.Loa.in rep.l.filiusfamilias.§.diui,nu.147. de leg.1. vbi præter euitationẽ periurij conſiderat ẽt euitationem excommunicationum, quæ frequenter emittuntur à Iudicib. Eccleſiaſticis.

Iacob. Peroz in Schol. ad l.6. ordi. tit.1.lib.3. colum. 795.

Fortu.Garz. de vlt.fi.iu.illat.20. nu.230. & de actio.iura.cap.12.num.9.

Didac. à ſegu. in rep.l.1.§.ſi vir, num. 118. de acquir.poſſeſſ.

Didac.Couarr.in relect. d.c.quãuis.§.3. n.7.8. qui notabiliter loquitur, aſſerens, conſtitutionẽ ita diſponentem in Regnis Caſtellæ validã eſſe, datò quòd emanaſſet ad conſeruãdam iuriſdictionem ſæcularem, qua priuari ſolent Iudices laici ex diſpoſitione d.c. cum C. Laicus, de foro cõp. in 6.cõtra diſpoſitionem,c.nouit de iud.

Nauar. in conſ.1. num. 45. vbi conſtitutiones Caſtellæ Luſitaniæ, atq; Burgundiæ,& Nauarrę apprimè tuetur; eandem rationem perpendendo, reſpectu iuriſdictionis tẽporalis cõſeruãdæ.

C.Lud.

C.Lud. Molin. in tract. de iuſt. & iu. tracta. 2. diſput. 149. verſ.quoad poteſtates,& ſeq.vbi de conſtitutione p̃dicta Caſtellæ, & alia ſimili Regni Luſitaniæ tractat plenè.

Anaſta. Germo.de ſacro. immun.lib. 3.cap. 21. nu. 186. cum ſeqq. allegans etiam Pedem. conſtitutionem eiuſdẽ tenoris,& ſignanter nu. 192.

Petr. Duenas Reg. 335.nu.20. verſ. eſt tamen notandum.

Seraphi. de virt. iuram.priuil. 22.num. 120. ad fin. quò loci de ſtatutis Senarum, & Cortonæ, idem diſponentibus,mentionem facit poſt Cor. ſupra citatum.

Arrius quoque Pinell. in d.l.2.par.3.c.1.nu.2. eaſdem conſtitutiones perpendens, concludit, prohibitum eſſe de earũ validitate dubitare, cũ a catholicis Principib⁹ ꝓmulgatæ ſint;& nu.ſeq. verſ.contra verò, aduersùs Seguræ,& aliorum ſñiam, tenet indiſtinctè, conſtitutiones valere, tã pro contractibus de iure cõi inualidis abſque iuramento,quàm pro validis; ſubiungens Principes ſæculares in hoc prudẽter ſubditis ſuis cõſulere, quod propriũ eorũ munus eſt. l. optimã. C.de contrahen.& com.ſtip. & cap.Regũ offm̃, 23.q.5. Sed hæc Segu. & Pinel. diſſenſio in nr̃o caſu ceſſat, cũ loquatur conſtitutio, de qua agimus, de illis tm̃ contractibus, qui abſq; iuramẽto tenent; & in alijs iurare permittat ad formam iuris cõis, atque municipalis; ẽt vltra conſtitutiones locorum memoratorum,exhibebã quoq; Decretum Sereniſs. Ducis Mantuæ prohibentis iuramentum contractibus adijci, & clauſulam eius loco ſubrogantis, quã vim iuramẽti habere voluit, p̃terquam periurij, & fori,cuius Decreti meminit Paris conſ. 110.nu.6.& 39. lib. primo. & Nat.conſ.479.nu.12. sm̃ quod decretũ aſſerit Rotam Mantuanam eo aſſidente, pluries iudicaſſe, & conſ. ſeq. num. 12.14. & 15. vbi notabiliter loquitur. Nec non aliud decretum Sereniſs. D.Ducis Ferrariæ editum Regij,prohibitiuum vt.s̃,& annullans oẽs contractus cum iuramento actuali celebratos,cum expreſſione eiuſdem cauſæ euitandi periuria, in quæ multi imprudenter incidebant, & ea etiam pauci pendebant. Videri ergò hæc ſententia ex tantorũ Patrum authoritate communis, ac magìs communis debet, & amplectenda.

Vndè concludebam deniq; ex iuribus, rationibus, authoritatibus, exemplisq́; ſup. relatis, conſtitutionem nedum mihi videri poſſe ſubſiſtere, ſed piam Principis intentionem, vndique præſeferre.

Ad argumenta verò D. S. Illuſtriſs. reſpondebam breuiter; & ad primũ, quòd iuramentũ ſit quid ſpeciale,& ad Eccleſiam ſpectans, fatebar veriſſimam eſſe legem ciuilem, non poſſe ſuper iuramento præſtito diſponere, quia vinculũ eſt iam animæ inductũ, & obligatio cum Deo contracta; ſed vbi de præſtando tractatur, ceſſare argumentum,quia tunc non ponit ipſa lex ciuilis manũ in meſſem alienam,ſed ſuo iure vtitur, prohibendo ſubditos ſuos frequentare iuramẽta abſq; neceſſitate, & per conſequens in periuria, vt plurimũ incidere; & hanc eſſe veram, & cõem diſtinctionem relatam à Gomeſ. & alijs auctoribus præcitatis in vltimo fundamento.

Secundò dicebam legem ciuilẽ poſſe adiuuãdo ius diuinum, & canonicum, diſponere circa ſpecialia, & præſertìm ſuper iuramento,& prohibere iurandi conſuetudinem, & ità cũ diuina lege, canonicaq́; conuenire, vt in 3.fundamento latè oſtenſum fuit.

Tertiò reſpondebam poſſe quoq; legẽ ciuilem ſuꝑ iuramẽto præſtito diſponere, qñ eſt contra bonos mores, vcz illud remittendo,& inefficax declarando, vt in caſu noſtro, ſi ſuper actibus fraudolentis, doloſis,& meticuloſis præſtaretur, & quos iuris præſumptione tales eſſe conſtat, vt s̃.in penult. fundamento plenè deductũ fuit.

Ad ſecundum,d.c. cum C.laicus quod eſt vltimum de foro compe. in 6. addens forum foro, ꝓꝑ vim iuramenti,ita quòd ſublato iuramento imminuta manet eccleſiaſtica iuriſdictio.

47 Reſponderi poſſe dicebam primo hoc nõ eſſe incõueniens, cum tꝑalis iuriſdictio dicatur potiùs conſeruari, & ad ius cõmune negotium reduci, inſpecta ẽt diuini iuris, & ſacrorũ canon. diſpoſitione, quo tꝑalis iuriſdictio ſeparatur, & vtranque in ſuis terminis contineri debere p̃cipitur, c.qm̃,x. diſt. repetito,in c.cum ad verũ 96.diſt.glo. & Scrib. in c.nouit de iud. † Nimirùm Principibus laicis licere vr̃ in leges cõdere, quibus prohibeatur ſubditis ſuis actum facere, per quem ſua tꝑalis iuriſdictio ad iudices eccleſiaſticos tranſeat, & hoc eſt, quod in terminis tradunt Guliel. Bened. Couar. & Nauar. in locis præcitatis.

48 Secundò, & magis concludenter reſpondebã nihil detractum eccleſiaſticæ iuriſdictioni dici, aut ſuſpicari poſſe, ex quo iuramenti loco clauſula ſubrogatur, quæ oẽs ipſius iuramenti effectus parit, citra periurium, cõſequenterq́; operatur ẽt, vt promittens poſſit ad forum eccleſiaſticũ trahi, † etenim illa verba (in omnibus, & per omnia) ſunt generaliſſima. Rom. conſ. 82. num. 3. & important oẽm ſubſtantiam, & qualitatem, itaut inter duo ſubiecta nulla ſit differentia.l.1.vbi Alex.nu.9.Iaſ.num. 15.Rip.nu.1. cum ſeqq. de leg. 1.Curr.conſ.84.num.19.Rol. latè conſ.67. nu.4.& plurib. ſeqq.lib.3.

49 Cæterùm ad huiuſmodi ſuſpitionem remouendã, non opus fuiſſe aſſerebam hac lege prohibere iuramentum, vt ſubditorum cauſæ ad eccleſiaſtica tribunalia non conuolarent, ſi quidẽ nullibi in toto Parmenſi, & Placentino ſtatu practicatur diſpoſitio d.c. vlt. de foro compet. in 6.

Digitized by Google

in 6. prout ab vtroque Reuerendiſs. Epiſcopo
fides haberi poterat.

Et ego pro veritate aſſerebã nunq̃ vidiſſe, aut
audiuiſſe, ſolius iuramenti virtute quẽquam ad
forum Eccleſiaſticũ in his partibus tractũ fuiſſe;
Adeoquòd Sereniſs. D. Dux, nulla alia cã mot⁹
fuit, niſi pro vitandis ſubditorũ periurijs, vt in
præfatione atteſtatur, quæ mentem, & cauſam
finalem eius declarat. l. fi. de hæred. inſti.

Ad tertium, quòd iuramentum in Deũ dirigat̃,
& ipſi Deo obliget, reſpondebam primò, id pro-
cedere in iuramento præſtito, non in præſtãdo,
in hoc. n. nulla directio, & nulla obligatio cadere
50 põt; † q̃a nõ entis nullæ ſunt qualitates; l. eius.
ff. ſi cer. pet. & de tali præſtito loqui Fortu. Garz.
in oppoſitũ citatũ; tractat. n. de annullatione ip-
ſius iuramenti, & ſic de in eſſe deducto.

51 Secundò etiã dicebam, iuramentũ nõ eſſe obli-
gatoriũ, qñ contra bonos mores eſt, d. c. nõ eſt
obligatoriũ, de reg. iu. in 6. cũ alijs relatis s̃. in
4. 5. & 6. fundamento, & ꝑ ꝑea iuramentũ, ſi cõ-
tra legis prohibitionem, & ſuper actu præſum-
pto doloſo, meticuloſo, & ſimulato, etiam legis
præſumptione, interpoſitum fuerit, neque Deo,
52 neque hoĩbus obligare. † Conſtat. n. quod à tali-
bus iuramẽtis nulla eſt abſolutio neceſſariò pe-
tenda, vt de meticuloſo cõtractu tradit Cro. cõ-
ſil. 53. num. 15. 17. & 18. lib. 1. & Alcia. in c. cum
contingat, nu. 47. & ſeq. de iureiur. & de doloſo,
non ſolùm dolo vero, ſed ẽt re ipſa ob enormiſ-
ſimã læſionem. Dec. conſ. 180. nu. 6. Gram. con-
* ſil. ciui. 128. num. 2. vbi de cõi. * Barba. conſ. 53.
nu. 21. lib. 2. Soci. iun. de magis cõi, conſ. 3. n. 42.
45. lib. 2. Gabr. concl. 3. n. 38. de arbit. Simoncel.
de decre. multos congerens, & de magis com-
* muni * pariter atteſtans lib. 3. tit. 8. nume. 231.
Rol. conſ. 7. num. 53. lib. 3.

Ad quartum, quòd quando lex ciuilis contra-
dicit diuinæ, vel canonicæ, his ſtandũ ſit, nõ ci-
uili, fatebar q̃dem aſſumptũ, ſed minorẽ ꝓpoſi-
tionẽ negabam; qñquidẽ cũ vtroque iure, diui-
no ſcilicet, & canonico, nr̃a potiùs conuenit cõ-
ſtitutio, vetando iuramẽti frequentiã abſq; ne-
ceſſitate, & vtilitate aliqua; vt in 3. fundamẽto
abundè dictũ extitit, & inferiùs quoq; dicetur,
oſtendendo omnes iuramenti effectus adhuc
perdurare, quos lex canonica põt prætendere.

53 Ad quintum, quòd ſuper iuramento nequeat
lex ciuilis quicquã directò diſponere ex allega-
tis authoribus, de cõi ẽt atteſtantibus, aduertẽ-
dũ dicebam, Aret. & alios oẽs loqui in iuramẽ-
to præſtito, cuius virtus tolli, & remitti nõ põt,
per ſtatutum, quod dat formã aliquã ſeruãdam
in contractibus, qua non ſeruata, illos annullat,
ẽt iuratos, qui caſus longè diſtat à noſtro, quo
præſtari prohibetur, vt periuria euitentur, quæ
eſt cauſa admodum rationabilis.

54 Secundò reſpondebam Doct. in oppoſitum ci-
tatos loqui in ſtatutis directò diſponentibus cõ-
tra iuramentũ, illud annullando, ſecùs aũt ſen-
tiendũ, ſi ꝑ indirectũ diſponerẽt, p̃ſumendo, aut
fingẽdo cõtractus dolo, vel metu, aut ſimulatè
55 factos, † iuxta relatam doctr. Bart. in d. l. omnes
* populi cõiter, * & magis cõiter receptam, vt ſup.
in 6. fundamento ad ſaturitatẽ oſtenſum fuit,
Noſtram autem cõſtitutionem hãc p̃ſumptionẽ,
& fictionem facere, ergo validam eſſe.

56 Ad ſextum, de authoritate Bellam. & paucorũ
tenentium talem legem minimè ſubſiſtere, vni-
co verbo reſponderi poſſe aſſerebam, opinionẽ
Gemin. Bald. Alex. Imol. Felyn. & aliorum ſup.
relatorum in 7. fundamento, vltra triginta, mul-
* tùm præponderare, & communem * dici poſſe,
& debere, ideo tenendam.

Secundò, reſpondebam dicta Bellam. noſtram
potiùs ſñiam confirmare, nam nu. 19. firmat re-
gulam ꝓ nobis, q̃ poſtea limitat præſupponẽdo
principalem cauſam, & intentionem Principis
prohibentis iuramenta eſſe detrahendi iuriſdi-
ctioni Eccleſiaſticæ, nè ſcilicet trahantur iurãtes
ad forũ Eccleſiaſticum, ex diſpoſitione d. c. fi. de
fo. compet. Quæ rõ ceſſat penitus in nr̃a ſpecie,
quia conſtitutio ꝑmittit effectus oẽs iuramenti,
& ſic additionẽ fori foro, vt ſup. in 2. reſponſio-
ne ad 2. fundamentum contrariũ dicebam; ceſ-
ſante ergò rõne, q̃ Bellam. mouit, ceſſat quoque
eius ſententia. Subdit quoq; Bellam. aliã rõnẽ,
quia ſcz non eſt p̃cludenda via probationibus
ꝑ viã iuramenti, ſed hæc nõ tangit conſtitutio-
nis noſtræ diſpoſitionẽ, quæ non prohibet iura-
menta iudicialia, ſed potiùs ꝑmittit, vnà cũ mul-
57 tis alijs in §. excipimus. † Vltra quod iſta rõ nõ
reſpiceret ſpiritualitatem, ſed intereſſe ciuile, &
politicum, ſuper quo põt Princeps diſponere,
vt in terminis conſiderat Molin. p̃citat⁹ tract. 2.
diſput. 149. verſ. deinde relaxare, & ſeq.

58 Ad aliud obiectum contra cõſtitutionis initiũ,
quòd Principis munus non ſit cõſulendi ſubdi-
torum ſuorũ animabus, dicebã non videri ſeriò
deductum, ſed quaſi iocosè, ex quo certiſſimũ
eſt Principes, nedũ poſſe, ſed debere ſubditorũ
ſaluti inuigilare, cuius rei innumera habemus
exẽpla, in li. C. de ſumma Trinit. & fi. Cathol.
De Sacroſ. Eccleſ. De Epiſc. & Cleri. De hr̃. &
maniche. & ĩ lib. Auth. rub. de Eccleſia. re. alien.
De Eccleſiaſt. titu. De Sanctiſs. Epiſc. & alijs.
59 † Quinetiã iu. cano. cautũ eſſe, vt Principes id
legibus terrore poteſtatis efficiant, quod Sacer-
dotes docendo non poſſunt, c. Principes ſæculi,
c. res aũt oẽs, & c. inceſtuoſi, c. Rex debet, & per
to. 23. q. 5. cum ſimi. bellè Fortu. Garz. d. tract. de
vlt. fi. vtriuſq; iu. num. 385. & ſeq.

Ad vltimum obiectum de clauſula (ſinceræ, &
immaculatæ fidei) q̃ vr̃ idem eſſe cũ iuramẽto,
& ꝑ conſequens implicare cõtrarietatẽ, ꝓhibẽ-
do, & ꝑmittendo iuramẽtũ in cõtractib. apponi.

60 Reſpon.

60 Reſpondetur ergo multùm diſtare,& diuerſum
eſſe iuramentũ à fidei pſtatione, prout ſignanter
colligiť ex c.ad aures,de his q vi,vel me.cauſa ē.
puenit de iureiur.& c.1.de ſepultu. in 6. vbi de
61 vtroq; alternatiuè tractaĩ, † & certum eſt alter-
natiuã inter diuerſa cadere,glo.& Doct.in l.vbi
pactũ,C.de tranſact.in rub.ſi ager.vecti.vel em-
phi.peta.& in Auth q res,C. de ſacroſã.Eccleſ.
62 † Propterea inqt glo.fi.ĩ c.pen.de iureiu. magis
puniri eum,q venit contra iuramentum; quàm
q venit contra fidem datã, qa magis contẽnere
vř; ſequitur ibidem Abb.in prim.verſ. nota qđ
licèt & meliùs nu.5.inqens, quòd licèt reſpectu
obſeruantiæ,non ſit dřia,qa pariter obligaĩ pro-
mittens,& iurans, tamen in contrauentione eſt
differentia, qa maior pœna, & pœnitentia ĩpo-
nitur ei,q venit contra iuramentum propter ma
iorem reatum;ad idem eſt glo.in c.iuramenti,|&
63 ibidẽ Archid.22.q.5.†& Rot.deciſ.1.aliàs 180.
de iureiu.in anti.decidit, quòd veniens contra
iuramentum priuatur beneficio per c.quærelam
de iureiu.& c.peruenit de fideiuſſor. ſecus tamẽ
ſi venit tantùm contra fidem datam,cum pœnæ
ſint reſtringendæ,& maius reputetur pſtare cor-
poraliter iuramẽtum ſuper librum, quàm fidem
promittere,l.3.C.ſi mi.ſe maio. dixe.conferunt
dicta Bellam.in d.c.cum C.laicus nu.26.verſ.5.
64 quæriť,& ſeq.de fo.cõpet.in 6.† Et licèt variè in
hoc ſenſerint ſcribentes,& plures hincinde ſint
65 authoritates,quas referre non expedit† vera tñ,
* & communiter * recepta vř.diſtinctio relata per
Alcia.in rub.extra de iureiur.nu.8.9.cum ſeqq.
66 quòd ſcz cum fidei uerbum ſit ambigunm,& re-
ferri poſſit ad humanam fidem, qua qs ad aliqd
ſe obligat erga alium, q eius fidem ſeqtur,vt in
l.1.tt.ſi cert.pet.l.1.de conſt.pec.& l.1. tt. depo-
ſit.Et poſſit ẽt referri ad fidem Theologicam, de
qua in rub.& toto tit.C. de ſumm.trin.& fid.ca-
67 tho.& extra eo.tit.†debet pro promittẽte in du
bio interprætari l.qcquid adſtringẽdæ de verb.
oblig.& ad eum ſpectet declaratio, q verba ptu
lit,l.ſi qs intẽtione ambigua de iud.& ſic ĩ prio-
ri ſenſu. Attenta verò ſecũda interpretatione.
fides iuramentum importat, in dubio ergò non
eſt iuſiurandum. Hanc doctrinam ſequitur, &
exornat Didac. in repet. c. quamuis par. 1.§.2.
nu.2.verſ.Nonò ad eadem,de pact.in 6. inqens
fidẽ interpretandam eſſe in dubio, quæ iure na-
turali,& gentium,etiam Gentiles,Turcas, & Sa
racenos obligat, vel quæ nobiles præceteris ob-
ſtringere ſolet, & debet, & hanc nec iuřm eſſe,
nec iuramenti vim,& religionem, cæteroſq; ef-
fectus habere,prçſertim periurij,& reatus;quod
irrefragabili fundamento, (vt ipſe ait) nempè
à iuramenti diffinitione,confirmat.Allegat etiã
Feli.in c.3.nu.15.verſ.tertiò infert, de ſponſal.
qui poſt.Do.Card.& alios relatos,voluit,piurij
pœnam nunquam locum habere, niſi quando
frangitur promiſſio iurata,exprçſſo verbo(iuro)
vt fiat in pœnal.reſtrictio.

Allegat quoq; Gaiet.2.2.q.89.art.6. qbus ad-
di poteſt S.Tho.2.2.q.89.art.8.& Nauar.in Ma-
nua.cap.12.nu.2,& ex noſtratibus. Pinel.in l.2.
par.3.cap.1. nu.13. C.de reſcind.vend. qua in
re latiùs inſiſtit.Rimin.iun. conſ.52.nu. 80.vſq;
ad fi.videndus.Adeo quòd Doctr. in hoc com-
* muniter reſident.

Hæc autem oĩa locum ſibi vẽdicant in caſu du
bio,quando incertum eſt de qua fide agatur, ſed
nos oĩno ſumus in claris,quãdoquidẽ Princeps
intentionẽ ſuam manifeſtè aperuit,quòd de fide
humana locutus fuit,nam in præfatione declara
uit,uelle periurijs obuiare, quæ ex frequẽtia iu-
ramenti procedere conſueuerant, undè finalis
intentio colligitur d. l.fi. ff. de hære. inſti. cum
uulg.licèt igitur clauſulam illam(ſub uinculo ſin
ceræ fidei)apponi mandet in contractibus,de fi-
de Theologica non poteſt intelligi, quia ſibi ipſi
68 contrarius fuiſſet; Contrarietas autem in oĩ di-
ſpoſitione uitanda eſt,Bart.in l.fi.§.idem quçſijt
de condit.indeb.Crau.latiſſimè in reſpon.p ge-
neto nu.307. cum ſeqq.ſed apertiùs explicauit
intentum in illis verbis(excepto periurio,eiuſq;
pœnis ſpiritualibus,& reatu aĩæ) nolens ex tali
promiſſione cauſari verum iuramentũ,ſed alios
69 tñ iuramenti effectus. † in claris igitur non eſt
opus cõiecturis,l.ille aut ille,§. cum in verbis de
leg.3.l.Ancillæ,C.de furt.cum vulg. Conſequẽ-
terq; videtur conſtitutio, uiribus omnino ſubſi-
ſtere,præſertim conſiderato ipſius fine,& rectiſ-
ſima Principis intentione ſupradicta.
70 Itaq; his oĩbus rectè, maturèq; penſatis per Il-
luſtriſs.& Reuerẽdiſs.D.Cardinalem, & ab ipſo
(vt opinor)ſummatim relatis S.D.N.ego quoq;
Beat.ſuam de negotio ruſus allocutus fui,à qua
nonnullos poſt dies ex ore proprio S. S.reſpon-
ſum habui,nil aliud ſuper conſtitutione tũc San
ctitatem ſuam decernere, ſi quid autem in futu-
rum ſtatuere voluerit,id Sereniſs.D. Duci ſigni
ficaturum eſſe; Ideo continuata fuit conſtitutio
nis obſeruantia. Conſtitutionis tenor.

Ad conſulendum ſaluti animarum ſubdito-
rum noſtrorum prohibemus, nè deinceps in ali-
quibus contractibus, aut diſtractibus, vel quaſi,
donationibus,tàm inter viuos, quàm cauſa mor
tis,etiam inter virum,& vxorem, patrẽ, & filiũ,
ac alias perſonas prohibitas donare, vel inter ſe
ſe contrahere,mutuis,depoſitis, & ſimilibus; &
in quibuſcunq; actibus extraiudicialib. quouiſ-
modo,& quacunq; de cauſa celebrandis, etiam
minorum, & aliarum perſonarũ priuilegiatarũ,
fideiuſſionibuſque, etiam Iudicialibus corã quo
cunq; Tribunali præſtandis, & per Notarium,
ſeu Notarios rogandis,præſtentur à contrahẽti-
bus, vel diſponentibus,aut ipſorum aliquo exi-
gãť,iuramẽta formalia,manu corporaliter tactis
ſcri-

ſcripturis,prout hactenus obſeruatum fuit,& in dies obſeruatur in maximum animarum diſpendium;nã pauci admodùm ſunt,qui ſtatutis temporibus promiſſa, & conuenta obſeruent, & adimpleant; cæteri verò quaſi ſalutis immemores, vt plurimùm iuramenta ipſa negligunt, & paruipendunt. Si quando igitur aduersùs hanc noſtram prohibitionem factum fuerit, omnia & ſingula acta,& geſta,dolo,fraude,& metu extorta,fictaq; & ſimulata pręſumi volumus, & declaramus,& pro ſimulatis, nullis,irritis, & inanibus ipſo iure cenſeri, &c.

SVMMARIVM.

1 *CReditor adminiſtrans bona debitoris poteſt propria auctoritate ſibi ſatiſfacere, & eſt communis.*
2 *Et ita feciſſe præſumitur.*
3 *Quod procedit etiam in muliere adminiſtrante bona remanſit in hæreditate mariti, reſpectu crediti ſui dotalis.*
4 *Præſertim ſi non confecit inuentarium.*
5 *Excipere de iure tertij licet,quando eſt excluſiuum ipſo iure, iuris agentis.*
6 *Exceptio ſolutionis eſt de illis, quæ ius agentis ipſo iure perimunt.*
7 *Solutione eius,qđ debetur, tollitur omnis obligatio.*
8 *Obligatio eſt mater actionis.*
9 *Actio expillatæ hæreditatis contra vxorem, tertio non datur, ſed hæredi tantum, ad effectum puniendi eam pœna extraordinaria, quæ ſuccedit in locum pœnæ furti.*
10 *Exceptio faciliùs datur,quàm actio.*
11 *Exceptio iuris tertij opponi etiam poteſt, licèt non ſit excluſiuum ipſo iure iuris agentis, quando opponens eſt in periculo bis ſoluendi, vel ſuſtinendi indebitè aliquod periculum.*

Pro multùm Magnifico, & Reuerendo D. Gabriele Bombacio Regienſe.

EPITOME.

Creditor adminiſtrans bona debitoris,poteſt ſibi ipſi ſatisfacere, & ita feciſſe præſumitur. Maximè ſi non confecit inuentarium, & quilibet ab eo conuentus poteſt de ſolutione excipere.

RESPONSVM LXI.

COnſtat ex proceſſu Regij agitato inter D.Vrſinam Cabalettam, & Magnificum D. Gabrielem Bombacium Regiẽſes,quod mulier iſta adminiſtrando bona remanſa in hæreditate q. Peregrini de
Dalis eius mariti, domum vendidit, & quatuor
tellaria pro ſcutis centum ſexaginta, & alia mo-
bilia quãplura habuit notabilis valoris, ex qui-
bus omnibus ſatisfieri potuit de dotibus ſuis.
Nec apparet, quòd inuentarium aliquod de di-
ctis bonis confecerit. His duobus in facto ſuppo-
ſitis,dico,quòd D. Vrſina triplici ratione pro ſa-
tisfacta de dotibus ſuis haberi debet. Primò, qa
reuera tantum habuit de pecunijs perceptis ex
bonis hæreditarijs, aut veroſimiliter habere po-
tuit, quantum erat eius creditum,& ſibi ipſi ſol-
1 uere. † Nec dubitandum,quin in extinctionem
talis crediti cedere potuerint huiuſmodi pecu-
niæ,ex quo creditor adminiſtrans bona debito-
ris ſui, poteſt ſibi ipſi propria authoritate ſatiſ-
facere. l.quoties. §.ſicut autem. ff.de admin.tut.
vbi omnes not. Iaſ. in l. 1. §.fuit quæſitum.ff.ad
Trebell. Dec. conſil. 243. nu. 3.& eſt cõis * opin.
teſte Caualc. in tract.ſuo de tu.& curat.nu.179.
vbi multos allegat. Secundò,quia,& ſi verè non
2 conſtaret, † quòd integrè ſolutum fuiſſet dotale
debitum,ita tamẽ de iure præſumitur,ſtante ad-
miniſtratione bonorum de qua ſupra,nam, & in
quocumque adminiſtrante bona aliena hoc ip-
ſum lex præſumit, tex.eſt in l.ſed & ſi damnum.
§.peculium vbi Ang. not.ff.de pecul.Afflict.de-
ciſ.13.num.16.Adden. ad Alex.in l.venditores,
in ver. à venditore.ff.de verb.oblig.Crau.conſ.
129.num.5. Neuiz.conſil.57.nu.11.Caualc.vbi
3 ſupra,num.181.† qui in muliere etiam admini-
ſtrante bona hæreditaria, & creditum ſuum do-
4 tale poſtea petente,loquuntur.† Tertiò, cũ non
confecerit D. Vrſina inuentarium bonorum ad-
miniſtratorum militat contra eam doli præſum-
ptio, & ideo creditum dotale conſequi nequit
Afflict. d.deciſ.13. nu.17. Caualc. vbi ſupra nu.
59. 181. & 202. conferunt,quæ ſcribit Roland.
laiè conſil.49. in princ. & per to.lib.1.& ſic con-
cludi poteſt,quòd mulier iſta multifariam ſatis-
facta dici poteſt. Quocirca ſi contra hæredem
mariti ageret,nulli dubium, quin exceptione ſo
lutionis ſubmoueri poſſet, & ſicut hæres eã op-
ponere poſſet, ita quoque poteſt Magnificus D.
5 Bombacius † cum veriſſima ſit cõcluſio, licitum
eſſe excipere de iure tertij quotieſcunque tollit,
& perimit ipſo iure ius agentis, vt in caſu noſtro
doctr.eſt Bartol.in l.2. ff.de excep.re.iud.& in l.
indebitè.§.nummi ad fin.ff.ad Trebel.quã vtro-
bique probant ſcriben.omnes, & in l.cum ſeruũ.
C. de ſeruis. fugi.vbi ſignanter Bal.Caſtr.Salyc.
& meliùs cæteris Aret.traditque Corn.in conſi-
lijs per Magnificum D. primum conſulẽtem ci-
6 taris, † & quòd exceptio ſolutionis ſit de his,quę
ius actoris in totum, & ipſo iure, perimunt, do-
cet in terminis terminantibus Aret. in d. l.cum
ſeruum,num.2.in fi.poſt Specu.& Bald.quos re-
7 fert. † Idque euidenti ratione ſuadetur, nã cum
ſolutione eius, qđ debetur tollatur omnis obli-

gatio

8 gatio in ti.qui,mo.toll.ob. in princ. † & obliga-
tio ſit mater actionis. l.licèt. §.ea obligatione.ff.
de procur. ſequitur, quòd ſublata obligatione,
nulla competere poſſit actio,ſed ius ſublatum,&
extinctum remaneat.

Hinc igitur paret reſponſio ad primum mo-
tiuum doctiſſimi D. Iudicis, nam cum oppoſita
fuerit pro parte Magnifici Bombacij inter cęte-
ras huiuſmodi exceptio ſolutionis,& ſatisfactio
nis,vt paret in proceſſu pag.12.à fronte,vim nõ
facimus in crimine expillatæ hæreditatis, ſed in
9 ipſa ſolutione, † licèt ergò hæredi tantum com-
petat actio expillatæ hæreditatis,& contra vxo-
rem non detur ad effectum puniendi ipſam cri-
minaliter pœna extraordinaria, quæ ſuccedit,in
locum pœnæ furti, vt in d.l.1. & 2. ff. de cri.ex-
pil. hæredi. non tamen infertur, quin alia exce-
ptio ſolutionis oppoſita locum habeat, & tertio
profit eam opponenti in cauſa ciuili, per ſupra-
10 dicta. † Vltra quòd faciliùs datur exceptio, quã
actio.l.nemo inuitus. §. cui damus, vbi Dec. &
Cagn.latè,ff.de reg.iur.
11 Dicit inſuper Aret.† loco præcitato in quar-
ta cõcluſione verſ.fallit reg. quòd qui eſt in pe-
riculo bis ſoluendi,vel ſuſtinendi aliquod dam-
num indebitè, poteſt opponere de iure tertij,
quamuis ipſo iure non priuet actorem iurę ſuo,
ſed priuandus veniat, & allegat. l.3.§.cum exta-
ret. ff.ad Carbo,& l.quamdiù.ff.de bo.liber. At
periculum eſt in noſtra ſpecie,quòd D.Bomba-
cius iterum ſoluat creditum dotale D.Vrſinę ſe-
mel ſolutum, & ſatisfactum vtſupra,quodq; in-
debitè damnũ propterea patiatur, niſi exceptio
per eũ oppoſita ſubſiſtat, igitur,&c.ſed hoc fun-
damentum ſit ex abundanti,ex quo exceptio ſo
lutionis reuera tollit,& perimit ius agentis ipſo
iure,vtſupra concluſum fuit.

Secundum motiuum non indiget alia reſpon
ſione, quia cum aliundè conſtet D. Vrſinam de
dote ſua ſatisfactum fuiſſe per ſupradicta, non
opus eſt circa particularem ſolutionem ſcuto-
rum quinquaginta in chirographo compræhen-
ſorum: immorari Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *INterrogatio,quæ fit ad litis præparatio-
nem,& reſponſio ſunt actus iudiciales,
qui die non feriata, & coram iudice
expediri debent.*
2 *Nec tenetur interrogatus extra iudiciũ reſpõdere.*
3 *Reſponſio autem fieri debet præſtito calumniæ iu-
ramento.*
4 *Iuramẽtum in die tantùm iuridica præſtari poteſt.*
5 *Iudice deferente, vel eo ſaltem præſente.*
6 *Actus de mãdato iudicis ad certum terminum, ſeu
certa die expediendus, ſi termino vel die præſti-
tuta expediri nequit, poteſt die prima iuridica
immediatè ſequenti expediri, tam ex diſpoſitione
iuris communis,quàm ſtatutorum Parm.*
7 *Præceptum pro certa die, ſiue hora tranſmiſſum, ſi
dies illa, aut hora non fuit iuridica,vlteriùs non
arctat,*
8 *Cauſa qualibet,etiam iniuſta excuſat à dolo.*
9 *Et per conſequens à contumacia.*
10 *Et ſignanter à pœna. l.fi. ff. de rei vendic.quæ ſinè
dolo locum non habet.*
11 *Incurrens pœnam d.l.fi. non reſpondendo interro-
gationibus,poteſt tamen vſque ad litem conteſta-
tam contrarium fateri,hoc eſt ſe poſſidere,& pœ-
nam negationis euitare,& num.19.*
12 *Fictio non poteſt plus quàm veritas operari.*
13 *Confeſſio ficta ex contumacia reſultãs reuocari po-
teſt,& erronea probari,ſicut vera.*
14 *Imò magis,& faciliùs.*
15 *Negatio ficta eodem modo reuocabilis eſt, quo ficta
confeſſio.*
16 *Argumentum de confeſſione ad negationem, & è
contra, valet.*
17 *Filius interrogatus an ſit hæres patris,& affirma-
tiuè reſpondens, inſolidum conuenitur,ſi verò ta-
cueris ſubuenitur ei per prætorem, vt reſpondere
poſſit,& veritatem fateatur,vt pro rata tantùm
hæreditaria conueniatur.*
18 *Mendacium magis odioſum eſt, quàm contumacia,
licèt iudicis contemptum hæc ſecum habeat.*
19 *Contumax in reſpondendo interrogationibus, poteſt
tamen vſque ad litis conteſtationem reſpondere,
& illud fateri, quod pro negato habitum fuerat
in pœnam contumaciæ.*
20 *Gloſ.auctoritas maxima.*
21 *Contumacia ceſſante, ceſſa pœna contumaciæ.*
22 *Veritatis habendæ gratia,nedum contumacia,ſed
etiam periurium quandoque remittitur.*
23 *Veritatis quoque fauore, multa alia ſpecialia con-
ceduntur.*
24 *Contumax in reſpondendo poſitionibus, an poſſit
purgare moram,& pœnam incurſam euitare?*

Pro ſpect. D. Bernardino Gnabbo Cau-
ſidico Parm.

EPITOME.

*Reſponſio ad interrogationes litis præparatorias eſt
actus iudicialis, quod die iuridica,coram iudi-
ce,& cum iuramento calumniæ expediri debet,
& iuſſus illis reſpondere pro certa die, vel ad
certum terminum, ſi dies iuridica non fuerit,
poteſt prima die ſequenti parere.*

*Contumax autem in reſpondendo an poſſit vſq; ad
litis conteſtationem purgare contumaciam, &
pœnam.l.fi.ff.de rei vend.euitare? concluditur
affirmatiuè, & efficaciter probatur.*

RESPON-

Digitized by Google

RESPONSVM LXII.

COpiosè, doctiſſimeq; reſpõdit Excel-
lentiſs. Coaduocatus Dñs Hilarius
Ventura oppoſitis contra ſpect. Do-
minũ Gnabum, adeoquòd ſola ſub-
ſcriptione contentus eſſe deberem, quia nihil
intactum ferè reliquit, paucula tamen addam,
nè incaſſum amici cauſam tractare videar.

Et in primis cõcludendũ videt̃ nullam ex par-
te D. Gnabi contumaciã ſubeſſe, vel inobedien-
tiã, quia cum iuſſus fuerit interrogationib. par-
tis litis præparatorijs reſpondere per totã illam
hebdomadã, in qua Ill. D. Iudex ampliùs nõ ſe-
dit, ſatis dicitur paruiſſe, ſi prima die iuridica
ſequenti, & in prima eius ſeſſione, reſpondit.
Ad quod oſtendendũ duas adduco concluſiones
1 in iure veriſſimas. † Altera eſt, quòd interroga-
tio q̃ fit ad litis p̃parationem, & reſponſio quæ
ſequitur, ſunt actus Iudiciales, qui die nõ feria-
ta, & corã Iudice ipſo expediri debent, l. 1. vbi
glo. & l. voluit. §. 1. vbi omnes not. de inter. actio.
2 Abb. in c. pen. n. 24. de iura. calum. † Nec tenetur
interrogatus extra iudiciũ reſpondere; vt ibidẽ
dixit Abb. nu. 14. & 15. quẽ refert, & multũ cõ-
3 mendat Iaſ. in §. oĩum, num. 86. inſti. de actio. †
quod cõfirmatur ex eo, quòd reſponſio iſta fieri
dẽt præſtito calumniæ iuramento. Abb. d. c. pen.
4 nu. 18. † Iuramentũ autẽ in die tm̃ iuridica præ-
5 ſtari põt cap. 1. vbi oẽs tradunt extra de fer. † &
Iudice deferente, vel ſaltem eo præſente. Curt.
latè in tract. de iur. iu. propter calum. da. in ver.
cum, & Iudices num. 5. cum ſeqq.
6 Altera verò concluſio eſt, quòd actus de man-
dato Iudicis pro certa die, vel ad certum termi-
nũ fiendus, põt ẽt prima die iuridica immediatè
ſequenti fieri, ſi præſtituta die, vel termino non
potuit expediri, & hoc vendicat ſibi locũ, nedũ
iure cõi, vt not. in c. veniens, & c. meminimus,
de accuſ. & in c. cũ dilecti, per illum tex. de dol.
& contu. ſed etiam ex forma ſtatuti noſtri, ſub
rubr. quòd citatus in ciuilibus, lib. 2.

Ex his igitur duabus concluſionibus infertur
neceſſariò, quòd contumax non fuerit D. Gna-
bus in reſpondendo; qui quãprimũ iuridicè po-
tuit, reſpondit; quinimò inſpecta iuris cõis diſ-
7 poſitione attentari poſſet, † quòd elapſo dicto
termino, præceptũ ampliùs illum non arectauе-
rit, per ea quæ tradit Fely. in c. quoad conſulta-
tionẽ, nu. 34. de re iud. & poſt eum Vant. in tract.
8 nulli. tit. de nulli. ex defect. cit. nu. 65. & 66. † Et
omni in caſu negari nõ poteſt, quin dolo caruе-
rit, ſi vſque ad primam iuridicam reſpõdere di-
ſtulit, quia quælibet cauſa, ẽt iniuſta, excuſat à
dolo, l. igitur, ibi iuſtis rõnibus ductus, vel non
iuſtis de libera. ca. Tiraq. latè in tract. de pœn.
9 cau. 43. † & per conſequens, à contumacia, glo.
in l. vni. §. fin. in glo. mag. in fi. ff. ſi quis iuſdi. non
obtemp. & ibi Doct. omnes. Tiraq. vbi ſup. n. 6.
10 ſicut ẽt excuſat à pęna. l. fi. de rei vend. de qua
nos tractamus, quę ſine dolo locum habere non
poteſt. Gabr. latè in ſuis concluſionibus. de ac-
quiren. poſſeſſ. concluſ. 5. num. 26.
11 Cæterùm datò ſinè veri prȩiudicio, quòd con-
tumax dici poſſet D. Gnabus, & pœnam d. l. fin.
incurriſſe, cum pro negante habeatur, tam ex
diſpoſitione iuris, q̃ ex interlocutoria Ill. D. Iu-
dicis, non tamen dubitabitur, quin fictam hanc
negationem vſq; ad litis conteſtationẽ reuoca-
re queat, & ſe poſſeſſorem fateri, atque ſi opus
fuerit, probare, ſtante quòd negans ſe poſſidere,
põt tamen vſque ad litem conteſtatã cõtrarium
fateri, & pœnam negationis euitare, l. electio,
§. neque de noxa. latè per Rom. conſ. 59. in vlt.
dub. & conſ. 70. in 2. & ibi Mandoſ. in additio.
Natt. conſ. 381. Rol. conſ. 88. nu. 11. in 4. Gabr.
12 d. concluſ. 5. nu. 27. cum concord. † Non enim
plus põt fictio operari, q̃ veritas. l. ſi filius, vbi
Alex. in princ. ſi cer. pet. l. Filio, quem pater, &
ibidem etiam Alex. & alij. ff. de lib. & poſthum.
Bero. conſ. 53. num. 30. in 3.
13 Secundò, quia ficta etiam confeſſio ex contu-
macia reſultans ità reuocari põt, & erronea p̃-
bari, ſicut expræſſa, gloſ. in l. quoniam. ff. de his
quib. vt indign. Io. And. in addit. ad Spec. in tit.
de poſitio. §. 9. verſ. verùm per id quod habet̃.
Bald. in l. error, num. 14. C. de iur. & fact. igno.
Butr. in c. ex parte ad fi. de confeſſ. Ang. in l. 2.
C. qui teſt. fac. poſſ. Alex. ad Bart. in l. 2. §. quod
obſeruari. C. de iur. cal. & conſ. 145. nu. 4. in 6.
Imol. in l. creditor. §. iuſſus, num. 7. de appellat.
Bero. conſ. 42. in fi. lib. 3. Ioſeph. Ludo. deciſ. Lu-
cen. 44. num. 44. cum pluribus ſeqq. & pro hac
eſt elegans conſ. Aret. 146. viſa conſultatiune in
14 1. dub. † imò verò faciliùs reuocari poſſe debet
tacita, ſiuè ficta, quã expreſſa per ea quæ ſcribit
Alciat. in tract. præſumpt. reg. 3. præſumpt. 22.
num. 7. & latiùs Curt. in tract. poſitio. breui-
15 loq. 8. nu. 17. 18. † Quòd ſi ficta confeſſio reuo-
cari poteſt, ergò, & ficta negatio, quandoquidẽ
contrariorum eadem eſt diſciplina. l. 1. ff. de his
qui ſunt ſui, vel al. iu. l. qui accuſare, de accuſ.
cum præſertim eadem ratio in vtraque militet,
ex quo ab eodem fonte contumacię procedunt,
ex latè traditis per Iaſ. in rub. de acquir. poſſeſſ.
16 num. 11. vſque ad num. 18. † & quòd de confeſ-
ſione ad negationem, & è contrà liceat arguere
probat tex. in l. is qui ſe obtulit de rei vẽd. iun-
ctis quæ ſcribit Natt. d. conſ. 381. ſub num. 6.
17 Tertiò, tex. eſt ferè in terminis in l. ſi filius, de
interroga. actio. vbi filius interrogatus an ſit hæ-
res, ſi affirmatiuè reſpondiderit, mendaciter ta-
men, in hoc punitur, quia inſolidum tenetur
vti hæres, ſin aũt tacuerit, ſuccurrendum eſt ei
per prætorẽ, vt veritatẽ fateri poſſit, & pro rata
tantùm

18 tãtùm hæreditaria conueniri; †Vndè Bart.ſum-
mat eum tex. filius ex mendacio punitur, nõ ex
taciturnitate cũ ergo mendaciũ magis ſit odioſũ
quàm ſimplex Iudicis contẽptus, neceſſariò ſe-
quitur, quòd ſi mendaci conceditur, vt impunè
valeat antè litem conteſtatam pœnitere, & ve-
rum fateri, multò magìs contumaci concedatur.

Et tria ſupradicta fundamenta confirmantur,
ex eo, quòd mendacium in materia noſtra hẽt
annexũ periuriũ, qm̃ reſpondens interrogatio-
nibus huiuſmodi, vel poſitionibus, iuramentũ
calũniæ p̃ſtare tenetur vt ſup. diximus, Periurus
aũt Deũ, per quẽ iurat primò lædit, ſecundò Iu-
dicẽ ſpernit cõtraueniendo eius præcepto de ve
ritate dicenda, tertiò, partẽ offendit, grauãs eã
onere ꝓbandi, & ꝑpeà multas graues ſubit pœ-
nas, de quibus apud Clar. in ſua praxi. crimin. §.
periuriũ, ꝑ to. Contumax aũt qui non Deũ, nec
partẽ lędit, ſed ſolũ Iudicẽ, multò minores pœ-
nas patitur, meritò ſi periuro indulgetur, cõtu-
maci quoq; multò magìs indulgendũ erit. Autẽ
multò magìs. C. de Epiſc. & Cler. cum vulg.

19 Quartò, habemus glo. in terminis terminanti-
bus, l. de ætate. §. qui tacuit, in ver. conueniãtur,
de interrogat. actio. voleniẽ, quòd contumax in
rñdendo interrogationibus, poſſit nihilominus
vſque ad litis conteſtationẽ rñdere, & illud fate-
ri, quod pro negato habebatur in pœnam cõtu-
maciæ, & allegat bonũ tex. in l. electio. §. neque,
de noxal. qui licèt loquatur in negãte expreſsè,
probat tamen ẽt à fortiori in negante tacitè, ſeù
21 fictè per ſupradicta; † Quanta autẽ ſit glo. aucto-
ritas nemo eſt qui neſciat, quæ in defectũ legum
allegari põt, vt inquit Bart. in l. ex oĩbus, de off.
præſid. & cunctis alijs interpretibus præfertur.
Curt. conſ. 64. antiquiſſ. col 5. verſ. tranſitum fa-
ciemus. Rip. in l. re coniuncti, num. 50. de leg. 3.
Cora. latiſſimè in tract. de commun. opin. lib. 2.
titulo 9. num. 21. 22.

21 Quintò, & vltimò ceſſante contumacia, ceſſa-
re debet pœna contumaciæ, lib. t. §. ſi frater, de
col. 60. c. ex literis, vbi Innoc. Fel. Dec. & alij
not. de conſti. & in c. 1. de ſupplen. neg. præla.
vbi Butr. & Abb. in vlt. not. colligunt, quòd ceſ-
ſante contumacia ceſſat diſpoſitum ob cõtuma-
ciã, ad cuius limites pœna ipſa limitatur, & ter-
minatur, & ad hoc propoſitum plura allegat, &
multa cogerit ſimilia Tiraq. in tract. ceſ. cauſa.
par. 1. nu. 57. cum alijs ſeqq. Cũ igitur ceſſet cõ-
tumacia D. Gnabi per comparitionem, & re-
ſponſionem prædictam incontinenti ſecutam,
ceſſare omnino debet pœna memorata.

22 Nec obſt. quòd contumacia, quæ delictũ eſt,
remaneat impunita, vt in motiuis cõſiderat Ill.
D. Auditor, quia vltra rñones Doctiſs. Domi-
ni Venturæ, benè concludentes, aliam addere
poſſumus, quòd in caſu, quo interrogatus con-
tra veritatẽ expreſsè reſpondet cum iuraméto,
remanet qnoq; periuriũ impunitũ, quod eſt ma
ius delictum, vt ex præmiſſis liquet, & nihilo-
minus toleratur, nec habetur pro abſurdo, quòd
negationẽ ſuã periurus reuocare poſſit, vt veri-
tas in lucẽ prodeat, vt ſup. in primo fundamento
dictum eſt, ergò & in caſu noſtro minùs erit ab-
ſurdum, quòd contumacia impunita remaneat,
qñ ad veritatẽ propalandam contumax ſtatìm
23 accedit, † etenim fauore veritatis hæc, & alia
maiora permittuntur, vt in materia noſtra latè
probat Deciſ. Lucen. præallegata nu. 48. vſq; ad
nu. 57. Ideo rectè dixit glo. in d. §. qui tacuit, in
ver. cõueniatã, quòd cõtumax ꝓ pęna põt fateri.

Minùs obſt. quòd eluſoria reddatur diſpoſitio,
d. §. qui tacuit, quia ſatìs operatur in caſu quo
loquitur, quando ſ. conumacia ſubeſt, & durat;
contumacia aũt ceſſante, ceſſare quoq; dẽt pęna
ob eam irrogata, ut in ult. fundamento diximus.

24 Ad dictum Franchi, in materia poſitionum lo-
quentis in ſimili, in cap. ſi poſt p̃ſtitum, nu. 21.
de confeſſ. in 6. multiformiter fuit ꝑ D. Ventu-
ram reſponſum, & rectiſſimè meo Iudicio, ideò
fruſtra non inſiſtã, ſed tm̃ dicã, quòd Franc. ibi
ſinè l. & authoritate loquitur, ſi rectè ꝑpẽdatur,
& contrariũ uerius apparet ex Bero. d. conſ. 42.
ad fi. & concord. ab eo citatis. Et quòd ubi ha-
bemus caſum in ſpecie deciſum, ut in terminis
noſtris, ceſſat argumentum à ſimili. Item ceſſat
ubicunque militat ratio diuerſitatis ad not. in
cap. translato, de conſti. ubi Dec. num. 24. poſt
Bal. in c. cũ ſpeciali, col. 2. de appel. patẽs autem
eſt rõ diuerſitatis in caſu noſtro, quia poſitiones
fiunt poſt litẽ conteſtatã, interrogationes autẽ
ſunt de præparatorijs litis, in quibus regulariter
licita eſt pœnitentia uſque ad litis conteſt. & nõ
ultra d. l. is qui ſe obtulit de rei uend. Rol. d. cõ-
ſil. 88. num. 11. 12. Multa alia dici poſſent, quæ
doctiſſimi D. Iuſdicentis acutiſſimo iudicio re-
linquo, cum ex ſupra relatis res ſatìs, ſuperq́ue
dubitatione careat.

SVMMARIVM.

3 Receſſus factus coram Ordinario, vtì Ordinario, cum ſit delegatus, nullus, & inualidus eſt.

2 Delegatis duobus iudicibus, quicquid vnus ipſorum agit ſolus, nullum, & inualidũ eſt.

3 Amplia etiam ſi collega mortuus ſit.

4 Amplia etiã ſi duo ex tribus delegatis procederent.

5 Idem dicitur de arbitris à partibus electìs.

6 Delegati ad cognoſcendum, & referendum, iudicare non poßunt, & aliter facientes, nullitatis vitium committunt.

7 Nullitatis defectus à nullo ſanari poteſt, niſi à Principe de plenitudine poteſtatis, & ex certa ſcientia, in forma etenim communi non ſufficit.

8 Epiſcoporum Iuriſdictio nõ ſe extendit vltra primã cauſarũ inſtantiã, ex forma Trident. Cõcilij.

Pro

Pro Reuerendis Monacis Cartuſienſibus.

EPITOME.

Proceſſus factus coram Ordinario, vti Ordinario, qui eſt delegatus, eſt nullus.

Idem ſi factus ſit ab vno delegato ſinè interuentu condelegati.

Delegatus ad cognoſcendum, & referendum, iudicare non poteſt.

Nullitas proceſſus non poteſt ab alio ſanari, quàm à Principe, ex certa ſcientia, & de poteſtatis plenitudine.

RESPONSVM LXV.

TRipliciter oſtenditur proceſſus cõtra Reuerendos DD. Monachos Cartuſieñ. nullus, & inualidus.
1 Primò, quia formatus fuit corã Reuerendo D. Vicario Epiſcopali vti ordinario, cum tamen ſit delegatus. Feli. in cap. cum ex officio, num. 21. de præſcript.
2 Secundò, quia cum delegatus fuerit ipſe Reuerendus D. Vicarius, vnà cum R. D. Archidiacono, ſolus tamen proceſſit. c. cauſam matrimonij,
3 vt ibi glo. & doct. de off. deleg. † Id. n. nulla ratione facere potuit; etiã ſi collega mortuus fuiſ-
4 ſet, c. vno delegatorum eo. tit. † Imò nec duo ex tribus delegatis procedere poſſunt, tertio nõ vocato c. licet, c. prudentiam, & c. cum cauſa
5 eo. tit. l. duo, ex tribus. ff. de re iud. † Quod & in arbitris locum ſibi vendicat, c. 2. de arbi. in 6. l. ſi in tres, cum l. ſeq. ff. eo. tit.
6 Tertiò, quia cum ambo delegati eſſent, ad cognoſcendum, & referendum, fuit tamen ad deciſionem deuentum, quod iuri repugnat. l. vlt. C. de offi. præfec. auguſta. Bal. in ti. de pa. conſtan. §. poſſeſſiones, in ver. ad cognoſcendum.
7 Nulla verò iſtarum nullitatum poteſt ab alio tolli, & ſanari in præiudicium Reuerendorum Monachorum, quibus eſt ius quæſitum, quàm à Principe de plenitudine poteſtatis, c. ad petitionem, cum glo. in ver. prouidemus extra de accuſ. & ibidem Feli. & alij. Abb. pulchrè in c. cum olim, num. 27. de ſen. & re iud.

Et requireretur, quòd etiam Princeps ex certa ſcientia illud ageret, aliàs in forma communi diceretur diſponere, & defectum nullitatis minimè ſanaret, ad gloſſ. in c. per diuerſitatem in ver. forma communi, de conceſſ. præben. Aegid. concluſ. 116. ſi petens. Caſſa. deciſ. 9. de reſcrip. ſed cauſæ cognitio præcedere deberet. Alex. conſ. 123. num. 18. vſque ad fi. vol. 4. Dec. Conſil. Lud. Saccæ. latè in rub. extra de confir. uti. uel inuti. nu. 8. vſque ad fi. Boſſi. in ti. de prin. nu. 354.

8 Cæterùm Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Epiſcopus, & Reuer. Congregatio ab eo inſtituta iura Principis in hac cauſa nequit exercere, quàm vti Iudex ordinarius tantùm cognoſcere poteſt in prima Inſtantia, ex forma Concilij Trident. ſeſſio. 24. cap. 20. Igitur fruſtra tentatum fuit dictas nullitates euidentiſſimas memoratæ Congregationis authoritate ſanare.

Nimirum ad aperiendam cedulam deueniendum eſt, in qua proceſſus nullus declaretur Reuerendiq; Monaci ab obſeruatione iudicij abſoluantur, & pars aduerſa in expreſſis condemnetur iuxta vulgatos iuris terminos. Nec aliter iuſtè iudicari poteſt.

SVMMARIVM.

1 *ECcleſia quæ alteri vnitur Eccleſiæ, tranſire debet cum omnibus ſuis iuribus, & actionibus, oneribus, & emolumentis, modo quo tranſit filius arrogatus in poteſtatem arrogantis, & vna eſt quaſi mater, & altera filia.*
2 *Eccleſia vnita cura tranſit in eam cui vnitur.*
3 *Beneficia curata non debent in ſimplicia conuerti, & quomodo in Vicariam perpetuam reduci poßint ad formam Trident. Conc.*
4 *Qui ſenſit commodum ſentire debet etiam incommodum, & è contra.*
5 *Vnire Epiſcopatus per totum orbem ſpectat ad Summum Pont. Vnire verò Eccleſias in ſingula Diœceſi ad proprium Epiſcopum.*
6 *Eccleſia reſtituitur iure, & exemplo minoris.*
7 *Parochiani quoque, ſeu vicini ipſius reſtituuntur propter pupillos, & minores, qui inter eos ſunt.*
8 *Vniones Eccleſiarum quomodo fieri debeant, ex forma Trident. Concilij?*
9 *Et quomodo earum translationes?*
10 *Præſcriptio vnionis eccleſiarum, præſertim curatarum, tempus requirit immemorabile.*
11 *Vnio tamẽ præſumitur longi temporis ſpatio, quo effectum habuit.*
12 *Beneficium eccleſiaſticum, ſinè canonica inſtitutione poßideri non poteſt.*
13 *Poßidẽs diũ beneficium eccleſiaſticum præſumitur legitimè inſtitutus.*
Et legitimo titulo poßidere.
14 *Vnio beneficiorum eccleſiaſticorum per annos 40. præſcribitur, ſi titulus præcedat.*
15 *Vnio curatarum Eccleſiarum etiam fieri poteſt.*
16 *Ad cuius validitatem tria requiruntur, iuſta cauſa, ſolemnitas, & authoritas.*
17 *Cauſa vnionum legitimæ quæ ſint?*

Digitized by Google

18 Inter ſolemnitates requiritur præciſè Rectorum, & Vicinorum conſenſus.
19 Vnio eccleſiarum ad Ordinarium pertinet.
20 Et quod hac in re de Epiſcopo, & de Ordinario dicitur, in Vicario etiam Epiſcopi locum habet, quia Epiſcopus, & Vicarius dicūtur eſſe vnum, & idē caput, & vnum, & idem eſſe eorum officium.
21 Vicarius Epiſcopi non poteſt eſſe ſecularis.
22 Appellatio à Vicario ad Epiſcopum non datur, quia à ſe ipſo, ad ſeipſum appellaretur.
23 Vicarius Epiſcopi præcedit canonicos, & omnes alias dignitates in Eccleſia.
24 Maximè ſi eſt in ſpiritualibus, & temporalibus Vicarius generalis.
25 Vicarius dicitur officialis Communis Ciuitatis, ac etiam Epiſcopus.
26 Vicarius quoque Ordinarius nuncupatur.
27 Vnionum quinque ſunt ſpecies.
28 Vna quarū eſt, quæ fit per modum ſubiectionis. ita ut vna Eccleſia tranſeat in totum in poteſtatem alterius. Alia verò, quæ vniuntur tantùm Eccleſiæ quo ad ſpiritualia.
29 Eccleſia vnita retinet tamen ſua priuilegia.
30 Lex non præteritis, ſed futuris dat formā negocijs.
31 Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reform. c. 16. declaratur.
32 Relatum eſt in referente.
33 Regula qui ſentit commodum, &c. procedit tantū in connexis, ſecus inſeparatis.
34 Rector Eccleſiæ non poteſt facto anteceſſoris contra uenire, quia eſt ſucceſſor vniuerſalis.
35 Item non procedit regula prædicta, qui ſenſit, vbi non eſt eadem ratio, & par conditio, & habilitas ſentiendi commodum, & incommodum.
36 Seminarij fauore data eſt ampliſſima authoritas Ordinario cum adiunctis, ēt applicandi, & vniēdi ei beneficia ſimplicia, ex forma Trid. Conc.
37 Argumentum à ſimili non procedit vbi eſt imparitas, & exceſſus.
38 Archidiaconus de iure communi iuriſdictionem exercet, & eſt Vicarius Epiſcopi in omnibus.
39 Ad eundem pertinet eccleſias parochiales inquirere, viſitare, ordinare, & diſponere, cum iuſſione Epiſcopi.
40 Iuſſio autem vnica ſufficit quando ab initio officium accipit, non verò in ſingulis actibus.
41 Præſumitur ſemper pro officiali.
42 Reſtitutio in integ. non datur abſque læſione.
43 Etiam Eccleſiæ.
44 Rectori Eccleſiæ non datur reſtitutio, niſi cum eo læſa fuerit eccleſia.
45 Reſtitutio in integ. vltra quadriennium nō datur.
46 Fallit in eccleſia læſa per Rectorem, aut Prælatum ſuum, quia eo viuente non currit quadriennium, ſed poſt eius mortem tantùm, ex communi.
47 Reſtitutio in integ. eſt in priſtinum ſtatum repoſitio, ſecundùm cōem diffinitionem, & tantū tribuit, quantum læſio abſtulit, non plus, neq; minus.
48 Concilij Trident. ſeſſ. 25. cap. 7. declaratio.

Pro Seminario Clericorum Parmenſium.

EPITOME.

Vnionis beneficiorum materia hic plenè agitur.
Quotuplex ſit vnio,
Quis vnire Epiſcopatus, vel Eccleſias poſſit;
An, & quanto tēpore præſumatur effectus vnionis.
De Vicario Epiſcopi nonnulla.
De Reſtitutione in integrum, quæ datur Eccleſijs,
Et intra quantum tempus.

RESPONSVM LXIV.

DE anno 1545. cum Eccleſia S. Martini de Galega ciuitatis Parmæ eſſet ruinoſa, & paludoſa, & ferè deſtituta à Parochianis, & in ea vix ſemel, aut bis annis ſingulis miſſæ ſacrificiū celebraretur, propinqua autē extaret eccleſia S. Appollinaris pariter curata, & vtraq; paucos admodū parochianos haberet, amborū rectorū, ac vicinorum vtriuſq; intercedētē cōſenſu, vnita, ſeù trāſlata fuit Eccleſia S. Martini ad aliā S. Appollinaris, mediāte R. Vicarij Epalis authoritate, & Decreto, cū cauſæ cognitione, & informationib. deſuper aſſumptis, cum onere tñ Rectori S. Martini ędificādi nouā capellā in pdicta S. Appollinaris Eccleſia, & miſſas ibi ſingulis diebus feſtis celebrādi, ita quòd deinceps aīarum oīum cura Rectori S. Appollinaris remaneret. Quæ oīa effectū ſortitę fuerūt per quinquaginta circiter annos. Contigit aūt quòd vacante beneficio prædicto S. Martini Reuerēdiſs. D. Epus illud applicauit, & ppetuò vniuit Seminario. Vndè modernus Rector S. Appollinaris, ac uicini antiqui S. Martini inſurrexerūt, ptendētes illius redditus huic potiùs Rectori applicādos, & aſſignādos fore, ex quo onus curæ ſuſtinet, & plura adducunt.

1 Primò de iure cōi ſtatutū eſſe, quòd in ſimilibus vnionib. eccleſia vnita trāſire debeat, cū oībus ſuis iuribus, & actionibus, oneribus, & emolumentis. c. quia monaſteriū, de relig. do. Petr. de Peruſ. in tract. vnio. c. 2. in princ. quo pacto filius arrogatus tranſit in arrogantis poteſtatē, ut ibidē ſubdit Petr. & quia una eſt quaſi mater, &
2 altera filia. Caccialup. in ſim. tract. arti. 2. † Vnde eſt, quòd beneficij vniti cura tranſit in illud cui vnitur. Idem Caccial. artic. 8. num. 6.

3 Secundò allegant Trident. Conc. ſeſſ. 25. de refor. c. 16. diſponēs, quòd ſecularia beneficia curata nō poſſint ī ſimplicia cōuerti, neq; in Vicarias perpetuas, ēt ſi Vicario perpetuo congrua portio fructuū aſſignaretur. & illas uniones q̄ ab immemorabili tpe ſortitæ fuerūt effectū ab Ordinario

nario examinari, & ſi cōgrua portio ꝑdicta non
fuerit aſſignata, mandat aſſignari, aliàs in anti-
quum ſtatum eccleſiam vnitam reſtitui. & ſic
videtur hic apetta deciſio pręſentis quæſtionis.
4 Tertiò, dicũt naturali rationi repugnare, quòd
in Rectoīē S. Appollinaris onus curæ trāſierit,
redditus verò, & emolumēta alteri ſint reſerua-
ta. contra l.ſecundum naturam. de reg.iu. in 6.
& c. qui ſentit, eod. tit. in 6.
5 Quartò, aſſerũt vnionē memoratā primo loco
factā inefficacē, ex defectu poteſtatis; Siquidem
vnire beneficia ſpectat ad Ep̄m.c.ſicut vniri, de
exceſ. Prælat. vbi aſſerit Sum. Pont. quòd ſicut
vnire ep̄atus pertinet ad ipsũ, ita unire eccleſias
ad ep̄m in ſua Diœceſi. c. ne in agro. §. ad hæc.
de ſta,mona. c. relatio.21. q.1. Lamber. de iure
patro.lib.1.art.4.q.10.princ.pri.par. nu.3.Cac-
cial.d.tract.art.3.q.5.nu.18.& Pet.de Peru.c.4.
n.21. & ita ad ipſum ꝑtinere dr̄, vt eius Vicario
nequaq̄ liceat. vt in terminis docent. Innoc. &
Io.And.in c.ad hæc,in ver.ardua,de offi.archid.
quos refert, & ſeq̄tur Caccial. d.tract.art.3.q.8.
nu.3.& Petr.de Peru. d. tract. loco præcitato.
6 Quintò, allegant læſionē,tā eccleſiæ,q̄ vicino-
rũ, & reſtitui petunt, quatenus opus ſit. De ec-
cleſia.n.non dubitat̄ q.n iure minoris cēſeatur,&
reſtituat̄.c.1.de reſti.integ.& c.2 eo. ti.in 6. atq;
clem.1.eo.& eſt cōiter receptũ, D.Odd.de reſti.
7 in integ.q.3.nu.16.cũ ſeqq.† & de vicinis idem
eſt iudiciũ, cum inter eos adſint pupilli, & mino
res, ꝑut ex cōi ēt cōcludit idē Odd.d.q.3.art.12.
n.76. Hinc ſeq̄ vr̄, quòd cũ læſio ferè manifeſta
īteruenerit ꝑ ſupradicta, ope faltē reſtitutionis ī
integ.debeat act⁹ reuocari, & in priſtinũ reſtitui.
8 Sextò, opponunt ēt vltimæ vnioni factæ Semi
nario, quòd non fuit iuxta normā d. Conc. Tri-
dent.ſeſſ.7.c.6.mādātis vniones authoritate Or-
dinarij, legitimis tm̄, ac rōnabilibus cauſis corā
eo verificandis, & vocatis quorũ intereſt, fieri
poſſe, & propterea viribus carere, niſi à Sede
Apoſtolica aliter declaratum fuerit. Hæc enim
forma non fuit obſeruata. Meritò, &c
9 Septimò, & vlt. occurrentes tacitæ obiectioni
(ſi fortè ex aduersò diceretur nō de vnione, ſed
de tranſlatione agi) idē in oībus eſſe iudicādum
ex diſpoſitione Sac. Conc. Trid. ſeſſ. 21. de re-
form.c.7. quo cautũ eſt beneficia ſimplicia trāſ-
ferri debere, cũ oībus oneribus, & emolumētis
in caſibus ibi expreſſis, & aliàs à iure permiſſis.
10 Prædictis tn̄ minimè obſtātibus, contrariũ re-
ſpondendũ eſt; Primò ex diuturnitate tp̄is, quo
durauit vnio, q̄ tēpus, & ſi nō ſufficeret ad illam
ꝑſcribendā, ꝑſertim inter curatas eccleſias, cum
debeat eſſe immemorabile, ſm̄ Io.And.in c.qui
cōtra.de reg.iu.in mercurialib. quē refert, & ſe-
quit̄ Alex.conſ.70.nu.3.lib.3.& Balb. de ꝑſcrip.
11 par.4.princ.q.19.nu.1. † Nihilominus ad illam
ꝑſumendā benè ſufficit, ut ibidē tenet Io. And.
& Balb. poſt Oldra. Ancha. Alex. & Feli. ſeq̄tur
Maſcard.de ꝓbat.concl.1316.nu.9. & quidē cũ
oībus eius ſolemnitatibus, vt ꝑ eundē Maſcar.
12 concl.179. n.4.cũ cōcor.† Sic ēt videmus, quòd
diù poſſidens eccleſiaſticũ beneficiũ, licèt abſq;
canonica inſtitutione poſſideri nequeat, c.1. de
13 reg.iu.in 6. † præſumit̄ nihilominus iuſtè, & cũ
legitimo titulo poſſidere. Menoc.de recup.poſſ.
rem.1.n.300.& de ꝑſump.lib.6.ꝑſump.69.n.16.
14 Secundò, non tm̄ pręſumptio vnionis legitimè
factæ, ſed ipſius uera ꝑſcriptio in caſu iſto locũ
hēt, ex quo titulus ꝑceſſit, ut ex inſtr̄o exhibi-
to, in quo amborũ Rectorũ conſenſus, vicino-
rumq́; vtriuſq́; eccleſiæ, & ep̄alis Vicarij autho-
ritas, ac Decretũ cauſa cognita interpoſitũ; quo
titulo ſtāte, quadraginta annis cucurrit vnionis
ꝑſcriptio, prout pulchrè diſtinguēdo concludit
Fely. conſ.2.nu.3. inducēs tex. cũ gloſſ. in c. de
quarta, de pręſcrip. Idem tenet Rebuff.in pract.
benefi. tit. de vnion. num. 35. & poſt hos Ma-
ſcard. concl. 1411. num. 11.
Et cum hac ſn̄ia trāſit Conc.Trid.ſeſſ.7.de re-
form.c.6.dans tantùm authoritatem Ordinarijs
locorum examinandi vniones à 40. annis citrà
factas, innuens de anterioribus vti præſcriptis,
non eſſe dubitandum.
15 Tertiò, circũſcripta quoq; .tā ꝑſumptione, q̄
ꝑſcriptione, dico vnionē ritè, & rectè factā pro-
bari. Præſuppoſito.n. quòd curatarũ eccleſiarũ
vnio fieri queat, de quo non eſt hęſitandũ. Petr.
de Peruſ. d. tract. c.6. Trid. Conc. ſeſſ.7.de re-
16 form.c.7.& ſeſſio.21.de reform.c.7.† quodq́; ad
eius validitatē tria requirātur; Iuſta cauſa, ſo-
lemnitas, & authoritas, vt per Nauar.conſ.22.
nu.1.& 3.de præben.li.3. Hæc aũt oīa hic inter-
17 uenerũt. † Etenim cauſæ vnionũ plures ſunt ec-
cleſiarũ curatarum, vt ꝑ Caccial.d.tract.artic.5.
Inter quas eſt deſtitutio eccleſiæ alicu⁹, ſeù de-
ſolatio, atq; propinquitas ipſarũ, & rpum qua-
litas, q̄ in hac cōcurrũt, qn̄q̄ dē Eccleſia S. Mar-
tini erāt deſtituta, & ferè deſolata, atq; à vicinis
derelicta; & ab alia prædicta minimùm diſtans.
18 †Solemnitas quoq; nō defuit, qm̄ vocati fuerũt
hi oēs quorũ intererat, vcz Rectores, & vicini
ꝑdicti, & cōſenſerũt, ꝑut req̄rebat̄ Perr.à Peru.
d.tract.c.5.in princ. Et authoritas ſuperioris in-
teruenit, vt ſ̄. dictũ eſt. Nam ad Ep̄m ſpectat in
ſua Diœceſi Eccleſias vnire, ſicuti ad Sum.Pont.
vnire ep̄atus in toto orbe.d.c.ſicut vnire, cũ cō-
19 cord. ſup. relatis. † Et aliàs dr̄ ad ordinariũ mu-
nus hoc ꝑtinere. clem.1.§.ad hæc.de ſta.mona.
gloſſ. in c.priuilegium, in ver.Item authoritate
ſuperioris, de reg.iu.in 6. & Innoc. in c.2.nu.2.
verſ. & idē videtur, de op.no.nuncia.& cum his
cōuenit Trid.Conc. locis ꝑcit. tribuēs facultatē
Ordinario conficiendi, & confectas vniones
examinandi, & approbandi, ſeù annullandi,
etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis.

Conſil. Lud. Sacc.

20 Quod ergo de Epõ, ſeu Ordinario dr̃, in Vicario quoq; ipſius epi verificatur, qa eorũ vnũ eſt, & idẽ offm̃, & ſunt ſicuti corpus, & aĩa, nã epus eſt aĩa, Vicarius verò corpus, q ab eo mouet̃, & quo, velut inſtr̃o operat̃, vt bellè, & ad ſaturitatẽ tradit Anto. de Præt. in tract. de iuriſd. Epiſc. defen. c. 6. & latiùs in c. ſeq. p to. vbi cõcludenter pbat, non duo capita, ſed vnũ eſſe caput, nec
21 duo offã, ſed vnũ ſolum. † & allegat inter cætera. c. in nona. 16. q. 7. diſpõnẽs expreſsè. vnum, & idẽ eſſe illorũ offm̃, & ideò non poſſe Vicariũ eſſe ſæcularẽ, q ipſi aſſociatur in adminiſtratio-
22 nib⁹. † Allegat quoq; bonũ tex. in c. 2. de cõſuet. in 6. vbi Sum. Pont. improbat cõſuetudinẽ appellãdi à Vicario ad Epm, eò qa ẽẽt appellare à
23 ſe ipſo ad ſe ipſum. † & indè infert author pdictus Epi Vicariũ oẽs Canonicos, & quaſcunque alias dignitates eccleſiaſticas præcedere debere. Ambitionis illos oẽs damnãs, q illũ anterire ſtu-
24 duerint. † Maximè qñ eſt in ſpũalibus, & tpalibus Vicarius gñalis, eo. cap. 6. n. 43. ex quo maiorẽ adhuc hẽt adminiſtrationẽ, & authoritatẽ.
25 † Ambo ẽt, Eps, & Vicarius dñr officiales Cõis Ciuitatis, ſm̃ Ancha. cõſ. 340. in 1. dub. q refert, & ſeqtur Surd. deciſ. 129. n. 12. Et in hac Patria plus q̃ notoriũ eſt Epi Vicariũ oẽs alias dignitates antecellere ex antiqſſima cõſuetudine, q̃ in ſimilib. attendit̃, c. cũ olim, de cõſuet. c. ad hæc, de exceſ. Prælat. c. auditis, de elec. Purpur. conſil.
26 540. nu. 10. 11. † & quòd Ordinarij nomen rectè Vicario epali conueniat, pbatur optimè ex traditis p Spec. in tit. de off. ordina. §. 1. per totum. Ex his infertur vnionem, de qua ſ. authoritate ſuperioris ſufficienter ſuffultã fuiſſe, & ſic tertiũ ẽt requiſitũ interueniſſe. Cum pſertim fuerit ille Vicarius gñalis, tã in ſpiritualibus, quã in temporalibus, ut inſtrumentum cantat.
27 Non obſtãt modo in oppoſitũ adducta, & primò, quòd eccleſia unita debuerit cũ oĩbus ſuis uiribus tranſire. nam id procedit vbicunq; vnio fit per modũ ſubiectionis, ita vt vnita totaliter ſupponatur, & ſubijciatur ei cui vnitur. Sunt. n. quinq; ſpes vnionũ, vt declarat Caccial. d. tract.
28 art. 2. in princ. & Petr. c. 1. nu. 5. † inter quas vna eſt pdicta ſubiectiua, in qua vniunt̃ in totum, & vna trãſit in poteſtatẽ alterius, ſicuti filius arrogatus in poteſtatẽ pr̃is arrogantis, vt ſ. diximus, & hic non eſt caſus nr̃; Alia ſpes eſt qñ vniũtur tm̃ quoad ſpũalia. & hic eſt nr̃ caſus, ĩ quo vnita fuit ſolũ aĩarũ cura, ex cauſis narratis, in reliqs aũt remãſit beneficiũ S. Martini in ſuo primæuo ſtatu, cũ onerib. & honorib. & ampliùs ẽt cum onere cõſtruẽdi capellã, & miſsã celebrandi cũctis diebus feſtinis ad eam. Vndè ęquum fuit, vt
29 cũ ſuis redditibus remaneret. † Nam eccleſiæ ẽt vnitæ retinere ſolent ſua priuilegia, glo. in d. c. priuilegiũ, circa med. de reg. iu. in 6. Imo, in d. c. 2. n. 2. de oper. no. nuncia. Alex. poſt Bart. in d. l. inter ſtipulantẽ. §. Sacram. n. 10. de verb. obl.

Minùs ob. ſecundũ de Cano. Conc. Trid. quia eadẽ cõpetere põt rñſio, ut procedat in vnione totali, & potẽtiori p modum ſubiectionis, q̃ eſt vera, & propria vnio. non uerò in unione ſpiritualium tantùm, de qua nos tractamus.

30 Secundò, Rñdetur Concilij diſpoſitionẽ nihil officere vnioni pdictæ, ex quo longè poſt eam ſupuenit. Etenim fuit facta vnio de anno 1545. Concilium aut publicatum de anno 1564. Lex aptẽ non pteritis, ſed futuris dat formã negocijs. l. leges, & conſtitutiones. C. de legi. l. de
31 vſuris. ff. de vſu. † Inſuper dũ loqtur canon de aĩarum cura in Vicariã ppetuã conuerſa, mãdãdo certã fructuũ portionẽ ipſi Vicario aſſignari; non tangit caſum nr̃um, in quo non fuit eccleſia S. Martini in Vicariã perpetuã data, ſed abolita penitus cura, & alibi translata vt ſ. Item præfigit anni ſpaciũ, poſt Synodũ ad id peragẽdũ, quod nec in tot annis factũ fuit. Vltimò aũt loco ſi nihil horũ factũ fuerit, eccleſiã ipsã in antiquũ ſtatũ reſtitui mandat. In caſu aũt propoſito nõ fuit inſtitũ p reductione eccleſiæ S. Martini ad antiquũ ſtatũ, ideſt aĩarũ curã, ſed ipſi⁹ redditus cõcedi Rectori S. Appollinaris, ideo nihil in toto illo canone diſpoſitũ reperitur, q ad rem nr̃am faciat. Nec ommittendũ eſt, quòd relatiõnẽ ẽt hẽt ad aliũ ſub Paulo III. Pont. Max. editũ, qui legitur in eo. lib. ſeſſ. 7. c. 7. de reform. remittens
32 id oẽ arbitrio ordinarij. † Ideò cũ relatum ſit in referente, l. aſſe, toto. de hæred. inſti. Satis videt̃ vtriq; canoni ſatisfactum, cum arbitrio, & decreto Ordinarij totum proceſſerit vtſup.

33 Non ob. tertium, de reg. qui ſentit cõmodum, qñ procedit ſolùm in connexis, ut ibi declarat Cagno. nu. 12. nos aũt uerſamur in ſeparatis, ex quo aĩarũ cura iã fuit legitimè ſeparata à beneficio, ut dictum fuit, & probatum. & præſertim
34 aſſentiẽte Rectore S. Appollinaris, † cui nõ põt modernus Rector cõtrauenire, quia ẽ ſucceſſor vniuerſalis, & hæredis locũ repræſentat. c. quia Ioannes 12. q. 5. c. 1. vbi glo. & doct. de ſolut. Guid. PP. q. 629. ferè p tot. Gig. de penſio. c. 47.
35 n. 10. q. 52. in princ. & q. 54. n. 182. † Limitatur quoq; regula prædicta non procedere ubi nõ eſt eadẽ ratio, & par conditio, atque habilitas ſentiendi cõmodum, & incõmodum, ut per Dyn. d. c. qui ſentit, quæ limitatio ſatìs uidetur caſui noſtro adaptari, quoniam in applicando cõmodo Rectori S. Appollinaris, obſtaret diuiſio tẽporalium à ſpiritualibus iam perfecta, cũ omnibus ſuis ſolemnitatibus, ac etiam præſcripta utſup. ideo non par conditio, neque habilitas.
36 † Vltra quòd beneficiũ poſt vacans vnitũ fuit ſeminario, & ius ipſi q̃ſitũ, vndè maior adhuc reſultat inhabilitas cũ facultas Ordinarij cũ adiũctis ſuis ĩ applicãdis beneficijs ſimplicib. Seminario ſit ampliſſima, vt legit̃ in Trid. Cõc. ſeſſ. 23. c. 18.

de re-

de reform.& ꝑ conſequens tractetur hic de iure
quæſito tollendo ipſi Seminario.
Ad quartũ de authoritate Vicarij Ep̃alis non
idonea ad vniones, rñdet̃ primò ſatis eſſe, quòd
titulũ p̃buerit, nã quadragenaria p̃ſcriptio ſub-
ſequẽs oẽm tollit difficultatẽ, vt ſ̃. in 2. fundam.
Secundò dicitur verius eſſe Vicarium, p̃ſertim
gñalem Epiſcopi, ſufficientem habere authori-
tatẽ vniẽdi ꝑ ea q̃ in 3. fundamẽto deducta sũt.
Tertiò, rñdetur reuocando in dubiũ cõcluſio-
nẽ p̃dictã. Caccial. & Petr. de Peru. q̃ fundat̃ ſo-
lùm ſup dicto Innoc. & Io. And. loquentium de
Archidiacono, à quo ad Vicariũ arguunt ꝑ locũ
37 à ſimili. † Etenim argumẽtatio nõ ꝓcedit, ex quo
Vic. gñalis, eſt maior Archid. vt in d. 3. fundam.
38 † Quartò nõ eſſet inconueniens dicere Archi-
diaconũ quoque, qui de iure cõi, iuriſdictionem
exercet. c. 1. & c. ad hæc, de offi. Archid. & eſt
poſt Ep̃um Vicarius in oibus. Purp. conſ. 540.
nu. 13. & 15. poſſe Eccleſias parochiales, & cu-
39 ratas vnire ex legitima cã, † qñquidẽ ipſius pro-
priũ eſt ẽt offm̃ illas inq̃rere, viſitare, ordinare,
& diſponere, d. §. ad hæc, de off. Archid. c. per-
40 lectis. 25. diſt. in §. Archidiaconus. † & licèt dicat
ibi tex. (cũ iuſſione Ep̃i) declarat tñ ibi glo. qua-
lis debeat eſſe iſta iuſſio. in ver. cũ iuſſione; in-
quiens vnicã, & gñalẽ ab initio ſufficere quãdo
offm̃ accipit, nè fortè in ſingulis actib. eũ req̃ri
dubitaretur. Et hac rñſione attenta, argumen-
tũ prædictum à ſimili, pro vnione parochiarum
iſtarum à Vicario facta, concluderet.
41 Quintò, & vltimò cũ ꝓ officiali ſemper prẽſu-
matur. l. 2. de off. ciui. Iudi. c. niſi eſſent, de p̃ben.
c. in vr̃a, de procur. Alcia. de p̃ſumpt. reg. 3. præ-
ſumpt. 9. p̃ſumendũ eſt Vicariũ illius t̃pis facul-
tatẽ vniẽdi habuiſſe. & aliter ad illũ actũ nõ pro-
ceſſiſſe. Tantò magis q̃a tunc erat Ep̃us Parm̃.
Illuſtriſ. & Reuerendiſs. Card. S. Floræ Came-
rarius S. R. E. & Sum. Pont. Nepos in Vrbe ipſa
reſidẽs, qui ꝓpea maximã Vicario ſuo gñali au-
thoritatẽ contuliſſe p̃ſumendũ eſt, vt occurren-
tibus negocijs opportunè prouidere poſſet.
42 Ad quintum de reſtit. in integ. rñdetur, eã nõ
dari abſq; læſione. l. non omnia, & l. quòd ſi mi-
nor. §. 1. de mino. l. minorib. C. eo. D. Odd. de
43 reſti. in integ. q. 4. art. 1. † vbi ĩ eccleſia ẽt in ſpe-
cie loq̃tur, ſub n. 5. Eccleſia aũt hoc nr̃o caſu lẽ-
ſa non eſt, imò melioris conditionis effecta, eò
q̃a nouã capellã abſq; ſua impẽſa habuit, cũ be-
neficijs ſimplicib. in ea translatis, & miſſis feſti-
uis vltra ſolitũ. Neque Rector ipſius læſus dici
põt, q̃a ſi q̃d laboris ei adiectũ fuit, habuit quo-
que emolumenta incerta, q̃ digna ſunt conſide-
44 ratione, vt teſtes Seminarij concludunt. † Et ſi
in aliquo læſus dici poſſet, non tñ reſtitutionem
obtinere poſſet, niſi eccleſia ſimul læſa ꝓbaretur.
Io. Fab. in §. rurſus, inſti. de actio. D. Odd. vbi ſ̃.
quæſt. 3. artic. 8. per tot. & ſignanter in fi.

Conſil. Lud. Sacc.

De læſione Vicinorum minùs conſtare poteſt.
Siquidẽ cõmodũ potiùs ex vnione nacti sũt, qm̃
ab eccleſia paludoſa, deſtituta, & inhabili ad offi-
cia diuina, ad aliã cõmodiorẽ, & habiliorẽ tran-
ſierũt; & cũ in ſua parochiali vnã, aut duas miſ-
ſas ſingulo anno audire poſſent, in hac, binas, &
plures ſingulis dieb. feſtis audire poſſunt, & alia
quoq; diuina officia. Minora quoq; ſentiũt diſ-
pẽdia in ꝓuidendo neceſſaria ipſi eccleſiæ, quæ
vicinos tãgũt, ex quo vicinorũ numerus auctus
portionẽ ſuã fert onerũ, & de primo ad vltimũ
nulla ſubſiſtẽte lẽſione, nulli locꝰ eſt reſtitutioni.
45 Secundò rñdetur ceſſare reſtitutionẽ, ex quo
nõ datur vltra quadriẽniũ. l. fi. C. de tẽpo. appel.
c. 1. & 2. eo. ti. in 6. & Clem. 1. eo. ti. Hic aũt q̃n-
46 quaginta anni effluxerũt vt ſ̃. † Nec obſtat quòd
viuẽte Rectore Eccleſiæ, q̃ cõtraxit, & eccleſiã
* læſit, nõ cucurrerit quadriẽniũ, ſm̃ cõem * opin.
quã D. Odd. refert q. 19. art. 8. q̃a cõtrarià ẽt de-
fendi põt, ut ꝑ Bero. d. c. 1. n. 16. 17. de reſti. in
integ. Verũ ea admiſſa, q̃a in iudicãdo, & cõſu-
lendo ita sẽtiẽdũ eſt, ut fatetur idẽ Bero. d. n. 17.
in fi. præſupponit̃ eccleſiã p̃dictã S. Martini plu-
ries vacaſſe in illis annis 50. qui poſt vnionẽ ef-
fluxerunt, adeo quòd quadrienniũ indubitãter
cucurrit, quo reſtitutio peti poterat eccl̃æ noĩe.
Tertiò rñdetur nedũ quadrienniũ, ſed quadra-
geſimũ annũ elapsũ; vndè præſcriptio ſubſecuta
eſt, ut in 2. fundamento, & poſt eam perfectam
rurſus aliud lapſum eſt quadrienniũ, intra quod
aduersùs præſcriptionẽ reſtitutio peti potuiſſet.
Nimirũ ceſſare debet omnino iſtud remedium.
47 Quartò, & vlt. rñdetur, quòd cũ reſtitutio ſit in
priſtinũ ſtatũ repoſitio, vt cõiter diffinitur teſte
D. Odd. q. 1. art. 4. nu. 43 cũ ſeqq. poſt alios re-
latos, & tm̃ tribuat, quantũ læſio abſtulit, & nõ
plus, neq; minùs, atq; in eũ ſtatũ lẽſum reponat,
quo ante læſionẽ repiebat̃, vt ibidẽ ſubdit n. 45.
ꝑ infallibili regula, nihil põt actores hoc reme-
dio cõſequi, qm̃ non petunt ſe in priſtinũ ſtatũ
reſtitui, hoc eſt eccleſiã S. Martini ad curam re-
duci, ſed illius tantùm redditus dari Rectori
S. Appollinaris, quos nunq̃ habuit, & per conſe-
quens ſunt obaudiendi.
Ad ſextũ, ꝙ vnioni factæ Seminario obijcitur,
rñdetur imò factã fuiſſe ab Illuſtriſ. & Reueren-
diſs. Ep̃o, cũ ſuis req̃ſitis, ad formã Conc. Trid.
in d. c. 18. de refor. ſeſſ. 23. Nec vocandos fuiſſe
vicinos antiquos eccleſiæ S. Martini, aut Rect.
S. Appollinaris, quorũ nihil intererat, cũ iã eſſet
d. Beneficium ſinè cura, cũ onerib. tñ de q̃bus ſ̃.
quæ Seminariũ ferè non recuſat, ſed paratum ſe
offert, vti ſucceſſor vltimi Rectoris.
Ad vltimũ de translatione, ex c. 7. 21. ſeſſ. Trid.
Conc. non diſputando vtrũ Vnio, ſeu translatio
fuerit, Reſpõdet̃, quòd longè poſt actũ emana-
uit, & non põt dare formã p̃teritis negocijs, vt ſ̃
dictũ eſt, neque actũ aliàs validũ infringere. Re-

ſpõdetur ēt canonē illũ loqui in beneficijs ſimplicibus in prima ſui partē, qua mandat ea cum oĩbus emolumētis,& oneribus trāsferri ad alias eccleſias, In ſecunda aũt in qua de parochialib. tractat, nihil diſponit, niſi de illarũ refectione, & ſi refici nen poſſint pp ſuā,& Parochianorum paupertatē, quòd ad matrices, ſeù vieiniores eccleſias trāsferantur, de redditibus aũt nullũ verbum. Sed aduertēdũ eſt quoq;, trāslatā dici hāc eccleſiā cũ ſuis emolumētis,& oneribus, ex quo factũ fuit ſimplex beneficiũ, quod onera ſua adhuc ſuſtinet iuxtà conuenta, & ab ordinario decreta, ideo nihil vlteriùs inqrendũ eſſe; Præſertim verò poſt tanti temporis curſum, quo legitima cõpleta fuit præſcriptio, iuxta ſupradicta.

SVMMARIVM.

1 ECcleſiaſticorum bonorum alienatio ſubſtantiā, & formā copulatiuè requirit.

2 Fallit in rebus ab antiquo cõcedi ſolitis, præſertim in emphiteoſim. & eſt cõis.

3 Confirmatio actus maiorem addit firmitatem, licet eum non extendat,

4 Inueſtitura ſecunda plus continens, quàm prima, & nouas addens qualitates, inueſtitura noua cenſetur.

5 Solita concedi bona ab antiquo non dicuntur, niſi bis ſaltē conceſſa fuerint, & curſus quadraginta annorum interceſſerit. & eſt communis.

6 Confeſſio procuratoris, quòd bona concedi ſolita ſint, non nocet Prælato.

7 Inueſtitura facta de rebus Eccleſiæ vltra ſolitam formam nulla eſt, & inualida. vtputa ſi ſolita concedi ad ſecundam, & tertiam generationem, cõcedantur in perpetuum, vel conceſſa pro maſculis tantum, concedantur etiam pro fœminis.

8 Emphiteoſi vni conceſſa, ſi poſtea inter ſuccedentes diuidatur, remanent tamen inſolidũ obligati.

9 Particularis ſolutio plurima affert creditori incommoda.

10 Emphiteoſi vna conceſſa, & inter ſuccedentes diuiſa, vnius ceſſatio, vel deterioratio omnibus præiudicat ſecundùm magis communem.

11 Emphiteoſis bonorum eccleſiaſticorũ conceſſa (ſinè requiſitis) vltra ſolitũ modũ vitiatur in totũ, nõ verò ſuſtinetur uſq; ad ſolitũ, ſecũdũ magis cõem.

12 Præſertim ſi aliquibus coniecturis appareat, quòd contrahentes non conueniſſent ſub forma ſolita.

13 Coniectura autem ſufficiens iudicatur, ſi recipiens emphiteoſim notabile quicq̃ pro obtinenda inueſtitura ſolnerit, aut aliter in damno remaneret, niſi in totum contractus ſuſtineretur.

14 Data pro obtinenda inueſtitura prædicta modo inſolito, ſi nõ valet, repeti nõ poſſunt, ſed amiſſa sũt.

15 Emphiteoſis eccleſiaſtica bonorũ ſterilium conceſſa pro modico canone, ſi reuertatur, bonis effectis fertilibus, & fructuoſis, concedi non poteſt iuxta ſolitum, ſed adhibitis tantùm ſolemnibus, & pro idoneo canone inſpecto præſenti tempore.

16 Cõtractus eccleſiæ dānoſus nullus, & inualidus eſt.

17 Datum pro obtinenda inueſtitura bonorum eccleſiæ, debet in eius vtilitatem conuerti, non Prælati, neque etiam Summi Pontificis.

18 Emphiteoſis differt à linello.

19 Mandati fines diligenter ſunt cuſtodiendi.

20 Pactũ de affrācādo emphiteoſim alienõnē cõtinet.

21 Pactũ de renouādo emphiteoſim de nonennio in nouenniũ additum, ſolita forma inueſtiturā vitiat.

22 Clauſula (ſaluo, & reſeruato conſenſu domini, & non aliter) adiecta contractui, habet vim reſolutiuam, & annullatiuam, conſenſu non ſecuto.

23 Prælatus poteſt proprium contractum Eccleſiæ ſuæ damnoſum infringere.

24 Naturalis inueſtiri poteſt de bonis eccleſiaſticis inſpecto iure communi.

25 Non tamen ſuccedere in inueſtitura antiqua maioribus ſuis facta, niſi expreſſim cantum fuiſſet, & eſt communis.

26 Hodie verò omnino incapax eſt ex diſpoſitione Bullæ Pij Papæ Quinti.

27 Lex futuris, non præteritis dat formam negocijs.

28 Emphiteoſis eccleſiaſtica facta pro ſe, et hæredibus ſinè ſolēnibus alienationis, tanq̃ de rebus alienari ſolitis, ad hæredes extraneos nõ trāſit. & eſt cõis.

29 Ampliatur, etiam ſi de quibuſcunque hæredibus loqueretur, ſi pro extraneis non erat concedi ſolita.

30 Sequentia declarant præcedentia.

31 Hæredũ appellatione, deſcendentes tantùm continentur, quando diſpoſitio aliter contrarietatem, aut repugnantiam continere poteſt.

32 Clauſula (pro hæredibus, & deſcendentibus) vtranq; qualitatem copulatiuè requirit, vt quis vocatus dicatur. & eſt communis.

33 Emphiteota poteſt meliorationes ſuas vendere, concurrentibus ſeptem requiſitis. & eſt communis.

34 Emphiteota poteſt ius ſuum donare, vel legare ſinè domini conſenſu, duraturum tantũmodo durante illius iure, & quatenus ſe extendit, & non vltra.

35 Nemo plus iuris ad alium transfert, q̃ ipſe habeat.

36 Reſoluto iure datoris reſoluitur ius acceptoris.

37 Pactum, quòd emphiteota non poſſit aliquem contractum, diſtractum, vel alienationē facere, ſinè expreſſa directi domini licentia, ſeruādum, q̃uis natura contractus in aliquo repugnet.

38 E conuerſo etiam valet, quòd ſinè licentia alienare poſſit.

39 Contrariorum eadem eſt diſciplina.

40 Laudemium ſoluendum directo domino per nouum emphiteotam acquirentem eſt quinquageſima.

41 Et ſolui debet nedum in caſu vēditionis, ſed etiam donationis, & legati, ſecundùm communem.

42 Quod intelligitur pro toto rei prætio, non pro melioramentis tantum.

43 Con-

43 *Conſuetudo tamē locorum attendenda eſt, quia in aliquibus plus, & aliquibus minus ſoluitur.*

44 *Veronæ ſoluitur decima pro laudemio.*

45 *Parmæ verò vigeſima æſtimationis vtilis dominij, ſolui conſueuit.*

Pro Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D. Cardinali de Gambara.

EPITOME.

Super inualiditate Emphiteoſis Eccleſiaſticæ conceſſæ à Prælato Anteceſſore, vti concedi ſolitæ, ac etiam renouatæ à Procuratore moderni Prælati, cum multis alijs in materia alienationis bonorum Eccleſiæ.

RESPONSVM LXV.

VIſis duabus inueſtituris emphiteoticis, altera ꝑ procuratorē Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D. olim Card. Gonzaghæ de anno 1564. tunc Commendatarij Abbatię S. Thomę de Aquanigra Brixien. Dioc. altera verò ꝑ Procuratorē, ac Locumtenentem Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D. Card. de Gambara eius ſucceſſoris, & ſic moderni Commendatarij, de anno 1568. celebrata: Ad primū quæſitum, Contractus validitatē, ſeù inualiditatē reſpiciēs; Videt̄ prima facie rn̄dendū, contractū valere, &
1 tenere; † Nā & ſi vera ſit cōcluſio, Duo regulariter in qualibet bonorū immobiliū eccleſiaſticorū alienatione copulatiuè reqri, formā ſcilicet, & iuſtā cām, c. 2. de reb. eccle. nō alie. in 6. vbi Io. And. & alij not. c. Sicut eccleſia, §. ſed notādū, & c. ſinè exceptione 12. q. 2. glo. pen. & Scrib. in c. 1. de in integ. reſt. & in c. q̄ in eccleſiarū. de conſti. atq; in c. nulli. de reb. eccl. nō alien. quorū opin.
* cōis, * & ab oībus recepta, vt ꝑ Dec. conſ. 142. nu. 4. Clar. in §. emphiteoſis, q. 6. & Didac. var. reſolut. cap. 17. nu. 2. Redoa. in tract. de reb. eccl. non alien. tit. de condit. quibus annui cen. lici. emi poſſ. nu. 10. 11. & alibi ſæpè.
2 Limitatur tn̄ nō ꝓcedere in rebus ab antiquo cōcedi ſolitis, quas Prælatus pōt, ſi ad Eccleſiā reuertātur, abſq; ſolēnitatib. debitis, iterū alienare, & ſignāter in emphiteoſim cōcedere, vt in ſpecie deciſū habemus in Conſtit. Pau. II. incipiente, Ambitioſæ, in extrauag. cōibus, ac ēt in feudū, c. 2. vbi cano. oēs, extra de feud. & in c. 1. de his q feu. da. poſſ. Bar. & Scrib. in authen. q rē ad ſi. C. de Sacr. Eccl. Dec. d. cōſ. 142. col. 1. Guid. Pap. deciſ. 154. ī princ. Didac. d. c. 17. n. 4. Et hęc
* eſt cōis * cōcluſio, vt ait Soci. iun. cōſ. 169. n. 11. lib. 2. duplicato, ī cōſ. 120. lib. 4. Clar. d. q. 6. verſ. ſi verò res eccleſię. Redoa. latè d. tract. tit. de caſi. in qbus ſit alien. re. eccle. ſi. ſolem. §. itē alio caſu p̄dicto, Et dicit Caſtr. in l. ēt, in ſi. princi. ff. ſol. matr. quòd ēt abſq; alia cā talia bona ſm̄ cōſuetū modū alienari poſſūt, adeoquòd neutrū ex dictis reqſitis neceſſariū vr̄. Vndè cū in caſu propoſito, bona iſta aliàs cōceſſa ī emphiteoſim fuiſſe præſupponantur, imò verò ſolita ab immemorabili tp̄e cōcedi ad affictū perpetuū ſaſſus fuerit ꝓcurator p̄dicti Illuſtriſs. D. Card. Gonzaghæ in inſtrumento dictæ ſuæ inueſtituræ; Conſequens videtur, vt de cōtractus validitate dubitari nequeat, nec reſpectu formæ, nec cauſæ.

3 Et tātò minùs, cū acceſſerit quoq; cōfirmatio, ſeu noua inueſtitura memorati procuratoris Illuſtriſs. & Reuerendiſs. moderni Cōmendatarij: Confirmatio. n. actus, maius robur, maiorēq; firmitatē ei tribuit, licèt nō eū extēdat. l. Aurelius. §. teſtamēto. de libera. lega. Bal. in l. ſi aduerſùs. C. ſi aduer. rē iudi. & in l. nominationes, in ſi. C. de appell. Rui. cōſ. 60. n. 3. cōſ. 158. n. 16. & conſ.
4 208. n. 9. lib. 1. † Qninimo ex quo ſecunda Inueſtitura plus continet, q̄ prima, & nouę qualitates adiectæ reperiuntur, pro noua quoq; Inueſtitura habenda eſt, vt reſpōdit Rui. cōſ. 20. nu. 7. lib. 1. Vndè tantò magis tuti videntur emphiteotæ.

Veruntn̄ his nō obſtātibus, Contractū nullum
5 exiſtimo rōnib. infraſcriptis. † Primò qa nō cōſtat bona hmōi pro p̄terito cōceſſa fuiſſe, niſi ſemel. Ideo ſolita cōcedi dici nequeunt, qa bina cōceſſio neceſſaria eſt, cū curſu 40. annorum, ad hoc vt res cōcedi ſolita dici poſſit, Iac. de Belui. in c. 1. de his q feu. da. poſſ. Bald. in l. de quibus. n. 15. & 27. ff. de ll. Imol. d. c. 2. ī ſi. de feud. Alex. conſ. 9. n. 6. lib. 3. & cōſ. 5. n. 4. in 5. Raph. Cum. cōſ. 129. q̄dam, Dec. in d. Authen. q rem. nu. 20. & d. cōſ. 142. n. 4. verſ. ſolū ſupereſt. Iaſ. in conſ. 155. col. 3. verſ. 4. facit, li. 2. vbi neminē diſſētire
* ab hac ſn̄ia aſſerit, & vti cōem, * tutioremq; & eccleſiæ magis proficuā ſequitur, & in practica tenendam affirmat. Clar. in §. feudū, q. 13. verſ. nunc pro intelligentia. Redoa. d. tracta. tit. de immob. re. eccleſ. alien. num. 54.

6 Nec obſtat cōfeſſio procuratoris antedicti, qui bona ſolita cōcedi dixit, qa nō habuit ſufficiens mādatū ad ita cōfitendū, ideo nō nocet dn̄o, l. 2. §. ſi. cū not. per Bar. Caſtr. & alios. ff. ſi cert. pet. l. certum. §. ſed ante. C. de confeſſ. Rui. conſil. 140. n. 4. 5. lib. 1. Minùs aſit nocere pōt eccleſiæ, ex quo, nec ipſiuſmet Prælati confeſſio nocere
* poſſet, c. ſi. vbi doct. oēs, * ex̄ de p̄ſumpt. Caſtr. cōſ. 1. Ego Paul9, li. 1. Fed. de ſen. cōſ. 142. ver. cōfeſſio facta. Afflic. d̄ciſ. 168. n. 3. & d̄ciſ. 245. n. 11.

Secundò contractus nullus dicitur, quia vltra ſolitum modū conceſſiones iſtæ factæ ſunt, nam cum antea conceſſa reperiretur illis tm̄ de Palūbis, deſcendentibus à primo inueſtito, eiuſq; lineā, & generationē egredi non poſſet, nunc ad plures familias, pluresq; generationes extēſa, & ꝓducta fuit; Siquidē nedū D. Mutius, & D. Fabritius inueſtiti fuerūt pro ſe, & deſcēdentibus

legitimis, verumetiã, in illorũ defectũ inueſtitæ fuerunt eorũ matres reſpectiuè pro ſe, & deſcendentibus; Et his quoque deficientibus inueſtiti fuerunt fratres dictarũ mulierũ pro ſe, & hæredibus, & deſcendentibus; Etenim vltra dictos duos fratres de Palumbis, vocata ẽt eſt D. Hippolita, de Maſſitijs Mutij mater, quæ in alienam familiam nubens, & filios procreans, bona eccleſiæ poſſet in eam transferre, quod de D. Catherina de Zibramontis Fabritij matre ſimiliter inueſtita, contingere poſſibile eſt; Sed & D. Ioannes de Maſſitijs, & D. Alexander Zibramontes fratres dictarũ mulierũ vltimo loco vocati, alias quoq; familias, & gñationes includũt, & ad bona pdicta admittunt vtſup. Conſequenterq; nouo modo, & cũ pactis inſolitis factæ ſunt inueſtituræ huiuſmodi, & in duriorẽ cãm eccleſiæ, quę diutiùs bonis ſuis magni redditus priuata remanebit ꝑ modico canone annuo conuẽto, q̃ remanſura fuiſſet, ſi vni tñ familiæ conceſſa fuiſſent, ꝑut antea erãt, Vndè manifeſta cõtractus
7 nullitas reſultat. † Quia cũ forma ſolita prioris inueſtituræ mutata, & alterata fuerit, ceſſat illa conſuetudo, ꝑp quã Prælato licitum dr̃ alienare abſq; ſolẽnitatibus, Doctr. eſt Bart. in d. authen. qui rẽ, in fi. & Iaco. de Belui. in authen. ſi quas minas. C. de Sacroſ. Eccleſ. & in d. l. ẽt. Imo. in l. quod dr̃, in fi. de verb. oblig. Alex. conſ. 17. n. 11. lib. 4. & conſ. 5. n. 7. lib. 5. & in d. l. quod dr̃ ad fi. vbi ẽt Aret. ſub nu. 9. Bero. conſ. 77. n. 32. & cõſil. 122. nu. 14. lib. 1. Rui. conſ. 35. num. 7. lib. 1. Clar. in §. Emphiteuſis. q. 6. verſ. Scias tñ. Curt. Iun. in tract. de feud. par. 2. q. 6. princi. num. 2. 3. Exemplificantes in cõceſſione ſolita fieri, ad ſecundã, vel tertiã gñationẽ, q̃ ad tertiã, vel quartã reſpectiuè, aut in ꝑpetuum facta, non tenet; Nec non & in conſueta cõcedi pro maſculis tñ, q̃ ad maſculos, & fœminas extendi nequit, quæ excpla ad terminos noſtros apprimè conueniũt, cũ aliàs nõ fuiſſet cõceſſa emphiteoſis ꝑ fęminis, ſed ꝑ maſculis tñ, vt ĩ facti narratione ſupponiẽ. Cumq; vni lineæ, ſiuè gñationi data fuiſſet, nũc aũt quinq; vel ſex. & fortè plurib. conceſſa dici poſſit. Claud. Seiſel. in tract. de feud. tit. q feud. da. poſſ. verſ. octauo limitatur. Afflict. d. deciſ. 107. col. 2. Rui. conſ. 35. nu. 7. lib. 1. Redoa. d. §. Item alio caſu, nu. 4. in fi. & num. 19. & 21.
8 Fuit ẽt inſolito modo cõceſſa emphiteoſis, qa cũ prius vnita eſſet, oẽsq; Emphiteotæ, q̃uis ad diuiſionẽ inter ſe deueniſſent, inſolidũ tñ obligari forẽt, vt ꝑ Clar. d. §. emphiteoſis, q. 14. nũc diuiſa reperiẽ in duas partes vtš. Vndè eccleſia damnũ ſentit, tã reſpectu ſolutionum annuatim fiedarũ, quas diuiſim recipere cogitur ex forma
9 cõtractus† (particularis aũt ſolutio incommoda plurima creditori affert, l. planè. ff. fami. hercíſc. glo. in l. q̃ro. §. inter locatorẽ, in ver. inſolidũ. ff. loca. l. fi. vbi Bar. C. de debito ciui. lib. 11.) q̃ ẽt deuolutionũ, q̃ aliqñ cõtingere poſſent ob canonẽ nõ ſolutũ, aut rẽ deteriotatã. † Enimuerò ſi
10 vnica eſſet ĩueſtitura unius ceſſatio, vel deterioratio cœteris coemphiteutis p̃iudicaret, ſm̃ magis cõem, * & verã ſentẽtiã, de qua ꝑ Clar. vbi ꝑximè, q. 8. verſ. quæro, quid ſi Emphiteota, & verſ. ſeq. ea aũt diuiſa, ſecùs iudicandũ, ut oĩb* patet, quia ſunt ſeparati contractus: Cum igiẽ ſolita forma in hoc ẽt exceſſa reperiatur, tantò magis nullitas contractuũ apparet ꝑ ſupradicta.
11 Et iſti exceſſus ſoliti modi, & cõſuetæ inueſtituræ operãtur, ut nec ualeat cõtractus uſque ad terminos cõſuetos, ſed in totũ uitieẽ, & ſi diuiduus ſit, & ſeparabilia cõtinẽs, p̃ſertim in rebus eccleſiæ, ut ꝑ Iaſ. d. authen. qui rem. col. fin. poſt Bart. ibi nu. 7. & Lap. alleg. 80. Et ità iudicauit Conſ. Neap. in d. deciſ. Afflict. 107. rõnibus, & authoritatib. ibi adductis. Rui. conſ. 86. nu. 8. cũ concor. lib. 1. Calc. conſ. 125. col. fi. Et hanc opi. latè defendit Didac. var. reſol. c. 16. n. 5. q̃ ẽt magis cõem * atteſtatur, Alex. conſ. 143. n. 3. lib. 7.
12 Et hãc ſentẽtiã oĩ ſcrupulo carere certũ eſt, qñ ex aliq̃bus cõſtat cõiecturis paciſcẽtes aliàs non fuiſſe cõtracturos, niſi ſub ea forma inſolita. Bar. conſ. 159. col. 3. Lap. d. alleg. 80. ſub n. 3. verſ. nã cõductor nõ accepiſſet. Aret. latè in d. l. quòd dr̃, ſub nu. 9. & ibidẽ Alex. ad fin. & idem Alex. d. conſ. 17. nu. 11. atq; in l. 1. §. ſed ſi mihi, ubi etiã Soci. Alcia. & reliqui. ff. de verb. obl. Loffre. cõſil. 3. nu. 35. Calca. d. conſ. 125. col. fi. & Didac. d. c. 16. uar. reſolut. ſub nu. 5. uerſ. ſed præmiſſa.
13 Vrgens aũt cõiectura, immò cõcludẽs ꝑbatio in nr̃a ſpecie colligiẽ, ex quãtitate notabili pecuniarũ ꝑmiſſa ꝑcuratori Illuſtriſs. & Reuerendiſs. q. Card. Gonzaghæ duorũ mille, & quatuorcentũ aureorũ ꝑ tali inueſtitura obtinenẽ. q̃ aliter nõ ſoluiſſent inueſtiti, ut in terminis tradit Didac. loco ꝑximè citato. Hinc. n. ſua detur, quòd uel in totũ ualere, uel in totũ irritari uolue rint. Loffred. d. conſ. 3. n. 35. cũ concord. ꝑ eum adductis. In caſu aũt nr̃o in dãno remanerẽt inueſtiti ob ſolutionẽ p̃dictã, quã uerìſimiliter nõ feciſſẽt, niſi oẽs ad emphiteoſim admiſſi fuiſſẽt.
14 Igitur, &c.† Et hic incidẽter ſciẽdũ, quòd pecuniæ hmõi datę ꝑ obtinẽda cõceſſione modo inſolito, repeti nõ poſſunt, ſed ſunt amiſſæ. §. ſi uerò ẽt perpetuam, in authen. de non alien. Didac. d. c. 16. eod. uerſic. Sed præmiſſa.
15 Tertiò principaliter cõſiderandũ eſt, nũ prima inueſtitura facta fuerit (ut eredir̃) de bonis iſtis eccleſiæ tanq̃ ſterilibus, & inſructuoſis, ex quo ꝑ tã modico canone antiqt* locata, & cõceſſa dñr, Nã cũ modernis tp̃ibus fertilia, & maximè fructuoſa ſint, ceſſat cã ob q̃ aliàs in emphiteoſim data fuere. Et hinc ſeq̃tur quòd & ſi ſolita eſſent cõcedi, ampliùs tñ cõcedi nequerũt, abſq; ſolẽnitatib. poſtq̃ ad Eccleſiã reuerſa ſũt, qa ceſſãte cã, ceſſat effectus, pulchrè Abb. in c. ut ſup. n. 11.

uerſ.

verſ.ego crederem, de reb.eccleſ.non alien.Re-
buff.in compen.de reb.eccl.'alien.verſ.octauus.
Redoa.d.tit.de immob. re. alien.nn.55.56.cum
ſequentibus, & in d.§.item alio caſu, in princ.&
in fin.vbi concord. adducit,& inquit Card.in c.
1.colum.vlt. qui feu. da.poſſ. hanc eſſe conclu-
ſionem æquiſſimam, quã ſequitur Curt.in tract.
feud.par.2.quęſt.1.num.10.verſ.hinc videmus,
& iuribus ac rationibus cõfirmat,Afflict.in Con
ſtit. Baiulos omnes, num. 89. Benint. deciſ.13.
nu.8.Conſequenter ergo nullæ, & inualidæ ſunt
etiam iſtæ conceſſiones ex hoc capite. Quamnis
enim pro talibus bonis modicum quid ab anti-
quo ſolui conſueuiſſet, cum tamen reuerſa ſunt
ad Eccleſiam quingentorum circiter aureorum
redditum annuum mereri præſupponuntur, Et
tamen pro eodem modico canone conceſſa re-
periuntur. Vndè clariſſima, & enormiſſima lęſio
Eccleſiæ apparet, quæ contractum nullum red-
dit; ita in terminis tradit Redoa. d. §. item alio
caſu, num.9. & fuſius, num.22.& ſeq. vbi duos
allegat tex. omni cauillatione carẽtes videlicet;
d.c.vlt. de feud. in verſ. ſi videris expedire,& d.
Conſtit. Paul. II. in verſ. & tunc eccleſiatũ eui-
denti vtilitate, qui propriè loquuntur in rebus
alienari ſoliris, & vtilitatem Eccleſiæ nihilomi-
nus requirunt, idem tradit Curt. d.tract. par.2.
16 quæſt.1.in fi. † Quòd autem contractus Eccleſiæ
damnoſus, nullus ſit & inualidus, vltrà prædicta
probatur ex latè deductis per Dec. d. conſ.142.
num.4. & in fin. & latiùs per Redoa. d.tract.ſub
rub.de cauſa vtilitatis,per tot.

Et ſi pertinaciter quiſquã tueri ſatageret con
tractus memoratos, non obſtante læſione Eccle-
ſiæ, valere, effugere certè non poterit quin per
reſtitutionem in integrum reſcindi debeant,per
c.1.cum materia,extra de reſtit.in integ. gloſ.in
c.cum Apoſtolica,de his,quæ fiũt à Præla.ſi.con
ſen.cap.& in cap.ſinè exceptione 12.q.2.Rui.d.
conſil.35. num.35. & ſeq.Didac.d.c.17.num.2.
Redoa.d.tract.tit.¦an & quomodo ex vulg.obli.
Eccleſiæ, num.3. & §.ſeq.num.9.& nu.12.verſ.
in contractu autem & latiùs in tit. de reſt. in in-
tegr. quæ ob lęſionem compe.Eccl.§.1.2. & 3.

Nec obſtat ſi opponatur de promiſſione, ſeu
ſolutione aureorum 2400. de quibus in conceſ-
ſione procuratoris Illuſtriſſimi Cardinalis Gon-
zaghę. Tùm quia maximè lęſa adhuc fuit Eccle-
ſia,non obſtante huiuſmodi ſolutione,vt ex pri-
mo narrata redditiuum quantitate omnibus ob-
17 uium eſt, † Tùm etiam qnia non cõſtat tales pe-
cunias in vtilitatem Eccleſiæ verſas, quas non
ſufficit fuiſſe prælato ſolutas, c.1.vbi Inno.Abb.
Imol.& cęteri, extra de depoſi.doct.in autẽ hoc
ius porrectum. C.de ſacroſ.eccleſ.Didac.latè d.
c.17. num.3. Redoa. in d. tit. de cauſa vtilitatis,
num.213.& ſeq.vbi reſtitutionem ſaltem Eccle-
ſiæ hoc caſu competere aſſetit, ex mente Innoc.
in d.c.1. Quinimò ſi Summo Pontif.ſolutæ fuiſ-
ſent, idem reſpondendũ foret,per tradita à Rui.
d.conſil.35.num.35.

18 Inſuper & quartò aduertẽdum eſt, quòd pro-
curator memoratus Illuſtriſſimi Domini Cardi-
nalis Gonzaghæ mandatum nõ babebat ad con-
cedendum dicta bona in emphyteuſim,quamuis
ad liuellum poſſet concedere, ſunt enim diuerſi
contractus,& naturam habent ſeparatam,vt col
ligitur ex Redoa.vbi ſupra ſub rub.de ſigni.ver.
* alienatio.§.pariter,per tot. & eſt cõmunis * opi-
nio teſte Iaſ. in l.1. poſt nn.29.C.de iure emph.
19 quicquid Bar.& alij nonnulli ſenſerint.† Ex de-
fectu mandati,igitur nulla redditur eius inneſti-
tura. l.diligenter.ff. manda. c. cui de non Sacer-
dotali, de præben.in 6.Dec.latè,conſ.493.nu.8.
vſque ad fi. Socin.iun. conſ.57.nu.6.cum pluri-
bus ſeq.vol.2. Capr.concl.112.nu.23.

Et quod attinet ad confirmationẽ,ſeu nouam
cõceſſionem factam per procuratorem, ſiue Lo-
cumteneñ.Illuſtriſſimi D.Cardinalis de Gamba
ra, plures aliæ ſubſunt nullitates, nã primò con-
tinet pactum.affrancandi,ſeu de vendendo,bo-
bulcas centum,dictarum terrarum in emphyteu
ſim conceſſarum;Ex quo pacto nedũ oritur nul-
litas,ex quo inſolitum eſt,& præter formam ve-
teris conceſſionis, vndè totus inualidatur con-
20 tractus per ſupradicta. † Verùm etiam ex eo,
quòd venditionem, & abſolutam continet alie-
nationem, communi iure prohibitam, uideatur
ad hoc Alex. in terminis in d.conſ.17.num.8.&
11. lib.4. & poſt eum Ruin. conſil.86. num.4.5.
& 8. libro 1.

21 Secundò continet pactum de renouando in-
ueſtituram de nouẽnio in nouennium, & in hoc
etiam ſolitam formam excedit, quod & ſi eccle-
ſiæ potiùs vtilitatẽ, quàm damnum afferre poſſe
uideatur, fieri tamen non potuit, & contractum
inualidum reddit, Curt. d.tract. par.2. quæſt.6.
nu.5. cum concord. relatis.

22 Præterea, & tertiò aduertendum eſt, † quòd
etiam iſte procurator exceſſit fines mandati, qa
ſimpliciter inueſtiuit, nullo reſeruato Domini
conſenſu, quẽ omnino reſeruare tenebatur uir-
tute illius clauſulæ, (noſtro tamen in his omni-
bus expreſſo accedente conſenſu, & non aliter,
nec alio modo) undè nullitas inſurgit maniſe-
ſta, per ſupradicta, & ea quæ in terminis huiuſ-
modi clauſulæ tradunt doct. in materia emphy-
teutæ,uel uaſſalli alienantis, (Saluo & reſeruato
conſenſu directi Domini, & non aliter, nec alio
modo) quam clauſulam dicunt eſſe prorſus re-
ſolutiuam contractus, & eius uirtute alienatio-
nem ipſam nullam pœnitus,& inualidam rema-
nere conſenſu non ſecuto. Bald. in c.1.§.fin.ſub
num.5. quæ fuit prima cau.benef.amitt.quẽ ſe-
* quuntur Doct. communiter, * ut poſt Rip. atte-
ſtatur Clar. in §. emphyteuſis, q 13. uerſic.item
quæro,

Digitized by Google

quæro, & in §. feudum. q.31. verſ. benè verum eſt, Inualidus ergo remanet contractus, nedùm quia fines mãdati exceſſit procurator, ſed etiam quia non conſenſit vnquam directus Dominus huic contractui, prout neceſſe erat, etiã ſi dictos fines procurator non exceſſiſſet, vt in terminis latè probat Cephal. conſ.118. nu.9. cum multis ſeqq. cum ſufficiat remiſſio.

Poteſt igitur Illuſtriſſimus, & Reuerẽdiſſimus D. Cardinalis de Gambara modernus Abbatiæ prædictæ Commendatarius, ab Inueſtituris pręnarratis multis de cauſis recedere, vt Eccleſiæ
23 ſuæ indemnitati conſulat, † quod etiam facere poſſet ſi ipſemet, ſic vtſupra cõtraxiſſet, vel procuratoris contractum ratificaſſet, l. iubemus. §. ſanè, il primò, vbi glo. Bald. & Doct. C. de ſacro. Eccleſ. c. ſi quis præsbyterorum cum glo. de reb. Eccleſ. non alien. Dec. d. conſil. 142. num.4. verſ. & ſecundùm iſtam reg. Afflict. in conſtit. Conſtitutionem diuæ memoriæ, num.78.
24 Ad ſequens dubium, † An præſuppoſita validitate Inueſtiturarum, cõtra omnia ſupradicta, fratres de Palũbis, inueſtiri de nouo potuerint, cum ſint illegitimè nati? Affirmatiuè reſpõdeo, per ea quæ glo. & Doct. tradunt, in c.1. §. naturales, ſi de feud. fue. controuer. Bal. in c. quæ in eccleſiarum, nu.43. de conſti. Iaſ. in l. generaliter. §. vt autem in fin. C. de inſti. & ſub. Card. Paleo.
25 in tract. de not. & ſpur. c.31. nu.4. † Benè verum eſt, quòd ex inueſtitura antiqua anteceſſoribus ſuis facta, admitti non potuiſſent, niſi expreſſim, ita cautum fuiſſet Bald. in l. generaliter. §. cũ autem,
* nu.2. C. de inſti. & ſubſt. & eſt communis * opin. Rip. in lege, ex facto. §. ſi quis rogatus, il primo, num.62. ad Trebell. Paleot. d. c.31. Clar. d. §. emphyteuſim, quæſt.30. Sed ipſos de nouo inueſtiri non eſt communi iure prohibitum per ſupradicta;
26 † Ex Bulla autem Pij Quinti, edita de anno 1571. contra illegitimè natos, benè prohibitum hodie reperitur concedere bona eccleſiaſtica, in emphyteuſim, vel feudũ, aut alias quomodocumque illegitimis, etiam legitimatis, ſed caſui noſtro non deſeruit, cum emanauerit poſt
27 vtramq; inueſtituram, ſupradictam, † lex enim futuris non præteritis dat formam negotijs. l. fi. & ibi Bart. C. de pigno. l. meminimus, vbi Bald. C. de legit. hæredi.
28 Ad tertium dubiũ, nũquid † emphyteuſis iſta eccleſiaſtica, præſuppoſita adhuc eius validitate, tranſeat ad hæredes extraneos, ex quo conceſſa eſt pro ſe, & hæredibus? Breuiter reſpõdetur nõ tranſire, cum præſertim ſeruatæ non fuerint ſolemnitates requiſitę in alienatione rerum eccleſiaſticarum, ſed abſque eis conceſſio facta fuerit, iuxta prætenſam conſuetudinem, & tanquam de rebus alienari ſolitis, gloſ. & Doct. in d. l. etiam, ſol. matr. & Canon. in cap. in præſentia, de prob.
* vbi Dec. num.48. communem * atteſtatur, & in conſil.171. num.5. quam etiam vti communem amplectitur poſt multos relatos. Didac. d. c.17. num.5. verſ. ſecunda concluſio, & verſ.4. concluſio; ac Iul. Clar. d. §. emphyteuſis, q.28. verſ. tertius eſt caſus, & verſ. ſeq. vbi innumeros refert communem atteſtantes, & in practica ſeruari aſ-
29 ſeuerantes, † Quinimo ſi de quibuſcumq; hęredibus conceſſio loqueretur, adhuc ad extraneos non tranſiret, vt poſt Bald. Aret. & Socin. tradit Deci. d. conſil.171. num.6. maximè cum pro extraneis olim conceſſa non reperiatur. Clar. d. q. 28. verſ. aut verò erat ſolita, in fin.

Et vltra quòd hęc eſt natura emphyteuſis eccleſiaſticæ ſi verba conceſſionis diligentiùs intueamur, apertiſſima quoque contrahentium intentio patebit, nolentium extraneos hæredes in noſtra ſpecie admitti, Nam licèt pro hæredibus ab initio ſtipulata fuerit, in ſequentibus tamen ad deſcendentes reſtricta eſt, Quia dum gradatim inueſtitos admittit, & primo loco Mutium, & eius filios legitimos, & naturales tãtùm vocat, & poſt eos Dominam Hippolitã eius matrem, & poſt eam filios ſuos, vnà cum D. Ioanne eius fratre, manifeſtè oſtendit præcedentia verba de
30 hæredibus ſanguinis, tantùm intelligi, † Sequentia enim declarant præcedentia. l. ſi ſeruus plu-
31 rinm, §. fin. & l. qui filiabus de leg. 1. † Et ſi aliter diceremus, apertiſſima reſultaret contradictio, quandoquidem ſi hæredes extranei Mutij vocati fuiſſent, impoſſibile foret, illo ſinè filijs decedẽte, Hippolitam, vtì vocatam in inueſtitura admitti, Paritérque Hippolita cum filijs, vel ſinè, decedente, impoſſibile foret d. Ioannem eius fratrem, pro parte, vel in totum reſpectiuè admitti, ſi ipſa alium ſibi extraneum hæredem inſtitueret, & inſtituere poſſet.

Ad huiuſmodi ergo repugnantias tollendas, neceſſe eſt dicere deſcendentes tantùm inueſtitorum vocatos fuiſſe. l. ubi repugnantia, de reg. iur. cum uulg. & per conſequens, nedum facultatem, ſed etiam uoluntatem contrahentium de-
32 fuiſse. † Rurſus dum nouiſſimo loco uocantur, D. Ioannes, & eius hæredes, & deſcẽdentes, manifeſtè conſtat hæredes ſimpliciter non uocari, ſed ita demum ſi ſint de deſcendentibus, & ideo utrumque requiri, quòd ſint de deſcendentibus, & hæredes ipſius, ad hoc ut admittantur Alex. conſil.44. num.1. lib.1. d. conſil.9. nu.10. lib.2. & d. l. quod dicitur, num.15. & 21. de uerb. oblig. Deci. conſil.185. colum.2. Iaſ. in l.2. num.188. C. de iure emphyt. & in l. ſi non ſortem. §. liber-
* tus, num.35. de condi. indebi. ubi communẽ * atteſtatur, & in conſil.57. colum.1. lib.1. & in hoc omnes conſentire aſſerit Didac. Varia. reſolut. c.18. nu.2. uerſ. ſexta concluſio.

Ad quartum de alienatione, Num ſcilicet (retento adhuc præſuppoſito ualiditatis cõtractus) poſſint inueſtiti meliorationes, & ius ſuum uendere

dere

dere donare, vel legare? Dicimus aliud eſſe iure
communi, aliud verò partium conuentione at-
33 tenta, iudicandum.† Siquidem de iure commu-
ni poteſt emphyteuta, ſeptem concurrentibus
requiſitis, ad huiuſmodi alienationem deuenire,
quæ colliguntur ex tex. glo. & ſcriben. in c. po-
tuit, de loca. & in l. vlt. C. de iure emphy. vbi Iaſ.
nu. 13. 14. Et iſta eſt communis regula teſte So-
cin. iun. conſil. 70. nu. 14. in 3. quam refert etiam
Redoa. d. tract. ſub rubr. de caduci. ob rei aliena.
34 §. emphyteuta quoque col. 1. † Ad donationem
autem vel legatum pauciora requiruntur, quia
ſinè conſenſu directi domini donare poteſt em-
phyteuta, glo. & ſcrib. omnes, in d. l. fin. & in d. c.
potuit Clar. d. §. emphyteuſis, quæſt. 15. Nihilo-
minus aduertẽdum eſt, quòd nil aliud poteſt his
omnibus caſibus emphyteuta alienare, quã ius
35 ſibi competens, † quia plus non poteſt ad alium
transferre, quàm ipſe habeat. l. nemo plus, de re-
36 gul. iur. † & reſoluto iure datoris, reſolutum cen-
ſetur ius acceptoris, l. lex vectigali, de pignor. l.
neceſſe, §. fin. de peri. & com. rei vend. ponit in
terminis Spec. in tit. de loca. §. nunc aliqua, verſ.
165. Alex. d. conſ. 9. num. 21. verſ. pro hoc facit.
37 Verùm conuentionis † iure aliud diſpoſitũ eſt,
nam ea conditione & pacto facta fuit inueſtitu-
ra per procuratorem Illuſtriſſimi quondã Gon-
zaghæ, vt emphyteutæ non poſſint, aut valeant
facere aliquem contractum, diſtractum, aut alie-
nationem dictarum terrarum, aut partis earum,
excepta locatione ad nouennium, ſinè ſpeciali,
& expreſſa licentia Reuerendiſſimi Dñi Com-
mendatarij, aut eius ſucceſſorum ſub pœna cadu-
citatis, &c. Cuius pacti virtute planum videtur
omnem alienationem omnino prohibitam eſſe,
ſi Reuerendiſſimus, & Illuſtriſſimus D. Cardina-
lis illius ſucceſſor licentiam alienandi impartiri
noluerit, vt in terminis tradit Alex. d. conſ. 9. nu.
13. verſ. tertiò confirmatur, li. 2. Et quamuis hoc
pactum repugnet naturę contractus emphyteu-
tici, ſeruandum tamen eſt, prout alia huiuſmo-
di, Spec. vbi ſupra, verſ. 138. Iaſ. d. l. fin. num. 3.
38 † Sic videmus èconuerſo valere pactum, Quòd
liceat emphyteutæ alienare ſinè licentia directi
Domini, vt per Iaſ. vbi proximè, Clar. d. q. 13.
39 verſ. ſed pone, † Contrariorum ergò eadem de-
bet eſſe diſciplina, l. 1. de his, qui ſunt ſui, vel
alie. iur. inſtit. eo. tit. in prin. l. qui accuſare. C. de
accuſa. cum vulga.
40 Ad vltimum dubium, † Quid & quãtum lau-
demij nomine deberetur Illuſtriſſimo Domino
Card. moderno Commendatario, ſi alienationi
conſentire vellet, & nouum emphyteutam ac-
ceptare, & recognoſcere? Reſpondetur vulga-
tum eſſe tex. in d. l. vlt. C. de iu. emph. quinqua-
geſimam pretij tribuentem directo Domino pro
41 huiuſmodi recognitione. † Id quod nedum in
caſu venditionis, ſed etiam donationis, & legati
locum obtinet, ſecũdum communem, & ab om-
* nibus receptam * ſententiam Iaſ. ibidem, nu. 68.
verſ. ſequitur poſtea. Guid. Pap. deciſ. 64. Bertr.
conſil. 123. nu. 1. lib. 4. Clar. q. 23. verſ. ſed quæ-
ro. Redoa. tit. de laudem. in prin. & §. iſta autem,
42 num. 1. 3. 4. † Et vtroq; caſu, pro valore & æſti-
matione totius rei, vna etiã cum meliorationi-
bus ſuperindè factis ſoluitur, Spec. d. §. nunc ali-
qua, verſ. 119. Iaſ. d. l. fin. num. 44. poſt Odofr. &
Alberi. ab eo relatos, Redoa. d. titu. de laudem.
in princip. num. 18.

Et quod de quinquageſima dicitur, procedit tantùm de iure communi, & in locis vbi nulla conſuetudo diuerſa viget, Sed vbi plùs, aut minùs ſolui conſueuit, ſecus dicendum, ſiquidem loci cuiuslibet conſuetudo ſeruãda eſt, dummodo præſcripta ſit, Hoſtien. in ſumma tit. de loca. §. quid ſi. verſ. & Dominus, Imol. d. c. potuit, col. 7. verſ. item quando donatio poſt Cyn. quem refert in d. l. fin. Redoa. d. tit. de laudem. in princ. num. 3. atteſtans ſe vidiſſe in aliquibus locis ſolui quinque pro centenario; ſed pinguior eſt Veroneñ. conſuetudo, relata per Alex. in d. conſ. 5. volum. 5. quæ decem pro centenario, in alienatione bonorum feudalium tribuit directo Domino, Parmenſis verò noſtra, in alienatione omnium emphyteuticorum, ab immemorabili tempore obſeruata, quinque pro centenario ſolui vult, quamuis multi ex directis etiam dominis, minori ſumma ex vrbanitate contenti ſint. Ad antiquam igitur Abbatiæ memoratæ conſuetudinem recurrendum foret, ſi noua recognitio fienda eſſet.

Et ita, vtſupra in ſingulis articulis concluſum fuit, iuris eſſe cenſeo, Saluo ſemper ſaniori iudicio, &c.

S V M M A R I V M.

1 *Decretum maioris Magiſtratus à iuriſdictione feudatariorum eximit, & liberat ciues, & eorum colonos.*
2 *Facta nouiſſima prioribus derogant.*
3 *Priuilegium conceſſum à Principe intelligitur ſinè tertij præiudicio.*
4 *Decretum maioris Magiſtratus feudatarios iuriſdictione ſibi antea quæſita priuare non potuit, præſertim quando per viam contractus proceſſerat. ex Iaſ. & Socin. iun. ſententia, ſed contrarium vide infra, num. 14.*
5 *Reſeruatio quamuis nil noui tribuat, priſtina tamen iura in ſuo robore conſeruat.*
6 *Diſpoſitio qualibet ita interpratanda eſt, vt correctio incontinenti non ſequatur.*
7 *Iuriſdictio cohæret territorio, cui ineſt paſſiuè, & materialiter vti quadam qualitas.*

8 Delin-

8 *Delinquens poteſt in loco originis puniri, licèt extra delictum committat, & eſt communis.*

9 *Decretum Maioris Magiſtratus, licèt ciuium, maſſarios, & colonos eximat à iuriſdictione feudatariorum, non tamen habitantes, & inquilinos.*

10 *Forum ratione contractus quis ſortitur.*

11 *Colecta pro bonis ſolui debet in loco, vbi ſita ſunt.*

12 *Feudatarij, & eorum Prætores in cauſis onerũ leuioribus, ius in colonos, & maſſarios ciuium reddere poſſunt. Decreto Maioris Magiſtratus non obſtante.*

13 *Decretum prædictum tollit etiam conuentiones, & contractus in oppoſitum celebratos.*

14 *Quod valet, & tenet, eò quia per viam legis generalis, & ob publicam vtilitatem conditum fuit.*

15 *Conuentio, & contractus intelligi debent, rebus ſic ſtantibus.*

16 *Etiam iuramento non obſtante.*

17 *L. ſi quis maior. C. de tranſact. non habet locum ſinè dolo, à cuius pœnis, cauſa etiam iniuſta, excuſat. ex communi.*

18 *Et contrauentio debet eſſe inexcuſabilis, atque liquidiſſimis probationibus de neceſſitate concludentibus probata, veluti in criminalibus.*

19 *Hæres contraueniens contractui defuncti iurato, non incurrit pœnas l. ſi quis maior. licèt ad obſeruantiam ipſius teneatur.*

20 *Contraueniens contractui iurato, celebrato in executione laudi lati ab arbitro electo vi ſtatuti arctantis coniunctos ad compromittendum, non incurrit pœnas d. l.*

25 *Quamuis ſtatutum non arctet ad iurandum, ſed tantùm ad compromittendum.*

22 *L. ſi quis maior nõ hẽt locum de æquitate canonica, niſi quatenus dãnum, & intereſſe partis militat.*

23 *Quod procedit non ſolùm in foro pœnitentiali, vt aliqui tenent, ſed etiam contentioſo, ex cõmuni.*

24 *Nec habet locum in foro mercatorum, in quo æquitas ſeruatur, vt in foro canonico.*

25 *L. ſi quis maior. adeo rigoroſa eſt, & odioſa, vt in practica vix obtinere queat, & per multi iudices nolint eam ſeruare.*

25 *Et in Auditorio Principis nunq̃, aut rarò ſeruatur.*

26 *Et in omni caſu dubio fienda eſt interpratatio, vt contrauentioni locus non ſit.*

27 *Contraueniens cõtractui iurato, non perdit dominium, aut ius earum rerum, quæ ex ipſo contractu quæſita non ſunt, licèt in eo deducta fuerint.*

28 *Contrauenẽs primo loco, nõ poteſt aduersùs alium contrauenientem ad pœnas d. l. agere, ſed ab eo tantùm conueniri.*

29 *Agens ad pœnas prædictas, tenetur cõcludẽter probare ſe pfectè, & ad vnguẽ adimpleuiſſe. ex cõi.*

30 *Ius opponendi contrauentiones inobſeruanti, tranſit ad heredes obſeruantis.*

31 *Conſtitutum an effectum ſuum operari poſſit, ſi cõtractus, cui adiectum fuit non valet? controuerſum eſt. ſed negatiua verior, & receptior.*

32 *Declara tamen procedere quando ab initio nullus fuit, non ſi ex poſt reſolutus, & annullatus, quia remanet adhuc cõſtituti vis in ſuo robore, ſecundùm aliquos. ſed cõtraria ſententia verior, nam annullato contractu, & conſtitutum nullum eſt.*

33 *Conſtitutum adiectum contractui conditionali, nõ transfert poſſeſſionem, niſi purificata conditione.*

34 *Exceptionibus omnibus ſublatis contra inſtrumentum, nunq̃ ſublata cenſẽtur illæ, quæ ex adimplemento eiuſdem inſtrumenti naſcũtur, nam opponere de inſtrumento, non eſt opponere contra inſtrumentum.*

35 *Pœna. l. ſi quis maior incurrũtur ipſo iure, nõ expectata iudicis ſententia, niſi declaratoria; Ideo nec pœnitentiæ locus eſt.*

Pro Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Cardinali de Gambara, & Illuſtriſſ. D. Rainutio eius fratre.

EPITOME.

Tractatur in hoc reſponſo de validitate, & interpretatione Decreti Maioris Magiſtratus. Et de materia. l. ſi quis maior. C. de tranſact. Cuius multæ referuntur limitationes, & reſtrictiones.

RESPONSVM LXVI.

ILluſtriſſ. & Reuerendiſſ. Domine mi Colendiſſ. Dubia per Illuſtriſſ. D. V. propoſita, ita mihi de iure breuiter reſoluenda vidẽtur. Circa Primum, duplici rõne arbitror contrauentionem nullam Illuſtriſſ. fratri ſuo D. Rainutio imputari poſſe, ex lite per eum mota pro exẽptione Maſſariorũ à iuriſdictione Illuſtriſſ. D. Sfortiæ. Altera quia extat inſtrumentum celebratum de anno 1528. exemptionem Illuſtriſſ. D. Virginiæ, ac filijs, & hæredibus ſuis tribuens pro bonis ei relaxatis, & colonis eorundem bonorum, ab oĩbus oneribus ordinarijs, & extraordinarijs, carrigijs, & honorantijs Illuſt. DD. Pallauicinorum, & iuriſdictione eorum. Vndè vr̃ caſus deciſus, cum coloni bonorum p̃dictorum ſint liberati à iuriſ-
1 dictione memorata. † Altera quia priuilegium ciuilitatis poſt omnes tranſactiones antedictas vobis Illuſtriſſ. filijs, & hæredibus D. Virginiæ ſuperuentum, eandem exẽptionem, & immunitatem operatur, ex Decreto Maioris Magiſtratus in hoc ſtatu vigente, in §. quinimo nec eos, & alibi per totum.

Verùm quia cuilibet rationi dupliciter obijci poſſe ſentio, ideo ad maiorem veritatis elucidationem, ſingulis obiectionibus occurrere decreui. Inſtrumento igr̃ p̃dicto vr̃ in primis ob-

ſtare tranſactio inita de anno 1558. qua D. Virginia rediſſe ad terminos prioris tranſactionis anni 1528. dicitur, eamq; in oĩbus, & ꝑ omnia (exceptis nonnullis) cõfitmaſſe, in qua expreſſim reſeruata fuerat iuriſdictio DD. Pallauicinis in illa clauſula cap. 3. (ſaluis ſemper, & exceptis
2 &c.) † Certum eſt.n. pacta nouiſſima attendi, prioribuſq; d̄rogare l. pacta nouiſſima. C. de pac.

Secundò etiam vrgere vr̃, quòd in eodemmet inſtrumento exemptionis anni 1528. poſteriore loco adeſt ſimilis reſeruatio iuriſdictionis, in illis verbis (ſaluis, & exceptis ſale, & iure ſalis iuriſdictione, &c.) per quæ res videtur prorſus clara, & aperta.

3 Quo verò ad priuilegium Ciuilitatis, & Decretum Maioris Magiſtratus, de voluntate, ac poteſtate Principis dubitari põt, de voluntate qm̃ priuilegium ipſum ſinè tertij ꝑiudicio intelligi debeat. l. 1. §. ſi quis à Principe, & §. meritò. ff. nè quid in lo. pub. & præſertim iuris quęſiti, ex contractu, quod difficiliùs tollitur, ad not. per Scrib. in l. id quod nr̃um, de reg. iu. in l. reſcripta. C. de p̃ci. Impera. offer. & in c. q̃ eccleſiarum, de
4 conſti. atq; alibi ſæpe. † De poteſtate aũt, quòd Decretũ maioris Magiſtratus feudatarios iuriſdictione ſibi legitimè q̃ſita priuare nequeat, vt ꝑ plures efficaces rõnes conſuluit. Soci. iun. conſil. 126. nu. 11. verſ. nec obſtat, vſq; ad num. 26. vol. 3. & p̃ſertim qñ per viã contractus illã obtinẽt, vt in caſu noſtro. Iaſ. latè conſ. oĩum primo. in 3. dub. princ. Vndè infertur quòd DD. Pallauicinis iuriſdictio adhuc competat, quã nedum ante priuilegium, ſed etiam ante Decretum memoratum, in colonos, & Maſſarios bonorum, de quibus agitur, iuridicè obtinebant.

Cæterùm his obiectis nõ obſtantibus, vtramq; rõnem ſubſiſtere arbitror. Ad primum. n. reſpõdetur, nullo pacto receſſum fuiſſe per D. Virginiã ab exẽptione memorata, licèt ratificauerit, & approbauerit tranſactionẽ, & conuentionem ꝑdictam anni 1528. Quandoquidẽ in eodẽ capitulo reſeruauit ſibi oĩa ſibi aſſignata per Dños Pallauicinos, inter q̃ cadit exemptio ſupradicta; pariterq́; reſeruauit oĩa bona, & iura per eã tenta, & poſſeſſa, vel quaſi, tp̃e contractus, videlicet de anno 1558. Sed exemptio illa erat inter iura quaſi poſſeſſa per eã, ex quo poſt inſtrumentum ſuper ea celebratum, & clauſulam conſtituti in eo appoſiti, cõtinuauit in dicta ſua quaſi poſſeſſione exẽptionis; Ergo in claris verſamur, & res
5 oĩ caret difficultate. † Reſeruatio namq; licèt nihil noui tribuat, priſtina tñ iura in ſuo robore cõſeruat. l. at ſi quis. §. pleriq; de relig. & ſumpti. fu. l. 3. §. 1. qui. mo. pig. vel hipothe. ſolui. Craue. conſ. 29. nu. 8. conſ. 33. nu. 17. conſ. 127. num. 7. conſil. 144. num. 15. cum ſimil.

6 Ad ſecundum tuta etiam datur reſpõſio, Nam & ſi D. Pallauicini poſteriore loco, iuriſdictionẽ ſibi reſeruauerit in inſtrumento exẽptionis, non tñ de illa iuriſdictione intelligi põt, à qua bona D. Virginiæ eorumq́; colonos in pręcedentibus verbis exemerant, & liberauerant, nè incontinenti correctio ſequatur, contra l. nam ad ea, de condi. & demonſtr. & ita in terminis reſeruationis arguit in materia ſtatutaria. Alex. cõſ. 30. col. fi. & in materia contractuum. Rui. conſ. 30. nu. 1. & 2. vol. 5. & plura cumulat Alcia. in tract. ꝑſump. reg. 2. præſumpt. 28. vbi regulare id eſſe in omni materia affirmat.

Quod tãtò magis in noſtra ſpecie obtinere dẽt cũ iuriſdictio reſeruata multifariã operari poſſit abſq; coertione colonorum, q̃a cum bona remãſerint de territorio Curtis maioris, prout erant
7 ante contractum, † cumq́; territorio cohereat iuriſdictio, cui ineſt paſſiuè, ac materialiter, vti quædã qualitas, ſm̃ Bal. in l. 1. §. in initio, nu. 2. de offic. præfec. vrb. & in l. data opera, num. 28. in fin. & ſeq. C. q̃ accuſ. non poſſ. Iaſ. in l. 1. n. 12, cum ſeq. Boer. latè deciſ. 227. nu. 5. & ſeq. par. 2, Hieron. de Mon. in tract. fi. regun. c. 11. num. 28. benè facit tex. in l. pupillus. §. territoriũ, de verb. ſign. neceſſariò ſequitur, quòd licèt in prædictos colonos exerceri non poſſit propter obſtaculum
8 Decreti memorati, † in alios tñ exerceri queat, maximè in criminalib. videlicet in originarios ex illis locis, quos certum eſt forum inibi ſortiri pro delictis ẽt alibi cõmiſſis, l. aſſumptio, §. iuriſprudentibus, & ibi not. ff. ad mu. Spec. in tit. de iud, compet. §. 1. verſ. 40. Soci. iun. conſ. 37.
* nu. 8. vol. 1. & eſt cõis *opin, ſiue per inquiſitionem, ſiue per accuſationem procedatur. Boſſ. in tit. de for. compet. n. 152. Pariterq́; in delinquẽtes ibidem, authen. qua in prouintia. C. vbi de cri. agi. opor. Caſtr. in l. oẽm. de iud. Marſ. in
9 ſua pract. §. poſtq̃, nu. 92. † Quinimo & inhabitantes ſuper dictis bonis, dũmodo nõ ſint maſſarij, vel coloni ipſorum, quia de illis non loq̃tur inſtrumentum exemptionis, ſic ẽt contingit in decreto maioris Magiſtratus, quod licèt Maſſarios, & colonos bonorum ciuium eximat, non tamen inquilinos. Boſſ. de fo. compet. num. 23.
10 † Sed & in ciuilibus idem dicendum, in quibus exteri, & cæteri habitantes vtſup. ratione ꝓprij contractus forum ſortiri poterunt, iuxta tex. in cap. romana. §. contrahentes, de fo. compet. in 6.
11 Præterea, reſeruatio iuriſdictionis antedictæ deſeruit ꝓ ſolutione onerũ, quibus bona D. Virginiæ remanſerunt obſtricta, vnà cũ alijs eiuſdem generis, in territorio, & iuriſdictione Curtis maioris exiſtentibus. l. forma. §. ſi vero, de cẽſib. l. 1. vbi Bar. & alij. C. de mul. & ĩ quo lo. lib. x. ac ẽt pro illis, quib⁹ coloni bonorum ciuiũ regulariter tenentur, vt potè quæ à Principe immediatè proueniũt, quæ oĩa ad exonerationẽ aliorum bonorum, & incolarum dicti Caſtri, & eius
12 territorij tendunt. † Quinetiam in cauſis onerũ,

ſaltem

ſaltem leuioribus Ius reddere poſſent Prætores dicti loci, in colonos prædictos exemptione nõ obſtãte, vt in ſtatu Mediolani obſeruatur Decreti antedicti non obſtante exemptione teſte Boſſ. loco præcitato, nu. 12. & hoc cauſa vitãdi abſurdi, de quo per eum, Vndè manifeſtè liquet exẽptionem ſupradictam iuriſdictioni poſtmodum reſeruatæ nequaquam repugnare. Conſequẽter correctionem memoratã tantò magis vitandã.

Ad tertium de volũtate Principis, vnico verbo reſpondetur, verum eſſe, quòd in dubio nõ præſumitur velle tertio præiudicare, ſed nos eſſe in caſu claro, quo manifeſtè cõſtat eum voluiſſe Illuſtriſs. Dños fratres de Gambara ciues eſſe Parmenſes, & ciuium priuilegijs in omnibus, & per
13 oĩa potiri, & gaudere, † conſequenterq; ipſos, & eorum bona, colonoſq; & maſſarios eorundẽ, maiori tñ magiſtratui ſubeſſe, iuxta formã decreti prædicti, quibuſcumq; conuentionibus nõ obſtãtibus, quas omnes tollit, & annullat ipſummet Decretum in verſ. Mandantes etiam.
14 De poteſtate verò minus incidit dubiũ, quandoquidem potuit Princeps per viam generalis legis, abſq; recõpẽſatione, ius tollere feudatariorum ſuorum, iuriſdictionem ipſorũ moderando, ex traditis per Alex. conſ. 190. nu. 15. 16. vol. 2. repetiro in conſ. 108. in 3. & per Dec. in c. quæ in eccleſiarum nu. 93. de conſtit. Gozad. in conſ. 5. nu. 21. Boſſi. in tit. de princi. & priuil. eius. nu. 201. & in proprijs terminis huius decreti eundẽ Boſſi. in tit. de for. compet. nu. 49. poſt Brun. quẽ refert in conſ. 2. col. 10. verſ. cõſiderari, & ſeq. & conſ. 11. col. 8. Quod maximè tenendũ eſt, quia iuſta cauſa publicam vtilitatem concernẽs Principem mouit, ad legem illam promulgandã, vt in præfatione legitur; qua cauſa ſubſiſtente, concluſio memorata ab oĩbus paſſim recipitur, vt legere eſt apud Gabr. in tit. de iur. quæſit. non toll. concluſ. 2. in princ.

Ex quibus omnibus aperta patet reſponſio ad rationes adductas per Iaſ. & Soci. in oppoſitum citatos, ideo circa ſingulas non eſt fruſtra inſiſtẽdum, Cum præſertim Decretũ hoc Maioris magiſtratus in ſtatu iſto Sereniſs. D. Ducis Parmæ inuiolabiliter hactenus obſeruatum fuerit, & in dies obſeruetur; minimè etenim mutanda ſunt quæ certam interpretationem diutiùs habuerunt, l. minimè, ff. de legi.

Licèt igitur inſtrumentum exemptionis antedictæ non extaret, aut effectum antedictum nõ operaretur, prout re vera operatur, abſolutũ eſt quod priuilegium ciuilitatis ſuperuentum poſt dictam tranſactionem, anni 1558. eius vim, ac
15 tobur tolleret. † Oĩs enim contractus, & conuẽtio intelligi debet, rebus ſic ſtãtibus l. tale pactũ, §. fi. de pac. l. qui ſeruum, de verb. ob. l. ſi Cornelius de ſolu. l. fi. vbi Bal. Saly. & alij. C. de nõ numer. pec. c. cum interp. vbi Butr. & Imol. de renun. Dec. in c. 1. In 2. not. de Iud. & in conſ. 135. nu. 3. Barb. conſ. 38. lib. 2.
16 † Quod procedit & iuramento non obſtare, à quo ex cauſa de nouo ſuperueniente licitè receditur. l. quemadmodum de iureiur. Pariſ. conſil. 97. num. 51. lib. 1. Rol. conſ. 7. num. 57. lib. 3. Peruſ. deciſ. 64 num. 17. par. 2.
17 Ex abundanti quoq; libet ſubiungere, quòd ſi nec inſtrumentum, nec priuilegium à iuriſdictione Illuſtriſs. D. Sfortiæ ſtricto iure maſſarios, & colonos prædictos liberaret, non propterea Illuſtriſs. D. Rainutius ob litem ſuperinde motam à cõmodo contractus tranſactionis antedictę anni 1558. cecidiſſet, cum veroſimiliter crediderit ſe ius fouere, ſinè dolo enim, non incurrunt pœnę, l. ſi quis maior, C. de trãſact. ſed quælibet cauſa etiam iniuſta, contrauenientem excuſat, vt ſcribentes oẽs inibi tradunt præſertim Curt. nu. 3. 4. Parp. num. 97. 100. cum duobus ſeqq. Cagno. nu. 128. qui de communi atteſtatur Alex. conſil. 92. col. fi. lib. 1. Bero. conſ. 57. num. 38. 39. & 41. vbi cõem aſſerit, & maximum eſſe frenũ ferocitati, & aſperitati, d. l. inquit Rol. conſ. 57. nu. 6. & 47. lib. 1. Cepha. conſ. 370. nu. 2. 3. & Gabr. in ti-
18 tu. de tranſact. concl. 1. in 1. limi. † contrauentio enim debet eſſe inexcuſabilis, & liquidiſſimis probationibus probata, & de neceſſitate concludentibus, veluti in criminalibus, Parpal. vbi ſupra num. 103.
19 Secundò, non cecidiſſet à commodo cõtractus D. Rainutius, quia ipſe non cõtraxit, ſed mater: nec ſufficit eum fuiſſe hęredem pro ſua dimidia, quandoquidem nec hęres contraueniens cõtractui iurato per defunctum pœnis d. l. ſubijcitur, per c. veritatis, vbi Cano. tradunt de iureiur. & in hanc ſñiam poſt longam diſceptationem inclinat Parpa. vbi s̃. nu. 93. vſq; ad nu. 97. quam audacter tenet Cagno. eam ab omnibus obiectis defendens à nu. 200. vſq; ad 208. inquiens ſub nu. 203. fundamentum huius opin. nõ in arena, ſed in tenaci calce poſitũ, quia iuramentum ex parte iurantis eſt perſonale, & animam tantùm iurantis ligãt ad perinrium incurrendũ, ſinè quo pœnæ d. l. locum non habent, licèt quoad effectum, & obſeruantiam contractus, uis ipſius iuramenti tranſeat ad hæredes, vt per eũ, nu. 207. & Lud. deciſ. Peruſ. 15. nu. 12. cum ſeq. par. 1.
20 Tertiò non cecidiſſet, quia tranſactio memorata celebrata fuit, virtute laudi p̱ Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D. Card. Farneſium lati, in cauſa in qua partes ad compromiſſum cogebantur virtute ſtatuti Parmen. ac & Pallauicini, vti ſanguine cõiũctæ; tali enim caſu non reputatur cõtractus merè voluntarius, proptereaq; pœnas d. l. cõtraueniens, non incurrit, vt tradit ibi Bar. col. 1. quẽ cæteri ſequuntur, præſertim Cur. nu. 20. Parpal. nu. 16. cum ſeq. Cagno. num. 63. communem affirmans, Gabr. alios citans d. conclu. 1. nu. 60.

Et

Digitized by Google

Et licèt Parpa.concluſionem limitet non proce
dere,quando compromiſſum non eſt factum de
præcepto Iudicis,ſed ſpõte,vt in hac noſtra ſpe-
cie factum videtur,nihilominus limitationẽ hu
iuſmodi impugnat rectè Cagno.ibidem,nu. 67.
ex quo actus nunquam ſponianeus dicitur, ad
quem quis ſcit ſe cogi poſſe,l.nouiſſimè,ff.quòd
fal.rut.aucto. cum alijs per eum adductis, num.
68.69.& 70.

21 Nec alia etiam obſtat limitatio relata ꝑ Gabr.
nu.61.in caſu quo ſtatutum non arctat ad iuran
dum,ſed tñ ad compromittendũ,quia licèt ſta-
tuta prædicta non arctent ad iurandũ, extat tñ
vniuerſalis ac notoria conſuetudo apponẽdi iu
ramentũ in omni contractu,qua ſtante, perinde
eſt,ac ſi ſtatutum ad iurandũ compelleret,ita de
clarat Alex. ea.lege ſi quis maior, nu.3.Cagno.
nu.72.& Gabr.loco ſupradicto nu.62.Quinimo
circumſcripta quoq; hac conſuetudine idem te-
nendum probat ibi Cagno. nu. 70. 71. poſt Iaſ,
Aret.& Riminal. quorum opinionem inquit in
puncto iuris veriorem.

22 Quartò, non cecidiſſet,quia ſumus in terris ec
cleſiæ,in quibus ius Canon.ſeruandum eſt, quo
inſpecto,diſpoſitio legis ſi quis maior, locũ non
habet,quæ de æquitate Canon.nõ procedit,niſi
quatenus damnũ,& intereſſe partis militat, Bal.
in l.qui crimẽ nu.20.C.qui accuſ.nõ poſſ. Alex.
in eadem l.ſi qnis maior,ante nu.8.Iaſ.ſub num.
26.Cur.nu.49.Parpal.num.77.Cagno.nu. 152.
vſq; ad 158. Butr.& Imol.in c.dilecti de arbitr.
23 Dec.conſ.138. † Et licèt aliqui reſtringant con-
cluſionem iſtam,vt in foro pœnitentiali tñ pro-
cedat,non contentioſo,vt Rom.ſing 444. & alij
nonnulli; re vera tamen in vtroq; obtinet,vt cõ
cludit Parpal. loco præcitato,de communi fidẽ
24 faciens, † quam extendit ẽt ad forum mercato-
rũ,nu. 79. ex quo æquitas in eo quoq; ſeruatur,
ſicuti in foro Canon.& reſtrictionem prędictam
impugnat ẽt Cagno.præallegatus nu 56 57 Hie
ron.Zanet.in tract.differen.vtriuſq; iur. diff.55.
ſub nu.91.Ruin.conſ.133.nu.10.lib.1.& conſil.
74.nu.4.verſ.non obſtat inſuper quòd iuramen
tum vol.5.& cum hac opin.tranſit Gabr.d. con-
clu.1.ante num. 14. licèt plures ſubdat declara-
tiones,de quarum veritate inquirere non expe-
dit,nè longior ſim quam deceat.

25 Deniq; non omittam,quòd cum diſpoſitio l.ſi
quis maior,ſit mirum in modum rigoroſa, & o-
dioſa,vix in practica obtinere poteſt, & permul
ti ſunt Iudices,qui nolunt ſm̃ illam iudicare, vt
refert Rol.d.conſ.46.47.57.& in fi.Et in audito-
rio Principis nunquam, aut rariſſimè ſeruatur,
teſte ibidem Cur. num.17.& Rol. vbi proximè
26 nu.57.in fin. † Et in omni caſu dubio, facienda
ſemper eſt interpretatio, vt contrauentioni lo-
cus non ſit, Gabr.d.concluſ.2. in fin.poſt Grat.
quem refert.

27 Vltimo loco aduertendum moneo, quòd licèt
contraueniens contractui iurato cadat à cõmo-
do contractus,non tñ perdit dominium, aut ius
earũ reiũ,quæ ex contractu ipſo quæſita nõ ſũt,
licèt in eo deducta fuerint,ita reſpondit Iaſ.cõſ.
117.col.2.verſ.& pondero cum ſeq.volu. 1.vbi
hanc eſſe apertam veritatem aſſerit, quod ꝓbat
Gabr.vbi ſ.nu.66.in 10 limit. & hinc infero da
ta contrauentione,non ob id,dominiũ, aut poſ-
ſeſſionem bonorum Curtis maioris Illuſtriſ.D.
Rainutium amiſiſſe,quæ aliunde habebat quàm
ex dicto cõtractu,vt pro cõſtanti ſupponit,quia
hoc demonſtrare nõ eſt præſentis ſpeculationis.

Et hæc quoad litem Maſſariorum, in qua maiꝰ
dubium fieri creditur.Quo verò ad aliam litem
piſcheriarum præciſum non datur reſponsũ, qa
proceſſus notitia nõ habetur,& facti ſpecie igno
rata,fruſtra quęritur iuris deciſio,l.ſi ex plagis,§.
in cliuo,de noxa. act.

28 Circa ſecundum principale quæſitum;An caſu
quo prior contrauenerit Illuſtriſ. D.Sfortia,tu-
tæ ſint Illuſtriſ.DD.VV. à periculo caducitatis
prætenſarum conuentionum eis obiectarũ? Af-
firmatiuè reſpõdetur. Vera etenim eſt cõcluſio,
quòd qui primo loco contractui iurato cõtraue-
niat,non põt poſtea contra alium contrauenien
tem agere,ſed tñ ab eo conueniri ad pœnas l.ſi
quis maior,vt docto.oẽs ex ea colligunt, præſer
tim Parpal.n.107.& Cagno.nu.195. poſt glo.in
ver.ſeruauerit,& notant etiam Scriben.in l.cum
29 proponas,C.de pact.& alibi ſæpe; † Et adeo ve
ra,vt agens ad dictas pœnas obtinere nequeat,
niſi concludenter probauerit pro parte ſua ꝑfe-
ctè,& ad vnguem adimpleuiſſe, vt præcitati ſcri
bunt Parpal.nu.105. Cagno.nu.193.& ita latè
conſuluit Corn.cõſ.246.in 3.Rui.conſ.59.nu 2
lib.1.Bero.conſ.57.nu. 42. in 3.Rol.d.conſ. 57.
nu.17.cum ſeq.Burſa.communẽ dicẽs cõſ.176.
nu.62.& Plot.conſ.40.col.1.& 2.

Ad Tertium. Nunquid hæres Illuſtriſ. D Sfor
tiæ poſſit contrauentiones obijcere ad impediẽ-
dum effectum conſtituti poſſeſſorij poſiti in di-
cta tranſactione, vel reſeruanda ſit huiuſmodi
exceptio in iudicio petitorio?

30 Reſpondeo duplicem eſſe quæſtionem, Primã
reſpectu perſonæ hæredis,vtrum ſcilicet in eum
31 tranſeat ius opponendi contrauentiones. † Alte
rum reſpectu qualitatis exceptionis,An talis ſit,
quæ in dicto iudicio poſſeſſorio obijci poſſit?
Quoad primam, abſolutum eſt ad hæredem ius
iſtud tranſire,vt concludit Parpal.ſub nu.94.Ca
gn.nu.199. Quoad ſecundã aũt vr̃ pendere reſo
lutio ab illa controuerſa ſententia, Num ſcilicet
valere poſſit conſtitutum, & effectum ſuum ope
rari,ſi contractus cui adiectum fuit nõ valet?qua
in re ꝓ negatiua videri pñt latè cõgeſta ꝑ Tiraq.
in tract.conſt.par.3 lim 6.& 7.vſq; ad nu 17. &
22.vſq; ad nu.40.& lim.9.vſq; ad nu.5.

Pro

Pro contraria aūt adducta per eundem, d.tract, par. 1.nu.48.& ſeq.& d.lim.7.nu.17. vſq; ad nu. 22.& d.limi.29.nu.5.6.& deciſ. Afflic. 139.n.5, vſq; ad fin. Prior tñ opinio verior, & receptior vr̄, vt atteſtatur idem Tiraq.d.limi.7.nu. 40.

32 Sed limitatur procedere in illis tm̄ caſibus quibus ab initio contractus inualidus fuit, nō verò quando valuit,& ex poſt annullatus,& reſolutus fuit ex relatis,d.limi.6.in fi.& 7.ſub nume.40.& ſeq.Et hæc limitatio ad caſum nr̄m adaptari poſſe vr̄,nam contractus tranſactionis ab initio validus præſupponitur,& ex poſt facto reſolutus ad præiudicium partis contrauenientis,ideò conſtitutum adhuc durare videtur, non obſtante contractus reſolutione.

Veruntamen huie limitationi minimè fidendū arbitrarer, tum quia pluribus ex diametro repugnat adductis,pro dicta cōi opi. *& præſertim in d.limi.29.per Tiraq.& per Rui.conſ.173.n.19. lim.1.Dec.conſ.366.in fin.& Grat.conſ.50. nu, 52.53.li.1.concludentes reſoluto contractu,reſolutum quoq; eſſe conſtitutum.

33 † Tum etiam quia licèt contractus tranſactionis memoratæ ab initio valuerit,non tamē effectum aliquem operatum fuit conſtitutum de quo agimus,nec adhue operari poteſt,cum ſit collatū in tp̄s mortis Illuſtriſs.D.Sfortiæ,& in euentum in quē ſinè filijs maſculis decedat, & per cōſequēs conditionale, per quod nullum ius quæſitū dici pōt,aut poſſeſſio trāſlata,niſi conditione demū impleta,& purificata,Tiraq.d.tract.par.2.ampli. 15.& 17.per tot. Vndè ceſſat ratio qūa mouētur oēs tenentes limitationē iſtā, nempe quòd cum virtute conſtituti,ab initio tranſlata fuerit poſſeſſio,fieri non poſſit quin id verum ſit, & apud cōſtitutariū manere debeat, donec legitimè fuerit euicta. Cōſequēterq; dicere nō poſſumus quòd poſſeſſio quęſita virtute conſtituti remanere debeat penes Illuſtriſs.D.Rainutiū, aut ēt reſtitui, ſi occupata reperiatur,ſi cōtractus fuerit eius cōtrauentione reſolutus; ſed potiùs eum priuatum remanere iure conſtituti, ſicuti & alijs cōtractus commodis.Et tantò minus ſperandum eſt,quòd huiuſmodi exceptio contrauentionis ad petitorium iudicium reſeruetur, cum ex fonte eiuſdē
34 inſtrumenti prodeat,cui conſtitutū ineſt;†quandoquidē ſublatis oībus exceptionibus cōtra inſtrumentū,nunquam ſublata intelligitur,quæ ex adimplemento eiuſdem inſtr̄i naſcitur,nā opponere ex inſtrumento, non eſt opponere contra inſtrumētū inquit Bal.in l.placito in fi. C. de re. permu.& in l.ex prædijs n.1.C.de euict. Ant.de Cana.in tract.de execu.inſtrum.q.26.27.Crau. cōſ.211.nu.5. Nec pōt contrahens vtì beneficio illius cōtractus quē nixus eſt impugnare,nō obſeruando ex parte ſui,l.cū ꝓponas, la 2. vbi Caſtr.nu.2.3.Iaſ.nu.5.& Dec.nu.9.C.de pact.

35 † Sequens dubium eſt,An cōtrauentio ſi adeſſet euitari poſſit per pœnitentiam, & ſic renūtiādo liti ſupradictæ; cui breuiter rn̄deo,non poſſe;qa ſimul ac aditus fuit Iudex, petendo aliquid contra formā inſtrumenti iurati,præſertim parte citata,pœna l.ſi quis maior,ipſo iure incurriē, nō expectata ſn̄ia aliqua,niſi facti declaratoria; nec pœnitentiæ locus eſt; Colligitur hoc ex tex.eiuſdem legis,in verſ.vel interpellando iudicē, vbi Scriben.not. maximè Curt.n.27.29.& 41.cum alijs ſeq.Parpal.nu.21.22.66.68.76.77.82.Cagno.in 7.& 18.nota.& in glo.in ver.iudicem,& eſt communis * opin.vt per eos, Grat.conſ.66. nu.28.in 1.& Plot.d.conſ.40.num.2.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutarius poteſt propria authoritate corporalem poſſeßionem capere bonorum conſtituto ſuppoſitorum.*

2 *Si verò via iudiciaria procedere voluerit, plura habet remedia, & præſertim l.ſi. C. de acquir.poſſeſſ.*

3 *Quod remedium datur etiam contra hæredem conſtituentis.*

4 *Etiam ſtante ſtatuto de continuanda poſſeßione in hæredem.*

5 *Quod ſtatutum nihil operatur quādo poſſeßio erat apud defunctum ex cauſa ad hæredes minimè tranſitoria.*

6 *Exceptio dominij opponi non poteſt contra agētem remedio d.l.ſi.*

7 *Neq; exceptio dolo facis, &c.*

8 *Vel alia petitorium concernens,aut altiorem indaginem requirens.*

9 *Altiorem indaginem exceptionem requirat necne? iudicis arbitrio relinquitur.*

10 *Iuris intricati quæſtio, facti q̄ſtioni æquiparatur.*

11 *Conſtitutario competunt remedia ſpoliatorū,& maximè interdictum vndè vi, & canonis reintegranda, 3.q.1.*

12 *In quibus remedijs conſtitutarius ante omnia venit reſtituendus.*

13 *Neque opponi poſſunt exceptiones altiorem indaginem requirentes,et incontinenti probanda.*

14 *Quamuis poſſeſſorium penitus annullare poßint.*

15 *Competunt remedia prædicta nedum contra detentorem,ſi ipſe ſpoliauerit, vel alius de ſua familia, ſed etiam ſi ſpolium ab alio commiſſum ratum habuerit tacitè, vel expreßè.*

16 *Ac etiam ſi legitima perſona pro eo ſpoliauerit, vt tutor,curator, vel alius legitimus adminiſtrator.*

17 *Quibus caſibus dominij exceptio nullatenus admittitur.*

18 *Attentans lite pēdēte,ius,iudicē,& partem lædit.*

19 *Attentatorum iudicium proprietatis exceptionem non admittit.*

20 Neq;

Digitized by Google

10 *Neq; exceptionem defectus notorij proprietatis, præſertim in prophanis, & eſt communis.*

11 *Attentare, vel innouare non dicitur, qui poſſeßionem ſuam continuat ſine iudicis miniſterio, & de facto.*

12 *Et multò minùs ſi nuncium à iudice obtinuerit ad ſcandala euitanda, cum proteſtatione.*

13 *Attentata committuntur, nedum lite coram iudice pendente, verum & ſi poſt commißionem iudex ipſe cum citatione, vel ſinè ea, inhibuerit.*

14 *Inhibitio fieri poteſt cunctis, quos negocium quoquo modo tangere poteſt.*

15 *Inhibitio etiam iniuſta cauſat attentata, quia ſiue iuſta, ſiue iniuſta timenda eſt.*

Pro eiſdem Illuſtriſs. Dominis Fratribus de Gambara.

EPITOME.

Conſtitutarius ſi propria athoritate tenutam ingredi noluerit, aut non potuerit, quæ remedia reſtitutoria promptiora, & vtiliora habeat, contra quæ exceptio proprietatis, aut alia requirens altiorem indaginem, non habeat locum.

Attentata lite pendente, vel inhibitione per iudicem tranſmiſſa, etiam ſi iniuſta cauſa, reuocantur.

RESPONSVM LXVII.

Illuſtrißime, & Reuerendißime Domine.

QVamuis iamdudum ſuper puncto nũc quoque propoſito ſcripſerim. An ſtante facti ſpecie exhibita, poſſit futurus hæres Illuſtriſs. D. Sfortiæ Pallauicini, aliauè perſona ab eo cauſam habitura, contrauentionum, & caducitatis exceptionem opponere ad impediendum effectum conſtituti poſſeſſorij in tranſactione poſiti, vel potiùs ad iudicium petitorij reſeruanda ſit? Nihilominus vt apertiùs materiam hanc enodemus, placet nunc talem caſuum diſtinctionem prędictæ ſubiungere, deinde verò pluribus interrogationibus propoſitis pro futuris caſibus contingentibus reſpoudere. Aut igitur contrauentiones prædictas fore, indubitatas, atque ex inſtrumentis, & actis per partem aduerſam exhibendis, notorias præſupponimus, aut incertas, & dubias, pro quarum verificatione altiori indagine, & diſceptatione opus erit.

Et primo caſu principali, locum habere poſſunt adducta per me in prioribus ſcriptis in tertio dubio, contrauentionem ipſam citra veri præiudicium præſupponente; vbi memoratam exceptionem obſtaturam, & conſtituti effectum impedituram concluſi. Verùm quia in his terminis negocium minimè verſaturũ arbittor, cũ nec Illuſtriſs. Domini Raynutij, minuſq; Illuſtriſs. Dominationis Veſtræ contrauentio vlla aperta, & notoria poſſit apparere, ſed totum potius oppoſitum, vt ex allegatis in primò, & ſecundò dubio dicti reſponſi clarè patere creditur, Idcirco in ſecundo principali controuerſiam tantummodò cadere poſſe, concludendum eſt, quo ſcilicet altiori indagine, longaq; diſceptatione ſup prætenſis contrauentionibus, & caducitate opus ſit. Qua in re quid de iure ſententiam mox ſubijciam.

Ad dignnſcendum igitur quid exceptiones huiuſmodi operari poſſint, actionum priùs ſpeciẽ Illuſtriſs. DD. VV. competentim indagare oportet, deinde verò num per exceptiones prędictas excludi queãt? cum exceptio nil aliud ſit, quàm actionis excluſio l. 2. de excep.

Præſuppoſito igitur, quòd mortuo Illuſtriſs. D. Sfortia, hæres ipſius, aliuſuè ſucceſſor bona conſtituto in caſum mortis ipſius ſinè filijs maſculis legitimis, & naturalibus ſuppoſita, occupet, plurĩbus ſanè remedijs erit Illuſtriſs. DD. VV. ſuccurſum pro illorum poſſeſſióne recuperanda.

1 Nam primo loco propria authoritate poterunt
eam recuperare, nedum ex natura conſtituti ipſius. Tiraq. de iu. conſti. par. 3. nu. 43. verùm etiã ex ſpeciali pacto in tranſactionis inſtrumento ſignanter appoſito, vt per Tiraq. ibidem num. 36. 37. & 42. cum concord.

Quod ſi propria authoritate noluerint, vel nequiuerint recuperare, ſed via tantùm iudiciaria, diuerſa certè competẽt remedia poſſeſſoria; ſed tria tantùm breuitatis cauſa, attingam, quæ fauo
2 rabiliora mihi videntur. † Certum eſt in primis
dari remedium l. fi. C. de acquir. poſſeſſ. quãdoquidem conſtituens non poteſt conſtitutarij interuertere poſſeſſionem, aut quauis ratione in alium trãsferre, & ſi de facto ſecus egerit, poterit conſtitutarius conditione ex illa. l. contra detentorem agere, & poſſeſſionem ſuã repetere, vt ibi docent Bal. & Ang. in prin. quorum doctrina cõ
* munis * eſt teſte Rip. in rub. de interd. n. 6. 7. 12.
& tradit Maran. de ord. iudi. diſtin. 7. nu. 51. Me-
3 noc. de recup. poſſ. rem. 13. nu. 24. † Etiã ſi apud
alium titulo hæreditario res conſtituto ſubiectæ reperiantur, Menoch. ibidem nu. 67. cum multis
4 adductis. † Ac etiam non obſtante ſtatuto de cõ
tinuanda poſſeſſione, cui ius conſtituti præualet ex quo nulla poſſeſſio pęnes conſtituentem remanſit, quę in eius hæredem continuari queat. Tiraq. d. tract. par. 3. declar. 5. poſt Curt. quem
5 citat, † & benè facit quod ſcribit Alex. cõſ. 157.
nu. 7. verſ. & ſic debet intelligi li. 6. inqens, quòd

qñ poſſeſſio fuit apud defectũ ex cauſa ad hẽdes
nõ trãſitoria,tũc nihil tale ſtatutũ operatur. Vñ
ad caſum noſtrum inferendo, cum bona de qui-
bus agendum erit,remanſerint apud Illuſtriſ.D.
Sfortiã cum hac conditione, nè trãſeant ad eius
hæredes,qui non ſint eius filij legitimi., & natu-
rales,& ex legitimo thoro nati, ceſſabit omninò
memorati ſtatuti effectus ad aliorũ cuiuſcunq;
6 gñis hæredũ beneficiũ . † Et in hoc rem. d.l.vlt,
vtì poſſeſſorio sũmario locũ nõ habebit,nec op-
7 poni poterit exceptio dominij, † neq; exceptio
8 dolo facis petere,quod ſtatim reſtiturus es†alia-
uè petitorium concernens,vt altiorem indaginẽ
requirens l, ille à quo, §. ſi de teſtamento, ff. ad
Treb.l.is à quo tt. vt in poſ. lega. Rip.in l.4.§.cõ
demnatum num. 20. de re iudi. vbi de cõi* Aſin,
alios citans,& communem affirmãs in ſua prax.
cap.7.Et in propria huius remedij ſpecie Meno.
de recup.rem. 14.num. 16.Cum igitur exceptio
contrauentionis,& caducitatis,de qua in thema
te,petitorium concernat, & multa egeat diſcuſ-
ſione,tam in facto , quàm in iure, nemini dubiũ
9 quin altiorem requirat indaginem, quamuis ar-
bitrarium ſit iudiei,an,& quando dicatur exce-
ptio altiorem reqnirere indaginem,Menoch.de
arbitr. iud.ca.20. & in tract.de recuper, remed.
1.num.230.& ſeq.& per conſequens reijcienda
veniet,& ad aliud iuditium reſeruanda. Quod
locum ſibi vendicaret etiam ſi in iure tantum
quęſtio verteretur,cum multas, & quidem vrgẽ
tiſſimas difficultates contra ſucceſſorem Illuſtriſ
ſimi D.Sfortiæ continere debeat ; vt negari non
poſſit ius ſaltem valdè intricatum fore,vt ex mul
tis adductis per me in primo, & ſecundo dubio
10 prioris reſponſi liquido conſtat . † Etenim quæ-
ſtio iuris intricati, facti quæſtioni æquiparatur,
& propterea ad petitorium reſeruari debet Ca-
pic.deciſ. 10.nu.20.Aret.in §.in bonæ fidei , nu.
2.Inſtit,de actio.Socin.conſ.59.nu.2.in fi.lib.3.
Sed re vera nedum in iure, ſed in facto plurima
excutienda venient,& ideo reſeruanda, vt ſ.
11 †.Secundò loco dicitur,remedia poſſeſſoria ſpo
liatorum Illuſtriſs.DD.VV.competitura,præſer
tim interdictum vndè vi, & Cano. reintegrãda,
12 3.q.1.† quibus mediantibus ſtatim, & ante om-
nia ad ſuam primæuam poſſeſſionem venient re
ſtituendæ. Tiraq. d. tract.conſtit.par.1.num.68.
par.2.ampli.2.Afflict. deciſ. 209.per to.
13 † Neque in hoc iudicio obſtabunt exceptiones
memoratę altiorem indaginem requirentes,et-
iam incontinenti probandæ , Menoch.de recu-
14 per,remed.1.num.210.cum plurib.ſeqq. † Et
datoquoq; , quòd aliquæ poſſeſſorium pęnitus
annullare poſſent, vt per Menoch.ibidẽ nu.213
poſt Io.Bapt.ferre conſ. 113.nu.3.4. Idẽ eſſet.
15 Competentq; remedia iſta nedum ſi ſpolium
continget ab ipſo hærede Illuſtriſs. D. Sfortiæ,
vel ſucceſſore, alioуè de eorũ familia fieri , verũ
etiam ſi à quolibet alio commiſſum ratũ habue-
rint expreſsè , vel tacitè l.1.§.deieciſſe, cũ ſeqq.
de vi.& vi arma.c,cum ad ſedem,de reſtit. ſpoli.
Abb.in c.1.in 7.nora.eo.ti.Rip. in l.naturaliter,
§.nihil commune,de acquir.poſſ.Menoch.d.re-
16 med.1.q.3.per to. † Sed & ſi conſenſus illorum
nec præceſſerit,nec ſubſecutus fuerit,ſed aliqua
fortè legitima perſona pro eis ſpoliauerit,vt tu-
tor,curatorуè , aut quiſpiam legitimus admini-
ſtrator,idẽ iuris erit,vt eſt caſus in l.meminerint
in fi.vbi omnes not. C.vnde vi.
17 Quo caſu, exceptio dominij ad reſtitutionẽ im
pediendam nullatenus obijci poterit.Glo. ibidẽ
in ver.reddatur,& Bar.nu.12.Bald. Salye.& alij.
Menoc.d.tract.recuper.rem.8.num. 95. Et hæc
reor vtiliora , promptioraq; remedia iudiciaria,
quibus Illuſtriſs.DD.VV.rebus ſic ſtãtibus,poſ-
ſeſſionem ſuam repetere, & recuperare poterũt.
Cęterùm quia litem, vt nunc aſſerunt , Illuſtriſs.
D.Sfortiæ in humanis agenti mouere intendũt,
(quod multiplici ratione facere poſſunt,)ad effe
ctum, vt purificata conditione conſtituti ꝑ eius
mortem,conuenta in tranſactione ſuum ſortian
tur effectum,aliud quoq; remedium,contra hæ-
redem prædictum,& alium quemcunq; ſucceſſo ,
rem parabitur; nempe officium iudicis, quod ꝓ
reuocandis attentatis lite pendente,aut trãſmiſ-
ſa inhibitione,conceditur,c.accedens, vt lit. nõ
conteſt.c.bonę de appel.& c.non ſolùm,eo titu.
in 6.Lancell. in tract. de attent.in præfat. 1.par.
nu.18.cum ſeqq. Et hoc ſanè remedium cæteris
omnibus reſtitutorijs pinguius,fauorabilius, &
magis priuilegiatum erit,Lancel.in pręfat. prędi
18 cta nu.1.2.3.†ex quo ius,iudicem, & partem lę-
dit qui attentat,quod in alijs nõ contingit,c.cor
di,in fi.& ibi doct.de appell.in 6.Caſſad. deciſ. 3
nu.1. de reſtit.ſpol.Fran.in d.c.bonæ, & ibidem
Card.Alex.Afflic.deciſ.98.nu.4.Dec.conſ.103.
nu.1.& conſ.200.col.vlt.Maran.in Spec. titu.de
appel.nu.393.Lancel. vbi ſ.nu.26.27.
19 † Et in hoc etiam remedio locum non habebit
proprietatis exceptio. Cardin. in d. c.bonæ co-
lum.3. verſ. Nota. Maran. vbi ſupra num. 395.
Hercul.d.tract.cap.20. num 4. Lancell.d. tract.
tit.de reo,& except. contra atten.quæſt. 10.nu.
20 *6. cum ſeqq. vbi de magis communi *. †Imo
nec obſtabit exceptio notorij defectus proprie-
tatis, ſi opponatur,& probetur, quia eſt hoc ſpe-
ciale priuilegium iſtius iudicij odio attentato-
rum,præſertim in prophanis,tex.eſt in c. ſi con-
ſtiterit de accnſa.& in cap.ſignificaſti de diuort.
Imol.Fran.& Butri.in d. c. bonæ quos citat Af-
flic.deciſ.202.num.4.5.Caſſad.d.deciſ,3. Dec.
in c.ex parte il 2.de reſcrip.col.fi.Hercul.d.tra-
cta. cap.21.num.2.& 10. Manfred.in ſuo ſimili
tract.li.2.concluſ.20.Alexan.conſil.89. num.9.
li.5. vbi adden.de communi *atteſtantur,quam
etiam communem , & crebriori conſenſu rece-
ptam

ptum fatetur Didac. practic.qq.cap. 23. num.4. verſ.quintò hæc reuocatio in fi.& latiùs Lancel. d.tract.de reo,& excep. con. atten. q. 1.num.3. 9.& 51.cum ſeqq. ſed tantùm abeſt, vt notorius defectus huiuſmodi probari poſſit, (ſtante facti narratione mihi exhibita) vt totum potiùs oppoſitum liquidè conſtare poſſit.

21 † Et animaduerſione dignum eſt, quòd etſi lite hac pendente, mors Illuſtriſs. D. Sfortiæ ſuperuenerit, poterunt nihilominus Illuſtriſs. DD. VV. actualem poſſeſſionem bonorum conſtituto ſubiectorum apprehendere, nec propterea innouare, aut attentare dici poterunt, quamuis de facto, & ſinè iudicis miniſterio agant per c. cum veniſſent, vbi Abb. in vlt. not. de reſtitut. ſpol. Pariſ. conſ. vlt. num.9.10.lib. 4. Dec. latè conſ.103.ſub num.1. Hercul.d.tract.cap. 3. nu. 10.cum pluribus ſeqq. Mando.in tracta. inhibit. quæſt.23.multos alios referens. Non enim attentare, aut innouare dicitur qui poſſeſſionem ſuam continuat, vt per eos, ac Veſtr. in ſua pract. pag. 206.Lancell.d.tract.tit.de attent. poſt. inhib. li. 9.dummodo ſup validitate conſtituti non fuiſſet iam lis introducta, & ſecuta ipſius iudicis inhibitio, vt per Lancell. ibidem num.4. poſt Butt. quem citat.

22 Multò verò minùs, ſi ad ſcandala euitanda nũtium à Iudice impetrauerint cum proteſtatione de non præiudicando iuri ingrediendi propria authoritate, Pariſ.d. conſ. vlt. ferè per tot. Hercul. d. tract.cap.5.num.13.Mandoſ. in tract. de formul. comm. 14. glo. vlt. q. 4. allegans deciſ. Rot. & in d.tract. inhibit.q.21. Lancel. d. tract. par.2.c.1.amplia.1.nu.4.

23 Et quod de reuocatione attentatorum dictum eſt, locum habere poterit nedum ſi lite iam conteſtata, & pendente coram iudice delegando fuerit poſſeſſio occupata, verùm etiam ſi poſt commiſſionem tantùm, Iudex cum citatione, aut ſiuè ea inhibuerit, prout inhibere poteſt, Rot.deciſ.3.fuit dubitatum, verſ. ſed quid ſi nulla. de appell.in no.Hercul.d.tract.c.18.num.15. Ita enim de ſtilo, & conſuetudine practicari aſſerit Mandoſ. d.tract. inhib.q.18. poſt relatos.

24 Et talis inhibitio fieri debebit omnibus quos negotium quoquomodo tãgere poterit, vt cunctis præiudicet. Rot. deciſ. 2. nota quòd vbi vt lit. penden.in antiq. Pariſ. conſ. 39. poſt num. 9. lib.1. Hercul.d.c. 18.num.26.27. Mandoſ.d. tract.inhib.quæſt.38.num.3. Lancell.d. tract.de attent.poſt inhibit.par. 2.cap.20.quæſt. 3.num. 72. cum ſeqq.

25 † Et tantæ potentiæ erit inhibitio iſta, quòd etſi iuſta non foret, reuocationem tamen attentatorum operaretur, licèt de iure aliàs reuocanda non venirent. Quoniam ſiue iuſta, ſiue iniuſta timenda, Gemin.in c.non ſolùm, §.illa verò, num.6.7.de appell.in 6.Hercul. d. tract.cap.18. num.2. poſt Veſtr. quem citat, & ita in Roman. Cur. obſeruari tradit Mandoſ.d.tract.quæſt.20. Lancell.d.tract.tit.de atten.poſt inhibit. amplia. 25.cum concord. Ex his arbitror ſatisfactũ cunctis quæſitis Illuſtriſs. D.V. ꝑ caſibus, q̃ in futurum euenire poterunt, breuius tamen quàm fieri potuit; nam plures authoritates, rationeſq; in vnoquoq; articulo adducere potuiſſem, ſed nè multiloquio illam tędio afficerem, paucis contentus fui.

Conſil. Lud. Sacc.

SVMMARIVM.

1 IMmunitates, & exemptiones ſunt ſtricti iuris, nec vltra rem, aut perſonam in eis nominatam extenduntur.

2 Immunitatis cauſa durante, durat immunitas, & ea ceſſante ceſſat quoque immunitas ipſa.

3 Immunitas conceſſa ob benemerita perpetua eſſe debet.

4 Princeps ſucceſſor tenetur ſeruare factum Anteceſſoris continens priuilegium recompenſatiuum, & remuneratorium non gratuitum.

5 Priuilegium quod conceditur ob aliquod factum, ſeu dationem præteritam, vel futuram, ſeu implendam ex parte eius, cui conceditur, non poteſt reuocari à Principe ſucceſſore, etiam electiuo.

6 Et multò minus à Principe, qui per ſucceſſionem venit.

7 Fiſcus ſuccedens in ius priuatorum, iure priuati vtitur.

8 Subrogatio facta cenſetur cum omnibus ſuis qualitatibus, & conditionibus.

9 Quod procedit nedùm in vniuerſalibus, ſed etiam in particularibus.

10 Et tàm reſpectu perſonarum, quàm rerum.

11 Subrogatum idem cenſetur cum eo in cuius locum ſubrogatur.

12 Princeps contractus legi tenetur abſolutè.

13 Extenſio ex identitate rationis paſſim admittitur.

14 Et fit de perſona quoq; ad perſonam, vbi inconueniens, & abſurdum aliquod aliàs ſequeretur.

15 Princeps legem à ſe latam ſeruare tenetur, ſi non vi coactiua, nec ratione humani præcepti, vi ſaltem directiua, qua Principem ratione ad rectum dirigit, & humana conſtitutioni ſubmittit.

Pro Vniuerſitate Caſtri S.Pauli Ducatus Regij.

EPITOME.

Princeps ſuccedens in iure priuatorum, vtì debet iure priuati, & omnes immunitates, & priuilegia conceſſa obſeruare, quæ ab alijs obſeruabantur. Præſertim quando immunitas, aut priuilegium recompenſationem ſapiunt ex facto de præterito, vel de futuro,

Tenetur quoq; ratum habere factum anteceſſoris, etiam ſi ſit Princeps electiuus.

RESPONSVM LXVIII.

PRæſupponitur in facto Mag. Communitatem Regij conſueuiſſe quotiens bono publico conueniens fuit, curam gerere oīnm aggerum, fouearumq́;, cauamentorum, nedùm Ciuitatis, ſed totius Ducatus Regien. idq́ue oneris partiri, ac diuidere ſolitam fuiſſe inter homines, & habitatores Caſtrorum, & Villarum oīum Ducatus p̄dicti.

Præſupponitur quoque habitatores Caſtri Sā-cti Pauli Ducatus prædicti antiquitus, & vſque ad hæc tempora, ſolitos eſſe ducere aſſiduè aquā ex flumine Hentiæ per longiſſimum, ac difficillimum iter, maximo ſanè cum labore, & expenſa. Vndè maximum etiam percipit commodū magna pars agri Regien. & Ciuitas ipſa. Ad quod reſpiciens Illuſtriſs. & Excellentiſs. q. Dux Opizo vſq; de anno 1524. volenſq́; dictos homines in hoc valdè grauatos, in alijs releuare, prout iuri, & æquitati congruum erat l. cum qui in prin. vbi glo. & doct. de iureiu. per ſuas litteras Capitaneo Regij directas, vim legis, & decreti perpetui habentes, ſanxit, vt dicti homines in futurū immunes, & exempti forent ab oībus cauamentis fiendis de ordine dictæ Mag. Communitatis, & quòd portio, quæ aliàs ſpectaſſet ipſis hominibus S. Pauli, diuideretur ſuper generali æſtimo totius Ducatus, & ita obſeruatum fuit.

Præſupponitur tertio loco factam, & initā fuiſſe de anno prędicto conuentionem per Mag. Cō-munitatem prædictam cum Illuſtriſs. & Excellē-tiſ. D. Duce ſuo, cui certam annuā sūmā ſoluere p̄miſit p̄ omnibus, & quibuſcunq; aggeribus, foueis, atq; cauamentis prædictis in futurum fiendis, quorum onus Excell. ſua Illuſtriſs. in ſe aſſūpſit, Communitatem prædictam ab eo liberando, & pœnitus abſoluendo.

In præſentiarum itaq; cum opus ſit foueas Ciuitatis reficere, & ab agentibus Sereniſs. D. Ducis moderni vocentur homines Caſtri prædicti ad onus pro rata ſubeundum, dubitatur nūquid teneantur nec ne?

Prima facie dicendum videtur, quòd ſic, vnico
fundamento, quod dictis hominibus opponi p̄-
cipio; quia ſcilicet immunitas, & exemptio ſu-
pradicta conceſſa fuit ab omnibus cauamentis
fiendis de ordine Mag. Communitatis Regij.
Iſtud autem non fit de eius ordine, ſed de man-
dato Sereniſs. D. Ducis, ergò ad tale cauamentū
1 extendenda non videtur. † ſtricti enim iuris sūt
immunitates, & exemptiones quæcunq;, nec vl-
tra rem, vel perſonam in eis nominatam exten-
duntur cap. cum perſonæ, & c. ſanè de priuil. Bal.
conſ. 355. in princ. vol. 1. Iaſ. conſ. 89. col. 3. verſ.
in primis moueor. li. 3. Rimin. iu. conſ. 35. nu. 24
& conſ. 54. nu. 53. 54. li. 1.

Verumtamen hoc non obſtan. contrarium reſpondendum videtur triplici potiſſimùm fundamento.

Primò, quia cauſa immunitatis in Ducali De-
creto expreſſa, adhuc viget, nempè quia Homi-
nes S. Pauli deriuant nunc etiam aquā ex dicto
flumine, & per eandem viam, non minori cum
labore, & diſpendio, vt notorium eſſe ſupponit.
2 † eapropter durante cauſa immunitatis, durare
debet, & ipſa immunitas l. ſemper, §. negociato-
res, ff. de iu. immu. ſicut & ècōuersò ceſſante cau
ſa immunitatis, ceſſat quoque immunitas ipſa,
Dec. conſ. 162. ſub nu. 4. verſ. quintò conſideran
dum eſt, vt per Io. And. in c. decet colum. 1. verſ.
aliqui ex ſupradictis, de reg. iu. li. 6. in mercuria.
& Tiraq. in tract. ceſſan. cauſa par. 1. in ver. im-
munitatis ſub num. 113.

Accedat quòd in expreſſione cauſæ prædictæ reſpectum habuit Illuſtriſs. D. Dux, nedùm ad tempus futurum, ſed etiam ad p̄teritū, inquiens. (*Et perche gli huomini di S. Paolo hanno grauemente patito per il paſſato nella manutentione, & conſeruatione di detto canale, maßime dentro detto fiume di Lenza, & ſono per patire nell'auenire, ne pare, che meritamente ſiano ſolleuati, &c.*

3 Vndè dicendum eſt, quòd ob benemerita pro-
ceſſerit, propterea ſequitur, quòd perpetua eſſe
debeat ſecundùm Bal. d. conſ. 355. ad fi. Burſa.
conſ. 16. num. 54. in prin. conferunt plura exem-
pla per Iaſ. relata in l. ex hoc iure num. 53. cum
multis ſeq. de iuſti. & iu. & in terminis Roian. à
Vall. in conſil. 76. num. 13. cum pluribus ſeqq.
volum. 2. & fuſiùs in conſil. 13. num. 21. vſque
ad fi. volum. 3.
4 Secundum fundamentum eſt, quòd Decretum
Illuſtriſs. & Excellentiſs. Anteceſſoris tenetur
Sereniſs. ſucceſſor Dux Modernus inuiolabiliter
obſeruare; tantò magis, cum non contineat pri-
uilegium gratuitum, ſed recompenſatiuum, &
remuneratorium, vt ſupra. Sapit enim cōtractus
naturam, nō gratiæ, ideò reuocari nequit Crau.
de antiq. temp. par. 1. num. 19. per Roian. latè, ac
Burſa.

Digitized by Google

ac Burſa. in conſilijs præcitatis quibus ſufficiat
5 temiſſio, † & ſignanter ad d.conſ. 13. nume.22.
vbi ex mente Bal.& aliorũ communem * firmat regulam, quòd quando priuilegium trãſit in cõtractum, quod eſt quãdo non conceditur ſimpliciter, ſed commẽſuratur ob aliquod factum, ſeu dationem præteritam, vel futuram, ſeu implendam ex parte eius, cui conceditur, illud non poteſt reuocari, etiam à ſucceſſoribus in Principatu electiuo, quod ibidem ſubdit Rol.nu.37.cum
6 duob. ſeq. † Sed quicquid ſit in ſucceſſoribus Principatus electiui, indubitanter certè procedit relata concluſio in Principibus per ſucceſſionem venientibus, qualis eſt Sereniſs. Dux Ferrariæ, & Regij, vt per Iaſ.in l.1.num.13.& 14.de conſti.prin.& in conſ.1.in 2.dub.li.1.Nat. conſ. 122.per to.vol.1.Boſs.tit.de Princ. & eius priui leg.num.29.Mari.Frec.in tract. de ſubfeu.lib.2. q. 27. in materia aſſenſus, & ita conſuluit Bero. in terminis iſtius Principis conſ.138.per to. volu.3.vbi de communi, *& veriori opi. atteſtatur ſub num.19. Benè faciunt dicta Oldra.conſ. 94. elegãter n. 16.vſq; ad nu.20. & Guil. à Mõſera. in tract.de ſucceſs.reg.dub.1.nu.20.21.
7 Tertium, & vltimum eſt, quòd Ducalis Camera in hoc onere foueas prædictas reficiẽdi, & expurgandi ſucceſſit Communitati Regij virtute conuentionis memoratæ, ideò vti debet eo iure, quo Communitas ipſa vtebatur, propter decretum antedictum iamdiu editum, & vſu receptum l. filius la 1. ff. de iu. ſi. l.1. C. credi, euicta pig.non debe.& vtrobiq; doct. & in l.cum filius fam.§. in hac. de verb.obl.atq; in auten. quas actiones, C.de ſacroſan.eccle. & alibi ſæpè.
8 † Enimuero ſubrogatio de Ducali Camera in locum Mag.Communitatis, cum omnibus qualitatibus, & conditionibus ſuis facta cenſeri debet, l.ſi eum, §. iniuriarum, ff. ſi quis teſta. li.eſſe iuſ.Iaſ.in l.licèt imperator num. 25. ff. de leg.1.
9 Dec.conſ.3.num.2.& 4.ſub nu.4. † Quę regula nedum in vniuerſalibus, ſed etiam in particularibus locum ſibi vendicat l.ſi grege, ubi Iaſ.nu. 11. de leg.1.l.ſi donante, §. ſi ſponſus de dona. inter vi.& vxo. Alex.conſ.149.per to.li.3. Rui. conſi. 97. num. 10. 12. verſ. non ob. Neguſ. in tract.pigno.par.5.membr.4.num.3.
10 † Et tam reſpectu perſonarum, quòd rerum l. ſi.C.de proxim.ſacro.ſcrini.li.12.Maria. de cita.
11 arti.7.princ.num. 19. verſ.ſimiliter; ita vt ſubrogatum idem cenſeatur cum eo, in cuius locum ſubrogatur, Socin.in l.filiæ, §. ritia per illum tex. de condit. & demonſtr. Cepha. conſil. 58.ſium.29.cum tribus ſeqq. & conſil.62.num. 50.li.1. Sed ſic eſt, quòd Magnifica Communitas teneretur immunes, adhuc ſeruare homines Sancti Pauli ab hoc onere, ſi curam geretet fouearum reficiendarum, & illorum ratam ſuper alijs ſubditis partiri, iuxtà formam decreti, ergò

Conſil. Lud. Sacc.

idem præſtare Agentes Sereniſs. Domini Ducis Moderni debent. Et huiuſmodi obligatio, cum ex contractu inito cum dicta Mag. Communita
12 te procedat, † tantò fortiùs vinculum induxiſſe dicitur, ex quo Princeps contractus lege tenetur abſolutè, per ea quæ in præcedenti fundamento dicta ſunt, & tradunt omnes in cap.nouit de iud. & in c.1. de probatio. in l.digna vox, ff. de legi. in l.donationes quas Diuus, C.de dona.inter vi. & vxor. atque alibi paſſim varijs in locis, quorum meminit Gabr. de iu.quæſi.non tollen.conclu.5.in princip.

Non obſtat, quòd in oppoſitum adducebatur de exemptione reſtricta ad factiones de ordine Magnificæ Communitatis fiendas, quia ex prædictis diuerſimodè reſponderi poteſt, & primò id verum eſſe vbicunq; non militat eadem cauſa, & ratio exemptionis inducendæ, vt in caſu noſtro per ea quæ in primo fundamento dicta
13 ſunt. † Extenſio namque ex identitate rationis paſſim admittitur iu.vulg.& latè tradit Tiraq. in tract.ceſſan.cauſa par.1.nu. 137.& 149. cũ mul-
14 tis ſeqq. † Proceditq; de perſona quoq; ad perſonam vbi inconueniens aliàs, & abſurdum aliquod ſequeretur, Rui. conſ.168.num.19. 20.li. 3.Cepha.conſ.251.num.31.& conſ.ſeq.nu. 20. li.2. Quod ſanè in hac ſpecie ſequeretur, ſi homines prædicti tantoperè grauati non releuarentur, prout ius, & æquitas naturalis dictat.
15 † Secundò reſponderi poteſt, quòd Princeps qui ſemel decreuit dictos homines perpetuò immunes quoad alios ab oneribus cauamentorũ quorumcunq;, tenetur ipſe quoque in eadem immunitate illos conſeruare quoad ſe, ſi non vi coactiua, nec ratione humani præcepti, vi ſaltem directiua, quæ Principem ratione ad rectum dirigit humanæ conſtitutioni, etiam à ſe ipſo, latæ, ſe ipſum ſubmittere, vt inquit Dida. in relectio. c.alma mater, de ſenten.excommun.in 6.in §.1. num.4.per l.digna vox, C.de legi.c.iuſtum, 9. diſtinct.c.iuſtitiæ, & c.vlt.25.quæſt. 1. & alia permulta notatu digna, quæ ibidem congerit. Et licèt idem non viuat Princeps, ſed ſucceſſor, nõ ſecus tamen de hoc iudicandum venit, per ea quæ ſupra in ſecundò fundamento abundè retulimus.

Tertiò, & vltimò reſpondetur, quòd cum ſubrogatus fuerit Princeps, media conuentione antedicta, in locum Communitatis Regij, vti debe. eo iure, quo Communitas vteretur, cõſequẽterq; perindè iudicãdum eſt, ac ſi de ordine Cõmunitatis onus iſtud fouearum reficiendarum, & expurgandarum indiceretur, vt in tertio fundamento deduximus. Et ita iuris eſſe cenſeo, ſaluo ſemper, &c.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *SEntentia lata contra aliquem in cauſa feudi, præiudicat quoq; eius deſcendentibus, & agnatis, ex communi.*
2 *Fallit tamen in illis, qui nec citati fuerunt, nec iudicium agitari ſciuerunt, & eſt cõis.*
3 *Pupilli quicquid vident ignorant.*
4 *Delegatus non eſt Iudex inter perſonas in cõmiſſione minimè comprahenſas.*
5 *Nec poteſt eius Iuriſdictio de partium cõſenſu prorogari, niſi in certis caſibus.*
6 *Sufficit tamen quòd ſub generali clauſula comprehendantur.*
7 *Pupilli, & infantes qua ſolemnitate citandi ſint?*
8 *Sententia contra contumacem præſumitur ob ipsã contumaciam potiùs, quàm ob malã cauſam lata.*
9 *Sin verò caperit reus ſe defendere, & poſtea contumax fuerit, præſumitur ob malam cauſam lata, non ob contumaciam.*
10 *Idem dicendum, ſi ex actis liquidò conſtet de bono iure actoris, contra Rom. ſententiam in conſ. 329. nu. 10. præſertim ſi iudex in ſententia ex probatis ſe motum declarauerit.*
11 *Ceſſante præſumptionis cauſa, ceſſat præſumptio.*
12 *Sententia lata contra principaliter citatum, præiudicat quoq; citatis in genere, ſi ſua putãt intereſſe.*
13 *Et ſufficit citatio per edictum, ſaltem ad effectum, vt ſententia pariat exceptionem aduersùs agere volentem, et de iure ſuo experiri contra ſentẽtiã.*
14 *Et licèt hoc caſu principaliter citatus contumax fuerit, idem tamen iudicandum contra citatum vt ſupra, aduersùs Contar. ſententiam.*
15 *Sententia ſuper legitimitate perſonæ, et eius ſtatu, facit ius quoad omnes, ſi cum iuſto contradictore, & cuius principaliter intereſt, lata ſit.*
16 *Principaliter autem intereſſe dicitur, patris cum filio iudicium agentis, non aliorum.*

Pro Illuſtriſs. & Excellẽtiſs. Plumbini Domino, & eius filio.

EPITOME.

Sententia in cauſa feudali, quando filijs, & deſcendentibus ſuccumbentis præiudicet, ſi compareat, & ſe defendat, & quid ſi contumax ſit?
Data autem contumacia, nunquid ob eam tantum, an ob malam cauſam ſuccumbere præſumatur?
Citatus ſi ſuo putat intereſſe, præiudicium ex ſententia ſentit, ſi nominatim citatus fuerit.
Si vero per edictum in genere, per viam exceptionis ſaltem, ab agendo repellitur, virtute ſententiæ ſubſecutæ.
Sententia in cauſa filiationis, vel legitimationis, an, & quando quoad omnes ius faciat?
Lis ſuper iure de futuro quãdoque eſſe poteſt, licèt regulariter ſit prohibita.

RESPONSVM LXIX.

Adſit Spiritus Sancti gratia.

IN cõſultatione propoſita ꝑ Illuſtriſs. & Excellentiſs. Plũbini Dñm Iacobũ V. an ſententia ferẽda ꝑ Excellẽtiſs. Senatũ Mediolani Cęſareũ delegatũ, ſi ferri contingat, in iud. l. diffamari, C. de ingen. & manu cõtra Illuſt. D. Sfortiã, nocitura ſit filijs eiuſdẽ D. Sfortiæ, ꝑſertim pupillis, & infantibus, & ẽt naſciturís poſt ipsã ſñiam, in qua declaretur legitimationẽ Illuſtriſs. D. Alexandri valere, & tenere, perpetuumq; ſilentium D. Sfortiæ & deſcendentibus ſuis imponatur? Ità quòd nullũ ius vnq̃ ꝑtendere valeãt ſuper ſtatu Plũbini, ſed obſtet eis ſemper rei iudicatæ exceptio cũ in iudicatum ipsa ſñia tranſiuerit, quo minus ad feudũ, & ſtatũ Plũbini in futurũ aſpirare poſſint, & de iure ſuo experiri? concludendũ breuiter videretur,
1 affirmatiuè † ex quo ſñia lata contra aliquẽ ſuꝑ feudo, ꝑiudicat quoq; eius deſcendentibus, & agnatis, in ea ſpẽ, de qua cognitum, & iudicatum fuerit Oldra. conſ. 94. nu. 19. Alex. in l. filius fam. §. diui nu. 9. poſt Ang. Imol. Rom. & alios ab eo relatos, ff. de leg. 1. quorũ opi. cõis eſt, cõtra Bart. aliter ſentiẽtẽ teſte Curt. iun. in tract. feu. par. 7. nu. 29. & hãc opin. latè tueť, & receptiorem dicit Pinel. in rep. l. 1. par. 3. nu. 48. 49. C. de bo. mat.
2 Veruntñ contrariũ permulti verius exiſtimat in ſpẽ nr̃a, qm̃ limitať hm̃oi cõcluſio, ꝓcedere tm̃mó ad ꝑiudiciũ eorũ, q citati fuerũt, vel ſaltẽ iudiciũ agitari ſciuerũt, vt firmat Iſern. in c. ſi vaſſallꝰ de ſuo. ĩ fi. & ibidẽ Aluar. Affl. & alij Scrib. ſi de feu. fue. contr. inter do. & agna. Feli. in c. ſi. col. 2. n. 5. verſ. intellige ꝑdicta de maior. & obed. Curt. vbi ſ. verſ. ego tñ reperio vſq; ad fi. & ꝓ hac opin. latè cõſuluit Dec. conſ. 445. à nu. 29. vſq; ad n. 36.
3 quã cõem affirmat, & ab oĩbꝰ obiectis tueť, Soc. nepos D. meꝰ in cõſ. 131. n. 93, li. 2. cõſ. 197. n. 7. Cagn. ĩ l. res iudicata n. 5. de reg. iu. Tiraq. de iu. marit. gl. 5. n. 207. Capic. deciſ. 20. n. 23. & ꝓ hac opi. fac. Bart. in l. filiusfa. §. diui, n. 9. ĩ 1. q. de leg. 1. Vñ ꝑ ꝑ opinionũ varietatẽ tntũ nõ vr̃, quod futura ſñia effectũ memoratũ pariat. Pręſertim q a pupilli ſciẽtiã, & notitiã iudicij hr̃e nõ poſsũt, ex quo q cq d vidẽt ignorãt l. 1. C. de fal. mo. & nihil ſcire aut diſcernere valẽt l. pupillꝰ, ff. de acq. hr̃d. l. pupillꝰ de reg. iu. vbi Dec. & Cagn. latè. Nimirũ attẽta hac ult. opin. q̃ ego ueriorẽ, & ęqorẽ reor, quoad iſtos ſñia ꝑiudicialis eẽ neq bit; quod eò magis recipiẽdũ, quia nec uñr citari poſſe ijdem

pupilli

Digitized by Google

pupilli, aut alij eorum fratres natu maiores corã
4 Senatu prædicto Cæſareo delegato † cum fuerit
illi tñmodo delegata cauſa inter Illuſtriſs. D. prę
dictũ, & Illuſt. D. Sfortiã, & ſic nõ ſit iudex cõtra
perſonas in commiſſione non comprehẽſas c. P.
& G. vbi bona glo. Abb. Felin. & cæteri extra de
5 offi. deleg. † Imò nec poſſet ei⁹ iuriſdictio de par
tiũ conſenſu prorogari, vt ibidem hr̃. & not. niſi
fortè eſſemus in aliquo caſuũ exp̃ſſorum in limi-
tationibus relatis p̃ Feli. in glo. in ver. nulla; ſed
non eſt hæc materia nr̃a, qñquidem ſperandũ nõ
eſt filios D. Sfortiæ quoquomodo prorogaturos
6 iuriſdictionẽ memoratã, † & quòd Delegat⁹ aliũ
citare non poſſit q̃ perſonã in cõmiſſione noĩa-
tam, vel ſaltem ſub clauſula generali comprehẽ-
ſam, & ante citationẽ ſpecificatã, probat ẽt tex.
in c. paſtoralis in fi. de reſcrip. & c. cum in multis
de reſcrip. in 6. & vtrinq; not. doct. benè facit
Rot. deciſ. pen. de do. & contu. in no. aliàs eſt de-
ciſ. 419. & Rom. conſ. 342. nu. 3. cũ ſeqq. Amplio
ri igr̃ cõmiſſione opus eſſe videret̃, vt ad iudiciũ
vocari legitimè poſſent filij antedicti, & ea impe
7 trata, † aduertendũ eſſet, quòd citari non poſſent
pupilli, & infantes, niſi cũ ſolemnitatib⁹ traditis
per Scrib. in l. 1. §. ſufficit de autho. tut. in l. cõtra
pupillum de re iud. per Afflic. deciſ. 262. Van. de
nulli. tit. vlt. nu. 86. Soc. in tract. de citatio. art. 5.
q. 14. Cagno. in d. l. pupillus nu. 3 & in l. 1. n. 20.
ff. de iuriſ. omn. iud. cũ concord. ſed quoad filios
naſcituros, & alios D. Sfortiæ deſcendentes, nul
la via, meo iudicio, ſuccurri põt, vt iudicium eis
8 p̃iudicet. Præterea, q̃a timetur, quòd Ill. D. Sfor-
tia ad iudiciũ non veniat, dicendũ eſt, quòd sñia
ferenda cõtra eum contumacẽ, p̃iudicare minùs
poſſet eius filijs, & deſcendentibus: qm̃, & ſi con
ſiderari poſſet quòd aliqua rõne eis nocere de-
beret, ſi contra pñtem, & ſe defendentẽ proferre
retur, ſecus tñ iudicandum eſſet, ſtante eius con-
tumacia, ex quo viget p̃ſumptio, quòd eo caſu
non ob malam cãm, ſed potius ob contumaciã
ſequatur sñia per l. q. repudiantis in fi. de inoffi.
teſta & l. ſi adeo, ff. de euict. & c. cum Bertoldus
de re iud. ita docet Bart. qm̃ cæteri ſequuntur in
l. ſæpè de re iud. & p̃ſertim Card. Alban. in lucu-
bra. & idem Bar. in l. eius q. delatorem, in princ.
de iu. fiſ. Bal. in l. 2. nu. 5. C. qui. res iud. non no. &
ibidem Sali. nu. 2. Abb. in c. pen. ſub num. 19. de
re iud. Boer. deciſ 29 col. 2. Mattheſ ſing. 26. in-
cip. nota regulã, Marſ. ſing. 4. incip. q̃uis aliquo
caſu. Feli. latè in d. c. cum Bertoldus col. 7. verſ.
dat̃ ẽt doctrina quotidiana, Dec. in c. causã quæ
nu. 13. poſt Abb. ibi. de teſti. Tiraq. in tract. ceſ.
cã par. 1. num. 63. Alcia. in tract. præſump. reg. 2.
præſump. 22. nu. 8 & p̃ 10. & in terminis nr̃is l.
diffamari, Contar. in repeti. illius legis amplia.
20. nu. 159. verſ. reſtringe rurſus, pulchrè Rom.
conſ. 349. nu. 10. Alex. conſ. 84. nu. 3. & 7. vol. 3.
Corn. conſ. 211. in fi. li. 3. Marſ. conſ. 10. num. 13.
li. 1. & conſ. 82. num. 8. vſq; ad num. 15. li. 2. cum
infinitis concord. ab his relatis, ex quibus ſatis li
quet doctrinam iſtam eſſe cõem, & paſsìm rece
9 ptam, è contra verò ſi q̃s prius cãm defendere co
natus fuerit, p̃ſumitur sñia ob malam cauſam cõ
tra eũ lata, non ob contumaciã, Feli. d. c. cũ Ber-
toldus col. 8 verſ. 3. limita. poſt Bart. Bal. Salyc.
Alex. Abba. & alios quos citat, & benè declarat
hoc Bal. in l. ingenuũ nu. 3. verſ ſed quęro, ff. de
10 ſta. hom. † Itidem limitanda eſt in caſu quo ex
actis liquidè conſtet de bono iure Actoris, &
quòd propter veritatem probatam, non ob con-
tumaciã ſententia fertur. Ità notabiliter deter-
minat Bal. in d. l. 2. nu. 11. C. quibus res, iud. non
noc. & Sali. nu. 3. Io. de Ana. in c. fraternitatis cir
ca med. de teſti. Abb. in d. c. pen. nu. 20. Feli. in c.
cauſam quæ col. 3. verſ. ſed reſtringitur de teſti.
& in d. c. cum Bertoldus col. 8. verſ. limita. 4. vbi
quamplures adducit concord. Marſ. d. ſing. 4.
in fi. & pro his ſtat tex. cum glo. in l. 2. in verſ. li-
mita. 4. vbi quamplures adducit concord. Marſ.
d. ſing. 40. in fi. & pro his ſtat tex. cum glo. in l. 2.
in verſ. abſens. C. de contra. iud. tu. Et quòd po-
tiùs ob malam cauſam, q̃ ob contumaciã ſenten
tia tunc procedat, apparere quoq; & clariùs põt
ex verbis iudicis in ea inſertis, vt in terminis tra
dit Bal. in c. 1. in fi. ſi de feu. vaſſa. fue. controuer.
quem ſequuntur ibidem Aluaro. col. 3. verſ. itẽ
niſi ſententia, & Afflict. nu. 25. verſ. 2. fallit, atq;
Feli. d. c. cum Bertoldus loco proximè citato, ex
quibus patet malè ſenſiſſe Rom. d. conſ. 329. nu.
10. verſ. nec refragatur, & nu. ſeq. vbi induſtriè
tenuit contumaciam rei effectum memoratum
operari, etiam ſi de optimo iure actoris quomo
docunq; appareat contra eum. n. eſt cõis opi. vt
11 ex prædictis patet, † quæ ratione cõprobatur effi
caci; nã ſi regula ſupradicta fundat̃ tñ ſuper præ
ſumptione, quòd ob cõtumaciã, & non ob malã
cãm sñia proferatur, vt oẽs affirmant, iuri conſo
nũ eſt, vt ceſſante cauſa huiuſmodi p̃ſumptionis
per cõtrarias probationes, ceſſet ẽt p̃ſumptio Ti
raq. ceſſan. cã par. 1. in ver. pręſumptionis cauſa,
quodq; ceſsãte ipſa præſumptione ceſſet quoq;
eius effectus, c. cum ceſsãte de appell. cum vulg.
Hinc colligo, quòd ſi aliqua via inueniri poſſet,
qua mediante sñia cõtra Ill. D. Sfortiã ferenda
p̃iudicare nõ poſſet eius deſcẽdẽtibus, facilè admo
dũ foret dubiũ eius contumacię, euitare; p̃bãdo
ſcz in proceſſu plenè, & p̃fectè de bono iure Il-
luſtriſs. D. prælibati, atq; Illuſtriſs. D. Alexandri
eius filij, ita quòd moueri poſſit Iudex ad expri
mendũ in ſententia, quod ex probationibus in
cauſa factis, ductus fuerit ad ita iudicandum.
12 Cogitabã igr̃ ſi fortè ſufficeret filios p̃d. D. Sfor
tiæ citare, ſi ſua putãt ĩtereſſe, qñquidẽ sñia lata
cõtra principalr̃ citatũ, ac ẽt cõtumacẽ, nocet &
executioni mittit̃ cõtra taliter citatũ; ex notab.
doctr. Pau. Caſtr. ĩ l. cũ filioſam. n 3. ff. d̃ ver. ob.

quam refert,& pluribus exornat,Dec. in l.2.nu. 44.C.de eden.& in conſ.187.num.2.3.& conſil. 348.ante num.6.Pariſ.conſ.28.num. 13. & ſeq. & conſ.80. num.1.li.1.& nouiſſimè Contard. in terminis l.diffamari in ſua repet.prædicta ampl.
13 21.per to.& ſignanter num. 151. † Quinimò ſufficere videtur ſi huiuſmodi citatio generalis fiat per edictum, quo omnes ſua intereſſe putantes ad iudicium vocentur, abſq; eo, quòd ſpecificè nominentur in citatione. Et hoc ſaltem ad effectum, vt ſententia ferēda pariat exceptionē aduersùs hoc modo citatū,quādocunq; agere volētem.Rot.d.deciſ.pen.alias 419.col.vlt. de do.& contu. in no. Rom,conſ. 342.num.2. vſq; ad fi. doct.in c.dilecti.de excep.Contar.vbi ſ.n.156. Quod ſatis eſſet Illuſtriſs.Dñis prædictis, qui in poſſeſſione ſtatus Plumbini reperiuntur, & de
14 moleſtia ob vociferationes emiſſas timēt.† Nec videretur hoc caſu contumacia futura Illuſtriſs. D.Sfortiæ difficultatem allatura, quicquid ſentiat ibidem Contard. nu.159. verſ.reſtringe rurſus,quia iura,& authoritates per eum relatę non probant eius intentionem, cum non loquantur in caſu quo citatus fuerit tertius, ſi ſua putet intereſſe,ſed tantùm præſupponant contumaciam rei conuenti operari,vt ſententia contra eum lata, tertio non præiudicet, cui aliàs præiudicare poſſet,licèt non citato,multùm.n.intereſt, inter nullo modo citatum,vt citatū, cum clauſula prædicta,ſi ſua intereſſe patet,nam ſi ille præiudiciū ſentiat ex alterius contumacia, videtur alieni delicti pœnas dare, iſte verò propriæ contumaciæ pœnas patitur,vt bellè declarat Caſtr.d.l. cum filioſam.nu.3.& alij ſequuntur ſupra relati.Nimirum ſententia huic nocere debet,quamuis principalis contumax fuerit.

Sed iſtud quoq; remedium plenè nō prouidet ſecuritati Illuſtriſs.DD.tum quia delegatꝰ neminem citare poteſt,niſi Illuſtriſs. D. Sfortiam, cū iuriſdictione careat quo ad alios, vt ſ. Tum etiā quia contra filios iam natos tantùm eiuſdem D. Sfortiæ deſeruire poteſt, non contra naſcituros, & vlterioris gradus deſcendentes,qui nullo modo citari poſſunt,cum in rerū natura nō exiſtāt.
15 Cogitabam igitur ſi dici poſſet ſententiā ferendam ſuper legitimatione Illuſtriſs.D. Alexandri ad feudum memoratum, ius quoad oēs factură eſſe,ex quo perſonæ ſtatum reſpicit,& pro affirmatina quoq; prima facie videbatur concludendum per tex.cum materia ſua,in l.ingenuum,ff. de ſtat.hom. vbi Bart.ſignanter voluit ſufficere, quòd cum iuſto cōtradictore tale iudicium agatur, ad hoc vt omnibus ſententia præiudicet,ſequitur ibidem Bal.poſt num.3.poſt Cyn.atq; in 2.lect.in verſ.extra no. vbi in terminis legitimationis ſpecificè loquitur,& idem Bal. & alij Doct.in d.l.2.C. quibus res iud.non no. ſicut etiā loquitur Abb.in d.c.pen.num. 18. de re iudic.& Fely.colum.3.verſ.de ſententia, Tiraq.in tract. res inter al.ac.li m.27. Dicunt tamen neceſſariò requiri, quòd iudicium factum ſit cum eo cuius intereſt principaliter,quia aliàs non dicitur cum iuſto,& legitimo contradictori fieri quoad effectum præiudicandi omnibus,; & prædictis adde Io.Fab.in §.præiudiciales nu. 38.& Iaſ.num. 27. Inſti.de actio.Alex.in l.ſæpe num.58.& 60.poſt Imol.Butr. & alios per eum relatos, ff.de re iud. omnino videndum, & præſertim dum confutat opi.Inno.in d.c.cauſam quæ,qui ſi. ſint legi. vbi tenuit ſentētiam in cauſa legitimitatis nullo caſu facere ius quoad alios, licèt in cauſa filiationis ſecus ſit.Videtur autem in themate nſoprincipaliter intereſſe Illuſtriſs.D.Sfortiæ,quòd Illuſtriſs.D.Alexander non ſit rectè,& ritè legitimatus ab Imperatore ob feudum prædictū, ex quo prętendit ſe proximiorem de agnatione,& vocatum in inueſtituris antiquis,poſt Illuſtriſ. D.Plūbini,ſi ſinè filijs legitimis, & naturalibꝰ decedat. Nimirum ſi ſententia contra ipſum lata pręiudicare debet eius filijs, & deſcendentibus, qui in conſequentiam poſtea admittendi viderentur. Verum tamen diligentiùs ſcripta doctorum pōderando, & perſcrutando, crediderim non ſinè
16 difficultate hoc tranſire.† In primis.n.conſidero doctr.Bald. in d.l.2.ſub nu.6.qui in terminis noſtris declarat quando iudicium fieri dicatʻ cum eo,cuius intereſt principaliter. quòd tunc verificari inquit,quando eſt inter patrem,& filium,& ſic cum ipſo ſonte generationis, ſecus autē vbicunq; eſſet inter pares,putà inter fratres, vel alios tranſuerſales, quia tunc non præiudicat ſententia niſi litigantibus; & cæterorum omnium reſpectu dicitur res inter alios acta; & pro dicto allegat Petr.de ruue.& Cyn.in d.l. ingenuum.ſequitur Sali.in ea.l. 2. nu. 2.verſ.& hæc quando inter patrem,& filium,vbi verba Bald.ad vnguē recitat,& cum eo concurrit. Idem in effectu firmat Ioan.Fab.in d.§.præiudiciales,num.38. inquiens regulā iſtam quòd ſententia lata in præiudiciali actione faciat ius,obtinere tantummodo ubi agit ille,cuius principaliter intereſt, veluti pater, ſecus ſi alius,vt frater, vel cognatus; & rurſùs nu.40.ſubdit in propoſito noſtro hęc verba. (Poſſet tamen dici,quòd ſi patre agente, vel defendente pronuntietur, quòd ſententia faciat ius,quia hæc cauſa par eſt quæſtioni filiationis, vt ff.de lib. agno.l. ſi neget. Sed ſi inter alios ſit quæſtio, & pronuntietur, non facit ius, vt dixi in ſuperioribus.) Idem quoque expræſsè tenet, tam in cauſa filiationis, quàm in cauſa legitimationis,Abb.d.c.penult.num. 17. & ſeq. cum quo tranſit ibidem Felin. loco præcitato, Alexand.poſt Imol.d.l.ſæpè num. 60. Iaſon. remiſſiuè d. §. pręiudiciales num. 27. poſt Aret. & alios quos adducit, & Tiraq. d. limitat. 27. Vndè cum lis pdicta agenda ſit in caſu nřo inter conſan-

conſanguineos, & tranſuerſales, vcz inter Illuſtriſs. D. Alexandrum, & Ill. D. Sfortiam, non vr̃ ſententia poſſe quoad oẽs ius facere; neceſſe.n. foret, quòd cum Illuſtriſs. D. Plumbini eius genitore litigaret, vt talis effectus ſequi poſſet, iuxta prædicta, nã ille eſt, cuius principaliter intereſt habere filiũ legitimum, uel non, ut notũ eſt, cum de eius ſucceſſione, tã reſpectu feudi, quàm aliorum bonorum tractãdum ſit. Hæc igitur me dubium reddunt, & ancipitem in propoſito cõſultationis articulo, adeò vt vix fieri poſſe exiſtimem, vt ſententia memorata plenum allatura ſit p̃iudicium deſcendentibus Illuſt. D. Sfortiæ. De quali quali verò p̃iudicio ſecus ſentio, quandoquidem certum eſt rem inter alios actam aliqualem præſumptionẽ facere, ẽt contra pęnitus extraneos, & illorũ ius vacillans reddere. Tiraq. d. tract. limit. 19. Quod tantò magis contra deſcẽdentes obtinebit, per ſupradicta, & quia cauſarum quædam conſiderari poteſt cõnexitas, cũ idem tm̃ ius competiturũ videatur ipſius deſcendentibus, quod priùs aſcendenti cõpetijt ex natura inueſtituræ, quod q̃dẽ plurimũ ſolet in propoſitò o pari. Tiraq. vbi ſup. limit. 22. cũ cõcord. Poſſet ẽt dubitari, an iudicium hoc intẽtari poſſet viuente Illuſtriſs. D. Iacobo nunc Plumbini Domino, ex quo videtur eſſe ſuper iure de futuro, quod in iudicium deduci non poteſt. l. non quemadmodum, vbi Doct. oẽs. ff. de iud. quia tractus futuri t̃pis non ſpectat ad iudicem. l. 1. C. de vſu. Cagno. in l. in oĩbus, la prima. nu. 16. de reg. iu. Sed difficultatem iſtam tolli poſſe exiſtimo per ea, quæ plenè ſcribit Roder. Soarez al. leg. 4. per to. & ad caſum nr̃m adaptari poſſunt. Et hæc oĩa dubitando dicta ſint, vt cæteri prudẽtiores Aduocati Illuſtriſſimorum Dominorum, vota ſua maturiùs proferre queant.

SVMMARIVM.

1 *Recuſatio Iudicis in ſcriptis fieri debet, porrecto recuſationis libello.*
2 *Item peti, & inſtari debet, vt arbitri eligantur, vel in ipſo libello, ſecundùm aliquos, vel ſaltem intra triduum, ex communi.*
3 *Et citari debet aduerſarius pro tali arbitrorum electione.*
4 *Recuſans iudicem, iurare debet ipſum habere ſuſpectum, non ſponte, & ex ſe, ſed iudice deferente.*
5 *Item cauſas exprimere debet iure canonico inſpecto, licèt de iure ciuili dubium eſſet.*
6 *Quinimo poſt ius canonicum emanatum, vt ſupra idem tenendum eſt fuiſſe iure ciuili diſpoſitum.*
7 *Et de conſuetudine ita ſeruatur.*
8 *Ius canonicum in terris eccleſiæ, etiam mediatè ſubiectis, ſeruandum.*
9 *Lex loci vbi iudicium agitatur, ſeruari debet in modo procedendi, & in ordinatorijs, ſed in deciſorijs attenditur lex, vel conſuetudo, aut mos loci litigantium, ex communi.*
10 *Iudex ſæcularis ſeruare debet ſtatuta, & conſuetudines ſuas, etiam in cauſis clericorum coram ſe litigantium.*
11 *Iudex appellationis ſeruare debet leges, & conſuetudines ſui fori in præparatorijs, licèt diuerſæ ſint à vigentibus in patria litigantium, & Iudicis primæ inſtantiæ.*
12 *Idem recipitur in iudice delegato.*
13 *Atque delegato Cæſareo.*
14 *Præparatoria iudicij ſunt, quæ litis conteſtationem præcedunt.*
15 *Appellatio ab interlocutoria, quæ friuola, & cauilloſa eſt, proceſſum non impedit, nec Iudicis manus ligat.*
16 *Argumẽtum de appellatione ad recuſationẽ valet.*
17 *Recuſatio nulla, & minùs ſolemniter facta, non ligat manus iudicis recuſati.*

Pro Illuſtriſs. & Excellentiſsimo Plumbini Domino.

EPITOME.

Recuſatio iudicis qua forma fieri debeant, tam de iure canonico, quàm ciuili?

Lex loci vbi iudicium agitur ſeruandum eſt in ordinatorijs tantum, in deciſorijs autem lex, conſuetudo, & ſtilus loci litigantium, ſiuè iudex ſit ordinarius, ſiuè delegatus, vel appellationis.

Argumentum de appellatione ad recuſationem valet.

Recuſatio nulla manus Iudicis non ligat.

RESPONSVM LXX.

SErenissimi D. Ducis Parmæ Cæſarei delegati in cauſa ſtatus Plumbinenſis recuſatio facta per procuratorem Illuſtriſsimi Domini Sfortiæ, venit ex plutibus reijcienda.

1 Primò, quia non eſt formiter facta, nun enim oretenus, ſed in ſcriptis fieri debet, porrectoq́; recuſationis libello, eſt tex. in l. apertiſſimi, vbi glo. in ver. libellum, & ibi Odofred. Bal. Salyc. Iaſ. & communiter Scrib. & in l. fin. vbi etiam Odofred. Bart. Bald. Salyc. Fulg. Caſtren. Iaſ. & alij. C. de iudi. tradit glo. in c. quoniam contra, in verb. recuſationes, vbi ẽt Hoſtien. Ioan. And. Barba. Bal. & doct. cõiter de probat. in c. ſecũdo requiris, in ver. corã, vbi ẽt cano. de appel. Specul. in tit. de recuſ. §. qualiter, in princ. Io. And. in c. le-

in c.legitima, de appella. in 6.Aufre.In ſuo tract.
2 de recuſat.nu.2.† Inſuper in tali libello peti dēr,
vt arbitri eligantur ex sñia Odofred. formā huiuſmodi libelli tradentis in d.l. apertiſſimi, n.1.
& licèt non defuerint, qui hoc remitti arbitrio
ipſius recuſantis aſſeuerent, oēs tamen conſentiunt huiuſmodi petitionem fieri ſaltem debere
intra triduum. Bal. & Salyc. in d.l. apertiſſimi.
iſte nu. 8. ille nu. 5. & tradunt oēs Scribentes in
p̄citata l.fin.per illum tex. Neuiz.conſ.36. nu.2.
3 cum concord. † Et eſt citandus aduerſarius pro
huiuſmodi electione faciēda. Ferrar. in ſua prac.
tit. de for. decli. iuriſd. in ver. item ſuſpectum,
nu.5. Verùm hmōi petitio, nec in libello, q̄ datus nō fuit, nec infra triduum, à die recuſationis
fuit facta; Ideo nō obſtante huiuſmodi recuſatione ad vlteriora procedi debet.

4 Accedat, quòd vbi recuſatio iſta fieri poteſt ſinè cauſæ expreſſione, iure ciuili inſpecto, ut infra dicendum eſt, iuramentum tamen ſaltē requiritur per iudicē ipſum deferendum; nec ſufficit
recuſanti ſpontè, & ex ſe ipſo iurare, prout in
caſu noſtro factum fuit, vt doctè conſuluit Rui.
conſ.6. num.6.7. in 4.

5 Tertiò conſiderandum venit, quòd in libello,
ēt recuſatorio, cauſa ſuſpicionis exprimi debet.
Nā licèt de hoc olim iure ciuili fuerint opiniones inter gloſatores, vt refert glo. in d.l. apertiſſimi, & magis cōiter Scriben. in eam deuenerint
ſententiam, quòd inſpecta ſola diſpoſitione Iuris Ciuilis, non eſſet opus expreſſione alicuius
cauſę, ut eſt videre per Bar. Bal. Saly. Fulgoſ. Caſtren. Iaſ. & alios in d.l. apertiſſimi, nihilominus
poſtq̄ ſuperuenit Ius Canonicum requirens expreſſionē cauſæ ſuſpitionis, d.c. ſuſpitionis. d.c.
ſecundo requiris, & in d.c. legitima. cōtrariū ab
oībus recipitur, ut in eiſdem locis doct. oēs tra-
6 dunt. † Quinimo defendi poteſt, quòd iure quoque ciuili, poſt cōfectionē Iuris canonici, ſit exprimenda ſuſpitionis cauſa, prout ſubtiliter, &
pulchrè declarat Barba. omnino vidēdus in d.c.
ſuſpitionis nu.2. veriorem ſententiam aſſerens,
quòd à Iure canonico declaratum fuerit, nō correctum ius ciuile, rationesq́; optimas adducit,
quas breuitatis cauſa nolo tranſcribere. Specul.
in tit. recuſa. § qualiter autem, num. 5. Caſtr. in
l. item ſuſpectus. ff. de procur. Dec. in c. cum ſpe-
7 ciali, nu.4. extra de appel. † Et de conſuetudine
ita ſeruari, ſcribit Aufre. in tract. de recuſ. nu.1.
verſ. & licèt iſta ſit. Iodoc. in ſua prax. ciui. c.125.
nu.17. quibus conſentire vr̄ Delphi. deciſ. 727.
8 in fi. † Et vbi ēt dubitatio iſta Iuris ciuilis à Iure
canonico non fuiſſet declarata, aut ēt cōtrarium
eſſet in hoc, iure canonico, attamen cauſæ in nr̄a
ſpecie recuſationis exprimi debebant, ex quo
ius cano. in hoc iudicij loco ſeruandum eſt, qui
eccleſiæ ſubeſt mediatè, vt tradunt communiter
canoniſtæ, in c. 1. de oper. no. nuncia. & in tali
caſu de ciuitate Ferrariæ, & ipſa ſubiecta Eccleſiæ, quoad directū dominium. Aret. in conſ.64.
circa princ. & Porti. Imolen. in conſ.16. & 17.

9 Nec dubitationē ingerere debet, quòd de imperiali feudo, & inter ſubditos Cæſaris tractet
Imperatorq́; in ea manum per delegationē appoſuerit, & ideo ſecundū iuris ciuilis diſpoſitionē cauſa ſit decidenda, iux. c. ſi duobus, in fin. &
c. vt noſtrum de appell. c. ex tranſmiſſa, & c. verùm, de fo. compet. qm̄ hæc dubitatio tollitur ex
cōi, glo. & Doct. concluſione, quòd in ſpectantibus, & concernentibus ordinem, ac præparatoria Iuditij, & modum procedendi, ſemper locus Iuditij attendendus eſt, etiam ſi diuerſus eſſet mos, uel conſuetudo patriæ, uel fori litigantium quamq̄ in deciſorijs (quo in caſu procedunt obiecta) contrarium ſtatutum reperiatur.
glo. eſt in l. 1. & ibi Iacob. de Aren. Cyn. Bart. &
alij in l. cunctos populos. C. de Sum. Trin. & fide
Cathol. Io. And. in rub. de conſuetu. col. 3. qui
hanc ſententiam communem dicit, vbi ēt Bart.
nu. 5. & 14. eam communem affirmans Barba.
num.62. de cōi quoque atteſtans, tradunt quoque cōiter cano. in c. quòd clericis, de fo. compet. Alex. in conſ. 164. num. 3. vol. 6. communē
quoque affirmans Capt. in ſuis cōibus concluſ.
reg. 24. nu. 14. & iſti oēs optima iura, ac plures
10 doct. authoritates congerunt. † Hinc videmus
quòd ſi clericus agat coram Iudice ſæculari ſeruatur ſtatutum, & conſuetudo Iudicis ſecularis,
q̄uis clericus non ſit ei ſubditus. Cyn. in l. cum
clericis. C. de Epiſc. & Cler. & alij ſupra citati.
11 † Iudicis quoque appellationis leges, & conſuetudines in præparatorijs, & ordinatorijs ſeruantur, licèt diuerſa ſint à vigentibus in patria liti-
12 gantium, ac Iudicis prioris inſtantiæ. † Et in terminis quæſtionis nr̄æ de Iudice delegato. Ioan.
And. poſt Compoſtel. in rub. de conſue. col. pen.
verſ. quid de delegato, & ibi etiam But. num. 8.
& 15. Barb. num. 63. & alij Cano. latè idē Bar-
13 bat. conſ.31. in 2. dub. volum. 3. † Et in terminis
Cæſarei delegati. Rol. à Val. conſ.49. per to. illud conſ. lib.3. vbi ad ſaturitatem, eſt quoq; de
mente Innoc. & aliorum in cap. conquæſtus, de
fer. qui dicunt delegatum teneri ſeruare ferias
ſuas; Ideo cum hic verſemur circa præparatoria
14 Iuditij, attendi debet ius cano. † præparatoria
enim Iuditij ſunt ea, quæ litis conteſtationem
præcedunt Doct. in rub. extra de Iudic. & in
rub. C. de eden.

Concludendum eſt igitur recuſationem hanc
de Sereniſs. D. Duce noſtro factam à procuratore D. Sfortiæ, tanq̄ fruſtratoriam, & friuolam,
& ad protrahendam, differendamq́; litē propoſitam, reijciendam fore, & ad vlteriora proce-
15 dendum; † ſicuti de appellatione ab interlocutoria, & ante ſententiam friuola, cauilloſa, &
gratia protrahendi facta, dicitur, quæ nec impedit pro-

Digitized by Google

dit proceſſum, nec Iudicis manum ligat, c. cum
appellationibus, de appellat. in 6. & habetur in
16 l. ante ſententiam, de appell. recip. † & à qua ad
huiuſmodi recuſationem argui poteſt, c. cum ſu-
per eo. & ibi glo. & doct. de appellat. l. fin. & ibi
17 Salic. & alij. C. de Iud. † & quòd recuſatione
nulla exiſtente, & abſq; debitis ſolemnitatibus
facta, procedere poſſit, & debeat iudex delega-
tus in cauſa, eiuſq; proceſſus, & ſentẽtia valeãt,
reſpondit Rom. conſ. 220. circa princ. ſub n. 7. 8.
Rui. d. conſ. 6. per to. & Neuizza. d. conſ. 36. ſi-
militer per to. quibus ſufficiat remiſſio. Pro-
nunciatum fuit eſſe procedendum ad vlterio-
ra, ſed lis poſtea per tranſactionem ſopita.

S V M M A R I V M.

1 SVmmus Pontifex tolerare poteſt, quòd Iudæi fœnus exerceant ad egentiũ Chriſtianorum vtilitatem, & ad maius malum euitandum, ex communi.

2 Nec non Principes ſæculares cum eiuſdem Sum. Pont. conſenſu, & eſt communis.

3 Et ità practicatur, à qua obſeruantia inueterata non eſt recedendum.

4 Imò poſſunt ijdem Principes ex ſe tolerare, nõ quidem concedendo, ſed non puniendo vſuram moderatam hebræorum in ſuis dominijs.

6 Statutum, ſiuè Decretum, quòd Iudæi non poßint recipere per vſura, niſi tot denarios pro centenario ſingulo menſe valet.

6 Et iſta eſt communis obſeruantia totius Italiæ Sedi Apoſtolicæ nota, & ab ea tolerata.

7 Iudæi ab omnibus Regnis Catholici Regis expulſi.

8 Statutum quòd Iudæi venientes ad habitan. in Ciuitate ad mutuãdum ad vſuras tractentur vtè ciues, valet.

9 Vel quod gaudeant aliqua immunitate.

10 Et quòd non cogantur reſtituere pignus furto ſubtractum, ſuper quo pecuniam ignorantes ad vſuram dederint.

11 Vſurarij Chriſtiani inteſtabiles ſunt.

12 Iudæi licèt publicè, & manifeſtè fœnerentur factionem tamen teſtamenti habent.

13 Meretrices tolerantur, & in ſua turpißima arte viuere permittuntur, vt maiora peccata euitentur.

14 Homicidium decalogi præcepto vetitum, ex pluribus tamen cauſis vtilitatem publicam concernentibus, toleratur.

15 Vſura inter Chriſtianos, ob bonum publicum, aliquando toleratur.

16 Præſertìm in ſponte dantibus.

Pro Hebræis in agro Parmen. & Placentino habitare volentibus, & fœnus exercere.

E P I T O M E.

Hebræi tolerari poſſunt exercere fœnus moderatum, ad maius malum euitandum. & ita de conſuetudine obſeruatur, ex permiſſione Sedis Sanctæ Apoſtolicæ.

RESPONSVM LXXI.

Dominus labia mea aperiet, vt in præſenti conſultatione viam veritatis inueniam.

IN eam facilè ſententiam conceden-
dum eſſe exiſtimo, quàmuis contra-
1 dictoribus omnino non careat, † vt
Sum. Pont. tolerare poſſit, quòd Iu-
dæi fęnus exerceant ad publicam egentiũ Chri-
ſtianorum vtilitatẽ, & ad maius malum euitan-
dum, vcz vſuram ipſam Chriſtianorum, q̃ aĩas
fidelium perderet, Iudæorum verò perdere non
non poteſt, qui iã dannati ſunt, & de quibus ni-
hil nobis curandum, quia de his qui foris ſunt,
nihil ad nos. c. Gaudemus, extra de diuort. cap.
2 multi 2. q. 1. † Et quòd huiuſmodi diſpenſatio
fieri poſſit à Roma, Pontifice, vel à Principibus
ſæcularibus, cum eius aſſenſu, tradit Bal. in l. 1.
num. 3. C. de Summa Trin, & Fid. Cathol. Alex.
in conſ. 57. nu. 5. 6. & 7. lib. 1. & conſ. 1. per tot.
vbi ad ſaturitatem, lib. 2. & in conſ. 107. ꝑ inue
ſtigatione eod. lib. Ancha. conſ. 243. incipien.
Chriſtianiſſime Princeps. Vbi plures adducit
rationes pro hac opin. multùm cõcludentes la-
tiſſimè Iaſ. in d. l. 1. in vtraq; lectura, ubi ꝑ plu-
res columnas materiã ꝓſequitur, & plenè quoq;
Barba. in conſ. 16. qui omnino videndus eſt, &
ſignanter col. 8. verſ. & ſic apparet, ex ſupradi-
ctis, nu. 6. vbi de cõi opi. fidem facit, quam te-
nendam, & ſequendam aſſerit. vol. 4. Bologni.
in add. ad conſ. Ana. 70. vbi poſt Caſtr. allega-
tum refert emanaſſe ſuperinde priuilegia Marti-
ni V. & Eugenij IIII. Patiſ. conſ. 2. col. 3. vol. 4.
Pic. in rep. l. qui ſe patris, nume. 6. C. vnde lib.
Carrer. in tract. de Hære. c. 2. num. 18. pulchrè
Soci. iun. conſ. 108. per totum, vbi quamplures
literas Apoſtolicas refert, permittentes vſuras
Iudæis habitantibus in ſtatu Eccleſiaſtico, etiã
vſque ad vigintiquinque pro centenario ſingu-
lo anno, & pro dicto allegat Card. Imol. & An-
cha. in clem. 1. de vſu. cum plurib. concordan.
Cagnol. in l. curabit, num. 7. C. de ac. emp. Rui.
conſ. 196. vol. 1. Cotta in ſuis memor. in ver.
3 vſuræ poſſunt permitti. Ferret. conſ. 37. nu. 12.
vbi de

vbi de pluribus literis Apoſtolicis mentionẽ fa-
cit, tolerantibus uſuram prædictam, & vſque ad
triginta ꝑ ſingulo cẽtenario, & anno, Marquar.
in tract. de Iud. c.11. nu.14. verſ.quid ergo di-
cendum? Rol. à Val. conſ. 25. nu. 15. lib.3. ex
quibus oĩbus liquidò conſtat hãc eſſe cõmunẽ *
3 Legiſtarum, & Canoniſtarum opi. † q̃ in practi-
ca quoque obſeruatam paſſim videmus, tam in
terris Eccleſiæ, q̃ alibi per totam Italiam, meri-
tò non ſunt mutanda, q̃ certam, & diuturnã in-
terpretationem habuerunt. l.minimè ff.de ll. vt
in terminis dixit Barba. vbi ſup.n.6.& qui aliter
ſentiunt, & de S. Sedis Apoſtolicæ poteſtate di-
ſputare intendunt, atq; illam de hac inueterata
obſeruãtia rephendere, procul à nobis recedãt.
4 Sed nec omiſerim, permultos ſummæ authò-
ritatis viros tenuiſſe Princeps quoq; temporales
abſq; diſpenſatione prædicta poſſe, ſi non con-
cedendo, ſaltem tolerando, & non puniendo
certæ, & moderatæ vſuræ exactionem, Iudæis
concedere, pro quo ſolet in primis allegari; glo.
in clem.1. de vſur. & ibidem D. Card. q.20. &
5 Imol. † qui valere ſtatutum, ſeù dectetum, præ-
ſupponunt, quòd non recipiant Iudæi ꝑ vſura
plusq̃ tot denarios ſingulo menſe, pro qua opi.
conſuluit Caſtr.in conſ.174. num.3. verſ. ad ſe-
cundam, vol.2. & conſ.335.incipieu.quoddam
commune conuenit, col.1.in antiq. & ante eum
idem tenuit Bal.in auth.& omnino num.7.C.nè
vxor pro mar.quem ponderat Alex. d.conſ.57.
num.7.in prin. Iaſ.d.l.1. col.12. verſ.vltra p eũ,
pulchrè Afflict. in Conſtit. Regni vſurariorum
6 notab.13.14. & 15. † & iſta eſt cõis obſeruantia
torius Italiæ, ẽt Sedi Apoſtolicæ nota, & ab ea
tolerata, teſte Aret. in conſ.158. nu.6. verſ. cir-
ca tertium. Barba.d.conſ.16.ſub nu.3. verſ. mo-
dò Iudæus, & nu.5.Soc.conſ.70.vbi de conſue-
tudine Thuſciæ in ſpecie atteſtatur, vol.3.Bolo-
gni. in add. Ana.d.conſ.70.ſub num.4.Soc.iun.
Præceptor d.conſ.108. num.2.Rui.d.conſ.196.
Clar.in ſua pract.crim. in ver.vſura,ſub num.7.
verſ. ſed certè quicquid ſit. Ferret. d.conſil. 37.
nu.12.verſ. & ſecundum, qui Ferret. per totum
illud conſil. concluſionem hãc, quòd Principes
ſeculares Iudæos fœnerantes tolerare poſſint,
abſq; alia Summi Pontificis noua diſpẽſatione,
cum illam ſemel à Principe conceſſiſſe videatur
fuſiùs, atq; eleganriùs cæteris oĩbus, quos vide-
rim, defendit; & authoritate Legiſtarum, Cano-
niſtarũ, Theologorum, Romanorumq́; Pontif.
fundat; vltrà Iura, & rationes permultas; quas
adducit, reſpondetq́; egregiè omnibus obiectis
cõtraſentientiũ; ſufficiat igitur ad ipm remiſſio.
Hinc videmus extare in d. Regno Neapolitano
prædictam Conſti. vſurariorũ. Iudæis, ſub forma
7 prædicta vſuras moderatas permittentẽ, † q̃uis
ab omnibus Regnis Regis Catholici fuerint po-
ſteà in totum expulſi.

8 Ad prædicta benè facit, quod dicunt Docto-
res, valere ſtatutum, quòd Iudæi venientes ad
habitandum iñ Cinitare ad mutuandum ad vſu-
ras, nè quibuſdam habeantur pro ciuibus. Bal.
in d. authent. & omnino nume.7. C. nè vx. pro
mari. quem ſequuntur Alexan. d. conſil. 57.
9 num.7.& Iaſ.d.l.1.in loco proximè citato, † vel
non puniantur niſi vt ciues, vt conſuluit Rui.
d. conſil.196. lib.1.
10 Nec non aliud ſtatutum valere, quòd non co-
gantur Hebrẹi reſtituere pignus furto ſubtractũ,
ſuper quo pecuniã fẹnori dederint, q̃uis in igno
rantibus tñ rem furtiuam verificetur. Archid.
in cap. hac ratione, in fi. 31.q.1.cremen.ſing.81.
Ana.d.cõſ.70.& ibi latiùs Bologni.in addit.Boſ.
in rit.de indi. & conſid. antè torturam, num.62.
11 Confert alia notabilis Noſtratũ deciſio, quòd
licèt inteſtabiles ſint oẽs Chriſtiani vſurarij ma-
12 niſeſti, vt eſt tex. in c.quanq̃ de vſura in 6. † At-
tamen Iudæi publicè, & maniſeſtè fẹnerãtes fa-
ctionẽ teſtamenti habere dicantur, de iure ciuili
in terris ſubiectis Imperio, prout cõſuluit Aret.
d.conſ.158. per totum, & poſt eum Soc. d.con-
ſil.70. cum duobus ſequentib. vol. 1. & Natta
conſil. 621. lib.3.
Nedùm verò Iudæis, ſed Chriſtianis quoque
aliqua tolerantur, toleratione permiſſiua, & cõ-
paratiua maioris mali vitandi gratia, quæ pec-
13 catum ẽt continent, † vt de meretricibus ſolet
exemplum paſſim afferri, quæ in ſua turpiſſima
arte viuere permittuntur ſub quadam diſſimu-
tione Eccleſiæ, nè adulteria, inceſtus, ſacrilegia,
& alia neſanda crimina perpetrentur, c. Nerui.
19.diſtint. glo. & Scriben. in c.inter opera, ex̃
de ſponſal. Afflic.in d. Conſtit. vſurariorũ, n.31.
14 † Sic videmus, quòd licèt ex diuino præcepto
decalogi prohibitum ſit homicidium, nihilomi-
nus ex plurib. cauſis vtilitatem publicam reſpi-
cientib. tolerari ſolet, quarum nõnullas in pro-
poſito refert Ferre. d.conſ.37. num. 15.
15 Et in terminis vſuræ, quòd quandoq; ad bonũ
publicum toleretur inter Chriſtianos, vltra al-
legata per Doct. memoratos, adduco ego ſingu-
lare dictum Bal.in d.l.1.nu.4. verſ.& ſic videtur,
quòd præſtatio, q̃ fit Florentiæ.C.de Sum.Trin.
& Fid. Cathol. & Barb. ibi in addit.vbi volunt,
quòd ſi ciues coguntur mutuo dare pecuniam
Communitati, vel Principi, poſſunt certum q̃d
annum vltra ſortem recipere, ſub prętextu lucri
ceſſantis, q̃uis quicquid vltra ſortem aliàs pci-
pitur, dicatur eſſe vſura, iuxtà ea quæ habetur,
& notantur in l. rogaſti.§. ſi tibi. ff.ſi cer.peta. &
tradita ab Ancha. in conſ. 19. in princ. & Alex.
in l.diuortio, num.23.ubi latè.ff.de ſolut.matri.
& conſ.34. col.penult.lib.1. Et dictum Bald. ſe-
quitur Abbas poſt Io.And. in c. in ciuitate n.8.
extra de vſu. inquiens ita tenere modernos oẽs
16 *cõmuniter.* † Quinimo & in ſponte dantibus,
idem

Digitized by Google

idem voluit Bal.in c.1.ad fi. extra de iur. iuran. & Io.And. in d.c. in ciuitate. Ang.in l.ſi tibi,in princ.ff.de pac. & Ancha. in q. ſua incipien.antiquis, & modernis temporibus, vbi refert Oldrad. itá conſuluiſſe, & dicit Ang. in loco præcitato, ita fuiſſe determinatum, ſecundùm conſcientiam plurium Theologorum.

Ex præmiſſis igitur concludendũ videtur, non abſonum eſſe dicere, quòd Sereniſs. D.Dux nr in futurum quoque poſſit abſq; alia Sum. Pont. diſpenſatione, de nouo obtinenda,tolerare Iudæos in agro Parmenſi fœnerantes.

Et hoc tantò magis cum extent literę Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Card. Camerarij, datæ ſub die quarta Septemb. 1565. in confirmatione capitulorum cõceſſorum per prædictum D. Ducem memoratis Iudæis cõmorantibus in agro Parmeñ. beneplacitum Sedis Apoſtolicæ probãtes. Nihilominus vt tutiùs,& religioſiùs (more ſuo) agat, vt optimum Principem decet,cõſulerem, vnà cum Barba. in d.conſ. 16. vt priuilegiorum illis concedendorum cõfirmationem ab ipſa Sede Apoſtolica denuò impetraret, quam de facili obtinere poterit, prout aliàs obtinuit. Et itá iuris eſſe arbitror, veritati tamen, & deciſioni Sanctæ Matris Eccleſiæ me ſubijciens. L. D.

SVMMARIVM.

1 PApæ aſſertio in his quæ à voluntate ſua pendent pro veritate habenda eſt, & præſertim in beneficialibus.

2 Quid autem in alijs Principibus,& alio bonorum genere diſponatur, vide remiſſiuè.

3 Eccleſia, & beneficia Monaſterijs conceſſa intelliguntur pleno iure data.

4 Relatio in dubio fit ad proximiora.

5 Relatio non fit ad omnia præcedentia, quando diſpoſitio aliqua fauorabilis reſtringeretur.

6 Priuilegium ſecundum non tollit primum, niſi cum ſpeciali derogatione.

7 Etiam ſi haberet clauſulas generales derogatorias.

8 Clauſula reſeruatiua,nullum ius tribuit, ſed tantam, illud,quod competit conſeruat.

9 Eccleſia ſubiecta alicui Monaſterio in temporalibus, & ſpiritualibus, poteſt tamen in aliquibus Epiſcopum Diœceſanum recognoſcere.

10 Papa concurrit cum omni inferiore collatore beneficiorum, & totus mundus eſt eius Diœceſis.

11 Et eſt omnium beneficiorum dominus, eorumq; plenam, & liberam habet diſpoſitionem.

12 Et vbi ipſe manum appoſuit, ceſſat omnis inferiorum collatorum authoritas.

13 Beneficiorum omnium in curia vacantium,collatio ad ipſum ſolum ſpectat.

14 Quaſi poſſeſſio conferendi beneficium operatur,vt nominatus cæteris præferatur, & inſtituatur,reſeruato tamen iure in proprietate cuicunque meliora iura prætendenti.

15 Idem in quaſi poſſeſſione eligendi.

16 Et in quaſi poſſeſſione præſentandi.

17 Præſertim verò,ſi ſit antiqua, & titulata.

18 Actus collatiuus,vel alterius generis prædictorum, qui effectum non habuit, non tribuit quaſi poſſeſſionem.

19 Fundamento deſtructo, corruit totum ſuperædificatum.

20 Prouiſio de beneficio iuriſpatronatus facta à Summo Pont. quod fuit in manibus ſuis reſignatum, tenet; ſed contradicente patrono irritatur.

21 Iuri patronatus laicorum,licèt poſſit Papa derogare, difficulter tamen derogat, quod in dubio nunquam facere velle præſumitur;& ſi in gratia adſint clauſulæ generales derogatoriæ.

22 Priuilegium conferendi beneficium, quomodo per non vſum amittatur; remiſſiuè.

Pro RR. Monialibus S. Alexandri Parmæ.

EPITOME.

Eccleſiam S. Iacobi de Fodego Parmen. Diœceſis, ad Reuerendas Moniales S. Alexandri Parmæ, pleno iure ſpectare, non verò in temporalibus tantùm, licèt in aliquibus Epiſcopum poſſit etiam recognoſcere.

Papa cum quolibet inferiori collatore concurrit, & conferendo, nemini præiudicat; neque in petitorio, neque in poſſeſſorio.

RESPONSVM LXXII.

SI Magnificus, & Excellens Aduocatus Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D. Epi Parmeñ. priuilegia omnia RR. Monialibus S. Alexandri, per Sum.Pontifices conceſſa, quæ collationem Beneficij ſancti Iacobi de Fodigo tangunt, inſpexiſſet, paritérq; ſubſecutas eius collationes, vtiq; in contrariam ſententiam iuiſſet. Enimuero priuilegij Celeſtini III. ſolumodo mentionem facit,emanati de anno 1195. ponderans illa verba (pro quarum ſubſtentatione, & gubernio conceſſa ſunt) & alia ſequentia (ſalua Sedis Apoſtolicæ authoritate, & Diœceſani Epiſcopi canonica iuſtitia) ſuper quorum interprætatione ſuperfluò non eſt laborandum. Sed ſat eſt præcedentium priuilegiorum tenorem referre, quorũ alterum fuit Innoc. II. de anno 1178. quo ſub ſua, & Apoſtolicæ Sedis protectione recipiens Monaſterium prædictum, cum eccleſijs ſuis, ac bonis tempo-

tēporalibus, narrat inter cæteros Eccleſiã iſtam
S. Iacobi de Fodigo, iuſtis, & legitimis titulis à
d.Monaſterio poſſeſſam. Alterùm verò Alexan
dri III.de anno 1178.in quo eadē ad lr̃am legũt
verba. Quæ in ſupradicto quoque Celeſtini re-
petita ſunt. quãuis alia ſupra in oppoſitũ pōde-
rata inſeriùs ēt ſubiũgat, quæ in duobus præce-
1 dentibus minimè aderant. † Si igitur Eccleſiam
iſtam iuſtis,& legitimis titulis per Monaſterium
poſſeſſam narrant, & exponũt Summi Pont. &
in beneficialibus verſamur,in quibus pleniſſimã
habent poteſtatē, & quorũ diſpoſitio à mera il-
lorũ voluntate pendet,ſuccedit certè diſpoſitio
clem.1.de ꝓbat. vt pro veritate haberi debear.
Adeo quòd dubitari non pōt de tituli prædicti
2 validitate. † quicquid in alio bonorũ genere, &
in alijs Principib. diſputare nr̃ates cõſueuerint,
de quibus apud Crau.ſignãter in tract.de antiq.
temp.par.1.n.42.cum ſeqq. vt alios ommittam.
3 † Non eſt ergo verum, quòd in tꝑalib. tantũ ad
Monaſterium pertineat, vt exaduersò aſſeritur,
cũ abſolutè loquãtur priuilegia,q̃ pleno iure in-
telligi debent.c.viſis.16.q.2.Butr.Abb.& alij in
c. de Monachis, de præben.

Ex abundanti tñ aduertendum eſt, verba me-
morata (ꝓ earũ ſubſtētatione, & gubernatione)
in priuilegio Celeſtini addita nihil officere, ſiq-
dē non ad eccleſias ibidem enumeratas, ſed ad
poſſeſſiones immediatè nominatas referuntur.
Inquit. n. (Nulli ergo hoĩum liceat prædictum
Monaſteriũ temerè perturbare, aut eius poſſeſ-
ſiones auferre,vel ablatas retinere,minuere,ſeù
qbuslibet vexationib. fatigare, ſed oĩa integra,
& illibata ſeruentur, earum pro quatum ſubſtē-
tatione, & gubernatione conceſſa ſunt, vſibus
4 oĩmodis profutura) † relario nãq; ad proximio-
ra fit regulariter.l.ſi idem.§.fi.de iuriſd. om.iud.
5 l.1.§.deinde, de poſtul. † Et ſi aliter interpræta-
remur, ſequeretur præcedentiũ priuilegiorũ fa-
uorabilium reſtrictio cõtra iuris diſpoſitionem.
Gabr. in ſuis com. tit. de clauſ. concl. 9. lim.21.
6 num.30.† Vndè deberet potiùs, ſi opus eſſet, vl-
timum reſtringi, quia non derogat primo, niſi
ſpecialiter exprimatur. Put. deciſ. 109. nu.2.3.
7 lib.1.† Item tolleretur ius quæſitum Monaſterio
ex præcedentibus priuilegijs, quod non eſt ad-
mittendum, ēt ſi vltimũ haberet clauſulas gene-
rales derogatorias, quas non habet. Sed opus
eſſet ſpeciali, & indiuidua derogatione. Fed. de
Sen.conſ.233. per to. Dec.conſ.165. nu.2.verſ.
nec obſtat quòd imo. Craue. conſil. 21. ad fin.
& Put. vbi ſupra.
8 Minùs obſtat illa clauſula reſeruatiua (ſalua
Diœceſani Epi Canonica Iuſtitia) nam ſi nullũ
ius ampliùs illi cõpetebar, reſeruatio nihil tri-
buit, quæ ſolũ effectum iuris cõpetenris cõſer-
uandi hēt.l.ſi quis legauerit.de leg.1.l.at ſi qs. §.
pleriq; de relig.& ſump.fu. l.pen. de aq. quo. &
æſti.l. item fiet.de teſta.mi.Dec.conſ.516.nu.18.
in fi.Crau.conſ.29. nu.8.conſ.70.n.6.conſ.127.
num.7. & conſ. 144. num.15.
9 Vltra quòd nõ inconuenit, quòd aliqua Eccle-
ſia Monaſterio ſubiecta ſit in tꝑalibus, & ſpũali-
bus,& tñ Epo ius aliquod in ea ſuperſit, vt ad li-
terã probat tex. & ibi tradit glo.in c.qm̃,in ver.
vtroque iure. de priui.& ibidem Abb.in fi. & in
c. venerabili, de cenſ.& glo. in d.c. viſis, in ver.
traditæ. Et his fundata remanet Reuerendarum
Monialium intentio ſuper iure cõferendi bene-
ficij, & Rectoris inſtituendi, ſtantibus illarũ pri-
uilegijs.glo.fi.in d.c.de Monachis,de præben. in
glo.ma.in verſ. in alijs verò caſib.& ibi ꝑ Scrib.

Accedat inſuper earum quaſi poſſeſſio, Siqui-
dem verum non eſt, quòd unica uice uſque de
anno 1504. illud contulerint, D.Antonio Mariæ
de Canoſcia, vt ex aduersò ſupponitur, Nã eo
vita functo,contulerunt ēt D.Auguſtino de Va-
ghis, de anno 1516. & eo vacãte per iſtius mor-
tem, contulerunt D.Gaſpari de Bonellis, de an-
no 1538. Abindè verò citra reſignatum pluriès
fuit in manibus Sanctiſs. D. Papæ qui diuerſis
Sacerdotibus illud conſulit,& vltimo loco Dño
10 Camillo de Butijs nuprimè defuncto. † Etenim
Sum. Pontifex cum quolibet inferiori collatore
concurrit, & totus mundus eſt eius Diœceſis,
c. cuncta per mundum, & c. per principalem 3.
q.2. Alex.conſ.74. num.24.lib.4. Put. deciſ.48.
11 nu.7.8.lib.3.† & eſt oĩum beneficiorũ dominus,
eorũq; plenã, & liberã hēt diſpoſitionē clem. 1.
12 in fi. vt li. penden. c.2. de præben.in 6.† Et vbi
ipſe manũ apponit, ceſſat oĩs inferiorum autho-
ritas, cap. ut noſtrum, de appel. c. ſtuduiſti, de
13 offi. lega. † Vltra quòd.cum vacauerit in Curia
per reſignationē ſic vt ſup. factam, eius collatio
ad ipſum Sum.Pont. ſolum ſpectabat,d.clem.1.
14 in fi. & c.3. de præben. in 6.† Ex his tamen col-
lationibus nullum factum fuit præiudicium pri-
mæuo iuti Reuerendarum Monialium. Sed ſuã
quaſi poſſeſſionem conferendi retinēt, cuius vi-
gore inſtituendus eſt Rector ab eis nominatus,
ēt ſi in proprietate ius nõ fouerent, prout fouēt,
c. cum olim, vbi oēs extra de cã. poſſ.& ꝓpriet.
15 † Sic uidemus electionē ab eo factam, qui eſt in
quaſi poſſeſſione eligendi, valere, & tenere,
16 c. quærelam, de elect. cum materia ſua. † Idem
in præſentatione facta ab eo, q eſt in quaſi poſ-
ſeſſione præſentandi, c. conſultationibus, de iu-
17 repatro. † Et tãtò magis ex quo poſſeſſio eſt an-
tiqua, iuſta, & titulata,q̃ præualere deberet,cui-
cunque Illuſtriſs. D. Epi, ſi qua probaretur, per
tradita à Menoch. de retinen. poſſeſſ. remed.3.
18 num.715.& 725. cum ſeqq. & num.733.† Sed
re vera nulla quaſi poſſeſſio ipſius adducitur,qm̃
nulla eius collatio vnq̃ effectum habuit, & actus
collatiuus qui effectũ non ſortitur, quaſi poſſeſ-
ſionē non tribuit ad not.in d.c. cõſultationibus,
& in

Digitized by Google

& in c. cum Eccleſia ſutrina. de cau. poſſ. & pro pri. Cald. conſ. 12.& 13. in ti. de iu. patro. Ferret. conſ. 22. num. 4. in princ.

Apertiſſimè igitur tollunt oĩa ex oppoſito deducta, quorum fundamentũ, & baſis erat, quòd ſola temporalium adminiſtratio fuiſſet, ex priuilegio conceſſa Monaſterio, ſed ſublatum fuit
19 tale fundamentum. † Nimirum conſiſtere non poteſt machina ſuperedificata. cap. veniens, de presb. non baptiz. c. cum Paulus, pri. q. 1. & pręſertim quod deducit cõtra ius patronatus Monaſterij. Nam non nititur iure patronatus, ſed iure conferendi, & inſtituendi.

20 Nec etiam obſtat dec. Put. 412. in pri. quæ pręſupponit prouiſionẽ factã à Sum. Pont. de beneficio irritari contradicente patrono, licèt fuiſſet in manibus eius reſignatum, quaſi quòd eãdem reuocationem tentare debuiſſent, Reuer. Moniales, quod cum non fecerint, à ſua quaſi poſſeſſio ceciderint, & forſan priuilegium ſuũ amiſſerint. Quoniam loquitur Put. in prouiſione facta de canonicatu reſignato in manibus Papæ, quinimo retorquetur; cum præſupponat gratiæ validitatem abſq; cõſenſu patroni factam. Et licèt aſſerat irritandam, contradicente patrono, non tamen diceret irritandam cõtradicente inferiore collatore, q habet ius debilius, quàm patronus, ſtante quòd cum collatore concurrit Papa vt ſup. & ſic beneficium confert iure ſuo abſq; derogatione iuris tertij; cum patrono autẽ non concurrit, qui ſolus hẽt ius pñtandi, nec ualet
21 Papę collatio abſque derogatione iuris ipſius. † quam licèt facere poſſit, difficulter tñ facere cõſueuit. & in dubio nunq̃ facere velle præſumit, nec generales clauſulæ derogatoriæ ſufficiunt; de his omnibus plenè apud Lamber. in tract. de iure patro. lib. 2. art. 1. & 2. quintæ q. princ. par. 3. Nil mirum ergò ſi tenuerunt Põtificiæ collationes, & effectum fuerunt ſortitæ abſq; Reuerendarum Monialiũ reclamatione, & expreſſa derogatione iuris ipſarum, quia iure ſuo vtebatur Papa, & illorũ iurib. nullũ inferebatur p̃iudiciũ.

22 Minùs ob. conſil. Crau. 322. quandoquidẽ fuit ibi collatum beneficium nõ à Summo Pont. ſed ab Ordinario ad præſentationem pñſorum patronorũ, & quidem multoties, ſcientibus, & tacentibus Monialibus illis, & priuilegium ſuum non allegantibus in terminis edictorum publicorum, quod propterea ſpreuiſſe, neglexiſſe, & amiſiſſe dicũtur, p ea q̃ ſcribit ibidem Crau. ſub num. 23. Et licèt ſemel tantum, & de recenti eo vſæ fuiſſent, nihil tamen illis prodeſſe poterat, eo priùs amiſſo, & extincto. At in caſu noſtro totum oppoſitum in omnibus contigit. Nam Reuer. Moniales nõ ſemel tantùm, & de recenti, ſed pluriès, & ab antiquo proprio priuilegio vſæ fuerunt; & quando ceſſauerunt, non ab Ordinario, neque ad alicuius patroni præſentationem, nec propoſitis edictis: ſed à Sum. Pont. ſimpliciter collatum fuit. Meritò prouiſionibus prędictis acquieuerunt, prout acquieſcere tenebantur. Ceſſat igitur omnis propoſita difficultas & omnia plana remanent pro hoc Venerabili Monaſterio, cui etiam ob eius ſummam religionem, & morum ſanctitatem, plurimùm fauendum eſt.

SVMMARIVM.

1 Beneficia curata debent per concurſum conferri, iuxta forma Conc. Trident.

2 Beneficia omnia iure cõi, & illorum primæuo ſtatu inſpectis ſecularia ſunt.

3 Litera Pontificia Regulari Prælato directa ſuper prouiſione alicuius beneficij, de ſeculari, non de regulari debent intelligi.

4 Beneficia regularia conferre ſecularibus clericis, & ſecularia regularibus abſurdum eſt, & euitandum, nè confuſio generetur.

6 Beneficium non dicitur regulare ex eo ſolo, quòd collatio ad Regulares ſpectet.

6 Beneficia curata poſſunt regulares obtinere, illorum natura minimè mutata, licèt de ſimplicibus aliter iudicetur.

7 Beneficium regulare per præſcriptionem 40. annorum ſeculare affici poteſt, & multò magìs per centenariam.

8 Fallit ſi ex priuilegio Sedis Apoſtolicæ prohibitum fuerit conferri, cum decreto irritanti.

9 Beneficia quæ ſunt de menſa Prælati nunquam vacant.

10 Beneficiorum quæ ſunt de menſa, fructus non ad Rectores, qui manuales ſunt, aut firmarij, ſpectant, ſed ad Prælatos, qui de mercede, aut alimentis eis prouidere tenentur.

11 Conſuetudo immemorabilis habet vim tituli, & priuilegij.

12 Status vltimus, in beneficialibus præſertim attenditur, & continuandus eſt.

13 Actus vnicus præſentationis, quaſi poſſeſſionem tribuit præſentandi.

14 Idem de vnico actu electiuo.

15 Per quem de vno ad alium poteſt ipſa quaſi poſſeſſio transferri.

16 Geminatio verò talium actum multò magìs effectum prædictum operatur.

17 Geminatio actuum multos effectus producit, remiſſiuè.

Pro

Digitized by Google

Pro Reuerendis Abbate, & Monacis Sancti Sixti Placentiæ.

EPITOME.

Beneficia curata debent per concurſum conferri, iuxtà formam Concilij Trident. licèt collatio ad regulares pertineat; Poſſunt tamen tã regulari, quàm ſeculari conferri.

Regularia beneficia poſſunt per præſcriptionem ſecularia effici.

Status vltimus in beneficialibus attenditur.

Eccleſiam S. Mariæ in Burghetto Placen. ad collationem Reuer. Abb. & Monachorum S. Sixti eiuſdem Ciuitatis ſpectare, & pertinere.

RESPONSVM LXXIII.

1 SI beneficium curatum S. Mariæ in
Burghetto Placeñ. cui⁹ collatio, pro-
uiſio, atque Rectoris electio, & inſti-
tutio ad Reuer. Abbatem, & Mona-
chos S. Sixti, eiuſdem Ciuitatis ſpectat, & per-
tinet, eſſet Regulare, & monoculare, defendi
poſſet, quòd ſub diſpoſitione Trident. Concilij
ſeſſ. 24. c. 18. incipien. Expedit maximè, nõ cõ-
2 præhenderetur. † Sed beneficia omnia iure cõi,
illorumq; primæuo ſtatu inſpecto, ſecularia sũt.
Dom. in c. cum de beneficio, col. 3. verſ. aut non
expedit, de p̃ben. in 6. Rot. deciſ. 2. aliàs 32. fuit
dubitatum, verſ. & q̃a conſuetudo, & verſ. facit
ſm̃ eum, de præben. in no. & per conſequens de
talib. in dubio dẽt dicta diſpoſitio intelligi, &
3 qualibet alia. † Nam & Põtificiæ literæ Prælato
Regulari directæ, ſup prouiſione beneficij, de
ſeculari tm̃, non de regulari diſponunt, Feli. in
c. in noſtra, correlia. 40. verſ. ſeptimò nota. de
reſcrip. Io. de Selu. in tract. de benef. par. 3. q. 11.
4 num. 129. & ſeq. † Et ſi aliter diceremus, maxi-
mũ ſequeretur abſurdum, nempe quòd regula-
rium, & ſecularium beneficiorum natura cõfun-
deretur, & regularia ſecularibus, ſeculariaq; re-
gularibus conferri ſæpe contingeret, ſi ad con-
curſum oĩa indifferenter prouideri deberent, &
idoneiori conferri; q̃ eſt de directo, contra tex.
in d. c. de beneficio, & c. poſſeſſiones, de reb. ec-
cleſ. non alien. c. ea quæ. de ſta. mo. c. inter qua-
tuor, de relig. do. Bella. deciſ. 172. collatio facta,
& Feli. vbi ſ. verſ. octauo nota, cum concord.
5 Verùm dubito, quòd beneficium memoratum
nullo pacto regulare cenſeri debẽt, nam licèt ad
regularium collationem ſpectet, non tamen re-
gulare iudicari debet. Rot. deciſ. 49. quidam im
petrauit de reſcri. in no. Feli. loco præcit. verſ. 7.
6 not. Io. de Selu. d. q. 11. & nu 129. † Nec officit
quòd regularib. aliq̃n datum fuerit, vt publicis
conſtat documentis, q̃nquidem ſecularia quoq;
beneficia curata regulares obtinere poſſunt, il-
lorum natura haud immutata, c. quod Dei timo
rem, verſ. & per antiquos canones, & ibi glo. &
doct. & c. cum monaſterium de ſta. mona. cap.
priſcis. 55. diſtin. c. doctos. 16. q. 1. Feli. d. corre-
la. 40. verſ. 10. & vltimò. Fed. de Sen. conſ. 136.
per to. vbi latiſſimè. De ſimplicibus autem ſe-
cùs iudicandum, ut per præallegatos.
7 Imò verò ſi regulare quã doque dici poſſet ex-
titiſſe, attamen ex quo à centum annis citra, vt
præſupponitur, ſecularib. ſemper prouiſum fuit,
& ex monumentis publicis conſtat, proculdubio
ſeculare euaſiſſe præſcriptione diceretur, quæ ſi
quadragenaria tm̃ eſſet, eundem operaretur ef-
fectum. d. c. cum de beneficio, vbi Cano. omnes.
Rot. d. deciſ. 2. de præben. in no. Feli. d. correl-
la. 40. verſ. ſecũdò not. & Io. à Selu. d. q. 11. n. 22.
8 vſque ad 28. † Vix. n. contrarium admitti poſſet,
vbi regularis Prælatus ſpeciale Papæ priuilegiũ
haberet, mandans beneficium aliquod regulari
ſemper, & nunq̃ ſeculari clerico conferri, cum
Decreto irritante, & annullante, ut per Dom. &
alios in d. cap. cum de beneficio.
9 Minùs verò attentari poteſt, quòd hoc benefi-
cium ſit de menſa Abbatis, q̃m talia nunquam
vacant clem. frequens. §. quidam ẽt, & ibi gloſſ.
in ver. ad mẽſam. & in ver. vacant. de exceſ. p̃la.
clem. 1. §. præmiſſa. vbi glo. in ver. de menſa, de
ſup. negli. præla. Ferret. conſ. 52. num. 17. lib. 1.
Hoc autem tũ reſignatione, tum morte Rectorũ
ſæpiſſimè vacaſſe oſtendunt ſcripturæ publicæ.
10 † Et beneficiorum, quæ de menſa ſunt alicuius
Prælati, fructus, non ad Rectorem, qui manualis
eſſe ſolet, vel firmarius, ſpectãt, & pertinẽt; ſed
ad ipſum Prælatum, qui de mercede, ſiue alimẽ-
tis ipſi firmario prouidet. glo. in d. clem. frequẽs.
in ver. ad menſam. & ibi Scrib. Inno. Abb. & alij
in c. vt ſuper. de re. eccle. non alien. Ferret. d. cõ-
ſil. 52. nu. 18. Fructus autem huius beneficij Re-
ctores, qui pro t̃pe fuerunt integrè perceperũt,
& de illis ad libitum diſpoſuerunt, meritò de
menſa dici nequit. Vndè ſequitur quòd merè
ſeculare exiſtat, & ſub diſpoſitione Concilij p̃ci
tati cadat, & per concurſum prouideri debeat.
Cæterùm animaduertendum eſt, quòd eorum
qui examinati fuerint, & idonei reperti, electio
Reuer. D. Abbatis, & Monacorum eſſe dẽt, non
11 verũ Reuerendiſs. D. Epiſcopi Placentini, † q̃a
antiquitùs, & ab immemorabili t̃pe citra ipſi
ſemper elegerunt. & ſcripturæ tã antiquæ, quã
modernæ hanc eſſe cõſuetudinem antiquiſſimã
atteſtãtur; quæ habet vim tit. & priuilegij. l. hoc
iure. §. ductus aquæ, de aq. quot. & æſti. c. ſuper
quibuſdam. §. præterea, de verb. ſign. cap. 1. de
p̃ſcrip. in 6. Crau. de antiq. temp. par. 4. n. 137.
& 147.

& 147. eum ſeqq. † & per eam plenum domi-
niũ directũ acquiritur, ut per Crau. ibidẽ n. 173.
12 †Addatur quòd cũ hac pręſcripta conſuetudine
concurrit pñs ſtatus, ex quo vltimæ vacationis
tpe, quæ fuit de anno 1580. facto concurſu, idẽ
R.D.Abb. & Capitulum monachorum elegerũt
D.Paulum Botium modernum Rectorem, & de
d. Beneficio prouiderunt; In quo actu nil aliud
ex parti Reuerendiſs. D.Epi interuenit, q̃ Vica-
rij eius, & Synodalium examinatorũ Dyploma
fidẽ faciens, quòd p̃dictus D.Paulus in concurſu
examinatus repertus fuit idoneus ad dictã Eccle
ſiã obtinendum, regendũ, & gubernandũ. Vlti-
mus aũt ſtatus, p̃ſertim in beneficialibus atten-
dendus eſt, d.c. cum de beneficio, vbi Dom. &
Archid. Bal. in l. ſi mater, in 3. not. C. ne de ſta.
defunct. Bart. & doct. in l. ſi prius, de no. op. nũc.
Rot. deciſ. 49. de præben. & deciſ. 22. de probat.
in antiq. atque deciſ. 2. de reſcrip. in no. Ferrer.
d. conſ. 52. nu. 16. Fely. d. correlIa. 40. verſ. quin
rò nota. Io. à Selu. d. q. 11. num. 127. Iaſ. in l. 2.
nu. 147. C. de iu. emphi. Franc. de diſput. peti. &
poſſe. dub. 2. nu. 6. 7. Dec. conſ. 124. nu. 1. & con-
ſil. 126. in princ. Gabr. in ſuis Com. ti. de feud.
concl. 3. nu. 6. Burſa. conſ. 127. num. 23.
13 Sed nedum ſtatus, verùm & quaſi poſſeſſio eli-
gendi utſup. ex vnico actu p̃dicto reſultare poſ-
ſe dr̃, cum ſimus in his, quæ iure amicitiæ, aut
facultatis concedi non ſolent. Vt de iure p̃ſen-
tandi habeť, & not. in c. conſultationib. de iure
patro. & tradit Dec. d. conſ. 124. col. 1. & per to.
& cõſ. 126. in princ. Lamber. in tract. de iurepat.
14 lib. 2. par. 1. q. 3. princ. arti. 11. per to. † Et de iu-
re eligendi habetur, in c. quærelam, vbi Innoc.
Compoſt. & alij, de elect. in c. cum Eccleſia ſu-
trina, vbi Bal. nu. 13. de cauſa poſſeſ. & propri.
Fed. conſ. 102. nu. 3. Dec. conſ. 129. ſub num. 2.
verſ. ſed p̃dictis non obſtant. Lambert. plenè
d. q. 2. princ. arti. 16. num. 7. vſque ad nume. 16.
15 † Quo loci magiſtraliter quoq; tradit, ex vnica
electione, quaſi poſſeſſionẽ iuris eligẽdi de vno
ad aliũ transferri. Adeo quòd ſi Reuerendiſs.
D.Eps antea in quaſi poſſeſſione eligendi fuiſſe
dici poſſet, quod nullibi apparere poſſe dicitur,
adhuc tamen quaſi poſſeſſio R. Abbatis, & Mo-
nachorum præualere deberet, & ab eis electus
beneficium aſſequi, prout aſſecutus fuit D.Pau-
lus modernus Rector, qui renuntiare intendit.
16 Confirmantur prædicta ex pluribus alijs ſimi-
libus electionibus ab eiſdem Reuerendis factis,
qñ alia ſimilia beneficia curata vacauerunt, illo-
rum collationi reſeruata, prout fuit Eccleſia ſan-
cti Laurentij, & Georgij de Credarola Parro-
chialis, & alia SS. Iacobi, & Chriſtophori de
Cereſeto iuriſdictionis Bardi, & Complani Pla-
cen. Diœceſis, de anno 1579. Nec non S. Am-
broſij de Tidulo eiusdẽ iuriſdictionis, de anno
præterito 1586. ad quas oẽs vacantes elegerũt
Rectores in examine repertos idoneos, & effe-
ctum tales electiones habuerunt, abſque vlla
Reuerendiſs. D.Epi contradictione. Vnde non
vnicus actus, ſed multiplices dici poſſunt, cum
ſint eiuſdẽ generis; & per conſequens firmior, &
certior reſultat quaſi poſſeſſio ex geminatione,
& actunm prędictorum iteratione. vt in propo-
ſito conſiderat Dec. d. conſ. 129. nu. 3. 4. poſt Bal.
quem refert in d.c. cum Eccleſia ſutrina, nu. 17.
17 † Nam & in qualibet materia actuum gemina-
tio actum magis reddit efficacem. vulg. l. Baliſta.
ff. ad Trebell. l. cum ſcimus. C. de agri. & cenſib.
lib. 11. glo. in c. in literis, in verb. admonita, de
diuor. Dec. latè in conſ. 181. nu. 2. verſ. ſecun-
dum eſt, & conſ. 185. nu. 10. vbi de geminatio-
nis effectu multa legi poſſunt. Ex prædictis igi-
tur clara reſultat propoſitę dubitationis deciſio.

Conſil. Lud. Sacc.

S V M M A R I V M.

1 *REſcriptum Principis mandans iuſtitiã fieri, non derogat rei iudicatæ, ita vt de nouo cauſa ſit reuidenda, & eſt cõis, & æquior opi. vt infra num. 7. 8.*

2 *Amplia etiam ſi in reſcripto dictum fuiſſet (non obſtante ſententia) abſque tamen ſpeciali derogatione rei iudicatæ.*

3 *Ampliatur etiam ſi Princeps mandaſſet cauſam reuideri, vel de nouo cognoſci, ſinè ſpeciali derogatione prædicta, & num. 6.*

4 *Menoch. ſententia, qui contrarium tenuit de arbi. iud. q. 52. impugnatur.*

5 *Auocari cauſa non poteſt, quæ non pendet.*

6 *Reſcriptum mandans iuſtitiam fieri, multùm differt à mandante, cauſam reuideri.*

9 *Res iudicata quandoq. poteſt de iure cõi infringi.*

10 *Reſcriptum ocioſum potiùs eſſe debet, quàm tollere ius quæſitum per rem iudicatam.*

11 *Principis ſola ſcientia non tollit obſtantia, niſi verè conſtet eum velle tollere.*

Pro PerIlluſt. D. Comite Salæ, &c.

EPITOME.

Quid requiratur vt Princeps per ſuũ reſcriptum rei iudicatæ deroget, & cauſam reuideri mandet? Qua in re ab opi. Menoc. author diſſentit, & eam improbat.

RESPONSVM LXXIIII.

1 REſcriptum per Borellam impetratum in hãc formam (Cõſil. nr̃m audiat, & iuſtitiam faciat) nõ derogat rei iudicatæ, nec iuriſdictionẽ tribuit cognoſcẽdi ſuper meritis cauſæ iã terminatæ in fauorẽ PerIll. D. Com. Salę, cui ius eſt quæſitũ mediãte

Digitized by Google

dicta re iudicata, & executione quoq; legitimè ſubſecuta.l. vltima. C. ſententiam reſcin. nō poſſ. l.cauſas, & lites.C. de tranſact.c.expedita de arbi.c. omnibus 35. q. 9. Et ita in terminis terminantibus conſuluit Alex.conſ.94. nu.2.3.4. li.2. Fulg.conſ.153.in eam quæ vettitur per to. Dec. conſ. 198. num. 3. verſ. prædictis tamen non obſtan. & num. ſeq. Iaſ. conſ.47. nu.2.lib.3. Rom. conſ.334. circa primum, col. 1. & 2. & optimè Burſa.conſ.78.nu.7.cum pluribus ſeqq. Ita quoq; in indiuiduo tenet, & defendit Iaſ. in l.Iuſtitia, num.9.10.11. de iuſti. & iu. & in d.l.cauſas,n.4. vſque ad num.8.& ibidem Curt.ſen.num.9. 10. Curt.iun.nu.7.Alcia.num.8.cum ſeq.qui omnino videatur, & addent. ad Alex. in vltima impreſſione in verb. tollitur. † Quinimò ſi in reſcripto additum fuiſſet, non obſtante ſententia, idem iudicandum foret, niſi expreſſim rei iudicatæ derogatum fuiſſet, vt per Alex. d.conſ. 94. num. 2. Dec. d.conſ. 198. num. 4. verſ. & talis gratia, & in conſ.309. nu. 1.Bello. conſ. 19. n.1. Iaſ.d.conſ.47.colum. fi. Cagno. in l. res iudicata, nu. 6. ff. de reg. iu. Boſſi. in tit.ſi aduer. rem.

3 iud.num. 16.† Fortiùs ſi mādaſſet Princeps cauſam reuideri, aut iterùm denuò cognoſci, & rei iudicatæ expreſſim non derogaſſet, à deciſione prædicta non eſſet recedendum. Fulg. d conſil. 153. num. 2. vſque ad fin. Boſſ. loco præcitato, cum concord. ab vtroque citatis.

4 Ex his patet, quòd ſcripta per Menoch. de arbi. iud.lib.1.q.52. nihil obſtant, qui licèt contrariā opin. tueri velle videatur, cōi* tamen ſententiæ aduerſatur. Et tantò magis, quia authores ab eo allegati parùm, aut nihil ad propoſitum faciunt. Nam Bald. in c. 2. num. 3. verſ. quæro ſupplicatum.de off.leg.qui primo, quæſtionem iſtā mouiſſe dicitur, dubitatiuè loquitur, vt videri poteſt, & animaduertit Fely. in c. 1. col. 1. verſ. & iſta decidunt caſum dubium, extra de conſtit. Item non loquitur de reuiſione rei iudicatæ, ſed tantùm de reuiſione ſententiæ, ſi rectè diſpicia-

5 tur, † imò expreſſim præſupponit litem pendere, dū inquit Principem cenſeri eam ad ſe auocare dando iudices, non.n.auocari pōt cauſa, ſi

6 iam per rem iudicatam ſopita reperitur. † Fely. autem in d.c.1. de conſtit. & Barba. in d.c.2. loquuntur in eodem themate Baldi, hoc eſt in reſcripto mandante reuiſionē ſententiæ, non rei iudicatæ, Idem tractat Fely. de reſcripto mandante cauſam reuideri, ſimulq; iuſtitiam fieri,

7 † Nos autem habemus reſcriptum ſimpliciter mandans iuſtitiam fieri, quòd eſt longè diuerſū ab illo, in quo magis vſ conſtare de mente Principis volentis eandem cauſam, iam viſam, & terminatam, iterum videri, & terminari, vt colligitur ex d.conſil.Fulgoſ.153. col.fi. & quòd maxima ſit inter talia reſcripta diuerſitas, tenet in ſpecie idem Menoch. vbi ſup. colum.fin.

Dec. verò in d. conſ.198. nu.3. à Menoch. citatus, vltrà quòd loqtur ſolùm de reuiſione ſñiæ vtſup. id ponit in rationibus dubitandi, ſed cōtrarium poſtea decidit, vt prædiximus. idcò mirum videtur, quòd pro hac opi. allegetur. Alcia. in conſ.301.nu.10. nititur tm̄ authoritate Bald. Fely. & Barb. prædictorum, q. non probant intentum, vt vidimus. Et ipſemet Alcia. contrariū maturiùs, tenuit in d.l. cauſas, ubi articulum ad

8 partes diſceptauit. † Conſequenter igitur dubitandum non eſt, quin prior ſñīa magis* recepta ſit, q̄ æquiorem quoq; & humaniorē appellat Alcia. d.l.cauſas, num.9. Nimirum ab ea non eſt recedendum.

9 Et eò maximè in hac noſtra ſpecie, in qua militant pro nobis fundamēta contraſentientium. Nam dū primò allegant reſcriptū aliàs ocioſum fore, ſi reuiſionem rei iudicatæ non concedat, hoc ceſſat in caſu noſtro, in quo poteſt Excelſū Conſiliū cognoſcere, an adſit res iudicata? atq; alium articulum an res iudicata aliquam ob cām reſcindi, aut infringi poſſit de iure cōi, prout qñque poteſt.l. Imperatores. ff. de re iud. & ita in terminis rñdit Alcia. d.l.cauſas, nu. 16. cuius rñſionem probat ipſemet Menoc. d.q.52.n. 10. vbicunq; ſupplicans non præſupponit in precibus abſolutè rem iudicatam, prout non præſupponit iſte Borella, qui nec ſententiam validam contra ſe latam ſaſſus eſt, ſed quandā prætēſam ſententiam taliter qualiter latam dixit, & ſe ciuem, & militem allegauit, non ſuppoſitum iuriſdictioni Iudicis, qui eum condemnauit, vt nul-

10 litatem ſententiæ oſtenderet inſanabilem. † Sed & ſi ocioſum foret reſcriptum, nō propterea interptætandum eſt, in ꝑiudicium tertij, & vt tollat ius quæſitum, ad hoc vt aliquid operetur, vt in propoſito rñdebat Iaſ. in ſæpe d.l.cauſas, n.7. verſ. nec ob. fundamentum poſt glo. Bar. Butr. Imol. & alios ibi relatos, cum quibus conuenit Menoch. conſ.75.num.64. lib. 1. poſt Bald. Iaſ. & Dec. quos citat.

Aliud quoque fundamentū, in quo vim maximam facit. Menoch. d.q.52. nempe certa Principis ſcientia, tollitur ex ꝑdictis; qñquidem nō cōſtat ipſum Principem certò ſciuiſſe ſententiā prædictam valuiſſe, & tranſitum in iudicatū feciſſe, cum totum oppoſitū potiùs ſupplicans expoſuerit, & veritatē obumbrare conatus fuerit.

11 † Neque omittendum, quòd ſimplex ſcientia Principis non ſufficit ad tollendum obſtāt a, vt in ſpecie tradit Alcia. d.l.cauſas, nu. 10. per tex. in l.1.C. de peti.bo.ſubla.lib. 10. & in c. porrecta. de confir.vti. vel inuti. ubi caſus. Ex quibus indubiè concludo reſcriptum memoratum aduerſùs rem iudicatam nullam cognitionem demādare, aut iuriſdictionē tribuere Excelſo huic ordine, cuius tamen cenſuræ prædictæ omnia libenter ſubijcio.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Beneficij fundator poteſt quam voluerit legem ei dicere, Præſertim circa præſentationem, & perſonarum præſentandarum qualitates.*

2 *Verbum (debet) importat neceſsitatem.*

3 *Stante fundatoris præcepto, quòd præferri debeat in præſentatione beneficij ille, qui ſit de domo, & caſata ſua, non requiritur probatio parentellæ, ſeu agnationis fundatoris.*

4 *Domus, gens, & familia idem ſignificant.*

5 *Agnatus agnati mei, agnatus meus in aliquo gradu de neceſsitate eſt, & ſic ab vno, & eodem ſtipite deſcendere.*

6 *Agnationis gradus in infinitum procedunt, licèt ſucceſsio agnatorum ad decimum ſit reſtricta, reſpectu excluſionis cognatorum. quæ concluſio latè examinatur in ſeqq.*

7 *Cognati vſque ad decimum gradum hodie excludunt virum, & vxorem. ex communi.*

8 *Agnati in feudo paterno ſuccedunt in infinitum.*

9 *Agnati dicuntur quaſi ab vno nati, & qui commune naſcendi initium habuerunt.*

10 *Agnationis quaſi poſſeſsio, tractatus, & nominatio datur, ſicut filiationis, & eſt communis, ac magis communis, in qua Dec. ſibi contrarius fuit.*

11 *Amplia, vt non tantùm in poſſeſſorio iudicio, ſed etiam in petitorio procedat. ex communi.*

12 *Præſertim in antiquis propter difficultatem probationum.*

13 *Inſtrumenta antiqua quandoq; dicuntur, quæ ſunt annorum quinquaginta.*

14 *Agnatio præſumptiuè probatur ex identitate cognominis, & identitate loci, & onus probandi contrarium aduerſario incumbit.*

15 *Impetrans beneficium, debet omnes eius qualitates exprimere, & præſertim ſi eſt de iurepatronatus, & ſi fundator mandauit præſentari alicui de domo ſua, ſi adſit, aliàs gratia eſt ſubreptitia.*

16 *Sum. Pont. regulariter non vult derogare ordinationibus fundatorum, nè abſtineant alij à beneficijs fundandis.*

17 *Impetrans beneficium, tenetur mentionē facere de iure in re, vel ad rem alteri competenti.*

18 *Præſentandus ad beneficium, ex quo eſt de familia fundatoris, habet ius ad rem, quod tolli non poteſt, niſi de expreſſa voluntate Sum. Pont.*

19 *De quo iudicatur, vt de iure in re, & ideo in impetratione de eo fiendo eſt mentio, aliàs gratia eſt ſubreptitia.*

20 *Si collatio beneficij, ſeu confirmatio ad alium ſpectat, quàm ordinarium, fienda eſt de hac mentio.*

21 *Maximè ſi eſt monoculare, quia collator nullum aliud habet conferendum beneficium.*

22 *Præſentans poſt terminum edictorum propoſitorum* Conſil. Lud. Sacc. *dicitur extra legitima tempora præſentare.*

23 *Obreptio maius eſt vitium, quàm ſubreptio, licèt aliqui negent.*

24 *Gratia per ſubreptionem, vel obreptionem obtenta, eſt ipſo iure nulla.*

25 *Iudex qui de duobus cognouit, debet ſuper vtroque iudicare.*

26 *Clauſula (dummodo non fuerit in eo, vel ad illud alicui ius quæſitum) facit gratiam conditionalem, & conditio debet in primis verificari.*

27 *Conditio ſuſpendit diſpoſitionem.*

28 *Conditione pēdēte petēs dicitur ante tēpus petere.*

29 *Clauſula (ſi ſibi conſtiterit) imponit conditionem executioni gratiæ.*

30 *Conditio autem debet impleri in forma ſpecifica, & per veras, & perfectas probationes, aliàs actus eſt nullus.*

31 *Ideo debet omnino præcedere cognitio per dictam clauſulam demandata, nec ſufficit ius parti reſeruare, & ipſius cognitionem in aliud tempus.*

32 *Peruerſio ordinis, qui eſt de forma, actum vitiat, & nullum pœnitus reddit.*

Pro Reuerendo D. Franciſco de Borſanis.

EPITOME.

Agnatus agnati mei, meus quoque agnatus eſt.
Agnatio, & cognatio non reſtringitur ad certum graduum numerum, ſed in infinitum vtraque procedit.
Agnatio, & cōſanguinitas quibus modis probetur?
Gratia (ſi neutri) ex quibus nulla reddatur: & quando conditionalis ſit, & qūo exequenda.

RESPONSVM LXXV.

1 PRo dilucidatione pręſentis cauſæ, duo potiſſimùm præmittenda ſunt, alterum in iure, & alterum in facto; In iure, quòd quilibet beneficij fundator poteſt quam voluerit conditionem adijcere, & imponere ipſi beneficio, præſertìm circa eius præſentationem, & qualitatem perſonarum præſentandarum, cap. verùm, vbi gloſſ. & Scriben. de condit. appo. Lamber. latè in tractatu ſuo de iurepatrona. 9. quæſt. princ. par. primæ lib. primi, & in ſpecie quòd poſſit diſponere, vt ad ipſum præſentari ſemper debeat aliquis de genere ſuo, & caſata ſua, tradit Dom. in cap. cum in Eccleſia in not. de præben. in 6. Card. conſil. 11. incip. quædam ſocietas. Ioan. Selua in tracta. de beneficio parte 3. quæſt. 11. num. 38. Lambert. vbi ſup. num. 79. 89.

In facto verò quòd R. D. Bartholus beneficij

 de quo

de quo agitur, fundator, in eius inſtitutione mandauit, quòd quandocunque tempore vacationis dicti beneficij reperiatur aliquis de agnatione, progenie, & domo de Borſano, qui exceſſerit annum quartumdecimum ſuæ ætatis, & intendat velle in futurum ad ſacerdotium promoueri, & tale beneficium voluerit acceptare, ipſe præferatur omnibus etiam presbyteris eligendis, vel qui poſſent eligi, & præſentari ad dictum beneficium, & quòd patronus, qui tunc erit, ipſum debeat eligere, & præſentare, Rector verò Eccleſiæ S. Laurentij Terræ Caleſtani teneatur, & debeat ipſum confirmare, per quæ fundatoris verba, imponitur neceſſitas, tam patrono præſentandi, quàm Rectori antedicto cõfirmandi illum de agnatione, & domo Borſanorum, qui tempore vacationis ido-
2 neus fuerit, & præſentari voluerit. † Hæc enim eſt natura illius verbi, (debeat) in diſpoſitione poſiti, quod neceſſitatem importat, Bar. in l. qui accuſare, in 2. repetit. C. de eden. cùm ſimil.

Ex his duobus præſuppoſitis infertur, quòd Dominus Franciſcus, qui de familia Borſanorum eſt, & ad ſacerdotium iam promotus, beneficiumq; acceptare vult, & intendit, prout hæc omnia ex proceſſu liquent, neceſſariò præſentandus ſit à patrono ipſius beneficij, ſiuè Dominus Bernardus, ſiuè D. Cangenua præſentare habeat, ex quo non eſt alius de domo, & familia prædicta, qui cum illo concurrat ad bene-
3 ficium petendum, † & hic animaduertẽdum eſt, ſufficere, quòd ipſe Dominus Franciſcus ſit de domo, hoc eſt caſata de Borſanis, abſque eo quòd fundatori ſanguine coniunctus probetur, ad tradita per Bart. in l. tutelas. ff. de cap. diminu.
4 & Gozad. conſ. 79. nu. 6. & 7. † prout etiam dicũtur eſſe de eadem familia, qui ſunt de eadem domo, & gẽte, iux. tex. in l. pronunciatio. §. familiæ, in fin. ff. de verb. ſigni. quem Bart. & alij Scriben. ibidem notant Hieron. Gabr. conſ. 132. ſub num. 59. idem enim re ipſa eſt dicere de familia, & de domo, vt probat idem tex. in §. familiæ, in fi. dùm declarat familiæ appellatione venire omnes de eadem gente, & domo.

5 Ex abundanti tamen concludenter videtur probatum fuiſſe Dominum Franciſcum eſſe de agnatione, & conſanguinitate Domini Bartholi fundatoris. Nam cum probata clarè fuerit, tam per teſtes, quàm per inſtrumenta in informatione facti accuratiſſimè relatos, & relata, conſanguinitas inter ipſum Dominum Franciſcum, & Dominum Bernardum de Borſano, iridemq; probata appareat inter Dominum Bernardum, & Dominam Cangenuam Borſanam, & eorum anteceſſores, confiteaturq; Reuerendus Aduerſarius ipſam D. Cangenuam, & eius maiores fuiſſe de conſanguinitate, & agnatione Domini Bartholi fundatoris, de neceſſitate ſequitur ipſum quoque Dominum Franciſcum, & eius anteceſſorem fuiſſe, & eſſe de eadem agnatione, & conſanguinitate; & ab vno, eodemq; ſtipite deſcendere, vt per Cæpha. conſ. 90. n. 24. lib. primo. Nec poſſibile eſt aliter imaginari, vel caſum ponere, ſi horum trium lineas ſurſum producere, & ad communem ſtipitem vſq; voluerimus extendere, niſi fingere etiam voluerimus lineas iſtas paralellas mathematicorum more, quæ in infinitum procedẽtes, nunquam iunguntur, ſed ſemper æquidiſtant, quod in lineis arboris conſanguinitatis abſurdiſſimum eſt, vt omnibus patet, ex quo in ipſo ſtipite coniungi neceſſe eſt.

6 Nec obſtat, quòd aliàs in hac cauſa obijciebatur, agnationem non conſiſtere vltra decimum gradum, per §. fin. inſti. de ſucceſſ. cogna. quia tex. ille rectè conſideratus, ac perpenſus, totum potiùs probat oppoſitum; Inquit enim quòd agnati vſq; ad decimũ gradum ſuccedunt ante cognatos, poſt verò incipiũt cognati proximiores ſuccedere, ſi enim agnatio vlteriùs non conſiſteret, fruſtra ab Imperatore, numerus graduũ agnatorum ſuccedentium limitaretur, ex quo vlteriùs non eſſent agnati, ſed quia re vera conſiſtit agnatio in vndecimum, duodecimum, & cæteris longinquioribus gradibus, ideo diſponit, quòd agnati vltra decimum gradum non ſuccedant, & ratio dictæ limitationis fuit, quia incõueniens erat, vt agnati in remotiſſimis gradibus conſtituti, præferentur cognatis in primo, vel ſecundo, & cæteris proximis gradibus exiſtentibus, & propterea denegata fuit illa ſucceſſio vltra decimum gradum, & hac ratione fuit etiam iure nouiſſimo ſublata poſtmodum differentia agnationis, & cognationis, ita vt ſola gradus prioritas inter eos obſeruetur. §. nullam
7 verò in authen. de hæredi. ab inteſt.. † Et quòd iſte ſit verus intellectus, d. §. fin. depræhenditur, etiam dum cognatos vſque ad ſextum gradum tantùm admittit ad ſucceſſionem ante virum, & vxorem, & tamen conſtat cognationem vigere vltra talem gradum, vt declarat ibidem gloſſ. verſic. nataue, in fi. dum tenet cognatos vſque ad decimum gradum hodie ſuccedere, cuius opinio communis eſt teſte Matthæſil. in tracta. ſucceſſio. ab inteſtato, artic. 3. princ. num. 30. & 53. Dec. in l. fi. num. 10. C. vnde legi.

Et quòd agnatio in infinitum procedat colligi quoque poteſt, ex. §. fin. inſt. de grad. cogn. vbi enumeratione facta vſq; ad ſextum gradum, dat Imperator generalem normam enumerandi gradum in infinitum, poſtea ſubiungit faciliùs eſſe dignoſcere, quoto gradu quiſq; ſit, quàm proprium nomen cognationis, vel agnationis ſingulorũ inuenire. Enimuero ſi vſq; ad x. gradũ tñmodo procederet agnatio, nulla fuiſſet difficultas, aut parua ſingulis gradib. proprij nomẽ

inuenire,

Digitized by Google

inuenire, ſed quia in infinitum procedebat, ideo rectè dixit Imperator faciliùs eſſe gradus enumerare, quàm propria ſingulorum nomina inuenire.† Comprobantur clarè pdicta eoquòd
8 cùm in feudo cognati non ſuccedant, ſed tantùm agnati cap. primo.§.his verò deficientibus, de gradibus ſucce. in feu. admittuntur agnati ipſi nedum vſque ad decimum gradum, ſed vſque ad centeſimum, & milleſimum, ſi ſit feudum paternum, vt docet ibi gloſſ. Bald. Aluarot. & Scriben. omnes, & gloſſ. in cap.primo.§. Capitanei, in ver. in conſobrinis, de feud.marchi. & ibi quoque Bald. Alua. Raue. & alij qui exemplificant in Rege, Marchione, vel Comite decedente abſque deſcendentibus, cui ſuccedit agnatus proximior, etiam ſi in centeſimo ſit, vel vlteriori gradu, dummodo de eadem familia, & domo ſit, atque ab eodem parente deſcendat. Idem tradit Guliel. à Monteſera. in tracta. de ſucceſs. reg. in primo dub. num. 39. cum duobus ſequent. Aret. conſil. penult. num. 2. Gozad. conſil. 26. nume. 27. 28. & latè conſuluit Dec. conſil. 85. in primo dubio, & idem Dec. in d.l.fin.num.8.9. C. vndè legi.& Io. Galli. inter conſ.feud.diuerſ.conſ.2. num.64.

9 Vltimo etiam confert ethimologia vocabuli, quandoquidem agnati dicuntur, quaſi ab vno nati, quia commune naſcendi initium habuerunt. Ardizo. in ſua Sum. feud. ſub rub. de ſucceſs. feud. & Ioan. Galli. d. conſil.2. num. 145. Vndè infertur, quòd quicunque ab vno parente, & ſtipite deſcendunt, agnatorum nomen obtinent, quamuis remotum valdè teneant gradum. Propterea licèt de certo gradu Domini Franciſci in noſtra ſpecie non appareat, ex quo tamen de identitate domus, & familiæ, atque de identitate agnationis ab eodem ſtipite procedentis conſtat, neceſſariò ſequitur ipſum ex forma inſtitutionis præſentandum eſſe.

10 Nec etiam obſtat conſil. Dec. 322.num.7.cum ſeq. vbi difficultatem probandi conſanguinitatem perpendit, & quaſi poſſeſſionem tractatum, & nominationem conſanguinitatis non ſufficere contendit, quoniam veritas, & communis * opin. eſt in contrarium, nam ſicut eſt dare quaſi poſſeſſionem filiationis, ità etiam, & conſanguinitatis,& ſicut filiatio per tractatum, vel nominationem, aut communem hominum reputationem, ſeu famam ſatis probari dicitur, ita vt onus probandi contrarium transferatur in negantem. ita quoque, & conſanguinitatem probari docent gloſſ.Cyn.Petr.Bart.Ang.Salic. & Alberi. in l. non epiſtolis. C. de probat. Bart. & Fulgoſ. in l. non nudis. eod.tit. Bart.in l. 1.§. ad quæſtionē in fi. de conſti. & Ang. in l.prima. C. quorum bon. vbi ſæpiùs in facto habuiſſe aſſerit, & Fulgoſ.conſil.138.Calcan. conſ.8.Alex. conſil. 181.lib.7. Corn. conſil. primo, colum.2. Conſil.Lud.Sacc. ad med. & conſil.78. ſub nume. 1. lib.3. Oria.in cap. quoniam contra falſam, verſ. teſtium depoſitiones, colum. mihi antepenult. extra de probat. Butr. cap. licèt ex quadam.8.notab.per illum text. etiam de teſtib. & ibi etiam Bald. & idem Bald. in rub. extra de cauſa poſſeſſ. circa principium. Corn. & Fulgoſ.l.1.C.de legit.hæred. Iacob. de S. Georgio optimus practicus in l.quidam. ff. de probat. Caſtren. in cauſa Parmen. qui loquitur notanter conſil. 151. lib. primo. Felin. cap. per tuas, colum.fin.verſic.2.no. & verſic. in 6.notab. extra de probat. Paleo.de nothis, cap.24.25. Paris.conſil. 10. nu.69.lib.2. qui vnà cum Dec. præd. atteſtatur de communi,* quod etiam dixit Corn.d.conſil.pri. Afflict. deciſ. 28. dub. primo, dicens ſic concordanter per omnes illius ſacri auditorij iudicatū, etiam nouiſſimè Crau. conſil.249. Rol. conſ.3.nu.43. & conſil. 63. lib. primo. Nat. conſil.473. vol.2. Menoch.de arbitr. Iud. lib. 2. cent. 1. caſ. 89. num.69. Pet.Duen.reg.343. incipiente filiatio. Viui. in tracta. commun opin, lib.2. opin.124. Alba.conſil.83. per to. Cæpha.conſil.98.nu.15. vſque ad num.26. lib. 1. Burſa. conſil. 98. nu.3. Et quòd iſta ſit communis opin. fatetur ipſemet Dec. ſibi ipſi contrarius in conſ. 54. vbi pro hac ſententia latè conſuluit, & conſil.595. colum.fi. Et ratio huius deciſionis eſt, quia cum filiatio,& conſanguinitas ſint verè difficilis, ac penè impoſſibilis probationis, ſufficit eas probari per coniecturas, & præſumptiones, vt inquit Bald. in l. non ignorat. C. de his qui accuſ. non poſſ. Alex. conſil. 90. num. 17. volum.6. conſilio 88. num.7.volum.7.Paris.conſil. 20.num.80.vol.2. Ancha. conſil. 52. Dec.conſil.595.in principio, Card. Paleot. in tracta. de noth. cap. 21. Alb. d.conſil.83.nu. 7.8. Menoch.latè dicto caſu 89. in principio, & num. 11.Burſa. d.conſ.98. nu.2. & 3. cum multis concordan.

11 Et ſciendum, quòd nedum in poſſeſſorio iudicio, ſed etiam in petitorio locum ſibi vendicat iſta cōcluſio, vt poſt multos relatos docet Corn. d.conſil. 249.num.2. Alba.d.conſil.83.num.22. Menoch.d.cap.89.nume.70. Burſa.d.conſil.98. num. 8. vbi magis communem * affirmat, & ſecundùm eam pluries iudicatū fuiſſe atteſtatur.

12 Confirmatur autem eadem concluſio in noſtra ſpecie, ex eo quòd ſumus in antiquis, nam cum probanda ſit agnatio, & conſanguinitas memoratorum de Borſano cum d. Domino Bartholo, qui beneficium fundauit iam annis 119. certiſſimum eſt, cōiecturas, & præſumptiones plenam inducere probationem, tantò magis in re, quæ de ſui natura difficilis eſt probationis vtſ. Alex. conſ.90. per to.lib.6. Cra.in tract.de antiq.tēp. par. 1.nu.73.& poſt eum Alb.d.conſ.83.ferè per to.Nat.conſ.235.nu.5.vſque ad num.10. vol.2. Menoch. dict. ca. 89. nume. 84. Soc.iuu.conſil.

138. num.2.lib.3. Inſuper probata fuit conſanguinitas prædicta per Inſtrumenta antiqua in proceſſu exhibita, ex quibus probatur regula-
13 riter, etiam per verba enunciatiua, † & antiqua inſtrumenta in hac ſpecie dicuntur, quamuis de quinquaginta annis tantùm eſſent, ut conſuluit Alexan. latè in dicto conſil. 90. quem ſequitur Crau. loco proximè citato, num. 73.& 74. Alba. dicto conſil. 83. num. 3. cum ſequenti. Cæpha. d. conſil. 90. num. 24. Riminald. iun. in conſil. 6. num. 82. lib. primo.

14 Probata denique fuit, & tertio modo ex identitate ſola familiæ, ac domus, nam cum ſint omnes de Borſanis, & de eodem loco Caleſtani pręſumitur inter eos agnatio, hoc eſt, quòd ab vno ſtipite antiquitùs prouenian, vt egregiè tradit Cæpha. dicto conſil. 90. nu. 16. cum pluribus ſequẽtib. volens, quòd ex hac ſola præſumptione ſit fundata intentio eorum, qui agnationem probare intendunt, ità vt onus probandi contrarium in aduerſarium transferant, & rationes, atq; authoritates adducit, quas breuitatis cauſa non refero, & Cæpha. vbi ſup. refert, & ſequitur Rimin. præcitato conſil. 6. ante num. 83. & hanc præſumptionem indubitanter procedere affirmat Cæpha. concurrente aliqua alia coniectura; & in caſu noſtro, nedum vna, ſed plures concurrunt, ut prędictum eſt; nam tractatus, nominatio, communis vicinorum opinio, & Inſtrumenta etiam antiqua idem demonſtrant. Vndè non dubitandum, quin ſatìs ſuperq; de agnatione prædicta conſtet, nàm ſi hæc ſingula ſufficere dicuntur, multò magìs ſimul iuncta, vt in terminis concludit Dec. dicto conſil. 54. in fin. verbis.

Supereſt nunc reſpondere vltimo obiecto Reuerendi Domini Iudicis, de diſpoſitione Sum. Pont. in fauorem Domini Iacobi, in qua mandauit ipſum de Beneficio prouideri, quamuis non eſſet de domo, & agnatione D. Bartholi fundatoris; ideo dicimus primò ſubreptitias, & obreptitias fuiſſe literas huius gratiæ (ſi neutri) ex pluribus.

15 Et primò, quia tenebatur impetrans exprimere in ſupplicatione conditionem appoſitam in fundatione beneficij? quòd præſentandũ foret alicui de domo, & agnatione Borſanorum, ſi quis exiſteret ſacerdos, vel qui ad ſacerdotium promoueri intendenter, & quòd extabat Dñs Franciſcus, qui de domo Borſanorum, & ſacerdos erat, & beneficium habere intendebat; etenim non minùs erat huius conditionis facienda mentio, quàm de ipſo iure patronatus, vt in terminis tradit Ioan. de Selu. in tract. de beneficio par. 3. quæſt. 11. num. 35. vſque ad num. 39. & in ſpecie ſub num. 38. Nam ſi poteſt fundator hanc legẽ beneficio imponere, prout dixit Dominic. in d. cap. cum in Eccleſia, in vlt. notab. de præben. in 6. & Card. in d. conſil. 11. & Lambert. d. quæſt. 9. num. 79. 80. certum eſt, quòd Sum. Pont. noluiſſet derogare, vel ſaltèm non ita facilis fuiſſet ad derogandum voluntati fundatoris validæ, & efficaci, prout latiùs tradit
16 Ioan. de Selu. vbi ſup. † ea ſcilicet ratione, quia Sum. Pont. regulariter nõ vult præiudicare voluntatibus, & ordinationibus eorum, qui beneficia fundant, nè laici ob id retrahantur ab edificatione, & dotatione eccleſiarum, & fundatione beneficiorũ. Rot. deciſ. 20. de præben. in no.

18 Secundò, cùm ex prædictis conſtet Dominum Franciſcum habuiſſe ius ſaltèm ad beneficium, cum ſolus de familia Borſanorum ſacerdos illud conſequi intenderet, & iam per ſeniorem de domo prǫſentatus fuiſſet, neceſſariò erat facienda mentio de hoc iure ad rem, ipſi competente per tex. in cap. ad audientiam, il ſecondo, & in cap. in noſtra, de reſcript. & abundè tradita per
18 Ioan. de Sel. ſup. quæſt. 11. in principio. † Nec dubitandum, quin Dominus Franciſcus ius ad rem hoc caſu haberet, etiam circumſcripta præſentatione Domini Bernardi, per ea quæ habentur, & notantur in cap. penult. in fin. de præben. in 6. & in cap. fin. in princ. de conceſſione præben. & per Dec. in conſil. 147. cum ſimil. Et licèt faciliùs tollatur tale ius ad rem, quamuis in re, non tamen tollitur, niſi expreſsè de voluntate Principis reſcribentis, & ſpecificè conſtet, vt per Bero. conſ. 93. num. 74. volum. 2.

19 Quinimo ex quo iſtud ius ad rem non erat in ſpe incerta, & ab euentu alicuius conditionis pendens, ſed in potentia propinqua, propter neceſſitatem prædictam præſentandi aliquem de domo, idem de eo iudicandum erat quod de iure in re. Lap. alleg. 89. num. 7. vbi in terminis loquitur de expreſſione facienda in impetratione beneficij.

20 Tertiò, cum beneficium hoc conferendum, ſeu confirmandum foret per Reuerendum Rectorem Eccleſiæ Sancti Laurentij de Caleſtano, ex diſpoſitione eiuſdem fundatoris, erat quoque de hoc mentio facienda, vt Summ. Pont. ſciret, in collatione beneficij ſe contrauenire, & derogare voluntati fundatoris, per ſupradicta, potuit nanque fundator conditionem illam efficaciter apponere, vt collatio nõ ad Ordinarium, ſed ad Rectorem prædictum ſpectaret, cum ipſe Ordinarius ab initio conſenſerit, cap. cum dilectus, & ibi Abb. in 5. notab. de conſuet. cum alijs per Lamber. adductis in d. q. 1. princ. par. 1. lib. 1. num. 68. & 69.

21 Quartò ad alium quoque effectum facienda erat mentio de facultate Rectoris antedicta, quia ſcilicet nullum aliud beneficiũ habet conferendum, & ſic eſt monoculare, quod nullo pacto in impetratione tacendum eſt, ex quo Sum. Pont. difficiliùs gratiam in præiudicium

ipſius

ipſius conceſſiſſet. Felin. in d.c.in noſtra, corellat. 24.de reſcrip. Io.de Sclu. d.q. 11. num. 72.& Menoch. de arbitr. iud. caſ. 201. num. 94. cum concord. ab eo relatis.

Inſuper vltra has ſubreptiones, concurrit duplex obreptio in impetratione gratiæ memoratæ; quandoquidem narratum fuit beneficium eſſe iuris patronatus antiquorum de familia Borſanorum, & ob id D. Cangenuam beneficij patronam, tanquàm antiquiorem de dicta familia præſentaſſe D.Iacobum,& hoc vltimum falſum apparet ex probatis in proceſſu, quibus clarè conſtat antiquiorē eſſe D. Bernardum ipſa Dña Cangenua. Narrauit etiam ſe præſentatum intra tempus debitum, cuius contrarium ex proceſſu formato coram prædicto Reuer. Rectore S. Laurentij apparet, qui in præſenti cauſa

23 productus eſt. † Enimuerò cum facta præſentatione D. Franciſci per D.Bernardum, propoſita fuiſſēt edicta citatoria in forma in loco ipſo Caſtani, nemo comparuit ad contradicendū pręſentationi, ſed accuſata fuit contumacia omniū in genere; vndè non poterat ampliùs D. Cangenua præſentare; & per conſequens intra legitima tempora præſentaſſe dici nequit,c. vlt. vbi glo. & Scriben. omnes de elect. in 6 Lambert. d.tract.q.6. princ. 2.par.lib. 1.cū ſeq. † Et ſciendū quòd obreptio maius eſt etiam vitiū, quàm ſubreptio. Crau.conſ.7.num. 11.conſ.68. nu.5. & communem fatetur. Menoc.d.caſ.201. nu.9. poſt alios relatos, quamuis nullam inter hos ter minos differentiam eſſe poſtea contendat, ex aliorum etiam ſententia; ſed hoc nihil ad rem noſtrā, quia ſatis eſt, quòd in ſupplicatione narrata fuerunt minùs vera ad mouendum Sum. Pont. animum ad gratiam concedendam, & tacita alia quæ pro rei veritate exprimi debuerāt, quę eundem Pont. reddere potuiſſent difficilio-

24 rem ad concedendum. † Vndè gratia redditur ipſo iure nulla d. c. ad audictiam,il 2. de reſcrip. vbi Cano. omnes, & ſignanter Feli. nu. 22. Soc. iun. conſ.77. num. 83. 84. lib. 1. Crau. d. conſil. 68. nume. 2. Menoch. d. ca. 201. nume. 5. cum concordan.

Accedat ex abundanti, quòd ſi gratia vitio prædicto ſubreptionis, atque obreptionis careret, non tñ ius tribuit in præiudicium D.Franciſci habentis ius ad rem, vrſup. probatum eſt. Quinimo mentem ſuam Sum. Ponr. in oppoſitū ſpecificè declarauit, in illis verbis (ſeu alias in primo dicto beneficio, vel ad illud neutri collitigantium ius competere) & hoc vnicum fundamentum pro victoria ipſius D. Franciſci (me iudice) ſufficeret.

25 Sed nec ſilentio prætereo nullitatē ſententiæ Reuer. D.Vicarij duplici ex cap.prouenientem. Primò ex quo totum negotium non diffiniuit, declarando q. ſuper validitate, vel inualiditate præſentationum, de qua cognouerat, & beneficium conferendo, ſi gratia veniebat exequēda; ſuper vtroque.n.pronunciandum erat; quo non facto, ſententia remanet ipſo iure nulla, ad tradita per Caſtr & alios in l. 1. C.ſi aduer. rem iud. & Feli. plenè in c. cùm inter, de excep. re iud.

26 Secundò, & fortiùs ex quo conditio appoſita executioni cōmiſſionis Apoſtolicæ non fuit verificata, prout verificari debebat ante ipsā executionē; Mandauit nanq; D. Papa prouideri de beneficio d. Iacobo (dummodo non fuerit in eo, vel ad illud alicui ius quæſitum.) Illa etenim dictio (dummodo) conditionem importat in ſimilibus commiſſionibus, vt in terminis tradit Mandoſ. in ſua prax. commiſſio. in for. 7. in glo. pendeant, & in tract. inhibitio. q. 30. Cum igitur nondum certum ſit ius non competere Dño Franciſco in beneficio, vel ad illud, cò quia Reuer. D. illud ei reſeruauit in aliud iudicium, certo certiùs eſt, conditionem ipſam adhuc non fuiſſe purificatam, & per conſequens gratiæ lo-

27 cum eſſe non poſſe. † quia conditio ſuſpendit diſpoſitionē, vt notū eſt glo. & Scriben. in rub. de condi. & demonſt. Bar. in l. qui hæredi. §.fi.

28 eod.tit.cano.in d.c.verùm,de condi.ap. † Vndè eſt quòd qui pēdente cōditione petit, ante tempus petere dr.l.pecuniā q. in fi.ff.ſi cer.pet.Non ſeruata igitur commiſſionis forma, nullus redditur delegati actus, & diſpoſitio, c.cum dilecti,& ibi latiſſimè Scrib. de reſcrip. c. cui, de præben. in 6.c.cum in plures, vbi glo. fi. de offic. deleg. eodem libro 6.

29 Et quòd non poſſet Reuer.D. conferre beneficium, niſi plenè, & perfectè cognouiſſet nullum ius competere D. Franciſco, ex quo facultas ei conditionaliter data fuerat,probatur euidentiſſimè ex alia ſubſequenti clauſula (ſi tibi cōſtiterit) appoſita gratiæ, & eius executioni doctrina eſt elegans. Bal. quæ ad hoc ſemper allegatur in l.non dubium, nu. 13.C.de legib.& in l.in bonæ fidei, num.8.C.de re.cre. Lap. alleg.80. num.2. Alex. in conſ. 118. col. 1. per to, & ſignanter in princ. & in verſ.& inquit in ſimili, vol. 2. vbi per talem clauſulam aſſerit conditionem fieri ad expeditionem actus commiſſi. Felin. in c. ſi con-

30 ſtiterit, de accuſ. Dec. in conſ. 68 r. nu. 28.† vbi ait cōditionem hoc caſu requiri impletam per veras, & perfectas probationes,& in forma ſpecifica. Guid. Pap. dec. 70. in commiſſionibus, num. 1. Vant. in tracta. nullit. titulo de nullita.

31 ex defect. iuris. deleg. nume. 91. & ſeq. † cum itaque non præceſſerit iſta cognitio vera,& perfecta, vt pro forma requirebatur, ſed fuerit reſeruata, vt prædiximus, nullum eſt quicquid ſubſecutum fuit. cap. cum dilectus, cum concordantib. allegatis per Vantium vbi ſupra. †

32 Nec releuat reſeruatio prædicta, quando in aliqua diſpoſitione aliquid ponitur conditionaliter.

Conſil. Lud. Sacc.

naliter, quia illud dicitur eſſe de forma, vt ſup, & peruerſio formæ vitiat actum, cum præcedere debeat, & non ſubſequi Bal. in l. 1. num. 44. & ſeq. C. qui admit. Alex. in l. 1. §. fuit quæſitũ, ſub num. 9. ff. ad trebell. & in terminis ſimilium clauſularum. Afflic. deciſ. 355. per tot. qui omnino videatur. Et ex his apertiſſimè conſtat non rectè egiſſe Reuer. D. Vicarium exequendo gratiam prædictam, cum reſeruatione cognoſcẽdi in alio iudicio, de iuribus Reuer. D. Franciſci, Et ita ſentio, ſaluo ſemper, &c.

SVMMARIVM.

1 *Carceratus à Iudice laico, cuius remiſſionem petit eccleſiaſticus vtì Clerici, manere debet in vinculis apud ipſum ſecularem, licèt cognoſci debeat ab eccleſiaſtico, an remittendus ſit, nec ne?*

2 *Interim tamen ſuperſedere debet laicus à procedendo in cauſa principali.*

3 *Mutanda non ſunt, quæ diu certam interpratationem habuerunt.*

4 *Circuitus inutiles vitandi ſunt.*

5 *Executio non debet præcedere ſententiam, nè ordo iuris peruertatur.*

6 *Citatio, defenſio, & ſententia præcedere debent, anteq̃ fiſcus poſſeßione ſua quemquam priuet.*

7 *Quod in cauſis etiam ſummarijs locum habet, & in quibus procedi poteſt de plano, ſinè ſtrepitu, & figura iuditij.*

8 *Etiam coram Principe.*

9 *Etiam contra iniuſtum poſſeſſorem procedendo.*

10 *Forum quis ſortitur ratione delicti, vel originis, aut habitationis,*

Pro Mag. Prætore Turris Claræ Officiali Illuſtriſsimi Marchionis Franciſci Sfortiæ.

EPITOME.

Carceratus à Iudice laico, cuius vtì Clerici remiſſionem petit eccleſiaſticus iudex, manere debet in vinculis apud ſecularem, donec per ipſum eccleſiaſticum cognitum fuerit, an ſit remittendus, nec ne?

Idem concluditur de officiali feudatarij detinente aliquem, quem Maior Magiſtratus ſibi remitti debere prætendit.

RESPONSVM LXXVI.

DVm diſputatur an iſti carcerati ꝑ Prætorem Turris Claræ remitti debeant ad maiorem Magiſtratum, vtì ciues, vel incolæ Ciuitatis Parmæ, manere debent apud ipſum Prætorẽ qualitates p̃dictas negantem, non uerò maiori Magiſtratui ſtatim, & incontinenti conſignari, q̃uis ipſe cognoſcere debeat nunquid remiſſioni locus ſit, nec ne?

1 Probatur hoc optimo ſimili, de Iudice ſeculare detinente aliquem, quẽ Iudex Eccleſiaſticus vtì clericum ſibi remitti petit, nam licèt ipſe Eccleſiaſticus cognoſcere debeat vtrũ carceratꝰ ſit clericus, nec ne? & per conſequens an remiſſio fienda? manere tamen interim dẽt in vinculis apud ſecularẽ, ità in terminis decidit Innoc. in c. vt famæ, in princ. de ſent. excom. inquiens, quòd dũ Eccleſiaſticus cognoſcit an remiſſioni
2 locus ſit, vel ne? † Laicus ſuperſedere dẽt à procedendo, & ſubdit hæc formalia verba (ſed tñ à carcere ſuo ꝑꝑ hoc eum non relaxabit, q̃a hoc iudicio pẽdente, ſcz. an ſit clericus, nec ne? nihil innouandum eſt) Idẽ tradit Dom. poſt Lap. in c. ſi Iudex laicus. §. fi. per illũ tex. in glo. in ver. interìm, & ibi Lãdria. in appoſt. de ſen. excom. in 6. Ita quoq; conſuluit Fulg. in conſ. 123. præſuppoſitis ſtatutis in primo dub. in fi. Et in praxi ſeruari atteſtatur. Afflic. in conſti. apoſtatantes, num. 11. & Clar. in ſua pract. crim. q. 36. nu. 22. hoc idẽ pro conſtanti ſupponit glo. in d. c. ſi iudex, in ver. fecerit, & poſt eã Archi. in verſ. deprænhendit, dũ q̃runt quõ iſte carceratus in curia ſeculari litigabit coram Iudice Eccleſiaſtico? & dicunt, quòd per procuratorem producendo priuilegium clericatus, uel teſtes, qui de clericatu ipſo deponant.

Sic igitur in propoſito themate cõcludẽdum eſt dictos carceratos è carcerib. Prætoris Turris Claræ, non eſſe reuocandos, donec deciſum fuerit cauſam ad maiorẽ Magiſtratũ ſpectare, & ita practicatum fuiſſe hucuſq; videmus in ſimilibus
3 caſibus ꝑ præterito occurſis. † Ideo mutanda nõ ſunt, quæ diu certam interprætationem hahuerunt. l. minimè. ff. de legi. cum vulg.

Et vltra prædicta confirmatur hmõi practica
4 triplici rõne. † Primò euitandi gratia circuitum inutilem, ſi.n. remitterentur nunc carcerati à Prætore ad maiorẽ Magiſtratum, & maior Magiſtratus poſtea declararet cauſam ad Prætorem pertinere, venirẽt rurſus carcerati ad eundem Prætorem remittẽdi, & vt in adagio eſt, de Pilato ad Herodem, & de Herode ad Pilatum remitterentur; conſtat aũt oẽs inutiles circuitus à iure improbatos eſſe. l. Dñs Teſtamẽto, vbi Bar. & Doct. ff. de condi. indebi. l. cui fundus. §. ſeruũ tuũ, & ibi quoque Bart. Alex. & alij. ff. ſi cer. pet.

clem.

Digitized by Google

clem. Auditorē in fi. & ibi Card.de reſcr. Spec.
in ti.de libel.concep.§.ſequitur videre nu. 7.
5 Secūdò quia peruerteretur ordo iuris, exequē
do añ sñiam,debet.n.præcedere ſententia, aliàs
nimis propriè tentaretur ipſa executio,& nulli-
ter,vt inquit Imperator in l.1. C. de execut.rei
iud.Cognoſcendū eſt igr̃ in primis nunquid car
cerati remittendi ſint vel nè? & ſecuta ſententia
pro maiore magiſtratu, tunc legitimè peti pote-
rit eorum remiſſio,& non ante.
6 Tertiò,& vltimò quia priuaretur Prætor antedi
ctus de facto,& abſq; cauſę cognitione ſua quaſi
poſſeſſione detinendi carceratos,quod abſonum
eſt,& iuri repugnans, debent namq; citatio, de-
fenſio,ac ſententia præcedere,quamuis fiſcus ſit
qui agit l.defenſionis facultas,vbi Bar.&Ang.in
ſummario, & Bal.in 1.nota C.de iu.fi.li. 10.l.1.
C.de conduc.& procur.p̃d10.fiſ.li.10.& ibidem
Bar.& in l.ſi decreta,in fi.vbi ēt Bal.Saly. & alij,
7 C ſi propter.pub.penſi.†Quod in oī cauſa quan
tumuis ſummaria procedit Clem.ſæpe,§. nō ſic.
vbi Nat.& Ancha.de verb.ſigni.Soci. latè conſ.
12.in 1.q.li.1.Gabr.de cita.conclu.1.num.26.&
in qua ēt de plano procedi pōt,ſinè ſtrepitu,& fi
gura iudicij, de facto,& nulla iuris ſolēnitate ſer
uata,vt per Soci.vbi ſ.& Gab.ibidem nu. 37.ac
8 Menoc.de arb.iud.li.1.q.17.†Imò nec Princeps
ipſe aliter poteſt procedere,Clem.Paſtoralis,§.
cæterùm de re iud.glo.in l.fi.vbi Bal.& Caſtr.C.
de legi.Cur.ſen.conſ.20.Dec.conſ.410. nu.24.
Vant.de nulli.tit.de defect.cita.in princ. vſq; ad
nu.11.Gab.d.conclu.1.nu.9.†Et vendicant iſta
ſibi locū,ēt ad beneficiū iniuſti poſſeſſoris, q̃ dei
ci,& ſpoliari nō debet à Iudice de facto,& abſq;
ſolemnitatibus prædictis d.l.ſi de certa.vbi Bar.
& Scrib. in c. licèt de præben.in 6. c. inter quat-
tuor de maior.& obed.& ibi Inno.Abb. & alij,
Rom.ſing.266.poſſeſſio in conſ.69. viſo nu. 12.
conſ.158.in prin.& conſ.320.in 2.dub.Socin.d.
conſ.12.poſt nu.6.Feli. in c.fi.nu.24.de p̃ſump.
Dec.in l.vlt.nu.4.verſ. & hoc p̄cedit. C.de edi.
di.Adr.toll.in l.ſi pacto nu.4.C.de pac.cōſ.191.
num.9. & conſ.500. num.6.Marſ.ſing. 195. ne-
mo priuandus,Gabr.loco præcitato nu. 69.cum
9 innumeris ſim.Multò magis ergo ad beneficium
Prætoris antedicti obtinere debent,quem iniu-
ſtum detentorem eſſe non conſtat, ſed iuſtum
potiùs,ex quo deliquerunt iſti in ſua iuriſdictio
ne,& quod plus eſt,ibidem habitant,ibidem or-
ti ſunt,& eorum pater ortus eſt, adeo quòd ne-
dum reſpectu delicti,ſed etiam originis, & habi
tationis fundatam habet intentionem ſuam in
10 detinendo iuſtè,& legitimè carceratos. † Non
ſolum enim tria iſta ſimul iuncta effectum hunc
operari poſſunt, ſed vnumquodq; de per ſe. Gl.
in clem. 1. in ver.ſubditos de ſo. compet. quam
Doct.omnes ibidem ſequuntur, & alibi paſſim,
Dec.conſ.661.num.6.Rui.conſ.120.nu.9.in 4.
Rol.in tract.de luc.do.q.21.num.19.20. Ceph'
conſ.161.num.9.in 2.& eo maximè cum omnes
alios inquirendo,& capiendo prçuenerit c.pen.
in fi.de for.comp.l.ſi quis poſteaquam de iud. &
vtrobiq; per Scrib.

SVMMARIVM.

1 *INſtrumenta faciunt notorium.*
2 *Incolatum patris non ſortiuntur filij, licèt originem ſequantur.*
3 *Habitator differt ab incola.*
4 *Enunciatiua verba propter aliud emiſſa nō p̄bāt.*
5 *Inſtrumenta nil aliud probant, quàm quæ tempore celebrationis eorum geſta ſunt.*
6 *Sola aſſertio in inſtrumento dictis ſe talē, nō p̄bat.*
7 *Habitatio decennalis cum deſcriptione bonorum, in æſtimo incolatum probant.*
8 *Incolatus mutabilis, & variabilis eſt ad libitum.*
9 *Non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe.*
10 *Habitationem trāsferens peregrinari potiùs, quā domicilium transferre præſumitur,*
11 *Notorium ſola negatione offuſcatur, adeo quòd ab allegante probari debet.*
12 *Notorium facti tranſeuntis omnino probandum eſt antequam iudex ſuper eo ſe fundare poßit.*
13 *Præſertim quando notorium allegat cum circunſtātijs loci, & temporis.*
14 *Circunſtantiæ ſinè principijs probari nequeunt.*
15 *Acta faciunt notorium.*
16 *Iudices duo ſi contra delinquentem procedant vtè ſortientem forum ſuum, valet vtriuſq; proceſſus.*
17 *Subditus feudatarij, ſi ab officiali Principis pro delicto plectatur, pro quo veniebat à iudice feudatarij puniendus, & a Principe quoq; gratiam reportet, non tamen ipſi feudatario præiudicium facit, nec in petitorio, nec in poſſeſſorio.*
18 *Negligentia iudicis inferioris in adminiſtranda iuſtitia, facit vt cauſa ad ſuperiorem deuoluatur.*
19 *Frequens conuerſatio in loco, facit vt iudex delinquentem punire poßit, licèt non habeat firmam habitationem.*
20 *Temporis curſu mutationem recipientia, ſi in vno iudicio probentur, in alio tamē fidem non faciūt, quòd in eodem ſtatu permaneant.*
21 *Acta licèt notoriū faciant inter eaſdem perſonas inter aliàs tamen non probant.*

Pro eodem Prætore Turris Claræ.

EPITOME.

Incola Ciuitatis quis dicatur, vt Maiori Magiſtratui notoriè ſubeſſe dici queat?

Poſtea-

RESPONSVM LXXVII.

POſteaquã Ill. D. Auditor Crlminaliũ
pñtis controuerſiæ punctũ ad hoc re-
ducit,num carceratos, quorũ remiſ-
ſionẽ fiſcus petit,ciues, aut incolasCi
uitatis huius eſſe notoriè conſtet? Illuſtriſs. D.
Marchio Sfortia,eiuſq́; officialis iuri dicendo in
oppido Turris Claræ ppoſitus, adeo fundatã ha-
bent intentionem ſuam, vt de hac propria remiſ
ſione nullo pacto dubirare debeant; quod aper-
tiſſimè conſtabit,ſi doctiſſima motiua nouiſſimè
excitata ſuſtulerimus.
1 Primũ itaq; de inſtr̃is emptionũ factarũ per de
tentorũ pr̃em,in quibus ſe habitatorẽ Parmæ ap
pellat,vndè notoriũ reſultare dr̃,per tradita à Ti
raq.de retrac.par.1.§.2.nu.20. vnica reſpõſione
pęnitus eneruatur; nã dato ſinè veritatis pręiudi
cio,dictũ emptorẽ fuiſſe nedum habitatorẽ, ſed
ẽt incolã,non tñ ſequitur eius quoq; filios eiuſ-
dẽ Ciuitatis incolas eſſe,cũ alibi habitare,& do-
miciliũ,atq; incolatũ habere poſſint,vt oĩbus ob
2 uiũ eſt. † Neq;.n.paternũ incolatũ ſortiuntur fi-
lij,licètriginẽ ſequantur tex.eſt in l. placet, &
ſeq.atq; in l.aſſumptio,§.1.& in l.libertus, §.pa-
tris,& vtrobiq; Bar.ff.ad muni.Alberi. in d.l pla
cet,Io.de Plat. pulchrè in l.filios,C. de munic.&
origi.li.10.Alex.conſ.16.num.8.li.5.& in termi
nis nr̃is ꝑ interpretatione Decreti maioris magi
ſtratus,Boſſi.in ti,de ſo.compe.nu.28.ſi igitur in
ſtrumenta hm̃oi incolatũ notoriè facerent,id re
3 ſpectu patris tñ,non ẽt filiorũ procederet,† ſed
cauendũ, quia nec reſpectu pr̃is ꝓcedit, tũ quia
habitatorẽ ſolummõ ſe dicit,non incolã,& mul
tùm inter ſe differunt,vt rectè probat l.ciues.C.
de inco.li.10.& ibi doct.not.Rui.latè conſ.100.
nu.6.7.8.9.li.5.& in propoſito Boſſi.vbi ſ. n.26.
4 cum concor.† tum quia enunciatiuè non diſpoſi
tiuè loquit̃,& enunciatiua verba ꝑ aliud emiſ-
ſa non probant,l non nudis,& l.non epiſtolis,C.
de proba. l. ex his, C. de teſta.mili. c. ſi Papa de
5 priui.in 6.Crau.de antiq.temp.par.1.nu. 3. † tũ
q̃a inſtrumenta nil aliud ꝓbant,q̃ q̃ tp̃e eorũ ce
lebrationis geſta ſunt, Innoc.in c.qñ contra. de
proba.not.Scrib.in l.1.C.de iu.haſ.fiſ.li.10.Bar.
in l.Theopompus de do. p̃lega. & in l.per hanc,
C.de errog.mili.anno.li.10.Bal.plenè in l.iuriſ-
6 gen.§.ferrè de pac.† tum deniq; quia ſola aſſer-
tio dicentis ſe talem in inſtr̃o, nõ probat eũ eſſe
talem,niſi de qualitate illa aliunde conſtet Bar.
Fulg.& Alex.in l.ſi donatione,C.de colla. benè
facit l.neq; profeſſio cum no.C.de teſta.
7 Ad ſecundum de habitatione decẽnali cũ de-
ſcriptione in æſtimo Ciuitatis,quæ ex l.1.& d.l.
ciues,C.de inco.li.10.incolatũ probare dñr, ea-
dẽ cõuenit reſponſio,q̃ primo loco fuit p̃cedẽti
arg.tradita, ſiquidem quicquid de incolatu pr̃is
ex ſupradictis reſultet,certum eſt ad filiorũ inco
latum inferri non poſſe d.l.aſſumptio,§.1.cũ cõ
cord.adductis. Accedat quòd p̃dicta nõ ſufficiũt
niſi ſe pñtauerit corã Mag.Cõmiſſario, & depu-
tatis Peræquationis,ac ſe obligauerit,& iuraue-
rit ſm̃ formã proclamationũ editarum de anno
8 1559.vt ipſorũ lectura liquet aptiſſimè. † Inſup
neq; patris incolatus propterea notorius hodie
dici põt,cũ mutabilis ſit,& ſola voluntate conſti
tui,& mutari queat,l.nihil, & l.de iure,vbi Bar.
d.l.libertus,§ patris ad munici. q̃uis.n. peræqua-
tionis tp̃e incolatũ,& domicilium in hac Ciuita
te habere voluiſſet, potuit poſtmodũ pœnitere,
& illud relinquere per ſupradicta,& per d.l.1.C.
9 de inco.ex oppoſito deductã. † Nimirũ notorie
tas nulla exinde colligi põt pro tp̃e pñti,q̃a non
probat hoc eſſe,quod ab hoc contingit abeſſe l.
neq; natales,C.de proba.c. in pñtia de proba.cũ
vulg.Et tantò minus cum notoriũ ſit exaduersò
eundẽ hoc tp̃e in iuriſdictione pręd.Illuſtriſs.D.
Marchionis demũ apertã,& ſic larẽ hr̃e,fortuna
10 rumq́; ſuarum maiorem partem retinere,† vndè
colligitur,quòd ſi alibi quandoq; profectus eſt,
peregrinari potiùs voluiſſe credendus ſit, quàm
domicilium perpetuò transferre d.l. ciues in fi.
& ibi Bar.& Scriben.
Tertium in quo totũ rei pondus conſiſtit, ſola
negatione tollitur, nam dum p̃ſupponit Illuſt.
D.Motiuans carceratos eẽ cõtinuos habitatores
Ciuitatis Parmæ,totũ potiùs oppoſitum aſſeue-
rat Illuſtriſs.D.Marchio,& termino dato, incon
tinenti probare paratus eſt. Nempe eos in villa
ſua Solignani natos eſſe,atq; educatos, ibidemq́;
habitaſſe cõtinuò,& adhuc habitare cũ familia,
11 p̃ſertim maior natu rixæ auctor. † Propterea ex
hoc ẽt capite notoriũ ceſſat;cum ſola negatione
offuſcetur,& probatione indigeat l.3.C. qui ad
liber.procla. nõ lic.glo.nota in c.1.in ver.cõſer-
uatores,ff.de off.deleg.in 6. not.Scrib. in l.2.C.
de procu.latè Butri.in tract. de noto.arti. 2.n.5.
12 cum ſeq. † & quòd notorium facti tranſeuntis,
quale iſtud eſt,probandũ ſit eſſe verũ,antequam
notoriũ dici queat,aliàs ſuper eo Iudex ſe funda
re non poſſit, probatur in c. quantò de tranſlat.
p̃lat.plenè Card.Zabar.conſ.56.nu.6.7.8. Crau.
13 conſ.711.nu.2. † & p̃ſertim qñ notorium eſt ex
circunſtantijs loci, & tp̃is, vt hoc nr̃o caſu, quo
notorium eſſe dr̃ carceratos longo tp̃e habitaſ-
ſe in Ciuitate,tunc.n.impoſſibile eſt probare no
14 toriũ,niſi factũ ipſum ſimul probetur, † ex quo
circunſtantiæ ſinè principijs probari nequeunt,
doctrina eſt Bal.quem cæteri ſequuntur in l. ea
quidem nu.45.ad fi.C.de accuſa.
Reſtat quartum, & vltimum fundamentum de
allegata quaſi poſſeſſione maioris magiſtratus ꝓ
cedendi contra iſtoſmet in alijs delictis in terri-
torio Illuſtriſ.D.Marchionis commiſſis, ꝓ q̃bus
inquiſiti,condẽnati,atq; à Principe gratiati dñr,

15 † vt

Digitized by Google

15 † vt ex actis, q̃ rem notoriam faciunt, c. cũ olim, vbi Abb. de ver. ſigni. Crau. conſ. 302. nume. 6. Quoad hoc, vt in facto conueniamus, apparet Maiorem magiſtratũ contra vnũ ex eis pro vulneribus ſorori illatis proceſſiſſe, & condẽnationẽ feciſſe eũdemq; Sereniſs. D. Duci preces porrexiſſe, ex quibus ſe habitatorem Ciuitatis Parmæ narrat, & grãm reportaſſe. Contra aliũ verò pro quadã rixa inquiſitionẽ inſtituiſſe, ſed ad cõdemnationẽ non deueniſſe. At pro eodẽ delicto eum quoq; inquiſiuit Prætor Turris Claręa, ac ẽt condemnauit. & hęc omnia ex actis apparent in vtroque foro geſtis.

16 Quoad hunc vltimum delinquentem, ceſſat pęnitùs, argumentũ, quia cum vterq; officialis proceſſerit, aut vterq; eſt in dicta quaſi poſſeſſione, q̃a vtriuſq; valet proceſſus ad not. p Doct. in c. cum M. Ferra. vbi ſignanter. Feli, & Dec. in fi. de conſtit. Boſſi. de for. compet. nu. 81. aut dubiũ eſt cuius poſſeſſio præualeat: conſequentrrq́; ceſſat allegata po maiore Magiſtratu notorietas, & eò maximè cum is à procedẽdo deſtiterit, alter aũt ad ſententiam condemnatoriam deuenerit.

17 Circa primũ verò, in quem ſolus maior Magiſtratus animaduertit; attendendum eſt. quòd ſi acta illius iudicij notorium facere concedamus, nihil tamen feudatario præiudicij afferre poterunt, neq; in petitorio, neq; in poſſeſſorio, vt in terminis tradit Boſſi. loco prǽcitato nu. 41. Vltra quòd nil aliud probabunt, quàm quod in eis continẽr, nẽpe delictũ fuiſſe commiſſum, reum inquiſitũ, & condemnatum, atq; gratiatum. Sed quia hinc non infertur de neceſſitate ad incolatũ delinquentis, non propterea conſequitur delinquentem fuiſſe incolã Ciuitatis notoriũ. Potuit. n. Magiſtratus ille maior, aut errore ductus, quia illum eſſe ſubditũ ſuũ crederet, prout verò ſimiliter credere potuit, ſtantibus, quæ de patre ſupra dicta ſunt, aut Prætoris Turris Claręa negligentia, (quæ certè magna fuit) inquirere, & con

18 demnare, † inferioris. n. Iudicis negligentia facit, vt cã ad ſuperiorem deuoluatur, Abb. in c. cæterũ in ver. quãdiu, de iud. & in cap. licet ex ſuſcepto de fo. compet. Afflict. latè in conſtitut. regni Iuſtitiarijs nomen, & normam not. 19. nu. 19. & 20. Pariſ. de ſind. in ver. negligẽtia in prin.

19 Sed, & rõne ſolius habitationis, idẽ facere potuiſſet, cuius reſpectu delinquens ẽt forum ſortitur, quinimò ex ſola frequenti conuerſatione l. fi. vbi Bar. not. c. vbi de. crim. agi opor. Boſſi. de for. compet. num. 72.

20 Inſuper aduertendũ, quòd cũ incolatus variabilis ſit d. l. nihil, cum concord. allegatis, non infertur de neceſſitate, quòd hodie quoq; incola ſit huius Ciuitatis, qui olim fuit, per notabilem doctr. Bar. in l. cura, §. 1. de mu. & hono, dicẽtis, quòd in his quæ curſu temporis mutationẽ recipiunt, probationes factæ in vno iudicio non faciunt fidem in alio, eapropter ceſſat notorium pro fiſco adductum, quia non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe, vt ſupra.

21 Vltimò non eſt omittendum, quòd acta memorata licèt notorium faciant inter eaſdẽ perſonas, inter alias tñ nec faciunt notorium, nec ẽt probant, l. ſæpè cum materia, ff. de re iud. glo. in l. 2. in ver. exhibere, ad fi. & ibi Scriben. oẽs maximè Rip. nu. 26. C. de eden. Bar. & alij in l. cum lite, ff. iudi. ſol. l. ſed & ſi poſſeſſori, §. fi. & l. ſeq. de iureiu. c. inter dilectos de fi. Inſtru. rub. & ro. titu. C. res inter ali. ac. cum vulg. Multis igitur modis euitatur hoc quoq; fiſci fundamẽtum. Idcirco concludendum eſt carceratos à carceribus Turris Claręa in quibus detinentur in præſentiarum non eſſe amouendos L. D.

S V M M A R I V M.

1 *ALternatiua requirit tantùm alteram partem verificari.*
2 *Aſſerenti id quod nunc eſt, aliàs nõ fuiſſe, incumbit onus probandi.*
3 *Diuinationes à iure improbatæ.*
4 *Data inſtantia corruit fundamentum.*
5 *Coniecturis locus non eſt in re clara.*
6 *Allegare inconueniens non eſt ſoluere.*
7 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*
8 *Exceptionis proprium eſt declarare in quibus terminis regula procedat.*
9 *Exceptio non poteſt facere, quòd ſub regula comprahendantur, quæ aliàs non comprahenderentur.*
10 *Interpratatio quæ cõtrarietatem inducit fugiẽda.*
11 *Vltima pars ſententiæ præcedentibus aduerſans illis derogat.*
12 *Origo rei magis attendenda, quàm accidens.*
13 *Probationes ſuas quis impugnare non poteſt.*
14 *Caſus ommiſſus diſpoſitioni iuris relinquitur.*
15 *Aquam in fundo meo oriẽtem poſſum pro libito quo mihi placuerit diuertere.*
16 *Sententia reuocata nullum effectum parit.*
17 *Copula cadit inter diuerſa.*
18 *Verba ennunciatiua propter aliud emiſſa non probant quando ſuper ennunciato diſputatur.*
19 *Res inter alios acta, non præiudicat tertio.*
20 *Non entis nullæ ſunt qualitates.*
21 *Incertitudo probationem vitiat.*
22 *Paria ſunt non eſſe, & non apparere.*
23 *Mutationes demonſtrationum rei, non præſumuntur, etiam in antiquis, niſi probentur.*
24 *Pluralitas rerum præſumitur.*
25 *Identitas rerum ab allegante probanda eſt.*
26 *Veriſimilitudo eſt cognata naturæ, & quod veriſimile non eſt, falſitatis habet imaginem.*
27 *Noluiſſe quiſq; dici debet id quod non dixit, quando*

Digitized by Google

do facile ei erat exprimere.

28 *Verba ſententiæ,& cuiuſq; diſpoſitionis non debent eſſe ocioſa,& ſinè effectu operandi.*

29 *Demonſtrationes plures vincunt pauciores.*

30 *Reum in caſu dubio abſoluendum.*

Pro Perilluſt D. Giberto Sanuitali Salæ Comite,&c.

EPITOME.

De interpretatione antiquarum ſententiarum,& aliorum inſtrumentorum,ac teſtium,accuratè, & ſubtiliter agitur,dum de identitate, & diuerſitate riui, & fontium quorundam in antiquiſſima lite,diſpendioſaq; diſceptatum fuit,in Sereniſs.D. Ducem Octauium nouiſsimè compromiſſa.

RESPONSVM LXXVIII.

PRo reſolutione motiuorum in hac ardua cã contra Perilluſt.D.Salę Com. exhibitorũ,multa poſſent adduci, tũ ex innumeris teſtibus,inſtr̃is, & sñijs antiquis hincinde productis,tùm ex natura rei, atque oculari inſpectione, deſumpta; ſed rem breuibus perſtringam, vt Illuſt. Dominus Auditor,citiùs,ac faciliùs Sereniſs.D. Duci N. cauſæ ſtatum referat,qui ſua indicibili prudentia, controuerſiam iſtam iam ducentis annis,& vltra vigentem, dirimere, & de immortali mortalem reddere valeat.

Primũ igitur de sñia Lanterij, & Pauini, qbus adfuiſſe fontes in Riuozenę,ſiue Caſedei pręſupponi vr̃,qui nõ ſunt nunc in Riuo ſuperiori, ſed tm̃ inferiori;non ſolum tollitur, ſed retorquetur duplici rõne. Altera quia contrariũ in facto veri⁹ eſt, qñquidẽ in ſuperiori quoq; riuo in ea parte quæ nunc exſiccata eſt,fons vnus perennis,& abũdãs cõſpicit̃,& paulò ſuperiùs vbi aqua adhuc defluit, plura ſcatet in eodẽ riuo ſortumina,quę aquam ipſum ſurgere faciunt, & quodammodo bullire, vt ad oculum patet; Altera qa ali⁹ adeſt in territorio zenæ riuus, cui nomẽ Recolẽtę, in quo multa quoq; Sortumina oriuntur eundẽ ſuperiorem riuum ſtatim ingredientia, vt intuentibus ẽt patet,quæ poſt ingreſſum p̃dictum pars ipſis dici pñt, vt in 6.& vltimo motiuo fatetur Illuſt.D.meus etiam ante ingreſſum,de riuo fontium Zenæ tractans,& hoc quod oculis cernitur aliàs quoq; veriſſimum fuiſſe ſuadetur ex deductis, & prolatis per Reuerendos Canonicos aliàs coram Romano, in quo iudicio capitularunt,& probarũt multa oriri ſortumina in dicto riuo recolentæ, quæ in riuũ memoratũ cadebãt, & decurrebant, conquerebantq́; de D. Morello de Parma tunc zenæ dño, quod illa diuertebat, & ad ſolitũ curſum ad locũ Caſadei fluere impediebat. Cum igr̃ sñiarũ verbis ſatisfiat, demonſtrando nedum aquas ſcaturientes in territorio Zenæ,in alueo recolentæ, quæ ſtatim ſubintrant in riuum ipſum, ſed ẽt aliàs originaliter ſcaturiẽtes in ipſomet riuo, ceſſat oĩno prædictum obiectum,quod ſolet eſſe principale fundamentum Reuer.Canon.quodq́; Rotã induxit malè informatã, & horũ oĩum ſortuminũ ignarã, ad deciden.fontes zenæ contineri in primo capite ſententiarũ,cũ re ipſa ſub ſecundo tm̃,& tertiò contineantur, in quibus condemnantur in primis Zenæ Domini ad perpetuã riuorũ oĩum purgationem in territorio ſuo decurrentium,& ſcaturientium,& eis deinde vſus ſcaturientium vt s̃. concedit̃ indiſtinctè pro irrigandis terris ſuis ad ſaturitatẽ, non verò ꝑ tribus tm̃ diebus ſingulæ hebdomadę, vt in pri.capite de ſolo riuo loq̃tur.

Inſuper pro rñſione huius primi dubij aduertatur,quòd ſententiæ memoratæ non p̃ſupponunt pro conſtanti fontes in riuo Zenæ adfuiſſe tunc tp̃is,ſed loquuntur alternariuę in riuo, ſiue loco
1 zenæ, † & ad verificationẽ alternatiuę verificari ſufficit alterã partẽ l.ſi hæredi plures de cond.
inſtit,l.hæc ſcriptura de cond.& demonſtr.l. ſi is
q ducenta,§.virum de re.dub.cum vulg. & huic
reſponſioni applaudent, quæ interiùs retulit Illuſt. Dominus meus in dicto ſexto motiuo de quo loco ſuo agemus.

Secundum principale dubiũ ellicitur ex duobus p̃ſuppoſitis,quorum vnum venire videtur in cõſequẽtiã alterius quòd.ſ.tp̃e sñiarũ Molendinũ zenæ non adeſſet,nec riuus ſuperior; nam ſi illud non aderat, vtiq; nec iſtum adfuiſſe credendum eſt. Et quòd Molendinum de Pellatis prope zenæ Caſtrum per ictum baliſtæ extabat, vt ex actis apparet, incompatibile cum dicto molendino zenæ; ob nimiam vicinitatem, fuiſſet.

Quòd aũt vnicus riuus adfuerit ex eo quoque ſuadetur, quòd in tot ſcripturis antiquis in hac cauſa productis de vno ſolo fit mentio,nunc riuo zenæ,num Caſedei ſimul, nunc aliter nuncupato, & ſi aliter diceremus, ineptè ſe geſſiſſent Lanterius,& Pauinus pluralitatem riuorũ p̃ſertim ità vicinorum, & in eundem riuum poſtea deſinentium, clariùs non diſtinguerent.

Pro reſponſione autẽ huius ſecundi motiui bipartiti. Vtrumq; præſuppoſitum à veritate alienum dicimus. Quoad prędictum.n.molendinũ zenæ, ante ſententias extitiſſe conſtat ex inſtr̃o locationis de eo ſpeciatim factæ per Morellum vſq; de anno 1442.in actis ꝑducto,ex ipſius ædificij vetuſtate; antiquiſſimum namq;,& vetuſtate penè ruẽs apparet, vltrà quòd iuris præſumptione,id ꝙ nunc eſt in præteritum quoq; fuiſſe

credi-

Digitized by Google

creditur,niſi contrariũ probetur † ita quòd aſſe-
renti rẽ q̃ nunc eſt aliqñ non fuiſſe incũbit onus
probandi l.ex perſona, vbi doct.C. de probat.l.
ſi hi qui adulterij, C.de adult.l. 1.§.ſi magiſtrat⁹,
ff.de magi.conue. Alcia.in tract.præſumpr.reg.
2. præſump. 26. Vndè cum molendinum iſtud
nunc ſit,& quidem antiquiſſimũ. Reu.aũt Cano
nici id ipſum certo tp̃e minimè fuiſſe aſſerant,&
negatiuã hanc non probent, facilè ſuccumbere
debent. Nec faciunt negociũ, quæ aduersùs in-
ſtrumentũ locationis memoratæ adducũtur,†cũ
diuinationes ſint iure noſtro improbatæ l. ſi pu-
tator ad l.Aquil.Minuſq; officit coniectura ſum-
1 pta ex vicinitate molendini de Pellatis, tùm q̃a
veritati cedit,vt inferiùs dicemus, tum quia idẽ
molendinũ ſemper fuit inter partes controuer-
ſum,& aliqñ à Dñis zenæ deſtructum, vt ſenten
tiæ memoratæ p̃ſeferunt, imò expreſſim dictãt,
vndè facilè datur intelligi, quòd ipſi zenæ Dñi
nolebant illud ſtare p̃p detrimentũ quod molẽ
dino ſuo inferebat. Sed apertiùs confirmatur di
cta coniectura, ex quo ſcriptura mentionem fa-
2 ciens,de vicinitate prædicta,confecta fuit per vi
ginti vnũ annos poſt locationẽ prædictã. Enim-
uero relatio Iacobi de Carcano, q̃ deſignat ſitũ
molendini de Pellatis propè Caſtrum zenę per
ictũ baliſtę,vel circa,emanauit de an. 1463. vt in
regiſtro Perilluſt.D.Com.fol.282. & 284. loca-
tio aũt molendini zenę facta fuit de anno 1442.
ſed accedat, quòd eadum relatio manifeſtum
facit dictum molendinũ de Pellatis tũc nouiter
3 fuiſſe conſtructum, & paulò ante ipſam relatio-
nẽ,ac ſuper fundo dicti Morelli à Reu. Cano.in-
debitè occuparo ſic quod in odium Dñi zenę, &
contra eius voluntatem conſtructum apparet lõ
gè poſt molendinum zenæ, ideò coniectura in
oppoſitum conſiderata innauis redditur.

Sed poſito,(citra veri p̃iudiciũ,) quòd molen-
dinũ zenæ tunc tp̃is conſtructum nõ fuiſſet, vbi
nunc eſt,non tamen ſequitur riuũ quoq; ſup̃io-
rẽ non adfuiſſe,quia verũ non eſt, riuum ipſum
ad nil aliud deſeruire, vt in motiuo ſupponitur,
q̃ dicto molendino, quandoquidem irrigationi
circũſtantiũ agrorum aptiſſimum ſit,imò neceſ-
ſarium,cum ſint multùm eleuati, & à riuo infe-
riori multùm depreſſo, irrigandi beneficium ha
bere nequeant,ſed à ſuperiori tm̃, vt ad oculum
4 patet, † data ergo inſtantia corruit fundamentũ
d.l.ſi is,qui ducenta,§. vtrum de re. dub.

Secũdũ aũt præſuppoſitũ, quòd riuus ſuperior
non adfuerit,ſed inferior tm̃,ſalſum ẽt oſtendiẽ
(vltra prædicta) cùm iuris præſumptione me-
morata, alio prẽſertim nõ docto p̃ Canonicos,
quibus onus probandi incumbit vt s̃,'tum ex an
quiſſimis arboribus ab vtraq; parte conſiſtenti-
bus,tum vel maximè ex pluribus locis antiquo-
rũ p̃ceſſuum ab ipſiſmet Canonicis productorũ
videantur q̃ſo teſtes ad eorum inſtantiã exami-
nati coràm Magiſtris intratarũ Placen. de anno
1510. primus Io.de Montanarijs deponẽs aquã
fontis exiſtentis aliquantulũ ſupra Caſtrum ze-
næ decurrere conſueuiſſe per canale ipſius fon-
tis,& deponens deinde de riuo ſuperiori in eo-
dem territorio zenæ, quem appellat il Canale
delliFrati,& per quẽ decurriſſe aſſerit aquas Ce
reti,& Carpaneti,& de ſexaginta annis pręteri
tis idem affirmans,ex cuius dicto manifeſta col-
ligitur riuorum diuerſitas,& ſeparatus eorũ cur-
ſus,iſte teſtis eſt in regiſtro Cano.fol. 236.

Secundus aũt fol.240. deponit ſignanter de ri
uo fontium zenæ,& de riuo zenæ, ſiue Caſedei,
quartus fol. 249. aſſerit aquam fontium appella-
ri la fontana baſſa, & decurrere, & labi iam an-
nis 30. in Canale zenæ,ſiue Caſedei,prout nunc
quoq; labitur quando Perilluſt. D. Comes ea nõ
vtitur pro irrigandis terris ſuis, quod eſſe non
poſſet, ſi dictum canale, ſiue riuus cecidiſſet in
in fontibus,& vnicũ riuũ conſtituiſſet, vt exad-
uersò præſupponitur,octauus pag. 261. idẽ depo
nit,& nonus pag. 265. diſtinguit duos riuos vl-
tra riuũ zenæ ſiue Caſedei. Primũ appellat fon-
tis ſuperioris, quem cluſatũ fuiſſe qñq; aſſerit p̃
Dominos zenæ p̃pe molendinum Cereti, & ſic
denotat hos eſſe fontes Cereti, ſm̃ appellat la
fontana di ſotto, in quo cluſam aliam ſimiliter
factam aſſerit,nè in riuũ Caſedei laberẽ, & de
30. annis antecedentibus pariter loquitur. eoſdẽ
tres riuos diſtinguit xiij. pag. 271. & 273, deci-
muſquintus pag. 27⁸. & ſeq. & clarius, decimus-
ſextus pag. 281. & ſeq. atq; decimusnonus pag.
288. inquiens fontes zenæ oriri ſecus riuũ zenę,
ſiue Caſedei, non in riuo ipſo, vt in contrarijs
p̃ſupponitur. Ad idẽ quoq; videatur. Vigeſimus
primus teſtis pag. 293. & de duobus riuis fontiũ
ſuperioris, & inferioris decurrentibus in alium
ſępè dictũ deponit quoq; xxv. pag. 312.

Sed & ipſimet Reu.Cano.in contradictione fa
cta de an. 1495. coram Regijs intratarum magi-
ſtris tp̃e confiſcationis bonorum Traiani de Par
ma, Morelli filij, expreſſim nominant cauum, &
aquam fontis zenæ,& eſt pag. 169. dicti regiſtri.
Et in ſententia ſuperindè lata contra quendam
Brandolinum conductorem, eadem verba repe
rita ſunt pag. 176. ſucceſſiuè quoq; in alia inſtan
tia coram Referen. Placen. eadem replicãt Can.
pag. 216. quiquidem Referendarius in ſua qua-
dam pronuntia poſtmodum pag. 723. nominat
riuum appellatũ, la fontana, territorij zenę, ſed
& ſententia,ſeu laudum Lanterij pluralitatem ri
uorum ſupponit in illis verbis (per modum ſinè
omni pęnitus impedimento ipſa aqua per dictũ
alueum, ſeu lectum in ſuis riuis.

Extant quoq; duo Inſtrumenta publica de an-
no 1474 confecta, q̃ de riuo fontis zenę mentio
nem faciunt, Alterum venditionis factę per D.
Vgolinum Chriſtianum Antonio Milano, Alte-
rum

rū verò donationis factæ p filios Morelli pdicti eidē Antonio,& ſunt inſtra nouiter reperta,atq; in pręſenti iudicio compromiſſorio producta.

Extant deniq; quamplures teſtes PerIlluſt. D. Comitis in hac cauſa examinati ſup 3.cap. vſq; ad nouum excluſiuè,deponentes nedum de exiſtentia riui fontiū zenæ ſeparati à riuo Caſedei, ſiue zenæ,ſed ēt de antiquiſſima, & immemorabili quaſi poſſeſſione dominorum zenæ vtendi aqua dictorū fontiū pro irrigandis eorū prædijs ad libitū,qui falcem ad radicē pñtis controuerſiæ ponunt,tantò magis qa teſtes RR. Canonicorum, qui contrarium depoſuerunt falſum depoſuiſſe conuicti,& confeſſi fuere,& de falſo puniti,vt in proceſſu criminali Romæ agitato, & in præſenti cauſa reproducto.

Non eſt igitur hæſitandum,quin plures riui per territorium zenæ fluxerint,tàm ſententiarū tempore,quàm ante,& poſt,prout nunc quoq, fluūt de quatuor.n.conſtat nempè de riuo molédinorum,q zenæ,ſiue Caſedei nuncupatur, de riuo Recolentæ,de riuo fontiū Cereti, & de riuo fontiū zenæ,meritò ſublatū pęnitus remanet ſecundum dubiū,vnicū riuū pſuppònens; coniecturis
5 in oppoſitū perpenſis non obſtantibus,† quibus in re tam clara locus non eſt,l. ille, aut ille §. cū in verbis de leg.3. cum vulg. quamquam illis ēt ſingulis tutum patet reſponſum. Nam ad primā de molédino zenæ aliàs non extante, ſatisfactū fuit ſuperiùs. Ad ſecundam, quòd in ſcripturis autiquis nulla ſit mentio pluriū riuorum contra rium apertiſſimè liquet ex tot proximè relatis.
6 Ad tertiam aūt de ineptitudine ſententiarum pdictarum, dicimus quòd allegare incōueniens non eſt ſoluere legem l. is qui reus de pub. iud. vbi Bal.& in l.ſi pr,C. de noua.Dec.in l.ſingularia nu.16.ſi cert.per. Sed,& ſecundo loco dicimus ſatis aptè,& diſtinctè illas loqui,niſi cauillētur,cum diuidant vſum aquæ riui zenæ, ſiue Caſadei inter dominos zenæ,& Cano. per tres, & quatuor dies ſingulæ hebdomadæ, vt in eis legitur, & aliarum omnium in territorio ſcaturientium vſum tribuant zenæ dñis pro terris ſuis ad ſaturitatē tm̄,& pro reſſiduo dictis Cano.

Et hic quæſo aīum intendat Ill. D. meus, quia germanum ſenſum harum ſententiarum explicare intēdimus. Nullibi.n.in eis legitur,quòd alīqui fontes vel Sortumina ſcaturientia in tetritorio zenæ decurrere debeant ad locum Caſedei, niſi poſtq̄ Dñi zenæ eis vſi fuerint ad ſaturitatē.

Nā tria ſunt capita circa has aquas diſponentia,& in primo illo capite, in quo ſe fundant Cano.datur eis tm̄mō aqua riui zenæ,ſiue Caſedei pro quatuor diebus, nulla facta mentione ſontiū,aut ſortuminū.In ſequenti aūt capite,vbi cōdemnantur Morellus, & ſucceſſores ad pperuō purgandum alueum riui prædicti,& ſontanellas in dicto loco zenæ,ſeu alueo prædicto ſcaturiētes,vt in laudo Lanterij, & ſimiliter vbi cōdemnātur ad purgationem dicti riui, & aquarum in loco dicto,ſeu alueo ſcaturiētium, vt in ſentētia Pauini,non propterea ius aliquod tribuit Canonicis in ipſis ſontibus,& alijs aquis, ſiue ſurtuminibus; Dum aūt ambò illi Iudices ſubdunt, modum,& qualitatē purgandi in hæc verba (Per modum quòd ſine oī impedimento, ipſa aqua per dictum aluem, ſiue lectum ipſius riui ad dictum molendinum terras,& bona Caſedei labi, & decurrere poſſit) & Pauinus ēt addit,& aquarum,ibi (ipſius riui,& aquarū.) Nihil etiā iuris tribuunt Canonicis in fontibus,& ſurtuminib², tum quia de eis non loquuntur, ſed de aquis dicti riui iam diuiſis,tum etiā quia huiuſmodi purgatio non tolleret, quin Domini zenæ vti poſſent hoc aquarū genere pro terris ſuis ad ſaturitatem, prout vterq; Iudex in tertio cap. ſtatim ſubiungit,ſed ſatis eſſet, quòd ex purgatione reſultaret habilitas lapſus aquarū oīum,ita vt nullū haberent impedimentum pro illo tpe, quo labi permittuntur, videlicet pro quatuor diebus reſpectu aquæ riui zenæ, ſiue Caſedei, de qua in pcedenti capitulo, & pro tpe quo Dominis zenæ,opus aqua non fuerit reſpectu fontiū,& ſortuminū, ſi modò in hoc a.cap.de ipſis fontibus, & ſortuminibus tractari voluerimus, vt in 3.

Difficultatis ergo non nihil facere tm̄ videtur illa exceptio,ſeu reſeruatio facta per modū parentheſis (ſaluo vſu aquæ dicto Morello dictis tribus diebus vt pmittitur) quæ priùs in laudo leguntur, & in ſententia repetita ſunt in perſonis filiorū,& hæredem ipſius Morelli, vī namq; iſta exceptio tacitè ius tribuere Canonicis pro
7 quatuor diebus in oībus aquis,† quaſi quòd regulam in non exceptis confirmet ad ipſorum beneficium,l.nam quod liquidè de pen.lega.ſed re ipſa non eſt hic verus ſenſus, quia nil aliud voluerūt Iudices in illa reſeruatione,ſeu exceptione,niſi declarare, quòd per grauamen iniunctū Morello,& hæredibus purgandi continuò, & in perpetuū alueum riui,& aquarum vtſupra, nolebant tamen ipſis præiudicare in iure, & facultate eidem ſuperiùs data retinendi,ſ.aquas riui tribus diebus, & tribus noctibns cuiuſq; hebdomadæ pro irrigandis eorum terris. Enimuero abſq; huiuſmodi declaratione, pbabilis dubitatio oriri poterat ſuper interpretatione ſententiarū,quę manifeſtam contrarietatem comprehendiſſent, ſiquidem facultas vtendi aqua riui pro certo tēpore,& ſic cluſandi riuum pro diuerſione,& irrigatione,directò repugnare vī oneri purgandi taliter ipſum riuum continuò,& in perpetuum, quòd aqua per eum fluere,& labi poſſit ad inferiora loca, nimirum tali declaratione opus fuit ad ambiguitatē, & repugnantiam tollendam, & hoc eſt proprium exceptionis officium, declarādi,ſcz in quibus terminis regula procedat Imol. in l.

in l.ſilio pterito,de iniu. rup. teſta. Com.conſil. 195.col.1.vol.1.Feli.in c. qm frequẽter in prin. vt lit,non cõteſt.Cagno.in l.1.nu. 32. poſt alios adductos de reg.iur. Virtus.n.exceptionis inqt ipſe ſub nu.33.duplex eſt,eximere,extrahere,& virtutem indefiniri,ſeu obſcuri ſermonis,& præcedentis diſpoſiti declarare,l.fin.§.cui dulcia, de tri.& ob. leg.

9 Præterea non poſſumus dicere, quòd iſta exceptio quoquomodo ius tribuat Canonicis in fontibus,& ſortuminibus,quia nedum regulã in cęteris firmaret,ſed ampliaret, & extenderet ad ea quæ aliàs ſub regula præcedente non comprehenderentur,q iuris regulis repugnat,l.in generali,§.vxori,de vſufr. leg. & ibi Bart.l.Lucius,§.hæredibus, vbi Ang.& Caſtr.ff. ad treb.l. qntus, de au.& argen.leg.plenè Rui.conſ.23.& 29.li.1. conſ. 18. & 129.in 2.Cagno.alios citans d.l.1. no.34.35.36.Cauendum eſt ẽt ab illa interpręta tione,qa ſequẽti capitulo vtriuſq; ſñiæ manifeſtè repugnaret,cõcedẽti Morello,& ſucceſſorib⁹ vſū oſum aliarũ aquarũ ſcaturientiũ in territorio zenæ; vltra riuum prædictum, pro irrigãdis terris ſuis ad ſaturitatem, & condemnati eoſdem ad permittendũ illas tm̃ decurrere ad beneficium Canonicorum; poſtquam ſic eis vti fuerit,ſi.n.in riuo fontium zenæ,vel ſcaturientibus in dicto territorio ius haberent Canonici pro quatuor diebus, & noctibus, contrariaretur ex diametro facultati prædictæ conceſſæ Dominis zenæ. Ideo fugienda eſt talis interpręta tio l. vbi repugnantia cum materia de reg.iur.

Aut ſaltem ſequeretur, quòd vltimum hoc caput ſententiarum pcedentibus aduerſans, & eis derogans,attendi deberet per glo.nor. in terminis in c.pdicatur in ver.imò 16.q.1.quam ſequitur Bal.in l.1.verſ.ſed iuxta præmiſſa, & ibidem Iaſ.nu.25.& ſeq. C. de fur.& idem Bal. in l.non dubium in 5.oppoſ.C.de legi. Imol. in l. Iudex poſteaquã col.1.& ibi Iaſ.nu.3. de re iud. Alex. conſ.90.col.fi.vol. 1. Abb. in cap.innotuit in 6. nor.de elect.& in c.accedens nu.9.vt li.non conteſt.Feli.in c.qualiter il 1.nu.30. verſ. fallit 2.de accuſ.nu.4. C.de pact. Rom. conſ.14.& ibi latè Mandoſ.in addi.Vndè quoquo ſe verbant Reu. Canonici nullum ius vigore ſententiarum prædictarum in aquis extra riuum ſcaturientibus habere poſſunt,niſi quatenus irrigatione prędio rum Dominorum zenæ ſuperfuerit.

Tertium principale dubium à ſimilitudine reliquæ partis riui deſumptum retorquetur,nam cũ riuus origiuem à flumine Cherio ducat,ut Reu. Canonici capitularunt, & eorum teſtes depoſue runt,& vſq; ad Molẽdinum zenæ vniformis ſit, quia totus manufactus,& eiuſdem fere magnitu dinis,vtiq; dicendum eſt, quòd eouſq; idem nomen retineat;Nec curandum,quòd poſt dictum molendinum maior exiſtat riuus, qñquidem id ſit ex accidenti propter alios riuos prædictos in eum ſubintrantes hyberno ſaltem tpe. & maio-

12 ri alueo egentes, † origo namq; rei magis attenditur,quàm accidens l.q. habet,ff. de tutel. cum ſim. Pręterea ad hanc coniecturam fruſtra recurritur,cum planam,& apertam habeamus riuorũ fontium diſtinctionẽ à riuo Caſedei, ſiue zenę, vt ex probatis per ipſoſmet Reu.Canonicos ſu-

13 periùs patuit; à quibus ipſi recedere nequeunt vulg l.ſi quis teſtibus,C. de teſti. cum ſim.

Quarrum dubium ex verbis pluriũ iuſtſorum antiquorum elliciebatur,quæ reuera parùm,aut nihil ad rubũ ſaciunt.Nam laudum Pictoris tribuẽs ius in aqua, q decurrit per riuum Caſedei Dñis zenæ pro duobus diebus,& totidem noctibus,ac ẽt p tpe quindenæ, & pro reliquo Canonicis,nil releuat,quia non cogit ipſos zenæ Dominos ad permittendũ, quòd aquæ ſcaturientes in fundo proprio per dictum riuũ decurrãt, nec impedit,quin eas aliò diuertere poſſint pro ſua

14 vtilitate. † Eſt igitur caſus hic omiſſus,quod iuris cõis diſpoſitioni relinquitur l.ſi cum dotem,

15 ff.ſol.matri.l.commodiſſimè de liber. & poſth.† qua attenta, poſſunt de eis diſponere ad libitum,

16 l.aquã cũ materia,C.de ſerui.& aq, † Præterea reuocata fuit iſta Pictoris ſententia perPauinũ, ideò nullum pòt ſuper ea fundamentum fieri, l. 4.§.condemnatum,ff.de ſent.& re iud.

Ad inſtrumentum inter Bulſanum, & Fulgoſiũ celebratũ,in quo ceduntur iura in fonte,& riuo, & alueo, qui riuus appellatur Caſedei per duos dies,& duas noctes; vndè colligi vř, quòd Dñi zenæ ius non habebant in fonte,niſi pro duobus diebus,& totidem noctibus, & quòd fons,& riuus Caſedei,ſunt vnum,& idem. Reſpondetur non habeñ. eſſe in conſideratione quoad limitationem tpis prædicti,cum ſententiæ Lanterij,& Pauini,q tranſitum facere in iudicatum,contrarium determinent vtſupra, cumq; ex alio inſtrumento antiquiori ab ipſiſmet Can. producto videlicet locatione facta de anno 1382. per Leonardum Dulzanum,Petro de Guarinonibus,cõſtet de iure Dominorum zenæ in aquis riui Caſedei pro tribus diebus,& totidem noctibus, & eſt in rcgiſtro Cano.fol.52.

17 Quo verò ad vnitatem riui;retorquetur,quandoquidem diuerſitatem illorum manifeſtè probat virtute copulæ poſitæ inter fontem, & riuum ad not.in rub. de iur. & fact. igno. & quia riuum bis nominat ibi(in fonte,& riuo,& alueo & riuo,&c.) & apertiùs etiam probat in ſequentibus,dùm loquitur in plurali de ipſis iuris,ibi, (& alueo ipſorum) & paulò inferius (quod ius habendi aq ipſorũ)& eſt in reg.Cano.fol.332.

Ad laudum Hieronymi Landi, in quo ſit mentio de fontana,ſiue riuo Caſedei prope pontem

18 lapideum,& ſtratam mõtanariam, † vltra quòd ſunt verba enũciatiua propter aliud emiſſa,quæ non

Digitized by Google

non probant, quando ſuper enunciato diſputa-
tur.l.optimam. C.de contrahen.& commit.ſtip.
Bald. in l.ad probationem colum.2. C.locar. &
in l.fin.circa fin. C.ſi à non compet. Iud.Alexan.
conſ.136. num.2.lib.1.& conſ.202.lib.2.Crau.
19 & in tract.de antiqui.temp.par.1.nn.57.† Et qđ
laudum ipſum eſt res inter alios acta, quæ non
præiudicat tertio rubr. & to. ti. C. res inter ali.
act. reſpondetur quoque nõ conſtare vbi ſit lo-
cus ille deſignatus, nec ſciunt adhuc illum Reue
rendi Canonici ad oculum demonſtrare; ideo
20 nihil probare poteſt, † quia non entis nullę ſunt
qualitates. l. eius qui inprouincia. ff. ſi certum
21 petat.† & ratione incertitudinis probatio vitia-
tur.l.non hoc.c.vnde cogna.cap.in præſentia de
22 probat.† & paria ſunt non eſſe,& non apparere.
l. in lege. ff.de contrahend. empt.l.duo ſunt Ti-
tij, de teſtam.tute.

De teſtibus coram Lanterio examinatis ad
R. Canonicorum inſtantiam nulla ratio haben-
da eſt, quia nihil prorſus contra ſupradicta con-
cludunt, & ſi quicquam deponerẽt aduersùs tot
alias probationes, etiam per ipſoſmet Canoni-
cos inductas, nullam mererentur fidem. Ex alio
etiam fide carent, quia coram eodem Lanterio
arbitro reprobati fuere tanquam inimici D. Mo
relli de Parma tunc Zenæ Domini, interuenerãt
enim homicidio cuiuſdam eius nepotis, & vxo-
rem conuitijs, & inſultu cum armis affecerant,
vt in viſis dicti laudi legitur pag. 281. regiſtri
PerIlluſt. D. Com. & latius pag.349.

Inſtrumentum Dulzani ſuper venditione fa-
cta Ziliano idem continet, quod laudum Picto-
ris, loquitur namq́ue de duobus diebus,& dua-
bus noctibus, ideo tollitur eiſdem reſponſioni-
bus, quibus ſublatum fuit ipſum laudum, atque
inſtrumentum Dulzani celebratum cum Fulgo-
ſio, quas non repeto.

Alia duo inſtrumenta,in quorũ primo fit men
tio de riuo Caſedei,& ſtrata Carpaneti cohęren
tibus prædio vendito, & in ſecundo de eodem
riuo, atque de Caſtro dirupto ſubmouentur eiſ-
dẽ rationibus,quibus laudum Landi, & ſignan-
ter ex loci incertitudine, nullibi enim apparent
iſta loca,quibus demõſtrationes in dictis inſtru-
23 mentis relatæ conueniant, † & tamen cum in eis
ſe fundent Canonici, ſuæ erant partes identita-
tem locorum probare cum ſuis cõfinibus, & de-
monſtrationibus,mutationes enim nunquã prę-
ſumuntur, etiam in antiquis,niſi probentur.l.in
finali. ff.ſi.regun. l.2.& ibi gl.C.eodem tit.Hier.
de mon.in tract.ſi.regun.c.21.nu.1.& per to.

Inſuper quod attinet ad vltimum dictorũ in-
ſtrumẽtorum de Caſtro dirupto loquens,in quo
multùm ſe iactare conſueuerunt Canonici plu-
res aliæ ſuppetunt reſponſiones,nam primò con
ſiderandum eſt, non conſtare illud loqui de Ca-
ſtro Zenæ nunc extante;hoc eſt,quòd eodem lo-
co fuerit ędificatum vbi erat illud antiquum de-
molitum. Nec obſtat,quòd rerum,& ſic Caſtro-
rum pluralitas non præſumatur, vt ex aduersò
allegatur,quoniam regula iſta non facit ad pro-
poſitum, nõ enim dicimus nos plura extare Ca-
ſtra Zenæ nuncupata, ſed tantùm aſſerimus non
conſtare de identitate loci, in quo Caſtrum an-
tiquum,& modernum fuerit extructum:ſed præ
ſuppoſito, citrà veri præiudicium, regulam hu-
iuſmodi ad rem facere, certè contrarium verius
24 aſſerere poſſumus, † hoc eſt pluralitatem rerum
imò præſumi per ea, quæ ſcribit Ioã. And. quem
cęteri ſequuntur Cano.in c.auditis de pręſump.
& Alex.poſt multos relatos, in conſil.134.nũ.3.
lib.2.Iaſ.in l.2.in fi.C.de bo.poſ.ſecundùm tab.
Rui. conſ.46.num.16.in 4. Crau. latè conſ.112.
num.34.& per tot.

Et ſi admitteremus pluralitatem rerum non
præſumi, non tamen ſequeretur præſumi iden-
titatem, ſed cum vtraq; ſit facti, verius eſſet dice
re neutram præſumi per reg. l. in bello. §. factæ
25 de capt.& poſt l. reuer. † & modo hãc modo il-
lam proban. eſſe prout fuerit allegata; quare cũ
Canonici identitatem nunc allegent, & in ea ſe
fundent, capitulare, & probare illam debebant,
Bart.in l. 1.num.3. C.ſi vnus ex plur. Dec.d.cõſ.
109.num.2.cum concord.Menoch.conſil.21.in
fin.Sed vt apertiùs res ob oculos ponatur,diſpi-
ciendum eſt tempus,quo factum eſt inſtrumen-
tum illud, in quo de Caſtro dirupto fit mentio,
qui fuit annus 1356. ante quod tempus ſtabat
Caſtrum Zenæ vtſupra de anno 1352. vt ex in-
ſtrumento inuentarij bonorum cuiuſdam Dul-
zani legitur in extractu fol. 276. Vndè colligi-
tur, quòd cum non conſtet de demolitione po-
ſtea ſecuta, & reędificatione ſuperuenta, præſu-
matur idem Caſtrum nunc eſſe, quod tunc erat
per ſupradicta,& tantò magis cum iſti actus ſint
adeo notabiles, vt veriſimiliter eorum memoria
extare debuerit, & ſi extitiſſet veriſimiliùs eſt
Reuerendos Cano.alioquin multùm in hac cau-
ſa Solertes, probationem hanc minimè fuiſſe
26 omiſſuros, † Quod autem veriſimile non eſt,fal-
ſitatis habet imaginem,prout è contra veriſimi-
litudo dicitur cognata naturæ, pro legeq; habe-
tur Crau.poſt relatos conſ.61. num.9.conſil.73.
num.41.conſil.15.num.24.conſil.135.num.33.
conſil.269.nu.4.& latiùs in tract.ſuo de antiqui.
temp.par.1.nu.213.vſq; ad numerum 219.

Deniq; cum de præterito in pręſens pręſuma
tur vtſupra probauimus, ſtat iuris præſumptio
memorata, quòd Caſtrum Zenæ conſiſtens de
an. 1352. in ſuo eſſe perſeuerauerit nedum de
an. 1356. ſed longè poſtea,& vſq; in præſens,&
qui ſecus dixerit probandi onus aſſumat per ſu-
pradicta,ſed Reuerendi Cano.nil circa hoc pro-
barunt, ergo.

Quintum dubium ex multitudine ſententia-
rum

Digitized by Google

rũ deponi dr̃, q̃ in fauorẽ RR. Canonicorũ latæ
fuerũt; ſed qa de ſingulis sñijs ſpãliter tractatũ
fuit, & eas poti⁹ in fauorẽ DD. Zenæ cãtare oñdi
mus, & p̃ſertim Pauinã ab ambab⁹ partib⁹ acce
ptatã ad partes ideo ponẽdũ eſt hmõi dubium,
vel potiùs contra RR. Canon. retorquendum.
Sextũ, & vltimũ fuit ſupadditũ poſt aliorũ edi-
tionẽ, in quo põderanẽ sñiarũ verba p̃narrata cõ
dẽnãtia Dños Zenæ ad perpetuò mũdari facien.
fontanellas in alueo, ſiue loco Zenæ ſcaturiẽtes,
vt in laudo Lãterij, ac ẽt mũdari faciendũ alueũ,
ſiue lectũ dicti riui, & aquarũ in loco Zenę ſcatu
rientiũ, vt in sñia Pauini, p modũ quòd labi poſ
ſint ad ĩferiora loca ad beneficium Canonicorũ,
ex qbus colligiẽ fontes Zenę cõtineri ſub primo
gñre aquarũ in dictis sñijs exp̃ſſarũ, vt in ſacro
Rotæ Auditorio (ſalua tamen reuiſione) declara-
tum extitit. Vndè ſequitur, quòd DD. Zenę nõ
poſſint eis vti, niſi pro tribus diebus, & trib⁹ no-
ctibus ad inſtar aquarũ riui Zenæ, ſiue Caſedei.
Sed ex ſupradictis clara patet huius dubij ſolu
tio, p ea q̃ in tollendo 2. dubio abũdè dixim⁹, nil
etenim aliud ĩportãt p̃dicta verba niſi onus pur
gãdi oẽs riuos ad effectũ, ut aqua p eos labi poſſit
tpibus, & modis in sñijs ipſis exp̃ſſis; nõ verò cõ
dẽnãt Zenæ Dños ad pmittendũ aquas oĩum ri
uorũ, & fontiũ labi ad beneficiũ Canonicorũ p
quattuor dieb⁹, & quattuor noctibus ſingula he-
bdomada, put de aquis ſolius riui Zenę, ſiuè Ca
ſedei diſpoſitũ fuerat. Hui⁹ aũt interp̃tationis ve
ritas tã ex ppriertate verborum, quàm ex rõnib⁹
iam relatis manifeſtè patet, quas non repeto?
Verũtñ ex abũdãti, & ad maiorẽ rei dilucida-
tionẽ addo, quòd cũ Iudices antedicti in primo
capite sñiarũ ſuarũ aquas riui Zenę, ſiuè Caſedei
tm̃ diuiſerint modo p̃dicto, & de alijs de quibus
inferiùs mentionẽ faciũt, nihil tale diſpoſuerint,
quod facere potuiſſent, & ſciuiſſent, ſi voluiſsẽt,
27 cõcludendum eſt eas noluiſſe diuidere, nec in di
cto primo capite cõpręhẽdere p l. ſi ſeruũ, §. nõ
dixit Prętor, ff. de acqui. hęred. l. vni. § ſin aũt ad
difficiẽtis, C. de cad. tol. c. ad audientiã de deci.
Addo ſecũdò quòd laudũ Lãterij in eodẽ 1. cap,
dũ mentionẽ facit de fontanellis in lecto, ſiue al
ueo riui ſcaturiẽtib⁹, in qbus verbis potiſſimum
iaciũt fundamẽtũ RR. Can. duo p̃ſupponit, alte-
rũ, quòd ſint parui fontes, qa vtiẽ diminutiuo, al
terũ verò, quòd ĩtra ipsũ riuũ Zenę ſiuè Caſedei
orianẽ, ſed nullũ horũ verificaẽ in fontib⁹ Zenæ,
q magni ſunt, & copioſã aquã ſtatim emittunt,
quæq; ex̃ riuũ p̃dictũ naſcunẽ, & ppriũ hñt riuũ
vt ſ̃dixim⁹, & vtrũq; ad oculũ patet, ergo ĩ his fõ
tib⁹ verificari nequit, ſed ĩ alijs poti⁹ ſupr⁹ exp̃ſſis.
Addo tertiò, quòd ſi interp̃tatio ex aduersò data
pcederet, ita quòd oĩũ aquarũ ĩ territorio zenę
ſcaturientiũ vſi eſſent RR. Can. p quõr dieb⁹, &
quõr noctibus, tollereẽ pęnitus, ac deſtrueret ef-
fectus, & opatio tertij capituli earũdẽ sñiarũ, dũ
in eo Dñis zenę relinqẽ vſus oĩum ex̃ riuũ zenę,
ſiue Caſedei ſcaturientiũ p terris ſuis ad ſaturi-
tatẽ, deſeruiretq; deuẽto pars illa sñiæ, imò totũ
28 illud capitulũ, ſi rectè ppẽdaẽ† ; quod maximè ab
ſurdũ reputaẽ nõ ſolum in sñijs, ſed in oĩ diſpõe
ẽt de vna dictione, l. ſi quando, vbi doct de leg.
1. c. ſi Papa de priuil. in 6. glo. in l. 1. ff. quod met.
cau. Bal. in rub. C. de contrah. emp. q. 9. Crau. la-
tè conſ. 197. nu. 4. cum concord. Igitur, &c.
Nr̃a aũt interp̃tatio oẽm difficultatẽ, oẽm cõtra-
rietatẽ, oẽm ambiguitatẽ, & cõfuſionẽ tollit, qa
primũ caput aq̃ ſolius riui zenæ, ſiue Caſedei di
uidit p noctes, & dies vt ſ̃. Tertiũ oẽs alias aquas
in territorio zenę ſcaturiẽtes aliter diuidit, ſolis
enim Dñis zenę illas tribuit p vſu p̃diorũ ſuorũ,
& q̊ ſupereſt Reu. Canon. cõcedit, ſecũdũ verò,
& ſic mediũ inter hæc duo capitula dictos Terrę
Dños grauat ad riuorũ, & fontanellarũ purgatio
nẽ p totũ eorũ territorium, & nil aliud diſponit.
Accedat 4. quòd ſẽtẽtia Pauini cõcedit D. Mo
rello, & hr̃dib⁹ vſũ aq̃ de qua in 1. cap. p dieb⁹,
& noctib. p̃dictis ab vna parte tm̃, hoc eſt verſus
flumen Regij, q̃ eſt plaga occidẽtalis, qua in re p̃-
ſupponit talẽ aq̃ ex diuersò ẽt oriẽtẽ versùs du
ci poſſe; Hæc aũt demõſtratio ĩferiori riuo ideſt
fontiũ zenæ repugnat, qui versùs flumen Cherij
tm̃modo deriuari põt, vt ex loci aſpectu manife
ſtiſſimè depręhendiẽ; ergo in dicto primo capitu
lo riuus iſte contineri nequit, nè in ſuperfluita-
tis vitiũ incidamus contra iura, & authoritates
proximè relatas, fruſtra enim prohibitũ fuiſſet,
quod natura impoſſibile erat.
Accedat 5. quòd ſi oẽs aq̃ p̃dictæ diuidẽdę fuiſ-
ſent inter partes iuxtà formã primi capituli, diffi
cillimũ fuiſſet, & ferè impoſſibile cluſare oĩ heb
domada riuũ fõtiũ p ducẽda aqua ad p̃dia DD.
Zenę, atq; deſcluſare p ea relaxãda RR. Can. ſtã
te quòd maximo cũ labore, & impẽſa, cluſa fieri
põt in riuo tã lato, & pfundo, vt ĩferiùs diceẽ, &
expiẽtia docet. Nè igiẽ diuiſionẽ p̃dictã effectu
carere oĩnò cõtingat, cõcludẽdũ eſt ſẽtẽtias loq
de aqs q̃ ſingula hebdomada cõmodè diuidi poſ
ſint, quales ſunt aquæ riui zenæ, ſiue Caſedei.
Accedat 6. quòd dũ ĩ tertio cap. ſ̃. relato vtraq;
sñia Dñis zenę vſũ tribuit oĩum aliarũ aquarũ,
& fortuminũ in territorio ſuo ſcaturientiũ, vltra
riuũ p̃dictũ, p irrigãdis eorũ terris ad ſaturitatẽ,
& q̊ ſupfuerit mãdat decurrere debere p lectũ,
& alueũ ſuũ ad terras, prata, & pprietates Caſedi,
quõr ĩ facto neceſſariò ſupponit, primũ q̊ hmõi
aq̃ deſeruire poſsit irrigationi p̃diorũ Zenæ, ſm̃
quòd aq̃ ſint in q̃ritate notabili, vt veriſimile fue
rit ſufficere poſſe irrigationi dictorũ p̃diorũ, &
vltra, tertiũ quòd illęmet aq̃ hẽant vnũ lectũ, ſeu
alueũ p quẽ ſeparatim d̃currãt, quartũ quòd poſt
irrigationẽ p̃diorũ zenæ ad terras, & pprietates
Caſedei labi poſſint. Cæterũ ſi verũ eſſet, quòd
RR. Canonici cõtẽdũt, nullũ horũ verificari poſ
ſet, nã nulli alij adſunt fontes, aut fortumina in
toto territorio, q memoratorũ p̃diorũ irrigationi

Digitized by Google

inſeruire valeāt, vnus etenim Recolētæ, cū ſuis ſortuminib.ī riuū zenæ, ſiue Caſedei ſtatī cadit, vt vix aliò poſſibile ſit eū ducere, & ſi ducaē, ne minimā qdē dictorū pdiorū partē irrigare potis eſt, eū modicā admodū aquā æſtiuo tpe habeat, ꝙ ſiñ deſtruit pſuppoſitū. Alia aūt ſortumina,ꝙ in dicto territorio oſidere ſolēt RR.Canonici, ꝓ tollēda hmōi difficultate; in inferiori parte illius exiſtēte prope territoriū Caſedei, primo repugnāt pſuppoſito.sūt ēt adeo exigua, & tenuia,vt vix cōſpici poſſit,tm̄ abeſt,vt aquā in tā notabili quātitate ꝑducāt,& hoc ēt deſtruit ſecundū pſuppoſitū, Nullū hñt alueū ꝓpriū,ſed p foſſata pdiorū iter faciūt, ꝙ tertio cōtradicit pſuppoſito, & quia modica eſt aqua æſtiuo tpe; quo irrigatione opus eſt, & de quo ſñiæ loquūtur, terra arida eā abſorbet, ideo ad ꝓprietates irrigādas Caſedei ꝓdeſſe neqt, vt experiētia docuit; nunꝗ.n.his vſi fuerunt Canonici pro eis irrigandis, prout veriſimiliter feciſſent,ſi poſſibile fuiſſet, & hoc quartum deſtruit ſuppoſitum.

Sin aūt de aqs riui fontiū capitulū iſtud loqui dixerimus, ꝑut re vera loqī, oīa hæc verificanē pſuppoſita, ſiqdē irrigationi pdiorū zenæ aptiſſimæ sūt,vt expetiētia quotānis oſidit, ꝙ primo cōgruit pſuppoſito, ſunt inſup in quātitate notabili, vt ad oculū patet, & grādis ēt ſepta, quā cluſionū vocant, ad earū diuerſionē fieri ſolita, demōſtrat, quod ſecūdo conſonat pſuppoſito, lectū hñt propriū ſatis amplū, vt videri pōt; ꝙ tertio applaudet pſuppoſito. Demūq; fluunt ad riuū Caſedei,ſiue zenæ, ſi cluſionē ſuſtuleris, vt RR.Canonici fieri petunt, & è riuo ad terras, & ꝓprietates Caſedei cōmodè duci poſſūt, vt ipſimet Canonici fatētur, ꝙ quarto conuenit præſuppoſito, ergo oīa plana ꝓcedūt,oēs verificanē demonſtrationes, ad intentionē PerIll. D. Co: iuuādā, Reuerēdorūq; aduerſantiū impugnādā.

Accedat ſeptimò, & vltimò, quod dū ipſi vnitatē riui allegāt, & riuū ſuperiorē in riuū fontiū tpe ſñiatū cecidiſſe contendunt, tres aliæ haud ſpernēdæ demōſtrationes repugnāt,ex ſuotū teſtiū depoſitionib. deſumptæ, quos olim coram Romano ꝓduxetāt, & examinari fecerunt. Prima dū teſtificantur D.Morellum cluſaſſe in totū riuū zenæ, ſiue Caſedei de pātano, & letamine, & ſic diuertiſſe ei⁹ aquas à ſolito curſu, & in ꝓprios vſus cōuertiſſe. Talis.n.cluſa impoſſibilis eſt in riuo fontiū, ꝙ ita patēs, & depſſus eſt, vt maximo cū miſterio cluſari cū oporteat,cū plurib. tabulis ligneis, & palliſicatis; Vndè cluſoni ēt nomen obtinet, riuus aūt ſuperior, ꝙ paruus eſt, facilè de letamine,& pātano claudi pōt,& in totū auuerti. Secunda dū deponunt riuū zenæ, ſiue Caſedei, ſi immōditijs nō purgetur agros, ſtratas, & nemora conuicina innudare,ſed riuus fontiū, eſt ita depſſus, & amplus ſuapte natura, vt impoſſibile ſit,quòd aquas p dicta loca effundat, vt ex eius aſpectu clarè dignoſcitur, & experiētia quoq; docet, ex quo cluſa, tàm grandi opus eſt pro aqua ex eo haurieda; riuus aūt ſuperior,ꝙ facilè claudiē, vt ſ.& in loco eſt eminētiori, aptiſſimus eſt ad huiuſmodi innudationē. Tertia dū teſtificātur riuū zenę,ſiue Caſedei tūc tpis expurgatione indiguiſſe,in qua libras tercētū expēdere oportebat. At inferior riuus nulla indigere pōt ſimili expurgatione, ex quo aqua perēnis, & in notabili quātitate ꝑ eū labitur, & purgatū cōtinuò teddit. Superior verò p quem aqua æſtiuo tpe nunꝗ ferè labitur, quiq; ob frequētes cluſas ſuperiorū locorum facilè repletur, veriſimiliter egere potuit expurgatione, ptout noſtris quoque temporibus eget.

29 Si ergo vera eſt Iuris cōcluſio, quòd in cōcurſu multarū demōſtrationū plutes vincūt paucioтes, vt docet Bart. quē Alex. & cæt. ſequuntur, in l.demōſtratio falſa, de cōdi.& demōſt.Caſtr. Soci. & alij in l. in teſtō, la prima, eod.tit.Alex. cōſ.73.n.8.col.3.cōſ.35.n.5.& cōſ.38.n 4. in 5. Ctau.conſ.269.nu.5.Soci.in l.ſi qs in fundi vocabulo, nu.6.de leg.1. Bero.q.48.n.6.Hiero.de Mon. d.tract.fi.regun.cap.87. n.2.3.4.& 8. Menoc.de atbi.iud.li.2.caſu 105.n.12. Card. Alba. in lucubra.ad Bar.in d.l.demonſtrō, ſub n.2. qd porrò in hac eā cōcludendū,& iudicaudū eſt, in qua tot,tanꝗ; claræ,& aptæ demonſtrōnes intētioni fauēt PerIll.D.Co:& cū Reuerendorū aduerſariorū intētione pugnant? Pro iſtis aūt nulla penitùs militat,ꝙ eiuſdē D.Co: ſenſui pariter nō deſeruiat? Nulli certè dubium, qn. is à petitis per eos abſoluēdus veniat, qui in caſu etiam dubio abſoluēdus eſſet.l.fauorabiliores, de reg. iu. cum vulg. Laus Deo Altiſſimo.

SVMMARIVM.

1 *EXecutio ab eodem Iudice, qui ſentētiam tulit, ſinè citatione fieri poteſt, quando in eadem re, quæ in condemnationem venit, fieri debet, ſecùs ſi in alia,& eſt communis diſtinctio.*

2 *Executio pro credito pecuniario, primo in mobilibus, & animalibus, & in defectum, in rebus ſoli fieri debet.*

3 *Principaliter quod ſit attendendum eſt, non quod in conſequentiam venit.*

4 *Ceſſante ratione legis, ceſſat eius diſpoſitio.*

5 *In executione facienda pro ſatiſfactione debiti pecuniarij, tres actus cōſiderantur, captio pignorū, ſubhaſtatio, & alienatio, ſeù datio in ſolutum non reperto emptore, quorum actuum duo primi citationem non requirunt; Tertius verò ſic.*

6 *Executor merus datus ad exequendum, ſinè citatione partis, regulariter exequitur.*

7 *Fallit tamen ſi poſſeſſorem inuenit,quem ſinè citatione non deijcit.*

Pro

Digitized by Google

Pro Ill. DD. Fratribus de Valentis Mantuanis.

EPITOME.

Sententia à iudice qui illam tulit, ſi venit exequenda, & in eadem re, quæ in cõdemnationẽ venit, citatione partis opus non eſt, aliàs ſic.

Executio autem fienda pro debito pecuniario tres habet terminos, quorum duo primi ſinè citatione, vltimus autem cum citatione expediuntur.

RESPONSVM LXXIX.

POſt doctiſſimas rñſiones Excellentiſſ. Aduocati D. Alexãdri Battaini ad dubia contra Ill. DD. Valẽtes in executione ſñię, ſeu laudi Ducalis excitata, parũ, aut nihil allegari poſſe vr̃. Nihilominus ne fruſtra cauſæ huic manũ appoſuiſſe videar, non nulla ꝓ ſolutione quarti dubij ĩ quo maior (meo
1 iudicio) verſat̃ difficultas, addere ſtatui. † Doctrina igr̃ Bart. in l. à diuo pio, §. in venditioue de re iud. tradẽtis citationẽ partis reqri vbi agitur de ſñiæ exequẽda ab eodẽ Iudice, in q̃titate, & nõ in ſpecie, nihil officit, ſi rectè ꝑpendat̃; qñquidẽ in caſu loqtur, quo cõdẽnatio in q̃titate facta erat, executio aũt in ſpeciebus petebat̃ ſm̃ ordinẽ d. §. in vẽditione, & ſic in alia re, q̃ q̃ in condẽnationẽ venerat, & ſanè verba Bart. clara ſunt, Inqt .n. Ego dico, ſi qdẽ facta eſt cõdẽnatio ĩ q̃titate, vel gñre, ita quòd executio reqrit, quòd capiant̃ alię res ſm̃ ordinẽ nr̃i. §. tũc d'bet pars citari. † Vis ergò deciſionis hui⁹ ĩ eo nõ ſtat, quòd executio vel cõdẽnatio ĩ pecunia cõſiſtat, ſed quòd ĩ alia re condẽnatio ſit, & ni alia executio petat̃, & ita Bart. ĩtelligũt, ac referũt Scrib. oẽs q mr̃iã examinãt, & ꝑſertim Alex. ibi n. 31. in oppoſitũ citat⁹, q
2 diſtĩctionẽ illã Bart. cõem⁹ ita atteſtat̃; quòd aut fieri petit̃ executio in eadẽ re, & citatione partis opus nõ eſt, aut in diuerſa, & cõtrariũ iudicat̃, q̃ diſtinctionẽ verè cõem dicere poſſumus, vt colligere licet ex q̃ plurimis adductis nouiſſimè per Gabr. ti. de cita. cõclu. 1. amplia. 29. ſub nu. 123. & q̃ cõem atteſtant̃ Fely. in c. ex rõne col. fin. de appel. & ibidẽ Dec. nu. 70. & Caſſad. deciſ. 6. nu. 2. in tit. de cã poſſe. & propriet. Rol. conſ. 20. nu. 15. li. 1. vbi omnes ita tenere affirmat. & idẽ Gabr. loco præcitato; quibus in locis, & ſi aliquæ ẽt limitationes afferantur, nullus tamen eſt q de ſupradicta mentionẽ faciat, quãdo in pecunia, &c. Quapropter cũ in nr̃a ſpẽ cõdẽnatio facta reperiat̃ in pecunia, & in pecunia etiã executio petatur, vt in motiuo ſupponitur, certum eſt hanc abſq; partis citatione relaxandam fore.
2 Quòd ſi obijciatur, executionẽ hãc in pecunia petitã, fieri tñ debere in alijs rebus, ex qbus pecunia redigi poſſit, vcz primò in mobilib⁹, & aĩalibus, & ſi ea nõ ſufficiãt, in rebus ſoli iuxta ordinẽ d. §. ĩ vẽditione, & ſic obſtat̃ adhuc doctr. Bar.

Tripliciter rñderi põt, vltra rñſiones ꝑ D. Ad-
3 uocatũ adductas, † primò attẽdi debere, ꝙ principaliter fit, nõ quòd in conſequẽtiã venit l. ſi qs nec cãm, & l. rogaſti, ff. ſi cer. pet. cũ vulg. principaliter nãq; intẽdit pars, & intẽdit Iudex pecuniã à debitore exigere, ſi ergo pignoratione mobiliũ, aut immobiliũ mediãte, & legis præcepto, hoc fieri debeat, curandũ nõ eſt. Secundò negari nõ põt, qn executio ſaltẽ cõcedẽda veniat in pecunia Ill. debitorũ vbicũq; reperiat̃, qa hoc mõ nõ dicetur executio fieri in diuerſa re, q̃ q̃ in cõ-
4 dẽnationẽ venit; † ceſſante etenĩ rõe, ceſſat diſpoſitio l. adigere, §. q̃uis de iu. patr. c. cũ ceſſante de appel. Tertiò, & vltimò dato nõ cõceſſo, quòd ad ꝑficiendã executionẽ citatione partis op⁹ ſit, cũ exequendũ venit, nõ in pecunia, ſed in alijs reb⁹
5 ad effectũ pecuniæ cõſequẽdæ vt ſ̃, † eſt tñ aĩaduertendũ nõ eſſe neceſſariã citationẽ ab initio, qñ Iudex cõmittere vult captionẽ pignorũ. Tres .n. actus cõtinet hm̃oi executio, captionẽ pignorũ, ſubhaſtationẽ, & alienationẽ, vel adiudicationẽ in defectũ emptoris, & qa duo primi act⁹ sũt reparabiles, & modici ꝑiudicij, ſinè partis citatione expediuntur, tertius verò, in quo de trãſlatione dñij, & ſic ꝑiudicio irreparabili tractat̃, citationẽ reqrit anteq̃ Iudex alienationis, aut adiudicationis decretũ ferat, ita tenet Alber. de roſa. in l. creditor ꝑ illũ tex. C. de diſtr. pig. benefacit. Glo. in l. debitores, C. de pigno. & eſt deciſ. ſacr. cõſ. apud Afflict. 358. nu. 3. & ita practicari teſtatur Maran. in ſuo Spec. par. 6. actu 3. nu. 19. & ſeqtur Aſin. in ſua prax. §. 7. cap. 5. limit. 9. n. 8. vſq; ad nu. 14. eſt mihi pag. 147. Quapp ambigendũ nõ eſt, qn Ill. D. Gubernator Placẽtiæ petitã captionẽ pignorũ mãdare debeat parte nõ citata, ẽt ſi ordinarij Iudicis, aut mixti executoris offõ fungeretur; Sed qa merus executor eſt, & mãdatũ Sereniſſ. D. Ducis nr̃i exequit̃, tãtò prõprior eſſe debet; qa nullã cauſæ cognitionẽ habet, ſed ſimplex miniſteriũ exequẽdi tanq̃ ad hoc in ſpẽ delegatus tex. eſt in l. ſi vt ꝑponis, & ibi gl. Bart. Sali. Caſtr. & alij, & alter tex. in l. errorẽ vbi etiã doct. C. de execu. re. iud. atq; in c. fi. §. vltimo de offi. deleg. Benè fateor, quòd ſi poſſeſſorẽ inuenit meus executor, illũ nõ citatũ priuare non debet Ancha. cõſ. 275. ad declarationẽ ꝑ tex. in c. licèt eps, cũ glo. de ꝑben. in 6. Card. in cõſ. 54. & conſ. 86. Reu. Pr̃. Feli. in c. fi. col. 6. verſ. fallit ſecundò, vbi materiã latè proſequitur. In cæteris autem doctiſſimè ſcripta per D. Aduocatum approbo, & tanquam iuri conſona confirmo.

SVMMARIVM.

1 *SVccedens in feudo antiquo dicitur primo acquirenti ſuccedere, nõ vltimo moriẽti ꝑſertim quãdo de vna linea fit tranſitus ad aliã, et inf ꝑ 10. et maximè n. 31.*
2 *De Regno ad feudum arguitur, & è contra.*
3 *Linea vna vocatorum deficiente, oẽs alia ſuccedũt*

æqualiter in feudo antiquo.
4 *Nepotes cũ patruis admittuntur in ſucceßione feudi antiqui. & num. 18.*
5 *Agnati omnes in infinitum ſuccedunt in feudo antiquo, q à primo deſcendunt acquirẽte, excluſo directo domino, ac ẽt excluſo filio vltimi poſſeſſoris, ob delictum priuati. Nouum autem feudũ ad dominum reuertitur.*
6 *Feudo ſtipulato pro maſculis, & in defectũ pro fœminis, ſi filia vltimi poſſeſſoris cũ nepote, & fratre concurrat, is præfertur, ſi feudum eſt antiquũ, in nouo autem filia præferetur.*
7 *Deſcendentibus ſuis vnuſquiſq; proſpicere præſumitur, potiuſquàm agnatis.*
8 *Feudo paterno apud vnum ex tribus fratribus exiſtente, ſi vnus refutationem ei fecit pro ſe, hæredibus, & cui dederit, & poßidens abſq; liberis deceſſerit, ſuccedunt ambo fratres ſuperſtites, non obſtante renunciatione prædicta.*
9 *Renuncians alicui iuri, excluditur ad eo alicuius beneficium fuit renunciatum.*
10 *Antiquum feudum paternum vocatur.*
11 *Nomina debent eſſe rebus conſonantia.*
12 *Argumentum ab ethymologia valet.*
13 *Origo, & principiũ attenditur, & oĩa ad id referũtur, vndè incipiunt, & originem ducunt.*
14 *Cauſa prima intuenda eſt, ſecunda verò tãtũ operatur, quantum ſibi à prima influitur.*
15 *Primus feudi acqſitor portat illud ad poſteros ſuos, velut radix ad ramos, & palmites proprios, & quaſi fons riuulos.*
16 *Argumentum ab effectu validum eſt.*
17 *Tranſuerſales in feudo nouo non ſuccedũt, niſi vſq; ad ſeptimum gradum.*
18 *In antiquo autem in infinitum, & eſt communis, ac vera diſtinctio.*
19 *Tranſuerſales in omni legitima ſucceßione, vſq; ad limitatum graduum numerum ſuccedunt.*
20 *Deſcendentes verò in infinitum ſuccedunt.*
21 *Argumentum à conſequenti deſtructo validũ eſt.*
22 *Tranſuerſalis in feudo nouo non ſuccedit trãſuerſali, & eſt communis.*
23 *Feudo duobus fratribus conceßo, ſi linea vnius extinguatur deſcendentes ab altero non ſuccedunt in portione defuncti.*
24 *Prima, & ordinata charitas à ſe ipſo incipit.*
25 *Dilectus magis præſumitur infeudanti primus acquiſitor, quem nouit, quàm eius poſteros, quos non cognouit, ſicuti, & teſtatori primus hæres quàm cæteri vlterioris gradus.*
26 *Propter vnum quodq; tale, & illud magis.*
27 *Succeßio in feudalibus cõtinet tacitam legalẽ ſubſtitutionẽ, qua vna linea alteri, & vnus gradus alteri à lege ſubrogatur, & ſubſtituitur.*
28 *Subſtitutus directo, etiam poſt multos gradus, dicitur nihilominus primo hæredi ſubſtitutus.*
29 *Argumentum ab æquiparatis valet.*
30 *Feudũ antiquũ, & fideicõmißũ ꝑ inter illos de familia ſucceßiuè reſtituendum eſt æquiparantur.*
31 *In fideicommiſſo ſucceditur teſtatori non grauato.*
32 *In feudo antiquo ſucceditur primo acquirenti, non vltimo poſſeſſori, & ſupra nu. 1. & per to.*
33 *Ampliatur, vt procedat ẽt in feudo mixto antiquo.*

EPITOME.

In feudo antiquo primo acquirenti ſuccedi, non vltimo morienti defenditur, iuribus, rationibus, & authoritatibus.

RESPONSVM LXXX.

REquiſitus in cauſa maximi momenti, an in feudo antiquo ſuccedatur primo acquirenti, an vltimo decedenti, ſic reſpondi.

Quãuis cõtrouerſus ſit articulus iſte, vtrũ in feudi antiq ſucceſſione primo acqrẽti ſuccedat̃, vel
1 vltimo poſſeſſori? Nihilominus verior opinio eſt, quòd primo acquirẽti, de cuiꝰ vera, & ꝓpria ſucceſſione tractari dr̃, nõ vltimi poſſeſſoris, præſertim quando de vna linea ad alterã foret tranſitus ob extinctionẽ ipſius lineæ, in qua nouiſſimè decedens reperiebatur, & probatur hæc ſententia iuribus, rationibus, & authoritatibus.

In primis per fortem tex. in c. licèt ex. de vo. vbi de ſuccedendo fratri ſinè ſobole morienti agitur, & tñ Summ. Pont. paternã ſucceſſionẽ appellat, ibi paterna te reddes ſucceſſione indignũ
2 loquitur autem in Regno, ſed perinde eſt, ac ſi in feudo antiquo loqueretur, quia parificantur hæc duo, & de vno ad aliud argumentum procedit, Celſ. Hug. conſ. 98. nu. 10. & cõſ. 120. nu. 1.
3 Secundò, ꝑ optimũ, q̃uis notiſſimũ tex. in c. 1. de nat. ſucceſſ. feud. q ꝑ vtraq; parte põderari ſolet, ſed re vera ꝑ hac opinione ineuitabiliter facit in fi. ver. dũ deficiẽte linea ultimi poſſeſſoris, uocat oẽs aliàs lineas æqualiter à cõi ſtipite deſcẽdẽtes; ſi. n. ꝓximior ultimo in gradu admitteretur, nõ lineas, ſed ipſũ ſolũ uocaret, aut ſaltem nõ oẽs lineas, ſed eã tm̃, in qua ꝓximior ĩ gradu exiſteret, uel eas in q̃bus æquè ꝓximi reperiunt̃, nec oẽs æqualiter uocaret, ſed ſm̃ numerũ agnatorũ uniuſcuiuſq, lineæ in eodẽ gradu exiſtẽtiũ. Tertiò ad literã facit tex. in cap. 1. §. ſi capitanei. de feud. march. ibi (ꝑ inueſtiturã pr̃is, & cui ſuccedunt,) undè colligitur, quòd q̃s ꝓximus ſit ultimo nõ attẽditur, ſed q̃s in inueſtitura primi acq
4 rentis, uel cõis ſtipitis voceтur, † & rurſus ĩducit idẽ tex. dũ ad feudũ cõſobrini defuncti cõſobrinos ſupuiuentes uocat, unà cum eorum patruis, q cẽ nõ poſſet, ſi ꝓximior defuncto ſuccederet, q̃a ſoli patrui admitterent̃, & ſubiungit ibi gl. in uer. in cõſobrinis, idẽ iuris eſſe ĩ ſucceſſione oĩũ aliorũ in infinitũ, q à primo acq̃rẽte deſcẽdunt. Hic igit̃ tex. iuncta gl. cõcluſionẽ ſ firmatã ꝓbat.
5 Quarto adducitur c. 1. in fin. ſi uaſſ. feud. princ. cui defe. ubi deciſum eſt, agnatos oẽs in infinitũ à primo acquirente deſcendentes in feudo pr̃no

ſucce-

Digitized by Google

ſuccedere, excluſo filio ultimi poſſeſſoris ob de-
lictũ priuati, ac ẽt excluſo directo dño, cuius cõ-
trarium determinatur in feudo nouo, quod ad
dñm reuertitur. Vndè manifeſtè colligitur, agna
tos in feudo antiquo ſuccedere tanq̃ ad feudum
primi ſtipulatoris, & cõis parentis, non vero vlti
mi poſſeſſoris, quia ſi tanq̃ feudum vltimi habẽ-
dũ eſſet, aut ad filium eius ante agnatos vocatũ,
aut ad dñm rediret, ꝑut nouũ reddit, & ita decla
rat eũ tex. glo. ibi quem cæteri Doct. ſequuntur.
6 Quintò. Põdero fortiſſimũ tex. in c. 1. de eo, q
ſi. & hęred. vbi de ſucceſſione feudi paterni ſtipu
lari ꝑ maſculis, & in defectũ ꝑ fęminis agiẽ, con
currentibus filiabus vltimi poſſeſſoris abſq; ma-
ſculis defuncti, cũ nepote ex fratre, p̃fertur nepos
ea rõne, q̃a ſolus maſculus ex deſcẽdẽtib⁹ primi
acquiſitoris ſupereſt, vndè clarè patet tã ex deci
ſione, q̃ ex rõne exp̃ſſa, quòd de primi acquiſito
ris ſucceſſione tractaẽ, q̃a ſi de ſucceſſione vltimi
tractareẽ, eius filię admitterẽtur ĩ defectũ filiorũ
maſculorũ, attẽta inueſtituræ natura. In hmõi.n.
feudis fęmineis, filia agnatos excludit† quãdo-
7 quidem vnuſquiſq; deſcendẽtibus ſuis priùs ꝑ-
ſpicere velle intelligitur, q̃ agnatis, vt eſt tex. in
terminis in cap. 1. de duo. fra. à cap. Inueſt. & ibi
Doct. oẽs præſertim Afflict. col. 1. Curt. in tract.
feud. par. 3. q. 23. in verſ. ſecundò quia.
8 Sextò. Stringit tex. in c. 1. de eo q ſi. fec. agna.
de feud. pater. vbi tres agnati fuiſſe p̃ſupponunẽ,
quorũ vnus feudũ paternũ poſſidebat, & ali⁹ re-
futationẽ ei fecit, ſuiſq; hæredib⁹, & cui dederit,
deĩde poſſidẽs abſq; liberis deceſſit, quo mortuo
tertius agnat⁹, q nõ refutauit, totũ feudũ vẽdica
bat, ille aũt, q rñtiauerat, ad ſucceſſionẽ ẽt admit
ti debere, cõtendebat, & deciſũ fuit hũc eſſe ad-
mittendum, niſi in duobus caſibus ibi expreſſis.
Ex qua deciſione manifeſtè depręhẽdiẽ ĩ hmõi
feudo de ſucceſſione vltimi non tractari, ſed pri-
mi; nã ſi de ſucceſſione vltimi tractaretur, cũ re-
futatio facta reperiatur ad eius cõmodũ, ac hære
dũ ſuorũ, & eorũ quibus dediſſet, vtiq; terti⁹ ille
agnatus in totũ ſuccedere debuiſſet, vtpore cãm
hñs ab vltimo poſſeſſore, & ſic cõpręhenſus ſub
gñalitate illius clauſulæ (& q̃bus dederit) donec
.n. aliq̃s extitiſſet dicti poſſeſſoris legitim⁹ ĩ feu-
9 do ſucceſſor, minimè admittẽdus fuiſſet rñtiãs,†
q̃a pſona ad cuius beneficiũ renunciatũ fuit, ip-
ſũ renunciantẽ in dubiè excludit l. iubem⁹ C. ad
vell. Doct. in l. precum, C. de colla. Rui. conſil. 1.
nu. 9. 10. lib. 1. Tiraq. in tract. primog. q. 76.
Cęterùm ſi multis iuribus nitiẽ hæc opinio, nõ
paucioribus ẽt rõnibus, & argumentis adiuuaẽ;
in primis nãq; à noĩe ipſo, ſiue ethimologia vo-
10 cabuli argũ ꝑ ea ſumitur, †ex quo paternũ hoc
eſt p̃ris feudũ vocatur c. 1. §. 1. de ſucceſ. feud.
11 non fraternũ, aut alterius agnati, †noĩa.n. debẽt
eſſe conſonãtia rebus. §. eſt & aliud inſtit. de do-
12 nar. † & ab ethymologia valet argũ l. 2. §. appel
lata, vbi Doct. ff. ſi cert. pet. eſtergò patris ſucceſ
ſio, & cõis ſtipitis, non alicuius tranſuerſalis, &
ita in terminis argumẽtatur Ang. in celebri cõſ.
110. cui ẽt Bal. ſubſcripſit incipiente Sanctiſſima
Regina col. 2. verſ. primò ex noĩs impoſitione.
13 Secundò arguitur à principio, & origine ipſius
feudi, nã oĩa ad id referuntur, vndè incipiũt atq;
originẽ ducunt, l. q id quod ff. de donat. l. in rõ-
14 ne, §. ſi filio ad l. fal. † & cauſa prima ſemꝑ intuen
da eſt, cã verò ſecunda tñ oꝑatur; quantũ ſibi à
prima influitur, & nõ vltra l. peto, §. p̃diũ de leg.
2. l. ſi q̃s domũ, §. huic, ff. loca. & cauſa prima ma
15 gis ĩfluit ĩ cãũ q̃ ſecũda, † at feudi initiũ, & origo
a ſtipite ꝑcedit & ab eodẽ tanq̃ cauſa prima pro
grediẽ, ergo eiuſdẽ feudi ſucceſſio illi aſcribẽda
eſt, nõ vltimo poſſeſſori tanq̃ medio, & cãę ſecũ
dæ, ita in ꝑpoſito arguũt Ang. & Bal. d. cõſ. 110.
col. 6. verſ. & ideo cõcludo, vñ infeiẽ, quòd pri-
m⁹ acquiſitor portat feudũ ad poſteros ſuos, ve-
lut radix ad ramos, & palmites ꝑprios, & quaſi
fõs ad riuulos arg. l. ꝑnũtiatio ĩ ñ. d' ver. ſig. verba
ſũt eiuſdẽ, Ang. vbi ſ. col. 3. verſ. & ex hoc ſeq̃ẽ.
16 Tertiò ab effectu, quod arguũ valet Clau. cãtiũ.
17 in top. leg. c. 61. in feudo nouo nõ ſuccedũt trãſ-
uerſales, niſi vſq; ad ſeptimũ gradũ, q̃uis ea cõdi
tione conceſſum ſit, vt ad agnatos quoq; trãſeat
cap. 1. §. & q̃a vidimus in fin. vbi oẽs not. de his
18 qui feud. da. poſſ. † In feudo aũt antiquo, & p̃no
ſuccedunt ipſi trãſuerſales in infinitũ, vtẽ dictũ
* eſt in 3. fundamẽto, & hæc eſt cõis* diſtinctio, &
uera, ut patet ex dictis Bal. quem cæteri ſequunẽ
in d. c. ſi capitanei ĩ uerſ. itẽ oppono ad fin. & in
d. l. fin. C. vñ legi. & ſiñ q̃ cõſuluit Aret. in conſil.
pen. Mag. Excelſi col. p̃d. & añpen. oozad. cõſ 26
nu. 27. 28. Boer. cõſ. 10. n. 16. vſq; ad fi. Io. Gallia.
inter conſ. feud. diuer. cõſ. 2. nu, 64. & in hac reſi
det Cur. iu. tract. feud. par. 3. mẽb. 3. Didac. lib. 3.
var. reſol. c. 3. uerſ. quintò hinc, Clar. in §. faudũ
q. 29. uerſ. difficultas; Rõnẽ aũt huiuſcæ diſtictio
nis plenã afferũt, q̃a primo caſu uerè agẽ de ſuc-
ceſſione agnatorũ, Secũdo uerò tractaẽ de ſucceſ
ſione Aſcẽdẽtiũ, habito reſpectu ad ſtipitẽ. Et rõ
19 nẽ rõnis addim⁹ nos,† q̃a ſcz regulare eſt ĩ legi-
tima ſucceſſione, ut trãſuerſales; uſq; ad limitatũ
graduũ numerũ tñ admittanẽ Glo. Bar. & Doct.
oẽs in l. certũ, C. un. legi. & in auth. ĩ ſucceſſione,
20 C. de ſuis, & leg. Dec. cõſ. 83. n. 1. † deſcẽdẽtes aũt
aſcẽdẽtib. in infinitũ ſuccedãt l. quotiẽs, & auth.
ibi poſita, C. de ſuis, & legi. authẽ. ceſſante, C. de
leg. hęred. Din. in tract. de ſucceſſ. ab ĩteſt. par. 1.
nu. 3. 4. Nico. de Vbal. in ſimi. tract. par. 1. in uer.
poſtq̃ p̃miſim⁹ n. 15. in fi. & Ant. de Roſel. ĩ alio
ſim. tract. in uerſ. nũc dicẽdũ n. 55. In ſucceſſione
igẽ antiq̃ feudi de parẽtũ feudo, nõ de trãſuerſa
lis ult. loco decẽdẽtis, tractari cõcludiẽ. & ĩferẽ.
21 Quartò à cõſequẽti deſtructo, q̃ argũ ualet l.
apud antiquos, C. de fur. ſi trãſuerſalis trãſuerſa
li ultimo decẽdẽti in feudalib⁹ ſuccederet, & nõ
primo acq̃rẽti, ſequereẽ, quòd in feudo ẽt nouo
ſuccedere deberet, quẽadmodũ, & ĩ allodialib.

ſuccedit,In qbus trauſuerſales ſuccedũt eo.ti.ff.
& C.vñ legi.& vn.agna.bona etenim rõnem'di-
22 uerſitatis aſſignare nos non poſſumus,†ſed illud
falſum eſt cap. 1.§.fin. de feud.March. c.1.§.his
verò deficientibus de ſucceſſ. fra. c. 1. de fra. de
* no.beneſ.inueſt.& eſt cõis,* ac vera conſideratio
23 ex relatis per Clar.d.q.79. verſ.ſed q̃ro.Itẽ ſeq̃-
retur,quòd finita linea deſcendẽtiũ ab vno ex p̃-
dictis acquirentibus,deſcendentes ab alio acqui
rente,qui ſunt agnati vltimi poſſeſſoris,ei ſucce-
dere deberet,& conſequens falſum c.1.de fratr.
de no.bene.inueſt.ergo, & antecedens.

Quintò ab intẽtione veriſimili contrahẽtium,
q̃ principaliter in cõtractib. oĩbus attẽdiẽ enim
verò ſi primi ſtipulatoris mentẽ inueſtigemus,
nulli dubiũ,quin ſibi potiùs,q̃ alijs de ſucceſſore
in feudo ꝓuidere voluiſſe cenſendus ſit,cum pri
24 ma,& ordinata charitas à ſe ipſo incipiat,l.Præ-
ſes vbi Glo.Bar.& alij,C.de ſerui.& aq.ipſius.n.
intereſt tũ rõne honoris, & noĩs ſui conſeruãdi,
tum etiam, vt memoriæ ſuæ potiùs,quàm alienę
ſinguli ſucceſſores,& beneficij ab eo accepti gra
tam ferant recordationem.

Sin ẽt ad cõcedẽtis intẽtionẽ reſpiciamus,cer-
to certius eſt maiorem fuiſſe ipſius dilectionẽ er
ga eũ,cui feudũ cõceſſit,cuius fidẽ, & virtutẽ no
uit,& approbauit,q̃ erga eius deſcẽdẽtes pęnitꝰ
ignotos,arg.eorũ q̃ tradit Bar.in l.lucius, de hæ-
red.inſtit.Soc.conſ.73.nu.25.in 4.Gozad. conſ.
25 33.num.43. † quoſq; ſi quo pacto dilexiſſe dici
põt,p̃dicti tñ acquiſitoris intuitu,& meritis dile
26 xit,vndè ſuccedit cõcluſio,† vnũquodq; tale, &
illud magis authen.multò magis vbi Bar.& alij,
C.de ſacr.Eccl.& ab hac veriſimili,& p̃ſũpta itẽ
tione cõtrahẽtiũ arguũt in terminis Ang.& Bal.ĩ
d.cõſ.110.n.6. verſ.& ideo intẽtionis;& benè cõ
ferũt,q̃ ſcribit Cald.cõſ.13.ĩ prĩ,& fi.ti. de feud.

27 Sextò, ordo ſuccedẽdi in feudalib.cõtinet taci
tã legalẽ ſubſtitutionẽ, qua vna linea alteri, ſeu
vnus gradꝰ alteri à lege ſubrogatur, & ſubſtituiẽ
Anch.conſ.220.nu.4.Barb.conſ.18.nu.7.& ſeq.
lib.2.Ruin.conſ.115.nu.18.in 3.Tiraq. in tract.
28 primog.q.40. n.35.† Verũ ſubſtituſꝰ directò, ẽt
poſt multos gradus, dr̃ nihilominus ſubſtitutus
primo hæredi l.ſi titius,& ibi Bart. & l.cohæredi
in princ.ff.de vulg.& pupil.Bar.& Ang.in l.q̃diu
la 3.per illum tex.de acquit.hæred. Iaſ.in l.1.de
vulg.& pupil. Purpur.cõſ.24.nu.3.cũ ſimi.ergò,
& in feudis primo inueſtito omnes ſuccedere di
cemus,licèt poſt plures gradus vocari reperianẽ.

29 Septimò ab ęquiparatis arguitur,quod argumẽ
30 tum valet l.1.cũ mr̃ia ff.de leg.1.†feudum anti-
quũ,& fideicõmiſſum, quod inter illos de fami-
lia ſucceſſiuè reſtituendũ eſt, æquiparantur Iſer.
in c.1.§.hoc quoq; col.fin.in prin.de ſucceſſ.feu
di.Dec.conſ.445.nu.33.Ruin.conſ.151.num.3.
vol.2.Rolan.conſ.110.nu.15.li.1.Ceph.conſil.
31 489.n.15.†Sed in fideicõmiſſo ſuccediitur teſta-
tori nõ grauato,d.l.cohęredi,§.cũ filiæ,vbi Din.
Bar.& alij p̃ſertim Iaſ.n.18.C.de pact.Dec.cõſ.
1.col.2. verſ. nõ obſtãt allegata,& cõſ. 217.poſt
prin. verſ.ſed his nõ obſtãtibus,Soc.cõſ.21.n.6.
lib.3.Pariſ. cõſ. 42.nu.24.in 3.Tiraq.de retract.
lignag.§.21.Glo.1.nu 20.verſ.q̃ aũt ſ. Rui.cõſ.
68.nu.16.in 2.& conſ.142.nu.15.16.lib.3.Rol.
d.cõſ.100.n.21.in 1.Port.Imol.conſ.55.nu.85.
86.87.Didac pract.qq.c.38.verſ.q̃a ſi ſuccediẽ,
* Ceph.cõſ.489.n.68.69.& hoc oĩbus * in cõfeſſo
eſt,ergò & in feudo memorato idẽ cõcludendũ.

Duas alias vrgẽtes rõnes adducit Alex.cõſ.29.
n.5.lib.1. quas traſcribere ſupfluũ eſt. ibi legãẽ.

32 Authoritatibus aũt q̃plurimis, & maximi qdẽ
põderis,tã antiquorũ,q̃ modernorũ iuriſperito-
rũ firmaẽ hæc ſñia.Nã ĩ primis eã tenuit Gl.in c.
1.an agna.uel fil. Bal.in cap.1.verſ.ſed rñdeo,&
ibidẽ Mart.Laud.col.2.de eo,qui ſi.& hæredi.&
in c.1.§.vlt.col.2.in verſ.magnũ de ſucceſ.fra.&
rurſũ Bal.poſt Ang.in d.cõſ.110.n. Philip.de
Caſa. & Gaſp.de Calder. vltra alios ſexdecim
Doct.cõſ.137.ad fin.inter conſ.Bal.lib.2.Io.Cal
der.in tit.de feud.conſ. 13.in prin.& in fi. Alex.
conſ.29.nu.5.verſ.nec habet, & verſ.cõfirmaẽ,
vbi hoc veriſſimũ dicit lib. 1. Præpoſ.in cap. 1.
uerſ.ſed agnatꝰ de eo q ſi.ſe.agna. Card. Zabar.
conſ.123.n.1.uerſ.ad pri.Rub. cõſ.85. ſub nu.6.
uerſ.ult.eſt aduertendũ,Iaſ.conſ.7.col.4.uerſ. in
primis,& col.ſeq.uerſ. tertiò deueniendo lib.3.
Dec.cõſ.193.ſub n.4.& cõſ.390.añ nu.3. Pariſ.
cõſ.13.nu 2.cõſ.23.nu.131.lib.1.& cõſ.65 n.22
in 2.Rip.lib 1.tñſoc.1.defuncto n.78. Affl.in d.
c.1.ubi ẽt alij Scribẽ.Imperat.Loth.in c.1.n.14
de eo q ſi ſe.agna.& in cõſti.ut de ſucceſs.n.20.
ubi notabilem quæſtionem ex hoc decidit, Ri-
min.conſ.142. nu.17.lib.3.Tiraq. de retract.li-
gnag.§.11.glo.1.n.19.uerſ.licèt aliàs Boet. cõſ.
10.nu.16 Brun.conſ.18.col.4.uerſ.quia præſup-
poſito,Gozad.conſ.8.nu.2.Natt conſ.128.n.5.
Io. Camp.inter conſ.Ruin.conſ.11. propè fi. &
ipſe Brun. in ſuo reperto. generali feud. in uer.
ſucceſſio.uerſ 80.incipiẽte in feudi ſucceſſione,
Signo.conſ.13. Didac. pract.qq.d.c.38.num. 1.
uerſ.ſed ille tex.Clar.in §.feudũ,q.79.uerſ.mihi
aũt placet Cel.Hug.d.cõſ.120.n.36.Craſ.ĩ §.ſuc
ceſſio q.2.n.12.Rol.cõſ.68.n.52.lib.1.Ceph.cõſ.
493.n.27.Menoc.cõſ.124.n.77.latiſs.Io.Bap.Vi
cema.inter cõſ.feud.diuer.cõſ.1.n.70.ĩ fi.vſq;ad
n.76.Decia.cõſ.21.nu.7.lib.2.& cõſ.9. nu. 9. &
n.45.lib.3 Gabr.de ſucceſs.ab inteſt.cõcl.1.n.7.
33 Et hæc ſñia cõfirmaẽ,q̃a nedũ ĩ feudo ãtiquo ex
pacto,& ꝓuidẽtia,d̃ quo nos tractamꝰ,ſed ẽt ĩ feu
do mixto,i.partim ex pacto,& partim hr̃ditario,
obtinet Nã ſufficit ei q ad illud admittẽdꝰ eſt,ut
ſit hr̃s primi ĩueſtiti,abſq; eo quòd hr̃s ſit ult.poſ
* ſeſſoris ex cõi*opi.q̃ refert Alex.cõſ.10.n.8.li.3.
poſt Iac.d̃ Belu.& Iſer.quos citat,& uti cõẽ ſeq̃ẽ
Goza.d.cõſ.8.n.2.& Clar.d.§.feud.q.9,uerſ.ſed
q̃ro,ubi Sen.Mñ ſñi hãc ipſã opionẽ iudicaſſe te
ſtaẽ, & ꝑpea ego quoq; eã amplector, & iuridicã
cenſeo. SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 Filius in dubio præſumitur legitimus ex communi fauorabiliori, ac veriori, & probabiliori.

2 Filij appellatione in dubio de legitimo intelligitur.

3 Promouẽdus ad ſacros ordines legitimus eſſe debet.

4 Promouendus vt ſupra non tenetur ſe legitimũ probare.

5 Tractatus, & nominatio probat quaſi poſſeßionem conſanguinitatis, quæ ſufficit ad ſucceßionem, niſi contrarium probetur, ex communi.

6 Præſertim ſi tales actus pluriès facti ſint, & principaliter, & propter ſe, non autem incidenter, & propter aliud.

7 Et eò maximè quãdo ex actibus ipſis reſultat quædam acceptatio, & admißio alicuius pro legitimo, quoniã admittens, & eius hæres non poteſt poſtea contradicere.

8 Confeßio in libello facta non præiudicat confitenti in alio iudicio inter alias perſonas.

10 Confeßio procuratoris in vna cauſa non præiudicat principali in alia, etiam inter eaſdẽ perſonas.

11 Fallit tamen ſi ſit procurator, & nuncius, prout regulariter conſtitui ſolent procuratores ad lites.

12 Confeßio in ſupplici libello facta, ita præiudicat cõfitenti, ſicut in iudiciali.

13 Et quidem verè, & realiter, non autem fictè, contra Socin. ſententiam, & infra vſq; ad fi.

14 L. cum precum, C. de libera. cauſa. interpretatio aduersùs Soci. intellectum.

15 Intelligis pro intelligere debes.

16 Intelligitur verbum, in his quæ ſunt iuris, veritatem, non fictionem importat.

17 Confeßio facta in libello iudiciali, vel ſupplici, ita præiudicat confitenti, ſicut confeßio poſitionum, quia eſt vera, & propria confeßio, & ſup. nu. 13.

Pro Perilluſt. DD. Pallauicinis Poleſini Condominis.

EPITOME.

Filium in dubio legitimum præſumi.

Conſanguinitatis quaſi poſſeßionem ex nominatione, & tractatu probari.

Confeßio procuratoris in vno iudicio quãdo in alio probet inter eaſdem perſonas?

Confeſſio in ſupplici libello eſt vera confeſſio non ficta, vt Soci. tenuit in conſ. 122. nu. 8. in 4. cuius dicta improbantur.

Conſil. Lud. Sacc.

RESPONSVM LXXXI.

DOctiſſimi D. Iudici motiua omnia cõtra Illuſtr. DD. Pallauicinos in cauſa Poleſini excitata ad demonſtrandum non conſtare de maiorum ſuorum legitimitate (licèt conſtet de deſcendentia à D. Io. Manfredo ſeniore) vnica ratione tolli poſſunt, ſi vera demonſtratur ea opi. quæ legitimitatem in dubio præſumi aſſeuerat, quando de filiatione conſtat, ita vt contrarium aſſerenti onus probandi incumbat. Pro quo eſt tex. clarus in c. lator, quæ fil. ſint legi. cum glo. in ver. probare legitimè in l. in liberę de rit. nupt. & in l. filium diffinimus, vbi Cyn. Bart. & Bal. in princ. 1. lect. & idem Bal. in c. ex tranſmiſſa nu. 2. verſ. item periculoſum de reſti. ſpol. in conſ. 448. quæritur in prin. nu. 4. volu. 1. conſ. 74. verba Cyn. colum. 1. circa med. eo. lib. & conſ. 473. Titius habebat colum. 2. li. 5. Innoc. in d. c. lato, &c. Gem. conſ. 27. colum. 2. verſ. & ſic matrimonium, Abb. in d. c. lator poſt alios quos refert Veron ẽ. caut. 118. is qui in dubio, Corn. in l. ſi emancipati num. 2. verſ. multùm tamen obſtat, C. de colla. Feli. in c. per tuas in fi. de probat. & in c. illud col. fi. de præſump. Lud. de Sard. in tract. de natu. libe. par. 2. princi. §. de filiationis probatione ſub num. 13. verſ. nemo quæritur, Dec. conſ. 54. nu. 2. verſ. & cum ſit allegans alios doct. & num. 13. verſ. nõ obſtat vbi de communi opi. atteſtatur, & in conſil. 153. num. 2. Alcia. in tracta. præſumpt. regu. 2. præſumpt. 5. qui veriorem, & fauorabiliorem aſſerit, & Dominus meus Card. Paleot. in ſuo eleganti tracta. de noth. & ſpur. c. 20. per tot. omnino videndus, & nouiſſimè Burſa. conſ. 268. innumeros alios citans, & de veriori, receptiori, ac probabiliori atteſtans, & Cephal. conſ. 435. nu-

2 me. 81. † Et hinc eſt quòd appellatione filij in dubio de legitimo intelligitur d. l. filium cum not. Bart. in conſil. 219. Alexan. conſ. 2. nu. 52. & conſil. 67. num. 8. volum. 1. Dec. conſil. 471.

3 num. 6. † Et quòd licèt promouendus ad ſacros ordines legitimus eſſe debeat c. cum in cunctis,

4 & cap. innotuit de elect. † non tamen probare debet ſe legitimum, quia talis præſumitur, ſed ſi quis ei objiciat, contrarum probare tenetur c. vt circa, & c. ſi fortè de elect. in 6.

Sed vltra hanc iuris præſumptionem, accedat nominatio, & tractatus de quo apparet, nedum per libellos de quibus meminit Illuſt. D. meus in motiuis, ſed etiam in ſupplicationibus Perilluſt. quondam D. Pallauicinum porectis Sereniſs. Domino Duci, vnà cum eius conſanguineis, & Poleſini condominis, nec non ex inſtrumento adeptæ poſſeſſionis loci prædicti, vnà cum Illuſt. DD. Octauiano, & Ioan. Baptiſtę vti condominis, & conMarchionibus, tanquam

legitimis deſcendentib. à Io. Manfredo Senio-
re, & feudi prædicti capacibus. Itidemq; ex in-
ſtrumento recognitionis, & iuramenti fidelita-
tis factæ per homines Poleſſini tribus illis con-
dominis, & deputatione officialis, & bannis pu-
5 blicis poſt dictam tenutam factis, & editis, † ex
nominatione autem, & tractatu huiuſmodi cer-
tum eſt reſultare quaſi poſſeſſionem conſangui-
nitatis, quæ ſufficit ad obtinendum omnem ſuc-
ceſſionem, niſi contrarium doceatur bonus tex.
in cap. licet ex quadam in fi. vbi doct. not. extra.
de teſti. Bart. in l. quod Senatuſconſultũ. §. item
per contrarium de lib. agno. in l. 1. §. ad quæſtio-
nem de libe. agno. & in l. non nudis in 2. lect. in
fin. C. de probat. Alexand. conſil. 181. num. 7. lib.
7. Caſtr. in conſil. 151. viſo puncto per to. lib. 1.
& in l. non epiſtolis. C. de probat. Felyn. in c. per
tuas in fin. de probat. Dec. latè d. conſil. 54. Af-
flict. deciſ. 25. in princ. Crauet. conſil. 249. num.
2. 3. Calca. conſil. 8. num. 2. 3. Corn. conſil. 1. co-
lum. 10. verſ. nõ obſtat. lib. 3. qui de communi
atteſtatur Alba. latè conſil. 84. num. 21. & 22. &
latiùs Menoch. de arb. iud. caſ. 89. num. 69. 70.
6 71. & Rimin. iun. conſil. 168. nu. 13. † & hæc præ-
ſertim locum ſibi vendicant, ex quo talis nomi-
natio, & tractatus non ſemel, ſed pluries, & non
incidenter, aut propter aliud, ſed principaliter,
& propter ſe emanarunt, quibus caſibus res om-
ni caret ſcrupulo, vt apud præcitatos legere eſt,
& Roland. conſil. 22. 23. vſque ad numerum 29.
& conſil. 96. num. 47. cum ſeqq. volum. 3. & no-
uiſſimè Burſa. d. conſil. 268. num. 19. vſq; ad nu-
7 merum 24. † Et vltrà tractatum, & nominatio-
nem, reſultat ex actibus prædictis expreſſa quæ-
dam acceptatio, & admiſſio effectualis, cui nec
ipſe Dominus Pallauicinus ſi viueret, nec eius
hæres contradicere poteſt, vt per Burſa. plenè d.
conſil. 268. num. 13. verſ. 3. in conuincibiliter, &
nu. 32. verſ. ſeptimò, cum concord. per eum ad-
ductis, & hoc pacto reſoluuntur omnia in op-
poſitum motiuata, nec vllus ſuper eis remanet
ſcrupulus.

8 Nihilominus † ex abundanti circa confeſſio-
nem in libello emanatam, quam Bal. Alex. Dec.
& alij in l. 2. C de eden. aſſerunt non præiudicare
confitenti in alio iudicio, quando eſt inter alias
9 perſonas, † aduertendum eſſet, quòd imò inter
eaſdem perſonas fuiſſe dr̃ D. Pallauicini confeſ-
ſio; ex quo cauſa agebatur inter eum, & Dñm
Octauianum, nunc autem inter vtriuſq; hęredes
vertitur, qui repræſentant defunctorũ perſonas,
& illorum confeſſioni contradicere nequeũt per
reg. l. cum à matre. C. de rei vend. Bal. conſ. 29. in
princ. & conſ. 125. nu. 2. cũ vulg. & eſt in libello
per eum producto coram excelſo conſ. de anno
1567. in proceſſu fol. 351. Nec non, & in alio pro-
ducto aliàs per D. Io. Ludouicũ eius patrem con
tra D. Ioan. Manfredum iuniorem D. Octauiani
patrem, & per eundem D. Pallauicinum repro-
ducto de anno 1563. in proceſſu fol. 306.

10 Nec obſtat, † qđ per procuratorem factæ fue
rint hmõi confeſſiones, & propterea non præiu-
dicent, in alia cauſa, ẽt inter eaſdem perſonas, vt
per Doct. in d. l. 2. & Rui. conſ. 161. nu. 10. lib. 4.
atq; Soci. conſ. 122. nu. 7. li. 4. Quoniam non fuit
11 ſimplex † procurator, ſed etiam Nuncius, prout
omnes conſtitui ſolent ex cõi forma inſtrumen-
torum conſtitutionis procuratorum, Nuncij aũt
confeſſio in omni cauſa præiudicat, & in omni
negotio. Bal. in l. 1. nu. 70. C. de confeſ. Dec. ex-
aduersò citatus d. l. 2. num. 63.

Sed conſimilis confeſſio proceſſit ab ipſomet
D. Pallauicino in p̃cibus porectis Sereniſſimo
D. N. pro obtinendo Commiſſario, qui eũ in te-
nutam, & poſſeſſionẽ feudi Poleſſini induceret,
vna cũ D. Io. Baptiſta, & Octauiano, tanq̃ loci il-
lius condominis, & Marchionibus ad effectum,
vt ait, continuandi in ea ꝑpetuò cũ oĩum ſobo-
le, & ſic ipſos legitimos expreſſim fatetur, & feu
12 di prędicti capaces. † Nec dubiũ quin confeſſio
in ſupplici libello emanata plenè ꝓbet, & confi-
tenti præiudicet, ſicuti, & in libello iudiciali. l. cũ
præcũ vbi gl. Sal. & alij C. de lib. cau. Et quidem
13 verè, † & realiter nõ aũt fictæ, vt dixit Soci. ex-
aduersò citatus in conſ. 122. n. 8. li. 4. qui in hoc
14 certè decipitur, † nam tex. in d. l. cum pręcũ, quẽ
pro vnico fundamento dicti ſui allegat, ponde-
rans in eo verbũ, intelligitur, qđ denotat fictio-
nem, totum potiùs oppoſitũ probat; qñ quidem
nõ inq̃t Imperator, quòd ſupplicans intelligatur
fateri illũ non eſſe ſeruum, de quo mentionẽ fe-
cit, vt de libero, ſed rñdens ipſimet ſupplicanti,
ait, cõtra eũ qui ſeruus non eſt, ſupplicaſſe te in-
15 telligis, † qđ interprętari debet, intelligere de-
bes. i. ſcire debes iuxta tex. cum gl. in c. quacũq;
22. q. 5. & per cõſequẽs nõ interpręt atur verba
ſupplicantis, ſed ei ſignificat, q d ſuperinde ius di
16 ſponat. † Sed alia ẽt rõne confunditur dictum
Soci. quia verbũ intelligitur, in his q̃ ſunt iuris,
veritatẽ non fictionem importat Iaſ. in rub. ſol.
matr. nu. 7. Dec. in l. 1. nu. 19. C. vñ vir. & vxo. &
nulli dubiũ quin iuris deciſionẽ referãt illa ver-
17 ba, vt mox dixi. † Vera igitur reſultat cõfeſſio ex
illo ſupplici libello, & ita interpręt atur gl. l. illam
colligẽs ex ea, quòd ſi q s in libello fatetur aliq d
contra ſe, ſtabitur dicto ſuo, & Bal. in ſummario
vbi & Sal. inq̃t, aſſertũ in libello habet vim con-
feſſionis, & ei ſtatur contra proferentẽ, & rurſus
n. 1. ait Bal. nota, quòd q s dr̃ cõfiteri, q in libello
ponit, & non dicit intelligir̃, & nu. 2. parificat cõ
feſſionẽ in libello, & in poſitione factã, & nemini
dubiũ, quin ſit vera confeſſio poſitionũ. Deinde
ſubiungens bonam diſtinctionẽ, inquit, quòd ſi
libellus vel poſitio certũ continet, & pars nõ cõ-
tradicit, reſultat expreſſa confeſſio; quæ omnia
veritatem ipſiꝰ cõfeſſionis denotãt, nõ fictionẽ.

aut

Digitized by Google

aut improprietatem. Meritò inter eaſdem perſonas præiudicare debet, etiam in alio iudicio, vt omnes fatentur, cum ergo aſſertio memorata D. Pallauicini certa ſit, nec ei fuerit vnquam per aduerſarios ſuos contradictũ, ſequitur exinde effectus memoratus, quicquid Soci. nimium ſubtilizando aſſeruerit. Cæteri.n.fictam confeſſionem in reſultante ex contumacia, vel ex ſtatuti diſpoſitione exemplificant; neminem autẽ vidi, qui confeſſionem factam in libello ſupplici, vel iudiciali fictam appellet, prçter eum, qui falſo nititur fundamento, vt probauimus. Et ex his ſublata remanent doctiſſima motiua Illuſt. D. Iudicis. L. D.

SVMMARIVM.

1 *DEſenſionis facultas alicui auferenda non eſt.*

2 *Exemplum productum cõfirmari poteſt per authenticum poſtea productum.*

3 *Producẽs inſtrumentum citare debet partẽ, & terminus ſtatui debet ad opponendum.*

4 *Citatio partis ità requiritur in cõfirmatione actus, ſicut in ipſo actu, ſed diſtingue, vt infra nu. 41. cum ſequentibus.*

5 *Teſtibus iuratis in termino, ſi poſt terminum examinentur, citatio partis requiritur, ſed contrarium vide inf. num. 29. cum ſeqq.*

6 *Teſtes, & Inſtrumenta in iudicijs à pari procedũt.*

7 *Subſtantia actus ea eſt, ſinè qua actus ipſe conſiſtere nõ poteſt, & quod nõ tendit ad ſubſtantiandum, ſed tantùm ad conſeruandum, vel probandum, non eſt de ſubſtantia.*

8 *De ſubſtantia actus eſt, quod contemporaneè cum eo concurrere debet, non quod actum ſequitur.*

9 *Inſtrumentum ab initio validum, poteſt, mortuo notario, à quocunque alio notario authoritatem habente, expleri, ac etiam à pluribus notarijs conceßionem habentibus, etiam diuerſis tpibus.*

10 *Subrogatum ſapit naturam, & parit effectũ eius, in cuius locum ſubrogatur.*

11 *Notarius ſubrogatus in locum mortui ad explendũ inſtrumẽtũ, iuris fictione dicitur idẽ notarius.*

12 *Equipollentium idem eſt iudicium.*

13 *Hæres non põt impugnare confeßionẽ authoris ſui.*

14 *Inſtrumentum ſemel productum impugnari vlteriùs non poteſt.*

15 *Demonſtrationes plures vincunt vnam.*

16 *Omißio, vbi non vitiat, nec erronea expreßio vitiare debet.*

17 *Clauſula (ſuper quibus) & clauſula (nõ ſe aſtringens) operantur, vt non cogatur quis omnia deducta probare, ſed ea tantùm, quæ ad victoriam ſufficiunt.*

18 *Relatum eſt in referente.*

19 *Inſtrumento producto, ſi pars aduerſa terminum petit ad opponendum, tenetur producens, illud exhibere, & dimittere Iudici, vel actuario pro illo oſtendendo; & ſi contineat extranea à negotio de quo agitur, pars tantùm illi legitur, quæ ad rem pertinet, non verò datur plena copia, termino aũt elapſo, nõ auditur ampliùs opponere volẽs.*

20 *Producto Inſtrumento, ſi pars ſinè citatione illius notitiam habuit, & terminum ad opponen. non petijt, tenet productio, & perfectè operatur.*

21 *Fallit in criminalibus, in quibus dari debet, aut ſaltem offerri terminus prædictus.*

22 *Exemplum producere ſufficit in termino probatorio, & poſt terminum originale, ſeù authẽticum, & probatio adſcribitur eo caſu ipſi exemplo, vtì confirmato, non confirmanti, ex communi, & ſequentibus.*

23 *Finis ſi habet neceſſariam conſequentiam ad initium, tunc ſpectatur initium, & non finis, & adeo retrotrahitur finis, vt illo primo tempore totaliter actus factus iudicetur, & ſecundùm illud reguletur.*

24 *Teſtes iurati in termino, poſſunt poſt terminum examinari.*

25 *Amplia etiam in loco ſacro.*

26 *Amplia etiam in tempore feriato.*

27 *Et eo caſu refertur eorum depoſitio ad locum, & tempus iuramenti, eſt communis practica, & communis opinio.*

28 *A productione teſtium rectè arguitur ad productionem Inſtrumentorum.*

29 *Citatio partis non requiritur quando teſtes iurati in termino, examinari debent poſt terminum, aduersùs id quod ſupra dicebatur, num. 5.*

30 *Citatus ad videndum iurare teſtes, ſi intereſſe noluit, non citatur vlteriùs ad examen.*

31 *Actus contentioſæ iuriſdictionis in loco ſacro expediri nequit.*

32 *Citatio pro die feriata fieri non poteſt.*

33 *Examen teſtium in ciuilibus, Parmæ committitur notario partium confidenti.*

34. *Qui eſt merus executor, Et citare non poteſt.*

35 *Practica fori Parm. producendi verbaliter Inſtrumenta parte citata in termino, & ea poſtmodum conſignandi actuario extraiudicialiter ad effectum oſtendendi parti, vt ea poßit impugnare ſi libuerit.*

36 *Iudex poteſt de practica, & ſtylo fori extraiudicialiter, & in thalamo ſe informare, & illũ ſeq.*

37 *Quod quiſque iuris in alium ſtatuerit ipſe eodem iure vtatur.*

38 *Practica prædicta producendi verbaliter tantùm Inſtrumenta in termino, non eſt à iure aliena.*

39 *Ac etiã conſignandi ea notario parte non citata.*

40 *Confirmatio actus penitus nulli, & inualidi citationem partis requirit, prout actus ipſe.*

41 *Imò confirmationis nomen non meretur, quia quod nullum*

Digitized by Google

nullum eſt, confirmari non poteſt.

42 *Confirmatio actus validi, qui tamen mediante alio perficitur, iuſtificatur, ac roboratur, citationem non requirit.*

43 *Termino dato ad producendum, & examinandum teſtes, non ſufficit eos in termino iurari facere, ſed requiritur, quòd etiam examinentur intra terminum.*

44 *Et citatio ad vtrunque actum requiritur?*

45 *Non tamen ſeparatìm, ſed ſufficit vnica citatio ad vtrumque actum.*

46 *Bero. in cap. licèt cauſam num. 86. cum ſeq. declaratur.*

47 *Magiſtratus qui poteſt procedere ſola facti veritate inſpecta, citationem quandoq; omittit coram alijs iudicibus neceſſariam.*

48 *Iudex poteſt ferre ſententiam relatiuè ad Inſtrumentum, de quo in actis fuit facta mentio, licèt in actis non productum.*

Pro PerIlluſt. D. D. Pallauicinis Poleſini Condominis.

EPITOME.

De productione exempli, ac de productione verbali inſtrumenti in termino probatorio, & productione reali authentici, poſt terminum ſubſequente, multa notabilia traduntur. Nec non de examinatione teſtium, poſt terminum, qui iurauerunt in termino, quæ omnia in praxi quotidiana ſunt.

RESPONSVM LXXXII.

PLura ſubtiliſſima dubia mouet Illuſt. D. Auditor Ciuilium, & Conſiliarius Ducalis contra Illuſt. Dños Iulium, & conſortes Pallauicinos ad impugnandam probationẽ reſultantẽ ex Inſtrumẽto priuilegij per eos producto contra Illuſt. D. Hæredem Ill. q. D. Pallauicini, quibus doctè admodum reſponſum video per Extell. D. Zobolum, adeoquòd ſola ſubſcriptione contentus eſſe deberem, ſed nè labori peperciſſe videar, illis faltẽ occurrere decreui, in q̃bus (vt audio) plus aliquantulum hæſitationis habent Illuſt. & excelſi Patres de conſilio, videlicet ſuper duobus punctis, quorum primus eſt, de productione Inſtrumenti authentici diuerſæ formæ, in ſubſcriptione Notarij, ab exemplo priùs producto. Exemplum. n. extractum, & expletum dicit (per Antonium de Gerardis) authenticum autem extractum dicit (ab Archiuio Mediolani per Ioan. Bap̃tã Montiũ) Vndè triplex oriri vř difficultas.

Prima, quòd iſtud authenticum extra terminũ productum, non põt confirmare productionem exempli, quia non eſt idem, ſed diuerſum.

1 Secunda, quia tollitur facultas aduerſario opponendi contra iſtud authenticum, quod eſt auferre defenſionem contra l. defenſionis facultas. c. de iu. fi. lib. 10. cum vulg

2 Tertia, quia exemplum non fuit productũ, ſub nomine exẽpli, ſed ſub nomine authentici, in publica, & authentica forma; Quocirca dici nõ poteſt exhibitionẽ authentici confirmare productionem exempli, iuxta doctr. Bald. in c. 1. de fid. Inſtrum. cum concord. quia potiùs diceretur confirmare aliud authenticum inualidum.

Aliud verò dubium cadit ſuper omiſſa citatione in productione authentici, & hoc etiam triplici nititur fundamento.

3 Primò, quia in omni productione Inſtrumentorum pars citari dẽt, ac dari ei terminus ad opponendum iuxtà doctr. Bart. in tract. ad reprimendum in glo. de plano, num. 3. Et hoc nè facultas defenſionis auferatur, vtſup.

4 Secundò, quia productio originalis fit ad confirmandam probationẽ exempli, iam producti, & in confirmatione actus ita req̃ritur citatio, ſicut in ipſo actu per l. adoptio, cũ l. ſeq. de adop.

5 Tertiò per optimũ ſimile, de quo per Bero. in c. licèt cauſam, num 86. de probat. vbi velle vř, quòd in examinatione teſtium iuratorum in termino, quæ poſt terminum fieri põt, requiratur
6 partis citatio. † Vndè, & in productione Inſtrumenti idem inferri vř, cum præſertìm teſtes, & Inſtrumenta in iudicijs à pari procedant. l. in exercendis. C. de fid. inſtrum.

His tamen minimè obſtantibus, contrarium in vtroque puncto firmiter tenendum eſt.

Et quoad primum, pro fundamento intentionis Illuſt. D D. Pallauicinorum, Præmitto in facto; Quòd tota ſubſtantialis ſeries, integerq; tenor authentici exhibiti, concordat de verbo ad verbum, cũ exẽplo producto, & oẽs hẽt demõſtrationes expreſſas in ꝓductione ipſius exẽpli. Eſt. n. Inſtrumentum feudalis inueſtituræ de omnibus bonis, & iuribus Poleſini, & Coſtemezanæ, aliàs factæ, per q. Excellentiſs. Ducẽ Franciſcum Sfortiam, q. D. Ioan. Manfredo Pallauicino, qui fuit vnus ex ſeptẽ filijs Mag. Rolandi, pro ſe, & deſcendentibus in perpetuum, maſculis, legitimis, & naturalibus tm̃, rogatum de anno 1458. ſub die 2. Iunij, per q. D. Cichum Simonettam tũc Ducalem Secretarium, & in his conſiſtit ſubſtantia Inſtrumenti. † Eſt. n. ſubſtãtia actus, id ſinè quo actus conſiſtere non poteſt, & illud quod nõ tendit ad ꝓbendum eſſe actui, ſed conſeruandum, vel probandum, non eſt de ſubſtãtia. Bal. in l. ẽt. C. de execut. rei iudic. Dec. in l. edita, nu. 30. 40. C. de eden. Item ſubſtãtia, illa eſt, quæ non poteſt contingere, niſi vno modo, &

do, &

do, & quod diuerſis modis contingere poteſt, eſt accidens. Bal. in l.prima, nu.4. C. de execu.
8 rei iudi. † Pariterq; de ſubſtantia actus illud dr, Quod contemporaneè cum ipſo actu concurrere dēt, non quod actū ſequitur Iaſ. in l.vniuer-
9 ſa. num.10.11. C. de præcib. Imp. offerr. † At Inſtrumentum ipſum, habuit ſuum eſſe, & robur vſque ab initio, & expletio deinde fit ad probādum tantùm, & diuerſimodè fieri poteſt, nec eſt de neceſſitate cōtemporanea Inſtrumento, ergo remanet in puris terminis accidentis, vndè ſequitur, quòd per variationem iſtius accidentis, Inſtrumentum nullo modo varietur, ſed idem ſemper ſit, l. certi conditio, in princ. cum not.ff.ſi cert. petatur, Baptiſta à S.Blaſio in tracta. correlat. num.54. Hinc infero nihil intereſſe vtrum ab vno, vel alio notario extractum, & expletum fuerit poſt mortem notarij rogati, dummodo notarius ille commiſſionem, & authoritatem habuerit extrahendi, quia ſemper habetur pro authentico, & fidem habet Inſtrumenti publici authentici, eo quia conceſſionarius, quicunque ille ſit, perſonam repræſentat notarij mortui, qui illud rogauit, & in eius locum ſubrogatus dicitur, c. cum P.Tabellio. vbi Canon. omnes, extra de fid. Inſtrum. & Legiſtæ in authent. ſi quis in aliquo, vbi Iaſ. num. 5. in fin.Dec.num.26. & Cagno. nu. 69. C. de eden. Quocirca ſi vno tempore vnus notarius hanc facultatem habuit, & alius alio tempore, vt in caſu noſtro, nulli dubium, quin extractum ab vtroq; dicatur idem inſtrumentum, & eandem habeat fidem, cum vterq; repræſentet eandem perſonam. Quemadmodum enim ſi notarius rogatus duo expleuiſſet Inſtrumenta eiuſdem tenoris, nihil differret vnū ab alio, ſed par vtriuſq; fides eſſet, ita, & in caſu prædicto dicendum, ex
10 quo ſubrogatus ſapit naturam, & parit effectum eius in cuius locum ſubrogatur, l. ſi eum. §. qui iniuriarum. ff. ſi quis caut. §. fuerat inſti. de act.
11 l. 1. C. de rei vxo. † quinimo cum repræſentatio, de qua Doctores præcitati loquuntur, importet fictionem iuris. Alex.conſil.204.num.7. in ſecundo. Abb. conſil.85. num. 6. lib. primo. Rub.conſil.39.num.5.& conſil.85.ad fin. Concludendum eſt vtrunque Inſtrumentum in præſenti caſu iuris fictione expletum propriè dici debere ab ipſo Cicho, & per conſequens nil in-
12 tereſſe vtrum exhibeatur vnum, vel aliud; † & fanè ſi vnum æquipollet alteri, de quo non eſt, quod dubitemus, nihil refert, quid ex æquipollentibus fiat, l. fideicōmiſſa. §. ſi vni, & ibi Bart. de leg. 3. l. mulier, in princ. ff. ad trebell. nam æquipollentium eadem eſt diſciplina, & idem iudicium. l.ſi mater, cum glo. & Bart. C. de inſtitut. & ſubſtitut. ſub condit. fac. Clemen. exiui de paradiſo. §. cum autem, vbi Card. de verb. ſignif. cum ſimil.

Secundò datò non conceſſo, quòd accidens illud, ſeu qualitas accidētalis Inſtrumenti, quòd ab vno notario potiùs, quàm ab alio expletum fuerit, poſſit aliquid operari ad illud indicandum, & demonſtrandum, & per conſequens Illuſtrib. DD. Pallauicinis, aliquid prodeſſe poſſet oſtendere, quòd tale Inſtrumentum aliàs extractum, & expletum fuiſſet per Antonium de Gherardis, quod nunc expletum fuit per Montium, certè hoc ipſum clarè probatum reperitur per confeſſionem Illuſt.quon.D. Pallauicini authoris Illuſt. D. Aduerſarij in actis productam,
13 † cui non poteſt hęres contrauenire. Auth.quod
14 obtinet. C.de probat. cum vulg.† Nam quod in actis ſemel productum, & ſcriptum reperitur, negari vlteriùs non poteſt, quia fidem inde aſſumpſit.l.fin. vbi Bart. & alij.C.de fid. inſtrum. Paris. de reaſſump. inſtrum,rub.20. nu.4. & 19. Et præſuppoſito etiam tertio loco, quòd non conſtaret de tali confeſſione, nec aliunde probaretur inſtrumentum hoc aliàs expletum fuiſſe per Gherardum, eſſet vna falſa demonſtratio adiecta in productione ipſius Inſtrumenti, quæ triplici ratione non vitiaret.
15 † Primò, quia octo, & ampliùs verificantur de expræſſis in eadem productione, quo caſu ſuccedit vulgata doctrina Bart. in l. demonſtratio falſa. ff. de condit. & demonſtr. quæ communiter * eſt recepta, teſte Bero. in ſua quæſt. 48. nume.6. in fi. Tot etenim demonſtrationes verificatæ rem certam demonſtrant, & paucioribus prævalent repugnantibus. Caſtr.Socin. & alij in l.in teſtamento eod. titulo, Socin. in l. ſi quis in fundi vocabulo, num.6.de leg.1. Alex.conſ.73. nume.43. lib.3. conſil.41.in fin.lib.4. conſil.35. nume.5. & conſil.38. num 4. in quinto. Craue. conſil. 269. num.5.
16 Secundò, quia productio Inſtrumenti facta ſinè illa demonſtratione, valuiſſet, hoc eſt ſi productum fuiſſet ſinè commemoratione Notarij extrahentis, ſufficeret enim illud poſteà oſtendere in forma probante, & authentica, prout oſtenſum, & exhibitum fuit. Vndè ſuccedit alia communis * concluſio, quòd vbi omiſſio non vitiat, nec erronea expræſſio vitiare poteſt.l.1.circa princ.C.de rei vxo.ac.l.patronus. §.1. & 2.de leg.3.glo.& Scrib.in d.l.ſi quis in fundi. Bart.in d.l.demonſtratio in 7.q.verſ.ſi.n.omiſſio. Rom. latè conſ.497. nu.6.7. & ibi Mandoſ. in addit.
17 Tertiò, quia productio libelli, & productio iurium Illuſt. Dominorum Pallauicinorum habent clauſulas ſalutares ſuper quibus,&c.& non ſe aſtringens,&c. quæ operantur, vt non cogantur quis omnia deducta probare, ſed illud tantū, quod ad victoriam ſufficit, vt per Celſ. in tract. clau. ſub rub. de clau. iudi. in ver. non ſe aſtringens,& in verſ. ſuper quib. Iaſ. latè in §.omniū, à nu.147. vſque ad num.162. Inſtit.de actio.

Vltimo

Vltimo loco pro maiori Excelſi Conſilij ſatisfactione, in relectione proceſſuum adnotaui, quòd in ſupplicatione per Illuſt. Dominos Pallauicinos porrecta Sereniſs. Domino Duci noſtro, pro obtinenda huius cauſæ commiſſione, & deinde coram Excelſo Conſilio præſentata, & reproducta, nec non & in libello poſtea oblato, & in productione iurium reproducto, producti fuerunt proceſſus acta, & iura omnia prioris iudicij, ſummarijſſimi, inter eaſdem partes agitati, in quibus Inſtrumentum feudalis inueſtituræ prædictæ abſque mentione Notarij extrahentis, productum reperitur. Vndè ſequitur, quòd ſub eadem forma dicatur quoque in præ-
18 ſenti iudicio productum, † ex quo relatum eſt in referente. l. aſſe toto. ff. de hæred. inſti. authen. ſi quis in aliquo, cum not. C. de eden. Ideo ceſſat omnis hæſitatio, atque hæſitationis materia. His autem præmiſſis, manifeſta inſurgit contrariorum ſolutio, nam primum tollitur, eò quia non eſt diuerſum Inſtrumentum authenticum ab exemplo, ſed idem in ſubſtantia, quod ſufficit; Imò verò idem in omnibus, & per omnia dici poteſt iuris fictione, ex quo ambo notarij extrahentes ſubrogati fuerunt in locum D. Cichi, & illius perſonam repræſentarunt, vel ſaltem per æquipollens, vti in primo fundamento latè deductum fuit; Item de identitate conſtat, mediante confeſſione quon. Domini Pallauicini, vt in ſecundo. Et quatenus diuerſitas aliqua conſiderari poſſet ex variatione illius qualitatis accidentalis, non tamen cauſatur aliqua incertitudo, circa Inſtrumentum productum, ſtantibus per multis alijs demonſtrationibus verificatis, & ſtante quòd illius expreſſio omitti poterat, vt in tertio fundamento. Vltra quòd productio facta fuit cum illis clauſulis, quæ releuant producentem ab onere probandi non neceſſaria, vt ibidem in fi. diximus,

Ad ſecundum de facultate opponẽdi, & defenſione ſublatis D. Aduerſario, in quo videtur negotij pondus conſiſtere; Tutiſſima patet reſponſio; nã illud rectè negatur, Certum eſt namque Illuſt. Dominum Comitem hæredem d. Pallauicini, poſtquam vidit Inſtrumentum authenticũ, de quo ſupra, potuiſſe illi opponere, prout etiam oppoſuit, quamuis indebitè, & adhuc poſſet, vt reor, opponere, præſertim quia coram Excelſo Conſilio res agitur, & nondum illi ſtatutus fuit terminus aliquis ad illud impugnan-
19 dum, † prout regulariter ſtatui ſolet, vbicunque pars contra quam Inſtrumenta exhibentur petit, & illis opponere intẽdit; quo caſu pars producens, ſi ea penes ſe habet, tenetur realiter producere, & apud Iudicem, vel actuarium dimittere, vt eius copia aduerſario petenti fiat, niſi plura contineat capitula, quorum aliqua negocium de quo agitur, minimè tangant, quia tunc ea pars tantùm legitur aduerſario, quæ ad rem pertinet, non verò datur copia, & elapſo termino ſic vtſup. ſtatuto, pars opponens ampliùs non auditur tex. eſt in terminis in cap. accepimus, vbi gloſſ. in ver. vlteriùs arguendi, & in cap. ſeq. extra de fide Inſtrument. & ibidem Scrib. omnes, Spec. in tit. de inſtrum. edi. §. videndum reſtat, num. 9. & 19. latè Gem. omnino videndus, in conſil. 98. in primo dubio. Afin. d. §. 22. cap. 8.

20 Si verò pars contra quam producta fuere Inſtrumenta non petat copiam cum termino prædicto, poſtquam eorum notitiam, ſinè citatione habuit, tenet productio, & perfectè operatur per notab. doctr. Bald. in l. ſi quando, in fin. C. de teſtib. per quam ita in terminis terminantibus limitando regulam, in oppoſitum adductam tradit Iaſ. in l. properandum. §. ſin autem reus, nume. 5. in fin. C. de iudi. & Felyn. in d. cap. 2.
21 num. 31. ad fin. extra de teſtibus. † Deciſ. Pedemont. 1. num. 46. & 47. vbi ad cauſas ciuiles tantùm, dictum hoc reſtringit, cum in criminalibus dari debeat, aut ſaltem offerri, etiam non petenti,

Ad tertium, quòd productio facta, cantet de authentico, non de exemplo. Dicitur quòd nihil poteſt officere. Nam aut re ipſa, & effectualiter productum fuit authenticum, de quo ſcriptura productionis loquitur, aut exemplum tantùm, aut verbalis fuit productio.

Primo caſu Domini Pallauicini habent intentionem fundatam vſque ab initio; Secundo caſu, illam fundant ſuperueniente exhibitione authentici confirmantis productionem exempli; In tertio verò idem, per ea quæ infra pleniùs dicentur in ſecundo dubio. Et hæc quoad primum ſatis ſuperq; ſufficere videntur.

Circa ſecundum autem principale dubium, Pro fundamento intentionis Illuſtrium Dominorum Pallauicinorum, quòd in productione, ſiue exhibitione authentici pro confirmanda ſide exempli, iudicialiter, & in termino producti, non requiratur vlteriùs citatio partis.
22 Præſupponenda eſt in primis illa vera, & communis * ſentẽtia, quòd producere ſufficiat exemplum Inſtrumenti in termino probatorio, & poſt terminum originale, ſiue authenticum. Quodq; probationis virtus eo caſu adſcribatur ipſi exemplo, vti confirmato, non autem originali, ſidem illius exempli confirmanti; cuius opinionis anteſignanus fuit Bald. in p. 1. in principio, extra de fid. Inſtrument. quem ſequuntur ibi Canon. & præſertim Dec. colum. 1. ac Felyn. in cap. licèt cauſam, ſub num. 18. verſic. Limita quintò, de probat. & ibidem Dec. nume. 178. & in authent. ſi quis in aliquo, in principio, per illum text. C. de edend. in conſilio 467. nume. 15. & in conſilio 539. nume. 7. 8. Marſ.

Digitized by Google

Marſ.ſing.113.in fi. Gemin. conſil.98. in primo
dubio, omnino videndus, Iacob. de S. Georg.
in l.quicunque, num.3.de fid.inſtrum. Cagnol.
in d.authent.nu.11.12. & ſeq. Contat. in l. diſ-
famari, amplia.14.nu.91. & Bar. in ſuo tract. de
temp. vti. c. 11. nu.8. verſ. ſimile vbi terminus
Aſini. in praxi.§.27.cap.7.per tot.

Pro qua opin. ponderant ſupradicti patres
bonum tex.in l.ſi donatæ.§.1.ff.de dona.& in d.
23 authen. ſi quis, † quibus addi poteſt, l.damni,§.
Sabini, de dam.infect. ex quo Bart.& alij regu-
lam firmant, quòd quando finis habet neceſſa-
riam conſequentiam ad initium,tunc attēditur;
& ſpectatur initium, & non finis concord. text.
in l.3.§.ſuo, vbi Bart. in ſum. & cæteri Scrib. ff.
de mino. in l.Imperator, in fi.ff.de ſtat. hom. &
inquit Rom. in conſ.443. Quoad primum nu.7.
finis talium actuum adeo trahitur ad ſuum ini-
tium, vt illo primo tempore totaliter factus iu-
dicetur, & ſecundùm illud reguletur.

24 Adducunt inſuper optimum ſimile de teſtibus
iuratis in termino,qui poſt terminum examina-
25 ri poſſunt, etiam in alio loco, † quantumuis ſa-
cro,Bart.in l.2.in fi.C.de Sacroſ. Eccl. & ibi Bal.
25 nu.7. † nec non alio tempore,etiam feriato,glo.
& Scrib.in clem. 1.de off.deleg. Gemi. conſ.98.
27 col.2. Specul.in tit. de fer.§.2.nu.6. † Et eorum
depoſitio ad locum, tempuſq; iuramenti trahi-
tur, & facta fingitur, vt poſt prædictos egregiè
diſputando ad partes cōcludit Rom. d.cōſ.443.
in 1.dub.& in d.§. Sabini, nu. 10. quem vnà cū
permultis alijs refert, & ſequitur Marſ. d. ſing.
113. & Franc.Curt. in tract.de teſtib. concl. 33.
vbi refert in fin. verbis. Ang. affirmantem hanc
eſſe practicam.Cur. Rom. & totius mundi,Cal-
der.conſ. 1.de teſtibus. Dec.in d.c.licèt cauſam,
num.135.cum plurib.ſeq. Pract. Papien.in for-
ma oppoſ. contra teſtes, poſt publicat. in verſ.
* ſuntq; n.16. qui de communi * quoque practica
atteſtaē Maran. in ſuo Spec. par.6. actu 3. n.19.
& actu 6.nu.4. Aſin. in praxi. §.22. c.5. num.2.
Et iſta eſt cōis opinio, prout poſt multos citatos,
concludit Fely. in d. c. licèt, num.19.in fin.

28 Et quod à productione teſtium, ad productio-
nem Inſtrumentorum, & è contrà, rectè argua-
tur, vt in contrarijs dicebatur, tradit in termi-
nis Caſtr.conſil.247.In cauſa quæ vertitur Sao-
næ, colum. 2. verſ. Item probauit, lib.1. Marſ.
d.ſing.113. Dec. d.c.licèt cauſam, num.138. &
Aſin. loco proximè citato, ſub nu.2. & in fin.

29 Nec opus eſt alia citatione partis, quando te-
ſtes formiter iurati in termino, debent poſt ter-
minum examinari, vt multis probat rationibus,
Bald. in c.2.num.9. de teſtibus, & ibidem Fely.
num.17.ad fi. & idem Fely. in d.c.licèt cauſam,
ſub nu. 20. in vltima limit. & Rom.d.conſ.443.
30 ſub nume.6. † Vndè eſt quòd citatus ad viden-
dum iurare teſtes, ſi noluit intereſſet iuramen-
to non citatur vlteriùs ad examen, quia vnicus
actus reputatur, ſed recipiuntur quandocunque
eorum dicta, etiam poſt terminum bona glo. in
d.c.2. in ver. noluerit, & ibi Abb. nu. 10.& alia
glo.in l. ſi quando.§.1.in ver.noluerit. C.de te-
ſtibus. Maran.d.actu 6. num.4.

Hinc etiam eſt, quòd examinationis actus ex-
pediri poteſt in loco ſacro, vt retulimus, quod
fieri non poſſet, ſi citatio requireretur, quo-
31 niam eſſet actus cōtentioſæ iuriſdictionis, † qui
in loco ſacro expediri nequit, d.l.2.vbi Bar.Bal.
& Caſtr. C.de Sacroſanct. Eccleſ. Et pariter re-
cipi poſſunt dicta teſtium, cunctis diebus etiam
feriatis in honorem Dei, per ſupradicta, quod
non promitteretur,ſi citatio partis requireretur,
32 † quæ pro tali die feriata fieri non poteſt. l. om-
nes Iudices, & l.dies feſtos, cum materia. C. de
fer. & c.fi.vbi Scrib. extra eod.tit.

33 Supradicta verò tantò magìs obtinent, quan-
do Iudex non eſt, qui perſonaliter teſtes inter-
rogat, & examinat, ſed alius ab eo deputatus,
vt in hac noſtra Ciuitate ſeruatur, in qua in ci-
uilibus notario partium confidenti committitur
34 examen teſtium, † qui eſt merus executor, &
iuriſdictione carens, ita quòd nec etiam citare
poſſet, ſi vellet, vt in terminis tradit glo. præal-
legata in Clem. 1. de offic. deleg. Ex quibus re-
ctiſſimè concluditur, quòd ſicut in examinatio-
ne teſtium iuratorum non requiritur partis ci-
tatio, ita nec in productione authentici Inſtru-
menti, poſt exemplum ſic vt ſup. productum.

35 Secundò principaliter adducitur communis
ſtilus, & practica huius fori Parmeñ. nedum Il-
luſtribus D.D. Conſiliarijs notiſſima, ſed omni-
bus etiam parumper in eo verſatis; Nempè pro-
ducendi verbaliter omnia iura parte citata in
termino ſtatuti, & illa poſtmodum dandi, &
conſignandi Notario ſoli, extraiudicialiter, &
abſque partis citatione, ad effectum vt pars ea
36 poſſit inſpicere, & (ſi voluerit) impugnare, †
Et vltra quòd notoria, & vulgatiſſima eſt iſta
communis practica, & ſtilus, poſſunt ijdem Il-
luſtres Domini in thalamo ſuperinde informa-
tiones accipere, vt in terminis ſcribit Aſin. poſt
innumeros relatos in ſua prax. §.22.cap.16.in fi.
Et talis ſtilus attendendus, & ſequendus eſt, vt
per eum ibi in tertia limitatione, vbi multos ci-
tat concord. quem etiam ſequutus eſt, appro-
bauitq; Illuſt. Dominus Comes Aduerſarius in
præſenti iudicio, in quo iura ſua verbaliter pro-
duxit, iudicialiter ſub die quarto Maij 1579. &
nunquam ampliùs citauit Illuſtres Dominos
Pallauicinos pro reali productione. Nimirùm
indebitè conquæritur ſe non fuiſſe citatum in
37 reali productione iurium partis aduerſæ. † Quia
quod quiſque iuris in alium ſtatuerit, ipſe eo-
dem iure vti debet, rubr. & toto titulo.ff. quod
quiſque iur. cum vulg.

Sequuti

Digitized by Google

Sequuti fuere Illuſt. Pallauicini, nec non, &
Illuſt. D. Auditor Ciuilium deputatus ex forma
conſtitutionum ad inſtrueñ. proceſſum, in actu
celebrato ſub die 24. Nouembris 1579. in quo
ad inſtantiam ipſorum ſtatuit terminum dierũ
quindecim Ill. D. Hæredi prædicto ad produ-
cendum realiter iura, verbaliter producta, quæ
tamen nunquam exhibuit citata parte,

38 Memorataq; practica producendi verbaliter
tantùm in termino, non eſt à iure cõi aliena, vt
colligitur ex relatis per Aſin. d. §. 22. cap. 5. & ſi-
39 gnãter deciſ. Rot. 32. de iud. in nou. † Pariterq;
practica conſignandi ſcripturas, & iura ſoli no-
tario à iuris tramite non videtur recedere, p ea,
quæ tradit plenè Dec. in c. qm̃ contra, num. 116,
cum ſeq. de probat, vnà cum permultis cumu-
latis per Aſin, d. cap. 16. num. 12.

Si ergo facta verbali productione tantùm, non
requiritur alia citatio pro reali, multò minùs re-
quiri poteſt, quando exemplum ſaltem in ter-
mino realiter productum reperitur, vt in caſu
noſtro authen, multò magìs, &c.

Quibus ſic præſuppoſitis, nõ obſtant contraria;
Nam ad primum dicitur, nullo modo tolli de-
fenſionem aduerſario, quia potuit, & adhuc põt
petere ſibi ſtatui terminũ ad opponendũ Inſtr̃o,
& eius habere copiam vtſup. quamq̃ re ipſa iam
habuit, & oppoſuit qcquid potuit, vt diximus.

40 Ad ſecundum de confirmatione, clara pater re-
ſponſio per infraſcriptam diſtinctionem, Aut. n.
confirmatur actus citationem requirens, q priùs
erat nullus omnino, & inualidus, & tunc citatio
neceſſaria eſt, vt in actu ipſo principali; Quia
prior ille actus non eſt in conſideratione, nec vl-
lum poteſt operari effectum. Marſ. in l. de vno-
quoq; nu. 50. de re iud. & in ſing. 274. incip. li-
41 cèt, † Imo verò confirmationis nomen nõ con-
uenit, quia quod nullum eſt cõfirmari non põt,
ſed potiùs eſt actum denuo facere, Bart. in l. &
quia, de iuriſd. omn. iud. Bald. in l, 1. C. de codi-
cill. Dec, in rub. extra de confir. vti. vel inuti.
num. 2. vſq; ad n, 6. Et ita procedunt l. adoptio,
& ſeq. in quibus de cõfirmanda adoptione nul-
42 la penitus, & inualida tractatur. † Aut verò actus
p̃dictus confirmandus, eſt validus, & robur ob-
tinet, ſed mediante alio pficitur, & iuſtificatur,
vt in caſu noſtro, quo productio exempli facta
in termino probatorio, eſt valida, & efficax, &
cui exemplo virtus pbationis adſcribitur, non
verò authentico roboranti, & iuſtificanti, & tũc
citatione opus non eſt, per ea quæ ſcribit Bald,
in marg. in ver. confirmatio, verſ. 4. & Gabr.
tit. de citatione, concluſ. 1. num. 495. poſt Innoc,
& Guid. quos refert, & iſte eſt caſus noſter.

Et ita etiam procedit, quod de examinatione
teſtium dicebatur, poſt terminum facienda, quo
mediante perficitur eorum teſtimonium, & exe
cutioni demãdatur promiſſio, & obligatio facta
tempore iuramenti de veritate dicenda, & ni-
hilominùs ſinè citatione partis expeditur per
ſupradicta,

43 Ad tertium, & vltimum de doctrina Bero. in
d. c. licèt cauſam, num. 86. animaduertant quæ-
ſo Illuſt, DD. Conſiliarij, ipſum loqui in diuer-
ſis terminis, nẽpe in caſu quo terminus non erat
datus ad probandũ ſimpliciter, vt in noſtra ſpe-
cie, ſed ad producendum, & examinandum te-
ſtes, quem caſum proſequitur, à num. 79. vſque
ad nume. 86. tenens, & multis rationibus pro-
bans, non ſufficere teſtes, tunc in termino iura-
re, niſi etiam deponant, cum terminus expræſ-
ſim cantet ad examinandum, quo elapſo, præ-
cluſa eſt via examini,

44 Et licèt eodem retento themate, inferat dein-
de Bero. num. ſeq. citandam eſſe partem, non
ſolùm ad videndum produci, & iurari teſtes, ſed
etiam ad illorum examinationem, & ita com-
muniter practicari, nõ propterea repugnat con-
cluſioni Bald. & aliorum de quibus ſupra. Tùm
quia ſtante termino dato ad producendum, &
examinandum, rationabiliter citatur pars ad
vtrumque actum, vt intelligat nil eorum omit-
ti, quæ Iudex intra tempus limitatum fieri mã-
dauit, nè poſſit deinde opponere, quòd extra
illud teſtes examinati fuerint. Quæ ratio ceſſat
in caſu noſtro, in quo terminus ad probandum
tantùm datus eſt, intra quem ſufficit teſtes iu-
rare, cum virtus probationis in iuramento con-
ſiſtat, ad quod depoſitio refertur, & retrotrahi-
tur, vt Bald. & alij latè probant, nec poteſt eis
obijci, quod in termino non depoſuerint per
45 ſupradicta. † Tùm etiam quia non præſupponit
Bero. duas fieri debet citationes, alteram ſcili-
cet ad videndum iurare teſtes, & alteram ad vi-
dendum eos examinari, nam vltima ſeruiret de
vento (cum citatus non poſſit intereſſe exami-
ni) quod fit ſecretò, & partibus ipſis abſentibus,
l. nullum, & l. ſi quando, vbi gloſſ. & Docto. C.
de teſtibus, glo. & Docto, in d, c. 2. de teſtibus.
46 † Præſupponendum eſt igitur ipſum loqui, de
vnica citatione ad vtrumq; actum, Separatim
autem ad videndum teſtes deponere ſuper-
flua, & inutilis eſſet, ergò omittenda, quo-
niam lex, & natura nihil fruſtra operantur, l.
hæc ſtipulatio. §. diuus. ff, vt lega. no. cauc. l,
qui bis idem, de verb. obligat. Ex quibus aper-
tiſſimè patet Bero. hucuſq; nihil aduerſari inten
tioni noſtræ.

Verùm, quia ſub nu. 86. in fi. ver, ſubdit p̃dicta
etiam procedere in tertio caſu ab eo, poſt Abb.
propoſito, vcz quando datus fuit terminus ad
probandum ſimplicitèr, & allegat Bart. & Ro-
man in d. §. Sabini, conſiderare debemus, ip-
ſum habere relationem ad ea tantùm, quæ dixit
non in illatione prædicta, ſed in principali articu
lo, in quo tenuit non ſufficere teſtes in termino
iurare,

iurare, præſertim quando prnducens non proteſtatur per ſe non ſtare, ſed per Iudicẽ in his etenim terminis loquuntur. Bar. & Rom. ab eo citati, ideo ſiñ allegata intelligi, & declarari dñt, iuxta doctr. Bart. in l. non ſolùm. §. liberationis, de libera. lega.

Et ſi aliter ipſum Bero. intelligeremus, malè sẽtiret, & nihil pro dicto allegaret, ſed ſinè lege, & aurhoritate loqueretur cõtra rot præclariſſimos authores, & innumeras ferè rationes, & vrgẽtia fundamenta ab eis adducta, & contra denique communem * opi. & cõem totius orbis practicã per eoſdem relatam, quã in patria noſtra vigere nemo ignorat. Retorquetur igitur argumẽtum contra aduerſantes, nam ſi in examine reſtium fiendo, poſt terminum probatorium, citatione opus non eſt, vt ipſi erroneè, præſupponebant, ergo nec in productione authentici, poſt exemplum in termino productum.

Sufficit itaque dimiſſum fuiſſe pęnès notatiũ, qui eius copiam parti fecit, & ſufficeret etiam in quacunque cauſa, coram Iudicibus ordinarijs
47 pendente, per ſupradicta. † Multò magìs autem ſufficere dẽt coram excelſo Conſilio, quod poteſt quandoq; ex facultate procedendi ſola facti veritate inſpecta, citationẽm ẽt omirtere, corã alijs Iudicibus neceſſariam, per ea quæ ſcribit Marſil. in d. l. de vnoquoque, num. 88. & refert Gabr. in ſuis concluſ. tit. de cita. concl. 1. n. 341.
48 & ſeq. concord. adducens. † Sed nec omittendum, quòd ex eo ſolo, quòd in actis mentio facta ſit de Inſtrumento p̃dicto, poſſet validè ferri ſenrentia relatiuè ad ipſum, quãuis in actis nullo mudo productum fuiſſet, per doctr. Saly. in l. 3. nu. 2. C. de ſent. quæ ſi. cer. quan. profer. vbi ẽt Bal. nu. 12. Alex. in l. ait prætor. §. 1. nu. 12. per illum tex. ff. de re. iud. & Fely. in c. cum venerabilis, nu. 41. poſt Innoc. & alios adductos, extra de except. Tot autem concurrentibus, quot ſup. vidimus, cui dubium, quin alacri animo ſententiam ſuam Excelli Patres, iuxta formam, & diſpoſitionem ipſius Inſtrumenti producti, & reproducti per Illuſt. Dominos Pallauicinos proferre debeant?

SVMMARIVM.

1 *ALlodialia omnia præſumuntur, niſi feudalia probentur.*
2 *Amplia etiam in caſtro cum iuriſdictione conceſſo à Principe, & pertinentijs.*
3 *Amplia quoque ſi dignitas comitatus, aut alia Regalis vnita ſit.*
4 *Dacium etiam allodiale præſumitur.*
5 *Res ſolita vendi, aut inſolutum aſſignari pro libera, & allodiali talis præſumitur.*
6 *Regalia licèt ſinè Principis cõceſſione poſſideri nequeant, non tamen feudalia præſumuntur.*
7 *Regalia nedum poſſideri poſſunt, ſed ẽt præſcribi.*
8 *Quem de euictione tenet actio eũdem agentem repellit exceptio.*
9 *Periurus à limine iudicij repellitur.*
10 *Amplia nedum quando directo quis periurus eſt, ſed etiam vbicunq; periurium quoquomodo cauſam tangit, de qua agitur.*
11 *Pracium rerum ex redditu tantùm non debet iudicari, & æſtimari.*
12 *Res tantum valet, quantum vendi poteſt.*
13 *Licitatio iuſtum rei pracium, ſeù redditũ indicat.*
14 *Non tamen præſumptionem iuris, & de iure facit, ſed vehementem.*
15 *Incertitudo lucri, & damni in contractibus, præſertìm locationum, admittitur.*
16 *Publicani dicuntur quaſi publicè peccantes.*
17 *Temeritatis, & audacia plena ſunt eorũ fictiones.*
18 *Publicanorum nomen Deo, & hominibus odioſum.*
19 *Stant vtì canes aduersùs tranſeuntes.*
20 *Nautæ caupones ſtabularij peſſimum generis hominum.*

Pro Ill. D. D. Mario, & Martio Pallauicinis de Polleſino.

EPITOME.

Dacium allodiale in dubio præſumi non feudale, quamuis de regalibus eſſe dicatur.
Illius autem valor, & pracium vndè colligatur?

RESPONSVM LXXXIII.

AD primum dubium vtrum datium ſit quid feudale, & pro tali in dubio cenſeri debeat?

1 Pro negatiua reſpondetur, ex generali regula, quòd omnia præſumuntur allodialia, niſi feudalia p̃bentur, c. 2. vbi oẽs not. ſi de feud. fuer. contr. c. 1. iuncta gloſſ. 2. de contro. inter maſc. & fœm. rradunt omnes in c. nimis de iureiur. Curt. latè conſ. 25. colum. 2. & conſil. 75. Dec. conſ. 269. in princ. 468. num. 6. 498. n. 2. 3. 588. nu. 8. Brun. conſil. 1. in princ. Silua. conſ. 3. nu. 75. Curt. in conſil. 41. num. 7. & conſil. 104. num. 4. Alcia. in tract. p̃ſump. reg 2. præſump. 3.
2 Rol. conſ. 1. num. 46. lib. 1. † Quæ regula locum habet, etiam ſi Caſtrum cum iuriſdictione, & pertinentijs ſuis à Principe conceſſum reperiatur. Curr. d. conſ. 75. circa princ. Iaſ. in l. ſi priùs, verſ. 4. conclu. de oper. no. nuncia. Dec. d. conſil. 269. in princ. & 468. nu. 1. verſ. & quia de Caſtris, & n. 6. Iacob. à S. Geor. in ſua inueſtit. feud. in ver. de Caſtro montis rubei, verſ. itẽ q̃ro, an Caſtrũ. Alba. cõſ. 16. n. 12. Rol. cõſ. 50. n. 33. li. 3.

3 † Nec

3 † Nec diuerſum eſt quamuis dignitas Comitatus, aut alia de Regalib. ſit ipſi Caſtro, & iuriſdictioni vnita. Bal.in c.ſignificauit, nu.1. & ibi Abb. in 3. not. de teſcri. Dec. d. conſ. 269. ſub num. 3. Corn.conſ.16.in fin. vol.1.Alcia. vbi ſ. 4 num.4.Rol.d.conſ.50. num.33. † Non eſt ergo dubitañ. quin allodiale quoque pſumi debeat 5 dacium memoratum. † Quod eo magis procedere dẽt, ex quo venditum fuit pro allodiali, & libero, ſeu inſolutum aſſignatum Illuſt. D.Franciſcomariæ, vt ex inſtrumento exhibito; nã cũ poſſidẽtes illud ſint in quaſi poſſeſſione alienãdi, vtique præſumitur allodiale, niſi cõtratium probetur Afflict. deciſ. 267. ſub num. 3.

6 Nec obſtat, quòd dacia ſint de regalibus, quia non ſequitur, ergo ſunt feudalia, ſed inferri forſan poteſt. Ergo ſinè Principis conceſſione poſſideri nequeunt.l.ſi quis, vbi Salyc. & alij. C.de vecti.com. Antib. in tract.de mu.§.4. nume.46. Berta. in tract. de Gabel. par. 3. princ. num.33. bonus tex. in c. ſuper quibuſdam. §.ꝑterea, vbi glo. & Abb. num. 2. 3. de verb. ſigni. & nedum poſſideri poſſunt, ſed etiam præſcribi, ut habeť, & not. in d. §. ſuper quibuſdam, & tradit Bart. in l.ſi publicanus.§.ſi.de publi. Dec. conſil. 341. num.14. Abb. in c.cum nobis, col.1. de reſcrip. Boſſi.in tit.de fiſ. & priui. eius.num.57. Verùm Principis conceſſio non ſemper feudalis eſt, ſed potiùs in dubio contrarium præſumitur, & iudicatur ex ſupradictis. Igitur, &c.

7 Sed quid in his immoramur, ſi idem met Illuſt. D.Octauianus, qui nũc feudale dacium allegat, illud pro libero, & allodiali vendidit, ſeu inſolutum aſſignauit vtſup.? Nonne de euictione teneretur, ſi ab alio inſeruitum feudalem vin-8 dicaretur? † Succedit ergo communis reſolutio, quem de euictione tenet actio, eundem agentẽ repellit exceptio.l. vendicantem, de euict. Rom. conſ.457. col.2. Ioan. de Ami. conſ.3. num.15. Bella. conſil.24. num.13.

Præterea nonne cõtra factum proprium venit, & contra proprium iuramentum, ex quo rẽ vendidit pro allodiali, & nunc feudalem contendit, vt præcium illius augear, ſeq; læſum in contra-9 ctu oſtendat? † eſt itaque obaudiendus c. debitores, vbi Ioan.And.& alij extra de iureiu.doct. * in c.1.vbi Fely.n.20.eo.tit.& eſt cõis * opin.teſte Paris.conſ.26.nu.5.vol.3. & conſ 5.nu.160. 10 in 4. † & regulare eſt, quòd vbicunque periuriũ quoquomodo tangit cãm, de qua agitur, nunq̃ periurus audiri dẽt, ſed à iudicio arcendus eſt, c.dilecti, vbi Dec. in 3. notab. de except. Bald. conſ.18. præmittendum eſt, col.2. lib.4. Crau. conſ.191. ſub num.7. in caſu autem noſtro nedum aliqualiter tangit cauſam, ſed principaliter, vt ex prædictis patet. Igitur, &c.

Ad ſecundum dubium, vtrum æſtimatio dacij ſienda ſit habito reſpectu ad quantitatem redituum pceptorum per publicanos, & conductores, vel ad penſionem, quam Domini habuerunt? Exiſtimo, nec ad illam, nec ad iſtam ità reſpiciendum fore, vt exinde certum, & iuſtum 11 præcium neceſſariò colligatur, † quia nõ ſequiť de neceſſitate, res eſt tanti redditus, ergo tanti valoris, ut doctè concludit Cagno. in l.2. ſub nu.233. ver. quæ concluſio.C.de teſcin. vendi. ſed ſi altera earum attendenda foret, vtiq; penſio domini potiùs, quàm lucrum conductorum inſpici deberet, cum præſertim pluris locari non 12 potuerit ſub haſta poſitum dacium, † quemadmodum enim res tanti valet, quantum vendi poteſt.l.1.§.ſi hęres.ff.ad treb.l.ſi ſeruus, de condi.fur.l.præcia, ad l. falci. & his in locis, Bart. & alij, ita tanti ſunt redditus dacij quantum locari, 13 ſeu annuatim uendi poſſunt, † tantò magis, quia licitatio iuſtum rei precium, ſeu redditum indicat.l.1.c.de ꝑdi.Curia lib.10.Bal. & Ang.in l.1. C.de præſcrip.30.an. Fabia. in tract.de emp.& vendit.q.5. princ. nu.89. in fi. & 90. poſt Ioan. 14 And.& Marti.de Fan. † & licèt ex licitatione nõ ſemper inſurgat præſumptio iuris, & de iure, q̃ probationem in contrarium nõ admittat, vehementem tamen Iuris præſumptionem, ex ea induci nemo negat deciſ. Afflict. 340. per tot.

15 De lucro autem conductorum nihil omnino curandum videtur, tum quia ab incerto euentu pependit; potuiſſent nanq; & damnum pati; Incertitudo autem in omni materia reprobatur, præſertim verò in locationibus, & penſionum perceptione. l. ſi merces. ff. loca. Spec. in tit. de loca.§.nunc aliqua, verſ. 59. & 62. tum quia ex operibus, induſtriaq; publicanorum, & maxima vigilantia procedere potuit; & forſan ex eorum dolo, & fraude, quibus publicani, maximè verò 16 portinarij, de genere nautarum, vti ſolent.† Dicuntur namq; publicani, quaſi publicè peccãtes glo. in l.1.§. hic titulus, de publica. Io. And. & 17 poſt eum Abb. in c. nouit de iud. † & quantæ temeritatis, quantęq; audaciæ ſint eorum fictiones, nemo eſt qui neſciat, l. quantæ. ff. eod. tit. 18 † eſtq; publicanorum nomen, Deo, & hominib. odioſum, vt habetur Matthe, 18.& not.Scrib. in d.c. nouit. Hæc, & alia contra publicanos legi poſſunt apud Franc.Luca. conciuem noſtrum, in tract. de fiſ. & priui. eius par. 4. num. 1.2.3. vbi 19 † inter cætera, inquit eos ſtare, vti canes aduer-20 sùs tranſeuntes; † de nautis autẽ tritum eſt adagium. Nautæ caupones ſtabularij peſſimum genus hominum, l. 1. cum not. ff. nau. caup. ſtab. Si ergo his artibus, & perſonali ſeruitio totius anni dicti conductores, qui publicani, & nautæ officium ſimul exercuerunt, aliquid vltra penſionem ſuperlucrati ſunt, quiſnam iuſtus Iudex iuſtum dacij preciũ inde colligi poſſe exiſtimet?

Sed aduertatur ex abundanti, quòd tale lucrũ minimè concludenter probatum fuit de tempore con-

re contractus, nec in tanta quantitate, quanta requirebatur vt Illuſt. D. Octauiano prodeſſe poſſit, vt in prioribus ſcriptis abundè dictũ fuit. Quibus me remitto, nè eandem cantilenam canere videar. Cætera ſuppleat Ill. D. meus pro ſua eximia integritate, & doctrina.

SVMMARIVM.

1 *Filius intrat in locum patris, & eius perſonam repræſentat in ſucceſſionibus hæreditarijs, quãdo tempore mortis illius, de cuius ſucceſſione tractatur, pater ipſe mortuus eſt.*

2 *Conceptus poſt mortem eius, de cuius hæreditate agitur, minimè poteſt ad illam admitti.*

3 *Momentum temporis illud attenditur in ſucceſſione hæreditaria, quo quis moritur, & eius hæreditas defertur.*

4 *In ſucceſſione verò obueniente ex cõtractu habente tractum ſucceſſiuum, prout feudum, & emphiteoſis, admittuntur deſcendentes nulla adhibita diſtinctione, an pater ſuperuixerit primo acquirenti, aut filium procreauerit poſt huius obitum, vel ne?*

5 *Feudo pro ſe, & liberis ſtipulato, ſi filius, & nepos acquirẽtis repudient, ad feudum ipſum pronepos, etiam cõceptus poſt mortẽ acquirẽtis, admittitur.*

6 *Succeſſorium edictum legis, aliter regulariter, quã ſucceſſorium edictum conuentionis.*

7 *Deſcendentes omnes in feudalibus vocati in inueſtituris, admittuntur ex propria perſona, vel per viam repræſentationis, vel tranſmiſſionis, ex cõi.*

Pro Ill.D.D.Mario, & Martio Pallauicinis.

EPITOME.

Succeſſorium edictum legis, aliter regulatur, quàm ſucceſſorium edictum conuentionis in admittẽdo remotiores in gradu cum proximioribus, atque conceptos poſt mortem eius, de cuius ſucceſſione tractatur.

RESPONSVM LXXXIV.

Vltra doctas reſponſiones Excellen. D. Zoboli ad ingenioſiſſimum motiuum Illuſt. D. Auditoris propoſitum contra Illuſt. DD. Marium, & Martium Pallauicinos, pro clariori veritatis elucidatione diſtingueñ. eſt, vt infra.† Aut enim tra-
1 ctatur de ſucceſſionibus hæreditarijs, & tunc veriſſima eſt concluſio Salic. in Auth. poſt fratres. Conſil. Lud. Sacc. la prima, in princ. C. de leg. hæred. & ſequentiũ, nempe filium tunc demum repræſentare perſonam patris, & in eius locum ſubintrare, quando tempore mortis illius, de cuius ſucceſſione agitur, pater ipſe mortuus eſt, vt rectè colligitur ex eo, tex. & ſimile eſt quod legitur in §. ſui. inſtit.
2 de hæred. qualit. & diffe. † Nec minus vera eſt alia concluſio relata per Burſa. in conſ. 170. n. 31. in motiuo citatum, videlicet cõceptũ poſt mortem eius, de cuius hæreditate tractatur, ad eam minimè admitti poſſe, pro qua eſt etiam text. in l. 1. §. ſciendum, & l. titius. ff. de ſu. & leg. Et ha-
3 rum deciſionum patens eſt ratio, † nam in ſucceſſione hereditaria inſpicitur momentum illud temporis, quo quis moritur, & eius hæreditas defertur, ad dignoſcendum quis ad eam admittatur? l. ſi alienum, in princ. & §. primo, de hæ-
4 red. inſtitut. cum vulg. † Aut verò tractatur de alijs ſucceſſionibus, quę aliunde nobis obueniũt, putà ex contractibus habentibus tractum ſucceſſiuum ex maiorum prouidentia, vt in emphiteoſi, vel feudo pro ſe ſe, & deſcendentibus acquiſitis, & in talibus ſucceſſionibus indiſtinctè admittuntur ipſi deſcendentes, nulla adhibita differentia, an eorum pater ſuperuixerit primo acquirenti, & illos poſt eius obitum procreauerit, vel ne? Hæc fuit Bart. diſtinctio in l. item Prætor. ff. de ſu. & leg. & in l. quod dicitur, vbi
5 Imo. Alex. & alij. ff. de verb. obligat. † Quibus conſonat, quod ſcripſit Bal. in l. ſi in perſonam, num. 4. 5. C. de fideicommiſſ. quòd ſi Titius acquiſiuit feudum pro ſe, & liberis, ſi filius, & nepos repudiant feudum, admittitur pronepos,
6 etiam conceptus poſt mortem Titij, † quia ſucceſſorium edictum legis aliter regulatur, quàm ſucceſſorium edictum conuentionis, quod dictum refert, & ſequitur Dec. in rub. C. de ſucceſ. edict. num. 2. 3. & in conſil. 445. num. 21. alios citans concordantes. Et hanc ipſam diſtinctionem latè comprobat, & communem,* atteſtatur Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 9. nume. 89. cum pluribus ſeqq. & ſignanter num. 91. & 92.
7 ad quem ſufficiat remiſſio. † Quin etiam deſcendentes omnes ex propria quoq; perſona admitti debent, per viam repræſentationis, vel tranſmiſſionis, vt ex innumeris authoribus, ſubdit ibidem Tiraq. num. 93. communem * referens. Cum itaque in præſenti cauſa tractetur non de hæreditaria ſucceſſione, ſed de feudali, & de feudo quidem paterno, auito, & antiquo, dubio procùl admittendi veniunt Illuſt. DD. Marius, & Martius, quamuis longè poſt mortem Domini Ioan. Manfredi primi inueſtiti, cõcepti fuerint; & per viam repræſentationis, vnà cum Illuſt. Domino Octauiano eorum patruo, concurrere debent, vt in prioribus allegationib. abundè ſatis demonſtratum fuit. L. D.

SVMMARIVM.

1 BAnno, vel ſtatuto imponente pœnã amiſſionis merciũ, & beſtiarum, cum quibus cõducta fuerint à non ſoluente daciũ, ſi in commiſſum inciderit frumentum cum bobus currum vehentibus, non tamen currus ipſe, & ſacci, in quibus frumentum repertum fuit, cecidiſſe intelliguntur; & nu.ſeq.

2 Licitum per illicitum non confiſcatur.

3 Si verò bannum mentionem faciat de curru, non confiſcantur boues.

4 Statuta vectigalium odioſa ſunt, & ideo non trahuntur de ſimilibus ad ſimilia, & contra exigentem in dubio interpratantur.

EPITOME.

Licitum per illicitum non confiſcatur. Ideo vectigalium leges non poſſunt quoquomodo extendi, ſed ad verborum limites reſtringuntur.

RESPONSVM LXXXV.

STante banno ita concepto in Terra
Brixilij (*che ogn'vno, che condurrà,
ouero farà condurre robbe, & mercan-
tie di qualſiuoglia ſorte ſopra carri, ca-
ualli, muli, aſini, & altri animali, & perſone, per
la terra di Berſello, ouero trauerſo, non pagando il
datio, caſchi in pena di lire cinquanta imperiali,
& perda eſſe robbe, & beſtie*) dubitatur vtrũ cõ-
ducens frumentum abſque ſolutione datij ſuper
curribus, cum bobus, & ſic incidens in commiſ-
ſum, amittat frumentum, & boues tm̃, an etiam
amittat currus, & ſaccos? † Iſta quæſtio eſt de-
ciſa per Bart. in l.cotem. §.dominus.ff.de publi-
ca. vbi determinat quòd licita per illicita nõ cõ-
fiſcantur, & vna res non venit in commiſſum in
conſequentiam alteriùs, pro quo allegat text. in
l.ſi publicanus. ff. eo.ti. in verſ.& ſi quid illicitè,
ſed voluit allegare verſ. vt ſi quid ampliùs; quẽ
etiam ibidem perpendit ad hoc Bart.& vtrobiq;
2 ſequuntur Scrib. † Apertiùs, & magis in termi-
nis deciditur à Bal. in l. cũ proponas, quæ eſt 3.
num.4. C.de nau.fœno.inquiens quòd licitũ per
illicitũ nõ cõfiſcatur, & ideo Iudex, vel alius of-
ficialis fiſci ex ſuo capite nõ põt confiſcare, nec
incorporare licitũ ꝑꝑ illicitum, quia ſeparato-
rũ, ſeparata eſt ratio, & paulò infra nu.6.ſubdit,
quòd ſtatuto confiſcante farinam, vel triticũ nõ
intelligantur ſacci confiſcati, quia in pœnis ſtri-
cta fit interpratatio, & ꝑpea res, quæ congruo
modo ſeparari pñt, abſque corruptione ſubiecti
3 ſeparantur, & nõ confiſcantur, † idem firmat, &
latiùs diſtinguendo perſequitur, Salyc, ibidem
à num.2. vſq; ad num. 5. vbi in terminis noſtris
ſignanter decidit, quòd licèt ſtatutum, vel ban-
num diſponat, quòd currus cõfiſcentur, cũ qui-
bus illicita vehuntur, non tamen boues illos tra-
hentes confiſcabuntur, quia ſunt quid ſeparatũ.
Vndè è contra cum diſponat bannum memora-
tũ, quòd confiſcentur boues, & de curribus ni-
bil loquatur, non venient currus ipſi in confiſca-
tione. Hos ſequitur Firma.in tracta. ſuo de Ga-
bel. par.9. q.8. & 9. cum pluribus ſeqq.& Boſſi.
in tit. de fraud. vectig. num,14.
4 Confirmantur autem pręmiſſa ex generali no-
ſtratum theorica paſsìm aſſerentium, ſtatuta ve-
ctigaliũ, tanq̃ odioſa, & ratione carentia mini-
mè trahi de ſimilib. ad ſimilia, & contra exigen-
tẽ in dubio interpratari. Aret.conſ.92,n.2. poſt
Bald. quẽ refert in l.1.C, quæ ſit longa conſuet.
Corn.cõſ.199. col.4.lib.1. Soci.conſ.302.col.2.
ſub nu.2.lib.2. Crau.conſ.231.nu.17.Nat.con-
ſil.274.nu.8. lib.2. Boſſi.in tit.de vectig. nu.10.
cum duobus ſeqq. Et ex his concludo bannum
ſupraſcriptum pœnale nõ cõpræhendere currus,
licèt boues compræhendat. Itidemq; non com-
præhendere ſaccos, licèt frumentum in eis exi-
ſtens compræhendat, ſatis enim ſuperq; plecti
videtur is qui banno contrauenit, ſi pęnas in eo
expræſſas patiatur, pecuniariã ſcilicet lib. quin-
quaginta, vnà cum amiſſione frumenti, & bouũ,
abſq; eo quòd alijs ꝑdictis, nequaq̃ ſpecificatis
afficere eum tẽtet publicanus Brixilieñ. L. D.

SVMMARIVM.

1 COnfeſſio authoris praiudicat ſucceſſori, ſi ante ius quaſitum ipſi ſucceſſori emanauerit.

2 Quaſi poſſeſſio parentela, & antiquioritatis de familia, ſufficit ad obtinendum in quocunque iudicio, in quo de iure competenti antiquiori de tali familia agatur.

3 Et habet fundatam intentionem, donec de contrario apertiſſimis probationibus doceatur.

4 Aetas probatur ex fide Baptiſmatis.

5 Proximior eſſe dicitur, qui ſe proximum docet, ſi alius in contrarium non probat ſe proximiorem.

6 Identitas rei probatur ex verificatione duorum confinium.

7 Inſcriptiones antiqua probant.

8 Poſſeßio antiqua diſtribuẽdi legata teſtatoris, praſumitur legitimo titulo proueniſſe, videlicet teſtatoris voluntate, vel ſuperioris authoritate.

9 Aliud eſt eſſe talem, aliud haberi pro tali.

10 Teſtes debent concludere per neceſſe.

11 Teſtes ſingulares non probant.

12 Res iudicata pro veritate habetur.

13 Sentẽtia qua ſtatũ perſona tangit, facit ius quoad omnes, vtputa ſuper agnatione, vel nobilitate, & alijs qualitatibus perſona cobarentibus.

14 Idem

14 *Idem ſi ſuper ætate.*
15 *Sed an contra teſtium plenè probet, vel ſemiplenè, vide remiſſiuè.*
16 *Probationes imperfectæ iunguntur ad plenam probationem faciendam.*
17 *Mors omnia ſoluit.*
18 *Reſoluto iure dantis, reſolutum quoque eſt ius accipientis.*
19 *Vtile per inutile non vitiatur.*
20 *Renunciatio eſt ſtricti iuris, & in dubio nunquam præſumitur.*
21 *Error potiùs præſumitur, quàm renunciatio.*

Pro Mag. D. Gabriele Gherardutio.

EPITOME.

Antiquiorem aliquem eſſe de domo, & familia, quomodo probetur? & an ſufficiat eſſe in quaſi poſſeſſione antiquioritatis? & ex quibus actibus ipſa quaſi poſſeſſio probetur?

RESPONSVM LXXXVI.

IN cauſa mota per D. Gabrielẽ Gherardutium, vti ſeniorem de domo, & agnatione ſua, & q. Leonis de Gherardutijs pro obtinendis redditibus Prędij, de quo agitur ad finem eos diſpenſandi in alimoniam pauperum Chriſti, iuxta formam Inſtrumenti emphiteotici in actis producti, vnũ
1 ante omnia præſuppono, † videlicet narrata, & confeſſata, per q. D. Conſtantinum Gherardutium authorem Petri Antonij Caualli, tã in Inſtrumento dictæ emphiteoſis, q̃ in alio Inſtrumento donationis factæ D. Petro Antonio, pro veris, & indubitatis cenſeri debere, & eidẽ donatario indubiè præiudicare, cum ante ius ipſi quæſitum præceſſerint, l. ſi ſuperatus. §. fi. ff. de pigno. l. facta. §. ſi hæres, cum not. maximè per Caſtr. nu. 3. ff. ad Treb. latè Crau. de antiq. temp. par. 1. nu. 78. cum multis concord. Vndè inferẽ, quòd diſpenſatio, & errogatio dictorum fructuũ nunc, & imperpetuũ ſpectet ſeniori pro tpe, domus, & familiæ Gherardutiæ, & illius quidẽ lineæ, & parentelæ, de qua extitit olim Leo de Gherardutijs, cuius teſtamentũ prę manibus habemus, qm̃ ſic in vtroq; dictorũ Inſtrorũ p̃ſuppoſitũ, & confeſſatũ fuit per d. D. Conſtãtinum.

Secundò præſuppono, quòd D. Gabriel eſt in quaſi poſſeſſione maioritatis, & antiquioritatis p̃dictæ, inter modernos hoĩes familiæ Gherardutię, de linea, & parentela dicti q. Leonis, quod multiformiter probatur; nam primò eſt in quaſi poſſeſſione p̃ſentandi ad beneficium S. Stephani fundati in Eccleſia S. Trinitatis Parmę, quia pręſentauit D. Rugerium Vrſinum, & eius p̃ſtatio habuit effectum, etiam in contradictorio iudicio, vt ex proceſſu exhibito; & huiuſmodi p̃ſtatio pertinet ad antiquiorem dictæ domus, prout ex teſtamẽto d. Leonis inſerto in ꝓceſſu fol. 122.

Eſt quoq; in quaſi poſſeſſione cõcedendi amore Dei habitationẽ domorũ in Vicinia S. Trinitatis exiſtentium; quæ fuerunt eiuſdem Leonis, iuxta mentem, & ordinationem ipſius.

Eſt denique in quaſi poſſeſſione prædicta, ex depoſitione teſtium in cauſa dictæ præſentationis examinatorum, & in p̃ſenti reproductorum. Nam D. Hercules Maſerius id expreſſim deponit, fol. 144. & idem virtualiter deponit Mag. Antheus de Moriſchis, fol. 139. & Mag. Octauius de Guidinis, fol. 143. aſſerentes hunc Dominum Gabrielem habitum tractatum, & nominatũ fuiſſe pro agnato proximiori à D. Gaſpare de Gherardutijs tunc ſeniore, & antiquiore familiæ ſuæ prędictæ, de cuius antiquioritate ẽt conſtat ex prçſentatione dicti beneficij aliàs per ipſum facta, & in proceſſu regiſtrata, fol. 73.
2 Hinc infero, quòd iſta quaſi poſſeſſio patẽtelæ, & antiquioritatis prædictæ, ſufficit D. Gabrieli ad obtinendum in quocunque iudicio, etiam ſi de ſucceſſione, vel hæreditate, aut alio quouis iure ageretur, glo. & Scriben. in l. neque natales. C. de ꝓbat. & in c. licèt ex quadã, vbi bonus tex. extra de reſti. Alex. conſ. 182. nu. 7. lib. 7. Iacob. à S. Georgio in l. quidã ad fi. de probat. Calca. conſ. 8. nu. 2. 3. Afflic. deciſ. 25. in princ. & hanc
* eſſe cõem * teſtatur Pariſ. in conſ. 10. nu. 70. cum ſeq. lib. 2. ac Dec. conſ. 54 ſub nu. 4. Crau. de antiq. temp. par. 1. nu. 306. & conſ. 249. nume. 2. 3. Alba. conſ. 83. nu. 21. 22. & nouiſſimè Burſa. cõ-
3 ſil. 98. nu. 2. 3. 4. cum multis cõcord. † Nam fundatam habet intentionem ſuã, niſi contrarium apertiſſimis probationibus doceatur, ex relatis per Alba. d. n. 22. & Burſ. vbi ſup. nu. 6. At in caſu noſtro nihil exaduersò ꝓbauit reus conuentus; Nimirũ pro ipſo D. Gabriele pronunciandũ eſt. Cum p̃ſertìm in antiqs verſemur, in quibus indicia quoq; & cõiecturæ, læuesq́; ꝓbationes ſufficere d̃berẽt. l. cẽſus. cũ not. de ꝓba. c. cũ cãm eo. ti. c. cũ olim, de cẽſi. Alba. cit. conſ. n. 2. cũ multis ſeqq. Crau. d. trac. par. 1. ꝑ to. & ſignãter nu. 320.

His ſtantibus non obſtant ſubtiliter motiuata, & primò, quòd non probauerit ſe antiquiorem domus p̃dictæ D. Gabriel, quod eſt fundamẽtũ intẽtionis ſuæ, nã ſufficit quòd pro tali habeatẽ, & teneatur vtſup. & tanq̃ talis actus prædictos hucuſq; geſſerit, vndè cõſtituitur in quaſi poſſeſſione memorata, q̃ ſufficit, nec eſt neceſſe, quòd cõcluderẽtur, & ꝓ neceſſe talẽ ſe ꝓbet, vt retuli-
4 mus. † Sed & 2. loco dicere poſſumus ſe ſeniorẽ ꝓbaſſe, cũ cõſtet eũ eſſe de domo, & agnatione p̃dicta, & ampliꝰ ẽt ex fide Baptiſmatis cõſtet eũ eſſe annorũ 65. cui fidei ſtãdũ eſt. Dec. cõſ. 682.

nu. 16. Alcia.de pſump.reg.7.præſump,14.n.10.
5 Peruſi, deciſ,55.n.7.† ex eo.n.quòd non conſtat
alium eſſe ipſo ſeniorem, id ſatis probare dici-
tur,vt de proximiori conſuluit Corn.conſ.197.
per to. Rui. conſ,154. num.4.lib.3. Cæpha, cō-
ſil.133. nu.53. Burſa.d.conſ,98.num.1.
Non ob. ſecūdò,quòd domus ſupradictæ,quas
D.Gabriel pauperibus concedit.vſup. non pro-
bentur eſſe illæmet, quas Leo in ſuo teſtamento
diſtribui, & concedi mandauit, qm̄ contrarium
6 affirmare poſſumus † ex quo non ſolùm duę de-
monſtrationes verificantur, q̄ ſufficiunt ad iden
titatem probandam, iuxta doctr. Bart. & com-
* munem, * in l. demonſtratio falſa. ff. de condit,
& demonſtr. ſed etiam plures.
Prima eſt, quòd ſunt in Ciuitate Parmæ; Secū-
da, quòd ſunt in vicinia S.Trinitatis; Tertia eſt,
quòd ſunt plures ſimul iunctæ, & contiguæ;
Quarta,quòd habent viam cōem verſus ſepten-
trionem; Quinta, quòd habent dugariam ver-
ſus meridiem; Sexta, & valde notabilis, & ſin-
gularis, quòd pauperibus hucuſq; conſueuerunt
concedi gratis, & amore Dei. Et quòd ſatis ſu-
perq; probata dicatur, ex his identitas liquidò
conſtat ex traditis per Silua.conſ.57.ferè per to.
& ſignanter ſub nu. 13.14. vbi de identitate do-
mus in ſpecie loquitur, & multò pauciores de-
monſtrationes ſufficere concludit, & concord.
adducit. Sed quid in hoc dubitari poteſt, ſi ſup
eisdē domibus extat adhuc antiquiſſima inſcri-
ptio, quæ vix legi poteſt,declarās has ipſas ędes
fuiſſe q. Leonis de Gherardutijs,& in eius teſta-
mēto legatas fuiſſe pauperibus tradendas gratis?
per hæc carmina (Mille quadringentis iam tum
currentibus annis, legauit proprias, Leo Ghe-
rardutius iſtas, Tradi pauperibus gratis domos,
atque ſemper familiæ inſtautari ſumptibus.)
huiuſmodi enim inſcriptiones antiquæ probāt,
cap. cum cauſam, cum not, de probat.
8 Minùs obſtat, quòd domus iſtæ ex forma dicti
teſtamenti per fideicōmiſſarios primò, & dein-
de per hæredes,& non per ſeniorē de familia di-
ſtribui deberēt, quia cū hanc interp̄tationē diu-
tiſſimè receperit legatū illud,& ab antiquo tpe,
& in poſſeſſione fuerint,& ſint hacten⁹ ſeniores,
diſtribuendi, & concedendi domos ipſas,pręſu-
mitur quòd legitimo titulo, & ex p̄ſumpta vo-
luntate teſtatoris,vel ſuperioris authoritate pro-
ceſſerit,puta Epi,vel alteriùs poteſtatē habentis,
Dec.conſ.152.nu.3.4.Crau.de antiq.tēp.par.3.
nu 27.28.vſque ad fi. vbi multa adducit ſimilia.
Non obſtat tertiò circa quaſi poſſeſſionē iuris
p̄ſitandi,de quo ſup. quòd aliqui teſtes in cā be-
neficiali depoſuiſſe videātur, alios extare ſenio-
res de domo Gherardutia,qa nihil in effectu cō-
cludunt, nā primus, q de D.Georgio loquitur,
9 dicit tm̄ eū haberi, & teneri ꝓ ſeniore,† & aliud
eſt eſſe talē aliud haberi ꝓ tali.l.mereis,de verb.
ſign.Iaſ.latè in l.prætor ait.§.1.de no.oper.nun-
cia. Secundus verò, qui de Andrea teſtificatur,
inquit eū eſſe de ſenioribus, & ſic non excludit,
10 qn alius poſſit eſſe ipſo antiquior. † Teſtes autē
debent neceſſariò probare, & concludere, c. in
11 p̄ſītia, de proba. cum vulg. † Vterque ēt eſt ſin-
gularis in dicto ſuo, ideo nihil probant, c. nihi-
lominus, 3. q.9. c. tàm literis, de teſti. Gabr. in
ſuis concluſ.de teſti. concl. 2. Vndè iure merito
fuit cōfirmata p̄ſitatio per D.Gabrielem,utē an-
tiquiorē facta, nō verò facta ab aliquo p̄dictorū
Georgij,& Andreæ,vt ex ſententia in actis pro-
ducta; q̄ D. Iudex in paruo proceſſu inueniet, &
12 quæ iamdiu tranſitum fecit in iudicatum,† & ſic
ꝓ veritate hr̄.l.res iudicata, vbi Dec. & Cagno.
de reg. iu. l. ingenuum, vbi Scrib.ff.de ſta.hom.
Nec officit, quòd ſit res inter alios acta, quoniā
quoad p̄iudicium D.Georgij, & Andreæ,qui in
13 iudicio interuenerunt, ceſſat obiectū, † quo ve-
rò ad reū in præſenti cauſa conuentum, idem vr̄
dicendum, quia iſta ſententia ſtatū perſonæ vr̄
tangere, vndè facit ius, quo ad oēs,d.l.ingenuū,
cū materia, prout ēt dicimus de ſententia ſuper
agnatione lata, vt per Ang. in l.ius aūt agnatio-
nis.ff.de pac. Cagno. vbi proximè ſub num. 3.&
ſuper nobilitate, vel ignobilitate. Fab.in §. præ-
iudiciales, nu.25. Inſti. de actio. & de alijs per-
multis qualitatibus perſonæ cohærētibus, tradit
Alex. in l.ſæpè, nu.62.63.ff.de re iud.& remiſſi-
uè Tiraq. in tracta. res inter alios ac. limit. 18.
14 † & propius ad terminos nr̄os, qn̄ ſuper ætate
fertur ſententia, quòd faciat ius quoad omnes
probatur in l. de ætate, cum gloſſ. & Scrib. de
mino. & per Alex. d.num. 62.
15 Et quatenus etiam ſemiplenè tm̄ probaret cō-
tra iſtum reum, vt permulti tenuere, vel minùs
quoque iudicis arbitrio, ex relatis per Menoch.
de arbitr.iud. ca. 111. per tot. nulli dubiū, quin
iunctis alijs probationibus antedictis, Teſtium
ſcilicèt, fidei Baptiſmatis, ac diſtributionis do-
muū, plena, atque exuberans probatio reſultet.
16 † Coniunguntur n. plures probationes,q̄uis im-
perfectę ad plenam probationē faciēdā, ad glo.
in l.2.in ver.legitimis, vbi doct. de execu. tu. &
in cap. cum cauſam, de proba. Gabr. latè in ſuis
concluſ.tit.de proba.concl.1. Et vltra hæc oīa,q̄
proprietatis iudicium tangunt,ſola quaſi poſſeſ-
ſio ſenioritatis memorata ſufficeret ad victoriā.
Ad obiectum ſubſequens, quòd ante locatio-
nem emphiteoticam, de qua in proceſſu, non
conſueuerit petia Terræ concedi pauperibus per
ſeniorem de domo; vndè infertur, quòd ille, qui
primò hoc introduxit, potuerit quoque reuo-
care, & ſubſequentibus ſenioribus præiudicare,
reſpondetur contrarium verius eſſe, ex quo
Dominus Conſtantinus locator in ipſo locatio-
nis Inſtrumento, præſupponit per tempus im-
memorabile conſueuiſſe fructus illius errogari
paupe-

Digitized by Google

pauperibus per genitorem ſuum, & alios ſuos anteceſſores, & ipſi D. Conſtantino, vti ſeniori data fuit licentia per ordinarium locandi, cum hac conditione, quòd canon percipiendus per ſeniorem pro tempore exiſtentem, diſtribui, & erogari deberet, iuxta conſuetum, vt ſup. Et in Inſtrumento donationis poſtea factæ Petro Antonio prædicto, non tamq̃ D. Conſtantinus ſimpliciter, ſed tanq̃ ſenior de domo Gherardutia donat, & concedit; Ex quibus arguitur ipſum donarorem, nec potuiſſe, nec voluiſſe aliter diſponere; non enim potuit, quia faſſus eſt ſolitũ, & conſuetum ab antiquo, cui contraueniri non poteſt. l. minimè, de leg. cũ vulg. & ſub hac conditione licentiam obtinuit, de qua ſupra, q̃ conditio debet in forma ſpecifica adimpleri. Noluit autem, quoniam vtì ſenior contraxit, exprimẽdo qualitatem hanc, nè in dubium reuocari poſſet, quo noĩe donauerit, & conceſſerit, & contrarium dicere, vel allegare non poteſt donatarius, per ea, quæ ab initio dicta ſunt.

Vndè cum per mortem ipſius D. Conſtantini deſierit, & reſolutum fuerit ius concedentis,
17 † mors nanque omnia ſoluit. §. deinceps in au-
18 then. de nup. l. Neratius de reg. iu. † reſolutum quoque eſt ius accipientis l. lex vectigali, de pigno. l. 3. ff. qui mo. pi. vel hippo. ſol. l. fi. §. fi. C. com. de leg. cum vulg.

Vltimum obiectum contra ſententiam memoratam, quòd bis lata ab eodem Iudice appareat, multùm diſtat ab antedictis, in quibus D. Iudex aſſerebat nullam ſententiam vidiſſe; Ego ſanè vnam tantùm vidi, cuius mentionem ſup. feci. Sed præſuppoſito, quòd bis fuiſſet à iudice promulgata, & ſic etiam inſtante D. Gabriele, nulli dubium, quin prima valeat, quamuis ſecunda
19 nulla eſſet, † vtile nanque per inutile non vitiatur. l. hac conſultiſſima. §. fi. de teſtam. l. 1. §. ſed ſi mihi, de verb. oblig. l. ſiue generalis. ff. de iu. do. Et quòd propter hoc D. Gabriel diceret primæ ſentẽtiæ renunciaſſe, nullibi probari video, nec
20 probari poſſe reor, † ex quo renunciationes sũt ſtricti iuris, & in dubio nunquã præſumuntur, c. ſuper hoc, & c. ſanè, de renuncia. l. ſunt. §. non
21 videtur, q mo. pig. vel hip. ſol. † & error potiùs, quàm renũciatio præſumitur Dec. in l. cuius per errorem, nu. 2. de reg. iu. cum concord. Sed in his fruſtratoriè non immorabor, quandoq; dem non ex hac ſententia ſolùm pendet ius D. Gabrielis, ſed aliunde quoq; ut ꝓbauimus. Eſt igitur iuxta per ipſum petita pronũciandum; tantò magìs, cũ agarur etiam de exoneratione cõſcientiæ rei conuenti, qui cum non ſit, pauper, vt notorium eſt, non debet pauperum cibũ comedere, eſt enim quodammodo ſumere panem filiorum, & mittere canibus contra legem Dominicam. Et ita iuris indubitati eſſe ſentio, & ita iudicatum.

SVMMARIVM.

1 *Citatio ad domum ſolita habitationis alicuius operatur, ac ſi fuiſſet citatus perſonaliter, quia præſumitur habere notitiam citationis, & eſt communis.*

2 *Maximè quando nõ eſt prima citatio, ſed alia præceſſit, cuius vigore comparuit citatus, nam tunc poteſt ad domum citari, etiam vſque ad executionis perfectionem.*

3 *Reſtituere debens hæreditatem, & ob id citatus, ſi ſe abſentat habetur hæreditas pro reſtituta.*

4 *Hæreditas, ẽt verbo reſtitui poteſt per procuratorẽ.*

5 *Hæreditatem reſtitui non poteſt procurator petere ſinè ſpeciali mandato.*

6 *Fallit vbi iam conſtat de voluntate hæredis fideicommiſſarij acceptãtis hæreditatẽ, cũ ſuis onerib.*

7 *Item fallit quando hæres grauatus iam adiuit hæreditatem ſpontè, & non debet cogi adire per Senatus conſultum trebel.*

8 *Actiones tamen in his duobus caſibus nõ tranſeunt in fideicommiſſarium, niſi ſecuta ratificatione geſtorum à procuratore non ſpeciali.*

10 *Iudex poteſt mulctam indicere non parenti ſuis præceptis.*

11 *Etiam ſi ſit delegatus, dummodo à Principe.*

12 *Miſſio in poſſeſſionem bonorum contumacis, & excommunicatio non ſunt pœna, ſed medicina, quia poteſt quilibet incõtinẽti ſe liberare ſequẽti die.*

13 *Miſſio in poſſeſſionem poteſt cum mulcta concurrere ob magnam contumaciam.*

Pro Ill. I. C. & Equite D. Io. Baptiſta Baiardo.

EPITOME.

Citationem ad domum ſolitæ habitationis ſufficere, maximè quando non eſt prima.

Citatus pro reſtitutione hæreditatis verbali, ſi ſe abſentat, pro reſtituta habetur.

Reſtitutio per procuratorem fieri poteſt. Peti autem ſinè ſpeciali mandato non poteſt, ſed hoc in pluribus fallit caſibus.

Miſſio in poſſeſſionem bonorum contumacis, & excommunicatio non ſunt pœnæ, ſed medicinæ.

RESPONSVM LXXXVII.

DE confirmatione præcepti tranſmiſſi Ill. D. Ioanni Garſio Caualchæ, pro reſtitutione hæreditatis verbali, non
1 eſt quòd dubitari poſſit, † cum fuerit ad domũ ſolitæ habitationis dimiſſũ, quo caſu illũ afficit, q̃uis abſẽtẽ, & cõtumacẽ reddit, ſi nõ cõparuerit ĩ termino, ꝑinde, ac ſi fuiſſet ꝑſonalr appræhẽſus, ꝑſumit̃. n. imò fingitur eius hr̃e notitiã. l. 4. § ꝑtor ait, vbi Bar. & Scrib. ff. de dam. ĩfec.

gloſſ. in l. & ſi legibus. C. de Epiſc. aud. Franc.
in c.1.§. contrahentes, in fi. de fo. compet. in 6.
& in cap.bonæ, num.2.de appell. Marian. latiſ-
ſimè in tract.eita.art.17. nu.17. & num.23.cum
* alijs ſeq.vbi de cõi,* & ĩ notab. caſu,noſtro huic
valde ſimili, reſpondit Fulg. conſ.76. per to.

2 Eò magìs verò in hac noſtra ſpecie procedit cõ-
cluſio, qm̃ non incipit iudicium iſtud executio-
nis ab huiuſmodi præcepto, ſed iã diu cæptum
ſuit, & in eo quandoq; cõparuit D. Ioãnes per-
ſonaliter, & qñque per procuratorẽ, poſt primã
citationem habitam, conſtitutum; quod q̃dem
operatur, vt ad domũ ſufficiat deinceps ipſum
indiſtinctè citare, vſque ad totalem iudicij exe-
cutionis perfectionẽ, per tex.in l.ab eo, vbi Bal.
nu.10.C. quomodo, & quando iud.Bart.in d.§.
prætor ait, col. 1. & in l.1. num.3. de lib; agno.
Maria.d.artic.17.num.24.Vant.de nullit.ex de-
fect.citat.num.91. Maran. in ſuo Spec.titulo de
citat. num.126. in fine.

3 Quo ſtante, ſtanteq; abſentia prædicti D. Ioan-
nis in actis allegata, & probata per D. Scipionẽ
eius filium, vltra prædicta, ſequitur ꝙ hæreditas
pro reſtituta haberi,& pronunciari debeant, per
tex.in l.pen.§.1.C. ad treb. cum not. Contra id
quod Excellens D. Aduocatus prædicti Domi-
ni Ioan, contendit.

Nec obſtat, quòd Imperator ibi req̃rere videa-
tur, quòd hæres grauatus reſtituere, contuma-
citer, & per dolum ſe ſe celauerit, vel ante, vel
poſt litem conteſtatam. Nam ad hoc ſufficit ipſũ
ſemel legitimè citatum ſuiſſe pro reſtitutione ſa
cienda, ſcientiamq; citationis habuiſſe, cætera
nanque lex præſumit, vel fingit, vt ſup. & cũ ad
iudicium vocatus non venit, ſed abſens reperiẽ,
habetur hæreditas pro reſtituta, vti declarat ibi
glo. in ver. per contumaciam, quã ſequitur Bart.
inquiens ſatìs eſſe, quòd ex proceſſu appareat ci
tationem ad eius notitiam perueniſſe, & Bald.
nume.5. in fi. ſubdit quoque Caſtren. ſufficere,
quòd cõſtet ipſum habuiſſe notitiam citationis
ad domum executæ, & ſequitur Salyc. ſub nu.6.
* ac Corne. num. 2.3. affirmans * Doct. cum hac
doctrina tranſire.

Cum igitur citatus iamdiu ſuerit D. Ioannes
pro executione ſñiæ, quæ hæreditatẽ per eũ re-
ſtitui mandabat, & ſic pro reſtitutione ipſa faciẽ-
da, & cõparuerit, ac ſe ſe oppoſuerit, tam ꝑ ſe,
q̃ per procuratorem, vt ſup. Et nunc demũ tꝑe
reſtitutionis faciendę legitimè adhuc citatus ab-
ſens, & contumax ſit, certum eſt locum eſſe diſ-
4 poſitioni dicti §.1.† quã ſi volebat ipſe D. Ioan.
quacunq; cauſa abſuturus, euitare, debebat ꝓ-
curatorem idoneũ conſtituere, ad hæreditatem
reſtituendã, quod facere poterat. l. reſtituta, in
fi.princ.ff.ad trebell.Spec.in tit.de ceſſio.ac.§.1.
verſ. item quæritur, ſub num.20.

Et per hęc clariſſimè tolluntur oĩa, q̃ ex aduerſò
per Mag.D.eius Aduocatũ allegantur ad oñden-
dum, quòd dolus ceſſet, & vera contumacia.

5 Ad aliud dubium, quod excitabat contra pro-
curatorẽ D. Baiardi, qui adhuc in iudicio execu
tionis pro dicta reſtitutione inſtat ſinè ſpeciali
mandato, quod ſibi licere non vr̃, per doctr. Ca-
ſtren. in l.qui ita, §.1. ff.ad trebel. multiplex pa-
6 tet ſolutio. † Prima, & veriſſima eſt, quòd loqui-
tur Caſtr. in eo ꝓcuratore, qui incipit petere re-
ſtitutionẽ nomine hæredis fideicommiſſarij, de
cuius voluntate antea non conſtat; Et incertum
eſt an ipſe velit hæreditatẽ acquirere, & onerib.
hæreditarijs ſubiacere, vel ne? Nam ſi nolet, &
ſic non haberet ratum factum procuratoris, re-
ſultare poſſet præiudicium illud hæredi grauato,
quod conſidetat Iuriſconſultus in eod.§.1. quia
ſcilicet oneribus prędictis implicitus remaneret;
ſed nos ſumus in caſu quo D.Baiardus iamdudũ
ab initio vſque motæ litis in cauſa principali,
acceptauit hæreditatem, ſibiq; reſtitui petijt, &
ſic onerib. hæreditarijs, ſpõtè ſe ſuppoſuit, ideo
dubitari ampliùs non põt de pręiudicio hęredis
grauati, & ꝑ conſequens diuerſi ſunt termini, &
ceſſat hic ratio ꝑꝑ quã diuerſum ius ſtatuitur in
caſu contrario, & idem eſſet ſi aliter qũocunque
de ipſius fideicõmiſſarij voluntate euidẽter cõ-
ſtaret, vt in eo.§.1.probatur, ibi, ſi non euidens
voluntas abſentis eſſet.

7 Secunda ẽt non minùs vera ſubiungitur, con-
trarium ſcilicet procedere in hærede grauato, q̃
nondum adijt, ſed adire cogitur ꝑ Senat.Trebel.
& timet periculum memoratum; At quando iã
adijt, ceſſat metus inſtantis periculi; Quoniã ſi
ꝙ præiudiciũ incurrere põt, iã illud ex aditione
cauſatũ eſt, ideo cuicunq; ꝓcuratori reſtituenda
8 venit hæreditas; † ſed tñ non tranſeũt actiones
hr̃ditariæ in fideicõmiſſariũ, niſi eo tꝑe, quo ipſe
ratũ habuerit, vt ad lr̃am inq̃t, ibi tex.in fi. ꝑ hęc
verba (Quod ſi fortè adierit hęreditatẽ, nõ ma-
gna captio eſt, ſed actiones, ſi nõ mãdauerit, trã-
ſibũt eo tꝑe, quo ratũ habuerit.) Cæterũ adiuit
iamdudũ D. Ioan. imò hæreditatẽ tanq̃ ſuã tu-
tati conatus fuit, vt in proceſſu, igitur, &c. Pro-
pterea dixit etiam gloſſ. in d.l. reſtituta, q̃ Bart.
& Alex. ibi ſub num. 3. & alij ſequuntur, quòd
procuratori ſimplici fienda eſt reſtitutio, quod
dictum ad caſus iſtos adaptari videtur optimè.

Tertia quoq; addiẽ rñſio, obiectũ nẽpe ceſſare
vbicũque euidẽs eſt volũtas hr̃dis fideicõmiſſa-
rij, ẽt abſentis, quòd ꝓcuratori petẽti reſtituaẽ,
vt colligiẽ ex eo. tex. aptiſſimè ibi, (ſi nõ euidẽs
uoluntas abñtis eſſet.) Ex actis aũt ꝓcedẽtibus,
tã in cã principali, & appellõnis, q̃ ẽt executio-
nis, euidens, & manifeſta eſt D.Baiardi volũtas,
vt reſtitutio fiat procuratori ſuo in pñti iudicio
cõparenti, & eius nomine agenti, & petenti, cu-
ius petitionem, & geſta pluries ẽt ꝑſonaliter in
hoc ipſo iudicio comparẽdo, ratificauit igr̃, &c.

Ad

Ad vltimum, de mulcta, quam delegatus indicere nõ poſſe aſſeritur, niſi quatenus lege cautum eſt, reſpondetur primò Illuſt. D. Mentuatũ vices gerere ordinarij iudicis, eſt enim cauſa iſta de teliquijs ſui Auditoratus; Nam ipſi ꝑ reſcriptum Principis, iniunctum fuit, quòd non obſtãte fine officij, illã cognoſcat, & terminet, &c. & ſic gerit adhuc in hac parte vices Auditoris,
10 in cuius locum ſubrogatus eſt, † Ideo mulctam arbitrio ſuo indicere poteſt. l. 1. cum materia. ff. ſi quis ius dicen. non obtempet.

11 Secundò, ſi delegatus eſſet, cum à Principe delegatus ſit, eandem habet mulctandi facultatem, quàm ordinarius, vt tradunt Cano. in c. de cauſis, de off. deleg. vbi Abb. num. 12. & 13. & Dec. nu. 82. de cõi * atteſtantur, & Cagno. in d. l. 1. num. 54. ſi quis ius di. non obtemp.

12 De miſſione aũt in poſſeſſionẽ non eſt ambigẽdum, quia non eſt propriè pœna, ſed intereſſe partis concernit, ſicuti ẽt excommunicatio, quæ medicina eſt potiùs; vndè excommunicatus, & paſſus miſſionem, ſi vult ſequenti die parere, & ſatisfacere, nullam pęnam ſuſtinet. Abb. in d. c.
13 de cauſis. num. 11. † imò poteſt etiam cũ mulcta concurrere, ob magnam cõtumaciam, vt ꝑ Abb. & alios in c. qm̃ frequenter. §. in alijs, vt li. non conteſta. in oppoſitum citato. Cætera ſuppleat Illuſt. Dominus meus.

SVMMARIVM.

1 *Iudices ſolent cogere contumaces ad parendum, & primò per mulctam, quod eſt proprium, & frequentius remediũ.*
Et in quacunque parte iudicij, & pro qualibet inobedientia,
3 *Item per miſſionẽ in poſſeſſionẽ bonorũ cõtumacis.*
4 *Et hanc miſſionem patitur etiam minor, qui cum curatoris authoritate legitimè non comparet.*
5 *Et eſt modici præiudicij, quia poteſt contumax ab ea ſe incontinenti comparendo, liberare, ſecùs in mulctato.*
6 *Iudex mulctans, non poteſt mulctatum liberare, nec mulctam minuere, niſi paupertatis cauſa.*
7 *Iudex poteſt præcipere hæredi grauato, vt reſtituat verbo hæreditatem fideicommiſſario, ſub pœna, quòd alias habeatur pro reſtituta.*
8 *Mulctæ locus non eſt, vbi non eſt vera contumacia, quæ non contrahitur, vbi citatus non fuit perſonaliter apprehenſus.*
9 *Citatio ad domum non ſufficit, quando agitur de magno præiudicio.*
10 *Miſſio in poſſeſſionem bonorum contumacis, eſt leuis præiudicij. & ſeq.*
11 *Contumacia procuratoris licèt nõ poſſit facere cadere dominum in pœnam mulctæ, poteſt tamen cauſare immiſſionem in poſſeſſionẽ bonorum principalis, ex communi.*
12 *Hæreditas reſtituenda fideicommiſſario tunc demum habetur pro reſtituta, quando hæres grauatus dolo ſe abſentat, ante, vel poſt litẽ cõteſtatã.*
13 *Citatio ad domum inducit doloſam contumaciam vbicunque conſtat citationem ad notitiam citati, ex iuris præſumptione perueniſſe.*
14 *Citatio domi executa, quæ ad manus filij peruenit, præſumitur etiam ad patris notitiam deueniſſe.*
15 *Idem ſi ad manus vxoris peruenit.*
16 *Quibus caſibus verus contumax citatus efficitur.*
17 *Citatus perſonaliter poteſt de cætero domi citari.*
18 *Citatus pro executione cõformium, qui comparuit, & oppoſuit, & ſic litem conteſtatus eſt, poteſt exinde citari ad domum.*
19 *Abſens extra prouinciam domi citari poteſt, maximè poſt primam citationem.*
20 *Præſertim quando captum eſt iudicium, & lis conteſtata, nam doloſè præſumitur ſe abſentaſſe.*
21 *Procuratorem dimittens ad defendendam cauſam, non poteſt vlteriùs domi citari.*
22 *Fallit ſi non dimiſſit ad faciendũ omnia neceſſaria vſq; ad finẽ iudicij, & ad parẽdũ iudici in oĩbus.*
23 *Facere aliquid debens, non excuſatur, ſi dimittit procuratorem qui non facit.*
24 *Procurator dimiſſus ad defendendum nõ dicitur, à quo non poteſt aduerſarius id conſequi, quod à principali conſequeretur.*
25 *Procuratorem non dimittens ad ea, quæ veroſimiliter credere non debeat ſe teneri, excuſatur.*
26 *Iuris ignorantia habet latam culpam admixtam, ideo non excuſat.*
27 *Præſertìm quando circa lapſum tẽporis à lege præfiniti, vel renunciationem tacitam, aut expreſſam verſatur.*
28 *Supina ignorantia, etiam facti, non excuſat,*
29 *Cauſa executionis eſt ſummaria.*
30 *Cauſa contra abſentem dicitur ſummaria.*
31 *Citatio ad domum ſufficit in cauſa ſummaria.*
32 *Et in omnibus alijs, in quibus celeritas requiritur.*
33 *Et in quibus litis conteſtatio non eſt neceſſaria.*
34 *Litis conteſtatio in cauſa executiua nõ requiritur.*
35 *Conſuetudo citandi ad domum valida eſt, & iure conceſſa, etiam in cauſis criminalibus, & in praxi ita ſeruatur, ex magis communi.*
36 *Pœna, & mulcta eodem ordine regulatur in ciuilibus, & criminalibus cauſis.*
37 *Periculum vbi maius eſt, cautiùs ibi eſt agendum.*
38 *Statutum mandans citationem fieri perſonaliter, vel ad domum, operatur, vt eodẽ modo valeat, vt aliquid addat iure cõi, & eſt magis cõis opin. licèt aliqui diſtinguant inter ea, quæ ſunt grauis præiudicij, & ea quæ ſunt leuis.*
39 *Excuſator allegans abſentiam, debet petere tẽpus ad certiorandum, & faciendũ citatũ comparere.*
40 *Excuſator allegans abſentiam non admittitur, niſi in ciuilibus, vt proceſſum impediat.*

41 *Præſertim ad impediendum miſsionem in poſſeſ-
ſi ne m.*
42 *Pœnis legalibus contenti eſſe debemus, & alias non
addere.*
43 *L.pen.§.1.ad treb.nō continet pœnalē diſpoſitionē.*
44 *Mulcta indicitur arbitrio iudicis pro cauſa, & p-
ſonarū qualitate, dūmodo non ſit nimis exceſsiua.*

Pro eodem Illuſt. Domino Baiardo.

EPITOME.

*De materia præcedentis reſponſi latiſſimè tractatur
pro reſolutione dubiorum D.Iudicis, in qua per-
multa in praxi vtilia, et notatu digna reperies.*

RESPONSVM LXXXVIII.

1 SOlent Iudices multis modis cōtuma-
ces ad comparendum, ſuisq; paren-
dum præceptis cogere, quorum duo
frequentiores ſunt, alter ſcilicèt per
mulctam, vt l.1.ff.ſi quis ius dicen. non obtemp.
& eſt proprium remedium cōtra inobedientes,
vt parere diſcant, ſecundum Boſſi.in tit.de mulc.
in fi.ideoq; ter poſſunt pro eadem cauſa mulcta-
2 ri.l.eos.C.de mo.mulct.† & pro quacunque ino-
bedientia in quacunque parte iudicij. d.l.1.§.1.
3 vbi Bar.in ſummario, & alij Scriben. † Alter ve-
rò per miſſionem in poſſeſſionem bonorum cō-
tumacis, c.1.de do. & contu. c. fi. de eo qui mit.
in poſſ. l. conſentaneum. C. quo, & quando,
iu.l.ſi quis emptionis.§.ſed, & ſi quis. C.de præ-
4 ſcript. 30. an. † & hanc miſſionem patitur etiam
minor, qui cum curatoris authoritate legitimè
non cōparet.l.ſi minor.ff.de bo. autho.iud.poſſi.
5 † & hoc remedium parùm, aut nihil præiuditij
generat ipſi contumaci, quia in ipſius poteſtate
eſt ab eo ſe incontinenti eximere, & liberare,
cōparendo, ſcilicet, & parendo.l.4.§.prætor ait,
vbi glo.in ver.prætor. Caſtr. & Alex.in ſumma-
rio, & Bar.col.pen.verſ.veritas eſt iſta.ff.de dam.
infect. & idem Bart.in l.q̄uis, eo. tit.Butr.in cap.
cauſam, nu.7.de do. & contuma. Abb.in cap.de
cauſis, num.11.de off.deleg. Cano. oēs in d.c.fi.
Iaſ. Aquen. & poſt eos Cagno. in d.l.1.§. ſi pro-
* curator, num.6. vbi de cōi, * & in hoc differt re-
medium iſtud à præcedenti, quia parendo non
6 pōt mulctatus à mulcta ſe eximere, † imò nec
pōt Iudex, qui eum mulctauit, eam minuere, niſi
paupertatis cauſa.d.l.eos in fi. cū not. Ambobus
ergo his remedijs vſus eſt Ill. D. Mentuatus iu-
dex executionis in cauſa Baiarda, dum præcepit
D.Ioan.Caualchæ, vt pro executione ſententię
D. Io. Baptiſtæ fideicommiſſario hæreditatem
quon. Capit. Mercurij, verbo reſtitueret, ſub
pęna pecuniaria fiſco applicanda, atq; immiſſio-
nis eiuſdem D.Io:Baptiſtæ in poſſeſſionē bono-
rum p̄dicti D. Ioannis. Quocirca cū nedū non
paruerit, ſed nec cōparuerit D. Io. & eius cōtu-
macia fuerit debito t̄pe accuſata, nulli dubiū q̄n
poſſit Illuſt.D.Iudex alterutro, vel vtroque etiā
remedio cōtumacem cogere, & ad parendū im-
7 pellere. † Et q̄a in inculcatione, & reiteratione
eiuſdem præcepti ad ipſum in maiori mora, &
contumacia conſtituendum, emanati, commi-
natum quoque fuit, quòd niſi ipſe D. Ioan. re-
ſtitueret, hæreditas iſta pro reſtituta ipſo iure
haberetur, & cenſeretur ad commodum, & be-
neficiū D.Baiardi, quod legali ēt diſpoſitioni, in
terminis noſtris congruit, vt colligitur ex l.pen.
§.1, C.ad Senat.treb.in prioribus ſcriptis citata,
pōt certè Ill. D.Iudex iuxta cōminationem hu-
iuſmodi declarare; & hoc quoque modici, imò
nullius pręiudicij futurum eſt, ex quo nihil pror-
sùs aufert D. Ioanni, ſed id ſolùm factum præ-
ſupponit, quod ipſe facere tenetur, & tergiuer-
ſari non poteſt, ſtante re iudicata; Et ſic tria ſunt
remedia quibus D. Baiardi indemnitati conſuli
poteſt, & vnum quodque legale.
8 Nec obſtant doctiſſimè in oppoſitum ab Illuſt.
D. Iudice motiuata, & primò, quòd mulctæ lo-
cus non ſit, niſi vera detur contumacia, quæ in
caſu noſtro deficit, ſtante q̄ præceptum ad do-
mum tātùm non perſonalitèr executum fuit, ad
not. in l.1.§. ſi procurator, & §. fin. vbi Cagno.
num.20.ff.ſi quis ius dicen. Rol.conſ.47.nu.16.
cum ſeq.lib.2. & Burſa. conſ. 225. nu.23. & 35.
9 † quod cōfirmari videtur ex eo, quòd citatio ad
domum non ſufficit in caſibus in quibus de ma-
gno præiudicio agitur ad not. in d.§.prætor ait,
& in d.c.fi. de eo qui mittit. in poſſ. & per Soci.
in tract. de citat. art.17. num. 23. & hic videtur
agi de magno præiudicio, q̄m mulcta quinque
millium ducatorum indicta reperitur.
Nam pro reſponſione plura ſuppetunt, & in
primis, quòd ſi mulctæ locus non eſſet, non pro-
pterea alia remedia cōminata miſſionis, & de-
clarationis, de quib⁹ ſup. euitari poſſent, in qui-
bus paruum, aut nullum præiudicium verſatur,
10 vt probauimus. † Et circa primum de miſſione
habemus deciſionem, Bart. in terminis, in d.§.
prætor, col.pen. verſ. veritas eſt iſta, vbi diſtin-
guendo inter ea, quæ ſunt læuis præiudicij, & ea
quæ ſunt grauis, ad effectum, vt dignoſcatur in
quibus citatio ad domum ſufficit, exemplificat
læue præiudicium in miſſione in poſſeſſionē ex
primo decreto, & Bart. ſequūtur ibi Doct.com-
* muniter, * præſertim Caſtr. & Alex. in ſumma-
11 rio, & per text. iuncta gloſſ. in ver. præter. † Et
hinc eſt quòd, & ſi propter procuratoris contu-
maciam, mulctari nequeat dominus, d.l.1.§.ſi
procurator, patitur tum immiſſionem, quia lęuis
eſt præiudicij, vt ibi docet Cagno. ſub nume.6.
* de communi * atteſtans poſt plures relatos.

12 Et hac ratione concludere quoque poſſumus
declarationi memoratæ locũ fore, cũ graue prę-
13 iudicium non inferat. † Nec obſtat, quòd text.
in d.l. pen.§.1. requirere videatur, quòd hæres
grauatus contumaciter,& p̹ dolum ſe ſe celaue-
rit ante, vel poſt litẽ conteſtatã, & dolus in caſu
noſtro ceſſare videatur, ex quo p̹ſonaliter non
fuit appręhenſus D.Ioan. Nam ex citatione do-
mi executa doloſa contumacia inducitur vbicũ-
que ad notitiam citati cõſtat citationẽ perueniſ-
ſe. ẽt iuris p̃ſumptione, vt in terminis tradit ibi-
dem Corn. nume. 23. poſt Bart. Bald. & alios.
14 † Cæterùm ex proceſſu conſtat primum p̃ceptũ
domi tranſmiſſum ad notitiam D.Scipionis filij
D. Ioan. perueniſſe, vndè patris ſcientia præſu-
mitur, glo.in l.licèt.C.de repud.Fulg.conſil.76.
nume.3. verſic. hæc etiam ſcientia, & naturalis
15 æquitas. † Item conſtat ex ſecũdo p̃cepto in ma-
nibus Mag.D.Leonoræ vxoris, per nuntium, in
ſcriptis dimiſſo in domo cõis habitationis, quia
pręſumitur illud ad notitiã viri detuliſſe, ex no-
ta. deciſ. Guid. PP. 445. per to. quam ſequitur
Tiraq.in tract.lignag.§.9.gloſſ.1.num.6. & Rol.
16 conſ.32. num.29. lib.1. † Huiuſmodi.n.ſcientia
perinde afficit, ac ſi perſonaliter quis fuiſſet ap-
præhenſus, nam verus contumax dr̃, & ſi domi
tantùm citatus ſit, vt latiſſimè probat Rol.ex ad-
uerſo citatus in conſ.47.nu. 22. cum ſeqq. lib. 2.
& Burſa.d.conſ.225.num.151.

Alijs etiam de cauſis efficacia cenſeri debent
hæc præcepta domi tranſmiſſa, nedũ ad effectũ
declarandi hæreditatẽ pro reſtituta haberi; ve-
rũ ẽt miſſionem faciendi, & mulctandi vt ſupra.
Quarum prima eſt, quòd iudicium iſtud execu-
tionis, in quo hæc reſtitutio incidit, iam erat cę-
17 ptum, † & in eo perſonaliter, atque per procu-
ratorem cõparuerat D. Io. quo caſu perſonalis
citatio vlteriùs neceſſaria non eſt, ſed domi ſuf-
ficit, l.ab eo, vbi Bald.num.10.C.q̃ſio,& q̃ñ iud.
Bart.in l.4.§.prætor ait,col.1.de dam.infec. & in
l.1. nu.3. de lib. agno. Maria. in tracta. de citat.
arti.17. nu. 24. Maran. in ſuo Spec. tit. de citat.
nu.126. in fi. Vant. de nullit.ex defec.cita.n.91.
Tiraq.de retract.ligna.§.9.glo.2.num.45.& 47.
Aſin.in ſua prax.§.6.c.2.limit.7.& 9.cũ cõcord.

18 Secunda, quia in huiuſmodi iudicio lis erat iã
conteſtata, ex quo multa ad impediendum exe-
cutionẽ pro parte D.Io. oppoſita fuerãt, Innoc.
d.c.vlt.col.2. Barr. d.§. prætor ait. col. vlt. & in
l.1.§.1.de lib.agno. verſ.& dico. Cyn.Bal.& alij
in d. l. ab eo. Soci. latè in tract. cit. artic.17 ſub
nu. 24. & latiùs Tiraq. d.glo. 2. num. 46. atque
Aſin.d.§.6.cap.2. limit. vltima.

19 Tertia, quoniam non eſt p̃ñs D.Io.ſed abſens,
extra prouinciam, vt ex probatis in proceſſu per
D.Scipionẽ eius filiũ liquet, vndè ſeq̃tur, quòd
domi citari potuerit, p̃ſertìm t̃pe ſecundi præ-
cepti, poſt dictas probationes emanati, text. eſt
in l. autem qui aliter. §. & ſi fortè quod vi, aut
clàm, & in d.§.prætor ait, vbi glo.Bart.& Scrib.
* omnes, * & in c. cauſam, vbi Cano. omnes not.
de do.& contu. Bal. in d.l.conſentaneum, nu.2.
Soci. d.arti.17.nu.23. Aſin.d.§.6.cap.2.limit.8.
20 † & tãtò magis cũ abſentia ſecuta ſit poſt cęptũ
iudicium, & litẽ conteſtatã vt ſup. quo caſu do-
lus faciliùs præſumitur, & contra talẽ abſentem
domi citatũ vlteriùs procedi põt, ad ea ẽt, quæ
ſunt grauis præiuditij, & latitationẽ aliàs requi-
* runt, ſecundum communem * opi.de qua teſta-
tur Alex.d.§.prætor ait, ſub n.19.& Alberic.n.3.

21 Nec obſtabit his tribus fundamentis, obiectũ
Illuſt. D. mei in motiuis adductũ, quòd ex quo
D.Ioan.procuratorem in cauſa dimiſit, qui eum
defenderet, non potuerit domi citari, vt in d.c.
cauſam,& d.c.fi. habetur, & not. nam hoc tolli-
tur triplici ratione, primò quia aliud eſt, quòd
dimiſerit procuratorem ad contradicendum, &
opponeñ. executioni, & quòd dimiſerit ad re-
ſtitueñ. hæreditatem, quam reſtituere tenebatur
caſu quo in dicta contradictione, & oppoſitio-
22 ne ſuccubuiſſet, p̲ut ſuccubuit; † debebat enim
conſtituere procuratorẽ, qui oĩa neceſſaria vſq;
ad finem iuditij executionis peragere poſſet, nã
non dicitur Iudici paruiſſe, qui vſque ad extre-
mum iuriſdictionis ſuæ non paruit, & ob id etiã
mulctari põt in quacunque parte iudicij, ſiue in
principio, ſiue in medio, ſiue in fine, tex.eſt ele-
gans in d.l.1.§.1.ff.ſi quis ius dicen.& ibi Doct,
not. præſertìm Cagnn. in princ.

23 Secundò, quia qui tenetur facere aliquid non
excuſatur conſtituendo procuratorem, qui non
facit, vt per eundem Cagno. d.l.1.§. ſi procura-
tor, num. 4. cum concord.

Ideo D. Ioannes, qui hæreditatem reſtituere
tenebatur, debebat ſpecialem ad id procuratorẽ
conſtituere, vt in prioribns ſcriptis diximus; nec
excuſatur ob procuratorem dimiſſum, qui nec
reſtituit, nec reſtituere poteſt, cum ſufficiens
mandatum non habeat.

24 Tertiò, quia non poteſt dici D. Ioan.procura-
torem conſtituiſſe, qui eum defenderet in iudi-
cio executionis, ex quo p̲p̲ abſentiam ſuã nunc
læditur pars, quæ non põt ab illo procuratore
dimiſſo conſequi, quod à principali conſeque-
retur, reſtitutionem ſcilicet verbalem, ſinè qua
ad vlteriora in iudicio p̃dicto progredi nequit.
l.reſtitura,& l. facta, in prin. ff.ad treb. Tali enim
caſu dr̃ non dimiſiſſe, qui eum defenderet, per
tex.in l.2.§.defendi. ff.ex qui. caſu. in poſſe. ea.
qui propriè loquitur in terminis miſſionis in
poſſeſſionem de qua nos agimus in ſecundo re-
medio ſupradicto.

25 Minùs obſtare videtur, quòd credere non de-
buerit D.Io.executionẽ fore relaxandam, & ob
id iuſtam cauſam habuerit non cõſtituendi pro-
curatoris ad reſtituendum, & ſic à contumacia
excuſari

excuſari debeat, & à mulcta, vt per Doct. in d.
l. 1. ſi quis ius dicen. & Rol. citato conſ. 47. n. 16.
atque Burſa. d. conſ. 225. nu. 78. Quoniã reſpon-
detur hoc eſſe allegare iuris ignorantiam, nã cũ
ſciret, vel ſcire deberet ſententiam ptimã tranſi-
tum feciſſe in iudicatum, nedũ ꝑ deſertionẽ ap-
pellationis, verumetiam per renunciationem, vt
in proceſſu clariſſimè apparuit, vtique nil aliud
expectare debebat, quã quòd euenit, & per cõ-
ſequẽs, ſi abfuturus erat, debebat procuratorem
idoneum relinquere ad faciendum hunc actum
verbalis reſtitutionis, vt iudicium executionis
26 ad finem perduci poſſet, † quod cum non fece-
rit, iuris ignorantia non excuſatur, quia latã cul-
pam admixtã hẽt. l. 1. & l. regula, in princ. de iu.
& fac. igno. l. conſtitutiones, C. eo. tit. l. latæ cul-
pæ, de verb. ſign. glo. in l. liberorum. §. notatur
de his qui not. infam. Bart. in l. genero, in prin.
27 ff. eo. & l. quod nerua. colum. 6. ff. depoſit. † pręe-
ſertìm quãdo circa lapſum temporis à lege pręe-
finiti, vel renunciationem tacitam, aut expræſ-
ſam verſatur, vt in caſu noſtro, l. 2. C. de iu. &
28 fac. igno. † Supina etenim tunc vr̃ ignorantia, q̃
ẽt ſi facti eſſet, non excuſaret. l. nec ſupina, & d.
l. regula. §. ſed facti. ff. eo. Verùm datò, & nõ cõ-
ceſſo, quòd à mulcta ob hanc ignorantiã excu-
ſari poſſet, nõ propterea à miſſione in poſſeſſio-
nem, & declaratione p̃dicta immunis foret, quæ
pęnalitatem non ſapiunt, prout mulcta, nec pręe-
iudicium inferunt D. Ioãni, vt ſup. diximus, ſed
indemnitati tantùm D. Baiardi conſulunt.
29 Quartò, cauſa ob quã præceptum domi execu-
tum ſufficit, ea eſt, quòd in iudicio sũmario ver-
ſamur, executionis ſcilicet, q̃ ſummatim expe-
ditur. l. à diuo pio. §. ſi ſup rebus. ff. de re iud. vbi
Bart. & Doct. oẽs not. & idem Bart. in l. litibus,
col. pen. C. de agric. & cenſ. lib. 11. Aſin. in prax.
30 §. 3. cap. 31. num. 13. † tantò magis aũt ſumma-
ria efficitur cauſa iſta, ex quo cõtra abſentẽ agi-
tatur per glo. Bar. & Scrib. in l 1. c. quo. app. non
31 recip. Aſin. d. c. 31. nu. 23. † Quòd autem in cauſa
ſummaria citatio domi ſufficiens, & efficax ſit,
tradit Bald. in conſ. 118. vol. 1. & poſt eum Aſin.
32 d. cap. 2. limit. 6. † Et idem eſt in omnibus alijs
cauſis celeritatẽ deſiderantibus. Bart. in d. §. pręe-
33 tor ait, col. penul. verſ. fallit in cauſa. † Similiter
ſufficit citatio ad domum in oĩ cauſa in qua litis
conteſtatio non requiritur. Cum. in d. §. prætor
ait, num. 10. Alcia. in l. abſentem, de verb. ſign.
34 Aſin. d. §. 6. limit. 4. cum concord. † In cauſa aũt
executiua certum eſt litis conteſtationẽ non re-
quiri, ad not. per Bart. & alios in l. intra. ff. de re
iud. Aſin. d. prax. §. 1. cap. 3. num. 40.
35 Quinta cauſa colligitur ex notoria conſuetudi
ne, nedũ huius Ciuitstis, ſed generali, citandi ad
domum habitationis in oĩbus, ẽt criminalib. cau-
ſis, non ſolùm ad effectum mulctandi; verumẽt
banniendi capitaliter, & confiſcandi oĩa citato-
rum bona, iuxtà delictorũ grauitatem, & ſi vſq;
ad relegationem tñ, nonnulli id permitti con-
tendant; quã conſuetudinem iuri quoque con-
ſonam Doct. atteſtantur, & in ſpecie Gand. in
tract. malefic. tit. de cita. nu. 5. Bart. & Imol. in l.
inter accuſationem. C. de pub. iud. vbi Bart. hãc
eſſe meram veritatem aſſerit Bald. in l. & poſt
edictum, in princ. de iud. & in d. l. conſentaneũ,
vbi ẽt Bart. nu. 104. Ang. in tracta. malefi. in ver.
Iudex commiſit quòd cauſis, num. 12. Bart. &
Salic. in l. abſentẽ. C. de accu. Alberi. in l. 1. n. 22.
C. de hæred. inſtit. & in tracta. ſtat. par. 4. q. 51.
* Alex. in d. §. prætor ait, nu. 3. vbi de magis cõi *
atteſtatur Blanc. in pract. crim. fol. 11. num. 24.
Nel. in tract. banni. par. 3. primi temp. q. 3. Soci.
d. arti. 17. num. 30. Foller. in ſua pract. crimin. in
ver. vel eos verbaliter citari faciat, num. 28. poſt
Rebuff. quem citat in 3. tom. conſti. tract. de ci-
tat. gloſſ. 3. artic. 2. in princ. quod ita practicari
in toto Regno Franciæ, affirmat Tiraq. latè in
tract. ligna. §. 9. glo. 2. nu. 2 & nu. 39. 40. Boſſi. in
ti. de cita. nu. 17. vbi de hoc diſputandum non
eſſe inquit, qm̃ practica ita dictat Clar. in prax.
crim. q. 31. nu. 18. vbi ꝓ contraria opi. primò ar-
guit, & Rol. citat in d. conſ. 47. in motiuis alle-
gatum, ſed ab ea diſcedendum poſtea oſtendit,
& noſtras tuetur partes, tam de Iure, quàm de
36 conſuetudine. † Nec dubitandum, quin tam in
ciuilibus cauſis, q̃ in criminalib. eodem ordine
procedendum ſit ad pœnas, & mulctas; q̃ inci-
dunt per ea, quæ in terminis ſcribit Gand. loco
præcitato, num. 1. per tex. in l. abſentem, de pęn.
in l. in accuſatore, de pub. iud. & in l. qui crimẽ.
C. de accuſ. Boſſi. in ti. quomodo procedi ꝑ pręe-
cep. num. 2. Quinimo ſi in criminalibus citatio
ad domum tenet, ubi de grauiori præiudicio agi
põt, multò magis in ciuilib. tenebit, vbi de mi-
nori tractatur, authen. multò magis. C. de Epiſ.
37 & Cler. † nam ubi maius eſt periculum, cautiùs
eſt procedendum, l. vbi periculum, de elect. in 6.
& ita virtualiter argumẽtant̃, pleriq; ex p̃citatis.
38 Sexta, & vltima cauſa validitatis pręceptorum
conſurgit ex ſtatuto noſtro dictante citationes
perſonaliter, vel ad domũ fieri debere, quo ſtan-
* te, tenẽt magis cõiter * Scriben. citationẽ ipſam
ad domum regulariter, & indiſtinctè admitti, vt
tale ſtatutum aliq̃d iuri cõmuni addat, q̃ plures
huius opi. authores grauiſſimos recenſet. Tiraq.
d. §. 9. gloſſ. 2. num. 56. ſed innumeros ferè citat
* Aſin. d. §. 6. cap. 3. & de magis cõi * atteſtatur, &
licèt nonnulli diſtinguant inter ea, quæ grauis
præiudicij, & ea quæ ſunt læuis, ut in illis non
ſufficiat citatio ad domum, in iſtis verò ſufficiat,
quos refert Tiraq. eodem in loco, ſub num. 57.
& Aſin. d. c. 3. ad fi. Quæ diſtinctio in duobus ẽt
remedijs antedictis D. Baiardi intentioni deſer-
uiret. Nihilominus communi quoque calculo,
* ac magis cõmuni * reprobatur teſte Aſin. ibidem
in verſ.

Digitized by Google

in verſ. Attamen, vt vidimus, vbi ẽt contrariam ſñiam eò magis procedere affirmat quotieſcũq; cauſa ſummaria agitur qualis iſta eſt, vt probauimus. Et re ipſa ſtatutum nſm Parm. hãc ſemper habuit interpretationem, vt oium certiſſimũ eſt. Ill. D. meus Mentuatus, qui dum Magiſtrat⁹ ſuos in hac ciuitate honorificè, ſanctèq; geſſit, infinitos propemodum domi tñ citatos contumaces reputauit, mulctauitq;, ac alijs remedijs parere coegit, & legalibus pœnis ſubiecit.

39 Nec facit negocium cõparitio pręd. D. Scipionis ad allegandum, & probandum cauſas abſentiæ pſnæ, duplici rõne, altera quia nõ petijt ſibi ſtatui terminum ad illum certiorandũ de præceptis tranſmiſſis, minuſq; promiſit ipſum facere in termino ſtatuendo cõparere, prout tenebatur Bald. in rub. ff. in ius voc. vt eant in lect. anti. & poſt eum Caſtr. nu. 2. qui hoc perpetuò mẽti tenendũ inquit, & ibidem Alex. nu. 1. atq; Iaſ. n. 2. Caſtr. in l. filius fam. nu. 2. per illũ tex. qui in filio ſignanter loquitur, ff. qui ſatiſd. cogan. & ibi latè

40 Alex. nu. 2. 3. Iaſ. nu. 2. † Altera quia defenſor cõparens tñ ad allegãdas cauſas abſentiæ, licèt impediat proceſſum in criminalibus, iuxta gl. not. in l. in eo. §. nemo, & ibi Scribẽ. maximè Dec. & Cagno. ff. de reg. iu. non tñ impedit in ciuilibus

41 cauſis, † & præſertim miſſionẽ in poſſeſſionẽ bonorum abſentis l. in poſſeſſionem, ff. qui. ex can. in poſſe. ea. glo. in l. ſi quis inſtituatur, §. fi. de hæredi. inſti. Bald. pulchrè in l. neq; impuberes, in vtraq; lect. ff. de in ius voc. Dec. d. §. nemo in fi.

42 Et vltimo loco non obſtat, quòd præcepta trãſmitti non potuerint ſub pœna in eis comminata; immiſſionis ſcilicet, & mulctæ aureorũ 5000. cum habeamus certã pœnã à lege conſtitutã cõtumaci, de qua in d. l. pen. §. 1. C. ad Treb. qa contenti eſſe debemus pœnis legalibus, & reſpectu mulctę eſt tex. in l. aliud, eſt fra⁹, §. 1. verſ. qnimo, ff. de verb. ſignif. & Rol. d. conſil. 47. nu. 47. in 2.

Quoniã reſpondetur primò diſpoſitionem d. l. pen. §. 1. nõ eſſe pœnalem, ſed prouiſionẽ tñ cõtinere indemnitati fideicommiſſarij, vt actiones ſinè reſtitutione tranſeant in ipſum, ne verbalis reſtitutio illi fienda per iuris ſubtilitates, & cauillationes vltra q̃ par ſit, differatur, & protrahatur, quod manifeſtiſſimè deprehenditur ex eo quòd idem, ꝙ diſponitur ibi contra hæredẽ contumacem, vnica ẽt determinatione diſponitur contrà eundẽ ſinè hærede mortuum, ac ẽt cõtra pdictũ fideicommiſſariũ, cui reſtituta fuit ex trebelleano hęreditas, cum tñ certiſſimum ſit nullã pœnã in duobus vltimis caſibus cadere poſſe, vbi nullum eſt delictum vnica. n. determinatio vniformiter, & pariformiter determinare debet. l. nam hoc iure de vulg. & pup. l. quãuis, C. de impub. l. cum qui ædes de vſucap. cum vulg. vndè arguitur, quòd ſi tranſlatio actionum hæreditariorum in duobus iſtis caſibus pœnam nõ irrogat, nec in primo irrogare poteſt.

Secundò reſpondetur immiſſionem quoque in poſſeſſionem bonorũ abſentis citati vtẽ, eſſe legalem pœnam, ſi modo pœnæ nomen meretur, quia lex eã fieri mandat, vt ab exordio ſupra diximus, & probauimus, ideo non excluditur, ſed re vera eſt potiùs medicina, qua pœna, & intereſſe partis concernit, vt rectè dixit Abbas in d. c. de cauſis num. 11.

De mulcta aũt, certum eſt, eam eſſe arbitrariã, & legales terminos excedere poſſe, de quibus in d. l. eos, dummodo exceſſiua nimium non ſit, inſpecta qualitate perſonarũ, & cauſæ. diſpoſitio, namq; d. l. vendicat ſibi locum qñ iudex in pręcepto certã pœnã non taxauit per tex. iuncta gl. fi. in l. ſi quis reũ de cuſt. reo. Oldra. cõſ. 15. Alex. Iaſ. & alij in d. l. 1. ſi quis iuſdicen, Rol. d. cõſi. 47. nu. 14. Et ſaltèm de conſuetudine non ſeruatur, quia iudices oẽs arbitrio ſuo mulctas indicunt Cagno. ibidem in princ. nu. 19. cum concord. & Boſſi. d. tit. de mulcta nu. 9. Ex his ſatis ſuperq́ue patere arbitror quolibet ex tribus remedijs ante dictis conſulere poſſe Ill. D. Iuſdicentem indemnitati Ill. D. Baiardi ꝙ pro iuſtitia facturũ quoq; ſperamus, ac plenè confidimus. L. D. Per tranſactionẽ cauſa fuit terminata, & D. Baiardo fuerunt bona fideicommiſſo ſuppoſita iuxtà conuẽtionem aſſignata, & tradita.

S V M M A R I V M.

1 *EXceptio rei iudicatæ non obſtat vbi noua cauſa, & noua actio in iudicium deducitur.*

2 *Noua etiam cauſa ſufficit.*

3 *Noua autem cauſa ſufficiens dicitur, ſi poſſeſſio de nouo fuerit per reum acquiſita, vel ſi conditio alĩ qua poſt primum iudicium fuerit purificata.*

4 *Dictiones (donec, & vſquequo) conditionem important.*

5 *Pactum recuperandi rem alienatam importat conditionem.*

6 *Pactum recuperãdi rem alienatam, ad hæredes regulariter tranſit.*

7 *Conditio poteſtatiua ad hæredes non tranſit.*

8 *Fallit quando ex implemento eius, aliquid eſt peruenturum ad eum, qui debet obligari, putà preciũ rei recuperandæ.*

9 *Sententia eſt ſtricti iuris, & ab eius verbis non eſt recedendum.*

10 *Et ad limites petitionis reſtringi, & declarari.*

11 *Pacta perſonalia ad hæredes non tranſeunt.*

12 *Taxatiua dictio adiecta perſonis in pacto nominatis reddit ipſum perſonales, & perſonaliſſimum, et ad hæredes minimè tranſitorium.*

13 *Multò magis ſi alia perſona, in genere ſint excluſa.*

14 Clau-

14 *Clauſula(& non aliter,nec alio modo) conditionẽ importat.*

15 *Conditio verè,& in forma ſpecifica impleri debet.*

16 *Ceſſibile ꝙ non eſt,nec etiam tranſmiſſibile eſt.*

17 *Quæ regula infallibilis eſt ſi negatiuè concipiatur vtſupra.*

18 *Pactum factum cum vna perſona tãtùm alteri ce.di non poteſt.*

19 *Hæres repræſentat perſonam defuncti, & vna eademq; perſona cum eo iudicatur.*

20 *Renuntianti,ſeu cedenti ius ſuum, non datur ad illud regreſſus.*

21 *Tranſactio fit ſuper re,quæ controuerſa eſt,vel controuerti veroſimiliter poteſt .*

22 *Argumentum à conſequenti deſtructo valet.*

23 *Cõtractus vt reputetur fœneratitiꝰ ex pacto de retrouẽdendo,quæ cũ eo concurrere debeãt? remiſſ.*

24 *Obligatio quæ continet rem tradi eſt indiuidua.*

25 *Promiſſio de retrouendendo pluribus ſimul facta, eſt indiuidua,ita quòd præuẽtioni locus eſt inter ſtipulatores, & eſt communis.*

26 *Alternatiua inter duos reos credendi ius tribuit cuiq; inſolidum.*

27 *Præueniens in recuperando rem quam duo poſſunt inſolidum recuperare , tenetur tamen præuento cõmunicare , ipſo partem ſuã pcij ſoluti offerẽte.*

28 *Fallit vbi rei credendi non ſunt ſocij obligationis , ſed ex cauſa lucratiua ius eorum procedit ; quia præueniens totum retinet , & conſocio nõ cõicat.*

Pro Perilluſt. DD. Victoria , & Iſabella de Pallauicinis ſororibus.

E P I T O M E.

Noua cauſa quæ dicatur ad impediendam exceptionem rei iudicatæ?

Pactum de reſtituendo,vel retrouendendo, an, & quãdo ad hæredes trãſeat, vel alios ſucceſſores?

Cum pacto de retrouendendo quæ concurrere debeant , vt contractus dicatur vſurarius?

Pactum prædictum ad commodum plurium appoſitum,cuilibet inſolidum prodeſt,& præuentioni locus eſt. Sed tamen retro emens tenetur alijs portionem ſuam precij offerentibus, communicare. Quandoq; tamen totum retinet vigore præuentionis

R E S P O N S V M L X X X I X.

Viſa informatione copioſa ſuper differentia bonorũ domus Blancæ, & conſideratis dabijs ellicitis, concludedũ vr̃ quoad primum, sñiam latã à Sereniſs.D.Duce noſtro,nõ operari; quòd Illuſtriſs.
D Sfortia non poſſit agere ad bona aſſignata Illuſtr q. D. Camillæ, & ſubrogata in locum prędictorum domus Blancæ, poſtquã ab Illuſtr. DD.
Victoria,& Iſabella redempta , & recuperata ab hęredibus D. Vicecomiris emptoris fuerint,nec ẽt parere exceptionẽ rei iudicatæ aduersùs eum ſic agentem. Enimuero actio primo loco intẽtata perſonalis fuit, vt notũ eſt, nam cogi petebat Illuſtr. Dñas ſorores prædictas ad recuperandũ cum pecunijs oblatis bona ſupradicta ad ipſius commodum; intentanda verò realis erit,ex quo bona prædicta ſubrogata vẽdicabit vti ſucceſſor Illuſtr. D. Hieronymi de Curtemaiori , vel ſaltèm alia perſonali aget actione;petendo illas cogi ad ſibi retrodãdum , & retroaſſignandũ; offerendo offerenda . Inſuper ex recuperatione fienda per Illuſtr. Dñas prætendit Illuſtriſs. D.
Sfortia ius de nouo ſibi acquiri, ꝙ tempore prædicti
1 iudicij non competebat, † nimirũ cum noua actio,& noua cauſa tunc concurrant, ſi ceſſabit rei iudicatæ exceptio l.cũ quæritur,cñ duab.
ſeq.ff.de excep.rei iud.& ibi not.oẽs* l.neq; C.
ad exhiben. vbi ẽt Glo.& Doct. latè.Bal. in l. 1.
2 nu.3.C.de lega.cum concord.† Quinimo ſufficere vr̃,quòd ex noua cauſa agatur ad hoc,vt exceptioni prædictæ locus non ſit.l.ſi mater, §.eandẽ vbi Bar. Caſtr. & alij,ff. de except. rei iud.& eſt etiam tex.in d.l.neq; vbi bona glo,in uer.litis,& in l.hæreditas,C.de petit.hæredit.

3 Noua autem cauſa in ſpecie noſtra conſiderari poterit,tum ex poſſeſſione domus Blancæ nouiter acquiſita per Illuſtr. DD. ſorores, tum etiam ex conditione purificata poſt primum iudiciũ, quorum utrumq; ſufficit iuxta doctr. d. glo. in
4 uer.litis cum qua doct.ibi pertranſferunt; conditio uerò prædicta appoſita fuit in inſtrumento aſſignationis,& ſubrogationis antedictæ per illa uerba(donec,& uſquequo præd.Ill.D.Hieronymus redemerit , & recuperauerit) illa. n. uerba (donec,& uſquequo conditionẽ importare l. pater ſeuerinam,§.1.de condi.& demon.l.qui concubinam,§.uxori de leg.3.Bal. in l.2. in prin.C. de lega.Bart.in l.1.col.6.uerſ.& quæro de dictio
5 ne(donec)de cond.& demon. & quod tale pactum conditionem cõtineat,probat optimè tex. in l.2.C.de pact.in.emp.& uend. Purificari autẽ conditionem hanc prætendit Illuſtriſs. D.Sfortia offerendo precium erogatum pro recuperatione bonorem domus blancæ Illuſtr. Dominabus ſororibus,facultatẽ eorum reſtituẽdi tunc habentibus, allegãdo ſe repreſentare perſonam Illuſtris. D. Hieronymi, cui uniuerſaliter ſucceſſit; ſibiq; licere uti eodem iure quo ipſe D. Hie
6 ronymus poterat; † cũ præſertim ſoleat tale pactum de reſtituendo,uel retrouendendo, ad hæredes tranſire d.l.2.cum glo.in uer.hæredes,ubi Scrib.oẽs * C.de pact.inter empt. & uend. nam

licèt

licèt conditio pdicta ſit poteſtatiua, cuius imple mentũ regulariter ad hrdem nõ tranſit, vt docet Bart.in l.ſi decẽ in fi.quẽ cæteri ſequuntur, ff.de
8 ver.ob.& ſignãter Iaſ.ſub nu.12. † Nihilominus qñ ex implemento conditionis aliquid eſt puen turũ ad eũ,q debet obligari;puta pcium rei recu perandæ, tunc ius implendi tranſit ad hæredes actiuè,& paſſiuè per d.l.2.& l.ſi pdio,ff.de in.di. adiec.vt poſt Bart.Imol.& alios tradit Iaſ.vbi ſ, nu.14.& Cagno.d.l.2.num. 6. qui alios citat,& optimã rõnem ſubdit; inqens quòd commodũ, & emolumentũ percipiẽdum ex implemẽto cõ ditionis,potiùs habitũ fuit hoc caſu in conſidera tione,q perſona implentis, nimirum ſi ad hære
9 des tranſit. † Nec vr quoquomodo ſñia pdicta D.Ducis trahi,& extẽdi poſſe ad caſum in ea nõ expreſſum, cum ſit ſtricti iuris,& ab eius verbis nõ ſit recedendũ l.ſi.ſi.plu.vna ſent.glo.& Doct. in l.Iulianus verũ debitorẽ de cond.indeb. & in l.Paulus reſpondit eos,ff.de re iud.Alex. conſil. 174.nu.3.li.2.Abb.in c.dilectus in 2. not. Extra
10 de offi.ordi.Nicell.in concord.glo.43.nu.208.† Et ſi verba ẽt in generalitate ſui ad caſum iſtum extendi poſſent,deberent tamen ad limites peti tionis reſtringi, l. vt fundus, ff.com. diui.l.ſi.C. de fideicom.libert.& tradunt Scrib. in l.vinum, vbi Dec.plura cumulat nu. 17.ff.ſi cert.pet.

Tota igr difficultas conſiſtere vr in perſcrutan do num conditio memorata impleri poſſit p hæ redẽ,vel vniuerſalem ſucceſſorẽ, quia ſi p affir- matiua concluſerimus,licèt exceptio rei iudica- tæ non obſtiterit,poterit tñ Illuſtriſſ.D. Sfortia,
11 vti actione carens repelli,& ſubmoueri.† Vndè conſidero in primis,quòd pacta mère perſonalia ad hæredes, & ſucceſſores minimè tranſeũt l. & hæredi in prin.l.idem in duobus verſ.perſonale, & l.ſi vnus,§.ante omnia,ff.de pact. & ibi Bar.& cæt.Scrib.Spec.in tit.de treu.& pa.in fi. Curt.in conſ.1.nu.78.ſubinde animaduerto pactum ini tum cum Dño Vicecomite ſuper retrodatione, & retrouenditione bonorum domus blãcæ,per- ſonale, imò perſonaliſſimũ (vt nri aiunt) fuiſſe, virtute taxatiuæ plurièſ in eo repetitę dum Vice comes ipſe promiſit (retrodare, & retrouẽdere Illuſtr.D.Hieronymo,& Illuſtr.D.Camillæ,& fi lijs ſuis tñ,ita quòd nec filij filiorum compręhẽ- dantur,& non aliter,nec alio modo, & ad benefi cia,& vtilitatem prædictorum iugalium, & filio rum ſuorum tantùm,& non vltra, nec aliarũ per ſonarum) cui enim dubium quin ſit huiuſmodi pactio ad perſonas nominatas reſtricta?
12 †Etenim dictionis taxatiuę natura eſt reddere pactũ mere pſonale,& ad hrdes minimè tranſito riũ per l.niſi in vet.dumtaxat vbi Bart. in fi.Bal. in prin.& alij Scrib.not.ff.de pact. Bar.in l.ſi ſic. col.2.in ver.fallit ſi eſſet appoſita aliqua dictio taxatiua,ff.de ver.obl.& eſt optimus tex.in l.nõ
* ſolum la 2.§.tale vbi ẽt Bart.& cæteri oẽs * not. ff.de liber.leg.& idem Bart.in l.q in futurum,§. 1.in fi.ff.de pac. Et in terminis pacti nri de quo ſupra tradit latè Cagno.in d.la 2.nu.47. vbi con traſentientium obiectis reſpondet, & eleganter
13 concluſionẽ noſtrã tuetur.† At verò conſiderandum eſt, quòd nedum adeſt in caſu noſtro taxa- tiua, quæ diſpoſitionem reſtringit, vt diximus, ſed expreſſim reperiuntur oẽs aliæ perſonæ, præ ter nominatas,excluſæ à iure recuperandi, quo caſu ceſſat oĩs difficultas de perſona hæredis, & cuiuſcunq; ſucceſſoris, vt in ppria ſpecie docet Cagn. loco pcitato in fi.cui ſufficiat remiſſio.
14 Sed accedat vis clauſulæ ipſius(& nõ aliter,nec alio modo) appoſitæ pacto, quę conditionẽ im- portat,ut per glo.1.in l.ſi quidẽ, quam doct. ibi ſignant,C.de except. & conſequenter tollit fa-
15 cultatem oĩbus alijs pſonis eã implẽdi † ex quo verè,& in forma ſpecifica implenda venit l. Meuius,& l.qui hæredi,ff.de condi.& demonſtr.
16 Confirmantur hæc oĩa uehemẽter ex cõi * illa Theorica,quam Bart.& Doct. colligunt ex l. ex pluribꝰ de admin. tut. nempe quòd ceſſibile nõ eſt,nec ẽt tranſmiſſibile eſſe,quam refert, & ſeq tur Rom.conſ.484.in fi.Alex.in l. ſi ſtipulatꝰ fue
17 rim illud,aut illud, ff.de uerb.obl.†& infallibilẽ eſſe,ſi negatiuè concipiatur ut ſ,tradit Iaſ. in l.3. nu.2.uerſ.nota etiam unum,C.de fideicõ. Curt. iun.conſ.130.nu.4.Soci.in l.qui Romæ,§. cohæ redes,de uerb.obl.& in terminis pacti nri de re- trodando,ſeu retrouendendo,Rui.conſ. 72.nu. 4.uerſ.nec obſtant allegata uol.1. & Cagno.d.l.
18 2.nu.38.C.de pact.inter empt.& uendit.†Ceſſi- bile aũt non erat ius pacti de quo ſ,quia factum cum una perſona tñ, cum alia locum nõ habet per d.l.ſi unus,§.ante oĩa, ff.de pact. cũ cõcord. adductis;& negari non põt,quin fuerit pactum perſonale,imò perſonaliſſimũ in caſu noſtro, ut prędiximus,nimirum alteri cedi nõ poterat, ut ex pluribus comprobat Rom.dicto conſ. 484.p tot.Dec.conſ.463.nu.4.& hoc abſq; dubio pro- cedit ſtante dictione taxatiua ſuperiùs pondera ta,ut in propria ſpecie firmat Cagno. d.l.2.n.42 conferunt latè congeſta per Tiraq.de retract. li- gna.§.26.glo.1.nu.1.cum ſeq.

Neq; omittendum eſt,quòd nec fuit hęres eiuſ dem Illuſt.D. Hieronymi, ſed tantùm ex tran- ſactione inita cum Illuſt. Dña Camilla tutorio noĩe filiarum ſuarum antedictarum, bona obti- nuit, ſeu partem bonorum in illius hæreditate remanſorum,cum pactis, & conditionibus de q bus in ipſa trãſactione. Ideo ſumus extra omne dubium,quia hæſitari tantùm uidetur de perſo- na hæredis,quæ repręſentat defunctum, & una
19 eademq; perſona,cum eo iudicatur,§.1.in auth. de iureiu.à morie. præſti. & quia in ipſũ hæredẽ omnia iura,omneſq; actiones actiuæ, & paſſiuæ tranſeunt l.cum hæredes de acquir.poſſeſſ. ut in propoſito argumentatur pro rationibus dubitã- di, Ca-

di,Cagno.d.l.2.nu.43.44.& 45. Vndè tantò ma
gis ſumus in claris, quòd Illuſtriſs. D Sfortia nõ
poteſt bona domus blancæ ex perſona, & iure
Illuſtr.D.Hieronymi redimere.

Hinc etiam ſequitur, quòd nec poterit ad bo-
na ſubrogata quoquomodo aſpirare, qñquidem
conditio ſupraſcripta redimendi bona domus
blancæ defecit per mortem D. Hieronymi, qui
nec redemit uiuens,nec ius redimẽdi ad hr̃des,
& ſucceſſores tranſmittere potuit ꝑ ſupradicta.

Verùm dubitari adhuc põt,an ſaltẽ ex conuen-
tione,& tranſactione inita cum Illuſtr.D. Camil
la,ſuo,& tutorio filiarũ noĩe,admittẽdus ſit,ꝓut
ꝑtendere ur̃. Quapropter pro clara,& euidenti
huius dubij explanatione,ſupponendũ eſt,quòd
tranſactio iſta facta fuit ſuper hæreditate Illu-
ſtris q. D. Hieronymi,& bonis,ac iuribus,q̃ per
eũ aliàs poſſidebant̃,q̃ oĩa ceſſa fuerunt Illuſtriſ.
D.Sfortiæ,cum pacto inter cætera, quòd ipſe ra-
tificaret,& approbaret,prout re ipſa approbauit,
& ratificauit in primo tranſactionis capite, oẽs
aſſignationes, & contractus factos per eundẽ D.
Hieronymum cum Domina Camilla vxore ſua,
& in ſpecie aſſignationẽ,& ſubrogationẽ bono-
rum factã loco,& ſcontro bonorum dom⁹ blãcæ
per eã alienatorum ad beneficium mariti, & rur
ſus in 13.cap.idem in effectu confirmat, etiã pro
20 omni iure priùs ſibi competenti. † Nimirũ hac
ratificatione,& approbatione ſtante,certo certi⁹
eſt,nullum ius ampliùs competere poſſe D.Sfor
tiæ contra huiuſmodi bona, ex quo illud à ſe, ſi
quod habuit, abdicauit l.quæritur,§. ſi vẽditor,
ff.de edili.edic.l Herennius in priuc.ff. de euict.
l.quoties ab oĩbus,C.de fideicomm. Dec.conſil.
389.n.10.Crau.conſ.24.nu. 4. D. meus,Soc.iu.
conſ.129.nu.21.vol.3. Et hoc maximè,quia nõ
poteſt ipſe bona domus blancæ redimere, & re-
ſtituere hæredibus D.Camillæ,cum ius redimẽ-
di reſtrictum fuerit ad perſonam D.Hieronymi;
& ad hæredes minimè tranſmiſſibile. Nec dica-
tur ceſſionẽ factã in dicto primo capite tranſa-
ctionis per D.Camillã proprio noĩe, & vt tutri-
cẽ filiarũ tribuere ius redimendi D. Sfortiæ, ex
quo quælibet ipſarum redimere poterat virtute
pacti ſupradicti inito cum Vicecomite; quoniã
dupliciter reſpondetur. Primò ceſſionem iſtam
non poſſe extendi niſi ad bona,& iura hæredita-
ria, ſeu quæ tempore mortis poſſidebantur per
D.Hieronymum,& poſt eius mortem adhuc du
rabant,de quibus erat contentio. Ius verò redi-
mendi bona domus blancæ finitum erat cũ per-
ſona D.Hieronymi, & competebat tantùm iu-
21 re proprio ꝑdictis D. Camillæ,& filiabus ut ſ. †
ideo ad illud non põt referri ceſſio,& trãſactio,
quæ ſuꝑ rebus controuerſis tantummodò facta
fuit l.1.cũ materia,ff.de tranſact.& ita in propo
22 ſito argumentatur,Cum.conſ.24.ſub nu.3. † Et
ſi aliter diceremus, ſequeretur, quòd oĩa bona
propria D. Camillæ quę poſſeſſa fuerunt per D.
Hieronymum dum vixit,tit.dotis, vel aliter,cõ
pręhenſa quoq; forent in ceſſione iſta.abſurdum
eſt,& falſum, ergò, & antecedẽs l.nã abſurdũ de
bo.liber.l.apud antiquos,C. de fur. cum vulg.

Secundò reſpondetur,quòd ſi ceſſio memora-
ta ad hoc ius redimẽdi quoquomodo trahi poſ
ſet,aut ex verbis,aut ex mente contrahentiũ, q̃
omninò negatur, nulla tamen,& prorſus inuali-
da exiſteret,ex defectu poteſtatis cedentiũ,cum
tale ius fuerit reſtrinctũ ad perſonas in pactione
nominatas, & nullatenus cedi queat vt ſupra cla
riſſimè demonſtratum eſt.

Sed vltra prædictas reſponſiones tutiſſimas,ter
tia quoq; reſultat ex verbiſmet iſtius pacti,dum
limitat facultatẽ redimẽdi D. Sfortiæ cõceſſum,
ad caſus, in quibus nullum damnum, nullumuè
præiudicium aliqua ex ꝑdictis Dñabus matre,&
filiabus ſentire poſſit, enimuerò ſi redimeret D.
Sfortia bona domus blancæ, priuarẽtur hoc ꝑ
Illuſtr.DD.Sorores facultate,& iure iãdiu quęſi
to ea redimendi, & damnum non modicum ſen
tirent,cum eorum precium valdè auctum ſit, &
multò plus valeant,quàm expendi debeat in eo-
rum recuperatione,vt notorium eſt, meritò di-
cendum,ius iſtud ſaluum,& illæſum illis reman-
ſiſſe,non verò in Illuſtriſs.D.Sfortiam quoquo-
modo tranſlatum fuiſſe.

Decimumtertium quoq; caput trãſactionis di-
ſponens,quòd D Sfortia habeat facultatem redi-
mendi, & conſequendi quælibet bona dummo-
do indè nullum inferatur damnum, aut præiudi
ciũ ꝑdictis Dñabus matri,& filiabus, & cuilibet
ipſarum eiſdem rationibus tollitur,quæ repete-
re ſuperfluum eſt. Cõcludamus itaq; quòd neq;
uti ſucceſſor Illuſtr.q D. Hieronymi, neque vti
ceſſionarius Illuſtr Dñarum Camillę,& filiarum
audiri poterit Illuſtr.D. Sfortia recupare volẽs.

Circa ſecundum dubium, an contractus factus 23
cum D. Vicecomite fuerit fœneratitius? breuiter
reſpondeo,quòd non;ex quo non ſupponitur in
facto modicitas pręcij in venditione tẽpore cõ-
tractus,neq; conſuetudo fęnerandi in emptore,
quæ ambo cum pacto de retrodando,vel retro-
uendendo concurrere debent, vt contractus vſu
rarius præſumatur,ſecundum vnam opi. vel ſal-
tem modicitas prædicta vſq; ad enormiſſimam
læſionem,ſecundum aliam opi.quas ad plenum
excutiunt doct.in d.l.2.C. de pac.inter empt.&
ven.vbi Cagno.latiſſimè nu.50.cum plur.ſeq.&
Cano.in c.ad noſtram extra de emp.& uend Pa
riſ. conſ.55.nu. 30.li.3. Natt.conſ.198 nu.8. &
18.uol 1.Gramm.deciſ.76.per tot.quibus ſuffi-
ciat remiſſio.

Quoad tertium utrùm ſcilicet una ex prędictis 24
Illuſtr.Dñabus ſororibus poſſit totam recupera
re poſſeſſionem domus blancæ, offerendo inte-
grum ꝑcium,& locus ſit ꝑuẽtioni inter eas?ſtãte,
pro-

promiſſio eſt de retrodando facta ad ambarum beneficium,concludo pro affirmatiua;nam q̃uis facta ſimpliciter fuiſſet ad ipſorum beneficium nõ adiecta ſequẽti clauſula(ſeu illius ex eis &c.) liceret tamen cuilibet redimere in totũ, quoniã obligatio iſta, quæ continet rem tradi, indiui-
* dua eſt,ad not. per omnes * in l. ſtipulationes nõ
25 diuiduntur,per illum tex.de verb.obl.† & ita in proprijs terminis noſtris tradit Fulg.in l.quòd ſi nolit in §.idem Marcellus,ff.de edil.edict. Paul. de Caſtr.ĩ l.quod aũt in recol.floren.ff.de in diẽ adiec.Soci.in l.1.§.ſed quotiens nu.4.ad trebel. & latiùs in cõſ.16.per tot.vol.4.Iaſ.in d.l.ſtipulationes nu.21. & pulchrè Horman.in l.4.§.cato.nu.181.cum duob.ſeq.eo.tit.Boer.deciſ.251 Rub.conſ.9. Tiraq.latè in tract.de retra. cõuen. §.1.glo.6.num.31.verſ.poſtremò Rui. conſ.82. nu.4.li.1.& pulcherrimè Cagno.d.l.2. nu. 103. de pac.interemp.& vend.vbi quæſtionẽ ad partes diſputat, & hanc opin. ab omnibus obiectis
* defendit,& communem * affirmat, & optimis rationibus,& fundamentis ſuffultam aſſerit;acerrimè reprẹhendens quendã iudicem,vti dure ceruicis,qui ſecundùm eam iudicare noluit temporibus Soci.illam defendentis. Vndè licèt aliqui ſint qui contrarium teneant, illorum tñ ſentẽtia minimè ſequenda eſt,prout ſecutus non fuit Ioſeph.Ludo.qui pluries pro opi. prædicta iudicauit,vt refert in ſua deciſ.112.ad fi.li.2. quã poſt
26 hoc meum reſponſum redditum,edidit.† Sed in caſu noſtro ceſſat oĩs hæſitatio, & controuerſia, ex quo promiſſio nõ fuit facta ſimpliciter de retrodando,ſeu retrouendendo prædictis DD.ſororibus,ſed addita fuit clauſula(ſeu illius ex eis, quæ precium ſoluet) quæ operatur, vt cuilibet ipſarum inſolidum ius redimendi competat, q̃a virtute alternatiuę(ſeu)duo rei credendi conſtituuntur,& ille eſt potior,qui priùs litem conteſtatur,l.ſi titio aut ſeio,ff.de leg.2. vbi Bart. Bal. Caſtr.& alij,l.ſi ex toto,§.1. vbi Caſtr. & alij, ff. de lega.1.l.1.C.de duò.reis l.qui res,§. qui ſtipulatur,l.ſi titius,& ſeius,cum not.ff. de verb.ob.l. ex duobus la 1. vbi latè Aret. ff.de duo. reis, & not.Scriben.in l.frater à fratre in glo.magna, ff. de cond.indeb.Quare cõcludendum eſt, locum eſſe præuentioni inter has Illuſtr.DD.ſorores p̃ redimendo bona ſupradicta.

Quartũ modo dubium hinc inſurgit ex informatione exhibita, vtrũ ſequuta recuperatione, cogi poſſit ea quæ recuperauerit ad communicãdum cum alia ſorore,partem ſuam precij poſtea
27 offerente? Et videtur dicendum,quòd ſic,vt in propria ſpecie ſcribit Cagno.d.l.2.n. 103. verſ. ad primum motiuum. Quinimo ſentire videtur Iaſ.d.l.ſtipulationes ſub nu.21. quòd volẽs totũ recuperare debeat cautionem offerre de dando partem conſocio,ſi voluerit; præſertim per tex. in l.1.§.ſi pecuniã in ſacculo,ff.depoſi.vbi vnus ex hæredibus deponentis poteſt inſolidum repetere rem depoſitam, præſtita cautione de dando partem cohæredibus,& per tex,in l.fiſtulas, §.q. fundum de contrahen.empt.vbi diſpoſitum eſt, quòd alter ex cohæredibus emptoris ſoluendo totum precium poteſt agere ex empto. vt res ſibi tradatur,q̃ tamen tex. de cautione prẹſtãda, & de communicatione inter cohæredes, nullam mentionem fecit, & ita parùm facit ad propoſitum,& cum Iaſ.tranſire videtur Cagn.vbi ſupra ante num. 104.& dicit glo.in d.l.ſi Titio,aut Seio.in glo.fi. quòd qui totum in ſimilibus caſibus habuit,tenetur partem dare cõſocio actione negociorum geſtorum allegans not.in d.l.1. C.de duo.reis ad idem gloſſ. in d.l.frater à fratre poſt princ.glo.mag.Aret.poſt Bart.in d.l.reos ſub nu. 17.verſ.3.adde in quantum de duo,reis.

28 Diligentiùs tamen intuenti contrarium in noſtra ſpecie videri debet, ſiquidem doctrina proximè relata non paſſim procedit, ſed tantummodo in caſibus, in quibus rei credendi ſunt ſocij obligationis,vel ex cauſa oneroſa creditum eorum procedit; ſecus verò vbi ſocij non ſunt, & ex cauſa lucratiua ſtipulatio procedit, quia tunc alter totum exigens,nihil alteri reddere tenetur; ſed vi præuentionis totum lucratur.Hæc eſt elegans diſtinctio Bart. in d.l. ſi Titio, aut Seio,in d.l.in lege Falcidia hoc eſſe obſeruandum in d. l.reos in 8.q.ff.de duo. reis, & in l.ex duobus la 2.colum.6.verſ.dic ergo latiùs eo. titu. atq; in l. qui hominem,§.ſi duo,ff.de ſol. Bal. in d.l.ſi Titio,Caſtr.in d.l.in lege falcidia num.2.Aretin.in d.l.reos ſub nu.6. verſ. circa tertiã quæſtionem, Alex. d.l.in lege nu.2.in fi.vbi concord. refert,
* & communem * opin.aſſerit Caſtr.in d.l.ſi Titio ſub num.2. At in caſu noſtro,nulla fuit ſocietas obligationis contractæ per D.Vicecomitem emptorẽ versùs Illuſt.DD.ſorores,quia nedum cõtractui nõ interuenerunt, ſed nec in rerũ natura erant.Item ex cã oneroſa talis obligatio nõ procedit reſpectu earundẽ Illuſt.ſororum, à quibus nihil habuit D. Vicecomes,ſed habent hæ cãm merè lucratiuã virtute ſtipulationis factæ p̃ parentes,& Notarium ad earum beneficium.Ergo præuentioni inter ipſas locus erit abſque onere communicandi per ſupradicta,& ita iuris eſſe arbitror,ſaluo;&c. L. D. Illuſt.D.Iſabella integrũ preciũ reſtituit, & prædium domus Blãcæ magni valoris recuperauit, abſq; ſororis interuentu,& ſinè communicatione.

SVMMARIVM.

1 *Vxor habet vtilem rei vendicationem in ſubſidium contra bona empta de pecunijs dotalibus.*

2 *Quod tamẽ intelligi debet de emptis per mari-*

mariſum,non per extraneum, & declaratur Bal. in l.in rebus nu.8.C.de iu.do.

3 *Sequentia declarant præcedentia.*

4 *Vnica determinatio non debet difformiter determinare.*

5 *Doctoris dictum intelligi debet ſecundum legem, quem allegat.*

6 *Doctoris dictum ſine lege, ratione, & authoritate loquentis non attenditur.*

7 *Creditor habens hypothecam expreſſam præfertur creditori habenti ſolam actionem perſonalem.*

8 *Remedium ſubſidiarium quod competit mulieri in bonis emptis de pecunijs dotalibus, eſt contra iuris regulas, & ſtrictè interpretandum.*

9 *Bona omnia vxoris, ſunt tacitè hypothecata marito pro dotis ſolutione.*

10 *Dos datur pro ſuſtinendis oneribus matrimonij.*

11 *Subueniendum magis eſt ei, qui in periculũ incidit ex neceſſitate, quàm ei qui voluntariè.*

12 *Nec non ei qui ob publicam vtilitatẽ aliquid agit, quàm quod ob priuatam.*

13 *Mulier volens vti dicto remedio ſubſidiario, tenetur in primis excutere bona mariti.*

14 *Excuſſio bonorum mariti, & aliorum etiam quomodo, & qua forma fieri debeat ex forma ſtatutorũ Parmenſium.*

15 *Exceptio eſt intentionis excluſio.*

16 *Creditor non habens creditum liquidum, non poteſt impedire executionem alterius creditoris liquidi; ſed tantùm petere cautionem de reſtituendo, in euentum, quo meliora iura ei competere declaratum fuerit.*

17 *Actio perſonalis contra hæredem competit.*

18 *Via quam quis agendo elegit, ſibi patere debet.*

19 *Depoſitum bonam fidem præcæteris contractibus requirit.*

20 *Bona fide quod procedit, non eſt ad perfidiam retrahendum.*

Pro D.Petro Delphino.

EPITOME.

Mulier non habet vtilem rei vendicationem ſubſidiariam in bonis emptis de pecunijs dotalibus, ſi emptio facta ſit per extraneum, ſed tantùm quãdo per maritum, aduersùs Soc. ſententiam.

Et quæ ſeruanda ſint vt poſſit dicto remedio vti?

RESPONSVM XC.

IN cauſa D. Petri Delphini petentis executionem inſtrumenti depoſiti, cõtra bona relicta per q. Io. Baptiſtã de Baleſtrerijs depoſitarium, in qua comparuit pro ſuo intereſſe D. Antonia de Zarottis ad impediendã ipſam executionẽ, Mag. D. Aduocatus huius mulieris, ut reſpondeat vr-
1 gentiſſimis motiuis Illuſt. D. Auditoris confugit
ad remedium ſubſidiarium, de quo per Socin. in
conſ. 224. col. 1. uerſ. ad hoc reſpondeo li. 2. poſt
Bald. in l. in rebus nu. 8. uerſ. ſecundum remediũ
C. de iu. do. qui uidentur uelle, quòd mulieri cõpetat utilis rei uendicatio rei emptæ de pecunijs dotalibus per l. uxor marito, de do. inter uir. & uxo. etiam ſi empta ſit per extraneum, ut in caſu noſtro, & conſequenter præferatur ipſa creditoribus, etiam anterioribus emptoris.

Sed fragile admodum eſt iſtud remedium (iudicio meo) multipliciterq; tolli poteſt in nr̃a ſpe-
2 cie. † Et in primis ſi dicamus Bal. loco præcitato minimè dicere illud ad quod allegatur, quandoquidem loquitur ibi de emptione per maritũ
3 fienda, † quod ex ſequentibus uerbis apertiſſimè
colligitur l. ſi ſeruus plurium, §. ult. de leg. 1. dum pariſicat hos caſus, quòd maritus fingatur emere à muliere, uel ab alio dotante, & quòd emat ab extraneo; ſi n. aliter intelligeremus, non procederet æquiparatio emptoris in utroque caſu, ſed in uno loqueretur de emptore, in alio de uẽ-
4 ditore † ultra quòd unica determinatio non de-
terminaret uniformiter contra reg. l. nã hoc iu-
5 re de uulg. & pup. † Item declarari debet ſecun-
dùm legem quam allegat doctr. Bart. in l. non ſolum, §. liberationis de lib. leg. At allegat Bal. l. uxor marito loquentẽ de marito emente ab extraneo igitur, &c.

His autem ſtantibus, non eſt curandum de Soci. dicto, q nil allegat ultra Bald. nihil de hac re loquentem, aut. n. debet ſecundùm authorem citatum intelligi iuxta præallegatam doctr. Bart. in
6 l. non ſolum, §. liberationis de libe. leg. † aut ſinè
lege, ratione, & authoritate loquitur, & conſequenter de eius authoritate parùm curandum ad not. in l. 1. ff. ſi cert. pet.

7 Remanet ergo firmum motiuum Illuſt. D. mei,
quòd huic mulieri competierit tantùm perſonalis actio, contra Io. Baptiſtam, cui credidit pecunias ſuas dotales, ſi modo dotales dici poſſunt, & per conſequẽs præferatur ipſi D. Petrus deponẽs, tanq̃ creditor habens expreſſam hypothecam. l. ſcripturas in ſi. C. q peti. in pigno. habea.

8 † Et tantò magis adducor ad ita ſentiendũ con-
tra Soc. ex quo lex, q̃ concedit iſtud remedium ſubſidiarium mulieri in bonis emptis per maritum de pecunijs dotalibus, quæ eſt d. l. uxor marito, ff. de don. inter ui. & uxo. hoc tribuit in priuilegium, ut ibi legitur, & not. & eſt cõtra generalem diſpoſitionem, l. ex pecunia, C. de iu. dot. meritò nõ poteſt ad alios caſus extendi, l. quod uerò, ff. de ll. Item à Soci. diſſentio, quia manifeſta conſiderari põt ratio diuerſitaris, quare in uno caſu, magìs fauẽdum ſit mulieri, quã in alio.

Nam quando dat pecunias dotales marito, id

facit

Digitized by Google

facit ex neceſſitate, quia ex permiſſione facta te-
9 netur, & cōpelli pōt ad ſoluendum, † imò ſunt
oīa eius bona tacitè hypothecata, p̄ ſatisfactio-
10 ne dotis promiſſæ. l. 1. C. de rei vx. ac. † Promiſ-
ſionē aūt facere cogitur, vt virum inueniat, qui
onera matrimonij ſubire velit. l. 2. ff. de iu. dot.
& hoc quippe neceſſarium ei ēſt, l. 1. ff. ſol. matr.
l. pro oneribus. C. de iu. do. cum vulg.
11 Sed qñ pecunias ſuas alteri dat, aut quoquo-
modo credit, hoc facit nulla obligatione præce-
dente, vel neceſſitate cogente; meritò magis ei
ſubueniendum eſt in primo caſu, q̄ in ſecundo,
per reg. l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria. ff. qui ſatis
cogan. & l. 2. §. ſi quis caut. cum ſimilib. vtrobiq;
12 per glo. adductis. † Quod cōfirmatur, ex quo pri
mo caſu ſoluit ex cauſa concernēte publicā vti-
litatem, d. l. 1. de iu. do. & d. l. 1. ſol. matr. Secun-
do verò non; ideo maius priuilegiū meretur in
illo, quàm in iſto, vt per Scrib. oēs in locis pro-
ximè citatis, & ſac. Spec. in ti. de inſtru. edi. §. in-
ſtrumentum, nu. 21. verſ. item opponitur, quòd
tabellio. ac Bart. in l. quemadmodum. C. de agri.
& cenſib. li. 11. & Dec. in l. fi. nu. 20. cū concord.
C. de eden. Ex his igitur concludo non poſſe
D. Antonium impedire executionem petitā per
D. Petrum, ſed vti debere alijs remedijs, de qui-
bus in d. l. ex pecunia, q̄ ipſi D. Petro nō oberūt.
13 Ex abundanti autem addo pro ſecunda reſpō-
ſione, quòd cum remedium memoratū ſit ſub-
ſidiarium, non poſſet habere locum, niſi facta
excuſſione bonorum omnium mariti, cui fuit
primo loco dos data, ac ēt Io. Baptiſtæ filij, cui
videntur poſtea creditæ pro emptione domus,
per tex. in d. l. vxor marito, cum ibi not. p̄ Scrib.
& in d. l. ex pecunia, atque in l. ſi vt proponis. C.
de rei vendi. & ita expreſſim dicunt Bal. & Soci.
ex aduerſò citati. Excuſſio autem eo modo, quo
Mag. Aduocatus partis factā deducit, nulla eſt,
14 & informis. † Debebat. n. reſpectu bonorū ma-
riti fieri iuxta formam ſtatuti noſtri poſiti, ſub
rub. de alimentis præſtan. mulieribus, li. 2. &
bonorum filij, ſeruata ſolēnitate alterius ſtatuti,
ſub rub. de excuſſ. princi. debito. eo. lib. q̄ cū nō
interuenerint, ceſſat remediū ipſū p̄ ſupradicta.
15 Tertiò conſiderandum eſt, quòd iudiciū nr̄um
eſt cōtra bona oīa in gñe relicta per q. Io. Baptā,
exceptio aūt rem particularē concernit, ideo in-
tentionem nō excludit, prout excludere debet.
l. 2. ff. de except. meritò retardare non pōt pe-
titam executionem in genere, qua obtenta, vte-
tur poſtmodum Delphinus, prout iuris fuerit.
Quartò, animaduertēdum eſt ad hanc pulchrā
reſponſionem. Nempe quòd dicta mulier venit
ad Iudiciū, tanq̄ tertia pro ſuo intereſſe, & ſibi
cōpetere vtilem rei vendicationē in domo em-
pta, de pecunijs ſuis dotalibus prætendit, per d.
l. vxor marito, in qua actione p̄ binas cōformes
ſñias ire dēt, priuſq̄ executionem conſequatur.
Inſtrumentum aūt noſtrum paratam hēt execu-
tionem, tam ex diſpoſitione iuris cōis, q̄ ex for-
16 ma ſtatuti. † Idcirco nō pōt retardare executio-
nem noſtram, ſed tm̄ petere cautionem de reſti-
tuendo eidem domū, in caſu victoriæ, per tex.
celebrem, in l. ſi à quo, & l. ſeq. ff. de rei vend. cū
ibi latè congeſtis per Doct. & in l. à diuo pio. §. ſi
ſuper rebus. ff. de re iud. vbi Iaſ. ſignāter colum.
pen. & fi. & per Can. in c. veniens, il ſecōdo, vbi
Feli. num. 8. & in c. cum ſuper de re iud. & pul-
chrè Didac. pract. quæſtio. cap. 16. num. 3.
Quintò, & vltimò perpendo, quòd acta diuer-
ſimodè cātant, ab eo. quod Mag. Aduocatus par
tis p̄tendit; nam non reperio deductum in iudi-
cio iſtud remedium ſubſidiarium cōpræhēdens
realem actionem, vt prædiximus, ſed petitum
tantummodo ſatisfieri D. Antoniæ de pecunijs
ſuis dotalib. expēditis in emptione domus p̄tę-
dictæ, antequā D. Petro ſatisfiat de credito ſuo,
17 † & ſic perſonalis actio cōtra hæredes Io. Baptæ
fuit intentata, iuxta terminos l. 1. & tertię. C. de
hæred. actio. & per conſequens propoſitum fuit
18 remedium ordinarium, d. l. ex pecunia. † Via igr̄
electa pateat, l. mulier. ff. quod me. cau. Obaudiē
da eſt igitur, & iure quidem meritò, poſtq̄ col-
ludit (vt opinor) cum nepotibus, ad fraudādum
19 creditorem hæreditarium, in cauſa depoſiti, † in
quo bona fides præceteris cōtractibus verſatur,
20 l. bona fides. ff. depoſ. † & quod ex bona fide ori-
tur, non eſt ad perfidiam retrahendum, ex præ-
cepto Imperatoris, ī terminis emanato, in l. pen.
C. depo. Et ita fuit iudicatum.

SVMMARIVM.

1 Filia renuncians hæreditati paternæ, ſeu materna ad beneficium fratrum ſuorū cenſetur fauore agnationis ducta, & propterea deficientibus parentibus ſinè filij maſculis ſuccedere poteſt, ac ſi nullam feciſſet renunciationem, & aduerſus diſpoſitionē eorūdem parentum legitimam petere, ſiue legitima ſupplementum, & eſt communis. Et de hac materia vide plenè in tribus conſilijs ſequentibus.

2 Amplia etiam ſi pars fratrum tantummodo deceſſerit, parente viuente, quoniam ad ratam mortuorum annullatur renunciatio.

3 Ampliatur ēt ſi renunciatio facta fuerit ſimpliciter, & ſinè maſculorum mentione, quia deficientibus ipſis ſuccedere poteſt filia, tam ex teſtamēto, quàm ab inteſtato, ac etiam contra teſtamentum.

4 Amplia adhuc, ēt ſi tpe renuncibtionis nulli extitërint maſculi, ſed tantummodo ſpes eos ſuſcipiēdi.

5 Filia excluſa à ſtatuto propter maſculos, ſi ipſi non extent, vel nō inſtituantur à patre, ſed extranei; pōt ipſa ſuccedere, & paternum teſtamentum cōtratabulare, quia ceſſat fauor agnationis, q̄ fuit finalis cauſa ſtatuti, & eſt cōis, & æquitate plena.

6 Filia renūcians ſucceſſioni ab inteſtato, ſi inſtituatur in

tur in re modica, puta decẽ ſolidis, pōt nihilominus petere ſupplemẽtũ legitimæ. pinde ac ſi nõ r ciaſſet.

7 *Amplia etiam ſi legatum diceret pro omni eo, & toto, quòd filia petere poßit, & legatum acceptatum fuiſſet.*

8 *Renunciatio ſimpliciter facta, intelligitur de cauſa inteſtati tantùm.*

9 *Facta verò etiam cauſa teſtati, poteſt tamen capere ex teſtamento, propter mutatam voluntatem parentis relinquentis.*

10 *Teſtamentum inter liberos cum derogatione futurorum teſtamentorum, non reuocatur per ſubſequens, etiam ſi contineat mentionem generalem diſpoſitorum ad beneficium liberorum, quia neceſſaria eſt ſpecialis reuocatio, vt diſpoſita ad illorum commodum annullentur.*

11 *Legitima filiæ debetur inſpecto valore bonorũ tempore mortis parentis, non tempore renunciationis, & eſt verior, æquior, & magis communis opin.*

12 *Præſertim circumſcripto iuramento, vel habilitatione ab eo impetrata.*

13 *Pactum renunciationis futuræ ſucceßionis parentũ improbatur, tanquam contra bonos mores, licèt iuramento firmetur.*

14 *Habilitatione autem impetrata, filia poteſt petere legitimam, vel eius ſupplementum, ac ſi non renunciaßet.*

15 *Mater non poteſt alienare bona ſua in præiudicium legitimæ filiorum, ex diſpoſitione ſtatuti Parmæ.*

16 *Statuto prædicto ſtante, donata filia non computatur in legitimam.*

17 *Habilitatio à iuramento, non eſt neceßaria, ſubſiſtente enormißima læſione.*

18 *Contractus minorum aliàs inualidi, non firmantur iuramento, ſtante ſtatuto Parm.*

19 *Renunciatio facta metu reuerentiali, nulla eſt, & inefficax.*

20 *Et ſi continet enormißimam læſionem, præſumitur meticuloſa, ſaltèm metu reuerentiali.*

Pro Multùm Mag. D. Conſtantia Rubea de Burallis.

EPITOME.

Filia renuncians hæreditati paternæ, vel maternæ cum iuramento ad beneficium filiorum maſculorum natorum, vel naſciturorum, eis deficientibus, vel non natis, poteſt legitimam ſuam, ſeù eius ſupplementum petere.

Idem ſi in renunciatione non ſit facta maſculorum mentio, Quæ renunciatio intelligi debet pro ſucceſſione tantùm inteſtati, licèt expreſſum non ſit.

Legitimæ quantitas ſumitur ex bonis relictis tempore mortis, non renunciationis, nam auctis bonis parentum, augetur quoque legitima.

Subiungitur etiam an, & quando habilitatio à iuramento neceſſaria ſit? cum alijs in materia ſcitu dignis.

RESPONSVM XCI.

DOctiſſimum motiuũ Illuſt. D. Iudicis de renũciatione facta ꝑ Mag. D. Cõſtantiã Rubeã minorẽ, cũ iuramẽto, decreto Iudicis, & competentis dotis receptione, mulris poteſt modis dilui.

1 Et primò ꝑpendẽdo cãm ipſius renũciationis, q̃ apparet fauore filiorũ maſculorũ D. Amphroni, & D. Smiraldæ eius parentũ, factã fuiſſe; hoc enim deprẹhẽdit ex inſtro curę p̃cedẽtis, in quo Iudex potiſſimũ mouetur ad dandũ curatorem ipſũ, ꝙ renunciarioni cõſentiat, ob numerũ maſculorũ filiorũ tã exiſtentiũ, q̃ futurorũ, & ẽt ex ipſamet renũciatione, q̃ expreſſim facta fuit ipſis DD. Amphrono, & Smiraldæ ſtipulantib. ꝑ ſe, & ad fauorẽ filiorũ ſuorũ maſculorũ, tã narorũ, q̃ naſciturorũ. Quo ſtãte, cũ D. Smiralda nullis relictis filijs maſculis, neque ẽt fœminis, p̃ter D. Conſtantiã, defecerit, nullũ penitus effectũ pōt renũciario oꝑari, vrpote ceſſante cã ipſius finali. Nulla etenim alia de cã inducta fuit ad renunciãdũ, neq; Iudex ad interponẽdum decretũ renunciationi rã opulentarũ hr̃ditatũ, niſi fauore filiorũ p̃dictorũ, & agnationis cõſeruandæ; ꝑpea ſeqtur, quòd ita debeat filia hoc tp̃e mr̃i ſuccedere, ſicuti ſucceſſiſſet, ſi nulla fuiſſet facta renũciatio; & ꝑ cõſequẽs legirimam petitã, ſiue eius ſupplementũ oĩno cõſequi; ita in terminis decidit Bal. in l. pactũ ꝙ dotali, nu. 3. C. de collat. & ibidẽ Caſtr. nu. 6. Corn. nu. 11. verſ. 7. limira. & Dec. nu. 9. Dominic. in c q̃uis, col. vlt. verſ. ſed pone, de pact. ĩ 6. & ibidẽ Gemin. & Nar. col. 10. in 8. limit. n. 24. Salic. in l. pactũ dotali, n. 5. in fi. C. de pac. Bal. in conſ. 137. ſub nu. 2. vol. 1. Alex. pulchrè cõſ. 29. n. 3. & 5. lib. 3. Marſ. in rub. de fideiuſſ. nu. 225. Imol. in l. Qui ſupſtiris, col. 1. & ibidẽ Arer. col. 3. limit. 3. ff. de acqr. hæred. Benedict. in c. Rainutius, in ver. duas habens filias, nu. 297. Afflic. in c. ſi qs inueſtierit, n. 25. de feud. dat. in vic. l. com. Corn. cõſ. 291. col. 2. vol. 4. Maran. in ſua diſput. 10. n. 15. Soc. reg. 150. in 2. fallen. Capic. deciſ. 190. n. 2. Tiraq. in tract. ceſſ. cã, par. 1. in ver. renũciarionis cã ceſſante. Paris latè conſ. 26. nu. 19. 20. in 3. Crott. in l. ſtipulario hoc modo cõcepra, nu. 58. poſt Alex. ibidẽ nu. 11. de
* verb. obl. & hãc cõcluſionẽ verã, & cõem * dicit Bertran. in conſ. 60. vol. 1. quẽ refert, & ſequitur alios adducẽs cõcordantes. Gàbr. in tit. de iur.
* dot. cõcl. 1. n. 35. cõem * ẽt atteſtaĩ Cachera. Pedemont. deciſ. 98. n. 11. & Didac. oĩno vñdus in relectione dicti cap. q̃uis, par. 3. §. 3. n. 4. Rui. cõſ.
2 204. in 1. dub. li. 1. vbi † in fortiorib. terminis cõſuluit

Digitized by Google

ſuluit, quòd ſi pars, tantummodo fratrũ deceſſerit viuẽte parente, ad ratam mortuorum ceſſet effectus renũciationis, idẽ tenet Boer. deciſ. 62. in fi. poſt Soci. quẽ refert; & benefacit Rim. iun. conſ. 71. num. 18. 19. & conſ. 37. nu. 36.

3 Et ſciendum quòd nedũ vendicat ſibi locũ pręmiſſa concluſio ſi renuntiatio expſſim facta fuit ad fauorẽ filiorũ maſculorũ, vt in caſu nr̃o, verũ etiã ſi ſimpliciter, & abſolutè facta fuerit ipſis parentibus; nam præſumitur mens, & intentio cõtrahentiũ eſſe intenta ad conſeruationẽ agnationis, qua ceſſante, non eſt credendum filiam renũtiaſſe, minuſq; parẽtes renuntiationẽ affectaſſe, aut acceptaſſe; vt in ſpecie docet Caſtren. d. l. pactum nu. 6. & Corn. poſt Roman. n. 11. in fi. Bal. in conſ. 137. ſub nu. a. vol. 1. & Salic. loco præcitato ante nu. 6. Dominic. & alij in d. c. quamuis, Alex. d. conſ. 29. nu. 3. & 5. Crott. d. l. ſtipulatio n. 58. Maran. d. diſput. 10. n. 37. & nouiſs. Didac. ſupra citat* in verſ. 4. ſi paterna, & c. vbi egregiè declarat; & filiam tam ab inteſtato, q̃ ex teſtamẽto, & contra patẽtis voluntatem, admitti docet;

4 & hoc procedere aſſerit, etiã ſi tempore renũtiationis non adfuiſſent filij maſculi; ſed ſpes tantũ eos habendi. Vndè cum in noſtra ſpecie nedum ſpes maſculorum naſciturorũ adfuerit, ſed tres iam nati, & d. l. Smiralda pgnans, vt inſtrumẽtũ cantat, & non ſimplex renuntiatio ad commodũ parentum, ſed ad fauorem, & beneficiũ maſculorũ ſtipulata, certò certius eſt renuntiationẽ ipſã

5 eſſe reſolutam, † ſimile eſt qñ filia dotata excluditur à ſtatuto propter maſculos, nam ſi maſculi non extent, uel extent, ſed non inſtituãtur à patre, ceſſat ſtatuti diſpoſitio, ita quòd inſtitutis extraneis, filia ipſa contratabulare põt teſtamentũ; vt pote ceſſante fauore agnationis, propter quẽ ſtatutum ipſam excludebat Dec. latè conſ. 297. num. 2. verſ. ſed tamen, vſq; ad fi. & eſt opi. magis communis, * & ęquitate plena, vt aſſerit Bero. poſt Alex. & Soci. quos refert in c. Rainutius, num. 237. de teſtam.

6 Secundò tollitur dubitatio, conſidetãdo verba eiuſdẽ renuntiationis reſtrictæ ad ſucceſſionem ab inteſtato, ibi, (ita quòd nullum alium regreſſum vnquã habere poſſit, ad ipſorum Mag. DD. parentum ſuorũ, vel alterius eorum bona, & hæreditatem aliquo iure, vel cauſa, & ex quauis ſucceſſione ab inteſtato) & ſimul conſiderãdo, quòd non ab inteſtato, petit D. Conſtantia legitimã, ſeu ſupplementũ prædictũ, ex quo in vltimo teſtamento mater fecit ei legatũ, ẽt iure inſtitutionis, ſquis modicæ ſummæ, vcz decem ſolidorum, adeo quòd ſumus in caſu ommiſſo in renũtiatione, & diſpoſitione iuris cõis relicto; qua attenta certũ eſt ſupplemẽtũ ipſũ legitimę deberi; hęc ẽ notabilis doctr. Salic. in d. l. pactũ q̃ dotali nu. 5. verſ. aut paciſciſ filia, & in auth. nouiſs. C. de inoff. teſt. & ibi Purpur. in addit. & ibidẽ Iaſ. n. 58. & idẽ Iaſ. d. l. ſtipulatio hoc mõ n. 13. & 14. vbi ẽt Crott. nu. 41. & 42. Corn. conſ. 48. n. 7. lib. 2. pulcherrimè Soc. conſ. 30. nu. 35. & conſ. 150. n. 29. li. 2. Tiraquel. in tract. de contin. poſſeſſ. par. 2. de clar. 8. Card. Flor. cõſ. 22. redẽptoris p to. Marãt. vbi ſ. n. 36. qui notabiliter loq̃tur, & nouiſſimè Gabr. innumeros citans d. cõcl. 1. in 3. limit. ſub nu. 27. cui ſufficiat remiſſio. ¶ Nec hr̃ in conſideratione, quòd ſumma legata ſit modica, vt conſiderat Maran. & latiùs Dec. in l. fi. n. 24. C. de edi. di. Adr. toll. & in conſ. 407. nu. 16. ¶ Nec dr̃ filia hoc caſu impugnare teſtm̃ mr̃num, ſed potiùs illud conſeruare, & exequi, ut conſiderat Soci. d. conſ. 150. n. 29. poſt Bal. & alios citatos, & Cur.

7 conſ. ult. n. 5. † Minus obſtat, quòd ſumma pdicta legata fuerit pro oĩ, & eo toto, q̃ D. Conſtãtia iure legitimæ conſequi poſſit, & legatũ ſit accepta tũ, quia nihilominus põt ſupplemẽtũ peti p tex. * in l. ſi qñ, §. ſi. ubi Bal. Caſtr. Iaſ. & cæteri oẽs * notant, C. de inoff. teſt. Alex. conſ. 8. nu. 15. in 3. & conſ. 89. ad fi. uol. 4. Soc. conſ. 1. nu. 5. li. 4. ubi de * hoc nullatenus dubitandum aſſerit, & eſt cõis * opin. teſte Maran. loco pcitato nu. 19. uerſ. & in tantùm, ac Didac. in c. Rainutius. §. 1. nu. 8. in fi. extra de teſtam. Vltra quòd legatum cum proteſtatione conſequendi ſupplementũ acceptatum fuit, ut ex libello producto conſtat, & non aliter; undè ius proteſtanti illæſum permanſit.

8 Et quia dixi renuntiationem factã fuiſſe ex cã tm̃ inteſtati, ut inſtrm̃ cantat, nõ ommitto, quòd ſi ſimpliciter etiã facta fuiſſet, nulla facta mentione de cauſa teſtati, uel inteſtati, adhuc tñ de ſucceſſione inteſtati ſolummodo, intelligẽda foret, Saly. d. l. pactum dotali, nu. 5. uerſ. aut paciſcitur filia, Afflic. deciſ. 350. n 8. poſt Bal. Imol. & alios

9 quos refert, & Maran, ubi ſ. nu. 35. † Quin quod magis eſt, ſi cauſæ quoq; teſtati renuntiatum fuiſſet expreſsè, poſſet tamen filia ex teſtamento capere; quãdoquidẽ pr̃, ſiuè mr̃ eã inſtituens, cenſeretur à priori uoluntate receſſiſſe, & iuramentum remiſiſſe ad Iaſ. d. l. ſtipulatio hoc modo nu. 13. 14. & ſeq. & Crot. nu. 43. cũ cõcord. Sed hæc ex abundanti, ut clariùs oſtendamus, quantũ de roget d. Smiraldę teſtm̃ renũtiationi memoratę.

10 Tertiò reſpondetur, teſtamentum anterius D. Smiraldæ, in quo filiã inſtituit in bis millibus aureis, cũ ſit inter liberos, hẽre clauſulã derogatoriã, nedũ ad pcedẽtia, ſed ẽt ad ſequẽtia teſtamẽta auth. hoc inter liberos, C. de teſta. §. ſi quidẽ ĩ auth. de teſta. imperfec. & niſi in ultimo expſſim reuocatũ fuerit ſub cõmemoratione diſpõnis ad cõmodum liberorum factæ, non eſſe ſublatũ; ut probatur in d. §. ſi quidẽ iuncta glo. in uer. uoluntatẽ, & dicit Bal. in d. auten. hoc inter liberos in princ. num. 4. quòd ſi non probatur ſuperueniſſe cauſa mutandi primam uoluntatem, teſtm̃ illud attẽditur, quod eſt liberis fauorabilius. Hoc tñ iudicis arbitrio remiſſum cẽſeo, q̃ cõſideratis

conſiderãdis, dijudicare poteſt, an verè pœnituerit teſtatricẽ prioris voluntatis, & an ſecundum
teſtamentum ad importunitatẽ factũ, vel alia de
cauſa dici queat, ex his q̃ Barr. & alij ſcribunt in
l. ſi quis in princ. teſt. ff. de leg. 3.
11 Quartò. Reſpondetur non eſſe verã cõcluſionẽ
in motiuo præſuppoſitã, quòd tp̃s renũtiationis
attendatur ad cognoſcendũ verũ integram legitimã
filia habuerit nec nè. Qñ tp̃s mortis potiùs
attendi debet, quo legitima ipſa debetur, etiã ſi
facultates auctæ ſint; vt innumeris rationibus, &
authoritatibus probat nouiſſimè Ceph. conſ. 34
per to. in 1. & conſ. 165. nu. 16. vſq; ad nu. 34. li.
* 2. & veriorem cõiorem, * & æquiorẽ opinionẽ
affirmat; ſufficiat ipſum pro multis citaſſe.
12 † Et circumſcripto iurõ, dubiũ non eſt, quin paſ-
* ſim, & cõiori * calculo recipiatur, vt docet Iaſ. in
oppoſitũ citatus in auth. nouiſs. nu. 9. cũ ſeq. C.
de inoffi. teſta. Didac. in c. Rainutius §. 1. n. 8. atq;
in d. c. q̃uis in 3. parte, §. 1. n. 2. & Vaſq. de ſucceſ
ſio. cre. progreſ. & reſol. §. 20. requiſi. 42. n. 291.
Iurm aũt in nr̃a ſpẽ nihil operari pōt, quia impe
trata fuit habilitatio, vt in proceſſu. Vndè remanet
negocium in puris terminis iuris ciuilis, quo
pactũ, & renuntiatio hmõi ſucceſſionis futuræ im
probatur, tanq̃ contra bonos mores, d. l. pactum
dotali, C. de pact. & d. l. pactum quod dotali. C.
de colla. & vtrobiq; Scrib. & in l. vlt. C. de pact.
& per Cano. in c. mulieres de iureiur. atq; in d. c.
quãuis de pac. in 6. vbi in ſpẽ Didac. par. 3. §. 1.
14 in princ. Et quòd impetrata habilitatione poſſit
filia petere ſupplementũ legitimæ, non obſtante
iuramẽto, tenent innumeri Doct. relati p̃ Gabr.
in ti. de iu. do. conclu. 1. nu. 8. vſq; ad nu. 12. vbi
* de magis communi opi. * tandem atteſtatur.
Et quia Ill. D. meus tangit vnum verbũ in mo
tiuis circa validitatem habilitationis, dubitando
de iuribus eius, ex quo narratũ fuit ab impetran
te de enormiſſima læſione, quæ non fuherat t̃pe
renuntiationis, inſpecto filiorũ numero, & bono
rũ valore, clara patet ex ſupradictis reſolutio; ſi
quidẽ tp̃s mortis ad legitimam dijudicandam at
tenditur, tam reſpectu numeri filiorum, q̃ quãtitatis,
& æſtimationis bonorum. Vndè facilè dignoſcitur,
quòd preces porrectæ pro habilitatio
ne imperranda, veritate nituntur. Enimuerò D.
Conſtantia t̃pe mortis matris, filia vnica ſuperſtes
fuit, & bona in hæreditate reperta aſcendũt
ferè ad ſummam lib. 80. mill. vltra alienata in ui
15 ta † quorum legitima etiam filiæ debetur virtu-
te ſtatuti noſtri, ſub rub. qualiter mulieres non
16 poſſint aliena. legi. fil. li. 2. pag. 90. † Cuius ſtatu-
ti virtute adeo cogitur mater integram legiti-
mam preciſè filijs relinquere tempore mortis,
vt quod etiam ipſis viuens donaſſe reperiatur.
in eã minimè computetur, vt reſpondit Soc. cõſ.
93. n. 18. vſq; ad fi. li. 1. poſt multos quos refert.
Vltra quòd dolo alienaſſe dici pōt, nè filia de
eis participaret, & certum eſt, quòd Mater, ſi do-
lo fecit, quominus aliq̃d mortis tẽpore habeat,
perinde eſt, ac ſi in bonis tunc haberet, l. ẽt, §. vlt.
de bo. liber. ſtatutum tñ noſtrum p̃guiùs in hoc
prouidit, prohibens mulierẽ, ẽt ſinè dolo, aliena
re. Vndè cũ libras tres mille quinq; centum tan-
tùmodo habuerit D. Conſtantia de bonis mr̃is
pro renuntiatione legitimę, in ſeptuplũ, & longè
vltra læſa reperitur, & ſic enormiſſimè.
17 Quo ſtante, nec habilitationem aliquam impe-
trare opus fuiſſet à iuramento, quia contractus
doloſus reputatur, ſi non ex propoſito, ſaltem re
ipſa; ita in terminis decidit Ancha. in c. 2. de con
ſti. Butr. & Abb. in c. quintauallis, de iureiur. Soc.
conſ. 104. nu. 13. in 4. Iaſ. conſ. 133. ante num. 9.
vol. 4. Dec. conſ. 180. nu. 38. Cagno. in l. 2. n. 98.
cum concor. C. de reſcin. vend Alba. conſ. 89. n.
6. Alcia. in c. cum contingat nu. 13. de iureiur.
18 † Alia etiam ratione nõ fuiſſet habilitatio neceſ
ſaria, quia D. Cõſtantia tempore renuntiationis
minor erat, & niſi vtiliter minores cõtrahãt, nul
li ſunt eorum contractus, & prorſus inualidi, ẽt
non obſtante iuramento, ex forma ſtatuti noſtri
ſub rub. de form. & ſolem. obſer. in contra. mi. li.
2. pag. 87. quod ſtatutum fauorabile eſt, & indu-
biè tenet Rip. li. 3. reſpõſo de reuo. dona. cap. 15.
nu. 8. Dida. in d. c. q̃uis par. 3. §. 4. nu. 7. Gabr. de
iu. do. conclu. 1. nu. 12. alios citans, atque iura-
menti vires tollit Bal. in auten. ſacramenta pube
rum nu. 5. C. ſi aduer. vendi. Alba. conſ. 151. col.
3. & 4. li. 7. Barb. conſ. 6. in 4. Cur. iun. conſil. 50.
per to. Marſil. ſing. 104. Corn. conſ. 34. vol. 3. So-
ci. iun. conſ. 3. nu. 35. cum ſeq. li. 2. Rol. conſil. 30.
vol. 3. communem aſſerens, & Lamberr. ad ſtatu
ta Mediolani glo. 8. nu. 104. 105. Alba. conſil. 70.
19 cum concord. vbi de cõi † * omitto quod per me
* tum extorta dici poteſt renuntiatio, vt ex pro-
teſtationibus per D Conſtantiam emiſſis, & pa-
rẽtũ ſæuitia in proceſſu p̃batã, ſatis ſuperq; liq̃t,
& p̃ cõſequens nulla, & efficax d. c. q̃uis cũ mr̃ia.
20 Quinimò ex ſola enormiſſima læſione, nullo a-
lio probato, p̃ſumitur cõtractus meticuloſus, me
tu ſaltẽ reuerẽtiali, & idem ſequitur effectus, vt
in ſpẽ tradit Aret. conſ. 24. in 2. dub. Corn. conſ.
124 & conſ. 140. ad fi. uol. 3. Curt. iu. conſ. 141.
nu. 11. Et ex his plenè ſatisfactum arbitror dubi
tationibus propoſitis, ſaluo ſemper, &c.

SVMMARIVM.

1 *FIlia recipiens à matre certam quãtitatem ſub nomine legitimæ, et ſucceßioni materna renuntians, auctis facultatibus, non videtur poſſe ſupplementum ipſius legitimæ petere tempore mortis matris ex cõmuni. Sed vide in ſequentibus.*

2 Con-

Digitized by Google

2 *Contraria tamen ſententia magìs communis , verior,& æquior eſt,& nu.4.*

3 *Opinio æquior ſequenda eſt in iudicando licèt contraria eſſe communis.*

4 *Caſus legis vbi eſt,de doctorũ opinionib⁹ nõ curatur*

5 *Pater qui poſt dotem filiæ datam deuenit ad paupertatem,poteſt illã minuere tàm primo viro , quàm ſecundo.*

6 *Idẽ eſt dicendũ de legitima filio in vita aſsignata.*

7 *Curt.malè interpratatur.l.etiam,§.fi.& l.ſi patronum ex debita.in fi.de bo. lib.*

8 *Legitima quantitas regulatur ſecundùm tempus mortis, nec curatur quid ante vel poſt contingat.*

9 *Legitima eſt quota bonorum,quam filius in hæreditate parentis habere debet .*

10 *Pater non fingitur mori quando filio legitimam in vita aſsignat,contra Curt.ſententiam .*

11 *Fingitur benè mori ſi bannıatur cum bonorũ confiſcatione,& filijs aſsiguari debet legitima , nõ expectata morte naturali.*

12 *Dos data filiæ an augeri debeat auctis facultatibus patris,tempore mortis,diſtingue , vtrum data ſit ob paternum officium vt illam matrimonio collocet,an verò vt ipſa renunttet hæreditati paternæ,vel per ſtatutum excludatur ? nã primo caſu non augetur,ſecundo ſic,ex ſententia Dec. Pariſ. & Cepha.*

13 *Mater non tenetur dotare filiam,ſed pater, & nu. præcedenti.*

14 *Renuntiatio facta per filiam,nunquam eam excludit à petitione ſupplementi legitimæ, etiam in bonis ex poſt acquiſitis , quando parentis hæreditas ex teſtamento defertur extraneo, etiam ſi cum renuntiatione concurrat ſtatutum illã excludens, & eſt communis,& æquiſsima opin.*

15 *Supplementum prædictum indubiè peti poteſt tempore mortis parentis in facultatibus non auctis , ſi numerus filiorum decreuerit poſt dotationem,& ob id maiorem partem bonorum legitimæ filiæ abſorbere poſsit propter pauciorem numerum.*

Pro eadem D.Conſtantia Rubea de Burallis.

E P I T O M E.

Vera,& communis, ac ſequenda probatur opin. in præcedenti reſpõſo relata,quòd legitima filiæ debeatur inſpecto tempore mortis parentum,etiam ex facultatibus poſt dotationem, & renuntiationem acquiſitis. Aduersùs Curt.atq; Boer. et aliorũ ẽt opi. quorum fundamẽta bellè confutãtur. Additur demum notabilis diſtinctio.

Si parentis hæreditas ad extraneos deferri cõtingat ex teſtamento,poteſt ſemper filia, ſupplemẽtum legitimæ petere,etiam in bonis acquiſitis poſt dotem datam,non obſtante renuntiatione , ac etiã ſtatuto illam excludente.

RESPONSVM XCII.

POſtquam præſtãtimus Aduocatus D.
Gherardi Garimberti hęredis d.Smi
raldæ Garimbertæ ingenuè fatetur,
nullum fieri poſſe fundamentum ſu-
per renuntiatione iurata D.Conſtantię,ſed tñ ni
titur ea rõne,quòd ei ſub noĩe dotis legitima cõ
ſignata fuerit integra ꝑ mrẽm uiuentẽ,inſpectis
facultatibus tꝑe cõſignationis,& ob id,nihil am
plius petere poſſit pro ſuppleměto,q̃uis auctę re
perianĩ facultates tꝑe mortis,& allegat uulg.do
ctr.Butrig.in l.pactũ,C.de colla q̃ ſequiĩ cõſulẽ
* do,Alex.cõſ.181.li.5.& ꝑcõi * defendit Curt.la
tè in cõſ.ult.n.10.& alij ꝑmulti ſequuntur, ut le
giĩ apud Boer.eiuſdẽ ſñiæ ſectatorẽ deciſ. 62. n.
8.uſq; ad fi.Ego ad oẽm hęſitationẽ tollẽdã,hoc
ẽt partis refugiũ p̃cludere intẽdo;nec una cõten
tus rñſione , plures tutiſſimas adducere cõſtitui,
ut Ill.D.meus Iudex eò libentiùs ſuũ tandẽ pro
ferat iudicĩũ in hac cauſa admodum fauorabili .
2 Prima igĩ rñſio ſit,quòd imò Butrig. opi. & ſe-
* quaciũ cõiori * Scrib. calculo improbaĩ,quicq͂d
Curt.dicat,ut aptiſſimè tradũt Iaſ.in l.quod ſer-
uus col.fi.uerſ.ſed cõior,ff.de cõdi.cau.da. & in
auth.nouiſſima nu.9.C. de inoff. teſta.atq; alibi
ſæpè,& Rip.in c.cũ M.Ferrarien.nu.38,de cõſti.
Pariſ.conſ.26.n.92.li.3.Didac. inſig. Moder.in
c.Rainutius §.1.n.8.& latiùs in c.q̃uis par.3.§.1.
n.2.Lup.in rep.c.ꝑ uras not.3.§.23.de do. inter
ui.& uxo.Bened.in d.c. Rainutius ĩ uer.in eo te
ſtamẽto relinquẽs nu.220.Mant.in rep. d. auth.
nouiſſima in 3.nor.q.5. & ult. & ibidẽ Vaſq.nu.
291.& nouiſſ.Ceph.in conſ.165.n.16. cũ mul-
* tis ſeq.uol.3.Et re uera magis cõis * eſt,ſiuè anti
quos,ſiuè recentiores authores reſpiciam⁹, quo
rũ aliquos tñ ultra p̃citatos breuitatis cã addu-
cã.Hãc enĩ tenuit Bal.ꝑ illũ tex.ĩ d.c.cũ M. Fer-
rar.n.15.& in d.l.pactũ in 6.oppo.Caſtr.in con-
ſil. ſuo incip.licèt iſta Lyſa.& in l.in ratione la.
Secũda,& ibi Alex.latè in fi.prin.ff.ad l.fal.poſt
Ang.Imol.& Rom.quos citat in l.ſtipulatio hoc
modo de uerb.obl.Saly.ĩ auth.res q̃, C.com.de
leg.Frãc.in d. c.q̃uis in 3.not.ꝑ illũ tex.Rui.in l.
gallus,§.& q͂d ſi tñ col 70.uerſ. ſed dubiũ eſt de
lib.& poſt.Soc.cõſ.100.nu.9.cũ duob.ſeq.uol.3
Bal.nouel.in trac.do.par.6.priu.17.n.4.Dec.latè
cõſ.278.ꝑ to.Pariſ.cõſ.26.n.92.li.3.cũ multis ab
his relatis Eq͂orẽ oẽs quoq; fatẽĩ, ut apud p̃cita-
tos legere ẽ,& p̃ſertim Curt. q͂ ꝑ cõtraria tã acri
ter pugnat,in d.conſ.ult.ſub nu.10 uerſ. & dice-
3 re prout aliqui dicunt,† Ideò pœnitùs ſequẽda,
& ſi contraria cõis dici poſſet, Purp.in l.admonẽ
di n.55.uerſ.& a cõi opi.de iureiu.Vinc.Hercul.
latè in l.cũ ꝑponas in ult.limit.nu.13.de re iud.

Grat.conſ.2.nu.68.li.1. Mandoſ. in Cõment.ad
reg. cancell.reg.29.de ſubroga.q.10.in fi. Bolo-
gne.in l.1.ſub n.43.in 5.limi.ff.ſi cer.pet. Ceph.
conſ.166.n.17.18.li.1.Habet inſuper tex. in ter
minis pro ſe in l.ſi qñ.§.1.C.de inoff, teſtam. cui
reſponderi non poteſt niſi cauillando, vt inquit
Alex.d.l,in ratione in fi.princ.& fortem tex.nũ-
cupat Didac.c.q̃uis,in loco p̃citato,cum igr̃ ha-
beamus caſum legis,non eſt curãdum quid Scti
ben.contra ſentiant,& ſi communiter contrariũ
renerẽt,ad Bal.Abb.& alios in c.1.de conſti. vbi
Bero.in fi.& eundem Bero.in ſua q.62. in princ.
5 Nec obſt. huic concluſioni fundamẽtum illud
ab oĩbus cõtraſentientib.decãtatũ,quòd ex quo
filiæ nõ diminueretur dos,ſi facultates patris,vel
mr̃is dotantis diminuerẽtur,nec augeri debet ſi
augeantur, vt idem operetur propoſitum in pro
poſito,quod oppoſitum in oppoſito l,ſi vt propo
nis,C.de nup.l.de fideicom.C. de tranſact.cum
ſim.qm̃ hoc eſt falſum præſuppoſitum; & contra
tex.in indiuiduò in §.ſi verò in auten.de ęquali.
do.& authen.ſed q̃uis cum not.ibi per Scrib.C.
de rei uxo.ac.vbi habetur, quòd ſi propter ſup-
uenientes caſus pater ad paupertatem deueniat,
minuere poteſt dotem primo viro ꝓ filia datã,&
ſecundo minorẽ conſtituere,& ita rñdet Soci.d.
conſ.100.n.11.& Cepha.d.conſ.165.n.18. cum
6 ſeq.†Idem de legitima filio ſub noĩe ẽt legitimę
aſſignata,tradit Alex.d.l.in rõne,in fi.princ.poſt
Caſtr.ibi nu.5.qui optimã adducit rõnem. Ideo
retorquetur argumẽtũ iure optimo,prout retor-
quet Socin.vbi proximè. Et quòd minui poſſit
vt s̃,fatetur ingenuè Boer.d.deciſ.62.n.10. q̃uis
nunq̃ vidiſſe practicari aſſerat;At ſatis eſt,ſi ſit de
iure,& practicari poſſit. Et in legitima filio aſſi-
gnata idem fateri vr̃ Alex.d. conſ.180. ad fin.in
oppoſitũ citato; p̃ſupponens factum fuiſſe pactũ
inter pr̃em,& filium,vt ab hr̃dibus patris nõ poſ
ſet filius ipſe moleſtari in eo, quod pro legitima
habuerat;et,ſine hm̃oi pactione,moleſtiam alio-
7 quin ei inferre potuiſſent.† Pariter non obſtant
duo illi tex.per Cur.allegati, quos nũcupat egre
gios,& quibus aſſerit vniuerſum orbẽ reſponde
re non poſſe,videlicet in l.ẽt §. fi. & in l.ſi pr̃onũ
ex debita in fi.ff.de bonis libe. & mirũ eſt,quòd
tam effuſo ſermone vir iſte alioqui doctiſſimus
vtatur,cum iura iſta oppoſitum potiùs apertè ꝓ-
bent; decidendo tempus mortis liberti attendi
pęnitus in legitima patroni taxanda; & licèt in
d.l.ſi patronum,velit quoq; Iuriſcõſultus augu-
mentum ſuperueniens poſt mortem liberti,poſt
redditum ſerui ab hoſtibus, vel per alluuionem
aut aliter non augere legitimam prædictam, nõ
tamen inferri poteſt, idem eſſe de augumento
contingenti in vita liberti, cum diſpares valdè
8 ſint caſus,& diſpar etiam ratio,†ex quo tempus
mortis propriè inſpici leges mandunt, & quid
ante,vel poſt,contingat,nihil curãt, in legitima
calculanda d.l. ſi qñ, §. 1. & §. & generaliter, l.
9 cũ quęritur,& authẽ.nouiſs.C.de inoff.teſtam.†
Id quòd meritò iure ſancitum eſt, cum legitima
nil aliud ſit,quàm quota,& portio eius,quod fi-
lius ab inteſtato in hæreditate parentis habitur
eſſet l.Papinianus,§.quarta,de inoff. teſta.d.au-
then.nouiſs. Soci.in l.Gallus,§.& quid ſi tãtùm
n.14.de lib.& poſt Dec.conſ.229.nu.5.Quocir-
ca,& augeri, & minui debet prout auctæ, vel di
minutæ reperiuntur facultates tempore obitus.
10 Minùs officit aliud Curt.fundamentũ,quòd pr̃
mori fingatur,qñ filio,vel filię legitimam in vita
aſſignat,quia hoc eſt nouum dictũ,pro quo nihil
11 allegat,nec allegari poſſe arbitror. † Benè fingi-
tur mori,ſi banniatur, & bona fiſco applicentur
ob delictum, quia mors ciuilis eſt, & per talem
mortem ciuilem legitima filijs aſſignari debet,
non expectata naturali,vt conſuluit diffusè Rol.
conſ.97.nu.34. vſq; ad fi.vol.2. & ſic mors ficta
cauſat legitimæ aſſignationem, non verò è con-
tra legitimè aſſignatio mortem fictam cauſat,
quod ego in iure vnquam legerim.
12 Secunda principalis reſponſio ſit ex mente
Doc. in hac materia diſtinguentium;nam aut tra
ctamus de dote, quam pater dat ob paternũ offi
ciũ,vt filiã matrimonio collocet, prout tenetur
l.qui iiberos,ff.de ri.nup.l.fi.§.vtranq;,C.de do.
promiſ.aut de dote quã dat, vt eam excludat à
propria ſucceſſione,& à legitima mortis tempo-
re debita, quę excluſio contingere poteſt ſtatu-
to tantùm,uel renunciatione, & primo caſu ue-
rum eſt dicere, quòd auctis facultatibus patris
dos non augeatur, ex quo pater congruè ſemel
dotando,ſatis debito fecit, & officio ſuo functus
eſt. Secundò uero caſu contrarium uerius eſt,cũ
legitima mortis tempore debeatur non ante.Sic
& dos,quæ tunc temporis legitimæ loco ſucce-
dit,quando legitima ipſa deberi incipit, cum ea
commẽſuranda eſt, nimirùm auctis facultatibus
augeri debet; & augumentum iſtud cauſatur ab
excluſione ſuperuenienti,nõ à dotis conſtitutio
ne.Et ſecundùm hanc diſtinctionẽ latiſſimè con
ſuluit Dec.conſ.278.incip. proponitur per to.&
poſt eum Pariſ.d.conſ.26.num.88. cum ſeq. &
Cepha.d.conſ.165.num.29. uſque ad num. 34.
Cum igitur libr.3500. per D.Smiraldam ſolutæ
dotis nomine D. Conſtantiæ à debito dotandi
13 officio non proceſſerint, † quia mater non tene
tur filiam dotare l.mater,C.de iu.do.l. à filia, ff.
ad treb.glo.& Doct.l.ult.C.de do.promiſſ. Sed
talis ſolutio facta fuerit, ut ſucceſſioni ab inteſta
to eiuſdem matris renuntiaret, prout renuntia-
uit,& ab illa excluderetur,utiq; ſupplementum
legitimæ peti poteſt.
14 Tertia accedat rñſio ex mẽte eorũmet,q cõtra
riã ſñiã amplexì fuere; quòd cũ parẽtis hr̃ditas
ad extraneos ex teſtamẽto deferr̃, ut in nr̃a ſpe.
nunquam excluditur filia à petendo legitimæ

ſupple-

ſupplemento tpe mortis;in bonis ĉt anctis; & ſi vltra dotationẽ adſit renũtiatio, vel ſtatutum filiã excludens, ita in terminis terminãtibus limitat Boer. d. deciſ. 62. nu. 18. poſt Caſtr. & alios adductos, & pro hac opi. plenè couſuluit Dec. conſ. 297. in caſu propoſito per to. & eſt opi. cõis, * & æquitate plena, vt aſſerit Bero. in cap. Rainutius n. 237. de teſta. Didac. in c. q̃uis par. 3. §. 3. n. 4. & huc tẽdũt q̃ abundè aliàs ſcripſi in 1. rñſione ad motiuum renũtiationis iuratæ, quæ non repeto.

15 Quarta, & vltima ſit reſponſio, quòd quoties non tractaĩ de ſupplemẽto p̃dicto conſequendo in bonis acquiſitis, poſt dotationẽ, ſed in eiſdẽ, q̃ parens tempore dotationis poſſidebat, ſemper, & indiſtinctè debetur, quamuis dos data tũc correſpondens fuerit legitimæ, attẽtis facultatibus, & filiorum numero; ſi enim iſtorum numerus poſtea decreuerit, & legitima ob id aucta ſit, rationi conſonum eſt, vt angumẽtum huiuſmodi, filiæ quoq; dotatæ proſit; quandoquidem excluſio; q̃ exaduersò præſupponitur, intelligi debet rebus ſic ſtantibus, & in eodẽ ſtatu permanentibus; vt in proprijs quoq; terminis limitando tradit Boer. d. deciſ. 62. ad fi. multos citans concordantes. At in caſu noſtro minimè creduntur auctæ facultates, quin potiùs diminutæ per aliquas alienationes poſt memoratæ dotis traditionem; ſed tres filij tunc extantes, & venter pręgnans, vtiq; defecerunt; ideò cum decima tantùm bonorum illorũ portio pro legitima D. Conſtantiæ tunc danda fuerit, tertia eorundem mortis tẽpore, quo nulli alij extabant filij, debita dici deber. Sed re vera acquiſitorum etiam, ſi adſint, triẽtẽ conſequi põt per ſupradicta, cũ legitima ex omnibus debeatur d. auth. nouiſſima cũ notiſſimis.

S V M M A R I V M.

1 Renuntiatio facta per filiam hæreditati materna, non tantùm pro fratribus, ſed pro ipſa matre, & hæredibus ſuis, videtur comprahendere etiam extraneos, & ideò excludere ipſam à petendo legitima ſupplemento Sed vide infra per to.

2 Renuntiatio facta per filiam ſucceßioni ab inteſtato, non impedit ſucceßionem ex teſtamento, ideò ſi acceptet legatum ſibi factum, etiam minimum, poteſt ſupplementum petere legitima, & eſt vera, ac communis concluſio, remißiuè.

3 Amplia etiam ſi legatum factum fuißet in alio teſtamento renocato, ſed abſq; ſpeciali reuocatione ipſius legati, remiß.

4 Stipulans pro ſe, videtur in dubio quoq; pro hæredibus ſtipulari.

5 Renunciatio facta per filiam tempore quo fratres ipſius extabant, eorum contemplatione facta præſumitur, idcircò mortuis illis, euaneſcit, remißiuè.

6 Præſertim quando non extant aliæ filiæ, vel earum deſcendentes, quæ parentibus magis dilectæ dici poßint.

7 Et præſertim quoq; quando renuntiatio etiam caneat in fauorem, ſiuè ad commodum, & beneficium filiorum maſculorum.

8 Inducta ad fauorem non debẽt in odium retorq̃ri.

9 Stipulatio facta pro hæredibus in materia ad extraneos non tranſitoria, interpratatur pro hæredibus ſanguinis.

10 Feudum ſtipulatum pro ſe, & hæredibus non trãſit ad extraneos, ex communi.

11 Idem de emphiteoſi Eccleſiaſtica, ex alia cõmuni.

12 Renunciatio facta per filiam minorem abſq; curatoris authoritate, iudiciſq; decreto, nulla eſt tam ex iure communi, quàm ex forma ſtatuti Parm.

13 Renuntiatio facta per vim, vel metum nulla eſt.

14 Præſumitur autem ita facta, ſi enormißimam læſionem contineat.

15 Quæ læſio renuntiationem nullam reddit, vel ſaltem reſcindendam, obtenta abſolutione à iuramento.

16 Ampliatur etiam in maiore, & maſculo, renuntiante.

17 In minori autem muliere receptißimum eſt, præſertim ſtante ſtatuto Parm.

18 Statutum poteſt tollere vim iuramenti præſumendo contractum ſictitium, & ſimulatum, ex communi.

19 Soci. conſ. 34. li. 4. abundè declaratur, cum ſeqq.

21 Filius ergo hæres.

21 Copula requirit concurſum copulatorum.

22 Contractus in dubio interpratari debent ſecũdùm ius commune.

23 Copula poſita inter duo non omnino diuerſa, ex poſitiuè ſumi debet.

24 Mater, & filij pro eadem perſona reputantur.

25 Mater tenetur inſtituere filios, ſaltem in legitima.

26 Copula poſita inter hæredes, & filios ſtipulãtis, ſtat expoſitiuè.

27 Copulatorum ſi vnum de neceßitate alteri ineſt, reſoluitur vnum in adiectiuum alterius.

28 Copula poſita inter genus, & ſpeciem, reſoluitur expoſitiuè, & reſtrictiuè.

29 Soc. conſ. 34. prædictum. Iterũ excutitur, & declaratur.

30 Renunciatio facta per filiam dotem recipientẽ, qualiter interpratanda veniat?

Pro eadem D. Conſtantia de Burallis.

EPITOME.

De materia duorum præcedentium reſponſorum; remouendo nouum obiectum, de renunciatione

Digitized by Google

facta, nedum ad commodum, & beneficium filiorum maſculorum, ſed etiam ipſius matris, & hæredum ſuorum, cui multipliciter reſpondetur, reprobando conſ. Soc. 34. in 4.

RESPONSVM XCIII.

QVando ab initio nitebatur D. Gerar-
dus virtute renunciationis Mag.D.
Conſtantiæ, multæ fuerunt datæ re-
ſponſiones difficultatem prorsùs e-
neruantes, adeo quòd cæpit Excellentiſs. eius
Aduocatus pedem referre; palamq; profiteri, nul
lam ampliùs vim facere ſuper ipſa renunciatio-
ne; ſed tantummodo ſuper conſignatione legiti
mæ in vita matris facta, quę augeri non poterat,
auctis ex poſt facultatibus. Fuit igitur pro parte
Mag. D. Conſtantiæ huic etiam fundamẽto mul
1 tipliciter reſponſum. Nunc verò redire videtur
ad primum renunciationis fundamentum; præ-
ſupponendo, quòd ex quo non fuit facta ſimpli
citer ad fauorem, & beneficium fratrum ipſius
Mag. D. Conſtantiæ, ſed etiam ſtipulata fuit pro
D. Smiralda matre, & eius hæredibus, cedere de-
bet ad beneficiũ quoq; D. Gerardi hŕdis extra-
nei prædictæ D. Smiraldæ, per ea quæ ſcribit So
cin. in conſ. 34. lib. 4. & Pariſ. in conſ. 26. lib. 3. &
2 Afflict. deciſ. 161. in 2. dub. † Verùm vt huic quo
que obiecto ſatisfiat, & ſic omnes impleãtur nu-
meri, reſpondetur primò renunciationem Mag.
D. Conſtãtiæ reſtrictam fuiſſe, tam ex diſpoſitio
ne iuris, quàm ex partium conuentione, ad cau-
ſam inteſtati, vt ex verbis inſtrumenti apparet;
Nos verò in cauſa teſtati uerſamur, nã Mag. D.
Conſtantia legatum ſibi factum in teſtamento
matris, acceptat, & legitimæ ſupplementũ petit,
quo caſu renunciatio ipſa nihil obſtat qualiſ-
cunq; fuerit, & quibuſcunq; concepta verbis, vt
in terminis tradunt Soc. in conſ. 30. & conſ. 150.
li. 1. & Marant. diſput. 10. atq; Gabr. de iur. dot.
concl. 1. in 3. limit. cum permultis alijs iam ꝑ me
citatis in ſecundo fundamento priorum allega-
tionum, & hoc eſt irrefragabile fundamentum,
cui nec fuit quicquam reſponſum, nec reſpõde-
ri poteſt, quoniam re ipſa hæc eſt vera, & com-
* munis * concluſio.
3 Et hic etiã animaduertendum eſt, Mag. D. Cõ
ſtantiam nedum legato ſibi facto in vltimo teſta
mento innitti poſſe, ſed ẽt legato duorum mil-
lium aureorum in primo teſtamento facto, ꝑ ea
quæ habentur, & notantur in §. ſi quidem in au-
then de teſt. imperfect. auth. hoc ampliùs, C. de
teſt. cum alijs iam adductis in tertio fundamẽto
allegationum prædictarum.
4 Secundò prncipaliter reſpondetur, quòd, & ſi
renunciatio facta fuerit matri pro ſe, & hæredi-
bus, vel ſi eidem ſoli quoq; facta fuiſſet, ꝙ idem
eſt, ex quo ꝗlibet ſtipulatio in dubio facta quoq;
pro hæredibus intelligitur, l. veteris, C. de con-
5 trah. & comitt. ſtip. vbi oẽs * notant, † nihilomi-
nus quia filij maſculi quamplures extabant tẽpo
re ipſius renunciationis, earum contemplatione
facta præſumitur: adeo quòd ipſis præmortuis,
euanuit eius effectus per doctrinam Ang. in cõſ.
52. Caſtr. Corn. Rom. Salic. Alex. Crot. Marant.
& aliorũ pleno calamo relatorũ in primo funda
mento allegationũ prædictarũ in verſ. & ſciẽdũ.
6 Tertiò reſpõdetur, quòd ſi aliquo caſu dici pôt
filiam virtute renunciationis excludi, ẽt ceſsãte
fauore maſculorum præmortuorum, is certè eſt
tm̃, quando aliæ ſaltem filiæ, vel deſcendẽtes ex
eis, ſuperſunt, quoniam aliqua forſan de cauſa
poſsũt parentes magis illos dilexiſſe, quàm filiã
renuntiantem, ſicuti, & ipſamet renuntians illos
magis dilexiſſe, quàm extraneos, vt fatetur Pa-
riſ. d. conſ. 26. in oppoſitũ citato; ſed ceſſantibus,
& præmortuis omnibus deſcendentibus, nunꝗ
ſanè præſumitur renunciatio facta, vt extraneis
hęredibus proſit; ſed eueniente caſu, quo ipſi in-
ſtituantur, ceſſat effectus renunciationis, vt deci
dit Boer. deciſ. 62. nu. 18. poſt Caſtr. Soc. & alios
ꝑ eũ relatos, & in terminis quoq; tradit Didac.
in c. ꝗuis par. 3. §. 3. nu. 4. verſ. 4. & ſi paternã. de
pact. in 6. & pro hac ſñia, ſtat Ang. in conſ. 52. D.
Ziliolus in fi. & Aret. in conſ. 17. ſub nu. 10. verſ.
item nec prohiberentur; necnon Afflict. in d. de
ciſ. 161. in 1. dub. vbi ſic concluſum fuiſſe aſſerit
in Sac. conſ. in caſu quo tractabatur de ſuccedẽ-
do fratri, à quo ſoror dotata fuerat, & cui renun
tiauerat pro ſe, & hęredibus. Et pro cõfirmatio-
ne huius concluſionis conferunt latè tradita per
Dec. conſ. 297. nu. 2. verſ. ſed tamen vſq; ad fin.
* cuius opi. cõem, * & æquitate plenam dixit Be-
ro. in c. Rainutius nu. 237. de teſta.
7 Quartò reſpondetur, quòd ſi prædicta ꝓcedũt
vbicunq; pater ſtipulatus fuerit renuntiationẽ
pro ſe, & hæredibus, vel pro ſe ſimpliciter, mul-
tò magis in caſu noſtro, in quo additum fuit, &
fauorem, & beneficium filiorum maſculorum, in
quibus mens contrahentium expræſſim declara
tur, quòd renunciatio ipſis prodeſſe debeat; nam
ſi aliter diceremus, prout ſubtilizando dixit Soc.
in d. conſ. 34. ſequeretur, quòd verba prædicta
appoſita fauore filiorum, retorquerentur in eo-
rum odiũ; nam ſi primo caſu tota ſtipulatio cẽ-
ſetur facta ad commodum filiorum, & hoc ſecũ-
do caſu pro dimidia tantùm ad eorum beneficiũ
cederet, ut Soci. uoluit, deterioris conditionis eſ
ſent propter illam clauſulã, quæ nil aliud ſonat,
8 quàm eorum fauorem, & beneficiũ † quod eſſet
cõtra vulg. reg. l. ꝙ uerò de ll. cum ſim. Imò uerò
uerba illa, ad cõmodũ, & bñficiũ, ĩportãt cãm fi-
nalẽ, qua ceſsãte diſpoſitio locũ hẽre nõ pôt, ut ĩ
9 ſpẽ tradit Rui. cõſ. 7. n. 8. li. 2. † Verus igitur ſen
ſus prædictę ſtipulationis erit, quòd renuntiatio
cedat

cedat ad commodum matris antedictæ,& hæredum ſanguinis, non ad hæredum extraneorum; nam qñ ſumus in materia ad extraneos hæredes ſuaptè natura minimè tranſitoria, tūc ſtipulatio facta pro hæred. ſemper intelligitur pro hæredibus ſanguinis, & nō aliter, vt docet Paul.Caſtr. in l. ex facto. §. fin. quem alij Scriben. ibidē ſequuntur. ff. ad Trebell. Alex.in l. quod dr̄, n. ff. de verb.obl.Bero.conſ.68,nu.39. in prin. latè
10 Loffred.conſ.1. † & hinc eſt, quod feudū ſtipulatum pro ſe, & hæredib. non tranſit ad extraneos, ſed tm̄ ad deſcendentes, ſecundū cōem *
11 opi. de qua p Clar.in §. feudum. q.83. † Atque * emphiteoſis eccleſiaſtica, ſm̄ aliā cōem * per eūdem Clar. relatam in §. emphiteoſis.q.78. verſ. tertius eſt caſus. Quòd aūt trattemus nos de re ad extraneos hæredes regulariter nō tranſitoria, patet clarè ex ſupra dictis; quādoquidem ius legitimę renunciatū per filiā regulariter, & in dubio nō intelligitur renunciatum,niſi ad fauorem filiorum maſculorum, vel ſaltem maſculorū, & fœminarū, ſm̄ aliorum ſñiam; & ſic nō eſt illius capax, qui non eſt de deſcendentib. patris, vel matris, cui fit renunciatio, vtſupra vidimus. Nimirum ſtipulatio facta de hoc iure legitimæ, etiam pro hæredibus,& ſucceſſoribus,interpræ tari debet, ſecundum ius commune, idest pro hæredibus ſanguinis.
12 Quintò reſpondetur, quòd renunciatio pdicta facta fuit cum authoritate curatoris ſpecialis Dominæ Conſtantiæ decreti eodem inſtāti ante celebrationē contractus, qui curator datus fuit ad renunciandum ad beneficiū parentum,& filiorū ſuorum maſculorum natorū,& naſciturorum, & nulla ibi fit mentio de eorum hæredibus. Quocirca ſi D.Conſtantia in Inſtrumento renunciationis paſſa fuit parentes ſtipulari expreſſim pro hæredib. aduertendū eſt, quòd aut iſta adiectio hæredū nihil pōt operari, vt ego opinor, & adhuc ſumus in caſu cōcluſionis ſupra firmatæ, quo renunciatio ſimpliciter facta per filiā parentibus, intelligitur, contēplatione tm̄ fratrū ſuorū maſculorū facta, ita quòd eis deficientibus,tollitur ius renunciationis, & perinde eſt, ac ſi facta non fuiſſet; Aut pōt dicta adiectio operari, & in hac parte reperitur contractus factus per minorem, abſque curatore, cuius authoritas p Iudicem limitata fuerat viſup. & conſeqnenter nullus eſt, tā de iure cōi, q̄ ex forma ſtatuti noſtri, de formis, & ſolemnitatibus lib. 2. Et iſtæ reſpōſiones procedūt præſuppoſita validitate renūciationis.
13 Verùm ſi probationes in proceſſu factas reſpexerimus,inualidam prorſus eā fuiſſe cōcludem⁹; qñquidem metu, nedū renerentiali, ſed ēt à ſeueriſſima parentū natura cauſato,proceſſit; hoc namque, & teſtes per D.Conſtantiā producti,& Inſtr̄m proteſtationis exhibitum, ſatis ſuperque oſtendunt. Vndè nullus oīno reddit contractus,

d.c.q̄uis,ibi.non vi. & c.cum contingat, & c. licèt mulieres, de iureiu. Didac. latè d.c. quāuis,
14 par.3.§.4. & Gabr. d.concl. 1. nu. 4. † Quinimò ſtante læſione exceſſiua, & enormiſſima, de qua mox dicemus, certū eſt renunciationē meticuloſam præſumi; adeò quòd nulla quoque facta probatione, irrita ex hoc ſolo, redderetur, vt egregiè reſpondit Caſtr. conſ.174.nu.4.lib.1.& poſt eum Soci.conſ.243. num. 4.5. lib.2. Corn. conſ.124.& conſ.140. ad fi.vol.3. Aret. cōſ. 24. in 2. dub. Curt.iu.conſ.141. n.11. Rip.li.3.rñſo de reuoc. don, conſ.15. n.8. Didac.vbi ſup.n.7.
15 Vltimò cū veriſſimā ſit legitimā, cui D. Conſtantia renunciaſſe præſupponitur,detrahēdam, & deducendam fore de facultatib. matris,inſpecto mortis tpe, vt ex pluribus iuribus, rationib. ſententijsq; receptiſſimis probauimus in ſecūdis allegationibus, nulli dubiū,quin ex tali cōtractu læſio ipſius D. Conſtantiæ, nedū vltra dimidiā, ſed in ſeptuplum, & longè vltra reſultet, ex qua læſione nullus ēt, ac prorſus inefficax redditur renunciationis contractus, vel ſaltem mediante abſolutione à iuramento impetrata, vt aliàs dicebam. Iaſ. conſ.133. per to. Dec.conſ. 180. & 181.Soc.iu.conſ.144.in pri.& conſ.3.in 2.Cald. conſ.8. in ti.de iureiu. Cagno.l.2.n.80.C.de reſcind.vendi. Rip.d.c.25.Aym.conſ.142.&192. Gram.deciſ.101 Alba.conſ.83.Didac.loco pręcitato, & latiſſimè Gabr. d.concl.1. nu.8. viſque
16 ad num. 20. † Idq; in quolibet etiam maiore ſimilem renunciationē faciente procedit,vt apud ſupra relalos legere eſt.
17 In muliere aūt,& minore receptiſſimum, & indubitatum eſt, vt per Rui. conſ.170. nu.23.li.1. & conſ.60.ad fi.vol.3. Gram.conſ. ciui.127. colum.1.& ſeq. Grat.conſ.88. li.1. Gabr. vbi ſup. num.11. Quod multò magis ſtante ſtatuto nr̄o locum ſibi vendicabit, in quo oēs minorum cōtractus annullantur, qui non tendunt in eorum vtilitatem, & iuramenti, etiam virtutem tollit,
18 † prout tollere poteſt, ex quo ſimulatos, & fictitios decernit. Alex. conſ.151. col. 3. & 4. lib.7. Barb.conſ.6.in 4. Curt.in conſ. 50. per to. Alb.
* conſil. 70. num.7. vbi de communi * atteſtatur, cum alijs iam allegatis.
Et ex ſupradictis patet multiplex ſolutio ad obiecta ſuperiùs addncta, vt oculatiſſimus Dn̄s Iudex ſtatim dignoſcet, tam ex diuerſitate factorum, quàm ex iuris concluſionibus firmatis,
19 † ſed vlteriùs ēt conſiderari pōt, quòd in caſu, Soci.d.conſ.34. renunciatio facta fuit patri de hæreditate materna iam delata,& omni eo,q̄ in futurum habere poterat; ita quòd ſtipulatio, reſpectu futuri tp̄is erat ocioſa,niſi fieret interprętatio, vt operaretur, ēt quòd fratres decederēt, qui tpe renūciationis viuebāt; vt ipſemet Soci. ponderat ſub nu. 5. In nr̄a aūt ſpecie verba non remanent ocioſa; quia cum hæreditas materna nondum

nondum eſſet delata, operari poterant in caſu
mortis matris, quo hæreditas erat deferenda.
Itidem conſiderari dēt, quòd renunciatio ibi fa-
cta non fuit patri, & hæredibus ſuis ſimpliciter,
ſed facta fuit patri, & hæredibus ſuis, ac etiā hę-
redibus matris iam defunctæ; Vndè militare vr̄
fundamentū illud diuiſionis inter patrem,& hę-
redes matris; ita quòd creditur filia donare vo-
luiſſe portionem ſuā iam q̄ſitam hæreditatis ma-
ternæ patri ꝓ dimidia, & hæredibus matris pro
alia dimidia, quod ponderat ibidē Soci.in verſ.
2. reſpondetur, quod ea ſortè ratione ſuit, vt
oſtenderet filia æquè dilexiſſe patrem,& mr̄em.
In caſu aūt noſtro renunciatio facta matri,& hę-
redibus ſuis, & ad fauorem, & beneficium filio-
rum eius maſculorum, qui cenſentur vna,& ea-
dē perſona, vt infra dicetur; ideo non vr̄ admit-
tere ſimilem diuiſionē, & ſic illa verba (& ad fa-
uorem, &c.) ſtant potiùs qualificatiuè, & reſtri-
ctiuè, q̄ diuiſiuè, ita quòd mēs renunciantis fuit,
vt ius renunciatum quæratur matri tm̄, & eius
hæredibus; ſed tn̄ non egrediatur filios ei⁹ ma-
ſculos, quos ēt matris hęredes futuros credebat,
30 & ſperabat,† iuxta illud vulgare, filius ergo hr̄s,
cap. quicunque 17.q.4.c.ius naturale 1.di.& ſic
vtrunque vr̄ voluiſſe, quòd ſint hæredes mr̄is,&
ſint filij maſculi, vt capaces ſint iuris renunciati
31 quæ interpretatio † ſuadetur primò ex natura
copulæ, quæ requirit concurſum copulatorū, vt
diſpoſitio effectū ſortiatur.l.ſi pluribus de leg.2.
l.ſi is, qui ducenta.§.vtrum, de reb.dub.l.ſi quis
ita ſtipulatus, de verb.obl. Dec. conſ.417.nu.1.
cum concord. Craue. conſil.80. nume.13.
32 † Secundò, quia contractus in dubio interpræ-
* tari debent, vt iuri cōi * cōformia contineant.l.
poſt dotem.vbi Alex.latè col.2 & 3.ff. ſol.matr.
Et contrahentium intentio ſūi naturam contra-
ctus regulari ſolet.l.ſi vno.ff.loca.Dec.in l.2.n.3.
ff.ſi cer. pet. cum vulg. ſed ius cōe in dubio in-
terpretatur renunciationē filiæ,vt filijs maſculis
tantùm proſit,non hæredib. extraneis,ergo,&c.
33 † Tertiò ex eo, quòd copula in d. ſtipulatione
poſita eſt inter duo non omnino diuerſa, vndè
expoſitiuè ſumi debet, c. monaſterium, in fi. de
vi. & hon. cleric. & ibi not. Imol. Abb. & cæt.
in c.2. de reſcrip. vbi Dec. nu.50. Rui.conſ.53.
34 nu.9.lib.1. † Certum eſt enim matrem,& filius,
ex diſpoſitione iuris pro vna, & eadem perſona
35 reputari, l.fi.in fi. C. de impub. † Item hæredes
matris non poſſe dici, quid omnino diuerſū ab
eius filijs maſculis, cum teneatur eos inſtituere,
ſaltèm in legitima.§. aliud quoq; capitulum, &
ibi Ang. in authen. vt cum de appellat. Cagno.
Bart. & alij in authen. nouiſſima. C. de inoffic.
teſta. & in l.filio præterito. ff.de iniu. rup. teſta.
36 † Nimirum expoſitiuè ſtare dēt copula in caſu
noſtro, & perinde eſt, ac ſi renunciatio facta, &
concepta ita fuiſſet, mr̄i, & eius hæredibus, idē
ad fauorem, & beneficiū filiorū eius maſculorū,
quo caſu reſtringitur pręcedens diſpoſitio hęre-
dum ad filios, iuxta doctr.Bar.in l.2.ff.ad l.aq̄li.
& ita in terminis terminantibus copulæ poſitæ
inter hæredes, & filios, tradit Bero. conſil. 37.
num. 2.3.4. volum. 2.
37 Quinimo ex quo nedum copulata in caſu nr̄o
non ſunt omnino diuerſa, ſed vnum de neceſſi-
tate alteri ineſſe vr̄, cū filios neceſſe habeat mr̄
inſtituere, & hæredes ſuos facere, vt mox dixi,
vacare prorſus copula exiſtimāda eſt, & reſolui
vnum ex copulatis in adiectiuum alterius, iuxta
gloſſ.in l.1.§.1.in ver.cōſenſus,de pac.vbi Bart.
& alij, & idem Bart. in l.1.in princ.ff de iuſti. &
iu. & ibidem Iaſ.nu.2.in 2.limit. Vndè idē erit,
ac ſi ſtipulatio facta pro D.Smiralda, & eius hæ-
redib. filijs, ſeu eius filijs hæredibus, vt ꝑ Bero.
38 loco præcitato. † Inſuper negari non poteſt, q̄a
copula in noſtra ſpecie poſita ſit inter genus, &
ſpeciem per ſupradicta, hoc eſt inter hæredes,&
filios,& præcedat nomen hæredum,quod gene-
ricum eſt, & cōpræhendere poteſt tā extraneos
ſpontè à matre inſtituendos, quàm filios neceſ-
ſariò hæredes relinquendos, ſubſequaturq; no-
men filiorum, qui ſunt futuri ſpecies hæredum.
Vndè ſequitur quòd copula ſit omnino interp̄-
tanda pet, ideſt, & reſtrictionem inducat vt ſup.
ad not. in rub.C.de ſer.& aq. Rui. pulchrè con-
ſil.37. num. 4.5. volum.2.

Appendix præcedentis Conſilij.

29 COnſilium Soci. 34. in 4. in quo vim
maximam aduerſarij, ēt nunc facere
videntur, manifeſtè facit pro Mag.
D. Conſtantia, vt ex iam dictis, &
nonnullis nunc addendis, patebit. In primis er-
gò fatetur Soc. ſub nu.4. veram eſſe cōcluſionē,
quòd renunciatio filię facta tp̄e quo fratres car-
nales eius viuebant, & p̄ſertim pro quibus ſtipu
latus fuit pater, cenſetur facta contemplatione
ipſorum, & conſequenter illis præmortuis filiæ
renuncianti non obeſſe.

Et q̄uis in ea facti ſpē, in qua ibi Soc. cōſuluit
ex tribus fundamētis, talem concluſionē locum
non habere concludat, illa tamen in caſu noſtro,
difficultatem facere non poſſunt, & per conſe-
quēs cum illa priùs approbata pertrāſire dicitē.

Primum nanque fundamētum Soci. fuit, quòd
renūciatio facta ſuit patri de hæreditate mater-
na iam delata, & omni eo, quod in futurum ha-
bere, ac conſequi poterat de bonis in dicta hæ-
reditate compræhenſis. Vndè cum tp̄e ſtipula-
tionis valuerit renunciatio reſpectu iuris iā filiæ
quæſiti in hæreditate prædicta, remanebāt ocio-
ſa verba, futurum tēpus, ac ius de futuro reſpi-
cientia, niſi ius ēt ſuperueniens complecterētur,
& ſic caſum ēt includerent, quo fratres mulieris
renun-

Digitized by Google

renunciantis decederent. Quòd argumentum (licèt debile admodum, & parui momenti pp multas limitationes quas recipit, reg.l.ſi quãdo. de leg. 1. per Soc.allegata) in themate tñ noſtro non concludit, ex quo renunciatio operari poterat, reſpectu Iuris de futuro, hoc eſt in euentũ mortis matris ſuperſtitibus maſculis,& per conſequens ceſſet illa ocioſitas verborum, quam Soc. habet pro abſurda.

Secundum fundamentum Soc. fuit, quòd certum ibi erat renunciationem, nulla alia de cauſa factam fuiſſe, niſi ob dotem à patre receptam,& cum illa cauſa vnica expræſſa fuerit in Inſtr̃o,nõ erat opus recurrere ad coniecturas; ſed dupliciter tollitur hoc fundamentum; primò, quia in Inſtrumento renunciationis D.Conſtantię duæ cauſæ expreſſæ reperiuntur pp quas renũciauit; altera eſt dotis receptio, altera verò numerus filiorum maſculorũ natorũ,& qui naſci ſperaban-
2 tur, † Idcirco niſi vtraque concurrat, diſpoſitio locum habere non poteſt. §. affinitatis, cum no. inſtit. de nupr.

Nec dubitandum,quin mota principaliter fuerit renuncians pp numerum prædictum,tũ quia legitima ipſius longè minor erat, ipſis viuentib. & ſic minus ipſi debebatur, quàm ſi tunc mortui fuiſſent, tum ẽt quia maiorẽ affectionẽ habuiſſe p̃ſumenda eſt, ergo fratres, quàm alios hæredes matris extraneos. Pariterq́; motus fuit Iudex ad interponendum decretum renunciationi prędictæ mulieris minoris, ex vtraque cauſa,vt ex lectione Inſtr̃i apparet; & p̃ſertim ibi (attẽto nu-
3 mero filiorum, &c.)† iſti enim ablatiui abſoluti important cauſam finalem. Bald. in l. 1.in prima oppoſ. C.quando non per.par.peten.accre. Iaſ.
4 in l.1.in 5.not.nu.12.C.de iu.emphi.† Item illa verba, (ad cõmodum, & beneficiũ filiorum maſculorum) important cãm finalem, vt per Rui. conſ.70. nu.8.lib.2. Qua ceſſante, ceſſat diſpoſitio vulg. l.adigere.§. q̃uis, de iu. patro. cũ ſim.
5 Secundò, reſpondetur argumentum Soci. non procedere, nec verũ eſſe, etiam ſi nulla filiorum mentio facta fuiſſet, quia eo ſtante, ſequeretur falſam eſſe cõcluſionẽ ſupraſcriptam cõmuniter receptam, & ab ipſomet Soci. approbatam,quæ vult filiam recipientẽ dotem, & hæreditati paternæ renunciantẽ, præſumi regulariter fauore maſculorũ renũciare; quia licèt ſola cauſa receptionis dotis in Inſtrumento expreſſa reperiat̃, aliam tamen cauſam. l.tacitè ſubintelligit, quæ parem effectũ operatur,ac ſi expreſſa fuiſſet.l.cũ quid, ſi cer. pet. Neceſſe igitur foret, quòd pp ſolam receptionem dotis cantaret renunciatio, vel aliter excluderet̃ cauſa præſumpta æquè finalis, ad hoc vt argumentum procederet, prout animaduertiſſe videtur. Didac. d. c. q̃uis par.3. §. 3.num.4. verſ.10. licèt non ita clarè loquatur, nec rationem iſtam concludentiſſimam alleget.

6 Tertium fundamentum erat ſuper virtute copulæ, quæ regulariter diuiſionẽ ſtipulationis inducit.l.reos.§.cum in tabulis.ff.de duo.re. Nam cum pater ibi ſtipulatus fuiſſet à filia hæreditatẽ maternã pro ſe,& hæredibus ſuis,& ꝓ hæredib⁹ matris, videbatur ius quæſitũ vtriſq; hæredibus pro dimidia; quod ſi verum eſſet, procedere ibi potuiſſet ex eo, quòd de filijs patris, vel matris nulla erat facta mentio; ſed tantùm de hæredib. vtriuſque, qui poterant eſſe diuerſi, & non ijdẽ; & illa fortè filiæ intentio fuit,æqualẽ erga p̃rem,
7 & hæredes matris dilectionem oſtendere, † ſed hoc quoque argumentum in caſu noſtro nõ hẽt locum,quia non eſt facta renunciatio hæreditatis maternæ, pro hæredibus patris, & pro hæredibus matris, ſed tantùm pro hæredibus ipſius matris. Et licèt additum fuerit,& ad fauorem,& beneficium filiorũ maſculorum eiuſdem m̃ris, non tamen diuiſionẽ ſtipulationis inducere põt; pluribus rationibus in præcedenti reſponſo,circa ſignificationem copulæ deductis, quas repetere ſuperfluum eſſet.

Ex quibus etiam oĩbus patere dẽt argumentũ illud vltimum Socini, nihil ad ad caſum noſtrũ pertinere, in quo ſtipulatio per diuerſos terminos, & diuerſis p̃ſonis cõcepta, & ſtipulata fuit. Conſequenterq́; ceſſantibus, & ſublatis oĩbus, quæ ipſum mouent ad recedendum à cõi opin. concludere debemus, eius ẽt reſponſum ꝓ ipſa communi opin. facere. Quamq̃ ſi contrariũ etiã ſentiret, de illius authoritate contra eam, & veritatem ipſam iam latiſſimè demonſtratam, curandum foret. In hac cauſa obtinuit D. Conſtantia, cui ſupplementũ legitimæ in bonis matris,tempore mortis inſpecto, adiudicatum fuit, & aſſignatum.

S V M M A R I V M.

1 TEſtes de vniuerſitate non videntur idonei eſſe in cauſis onerum, qui in cauſa propria deponere videntur, ex quo minùs ipſi grauantur, ſi vniuerſitas obtinet. Sed contrarium vide infra per to.

2 Teſtes de vniuerſitate idonei ſunt, quando cauſa agitur nomine Vniuerſitatis, ſi fructus Victoria ad eam immediatè pertinet, & per eius miniſtros venit percipiendus, licèt in conſequentiam particulares, poſtea commodum ſenſuri ſint, & eſt communis.

3 Et ſignanter in cauſa onerum.

4 Præſertim quando modicum eſt commodum, quod ad particulares peruenturum eſt.

5 Minima non curat Prætor.

6 Minimum intereſſe non repellit teſtem in cauſa Vniuerſitatis.

Digitized by Google

7 Numerus teſtium in cauſa Vniuerſitatis ſupplet
defectum, quem patiuntur ratione intereſſe.
8 Liber æſtimi licèt dominium, aut poſſeſſionem non
probet, præſumptionem tamen facit.
9 Probationes duæ imperfectæ, etiam diuerſi generis,
** plenam faciunt probationem.*

Pro Vniuerſitate Viculi agri Placentiæ.

EPITOME.

Teſtes de Vniuerſitate an, & quando idonei ſint in cauſa Vniuerſitatis? de qua re latiùs in ſequenti Reſponſo.

RESPONSVM XCIV.

REuocatur in dubium, vtrũ teſtes pro-
ducti per Vniuerſitatem Viculi agri
Placentiæ fidem faciant in præſenti
cauſa onerum contra Dños de Mola,
cum illi ſint de Vniuerſitate ipſa, & cõmodum
ſperent ex victoria cauſæ; nam ſi ad onera con-
currere tenebuntur rei, cæteris de Vniuerſitate
proderit, qui tantò minùs oneris ferent, & pet
conſequens vtilitatem ſinguli capient.
1 Et prima facie pro negatiua reſpõdendum vi-
deretur, iuxta motiuata, qm̃ in cauſa propria
deponere videntur. Bart. & alij, in l. in tantùm.
ff. de re. diui. & cano. in c. inſuper de teſti.
2 Sed in oppoſitum eſt veritas, triplici ratione,
quarum prima eſt, quòd vbicunque cauſa prin-
cipaliter agitur noĩe Vniuerſitatis, & ad eam vi-
ctoriæ fructus immediatè pertinet, & per Syn-
dicos, & exactores ipſius venit percipiendus, li-
cèt in conſequẽtiã particulares cõmodũ aliquod
ſentire poſſint admittunt̃; hoc in terminis firmat
Iaco. Butr. in d. l. in tantùm. Bald. in c. cum acceſ-
ſiſſent, num. 12. de teſti. Alber. in tract. teſti. cap.
quando teſtes repelluntur ratione affect. col. fin.
Salyce. pulchrè in §. parentes, in fi. C. de teſtib.
Abb. in d. c. inſuper, col. 2. & ibi Dec. n. 15. 16.
& in conſ. 342. nu. 3. in fi. & ſeq. Gherar. de Pe-
traſac. ſing. 24. vtrum ciuis. Alex. conſ. 68. n. 18.
in 2. & conſ. 99. num. 89. in 5. Crau. conſil. 83.
num. 31. Burſa. conſ. 87. nu. 37. lib. 1. Soarez in
ſuis cõm. in ver. teſtis, nu. 211. Nat. conſ. 577.
* num. 49. 50. de communi * atteſtans, pluribusq́;
roborans argumentis, quam etiam vti cõmunẽ
3 amplectitur. Rol. conſ. 72. nu. 4. in 2. † Et in pro-
prijs terminis onerum. Alex. d. conſ. 68. & Rui.
conſ. 111. num. 6. lib. 5.

Cum igitur in propoſito themate agatur cauſa vtſup. & pecuniæ per actores vniuerſitatis exigi debeant, & in ſolutionem occurrentium onerum conuerti, teſtibus memoratis fides adhibenda eſt.

4 Secũda ratio eſt, quòd cum Vniuerſitas prædi-
cta magna ſit, & populoſa valdè, ampliſſimumq́;
habeat territorium, iſtud cõmodum, quod ſin-
gulis peruenire poteſt onera ferentibus, tenue
admodum, & exiguum futurum eſt, ſi Vniuerſi-
tas obtinuerit in cauſa. Idcirco ceſſat ſuſpicio,
quòd pro tam modico intereſſe, quiſq̃ ſit falſum
depoſiturus, conſequenterq́; à teſtimonio arcẽ-
dus non eſt. Hoc apertè tenuit Abb. in d. c. In-
ſuper, col. 2. in fi. volens quòd cum tractatur de
tollenda, vel minuenda fide teſtium Vniuerſi-
tatis, vtì cõmodum ſentientiũ, ad quantitatem
lucri attendi debeat; nam ſi magnum erit, de fi-
dem illorum magnoperè ẽt poterit iudex dubi-
tare, ſi autem minimum, minima quoque erit
5 ſuſpicio. † Imò verò nulla, ex quo de minimis
non curat Prætor. l. ſcio. de in integ. reſti. & huc
conferunt quãplura per Corſet. congeſta in ſuo
tract. de mini. & Aſin. in ſua prax. ciui. §. 26. c. 1.
6 quæ breuitates cauſa miſſa facio. † Sed in pro-
prijs terminis noſtris vidẽdus eſt omnino: Alex.
d. conſ. 99. num. 9. verſ. accedit, ac Dec. d. con-
ſil. 342. num. 3. & 4. aſſerẽtes indubitatum pror-
sùs iſtud eſſe, ſi duo prædicta ſimul concurrant,
quòd teſtes de Vniuerſitate commodum tãtùm
in conſequẽtiam ſentiant, & illud ſit modicum.
7 Tertia, & vltima ratio eſt, quòd quando teſtes
de Vniuerſitate ratione intereſſe integri non iu-
dicantur, ſi plures ſint quàm duo, plenè probãt,
quia numerus ſupplet fidem, per id quod voluit
glo. in l. 3. §. Eiuſdem, In ver. numerus, de teſti.
& ibi Butr. quẽ ad hoc allegat Alex. d. conſ. 99.
num. 9. Corn. conſ. 47. col. 2. vol. 3. & latè Rol. d.
conſ. 72. nu. 5. 6. Vndè cum iſti teſtes Vniuerſi-
tatis ſint plures tribus; & multò plures idem cõ-
cludentes, indubitatam fidem merentur.
8 Sed & liber æſtimi cum eorum depoſitione
conuenit, q̃ licèt dñium, aut poſſeſſionem non
ꝓbet. p̃ſumptionẽ tñ facit, plenè Soci. conſ. 89.
nu. 12. lib 1. & alios citat Hier. de Mon. in tract.
fi. regun. c. 64. n. 8. 9. Ideo ſi teſtes antedicti ꝑfe-
ctè non ꝓbarent, prout re vera ꝓbare credũtur,
9 huius cataſti fide ꝑficeretur probatio, † qñq̃dẽ
duæ probationes imperfectæ ſimul iunguntur, ẽt
ſi ſint diuerſi generis, ad probationem plenã fa-
ciendam, Scrib. in d. l. admonendi, de iureiur.
& ĩ c. cũ cãm, de ꝓbat. latè Gabr. de ꝓbat. cõcl. 1.

SVMMARIVM.

1 TEſtes de Vniuerſitate, in cauſa Vniuer-
ſitatis recipiuntur, & idonei ſunt.
2 Regulam qui habet pro ſe, habet rẽ cer-
tam, & intentionem fundatam, pro
qua pronunciandum eſt, niſi ius apertum, & cla-
rum in oppoſitum oſtendatur.

3 Te-

Digitized by Google

3 *Teſtes de Vniuerſitate in cauſis onerum nõ eſſe idoneos, nulla lege diſponitur.*

4 *Teſtis in cauſa propria non admittitur.*

5 *Teſtes de Vniuerſitate non ſunt idonei, quando ex amißione cauſa Vniuerſitatis, imponenda venit collecta particularibus, ex eo, quòd Vniuerſitas ipſa aliunde modum non habẽt, vel ſi commodum ex victoria ad eos prouenit, vt in paſcuis, & nemoribus ad vſum particularium tantùm deſeruientibus.*

6 *Quod in cauſis etiam onerum procedere videtur, vt aliqui tenent.*

7 *Principaliter id fieri dicitur, ad quod finis intentionis tendit.*

8 *Reſponſum Alex. 68. in 2. loquens de teſtibus Vniuerſitatis in cauſa onerum admittendis, quomodo ab aliquibus interpratetur.*

9 *Negans Vniuerſitatem habere modum aliter ſoluendi, quàm per collecta impoſitionem probare tenetur.*

10 *Teſtem eſſe repellendum ex eo ſolo, quòd poſſet commodum aliquod ex victoria cauſa ſperare, vel incommodum ex amißione, falſißimum eſt.*

11 *Legatarius eſt idoneus teſtis ad probandum teſtamentum.*

12 *Clericus eſt idoneus teſtis in cauſa Eccleſia ſua.*

13 *Rectores Eccleſiarum ſunt idonei teſtes cõtra Epiſcopum petẽtem quartam decimarum ab vno Rectore, qui de contraria conſuetudine Eccleſiarum Diœceſis docere intendit.*

14 *Fideiuſſor eſt idoneus teſtis in iudicio excußionis contra tertium, vt alius primò conueniatur, & eſt communis.*

15 *Teſtes de Vniuerſitate ſunt idonei in cauſa molendini Vniuerſitatis, non obſtante quòd fructus diſtribui poßint inter particulares, vel cum eis ſolui poßint onera, & eſt vera, ac cõmunis ſentẽtia.*

16 *Inſtantia data corruit fundamentum.*

17 *Diſtinctio vera, & communis eſt, quòd aut cauſa commodum, & incommodum principaliter, & immediatè pertinet ad particulares, & repelluntur, aut in conſequentiam, & mediatè, & idonei reputantur, & admittuntur; & ad multorum authoritates in contrarium citatos adamußim, & ſingulariter reſpondetur.*

18 *Cauſa nemorum, & paſcuorum cõmunium, in quibus hoĩes de Vniuerſitate poßũt animalia propria paſcere, & ligna incidere, dicitur principaliter, & immediatè illorum commodum reſpicere, contra Menoc. opin. in conſ. 106. num. 13.*

19 *Cauſa onerum non reſpicit principaliter, & immediatè commodum particularium, ideò teſtes in ea admittuntur pro Vniuerſitate. contra opin. Fulg. in conſ. 174. num. 2. & Nat. conſ. 520. nu. 15. 16. & infra num. 24.*

20 *Nat. ſibi contrarius, ſed in quo loco meliùs ſentiat, declaratur.*

21 *Religioſi ſunt idonei teſtes in cauſa Monaſterij.*

22 *Alex. in conſ. 68. lib. 2. malè declaratus à Craue. & Menoch.*

23 *Menoc. error in eo, quòd tenet teſtes commodum in conſequentiam ſentientes, & indirectè reijci.*

24 *Teſtes in cã onerum pro Vniuerſitate admittũtur.*

25 *Teſtes in cauſa Vniuerſitatis, à qua modicum commodum, vel incommodum poſſunt percipere, admittuntur.*

26 *Teſtium numerus ſupplet defectum.*

27 *Teſtes de Vniuerſitate non repelluntur ex eo quòd ad conſtituendum procuratorem ad litem, cum alijs de Vniuerſitate interuenerint.*

28 *Principaliter quid fieri tribus modis dicitur, videlicet ſecundùm ordinem natura, ſecundùm ordinem temporis, & ſecundùm ordinem intellectus.*

29 *Principaliter, vel ſecundariò, quando quis commodum, & intereſſe habere poßit ex ſententia, declaratur ex mente Feli.*

Pro eadem Vniuerſitate Viculi.

EPITOME.

Teſtes de Vniuerſitate eſſe idoneos in cauſa Vniuerſitatis, quando commodum in cõſequentiam tantùm, & non immediatè acquiritur; Articulus latè examinatur, & vera, ac communis opi. demonſtratur, cum confutatione omnium contrariorum.

Cauſam autem onerum, & collectarum de illis eſſe, quæ commodum, vel damnum particularibus in conſequentiam ſolummodo afferre poſſunt, defenditur; & de materia vide etiam in præcedenti reſponſo.

RESPONSVM XCV.

SI recta oculi acie inſpexiſſet D. Aduocatus Molarum, ea quæ pro cõmuni Viculi ſcripſimus ad demonſtrãdum, quòd ipſius teſtes idonei ſunt in pñti cauſa, & ſi ſint de Vniuerſitate, equidem nõ ita animosè in reſponſionũ exordio locutus fuiſſet, nec lucem tenebras appellaſſet. Reuer. autem Dñs meus, qui affectionis caliginem ob oculos non tenet, & citatos authores, ac etiam citãdos in fonte legere non dedignabitur, facilè veritatem agnoſcet, & lucem à tenebris diſcernet.

1 Ad maiorem igitur veritatis elucidationẽ non alienum eſt pręfari, regulam in hac materia affirmatiuam noſtrates conſtituiſſe; teſtes ſcilicet de Vniuerſitate in cauſa Vniuerſitatis recipiendos eſſe, & pro idoneis habendos, per tex. in c. Inſuper, & in c. cum nuncius, extra de teſti. cum vtrobiq; traditis per Scrib. & præſertìm Feli. in

d.cap.

d.cap.Inſuper, nu.1. eum concord. Iaſ.in l.2. §.
patronū, il 2. ff. de in ius voc. Caſtr. conſil. 94.
num.10.11.glo. & Scrib. omnes in l.in tātùm. §.
2 Vniuerſitatis de re. diui. † Et quia qui hēt regu-
lam pro ſe, dr̄ habere rem certam, & intentionē
fundatā, pro qua pronunciandū ſemper venit,
niſi ius apertum, & clarū in oppoſitū oſtēdatur,
vt ex pluribus probat Dec.in l. 1.nu.8.&Cagno.
nu.21.ff.de reg.iu. Videndum eſt igitur num in
cauſis onerum ius aliquod ſpeciale vigeat, regu-
læ aduerſans, & teſtes à teſtimonio repellens?
3 Et ſanè nullam ad hoc legem allegari video,
nec allegari poſſe exiſtimo, quia ex innumeris
ſcriptoribus, & legum verticibus, quos hucuſq;
de materia loquentes legi, nullus eſt, qui ca-
ſum in hiſce terminis inuenerit. Ad rationem
igitur, & authoritates confugere opus eſt pro
huiuſmodi limitatione formanda. Et adducit
D. Aduocatus in primis rationem illam.

Quòd cauſa onerum propria dici pōt ſingulo-
rum, ex quo tangit eorū oīum intereſſe, nā cum
Vniuerſitas iſta Viculi non habeat aliquos red-
ditus in cōi, ex quibus creditoribus ſuis ſatisfa-
cere poſſit, & onera contingentia ſoluere, impo
nit collectas ſuper perſonis, vel rebus; Vndè ſi
vnus exemptus redditur, cæteri in plus grauan-
tur, ceſſante verò illius exemptione, minùs gra-
4 uantur, † & per conſequens teſtes idonei non
cenſentur, ex quo ad eos commodum aliquod,
vel incommodum ſpectare poteſt. l. in omni-
bus, C.de teſtibus.

5 Secundò, per locum ab authoritate nititur ad-
ducendo notata per Bar.Bal. & Albericū in l. in
tantum.§.Vniuerſitatis, de re.diui.Cyn.Bald.&
Salyc. in l. parentes.C.de teſti.Doct in c.inſup,
vbi Fely. in 5.limit. nu.6. Rol.in conſ.72.nu.3.
* vol.2. vbi de cōi. * Nat.conſ.522. nu.8. & con-
ſil.672. nu.56.& 58. Didac.pract.quæſt.cap. 18.
num.4. Hip.Rim. conſ.26. nu. 40. Menoch. de
arbitr.iud.li.2.caſ.106.n.13.qui oēs concludere
vidētur, quòd ſi ex amiſſione cauſę Vniuerſitatis
imponēda venit collecta particularib. ipſius, ex
eo quòd Vniuerſitas non habet vndè aliundè ſa-
tisfaciat debito, vel ſi commodū ad eos imme-
diatè pertinet, vt in paſcuis, & nemorib. deſer-
uientib. ad vſum tātùm particularium perſona-
rum, dicuntur teſtes in propria cauſa, & ideo ad
ferendum teſtimonium non admittuntur, licèt
cauſa Vniuerſitatis nomine agatur.

6 Et ad maiorem intentionis ſuæ corroboratio-
nem plures alios allegat, quos in terminis quæ-
ſtionē noſtram decidere aſſerit, in cauſis ſcilicet
onerum, & in primis Fulg.conſ.174.nu.2. Afflic.
deciſ.400.ſub nu.6. Iaſ.in l.2. §.patronum, il 2.
num.7.in 3. limit.de in ius voc. Nat. conſ. 520.
nu.15.16. Bald.conſ.443.quæſtio antiquiſſima,
vol.5. & in c. tertio loco, nu.4.de probat.quem
* ſequuntur cōiter *Doct. teſtè Fely.vbi ſup.Rui.
conſ.12. num. 9. ac denique Rolan. & Riminal.
in locis præcitatis.

Et quia nos in prioribus ſcriptis quamplures
ſummæ authoritatis Doct. citauimus, & cōem
ſententiam, ad demonſtrādum, quòd vbicunq;
cauſa nomine Vniuerſitatis agitur, & fructus vi-
ctoriæ ad eam immediatè ſpectat, & per Syndi-
cos eius exigendus venit, licèt in cōſequentiam
cōmodum aliquod particularib. euenire poſſit,
7 ſunt tamen idonei teſtes, & fide digni. † ꝑ ener-
uanda eorum oīum ſententia, aſſerit D. Aduo-
catus Molarum, principaliter id fieri, ad quod tē
dit finis intētionis. Bar.in l.ambitioſa, ſub n.19.
de decre. ab ordi. facien. & propterea cū in ca-
ſu noſtro finis intentionis ſit cogendi Molas ad
ſolutionem onerum, vt cæteri de Vniuerſitate
ab exceſſiuo eorum onere releuentur, ſatis dicit
negocium principaliter omnes tangere, vndè ad
teſtimonium inhabiles iudicandi ſunt.
8 Specialiter autem reſpōdet ad conſil.Alex.68.
in 2. qui vrgere forſan præ cæteris videbatur,
quòd in illa ſpecie incertum erat, vtrū propter
amiſſionē cauſæ Vniuerſitatis, imponenda veni-
ret collecta, nec ne? quia fortè Vniuerſitas illa
habebat aliqua bona, ex quibus ſatis debito fa-
cere poterat. In caſu autem noſtro certum eſſe
collectā imponi debere, idcirco de vno ad aliū
non poſſe inferri, & ità reſpondere Menoch. d.
caſ.106.nu.15.in fi. poſt Crau. per eum citatū.
Hæc circa principalē articulum ſcribit; in quo-
rum reſolutione primò inſiſtendum eſt, deindè
ad alia quædam læuiora per eū adducta reſpon-
ſum accommodandum.

Vt autem ſigillatim procedamus, rationē pri-
mo loco in oppoſitum adductam perpēdamus,
tam in facto, q̄ in iure. In facto igitur falſa ante
oīa dici poteſt, dū pro conſtanti præſupponit
Vniuerſitatem Viculi nulla habere bona, de quo
9 in toto proceſſu verbum nullum, † & tamē cum
hoc ſit intentionis Molarum fundamētum pro-
bare illud tenebantur.l.2.& l. ab ea parte, de ꝓ-
ba. ſatis enim eſt, quòd habere poſſit abſque eo,
quòd actualiter habere probetur, vt in terminis
noſtris fatetur Menoch. exaduersò citatus d.caſ.
106. nu. 13. in fi. dum reſpondere ſatagit ad d.
conſil. Alex.68. quamuis reſponſio illa non qua-
dret, vt infra videbimus.
10 In iure etiā erronea eſt, nam non ſequitur, te-
ſtis poteſt aliquod cōmodū ſperare ex victoria
cauſæ, vel incōmodū timere ex amiſſione; Ergo
repelli debet, tanq̄ in propria cauſa deponens,
Falſiſſima etenim eſt huiuſmodi conſequentia,
vt ex multis Iuribus, & cōibus ſententijs proba-
11 tur, † & primò per tex.vulg.in §.legatarijs.Inſti.
de teſtam. vbi legatarius idoneus teſtis eſt ad
probādum teſtamentū conditum, & validè con-
ditum, licèt ex ipſius validitate pendeat legatū,
& ſic legatarij cōmodum. † Secundò per text.
in d.c.

in d.c.inſuper, & in c. cum nuncius de teſti. vbi
clericus admittitur ad teſtificandũ in cauſa Ec-
cleſiæ ſuæ, & tamen vtilitas Eccleſiæ redũdat in
vtilitatẽ clerici, dum illã obtinet,& ad idẽ opti-
mus tex. in c.ſuper prudentia 14. q.2. † Tertiò,
per doctrinã elegantẽ Io. And. in reg. ſinè poſ-
ſeſſione, col.pen. de reg. iu. in 6. in mercuriali-
bus, vbi decidit, quòd ſi Ep̃us petat contra vnã
Eccleſiam, ſeu eius rectorẽ quartã decimarũ, &
in oppoſitũ allegetur generalis cõſuetudo oĩum
Eccleſiarũ Diœceſis non ſoluendi,poterunt re-
ctores aliarũ Eccleſiarum ſuper ea deponere, &
erunt idonei teſtes, q̃uis ex victoria cauſæ ſpe-
rent cõmodum, nè ab eodẽ Ep̃o pro eorum Ec-
cleſijs moleſtari poſſint,ſtante tali conſuetudine,
& è conuerſo incõmodum timere, ſi Ep̃us obti-
neat, & Io. And. refert, & ſequitur Fely.in d.c.
14 Inſuper ad fi. † Quartò per doct.Bar.& aliorum
in l.ſi quis ita de reb. dub. ac Bald. & Salyc. in l.
dictãtibus.C.de teſtam.tradentiũ,quòd fideiuſ-
ſor teſtis eſt idoneus in iudicio excuſſionis con-
tra tertium,vt alius primò conueniatur,licèt be-
neficium exinde ſperare poſſit, vt ab obligatio-
ne liheretur, ſi principalis ille cõuentus ſoluerit;
quã doctri. ad propoſitũ noſtrum expendit Nat.
* conſ.537.nu.48. in prioribus citatus, & cõiter *
15 approbatã aſſerit, ſub nu.50. † Quintò, & vlti-
mò multa alia ſimilia omittens, proprius ad ter
minos nr̃os adduco notab.doctri. Iac.de Bel.in
authen.de mona.in princ.in 8.q. quem ſequitur
ibi Oldra. & ambos referens Alex. d. conſ. 68,
nu.16. & ſeq. qui voluerunt teſtes de Vniuerſi-
tate idoneos eſſe in cauſa molendini Vniuerſi-
tatis,non obſtante quòd redditus ipſius diſtribui
poſtmodũ poſſint inter particulares, vel de ipſis
ſolui poſſint onera, ẽt integra ad Vniuerſitatem
* ſpectantia; & hanc doctri. veram, & cõem*, ab
oĩbuſq; ſinè diſceptantia teneri affirmat Io. de .
16 Amic. in conſ.8.n.30.†Si igitur vera eſt regula,
quòd data Inſtañ. corruit fundamentũ. l. is qui
ducenta.§.vtrum, de reb. dub. multò magis da-
tis tot Inſtantijs,corruet propoſitio illa in oppo-
ſitum formata,quòd teſtis ſit rep̃ellẽdus vbicũq;
ex victoria cauſæ aliquod põt cõmodũ ſperare,
17 aut damnũ timere; † diſtinctionẽ igitur adhibe-
* re opus eſt, quã doct. cõi * calculo adhibent, &
ego in primis allegationibus retuli. Aut enim
cauſæ cõmodum, & incõmodum principaliter,
& immediatè pertinet ad particulares de Vni-
uerſitate, & eorũ teſtimoniũ non admittitur, &
in his terminis loquuntur oẽs ferè Doct. exad-
uersò citati,vt infra videbimus, aut exitus cau-
ſæ põt tm̃ in cõſequentiam, & mediatè damnũ,
aut lucrũ afferre teſtibus de Vniuerſitate,& hoc
non obſtante,recipiuntur, & idonei reputantur,
& ita procedunt ea,quæ in dictis allegationibus
noſtris iam adducta fuere, & exempla oĩa, quæ
proximè explicauimus; quorũ oĩum vnicã hanc
rationem citati authores afferunt, quòd de in-
tereſſe illo teſtium nõ curatur,quod in cõſequẽ-
tiã tm̃ venit, ſicuti nec de alijs rebus,quæ in cõ-
ſequentiam fiunt, vel veniunt curati ſolet, vulg.
l.ſi quis nec cauſam, & l.rogaſti.ff.ſi cert. pet. &
l. r. de autho. tuto. cum ſexcentis ſimil.

Manifeſtè diſſoluta eſt itaque ratio illa aduer-
ſantium ex ſalſitate vtriuſque præſuppoſiti,iux-
ta ſupradicta.

Modò videndum eſt, qũo dicta doct. exaduer-
ſò citatorum procedant, & quibus in terminis
loquantur? vt apertè dignoſci poſſit,quæ nã ve-
* rè obſtent communi * diſtinctioni prænarratæ,
quantumq́; de contraſentientium authoritate
curandum ſit?

18 Allegantur igitur primo loco Bart.Bal.&Albe-
ri.in d.§.Vniuerſitate, qui cõtrarium ex diame-
tro probãt; vult enim Bart. quod ſi principaliter
cauſa ſpectat ad honorẽ, & cõmodum Vniuerſi-
tatis,teſtes idonei ſunt de ipſa Vniuerſitate,q̃uis
in cõſequentiã, & ſecundariò ipſi quoque com-
modum ſentiant, & tunc dr̃ cauſa oĩum,nõ pro-
pria, vt ipſe inquit, & propterea cõem diſtin-
ctionem apertè cõprobat. Bald. quoq; in prima
repetit. inquit,res Vniuerſorũ non ſunt ſingulo-
rum, & ſic in cauſa ciuili Vniuerſitatis, non ſin-
gulorum, ſinguli poſſunt eſſe teſtes, & infert
quòd in cauſa iuriſdictionis Vniuerſitatis hoĩes
ipſius poterunt eſſe teſtes,& tamen dubium non
eſt, q̃n fructus iuriſdictionis poſſint ad cõmodũ
oĩum de Vniuerſitate erogari,imò debeãt. Quã-
doquidem donec extant redditus Vniuerſitatũ,
collecta nõ põt ĩponi glo.&Doc. in l.1.§.quòd ſi
nemo.ff. quod cuiuſque vniuer. & ita in termi-
nis argumentatur Io.de Amici. d.conſ 8.nu.29.
19 in fi. † Alberi. verò longè clariùs, & diffuſiùs
ſententiam nr̃am probat, & multis confirmat ar
gumentis, & contraria repellit, ſub nu. 5.6.7.8.
concludens vbique, teſtem non repelli in cauſa
Vniuerſitatis ſuæ ob id̃ tantùm, quòd in conſe-
quentiam commodum ſentire queat.

Cyn.Bald. & Saly.in d.§.parentes nihilò diſcre-
pant à prædictis, ſed expreſſim conueniunt, ſed
Saly. meliùs cæteris;declarando terminos huius
materiæ, ſub num. 4. inquit, tunc cauſam prin-
cipaliter ad Vniuerſitatem ſpectare, quo ad ho-
norem, & cõmodum,quando per eius officiales
redditus percipiuntur, non attento commodo,
quod cuilibet in conſequentiam venire poteſt,
quæ ſanè declaratio ſalcem ponit ad radicẽ quę-
ſtionis noſtræ, cum certum ſit onera quæcunque
per officiales, & miniſtros publicos exigi.

Doct. in d.c. inſuper non reperio contradicen-
tes huic communi diſtinctioni, ſed potiùs eam
ſectantes, inter quos citaui iam Abb. & Dec. in
prioribus ſcriptis, qui quæſo videantur; Sed,&
Fely. ſpeciatim exaduersò citatus, ſub nume. 6.
cum cæteris tranſit, ſi enim vtilitas reſultans ex
cauſa.

Digitized by Google

cauſa, quam habet Vniuerſitas obuenit ſingulariter ſingulis de Collegio, nõ aũt vniuerſo Collegio, reiciuntur teſtes, inqt ipſe poſt alios quos citat, & exẽplificat in quæſtione de paſcuis, vel nemoribus, in quibus beſtiæ ſingulorum gratis paſcuntur, & ſinguli ligna incidunt, vel de donatione facta conuentui, ex qua ſinguli de conuentu certum quid percipere deberent; Item in cauſa in qua Vniuerſitas cõuenitur ad ſoluendũ aliquod debitum, propter quod neceſſe eſt imponere collectam ſingulis de Vniuerſitate, hiſce caſibus nõ admittuntur in teſtes, propter immediatum damnum, quod metuunt ſinguli, vel immediatum cõmodum quod ſperãt, ſecus verò, inquit Fely. quando vtilitas nõ diſtribuitur in ſingulos, ſed pertinet ad burſam, vel capſam Vniuerſitatis, quia bona Vniuerſitatis diuerſa ſunt à bonis ſingulorum. Cæterũ verſamur nos in hoc ſecũdo capite diſtinctionis, in quo capſa Vniuerſitatis primo loco cõmodum capit, vt ſ̃, non verò poſſunt ſinguli portionẽ ſuã immediatè conſequi, ergo ſtat. Fely. pro cõi, quã etiam apertiſſimè cõprobat in fi.eiuſdem repetitionis, ſub nu.17. poſt Bal. quem citat in rub. de re. di, .nquiens optimam doctrinam in tota hac mria hanc eſſe, quòd aut ex teſtificatu, & ſententia ferẽda illo iudicio immediatè acquiritur ius teſtificanti, & repellitur à teſtimonio, quia æquè principaliter ſua intereſt, aut non acquiritur ius immediatè, ſed tm̃ mediatè, & tunc admittitur. Vndè cum in caſu noſtro ius ex ſententia ferenda non poſſit immediatè acquiri particularibus de Vniuerſitate Viculi, aptiſſimè illum decidit Fely. poſt Bal. pro nobis.

Rol. in d.conſ.72. num.3. minùs debuit in oppoſitum allegari, ex quo adducit ibi ſolummodo rationem dubitandi, & in ſequenti numero opin. noſtram, & cõmunem * expreſſim amplectitur, & multis exornat.

Nat. in conſ.522. num.8. nihil officit, quia loquitur in caſu quo ſinguli de Vniuerſitate Tongi prætẽdebant ire venatum inuitis dominis, & ſic ex ſententia ferenda ius immediatè acquiri debebat vnicuique, & eſt ſimilis caſus antedictis de paſcuis, & nemoribus. Et in conſ.572. n.56. tractat de cauſa nemorũ vertente inter hoĩes de Barga, & hoĩes de Clebe, cõtendentibus vtriſq; ius habere lignandi, & ſic de immediato cõmodo ſingulorum, ſub nume. autem 58. dicit tantùm, quòd non ſunt teſtes omni exceptione maiores propter aliqualem affectionem, quam præſumuntur habere ad cauſam.

Didac.d.c.18. pract.quæſt. n.4. nihil diſcrepat à cæteris ſupra relatis, nam in cauſa nemorũ, & paſcuorum ad particularem vſum cuiuslibet de Vniuerſitate pertinentium, teſtes nõ admitti cõcludit, ex cõi * oĩum opin. quam, & nos veriſſimam fatemur; at in cauſa territorij, vel iuriſdictionis ad Vniuerſitatẽ ſpectantis, vel in cauſa quoque nemorum, aut paſcuorum locari conſuetorum, & quorum affictus in publicum ærarium immediatè redigi ſolet, contrariũ affirmat, vt videri põt, & per conſequens noſtras tuetur partes; nam vtſup. dictum eſt, redditus Vniuerſitatum debent ſemper in vtilitatem omnium de Vniuerſitatibus ipſius conuerti, quod etiam probant optimè tex. in l. nè ſplendidiſſimæ, & l.ſeq. C. de operi.pub.

Hipp. Rimi. conſ.26. nu.40. loquitur in cauſa immunitatis, quam prætendebant habitantes in Villis Gallorum, & Suzzorum, in qua omnes nõ eſſe teſtes habiles exiſtimat, propterea quòd immunitas illa ſingulos tangit, vt in cã nemorũ, & paſcuorum, & ſic non attingit caſum nrũ.

Menoch. allegato caſ.106.num.13. loquitur in cauſa nemorum, & paſcuorum vtſup. in qua teſtes repelli ait, vt alij omnes, nec obſtare quòd cõmodum in conſequentiam ſentiant; intelligit enim illud commodum eſſe in conſequentiam, quod ſinguli de Vniuerſitate habituri ſunt lignãdi, & paſcendi animalia ſua. Sed re ipſa hoc nõ in conſequentiam, ſed principale cõmodum eſt, & emolumentum, atq; immediatum, vt cæteri oẽs declarant, & ſatis clarum eſt, ex quo per publicos ſuos officiales, & miniſtros nihil percipit Vniuerſitas, ex doctri. Salyc. in d.l. parẽtes, cum concord. licèt ergo benè dicat Menoc. in concl. quam firmat, malè nihilominus dicit, & æquiuocat appellando conſequens commodum, id quod eſt principale.

Deſcendo nunc ad eos, quos in terminis citare profitetur D. Aduocatus Molarum. Fulg. in cõſil.174.nu.2. verè loquitur in cauſa onerum, ſed nil aliud adducit, niſi quòd ſinguli commodum expectant, quia tantò minùs grauabuntur, ſed non attingit difficultatem negotij, quæ conſiſtit in eo, quòd iſtud commodum venit tm̃ in cõſequentiam, & non eſt conſiderabile, ut cõiter tenetur, & allegat ſolum doct. in d.§. Vniuerſitatis, & in d.l. parentes, qui diſtinguendo vtſup. intentionem noſtram comprobant, vt vidimus.

Afflict. in deciſ. 400. à princ. vſque ad num.6. refert cõem diſtinctionem, & ſub nu.2.3. tenet, vt cæteri, quòd ſi honor, & cõmodum ad Vniuerſitatẽ ſpectat principaliter, in cõſequentiam autem ad particulares, ſunt in teſtes admittendi. Verum eſt, quòd dum ſub nu.6. infert ad caſum illius quæſtionis, de quadam gabella, quã Vniuerſitas Baroli exigere prætendebat in ſubſidiũ ſolutionum fiſcalium, ad quæ ſinguli tenebãtur pro eorum ratis, tenet quòd teſtes de illa Vniuerſitate non eſſent idonei, ex quo cõmodum principaliter ad ipſos ſpectabat, vt ſingulos. Sed mirum non eſt, quia cum illa pecunia exigenda ex gabella ſolui debebant debita particularia, ideſt ratæ prædictæ ſolutionũ fiſcalium cuilibet

indictæ,

indictæ, quod eſt longè diuerſum à caſu noſtro, in quo exactio fienda eſt Vniuerſitatis noīe, & eiuſdē debitū ſoluendum. Eſt ēt aduertendum quod Sac. Conſil. in eo caſu non cenſuit teſtes Vniuerſitatis protſus inhabiles, ſed tantūmodo probationes partis aduerſæ illis præpōderare, & præualere, vt in fi. legitur, & ſic reſtes ēt Vniuerſitatis aliquam facere probationem.

Iaſ. in l. 2. §. patronum, nu. 7. verſ. 3. limita, loquitur in caſu quo Vniuerſitas conuenitur pro debito, quod à particularibus immediatè ſoluēdū venit, & ſic principaliter damnū eis certum imminet, & in eiſdē terminis loquitur Bald. in c. tertio loco, nu. 4. de probat. & in d. conſ. 443.

Fely. in d. c. inſuper, nullum verbum facit de cauſa onerum, ſed pro nobis in cæteris concludit, vt dictum eſt.

Rui. in conſ. 12. nu. 9. loquitur in caſu, de quo Iaſ. & Bald. proximè relati.

Rimin. loco præcitato, nil alind tractat, quàm quod ſup. diximus, ac etiam Rolan.

20 Nat. in conſ. 520. nu. 15. 16. verè loquitur contra nos in cauſa onerū, ſed nil pro dicto concludens adducit, niſi regulā totiens repetitā, quod vbi de vtilitate ſingulorum principaliter agitur, teſtes eſſe non poſſunt, licèt cauſa Vniuerſitatis nomine ducaē, quæ non ſeruit ad propoſitum. Dum aūt ſubdit principaliter agi in caſu noſtro, de vtilitate ſingulorum, ex quo minùs grauabūtur, ſi ille qui exēptionem prætendit ſuccūbat, malè ſentit, quia imò in conſequentiam venit, & teſtes ipſos repellere non poteſt, vt ex multis oſtēſum fuit, & latiſſimè probat idē Nat. ſibi in hoc contrarius citato conſ. 537. à nu. 44. vſque ad n. 51. vbi rationes, authoritaies, & cōes opi. in medium affert, & ſic magis deliberatè, & maiori cum maturitate noſtras ſectatur partes.

Crau. de antiq. temp. loco præcitato, & in alia impreſſione, ſub nu. 259. & 260. primæ par. vbi declarat dictū Alex. in conſ. 68. ex mente eiuſdem in conſ. 99. lib 5. quem refert, & ſequitur Menoc. d. caſ. 106. ſub nu. 15. loquitur in caſu, quo pro debito cōis ſoluē do certum eſt collectā immediatè imponēdam eſſe, in quo ēt loquitur Iaſ. poſt Bal. in locis præcitatis, & quos etiā citat ipſemet Crau. Ideò conuenit reſponſio ſup.

21 relata. † Quinimo faciunt pro cōi opin. quā tradit ibidem Crau. dum contra Corn. tenet religioſos eſſe teſtes idoneos in cauſa Monaſterij ſui, datò quòd ſinguli commodum ſint percepturi ex victoria, cum ex redditibus ipſius Monaſterij alantur, in qua materia latè conſuluit Ioan. Baptiſta Ferre. conſ. 150.

22 Declaratio aūt memorata ad conſil. Alex. 68. nu. 2. nullo pacto quadrat, nam licèt in d. conſil. 99. inter alia fundamenta pro teſtib. Vniuerſitatis ſuſtinendis cōſideret incertitudinē lucri eis obuentuti, ex vſu nemorum, quæ contendebantur, non tamen conuenit materiæ collectarum, de qua in d. conſ. 68. in quo pro conſtanti præſupponit lucrum certum, in eo conſiſtens, quòd minùs collectari, & grauari debeant teſtes ſi Vniuerſitas obtineat, & nihilominus admittēdos docet, nō ratione incertitudinis, vt in cauſa nemorum prædicta, ſed eò quia lucrum illud in conſequentiam venit, vt ipſemet declarat. Malè igitur ſentit in hoc Crau. & eum ſequutus Menoch. & contra expreſſa verba, expreſſoſq; terminos Alex.

23 Non omitto quòd Menoc. eodem in loco erroneè quoq; tenet, quòd & ſi teſtes commodum rantū in cōſequentiā ſentire poſſint, & indirectè, vt in caſu nr̄o, ſint tñ reijciendi, & allegat Fulg. Bal. Afflic. Iaſ. & Crau. ſup. relatos, quorum tñ nemo eſt, qui talem firmare cōcluſionē auſus ſit, cū ſit contra plura iura præallegata, atq; cōem, & paſſim receptam ſententiam. Imò in caſibus, in quibus illi tractant, conantur oſtendere commodum ptincipaliter, & immediatè ſpectare ad ſingulos de Vniuerſitate, vt eos ſide penitus carere oſtendant. Caret igitur hæc Menoch. propoſitio omni fundamento, & ratione.

Ex omnibus itaque authoribus ſupradictis in oppoſitum citatis, nullus ferè eſt, qui cōmunem diſtinctionē non approbet, quiq; noſtrā in præſenti cauſa intentionem non iuuet, vt iam ſatis aperuimus. Quocirca dubitandum nō eſt, quin vera loquātur illi ampliſſimi patres, quos in prioribus ſcriptis adduximus.

24 Quibus nunc etiā ex abundanti videndos omnino addimus. Bal. in præallegato conſ. 443. in 5. concludentem, illud non eſſe intereſſe conſiderabile teſtium de Vniuerſitate, quod efficit, vt minùs collectentur, & grauentur, quàm aliàs grauati fuiſſent; & ſic decidentem caſum noſtrum, in terminis, & rursùs in conſil. 468. nu. 6. lib. 3. aſſerentem opin. communem eſſe, quòd teſtes Vniuerſitatis admittantur, ſi immediatum cōmodum non ſentiunt, & conſ. 420. nu. 6. li. 1.

Rube. in conſil. 9. nu. 12. vbi in terminis cauſæ onerum, & collectarum tenet cum Alex. in d. conſ. 68. reprobata opin. Fulg. in d. conſ. 174.

Nell. in tracta. de teſtib. §. in cauſa Vniuerſitatis, nume. 13. vbi communem opin. hanc eſſe atteſtatur, quòd teſtes de Vniuerſitate ſint idonei in cauſa collectarum.

Ioan. de Amic. in conſ. 8. à num. 25. vſque ad num. 31. qui opin. noſtram in proprijs terminis collectarum ſequitur, multis comprobat argumentis, veramq; & cōmunem demū atteſtatur.

Ioan. Bapt. Ferret. in conſ. 150. num. 5. vſque ad num. 10. vbi multa exempla, & rationes pro hac ſententia adducit.

Franc. Marc. deciſ. 93. nu. 4. 5. qui notabiliter in materia loquitur.

Hier. de Mon. in tract. ſi. regun. cap. 58. vbi

multa ad propoſitum congerit, & de cauſis collectarum etiam tractat poſt Ioan. de Amic. præcitatum, & communem opin. illam eſſe aſſerit, vt teſtes prædicti idonei ſint, quamuis ipſecum Cepol. deinde ſentiat, non eſſe omni excep. maiores, nec plenam fidem facere, quod tamen cõi ſententiæ repugnans fatetur ingenuè.

Purpur. loquens etiam in cauſis collectarum conſ. 161. num. 30.

Hippol. Riminal. conſ. 265. qui in notabili caſu conſuluit, pro hominibus quarundã Vniuerſitatum, quos Clerici conueniebant ad præſtationem primitiarum, & per teſtes earundẽ Vniuerſitatum conſuetudinem in oppoſitũ probari tuetur, ſub num. 19. 20. 21. non obſtante, quòd ſingulorũ intereſſe id tangeret. Plures alios conſultò prætereo nè longior ſim, quam deceat.

25 Non tamen ſilentio inuoluam pro cõfirmatione ſecundi fundamenti in priorib. ſcriptis, quòd cum modica vtilitas, & modicum præiudicium, ſingulis de Vniuerſitate ab exitu præſentis cauſę reſultare queat, ad teſtificandum in ea apti prorſus, & idonei ſunt, fidemq; merentur indubitatam, & ſi in cauſa grauiori ſecùs forſan dici poſſet; quod tamen negamus nos per ſupradicta; Hanc cõcluſionẽ in terminis noſtris vltra Alex. Abba. & Dec. iam citatos firmat Feli. d. c. Inſuper, ſub num. 6. in 5. fallen. Ioan. Bapt. Ferret. d. conſ. 150. ſub num. 8. iura, & authoritates pro ea allegans Paſet. conſ. 25. nu. 2. verſ. vel etiam in re modici momenti. Et huic fundamento nullum dedit reſponſum Dominus Aduocatus Molarum.

26 Et ad id, quod tertio loco ponderabam, numerum teſtium ſupplere penitus defectũ illius affectionis, quam teſtes iſtos ad cauſam habere poſſe contraſentientes autumant, videndus eſt etiam vltra allegatos in propria ſpecie. Dec. in c. tertio loco, nu. 11. de probat. Paſet. vbi ſup. verſ. item & quando ſunt plures. Crau. d. tract. par. 1. num. 257. & ſeq. vbi multos adducit concord. & in hanc ſententiam doct. conuenire te ſtatur, & Riminal. d. conſ. 265. nu. 21.

Volens autem hoc argumentum euitare pars aduerſa, reſpondet numerum non ſupplere defectum in caſu noſtro, quia teſtes in totũ repelluntur, ſed quia ſuperiùs abundè oſtenſum fuit tantum hoc à vero abeſſe, vt imò indiſtinctè admittantur, & à cæteris non differant, vana apparet eius reſponſio.

27 Nec verum eſt, quòd laudem, vel vituperium expectent teſtes in fine litis in noſtra ſpecie, ex eo, quòd ad conſtituendum Syndicum in cauſa interuenerũt cum cæteris de Vniuerſitate, nam pro dicto nihil allegat d. Aduocatus; Ego verò in contrarium adduco in terminis Paſet. d. conſil. 25. nu. 2. verſ. nec poſſunt Moniales, vbi nullam laudẽ, aut vituperium ex actu collegialiter facto reſultare poſſe affirmat. Imò verò nec cõſiderabilem affectionem ad cauſam ob id inſurgere, quæ teſti noceat, tradit Ferret. præcitato conſil. 150. num. 9.

Verùm ſupereſt offendiculum ſubmouendum de doctr. Bart. in oppoſitum citata, & ponderata in l. ambitioſa, ſub nu. 19. de decre. ab ordi. facien. vbi principaliter id fieri affirmat, ad q finis intẽtionis agentis dirigitur. Sed perquam facilè tollitur, nam primò negatur finem intentionis Vniuerſitatis in caſu noſtro eſſe, minuendi onera ſingulorum, quis enim hoc reuelauit D. Aduocato aſſerenti?

Enimuerò eam potiùs fuiſſe dicimus, prout eſſe debuit, vt omnes poſſidẽtes ibi prędia, ſuam debitam portionem onerum ferant, & bona illis obnoxia nõ euadant indebitè immunia, & exẽpta, ac denique vt iuſtitia diſtributiua non lædatur, ſed conſeruetur. Quicquid autem exinde ſequitur, non principaliter, ſed in conſequentiam venit, & in conſideratione nõ habetur per

28 ſupradicta. † Præthereà doctri. illa Bart. plura capita complectitur, nam principaliter quid fieri poſſe pluribus modis probat; primò, ſecundùm ordinem naturæ; ſecundò, iuxta ordinem temporis; tertiò ſecundùm ordinem intellectus, & id quod dicit de fine intentionis procedere tantùm attento ordine intellectus declarat, ordini autem temporis, & naturæ proculdubio repugnat, & per conſequens, ſi naturæ, aut temporis ordinem inſpiciamus, nulla cadit dubitatio, quin principale ſit commodum Vniuerſitatis in noſtra ſpecie, & conſecutiuum commodum ſingulorum.

29 Sed clariùs in materia noſtra diſtinxit principale commodum, & intereſſe à ſecundario. Felyn. in d. c. inſuper, ſub n. 7. verſ. & poſito quòd eſſet, volens, tunc eſſe principale, quãdo ius immediatè ex ſententia lata alicui quęritur; ſecundarium autem, quando mediatè; At in noſtro themate non acquiretur ius immediatè ſingulis ex ſententia pro Vniuerſitate ferenda, quia imò executio ad inſtantiam ipſius tãtùm venit committenda, vt notiſſimum eſt, non verò cuiuslibet particularis, quia particularibus ipſis nihil ſoluere tenebuntur Molæ, per tex. in l. ſicut. §. ſi quid vni. vbi Caſtren. & alij. ff. quod cuiuſque vniuer. Fely. etiam refert, & ſequitur Menoch. d. caſ. 106. nume. 4. verſic. adferri etiam ſolet, qui videatur.

Remanet ergò Vniuerſitatis Viculi intentio iuribus, rationibus, & authoritatibus roborata, atque à contrarijs omnibus defenſata. Meritò pro ea pronunciandum venit, prout admodum Reuerendũ Dominum meum pronunciaturum confido, quandoquidem iam lux in tenebris lucet, vt ab exordio polliciti ſumus.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Voluntas teſtatoris ſemper eſt ſequenda, omnibus prævalet, ac dominatur.*

2 *Et per indicia, & coniecturas probari poteſt.*

3 *Siue de exequenda, ſiue de reuocanda, aut mutanda diſpoſitione tractetur.*

4 *Et tacita idem operatur, quòd expraſſa præſertim circa legata, & fideicommiſſa, quicquid ſit de hæredis inſtitutione.*

5 *Scriptura manu teſtatoris confecta, quamuis priuata, mentem, & voluntatem ipſius plenè probat.*

6 *Dubiamq́; declarat.*

7 *Teſtamentum imperfectum voluntatem teſtantis nihilominus indicat.*

8 *Maximè in adimendis legatis.*

9 *Teſtamentum imperfectum, licèt actionem non pariat, exceptionē tamen parit, quia ex eo naſcitur naturalis obligatio, tam in foro contentioſo, quàm anima.*

10 *Voluntas teſtatoris ex eo etiam colligitur, quod ſi viueret veroſimiliter diſponeret, præſertim in inopinatis, & impræmeditatis caſibus.*

11 *Ceſſante cauſa legati, ceſſat legatum.*

12 *Interpretãdo diſpoſitiones cuiuſcunq́, & maximè teſtatorum, primò voluntas, ſecundò veriſimilitudo, tertiò verba attendi debent.*

13 *Præfatio diſponentis mentem indicat.*

14 *Communio diſcordiam parit.*

15 *Arbitri ſunt ad inſtar iudicum.*

16 *Arbitri pro bono pacis poſſunt manum apponere ad non contenta in compromiſſo.*

17 *Atq́; iuſtitiam alterius partis lædere.*

18 *Pax multa bona inducit, remiſsiuè.*

19 *Ideò multa quoq; habet ſpecialia, & priuilegia, remiſsiuè.*

20 *Legatum vſus quid contineat? remiſsiuè.*

Pro Nobili D. Carolo, aliàs Vgolino Lalatta.

E P I T O M E.

Teſtamentum imperfectum teſtatoris voluntatem mutandi, vel reuocandi legati probare, & priuatam quoq; ſcripturam, eiuſdem mentem indicare, & dubiam declarare.

RESPONSVM XCVI.

AD cognoſcendum an debeatur legatũ tum in teſtaméto R. q. D. Antonij Lalattę Mag. D. Albę eius ſorori per hęc verba factum. (Nam D. Albæ ſorori meæ dilectiſſimæ, & honeſtiſſimæ quoad vſq; in terra viuentium perſtiterit, habitationem liberã ad eius electionem, & votum, & totius ſupellectilis, Palatij, hortorum, & bonorum oĩum vſum vnà cum nepte noſtra cõmuni, ac Vgolino eius viro, & albino ſimiliter, lego, & perlibenter ex nunc aſſigno) tritas concluſiones præſuppono,
1 † quòd voluntas teſtatoris ſemper eſt ſequẽda, & oĩbus præualet, ac dominatur, & totum facit l. in conditione primum locũ, & l. ex pacto proponebatur, §. rerum de cond. & demonſtr. cum multis ſimilibus congeſtis per Tiraq. in rep. l. ſi vnquã in ver. liberos nu. 42. C. de reuocan. don.
2 † Quodq́; eadem teſtatoris volũtas per indicia, & coniecturas probari poteſt l. cum virum C. de fideic. l. licèt Imperator, vbi Bart. & alij ff. de leg. 2. l. cum proponebatur; & l. qui ſolidum eo. titu. Dec. in l. precib. nu. 14. C. de impub. cum vulg. Alb. conſ. 19. nu. 8. & conſ. 110. nu. 2. vbi veram etiam probationem hanc coniecturalem aſſerit
3 Ceph. conſ. 37. nu. 10. cum plur. ſeqq. vol. 1. † & etiam procedunt quamuis de mutatione eiuſdem voluntatis tractetur, putà de legato reuocando, vel aliqua ex parte immutando, vt probant iura aperta in l. 3. in fi. ff. de adimp. leg. & l. in ipſis C. fam. herciſcun. & vtrobiq; glo. Bart. &
4 Scriben. omnes not. quibus ſufficiat remiſſio. † Idemq́; operatur talis tacita voluntas, quod expreſſa, præſertim circa legata, & fideicommiſſa quicquid ſit de hæredis inſtitutione, vt habetur, & notatur in locis proxime citatis, & in l. ſi ſeruus plurium §. filij de leg. 1. Menoch. de arbitr. iud. cent. 3. ca. 256. nu. 17.

His ſtãtibus, aliud facti ſuppoſitum facio, quòd poſtquàm R. D. Antonius teſtamentũ ſuum prędictum in ſcriptis primo cõdiderat, & in nuncupatiuum deinde, cum hæredis mutatione verterat, aliud cępit manu ſua propria conſcribere, & diuerſis apoſtillis munire, & quaſi limare; quã plura mutando, & alterando ex diſpoſitis in dicto ſuo teſtamento, prout temporum, & perſonatum conditio requirere videbantur, vt ſuam tãdẽ vltimam voluntatem perſectam ederet; ſed morte ſubitanea præuentus, nequiuit opus perficere; & in hoc teſtamento imperfecto reperitur legatum memoratum D. Albæ immutatum, & ad formã infraſcriptã redactũ (Itẽ caſu quo D. Alba ſoror mea dilectiſſima, & honeſtiſſima ſuperuiuat viro ſuo D. Angelo Boſello, & vidualẽ ducat vitã, volo, & mando, quòd habitationẽ cõmodam in ædibus, & Palatio meo Lalata ad ipſius ſororis votum conſequi poſſit, & obtinere pro perſona ſua tantùm, vnà cum ſerua, quouſque in terra viuentium degerit, ramquam domo propria, & non habitationem tantùm vt ſupra, ſed & rerum, & ſuppellectilis meæ vſum honeſtum) extat autem ſcriptura iſta teſtamenti imperfecti, quod fuit exhibitum, & ſi in dubium reuocari contingat, per litterarum comparationẽ. aliaſq́; legitimas probationes facillimè verificari poſſe ſupponitur.

Hinc ſequitur conſtare voluntatem teſtatoris
mutatam . quippe qui legatum ad caſum uidui-
tatis dũtaxat reſtringat, & conſtare dico, nedum
per inditia, & coniecturas, vt ſufficere diximus,
ſed per apertas, & indubitatas probationes.
5 † Enimvero ſcriptura manu teſtatoris confecta
quamuis priuata ſit, eius tamen mentem, & vo-
luntatem plenè probare dicitur. l alimenta. §. 1.
6 vbi Bart.not.ff.de alim.& cib.leg.† & vbi aliqua
ex parte dubia ſit, eam declarat Iaſ.in l.qui filia-
7 bus in prin.nu.5.de leg.1. † Quod ſi in qualibet
ſcriptura priuata hoc recipitur, multò magis in
ſcriptura teſtamenti imperfecti admittendũ eſt,
per quod volũtatem ipſam diſponentis liquidò
probari iure cautum eſt. l.fin. vbi Bart.Bal.& alij
ſignant. ff.de re.eo. l.in teſtamento,& ibi not.de
fideicommiſſi liber. Bart. in l.2.§.teſtamentum.
ff. quemadm. teſtamenta aperiant. Rom. conſil.
129.nu.11.Iaſ.in conſ.217.col.12.verſ.16.facit
vol.2.& cõſ.127.nu.5.vol.4.& in l.nemo poteſt
nu.76.de leg.1.Boer.deciſ.172.num.22.Crauet.
conſ.113.nu.6.Rui.conſ.98.nu.6.lib.3.& conſ.
360. num.9.10.11.eo.lib. Bart.conſ.5.num.3.&
conſ.28.nu.1.Nat.conſ.306.nu.7.lib.2.Menoc.
de arb.iud.cẽt.2.ca.171.nu.70.Vaſq.de ſucceſs.
Progreſ.lib.2.in præfat.num.20.cum tribus ſeq.
8 Alb.conſ.4.num.42.& conſil.110.nu.7. † bonus
tex.in materia ademptionis legati in l. & ſi trãſ-
feram. ff. de adim. leg. Non eſt igitur ambigen-
dum, quin legati antedicti reſtrictio locum ha-
bere debeat, & per conſequens non poterit hoc
tempore Magnificus Dominus Vgolinus hæres
vniuerſalis cogi ad illud præſtãdum cum D. An-
gelus adhuc in humanis degat.

Et confirmantur prędicta alia vera, & cõmuni
concluſione, qua proditum eſt, ex teſtamẽto im-
perfecto, nullo, & prorsùs inualido, oriri nihilo-
minus naturalem obligationem, cuius virtute, &
ſi actio non detur, exceptio tamen, & retentio
competit, tàm in foro contentioſo, quàm animę
glo.Bart. & Doct.in d.l.nemo poteſt, vbi Iaſ.la-
tiſſimè, nu.76. vſque ad numerum 80. in prima
lectura, & num. 97. vſque ad numerum 108. in
ſecunda. Vndè ſuccedit, quòd hæres Palatium,
& alia bona hæreditaria poſſidens, illorum habi-
tationem, aut vſum nulla ratione pręſtare d.Albę
adhuc nuptæ, teneatur.

10 At verò his oĩbus † circũſcriptis, animaduer-
tat q̃sò R.D.Vicarius Cõſultor electus, quòd te-
ſtatoris voluntas non ſemper ex verbis, aut men
te, & ex inditijs apparentibus ellicitur, & depro
mitur, ſed potiùs ex eo, quòd ipſe ſi viueret ſu-
per caſibus inopinatis impremeditatiſq́ue iudi-
caret, ac diſponeret glo. eſt percelebris, quam
Doct.omnes ibi ſequuntur in l.tale pactum.§.fi.
ff.de pact Iaſ.conſi.4.num.1.libro primo. Vaſq.
de ſucceſs. creat.libro ſecundo,§.1.numero 35.
cum ſim. Quodq́ue ſi hoc tempore viueret Re-
uerendus D. Antonius teſtator, & cerneret ma-
gnam iſtam diſcordiam exortam inter familiam
de Boſellis, & D. Vgolinum eius hæredem vni-
uerſalem occaſione bonorum ſuorum, nulla cer-
tè ratione induci poſſet ad legandum d. Albæ
habitationem, & vſum memoratum, quibus cer
tè non indiget, & quorum occaſione grandia
ſcandala inter partes prædictas facilè oriri poſ-
ſunt, præſertim ſi ipſa in Palatio hæredita-
rio habitaret, & prætenderet fortè, quòd mari-
tus, & filij cohabitare poſſent; & his rectè per-
penſis, non dubito, quòd ipſius teſtatoris men-
tem ita interpretatur, vt verba prioris legati ſo-
nant; cum potiùs, ita ſemper interpretanda ſint
nè abſurdum, & inconueniens inde ſequatur
11 Aym. conſilio 62.numero 9. † & eò magis con-
currit in hoc caſu veriſimilitudo, ita diſponen-
di, ex quo ceſſar cauſa, ob quam teſtator induci
potuit ad cupiendũ, vt d.Alba cohabitaret cum
d.Catherina nepte communi tũc pupilla, quam
eius curæ, & educationi, matris loco, committe-
bat, vt in teſtamento legitur. Etenim D. Cathe-
rina mulier nunc effecta, liberos proprios, edu-
cat, & cum D. Vgolino eius viro degens aliena
cura, & regimine non indiget. Nimirum ceſſan-
te legati cauſa, ceſſare quoq; legatum ex veriſi-
mile teſtatoris mente debet l. etiam ſi patris ff.
de leg. 1. Tiraquel. in tract. ceſſan. cau.par.1.in
verſ.legati.

Ex ſupradictis igitur colligo, quòd de volun-
tate teſtatoris conſtat nolentis legatum purè, vt
ſcriptum in teſtamento reperitur, ab hęrede prę
ſtari. Quodq́; veriſimile eſt teſtatorem hodie, ſi
viueret, aliter potiùs diſpoſiturum, hoc eſt eo
modo quo in teſtamento ſuo imperfecto ſupra
relato legitur.
12 † Vndè cum in diſpoſitione, & maximè in diju
dicandis teſtantium diſpoſitionibus primum lo
cum voluntas, ſecundùm veriſimilitudo, ter-
tium verò, & vltimum verba obtineant, Cagn.
in l.ſemper in obſcuris num. 5. 6.7.de regu.iur.
Vaſq.in tract.de ſucceſſ.progreſſ.in præfa.lib.1.
num.19.& in §.ſecundo num.10.& §.25. num.
33. lib. 9. cum concord. certo certius eſt verba
legati prædicti in noſtra ſpecie non eſſe atten-
denda, quibus duo efficaciora vincula præua-
lent, & quorum etiam vtrunque præualeret per
ſupradicta.

Vltimò conſiderandum eſt hac in re, quòd Re-
uerendi Domini Conſortiales ſuperuiſores, &
fautores, ac defenſores in teſtamento conſtitu-
ti, quibus iudicandi munus incumbit, tenentur
in primis, & ante omnia ſtudere paci, & con-
cordiæ hæredis, & legatariorum, omniumq̀ue
in teſtamento ipſo honoratorum; prohibereq̀ue
nè iurgia, rixæ, & contentiones inter eos
oriantur, & ortæ quamprimum ſuppriman-
tur, fuit namq; hæc finalis cauſa, vt conſtitue-
rentur

Digitized by Google

13 rentur † ſicuti præfatio huic capitulo antepo-
ſita indicat l.fi.ff.de hæred.inſtit.& alia ſigna per
Tiraq.relata in d.tract.ceſſ.ca.par.2.lim.1.Et ad
hunc effectum data fuit,& tributa ipſis ampliſſi-
ma poteſtas,nedum interpretandi,& declarandi
diſpoſita in teſtamento,ſed etiam addēdi,& mi-
nuendi prout ipſemet teſtator in humanis agēs
facere poſſet. Quib. ſtantibus,cum manifeſtè li-
queat ex cōi habitatione, & promiſcuo vſu bo-
norum de quibus in legato prædicto, diſcordias
14 incrementum accepturas. † Communio. n.di-
ſcordias patit l. cum pater, §. dulciſſimis de leg.
2.& ibi Scrib. conuenit certè illorum officio pro
hibere omnino eādem cohabitationem,& cōio-
nē.Quod qua ratione fieri poſſit, ſupra oſtēſum
eſt,ſequendo ſcilicet diſpoſitionē legati in teſta
mento imperfecto inſerti,aut aliter facultate ip-
ſis conceſſa vtendo,prout eorundem conſcien-
tiæ,& prudentiæ videbitur.

Et vt promptiores ſint iſti RR.Dñi ad viam pa
cis,& concordiæ,meminerint,quòd arbitri ; qui
multò minorem habēt authoritatem, quàm ipſi
15 habeant † cum ſint tm̃ inſtar iudicum l.1.de re-
16 cept.arb.†poſſunt tamen pro bono pacis appo-
nere manum ad non contenta in compromiſſo,
c.niſi,& ibi Butr.not.de Præben.Corſet.in tract.
17 de priu.pac.nu.2.verſ.2.adduco. † Paritérq; iu-
ſtitiam alterius partis lædere c.de his q̃, vbi glo.
& Abb.in vlt.not.de maior.& obed.Corſ.vbi ſ.
nu.3.verſ.4.adduco,Nouell.in ſua pract. can.cri
18 min.in fi.nu.61.& nu.11.†Pax etenim multa bo
na inducit,quæ recenſet Bal.in ti.de pac.conſta.
§ hæc ſunt nomina in verſ. pax & Nouell. loco
19 præcitato nu.41.†& ideò multa quoq; habet ſpe
cialia,& priuilegia,quæ per Corſet. in d.tract.&
Nouell.vbi ſ.,Barb.conſ.1.col.pen.uol.3.Alciat.
in tract,de verb.ſigni.li.1.nu.115. enumerātur.
Pro interpretatione aūt legati vſus ſacti D. Al-
bæ(quatenus valere poſſet) vidēdus eſt Cepol.
de ſer.ruſti.prædio.c.5.nu.45.& an omnia bona
hęreditaria,an ea ſolùm,quæ ſunt in palatio? re-
curri debet ad coniecturatam teſtatoris volunta
tem, quæ ex dicto teſtamento imperfecto rectè
colligitur, vt latè deductum eſt,meritò cum illa
verba(bonorum omnium)dubia ſint, & non ſa-
tis conſtet an ad omnia bona hæreditaria,an ve-
rò ad omnia bona in Palatio exiſtentia referan-
tur?& in teſtamento imperfecto clariùs exprima
tur,quòd ad vtenſilia, & bona exiſtentia in Pala
tio tantùm,concludendum eſt,quòd nec in prio
ri teſtamento plus legare teſtator voluerit. D.Al
ba ceſſauit ab inſtantia facta pro excutione lega-
ti & hæres totam poſſedit hæreditatem paci-
ficè.

Conſil. Lud. Sacc.

SVMMARIVM.

1 *Condemnatus ad mortem naturalem effi-
citur ſeruus pœna.*
2 *Seruus pœna factionem teſtamenti, nec
actiuam,nec paſſiuam habet.*
3 *Poteſt tamen ei relinqui ſub conditione, ſi gratia
Principis fuerit reſtitutus.*
4 *Sententia condemnatoria de qua ſupra,& incapa
citas,ſunt ſicut cauſa,& cauſatum, ideo illa du-
rante,& hæc quoq; durat,& econtra.*
5 *Ad remotionem cauſa,remouetur effectus.*
6 *Cauſa ſinè effectu non datur, ſicut nec effectus ſi-
ne cauſa.*
7 *Incapaces aliqui,poſſunt tamen ad aliorum benefi-
cium acquirere, ſed non ſerui pœna, ex quo non
ſunt capaces tituli,nec emolumenti, cum incapa-
citas nō proueniat à ſola indignitate, ſed à morte
pluſquā ciuili, quæ parificat eos homini mortuo.*
8 *Pugnātia in eodem ſubiecto dari, aduerſatur,tam
naturalibus,quàm ciuilibus regulis, ex ſententia
Philoſophorum,ac Iuriſtarum.*
9 *Ius quæſitum non poteſt Princeps tertio auferre ſi-
nè iuſta, & rationabili cauſa, ſecundùm veras,
& communes ſententias.*
10 *De plenitudine verò poteſtatis ſecus videtur.*
11 *Sed ſi ea vtitur ſinè rationabili cauſa,peccat mor-
taliter.*
12 *Seruus pœna ſubſtitutus per fideicommiſſum,ſi ca-
pax ex gratia Principis effectus fuerit,non poteſt
per ipſum Principem habilitari,& capax fieri,ni-
ſi gratia reſtituatur.*

Ad Mandatum Sereniſs.D. Ducis Rainutij.

EPITOME.

*Seruus pœnæ ſubſtitutus per fideicommiſſum,ſi ca-
pax effectus fuerit,non poteſt per Principem ha
bilitari ad ſucceſſionē in præiudicium grauati,
niſi gratiæ plenartè reſtituatur.*

RESPONSVM XCVII.

Sereniſſime Princeps.

IN ſupplicatione per hāc nobilē mulie
rē exhibita,alterū de duobus petitur,
aut eius p̃rem nunc ſ̃rnæ hæreditatis
incapacem,ad g̃ram C.V. reſtitui, &
reïtegrari abſolutè, & indiſtinctè,ita vt capax in
cōſequētiā fiat, aut ſaltē ad effectū tm̃ obtinēdi
ab inſtitutis primo gradu reſtitutionē dictę hr̃di
tatis, eūq; reſtitutū,&reintegratū declarari, & ſic
hr̃ditatis,& bonorū ī ea cōphēſorū capacē,ſucceſ
ſiueq; durāte īpedimēto p̃ris,liberā ipſi ſupplicāti
hr̃ditatis, & bonorū p̃dict. adminiſtrōuē d̃cerni.

Vt autem votum meum ſuper reſcripto fiendo ,
iuxta mihi demandata per C.V.proferam, illud
1 præmitto,† Patrem ſupplicantis per ſententiam
condemnatoriā de eo ſecutam,ſeruū pœnę effe-
ctum fuiſſe , & in tali ſeruitute nunc carceratum
reperiri, l. quod ad ſtatum.ff.de pœn.l.ſi quis fi-
lio. §. irritum de iniuſt. rup. teſta. & ibi Barr. &
2 cæteri.l. 1. vbi omnes.C.de hæredi.inſtit.†Qui-
bus in locis id quoq; diſpoſitū eſt,eum q. ſeruus
pœnæ effectus eſt,factione teſtamenti priuatum
exiſtere, tam actiuè, quàm paſſiuè , & ita nec te-
ſtari poſſe , nec ex teſtamento capere , quod ha-
betur , & in l. quidam ſunt. eodem tit. de pœn.
Spec. in ti.de execut.ſentent. §. 1. ad fi. Clar. in
§. teſtamentum,q.21.Cum igitur in teſtamento
in precibus memorato grauauerint teſtator pri-
mos hæredes inſtitutos ad reſtituendum hęredi-
tatē fratri condennato , & incapaci vtſup. ſi qñ
3 Principis gratiæ fuerit reſtitutus,(† quod pmiſ-
ſum eſt l.in tēpus, vbi glo.& doct.de hæredi.in-
ſti.doct.in l. Gallus. §. & quid ſi tantùm , de lib.
& poſth.) Nulli dubium quòd ſi. C.V. placuerit
dictum condemnatū plenè gratiare, & ſic primā
petitionē exaudire, quod cōditio ſubſtitutionis
purificabitur , & cogentur primi hæredes hære-
ditatem huic capaci effecto reſtituere, iuxta te-
ſtatoris voluntatem , & hac via ſupplicans voti-
compos omnino efficietur .

Cæterùm ſuper ſecunda petirione plurimū eſt
ambigendum, nā ſi C. V. gratiam omnimodam
condemnato facere negauerit, nec voluerit eum
gratiæ ſuæ reſtituere, ſed in eo ſtatu relinquere ,
& dimittere , in quo reperitur reſpectu ſeruitu-
tis pœnæ antedictæ , qūo capax reſtitutionis fi-
deicōmiſſi, & fraternæ hęreditatis fieri poſſit,nō
video ; qñquidem sñia cōdemnatoria inducens
4 ſeruitutem pœnæ , & incapacitatis , † ſunt inter
ſe , vt cauſa , & cauſatum , quia à ſententia ipſa
cauſatur incapacitas, d.l.1.cum concord. Nimi-
rum cauſa durante , & firma manente , manere
quoque debet effectus, ideſt incapacitas. l. ſem-
per.§.negociatores.ff.de iu.immu.l.ſi cui.§.1.ex
qui.cau maio.l.2.§. oēs,de iud.Signo.conſ.135.
num.6. Tiraq. latè in tract. ceſſan. cauſa. par. 1.
nu.17. Et è conuersò ēt, præſuppoſita sñia præ-
dicta, & teſtamento,dicendum eſt,quòd reſtitu-
tio ad gratiam,& capacitas condemnati ſint, vtì
cauſa, & cauſatum , ſi quidē ab ipſa reſtitutione
5 cauſari tm̄ poteſt capacitas ; † ad remotionē igiť
cāuſæ , ſequitur de neceſſitate remotio effectus,
clem. 1. vbi Imol.in 3.not.de regular.c.quia ſta-
tnimus.§.his oībus.61.diſtinc. cū cęteris per Ti-
raq. adductis loco præcitato , ſub nume. 12.13.
6 †Dicere ergò,quod iſte condemnatus remaneat
ſeruus pœnæ, & per reſcriptum fiat capax hęre-
ditatis, nil aliud eſt,quàm dare effectum ſinè cā,
vel cauſam ſinè effectu, quorum vtrunque, tam
Philoſophorum, quàm Legiſtarum, & Canoni-
ſtarum regulis repugnat,vt videre eſt apud eun-
dem Tiraq ibidem, ſub num. 11. cum ſequenti-
bus. & alibi ſæpè .
7 Nec conſiderari poteſt. quòd ſi capax non effi-
ciatur quoad ſe , poſſit tamē quoad beneficium
filiæ quoquomodo acquirere , nam licèt aliqui-
bus incapacibus iura permittant , vt ad aliorum
ſaltèm commodnm capiant , his tamen qui ſunt
ſerui pœnæ,nullo modo concedunt, ex quo non
ſunt capaces tituli , nec emolumenti , quia non
prouenit eorum incapacitas ratione ſolius indi-
gnitatis , ſed ratione mortis pluſquā ciuilis, vn-
dè non poſſunt eſſe hæredes quemadmodum , ſi
inſtitutus fuiſſet homo mortuus , hæc ſunt nota-
bilia verba,Bal.in l. eam q̃,n. 18.C.de fideicom.
8 His accedat, quòd ſi iuxta petita,ſecundo loco
reſcriberetur , contraria quoque pugnantia in
eodem ſubiecto darentur , nam eadem perſona
capax , & incapax eodem tempore reperiretur,
quod tam naturalibus , quàm ciuilibus regulis
aduerſatur. l. 1. C.de fur. l.vbi repugnantia. vbi
Dec. latè.ff.de reg.iu.& ibidem pleniùs Cagno.
num. 1. cum ſequentibus , vbi Philoſophorum ,
& Iuriſtarum authoritates adducit , & pluribus
exemplis comprobat .
9 Sed magis aduertendum eſt , quòd ſupplicata
in hac ſecunda parte, concedi non poſſunt ſinè
præiuditio tertij , & cum ablatione iuris quęſiti.
Etenim hæredes primo loco inſtituti , non ſunt
grauati, niſi ſub illa conditione, ſi condemnatus
gratiæ C.V. reſtitutus fuerit,& ſic de ſeruo effe-
ctus liber,& de incapaci capax; concedere ergo
quòd eo manente ſeruo , & quoad alia de inca-
pace , fiat capax ad effectum tantùm reſtitutio-
nis fideicōmiſſi prædicti,nil aliud eſt,quàm ante
purificatam eiuſdem fideicommiſſi cōditionem
hæredes cogere ad illud reſtituendum , & ſic ius
10 quæſitum eis tollere,& auferre,†quod Princeps
abſque rationabili, & iuſta cauſa facere non po-
teſt, ſecundùm veras, ac communes ſententias,
quas pleno calamo refert Gabr. in ſuis com.cō-
cluſ.tit.de iu.quæſi.nō ſol. concluſ. 1. & 2. Quod
intelligo de ordinaria poteſtate; nam de abſolu-
ta fatendum eſt poſſe, quia vt inquit Boſſi.in tit.
de Princi. & eius priuil.num. 25.contrarium di-
11 cere eſſet contra ſtimulum calcitrare. † Benè ve-
rum eſt, quòd ſi Princeps vtitur plenitudine po-
teſtatis ſinè cauſa, peccat, vt inqt Innoc.in c.In-
notuit, de elect. & Pari.de Put. in tract. Syndic.
in tit. de Reg.& Princ.excelleñ. quos refert, &
12 ſequitur Boſſ. vbi ſup. ſub nu. 192. † Quoniam
igitur nullam video cauſam in dicta ſupplica-
rione exprimi, propter quam poſſit C.V. induci
ad reſcribeñ. iuxta petita,& præſertìm cum ter-
tij præiudicio, ſum voti , quòd ſi priori precum
parti annuere noluerit, nec etiam ſecundæ an-
nuere debeat, per ſupradicta.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 STatutum Notariorum Parmæ mandat exequi ſententias, & præcepta Proconſulũ eius Collegij, appellatione, q̃rela, & nullitate ꝓceſſus qualibet ceſſante.

2 Tollit appellationem omni reſpectu, ideſt non ſolùm quoad effectum deuolutiuum, ſed etiam ſuſpenſiuum.

3 Clauſula in fi. poſita refertur ad omnia p̃cedentia.

4 Vnica determinatio reſpiciens plura determinabilia, debet uniformiter ea determinare.

5 Statutum Lucanum tribuens Curiæ Notariorum ſimilem facultatem cognoſcendi, iudicandi, & exequendi appellatione, reclamatione, nullitate, & omni exceptione poſtpoſita, & reiecta, admittit tantùm ſupplicationem, non aliud remedium.

6 Diſtinguitur tamen an Statutum dicat, non obſtante appellatione, reclamatione, vel poſtpoſita, & reiecta, nam primo caſu habet tantùm effectum quoad exequendi facultatem, non obſtante appellatione in ſe valida, & efficaci, ſecundo verò appellationem omni reſpectu tollit, & ſubmouet.

7 Ceſſare importat, idem quod poſtponere, reijcere, & in totum tollere, ſubmouere, & eneruare.

8 Coniecturis locus non eſt in claris.

9 Decif. Afflic. 261. in quibus terminis procedat, declaratur.

10 Eius eſt tollere cuius eſt condere.

11 Princeps poteſt tollere appellationem.

12 Appellatione remota, poteſt tamen grauatus ad ſuperiorem per viam quarelæ confugere.

13 Vel per viam ſupplicationis.

14 Remota quarela, põt tamẽ ſupplicationi locus eſſe.

15 Appellatione, & quarela ſublata ex natura cauſa, non ex dignitate perſonæ, ſupplicationi locus relinquitur.

16 Supplicationi locus non eſt ultra decendium, niſi ſola Principis gratia, & clementia.

17 Dictio (Quatenus) conditionem importat.

18 Clauſula, & non aliter, actum reſoluit, & in totum annullat.

Pro Honor. Collegio Notariorum Parmæ.

E P I T O M E.

De interpretatione Statuti Notariorum Parmæ appellationem prohibentis.

RESPONSVM XCVIII.

1 VIget ſtatutum DD. Notariorum Parmæ tribuens Proconſulibus Collegij authoritatem, poteſtatẽ, ac bayliam cognoſcendi, & decidendi omnes, & ſingulas lites ciuiles inter quaſcunque perſonas vertentes occaſione artis notariæ, & dependentium ab ea, ac ẽt cogendi ipſos notarios, quouis iuris remedio ad dandũ, & tradendũ Inſtrã, & ſcripturas, mercede mediante, his q̃bus ꝑ ipſos officiales fuerit ordinatũ, pariterq; cogẽdi eoſdẽ ad obſeruãdũ mãdata q̃ eis fient occaſione dictæ artis, & dependeñ. ab ea; Item ſñias, & p̃cepta per eos in p̃dictis, & circa ea ferẽdas, & fienda exequi faciendi, & executioni mãdandi, appellatione, q̃rela, & nullitate ꝓceſſus qualibet ceſſante, ſup quo ſtatuto dubitari cõtingit an à ſñia ipſorũ Proconſulũ appellari poſſit, ſaltẽ quoad effectũ deuolutiuũ, & appellationi ab ea interpoſitæ teneãtur ipſi deferre, nec ne? Et ꝓ affirmatiua rñdet Excell. D. Aduocatus Gazanighæ nonnullis fundamentis inferiùs ſubmouendis.

2 Quibus nõ obſtantib. cõtrariã ſñiam ego amplector, q̃a ſtatutũ memoratũ re ipſa tollit appellationẽ oĩ reſpectu, nõ aut reſpectu executionis tñ, licèt de ea vltimo loco mentionẽ faciat. Enimuero clauſula illa (appellatione q̃rela, &c.)

3 † poſita in fine ad oĩa p̃cedentia, q̃ vnica orõne cõplectũtur, relationẽ habet. l. talis ſcripturæ in fi. & ibi Doct. oẽs de leg. 1. l. doli verbũ, iuncta l. 1. ff. de ſer. corrup. & ibi Bar. & cæt. l. 1. §. hoc

4 edicto de poſtul. cũ vulg. † & q̃a vnica eſt determinatio vniformiter determinare dẽt. l. nam hoc iure, de uulg. & pupil. l. q̃uis. C. de impub. Vndè ſeq̃tur, quòd appellatio, q̃rela, & nullitas ceſſare dñt, nõ ſolũ reſpectu executionis nõ reardãdæ, ſed ẽt reſpectu ſñiarũ, & p̃ceptorũ de q̃bus mentionẽ fecit, & in oĩbus caſib. p̃narratis; Et quòd referaĩ ad oĩa p̃cedentia ꝓbatur in terminis ꝑ cõſ. Imo. 145. col. 1. verſ. nec obſtat ſi diceret, loques de ſtatuto ꝓhibente appellari, ſupplicari, excipi, aut quærelari ad alium Iudicem.

5 Secundò ꝑ aliud cõſ. Io. de Imo. 142. incipien. ĩ caſu ꝓpoſito ꝑ to. de ſimili ſtatuto loquẽs, quo facultas curiæ Mercatorũ Lucanæ Ciuitatis in effectu tributa erat, cognoſcẽdi, iudicãdi, ac etiam exequẽdi appellatione, reclamatione, nullitate, & oĩ exceptione, poſtpoſita, & reiecta, & arguẽdo ad partes decidit ſupplicationi tñ locũ fore, d̃ qua ẽt maximè dubiũ erat, ex rõnib. dubitãdi

6 ꝑ eũ adductis. † Et inter cætera pondero, quòd ſub nu. 4. differẽtiã facit vtrũ ſtatutũ dicat, non obſtañ. appellatione, reclamatione, &c. vel poſtpoſita, & reiecta, &c. Nã primo caſu vr̃ habere effectũ quoad facultatẽ exequẽdi tñ, nõ obſtãte appellõne in ſe valida, & efficaci; ſecũdò verò appellõnẽ ipsã ꝓrſus, & oĩ reſpectu tollere, & ſubmouere. Vndè cũ in caſu nr̃o ſtatutũ nõ vtaĩ verbo, non obſtañ. ſed verbo (ceſſante) locũ ſibi vẽdicat deciſio, Imol. ĩ 2. capite diſtinctionis memoratæ, † q̃nquidẽ verbũ (ceſſare) nõ minùs denotat ĩualiditatẽ actus, q̃ poſtponere, & reiecere, ipſi. n. appellõni pęnitus reſiſtit, ac eã ĩ totũ tollit, & eneruat, vt ꝓbat optimè tex. ĩ l. inter ſtipulãtẽ §. ſacrã, verſ. aut ceſſaturã, aut valiturã ſtipulationẽ, de ver. obl. & in l. ergo. §. ſi bona, cũ glo. in

ver. ceſſat, de fideic. liberta. & in l.ſi ꝓcuratorē.
§.mandati actio.cum glo. in uer. mandati, actio
ceſſat.ff.manda.& fac.reg.c.cum ceſſante,de ap-
pella. nam cauſa ceſſare propriè dicitur,quando
in totum perimitur, & ſubmouetur.
8 Nec obſtant in oppoſitum adducta, & primò,
fauor appellationis, pro quo multa allegantur,
quia procedunt in caſibus dubijs, vt videri pōt,
in claris aũt, vbi de mente Principis,vel ſtatuē-
tium conſtat, volentium appellationem tollere,
non eſt diſputationi locus.l.ancillæ.C.de fur.
9 Ad deciſionem Afflic.261.quæ in terminis lo-
qui dr̃,facilis eſt reſponſio,nã aliàs viguiſſe Ritũ
Curiæ Vicariæ præſupponit prohibẽtem in cer-
tis cauſis appellationem, & deinde nouã legem
ſuperueniſſe Regis Ferdinandi,mandantem, &
volentem prohibitionem huiuſmodi quoad ef-
fectum ſuſpenſiuum tm̃ operari, non quoad de-
10 uolutiuum. † Cui enim dubium quin Princeps
potuerit priorem legem reſtringere, quã etiam
in totum tollere poterat.l. eius ē tollere, de reg.
iu. Benè faceret ad propoſitum iſta deciſio, ſi
abſq; illa noua Regis pragmatica Sacrũ conſil.
ita interpræτatum fuiſſet illum ritum,ſed talem
interpretationem nunq̃ feciſſet legibus repu-
11 gnantem, † & nil aliud fuiſſet, quàm dicere, ap-
pellationem tolli non poſſe Principis authori-
tate, niſi quoad effectum ſuſpenſiuum,cuius cō-
trarium paſſim probatur. l.1.§. interdum, & ibi
Bart. ff.à quibus ap.non.lic. l.1. de offic.præfec.
præto. & ibi not.c.paſtoralis, de appel. c. paſto-
ralis.§ p̃terea, de off.deleg.& vtrobiq; Scriben.
12 Benè verum eſt,quòd ſublata appellatione,pōt
grauatus ad ſuperiorem regulariter confugere
per viam q̃relæ, d.c.paſtoralis, de appel.gloſſ.in
c.q̃relam, & ibi Cano. de procura.Caſtr.in l.fin.
nu.16. quem cæt. ſequuntur. C.de Edi.di.Adri.
tol.Boſſi.d.tit.de quære. con.ſent.cum concord.
13 † Vel per viã ſupplicationis. l.ſi quis aduerſùs,
& authen. ibi poſita. C.de p̃ci. imperat.offi.glo.
in l.1.C. ſen. reſcin. non poſ. Imo.d. conſ.142.
& conſ.143.145.& 146. Boſſi. d. tit. de ſupplic.
14 † Sed quia in propoſita ſpecie expreſſim ſublata
eſt etiam quærela per ſtatutum, conſequens eſt,
vt ſupplicationi tantùm locus eſſe poſſit, vt in
caſibus de quibus per Imol. vbi ſupra.
15 Verùm duplici ratione ad ſupplicationē quoq;
confugi nō poteſt, primò, quia ſtatutum in nr̃a
ſpecie appellationem, & quærelam prohibet ex
natura cauſæ,non per excellentiam perſonæ iu-
* dicũ, quo caſu doctores cōiter *volunt,nec ſup-
plicationi locum eſſe, quia ob bonum publicũ,
& ad lites omnino amputãdas, ita diſpoſitũ eſt.
* Dec. qui de cōi * atteſtatur in l.fi.nu.50. verſ.&
de iſto articulo.C.de Edic.di.Adri.tol. Iaſ.in d.
authen.in 5.notab.Boſſ.d.tit. de ſupplic.in prin.
* & in fi. & de quærela num.4. vbi de communi *
etiam atteſtatur.

16 Secundò, quia in caſu de quo agitur elapsi sũt
decem dies poſt ſententiam, & longè vltra; po-
teſt nanque intra dictum tempus tm̃ ſupplicari,
vt iuris remedio ſupplicanti prouideat, eo aũt
elapſo ex ſola Principis gratia,& clementia da-
ri poteſt reuiſio. Boſſi.d.tit.de quære. num.7. in
fin. & de ſupplic. num.10. & in fi.
Non obſtat tertium, quia nō eſt verum, quòd
ſententia Proconſulum excedat limites iuriſdi-
ctionis eorum, cũ nō petierit Gazaniga coram
eis prætenſum creditum ſuum, ſed tãtummodo
Inſtrumentum ſibi edi in publicam,& authenti-
cam formã; q̃uis ergo Iudices liberauerint par-
tem à petitis hoc eſt ab editione,non tamen po-
ſuerunt manum in mentem alienam, cũ hoc ſit
propriè de pertinentibus ad artem ipſam nota-
riæ, & ſi Excellens D.Aduocat⁹ petitionē prin-
cipalis ſui vidiſſet, vtique fundamentum iſtud
omiſiſſet, & ſic meliùs eſt, quandoque videre
proceſſum, quàm digeſtum.
Ad quartum, & vltimum reſpondetur, quòd
argumẽtũ procedere forſan poſſet,ſi Ill. D. Au-
ditor vti delegatus, & D. Proconſules ſimul, &
purè, ac abſolutè iudicaſſent. At non ſic res ſe
hẽt, quandoquidem Proconſules ipſi cũ aſſiſtẽ-
tia tm̃, & voto p̃dicti D. Auditoris, vtì cōſulto-
ris in cauſa electi, iudicarunt. Et licèt ſubiunga-
tur, poſtea clauſula illa (ac ẽt quatenus expe-
diat, & non aliter, idem D. Hieronymus Men-
tuatus delegatus Sereniſs. D. Ducis noſtri, pro-
ut in actis) nihil tamẽ immutare dicitur,cum ſit
conditionaliter poſita per dictionem quatenus,
17 † quæ conditionem importat.l.ſtichũ, qui meus
erit de leg.1. Bar.in l.1.col.9.verſ.quæro,de ad-
uerbijs quãtitatis, & diſpoſitionē limitat, & re-
ſtringit ad terminos ſpecificatos, & reſoluitur
in quouſque d l.ſtichum, in fi.l.3.l.Nerua.& ibi
Doct. p̃ſertim Aret.in primo not.de acqui.poſ.
l.patronus.§. Sempronio, & ibi Bart. de leg.3.
Cum igitur expediẽs nullatenus fuerit memo-
ratum D.Auditorem, vtì delegatũ iudicare, ex
quo sñia ſinè eo pariter valida eſt, & efficax,
imò executionem citiùs meretur, vt cōtrarium
argumentũ præſupponit, certũ eſt clauſulã præ-
dictã nihil operari, & eò maximè per illa verba
18 ſubſequentia, † & non aliter,quæ actũ reſoluũt,
& in totum annullant.l.fi.vbi Bar.in fi.c.deuen-
den.reb.ciui.lib.11.l.de his, vbi Bal. & Doct. de
tranſact. & idem Bal.in c.1.§.fi.ſub nu.5.q̃ fuit
primæ cau.beneſ.amitt. Clar.in §. emphiteoſis,
q.13. verſ. Item quæro, & in §. feudum, q.31.
* verſ. benè verũ eſt, vbi cōem * dicit poſt Ripam
quem refert. Perinde eſt igr̃, ac ſi Proconſules
tm̃ cum voto p̃dicto iudicaſſent, & ſic ceſſat etiã
hoc vltimũ obiectum, conſequenterq; nil aliud
ſupereſt,quã prædictũ Gazanigam ob audire,in
præſertim tã odioſa, & in qua Crabrones (mea
ſententia) non deberent ab eo vlteriùs irritari.
SVM-

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

1 Melioramēta induſtrialia facta in re emphiteotica, etiam Eccleſia, finita generatione, debentur hæredibus emphiteotæ, ex communi, & vera ſententia.
2 Fallit ſi emphiteoſis data fuerit ad meliorandum.
3 L. Colonus, in princ. ff. loca. locum etiam habere poteſt in emphiteota.
4 Emphiteota cadens ob culpam ſuam meliorationes amittit. ex communi.
5 Colonus verò illas indiſtinctè repetit, etiam ſi ob culpam expellatur.
6 Limitatio in præcedenti reſponſo tradita, ſub nu. 2. defenditur ab obiectis citatas authoritates expēdendo, & applicando, cum pluribus ſeqq.
7 Ratio extendit deciſionem ad omnes caſus in quibus militat.
8 Mutatio opinionis, & voluntatis non præſumitur, niſi probetur.
9 Emphiteoſis regulariter datur ad meliorandum.
10 Emphiteoſis græcum eſt vocabulum, quod latinè ſonat meliorationem, alij aliter interpraetatur, vt infra.
12 Pacta interpratanda ſunt ſecundum ius commune, quod quomodo intelligi debeat. vide inf. num. 18.
13 Emphiteoſis antiquitus fiebat de rebus infructuoſis, & ſterilibus, pro quibus modicum, quid in recognitione directi domini ſoluebatur, hodie autem fit etiam de fertilibus, pro quibus penſio ſoluitur fructibus correſpondens, vel paulo minor, præſertìm de rebus eccleſiaſticis.
14 Emphiteota ergo antiquus tenetur ad meliorandum, modernus autem nequaquam, niſi ex pacto, & conuentione,
15 Ratio huius deciſionis redditur.
16 Emphiteota antiquus, qui meliorare tenetur, quare meliorationes repetat finita emphiteuſi, ſeu eius hæredes, modernus autem qui ex pacto tenetur, & non ex natura contractus, non repetat.
17 Pactum quodlibet onerans emptorem pars præcij reputatur.
18 Emphiteota, vel colonus faciens meliorationes ad quas tenetur ex conuentione, non repetit.
19 Pactum idem cōtinens, quod ius commune, aliquid præter ius commune operari debet.
20 Obligatio generalis, & incerta nullius eſt momenti.

Pro Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D. Paulo de Sanuitali Epiſcopo Spoletano.

E P I T O M E.

Emphiteoſi conceſſa ad meliorandum, finita generatione, hæredes emphiteotæ meliorationes non repetunt; Præſertìm ſi de certo meliorationum genere conuentum fuerit.

R E S P O N S V M XCIX.

1 Vera, & communis eſt ſententia, quòd Emphiteuſi, etiam Eccleſiæ, finita per extinctionem lineæ, melioramenta induſtrialia facta in re emphiteotica, ad directum dominum non pertinent, ſed hęredibus emphiteutæ, etiam extraneis, debentur, vt per Bero. latè in ſua q. 19. per to. & q. 96. vbi egregiè melioramentorum genera omnia percurrit, & Clar. in §. emphiteoſis. q. 45.

2 Sed limitatur non procedere vbicunque conceſſio facta reperitur ad meliorãdum; tūc enim cedunt ſolo iu totum, & directi domini efficiūtur, ita vt nihil eorum cauſa reficere teneatur poſt lineã finitam. Colligitur hoc ex l. Colonus, in princ. ff. loc. vbi Bart. in fine, id clarè ſentit, & Bal. in terminis firmat, inducens tex à contrario ſenſu, ſequiturq; Caſtren. ſub num. 4. & ita ſe reſpondiſſe, aſſerit Arct. in l. Senatus. § Marcellus, col. 2. verſ. Ego dixi. ff. de leg. 1. Vt enim aliquid operetur talis clauſula (inquit ipſe) neceſſe eſt, vt melioramenta indiſtinctè ad directū dominum pertineant. Cepol. in tract de ſeruir. vrb. præd. cap. 59. num. 18. poſt Alberic. de Roſ. quem citat.

3 At ſi expreſſim facta ſit mentio de certo melioramentorum genere faciendo, res tantò magìs caret difficultate, vt appoſitè tradit Bart. per illum tex. in l. iubemus nulli. §. ſanè in fi. il ſecondo. C. de ſacroſanct. Eccleſ. Iaſ. in l. 2. num. 281. C. de iu. emphit. Redoan. de reb. Eccleſ. non alienan. pag. 403. q. 17. nu. 26. Et hoc caſu meliorationes conuentæ ſunt quodammodo loco præcij fructuum, qui conceduntur minori penſione, quàm concederentur ſimplici colono, qui meliorare non tenetur, vt docet Bald. in l. 1. num. 4. verſic. quartò in remouendo. C. de iu. emphit. quem refert Redoam. d. tract. pag. 406. §. ſi verò, nu. 3. 4. & §. ſeq. num. 2.

Cum igitur in propoſito themate bona conceſſa reperiantur cum pacto, & expreſſa conditione, quòd emphiteota, eiuſq; filij, & deſcendentes teneantur ea meliorare, bonificare, & ad bonam agriculturam reducere, ac de arboribus, & vitibus ſuper eis plantare, & alleuare ſuis expenſis; ſequitur quòd Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Dominus Epūs Sanuitalis directus dominus, nihil ratione meliorationum huiuſmodi reficere teneatur.

Appendix

Digitized by Google

Appendix præcedentis Reſponſi.

ADhuc veriſſimam arbitror limitatio-
nem à me relatam in prioribus ſcri-
ptis, ad communem concluſionem,
qua directus dominus teneri dicitur
ad ſoluenda melioramenta hæredib. emphiteu-
tæ, finita generatione, quando ſcilicet data fuit
emphiteoſis ad meliorandum.
3 Et quia allegabã in primis. l. Colonus, in princ.
ff. loca. inducendo eam à contrario ſenſu, prout
inducit ibidem Bal. & reſponderi video, hoc ibi
nõ probari, replico inductionem imò rectè pro-
cedere. Nam licèt in emphiteuta non loquatur,
ſed in Colono, multò magìs in Emphiteuta cõ-
4 cludit, q facilius meliorationes amittit, † enim-
uerò ſi ob culpam cadit, illas non repetit, licèt
ob finitã generationem repetere ſoleat. l. 2. §. 1.
• C. de iu. emphit. & cõiter * receptum eſt, vt per
5 Clar. alleg. q. 45. cũ concord. † cum ex aduersò
Colonus indiſtinctè repetat, etiam ſi ob non ſo-
lutam penſionem, vel deteriorationẽ expulſus
fuerit. d. l. Colonus, vbi omnes not. & in l. domi-
nus. §. 1. ac l. ſed addes. §. ſi inquilinus eod. tit.
Et hæc eſt vna notabilis differentia inter cõtra-
ctum emphiteuſis, & locationis, quã ponit Bal.
in l. 1. n. 4. & Iaſ. nu. 25. C. de iu. emphit. Caſtr.
d. l. Colonus in fi. & alij paſſim. Si igitur Colo-
nus quando promittit certa melioramenta face-
re, amittit ius recuperandi expenſas in eis factas,
vt probat d. l. colonus, & ibi Bal. & Caſtr. in ſpe
adnotant, reddentes rationem, quia eo caſu fa-
cit quod facere tenetũ; multò magis emphiteuta
idem paciſcens, debet amittere p ſupradicta, au-
then. multò magìs C. de Sacroſanct. Eccleſ.
6 Et quoad authoritates ad idem allegatas, quæ
ad rem non facere dicuntur (excepto Aret. qui
etiam dubius tranſit) videtur certè contrarium
verius. Nam Bar. in d. l. colonus, in fine, inqens
ſolere apponi in cõtractib. emphiteoticis, clau-
ſulam (ad meliorandum, non ad deteriorandũ)
ad effectum vt emphiteota meliorationes non
repetat, apertè ſentit, quòd ea appoſita repete-
re non poteſt, & quòd ita ſentiat, tenet in ſpecie
Aret. in allegata. l. Senatus. §. Marcellus, col. 2.
verſ. Ego dixi, de leg. 1. vbi ad hoc propoſitum
eum citat, ſubdens, quòd licèt expreſsè id non
dicat, in verbis tamen ſuis ſentit. Bald. quoque
ea. l. colonus in fi. colligens ex tex. quòd ſi colo-
nus meliorare pmiſit, meliorationes quas aliàs
repetere potuiſſet, amittit, rectè videtur ad ca-
ſum noſtrum allegatus, quia ſi in colono pactũ
memoratũ id operatur, multò magis in emphi-
teota per ſupradicta. Item dũ inquit colonum
repetere melioramenta finita locatione, licèt
ſecùs ſit in emphiteuta, quia recipit ad melio-
randum; ponderanda eſt generalitas doctrinæ
per eum traditæ, & multò magìs generalitas ra-
7 tionis allegatæ, † quę deciſionem extendere dẽt
ad oẽm caſum, in quo ratio viget. l. nomen de-
bitoris. §. vlt. de leg. 3. l. quòd dicitur, vbi Bald.
no. ff. de pac. glo. in clem. 1. in verbo eligatur,
& ibi Card. Floren. de elect. Tiraq. latè in tract.
ceſſan. cau. par. 1. in ver legis, nu. 149. 150. cum
pluribus ſeq. Vbicunque igitur receperit quis
emphiteuſim ad meliorandũ, verũ erit dicere,
quòd meliorationes ipſas nõ repetit. Rationem
rationis aſſignat. Caſtr. in ea. l. colonus, nu. 4. qa
ſ. facit illud, ad quod tenetur, & in oĩbus cõuenit
cum dictis Bal. Ideo iure meritò fuit ẽt ipſe Ca-
ſtren. ad idẽ allegatus. Aret. aũt loco præcitato,
licèt articulum ibi nõ determinet, refert tñ ita ſe
aliàs reſpondiſſe, & pro dicto adducit authori-
tatem Bart. eũ ratione; idcirco credendum eſt,
eiuſdẽ opinionis illum fuiſſe, cuius añã fuerat;
3 † cum præſertim in eadem volũtate, & ſñia qui-
libet perſeuerare præſumatur, niſi contrarium
probetur, l. eum, qui voluntatẽ, de pbat. Cæpol.
ẽt in alleg. cap. 59. vr̃ idem ſentire, dum inquit
ſolere cõiter apponi in Inſtrumentis emphiteo-
ticis, quòd dominus dat ad meliorandũ, vt em-
phiteota teneatur ad refectionẽ, & reparationẽ
rerũ emphiteoticarũ, ex qua obligatione ſubſe-
quitur deinde, quòd repetere non poſſit expen-
ſas factas, quia fecit illud ad quod tenebatur, vt
ſup. dictũ eſt, ponderando dicta Bar. & Caſtren.
Apparet igitur limitationẽ iſtam iure, & autho-
ritate ſuffultã eſſe, maximè in emphiteoſi Eccle-
ſiæ, iuxtà elegans conſil. Fulg. 9. per to. & Bart.
ab eo citatũ in l. 1. §. 1. verſ. ſunt hic quędam. ff.
de ſuperfi. ac Dec. qui cum his tranſit in authen.
qui rẽ in vlt. not. C. de Sacroſ. Eccleſ. & inferiùs
etiam dicemus latiùs in contrarijs refellendis.
Verùm tripliciter aduersùs eam motiuando ar-
gumentatur Illuſt. D. meus; primò quòd ſi vera
eſſet, deſtrueretur generalis regula, qua me-
lioramentorũ repetitio conceditur, emphiteoſi
9 per extinctionẽ generationis finita, † quando-
quidẽ emphiteoſis sẽper datur ad meliorãdum,
ſecũdum Bart. in d. l. colonus, & Redoa. in locis
20 aliàs à me citatis, quod ab ethimologia vocabu-
li ẽt ſuadetur, nã emphiteuſis nomen græcum,
latinè ſonat (meliorationem). Alberic. in ſuo
dictio. in ver. emphiteoſis. Secundò diuerſum
eſt facere melioramenta proprijs expenſis, du-
rante emphiteuſi, & ea finita expenſas ipſas re-
petere, ideo ex denominatione prædicta nihil
infertur, quia ex diuerſis non fit illatio. l. Papi-
11 nianus de minoribus. † Tertiò pacta intelligi
* dñt, ſecundũ ius cõe *, Alex. conſ. 21. lib. 5. pul-
chrè, & latè in ſimili, Rolan. in tracta. de Luc.
do. q. 37. ſed iure communi inſpecto, repetun-
tur melioramenta in caſu noſtro, ergo idem di-
cendum vr̃ concurrente pacto de meliorando.
Quibus tamen reſponſum accommodari poſſe
cenſeo;

Digitized by Google

cenſeo; & pro maiori declaratione, vnum præ-
12 mitto, † videlicet plures fuiſſe quodammodo ætates emphiteoticorũ contractuũ, ab initio.n. vilia tm̃, & infructuoſa in emphiteuſim cõcedebantur, quæ ſola diligentia emphiteotæ fiebant fertilia,& modicũ quid annuũ pro recognitione tantùm directi dominij ſoluebatur.glo.in l.3.in ver. emponemata. C. de iu. emphit. Alb. vbi ſup.verſ.4. pulchrè Ioan. Coraſ.in ſuis enarrat. ad tit.C.de iu.emphit.cap.1. & Ioan. Ferrat. in ſimili enarrati. c.2. Poſtea verò fructuoſa quoq; & fertilia dari cœperunt,indiſtinctéq; hodie dãtur, vt experientia docet,& tradunt glo.Alberi. & Coraſ. ibidẽ, & Cano. in c.potuit, de locat. ſoluiturq; penſio fructibus correſpondens, vel paulò minor; præſertim de rebus Eccleſiaſticis, authen. perpetua, & in corpore, vndè ſumitur. C.de ſacroſanct.Eccleſ. Spec.latè in tit.de loca. §.nunc aliqua. q.7.Quo ſtante, multùm referre dico, vtrum de emphiteuſi facta de re vili,iuxta priorem ritum, vel de fertili,iuxta poſteriorem conſuetudinẽ,tractemus.Nam primo caſu,verũ eſt, quòd data cenſetur ad melioratñ. quamuis ſpeciale pactum, deſuper non interueniat, ita quòd emphiteota adſtrictus omnino eſt ad meliorandum, & contractus ſubſtantia, ethimolo-
13 giæ vocabuli memoratę congruit,†quam tñ diuerſùm aliquantiſper, hoc eſt à plantatione, & inſitione, alij deriuant, non à melioratione, vt Coraſ.& Ferra.locis præcitatis docent; quibus adſtipulatur Firm. in ſuo repert. in ver. emphi-
14 teuſis dicitur verſ.1.† Secundò verò caſu,ſecùs, iudicandum; ſiquidem cõducens rem fertilem & fructuoſam, nulli tenetur meliorationi, niſi ſpeciali pacto prouiſum reperiatur; nec mirum ſi contractus ſubſtantia, ethimologiæ tunc non correſpondet, quia aliter celebratus fuit, quàm ab initio celebraretur, quando nomen ſumpſit
15 rei conſonum † dñam manifeſtè docet Caſtren. d.l.colonus, in fi. dũ inquit colonum non teneri meliorare rem conductam, emphiteotam verò teneri, quando ad hoc conduxit, vt melioret, apertiſſimè ſentiens,ipſum quoq; emphiteotam regulariter ad id non teneri. Nec non ibidem Bart. dum aſſerit clauſulam illam (ad meliorandam) ſolere in contractibus emphiteoticis apponi, ut conducens, ad meliorationes teneatur, & expenſas faciendas non repetat; Ideoq; rectè diſtinxit Redoa. præalleg.q.17.pag.403.nu.26. inter caſum,quo melioramenta facta ſunt ex pacto, & conuentione (vt cõueniri ſolet in Inſtrumentis inueſtiturarum, locationum, infeudationum, emphiteuſis, & ſimilium,in plantando, eleuando arbores, vites, ædificando, & alia huiuſmodi) & caſum quo vltrò, & ſinè pacto facta reperiũtur, & ſanè nemo dixerit modernos emphiteotas teneri ad meliorãdum, adeoquòd dicantur ex parte ſui non adimpleuiſſe, prout dici poſſunt, quando ex conuentione tenentur.

Hoc ſtante præſuppoſito, non obſtat primum argumentum, quia negatur emphiteotas modernos indiſtinctè teneri ad meliorationes faciendas, prout antiqui emphiteutæ tenebantur, niſi conuentionis lege ſpeciatim ſe adſtrinxerint. Ideo ceſſat conſequentia in oppoſitũ conſiderata,quia verificabitur adhuc regula meliorationum repetendarum in antiquis emphiteotis, qui ex natura contractus tantùm meliorare res ſteriles, & infructuoſas tenentur, ac etiam in modernis, ſi nulla pactione obligentur.

16 Et ſi replicetur, cur diuerſum, quando ex natura contractus illius antiqui, obligatus eſt emphiteota ad meliorandum,à caſu, quo ex pacto obligatur, cũ par virtus ſoleat eſſe taciti, & expreſſi.l.cum quid.ff.ſi cer. pet. manifeſtam dicimus extare rationis diuerſitatem, quia primò caſu æquiſſimum fuit, vt conducens ſterilia, & pęnitus infructuoſa, induſtriæ ſuæ,& laboris, expenſarumq; commodum, ſibi, hæredibusq; ſuis reportaret; alioqui nemo inuentus fuiſſet, qui oleum, & operam ad beneficium directi domini perdere voluiſſet, vt in ſpecie perpendunt Coraſ.& Ferra.locis præcitatis. Secundò verò caſu ſecus dicendum, ſiquidem conducens fertilia penſionem fructib. parem, vel paulò minorem ęquum eſt vt ſoluat,nè cum aliena iactura locupletetur.l.iure naturæ.ff.de reg.iu.Quamobrem ſi certam pẽſionem annuam ſoluere promittat, vlteriusq; meliorationes facere, vtranque obligationem loco fructuum cadere credẽdum eſt; minoremq; penſionem eum præſtare, quã aliàs præſtaturus fuiſſet,ſi meliorationi ſe obnoxium non feciſſet;Et in his terminis procedere poſsũt dicta doctorum, qui meliorationes, finita emphiteoſi,indiſtinctè aſſerunt ad directum dominum pertinere, ea ratione, quòd penſionem recipit, ea durante, fructu minorem, vt Spec. d.§. nunc aliqua in 2 q. & Iaſ.d.l.1.nu.5. de iu. em-
17 phi. & cano. in d.c. potuit. † Talis etenim obligatio ex parte conductoris pars penſionis cenſenda eſt, ſicuti, & quodlibet pactum oneroſum Emptori, pars præcij reputatur. l. fundi partem. ff.de contrahen. empt.c.cum Ioannes, de fi. inſtrum. Tiraq.de retract.ligna.§.1.glo.18.nu.38. & 69. & de retract. conuent. in præfat.num.20. not. Scrib.in l.ſi ſterilis. §. pen. per illum tex. ff. de act. empt.

Secundum quoque argumẽtum ex p̃dictis tollitur; nam quamuis incompatibilia nõ ſint melioramẽta facere proprijs expenſis,& finita emphiteoſi ea repetere, cum diuerſa ſint iſta, vt ad
18 ſenſum patet; † contrarium tamen iudicari debet, vbi ex neceſſitate obligationis contractæ fiunt, & reſpectu fructuum ex re conducta perceptorum, pro qua maior penſio aliàs ſolui debuiſſet per ſupradicta. Qui enim facit meliorationes

tiones ad quas tenetur, illas non repetit, vt in propoſito dixerunt Bal. & Caſtr. d.l. colonus,& poſt eos Redoa. d.q.17.§. colonus num. 2. pag. 408. & Iaſon. d.l. 2. num. 28. C. de iu. emp. & nouiſſimè Franc.deciſ.191.num.13. ad fin. poſt adden. ad Dec. conſil. 518. in littera A. & Pinell. in l.2.par.2.cap.3.num.10.vbi de communi*videtur atteſtari,& poſt eum Emanuel.Soar. in add.ad illud idem cap.ſub num.7.in littera B. C. de reſcind. vendi. Et ſi ſecus diceremus, ſequeretur idem in colono ſimplici; talis namque pactio non impedirer melioramentorum ſuorum repetitionem; cuius contrarium probatur in d. l. colonus,& Doct.præcitati concludunt.

Ad vltimum, quòd pacta ſecundum ius commune intelligantur, reſpondetur benè intelligi pactum hoc noſtrum ſecundùm ius commune ex quo iure communi diſpoſitum eſt, quòd talem effectum operetur, etiã in colono ſimplici, in quo minor ratio militat, vt ſupra diximus.

19 Præterea, & ſecundò reſpondetur, imò pacta idem continentia, quòd ius commune, aliquid vltra illud operari debere l. ſi ſtipulatus, ff. de vſu.c.ſi conſtitutus de reſtit.in integr.gloſſ.in l.ſi cum militaribus,C.de reſtitut.mil.Bal. in cap.1. in glo. 1. quo temp. mil. & in l.non impoſſibile in addit. poſt gloſſ.ibi ff. de pact.Spec. in titu.de arbitr.& arbitram.§.ſequitur,verſ.quia pactum num. 38. plenè Bero. in pacto emphiteotæ loquens in conſil. 122.vſque ad num. 5.volum.1. vbi multa refert exempla.

Contratia autem regula procedit, vbi adeſt aliqua verborum ambiguitas, quæ intentionem contrahentium dubiam reddat, & ita loquuntur Doct.exaduersò allegati.

20 Tertiò,& vltimò reſpondetur, quòd ſi verum eſſet, vt in primo, & tertio argumento contrario ſupponitur, emphiteotam indiſtinctè teneri ad meliorandum (cuius contrariùm ſupra oſtendimus) attamen animaduertendum foret obligationem huiuſmodi generalem, & incertam nullius momenti dici poſſe l. triticum, & l.ita ſtipulatus vbi Scriben. omnes,ff.de verbor.obligat. De ſpeciali autem,& certa, contrarium eſt indubitatum. Si igitur emphiteuta meliorationes facit, quando efficaciter non tenetur, quid mirum ſi expenſas repetit? Quando verò facit,& obligatus eſt ad faciẽdum, iure merito ceſſat repetitio per ſupradicta.

Vndècum in caſu noſtro expreſſa ſint melioramenta fienda in reducendo prædia ad culturam, & in plantatione arborum, ac vitium, res videtur extra omnem aleam poſita. Et hęc pro reſolutione doctiſſimorum motiuorũ Illuſt. D. mei ſufficiant, qui cætera à me omiſſa facillimè pro ſua eximia doctrina ſupplebit. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *RActio de retrouendendo quandocunque, vel in perpetuum, præſcribitur ſpacio triginta annorum ſecundùm magis cõmunem opinionem.*

2 *Moneta qualitas attendenda eſt in ſolutione debitorum, quæ currebat tempore contractus, ita vt ſit eiuſdem bonitatis intrinſecæ; & hæc eſt vera, communis,& æquiſſima opinio, atq; naturali rationi conformis.*

3 *Ampliatur, etiam ſi conuentum fuerit ſolui poſſe de moneta currenti, quia intelligitur de currẽti tempore contractus.*

4 *Ampliatur ſecundò, etiam ſi conuentum fuiſſet ſolui poſſe de moneta currenti tempore ſolutionis,& vſuali, nam interpratatur, vt de ea ſoluatur ad æſtimationem antiqua.*

5 *Ampliatur tertiò, etiam ſi conuentum fuiſſet de non petendo meliorationem, vel deteriorationem auri, vel argenti.*

6 *Et procedit ſignanter hæc regula in venditore volente vti pacto redimendi.*

7 *Ampliatur quarto, vt procedat etiam in annuis ſolutionibus.*

8 *Hoc tamen fallit in ſolutione decimarum, in quibus ſolutionis tempus attenditur.*

9 *Monetarum valor intrinſecus iudicari debet à Magiſtris monetalibus, qui Zigoſtrata nuncupantur, & eorum iudicio ſtandum eſt.*

10 *Debitor ſoluens plus debito propter mutationem monetarum in meliùs ſecutam, indebitè ſolutum repetit.*

11 *Et poteſt tantò minus ſoluere, quantò moneta melior eſt effecta.*

12 *Debitor tot ſcutorum non poteſt de moneta ſoluere, quæ ipſis ſcutis non æquiualeat.*

13 *Velle quiſquam non debet id, cuius contrarium nõ eſſet poſtulaturus.*

14 *Exemplis non eſt iudicandum.*

15 *Fallit in exemplis virorum magnæ auctoritatis.*

16 *Et fallit in iudicijs Principum, quæ ſequenda ſunt.*

17 *Separatorum diuerſum eſt iudicium, quia ex ſeparatis non infertur.*

18 *Facilè quod fuit exprimere, & non fuit expreſſum, nec diſponentem voluiſſe tenendum eſt.*

19 *Valor pecuniæ in contractu expreſſus æſtimationẽ non facit, ſi aliud importare poteſt.*

20 *Scutorum valor in contractu expreſſus, æſtimationem non facit, quando plures ſcutorum ſpecies, diuerſiq; valoris tunc temporis extabant, ſed demonſtrationem, de quo ſcilicet ſcutorum genere, & valore actum fuerit, vel cuius valoris tunc eſſent.*

21 *Præſumiturq; talis expreſſio valoris pecuniæ demonſtra.*

Digitized by Google

monſtrationis,ſed æſtimationis cauſa,intelligi debet adhuc de illa pecunia,quæ tempore contractus currebat,ita vt de illa ſolui debeat,ſi extat,ſiu minus, de noua deprauata ad æſtimationẽ antiquã.

23 *Contrahentes non creduntur de futura monetarum mutatione,& deterioratione cogitaſſe,& periculo talis mutationis ſe ſubijcere voluiſſe, minuſq; de ea diuiuaſſe.*

24 *Verba ſecundùm intentionem contrahentiũ debẽt intelligi.*

25 *Et ſecundùm ius commune.*

26 *Atq; ſecundùm naturam contractus,& ſubiectam materiam.*

27 *Verba deſeruire potiùs debent naturæ contractus, quàm natura contractus verbis.*

28 *Rationibus priuatis fiſci in præiudicium tertij non conſentientis minimè ſtandum eſt.*

29 *Principes omnes tenentur bonas monetas in pondere,& liga cudi facere,aliàs mortaliter peccant.*

30 *Pecuniæ bonitas intrinſeca conſiſtit in iuſto pondere,& liga.*

31 *Si autem propter bellum, aut alias neceſſitates deteriores fecerint,ceſſante neceſſitate,tenetur dãnum ſubditis reſarcire.*

32 *Debitor ſoluens de pecunia deteriorata culpa ſua, cum ſit in mala fide,nunquàm præſcribit; & eſt communis.*

33 *Creditor cuius culpa deteriorata eſt pecunia, non poteſt antiquam meliorem petere,prout aliàs potuiſſet inſpecto contractus tempore.*

34 *Quod non mutatur cur ſtare prohibetur?*

35 *Augumentum monetæ extrinſecum,debitoris commodo cedit,ſicut & damno diminutio.*

36 *Soluens de moneta deteriorata,incipit ſolùm præſcribere à die quo capit bona moneta creſcere ob talem deteriorationem, & de illa debitor ſoluere.*

37 *Præſcriptionis initium neceſſariò probandum eſt, vt poſſint tempora rectè computari.*

38 *Creditor recipiens annuam penſionem in moneta deteriorata ignoranter,non patitur præſcriptionem.*

39 *Et præſumitur ignorantia huiuſmodi deteriorationis.*

40 *Etiam in ſubditis,& ciuibus Principis deteriorãtis.*

41 *Reſtitutio in integrum datur ex capite probabilis, & iuſtæ ignorantiæ aduersùs præſcriptionem.*

42 *Reſtitutio in integrum tranſit ad hæredes.*

43 *Reſtitutio in integrum datur aduersùs præſcriptionem curſam contra recipientem longiſſimo tẽpore ignorãter nouam deterioratam,loco antiquæ debitæ.*

44 *Libris paternis credens,habet iuſtam cauſam ignorantiæ,ſi minus debito recipiat.*

45 *Succedens in ius alterius, iuſtam habet cauſam ignorantiæ.*

46 *Creditor minus debito recipiens ſcienter, non propterea reſiduum donare cenſetur.*

47 *Creditor recipiens monetam deterioratam,nõ cenſetur remittere ius ſuum,quominus poſſit ſupplementum petere vſque ad valorem bonæ monetæ debitæ.*

48 *Et ſi per longiſſimum tempus receperit, non tamen præſcriptionem patitur.*

49 *Procuratores, vel agentes recipientes pecuniam deteriorem, vel in minori quantitate, quàm ſit debitum, non præiudicant domino ſinè ſpeciali mandato.*

50 *Præſcriptio eſt iniquiſſimum iuris præſidium.*

51 *Abſens ex iuſta cauſa laudabili,& neceſſaria, reſtituitur aduersùs quamcumq; præſcriptionem ex qua læditur.*

52 *Reſtitutio in integrum ad hæredes tranſit.*

53 *Tempus reſtitutionis non currit abſenti ex cauſa militiæ, vel aliter legitimè impedito.*

54 *Occupato in publicis negocijs, etiam in propria patria,datur reſtitutio aduersùs præſcriptionem.*

55 *Interpratatio,vel declaratio non cadit in claris.*

56 *Si certum eſt de qua pecunia ſoluendum eſt, ſi creditor de alia recipit,non propterea declaratio obligationi contraria, ſequitur.*

57 *Declaratio intẽtionis ambigua,ad eos ſolos ſpectat, qui actum geſſerunt.*

58 *Nec poteſt hæres talem facere declarationem.*

59 *Eius eſt interpratari,cuius eſt condere.*

60 *Interpratatio ſtatuti à ſtatuentibus petenda eſt.*

61 *Interpratatio ſententiæ ad iudicem ſpectat.*

62 *Interpratatio libelli ad libellantem pertinet.*

63 *Excepto in vno,firmat regulam in cæteris.*

64 *Leges correctæ non poſſunt ad cauſarum futurarũ deciſionem impunè allegari.*

65 *Ceſſante ratione legis ceſſat ipſa lex.*

66 *Debitor is eſt,à quo inuito exigi poteſt.*

67 *Caſus ommiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis.*

68 *Statutum, vel decretum prohibens creditorem petere augumentum, ſiuè melioramentum monetarum,non comprehendit emptorem,qui virtute pacti cogitur ad retrouendendum.*

69 *Statutum prædictum non prohibet creditorem petere deteriorationem intrinſecam monetarum ſe tutam poſt contractum.*

70 *Sed prohibet tantùm peti augumentum extrinſecum,quod debitoris commodo cedit.*

71 *Operatur autem, quòd ſolui poſſit de moneta noua deteriorata,ſed ad æſtimationem antiquæ.*

72 *Argumẽtum de pacto ad legem,ſiuè ſtatutũ valet.*

73 *Turpe eſt doctori ius in quo verſatur ignorare.*

74 *Principis placita legis habent vigorem.*

75 *Princeps ſciens, & patiens legis inobſeruantiam, videtur eam reuocare, & vlteriùs non ligat contrahentes in loco.*

76 *Statutum non ligat forenſes ratione bonorum tantùm,quæ in loco poſſident,quorum ratione nõ ſubdatur Principis iuriſdictio.*

77 *Forenſes ligantur ſtatutis loci in ordinarijs tantũ, non in deciſorijs,quæ oriuntur ſecundùm contra-*

ctum

Digitized by Google

ctus naturam tempore ipſius contractus.

78 *Forenſes non gaudent beneficio ſtatuti.*

79 *Boſſi.in ti,de mone.nu. 4.declaratur.*

80 *Emphiteoſis vera, & propria ea eſt, pro qua modicum quid ſoluitur in recognitionem domini directi.*

81 *Modica non ſunt in conſideratione habenda.*

82 *Augumentum, & diminutio rei emphiteotica regulariter ſpectat ad emphiteotam, niſi tota res pereat.*

83 *Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur.*

84 *Emphitoota poteſt ſoluere annuam penſionem de currenti moneta, non habito reſpectu valoris intrinſeci, vel extrinſeci.*

85 *Doctori de conſuetudine atteſtanti, etiam eximio, non creditur, imò nec gloſſatoribus ipſis, & eſt cõmunis modernorum, licèt controuerſa.*

86 *Sed indubiè procedit vbi agitur de conſuetudine iuri communi contraria.*

87 *Doctori atteſtanti de conſuetudine ſoluendi de moneta noua deteriurata loco antiqua debita, non creditur.*

88 *Land.in tract.de mone. num. 29. & 30. refert conſuetudinem Mediolani, & Papia contra id quod aſſerit Boſſi.in tit.de mone.nu. 4. quòd ſolui poſſit de currenti moneta, etiam viliori.*

89 *Scripturis inuicem pugnantibus non creditur.*

90 *Teſtibus contrarijs, qui ad concordiam reduci non poſſunt, & quorum vnus non eſt dignior altero, vel deponens veriſimiliora, non creditur, quia ſe inuicem impediunt.*

91 *Conſuetudo in dubio interpratanda eſt ſecundùm ius commune, praſertìm circa facultatem ſoluendi de moneta viliori in praiudicium creditorum.*

92 *Conſuetudo ab allegante probari debet.*

93 *Conſuetudo vigere debet tempore contractus, ad hoc vt contrahentibus praiudicet.*

94 *Conſuetudo ex non actibus non inducitur, ſed ex affirmatiuis tantùm.*

95 *Conſuetudo non operatur contra claram diſponentium intentionem.*

96 *Conſuetudo non extenditur ad actum Principis.*

97 *Conſuetudo non operatur in rebus maximì momenti.*

98 *Conſuetudo non ligat forenſes illius ignaros, praterquàm in ordinatorijs iudicij.*

99 *Conſuetudo loci contractus, non ligat forenſem illius ignarum, ſi probabilis multùm eſt ignorãtia, aut ſaltem reſtituitur in integrum.*

100 *Venditor retroemere volens, & deponens pracium in moneta viliori antiqua, qua currebat tempore venditionis, ſi non ſupplet de noua ad aſtimationem antiqua, non ſatiſfacit debito; cum non ſit integrum depoſitum, ideò obtinere non poteſt.*

Pro Sereniſs. D. Rainutio Farneſio Parmæ, & Placentiæ Duce.

Reſponſum ſuper Marchionatu Nouariæ.

EPITOME.

In præſenti Reſponſo primo loco refertur illa communis ſententia, quòd pacto de retrouendendo, etiam quandocunq;, vel in perpetuum, præſcribitur triginta annorum ſpatio.

Subinde verò augumenti, & diminutionis monetarum materia latiſſimè pertractatur, & quorum lucro, vel damno cedant? & an & quando tempus contractus, vel ſolutionis attendatur? cum multis alijs ſcitu dignis, & in practica frequenter contingentibus.

RESPONSVM C.

ANno 1538. emit Dux Petrus Aloyſius Farneſius à Carolo Quinto Imperatore Marchionatũ Nouariæ pro ſe, & deſcendentibus ſuis maſculis, legitimis, & naturalibus, prætio ſcutorũ 225. milliũ auri, licèt Inueſtitura gratuitũ feudum, ac donationem præſeferat; Hoc enim aliunde ſatis conſtat, proptereaq; liberati fuerunt ſucceſſores præfati D. Ducis à ſolutione annatę, quoties feudatarijs ſtatus Mediolani indicta fuit, à qua illi tantũ immunes ſunt, qui titulo oneroſo feuda obtinent; Ex verbis ẽt eiuſdẽ Inueſtituræ id ipſum depræhendi põt, dum in pacto redimendi in fine poſito, vtitur verbo luere, mentionemq; prætij ſoluendi pro luitione facit. Et in inſtrumento reſtitutionis Placentiæ, & Nouariæ factę per potentiſſimũ Philippum eiuſdem Imperatoris filiũ Sereniſs. Octauio D. Petri Aloyſij filio, fit expræſſa mentio venditionis factæ dictæ Ciuitatis Nouariæ cum ſuo territorio, & alijs pertinentijs. Inuitiſſimus quoq. Rex Philippus III. dũ recuperationem dicti Marchionatus nunc mandat vtitur verbo (diſempegnare,) attento enim communi vſu loquendi; contractus venditionis cum pacto de retrouendendo, ſolet pignoris nomine nuncupari. Et hoc ſit primum præſuppoſitum.

Secundum ſit præſuppoſitum, in dicta Inueſtitura conceſſos fuiſſe omnes redditus Ciuitatis Nouariæ, ac totius territorij, ſingulos etiam exprimendo ſpeciatim, & ſubinde additum, quòd eo quia tunc propter malam temporum conditionem non aſcendebant ad ſcutos quindecim mille annui redditus, quos Carolus ipſe donare conſtituerat, alium redditum ſcut. 2655. auri

annui

annui redditus ad rationem librarum quinque, & ſolid. decem pro ſingulo ſcuto ſuper datijs Mediolani in feudum quoque concedit, & donat; ea tamen conditione, quòd auctis redditibus Nouariæ, minueretur hæc ſumma addita ad ratam.

Tertiò præſupponitur adiunctum fuiſſe pactũ, quòd liceret ipſi Imperatori, & ſucceſſoribus ſuis in Ducatu Mediolani omnia prædicta donata, & infeudata vtſupra luere, & redimere, ſoluẽdo precium ad rationem quindecim de capitali pro vno de redditu, quod facit ſummam ſcutorum 225. millium.

Quartò præſupponendum eſt aureos de anno prædicto 1538. diuerſi generis extitiſſe, qui diuerſum etiam valorem habebant, vt ex edicto Marchionis Vaſti, qui tunc Mediolani ſtatũ pro Imperatore Carolo regebat, expreſsè conſtat, limitando vt infra.

Li ſcudi dal ſole fabricati nelle Cecche di Milano, cioè Ducali, Frãza, & Genoua. L. 5 ſ. 12

Li ſcudi Imperiali, & d'Italia, cioè Venetia, Mãtoua, Ferrara, Bologna, Fiorenza, & Lucca, & altri, quali non foſſero di minor bontà di caratti 22, & giuſto peſo Lir. 5 ſol. 10.

Gl'altri ſcudi di minor bontà, ò peſo alla rata della lor valuta.

Vndè apparet, quòd tunc temporis extabãt aurei diuerſi generis, & valoris.

Supponitur quinto à dicto tẽpore citra aureorum valorem creuiſſe; Nam de anno 1557. ſub Illuſtriſs. Cardinale Tridentino Mediolani ſtatus Gubernatore publico edicto impoſitum fuit precium vt infra.

Li Ducati di Spagna, Milano, Venetia, Genoua, Fiorenza, Portogallo, Ongari, Boemi di giuſto peſo Lir. 6 ſol. 6

Li Ducati di Mãtoua, Ferrara, Bologna, & Papali di giuſto peſo Lir. 6 ſol. 4

Li Ducati di Portogallo noui con la Croce grãde di giuſto peſo Lir. 6

Li Rogorini di giuſto peſo Lir. 6. ſol. 2

Li ſcudi d'Italia d'ogni ſorte di giuſto peſo. Lir. 5 ſol. 14.

Li ſcudi dal Sole di Franza, Milano, & Genoua di giuſto peſo Lir. 5 ſol. 16

De anno verò 1562. ſub regimine Marchionis Piſcariæ variatus etiam fuit in aliquibus ſcutorum arq; ducatorum valor, & præſertim auctus fuit valor ſcuti Mediolañ. noui ad L. 5. ſ. 15. d. 6

Anno verò 1564. ſub regimine D. Gabrielis de Cueua auctus etiam fuit in multis aureorum valor, & ſignanter. vt infra.

Li ſcudi d'oro di bontà di 22. caratti, & di peſo di doi danari, & diciotto grani Lir. 5. ſol. 18

Li ſcudi della medema bontà, ma differenti di peſo, cioè di danari doi, & grani dieciſette l'vno Lir. 5 ſol. 16

Li ſcudi dal ſole di peſo di danari doi; & grani diciotto Lir. 6

Et quelli di danari doi, & grani 17 L. 5 ſ. 18

Succeſſiuè quoque auctus fuit valor, ita vt hodie ſcuti Itali boni auri, & iuſti ponderis valcãt Lir. 6 ſol. 13

Sextò loco præmittitur hoc augumentũ aureorum, ſicuti et monetatum argenti puri, aliũde nõ proceſſiſſe, quàm ex deterioratione monetarum inferiorum ære mixtarũ, quę longè deterioris cõditionis fabricatæ fuere, tàm in põdere, quàm liga; quod iam probatum fuit experimẽtis factis. & collatione facta per Peritos Zigoſtrates, vulgo, Aſſagiatores, veterũ monetarũ cum nouis, quorũ iudiciũ in proceſſu productũ extitit; cui ſtandum eſt l. 2. C. de pondera. & au. illat. lib. 10. Purpur. cõſ. 522. ante nu. 37. Quãquam id ipſũ apud oẽs perſpicuum eſt; cũ enim aurũ, & argentũ purum, ſuum, certũ, & determinatũ valorem habeat, tàm in pondere, quàm in liga, ſi cum monetis inferioribus cõmutandum eſt, quò fuerint iſtæ deteriores (prout in dies deteriorantur) eò pluribus comparandũ venit; & hoc in cauſa eſt, vt aurũ, & argentũ purum pluribus parpaleolis, vel ſolidis, aut alio monetarum genere deprauato, æſtimetur, & ematur; & ita etiam de iure præſumi noſtrates tradidere; adeò vt probatione nõ indigeat, Brun. in tract. de aug. par. 1. declar. 61. ver. ſed tunc ſilet, & verſ. ſed maius dubiũ. Rub. conſ. 17. col. 2. verſ. veruntñ, Grat. conſil. 13. nu. 78. Tiraq. de retract. conſang. §. 1. glo. 17. nu. 27. Crau. conſ. 47. nu. 6. Purpur. in l. cum quid num. 170. ff. ſi cert. pet. Soc. iun. conſ. 101. nu. 3. lib. 3. Surd. latè conſ. 368. nu. 8. 9. vbi hanc appellat legitimã probationẽ, cũ iuris pſumptione pdeat.

Septimò præmittitur Ducẽ Petrũ Aloyſium in poſſeſſione Marchionatus prædicti perſeueraſſe vſq; ad mortem, quæ ſucceſſit de anno 1547. & poſtea Ducẽ Octauiũ vſq; ad annũ 1550. à quo tpe vſq; ad annum 1556. tentus fuit p Ducalem Camerã Mediolani, & poſtea eidem Duci Octauio reſtitutus; q; in eo perſeuerauit vſq; ad annũ 1586. quo deceſſit; Succeſſitq; eius fuit nũquã del. me. Dux Alexander, q; in Belgis pro Catholico Rege, & defenſione Catholicæ fidei pugnabat, pugnauitq; vſq; ad eius obitum, anno videlicet 1592. quo Sereniſs. Dux RAINVTIVS pater nas Ditiones, & ſignanter Marchionatũ pdictũ obtinuit vſq; in pñs tps. Et iſti oẽs ſingulis annis, qbus Marchionatum tenuerũt, reddidũ annuum ſcutorum 15. millium à Lib. 5. ſol. 10. medio Agẽtiũ, & Procuratorũ ſuorum receperunt de currẽti moneta, non obſtante, quòd redditus Nouarien. ad maiorem ſummam aſcenderint, & quòd moneta ipſa deteriorata in bonitate intrinſeca, videlicet in pondere, & liga, ſcutis aureis augumentum in dies attuliſſet.

Nunc igitur Potentiſſimus Rex Philippus III. Marchionatũ prædictũ redimere volẽs, Gubernatori

natori ſuo Mediolanẽ. ſtatus negotium impoſuit, q oblatis 225. millib. ſcutis in rõnem ſol. 110 tm ꝑ ſingulo ſcuto Sereniſs. D. Ducẽ Rainutium ad retrouenditionẽ faciendã interpellauit, & pecuniã depoſuit. Procurator verò ipſius D. Ducis nonnullas fecit exceptiones, & ſignanter redemptioni ampliùs locũ non eſſe, cum anni 63. poſt pactũ luendi effluxerint, & triginta ad præſcribẽdũ huic iuri ſufficiãt, & quatenus redẽptioni locus foret, nõ eſſe integrũ depoſitũ; qa ſcuti debebãt eſſe auri in auro, vel ſaltem in moneta æquiualenti; qñquidem reddenda erat pecunia eiuſdem bonitatis intrinſecæ, q̃ currebat tpe Inueſtiturę, & ſi de illa antiqua non reperiretur, ſoluẽ. eſſe de noua ad æſtimationẽ antiquæ, & ſic centũ viginti tres ſolidos pro ſingulo ſcuto. Exceptũ quoq; fuit de non adimplemento contractus ex parte Regij Ducalis Fiſci, eò quòd annuę penſiones ſcutorum 15. millium currentis monetæ nõ ſufficiebant, ſed redditus Nouariæ integri dimittendi erãt, etiam ſi dictam ſummam exceſſerint, & quòd omni in caſu ſolui debuiſſent ſcuti annui 15. mille cum ſuo augumento cauſato ab inferiorum monetarum deterioratione, ab ipſo etiam Regio Fiſco procedente.

Aduerſus verò huiuſmodi exceptiones, & Sereniſs. Ducis prætenſiones replicatum fuit per Regios Fiſcales; Procurator verò Sereniſs. terminũ petijt ad probandũ incũbentia, quo denegato, proceſſum fuit ſtatim ad ſñiam, declarãdo retrouenditionem pro facta haberi, & Nuntium ad dictam Ciuitatẽ, & Marchionatus iura, concedendo; à qua fuit appellatum, & de nullitate dictum ad Reg. Catholicã Maieſtatẽ. His peractis, miſſus ego fui à Sereniſs. D. Duce Mediolanum, cõque rẽdi cauſa de hm̃oi propera minis, & (vt arbitrabatur) iniuſta ſñia, nè pendente appellatione aliqd innouaretur vlteriùs, cumq; Regios illos Officiales, qui ſñiam tulerant extraiudicialiter pluſ quã ſemel allocutus fuiſſem, merita cauſæ pertractando, infraſcripta tandẽ motiua ab Ill. Magiſtratu ordinario pro ſententiæ ſuæ iuſtificatione mihi fuerunt exhibita.

Dicitur primò actum fuiſſe inter contrahentes de nummis aureis ſub certa ęſtimatione librarũ quinque, & ſolidorum decem pro ſingulo, idq̀ue colligi ex eo, quòd dum ex redditibus Ciuitatis Nouariæ non percipiebantur aurei quindecim mille, pro ſupplemento aſſignati fuerunt aurei 2655. exigendi ſuper datio Mercantiæ, expreſſum q́; fuiſſe ad rationẽ librarum quinq; cum dimidia: ſupplemẽtum autem non niſi ex pecunijs eiuſdẽ qualitatis, & ęſtimationis fieri poſſe, ideo cenſeri actum, & eſtimatum fuiſſe inter partes aureum numum in libr. quinq; & ſolid. decem.

Secundò hoc comprobari cõtenditur ex libris Cameræ illius temporis, quibus taxatus fuit ille redditus in libris 82500. quę cõſtituunt ſummã aureorum 15. mill. ad dictam rõnem libr. quinq; & ſolidorum decem pro ſingulo aureo, & hæſitari non debere, quin hiſce libris ſtandum ſit; præſertim in hoc caſu, in quo tractatur de interpretatione, ſeu declaratione voluntatis dubiæ, cum ipſamet ſubſequuta obſeruantia omnium optima interpres ſit, vt in ſpecie Menoch. conſil. 49. num. 20. Surd. conſ. 335. nu. 26.

Tertiò, quòd quamuis aliqui dixerint, taxationẽ nõ ſtare loco eſtimationis, ſed demonſtrationis, attamen non eſſe à cõi recedendum, & contrariã ſñiam ſibi locum vẽdicare poſſe, vbi adeſſent ſcuta varij valoris, quod probandum eſſet, & nedũ hoc à Sereniſs. Duce actũ nõ reperitur, quinimo fides Præfecti officij Panigarolarum, in quo cridę monetarũ referuãtur, atteſtatur, quòd anno 1538. non adfuit ſcutum talis valoris, niſi in menſe Decembris, quo fuit auctum à ſoldis centum, & ſex, vſq: ad ſolidos centum, & decẽ, & cõtractum noſtrum celebratum fuiſſe eodem anno de menſe Iulio.

Quartò, adducitur ſtatutum, ſeu decretũ dominij anni 1386. confirmatum à Comite Virtutũ, quòd ſpectari non debeat augumentum monetarum, ſed ſtandum ſit valori, qui ſuberat tempore contractus, vel cuiuſpiã alterius diſpoſitionis, de quo meminit Curt. iun. in rep. l. cum quid, nu. 22. ff. ſi cer. pet. ſecundùm quod decretum fuit in Hiſpanijs pronunciatum à ſupremo Italię Conſilio contra Illuſtriſs. Leyuas, qui eadẽ ratione prętendebãt augmentum ducatorum largorum annui redditus ab Imperatore donati tempore fœderis Bononienſis ſibi deberi, confirmato voto Magiſtratus ordinarij in ea cauſa edito, licèt ipſi eſſent forenſes, & non ſubditi huic Dominio, qa quicquid Bart. cenſuit in l. cunctos populos, nu. 41. ad fin. & nu. 42. C. de ſumm. Trinit. Doct. iuiſ ſe communiter in contrariã ſententiã, quod ſpectãda ſint ſtatuta locorum in quibus ſunt bona, ſiue in rẽ concepta ſint, ſiue in perſonam, Brun. ſuper ſtat. fœm. excl. art 6. q. 20. Curt. iun. conſil. 5. ſub num. 42. latè Gozadin. conſ. 49. & Ioſeph. Ludou. deciſ. 76.

Quintò non opitulari, quòd Sereniſs. iſti Principes, qui primo inueſtito ſucceſſerunt, ignari eſſent tenoris inueſtituræ, & rãquã abſentes igno rarent augmentum monetarum in hoc ſtatu, cũ talis ignorantia cadere nõ potuerit in primo inueſtito, nec ẽt in ſecundo, qui Marchionatũ ſibi reſtitui obtinuit anno 1556. Probabilemq; non eſſe ignorantiam abſentium, quando tractatur, de re notabilis momenti, & habent agentes in partibus, Roman. in cõſ. 481. in ſpecie iſta, Surd. in dicto conſ. 335. nu. 50. & 59. & ibi fuiſſe iudicatum in dicta cauſa Leyuarum, in qua hæc eadem exceptio proponebatur.

Poſtremò Præfectos Cecchę retuliſſe bonitatem intrinſecã monetar ũhodiernã in hoc ſtatu antiqua

tiqua longè meliorē eſſe,quicquid ſit cōis * opinio de qua teſtatur Didac.c.7.§. vnico in 3.concluſ.ſiquidem non ſeruatur Mediolani. vti, etiā teſtatur Boſſ.de monet.nu.4.

Cæterùm his non obſtantibus, rectè militaſſe videntur memoratæ Sereniſs. Ducis exceptiones,& propterea malè fuiſſe contra Celſir. ſuam iudicatum; declarando retrouenditionem haberi pro facta, & Nuncium petitum conecdendo

1 vt ſupra. † Etenim quod ad præſcriptionem attinet contra pactum de retrouendendo, & quandocumq:,& in perpetuum,ſtat magis cōmunis * opin. vt apparet ex traditis per Didac. Couaru. li.1.varia.reſolu.c.9.num.1.verſ. egregia tamē, Ceph.conſ.43.num.12.in 1. Menoch. conſi.43. num.22.23.conſi.201.num.85.& conſi.962.nume.38.& Cagno.in l.2.num.78.C.de reſcinden. vendit.

2 Verùm ſi ius luendi duraret, militaret certè exceptio non integri depoſiti, cum ſactum fuerit de moneta currenti tempore ſolutionis,nullo habito reſpectu ad qualitatem currentis tempore contractus, & tamen abſolutum eſt, nedum in huiuſmodi pactis de retrouendendo, ſed in omnibus contractibus, attendi debere tempus contractus, non ſolutionis, in qualitate monetarum reddenda l.cum quid vbi Scribentes omnes, & maximè Alexand.num.16.verſ.limita illud Parpal.num.27.conclu. 5. Curt.In 3. euident. & in 1 quæſt.& Alciat.ad fin.ſi cer.pet. Eſt etiam tex. in cap.cum Canonicis,& c.cum olim de cenſi.& vtrobiq; tradunt communiter * Scriben. Bart.& alij in l. Paulus de ſolut. Abb. conſ. 56. per tot. lib.2.Boer. deciſ.327. num.7.& 11.Brun. in tracta.de augum.concluſ.vlt.verſ.his præmiſſis,vbi reg. firmat, & multos adducit concordan. ac de communi atteſtatur,& declarat. 1.6. & 7.Corn. conſ. 109. viſo puncto in princip.lib. 4.Signor. conſ.24.quæſtio talis eſt, Bertran.conſi.312. colum.1.lib.1. & conſi.321.in fi.li.3.Capr. conſil. 29.num.9.Afflict.deciſ. 394.Rub.Alexan. conſ. 17.per tot. & conſ. 148. num.4.Tiraquel. de retract. lignagg. §.1. glo.18. num.26.27.vbi hanc communem Legiſtarum, & Canoniſtarum aſſerit; quod etiam affirmat Ceph. conſi. 31. num. 8.9.& ſeq.Calca.conſi.15.num.41.cum ſeqq.inquiens, quòd aliter fieret contra naturam, & rationem propter quam fuit moneta inuenta, vt ſcilicet homines in neceſſitatibus ſuis cum his; cum quibus habebant contrahere, ſe gerere poſſent æqualiter; ſi enim poſſet fieri ſolutio in alia moneta, non eiuſdem bonitatis, vel perfectionis, quàm quæ erat tempore contractus, & cogitatio, & promiſſio contrahentium, iam ipſi remanerent defraudati cogitationibus ſuis, quod non eſt dicendum l. cum aurum de aur. & argen. leg. cum alijs per eum adductis, Crauet. conſil.49.num.6.Miſinger. obſeruat. 1. & 16. centur. 4.dicit nedum communem, ſed veriorem,& iuri atque æquitati magis conformem, & ſecundùm eam in imperiali Camera bis iudicatum; & Doctiſs. Soc. iun. conſ. 145.nu.94.lib.1. & conſ.101.num.1.cum ſeqq. lib.3. pulchrè Bologn.conſ.11.nu. 45. cum plurib. ſeqq. Purpur.conſ.179. & conſ.522.nu.33. cum ſeqq.Menoc. conſ.97.nu.150.& conſ.138. nu. 6.7.& 19.20. Didac. de ver.numiſm. colla. cap.7.§.vnico,verſ.3.concluſio,vbi alios refert, & in verſ. contrarium hoc maximè procedere affirmat, vbi cum mutatione valoris intrinſeci cōcurrit etiam mutatio valoris, & precij extrinſeci, vt in caſu noſtto; in quo deterioratis monetis inferioribus, auctum fuit precium argenti puri, & auri, vt in ſextò pmiſſo.Surd.conſ.220. nu.3. verſ.non tamen,& ſeq.plenè in conſ.368. nu.7.8.9. & 17. & conſ.397. n.14.17.conſ.406. per tot. & ſignāter nu.3.6.cum ſeq. & conſ.438. nu.7. Natt.conſ.302. & conſ. 454. Gabr. tit. de ſolut.concl.1.cū multis concor. Viui.concl.184. Gail. lib.2.obſer.73. Borgni.deciſ.16. num.42. alios plures adducens, Budel. in tract. de mone. & re numiſm. c.2. nu. 16. vbi poſt Regnau. inquit communem opinionem hanc vſque adeò attendendam fore, vt quamuis nihil dictum ſit, tacitè tamen inter contrahentes actum cenſeatur,& hoc conſiſtere in ratione multùm euidenti, quando id dictat ipſa iuſtitia naturalis. Sola in tracta. de monet. caſu.5.6 7. & 27. Ant.Fab. de var. numiſm. debit. ſolut. cap.3.& 4.per tot. Et ſi aliter diceremus, poſſent tantùm minui monetæ inferiores, vt læſio creditoris vltra dimidiam excederet, quod maximam iniquitatem cauſaret, vt conſiderat Abb. in conſil. 56. colum.2.verſic. præterea; & præſertim in caſu noſtro, ſi pactum redimendi duraret perpetuò. Sequeretur etiam aliud inconueniens, quòd certum dici non poſſet in obligatione deductum, propter quotidianas mutationes monetarum ſatis notas, quod animaduertit Signo. d.conſil.74.num.26.

3 Et in proprijs terminis noſtris pacti de retrouendendo, quòd reſtituenda ſit pecunia antiqua currens tempore contractus,& ſeù noua ad ęſtimationem illius antiquæ, tradunt Oldr.conſil.249. Aret.conſ.11.Corn.conſ.181.num.70. lib.2.& conſil.321. colum. penult. lib.3.Guid. Pap.quæſt. 493 plures adducens rationes concludentes, Rub.d.conſil.148.per tot.Curt.iun. conſil.14. colum.3. & 4. lib.1. & conſil. 28. Tiraq. de retract. conſang. §.1. gloſſ. 18. num.26. & ſeq. Crau.conſil.47. num. 6. Soc. iun.d.conſil.145. num. 94. Bologn. d.conſil.11. num.37. & 45. cum ſequentib. Coraſ. li. miſcel. cap.14. num. 5. Decia.conſ.87. nume.10.lib.2. Anguiſ. conſ.37. lib.2. Menoc.conſil.258. nu.10.Cagn. in l.2.nu.216.verſ. non tamen, & nu.217.C.de

pact. inter empt. & vend. vbi ſic iudicatum refert iuxta conſilium ab eius Patre redditum, & comprobatum ab omnibus legum verticibus, qui tunc in Taurinenſi Gymnaſio florebant, & pluries quoque in Ciuitate Vercellarum deciſum fuiſſe, non obſtante ſtatuto prohibente creditorem poſſe petere, vel exigere à debitore valimenium, ſeu melioramentum monetæ.

4 Et ampliatur, etiam ſi conuentum fuiſſet ſolui poſſe de moneta currenti, nam intelligendum eſt de currenti tempore contractus, Corn. d. conſil. 181. num. 70. lib. 2. & conſil. 321. column. vlt. lib. 3. Curt. iun. conſil. 24. num. 4. Brun. d. tracta. limit. 8. ad fin. verſ. ſi autem dictum fuerit, Sol. d. tract. cap. 29. & Budell. vbi ſupra li. 2. c. 14.

5 Quinetiam ampliatur, vbi conuentum fuiſſet ſolui poſſe de moneta currenti tempore ſolutionis, & vſuali, nam operatur tantummodo, vt non teneatur debitor præciſè ſoluere de illa antiqua, quam exceſſiuo forſan precio emere cogeretur, non tamen liberat eum quin ſupplere teneatur defectum valoris intrinſeci diminuti propter monetarum deteriorationem, Brun. d. tract. concl. vlt. declar. 10. & 17. Sola latè d. tract. caſ. 10. vbi multos citat, & præſertim Oldr. conſ. 250. num. 3. verſ. ad ſecundùm, Laud. in tract. de mone. num. 25. Soc. iun. d. conſ. 145. nu. 96. li. 1. Surd. conſ. 220. per tot. & ſignanter num. 6. cum ſeqq. vbi authoritates, & rationes adducit, Budel. d. tract. li. 2. cap. 11.

6 † Et ampliatur tertiò, etiam ſi conuentum fuiſſet de non petendo meliorationem auri, vel argenti, Cagno. d. l. 2. nu. 216. verſ. fortiùs aliquando, C. de pact. inter emp. & vend. quem ſequitur Lancell. Gallia. conſ. 35. in fi. & benè conferunt, quæ de ſimili decreto, vel ſtatuto inferiùs dicentur, cum de ſtatuto ad pactum arguatur l. fin. vbi Doct. C. de fideiuſſo. glo. in l. non ſolùm, §. ſi. de nou. ope. nuncia. & in puncto tradit Surd. d. conſil. 220. num. 7.

Placet deniq; notabilem ſententiam Budel. referre in hac materia, qui in tracta. præd. lib. 2. cap. 2. num. 10. & ſeq. poſt gloſſ. Pariſien. proteſtatur non eſſe ab opin. præcitata recedendum vtì recepta, & veritati conſentanea, æquiore, & benigniore, prima; & maxima, omnium veterum, recentiorum, & medij temporis ſcriptorum, qui vna voce loquendo, repetendo, in tractatibus, & conſilijs ſemper, & indiſtinctè tenuerunt, quòd ſiue debeantur pecuniæ in genere abſtracto quantitatis, puta libræ, ſiue certa ſpecies monetæ, vt mille aurei, debet ſemper attendi bonitas intrinſeca, quæ erat tempore contractus, ſiue alterius cuiuſcunque diſpoſitionis, & quòd cum ſit pluſquam communis, & præiudicata opin. ſuperfluum ſit auctores citare; quos tamen ipſemet Budel. eo loco in magno numero, & rationes quoque vrgentes pro ea, refert, vſque ad num. 20. qui videatur; & notabiliter inquit Ioan. Bologn. in conſ. ſuo 117. num. 37. de naturalibus contractuum eſſe, vt pecunia reddatur in eadem bonitate, qua recepta fuit intrinſeca; quia ea eſt, natura diſſolutionis contractus, vt fiat cum eiſdem qualitatibus retrotraditis, quibus fuit conſtitutus l. ab emptione ff. de pact. l. 1. & 2. C. quando lib. ab emp. diſce, & l. nihil tàm naturale de regu. iur. refert, & ſequitur Gaſp. Bellet. in conſ. impreſſo poſt d. tract. Solæ de mone. num. 26.

7 Nec ommittendum, quòd concluſio ſupra relata de tempore contractus attendendo in ſolutionibus debitorum, procedit etiam in annuis præſtationibus, ſeu penſionibus, quæ ſolui debent de moneta tempore ipſius contractus currente, ſeu de moderna ad æſtimationem antiquæ; ſunt de hoc tex. expreſſi in d. c. olim cauſam, & c. cum canonicis de cenſ. & c. quantò de iureiur. vbi Bal. & Scriben. & ita reſp. Oldr. conſil. 250. Factum tale, ac Panorm. conſil. 59. Colleg. Papienſ. in conſil. poſt tracta. Brun. de augum, impreſſo colum. 7. verſ. & procedit præmiſſa concluſio. concord. citans, & ipſe Brun. declarat. 7. alios referens, Rub. Alexand. d. conſil. 17. num. 1. Crauet. d. conſ. 47. num. 6. Menoch. conſi. 258. num. 10. Natt. conſil. 664. Ceph. conſi. 31. per tot. Gabriel. in ſuis communibus titu. de ſolut. concluſ. 1. nume. 30. Pancir. conſi. 185. num. 20. Surd. conſi. 368. nume. 10. plures alios citans, Budel. d. tracta. lib. 2. cap. 23. & Ant. Fab. præcitato tract. cap. 2. per tot. & cap. 22. vbi Glo. Pariſ. contra ſententiem im

8 probat (præter quàm in ſolutione decimarum, in qua Guid. Pap. ſequitur quæſt. 493.) rationem diuerſitatis concludentem adducens; * & hanc eſſe communnem, * & magìs commu- * nem * ſententiam atteſtantur ſupra relati Doctor. ac etiam nonnulli, qui ab ea recedere tentarunt.

Ex præmiſſis igitur duo neceſſariò conſequuntur, alterum, quòd precium Marchionatus Nouariæ oblatum pro obtinenda retrouenditione integrum non fuit, ſed diminutum in parte, qua monetarum argentearum valor, atque auri ob deteriorationē inferiorum monetarum à die inueſtituræ in hoc tempus, creuit, Alterum verò, quòd annuę pēſiones ſcutorum 15. millium (ſi modo integri redditus Nouariæ debiti non fuiſſent, prout debitos fuiſſe credimus, tenore inueſtituræ attento, & attentis conſultationibus in ſimillimo caſu præclariſſimorum virorum Decia. & Menoc. illius in conſ. 35. lib. 2. iſtius verò in conſ. 201. per tot.) ſoluendæ ſaltem erāt eadem regula, habito ſcilicet reſpectu ad tempus contractus, ita quòd aucto paulatim valore auri, & argenti puri ob deteriorationem prædictam augeri quoque debebat numerus libr.

libr. quæ ab initio ſolui ceperunt; ſolutio namq;
partis debiti non liberauit Regiam Ducalem
Cameram Mediolani à toto, quæ propterea de-
9 bitrix remanet partis non ſolutæ, † cuius ſum-
mam facilè declarare Periti poterunt, qui Magi
ſtri monetales, aliàs Zigoſtratæ nuncupantur,
quibus ſtandum erit d.l.2.C.de pond.& au.illa.
lib.10.Budell.d.tract.lib.1.cap. 26. 27. Facta et-
enim collatione numiſmatum currentium de an
no 1538. cum alijs poſtea cuſſis, & etiam habi-
ta ratione edictorum ſuper monetarum valore
in dies aucto, iudicium ſuum rectè proferēt; imò
iam protulerunt vtſupra.
10 Et quòd ſuppleri debeat quicquid defuit in ſo
lutionibus annuis, ſuadet vrgens ratio, nam ſi
plùs debito ſolutum fuiſſet ob mutationem mo-
netæ, ipſa Regia Camera credente ſe ad tantum
teneri, repetere poſſet Oldr.d. conſ.25. nume.4.
Afflict.deciſ.194.& Sola d.tract.caſ.4. & 48.nu.
7. & cum contrariorum eadem ſit diſciplina l.
1.§.huius autem rei de iuriſdict.omn.iud.debet
quoq; licere creditori petere quod defuit; aliàs
11 claudicaret contractus contra iura vulg. † Iti-
demq; ſi mutata fuiſſet pecuniæ bonitas in me-
liùs, licuiſſet Regiæ Cameræ minorem quantita
tem ſoluere, habito reſpectu ad qualitatem anti
quæ d.c.cum canonicis, & tradit Corn.cōſ. 279.
& 287. lib. 2. Barb.conſ.19.num.3.lib.4. Gabr.
conſ. 164. nu.4. cum concord.& alios referens,
Sol.d.tract.caſ.21. Ergo & è contra ſequuta de-
terioratione, plus ſolui debuit per ſupradicta, &
ita arguit Crau. d. conſ.47.ad ſi.Menoc.d. conſ.
138.nu. 12. verſ.ſecūdò ratio naturalis, & Gab.
loco proximè citato.
12 † Suadetur quoque alia non minus euidentī
ratione, nam cum Inueſtitura loquatur de ſcu-
tis, & de ſcutis aureis, vt in ea legitur, ſi aurei va
lor diminutus fuiſſet, ita quòd libr. quinq; vel
minùs etiam valuiſſet, potuiſſet Regia Camera,
omiſſa librarum ſolutione, tot aureos ſoluere,
tam pro annuis penſionibus, quàm pro recupe-
ratione Nouariæ, & ita creditorem deludere,
quod eſt inconueniens, vt in propoſito con-
13 ſiderat Crau. vbi proximè † quia non debet quis
id velle, cuius contrarium nō eſſet poſtulaturus
l.pen.C.de ſolut.
Et quòd penſiones annuæ in contractibus
promiſſæ ſolui debeant de moneta tempore
contractuum currenti, ſeu de noua ad illius æſti
mationem, iam fuit bis à Locumtenentibus, &
Gubernatoribus ſtatus Mediolani pro Catho
lica Maieſtate deciſum in fauorem Sereniſſimę
Duciſſæ Lotharingiæ, Primò de anno 1546.
die 12. Decembris per Illuſtriſſimum Dominū
Ferrantem Gonzagam, cum voto conſilij ſecre-
ti per hæc verba (& pro futuro tempore, ac ab
ipſis Calend.Ianuarij dicti anni 1545. citra, di-
ctam Illuſtriſſimam Dominam Duciſſam debe-
re conſequi annuatim loco dictorum ſcutorum
22000. libras 121000. imper. in ſcutis, ſeu in
valuta ad rationem ſolid. 110. imper. pro ſcu-
to, donec precium ſcuti erit prout nunc eſt; & ſi
alterabitur augeatur dicta ſumma, vel diminua-
tur ad ratam) & ſubinde de anno 1570. die 19.
Aprilis per Illuſtriſs. Ducem Alburquenſem ha-
bita relatione, & voto Magiſtratus ordinarij or-
dinatum fuit fieri mandatum prædictæ D. Du-
ciſſæ de Lib. 32926 ſolid. 13 den. 6 ex cau-
ſa augumenti ſcutorum ſecuti ſolidorum qua-
tuor pro quolibet ſcuto, videlicet à libris quin-
que cum dimidio ad libr. quinque, & ſolid. qua-
tuordecim.
14 Quamuis igitur ſtet regula, exemplis non eſſe
15 iudicandū l.nemo, C.de ſent.& interloc. † dicit
tamen ibi Bal. ſequenda eſſe exempla magnę au
16 ctoritatis Virorum; † Imò verò Principum iu-
dicia neceſſariò ſequenda eſſe dicit glo. in c.in
cauſis per illum tex.de ſen. & re iud.quod notat
pro limitatione ad d.l.nemo Abb. in cap.afferte
num.1.de præſumpt.& ibidem Fely.ſequitur in
princ.& alia glo.in c.ſi.9.diſt.& in c.ſi. 20.diſtin.
in vet.exempla.
Supereſt nunc acutiſſimis motiuis Ill. Magiſtra
tus appoſitè reſpondere.
Non obſtat igitur primò, quòd ſcuti de quibus
in Inueſtitura fuerint taxati, & æſtimati libr.qn-
que, & ſol. decem pro ſingulo, quia contrarium
in facto legitur; nā dum loquitur de redditu an-
nuo 15.millium ſcutorū, & de luitione Marchio
natus precio ſcut.225.millium, nullam facit mē-
tionem libr.aut ſol.ſed tantummodo in conceſ-
ſione noui feudi redditus annui ſcutorū 2655.
deficientis ab integrandum ſummam dictorum
17 ſcut.15. millium; quod eſt quid ſeparatum, † &
ex ſeparatis non infertur l.inter ſtipulantē, §.ſa-
18 cram de verb.oblig. † ſi enim voluiſſet Impera-
tor Carolus taxare in omnibus ſcutornm valo-
rem, ſciuiſſet vtiq;, aliterq;, & alio modo loqu
tus fuiſſet, & libr.potiùs, quàm ſcutorum mētio-
nem feciſſet l. t. §. ſinautem ad deficientis C. de
cadu.tollen. Taxauit igitur valorem aurei huius
ſummæ tantùm, quia redditum hunc conſigna-
bat ſuper Dacijs Mediolani, qui regulariter locā
tur ad tot libras, non aureos, vt ſcire poſſent cō-
ductores qnātum ſingulo anno ſoluere deberēt,
& Regia Camera eis compenſare teneretur; &
quia re ipſa tunc temporis ſcuti Itali tanti vale-
bant, & expendebātur vtſupra in quarto præſup
poſito; & quādo aliud poſſumus præſumere, vel
coniecturari, nunquam cenſentur contrahentes
ęſtimationē ad effectum emptionis facere, Barb.
d.conſ.19.nu. 13.cum concord.lib.4.
Sed demus(citra veri præiudicium) expræſſionē
illam valoris ſcuti, ad totā diſpoſitionem extēdi
poſſe, non tamen propter hoc æſtimatum fuiſſe
aurum, dicendum eſt, ita vt pro quolibet ſcuto

libr.quinq; cum dimidio ſoluere liceret quotannis pro annuis penſionibus, & demum pro reſti-
19 tutione precij. Etenim veriſſimum eſt non ſacere æſtimationem quaudo plures ſcutorum ſpecies tempore contractus, diuerſique valoris extabant, vt in noſtra ſpecie demonſtratum fuit in quarto præſuppoſito, ſed demonſtrationem tantùm facere, videlicet de quo ſcutorum genere, & valore actum ſit (quod in motiuis pro rei ve-
20 ritate conceditur) † vel quando exprimitur ad demonſtrandum valorem ſcutorum illius temporis, Bart. in l.numis de leg. 3. in l. Paulus in princip. de ſolu. Barb. d.conſ.19.num.13.14.lib.4.Boer.deciſ.327.ſub num.10.Tiraq.de retract. lignag.§.1.glo.18.num.28.Didac.pract.qq.cap.28.num.4.verſ.horum autem, Crau. conſ.761.num.7.qui notabiliter loquitur Bologn. d.conſ.11.num.42.46.48.49.& 54.Curt. iun. in l.cum quid num.24. Alciat. conſ. 155. in fin. & 586. Ceph.conſ.31.num.6. & 12.verſ. nec eſt verum l.1. Surd. d.conſ.368.num.11.cum pluribus ſequẽtibus, Bertaz.in tract.clauſul.30.clau. glo.9.
21 † Et eſt ſciendum, quòd in dubio demonſtrationis potiùs gratia, quàm æſtimationis expræſſum valorem aurei tenendum eſt, quia ſic lex præſumit, vt per Barb. loco ſupracitato, & Sol. d.tract.caſ.40.& in fine, & caſ.43. per tot. & ſignanter in fin. & Ant. Fab. præalleg. tractat. in compen. concluſ. 10. quod etiam in eo tracta. cap.2.verſ.demonſtrationis, & hoc tantò magìs procedere aſſerit, vbi diſpoſitio de ſcutis, non de aureis loquitur, vt in caſu noſtro, quia de Cameralibus intelligi potuiſſet breuioribus cæteris, niſi valor expreſſus fuiſſet. Concludendum eſt, itaque expræſſionem valoris ſcutorum in Cęſareo diplomate demonſtrare ſcutos Italos boni auri, & iuſti ponderis, qui tunc tanti valebant ad differentiam ſcutorum à Sole, qui pluris æſtimabantur, & aliorum Italorum in pondere, vel liga deficientium (quorum mẽtionem fecit Marchio Vaſtì in ſuo edicto vtſupra in quarto præſuppoſito) qui minus valebant, ad ratam, ac etiam ſcutorum Cameralium, de quibus meminit Sola præcitatus, & Regij Fiſcales Mediolani, negocio hoc pendente, profitebatur.

Nec officit fides Præfecti officij Panigarolarum atteſtantis, quòd anno 1538. non aderant ſcuti valoris libr. quinque, & ſolid. decem, niſi in menſe Decembris, quo auctus ſult ad eam ſummam; fundat enim hanc ſuam aſſertionem ſuper edicto Franciſci Sfortiæ, qui limitabat valorem aurei ad libras quinque, & ſolidos ſex, & emanarat anno 1534. At in memorato ſubſequẽti edicto Marchionis Vaſti anni 1538. in præfatione legitur, quòd aureorum, & aliarum monetarum valor vltra modum creuerat, quem cohercere intendebat, & ad dictam ſummam librarum quinque, & ſolidorum ſex reducere; ſed nihilominùs permittebat ad certum tempus adhuc expendi pro dictis libris quinque cum dimidio, vndè apparet fidem dicti Præfecti pẽdere ab edicto Ducali memorato, quod nõ obſeruabatur, ſtante augumento in dies ſubſequuto, & ad ſummam prædictam peruento; & conſequenter non probat id ad quod allegatur, quia de verificato in oppoſitum conſtat.

Sed quid alia probatione indigemus? ſi Carolus Quintus in Inueſtitura iſta, exprimendo ſcutorum valorem in dicto ſupplemento ſcutorum 2655. ſummam librarum quinque, & ſolidorum decem pronunciat? ſignum manifeſtum, quòd talem curſum, & valorem tunc temporis obtinebant: quod clariùs etiam apparet ex calculo reddituum Nouarienſium illius temporis, qui iuncti cum ſupplemento prędicto, & calculati in rationem dictarum librarum, & ſolidorum decem conſtituebant integram ſummam ſcutorum quindecim millium, vt ex ipſiſmet libris Cameralibus exhibitis conſtat; vndè retorquetur, quod ex dictis libris in motiuo deducitur; probant enim valorem ſcutorum tempore Inueſtituræ, qui exaduersò negatur; vndè ſequitur, quòd cum alij quoque ſcuti diuerſi valoris extiterint, demonſtrationis cauſa valorem illum Cæſar expreſſerit, non æſtimationis, & ſic ad demonſtrandos aureos Italos boni auri, & iuſti ponderis tanti eo tempore valentes, ad aliorum memoratorum ſcutorum differentiam.

22 Concedamus modo, ſinè veritatis præiudicio, taxationis, & æſtimationis gratia actum fuiſſe; certè intelligendum eſſet de lib. & ſol. eiuſdem bonitatis, & qualitatis, quæ tempore Inueſtituræ extabant, adeo quòd de modernis deprauatis ſoluiſſe non ſufficit, niſi tantò maior quantitas ſoluta fuerit, Laud. in tract. de mone. colum. pen. verſ. quid autem ſi pecunia ſub nu. 19.30. Soc. conſ. 292. per tot. lib.2. Brun. d. tract. limit. 8. q. 3. Alcia. d.l.cum quid ad fi. & conſ. 155. in princ.
* atq; conſ.586. de communi * atteſtans, Parpal in ea.l.cum quid nu.27. Purpur. conſ.179. nu.3. & conſ.522.nu.36. Ceph pulchrè d.conſ.31.num. 9.10.& 12.verſ. nec verum, & ſeq. dicens quòd ſi aliter diceremus, minùs ſolueretur, quàm fuiſſet promiſſum, & eſſet contra naturalem æquitatem, atque abſurdiſſimum, Bologn. d.conſ.11. num.53.54. Didac. de colla. vet. numiſm. cap.7. §.vni.conclu.7. Natt. conſ.454. num. 6. Surd. d. conſ.368. num.1. vbi inquit tot lib. ſoluendas eſſe, quot ſufficiant ad emendos aureos ęſtimatos, & concord. citat, & conſ 406. per tot. Theſaur. deciſ. 174. num. 6. verſ. aduerte, vbi de magis cõmuni, & de Senatus Taurin. deciſ. fidẽ facit. Sola in conſtit. Pedemon. tit. de pac. inter empt. & vend. glo. vnic. num. 77. & d. tract. de monet. caſ. 28. num. 23.24. & caſ. 43. & latiſſimè Gaſp.

Bellet.

Bellet. præcitato conſ.poſt hunc tract. impreſſo
num.15.16.Ant.Fab.d.tract.cap.2.in fi.cap.4.&
6.& 7. per tot.vbi Moli.contrariũ ſentientẽ latè
improbat,& c.11.verſ.ego verò, rectè inquiens
eundem numerum non facere eandem æſtima-
23 tionem, & bonitatem. † Et eſt optima ratio,
quia non videntur contrahentes cogitare de fu-
tura monetarum mutatione, & deterioratione,
vt in ptopoſito conſiderat Guido. Pap. d. deciſ.
493. Rub. d.conſi. 17. colum. 2. verſ. verumta-
men. Nec veriſimile eſt voluiſſe ſe ſubijcere tali
periculo, vt ait Calcan. conſi. 15. nume. 15. &
poſt eum Surd. d. conſ. 368.num.28.& Sol. vbi
ſupra caſ.19.num.34. Nec diuinare potuiſſe de
futura mutatione, & deterioratione monetarũ,
vt per eos.

Neq; negocium faciunt in caſu noſtro illa ver-
ba Inueſtituræ iu pacto luendi (ſoluendo pro
vna vice tantùm precium ad rationem quinde-
cim de capitali pro ſingulo de redditu) & quòd
redditus huc vſque ſolutus, & receptus fuerit ad
rationem prædictam librarum quinq;, & ſolid.
decem, quaſi debeat quoque precium reſtituen-
dum æquiualere, & eadem norma regulari; Nã
ex ſubſequentibus verbis eiuſdem inueſtituræ
de contraria intentione apparet, dum ſubiungit
Imperator (quod facit ſummam ſcutorum 225
millium) voluit namque precium aſcendere
ad tot ſcutos, quot re vera receperat, & in
præcedentibus expreſſerat; & ſi mentionem hic
fecit de redditu, ideò fecit, quia enixa mens
eius fuit, vt redditus ipſe eſſet ſcutorum quin-
decim mille durante eadem inueſtitura, vt iam
expreſſim declarauerat, ſupplendo etiam defe-
ctum redditum Nouarienſium in tot datijs Me-
diolani, quot deficiebant ad ſummam ſcutorum
prædictorum. Quòd ſi minus fuit ſolutum, tan-
tùm abeſt, vt precium minuere poſſit, quòd id
potiùs ſoluendum venit, quod in annuis reddi-
24 tibus defuit vtſupra latè demonſtrauimus. †
Cum ergò de mente conſtet, debent verba con-
trahentium ſecundùm illam intelligi, Bal.in l.fi.
25 C.quæ res pigno. † Nec non ſecundùm ius com
mune, Bart.in l.hæredes mei, §.cum ita, ff. ad Tre
Trebell. in l.iuſiurandi, §.ſi liber. de oper. liber.
26 Gozad.conſil.74.num.9.10. † Ac etiam ſecun-
dùm naturam cõtractus, & ſubiectam materiam
l.ſi vno in princip.& ibi Bart. ff.loca.& in authẽ.
ingreſſi q.2. verſ. illud teneas, C. de ſacroſanct.
27 Eccl.Bal.in rub; quæſt.9. C.de contrah.empt. †
Et idem Bal.in l.2. C. commo.vbi ait verba po-
tiùs deſeruire naturę contractus, quam naturam
verbis. In caſu autem noſtro, vltra mentem ex-
preſſam, ius commune, contractus natura; & ſub.
iecta materia ſuadent, vt retroemens integrum
precium acceptum reſtituat, ne cum aliena ia-
ctura locupletetur, vt abundè ſupra viſum fuit,
ergò &c.

Conſil. Lud. Sacc.

Hinc igitur ſequitur apertiſſima reſponſio ad
obiectum librorum Cameræ, in quibus ſcuti
ad libras redacti conſpiciuntur, calculatis ra-
tionibus ad quinque cum dimidio pro ſingulo
ſcuto, quandoquidem de libr. & ſol.tunc cur-
rentibus neceſſariò debent intelligi ex proximè
deductis.

Sed aliter etiam reſponderi tutò poteſt, faten-
do iuſtam fuiſſe deſcriptionem, & calculationẽ
prædictam, ex quo tanti tunc temporis ſcuti va-
lebant, vt ad oculum demonſtratum fuit. Error
autem fuit non augere in libris ipſis numerum
libr.aucto ſcuti valore, & minùs debito ſoluere;
quod an præiudicium Sereniſſimis pro tempore
Marchionibus Nouarię attulerit irreparabile in-
feriùs loco ſuo diſcutietur.

28 Nec deniq; alienum à veritate eſt aſſerere de-
ſcriptionem memoratam per Miniſtros imperia
les factam abſq; conſenſu D. Ducis Petri Aloy-
ſij primi inueſtiti, nullum ipſi, & ſucceſſoribus
præiudicium generare potuiſſe aduerſus tenorẽ
Inueſtituræ de ſcutis loquente, non de libris,
& ſol. per tex.expræſſum in l.exemplo, C.de ꝓ-
bat.vbi libris, & priuatis rationibus fiſci nõ eſſe
ſtandum in præiudicium tertij deciditur, & ibi-
dem glo.1.Bal.& alij not.

Ad ſequens obiectum de præſcriptione tricen-
nali ex ſubſequentibus ſolutionibus ad rationẽ
libr.quinq; cum dimidio pro ſingulo ſcuto reſul
tante, ſic reſpondetur.

Huic præſcriptioni locus eſſe non poteſt, ſiue
præſcribentis perſonam, ſiue eorum cõtra quos
præſcriptum dicitur, ſiue tempus decurſum in-
29 ſpiciamus, † Quoad præſcribentem, qui fuit,
& eſt Rex Catholicus deficit imprimis potiſſi-
mum præſcriptionis requiſitum; nempè bona
fides; debebat enim in ſua officina pecuniaria
Mediolani cudi facere bonam monetam, prout
Principes omnes tenentur, l.1.ff.de contrahen.
empt.l.1.& fin.C.de vet.numiſm.poteſt.lib. 11.
nam aliàs peccât mortaliter c.quantò vbi Scrib.
30 omnes de iureiuran. † Bonitas autem pecuniæ,
quæ mutari non debet (vltra formam) conſiſtit
in pondere, & liga, d.l.1. Laud.d.tract, de mone.
quæſt.10.& 14.Brun.d.tract.de augum. concluſ.
vlt.verſ. ex præmiſſis ellicitur, & limit.8.num.6.
verſ.tertiò quæro; Signor. conſi.74.nume. 26.
Curt.in d.l.cum quid in 3.euiden. Couar.de ve
te.numiſ.colla.cap.7.§.vni.concluſ.3.Surd.con-
ſil.335.num.34.& conſil.368.nu.10. Ceph.con-
ſil.31. nu.12. verſ.& iſtud. Miſing.centur.4.ob-
ſer.1.Io.Budel. de re numa. in princip. Budel.d.
tract. lib. 1. cap.7. & lib. 2. cap. 1. num. 11. &
31 cap.2.num.19.verſ. Idcirco. † Et adeò prohibi-
tum eſt Principibus pecuniam deteriorare, vt ſi
propter bellum, vel aliam vrgentem neceſſita-
tem id faciant, tenentur ſubditis ſuis damnum
reſarcire ſuo tempore, vt per Hoſtien. in titu. de

cenſ.§. ex quibus in princ.Iſern.in titu. quæ ſint
Reg.nu.21.& ibidem Afflict.in ver. monetę nu.
4.5. Doct.in d.c. quantò Budel.d. tract.li.2.c.1.
num.8.11.12.alios citans; Et ſanè ſi aliter dice
remus,ſequeretur maximum abſurdum, nempè
Principes facilè,& impunè poſſe creditores ſuos
deludere, & eorum creditis ſraudare, monetas
deterioris ligæ, atq; leuioris ponderis imprimi
faciendo;ideò rectè ſancitum fuit per Summum
Pontificem in d.c.quantò eos teneri probas om
nino cudi facere,& aliter peccare.

Sed in vtroque deteriorata reperitur pecunia
Mediolanenſis à tempore Inueſtituræ Nouariæ
citra, vt ex ſupra relatis experimentis Peritorũ
liquet, & ex nouis fiendis, ſi opus erit, liquere
32 poterit. † Ergo ſi culpa, & mala fide ipſius Re-
gis, vel eius Agentium ſoluta fuit pecunia dete-
riorata per quodcumque tempus,non fuit indu-
cta præſcriptio, ita in terminis reſpondet Aret.
conſil.112.columu.2.verſ.item præmittendum,
vbi allegat Hoſtien.& communem* Doctor. ſen
tentiam Rub.d.conſ.17.ad fin.poſt Zabarell.An
char.& Imol. quos refert, & conſil.75. nume.2.
Lauden.in tracta.monetar.num.13.verſ.niſi de-
bitor,Curt.de mone. in fin. Purpur. conſil. 179.
num.7.Natt.conſil.192.ad fin.Brun.d.tract.li.4.
verſ.dicit tamen. Colleg. Papien. nume.4.Boſſ.
de monet.num. 5. & hanc eſſe communem om-
nium ſententiam atteſtatur Gabr.de ſolut.con-
clu.1.num.28.29.& Budel.d.tract.lib.2.cap.24.
& 38.magis communem,& veriorem affirmans
Myſing. centur. 4.obſeruat. 6.Gail.lib.2.obſer-
uat.73.Gabr.conſ.164. num. 5.6. Sola d.tracta.
caſ.12. Surd.conſ.335. nu.13.verſ.3.qui, & nu.
34.verſ.ſecundò reſpondet.

33 Quintetiam ſi Princeps creditor deteriorat
pecuniam, cum ſit in mala fide, non poteſt an-
tiquam meliorem pro ſuo credito petere,licèt
antiquo, quia mala fides ſemper ei nocere de-
ber, vt per Hoſtienſ. & alios in d.cap.quantò
de iureiuran. & Scriben. in clem. 2. de decim.
Rub.d.conſil.17.in fin.& Hieron.Gabr.d. conſi.
165.num.6.

Quo verò ad Dominos Duces Farneſios Mar-
chionatus poſſeſſores, præſcriptionem contra
eos locum habere non potuiſſe tenendum eſt;
nam quod attinet ad primum inueſtitum, vide-
licet Petrum Aloyſium, certum eſt nec cęptam
dici poſſe, quia non conſtat de aliqua muta-
tione valoris ſcutorum eo viuente, imò po-
tiùs,quòd vſque ad annum 1558. quo per edi-
ctum Cardinalis Tridentini auctus fuit in ſolid.
quatuor, videlicet ad libr. quinq;& ſolid. quat-
tuordecim,præſupponendum eſt in eodem præ-
tio libr. quinque, & ſolid. decem perſeueraſſe,
34 † quia quod non mutatur cur ſtare prohibetur?
l.præcipimus in fi.C. de appellat. & ſi de muta-
tione conſtaret, neceſſe etiam foret conſtare,
quòd à deterioratione monetarum in bonitate
intrinſeca proueniſſet, quia ſi ab extrinſeco va-
lore proceſſiſſet, non propterea augenda fuiſſet
penſio prædicta ſcutorum quindecim millium,
quæ ſoluebatur ad rationem libr. quinque cum
35 dimidio, † nam tale augumentum ceſſiſſet com-
modo debitoris; vt admittunt omnes in d.l.cum
quid, & in d. l. Paulus, & alibi paſſim, vt per
Gabr. d. titu. de ſolut. concluſ. 2. cum multis
concordant.

Contra Ducem Octauium immediatum ſucceſ
ſorem minùs præſcriptum dici poteſt, ex pluri-
bus;Et primò quia non cucurrerunt triginta an-
ni à die quo Nouaria cum penſione antedicta ei
36 fuit reſtituta vſq; ad eius mortem,quod tempus
requiritur, vt in contrarijs.

Secundò non conſtat quo tempore cępta fuit
præſcriptio, cum currere incipiat à die quo cæ-
ptũ eſt minùs debito ſolui, ad quod requiritur
augumentum valoris ſcutorum,& à ſola deterio
ratione monetarum proueniẽs, vt probauimus;
& aduertendum, quòd certum tempus probari
deberet, quo præſcriptio cæpta diceretur ad l.
eum notiſſimi,§. in his vbi glo.Bal. Fulg.& om-
nes,C. de præſcript. 30. vel ann. Guid. Pap. q.
406. vbi de communi*, pro qua vidit ſemper iu
dicari,Brun.d.tract.limit.4.verſ.iſta pręſcriptio.
37 Et regulare eſt in quacumq; præſcriptione, vt de
initio conſtet, ad hoc vt tempora rectè com-
putari valeant, Bart. in l.celſus num. 27. 29. de
vſucap.

38 †Tertiò non conſtat de ſcientia D.Ducis,quid
contineret Inueſtitura Paterna, minuſq; quòd
monetæ eſſent deterioratæ, & ob id auctus ſcu-
ti valor;nimirum contra ipſum nulla currere po
tuit præſcriptio,Brun.d.tract.limit.4. verſ. Item
ſecundùm eum,poſt Corne.quem citat Balb.de
præſcript. quæſt. 7. verſ.puto tamen, Curt. iun.
conſi.24.colum.fi.verſ.nec obſtat, Schurf.conſi.
10,Surd.d.conſi.335. num.64. & Budel.d.tract.
lib.2. cap. 24. num. 34.35. vbi de communi.*
39 † Imò præſumitur ignorantia talis deteriora-
tionis,Lauden.d.tract.artic.4.verſ.fateor quòd.
40 † Etiam in ciuibus Principi deterioranti ſub-
ditis, Aret.conſ.112.colum.2. verſ.his breuiter,
quem refert, & ſequitur Surd. vbi proxi. num.
64. Gail. d. obſeruar. 73. concludens præſcri-
ptionem minimè objici poſſe recipienti mi-
nùs debito ob talem deteriorationem, ſi eam
ignorauit.
41 Et omni in caſu negari non poſſet reſtitutio ad-
uersùs talem præſcriptionem, ſi cucurriſſe dici
poſſet; quoniam ex facti ignorantia datur regu-
lariter in integrum reſtitutio,Bart.in l.1.§.ſi quis
de iti.actuq; priu.& eſt communiter* receptum,
vt per D.Odd.in ſuo tract.de reſtitu. in integ.q.
8.art.9.verſ. contrariũ vbi per multos refert de
communiq; atteſtatur.

42 Nec

42 Nec omittendum quòd huiuſmodi beneficium
reſtitutionis ad heredes quoq; ipſius Ducis Octa
uij tranſiuiſſet. l. non ſolùm, de reſtit. in integ. &
ibi glo. Bart. & Doct. tradit latè D. Odd. d. tract.
43 q. 50. artic. 1. num. 3. verſ. ſed contra, † & in pun-
cto, quòd detur reſtitutio aduersùs præſcriptio-
nem decurſam ex receptione monetarum dete-
rioratarum, docet Roma. conſ. 123. nu. 5. verſ.
vlt. dici poteſt, & Colleg. Papien. in conſil. poſt
* dictum tract. Brun. nu. 4. & 10. de communi *
atteſtans.
44 Quartò, ſi etiam ſciuiſſet Dux Octauius mone-
tarum deteriorationẽ, non tamen ſequitur eum
ſciuiſſe ſibi plus deberi, quàm patri ſuo ſolutum
fuerat; quia potiùs paternis libris credere de-
buit, quibus ſolutiones vniformes tot librarum
deſcriptæ ſingulis annis repetiebãtur, vt in pro-
poſito conſiderat Aret. d. conſ. 112. col. 2. verſ.
his breuiter, cum in illius locum, & ius ſucceſſiſ-
45 ſet, † quod iuſtam ignorandi cauſam ttibuit, vt
per eum per reg. l. qui in alterius, de reg. iur. cum
46 vulg. † & ſcribit quoque in terminis Signo. d.
47 conſ. 74. nu. 26. verſic. item vt clariùs. † ſubdens,
quòd ſi aliter diceremus, ſequeretur creditorem
minùs debito ſcienter recipiẽtem donare, quod
abſurdum eſt, & iuris præſumptioni repugnans,
l. ſi cum aurum de ſolut. & in proprijs etiam ter-
minis dicit Purpur. in conſ. 179. num. 7. & con-
ſil. 522. num. 43. 44.
48 Quintò non defuerunt etiam, qui contrà ſcien-
ter recipiẽtem pecuniam deterioratam præſcri-
ptionem non currere tenuerunt, & quidem in-
ter noſtrates primarij, inter quos Bart. in l. ſi
priùs num. 3. & in l. qui vſumfructũ, verſ. quam
legem nota. ff. quemad. vſu. amitt. & ibidem Bal.
Albe. & alij. Aret. d. conſ. 112. col. 2. verſ. requi-
ritur etiam, allegans glo. in d. §. in his. Signo.
d. conſ. 74. num. 12. cum ſeqq. Bertr. conſ. 261.
col. fi. verſ. quod ſaltèm procedit, lib. 1. in anti-
quis, Purpur. in l. cum quid, col. pen. verſ. & etiã
ſcienter. ſi cer. pet. in conſ. 522. num. 43. verſic,
* nec obſtat, vbi de cõmuni * fidem facit, & Surd.
conſil. 224. num. 17. verſ. ſecundò reſpondeo,
& ſequenti.
49 Sextò, aduertendum eſt, quòd Sereniſs. Dux
Octauius nunquam perſonaliter recepit annuas
ſolutiones, nec eius Procuratores receperunt cũ
ſpeciali mandato, per quod facultas data cui-
quam fuerit minùs debito recipiendi, aut pecu-
niam deteriorem, ſed cum generalibus manda-
tis ad recipiendum, & finem faciendum. Vndè
non potuerunt ipſi Procuratores Domino præ-
iudicare per tex. in l. quod vulgo. ff. pro empt. &
in l. fi. ff. pro ſuo. Alex. conſ. 84. nu. 5. & ibi Nat.
in addi. in ver. officiales. lib. 1. atq; in conſ. 136.
num. 10. verſ. nec adhuc ſufficiat, eod. lib. & ibi-
dem Nat. in ver. patientia, & idem Alex. con-
ſil. 39. colum. 4. in princ. lib. 6. Rui. conſ. 45. col.
fin. lib. 4. & in proprijs terminis tradit Surd. d.
conſil. 335. num. 4.
50 Septimò, & vltimò non eſt prætereundũ, quòd
cum exceptio præſcriptionis ſit iniquiſſimum iu-
ris præſidium, vt inquit Imperator in authen. vt
Eccleſia Romana, tribuatq; materiam locuple-
tandi cum aliena iactura contra reg. locupletari,
de reg. iur. in 6. & l. nam natura. ff. de condit. in-
deb. vt inquit Soc. conſ. 86. num. 10. lib. 1. Marſ.
ſing. 370. in fi. Cra. conſ. 201. num. 37. 38. Soci.
iun. conſ. 145. nu. 26. lib. 1. minimè credendum
eſt Potentiſſimum Monarcam Regem Catholi-
cum hoc odioſo remedio contra Deditiſſimum
Principem, Parmæ Ducem, vti velle.
Si verò perſonam Sereniſs. Ducis Alexandri
intueamur, multò magis idem concludemus,
quandoquidem cuncta, quæ de Duce Octauio
eius parente dicta ſunt, pro eo etiam militant.
Et vlteriùs conſiderari debet ipſum tẽpore quo
Pater obijt, extitiſſe apud Belgas pro Inuictiſſi-
mo Philippo Secundo Hiſpaniarũ Rege, & Fi-
de Catholica contra hæreticos ſtrenuiſſimè mi-
litans, vt cunctis obuium eſt, vbi paucis poſt an-
51 nis vitam cum morte commutauit. † Vndè col-
ligitur continuata eius abſentia ex cauſa iuſta,
laudabili, & neceſſaria pro Republica Chriſtia-
na, propter quam competijt ei reſtitutio in inte-
grum aduersùs ea omnia, ex quibus præiudiciũ,
& læſionem ſentire potuerit. l. 1. ff. ex quibus cau.
maio. l. & ſi finè, §. fi. de mino. D. Odd. de reſti. in
integ. q. 5. art. 3. nu. 11. & art. 7. num. 50. & q. 6.
52 art. 2. 3. 5. & 6. vbi latiſſimè. † Quod ius reſti-
tutionis ad hæredes quoque, & ſucceſſores traſ-
miſſit, vt ſupra de D. Duce Octauio dictum eſt
53 in tertia reſponſione. † Nec omittendum, quòd
tempus petendæ reſtitutionis, tam ex propria
perſona, quàm ex iure tranſmiſſo, Duci Alexan
dro competens, nõ cucurrit, nec currere potuit,
eadem abſentia militiæ cauſa durante, quia legi-
timè impeditis non currit. l. fi. in fin. C. de temp.
in integr. reſti. & ibi per Doct. & in l. interdum
de mino. D. Odd. d. q. 5. art. 4. in fi.
Circa perſonam D. Ducis Raynutij militant
quoque aduersùs præſcriptionem illa ſeptẽ fun-
damenta, quæ pro D. Duce Octauio deducta
fuere; & vltra ea ſuffragatur etiam vtrique iuſta
abſentia à ſtatu Mediolani, ex quo regimini ſui
54 ſtatus incumbere neceſſe habuerunt; † etenim
valdè occupato in publicis negocijs frequenti-
bus, etiam in propria Patria, datur reſtitutio in
integrum, D. Odd. vbi ſup. q. 7. art. 12. nu. 49. 50.
quò fit, vt ſi qua præſcriptio contra eum curſa
dici poſſet, quod omnino negatur, reſtituendus
omnino foret. Fuit etiam in ætate minori Dux
Raynutius, per quamplures annos poſt Patris
obitum, qui iam annis tantùm vndecim interijt;
plura fecit itinera ex cauſis neceſſarijs, & præ-
ſertim ſuper Triremibus Catholici Regis mili-
tandi

tandi cauſa aduerſus infideles, quæ tantò magis reſtitutionis materiam præberent, ſi ea opus eſſet; ſed re ipſa præſcriptio nulla contra eum cucurrit ex cauſis pro D. Duce Octauio expreſſis, quas non repeto, & alijs proximè relatis.

Deni que attendendum eſt quòd reſpectu precij oblati non poteſt dici præſcriptio aliqua cucurriſſe, ex quo eſt vnicus actus, qui nunc tantũ in eſſe deducitur contra ipſum Sereniſs. Ducem, idcirco ſupradicta omnia procedũt ſolummodo quoad penſiones annuatim ſolutas, quæ cum integrè ſolutæ non fuerint, peti adhuc poſſunt allegata præſcriptione non obſtante. De precio etenim nulla cadit dubitatio præſcriptionis.

Subſequenter nec etiam officit, quòd de declaratione ſaltem opponitur, ex obſeruãtia, & ſubſecutis ſolutionibus, & receptionibus reſultante, ad interpratandum contrahentium mẽtem; nempè quòd de moneta ſenſerint vſuali, & cur-
55 renti tempore ſolutionis. † Nam cum clara ſint verba Iaueſtituræ de ſcutis loquentis, ſiuè æſtimatis, & ad tot libras redactis, ſiue non, obligationem continent ſoluendi, vel tot aureos, vel tot libras currentes tempore dictæ Inueſtituræ, aut tot de nouis ad illarum æſtimationẽ, vtſup. latè demonſtratũ fuit. Idcirco nulla cadere poteſt declaratio, aut interpratatio. l. ſi ſic ſtipulatus, vbi glo. & Doct. omnes, & præſertim Alex. num. 2. cum multis concord. l. ſi mihi, & tibi. §. fi. de verb. oblig. l. ille, aut ille. §. cum in verbis,
56 vbi Bart. de leg. 3. † Et ita in terminis reſpondet Brun. d. tract. de mone. limit. 8. verſic. quod autem, & Surd. conſ. 224. num. 13. verſ. 2. reſpondeo, & ſequenti.

Sed & ſecundò reſpondetur, nullã cadere poſſe in themate noſtro declarationẽ voluntatis contrahentium, quandoquidem viuente Duce Petro Aloyſio non contigit alteratio monetarum, minuſq; debito receptum fuiſſe dici nequit, cũ aurei Itali in eodem valore libr. quinque, & ſol. decem permanſerint, vt ex prædictis liquet, & ex memorata ſententia lata pro Sereniſs. Duciſſa Lotharingiæ de anno 1546. Eo autem defuncto, non poteſt aliqua allegari declaratio, aut interpretatio ex perſona ſuorum deſcendentium, ac deſcendentium Imperatoris Caroli Quinti,
57 cum ipſi non contraxerint. † Enimuero ad eos ſolos ſpectat, qui actum gerũt, proprium animũ patefacere, & declarare. Bart. in l. pro hærede,
58 num. 3. de acquir. hæred. † vbi nec hæredi licere ambiguam authoris mentem declarare affirmat, & in l. ſi quis intẽtione, nu. 3. de iud. & Fuſius in l. inter ſtipulantem. §. ſi ſtichum, nu. 3. 4.
59 de verb. oblig. † Etenim eius eſt interpratari, cuius eſt condere. Spec. in tit. de arbi. §. 7. verſ.
60 ſed nunquid verbum. † Vndè interpratatio ſtatuti pertinet ad ſtatuentes. Bart. in l. omnes populi 3. q. 6. q. princ. de iuſt. & iure, glo. & Card.
61 in Clem. ſæpè in princ. de verb. ſigni. † Interpratatio, & declaratio ſententiæ ad Iudicem, qui eã
62 protulit Bart. in l. veteribus in fi. de pact. † declaratio libelli ad libellantem, d. l. ſi quis intentione ambigua de iud. cum materia.

Quòd ſi non potuerunt hæredes, & ſucceſſores principalium contrahentium declarare, multò minùs iſtorum Agentes, Miniſtri, & Procuratores, qui penſionem annuam ſcutorum 15. millium ſoluerunt, & receperunt reſpectiuè, per ſupradicta.

Subſequens obiectum Decreti Com. Virtutũ editi de anno 1396. optimè quoq; tollitur, quia vltra quòd eſt ſcriptura priuata, & non conſtat notarium aliquem de ea rogatum fuiſſe, nec ab aliquo expletum cum debita facultate, minuſq; publicatum, prout ad validitatẽ nouæ legis hæc omnia requiruntur, ſatis conſtat, ſi validũ etiam, & in forma probanti extitiſſet, iam diu abrogatum, & correctum fuiſſe per nouas Conſtitutiones de anno 1542. Sub Carolo Quinto editas, qui in earum confirmatione, poſt factam mentionem Cõſtitutionum aliorum Principum, qui Dominio Mediolani præfuerunt, quas Decreta nuncupari aſſerebat, & in Senatu diſcuſſas, & examinatas, ac facto earum delectu, varijſq; additis, & in vnum volumen congeſtis, his vtitur verbis (Decernimus omnes conſtitutiones in hoc codice compræhenſas inconcuſsè ſeruari debere, reliquis omnibus antiquaris) & in eiſdẽ conſtitutionibus ſub titulo de publicanis, & vectig. inquit, (per has tamen conſtitutiones non intelligatur derogatum ſtatutis, & ordinibus vectigalium, niſi in quantum præſentibus conſtitu-
63 tionibus contraria eſſent) † per hanc enim exceptionem firmatur regula correctoria in contrarium, l. nam quod liquidè, de pœn. leg. & in hãc ſentẽtiam multotiès venit Senatus Excellentiſs. & in ſpecie de anno 1556. die 15. Aprilis, dum contenderetur an antiquum Decretum, quòd poſſent bona alienata per Cameram quandocũque, & qualitercunque redimi, per has Conſtitutiones ſublatum eſſet, nec ne? Enimuero conſultus à Fiſco, facta priùs relatione in ipſo Senatu per Senatorem Pechium, die 17. Martij euſdem anni; affirmatiuè reſpondit, & traditũ fuit reſponſum Lignano Notario Magiſtratus extra-
64 ordinarij. † Abſolutum eſt autem leges correctas ad cauſarum futurarum deciſionem allegari impunè non poſſe. Bart. in l. omnes Populi nu. 68. de iuſt. & iur. & in l. fi. de fal. vbi Alex. & alij.

Cæterùm ſi in viridi obſeruantia Decretum foret, quod minimè creditur, nihil penitus intentioni Sereniſs. Ducis Parmæ officeret; quia rationem in eo expreſſam videmus, quare meliorationem monetarum conſequi vetat. Nempè quia bonę monetę in ſtatu Mediolani currebãt,
65 ceſſante autem legis ratione, † ceſſat ipſa lex.

l. adi-

l. adigere.§.quamuis de iu.patro. c. cum ceſſan-
te, de appell. Tiraq. plenè in tract. ceſſa. cauſa
par. 1. in vet. ceſſante ratione legis; cum ergò
his noſtris temporibus certiſſimum ſir pecunias
magìs ærofas, & pondere leuiores cudi, quàm
tunc temporis, ac etiam tempore contractus cu-
debantur, vt ab initio ſuppoſuimus, indubita-
tum eſt Decretum iſtud nequaquam caſum no-
ſtrum compræhendere.
Præterea, & tertiò reſpondetur, Decretum lo-
qui de debitore, & creditore, inter quos prohi-
bet augumentum monetarum peti; hic autem
nõ eſt quiſquam debitor, aut creditor, quia cum
Dux Raynutius eſſet Dominus vtilis Nouariæ,
perpetuò infeudatus, non poterat Potentiſſimũ
Regem directum dominum cogere ad redimen
66 dum, licèt in huius facultate eſſet redimere, † nã
debitor eſt à quo inuito exigi poteſt. l. debitor,
de verb. ſign. cum ergo verba legis non conue-
niant, nec legis diſpoſitio locum habere poteſt,
67 † ſed remanet caſus omiſſus in diſpoſitione iu-
ris communis. l. commodiſſimè de lib. & poſth.
68 cum vulg. † Et ita in terminis terminãtibus tra-
dit Cagno. d.l.2.nu.217. C.de pac. inter empt.
& vend. in caſu ſimilis ſtatuti vigentis in Ciui-
tate Vercellarum, vbi ita ſæpe iudicatum aſſe-
rit, illo non obſtante, & allegat Curt. ſen. idem
tenentem, & parentem ſuum, qui ita conſuluit,
& iudicari obtinuit, & hos ſequitur Lancellot.
Gallia. præcitato conſ. 35. ad fi.
69 Quartò reſponderi poteſt, Decretum hoc alia
ratione non compræhendere caſum noſtrum, ſi-
quidem prohibet tantùm augumentum mone-
tarum peti, de quo non tractamus; ſed de dimi-
nutione, & de deterioratione. petitur namque
ſupplementum eius, quod defuit in bonitate in-
trinſeca, hoc eſt in pondere, & liga monetarum
70 currentium tempore contractus, † adeo quòd
intelligi debet Decretum in augumento proce-
dente ab extrinſeca bonitate, & precio mone-
tarum aucto, non mutatarum in liga, vel ponde-
re. Qui ſenſus clarior fit ex prædicta ratione in
decreto expreſſa, nempè quia bonæ monetæ cu-
debantur, & tunc temporis currebant; propter
quod rationabilis erat diſpoſitio, quòd creditor
non poſſet augumentum petere, ex quo debito-
tis commodo debebat cedere, ſecundùm Bart.
* in d.l. Paulus, col. 1. cum quo ſtat cõmunis * ſen-
tentia, vt per Gabr. d.tit. de ſolut. concluſ. 2. &
71 ſupra diximus. † Et ita in terminis, vltra Cagn.
loco præcitato, ſimile ſtatutum interpræratur,
Oldr. conſ. 250. ſub num. 12. quod operetur tan-
tùm ſolui poſſe de moneta noua ad æſtimationẽ
antiquæ, & ſequitur Brun. d. tract. declarat. 17.
num. 1. & limit. 6. in fi. Præſertim quando credi-
tor aliàs damnum poteſt ſentire, vt in caſu nſo;
tunc enim ſecũdùm ius commune intelligi dẽt.
Menoch. conſ. 138. nu. 4. poſt ipſum Brun. quem
citat; & benè conferunt quæ ſupra de pacto di-
ximus, in verſ. & ampliatur, & verſ. quinetiam
72 ampliatur, & ſeq. † ſtante quòd de pacto ad le-
gem, & ſtatutum arguitur. l. fi. ad fi. & ibi Bart. &
Bal. C. de fideicom. glo. in rub. C. de Decret. de-
cur. lib. 10. glo. & Bart. in l. non impoſſibile. ff. de
pact. cum vulg.
Quintò ſubiungi poteſt aduersùs Decretum, ſi
de bonitate intrinſeca loqueretur, nõ fuiſſe vſu
receptum, vel ſaltem abrogatum, & correctum,
ex quo prædictas deciſiones contrarias oſtendi-
mus pro Sereniſs. Duciſſa Lotharingiæ, nedum
ab ordinario Ducalium reddituum Magiſtratu
Mediolani, verùm etiam ab ipſis Gubernatori-
bus Mediolanenſis ſtatus, & Conſilio ſecreto
emanatas, quæ proculdubio non emanaſſent, ſi
lex directò contraria viguiſſet, nã inconueniens
eſt dicere tot ſapientiſſimos, & eruditiſſimos Vi-
73 tos id latuiſſe, † cum turpe ſir vni etiam Doctori
ius in quo verſatur ignorare. l. 2. §. Seruius au-
tem Sulpitius. ff. de orig. iur.
Quinimò cum deciſiones memoratæ proceſſe-
rint ab ijs, qui poteſtatem legis cõdendæ, & tol-
lendæ habebant, ideſt generalibus ſtatus Gu-
bernatoribus, concludendum eſt vim legis ha-
74 bere, † quia quod Principi placuit legis habet
vigorem. Inſti. de iu. natu. gen. & ciui. §. ſed &
quod Principi, & l. vnic. §. pen. & fin. C. de Iuſti.
C. confir. vndè eſt, quòd eorum exempla in iu-
75 dicando ſequenda ſunt, vt ſup. diximus. † Sed
& ſola ſcientia, & patiẽtia ipſius Principis inob-
ſeruantiæ memorati Decreti, ſatìs foret ad effe-
ctum, vt non ligaret vlteriùs; etiam contrahen-
tes in ipſo loco, vt per Card. Flor. Imol. & Abb.
in cap. 1. de treg. & pac. quos refert, & ſequitur
Arer. conſ. 11. ſub nu. 5. in terminis valoris mo-
netarum loquens. Subdens non requiri conſue-
tudinem annorum præſcriptionis, ſed vſum cõ-
trarium ſufficere. quod alijs etiam iuribus, &
auctoritatibus confirmat. & præſertim ex Butr.
in cap. quia circa de conſang. & affi. affirmante,
quòd quãdò lex non recipitur ab omnibus ſciẽ-
te ſuperiore, non ligat, quia videtur tacitè eam
tollere, ex quo ſcit cõtrariũ obſeruari, & patit.
Et ſi modernis temporibus in cauſa Leyuarum
ſecùs deciſum fuiſſet, vt exaduersò deducitur,
alia forte ratione ex verbis contractus proce-
dente, euenit; ſed veriùs creditur indeciſam ad-
huc cauſam manere, quia nullibi apparere dici-
tur, de aliqua ſententia lata.
Sextò, & vltimò, ſi reſponſiones omnes ſupra
relatæ ceſſarent, dicimus Decretum nullo modo
officere potuiſſe Dominis Ducibus Farneſijs, vel
Forenſibus, qui nec origine, nec habitatione
ſunt de Dominio Mediolani, licèt Nouariam
poſſederint, c. 2. de conſuet. in 6. Bart. in l. de
quibus, in fi. de leg. Scrib. in l. fi. de iuriſd. omn.
iud. quoniam ratione bonorum tantùm nõ fun-
datur

datur iuriſdictio Principis in Forenſes, vt docet
Alex.conſ.44. num.9. lib.5. vbi concord. citat.
77 & conſ.164. num.3.lib.6. † Benè verũ eſt, quòd
in ordinatorijs iudicij ligatur etiam forenſis le-
gibus loci vbi litigat, ſed non in deciſorijs, quæ
oriuntur, ſecundùm contractus naturam tẽpore
ipſius contractus, & non ex mora. Bart. in l.1.
nu.15.16. C.de Sacroſanct.Eccleſ.& ibi Signo.
num.12.& 50. Bapt. à S. Seuer. nu.107. & 111.
Bero.conſ.26.in fi.lib.2.& Crau.conſ.201.n.10.
78 † Et eſt rationabilis deciſio; quia nec poſſet Fo-
renſis iuuari tali Decreto in caſu contrario, ideſt
in debitorum ſolutione, vel ſi vellet à Mediola-
nenſi rem venditam cum pacto luendi, redime-
re Caſtr. in l. omnes populi, in fi. de iuſt. & iur.
Ruin. conſ.200.nu.12.lib.2. cũ multis concord.
Cum ergo tractetur in noſtra ſpecie de deciſo-
rijs, vt notum eſt, proculdubio ceſſat Decreti
obiectum.
79 Ad vltimum de conſuetudine, cuius meminit
Boſſ. in tit. de monetis, nu. 4. multiplex quoq;
dari poteſt reſponſio.
Et prima ſit, quòd loquitur Boſſi. in penſionib.
emphiteoticis, in quibus ita ſeruari aſſerit, & ita
iudicatum fuiſſe, prout audiuit, per ordinationẽ
factam in Conſilio ſecretiori in fauorem Equi-
tis Caualioni contra Eccleſiam Maiorem Me-
diolani; ſed à debito procedente ex hac cauſa,
non poteſt ſumi argumẽtum generale ad omnes
80 obligationes, quia diuerſa militat ratio, † Nam
in vera, & propria emphiteoſi, quid modicum
ſoluitur in recognitionem directi Dominij, vt
per Iaſ.in l.2.in 1.euiden. C.de iu.emphi. Alex.
conſ.112.nu.6.7. lib.1. Clar. in §. emphiteoſis,
81 q.1.verſ. & aduerte, & verſ. ſed pone, † & in re
modica non eſt conſiderabile augumentum, vel
diminutio.l.ſcio de in integ. reſti. Corſ.in tract.
82 de mini.per tot. † Præterea in contractu emphi-
teotico regulariter damnum, & vtilitas contin-
gens ad emphiteotã ſpectat, niſi tota res pereat,
* ſecundum cõem * opin. Abb. in c.potuit, nu.16.
extra de loca. Iaſ. in d.l.1. num.77. Clar. d.q.1.
verſ. Quæro etiam, quæ concluſio licèt tractet
de re emphiteotica, videtur tamen in penſione
quoque locum habere, quæ illius loco ſubroga-
83 tur, † cum ſubrogatum ſapiat naturam eius in
cuius locum ſubrogatur. l. ſi eum. §. qui iniuria-
rum.ff.ſi quis caut.l.Imperator.§.fi. de leg.2. l.ſi
84 donatæ, de dona. inter vi. & vxor. † Et quòd in
debitore canonis emphiteotici diuerſa ſit ratio
ab alijs debitoribus, & propterea ſoluere poſſit
de currenti moneta non habito reſpectu valoris
intrinſeci, vel extrinſeci, & ita fuerit in Senatu
Sabaud. deciſum, atque in Pariſien. tradit in ter-
minis Ant.Fab.d.tract.de var.numiſ.debit.ſolu.
cap.23. rationes, & auctoritates adducens.
85 Secundò, ſi de generali conſuetudine atteſta-
retur Boſſi. diceremus, quòd vnico Doctori, etiã
eximio, de conſuetudine atteſtanti minimè cre-
ditur, imò nec gloſſatoribus ipſis, vt per Alex.in
l.poſt dotem, nu.29. ff ſolut. matr. poſt Bart. &
Bal. quos citat, & optimam rationem adducit,
nempe, quòd per vocem mortuam illorum non
probatur conſuetudo, quę eſt facti.l.2.C.quæ ſit
long.conſuet. & inconueniens eſſe; quia Docto-
ribus conceſſum eſt iura interprętari, non autem
ſuper his, quæ ſunt facti conſulere, Bart.in d.l.2.
q.25.C.quæ ſit long.conſuetud. ac Bald. in l.fin.
col.pen.C.de fideicom. & in l.conſentaneum, in
5.oppoſ.C.quomodo, & quando iud.Bertrand.
conſ.67.nu.32.vol.4. Neuiz. conſ.45. num.7.&
* conſ.66.nu.31. cum concord.& hãc eſſe cõem *
opinionem modernorum, quæ ratione multùm
efficaci nititur, dixit Dec.in conſ.402.ſub n.15.
verſ. ſecundò reſpondetur. Et licèt ſit multùm
controuerſa, ita vt innumeri hinc inde afferãtur,
* etiam de cõmuni * atteſtantes, vt videre eſt apud
Gabr. in tit. de probat. concluſ. 5. & Maſcard.
86 concl.426. † Nihilominus vbi tractatur de con-
ſuetudine iuri cõmuni contraria, vt in caſu no-
ſtro, ſupradicta negatiua indubiè locum ſibi vẽ-
dicat, vt per eundem Maſcar. ibi nu.24. & 29.
poſt Guid.Pap.q.565. & ibidem adden. ac Bal.
87 & Alex. quos citat. † Et quòd non obſtante ſi-
mili Doctorum aſſertione, debeat nihilominus
probari conſuetudo ſoluendi debitum de mo-
neta currenti tempore ſolutionis, probat in ter-
minis Rub.Alex.d. conſ.148. col.1. verſ. ſecun-
dò facit, iuncto fine conſilij; & in terminis quo-
que tradit Purpur. d. conſ.522. nu.7. cum ſeqq.
cui ſufficiat remiſſio.
88 Sed, & tertiò reſpondetur, non deeſſe Docto-
rem, qui de contraria conſuetudine Mediolani,
& Papiæ etiam atteſtatur, videlicet Laud. in d.
tract. de monet.nu.29. & 30. propterea cum in
hac aſſertione contrarij ſint, neutri credendum
89 erit, † prout de ſcripturis contrarijs eſt diſpoſi-
90 rum in l. ſcripturæ diuerſæ.C.de fid.inſtr. † & de
teſtibus, qui ad concordiam reduci non poſſunt,
& ſunt æquè digni, & vnus non deponit veriſi-
miliora altero, cap. in noſtra. cum materia de
teſti. & not. Scrib.in l.ſi quis teſtibus, & l.teſtiũ.
C.eo. Vndè ſi nõ magis Laud. quàm Boſſio cre-
91 dendum dixerimus, erit ſaltèm † ad ius cõmune
recurrendum, ſecundùm quod conſuetudo in
dubio interprætari debet, vt in terminis ſcribit
Menoch. conſ.138.num.10.præſertim nè credi-
tor damnum patiatur, vt per eum.
Sed quid apertiùs contra hanc conſuetudinem
adduci poteſt antedictis duabus ſententijs pro
Sereniſs. Duciſſa Lotharingiæ, tanta cum matu-
ritate, & ſuprema auctoritate, latis? quis non
inde colligat nullam adfuiſſe contrariam cõſue-
tudinem, vel ſi extitiſſet ſublatam, & correctam,
92 prout de Decreto ſupradictum eſt? † Ab allegan
te igitur conſuetudo formiter probari debebit,
vt per

Purpur. proximè citatum, & Dec. In conſ. 483.
Brun.d.tract.lim.3. in fin. Menoch. conſil. 258.
num. 9.
93 Quartò, ſi de conſuetudine conſtaret (quod à
vero longè abeſt) & tempore, quoque Inueſti-
turæ viguiſſe (prout neceſſe foret, vt docet Pur-
pur. d. conſ. 522. nu.7. cum ſeqq. poſt Aret. &
94 Soc. quos referr; † Etiam per actus affirmatiuos,
cum ex non actibus nō inducatur ad Alex. conſ.
136. num. 10. verſ. item licèt, poſt Cyn. Bald.&
Ioan. And. quos citat lib.1.) Non tamen obeſ-
95 ſet, † tùm quia ex tenore Inueſtiturę apparet, de
qua pecunia actum ſit, vt ex præmiſſis omnibus
rectè colligitur; quo caſu conſuetudo non ope-
ratur. Laud. vbi ſup.col.fi.verſ.nota vnū. Ceph.
96 d. conſ.31. num. 12. † tùm quia non extenditur
ad contractum Principis, qui non ligatur con-
ſuetudine priuatorū actibus introducta, Purpur.
97 d.conſ. 522. nu.12.13. † tùm quia in rebus ma-
ximi momēti non habet locum, vt per eum ibi-
98 dem n. 10. † tùm denique quia Ducem Petrum
Aloyſium Forenſem, & cōſuetudinis ignarum,
eiuſq; ſucceſſores non potuit vinculare, vt de
Decreto ſupra dictum eſt, & ſcribit etiam in pū-
cto Brun. d. tract. limit.3. & 6. Nam & generale
eſt, quòd forenſis non ligatur conſuetudine, quā
ignorat, præter quàm in ordinatorijs iudicij,
Bart. in l.2.q.34. C.quæ ſit long. conſuet. & ibi-
dem Bald.nu.29.Barb.in rub.de conſuet.col.12.
Gabr. de conſuet.concluſ.2.num.20.
99 Quinimò nec cōſuetudine loci cōtractus igno-
ta ligaretur, ſi grauiter ex ea læderetur, dummo-
do ignorantia eſſet multùm probabilis, qualis
fuit hæc Farneſiorum Principum; vel ſaltèm re-
ſtituerētur in integr. ex clauſula generali, ſi qua
mihi iuſta cauſa. Innoc. in rubr.de cōſuet.col.1.
verſic. quòd ſi extraneus, & ibi Ant. de Butr.&
Imol. in princ.& alios referens Gabr.d.concl.2.
num.18. 19.
Sublatis igitur ſingulis obiectis, firma remanet
Sereniſs. Ducis Parmæ intentio, tam reſpectu
penſionum annuarum, quàm precij Nouarię re-
ſtituendi, quatenus retrouēdere teneatur (quod
in dubium probabiliter reuocatum fuit, vigore
præſcriptionis ſupra relatæ) vt tot aureos Italos
boni, & iuſti ponderis, & ligæ, vel eorum valo-
rem conſequi debeat; & cum Moneta in ſtatu
Mediolani ſit longè deterior illa, quæ Inueſtitu-
rę tēpore currebat, ſi in moneta ſolutionē Fiſcus
facere voluerit, teneatur de illa veteri, vel de no
ua ad ęſtimationem antiquæ facere; tantoq; ma-
iorem ſummam errogare, quantò hæc illa dete-
rior effecta reperitur.
100 Vndè correllariè ſequitur, Depoſitum factū pro
luitione memorata de tot ſcutis ad rationem
libr. quinque, cum dimidio monetæ nouæ loco
antiquæ, & imperfectum, & diminutum fuiſſe,
conſequenterq; Sereniſs. D. Ducem retrouendi-
tionem facere cogi non potuiſſe, vt in terminis
concludit Cagno.d.l.2. C.de pact.inter empt.&
vend. nu.17. verſ.de anno. quem ſequitur Lan-
cello. Gallia. d. conſ.35. ad fin. quia non ſuffi-
cit debitori deponere quātitatem pecuniæ pro-
miſſæ, ſi ſit intrinſecè deteriorata, nè locuplete-
tur cum aliena iactura; ſed debet tantum de plu
ri deponere, quantum importat ipſa deteriora-
tio, vt concludit Bald.in l.acceptam, q.17. C.de
vſu. aliàs non ſatisfacit debito, & in terminis ēt
concludit Menoc. d.conſ.258.in fi.plures citans
concord. Cum ergò in noſtra ſpecie, facto de-
poſito imperfecto. declaratum fuerit D.Ducem
teneri ad retrouendendum, retrouenditionemq;
pro facta haberi, cum Nuncij conceſſione, reie-
ctis etiam capitulis Procuratoris Sereniſs. ſuper
deterioratione monetarum productis, verſamur
in proprijs terminis quæſtionis relatæ per Ca-
gno. loco præcitato, in qua concludebatur malè
fuiſſe iudicatum, & benè appellatum; prout &
nos in hac cōcludimus. Et quoad penſiones an-
nuas ſcutorum 15. millium imperfectè ſolutas,
eundem D. Ducem aſſerimus, poſſe ſupplemen-
tum petere, habita conſideratione ad valorem
aurei per tempora aucti ex monetarum inferio-
rum deterioratione. Et hæc ſaluo ſemper ſanio-
ri iudicio, &c. Ita iuris eſſe pro veritate reſpon-
dì, Ego Ludouicus Sacca I. C. Parm. Sereniſs.
D. Ducis Parmæ Conſiliarius à latere, ad lau-
dem Dei, ac Beatiſſimæ Virginis, ac Sanctorum
Hieronymi, Benedicti, & Franciſci Aduocato-
rum meorum.

F I N I S.

PARMÆ, Ex Typographia Eraſmi Viothi.
M. DC. VII.
Facultate à Superioribus conceſſa.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Google